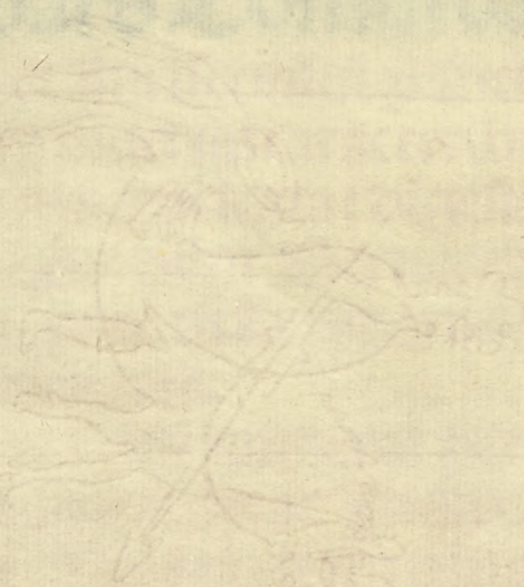

Prima pars Consiliorum acutissimi ac veridici Jurisconsul. principis do. Pauli de Castro antea diuersis caracteribus mendosa ꝛ cõfusa: nunc vero enucleata: digesta: omni deniqꝫ vitio purgata: per dñm Bernardinũ Natium Vercelleñ. J. V. pfes. cũ summariis decisiuis eiusdem sine tamen numeris.

Nouissime vero cũ numeris per Henricũ Ferrandat Niuer. appositis: ac Indice alphabetico prioribus multo vtiliore: etiam vltra summaria multa complectente: vnacum additionibus eiusdem congruis in locis vtiliter accommodatis.

Benedictus deus.
Cũ virgine matre.

Cum gratia
ꝛ priuilegio.

Libreria

¶ S. Bernardinus Matius Iuris vtriusqꝫ studiosis.

IAm quater exierunt in lucem Pauli respōsa noua fetura semper vberiore. Nunc autem ⁊ si numerosior non est: longe tamen prioribus impressionibus prestantior enituit: emendatiorqꝫ Paulus vester ingenio: doctrinaqꝫ eminētiss. Adde ꝙ ⁊ Bernardinus Landrianus vir vtraqꝫ censura famigeratissimus ea responsa pulchris epitomis: compendioqꝫ ac summarijs (vt aiunt) vtiliora: elegantioraqꝫ reddere inchoauerat. Quem nos quoquo modo subsecuti opus curantium precibus: dum is ex negotio suo abest: extremam manum ⁊ veluti Coronida imposuimus: quāꝗ vt Apelleam venerem nemo pictor: ita ⁊ Landriani inchoatū opus nemo scriptor debuit (preter vnū ipsum) conari vt perficeretur. Redeo ad Paulum: qui copiose: eleganter: mature: fideliterqꝫ ⁊ tam varie consuluit: vt in maximo iuris pelago vix sit quempiā vel minutulum articulum inuenire: quem is ⁊ vere ⁊ subtiliter non discusserit. Quapropter nō potest non esse promptissimus ⁊ quasi extemporalis iuris responsor: qui Paulum sibi reddiderit familiarem. Et vt celerius sentiat commodum huius doctoris cultor assiduus: potest ictu oculi per epitomen discurrere: ⁊ quicquid sibi desiderauerit erit inuentu facillimum. Lector lege ⁊ statim probabis.

¶ Consilia acutissimi ac veridici iuriscōsulti Pauli de castro:
antea diuersis caracteribus mendosa confusa:nunc vero enu-
cleata:digesta:omni vitio purgata suis summarijs breuiter or
nata. Nouissime vero numeris signata:vtilissimis additioni-
bus ex recentioribus ⁊ varijs quidē in vtroqʒ iure scriptoribus
excerptis illustrata:vnacū elegāti repertorio alphabetico:ad
laudē sancte ⁊ indiuidue trinitatis christifereqʒ virginis felici
ter Incipiunt.

¶ Consilium.i.

1 ☞ Gesta per eū q me sciente ⁊ patiente negotia mea gerit te-
neor ratificare ac si mandatū dedissem.
2 Et non solum cōtractus sed quelibet pacta in eis apposita ma
xime cū non redūdent in meū dānū sed sunt cōmunia.
3 Et cōtractus ratificare videor cum rōnes cōpono vel qd aliud
ago:ꝑpter qđ videor consentire cōtractui.
Nec te lateat ꝙ si facta sit locatio ad certū tp̄s per talem geren
tem negotia mea:⁊ ego pensiones recipiam ⁊ pactis appositis
aquiescam:finito tempore locationis ille q cōduxit videt̄ a me
tacite reinuestitus non a gestore meo.quod nota.

N christi nomine
1 amen. ¶ † Si iste Nerius sciente[a] ⁊ pa-
tiente domina Frācisca gerebat ipsius
domine Francisce negotia possessionis
locabat ⁊ alia faciebat que consueuerūt
facere factores generales seu instito-
res: videtur ab ipsa domina preposi-
tus:⁊ perinde est ac si habuisset a dicta
domina mandatū. Et ideo gesta per eū seu contractus per eū ce
lebratos debet ipsa domina ratos ⁊ rata habere ne contrahen-
tes decipiant̄.tex.est in.l.i.§.magistruʒ.ff.de exerci.⁊.l.fi.ff.qđ
2 cum eo.† Sequitur ergo ꝙ cum dicta domina non possit veni-
re cōtra ꝯctū istū p dictū Neriū celebratum:non potest etiaʒ ve
nire cōtra aliquod pactū in dicto ꝯctu appositum:qꝛ a quo re-
mouet̄ genus remouet̄ quelibet eius sp̄es.C.de transac.l.si cā
cognita.⁊ ibi no.facit.l.i.§.qđ ait.ff.de alea.⁊.l.i.in fi.de suis
⁊ legi.⁊.l.fi.C.de vsuris rei iudi. Potissime quia in tali pacto
de quo premittitur videtur ꝙ expensas vini frumenti ⁊ carniū
deberet dictus Andreas facere de suo proprio. Sed expense
salis olei ⁊ lignorum fierent super ipso hospitio. Tale enim pa
ctū satis cōmune est ⁊ poti⁹ tendit in vtilitatem locantis seu di
cte dn̄e ꝙ ipsius Andree.vnde tanꝙ cōmune pactum ⁊ equum
satis videtur cadere sub generali mandato dicti Nerij:quod ex
patientia dicte dn̄e resultat vt supra dixi cum non appareat eā
3 euidenter ledi.ar.l.tutor.ff.de iureiur.cuʒ ibi no. ¶ † Preterea
posito ꝙ ea que supra dixi cessarent saltem istum contractum vi
det̄ dicta dn̄a ratificasse:eo qꝛ faciebat singulis annis reddi ra-
tionem lucri a dicto Andrea:⁊ sic videtur approbasse contra-
ctum vsqʒ ad tempus locationis facte p dictum Neriū ⁊ vltra
illud tempus ipsa videtur de nouo rem locasse.ff.loca.iteʒ que-
ritur.§.qui impleto.vnde vsqʒ ad tempus locationis facte per
Nerium dicitur locatio facta ab ipso Nerio. Sed ab ipso tēpo-
re citra videt̄ facta ab ipsa dn̄a.vt dicto.§.magistrum. Ex quo
igitur dicta domina nullam fecit querimoniam de dictis expē-
sis salis olei ⁊ lignorū cum faciebat sibi reddi rationem admini
strationis videtur consensisse dicto pacto.ar.ff.de proba.l.pro
culaʒ. Nec ferenda est si dicat se ignorasse pactū predictū.† Nā
ex quo sciuit dictum ꝯtractum societatis ⁊ ipsum approbauit
presumitur sciuisse omnia que in dicto ꝯctu interuenerunt.ar.
ff.de trans.l.non est ferendus.l.alteri.in fi.de regu.iur.maxime
quia tanto tp̄e passa est ⁊ nunꝙ in redditiōe rationis cōtrouer-
siā mouit:vt dixi p dictam.l.proculā. Ad p̄dicta facit quia di-
cta dn̄a debet dictū ꝯctum vel in totū approbare vel in totū re-
probare.ff.de admi.tut.l.cū querit̄.de bonis lib.l.nā.⁊.l.si ita.
in fi.de ope.lib. ¶ Concludit̄ ergo ꝙ dicta dn̄a non potest mo-
lestare dictum Andr.sup dictis expensis salis olei ⁊ lignorum.
¶ Nec obstat ꝙ dicat se non interfuisse dicto cōtractui vel sci-
uisse dictum pactū:⁊ de dictis expensis non fecisse mentionem:
nam sufficit ꝙ ex postfacto approbauit faciendo sibi rationem
annuatim reddi:quia per hoc videtur sciuisse dictum pactum ⁊
ratificasse vt dictum est. Laus deo.

¶ Consilium.ij.

1 ☞ Statutū loquens de iusta cā qualiter possit intelligi vt ex
cusetur quis a pena statuti.
2 Et qualiter opinio cedat veritati.
3 Qualiter locatiō facta a p̄lato etiam valeat vt successor illi sta
re teneatur.
4 Et qualiter intelligatur dictum Inno.in.c.grauis. de deposi.
5 Et an requiratur declaratio successoris prelati ꝙ velit infrin-
gere vel non stare locationibus p̄decessoris.
6 Et qualiter teneatur ad eius debita.
7 Et que sit dr̄ia inter cōtractū actum a p̄lato cū cōsensu superio
ris:⁊ sine consensu.
8 Cōtractus facti a cōuentu cū autoritate superioris vacante mo
nasterio creato prelato expirant:sed si detur defensor tunc con-
tractus firmi stant.

N christi nomine amē.
b ¶ Uisis[b] omnibus suprascriptis ⁊ pōderatis vi-
detur in hoc facto fore quandam equiuocationē.
Sciendum est enim ꝙ iusta causa detentiōis quā
tū ad propositum potest dici dupliciter. Primo respectu veri-
tatis ⁊ iustitie. Secundo respectu credulitatis et opinionis.
1 ¶ † Primo modo diceretur iste primus conductor haberet iu
stam causam detētionis si haberet tale ius ꝙ esset potior isto se-
cūdo conductore:in tantū ꝙ in re conducta deberet sibi prefer-
ri ⁊ obtinere in causa precepti:ita ꝙ non teneretur disgōbera-
re:⁊ isto modo intelligūtur statuta communis Florentie loquē
tia de tali iusta causa detentionis:vt patet in statuto.s̄. primo
loco relato sub rubrica de disgōberando ibi.⁊ tunc si apparue-
rit ⁊c.fm quod debet intelligi aliud statutum sequēs sen refor-
matio de hoc loquens.ff.de legi.l.nam ⁊ posteriores. ¶ Secū-
do vero modo.s.quo ad opinionem ⁊ credulitatē posset dictus
primus conductor habuisse iustam causam detentiōis:licet nō
foueret iustitiam in causa p̄cepti:nec haberet tale ius qđ debe-
ret preferri secundo conductori:putabat tamen se habere ex ali
qua iusta causa:sicut videmus in eo qui non fouet iustitiam in
causa principali:tamen habet iustā causam litigandi propter
aliquam iustam ⁊ rationabilem causam que ipsum inducit ad
hoc credendum.l.qui solidum.§.etiam.ff.de leg.ij.l.ꝙ te.si cer.
pet. Prima igitur iusta causa detinendi faceret ipsum obtine-
re in causa precepti ⁊ absolui a precepto de disgomberando.
Secunda vero solum excusaret eum a pena statuti ⁊ ab expeñ.
litis. De primo pʒ per dicta statuta. De secundo pʒ per dictas
leges:⁊ per.l.si vehenda.§.idem iuris.ff.ad legē rhodi.de iac.
¶ In proposito igitur cum iste primus conductor dicat se ha-
buisse iustam causam detinendi tempore tenute date secundo
conductori:eo qꝛ conduxerat ab abbate ⁊ capitulo ⁊ non cōsta
bat sibi alium abbatem vel gubernatorem fuisse nec alteri fuis-
se poderia illa locata:fateor ꝙ ipse potest dicere hoc accipien-
do iustam causam secundo modo scilicet quo ad opinionem et
credulitatem:dūmodo iste secundus conductor non reddide-
rit ipsum primum conductorem certiorem de iure suo ⁊ sui au-
toris.s.ostendēdo sibi bullaʒ domini Bartholomei ⁊ instrumē
tum locationis sibi facte ꝙ facere debuit ad constituendum di-
ctum primum conductorem in malafide ⁊ auferendum iustam
causam detentionis.C.que res pig.obli.possit.l.nomen.in ver
bo certior factus.⁊ no.per Bart.in.l.non solum.§.morte.ff.de
ope.no.nun.facit dictam causam.de ele. ¶ Ista ergo iusta cā:
quia iuste credebat se non teneri ad disgomberandum excusat
eum a pena statuti contra non disgomberantem infra.x.dies p
iura supra allega. Item ⁊ ab expensis litis vsqʒ quo dicta du-
c bia et instrumentum fuerint ostensa[c] postea non:quia tunc inci
pit habere iniustam causam:vt no. Barto.ff.depositi.l.si quis
inficiatus de iudic.l.destitisse.⁊ de tali iusta causa nō intellexe
runt statuta.§.relata.si bene inspiciat̄. ¶ Si vero accipiamus
iustam causam primo modo:videlicet quo ad veritatem ⁊ iusti
tiam cause principalis ita ꝙ iste primus conductor debeat obti
nere in causa precepti tanꝙ sit potior isto secundo conductore:
dico ꝙ talem iustam causam ipse non habet nec habebat tem-
pore date tenute vel facti precepti ꝙtūcūqʒ ipse crederet contra
rium iusta ratione ductus:quia re vera nullum fouebat ius di-
ctis temporibus:nam locatio sua vel erat finita statim mortuo
abbate vel fuit finita per locationem factam a nouo abbate:vt
j.ostendam. ¶ Et licet primus conductor hoc iuste ignoraret
tamen quātū ad obtinendū in causa p̄cepti hec credulitas nō
2 attendit̄ sed veritas.† Nam in his q̄ fundant̄ super veritateʒ re
perta veritate cedit opinio veritati.viij.di.c. veritate.extra de
frigidis.c.fraternitate.ff.pro emptore.l.ij.§.si sub conditione.
in casu aūt nostro ad hoc vt quis obtineat in cā p̄cepti ꝑpter iu
stam cām detinendi tēporis tenute ⁊ precepti debet talis iusta
cā esse fundata super veritate ⁊ iustitia detentoris:vt patet p sta
tuta.⁊ sic opi.non attenditur sed veritas. ¶ Uidendum est de
ista veritate que locatio sit potior. Et breuiter visis et conside
ratis dictis doctorum scribentium super hac materia reduco
3 me ad talem distinctionem.† Uidelicet ꝙ aut locatio est facta
per eum qui non est prelatus puta per canonicum de re sue pre
bende:et tunc finitur eo mortuo indistincte:vt no. Innoc.in.c.
si.ne prela.vices suas. ¶ Aut est facta per prelatum habentem
administrationem:tunc aut interuenerūt ista duo.s. autoritas

a ¶ Sciēte. Sʒ
qd ī dubio. vide
d. Pe. phi.cor.ī
cōsil. xxvij. inci.
In hac.i lr̄a.b.ī
ij. p̄te. Facit qđ
habetur p bal.in
ꝯsi.ccclxxvj. in
v.p̄te. ꝙ si tu lo-
cas hodie ali-
quā rē noīe meo
⁊ ego hēo ratum
p̄sumaris retro
possedisse nomi
ne meo.

b ¶ Uisis. Ad
j.cōsulta.an suc-
cessor teneat̄ sta-
re locatiōi prede
cessoris sui. vide
bal.in ꝯsi.475.
ī.i.p̄te.⁊ in cōsil.
ccccl xxxiiij.ī. iij.
p̄te. vbi pōit qd
qñ locet̄ ad non
modicū tp̄s: vel
ad modicū i p̄iu
diciū successoris
Et adde qđ h̄r p
d. Maria. sozi.
ꝯsi.xxxij. ici. Ex
his.§.iij. p̄dicta
ī.i.p̄te.q̊tienscū-
qʒ locator nō hʒ
ius ꝑpriū sed ad
vitaʒ morte ipsi⁹
extinguitur loca
tio. Et ibidē vi-
de nonnulla ad
materiā an ⁊ qñ
successor teneat̄
stare locatiōi p̄-
decessoris tā de
iure cōi ꝙ si esset
concessa p̄rās a
summo pōtifice.
Et adde eundē
pau.de ca.ī.ī ꝯs.
iiij. numero. iiij.
⁊ bal.in ꝯs.cclv.
in.j.parte.

c ¶ Ostēsa. Ui-
de tñ bart.ī.l.de
pupillo.§.q pro
cu.i.j.op.⁊ clari
us in no.de ope.
no.nū. vbi dicit
hoc eē verum qñ
instr̄m ostēditur
ī publica forma
ī iudicio ⁊ det̄ co
pia vt deliberari
possit:nā si post-
ea nulla cā alle-
get̄ iusta ꝯ instr̄ʒ
licet instr̄m ne-
get̄ verū non ob
stat:īmo releuat
ꝓcuratorē osten
dēteʒ tale instr̄ʒ
ab oī satisdatio-
ne de rato ꝑinde
ac si ip̄e dn̄s talē
actū faceret:sec⁹
v̄o ex sola ostēsio
ne instr̄i extraiu
dicialis:qꝛ tunc
nō reddit̄ ius cer

tū si neget instr⁊ verū: q2 multa ꝯ instrumētū obꝫ a ci possunt.

a ¶ Tēpus. Et nunqd ad lōgū tp̄s. vide. d. alex. de imo. in consi. lxviij. p totū. i. j. pte. ⁊ ī ꝯsi. lxxix. i. iiij. col. ea. pte.

b ¶ Utilitatē ecclesie. Et qūo et qualiter probari debeat. vide do. alexā. de imo. in ꝯsi. iiij. i. iij. col. ī iij. pte. ⁊ adde. d. Pe. phil. cor. in ꝯsi. lxxj. incip. ꝙ nō valeat. in littera. b. in. iij. pte.

c ¶ In ppetuū. Nunqd aūt res eccl̄. i perpetuuꝫ sine licētia supioris locari possit ⁊ qualiter. vide do. alex. de imo. ī ꝯsi. lxxij. i. viij. colū. in. j. parte. Et adde ꝙ res alienari ⁊ si ad lōguꝫ tp̄s locat̄. vt p. d. Pet. phi. cor. ī cōsi. cclxij. i cipi. lꝫ. ī lr̄a. d. in iij. parte. ⁊ ad supradicta vide ēt bal. in cōsi. cccxxij. i. iiij. parte.

superioris ⁊ vtilitas ecclesie: puta indigebat ecclesia refectione vel alia expensa propter quod vtile vel necessarium fuit locare ad aliquod tempus[a] et recipere pecuniam ante: ⁊ tunc non est dubium ꝙ contractus valet. Item transit in successores nec finitur morte locantis. Item successor tenetur stare colono nec potest reuocare contractum quia magis videtur gestus cum ecclesia q̄ cum persona. est tamen verum ꝙ si in modo locationis esset aliqua lesio puta quia potuisset locari pro pluri vel maiori pēsione tūc ecclesia restituitur in integrū. ⁊ hic casus est in. c. j. de integ. resti. ⁊ no. per Barto. in aut. qui rem. C. de sac. san. ec. ⁊ aut. si quas ruinas. ¶ Aut ista duo refecerunt quia nec interuenit autoritas superioris nec vtilitas vel necessitas ecclesie: ⁊ tunc valet in vita locantis tantum ⁊ eo mortuo finitur. vt in. c. ij. de prela. ratio est: q2 videt̄ contractus magis gestus cum persona q̄ cum ecclesia ⁊ pro iure qđ ipse prelatus habet. Unde cum ius eius finiatur morte sic ⁊ locatio: ⁊ hec probantur in. c. veniens. ⁊. c. decetero. de transac. facit. c. ex multiplici. ⁊ qđ ibi no. de decimis. Cum enim prelatus equiparetur vsuario vel fructuario iuxta no. in. c. presenti de offi. ꝑ. lib. vi. sequit̄ ꝙ locatio facta per eum finitur eo mortuo ipso iure sicut finitur locatio facta per vsufructuarium. ff. loca. si quis domum. §. hinc subiungi. facit de sti. ser. l. seruus communis medij. §. cum seruus. nam cum locatio predicta dependeat ex iure locationis sequitur ꝙ finito iure locationis finitur ius conductoris. quia regula est ꝙ finito iure datoris ex causa necessaria finitur ius acceptoris. ff. de pig. l. ex vectigali. de in diē adiecti. l. ij. §. sed marcellus. ⁊ ibi no. Si igit̄ hoc est in contractibus habētibus cām instantaneā ꝙ si non interuenit autoritas superioris dicuntur temporales tanq̄ facti cum persona ⁊ non cum ecclesia. vt dicto. c. veniens. cum alijs. s̄. allega. idem ⁊ fortius in habentibus causam successiuam qui habent cōcomitantiam temporis ⁊ ideo f̄m veritatem temporis variantur. ar. in. d. l. si seruus communis. §. cū seruus. de stipul. ser. ¶ Aut interuenit alterum tantū de dictis duobus ⁊ tunc quantū ad vitam locantis non est dubium ꝙ durat. Nam si ambobus deficientibus valet vt dictum est: fortius altero tantum. ¶ Sed si queritur an transeat ad successorem refert. Aut deficit autoritas superioris ⁊ subest tamen vtilitas ecclesie in quam dicta pecunia est conuersa ⁊ tunc non transit ad successorem directo: quia non potuit antecessor obligare successorem per seipsum cum sit sibi post eum par. ar. de elect. c. innotuit. ff. de penis. l. fi. l. puto. §. fin. tamen per indirectum transit: quia non poterit successor reuocare nisi restituta pecunia conuersa in vtilitatem ecclesie. ar. ff. de rei ven. empt̄. de cōdi. inde. si in area. extra de resti. in integ. c. j. in fi. cum si. Isto ergo timore forte ductus cogetur causatiue ad standum conductori ne habeat sibi restituere pecuniaꝫ: ⁊ dicetur noua locatio ex nouo cōsensu reformata. ar. ff. loca. l. item queritur. §. qui impleto. de lega. iij. l. j. §. j. quia prima sit ip̄o iure extincta ex defectu potestatis locantis quia non potuit locare ad maius tempus q̄ ipse esset vsurus per dictam. l. fi. ff. de penis. Si vero deficit vtilitas ecclesie interfuit tamen autoritas superioris tunc videtur ꝙ nō transeat in successorem sicut nec alie alienationes perpetue valent nisi subsistente tali solēnitate etiam si legitima causa vtilitatis vel necessitatis subsistat. iuxta. no. per glo. in. c. primo de resti. in integrum. ⁊ in. c. que ecclesiarum. de consti. ⁊ per Jo. an. in. c. hoc consultissimo. de rebus ecclesie non alie. li. vj. in nouella. licet alij ꝯdixerunt: tamen contrarium puto quia locatio ad modicum tempus non est tanti preiudicij sicut alienatio perpetua: ⁊ ideo puto probabiliter dicendum ꝙ quādo interuenit autoritas superioris mero iure transeat in successorem. ar. dicti. c. veniēs. de transac. tamen poterit successor petere in integrum restitutionem: ⁊ hec sola erit causa iusta ꝙ contractus propter dictam autoritatem factus est transmissibilis non existente aliqua euidēti vtilitate ecclesie. ⁊ ita intelligo istam materiam. ¶ His igitur peroratis que sunt necessaria ad casum nostruꝫ: dico ꝙ cum in prima locatione facta per abbatem ⁊ conuentum non interuenerit autoritas vel confirmatio superioris abbatis qui habet in hoc apostolicam autoritatem. iuxta no. per Inn. in. c. statutum. de trāsac. ⁊ per glo. in cle. monasteriorum. de rebus eccle. non alie. finita fuit ip̄o iure mortuo dicto abbate qui nō potuit vltra tp̄s suū locare nec ꝑ seipsum obligare successorē ꝓ̄ra allegatis maxime cum ista pecunia ante recepta non appareat cōuersa in vtilitatem ecclesie: ⁊ sic nec directe nec ꝑ indirectū cogitur iste successor stare colono: non enim apparet in quē vsum necessarium illa pecunia proprius recepta fuerit cōuersa nec extant alique presumptiones ex quibus debeamus hoc di-
4 cere. iuxta. l. fi. ff. de exerci. † ¶ Nec ob. qđ no. Innoc. in. c. grauis. de deposi. vbi dicit ꝙ excepto mutuo ⁊ deposito non cogit̄ quis ostendere ꝙ in vtilitatem ecclesie pecunia sit cōuersa. Nā verū est de directo. Sꝫ presum. alique dicūt saltim esse ꝙ ita sit ꝙ hic non sunt. ¶ Preterea illud dictum est verum quando cōtractus sit ab habente potestatem contrahendi: sed quando fit ab eo qui non habet potestatem cōtrahendi tunc nō tenetur ecclesia: nisi probetur vere ⁊ de directo fuisse pecuniam conuersaꝫ
b in vtilitatem ecclesie[b]. ¶ Itē ꝙ vtilitas sit perpetua. Item ꝙ duret versa. ita no. Innoc. in. c. qđ quibusdā. de fideiusso. circa finem. ¶ In proposito igitur ille abbas habuit potestatem locandi ⁊ pensionem recipiendi pro tempore vite sue. Sed pro tēpore successoris non. ¶ Quatenus ergo percipit pro tēpore successoris seu currente post eius mortem: dico ꝙ tanq̄ perceptum a non habente potestatem non potest dici versum in vtilitatem dicti monasterij: nisi vere probetur. per Inn. ⁊ alios modernos in. d. c. ꝙ quibusdam. ¶ Preterea qđ plus est potius est presumendum in contrarium. s. ꝙ ille abbas perceperit illam pecuniam in fraudem ⁊ dānum successoris ex quo voluit preuenire in recipiēdo pecuniam pro toto tempore ab ipso initio contra solitum morem si alia iusta causa non appareat. argu. ad hoc optimum. ff. loca. l. ⁊ hec distinctio. §. cum fundus. ⁊ quod not. in. l. pen. ff. de vsufr. le. per gl. facit. l. filie. sol. ma. ⁊ qđ habetur in. c. fi. de renun. lib. vi. ⁊ per Bar. in. l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. ⁊ qđ not. in. l. sub condi. ff. de condi. insti. ¶ Concluditur ergo ꝙ cum dicta locatio esset ipso iure finita per mortem abbatis locantis non prestabat iustam causam detinēdi tempore ꝑcepti intelligendo iustam causam quo ad veritatem iustitie nō
5 quo ad opi. ¶ † Preterea posito ꝙ ipso iure non fuisset finita sed requireretur declaratio volūtatis successoris qđ tamen puto falsum ꝑ ea q̄ dicta sunt: tñ adhuc idē ē q2 satis vr̄ declarasse intētionē suā successor ex q̊ alteri locauit. Naꝫ ex quo voluit ꝙ iste scđs haberet: ꝑ ꝯñs voluit ꝙ primus nō haberet. Ar. ff. de procu. l. pomponius. §. ij. in fi. maxime quia magis videtur habere affectionem ad locationem factam per eum q̄ ad factam per antecessorem. Arg. eius quod no. in. l. iul̄. in prima charta. ff. de legi. l. de quibus. immo plus est facto declarare q̄ verbo. extra de ap. dilecti. ⁊. c. audiam. cum igitur tempore tenute date ⁊ etiam percepti voluntas predicta successoris erat declarata in rei veritate ꝙ nolebat stare prime locationi per secundam locationem ab eo factam constat ꝙ vel prima locatio erat finita ipso iure per mortem locantis: qđ est verius vt dictum est. vel fuit finita per secundam locationem: ⁊ sic tempore percepti nō habebat primus conductor iustam causam detinendi: licet crederet se hinc ex aliqua iusta causa: ⁊ sic sequit̄ qđ licet posset excusari a pena statuti contra non disgomberantes infra. x. dies non tamen debet obtinere in causa percepti quia potentius est
6 ius secundi conductoris q̄ primi. ¶ † Non ob. his q̄ dicta sunt c. j. de solu. quia verum est ꝙ successor tenetur ad debita predecessoris pro ecclesie vtilitate ꝯtracta: vt ibi. non tamen sequitur ꝙ dispositio seu cōtractus facti super rebus ecclesiasticis transeāt in successores nisi f̄m ea que dicta sunt. Isti enī sunt casus
7 diuersi. ¶ Item non ob. qđ no. ī gl. xvj. q. l. possessiones. † Nā verum ēst ꝙ prelatus ecclesie sine consensu superioris pōt concedere rē ecclesie ad modicū tp̄s. s. quousqꝫ ipse viuat: ⁊ vꝫ ꝯtus:
c vt in illa glo. secus si cōcederet in perpetuum[c] vel ad magnum tempus quia tūc ipso iure nō vꝫ ab ipso initio ⁊ in hoc est differentia inter cōcessionem ppetuā ⁊ tpalē quia prima est nulla ab ipso initio. facit qđ no. ꝑ Bar. in aut. q rē. C. de sac. san. ec. circa fi. scđa vero valet ab initio ⁊ durat in vita prelati cōcedētis. Et ita intelligitur. d. glo. Sed si queritur an trāseat in successorē. dicendū est vt dixi. s̄. eo. mō. Respondeo ad cle. monasteriorū. in fi. ꝙ predicta locū habet q̄tum ad locationē illam factā ꝑ ab
8 batem diffinitiuam. s̄. † Quātum vero ad illā q̄ facta fuit mortuo abbate per conuētum ⁊ abbatem superiorem videtur res minus dubia hic. quia cum negotia cōuentus ⁊ prelati regularis vtplurimum sint cōmunia non pōt vacante monasterio conuētus aliquem contractum facere sup bonis cōmunibus: quia qđ omnes tangit ⁊c. c. ad hec. in fi. de off. archi. sed debet expectari ꝙ successor creetur: si de proximo verisimile est ꝙ detur. ar. ff. de iudi. l. si longe. ⁊ qđ ibi no. vel si nimis differatur debet creari defensor qui vna cum cōuentu ꝯhat. ar. ff. de cur. bo. dā. per totum. ⁊ ita no. Inno. in. c. j. ne sede va. ⁊ est tex. in. c. j. de re. ec. nō alie. lib. vj. qđ in casu nostro factū nō fuit ⁊ sic qđ gestum fuit videtur inualidū: vt. d. c. j. posito autē ꝙ valeat tñ durat solū monasterio vacante sed creato successore expirat per ea que dicta sunt. Nec ob. ꝙ interuenit hic auto. superioris. nam ipse non interuenit ꝑ modum ꝓ̄stantis autoritatē sed ꝑ modum ꝓ̄lati principaliter disponentis. vñ cū dispositio singulariū monasteriorū principaliter nō ꝑtineat ad eū sed ad singulares ꝓ̄latos ⁊ abbates eorū. iuxta no. de iudi. cū deputati. ꝑ Inno. sequit̄ ꝙ non interueniētibus singularibus ꝓ̄latis vel alijs tenentibus eoruꝫ locum vt sunt defensores non valet qđ ab illo generali prelato factum est.

factum est. Laus deo.

Consilium.iij.

1 Generalis rescriptio pape facta ad supplicata generali-
ter debet intelligi vt cõprehẽdat priuilegiatos si mentio de eis
in supplicatione facta sit: nec ex eo q in aliqua parte rescriptio
nis fiat mentio de aliquo ordine hñte priuilegiũ sup nũtijs z p-
curationibus itelligitur tali priuilegio derogatũ: sed tm rescri-
ptum q̃tũ supplicatum.
2 Et ex prefatione pape colligitur eius mens.
3 Et licet verba ad immediate precedentia debeãt referri: tñ ad
alia precedẽtia in qbus maior inest ratio referri possunt.
4 Et rescriptũ cõtinens ius cõe faciẽs mẽtionẽ de priuilegio ha
bente clausulam derogatoriaz illud non tollit z talis interpre
tatio est fienda.
5 Et de intellectu.c.cum ordinem.de rescriptis.
6 Et clausula q sublata sint oĩa priuilegia in ɔtrariũ sub quacũ-
qz forma v̾borũ cõcepta nõ itelligit̾ sublatũ priuilegiũ in quo
est clausula q illi nõ intelligat̾ derogatũ nisi sint expressa noĩa
oĩum monasteriorũ suoꝝ: vt habent cartusienses.
7 Et iurisditio non extenditur de persona ad personam.
Et si papa scribit q al's priuilegiatus teneatur ad onera vt alij
clerici: intelligitur q cogi possit per iudicem cleri.

In christi nomine amen.

Quoniam additione nõ indiget plenitudo.xcvj.
di.bene quidem.post tam plenam discussionem z ex-
aminationem factam per eximium decretorum doctorem do.
Lau.pauca restant ad confirmationem dictorum suorum ali-
quid addam. Et primo circa primum dubium considero q
rescriptum domini Bonifacij directum archiepiscopo Jan.
1 voluit tria. † Primum q bona ordinis cartusiensis descri-
berentur in libro sicut bona aliorũ ordinum.qd patet: quia in
petitione seu narratiõe facta pro parte cleri fiebat expresse mẽ-
tio de dicto ordine q recusabant soluere z cõtribuere cum alijs:
z quia ex hoc insurgebant querele ideo petitum fuit de salubri
remedio prouideri. Sequitur ergo q rescriptio generalis seu p
uisio facta per papam cum omnibus cõuocatis debeat fieri de-
scriptio bonorum zc. Intelligenda est etiam de ordine cartu-
sieñ.z eius bonis: quia talis debet esse vel itelligi generalis vel
inderminata respõsio qualis precessit interrogatio vel petitio.
vt.ff.de interro.actio.l.si defensor.§.qui interrogatus.facit qd
no.Cy.C.commo.l.pe.in pe.col.z per Barto.in.l.si is qui.§.
vtrũ.ff.de re.dubijs. Potuerũt ergo bona ipsius ordinis de-
scribi nec ex ista parte bulle vel rescripti derogatum fuit in ali-
quo priuilegio dicti ordinis cõcesso ab vrbano: quia illud loq-
tur quãtuz ad onus soluẽdũ pro nũtijs z legatis. Hic vero quã-
tũ ad facultatem describendam: qui casus sunt diuersi.igit̾ zc.
Ar.ff.de calũ.l.pe.de dona.iter vi.z vxo.si maritus.ff.ad carb.
l.de bonis. in prin.bene in hoc dixit prefatus.d.Lau. Scdz
qd voluit.d.rescriptũ est q omnes soluerent pro rata eis cõtin-
gente oneribus occurrentibus z sic etiam dictus ordo cartusie.
qd pz. Nam in narratione p̃dicta dicitur q recusabant soluere
z petitum fuit prouideri. Igitur pape prouisio sup hoc itelligi
tur fctã q soluãt p dicta supius: z qr talia sunt subiecta qualia
predicta demõstrant.ff.de vino tri.z oleo.leg.l.fi.§.cui dulcia.
2 † Item patet in prefatione facta per papam dum dicit.nos
igitur attendentes q onera pro facultatibus zc.ex qua prefa-
tione colligitur eius mens q voluit fratres dicti ordinis susti-
nere dicta onera vna cum alijs.ar.l.fin.ff.de here.insti.cum si.
3 † Item patet circa fi.ibi.certam z rationabilem extimatio-
nem iudicis ꝺm quam in procurationibus seu prouisionibus
soluant zc.que verba licet ad ordinem mendicantium de qbus
immediate fecerat mentionẽ videbatur referri: tñ etiã ad alios
de quibus p̃miserat in quibus erat maior ratio referũtur.ar.ex
4 tra de appel.c.scdo reqris. † Et aduertendum papa vult q
soluant z contribuant in procurationibus legatorum apostoli
corũ z nuntiorũ a quibus dictus ordo cartusie per priuileg.vr-
bani erat immunis. Unde cum de dicto ordine facta fuerit spe
cialis mentio in dicto rescripto de dictis procuratiõibus lega-
torum z nuntiorum apostolicorum videtur ex hoc solo sublatũ
priuilegium dicti ordinis per vrbanum concessum: vt in.c.cum
ordinem.de rescrip. Contrarium dico q ex hac sola parte rescri
pti sicut nec ex precedenti derogatum est dicto priuilegio habẽ
ti clausulam derogatoriã.z hoc pz: quia dictum rescriptum est
de iustitia z continet ius cõmune: igit̾ non tollit priuilegiũ nisi
de ipso faciat expressam mentionem.C.de iusti.co.confir.l.j.§.
5 si que vero pragmatice.de rescrip.c.j.z ibi no.per glos. † In
quãtum vero dictum rescriptum loquitur de dictis procuratio
nibus legatoruz debet intelligi z referri quo ad alios ordines
non habentes super eis priuilegium.z inquãtũ facit mentionẽ
de dicto ordine cartusie debet intelligi vt soluat in quibus non
est priuilegiatus. Nec ob.c.cum ordinem.vbi videtur q suf-
ficit fieri mẽtionẽ de ordine tm: quia illud.c.diuersimode intel
ligitur. Nam ꝺm aliquos ille ordo habebat priuilegium ne co-
geretur ad decimas per rescriptum nisi de ipsius ordine faceret
mentionem.vnde sufficit sola mentio ordinis. Sed in casu no-
stro habet priuilegium ne cogatur nisi fiat mentio de omnibus
locis ipsius ordinis qd est plus. Preterea hoc rescriptũ põt
taliter intelligi qd non derogat priuilegio vt supra ostendi.igi
tur zc.ar.C.de inoffi.test.si qñ.z.l.j.si aduersus dotem.cum si.
Concludo ergo q ex hac sola scda parte rescripti per quam
voluit omnes ordines teneri ad soluenduz in procurationibus
legatorum z alijs oneribus nõ est derogatum dicto priuilegio
immo quantum ad ordinez cartusie: debet intelligi quo ad illa
onera in quibus non habebat priuilegium.z in hoc etiam sine
6 dubio bene dixit idem egregius doc.do.Lauren. † Est z ter-
tium qd voluit dictum rescriptũ: videlicet q sublata essent oĩa
priuilegia in contrarium loquentia sub quacũqz forma verbo-
rum z in hoc est maior dubitatio an per hãc clausulam sit dero
gatum.d.priuilegio. Et videtur q sic. Nam hec clausula nõ
obstantium.debet referri ad omnia superiora tam ad actum de
scriptionis q̃ ad actum soluendi: et sic voluit q omnia priui-
legia concessa de non soluendo illa de quibus fecerit mentio-
nem.s.procurationes legatorum zc.essent sublata.si sic est seq-
tur q quãtuncunqz in.d.priuilegio sint fortes z difficiles clau-
sule: tamen sit sublatum licet de omnibus locis dicti ordinis nõ
sit facta mentio in.d.rescripto. Et hoc primo per rationem
quam ponit Fed.de senis in consi.xlvj.circa fi.vz qd cum papa
non possit sibi vel successori legem imponere a qua nõ liceat re-
cedere si diceremus q oporteat facere mentionem de omnibus
nominibus monasteriorum dicti ordinis de quibus cauetur in
d.priuilegio vrbani sequitur qd cum hoc sit difficile nimis ha-
bere nomina omniũ monasteriorum sublata esset potestas pa-
pe saltem per indirectum reuocãdi dictum priuilegium qd non
est dicendum sicut dicemus qd quis non potest sibi etiam p in-
directum auferre liberam testamenti factionez donãdo omnia
bona presentia z futura.c.j.de pac. Ne igitur hoc sequat̾ di-
cendum videtur q ad reuocationem dicti priuilegij non requi-
ratur expressa mentio omnium monasteriorum licet in eo sic ca
ueatur sed sufficiat generalis reuocatio omnium priuilegioruz
sub quacũqz forma verborum.per cle.j.in fi.de sepul.cum alijs
allega.per Fede.in.d.cõsi. Ad idem facit determinatio gl.
in.l.si quis in prin.testa.de leg.iij.in ver.nemo.z seq.quod licet
in primo testamento ponatur clausula qd non possit reuocari p
scdm nisi tali solẽnitate adhibita etiam si in secundo sint verba
derogatoria illius clausule qd nihilominus reuocabit̾ p scdm:
licet verba derogatoria primi non sint singulariter expressa.sic
z in pposito cũ in priuilegio dicti ordinis sit apposita clausula
qd nõ tollatur p alia rescripta nisi faciant mẽtionẽ oĩuz mona-
steriorum zc.hoc non nocebit quominus tolli possit etiam si de
illis non fiat mentio: sed sufficere debet mentio generalis oĩuz
priuilegiorum sub quacũqz forma verborum cõcessorum.z ita
forte intellexit primns consulẽs. His tamen nõ ob.teneo cũ
d.Lau.q non sit sublatũ hac ratione. Nam quando prima di-
spositio cõtinet verba derogatoria non tollitur p scdam: nisi de
ipa facta fuerit specialis mentio in secũda.vt in.l.si quis in pn.
testa.ff.de leg.iij. Ad propositum priuilegiũ cartusiensium con
tinet verba derogatoria z in hoc rescripto nõ fuit de illo facta
mentio cum in secundo dicit̾ non obstãtibus qbuscũqz priuile-
gijs sub quacũqz forma verborũ cocessis.hic enim fit mentio de
priuilegijs nõ autẽ de verbis derogtorijs in genere vel i specie:
ideo non sufficit.z ita fuit in casu nostro. Sed mentio specialis
diceretur si dictum fuisset non obstantibus alijs priuilegijs z q
buscũqz verbis derogatorijs in eis appositis: ista enim suffice-
ret z ita loquũtur ea que supra allegata sunt: sed in casu isto de
verbis derogatorijs nulla fuit mentio facta.igitur zc. Tertio
modo potest fieri mentio specifica z singularis puta in casu no
stro: si in isto rescripto fuissent expressa nomina omnium mona
steriorum dicti ordinis: z ista non requiritur licet in illo priuile
gio sic dicatur ne resultet absurditas de qua premisi: vz qd pro-
pter difficultatem exprimendi videantur manus pape ligate et
ablata potestas illud priuilegium reuocandi. Tripliciter
ergo potest fieri mentio.s.generaliter: z ista non sufficit quan-
do precedũt verba derogatoria.z ita fuit in casu nostro. Itẽ
specialiter.s.faciendo mentionem de verbis derogatorijs in ge
nere.z ista sufficit non tamen facta fuit in casu nostro. Ter-
tio singulariter faciendo mentionem de omnibus locis put ibi
dicitur.z ista non fuit necessaria. Nec ob.predictis cle.j.de
sepul.quia ibi loquitur cum secunda dispositio facta fuerit per
modum legis generalis.vnde cum sit fauorabilis z motu pro-

prio fiat largius interpretanda est vt sufficiat generalis mētio: secus in his que fiunt ad postulationem alterius. ar. eorum que no. in auť. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Et predicta videntur determinari per Cy. C. quando imperator inter pu. et vidu. l. vnica. vbi videtur casum nostrum determinare. ad idem qđ no. Fede. in consil. ccxxv. ⁊ qđ hř de exces. prela. c. j. lib. vj. in nouella. de dolo ⁊ contu. c. ij. de confir. vti. c. bone. ¶ Ex predictis remanet primum dubium solutum qđ cartusienses non tenentur vigore dicti rescripti ad onera procurationum legatorum ⁊ nuntiorum aliter ꝙ prius tenerentur cum eorum priuilegium non sit reuocatum per rescriptum. ¶ Quantum ad scđz dubium respondeo ꝙ cartu. tenentur ad alia onera ⁊ expensas a quibus non sunt exempti ꝺm estimationem ⁊ descriptionem factam in dictis libris de bonis eorum: dummodo sint onera necessaria toti clericatui imposita per superiorem vel alio modo: si vero essent onera voluntaria que sibiipsi ordinasset clerus puta pro faciendo vnum festum quolibet anno tunc ordo cartusie qui in hoc nunꝙ consensisset non teneretur quia alteri per alterum ⁊c. ff. de reg. iuris. l. nō debet. de pac. l. si vnum. §. ante oia.
7 cum si. ⁊ qđ no. in. c. cum omnes de consti. in glo. ¶ † Quantuz ad tertium dubium dico certum esse qđ vigore exemptionis facte per. d. Bonifacium de ordine cartusie a iurisditiōe omniū ordinariorum non potest dictus ordo dicere se exemptum a potestate dictorum capitaneorum: tū quia papa intellexit de ordinariis iuris vt sunt episcopi ⁊ alij ecclesiarum p̄lati. de offi. or. cū ad ecclesiarū. nō de istis qui potiꝰ dicūt ordinarij facti ad executionem. vnde ab eis nō cadit exemptio. ¶ Sed si queramus an ex alia causa possent declinare potestatem eorū. Videtur ꝙ sic: quia dicti capitanei habent ex cōsuetudine potestatem eorū: igitur non extendiť ad alios ꝙ eos in quos eā exercuerūt. iuxta no. per Inno. in. c. dilec. de capel. mo. ⁊ per Cy. in. l. j. circa fi. de emā. libe. Sed ibi cartusiēses nunꝙ exercuerūt: vt poniť in pūcto. igitur ⁊c. In cōtrariū facit qđ idem Inno. in. c. fi. de offi. archi. vbi videtur dicere ꝙ quo ad actū iuris cōsuetudo extenditur de persona ad personā. Breuiter puto qđ cū ī oneribus ad que dictus ordo teneť: intentio Pape fuit fratres dicti ordinis exequare alijs quo ad descripti. bonorū: ⁊ quo ad hoc vt cōpellerentur soluere ꝺm ea que dicta sunt. similiter credēdum est qđ voluerit eos exequare quo ad subiectionem ⁊ compulsionē dictorum capitaneorum sine qua non posset deueniri ad solutionem: quia qui vult vnum vult ⁊ alium sine quo ad illud non peruenitur. ff. de acq. hered. l. illud. ⁊. l. nec is. §. heres. ⁊ de iur. om. iu. l. ij. de procu. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatum. Frustra enim Bonifacius voluisset ꝙ bona eorum describerentur ⁊ cogerentur soluere: nisi etiam voluisset ꝙ dicti capitanei eos cogerent cum alium superiorem non habeāt: vnde dispensiosum esset ad papam in omni casu recurrere. per cōsequens credendum est ꝙ circa hoc voluerit laudabilem consuetudinem cleri obseruari vt sumptus euitentur. ar. C. de anno. ⁊ tribu. l. pro locis. ⁊ mediterranee. ⁊ qđ ibi no. ⁊ vt ipsius prouisio non esset elusoria. ff. ne quid in loco publi. in. l. fi. esset enim nisi essent qui eam executioni mandarent. l. ij. §. post originem. de iusti. ⁊ iur. ff. ¶ Concludo ergo ꝙ fratres dicti ordinis subsunt dictis capitaneis quantum ad alia onera que subire tenentur non ratiōe consuetudinis tm̄: q᷑ illa non extenditur de persona ad personam: vt s̄. dixi. sed ex tacita voluntate pape qui sicut voluit bona eorū describi ⁊ eos teneri ad soluendum in casibus in quibus nō habent priuileg. videtur etiam voluisse qđ cogi possint per illos per quos alij coguntur: vt sic idem clerus diuerso iure non ceuseatur in hoc cum in alijs eodem iure censeantur in hoc mixtura. extra de deci. cum in tua. ⁊ in iuribus allegatis per prefatū d. Lauren.

Laus deo.

¶ Consilium. iiij.

1 ¶ Alienationes perpetue possunt expleri per duas partes presentium consentientium.
2 Et abſētes vocantur solum in tribus casibus de quibus hic.
3 Et locatio facta ad nouēnium non dicitur facta ad longum tēpus nec ad non modicum.
4 Et per resignationem ita finitur locatio sicut per mortem. ⁊ ad esse ꝯtus non requiriť scriptura.
5 Et ratificatio reponit illum cui est res locata in quo erat ante resignationem rei locate ⁊ fingitur noua locatio.
6 Et primi cōductores semp sunt p̄ferēdi alijs eodem p̄tio.
7 Et hñs mandatum ad vnum potest aliud facere in quo est maior ratio. vnde habens mandatum ad locandū potest primos conductores confirmare.

In christi nomine amen.

¶ Circa primum dubium de quo dubitatur respondeo ꝙ ex quo fuerunt presentes due partes fratrum immo ⁊ consentientes: vt dicitur in instrumēto sindicatus hoc
1 sufficit: nec necesse est vocare absentes. † Nā in perpetuis alie-
a nationibus non est necesse vocare absentes[a] si due partes sunt presentes ⁊ maior pars illarum duarum partium consentiat. vt no. C. de sacrosanc. eccle. auten. hoc ius porrectum. per glo. ⁊ doc. ⁊ in. c. fi. de maio. ⁊ obe. fortius in simplici locatione. ⁊ etiā
2 qñ ipse due partes consentiunt vt fuit in casu nostro. ¶ † In tribus enim tantum est necesse vocari absentes scilicet in causa electionis. ¶ Item in receptione in canonicū. ¶ Item in cessatione a diuinis. in alijs non est necesse si due partes sunt presentes: vt no. glos. in. c. presentium. de te. lib. vj. super verbo ip-
3 sorum. ¶ † Ad scđm vero dico ꝙ locatio facta ad nouē annos non dicitur ad longum tempus vel ad non modicum: immo dicitur ad modicum ⁊ sic non continetur sub nomine p̄petue alie-
b nationis[b] nec est p̄hibita: tunc autem dicitur ad longuz vel ad non modicum qñ fit ad. x. annos vel vltra qđ dicitur lōgum tēpus. C. de p̄scrip. longi tēpo. in rubro ⁊ nigro. ⁊ per totum. ff. de
c fideicō. §. aristo. ⁊ ita tenent cōiter[c] doctores vtriusqz iuris: vt no. per glo. ⁊ Barto. in. l. i. §. qđ autem. ff. de superfi. ⁊ per bal. in. l. iubemus. C. de sacrosanc. eccle. per glos. ⁊ alios canonistas in cle. monasteriorum. de reb. eccle. non alie.
¶ Ex quibus infertur ad tertiū dubiū. Videlicet ꝙ in sindicatu. s̄. primo loco descripto facto in personam fratris Thomasij ⁊ fratris Petri venit ista locatio facta ad nouem annos tanꝙ facta ad non magnū tempus. Patet etiam ꝙ locatio facta rosso p̄ dictos sindicos non potest ex dictis capitulis impugnari vel dici finita. ¶ Est idem per omnia dicendum de locatione facta per dictum Rossum Giānozo Gianfiglazi ⁊ Martino
4 ser Gini. ¶ † Sed ex alio capite potest dici dictas locatiōes fore finitas per resignationem domini Antonij hospitalarij sicut finite fuissent per eius mortem: nec successor cogeretur vel cogi
d tur stare locationi[d]: quia dominꝰ Antonius nec locare potuit nec mandare qđ locaretur vltra tempus sue administrationis. ar. ff. de pe. l. fi. de postu. l. puto. §. fi. ⁊ ita no. ī. c. fi. ne p̄la. vices suas. ⁊ videtur casus in. c. j. de p̄ca. nisi interuenisset autoritas superioris que contractum temporalem reddit perpetuum. vt in. c. veniēs. ⁊ in. c. decetero. de transac. que hic nō fuit. ¶ Breuiter licet ista sint vera de iure cōmuni in casu nostro non habēt obstare: quia vt ponitur in puncto: Tebaldus sindicus domini Antonij de pinis successoris habens simile mandatū ad locandum bona hospitalis cuicūqz persone sibi placeret ratificauit ⁊ approbauit dictas locationes factas Rosso ⁊ per Rossuz Giānozo eo modo ⁊ forma quibus facte erant ⁊ etiam de nouo fecit: vt pꝫ ex articulis deductis per dictum Giānozum ⁊ ex attestationibus receptis super eis que bene videntur concludere. Nec nocet ꝙ inde non fuerit confectum instrumentum ex quo p̄ testes probatur quia res ꝯtractus nō geriť in instrumentis vel ex instrumētis sed volūtate partium instr̄a fiunt ad p̄bationez rei geste: vnde licet deficiat potest res gesta per testes p̄bari. C. de p̄ba. l. cū res. ⁊. l. p̄prietatis. de fideiusso. l. j. ⁊. l. sicut inquan-
5 tū. ¶ † Posito igiť ꝙ dicte locationes fuissent finite per dictā resignationem tamen fuerunt renouate per dictam ratificationem tanꝙ ex noua ⁊ recenti voluntate. ar. ff. loca. l. item queriť. §. qui impleto. de bo. pos. ꝺm tabu. l. qui ex liberis. §. testamento. ibi dum dicit. voluntas que defecerat iudicio recēti dedisse videtur ⁊c. ⁊ de nouo. ff. de preca. l. in rebus. §. fi. facit de le. iij. l. j. §. j. ibi dū dicit. quasi nunc date. ¶ Ex his potest responderi ad illud ꝙ posset obijci: vꝫ ꝙ ille Tebaldus habebat mandatum ad locationes faciendas de nouo non autem ad ratificandum veterem. igitur ⁊c. cum fines mandati sint custodiendi. ff. mandati. l. diligentis. ¶ Nam rñdetur ꝙ ista ratificatio diciť noua locatio si prima fuit ipso iure finita per remotionem dñi
6 Antonij ab administratione. ¶ † Preterea si dictus Tebaldus virtute sui mandati poterat locare alijs multo fortius primis locatoribus: quia isti sunt preferendi quando non minus offerunt ꝙ alij immo videtur ꝙ tunc non possit res eis auferri. C. de locatione prediorum ciuiliū. l. congruit. ⁊. l. fi. circa fi. in q
7 bus videtur casus. ¶ † Nā habens mādatum ad vnum potest etiam facere aliud in quo sit maior rō: ⁊ in quo cōditio dñi non deteriorať. ff. de acq. here. l. si quis mihi bona. §. iussus. ¶ Itez nō ob. si dicatur ꝙ nō apparet istum Tebaldum habuisse plenam notitiam de pactis ⁊ conditionibus prime locationis. igitur eius ratificatio non tenet. ar. C. plus vale. qđ agitur. l. fina. ¶ Nam apparet ex dictis testium ipse ratificauit cum omnibꝰ pactis conditionibus ⁊ modis quibus facta erat ⁊ sic perinde est ac omnia sciuisset. ar. ff. de testa. mili. l. qui iure militari. Ad predictorum confirmationem facit consuetudo que allegatur in puncto in quo dicitur ꝙ ille Rossus tenuit illa bona lōgis temporibus in locationem ⁊ quod nullus hospitalarius vnꝙ venit contra pendente termino nouem annorum. Nam ea que consueta sunt:

a ¶ Absentes. Vide bal. in ꝯsi. cliiij. i. iij. parte. ⁊ fely. in. c. cum omnes. circa medium. xiij. col. de cōsti.

b ¶ Alienationis. Vide domi. Alexan. de imo. in consil. ciiij. in ij. colum. in. iij. parte. ⁊ an locatio rerum eccle. vsqz vel post nouenniū fieri possit. vide bal. ī ꝯs. cccxcij. ī. v. p̄te. ⁊ d. Alex. de imo. ꝯs. lxviij. p̄ totū. in. j. p̄te. ⁊ in ꝯsi. lxxij. in. viij. col. e. p̄te. ⁊ ī cōs. lxij. p̄ totū. ī. ij. p̄te. et in consil. j. in. iij. col. in. iij. parte.

Additio.

c ¶ Et ita tenēt cōmuniter. Adde. d. Philip. deci. in consi. cciiij. inci. in cā. ī p̄mo vol. vbi ꝙ de tali locatiōe ad lōgū tp̄s. Idez iudicať qđ de alienatione vel venditione. Nā p̄hibita alienatione vel venditiōe talis locatio videť p̄hibita. vt not. bal. ī auť. ei qui. col. penul. versi. vlterius q̄ro. C. de bo. auť. iudi. pos. Et iō sicut de venditione facta p̄ emphiteotam dꝫ solui laudemiū. l. fi. C. de iure emphi. ita pariter de locatione facta ad lōgū tp̄s debeť laudemiū. vt cōcludit alex. in cōsil. clxv. inci. visis. col. ij. in. ij. vol. ⁊ refert ⁊ sequitur Phil. dec. in p̄alleg. cōsi. H. F.

d ¶ Locationi. Adde eundem Paul. s̄. in ꝯsil. ij. per totū. ⁊ qđ ibidē dictū fuit.

cōsueta sunt debent seruari.ff.de edil.edic.l.qd si nolit.§.q assidua.de aq̄ plu.ar.si pri⁹.§.recte. ¶Cōcludit ergo dictū Sianozum in dictis pasturis fore preferendum ei cui dominus Antonius nouus rector locauit post ratificationem factam per dictum Tebaldum de prima locatione: quia non potuit idē dominus Antonius rescindere primam locationē factā suo mandato.ar.ad hoc.ff.mandati.l.si mandassez.z sic primus est preferendus.arg.ff.loca.l.in operis. Laus deo.

¶Consilium.v.

1 ¶Implendum post aditam hereditatem non potest dici factum conditionale sed modale rationibus de quibus hic colligitur modus.
2 Et quando conditio z verba obliquātur vt seruetur mens testatoris.
3 Et que incapacitas inspiciatur in implenda conditione.
4 Et an imputari possit heredi non implendi conditionem cum incapax est legatarius legati.
5 Et spurio legari potest pro alimentis per patrem.
6 Et si non sit dictū pro alimentis inspicitur indigētia: vt si indiget heres mādatum testatoris implere teneatur: si non indiget non implendo non incidit in penam.
7 Et si substitutio sit facta vni si decessit sine liberis z deinde alia predictis liberis descendentibus similiter sine liberis: an liberis non natis tempore mortis testatoris intelligatur facta substitutio.
8 Et quando substitutio est facta per nomina collectiua requiratur mors omnium.

N christi nomine amē. ¶Quicquid dicatur veritas est quod institutio istius Elie z filiorum non redditur conditionalis ex illo onere emendi fundum sed potius moda-
1 lis.†Nam illud qd venit complendum post emolumentum acquisitum z sic post aditam hereditatem non facit conditionem sed modum: vt.ff.de condi.z de.l.cum tale.§.titium.z no.bart. eo.titu.quibus diebus.§.terminus.ratio est euidens: quia conditio implenda est anteq̄ possit adire.l.qui heredi.§.fi.eo.tit. Et si consistit in dando implenda est de bonis heredis. Nos autem loquimur in eo qd est adimplendum post aditam hereditatē z de bonis hereditarijs: vñ impossibile est qd faciat cōditionem qz esset implicare cōtradictionem: sic est in casu nostro: qz testator legauit filio suo naturali.ccc.de quibus voluit emi fundum z sic voluit qd illa.ccc. soluerentur de bonis suis: necessarium ergo fuit qd prius adiretur hereditas: al's institutus non poterat de bonis hereditarijs soluere.facit.l.si vero non remu. §.fi.ff.man.z qd no.in.l.huiusmodi.in princ.de le.j.z de le.ij.l. lucius.§.a te.cum igitur intentio testatoris fuerit qd heres primo acquireret hereditatem deinde fundum de bonis hereditatis emeret patet qd noluit institutionem facere conditionalez. ¶Preterea verba dicunt qd ematur prediuz per infrascriptū heredem zc.z sic ista qualitas requiritur in emente vz qd sit heres tempore quo emit: quia qualitas iuncta verbo debet adesse ẜm tempus verbi.l.in delictis.§.extraneis.ff.de noxa.facit.l.si in diez.in prin.de cōdi.z demō.de auro z arg. leg.l.ij.de testa. mili.l.titius. Preterea testōr dixit qd dictus Elias institutus teneatur z debeat zc.infra duos annos zc.ex quo igitur voluit imperpetuum teneri: z si sic est sequitur q̄ aditio non suspenditur ex illo onere z per cōsequens non facit eam conditionalem quia tunc suspenderet̃ nec posset adire anteq̄ impleretur.facit d.l.qui heredi. ¶Preterea in themate ꝓponitur qd Elias decessit post aditam hereditatez nō empto predio: igitur emptio predij non habuit aditionem suspendere quia tunc falsum esset q̄ decessisset post aditam hereditatem non empto predio.
2 ¶†Nec ob.illa verba testatoris sub dicta cō.zc.quia exponuntur sub dicto modo vel onere.l.meuia.de manu.te. ¶Item nō ob.qd si non emeret ipsum priuauit z in illū casum instituit societatem: z sic cū verbum instituit sit directuz videtur voluisse conferre priuationem ante aditam hereditatem. Nam post aditam non potest directo priuari nec in alium per priuationez hereditatis directo conferri: vt no.Bart.in.l.pater.in fi.ff.de here.insti.z sic videtur illud onus suspendere aditionem. ¶Naz dico illud verbum instituit debet obliquari vt saluētur illa verba z mens testatoris de quibus.s.dixi.l.ex facto.in prin.z.l.sce-
3 uola.ff.ad treb. ¶†Ex quibus cōcludo pluribus alijs omissis q̄ fundamentum illud vz qd quōcūqz ille illegitimus filius sit incapax tamen predium erat emendū: quia talis incapacitas non inspicitur in implendo conditionis in.l.meuium.de condi.z de.quoniam procederet si istud onus debuisset impleri ante aditam hereditatem quia fuisset per modum conditionis appositum: sed quia hoc non ē sic ideo tale fundamentuz non plz.

Nec etiam placet aliud: vz qd emi debuit vt posset peruenire ad societatem in quā debebat peruenire si ille decederet īfra.xxv. annos.nam in illum casum non substituit societatem sed infra scriptos heredes vt patet in themate.hoc autem erat etiam si non substituisset quia pro non scripta remanent apud heredem sine onere quando non fuit datus substitutus alius vel coniunctus: hic autem neuter alius datus fuit: vnde ridiculum est dicere qd heres debuit emere vt ad ipsum rediret: hoc enim non fuit necesse ꝑsupposito qd ille sit incapax: cum totum apud heredem remaneat ex legis dispositione.nescio ad qd illud sit dictum.tunc posset hoc procedere si fuisset dictum qd illo morienate infra.xxv.annos ꝑueniret fundus ad quēdaz tertium vel ad
4 societatem non existēte herede. ¶†Sequitur ergo ex predictis qd presupposito qd legatum.ccc.z onus de emēdo predium sit inutile ratione incapacitatis legatarij nil potest imputari heredi cur non impleuit z sic non incidit in penam priuationis ꝑ l.j.de his que pene no.z idem videtur si esset inutile pro parte z pro parte valeret.nam non ex hoc incideret in penam ex quo nō tenebatur formaliter implere: licet enim alio mō teneretur lege disponente si tamen non impleuit non incidit in penā.ar. l.multa.ff.de condi.z de.z.l.in testamento. ¶Sed videamus
5 an ita sit qd sit inutile. ¶†Super hoc al's in simili casu consultus dixi z dico q̄ filio etiam spurio potest pater relinquere alimenta vel fundum ad alimenta quousqz viuat.z hec est cautela quā dat Barto.in.l.fi.de his qui.vt indig.per.c.cum haberet. de eo qui dux.in matri.quā pol.per adul.nā z seruus est capax
6 talis legati.ff.de ali.leg.l.seruos. ¶†Uidendum est igitur cū in casu nostro testōr non expresserit qd relinqueret pro alimentis an dictus filius esset talis qd indigebat alimentis: vt qz erat aliunde diues vel industriosus: quia tūc istud relictum nō censeretur factū causa alimentorum: al's si indigebat secus: qz presumitur relictū factum ẜm qualitatem z exigentiam persone cui fit.ar.ff.de vsu z ha.l.plenum.§.equitij.adde de transac. l.cum hij.§.si in annos. Igitur si casus sit qd propter qualitatē persone filij legatum censeretur factum gratia alimentorum dictus heres debuit emere predium prout testōr disposuit qd permansurum fuisset apud filium quousqz viueret ad vsum z commodum eius z postea redijsset ad heredem. Si igitur heres nō fecit: tali casu potuit priuari hereditate: z sic esset deuoluta ad ipsam societatem: non quidem ipso iure nec directo: quia qui semel fuit heres non potuit desinere esse heres sed iure fideicō.ꝑ ut determinat Barto.in.l.paterfa. testamento.§.fi.ff.de here. insti.z.l.vxorem.§.heres.de le.iij. Heres enim si de iure non potuerit implere mandatum testōris faciendo dñium ipsius filij saltem in eo modo quo potuit implere debuit.ff.de condi.insti. l.mulier.§.j. scz emendo fundum ad vsum alimentorum quia fieri potuit vt dixi. ¶Eo vero casu quo non censeretur relictuz causa alimentorum non incidisset heres in penam ex hoc capite. ¶Sed videndum est an ex alio capite.s.substitutionis deuo-
7 luta sit hereditas ad societatem. Et videtur q̄ non.† Pro cui⁹ euidentia sciendū qd societas fuit dupliciter substituta.s. Elie instituto si decederet sine liberis. Item filij dicti Elie si z ipsi sine liberis decederent z sic fuerunt due substitutiones diuerse et diuersis personis facte. ¶Quantum ad primam certum est q̄ illa expirauit ex quo Elias decessit cuz liberis.ff.de le.j.l.filiusfami.§.cum quis.sic que dictus Elias hereditatem de qua agitur transmisit ad suos liberos pro equali portione si decederet intestatus. ¶Uidendum est de secunda facta liberis Elie: et certe ista potest intelligi dupliciter facta. Uno modo q̄ censeatur facta eo casu quo dicti liberi seu filij Elie habuissent hereditatem ex instōne de ipsis facta qd fuisset si dictus Elias non vixisset tempore mortis testatoris.nam tunc filij Elie tunc nati erant instituti z ipsis facta fuit dicta substitutio si decederent sine liberis zc.hoc satis patet ex verbis testamenti duz primo instituit dictos liberos Elie si Elias non viuat. deinde dicit q̄ si dictus Elias vel dicti filij.qd potest intelligi sic: videlicet si dictus Elias eo casu quo institutio de ipso facta locuz habeat qz viuat tempore mortis.vel dicti filij.s.eo casu quo institutio de ipsis facta locum habeat: quia al's tempore mortis mee non superuiuat z ipsi filij sint iam nati decesserint sine liberis zc.referendo singula singulis: z ẜm hunc intellectuz talis substitutio nō habuit locum in casu isto. Nam cum Elias supuixerit testatori z fuerit heres non habuit locum institutio facta de liberis eius vel per prius vulgaris substitutio z per consequēs nec substitutio fideicōmiss.facta dictis liberis eo casu quo ex substitutione vel institutione predicti haberent hereditatem. ¶Scdo modo potest intelligi dicta substitutio fideicommiss.facta liberis etiam eo casu quo dicti liberi non habeant hereditatem ex predicta institutione vel substitutione vulgari: sed habeāt alio modo ex dispositione legis preter voluntatem testatoris sicut

est in casu nostro. Nam cum elias superuixerit ꝛ habuerit here
ditatem expressa voluntate defuncti de reddēdo postea ꝛ trās-
mittendo ad liberos nō dicūtur liberi eius habere dictā heredi
tatē ex volūtate defuncti: sed ex dispositione legis si elias deces
sit intestatus vel ex dispōne ipsius elie si decessit testatus: vt no.
in. l. lucius. ff. de here. insti. ¶ Tunc ad propositum si fuit intē-
tio testatoris substituere dictam societatem dictis liberis elie:
eo casu quo contingeret eos habere suam hereditatē ex eius di
spositione ꝛ voluntate expressa fortius eo casu quo haberent p̄-
ter eius voluntatem ꝛ dispōnem sicut est in casu nostro: vt. l. pu
blius. §. titia. ff. de cōdi. demon. ¶ Et si predilexit societatem
extraneis heredibus dictorum filiorum: credendum est qꝺ qua-
litercūqꝫ sua hereditas deueniat ad dictos liberos elie dictus te
stator velit qꝺ post eorum mortem sine liberis magis deueniāt
sua bona ad dictam societatē ꝙ̄ ad extraneos heredes libero-
rum. ar. eius qꝺ no. Bart. in. l. gallus. §. nūc de lege. ver. etiā.
de libe. ꝛ posthu. ¶ Tunc ergo dico sic p̄supposito qꝺ istis libe
ris elie fuerit facta dicta substitutio isto casu quo non habuerūt
bona ex expressa voluntate defuncti. ¶ Item presupposito qꝺ
conditio istius substitutionis euenisset quia omnes liberi Elie
decessissent sine liberis adhuc non videtur qꝺ hereditas sit ad
societatem deuoluta: quia dicta substitutio si facta fuerit vel cē
seatur non videtur valere: quia cum liberi predicti non habue
rint bona primi testatoris ex eius dispositiōe tacita vel expres-
sa vt dictū est ꝛ ꝓba. in. l. lucius. s̄. alleg. de heredi. insti. nō po-
tuit eis fieri substitutio fideicōmissaria: que est grauamen. l. si
sic. ff. de le. iij. cōiuncta. l. coheredis. §. cum filie. de vul. sub. ꝛ sic
ex nullo capite substitutōis videt̄ societas posse venire. ¶ Bre
uiter bar. in. d. l. sed si sic. de le. iij. ꝛ in. l. cēturio. de vulg. ꝛ pup.
determinat hoc vltimo casu contrariū: vꝫ ꝙ siue dicamus sub-
stitutionem predictam censeri factam primo instituto sub con-
ditione si decesserit sine liberis vel eius liberi sine liberis ꝙ pre
sumitur in dubio. l. codicillus. de vsufru. le. siue dicamus ꝙ fue
rit facta ipis liberis nihilominus vꝫ: quia cum tunc testōr ipos
liberos grauauerit per dictam substitutionē videtur tacite vo
luisse ad eos bona deuenire vt valeat substitutio. ar. ad hoc. l.
deniqꝫ. §. interdum. de pecu. leg. ꝛ. l. alio. de ali. le. ¶ Sequen-
do igitur istam opi. esset dicendum ꝙ dicta substitutio censeat̄
facta non solum filijs qui essent nati tempore mortis defuncti
sed etiam omnibus alijs natis postea ad quos aliquid de bo-
nis dicti testōris deuenerūt: ꝛ illa dictio dicti eius filij ꝛc. non
restringat substitutionē ad illos tm̄: qꝛ erant nati tempore mor
tis: sed referatur ad oēs vt sic nō faciat ꝓpriam relationem sed
simplicem vt ibi dū dicit mulier dānauit que saluauit. nam rela
tiuū que non refertur ad illam mulierē in specie q̄ dānauit sed
ad mulierem in genere: vt no. in. l. iulius. ff. de here. insti. sic hic
intelligunt̄ predicti. s. filij omnes non illi tm̄ qui essent nati tem
pore mortis: ideo enim dixit predicti quia de filijs fecerat men-
tionē ꝛ talis impropriatio fit interdum vt saluet̄ mens testato-
ris ꝛ tollatur absurditas. l. eas causas. ꝛ ibi no. de condi. et de.
Esset aūt absurditas dicere qꝺ in dubio magis illis ꝙ̄ istis vi-
deatur substituisse: cum illos plus dixerit per. d. l. publius. Di
camus ergo qꝺ ista substitutio facta de societate censeatur etiā
facta istis liberis elie in casu isto quo habent hereditatem pri-
mi testōris non ex expressa instōne vel substitutiōe. Item qꝺ ex
hoc censeant̄ habente ex tacita mente defuncti. Item qꝺ dicta
substitutio vꝫ no. p. bar. vt. s̄. Item ꝙ censeatur facta omnibus
8 filijs supradictis si decesserint sine liberis. ¶ † Nūc est vidēdū
an conditio dicte substitutionis extiterit vel quatenus ꝛ quate
nus sit ex ea deuoluta hereditas ad societatem. Et hoc si bene
recolo al's cōsultus dixi ꝛ dico sic qꝺ q̄tum ad portiones ipsius
francisci ꝛ gerij qui primo decesserunt sine liberis non videtur
extitisse conditio: qꝛ substō fuit facta cum exp̄ssiōe nominis col
lectiui. s. omnes. dixit etiā ꝙ si oēs liberi ꝛc. vt pꝫ in themate. si
enim verba testi sic stāt tunc p mortem primoꝝ decedentiū sine
liberis non extitit casus substitutionis cū superessent alij qui ex
presumpta voluntate defuncti substitutum excludebant inter
quos videtur voluisse reseruare legitimā successionem: vt. l. pe.
C. de impu. ꝛ alijs. sub. ꝛ operatur appositio illi⁹ dictiōis oēs:
que est collectiua: sicut dictio vterqꝫ vel ambo. no. in. l. si pluri-
bus. de le. ij. l. hoc articulo. de here. isti. licet aūt illa. l. pe. de im
pu. ꝛ ali. substi. loquatur in descendentibus: idem tñ est in istis
trāsuersalibus in quos verisimile est testatorem habuisse affe-
ctionē ꝛ magis voluisse bona sua remanere apud eos quousqꝫ
aliquis eorum superesset ꝙ̄ deuenire ad societatem penitus ex-
traneā. ar. l. cum acutissimi. C. de fideius. portiones ergo eorum
primo decedentium deuenerūt ad supstites equaliter si ab inte-
stato decesserunt. ¶ Postea decessit Jacobus supstite filio: et
hoc dicendum qꝺ in portione istius tam in illa quam origina-
liter habuit ꝙ̄ in alijs quas habuit post mortem priorum simi-
liter non habuit locum substō quia deficit cōditio cum decesse-
rit cū liberis. restat nūc portio vltimi morientis. s. Ugolini: tā
in illa quā originaliter habuit per mortē elie quia erat quarta
si erant quattuor filij: ꝙ̄ etiā in illis que ad eū ꝑuenerūt ab inte
stato p mortē priorū decedētiū. iuxta ea que supradicta sunt in
quibus oībus dico substōnem factā de dicta societate locū sibi
vendicare: qꝛ cōditio substōnis extitit cū decesserit sine liberis
ꝛ non supersunt alij qui ex presumpta volūtate defuncti exclu-
dant substitutionē: vt est tex. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad
treb. Si ergo societas vult venire ex capite substōnis ad ista bo
na: non video qꝺ possit nisi ad illa que erant apud dictū Ugo-
nem vel ex successione patris vel fratrum: non ad illa que erant
apud Jacobum decedentem cum filio. de illa vero filia femina
elie non videtur testator voluisse qꝺ substitutum excludat cū ad
ea non habuit affectionem sed ad masculos tantum. ¶ Cōclu-
do ergo primo qꝺ dicta societas vult venire ad dicta bona ex
primo capite priuationis propter moram heredis cōmissam in
non emendo predium. ita demum potest si illud relictū fuit vel
censeatur factum gratia alimentorum: qꝺ qualiter sit ex quali-
tate legatarij p̄sumit̄: vt. s̄. ostendi. al's non potest cum legatū
non valeat nec onus ꝛ sic nō incurrit heres penā ex non implē
do voluntatem defuncti per ea que dicta sunt in. j. parte. Scđo
concludo qꝺ si societas vult venire ex capite substitutiōis pōt
solum venire ad illa que reperta fuerāt esse apud Ugonem tā
ex successione elie ꝙ̄ fratrū. ad illa vero que essent apud dictam
filiā feminam ex successione elie vel apud illum Jacobū decedē
tē cū filio nō potest. ꝛ ita recolo qꝺ al's in simili cōsultus rñdi:
sed nūc aliquātulū plenius ꝓtestans qꝺ cū apud me non reman
serit copia primi consilij ex casu: ꝛ sic videre nō potuerim nō in
tēdo ab illis deuiare nisi q̄ten⁹ al's in facto ꝓponeret̄. Laus deo.

¶ Consilium. vj.

1 ☞ Quando iudex teneatur sequi consilium sapientis. ꝛ. 2.
2 Et an si consilium sit petitum vltra formā datam a statuto pos-
sit iudex de consensu partium sequi ipsum consilium extra for-
mam obtentum. ꝛ concludit ꝙ non.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Pro declaratione eius qꝺ queritur sciendum
est ꝙ tres sunt cause petendi ꝛ concedendi consiliū
sapientis. Nam interdum petitio ꝛ concessio consilij sapientis
fit ꝛ mittitur autoritate statuti: interdum cōsensu partium: in-
terdum neutro. Primum tunc habet locum cum fit. ꝯm formā
ꝛ infra tempora statuti. Et tunc habet quattuor effectus. Pri-
mus quia iudex primo tenetur ꝛ necessitatur mittere ꝓpter mā
datum statuti: quia qꝺ precipit imperator necesse est fieri vt di
cunt canones. Secundus effectus est quia si non mittit potest
puniri ꝛ tenetur pti ad interesse. Tertius est quia si mittit tene-
tur sequi consilium. Quartus est quia si sequitur excusatur etiā
si malum sit consilium ne decipiatur autoritate legis. ff. com-
mo. l. si in commodato. §. sicut. in fi. C. de his qui ve. eta. impe.
l. j. ꝛ in cle. j. de rerum permu. potest tamen a sententia lata ꝯm
a tale consilium appellari[a]. C. de ap. l. ij. ꝛ ibi not. ¶ † Secundo
2 vero casu quando mittitur ꝛ fit solo consensu partium: puta si
statutum de hoc non disponit sed tantum partes consentiunt:
tunc videndum est qualiter. Nam si consentiunt ꝙ iudex acq-
rat consilium sapientis dūtaxat tunc iudex nō tenetur sequi cō
silium: ꝛ si sequitur non excusatur si est malum. si vero consen-
tiunt ꝙ requirat consilium ꝛ ꝯm ipsum ferat sententiam tunc si
quidem ipsum sequatur excusatur a mala sentētia propter cō-
sensum partium: vt. l. si conuenerit. ff. de re iudica. ꝛ ibi per bar.
nisi consilium esset euidenter iniquum: quia de tali non viden-
tur partes intellexisse quia ipsum sequatur: vt not. Barto. in
l. j. §. si plures. ff. de insti. ꝛ hoc idem de quo in superiori casu.
Si vero non vult sequi: dico ꝙ isto casu non cogitur per. l. qua
lem. ff. de arbi. Et sic in hoc est differentia: vtrum fiat autorita
te statuti quia tuuc tenetur sequi quia sic statutum mandat. si
consensu partium tantum ꝛ tunc non tenetur sequi: non enim
possunt partes cogere iudicem ad dadam sententiam certo mo
do. ꝛ ita intelligo. l. qualem. que allegatur pro contraria in. l. si
conuenerit. dicitur cōtrarium si bene inspiciatur: sed bene dicit̄
qꝺ iudex potest dare sentētiam ꝯm voluntatem partium. Dico
ergo qꝺ si sequitur cōsilium bene excusatur per. d. l. sed sequi nō
tenetur. qꝺ etiā ptꝫ: qꝛ nō tenetur mittere ad requisitionem par
tium si non vult ꝛ statutum non arctat: ꝛ si mittit potest missio
nem reuocare: vt no. Barto. ff. de appel. l. ad principem. si ergo
non necessitatur admittēdum vel ad expectandum ergo nec ad
sequēdū. ꝛ ita ꝯm p̄dicta intelligo qꝺ no. canoniste in. c. si pro
debilitate. de offi. deleg. de elec. cū in veteri. ꝛ in regula nullus
ex consilio. per Joā. an. in mer. Dico etiam qꝺ isto casu si iudex
sequitur consiliū pōt ab eius snīa appellari: lꝫ de volūtate ptiū
requisiuerit:

a ¶ Appellari. Sed quid si statuto caueat̄ ꝙ a consilio sapiētis appellare nō possit: ꝛ cleric⁹ quidā appellare velit: an possit. vide. d. pe. ph. cor. in ꝯsil. clxxxvij. incip. i hac. i lr̄a m. n. ꝛ seq. i. iiij. parte.

requisiuerit: vt.l.j.§.j.z ibi per Barto.in fi.ff.de appellatio. ¶Tertio vero casu cum non interuenit autoritas statuti nec partiũ cõsensus tunc clarũ qd nihil aliud operaf nisi quãdam informationẽ vel instructionẽ iudicis. respectu vero partium nihil qr nec tenef seq nec excusaf si sequif. ¶Nunc videndũ est in casu nostro pro vtrũ petitio istius cõsilij z cõcessio mittenf z foueanf autoritate statuti: vt sic iudex teneaf sequi z si sequi tur excusef. An neutro z sic nec teneaf sequi nec si sequif excuse tur. ¶Circa primũ si nos ɔsideramus primã requisitionem z concessionẽ clarũ est qd non mittif nec fouef autoritate statuti qd non fuit facta fm formam z infra tempora statuti: cũ igitur statutũ disponat qd certa forma z tpe petaf consilium: clarum est qd extra illã formã vel tẽpus dispositio statuti nõ extẽdif. ff.de leg.ij.l.statulib.§.stichũ.de lib.agno.l.j.§.si mulier.con iuncto prin.facit.l.cũ pto.de iudi.C.de procu.si maritus.cuz si.statutũ ergo qd mãdat iudici vt ferat sniam fm consiliuz dз intelligi de illo cõsilio qd fm formã z infra tẽpus declaratum ab illo statuto fuerit petitũ z concessum. ¶Si vero considera mus pronuntiatã factã p dñm capitaneũ die.xvj.mensis decem bris vf dicendũ ɔtrũ.s.qd dicaf z censeatur facta aut.statuti z missa. Nam ita ɔtinef in dicta pnuntiatione.s.dictã missionẽ factã in dictũ cõsultorẽ fuisse z esse legitimaz z debito modo z tpe factã z valere z tenere cõsilio standum esse ac si infra legiti mum z debitũ tẽpus petitũ cõcessum fuisset. Cum igitur res iu dicate p veritate habeanf.l.si res iudicata.ff.de re iudi. z post eam nihil querif.ff.eo.ti.l.post rem.z ea q semel decisa sunt in vno iudicio non debeant amplius in dubiũ verti.l.si qs cũ to tum.§.si ancillã.ff.de excep.rei iudi.vf q oĩa contenta in di cta pnunciatione debeãt reputari p veris z perinde sit ac si in rei veritate ita fuissent prout in pronuntiatione dz.paria ergo sunt ista: vz qr infra tẽpus statuti vere fuerit cõsiliũ petitũ z cõ cessum z fm formã eius vel qd pinde habeaf ac si ita esset licet veritas sit in ɔtrũ sicut in si.dicimus qd paria sunt aliquez esse talem ciuem vel haberi p ciue: lз re vera nõ sit.iuxta no.p bart. ff.de adult.l.si maritus.z.l.si is q.de vsuca. Sed certe ista pro cederent si coram capitaneo fuisset de hoc mota qõ p partes z ipse seruatis seruãdis sic pnuntiasset: talis enim pronũtiatio diceref tunc snia z transisset in rem iudi. Nam tunc capitaneus assumpsisset sibi partes iudi.q sunt vt de litibus z qõnibus mo tis coram eo cã cognita pronuntiet. C.de sen.ex peri.l.ij. Sed non ita fuit hic. Nam nulla lite mota coram eo sup hoc: sed so lum psupposito p constanti qd infra tempora statuti z fm for mam non erat petit. Capitaneus volens talem petitionez z cõ cessionẽ lз nullam validare z roborare de voluntate z cõsensu partium procuratorũ vtriusqз partis sic pnuntiauit. vñ dico pro hoc nõ sufficit ad dictã validitatẽ etiã iteruenieute partiũ cõsensu.ita determinat gl.in si.C.de transac.l.si diuersa.in si. glo.q dicit snia lata ɔ sniam etiã de cõsensu partiuз non valet nec dicif nisi de hoc fuisset qõ corã iudice an pria snia lata fue rit vel nõ z iudex seruatis seruandis pronũtiasset. In casu igi tur nostro nõ dicitur ista pronũtiatio esse snia diffinitiua que nõ ferf sine pcessu z alijs solẽnitatibus iur.lз ɔsensu partiũ. iuxta no.in.c.de causis.de offi.delega. Laus deo.

¶Consilium.vij.

1 ☞Stante statuto q appellatio infra octo dies debeat iudi ci psentari: z aliquis appellauerit viua voce saluo iure appel landi in scriptis: tempus currere incipit a die iterposite prime appellationis non autem secunde interposite in scriptis ratio nibus z iuribus de quibus hic.

In christi nomine amẽ.

a ¶In dubio[a] prefati excellentissimi doc.recolen de memorie satis bene referunt q in lecturis suis scripserunt super dicto dubio z maxime Bart.in

1 l.cum procurator.in.§.si dñs.ff.de ope.no.nũ.†vbi lз diuersis temporibus interponantur due appellationes z ambe tñ infra tẽpora appellãdi vna tñ est appellatio cũ secunda facta est sub cõmemoratione facte prius p illa vba saluo sibi iure appellan di in scriptis zc.put fuit ista scda appellatio.p hoc.l.vnum.ff. de testa.geminatio aũt appellationũ sup eodẽ facto non videf inducere pluralitatẽ appellationũ nec p scdam tertiã siue qrtã tollunf effectus quos prima dicta appellatio secũ trapit: sicut est extinxisse vel suspendisse pronuntiatum.l.j.in si. ad tertu.z l.furti.de his q no.insa. vel effectũ tituli nil nouari appellatio ne pendente.ff.nil no.ap.pen.z.c.veniẽtes.de ap. z qd ibi no. de iure.vel effectum cursus fatalium ad prosequendum appel lationem.z hoc qd no.in.c.dilecto.de ap.in nouella in vltima glo.z sic est in snia z alijs dispositionibus vt iteratio sit supua cua z nulla si ex ea non augef effectus.l.j.ff.qñ prouo.nõ est ne. l.stipulatio.§.diuus.vt le.no.caue.z.l.si creditori.de leg.j.ille ergo qui a snia diffinitiua vel grauamine sepius appellat vid e tur sepius loqui nõ sepius appellare: qr pria vt dixi trapit secũ suũ effectũ: z sic intelligif.c.lotarius.xxxj.q.j.z.c.bone.de ap. in verbo plures.statutũ ergo quo cauef qd debeat appellari in fra.x.dies z appellatio psentari ifra octo dies iudici appella tiõis a die appellatiõis interposite cõputãdos zc. dз intelligi de presentatione prie appellationis q fuit ppria z vera appel latio quo ad omnes effectus vt dixi: non aũt a die scde vel vlte rioris.lз eñ interposite infra decẽ dies qr talis iteratio est qdã inepta z superflua verborũ multiplicatio que non solet altera re substantiam vel ordinationez legis.l.pediculis.§.labeo.de au.z ar.le.z sic est verisimile intellexisse statutũ dũ dicit appel lare: z subdit quã appellationẽ zc.z sic loquitur de vna appel latione z de prima.ar.l.boues.§.hoc sermone.de verbo.signi. z.c.non põt.de preben.lib.vj. Et cõfirmatur hoc qr terminus octo dierũ ad presentandũ appellationez est pfixus a statuto z statim post appellationẽ interpositã incipit currere: appellare ergo iterũ ab eadẽ snia non potuit interrumpere cursum dicto rum octo dierũ ad presentandũ appellationẽ z dare sibi nouũ: qr in.x.dieb[9] decies appellãdo singulis diebus esset in potesta te sua extinguere cursum temporis iam icboati: z pluries prin cipiũ sibi dare in piudiciũ aduersarij cui est ius quesitũ ex pria appellatione quo ad terminum ad prosequendum eã: ergo eo inuito non põt ab ea recedere.c.ab eo.de elec.lib.vj.z.l.si post mortem.§.si.de ɔ ta. Cum enim due sint prouisiones sup eodẽ quarum vna per prius operaf q altera qui potuit vna vti z est

b vsus ab vsu alterius est exclusus[b].l.si fundum.§.si ab impube re.de leg.j.legis nãqз siue statuti ordinatio in momento opaf effectum suum nec alia prouisio hominis põt eam alterare siue mutare.vñ dicit lex qd nõ est amplius pro herede gerere qppe iam heredi.zc.de here.insti.l.si liber homo.§.titius.pro hoc qd scribif in.c.j.de cõsti.lib.vj.in si.in illa.q. vtrũ si iudex statuat alium terminũ q pfixum in illo.c.caueatur.videatur recessum ab illa prouisione.z tenetur qd non: qr prefixio iudicis reperit iam causam deuolutaz per illud.c.vnde lex que est principali ter agẽs velocius operatur q iudex eius minister quicqd agit agitur in virtute.l.facit.l.post mortem.de leg.j. ¶Per pdicta dico qd id qd dicit Ioã.an.in.d.c.cum bone.qd si quis sepius appellauit est vtile: qr non a pria sed a scda incipit cursus tpis ad prosequendam appellationem: non videf probabile: nã cõ tra hoc faciũt z vrgent predicte rationes: nec videf protestatio nec reseruatio de qua in dicta appellatione aliquid operari cõ tra statuti deuolutionem z termini prefixionem: qr non potest ex vtraqз parte vti pria z secunda vt probaui: protestatio ergo siue reseruatio nihil prodest.c. vt quis duas.de elect.libro.vj. Ex quo etiam potest colligi decisio quod sicut ibi electus a di uersis habet electionem quam ex eis eligat: ita volens appel lare habet electionem an in scriptis an in voce.C.de appel.l. litigatoribus. Electa ergo via appellandi viua voce videtur exclusus a via appellãdi in scriptis.l.qd in heredem.§.elige re.de tribu.z.l.j.de fur.nec reseruatio redeundi ad aliam viam aliquid operatur: vt.d.c.vt quis duas.dominus tamen Bal. in.l.appellatione.C.de appella.tenet q ad inducendam de sertionem per lapsum anni computetur annus ex tempore se cunde appellationis non ex tempore prime. Sed opi.Barto. in.d.l.procurator.§.si dominus.videtur probabilior z eam sequor in.l.j.§.libelli.ff.de appellationibus. vt etiam ibi scri psi postq per primam appellationem sententia est rescissa et ea ad superiorem deuoluta ex ea debent fatalia habere prin cipia sua z ad illã debet haberi relatio quo ad desertionẽ sicut quo ad tractũ retro et alios effect[9] de qb[9].s.dixi. Laus deo.

¶Consilium.viij.

1 ☞Si pater est comitatensis et bona sint sibi ascripta tan q comitatensi: filij vero sint ciues: patre mortuo debet fieri de scriptio in estimo ciuitatis z prestantie ciuitati prestande iuri bus de quibus hic.

In christi nomine amẽ.

1 ¶†Ista bona paterna nouiter ad ser Nicolaum z Antonium prouenientia forent iam eis descri pta in libro prestantiarum ciuitatis Florentie: et pro ipsis prestantias soluerunt vt ciues: nullum esset dubium qd non deberent nunc in nouo estimo comitatus poni. Nec ad hunc finem vt bis pro eisdem soluant scilicet vt ciues ex pri ma descriptione z vt comitatenses ex secunda: cum pro eisdem

c non debeant duplici onere grauari[c].ff.de lega.ij.l.titia.§. qui in vita.z qd not.glo.C.de muli.z in quo loco.l.nec etiam. ad hunc finem vt per hanc secundam descriptionem estimi rece datur a prima descriptione prestantiarum: qr cuз coĩtas florẽ. primã viaз descriptionis elegisset: illa sola sibi patere deberet

a ¶In dubio. Ad istã ɔsulta. p pau.de ca.vi de Oldra.i ɔsi. ij.idẽ ɔsultãtez. z latius z copio sius per Bal.i cõsil.ccccxxx.in iij.parte.

b ¶Exclusus. Hec eadez vba habes p Oldr.i dicto cõsil.ij.in principio.

c ¶Grauari. Adde idez p.d. Barth.fori.in cõsi.ccccij.incip. videbatur.ver. scdз correlariũ. ibi.non eniз de bet.i.ij.pte.vbi etiam in ver.cõ firmatur ista re sponsio.dicit q collecte de iure cõi iponunf ci uibus z incolis p reb[9] existẽtib[9] in alieno terri torio si i illo lo co nõ fuerit col lecta imposita. p qua materia vide etiaз q ha bentur p euз in cõsi.cxxix.icip. pstantissimi.v. circa primũ pri mo.in pria par te.z p Bal.i cõ si.cxxviij.i pri ma parte.

a ¶ Bona. Vide domi. Pet. Phi. cor. in 9si. lxxxiij. icipi. circa. p totū. i. iiij. parte. vbi ponit nunqd forenses possidentes bona in districtu mūdani possint cogi ad collectas p hoīes de mundano.

b ¶ Obseruanda. Facit qd habeť i 9si. cccxxxvij. i. j. parte. ꝙ antiquitas dat autoritatē ⁊ fidem.

c ¶ Nō repñsentat. Adde do. Bartho. sozi. i 9si. ccxliij. icipi. in pñsenti. ꝯ. confirmať ista 9clusio. i. ij. parte. ꝙ onus qñ poniť rei nō hereditati cōtemplatione psone: tūc ad quēcunqꝫ trāsit cum onere.

ff. qd me. cā. l. mulier. in fi. nec posset ad aliam redire que cum pria cōcurrere nō pōt. ar. C. de fur. l. j. de pactis. l. rescriptum. §. si pacto. l. qd in heredez. §. eligiť. de tribu. de opti. le. l. apud aufidiū. cū si. ⁊ ad hec tendunt ea q scripta sunt. s. maxime per primos eximios consultores. ¶ Si vero dicta bona non sunt adhuc dictis ser Nicole ⁊ Antonio descripta in libro prestātiarum ciuitatis: nec adhuc pro ipsis soluerūt prestātias vt ciues sed potius a tempore mortis patris soluerunt vetus estimum comitatus ex cōuentione habita cuz fratribus vt proponiť cū nunc de nouo estimo comitatus: qriť an in eo debeant describi put hactenus in veteribus fuerūt descripta: an vero poti⁹ sint describēda in libro pstantiarū ciuitatis. hic est casus noster de quo pñsentialiter qriť. hic enim agiť de descriptione fiēda de nouo in quo libro fieri debeat: nūc enim qd fiat in vtroqꝫ: sed in altero nō diciť qd bis debeat soluere pro eisdem rebus. ad rōnes pdictoꝝ doctoꝝ tendunt: sed semel tantū: dubitať tñ qualiter. An tanꝙ ciues attenta psona ipsoꝝ: an tanꝙ comitatēses attenta psona patris ⁊ alioꝝ antecessoꝝ. ¶ Et vř qd ipsi a tanto tpe habitauerunt in ciuitate ⁊ fuerunt tractati ⁊ pstantiati vt ciues ⁊ nunꝙ vt comitatiui vt proponiť: hoc idē sit obseruandum quo ad alia bona aliunde quesita vel que habēt in ciuitate quo ad tēpus futurū. Ceterū bona de quib⁹ agiť videtur describēda in estimo comitat⁹ sicut hactenus fuerūt apud parentes: ⁊ sic translatio fienda non sit: vt. C. de testa. l. testamēta omnia. Nā ex psona successoris cōditio obligationis non dꝫ īmutari. ff. de verb. ob. l. ij. §. his igiť. Et heres potest conueniri vbi ⁊ defunctus poterat non obstante quocunqꝫ proprio priuilegio. ff. de iudi. l. heres absens. in pri. Itē ppter tex. q videť in fi. determinare. C. de agri. ⁊ cē. l. cum scimus. §. illud. Itē p reformationē nouiter editā ne aliqua sequať absurditas qd p his bonis soluāt tanꝙ comitatenses prout parētes eoꝝ soluerunt: ⁊ etiā ipsi a tēpore mortis patris ⁊ p aliis aliūde quesitis soluāt vt ciues put ipsi hactenus soluerūt: cā diuersitas ex diuersitate honoꝝ ⁊ causaꝝ pcedat. ff. de opti. le. l. si purus. §. qui duos. ⁊ qd ibi no. ¶ His nō obstātib⁹ dico 9triū. s. qd nō sunt describēda in estimo comitatus sꝫ in libro pstantiarū ciuitatis nec amodo debēt p eis soluere vt comitatenses sꝫ vt ciues. ⁊ pbať sic. Isti ser Nicola ⁊ Antonius licꝫ nati sint ex parentib⁹ comitatensib⁹ tñ ciues semp fuerūt. l. q ex vico. ff. ad munici. s. p alios alleg. habebāt tñ istā q̄litatem q: non erant ciues puri ⁊ meri: sꝫ cū ista qualitate. s. q: comitatenses ex q̄ cōditio ipsoꝝ determinata reddebať aliter ꝙ sit cōditio ciuium simplicium. poterat ergo ciuitas florentie a principio ⁊ semper vti iure illo cuiusdā q̄si seruitutis qd habebat in eos ⁊ tractare eos ⁊ talliare vt comitatēses si voluisset. Sed cuz nunꝙ fecerit imo eos recepit ad habitationē ciuitatis nec vnꝙ talliauit eos vt comitatenses a. xx. ānis ⁊ vltra vt pponiť: sed potius vt ciues ad. ix. annos citra ius illud qd in eos habebat tanꝙ in comitatēses pdidit locū tpis non vsu ⁊ ipsi ab illo nexu liberati sunt ⁊ solū retinuit ius qd in eis habebat vt in simplicib⁹ ciuib⁹: quo tātū iure ciuitas circa ipsos vsa fuit. hoc probať. ff. de aq̄ plu. ar. l. si prius. in prin. quead. ser. amit. l. si qs alia. ⁊. l. si cōem. §. j. C. de long. tēp. pscrip. q. ad liber. procla. nō li. l. ij. in fi. tūc arguo ex quo ipsi ser Nicola ⁊ Antonius quo ad eoꝝ personas reputātur pro puris ⁊ meris ciuibus p dictam tractationē de ipsis vt ciuibus nō vt de comitatiuis vt dixi ⁊c. ⁊ oīa bona eis obueniētia debent eodē iure censeri tanꝙ. s. bona ciuiū non tanꝙ comitatensium. qd probať: q: bona tanꝙ accessoria seq debēt 9riuz psone tanꝙ pricipalis. ff. de pecu. le. l. j. ij. ⁊. iij. Scdo q: vnius hominis vnicū dꝫ esse patrimoniū ⁊ nō plura. ff. de excu. tu. l. iuris peritos. §. cū ordi. nisi sit miles q pōt habere plura. item illud vnicū patrimoniū dꝫ esse vniforme nō diuerso iure cēseri. ff. de vsu. eū q. Sed si aliud diceremus ꝙ dictū sit seqreť vel qd idē homo haberet duo pšmonia vel haberet vnicū qd duplici ⁊ diuerso iure cēsereť. s. tanꝙ ciuis ⁊ tanꝙ comitatēsis qd esse nō dꝫ. de decimis. c. cū in tua. Seqreť ꝙ vna eadē psona cēsereť vt ciuis ⁊ vt comitatēsis: qd etiaz esse nō dꝫ per dicta iura. Ad idē facit qd patrimoniū est qd vniuersale qd recipit augmētū. Sed idē iuris est de augmēto qd erat de ipso vniuersali cui fit. ff. de fun. instru. l. pe. de pac. dota. l. inter socerū. §. cū iter. C. de iure do. l. etiā ⁊ qd ibi no. ff. de pig. act. l. si cōuenerit. §. si nuda. ⁊ qd ibi etiā no. p doc. Et sic iusta bona nouiter obueniētia debent eodem iure censeri quo prima ⁊ describi vbi erant alia descripta. Ad idem facit q: si bona faciunt transitu; de persona non priuilegiata ad personā priuilegiatam sequunť contrariū illius psone ad quā transeunt. extra de iurepatro. c. j. lib. vj. ff. de iure fisci. l. fiscus. de decimis. c. j. in fi. in cle. Unꝰ ptꝫ ex rebus qd si alicui ciui florentino obuenirent bona existētia in territorio senensi deberet p illis imponi collecta vel pstantia que sunt bona psonalia pro rebus imposita in ciuitate florē. vbi est per-

a sona non in ciuitate senaruz vbi sunt bona[a]. ar. l. magis puto. §. illud qri. ff. de reb. eoꝝ. ⁊ ista est cōis opi. Consuluit etiam vir recollende memorie Fede. de se. in consi. cxlvj. ꝙ si monasterio existenti in diocesi florentina obuenerint bona in diocesi aretina ꝙ dicta bona dicunť esse in diocesi florentina vbi est principale monasteriū. ⁊ idem de qbuscūqꝫ bonis alibi situatis vt sic eiusdem monasterij patrimonium non censeať diuerso iure. de priuile. q: circa. xij. q. ij. cognouimus. igiť eadeꝫ rōne p bonis obueniētibus ciuibus debēt 9tribuere in ciuitate vbi sunt psone non in comitatu vbi sunt bona. Nam dignū est vt q cuz aliis ciuibus similē vitam susceperunt similem sentiant in legibus disciplinā. de sta. mo. recolentes. nō ergo debēt ser Nicola ⁊ Ant. contribuere cum comitatiuis a qbus trāslati sunt ad ciuitatē p longi tēporis cursum ⁊ patiētiā vt dixi ⁊ si nil habēt in cōmune cū eis ⁊ eoꝝ cōsortio. xxj. qō. iij. si qs trāslatus. xvj. q. j. ne pro cuiuslibet. de priui. c. pe. ⁊ qd no. eo. c. seq. q. j. c. ij. sꝫ ciuibus cū quibus similem vitam gessit ⁊ semp gesserunt. ar. in d. c. recolentes. ¶ Nec obstant contraria. Et prio nō ob. qd ab antiquo sic fuerunt prescripta. ⁊ sic antiquitas videť obseruan-

b da[b]. nam verum est si res esset in eodem statu ⁊ rebus sic habentibus: alꝰs secus. ff. de so. l. cū qs. in princi. ⁊. l. si cum cornelius. de condi. ob causam. l. qd seruus. ⁊ ibi no. de confir. tu. l. vtilitatem. ⁊ in confirmando. Sed hic res non sunt in eisdem terminis: nam antiquitus fuerunt descripta in comitatu: q: dñi possessores erant comitatiui sed nunc sunt ciues meri. ⁊ sic ex quo personarū cōditio fuit imutata: statū etiā rerū cōuenit imutari. C. de impo. luc. de script. l. j. in fi. lib. x. in auť. de ede. titu. §. ad hec. Et comitatensia etiā dicta bona p mutationē personarum ⁊ nouoꝝ dñoꝝ esse desierunt ⁊ inceperunt: vt sic dicā esse ciuilia. ar. ff. de acqui. here. l. per procu. §. fi. de inoffi. testa. l. fi. ¶ Itē non ob. ꝙ ex persona heredis non īmutať cōditio obligationis: nam verum est de obligatione 9tracta contra defunctum: sed nos loqmur de 9henda contra heredē: q̄liter debeat contrahi ⁊ certe inspecta persona sua non defuncti: cuius per-

c sonam in hoc heres non repñsentat[c] q: non ob. heredi. ¶ Item non ob. qd per plures annos soluit estimum. Naz nō sequiť qd in futuruz soluere cogať. C. de pac. l. si certis ānis. Soluit voluntarie ⁊ sic nō preiudicat in futurum. C. de excu. tu. l. voluntarie. consensus enim tacite qui ex actibus aliquibus colligiť vltra illos actus vires nō ostendit. C. ne vxor pro mari. l. fi. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. j. §. iulius. facit de lega. ij. l. lucius. §. testator. si ser. ven. si cum propriis. de oper. liber. l. operis non impositis. ¶ Item non ob. l. cum scimus. §. illud. de agri. ⁊ cē. naz ibi loqtur de quodam seruitio naturali qd debebatur a patre ascriptitio ⁊ filiis suis. vnde si illud prestatur a patre solo vel cum aliqbus ex filiis: ab aliis autem filiis per longissimuz tempus non fuit prestitum nec fuit petitum q: non expediebat ex quo pater integraliter prestabat: certe non preiudicabitur dño predij quo minus patre predicto ascriptitio mortuo possit ad predium reuocare illos filios qui nunꝙ prestiterunt: ⁊ ita dicitur ibi. sed casus noster est diuersus: q: non agitur de seruitio reali sed personali qd ppter res imponitur: vt no. doc. in. l. rescripto. §. fi. ff. de mu. ⁊ ho. Et sic debent variari fm varietatem personarum. non enim agitur de reuocando istos ad cōmitatuz: sed de modo generandi ipsos pro rebus nouiter obuentis. ¶ Item non ob. reformatio: nam illa locum haberet si Uannozius hodie viueret habitaret ⁊ prestantiaretur Floren. nam ex hoc nō euitaret estimum comitatus ⁊ hoc vult reformatio: sed ex quo mortuus est ⁊ bona sua deuenerunt ad istos qui sunt ciues: nō loquitur reformatio dū dicit ꝙ persona existēs in estimo comitatus q: isti non sunt in estimo sed pater nec in quātuꝫ dicit de partita. Nam respondeo prout. s. per alios est responsum ⁊ sic stamus iuri cōmuni qd est vt. s. dixi. Laus deo.

¶ Consilium. ix.

1 ¶ Hoc consilium est imperfectum tamen hoc dicit ꝙ per electionem acquiritur ius absenti cum ad acceptandum officium vel illud ad qd eligitur potest cogi: quia etiam in voluntariis acquiritur ius.

2 Et per sñiam lataz super crimine censeť quis priuatus officio licet mentio non fiat qñ per sñiam imponitur pena continens maximam vel mediam capitis diminutionem.

N christi nomine amen.

1 ¶ †Premitto ꝙ in dicto officio statim facta dicta electione fuit quesitum ius de eo etiaz ante acceptationem cum ad ipsum suscipiēdum potuisset cogi: vt expresse no. Bart. ff. de dam. l. absenti. fortius post acceptationem postꝙ etiam in voluntariis ius acquiritur. de prebē. si tibi absenti. li. vj. cū alia 9firmatio nō regratur. Uidēda ergo sunt duo. Primū est posito ꝙ i dicta sñia nō fuisset fctā mētio

de officiis

de officijs vtrū de iure cōi ex sola sñia lata super crimine cēsere tur priuatus dicto officio. Scđo quid iuris sit attentis verbis
2 dicte sñie. ¶ †Circa primū sciēdū est ꝙ si lata esset sñia super crimine cū impositione talis pene q̄ maximā vel mediam capi tis diminutionē inferret puta mortis naturalis vel ciuilis per quā ꝑdeat̄ ciuitas ⁊ libertas vel sola ciuitas: tūc nō est dubiū ꝙ eo tpe cēseret̄ priuat⁹ lȝ expsse dictum nō esset oibus officijs etiā que tūc haberet de publico. ⁊ est rō duplex. Pria q̄ p ta les penas status hoīs totaliter cōsumit̄. ff. de vari. cogni. l. co gnitionum. §. consumit̄. ⁊ sic nō remanet subiectū in quo dire cta officia perexistant. fundant̄ enim in statu ciuili qui consum ptus est. igit̄ ⁊c. ff. de penis. l. qđ ad statum. ⁊ l. g vltimo. qđ vi aut clam. l. nā origo. Scđa rō q̄ Laus deo.

¶ Consilium. x.

1 ¶ Jus pignoris ⁊ hypothece extinguit̄ si res hypothecata alij vendat̄ ⁊ tradat̄ ⁊ illam quiete ⁊ pacifice possideat spacio x. annorum predicto titulo: maxime cum habens hypothecaȝ ⁊ emptor sunt in eodem territorio.

2 Et forensis possidens bona in aliquo territorio potest vti sta tuto illius territorij disponente circa prescriptioneȝ: nisi statu tum specifice disponat in personas subditas.

3 Et per simplex ꝯstitutū trāsfert̄ taȝ ciuilis ꝙ naturalis posses sio. per constitutū aūt p̄cario trāsfert̄ ciuilis tantū ⁊ non censet̄ appositū per notariū nisi mos sit notarij apponere.

4 Et dato ꝙ p cōstitutū cū p̄cario nō p̄iudicet̄ habēti ius hypo thece: tū sibi p̄iudicat̄ per negligentiā cū scit rem ab alio posses sam ⁊ tacet. ⁊ idē est si est vocatus: q̄ omni casu amittit suā ci uilem quā hȝ negligendo: nec lapso dicto tempore posset recu sare amissam posses. lȝ plus iuris habeat creditor ꝙ si haberet pactum ingrediendi propria autoritate.

5 Et quando per clausulam quorum bonorum ⁊c. censeat̄ appo sita clausula intrandi propria autoritate.

6 Et clausula cuius principium nō est appositum in protocollo non censetur per notarium apposita. ⁊. 5.

7 Et fideiussor venditoris pōt suscipere in se iudicium pro inter esse suo aduersus pretendentes ius hypothece.

8 Et qui pacifice possedit titulo ⁊ bona fide spacio debito potest implorare officiū iudicis vt silentiuȝ imponat aduersario. Nec per tenutam datam habenti ius hypothece interrumpit̄ p̄scri ptio super hypothecaria sed lit. contest. requiritur.

9 Per litis cōtestationē factam cū principalibus non interrūpi tur p̄scriptio ꝯ possessoreȝ: non enim litis contestatio porrigit effectum extra personas cum quibus fit.

In christi nomine amen.

¶ Si vera sunt que in themate proponuntur ꝙ iste Antonius tenuit ⁊ possedit dictum castrum spacio x. anno. ⁊ vltra pacifice ⁊ quiete ex dicto titulo emptionis nō
1 expedit p singula dubia. s. scripta discurrere. † Nā cum partes sint in eadem prouincia. i. in eodē territorio: tā actrix ꝙ posses sor: ⁊ sic p presentibus reputant̄. vt in. l. fi. ⁊ qđ ibi no. C. de pre scrip. long. temp. Certū est ꝙ spacio tāti tpis omne ius pigno ris ⁊ hypothece competens alijs dominabus sup dicto castro fuit extinctū. C. si aduer. credi. l. j. ⁊. ij. ⁊ p cōsequēs omnis ficta possessio cōpetēs ex ꝯstituto ⁊ omnis licētia ingrediēdi posito ꝙ sub dictis p̄ncipijs clausularū cōprehēderent̄ similiter sunt sublate tanꝙ accessoria principali extincto. vt in regula iuris. Et cū hec sit dispositio iuris cōis cōpetit ⁊ ꝑdest Anto. in cu ria senensi lȝ non sit senensis vel de senensium territorio: q̄ ius
2 cōe oibus pȝ. ff. de penis. l. capitaliū. §. ad statuas. † Quinimo dico ꝙ si dictuȝ castrū est in territorio senensi licet dict⁹ Anto. sit forensis potest allegare prescriptionem orientem ex statuto senensi cum in hoc seruandum sit statutum loci vbi res situata est ex quo agitur de iure ipsius rei. C. de edi. priua. l. an in totū. ⁊ no. Bar. in. l. cunctos populos. in. j. q. p̄cipali. ami. in qua tractat de his q̄ non sunt ꝯctus nec delicta: nisi statutum dispo neret solum in p̄sonis senensium ciuiū. C. de testa. l. fi. ⁊. l. fi non speciali. ff. de iure fis. ⁊. l. si attento. cū fi. ¶ Posito aūt ꝙ p̄di cta cessarent ⁊ ꝙ dictum ius pignoris vel hypothece nō sit ex tinctum p̄scriptione: vidēdū est subsequēter qđ de possessione. Et hic videndū est p̄mo an ex dictis clausulis ꝑtocolli abbre uiatis possit dici translata possessio in dictas dominas ⁊ que.
3 ¶ † Et breuiter puto ꝙ sub illa clausula quorū ⁊c. contineat̄ cōstitutū simplex p qđ taȝ ciuilis ꝙ naturalis possessio censetur trāslata. l. qđ meo. ff. de acq. pos. ⁊ sic extūc do. Nicolaus tanꝙ procurator vr̄ possedisse ꝑ dictis dominabus. Itaqȝ clausula simplicis constituti cōsueuit cōmuniter ab omnibus notarijs apponi. igitur ⁊c. iuxta no. p Bar. in. l. gallus. §. idē credēdū. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ Cōstitutū vero non simplex ȝ cuȝ p̄cario p qđ trāsfert̄ ciuilis ⁊ remanet naturalis. vt. l. qui pignoris. de acqui. pos. ⁊ no. Bar. eo. ti. l. interdū. non puto contineri nisi notarius ille cōsueuisset in suis instr̄is eā apponere: q̄ vt plu rimum non apponit̄. igit̄ ⁊c. l. nā ad ea. ff. de legi. ⁊ sic respon sum est ad primum ⁊ ad scđm dubiū vel quesitū. ¶ Scđo vidē dū est posito qđ oīs possessio fuisset trāslata p simplex ꝯstitutū vel ciuilis tantum p constitutionē p̄cariam vtruȝ hodie duret. ¶ Et hoc dico ꝙ nō. nā posito ꝙ oīs possessio fuisset transla ta: dico ꝙ ex quo postea filij dicti do. Nicolai q̄ videbant̄ possi dere ꝑcuratorio noīe dictarū dominarū vendiderūt ⁊ vere tra diderunt dicto Anto. dictum castrum: statim dictas dominas priuauerunt omni possessione. ff. de acqui. pos. l. iij. §. qđ si ser uus. ⁊ no. eo. ti. l. pegre. §. quib⁹. p Bar. C. cōmunia de vsuca. l. j. ⁊ de acqui. pos. l. fi. p glo. tradidisse autē videtur seu presu mitur ex quo p̄cessit venditio ⁊ in possessiōe repitur dictus em ptor. ff. de rei ven. l. quedam mulier. ⁊ ibi no. C. de acqui. pos. l. minus instructus. ¶ Licet ergo p simplex constitutuȝ conten tum in instr̄o venditionis dicti castri non fuerint dicte dñe pri uate possessiōe: q̄ illa est ficta traditio. l. ꝙuis. §. j. ff. de acqui. pos. tū p verā traditionē subsequutā hñ fuerunt priuate. p iura ꝯ. alleg. ⁊ ita dȝ intelligi ⁊ limitari qđ no. Bart. in. l. celsus. ff.
4 de vsuca. in. iij. col. ¶ † Si vero dicamus ꝙ fuerit constitutuȝ non simplex sed cū p̄cario ⁊ sic fuerit translata ciuilis ⁊ reman sit naturalis: tunc nō solū p veram sed etiam p fictam traditio nem factam in instr̄o traditionis. s. cōstituēdo se emptoris noīe possidere: videt̄ ipsas dñas dicta possessiōe ciuili priuasse ⁊ eā vna cum naturali que erat apud dictos venditores in emptorē transtulisse. p gl. que est in. l. interduȝ. §. fi. de acqui. pos. q̄ etiā videtur tenere Bar. in. d. l. celsus. in. iij. col. ¶ Sed veritas est ꝙ isto casu cuȝ apud dictas dominas esset ciuilis tantū apud venditores naturalis ⁊ qui lȝ possideret suo iure. s. dicte domi ne ꝑ iure pignoris ciuiliter ⁊ dicti venditores iure p̄cario na turaliter posito ꝙ ad eos p̄carium fuisset transmissum qđ cer te nec p fictam traditionem factam in emptorem nec p veram fuisset translata nisi naturalis possessio que apud venditores fuisset. p gl. que est in. l. j. circa fi. ff. vsufr. quēad. ca. in glo. fi. ⁊ l. iij. §. vñ vi. de vi ⁊ vi ar. que incipit. retinuit ergo. ⁊ no. Bar. ⁊ melius in. l. creditores. in fi. iiij. q̄ōnis. ibi melius loquitur ꝙ in. l. celsus. quo ad hunc passuȝ. ⁊ sic remansisset ciuilis penes dictas dominas que nec p verā nec p fictā traditionem fuisset translata in emptorem nec abdicata a dictis dominab⁹. ¶ Sȝ ex alio capite dico qđ isto casu dñe p̄diderunt dictam ciuilem p negligentiam cum sciuerunt naturalem translatam in dictum emptorē qui non recognoscebat eas nec p̄cario ab eis tenebat ⁊ sic interuersa fuit possessio ⁊ statim vel incontinenti nō recu perauerunt. nam p negligentiā cōmissam in nō recupando na turalē occupatam p tertiū incontinenti p̄dit̄ ciuilis. ff. de acq. pos. l. ꝙuis saltus. ⁊. e. tit. l. si de eo. §. si forte. in fi. ⁊ ibi expsse p Bar. quinimo etiam si nō fuisset p aliū occupata sed post mor tem dñi Nicolai stetisset vacans p. x. an. p̄didissent dicte dñe di
a ctam ciuilem per negligentiam tanti tpis[a]. l. furtum. §. j. ff. de vsuc. ⁊ no. p Bar. in. d. §. si forte. ⁊ p glo. in. l. fi id qđ. in p̄nc. de acq. pos. ⁊. l. j. de ser. fugi. C. ⁊. l. lȝ. C. de acq. pos. ¶ Cōcludit̄ ergo ex p̄dictis. Primo ꝙ si in dictas dñas fuit trāslata ciuilis ⁊ naturalis possessio p simplex cōstitutū ꝙ tunc p veram tradi tionem factam dicto Anto. fuerunt priuate ambabus ⁊ trāsla te in dictū emptorē. p. d. l. iij. §. qđ si seruus. de acqui. pos. non aūt p fictā q̄ resultat ex cōstituto cōtēto in instr̄o vēditionis. l. ꝙuis. eo. ti. ¶ Scđo cōcludo ꝙ si in dictas dñas fuit trāslata ciuilis tantum ⁊ remāsit naturalis p cōstitutionē p̄cariā ꝙ tūc nec p veram traditionem nec p fictā fuerunt dicte dñe p̄uate di cta ciuili: sed solū fuit in emptorem translata naturalis. p gl. s. alle. Sed p negligentiā p̄mam cōmissaȝ in nō recupando natu ralē tantū fuit ciuilis admissa. p no. in. d. §. si forte. p bar. quo usqȝ tantū vixisset. d. Nicolaus talis negligētia nō posset im putari si ipse cōtinue possedisset ⁊ possessionē nō interuertisset: q̄ cū p̄cario ab eis possideret nulla negligētia eis imponi pos set. C. de p̄scrip. xxx. an. l. male igit̄. ¶ Ex his etiam dico ꝙ id qđ no. Bar. in. d. l. creditores. in fi. iiij. q. vbi dicit q̄n in credi torē fuit trāslata possessio p constitutū simplex vel cum p̄cario plus iuris sibi cōpetit ꝯ singularē successorē ꝙ competeret p so lam licentiam ingrediendi: q̄ tunc pōt ipsum etiā resistentē re pellere p defensione sue possessionis. Dico ꝙ hoc p̄cedit cū in continenti postꝙ in singularē successoreȝ possessio est translata hoc vult facere. nam tunc vr̄ possessionē sibi iteruersaȝ recupe rare qđ sibi lȝ incontinenti. l. g possessionē. ff. de vi ⁊ vi ar. al's si ex interuallo hoc nō posset: q̄ in omnē casum p̄didisset omnē possessionē s̄m ea que. s. dixi. ⁊ sic ex interuallo non posset pro pria autoritate contra resistentem violēter recuperare. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. cū igit̄. ¶ Cōcluditur ergo ꝙ cum in casu nostro dicta dña Cessina fuerit p̄uata oī possessiōe p ea q̄ dicta sunt

[a] ¶ Tēporis. Adde idē p. d. Bar. fori. in cō si. xlvij. incipiē. primo pñtis. ꝑ. postremo circa pñ. i p̄ria parte.

nullo modo pōt se iuuare virtute constituti contenti sub dicto principio clausule: vz quorum ꝛc. qualecunqꝫ fuerit dictū constitutum. ꝛ sic remanet discutiendū solū de licētia ingrediēdi. ¶ Presupposito igitur ꝙ ius pignoris ista domina non perdiderit sed tantum possessionē: querit an dictū ius pignoris possit exequi cōtra singularē successorē virtute licentie seu pacti de in-
5 grediendo. ¶ † Et hic videndū est primo an sub illa clausula quorū ꝛc. ↄtineat talis licētia qd est tertiū dubiū in ordine. Et certe puto ꝙ nō. nā iste sunt clausule diuerse. s. ꝙ debitor cōstituat se possidere noīe creditoris ꝛ qd ↄcedat ei licētiā ingrediēdi ꝑpria autoritate. qd pꝫ: quia sub diuersis orationibus ꝛ diuersis verbis principalibus cōprehenduntur. iuxta no. per bar. in l. j. §. cōiuncti. ꝛ. l. in repetēdis. de leg. iij. cū igitur dixit quorum ꝛc. sub illa dictione ꝛc.[a] cōprehendunt oīa q̄ restant ad perfectionem vnius oratiōis. l. cū pater. §. cū imꝑfecta. ff. de le. ij. q̄ sunt ista vz quorum bonorum possessionē cōstituit se noīe dicti talis creditoris quousqꝫ corporalē possessionē fuerit adeptus totū hoc cōtineret sub illa dictione ꝛc. qd aut subijci solet ꝙ accipiēdi ꝛ retinendi sua propria autoritate licentiam ꝛ autoritatem con-
6 cessit ꝛc. † hec est clausula q̄ sub illa nō cōprehēdit: sꝫ ita demū censet fuisse apposita si principiū eius in ꝓtocollo reperitur. s. quā ꝛc. cōsueuerunt enim notarij principia cuiuslibet clausule apponere. ꝛ illa cuius principiū nō est appositū nō cēset interuenisse. ꝑ ea q̄ no. in. d. l. gallus. §. idē credēdū. ꝛ. d. §. cū imperfecta. ¶ Posito vero qd cōprehenderet dicta licētia sub dicta clausula querit an possit exerceri ↄ istū Ant. singularē successorē. ¶ Et hic breuiter dico ꝙ ex isto capite ꝙ ipe sit singularis successor non puto dictā dn̄am excludendā ab vsu dicte licētie cū ipsa fuerit orta ante alienationē: eo quia debitū erat liquidum ꝛ determinatū ꝛ sic transit ↄ quēcunqꝫ singularem successorē ſm cōem opi. a qua pro nunc nō recedo: ꝛ sic sit rn̄sum ad quartum quesitū. ¶ Et ex alio puto qd vti non possit quia dictus Antonius de facto resistit: non dico ꝙ sola voluntas contraria dicti Antonij repellat dictā dn̄am a dicto vsu sicut nec sola voluntas debitoris sed volūtas cum facti resistentia ne fit cā maioris tumultus qd pacto induci non pōt. ff. de re. iur. l. non est singulis. ꝛ no. Bart. in. d. l. creditores. in. iiij. q. princ. post prin. Nec igitur virtute possessiōis pōt igredi. d. dn̄a sua autoritate: quia nullam hꝫ. nec virtute licētie quia nō apparet ex ꝓtocollo fuisse data: ꝛ si qua data fuit non pōt exerceri ↄ resistētez de facto: vt ex
7 ꝑdictis apparet. ¶ † Nunc ad sextū quesitū venio in quo ꝙ dicti fideiussores possunt in se iudiciū suscipe inuito actore nō aīo nouandi vt liberet possessor: sed tanꝙ procuratores in rem suam s. pro suo interesse ꝛ vt in eos fuit executio snīe cū ipsi de euictione teneant. ꝑ. l. sed ꝛ si lege. §. itē si rez distraxit. in fi. ff. de peti. here. ꝛ exp̄sse ꝛ clare ꝑ bar. ꝛ post Dy. in. l. solutionē. ꝛ iudiciū. ff. de solu. eadē enim ratio est in eis q̄ in vēditore: hoc tn̄ dico cū limitatione ibi ꝑ eos notata. Et hoc modo veniendo videt eis permissum posse opponere exceptionē p̄scriptionis statutarie ex persona ꝑpria lꝫ ipsi Antonio nō cōpeteret per tex. in. l. idē qd. §. ꝛ generaliter. in fi. ff. man. ꝛ per. l. procur. ad exhibendū. §. j. ff. rem ra. ha. ꝛ ibi expresse per Bar. ꝛ sic sit responsum ad vj. ꝛ. vij. quesitū. ¶ Nunc ob. si dicat ꝙ dicta iura loquūtur cū agit ad pecuniam: ꝛ sic eque fieri pōt executio in defensores sicut in pricipalē: sed in proposito agit ꝛ pariter ad rem: ꝛ sic executio snīe non posset fieri in dictos defensores non possidentes vnde nō vr̄ admittendū. nam dico lꝫ agat hypothecaria actio: intentio actricis nō est simplr̄ in cōsequendo rem sed pecuniā sibi debitā. hoc est qd etiā lata snīa super rem hypothecariam ↄ debitorem vel possessorem soluendo id qd debetur liberatur a restōne rei ꝛ a snīa. ff. de pigno. l. si fundus. §. si plures. ꝛ. §. in vendicatione. Sed ad hoc possunt se obligare dicti fideiussores qd lata snīa sup hypothe. soluēt qd dicunt alteri: al's rem restituent ꝛ sic habebit actrix intentionē suā: igitur ad dictam defensam possunt venire ꝛ iudiciū tanꝙ ꝓcurator in rē suā suscipere nō tn̄ aīo nouādi ꝛ excep. ex sua ꝑsona opponere prout. s. ꝓbatum est. Pau. doctor. Ex ꝑdictis patet rn̄sio ad vltimū q̄situ.
8 † Nam si vere sunt q̄ premittunt qd iste Anto. possederit. x. annos pacifice titulo ꝛ bonafide ꝛ sic ius hypothece sit extinctum p̄scriptione per ti. si aduer. credi. ꝛ ꝑ cōsequens etiā possessio ꝛ licētia si qua cōpetebat tanꝙ accessoria vt dixi in pria parte. Tunc remediū hꝫ possessor vt iudicis imploret auxilium ꝑ qd petat ꝑdicta sic declarari ꝑ causas predictas dicte domine seu aduersarie super predictis perpetuum silentium imponi ꝑ diffinitiuam sententiā. vt probatur ex no. ff. de libe. leg. l. aurelius. §. centum. de fideius. l. si contemnat. ¶ Nec nocet dicte prescriptioni qd forte ante lapsum decēnij dicta domina vel eius procurator fuit imissus in tenutam dicti castri in contumaciā filiorum ꝛ nepotum dicti domini Nicolai vt asserit mihi oretenus: licet in puncto dicatur qd post lapsum dicti decēnij hoc fuit.

Nam dico ꝙ etiā si ante lapsum decēnij data fuit dicta tenuta: tamen non videt interrupta prescriptio super hypothecaria. ff. pro herede. l. ij. in prin. ¶ Est enim necesse ꝙ contestetur lis sup ipsa actione de cuius p̄scriptione agit. C. de rei ven. l. mote litis. ꝛ no. per Bar. in. l. ij. §. fi. ff. pro empto. ꝛ. l. fi. in princi. de eo per quem fac. est. cum agatur de interrumpenda prescriptione lōgi tēporis q̄ partim fauorabilis: partim odiosa est. C. de edic. di. adri. tol. l. edicta. circa fi. Sꝫ hic sup hypothecariā nō proponit fuisse litem motā ꝛ ꝑ cōsequens nec litis cōtest. cōtra dictū possessorē sed solū data tenutam in contumaciā debitorum
9 principaliū. † vn̄ posito ꝙ ↄ ipsos pricipales debitores fuisset lis cōtest. sup hypothe. nō fuisset interrupta prescriptio cōtra possessorē: cum contestatio sit ciuilis interruptio q̄ nō porrigit effectū suū vltra ꝑsonas inter quas fit: vt no. in. l. cum notissimi. §. sed ꝛ si qs. C. de p̄scrip. xxx. an. ¶ Sed hic neqꝫ ↄ principales debitores fuit facta cōtestatio neqꝫ ↄ possessorē sꝫ tantū in cōtumaciā cōcessa tenuta q̄ nec iterrumpit p̄scriptionē rōne interrupte possessionis quia nō fuit intentio iudicis priuare possessione illū qui vocatus nō fuit ad iudicium: vt not. Inno. in c. qm̄ frequenter. vt lit. non contest. in gl. sup verbo noīare. q̄ incipit. si aūt nō noīaret ꝛc. ꝛ tetigit bar. in. l. peregre. §. qbus explicitis. ff. de acq. pos. in fi. ꝛ etiā si dicamus qd missus ex prio decreto etiam hypothecaria possideat interrupta non est: quia ex quo ille q possidebat non fuit vocatus vt ꝓponitur nō fuit priuatus possessiōe vt dixi: ꝛ sic nec iste domine fuit possessio acquisita: nec etiam pōt dici qd fuerit interrupta ex supueniēti mala fide: quia ex tali actu non induci mala fides etiam de iure ca. ff. ꝓ emp. l. pe. ꝛ ibi ꝑ bar. ¶ Cōcluditur qd siue dicta tenuta fuerit data post lapsum decēnij vt ponitur in puncto p̄scriptio nō fuit interrupta cū esset iam completa: ꝛ sic ius pignoris erat extinctum ꝛ oīs possessio ꝛ licentia siue etiā ante lapsum decēnij cum lex non ꝓponitur contestata contra possessorem in hypotheca potuit dicta prescriptio interrumpi: vt dictum est. ꝛ ꝑ ↄsequēs in omnem casum ꝓcedit qd dixit vt possit iudicis officium implorari qui hoc declaret ꝛ ꝑpetuum imponat silentium. ¶ Posito vero qd ius pignoris non esset extinctum saltim possessio si qua competebat dicte domine virtute ↄstituti fuit amissa tam ꝑ veram traditionem dicto Antonio factam ꝙ ꝑ fictam ꝙ etiā ꝑ negligentiam dicte dn̄e: vt. s. plene dixi. ꝛ per cōsequens posset dictus Anto. petere similiter hoc declarari ꝛ possessionem sibi confirmari iudicis decreto. C. ad carbo. l. j. ꝛ ibi no. ꝑ bar. ꝛ ff. e. l. iij. §. missum. ꝛ ꝑ eundem aduersarie sue inhiberi ne ad dictam possessionem accedat. C. de trāsact. l. fi. super possessione. ff. de offi. ꝓcur. cesa. l. fi. C. qd cum eo. si seruus. ꝑ Jaco. de are. ꝛ qd no. Inno. de ꝓba. in p̄sentia. de instit. cum venisset. Potest etiam dictus possessor pendente lite sup ꝑdictis declarationibus fiendis petere aduersarie inhiberi ne lite pendente vtatur dicta licentia si quā ꝓtendit habere de ingrediendo: quia cum lex sup iure hypothece sit p̄iudicialis ad dictam licentiam ea pendente cauere debet ne ipsa licentia vtatur. per. l. pe. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. facit. l. si prius. de ope. no. nun. ꝛ qd not. Innocē. in. c. cum venisset. de insti. Ex quibus omnibus patet respōsum ad ea quesita ꝛ potissime ad vltimum in quo de lana ꝛ lacte queritur ꝛc. Laus deo.

¶ Consilium. xi.

1 ¶ Dos soluto matrimonio morte viri existentibus liberis cui sit restituenda: ꝛ an valeat pactum qd remaneat penes liberos vel maritum ꝑdecedentem: ꝛ an debeat esse patris vel filie actio de dote ꝛ quomodo.
2 Et dos recupata ꝑ patrē dicitur esse in patrimonio patris: nec tenetur illammet dare in dotem secundo marito.
3 Et cum ꝓmittitur dos arbitrio alicuius mortuo illo itur ad iudicem: secus si ꝓmittuntur centum ꝛ vltra id qd arbitrabitur titius: quia ipso non arbitrante finitum est arbitrium.
4 Et mulier siue pater qui fuerunt in mora soluendi dotem tenetur marito ad vsuras ꝓpter alimenta nisi datus sit terminus ad soluendum.
5 Et heredes mariti tenētur restituere illud plus qd ex dote perceperunt vltra alimenta.

In christi nomine amē.

¶ Viso dicto libello ꝛ contentis in eo: cōsidero qd actores in hac causa sunt filij domine Francischine nati ex Egilio: ꝛ petunt a Gentile auo materno tria. s. residuum dotis specificate vz. cccc l. de. ix. Itē id qd restabat specificādū qd esse dicūt. cc. Itē alimēta vtriusqꝫ summe supradicte non solute q̄ dicunt esse. x. ꝑ cētenario. Et si bene p̄scrutemur in oibus predictis male ꝛ inepte petunt: ꝛ ex narratis ꝛ cōtētis in libello apparet qd succūbere debēt qd sic ostendā. ¶ Inquātū petunt residuū octingentorum nō solutum dico ꝙ

---

a ¶ Dictio ꝛc. Que aūt includat dictio ꝛc. vide. d. Pet. phi. cō. i. ꝯs. lij. i. cip. in hac. i littera §. ꝛ seq. i. ij. pte.

dico q hoc male petūt: aut hoc enim petūt ad hunc finē vt eis remaneat & tanq habentibus ius in dicto residuo: aut vt resti
1 tuant eorū matri. †Primū facere nō possunt: qr postq matrimoniū est solutū morte viri superstite vxore & liberis dos predicta etiā si esset integraliter soluta nō deberet etiā si esset factū pactū de hoc: qd pactū tanq ɔ publicā vtilitatē reprobat: imo tenerent dicti filij heredes patris etiā restituere nō obstāte quocunqz pacto ad hoc vt ex ea possit eorū mater iterum nubere. ff. de pac. dota. l. ij. ff. eo. tit. l. iij. in qbus est casus: & sic nō possunt dicti filij nūc agētes dicere se ius aliqd habere in dicta dote ex psona seu facto patris: nec etiā ex psona matris tanq ei9 heredes cū adhuc viuat. ff. p here. l. j. nō ergo possunt etiā petere vt sibi retineant eā: & si haberent restituere tenerent. Aut eam petunt vt restituāt matri eorū ad cuius cōmodū dz restitui: & tūc istud possent si hoc expsse diceret in libello: & etiā narrarent aliqua ex qbus appareret ipsam dotē fore restituēdam ipsi matri filieqz Gentilis & non ipsi gentili q eam promisit. ¶ Hoc aūt qd dos data a patre restituat filie & non patri tunc est verū: qn actio de dote foret effecta ppria ipsius filie per consolidationē vel donationem. Consolidat aūt cum filia effecta est sui iuris p emancipationē vel p mortē patris. C. de rei vxo. actio. §. videamus. & tunc sine dubio posset ab istis filijs peti non vt sibi reti
a nerēt: sz vt matri restituerēt: cui restituere teneretur.[a] casus est in. l. si socer. §. lucius. ff. so. mat. nec possent repelli tūc p excep. dolo facis: cum non ipsi a quo peterent sed alteri s. eorū matri essent restituturi: vt ibi dicit. ¶ Idez si actio dotis esset effecta ppria filie p donationez patris: puta qr filia stipulata fuit sibi soli restitui qbus casibus videt pater idē donare & vz donatio. iuxta no. ff. so. ma. l. post dotem. & Bar. in. iiij. q. prin. & l. si cuz dotem. in prin. fami. her. l. pōpo. filadelphus. ¶ Sed extra dictos casus lz actio de dote pfectitia sit cōis patris & filie tamē solus pater habet exercitiū & solus pōt eaz petere & exigere nisi filia cōtradicat & cām habeat iustā ɔdicēdi. ff. sol. matri. l. ij. §. qd si in patris. & ibi no. gl. & l. si cū dotē. §. eo aūt tpe. ¶ In casu igit nostro cū isti non dicāt in libello se petere vt matri restituant: nec si diceret narrat aliquid ex quo appareat ipsi matri fore restituēdā rōne exercitij qd bz in actione de dote sequit qd possunt ab eo dicti agentes repelli per excep. dolo facis & petere qd si soluissem mihi essetis nūc & incōtinenti restituturi: vt d. §. lucius. a ɔrio sensu. ¶ Quinimo pōt dictus Gentilis ab eis petere. cccl. que in libello narrant soluta vt ea reseruet p secundo matrimonio si contingat filiam eius iterū nubere: vel si nō nubat remaneāt in suo patrimonio inter cunctos eius libe
2 ros diuidenda. casus est in. l. fi. C. cōia vtriusqz iud. †vbi dicitur qd talis dos recupata p patrē effici de patrimonio ipsi9 pris. & idē iudicat de ipsa qd de alijs rebus patris: qr mortuo patre diuidit iter filiam & alios filios eiusdēqz fratres eius p portionibus hereditarijs nec est precipua ipsi filie nisi alij fratres ei9 tantūdez ex simili cā fuissent de substātia patris lucrati vel nisi extraneus foret a patre institutus: etiā si filia non nubat iterū. Si vero nubat: tunc habes aut. q̄uis. C. de rei vxo. ac. vbi videtur qd nō lz patri q dotē recuperauit diminuere prioris dotis mēsurā nisi patrimoniū eius sit diminutum. Ex quo aūt patet q pr est ille q recuperat & non filia: qd ptz si diminueret patrimoniū eius nō teneret tantūde dare. Itez ptz q nō tenet dare in scdo illā eandē quā dedit in primo: sz sufficit qd det tantūdez vel equiualentē vt ibi colligitur sm doc. ¶ Patet igitur qd si iste Gentilis integram dotē soluisset soluto nunc matrimonio per mortem viri foret remansura etiam si expressuz pactum foret in ɔriū appositū: ex quibus sequit dictos agentes male & inepte agere & ipsos per excep. doli fore repulsos. quinimo etiam ipsos fore compellendos ad restituendū id qd eorū pater vel auus percepit. s. cccl. si Gentilis vult. ¶ Sz dicet aliquis cōmuniter hodie in instrumentis dotalibus maritus promittit restituere dotem mulieri vel cui de iure debet restitui soluto matrimonio: igit vr q actio dicatur propria ipsius mulieris & sibi soli dz restitui & nō patri per cōsequens cessant predicta: & p hoc. l. gaius. & qd ibi no. Bar. ff. sol. matri. ¶ Respōdeo illud procedere qn ipsa mulier daret dotē vel alius in cui9 potestate nō erat: sed qn dat a patre in cuius erat potestate tūc talis promissio itelligit sm ordinē iuris qui est vt restituat pri nisi in his casibus: in qbus p cōsolidationem actio esset effecta mulieris. ita determinat bar. in. l. vxore. §. testō. de leg. iij. & pz in. l. post dotē. sol. ma. in. iij. lec. ¶ Item dicere iura dicunt qd dos est ppriū patrimoniū mulieris. ff. de mino. l. iij. §. lz vtrū. & de bonis & pr̄imonio patris vr discessisse. ff. ad. l. falc. l. pater filiaz. in prin. & ibi no. de colla. dotis. l. fi. in fi. & sic videt q dos ista debeat esse penes istā dn̄am Franciscbinaz. ¶ Respōdeo iura illa loquūtur cōstante matrimonio & etiā eo soluto in casibus in qbus actio de dote propria mulieris iuxta ea q. s. dixi.

Sed qn pater soluto matrimonio recuperauit vel hz ius recuperandi: tunc dr dos redijsse in patrimonium patris & de ipso patrimonio effecta: nec est amplius patrimoniū mulieris. tex. est in. d. l. fi. C. cōia vtri. iudi. in pluribus locis ipsi9 legis. sz in hoc hz ipse Gētilis pater ius recuperādi vt dixi. igit nō dz dici patrimoniū ipsius dn̄e & per ɔsequēs apud eā non debet esse sed apud ei9 patrē vt eā sibi ɔseruet si nubat iterū: vel si nō nubat sit cōis iter ipsaz & alios ei9 fratres. vt in. d. l. fi. ɔiuncta. d. aut. sz q̄uis. nec etiā pnt isti agētes dicere q apud eos debeat esse ista dos: eo qr matri pstāt alimēta. nā hoc faciunt voluntarie. pōt eīn dicere Gentilis ad me ptinet alimēta qr pr: & volo dotez esse apud me. Itē lz plereqz mulieres mortuo marito remaneant cū liberis cū dotibus suis nec redeant ad patrem vel si redeant retinent sibi dotes suas tanq proprias: certe hoc fit volentibus & patientib9: sed ex hoc nō imutat iuris dispositio q vult q pr possit recupare dotē: p ɔns si soluta nō erat nō pōt ab eo peti p rōnes iam dictas. Cōcludit ergo qd quātū ad primum isti agētes inepte & iniuste petūt. ¶ Quātū ad scdm dū petunt. cc. flor. pro suppleměto dotis idē est dicendū & fortius triplici rōne. Prima qr si non pnt petere residuū summe specificatis videlz octingētoꝝ flor. casibus & rōnibus suprascriptis multo minus summam non specificatam eisdem rationibus.
3 †Scdo q cū ille tertius in cuius arbitrio fuit declaratio commissa non declarauerit pinde est ac si nulla mētio de hoc augumento fuisset facta: qr nō debet recedi a psona. ff. de ver. obli. l. siqs arbitratu. ¶ Nec ob. q ista declaratio fuit cōmissa sup cōtractu iam perfecto. igit &c. l. domū. & l. sue rei. cum. l. seq. ff. de ɔhē. emp. & qd no. bar. i. d. l. si qs arbitratu. & qd habet in. l. iij. C. de dotis promis. Nā aduertēdū ad talē regulā que est verissima. Quādocūqz incertitudo cōmissa in arbitrio tertij est talis que si non esset cōmissa non vitiaret dispositionē si veniret declaranda arbitrio iudicis tali casu si est cōmissa in tertiū & ille
b non declarat receditur a persona ad iudicem[b]: ita loquuntur illa iura. & ita loquitur Bart. qui super eis se fundat si bene inspiciatur: & ita esset in casu nostro si fuisset incertitudo cōmissa sup tota dote: puta qr promisisset dotem quā talis declarasset. Tunc enim illo non declarante fieret declaratio p iudicem. rō qr si in illū tertiū nō esset declaratio cōmissa sed simplr dos pmissa: non esset nulla promissio rōne incertitudinis: imo fieret declaratio p iudicem sm facultatē promittentis & cōditionem psonarū & hoc fauore dotis & ne mulier indotata remaneat: vt l. cuz post. §. gener. ff. de iure do. & l. iij. C. de dotis promis. & qd no. in. l. quidam testō. ff. de leg. ij. & idez vbi est incertitudo circa accessoria. l. si in emptione. in princ. & l. domum. ff. de ɔhen. emp. ¶ Sed quando certa quātitas dotis fuit promissa & de de aliud plus prout talis declarauerit sicut fuit in casu nostro. dico q in declaratione illius pluris non receditur a persona. rō est: qr si illa declaratio non fuisset cōmissa in tertiam sed simpliciter fuissent promissa lxxx. & vltra seu plus non valeret pmissio nisi in. lxxx. non autem in illo pluri incerto: tunc enim cessat ratio. l. iij. ff. de dotis promis. & dicti. §. gener. s. fauore dotis & ne indotata remaneat. satis enim remanet dotata in. lxxx. maxime si conditio persone non plus exposcat. cuz igitur talis incertitudo vitiaret si non fuisset in alterius arbitrium cōmissa: sequitur q si fuit cōmissa & ille non arbitretur nō receditur a psona: qr censetur potius cōmissa sup actu fiendo q super iaz facto. nam quo ad illam summam declarandam ita principalis esset dispositio sicut super iam declarata: & sic non ob. l. domū. cum alijs allegatis per Bar. in. l. si quis arbitratu. que loquūtur cum est incertitudo super aliquibus accessorijs rei sup qua principaliter fuit ɔctus celebratus. ¶ Tertio dico qd isti non possunt petere dictā summam non declaratā ex alio capite: qr cum pponat q pr mulieris. s. gentilis esset de maiori & nobiliori stirpe seu progenie q maritus: psumēdū est q dicta pmissio ɋtenus excessit summā. lxxx. q erat cōgrua dicto marito fuerit fictitia & simulata. ar. ei9 qd no. per gl. & doc. C. de dotis pmis. l. si volūtatis. & hoc de primo & secundo petitis in dicto libello.
4 ¶ †Quātū ad tertiū qd petit vz alimenta: dico qd quatenus petunt. x. p centenario de summa ducentorū q vt dicunt veniebāt per illū declaranda: sine dubio male petunt: qr illa nec fuit declarata nec venit declarāda vt dixi: & si nō debetur principale nec eius accessoria: nunq eīn illa. cc. fuerūt debita ex quo declaratio non fuit facta. Sed in quātū petunt. x. pro centenario de summa. cccl. flor. que restabāt soluēdi de octingentis tunc aduertēdū. naz quatenus petunt pro tpe post solutū matrimonium sine dubio male petunt. nā cuz extūc illa quātitas. cccl. flor. si fuisset iam p Gentilē soluta fuisset in casu restōnis fiēde eidē Gētili: vt pz ex supradictis. nō pōt dici Gentilis fuisse in mora soluendi a tempore soluti matrimonij ex quo etiaz si soluisset recuperare debuisset a dicto tēpore siue vsure dotis siue

a ¶ Tenerent. Adde tū. d. bar. sozi. in ɔsi. xcij. incipiē. circa. ꝟ. circa secundaz. circa fi. in pria parte. q lz dos mortua filia in matrimonio debeat ad patrez reuerti: tamē cōsuetudo approbat q vadat ad filios filie.

b ¶ Ad iudicē. Facit qd habet p. d. Bar. sozi. i ɔsi. incip. in presenti. ꝟ. postremo. circa medium. in. j. pte. & in. d. l. si qs arbitratu. de ꝟ. ob. nu. xiiij. q si vendat fundū p. c. pacto apposito q si apparuerit fundum emphiteoticū fieret diminutio ptij arbitrio titij qd titio mortuo ad iudicē recurrat.

alimenta petunt rōne more.l.insula.§.vsuras.sol.mat.τ qđ.j. dicam.sed non fuit in mora Gētilis sol.matri.vt dixi.igit τc. ¶ Quatenus aūt petunt pro tpe currente matrimonio durāte adhuc idē dico qđ peti nō possunt qđ sic ostenditur. tunc est verū qđ ɔcto matrimonio τ marito sustinente onera matrimonij mulier τ eius pr̄ dicunt in mora eoipso qđ dotē nō soluūt: qr ipsis fuit implet⁹ ɔct⁹ ex parte mariti.iuxta no.ff.so.matri.l.de diuisionis.vel etiā lapso biēnio in extraneo ꝑmittēte.l.fi.§.ꝑterea.C.de iure do. Quādo ipse maritus aliū terminū vel dilationē in dote soluēda nō apposuit: tūc eñ est verū qđ eoipso qđ marit⁹ sustinet onera τ sic iplet ɔctuz ex parte sua mulier vel eius pr̄ cōstituit in mora nō soluēdo sine aliq̄ iterpellatione.ar.C.de ac.emp.curabit.τ extunc tenent ad vsuras loco alimentorū.vel si fuit extraneus promittens cōstituit in mora lapso biēnio si faciat mentionē. ¶ Sz in casu nostro nil faciūt ad ꝓpositum dicta iura: qr qñ maritus dat aliū terminū vxori vel patri vel extraneo ꝓmissori iura illa nō habēt locū: imo tunc non incidunt in morā nisi lapso termino apposito p maritum.ff.si cer.pe.l.lecta.§.sed cū fortes.nec interim currunt vsure: vt ibi.τ qđ no.Ex.C.de pcī.ipe.offe.l.quotiēs.in.v.q.vr̄ eñ tūc maritus recedere a ꝓuisione legis.igit τc.C.de do.ꝓmis.l.fi.τ constat φ hoc facere pōt.s.maiorē dilationem dare ad soluendum dotem q̄ lex det.l.si marito.§.j.ff.soluto matrimo. ¶ Sed in casu nostro isti Gentili ad soluendū residuū dotis fuit datus ille terminus quē ille tertius declarasset. Modo sic est qđ si ille declarasset terminum quatenus ille terminus durasset non fuisset Gentilis in mora φ retardasset solutionē nō ex dolo vel culpa sua sed ex voluntate mariti qui cōsensit in dilatione τ termino: vt.d.§.sed cū fortes. Idē ergo est si non declarauit ille tertius terminū.nam cū maritus potuerit a iudice petere illū astringi ad declarandū hoc non petēdo vel petere negligēdo dicit tacite ɔsensisse qđ dictus Gentilis tātū plus habeat de termino ad soluendū q̄tum est illud qđ currit in negligendo petere declarationez.ar.ff q.ex cau.maio.l.ab hostibus.§.sed qđ simpliciter.in fi. Negligētia enim cōmissa in non faciēdo declarari terminū cum posset computat in termino: vt sic tantus terminus censeat quātus est ille q fuerit declaratus τ q̄tū est tempus qđ in negligētia cucurrit.ad qđ facit qr negligentia cōmissa in vno nocet in alio ad qđ p illud deuenit.C.de his qui a nō dño.l.fi. Sed cōstat φ nisi terminus declaret τ incipiat non pōt finiri negligētia cōmissa in faciendo declarari: sed si in faciendo incipiat vr̄ cōmissa in faciendo finiri τ p consequens consentiendo φ nō incipiat vr̄ cōsensisse qđ nō finiat: totus ergo tēpus currens in negligendo facere termino declarari videtur esse de termino τ per consequens illo durante non fuit Gentilis in mora. Ad qđ etiā facit qr idem est censendū de termino appellationis interponende qđ de tempore appellationis interposito: vt sicut in hoc scđo nil debet innouari: ita nec in primo per qđ peruenitur ad hoc scđm. vt in.c.non solū.de ap.li.vi. Dico igitur qđ sicut Gentilis non fuisset in mora durante termino si terminus fuisset declaratus: τ sic non teneretur ad alimenta qua rōne more veniunt: vt.d.l.lecta.§.sz cū fortes. Ad hoc ratio qr non retardaret solutionem ex dolo vel culpa sed ex voluntate mariti τ sic non pōt maritus ei retardationez imputare.facit.l.si tibi mandauero.§.j.ff.man. ita nec potest dici fuisse in mora quousqz relatio termini fuit facta vel per illum cui fuit cōmissa vel per iudicem qr cum potuerit maritus petere declarari terminū τ non fecit videt consensisse tacite qđ tantū plus habeat vltra terminū declarādū q̄tū fluxit in negligendo ipsum facere declarari per iura τ rōnes.s.alle. ¶ Ex qbus oībus cōcludit p̄mo qđ isti male iniuste inepte petunt illa tria q̄ petūt. Itē qđ si Gentilis vult pōt ab eis petere vt restituant.cccl.de dote soluta.τ offerre filie sue dare alimenta.τ qđ ad domum suā redeat si vult τ cū filijs non stet sub spe dotis que nō dz esse apud illos sed apud se. Item concludēdū vr̄ qđ emolumēta τ redditus pcepti ex illis possessionib⁹ quarum tenutam habuerunt iam sunt vt dr̄ an.xiij.trāscēdūt summam alimētorū interim dicte dñe ꝑstitorū cōputatis.cccl.flor. solutis.qđ quatenus trāscendunt alimēta attenta cōditione psone restituēda sint dicto gētili.lz eñ fruct⁹ dotis quātūcūqz ampli τ excedētes onera matrimonij cedāt lucro mariti τ lz in recōpensationē: qr si nulla esset dos debēt onera subire.hoc est
5 verū cōstante matrimonio.† Sz eo soluto cū dos τ omne eius emolumētū redire debeat ad patrē si heredes mariti retardāt soluere eatenus deducūt q̄tenus onera sustinuerunt. Sz qđ excedit restituere tenent τ hoc est subtile τ verissimū. vnde si sufficiebant quinquaginta ad alimēta vidue τ illi perceperunt centum restituāt quinquaginta. Et ex his apparet qđ isti agentes meli⁹ fecissent si litē istā nō mouissent. potius eñ dormiētē ɔ se excitarunt sumptibusqz se manib⁹ vexauerunt cū obtinere spem nō valerēt.ff.de inoffi.testa.l.j. Laus deo.

a ¶ Tota. Uide.j.in ɔsil.xvj. vbi iterū in eadem cā ɔsultū fuit per eundē Pau.

b ¶ Que ipsum arctat. Uide ludo.ro.i ɔs.cccx. incip.vt clarior reddat.in versi. scđo φ q̄uis. vbi φ illegitima citatio vna cum notitia subsecuta ita arctat citatū sicut citatio legitima. casus est not.i cle.causā.ad fi.de elect.

¶ Consilium. xij

1 ¶ Citatio adeo legitimat citati psonā qđ nihil opponi pōt qr necessarius reus τ stimulatus est: iō tutor citatus nō potest repelli ex eo φ non fecerit inuentarium nec satisdederit.
2 Item pronuntiatio iudicis legitimando personam facit illā haberi pro tali.
3 Et ante omnia procur.debet legitimare personam suā τ ostendere mandatū nec sufficit ipsum produxisse in causa principali diuersa a secunda.
4 Et habens mandatū in principali nō intelligit habere mādatū ad accessoriū cū pricipale pōt expediri absqz accessorio.
5 Et habens mandatum in vna instantia nō extenditur ad aliā: sicut habens mandatum ad appellandum non potest appellationem prosequi.
6 Et si iudex coram quo productum fuit mandatū vel alia acta deficiat coram successore de nouo producenda sunt.
7 Propter longitudinē tēporis mandatū p̄sumit reuocatum.

In christi nomine amen.

a ¶ Tota[a] disputatio istius processus vt video vertitur sup legitimatione psonaꝶ. vidēdū est ergo vtrū legitimate sint psone istorū que veniunt in facti iudicio. Et incipiam a psona Ioānis τ Guarnerij citatorū qr hoc breui⁹ expedit. Et qđ eorū persona satis est legitima duplici de causa. ¶ Prima qr pars aduersa fecit eos noīatim citari tanq̄ tuto
1 res.vt patet ex pcessu. ¶ † Sz regula est φ qñcūqz aliqs noīatim citatus est si ipse cōparet hz legitimā psonā standi in iudicio cū sit reus necessarius τ stimulat⁹ ipsa citatione q̄ ipsū ar
b ctat[b] facere nō pōt quomin⁹ cōpareat.igit cōparēdo legitime comparet: qr ipsa citatio legitimat ipsum.τ ita colligit ex glo. Inno.in.c.cū iter.de exceptio.q̄ dicit qđ fit necessari⁹ eo ipso qđ citat⁹ cōparuit: qr τ tūc psonā suā in iudicio legitimasse vr̄. Exceptio ergo q̄ opponit dictis Ioāni τ guarnerio: vz qđ ipsi nō fecerūt inuentarium nec satisdederunt τc. procederet si citatio non esset facta de psona ipsoꝶ: sed de psona heredū vel filiorum defuncti: tūc enim ipsi cōparentes ad illorū defensā deberent legitimare psonā eorum: sed ex quo fecerūt noīatim citari
2 hoc ipso sunt legitimati. ¶ † Scđa rō est qr etiā si dicti filij vel heredes fuissent citati tamen ex quo iudex corā quo presens causa vertit ꝓnuntiauit dictos Ioānē τ guarnerium habere legitimā personā tanq̄ veros tutores τ curatores illorū dr̄ eorū psona legitimata ex dicta ꝓnuntiatione.ff.qđ fal.tuto.auto.l.j.§.idē pompo.vbi casus.τ no.doc.in.l.lz.C.de pac.τ in spe.de excep.§.nunc videndum restat.ver.in sum.τ hoc est clarum. ¶ Nūc vidēdū est de psona Mānini agentis τ petētis procuratorio τ sindicario noīe capituli τ ɔuentus monasterij sancte Marie ordinis.s.Clare τ sororis Ioāne olim laure de massa
3 monialis dicti monasterij: † a quo petitū fuit φ ꝓduceret mādatū suū τ non ꝓduxit. Et hoc dico qđ eius psona nō dz legitima reputari τ qđ iudex tanq̄ nō habentē mādatū pōt τ dz eū repellere cū nec plene nec semiplene ꝓbauit de mādato.iuxta ea q̄ plene no.in.l.j.C.de pcu τ hoc duplici rōne. ¶ Pria est de iure cōi: qr cū ipse alleget se habere mādatū: τ sic eo vtit τ in eo se fundat debuit illud edere iudici τ etiā parti copiā ipsi⁹ facere vt posset deliberare an cū eo vellet in iudicio consistere vel nō. vt est tex.i.l.j.§.edēda sunt oīa.ff.de edē. ¶ Scđa rō est de iure municipali quo cauet: vt infra tertiā diez teneat exhibere mandatum: al's habeatur pro non procura. Nec ob.id qđ allegatur in ɔriū: vz φ mandatum ipsius semel fuit productum in causa principali τ pronuntiatum fuit esse legitimū.vnde nō videt necessaria alia productio.nā imo est necessaria alia productio τ legitimatio duplici ratione. ¶ Pria qr causa ista diuersa est omnino a causa principali.nam τ in causa principali agebat de cōdēnando vel absoluendo super negotio principali. Sed in ista cā nō agit a condemnatione vel absolutione sed de taxatione expensarū q̄ est penitus diuersa.qđ patet: qr pōt fieri post tempus instantie statute super facto principali qđ nō esset si esset eadem cā.facit qđ habet in.l.terminato.C.de fruc. τ lit.expen.τ.l.heredes palā.§.sz si notā.ff.de test. Ex quo igit cause iste sunt diuerse non sufficit productio facta in prima: qr possibile est qđ habeat legitimum τ sufficiens mandatū τ tantum ad istam causam sed ad futuram se non extendebat.iuxta no.ff.de procura.l.omnium.vnde legitimatio que fuit facta in prima cā τ reperitur in actis eius dicit τ declarat ipsum posse stare τ legitimā personā habere in cā illa. Ista aūt est diuersa qr de diuersa hic agitur vt dixi.igit illa legitimatio in hac cā
4 non prodest.ar.ff.de dam.īfec.l.dāni.§.sabini.† Nec ob.si dicat ex quo habebat mādatū in illa q̄ erat pricipalis.ergo cēset habere etiā in ista q̄ est accessoria. Nā dico qđ istud ꝓcederet in tali accessoria

tali accessoria sine qua principalis non posset expediri. ita loquitur.l.ad rē mobilē.l.ad legatū.ff.de ꝑcu.l.iij.de iur. om.iudi. Sed in casu nostro illa principalis potuit expediri sine ista accessoria.⁊ ita expedita fuit.igit̄ nouū mādatū reqrit̄ in ista.
5 ¶†Scđa ratio est posito ista causa esset eadē cū prima non tñ pōt negari qn sit diuersa instātia:vñ possibile est ꝙ mādatum illud ad istā instantiā se nō extēdebat puta si fuit simpl'r factū: sicut videmus in causa pncipali ⁊ appellatiōis.lȝ enim sit eadē causa:tñ q2 instantie sunt diuerse ꝓcur.simpl'r cōstitutus censetur habere mandatū solū quo ad instantiā cause principalis: hinc est ꝙ lȝ possit appellari nō tñ pōt appellationeȝ ꝓseq nisi expsse cōtineat̄ in mādato:vel nisi sit datus ad lites p̄sentes ⁊ futuras:vt plene no.ꝑ doc.C.de ꝓcura.l.inuitus. de appel.l.si actor.sic in ꝓposito cū possibile sit mādatum istius fuisse sufficiens in illa causa vel instātia⁊ ad istā nō extēdi:nō sequit̄ nec est bona ꝯsequentia.semel fuit in illa ꝓductū ⁊ legitimatum. ergo nō est necesse amplius ꝓduci vel legitimari. ¶Preterea est ⁊ tertia ratio posito ꝙ mādatū illud se extēderet ad banc causaȝ vel instātiā tñ necesse fuit se adbuc illud ꝓducere dupli
6 ci rōne. ¶†Prima q2 bic est nouus iudex q illud mandatū nō vidit ⁊ sic iuste pōt illud ignorare:vñ non valeret qđ ageret eo nō viso.ar.ff.qbus ex cau.in pos.ea.l.bec aūt.§.nō defendi.iō necesse est de nouo produci.ita determinat Bart.in.l.is apud quē.C.de eden.ꝑ gl.ibi positā.ꝑ quā glo.ip̄e dicit ꝙ quotiens
a ꝓnuntiat̄ iudex nouus in causa debent de nouo ꝓduci[a] omnia acta ⁊ actitata corā antecessore:al's nō valeret qđ ageret suus successor qui iuste potest ignorare facta corā antecessore.bic est etiam ꝙ lȝ acta facta in vna causa faciant aliqñ fidem in alia. iuxta no.in.l.gesta.C. de re.iur.tñ semper fit eorū ꝓductio.qs enim dubitat qđ lȝ quis babeat mandatum in vna tamen necesse est illud producere:al's sibi nō ꝓdest.d.l.j.§.edenda sunt
7 omnia.ff.de eden. ¶†Secūda ratio est q2 cum sint elapsi iam quattuor anni a tempore prime litis:lȝ dictum mandatuȝ se extenderet ad hanc causaȝ presumptio est ꝙ mandans reuocauerit ꝓpter longitudinis interuallum.ar.ff.de cōfir.tu.l.in confirmando. ¶Concludit̄ ergo ꝙ iste Māninus debuit mandatū suū producere in ista causa nec sufficit sibi produxisse in prima tantū ꝙ ista est diuersa ab illa:tum q2 si nō esset diuersa causa diuersa tñ est instantia:sic mandatū illud potuit ꝓducere ⁊ esse sufficiens in illa ⁊ nō in ista:tuȝ etiā q2 si sufficiens esset in ista nihilominus ꝓducēdū erat:q2 etiā mādatū sufficiēs quo quis vsurus est debet ꝓduci maxime iudici q illud al's nō vidit. vñ sequitur ꝙ cum non fuerit productum in termino statuti ⁊ sic censendū est pro nō procuratore:dȝ dictus Joānes ⁊ Guarnerius absolui ab obseruatione iudicij:⁊ ille Māninus q temere ipsos vocari fecit in expensas condemnari. Preterea etiam si fuisset productū mandatū vident̄ isti absoluendi.nā iste Māninus dedit vnā cedulam in qua ipse narrat ꝙ iste Joannes ⁊ Guarnerius nō babent legitimā personā standi in iudicio:eo q2 istud iudiciū est cū heredibus buttigi:⁊ ꝙ nō constat filium Buttigi cepisse hereditatem ⁊c.cui cedule quatenus facit contra ipsum standū est in.l.cū precū.C.de libe.cau.cū igit̄ fateat̄ istam litē esse ꝯ beredeȝ Buttigi ⁊ beres nō est citatus:sed isti tutores filij:nō video ꝙ aliqua sñia dari possit in fauorē istius mānini. Nā contra beredes buttigi nō:q2 nō fuerunt citati.l. de vnoquoq̨.ff.de re.iur.contra filiuȝ buttigi vel istos tutores non:q2 ipse māninus asserit ꝙ ille non adiuit hereditatē:igit̄ nō potuit eū cōuenire nec per ꝯsequens tutores eius.l.necessarijs.ff.de acqui.beredi. Rectus ergo ordo erat ꝙ iste māninus faceret citari per generale clama omnes ⁊ singulos heredes ⁊ bonoꝝ possessores Buttigi:⁊ tunc si filius Buttigi cōparuisset cum tutoribus suis asserendo se esse beredem potuisset cuȝ eo secure agere.l.fi.ff.de inter.actio.cum autem hoc nō fecerit sed fecit istos citari vt tutores filij ⁊ beredes buttigi ⁊ prima in cedula quā dat asserit illum non adisse hereditatem. sequitur ꝙ semetipsum condemnat confitendo illud qđ suam destruit intentionē ⁊ per qđ citati debent absolui:stat ergo qđ cautius litem agat.

Laus deo.

¶Consilium.xiiij.

1 ☞An ⁊ qñ religiosus possit esse executor testamenti:⁊ an licentia data religioso per superiorē probari possit per sigillum vel subscrip.notarij de quibus dubitatur.
2 Et de licentijs q̄ nō tendūt in p̄iudiciū alicuius credit̄ asserēti. Et per litteras potest concedi licentia faciendi aliquid.
3 Et si sunt sex executores mortuis tribus alij tres exequuntur.
4 Et an executores possint cōstituere procur.ante lit.contesta.
5 Et an substitutio facta de pauperib⁹ si omnes filij decesserint in pupillari etate euanescat si moriant̄ viuo testatore.⁊.6.
6 Verba ista. si beredes erūt. an sint de substantia pupilli substitutionis:⁊ quid operentur.
7 Et testamentū vsurarij in quo substituti sunt pauperes nō annllatur ob cautionem nō prestitam cum incerte sunt persone quibus restitutio fieri debet.

In christi nomine amen.

1 ¶†Super primo dubio sciendum est ꝙ.c.religiosus. de testa.li.vj. potest in tribus casibus indubitabilibus locū habere. Primus est in simplici religioso nullam babente administrationē vel superioritateȝ. Scđo in religioso existente priori claustrali:scȝ in eodē monasterio in quo est abbas maior. de quo in.c.cū ad monasterium.§.prior. de sta.mo. isti enim sunt vere claustrales babitu ⁊ actu. Tertio in priore misso per abbatem extra monasteriū ad aliquē locuȝ in quo nō est conuentus sed tantum bona:⁊ sic habet administrationem erga bona non erga personas.de quo scribunt glo. ꝙ nō debet stare solus in prioratu:sed debet babere socium sui ordinis.de quo no.in.c.ne in agro.§.ad hec. de sta.mo.in cle.in gl.sepius dixi q etiā vere claustralē:vt ibi no. Et isti sunt tres casus indubitabiles. Est ⁊ quartus indubitabilis pro altera parte: vȝ q2 illud.c.non babet locū in religioso qui esset ꝑpetuo institutus ad curā animaruȝ in aliqua parochiali ecclesia: q2 ille dicit̄ a monasterio plene trāslatus:⁊ lȝ sit religiosus tñ nō est sub obedientia abbatis nec hȝ aliqđ cōe cum monasterio:ideo dicitur habere velle ⁊ nolle.xvj.q.j.ne pro cuiuslibet. cuȝ si.⁊ qđ no.in d.§.sepius. vnde sine licentia abbatis potest esse executor. Restat quintus casus dubitabilis:scȝ an locū habeat in priore cōuentuali misso extra monasterium ad regendum aliquem conuentum fratruȝ: sicut est prior Montis oliueti prope Senas. Et videtur ꝙ sic ⁊ ꝙ non possit esse executor sine licentia abbatis:nam ⁊ ipse dicitur claustralis eo q2 reuocat̄ ad claustrum ꝓ libito abbatis lȝ vt plurimū cōsueuerint esse annales.ad qđ facit qđ babetur in cle.j.de supplē.ne.pre.facit cle.j.de testa. ibi. etiā si prelatus fungat̄ officio ⁊c.nō ergo pōt dici babere velle vel nolle ex quo pro libito reuocat̄. ¶Cōtrariū dico:nā lȝ hoc respectu possit dici claustralis:q2 reuocari potest ad claustrum tñ plus iuris babet q̄ claustralis merus ⁊ purus:vt in cle.⁊ si principalis.de rescrip.vñ ⁊ difficilius tales prioratus ꝯceduntur:vt in cle.ne in agro.§.ceterū.de sta.reg. Preterea ⁊ si repelleretur ex isto capite q2 claustralis:tñ ex alio debet admitti: q2 cōcessa est sibi generalis administratio: ergo pōt omnia ibi facere q̄ posset abbas excepta īmobiliū alienatione.in cle.monasteriorū.de re.ec.nō alie.cōiuncta.l.ꝓcuratorū.ff. de procur.⁊ ꝑ ꝯsequens posset vni religioso illius cōuentus licentiā cōcedere tale officiū exercere.qđ pȝ: q2 īmediate superior eā ꝯcedit.vt ibi no.vnde monacho alicuius prioratus ipse prior qui est immediate superior cōcedit non abbas:⁊ si ita est absurdū esset ꝙ ipse qui babet alijs hāc licentiā cōcedere haberet eā ab abbate pro se petere vt cōcederet̄. ⁊ ar.ff.de edē.l.si qs ex argētarijs. ⁊ qđ no.glo.C.de epis.⁊ cle.l.cū clericis. in gl.no.⁊c.q bene faciunt. Preterea si ipse haberet pro se licentiam petere nō posset alijs eam prebere:esset eñ bec fere confusio. ar.C.de legi.tuto.l.fi.cōsequēs est falsum igit̄ ⁊ antecedens. Preterea ex quo abbas ip̄m ibi posuit videt̄ ꝙ tacite licentia tali cōcessa videatur.ff.de iudi.l.si longus.§.si filius.esset eñ dispēdiosum licentiam abbatis qui forte longe abest in talibus exqrere ⁊ sic pias deficientiū volūtates detractare: igit̄ ⁊c. ar.C.de anno.⁊ trib. l.pro locis.⁊.l.mediterraneo.vnde ⁊ ꝓpter distantiam superioris aliqua cōcedunt̄ que al's nō cōcederent̄. de tempo. ordi.cū nullus.l.fi.li.vj.bene facit.l.positi.in prin.C.de his q ad eccle. cōfu.⁊ ita repio ꝯsultū ꝑ.d.Gri. de cal.ꝙ illud.c.religiosus.nō hȝ locū in priori cōuentuali rōne administrationis quā babet. ¶Circa scđm dubiū non videt̄ insistēdū ꝓpter ea q̄ dicta sunt.
2 †Sed posito ꝙ predicta cessarent ⁊ qđ reqreret̄ licentia:vtrum
b dicta licentia probet̄ per litteras de quaruȝ sigillo[b] vel subscriptione notarij dubitat̄. Et videt̄ ꝙ non ex quo sigillum vel notariatus negantur.iuxta no.in spe.de instru.edi.§.restat videre.ver.illud autem notādū. Sed ego intelligo illud dictū procedere cum ageret de preiudicio alterius:puta si contra me producitur instr̄m debiti ⁊ ego nego illum fuisse notariuȝ. Sed in casu nostro non video ꝙ hoc tendat in preiudiciuȝ alicuius:nō enim agit̄ de ipso officio executionis:q2 illud non est per litteras istas sed per testim̄ fuit cōcessum:sed agit̄ de licētia abbatis qui si non interuenisset:in solius abbatis derogationē tenderet non alterius.vnde ex quo ergo ꝙ abbas ipse non contradicit cuius principaliter interest eius licentiā requiri:nō possint alij quorū nō interest hoc obijcere postq̄ ostēdunt̄ littere in forma solēni:⁊ persone ꝓducentes nō sunt suspecte immo fidedigne tam ex eo ꝙ sunt religiosi ⁊ nō p̄sumunt̄ īmemores sue salutis:q̄ ex eo quia nō querunt in hoc eorum cōmodum sed potius tendunt ad subeundum onus paruum ⁊ meritoriuȝ:vnde

a ¶Produci. Vide oīno bal. in consil.xxj. in v.parte.

b ¶Sigillo. An sigillo standum sit. Vide Bal. in consil. ccccl xiiij.i.j.parte. Et an ꝓbet. vide ꝑ eū in consi.cccliiij.in tertia parte.

satis est eis credendum nisi cõtra probet̃. ⁊ ita intelligo qð idē
Spe. no. in. d. §. restat. in ver. sed quid si producit̃. cuius dicta
bene faciũt. nõ eñ de facili presumēdũ est istos falso fabricasse
dictas litteras. ar. C. ad legē iuli. repe. l. fi. circa fi. ⁊ qð no. bar.
in. l. admonēdi. de iureiuran. ¶ Ad predicta bñ facit glo. que
est in cle. j. de priuile. q̃ incipit. sꝫ nungd. q̃ vult ꝙ de talibus li
centijs q̃ nõ tendunt in preiudiciũ alterius sit credendũ asseren
ti. ad predicta facit. c. post cessionē. de proba. ff. de publica. l. si
publicanus. §. de rebus. ⁊ qð ibi no. Illud cõstat talē licentiaꝫ
posse per litteras cõcedi. ff. de decu. l. honores. in fi. ⁊ no. Bar.
in. l. si quis mihi bona. §. iussum. in fi. de acqui. here. ⁊ per doc.
in. l. cũ non solũ. §. necessitat. C. de bo. que libe. ⁊ in aut. causa q̃
fit cũ monacho. C. de epis. ⁊ cleri. ꝑ Pe. Cy. ⁊ Bal. ¶ Ex his
sequit̃ ꝙ duplici capite possunt isti priores officiũ hoc exercere.
3 ¶ † Circa tertiũ dubiũ quo querit̃ an tres executores supersti-
tes possint exequi mortuis alijs tribus. ⁊ hic nullũ facio dubiũ
ꝙ sic ex quo tot sunt superstites quot iam mortui: q2 viget hoc
per. c. si. de testa. li. vj. s. ne volũtatē testatoris impedire vel dif-
ferri cõtingat per quã rõnem quidam consueuerunt dicere idē
esse etiam si plures sint mortui q̃ superstites: licet alij contra: vt
Lapus abbas. sed de casu nostro nullus dubitat.
4 ¶ † Circa quartum an dicti executores possint constituere pro
curatorē ad repetēdũ occupata ante litē conte. Videt̃ ꝙ nõ: sꝫ
debeat actorē ꝯstituere cũ decreto iudicis. C. de procur. l. neqꝫ.
⁊ qð ibi per Cy. hãc. q. mouet Spe. in titu. de instru. edi. §. nũc
vero aliqua. ver. sed añ litē conte. ⁊ arguit prior contra. Jo. an.
ibi in addi. tenet ꝙ tales executores ad pias causas possint ꝓ-
cura. cõstituere: q2 non dicũtur meri executores: consequantur
enim meritũ quo ad deũ. sed omnes tenēt ꝙ executores nõ me-
ri cũ habeant actionē noı̃e ꝓprio possunt ꝯstituere. Et hãc par
tem teneo ꝑ rõnem Spec. ⁊ aliorũ factã pro hac parte: q2 tales
executores cõstituti prout fuerunt in casu nostro loco heredum
habent̃. l. nulli. ⁊. l. si qs ad declinandã. de epis. ⁊ cle. ⁊ sic videre
tur ex persona ipsorũ ⁊ noı̃e ꝓprio habere actioneꝫ lꝫ ad cõmo-
dum pauperũ. facit qð ꝑ Spe. no. e. §. ver. itē pone ꝙ aliqs. ⁊. l.
5 j. de bo. ma. cũ si. igit̃ ⁊c. l. j. ff. de procu. ¶ † Venio nũc ad quin
tum dubiũ qð plus est in pondere ⁊ videnť omnia q̃ dicta sunt
superflua: q2 substitutio facta de pauperibus expirauit: q2 cuꝫ
facta fuerit sub ꝯditione si omnes filij decederent in pupillari
etate sine dubio fuit pupillaris. Cũ igit̃ mortui fuerint viuo te
statore dicta substitutio expirauit tam quo ad pupillarē expres
sam q̃ quo ad tacitã vulgareꝫ. ff. de capti. l. ꝙ si fili9. vbi est ca-
sus ẜm Dy. Quod etiã tenet Bar. eo casu ꝙ pater tantũ vixit
post mortē filiorũ ꝙ potuit testm̃ mutare ⁊ sibi ꝓuidere ⁊ nõ fe-
cit: videt̃ enim velle ꝙ substitutus nõ habeat. casus est ẜm euꝫ
in. l. tractabat̃. ff. de testa. mili. ⁊ ita no. ꝑ eũ in. l. lex cornelia. cir
ca fi. ff. de vulg. ⁊ pupil. substi. ⁊. l. j. e. tit. dum tractat de tacita
vulgari: ⁊ sic videt̃ ꝙ ista bona nõ sint īter pauperes distribuē-
da. Sꝫ aduertēdũ subtiliter ⁊ diligēter ꝙ istud esset verũ si ista
fuisset talis pupillaris q̃ cõtinet vulgarē omnino tacitam ⁊ in
terpretatiuã: puta si testator dixisset isto modo: filios meos in-
stituo: ⁊ si heredes erunt ⁊ in pupillari etate decesserint volo ꝙ
bona distribuant̃ ⁊c. ꝓut aliqñ solet fieri: vt in. l. j. §. j. ff. de vul-
ga. ⁊ pupil. Licet enim ista ṽba si heredes erunt nõ sint de sub-
stantia pupillaris substitutiõis: q2 ad ipsaꝫ sufficit dicere si de
cesserint in pupillari etate. vt no. bar. i. d. l. j. tñ aliqñ illa ṽba
ponunt̃ ⁊ tũc operant̃ hoc: q2 faciũt ꝙ illa est mere pupillaris
substitutio quo ad ṽba ⁊ mentē: nec aliquo modo quo ad men
tem vel ṽba cõtinet vulgareꝫ: q2 vulgaris cõcipit̃ si heres non
erit: sꝫ hic fuit dictũ si heres erit. Sꝫ bñ est verũ ꝙ ex legis inter
pretatiõe in tali pupillari ꝯtinet̃ tacita vulgaris q̃ neqꝫ ex ver
bis nec ex mente testatoris colligit̃: sꝫ inducit̃ a iure ꝑ interpre
tationeꝫ: q2 īterpretat̃ ius: ꝙ si testator de hoc cogitasset: scꝫ ꝙ
non adiret de tali casu prouidisset. vñ ista dicit̃ vulgaris oı̃no
tacita: nõ ex ṽbis vel mente vera testatoris ꝓcedens: sed ex in-
terpretatiõe iuris ⁊ mente ꝯiecturata. de qua loquit̃. l. iaꝫ hoc
iure. de vulg. ⁊ pupil. Dico ergo ꝙ illa. l. qð si filius. ⁊ dictum
Cy. ⁊ bar. debeãt ītelligi de tali tacita: q2 ista totaliter depēdet
a pupillari expressa: q2 ex ea resultat ista cõiecturatio. merito
igit̃ ex tacita pupillari expressa extinguit̃ ista tacita vulgaris
ab ea dependens. Sed in casu nostro fuerũt aliter ṽba ꝯcepta:
q2 testator īstitutis filijs dixit si ꝯtingat omnes mori in pupil-
lari etate volo ꝙ bona mea distribuant̃ īter paupes ⁊c. nõ eñ
apposuit illa verba si heredes erũt. Ex quo infero ꝙ illa verba
si omnes filij decesserint in pupillari etate sunt ita generalia ꝙ
de sui natura ⁊ significatu possunt intelligi tam añ aditã here
ditatē q̃ post: possunt eniꝫ filij decedere in pupillari etate post
aditã hereditatē: vnde si decessissent post aditã hereditatē fuis
set tantũ pupillaris. Si vero decedant ante aditã tũc respectu
bonorum defuncti dicitur vulgaris facta sub illa duplici condi

a ¶ Videtur ꝙ sic. Sꝫ ab extra q̃ro nungd sen-tentia lata contra heredē instiꝫ tutũ in testamē-to vsurarij manifesti p̃iudicet in substitutionibus ei9 filijs nõ citatis aduenīte casu dictaruꝫ substitutionuꝫ. vide Bal. in cõsil. cccxxxiij. in ij. parte. Itē nũ quid possit substituere filio impuberi ⁊ dare tutorem vel codicillos facere. vide per eũ in ꝯsi. cccxj. ea. parte. Iteꝫ gd si talis vsurari9 nõ p̃stita cautiõe testamentũ cõdidit: postea informatus de iuris dispositiõe misit ad episcopuꝫ: ⁊ dum misisset ad episcopum ⁊ obtulisset cautionem mortu9 sit: an prestita ilico cautione ꝑ heredes testm̃ reconualescat. vide ꝑ eũ in consi. lvij. in. v. parte. Itē nungd si caueat in manibus vel corã locũtenēte vel vicarium sacerdote vel parochiano: an valeat. vide ꝑ euꝫ in consi. xxviij. in. iij. parte.

tione si decesserint in pupillari etate ⁊ ante aditã hereditateꝫ:
vnde cum isti decesserint in vita testatoris ⁊ sic necessario ante
aditã hereditatē locum hꝫ substitutio vulgaris: que quidē nõ
dicitur omnino tacita cũ ex verbis testatoris possit colligi: sed
dicitur expressa verbis generalibus: sicut videmus in illa q̃ con
tinetur in cõpendiosa: nã si testator dicit qñcunqꝫ filius meus
decesserit talem substituo: talis substitutio comprehendit vul-
garem si decedat ante aditam hereditatem: ⁊ dicitur expressa
verbis generalibus ẜm omnes: vt no. Bar. in. l. j. ⁊. l. centurio.
de vulga. ⁊ pupil. idem ⁊ ea que cõtinentur in reciproca: vt no.
doc. in. l. precibus. Sic ⁊ in ꝓposito si dico si filius meus deces-
serit in pupillari etate talem substituo: q2 verba possunt intelli
gi: scilicet ante aditam hereditatem. possunt etiam intelligi si
decedat post aditam hereditatem: ⁊ tũc erit vulgaris in bonis
testatoris hereditate. Unde dico ꝙ in casu nostro duplex substi
tutio facta fuit ⁊ vtraqꝫ expressa verbis generalibus: scꝫ vulga
ris ⁊ pupillaris: vnde cum decesserit viuo testatore fateor ꝙ ex
pirauit pupillaris: q2 filiusfa. non potest habere heredem ex te-
sta. sed vulgaris non expirauit: q2 illa est expressa ⁊ non depen
det ex pupillari nec ex īterpretatione: sed stat per se eque princi
paliter: ⁊ colligitur tam ex verbis q̃ mente: ⁊ ideo locũ habet:
q2 expressa vulgaris locũ sibi vendicat mortuo īstituto in vita
testatoris. vt est casus in. l. thais. §. splendosorus. ff. de fideicõ.
liber. l. j. §. ij. C. de cadu. tol. ⁊ no. Bar. in. l. j. de vulga. ⁊ pupil.
dum tractat de scðo effectu substitutiõis vulgaris. Concluden
do dico ꝙ per mortem dictorum pupillorum licet expirauerit
dicta substitutio pauperum quo ad pupillarem: non tamen ex-
pirauit quo ad vulgarem cuꝫ fuerit vulgaris expressa oriens ex
verbis testatoris valentibus importare: ⁊ per ꝯsequens ex men
te: non auteꝫ fuit tacita inclusa in expressa vulgari: illa eniꝫ bñ
expirasset: ⁊ in illa loquitur. l. ꝙ si filius. ad dictũ Dy. ⁊ sic ista
bona veniunt inter pauperes distribuēda virtute vulgaris ex-
pressa verbis tamen generalibus. ¶ Restat nũc vltimũ vtrũ si
probetur ꝙ testator fuerit vsurarius manifestus vitietur dicta
a substitutio si cautionē non prestitit. Videtur ꝙ sic[a] per. c. q̃ꝙ.
de vsuris. lib. vj. Nam relicta ad pias causas non videnť habe
re priuilegium contra formam illius. c. Sed aduertendum dili
genter ꝙ illa cautio debet prestari ⁊ introducta fuit in fauoreꝫ
eorum quibus fienda est restitutio: si ergo nõ expedit eis ꝙ pre
stetur non est prestanda. ar. ff. ad carbo. l. iij. §. due cause. Resti
tutio autem ista fienda erat personis a quibus erant extorte si
erant certe: al's pauperibus. de vsuris cum tu. de iude. cum sit.
Dico igitur ꝙ si testator substituisset alios q̃ pauperes: tũc si-
ne dubio non valeret testamentum: ex quo cautio non est presti
ta: q2 saltim constat ꝙ pauperum intererat cautionem presta-
ri quibus fienda erat restitutio incertorũ. ⁊ ita procedet. c. q̃ꝙ.
Sed ex quo fuerunt substituti pauperes quibus fienda erat re-
stitutio: dico ille qui vult impugnare testamentũ habet articu
lare ⁊ probare ꝙ erãt persone certe quibus restitutio veniebat
fienda ⁊ quarum intererat cautionem prestari quo probato te-
stamentum apparebit nullum. Sed si hoc non probetur presu-
muntur omnia incerta ⁊ sic pauperibus distribuenda. Cũ igit̃
pauperes sint substituti dico ꝙ non vitiatur substitutio tripli-
ci rõne. Prima q2 statutum qð est in fauorem redundaret in eo
rum odium qð non est dicendũ. d. §. due cause. Scða q2 ⁊ si vsu
rarius ille cauisset ⁊ sic ius fuisset acquisituꝫ pauperibus ipsis
postea succedentib9 ius illud extingueret̃ taꝫ quo ad ꝑncipalē
cautionē q̃ quo ad fideiussores: ex quo creditor debitori succe-
dit. ff. de fideiuss. l. heredes a debi. §. ꝙ si stipulator. ⁊ qð plene
no. C. de pact. l. debitori. Tertio ꝙ ex tali cautione non possent
pauperes consequi nisi quatenus reperiretur in facultatibus ⁊
non vltra: vt. d. c. q̃ꝙ. sed cum illas habeant ex substitutiõe nõ
expedit amplius querere. Et hec procederent maxime tenēdo
opi. Archi. qui dixit vsurariũ posse per se ⁊ suos executores di-
stribuere incerta de qua per Jo. an. in. c. fi. de testa. lib. vj. in no-
uella. Sed tenendo opi. Hostiē. qui dixit ꝯrium ⁊ dixit debere
distribui per episcopũ dico etiam predicta ꝓcedere quãtum ad
hoc vt substitutio facta de pauperibus valeat nec irritet̃ rõne
cautionis nõ p̃stite ꝑ rõnes quas dixi: sed inquãtuꝫ constituit
executores ad nominandũ nõ potuisset: sed fienda esset nomi-
natio ꝑ ep̃m: ⁊ sic dicta opi. Hosti. nõ ꝯdiceret p̃dictis. Hone-
stius est ex quo testator tales idoneos executores cõstituit ep̃s
eos non impediat: sed potius in eis assistat ẜm opi. aliorum. de
quibus omnibus in. d. c. fi. Laus deo.

¶ Consilium. xiiij.

1 ☞ Substitutio facta hoc modo: q2 rogauit dictas filias insti
tutas vt post earũ mortē restituerēt hereditatē horti sancti Mi
chaelis in quo casu dictam societatē heredem instituit. non ex-
pectata morte omniũ filiarum societas succedit morienti sine
liberis. ⁊ de intellectu. l. heredes mei. §. cum ita. hic vide. ⁊. 2.
2 Filij quãdo

2 Filij qñ ponuntur in cōditione tacita vel expreſſa nihil videt eis relictum.

N chriſti nomine amen.

a ¶ † Si cōtingat[a] dictam dñam Liſam que nō ha-
1 bet filios nec habere ſpat vltimo loco decedere ſine
filijs.ſ.poſt dominam Margaretam nulli dubium ꝙ eius por
tio deueniet ad ſocietatem predictā iure fideicō.non obſtante
ꝙ Margareta prius deceſſiſſet cum filijs.qui filij hoc caſu nō
excluderent dictam ſocietatez a portione vltimi moriētis ſine
liberis:vt eſt caſus ī.l.heredes mei.§.cū ita.ad treb.Nā etiā ſi
teſtator ſubſtituiſſet dictā ſocietatē poſt mortem omnium filia
rum ⁊ ſic ſub expreſſione nominis collectiui ⁊ ſub iſta ꝯditiōe
expreſſa ſi omnes decederent ſine liberis tm̄ vltima decedens
ſine liberis haberet in eius portionem ⁊ locū hꝫ ſubſtitutio po
ſito ꝙ omnes alie deceſſiſſent cū liberis: ⁊ ſic ī eaꝝ perſona de-
feciſſet cōditio:ex quo tamen extaret pſona vltima vendicaret
ſibi locuz ſubſtitutio:qꝛ nō extaret pſona q̄ ex preſumpta volū
tate defuncti ſubſtitutum excluderet:vt habet ī.d.§.cum ita.
Fortius in caſu noſtro in quo conditio illa non fuit expreſſa:et
in quo facta fuit ſubſtitutio ſine exp̄ſſiōe nōis collectiui:ſꝫ ſim-
pliciter poſt mortē⁊ ſic cēſet cuilibet ꝑ ſe facta.l.lucius.§.gaio.
e.ti.vñ poſito ꝙ illa conditio ſi deceſſerint ſine liberis ſubin-
telligatur vt īfra dicā:tm̄ cū ī ſingulis intelligat ſubſtitutio di-
uerſa ⁊ de ꝑ ſe nō facit deficere ſuſtitutiōez niſi ī eiꝰ pſona ī quo
deficit conditio.vt no.ī.d.§.cuz ita.facit.l.pe.de iniuſto teſta.
⁊ hoc eſt clarum.Sed ſi contigat ipſum prius decedere q̄ dñaz
Margaretam ⁊ poſtea.d.Margaretam vltimo decedere cum
liberis:tunc dubitatur de tribus q̄ colliguntur ex queſito.ſ̄.for
mato.Primo an dicti liberi.d.Margarete excludant dictaz
ſocietatem.Secundo ſi excludāt quo iure excludūt:an ex eo ꝙ
dicti videantur ſubſtituti filiabus predictis Tertio ī qua por
tione:an in portiōe dñe Margarete ⁊ ſic in quinta cum eſſent
quinqꝫ filie equaliter īſtitute:an etiā in portionibꝰ oīum alia-
rum p̄decedentiū⁊ ſic ī tota hereditate. ¶ Circa primū dico in
dubitanter filios p̄dictos excludere ſocietatē:quia in ſubſtitu-
tione facta poſt mortē dictarum filiaꝝ de dicta ſocietate ſubin
telligit tacita conditio ſi deceſſerint ſine liberis.C.de fideicō.
l.cum acutiſſimi de inſtitu.⁊ ſubſti.l.generaliter.ff.de condi.⁊
de.l.auus.Nec ī contrariuz facit aliqd ꝯditio pſone ſubſtitute
ſcilicet dicte ſocietatis:⁊ ſic pie cauſe vt patet ex.d.l.anus.Nā
qs vni ex filijs poſt mortē ſubſtituat alium filium nihilominus
ſubintelligit illa conditio ſi ille deceſſerit ſine liberis.vt.d.l.
cū auus.Idem ⁊ fortius ſi ſubſtituat eccleſiā monaſterium vel
aliam piam cauſam ad quam habere p̄ſumit tantā affectiōem
b quātā ad alterū filiū[b].⁊ ita etiā determinat Bar.ī.d.l.cū acu
tiſſimi.vbi dicit poſt Ric.malū.ꝙ ſi qs poſt mortē filij iubet cō
ſtrui monaſteriū de bonis ſuis ſubintelligitur iſta ꝯditio ſi fi-
lius deceſſerit ſine liberis. ¶ Quantū ad ſcd̄m dico ꝙ dicte fi
lie.d.Margarete excludent dictā ſocietatem: eo qꝛ facient de
ficere ꝯditionē ſub q̄ ſocietas fuit ſubſtituta.Cū enim in dicta
ſubſtitutione ſubintelligat tacita cōditio ſi filie deceſſerint ſi-
ne liberis vt dixi vna earū decedente ſine filijs in ipſam ⁊ eius
portionem deficit ꝯditio ſub qua ſocietas vocata fuit etiam ſi
filie p̄dicte nō extiterint beredes matri eiꝰ.ff.de lega.j.l.filiuſ-
fa.§.cuz qs.C.de natu.libe.aut.licet.nō aūt dicēdū eſt ꝙ exclu
dant ſocietatem ex eo quia videantur ſubſtitu.filiabus prece-
2 dentibus.† Nā quando filij ponuntur in conditione tacita vel
expreſſa nihil videtur eis relictum:vt no.glo.ff.de here.inſti.
l.lucius.⁊ per Bar.in.l.⁊ ſi ſic.de leg.iij.nō ergo poteſt dici ꝙ
dicti filij fuerint ſubſti.ſed ꝙ faciāt deficere cōditionē ſub qua
fuit ſubſtituta ſocietas. ¶ Uenio nunc ad tertium in quo dico
ꝙ decedente dicta.d.Margareta cum filijs excluditur dicta
ſocietas ſine dubio quo ad portionem illiꝰ domine que fuit ori-
ginaliter quinta pars totius hereditatis cum eſſent quinqꝫ fi-
lie equaliter inſtitute. Sed quo ad quattuor portiones alia-
rum ſoroꝝ p̄decedentium ſine liberis an excludatur.maius eſt
dubium ſuper quo al's conſultus q̄plurimum dubitaui. Nunc
autem recogitans fortius dico ⁊ puto veritatem dicere ꝙ attē-
tis verbis ſubſtitutionis ſocietas predicta non excludit quo
ad illas:ſed debent ad eam deuenire:quod ſic oſtenditur:ſubſti
tutio ſtat in iſto modo:videlicet quia rogauit dictas filias in-
ſtitutas ꝙ poſt earū mortem reſtituerent bereditatem ſocietati
orti.S.Michaelis in quo caſu dictam ſocietatem beredem in-
ſtituit que ſubſtitutio ſine dubio fuit fideicō.⁊ illa verba dire-
cta:videlicet ꝙ illo caſu dictam ſocietatem beredē inſtituit cū
non poſſint valere iure directo obliquantur.l.ex facto.in prin.
⁊.l.ſceuola.ff.ad trebellia. ¶ Item dico ꝙ tot fuerūt ſubſtitu-
tiones quot erant filie:nam vnaqueqꝫ earum videtur de per ſe
fuiſſe rogata de reſtituendo portionem ſuā poſt mortem ſuam
ſub tacita conditione ſi deceſſerit ſine liberis: ſtatim ergo ꝙ
vna mortua fuit ſine liberis vendicat ſibi locum ſubſtitutio in
portione ſua ⁊ potuit ſocietas portionē illam petere:⁊ ſimiliter
moriēte poſtea ſecūda idē potuit facere:⁊ ſic de ſingulis. vnde
dico ꝙ hodie poſſet dicta ſocietas petere portiones triuz illa-
rum filiarum que ſine liberis deceſſerunt ab iſtis ſuperſtitibus
que ſunt heredes earum cū etiā potuerit hoc facere ſtatim poſt
mortem ſingularū in ſingulis earū portionibus. ⁊ idem facere
poterit in portione dñe Liſe poſtea ſine liberis decedentis. ca-
ſus in.l.lucius.§.gaio.ff.ad trebel.per quem iſte caſus determi
natur. Et licet ſocietas bucuſqꝫ tacuerit:quia forte credidit ꝙ
portiones predecedentium deuenerint ad ſuperſtites ⁊ ꝙ ſub-
ſtitutio in illis non vēdicauerit ſibi locum: re tamen vera non
ita fuit: immo ſtatim poſt mortem ſingularum in ſua quaqꝫ
portione ſubſtitutio locum habuit:vt.d.§.gaio. ¶ Reſtat re-
ſpondere ad duo ex quibus hoc quod dixi magis declarabitur.
Et primo non videtur quod dixi procedere eo quod teſtator di
ctas filias inſtitutas inuicem ſubſtituit:cuius reciproce ſubſti
tutionis vigore videtur ꝙ portiones predecedentium deuene
rint ad ſupſtites:nō autem ad ſocietatem que cenſetur ex hoc
ſubſtituta morienti.i.cum omnes deceſſerint:non aūt ſingulis
earum:tunc em̄ illud eſſet verum ſi eas nō ſubſtituiſſet in inui-
cem:ſed ex quo ſubſtituit videt ſuperſtites p̄dilexiſſe in portio-
nibus p̄decedentium.Sed ad hoc reſpondeo ꝙ iſtud eſſet verū
ſi talis ſubſtitutio reciproca fuiſſet facta per iſta verba ꝙ quā-
docūqꝫ deceſſiſſent eas inuicem ſubſtituiſſet:tunc enim ꝓpter
illa verba quādocūqꝫ deceſſiſſent talis ſubſtitutio reciproca cō
tinuiſſet fideicom.ꝑ quas quelibet earum decedens videt fuiſſe
rogata referre ſupſtitibus portionem ſuam ⁊ non ipſi ſocietati.
iuxta no.per Bar.in.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pup.in ſi.prime col.
ibi dum dicit.quādoqꝫ continet ſex ſubſtitutiōes ⁊c.Sed in ca
ſu noſtro cū ſimpliciter inuicē ſubſtituerit ſine cōmemoratione
mortis.dico ꝙ talis ſubſtitutio nō comprehendit fideicōmiſſa-
rias ſed vulgares tm̄: quia videt teſtator voluiſſe ꝙ ſi aliqua
earum nō ſit beres alie ſint heredes. Non aūt videt voluiſſe ꝙ
ſi ſint heredes ⁊ poſtea decedāt quod reſtituāt ſupſtitibus. ita
determinat expreſſe Bar.poſt Dy.in.d.l.lucius.ī vlti.col.ver.
quero vtrum bec ſubſtitutio breuiloqua facta ꝑ hec verba vos
inuicē ſubſtituo contineat fideicōmiſſariam ⁊c. probatur in.l.
iam boc iure.eo.ti.ibi.in vulgarē tantūmodo ⁊c.Cum igitur fi
lie q̄ predeceſſerunt fuerint heredes expirauit dicta ſubſtitutio
reciproca quo ad vulgarem.l.poſt aditā.C.de impu.⁊ ali.ſub.
nec remanſit quo ad fideicōmiſſariam que nunq̄ fuit in ea com
prehenſa.Et ideo ipſis poſtea decedentibus non venerunt ſup
ſtites ex dicta ſubſtitutione:ſed dicta ſocietas: vt ſic concluda
mus aliqua earum non exiſtēte herede non erant alie vulgari-
ter ſubſtitute per fideicōmiſſariam.ſed ſola ſocietas.facit quod
no.Bar.in.l.centurio.eo.ti.in.vij.vel.viij.col.ver.ſed op.ad
predicta et videtur ꝙ ſubſtitutio compendioſa ⁊c. ¶ Secun-
do videtur obſtare his que dixi: quia licet p̄decedētes mortue
ſint ſine liberis tamen nō videt babere locum ſubſtitutio facta
de ſocietate ex quo ſuperſunt alie due que ex p̄ſumpta volūta-
te defuncti dictam ſocietatem excludunt. cenſetur enim teſta-
tor voluiſſe inter eas ſeruare ius legitime ſucceſſionis:vt ſic ſu-
perſtites babeant portionē predecedentium ſaltim ab inteſta-
to.C.de ipu.⁊ alijs ſubſti.l.pe.per quā.l.Bar.videt hoc tenere
in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.in diſtictione.Sed cer
te.l.illa penul.nihil facit qꝛ loquitur in pupillis cui facta fuit
ſubſtitutio pupillaris ſub expreſſione nominis collectiui: pu-
ta ſi ambo deceſſerint in pupillari:tunc enim fateor ꝙ vno pre
decedente in pupillari etate ſubſtitutio locum non habet: tum
ꝓpter dictum verbum collectiuum ſi ambo quod requirit con-
curſum amborum:tum etiam quia cum p̄decedens in pupilla-
lari etate non poſſit facere teſtamentum neceſſario eius heredi-
tas legitima deuoluenda eſt ad ſuperſtitem tanq̄ ad proximio
rem ab inteſtato.vnde ad tale ius legitimum quod neceſſario
euenturum eſt videtur teſtator babuiſſe reſpectum et voluiſſe
ipſum inter eos conſeruari ex quo vſus eſt verbo collectiuo ſi
ambo vel ſi vtraqꝫ ⁊c.⁊ ita loquitur illa.l.pe. ¶ Sed caſus no-
ſter eſt diuerſus in duobus. ¶ Primo quia in iſta ſubſtitutio-
ne non fuit appoſitum nomen collectiuum:⁊ ſic non requiritur
ex vi verborum ꝙ in omnium perſona exiſtat conditio. Item
loquimur in ſubſtitutione fideicō.facta maioribus inter quos
vel quas ius legitime ſubſtitutiōis neceſſario locū non habet:
licet em̄ alique predecedant ſine liberis nō ſequit ꝙ hereditas
earum ab inteſtato ⁊ iure legitimo neceſſario deuenire debeat
in ſupſtites:cum poſſint p̄decedentes teſtm̄ facere ⁊ alios bere-
des inſtituere.Uñ nō videt teſtator nō babuiſſe reſpectū vel co
gitaſſe de eo iure qđ neceſſario nō eſt euēturū:⁊ ſic nō poſſumꝰ
dicere ꝙ videat inter iſtas voluiſſe reſeruare ius legitime ſuc-

a ¶ Si ꝯtīgat. Ad huius ꝯſilij materiā vide dominū Alexā.de imo.in ꝯſi.lv.in xj.col.ī.ij.pte.et in ꝯſil.cvij.ī.iij.col.ī.iiij.pte.vbi ponit quō ⁊ quādo teſtator ſubſtituēdo videat ſubſtinere vltio morienti.⁊ an et qñ tūc videāt inuicez ſubſtituti.⁊ vide euz in ꝯſi.xciij.i.v.col.cuz ſeq.in.iij.parte.

b ¶ Filium.Uide.d.Alexā.de imo.ī ꝯſi.xciiij.in.iij.parte.

a ¶ Non sufficiat. Uide dn̄m Bar. sozi. i cōsi. lxxv. incipiē. circa. per totū. qui ibidem in eodē met casu consuluit.

cessionis: ꝛ sic dico ꝙ iste superstites non excludunt societatem ex presumpta voluntate defuncti. ꝛ ꝙ istud sit verum expresse patet ex notatis p bar. i. d. l. pe. C. de impu. ꝛ aliis substi. vbi in substitutiōe facta duobus filiis dicit fiedā esse differentiā an facta sit cū expressione nominis collectiui si ambo vel vterqꝫ ꝛc. nā tunc nō est vis inter directā fideicom. an vō sit facta sine expressione talis nois ꝛ tūc est differētia īter directam vulgarē ex vna parte ꝛ fideicō. seu pupillarē ex altera. nā in prima q2 agit de vno effectu. i. de vna successione requirit ꝯcursus in persona amborum aliter non admittitur substitutus. l. quamuis. e. ti.

¶ Secundo casu nō requirit concursus imo existēte ꝯditione in persona vni⁹ primi morietis lꝫ aliter supuiuat admittit substitutus pupillaris vel fideicō. q2 in talibus substitutionibus agitur de diuersis effectibus. ¶ Ecce ergo quod bar. ibi expsse vult ꝙ si duobus filiis facta fuit substitutio fideicom. sine expressione nominis collectiui: puta post mortē eorum sicut fuit in casu nostro vel si decesserint sine liberis vno eoꝝ pdecedente sine liberis licꝫ aliter supsit substō locū sibi vēdicat: nec pōt dici ꝙ supstes ex presumpta voluntate defuncti substitutum excludat: ex quo nomē collectiuū nō fuit appositum. ¶ Ex quibus dictis determinatur casus noster ꝛ rndet ad id qd idem bar. in d. §. cū ita. ꝛ dico qd ibi non bn̄ loquit: sꝫ melius loquitur i. d. l. pe. Sed licet al's mihi visum fuerit ꝙ in. d. §. cum ita. non bene loqueretur: tum propter autoritatē eius nō fuit ausus ꝯdicere sibi. Sꝫ postea cū vidi ipm i. d. l. pe. i qua ꝯriat ei qd in. d. §. dixit. firmius dico qd ista est veritas vt sic ꝯcludam qd cuꝫ ista substitutio facta fuerit post mortem istaruꝫ simpliciter sine expressiōe nominis collectiui locū sibi vēdicauit i psonis ꝛ portionibus earum que iam mortue sunt incontinēti post mortem earum p. d. §. gaio. Nō obstāte qd adhuc supsint due: quia non potest dici ꝙ ille excludat societatem ex psumpta volūtate defuncti ex quo nomen collectiuū non fuit appositū. p ea que no. bar. i. d. l. pe. C. de ipu. ꝛ aliis substi. reiecto eo quod idem no. in d. §. cum ita. maxime i distinctiōe sua. Nec etiam dici potest qd voluerit iter eas seruare ius legitime successiōis: cū illd necessario locū non habuerit: eo q2 cū essent maiores poterant testari ꝛ alios istituere ꝛ sic de tali iure nō testari nō videtur testator cogitasse. Item non ob. l. si is q ec. §. sꝫ si pater. ff. de re. du. quē bar. allegat i. d. §. cū ita. q2 ibi loqt in substitutione vulgari in qua est alia ratio ꝙ in fideicō. vt ibi no. p eum. Preterea sequeret absurdum si aliud diceremus. nā si quis habēs duos filios quos heredes instituit: rogaret vnū vt post ei⁹ mortem restitueret hereditatem talis substitutus haberet non solū istam tacitam conditionem si decesserit sine liberis. vt. l. cum acutissimi. sed etiam istam si decesserit sine fratre: q2 si decederet superstite fratre talis frater ex presumpta voluntate defuncti me substitutum excluderet si verum esset quod dicit Bar. in. §. cum ita. sed istud est falsum ꝛ ridiculosum dicere cum hoc non reperiaꝫ nisi in filiis eius cui facta est substitutio vt excludant substitutum. vt. d. l. cum acutissimi. ꝛ. l. cum auus. de fratre autem nec tex. nec glo. nec doc. aliquid dicunt. et quia illud dictum Papiniani fuit mirabile vt refert imperator in. d. l. cū acutissimi. non extendam ipsum vltra terminos eius.

¶ Concludo igitur omissis pluribus que dici possent ꝙ portio illius domine Margarete si decederet cum liberis nō debebit ad societatē deuenire: q2 liberi faciēt deficere tacitā conditionē q inerat i. substitutiōe sibi facta. ¶ Scdo ꝙ portio illi⁹ dn̄e Lise si decedat sine liberis deueniet ad societatem siue decedat post Margaretam de quo non est dubium siue decedat ante sicut dicam in sequenti. ¶ Tertio concludo ꝙ portiones earum que iam pdecesserunt sine liberis pertinēt ad societatem predictam ꝛ possunt eas nunc petere: ꝛ etiā potuerūt a tempore quo mortue fuerunt: lꝫ ex benignitate non petierint: ꝛ hoc per d. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. non obstāte qd supsint adhuc iste due que nullo modo substitutionē excludūt: nec ex vi verboꝝ q2 nō fuit apposita dictio collectiua: nec ex psumpta volūtate defuncti q2 in casu nostro locū non habet p no. per Bar. i. d. l. pe. C. de impu. ꝛ ali. sub. quicqd ipse dixit in. d. §. cum ita. nec virtute substitutionis reciproce: q2 illa comprehēdit vulgarē tātū que expirauit per aditionem vt dictum est. Laus deo.

¶ Consilium. xv.

1 ☞ Bona subiecta restitutioni sunt obligata mulieri pro dote restituenda etiā si mulier prouiderit sibi de fideiussore.

2 Et priuilegium. l. autentice res que transit in ipm fideiussorem cui mulier iura cessit rōnibus ꝛ iuribus de quibus hic.

In christi nomine amen.

¶ Circa ea que superius plenissime tacta sunt per suprascriptos eximios doc. nō insistam: quia superfluum esset: solū tādē ad declarandū tria sup quibus vt dr de
1 presenti īsistit. † Primū est q2 tex. in auf. res. C. cōia de leg. ꝛ in cor. vnde sumit dicit ꝙ res subiecte restitutioni pn̄t alienari et
a obligari in causam dotis si legitima nō sufficiat[a]. Et i casu nostro tpe cōtracti matrimonii ꝛ recepte dotis legitima ꝛ trebellianica illius. B. grauati erat dimidia sue tertie sufficiebat ad dotem ꝛ eius quātitatē: postea vō dicta dimidia cōsumpta fuit in causam captiuitatis dicti. B. ꝛ p ei⁹ redēptione: querit vtrum altera dimidia que erat in causa restitutiōis remāserit obligata vt sic hodie p hypo. possit aduocari p dictā mulierē ꝛ fideicō. fratre mariti: ꝛ quātū ad portionē tangentē illū. C. qui cū dicto B. se obligauit que est dimidia illi⁹ dimidie ꝛ sic quarta pars totius tertie partis tāgētis psonā. B. Nulli dubiū cū ipe obligauerit se ꝛ sua pn̄tia ꝛ futura ꝛ sic venit illa quarta in obligatione. vt. s. tactū est p alios. Restat solū dubiū de altera dimidia illius dimidia tāgentē psonā D. q se ad dictaꝫ dotē nō obligauit. Et videt ꝙ illa nō sit obligata. nam ex quo tpe ꝯtracti matrimonii ꝛ dotis recepte legi. ꝛ treb. sufficiebat videt ꝙ hypotheca p dote restituēda q tunc tpis cōtracta fuit. vt no. in. l. assiduis. C. q po. i pi. ha. solū fuerit cōtracta in illa dimidia q sufficiebat ad legitimā ꝛ trebel. Altera vō dimidia que subiacet restitutioni remāsit libera ab hypotheca que cōtrahebat ex dispositione dicte auf. ppter tex. ipsius q vult obligationē cōtrahi si legitima ꝛ trebel. nō sufficit. vbi ergo sufficit nō cōtrahit. Si ergo dimidia illa sufficiens ad legitimā ꝛ treb. sit cōsumpta videtur hoc debere nocere ipsi mulieri q habebat ius suū solum i illa dimidia. ar. C. de pig. actio. l. pignus. nō aūt debet nocere fideicō. q2 cuꝫ ab initio in portiōe sibi restituēda nō fuerit hypotheca ꝯtracta nō ꝯtrahit ex postfacto ppter supueniētē casum. ar. ff. de fur. l. serui ꝛ filii. post pn̄. ibi. neqꝫ em̄ ꝛc. nulli em̄ dubiū ꝙ si qs pro debito rē vnā tm̄ mihi obligat: illa pempta licet remaneat mihi personalis actio non tn̄ alia res sua mihi ex hoc obligatur nisi expresse ꝛ de nouo obliget: vt etiā ptꝫ ex. d. l. pignus. pro hoc bene facit. l. in quantitate. in ver. ꝛ ex aduerso. ff. ad le. falci. vbi habet ꝙ si tempore mortis testatoris tm̄ supererat i hereditate deductis legatis qd sufficiebat ad quartā falcidie ꝛ sic legata nō veniebant diminuenda per falcidiaꝫ: puta habebat. c. in bouis: legauit. lxxv. licet postea ante aditam hereditatem illa vigintiquinqꝫ non legata pereant illud non nocet legatariis sed heredi: ꝛ sic non debent legata defalcari propter supuenientē casum ex quo a principio assumpserūt sibi talem statū: ꝛ sic in pposito cū portio subiecta restitutioni a pncipio nō fuerit obligata sed assumpserit sibi statū ꝛ cōditionē vt non debeat defalcari ppter dotē eo q2 legitima ꝛ treb. sufficiebat videt ꝙ ille status semp duret ꝛ ex postfacto ppter supuenientem casum nō imutet. ¶ His nō obstātibus cōtrariū dico. nā prouisio illius auf. quātum ad dotem restituendam facta est in fauorem mulierum ne suis dotibus defraudētur. non ergo debet inspici tēpus dotis date vt sciatur an legitima sufficiat sed tempus restitutionis eius: al's enī elusoria esset legis prouisio qd non est dicendum. ff. ne quid in loco publi. l. fi. Quid enim prodesset mulieri si legitima ꝛ trebel. sufficiens est ad restitutionem dotis cōstante matrimonio cum tūc agere non possit si eo soluto cum restitutio fienda est nō est sufficiēs. Certe nihil ideo dico tempus restitutionis inspicieduꝫ ad hoc vt prouisio legis effectum habeat. Nec obstant in contrariū allegata. Nam dico non solum illa dimidia que sufficiens erat ad quartam ꝛ treb. fuit obligata pro dote pure ꝛ simpliciter: sed etiā altera q subiacebat restitutioni intelligitur fuisse obligata sub conditione si prima non sufficiet tempore restitutionis fiende. Prouisio em̄ illius auf. facta est pro dote restituēda. debet ergo intelligi si legitima sufficiens erit tempore restitutiōis dotis. ar. l. i. delictis §. si extraneus. ff. de noxa. Item non ob. l. i quātitate. ad. l. fal. nam solutio colligit ex eo ꝙ ibi debet in tex. q2 si illud qd supererat i hereditate deductis legatis perit ante aditā hereditatē est qd imputetur heredi postea adeunti cū adeat post dānum ꝛ post casum iam occursuꝫ: sed in casu nostro nō est ꝙ imputetur mulieri q dedit dotē ante casuꝫ si postea casus fortuitus euenit quem ipsa cogitare nō debebat. Preterea ibi tractat de lucro captando hic de dāno vitando. igit ꝛc. C. de codi. l. fina. p hoc facit ꝙ etiam fructus percepti ex re subiecta restitutioni computari debent in dotē ꝛ excludūt diminutionem fideicom. vt. l. mulier. §. cū proponeretur. ad treb. ꝛ tamē si cōsumpti sunt nō dolose p grauatū non cōputant nec impediūt diminutionē: vt ibi determinat Bar. idem ergo in legitima que sine dolo consumpta est. Preterea si aliqd de hereditate periit ante conditionem fideicō. toti hereditati perire debet nō solum ei portiōi q debetur grauato pro legitima ꝛ treb. sꝫ ei qd venit restituēdū. arg. l. titius. ff. ad treb. ꝛ sic adueniēte postea conditione de eo qd tūc reperitur legitima ꝛ treb. sic in pposito videt vt debeat considerari tēpus restitutionis. ꝛ de eo qd tunc reperitur in bonis legitima

nis legitima ⁊ treb. sit detrahēda que cōsiderat̃ ex tpe quo de-
trahit̃: ⁊ si illa non sufficiet ꝓ residuo erūt alia bona obligata. ⁊
2 hoc de p̄rio. ¶ Scdo p̄sentialiter dubitat̃ cū i casu nr̄o mulier
ista sibi ꝓ̄spexerit ꝑ fideiussores ꝑ ꝙ sibi plene ꝯsultū fuit ꝙ
in fi. apparuit q2 ab vno ipsoꝝ: videlicet. J. dotē suā ꝯsecuta
fuit vtrū ꝑ hoc cesset ꝓuisio illius aut. vt sic dicamus bona sub
iecta restitutioni quatenus nō fuerūt exp̄sse obligata nō cade-
re i hypothecā ⁊ sic i dictū. J. fideiussorem et cessionarium: mu
lier enim dicto. J. cessit hypothecaria ꝯ̄ fideicōmissarios et in
dubitanter vtrū potuerit cedi ⁊ cesset dispō. d. aut. ita quod ea
petere nō posset. ⁊ certe videtur dicēdū ꝓuisio dicte aut. cesset
triplici ratione. Prīa q2 illa fuit i subsidiū itroducta: vicꝫ ne
si aliud diceret̃ mulieres suis dotibus defraudent̃. vt habet̃ in
cor. vnde sumit̃. videt̃ ergo qñ sibi aliūde ꝯsultū est ꝓut est i ca
su nr̄o cesset illa prouisio: q2 cessat ratio ob quam fuit introdu-
cta. ar. ff. de eo ꝑ quem fac. est. l. fi. in prin. ⁊ §. plane. ⁊ tunc tm̄
locū habeat cū aliūde nō posset esse mulieri consultū. de. le. j. l.
plane. la scda. in. §. j. i fi. Scdo ad idem q2 ꝓuisio illius aut. est
extraordinaria. qđ patet: q2 ordinarie ⁊ regulariter bona subie
cta restitutiōi nō p̄nt alienari vel obligari quin existēte casu re
stitutionis resoluat̃ alienatio. ⁊ ob. l. fi. cōia de. le. Sꝫ in fauorē
priuilegiū dotis specialiter statutū fuit cōtrariū illa aut. nega-
ri non pōt ꝙ illa specialis prouisio cōtra regularē cursum ⁊ or-
dinariuꝫ nō sit extraordinaria: q2 omne qđ nō est de ordinario
cursu est extra ordinē. debet ergo cessare ex quo prouisuꝫ fuit de
fideiussoribus quoꝝ ꝓuisio est ordinaria. ar. ff. de mino. de no.
ope. nū. l. in ꝓuinciali. Tertio ad idē prouisio illius aut. est ꝓ-
uisio legis debet ergo cessare ex quo ꝓuisuꝫ est de fideiussoribus
que est prouisio hominis. C. de pac. cōuen. l. fi. ff. de vul. ⁊ pup.
cū ex filio. §. filio. ¶ His nō obstātib⁹ dico ꝯtrariū ꝙ prouisio
illius aut. non debet cessare licet mulier ad maiorē sui cautelā
sibi ꝓspexerit de fideiussorib⁹. ¶ Prīo ꝑ tex. ff. de manu. l. cau
sam. §. puellā. vbi bene ꝓbat̃. ¶ Scdo quia nō adhibuit fide-
iussores vt aliqd diminueret ⁊ tolleret de iure suo: sed potius vt
adderet: igitur nō debet operari diminutionē sicut nec ecōtra.
l. cum tale. §. fina. de cōdi. ⁊ de. de adi. lega. l. legata inutiliter.
¶ Tertio q2 abūdans cautelā nō debet nocere sed prodesse. C.
de testa. l. testm̄. ¶ Quarto q2 ea q̄ dubitatiōis cā adhibentur
ius cōe non ledūt. ff. de regu. iu. l. q̄ dubitationis. mādati. l. qui
mutuā. ¶ Quinto ex multis remedijs pro securitate ⁊ cautela
inuentis potest quis vti quo vult nec per hoc p̄iudicat̃ alijs. ff. ꝓ
so. cū duob⁹. §. idē rñdit. de vētre inspi. l. j. §. qd ergo. ver. sꝫ fin
ge. ¶ Sexto q2 cōtēplatione ⁊ respectu iuris ꝙ ista mulier ha-
bebat sup bonis subiectis restitutiōi fideiussores p̄dictos adhi-
buit qui forte se aliter nō obligassent. l. stipulat⁹. ⁊ qđ ibi no. ff.
de fideicom. ¶ Nec obstant in contrariū allegata. nam quo ad
primum dico ꝙ prouisio illius aut. licet possit dici facta in sub
sidium ⁊ defectū aliarū prouisionum legalium. qđ patet: quia
non competit nisi in defectum legitime ⁊ trebellianice ⁊ etiā fru
ctum: tamen nō reperit̃ ꝙ fuerit facta in defectū prouisionis ꝓ-
prie ipsius mulieris nec subest eadē ratio. nā quando sufficit le-
gitima ⁊ trebel. equū est ꝙ de illa satisfiat ⁊ non de alio: sed qñ
non sufficit nō esset equū ꝙ satisfieret de bonis fideiussoris: et
fideiussori postea nō remaneret regressus contra aliquem: vn-
de positis his duobus iustius est ꝙ fideicō. patiat̃ hoc dānum
cū illa bona semel fuerint mariti grauati ⁊ p̄ris eius q̄ȝ ꝙ patia
tur ipse fideiussor ad quē nil ꝑtinet de negotio ⁊ qui interceden
do liberalitate ē vsus: vñ nō est equū ipm ex sua liberalitate pe
riclitari. ¶ Item non ob. scdm q2 ⁊ si dicamus prouisionē illi⁹
aut. fore extraordinariaꝫ pōt tamen concurrere cum ordinaria
quādo competunt cōtra diuersas personas. C. si tutor vel cura.
interue. l. etiā. ¶ Item nō ob. tertiū q2 prouisio legis tm̄ cessat
per prouisionē hominis factā super eodem ⁊ tendentē in oībus
ad idē cū prouisione legis: ⁊ ibi loquunt̃ illa iura: secus quādo
tendit ad aliud: vt. d. l. causam. §. puellā. de manu. hic autē ꝓ-
uisio illi⁹ aut. tēdit ad obligationē realē quo ad bona subiecta
restitutioni ⁊ cōtra fideicō. Sed prouisio fideiussoris tēdit quo
ad obligationē personalē ⁊ quo ad ipm fideiussorem vel bona
sua: ⁊ sic non sunt superflue sicut qñ tendunt ad idem. nam be-
ne fateor posse dici ꝙ quo ad illū fideicō. qui conseusit se et sua
obligauit cesset ꝓuisio illius aut. quia ex quo portio sua est ob
ligata ex obligatione expressa ipsi⁹ fideicō. non est necesse dice-
re ꝙ sit obligata ex tacita ⁊ ex dispositione dicte aut. q2 tendūt
ad idē ⁊ esset supflua: q2 ꝓpter expressum cessat tacitū. ⁊ hoc de
scdo. ¶ Tertio principaliter instatur ⁊ dubitat̃ de presenti an
priuilegium seu prouisio illius aut. q̄ fuit itroducta fauore mu
lierū ne remaneāt idotate trāsire possit in istū fideiussorē cessio
nariū. Et videt̃ ꝙ q̄si sit priuilegiū ꝑsonale: ⁊ q2 cā ⁊ ratio q̄ vi-
gēt i persona mulieris cessant in persona cessionarij. igitur ⁊c.
¶ Contrariū est veruꝫ triplici ratione. Prima cessio predicta
facta fuit ex necessitate. Scda quia ius cōpetens ex dispositiōe
dicte aut. fuit i esse formatū ante cessionē. igit̃ ⁊c. Et ex his dua-
bus ratiōibus vel ꝙ altera istarū cōcurrit determinat Bar. in
l. post dotē. so. ma. circa fi. ⁊ l. j. C. de priui. dotis. trāsire in fidei
cō. priuilegiū mulieris. Tertia rō: q2 illa que sunt trāsmissibi
lia i heredes sunt cessabilia. l. ex plurib⁹. ff. de admi. tu. sed ius
hypothece cōpetēs ex dispositiōe illi⁹ aut. sine dubio trāsmitti
tur i heredes mulieris. igit̃ ⁊c. ¶ Nec ob. ꝯ̄ria q2 locū hñt i his
que nō sunt in esse producta: vł que sunt mere personalia ꝙ nō
est hic. ¶ Et ex his concluditur non obstantibus quibuscūqꝫ
obiectis mulierem istam fouere iustitiam. Laus deo.

¶ Consilium. xvj.

1 ☞ Consilium hoc est de materia cōsilij. xij. s. ex quo colligit̃
ꝙ mādatū productum in causa principali non prodest in taxa-
tione expensarum productarum.
2 Et procurator cōstitutus a generali ministro vel conseruatore
alicuius ordinis vel conuentus non dicitur procurator cōuen-
tus sed ipsius generalis sicut ꝓcurator constitutus a tutore vel
curatore post litē contest. dicitur ipsius tutoris ⁊ curatoris.
3 Et tacens per decēdium videt̃ acquiescere sententie: nec potest
fieri taxatio expensarum indebitarum.
4 Et elapso decēdio omnia presumuntur solēniter acta ⁊ vera ea
de quibus fit mentio.
5 Et si appellatur non presumit̃ nisi quaten⁹ appareat ex actis.
6 Et sufficit ꝙ iudex appellationis per equipollens pronuntiet
bene vel male appellatum.
7 Et sufficit ꝙ sententia contineat equipollens condemnatiōis
vel absolutionis.
8 Et dictio tm̄ non excludit equipollens.
9 Et si statutum dicat ꝙ iudex debeat victum victori condēnare
in expensis siue terminare causam infra certum tempus. nam si
id nō facit sententia nō infirmatur sed ipse punit̃. secus si statu
tum prohiberet ne victus absolueretur ab expensis vel ne vltra
mensem sententiam ꝓferret: quia tūc nulla esset sententia: quia
plus importat prohibitio q̄ȝ preceptum ⁊ plus negatio q̄ȝ affir-
matio: ⁊ statutum de quo in principio debet intelligi nisi vict⁹
haberet iustam causam litigandi etiam si in statuto esset v̇bum
semper: quia sane debet intelligi.
10 Et cum veniunt expense ex contractu iudiciali vel officio iudi-
cis attēditur iusta causa litigādi: secus si ex cōtractu iudiciali.
11 Et sñia de se valida transactis. x. diebus accepit a se robur et
mittitur executioni. si aūt sit nulla elapsis. x. diebus si non op-
ponatur sumit robur a statuto disponēte ꝙ sententie mittātur
executioni elapsis. x. diebus.
12 Et sententia diffinitiua requirit ordinem iudiciarium: ⁊ nō va
let contra aliam sine nouo processu.
13 Et in causa appellationis venit nullitas.

In christi nomine amē.

a ¶ Si pōderarent̃[a] ea que al's per me clare ⁊ vere
scripta sunt sup hac causa nō expediret super his
1 nouis dubijs laborare. † Nā re vera māninus iste
deberet mādatum suū ostēdere postq̄ȝ ꝑ alterā partem fuit hoc
petitum nec sufficit ostēdisse legitimationem factam in prima
causa: q2 possibile est ꝙ mandatum suum fuit sufficiens in illa
⁊ tamen nō est in ista: q2 est causa noua: nam lata sententia mā
datum illud potuit expirasse: ⁊ ad hunc nouū articulū sicut est
taxatio nō censetur habere mandatū nisi de nouo detur sicut vi
demus in fi. ꝙ procur. actoris sine nouo mandato lata sentētia
non potest petere ipsam executioni mādari vel actionē iudica-
ti intentare. ff. de procu. l. si procurator meus. ⁊ ibi expresse per
Bar. Legitimatio ergo illa fuit operata quo ad illam causaꝫ:
sed quo ad istam que nondū erat nō fuit de illo mandato dispu
tatū: ergo nec legitimatio se ad hanc extendit. arg. C. de iud. l.
licet. de transac. l. si de certa. cū simi. non producendo ergo man
datum debet et debuit repelli ꝓut in alio cōsilio plene deduxi.
⁊ hec est veritas. Verūtamen posito ꝙ mādatū istud foret pro-
ductū nō videt̃ sufficere ex alio capite. nam ipe in omnib⁹ acti-
bus venit tanq̄ȝ procurator capituli ⁊ cōuentus talis monaste
2 rij ⁊ tamen re vera non fuit nec esse potuit. ¶ † Primo vt asse-
ritur non fuit cōstitutus ab ipso capitulo ⁊ cōuentu sed a gene
rali fratrum minorum generali cōseruatore ⁊ protectore ordi-
nis sancte Clare. Posito ergo ꝙ ille potuisset eū cōstituere tm̄
non debet dici procurator capituli ⁊ cōuentus sed poti⁹ ipsius
generalis sicut videmus in similibus: ꝙ nō dicit̃ procurator pu
pilli vel adulti: nisi qñ constitutus est ab ipso pupillo vel adul-
to cum autoritate tutoris ⁊ curatoris ceterum si ab ipso tutore
⁊ curatore post litem contestatā diceretur procurator tutoris ⁊
curatoris: ⁊ de ipsius tutoris et curatoris bonis debebit caue-
re ⁊ sibi tenebitur de mala administratione. iuxta ea que habe

a ¶ Si pōderarentur. Vide. s. in consil. xij. vbi etiam in eadem causa per eundē consultum fuit.

tur in. l. neq;. C. de procu. ratio est in promptu: q² negotiū per-
tinet ad pupillum ⁊ ad adultum quo ad vtilitatem: sed ad tu-
torem quo ad curam ⁊ sollicitudinē: ideo constitutus a tutore
⁊ curatore dicitur procurator ipsius tutoris et curatoris tanꝗ̄
constitutus in negotio qđ ad ipsum tutorem ⁊ curatorem perti
net cura ⁊ sollicitudo. ¶ Sic in proposito cum moniales non
essent presentes quādo procurator ille fuit constitutus ab illo
generali nō potuit dici procurator earum sed ipsius generalis
ratione cure ⁊ sollicitudinis: non ergo debuit venire tāꝗ̄ pro-
curator capituli ⁊ conuentus cū non esset ab ipso conuentu con
stitutus. Preterea cum illud monasteriū sit dirutum vt dicitur
videtur illud collegiū dissolutum ⁊ bona ipsius applicata or-
dini sancte clare. iuxta no. i. l. fi. de colle. illi. non ergo potest di
ci procura. illius capituli ⁊ conuentus qui iam dissolutus est.
¶ In his tamen non curo multum instare quia dilatoria sunt
ideo veniamus ad merita cause posito pro constanti ꝙ manda
3 datū esset sufficiēs. † Videt̄ dicendum ꝙ nullo possit modo ob-
tinere in hac causa quia non fouet iustitiam ꝙ sic ostenditur ei:
licet ille vertiergus fuerit condēnatus in expensis ab illa tamē
sententia ipse appellauit: ⁊ per iudicē appellationis seu ex gra
uatione fuit absolutus: a qua absolutione non fuit appellatū
a nec de nullitate dictum infra decem dies[a] ⁊ sic transiuit in rem
iudicatam. Non ergo cadit vel fieri potest taxatio super expen
sis que non sunt debite. ar. ff. de actio. empti. l. si seuiā. §. si mo-
dus. ibi. non potest estimari bonitas ⁊c. ⁊ de acq. re. do. l. adeo.
4 §. si cuius. ibi. ⁊ qui vicinum predium ⁊c. ¶ † Restat nūc respō
dere ad aliqua que contra dictam sententiā opponuntur. Et
primo non ob. dum dicitur ꝙ non constat de appellatione ⁊ ꝙ
ad instantiam partis fuerit lata sentētia ⁊c. quia dico ꝙ postꝗ̄
transiuit tempus appellandi seu dicendi de nullitate non pos-
sunt ista opponi: quia presumuntur omnia solēniter acta ⁊ om
b nia de quibus fit mentio in ipsa sententia presumuntur vera[b].
5 vt no. Inno. in. c. bone de elec. super verbo presumuntur: † tūc
autem possent illa opponi si fuisset appellatum qđ non presu-
meretur nisi quaten⁹ ex actis appareret. ⁊ ita intelligit. c. quo-
niam contra falsam. de proba. ⁊ ibi per Inno. ⁊. c. cum in iure.
de offi. dele. ¶ Item opponitur cōtra dictam sententiaʒ ex eo
quia non pronuntiatur de iniustitia prime sententie: nec de iu-
stitia appellationis qđ videt̄ necesse: vt. l. eos. C. de appel. ⁊ sic
dicitur nō valere ipso iure. ⁊ istam causam allegat Lauren. po-
6 testas masse qui contra illam pronuntiauit. † Sed ista non est
bona allegatio. nam licet iudex appellationis non pronuntiet
bene vel male appellatum vel pronuntiatum si tm̄ ponit verba
equipollentia ⁊ idem importantia sufficit: puta si iudex prime
cause condēnauit iudex appellationis absoluit. nam per hoc
videtur pronūtiare male iudicatum ⁊ bene appellatum: quia
ista sunt equipollentia. Hoc probat primo. l. preses. coniun-
7 cta glo. non enim. C. de sen. † nam licet sententia debeat cōtine
re condēnationem vel absolutionē: vt ibi dicitur in tex. sufficit
ꝙ contineat equipollens ⁊ ibi in gl. non em̄ refert ꝙ ex equipol
lentibus fiat. l. mulier. ff. ad trebel. Item ꝓbatur per casus le-
gum. ff. iudicatum solui. cū apud. de mino. emilius. in quib⁹ ha
betur ꝙ cum iudex primus absoluisset: iudex appellationis cō-
dēnauit: nec aliquid dicitur ꝙ ꝓnuntiauerit super iustitiaʒ vel
iniustitiam appellati. ⁊ tamen valet. ¶ Nec ob. l. eos. de appel.
dum dicimus ꝙ iudex appellationis debet tm̄ iustam vel iniu-
8 stam pronuntiare ⁊c. † nā illa dictio tm̄ non excludit quin pos-
sit pronuntiare per alia verba idem importantia vt dixi: sed so
lum importat vt ipse non possit se exonerare remittēdo causaʒ
ad superiorem: vt ibi dicitur in prin. Male ergo fecit Lauren.
dum pronuntiauit illam sententiam nullam ex isto capite.
9 ¶ † Item opponitur tertio ꝙ dicta sententia videtur lata cō-
tra formaʒ statuti dicentis ꝙ iudex in sua sentētia debeat victū
victori cōdēnare in expensis: ⁊ sic dicitur ꝙ est nulla tanꝗ̄ con-
tinens expressum iuris errorem. Sed certe istud nō est verum.
nam dictum statutum cōtinet preceptum factum iudici nec ali
quod dicitur si contrariū fiat. Dico ergo ꝙ licet iudex non ser-
uet dictū preceptū: sententia propterea non est nulla sicut vide-
mus in si. Si statutum dicit ꝙ iudex debeat terminare causam
infra mensem. Nā licet iudex non seruet preceptum sed termi-
net eā post mensem valet sn̄ia licet ipse veniat puniēdus: vt no.
ꝗ̄ mili. Secus est si statutum ꝓhiberet cōdēnatum in principa-
li absolui ab expensis: talis em̄ ꝓhibitio bene redderet absolu-
tionē nullam. C. de legi. l. nō dubium. Ratio diuersitatis est: q²
plus importat prohibitio ꝗ̄ preceptū: sicut plus īportat nega-
tio ꝗ̄ affirmatio. iuxta no. p glo. ff. de conditio. ⁊ demon. l. hoc
genus. ⁊ in. c. cū dilecti. de ꝯsuetu. q̄ incipit. suspensus. Nec dr̄
ista sn̄ia continere iuris errorem: tūc enim esset hoc vex si dicēt
isto modo: videlicet. Et q² victus victori nō dʒ in expēsis ꝯdē-
nari ideo absoluimus ⁊c. sed hoc non fuit dictū. Preterea sta
tutū predictum debet sane intelligi. s. nisi euidēter appareat ꝙ
habuit iustā causam litigādi. Pono igitur ꝙ te cōuenio ex cō
tractu patris tui: certū est ꝙ tu habes iustā causaʒ litigādi quo-
usq; tibi ostēdā instrumētū: pone ergo ꝙ in fine cause ostēdo in
strumētū tu hoc vides: cedis liti ⁊ cōdēnaris: debebis ne cōdē-
nari i expēsis virtute dicti statuti. Dico ꝙ nō: ⁊ si statutū hoc
expresse diceret esset iniquum: nō ergo dicendū ꝙ voluerit hoc
dicere. viij. dist. erit autem. ¶ Nec ob. qđ dicit semper: nā quā
tuncūq; precise loquatur debet sane intelligi. ar. c. ex parte. de
10 offi. delega. † Item non ob. si dicatur ꝙ virtute dicti statuti ve
niunt expense iure actionis: ⁊ sic nō debet attendi iusta causa
litigandi. iuxta no. in. l. si mulier. ff. de lega. ij. Nam istud est ve
rum qn̄ venirent expense iure actionis orientis ex cōtractu ex-
traiudiciali vel ex testamēto: secus si ex iudiciali vel alio ꝙ suc
cedat in locum officij iudicis. ita no. expresse per Bal. in aut.
generaliter. C. de episco. ⁊ cleri. Sed hec dispositio statuti cuʒ
facta sit certa iudici succedit loco officij iudicis sicut ⁊ stipula-
tio iudicialis: igitur debet attendi an habuit iustā causam li-
tigandi. Non ergo potest dici sententia nulla licet victum vi-
ctori non condēnet in expensis: quia potest subesse iusta cau-
11 sa que per statutum non excluditur. † Preterea posito ꝙ fuis-
set nulla tamen debebat infra. x. dies de nullitate opponi: al's
statutum vult ꝙ habeat executionē. vt patet in statuto sub Ru
brica de sententijs executioni mittēdis. virtute cuius statuti di
co ꝙ quādo est sententia de se valida transactis. x. diebus effi-
citur irreuocabiliter valida ⁊ mittitur executiōi virtute sue va
liditatis. Sed quando esset de se nulla transactis. x. diebus si
nō allegetur nullas recipit vires ab ipso statuto: et ex virtute
statuti mittitur executioni sicut dicit̄ in simili in sentētia arbi
tri. C. de arbitris. l. cū antea. post prin. ibi. sed etiā actori ex no
stro noīe ⁊c. Cuʒ dico ergo ꝙ licet de iure cōi qn̄cunq; de nulli-
tate possit opponi: tamē virtute dicti statuti nō potest opponi
nisi infra. x. dies: quibus trāsactis sentētia validat̄ ab ipso sta-
tuto ⁊ executiōi mandat̄ ⁊ sic frustra opponit̄ de tali nullitate.
Naʒ ex quo vult ꝙ post. x. dies executiōi mādet̄ vult ꝙ valeat
si nō fuit de nullitate oppositū. ¶ Ex quibus oībus concludit̄
ꝙ cum illa sentētia que cōdēnauit in expēsis fuit reuocata: ⁊ il
la reuocatio transiuit in rem iudica. q² valuit: ⁊ posito ꝙ a p̄n.
non valuisset per elapsum. x. dieruʒ reconualuit. dico ꝙ frustra
nunc petitur taxatio expensarum que debite non sunt vt dixi.
Ex his etiam patet ꝙ sententia illius Lauren. qui reuocauit
sententiaʒ Christofori fuit nulla et negatoria. qđ patet: nam il
la eadem die qua fuit porrecta petitio super taxatione fuit la-
ta illa sentētia et sic nullo ordine iudiciario non seruato. vnde
tanꝗ̄ diffinitiua non potuit valere: et sic inquantum condēna
uit in integrum ad soluendas illas expensas et reuocauit sen-
12 tentiā christofori. dico ꝙ nō valuit: † quia talis fuit diffinitiua
pronūtiatio que nō potuit valere sine iudiciario ordine in taʒ
modico tpe. de resti. in integ. cū ex litteris. tum etiam quia dif-
finitiua contra diffinitiuam non valet sine nouo processu. l. j. C.
quando prouo. non est necesse. tum etiam quia fuit petita taxa
tio ⁊ ipse vltra petita reuocauit illam sententiaʒ Christofori ⁊
13 condēnauit ad soluendum vnde imprudenter fecit. † Preterea
fuit ab eo appellatum ⁊ per exgrauatorem fuit reuocata et ꝓ-
nuntiata nulla. constat em̄ ꝙ in causa appellatiōis venit nulli
tas. l. carmelia pia. de iurepatro. cū si. Ex quibus oībus cōclu
ditur ꝙ iste Māninus nō potest aliquo modo obtinere in ista
causa etiā si mādatū sufficiens haberet: ⁊ ꝙ ille qui sibi fauet et
consulit aut fingit ⁊ simulat vt pecunias ab eo extorqueat aut
ꝙ agit ⁊ ignorat sicut imperiti ꝙ satis ex modo procedendi col
ligere potui. Laus deo.

¶ Consilium. xvij.

1 ☞ Stante statuto ꝙ potestas teneatur et possit inquirere in
fra. iiij. menses de tali delicto: ⁊ alio statuto disponente ꝙ vsq;
ad triennium possit de incestu cognoscere poterit cognosci vi-
gore huius statuti vltimi et tempus currit a tempore quo non
continuatur incestus.
2 Confessio facta ad inquisitionem super toto tollit omnes defe
ctus inquisitionis.
3 Et confessio criminis purgat omne vitiuʒ: ⁊ exceptio ꝙ non in
teruenit accusator vel ꝙ causa debuit remitti ad ecclesiasticuʒ
omnes iste per taciturnitatem remittuntur.
4 Et iudex non debet supplere de facto vbi eius suppletio tendit
ad impunitatem criminis de quo constat.
5 Et cum crimen est occultuʒ non currit tempus officiali qui ha
bet inquirere ex forma statuti maxime cuʒ de facili notitia ha
beri non potuisset.
6 Et de falsitate bulle ex qua sequutus fuit incestus potest iudex
secularis cognoscere.

In christi

a ¶ Dies. Vide do. Alexā. de imo. i ꝯsi. cxxxv. in. ij. col. i. ij. pte. vbi ponit qn̄o ⁊ qn̄ qs dicatur acquiescere sn̄ie. et an per lapsuʒ. x. dierū ad appellandum.

b ¶ Vera. Vide. d. Alexā. de imo. in vlti. col. in. iiij. parte.

In christi nomine amen.

Potestas suprascriptus non hꝫ in sindicatu suo
dubitare de ꝑdictis obiectis ꝓut.j.clare demōstra
1 bitur.† Uidendū est ergo primo vtruꝫ inqͥsitio sup dictis obie
ctis debuerit fieri infra tempora statuti antiqui.s.quattuor mē
sium: vel infra tempora statuti noui: et hic recurrendum est ad
theoricam doctorum quā refert Bart.in.l.omnes populi. de
iustitia ⁊ iure.in.iiij.questione principali.que habet ꝙ si statu
tum pertinet ad litis ordinationem inspicitur statutum vigēs
tempore quo lex ordinatur.C.de fide instru.l.comparationes.
in fi.si ad litis decisionem ⁊ tunc inspicitur statutū qꝺ vigebat
eo tempore quo causa ex qua veniebat fienda decisio fuit orta.
Statutum autem ꝑsens tam vetus ꝙ nouū non pertinēt ad li
tis ordinationē quia non dant formā super lite: sed potestateꝫ
iudicis limitant ad certum tēpus. Itē nec videnͬ pertinere ad
litis decisioneꝫ: nihil enim statuūt super pena imponenda sed
super tempore quo formandus sit processus: ⁊ si dicatur dicta
statuta inducūt prescriptionem per quā prescribitur impunita
ti ⁊ veniunt ad absolutoria ferenda ⁊ sic videtur attendi tēpus
veteris statuti quo vigente causa iam cucurrerat tēpus.iiij.mē
sium ⁊ sic prescriptū erat impunitati: vnde nouum statutū nūc
videtur se extendere ad crimina quorum impunitati iam pre
scriptuꝫ erat: sed ad hoc probabiliter dici potest ꝙ istud posset
procedere si statutum loqueretur in rem dicendo ꝙ de crimine
non posset cognosci vltra quattuor menses sicut et lex antiqua
dicebat ꝙ de falso nō posset cognosci vltra.xx.annos. C.de fal.
l.querela.tunc fateor ꝙ cum vigente primo statuto mensis.iiij.
cucurrerint prescriptum ⁊c. Sed si bene statuta ista non loquū
tur in rem sed in personam: dicunt enim ꝙ potestas teneatur et
posset infra certum tempus procedere: ⁊ sic non tendūt ad pre
scribendum principaliter impunitati sed ad liganduꝫ manus
potestatis: licet quo tempore viguit antiquuꝫ statutum lapsis
iiij.mensibus fuerint manus potestatis ligate. Nunc tamen cō
dito nouo statuto ligamē illud resolutum fuit per causam suc
cessiuam ⁊ sic ex tempore variatur: causaliter eīn quo ad origi
nem ⁊ progressum a primo statuto: quo sublato tollitur ⁊ ipsuꝫ
ligamen.ar.C.de episc.⁊ cleri.l. serui si dominorum. in fi.et qꝺ
ibi per Bar. secus in his que produxerūt in effectum perfectū.
l.ij.§.j.ff. de excu.tu. Prescriptio autem impunitatis dicetur
effectus perfectus inducens exceptioneꝫ ⁊ ille non tolletur per
consequēs statutum sed ligamen manum potestatis nō est effe
ctus in esse perfecte productus sed causam habens successiuam
ideo sublatus fuit sublata causa que ipsum ligamē conseruabat
et sic dicendum videtur statuta noua debere seruari ꝭm que tē
pus triennij quo ad procedendum super crimine incestus dici
tur non fore adhuc lapsum: quia cum incestus fuerit continua
tus debuit tempus predictum computari a fine non a princi
pio.ff.ꝙ vi aut clam.l.semp.§.annus.⁊ a fine continuati ince
stus nōdum est triennium: sed a tempore falsitatis cōmisse nō
solum trienniuꝫ sed decēnium lapsum dicitur ideo quo ad hoc
inuestigatio presens superflua esset. Concluditur ergo ꝙ cuꝫ
tempora statuti noui sint seruanda non veteris dicta inquisitio
saltim quoad incestum sine dubio fieri potuit: ⁊ sic nō potest in
sindicatu opponi: quia infra tempora statuti non fuerit facta.
Nunc ad alia procedendū est: ⁊ posito ꝙ predicta cessarent
et ꝙ tempora tam veteris ꝙ noui statuti lapsa forent quoad
sui cursum: adhuc defenditur potestas a predictis obiectis ꝙ
sic ostenditur. Nam aut ille inquisitus nihil opposuit de dictis
obiectis: aut opposuit ⁊ eis non obstantibus fuit condēnatus.
Primo casu: nullam iniustitiam fecit sibi potestas etiam si di
cte exceptiones vere sibi competebant: quia videtur eis renun
tiasse non opponēdo siue possent opponi ad processum siue ad
2 merita cause iura sunt vulgaria.† Preterea si fuit confessus cō
3 tenta in inquisitione tollitur omnis defectus ꝓcessus:† quia
confessio criminis purgat omne vitium.iuxta ea que no.Bar.
in.l.si confessus.ff.de custo.reor.⁊ per Innocē.in.c.qualiter et
quando.de accu.⁊ est casus in.c.j.e.ti.lib.vj.⁊ no.in.c.pisanis.
de resti.spo. videtur eniꝫ quodāmodo prorogasse iurisditionē
iudicis inquirendi ꝙ fieri potuit. Nam cum ratione persone et
cause potestas haberet super hac iurisditiōem de mero iure po
sitiuo ꝙ ex lapsu temporis ligatum esset eius exercitium po
tuit dictus inquisitus omittendo exceptionem predictam liga
mē illud dissoluere.iuxta no.per Bald.in.l.si qui ex consensu.
de epis.audi.⁊ idē in alia exceptiōe ꝙ nō interuenit accusator:
vel ꝙ causa debuit remitti ad forum ecclesiasticuꝫ. omnes eīn
iste per confessionem ⁊ taciturnitatem remittuntur. Nam cum
a per confessionem effectum fuerit crimē notorium[a] nō fuit neces
sarius accusator.vt i.c.euidētia.de accu.⁊ ibi no.⁊.l.ea quidē.
C.de accu. Quinimo etiam si constitit de crimine aliter ꝙ per
confessionē: ex quo tamen omisit dictas exceptiones opponere
iuste potuit condēnari: quia crimina vndecunqꝫ claruerint pu
nienda sunt.xxiiij.q.iij.c.ecce.et casus est de hoc in.c.ij. de ac
cusationibus ibi. Nec obstat si dicatur ꝙ potestas potuit
defensiones rei querere etiā ipso reo tacēte: vt.l.si nō defendan
tur.ff.de penis. Nam licet potuerit nō tamen cogebaͬ.ff. de iu
4 di.l.non quicquid.† Preterea lex illa loquitur de defensioni
bus tendentibus ad cōseruandam innocentiam ꝙ publice vti
le est facere ne indefensi condēnentur.ff.de penis.l.absentē. sed
iste erat nocens: ⁊ defensiones supradicte tendebāt ad impuni
tatem criminum qꝺ est odium.l.si a reo.§.qꝺ vulgo.ff. de fide
iusso. vnde iudex non debet ita supplere de facto cōtra vtilita
tem publicam. Concludiͬ ergo ꝙ si dictas exceptiones omisit
opponere: iuste potuit condēnari si vere constiterit de crimine
per cōfessionem siue alio modo tanꝙ eis fuerit renūtiatū: ⁊ sic
cum nullam iniustitiaꝫ fecerit nō potest in sindicatu dubitare:
quia qꝺ legitime factū est ⁊c. C.de adul.graccus. Si vͦo dictas
exceptiones opposuit ⁊ potestas eas non admisit adhuc idem
dico ꝙ hoc facere potuit ⁊ debuit.qꝺ sic ostendiͬ. naꝫ ꝙtum ad
5 prescriptionē temporis dico ꝙ illa nō competebat: † quia cum
crimina ista fuerint occulta nō cucurrit tēpus officiali.ff. qꝺ vi
aut clam.l.semper.§.sed si is locus.de calum.l.animi.⁊ qꝺ no.
Bar.in.l.genera.de infa.sed quia Bar.videtur de hoc dubita
re in.l.fi.ff.si quis testa.li.esse ius.ideo aduertendum ꝙ nō om
nis ignorantia conseruat bocius potestati. Nam quedam sunt
crimina que ꝑ diligentem inquisitionem ⁊ inuestigationē po
tuissent in notitiam potestatis deuenire: qr non fuerunt ita oc
culte cōmissa quin facta inquisitione generali criminū potuis
sent reperiri: ⁊ tunc si iudex omisit talem inquisitionē facere vel
factam sed minus diligēter: ignorātia nō impediret tēpora sta
tuti currere: quia cum potuerit facere vt sciret habetur ꝓ sciēte.
ar.in.l.qui potest.de regu.iur.facit.c.fi.de elec.talis enim igno
rantia non est fundata super iusta causa: ⁊ in hoc casu non su
mus de presenti. Quedā vͦo sunt crimina ita occulte cōmissa ꝙ
faciliter non potuissent in notitiam deuenire per generalem in
quisitionē: de qua loquiͬ.l.cōgruit.de offi.presi.⁊ ad quā iudi
6 ces tenenͬ sicut sunt crimina de quibus agitur de presenti: † nā
falsitas illaruꝫ bullarum secretissime committi potuit ⁊ ex illa
sequutus fuit incestus ⁊ tūc ignorantia ꝑseruat ius: qr fundata
est super iusta ⁊ rationabili causa. vt.d.l.semp.§.si is. ꝙ vi aut
clā.qui hoc ꝓbat. Ista distinctio ꝓbatur ex coniunctione illa
rum duarum.ll.que videntur contrarie: scilicet ex. l. penulti. ⁊
fi.si quis testa. lib. esse ius. si bene inspiciatur. Nam lex penulti.
probat primum membrū distinctionis. lex vltima probat secū
dum: ⁊ ꝭm predictam distinctionem intelligendum est qꝺ no.
Bald.in.l.fi.C.de dolo.que distinctio est equa ⁊ rationabilis.
Quantum ad aliam exceptionem ꝙ non potuit procedi ni
si ad petitionem ꝑsonarum contētarum in alio.dicendū est etiā
ꝙ illa potuit sperni: quia statutum illud debet intelligi in ter
minis suis ⁊ casibus ibi expressis de quibus iste non est: ideo re
manemus in dispositione alterius statuti permittentis de om
nibus maleficijs posse inquiri.C.de episco.⁊ cleri. l. si quis in
hoc genus.et no.Bar.in.l.iij.§.si puto.C.de adul. Quantū
ad tertiam exceptionem: scilicet ꝙ debuerit remitti ad curiam
ecclesiasticam similiter potuit sperni si fuit opposita quia illud
debet fieri cum agitur de re spirituali: scilicet de federe matri
monij.c.tuam.de or.cog.C.de sac.san.eccle.l.omni nouatione.
⁊ qꝺ no.Bar.in.l.titia.ff.so.matrimo.sed hic non erat de hoc
qō.nam ex eo qꝺ iste fabricauit falsam dispositionem fateba
tur se non potuisse contrahere sine ipsa sicut ille qui ꝓducit ab
solutionem videtur fateri se fuisse excōmunicatum.vt nota.in
c.venerabilem.de elec.agebatur ergo solum de punitione isto
rum criminum que constabat fuisse perpetrata de quibus non
est dubium secularem iudicem posse cognoscere ⁊ punire. c. ad
falsariorū.extra de crimi.fal.⁊ ibi no. facit qꝺ no.in.c.cū sit ge
nerale.de foro compe. Cōcluditur ergo ꝙ ⁊ si d.cte exceptio
nes fuissent opposite per inquisitum potuerunt sperni ⁊ sic non
iniuste potestas ad condēnationem processit per cōsequens nō
debet in sindicatu timere.⁊ hec quantum ad illas que respiciūt
processum. Laus deo.

Consilium.xviij.

1 Ille qui furatus est tascam cuꝫ duobus milibus denarijs
si fuit punitus solum pro mille ⁊ deinde constet qꝺ fuerint duo
mille nō potest amplius puniri: quia vnicum furtū est sed gra
uius ratione summe maioris ⁊ maxime cum in inquisitione di
ctum fuit furatus est tascam cum mille ⁊ vltra.
2 Dictio et vltra prolata a lege refertur ad modicum: secus si sit
prolata ab homine.
3 Et an possit agere ciuiliter.

[a] Notorium. Adde do. Pet. phil.cor.i ꝯs.lv. inci. videͬ. i littera. S.i. iiij. p
te. Et nūqd spō te ꝯfitenti delictū credaͬ. vide Bal.in consilio ccccl xxix.in.v.p
te.dicit tñ.d.pe. phi.cor.in consi. clxj.inci.visis.in littera I.in tertia parte. ꝙ cōfi tens delictū spō te dici lesus.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Non video ꝙ illa verba ⁊ vltra posita in sententia possint aliquid importare posito ꝙ revera furatus fuisset vltra mille libras: nec vt crimina liter possit amplius puniri: nec vt ipsorū virtute possit in plus conueniri ciuiliter. primū patet quia cum de isto furto fuerit semel punitus criminaliter nō debet amplius puniri ne sepius de eiusdē eodē hois delicto queratur. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. fi. de sepul. violato. l. sepulchri violati. vnde sicut in prin. non deberet amplius de eodē delicto criminaliter molestari. l. si cui. §. iisdem. ff. de accu. ita ⁊ postꝙ fuit condēnatus et penam soluit. ff. de execu. rei iudi. l. si quis cum totuz. §. plane. ⁊ qd ibi no. ¶ Nec obstat si dicatur: iste fuit punitus pro mille tātū subtractis: si ergo poterit cōstare ꝙ subtraxit duo millia punietur iterum pro aliis mille de quibus non fuit punitus quasi prima pena non fuerit sufficiens. iuxta no. p glo. i. c. at si clerici. de iudi. in glo. penul. Nam sciendum est ꝙ istud fuit vnicum tñ furtū ⁊ non plura[a] cum proponaꝶ ꝙ fuerit furatus tascā pecunie seu pecuniā in tasca. vt probaꝶ. ff. de ver. obli. l. scire debemus. post prin. ⁊ licet in dicta tasca fuisset maior quātitas ꝙ illa que fuit expressa: tamen ex hoc non mutaretur substantia furti: quia illa que differunt ſm plus ⁊ minus nō differunt in substantia. ff. de fun. instru. l. fi. vnicum ergo ⁊ idem fuit furtum siue fuerint ibi mille tātū libre siue plus est tñ vnicum: ꝙ si plus fuit dicere tur fuisse grauius: quia quanto maior fuit quātitas in sacco tāto grauius fuit furtum: sic ergo maior quātitas est quedā qualitas que reddit furtum grauius: nō autem diuersificat substātiam. hoc presupposito clara est responsio ad cōtrarium. Nam quando qualitas que reddit delictū grauius fuit specificata ⁊ intentata in inquisitione si nō fuit probata nec ſm eam fuit imposita pena maior sed simpliciter punitus tāꝙ si qualitas illa affuisset tunc idem delictū non potest iterū intentari ratione illius qualitatis. vt pbatur in. l. pretor edixit. §. j. ff. de iniuriis. Sed si illa qualitas intentata nō fuisset: bene posset iterum intētari. ita expresse colligitur ex subtiliter no. per Bar. in. l. senatus. ff. de accusa. Nunc ad propositum in inquisitiōe fuit expsse dictum ꝙ in illa tasca erant mille libre ⁊ vltra: ex hoc qd dixit ⁊ vltra: patet ꝙ illa qualitas aggrauās delictū fuit expresse intentata: non tamen fuit reperta: ⁊ sic non fuit pro ipsa punitus: non ergo debet iterum idem furtū in iudiciū refricari ratione illius per. d. l. pretor. §. j. de iniuriis. quā sic intelligit Bar. in. d. l. senatus. Sed si non fuit intentata in inquisitione sed solum fuisset dictum ꝙ in dicta tasca erāt mille libre nec dixisset ⁊ vltra: tunc ratione illius qualitatis obmisse posset dici ꝙ iterum eodem crimine posset inquiri ſm determinationē Bar. in d. l. senatus. ex cuius dictis casus noster determinaꝶ. Patet ergo ꝙ appositio illius verbi ⁊ vltra: facta in inquisitiōe potius prodest huic inquisitioni ꝙ noceat. Et si dicatur tu dicis ꝙ illa qualitas nō fuit repta certe immo fuit quia cōdēnatus fuit ad restitutionem mille librarum ⁊ vltra quomodo fuisset condēnatus vltra mille si non fuit repertum: ⁊ sic cessare videntur q̄ predicta sunt. Sed respon. si vere fuisset repertum ꝙ vltra mille libras ibi fuissent declaratum fuisset quantum vltra. Sed quia non fuit declaratum perinde est ac si non fuisset repertum: quia paria sunt non esse vel non fuisse vltra ⁊ nesciri vel inde apparere quantum. ff. de contrahen. emp. l. in lege. ⁊ l. rutilia polla.

2 † Item si dicatur illa dictio ⁊ vltra: saltem referꝶ ad modicū[b].

b vt. l. hec adiectio. de verbo. signi. ⁊ l. ⁊ si post tres. ff. si quis cau. ⁊ qd ibi no. Respon. illud est verum quādo profertur a lege: qꝛ tunc superest minister legis: scilicet iudex cuius arbitrio mittiꝶ eius declaratio. ar. l. j. de iure deli. Sed quando pferꝶ ab homine puta a teste vel a iudice in sententia tunc nihil importat cuz de se non possit intelligi: nec superest alius qui habeatur qui possit declarare. ita expresse determinat Cy. post Jacob. de are. in. l. si quis in suo. C. de inoffi. testa. p qua determinatione facit qd no. in fi. in. l. muto. §. sub cōditiōe. ff. de tutelis. Patet igitur ꝙ dicta verba ⁊ vltra: apposita in snīa cū sint incerta nihil īportāt: qꝛ nec pñt certificari per se nec p relatiōem ad acta. C. de sen. que sine cer. quanti. l. iii. ⁊ perinde est ac si nō fuissent apposita. Preterea etiā si diceremus ꝙ aliquid īportarent ⁊ ꝙ videretur condēnatus non solū in mille sed etiam ī eo qd erat vltra adhuc haberemus dicere ꝙ iterū criminaliter non posset inquiri: qꝛ tūc illa pena que sibi fuit apposita. s. de libris quingētis non solū censetur imposita pro furto mille librarū sed etiaz p eo qd fuit vltra: et sic amplius puniri nō debet de illo vltra. ¶ Concluditur ergo ꝙ iste non potest amplius accusari vel inquiri seu etiam puniri de isto furto posito ꝙ diceretur in illa tasca fuisse vltra mille libras: quia vel fuit punitus semel criminaliter de eo ꝙ fuit vltra. Si dicamus illud verbum appositū in sententia aliquid operari ⁊ sic amplius nō debet: vt in iuribus primo loco allegatis. vel si punitus non fuit saltim illa qualitas que habebat aggrauare penam fuit in inquisitione expressa: et sic cum semel fuit intentata non potest amplius intentari per ea que dicta sunt. Et hec quantum ad penam criminalem.

3 ¶ †Si vero queritur an possit ciuiliter cōueniri vltra mille libras per partem que passa fuit furtum. Respon. virtute dictorum verborū seu dicte sententie non potest conueniri: quia cuz illa verba sint incerta nec possunt certificari per relationez ad acta non potest dicta sententia aliquid operari vltra mille libras. vt. d. l. iii. C. de sen. que sine certa quanti. nec operanꝶ etiā in modico pluri. no. per Cy. in. d. l. si quis in suo. C. de inoffi. testa. et sic habentur pro non appositis quantuz ad acquirendū aliquod ius parti. sed si vellet pars ipsum ciuiliter cōuenire ꝙ habuit vltra mille: ⁊ posset hoc probare: non video quin sibi deberet hoc denegari quia sententia ista parti potuit prodesse in illis mille. iuxta ea que no. in. l. interdū. §. qui fur. ff. de fur. nō autem nocere in eo ꝙ fuisset vltra. secus esset si pars petiisset vltra mille ⁊ non probasset nisi de mille: quia tunc in residuo debuisset absolui. l. actor. C. de proba. ⁊ tāꝙ definite absolute in eo ꝙ esset vltra non posset amplius conueniri. de causa pos. et proprie. c. cum ecclesia. circa fi. sed quia ipse non egit sed iudex ex officio inquisiuit si non reperiit vltra mille non debet ius factū nocere alteri. de reg. iur. l. non debet alteri ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. xix.

¶ Qualiter captura facta de aliquo debeat iustificari.

Et an sufficiat ꝙ iudex viderit instrumentum debiti oculo mētis. ⁊ nume. 2.

2 Et scire quis dicitur id quod vehementer opinatur.

3 Et qualiter iustificari debeat scriptura suspecta.

4 Et qualiter instrumenta confecta a notario infami tollerētur.

5 Et an frater posset esse testis pro fratre.

6 Et an legatarius in testamento.

In christi nomine amē.

¶ Supradicte exceptiones satis cauillose videntur prout. j. in singulis ostendetur. Capio primam que videtur fundari in. l. properandum. §. et si quidem. C. de iudi. post mediuz. §. ibi dum dicit. acta apud se acta conspicere ⁊c. ⁊ qd ibi no. per bart. ⁊ per eundē in. l. multum. ff. de condi. ⁊ demon. l. hec autem. §. non defendi. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ibi. constare liquere que ⁊c. ⁊ per gl. in. l. fulcinius. §. ii. eo tit. in glo. no. duo. ibi dum dicit. item ꝙ constat de debito ⁊c. et per bar. in. l. ex hac. C. de eroga mili. anno. lib. xii. in. l. nemo carcere. vbi expresse hoc volunt in sequestratiōe ⁊ captura periculi quasi prius sit facta fides de debito. ¶ Sed certe nō

1 est vera ⁊ tollitur ex tribus. †Primo ex eo qd. s. in themate premittitur: videlicet ꝙ in actis continetur visis instrumentis ⁊c. ex quibus apparet iudicē instrumenta debiti vidisse: quia di

c ctis verbis est standum[c]. ⁊ probatur quia asserunt illo instanti cū potuerit interuenire. vt no. C. de fide istru. ⁊ iure haste fisca. lib. x. per Bar. ⁊ per eundem in. d. §. ⁊ si quidem. qui dicit hanc esse cautelā vt sententia non possit impugnari ex isto capite ꝙ acta non fuerint visa: videlicet ꝙ in ea dicatur visis actis ⁊c. qꝛ creditur illis verbis ⁊c. ¶ Secundo tollitur dicta exceptio qꝛ ⁊ si hoc non contineretur in actis visis. s. visis instrumentis ⁊c. tamen presumitur in dubio vidisse. per tex. in. c. bone memorie. in. §. porro. de elec. vbi dicitur ꝙ pro his que a iudice sunt acta presumitur ꝙ omnia fuerint rite celebrata propter iudiciariaz autoritatem. ⁊ ista sunt verba formalia tex. si ergo hoc requiritur in dubio interuenisse presumitur nisi cōtrarium probetur vt ibi. ⁊ in. c. presentiam. de proba. non enim presumitur ꝙ iudex omittat facere que sibi incumbunt. vt. l. ii. C. de offi. ciui. iudi. ⁊ qui negat actū iudicis rite fuisse celebratum debet hoc pbare. ff. de prob. l. ab ea parte. §. fi. qd est regulare vt ille qui se fundat in negatiua ad aliquid impugnandum debeat eam probare. vt in. d. l. hoc iure. de ver. ob. ⁊ ibi plene per Bart. et per Inno. i. c. super his. de accusa. Sed hoc probare difficillimum est: nec enim sufficit ꝙ in actis non contineatur ꝙ viderit nisi directe vel indirecte probetur ꝙ non viderit: nam possibile est ꝙ viderit ⁊ tamen notarius obmisit hoc in actis ponere. probationes autem debent necessario concludere. l. non hoc. vnde cognati. ¶ Tertio tollitur dicta exceptio: quia posito ꝙ non viderit instrumentū debiti adhuc dici ⁊ attentari potest ꝙ ex hoc captura non sit vitiosa ꝙ pluribus modis ostenditur. ¶ Primo quia re vera dictum instrumentū extabat prout apparuit ex productione postea facta in termino dato ad probandum et iustificandum. Item presumendum est ꝙ iudex ita crediderit: scilicet ꝙ extaret sed ipsum non viderit. neqꝫ enim credendum est ita fatuus ꝙ si non credidisset extare instrumentum concessisset capturam:

a ¶ Nō plura. Adde do. Bar. sozi. in cō. lxiii. incip. i presenti. versicu. sed si diuersis. circa fi. ī prima parte. ꝙ qñ delictum reperitur preparatoriū ad alteruz ſm naturā actus: vt amplexus ad libidinē tunc attenditur solum actus principalis ⁊ finalis: secus qñ reperiꝶ preparatorium non ſm naturam actus: sꝫ contingenter.

Additio.

a ¶ Referꝶ ad modicuz. Vide Pet. de ancha. in. c. littere. i. vj. not. de dila. vbi ꝙ pōt referri ad magnā summaz si talis probetur intentio pferentis. M. S.

c ¶ Standum. Adde. d. Alex. de imo. i cō. xlii. in vlti. col. i. iii. parte. ⁊ in consi. xlvi. i fi. vj. colū. in prima parte.

fuisset capturam: iste enim fuisset dolus in iudice qui non presu-
mitur: ⁊ ipse etiam iudex sic putare extare licet ipsum nō vide-
rit perinde est ac si vidisset quia sua opi. cōcurrebat cū veritate
⁊ sic habetur pro perfecta sciētia que per inspectionē habetur.
vt hoc habetur in. l. cū quidā. in ver. totiens agitur ei sua pre-
2 sumptio ⁊c. ff. de acqui. hered. ¶ † Preterea scire quis dicit͛ id
qđ vehemēter opinat͛. C. de iura. calū. l. ij. §. ꝙ obseruari. in ver.
scientes. coniūcto ꝙ postea subditur ibi ꝙ quisq; tamen credit
⁊c. ⁊ ibi expresse per Bart. Ex quo igitur iudex opinabatur in
strumentū extare ꝙ presumitur vt dixi perinde est ac si vere sci
uisset per veram oculorum inspectionem. ¶ Preterea ex quo
veritas postea apparuit ꝙ extabat per ipsius instrumenti pro-
ductionem omnis dubietas que prius fuisset euacuatur: ⁊ per-
inde est ac si vnq̃ fuisset: quia reperta veritate cedunt omnia
veritati. viij. di. c. veritate. de frigidis. c. fraternitatis. in fi. fa-
cit. l. quedam. ff. de rebus dubijs. ibi bonus text. Concluditur
ergo ꝙ q̃uis non habuerit iudex notitiam dicti instrumenti
per sensum corporeum ⁊ per inspectionem oculorū: tamen di
citur habuisse notitiam per intellectum propter duo simul cō-
currentia. s. quia sic erat rei veritas ꝙ debitum ⁊ instrumētum
extabat: ⁊ quia iudex sic vehementer putabat: hec autem noti
tia intellectualis equiparat͛ notitie sensuali vt ex supradictis
iuribus colligitur: ⁊ quia sic in fi. videmus ꝙ demonstratio fit
interdum ad intellectū sicut ad oculum. ff. de ope. no. nū. l. j. in
prin. ¶ Preterea confirmo predicta: nam videre vel nō vide-
re instrumentū debiti non est illud qđ dabat iurisditionē iudi
ci: sed concernebat exercitium iurisditionis. nam iurisditionē
habebat ex electione cōmunis Senarum. verūetiam impartit͛
⁊ exercere solet: cum sibi cōstat de debito. nam quotiens iudex
non ignorat se iudicem vel id quod principaliter dat sibi iuris-
ditionem licet ignoret adminicula vel ex quibus iurisditio
excitat͛ vel impartitur non ꝓpterea reddit͛ nullū id quod agit.
ff. de iudi. l. ij. §. j. ⁊ est theorica Bar. in. d. l. multum. de cōdi. ⁊
demon. hic autem sciebat se iudicem ⁊ suam electionē. non er-
go redditur captura vitiosa licet ignorauerit instrumentum.
¶ Preterea quotiens videmus ꝙ iudices instāte tempore in-
stantie cum plene acta non potuerint videre vel examinare fe-
runt sententias isto modo: videlicet condēno talem si venit con
dēnandus ⁊ absoluo si venit absoluendus ⁊ tenet talis senten-
tia. vt no. Bar. in. l. cum iudex. C. de sen. ⁊ tamen non vidit vel
examinauit acta. paria enim sunt nullo modo vidisse vel vidis-
se imperfectum sine examinatione. ar. l. quotiens. ff. qui satisd.
cog. non ergo vitiatur actus iudicis ex hoc ꝙ non vidit scriptu
ras. Et per hoc respondetur ad. l. properandum. in. §. ⁊ si qui
dem. licet enim debeat iudex videre acta cum sententiā dat: nō
tamen ibi dicitur ꝙ sententia sit nulla licet non viderit: immo
contrarium apparet ex notatis in. d. l. cū. C. de senten. sufficit
enim ꝙ non discrepet ab actis: sic ⁊ hic actus iudicis seu con-
cessio capture non discrepabat a veritate debiti ⁊ instrumēti: q̄
re vera capi poterat ex tanto debito: igitur non nocet ꝙ non vi
derit ex quo veritas postea apparuit. Et eodem modo respon-
detur ad. l. hec autem. §. non defendi. quibus ex cau. in posses-
sio. eatur. Item ad glo. que est in. l. fulcinius. §. j. respon. ꝙ illa
glo. dicit debere adhibere aliqualem cause cognitionem cum
tenuta concedit͛ al's non valet. Notādum quia nō requirit glo.
ꝙ iudex videat instrumentum sed ꝙ adhibeat aliqualē cause
cognitionē que cōsistit in multis: vnde nō sequit͛ non vidit in-
strumentum: ergo nō adhibuit aliqualē cause cognitionē: po-
tuit enī esse ꝙ aliunde tantā fidē habuit ꝙ ipsum ad ꝑfectā cre-
dulitatem adduxit. ⁊ ista dr̄ sufficiens probatio quotiēs iudex
ex pluribus corā eo gestis deducitur ad ꝑfectam fidē. iuxta no.
per Bar. in. l. admonēdi. de iureiur. Captura nō inferebat per-
petuū seu plenū ꝑiudiciū: eo q̄ nō stat͛ in terminis capture sed
venit iustificāda postq̃ facta est ſm stilum curie senensis: ⁊ si nō
iustificat͛ statim reuocat͛ ⁊ nullum attulit grauamē vel satis pa
rum: si vō iustificatur confirmatur. ¶ Sequitur ergo ꝙ in ipso
actu capture nō requirit͛ exacta fides debiti sicut requiritur cū
fit venditio bonorū vel concessio in solutum ex secūdo decreto:
illa enim fiunt vt perpetuo durent: ideo requiritur plena pro-
batio debiti ꝑ instr̄m vel testes que quo ad quid dr̄ summaria
quia parte absente fit: sed quo ad aliud dicitur plenaria q̄ ple
na probatio requiritur: ⁊ i his terminis loq̄tur gl. in. d. l. fulci-
nius. §. ij. in glo. no. duo. si bñ inspiciat͛. Sed captura que fit ex
instrumēto debiti nō fit ad hunc finem vt postq̃ facta est iusti-
ficetur: ⁊ si reperiatur iusta remaneat firma al's retractet͛: quia
ergo fit sub hac spe seu conditione vt postq̃ facta est iustifice-
tur: ⁊ ita stilus curie approbat. dico ꝙ illa cause cognitio non
est de necessitate adhibenda ab ipso initio cum fit: sed suffi-
cit ꝙ adhibeatur postea ⁊ si non iustificetur condēnabitur qui
fecit eam fieri ad omne interesse: ⁊ sic captus illesus cōseruetur
non sic in secūdo decreto qđ interponitur nō vt iustificet͛ postq̃
est interpositum quia frustra interponeretur: ideo necesse est ꝙ
iustificetur ante: scilicet cum fit: ⁊ hoc vult illa glo. ⁊ in hac con
sideratione videtur mihi multum cōsistere medullam huius ne
gotij. Ad predicta bene facit qđ no. per gl. ⁊ doc. in. l. cōsenta
neum. C. quomodo ⁊ quando iud. vbi dicunt ꝙ iudex ordina-
rius potest aliquem capere personaliter quotiens vult vel quo
tiens sibi videtur: non ergo potest primus actus capture impu
gnari ex eo ꝙ non vidit instrumentum: sufficit enim qđ sibi sic
visum fuerit ⁊ qđ sic voluerit postq̃ iste actus primus in sua vo
luntate vel arbitrio relinquitur vt ibi habetur. vnde nō potest
sibi aliqua questio referri. iuxta no. in. c. statutum. §. assessorē.
de rescrip. lib. vj. per glo. ⁊ in. l. nulli. de epis. ⁊ cleri. post pn̄. ibi
pro sua conscientia ⁊c. per Bal. sed actus secundus: scilicet re-
tentio posset bene impugnari si non iustificetur captura et hec
videtur mihi ipsa veritas ⁊ ita approbat practica quā tñ mul-
ti defendere nesciunt ab obiectis sed ex predictis apparet clara
defensio. ¶ Concluditur ergo ꝙ sufficit instrumentum debiti
fuisse productum post capturā in termino dato ad probandū
nec potest impugnari ex eo qđ plus non fuerit productum: tñ
quia stilus curie approbauit ꝙ iustificatur postq̃ est facta. Un
de non fuit necesse iustificare prius: quia de iure cōmuni iudex
capere potuit pro sui libito si sibi videtur licet non retinere nisi
iustificetur ex quibus remanet euacuata prima obiectio.
3 ¶ † Uenio ad secundam de suspitione instrumenti vel proto-
colli que videt͛ fundari in. l. iubemus. C. de proba. vbi dicitur
ꝙ producens scripturam suspectam adhibere debet ei fidem si
per testes ⁊ indicia probet: al's non facit fidem. ⁊ concordat. l. j.
circa prin. C. de iuramē. calum. Sed respon. ꝙ Specu. intelli-
git illa iura quādo scriptura esset suspecta ratione alicuius ra
sure vel interlineature posite i loco suspecto: al's licet alique su-
spitiones assint tamen valet licet contra probetur nec per solā
suspitionem cessatur. ita not. in Specu. de instru. edi. §. ij. ver.
⁊ nota ꝙ tabellio. per vnam quasi columnam ante fi. §. sed hic
nō proponitur subesse rasura vel aliqua vituperatio: sed quod-
dam interuallum chartarum ꝙ non de illis defectibus qui ha
beant ipsam reddere suspectam: vt patet eo. ti. in. §. instrumen
tum publicum. per discursum totius. §. vnde cum hic non alle
getur aliquid de contentis in. d. §. standum est sibi. vt idē Spe.
expresse no. in. §. restat. post prin. e. ti. ibi. ⁊ breuiter creditur in
strumento ⁊c. ¶ Istud enī qđ allegatur de interuallo charta-
4 rum potius suspitionē hominis inducit q̃ iuris. † Item aliud
qđ allegatur ꝙ ille notarius multotiens errauit in suis instru-
mētis: ad hoc non nocet: q̄ posito ꝙ illa esset tñ instrumēta fa
cta per eū valent quousq; fuerit ab officio notariatus deposit⁹:
qđ hic non dicitur factum. ita determinat idem Specu. in. d. §.
instrumentum. Item opponitur ꝙ tabellio ibi ⁊c. hoc verū ꝙ
licet tabellio ⁊c. ⁊ etiam Bar. cōsuluit in consi. qđ incipit. simi
liter Joannes. ⁊ hoc ꝓpter publicam vtilitatem ex quo tolera-
tur in offi. idem no. Specu. in. d. §. restat. ver. qđ si tabellio. Itē
aliud qđ allegatur videlicet ꝙ multotiens consueuit facere in-
strumenta discordantia a protocollo similiter nō nocet: nam ex
hoc non redderentur suspecta protocolla sed potius instrumen
ta: quia qñ illud accidit statur ꝓtocollo tanq̃ magis originali:
vt no. Bar. in. l. sempronius. ff. de lega. ij. vnde si non produci-
tur protocollum: frustratoria est ista impugnatio que ipsū nō
5 tangit. ¶ † Uenio ad. iij. excep. ⁊ dico ꝙ licet in illo instrumen
to vel protocollo sit scriptus pro teste ille Bartholomeus fra-
ter stipulatoris in quē remissa fuit declaratio dotis: non ex hoc
vitiatur. nam aut dicetur vitiari ex eo ꝙ ille sit frater stipulato
a ris ⁊ hoc est falsum: quia frater potest testificari ꝓ fratre.[a] iuxta
ea que plene notantur per Bar. in. l. qui testamēto. ff. de testa.
Preterea hic nō testificatur ipse Bartholomeus sed instrumē-
tum notarij: qđ facit fidem etiam mortuis testibus. ad hoc qđ
plene no. in. l. fi. C. de fideiusso. ⁊ l. heredes palā. de testamen. ꝑ
Bar. Aut dicetur vitiari ex eo ꝙ in illum fuit remissa declara
tio: ⁊ tunc similiter non potest hoc dici quia nunc nō agitur de
probando illam remissionē sibi factam sed agit͛ de probādo ꝓ-
missionem factā Martino: vnde cum illa promissio sit res pn̄-
cipalis illius instrumenti ⁊ illa nō sit facta Bartholomeo sed
Martino non ꝓhibetur Bartholome⁹ esse testis licet sibi fue-
rit incidenter facta remissio seu commissa declaratio sicut vide-
6 mus † ꝙ legatari⁹ potest esset estis i testō in quo non relinquit͛
sibi principaliter sed incidenter. iuxta no. in. l. dictantibus. C.
de testa. facit qđ no. in Specu. in. d. §. instrumentum. ver. quid
ergo si testator. Et ex predictis remanent sublate dicte noue ex
ceptiones nouiter date super alijs duab⁹ vltimis satis recolo
me scripsisse: ideo me vlterius non extendo. Laus deo.

¶ Consilium. xx.

1 ¶ Dñs nō potest obligare subditos ꝓ ei⁹ debito cum nō ha

Additio.
a ¶ Testificari ꝓ fratre. Au fra
ter inuitus vel vo
lēs admittatur
cōtra fratrē. vi-
de oino Panor.
in. c. litteras. in
iij. col. super gl.
j. de presump. et
vide Fely. i. c. in
litteris. i col. fi.
ver. fallit. vj. de
testi.

beat administrationem bonoꝝ singularium personarum.
2 Et iurisditio quo ad aliquos actus non extenditur ad alios.
3 Et dominus nō potest deducere iura nec actiones suorum sub-
ditorum in iudicium absq; mandato: nec obligare: nec eorum
bona alienare.
4 Nec deputati ad administrationem ciuitatis possunt bona ob-
ligare nisi babito mandato ⁊ probata versione.
5 Et princeps cum facit bellum vel nubit filiam non debet vexa
re ciues sed de suo exponere.
6 Et non posset dominus facere per legem ꝙ ex contractu facto
per ipsum subditi eius essent obligati.
7 Et qui potest legem facere contrahēdo absq; solēnitate requi
sita videtur illam tollere.
8 Et epī ⁊ inferiores dn̄i non possunt statuere cōtra ius cōmune.
9 Et dominus qui non potest legem facere similiter nō potest fa-
cere contractum qui habeat vim legis.
10 Nec dominus potest transferre in alium ius qđ babet in subdi
tos eis inuitis.

IN christi nomine amē.

¶ In causa istoꝝ de Cerreto videtur dicendū ipos
fore relaxandos tanq̄ indebite captos pluribꝰ ra-
1 tionibus. † Et primo quia nō video qualiter dominus Came-
rini potuerit obligare homines de Cerreto nisi appeat de ipso
rum volūtate vel ꝙ pecunia mutuo recepta fuerit conuersa in
eorū vtilitatem posito ꝙ probatū esset ipm fore dn̄z dicti castri
⁊ illos fore sibi subditos ꝙ sic ostenditur. Nam superioritas de
qua testes deponunt cōcernit solum ea que pertinent ad iuris-
ditionem ⁊ partes eius merum ⁊ mixtū imperiū ⁊ simplicem iu
risditionem dum dicūt ꝙ dictus dominus cōsueuit mittere offi
ciales qui faciunt executiones ciuiles ⁊ criminales. Item con-
cernit custodiam dicti castri dum dicunt ꝙ mittit castellanos:
nō autem cōcernit administrationem bonoꝝ singularuz perso-
narum: qꝛ de actibus cōcernentibus administrationē predictā
testes nibil deponunt: licet ergo dictus dominus cōsueuerit fa
cere illa que concernunt iurisditionem non propterea sibi com
petunt ea que concernunt administrationem. Nam ex frequē-
tia ⁊ consuetudine vel exercitio aliquoꝝ actuum non acquirit
vel probat ius nisi super illis actibus quos quis exercere cōsue
uit. ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. si quis hoc interdicto. ver. iulia
2 nus. † ⁊ ibi expresse per Bar. qui dicit ꝑ illū tex. ꝙ ille qui exer-
cuit certos actus iurisditionis: in illis tm̄ dꝛ prescribere non in
aliis quos non exercuit: secus est qn̄ haberet ex concessiōe supe-
rioris: quia tunc exercēdo vnum retinet oēs. hoc etiā no. gl. in
c. cum cōtingat. de deci. Sed obligare personas singulares ꝓ
debito pecuniario pertinet ad administrationem eoꝝ seu patri
monij nō aūt ad actum iurisditionalē. vnde cū non sit probatū
eidem dn̄o cōpetere talē administrationē dicendum enim ꝙ fa
cere nō potuit talem obligationē. ¶ Sunt em̄ distincti admini
stratores quidā sup iurisditionibus: ⁊ iste est dn̄s gentilis ⁊ sui
officiales: qdam super administratione bonoꝝ: ⁊ isti sunt cōsu
les dicti castri a tota cōmunitate deputati. Ne igitur reip. tur-
bent officia vnus quisq; ꝙ ad se pertinet exercere debet ⁊ nō oc
3 cupare ꝙ est alterius. C. de testa. l. ꝯsulta. ¶ † Preterea domi
nus Camerini ratiōe sue superioritatis nō posset in iudiciū de-
ducere iura ⁊ actiones cōpetentes hoibus de Cerreto sine ipoꝝ
mādato: vt in. c. auct. in fi. de priuile. lib. vj. ergo nec eoꝝ bona
alienare: qꝛ ista iudicant ad paria. vt. l. ait pretor. post prin. ff.
de iure delibe. ergo nec eos obligare: quia ex obligatione sequi
tur alienatio bonoꝝ. vnde probibita alienatione ꝓhibet etiaz
obligatio per quā peruenit ad eā. vt est casus in. l. j. si ad resol-
4 uēdū. C. de predi. mi. ¶ † Preterea video ꝙ etiā illi qui depu-
tati sunt ad administrandum bona non possunt ex mutuo obli
gare cōitatem aliquā vel singulares personas nisi pecunia pro
betur cōuersa in illoꝝ vtilitatē vel expressum dederint de boc
mādatuz. vt. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ⁊ in aut. hoc ius porrectum.
de sacrosan. eccle. nec sufficit asserere in instro ꝙ ꝓ vtilitate cōi-
tatis sit recepta nisi alterum de illis probet. vt no. per doc. in di
ctis locis quāto minus poterit ille qui nō est deputatus ad ad
ministrandū sed ad iurisditionalia exercēda. facit. c. dilecti. de
maio. ⁊ obe. ver. ep̄s nō potest obligare capitulū vel ecclesiā si-
ne illoꝝ cōsensu ⁊ ipso iure nō valet. idē in tutore nisi appareat
in vtilitatem pupilli ⁊ in rē eius sit cōuersa. facit qđ plene no. in
5 l. ei qui. C. qđ cū eo. ¶ † Preterea sequeret absurditas magna
ꝙ quotiens dominus Camerini indigeret pecuniis pro suis ꝓ-
priis negotiis reciperet eam mutuo et obligaret subditos ꝙ
esset iniquū ⁊ fieret cōtra id quod no. in. d. l. neminē. C. de sacro
san. eccle. vbi dicūt ꝙ quādo princeps aliquis vult facere guer
a ram debet eā facere sine ꝑiudicio subditoꝝ[a]: ⁊ si vult maritare
filiā similiter nō debet ꝓ boc grauare ꝙ expendat de suo. C. de

a ¶ Subditoꝝ. Vide bal. in cōsilio. cccclxxxiij. i prima parte.

b ¶ In generali ꝯcessione. Ad de ꝑ. d. Pe. phi. cor. i ꝯs. ccxxxv. inci. de pluribꝰ. ꝑ totuz. i. ij. pte. Et qs nō censet cōcedere in generali concessione ꝙ specialiter nō esset cōcessurus. ꝑ eūdē ꝯs. lxxxiij. incipiē. circa. in littera. B. i. iiij. parte.

sta. ⁊ ima. l. ij. in fi. de offi. procon. l. obseruari. in prin. ⁊ in aut.
de colla. §. ad bec iubemꝰ. de offi. presi. l. illicitas. §. ne potētio-
res. de lucris aduocato. l. j. li. xij. de pascu. priua. l. j. li. xj. Sed
si posset obligare subditos. ratiōe sue superioritatis manifeste
sequeret contrariū. dicendū est ꝙ isti nō potuerūt capi tanq̄ ob
ligati nisi fuerit ostensum ꝙ dictus dn̄s habuerit mandatuz ad
eos obligandum: q̄ cum non fuerit factum sunt relaxandi.
¶ Preterea prefatus dn̄s non potest eis inuitis transferre in
alteruz ius qđ in illis habet. vt no. in. l. inuitus. ff. de fideicom.
liber. de probi. feu. alle. per fede. preterea ducatus multo minꝰ
facere pōt id qđ in eis non habet. s. eos personaliter obligare.
Nec ob. si dicatur ex quo babet in illis iurisditionem potest fa
cere legem. sed contractus illius qui potest facere legem habea
tur pro lege. vt. l. cesar. ff. de publica. de dona. l. donationes. Re
spō. verū. est circa ea que sibi competunt. s. circa exercitium iu-
risditionis. l. j. si quis ius di. non obtemp. sed circa ea que sibi
6 competunt non potest facere: hoc autē sibi non cōpetit. † vnde
non posset ipse dn̄s Camerini facere hoc per legez: videlicet ꝙ
ex contractu suo vel ex mutuo per ipsum recepto subditi sui es-
sent obligati: quia lex ista esset ambitiosa et nociua et sic tanq̄
inutilis reiicienda cum de esse legis sit ꝙ principaliter tēdat in
vtilitatem subditorum non in damnum. viij. dist. erit autem.
7 igitur si non posset hoc facere per. l. nec per contractū. ¶ † Pre
terea si bene inspiciantur leges ille loquuntur de illo qui potest
facere legem contra ius commune: et circa ea de quibus potest
dispensare: vt si princeps qui potest tollere solēnitates iuris fa
ciat contractum super rebus suis sine solennitate: nam valet
et videtur solēnitates iuris tollere qđ facere potest vt ibi. ⁊. l.
omniū. C. de testa. Sed dominus Camerini non tamen talem
8 ꝙ deroget iuri communi: † quia inferior legem superioris tolle
re non pōt. vt in cle. ne romani de ele. sicut nec episcopi possunt
facere cōstitutionē derogantē iuri cōi: vt no. in. c. iij. de maio. ⁊
obe. Et in hoc differunt isti magistratus seu superiores perpe-
tui ab vniuersitate ciuitatis aut castri: quia vniuersitas potest
facere statutum contra ius cōmune ⁊ in ipsiusmet preiudiciuz.
l. om̄es populi. de iusti. ⁊ iu. sed tales magistratus perpetui nō
possunt facere legem in preiudicium subditorū nec contra ius
cōmune sicut nec ep̄i: maxime quia talē superioritatē babet di
ctus dn̄s in dicto castro: vel expressa concessione romane eccle-
b sie vel ex tacita: ⁊ in tali generali concessione [b] non veniunt illi
9 cita. l. iij. §. si procur. qđ quisq; inr. ¶ † Dico igitur ad propo-
sitū ꝙ inquantū dictus dn̄s obligauit semetipsum bene posset
ꝫm illa iura obligari: qꝛ talis cōtractus habet vim legis quia
factus super bis que ad se pertinent vt dictis iuribus. Sed in-
quantum obligauit subditos dico ꝙ ille non est contractus: qꝛ
subditi non potuerunt obligari sine ipsorū consensu expresso
per nuntium vel epistolam vel per instrumentum. l. consensu.
de act. ⁊ obli. ⁊ ibi no. nō ergo pōt dici ꝙ habeat ꝓ lege ille ꝯtra
ctus qui nō est cōtractꝰ. duplicē em̄ cōtractū facere voluit. Vnū
per quē semetipsum obligauit: ⁊ ille valuit: ⁊ pōt dici prima fa
cie ꝙ babeat pro lege quantū ad ea super quibus pōt facere le-
gē vt ꝙ subditi nō impugnēt dictū cōtractū inquantū ipe dn̄s
seipsum obligauit. Aliū per quē obligauit subditos: ⁊ iste non
valuit cū cōtractus fundet in ꝯsensu qui hic nō fuit quo ad sub
ditos: igitur non habet pro lege cōtractus qui nō est. ¶ Pre-
terea hoc est cōtra iura ꝙ subditi sine ipsorū cōsensu ab alio ob
ligētur: igitur ipse dn̄s non posset cōtrariā legē super boc face
re vt dictū est. ⁊ ꝓ hoc tolli pōt qđ no. Bar. in. l. ciuitas. ff. si cer.
pe. nam loquitur in ipsa vniuersitate: nam ciuitas que pōt fa-
cere legē in sui preiudiciū propter cōsensum omniū qui in ea in
teruenit: merito cōtractus factus per eam habet vim legis in
eorū similiter preiudicium: sed nos loquimur in superiore qui
non pōt facere legē in preiudiciū subditorū ⁊ in sui propriā vti
litatē: igit nec cōtractus eius in hoc vim legis habet. Itē non
obstat si dicatur ꝙ propter delictū dicti dn̄i denegantis facere
iusticiā possent capi eiꝰ subditi. xxiij. q. ij. c. dn̄s noster. igit pro
pter cōtractū. nam hec cōsequētia tollitur per nota. per doc. in
l. iubemus nullā. C. de sacrosan. eccle. vbi dicūt ꝙ licet delictū
prelati noceat ecclesie: nō tamē nocet eius cōtractus: ⁊ sic plus
potest delictum ad nocendū subditis q̄ cōtractus. ratio ibi po
nitur per doc. Ex quibus concluditur ꝙ isti non potuerunt ca
pi tanq̄ obligati ex contractu domini Camerini. ¶ Preterea
posito ꝙ predicta cessarent non videtur probata superioritas
eo modo quo requiritur: nam actus de quibus deponūt testes
sunt indifferentes: ⁊ ita possunt conuenire recommendatis si-
cut subditis: nam ⁊ habentes terras recommendatas mittunt
ad eas officiales: vt patet in multis terris recommendatis com
muni Florentie. non ergo sequitur ille consueuit mittere offi-
ciales: igitur sunt eius subditi. l. non hoc. C. vnde cogna.
10 ¶ † Preterea iste qui fecit eos capi nō potest venire iure cesso

eo modo

eo modo quo venit: quia cum ille qui cessit se fefellerit ⁊ fue-
rit iudicatus cessans cedere non potuit cõstante statuto cõmu-
nis Florentie. Item ad cõfirmationẽ eorũ que primo loco di-
xi bene fecit qđ alibi dicũt doc. videlicet ꝙ ciuitas potest ꝑ ge-
neralem legem auferre vni priuato rem suã nõ per specialem.
ratio est: q: in. l. generali consentiunt simul oẽs. vñ si postea ca
sus accidat ꝙ vnus tangatur vel ledatur nõ põt conqueri cuꝫ
simul consenserint. l. in diem. ff. de aqua plu. arcen. sed in. l. spe
cialiter facta contra vnum ille non consensit: ideo sibi non p̃iu
dicat. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a quib⁹. In proposito vero homi-
nes castri Cerre. vndiqꝫ consenserunt. vnde quo ad eos dicere
tur lex ista specialis: q: paria sunt exprimere vnum tm̃ quoad
vnũ vel oẽs in genere quoad singulos. l. si duo. ff. de admi. tut.
sicut ergo dominus Camerini non potuit vnũ solũ hoĩem Cer
reti obligare per suũ cõtractũ vel legem ita nec omnes simul:
quia sicut ibi non consensit ille in illa speciali obligatione: ita
in ista generali nullus consensit: vnde iure cuius dicitur specia
lis generalis autẽ esset si omnes consensissent obligari: ⁊ post-
ea contingeret vnum capi: tunc non posset ille reluctare: cum
simul ꝯsenserit. dicta. l. in diem. ¶ Preterea si dicimus istos
obligatos quero qua actione tenentur. Aut enim dicis certi-
conditione ex mutuo: ⁊ hoc est falsum: q: cũ mutuũ contrahat
re nõ põt ex eo obligari ille ad quẽ res nõ peruenit vere vel in
terpretatiue. iuxta ea que habẽtur in. l. eadẽ. ff. de duobus reis.
Aut dicis ex stipulatu ⁊ idẽ cũ in ea requirat presentia partiũ
vel saltim iussus. l. j. in prin. ver. si quis. de verbo. obliga. et isti
nec fuerunt presentes nec alius eorũ iussu promisit sed ipse do
minus sine iussu. Aut dicis eos teneri actiõe ex lege quasi pro
missio facta per dñm Camerini vim legis habeat ⁊ adhuc est
falsum: q: ipse dñs non posset hanc legẽ facere ꝙ pro mutuo re
cepto per eũ vel per cõitatẽ Camerini teneant illi de Cerreto
cũ istud sit cõtra ius cõmune ꝙ alter ꝓ altero teneat. C. ne fili⁹
pro patre. ⁊ ne vxor pro marito per totũ. ⁊ ipse dñs raro potest
facere legem que sit cõtra ius cõe: sicut nec ep̃s posset vt supra
dictũ est: princeps aũt vt imperator vel papa qui tenet ibi tem
poralem iurisditionẽ qui bene posset facere de plenitudine po
testatis sicut facit ꝙ dñs teneat ex cõtractu serui de peculio et
simi. Item vna cõitas inter seipsos bene posset hoc facere qđ
pro contractu vnus alteri teneatur: q: in hoc cõsentiũt om̃es
de cõitate: ⁊ sic magis obligant ex cõsensu proprio q̃ alieno fa
cto. leges aũt dicentes ꝙ cõtractus illius qui põt facere legem
habeatur pro lege: loquũtur quantũ ad personam ipsius con-
trahentis. Item quãtũ ad hoc vt censeatur dispensatũ super
solẽnitate omissa si est talis qui possit dispensare. Item quan-
tum ad hoc vt subditi non possint venire cõtra contractuꝫ vel
pacta facta super eo. vt. d. l. cesar. ratio est: q: illa possunt fieri
per legem: sed contrahendo videtur legẽ super his facere: sꝫ ꝙ
ille qui potest facere legem possit aliũ obligare cõtrahẽdo: hoc
dicunt illa iura: nec ratio dictat cuꝫ per. l. illud fieri nõ possit.
Nam virtus legis cõsistit in quattuor. s. imperare vetare ꝑmit-
tere ⁊ punire. l. legis virtus. ff. de legi. nõ autẽ in obligando al
terum vel contrahendo pro ipso. Istud em̃ magis pertinet ad
ꝓcuratorem seu administratorẽ alterius q̃ ad legis latorem:
bene tamen fateor ꝙ lex põt alterũ obligare si faciat contra le-
gis preceptum. Aut dicis eos teneri actio. in factũ tanq̃ pecu
nia ad eos peruenerit. l. si me ⁊ titiũ. si cer. pet. istud nõ est ꝓba
tum: ergo ⁊c. Per pũcta ergo rationis demonstratiue ostendi
tur istos nõ fore obligatos: ⁊ ideo cum fuerint capti tanq̃ obli
gati ex falsa causa veniunt relaxandi: vt in iuribus vulgari-
bus ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. xxj.

1 ☞ In hoc consilio tractatur de pluribus reformationibus florentinis que videbantur cõtrarie: ⁊ in eo habetur ꝙ illa nõ dicuntur contraria que cum distinctione duci possunt ad concordiam.

2 Et ꝙ generalis prouisio vel statutum non refertur ad prouisum specialiter vel statutum.

3 Et an officia que debẽtur ciuibus debeantur comitatensibus. late hic vide.

IN christi nomine amen.

1 ¶ † Primũ dubiũ orit ex tribus statutis. s̃. descri-
ptis: quorũ vnũ vꝫ positũ in libro statutorũ dñi ca-
pitanei qđ loquitur de. x. annis. Aliud positũ in statutis artis
iudicũ ⁊ notariorũ qđ loquit de quinqꝫ annis: sed reformatio
loquitur de. xx. annis: ⁊ sic videntur inter se cõtraria. Sed nõ
dicunt contraria illa que possunt cũ aliqua distinctione dedu
ci ad concordiam: vt in prima constitutione. C. §. quibus. ff. de
legi. l. nam ⁊ posteriores. qui satisda. cog. l. sciendum. coniun-
cta aut. offeratur. C. de lit. contest. ⁊ qđ ibi not. ⁊ qđ not. Cy. de
fide instru. l. scripture. ⁊ Bar. in consti. ad reprimendã. sup ver
bo non obstantibus. promptũ est enim leges legibus concor-
dare. C. de inoffi. do. l. j. de elec. cũ expediat. lib. vj. ¶ Conside
randum est itaqꝫ ꝙ primũ statutum loquens de decem annis
est generale tam quo ad personas q̃ quo ad officia. Primũ pa
tet q: loquitur de personis constitutis in quacunqꝫ arte nõ so-
lum iudicum ⁊ notariorum sed etiam aliorum. Secundũ pa-
tet: q: licet in principio loquatur de officio cõsulis postea sub-
dit generaliter obseruandum in quibuscũqꝫ officialibus com-
munis Florentie: vt pꝫ in eo. ¶ Secundum vero statutum de
quinqꝫ annis est speciale quo ad personas non notariorium tã
tum sed generale quo ad omnia officia cõmunis Florentie.
¶ Tertia reformatio est specialis quo ad personas notariorũ.
Itẽ speciale quo ad officia notariatus tantum vt in ea patet: ⁊
ista loquitur de annis. xx. Itẽ considerandũ est scđo ꝙ regula
2 iuris † ꝙ generalis prouisio vel statutũ non refert ad ea de qb⁹
specialiter prouisum vel statutum est. ff. de penis. l. sanctio le-
gum. C. de silẽtiarijs. l. decurionibus. ff. de verbo. oblig. l. stipu
lationes cõmodissimum. ⁊. l. doli clausula. ff. de vulg. ⁊ pupil.
l. alimẽta. §. basilice. ⁊. l. stichus nutriẽs. ⁊ regl'a est etiã ꝙ gene
a ri ꝑ speciẽ derogat[a]. de leg. iij. vxorẽ. §. felicissimo. cũ si. ¶ His
premissis dicta statuta que vident cõtraria reducũtur ad con
cordiam cũ ista distinctione: aut loquimur de notarijs: aut de
alijs constitutis in alijs artibus. primo casu aut volunt habe-
re officia notariatus: ⁊ tunc seruãda est reformatio noua facta
in. M. cccciiij. videlicet vt debeant ipsi vel eorũ consortes aut
parentes soluisse prestantias p. xx. an. al's repellũtur: vt in ipsa
habetur: nec habet locũ tunc primũ vel scđm statutum loquen
tia de alijs personis vel officijs temporalibus: q: cum loquat
generaliter quo ad personas ⁊ officia vt in primo: vel quo ad
officia vt in secũdo nõ extendũtur ad hũc casum in quo specia
liter est prouisum per reformationẽ: vel posito ꝙ a principio ex
tenderent cũ fuerunt condita postea per hanc reformationem
fuerũt scripta: ⁊ iste casus specialis fuit a generalitate dictorũ
statutorum exemptus: vt in iuribus. s̃. alleg. Requiritur etiaꝫ
vltra predicta contenta in dicta reformatione ꝙ tales notarij
sint ciues oriũdi de ciuitate Florentie per sex menses: vel ꝙ sint
tales q pro ciuibus oriundis habeantur: vt sunt illi de sancto
Geminiano ⁊ de sancto Miniato postq̃ habitauerunt in ciui
tate Floren. per sex mẽses: vt patet in pactis factis tempore sub
3 missionis eorum: al's nõ admittẽtur. † Posito enim ꝙ aliquis
forensis stetisset hic per. xx. annos ⁊ soluisset prestantias nõ pro
pterea esset effectus ciuis nec deberent huic officia consueta ci-
uibus assiguari: licet ex hoc dici posset incola vel municeps. l. j.
ff. ad municipales. Et hec procedũt presupposito ꝙ dicta offi-
cia notariatus concedantur ciuibus originarijs tm̃ vel ex con-
suetudine vel ex statuto: tunc em̃ reformatio supradicta debet
suppleri ꝓm dictam consuetudinem. Si vero consueta sunt cõ
cedi ciuibus simpliciter tũc cũ omnes comitatẽses sint ciues.
ff. ad muni. qui ex vico. vt not. in. l. j. eo. ti. per Bar. possent di
cta officia consequi notarij comitatenses etiam illi qui non ha
bentur pro ciuibus originarijs: vt sunt illi de monte catino et
de carmignano: ꝓm qđ patet ex eorum submissionibus. ⁊ idem
in alijs dũmodo onera cõis sustinuerunt per annos. xx. ꝓm di-
ctam reformationem vel ipsi vel eorum parentes aut cõsortes:
nec curo si nõ soluerũt prestantias vt ciues vel reformatio sic
dictet: sꝫ sufficit ꝙ soluerũt estimũ sicut comitatẽses: nam ⁊ illa
sunt onera cõis: ⁊ ꝙ operant p̃stãtie in ciuib⁹: opat estimũ ĩ co-
mitatẽsib⁹: vt sic verba sint intelligenda ꝓm qualitatẽ ꝑsonaꝝ.
l. plenũ. §. eqtij. ff. de vsu ⁊ ha. Si v̄o nõ reperiret cõsuetudo in
troducta vt magis ciuib⁹ q̃ alijs soluẽtibus prestantias dicta
officia tribuerent: tũc etiã oẽs forẽses matriculari: ⁊ q p̃stãtias
per. xx. annos soluissent: lꝫ ciues nõ essent possent ad dicta offi
cia assumi ꝓm tenorẽ reformationis ⁊ p̃dicta cũ notarij petunt
officia notariatus cõis Florẽ. vt dictũ est. ¶ Si v̄o petunt se
admitti ad alia officia tunc refert: aut loquimur de officio con
sulatus vt sint cõsules artis sue: aut de alijs. Primo casu loqui
tur statutũ antiquũ positũ in volumine statutoꝝ dñi capitanei
ꝙ reqrit quattuor. s. ꝙ sit guelfus. itẽ ꝙ deuot⁹ sancte romane
ecclesie. itẽ ꝙ oriũdus de ciuitate vel comitatu ⁊ sic nõ reqritur
ꝙ sit originari⁹ ciuis vel talis qui pro originario habeatur: sꝫ
sufficit ꝙ sit ciuis simpliciter. s. de comitatu: ⁊ in h̊ differt a p̃ce
denti. itẽ quarto reqrit ꝙ fuerit habitator vel allibratus ip̃e ⁊
antecessores sui in ciuitate Floren. per. x. annos: ⁊ hic aduertẽ-
dum q: loquitur alternatiue. s. habitator vel allibratus quorũ
alterũ potest esse sine altero: ⁊ sic alterũ videt sufficere. l. si here
des plures. in fi. ff. de condi. insti. Itẽ dicit allibratus qđ perti-
net ad comitatẽses nõ p̃stantiatus qđ pertinet ad ciues: sꝫ ꝓm
q̃titatẽ ꝑsonaꝝ sunt v̄ba exaudiẽda vt. s̃. dixi. ¶ Sufficit ergo
ꝙ si est ciuis fuerit p̃stãtiatus per annos. x. si comitatenses fue-

a ¶ Derogatur Vide bal. in cõsi. cccxix. ⁊ in cõsi. cclvij. ĩ. v. ꝑte. vbi ponit an et quãdo generi ꝑ speciẽ deroget. ⁊ adde eũdeꝫ in cõsi. ccccxci. in. j. parte. ꝙ lꝫ sp̃es deroget generi: tñ generalis dispositio nõ tollitur in totum.

rint allibratus vel prestantiatus: z hoc importat significatio dictorum verborum a quibus nō est recedendū. l. prospex. qui z a quibus. z. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exerci. actio. l. constitutionibus. ad municip. Si vero querimus de alijs officijs de quibus specialiter non est prouisum tunc repugnat statutum predictū dñi capitanei. in ver. z idē intelligat. z fiat de oibus z singulis officialibus zc. per qd videt requiri decenniū z omnia que. s. dicta sunt. ¶ Et aliud statutū artis iudicū z notariorū in quo requirūtur alia diuersa. s. q habitauerit per. v. annos cōtinuos cū sua familia in ciuitate Floren. z subierit onera cōis per dictū tps realiter z personaliter z qd fuerit de scriptis in libro prestātiarū: nec apparet ex verbis dicti statuti q requiratur vt sit oriundus de ciuitate vel comitatu. ¶ Videndum est ergo q statutū sit obseruandū isto casu. nā vtrūq3 est generale quo ad officia. Respōdeo puto q in personis notariorū sit seruandū statutū artis notariorū: q2 illud specialiter loquitur in personis eorū: aliud aūt statutū sit seruādū in personis aliorū nō notariorū qd illud est generale quo ad psonas oim: z sic restringit p istud speciale quo ad notarios. Nec ob. si dicat q statuta iudicū notariorū fuerūt approbata in his in quibus nō repugnant statutis z reformationib9 cōis Floren. sed in isto casu repugnat: z sic non videtur hoc seruandū sed illud. Nam hic procedetur si diceret de his que nō repugnant in genere vel in specie: sed q2 ista verba non fuerūt apposita d3 intelligi de his que repugnāt simpliciter z totaliter qd non posset cū distinctione iuuari: nō aūt de his que repugnant fm qd: z que possunt cum distinctione iuuari vt sunt ista quorū vnum pōt intelligi in personis notariorū tantū aliud in alijs: hoc p3 q2 sic videmus in simi. q clausula derogatoria precedentiū debet intelligi modo. s. de precedentibus omnino ɔtrarijs: non de his que possunt cū distinctione iuuari. vt not. expresse Bar. in consti. ad reprimendā. super verbo non obstantibus. z allegat in aut. de suc. ab intest. circa prin. z qd ibi not. in glo. z cōia de suc. itaq3. idē ergo in clausula derogatoria sequētiū est ista posita in dicta cōfirma. per quā irritant statuta precedentib9 cōtraria q2 eadē est ratio. ff. de fon. l. j. z hec dicta sint quo ad personas notariorum. ¶ Quantū vero ad personas aliorū existētiū in alijs artibus seruandū est statutū dñi capitanei q loquitur de annis. x. z de alijs ibidem requisitis quecunq3 officia petant siue consulatus siue alia. de quibus oibus remanet declaratum primū dubiū. z cōclusio finalis est q ad hoc vt notarij tam ciues q forēses possint habere officia notariatus: requirūtur ea que continent in reformatione supradicta loquēte de annis. xx. ¶ Uenio nūc ad secundū dubiū qd oritur principaliter ex reformatione antiqua facta in. M. ccclxxix. que loquit de annis. xxx. z ex alijs loquentibus de alijs tēporibus. Circa qd aduertendū q reformatio predicta edita in. M. ccclxxix. est specialis quo ad qd: q2 loquitur tm̄ in personis vallis nebule z de illis. xij. terris z non de alijs aliarū terrarū: z quo ad quedā alia est generalis: q2 non loquitur de notarijs tm̄ sed de qbuscunq3. Item non loquitur de officio notariatus tm̄ sed de quocunq3. Reformatio vero noua facta in. M. cccciij. est generalis quantū ad loca vnde sint notarij. loquit em̄ de notarijs vndecunq3 prouenientibus. s. de ciuitate vel de quacūq3 parte comitatus: z sic in hoc ista est generalior illa: s3 in alijs est specialior: q2 ista loquitur de notarijs: illa de quibuscūq3: ista noua reformatio nō fuit posita tota in puncto: q2 in prima parte loquitur de existentibus in alia de maioribus artibus z vult q p xxx. annos debeāt soluisse. itē alij de alijs minoribus p annos xxv. vltima pars loquitur de notarijs qui per. xx. annos debēt soluisse: z hec tm̄ vltima que est specialis ad notarios z officia notariatus fuit ostensa. prima vero z secūda pars que generalis est quo ad personas z reformationem. Itē ista de officio notariat9 illa de quibuscūq3 officijs. Si ergo queritur que sit seruanda quedā infingit perplexitas. videt em̄ q pma quasi specialis in personis aliarū terrarū seu partium: z per ista noua tanq generalior in hoc sit seruanda in notarijs existentibus de ciuitate vel de alijs terris comitatus. econtra videtur seruāda ista noua reformatio quo ad personas notariorum: q2 de ipsis specialiter prouidet. prima vero seruetur quo ad personas aliorum qui non sunt notarij zc. ad alia officia q notariatus. sup hoc passu quādo sunt due leges vel statuta quorū vnū sit specialius altero quo ad quid z quo ad aliud q generalius sit seruandū. Bar. in. d. cōstitutione ad reprimendā. dicit cōsiderādum q vtrūq3 statutum censetur factum propter aliquā vtilitatem publi. vel priuatā. videndū est ergo vbi vertatur maior vtilitas z illud est seruandum fm hanc doctrinam. considerandum q ambe reformationes iste facte sunt in fauorē cōis florē. vt in vtilitatē pecuniariā dñ volūt q quis nō admittat ad officia nisi tanto tpe soluerit onera terre. Maior autē vtilitas resultat ex prima que loquit de maiori tpe q ex secūda: z sic dicitur prima seruāda in cōtrariū: q2 plures inducūtur ad subeundum onera cōis si scient se fore habiles post. xx. an. ad officia q si post. xxx. annos: z sic maior vtilitas resultabit ex scda: q2 plures cōfluent. Itē q2 plures habilitabuntur ad gubernationez reipubli. qd est publicū vtili. ff. de bo. dam. l. cum ratio. §. si plures. ibi. cū ampliari impiū boim adiectione potius q pecuniarum copia malim zc. Itē q2 hec secunda z noua reformatio est specialior prima in duobus: l3 in vno generalior. S3 prima est specialior: scda in vno tm̄ in duobus generalior. debet ergo seruari secūda tanq magis specialis: q2 per modicū aditum vni ex partibus reducit ea ad imparitatē: z facit istud preponderare alteri. Preterea ista secūda est posterior z inter pares vel cōcurrentes rōnes posterior attendit. vt not. Bar. in dicta extrauagan. Et per dictas rationes teneo hanc vltimā opi. vt ɔcludamus sic. Aut loquimur in notarijs illarū. xij. terrarū aut in alijs. ¶ Primo casu distinguo per oīa prout distinxi. s. in pcedenti dubio: videlicet aut volūt officia notariatus z seruanda est reformatio non tanq specialiter prouidens in notarijs z in officijs notariatus non vetus tanq generalior in his duobus z per rationes quas dixi. Aut alia officia petūt q notariatus: z tunc aut loquimur in alijs officijs q consulatus z seruandu3 est statutu3 artis iudicum z notariorū qd specialiter prouidet in notarijs. Aut de officio consulatus: z seruandū est statutum dñi capitanei loquēs de. x. annis per rōnes supradictas. Si vero loquimur de alijs qui non sunt notarij z sunt de terris illis: tunc aut volunt consequi officia in ciuitate Floren. z seruāda est reformatio edita in. M. ccclxxix. que loquit de annis. xxx. nec curo q sint illa officia: vtrum sint officia cōis vel alia: q2 reformatio generaliter loquitur de officijs non restringēdo se ad officia cōis: z sic etiam officia consulatus non potuerūt habere illi qui non sunt notarij nisi steterint per. xxx. annos. z ibi dicitur secus in his qui sunt notarij: vel melius dici pōt q cu3 de officio cōsulatus specialiter sit prouisum per statutū dñi capitanei non magis quo ad notarios q quo ad alios in qbuscūq3 personis seruandū est quo ad officiū cōsulatus dictū statutum dñi capitanei: s3 quo ad alia officia seruāda est reformatio predicta quo ad alios q sunt de terris illis. Si vero non requirit de officijs notariatus vel alijs: sed de alijs priuilegijs z immunitatibus competentibus ciuibus originarijs ciuitatis Florē. tunc seruāda sunt pacta facta in submissionibus supradictarū terrarū. z iō discurrēdo p singula ɔsidero q illi de Carmignia nor de mōte Latino nō fuerūt recepti ad illā ciuilitatē quā habent originarij ciues: z ad illā quā hñt comitatēses: iō nunq eā sortiunt: etiā si p mille annos starēt in ciuitate Florē. q2 verū est dicere q non sunt originarij ciues nec p originarijs fuerunt recepti nec per dictam habitationem simplicē possent prescribere dictam ciuilitatem nisi fuissent tractati z reputati vt originarij per longū tempus: quia tunc prescriberent. ar. C. de prescrip. long. tempo. que per liber. l. j. z. ij. Item preter q ad officia: q2 si habitarent per sex annos in ciuitate acquirerent illa3 ciuilitatem ex dicta reformatione antiqua z fm cōtenta in ea: quo ad alia vero reputarentur vt ciues simplices non originarij s3 comitatenses: quia quo ad illa nec virtute pactorū sunt originarij quia hoc non dicunt pacta: nec virtute reformationis: q2 illa loquit in officijs tm̄: nec etiā si p quinquaginta annos vel vltra habitassent: vt dictū est. s. ¶ Quantū vero ad illos de sancto Geminiano dicendū est q illi acqrūt ciuilitate3 illam quam habēt originarij ciues z etiā illa priuilegia z immunitas postq habitauerint in ciuitate Floren. per sex mēses: q2 ita cōtinent pacta ipsorū: vt p3 ex inspectione ipsorū locorū. nō quātū ad officia in qbus alia tpa requirunt s3 quo ad alias immunitates. ¶ Quātū vo ad illos de sancto Miniato fm pacta ipsorū semp z omni tempore habent tanq veri z originarij ciues quo ad omes fauores z priuilegia etiā absq3 eo q habitent aliquo tpe in ciuitate Floren. preter q quo ad officia respectu ipsorū nō habent p originarijs quousq3 habitauerūt per sex mēses: vt p3 in pactis eorū. z sic ad officia ɔsueta dari tm̄ originarijs nō possent eligi nisi habitassent p sex mēses: z tunc enim possent ṽtute pactorū p que potuit derogari statutis pcedentibus de maiori tpe disponētib9. ff. de pac. l. qd dictū. s3 per reformationē postea factā in. lxxix. excludūtur nisi habitauerint p xxx. an. q2 dicta terra scti Miniati est de illis. ij. terris cōtētis in dicta reformatiōe: an tñ dicta reformatio fieri poterit de iure ɔ illos de sctō Miniato z ɔ pacta hita cū eis nō disputo: q2 z si dicat de iure nō valere q2 nō pōt cōitas venire ɔ fctū et pacta sua. vt i. c. j. de pba. z qd ibi no. z qd no. Cy. in. l. digna vox. ff. de legi. z Bar. in. l. oēs ppli. z. l. qd semel. de decre. ab or. fa. tñ de fctō credo q seruet: nec est disputandū de ipa postq facta est: s3 fm ipm est vidēdū qd ip oztet: nō aūt an valeat. iiij. dī in istis. Ex

istis. Ex quibus omnibus lucidare ptz oẽs constitutiones statuta ⁊ submissiones de quibus in pũcto permittiť: ⁊ nil remanet in eis qḋ ad propositũ faciat indiscussum: que iõ tam in lõguz produxi vt videatur diuersitas casuũ q̃ ex p̃dictis colligũtur: ⁊ q̃ ingerũt facultatẽ ⁊ obscuritatẽ in casibus de quib⁹ queriť. vnde remanẽt casus predicti clariꝰ in concordantia reducta q̃ adinuicẽ discordãtia videbãtur p dictas distinctiones ⁊ subdistinctiones. ¶Posset aũt predictis obijci ꝙ in submissiõe facta per illos de sancto Miniato fuit actũ ꝙ quãtum ad officia consueta ciuibus floren. cõferri nõ habeãtur pro ciuib⁹ originarijs nisi habitauerint florẽtie per sex menses: postꝙ ergo habitauerũt per dictũ tp̃s videť actũ ꝙ ad illa officia possunt eligi: ⁊ si ita est videť ꝙ reformatio facta in.cccciij. non extẽditur ad notarios de sancto Miniato: cũ in illis specialiter fuerit aliter ordinatũ per dicta pacta facta in eorũ submissione: q̃ pacta vim legis hñt.ff. de publi.l.cesar. ⁊ sic quo ad notarios illius castri videtur sufficere ꝙ habitauerũt per sex mẽses: non autem videtur requiri ꝙ soluerũt prestantias per.xx.ãnos. nã reformatio que generaliter loquitur de notarijs nõ extẽditur ad illos de quibus specialiter erat ꝓuisum. ¶Preterea cõmunitas florẽtie non debuit nec potuit de iure venire cõtra pacta sua facta cum illis de sancto Miniato. iuxta not. per Cy. in.d.l.digna vox.C.de legi. ⁊ alijs.s̃. allega. ⁊ sic vel dicta reformatio facta in.cccciij.non cõprehendit illos: vel si cõphẽdit non tenet de iure quo ad illos. ¶Sed ista nõ obstant: ⁊ ad primũ respondetur ꝙ lꝫ prouisio cõtenta in submissione facta de illo castro sit specialis in vno videlicet quo ad hoĩes illius castri ⁊ non alterius: tñ in duobus est generalis.s. quãdo nõ loquitur de notarijs tñ sꝫ de oibus. Itẽ non loqtur de officio notariatus tm̃ sed de quolibet officio. prouisio vero dicte reformationis facta in.cccciij. lꝫ sit generalis derogat prime. per.l.ser uo manumisso.ff.de pecu.le. ⁊ de leg.iij.l.vxorẽ.§.codicillis. ⁊ per ea que in precedẽtibus dixi. ¶Quantũ ad scḋm respondetur ꝙ ista reformatio facta in.cccciij. non est nec censeri dꝫ 𝔠̃ pacta facta inter cõe floren. ⁊ illud castrũ sancti Miniati q̃n immo pacta illa debẽt intelligi ⁊ limitari fm̃ dictam reformationem. nã intentio dictorũ paciscẽtiũ fuit ꝙ hoĩes dicti castri non essent habiles ad officia consueta ciuibus originarijs assignari nisi postꝙ habitassent florẽ. per sex mẽses: tũc aũt essent habiles.s.eo modo quo sunt alij ciues originarij non aliter vel vltra ꝙ sint originarij. istud enim qḋ sint vltra ꝙ̃ originarij nec petitũ presumitur ab illis de castro illo: qꝛ fuisset presumptuosa petitio: nec etiã presumiť fuisse cõcessum a cõe floren. q̃ non presumiť plus dilexisse extraneos ꝙ̃ suos. ar. C.de fideiuss.l.cũ acutissimi.cũ simi. Sꝫ certũ est ꝙ oĩs habilitas ad officia que
a iam habent vel habebãt ciues veri ⁊ originarij[a] intell'gebať ⁊ limitabatur fm̃ cõstitutiones ⁊ reformationes cõis factas et fiendas: igitur ⁊ eodẽ modo dicẽdũ ꝙ habilitas hoĩm dicti castri quã p dicta pacta cõsequebãtur dꝫ intelligi fm̃ leges postea fiẽdas. ad hoc no. in cle. statutũ. de elec. per glo. ne melioris conditionis sint illi ꝙ̃ veri ⁊ originarij ciues: ⁊ sic veri ⁊ originarij ciues subijciunť oibus legibus ⁊ reformationib⁹ futuris per cõe floreñ. ita ⁊ illi de illo castro: ⁊ sic per cõsequens sicut ciues veri ⁊ originarij q̃ tunc erant: vel preterea nascenť nõ possunt consequi officia notariatus nisi fm̃ formã dicte reformationis: ita nec illi de illo castro. ista eñ reformatio nõ fuit edita solũ contra hoĩes illius castri: qꝛ tũc posset dici ꝙ veniret cõtra pacta facta cũ eis: sed fuit facta generaliter cõtra oẽs notarios vndecunqꝫ oriundos de ciuitate vel comitatu: et sic potius limitat pacta ꝙ̃ rumpat: secus posset dici de reformatiõe facta in.ccclxxix. que loquitur de annis.xxx. nã illa fuit specialiter facta contra hoĩes illius castri ⁊ illarũ terrarum: ⁊ sic posset dici de iure non tenere quotiens cõtradicit pactis: sed q̃tũ ad propositũ nõ est curãdũ de ipsa: qꝛ vt.s̃.dixi quantũ ad notarios ⁊ officia notariat⁹ nõ est ꝑuãda illa sꝫ alia facta i.cccciij. ¶Concluditur ergo breuiter ꝙ notarij siue sint de ciuitate siue de comitatu etiã si de illis.xij.terris vel castris.s̃. nominatis nõ possunt consequi beneficia notariatus nisi soluerint prestantias per annos.xx. fm̃ formã dicte noue reformatiõis nõ obstantibus quibuscũqꝫ alijs statutis loquẽtibus de alijs temporibus: qꝛ debẽt intelligi in alijs personis vel in alijs officijs ⁊ etiã non obstantibus quibuscũqꝫ pactis factis in submissionibus eorꝫ: que pacta debent intelligi fm̃ dictã reformationẽ. ¶Secũdo cõcluditur ꝙ postꝙ soluerint dictas prestantias p annos.xx. possunt habere dicta officia nõ obstante dicta reformatione facta in.lxxix. que loquitur de annis.xxx. qꝛ similiter debet intelligi de alijs personis ⁊ alijs officijs: ⁊ hoc dũmodo adsint alie qualitates requisite.s. ꝙ sint ciues veri ⁊ originarij vel p veris ⁊ originarijs habeãtur: licet per dictum tẽpus.xx. anno. in dicta ciuitate non habitauerint: qꝛ hoc non requiriť ex forma dicte reformationis p q̃ pꝫ rñsum plene ad p̃mũ ⁊ ad secundũ quesitum. ¶Restat nunc declarare vltimum quesitũ in quo videtur prima facie dicẽdũ ꝙ habentes illa priuilegia non possint consequi officia qḋ sic ostenditur. non enim diciť ꝙ sint ciues sed ꝙ gaudeant beneficijs ⁊ priuilegijs ciuium. officia vero non videntur concedi in bene fiendo: qꝛ beneficiũ non cõfertur in inuitũ: sed ista officia publica sic.ff.de mune. ⁊ ho. l.si qs magistratus. Itẽ nec in priuilegium: qꝛ proprie priuilegium est contra ius cõmune. vt. C.de iusti.co. ꝯfir.§.si q̃ vero pragmatice. ⁊.§.seq. ⁊ ibi not. sed hec officia concedũtur de iure cõmuni. vt in dicta.l.si quis magistratu. de mune. ⁊ hono. ꝑ totum. ¶Contrarium dico: officia cõis possunt conferri in beneficium cum ex eis resultet vtilitas ꝑpter quã hodie solẽt etiã impetrari. Sed beneficium dicitur beniuola actio gaudiꝫ tribuens habenti. vt in.c.obertus de orto. de feudi cogni. Sꝫ nulli dubium officia tribuere gaudiũ honorem ⁊ lucrũ. Nec obst. ꝙ conferuntur in inuitũ. nam verum est si cõitas vellet astringere sed non consueuit: immo per reformationes astringiť certus terminus ad accipiendum vel repudiandũ: ⁊ sic ex consuetudine mutarũt naturam. vt.l.j.§.bestias.ff.de postu. Hoc presupposito dico ꝙ habentes talia priuilegia non sunt melioris conditionis ꝙ̃ illi qui sunt veri ciues originarij: ⁊ sic non possunt dicta officia notariatus habere nisi soluerint prestantias per.xx. annos fm̃ formam dicte reformationis sicut nec ipsi ve-
b ri originarij. ⁊ hoc duplici ratione. prima quia fictio[b] seu figura vel vltra non potest plus operari ꝙ̃ veritas.ff.de liber. ⁊ postbu.l.filio quem pater. sed quia dicta priuilegia concessa sunt ad similitudinem eorũ que habent veri ⁊ originarij ciues: igiť ⁊ fm̃ cõem qualitatem inherentem ciuibus vt ciues veri habẽt cum illa conditione vel qualitate. ar. in.l.in testa.ff.de cõdi.et demon. ⁊ hec dicta sufficiunt. Laus deo.

¶Consilium.xxij.

1 ¶In hoc cõsilio cõcluditur ꝙ stãte reformatione ꝙ ex omnibus scripturis priuatis in quib⁹ partes se subijciũt officio mercantie soluať gabella sicut si essent publica instrumenta nisi in duobus casibus.s.cum essent facte ex causa vere mercantie. Et cum esset facta declaratio per dictos officiales ꝙ esset facta ex causa mercantie. Et inueniatur scriptura talis tenoris. Chel ditto Bartholomeo e Zouãne douesseno prestare al ditto Zouanne fiorini sette millia per tre anni: e per vso de ditti dinari che debano godere le pagbe de fiorini sedece millia: e restituẽdo li sette millia cħ me sia restituito li dinari di monte. Et super his verbis sit declaratum per officiales ꝙ sit mercantia: tamen tenentur ad solutionem gabelle: quia verba contractus important mutuum et contractum vsurariũ quod cadere non potest in contractu vere mercantie. Et ꝙ fuerit mutuum et contractus vsurarius probat per iura et rationes de quibus hic.2.3.⁊.4.
3 Et cum iudex facit decreta preiudicialia pars est vocanda.
4 Declaratio proprie fit super dubio.
5 Et declaratio siue confessio cõtraria ei qḋ est notorium ⁊ manifeste apparet de contrario est nulla tanꝙ̃ continens expressum iuris errorem: nam si ex verbis scripture apparet mutuũ: ⁊ per iudicem declaretur ꝙ sit venditio talis sñia est nulla.

N christi nomine amẽ.

1 ¶†Uisa quadã scriptura ꝑuata facta inter Ioãnem dñi Bartholomei pãtiatichi ex parte vna ⁊ Bartholomeum peruzi ⁊ Ioãnem dominici giũgni ⁊ socios ex altera: visa etiã quadã reformatione facta ad requisitionẽ vniuersitatis mercãtie: queritur an contrahẽtes supradicti teneãtur soluere gabellã de cõtractu celebrato p eos ⁊ contento in dicta scriptura: an vero excusentur a solutione dicte gabelle ratione dicte reformationis. Et breuiter ad vtrãqꝫ partem allegatur dicta reformatio. in versi. ⁊ insuper ꝙ ex omnibus alijs scripturis ⁊c. ¶Primo nanqꝫ allegať ad partẽ affirmatiuam ꝙ soluere teneãtur gabellam: quia in dicto versi. et insuper ꝙ ex omnibus. disponitur ꝙ ex omnibus scripturis priuatis in quibus partes se subijciunt officio mercantie soluatur gabella sicut si essent instrumenta publica nisi in duob⁹ casibus: scꝫ cũ essent facte ex causa vere mercantie et inter mercatores. Item cum super ea esset facta declaratio per dictos officiales ꝙ essent facte ex causa vere mercantie cum hoc verteretur in dubium: ⁊ si per istam scripturam partes se subiecerunt officio mercãtie nec aliquis de casibus exceptuatis existit. vt j.patebit in contrarium. quia non solũ vnus sed ambo casus exceptuati existunt. Nam primus dicitur existere eo quia dictur articulatũ ⁊ probatum: quia super pecunia montis exercẽtur ⁊ fiunt mercantie. Itẽ ꝙ dictus Bartholomeus ⁊ Ioãnes a certo tempore citra exercuerunt talem mercãtiam: et sic exi-

a ¶Ciues veri ⁊ originarij. Adde per do. Pet. phi. cor. in cõsi. cclxxxi. incipiẽ. in hac. in littera R. in. iiij. parte.

b ¶Fictio. Fictio qñ põt habere locũ. Adde p do. philip. deciũ in cõsi. lxiij. col. iiij.

stit primus casus: q2 ex cã mercãtie etiã inter mercatores. Itẽ existit secundus: q2 sic fuit declaratũ per officiales mercantie: q2 processit ex vera mercantia z non simulata. queritur qd iuris. ¶ Breuiter ego teneo primã partẽ q debeat solui gabella de quãtitate septẽ milliũ floze. quã recipit do. Jo. a dicto Bartholomeo z socijs tanq sibi vere mutuata per dictã reformationem z contentis in dicto versi. postq fuit de hoc cõfecta priuata scriptura in qua partes se subiecerunt officio predicto. Restat nũc solũ respondere ad ea que faciũt z allegant in contrarium: quibus sublatis remanebit conclusio vera. ¶ Et primo non obst. dum dr q ista scriptura priuata est confecta ex cã vere mercantie: z sic existit primus casus exceptuatus. Nã si verum volumus fateri z non cauillare. ff. ad exhi. l. pe. lippis vel monoculis appareret contrarium: q2 ex inspectione istius scri-

2 pture luculenter apparet† q iste fuit contractus mutui in quo proprie non consistit mercantia vel actus mercantie. cõclusio est Barto. in. l. legatis. in prin. ff. de leg. iij. per. l. in eũ. in prin. ff. de insti. Dict9 eñ Joãnes acquisiuit mutuo dicta septẽ milia floze. a dictis Bartholomeo z socijs: z p merito vel vsuris ɔcessit z assignauit sibi emolumẽta sexdecim milliũ quos habebat in monte z pagas quas inde percipiebat: z ita sonant verba dicte cedule cuicunq habẽti discretionẽ z intellectũ. ¶ Et q2 veritati oĩa consonant q ista fuit veritas: ptz ex verbis z cõtentis in dicta cedula: fuit eñ actũ: ch el ditto Bartholomeo z Jouanne douessero prestare al ditto Jouanne fiorini sette milia trecẽto e noue per tre anni. que verba qs ignorat mutuũ importare cũ prestare in vulgari idẽ sit qd mutuari in latino. Ad idẽ q2 fuit actũ q post tres annos deberet restituere tantũdẽ qd est de natura mutui. l. ij. in prin. z ibi plene not. ff. si cer. pe. Itẽ fuit actum q dicti mutuantes deberent habere. xvj. millia que ille habebat in monte: z ex eis gaudere z pagas inde percipere per dictũ tempus triũ annoz quo finito rediret libere ad dictum Joã. q verba qd aliud important q q pro dicto mutuo recipiãt dicti mutuantes emolumentũ dicte pecunie montis: z sic manifeste apparet contractũ istũ fore vsurariũ z nullũ debere sortiri priuilegiũ exemptionis gabelle: vt pz in dicta reformatione que principaliter fuit impetrata z facta ppter fraudem vsurarioz: z ista est veritas cui locus esse debet. ff. de pba. l. fi. in fi. Si qua alia vba forent in dicta scriptura que aliter videantur sonare fuerũt apposita ad palliandũ: z sic est presumendum postq de intentione partiũ apparet manifeste. ar. ff. de cõdi. insti. l. si quis sub conditione. z qd ibi not. z de noua. l. doli. §. diuersum. z qd not. cano. in. c. ad nostrã. de emp. z vẽdi. vbi dicũt q clausule apposite in contractibus vsurarijs psumũtur fraudulẽtes. si igit iste fuit ɔctus mutui nõ põt dici mercãtia. vt not. Bar. s. z sic nõ extat hic prim9 casus exceptuatus: nec obstant attestationes recepte: q2 nihil faciũt ad propositũ. dicunt eñ q super pecunijs montiũ fiũt mercantie emendo z vendendo: certe in ista cedula nõ continetur emptio z venditio: s3 mutuũ vt ex ipsa apparet: z sic nõ inferũt ad casum nostrũ. posito eñ q super dictis pecunijs exercerer ppzie mercantia: istud deberet intelligi qñ qs emeret z postea reuendendo lucraretur hoc aũt nõ fuit hic factũ: q2 isti Bartholomeus z socij nõ emerunt illa. xvj. millia qd pz q2 nulla fit mentio in cedula de ptio. nam illa septẽ non dederũt pro pretio vt in ea ptz: z sine pretio non est emptio. ff. loca. l. ij. ¶ Preterea cũ fuerit actum q post tres annos restituerentur illa. vij. dictis Bartho. z socijs z ecõtra illa. xvj. millia illi Jo. posito q vsi fuissent verbo emptiõis z venditionis diceretur z presumeret venditio simulata ex tali pacto resolutoria cõcurrentibus alijs presumptionibus vsurarie prauitatis. ar. d. c. ad nostrã. de emp. z vendi. ff. de manu. l. cui. §. si ab ignoto. ¶ Preterea fm theologos nõ est licitum emere pecuniã mõtis pro consequendo lucrũ illarũ prestationum: quã opi. etiã plures inriste tenẽt z habent in se rõnẽ. Nã licet illi q coacti fuerũt soluere cõi licite possint aliquid annuatim percipere: nõ tñ licitũ est emptori in quo cessat illa rõ coactionis z subest sola ratio cupiditatis z lucri. igit zc. ar. ei9 qd not. in. l. fi. post prin. C. de insti. do. igitur nõ est licitu3 emere p tali lucro illicito consequendo: z si ita est nõ est iste contractus priuilegiatus occasione mercãtie: q2 reformatio loquit de mercantia licita: ista vero est illicita posito q esset mercãtia: qd negatur. Concluditur ergo q ɔctus cõprehensus in. d. cedula nõ est de sui natura vel forma cõtractus mercantie q2 non cõtinet emptionẽ z venditionẽ vel permutationẽ: sed est ɔctus veri et aperti mutui cũ amissione vsurarie prauitatis: z sic ex isto capite nõ excusatur quominus ex dicta pecunia mutuata videlicet septẽ millia. ccc. soluat gabella ratione dicte cedule vel priuate scripture. Nec ob. predictis si dicatur q hic fit quedã permutatio pecuniaz in qua pmutatione ɔsistit actus mercantie. nã dico q ista nõ fuit pmutatio: tũ q2 his verbis nõ fuerũt vsi ɔhẽtes sed potius verbis importãtibus mutuũ: tũ q2 permutatio non fit de quantitate ad quantitatẽ vel de specie ad quantitatem: sed de specie certa ad speciem certã. l. j. ff. de rerũ pmuta. z no. in. l. ij. ff. si cer. peta. at hoc vel ex vtraq parte interuenit quantitas vt qu... ... vel si quis diceret q illa quãtitas montis interuenisset vt spẽs. ar. l. si certos nũmos. ff. de leg. j. tamẽ quantitas septẽ negari nõ põt qd interuenerit vt quãtitas: et sic non potest dici pmutatio. ¶ Et q2 ɔctus de quibus dubitatur debẽt denoĩari ab illis quibus magis adaptant. l. naturalis. §. pe. ff. de prescrip. ver. l. j. §. si quis seruũ. depo. dici põt q illa. vij. ccc. fuerũt mutuata: z hoc est clarũ. illa vo. xvj. montis fuerũt pignorata cũ pacto q mutuãtes lucrarẽtur fruct9 dicti pignoris: pactũ sine dubio reddit ɔctũ vsurariũ. ex. de pig. illo vos. z ibi no. ¶ Fructus aũt dicti pignoris nõ solũ cõsistũt in pagis percipiendis durante dicto termino: sed etiã in potestate vendendi dictã quantitatẽ montis concessa eisdẽ mutuantibus preter solitum cursum z vsum ex qua venditione percipit cõmodum. perinde eñ est acsi pro cẽtũ que mihi mutuasses dedissem pignori vineã cum pacto q lucraueris fruct9 z qd posses eam vendere z super eam negotiari dũmodo restituta pecunia restitueres eandem redemptam vel equiualentẽ: z sic habebis duplex cõmodũ. s. fructuũ z negotiationis super ea fiende. Et licet hoc cõmodũ negotiationis sit incertũ: q2 ita poteris perdere sicut lucrari in vendendo z redimendo non tamen tollitur quin reddat contractum vsurariũ q2 ipm consequeris occasione rei mee z ex permissione mea sine qua nõ posses vendere z estimatur quantũ põt valere dictus dubius euentus. ar. eoz q no. per glo. z doc. ff. ad treb. l. lucius. §. fi. facit. C. de vsur. l. si ea pactione. z. l. si ea lege. z qd not. in. l. si pater puelle. C. de inoffi. test. l3 forte posset dici q rõne istius emolumenti nõ posset dici ɔctus vsurarius q2 ipsum non consequũtur isti ex ipsa re. i. pecunia pignorata nec aliqd deperit ex hoc recipiẽti mutuum: sed consequũtur hoc ex eorum industria licet occasione dicte pecunie sine dãno recipientis mutuũ z sic non videt vsura. ar. ff. ad. l. falci. l. si heres institutus. ɔcquid tamen sit: istud mutuũ nõ fuit gratuitũ eo modo quo debet esse. iuxta illud mutuũ dãtes nihil inde sperãtes. s3 factũ fuit sub spe duplicis cõmodi. s. pagarũ recipiẽdarũ: z istud reddit ipm formaliter vsu-

a rariũ[a]. Itẽ emolumenti negotiationis ɔcesse: z l3 istud nõ redderet formaliter vsurariũ ppter cãm supradictã: saltim tñ mẽtaliter reddit q2 nõ ex charitate processit. Preterea etiã ex hoc poterat resultare dãnũ illi Joãni panciatichi. possunt eñ dicti mutuãtes post venditionẽ factã volũtate illius z sic validã effici non soluendo: z sic certe remaneret ille in damno: q2 nec ab emptore posset recuperare cu3 vẽditioni ɔsenserit. l. mater. C. de rei ven. nec a vendentibus si essent non soluendo: z sic nõ sine periculo dicti Joãnis pcipere habẽt dicti mutuãtes commodum dicte negotiationis vñ cessat qd. s. dixi. z videt vsura siue tñ sit cõtractus vsurarius siue nõ: constat qd est ɔctus mutui: z per cõsequẽs non mercãtie: z sic venit soluenda gabella. ¶ Fateor tamen in venditionibus z emptionibus quas facerent dicti mutuantes de dicta pecunia montis fm licentiam z potestatem eis datã: bene posset dici q exerceatur actus mercantie: z ad hoc bene possent produci testes recepti si pur vellemus sustinere qd super dicta pecunia montis fuit mercantia tñ hoc nihil ad propositũ q2 nos agimus de ɔctu celebrato inter Bartholomeũ z socios ex parte vna z istũ Joannẽ pãciatichi ex altera q nõ est negotiator. S3 ex vna parte mutuũ ex altera vt sic dicã pignoratitius vel eius similis vr. z sic gabella debet vtute dicte scripture z vigore dicte reformatiõis vt dictum est. Ex qbus cõcludit q primus casus exceptuatus in dicta reformatione nõ extat in casu nostro. ¶ Restat nũc videre de scdo. dr eñ q p officiales mercãtie fuit declaratũ dictã scripturã priuatã fore z esse ex cã vere z nõ simulate mercãtie: z sic extat secũdus casus exceptuat9 in dicta reformatiõe in quo casu nõ d3 solui gabella ex dicta scriptura priuata: debemus eñ stare dicte declarationi q2 dicti officiales hñt potestatẽ eã faciendi ex dicta reformatiõe. ¶ S3 ad hoc rñdeo q nõ ob. z q dicta declaratio nil releuat z nihil valet vel importat plurib9 de causis. Pria q2 solũ fuit facta ad instãtiã dictoz ɔhẽtiũ nec appet q gabellarij fuerint reqsiti vt venirẽt z allegarẽt ea q faciebãt p cõi z p gabella z sic nihil valet. ff. de adop. nã ita diuus. cũ simi. psumit eñ obreptitia q2 facta fuit ad postulationẽ vni9 tpis tñ p modũ volũtarie iurisditiõis nõ ɔtẽtiose z sic nõ piudicat nõ vocatis. facit. c. significauit. de te. z. c. alberic9.

3 † vbi hr q ps est vocãda cũ iudex talia decreta piudicialia interponit: al's nõ piudicat nõ vocat3: forte eñ dicta declaratio fuisset fctã si gabellarij fuissent reqsiti z iura sua allegassent. ar. C. de arb. si tres. C. si pvi9 l' alio mõ. l. fi. z q de tali declaratiõe q fuerat ad postulationẽ ɔhẽtiũ tñ pz ex vbis suis dũ dicit de aliquo

a ¶ Usurariu3. Adde do. Pe. pbi. corne. cõsi. xliij. inci. i bac. in littera. n. in secunda parte.

aliquo si reuocaretur in dubiū: vtrū ipa obligatio vel scriptura ꝛc. nō aūt dr̄ reuocari in dubiū nisi qñ extat cōtradictor: hic aūt nō extitit. Preterea dicte declarationi tunc locus est cum res est dubia: secus cū est certa: qꝛ cū in verbis nulla fit dubitatio declarationi locus nō est. l. ille ait. ꝛ in. l. j. §. cū in vbis. ff. de leg. iij. tūc em̄ nō debet sub colore ambiguitatis cōmitti declarationi. C. de legi. l. ij. Sed hic ex inspectione cedule res est clara qḋ non est cōtractus mercantie sed mutui: lꝫ ex ptāte vēdendi pecuniā montis cōcessa posset sequi actus mercātie: tamen cōtractus iste celebratus in dicta scriptura ex seipso appa
4 ret ꝙ nō est mercātia: iō nō debuit cōmitti declarationi. † Nā semper declaratio ꝓprie loquēdo fit super dubio. l. heredes palam. §. sed si notā. ff. de testa. al's non diceretur ꝓprie declaratio sed potius noua cōstitutio vel correctio. vt not. ff. de ori. iur. l. j. in glo. ꝛ. l. j. §. qui operas. ad trebel. vba ꝟo reformationis debent intelligi ꝓprie in. l. iij. §. hec verba. de nego. gest. et sic de illa declaratione que fieret super re dubia nō de illa q̄ fit super re certa ꝛ clara sicut est ista qꝛ potius est correctio. Preterea id qḋ ex inspectione scripture apparet dr̄ notoriū. vt no.
5 Inno. de appel. c. ex rōne. † Declaratio ergo ista cū sit ꝯ̄ria ei qḋ manifeste apparet ex scriptura dr̄ nulla: sicut si iudex declararet ꝙ potuit prior nō esset in loco in quo est talis declaratio ibi sn̄ia esset ipso iure nulla: sicut etiam si iudex cōdēnaret aliquē pro homicidio cōmisso in personā titij qui titius apparet viuus talis sn̄ia non teneret qꝛ nō conuenit naturalib⁹. vt no. glo. in fi. C. de cōfes. l. j. ꝛ per. l. cōfessionibus. ff. de interroga. act. Preterea cuꝫ ista declaratio se referat ad dictā scriptā qḋ patet qꝛ inserta est in ipsa ꝛ ex ipa scripta apparet cōtrariū ei⁹ qḋ declaratur. dico ꝙ talis declaratio tanꝙ ꝯtinens expressuꝫ iuris errorem est nulla. C. de sen. que si. cer. quāti. l. j. ver. si calculi. ꝛ. l. si expressum. de appel. Sicut si iudex visa scriptura in qua contineretur ꝙ ego mutuauerim titio centū declararet ꝙ ille esset contractus venditionis: certum est dictam sn̄iam ꝛ declarationem fore nullā. ꝓpter errorē iuris: qꝛ verba habēt certū significatū a iure quē iudex non pōt alterare vel mutare. ff. de lega. j. si quis in fundi vocabulo. facit. l. ij. ff. de vsufru. earū rerum q̄ vsu cōsu. Declarando igitur ꝙ cōtractus cōtētus in dicta scripta sit ꝯctus mercātie expressus est error iuris: qꝛ ibi cōtinentur verba ꝛ cōtractus mutui ꝙ mutuū nō est mercantia. vt not. Bart. in. d. l. legatis. ꝛ perinde est acsi declararent mutuum esse negotiationem qḋ est falsum. Ex quibus omnib⁹ sequitur prima cōclusio vera ꝙ nō obstātibus obiectis in cōtrarium ex isto cōtractu debetur gabella. Laus deo.

Consilium. xxiiij.

1 Hoc consilium est de materia alterius cōsilij. s. vbi tractatur de dote cōmissa arbitrio alicuius declaranda.
Et an anteꝙ declaretur instrumentū sit liquidū ꝙ ex eo possit sequi captura persone.

In christi nomine amen.

Solet aromatum esse natura vt longe magis cōtrita redoleant: sic ꝛ veritas ꝙ̄tomagis conteritur ꝛ oppugnatur tāto clarior expulsis nebulis in lucē progredit̄. Cū itaqꝫ magister Martinus veritatem ꝛ iustitiam foueat in hoc iudicio pro qua satis al's abūdeqꝫ scriptū extiterat: nō tñ defuerunt depugnatores. Sed deo gratias referamus. Nā nisi fallor ex verbis ꝛ allegationibus ipsius iudicis mote nitentis suam sn̄iam defensare taliter apparet hec veritas ꝙ non pōt
1 nisi quodā quasi rubore negari. † Ante ergo ꝙ respondeamus ad id qḋ principaliter queritur: videlicet que sint partes iudi dicis appellationis super vtraqꝫ parte sn̄ie videndū est q̄ fuerunt fundamenta ipsius ꝛ motiua iudicis proferentis: ꝛ quia hoc nō possumus melius scire ꝙ ex ore ipsius idcirco credam⁹ in hoc his q̄ scribit ipse iudex in suis allegationibus. In pma igitur parte suarū allegationū in qua nitit̄ defensare primam partem sn̄ie dicit si bene percipio ꝙ fundamentuꝫ dicte prime partis sententie in qua reuocat ꝛ irritat capturā fuit fundatuꝫ super falsa causa: eo qꝛ fuit debita pro quantitate quadringētorum florenorū cōtenta in petitione tanꝙ debitā: ꝛ tñ revera non erat debita. Et si ita esset ꝙ esset debita: verū diceret allegans per iura sua ꝛ per ea que notant̄ in. l. fulcinius. §. ij. quib⁹ ex cau. in pos. ea. in glo. no. duo. Qḋ aūt nō esset debita probat ipse sic. Nā pater istius Petri ꝓmisit quantitatē interuentam videlicet quā declararet qdā tertius: ꝛ ita extat instrumentum ꝓmissionis ꝓductuꝫ. Nā in ipso nulla fit mētio de quantitate quadringentorū sꝫ solū de illa q̄ declararet̄: ꝛ sic cōtinet quātitatem incertā ꝛ nō liquidā ꝛ q̄ nunꝙ fuit liqda in iudicio nec liqdari potuit cū ille terti⁹ nunꝙ declarauerit vel saltim non infra terminū infra quē poterat. Sequit̄ ergo ꝙ nō poterat peti executio ex eo ꝓm Bal. vel saltē nō cū effectu ꝓm Bar. qꝛ saltim post petitionē vel post capturā factā debuit liqdari. ꝑ not. in. l. j. ff. depos. videlicet ꝙ ille tertius declarauerit dictā quātitatem quadringentorū qḋ factū ꝛ probatū non fuit nec fieri potuit peti ꝓm opi. Bal. in. l. j. ff. de leg. ij. vel lꝫ potuerit petiꝛ concedi ꝓm Bar. nō tñ potuit persistere ex quo nō fuit iustificata. ꝛ hec ꝓbat per sua iura ꝛ rōnes ꝛ autoritates bene per vnū foliū ꝛ vltra vsqꝫ adver. trāseo ergo. Et i hoc cōsistit effect⁹ suorum verborum. Sed aduertendū qꝛ ipse bene diceret ꝛ oia verba sua bene ꝓcederent si solūmodo fuisset ꝓductū in iudicio tā a principio cum captura fuit petita ꝙ ex postfacto pro ipa iustificanda instrumentū illud continens incertā quantitatē ꝛ nullum aliud per qḋ apparet illud fuisse liquidatum ad hoc bene tenderent allegationes sue. Sed hic ꝓductū fuit vna cum illo etiam illud continēs quantitatem certā. s. quadringentorum declaratam per partes ꝛ solutā: de qua solutione cōstat per cōfessionē ipsius mariti contentā in dicto scḋo instrumento. Hec aūt declaratio facta per partes succedit loco declarationis illius tertij: vel etiā iudicis: ꝛ sic ex hoc secundo instrumēto liqdatum fuit primū ꝛ declaratū fuit dictam quantitatē. cccc. forte debitam vt. j. patebit. igitur istud fundamentū est falsum. ꝛ sic sn̄ia in illa parte tanꝙ lata ex falsa causa debet per iudiceꝫ appellationis retractari. iuxta not. in. l. si is ad quē. ff. de acq. here. ꝛ per Inno. in. c. cū bertol. de re iudica. ꝛ per Joan. and. in. c. quoniā cōtra falsam. de proba. Captura tanꝙ cōcessa ex vera causa ꝛ ex vero debito debet cōfirmari. Qḋ aūt ista declaratio partium successerit loco declarationis illius tertij et etiam iudicis satis al's ostensum est. Dicit etiā iste idem iudex in secūda parte allegationū suarū que incipit in ꝟ. ex quo concluditur. Tenet hoc expresse ꝛ manifeste ꝙ alia declaratio non est necessaria: ꝛ concludit dictū Petrum esse obligatum: ꝛ per hoc sustinet secundā partem sue sn̄ie: ꝛ hic est considerandum. Tu fateris ipsum Antoniuꝫ esse obligatū: quero ex quo instrumento: certe ex solo primo non qꝛ illud cōtinet incertam quantitatem ꝛ nondū declaratā nec solutū: vnde nō pōt ex illo solo teneri cū promissio ibi cōtenta cōditionē tacitā habeat si declararet̄ ꝛ soluat̄ quātitas declarata. Si vero dicis ꝙ tenetur ex secūdo instrumento continēte cōfessionē. cccc. receptorū: tunc necesse est dicere ꝙ iō hoc sit: qꝛ ꝑ hoc scḋm instrumentum ꝛ confessionem contentā in eo seu solutionē q̄ ex hac ꝓbat̄ fuerint implete cōditiones supradicte cōtēte in primo: videlicet si declararetur quātitas ꝛ si postꝙ declarata fuit soluat̄: qꝛ igit̄ per hoc secūdū instrumentū declaratur ꝛ solutio facta apparet implete sunt conditiones predicte: ꝛ sic iste petrus est obligat⁹ ex promissione cōtenta in primo instrumēto ꝛ purificata per secundū instrumētū: nō ergo ex primo solo instrumēto esset obligatus Petrus vt dixi si nō extaret scḋm ꝑ qḋ purificatū primū nec ex solo scḋo si nō extaret primū: qꝛ in isto scḋo cōtinet̄ confessio tñ viri de. cccc. receptis. nō aūt cōtinet̄ ꝓmissio illor̄ qui ecōtra vltra verū se obligauerūt: necesse est ergo dicere ꝙ si Petrus est obligatus vt dicis tā ex primo instrumēto ꝯtinēte promissionem sit obligatus ꝙ ex scḋo purificante ꝛ liquidāte primum: ꝛ si ita est manifeste sequit̄ ꝙ fundamentū prime partis sn̄ie falsa est: qꝛ dicta quātitas quadringētor̄ est debita. Quo modo ergo ꝓcedit qḋ dicit dictus collateralis ꝙ istud debituꝫ quadringentor̄ ꝑ quo Petrus captus fuit nō erat verū debitum cū dicat Petrū esse obligatū ꝛ esse nō pōt obligat⁹ nisi ad illa. cccc. vt dixi: quomō ergo nō est debitū si Petrus est ad illa obligat⁹. Certe ista sunt repugnantia. Preterea declarādo aliquantulū ad qḋ al's cōsulendo scripsi dico aduertendū esse ad vnum in quo cōsistit tota fallacia huius negotij. Nā illi q oppugnant partem magistri Martini ꝛ iuuant Petrū principaliter se fundant in hoc ꝙ obligatio patris Petri dependebat a declaratione illius tertij que nunꝙ fuit facta: ꝛ sic nō extitit conclusio sibi inherens: ꝛ lꝫ recedat̄ a prima quo ad maritum non debet recedi quo ad eius fideiussores. Ego al's dixi ꝛ dico ꝛ credo veritatem dicere sicut deus est: ꝙ licet pater Petri ꝓmiserit restituere dotem declarandam per illū tertiū tamen obligatio sua non dependebat a dicta declaratione fienda: sed a solutione dotis. hoc probo sic. Declaratio illius tertij si facta fuisset non erat causa immediata ipsius obligationis dotis restituende: sed ipsa solutio dotis. sola enim declaratio nō fecisset oriri dictā obligationē dotis restituēde nec obligasset maritum ꝛ alios qui pro eo ꝓmiserūt ad hoc si dos non fuisset soluta: ipsa ergo solutio ꝯiuncta ꝓmissione ipsorum facit eā oriri: igitur ab ipsa solutione tanꝙ a causa proxima depēdebat dicta obligatio: non ergo curandū est de causa remota: sicut em̄ illa causa remota extitisset: vt quia declaratio facta fuisset et non fuisset orta dicta obligatio si non extitisset causa proxima videlicet ipsa solutio dotis: ꝛ sic econuerso posito ꝙ illa causa remota nūꝙ extitit: qꝛ declaratio nō fuerit facta: tñ ex quo ex

titit causa proxima que facit eam oriri et in esse produci: vt quia dos fuit soluta dicendum ipsam fuisse ortã vt sicut illud qđ nõ põt esse ex cã in esse pducēda si extat nõ sit cã impediendi si nõ extat. ¶Pro cuius vlteriori declaratione considerandũ est ꝙ in instrumento primo dotali due comprehēdebãtur obligationes. Una erat obligatio soceri de dote danda quã talis declararet. Altera mariti et aliorũ obligatorũ pro eo de eadē restituenda. Prima ergo facie videtur ꝙ declaratio illius tertij haberet determinare vtrãqꝫ obligationē: ꝙ vtraqꝫ obligatio depēderet ex illa obligatione que nõ facta videt̃ facere vtrãqꝫ obligationē titubare. Sed certe si recte consideramus ordinē: progressuꝫ nõ ita est. Ordo enĩ est iste ꝙ primo fiat declaratio qua facta certificabitur inquantũ socer teneatur: non dico ꝙ purificetur obligatio soceri: quia ipse erat pure obligatus etiã añ declarationē. ar. l. i. ff. de leg. ij. sed declarat̃ quantitas q̃ primo erat incerta hoc facto. Sequit̃ tertio in ordine ꝙ dos debeat solui fm dictã declarationē. Quarto sequitur in ordine ꝙ soluta dote maritus incipiat obligari et etiã alij pro eo ad id qđ soluitur et non in plus vel minus. Ex quo ergo sequit̃ ꝙ declaratio illius tertij est immediata causa certificãdi obligationē soceri de dote danda. Solutio vero dotis postea facta est immediata causa faciendi oriri obligationē mariti et partis eius de dote restituenda: et sic obligatio dotis dande precedit in ordine obligationem dotis restituende. Tũc dico ꝙ lꝫ in instrumento nõ specificetur iste ordo sed vtraqꝫ pars se obliget ad dotē declarandam per illum tertiũ dico ꝙ iste promissiones debent intelligi fm dictũ ordinem intrinsecũ. arg. ff. de here. insti. l. cũ in test. §. hec verba. de pecu. lega. l. quidã in testamēto. Cum ergo obligatio dotis dande precedat in ordine dico ꝙ dicta declaratio fiēda p tertiũ venit pncipaliter ad determinationē illius: nõ aũt alterius. s. dotis restituēde q̃ est p posterius duplici rõne. Prima quia semp sit determinatio eius qđ se hꝫ p prius: nõ aũt qđ se habet per posterius. ar. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. et pupil. Secũda quia inspiciēda est semper cã proxima que magis influit ꝙ cã remota: vel vt proprius loquar aliqua cã magis debet determinare subiectũ proximũ in quo magis influit ꝙ remotũ. ar. eorũ que not. in. l. iij. §. ea plurimis. de acq. pos. in gl. not. duas regulas. Hoc etiã dicit. d. collateralis. s. in suis allegationibus. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procur. Subiectũ aũt proximũ illius declarationis fiende erat obligatio soceri dotis dande ad quã declarandã veniebat: nõ autē obligatio dotis restituende quia non poterat venire nec ad illius originē nec ad illius declarationē. qđ ptꝫ: quia ipsa obligatio dotis restituende oritur ex ipsa solutione dotis[a] non ex declaratione vt dixi. Item declaratur ex quãtitate soluta nõ ex declarata per tertiũ cũ nõ in plus oriatur ꝙ sit solutũ. Cũ igit̃ dicta declaratio quo ad nullũ effectũ influat in obligationem dotis restituende non est dicendũ ꝙ ad illius determinationē veniat: sed soluꝫ dotis dande in qua influit effectũ declarationis: et sic verba illa promitto restituere dotē declarandã per talē recipienda sunt sano intellectu: videlicet promitto restituere dotem que soluet̃: q̃ solutio fieri debet fm declarationē talis prout actũ est non dico ꝙ me obligē ad dotem declarandã sed ad dotē soluendã quaꝫ verisimile est solui fm declarationē: lꝫ ergo nõ fuerit sequuta declaratio non est vis ex quo fuit sequuta solutio: quia ad illa me obligaui: et quia illa declaratio nõ determinat obligationē meã sed obligationē soceri: vnde rõnes oẽs q̃ fiunt pdicto Petro cessant in casu nostro: sed haberēt locũ si ageret̃ de dote dãda: puta si constaret matrimoniũ et dos nõ esset soluta nec ille tertius declarasset: maritus aũt vellet recurrere ad declarationē iudicis tunc posset dubitare. Primo vtrum esset recedendũ a persona. et dicendũ est ꝙ sic in casu isto: lꝫ al's realiter ꝯ. l. si quis arbitratu. de verb. obli. tex. est cũ glo. in. l. ij. C. de dotis promis. ratio est quã al's assignaui: quia hec incertitudo si nõ esset alteri cõmissa declaranda nõ vitiaret promissionē. vt in. §. gener. ergo illo nõ arbitrante recurritur ad iudicē per doctrinã Bar. in. l. si qs arbitratu. ¶Secũdo posset dubitari posito ꝙ a persona fideiussorũ datorũ per socerũ. videtur ꝙ nõ quia se subiecerunt snie certe psone. igit̃ ꝛc. l. cũ ap. semp. ff. iudi. solui. ¶Contrarium dico quia non subiecerũt se snie illius tertij tanꝙ ipsius singularis persone sed tanꝙ boni viri. semper enĩ hoc inest. vt dicit tex. in. l. hec venditio. ff. de cõtraben. emp. et. l. in proposita. pro socio. qđ ergo a iudice declarabit̃ qui est bonus vir censetur ab illo tertio declaratũ: et sic fideiussores tenentur qui in oẽm casum et causam videntur intercessisse que ex natura negotij procedit. ff. de verb. oblig. l. si seruũ. §. nunc videamus. et. l. mora rei. et qđ no. in. l. quero. ff. loca. Lex aũt cũ apud. loquit̃ quando subinisit se snie certi et determinati iudicis: et hoc casu procederent allegata pro Petro. In casu vero nostro cum agitur de dote restituenda cuius absolutio non determinatur ab illa declaratione non cadunt ista. Et posito ꝙ ab illa declaratione determinaretur: dixi al's et probaui ꝙ declaratio partiũ successit loco illius fiende per illũ tertiũ: nec est alia declaratione opus: et hoc idē expresse tenet pfatus. d. collateralis in secũda parte allegationũ suarum ad quam veniamus: et incipit in v. trãseo ergo. in qua secũda parte allegationũ prefatus d. col. volens defensare secundã partē sententie format primo vnum dubiũ in quo multũ laborat: et est tale. Cum maritus et illi qui pro eo se obligauerũt constituerunt se soluturos dotes declarandam per illum tertium in qua constitutione inest confessio dotis recepte: quomodo potest dicta tacita confessio stare cum ex forma ipsius appareat non esse receptam: eo quia fit de dote in futurũ declaranda. et sic tanꝙ continēs repugnãtiã et expressum errorem nõ valet: immo est falsa nisi dicamus ꝙ videatur recepisse in dotem naturã debitoris soceri: qđ ex declaratione fienda sequitur. arg. not. tex. in. l. pe. §. si vir. ff. solu. matrimo. per Bar. post Jaco. de are. tamen de hoc ipse dubitat: et multa verba dicit: et ꝙ hoc dubiũ per rõnem fuit tactũ. Sꝫ cũ reuerentia loquēdo non expediuit tm̃ super hoc laborare ꝗtũ fecit: et iõ alij nõ tetigerant: quia nec tangi meruit duplici ratione. Prima quia nego ꝙ sub illo constituto cõtineatur tacita confessio dotis recepte: immo cõtinetur sola pmissio de restituendo dotem que recipietur fm declarationē illius: et hoc iõ quia ex forma ipsius constituti apparet vt dicit dotem non esse receptã tũc cũ factũ fuit. vñ nõ continet id qđ nõ potest et qđ est contra ipsius naturam: promissionē võ cõtinet vt dixi quia nulla est repugnantia. Constat aũt ꝙ cõstituere se soluturũ idē est quod promittere per stipulationem. vt in ti. de consti. pecu. Secũda ratio est et ista est euidētior: posito ꝙ contineret tacite vel qđ expresse fuerint confessi se recepisse dotē declarandã adhuc nõ obstan. oppo. et dubiũ formatũ per ipm: tunc enĩ procederet si fuisset actũ: et petita captura solũ virtute illius instrumēti in quo dicta promissio et cõfessio de dote declaranda continetur tunc recte pcederent verba sua. Sꝫ hoc fuit actum: et petita captura etiã vtute alterius instrumenti in quo continetur confessio de quadringētis solutis: et sic de dote recepta et declarata. vñ ideꝫ d. colla. post longã disceptationem de hoc perpendit in versi. vnde modo quero. in quo ver. ipse illuminatus pgreditur in lucē veritatis: et cõcludit p magistro Martino eo modo et forma quo et consulentes p eodē concluserũt. dicit nanqꝫ in. d. v. ꝙ confessio secuta inter magistrum Martinum et magistrum Paulũ eius generũ prodest ꝯ illos q susceperũt in se obligationem quo ad finalem declarationē fiendã per iudicē qua declaratione iudicis amodo nõ est opus postꝙ partes ipse per earuꝫ cõfessionem declarauerunt: et hoc per rationē: quia nõ refert qd ex equipollentibus fiat vbi effectus modi expressi est necessarius ad effectũ actus. per not. in. l. gallus. §. et quid si tantũ. de libe. et posthu. hic aũt promissa fuit dos incerta que incertitudo poterat declarari vel per partes vel per electũ ab eis vel per iudicem: expresso vno istorũ alij videntur expressi: quia declaratio q̃ est effectus expressionis necessaria erat ad pmissionē. vt in. d. §. no. Hic aduertēdum quia ista fuit vna de principalibus rationibus allegatis in consilio reddito pro magistro Martino ad probandũ ꝙ declaratio partiũ succedebat loco declarationis fiende per illũ tertiũ de qua ratione pfatus. d. colla. trufatus est quia eam non gustauerat: nunc vero eam ponit pro suo fundamēto. Unde dicere possumus lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. Tenet ergo euidēter prefatus. d. colla. al's ꝙ non sit amodo necessaria illa declaratio iudicis ex quo emanauit dicta cõfessio inter partes que declarauit. Intelligo de confessione quadringentorũ receptorũ. nam illa est que declarat nõ alia de dote declaranda. quia illa nõ declarat ex quo sequit̃ ꝙ ipse est in opi. qui consultauerũt p magistro Martino: videlicet ꝙ declaratio facta per partes sufficiat ꝙ etiam ipe expresse specificat in ver. nec dicat aliquis. vbi respondēdo ad opi. que fieri posset ꝙ ex transactione partium finiatur compromissum: dicit ꝙ est finituꝫ eo fine qui pertinet ad perfectionem: scꝫ quo ad declarationis effectum: quia cũ cõpromissum et arbitrium collatum in illum tertium tenderet ad declarationem et secuta sit declaratio a partibus finituꝫ: idest impletum et perfectum est illud cõpromissum: et sic dicta declaratio habetur pro declaratione illius tertij. Sed certe consulētes pro Martino nihil aliud predicant: et in hoc stat tota vis. Ex quo ergo vos. d. iudex estis in ista opi. cur animam nostrã tollitis et datis nobis latorē. Preterea vos dicitis ibidem in versi. concluditur ergo ꝛc. qđ. d. Petrus est obligatus: et si ita est oportet dicere ꝙ ad illa. cccc. declarata p partes ad alia non potest esse obligatus: et si ita est ergo illa. cccc. sunt debita. Quo ergo pronũtiastis capturam nullã eo quia captus pro quãtitate nõ debita vel nõ declarata ista sunt adeo ꝯtraria ꝙ probatione nõ egent:

a ¶Dotis. Facit qđ habet̃ per do. Bar. sozi. in cõsi. ccvij. inci. in cã do. Anne. in vsi. lꝫ ad hoc rñdet. et i cõsi. clxx. incip. in psenti. v. cõfirmant̃ premissa. i scda parte. ꝙ filia dr dotata qñ tradit̃ dos: quia ꝯtctus dotis ē ꝯtctus q re pficit̃ lꝫ nõ incipiat a traditiõe lꝫ a pmissione: et pmissio nõ dicat̃ ꝯtctus nec sit ꝯtctus nominatus.

ne non egent: nō pudeat ergo corrigere ꝛ in melius emendare quod perperam gestum. extra de accusa.c.qualiter.

¶ Ex his repilogo conclusiones infrascriptas.

¶ Prima cōclusio ꝙ declaratio cōmissa in illum tertiū nō habebat determinare vel limitare obligationes mariti ꝛ obligatorum pro de eo dote restituenda: cū in causa dicta declaratio nullum effectū influeret nec effectū originis nec declarationis. Nam ambos effectus predictos recipere habebat dicta obligatio a solutione dotis ꝛ a quātitate que vere soluebať. Ex hoc sequitur correlariū ꝙ si nō habebat eā determinate nec aliquē effectum in eā influere ꝙ lꝫ dicta declaratio facta nō fuerit nō nocet magistro Martino quominus orta fuerit obligatio tam contra generū ꝙ̄ contra obligatos pro eo postꝙ̄ ipse vere soluit dotē: videlicet.cccc. que solutio est que influit in obligationem dotis restituende tā effectu originis qꝛ facit eam nasci cū prius nata non esset ꝙ̄ etiā certitudinis q̄ reddit eam.

¶ Secunda principalis conclusio est ꝙ dicta declaratio fiēda per tertium veniebat principaliter ad determinationē obligationis dotis dāde ex parte soceri anteꝙ̄ dos esset soluta: qꝛ cum socer esset obligatus ad dotē incertā dicta declaratio habebat eam certificare: ꝛ sic ad illi⁹ determinationem veniebat in quam influebat effectū declarationis ꝛ tanꝙ̄ in subiectū magis proximum. Ex hoc sequitur ꝙ oīa iura ꝛ rationes q̄ allegātur pro Petro possent proprie ꝓcedere si nūc ageretur de dote danda: qꝛ constaret matrimonium ꝛ dos non esse soluta per socerum ꝛ ille non declarasset tunc proprie cedetur dubiuꝫ an recederet a persona tam respectu principalis ꝙ̄ fideiussoris: qꝛ deficiente dicta declaratione videretur titubare obligationes que determinabantur ab ea: nō aūt procedūt in casu nostro in quo agitur de obligatione dotis restituende q̄ ab ea declaratione nō determinabať cū ab ipsa nullū effectū sortiretur: ꝛ sic cuꝫ non poterat dare esse vel substantiam non possit eam tollere.

¶ Tertia conclusio est ꝙ posito ꝙ dicta obligatio dotis restituende determinareť a dicta declaratione tñ nō nocet lꝫ facta non fuerit postꝙ̄ facta fuit a partibus q̄ succedit loco illius: ꝛ in hac conclusione est etiam idē.d.collate. ¶ Ex predictis seq̄tur respōsio ad quesitū ꝙ partes iudicis appellatiōis sunt pronuntiare male fuisse ꝓnūtiatū per iudicē cause principalis inquantum reuocauit ꝛ irritauit capturam ꝛ pronūtiare capturam illam valuisse ꝛ tenuisse ꝛ potuisse fieri ꝛ eam valere ꝛ tenere ꝛ illum fuisse ꝛ esse detinendū quousqꝫ solueriť: in altera vero parte faciente pro magistro Martino cōfirmare: allegationes autē prefati.d.collateralis facte in cōtrariū tolluntur per alias obligationes eiusdē factas pro sustentatione secūde partis: ꝛ per ea que.s.dixi. Laus deo.

¶ Consilium.xxiiij

1 ☞ In hoc cōsilio cōtinetur declaratio cuiusdam reformationis qua disponebatur ꝙ si in vno casu augeatur pretiū pānorum in alio diminuatur: an ꝯtra eū qui cepit augere possit agere sed expectari diminutio.

In christi nomine amē.

1 ¶ Dubitatio istius negotij consistit in hoc.† Nā si dictus Augustinus vno ꝛ eodē cōtextu creuisset pretiū in quibusdā pānis ꝛ in quibusdā tantūdeꝫ diminuisset nullū esset dubiū ꝙ licite hoc fecisset ꝛ deberet gaudere beneficio dicti statuti. Idē esset si nō eodē cōtextu sed primo accreuisset in quibusdā anteꝙ̄ diminuere ex alijs notū tamen fecisset officiali ꝛ ideo augebat in illis: qꝛ intēdebat diminuere tantūdē in alijs: tunc eñ constaret ꝙ nō malitiose auxisset in illis sed aīo seruandi statutū: in his duobus casibus sine dubio locū haberet dispositio statuti ꝑmittentis pretia in quibusdam crescere dūmodo in alijs tantūdem diminueret. Sed nos sumus in tertio casu quo iste Augustinus nec eodē ꝯtextu hoc fecit nec officiali notū fecit: cur pretiū illorū pannorū augebat ꝛ sic non constat quo animo illud fecerit: an ex eo ꝙ vellet de alijs diminuere tantūdē ꝛ tunc fuisset animus bonus: an ex eo ꝙ non intenderet hoc facere: sed potius fraudē cōmittere ꝛ tunc fuisset animus malus ꝛ sic non prodesset beneficio statuti: qꝛ dolus ꝛ fraus patrocinari nō debet. In dubio autē presumi videtur contra eū qd̄ habuerit malū animū eo qꝛ facit actū de se prohibitū.s.ponēdo maius pretiū ꝙ̄ sibi ꝯstiterit. hec eñ est falsitas.ff.de falsis.l.j.§.qui in rationib⁹. vbi videť tex.glo. que cū sit de sui natura ꝓhibita videtur dolose cōmissa.i. non animo diminuēdi tantūdē de alijs.ar.C.de iniurijs.l.si nō cōuitij. Et sic tanꝙ̄ ex delicto pfectoꝛ perpetrato videť puniēdus pena ordinaria statuti: ꝛ ꝙ non prosit sibi nunc dicere qd̄ vult de alijs pānis perficiēdis diminuere: qꝛ ista esset quedam penitentia delicti iam perfecti ꝛ consummati: que non solet a pena releuare.ff.de furtis.l.qui ea mente. vel saltim videtur delictuꝫ inchoatum licet non perfectum qꝛ ex duobus perficitur: videlicet si maius pretium apponatur in quibusdam: ꝛ hoc est vnuꝫ. ꝛ de alijs nil diminuatur: ꝛ hoc est aliud: licet hoc scd̄m adhuc non extiterit tamen extitit primum ex quo videtur maleficiuꝫ inchoatū ex qua inchoatione solet apponi pena saltim extraordinaria.ff.de extraordi.crimi.l.j.§.fi. non ergo videtur iste impunis. Preterea id quod nūc iste offert videlicet se velle tātūdem de alijs diminuere videtur offerre non spontanea et libera voluntate sed timore inquisitionis formate contra eum: ꝛ sic sibi non videtur proficere per ea que not.in.c.de hoc aūt. de simo.in glo.ij.super verbo iniuri. ¶ His non obstantibus videtur contrarium dicendum ꝙ iste Augustinus excusetur offerendo velle diminuere de alijs quantū auxit in istis. Et ad hoc ostendendum tolamus primo obiecta que non faciunt ad casum nostrum: nam id quod primo loco dixi videlicet ꝙ istud delictuꝫ videtur perfectum ex hoc solo ꝙ immutauit veritatē. certe istud procederet si statutū de quo.s. nō extaret. ꝛ sic innitere mur solum iuri cōi: qd̄ vult in talibus non mutari veritatem: ꝛ ꝙ talis mutatio hoc permittit: videlicet apponere maius pretium in vantagiatis dūmodo tantūdem diminuatur de alijs. cessat ergo ius cōe ꝓhibēs veritatē mutare ex quo statutū permittit: ꝛ sic non obstat.§.qui in rationib⁹. nec etiā.l.qui ea mēte. qꝛ hic nō fuit delictum consummatum. Item nec obstat secundū qꝛ nec etiam sententiatū videtur: nā id qd̄.s.dixi in contrariuꝫ procederet si statutū inciperet a ꝓhibitione loquēdo negatiue puta si diceret ꝙ nulli liceret apponere maius pretium sub certa pena nisi ꝛc. tunc enim apponendo maius pretiū inciperet ab actu prohibito ꝛ sic saltē videretur delictū inchoasse ꝛ loqueretur qd̄.s.dixi. Sed statutū istud non sic loquitur. dicit eñ che sia licito a chi li hauera cōprati crescere li pretij ꝛc. si vera mente ꝛc. Ecce ergo ꝙ non loquitur prohibitiue sed permissiue. Item nō negatiue sed affirmatiue. Tunc ergo arguo sic. Iste actus crescendi pretia non est prohibitus immo ꝑmissus ex forma statuti dūmodo sequať diminutio in alijs. Iste ergo Augustinus augendo pretia dictoꝝ pannorum non incepit ab actu prohibito sed permisso: ꝛ si non potest dici delictū perfecisse nec inchoasse: licet autē ille actus non fuit prohibit⁹ prima facie: ꝛ quo ad verba: futurus tamen euentus habebit declarare si fuerit licitus vel non: quia si sequatur diminutio in alijs remanebit licitus in affectu sicut fuit in verbis: al's si nō sequatur diminutio declarabiť extunc fuisse licit⁹ a principio. sed dicit lex in fini.ff.de vsufru.l.sed ꝛ si quid stipuletur.§.j.in versi.iulianus.ibi.numerationem pretij declaratam.et de iure fisci.l.iij.§.quādo autem.ad fille.l.si exheredatus.de stipula.seruo.l.si seruus meuꝫ.§.seruus capto.in fi.§.seque.facit extra de frigidis.c.faternitatis.in fi. ¶ Cum igitur stet in dicto Augustino vtrū velit diminuere de alijs vel non ꝛ sic reddere primum actum licitum vel illicitū. dicendum est ꝙ dictus officialis nimis festinauit inchoare inquisitionē supradictam cum sibi non constaret adhuc dictū actū fuisse illicitum: ꝛ per consequens illum deliquisse ex quo sequiť ꝙ dictus Augusti. offerēdo qd̄ offert euitat ob quam causam crescebat pretia illoꝝ. Nā hanc necessitatem notificandi non imponit sibi statutū: sed remittit solū in personam suam vt ex ei⁹ verbis apparet. ¶ Nec obst. dum dixi ꝙ presumitur malo animo fecisse. nam illud est verum in his que sunt in genere prohibitorum. ꝛ ita loquitur l.si non conuitij. Sed iste actus augēdi pretia est de genere permissorum ex forma statuti vt dixi: ꝛ sic potius presumitur animus bonus ꝙ̄ malus.ff.pro socio.l.merito. Potissime qꝛ cōuenit nature negotij.ff.de test.l.ob carmē.§.si testes. nā dicitur ꝙ pāni quibus auxit pretiū sunt vantagiati: ꝛ alij quos nonduꝫ recepit disuantagiati. in quo casu permittitur augere pretiuꝫ ex forma statuti. Presumendum est ergo ꝙ illa intentione et animo auxerit vt de alijs diminuat: quia hoc conuenit nature negotij ꝛc. ꝛ quia hoc est.vt.d.§.si testes. ibi. credēdū est ꝙ nature negotij ꝛc. quia hec est benignior interpretatio.l.si ꝑses.ff.de penis. Laus deo.

¶ Consilium.xxv.

1 ☞ Hoc in cōsilio habetur de quodā cōpromisso ꝛ laudo subsequuto ꝛ queriť qd̄ veniat in cōpromisso in quo dictū fuit super litibus questionibus ꝛ cōtrouersijs causis ꝛ differētijs que vertebantur occasione hereditatis.d.Catherine.

Et an tale cōpromissum sit speciale.

2 Et quid operatur clausula de omni ꝛ toto eo intelligatur esse lis ꝛc. super quo fuerit pronuntiatum.

Et an per talia verba veniat redditio rationis.

3 Et an arbiter possit laudare ꝛ dicere condēno te ad reddendaꝫ rationem: ꝛ casu quo non reddes adiudico totam hereditateꝫ titio cui ratio reddenda erat cum tertia hereditatis pertineret condemnato.

In christi nomine amen.

¶ Licet satis copiose scriptũ sit pro vtraq; parte su
per isto negotio: reducã tñ me ad duo breuia in qui-
bus stat iudicio meo tota substantia & medulla: omissis super-
1 fluis. ¶ † Primũ in quo consistit dubitatio primi articuli est:
qz cũ istud cõpromissum factũ fuerit super litibus & questioni-
bus & cõtrouersijs que vertebãtur inter partes noĩe & occasiõe
hereditatis dñe Catherine & cuiusdã scripture super diuisione
hereditatis predicte facte sine dubio dictũ cõpromissum videt̃
spãle quo ad illã hereditatẽ tm̃ & q̃stiones inde oriẽtes q̃ pos-
sunt esse plures. s. super hereditate diuidẽda. Itẽ super fructi-
bus ab altera tm̃ perceptis. Itẽ super sumptibus per vnũ tan-
tum factis. Itẽ super dolo & culpa cõmissis. C. de eo qui pro tu.
l. pe. Quas omnes questiones cõpromissum hoc cõplectit̃: iõ
dictuz fuit generaliter de oĩb' litibus &c. Et hoc respectu fuit
generale: sed inquantũ se restringit ad lites vertentes occasio-
ne dicte hereditatis totũ fuit speciale: & si ita est non videt̃ ve-
nire in eo redditio rationis tutele: qz illa nõ descendit ex here
ditate dñe Catherine vel occasione ipsius: sz ex hereditate pa-
terna & auita dictorũ fratrũ & nepotũ que fuit ab illis tanq̃ tu-
toribus administrata ab ipsius occasione. Unde superflua re-
linquitur disceptatio tacta de occasiõe vel cã proxima & remo
ta: vna ergo species expressa non includit alterã penitus diuer
sam & separatã: nec eã ad se trahit. ff. de ser. rusti. predi. l. si do-
2 mus. de aqua plu. ar. l. si prius. in princi. † Nec videtur obstare
clausula illa generalis: videlicet q̃ de omĩ eo & toto &c. Nam vi
detur restringẽda ad specialia. s. expressa. tex. est in. l. quotiẽs.
C. fami. herci. Et si dicat̃ scd'm si non adderet aliã spẽm nihil
operaret̃. Respondeo immo in multis & in hoc videt̃ mihi q̃
deficiant scripta aliorũ: nam dico q̃ in multis operatur etiam
si non addat: tollit eñ quoddã dubiũ qd' poterat oriri ex prece
dentibus verbis cõpromissi: fuit eñ factũ cõpromissum de liti
bus questionibus & controuersijs causis & differẽtijs &c. q̃ vba
intelligũtur qñ est aliquis articulus sup quo inter partes fuit
pcessum ad contestationẽ: & tũc pprie dr lis. Uel qñ ad libelli
oblationẽ & citationẽ: & tunc dicitur ppria cã vel q̃stio Uel qñ
ad contentionẽ extraiudicialẽ: & tunc dr controuersia: vt hec
habentur ex no. in. l. causas vel lites. C. de transac. fini. regũ. l.
iij. ad trebel. l. lucius. §. tres heredes. ¶ Modo posset esse qd'
arbitri pronũtiarent super aliquo articulo in quo per nullum
predictorũ fuit processum: & de quo nunq̃ fuit inter partes ali-
qua disceptatio: & sic posset obijci contra laudũ qd' nõ tenet eo
qz cõpromissum factũ fuit de litibus & controuersijs. Item su-
per isto vero nunq̃ fit lis vel controuersia nec aliqua discepta-
tio inter partes: & sic videtur q̃ non valeat etiã si articulus il-
le pertineret ad hanc hereditatem. Hoc enim non sufficit nisi
etiam super eo fuerit controuersia inter partes & cõtentio. Ad
hoc tollendũ fuit apposita illa clausula per quã releuat̃ pars
ab onere pbandi vt sic presumantur fuisse cõtrouersiæ conten
tio eo ipso qd' sup illo fuit iudicatũ: nõ ergo addit illa clausula
speciem nouã litis sed super speciebus expressis dubitationez
tollit. ¶ Breuiter his non obstantibus dicendũ videt̃ verius
q̃ hic articulus reddende rationis cadat in isto cõpromisso nõ
virtute dicte clausule per ea que dicta sunt. sed virtute alterius
que immediate subijcitur: videlicet & ea & id totũ in presenti cõ
promisso venisse & veniat &c. ex qua clausula manifeste appa-
ret q̃ partes nõ solũ voluerũt cõpromittere de litibus & articu
lis orientibus occasione dicte hereditatis: sed etiã de illis arti
culis super quibus fuerit pronũtiatũ & de oĩbus intelligatur
fuisse lis & q̃stio: & perinde est acsi a principio dictũ fuisset com
promittit de questionibus orientibus ex hereditate dñe Cathe
rine & etiã de oĩbus articulis sup quibus fuerit pnũtiatum vt
patet ex copula: & apposita in dicta clausula dum dicit: & ea et
id totũ &c. q̃ copula solet adijcere aliqd' nouũ. l. ea tñ adiectio.
de leg. iij. modo si ita fuisset a principio compromissum vt dixi
clarum esset q̃ istud nõ esset cõpromissum speciale tãtũ: immo
partim speciale quo ad specificata & partim generale quo ad
non specificata: sed prima per arbitros pronũtiãda: secuta er
go pronũtiatione perinde est acsi a principio fuisset specificatũ
in cõpromisso id qd' in laudo continetur. l. asse toto. de here. in-
sti. de leg. ij. vnũ ex familia. in princi. Preterea adhuc videt̃ q̃
a clausula illa qd' de omĩ eo & toto[a] &c. habeat illud importare.
Nam intelligendo eo mõ quo. s. dixi videt̃ q̃ in casu nostro nõ
haberet aliquid importare. Nã hic factũ fuit cõpromissum de
questionibus q̃ erãt tempore cõpromissi & de eis que oriẽtur eo
durante. Modo licet sit possibile q̃ arbitri pronũtient sup ali
quo articulo pertinẽte ad hereditatẽ dñe Catherine de quo añ
cõpromissum nunq̃ fuit inter partes disceptatũ: tñ non videt̃
possibile q̃ saltim durãte cõpromisso disceptatũ non fuerit vel

a ¶ Toto. Uide do. Alexã. de imo. in cõsi. lxvj. in. ij. col. in pma parte.

b ¶ Cõditionẽ. An añt snĩa cõditionalis teneat. Uide. d. pe. phi. cor. in cõsi. lxxxi. inci. viso. per totum. & in consi. cclxij. inci. p euidentia. in littera. a. in. iiij. pte.

contentio inter partes. Cũ ergo ista veniant virtute primoruz
verborũ dico q̃ dicta clausula & q̃ de omĩ eo & toto nõ posset in
casu nostro operari illud effectũ de quo. s. dixi. qz dubiũ illud
est sublatũ p verba precedentia: oportet ergo q̃ aliquid nouuz
addat illa clausula: & sic cõcludo dictũ articulũ rationis red-
dende venire in cõpromisso & arbitros predictos fuisse super il
lo dispositiue pronuntiare: fortius ergo potuerũt in vim cõdi-
3 tionis resolutiue apponere. & hoc de primo. ¶ † Circa secũduz
passum dubitatio consistit in hoc videri meo. Nã posito q̃ di
ctus articulus reddende rationis non veniret in hoc compro-
misso & sic dispositiue nõ potuissent pronũtiare si pnũtiassent
isto modo: videlicet q̃ rationẽ redderent & si nõ redderẽt cõdẽ-
nasset eos ad penam neutra pronũtiatio teneret nec sup rõne
reddenda nec super pena qz neutra cadit in cõpromisso. vt. l.
non distinguemus. §. de officio. de arbi. & l. quid tñ. in fi. sed in
tentio istorũ arbitrorũ erat ista. s. condemnare istos ad redden
dam rationem. vt patet ex verbis eorũ appositis in. iij. c. & si nõ
redderẽt loco pene totã hereditatẽ adiudicare illis nepotibus
& priuare illos eorũ tertia. vt patet ex resolutiua quã fecerũt in
casu nostro in quo ratio redderetur & sic fuit eorũ intẽtio nil im
mutare de diuisiõe hereditatis facta inter eos in casu quo Lu
cas & Jacobus rationẽ redderẽt: al's loco pene totam illis ad-
iudicare: verũ videntes hoc nõ posse facere per directum fece-
runt per indirectũ & sic per fraudem: vnde inspecta eorũ intẽtio
ne que ex laudo colligitur perinde est acsi condẽnassent Lucã
& fratrem ad reddendã rationem: & in casu quo non redderent
eos priuasset dicta hereditate & totam adiudicasset nepotib':
quo casu non valeret pronũtiatio eorum: nec super principali
tanq̃ non cadente in compromisso: nec super pena per. d. l. qd
tamen. & ita fuit vt dicitur al's per plures cõsultum in simili in
ter quos ego recolo fuisse & consultũ habeo. Ea que nõ possunt
directo fieri: nec etiã per indirectũ & per fraudem. l. heres me'.
§. fi. de condi. & demõ. & qd' not. eo. titu. cũ tale. §. si arbitri. per
verba. & cõcludamus sic q̃ ista adiudicatio ideo dicat̃ nulla q̃
facta fuit in fraudem pene: & sic si expresse fuisset penaliter ap-
posita non valeret p not. in. d. l. quid tñ. per doct. ita & si appo-
sita dispositiue in fraude tñ. Sed aduertẽdũ qz predicta proce
derent qñ id qd' loco pene fuit appositum directe vel indirecte
nullo modo caderet in cõpromisso ita q̃ super eo posset pronũ
tiari dispositiue: ita loquitur. l. quid tamen. §. fina. et ita fuit
casus sup quo fuit cõsultatio si bñ inspiciat̃. Sed in casu nostro
ista adiudicatio hereditatis quã volumus dicere fuisset frau-
dulẽter apposita loco pene cadebat in cõpromissum: qz expres-
se dicitur in eo q̃ arbitri possint eam adiudicare vni eorum vel
pluribus vt in eo patet: vñ clarũ est q̃ illi potuissent eam istis
nepotibus pure & simpliciter adiudicare si voluissent ex pote-
state eis data: ergo & cõditionẽ ad idẽ vel modificationẽ. ff. de
in lit. iurã. videamus. §. sed an iudex. & l. in actionibus. ij. rñ.
b Quia & iudex in sua snĩa põt apponere cõditionẽ[b] in adiudica
tione: igitur similiter potuerũt eã pure factã resoluere sub con
ditione cum habeant potestatem ex cõpromisso reuocãdi ex to
to iudicata: ergo & reformandi vel cõditionaliter reuocãdi. ff.
de pac. l. iurisgen. §. adeo. ibi dñ dicitur põt totũ tollere cũ nõ
& reformare. ¶ Plus dico q̃ si arbitri predicti cõdemnassent
istos ad reddẽdã rationẽ & in casu quẽ nõ reddiderint loco pe-
ne adiudicassent totã hereditatem istis nepotibus: licet nõ va
leret illa cõdemnatio quatũ ad hoc vt possent cogi reddere ra
tionem: si ponamus in cõpromisso illud nõ cadere: ad qd' cogi
posset si valeret. l. qui rome. §. flauius herennius. ff. de verbo.
oblig. tamen valent quantũ ad effectũ conditionis quam adij
cit ad adiudicationem & ipsa adiudicatio valeret si ratio non
redderetur: qz ista sunt diuersa & se nõ cõtingũt. vñ vitiato vno
nõ vitiatur alterũ. l. j. §. trebatius. de aqua quotidia. & estiua.
¶ Dico ergo cõcludendo q̃ isti arbitri ex potestate adiudicãn-
di eis expresse data potuerunt pure & simpliciter adiudicare to
tam hereditatem istis nepotib': & hoc est clarũ nec aliquis face
ret hic dubiũ & hic nõ est casus noster. ¶ Itẽ potuerũt adiudi-
care conditionaliter. s. si illi nõ reddiderint rationẽ vt. s. dictũ
est. & iste sic nõ est casus noster. ¶ Itẽ tertio dico q̃ potuerunt
adiudicare pecunialiter: videlicet si primo cõdẽnassent ad red
dẽdã rationẽ: & si nõ reddiderint adiudicauerint: tũc eñ lz nõ
valuerit cõdẽnatio quantũ ad effectũ dispositiuũ: & sic nõ pos-
set dici pena incipere a pcedẽti dispõne: potuit tñ valere q̃tũ
ad effectũ cõditionalẽ. & colligit̃. ff. de cõdi. & demõ. cõiũcta. l.
seruo alieno. §. fi. de leg. j. & s. dixi. & sic dicet̃ pena icipere a pce
dẽti cõclu. valeret etiã ipa adiudicatio. qz psupposita potesta
te adiudicãdi vt dixi qualitercunq; fecerint eã valet nec video
cãm quare nõ valeat: & iste similiter nõ est casus nr̃. ¶ Itẽ dico
q̃rto ex pdictis q̃ si oĩa pdicta vera sunt sequit̃ necessario deter
minatio in casu nr̃o vbi fuit facta adiudicatio pure & resoluta
sub conditione

sub conditione ꝙ vtraqz valuit tam adiudicatio ꝙ resolutio. Primum pz in potestate quā habent vt dixi. ¶ Nec obstat qd primo loco apposui ꝙ facta fuit in fraudē pene. Nam vt supra dixi si expresse fuisset facta penaliter ⁊ directe valuisset: ergo ⁊ si indirecte fuit qd obstat quominus valeat. ¶ Nec ob. l. quid tñ. ibi in fi. qꝛ de pena non fuerat cōpromissum. ¶ Item nō ob. determinatio al's facta qꝛ ⁊ ibi de quātitate illa condēnatiōis nō fuerat expresse cōpromissum nec suberat alia cā cōdēnationis nisi fraus que fiebat loco pene: hic vero fuit expresse cōpromissum de adiudicatione. ¶ Item non ob. l. augerius: qꝛ nil facit ad ꝓpositū pluribus rōnibus. Prima qꝛ illa loquitur de appositis in modū cōditiōis que reijciūtur si sunt talia que p modū dispositionis non potuissent apponi. Sed nos querimus de adiudicatione hereditatis que fuit apposita per modum dispositionis ⁊ apponi potuit vt dixi vnde nil ad ꝓpositum: posset eñ induci quātū ad factū reddende rationis sed nos de illo nō qrimus: sed de adiudicatiōe an vitietur. Preterea ibi loquitur de prohibitis que sicut nō possunt dispositiue ita nec conditionaliter apponi: nos loquimur de non prohibitis licet de non permissis. s. de articulo rationis reddende qui non est ꝓhibitus: lz non fuerit in cōpromisso contētus. ⁊ sic nō ꝑmissus. Modo in talibus regula est qd lz dispositiue non possint apponi: vt. l. seruo alieno. §. fi. de le. primo. possunt tñ apponi cōditionaliter. l. meuius. de cōdi. ⁊ demō. poterat ergo adiudicatio fieri sub cōditione si non reddatur ratio sicut sub qualibet alia conditiōe nō prohibita: vt. s. dixi. Preterea ibi vitiatur conditio nō ꝑncipalis dispositio ideo nil ad effectum illa. l. ¶ Ultimo nō obstant iura loquētia de onere apposito grauato: quia nil faciūt ad propositū loquunť ſm verū intellectū qñ procedit dispō turpis vel impossibilis de iure vel de facto tūc enim nō valet adiectū loco pene. Sed hic etiam ꝓcessit dispō de reddēdis rōnibus licet esset inualida eo quia in cōpromisso non comprehenditur tamē nō est impossibilis vel reprobata a iure. Et si dicatur ergo non debet puniri si eā non implet ex quo est inualida: ⁊ sic videtur qd adiudicatio hereditatis q̄ censeť facta loco pene nō valet nec punitur ille q nō implet dispōnem inutilē quā iplere nō teneretur. Rñ. imo valet nō tanꝙ dispō penalis. cū precessit dispō inualida: sed tanꝙ dispō de per se ⁊ sub cōditione facta ⁊ ex ptāte dictis arbitris attributa. Preterea ⁊ aliter pena potest incipere vel a precedenti dispōne: vel a precedenti cōditione. l. ita stipulatꝰ. ff. de ver. ob. In casu nostro si arbitri cōdēnassent ad reddendā rationem ⁊ in eius defectum adiudicassent hereditatē dico ꝙ si prima cōdēnatio valeret sequēs adiudicatio hereditatis facta loco ꝑsone diceretur incipere a ꝓcedēti dispōne et cōmitteretur illo interpellato de reddēdo rōnez ⁊ existēte i mora: vt. d. l. ita stipulatus. si vero dicamus eā nō valere ꝙtum ad dispōnem nihilominus valet quo ad cōditionē: ⁊ tunc dicitur incipere a precedēti cōditione: ⁊ cōmittiť cū desinit posse reddere eadē. l. ita stipulatꝰ. si igiť ita esset si latū fuisset laudū modo ꝑdicto p quē apperet adiudicationē ꝑdictā fuisse factā penaliter ⁊ directo ⁊ sic in oēm casum valeret. idē erit in casu nostro si volumus qd ista adiudicatio tanꝙ fraudulenter facta in locuz pene resoluať in dispositionē directā ⁊ perinde sit ac si cōdēnassent ad reddendā rōnem ⁊ in eius defectū penam adiudicationis apposuissent. dico enim qd sicut valuisset dispō penalis de adiudicatione ita ꝓma dispō valuisset. Quo casu diceretur incipere a precedenti dispositione: si vero nō: quo casu dicereť incipere a precedēti cōditione ita ibi. Laus deo.

¶ Consilium. xxvi.

1 In hoc consilio continetur ꝙ in libello nō est necesse facere mentionem de tēpore legati facti ⁊ petiti: ⁊ tamen si fiat necesse hz probare nisi sit clausula non se astringens ⁊c. ⁊. 2.
2 Testiū dicta non reducūtur ad concordiam cū dicto partis qñ prima facie discordarent.
3 Et qualiter intelligatur dictio vltra prolata a teste.
4 Et quando tempus sit de substantia actus.

N christi nomine amen.

1 ¶ †Certum est qd dñs Florentius nō habebat ī suo libello necesse facere mentionem de tempore dicti legati facti: vz de anno. mense vel die: quia tempus actus gesti necessario inest ipsi actui ⁊ habet cōcomitantiā cum eo nec erat alterius nature legatum predictum si factuz fuisset vno tempore ꝙ altero immo eiusdem. Ideo tale tempus adijcere in libello vel positionibus supuacuū fuisset. vt no. Inn. de re iud. c. abbate sane. super verbo donationis. ⁊ Barto. in. l. libellorum. ff. de accu. Et si non fuisset appositū similiter non necesse erat ꝙ testes super ipō deponerēt: vt no. in Spec. de teste. §. iam de interrogatorijs. versi. itē de tpe. ⁊ per Inno. de accu. c. qualiter et qñ. ⁊ per gl. in. l. ob carmē. de testi. in. §. fi. Qñ eni talis nature est actꝰ gestꝰ vno tpe qualis esset si sec̄t gestꝰ alio tpe: tūc tps non dicitur esse de substātia actus quātū ad finez agendi. Et hoc cum disputandū est de ipso actu tm̄. Sed si disputaretur de tpe ipsiꝰ
a actus propter forte prescriptionē: tūc tps est de substantia[a]. idē si ꝓpter aliā cām q̄ variareť ex tpe. C. de proba. l. matrez tuā. ff. de neg. ge. l. cum actū. In proposito legatū istud talis est nature si factum fuerit eo tpe qd in libello ⁊ positionibus expressum fuit: qualis esset si fuisset factū alio tpe nec ex diuersitate tēpoꝝ diuersificaretur cōditio eius. Itē in casu nostro agitur soluz de ipso legato. s. an factū fuerit vel non. de tēpore vero qñ factum fuerit vel non principaliter nō agitur quātū ad agentem. ideo supfluo ipsuz tps in suo libello adiecit: ⁊ etiā supfluo de ipo articulauit. ¶ Uidēdū est ergo an ex q̄ sic fecit necesse hēat ꝓbare. ⁊ videť ꝙ sic: quia videť se astrinxisse ad ipsius probationez. vt in. c. lz causam. de proba. ⁊ ita videť determinare Bar. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. ſm Ricar. malū. qui sic determinauit per. l. habebat. in prin. ff. de insti. ⁊ per glo. in. l. pantonius. §. rei perduellionis. ff. de acqui. here. ⁊ per Cy. in. l. i. C. qui accu. nō pos. facit qd no. Inno. ⁊ Hostien. in. c. proposuit. de cle. excōi. Breuiter istud esset verum si non fuisset in libello apposita protestatio non astringens se nisi ad ea que sufficiunt ad victoriā sue cause ⁊c. sic enim procedunt allegatiōes supradicte. Sed quando talis clausula apponitur non astringitur ad probandum: ideo qd supfluo fuit appositū. vt no. Bar. in. l. diuus. ff. de re. iud. q sic intelligit. c. lz. de ꝓba. in quo fundata est opi. supradicta. Per qd dico ꝙ cū dñs Florentius dictum tempus superfluo apposuerit in suo libello ⁊ articulis: vt. s. dixi per clausulam. s. dictā non astringens ⁊c. appositam in vtroqz releuať approbatio ipsius. Et sic ꝯcluditur ꝙ licet testes sui non deposuerūt de dicto tpe nō propterea dz succūbere immo debet obtinere: qꝛ in probādo legatū sunt contestes. Concordant enim tā in loco ꝙ in contestibus ⁊ in tpe nō discordant. Dicit enim ꝙ legatū fuit factum iam elapsi sunt anni. x. ⁊ vltra. Constat autē qd si factum fuit. cccciij. de mēse Aprilis prout dictū fuit in libello ⁊ articulis verū est dicere qd depositionis testiū elapsi erant anni. x. ⁊ vltra. Et sic ꝑnt dicta dictorum testiuz se referri ad tē-
2 pus exꝑssum in libello ⁊ cōcordari cum eo. ¶ † Nec ob. qd no. Inno. de off. dele. cōsuluit. ⁊ Barto. in. l. ij. §. fi. si cer. pe. qui dicūt qd dicta testiū nō reducūtur ad concordiā cū dicto patris: quia id est verum qñ prima facie discordarent: sed hic non discordāt. nā dicere ꝙ hoc legatum fuit factum in. cccciij. de mense Aprilis ꝑut dixit actor. ⁊ qd fuit factū iam sunt elapsi. x. anni ⁊ vltra sicut dicūt testes: ista non sunt cōtraria immo cōcordant qꝛ si primum dictū actoris est verū necessario sequiť qd etiā scdz dictū est etiā verum. Et sic interpretabimur in dubio cōcordare depositiones testiū cū dicto partis ex quo possunt cōgrue cōcordare. ¶ Dicet aliquis immo non videtur posse cōcordare.
3 †nam illa dictio ⁊ vltra posita in depositione testium videť referri ad modicum tps. ff. de ver. sig. l. hec adiectio. si qs cau. l. ⁊ si post tres. qd est paucoꝝ dierū vt ibi. Sed si factū fuit istud legatum eo tempore quo dicitur in libello nō est modicū tps vltra x. annos immo est annus ⁊ vltra: ⁊ sic nō est modicum qd referť ad aliquos dies tm̄: vt. d. l. ⁊ si post tres. hic autez lapsi sunt plures menses ⁊ annus vnde nō pōt dici modicū per ꝯñs videť qd dictū testiū discordet a dicto patris. ⁊ si ita est videtur qd dominus Florētius debeat succūbere. Nā istud legatū potuit bis fieri. Primo enim fieri potuit tpe apposito ī libello: ⁊ tunc fuisset vltra. x. annos non parum sed satis. ⁊ istud fuit petitū. Itez potuit fieri scdo per annū post. ⁊ tūc fuisset factū vltra. x. annos parū seu p paucos dies: ⁊ istud non fuit petitū. Cū igitur testes nō deposuerint super primo ꝙ petitum fuit: sed super scdo qd petitum nō fuit videtur succūbere actor: quia qd petijt nō ꝓbauit: ꝙ autem probauit nō petijt. ar. C. si qs alteri vel sibi. l. multuz. extra de offi. dele. cū super. sicut in eo qui intētauit in libello mutuuz naturalez probauit de ciuili. iuxta no. in. l. ij. in fi. si cer. pe. ¶ Sed ad hoc rñ. ⁊ dico veruz esse ꝙ illa dictio ⁊ vltra refertur ad modicū tps seu ad paucos dies qñ ꝓferť a lege: sz qñ ꝓferť ab hoīe vt a teste nil releuat nec referť plꝰ ad modicū tps ꝙ ad magnū. vt no. Cy. C. de inoffi. test. l. si quis in suo. ¶ Sed diceret si nihil importet ista dictio ⁊ vltra cuz profertur a teste sequitur qd in casu nostro nil proderit actori qd testes illam dictionē ⁊ vltra apposuerint in suis dictis: ⁊ sic erit adhuc maior discordantia inter tempus appositum in libello per partez: quia sunt anni. xi. ⁊ vltra ⁊ tēpus expressum a testibus: quia sunt tantū. x. ¶ Sed rñ. verum est qd illa dictio ⁊ vltra nihil prodest nec aliquid operatur cum a testibus apponitur quādo ageretur de ꝓbando id tempus vltra: verbi gratia. dico ꝙ ego possedi rem talem. x. annis continue ⁊ complete testes deponunt qd ego nouē annis ⁊ vltra vel nouem cum dimidio ⁊ vltra. Certe non ꝓbant intentionem meam: quia hic agitur de probatione integri de-

C

a ¶ Substātia. Adde. d. bar. sozi. in ꝯsil. cclvi. incip. eleganter. ver. scda rō. cum ꝯs. seq. in. ij. pte. ⁊ in cōsi. ccliij. ꝟ. ꝑterea ad hoc. in ꝑncipio. ea. parte.

xẽnĩ: testes aũt non deponũt de integro decẽnio clare. vnde qꝛ
dubia probatio non releuat probantẽ. c. in presentia de proba.
succũbo. Sed in casu nostro dominus Florentius principaliter
intendit probare legatum sibi factum: non autem quo factum
fuit: quia cũ id non fuerit sibi necesse apponere in libello vel ar-
ticulis: nec etiam voluit astringi ad ipsius probationem ꝓpter
illam protestationem vt dixi. Solum enim apposuit id tp̃s vt
denotaret qñ factum fuit ⁊ vt libellus suus esset clarior ⁊ aduer
sarius suus redderetur certior an vellet cedere vel contendere:
non vt se astringeret: vt pꝫ in dicta protestatione. Cum igitur
testes dicant ꝙ istud legatum factum fuit iam sunt elapsi. x. an
ni ⁊ vltra: licet illa dictio ⁊ vltra nihil releuet quantum ad hoc
vt per ipsius apposititũ ꝓbetur id tp̃s qꝺ in libello fuit apposititũ
quo casu loquitur qꝺ. s̃. dixi in contrariuꝫ: ⁊ qꝺ not. Cy. in. d. l.
si qs in suo. tamẽ eleuat ⁊ importat hoc: qꝛ facit qꝺ dictum eoꝝ
non intelligitur limitatiue tm̃. x. annis quia tunc discordaret a
dicto partis primo declarat qꝺ etiam vltra. x. annos: ⁊ sic põt
cum dicto partis cõcordare. ¶ Concluditur igitur qꝺ dicti te-
stes sunt concordes ⁊ cõtestes inter se: quia concordant in loco
⁊ in contestibus. Item in tempore non discordant: ⁊ sic probãt
legatum factum. ¶ Item concludo qꝺ dictum eorum non di-
scordat a dicto partis seu actoris immo possunt concordare: qꝛ
tempus expressum ab actore in libello ⁊ tempus expressum a te
stibus partim specifice dum dixerunt de. x. aunis: partim confu
se dum dixerunt ⁊ vltra: non sunt contraria immo possunt con-
cordare. ⁊ sic esse verum ⁊ idem tempus. ¶ Tertio ex his cõclu
do qꝺ hic non potest obijci dicto domino Florentio qꝺ ipse vnũ
legatum petierit ⁊ aliud ꝓbauerit: quia immo cum dicta testiũ
possint cõgrue intelligi de eo legato qꝺ petitum fuit debebunt
de eo intelligi ⁊ non de alio: vt sic dictum eorum cõcordet cum
dicto partis ex quo non sunt contraria prima facie immo con-
4 cordant. ¶ † Quarto concludo ꝙ licet per dispositiones testiũ
non fuit probatum tempus in libello expressum specifice ⁊ suffi
cienter tamen hoc non nocet actori cum id tempus non esset de
substantia sue petitionis nec fuit appositum vt se ad id restrin-
geret: sed potius vt libellum clariorem faceret ⁊ reum redderet
certiorem prout ex suis protestationibus appet. Et sic probãt
dicti testes legatum factum. Item illud qꝺ fuit petitũ. ¶ Nũc
restat videre vnum quia dicitur ꝙ nõ appet istos testes fuisse ro
gatos vtrum ex hoc reddatur istud legatum nullum. Rñ. non
cum sit ad pias causas ⁊ sic omnis solẽnitas iuris ciuilis est in
eo repromissa ꝑm communẽ opi. per. c. cum esses. ⁊. c. relatum.
de testa. ⁊. l. j. C. de sacrosanc. eccl'. vbi plene per Barto. ⁊ ita ex
presse determinat ipse Barto. in. d. l. j. in vlti. q. princi. in qua
tractat de his que concernunt solẽnitatem in. j. arti. seu questio
ne vbi tractat an requiratur solẽnitas testiũ in fi. ipsius. q. vbi
dicit ista verba vꝫ. Item aduertendum ꝙ etiam non requiritur
ꝙ testes sint rogati vt dictis capitulis. Bart. Est enim ista so
lennitas iuris ciuilis cum regulariter non requiratur. ff. de te-
sti. l. ad fideꝫ. ⁊ in legatis ad pias causas sufficiunt ea que sunt
de iure gentium. ar. l. j. de testa. mili. Laus deo.

¶ Consilium. xxvij.

1 ☞ Ex hoc consilio habes quid sit vis: quid violentia. ⁊. 3.
2 Et quid violenter factum.
3 Et qualiter ⁊ quot modis violentia inferatur. ⁊. 4.
4 Affectus an reputetur pro effectu.

In christi nomine amẽ.

¶ Uisa inquisitione facta contra Benedictum ⁊
Baldassarem supradictum ⁊ sententia condẽna-
toria subsecuta ac etiam statuto posito sub rubri-
ca de exbannitis rebanniendis. dico vna cum suprascripto exi-
mio legum doctore domino Torello: vꝫ qꝺ dicti condẽnati ha-
bita pace cum persona offensa ⁊ solutis tribus solidis pro libra
debent gaudere beneficio quia re vera non sunt condemnati ꝓ
violentia compulsiua vel ablatiua: quo casu non gauderent eo
dem statuto dicitur in parte exceptiua: sed sunt condẽnati pro
attentatione violenta inter que longa est differentia. ¶ Nam
sciendum est ꝙ differentia longa est inter ista tria: scꝫ vim vio-
1 lentiam ⁊ actum: vi seu violenter factum. † Uis enim est quidã
impetus. ff. ꝙ metus causa. l. ij. ⁊ sic est actus consideratus ꝓut
est in agente: ex quo impetu possunt multa mala sequi in pa-
tiente: vꝫ dãni datio. iniuria. vulnerum illatio ⁊ mens. quibus
a subsecutis ex parte patientis dicitur violentia[a]. Et sic violen-
tia constat ex duobus. s. ex actu agẽtis qui dicitur vis: ⁊ effectu
cõsumatio in patiente. probãtur ista in tex. C. ad. l. iul. de vi. ⁊
violentiam ⁊ si bene consideretur tex. cum glo. verbũ illud vim
appropriat agenti: sed verbum violentiam tam agenti ꝙ̃ pa-
tienti. Probatur etiam per rationem: quia violentia est nomẽ
verbale. Deriuatur enim a violo seu violento vel ab isto parti-

a ¶ Uiolentia. Et nũquid dicatur violentia cõmitti sine resistẽtia. vide do. pet. ꝓbil. cor. in ꝯsil. ccvij. inci. de pluribus. in littera t. in. ij. parte.

cipio violenter violenti addita a ⁊ fit violentia ꝑm qꝺ dicunt
grãmatici: modo natura nominum verbalium est quia signifi-
catum habent ex parte agentis ⁊ patientis. vt. C. de procur. l. j.
in glo. j. ¶ Ad hoc ergo vt proprie dicatur violentia requirun
tur duo: vꝫ vt vis que est actus agentis inferatur persone. Hinc
est qꝺ crimen violentie dicitur crimẽ personale. vt not. ff. de fur.
l. itaqꝫ fullo. ⁊ plene per Bar. in. l. licitatio. §. qꝺ illicite. de pu
bli. Secundo requiritur qꝺ effectus istius vis sit secutus in per-
sona patiente. iuxta ea que habentur in. d. l. quoniam multa. ⁊
l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iul'. de vi. in quibus hoc colligit
in textu: qꝛ vero effectus possunt esse diuersi idcirco nomẽ istud
potest multipliciter diuersificari. Nam interdum fit violẽtia cor
pori: ⁊ tunc cadere potest in violentiam duplicem. s. ablatiuam
vt cum res mobilis violenter de manu aufertur: vt in ti. vi bo-
no. rapto. Item in expulsiuam: vt cum quis violenter expellit
de possessione rei immobilis: vt in ti. de vi ⁊ vi ar. Ambe enim
dicte violẽtie inferunt corpori vñ dicũtur maleficium persona-
le: vt no. in. d. §. ꝙ illicite. Interdum violentia infertur animo:
vt qñ ex ea metus infert. est enim differentia inter istam ⁊ prece
dentes: quia precedentes due sunt violentie p̃cise cum inferun
tur corpori: quo casu possibile est ꝙ nõ: tamẽ inferũtur animo.
vt in. c. sacris. ⁊ qꝺ ibi not. extra qꝺ me. cã. Secundo vero casu
violentia non est precisa sed causatiua: quia patienti timorem
infert: qui timor est passio anime: ex quo timore consentit actui
volens vim vitare ⁊ ista dicitur violentia compulsiua per quaꝫ
de nolẽte efficitur volẽs. ff. qꝺ me. cau. l. si mulier. §. penul. ⁊. d.
c. sacris. Sic ergo concluditur ꝙ qñ vis infertur persone ⁊ effe-
ctus est subsecutus: tunc proprie dicitur violentia vel compul-
siua vel ablatiua vel alijs modis ꝑm diuersos effectus ⁊ dicitur
maleficium personale. Si vero vis nõ infertur persone sed exer
cet super aliquo actu: vt cũ qs violenter frangit vnũ ostium seu
domum: tũc ꝓprie nõ dꝛ violẽtia. qꝺ pꝫ: qꝛ cũ violẽtia dicat cri-
men in ꝑsonã vel ꝑsonale vt dixi: ista vero vis nõ exercetur in ꝑ-
2 sona sꝫ in re. s. ostio vel domo: seqtur qꝺ non dicit violentia. † qꝛ
q̃ carent effectu carent noĩe. C. de ferijs. l. a nullo. Ista vero vis
seu violentus actus caret iniuria ꝑsonali quia nõ fit ꝑsone: que
iniuria ꝑsonalis est effectus violentie ergo carebit nomine quia
nõ appellabitur violẽtia sed actus vi seu violenter factus. ⁊ ad
hoc bene facit id qꝺ habetur in ti. ff. qꝺ vi aut clam. in rubro et
3 nigro. ¶ † Nũc ad ꝓpositum omnes actus violenti de qbus fit
mentio in inqsione p̃fata si bene inspiciantur fuerũt gesti circa
res ipsas. s. circa domũ ostia domus ⁊ camere. Sed circa perso
nã mulieruꝫ vel viri nullus actus violẽtie gestus fuit: nec circa
corpus nec circa animã: nec enĩ dicit qꝺ ipsa mulier fuerit p di-
ctos inqsitos capta p ꝑsonã ⁊ violenter cognita quo casu fuisset
violẽtia p̃cisa ⁊ potuisset dici violẽtia ablatiua eo ꝙ p vim sua
pudicitia fuisset sibi ablata sicut ⁊ qñ res violenter de manibus
aufertur: nec etiam ꝙ illa dña metu consenserit: quo casu fuisset
vis compulsiua ⁊ haberet locũ exceptio posita in statuto in am-
bobus predictis casibus: sed dꝛ ꝙ ostia per vim ⁊ violentiam
fregit. certe ista nõ fuit proprie violentia vt dixi: sed fuit actus
violenter gestus. Et sic debent intelligi verba inqsitionis. s. ꝑm
subiectã materiã. argu. l. si vno. in prin. ff. loca. de vsur. l. si stipu
latus. de iureiur. l. sed ⁊ si possessori. §. sed ⁊ si rerum. Ipsa vero
mulier in sua ꝑsona nil passa fuit nec precisam nec causatiuam
violentiam. ¶ Cum ergo statutum excipiat condẽnatos ꝓ vio
lentia cõpulsiua vel ablatiua ⁊ verba statuti sunt proprie intel
ligenda. l. iij. §. hec verba. de nego. gest. proprie vero loquendo
actus predicti de quibus in inquisitione ⁊ cõdẽnatione fit mẽ-
tio non dicuntur violentia: sed magis violenter gesti: seu violẽ
ta attentio. Dicenduꝫ est predictos dãnatos non debere care-
re cõmodo statuti. ¶ Dicet aliquis licet isti non intulerint vio
lentiam persone istius mulieris tamen habuerunt animum in-
ferendi: ad hunc enim animum illuc accesserunt ⁊ omnia contẽ-
ta in inquisitione fecerunt vt violenter eam cognoscerent: licet
ergo non sit secutus effectus. tñ affectus cum opere subsecuto ꝓ
effectu reputatur in grauioribus. l. si quis tela. C. de sica. ⁊. l. si
quis non dicam rapere. de epi. ⁊ cle. Et sic videntur isti condem
nati pro violentia cõpulsiua vel ablatiua quã inferre intende-
bant perinde ac si intulissent ex quo hunc animum habuerunt.
¶ Rñdeo tripliciter. ¶ Primo ꝙ si bene inspiciatur inquisi-
tio: iudex in eo non intentauit illam violentiam personalẽ quã
isti intendebant inferre: sed solum illos actus violentos quos
intulerunt qui non sunt proprie violentia: sed violenta atten-
tatio vt dixi: non ergo possunt dici condẽnati pro violẽtia que
non fuit in inquisitione intentata. ¶ Secundo dico ꝙ nec po-
tuit intentari. Nam licet de iure cõmuni puniatur animus cum
opere subsecuto: tamẽ secus est ex forma statutorũ in quo solus
animus cũ opere nõ inspicitur nec punitur: sed effectus: vt no.
Barto. in. l. j. diuus. ff. de sica. Sed inquisitiones q̃ hodie for-
mantur per

mãtur per rectores regulariter omnes sunt fundate in statutis cum de iure communi non permittantur. iuxta ea que habetur in. l. ij. §. si publico. de adul. ¶ Tertio dico ꝙ nec debuit iudex illam violentiam intentare. nam principalis intentio ꝛ anim⁹ predictorum non fuit violentiaꝫ inferre sed adulterare ꝛ sic noluerunt cõmittere crimen violẽtie sed adulterij. Posito igitur qḋ eam violenter cognouissent non tamen debebat inquiri contra eos de violentia: sed de adulterio qḋ principaliter cõmittere intendebant. l. verum. ff. de fur. Constat enim ꝙ voluntas et propositũ distinguũt maleficia. l. ꝛ iniurie cã. in prin. ff. de fur. Et principale propositum inspicit. l. si quis nec cãm. in princ. si cer. pe. ꝛ sic dico ꝙ si violenter eã cognouissent cõmisissent solũ crimen adulterij: non crimen violentie. Item dictũ adulteriũ ratione violentie que adesset tanꝙ qualitas redderetur graui⁹. l. j. C. de rapt. vir. post prin. ff. de questi. si quis viduam. Et ideo non deberet inquiri de violentia: quia illa fuisset confusa cum adulterio subsecuto ad qḋ perpetrandum tendebat sicut in simili dicitur de insulto ꝛ homicidio: vt no. in. l. qui de crimine. C. qui accu. non pos. ꝛ per Barto. in. l. nunꝙ plura. ff. de priua. deli. Sed deberet inquiri de adulterio. Item ꝛ nunc ex quo nõ est secutum adulterium non debuit inquiri de violentia supradicta ad quã predicti nõ intẽdebãt sed solũ de attentatione adulterij violenta que attentatio ex ista qualitate violentie redditur grauior: ꝛ ita censetur iudex fecisse: vꝫ quia non censetur inquisiuisse de violentia tanꝙ de crimine: sed tanꝙ de qualitate huius criminis scilicet attentationis adulterij. ¶ Cõcluditur ergo predictos non fuisse cõdẽnatos pro violentia compulsiua vel ablatiua: cũ dicte violentie non fuerint in inquisitione intẽtate: sed solũ volenta attentatio vel actus violenter gesti q non sunt proprie violentia. ¶ Itẽ concluditur qḋ nec potuit iudex nec debuit cõtra p̄dictos procedere super crimen violẽtie: etiã si fuisset vere subsecuta cũ adulterio: cum tale crimen violentie nõ intẽderent cõmittere sed adulterium. ꝛ sic super adulterio tñ potuit ꝛ debuit inquirere si secutũ fuisset nõ super violentia q̃ cum ipso fuisset cõfusa vt supra dictũ est. ¶ Tertio dico ꝙ cuꝫ non sit secutũ adulteriũ quicq̇d dicãt v̄ba sñie vel inquisitionis tñ isti censentur cõdẽnati pro violenta attentatiõe adulterij vt dixi. ꝛ sic pro maleficio adulterij non perfecto sed initiato. l. j. in fi. de extraor. Non autem pro violentia reali vel personali vt sic vis seu violẽtia nõ veniat in ista inquisitione noĩaliter sed aduerbialiter inter que est differẽtia. iuxta no. in. l. j. ff. de rei ven. Ex quibus concluditur vno cum prefato dño Torello istos debere gaudere beneficio pacis ꝛ statuti. Laus deo.

¶ Consilium. xxviij.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habes ꝙ substitutio pupillaris directo facta in testõ non põt adimi in codicillis in quibus sit facta alia substitutio: sed tenentur substituti in testõ restituere hereditatẽ substitutis in codicillis iure fideicõ.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Viso testõ Jacob quõdam Venture de Vulteris: in quo heredem sibi vniuersalem instituit Victorem eius filium pupillum: ꝛ si decederet in pupillari etate substituit sibi pupillariter ser Actauianum fratrem carnalem dicti testõris: ac etiam Antonium Dñicum Petrum ꝛ Michaelem filios dicti ser Actauiani pro equali portiõe. Visis etiam codicillis postea per eundem factis in quibus eidem Victori filio suo in dictum casum substituit vna cum predicto ser Actauiano ꝛ filijs dñam Angelam sororem dicti testatoris vna cuꝫ filijs eius pro vna parte: ꝛ dictum ser Actauianum vna cum filijs eius cõtentis in dicto testõ pro alia parte queritur si contingat casus dicte substõnis: quia filius in pupillari etate moriatur an dicta dña Angela substituta in codicillis admittat ad successionem impuberis vna cũ dicto ser Actauiano ꝛ filijs substitutis in testamento ꝛ qualiter ꝛ ꝓ qua parte diuidant hereditatem pupilli adinuicem. ¶ Ad quod breuiter rñdetur nõ stãdo in supfluis allegationibus qḋ hereditas dicti pupilli in casu predicto pertinet insolidum iure directe pupillaris substitutionis ad dictum ser Actauia. ꝛ filios substitutos in testõ equali. s. ad quãlibet eorũ pro quinta parte cuꝫ. v. sint persone: scꝫ ser Actauian⁹ pater ꝛ quattuor filij: ad quos voluit testator equaliter ꝛ viriliter pertinere predictam hereditateꝫ. Tum quia sic dixit expresse: tum quia oẽs per propria noĩa noĩauit. ꝛ sic viriles portiones voluit eos hẽre. ff. ad treb. l. nõnunꝙ. de leg. j. seruus. §. fi. cũ cõcor. que q̇dem substõ directa non potuit mero iure reuocari in codicillis in q̄bus nec adimi põt hereditas ascriptis in testõ: nec alijs directo dari: vt. C. de his quibus vt indignis. l. hereditas. de iure codicil. l. ij. cũ si. ¶ Verũ qꝛ dicta dña Angela fuit substituta in codicillis in vna parte. i. in vna dimidia. ff. de ver. sig. l. nomen filiarũ. §. portiones. que substõ nõ potuit iure directo valere nec reuocare substõneꝫ factam in testõ. dicẽdum est ꝙ trahit ad fideicõmissum: vt dicti ser Actauian⁹ ꝛ filij cẽseantur rogati de restituendo dimidiã partem dicte hereditatis. s. quilibet eoꝝ dimidiaꝫ sue quinte dicte domine Angele ꝛ filijs eius iure fideicõ. vnam dimidiam dicta dña Angela diuidet cũ filijs eius hoc modo quia ipsa habebit vnam dimidiam illius dimidie ꝛ filij eius aliam dimidiam postꝙ non fuerunt noĩati per nomina propria sed ꝑ collectiua. ff. de vsufr. accre. l. si quis titio. ꝛ no. in. l. fi. C. de impube. ꝛ alijs subst. facit qḋ no. in auth. causa que fit cũ monacho. C. de epi. ꝛ cle. per glos. ꝛ doc. ¶ Quod hoc sit verũ ꝛ ꝙ hec interpretatio fieri debeat est tex. cũ glo. ff. de leg. iij. l. cum quis decedens. §. seia. vbi videtur quasi casus. Nam ibi instõ facta in testamento reuocabatur pro parte in codicill. ꝛ alius instituebatur. ꝛ dicit ibi ꝙ valet reuocatio iure fideicõmissi. Ad idem. l. sceuola. ff. ad treb. vbi est etiam casus: licet enim ibi sit diuersitas in facto. tamen est idem in substantia: soluꝫ eñi differt casus noster ab illo: qꝛ ibi in testõ nullus fuit substitutus ꝛ sic hereditas pupilli peruenit ad matrem eius ab intestato que prima restituere tenetur substitutis in codicill. ¶ In casu vero nostro fuerunt dati substituti in testamento. ꝛ sic ad eos deuoluitur hereditas nõ ab intestato: vt dicitur in. l. sceuola. sed ex testõ virtute substitutionis. ꝛ in hoc est differentia. Sed qñ teneantur restituere dimidiam substitutis in codicil. sic si ab intestato succederẽt: nõ estrõ in ꝯ̃rium cuꝫ in hoc inspiciat volũtas testatoris qui voluit substitutos hẽre oĩno dimidiam que locum habet qualitercũꝙ succedat pupillo siue ex testõ siue ab intestato: eo tñ mõ q̃ seruari põt. s. iure fideicõmissi. ¶ Sed querit an de dicta dimidia sic restituẽda detrahet trebellianica. Rñdeo non: quia apud substitutos in testamento remanet alia dimidia que est plus ꝙ quarta: cum habeant iure instõnis ꝛ ex voluntate defuncti cõputatur in quartam. l. in quarta. ff. ad. l. fal. versi. sed in fideicõmissa. ¶ Cõcluditur ergo qḋ substituti in testamento totam hereditatem pupilli habebũt iure directo ꝛ dimidiã restituẽt substitutis in codicillis ĩtegraliter ꝛ siue diminutiõe trebellianice. Laus deo.

¶ Consilium. xxix.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habeo qḋ preteritio linee materne ita reddit testamentũ nullum sicut paterne.
2 Et quod clausula codicillaris operatur officium suum qñ testamentum est nullum ex causa preteritionis.
3 Et an due quarte possint detrahi.
4 Et an ad pias causas detrahatur trebellianica.
5 Et an nepotes computent in eorum legitimam dotem matris quã habuerunt ab auo. ꝛ. 6.
6 Legitima quid sit.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Circa primum quesitum dicendum est testamentum predictum fore nullum propter preteritionem dictorum nepotuꝫ: qꝛ preteritio linee materne reddit hodie testamentum nullũ quãdo fit sine expressione cause sicut olim reddebat preteritio paterna vel eius linee. ꝑ tex. in aut. vt cum de appel. cog. §. aliud quoqꝫ capitulum. vbi dicitur qḋ nõ licet parentibus preterire vel exheredare sine causa ꝛc. Et hoc expresse tenet bar. in. l. filio preterito. ff. de iniusto testamento. super secunda parte. Et nota. in aut. de hered. ꝛ falci. §. exheredatos. per glo. ꝛ hoc est clarum.

2 ¶ † Quantum ad scõm quesitum rñdetur ꝙ clausula codicillaris operatur effectũ suum qḋ testm̃ est nullum ex causa p̄teritionis. vt no. Bar. in. l. j. ff. de iure codi. in quinta questione reprobatis glosis que ꝯ̃riũ tenuerũt: ꝛ sic licet instituti nõ possint habere bona iure directo habebũt iure fideicõ. ff. de iniusto testa. l. posthum⁹. §. si paganus. ꝛ. l. ex ea scriptura. §. fi. de testa. ad trebel. si quis priorem. cum simi. ¶ Quantum ad tertium quesitũ
a cũ querit an due quarte possint detrahi[a]: vꝫ legitima ꝛ trebellianica. De legitima non est dubiũ cũ testator non possit eam auferre filijs etiã si instituat ad piaꝫ cãm: vt in aut. si qua mulier. C. de sacrosanc. ecc. ¶ De trebellianica vero quãtuꝫ ad primũ institutum cui fienda est restitutio pure: cõstat aduersus euꝫ nõ posse detrahi vna cũ legitima. iuxta no. in. l. quãꝙ. C. ad. l. fal. ꝛ in. c. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus. de testa. ¶ Quantum vero ad hospitale cui fienda est restitutio post mortem primi instituti maius est dubium. † Nam questio est antiqua ꝛ trutinata an de fideicõmisso relicto ad piam causaꝫ detrahatur trebelliani
b ca[b]. Et licet Bar. teneat qḋ non in. l. marcellus. ff. ad trebel. et Bal. idem in. l. si quis ad declinandã. de epis. ꝛ cle. tñ alij ꝙ plures cõtra. Inter quos Jo. an. ꝛ Arch. ꝛ de modernis doctorib⁹ dominus Franciscus de ramponibus hoc consuluit dicens ꝙ fundamentũ Bar. ꝛ aliorũ tenentiũ suam partem nõ est bonũ: qꝛ dicũt qḋ sicut in relictis ad pias causas cessat falcidia: vt in

Additio.

a ¶ Possint detrahi. De detractione duarũ q̃rtaꝝ videlicet legitime ꝛ trebellianice ꝛ clausula codicillari. vide Guido. pape in q̃stiõib⁹ suis. in. q. cccccxij. incip. de detractione. ꝛ Phil. cor. in ꝯsil. xlvj. inci. in hac ꝯsultatione. in col. pe. ver. deueniendo aũt ad scõꝫ. i. ij. vol. H. Ferrendat.

b ¶ Trebellianica. Vid. d. pe. phil. cor. in ꝯsil. xciij. inci. lꝫ i lr̃a C. ꝛ i ꝯsl. clxviij. inci. in hac. in littera. J. i. iij. ptc.

auc.similiter. C.ad.l.fal.⁊ in corpore vnde sumitur.ita dʒ cessa
re trebellianica per dictā.l.marcellus. Nam dicit ipse ꝙ falci-
dia non cessat nisi qñ heres est in mora ꝓpter plectendam eius
cōtumaciam:vt pʒ in corpore auc.vnde dicta auc.sumitur. Ita
nec trebellianica debet cessare nisi in casu more ⁊ cōtumacie he-
redis. ¶ Quicquid sit pro certo incentiuo textuū fuit ꝙ trebel-
lianica detrahat:vt pʒ in.l.si quis ad declinandam.vbi datur
cōsiliū qđ ad declinandā trebellianicā quis instituit pauperes
christi directo:q2 tūc nullus erit q possit eā detrahere:non autē
instituat aliquem specialem heredem ⁊ roget ipm de restituen-
do pauperibus:q2 tunc ille detraheret. Et ad hoc principaliter
emanauit consilium illius.l.si bene inspiciatur.vñ videtur ibi
casus contra Bart.hoc idē voluit.c.si pater.de testa.lib.vj.Et
huic opinioni possemus inherere maxime cum canoniste hoc te
neant:quibus in hoc cōtra eos videt credendū. Veruʒ si partē
alterā tenere volumus restat vnum dubiū vltimum qđ est diffi-
5 cilius omnibus supradictis:† an vʒ dicti nepotes debeant sibi
cōputare in eorū legitimā dotem maternā cū hic agat de succes
sione aui materni. Et in hac dñs bar.consuluit ꝙ sic. ⁊ ideʒ fir
mauit in lec.sua in.l.in quarta.ff.ad.l.fal.bal.vt ab eo audiui
in scholis semꝑ tenuit ꝯrium ⁊ dicebat se habuisse hanc qōnē cū
bar.⁊ obtinuisse. ⁊ ita firmat ipse in.l.illā.C.de collatio. Fun-
damentū tñ Baldi nō placet:q2 ipse fundat se in hoc qđ nepo-
tes sunt domini dicte dotis ex successione materna dudum an-
teꝙ̄ auus moreretur:vnde non pñt fieri domini ex alia cā nec si
bi mutare causam dominij. Nam istud procederet eo casu quo
dos fuisset donata filie.vel ex eo ꝙ filia fuisset stipulata volun-
tate patris vel pater sibi filie simpliciter vel sibi in vnum casuʒ
tantum:tunc filia in dote predicta haberet heredem ⁊ procedet
dictū baldi:qđ etiaʒ ipse bart.fatet. Sed si ponimus ꝙ dos nō
fuerit donata filie fundamentū baldi nō procedit:quia tunc fi-
lia non habet heredem in dicta dote. vt.l.nupta. sol.ma. Et in
hoc casu loquitur Barto. Breuiter in casu nostro cōsidero qđ
hodie cōiter in instrumentis dotalibus qñ pater dotē pro filia
stipulatur ipsi filie reddi. Si igitur instrumentuʒ dotis de qua
loquimur stat isto modo qđ pater stipuletur filie doteʒ restitui:
clarum etiam ſm Bart.qđ dos predicta nō computatur nepo
tibus in legitima quo ad successionem aui:quia non haberent
eam ab auo sed a matre ipsoruʒ:nec de patrimonio aui sed ma
tris cui fuit acquisita iure donationis.iuxta ea que no. Bart.
in.l.post dotem.solu.ma.in.iiij.q. Ideo non deberet cōputari.
l.sanctius.§.repletionem.C.de inoffi.test. Et in hoc tam Bar.
ꝙ̄ Bal.concordant. Si vero ponamus ꝙ pater non fuerit sti-
pulatus filie sed simpliciter vel sibi aut filie quibus casibus vi-
detur stipulatus ordine successiuo:vt no. Bar.in.l.vxore.§.te-
stamento.de le.iij.⁊.l.post dotē.so.ma.in.iij.lec.⁊ sic non possit
dici dos filie donata. Tunc restat dubium in quo Barto.dicit
esse cōputandum nepotibus in legitimam. Et fundamentum
suum principale est hoc:quia dicti nepotes habent dictam do-
tem principaliter ab ipso auo. Nam de iure communi necessa-
rio est opinio Bul.qđ dos reuertit ad auum non obstāte qđ ex
filia remāserint nepotes lʒ de cōsuetudine seruetur opi. Marti
ni ꝙ remaneat apud nepotes. Consuetudo ergo p̄dicta aufert
ab alio ⁊ euellit de suo patrimonio ⁊ tribuit nepotibus. Igitur
ipsi nepotes habent immediate ab ipso auo ⁊ eius patrimonio
mediāte dispōne ꝯsuetudinis que equipollet dispōni ipsi⁹ aui.
ar.l.si ob cām de euic.cōiuncto.d.§.repletionem. Certe parcat
mihi reuerētia tanti viri fundamentū istud est minus perfectū.
Nam fateor qđ hñt ab auo ⁊ ex patrimonio aui īmediate vt ipe
dicit:sed hoc non sufficit īmo requiritur aliud vʒ ꝙ nō habue-
rint perfecte in vita aui:sed cōsequātur perfecte in eius morte:
al's vero id qđ perfecte filius consequitur a patre in vita patris
ita ꝙ alia mors patris non sit necessaria non cōputatur in legi
timam nisi sit expresse dictū. Hoc pʒ in donatione quā pater fa
cit filio emancipato vel existenti in ptāte ꝓpter benemerita q-
bus casibus statim valet. Non enim cōputat in legitimam nisi
sit dictū.vt.l.si qñ.C.de inoff.te. Et hoc etiam idem bart.tenet
in.d.l.in quarta.⁊ refert Accursium sic fecisse.⁊ est ratio:quia
tunc statim exit ⁊ euellitur de patrimonio patris perfecte:ita ꝙ
6 tpe mortis in eo nō reperitur.† Cōstat aūt ꝙ legitima est tertia
pars eius qđ reperitur tpe mortis.l.cū queritur.C.de inoff.te.
⁊ no.i.l.j.C.de inoffi.dona.ergo illud qđ nō repit in patrimo-
nio tpe mortis sed euulsum per donationem validam nō cōpu
tatur in legitimam. Sec⁹ est in dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias
non donatis. Ille enim ⁊ si dicat p̄rimoniū filiorū:nō tñ peni-
tus exiuerūt de p̄rimonio patris ꝓpter cōionē quā pater hʒ in
eis:⁊ speʒ quā hʒ recuperādi mortua filia. Merito mortuo pa
tre viuēte filia dʒ ipa filia legitimā sibi cōputare:q2 reperit eā
adhuc in patrimonio patris. Et idē i nepote ex filia de iure cōi:
si nō eēt cōsuetudo q disponit apud nepotes remanere.⁊ iste est

a ¶ Excludunt. Vide.d.alex.de imo.in ꝯsil.ij.et in ꝯsi.xxv.in.j.parte.⁊ do.pet.phi.cor.in ꝯsi.j.i littera.y.i.iij.pte.

casus in.l.qm̄ nouella.q in quātū de nepotibus loqtur intelligi
tur attēta dispōne iuris cōis ſʒ quā dos mortua filia statim de
buit restitui patri.⁊ sic eo postea moriēte reperit in eius patri-
monio. Et ita ꝓcedūt oēs rōnes Bar. Sed p̄supposita cōsuetu
dine q statim mortua filia tribuit dotē p̄dictā nepotibus pfecte
dictū suū ⁊ deriuatio nō ꝓcedit:q2 statim ⁊ dudū aū mortē aui
effecti fuerūt dicti nepotes dñi dicte dotis pfecte nō ex successio
ne matris:vt dicit bal.q2 dos ipsa nunꝙ̄ pfecte fuit matris ex q̊
nō erat donata:ideo in ea habuit heredē ſʒ ex cōsuetudine p̄di-
cta.⁊ iccirco nō dʒ dictis nepotibus in legitimā cōputari q̊ ad
successionē aui:cuius in eius patrimonio tpe mortis nō fuit re-
perta:sic nō cōputaret donatio eis facta nisi fuisset dictuʒ. Et
ista opi.vr mihi ipsa veritas qcqd bar.dicat. ¶ Vt cōcludam⁹
ꝙ siue pater p̄dictus stipulat⁹ fuit p̄dictā dotē restitui filie non
cōputet ipsis nepotibus in legitimā etiā ſm opi. bart.siue non
fuerit eā stipulatus illi adhuc nō cōputet ꝑ rōnes.s. tactas qc-
qd bart. dicat sustinendo in hoc opi.doctoris mei q semꝑ ⁊ vbi
qʒ ꝯrius fuit eidē bar.in hoc passu:ꝑ aliud tñ fundamentum vt
dixi. ¶ Cōio enim inter patrē ⁊ filiā durat in tali dote quousqʒ
viuit filia:sed ea mortua cum filijs dissoluitur propter dictam
consuetudinem que dictā doteʒ aufert auo ⁊ tribuit nepotibus
ex eodem matrimonio:⁊ sic non reperitur in patrimonio aui tē
pore mortis:ergo ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium.xxx.

1 ☞ Ex hoc ꝯsilio habetur ꝙ substitutio facta si sine filijs ma
sculis decesserit dʒ intelligi de veris non fictis.
2 Et an legitimatus excludat substitutum.
3 Et qualiter dispensatio sit stricti iuris:⁊ an extēdatur:⁊ subla
ta radice oēs effectus ex ea sublati sunt.
4 Et an testm̄ patris ita sit nulluʒ p̄teritione filij legitimati sicut
legatū:⁊ legitimatio ꝓprie nō est de filijs eoꝝ inter quos nō po
terat esse mr̄imoniū.l.diuina ꝓhibēte sed dispensate.
5 Et cum narrat principi pfunctorie aliquē illegitimū esse:⁊ prin-
ceps dicat qualitercūqʒ ⁊ ex quocūqʒ coitu nato:videt cogitas
se de omnibus ⁊ omnes tollere.

N christi nomine amen.

Sup pūcto isto plura subtiliter⁊ copiose scripta sunt
tam ꝑ alios ꝙ̄ per suprascriptū egregiū cōsultorem.
Ego aūt ꝙ̄ breuius potero tāgā illa sola in qbus principaliter
1 versat dubitatio mea. ¶ † Premittēs primo ꝙ in verbis illis
appositis i substōne:vʒ si decesserit sine filijs masculis testator
cēset intellexisse de filijs veris ⁊ nō fictis.ar.C.de his qui veniā
eta.impetra.l.fi.de nup.l.sancimus. Dicunt aūt veri illi q na-
scunt ⁊ suscipiunt ſm naturā:ficti vero q suscipiuntur ſm iuris
dispositionē. Nā primi pñt suscipi citra fraudē substituti:si ve
ro possent cum fraude suscipi:ideo de illis testator sensisse non
vr.ff.de lega.ij.si ita quis.in fi. ¶ Ex hoc dico ꝙ filij legitimi et
naturales ideo substitutū excludūt:q2 sunt veri filij.i.naturali
ter suscepti:⁊ sic sine fraude:nō aūt ex hoc qđ sint legitimi. Naʒ
ista qualitas nō est illa que faciat eos admitti cū magis tēdat
ad fictionem vʒ vt faciat eos filios ſm legē sicut sunt ſm natu-
rā de qua testator nō cogitauit ꝙ̄ tendat ad veritatē:q2 illa re-
sultat solū ex naturali natiuitate. Opatur ergo dicta qualitas
legitimitatis:q2 facit qđ veritas ⁊ naturalitas in eis vigens
tanꝙ̄ nō īpedita ab aliquo accidenti sed existens in suo vigore.
substitutū excludit. Ceterū ipsa naturalis ⁊ veritas filiationis
est illa que excludit nō legitimitas:sicut i simili dicit tex.i.l.pa
2 ter ex ꝓuincia.in fi.ff.de manu.vin.† Ex hoc etiā dico ꝙ filij nō
legitime nati ⁊ postea legitimati ideo substitutū ſm oēs exclu-
a dunt:[a] q2 veri filij sunt.i.naturaliter suscepti nō ex eo ꝙ ꝓpter
legitimationē dicunt legitimi. Talis eni legitimatio solū opa
tur hoc:q2 tollit impedimentuʒ accidētale qđ īpediebat ipsam
naturalitatē ⁊ veritatē existentē in filijs substitutū excludere et
eū obūbrabat.quo sublato ꝑsonalitas ipsa ⁊ veritas ꝑ seipsam
substitutum excludit absqʒ qualitate legitimatis. Ante vo ꝙ̄
legitiment talis naturalitas offuscata ⁊ impedita a dicto acci-
dētali defectu nō pōt opari suū effectuʒ eo ꝙ filius spurius lʒ sit
verus filius:tñ nō habet ꝑ filio iuris fictione.nec dʒ vocari fili⁹
⁊ sic nec habere dʒ effectus veri filij:vt.C.de ferijs.l.nullo.cōiū
cta auc.ex cōplexu.C.de incest.nup.⁊ sic sicut nō hʒ quo ad suc
cedenduʒ.l.spurius.ff.vñ cog.ita nec quo ad excludēdū. ¶ Ex
his infero tria ad ꝓpositū.qđ lʒ iste Bernardus nō fuerit ſʒ ve
ritatē legitimatus ꝑ papā:sed solū fuit secū dispēsatuʒ quo ad
certos actus ⁊ sic re vera nō possit dici legitimus:sed ad instar
legitimi redactus:quo ad ea super qōnibus fuit secū dispensa-
tū:⁊ sic nō sumus in terminis qōnis terminate cōiter ꝑ docto-
res.de qua ꝑ Io.an.in addi.Specu. de succes.ab intesta. Attñ
hoc solū qđ nō pōt dici legitimatus nō impedit ipsum substitu-
tū excludere dūmō ꝑ talē dispensationē sublata sint ea q īpedie
bāt naturalitatē

bāt naturalitatē ꝛ veritatē filiationis existentem in eo dictum effectū exclusionis operari. ¶ Vidēdū est ergo de hoc an dicta dispēsatio sit talis que tollat defectū vel impedimentū qđ ipediebat verā naturalitatē existentem in dicto Andrea substitutū excludere. Et hic breuiter tria sunt que faciunt mihi dubiū.
3 ¶ †Primum est natura dispensationis que est stricti iuris et non extenditur vltra casus super qbus concessa fuit. facit. c. nō pōt. de preben. lib. vj. de filijs p̄sbyte. c. fi. Constat autem ꝙ ortus illegitimus in eo vigens plura impedimēta inferebat. s. qđ nō poterat succedere parentibus nec consanguineis: nec ad dignitatem poterat admitti. ꝛ isti defectus reperiuntur sublati p dispensationem. Item erat aliud: q2 nō excludebat substitutionem factā patri suo si decederet sine liberis: vt no. Barto. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. ꝛ iste non reperit̄ expresse sublatus per dictā dispensationem. vn̄ vr̄ qđ remaneat: cū etiā remaneat radix vnde descendit dictū impedimētū. s. ortus illegitimus: vt p3 in. d. c. fi. de fi. p̄sby. lib. vi. Propterea enī ipsu3 ortū illegitimū nō tollit: sed eo nō obstāte dispēsat in qbusdā p quā nō obstantiā nō tollit radicem sed aliquos eius effectus. arg. in cle. j. de p̄ben. vn̄ sublatis quibusdam remanent alij non sublati. de condi. fur. si pro fure. in princ. ꝛ qđ no. in. l. si duo. §. idē in l. ff. de iureiur. Secus si fuisset sublata radix ipsa: q2 tunc similiter ꝛ oēs effectus ex ea orientes: vt. d. §. idē iulianus. facit l. si domus. ff. de ser. vr. predi. de aqua plu. ar. l. fi. prius. in prin. Sed aduertendum est subtiliter ꝛ diligēter ꝙ dictus Bernardus ante dispensationē impediebatur excludere substitutū nō propter ortum illegitimum imediate: sed p̄pter effectus supradictos procedētes ex dicto ortu. nā ex eo qđ erat illegitimus sequebatur ꝙ nō poterat succedere patri: ꝛ ex eo ꝙ succedere non poterat sequebatur similiter ꝙ nec substitutum excludebat: ita ꝙ ortus illegitimus producebat impedimentū succedendi imediate. ꝛ ex dicto impedimēto succedendi sequebatur aliud. s. ꝙ substitutū non excludebat ꝛ hoc vltimū p̄cedebat a primo mediante scđo. Sicut dicimus in cō tractu obligatione ꝛ actiōe. l. licet. §. ea obligatio. de procur. l. certi cōdi. in prin. si cer. pe. ꝛ de causa mediata ꝛ imediata: vt no. in. l. iij. §. ex pluribus. de acq. pos. in glo. Quod hoc sit verū p3. nā posito ꝙ ipse fuisset legitimus ꝛ naturalis si tm̄ fuisset talis q non potuisset p̄ri succedere: vt deportatus vel frater minor non exclusisset substitutū: vt no. Bart. in. l. filius. §. cū qs. in fi. de le. j. Solus ergo ortus illegitimus nō p̄ducebat istū effectū sed impotentia succedendi ex eo oriens que nō solū in illegitimis sed etiā in legitimis dictū effectū operatur. Sublata igit̄ dicta impotētia succedēdi p dispensatione sublatū est id qđ sequebat̄ ex eau3 ꝙ substitutum nō excludebat. Sicut sublata obligatione q̄ est immediata cā actionis tolleretur actio: l3 remaneat ɔ̄ctus qui facti est ꝛ tolli non pōt. ꝛ est cā mediata. ¶ Nec ob. qđ dispensatio est stricti iuris. Nam non est adeo stricti iuris q̄n concessa super vno extendat̄ ad id qđ ex illo sequitur: vt no. in glo. in. c. q2 intātū. de preben. Ite3 ex eo qđ erat illegitimus ꝛ reprobatus a iure seq̄bat̄ alius effectus: v3 q2 nō debebat vocari filius: vt in aut. ex complexu. Et ex hoc postea sequebatur alius. s. qđ nō excludebat substitutum: vt no. doc. in. d. §. si qs rogatus. quia substitutus nō excludebat̄ nisi per filiū. Sed iste primus effectus est sublatus p dispensatione: q2 cū p illā concedant̄ sibi ea q̄ competūt filijs. s. ius succedēdi parētibus ꝛ cognatis: p ɔ̄ñs etiā ꝛ nomē filij censet̄ eum restitutū: argendo a ɔ̄rio sensu. Sicut enim ille q nō h3 nomen non h3 etiā effectū: sic ꝛ ecōtra q h3 effectū habere d3 ꝛ nomen: vt ɔ̄rior sit eadē disciplina. C. de ferijs. l. nullo. cōiūcta. l. fi. de le. iij. Prima ideo carebat noīe: q2 reprobat⁹ a iure ꝛ odiosus immo ad gratiā redact⁹ postꝙ̄ princeps qui supra ius est ip̄m ad gratiā ꝛ dispensationem recepit p quā etiā remansisse videt̄ ꝛ ad gratiā reintegrasse. ff. de adimen. leg. l. qđ si iterū. de leg. ij. lucius. §. lucius titius damā. cū si. Si ergo p dictā dispēsatione restitutum fuit sibi nomē filij: ergo ꝛ effectus ex eo resultās. s. qđ tanꝙ̄ filius excludere possit substitutū: vt. d. l. ꝙ si iterū. ꝛ quia ex nullo alio impediebat̄ excludere: nisi quia filius nō poterat dici ante dispensationē licet re vera filius esset: ergo sublata cā tollit̄ effectus vt q̄ ex vna radice prodeūt ea sublata tollantur. ar. ff. qđ vi aut clā. l. nā origo. C. de nup. l. fi. ¶ Concludit̄ ergo qđ licet nō sit sublatus defectus natalium vel ortus illegitim⁹ per dictam despensationem: attn̄ sunt sublati duo effectus ex q bus oriebat̄ impedimentū excludendi substitutum. ꝛ p ɔ̄ñs ꝛ ipsum impedimentum sublatum est. ꝛ sic excludet ac si vere legitimatus fuisset de quo non est dubium f̄m doc. ¶ Dicet aliqs l3 effectus fuerit habilis ad succedēdū ab intestato per dictam dispensationem: attn̄ non succedit ex quo factū est testm̄. ꝛ alius institutus ꝛ ipse p̄teritus. vn̄ nec ex testamento nec ab intestato nec cōtra testm̄ admittitur: cū in hoc casu fuerit secū dispēsatū. R̄ndeo non est vis: sufficit enim ꝙ fuerit redditus habilis ad succedendum ab intestato: licet enim iudicio patris preteruntis fuerit exclusus: nō tamē obstat quominus substitutū excludat sicut si fuisset legitimus ꝛ naturalis: ꝛ fuisset exheredatus. nā excluderet nihilominus: vt no. glos. in. l. ex facto. §. fin. ff. ad treb. ꝛ per doc. in. d. l. filiusfa. §. cum quis. de leg. j.
4 ¶ †Cogitaui etiam vnum qđ dicam non determinando sed tangendo: v3 ꝙ subtiliter considerando posset dici testamentum patris dicti Bernardi fore nullum ratione preteritionis ipsius. ꝛ sic ipsum ab intestato succedere: qđ sic ostenditur. Certum est ꝙ p̄teritio filij legitimati reddit testm̄ nullum: vt no. Jac. de bel. in aut. q. mo. nat. effi. sui. nā cum in eo reperiantur oīa iura legitimorum potest dici legitimus: ꝛ sic debet instituti vel exheredari: sicut si fuisset legitime natus: ꝛ sicut videmus in filio adoptiuo f̄m iura antiqua: licet hodie secus. C. de adop. l. cu3 in adoptiuis. §. sed ne articulum. Item certum est ꝙ legitimatio facta de illo q natus fuit ex illis inter quos non poterat esse matrimonium lege diuina prohibente non est proprie legitimatio nec restō natalīū sed dispēsatio: q2 cū ibi nō potuerit a principio īter illos esse veritas matrimonij: nec etiā imago potest fingi. l. j. C. de lati. liber. tol. ꝛ ita tenent canoniste in. c. per venerabilem. ꝛ ita reperio cōsultu3 fuisse p collegium Boñ. in qōne valde ardua in qua etiam Baldus ꝛ frater eius dñs Pet. cōsuluerunt in ciuitate Perusij. Tunc ergo nō est differētia inter legitimatione3
a et dispēsatione[a] nisi in hoc: quia legitimatio sumitur pro quadā vniuersali remotione obstaculor̄ ꝛ impedimentor̄ orientiū ex ortu illegitimo remanente: tm̄ ipso ortu. Sed dispēsatio dicetur in qbusdā articulis tm̄ nō in oibus: vt in. c. fi. de filijs p̄sby. vt sic dicamus ꝙ dispensatio vniuersalis assumat sibi hoc spāle nomē: q2 appellat̄ legitimatio. i. habilitatio vniuersalis ad omnia iura legitimor̄. Si vero nō fiant vniuersaliter s3 in quibusdā tm̄ casibus dicet̄ dispēsatio retēto noīe generali cū oīs legitimatio sit dispensatio nō cōtra sicut in transactione ꝛ iuramēto dicimus. ff. de iureiur. l. ij. p neutrā. cū tollit̄ defect⁹ natalīū. Tūc ergo arguo sic si preteritio legitimati reddit testm̄ nullum f̄m Jac. de bel. legitimatio facta de illo qui natus est ex illis inter quos non poterat esse matrimoniū lege diuina p̄hibēte nil aliud est ꝙ̄ vniuersalis dispensatio: vt dixi. Sequitur ꝙ sicut ille cū quo vniuersaliter dispensatū est: ꝛ sic dicitur legitimatus: si sit p̄teritus reddit testm̄ nullum. Idem videtur dicendū de illo cū quo dispēsatū est spāliter vt possit ab intestato succedere. Probo aūt hāc cōsequentiā. nā legitimatus simpl'r p̄pter nihil aliud d3 instituti vel exheredari ꝛ aliter testm̄ est nullū nisi q2 effectus est habilis ad succedēdū ab intestato p̄ri suo. Nā princeps q ip̄m ad hoc habilitat videt̄ ip̄m habilitare f̄m cōditionē sue p̄sone: v3 tanꝙ̄ filiū. arg. ff. de mili. testa. l. ex militari. in p̄ncipio. de vsu ꝛ habi. l. plenū. §. eqtij. ꝛ videt̄ voluisse ꝙ ipse tractet̄ a patre suo tanꝙ̄ filius: ꝛ sic ipsu3 instituat vel exheredet. l. qđā cū filiū. Si igit̄ hoc est q̄ñ ista potentia succedēdi ꝛ habilitas restituet̄ p generalē dispōnē q̄ d̄r legitimatio f3 Jac. de bel. Idem ꝛ multo fortius erit q̄ñ restituet̄ p spālem dispōnē illa potētius d3 opari ꝙ̄ generalis. ff. de iniur. ite3 apud. ¶ Cū ita in casu nostro p spālem dispōnem habilitas illa fuerit restituta dicto Bernardo tanꝙ̄ filio. Item cū p hoc actū videat̄ vt tanꝙ̄ filius succedat patri: cōditio aūt filij hec est vt instituatur vel exheredet̄: sequit̄ ꝙ cū hoc factum nō fuerit testm̄ est nullū. Nec obstat si dicat̄ p actū legitimationis redigeretur in potestate patris: sed p istam speciale dispēsatione nō. ꝛ sic nō videt̄ bona equiparatio. Sed ad hoc respondeo ꝙ ista differentia nō est hodie curāda nisi q̄ñ p̄teritio sit cū cā: tunc enim bene distinguitur an filius erat in potestate ꝛ testm̄ est nullū. An non ꝛ tūc secus. sed q̄ñ sit sine cā: ꝛ tūc indistincte preteritio ascēdentū reddit testm̄ nullū etiā si a matre vel eius linea q̄ nō h3 in p̄tāte. et etiā si fuerit filius emācipatus. p tex. in aut. vt cū de ap. cog. §. aliud quoqꝫ crimē. ꝛ no. glo. de heredi. ꝛ fal. §. exheredatus. de mino. l. si filius. ꝛ per Barto. in. l. filio preterito. de iniusto test. Cōcludendo ergo videt̄ dictū testm̄ fore nullum ex p̄teritiōe dicti Ber. ꝛ sic nō tm̄ tanꝙ̄ successibilis patri suo substitutum excludet: sed etiam tanꝙ̄ vere ꝛ realiter succedens ab intestato: et hoc vt dixi magis tangendo ꝙ̄ determinando pro nūc dico: q2 hoc de non queritur in p̄ūcto.
5 †¶ Venio nūc ad scđm qđ facit rem dubiā. quia videtur ꝙ dispēsatio p̄dicta non teneat: cum in ea nō fiat mentio de defectibus illegitimatis: v3 qđ ex ligato ꝛ ligata ꝛ etiam ex attinente natus. sed generaliter ꝛ perfunctorie fuit narratum ipsum fore illegitimum vn̄ videt̄ dolose subticuisse. ar. ff. de euic. l. qui libertatis. §. fi. de ac. emp. l. j. ꝛ. l. quero. Poterat enim verificari in vna causa tm̄ illegitimitatis vn̄ princeps vnā tm̄ cām censetur voluisse remouere non plures: q2 duplex defectus difficilius tollitur. C. de adopt. l. pe. §. si vero pater. de rap. vir. l. j. i aut. de cōsan. ꝛ vte. fra. §. pe. de adul. vim passam. §. ducs. de questi. si qs viduā. ad hoc optime. ff. de i ius

a ¶ Et dispensatione3. Vide. d. pe. p̄bi. co2. i ɔ̄si. xciij. i littera. b. in. ij. parte.

vocã. sed si ac. §. patronum. de pecu. leg. cum dñs. ⁊ sic videtur fuisse dispensatio surreptitia. Et ita reperio fuisse consultum p Oldra. in cõsilio. clxvj. Sed certe iura supradicta ⁊ determinatio Oldr. procederent quando vnus defectus fuisset expressus ⁊ alij fuissent suppressi. tunc fateor ꝙ ad expressure tantũ videretur princeps habuisse respectum. facit. c. cũ pro causa. de sen. excom. ¶ Sed in casu nostro nullus fuit expressus ⁊ princeps vsus fuit verbis generalibus: vz qualitercũqꝫ ⁊ ex quocũqꝫ coitu nato ⁊c. ⁊ sic implicite videtur cogitasse de omnibus defectibus qui essent in eius origine vel esse possent quos omne tollere voluit. Unde posito ꝙ ignorauerit qui ⁊ quales essent: tamen ex quo fuit istius propositi omnes tollere si sciuisset. dico ꝙ oẽs sunt sublati. casus est. ff. de milita. test. l. q iure militari. potuit enim de aliquo in aliqbus cogitari generaliter licet nõ specialiter. C. de trãsa. l. sub pretextu specierũ. in fi. vbi hoc bene pbaẽ. Cõclude igitur ex oibus pdictis vna cũ suprascripto egregio doctore domino Gaspare dictũ Bernardũ excludere substitutionem prefatam. Laus deo.

¶ Consilium. xxxj.

1 ☞ Ex hoc cõsilio dicitur que requirãtur ad capturam alicuius iustificandam.

2 Et an tutor potuerit capi ex productione inuentarij si bona immobilia dicantur deteriorata vel fructus consumpti ne aliter appareat.

3 Et quid si bona tutoris sint hypothecata alijs hypotheca q nõ habeat nocere pupillo.

4 Et an possidens multa bona mobilia euitet capturã ⁊ fuge suspitionem.

5 Et an ex eo qd dicaẽ aliqs nobilis ⁊ viuẽs honorifice possit dici esse in casu inopie taliter ꝙ possit allegari suspectus.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Clarum videẽ ꝙ dictus Franciscus nec iuste captus fuit nec iuste detinetur[a] duplici de causa. Primo propter effectũ probationis debiti. Secundo propter defectum probationis suspitionis fuge. ¶ Circa primum notandum ꝙ Bartholomeus nõ probauit debitũ aliter ꝙ per productionem instrĩ quo apparet de assumptione tutele ⁊ inuentarij facti per dictũ Franciscũ: ex quo dicit apparere triplex debitũ. Primũ duorũ milliũ ducentoꝝ quinquaginta septẽ florenoꝝ in quibus tenebaẽ eidem Bartholomeo hereditas Jacobi patris dicti Francisci. Scdo debitũ omniũ rerũ immobiliũ descriptarũ in dicto inuentario quas cũ ad ipsius Francisci manus peruenissent tenebatur dicto Bartholomeo restituere ⁊ reassignare in eodem statu: qd adhuc nõ fecit. Tertio debitum omnium fructuũ ⁊ reddituũ pceptoꝝ ex eis. Et fateẽ dictus Bartholomeus in fine primi capituli sue petitionis se p tũc non habere alias pbationes in prõptu de pdictis ꝙ dictũ inuentariũ. ¶ Item notandum ꝙ dñs Ang. de perusio quem aduocati vtriusqꝫ partis allegant dicit in. l. nemo carcerẽ. ꝙ circa debitũ requiriẽ talis pbatio: q si facta eẽt parte psente sufficeret ad cõdẽnationem. Et sic respectu numeri testiũ vel instrĩ debet esse plenaria licet respectu modi qr recipiẽ parte absente dicaẽ summaria. iuxta no. C. de iud. l. iudices. p Cy. ⁊ Ja. bu. Ex eo vero qd no. bar. in. l. p hãc. C. de ero. mili. an. li. xij. vr̃ reqri probatio p publicum instrm̃. Neutra tñ istaꝝ opi. videẽ vera: qr cũ nõ agaẽ de pleno ⁊ finali preiudicio: eo qr prestita cautione relaxaẽ: videẽ ꝙ sufficiat semiplena probatio. s. p vnum testem. prout idem Bar. no. in simili. in. l. si qs a liberis. §. si vel parens. ff. de lib. agno. ⁊. l. j. de preto. stip. ⁊ in extrauag. ad reprimendã. sup vbo summarie. Nam ⁊ idẽ. d. Ange. in. d. l. nemo. ꝙ in suspitione fuge sufficit probatio per iuramentum a prin. sed ex postfacto requiritur exacta pbatio. ¶ Quãcunqꝫ autem opi. teneamus: dico circa primum debitum ꝙ allegatur scilicet duoꝝ milliũ ducetoꝝ florenorum ꝙ per dictum inuentarium tutele nec plene nec semiplene probatur: cum non simpliciter ponaẽ sed sub duplici cõditione. s. si verũ esse reperiatur. ⁊ sic non fatetur se teneri nisi aliter appareat veritas debiti. vnde non sufficiebat dicta cõfessio cõditionalis: vel si aliter de debito cõstaret. argu. C. de sen. que sine cer. quanti. l. fi. de fal. cau. adiec. lega. l. iij. per quas. ll. ⁊ similes cõsuluit Fed. de se. in consi. lxij. qd si quis mandat restitui vsuras quas apparebit eum extorsisse non cõuincitur per hoc vsurarius nisi aliter pbetur eũ extorsisse cũ nõ simpliciter fateatur sed sub cõditione si probatum fuerit. ⁊ licet in illis legibus nõ fuerit expressa nec ex rõne illarum apparet. hoc autem qd prefatum debitum esset verum: nullo alio modo probatum est ꝙ per productionem dicti inuentarij. Item censeẽ positum dictũ debitũ in dicto inuentario tutele sub alia conditione. s. si hereditas dicti Jacobi sit soluendo cum ipse narret se adiuisse dictã hereditatem cum beneficio inuentarij: ⁊ sic non tenebatur vltra vires hereditarias. vñ dictũ debitũ poterat esse vacuũ ⁊ inane dicta hereditate nõ existẽte soluẽdo ⁊ ipse posuit ipsum in dicto inuẽtario tale quale erat ⁊ per ɔñs cõditionaliter si hereditas Jacobi soluẽdo erat. hoc aũt onus probãdi incũbebat dicto Bartholomeo creditori esse soluendo: vt. l. fi. §. licẽtia. C. de iure delib. ꝙ nõ fecit nec plene nec semiplene. Defecit ergo pfatus Bartholomeus in his duobus: qr debuit probare veritatem dicti debiti aliter ꝙ p dictum inuentariũ. Itẽ hereditatẽ dicti Jacobi fuisse soluẽdo tpe quo adita fuit: qd facere potuit vel p testes vel p pductionẽ inuẽtarij facti per dictũ Frãciscũ in aditione dicte hereditatis in quo essent descripta tot bona q sufficiãt ad dictũ debitũ. vt dicto. §. licẽtia. Hec aũt etiã semiplene non probauit: ergo impetratio capture nulla tanꝙ facto p debito nullo vel nulla cã subsistẽte. iuxta no. in simili. ff. qui. ex cau. in pos. eaẽ. l. fulcinius. §. ij. ⁊ p glo. ⁊ qd no. bar. C. de cõmi. vel epi. l. iudex. ⁊. l. meminerint. C. vñ vi. facit qd no. Inno. in. c. dilecto. de v. sig. circa mediũ magne glo. ibi. immo plus dici posset ⁊c. ¶ Circa scdm pro debitũ qd allegaẽ dico idẽ ⁊ multo magis: qr nõ solũ probatum nõ fuit: sed dico ꝙ nec est debitum qd patet. Naꝫ cũ oĩa bona descripta in dicto inuentario sint ĩmobilia: vt ex eo patet clarum ⁊ indubitatũ est ꝙ si esset in eodẽ statu nõ deteriorata nõ cadebat ĩ eis alia restõ vel oblatio fienda p dictum Franciscum cum immobilia p se pateãt ⁊ possint p dictum Bartholomeũ apprehẽdi ⁊ occupari propria autoritate cũ sint sua ⁊ a se possideanẽ. ⁊ p pfatũ Franciscum ei nõ ɔdiceẽ. vñ cũ finita sit tutela ⁊ administratio nõ artabaẽ aliter offerre: vt habeẽ. C. qñ ⁊ qbus quar. pars debe. lib. x. l. ij. ⁊ ibi no. p bart. ⁊ in auẽ. dos data. C. de dona. ante nup. ⁊ no. in. l. acceptaꝫ. C. de vsur. in. j. glo. Pro rebus enim predictis restituẽdis cum possessio sit apud dñm Bartholomeũ nõ est sibi prodita actio. ff. vbi pos. l. j. §. interdictũ aũt. Si vero essent deteriorata tenetur dictus Frãciscus ad estimationem deteriorationis si sui culpa obuenisset: q esset magis quãtitatis ꝙ rerum seu specierũ. l. iij. §. si reddita. ff. cõmo. cũ simi. ⁊ qd no. in. l. in hãc. de tritica. hoc aũt ꝙ deteriorata sint culpa Francisci. nec probatũ fuit in impetratione capture nec allegatum: nec etiam psumiẽ: ergo ⁊c. arg. l. si adulterium cũ incestu. §. idẽ polloni. de adul. cũ ibi no. Nec etiã nũc diciẽ per affirmatiua verba sed conditionaliter. dr enim ꝙ possibile est vt sint deteriorata. Sed certe hoc nõ sufficit ad cõcludendum ipsum Frãciscũ esse in hoc debitorẽ nisi allegeẽ q sint deteriorata ⁊ in quo ⁊ etiam probeẽ. Sed certe nec hodie post capturam ista sufficeret cum in impetratione capture nõ fuerit hoc allegatum ⁊ capture nõ põt iustificari ex nouis causis[b] sicut nec appellatio ab interlocutoria. vt cle. appellanti. de appel. ⁊ pꝫ in. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. de tutori. ⁊ cura. da. ab his. l. seie egresse. ⁊. l. tutor petitus. vbi decretum interpositum ex falsa causa non valet: ergo nõ põt ex alia causa iustificari lꝫ indefinitiua aliter dicatur. ff. qd cũ eo. l. titianus. ⁊ qd not. in. l. si is ad quẽ. de acqui. here. Nec ob. pdictis qd allegaẽ p aduocatũ Bartholomei: vz ꝙ tutor in inuentario tenetur ponere latera ⁊ confinia ⁊c. Nam hoc nõ fit ad istum finem vt finita tutela arctetur ad reassignãdum: sed vt sciri possit si deteriorantur inquantum deteriorentur. Nam ⁊ ob istum finem ponitur etiam in inuentario estimatio rerum. C. de magistra. conuenien. l. fi. ⁊ ita apparet. tex no. per Barto. in. l. tutor qui repertorium. de admi. tut. facit. l. si inter virum. C. de iure dot. ¶ Concludo ergo ꝙ allegatio huius debiti non fuit sufficiens ad capturam impetrãdam ex quo nõ fuit propositum ⁊ allegatum: ⁊ etiam probatum bona predicta fore deteriorata culpa dicti Francisci.

2 ¶ † Preterea posito ꝙ tutor teneretur restituere ⁊ assignare bona immobilia: tamẽ ob hoc debitum capi non potest: cum pro ipsis non possit allegari suspectus. Nam si propter possessionem suarum rerum immobilium euitat capturam. vt. l. si creditores. de priuileg. credi. ⁊. l. sciendum. qui satisd. cog. ⁊ propter possessionem rerum immobilium que petuntur cũ sit cautum creditori: ⁊ propter fugam nõ potest damnificari. ¶ Quantum ad tertium debitum qd allegatur. s. de fructibus perceptis ex dictis rebus. dico ꝙ licet hoc allegauerit in impetratione capture nullo tñ modo etiã semiplene fuit probatum: cum per inuentarium de hoc non constat ⁊ nulli testes super hoc vel alio recepti sunt. Cum ergo possibile sit ꝙ prefatus Franciscus nullos fructus percepit: debebat dictus Bartolomeus aliquos testes inducere: cum quibus probare debeat id qd est causa sue intentionis. ff. ne quis eum qui in ius voca. est vi exi. l. pe. §. deesse. de pba. l. ij. ⁊ qd no. in. l. hoc iure. de ver. ob. per doc. Patet ergo ex predictis nullum debitũ fuisse probatum ob qd potuerit iste capi: ⁊ sic capturam nullam

3 per no. in. d. l. nemo. ¶ † Secundo principaliter dico posito ꝙ per dictum inuentariũ probatũ esset debitũ dictoꝝ duoꝝ milliũ ducentoꝝ florenorũ super quo pars altera videẽ principaliter se fundare:

a ¶ Detinetur. Que aũt regrantur ad hoc vt captura teneat et fieri possit. vide Bal. in cõsi. cccxviij. i. ij. pte. ⁊ ĩ consi. xccccviij. in iiij. pte. ⁊ ĩ consi. cclxxxv. in. j. parte. ⁊ q pena puniaẽ faciens aliquẽ capi iniuste: ⁊ iudex q iniuste detinet. vide per eũ ĩ cõsi. ccxij. in ij. parte.

b ¶ Causis. Adde idẽ tenentem Bal. in. d. cõsil. cccxviij. in. iiij. parte.

ter se fundare:qꝛ maiorē hꝫ colorē:tñ adhuc deficit captura ex
eo ꝙ non est probata suspitio post capturā eo modo quo tradi-
tur per doctores. Nam illa que faciunt debitorem suspectum:
est paupertas:dicitur autē paupertas non possidere tot mobi-
lia que sufficiunt ad debitū. vt. d. l. si creditores. de priuileg. cre
di. Sed iste Franciscus possidet tot que sufficiunt vt asseritur
esse euidens:⁊ etiam altera pars non negat nec sunt in loco pe-
riculoso vt per hoc posset dici perinde haberi ac si non posside-
tur. Solum autem allegat altera pars ad probandum deterio-
rationem conditionis ⁊ paupertatē: qđ dictus Franciscus obli
gauit omnia bona sua alteri post debitum tutele contractum.
Sed istud est manifeste friuolum: quia talis obligatio seu hy-
pothecatio nullo modo nocet dicto Bartholomeo qđ pꝫ. Naꝫ
aut ista bona fuerunt hereditaria. s. Jacobi patris dicti Fran-
cisci:⁊ tunc cum etiam debituꝫ dictorum duoꝝ milliū sit heredi
tarium: qꝛ ipse Jacobus dicit habuisse ⁊ habere de bonis isti⁹
Bartholomei dictam pecuniam: poterit prefatus Bartholo-
meus impetrare separationem dictoꝝ bonoꝝ aduersus credi-
tores heredis. ff. de separatio. l. j. §. i. ⁊ ij. sicqꝫ dicta hypotheca
tio erit nulla. Aut dicta bona non fuerunt hereditaria sed acq-
sita per ipsuꝫ Franciscū heredē: tñ dicta hypothecatio licet va
leat non preiudicat dicto Bartholomeo: quia ipe prior in tem
pore:⁊ habet tacitam hypothecā. ff. de admi. tu. l. pro officio.
⁊ qđ habet in. l. diuortio. in fi. de neg. gest. ⁊ dicta bona non exi-
uerunt patrimoniuꝫ dicti Francisci respectu dominij. Nec ob.
l. ij. cum glo. ff. que in frau. credi. de qua facit magnum festū ad
uocatus alterius partis: quia cū reuerentia nihil facit. ibi enim
loquitur cuꝫ per hypothecam fraudantur creditores: qđ est qñ
omnes essent cyrographarij ⁊ sine hypotheca: quo casu pariter
admitterent: vt. l. priuilegia. de priui. credi. Ipse vero debitor
hypothecauit vni quo casu pferret ceteris cyrographarijs si nō
hypothecasset in fraudeꝫ. C. de bonis auto. iudi. pos. l. iij. ff. de
tribu. l. procuratoris. §. si plures ver. plane. ⁊ §. sed est questiū.
versi. quid tamen. si vero facta sit in fraudem reuocatur: vt. d.
l. ij. que in frau. cre. Sed in casu nostro cum dictus Bartholo-
meus haberet hypothecam priorem tempore nō potuit frauda
ri ex dicta hypotheca post concessa nec dānuꝫ pati cum ius suū
sibi auferri non potuerit. l. stichū. in fi. de noua. cū si. Preterea
si esset facta in fraudē posset reuocari: vt. d. l. ij. ⁊ sic esset ibi con-
sultum. Tunc ergo locus est capture que est remedium subsidia
riū ⁊ contra ius cōmune. l. ob es. C. de ac. ⁊ ob. extra de iureiur.
ex rescripto. cum alterum remedium non superest. ar. l. in pro-
uinciali. de oper. no. nun. Tunc autē deficit omne aliud reme-
dium cū dissipauit bona taliter ꝙ non reperiuntur: vt qꝛ erant
4 mobilia. † Nam vt dicunt doctores in. l. sciēdum. ff. qui satisd.
cog. etiam ille qui possidet multa mobilia ⁊ reputatur legalis
euitat satisditionē. de iud. sisti. eodem modo euitat capturā: vt
tenet dñs Angelus in. d. l. nemo carcerem. Tūc ergo si aliena-
uit ⁊ dissipauit dicta bona fraudantur creditores etiam hypo-
thecarij cum de facili occultentur. Idem est si alienauit imobi-
lia ⁊ creditores sint cyrographarij: ita qđ ideo eis non remanet
regressus contra possessores. Si vero sint hypothecarij per alie
nationem bonoꝝ immobilium non fraudantur creditores: cuꝫ
cōtra quemlibet possessorem habeant regressum. Et ideo nō vi
detur ꝙ tunc locus sit capture. arg. optimuꝫ ad hoc qđ no. bar.
in. l. fi. C. de sen. pas. ⁊. l. imperator. ff. ad treb. ⁊ no. p eundē i. l.
si constante. sol. ma. in prin. vbi similem distinctionem facit in
patre dissipāte bona filij an p hoc auferatur sibi administratio.
Et ſm dictam distinctionem videt debere intelligi. d. l. si credi-
tores. hoc tamē dico saluo saniori iudicio. In proposito autem
constat manifeste dictum Bartholomeum fraudatuꝫ non esse
ex dicta hypothecatione: que vel est nulla vel sibi nō pıudicat:
ergo non potuit ꝓpter hoc Franciscū tanꝙ depauperatū face-
re capi tanꝙ sibi aliter non esset cōsultū. ad hoc. ff. q in frau. cre
di. l. ait pretor. §. j. vbi ita demum fit reuocatio per illud dictuꝫ
5 si euentū dāni fraus habuit. idem videt in captura. † Nec etiaꝫ
ob. qđ iste Franciscus dꝛ esse de claro genere ⁊ qđ vult viuere bo
norifice ⁊ p hoc cōcludit per alterā partem qđ pōt dici esse in ca
su inopie. Nā hec est vna truffa ⁊ nō meretur rīsum: attamē rñ-
det qđ ⁊ si hoc eēt verū ista causa subsistebat a principio assum-
pte tutele:⁊ iudex sciēs hoc decreuit sibi tutelaꝫ ad petitionem
Bartholomei: vnde dicta causa sublata videtur ⁊ cōtra ipsum
dispensatum nec ex postfacto deteriorauit conditionem suam:
nec est effectus dissipator vel maior expensor ꝙ prius esset. ergo
⁊c. argumentum. d. l. si creditores. ver. plane. de dā. infec. l. qui
bona. §. de illo. vt in pos. leg. siue a suo. in fi. cōiuncta. l. quidaꝫ
consulebat. ff. de re iud. in fi. ⁊. l. idem vulpia. §. sunt ⁊ alij. de ex
cu. tu. ⁊. C. si ser. aut liber. l. preses. ⁊ qđ ibi no. per bar. Nō ergo
potest nunc refricari causa super qua dispensatum fuit. arg. ex-
tra de fil. presby. c. ex tua. Ex quibus omnibus concluditur di-
ctum Franciscum relaxandum esse: tum quia indebite captus:
tū qꝛ ⁊ si captura tenuisset nō ē iustificata vt debuit. Laus deo.

Consilium. xxxij.

1 Ex hoc consilio habes ꝙ proprietarius de gratia ⁊ equita
te tenetur rem locatam finita locatione alicui de genere illo re-
locare non de rigore iuris. ⁊. 2.
2 Et ꝙ non est vera opinio Bar. ꝙ possit appellari si nō relocat
iuribus ⁊ rationibus de quibus hic.

In christi nomine amen.

1 † Proprietarius finito tpe locationis tenetur re
locare in psonā alicuius de genere primi cōductoris
magis de quadā benignitate ⁊ equitate ꝙ de scripto rigore iu-
ris: qđ pꝫ. Nam in locatione temporali finito tpe locationis te
netur pro eadem mercede potius eidem ꝙ alteri extraneo loca-
a re[a]: ⁊ hoc de eqtate. vt dicit tex. in. l. cōgruit. ⁊. l. fi. in fi. C. de lo
ca. pdio ciui. lib. xj. Eodē modo in locatione q̄ fit vsqꝫ in certaꝫ
generationē. ea finita tenet alijs de eodē genere de eadē eqtate
relocare postꝙ relocāda est quasi illi q sunt de eodem genere p
eodē reputent. ar. ff. de iniur. l. lex corne. in prin. de li. cau. l. j. ij.
⁊. iij. ⁊ qđ no. i. l. vt vim. de iusti. ⁊ iur. in gl. que incipit fori. ibi
dū dicit effectionē cōsiderari. ⁊. C. de rap. vir. l. j. in gl. q̄ incipit
hoc epo. nulla eni obiectio ciuilis vel naturalis oriens ex 3ctu
vel quasi ex legis dispōne reperit que ipsum de rigore ad hoc
astringat cū nulla lex hoc dicat: sed sola equitas. vt ar. d. l. con-
gruit. Hoc etiā pꝫ in. c. ij. de feudis. vbi si feudatari⁹ cadit a feu
do ꝓpter alienationē factā dño incōsulto pōt dñs filiū vel con
sanguineū eius inuestire de eodem. Nota qꝛ dicit pōt: ⁊ sic eius
ptāti nō necessitati subijcitur. l. non quicquid. ff. de iud. C. quō
⁊ qñ iud. l. j. Et si hoc est cum cecidit a feudo propter alienatio
nem: idem est cum propter lapsum temporis vel finitam genera
tionem. Hoc etiam vult tex. in. l. j. §. permittitur. de aqua quo-
tidia. ⁊ esti. Dicit enim tex. qđ impetrabile illud ius ab eo qui
succedit in re illa: ⁊ gl. dicit de facili: quia princeps facilius cō-
cedit successori ꝙ vni extraneo: non tamen potest dici ꝙ prin-
ceps ibi teneatur ex aliqua precisa necessitate quasi sit obliga-
tus: cum sit legibus solutus. ff. de legi. l. princeps. Et hoc vult ⁊
sentit ibi glos. que incipit dicunt quidam. ⁊ qđ ibi dicitur in fi.
esse quandam iniuriam si ille nō impetrauerit: nō ē ex eo dicitur
ꝙ princeps sit obligatus ⁊ necessario teneatur concedere sed ex
2 eo qđ equitas suadens illi cōcedi offenditur. † Unde propter p
dicta male videtur sentire bar. qđ a tali iniuria possit appella-
ri. Et quod si esset inferior a principe posset cogi per superioreꝫ.
nam hoc ibi nullo modo probatur immo glo. contrariū innuūt.
Item glo. ij. in. c. bone. de postu. prela. qđ ipsi allegant dicit
oppositum: qđ actū que qs semel de grā ⁊ volūtarie fecit non co
gitur iterato facere. Ad hoc. l. voluntarie. C. de excu. tu. cum si.
Alia vero glo. eiusdem. c. que incipit. ad hoc eni videtur fa-
cere pro eis dū dicit qđ si presentatio patroni laici admittatur
sit ei gratia: si repellatur sit ei iniuria. Sed si bene inspiciatur. c.
pastoralis. de iur. pa. qđ allegat glos. facit pro eo qđ dixi quia
ibi dicitur qđ si prelatus non recipiat talem presentationeꝫ ⁊ al
teri cōferat tenet collatio. Preterea ibi prelatus non habet ita
potens ius in collatione beneficioꝝ sicut habet proprietarius
in locatione rei sue. Item patronus laicus: quia fundauit vel
dotauit ecclesiā plus iuris habet in presentando ꝙ habeat con
ductor in impetrādo relocationē. Illi⁹ eni facto ⁊ opere extat
ecclesia que non extat sic facto conductoris licet extat res condu
cta. arg. ff. q po. in pig. ha. l. interdū. cum. l. se. Item quā expres
se fortificāt iuspatrona. vt hoies inducant ad edificādū vel do-
tandum ecclesias: non sic in iure impetrādi relocationem: qꝛ in
eo cessat dicta ratio publice vtilitatis: sed viget sola ratio priua
te vtilitatis: ergo ⁊c. argumen. C. de cad. tol. §. pe. coniuncta. l.
ij. C. de bo. que libe. ibi perspiciendum est enim.
Concludo ergo ꝙ tale ius impetrandi relocationem non est
tale ꝙ arctet necessario dñm: sed facit vt equitate suadente faci-
lius incline ad relocandū eidem vel alteri de suo genere ꝙ ex-
traneo: ⁊ sic magis pcibus impetratur ꝙ iure cōmuni conceda
tur. ad hoc. C. de neces. ser. l. pe. §. illo. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊. l. ij. §. j.
ibi dum dicit hoc non peti sed concedi solere ⁊c. ita hic solet sic
concedi: non tamen ex necessitate petitur ⁊ impie facit dñs si ex
traneum preferat. vnde ex his sequitur ꝙ pfatus proprietarius
potest renouare dictā locationem in personam tam pdictorum
cōsobrinoꝝ ꝙ cuginoꝝ licet sint disparis gradus. p hoc opti-
me facit: quia si quis est rogatus relinquere fundum in familiā
potest eligere quem vult de familia. Laus deo.

a Locare. Uide. do. bar. sozi. i 3s. cclxxxi. ici. in causa bernardi. v. primo. cū vsi. seq. in. iij. parte.

Consilium. xxxiij.

1 Hoc in 3silio hr ꝙ stante statuto qđ in duobus casibus tm̄
fiat executio legatorum hereditate nō adita. s. ad pias causas:
⁊ cum assignatur terminus ad instantiam creditorum: non po-

terit etiam fieri missio in possessionem ex primo vel secundo de-
creto.

2 Et aditio hereditatis potest fieri clausis tabulis habita tamē
notitia instõnis per lr̃as vel per famam vel aliter.

3 Et rebelles ⁊ banniti a ciuitate non p̄sumuntur scire que fiunt
in ciuitate quia eorum conuersatio ꝓhibita ⁊ talia scire nõ pre
sumuntur.

4 Et an cõstituens procuratorem tanꝙ̃ heres alicuius presuma-
tur habere notitiam testamenti. ⁊ non est bona argumentatio
de notitia mortis ad notitiam testamenti.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Statutum lucanum vult ꝙ in duobus tm̃ casi-
bus fiat executio legatoruʒ hereditate nondũ adita
scʒ cuʒ ille vel illi quibus fuit delata hereditas requisiti ad pe-
titionē legatariorũ qꝺ eam adeant cessauerunt adire infra mē-
sem a die requisitionis quo casu disponit legata peti ac si here-
ditas fuisset adita. ¶ Et notandum quia videtur velle ꝙ p ta-
lem requisitionem ⁊ cessationem non propterea censeatur here
ditas adita quicquid de iure cõmuni dicatur cum assignatur
terminus ad instantiā creditorum hereditariorũ. ff. de acq. he-
re. l. quādiu. el. ij. cum ibi not. sed dicit perinde deberi ac si esset
adita: qꝺ forte intelligendũ est cum constat ꝙ fuerit repudiata
tunc enim cũ de iure cõi legata irritenꝛ. l. eā quā. C. de fideicõ.
talis requisitio nõ faceret ea valere. Debet ergo intelligi cum
non cõstat de aditione vel repudiatione: prout in sequenti casu
quē subijcit: vt. l. j. §. fi. ff. vt in pos. leg. ¶ Scꝺs casus est cũ fue
runt instituti pauperes christi: quo etiā casu licet non cõstet de
aditione: vel nõ fuit facta reqsitio vult ea deberi: qꝺ etiā dʒ in-
telligi nisi fuerit repudiata: puta per ep̄m qui est pater paupe-
rũ q sicut pater adire põt. l. si quis ad declinandā. C. de epis. et
cle. ita ⁊ repudiare. l. his pater. ff. de acq. here. exceptis his duo
bus casibus. Statutũ predictũ vult ꝙ iacente hereditate lega-
ta nõ debeantur: sicut vult etiam ius cõe. l. si nemo. ff. de testi. ⁊
d. l. j. in fi. vt in pos. leg. vbi casus est de omnibus quasi supra di
ctis. Sicut ḡ extra dictos duos casus legata nõ debenꝛ heredi
tate iacente: ita nec locus est missioni in possessionē ex primo ⁊
secũdo decreto ex eo capite: qꝛ non soluuntur cum solui non de-
beant ad talem missionem requiriꝛ ꝙ per heredem cesseꝛ in sol-
uēdo. Iacente aũt hereditate nõ dꝛ cessare. vt est casus eo. tit. vt
in pos. lig. l. is cui. §. cessatis. ver. certe. Licet possit fieri missio
ex eo ꝙ non caueꝛ vt cum legata sunt in diē vel sub cõditione. l.
j. §. nõ exigit. eo. ti. ⁊ in. §. fi. eiusdem prealleg. ¶ Missio autēʒ
in possessione seu tenuta apprehensa in casu isto ex primo ⁊ scꝺo
decreto facta fuit ex eo ꝙ heres receperat ⁊ nõ seruauerat ⁊c. fʒ
formā statuti lucani ⁊ sic ꝓpter cessationē in soluēdo. Itē facta
fuit iacēte hereditate dñe Siluitie vt ꝓbabo. Itē extra dictos
duos casus qbus ꝑmittitur a statuto: ergo nõ valuit ⁊ tanꝙ̃ ob
reptitia dʒ reuocari: qꝛ occasione debiti pro tunc non veri. ff. ne
2 vis fiat ei. l. j. §. hec verba. ¶ † Quod aũt nõ esset adita ꝓbaꝛ.
Nam vt institutus possit adire requiritur notitia testamēti. ff.
de acqui. here. l. si is ad quē. circa fi. ⁊. l. pater quotiens. ⁊. l. si qs
mihi bona. §. aliter atqʒ. qꝺ est intelligendũ non de perfecta no
titia puta ꝙ interfuerit vel viderit testamētũ: sed sufficit ꝙ per
litteras amicorum vel publicā famam perceperit vel ex relatu
alicuius cũ possit adire clausis tabulis. l. j. §. in nouissimo. C. de
cadu. tol. ⁊ ita determinat bar. in. l. is põt. ff. de acqui. here. cir-
ca mediũ. in ver. sum expeditus de primo. §. ¶ In casu aũt no-
stro non apparet aliquod predictorum interuenisse nec litteras
amicorꝝ nec publicā formam vel qꝺ ei fuerit dictum assertiue de
3 testamento vt proponitur. † Nec etiam presumunꝛ predicta vel
eorꝝ aliquod: tum quia sunt facti ⁊ sic nõ presumunꝛ. l. quecũqʒ.
de publi. tũ qꝛ in dubio presumiꝛ ignorantia. l. verius. ff. de pro
ba. tum quia Ioannes institutus erat absens ⁊ rebellis a ciui-
tate Lucana vt asseriꝛ ⁊ sic existentes in ciuitate non presumun
tur sibi scripsisse cum esset eis prohibitũ habere cõuersationem
cũ eo. arg. l. ad missionē. §. qui deficiũt. ff. de capi. dimi. Et ĩ du
bio que prohibita sunt non presumuntur facta. l. si pater. ff. de
priuil. cre. ⁊. l. ꝙꝙ. de ritu nupt. ¶ Ex quibus sequitur ꝙ adi-
tio que resultare videꝛ ex cõstitutione procnratoris facta a Ioā
ne tanꝙ̃ ab herede sue matris alio non probato non tenet: vt ꝓ
4 batur in. d. l. pater. de acqui. here. ¶ † Nec ob. qꝺ idē Bar. no.
in. d. l. is potest. versi. expeditus de theorica ⁊c. vbi dicit ꝙ si il-
le q asserit suā aditionē non valere eo qꝛ nõ erat certus de mor-
te si reperiaꝛ fecisse aliquē actuʒ tanꝙ̃ heres p̄sumitur habuis-
se notitiam de morte. Nec distinguit isto casu an fuerit presens
vel absens. Ita videꝛ in ꝓposito ꝙ cũ Ioānes fecerit duo ꝓcu-
ratoria tanꝙ̃ matris heres presumatur habuisse notitiā testa-
menti sine qua nõ poterat adire. Nā dico aliud esse in mortis no
titia sine qua nullatenus põt credere se posse adire cum viuens
nõ habeat heredē. Vñ eo ipso ꝙ qs facit actum ꝑtinentē ad adi
tionē credit ip̄m illũ mortuũ ⁊ p̄sumiꝛ scire id qꝺ credit. Aliud
est in notitia testamenti sine qua põt credere se posse adire: pu-
ta si credaꝛ ꝙ intestatus decesserit: vnde nõ sequiꝛ voluit adire
hereditatē ⁊ credidit se posse adire: ergo ex testõ. ¶ In dubio
enī magis est credenduʒ ꝙ vnicus filius voluit adire ab intesta
to ꝙ̃ ex testõ: prima cā sibi fauorabilior est. Non ergo est bona
argumentatio de notitia mortis ad notitiam testamenti vt sic
dicā ꝙ primā censeatur habuisse: qꝛ sine ea nullo modo poterat
credere se posse adire. scꝺam nõ qꝛ ⁊ sine ea poterat credere pos
se adire. s. ab intestato. Ex qbus concludo qꝺ cũ p̄dicta ꝯstõ ꝓ-
curatorꝝ sit ꝓbata a dicto alio nõ ꝓbato: prefata tenuta ⁊ datio
in solu. tanꝙ̃ facta iacēte hereditate: ⁊ sic pro legato nõdum de
bito non valuerũt ⁊ possunt reuocari: tñ dictus Ioānes restitu
tus possessionibus illarũ possessionũ pretiũ qꝺ illi soluerũt qua
tenus fuit versum in vtilitate dicti Ioānis heredis restituere:
quia cũ Ioannes hodie velit esse heres: ⁊ sic ⁊ tanꝙ̃ heres petit
se immitti: apparet illud legatuʒ esse debitum ⁊ legatariũ trās-
misisse ad suos heredes licet decesserit ante aditam hereditatēʒ
cum esset purus ⁊ sic dies excesserat a tempore mortis. l. j. §. in
nouissimo. C. de cadu. tol. ¶ Pretiũ aũt solutum ab emptori-
bus illi legatario cessit in liberationē dicti Ioānis heredis a di
cto legato vsqʒ ad cõcurrentē quātitatē legati: ideo est illis em
ptoribus restituēdũ ⁊ ipsi debent restituere possessiões. ff. de rei
vendi. l. emptor. in prin. Maxime hoc dico qꝛ pro dicto legato
habebat legatarius ius hypothece in bonis hereditarijs. l. j. ⁊
ij. C. cõ. de leg. qꝺ ius fuit cõfirmatũ aditione secuta q retrotra-
hiꝛ. l. heres qñqʒ. ff. de acq. here. ⁊ sic a principio cēsetur habuis
se tale ius. Consueuerũt aũt venditores in instr̃o ven. cedere oē
ius qꝺ hñt vel habituri sunt in re vel pro re. ⁊ sic emptores sunt
cessionarij si instrumētũ stet in forma p̄dicta. ff. de euic. l. si res. in
fi. ⁊ sic venditores hñt ius retentiõis pro dicto iure hypothece
cesso qꝺ habuisset ipse legatariꝰ. facit. l. ĩ creditore. ff. de euic. ⁊
C. qꝺ me. cā. l. iij. ⁊ qꝺ ibi no. in glo. super ver. reddito. ¶ Quod
autem dixi aditionē retrotrahi: verũ est quantũ ad confirman
dũ legata quorũ validitas depēdebat ab aditione secutura. l.
cõditiones que extrinsecus. de cõdi. ⁊ demon. Non quātum ad
validandũ tenutam ⁊ dationem ⁊ solutionē que ab ipso initio
fuerunt nulle nec habuerũt dependentiam ab aditione: sed de-
bebant fundari in vero debito tunc t̃pis preexistēte: vt. l. j. §. ne
hec verba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ hic nõ existebat in veritate licet pri
ma fingaꝛ extitisse qꝺ nõ sufficit. facit. l. oĩa que. ff. de reg. iur. et
in regula que ab initio. eo. ti. lib. vj. Laus deo.

¶ Consilium. xxxiiij.

1 ☞ In hoc consilio continetur ꝙ confessio abbatis et cõuen-
tus in qua cõfitenꝛ se habuisse ⁊ recepisse quicquid eis debeba-
tur ⁊c. valet maxime quādo cõstat ꝙ non fuit gratuita licet au
toritas superioris non interuenerit nec reprobetur versum.

2 Et an talis confessio preiudicet monasterio? ⁊ cõcludit ꝙ pre-
iudicet sicut confessio tutoris nocet pupillo.

3 Et ius petendi legatum factum filio iure instõnis vel petendi
supplemētũ legitime si erat monachus trāsit in monasteriũ ep̄o
etiam ignorāte: nec per ingressum monasterij tollitur suitas. ⁊
monasterium habetur loco sui heredis. vñ hereditatem pater-
nam non gratam filius monachus ignorans transmittit. ⁊ ab
bas potest repudiare legatum sibi factum.

In christi nomine amē.

¶ Ego Paulus de castro vtriusqʒ iuris doctor
puto iuris esse prout supra cõclusum ⁊ cõsultũ est
per eximium decretorũ doctorē dñm Stephanũ:
1 ea rõne potissime: † qꝛ ista nõ vr̃ fuisse gratuita liberatio seu qe
tatio: tũc eñ nõ valeret in preiudiciũ monasterij tanꝙ̃ ambitio
sa. ar. C. de transac. l. preses. ff. qꝺ vi aut clam. l. prohibere. §. pla
ne. de pac. l. imperatores. C. si maior fac. ra. hab. l. fi. §. cũ autem
donationes. Sed fuit necessaria ⁊ debita de iure eo qꝺ recipiũt
id qꝺ eis debebatur ⁊ sic sublata erat omnis obligatio. insti. q.
mo. tol. ob. in prin. ff. de sol. l. prout quisqʒ. ⁊ sic tenebātur facere
instrumentum quietationis ⁊ liberationis. C. de fideius. insti. l.
plures apocis. ⁊ ibi no. per doc. de libe. cau. sicut dataʒ. ⁊ Bar.
in. l. iij. §. nunc de effectu. ff. de lib. leg. per qꝺ instrumentũ debi-
tores non liberabanꝛ: sed liberati esse declarabantur. s. ex solu-
tiõe iā facta. C. de solu. l. inductũ. de cõdi. ex. l. dissolute. Quod
autem hoc sit verũ pʒ ex tenore instrumenti: in quo prefati ab-
bates ⁊ conuentus confessi fuerunt se habuisse quicquid eis de
bebatur occasione dicti legati seu legitime debite ex persona di
cti dñi Francisci monachi. Qꝺ quidē si verũ fuit nulli dubium
quod heredes dicti Roberti fuerunt ipso iure liberati licet in ta
li solutione facta abbati ⁊ conuentui non interuenit autoritas
superioris dicti ordinis sicut cum soluitur pupillo cum auto-
ritate tutoris.

ritate tutoris.iuxta ea que plene no.in.l.ait pretor.§.permitti-tur.ff.de mino.ita tenet Inno.expsse in.c.grauis.de deposito. post principium. Dicit tamen ecclesiam vel monasterium resti-tuendum si pecunia non esset conuersa in vtilitatez eius: qd tn̄ non presumitur quando facta sit solutio prelato & capitulo si-mul.vt no.in auc.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.eccle. In glo.fi.vbi per docto.& quod no.in.l.ciuitas.ff.si cer.pe. ❡Sic ergo dico dictos heredes liberatos psupposito qd vere solue-rint dicto abbati & conuentui totum qd eis debebatur.qd etiā tenet Bal.allegando Inno.in.d.auc.hoc ius porrectuz.Ha-bet enim liberam administrationē & sic recipere possunt qd eis debetur seu monasterio. ❡Nunc ergo restat soluz videre vtrū dicta solutio probetur per confessionem dicti abbatis & cōuen tus:& certe si notarius in dicto instrumento attestaretur de so-lutione facta se presente clara essent que.s.dixi per no.in.l.si ex cautione.C.de non nu.pe.per glo.sed ipse attestatur solum de
2 confessione.† Queritur ergo an dicta cōfessio habeatur p veri tate in preiudicium monasterij.Et hic breuiter dic non stando in argumentis qd qñ confessio prelati tendit ad obligandum ecclesiam vel monasterium vel facta est de eo qd nō consistit in
a facto ipsius prelati tūc non nocet[a] si facta fuit voluntarie:& tūc habent locum ea q no.in.l.certum.§.sed an ipsos.ff.de confes. p gl.& doc.C.de cōfes.l.j.xv.q.per Cy.l.j.§.sed si mutuaz.si qd in frau.patro.Si vero dicta confessio tendit ad liberationez & cōsistit in facto proprio vt cū cōfitent sibi solutū per qd liberan tur debitores dico qd fidē facit & pro veritate habetur & sic pro bat.Ad hoc adduco tex.expressum cum gl.ff.de admini.tuto. l.lucius.§.tutores.vbi apoce tutoris in quibus confitetur se recepisse a debitoribus pupilli probant vere contra pupillum licet Bar.sequēdo alios destruat illum tex.cum glo.Dicit eñ q immo ille apoce cōtinebant verā solutionē facto tutori.Itē dicit q si continerent confessionē non probarent ɔ dictū pupil lum per dictū.§.si mutuā.per no.in.d.l.certū.de cōfes.❡Sed de primo dicto suo ego non curo: quia cum ibi essent apoce pri uata manu scripte non refert an contineat cōfessionē vel nume rationem verā.tex.est ſm eundem Barto.in.l.si nō singuli.C. si cer.pe.& ibi per eundē.Si ergo eo casu quo ɔtineret numera tionē: puta si diceret ego talis tutor recepi a tali debitore.tan-tum probarent veram numerationem ſm eundem Bar.in.d. §.tutores.ergo & idem debet esse si dicet confiteor me recepisse per ea que idē no.in.d.l.si nō singuli.❡Itē de scdo dicto eius in.d.§.similiter.non curo:q iura per euz allegata & que.s.alle gaui loquunt cū alterū doctorū duoz deficit: vel q ɔfessio nō tendit ad obligandū:vel q facta sup eo qd in facto tutoris nō consistebat.Als illis duobus ɔcurrentibus procedit qd dixi. ❡Pro primo facit.l.qd si minor.§.restitutio.ff.de mino.vbi fauorabilior est solutio que fit a debitore pupilli: q fit ex neces sitate & tendit ad liberandum:q illa que fit a creditore mu-tuante:q fit ex voluntate & tendit ad obligandū.facit.l.arria-nus.de act.& ob.Neq enim sicut sunt arctādi debitores volen tes soluere vt habeant querere autoritatē superioris:sed debet sufficere qd soluant ei vel eis quibus est cōmissa administratio ne decipiantur legis autoritate.C.de his qui veniam eta.im-petra.l.j.& in.c.lz.de rerum permu.non sic sufficit ei qui volun tarie soluit vt obliget hoc.ff.de dam.infec.l.cū postulassez.§.fi.
3 ❡†Pro scdo vero facit.l.quero.§.fi.ff.de edil.edic.vbi etiam seruo creditur de eo qd consistit in facto suo etiā in preiudiciuz dñi nisi dñs probet ɔrium:vt no.per gl.or.l.ij.ff.si ex nox.cau. aga.in gl.que incipit.ad qd si stetur.in fi.Pro hoc adduco gl. ordi.que hoc videt voluisse in prelato & capitulo etiā qñ con-fitentur aliquid qd in eorum facto consistat stetur eorū cōfessio ni ɔ ecclesiā:vt no.in.c.duduz.el.ij.de elec.in glo.q incipit ius nouū.circa fi.Hoc etiam voluit Cy.C.de cōfes.l.i.xvi.q.in fi. Ubi etiā large videt loq q qñ prelatus cū capitulo ɔfitent in-distincte valeat ɔfessio etiā ad obligādū in his q nō depēdent a facto pprio & pbet iure cōi cōtra ecclesiaz lz possit ecclesia in integrū restitui de iure speciali sicut in cōfessione facta in mino re.xxv.annorū.❡Concludo ergo q cōfessio cōtenta in dicto instrumento probat vere & realiter fuisse satisfactum & solutum dicto abbati & conuentui qcquid occasione dicti legati seu legi time eis debebatur & habet p veritate.Itē qd presumitur con uersum in vtilitatem dicti monasterij.Item qd monasterium non pōt venire ɔ dictā cōfessionē nisi vel probando ɔrium qd esset impossibile.l.actor.C.de proba.vel bñficiū restōnis pro-bando pecuniā nō fuisse cōuersam in vtilitatez ecclesie si vere facta fuit quo casu restituet aduersus solutionē vel etiā aduer sus cōfessionē incōsulte factā si aliter de numeratiōe nō appa-ret.Tempus autez restitutionis puto qd lapsum sit ſm qd per cipio ex narratis in puncto.s.quadriēniū a die confessionis fa-cte:vt in cle.j.de integ.restitu.❡†Illud autem cōstat qd ius

petendi dictum relictum factū iure institutionis fuit acquisitū monasterio etiam absq alia cognitione:q cum cōsistat in cer-ta qtitate habet vim legati qtuz ad omnes proprietates lega ti.l.quotiēs.C.de here.insti.& per Bar.ff.eo.l.ex facto.cōiun-cta.l.cum pater.§.surdo.ff.de lega.ij.Similiter & ius petenti supplementum cum pro illo cōpetat conditio ex lege.C.de in-offi.test.l.sancimus.&.l.omnino.q cū sit actio psonalis statim fuit acquisita monasterio ex persona monachi etiam ignoran-tis.facit qd no.in.l.cū heredes.§.item quero.de acq.pos.p gl. &.l.j.de his qui sunt sui vel alie.iur.nec est curandum q mona chus postea mortuus fuerit etiā si aliter nō agnouisset legatū: naz illud pcederet in vera institutione q facta fuisset in quota hereditatis.arg.l.ptia rerū.ff.ad.l.falc.&.l.cum pponas.C.de here.insti.Sed certe nec tunc qtum ad casum nostrum esset de hoc curādū cū tractet de hereditate paterna que iure suitatis acqrit filio etiā ignorāti & p ipsum monasterio:cū p ingressum religionis ius suitatis non soluat ſm omnes.p.l.deo nobis.C. de epi.& cle.ergo &c.insti.de here.qli.& diffe.§.sui.Trāsmittit nanq paterna hereditas etiā ad extraneos heredes.de acqui. here.l.ventre.cū ibi plene no.fortius ad monasterium qd loco sui heredis habet.in auc.de san.epis.§.sed hoc psenti.Sed nec de hoc est disputādū:q etiaz in vita dicti monachi fuit acqsita ipsi monacho ipso iure:& statim ipsi monasterio.Ad hoc.ff.de acq.here.q in aliena.§.interdū.Solum ergo videndum est pre supposita acqsitione facta monasterio:lz repudiabiliter potue rint pfati abbas & conuentus liberare prefatos heredes modo supradicto:in quo dico vt.s.scripsi.Nam ex dicto instrumento non probatur repudiatio dicti legati:illa enim esset gratuita. & licet Fede.de senis consuluerit eam valere vt.s.tactuz est per dictum Stephanum.contrarium tamen videtur verius per.l. presens.C.de trans.cū aliis.s.alleg.sup quo de presenti nō in-sisto sed dico ex dicto instrumēto probari solutionē totius eius qd debebatur.& hoc sufficit de presenti p securitate & liberatio ne dictorum heredum. Laus deo.

❡Consilium.xxxv.

1 ☞In hoc cōsilio ɔtinentur qualiter episcopi abbates & alij prelati possunt agere sine cōsensu capituli in his que pertinent ad eorum administrationem & procuratorē constituere:tamen ardua expedire non possunt.

In christi nomine amen.

❡Cū elegātissime fuerit allegatum & consultū per excellentissimum decretoruz doc.dñm Gasparē ita q res est denumerata taliter q aliā denumerationem adijcere
1 frustra esset iccirco corroboro subscribendo.†Nā lz epi & abba
b tes & alij prelati possint agere sine cōsensu capituli[b] per se vel p curatorē etiā p pcurationē ante litē cōtestatā in his q pertinēt ad suā administrationez:vt no.in.d.c.edoceri.de iura.calū.c. pe.& fi.de procu.c.fi.in cle.q quo ad actiōes mouēdas nō sunt simplices & meri administratores:sed habēt administrationez cū cōmodo & vtilitate & ptendunt ius ppriū ipsius plature qd est ius reale vel corporale quale ius nō pretendunt tutores vel curatores:quo ad alienationē vero pbibitā eqparant tutorib⁹. de dona.c.ij.Et hodie episcopi & omnes plati q pmouentur in curia iurant non alienare inconsulto papa.vt plene no.in.c.vt super.de reb.eccle.nō alie.Et ex his ptz id qd dicit Cōpostella-nus q abbates & alij plati & alij possunt agere sine cōsensu capi tuli siue sint diuisa bona siue nō:q sunt bonorū omniū admi-nistratores ac fructuarij operū omniū.c.edite.c.nisi equis.ideo habeat administratorē bonū:vel nisi sit directo diuisa admini stratio iter eos:vel aliter de ɔsuetudine vel ex cōstitutiōe sit in-troducta p qua parte agat.Itē reqrit cōsensus capituli in ar-duis negotijs.de maio.& obediē.c.humilis.Itē vbi vellet con stituere pcuratorē vel officialē generalē pppetuū.Nā nō potest platus sine capitulo.In pposito ergo nostro cum sit arduū:vt s.p prefatū dñm Gasparē est ostensuz.ideo absq capitulo di cto frater Anselmus reuocari nō potest p pcuratorē generalē. facit qd no.Fede.in ɔsi.ccvij.Concludo idem qd.s.cōsultū est per dñm prefatum Gasparem. Laus deo.

❡Consilium.xxxvj.

1 ☞Colligitur ex hoc breui consilio qd habens facultatē sol-uendi alternatiue vni vel eius socijs soluendo totum vni eorū vel partem vni & partem alteri liberatus est.
2 Et qui non recepit debet agere ɔ eum qui plus debito recepit.

In christi nomine amen.

❡Satis clara apparet res ista:& iō paucis verbis
1 est videndū.†Nā cū actū fuerit q prefatus Gerar-dus solueret dictā pecuniā dicto Rolādo seu dictis suis socijs vt ptz ex instro pacis:†clarum est qd si totū soluisset dicto Ro-

a ❡Nocet.Ad de Bal.in cōsi. cccclxxxiiij.i.iij. parte.

b ❡Capituli. Quid aūt plati agere possint si ne ɔsensu capi-tuli.vide domi. Alexā.de imo. in ɔsi.cvi.i.iij. col.in.ij.parte.

lando fuisset liberatus: et eodem modo si socijs suis. per. l. eum qui ita. §. qui sibi. ff. de ver. obli. et. l. vero procuratori. de sol. eodem modo si partem soluit Rolando partem alijs socijs fuit ab omnibus liberatus. per. l. qui hominem. §. j. de sol. hec enim facultas soluendi concessa dicto gerardo ex forma contractus
2 sibi auferri nõ poterat. eo. tit. de sol. l. aliud. et. l. fi. † Agat ergo heredes dicti Rolandi contra alios socios si nõ receperũt portionem integram tangentem dicto Rolãdo qd facere possunt iuxta ea que plene no. in. l. iul. §. j. ff. de ver. ob. et. l. j. C. de duobus reis. per Cy. et per gl. et Bar. in. d. l. qui hoiem. §. j. de sol. non aũt debet agere contra soluentem qui fuit liberatus. facit l. solutã. ff. de solu. in versi. sed et si iussu. et de verb. obli. l. fi. §. cũ mihi. et qd ibi no. vñ sublata erat ois obligatio et actio: ergo etc. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. de admini. tuto. l. quotiens. §. si temporali. cum similibus. Laus deo.

Consilium. xxxvij.

1 Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere: nec resistere potest iudici. qui si promittat non notificare aduentũ inimicorum citato valet talis promissio: et importat pmissionem interesse si non notificetur.

In christi nomine amẽ.

† Antonius nõ tenebat obedire dicto potestati in eũdo ad locum non tutum[a]: vt. l. sed sciẽdũ. ff. ad treb. et ibi no. per gl. et doc. extra de appel. c. ex parte. et de re. iu. c. pastoralis. in cle. † Unde poterat eidẽ potestati resistere tanq̃ precipienti iniustum[b]: et id qd ad eius officium non pertinebat. iuxta ea que plene no. per gl. in. l. nõ videtur data. §. qui iussum. ff. de reg. iur. et per Dy. in. c. qd qs mandato. eo. tit. lib. vj. et per Cy. l. j. circa fi. C. vnde vi. et per Bar. l. prohibitum. C. de iure fisci. lib. x. et de meta. l. deuotum. Et p consequens potuit licite recipere ab eo promissionem de notificando sibi aduentum inimicorum cum al's sine tali promissione non esset iturus. ff. de ver. ob. l. vtrum turpẽ. in fi. et. l. a titio. que promissio importat promissionẽ interesse si non significentur. ff. de euic. l. si ita quis. de re iu. si quis ab alio. Nam et sine promissione videtur eum teneri si compulit dictum. Quia talis accessus erat ordinatus ad casum ex quo guerra iminebat et ipse Antonius aliter non fuisset iturus nisi cõpulsus: ergo etc. arg. eorum que no. Cy. C. ad. l. iul. de. l. si quis ad se fundum. in fi. ij. q. et Inno. i. c. sicut. de iureiur. in fi. magne glo. et gl. i. l. iter causas. §. non omnia. ff. mand. Multo ergo magis tenetur si promisit notificare aduentũ. ar. d. l. si ita quis. de euict. circa fi. q̃si videatur in se suscepisse periculum. arg. ff. man. l. si nõ remunerandi. §. si tibi mandauero. in fi. Nam si tibi mãdo q̃ ad alienam vtilitatem pertinet teneor mandati si al's non eras gesturus. eo. ti. l. si non remunerandi. §. si tibi mãdauero. Nec fuit excusatus dictus potestas ex eo qd mandauerit illi Petro fratri Molendinarij qd iret et denuntiaret ex quo ille hoc non fecit. Nam cum hoc onus incumberet illi potestati negligentia mandatarij reputatur negligentia potestatis. l. si procuratorem. §. si tutores. ff. man. et plene per Bar. in. l. cum filius. de ver. obli. et. l. j. si quis ius di. non ob. in. §. si procurator. Nam dictus Petrus non tenebatur ire per easdem rationes supra tactas. et ideo non tenetur ipse sed dictus potestas. Laus deo.

Additio.
a Ad locum nõ tutum. Et de citatiõe facta p imperatorẽ in loco non tuto: vel ad locũ non tutum: vel si est inimicus citati an arctet citatũ. vide late p Oldr. i ɔsi. xliij. incip. q̃ritur vtrũ citatio facta. Et an propter piculũ mortis citat' ad locum pestiferũ teneat cõparere. vide Phi. corn. i ɔsi. cxxxi. icip. i hac ɔsultatione. in. ij. col. ver. vbi etiam deduxi. in. iiij. volu. H. S.

b Iniustum. Adde Ang. in consi. clxxv.

Consilium. xxxviij.

1 Diruta ecclesia cui homines alicuius oppidi dabant decimas ob sacramenta q̃ ab illa percipiebant: et ipsi de illis dabant episcopo: non possunt amplius peti ab episcopo a possessoribus bonorum dicte decime. et eo maxime qr etiam cum dictum oppidum fuerit destructũ: ita qd nec manet ipsa ecclesia: nec homines qui dabant decimas.

In christi nomine amen.

1 † Dico dictũ emptorem et dicta bona non posse a prefato domino episcopo pro dictis decimis et pro alijs iuribus episcopalibus molestari: imo ius qd habebat p̄fatus dominus episcopus contra dictam ecclesiam ipsa destructa fuit extinctum qd sic ptz. Nã prefatus dominus episcopus non habebat ius imediate cõtra laicos possessores bonorũ predictorũ: sed cõtra ipsam ecclesiam super decimis q̃s ipsa ecclesia et rector ipsius percipiebat a dictis possessorib' dictorum bonorum. Ita qd ius percipiendi decimas a dictis laicis principaliter cõpetebat dicte ecclesie et rectori ipsius: vt pz. xvj. q. j. c. de decimis. vbi habet q̃ decime sunt soluẽde baptismalibus ecclesijs: de quibus quidem decimis perceptis per dictam ecclesiã debebatur episcopo quarta pars. vt in. c. de quarta. de prescrip. et alia episcopalia debebantur imediate episcopo ab ipsa ecclesia. x. q. ij. per totum. Non autem debebat imediate ab ipsis laicis possessoribus. Constat autem qd laici tenebãtur ad decimas dicte ecclesie et dicti rectoris rõne ministerij diuini qd dictus rector eis impendebat. xv. q. c. j. de his. Cũ igit dicta ecclesia sit destructa et nullus sit ibi rector qui ministret diuina obsequia ac etiã sit destructum castrum et nulli sint ibi hoies quibus ministrent cõsequẽs est dicere qd dicte decime de dictis possessoribus non debent nec ipsi ecclesie q̃ nulla est. et qr nõ exhibentur illa pp̄ter que sunt dãde: nec etiã ipsi epõ qui ante destructionem nõ habebat ius cõtra laicos et eorũ bonorũ sed cõtra ecclesiã et rectorẽ in his q̃ percipiebãt ab ipsis laicis. Iura enim ipsius ecclesie vna cũ ipsa ecclesia et castro perempta sunt cum defecerit vtrũq3 extraneum. s. illud cui debebant. argu. ff. vt leg. no. caue. l. postq̃. in prin. et de sol. et illud a quo debebat et etiã causa ob quã debebatur. ar. ff. vt leg. no. caue. l. postq̃. in pri. et de sol. l. stichũ. in fi. prin. Itẽ et ius episcopi qd super iuribus parochialibus ecclesie erat fundata. ar. ff. qui. mo. vsufru. amit. l. repeti. §. rei. et de serui. vrb. pdi. l. seruitutes. §. si sublacum concor. Decime enim q̃ imponebantur dicte ecclesie per dictum episcopum imponebant pp̄ter decimas q̃s ipsa ecclesia recipiebat a laicis: si igitur nullas recipit ecclesia nulle debent episcopo. ar. ad hoc. ff. ad. l. fal. l. pe. in fi. Nõ enim successit eps dicte ecclesie nec in iuribus eius. qd ptz: qr nõ successit in onere ergo nec in iuribus que propter onera debebantur. argu. ff. de adimẽ. leg. l. filio. §. matri sue. qd autem nõ successerit in onere ptz qr onus propter qd decime debebantur parochiali ecclesie erat ministratio sacramẽtorum hoib' dicti castri: q cũ hodie nulli sint nula est sacramẽtorũ ministratio: ergo etc. Laus deo.

Consilium. xxxix.

1 Ex hoc consilio habes qd appellari nõ potest a sententia qua pronũtiatur aliquem mittendo fore in possess. ex. l. edicto. C. de edi. diui adri. cum apparuit contradictor et repulsus fuerit rationibus et iuribus de quibus hic. vbi etiam habes qd sibi non placet opi. cano. qd appellari possit a momentanea possessione qr talis appellatio non impedit executionem.

In christi nomine amen.

1 † Quod a sententia lata per dictum potestatẽ Lucanum s'm consilium egregij viri domini Bartholomei de perusio in fauorem Ioãnis diuersi: que in effectu continet dictum Ioãnem fore mittendum in possessionem bonorum maternorum ex. l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. non possit appellari per alteram partem contra quã lata est: que cõparuit et cõtradixit imissioni et repulsa fuit sua cõtradictio. probatur imo est casus. C. quorum appel. non reci. in. l. quisquis. vbi nõ potest appellari ne scriptus heres in possessionem mittatur. Item probatur in. l. vnica. C. si de momen. pos. fue. ap. Item hoc expresse determinat Bar. in terminis nostris in. d. l. edicto. in vlt. col. post prin. vbi dicitur qd etiam qñ comparuit contradictor contradictio eius fuit repulsa: nõ debet postea audiri nec per viam querele nec appellationis aduersus imissionem vel pronuntiationem de imittendo. Et nondum: qr ipse indistincte loquitur de quocunq3 contradictore: et tamen in precedentibus fecerat mentionem de contradictore qui allegabat titulum et possessionem post mortem defuncti: et allegabat etiã dominiũ: puta ex prescriptione. Unde cum postea simpliciter dicat contradictorem cuius contradictio fuit repulsa non esse audiendum intelligo de illo q allegauit causam pprietatis de quo ipse idẽ. s. dixerat. Hoc etiã pbat rõne. Nam vt ipse idẽ Bart. in. d. l. dicit istud possessoriũ est summaria executio: qr mittit executioni cũ per pductionẽ scripture apparet notoriũ: ideo summarie pcessit et sine libello: sicut etiã hic fuit et nõ solum respectu ordinis iudiciarij sed etiã respectu probationũ videt summariũ. iuxta no. p eũdẽ Bart. in. l. j. quorum bonorum. et in. d. l. edicto. in antepe. col. in prin. Sed regula est qd s'nia lata in cã summaria sup aliquo incidẽti nõ facit piudicium in illo quominus possit postea illud moueri in iudicio ordinario. ff. de re. iu. l. a diuo pio. §. si sup reb'. de liber. agno. si qs a liberis. §. siuel parẽs. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. si iudex. Et ad ppositũ qd s'nia lata in cã possessiõis nõ faciat piudiciũ in cã pprietatis est casus in. l. cõi §. si. ff. de excep. rei iudi. facit. c. cũ ecclesia. et. c. cum sup. de causa pos. et proprie. Igit cũ aduersario dñi Ioãnis remaneat salua causa pprietatis in ordinario iudicio nõ põt appellare s'm cõmunẽ itellectũ. d. l. vnice. C. si de momẽ. pos. Ex qb' tollitur adiectio q̃ fieri poterat. s. qd istud nõ fuit merũ iudicium possessionis s3 habuit admixtã causam pprietatis. Nã verũ est incidẽter sed pricipaliter sola cã possessiõis fuit in iudicio et nos inspicere debemus qd pricipale agit et ab illo fit denoiatio. ff. de in integ. rest. l. nõ solũ. in fi. et no. in. l. si qs nec cãm. ff. si cer. pe. et. l. non vere. qbus ex cau. ma. Itẽ de illo incidenti non fuit plene et inordinarie cognitum: et sic remanet saluũ in iudicio ordinario vt dixi. Ex qbus etiã tollit qd obijci posset de notatis in. l. ij.

in.l.ij.ff.de ap. vbi plura dicit de intellectu.d.l.j.C. si de mo. pos.z iter alia dicit ꝙ qñ nō remanet saluū ius victo pōt appellari. Sed certe hic remanet saluū vt dixi. ¶ Itē dicit.d.l.posse habere alium intellectū:vz ꝙ possit appellari in causa momentanee possessionis:sed appellatio nō impedit executionē sniē: qd dictum fuit originaliter canonistarū:vt no. Archi.ij.q.vj. sunt quorum.z Bal.in.l.ij.C.de epi.au. Nam hoc dictū non placet ꝑ.d.l.quisquis.C.quorū appel.nō recip.vbi expresse ꝓhibet. Itē dicit ꝙ de iure canonico bene pōt appellari. Sʒ de hoc non curo qꝛ sumus in foro ciuili z in terris imperij z nō agitur de euitatione peccati:z sic leges sunt seruande. iuxta no.in c.ij.de reg.iur.lib.vj.z in.c.cū esses.z.c.relatū.de test.z.C. de sacrosan.l.pe. ¶ Sed idē bart.in.d.l.ij.dicit vnum qd facit ad propositū nostrū:vz ꝙ tunc appellari nō pōt cum fertur snīa ꝓ petente se imitti:z contra occupatorem bonorum:qꝛ non videt sibi fieri iniuria si possessio in pristinū statum reducatur: secus si ferretur contra petentē qui nō haberet aliud auxiliū.† Sed hic lata fuit pro petente z contra occupatorem z contra istum qui habuit causā ab occupatore qui non debet esse melioris conditionis ꝙ eius autor occupās.ff.ad velleia.l.fi.§.j.in fi.vnde sicut si lata fuisset contra autorem istius.s.venditorem non potuisset appellare ſm Barto.ibidem.ita z si contra eius successorem ad quem translatum fuit ius z possessio affecta dicto victo.Ad hoc.ff.de pig.si superatus.§.fi.z quod no.i.l.presens. C.eo.titu.per glo.z.l.dominium.ff.qd iussu.z Dy.in consilio qd incipit.quidam titius z alij complices.ex quibus cōcludo non posse appellari. Laus deo.

¶ Consilium.xl.

1 Quid veniat appellatione grassie.
2 Et quid appellatione frugum.
3 Et quid appellatione annone.
4 Et quid appellatione venalium.

In christi nomine amen.

¶ Istud nomē grassia nō memini me i iure legisse: sed potius est vocabulum ab vsu loquendi introductum:sicut in simili no.de verbo podere.ff.de aur.z arg.leg.l.si
1 ita.in fi.per Bar.de re.dub.l.j.in fi.per eundem. ¶ † Querentibus ergo significatū eius z que sub dicto vocabulo cōtinent: si aliter de cōsuetudine nō apparet:recedēdū est ad illa vocabula iuris:qbus istud assimilat magis.Sicut de ɔctibꝰ inoīatis dicimus.ff.cōmo.l.eū q.§.j.depo.l.j.§.si qs seruū.de pscri. verbis.l.naturalis.z.l.si gratuitam.§.j. ¶ In iure vero repio hec vocabula quibus adaptatur.s.fruges.Item annona. Itē venalia. ¶ De primo habet in.l.frugem.ff.de verb.signi.vbi
2 dicit † ꝙ appellatiōe frugū cōtinent fructus terre:vt frumētū: legumina:vinū:ligna. ¶ Itē de scdo habet.C.de ero.mili.an.
3 l.j.lib.xij.† vbi dī ꝙ cōtinent panis:vinū:acetū:lardū[a]:car-
a nes.Et in.l.ij.vbi dī ꝙ cōtinentur palee. Et in.l.prouinciarū. vbi dicit ꝙ contineſ fenū terre.in.l.septē diebus.vbi habet in gl.ꝙ cōtinent ligna. Videnſ etiā ɔtineri omnia vsualia que ad pondus vel mensurā vendunt.ff.de extraordi.crimi.l.annonā: §.fi.Et huic vocabulo magis adaptatur grassia ꝙ alicui ꝙ reperiā.Nā sicut hodie videmus deputari officiales contra defraudātes grassiā nimis caro vel nō ad iustū pondus vendentes ita z olim fiebat cōtra fraudantes annonā: vt.d.l. annonā z.ff.ad.l.iul.de anno.ꝑ totū.de offi.ꝑfec.vrb.l.j.§.cura carnis
4 C.de epi.audi.l.j. ¶ † De tertio vocabulo.s.venaliū habetur in.l.fi.§.itē episcopi.ff.de mune.z hono. Sunt enī illa q̄ populus quotidianum victū vsui iungunt. vnde vt largius loquar puto illa dici proprie venalia q̄ in cōmuni foro vt plurimū tenentur ad vendendum:vt sunt redditus z fructus necessarij ad vsum:in quibus non est aliquid artificij admixtū.Unde z coria:linū:lana z silia cōtinent.calciamēta vero z pāni linei qbus non est admixtū artificiū potius appellatione merciū puto cōtineri ꝙ venalium simpliciū:lʒ enī z talia vendant z etiā pāni lanei: tñ propter artificiū assumunt sibi aliud speciale nomen:vñ debent differri ab illis quibus non est admixtum artificium q̄ remanent sub generali noīe venaliū.argu.ff.de supel. le.l.j. ¶ Pōt etiā dici ꝙ īterdū vnū vocabulū ponit pro altero:vʒ ꝙ appellatione merciū cōtineant etiā venalia quibꝰ artificium nō sit admixtū: vt coria:linū:z simi.ſm cōsuetudinē patrie.argu.ff.de actio.emp.l.veteres.de vsufru.leg.generali.§. vxori.tñ proprie loquēdo videt distinctio fiēda. ¶ Dico ergo q̄tum ad propositum ꝙ cū hoc vocabulum grassia sit latissimū comprehendit omnia q̄ appellatione frugū:seu ānone: seu venaliū ɔtinent:z per ɔsequens illa de qbus qrit.s.ligna: palee: fenū.ꝑ.l.s̄.alleg. in qbus videt hec qd determinari. Pro quo facit etiā ɔsuetudo stantiū ad portas:qꝛ vt mihi asserit talia ponunt z describunt loco grassie quā cōsuetudinē ppl's scit z tolerat:z sic inducit cōem vsum loquendi:ſm quē dictū vocabulum dʒ intelligi:tunc qꝛ a cōi vsu est inductū vt dixi:ergo zc. arg.ff.de preto.stip.l.in pretorijs.de verb.obli.l.in cōuentionalibus.tuz qꝛ reformatio de q̄ in puncto hoc dicit expsse:ergo zc. l.j.§.si is qui.ff.de exercito.tuʒ qꝛ z si non diceret:tñ de iure est ꝙ in exaudiendis sermonibus z verbis legū potentissimus est
b vsus loquendi[b].ff.de leg.iij.librorum.§.ꝙ tamen Cassius.
¶ Et ita dico z ɔsulo ego Paulus de castro vtriusq; iuris doctor:z ad fidem me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Quidam lapus ser Joānis fuit cōstitutus procurator a domina Bartholomea sua matre:z a dña Apollonia eius vxore in potestate ꝓpria ɔstituta cū ɔsensu ꝓpinquorū ſm formaʒ statuti ad faciendū īfrascriptā oblationē z omnia īfrascripta: put pʒ in instrō mādati inde ɔdito qd vobis transmittitur.
¶ Postea Lapus predictus vt procurator ꝑdictus z suo nomine fecit oblationē opere dicti Jacobi de quibusdā bonis in instrō oblationis ɔtentis cū pacto qd iste deputaret ad gubernationē cuiusdā hospitalis.z cū pacto qd ipsi omnia bona predicta toto tempore vite sue vsufructent.z vxor eius post mortē Lapi vsufructuaret z alijs prout in instrumento continetur.
¶ Lapus ꝑdictus habuit dictū hospitale z illud tenuit tpe vite sue z ibi stetit cū matre z vxore vt sibi placuit. Et eo mortuo vxor eiꝰ dicta bona tenuit z fructū ꝑcepit. Et etiā nunc ꝑcipit.
¶ Tpe transacto post mortē dicti Lapi dicta dña Apollonia eius vxor dicit oblationē nō tenuisse:qn ipsa possit cōtra bona oblata reficere dotes suas. Et dicit ꝙ i eodē istrō se nō potuit obligare vna cū viro: ita ꝙ dicta oblatio de iure nō subsistit.
¶ Rñdetur ꝙ nō fuit simplex donatio sed fuit cessio propter quā plura bñficia cōsequitur vterq; iuxta formam statuti. Et in vtilitatē dicte mulieris cessit ex qbꝰ dicta oblatio subsistit.
¶ Item ipsa vxor in instrō predicto z ex cōuentione facta inter dictum Lapum dictis nominibus z inter dictos operarios consequitur vsumfructum omnium bonorum:z alia.
¶ Item dicitur ꝙ mulier consentiens alienationi bonorū de consensu duorum propinquorū ex forma statuti nullo modo potest postea contrauenire ꝙ statutum vobis transmittitur. Quibus visis queritur quid iuris.

¶ Consilium.xlj.

1 Ex hoc consilio habes ꝙ stante statuto ꝙ mulier possit renuntiare hypothece quā habet in bonis viri cū consensu duorum propinquorum:si renuntiat sibi preiudicat nec requiritur ꝙ supersint alia bona viri.
2 Et ꝙ mulier non pōt se obligare pro viro:sed bene ambo possunt obligare eodem instrumento.
3 Et lʒ res dotalis imobilis data in dotē inestimataʒ non possit alienari nec a viro consentiente vxore nec econtra:tñ vbi vxor donat pro anima viro consentiente valet maxime reseruando sibi vsumfructum per quem euitatur inopia.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis z ɔsideratis omnibus de quibꝰ in suprascripto puncto dico ꝙ si dos cōsistebat in pecunia: vt qꝛ pecunia fuit data vel data fuerunt bona estimata tali estimatione que faciat emptionem ꝙ in dubio presumitur.C.de iure dot.l.quotiens.z no.eo.titu.l.inter virum.talis donatio valet:nec potest reuocari per dictā dominā:eo qꝛ facta de bonis mariti in quibus vxor habebat hypothecam:cui hypothece poterat vxor indistincte renūtiare ex forma statuti pistorieñ. sub rubrica de consensu prestito a muliere z non posse venire ɔ venditionem seu alienationē bonorū viri cui ipsa consensit: vt habet in dicto statuto.Nā hic interuenerunt illa que requiruntur ex forma dicti statuti.s.instrm publicū z consensus duorū ɔsanguineorū proximorū:vt ex tenore ipsius apparet. Nec ob. ꝙ mulier tunc pōt renuntiare iuri hypothece qñ supsunt alia bona viri ex qbus possit sibi de dote satisfieri.C.ad velleia.l. iubemus.z.l.etiā.al's secus vt ibi no.ꝑ doc.z ꝑ auf.siue a me.e. tit.z no.in.l.meuia.§.j.ff.so.ma.ꝑ Ja.de are.z bart.Et hic nō remāserūt alia: qꝛ omnia bona donauit.Nam dico ꝙ illud est verū de iure cōi. Sʒ statutū ꝑdictū dʒ etiā itelligi eo casu quo alia bona nō remanēt:al's esset supfluū: qd est dicendū:si aliqs sanus intellectus pōt ei dari.ff.ad muni.l.j.§.fi.z ibi no.Nā vt s̄.dixi qñ remanēt alia bona: etiā de iure cōi posset renūtiare. vt.d.l.iubemus.z sic nō fuisset necessariū dictū statutum. Itē non ob:ꝙ mulier non possit in eodē instrō se obligare cū viro:
2 qꝛ hoc nullo iure cauetur z multi in hoc decipiūtur.† Bene est verū ꝙ hodie iure auf.vxor non potest se obligare ꝓ viro: nec in eodem instrō:nec in diuersis z ipso iure non valet obligatio. vt in auf.si q̄ mulier.C.ad velleia. Sʒ hic nō obligauit se pro viro:sed pro seipsa:qꝛ ipsa voluit donare sicut z vir. Et posito

a ¶ Uinū. Adde Fulg. i n ɔsi. xvj. post princi.

b ¶ Loquendi. Adde eundē Pau. in cnosil. xlviij. nu. iij.

q renuntiando videretur se obligare ad non petendū pro viro donante. ſm no. in. d. l. meuia. §. i. ſo. mat. tñ per dictū ſtatutuz
3 hoc pmittit: ergo ꝛc. † Si vo dos ꝯſiſtebat i illis rebꝰ donatis. vt q: fuerūt date in dote eſtimata: tūc non valuiſſe donationē: q: res dotales immobiles alienari non poſſunt: nec a viro cō ſentiēte vxore: nec ecōuerſo. C. de rei vxo. act. §. ꝛ cū. l. de fundo dota. p totū. inſti. qbꝰ alie. lz in prin. ꝛ. C. ad velle. auẽ. ſiue a me. ꝛ ibi no. ff. de iure do. l. fi. vbi caſus ſm Bar. Licet quidaz dicāt ab vxore volente viro poſſe alienari. per. l. ſi ꝑdiuz. C. de iure do. a ꝯrio ſenſu. qd tenet ibi Cy. ſed Bar. ꝯtra niſi p vtilitate mulieris. vt. d. l. fi. ff. eo. tit. vbi dicit eſſe caſum. Poſſet tñ dici qd qñ vxor donat p anima valeat ſi vir cōſentiat. q: ſatis vertit vtilitas ipſius vxoris. Nam ſi pro vtilitate temporali ꝛ trāſitoria pōt. vt. d. l. fi. fortius p perpetua ꝛ eterna: q: anima ꝑferenda eſt corpori. C. de ſa. ſan. ec. l. ſancimus. Potiſſime in caſu noſtro in quo ſibi reſeruauit vſumfructū toto tpe vite ſue. ꝛ ſic cōſuluit anime ꝛ corpori ſimul. Et ceſſat cā prohibitionis alienationis: vz ne in repētinā deducat inopiā ꝛc. vt. d. §. ꝛ cū lex. C. de rei vxo. act. Nō eīn pōt timere inopiā iſto caſu: ex quo donatio reſpectu cōmodi non ſortit effectū niſi poſt eiꝰ mortē. Quinimo lucrari pōt ſi bona predicta valebāt ſatis vltra dotem: ſeu erant alia bona donata vltra ipſa bona dotalia: quia ipſe maritus donans de oībus reſeruauit vſumfructum ſibi ꝛ vxori ſue ꝛ matri. ꝛ voluit qd ſi ipſe predecederet remaneret in ſolidū apud predictas vel ſuperuiuentē ex eis. Vñ ꝯcludenduz eſt dictā donationē indiſtincte valere: ſiue dos ꝯſiſteret in pecunia: ſiue in dictis rebus donatis: ex quo dicta vtilitas cenſet p vtilitate dictoꝝ donantiū facta q: facta p anima. p. d. l. fi. ff. de iure do. ꝯiuncta. d. l. ſancimus. C. de ſac. ſanc. ec. ꝛ bis q. ſ. dixi. Nec aliq alia cā allegat ex qua dicta donatio reddatur nulla. ¶ Et ita dico ꝛ conſulo ego Paulus de caſtro vtriuſqz iuris doctor: ꝛ ad fidez me ſubſcripſi ꝛ ſigillaui. Laus deo.

¶ Sequit conſilium ſuper petitione reductionis ad arbitriū boni viri in ciuitate Caſtelli agitata.

¶ Conſilium. xlij.

1 ☞ Et ex eo habes qd cauſa non dicitur terminata ex eo q iudex dixerit compromittendum.
2 Et q reductio habet vim appellationis.
3 Et tēpus ꝑfixū a ſtatuto iſtātie ſuccedit loco triēnij dati a lege.
4 Et ſi p iudicē ſtat quominus appellatio ꝓſequat nō currit tps.
5 Et quomodo ꝛ quando tempus inſtantie currat.
6 Et q differētia ſit qñ ſtatutū loquit in rem ꝛ qñ in perſonam.

In chriſti nomine amen.

¶ Viſa quadā ꝯdictione ꝛ petitiōe reductiōis ad arbitriuz boni viri facta per Nicolaū paulużij cechi viue de ciuitate Caſtelli de quodā tertio laudo lato inter ipſuz Nicolaum ex parte vna: ꝛ quēdam Antonium ꝛ Chriſtoforum
1 ex parte altera ſuper mutationem quorūdam bonoruz. † Viſa etiam pronuntiatione iudicis qd cauſa deberet iterum cōpromitti. Viſa etiā proteſtatione poſtea facta per dictū Nicolaū: qd cauſa cōtradictionis deberet expediri infra tempus ꝑfixuz a ſtatuto: ne dictum tempus in eius preiudiciuz curreret. Viſo etiā ſtatuto ciuitatis caſtelli ſub rubrica de arbitris ꝛ laudis ꝛc. Ac etiā preſuppoſito qd quattuor mēſes prefixi a dicto ſtatuto ſuper cōtradictionibus laudorū expediendis lapſi ſunt. ꝛ qd dicta cā non fuit aliter expedita q per dictam pronuntiationem: q: non fuit ſecutum cōpromiſſum nec laudū ſm dictā pronuntiationem. Dubitat vtrum dictum tertiū laudūz latū contra dictum Nicolaum remāſerit firmū ꝑpter lapſum dicti tēporis. An vero duret adhuc cā dicte ꝯdictionis. ꝛ videt qd firmū remanſerit: q: ſtatutū ꝑdictū. h. d. expreſſe circa finē: qd ſi reclamās nō fecerit terminari infra dictū tēpus laudū remaneat firmū. Cōſtat aūt qd nō dicit terminata dicta cā p dictaz pnuntiationē qd debeat cōpromitti. ff. de arbi. l. non diſtinguemus. §. queſitū. vbi caſus. ¶ Contrariū tñ putoverius. ſ. qd cā petitionis dicte reductionis adhuc duret. ꝛ qd laudum predictum nō remanſerit firmū: lz cauſa non ſit adhuc expedita īfra
2 dictū tempus tali rōne. † Nam petitio dicte reductionis habet vim cuiuſdam appellationis[a]. d. l. non diſtinguemus. §. cum
3 qdaz. in fi. de arbi. † ꝛ ſic tempus prefixū a ſtatuto inſtantie ſuccedit loco tēporis legalis. ſ. triēnij. vt no. in. l. pperādū. in pn. C. de iud. ꝛ in addi. ſpec. ti. de offi. deleg. §. reſtat. verſi. quid ſi ſtatuto. ꝛ in ti. de appel. §. nunc breuiter. verſi. lz aūt. facit optime. l. in cōtractibus. in fi. prin. C. de non nu. pe. ibi dum dicit lz
4 biēnium pro quinquēnio ꝛc. ¶ † Sed in tēpore appellationis proſequende hoc eſt qd ſi per iudicez ſteterit quominus cauſaz expediat ipſo iure non currit. C. de tempo. app. auẽ. itē ſi appellatione. in verbo nullum preiudicium. ꝛ in corpore vnde ſumitur. Et ita ibi intelligit Jac. but. ꝛ Bal. idem tenet Jac. in. l.

a ¶ Appellatiōis. Add bal. in cōſi. cccxliij. in. iij. parte. qd eqparat appellationi a diffinitiua.

properandum. §. ſin autem vtraqz. Idez tenet expreſſe gl. ordi. ꝛ etiam Jo. an. in. c. ex ratione de appel. Licet glo. in. d. auẽ. itē ſi appellatione. dicat q ipſo iure currit tempus ſed reſtituit. ꝛ idē vult ibi Bar. ꝛ in. l. arbitrio. §. dolo cuius. ff. de dolo. Sed Jac. but. ꝛ Bal. dicunt qd illud eſſet verum in tempore actionis intentande. Ita loquitur. l. ſed ꝛ ſi pretorez. in prin. ff. qui.
5 ex cau. maio. vbi glo. ſe fundat. ¶ † Sed in tempore inſtātie diſtinguitur aliter q: aut loquimur de prima inſtantia per cuius peremptionem non perimitur ius ꝛ illud currit ſine ſpe reſtitutionis niſi in ſubſidium. d. l. properanduz. §. fi. ꝛ no. in. d. §. ſin autem vtraqz. per Cy. Aut loquimur in inſtantia cauſe appellationis per cuius peremptionem perimitur totum ius: ꝛ tunc ſi ſtat per iudicē ipſo iure nō currit tēpus: vt. d. auẽ. itē ſi appellatione. Si vero per tertiū tūc loquit. l. arbitro. §. dolo cuius. Preterea etiam ſi opinio glo. in. d. auẽ. eſſet vera in eundem tñ reſultat effectum: quia Bart. intelligit qd talis reſtitutio peti poſſit de plano ꝛ ſine libello. Et eſt ſimpliciter ꝛ ſine aliquo ꝓceſſu concedenda: quia notum eſt iudici qd propter ſuum defectum cā non eſt expedita. ¶ Nunc ergo ad propoſitū cā iſtius contradictionis licet non fuerit expedita infra tempus qttuor menſium prefixum a ſtatuto: non tamen ſtetit per dictuz Nicolaum qui ſemper petijt cum inſtantia: etiam poſt dictā pronuntiationem vt expediretur. ſ. tempus ꝛ proteſtatus fuit q eū nō ſtabat. Igitur ſibi non currit per ea que dicta ſunt: ꝛ per ea que no. expreſſe Bal. in auẽ. item ſi appellatione. circa fin. Cū ſtete rit per iudicem qui voluit eam expedire ſed pronuntiauit cām eſſe cōpromittendaz: vt. d. §. queſitum. ¶ Preterea ſtatutum dicit q ſi appellans vel contradicens non fecerit decidi vel terminari infra quattuor menſes q tunc laudūz remaneat firmū.
6 ¶ † Notandum ergo q ſtatutum non loquitur in rem dicendo ſi cauſa non fuerit expedita ꝛc. tunc enim videretur q per quēcunqz ſtaret quominus expediretur laudum remaneret firmū. arg. l. ſi ſeruum. §. nō dixit. ff. de acqui. here. ſed loquitur in perſona dicendo ſi nō fecerit decidi ꝛc. que verba debent intelligi ſi ſunt in mora vel in negligētia faciendi: vt no. per Bar. ff. de conſti. pecu. l. ſi duo. §. ait pretor. per illum tex. facit qd no. in. l. fideiuſſor obligari. §. fi. ff. de fideiuſ. ¶ Sed iſte Nicolaus per quem non ſtetit nō dicitur fuiſſe in mora ſeu negligentia. l. qd te. ſi cer. pe. ꝛ per conſequens dici non poteſt ipſum non feciſſe decidi vel terminari ꝛ ſic ceſſat ſtatutum. Sic etiam dicunt docto. de tempore appellationis q appellans ducat cauſam vſqz ad concluſionem ꝛ poſt concluſionem adhuc petat ſen. tentiam ferri. ꝛ tunc ſi non feratur: quia per eum non ſtat ſed per iudicē tempus non currit: vt not. in cle. ſicut appellationem. de ap. ꝛ habetur in deciſionibus rote. ¶ Concludo ergo laudūz predictum non remanſiſſe firmum cauſamqz ſupradicte cōtradictionis durare quouſqz vel per iudicem vel per arbitros fuerit terminata niſi recuſaſſet facere compromiſſum vt poſt negligētiā ꝛ moram eius etiam poſt compromiſſum tempus laberetur. ¶ Et ita dicendū de iure videt mihi Paulo de caſtro vtriuſqz iuris docto. ꝛ ad fidem me ſubſcripſi ꝛ ſigillaui. Laus deo.

¶ Conſilium. xliij.

1 ☞ Hoc in conſilio tractatur de quadam diuiſione in q vnus deuolutim conſtituit in noīe alterius poſſidere: queritur modo an debuerit intentare poſſeſſorium vel petitorium.
2 Et an in poſſeſſorijs habentibus cauſam admixtam ſententia lata in poſſeſſorio preiudicet in petitorio.
3 Et an poſſit appellari a tali ſententia.
4 Et que requirantur ad hoc vt ſententia dicatur mere poſſeſſoria qd non preiudicat in proprietate: ꝛ quando iudicium ordinariū preiudicet extraordinario: ꝛ qliter ſit agēdū ꝛ ꝓcedēdū.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Videtur dicendum dictā cauſam nō eſſe mere poſſeſſoriam ſed mixtam ex poſſeſſione ꝛ proprietate: prout in quibuſdam poſſeſſorijs contingit. ff. de interdic. l. ij. §. quedam. Nam ſi dict a ſcriptura ꝛ diuiſio in ea contenta eſſent valida poſſeſſorium predictum non competeret agenti cum ipſe fundet ſe in dicta ſcriptura ꝛ diuiſione in qua dicit aduerſarium conſtituiſſe ſe ipſius agētis nomine poſſidere per qd tranſlata fuit in ipſum agentem poſſeſſio. l. qd meo. ff. de acquiren. poſſeſſio. ꝛ ſic poterat eū propria autoritate deijcere reſiſtentez. iuxta no. ff. de acqui. poſſeſ. l. clam. §. qui ad nundinas. de vi ꝛ vi arma. cum fundum. ſed vrbanius agere volens iudicis ſniam explorauit. C. de pignori. l. iij. ¶ Cum igitur dicta cōſtitutio de poſſidendo nomine agentis facta fuerit ꝑpter diuiſionē ꝛ pro ipſius executione ſi diuiſio eſſet nulla non mereret executionē: ꝛ ſic ceſſaret poſſeſſoriuz. Habuit ergo neceſſario dictꝰ agens ſe fundare ſup ꝑprietatē. i. qd ius habebat in bonis dictis ꝛ ꝑprietatē ipſoꝝ ꝑpter dictam diuiſionez ꝛ per

 per cōsequēs etiā in adipiscēda corporali tenuta cū possessio ne put iuris est in se dicer a pricipio trāslata ex dicta diuisione: ad cuius possessiōis executionē tendebat adeptio dicte corporalis tenute. Et ideo fuit disceptatum necessarium fuit disceptare de validitate dicte scripture diuisiōis: positio habe
2 ret altiorem indaginez.†Nec ob.l.ij.C.de edic. diui adria. tol. q loquitur in mere possessorio adipiscende in quo agens non habet necesse fundare se in ppriètate defuncti:sed in sola possessione tēpore mortis:nō ibi distinguit an habeat altiorem indaginem qd proprietatis que refert an nō. Sic in mere possessorio retinende vel recuperande: vt agens de ppriètate nullaz habeat facere mentionem:sed de possessione tantū: de turbatione spoliatione. Et ideo in illis non admittit executio proprietatis tanq impertinens cū agens non sit dn̄s.†Si tamen fuit vel erat possessor: aut qualiscunq in interdicto recuperande: aut iste respectu aduersarij in iterdicto retinēde debeat obtinere.iuxta plene no.in.l.si de vi.ff.de iudi. .d.l.ij.C.de edic. diui adri.tol. ¶ Sed in casu nostro nō pōt obtinere in possessorio nisi habeat ius in petitorio: sic ex quo fuit pronuntiatū pro agente sup possessorio videt pronūtiatū sup petitorio sine quo illa stare nō pōt p cōsequens dictā scripturā diuisionē tenere p ea que no. maxime p Bar.in.l.j.i.ij.col.C. de ordi.iudi. Et sic dicta sn̄ia faciat preiudiciū in cā proprietatis: si transiret in rem iudicatā nō vr posset postea allegari nullitas per viam agendi:ita determinat Bar.in istis possessorijs habentibus causam proprietatis admixtaz in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.pos.in.iij.col.ver.pro declaratione huius lec.qro c. Licet secus in mere possessorijs.l. an eandē.§.fi.de exe.rei
3 iudi.iuncto.d.§.quedaz.†Et si ita est sequet potuerit appellari qd appellatione pendēte nō debebit sn̄ia executioni mādari sicut si lata fuisset expresse super ppriètatē seu supvaliditatem dicte scripture diuisionis.ff.nil noua ap.pen.per totum. de ap.non solū.lib.vj. ¶ Ad predicta facit de neg.gest.l.fin. autem §.fi.de cōpen.l.qd in diem.§.j.vbi si illud qd per viam exceptionis fuit propositū reprobatū nō pōt proponi postea per viam actionis. Sed hic proposita fuit inualiditas huius scripture permutationis per viaz actionis reprobata fuit: q ea non obstante pronuntiatū fuit pro agente sic factuz est plenum preiudicium sup nullitate predicta: vt nec p viaz agen
4 di possit proponi.†Non ergo pōt dici dicta causa mere possessoria ex quo sn̄ia sup ea lata facit preiudiciū in cā proprietatis. ¶ Breuiter his nō obstantibus ꝯriū dico. Pro cuius euidentia notandum est predicta locū haberent tribus concurrentibus. Primum iudiciū principale sup quo incides fuit decisum expresse vel tacite fuerit ordinarium. Scdm de ipso incidenti fuerit plene cognitū. Tertiū per viā agendi proponatur ad eūdem finē ad quē fuit propositū per viam excipiendi. quodcunq istorum deficiat non procedunt. Si enim iudiciuz principale est extraordinarium sn̄ia lata sup incidenti nō facit piudiciū in alio iudicio.l.a diuo pio.§.si sup reb.ff.de re iud. hoc no.Bar.in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.in.v.op. Idē si fuisset ordinariū:sed de incidenti nō fuisset plene cognitum. vt.d.l.finaūt.§.fi. .d.l.qd in diē.§.j.in prio dicto ipsi. expsse p bar.in.l.j.C.de or.iu.circa mediū.ver. breuiter ergo reassume c.vbi hoc tenet p.l.si qs a liberis.§.si vel parens.ff. de lib.agno. de his qui sunt sui vel alie.iur.l.pe. Idē si fuisset ordinariū plene cognitum de incidenti:tn̄ nunc p viā agendi proponeretur ad alium finem quā primo fuerit propositum per viam excipiendi.l.vendicantem.in fi.cuz.l.seq.ff.de euic. Barto.in.d.l.j.de ord.iud.vel inualiditate dicte scripture diuisionis fuisset plene cognitum:attn̄ deficit primum vltimū: q iudicium principaliter motum per hunc agentem fuit extra ordinarium.qd patet: q non fuit datus libellus nec lis contestata nec fuit necessariū.iuxta no.per Bart.in.l.creditores.C. de pigno.in.v.q.prin. p ꝯsequēs nō pōt dici ordinariū fuisse per ea q no.expsse Bal.in.l.ij.C.de epi.audi.circa fi.ibi. vltio queritur.vbi hoc tenet per.l.liberis.§.fi.ff.de lib.cau. .l.fi.de officio procur.cesaris. Quod maxime dicit verū qn̄ petens nō agit ad possessionē iuris:sed p molestiā facti: sicut hic egit pro adipiscēda tenuta facti:nō possessionē iuris quā plus adeptus fuerat pro cōstitu.pcarij. Igit dicta pnuntiatio p actore nō facit plenū piudiciū sup inualiditate dicte scripture pmutationis etiā in ea cōtente:qn in alio ordinario iudicio moueri possūt. hoc etiā pt q cā dicte nullitatis est de se ordinaria quo ad duo.s.quo ad plenariā cognitionē quo ad ordinē iudiciarium.l.iudices.C.de iudi.cū afferat plenū piudiciū:vt ibi not. qd no.Bar.in extrauagā.ad reprimendā.super verbo summarie. Et si principaliter mota fuisset nisi ordo iudiciari seruatus fuisset:l plene de ipsa cognitum fuisset nō valeret sn̄ia lata sup ea etiam expssa.C.de sen.l.platam. Multominus ea mota incidenter lata sn̄ia tacite super ea sicut est in casu nostro nō pōt dici valere quo ad plenum piudiciū sup dicta nullitate principaliter mouēda: q nō pōt plus operari tacitū expressum accessorium principale. Videt ergo in casu nostro pronuntiatū sup validitate istius scripture diuisionis soluz quo ad finē effectū istius iudicij possessorij pricipale intentati: vt actor adipiscat corporalē tenutā non vlterius. sicut cū pnuntiatur sup alimētis in fauorē illius q se filiū asserit. q sup filiatione vr pnuntiari solū quo ad finē alimentoruz. vt.d.l.si quis a liberis.§.si vel parens. .d.l.pe.de his q sunt sui vel alie.iur. Unde pōt in alio ordinario iudicio proponi de filiatiōe vt ibi. Item dico qd hic deficit vltimum q cā nullitatis principaliter intēdenda tendit ad aliū finem ista in qua lata est sententia cū in ista solum de adeptione corporalis tenute tractauerit actor l in validitate dicte scripture diuisiōis se fundauerit. nō potuit plus cōseq p sn̄iaz ipse petierit.l.fi.C.de fideicō. lib.l.vt fundus.cōi di. Sed non petijt plus dictam tenutaz. posito plus petijsset nō soluit datiū in plus. sic plus consequi nō potuit obstātibus dictis statutis decretis in causis. Causa ergo nullitatis principaliter mouēda in ordinario iudicio salua remāsit p eam poterit annullari hec pnuntiatio de corporali tenuta. eius effect p cōsequens censet pnuntiatio facta sup momētanea possessiōe. Unde vel nō potuit appellari vel si potuit: talis appellatio non suspēdit executionē dicte pronuntiationis: maxime q est interlocutoria. p ea q no.doc.in.l. j.C.si de momen.pos. .l.ij.ff.de ap.reci.per Barto. .l.ij.C.de epis.audi.per Bal.separata est eī cā ppriètatis a cā possessionis.l.naturali.§.nihil cōe. .l.p mysterij.ff.de acqui.pos. pōt cā ppriètatis moueri ad finē ad effectū suimet. Itē ad finem ad iustificationē possessorij. hoc scdo casu censet mota fuisse in casu nostro: quoniā agēs nō allegauit validitatē dicte scripture diuisionis ad finē vt sup ea pnūtiaret.sed solū ad finez vt tenutā corporalē adipisceret. qd patet: q simplr de plano sine libello hoc petijt implorando iudicis officiū. S si primū voluisset libellū dedisset ordinarie pcessisset. Nō ergo in plus extēdit effect ipsius iudicij pnuntiationis respectu corporalis tenute quātūcūq de validitate scripture diuisiōis pdicte fuerit plene disceptatum.ar.no.in.l.j.C.si plures vna sn̄ia. ¶ Ex qbus oibus concludo vt.s. qd vel appellari non potuit vel executio nō est retardanda: qd vltimū fm omnes clarū est. ¶ Et ita consulo ego Paulus de castro vtriusq iuris doctor ad fidem me subscripsi sigillaui.

¶ Consilium.xliiij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur stante statuto terre Prati notarius non matriculatus in dicta terra non subditus non possit conficere instrumenta de certis contractibus inter quos numeratur transactio: si fiant nō valeant: talis notarius non poterit conficere instrumenta compromissi nec laudi quia venire possunt appellatione transactionis.
2 Et licet instrumenta non valeant tamen per testes probari potest qd actum est nisi scriptura requireretur.
3 Et contractus in statuto potest capi pro instrumento.
Et cū in statuto requiritur duplex qualitas non sufficit vna.
4 Et in statuto paria sunt continens specifice equipollenter.
5 Et qualiter quis possit dici subditus. Nec quis dicitur subdit licet sortiatur ibi forum aliqua de causa.
6 Et an statuta terre inferioris approbata per superiorem dicantur terre superioris.

In christi nomine amē.

¶ Videt dicēdū dictū cōpromissum laudū valere pluribus rōnibus. Prima q in statuto.s.relato nulla sit mētio de instrō compromissi laudi:
1 sed aliorum ibi expressor.†Igitur vltra illa non extendit prohibitio.arg.ff.de test.mili.l.qd constitutum. ar.de ser.vr.pdi. l.si domus.de aqua plu.arcē.si prius.in quibus patet i separatis de vno ad aliud non infertur.ff.de carbo.l.de bo. qd ibi no. Item per prohibitionem aliquorū videntur cetera pmitti. de test.mili.tribunus.de iudi.cū pretor.in prin.sicut ecōtra.C. de pcu.maritus. Scda rō q per pfatū statutū videt solū vitiari instrm cōfectū a notario ibi nō matriculato:nō aūt actus de quo instrm cōficit:cū substātia eius non dependeat ex instrō s pbatio. Et iō si pōt cōprobari cōpromissum laudum p testes
a etiaz descriptos in tali instrō inualido videt sufficiat[a]. arg.C.de pba.l.cū res.de fide instru.l.j.cū plurib alijs eiusdē tituli iuncta.l.fi.ff.de rebus eor. qd in simi.no.de test.l.domitius. Qd aūt sic senserit dictū statutū pz: q cū in prin. dicat non possit vel debeat fieri aliqs contractus subijcit inter alia testm̄ protestationis simi. Constat aūt testm̄ nō est contractus.l.verba ꝯrerūt.de vbo.signi.nec appellatio nec protesta

a ¶ Qd sufficiat. Adde eūdē Pau. i ꝯsi.iiij. numero.vj.

tio: q2 dependent ex voluntate vnius z 9ctus ex volūtate duorum. ff de pac. l. j. Igitur dictū statutū sumpsit hoc nomē contractus p hoc nomen instrm: al's nō fuisset cōgrua locutio dicti statuti qd vitare debemus. l. plautius. de auro z ar. leg. pter q interdum vna dictio vel nomen sumit pro altera. l. eas cās. z ibi no. de 9di. z demon.
2 †Constat autē q si dictū statutū fuisset vsuz hoc vbo instrm dicēdo q nullus possit cōficere instrm de infrascriptis zc. z q instrm nō valeat zc. lz vitiaret instrm non vitiaret actus dūmodo posset p testes probari: nisi actum fuisset qd fieret in scriptis z non aliter: q2 tunc cum scriptura esset de substantia vitiata illa vitiaretur actus. l. cōtractus. de fide instru. iuncta. d. l. cum res. cum alijs simi. Patet etiam in fine dicti statuti duz dicit possit prefata instrumēta cōficere zc.
3 Ex † quo ptz q in superioribus assumpsit cōtractus pro instrumentis: q2 ex sequētibus pcedentia declarant. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ¶ Tertia rō q2 dict9 notarius postq erat notari9 ptātis erat sibi subdit9 hinc est q de delicto p eū cōmisso poterat per dictū potestatē puniri. ff. de penis. l. si quis forte. §. si quos comitum. igit tunc verba statuti verificarent in eo: ergo z statuti dispositio: sicut econtra vbi cessant verba statuti cessat z iuris dispositio. l. hos accusare. §. omnibus. de accusa. de ap. in fi. l. iij. §. totiens. ¶ Quarta ratio q2 statutū terre prati vr contrariari statuto florētino seu artis notariorū ciuitatis florētie qd pmittit matriculatos in dicta arte posse cōficere instra p totum territoriū florentinum. Statutū aūt prati vetat: nisi sit subditus illi potestati. z sic non videt comprehendi sub generali cōfirmatione statutorū prati in qua cōsueuit apponi clausula nisi sint contraria statutis cōis florentie. Et sic dictuz statutum prati non videt militare cōtra generale statutum artis notariorum ciuitatis florentie. ¶ Breuiter his nō obstantib9 cōtrariū videt dicendū scilz q non valeat instrm: nec etiā compromissum vel laudum postq vt psupponit nō erat subditus potestati terre prati nec satisdedit nec se subiecit: q2 statutū copulatiue reqrit hoc simul cum alio qd sit de collegio artis iudicum z notariorū florētie vel terre prati: ergo zc. ff. de 9di. insti. l. si heredi plures. z qd plene no. in. l. si is g ducentorūz. §. vtrū. ff. de rebus du. Cum igit nō sufficiat hoc vnū ex substantialib9 requisitis vitiatur actus. ff. de transac. l. cum hi. §. si pretor. de tutelis z ra. dist. l. j. §. preterea. versi. vtraqz. de iti. actuqz pua. l. iij. §. hoc autem a superiore. in fi. duz dicit. ceterū si desijt alterum zc. quibus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. cum hoc edictū. cū se. z qd no. Jo. an. in regula sine culpa. de reg. iur. in mercu.
4 circa prin. ¶ Nec obstant allegata in contrarium. † Et primo non obstat primum: q2 lz in dicto statuto nō contineat specifice de compromisso vel laudo: continetur tamen equipollenter q2 fit ibi mentio de transactione z 9stat q compromissum de iure z de facto vt fieri consueuit est quedam transactio. vt in aut. si contigerit. C. de iud. Et paria sunt 9tineri specifice z eqpollenter. l. iul. de condi. z demon. iuncta. l. in cuius. z. l. cui fundū. e. titu. Itē in dicto statuto 9tinet. vel alicuius obligationis zc. q verbū obligationis est aptuz cōprehendere cōpromissum in quo partes se obligant adinuicē ad obseruantiā laudi z vt plurimum per stipulationē quo casu orit actio ex cōpromisso. l. diē proferre. in fi. ff. de arbi. z etiā laudū q ex forma statuti obligare solet q2 habet vim snīe diffinitiue cum mittatur executioni z ex snīa oritur obligatio ciuilis z naturalis: vt no. Bar. in. l. iul. ff. de cōdi. ide. ¶ Itē nō ob. scōm q2 tollit p illū p. statuti. Et 9ctus ille nō valeat nec teneat zc. z postea subijcit. z nulla fides ei det zc. z sic vtrūqz videt annullare tam instrm q actuz sup quo cōfectum est. sunt enim verba dicti statuti apta cōprehendere vtrūqz: z ideo verbis eius standū videt. l. j. §. si is qui naue. de exer. Preterea posito q compromissum z laudum nō redderent nulla sed solū instrm difficile erit probare per testes g forte nō bn possunt particulariter recordari de oīb9 clausulis z particularitatib9 cōpromissi z laudi. ¶ Itē nō obstat tertiū: q2 verū est q a dictus notarius poterat dici subditus potestati prati respectu illius officij q cum eo habebat in quo si deliquisset potuisset ab eo puniri: vt in. §. si quos comitum. Nō sic de alijs delictis cōmissis extra illud officiuz: vt ibi no. p Bar. Receptio vero dicti instrumenti cōpromissi nō pertinebit ad suū officiū q cū potestate habebat. qd pz q2 ali9 notari9 potuisset de illo rogari q nō fuisset de pertinētibus ad illud officiū. l. j. C. de spor. cum ibi no. Statutū aūt dz intelligi de notario q sit subditus simpliciter nō fm qd. ar. ff. de leg. iij. l. hoc legatū. itē erat subditus fm qd z nō ppetuo: sed tātū durāte officio q habebat cū potestate. Vn in eo nō verificant vba z mens statuti q fuit q esset taliter subditus q posset ppetuo puniri in terra prati z per potestatē eius in casu quo delinqueret in 9fectione instri qd hic nō est.
5 ¶ † Et si dicat eoipso q qs recipit instrz in terra prati: si in hoc delinquit potest qñcunqz ibidez puniri ratione delicti pter qd sortit ibi forū: vt in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi. oportet. Rndeo q hoc nō est verū q2 recipiendo instrm seu rogitū non ex hoc solo delinquit nec propter hoc sortit ibi forū sed delinqueret si postea aliter 9ficeret q fuerit rogat9: z hoc posset facere extra terrā prati z eius territoriū: z sic ibi de tali falsitate nō posset puniri: si non esset simpliciter subditus potestati dicte terre. Jccirco dictum statutum voluit q esset simplr subditus: ad hoc vt in quocunqz loco cōmitteret postea falsitatem in dicto rogitu publicando forte aliter q fuerit rogatus possit ibi ratione subiectionis procedi contra eū. Hoc autem fieri non posset in casu nostro si notarius qui fuit rogatus de dicto compromisso z laudo in alio loco q in terra prati vel eius districtu: committeret circa hoc falsitatē: q2 rōne subiectionis que tunc erat non cū illa expirauerit expirato officio qd tunc ibi habebat nec rōne delicti alibi cōmissi. Nō ergo verificantur in isto mens z verba statuti predicti. Preterea lz rōne 9ctus vel delicti sortiat quis forū in loco: non tñ ex hoc dr effici subditus illius loci: vt no. gl. in cle. j. de foro cōpe. super verbo subditorum. que innuit id qd supra dixi. s. q subiectio est illa que aliquem simplr subijcit alteri z quo ad oīa nō autem fm quid. non ergo hic dicitur proprie subditus.
6 ¶ † Quātum vero ad quartum z vltimuz respondi potest dupliciter. Primo q si potestas cōficiēdi instra p totū territoriū florentinum data notarijs matriculatis in arte iudicum z notariorum ciuitatis Florentie procedat a statutis dicte artis nō a statuto cōis Florentie: tūc res est clara: q2 posito q dicta statuta artis per approbationē cōis Florentie possint dici statuta cōis Florentie. C. de vete. iur. enu. l. j. §. omnia enim. nō tamen principaliter z per prius: sed per posterius inspecta causa efficiente: q2 cōe Florentie nō fecit dicta statuta sed ipsa ars licet cōe postea approbauerit. Sed clausula posita in confirmatione statutoz ciuitatis: q2 hz nisi sint 9ria statutis ciuitatis Florentie zc. debet intelligi de statutis dicti cōis in suo potiori significato. l. j. §. in perpetuū. ff. si ager vect. vel emphi. petatur. hoc est de factis a cōi Florētie z principaliter pro ipso cōmuni seu oībus hoibus dicti cōis. non autē de factis a quodā mēbro ipsius cōmunis z pro vtilitate ipsius membri sicut sunt ista statuta artis. dicta ergo approbatio se extendit ad dictum statutum speciale prati: quātūcunqz sit 9trariū statuto artis iudicū z notariorū ciuitatis florentie qd nō est ppie statutū cōis florentie nec p prius sed iproprie z p posterius: z sic dicta clausula nil operatur qtum ad psens propositūz. ¶ Scdo rndet posito q dicta potestas data esset a statuto cōis florentie adhuc idē vr: eo q2 dictū statutū prati nō vr 9rium statuto pdicto florentino: q2 pōt eū sub distinctiōe saluari simul cū eo: vz hoc mō dū statutū florētinū dicit qd matriculati in arte iudicuz z notariorum ciuitatis florentie possint recipere instra p totū comitatū z territoriū florētinum. s. dūmodo recipientes in terra prati sint suppositi potestati dicte terre: aut satisdādo se supponāt put dicit statutū dicte terre z sic non erit 9rietas ex quo sub distinctione pōt vnū cū altero saluari. vt in. j. cōsti. C. §. qb9. z expsse per tex. in. l. in exercendis. C. de fide instru. vbi expresse. h. d. qd non dicitur contrarietas dicto casu: sed solum qñ nullo modo inuicē possunt saluari. Quid plura cū dicta statuta terre prati fuerint simpliciter approbata per cōe florentie: ideo non remanet dubium aliqd quin dictū compromissuz z laudū sint nulla per supradicta. Ex quibus concludatur vt superius dictū est. ¶ Et ita videtur mihi Pau. de cast. vtriusqz iuris doctori fore de iure dicēdum saluo saniori iudicio. z ad fidē me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. xlv.

1 ☞ In hoc consilio habetur de quodam matrimonio contracto sub conditione si dos solueretur infra certum tempus.
2 Et qualiter ptestatio nuda tollit p subsequentē actū 9rium: secus si sit vestita aliqua iusta cā q2 tunc non tollitur.
Et ponuntur alique rationes ad probandum q matrimoniū non erat perfectum.
3 Et q in cā mrimoniali non defert iuramentum in supplemētum probationis in preiudicium secundi matrimonij.
4 Et an p cohabitationē psumat mulier carnaliter cognita.

N christi nomine amen. ¶ Licet p suprascriptū eximiū 9sultorē satis plene z sufficiēter scriptū sit: p maiori tamē dilucidatione huius negotij z vt querenti satisfaciam: visis z examinatis attestationibus in hac causa receptis posset contra suprascriptā determinationem opponi tripliciter
1 ¶ † Et primo quia conditio illa si Christophorus solueret dotem infra certum tempus fuit per dictuz Philippū specificata cum patre z matre dicte Catherine: vt patet ex dictis testium z etiam

& etiam suimet Philippi: quorum consensus nõ preiudicat filie in aliquo: nisi etiam ipsa consentiat. de despon. impube. c. j. in fi. lib. vj. Postea vero cũ protulit verba de presenti de quibus mater testificatur illam conditionem non repetit: vt patet ex dicto matris predicte que de dicta conditione nõ facit mentionem: ergo videtur recessisse a dicta conditione & pure cõsensisse. per ea que no. glo. ordi. in. c. tua nos. de spon. glo. prima
2 †que tenet qđ si quis protestetur coram aliquibus & contingat se contrahere per verba de presenti cuȝ aliqua qđ intentio sua est non consentire in eam: si postea contrahat nõ repetita dicta protestatione valet matrimoniuȝ: qꝛ videtur a prima protestatione recessum per actum contrarium. l. cum plures. §. locator horrei. ff. locati. facit. l. si repetendi. C. de ɔdi. ob cau. Nõ ergo potest Philippus se iuuare ex isto capite ex quo tam magnuȝ fundamentum videtur facere prout apparet ex dictis testium suorũ q dicunt ipsum dixisse Christophoro qđ credebat vtrãqȝ partem esse liberam postꝙ promissio nõ erat seruata. Et cauta videtur esse responsio Christophori qui dixit se ignorare & qđ de hoc deberent iterrogari mulieres domus: quasi dicat qcqd fuerit ratiocinatum inter nos: tu tamen vt mihi asseritur a dominabus: postea pure & libere consensisti: & sic credo te ligatũ. ℂ Sed ad hoc respondetur dupliciter. Primo per ea que notant doctores in. d. c. tua nos. super dicta glo. qui dicunt eaȝ procedere: quando protestatio fuit nuda & non vestita vestimento alicuius iuste cause. & ita loquitur. §. locator horrei. ℂ Secus si ex iusta causa facta fuit puta ratione metus vel timoris: tunc enim tolleret & ipediret cõsensum in verbis postea subsequen-
a tibus in quo subsistit substantia matrimonij[a] & sine quo esse nõ potest: vt. d. c. tua etiam. in. c. platũ. qđ metus cã. licet nõ esset postea repetita. Ita tenet ibi dominus Anto. de but. doc. solẽnis. Sed hic protestatio que resultat ex dicta conditione vestita erat vestimento iuste cause. s. vt haberet dotem sine qua non consueuerunt homines ducere vxores propter onera matrimonij. C. de iure do. l. pro oneribus. vnde non censetur ab ea recessisse. vnde etiam si dictũ matris predicte deberet admitti quo ad semiplenam probationem: tamen eam in casu nostro nõ faceret: qꝛ verba de quibus mater predicta attestat᷑ censent᷑ fuisse dicta sub eadem conditione cum filia cuȝ qua dicta fuerunt cũ patre & matre. arg. ff. de pac. l. itaqȝ. in fi. de verb. signi. l. titia. §. idẽ respondit. vbi dicta in precedentibus censentur repetita in sequentibus. Constat autem in matrimonijs posse conditionem apponi si non sit cõtra substantiam matrimonij. extra de condi. appositi. per totum. & ea non adimpleta matrimonium non valeret: imo nec inducitur ex eo impedimentuȝ iustitie publice honestatis. de sponsali. c. j. lib. vj. in. §. fi. hic autem impleta non fuit: ergo &c. Item dicta filia censetur habuisse notitiã de dicto ratiocinio & conditione expressa cuȝ patre & matre. ar. in. l. octaui. ff. vnde cogna. C. de in integ. resti. l. de tutela. & sic nõ potest dicere se fuisse deceptam. arg. C. de transac. cuȝ dominationis. ff. de act. emp. l. j. §. fi. Secundo respondeo ex dispositione ipsius matrismet: que dicit in sua depositione dictuȝ Philippum obtestatum fuisse dicte Catherine qđ si contingeret patrem suum velle ipsam alteri maritare: ꝙ ipsa non prestaret consensum. Certe ex hoc apparet ꝙ ipse per verba que protulerat non habebat matrimonium pro perfecto: al's non habuisset timere ꝙ pater eam alteri traderet. †Nã ex verbis & exterioribus cognoscuntur interiora. l. apud celsum. in princ. & qđ ibi no. ff. de doli. except. l. fulcinius. §. quid sit latitare. gb⁹ ex cau. in pos. ea. & ibi etiam not. ergo cum ex hoc apparet ꝙ non pure consensit: & etiam ex precedentibus non debet iudicari matrimonium: vt. d. c. tua nos. in fi. quoniam ex precedentibus & sequentibus media declarantur. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de lega. j. ℂ Probatur etiam hoc ex eo qđ ipsa mater & pater testificantur ꝙ quando Christoforus requisiuit dictum Philippum de instrumento conficiendo Philippus respondit ꝙ volebat prius facere contentum quendam Nanem & si hoc non posset ducere vno sero notarium & dixit ꝙ tenerent ostium dispositum &c. ℂ Notandum ꝙ si matrimoniũ fuisset contractũ indissolubiliter non est credendũ ꝙ Christoforus requisisset de instrumento ex quo dũtaxat ipse venisset obligandus ad dotẽ imo non curasset: sed quia sciebat matrimonium nondum esse perfectum desiderabat perfici in presentia notarij & testiuȝ. ipse autem Philippus cum proposuisset notarium ducere & dare annulum: nõ habuit propositũ prius ɔtrahere ꝙ hoc fecisset: sicut apparet in simili de illis qui proponunt cõtrahere in scriptis: licet enim proferant verba de presenti: contractus tamen nõ est perfectus quousqȝ scripta sint facta. C. de fide instru. l. cõtractus. Unde in casu nostro verba de quib⁹ mater attestatur etiam si per duos testes probarent᷑ non videntur induxisse matrimonium sed sponsalia de futuro licet verba fuerint de pñsen-

ti: tum propter intentionem precedentem: tum propter sequentia sicut in simili habetur. vt in. c. j. de despõ. impu. li. vi. quod etiam patet ex verisimilibus coniecturis: quia quando matrimonium per verba de presenti & deliberate contrahitur solent parentes adesse & contrahi in ecclesia presenti notario & testib⁹ ꝙ pluribus & dari annulus. vnde cũ ista non fuerint facta apparet ꝙ deliberate non videtur consensisse per illa verba. ar. a cõmuniter accidentibus. argu. no. C. de arbi. l. j. Nam contra clandestina matrimonia presumitur. de clãde. despon. p totũ. & hoc de prima oppositione.
3 ℂ† Posito autem ꝙ predicta cessarent posset opponi secũdo loco ꝙ dictum istius matris faciat semiplenam probationem: quia licet sit aliqualis disparitas inter conditionẽ Philippi & Christofori: non tamen multum magna sed parua: qꝛ vterqȝ plebeius & eandem artem exercens & non excessiue ditior Philippus: ergo &c. vt no. glo. j. eo. super eo. de testi. & sic poterit deferri iuramentum in defectum probationis. ℂ Sed ad hoc respondetur ꝙ etiam si semiplenã probationeȝ faceret iuramentum tamen predictuȝ non debet deferri: qꝛ sicut in causa matrimoniali non defertur & contra matrimonium de quo principaliter disputatur sm Jac. but. & Bar. in l. iij. ff. de iureiurã. Ita nec pro illo matrimonio si in ɔsequentibus tendit ɔtra aliud matrimonium tunc ɔctum qꝛ eadẽ est rõ. facit. c. sup eo. de eo q cogno. cõsang. vxo. sue. vñ cũ hoc constet iudici dictũ Philippũ ɔtraxisse aliud matrimoniũ p verba de pñsenti: nõ debet etiam ipse ɔsentiẽte deferre dictũ iuramentũ dicte Catherine: qꝛ possent iuicẽ colludere ĩ pñiudiciũ scđi mrimonij. vt. in. d. c. sup eo.
ℂ Tertio posset qs opponere: qꝛ dicta mater deponit qđ dictus Philippus cõuersatus est cũ dicta Catherina dormiendo: qđ si verũ esset pñsumeret᷑ eam cognouisse. p ea q̃ no. in. c. preterea. de testibus. iuxta illud. a iuuene & cupido credat᷑ reddita virgo. quasi dicat non. quã autoritatẽ allegare possumus. l. in tantum. in fi. ff. de rerũ diui. & p ɔsequẽs sponsalia pdicta trãsiuissent in matrimoniũ. de spon. c. is q. & c. veniens. & ibi not. in dubio videt᷑ hoc potius pñsumẽdum tanꝙ tutior. pars. eo. tit. c. iuuenis. ℂ Sed rñdeo non est tutior ex quo tẽdit in pñiudiciuȝ scđi matrimonij. ar. dicti. c. sup eo. ℂ Preterea pr̃ dicte Catherine ɔtrium qui nõ minus pñsumitur scire ꝙ mater. ar. C. de repudijs. l. cõsensu. §. sup seruis. & de pba. c. iij. loco. & sic derogat dicto matris: qꝛ lȝ deponat de negatiua: est tñ talis de qua presumitur habere notitiã rõne ɔiunctionis: qꝛ nõ potuisset fieri qn verisimiliter habuisset aliquam notitiã vel ex visu vel relatu: ergo &c. p ea q̃ no. in. l. j. circa prin. ff. de iti. & actu. priua. ℂ Cõcludo ergo matrimoniũ pdictum non fore probatũ: & sic dictũ Philippum fore absoluendũ. de clã. despon. c. j. & ij. & ibi no. Super dictis vero aliorum testium non insisto: qꝛ nullus deponit aliquid pertinens ad propositum: & per suprascriptum consultorẽ plene responsum est dictis eorꝫ. ℂ Et ita dico & cõsulo ego Paul. de cast. vtriusqȝ iuris doctor: & ad fidẽ me subscripsi & sigillaui. Laus deo.

a ℂ Matrimonij. Adde Bal. in ɔsil. clxv. l. ij. parte.

ℂ Consilium. xlvj.

1 ℂ In hoc cõsilio ponit᷑ de materia euictionis: & an sufficiat cauere nuda cautione: & quando & quomodo sit pñstanda. & 2.
2 Exceptio que obstat cedenti obstat cessionario.

In christi nomine amen.

1 ℂ †Sup eo qđ q̃rit᷑ vtrũ visis sentẽtijs latis in curia potestatis Senarum inter Christophorum & ser Joãneȝ de semis: & specialiter vltima lata p dñm Troylum ac etiã visa porrectione libelli facta p tutricẽ pupillorꝫ arengberij sup hypothecaria cõtra dictũ ser Joãnẽ & sup bonis de quorũ euictione pñfatus Christof. tenetur eideȝ ser Joãni dare fideiussores de euictione tanꝙ de euictione iminente in limine ɔctus sm. l. si post factam. C. de euic. & ff. de pericu. & cõmo. rei ven. l. pe. s. anteꝙ ɔtra dictũ ser Joãnem fiat executio instrumẽti sup ꝙtitate seu estimatione dictorꝫ bonorũ. ℂ Videt᷑ dicenduȝ dictum Christophorũ nõ teneri dare dictos fideiussores: sed dũtaxat nuda cautione cauere triplici rõne. ℂ Prima qꝛ ipse nõ tenet᷑ nisi quatenus condemnatus est: cum ipse nõ dederit cãm dicto ser Joanni in dictis bonis: nec etiam successit titulo vniuersali ei qui dedit causam: sed dũtaxat singulari. s. cessionis. vnde & si contra cedentem vel eam cui cedens fuit heres posset agi vt fideiussores darent: nõ sic contra cessionariũ. ff. de ɔhen. emp. l. fi. §. fi. Tenet᷑ ergo solũ virtute sniarꝫ & ꝙtenus in eis continet᷑. Sȝ in eis ɔdẽnat᷑ solũ ad cauẽdũ nuda cautiõe: ergo non plus tenet᷑. arg. ff. de fideius. l. fideiussores. §. aurelio. ibi duȝ dicit. lecta subscriptione &c. & qđ no. C. de erro. aduoca. l. ij. in gl. fi. ℂ Scđo qꝛ nõ videtur euictio iminere in limine ɔctus cum illa tutrix renũtiauerit instãtie & dationi dicti libelli. vñ sicut si datus non fuisset nõ essent fideiussores necessario prestandi.

ff. de fideius. euic. l. illud. in princi. z. l. emptori. in prin. ita nunc postq̄ ei renuntiatum est. ar. C. de pac. l. postq̄ liti. ¶ Tertio z fortius: q2 tunc dicitur euictio īminere in limine cōtractus qn̄ lis mota fuit super euictione ante solutionez pretij: vt patet in legibus primo loco allegatis. Sed hic duduz ante huius litis pretium vr̄ fuisse solutū. s. cū data fuerūt illa bona in dotē estimata tali estimatione que faciebat vēditionē. Nā eodē instanti pretium fingit̄ videt̄ fuisse solutum mulieri z ab eadez fuisse dicto ser Joāni datum in dotem longa manu. ff. de dona. īter vir. z vxor. l. iij. §. fi. si cer. peta. l. singularia. Unde ser Joānes non tenetur ad pecuniam quaz petit Christophorus tanq̄ ad pretium rerum sed tanq̄ ad dotē in quā p̄tium fuit conuersuz. l. si sponsalibus. §. j. de iure dotiū. Nec tenet̄ actione ex vēditor: sed actione de dote seu ex stipulatu tacita vel exp̄ssa. Aut ergo ser Joānes recusat soluere z vult retinere tanq̄ pretium nondum solutū quousq3 fideiussores dent̄[a] z non potest nec apte diceretur excipere cum desierit esse pretium p̄ conuersionē in dotem vt dixi. Aut vult retinere tanq̄ dotē: z tunc etiā vr̄ nō posse cū dotis retētio sit inhibita p̄pter tales extrinsecas causas. C. de rei vxo. actio. l. j. §. taceat. cuz seq. Aut si non fuit conuersum in dotem a prin. q2 forte reseruauit sibi facultatē restituendi bona saltem perdita facultate restituēdi bona scilicet per litis cōtest. sup estimatione s̄m. l. stipulatus fuero decē in melle. ff. de sol. fingitur effectu aliter fuisse conuersum q̄ fuit dudum ante motam litez de euic. z sic erit idē qd̄ supradixi: z ista ratio est fortis z difficilis. ¶ Habes tamen non obstantibus dicēdū est contrarium. s. dictum ser Joānem non tenere ad soluenduz dictam pecuniaz: nec cōtra eū debere fieri executionē nisi datis sibi fideiussorib9 nō solū pro illa euictiōe sup qua fuit lis mota per dictam tutricez: sed pro quacunq3 alia que fieri posset per dicta iura supra allegata: z per. l. fi. §. fi. ff. de rescin. ven. vbi est casus nostre questionis. z etiam de eo q̄ quesiuit gl. in. d. l. pe. §. fi. de peri. z cō. rei ven. z non soluit s̄m Barto. ibidem. z. l. j. §. stipulatio duple. ff. de preto. stipula.

a ¶ Dent. Ad a de Ang. in cōsi. cxxi.

¶ Restat rn̄dere ad ꝯtraria ex quo dicta determinatio clarior apparebit. z primo non ob. primuz. q2 non dico q̄ xp̄oforus sit obligatus vltra q̄ in sentētijs fuerit cōdemnatus. Sed dico q̄ cū ser Joānes super fideiussoribus dandis possit se iuuare ope exceptionis: non aūt iure actionis: vt no. in. d. l. j. §. stipulatio. de preto. stipul. per glo. z Bar. poterit excipere q̄ fideiussores debetur aut a xp̄oso. aut ab illa q̄ sibi cessit iure. constat eniz q̄ z si xp̄of. condēnatus non esset ad cauendū nihilominus agēs seu executionē petens posset repelli ea exceptione quaz cedēs:
2 vz nisi cedens caueret: aut fideiussores daret † cuz exceptio que obstat cedenti obstet cessionario. ar. l. qd̄ his. §. nō debeo. ff. de regu. iur. z no. Dy. in. c. si qs in ius. lib. vj. z Cy. C. de compen. l. eius. z hoc casu si xp̄of. non fuisset condēnatus suffecisset sibi qd̄ ipsa cedens cauisset nōduz mota lite in limine contractus. Sed propter condemnationez non suffecisset sibi cautio cedentis sed necesse habebat ipse cauere. mota vero lite sup fideiussoribus dandis l3 non possit repelli ex sua persona z rōne cōdemnationis de se facte: pōt tn̄ repelli ex p̄sona cedentis z ex dispositiōe iuris cōis: videlicet vt nō debeat audiri nisi dent̄ fideiussores: saltē ab ipsa cedente: sicut repelli posset etiā nulla facta ꝯdēnatione de ipso. z hoc de prīo. ¶ Quātū ad scd̄m rn̄det̄ q̄ dicta renūtiatio instātie non releuat christ. quominus dari debeant fideiussores. Casus est in. d. l. fi. §. j. ff. de rescin. ven. vbi ille q̄ mouerant litē fuerūt superate a venditore z p̄petuo excluse: z tn̄ venditor non audit̄ nisi prestitis fideiussoribus. z rō est: q2 postq̄ lis est mota per vnū dandi sunt nō solū p̄pter timorez illius: sed generaliter p̄pter omnē aliā q̄ moueri posset. vnde etiā si ista tutrix renūtiasset liti z cause: adhuc dandi essent p̄pter suspitionez que resultat ex motione litis facta p̄ vnum qd̄ etiā alij debeant mouere. Sed hic plus est: q2 renūtiauit instātie tantū reseruato iure: vnde dandi sunt etiā p̄pter eandē litē q̄ pōt resuscitari. Sed si renūtiasset liti z cause dandi essent nō p̄pter istaz q̄ esset finita sed p̄pter alias q̄ moueri possent: z de quibus est suspitio p̄pter istam. vt. d. l. fi. §. fi. de rescin. vendi. ¶ Ad tertiū respondet̄ q̄ emptor tunc p̄dit facultatē petendi fideiussores qn̄ pretium ante litē motā vere soluit: tūc eniz nullum sibi competit remediū eo q2 p̄ talibus fideiussoribus dandis non competit ius agendi sed excipiendi z retinendi: vt no. in. d. §. stipulatio. sed pretio vere soluto cessat retentio: ergo zc. l. z si in archa. in fi. ff. de condi. inde. nec enim competit cōditio indebiti: q2 pretium erat debitum. Sed in casu nostro posito q̄ pretium fuerit conuersum in dotez: non tamen fuit solutū vere sed ficte: z adhuc vere penes ser Joānem est vnde pōt sibi adhuc prospicere p̄ retentionē. nec obstat q̄ nec vt p̄tiū potest retinere: q2 desiit esse pretium. Nec vt dotem: vt. l. j. §. taceat. de rei vxo. act. Nam hoc scd̄m nego. Nec ob. ille. §. cuz sequentibus: q2 loquuntur quādo marito consulitur per alias vias z p̄ modum agēdi: vt ex eis manifeste patet. Sed qn̄ p̄ aliā viam non posse cōsuli: tūc textus illi innuit a ꝯtrario sensu qd̄ dos posset retineri. Sed in casu nostro vt dixi per aliam viam q̄ retentionis pro fideiussoribus dandis nō cōsulit̄: ergo zc. Pro hoc facit qd̄ in simi. no. Bar. ff. de appel. reci. l. j. in fine prime columne. vbi l3 in causa momentanee possessionis non possit appellari: hoc est verum qn̄ per aliā viaz cōsuli pōt. s. agendo petitorio. secus si cōsuli nō pōt nisi p̄ viam retentionis: vt in casu dicte. l. si in archa. z. l. q excep. §. si pars. de cōdi. inde. tūc enim q2 si succūberet in possessorio z traderet possessionē esset exclusus omni remedio. z p̄mittit̄ sibi appellare: qd̄ al's non p̄mitteret̄. ita z in casu nostro p̄mittat̄ sibi retentio dotis quousq3 dent̄ fideiussores: q̄ al's nō p̄mitterent̄ postq̄ p̄ eis dandis alio remedio sibi cōsuli nō pōt. Facit. l. si non sortem. §. si centū. ff. de condi. inde. in fi. z qd̄ ibi no. ¶ Nec obstat si dicat̄ qd̄ alio remedio potest consuli vt agat de euictione ꝯtra cedentē z ꝯtra cessionarium q2 hic nō sufficit. quid eniz si sunt tales ꝯ̄ quos agere frustra eēt prout de facto est: q2 est filiusfamilias vel alia bona nō habent ex quibus cōsuli possit agendo de euictione. ¶ Expedit ergo ser Joāni habere fideiussores al's non esset tutus. Ex q̄bus cōcludit̄ dictā executionē fiendā non esse nisi dictis fideiussoribus datis. Nūc circa predicta querit̄. An possit ser Joānes petere q̄ vxor etiā dicti xp̄ophori cedens caueat: nec aliter cogatur soluere. Videt̄ qd̄ non q2 de ipsa non fit mentio in sententijs: sed de solo xp̄ophoro. Contrariuz dico q2 ipsa tenet̄ cauere tanq̄ heres patris de cuius bonis ista bona fuerūt habita per vxorem dicti ser Joānis in solutum z tanq̄ heres matris a qua dictus ser Joānes causam habuit z in quem iura q̄ habebat dicta mater cōtra heredes primi mariti eādēq3 in suā filiā si cessa fuerunt prout est moris. ff. de euic. l. si res. z tanq̄ heres sui fratris quo mediante est heres sui patris: z in tantuz tenet̄ ex causis p̄dictis: qd̄ etiā si sn̄ie contra xp̄ophorū late nō essent potuisset Christophorus repelli nisi fecisset eaz cauere: z si hoc fecisset nō habuisset necesse ipse cauere: sed p̄pter sententias necesse habet ipse cauere: nō tamen ex hoc tollitur quin z ipsa cedens cauere habeat: q2 sn̄ia non detrahit de iure dicti ser Joānis: sed addit. iuxta plene no. in. l. j. C. de iudi. nisi ergo caueat vterq3 sc3 Christoforus vigore sn̄iaruz: z illa vigore iuris cōis tanq̄ heres illorū a q̄bus ser Joānes causam habuit mediate vel īmediate soluere nō cogit̄: z sic Christoforū repellere p̄t̄rod̄ tam ex p̄sona ipsius Christofori q̄ ex p̄sona vxoris eius: si neuter caueat z si alter tantum. tūc ex p̄sona alterius nō cauentis. ¶ Ex p̄dictis apparet q̄d iuris sit in alio articulo: vz cum hic mota fuerit qō in limine ꝯct9 vt dixi z sic sint dādi fideiussores: vtrū Christoforus dare possit vxorem suā z ecōuerso. z videtur qd̄ sic p̄. l. romanus appolus. z qd̄. ibi no. ff. de tuto. z cura. datis ab his. z p̄. l. omnes. §. in hac. el. ij. C. de epis. z cle. vbi dum dicit datis fideiussoribus zc. z quod ibi no. per Bal.

¶ Breuiter contrarium dico ex his que dicta sunt: nam etiam nulla mota controuersia in limine contractus teneretur q̄libet ex predictis nuda cautiōe z p̄ncipaliter cauere dicto ser Joāni vt. s̄. dixi. propter mentionē autem controuersie debet eidē ser Joāni maior cautio z plenior fieri q̄ prius. s. de fideiussoribus vltra obligationem principalez: vt in iuribus primo loco allegatis. Sed si alter istorum posset alterum dare non plus cautuz esset ser Joanni q̄ esset etiam nulla controuersia mota: vt patet ad sensum. Nec obstant in contrariū allegata: q2 loquuntur quando pariter prouidetur ei cui prestatur cautio seu fideiussio ex fideiussione consocij seu college sicut alterius extranei vt si sunt duo tutores. nam alter pro altero non tenetur se obligare si alter eorū delinqueret sine dolo z culpa alterius: si ergo se obligat z est soluēdo sufficit ac si alius penitus extraneus fideiuberet. z idem in pluribus inquisitis de eodez maleficio. Nā quilibet tenetur ad penam pro se ipso z non pro socio ne duplici pena puniatur. Si ergo alter p̄ altero fideiubet sufficit ac si vnus extraneus. Sed in casu nostro nō sic pariter prouidetur: q2 quilibet istorum tanq̄ principalis tenetur se obligare pro eadem euictione. vnde si se obligaret pro se z pro altero fideiuberet. pro vno z eodem debitore esset principalis z fideiussor alterius inter quos d3 esse differentia. l. generaliter. ff. de fideiusso. z non plus esset cautū ser Joāni q̄ si controuersia nō esset mota. ergo zc. cōcludo ergo vt ex superioribus p3. ¶ Et ita dico z consulo ego Pau. de castro vtriusq3 iuris doctor. z ad fidē me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. xlvij.

1 ☞ Stante statuto q̄ filia nupta siue dotata nō succēdat patri extante masculo: statutum debet intelligi de herede masculo eiusdem gradus cuius est filia non de vlteriori: nec excludit̄ talis talia per neptem feminam ex masculo.

In christi

In christi nomine amē.

1 ¶†Proponitur in castro de Monzono vigore statuti quo cauetur ꝙ filia nupta seu dotata non succedat patri existēte herede masculo. Nunc quidam Saladinus decessit relicta quadam filia nupta z dotata nomine Catherina relicta quadā nepte ex filio predefuncto: relicto etiā quodā agnato ex linea trāsuersali masculo: queritur nunc ad quē pertineat hereditas dicti Saladini presupposito ꝙ decesserit intestatus: qz de testamento dubitatur. de iure cōi clarū est ꝙ pertinet pro dimidia ad dictā Catherinā filiā: ꝑ altera vero dimidia ad dictā neptē ex filio noīe Antoniā. C. de legi. hered. aut. in successione. sz dubiū est ꝓpter dictū statutum.

¶Et primo dubitatur vtrū ꝓpter dictū agnatū masculū excludantur dicte femine. z vr ꝙ saltē Catherina excludatur: qz ipa erat dotata tpe delate successiōis. z verū est dicere ꝙ extabat alius heres masculus. Nam quilibet agnatus existens infra gradū infra quem possit admitti ad successionē potest dici largo modo heres habitu etiā si alius ꝓcedat in gradu sicut videmus in suis heredibus: qz nō solū tenens primū locū dicitur suus sed etiaz sequēs ratione habitus z possibilitatis. l. suus quoqz. in prin. z ibi hoc colligitur. ff. de here. insti. vnde verba statuti dicētis si nō extiterit heres masculus vel existēte herede masculo: possunt optime intelligi. i. de quolibet agnato vel cognato masculo ad succedendū ab intestato si non precedatur in gradu ab alio ꝙ a filia. Cū igitur hic extet locū habent verba statuti: ergo et eius dispositio vt iste agnatus dicere possit. ego esto quia sum heres masculus: ergo tu Catherina excluderis. contrariū puto verius: qz dico statutū debere intelligi de herede masculo. i. de alio filio testatoris existente in eodē gradu cū filia: sic enim sic assumitur z restringitur illud verbū heres: qm̄ si largius assumeretur sequeretur incōueniens. vt. l. ex facto. §. fi. z ibi not. ff. ad trebel. ¶Sed hic sequeretur magna absurditas: ꝙ illa verba statuti intelligerentur ita large. s. ꝓ quolibet agnato vel cognato masculo apto ad successionē vel succedendū: sic enim agnatus vel cognatus decimi gradus cui parum debita est hereditas excluderet filiā cui multū debita est z de iure nature. l. scripto. ff. vnde liberi. l. cū ratio. de bo. dā. z esset magna iniquitas. cū
a igitur istud statutū contineat odiū[a] respectu filie quā excludit restringitur vt quātominus possit odiū contineat: videlicet vt intelligatur de herede masculo eiusdē gradus cū ea: z sic de fratre eius: z etiā de descendentibus masculis ex eo qui locum patris ingrediuntur. insti. de exhere. lib. §. posthumorū. Unde filius ex eo nepos z ꝓnepos excludāt filiā feminā ꝓut disputādo tenuit Jaco. but. quē etiam refert z tenet Barto. in. l. liberoꝝ. ff. de verbo. signi. in antepe. colū. versi. his premissis. non autē intelligatur de quolibet agnato masculo. de regu. iur. l. odia. cum simi. z per not. in dicta. l. ex facto. §. fi.

¶Secūdo dubitatur an dicta neptis excluserit dictam Catherinam. Respondeo non qz licet descenderit ex masculo: nō tamen est ipsa masculus sed femina. Et sic deficit in ea qualitas requisita per statutū ad excludendū. Et ita determinat Bar. in. d. l. liberorū. z in dicta antepe. col. versi. quero pone retento eodem themate. z Cy. in. l. j. C. de adulte. z Joā. and. in addi. Specu. titu. de succes. ab intest. super rubrica post medium magne additionis in ver. similē questionē zc. Sic igitur cōcludo nō obstante dicto statuto ꝙ in casu nostro cessat cum cessant requisita per ipsum ad excludendum filiam dictā hereditatem delatam fuisse de iure cōmuni ꝓ vna dimidia ad dictam Catherinam: pro altera ad dictam Antoniam neptem: que Antonia cum decesserit in pupillari etate trāsmittit suā dimidiam iure suitatis ad suum heredem. l. ventre. cū ibi plene not. per Bar. ff. de acqui. heredi. Eius autem heres est dicta Catherina non obstante ꝙ extiterit mater vt dixi in alio consilio. Et predicta si non constat de testamento dicti Saladini. ¶Et ita dico et consulo ego Pau. de cast. vtriusqz iuris doctor: z ad fidem me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶Consilium. xlviij.

1 ☞Secūdum cōmunem vsum loquendi pupillus etiam dicitur intestatus decedere cum statutum loquitur de decedēte ab intestato.

In christi nomine amen.

1 ¶†Presupposito quodā statuto castri de Monzono in partibus lune quo cauetur in effectu ꝙ mulier non succedat filio vel filie ab intestato: sed succedat ille q als succederet si mater non extaret: proponitur ꝙ quedā puella nomine Antonia z neptis cuiusdam Saladini decessit ab intestato z in pupillari etate relicta matre sua z relicta amita sua sorore quondam patris sui nomine Catherina vxore ser Joānis quondā ser Nicolosij de monte: queritur nūc ad quē pertineat hereditas dicte puelle: an ad eius matrem an vero ad dictam Catherinā eius amitā. z videtur ꝙ ad matrem nō obstante dicto statuto: qz illud loquitur in decedente ab intestato: vnde nō videtur habere locū in pupillo vel pupilla qui proprie nō dicuntur ab intestato decedere. ff. de suis z legi. l. j. in ꝓn. Et verba statuti debent intelligi proprie z nō extendi ad impropriū significatum. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. maxime cū disponit aliquid contra ius cōmune prout est in casu nostro ꝙ mater excludatur a luctuosa filij successione. ff. ad tertul. l. j. z quasi per totum. C. de insti. z substi. sub condi. fac. l. fi. pro quo facit qd habetur. C. de iure delibe. l. cum antiquioribus. in tex. z glo. ꝑ docto. qui videntur dicere ꝙ successio in hereditate pupilli non est proprie intestati nec testati sed est tertia species: z sic nō cōprehenditur in statuto loquente de successione intestati. ar. l. si domus. ff. de ser. rusti. predi. ¶Breuiter qz iste passus satis est tritus z ruminatus per doc. antiquos z modernos: non multū insisto: sed referens quod als consului sequendo opi. Bart. qui sic determinat in lect. z etiā pluries consuluit: vt habetur in cōsilio eius qd incipit. in questione predicta zc. dico nō obstantibus predictis matrem non succedere sed amitā predictā ꝓpter dictū statutū: lz enim ꝓprie loquēdo pupillus nō posset dici decessisse: secus tū est scḋm cōem vsum loquendi q in exaudiēdis etiā
b statutorū sermonibus multū operatur[b]. l. cum delanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. l. librorū. §. ꝙ tamen cassius. ff. de leg. iij. z ita determinat Barto. in. d. l. j. z ita ego als consului z plures alios vidi consulentes: lz quidam consuluerint cōtra. Sed qz in cōsulendo temerariuz videtur recedere a determinatione Bar. lz multa possent dici pro nūc tū cōtentus sua determinatione quā vt dixi als cōsulendo tenui. cōcludo vt. s. nō insistēdo in alijs argumētis pro nūc cū rationes dictorū pro z contra satis sint note libros habentibus. ¶Et ita dico z consulo ego Paul. de cast. vtriusqz iuris doctor. Et ad fidē me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶Consilium. xlix.

1 ☞In hoc consilio tractatur de quibusdā statutis disponentibus circa solutionē gabelle quorū vnū disponebat ꝙ de laudis latis inter fratres non soluatur gabella. Alterū vero ꝙ de trāsactione soluatur gabella an de laudo solui debeat. z. 2.
2 Laudū licet dicatur trāsactio nō tū proprie est transactio.

In christi nomine amen.

1 ¶†In questione que vertitur inter gabellariū cōmunis ciuitatis castelli ex parte vna z quosdam iudeos ex altera super quodā ꝯtractu celebrato ꝑ dictos iudeos in ciuitate Bononie z quibusdā alijs dependentibus ab eo vtrū inde debeat solui gabella. Uisis consilijs hincinde redditis et quibusdā allegationibus ꝓ dictis iudeis satis plenis z ad propositū: visis etiā statutis dicte ciuitatis necnō dicto cōtractu z alijs scripturis mihi trāsmissis: dico resecatis superfluis vnuz esse qd per alios scribētes tactū non fuit: ex quo colligitur determinatio eius quod queritur. s. ꝓ dicto cōmuni z contra dictos iudeos vt soluere debeāt gabellā. Pro cuius euidentia notandum primo ꝙ clarum est ꝙ non negatur per dictos iudeos: quin inter eos fuerint magne cōtentiones z differētias sup bonis q̄ habebant qd etiā patet ex cōpromissis z laudis inter eos redditis. Similiter clarū est z in hoc aduertendū ꝙ si nullum cōpromissum vel laudū latū z factū fuisset inter dictos iudeos ex quibus dicte cōtentiones fuissent sopite: sed solū emanasset inter eos dictus contractus celebratus Bononie: nulli dubiū esset quin ex eo tanꝙ ex transactione veniret soluēda gabella. qd sic ostēditur. nam dictus cōtractus continet duo. s. assignationem portionū: videlicet vt vnus eorū habeat vnā tertiā omnium bonorū: z alter duas tertias: z in hoc dictus cōtractus fuerit vera trāsactio: qm̄ per ipsum recesserunt partes a contentionibus que erant inter eos: videlicet quotā portionē deberet habere vnusquisqz ipsorum. ff. ꝓ socio. l. si non fuerit. iuncta. l. j. ff. de transactio. z. C. eo. titu. l. ij. cum ibi not.

¶Secūdo cōtinet dictus cōtractus societatem inquantuz dicte partes dictas tertias cōmunicauerūt z voluerūt inter eos durare societatem per quinquēniū: z oīa iura que infra dictū tempus euenirent essent cōmunia pro dictis portionibus: videlicet vt vnus tertiā: aliter duas tertias haberet sicut de capitali. l. si id qd. ff. pro socio. potuissent enim statim recipere dictas portiones: z tūc fuisset sola transactio z diuisio. Sz nō fecerūt immo sponte post sedationē discordie z transactionē predictaz egerunt vt starent in cōmunione per quam z oīa lucra essent cōia. Et sic dictus ꝯtractus fuit ꝑmixtus. s. ex trāsactiōe respectu bonoꝝ que tūc habebāt inquātū declarauerūt ꝓ quota portione pertineret ad vnūquēqz de quo vsqz tunc fuerat debitum

a ¶Odiū. An aūt tale statutū dicatur eē odiosuz an fauorabile. vide do. Alexā. de imol. in cōsi. xvi. in. j. colū. in prima pte. et in cōsil. cxxviij. i. ij. col. ea. parte. et in cōsi. vij. in. iij. z. iiij. colū. in. ij. parte. z in consi. lxxviij. in. iiij. parte.

b ¶Operatur. Adde eūdē paulū. s. in ꝯsi. xl.

seu dubiū inter eos z cōtentio. Itē ex societate q̄tū ad futura lucra inde pcipiēda: z inquātū voluerūt stare in cōione dictarum portionū per dictū tps: sic z alibi dr ↄtractus permixtus. ff. de dona. l. aristo. z no. in. l. si. de condi. ob cau. per Bart. Illi ergo qui pro parte dictorū iudeorū scribentes dixerūt illum fuisse z esse contractū societatis de quo nō est soluenda gabella inspecto tenore statutorū que de hoc nō loquūtur: verū dixerunt in hoc: sed inquantū voluerūt q̄ non esset cōtractus trāsactionis nō dixerūt verū cū reuerētia loquēdo. Cōsiderauerūt enim solam vnam partem dicti contractus. s. inquantum voluerunt stare in communione per quinq; annos: z q̄ omnia lucra interim prouenientia essent cōia: nō autē cōsiderauerūt alteram partem per quā contentiones que fuerāt inter eos sedabantur: videlicet inquantū voluerunt vt bona que tunc habebant pertineret pro vna tertia ad vnū z pro duabus ad alterū de quo vsq; tunc debuit esse contentio inter eos: qz forte quilibet earū aliter dicebat z asserebat: similiter z illi q̄ p parte dicti cōis scribentes dixerūt istū esse ↄtractū transactionis bene dixerūt: sed inquantū videnť voluisse excludere cōtractū societatis non bene senserūt: qz non considerauerūt ambas partes sed primū tm̄. s. de bonis presentibus p quota portione ad eos pertineret. Et p̄dicta vt dixi procederēt sine dubio: si aliud cōpromissum z laudum non emanasset inter partes ante dictuz contractū factū Bononie per quē dicte cōtentiones que inter eos erant sedarentur: sz qz inter eos emanauerūt cōpromissa z lauda: z specialiter in anno. M. cccc xij. q̄ fuit p partes emologatum: per qd dicte cōtentiones fuerūt sedate z terminate z de quo poterat in promptu doceri nō videtur inter eos ex post potuisse cadere transactionē. C. de transac. l. si causa cognita. z qd no. in. l. post rem. ff. eo. titu. z. l. elegāter. §. si post. de condi. indebi. maxime qz in societate cōtracta inter eos in castro sancti Miniati videnť asseruisse q̄ inter eos non erat amplius discordia: z hoc est qd facit dubiū: z in quo principaliter fundāt se illi qui pro parte dictorū iudeorū allegauerūt. Sed ad hoc respondetur per verba cōtenta in instrumento dicti cōtractus celebrati Bononie. Nam ibi post principium narrant partes qualiter inter eos emanauerant certa cōpromissa z lauda z declarationes ad sedationem dictarum discordiarum. Et postea subditur quibus omibus dicti fratres ex certa scientia derogauerūt zc. z sic ptz q̄ de cōi cōcordia recesserūt a laudatis z alS gestis inter eos tanq̄ non plene dictas contentiones determinantibus: z sic perinde habetur acsi predicta laudata z gesta nō fuissent. C. de transac. l. diuersa. Sed si dicta compromissa z lauda nullo modo interuenissent inter eos clarū esset vt. s. dixi q̄ ille cōtractus dici posset transactio: qz p eos terminate fuissent dicte contentiones: ergo z nunc lz interuenerint postq̄ ab eis de cōmuni concordia recesserunt: et sic pro non factis habentur. ff. de pac. l. ab emptione. vnde remāserūt in contentionibus sicut erant ante ipsa cōpromissa z lauda: merito dici potest transactio: z sic debet solui gabella. Nec ob. q̄ de laudis latis inter fratres nō dz solui gabella ex forma statuti dicte ciuitatis: qz illud statutū non debet extendi vltra casum quem exprimit: z in aliis seruanda est regula. ff. de postulā. l. ait pretor. Qz exceptio firmat regulā in nō exceptuatis. l. nā qd liquide. §. fi. de penu lega. de vsufru. lega. l. generali. §. vxori. Regula vero traditur per dicta statuta q̄ de qualibet transactione soluatur gabella.

2 † Constat aūt q̄ laudū lz dicatur trāsactio[a]. vt in auf. dif. iudi. z. C. de iudi. auf. si vo contigerit. nō tn̄ proprie est transactio. vt not. Bart. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de infami. Igitur statutum loquēs de impropria nō trahiť ad propriam sicut nec econuerso. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. z si dicatur de quāta summa soluať dicta gabella. Respondeo de illa quā dicti fratres habebant tpe dicti contractus celebrati Bono. Nam de illa tantū erat contentio inter eos pro quota portiōe pertineret ad vnūquēq; ipsorū: z sic super illa tm̄ pōt dici fuisse transactio facta vt. s. dixi. z qz statutū dicit q̄ debeat solui de tota quantitate deducta in contractu: z de ista negari nō pōt quin tota fuerit in contractu predicto deducta: qz de tota erat contentio qualiter inter eos deberet diuidi: igitur z tota soluēda est. Ceterū de summa postea acquisita durante tempore dicte societatis nō est soluenda: qz de illa nunq̄ fuit inter partes discordia qualiter deberet diuidi cū ante ipsam acquisitam declaratum fuerit tempore dicte societatis contracte q̄ ad vnuz pro parte tertia: ad alterū pro duabus tertiis in qua declaratione semper perstiterūt: z sic super illā non potest dici fuisse factam transactionem sed solum societatē vt. s. dixi. De illa vero quā habebant tempore dicti contractus sic: qz illa dr facta transactio postq̄ partes in dicto contractu asseruerūt se fuisse vsq; hic in discordia cui narrationi statur cōtra eos. l. optimā. C. de contrahen. stipu. Nec ob. predictis q̄ contractus fuit celebratus Bonon. qz ad hoc respōdetur per statutum dicte ciuitatis q̄ vult nihilominus ipsos teneri: qd quidem statutum sine dubio valet. C. de cōmer. z merca. l. mercatores. z no. Bart. in. l. cūctos populos. in. viij. q. circa statuta punitiua. De aliis autē gestis per ipsos fratres circa executionē dicti contract[us] Bonon. celebrati nō est soluenda gabella. per ea que no. Bar. in. l. fi. §. quotiens. ff. de publicanis. Laus deo.

a ❡ Trāsactio. Adde Bald. in ↄsi. cccc xv. in. j. parte. z in consi. cccc lxiij. ea. pte.

❡ Consilium. l.

1 ☞ Ciues non tenentur ad onera que proprie conueniunt: licet indictio sit facta per verba generalia.

In christi nomine amen.

1 ❡ † Si dicta reformatio non esset nulli dubiū q̄ dicti ciues tenerenť cōicare in dicto onere: tum qz nominatim iniūctum est comitatiuis. arg. ff. de leg. j. si fundū sub conditione. §. si libertus. de leg. ij. legatorum. §. qui plures. z. l. celsus. §. qd alicuius. z. §. fi. de condi. z demon. l. que conditio. §. at cum. ad. l. falcidiam. l. j. §. id qd ex substitutione. in fi. cum §. sequē. Tum qz cōgruit illi tantū generi personarum. s. rusticis. argu. ff. de duobus reis. l. si id qd ego. C. de cadu. tol. §. fin. autem in faciendo. versi. qd enim si iusserit. z de capi. ciui. l. j. z ne rusti. ad vllum offi. aduo. l. j. lib. xi. Reformatio autem predicta licet generaliter loquatur ciuiliter tamen debet intelligi. ff. de serui. l. sicut simplici. Nec debēt eius verba captari. ff. ad exhiben. l. penul. sed taliter restringi debet q̄ q̄minus possit obuiet iuri cōmuni z rationi. l. vt gradatim. §. z si lege. ff. de mune. z ho. C. de noxa. l. ij. extra de consue. cum dilectus. Et sic cum in casu quo appareat impositores oneruz voluisse vtrūq; genus personarum grauare. Aut quādo est dubium quo casu sic presumitur si onus inuentuz congruat vtriq; generi. Et sic in oneribus pecuniariis originaliter z ex ipsa impositiōe. Que quidem onera possunt esse multiplicia z ex multiplicibus z diuersis causis emanantis z diuersarū qualitatum z nominum: ita q̄ in eis z ad ea possunt oīa vba dicte reformationis adaptari restringi z verificari dum dicunt pro quacunq; causa et cuiuscunq; qualitatis zc. Et tunc non obuiabit iuri nec rationi z aliquid operabitur dicta reformatio. s. circa modū distribuendi inter eos. Item z circa participationem in casu quo est dubium de intentione imponentis. Nā z si sit tale pecuniariuz onus qd omnibus cōueniat adhuc posset dubitari propter diuersitatem causarū: vtrū voluerit grauare vnum tm̄ genus vel ambo cum possint esse cause respicientes ambo genera personarū z respicientes alterū tm̄ genus. Decidit ergo dicta reformatio q̄ non inspecta causa z non inspecta qualitate vel nominibus: quorū nominū quedam respiciunt z conueniūt ciuibus vt prestantie: quedā comitatensibus vt allibratus: vtrūq; genus personarū teneatur participare pro rata. ❡ Cum ergo possint omnia predicta verba reformationis restringi ad talia onera vtriq; generi conuenientia z nulla sit offensa iuris vel rationis debet fieri talis restrictio. argu. eorum que not. Barto. ff. de leg. ij. meuius. §. eum qui. in fi. per. l. eiusdem tituli legatorum. §. qui plures. z de fun. instruc. quesituz. §. fi. in. j. q. in qua tractat quando genus z species cadunt inter psonas grauatas. Non autem debent predicta verba sic absurde intelligi vt comprehendat etiam onus qd indicens voluit vni tantum generi dictarum personarū iniungere z non alteri. Sic eñ reformantes sibiipsis voluissent manus claudere: vt nō possent imponere vni generi predictorum quin imponerent etiā alteri qd nec potuerūt per modū legis facere. de lega. iij. si quis in princip. Nec est verisimile sic eos voluisse. s. contra seipsos statuere. arg. eorum que notantur extra de iureiuran. petitio. xx. q. v. de forma. C. de solu. l. inquisitio. ff. locati. qui insulā. §. fi. ❡ Sed hic ex qualitate oneris apparet q̄ genus tm̄ rusticorū voluerunt indicentes grauare: qm̄ imposuerūt onus personale z vile. ff. de mune. z ho. l. munerum. post princi. Ergo aliud genus. s. ciuium non tenetur quos indicentes grauare verisimiliter noluerunt. arg. eorum que habentur. ff. locati. si fundus. z qd ibi not. in glo. immo z. l. lucius. de euic. in quibus apparet q̄ si post venditionem z ante traditionem fundus vēditus publicetur hoc nocet soli venditori quem publicans presumitur voluisse damno afficere postq̄ erat apud eum. Sed si post traditionem tunc erit emptionis: quia ipsum censetur voluisse afficere. nam iniuria facta vni vel grauamen non debet ad personam alterius extendi sed illi soli nocere. ff. de euic. si p imprudentiam. de fideiusso. l. exceptione. ❡ Concludo ergo cuz aliis consultoribus ciues predictos non teneri participare in dicto onere. ❡ Et ita dico et consulo ego Paulus de castro vtriusq; iuris doctor: et ad fidem me subscripsi et sigillaui. Laus deo.

❡ Consilium. lj.

☞ In hoc

1 ¶ In hoc consilio continetur q cum alicui officiali dantur certa statuta z ordinamēta ſm que debet regere officium quousqꝫ alia lex fuerit sibi tradita z notificata q aliter gerere nō tenetur q sibi cōmissum sit: licet. l. facta sit: q2 ei notificāda est vt dictū fuit z certus fieri debebat per constitutionem. z. 2.
2 Constitutio noua quando liget: z quid in statutis z reformationibus.

In christi nomine amē.

¶ Uisis z ponderatis omnibus. s. dictis: videtur nobis doctoribus infrascriptis assumptis per dictos dños Otto ad dicendum quid nobis videt pro ipsorū informatione q notarij non habeāt quicq remittere de eo q vltra q̄ttuor florenos receperūt ꝑpter duo pncipal'r.
1 ¶ † Primo q2 cū a cōi florētie data essent certa statuta z ordinamenta dicto officio ſm que deberent regere dictum officium quousqꝫ dicta lex facta in. M. cccc ix. fuit eis tradita ad obseruantiam z notificata pro parte cōis Florentie seu per deputatos ad hoc per dictū cōe non habebant necesse dictum officiuꝫ z contingentia in eodem aliter regere vel gubernare q prius rexissent vel regere consueuissent: perinde acsi dicta. l. facta nō fuisset postq manu commentariensis. i. officialis ad hoc deputati eam nondum receperant: nec tenebantur aliunde recipere vel fidem ei dare: z quicquid cōtra tenorē eius fecerūt ex potestate prius eis cōpetentis perinde validū fuit acsi cōtra dictā legē factū nō fuisset. Ita determinat in simi. per glo. z Bart. in. l. cuꝫ prolatis. ff. de re iudi. iuncta. l. in fraudē. §. quotiens. in fi. ff. de iure fisci. ibi. manu cōmentariensis zc. Facit qđ not. Bar. in. l. testa. C. de test. z Guil. de cu. in. l. repetita. C. de epi. z cle.
2 † Nec ob. auç. vt facte noue cōstitu. vbi habetur q constitutio noua ligat post duos menses. z qđ not. glo. sup data. vi. lib. q incipiāt currere incontinenti etiā ante publicationē. et Bar. in. l. omnes populi. q dicit q predicta locū habent in cōstitutione principis generali. Sed statuta z reformationes ligant adhuc citius si transiuit tantū tempus qđ verisimile sit ea deuenisse in notitiā. Q2 omia predicta debent intelligi de legibus vel statutis concernentibus generaliter oēs z singulos: q2 difficile esset auribꝰ oim z singulorū inculcare. Nos loquimur de lege cōcernente tm̄ vnū officiū ciuitatis cui facile fuisset notificare: vnde si debuit notificari z tradi ei. Sicut in simi. videmus q qñ est certus aduersarius debet specialiter citari al's sufficit generalis citatio. de elec. c. fi. z ibi not. lib. vi. vnde nō tradendo dicto officio dictā. l. videtur voluisse cōe florentie q nō seruetur adhuc nec effectū habeat: sicut in simi. videmus de castastro seu allibratu: q2 licet factū sit: z etiā lex super eo quousqꝫ tamen sit assignatū presidibus z officialibus censetur voluisse superior q non habeat effectum. C. de apo. pub. l. j. lib. x. z ibi not. per Bart. Item non ob. si dicatur q dicti officiales censentur habuisse notitiā: z sic amplius non erat eis notificanda. argu. l. j. §. fi. ff. de act. emp. q2 posito q censerent habuisse notitiam: qđ tamen non affirmo nihilominus tradēda erat eis dicta. l. si volebat cōe Florētie: q per eos seruaretur postq facile fuit tradere. vñ nō sufficit sola scientia postq aliud requirebatur. ff. de adulte. l. denuntiasse. in princip. z ibi not. per Bart.
¶ Secunda ratio principalis que nos mouet est: q2 dicti notarij qui sub spe sex florenorū accesserūt ad dictū officiuꝫ et in istam causam habuerunt dictam spem habendi: z forte al's nō acceptaturi: nō debēt remanere decepti z frustrati sine aliqua ipsorum culpa z defectu: vt dicit tex. optime in simi. C. de pac. inter empto. l. fi. in fi. Facit. l. si quis in conscribendo. circa medium. C. de pact. ff. de arbi. l. iij. §. j. de exerci. l. j. §. magistrum. de insti. sed si pupillus. §. sed si al's. Qđ autē habuerint iustaꝫ causam patet ex duobus: scꝫ q2 reperierūt ita consuetudinem esse in dicto officio: q notario stantiabantur sex floreni: et nō reperierunt aliquā legem in volumine statutorū dicti officij dictā ꝯsuetudinem immutantē: ergo zc. l. pcipimꝰ. C. de appel. de testa. l. sancimus. Nec debebāt esse curiosi in pquirēdo si aliqua. l. erat in contrarium cū nō tractarēt de alio sibi obligando sed de excusando: immo fuisset eis imputandū si multū diligenter perquisiuissent: ita vt malafide constituti fuissent. gl. est ord. in simi. ff. de euic. l. si dictū. §. si cū poterit. Preterea etiā si aliquid posset eis imputari potest etiam imputari cōmunitati qui potuit dictum officiū certius facere de dicta reformatione z non fecit. ff. pro suo. l. si ancillam. in fi. princi. loca. l. itē queritur. §. exercitu. de lib. agnoscen. l. j. §. sed si maritus. Et sic culpa cum culpa compensatur. l. item si obstetrix. §. fi. ff. ad. l. aquil. de compē. l. si ambo. z deterior est conditio agētis. ff. de verbo. oblig. l. si seruū. §. sequitur. in fi. Maxime q2 fiscus. ff. de iure fisci. l. non puto. z si dicatur ista non fuit negligentia fisci sed suorū administratorū qui debuerunt dictam reformationē illis notificare z seruandam tradere. Respondeo q negligētia administratoris nocet reipublice. C. de vsuris. l. aduersus. z ibi not. Et cōfessio sibimet nocet. l. ij. §. fi. C. de quadri. prescrip. et l. in contractibus. §. j. de nō nume. pecu. z not. in. l. procurator. §. fi. ff. de iure fisci. per Bar. Non sic in confessione procuratoris alicuius priuati. ff. de confes. l. centum. §. sed an ipsos. z sic facilius per administratorem pīudicat reipublice q priuato.
¶ Predicta quoqꝫ procedunt ex eo q per dictam reformationem non fuit dictis officialibus restricta balia de expendēdo quinquaginta flore. pro expedientibus dicti officij. Unde cum potuerint z infra metam sue potestatis fecerint nihil est ꝑpter qđ dici possit non valuisse qđ egerunt. Sed si eis fuisset ablata omnis potestas expendendi: preterea ea que statutis z reformationibus essent expressa: tunc predicta de quibus. s. non sufficerent: quia saltem ex defectu potestatis eorum non valeret qđ gerunt cū etiam eis ignorantibus potuisset potestas auferri. ff. si certū peta. l. eius qui. §. quasvero. de manu. vindi. l. si pater. post princi. de conces. preben. c. j. lib. vi. Sed hic potuerunt expendere quinquaginta pro libito voluntatis z taxatio quoad dictos notarios nō erat eis significata: z sic potuerunt vti potestate priori: merito valet qđ egerūt. Laus deo.

¶ Consilium. lij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q ad sciendū quanta sit legitima filij non cōputantur femine excluse per statutum quibus si lege tur tale legatū cōputat in legitimā filij z ipam minuit. z. 2. z. 3.
2 Ius accrescendi q nō habeat locum nisi in portionibus omnino deficientibus.
3 Mulier qualiter disponere possit de lucris habitis a primo marito.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo puncto quanta sit legitima istiꝰ masculi an semis an triens totius hereditatis non multum intēdo insistere: q2 superuacuū esset cū vtraqꝫ pars in hoc concordet q sit semis: licet in contrariū faciat: q2 parēs nō tenetur filiabus relinquere legitimā qñ extant masculi: sed solis masculis. Igitur videt attendēdus dūtaxat numerus masculorum quibus debetur legitima: non autē videntur cōputande femine quibus non debetur: quia videntur haberi vt extranee. Sed responderi pōt q licet nō teneat relinquere feminis: hoc tamen nō fuit introductū per statutū in fauorē patris sed filiorum masculorū. Igitur non debet inducere patris releuamen qđ esset si trientē dūtaxat teneretur relinquere masculo non cōputatis feminis in numero filiorū quibus computatis si non essent excluse teneretur inter oēs relinquere semissem qđ facere non cogitarūt statuentes: sed solū masculis prouidere: igitur operat ipsorum tm̄ masculorum prouisionem: videlicet vt semissem quē inter omnes teneretur relinquere de iure cōmuni relinquat masculis tm̄: sic eñ saluabitur mēs statuti. ar. ad hoc. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrū. post princip. iuncta. l. seruo alieno. §. testator. z. l. si cui. §. penul. z fi. de leg. j. de leg. ij. fidei cōmissa. §. interdum. de colla. bonorū. l. ij. §. si duo. de his qui bus vt indig. l. post legatum. §. amittere. de litig. l. fi. z qđ not. Bart. in. l. vxorem. §. heres. ff. de lega. iij. ex quibus omibꝰ apparet legem sic interptandā esse vt illi prosit cui statuens prodesse voluit non illi cui non voluit. hoc aūt statutum parentibus prouidere noluit vt dixi: ergo non releuātur parentes ex feminarū exclusione. vt. d. §. sꝫ vtrū. z si hoc erit necessario seqtur q legitima istius masculi erit semis. s. partim suo iure z ex persona sua: partim tanq ablata feminis per statutum z applicata sibi non dico iure accrescendi de iure cōmuni: sed per tacitaꝫ adiudicationē resultantem ex dicto statuto inter que longa est differentia: sicut patet in duobus coheredibꝰ vel collegatarijs coniunctis: q2 si alter alteri substitutus est per testatorē venire potest ex dicta substitutione z repudiare de iure accre. vt. ff. de acqui. heredi. si quis heres. z ibi not. z. d. l. si tu ex parte. z sic patet q sunt vie diuerse. Nam ius accrescēdi prouenit ex lege. xij. tabula. z de portione non deficiente. Hec vero applicatio prouenit a statuto z de portione nō deficiente: sed ablata feminis z sic quācunqꝫ partem teneamus: vel illam q in legitima locum habeat ius accrescendi[a]. per. l. siue patronꝰ. al's siue libertus. §. duobus. ff. de iure patro. z de bonis liber. l. cōmuni liberto. siue illam q locum non habeat quā tenet Bart. per. l. z proculo. de lega. ij. adhuc verū sit dicere dicto masculo deberi portiones legitime que deberentur feminis a iure cōmuni postq p statutum sunt excluse ipsius masculi fauore per iam dicta.
¶ His igitur premissis descēdo ad scđm dubiū super quo vertitur de presenti disceptatio inter partes: videlicet an in dicto semisse debito masculo pro legitima computentur legata facta filiabus vt sic tm̄ masculo diminuatur: z dicte filie faciāt in il

a ¶ Accrescendi. Adde Bal. in cōsi. ccccxxvi. in. iij. pte. et rapha. fulg. in ꝯsi. xxxv. in medio.

ſeu dubiū inter eos ꝛ cōtentio. Itē ex ſocietate q̄tū ad futura lucra inde pcipiēda: ꝛ inquātū voluerūt ſtare in cōione dictarum portionū per dictū tpꝰ: ſic ꝛ alibi dr̄ ꝯtractus permixtus. ff. de dona. l. ariſto. ꝛ no. in. l. fi. de condi. ob cau. per Bart. Illi ergo qui pro parte dictorū iudeorū ſcribentes dixerūt illum fuiſſe ꝛ eſſe contractū ſocietatis de quo nō eſt ſoluenda gabella inſpecto tenore ſtatutorū que de hoc nō loquūtur: verū dixerunt in hoc: ſed inquantū voluerūt ꝙ non eſſet cōtractus trāſactionis nō dixerūt verū cū reuerētia loquēdo. Cōſiderauerūt enim ſolam vnam partem dicti contractus. ſ. inquantum voluerunt ſtare in communione per quinqꝫ annos: ꝛ ꝙ omnia lucra interim prouenientia eſſent cōia: nō autē cōſiderauerūt alteram partem per quā contentiones que fuerāt inter eos ſedabantur: videlicet inquantū voluerunt vt bona que tunc habebant pertinerēt pro vna tertia ad vnū ꝛ pro duabus ad alterū de quo vſqꝫ tunc debuit eſſe contentio inter eos: q2 forte quilibet earū aliter dicebat ꝛ aſſerebat: ſimiliter ꝛ illi q ꝓ parte dicti cōis ſcribentes dixerūt iſtū eſſe ꝯtractū tranſactionis bene dixerūt: ſed inquantū videnꝰ voluiſſe excludere cōtractū ſocietatis non bene ſenſerūt: q2 non conſiderauerūt ambas partes ſed primū tm̄. ſ. de bonis preſentibus ꝓ quota portione ad eos pertinerēt. Et p̄dicta vt dixi procederēt ſine dubio: ſi aliud cōpromiſſum ꝛ laudum non emanaſſet inter partes ante dictuꝫ contractū factū Bononie per quē dicte cōtentiones que inter eos erant ſedarentur: ſꝫ q2 inter eos emanauerūt cōpromiſſa ꝛ lauda: ꝛ ſpecialiter in anno. M. ccccxij. ꝙ fuit ꝑ partes emologatum: per qđ dicte cōtentiones fuerūt ſedate ꝛ terminate ꝛ de quo poterat in promptu doceri nō videtur inter eos ex poſt potuiſſe cadere tranſactionē. C. de tranſac. l. ſi cauſa cognita. ꝛ qđ no. in. l. poſt rem. ff. eo. titu. ꝛ. l. elegāter. §. ſi poſt. de condi. indebi. maxime q2 in ſocietate cōtracta inter eos in caſtro ſancti Miniati videnꝰ aſſeruiſſe ꝙ inter eos non erat amplius diſcordia: ꝛ hoc eſt qđ facit dubiū: ꝛ in quo principaliter fundāt ſe illi qui pro parte dictorū iudeorū allegauerūt. Sed ad hoc reſpondetur per verba cōtenta in inſtrumento dicti cōtractus celebrati Bononie. Nam ibi poſt principium narrant partes qualiter inter eos emanauerant certa cōpromiſſa ꝛ lauda ꝛ declarationes ad ſedationem dictarum diſcordiarum. Et poſtea ſubditur quibus oībus dicti fratres ex certa ſcientia derogauerūt ꝛc. ꝛ ſic ptꝫ ꝙ de cōi cōcordia receſſerūt a laudatis ꝛ al's geſtis inter eos tanq̄ non plene dictas contentiones determinantibus: ꝛ ſic perinde habetur acſi predicta laudata ꝛ geſta nō fuiſſent. C. de tranſac. l. diuerſa. Sed ſi dicta compromiſſa ꝛ lauda nullo modo interueniſſent inter eos clarū eſſet vt. ſ. dixi ꝙ ille cōtractus dici poſſet tranſactio: q2 ꝑ eos terminate fuiſſent dicte contentiones: ergo ꝛ nunc lꝫ interuenerint poſtq̄ ab eis de cōmuni concordia receſſerunt: et ſic pro non factis habentur. ff. de pac. l. ab emptione. vnde remāſerūt in contentionibus ſicut erant ante ipſa cōpromiſſa ꝛ lauda: merito dici poteſt tranſactio: ꝛ ſic debet ſolui gabella. Nec ob. ꝙ de laudis latis inter fratres nō dꝫ ſolui gabella ex forma ſtatuti dicte ciuitatis: q2 illud ſtatutū non debet extendi vltra caſum quem exprimit: ꝛ in alijs ſeruanda eſt regula. ff. de poſtulā. l. ait p̄tor. Q2 exceptio firmat regulā in nō exceptuatis. l. nā qđ liquide. §. fi. de penu' lega. de vſufru. lega. l. generali. §. vxori. Regula vero traditur per dicta ſtatuta ꝙ de qualibet tranſactione ſoluatur gabella.

2 † Conſtat aūt ꝙ laudū lꝫ dicatur trāſactio[a]. vt in auc. dif. iudi. ꝛ. C. de iudi. auc. ſi vo contigerit. nō tñ proprie eſt tranſactio. vt not. Bart. in. l. furti. §. qui iuſſu. ff. de infami. Igitur ſtatutum loquēs de impropria nō trahiꝰ ad propriam ſicut nec econuerſo. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. geſt. ꝛ ſi dicatur de quāta ſumma ſoluaꝰ dicta gabella. Reſpondeo de illa quā dicti fratres habebant tpe dicti contractus celebrati Bono. Nam de illa tantū erat contentio inter eos pro quota portiōe pertineret ad vnūquēqꝫ ipſoꝝ: ꝛ ſic ſuper illa tm̄ pōt dici fuiſſe tranſactio facta vt. ſ. dixi. ꝛ q2 ſtatutū dicit ꝙ debeat ſolui de tota quantitate deducta in contractu: ꝛ de iſta negari nō pōt quin tota fuerit in contractu predicto deducta: q2 de tota erat contentio qualiter inter eos deberet diuidi: igitur ꝛ tota ſoluēda eſt. Ceterū de ſumma poſtea acquiſita durante tempore dicte ſocietatis nō eſt ſoluenda: q2 de illa nunq̄ fuit inter partes diſcordia qualiter deberet diuidi cū ante ipſam acquiſitam declaratum fuerit tempore dicte ſocietatis contracte ꝙ ad vnuꝫ pro parte tertia: ad alterū pro duabus tertijs in qua declaratione ſemper perſtiterūt: ꝛ ſic ſuper illā non poteſt dici fuiſſe factam tranſactionem ſed ſolum ſocietatē vt. ſ. dixi. De illa vero quā habebant tempore dicti contractus ſic: q2 illa dr̄ facta tranſactio poſtq̄ partes in dicto contractu aſſeruerūt ſe fuiſſe vſqꝫ hic in diſcordia cui narrationi ſtatur cōtra eos. l. optimā. C. de contrahen. ſtipu. Nec ob. predictis ꝙ contractus fuit celebratus Bonoñ. q2 ad hoc reſpōdetur per ſtatutum dicte ciuitatis ꝙ vult nihilominus ipſos teneri: qđ quidem ſtatutum ſine dubio valet. C. de cōmer. ꝛ merca. l. mercatores. ꝛ no. Bart. in. l. cūctos populos. in. viij. q. circa ſtatuta punitiua. De alijs autē geſtis per ipſos fratres circa executionē dicti contractꝰ Bonoñ. celebrati nō eſt ſoluenda gabella. per ea que no. Bar. in. l. fi. §. quotiens. ff. de publicanis. Laus deo.

a ¶ Trāſactio. Adde Bald. in ꝯſi. ccccxv. in. j. parte. ꝛ in conſi. cccclxiij. ea. pte.

¶ Conſilium. l.

1 ☞ Ciues non tenentur ad onera que proprie conueniunt: licet indictio ſit facta per verba generalia.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Si dicta reformatio non eſſet nulli dubiū ꝙ dicti ciues tenerenꝰ cōicare in dicto onere: tum q2 nominatim iniūctum eſt comitatiuis. arg. ff. de leg. j. ſi fundū ſub conditione. §. ſi libertus. de leg. ij. legatoruꝫ. §. qui plures. ꝛ. l. celſus. §. qđ alicuius. ꝛ. §. fi. de condi. ꝛ demon. l. que conditio. §. at cum. ad. l. falcidiam. l. j. §. id qđ ex ſubſtitutione. in fi. cum §. ſequē. Tum q2 cōgruit illi tantū generi perſonarum. ſ. ruſticis. argu. ff. de duobus reis. l. ſi id qđ ego. C. de cadu. tol. §. ſin autem in faciendo. verſi. qđ enim ſi iuſſerit. ꝛ de capi. ciui. l. j. ꝛ ne ruſti. ad vllum offi. aduo. l. j. lib. xi. Reformatio autem predicta licet generaliter loquatur ciuiliter tamen debet intelligi. ff. de ſerui. l. ſicut ſimplici. Nec debēt eius verba captari. ff. ad exhiben. l. penul. ſed taliter reſtringi debet ꝙ q̄minus poſſit obuiet iuri cōmuni ꝛ rationi. l. vt gradatim. §. ꝛ ſi lege. ff. de mune. ꝛ ho. C. de noxa. l. ij. extra de conſue. cum dilectus. Et ſic cum in caſu quo appareat impoſitores oneruꝫ voluiſſe vtrūqꝫ genus perſonarum grauare. Aut quādo eſt dubium quo caſu ſic preſumitur ſi onus inuentuꝫ congruat vtriqꝫ generi. Et ſic in oneribꝰ pecuniarijs originaliter ꝛ ex ipſa impoſitiōe. Que quidem onera poſſunt eſſe multiplicia ꝛ ex multiplicibus ꝛ diuerſis cauſis emanantis ꝛ diuerſarū qualitatum ꝛ nominum: ita ꝙ in eis ꝛ ad ea poſſunt oīa v̄ba dicte reformationis adaptari reſtringi ꝛ verificari dum dicunt pro quacunqꝫ cauſa et cuiuſcunqꝫ qualitatis ꝛc. Et tunc non obuiabit iuri nec rationi ꝛ aliquid operabitur dicta reformatio. ſ. circa modū diſtribuendi inter eos. Item ꝛ circa participationem in caſu quo eſt dubium de intentione imponentis. Nā ꝛ ſi ſit tale pecuniariuꝫ onus qđ omnibus cōueniat adhuc poſſet dubitari propter diuerſitatem cauſarū: vtrū voluerit grauare vnum tm̄ genus vel ambo cum poſſint eſſe cauſe reſpicientes ambo genera perſonarū ꝛ reſpicientes alterū tm̄ genus. Decidit ergo dicta reformatio ꝙ non inſpecta cauſa ꝛ non inſpecta qualitate vel nominibus: quorū nominū quedam reſpiciunt ꝛ conueniūt ciuibus vt preſtantie: quedā comitatenſibus vt allibratus: vtrūqꝫ genus perſonarū teneatur participare pro rata. ¶ Cum ergo poſſint omnia predicta verba reformationis reſtringi ad talia onera vtriqꝫ generi conuenientia ꝛ nulla ſit offenſa iuris vel rationis debet fieri talis reſtrictio. argu. eorum que not. Barto. ff. de leg. ij. meuius. §. eum qui. in fi. per. l. eiuſdem tituli legatorum. §. qui plures. ꝛ de fun. inſtruc. queſituꝫ. §. fi. in. j. q. in qua tractat quando genus ꝛ ſpecies cadunt inter pſonas grauatas. Non autem debent predicta verba ſic abſurde intelligi vt comprehendat etiam onus qđ indicens voluit vni tantum generi dictarum perſonarū iniungere ꝛ non alteri. Sic eñ reformantes ſibijpſis voluiſſent manus claudere: vt nō poſſent imponere vni generi predictorum quin imponerent etiā alteri qđ nec potuerūt per modū legis facere. de lega. iij. ſi quis in princip. Nec eſt veriſimile ſic eos voluiſſe. ſ. contra ſeipſos ſtatuere. arg. eorum que notantur extra de iureiuran. petitio. xx. q. v. de forma. C. de ſolu. l. inquiſitio. ff. locati. qui inſulā. §. fi. ¶ Sed hic ex qualitate oneris apparet ꝙ genus tm̄ ruſticorū voluerunt indicentes grauare: qm̄ impoſuerūt onus perſonale ꝛ vile. ff. de mune. ꝛ ho. l. munerum. poſt princi. Ergo aliud genus. ſ. ciuium non tenetur quos indicentes grauare veriſimiliter noluerunt. arg. eorum que habentur. ff. locati. ſi fundus. ꝛ qđ ibi not. in glo. immo ꝛ. l. lucius. de euic. in quibus apparet ꝙ ſi poſt venditionem ꝛ ante traditionem fundus vēditus publicetur hoc nocet ſoli venditori quem publicans preſumitur voluiſſe damno afficere poſtq̄ erat apud eum. Sed ſi poſt traditionem tunc erit emptionis: quia ipſum cenſetur voluiſſe afficere. nam iniuria facta vni vel grauamen non debet ad perſonam alterius extendi ſed illi ſoli nocere. ff. de euic. ſi ꝑ imprudentiam. de fideiuſſo. l. exceptione. ¶ Concludo ergo cuꝫ alijs conſultoribus ciues predictos non teneri participare in dicto onere. ¶ Et ita dico et conſulo ego Paulus de caſtro vtriuſqꝫ iuris doctor: et ad fidem me ſubſcripſi et ſigillaui. Laus deo.

¶ Conſilium. lj.

☞ In hoc

1 ☞ In hoc consilio continetur ꝙ cum alicui officiali dantur
certa statuta ꝛ ordinamēta ſm que debet regere officium quo-
uſqꝫ alia lex fuerit ſibi tradita ꝛ notificata ꝙ aliter gerere nō
tenetur ꝙ̃ ſibi cōmiſſum ſit: licet.l.facta ſit: qꝛ ei notificāda eſt
vt dictū fuit ꝛ certus fieri debebat per conſtitutionem.ꝛ.2.
2 Conſtitutio noua quando liget: ꝛ quid in ſtatutis ꝛ reforma-
tionibus.

In chriſti nomine amē.

¶ Viſis ꝛ ponderatis omnibus.ſ.dictis: videtur
nobis doctoribus infraſcriptis aſſumptis per di
ctos dños Otto ad dicendum quid nobis videt̄
pro ipſorū informatione ꝙ notarij non habeāt quicꝙ̃ remitte
re de eo ꝙ vltra q̃ttuor florenos receperūt ꝓpter duo ꝑncipal'r.
1 ¶ † Primo qꝛ cū a cōi florētie data eſſent certa ſtatuta ꝛ ordi-
namenta dicto officio ſm que deberent regere dictum officium
quouſqꝫ dicta lex facta in.M.cccccix.fuit eis tradita ad obſer-
uantiam ꝛ notificata pro parte cōis Florentie ſeu per deputa
tos ad hoc per dictū cōe non habebant neceſſe dictum officiuꝫ
ꝛ contingentia in eodem aliter regere vel gubernare ꝙ̃ prius
rexiſſent vel regere conſueuiſſent: perinde acſi dicta.l.facta nō
fuiſſet poſtꝙ̃ manu commentarienſis.i.officialis ad hoc depu
tati eam nondum receperant: nec tenebantur aliunde recipere
vel fidem ei dare: ꝛ quicquid cōtra tenorē eius fecerūt ex pote-
ſtate prius eis cōpetentis perinde validū fuit acſi cōtra dictā
legē factū nō fuiſſet. Ita determinat̄ in ſimi. per glo. ꝛ Bart.
in.l.cuꝫ prolatis.ff.de re iudi.iuncta.l.in fraudē.§.quotiens.
in fi.ff.de iure fiſci.ibi.manu cōmentarienſis ꝛc. Facit qđ not.
Bar.in.l.teſta.C.de teſt.ꝛ Guil.de cu.in.l.repetita.C.de epi.
2 ꝛ cle.† Nec ob.aut.vt facte noue cōſtitu.vbi habetur ꝙ conſti-
tutio noua ligat poſt duos menſes.ꝛ qđ not.glo.ſup data.vj.
lib.ꝙ incipiāt currere incontinenti etiā ante publicationē.et
Bar.in.l.omnes populi.ꝗ dicit ꝙ predicta locū habent in cō
ſtitutione principis generali. Sed ſtatuta ꝛ reformationes li
gant adhuc citius ſi tranſiuit tantū tempus qđ veriſimile ſit ea
deueniſſe in notitiā. Qꝛ oīa predicta debent intelligi de legi
bus vel ſtatutis concernentibus generaliter oēs ꝛ ſingulos: qꝛ
difficile eſſet auribꝰ oīm ꝛ ſingulorū inculcare. Nos loquimur
de lege cōcernente tm̄ vnū officiū ciuitatis cui facile fuiſſet no-
tificare: vnde ſi debuit notificari ꝛ tradi ei. Sicut in ſimi.vide
mus ꝙ qñ eſt certus aduerſarius debet ſpecialiter citari al's ſuf
ficit generalis citatio.de elec.c.fi.ꝛ ibi not.lib.vj.vnde nō tra
dendo dicto officio dictā.l. videtur voluiſſe cōe florentie ꝙ nō
ſeruetur adhuc nec effectū habeat: ſicut in ſimi.videmus de ca
taſtro ſeu allibratu: qꝛ licet factū ſit: ꝛ etiā lex ſuper eo quouſqꝫ
tamen ſit aſſignatū preſidibus ꝛ officialibus cenſetur voluiſſe
ſuperior ꝙ non habeat effectum.C.de apo.pub.l.j.lib.x.ꝛ ibi
not.per Bart. Item non ob.ſi dicatur ꝙ dicti officiales cenſen
tur habuiſſe notitiā: ꝛ ſic amplius non erat eis notificanda.ar
gu.l.j.§.fi.ff.de act.emp.qꝛ poſito ꝙ cenſerent̄ habuiſſe noti-
tiam: qđ tamen non affirmo nihilominus tradēda erat eis di
cta.l.ſi volebat cōe Florētie: ꝙ per eos ſeruaretur poſtꝙ̃ facile
fuit tradere.vñ nō ſufficit ſola ſcientia poſtꝙ̃ aliud requireba-
tur.ff.de adulte.l.denuntiaſſe.in princip.ꝛ ibi not.per Bart.
¶ Secunda ratio principalis que nos mouet eſt: qꝛ dicti no-
tarij qui ſub ſpe ſex florenorū acceſſerūt ad dictū officiuꝫ et iu
ſtam cauſam habuerunt dictam ſpem habendi: ꝛ forte al's nō
acceptaturi: nō debēt remanere decepti ꝛ fruſtrati ſine aliqua
ipſorum culpa ꝛ defectu: vt dicit tex.optime in ſimi.C.de pac.
inter empto.l.fi.in fi. Facit.l.ſi quis in conſcribendo.circa me
dium.C.de pact.ff.de arbi.l.iij.§.j.de exerci.l.j.§.magiſtrum.
de inſti.ſed ſi pupillus.§.ſed ſi al's. Qđ autē habuerint iuſtaꝫ
cauſam patet ex duobus: ſcꝫ qꝛ reperierūt ita conſuetudinem
eſſe in dicto officio: ꝙ notario ſtantiabantur ſex floreni: et nō
reperierunt aliquā legem in volumine ſtatutorū dicti officij di
ctā ꝯſuetudinem immutantē: ergo ꝛc.l.ꝑcipimꝰ.C.de appel.
de teſta.l.ſancimus. Nec debebāt eſſe curioſi in ꝑquirēdo ſi ali
qua.l.erat in contrarium cū nō tractarēt de alio ſibi obligan-
do ſed de excuſando: immo fuiſſet eis imputandū ſi multū di-
ligenter perquiſiuiſſent: ita vt malafide conſtituti fuiſſent.gl.
eſt ord.in ſimi.ff.de euic.l.ſi dictū.§.ſi cū poterit. Preterea etiā
ſi aliquid poſſet eis imputari poteſt etiam imputari cōmuni-
tati qui potuit dictum officiū certius facere de dicta reforma-
tione ꝛ non fecit.ff.pro ſuo.l.ſi ancillam.in fi.princi.loca.l.itē
queritur.§.exercitu.de lib.agnoſcen.l.j.§.ſed ſi maritus. Et ſic
culpa cum culpa compenſatur.l.item ſi obſtetrix.§.fi.ff.ad.l.
aquil.de compē.l.ſi ambo.ꝛ deterior eſt conditio agētis.ff.de
verbo.oblig.l.ſi ſeruū.§.ſequitur.in fi. Maxime qꝛ fiſcus.ff.de
iure fiſci.l.non puto.ꝛ ſi dicatur iſta non fuit negligentia fiſci
ſed ſuorū adminiſtratorū qui debuerunt dictam reformationē
illis notificare ꝛ ſeruandam tradere. Reſpondeo ꝙ negligētia
adminiſtratoris nocet reipublice.C.de vſuris.l.aduerſus.ꝛ ibi
not. Et cōfeſſio ſibimet nocet.l.ij.§.fi.C.de quadri.preſcrip.et
l.in contractibus.§.j.de nō nume.pecu.ꝛ not.in.l.procurator.
§.fi.ff.de iure fiſci.per Bar. Non ſic in confeſſione procurato-
ris alicuius priuati.ff.de confeſ.l.centum.§.ſed an ipſos.ꝛ ſic
facilius per adminiſtratorem ꝑiudicat̄ reipublice ꝙ̃ priuato.
¶ Predicta quoqꝫ procedunt ex eo ꝙ per dictam reformatio-
nem non fuit dictis officialibus reſtricta balia de expendēdo
quinquaginta flore.pro expedientibus dicti officij. Unde cum
potuerint ꝛ infra metam ſue poteſtatis fecerint nihil eſt ꝓpter
qđ dici poſſit non valuiſſe qđ egerunt. Sed ſi eis fuiſſet ablata
omnis poteſtas expendendi: preterea ea que ſtatutis ꝛ reforma
tionibus eſſent expreſſa: tunc predicta de quibus.ſ.non ſuffi-
cerent: quia ſaltem ex defectu poteſtatis eorum non valeret qđ
gerunt cū etiam eis ignorantibus potuiſſet poteſtas auferri.ff.
ſi certū peta.l.eius qui.§.quas vero.de manu.vindi.l.ſi pater.
poſt princi.de conceſ.preben.c.j.lib.vj. Sed hic potuerunt ex
pendere quinquaginta pro libito voluntatis ꝛ taxatio quoad
dictos notarios nō erat eis ſignificata: ꝛ ſic potuerunt vti po-
teſtate priori: merito valet qđ egerūt. Laus deo.

¶ Conſilium.lij.

1 ☞ Ex hoc conſilio elicitur ꝙ ad ſciendū quanta ſit legitima
filij non cōputantur femine excluſe per ſtatutum quibus ſi lege
tur tale legatū cōputat̄ in legitimā filij ꝛ ipām minuit.ꝛ.2.ꝛ.3.
2 Ius accreſcendi ꝙ nō habeat locum niſi in portionibus omni-
no deficientibus.
3 Mulier qualiter diſponere poſſit de lucris habitis a primo
marito.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Super primo puncto quanta ſit legitima iſtiꝰ
maſculi an ſemis an triens totius hereditatis non
multum intēdo inſiſtere: qꝛ ſuperuacuū eſſet cū vtraqꝫ pars in
hoc concordet ꝙ ſit ſemis: licet in contrariū faciat: qꝛ parēs nō
tenetur filiabus relinquere legitimā qñ extant maſculi: ſed ſo-
lis maſculis. Igitur videt̄ attendēdus dūtaxat numerus ma
ſculorum quibus debetur legitima: non autē videntur cōpu-
tande femine quibus non debetur: quia videntur haberi vt ex
tranee. Sed reſponderi pōt ꝙ licet nō teneat̄ relinquere femi-
nis: hoc tamen nō fuit introductū per ſtatutū in fauorē patris
ſed filiorum maſculorū. Igitur non debet inducere patris rele
uamen qđ eſſet ſi trientē dūtaxat teneretur relinquere maſcu-
lo non cōputatis feminis in numero filiorū quibus computa-
tis ſi non eſſent excluſe teneretur inter oēs relinquere ſemiſſem
qđ facere non cogitarūt ſtatuentes: ſed ſolū maſculis prouide
re: igitur operat̄ ipſorum tm̄ maſculorum prouiſionem: videli-
cet vt ſemiſſem quē inter omnes teneretur relinquere de iure cō
muni relinquat maſculis tm̄: ſic eñ ſaluabitur mēs ſtatuti.ar.
ad hoc.ff.de mino.l.iij.§.ſed vtrū.poſt princip.iuncta.l.ſeruo
alieno.§.teſtator.ꝛ.l.ſi cui.§.penul.ꝛ fi.de leg.j.de leg.iij.fidei
cōmiſſa.§.interdum.de colla.bonorū.l.ij.§.ſi duo.de his qui-
bus vt indig.l.poſt legatum.§.amittere.de litig.l.fi.ꝛ qđ not.
Bart.in.l.vxorem.§.heres.ff.de lega.iij.ex quibus oīibꝰ ap-
paret legem ſic interꝑtandā eſſe vt illi proſit cui ſtatuens pro-
deſſe voluit non illi cui non voluit. hoc aūt ſtatutum parenti
bus prouidere noluit vt dixi: ergo non releuātur parentes ex fe
minax excluſione.vt.d.§.ſꝫ vtrū.ꝛ ſi hoc erit neceſſario ſeq̄tur
ꝙ legitima iſtius maſculi erit ſemis.ſ.partim ſuo iure ꝛ ex per
ſona ſua: partim tanꝙ̃ ablata feminis per ſtatutum ꝛ applica
ta ſibi non dico iure accreſcendi de iure cōmuni: ſed per tacitaꝫ
adiudicationē reſultantem ex dicto ſtatuto inter que longa eſt
differentia: ſicut patet in duobus coheredibꝰ vel collegatarijs
coniunctis: qꝛ ſi alter alteri ſubſtitutus eſt per teſtatorē venire
poteſt ex dicta ſubſtitutione ꝛ repudiare de iure accre.vt.ff.de
acqui.heredi.ſi quis heres.ꝛ ibi not.ꝛ.d.l.ſi tu ex parte.ꝛ ſic pa
tet ꝙ ſunt vie diuerſe. Nam ius accreſcēdi prouenit ex lege.xij.
tabula.ꝛ de portione non deficiente. Hec vero applicatio pro-
uenit a ſtatuto ꝛ de portione nō deficiente: ſed ablata feminis
ꝛ ſic quācunqꝫ partem teneamus: vel illam ꝙ in legitima lo-
a cum habeat ius accreſcendi[a].per.l.ſiue patronꝰ.al's ſiue liber- a ¶ Accreſcendi. Adde Bal. in cōſi.ccccxxvj. in.iij.pte. et rapha.fulg. in ꝯſi.xxxv. in medio.
tus.§.duobus.ff.de iurepatro.ꝛ de bonis liber.l.cōmuni liber
to.ſiue illam ꝙ locum non habeat quā tenet Bart.per.l.ꝛ pro
culo.de lega.ij.adhuc verū ſit dicere dicto maſculo deberi por
tiones legitime que deberentur feminis a iure cōmuni poſtꝙ̃ ꝑ
ſtatutum ſunt excluſe ipſius maſculi fauore per iam dicta.
¶ His igitur premiſſis deſcēdo ad ſcđm dubiū ſuper quo ver-
titur de preſenti diſceptatio inter partes: videlicet an in dicto
ſemiſſe debito maſculo pro legitima computentur legata facta
filiabus vt ſic tm̄ maſculo diminuatur: ꝛ dicte filie faciāt in il-

lo partes masculo. ⁊ videtur ꝙ non. primo quia masculus censetur per dictū statutū surrogatus in portiones dictarū filiaꝝ. vt. ṡ. dixi. ⁊ sic loco ipsarū debet in portionibus illarū baberi. ff. ad trebel. qui quadringenta. si quis cau. eum qui. §. qui iniuriarū. cum simi. Sed si femine non fuissent excluse per statutū debuissent habere portiones earū sine aliquo onere de dicto semisse seu dictus semis debuisset oībus filijs masculis ⁊ feminis relinqui sine aliquo onere integer quo ad proprietatem et vsumfructū. vt in auẗ. nouissima. C. de inoffi. testa. in cor. vñ sumitur. ⁊ l. quoniā in prioribus. Igiẗ eodē modo videtur nunc debere relinqui soli masculo integer semis ⁊ in illo diminutus.

¶ Preterea si filie non essent excluse per statutum non potuisset parens disponere nisi de vno semisse pro libito volūtatis: vt dicitur in auẗ. de trien. ⁊ semis. post prin. per vnā col. statutū vero excludens feminas non censetur parentibus dare maiorē potestatē ꝙ prius haberet de iure cōmuni cū non sit factum fauore parentū vt. ṡ. dixi in primo pūcto: sꝫ si diceremus dicta legata cōputari sequereẗ oppositū ꝙ parēs non solum de vno semisse posset diponere sed etiam de alio debito pro legitima: q2 cū sit debitus masculo tantum ꝑpter statutū excludēs feminas vt. ṡ. dixi. poterit de ipso disponere etiam in feminas qꝺ nō videtur facere posse. ar. ff. de adop. l. si arrogator. §. sed an impuberi. in fi. quia statutū operareẗ vltra mensem statuētiū. Preterea si dicta legata computarentur vtilius esset masculo ꝙ dicte femine haberentur pro mortuis ⁊ non computarētur in numero: q2 tunc haberet integrū trientē ꝙ ꝙ putarentur ad finē vt babeat semissem postꝙ ipsum semissem habet cōmunicare cū feminis: ⁊ sic parum poterit sibi remanere. Cuius tamen cōtrarium patet ex bis que dixi primo loco ⁊ super primo passu: q2 in fauorem masculi ⁊ ad hoc vt maior sit legitima eius: videlicet semis dicte filie computātur in numero: ⁊ ꝙ masculus in earum portione substitutus censetur ex forma statuti: sed tenendo ꝙ legata facta feminis computentur in dicto semisse redūdabit in odium masculi qꝺ esse non debet. arg. de legi. qꝺ fauore. sic ergo videẗ ex predictis ꝙ legata facta dictis feminis censeantur facta de alio semisse de quo testatrix potuit disponere sicut si facta fuissent personis extraneis: ⁊ ꝙ non babeant in aliquo diminuere de semisse debito pro legitima.

¶ Breuiter his non obstantibus dico contrariuꝫ tali ratiōe. Nam siue dicamus portiones feminarum de dicto semisse accrescere masculo tanꝙ defectas propter statutū excludēs feminas extante masculo: siue dicamus ad masculum debere deuenire non tanꝙ defectas sed tanꝙ ablatas feminis ⁊ applicatas sibi ẜm ea q̄. ṡ. dixi. neutrū tñ istoꝝ dici pōt nisi eo casu quo
2 filie per statutum excluduntur ⁊ quatenus excludunẗ. ¶ † De primo patet q2 ius accrescēdi locum nō habet nisi in portionibus oīno deficientibus. iuxta plene not. in. l. hmōi. §. si titio. ff. de lega. j. ⁊ de iureiurā. si duo. in prin. De secundo patet q2 qꝺ applicaẗ vni per ablationē ab altero nō potest applicari nisi quādo ⁊ quatenus ab altero aufertur. arg. l. nec vtilem. in fi. ff. quibus ex cau. maio. ⁊ de acqui. pos. si me in vacuam. sed per statutum de quo loquimur filie nō excludūtur extante masculo: nisi cū volūtate pr̄is nō habēt in aliquo: ⁊ tūc essent vera et ꝓcederēt. ṡ. in cōtrariū alleg. scꝫ q2 masculus haberet integrū semissem: partim iure suo: partim tanꝙ substitutus in portionibus feminaꝝ. Cū vō volūtate parētis habēt tūc nō excludūtur a statuto: immo permittiẗ per ipm eis relinqui: ⁊ quo ad id qꝺ eis relinquiẗ: ꝑinde cēsendū est acsi dictū statutū nō esset in reꝝ natura: cū casus in quo feminas excludere intēdit nō extet: scꝫ ꝙ parēs decesserit intestat⁹ ⁊ nil eis reliquerit. sed extat casus in quo nō intēdit excludere. s. q2 decessit testatus ⁊ eis relinquit. vnde sum⁹ in terminis iuris cōis ⁊ in casu ī quo a statuto nulla est inducta exclusio: nō ergo pōt dici portiones feminaꝝ defectas aut eis ablatas: ⁊ per ꝯñs dici nō pōt masculū ad eas quoquo modo venire. s. per ius accrescēdi: aut ꝑ surrogationē: nec pōt cōqueri masculus ꝙ statutū boc casu sibi nō ꝓuidet: sed potius gr̄as agere ꝙ ꝓuidet in casu quo nil feminis relinqueretur. ar. C. de neg. ge. l. tutori. Nil em̄ aufert masculo ī hoc casu: sed feminas in suo iure cōseruat: ⁊ ꝙ predicta determinatio sit vera probatur per autoritatem Bal. qui videtur in simili hoc determinare in. l. pater filiū. ff. de inoffi. testa. in vlti. char. ver. vlterius quero hic supposito. ibi. sed si esset talis exheredatus reus. vbi determinat ꝙ licet exheredatus babeatur ꝑ mortuo ⁊ non computetur in numero vt augeat legitimam ⁊ faciat eā transire de triente ad semissem boc est verū qñ sibi nil relictum est: al's dicit ipsum facere numerū ⁊ partem si non repudiat. ⁊ alleg. glo. in auẗ. de trien. ⁊ se. post princi. per vnā colūnam super verbo triunciū. que videtur casum nostrū determinare voluisse. per que ptꝫ responsio ad primū argu. factū in contrariū: q2 procederet filiabus oīno exclusis per statutum. Sꝫ hic nō sunt excluse quando eis relinquitur. Et si dicatur censeẗ eis relictum vt extraneis. Respondetur nō esse verū: q2 statutū permittens eis relinqui censeẗ voluisse ꝙ relinquaẗ vt filiab⁹. ar. ff. de vsu ⁊ babi. l. plenum. §. equitij. de iniust. testa. si quis filio exheredato. §. irritum. de leg. iij. cum filio. de verbo. obliga. stipulatio ista. §. hi qui. ⁊ per cōsequens censetur voluisse ꝙ relictū factū eis in legitima cōputeẗ. l. oīmodo. C. de inoffi. testa.

¶ Item nō obst. arg. scꝺo loco factū in cōtrariū q2 etiā stante supradicta determinatione non ꝺ2 parens habere potestateꝫ disponendi nisi de vno semisse pro libito voluntatis ⁊ in quoscunqꝫ: de altero vero semisse non dicitur disponere ꝑ libito voluntatis: cum solū inter filios ⁊ filias. arg. de secū. nup. l. femi-
3 ne. † vbi mulier que de lucris habitis a primo marito non pōt disponere sed teneẗ reseruare liberis ex illo: pōt nihilomin⁹ inter ipsos liberos ex primo matrimonio disponere. facit. C. de fideicō. l. volūtatis. ⁊ patet clarius: q2 si non esset dictum statutum posset diuidere semissem vnū inter liberos equaliter sicut lex eis dat: ⁊ de altero disponere in quoscunqꝫ. vt in. ꝺ. auẗ. de triē. ⁊ semis. §. j. statutū aūt boc facit vt illum semissem quē inter liberos diuidere poterat ⁊ tenebatur possit soli masculo relinquere si hoc vult ⁊ quādo nil vult relinqnere filiabus: et in boc recedit a iure cōmuni: si vero non vult totū relinquere masculo sed etiā filiabus tunc statutū reseruat parentem in statu iuris cōmunis vt possit vnū trientem equaliter distribuere inter filios ⁊ filias sicut poterat ante statutum factū: non ergo sequitur ex determinatione supradicta aliquod incōueniens vel iuri cōtrariū nec aliqua potestas sibi parenti resultat vltra ꝙ prius haberet: immo illa quam habebat illi reseruatur et solum eo casu quo nil vult relinquere filiabus datur sibi potestas maior ꝙ a iure communi haberet non quādo vult filiabus relinquere. item non obst. vltimū arg. s. ꝙ vtilius esset huic masculo habere trientē totius bereditatis sine onere ꝙ semissem cum dicto onere: q2 non sequiẗ propterea ꝙ dictū semissem debeat habere integrū ⁊ sine onere. nam etiā sibi esset vtilius quo ad hoc dicte femine nō essent nate: tamen ex quo nate sunt nō potest conqueri: q2 inculparet naturam. l. maximū vitium. C. de libe. prete. ⁊ si dicatur interꝑtatio hec ꝙ filie in hoc casu faciant numerum sit in fauorem masculi: ergo debet taliter fieri qꝺ sibi ꝓsit: ⁊ sic non faciant secum partem. Respondeo verum est eo casu quo statutū voluit fauere masculo in preiudiciuꝫ feminarū vt qñ feminis nil relinquitur: sꝫ quando ꝓuidere noluit vt est cū relinquitur eis tūc faciūt numerū ad cōmodū earum quatenus eis relictū est vsqꝫ ad portionē tangentē quālibet earum de dicto semisse nō aūt ad cōmodum masculi: et sic cessat dicta argumentatio q̄ est modici valoris. concludo igiẗ legata facta dictis filiabus cōputari in dicto semisse debito ꝑ legitima dūmodo nulli earū sit relictū vltra portionem tāgentem quālibet earū de dicto semisse pro legitima ꝙ possit venire ẜm voluntatem defuncti ⁊ ẜm ipsam sperare ⁊ equiparare filias extraneis: nego consequentiā q2 alia est ratio in filiabus: alia in extraneo: naꝫ filie habent spē de propinquo: extraneus nullam vel valde remotā. iuxta not. per Barto. in. l. is pōt. de acqui. beredi. l. qꝺ seruus. ff. de condi. ob cām. l. qui rome. §. duo fratres. per Bart. ff. de verbo. oblig. ⁊ masculus qui vult legitimā transire de triente ad semissem ꝑpter feminas habet necessario fateri de ipsis haberi considerationē vt de filiabus ⁊ non vt de extraneis: ⁊ si dicat pars eoꝝ mihi debetur. respondeẗ hoc esse verū qñ sunt excluse: sed hic nō sunt excluse: ergo ⁊c. Ex istis puto satisfactum quesitis quāta sit legitima vtrum semis vel triēs: quāta sit portio filij ⁊ filiarū: ⁊ an possit auferre aliquid a filiabus ⁊ legata cōputentur in legitima. l. quoniaꝫ nouella. C. de inoffi. testa.

Laus deo.

¶ Consilium. liij.

1 ☞ Statutū ciuitatis disponens ꝙ statuta debeāt obseruari ita demū si reperiantur in volumine statutorū approbatorum capit statuta alicuius collegij ciuitatis non iuclusa in alijs: q2 mentaliter sunt in statutis approbatis. ⁊. 3.
2 Et verbū reperiri verificatur in non palpabili ac inuisibili repertione sicut verbum deprehendi.
3 Conditio an debeat impleri in forma specifica.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Statutū. ṡ. proxime relatū loquiẗ de statutis ⁊ reformationibus cōis ⁊ populi seu ciuitatis pistorij vt debeant obseruari ita demū si sint ⁊ reperiātur in volumine statutoꝝ approbatorū: sꝫ statutū cōis qꝺ mādat seruari statuta collegij est in volumine statutoꝝ approbatoꝝ. vt. ṡ. narraẗ. igitur illud ꝺꝫ obseruari virtute ꝓxime precedentis statuti: sed illud nō pōt seruari nisi serueṅẗ statuta collegij: q2 nihil aliud continet: igiẗ statuta collegij seruāda sunt virtute. ṡ. proxime

statuti

statuti.arg.ff.de iurisdi.om.iudi.l.ij.cū concor.nec ob.q statuta collegij non reperiūtur inclusa in volumine statutorum approbatorum cū hoc verbo reperiri videatur significare corporalē visibilē seu palpabilē repertionē.ar.C.de fideiuss.l.si barsatorē.et qd not.in.l.j.in prin.ff.de acqui.pos.per glo.et doc.et.C.eo.l.licet.Nam sufficit q reperiatur statutū cōmunis mandās ea seruari:et sic satisfactū est statuto proxime precedēti.l.ij.§.j.ff.de iudi.et multa in cōsequētiā cōceduntur q̄ als et principaliter non concederētur.l.j.ff.de aut.tuto.Preterea etiā statuta collegij censentur virtualiter contineri in volumine statutorū approbatorū ex quo ibi cōtinetur illud qd mandat ea seruari.arg.ff.de heredi.insti.l.asse toto.de cōdi.et demō.l.si ita sensero.de lega.ij.vnū ex familia.§.si de falcidia.q cuiusq vniuer.nomi.item eorū.§.si decuriones.et qd not.in.l.apertissimi.C.de iudi.in vl

2 ti.glo.† Nec hoc repugnat significatui vocabuli:q2 verbum reperiri pōt sumi pro mētali repertione sicut verbū deprehendi:vt in simi.est tex.cum glo.C.vbi sena.vel cla.l.j.et tm valet reperi equipollēter:quātū vere et realiter:vt ptz in simi.ff.de cōdi.et demon.l.iul.iūcta.l.meuius.eo.titu.et de statu libe.si pe

3 culiū.† Nam cōditio debet impleri in forma specifica[a]:et ta

a men sufficit q impleatur in forma equipollēti specifice.facit.l.mulier.ff.ad treb.C.de insti.et substi.l.si mater.ff.mā.l.si.et qd not.Bar.in.l.ab emptione.ff.de pac.Licet ergo statuta collegij explicite non contineantur in volumine statutorū approbatorū:cōtinentur tamen implicite q tantūdem valet.ff.si ex noxa.cau.aga.l.si.Concludo ergo non esse dandam fidē dicto in strumento.et ita videtur mihi Pau.de cast.etc. Laus deo.

Consilium.liiij.

1 Missus in possessionē perdit esse si passus est possessorem colere percipere fructus et custodire:q2 isti ad ipsum spectāt:et patiendo q alius faciat amittit ius qd habet.et.1.2.3.et.4.

2 Negligentia cōmissa circa vnum non nocet circa aliud penitus diuersum.

3 Possessio ciuilis perditur eoipso q possidēs scit naturalē possessionē occupatā et neglgit eā recuperare.

4 Possessio naturalis est diuersa a ciuili fm cōem opi.

In christi nomine amen.

1 † Videtur dicendū q dicta tenuta non sit perdita ex his que in themate proponūtur.Nam aut dicemus q sit perdita ex lapsu temporis et falsum est:q2 antecq sit adepta ad hoc vt perdatur ius adipiscēdi regrit lapsus biennij a tpe pnūtiationis vsq ad tps realis immissiōis q requirit.l.nō est mirū.ff.de pig.act.iūcta.l.fi.C.de bo.aut.iudi.pos.q h nō interuenit vt ptz ex themate.postq vo adepta est retinetur animodo sicut ciuilis possessio.vt in.§.si qs metu.alle.in themate.et sic nō pdit lapsu minoris tpis q decennij.l.furtū.§.fundum.ff.de vsuca.seu ex obliuione q inducit ex lapsu decennij.vt ibi not.et in.l.lz.C.de acq.pos.q hic nō interuenit.Aut dicemus q sit perdita ex eo q immissus passus est possessorē coere et fructus pcipere:et tūc adhuc videt falsum q2 hec ptinebant ad ipsum possessorē si nolebat et demū in eius negligētiā ptinebant ad immissum.l.is cui.§.qui legatorū.ff.vt in pos.le.et no.glo.ff.de bo.aut.iudi.pos.l.ptor.in pn.in gl.q incipit ad qd tenet.et spec.in ti.de pmo decre.§.iā de effectu.ver.si qs excolet.vñ cū possessor potuerit illa facere inuito immisso non pōt dicto immisso patiētia imputari.iuxta ea q plene no.in.l.gaius.ff.de pig.act.p glo.et in multis alijs locis.et pbat.ff.q.ad lib.pcla.nō lz.l.iiij.post mediū.ibi.sz et is etc.et.v.q sigdē etc.aut dicemus q sit pdita ex eo q immissus passus est possessorē custodire fructus qd facere non pōt inuito immisso:cū custodia pertineat ad eū:lz cultura et recollectio pertineat ad possessorē.vt.d.

2 §.qui leg.et adhuc idē vr:† q2 negligētia cōmis.circa vnū non nocet circa aliud penitus diuersum.l.si prius.in prin.ff.de aqua plu.ar.et.l.itē.in prin.et qd ibi no.ff.de alie.iudi.et qd no.Barto.in.l.si seruus.ff.vi bo.rap.Sz custodia fructuū est penitus diuersa ab ipsa tenuta vt ptz ad sensum.Est eñ effectus tenute nō ipa tenuta.Igit talis neglgētia nocere nō dz nisi in ipa custodia in qua cōmissa est p dicta iura non in tenuta. Breuiter his nō obstā.Cōtrariū vr verius.nā fateor q ex primo.i.ex solo lapsu tpis nō est pdita:ex scdo et tertio sic.s.si dictus immissus passus est dictū possessorē colere et pcipere fructus et etiā custodire:q2 dico q oia ista ptinebāt ad immissum:et eo inuito non poterat possessor ista facere.Igit patientia sibi nocet.iuxta not.in.d.l.gaius.p glo.ff.de pig.act.et pbat in.d.l.iiij.in fi.qbus ad li

3 ber.pcla.nō lz.† Itē q2 sic i simi.videmus q possessio ciuilis pdi

b tur[b] eoipso q2 possidēs scit naturalē possessionē occupatā et negligit eā recuperare qd facere poterat rōne ciuilis.vt not.in.l.clā possidere.§.fi.ff.de acq.pos.Ita tz Barto.in.l.si de eo.§.si forte.eo.ti.p illū text.et p.l.qd in eo.in fi.eo.ti.et p.l.q̄uis.facit quod not.Inno.in.c.querelā.de elec.de in integ.resti.c.ij.Qd aūt ptineāt ista ad immissum clarū est de custodia fructuū perceptorū.Sed de cultura et recollectione pbat in.l.in venditione.§.j.de bo.aut.iudi.pos.vbi dr q imissus pōt locare. Nec ob.§.q legatorū.q2 ibi loqtur de illo q fuit immissus p debito cōditionali vel in diē:tūc eñ bene ptinet cultura et recollectio ad debitorē:sz postq euenisset dies vel cōditio ptineret ad immissum.ita tz Dy.p illū.§.in fi.quē refert Jo.an.et etiā tz in.d.§.iā de effectu.v.sz qs excolet.in addi.hoc etiā tenuit Ja.de are.in.d.l.ptor.in prin.de bo.aut.iudi.pos.quē sequit Bar.ibidē.et pbat in.l.titia.ff.de sol.nec ob.q ista sunt diuersa ab ipa tenuta q2 fateor:negari tñ nō pōt qn fuit effectus eius:et qn vtute tenute possit illa cōseq.vñ cū fuerit negligēs in adipiscēdo et cōsequēdo effectū tenute:vr ipam tenutā habere pro derelicta.

4 † Nā et naturalis possessio est diuersa a ciuili fm cōem opi.Dy.et alior doc.vt ipe disputādo tenuit in.c.fine pos.de reg.iur.et Bar.in.l.j.ff.de acq.pos.in.ij.q.tñ q2 pōt recupari ppria autorita.mediāte ciuili.vt no.in.d.l.clā possidere.§.fi.negligētia cōmissa in hoc facit p Dy.ciuilē.vt no.in.d.l.si de eo.§.j.de acqui.pos.nec ob.q negligētia cōmissa in vno nō nocet in alio:q2 rñdet dupliciter.pmo q2 verū est in alio iure reali qd nō cōsistit in solo aio:et ita loquūtur iura.s.alleg.sz possessio ciuilis cōsistit in solo aio:nō reputat fragilis et cito et de facili pdit:q2 sola suspitione et pusillanimitate.facit.l.si qs vi.§.dīa.de acq.pos.sesi.et.l.sz et si nolit.q suspitio et pusillanimitas satis colligitur ex eo qd patit aliū facere qd ad se vtute illius ptinebat.qd aūt in possessiōe dixi idē p oia in tenuta q solo aio detinet.vt.d.§.si quis metu.scdo rñdet q illud est verū etiā in penitus separatis quorū vnū nō depēdet ab altero:ita loquūtur iura.s.in cōtrariū allega.sz naturalis possessio hz depēdētiā a ciuili:qd ptz q2 sine aio nō acqrit.l.iij.de acq.pos.et eodē mō cultura et recollectio fructuū habēt depēdentiā a tenuta:q2 sunt eius effectus:et regula est q de dependentibus et cōnexis idē est iudicium.de consti.c.translato.et qd not.in.q.vj.hoc gppe.facit.l.j.§.ptera.de separa.de admi.tu.ita aūt.§.si tutor.de eden.si qs ex argen.§.ratione.in fi.concluditur ergo q si dictus immissus sciuit et passus fuit dictū possessorē colere possessionē et pcipere fructus et custodire:pdidit tenutā:et sic necesse hz nouā tenutā adipisci:nec virtute pme pōt fieri pceptū de disgōberādo.et p hoc est autoritas ang.de peru.in.d.§.si qs metu.vbi vr expsse hoc sentire:lz nō plene declaret.Et ita vr mihi etc. Laus deo.

Consilium.lv.

1 Hoc in consilio habetur de quadā restitutione fideicommissi qd fieri poterat vigore statuti.

In christi nomine amen.

Bona de quibus agitur nō erāt de hereditate michaelis sed matthei primi testatoris ex quo subiace

1 bāt restitutioni:† q2 per fideicōmissum vniuersale succeditur primo testatori nō herede grauato.vt.l.coheredes.§.filie.ff.de vulg.et pup.et ex quo michael cōsumpserat tm q sufficiebat ad legitimā et trebel.et sic nil erat remāsurū de dicta hereditate Matthei seu dictis bonis i ipa hereditate michaeli.l.marcellus.§.res q.cū ibi not.ff.ad trebel.ex quo ex forma statuti non requirit restitutio in fideicōmisso vniuersali:immo etiā non adita hereditate paratā executionē hz vt pmittit.et sic recta via et ipso iure mortuo dicto herede pdicta bona censent euulsa ab hereditate ipsius sicut in casibus in quibus de iure cōi nō requirtur restitutio.l.sancimus.C.ad trebel.ex his segtur decisio clara q predicti paulus et ricus nō sunt effecti heredes dicti Michaelis p apprehēsionē dictorū bonorū.nā statutū cōis Floren.sub rub.de heredibus et hereditate debitoris cōueniēdis.si bñ inspiciat requirit q possederit vel tenuerit bona q sint de hereditate ipsius Michaelis:ad hoc vt efficiatur qs heres eius.dicit eñ q quocunq modo tenuerit vel possederit hereditatē pdictā siue bona ipsius hereditatis vel possessiones immobiles ipsius tentas vel possessas per defunctū etc.Et sic semp refert se ad hereditatē de qua agit si bñ pōderentur vba.Sed in casu nostro agit de hereditate Michaelis an isti Paulus et Ricus sint ei implicititi:et tñ nō psupponit in pūcto q ipi possiderint aliqd de hereditāte ipa:immo id totū qd tenēt et possidēt est de hereditate Matthei q est penitus diuersa et de q nō agit.In illa eñ nō fateor q ipsi sunt impliciti nō i ista.Nec ob.q ista bona fuerūt tētar possessa p Michaelē:q2 h nō sufficit sz reqrit etiā q sint de hereditate ipsius Michaelis:vt pz ex vbo ipsius.s.notato qd referet ad verbū hereditatē.Sz nō dicūtur ipsius hereditatis nisi illa in quibus hereditas hz dñium vel quasi:vt ptz ex.l.itē videndū.in fi.cū.l.se.ff.de peti.here.et posito q loqueret statutum de rebus simpliciter possessis per illū de cuius hereditate agit deberet intelligi de illis qui reputant hereditaria lz non sint vt

Additio.
a In forma specifica.Et qd in relictis ad pias cās et p libertate an debeat impleri i forma specifica.vide ludo.ro.in.l.si ita stipulatus essem abs te.ff.de verbo.obliga.in fi.

b Perditur.Adde.d.Bar.consi.in ꝯsi.xlvij.v.postremo.circa prin.in.j.pte.

illa que veniunt in petitione hereditatis vt sunt res aliene respectu tertij occupatoris. vt. l. 2 nō tm̄. de peti. here. sed respectu dn̄i ipsaꝝ non. vn̄ heres Michaelis si q̄s aliꝰ appareret nō posset per petitionem hereditatis istas res aduocare ab istis Paulo & Rico: sic nec res cōmodatas Michaeli posset aduocare a dn̄o qui eas occupasset: ergo nec dn̄s occupando eas dz virtute huiꝰ statuti effici heres eius: al's sequeretur absurdissimum ꝙ q̄s cogeretur rem suā dimittere & perdere si per eū cuiꝰ hereditas sibi delata est possidebatur vel detinebatur: qđ nō est dicendū. l. nā absurdū. ff. de bo. lib. Ulterius dico statutū predictū debere intelligi de illo qui ꝓpria autoritate occupauit: q2 factū est ad obuiandū faudibꝰ & malitijs illoꝝ qui sub aliquo extrinseco pretenso iure occupant alienas hereditates volentes habere cōmoda & recusare onera: sed si non propria autoritate sed. iudicis hoc faciat cessat oīs suspitio: vt p3 in insinuatione donationis. C. de dona. l. datā iam. Cū ergo isti autoritate cōis florētie & curie sue hoc fecerint: nō video q̄d sit eis imputandū nisi cū fideicōmissum paternū non omiserunt si nolebant heredes Michaelis fieri: ꝙ honeste eis dici possit vnusquisq3 dijudicet. facit in simi. tex. ff. de inoffi. test. l. postbumꝰ. circa prin. ibi. quid ergo &c. & ibi. sed hic nemo &c. Per hoc etiā facit q2 autoritas iudicis facit licitū qđ al's nō est[a]. l. ait ptor. §. permittitur. ff. de mino. C. de bo. auc. iudi. pos. l. fi. §. sin autē hi. in fi. Et verba statuti non sunt captanda. ff. ad exhiben. l. pe. sed ciuiliter intelligenda & taliter ꝙ nō sequatur omnimoda absurditas. ar. l. si cui. ff. de serui. esset aūt omnimoda absurditas intelligere statutum sic simpliciter: vt si ille cuius hereditas mihi delata est possidebat rem meā & non sit dare aliquē modū per quē possim eam recuperare quin inuitꝰ efficiar eius heres: sed melior & rationabilior modus dari nō potest et per quem melius saluetur mens statuti ꝙ fiat autoritate curie que inspiciet & non sinet fraudem fieri: ergo &c. & sic concludo predictos Paulū & Ricum non esse effectos heredes dicti Michaelis. Laus deo.

a ¶ Nō est. Adde do. Alexā. de imo. i ꝯsi. lxxix. in prima parte.

¶ Consilium. lvi.

1 ¶ In hoc cōsilio continetur qualiter bāniti nostri tēporis perdūt beneficia ciuitatis nō iuris cōmunis: iō pater bannitꝰ succedit filio defuncto vna cum matre.

2 Et fiscus non succedit in bonis postea quesitis.

3 Et licet fiscus succedat deportato intelligitur in pfecte q̄sitis.

4 Et parentela quo ad effectū succedēdi non potest probari per testes de auditu auditus.

5 Et statuta loquentia de gradu intelligūtur ẜm quod computatur de iure ciuili.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Super primo quesito dicendū est hereditatē dicti interfecti pertinere cōmuniter ad Cardum eius patrē et etiā ad dictā eiꝰ matrē & ad quēlibet eoꝝ ꝓ dimidia. per auc. defuncto. C. ad ter. exclusis alijs agnatis vt ibi p3. Nec obst. ꝙ dictus Cardus est bannitus: & sic videtur non posse succedere. arg. C. de here. insti. l. j. Uel si pōt videtur ꝙ succedat in totū exclusa matre ꝓpter statutū cōis florē. sub rubrica qualiter mulier ab intesta. succe. circa prin. Sz ad hec duo respondet per ea q̄ not. Bart. post Jaco. de are. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad tre. & in. q. disputata per eum que incipit Lucane ciuitatis. videlicet ꝙ banniti nostri tēporis nō perdunt ea que sunt de iure cōi[b]: s3 illa tm̄ que sunt de iure municipali illius ciuitatis ex qua sunt banniti: s3 ius succedendi filio cu3 matre pater habet de iure cōi: vt in. d. auc. defuncto. C. ad tertu. ergo illud nō perdidit. Jus vō excludendi matrē habet ex priuilegio statuti cōis florētie a qua est bannitus: ergo illud perdidit. Item non obst. qđ abest & nescitur an viuat vel non: q2 presumitur viuere vsq3 ad etatē centū annoꝝ nisi ꝓbetur mortuus: vt not. in. l. ij. §. si dubitet. ff. quēadmo. testa. ape. per glo. & Bar. & hic per. l. fi. C. de sacrosan. eccle. ¶ Item non ob. ꝙ eius bona sunt confiscata: & sic videtur ꝙ quatenus eū tāgit de dicta hereditate debeat in fiscum deuenire: †

2 q2 dicta cōfiscatio nō se extendit nisi ad bona q̄ tūc tpe confiscationis habebat: nō aūt ad post acquisita. vt est tex. in. l. si tibi mandauero. §. is cuiꝰ bona. ff. man. & de leg. iij. si deportati seruo. & not. glo. ff. de condi. & demō. l. nā ad ea. Et si contingat patrē repudiare vel mori ante aditā hereditatem accrescet sua portio dicte matri. C. de cadu. tol. §. his ita diffinitis. & q̄n nō petē. partes. l. j. cū cōcor. Nō aūt applicabit fisco p ea q̄ not. glo. in. d. §.

3 is cuius bona. † q̄ dicit ꝙ l3 deportatus possit post deportationem acqrere: tn̄ illa post eius mortē deuenire debēt in fiscū. per l. iij. C. de bo. ꝓscrip. q2 illud est verū in pfecte acquisitis. Et sic ꝓcederet si dictus Cardus adiret dicta3 hereditatē: quo casu perfecte esset sibi acquisita & ius accrescendi foret extinctū. S3 si nō aditur nō daꝛ acq̄sita. ff. ad. l. fal. l. ꝓtia rerū. circa mediū. & sic nō pōt acqri fisco per. l. ex facto. §. iulius lōginus. ff. de vulga. & pupil. vel pōt dici ꝙ si repudiaret transiret in fiscū: q2 ꝓsumeretur in fraudē eius repudiasse. per ea que no. Bar. ff. ad sillenia. l. si sequēs. si vero ignorās eā sibi delatā vel posse eā adiri decedat ea nō adita ꝓcederet qđ. s. dixi: q2 trāsibit ad matrē per ius accrescendi. nā tūc nullā fraudē aduersus fiscū dici poterit cōmisisse. arg. ff. de act. & oblig. l. ex maleficijs. §. longe minus. C. de tabu. generali. ff. de infa. l. genero. cū si. Interim aūt tota dicta hereditas erit apud matrē & ex futuro euētu declarabitur q̄d iuris esse debeat. ꝑ ea que not. in. l. ij. ff. si pars heredi. peta. & Bart. in. l. plane. §. si cōiunctim. ff. de leg. j. in. q. de duobus institutis: vno pure alio sub conditione. ¶ Itē nō obst. qđ hic dicit extare agnatū infra octauū q̄ excludit matrē ꝑterꝙ a quarta parte hereditatis. & forma statuti. nā posito ꝙ ꝓbasset agnationē & etiā gradū quē allegat ꝓcederet dicta allegatio si nō extaret pr̄ qui agnatū excludit: & sic h3 cōcurrere cū sola matre: s3 hic extat pr̄ ꝓpter quē agnatꝰ excludiꝛ a succedēdo cum eoꝝ pater sit in potentiori gradu: nec per cōsequēs pōt vti ꝯ patrē bn̄ficio dicti statuti qđ h3 in excludendo matrē: q̄m illud habet ꝓpter fratrē: vn̄ ꝯ ipsu3 vti nō pōt. ff. de mino. §. si iudex circūuento. si ergo pater predictus adeat de iure cōi excludiꝛ agnatꝰ predictus tā a cōcurrēdo secū ꝙ ab excludēdo matrem & sic mater habebit mediāte patre ꝙ per se nō posset. Si vero repudiaret vel non adiret tūc mater excludereꝛ ab agnato si ipse ꝓbasset dictā ꝯsanguinitatē. vt hec ꝓbanꝛ exp̄sse in simi. ff. ad tert. l. ij. §. si sit agnatꝰ. &. §. si sit ꝯsanguinea. S3 i casu nr̄o iste

4 agnatꝰ nō ꝓbauit qđ asserit † q2 testes sui deponūt solū de auditu. auditꝰ quidē nō sufficit hodie in ꝓbāda cōsanguinitate nisi cōcurrētibus multis de quibus in. c. l3 ex quadā. extra de testi. requiriꝛ eīn ꝙ audiuerint a suis maioribus. i. antiquioribꝰ: ꝙ nullus eoꝝ dicit exceptis duobus q̄ dicunt se audiuisse a matre ipsoꝝ & a pluribus alijs de quibus non recordanꝛ: certe nō sufficit audiuisse ab vno tm̄ antiquiore: sed requiriꝛ ꝙ a pluribus antiquioribus vt ibi habeꝛ. Isti aūt non dicūt ꝙ alij plures a quibus audiuerint fuerint siue sint antiquiores. Item requiritur ꝙ illi nō sint infames: & de hoc interrogenꝛ testes et deponāt expresse ẜm Host. & Jo. an. ibidē. ꝙ ibi factū nō fuit. Requiruntꝛ etiā plura alia circa dicta q̄ ibi patent in scđa pte quoꝝ nullū hic interuenit: & sic eoꝝ depositio nō probat. nec obst. si dicatur ꝙ ibi loquitur q̄n agitur de ꝓbāda consanguinitate ꝓpter separationē matrimonij: hic vō ꝓpter effectū successionis. Nā hec allegatio pōt retorqueri in cōtrariū: videlic3 ꝙ hic nullo modo admittaꝛ testimoniū de auditu auditꝰ: q2 secunda est ꝙ testes debeāt deponere de eo qđ vere sciūt. vt. l. testium. C. de testi. & non admittaꝛ testimoniū de auditu auditꝰ. vt ibi not. postea ꝯ hāc regulā & cōem formā fuit statutū ꝙ quādo agitur de matrimonio super cōsanguinitate admittereꝛ tale testimoniū. xxxv. q. vj. de parentela. postea per illud. c. licet ex quadā. fuit hoc limitatum ꝙ ad hoc tale testimonium valeat requiruntur. xij. de quibus ibi in tex. & aliquo illoꝝ deficiēte non valet: vt ibi not. per Host. & Jo. and. sed quādo agitur de effectu succedēdi nō reperio vnꝙ fuisse statutū ꝙ parentela possit probari dicto modo: & ideo stabo cōi forme & regule ꝙ testes debeāt deponere de veritate per ibi not. & in. d. l. testiu3. Itē non obst. si dicaꝛ ibi loquitur de ꝓbanda parentela vsq3 ad quartū gradū. Nos loquimur de probanda ea vsq3 ad octauum gradū qđ est difficilius: q2 de antiquiori facto q̄riꝛ: & iō videꝛ admittenda. arg. l. si arbiter. ff. de proba. & per Inno. de v̄. sig. veniēs. & per Jo. an. in. d. c. l3 ex quadā. & qđ not. Bald. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. & Inno. de iura. calū. ceterū. Nam respōdetur ꝙ octauus gradus de iure ciuili est idē ꝙ quartus de iure cano. igitur de iure ciuili quelibet persona

5 facit gradū: de iure vero cano. due faciūt vnū gradū. † Constat autē statutū florentinū qđ loquiꝛ de octauo gradu debere intelligi ẜm ꝙ gradus assumiꝛ de iure ciuili: cū loquatur quantū

c ad effectū succedēdi[c]. xxx. q. v. ad apostolicā. & ita tenuit Jacob. but. disputādo. & refert Bar. in. l. fi. C. de succes. edic. & Jo. an. in addi. spec. ti. de succes. ab intest. §. j. in fi. prime addi. magne. nō aūt prout assumiꝛ de iure cano. q2 tūc octauus de iure canonico esset. xvj. de iure ciuili: ad quē gradū nullo vnꝙ iure etiam antiquissimo pertinuit ius succedendi. Laus deo.

b ¶ Cōi. Uide d. Alex. de imo. in ꝯsi. xxvi. in. ij. col. in. j. pte. & in cōsi. lxxv. in. j. et in. iij. col. eadē parte.

c ¶ Succedēdi. Adde do. Pet. phi. cor. in cōsi. ccxlviij. inci. videꝛ. in lr̄a. e. i. iij. pte. vbi idem qđ Pau. de ca. hic. de quo etiā p eū in cōsi. xl. inci. in hac. in littera. e. & in cōsi. lvij. incip. videꝛ. in lr̄a a. & in cōsi. inci. in hac. in. ij. pte.

¶ Consilium. lvij.

1 ¶ Ex hoc consilio colligere tuum est ꝙ statutum excludens filiam propter masculū ab hereditate materna siue masculus adiuerit hereditatem siue nō excludit filiam non solū propter fratrē sed per quoscunq3 heredes fratris ad quos ius adeundi transmittit. 2. 2. & 3.

2 Nullū verbū superflue apponi debet si alius intellectus sanus possit ei dari.

3 Statutum ꝙ agnatus excludat matrem: an excludat auum
maternum.

In christi nomine amen.

1 ¶ †Primo videndum est de intellectu dicti statuti
si ponatur ꝙ mater decesserit relicto filio ⁊ filia: ⁊ cõ
tingat filiũ decedere non adita hereditate materna an filia re
maneat exclusa. Et videt᷑ ꝙ nõ: q2 si filius repudiasset heredi-
tatẽ predicta filia admitteret᷑ lʒ a pncipio fuisset exclusa. ff. ad
tertul. l. ij. §. sed si sint. ergo ⁊ eo mortuo hereditate non adita:
q2 p̃ repudiãte habet᷑. arg. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. Nec
obstare vr̃ statutũ p̃dictũ dũ dicit: siue cõstet talẽ filiũ adiuisse
hereditatem matris siue non: quia potest intelligi sane ita ꝙ
non ꝯdicat. d. §. in nouissimo. videlicet qñ durat adhuc ptãs
adeũdi: vt q2 filius vult. Sʒ si mortuus est hereditate nõ adi
ta nõ durat amplius potestas adeũdi. vt. d. §. in nouissimo. er-
go ⁊c. Cõtrariũ tñ videt᷑ verius. Nã s̃m hec dicta verba statuti
nihil oparent᷑: q2 etiã si nõ essent apposita sʒ simpliciter diceret
ꝙ existente filio nõ succedat filia clarũ est ꝙ quousqʒ fili⁹ viue-
ret ⁊ posset adire nõ admitteret᷑ filia: sicut existente primo gra-
du nõ admittit᷑ scd̃s. l. q̃diu. de acqui. here. C. vñ lib. l. j. Statu
tum predictũ videt᷑ filiã postponere. i. in sequẽti gradu post fi-
liũ ponere lʒ de iure cõi sit in eodẽ gradu. Non expediuisset er-
go dicta v̈ba apponere: ne igit᷑ frustra videant᷑ apposita. ff. de
2 leg. j. si qñ. de priui. si papa. † cũ nullũ verbũ debeat esse super-
fluũ si alius intellectus sanus possit ei dari. ff. qd̃ met. cã. l. j. in
prin. ⁊ ibi not. ad municip. l. j. in fi. cũ ibi not. ⁊ qd̃ not. de ma-
io. ⁊ obe. c. solite. sup v̈bo stanq̃. dicendũ est dictũ statutũ per di
cta verba voluisse ꝙ etiã si filius decesserit hereditate non adi
ta p̃fatũ ius adeũdi quantũ ad exclusionẽ filie nõ excludat᷑ sed
transmittat᷑ ad heredes quoscũqʒ qui possint adeũdo exclude
re filiã sicut poterat filius. nã ⁊ al's hoc facit lex. C. de his q añ
aper. tabu. l. j. ff. de acq. here. l. si qs filiũ. cũ simi. Nec est hoc ab
sonũ dicere nec odiosum. Nã postq̃ statutũ filio extãte filiã ex
clusit ꝯcquid dicat᷑ q̃tũ ad hoc an cõtineat odiũ vel fauorẽ: in
quo pleriqʒ dicũt quo ad filiũ ꝯtinet fauorẽ: quãtũ v̈o ad filiã
continet odiũ. Inquãtũ tñ cẽsetur per dicta verba disposuisse
ꝙ filius potentiã hanc adeũdi transmitteret ad suos heredes
non nisi fauorẽ dici põt ꝙ inducat sicut ⁊ oẽs leges dicẽtes in
quibusdã casibus hereditatẽ non aditam transmitti. de qbus
in. l. ventre. de acquiren. here. ⁊ sic videtur dicta interpretatio
tanq̃ fauorabilis danda esse dicto statuto ad hoc vt dicta ver
ba non sint superflua: vt siue filius viuat siue mortuus sit here
ditate non adita si non cõstat de repudiatione filia sit exclusa
⁊ ꝙ heredibus filij competat ius adeundi vel repudiandi. vt
d. l. si quis filium. §. j. ff. de acqui. heredi.
¶ Hoc ergo presuppo. restat scd̃m dubiũ: videlicet q2 statutũ
propter existentiam filij excludit filiã. De amita vero ⁊ alijs se
quẽtibus seu posterioribus ad filiã non loquitur. An erit idẽ.
Videtur ꝙ sic. Nam si filius trãsmittit hereditatem matris nõ
aditam ⁊ potentiã adeundi in preiudicium sororis quã exclu-
dit de iure speciali ⁊ ex forma dicti statuti non de iure cõmuni:
cum sit in eodẽ gradu ⁊ pariter successibili cũ ea. vt. l. maximũ.
vitium. C. de libe. prete. cũ simi. s̃m ea que. s̃. dicta sunt. forti⁹
dʒ tamen transmittere in preiudiciũ amite ⁊ aliorum existẽtiũ
in posteriori gradu quos excludit de iure cõmuni: q2 potẽtius
est ius cõmune q̃ ius speciale. vt in aut. de non alie. §. q2 vero
verisimile. de testa. mili. l. eius militis. §. militia. ⁊ no. in. l. j. C.
3 si aduer. vendi. in fi. glo. ¶ †Preterea videtur in simi. deter-
minari per Bar. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertul. in. q. statuti di
cẽtis ꝙ agnatus excludat matrem: an excludat auũ maternũ.
⁊ determinat ꝙ sic: siue extat mater siue non per rationem: q2
statutum predictũ videtur vocare agnatũ excludendo auum.
l. seruo legato. §. si testator. de leg. j. ⁊ ex virtute hac inclusiua
⁊ vocatiua necessario alij excludunt᷑. arg. ff. de procur. l. põpo
nius. §. si is. in fi. ⁊ notãdũ ꝙ ipse loquit᷑ quãdo agnatus exclu
dens matrem non posset per se excludere auum. nam de iure cõ
muni auus prefertur agnato ex latere transuersali: vt in aut.
defuncto. C. ad tertul. sed mater bene excludit auuʒ. vnde cum
agnatus excludat matrem excludentẽ auum: excludit etiã auũ
per regulam si vinco vincẽtẽ ⁊c. Et fuit hec questio Ricar. ma
lũ. quã etiam tenet Ioan. and. in addi. Spe. titu. de succes. ab
intesta. super rubrica de puella intesta. ¶ Nostra autem que-
stio est de filio excludente filiam: qui filius etiam per seipsuʒ si
ne filia excluderet amitam: ⁊ sic fortior ratio est in casu nostro:
cum potentius sit ius ꝙ quis habet per seipsum q̃ alio mediã
te. l. si filius. §. erit rubrano. de fideicõ. liber. ⁊ qd̃ not. in. l. iul᷑.
in. j. char. ff. de lega. j. ¶ Breuiter super isto passu me vlterius
in examinatione nõ extendo: q2 mihi asserit᷑ ꝙ iudex cause fa-
cit vim super primo dubio tãtũ ⁊ super intellectu dicti statuti.
sed dico presupposita determinatione Bart. pro vera de qua
ad p̃sens nõ disputo: statutũ p̃dictũ recipit intellectum de quo
s̃. dixi. ⁊ ita vr̃ mihi Pau. de cast. ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. lviij.

In christi nomine amen.

¶ Viso dicto testamẽto ponit᷑ in facto ꝙ omnes di-
cti filij masculi decesserũt sine filijs excepto vltio mo
riente qui decessit relicta vna filia: querit᷑ nunqd substitutio fa
cta de vxore ⁊ de fraternitate locũ sibi vẽdicet. ⁊ videt᷑ ꝙ nõ: q2
conditio sub qua facta fuit videlicet si oẽs decesserint sine filijs
non extitit: eo q2 illa dictio collectiua om̃es requirit ꝯcursum
oĩm sicut dictio vterqʒ vel ambo. C. de impu. ⁊ alijs substi. l. pe
nul. qñ incepit extare conditio in p̃sona primoꝝ morientiũ. vt
ibi. secus si in illis defecisset ⁊ extitisset in persona vltimi. ff. ad
trebel. l. heredes mei. §. cũ ita. ꝙ hic nõ fuit: immo defecit quia
nõ dicitur decessisse sine filijs q filiam feminã reliquit cũ appel
latione filiorũ cõtineãtur filie. ff. de testa. tu. l. si quis ita. in pn̄.
cum concor. ¶ Preterea si decessisset cũ nepote ex dicta filia di
ceret᷑ defecta cõditio. l. j. C. de cõdi. inser. ⁊ ad trebel. l. iubem⁹.
§. sin aũt is. Fortius si cũ ea: q2 filia p̃dicta p̃ficeret suo filio ⁊ fa
ceret conditionẽ deficere: fortius sibi ipsi: q2 ppter ꝙ vnũquod
qʒ ⁊c. C. de episco. ⁊ cle. aut᷑. multo magis. breuiter ꝯtrariũ puto ve
rius: nã p̃dicta p̃cederẽt si de alia mente testatoris nõ posset ap
parere per cõiecturas: al's illa est seruãda. C. de legi. l. cũ q̄stio.
in fi. de leg. ij. cũ p̃poneret᷑. de cõdi. ⁊ demõ. l. in conditionib⁹.
¶ Sed hic constare põt ex eo ꝙ dictus testator habebat filias
feminas: qbus tñ in euẽtũ cõditiõis dicte substitutionis substi
tutos p̃tulit: cũ in casu quo oẽs sine liberis decesserint illas nõ
substituit: sed certã summã maiorẽ q̃ prius eis reliqt ⁊ substi-
tuit vxorẽ ⁊ fraternitatẽ: si ergo substitutos p̃dilexit suis filia-
bus: forte credendum est ꝙ plus dilexerit prolẽ feminã ex filio
que dicit᷑ sua mediãte filio q̃ suã ppriã: q̄ est immediate sua: q2
potẽti⁹ est ius in cã immediata q̃ in mediata: ⁊ in cã q̃ in cau
sato. iuxta not. in. l. digna vox. C. de legi. facit. l. pe. de cõdi. ob
tur. cau. ¶ Credẽdũ est ergo ꝙ dũ substituit filijs si decesserint
sine filijs intellexerit. s. masculis nec filias feminas filiorũ plus
dilexisse videat᷑ q̃ filias feminas suas. p quo facit optĩe qd̃ no.
Bar. in. l. fi. ff. ad treb. l. gallus. §. nunc de lege. v̈. etiã. de libe.
⁊ posthu. in ver. quero testator. post Ricar. malũ. in sua. q. quã
etiã refert Io. an. in addi. spe. ti. de test. super rubri. Cũ ergo de
cesserint om̃es sine filijs masculis extitit conditio. pro hoc etiã
facit summa equitas: q2 vt mihi asserit᷑ dictus filius vltio dece
dens dictã filiã suam heredẽ vniuersalẽ nõ reliquit: sed quosdã
extraneos ⁊ ip̃m in certa tm̃ quantitate instituit. si ergo dicere
mus eam excludere substitutos non obstante ꝙ sit femina simi
liter excluderet nõ obstante ꝙ nõ esset heres vniuersalis. ff. de
leg. j. filiusfa. §. cum qs. ⁊ not. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. nec
posset ipsa consequi bona primi testatoris ex eo qd̃ diceret᷑ taci
te substituta per illa verba si decesserint sine filijs. vt not. in. l.
lucius. ff. de here. insti. qd̃ tenẽt cõiter om̃es ⁊ Bart. in. l. centu
rio. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. si sic. de leg. iij. ⁊ sic dicta filia non p̃fi-
ceret sibi: sʒ extraneis heredibus filioꝝ. de qbus primus testa
tor nunq̃ cogitasse videt᷑: ⁊ excluderent᷑ sustituti q habẽt volũ-
tatem defuncti: q̄ rõ lʒ per se nõ sit sufficiens vt ptʒ in. d. §. cum
quis. vbi talis rigor tolerat᷑: cõcurrente tñ alia ratione de qua
s̃. satis videt᷑ ponderanda ad mitigandũ rigorẽ iuris p̃ceden-
tem a verboꝝ proprietate q rigor debet de facili succũbere vbi
per aliquas cõiecturas põt constare de intentione in cõtrariũ.
vt iuribus. s̃. alleg. ⁊ sic concludo dictos substitutos posse ad
fideicõmissum venire. si aũt querat᷑ quãtũ eis debeat. responde
tur ꝙ oĩa bona excepta legitima filioꝝ q̄ non cadit in fideicom
misso sicut nec alia bona ppria eorum. l. coheredi. §. cum filie.
ff. de vulga. ⁊ pupilla. De trebellianica vero an sit detrahenda
constat ꝙ quantũ ad dimidiam hereditatẽ tangentem vxorem
detrahenda est postq̃ fideicõmissum fuit conditionale. iuxta
no. in. l. quãq̃. C. ad. l. fal. ⁊ in. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de
a testa. Quãtũ v̈o ad dimidiã q̄ tangit locuʒ piũ[a] sub iudice lis
est. q2 Bart. vult qd̃ not. in. l. marcellus. ff. ad trebel. sicut nec
fal. C. ad. l. fal. aut᷑. similiter. Io. an. cõtra in. c. si pater. de testa.
lib. vj. sup quo nil aliud p nunc dico: sʒ ppter opi. tãtoꝝ consu
lerẽ ptib⁹ ꝙ sup hoc cõcordarẽt. de mut. pe. c. j. Laus deo.

[a] ¶ Locũ piuz. Vide Old. in cõsi. ccxlvij. inci. p̃supposita ꝯsuetudine. ⁊ an ⁊ qñ detrahatur. vide oĩno. d. Barto. sozi. ĩ ꝯsi. lxxvij. circa fi. iiij. col. ĩ j. pte. ⁊ in ꝯsi. cxl iiij. inci. diligenter. circa fi. ij. colũ. ⁊ ĩ cõsi. cxvj. ĩ v̈. postremo. ĩ eadem parte.

¶ Consilium. lix.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habetur an pater possit cõditionẽ appone
re doti assignate filie ꝙ si decedat absqʒ filijs ꝙ dos reuertatur
ad suos heredes.
2 Et an maritus possit renũtiare statuto de lucro dotis. ⁊. 3.
3 Pr̃ relinquẽs filio aliqd cũ clausula ꝙ amplius de bonis suis
petere nõ possit: ⁊ fili⁹ simpliciter acceptet relictũ sibi nõ p̃iudi
cat quominus possit plus petere si illud ad legitimã nõ sufficit.

In christi nomine amen.

¶ Pro pleniori respõsione ad id de quo querit vi-
1 denda sunt quattuor. † Primũ est vtrũ dictus Io. testator potuerit in legato predicto facto filie vltime deceden ti pro dote apponere illã cõditionẽ vt dos reuertatur ad suos heredes si contigerit eam mori in matrimonio sine filijs. Ad qd sine argumentis superfluis dicendũ est ꝙ si virtute statuti Lucani femine sunt exclusе a successione patris extante mascu lo: prout per italiã cõiter sunt statuta: ⁊ tũc potuit apponi: qr tũc nõ debet filie legitima q̃ est tertia pars vel dimidia ei⁹ qd ab intestato debetur. l. cũ querit. ⁊ l. parentibus. C. de inoffi. te sta. Unde si nihil ab intestato debet ex forma statuti: nulla po test esse legitima. per qd determinat Bar. in. l. titio centũ. §. ti tio genero. ff. de condi. ⁊ demon. ꝙ dicto casu põt patere tali relicto cõditionẽ apponere. s. si nupserit q̃ nõ reijcitur: ⁊ nisi ex tet non debet: sicut ergo põt apponere cõditionẽ a principio ⁊ impeditiuã acquisitionis iã facte: qr eadẽ est ratio. ⁊ si dicat lz dicto casu nõ cogat pater relinquere filie legitimã: cogit tñ eã dotare: ⁊ ita cõiter solent dicere statuta. Dotatio aũt esse non põt nisi sequatur matrimoniũ. C. de dona. ante nup. l. fi. ff. de iure do. l. iij. Nimirũ si conditio a principio ⁊ impeditiua acq-sitionis põt apponi: qr etiã si non fuisset apposita a patre taci te inerat ex mente statuti. Nam disponẽdo ꝙ debeat dotari ex vi verborũ censetur tacite inesse cõditio si nupserit. Sz postq̃ nupsit iam est impleta cõditio que inerat ex mente statuti. vnde ꝙ soluto matrimonio sine liberis dos reuertatur ad patrez vel eius heredes: hoc nõ inest ex verbis vel mente statuti. Sic ergo videt ꝙ perpetuo debeat esse apud mulierẽ vel heredes eius sicut legitima: cui⁹ loco videtur dicta dos succedere postq̃ impleta est conditio. Non ergo videtur ꝙ pater aliqd onus potuerit in dicta dote apponere seu resolutiuam conditionez: sicut nec in legitima. l. oĩa. ⁊ l. quoniã. C. de inoffi. test. Bre uiter lz motiuũ sit bonũ non ob. qr dicta dotatio non iudicat ad paria cuz legitima debita iure nature: qr legitime debetur pure ⁊ perpetuã habet cãm: sed dotatio debetur sub conditio ne si matrimoniũ contrahatur ⁊ non habet cãm perpetuã sed duratam quousqz viuit filia ⁊ nubere põt. Post mortem vero eius non debetur ⁊ solutus est pater a dicta obligatione. Un de potest agere seu disponere ꝙ post mortẽ filie redeat ad eum vel eius heredẽ: qd ꝓbatur expresse. ff. de leg. ij. l. fi. §. pe. Nam etiam de cõmuni pater cogitur dotare filiã. l. qui liberos. ff. de ritu nup. C. de dotis promis. l. fi. etiã si expedit plus dare q̃ sit legitima. C. cõia de lega. auf. res que. ⁊ tñ video ꝙ põt p̃ gra-nare filiam vt dotẽ quam sibi necessario tradidit ad aliuz post eius mortẽ deuenire. vt. d. §. penul. ¶ Si võ per statutũ filia fe mina non excluderetur a successione patris propter existentiã masculi: tunc dicta conditio resolutiua potuisset apponi: qua tenus haberet vltra legitimã. vt no. Bar. in. d. l. fi. §. penulti. fm Dy. in. l. a filia. ff. ad trebel. ⁊ Cy. in. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. ⁊ refert Ioan. and. in addi. spec. de instru. edi. §. vt aũt. in addi. que incipit. sed incipit alia questio ⁊c. ⁊ Bald. in
2 l. qm̃ nouella. C. de inoffi. testa. ⁊ hoc de primo pũcto. ¶ † Se cũdo videndũ est an marit⁹ possit renũtiare statuto de lucro do
a tis[a]. ⁊ videt dicendũ ꝙ nõ: qr tale lucrũ debetur sibi ꝓpter one ra matrimonij. vt no. ff. de condi. ob tur. cãm. l. si donatari⁹. in fi. in vlti. vel penul. glo. sicut ⁊ fructus. C. de iure do. l. ꝓ oneri bus. Sed maritus non potest facere per pactũ ne lucretur fru-ctus dotis: ne dos sit apud ipsum sterilis. ff. de pac. do. l. cũ pa ter. ⁊ l. si cõuenerit. Item videtur casus eo. titu. l. si liberis. vbi si marit⁹ remittit pactũ de lucranda dote nõ valet remissio fm lec. glo. ibidẽ. ¶ Breuiter cõtrariũ puto verius. primo qr pa ctum per qd efficitur cõditio mulieris melior valet tanq̃ fauo rabile sit doti. l. de die. cũ seq. eo. titu. Sed hic est hmõi. ¶ Itẽ qr a p̃ncipio cũ dos datur potest dãs apponere legẽ quã vult. eo. titu. l. cũ dos. in prin. C. de pac. legem. ¶ Itẽ omnia pacta sunt approbata ⁊ seruanda in cõtractu dotis nisi reperiant ex-presse prohibita. C. de rei vxo. act. §. illud. ¶ Nec ob. qd primo dixi in cõtrariũ. Nam licet nõ valeat pactũ ꝙ nullos fruct⁹ do tis lucretur vir qr esset omĩno inutilis dos: bene tñ valet ne cer tam partem lucretur. vt probatur in. l. queris. de pac. dot. vbi valet pactũ appositũ ante nup. ꝙ vir de fructibus dotis soluat creditori mulieris. Nam hoc non efficitur vt videatur indota ta: sed vt minorem dotẽ censeatur habuisse. Sed cõstat ꝙ hoc lucrum dotis est pars fructuum: non autem omnes fructus: er go ⁊c. ¶ Item valet etiã vt nullos fructus lucretur: sed omẽs in dotem cõputet: si per hoc plus fuit in dotem datũ q̃ datum fuisset: quia sufficit ꝙ maritus habuerit vsumfructũ. vt in. d. l. si cõuenerit. que est lex. iiij. de pac. dota. Sed hic fuit huiusmo di: quia plus reliquit pro dote huic filie: scz octingẽta vt dictã

a ¶ Dotis. Uide do. Bart. so-zi. ĩ ꝯsi. clxxxix. ĩci. viso. ꝑ totũ. in. ij. pte. vbi po nit qd si marit⁹ licentiã ⁊ consen suz p̃stauerit vxo ri ꝙ de tota sua dote testari pos-sit: ⁊ ei⁹ iuribus renuntiauit: an is nõ obstãtib⁹ dimidiaz dotis fm formã statu-torũ retinere po terit ⁊ cõsensum ⁊ licẽtiam reuo care.

cõditionem resolutiuam apponeret: nõ ergo reddita fuit dos sterilis propter hoc pactũ. ¶ Item nõ ob. l. si liberis. qr ibi cõ stante matrimonio remisit maritus dictũ pactum: etiam non sponte sed quadam necessitate causatiua illata a muliere que iurgium cũ eo fecit et redire noluit nisi pactũ lucri remitteret. vñ redditur nullũ ne malitia mulieris sibi prosit ⁊ de ipsa lucrũ sentiat ⁊ det materia iurgãdi. ar. eo. ti. cõuenire. secus ꝟo si añ ꝯtractũ matrimõniũ vel in ipso cõtractu ⁊ sponte. ar. d. l. q̃ris. ¶ Tertio videndũ est vtrũ dictus Michael maritus recipien-do dotem predictam modo quo continetur in instrumento do-tali videat renuntiasse dicto statuto de lucro dotis ⁊ assensisse conditioni apposite in dicto legato. s. vt ea moriente in matri-monio sine liberis tota dos reuertatur ad heredes testatoris. ⁊ videt ꝙ non. Primo ꝓpter verba dicti instrumenti: qr ꝓmi sit restituere solum in casu dotis restituende ex forma statuti. ⁊ sic magis dici põt ꝙ dicti heredes seu fili⁹ testatoris sic patiẽ-do promitti renuntiauerint conditioni predicte qd facere po-
3 tuit. arg. ff. de leg. j. l. nihil. §. omĩbus. † Secũdo qr in simili vi-demus ꝙ si quis relinquat filio aliquid cuz clausula ꝙ ampli⁹ de bonis suis petere nõ possit: ⁊ filius simpliciter acceptet reli-ctuz nõ preiudicat sibi quominus plus possit petere si illud nõ sufficit ad legitimã. C. de inoffi. testa. l. si quando. §. fi. ⁊ qd ibi not. Bal. ac etiã dotẽ maternam. vt not. Bart. in. l. vt iurisiu-randi. §. si liberi. de ope. libe. ⁊ Bald. C. de here. ac. l. si adulta. ¶ Breuiter cõtrarium vero puto veri⁹. Nam ex quo in instru mento dotis est facta mentio de dicta conditione presumendũ est ipsum maritum habuisse notitiã de ea ⁊ sibi fuisse predictũ. C. de contra. stipu. l. optimam. ⁊ per consequens censetur dicte conditioni assensisse ex quo expresse non ꝯtradicit. ff. ad mace. l. si filiussa. ab intest. patre. ⁊ qd not. Bart. de cõsti. pe. l. titius. in fi. facit cle. j. de procura. De hoc videtur casus in simi. extra de test. c. officiũ. vbi si aliquid relinquitur ep̃o a parochiano vt illo solo debeat esse contẽtus ⁊ ep̃s simpliciter acceptauit vide tur renũtiasse residuo ⁊ assensisse conditioni p̃dicte. Pro hoc etiã tex. in. l. cũ ab vno. ff. de leg. ij. vbi si relinquit vxori animo compensandi cũ dote debet vxor cõtẽtari aut iudicio defuncti aut actiõe de dote. ⁊ si sic eligit relictũ plus petere non põt: si h̃ expresse fuit dictũ: al's esset secus. vt. l. antepe. ff. de ali. leg. ibi. si nõ minus ⁊c. facit qd no. Bal. in. l. si adulta. C. de here. act. Nec ob. primũ allegatũ in contrariũ: qr illa promissio fuit fa-cta dicte mulieri pro qua dabatur dos. vnde nõ nocet ipsi dã ti ad quẽ debebat reuerti etiã preter formam statuti. arg. ff. de pac. dota. l. cum dos. in fi. de pac. si vnus. §. ante oĩa. Nec ob. ꝙ passus est ⁊ tacuit dictus filius dotãs talẽ promissionẽ fieri sue sorori: qr per hoc sibi non preiudicauit ex quo tactus nõ ge rebatur secum: ⁊ ipse sciebat ius suũ vbiqz durare. ff. quib. mo dis pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. nõ videt. ⁊ qr illa promissio in telligitur facta solũ eo casu quo dos fuisset restituenda ipi so-rori: vt si matrimoniũ dissolueret morte mariti: vel si ipse ꝓge ret ad inopia nõ in casu quo veniret restituẽda ipsi dotanti fm formã testamẽti: qr nõ potuit ipsi fratri auferre ius competẽs in dictum casum. ff. de solu. stichum. §. fi. de nego. gest. l. soluen do. ⁊ d. l. cum dos. de pac. dota. Item nõ obst. qd dixi secundo in cõtrarium: scz de legitima: qr illa nõ potest pater auferre fi lio sine iusta causa etiam exheredando. vt in auf. vt cuz de ap. cogno. §. aliud quoqz capitulũ. eodẽ modo nec talem conditio nem apponendo ꝙ plus petere non possit ne vna via prohibe-retur ⁊ alia permitteretur. de regu. iur. cũ quid vna. lib. vi. Me rito talis adiectio habetur pro nulla: sed hic nõ tenebatur iste frater qui sororem dotabat tradere huic michaeli sororem suã ⁊ etiam dictam dotem absqz dicta conditione si nolebat. Nã illo recusante accipere cum dicta conditione potuisset dict⁹ fra ter alteri eam tradere: qui cum dicta conditione libenter eam acceptasset. Debuit ergo dictus Michael expresse contradi-cere si nolebat al's sibi imputatur non tradenti qui dictam cõ ditionem sibi notam fecit ne remaneat deceptus. C. de pact. l. si quis in conscribendo. Preterea nec ipse pater tenebatur tã magnam dotem relinquere forte si nolebat. vnde cum contem platione dicte conditionis reliquerit dz dictus maritus de di cta conditione contentari et etiam filia. argu. ff. de heredi. in stituen. qui volebat. ⁊ de pac. dota. l. iiij. circa medium. Con-cludo ergo dictum maritum videri assensisse dicte conditio-ni sic simpliciter recipiendo per ea que supradicta sunt.

¶ Quarto ⁊ vltimo videndum est posito ꝙ dictus Michael non videretur dicte conditioni assensisse sic simpliciter reci-piendo: an nihilominus transiuerit in ipsum dos predicta cum dicta conditione que sibi inerat vt sic ad dotantem de-beat redire non obstante dicto statuto. Respondeo sic. ca-sus videtur in. c. nuper. extra de donationibus inter virum et vxorem. vbi res date in dotem aut donationem propter nup.

trāseūt cū illa causa que ipsis inest. bene facit.ff.de manumis.
l.gaius.l.fi.de ser. rusti. pre.l.via cōstitui.§.si fundus. de pig.
act.si conuenerit.§.si fundus. Prefatum ergo statutum debet
intelligi de rebus non habentibus aliam conditionē cōtrariā.
Ex quibus concluditur dictam dotem debere totam redire ad
heredes dicti dotantis non obstante statuto predicto de lucro
dotis. Laus deo.

Consilium.lx.

1 Ex hoc consilio elicitur ꝙ statutū arctat litigantez alieno
noīe ad faciendū mentionem de notario qui cōfecit mandatū.
2 Et acta possunt probari per testes: quia de necessitate non re-
quiritur scriptura.
3 Et in scriptura imperfecta presumptio iuris est ꝙ fuerit dictuz
et specificatum illud qđ deficit si ex precedentibus et sequenti
bus potest colligi.
4 Et si reperiat scriptū.s.scriptum ⁊ publicatū de Alexandri no
tarij florē. hoc satis probat licet nomē notarij deficiat.⁊ nu.i.
5 Actum nihil videtur cum aliquid superest ad agendum si con
stat illud fuisse sponte omissum.
6 Pro expresso ⁊ scripto habetur id qđ per errorē apparet omis-
sum fuisse ex precedentibus ⁊ sequentibus verbis scripture.

In christi nomine amen.
1 †Pro euidentia eius qđ queritur ponderādū est
ꝙ statutū.s.primo loco relatuz arctat litigantē alie
no noīe solū ad faciendū mentionē in productione ⁊ dimissiōe
instrumenti mādati cuius notarij manu sit publicatum: nō au
tem arctat ad faciendum hoc scribi in actis vt patet ex eius in
spectione: ex qua etiā negatiua potest probari: vt.l.fi.⁊ ibi not.
C.de reb.credi.⁊ iurciur. Ex hoc infero ꝙ si posset probari
per testes vel alijs legitimis modis dictū ser Jacobū procura-
torem fecisse mentionē expressam de nomine ipsius notarij suf-
ficeret sine dubio: licet nihil reperiretur scriptum: etiam si ver-
ba illa imperfecta.s. scriptum ⁊ publicatum de alexandri nota
2 rij florentini omnino deficeret: † quia licet de actis debeat confi
ci scriptura: vt in.c.quoniā contra falsam.de proba. tamen ad
huc si nō fuit confecta posset probari per testes ⁊ etiam per alia
legitima documēta vt ibidē est tex.in fi.⁊ ita ibi dicit Inno. ex
presse in vltima glosella.⁊ Joan. andre.in nouella super ver-
bo constiterit. Solum em̄ voluit illud capitulū obuiare ne ha-
beat stari solo verbo iudicis. Et ideo vt facilior sit pbatio acto
rum mandat redigi in scriptis: non autē requirit scripturaz de
necessitate: vt patet ex glo. que est in c.j.de censibus.lib.vj. que
istū casuz nō ponit inter alios in quibus scriptura requiritur.
a est etiā tex.cū gl.de hoc ꝙ acta possunt probari per testes[a] si nō
fuerunt scripta.ff.de proba.l.quotiēs.in fi.licet Bart.ibi dubi
tet.⁊ etiā ptz ex.c.sicut.de re iudi.⁊ no.in Spe.de sen.⁊ re iudi.
§.iuxta.vsi.sed pone ꝙ publicatis.qđ maxime verū est qñ fuis-
set confecta scriptura ⁊ postea deperdita.C.de fide instrumē.l.
emancipatione.⁊ ibi p Cy.⁊.l.in emancipationibus.de adop.
de bono.pos.fm tab.l.j.§.semel.per Bar. Idem si per errorez
fuit omissa scriptura: vt no.Cy.in.l.errore.C.de testa. Nunc
ad propositum si posset per testes probari ꝙ fuerit facta mētio
de notario ⁊ eius nomine vt dictū est: eodē modo potest proba-
ri per alias species pbationū que multe sunt: vt in Spec.de p-
ba.§.videndum restat.quarū vna est presumptio violēta seu iu
ris: vt habet.e.§.ver.quinto.⁊ extra de presum.per totū. C.de
pericu.tuto.l.si tutor.⁊ isti no.in fi.gl.⁊.ff.de leg.j.l.licet impe-
3 rator.C.de proba.l.siue possidetis.cum ibi no. †Sed in scri
ptura imperfecta presumptio iuris est ꝙ fuerit dictum ⁊ specifi
catum illud qđ deficit si ex pcedentibus et sequentibus pōt col
ligi ⁊ ppendi ꝙ sit illud.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.cum imperfe
cta.⁊ qđ no.Bar.in.l.gallus.§.idē credendum.de libe.⁊ post-
4 hu. †Sed in casu nostro ex illis verbis scriptū ⁊ publicatū.⁊
ex eo qđ postea sequit de Alexandri notarij Floren.⁊c.satis ap
paret nomen notarij ꝙ in medio deficit fuisse specificatum: et
etiam apparet qđ sit illud. Primū patet quia frustra dicta ver
ba scriptū ⁊ publicatū ⁊c.cū sequentibus fuissent apposita: cuz
de se nihil importent sine noīe notarij ⁊ sic fatue talibus verbis
fuisset vsus si nomen notarij nō expssisset vt de se patet: hic aūt
non presumit.ar.C.de here insti.l.fi. Igitur psumendum est ꝙ
de nomine notarij fecerit mentionē ne incidamus in hoc absur
dum.s.ꝙ fatue dicta verba apposuerit.ar.d.l.fi. Sed etiaz ptz
qr in obscuris semp id accipiēdū est qđ verisimilius est.vt regu
la in obscuris.de reg.iur. Sed illud est verisimile fuisse specifi-
catū ⁊ nō scriptum: cui qđ scriptū est cōgruit: vt.d.l.cum pater.
§.cū impfecta.de leg.ij. De illo ergo notario presumenduz est
fuisse factā mentionem cui congruit illa adiectio de Alexandri
⁊c.⁊ hoc sufficit: licet scriptum nō fuerit: quia statutum hoc nō
requirit sed solū qđ fiat mētio. Et ꝙ hic fuerit facta probatur
vt dixi p iuris presumptionem et per violentam coniecturam.
nec ob.ꝙ illa adiectio de Alexandri possit cōgruere pluribus.
Nā si pro parte ser Jacobi ostendit vnus cui cōgruat presumit
esse ille: ⁊ ꝙ nullus alius sit ꝙ̄ ille nisi probet cōtrariuz per par-
tem alterā.p ea q̄ no.Bar.in.l.si quis seruū.§.si inter duos. in
fi.ff.de le.ij.⁊.l.demōstratio.de cōdi.⁊ demō.in pe.col. ante fi.
Per predicta appet clara rñsio ad oīa q̄ possent in cōtrariuz
dici.⁊ primo ꝙ hic nō fuerit seruata forma statuti: qr negat im
mo fuit seruata licet non fuerit scripta: ꝙ nō debet nocere cum
scriptura non requiratur ex forma statuti vt dixi: ergo ⁊c.l.si li
brarius.de regu.iur. Certe etiā si requireret tunc noceret si tota
scriptura fuisset omissa: sed ex quo nō tota sed aliqua pars ⁊ q-
dē maior fuit apposita licet imperfecte nō hz nocere: vt patet ex
tex.l.j.ff.de here.insti.⁊ qđ ibi no.Bar. qui dicit ꝙ etiā in testō
in scriptis vel in sentētia ī qua reqrit scriptura nō nocet omis-
sio vnius verbi si ex alia parte scripture pōt colligi qđ sit illud:
sed hic est hmōi vt dixi. Itē nō ob.gl.in.l.ambiguitates.C.
de test.que dicit ꝙ si omittat solēnitas debita p errorem vel im
peritiā notarij vitiatur actus: qr dico ꝙ hic nō fuit omissa solē
nitas sed solum scriptura: vt.s.dixi. Item quia ⁊ si scriptu-
ra foret necessaria non fuit omissa tota postꝙ̄ fuerunt apposi-
ta verba de quibus.s.licet impfecta: ergo ⁊c.p ea que no.Bar.
5 in.d.l.j.ff.de heredi.insti. †Item nō ob.ꝙ nihil videt actū cuz
aliqd supest ad agēdū: vt.l.fi.C.de his quib9 vt indig. qđ verū
si appet illud spōte fuisse omissum.l.fi.ff.de iure codicil. Sed
hic non spōte sed p errorē ptz omissum nō p pcuratorē cui incū
bebat dicta necessitas sed per scriptorē: ⁊ sic non nocet.vt.C.de
erro.aduoca.l.ij.⁊ posito ꝙ per procuratorem adhuc nō nocet
6 si ipsemet scripturam predictam defectuosam cōfecit: † quia p
expresso ⁊ scripto habetur id qđ p inaduertentiā ⁊ errorē appa
ret fuisse omissum ex precedentibus ⁊ sequentibus verbis scri-
pture per.d.l.j.⁊ qđ ibi no.Bart.de heredi. instituen. Conclu-
do ergo dictam presentationem non vitiari ex omissione nomi
nis dicti notarij dictāqz appellationem ex hoc non debere dici
desertam. Laus deo.

Consilium.lxj.

1 Ex hoc cōsilio elicit ꝙ p generalē baliā cōcessam p floren
tinos aliquib9 officialibus q officiales protestati sunt ꝙ nō in-
tendūt p eor gesta inferre aliqđ piudicium cōi prati: non intel-
ligit deinde derogatum p clausulam derogatoriā eor pactis ⁊
conuentionibus que ⁊ quas habebant cum certis villis quarū
cōmune Florentie erat superior.

In christi nomine amen.
1 †Satis clarum videt mihi ꝙ p ea que gesta sunt
per dictos officiales quinqz comitatus ad supplica-
tiōem dicti Joā.⁊ Andr.fm ea q̄ premittunt in themate nullū
sit factum preiudicium cōmunitati prati in aliquo iure sibi cō
petēti cōtra dictas villas vel virtute statutor vel snīe aut pa-
ctor vigentiū inter dictam cōitatē ⁊ villas pdictas plurib9 ra-
tionib9. Prima est qr sic apparet de intētione dictorū offi-
cialiū ī deliberatiōe facta p eos anno.M.ccccxix.die.xviij. mē
sis nouēbris in fine. vbi protestati sunt ꝙ p ea que egerunt non
intendebat aliqđ piudiciū cōi prati in pactis que haberet cum
dictis villis: ergo ⁊c. Nam actus agentiū nō opant vltra inten
tionē ipsor.l.nō oīs.ff.si cer.pe.q̄ intētio declarat per tales p-
testationes.l.fi.ff.de here.insti.de relig.⁊ sump.fune.l. at si qs.
§.pleriqz.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.iij.§.j.de lib.exhi.l.iij.§.
penul.de aqua quoti.⁊ esti.l.pe.ibi.sine preiudicio ⁊c. de testa.
tute.l.idem fiet.ibi.sine vllo litis preiudicio ⁊c.C.de agrico.et
cen.l.litibus.§.huiusmodi.de bonis liber.si pater exheredato.
Scđa est quia ⁊ sic diceret illā deliberationem esse diuersam
et separatam ab approbatione dictorum capitulorum: in qua
approbatione non cōtinetur dicta reseruatio sed potius clau-
sula derogatoria priuilegiorū ⁊ aliorum in cōtrarium facien-
tium vt ibi patet in fi.⁊ in separatis de vno ad aliud non infer-
tur.ff.de calū.l.fi.de mino.pap.exuli.pōt dici ꝙ ex modico in-
teruallo tpis qđ fuit inter vnā ⁊ alterā psumat idem in vna qđ
in altera voluisse.C.de vsur.post retētionē.sed ⁊ si hoc deficeret
subest scđa ratio principalis: qr non presumunt dicti officiales
voluisse derogare pactis vigentibus inter pdictos: vt est casus
in.c.ex multiplici.de decimis. Nec etiā sententie late inter eos
⁊ iam diu obseruate.de restitu.spolia.c.audita. Nec alicui alte-
ri consuetudini vel iuri competēti dicte cōitati prati.l.ij.§.me-
rito.ff.ne quid in loco publi.extra de verbo. signi. dilecto. cum
simi.ex quo de predictis nulla fuit facta mentio in illor suppli
catione nec in cōfirmatione predictorum officialium. Nec ob-
stat clausula derogatoria posita in fine: quia illa tollit priuile-
gia ⁊ conuentionem. Sed iura predicta non competūt ex priui
legio sed ex cōuentiōe vel ex sententia que sunt valde diuersa.

a Testes. Qualr aūt pbētur. vide bal. in cōsi.cl.in.ij. pte.
Additio.
Adde tu Sozi.in ꝯsi.xlvj.in cipi.eleganter et subtiliter.in pe. col.ver. cōfirmatur hec cōclusio. in q̄rto volu.vbi ꝙ in quacūqz cā preter libelluz ⁊ sententiam acta pūt fieri sine scriptis: ⁊ probari p testes. H.F.

Nam priuilegia possunt tolli cum pendeant ex voluntate cōcedentis: nō sic pacta vel conuentiones. iuxta no. per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊. l. qđ semel. de decre. ab. ordi. fa. iunctis his que notātur in. c. j. de resti. ⁊ de prescrip. venieñ.

¶ Tertia ratio est quia ⁊ si voluissent dicti officiales derogare dictis pactis sententie aut statutis non potuissent. Nam posito ꝙ cōmune Florentie tanq̃ princeps inter partes predictas hoc facere potuisset: nam tamen est credendum ꝙ talem potestatem voluerit concedere dictis officialibus vt possint alij preiudicare auferendo sibi ius quesitum per generalem baliaʒ eis concessam: vt not. Bar. in. l. totiens. de pollicita. ⁊. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. faci. per. d. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco pu.

¶ Quarta ratio est qꝛ ⁊ si potuissent hoc facere: debuit tamen pars cōis prati vocari de cuius preiudicio tractabatur: ꝙ cum factũ non fuerit nō valet. ff. de adop. nam ita diuus. de re iudi. l. de vnoquoqʒ. de nata resti. l. ij. in fi. ⁊. l. fi. in prin. Forte enim vocatum commune prati comparuisset et illos in contrariam sententiam traxisset. l. si in tres. ff. de arbi.

¶ Quinta ratio est qꝛ predicti impetrantes debebant habere speciale mandatũ ab oībus villis in quibus impetrabāt: ꝙ minime factũ extitit: vt dicit̃ in puncto: nec presupponit̃ ratihabitionē fuisse subsecutā: ergo ⁊c. vt in. c. nōnulli. de rescrip. Et qꝛ ista satis videntur sufficere cum res videat̃ satis clara ipsis cōtentis cōcludo gesta per dictos officiales nullũ facere preiudiciũ cōmuni prati in iuribus antedictis. Laus deo.

¶ Consilium. lxij.

1 ☞ Ex hoc consilio habes ꝙ si fideiussor dotis habet obligatũ aliquem annuũ redditũ pro ipsa dote. ⁊ mulier illud exigat tenet̃ cōpensare in dotem ⁊ exonerare fideiussorem.

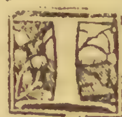

In christi nomine amē.

1 ¶ † Presupposito vt dicitur in puncto ꝙ dictum creditũ montis vna cuʒ pagis inde debitis vel debēdis fuerit hypothecatum dicto Joanni pro dicta fideiussiōe dotis sequitur ꝙ dicta pecunia pro dictis pagis soluta dicte dñe Tācie similiter fuit obligata. qđ ptʒ: qꝛ si fuisset soluta ipi Joāni fuisset cōuersa in solutionē debiti: ⁊ si fuisset debita species a nomine debitoris obligatio que nō potuisset conuerti in debitum loco pignoris remansisset sicut ipsum nomen ex quo descēdit. ff. de pig. act. si cōuenerit. in prin. Eadem ergo ratione si debebatur pecunia ⁊ soluta fuit alteri q̃ illi cui nomen erat obligatũ ⁊ sic nō poterat cōuerti in exolutionem debiti debet succedere ⁊ remanere loco pignoris: ⁊ potuit quousqʒ extabat vēdicari p hypothecariā. ff. de pig. si fundus. §. in vēdicatione. ⁊. l. cũ tabernā. ff. si cer. pe. cuʒ fundus. §. seruum tuum. versi. quo ad peculiaries ⁊c. Ipsa autē consumpta scienter ⁊ malafide cōpetit dicto Joanni actio in factũ vel ad exhibē. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. fi. ¶ Idem dico de pretio redacto ex vēditione capitalis dicti crediti: licet eñ illud nō fuerit obligatũ: ⁊ sic nunq̃ potuit vēdicari etiam cum extabat. ff. qui poti. in pig. habe. l. idēqʒ. §. j. in fi. C. in qui. cau. pig. taci. ꝯtrabi. l. iij. Attamē si nō datur regressus ad ipsum creditũ vēditũ qđ erat obligatũ prout hic est attēta natura ⁊ cōditione denariorum montis in subsidiũ datur cōtra illũ qui percepit pretiũ si nō habuit causam onerosam: sicut cōtingit in eo qui percipit pretiũ ex re mea quā suo noīe vendidit re perempta vel prescripta. ff. de neg. ge. l. fi. C. de rei vē. l. mater. ita determinat gl. ordi. ff. de distrac. pig. l. j. ⁊ Spe. in ti. de oblig. ⁊ solu. §. j. versi. itē pone. ⁊ facit. l. qui a debitore. als si a debitore. ff. que ī frau. credi. Nec in hoc est curandum q̃ consumpserit cũ dicta actio in factũ seu ad exhibē. seu certi cōditio generalis que hoc casu cōpetit sit actio personalis ⁊ non datur ad illud idē corpus pecunie qđ redactũ fuit ex pretio sed ad tātũdem in genere: ergo ⁊c. l. incēdiũ. C. si cer. pe. facit etiā ad id qđ. s. dixi de pagis: qꝛ cuʒ pecunia pro ipsis soluta descēdat ex obligatione pagarũ debet esse obligata. ff. de pig. l. paulus. §. j. C. que res pig. obli. pos. l. iij. Debuit ergo dicta dña pecunias predictas cum pertinerēt ad dictum Joannē ⁊ haberet ius eas petendi vt dixi conuertere sibi in causaʒ dotis vt liberaret a se Joannē ⁊ vt sibi proficerēt ex quo ad eum pertinebat. ꝙ si non fecit habebat dictus Joā. de iure communi contra ipsam petentē dotem ab eo ex fideiussione doli exceptionem ⁊ poterat imputare sibi cur tibijpsi non soluisti: sed sciens alteri tradidisti vel in alium vsum filiorum tutorũ ad quos nō pertinebant ex quo non erat soluēdo cōsumpsisti. ar. ff. de neg. gest. l. debitor. Sed quia coactus fuit soluere: nec exceptionem hāc opponere potuit propter guarentigiaʒ ex forma statuti remansit sibi regressus ad dictā pecuniam primo receptam. iuxta no. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. iul. verũ debitorē. circa medium prime gl. ⁊ qđ ibi not. Bar. facit. l. ex facto. §. fi. ff. de pe. constat nanqʒ ꝙ sibijpsi soluere potuit dicta dña licet esset tutrix. ff. de contrahen. emp. l. fistulas. §. fundũ. ⁊ not. in. l. singularia. si cer. pe. Et debuit ad denuntiationem fideiussoris postq̃ ille habebat ius repetendi ab ea dictam pecuniam modis quibus. s. dixi. non autem in alium vsum non vtilem fideiussori cōuertere ⁊ ipsum fideiussorem fraudare iure suo qđ habebat super dicta pecunia. arg. ff. de solu. l. stichuʒ. §. pe. Quod cum non fecerit interesse ⁊ dānum fideiussoris predicti censetur fecisse: ⁊ ideo sibi debet imputari. vt est glo. ordi. in simi. ff. de fideius. l. si fideiussor creditori. in fi. glo. ꝙ potissime presumitur ex ratione sanguinis ex qua cēset̃ mota ⁊ ꝓpter affectiōem quā deberet et preelegisse vtilitatem filiorum cum dāno fideiussoris. arg. ff. de castren. pe. l. dotem. in fi. de suspec. tuto. §. j. in fi. Nec ob. tex. in. d. l. si fideiussor creditori. de fideius. Nā fateor ꝙ huic domine non posset imputari si ad denũtiationem fideiussoris noluisset agere contra filios ⁊ facere sibi solui si dictus fideiussor renuntiauerat beneficio excussionis seu etiam ex forma statuti illo careret: ⁊ hoc probat illa. l. sed bene debet sibi imputari si pecuniaʒ dictorum filiorum percepit in qua dictus fideiussor seu ad quā habebat ius agendi. ⁊ sic ad ipm magis q̃ ad dictos filios pertinebat. qđ patet: qꝛ posset a filijs extorquere si extarēt apud eos hodie: ⁊ ad denuntiationē creditoris sibijpsi non soluit sed eā in alium vsum nō vtilē fideiussori conuertit. Primo nāqʒ casu suo iure vtitur dũtaxat. C. de fide. l. nō recte. vnde nemini facit iniuriā. vt in regula iuris. ⁊ hic fundat̃ illa. l. si fideiussor. Scđo casu re aliena vel ad fideiussorē spectāte abutitur ꝙ sibi nō pmittitur. de reg. iur. l. non debet alteri per alterũ ⁊c. Item non ob. ꝙ res que erat principaliter obligata. s. nomen debitoris videtur extincta per solutionem: ergo ⁊c. ar. l. fideicōmissaria. §. si rem. de leg. iij. ⁊ qđ no. in. l. si sic. §. j. de leg. j. iuncta. l. sicut. qui. mo. pig. vel hypo. sol. quia dico ꝙ non censetur dictũ crediτuʒ extinctũ ex quo pecunia inde recepta loco ipius surrogatur ſm ea que dicta sunt. ff. de lega. ij. l. imperator. § fi. cum. l. seq. ⁊ seq. Preterea posito ꝙ foret extinctuʒ hoc cōtigisset facto huius aduersarie. ⁊ sic habetur pro non extincto. ff. de verb. obli. si seruum. circa princi. Item non obst. ꝙ ex laudo lato inter istum fideiussorem ⁊ vnum de filijs debitoris non videtur posse agi contra istam dñam cōtra quā non fuit latum: ⁊ cũ qua non fuit compromissum: quia nō agitur ex laudo sed ex iure reali acquisito per illud super debito montis vt ponit̃ in puncto. Quod ius reale transit in quēcunqʒ ⁊ contra quēcũqʒ possessorem: vt. l. si ꝯuenerit. §. si fundus. de pig. actio. de serui. ru. predio. l. via. §. si fundus. ⁊. l. si fun. §. in venditione. de pigno. Nam ex contractu pignoris cum vno celebrato agitur contra quēcũqʒ possessorem rei pignorate: quia non agitur ex contractu sed ex iure reali quesito ex contractu. et quia super dicto credito quesitum fuit ius reale qđ poterat cōtra quēcunqʒ possessorem exerceri: eodem modo contra quēcunqʒ ad quem peruenit cōmodum ex dicto credito competit actio personalis: scilicet ad exhibendum vel in factum que succedit loco actiōis realis que competeret si res extaret ſm iam dictam. Item non ob. si dicatur ꝙ non videatur imputandum huic dñe si consumpsit in alimenta filiorum: quia cum essent non soluēdo vt proponitur non tenebant̃ vltra q̃ facere possent. l. etiam. in prin. ff. sol. ma. ⁊ sic fecit qđ debuit. Nam hoc procederet si dictus fideiussor nō habuisset ius reale super dicto credito montis: ⁊ sic dicta domina sibi soli p̄iudicasset. sed quia habebat vt proponitur ⁊ etiam habebat ius super omni eo qđ inde perciperet̃ vt dixi: bene est sibi imputandum. Nam illud priuilegium ne conueniatur vltra q̃ facere possit non competebat dicto fideiussori contra mulierem. l. verum. §. j. ff. pro so. et per consequens nec dictis filijs contra fideiussorem insolidum exactũ: quia in ipso cessat ratio que viget contra mulierem. Ideo non debuit nec potuit dicta domina in preiudiciũ dicti fideiussoris ⁊ in eo ꝙ ad ipsum spectabat dicto iuri inuiti in fauorē filiorum predictorum. ¶ Cōcluditur ergo sententiam ferendam esse pro dicto Joanne ⁊ contra dictam dominam Tanciam. Laus deo.

¶ Consilium. lxiij.

1 ☞ Ex consilio sequenti habes ꝙ in cōces. principis facta alicui veniunt regalia omnia cũ fuerint specificata aliqua ⁊ subiecta clausula generalis alijs iuribus et rationibus de qbus hic. ⁊ etiam habetur ꝙ beneficium interpretatur in preiudiciũ concedentis eo ꝙ non desinit esse beneficiũ: licet soluatur cuiq̃ census. Et concesso territorio omnia veniunt merum ⁊ mixtũ imperium ⁊ regalia.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Qđ dicti reddit⁹ salis veniāt ī cōcessiōe p̄dicta pbat̃ sex modis. Prīo ex natura ꝯcessiōis. Scđo ex natura cōcessi. Tertio ex psona cōcedentiũ. Quarto ex psona eorũ quibus

corū quibus est facta cōcessio. Quinto ex generalitate verbo-
rū. Sexto ex cōparatione specialiter expressor. ¶ Primū pa
tet: q2 hec cōcessio dicitur beneficiū. x. col. si de feu. fue. contro.
c. beneficium. Et que sit prima causa bñfi. amittē. in rubro z ni
gro. z de bñficio fratris. z in multis locis illius tractat⁹ feudo-
rum. Sed bñficium largissime interpretatur in preiudiciū ꝯce
a dētis z iuriū suorū [a]. ff. de cōsti. prin. l. bñficiū. z ibi per Cy. ex-
tra de dona. cū dilectus. z ibi per Inno. circa fi. C. de bonis va-
cā. l. ij. li. x. z ibi per Bar. z si dicaẗ nō pōt dici beneficiū cū nō
gratis fuerit cōcessum sed pro certo annuo cēsu. Respōdeo non
per hoc minus diciẗ gratis facta cōcessio cū illa quātitas nō ꝑ
pretio soluaẗ: sed in recognitionez superioritatis z directi dñij
ꝙ cōcedens apud se retinuit. per ea que no. glo. z doc. ff. siquis
omis. causa test. l. licet. facit. ff. de obsequijs. l. titius puerum.
¶ Scdm patet q2 concessuz fuit territoriū qd est quid vniuersa
le. l. pupillus. §. territoriū. ff. de ver. signi. z cōprehēdit oia iu-
ra eius. ff. de offi. prefec. vr. l. j. §. cū vrbez. etiā illa que per se nō
essent cōcessibilia. ff. de cōtrahē. emp. l. in modicis. de iurepa
tro. c. ex litteris. z qd ibi no. per Inno. Hinc est ꝙ licet merū vel
mixtū imperiū i generali de mādatiōe seu cōcessiōe nō veniat.
de offi. eius cui manda. est iurisdi. l. j. §. in prin. z. §. j. Venit ta-
men in vniuersali cum conceditur territoriuz fm Old. licet alij
cōtra. vt no. Jo. an. in addi. Spec. ti. de iurisdi. om. iud. §. j. ad
hoc. de acqui. rerū domi. l. quedā. de actio. emp. si mercedē. §. j.
¶ Tertium patet q2 liberalitas principis propter eius digni-
tatē freno non subiacet. C. de dona. inter virū z vxo. l. pe. de do
na. l. sancimus. §. exceptis. de agen. in reb⁹. l. hac saluberrima.
li. xij. de bo. q̄ li. l. cū multa. in fi. extra de do. c. j. ¶ Quartū pa-
tet quia facta nobilibus: ergo zc. ff. de iudi. l. et si susceperit. §.
sed si ꝓponas. z qd ibi no. z ar. ff. de auro z ar. leg. l. titia. §. fi.
et in aut. de nō alie. §. si minus. ¶ Quintuz etiam patet q2 illa
verba in dicta cōcessione apposita. s. emolumēta fructuū reddi
tuū prouētuū z introituū zc. sunt adeo generalia: ꝙ oia cōpre-
hendunt etiam salis seu salinarū. ff. de vsufru. l. vsufructu lega-
to. z. l. itez si fund⁹. quasi per totā. l. de do. c. pastoralis. z qd ibi
per Inno. z i Spe. de lo. §. j. i fi. z qd no. gl. ff. de ꝟ. sig. l. frugē.
z. l. fruct⁹. ¶ Sextū z vltimū similiter patet q2 specificata que
dam regalia z q̄ nō cōsueuerūt cū generalitate transire. s. merū
z mixtū imperiū pedagiū z simi. z subiecta clausula generali. s.
quecūqz alia quocūqz noīe censeanẗ. z sic veniunt omnia alia si
milia eq̄lia vel minora. de rescrip. sedes. de procu. c. qui ad agē
dum. li. vj. ff. si quis cau. l. sed z si quis. §. quesitum. z qd ibi no.
Non ergo habet obstare ꝙ redditus salinaruz sit de regalibus
quia z alia ꝙ̄ plura sunt: vt patet i ti. que sint regalia. x. col. que
hic fuerūt specificata. nec est maior ratio prohibita in redditu
salinarum ꝙ̄ in alijs: ergo zc. ff. de fonte. l. j. de iniust. test. l. iij.
post prin. ad. l. aquil. l. illud. cum si. Laus deo.

1 ¶ Consilium. lxiiij.

☞ Ex hoc consilio habetur z ex confessione facta fideiussori
ꝑ creditorem de recepto fideiussor agere potest ꝯtra principalē.

1 In christi nomine amen.

¶ † Queritur vtrum fideiussori repetēti a debitore
id qd dicit se soluisse creditori sufficiat ad probādū
quātitatem solutam. z super hoc Bar. in. l. duob⁹. §. a fideius-
sore. ff. de iureiuran. videẗ tenere sub dubio tñ forte ꝙ nō per il-
lum tex. cū gl. ex quibus apparet ꝙ fideiussori non sufficit solu
tio ficta ꝙ̄tū ad hoc vt possit repetere a debitore vt ibi no. gl. lz
sufficiat quātum ad hoc ne possit cōueniri a creditore vt ibi in
text. ¶ Breuiter contrariū puto verius pluribus rationibus.
Primo quia tunc illud procederet qñ talis ficta solutio exclu-
deret omnino veram solutionē: vt in casu illius. §. Cum fide-
iussor iurauit se non teneri vel debitum non esse cōtractum: vel
si liberatur per acceptilatiōem: tale enim iuramentū z accepti-
latio vim solutionis habēt: vt. l. iusiuran. eo. ti. z de acceptila-
tio. l. si ex pluribus. z. l. z per iusiuradū. §. si fideiussori. z de lib.
leg. l. iij. §. nunc de effectu. excludūt oīno veram solutionē. qui
enim iurauit vel acceptilatione facit se liberi non asserit se vo-
luisse: sed potius cōtrarium: quia solutio vera nō fuit ei necessa
ria: immo altera ipsarū fuisset superflua: z seinuicē nō compa-
b tiuntur. Sed quādo ficta solutio includit vel includere est apta
veram solutionem: tunc secus est quia sufficit ad repetendū [b].
tex. est cum glo. ff. mandati. l. inter causas. §. si is. z. §. preterea.
de fideius. l. qui debitorem. per q̄ iura sic reperio fuisse cōsultuz
per. d. Fran. tig. de pisis contra Bart. sed in casu isto posito ꝙ
cōfessio predicta vim ficte solutionis haberet: nō tñ excludit ve
rā nec ei contrariaẗ sed potius includit z ei famulatur: ergo zc.
¶ Scda rō est q2 re vera cōfessio de soluto non est ficta solutio
sed est probatio vere solutionis. ff. deposi. l. publia. in fi. seu rele
uatio a probatione vere solutiōis. iuxta no. per Joā. and. super
rubrica de cōfes. in nouella. Si ergo probat veram solutionem
non potest dici ficta solutio: q2 veritas z fictio simul non cōcur
runt: immo veritas offuscat fictionem quādo tēdūt ad idem. l.
filio quē pater. ff. de lib. z post. z sic ille tex. cū gl. i. d. §. a fideius-
sore. nō faciunt pro Bar. q2 loquuntur in iuramēto ꝙ nō pro-
bat veram solutionē sed inducit fictā quietationē z liberatio-
nem: z idē in acceptilatione: z īportāt vt vera solutio. vñ nō fue
rit necessaria z ꝑ cōsequens ꝙ nō interuenerit cū sit fictio nō re-
cipit probationē in ꝯtrariū. iuxta no. in. l. siue possidetis. C. de
ꝓba. Nos ꝟo loquimur in cōfessione de soluto que nō tēdit ad
aliquid de nouo inducendū sed ad declarandum z probandū
inductum. i. liberationem inductam ꝑ veram solutionē. z ideo
quia vim probationis habet recipit aliā probationē in cōtra-
rium: vt. l. qualr. C. de nō nume. pe. z qd no. e. ti. si ex cautione.
¶ Tertia ratio est q2 dicta confessio prodest debitori cōtra cre
ditorē agentē vt possit eū repellere ꝑ excep. solutionis facte a fi
deiussore per quā debitor liberatur ope exceptionis. iuxta ple-
ne no. in. l. pap. ff. mā. de solu. stichum. §. si mandato. l. modesti
nus. z ad probandum solutionem pōt inducere instrm dicte cō-
fessiōis. qd patet: q2 cōfessio facta fideiussori prodesse pōt prin
cipali qñ interest fideiussoris vt prosit: vt colligitur. ff. de pac. l.
heredes. §. fi. ibi. z in rē pacta zc. z. l. fideiussoris. a cōtrario sen
su. Confessio autē vim cōuentionis habet. l. tale pactum. eo. ti.
z interest fideiussoris vt prosit debitori ad hoc vt facilius possit
ab eo repetere: ergo proderit ipsi fideiussori: als si nō prodesset
debitor esset de preda sollicitus: quia excluderet creditorē agē
tem virtute dicte solutionis. z sic inquātū ad creditorez appro
baret dictam confessionē z in ea se fundaret. z ꝙ̄tum ad fideius-
sorem reprobaret dicendo ꝙ non probet solutionem: et sic etiā
ipsum excluderet ꝙ non est dicendum vt tali modo vtrūqz ex-
cludat cum preda z lucro. l. si minoris. ff. de admini. tuto. et ꝙ
quātum ad vnum approbet: quātum ad alium reprobet. ff. de
ope. liber. l. si ita stipulatio facta. in fi. de procu. in cause. in ꝑn.
Nec ob. l. pap. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. test. q2 ibi variā
do cōtra diuersos nō cōtrariabaẗ sibi: sed hic cōtrariaẗ si bene
inspiciaẗ: ergo zc. C. de fur. l. j. cum si. Et si dicaẗ dicta argumē-
tatio nō ꝯcludit: q2 potest dici ꝙ nec sibi prosit cōtra creditorē
agentem nec noceat quo ad fideiussorē z sic cessabit argumen-
tum: Respondeo immo ex quo fideiussoris interest vt prosit
contra creditorem prodest sicut z sibi ipsi fideiussori prodesset si
conueniretur a creditore. ar. d. l. z heredes. §. fi. ergo z nocebit
quātum ad fideiussorem ratione predicta. Nec poterit debitor
huic proficuo renuntiare in perniciem fideiussoris. ar. l. fina. ff.
de pac. sicut nec econuerso. ff. manda. l. si fideiussor. post princi.
¶ Quarta ratio est q2 ꝑdictum instrm confessionis sine dubio
prodest fideiussori contra creditorē: z probaret verā solutionē:
vt. d. l. publia. in. fi. ergo z proderit eidem contra debitorem ad
repetendum: lz nō sit factū inter ipm z debitorē sed inter ipsum
z creditorem: als sequeretur ꝙ etiam si dictū instrumentū con-
tineret vnam solutionē non probaret: cum instrm cum alio fa-
ctum contra alterum non preiudicet: vt no. Cyn. ad velleia. l.
antique. in. iij. q. per. l. fi. ff. de interro. actio. Cōsequens est fal-
sum: quia si contineret veram solutionem sine dubio faceret fi-
dem contra debitorē licet non esset cū eo factum: vt in. c. ij. de fi
deiusso. vbi ꝓbatur. z ratio: est quia nō sunt omnino extranee
persone: sed seinuicē cōtingunt in vno z eodē debito. iuxta not.
in. l. idē in duobus. ff. de pac. ergo z si cōtinet confessionē idem
est ratione dicte cōtingētie: q2 nō est maior ratio in vno casu ꝙ̄
in alio. Et ꝑdicta vera sunt si renuntiatū est excep. nō nume. pe
cu. vel si tp̄s opponendi trāsiuit: als cōfessio nō haberet robur.
l. in contractibus. C. de nō nu. pecu. ¶ Cōcludo ergo vt ex pre
dictis apparet pro dicto fideiussore. Laus deo.

¶ Consilium. lxv.

1 ☞ Ex hoc consilio habetur an procedat libellus contrarius
incertus z ineptus.
Et qualiter dicatur contrarius incertus z ineptus hic vide.
Et ꝙ sententia lata super libello inepto sit interlocutoria z ꝑ-
pter defectum probationis sit diffinitiua.
2 Et remedia cōtraria vel actiones non solū copulatiue sed nec
alternatiue possunt simul intentari.
3 Et cū ponitur in libello ꝙ maritus adulteraẗ z tenet concubi-
nas: tendit ad separationē thori z plenam restitutionez dotis:
z cum ponitur ꝙ vergit ad inopiam z vadit ꝑ mare concludiẗ
ad cōsignationē dotis: z cum ponitur ꝙ fuit expulsa de domo
mariti vel male tractatur videẗ petere alimenta. z nu. 4.
Et maritus qui nō habet vxorem in seruitio sui culpa tenetur
tm̄ ad alimenta: licet dos sit magna.

In christi nomine amen.

¶ Viso quodā libello porrecto ꝑ dñam Andriolā

a ¶ Suorum. Adde Ange. cō si. xvij.

b ¶ Ad repetendū. Adde q̄ habētur ꝑ. d. Pet. phi. cor. in cōsil. clvij. incip. licet. per totū. i. j. pte.

filiā quondā bonagiute de pēsauro cōtra ꝛ aduersus Frācīscū viti de dicta ciuitate maritū eius super restitutiōe seu cōsignatiōe dotis: ꝛ sup interusurio tpis pteriti quo non sustinuit onera matrimonij ac etiā exceptiōibus porrectis cōtra ipsum: ꝛ attestatiōib⁹ hincinde receptis: necnō his que ꝙplures solēnes doc. ꝯsulētes sup eis diffuse scripserūt: sup eo ꝙ pricipaliter queritur videlicet q̄ sint partes iudicis in absoluēdo vel cōdēnando paucis me expediā: tū qꝛ alij multa scripserūt q̄ nō expedit repetere: tum qꝛ ex inspectione actoꝝ res satis clara videt̄ pau-

1 cis indigēs verbis vel circūlocutiōibus. † Teneo igit̄ vnam cū alijs ꝙ reus sit absoluēdus interlocutorie propter defectū libel

a li[a]. Et posito ꝙ in libello non esset defectus veniret absoluendus diffinitiue propter defectum probationū. qđ aūt primo casu sit interlocutoria ꝛ post eam reseruetur ius iterū agēdi: patet in. l. libelloꝝ. §. ꝙ si libelli. ff. de accu. si mes. fal. mo. di. l. j. §. j. extra de iudi. c. examinata. Et ꝙ scđo casu sit diffinitiua ꝛ non reseruet̄: patet. C. de edē. qui accusare. iūcta glos. que est in auť. qui semel. quomodo ꝛ q̄n iudex. que incipit. s. citatio in fi. ff. de eden. l. argentarius. §. cū autē. vbi dupliciter probatur. ℭ Defectus autē istius libelli consistit in tribus. s. in contrarietate remedioꝝ intētatoꝝ. Itē in incertitudine. Itē in ineptitudine quoꝝ quodlibet sufficit ad repulsam libelli. Primū patet: qꝛ ex narratis colligūtur alique cause que cōcludūt ad oīmodā ꝛ plenā restitutionē dotis ꝛ separationem thori: vt est ille qui adulteratur ꝛ tenet ꝯcubinā. C. de repu. l. cōsensu. ꝛ qđ no. in. c. romana. de sen. excom. li. vj. in gl. super verbo offensa. iūcto. c. pleruncꝫ. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ. xxxij. q. vi. per totum. ℭ Quedā alie cause colligūtur que cōcludunt ad restitutionē non omnimodā: sed ad cōsignationem dotis virtute. l. vbi adhuc. C. de iureiur. vt̄ e illa ꝙ sit effect⁹ deterioris cōditiōis post contractū matrimoniū. ꝛ ꝙ dubitatur de perditione dotis in mari que consignatio non dicitur restitutio. vt no. Bar. ff. sol. ma. l. si quis sic stipuletur. ꝛ. l. si ꝯstāte. in. ij. q. prin. q. v. Ista vero se non ꝯpatiunt̄ inuicē. s. ꝙ fiat restitutio ꝛ nō fiat seu ꝙ fiat plena ꝛ fiat nō plena sed semiplena. ff. de heredi. insti. si te solū. quedā alie cause colligunt̄ que cōcludunt solū ad prestationē alimentoꝝ non aūt ad aliquam prestationē dotis plenam vel semiplenam seu consignationem vt est illa ꝙ fuerit expulsa de domo mariti precise: vel propter malā tractatiōē. ꝛ ꝙ ipsa nō intendit sequi maritū peregrinantē. ℭ Iste nancꝫ cause posito ꝙ sint vere non concludūt vt debeat fieri restitutio dotis vel cōsignatio: sed ꝙ debeant prestari alimenta posito ꝙ non sit in seruitio viri. iuxta no. per Cy. C. de neg. gest. ꝙ in vxoreꝫ. ꝛ per Bar. in tracta. alimentoꝛum. ante fi. ꝛ qđ idem no. in. l. si cum dotem. §. sin autem in seuissimo. so. ma. Quis ergo monoculus vel lippus non videret ista esse inter se cōtraria. s. fieri hoc ꝛ nō fieri sed aliud. ff. de manu. testa. l. stichus. immo si ergo attendimus narrationē libelli cum omnia ista ponant̄ copulatiue potuit repelli rōne cōtrarietatis. C. de fur. l. j. si ser. exte. l. j. ff quādo appel. sit. l. pe. §. sed si alius. de appel. c. sollicitudineꝫ. in fi. cum concor. ibi per glo. alleg. Si vo inspiciatur cōditio tūc videtur ꝙ nō sit contrarietas: qꝛ predicta in ea disiungunt̄: petit enim dotē restitui vel cōsignari. Et sic videt̄ ꝙ pcedat libellus tanꝙ si sub cōditione defectus primi intentasse videat̄. ar. eoꝝ que no. in. l. j. q̄n puo. nō est necesse. ff. de inoffi. test. l. q de inofficioso. in fi. gl. extra de resti. in integ. c. cōstitutus. de re iudi. c. ab bate sane. vbi pcedit libellus in quo dico rē ad me ptinere iure

b dñij vel quasi[b] licet ista sint inter se cōtraria: qꝛ per primū dico me dominum: p scđm dico me non dñm sed esse in causa acquirendi dominiū: vt ibi no. in gl. Et hoc ideo quia non copulatiue sed alternatiue pposui. Nec videtur debere nocere copulatiua proposita in narratiōe: quia illa posita videt̄ ad significandum cōcursum in origine istoꝝ remedioꝛum qui pōt esse: licet inter se cōtra sint cōstat nācꝫ omnes dictas causas posse veras esse in se: nō tamen possunt simul in exercitiū deduci. ff. cōmo.

2 l. si seruus. ꝛ quod no. in. d. l. j. C. de fur. † Sed ad hoc rñdet̄ ꝙ remedia cōtraria vel actiōes nō solū copulatiue ꝫ nec alternatiue possent fier̄ ꝛ eodē libello deduci vel itētari. ff. de inoffi. test. l. pap. §. si quis ꝛ irritū. ꝫ vnū pure: aliud sub cōditione sic. per ea q̄ no. in. d. l. j. C. q̄n puo. nō est necesse. ꝛ. d. c. cōstitutus. de in integ. rest. Ita dicit expresse Bar. in. d. §. si quis ꝛ irritū. p illuꝫ tex. Nec ob. in. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. quia ibi magis de cōsuetudine admittitur ille libellus ꝙ de iure: vt ibi no. in glo. Itē nō ob. gl. in. l. q de inofficioso. de inof. test. in fi. quia ibi nō erāt remedia cōtraria imo subalterna: qꝛ vnū erat pparatoriū alterius. Uel si volumus dicere dictū Bart. non procedere in d. §. si quis ꝛ irritū. qꝛ ibi non videt̄ pbari: eo ꝙ ibi alternatiua non ponitur inter remedia cōtraria: ꝫ inter cōpatibilia vicꝫ irritū ꝛ ruptū. At iter pdicta ꝛ inofficiosum q̄ sunt ꝯria ponit̄ copulatiua vt sic dicamus ꝙ cōtraria remedia nō possunt copula-

tiue deduci: sed alternatiue sic. Rñdet̄ dupliciter. Primo ꝙ immo irritum ꝛ ruptū sunt cōtraria: qꝛ si erat irritū p nō aditionē presup ponit̄ ꝙ potuit adiri ꝛ nō fuit adita: sed si fuit ruptum p aliud testm̄ nūꝙ adiri potuit: cū in vita testatoris in qua pōt cōtingere dicta ruptura nō post mortē non potuerit hereditas adiri. ff. de acq. here. l. qui hereditate. ꝛ no. eo. ti. l. is prime. per glo. Itē si fuit ruptū natiuitate posthumi: sil̄r nunꝙ potuit adiri. de acqui. here. l. vētre. in prin. Et postꝙ esset irritatū ex vna causa non posset amplius rūpi ex alia. de iniusto testa. nam ꝛ si sub conditione. §. j. Scđo modo respondet̄ ꝙ ꝛ si rō cōtrarietatis cessaret ppter dictā alternatiuā: incidimus tn̄ in scđm defectum. s. incertitudinis: qꝛ libellus alternatiuus ppter incertitu

c dinē nō admittit̄ regulariter nisi q̄n pcedit obligatio alternatiua: vel q̄n actor reddit̄ incertus ex facto rei: vt insti. de act. §. curare. ꝛ qđ ibi no. ꝛ. l. j. §. qđ ait. quoꝝ lega. Nō em̄ erat re⁹ hic certus ꝙ istoꝝ remedioꝝ vellet dicta dña prius intētare cum simul ambo non posset: ergo postꝙ fuit opposita exceptio debet emendari vel declarari: al's veniebat repellendus. C. de eden. l. edita. ibi speciem future litis demonstrat. l. demōstrare debet. ff. e. l. j. in pn. C. de anna. excep. l. fi. ꝛ qđ ibi no. Processus ergo factus super eo non declarato perinde non valet ac si fuisset repulsus a principio: quia reseruatio exceptionum in calculo ferende sententie q̄ solet fieri extra formā statuti: facit haberi perinde ac si a principio fuisset examinata ꝛ sup ea pnūtiatū. ff. de dam. infec. pretoꝛ. §. si ꝯtrouersiā. Ad predicta qđ no. gl. in. l. j. §. si quis argentum. ff. deposi. de rei ven. item pompo. §. finali. ℭ Nunc ergo viso de duplici defectu. s. contrarietatis ꝛ incertitudinis videndum est de tertia: scilicet ineptitudinis. Et ista

3 si bene inspiciat̄ colligitur in quolibet dictoꝝ remedioꝝ. † Et primo in illo quo videtur agere vt fiat plena restitutio dotis ppter adulterium. Nam primo debuit agi ad separationem thori coraꝫ iudice ecclesiastico: vt in. c. plerūcꝫ. de donatio. inter virum. Quod cum factū non fuerit prepostera ꝛ per consequens inepta videtur fuisse petitio: sicut cum agitur peti. heredi. anteꝙ agatur querela: vt no. i. l. qui de inofficioso. ff. de inofficio. testamen. facit. C. de heredi. actio. l. vt debitum. extra de iud. c. exhibita. ℭ Secundo in eo ꝙ intentauit remedium. l. vbi adhuc. Nam non sufficiebat narrare ꝙ dictus maritus doteꝫ prefatam transtulerit de Pensauro Uenetias: ꝛ ꝙ ipse mercatur in mari ꝛ potest perdere: sed requirebatur vt diceret ꝙ iam inceperat aliquid perdere in mari: fm ea que no. Bar. in. l. si cōstante. q. principali. q. iiij. Et ita debet intelligi gl. que est eo. ti. l. ij. circa pn. in gl. que incipit. dixit q̄n. circa medium. ibi. sed q̄no ꝛc. cū ibi no. p Bar. qui videt̄ dicere ꝙ q̄n res mariti sunt in loco piculoso vt in mari: psumit̄ ꝙ efficiatur non soluendo. Nam est verū si incepit: al's secus. p ea que no. Bar. in. d. l. si cōstante. Itē narrari debebat qđ post ꝯtractum matrimoniū incepit mercari p mare: aut si prius ꝙ hoc ignorabat dicta dña: qđ cum factum non sit nō concludit: qꝛ si ante contractum matrimoniū sic faciebat ea sciēte ꝙ presumitur ex quo cū eo ꝯtrahebat. ff. de reg. iu. l. qui cū alio. ꝛ qđ ibi no. Sciebat vel scire poterat hoc euenire posse: ꝛ sic ei non prouidet̄ remedio dicte. l. ar. ff. de dam. infec. qui bona. §. de illo. vt in pos. lega. l. sis a quo. §. fi. facit. ff. de iure dot. l. promittēdo. §. si a debitore. C. de sponsa. l. si. no. Cy. in. d. l. vbi adhuc. in. iiij. q. facit. ff. loca. si quis domum. §. j. Licet ergo dicat ꝙ ex mutatiōe dicte dotis de pensauro venetias sit effectus deterioris cōditionis ꝛc. hoc non sufficit: quia de seipso apparet esse falsuꝫ per pͥdicta. ℭ Tertio inquātū expressit causas cōcludentes ad pstationeꝫ alimentoꝝ dūtaxat que sunt due. s. ꝙ fuit ab eo expulsa denuo per suos ipso approbante ꝛ ratificante. Item illa qđ ipsa nō intendit ire venetias sed stare in pensauro inter suos. Iste videnť satis cōcludentes. De prima patet ex notatis p Cy. in. l. qđ in vxo. C. de nego. gest. De scđa patet: qꝛ narrat ꝙ tpe cōtracti matrimonij maritus habitabat pēsauri: vnde poterat verisimiliter credere ꝙ in futurū debet habitare: ꝫ prius habitasset Uenetijs. ar. C. de ser. expoꝛ. l. moueor. ℭ Nec obstare videt̄ ꝙ narrat se iuisse postea cū eo Uenetias p qđ videt̄ cōsensisse dicte peregrinationi: qꝛ pōt respōderi ꝙ dictus cōsensus cū sit tacitus facto expressus nō verbis. C. de ꝯdi. insti. l. reph̄ēdēda. de legi. l. de quibus. nō operat̄ nisi quaten⁹ in eo perseuerat. p gl. ordi. que est in cle. sepe. de ver. signi. circa fi. que incipit. videt̄ ꝙ per plurale. que est no. ad hoc. Actus enim nostri volūtarij non porrigunt̄ vltra ꝙ gerant̄. C. de excu. tu. l. voluntarie. ne vxoꝛ pro marito. l. fina. de iti. actucꝫ priua. l. j. §. iulia. ꝛ qđ no. Bar. in auť. qui reꝫ. C. de sacro san. eccle. circa fi. igit̄ ꝛc. ff. de annu. leg. l. meuia. cum ibi no. per Bar. ꝛ per Cy. in. l. liberti liberteqꝫ. de ope. liber. ℭ Breuiter posito ꝙ in predicta narratiōe non esset ineptitudo: ꝛ ꝙ dicte cause concluderent ad petitionem alimētorum de quo tamen non disputo de presenti nihilominus deprehenditur

[a] ℭ Defectuꝫ libelli. Adde bal. in ꝯs. cccxxxviij. in. v. pte. qđ re⁹ absoluendus est ppter ineptitudinem libelli sal uo iure sempagēdi.

[b] ℭ Uel quasi. Qual'r aūt talis libellus tolerat̄. vide. d. Pe. phi. coꝛ. in consi. j. incip. in cā. in pn. in. ij. parte.

[c] ℭ Non admittitur. Uide bal. in cōs. xxv. j. j. parte. ꝛ ꝯs. ccccvij. eadem parte.

prehenditur ineptitudo in cõclusione: q2 non petũtur alimẽta cõdecẽtia fm quãtitatẽ dotis z cõditionẽ personarũ.iuxta.l.si cu3 dotẽ.§.finaũt in seuissimo.solu.ma.sed petitur integrũ interusuriũ dotis.s.decẽ pro cẽtenario tam pro tẽpore preterito quo nõ subijt onera matrimonij q̃ p futuro: q̃ cõclusio nõ procedit ex duplici capite. ¶ Primo quia nõ narratur nec cõstat q dictus maritus traficauerit pecunia3 dotalẽ tali modo mercãdo q tantũ emolumentũ perceperit annuatim de ipa. Licet eñ mercator traficet pecuniã in mercãtijs: possibile tñ est q dictam pecuniã dotalem alio modo inuestiuerit puta in emptionem prediorũ que nõ tantũ correspondent. vnde posito q maritus qui non sustinet onera matrimonij tenereť restituere integros fructus dotis.ar.l.fi.in prin.ff.de doli excep.solu.matr. insulã.§.vsuras. oporteret pbare q tot fructus percepit quot hic: nec probatur nec deducitur.s.q ipse dictam pecunia3 mercando traficauerit z q tantũ emolumentu3 perceperit.s.x.pro centenario: ergo zc.l.non hoc.C.vnde cog.cu3 simi.Cõstat nã q ratione more z tanq̃ interusuriũ peti nõ potest quia esset vsura.vt no.Barto.in.d.§.vsuras. Sed posset z deberet peti tanq̃ emolumentum perceptum z tanq̃ sine causa sit apud eũ cum onera matrimonij propter que lucrari deberet non sustinuerit.ff.de neg.gest.at qui.§.pe.z.l.finautẽ.§.j.Sed tali modo non petijt nec deduxit: ergo zc. ¶ Scdo quia non est verum q maritus non sustinens onera matrimonij teneatur restituere integros fructus dotis iam percepte. Quid eni3 si dos esset multum ampla cuius fructus sufficerent ad alendum tam virum q̃ vxorem. Nam puto q vxori statim separate sine sui culpa teneatur vir solũ ministrare expensas necessarias.vt in.§.finautem in seuissimo. Residuum vo retinere possit.qd patet: quia z econtra si fructus dotis non sufficerent immo etiã si nulla esset dos teneref tamen vir prestare integra alimenta si vxor sine sui culpa non esset in seruitio viri.vt no.in.d.l.q in vxorẽ. per Cy.ergo zc.si fructus excedunt alimẽta debet apud ipsum superfluũ remanere vt contrariorũ eadẽ sit disciplina.ff.de le. iij.l.fi.Nec aliqd expressum reperio in cõtrariũ vnde stabo simpliciter dictis doc. qui dicũt ipsum teneri ad alimẽta nõ plus. ¶ Nec ob.l.fi.de doli excep.z.d.§.vsuras. q2 fateor q marit9 qui nõ sustinet onera nõ põt repetere fructus dotis nõ recepte vt ibi. Sed fructus dotis recepte z a se perceptos nõ teneť restituere sed sola alimenta prestare vt dixi. Posito ergo q dictus maritus traficauerit dictã pecuniã z tantũ emolumẽtu3 percepit z q hec oia forẽt in libello deducta nõ tamẽ debuit peti totũ dictũ emolumentũ q forte trãscẽdit onus alimẽtorũ: sed cõdecẽtia emolumẽta tã pro preterito q̃ p futuro.vt.d.§.finaũt in seuissimo.z sic dictus libellus inepte cõcludit tã in isto articulo q̃ in precedẽti: q2 z cũ intentať remediũ.l.vbi adhuc.non debent peti in integrũ fructus dotis seu emolumentũ: q2 qd superest vltra alimẽta vxoris pertinet ad virũ: vt no.bar.in.d.l. si cõstãte.in vlt.col.ver.septimo qro.Sic ergo concludiť dictã dñam debere succũbere ex hoc capite.s.ex defectu libelli: processumq3 super eo agitatũ fore nullũ.de emp.z ven.c.cũ dilecti.z qd no.Cy.C.vt q desunt aduo.partiũ.l.j.z Ja.bu.C.de pcu. l.licet.z bal.C.de rei ven.domũ.z.l.actori.in fi.de iureiur.facit ff.si pars heredi.peta.l.non possumus.z qd no.in addi.spe.de act.seu peti.§.sequitur videre.in magna additione. ¶ Restat nũc videre de scdo articulo.s.de probatiõibus: super quo non oportet insistere: tũ q2 z si sufficiẽter facte essent nõ prodessent:
a ex quo defect9 ẽ in fundamẽto.s.in libello quõ ruẽte oĩa ruũt [a] que sunt super eo fundata.ff.de aqua plu.ar.l.hacten9.in fi.cũ l.se.qd vi aut clam.na3 origo.de excep.rei iudi.l.egi.z expresse in spe.de offi.iudi.§.deseruit.ver.quid si iudex. ¶ Scdo q2 vt plene prosecuti sunt alij dñi cõsulentes per singulos testes non est per eos probatũ aliquid de pertinẽtibus ad intẽtionẽ agen
4 tis.† Illud eñ qd pertinet ad totalẽ restitutionẽ dotis non est probatũ.s.q Frãciscus adultereť vel q teneret cõcubinas: saltẽ ante recessum vxoris ab eo q fuit necesse: ergo zc.ff.de ne.ge. cũ actũ.C.de proba.l.matrẽ tuã. Et posito q esset probatũ nõ prodesset ex alio: q2 corã ecclesiastico iudice prius erat agendũ ad separationẽ thori. Similiter id qd pertinet ad restitutionẽ non totalẽ sed ad consignationẽ dotis virtute.l.vbi adhuc nõ est probatũ.s.q Frãciscus post ɔtractũ matrimoniũ inceperit male vti sua substãtia: posito q esset probatũ q traficat per mare.nam hoc non sufficit nisi inceperit ibi perdere vt.s̃.dictũ est. ¶ Illud aute3 qd pertinet causa alimẽtorũ dũtarat puta q recesserit de domo mariti sine culpa z defectu suo: sed potius culpa et defectu mariti: vt quia expulsa aut male tractata: similiter nõ est probatũ sed bene videtur saltẽ sufficiẽter adminicula tũ: licet forte nõ directo probatũ q ipsa recessit furtim de domo mariti timore infamie que sibi dabať q maritũ toxicauerat: z q volebant eam tradere curie. vnde iustã habuit causam recedendi vt sanguinẽ suũ defenderet.ff.de bo.eor.l.i.Nec ppterea maritus fuit in culpa si credidit his que dicebanť cũ se venenatum sentiret z ita medici sibi asserebant. Unde non probata aliter veritate vterq3 videť habere iustã causam tam dicta dña de stãdo separata a marito.ar.de rest.spo.litteras. q̃ etiã dict9 vir de nõ retinendo eam si iustã causam suspicãdi habet. Quo qdẽ casu.s.qñ sine culpa vtriusq3 stãt separati dať p regula: vt si marit9 habeat dotẽ teneať ei pstare alimẽta: vel fm quãtitatẽ dotis si mulier h3 alia bona vel integra alimẽta si nõ h3: vt no. Cy.in.d.l.vt que desunt aduoca.partium. Laus deo.

¶ Consilium.lxvi.

1 ¶ Ex hoc cõsilio elicitur primo q papa põt causam laicalẽ inter duos laicos cõmittere l3 nõ sint de tpali iurisditiõe ecclesie: cũ ei narrantur talia vera ex quibus põt iudex existere.s.oppressio: paupertas: z q non potest consequi iustitiam a laicis.
2 Scdo q l3 cõsiliũ sit inferior papa tñ põt talẽ causam cõmittere simplr z de plano zc.licet legat9 cardinalis nõ possit: q2 sede vacãte gerit vices pape z vices vniuersalis ecclesie cũ autoritate pape est congregatũ: z de pertinentibus ad fidem disponit.
3 Tertio habes q delegatus a concilio subdelegat alteri cu3 eadem clausula simpliciter zc.
4 Quarto q plebanatus in pluribus partibus est dignitas: z dignitas efficitur tam consuetudine q̃ constitutione.
5 Quinto q ex quo cause prophane expediũtur in ecclesia per ecclesiasticum iudicem processus non est nullus.
6 Sexto habes q ecclesia existẽs in suburbijs ciuitatis dr esse in loco insigni adeo q cõmissio fieri potest tali plebano ecclesie.
7 Septimo habes q videlicet citatio delegati z subdelegati fctã ad oẽs z singulos actus vsq3 ad sniam diffinitiuã inclusiue maxime cum in rescripto data sit ptãs citandi per edicta.
8 Octauo q appellare non potest taliter citatus elapso tempore dato ad appellandum alio non apparente.
9 Nono habes q delegatus cum clausula appellationis remota si se delegat non in totum vices suas retinet sibi iurisditionem appellationis ita q ad ipsum non autem ad Papam appellatio debet interponi.
10 Ultimo q de iure canonico non valet appellatio alternatiua nisi infra.xx.dies eligatur ad quem.

In christi nomine amẽ.

¶ Dubia suprascripta multa sunt z q̃plura venirent plenius examinãda: tamẽ circa ipsa breuiter vt
1 potero ptractabo vtplurimũ pcõclusiões clare ponẽdas.† Et veniens ad primũ prima facie videť dicendũ q q2 iurisditiões spirituales z tẽporales sunt diuerse.de iudi.nouit.qui filij sint legi.per venerabilem.z quia non intẽdit dominus papa mittere falcem in messem alterius.vi.q.iij.c.j.elect9 ven.in primo vt probatur in iurib9 predictis. Et isti Daniel agens z ser Dominicus reus sunt laici nec de terris ecclesie: nec est als cã spũalis vel ecclesiastica matrimonalis decimalis vsuraria vel filis: sequitur q dñs papa pdictor nõ fuit iudex: vñ cõmittere nõ de
b buit z seu nõ potuit[b]. Tñ nõ obstan.pdictis dicendum q dñs Papa dictã causam cõmittere potuit z debuit prout fecit attẽtis presuppositis z narratis multis apostolicis antedictis. Nã ad fundandum primo loco iurisditionem iudicis sufficit talia in libello narrari que si essent vera iudex talis corã quo petitur trahi reum iudex existeret.z no.in.c.cũ sit.de fo.cõpe.z qd no. Inno.i.c.roma.§.cõtrahẽtes.sup vbo cõtractibus.e.ti.hodie li.vj.z gl.in cle.dispẽdiosam.de iudi.sup ver.vsur.vbi dicit ad ppositũ q satis est q forma petitionis concludat causam esse vsurariã vt conueniri possit laicus corã iudice ecclesiastico fm formã illius cle. In casu aũt nostro in lrĩs aplĩcis narrať ipm Danielẽ p ipsum ser Dñicum bonis ad eum spectãtibus fuisse denudatũ z diu sic extitisse: ita q oportuit eum quasi mendicũ p aliena territoria euagari: iudicesq3 ciuitatis Lucanẽ pĩ Danieli iustitiã ministrare neglexerunt. Itẽ q in ciuitate Lucana ppter potentiam ipsius ser Dñici ipsum cõuenire secure nõ poterat. ¶ Ista eñ sunt talia ex quibus infert iurisditio domini Pape cõtra dictũ ser Dñicũ.lxxxvij.di.eos q̃.de fo.cõpe.ex pte.z p Inno.de offi.deleg.significãtib9. Hic vo cõcurrũt plura. Quia iste Daniel est oppssus z quasi mendicus z extra patriã suã posit9. Itẽ spoliat9. Itẽ iudices seculares seu iudex secularis ppter potentiã partis aduerse neglexit facere iustitiã. Ex quibus cõcludiť iudicẽ ecclesiasticũ scilicet Papã potuisse adiri: vt probãt iura superi9 allegata.z p doc.z qd no.in.c.nouit.de iudi. Itẽ qd dicit glo.in.c.si cleric9 laicũ.de fo.compe.q Papa siue iudices seculares sint negligentes siue nõ: cõcedit quotidie litteras clericis cõtra laicos.ad qd facit qd habeť in c.fi.de iudi.z de resti.in inte.consitutus. Et q2 talis Pape iurisditio faciliter prorogatur cum sit vicari9 Jesu christi cui9 est

a ¶ Ruñt. Adde domi. Pet. pbi.cor.in cõsil. cclxxvij.incipiẽ. post.in lrã. B. in.iij.parte.

b ¶ Nõ potuit. Adde que habẽtur per.d. Alex. de imo.in ɔsilio lxxix.in.iiij.col. in prima parte.

terra orbis terrarũ & vniuersorũ qui habitãt in ea. psal. xxiij. et
de deci. tua. xvj. q. ij. in ecclesiastico. Ad qd facit qd no. Inno.
multum plene & bene in. c. licet ex suspecto. de fo. compe. vnde
ostendit clare vnde tanta papalis potestas procedat: vt ibi no.
¶ Concluditur ergo q dicta commissio per papam factam de
causa prefata fieri potuit vt facta fuit.

2 ¶ † Ad scdm dub. quo queritur an cõcilium sic potuerit successi-
ue cõmittere vt fecit &c. Et circa istum passũ videretur primo
q conciliũ nõ potuerit & maxime in litteris cõcilij apponit illa
clausula q simplr & de plano &c. posset pcedere talis iudex. Nã
licet dictã cõmissionẽ & delegationẽ Papa potuerit facere: qr
princeps & supremus est & supra concilia. de elec. significasti. vn
de cum concilium p consequẽs sit inferior Papa: & lex superio
ris p inferiorem tolli non possit. in clemen. ne romani. in prin.
de ele. videt q cõcilium cõmittere nõ potuerit: maxime cũ illa
clausula simplr & de plano &c. Nam etiã cardinalis legatus de
latere missus: nisi hoc in sua legatione haberet in spãli mãda-
to causam cõmittere nõ posset cũ illa clausula simplr & de pla-
no: cum illud spectet ad summũ principẽ: vt no. & ponit gl. in. c.
fi. de here. li. vj. Sed predictis nõ ob. dicẽdũ q cõciliũ genera-
le hoc potuit. nã cõciliũ generale sede vacãte gerit vicẽ pape: qr
gerit vicẽ vniuersalis eccl'ie maxie ex quo est cõgregatũ autori-
tate pape vt fuit in cõcilio cõstã. facit. xvj. di. c. j. & ij. vbi de reue
rentia & autoritate ex ipsorũ cõgregatione. iiij. conciliorũ ptra-
ctatur. Si eni sup his que spectant ad fidẽ disponit cõcilium
generale maxime tali autoritate cõgregatũ quãto magis de
talibus inferioribus. hoc pbãt cano. xvij. di. regula. & c. se. & c. cõ
cilia. cũ. §. se. Unde cõcludit q non solũ dictã causã sic simpli
citer & de plano pertractãdã cõmittere potuit sed maiora sicut
fecit dicta sede apo. vacante: et cũ esset autoritate pape primo
presidentis cõgregatũ: & quia gesta per ipsum cõcilium dñs nr
papa Martinus dicit approbasse: & qr concilium psequitur q
Joannes papa fecerat & iam inceptũ erat vt videlicet cã reassu
meret in eo statu & p illã formam pcederet prout p litteras apo
stolicas primo fuerat mãdatũ. Ex quibus infert ad dubiũ ime-
3 diate elicitũ: videlicet an licet hoc potuerit cõciliũ. † Anqd ab-
bas iudex delegatus sic dat a cõcilio potuerit hoc subdelega-
re. Et circa hoc nõ est standũ. Nam delegatus principis habet
a iure q possit subdelegare iurisditionẽ & ptãtẽ quã habet: vt
C. de iudi. a iudice. de offi. dele. pastoralis. & c. qm. nisi esset ele-
cta industria persone sue: vt in. d. c. qm. Sed cũ iura loquantur
generaliter q possit cõmittere suas vices intelligunt & debet in
telligi de oi sua ptãte: quia qui oẽ dicit nihil excludit. de maio.
& obe. solite. xix. di. si romanorũ. ergo totã iurisditionẽ subdele-
gare videt posse si vult. Et sic cũ illa qualitate quã habet trãs-
fundit in subdelegatũ nisi inquãtum preiudicaret ptãti supio-
ris. iuxta no. in. c. sup qõnum. §. porro. de offi. dele. volunt ergo
iura q subdelegatus in cognoscẽdo & pcedẽdo illã iurisditionẽ
habet quã hz delegat nisi in his que sibi delegat reseruasset
vel reseruaret. vt in. c. delegat. de offi. dele. li. vj. Et si cõtrariũ
diceret sequeret absurdũ: videlicet q delegatus sic datus a pa-
pa cũ clausula simplr & de plano &c. nõ posset vices suas subde
legare: qd tamen vt. s. dixi cõcessum est sibi a iure. Probo. Nã
talis delegatus sic dat nõ potest procedere ordine iuris nõ ser-
uato nisi partibus cõsentiẽtibus. vt in cle. sepe. de ver. sig. no.
prope fi. ergo nõ posset subdelegare nisi cõsentiẽtibus partib:
qr fm opi. cõtrariã subdelegatus nõ posset cognoscere simplr &
de plano &c. sed seruato ordine iuris. sed delegatus illũ ordinẽ
seruare nõ põt nisi vt dictũ est partibus cõsentiẽtibus: ergo nõ
põt subdelegare: qr sic per indirectũ & per aliũ faceret actũ quẽ
per se sine cõsensu partiũ facere non põt. Cõcludit ergo q sub-
delegare potuit, nec enim illa clausula q simplr & de plano &c.
apponit per delegatũ & virtute ptãtis: sed apponit a principe
& autoritate principis mediãte delegato qui subdelegat sub-
delegatus hoc facit ex dispositiõe iuris cõis volẽtis delegatũ:
cuius industria pncipaliter nõ est electa posse subdelegare. Et
sic eo modo quo apud ipsum delegatum causa erat tractanda
& cognoscẽda sic apud subdelegatum. probat optime. c. statu-
4 tum. §. in nullo quoqz. de rescrip. li. vj. ¶ † Ad tertium dubiũ
quo dubitatur an abbas potuerit subdelegare dicto domino
christoforo quia plebanus cum nõ videatur q sit in dignitate:
quia si verum esset q non esset in dignitate subdelegatio nõ va
luisset. per. d. §. in nullo quoqz. in. d. c. statutum. de rescrip. lib.
vj. Sed cõtrarium est verũ tam in facto q in iure: nam in parti
bus tuscie notorium habet q plebanatus dignitas reputatur.
Et omnes dñi tanq habẽtes dignitatẽ tales plebani vocant.
Et sic in cõmissionibus a sede apo. factis in partibus tuscie a
tempore cuius cõtrarij memoria non existit obseruatum. Et di
gnitas non solũ dicitur illa que a iure cõmuni recipit nomẽ di
gnitatis: sed etiã illa que ex cõstitutione vel cõsuetudine digni
tas appellat. vt no. in. c. j. de cõsue. li. vj. maxime p Archi. Pre
terea hoc est de iure cõi q plebanatus dr & reputatur nisi cõtra-
rium ostendat. hoc probat clare tex. in. c. cum ab ecclesiarũ pla-
tis. de offi. ord. vbi fit mẽtio de plebano sancti Pangratij flo-
ren. dioc. qui simpliciter sine alia qualitate vel determinatione
dicit vnde pcedat sua iurisditio. dicit text. illum habere iuris-
ditionem. habent em plebani capellas et clericos inferiores in
suo plebanatu. qui quidem inferiores clerici in baptismate et
nõnullis alijs ad plebanum habẽt recurrere. Et multas habẽt
preeminentias tales plebani & nõ simplr vt alij rectores paro-
chialium ecclesiarũ vocantur sed sua noie domini. vt. s. dixi.
vnde iste subdelegat nõ vocat simplr pres byter Christoforus
plebanus &c. sed dr & vocat dñs Christoforus plebanus. & vbi
in quibusdam locis vocantur archipres byteri: vt de offi. archi
pres by. vt singulariter. qui dicunt esse in dignitate. vt probari
videt in. d. c. vt singulariter. in glo. vlti. ibi. in partibus tuscie
vocantur plebani. Nec põt negari quin tales archipres byteri
& p cõsequẽs plebani q idẽ existũt habeãt psonatũ: vt in dictis
iurib. & c. dudũ. de elec. Et talibus delegant etiam cause a se-
de apo. vt i. d. c. statutũ. circa prin. de rescrip. li. vj. Preterea gl.
in. c. deliberatiõe. de offi. deleg. li. vj. sup ver. ecclesias. circa me-
dium hoc sentit q plebanatus est dignitas. Preterea vbi sunt
canonici in ecclesia & plati nõ est dubiũ q talis plat qui est in
ecclesia collegiata dicit habere dignitatẽ. iuxta no. in. c. quan-
5 to. de offi. ordi. & in. d. c. cũ ab ecclesiarũ. eo. ti. ¶ † Ad quartum
dubiũ an dicta causa qr pphana potuerit agitari & tractari in
ecclesia &c. Dicẽdũ q istud dubiũ est honestũ sed nõ concludẽs
ad nullitatẽ cause vel iniustitie. Nã lz. c. decet. de imuni. eccle.
lib. vj. videat innuere q in ecclesijs causarũ etiam litigiorũ tu-
multus debeat cessare: qr in pace factus est locus: & p cõsequẽs
ei cultus debet esse cũ debita veneratiõe trãquill & pacificus.
& ponderandũ est q tex. dicit decet: qd verbũ importat honesta
tem nõ necessitatẽ. vnde pter hoc nõ diceret snia nulla: qr li-
cet hoc posset prohiberi ne fiat: factũ tñ valet & tenet. iuxta no.
in. c. dici. vide. x. di. & in cle. j. de iurepatro. postea tex. ibi prohi
bent causas p iudices seculares ibi agitari: nõ aũt phibẽt agi-
tari per iudices ecclesiasticos. vnde videmus q iudices ordina
rij ecclesiastici in ecclesia locis cõgruis & tpibus debitis etiam
causas prophanas inter clericos & laicũ et clericũ audiunt. Er
go iudices delegati qui vicem propriã gerunt: et maiores sunt
ordinarijs: vt de offi. deleg. sane. idẽ potuerũt. & quia eis cõmit-
titur respectu ecclesiarũ suarũ seu dignitatum in qbus residere
debent: ergo ibi audiant. in tex. illo in. c. decet. vt dixi tollit du-
bium dũ dicit iudiciũ seculariũ processus. Preterea cause pau-
perum & oppressorũ sunt cause ecclesiastice & de foro ecclesiastico
sicut em dicimus q pdia ecclesiarũ sunt res ecclesie: & quãdo in-
uadunt vel rapiunt sunt de iudicio ecclesiastico: vt de foro com
pe. cũ sit ita. Cause pauperũ vel oppressorũ sunt de foro ecclesia-
stico. vt in. d. c. significantibus. p Inno. & Jo. an. de offi. deleg.
6 & in. c. ex tenore. de foro cõpe. ¶ † Ad qntũ videlicet q cogno-
uit in illa eccl'ia dio. fesulan. q nõ videt esse in loco isigni valeat
iudiciũ. Et videt q nõ. p ea q habent in. c. statutũ. §. sancim.
de rescrip. li. vj. ¶ Ad hoc dicẽdũ q ille dñs Christoforus sub-
delegat erat dat in dioc. fesul. vbi erat plebs sua & sic fuit da-
tus fm dispositionem. §. in nullo quoqz. Et in dicta dio. fesul.
est dicta ecclesia vbi dict dñs Christo. posuit suũ tribunal que
ecclesia est iuxta ciuitatẽ Florẽtie: & cõfinat taliter q ibi potest
copia peritorũ haberi. vnde satisfactũ est illi. c. volens prouide
re partibus litigãtibus: vt possint habere copiam procuratorũ
aduocatorũ & aliorũ i talibus peritorũ. & ita tenet glo. in. d. c. sta-
tutum. sup ver. locis. dicẽs q sufficit q prope illum locũ sint
periti. hoc probat Guil. spec. de citatiõe. §. j. ver. sed que loca.
& glo. q est in. d. c. sup ver. ciuitatibus. dicit idẽ si in suburbijs.
Et talis ecclesia dr esse in suburbijs cũ sic possit copia peritorũ
haberi. Et sic semp seruatũ fuit in ciuitate Florẽ. in causis com
missis a se. apo. in dio. fesul. Un a tali obseruantia nõ est recedẽ
7 dũ. ff. de leg. minime. † ¶ Ad sextũ dubiũ: videlicet an dict iu
dex delegatus prim & demũ subdelegatus sic. vt. s. dr dat po-
tuerint citare ad oẽs & singulos actus &c. etiã ad diffinitiuam
sententiã inclusiue: ita q ad oia pfata sine alia citatione arcta-
tionis citatus videat. ¶ Ad hoc dicendũ & respondendũ p no.
per Jo. and. post Inno. & alios in. c. auditis. de procu. in. c. con
suluit. de offi. deleg. & in. c. eũ qui. de dolo & cõtu. lib. vj. in glo. &
sup ea. vbi cõcludũt doc. q iudex dat ad causam põt citare ad
respõdendum libello & successiue ad oẽs & singulos actus vsqz
ad sniam inclusiue. Et talis sic citatus ex quo nõ comparet in
primo actu nec postea successiue reputabit contumax. vnde po
terit iudex procedere in cã etiã ad sententiam diffinitiuã inclu-
siue ipso vlterius nõ citato: & maxime fm Host. ex quo in dicta
citatiõe fuit apposita clausula cõminatoria: illa videlicet q si
non venerit

non venerit tunc dictus iudex ⁊ ipsius contumacia non obstā-
te procedet ad actus predictos ⁊ ad sententiā diffinitiuā ipso
vlterius non citato. Et est ratio: quia talis sic citatus videns
formā citationis ⁊ ad quid citat̃: scit se ad oīa citatū: ⁊ iudicis
intētionē non cōparendo per se vel legitimū respōsalem nec se
excusando videt̃ totaliter iudicē cōtēnere. Et est simile qđ dici
mus de illo qui ab iterlocutoria iudicis appellat ⁊ recedit: qꝛ
iudex q̄ nō defert appellatiōi ꝓcedit ad vlteriora ipo ad actus
singulos vlteriꝰ nō citato: qꝛ ille videt̃ sic appellādo vel recedē
do dicere ⁊ quasi protestari ꝙ amplius corā illo cōparere non
vult. vnde pōt iudex ꝓcedere ad actus qui in contumacia fieri
possunt: vt est in. d. c. euꝫ qui. de do. ⁊ cōtu. li. vj. si licet vt ibi di
cit glo. quis sit contumax in vno actu non intelligatur contu-
max in alio. Hoc est verū qn̄ sic citatus est ad vnū actuꝫ: secus
qn̄ sic fuit citatus ad oēs. Et talis citatio ad omēs ⁊c. maxime
habet locū qn̄ sic per edicta quis esset citādus cū per potentiā
⁊ timorē aliter q̄ per edicta difficiliter citati posset vel nō pos-
set. Quia tunc magis est excusabilis talis citatio generalis: ne
sic pro singularis actibus semper per edicta talis citatio fieri
deberet vel oporteret. Et qꝛ in partibus tuscie in curijs ecclesia
sticis etiā sic seruat̃. Fuit ergo iste taliter citatꝰ tam per primū
iudicē delegatū qui defunctus est q̄ postea per subdelegatū da
tū a scđo iudice: vnde dicta arctauit citatio. ¶ Ad septimū du
bium attētis maxime narratis in illo dicendū ꝙ licet in certis
nō certis locus sit cōiecturis. ff. de verb. ob. cōtinuus. §. cū ita.
Et in isto casu propter verba in litteris apostolicis ⁊ sacri cōci
lij apposita ꝙ per edictū. s̄. valeat citari. In quibus litteris di
cit̃ ⁊ vult papa ꝙ tales citatiōes sic de tali per edictū facte per
iudicē arctēt ac si dicto Dñico insinuāte ꝑsonaliter ⁊ presentia
liter extitissent. Idē est de iure cōi dispositū: vt in cle. i. de iudi.
ibi. ac si ad eos personaliter peruenissent ⁊c. vnde infert̃ ꝙ ista
non solū est presumptio iuris cui oīno debet stari nisi euidenter
de cōtrario fuerit ostēsum: sed est presumptio hoīs ⁊ iudicis. s̄.
a dñi pape sic volētis[a]. Et forma litterarū est attendenda. de re
scrip. cū dilecta. Et tenor priuilegiorꝫ est attēdēdus. de priui.
porro. vnde ex quo ī talibus locis insignibꝰ ⁊ vicinis talia edi
cta fuerūt posita: insurrexit talis ꝓ̄sumptio ꝙ ad ipsiꝰ ser Dñi
ci notitiā prolatio talis sententie peruenit. Et maxime cōcur-
rētibus tot ⁊ tātis de quibus. s̄. in formatione dubij ⁊ in pūcto
ponunt̃. qꝛ que nō prosunt singula multa iuuāt. de testi. preteri
ta. de pigno. illo vos. ⁊. c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. in quibus ex
diuersis actibus insurgit vna presumptio ex qua inducitur effe
ctus de quo querit̃. Ex quibꝰ infert̃ ꝙ dicte prolatiōis sentētie
dictus ser Dñicus habuit notitiā ⁊ habere oīno presumit̃ nisi
probaret ꝯtrariū: vt qꝛ in remotis ꝑtibus existebat tꝑibus illis
vel aliud simile: vt no. xvij. q. ij. si quis incognitus. ⁊ qui matri
8 mo. accu. pos. cū in tua. ¶ † Ad octauū dubiū veniēdo: videli-
cet an dictus ser Dñicus vel eius ꝓcurator potuerit appellare
sic quasi post duos annos elapsos approbata sit dicta sentētia
cū asserat se priusignorasse. Et breuiter nō stādo per ꝓ̄dicta sol
uit dubiū prefatū: qꝛ iste nullatenus est audiēdus sic appellās:
qꝛ cū sit per edicta in locis publicis. vt. s̄. tactū est. sic fuerit cita
tus ⁊ habeat̃: vt. s̄. dictū est ac si personaliter fuisset inuentus ⁊
citatus nō cōparens habetur pro manifesto vel saltē pro vero
cōtumace qui nō appellat. vt in cle. vnica. de do. ⁊ cōtu. igit̃ nō
audiēdus. Itē qꝛ a die ꝓlatiōis sentētie infra. x. dies dꝫ appel-
lari qui currūt de momēto ad momentū. ij. q. vi. anterior. de re
iudi. ꝙ ad cōsultationē. de appel. cōcertatiōi. Iste ergo ifra di
ctū tꝑs nō appellauit: ergo nō est audiēdus nisi ostēderet eui-
dēter causam quare ad ipsum dicte sentētie notitia venire non
potuit vt. s̄. dictum est: quia sue assertioni contra talem citatio
nem per edicta ⁊ presumptionem iuris q̄ ad euꝫ peruenerit: nō
9 statur. vt no. in. d. clemen. j. de iudi. ¶ † Ad nonum quo queri-
tur an quia dictus dñs zanobius subdelegauerat dicto domi-
no Christoforo vices suas non in totum an potuerit appellari
ad Papam omisso domino zanobio iudice delega. prefato.
Ad istud videtur primo dicendum ꝙ sic: quia ad dominū pa
b pam appellatur obmisso quolibet medio[b]. vt. ij. q. vj. quotiēs.
et. c. ad romanaꝫ. ⁊ no. in. c. dilecti. de appel. Sed contrarium
videtur dicenduꝫ ⁊ tenendum in casu isto quādo. s̄. delegatus
subdelegauit non in totū. Et maxime quando talis delegatus
erat datus cuꝫ clausula appel. remota ⁊ dico maxime cū clau.
ap. re. per ea que not. Ioan. and. in. c. vt debitus. super glos. ꝙ
si delegatus subdelegat vices suas nō in totū ⁊ cōtingat appel
lari a tali subdelegato: tunc nō ad Papā: sed ad ipm delega-
tū debet appellari. vt no. in. c. sup q̄stionū. §. porro. in gl. maxi
me ⁊ sup ea. ⁊ eo. ti. subdelegatus lib. vj. Cū ergo in casu nr̄o
dñs abbas de mōte scalarꝫ delegatus nō in totū subdelegaue-
rit dicto dño Christoforo plebano dictā causam q̄ erat sibi com
missa cū clausula ap. re. seq̄tur ꝙ nullo mō debuit appellari ad
Papā: sed ad ipsum dñm abbatem delegatū: qđ qꝛ nō fuit fa
ctū talis appellatio est nulla. Et si Papa sciuisset alteri non
cōmisisset. ⁊ est ratio vt no. doc. in dictis locis: qꝛ ille qui appel
lat a tali iudice subdelegato ad papā non querit aliud nisi ꝙ
talis delegatus agnoscat: quia papa per se nō cognoscit vnde
frustra petit qđ intus habet. habet em̄ delegatū cuius iurisdi-
tio durat: qꝛ subdelegauit non in totū ergo ad illud accedat ꝙ
ad hoc nō fecit appellando ad papā ⁊ nō ad eūdē delegatū nō
valuit appellare ad papā. Et vt ꝓ̄dicitur si pape de hoc facta
fuisset mētio alteri non cōmisisset: cum non sit sue intentionis
10 facere cōtra iuris dispositionē. † ¶ Ad decimum ⁊ vltimū que
situm in quo queritur an cuꝫ dicat̃ ꝙ appellatio fuerit alterna-
c tiua: talis appellatio valuerit[c]. Et ad hoc aduertendum ꝙ li
cet de iure ciuili valeat appellatio alternatiua: tamen de iure
canoni. nō valet nisi infra tꝑs. x. dierum infra quos poterat ap
pellare eligat talis appellans ad quē specifice ⁊ specialiter vo
luerit appellare: vt iste clare probant̃ tam in gl. q̄ super ea. de
offi. delega. si is cui. ⁊ in regula in alternatiuis. de regu. iur. lib.
vj. in. q. ibi posita. Cum vt. s̄. in pūcto in dubio prefato forma-
to dicitur ꝙ iste appellauit die. xij. maij. in dicta forma altera:
⁊ die primo Iunij notificauit Danieli non aliter eligendo ad
quem appellare volebat. nec elegit predicta ad quē specialiter
appellabat. Et etiam si tūc elegisset nō iuuasset quia erant ela-
psi. x. dies vt apparet ex facto. nec releuat recursus quem post-
ea dictus ser Dñicus dicitur habuisse ad Papā. Cuius occa-
sione dominus Papa cōmisit auditori dictam appellationis
causam: quasi sic videat̃ elegisse ad quē appellabat: quia istud
non releuat cū vt ꝓ̄dicitur hoc factum fuerit nedum post. x. dies
sed per plura tempora. Et qꝛ talis impetratio ⁊ tales littere sic
super dicta appellatione impetrate fuerunt surreptitie: cum in
illis de ꝓ̄dictis nulla facta fuerit mētio. de rescrip. sup lr̄is. Et
quibꝰ cōcludit̃ ꝙ in dicta ipetratione ⁊ rescriptiōe ad appellā-
dum ⁊ cōmissione sic super appellatione auditori facta: multa
de quibus. s̄. est tactū fuerit tacita que debebat exprimi dicta
cōmissio fuit surreptitia ⁊ sic in nulluꝫ preiudiciū dicti Danie
lis debet operari effectum. Laus deo.

a ¶ Volentis. Adde que habē tur p Bal. ī ꝯsi. cccli. i. v. parte.

¶ Consilium. lxvij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio dꝛ ꝙ stāte statuto ꝙ istra guarētigiata mit
tant̃ executioni: ⁊ stāte statuto ꝙ in causa dotis procedat̃ sum-
marie ⁊c. ꝓcurator mulieris qui petijt tenutā in bonis quondā
mariti possessis per tertios possessores tanq̄ perperā agens
debet in expensis condēnari vt de suo soluat qꝛ debebat offerre
libellū sup hypothecaria: maxime cuꝫ possessores id petijssent
intendentes ostendere de potioribus iuribus.

b ¶ Medio. Vide Bal. ī cō-si. xcix. in. iij. pte.

In christi nomine amē.

¶ Viso quodā processu verboso ⁊ pleno verbis in-
utilibus plusq̄ de substātia facta corā potestate ca-
stri Montis sancti Sauini inter dñaꝫ Bartholomeā filiā dñi
Guidatij ⁊ vxorem olim Ioānis diucini seu eius procuratorē
petentē ex parte vna: ⁊ Guidonem bianchi ⁊ Nānem eius fi-
lium: ⁊ Angelum cioni ⁊ eos seu se defendētes aut cōtradicto-
res ex altera der sup adoptione tenute cuiusdā possessionis seu
petie terre quā ꝓ̄dicti cōtradictores asserūt se tenere ⁊ possside-
re titulo ⁊ bona fide: ⁊ protestati sunt nō debere dari tenutam
dicte dñe sup dicta petia terre: prefata v̄o dña seu eius procura
tore cōtrariū asserēte ⁊ petente sibi tenutā ī ea dari v̄tute instr̄i
guarētigie qđ habet cōtra dictū Io. olim eius maritū ⁊ eiꝰ bo-
na: ⁊ asserente dictā petiā terre fuisse dicti quondā Ioannis eiꝰ
mariti ⁊ sibi fore hypothecatā ꝓ dotibus suis: ⁊ se esse oībꝰ alijs
creditoribus potiorē ⁊ posse eam a quolibet possessore aduoca-
re super eo ꝙ queritur que sint vel esse debēt partes iudicis seu
dicti domini ꝑtātis in sententiando: visis oībꝰ actis ⁊ actita-
tis ⁊ monumentis hincinde productis ⁊ mihi transmissis ego
Pau. de ca. vtriusqꝫ iuris doc. super hoc assumptus a prefato
dño ꝑtāte montis sancti Sauini de cōsensu partiū dico ⁊ cōsu
lo partes ipsius dñi ꝑtātis esse in ꝓnūtiando ꝓ parte dicte dñe
seu ꝓcuratore eius male fuisse ⁊ esse ꝓcessum dictosqꝫ ⁊ eos seu
defensores aut cōtradictores fore ⁊ esse absoluendos ⁊ eos ab-
soluere a dicto processu tanq̄ inordinato ⁊ inutiliter facto par-
tēqꝫ aduersam seu procur. eius suo noīe in expensis legitime fa
ctis cōdēnandum. Eo quia iste dicit̃ magis fuisse defectus pro
curatoris q̄ dicte dñe que nō censet̃ in generali mādato sensis-
se vt dictus ꝓcurator supuacaneam ⁊ inordinatam litem moue
ret ⁊ ideo venit ipse procurator in expēsis cōdēnandus ⁊ de sua
bursa soluere debet. C. de admi. tu. l. nō est ignotū. ⁊ no. in spe.
de execu. sen. §. sequit̃. v̄. qđ si ꝓcurator. ⁊ bar. ī. l. iiij. ī ꝑn. ff. de
re iudi. ⁊. l. j. §. si procurator. si quis ius di. nō obtē. ⁊. l. qui soli
dum. §. etiaꝫ de lega. ij. ¶ Qđ aūt dictus processus sit perperā
factus patet: qꝛ postq̄ illi protestati fuerunt ꝙ in illa terra non

c ¶ Valuerit. Vide bal. ī ꝯsil. cccxx. in. iiij. pte. ⁊ do. Alexan. de de imol. in cōsil. clxxj. in. ij. col. in ij. parte.

fieret nouitas: nec cõcederetur tenuta: quia intendebãt eaꝫ de
fendere aduersus dictam dñam ⁊ quãlibet aliã personã ⁊ tanꝙ̃
tenẽtes iusto ⁊ legitimo titulo nõ debuit dictus procurator vl-
terius procedere per viam executiuã petendo in ea dari tenutã
⁊c. sed debuit dare libellũ sup hypothecaria prout dicti posses-
sores petebãt eis dari offerentes separatim eidem respondere.
C. de litis contest. aut. offeratur. ff. de edẽ. l. j. in prin. iuncta. l. si
pacto quo penaꝫ. in fi. C. de pac. de execu. rei. iudi. l. j. de seque
1 stra pecu. l. j. ¶ † Nec quicꝙ̃ facit in cõtrariũ statutũ de guarẽ-
tigia: qꝛ illud deponit vt instrumenta guarẽtigie mittant̃ exe-
cutiõi ꝯtra debitores ⁊ eorũ heredes ⁊ bona ipsorũ. Et merito
qꝛ ipsis debitoribus factũ est preceptũ guarẽtigie ꝙ ligat eos ⁊
eoruꝫ heredes. ¶ Sed isti possessores nec sunt debitores dicte
dñe in dicta dote nec eis factum fuit preceptũ guarentigie nec
sunt heredes debitoris nec possident bona debitoris. Posito
eñ ꝙ ista res semel fuerit mariti ⁊ sic adhuc sit hypothecata ꝓ
dote vt asseritur ⁊ per consequẽs possit ab eis vendicari per hy
pothecariã. l. si fundus. §. in vendicatiõe. ff. de pigno. at tamẽ
vendicatio quecũqꝫ nõ presupponit possessorẽ obligatũ. insti.
de act. §. j. ff. ad exhibẽ. l. de eo. §. fi. ¶ Item non obstante iure
hypothece potuit Joãnes alienare ⁊ dñium trãsferre. ff. de vsu
fruc. locum. §. proprietarius. de vsuca. l. iusto. §. non mutat. de
pigno. l. j. §. cũ prediũ. de pigno. act. si cõuenerit. §. si fundus.
¶ Cessant ergo cõtra dictos possessores verba statuti predicti
ex quo non sunt isti debitores dicte dñe. Nec ista res quaꝫ possi
dent est debitoris sed ipsorũ. Posito non tamen concesso ꝙ es
set hypothecata: ⁊ per consequẽs cessat ipsi⁹ statuti dispositio
que est vt possit procedi via executiua. Et sic remanemus in di
spositione iuris cõmunis que est vt procedatur regulariter via
ordinaria. C. de iudi. l. iudices. iũcta. l. hos accusare. §. oĩbus.
de accu. de dã. infe. l. iiij. §. totiẽs. Preterea posito ꝙ posset pro
cedi via executiua etiã cõtra tertium possessorẽ: ipso tñ cõparẽ-
te ⁊ potiora iura volente ostendere debet audiri ⁊ vlterius non
debet procedi: ⁊ ille postea obtinere debet qui potiora iura ostẽ
deret: vt clare probat̃ in fi. C. de edic. diui adri. tol. l. edicto. cuꝫ
ibi plene no. maxime per Bar. Nam ex testamẽto non abolito
non cãcellato proceditur via executiua: ⁊ tamẽ tertio cõparen-
te locũ habet qđ dixi vt ibi pꝫ. Non sic põt allegare meliora iu
ra ipse debitor: ⁊ ideo non potest sic impẽdere missionẽ vel eius
executionẽ. ¶ Item non ob. statutũ ꝙ aliter ꝙ̃ in causa dotiũ
debeat procedi summarie ⁊ de plano ⁊c. Nam istud statutũ nõ
fuit mihi transmissum. Et posito ꝙ esset: nil ad rumbum: tum
quia deberet intelligi. s. contra obligatos ad dotem ꝙ hic non
est. Et posito ꝙ comprehẽderet etiã possessorẽ rerum hypothe
catarum pro dote: aliud est posse procedi summarie ⁊ de plano
⁊c. Aliud via executiua. Nam primo modo licet non detur li-
bellus in scriptis: datur tñ aliqua petitio. Et licet nõ fiat cõte
a statio: fit tñ aliqđ ꝙ cõtestationẽ habet: qꝛ audit̃ cõtradictio[a]
et datur copia defensionis: vt in cle. sepe de verbo. signi. que
oĩa cessant in via executiua. vt patet in Spe. de execu. sen. §. bre
uiter. in prin. ¶ Concludo ergo ꝙ nec virtute statuti si qđ est ꝙ
in causa dotis procedatur summarie ⁊c. Nec virtute statuti de
guarẽtigia: qꝛ illud nõ ligat nisi illos qui cõprehẽdũtur in in-
strumẽto. ar. C. de proba. l. ad probationẽ vti dñij. ⁊ quibus fa
ctum est preceptũ guarẽtigie vt sunt debitores cõtenti in instr̃o
vel eoꝝ heredes. Potuit procedi via executiua prout visus est
ꝓcuratori dicte domine ꝓcedere cõtra dictos possessores: ⁊ de-
buit offerri libell⁹ seu petitio in hypothecaria ⁊ dari copia de-
fensionis: vt sic illi possent denuntiare suis auctoribus ⁊ habe
rent cõtra eũ regressum. ff. de rei vẽ. l. vtiqꝫ. ¶ Ex hoc etiã pa-
tet perperã fuisse petitũ per procuratorẽ dicte dñe dari senten-
tiã diffinitiuã in hoc casu: quia nõ cedebat diffinitiua: cũ causa
non fuerit debito modo examinata: vt. d. l. iudices. C. de iudi.
¶ Fuit etiã imperite processum cõtra heredes dicti Jo. faciẽ-
do proclama generale ⁊ in eorũ contumaciã pronũtiãdo eos es
se veros debitores dicte dotis. Nam ad hoc faciẽdũ requirebat̃
ꝙ citarentur illi quos prima causa successionis tangebat. ff. de
ven. inspi. l. j. §. pe. ⁊ eis nõ cõparẽtibus ⁊ facto proclamate ge
nerali ad maiorẽ cautelã de oĩbus aliis ⁊ nemine cõparente de
buit dari curator hereditati iacẽti ꝯtra quẽ fuisset dãda petitio
nec aliter potuit deueniri ad dictã declarationẽ sup actiõe per
sonali: vt pꝫ. ff. de here. insti. si quis instituat̃. cũ ibi no. per gl. et
doc. ⁊. ff. ex qui. cau. in pos. eatur. si diu. de curatore bonis dã. l.
j. ⁊. ij. licet per viã executiuã super bonis hereditariis per tertiũ
nõ possessis bene potuisset procedi etiã nõ dato dicto curatore.
Nã maioris est ꝑiudicij dicta declaratio: qꝛ nõ posset retracta-
ri si trãsiret in rem iudicatã ⁊ tũc debet fieri via ordinaria. Sed
executiuo male facta posset retractari. iuxta no. per bar. ĩ. l. j. in
prin. ff. qđ vi aut clam. ⁊ de cõdi. inde. l. iul. circa mediũ magne
glo. ¶ Concludo ergo prout in prin. consilij dixi. ¶ Preterea
quantum ad iustitiã principalis cause apparet ꝑ instrumenta pro
ducta ꝓ parte possessoꝝ ꝙ dicta dña cõsentit in alienatione di-
cte terre: ergo ⁊c. C. ad velleia. l. iubemus. ¶ Nec ob. ꝙ nõ sunt
originalia instr̃a ⁊ sic nõ debet eis dari fides. de fide instrumen.
c. j. qꝛ nec instr̃m dotis ꝓductũ a dicta dña ẽ originale: sꝫ labo-
rat eodẽ morbo ⁊ sic eadẽ excep. repelli põt. iuxta illud. nil ca-
telina cetego. C. de inoffi. testa. l. in arena. Quicquid sit veri-
tas apparet iudici ex dictis instr̃is: ergo sibi debet faueri. ff. de
ꝓba. l. fi. ĩ fi. ¶ Propterea aduertẽdũ ad vnũ ꝙ si marit⁹ mor
tuus est iã sunt anni. x. vel vltra posset dici fore prescriptio hy-
pothecaria ꝑ. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. credi. li. xij. Et hoc de iure com
muni si aliud statutum non obstaret. Laus deo.

¶ Consilium. lxviij.

1 ☞ Ex hoc cõsilio elicitur ꝙ si vnus fratrũ accipiat pecunias
alicuius cõis: ꝙ si nõ probat̃ vel societas vel ꝙ pecunie sint ver
se in vtilitatem omniũ ille solus tenetur.
2 Et fraus presumitur ex eo ꝙ quis eo die quo acceptat compro
missum laudat etiam.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † In qõne que vertitur inter cõe castri Tonde
cõitatis Florentie ex parte vna ⁊ dñam Catheri-
nam filiam olim Bartholomei frulani de Ton-
da ꝑdicta curie sancti Miniatis ex altera. De ⁊ sup qbusdã bo
nis q̃ fuerũt cõia inter dictũ Bartholomeũ patrẽ dicte Cathe-
rine defunctũ ⁊ Joannẽ frulani fratrẽ dicti Bartholomei ⁊ pa
truum dicte Catherine viuẽtẽ de presenti. Et que bona fuerint
adiudicata dicte Catherine virtute cuiusdam laudi lati inter
eam ⁊ dictum Jo. ꝑ ser Antoniũ Nicolai ser Perozi arbitriuꝫ
⁊ arbitratorem electum inter partes ꝑdictas ex causis conten-
tis in dicto laudo. Super quibus quidẽ bonis dictum cõe Tõ
de molestat dictã dominã Catherinam occasione cuiusdam de
biti in quo asserit dictum Jo. fuisse ⁊ esse sibi obligatum etiam
ante dictam adiudicationem ⁊ laudum: videlicet. xv. floreno-
rum quos dictus Joan. habuit ⁊ recepit a dicto cõmune Ton
de seu alio dante pro eo vt daret ⁊ traderet cuidam creditori di
cti cõis: ⁊ ipse non tradidit sed penes se retinuit necnõ occasio-
ne impensarum factarum in hac causa. Super eo ꝙ a me queri-
tur quis eorum iustitiã foueat. Et an dictum cõmune possit mo
lestare dictam Catherinaꝫ super dictis bonis ⁊ quatenus. Re
spondeo ꝙ pro dimidia dictorũ bonoꝝ que tangebat patrẽ di-
cte Catherine non potest molestari: quia pro debito dicti Jo.
dictus Bartholomeus eius frater ⁊ pater dicte Catherine nõ
erat obligatus. C. ne filius pro pa. in rubro ⁊ nigro. Nec etiam
eius portio seu dimidia dictoꝝ bonoꝝ. C. cõi diui. l. ij. cõmu-
nia vtriusq. iudi. l. si fratris. ⁊. l. j. si cõmunis res pigno. data sit.
Etiã si cõiter veniebat ⁊ omnia habebãt cõia seu erant socij lu-
cri ⁊ questus. Nisi probaret̃ ꝙ dicta pecunia quã dict⁹ Jo. rece
pit a dicto cõi vel alio dante ꝓ eo fuisset in cõem vtilitatẽ vtri-
usqꝫ fratris cõuersa. ff. pro socio. l. antepe. Quod ex scripturis
ad me trãsmissis non apparet immo mihi oretenus refertur nõ
posse hoc ꝓbari. Et ideo si ita est dicta Catherina retinere põt
inconcusse vnã dimidiam dictoꝝ bonoꝝ que patrẽ suum tãge-
bat. Et põt petere dicta bona diuidi inter se ⁊ dictũ cõe: posito
ꝙ dictũ cõe ius habeat in altera dimidia de quo statim dicam.
vt est casus in. d. l. ij. ver. idẽ preses. C. cõi diui. ¶ Super altera
non dimidia q̃ tangebat dictũ Jo. patruũ dicte Catherine de
bitorẽ adhuc idẽ videt̃. Nam licet dict⁹ Jo. teneat̃ dicto cõi ob
dictã pecuniã actione ꝑsonali. s. furti ⁊ cõditione furtiua. C. de
furtis. si is cui. ⁊ qđ ibi no. in gl. nũc tñ apparet ꝙ pro hoc obli
gasset bona sua: nec etiã habet priuilegiũ tacite hypothece: licꝫ
eñ fiscus illud habeat. C. in quibus cau. pig. taci. ꝯtrahi. l. ij. ff.
de iure fisci. l. aufert̃. §. fisc⁹. Et sic cõe Florẽtie penes qđ sunt iu
ra fiscalia ex forma statuti bene haberet cõtra suos debitores.
ve dictis iurib⁹. Nõ sic alia cõitas castri ciuitatis vel ville sub-
ditoꝝ dicto cõi florẽ. penes quas non sunt iura fiscalia. ff. ad
munici. l. simile. C. de iure reipu. l. ij. li. xj. Unde cum dicta bo-
na seu dicta dimidia sit alienata virtute dicti laudi in dictam
Catherinã ex causa onerosa vt ex eo apparet: nõ videt̃ ꝙ dictũ
cõe possit dictã alienationẽ rescindere nisi ꝓbet fraudem inter
uenisse inter dictũ Jo. ⁊ dictã Catherinã: videlicet ꝙ voluerit
fraudare creditores dicti Jo. insti. de actio. §. itẽ si qs ĩ fraudẽ.
ff. de his q̃ ĩ frau. cre. ꝑ totũ. Sed si haberet hypothecã: tũc etiã
nõ ꝓbata fraude qꝛ transisset cũ suo onere. ff. de pig. actio. si cõ-
2 uenerit. §. si nuda. ¶ † Breuiter ego putarẽ hoc verissimũ nisi
quia fraus videt̃ posse colligi ex cõpromisso ⁊ laudo lato inter
eos: eo quia vna ⁊ eadẽ die fuit factũ cõpromissum ⁊ latũ lau-
dum: vnde nõ est verisimile ꝙ arbiter inuestigauerit veritatem
eoꝝ propter que dictã adiudicationẽ fecit ꝓpter breuitatẽ tp̃is.
de resti. in integ. c. tũ ex lr̃is. ⁊ qđ no. ff. q. ex cau. maio. l. sꝫ ⁊ si ꝑ
pretorem

a ¶ Contradictio. Adde do. Pe. pbi. cor. in cõsi. cxxxviij. inci. visis. in prin. ⁊ in ꝯsi. cccxxxij. incipiẽ. lꝫ. per totũ. ĩ pria parte.

ꝑtoꝛē.§.quotiens. Quinimo etiam si ex interuallo dedisset laudū: idem videreť.s.ꝙ non noceret dicto cōi: nec pꝛobaret debitum inter dictum Joan.⁊ dictam Catherinā ratiōe cuius fuit facta adiudicatio.ff.de euic.si dictum.§.si cōpꝛomisero.arg.ff. ad velle.l.seia mancipia. ¶ Dico ergo bꝛeuiter sic: ꝙ si dictum cōmune inuestiuerat se de dictis bonis pꝛo dicto debito qd̄ dicitur esse.xv.floꝛen.anteꝙ daretur dictum laudūʒ vel fieret dictū compꝛomissum: tunc potest cōmune pꝛefatum dictam dimidiā aduocare: quia ius hypotbece seu pꝛetoꝛiū pignus acquisiuit ex hoc.ff.de pigno.acť.nō est mirum.C.de pꝛeto.pi.per totum. ¶ Dico autem qd̄ poterit aduocare dictā dimidiā dicto casu in totum: nisi per dictam puellam pꝛobareť ipsum Jo.esse suū debitoꝛē ex causis cōtentis in dicto laudo: q2 tunc reuocaret in totum: sed vt ad cōiōnē cum eadē puella veniret: vt pꝛobanť.ff. que in frau.credi.l.q autē.§.sciēdū. Si vero dictū cōmune non īuestiuerat se de dictis bonis ex dicta cā ante dictū laudū latuʒ tūc aut dicta dn̄a nō ꝓbat debitū qd̄ pꝛetēdit alio modo ꝙ per dictū laudū: ⁊ tūc idē vt in totū reuocet: quia laudum pꝛedictū ibi nō nocet: vt dictuʒ est. Sed si dicta dn̄a Catherina vellet de nouo pꝛobare qualiter dictus Jo.eius patruꝰ erat debitoꝛ suus eo q2 dissipauerat bona cōia, pꝛout in dicto laudo ꝯtineť: ⁊ hoc ꝓbaret alio mō ꝙ ꝑ dictū laudū: tūc nihil posset dictū cōmune reuocare de dicta dimidia tangēte dictū Jo.q2 licuit dicte dn̄e vigilare ⁊ facere pꝛius sibi solui: vt ꝓbať in.d.l.qui aūt.§.sciendum.ff.que in frau.credi. ¶ Cōcludo ergo qd̄ vnam dimidiam tangentem patrem suū pōt dicta dn̄a indubitanter defendere aduersus dictū cōmune nisi ꝓbareť pecuniā illā venisse in vtilitatē cōmunē: alterā vero dimidiā tangentē dictū Jo.similiter pōt defendere in totum dūmodo duo cōcurrant.s.quod pꝛobet ipm̄ Jo. fuisse suum debitoꝛem ex causa dicte consumptionis alio modo ꝙ ꝑ dictum laudum. Scd̄o qd̄ dictum commune nō fuisset inuestitum de dictis bonis ex causa quā pꝛetēdit ante dictum laudum. Si vero deficit vtrūqʒ pꝛedictoꝛum vel pꝛimum tm̄: in nullo potest defendere. Sed si deficeret scd̄m: tūꝰ quia cōmune foꝛet inuestitū: tamē ipsa dn̄a pꝛobaret debitum: tunc reuocaret vnam dictā dimidiā ꝓ parte tm̄: ⁊ sic ambo concurrerēt vt ex pꝛedictis pʒ. Et sic aliquando in totum: aliqn̄ pꝛo parte: aliquando in nihilum reuocat. Laus deo.

¶ Consilium.lxix.

1 ☞ Ex hoc cōsilio eliciť ꝙ eo qd̄ quis dedicat se alicui ecclesie regulari vel religioni cum pacto ꝙ possit stare in quocunqʒ habitu ⁊ acceptare officia ciuitatis: ⁊ ꝙ non dicitur facere pꝛofessionem sed pōt aspirare ad bona sua si pacta nō seruētur: q2 potius censetur ꝯctus ꝙ dedicatio.⁊.2.

2 Uerba obscura vel intellectum duplicem habentia declarantur ex adiunctis.

1 In chꝛisti nomine amen.

¶ † Uisa quadaʒ cōmissione seu dedicatione facta per Lotarium al's blanchū in ecclesia sancti Marci de Floꝛentia se ⁊ omnibus bonis cum saluis ⁊ reseruationibus in ea contentis. Super eo qd̄ quereť an dictus Lotarius per eaʒ sit vere pꝛofessus religionem dicti oꝛdinis ⁊ sic possit conuētus
a occupare omnia bona sua non obstantibus reseruatiōibus[a] ꝑdictis vt sic ille vitientur ⁊ nō vitient: an vero ecōtra vitient ꝓfessionem ⁊ non vitientur. Videť dicendum pꝛimaʒ partem esse veram: quia cōuersi ⁊ dedicati ecclesie regularis censenť eoipso pꝛofessi omnia substantialia religionis illius: vt no.glos.xxvij. q.j.c.vt lex cōtinentie.ex quo sequiť ꝙ reseruationes ille posito ꝙ essent contra substātialia religionis vitiantur ⁊ non vitiant cum non fuerint apposite per viam conditionis: sed potius per viam modi seu cōuentionis pꝛotestationis vel pacti quoꝛū neutrum habet suspendere actū. Et ideo cōmissio ⁊ dedicatio que de sui natura pꝛofessionem includit vt dixi tanꝙ pure facta recipit essentiam ⁊ robur ad repellendū moduʒ conuentionem vel pꝛotestationem seu reseruationem ꝯtꝛiam pꝛofessioni: nō sic si ꝑ viam cōditionis fuisset apposita: vt bec habenť ⁊ no.plene.in c.fi.de cōdi.appo.ꝑ glo.⁊ doc.C.de sacrosanc.eccle.auť.ingressi.⁊.ff.de vsu ⁊ habi.l.per seruū. Quinimo reseruatio bonoꝛum etiam si conditionaliter facta fuerit videť ꝙ non habeat vitiare pꝛofessionē quicquid in dictis iuribus no.ẜm Jo.an.in.d.c. fi.q2 abdicatio bonoꝝ non est de oꝛiginali substantia pꝛofessionis sed additum fuit per cōstōnē ecclesie sicut castitas in sacris oꝛdinibus.vnde si qs reciperet sacrū oꝛdinem sub conditione si poterit ꝯtrahere matrimoniū reūceretur ꝯditio ⁊ esset vere oꝛdinatus.xxviij.distin.diaconi. ¶ Bꝛeuiter his non obstā.ꝯtrarium videť dicēdū: ꝙ non obstātibus dictis reseruationibus ꝑfatus Lotarius non sit pꝛofessus ⁊ sic bona non possunt occupari si pacta non fuerint sibi seruata. Pꝛo cuius euidentia notādum ꝙ distinctiones que fiunt in dictis iuribus.s̄.allega.pꝛocedūt ⁊ locū habent qn̄ cōstat de intentione ꝙ quis voluit pꝛofiteri vel pure vel sub conditione si reseruationes valent. Tūc enī aut reseruatio est cōtra oꝛiginalē naturam seu substantiam ꝓfessionis: puta qd̄ nō teneať ad obedientiam vel ad castitateʒ: ⁊ tunc est distinguendū. Aut fit reseruatio per modū conditionis ⁊ vitiatur pꝛofessio.vt.d.c.fi.de cōdi.apposi.aut per viam modi vel cōuentionis ⁊ tūc econtra non vitiať pꝛofessio: sed modus vel cōuentio: vt no.in.d.l.ꝑ seruū.ff.de vsu ⁊ habi. Si vero non sit cōtra oꝛiginalē naturam vel substātiā vt est de retētione bonoꝛū ⁊ tūc indistincte vitiať reseruatio ⁊ non pꝛofessio ꝑ Modernos doc.sequētes Jo.an.in.d.c.fi. Sed interdum non constat clare de intentione qd̄ voluerit pꝛofiteri: vt cum quis dedicat se vel facit se conuersum alicuius ecclesie. Nā isti actus sunt indifferentes ⁊ ita cadunt in non pꝛofitente siue in pꝛofitēte.qd̄ pʒ: quia cadunt in ecclesia seculari in qua nō est dare pꝛofessionem.vt not.in.d.auť.ingressi.⁊.d.c.vt lex continentie. Et tunc opʒ ire per cōiecturas.arg.l.si seruus pluriuʒ.§.fi.ff.de le.j. Cōiectura autem vna poniť per glo.in.d.c.vt lex.vʒ qd̄ si dedicat se ecclesie seculari non intelligatur pꝛofessus: sed dedicasse se ẜʒ naturam illius ecclesie in qua non cadit pꝛofessio.ar.ff.de iure iurā.l.sed si possessoꝛi.§.sed si rerū.loca.l.si vno.in pꝛin. Si vero ecclesie regulari: tunc per eādem rationem intelligitur ꝓfessus. Certe hoc vltimum recipit suppletionem vt sit verū si fecit ea que cadunt in pꝛofessum.s.quia mutauit habitum ⁊ vitam: al's apparet qd̄ noluit pꝛofiteri.⁊ ꝑ cōsequēs succedit regula ꝙ actus non operatur vltra intentionem agentis.ff.si cer.pe.l.nō omnis. Sed in casu nostro iste Lotarius non mutauit habituʒ immo ex pacto voluit posse stare in quocūqʒ habitu vellet ⁊ ita fecit: ⁊ etiam ꝙ posset acceptare officia cōis: ꝑ qd̄ pʒ ꝙ noluit renūtiare seculo: ex quibus datur ītelligi qualiter vtraqʒ pars intellexit illā dedicationē seu cōmissionem. Nam nō videretur voluisse ꝙ esset ꝓfessio regularis sed simplex ⁊ nuda dedicatio eo mō quo caderet in ecclesia seculari ⁊ adhuc laxioꝛ ꝓpter offi-
2 cia. † cū verba obscura vel duplicē intellectum hn̄tia ex adiunctis declarenť.ff.de leg.iij.q̄sitū.de peti.here.l.vtrū.de re.du.l. j. Et ita videť fuisse de mēte bal.in.d.auť.ingressi.vbi in cōuersis ecclesie regularis distinguit an mutēt vitā ⁊ habitum vel nō ⁊ sic limitat ⁊ declarat glo.in.d.c.vt lex. Sed talis coniectura ⁊ limitatio nō cadit qn̄ ꝟba sunt clara q2 dicat ꝓfiteoꝛ ⁊c.⁊ ideo tunc recurrať ad aliā distin.de qua pꝛimo loco dixi. ¶ Concludo ergo ꝙ in casu nostro nō hēmus disputare de illo arti. An reseruationes pꝛedicte vitient pꝛofessionem vel vitienť ab ea: ẜm ꝙ doc.tractāt in dictis iuribus. Sed debemus indistincte dicere: ꝙ nō vitianť nec vitiant ꝓfessionē q̄ nunꝙ facta fuit sed declarant eā nunꝙ fuisse factam: ⁊ de intentiōe tā fratrū ꝙ dicti Lotarij fuisse potius facere quēdā ꝯctū innoīatū.s.do vt facias seu facio vt des vel do vt des: quo nō impleto ex vna parte nō tenetur alter īplere.ff.de ꝯdi.ob cām.l.fi.cum si. Laus deo.

¶ Consilium.lxx.

¶ Ex hoc longo consilio plura eliciuntur.

1 ☞ Et pꝛio ꝙ ꝑ nullā cautelā ꝟboꝝ appositoꝝ ī cōpoꝛmisso siue dicať qd̄ possit facere alte ⁊ basse ⁊ ledere in parua ⁊ magna quātitate fieri potest quominus reductioni ad arbitrium boni viri locus sit: nec plus pōt renūtiatio tacita ꝙ expꝛessa ⁊ dolus arbitratoꝛis ꝑsumiť ex enoꝛmi lesiōe. Et arctādo se vltima die termini ad veniēdū ad locū vbi arbitrari tenebať non dato nec habito tempoꝛe ad videndum iura partium.

2 Scd̄o eliciť ꝙ si sn̄ia arbitralis nō potest reduci ad arbitrium boni viri: tn̄ ꝑ viā supplicatiōis pōt adiri superioꝛ q de enoꝛmitate cognoscat: ⁊ cū alius superioꝛ nō est potest adiri papa q ꝑ viā denūtiationis euāgelice pꝛouideat si sunt laici: ⁊ clerici ne iuste aliqd occupent neqʒ scandalum veniat.

3 Tertio eliciť ꝙ exceptio peremptoꝛia est pꝛoponenda vsqʒ ad sn̄iam vel cōclusionē in cā: aliter scd̄a sn̄ia derogat pꝛime.⁊ ideʒ est si fuit pꝛoposita ⁊ ꝯ eā pꝛonūtiatū.

4 Testibus quātocūqʒ dignitatis existant non creditur absqʒ iuramento.

5 Quarto eliciť ꝙ nō valet adiudicatio facta ecclesie de aliqua re pꝛout tenent aliā rē: cū non appareat de detentione alterius rei: nec cum non sit pꝛesens qui acceptet

6 Quinto ꝙ nō valet donatio de bonis regni nisi astantibus pꝛincipibus ⁊ ppl'is regni q2 inuiti nō possunt transferri in alium. Nec si pn̄tes taceant in talibus donationibus ꝑiudicium afferunt successionibus: ⁊ non modo mādatuʒ sed rogatio domini necessitatem impoꝛtat.

7 Et qn̄ valeat donatio facta in ecclesiam.⁊ quid de donatione Constantini. Concludit etiam ꝙ rex potest venire cōtra donationem per ipsum factam.

8 Sexto eliciť ꝙ stante in laudo tali clausula: ꝙ concoꝛdia stet semper firma: ⁊ si contingat oꝛiri dissensiones: qd̄ eliganť certi

E

a ¶ Reseruationibus. Uide oino q̄ habentur ꝑ d. Bart. sozi. in ꝯsi.lxij.incipi.in presenti. v̇. circa quartaʒ dubitationē.vsqʒ ad fi. cōsi. i prima pte.

hoīes qui habeāt illās terminare: si vna pars ꝯueniat qꝛ nō ser
uet clausulam: altera pars etiā pōt ꝯuenire ⁊ petere restōnem
datorum ob dictam causam etiā si altera pars venit ex interual
lo acquiescere ⁊ purgare morā: nec requiritur expressus con-
sensus ambarum partiū in cōtraueniendo: sed mutua ꝯuentio
ne redditur ab illa.
9 Septimo eliciuntur quedam de descriptione et ꝙ diuisio non
parat titulum ad prescribenduz. Et qui titulus requitatur ad
prescriptionem. ⁊. 10.
10 Error iuris non sufficit ad ꝓscribēdum etiā longissimo tēpore.
11 Et priuilegiū concessum vni religioni qꝺ possint retinere bona
acquisita debellādo ad alia non porrigitur.

In christi nomine amē.

¶ Quia frustra disputaretur de alijs dubijs oc-
currentibus in hac ardua ⁊ ponderosa causa si ex
clausulis ⁊ renūtiationibus appositis in vltimo
compromisso facto in regno Romanorum non posset ad Pa-
pam pro reformatiōe vltime sniē arbitralis cursus haberi iccir
co incipiaz ab hoc articulo quo expedito secūdus articulus erit
an visis ⁊ ponderatis tenoribus cōpositionum factarum inter
partes ⁊ etiam duorum laudoꝝ quoꝝ vnū tulerūt duo reges. s.
Ungarie ⁊ Boemie iam est diu: aliud vero tulit rex Romano-
rum modernus in Buda modernis temporibus sit fundata in-
tentio fratrum supradictis terris de quibus agitur. Et elisa in
tentio regis polonie quā fundat in duabus sentētijs delegato-
rum apostolicorum lataꝝ in eius fauorem vel non. Ex quo vi-
debitur an vltima sententia arbitralis sit iniqua vel nō quoad
dictum dn̄m regez polonie ⁊ quo ad dictas terras. ¶ Tertius
articulus erit vtrum posito ꝙ intentio fratrū non sit fundata
ex predictis dūtaxat an saltem sit fundata simul ex eis ⁊ ex cur-
su temporis et sit ex prescriptione. ¶ In quibus tribus articu
lis principalibus reuoluētur omnia alia dubia facta ⁊ que fie-
1 ri possunt in hoc negotio. † ¶ Uenio ad primum: ⁊ videtur di-
cendum tanꝙ accessoria ꝙ nō potuerit vel possit peti reductio
ad arbitrium boni viri seu reformatio dicte sentētie ꝓpter duo
contenta in compromisso. s. ꝓpter illa verba de alto ⁊ basso ⁊c.
Item ꝓpter expressam renūtiationē petitionis predicte. Pro
cuius euidētia notandū ꝙ qn̄ partes promittūt simpliciter sta-
re laudo ⁊ vltra non procedūt: tūc est clarum ꝙ inest tacita con-
ditio in compromissione. s. si erit equū: ⁊ ideo si est iniquuz pōt
peti reductio. ff. de op. liber. l. si libertꝰ ita. loca. si in lege. in pn̄.
de iureiur. c. quintauallis. Tunc autem est equum quando nō
ledit in magna quātitate: licet ledat in parua: qꝛ hoc vltimū est
ei ꝑmissum. l. si de meis. §. recepisse. ⁊ qꝺ ibi not. ff. de arbi. Sed
si partes vlterius procedūt dicentes etiam si fuerint lese in ma
gna q̄ntitate: tunc cessat illa conditio si erit equū cū cōstet de in-
tentiōe ꝑtiū in ꝯtriū. l. ille aut ille. §. cū in vbis. de le. iij. ⁊ qꝛ in in
certis non certis ⁊c. l. cōtinuo. §. cū ita. de ver. oblig. vnde tunc
non pōt peti reductio. Ita infert Io. an. fuisse disputatū Bo-
nonie in addi. spec. ti. de arbi. §. si. hoc aūt viderent importare
illa vba de alto ⁊ basso. Ideo dicūt canoniste ꝙ impediunt re-
ductionē. vt no. ꝑ eos in. c. humilis. de ma. ⁊ obe. Itē importat
renūtiationē reductionis qm̄ est intelligenda eo casu quo esset
excessus in magna quātitate vt aliqd operet. de le. j. si qn̄. cū si.
Et ita videt fuisse de mēte Ia. bu. C. de arbi. cū antea. vt ibi re-
fert Bal. ¶ Breuiter cōmunis opi. ⁊ obseruantia est in ꝯtriuz:
scz ꝙ ꝑ nullā cautelaz vboꝝ appositorū in cōpromisso fieri pōt
quominus petat reductio[a] si laudum allegetur iniquum ꝓpter
enormē lesionē: vt inqt bal. in. d. l. cuz antea. C. de arbi. qꝺ etiā
tenuit ⁊ ꝯsuluit Dy. vt ipse refert in. l. qdā cū filiū. ff. de v. obli.
⁊ in. c. scienti. de reg. iur. in. vj. quē sequitur bar. in. l. si societatē.
§. arbitroꝝ. ff. ꝓ socio. cuius rō est: qꝛ excessus in magna quāti-
tate cōtinet dolum presumptū. ff. pro soc. l. vn̄ si nerue. cui dolo
presumpto in futuruz renūtiari nō pōt per pactū nec pōt remit-
ti. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. Nec arbitrator inducatur ad de-
linquendū. ff. de pac. do. l. cōuenire. Item qꝛ renūtiatio ꝓdicta
habet vim cuiusdā emologationis q̄ nō pōt fieri ante latū lau-
dū: vt. d. l. cū antea. Et quia nō est credēdū ꝙ partes cogitaue-
rūt arbitratorē de quo cōfidentiā habuerūt debere eas enormi-
ter ledere. ar. ff. de le. ij. l. vnum ex familia. §. si. quicquid in locis
s̄. notatis dicat in ꝯtrium. Nō enī plus operari debent vba illa
de alto ⁊ basso q̄ sunt dubia q̄ exꝓssa renūtiatio. Nec plus ope-
ret tacitus q̄ expressus cōsensus: vt no. ff. de pac. Item quia in
glo. que icipit vt ꝑpetuo. in si. Sed exꝓssa renūtiatio nō ipedit:
ergo ⁊c. ¶ Constat aūt ꝙ dolus arbitri verus vel presumptus
reddat laudū nullum vel annullanduz. C. de arb. l. iij. ff. e. l. ita
demum. Hic autem proponit lesio enormis ⁊ excessiua: quia nō
solum partem magnā terrarū de qbus est cōtentio dictis fratri
bus adiudicauit dictus arbitrator sed eas oēs ⁊ integras: q̄ ⁊c.

a ¶ Reductio. Adde Ange. in cōsi. clxxij. ⁊ an ⁊ q̄liter ⁊ quando peti possit. vide do. Bar. sozi. in cōsi. ccxx. incipi. viso. v. circa secū daz difficultatē. in. ij. parte.

vt. d. l. vnde si nerue. cum se. ff. ꝓ socio. ¶ Nec ob. ꝙ modernus
rex bis vel ter voluit dictas terras remanere apud dictos fra-
tres ⁊ etiā eius ꝓdecessor: qꝛ verum est cum cōditionibus appo
sitis in cōcordijs factis ꝑ eos: nō aūt presumit sic velle cū alijs
cōditionibus in hoc laudo appositis. ar. ff. de reb. eorū. l. j. §. si
defunctus. Et pz etiam hoc: qꝛ. d. Rex in prosequendo compro
missum semꝑ suam voluntatē expressit in ꝯtrarium: vnde talis
presumit fuisse sua voluntas a prin. ff. ad macedo. l. sed iul. §. ꝑ
inde. C. de natu. liberis. l. cum quis. ante finem. ¶ Deprehen-
ditur etiā dolus in arbitratore ꝑn̄ti: qꝛ nimis se arctauit in ve-
niendo ad locum vbi ferēda erat sententia. s. vsqz ad vltimam
diem: ꝓpter qꝺ effectum est ꝙ partem regis in suo iure non po-
tuit audire: q̄ si fuisset audita forte ipsum in ꝯtriam sniām incli
nasset. ff. de arbi. l. si in tres. iūcta. l. ij. §. si quis tn̄. ff. si quis cau.
2 Et † sic talis sententia arbitralis tanꝙ lata sine plena cause co-
gnitione ⁊ rege inaudito nec facta sibi copia iurium partis ad-
uerse q̄ nō potuerūt fieri ita modico spacio tꝑis. de resti. in inte.
tū ex lrīs. ff. qbus ex cau. maio. sed ⁊ si ꝑ ꝓtorē. §. quotiens. cum
ibi nō est nulla. C. de sen. ex peri. reci. l. ij. de sen. ex stip. ⁊ no. eo.
ti. l. probatā. nimia enim celeritas in hoc casu reprehēdēda est.
vt no. glo. de elec. c. si. li. vj. q̄ videt hic fuisse cū ad vltimū diem
se arctauit arbitrator: ita ꝙ. d. Rex tꝑs nō habuit iura sua ple-
nius oñdendi. Sed ⁊ posito qꝺ obstātibus dictis verbis ⁊ clau-
sulis nō posset peti reductio ad arbitriuz boni viri: videt tamē
posse supplicari aduersus. d. sniām ꝓpter enormē lesionē. C. de
ꝓci. ipe. offe. si qs aduersus. cū aut. ibi posita. Et ad papā: tū qꝛ
nō ē dare aliū supiorē. ar. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. vbi absunt.
de fo. compe. c. lz ex suscepto. ⁊ qꝺ ibi no. Tum quia fratres ad-
uersus quos sunt de eius foro. ff. de inoff. test. si suspecta. in fin.
Tum qꝛ ad ipsum pertinet ne dicti fratres ex iniusta snīa aliqd
occupent. de imu. ec. qꝛ pleriqz. ꝑ Innoc. Tū qꝛ etiā si religiosi
nō essent sed laici posset aduersus eos Papam adiri ꝑ viam de
nūtiationis euāgelice si peccauerit in te frater tuus ⁊c. ij. q. j. si
peccauerit. de iudi. c. nouit. Tū qꝛ ad ipsum ꝑtinet eripere op-
ꝓssos. xxiiij. q. ij. si qs de potētibus. de fo. cōpe. ex pte. Et ad ipz
pro auxilio ⁊ oportuno remedio recurrat de cunctis mundi par
tibus. ix. q. vlt. c. cuncta ꝑ mūdū. ⁊. c. principalē. Et etiam ꝓui-
dere dz ne dicti fratres sub religiōis specie crudelissime tyrāni
zent. Et ne cōtra votū proprie professionis suffarcinati auro et
argento xp̄m pauperem simulate seq videant. xij. q. ij. socrates.
Quodqz dictū regem xp̄ianissimū licet neophiticū nō irritent
nec in desperationē deducant cū quo esset cautius ⁊ moderatiꝰ
agendū ꝓpter fructū bonū qui ex eius pace ⁊ tranqllitate sequi
pōt in fide xp̄iana prout ab experientia visum est seq. Et econ-
uerso malū ex ista rōne. xij. q. j. qꝛ tua. xxxj. di. §. si. qm̄ ad papaz
ꝑtinet prouidere ne scādalū subsequat maxime in fide. xcv. dis.
c. peruenit. de reg. iur. q scādalizauerit. ¶ Concludo igit super
hoc primo passu potuisse ad papā recurri pro reformatione di-
cte sententie: ipsumqz debere ex causis. s̄. dictis iniqtatē dicte
sentētie tollere: ⁊ pacē inter ptes ꝓdictas ponere: scādalūqz fu-
turum admouere. ¶ Uenio nūc ad scꝺm. Et presupposito fun-
damento domini regis Polonie suꝑ sentētijs duabus dn̄oruz
delegatoꝝ sedis apostolice maxime vltima tꝑe domini Bene-
dicti pape quo ad dictas terras ⁊ prouincias qꝺ ad ipsum ⁊ ad
suum regnum ⁊ coronam ꝑtinet: ⁊ qꝺ infra partes regni sunt li
mites: q̄ snīa trāsiuit in rē iudi. qritur de quattuor vel quinqz.
¶ Primo an dicte sniē derogat in aliquo per sniām arbitralez
dn̄orum reguz Ungarie ⁊ Boemie latam prius ꝑ annos quat
tuor. ¶ Scꝺo an ei derogetur per concordiam ⁊ litterā dn̄i re-
gis kazimiri factā post. d. suiam per alios annos. iiij. s. in. M.
ccccxliij. ¶ Tertio an ei derogatur per cōfirmationem factam
a Rege moderno in anno. cccciiij. ¶ Quarto an ei derogetur ꝑ
concordiam factam a rege moderno. M. ccccxj. apud thorum q̄
vocatur thorenensis. ¶ Quinto ⁊ vltimo an ei derogetur per
sententiam arbitralē latā bude ꝑ pn̄tem regē vngarie ⁊ nunc ro
manorū. Si enim ex ꝓdictis vel aliquo ꝓdictoꝝ non derogare-
tur dicte sniē iudicū delegatoꝝ remanet dictum fundamentum
d. regis Polonie inconcussum. Et per ꝯn̄s sequitur ꝙ snīa re-
gis romanorū vltima dictū regē excessiue ⁊ enormiter ledit: et
per ꝯn̄s est reformanda: vt. s̄. dixi. ¶ Et q̄tum ad primum di-
cendum est indubitāter ꝑ. d. sniām arbitralem dictoꝝ regū ī ni-
hilo derogari sniē delegatoꝝ apostolicorū postea subsecute. Sz
3 potius ecōuerso illi priori derogatur ꝑ posteriorem. † Nā si qua
exceptio dictis fratribus cōpetebat ex illa arbitrali sentētia: il-
la erat perēptoria q̄ proponi debuit vsqz ad sniām diffinitiuam
dictoꝝ delegatorū seu vsqz ad cōclusionem in cā: qꝺ cum factuz
nō fuerit perēpta est. Nec pōt nūc proponi ꝑ aliquem modū. C.
sen. rescin. nō pos. l. perēptorias. ⁊ qꝺ ibi per Cy. Aut si fuit ꝓ-
posita ⁊ ea examinata fuit in contrarium pronuntiatum: idem
est. ff. de neg. gest. l. si autem. §. si. de compen. l. quod in diem. §.
si rationem.

si ratione. Sicq3 valuit sententia delegator in preiudiciu iuris dictoru fratru si qd habebant ex dicta prima snia arbitrali z ipsum abstulit.ff.de re iud.l.preses.fami.her. cum putarem. cu si. que sen.sine ap.rescin.l.j.in prin.extra de re iudi.cu3 intervos.
¶Preterea z si non esset dicte sententie arbitrali derogatum per sententia dictor delegatoru de directo: saltem tamen est derogatu p indirectu.ide declaratu p illam arbitrale sniam nullu ius fuisse quesitum dictis fratribus. ¶Circa qd aduertendum q dicta terra3 pomerarie dicti arbitri duo faciunt: quia primo attenstantur rege kazimiru in eorum pntia eam donasse dictis fratribus ob remediu aiarum. Et in hoc non statur eoru dicto:
4 q3 hoc no faciut vt arbitri sed vt testes† quibus non statur nisi sint examinati a iudice copeteti cum iuramento quatucuq3 magne z excellentis sint autoritatis. C.de testi.l.iurisiurandi. extra eo.ti.c.in nomine dni. Et q3 testibus z testimonijs credendum
5 est.ff.de testi.l.iij.§.idem diuus.z.§.sabino.z qd ibi no. ¶†Secundo adiudicat dictis fratribus illam terram eo iure z modo quo terre culmonen.z turon.eisde3 fratribus per progenitores suos fuerunt donate z legate. Et vlterius ratificant donatione z legationem predictas eo iure z modo quo fuerunt facte. Certe talis adiudicatio terre pomerarie no videt habere vim dupli ci ratione. Primo q3 facta virtute donatiois qua asserut facta in eorum pntia vt ex eius snie tenore p3. de qua donatione non censent partes tpe copromissi aliquid ssensisse cu no esset in reru natura: quia copromissum intelligit de litibus q tuc erat no de bis q post copromissu3 nasci poterat z ex ca de futuro. de rescri. c.fi.ff.de da.infec.q bona.§.si is q vitias.z sic nullam censentur dedisse ptatem sup ea pronuntiadi.ergo zc.de arbi.non distinguemus.§.de officio. Scdo no b3 vim dicta adiudicatio: q3 no fuit facta pure z simpliciter sed eo mo z iure quo terra culmon. z turonen.dictis fratribus fuerant donate: de qua donatio facta fratribus de dictis terris no appet: ergo zc. ar.ff.de heredi. insti.l.ij.v.aliter atq3.z.v.pot aut.de 3he. emp.si quis fundu. p qd etia impugnat cofirmatio facta dictis fratribus de dictis terris: q3 no censent voluisse cofirmare pure z simpliciter: s3 ita demu si ita est q sint donate: z sic nullu ius de nouo 3cedere: s3 ia cocessum 3firmare. de cofir. vtil. vel inuti. cu dilect⁹. facit qd no.in.c.abbate.de v.sig.in glo.p hoc videt. ¶Preterea no apparet q in donatione pdicta fuerunt psentes fratres vel aliqs qui pro eis receperit z sic donatio fuit z est nulla.p glo.q est.C. de sa.san.eccle.l.illud.qd coiter tenetur. ¶Nec ob.si dicat fuerunt presentes dicti reges: qm ex tenore.d.sententie non apparet q ipsi p fratribus receperint.vnde ex sola pntia no fuit ius fratibus acquisitum: vt no. Ey.in aut.sacramenta.in.x.q. z.C.si aduer.ven.z bar.in.l.j.de cofessis.C. in.iiij.z.vj.col. Et istud est bene substantiale z faciens ad propositum. Sunt etia3 alia ppter que dicta donatio non est valida: etiam si de ipsa apparet: z etiam si cessaret predicta de quibus in seq.ar. subjicia. ¶Dico igitur q cum p.d.sniam delegatoru postea subsecutam appeat dictas terras non ptinere ad dictos fratres iure donationis facte a pdecessoribus p 3ns apparet illam cofirmationem z adiudicationem factas mo predicto fore nullas: qua si deficienti coditione de pnti sub qua facte cesent z sunt.l.cum ad psens.si cer.pe. ¶Circa scdm dicedu est q nec p 3cor.a rege kazimiro derogat dicte snie delegator. Primo per id qd dixi in pce. articulo. qm intetio dicti regis no videt fuisse ius aliqd de nouo concedere dictis fratribus: sed id qd prius asserebant se habere cofirmare: vt p3 ex eius tenore: z maxime in v.z licet adiectione no egeat plenitudo zc. Vn cu actus non operet vltra intentionem agentis no cofstito qd aliqs ius prius haberet nullum ius acqsiuisse dicitur p illa cocordia.ff.si cer.pe.l.non
6 ois.†Sed z posito q voluisset hoc facere no tn potuit sine consensu oium principu z populor regni.p.c.intellecto.de iureiu. z ar.iij.q.ij.c.non liceat Pape.etia illor populoru qui sunt in terris illis donatis sine quoru consensu non potuerut in alios trasferri.ff.de fideico.liber.l.iuitus.z qd ibi no.z ar.de ac.emp. l.luci⁹.§.fi. Et qd no.Host.in.c.dilecti.de maio. z obe. Est eni istud ius publicum totius regni.vn qd oes tangit: debebat ab oibus coprobari: vt in regula iuris.no ab vno tm.ff.de pact.l. ius publicum.z.l.iurisge.§.si paciscar.z.l.si vnus.§. item nec experiar.z plene no.in.l.si quis in conscribendo.C.eo.ti. Ex occupatione enim harum terrarum totum regnum leditur z nouitatem sentit: ergo zc.ff.de aqua plu.ar.l.in concedendo.z.l. in diem. ¶Nec obstante littere quoruda3 prelatorum qui asserunt se fuisse pntes q3 non dicunt q consenserint nec etiam psumitur cum tractaret de ipsorum z totius regni preiudicio.arg. ff.de furtis.l.qui vas.§.vetare.z.C.de procu.l.inuitus.de reg. iu.qui tacet.z.l.gaius.de pig.act.ff.quibus mo.pig.vel hypo. solui.§.non videtur. ¶Item non obstant littere quarundam comunitatum que obligant se ad non iuuandum regem immo ad resistendum ei si voluerit venire contra: quia si bene inspiciatur: non videntur hoc sponte fecisse: sed quodamodo coacte: q3 dicunt de mandato regis se illud facere: cui non est verisimile eos potuisse resistere. Et sic talis actus vel consensus poterat z potest rescindi iudicis officio.ff.quarum rerum actio non datur.l.j.§.que onerande.z plene not.C. de transac.l. interpositas.nam non solum mandatum superioris cotinet preceptu3 et sic necessitate importat: sed etiam rogatio.vt no.ff.de iussu.l.j. circa prin.in glo.q incipit.ex hoc pot ppendi.secus in madato alterius superioris.ff.de neg.gest.l.at q natura.§.si libero. In uanum ergo se iactaut dicti fratres dicetes dictam cocordiam fuisse vallata cosensu omniu baronum z coitatum regni: cu sit falsissimu3: vt ex lris eoru p3. Plus dico q si de consensu oium appet p alias q eas de qbus.s.vt mihi asserit: adhuc tn no valuit dicta remissio in piudicium posteroru illor consentientiu. qd pbat. nam costitutio regni seu monarchie q d3 fuisse facta de iure gentium.ff.de iusti.z iu.l.ex hoc iurisgen.no solum fuit facta p illis qui cosenserunt: sen etiam pro posteris eorum. Licet ergo illi potuerint cosentire in eorum cosentientium piudiciu. ff.de le.j.l.nihil.§.oibus.C.de admi.tu.l.cum qdam.no tamen poterunt cosentire in piudicium suoru posteroru3 q posteri non erant habituri ab illis cosentientibus: sed a primis pgenitoribus q regnu costituerunt z a iuregentium.tex.est not.de hoc in fi.ff.de interdic.z rele.l.ij.de adop.l.si arrogator.§.sed an ipuberi.i fi.facit.l.si post mortem.in fi.de 3ta.z de pac.l.fi. No eni possunt parentes auferre posteris eor qd ipsi eis non dederunt sed primi pgenitores.ff.de sena.l.emacipatu.in fi. Sed rationem regni ad tuedum se dederut vt dixi primi genitores regnu constituentes: igitur ab alijs non potuit auferri.facit.ff.de ritu
7 nup.l.generali.in fi.†Item no ob.q ista donatio facta fuit religiosis personis z sic fauore pie cause videtur valere q al's no valeret.ar.ff.de religio.l.sunt persone.C.de sac.san.ec.l.fi.in aut. de no alie.§.si minus. Nam dico q istud potius facit in 3triu.s. qd no valeat magis q si facta fuisset alicui laico. Na vt dixi donatio phibetur ex eo q ledit totum regnu z omnes regnicolas. Igitur eo magis debet esse nulla q facta sit religiosis aut ecclesie: q cum sit cultrix iustitie no patit quicq iniustum in se aut in alium fieri.x.col. de aliena.feu.c.j.§.j.l.ij. Et non recipit elemosynas quas qs facit de alieno vel cu alteri⁹ piudicio: vt plene not.in.c.ex trasmissa.de deci. z qd no.in.l.ij.§.ij.ff.de inoffi. te.C.de sac.san.ec.aut.si qua mulier.z eo.ti.l.j.p Bar.z qd no. Cy.C.de 3di.ob tur.cau.ij.l.cu te. Preterea fit magna qo vtru
a valuerit donatio Costantini facta in ecclesiam romanam[a].vt no.in phe.ffor.z.C.z in auf.quo op3 epis.in princ.z in cle.j.de iureiur. Et finaliter videntur tenere q qn est donatio totaliter expropriatiua: quia ecclesia cui donatur a principe no recognoscit ipsum superiorem in terris donatis: tunc si facta est romane ecclesie valet: secus si alteri ecclesie inferiori: vt no. Joa.an. in addi.Specu.ti.de iur.om.iud.z bal.in phe.C.vbi etiam determinat casum nostrum: q si Rex vel imperator donat terras regni ecclesie iferiori totaliter a se expropriando non valeat donatio.hoc idem determinat Specu.in ti.de instru.edi.§.nunc autem.in fi.loquit tn qn regnu enormiter leditur: z dicit qd successor potest reuocare. Cum ergo in casu nostro fuerit donatio totaliter expropriatiua quia dicti fratres non recognoscunt dictum regem in superiorem in aliquo pro dictis terris z ex ea sequitur enormis lesio regni,put experientia docet sequit q no valuit z per pntem regem potuit z potest reuocari: prout expresse determinat Spec.z etiam Bal.in locis.s.dictis. ¶Vltra hec etiam presumitur non sponte facta ex quo per prius fuerat spoliatus.de resti.spo.c.sollicite.de renun.c.super hoc. ¶Item dicitur quia non producuntur per fratres originalia instrumenta huius donationis vel sententie de qua.s.sed exemplaria: ergo zc.de fide instru.c.j.
¶Circa tertium.s.confirmationem factam a rege moderno in anno.cccciij.de concordia facta per kazimirum dicendum est q laborat eodem morbo quo illa: quia in ea deficit consensus regnicolarum.z si adesset adhuc idem dicendu: vt.s.dictu3 est in precedenti articulo. Videtur tame plus in ista q in illa q3 3 illa iste poterat venirere.sed cotra suam non videt posse venire
b ne veniat cotra factu suum[b].ff.de adopt.l.post mortem.de ser. rusti.pdio.l.p fundu3.extra de cleri.coiu.c.diuersis fallacijs.in fi.de fil.psby.c.veniens. Et ideo Spec.in.d.§.nunc aut.in fin. dicit q successor illius regis qui alienauit poterit venire cotra z reuocare.q.d.no ille idem in pena eius. ¶Breuiter 3triu3 est verum. Nam cum alienatio tedat in piudiciu3 totius regni no solius regis z econuerso reuocatio alienationis tedat in vtilitatem totius regni non regis tm: ipse ide poterit venire contra et reuocare. de reb.eccle.non alie.c.si qs psbyteror. C. de sa.sanc. eccle. iubemus.§.sane. ¶Nec ob.c.diuersis fallacijs. et.c.ve

[a] ¶Romana3. Vide.d.alex.de imo.i 3s.lxxxvij. i.v.col.in.ij.pte. Additio.
¶Adde tu pbi. corne. in consi.j. in.iij. col.v. tertio ex alio videt. in tertio vol.vbi dicit q deus et mundus approbat illa donatione.vnde de eius validitate no est disputandu cu3 videat spu dei ppetrata. put dicit bald.in phemio feudorum.z approbatur i.c. fundamenta.de elect. in.vj.z in clem.pastoralis. de re.iud. M.F.

[b] ¶Suum. Vide tamen Bald. in 3s.ccclxxv.in v.parte.

nicˀs.§.alleg.q2 loquunt qn̄ reuocatio tēderet in vtilitatē solius reuocātis: puta si vult reuocare titulū beneficij quem ꝯcessit inhabili. Nā cōcedere beneficia in titulum est fructus dignitatis illius ad quē ꝑtinet collatio. de iurepatro. consultationibus. cū ibi no. Si ergo sciēter cōtulit inhabili conueniens est ꝙ priuetur hoc fructu ne possit reuocare ⁊ alteri concedere. Nec tendit hoc in preiudicium beneficij: nisi ille alio modo dissiparet eius bona sed vendere seu alienare proprietatem rerū hoc non est fructus dignitatis. Et ideo q2 non posset reuocare tendit in preiudicium ecclesie pōt vt dictis iuribus. Et ita forte voluit gl.i.d. c. diuersis. vbi format ꝯtrarium de. d. c. si quis presbyterorum. ¶ Nō ob. dictum specu. q2 intelligo ipm eo casu quo alienatio nō scandalizat nec dānificat regnū in vita ipsius regis alienātis: tunc pōt dici ꝙ supsedeat vsq3 ad successorem. Sed in casu nostro secus ē ꝓpter imanitates ⁊ crudelitates dictorū fratruz. Semp enī regnū Polonie tribulat ⁊ leditur ab eis ꝓpter retentionem dictarū terrarū. vnde posito ꝙ rex p̄dictus non posset venire cōtra factū suū suo nomine: potest tn̄ noīe dignitatis sue. s. regni ⁊ corone atq3 regnicolarū quoꝝ est administrator potius q̄ dn̄s q̄tum ad tales alienationes. extra de dona. c. ij. ¶ Circa quartū. s. cōcordiā factā a rege moderno apud thoruz q̄ d2 thorinens. dicēdū est vltra alia de qbus dictū est in p̄cedentibus articulis q̄ etiam hic locū habent. Et hoc ideo q2 ꝓponit ꝙ dicti fratres nec seruanerūt eam in hisq̄ eis incūbebatur. Et ideo p̄fatus dn̄s rex potuit redire ad actionē quā prius habebat sup dictis terris posito ꝙ p illā cōcordiā fuisset remissa ⁊ potuisset remitti: q2 saltim non fuit remissa ipso iure sed ope excep. cum p talē remissionē non fuerit dn̄ium ipso iure translatū in dictos fratres. C. de trans. l. si pro fundo. ⁊ l. siue apud. in fi. in qbus est casus. ⁊ de pac. cum proponas. ff. de inoffi. testa. si instituta. in prin. loca. l. q̄ro. §. inter locatorē. cū si. habet ergo pro non facta ⁊ vēdicat sibi locū regula illa frangenti fidē ⁊c. ⁊ alia qd frustra petit debitum per qd d3 nō impendit. de reg. iur. frustra. lib. vj.

B de mutu peti. c. j. ⁊ ibi no. ff. de edil. edi. ediles. §. fi. ¶ † Contra istud obijcit ⁊ d2 ꝙ in illa concordia fuit apposita quedā clausula que si cōtinet in effectu ꝙ ad hoc vnio federis perpetui per nullas penitus dissensiones violetur: sed stet semper firma ꝙ occurrentibus aliqbus dissensionibus inter ptes debebant per quālibet partē eligi certi hoīes qui habeāt dictas dissensiones terminare. Unde d2 pro parte fratrū ⁊ etiā per dn̄m Regez romanorū volentem iustificare suā sniam ꝙ ꝓpter dictā clausulā licet dicti fratres nō seruauerint ex pte ipsorū dictam ꝯcordiā: nihilominus p̄fatus rex nō potest redire ad terras quas semel sponte remiserat: nec pōt eas repetere: sed locus fuit dicte clausule vt deberent eligi certi hoīes ⁊c. quoꝝ loco fuit electus Rex romanoruz. ¶ Breuiter iste intellectus esset oīno absonus: v3 ꝙ si dicti fratres nō seruauerūt dicto regi p̄dictam concordiam seu illa ad q̄ tenebant pro parte sua ꝙ rex teneretur eis seruare. Nam ista esset claudicatio q̄ reprobatur in ꝯctibus ⁊ etiā in iudicijs. ff. qn̄ lice. ab empti. disce. l. j. in fi. de acceptila. l. fi. de ar. si cum dies. §. pe. Et induceret inequalitas qd esse nō debet. C. cōi di. l. pe. in fine. de fruc. ⁊ lit. expen. l. fi. ¶ Dic ergo ꝙ consensus dicte clausule nō est iste. s. ꝙ vna pars non seruat compositionem vel transactionē: altera nihilominus teneatur seruare: sed est iste. s. ꝙ altera pars nec propter hoc: nec propter aliam quācunq3 dissensionem debeat venire ad arma ⁊ ius sibi dicere: sed ꝙ teneatur ille modus de quo ibi habetur. Fuit nāq3 intentio partium per illā clausulam obseruare pacē ⁊ obuiare ⁊ strepitibus guerrarum non aūt cōseruare transactionem ⁊ compositionem quo ad bona ⁊ iura partium aliter q̄ de iure conseruetur. Sunt enim ista diuersa. s. pax ⁊ transactio. Pax enim pertinet ad sedandas cōtentiones facti que cōsistunt in strepitibus bellorum. Transactio vero pertinet ad sedandas contentiōes iuris q̄ cōsistunt in strepitibus iudicioruz. Unde quia dicte partes ꝓpter cōtentiones iuris nō deueniebāt ad strepitum iudiciorū sed ad strepitum bellorū voluerūt partes per dictā clausulam huic obuiare ⁊ ordinare ꝙ deueniret ad strepitū iudiciorū ꝓut debet. ff. qd me. cā. l. extat. C. de iude. nullis. cū si. Rex ergo Polonie in hoc seruauit dictā clausulam q2 cōpromisit in dn̄3 regem romanoꝝ corā quo licuit sibi allegare iura sua ⁊ dicere ꝙ cū fratres p̄dicti nō seruauerint sibi cōpositionē illā in his q̄ eis incūbebant: qd oīs remissio ⁊ renūtiatio terrarum quā ipse fecit cōtēplatione eoꝝ q̄ sibi ꝓmissa fuerūt euanuit ⁊ annihilata ēst. Et ideo potuit petere vt cōdēnaret eos ad restitutionem dictaꝝ. Et ita fieri debuit. Non aūt prout factum fuit. s. ꝙ illa cōcordia seruet ⁊c. Nam sufficit regi polonie ꝙ tpe p̄terito nō fuit seruata p fratres quātum ad hoc vt recuperauerit ius suuz sup dictis terris. Obseruatio aūt q̄ fiet in futurū nō purgat culpā ⁊ moraz p̄teritā. Tū q2 res nō est integra: tū quia post lōgū interuallū. ff. loca. si in lege. §. colonus. Et per ꝯn̄s nec auferre debet ius q̄situz dicto regi ꝓpter dictā nō obseruātiam ⁊ morā. Cū enim dictus rex non restauret pro tpe p̄terito nec restaurari possit: sequit ꝙ mora nō pōt purgari: ⁊ p ꝯn̄s nec ius quesitum regi ex mora auferri. d. l. si cū dies. §. fi. cum. l. se. ff. de arbi. ⁊ de ver. ob. si ita quis. §. seia. ¶ Si autem dicti fratres vltra inobseruātiam ꝓmissoꝝ posuerunt manus ad arma ⁊ sic fecerūt cōtra dictā clausulā tunc licuit dicto regi vel penā petere si fuit ꝓmissa: vel etiā sine metu pene ad arma ponere manus: q2 potest dici ꝙ p hoc rūpat pacē q̄ prius rupta fuerat per fratres: vt not. in addi. spe. sup rubrica de treuga ⁊ pa. in fi. q2 non potuerunt fratres se iuuare ex dicta clausula cū ipsi eā offenderint. vt not. ff. de transa. l. q fidē. de leg. ij. cū pater. §. libertis. Et si ita cōtingit videt a dicta clausula recessum cōi cōsensu partiū ⁊ etiam a tota transactiōe si ex vtraq3 parte ꝯuētū est ⁊ annihilata ē trāsactio. C. de trās. si diuersa. ¶ Nec est verū vt d2 pro altera ꝙ requireret cōsensus expressus. ff. de pac. l. item. q2 ⁊ alia sic ꝙ facto datur volūtas intelligi. ff. rem ra. ha. l. paulus rn̄dit. nō tm̄ verbis. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. l. reprehendēda. ⁊ qd non refert an facto exprimat an ꝟbis. ff. de leg. l. de quibus. de app. c. dilectus. Tunc aūt fuisset necessarius expressus cōsensus qn̄ nō apperet de tacito vtriusq3 partis sed nullius nec alterius tm̄ vt si fratres venissent cōtra cōpositionem ⁊ rex nō: tūc enī non esset ab ea recessum: q2 posset adhuc rex petere eam sibi seruari. Cū sit in electione partis vel petētis seruari pacta vel petere penā. l. rescripto. §. si pacto. ff. de pac. Sed qn̄ vtraq3 pars in oībus ꝯuenit: tūc cēsent mutuo ꝯsensu ab ea recesisse in oībus. vt. d. l. si diuersa. quia paria delicta seu pares inobseruatiōes mutua cōpensatione tollunt. l. si ambo. de cōpen. ¶ Cōcludo ergo dictam sniam thorinēs. in nullo obstare dicto regi sup repetitiōe dictaꝝ terrarū ex duplici capite. Primo q2 fratres nō obseruauerūt cōcordiā ꝓpter qd rex recuperauit oē ius qd remiserat: l3 ex hoc solo nō licuerit sibi manus ad arma ponere ꝓpter dictaz clausulam: nisi fratres prius apposuissent. Nec etiā concordia fuit rupta ex hoc capite solo: imo potuisset adhuc rex petere eā sibi seruari. ¶ Scd̄o q2 postq̄ rex nō eligat hanc viam vt peteret illos cogi ad obseruādum: sed etiā ipse non obseruauit s3 venit ꝯ: qd etiā potuit ꝓpter inobseruātiā illorū. vt in iuribus. s. alle. cēset dicta cōcordia rupta ⁊ ab ea in oībus recessuz mutuo cōsensu: vt. d. l. si de certa. Et sic etiaz ab illa clausula de qua. s. dixi. ¶ Nunc ad quintū ⁊ vltimū veniendū. s. ad sniam latam in Buda per quā cōfirmatur dicta concordia thorinens. ⁊ etiā confirmatur a dictis fratribus dicte terre non expresse sed per relationem ad dictam concordiam exceptis illis que per dictam sententiam seu laudum vel aliud quodcūq3 ferendum aliter vel alio modo fuerit declaratum. Quā qdem sentētiam d2 p dominum regem Polonie fuisse emologatam saltim tacite in prosequendo quedam in ea cōtenta coram quibusdaz commissariis deputatis per dominum regē romanorum super alijs articulis seruatis super qbus non tulerat laudum. Et quantum ad istaz parum est insistendum si bene inspiciatur forma cōpromissi cuius virtute fuit lata dicta sententia. Nam fuit in eo data potestas laudandi infra duos annos hoc modo: v3 ꝙ omnes cause que quōlibet possint per ipsum do. Sigismundum hac vice hic in Buda diffiniri sine vlteriori dilatione decidantur ⁊c. Relique autem notabiles difficultates que maiorem requirunt indaginem eorūdem duorum annoruz dūtaxat ⁊ durante spacio in Buda vel alibi per se vel alium terminent. Deinde subijcit immediate. Et nisi infra terminum p̄dictum ⁊ locuz idem dn̄s Sigismundus ⁊c. suā arbitralē sententiam ⁊c. tulerit: hmōi cōpromissum oīaq3 in eo cōtenta viribus nō subsistant nec ad ea vel eorum aliqua tenenda vel obseruanda astringantur ⁊c.

¶ Hic sunt ꝟba cōpromissi formalia multū ad propositū ponderanda. Nā dicta clausula. ⁊ nisi. referri non potest nisi ad ea q̄ restarēt terminānda post sniam latam Bude. Et vult ꝙ eis non terminatis ⁊ non secuta alia snia non solum compromissum habeatur pro nō facto quo ad illa: sed etiā quo ad terminata: als nullius esset effectus dicta clausula: qd nō est dicēdū. de priuil. si papa. cū si. Cōstat enim qd etiā sine dicta clausula p̄dictū compromissum ꝓ nō facto habet quātum ad ea q̄ restabāt terminānda nō secuta terminatione infra tp̄s cōpromissi. l. si cū dies. in prin. ff. de arbi. Ad hoc ergo vt aliqd operetur oportet ꝙ nec quo ad terminata valeat ⁊ ꝙ habeatur etiā quo ad illa ꝓ non facta. vt. ff. de arbi. l. labeo. in prin. ¶ Dico ergo ꝙ cū dn̄s rex romanorum tunc in dicta snia lata bude q̄ plurima ⁊ principaliora sibi reseruauerit vt ex eius tenore p3: ⁊ potissime reformationem ⁊ limitationez cōcordie thorinen̄. quam pollicitus videtur se facturū in ea parte qua cōfirmauit dictā cōcordiā thorinen̄. exceptis tm̄modo his in qbus per dictā sniam seu p aliā ferendā fuerit aliter vel alio modo declaratū. Et postea infra terminum bien̄ij p̄dictū nulla alia sententia vel arbitramentū est

sequitur ꝙ

sequitur quod illa que facta fuerunt Bude sniata et laudata perinde habentur acsi nullo modo facta fuissent propter dictam clausulam de qua.s. Et ois approbatio et ratificatio quam fecisset dictus dns rex eodem modo irrita facta est. Eo quia censetur facta secundum formam compromissi et sub ea conditione si infra dictum terminum bienij alia reseruata terminentur. Potuit enim dns rex sperasse: et ita verisimile est quod prefatus dns rex romanorum taliter reformaret dictam concordiam thorinen. quo ad dictas terras quod tam ipse quam regnum suum non esset excessiue grauatum. arg. ff. de bo. liberto. l. si vero. §. si seruo. ibi. quia potest dicere sperasse etc. et nisi sic credidisset dictam sententiam in aliquo non approbasset. Non secuta ergo reformatione vel alia snia vel declaratione dicta snia et approbatio irrita facta est propter clausulam compromissi de q.s. Nam ex futuro euentu plerumque declaratur quod factum sit validum vel non. ff. de reb. dub. l. quedam. de vsufru. sed et si quid. §. interdum. de iure fisci. l. iij. §. quando autem. ad silr. si exhereda. de frigi. c. fraternitatis. in fi. ¶ Ultra hoc posito quod predicta cessaret prefata sententia lata bude in ea parte qua confirmauit concordiam thorinen. videtur lata ex falsa causa: et sic videtur nulla. vt not. ff. de acq. hered. l. si is ad quem. per glo. et plenius et clarius per Barto. Quod autem lata fuerit ex falsa causa saltem in iure patet quia ibi asseritur quod in concordia facta apud thorum continetur quod per nullas dissensiones violetur etc. et in hoc se fundat ad ipsam confirmandam: cum tamen hoc ibi non contineatur dispositiue sed in vim cause. Et ad hoc vt non violetur disponitur quid fiendum sit in casu quo partes venirent ad aliquam discordiam. Sunt autem ista diuersa. s. disponere quod non violetur vel hoc obmittere et disponere et ordinare quid faciendum sit ne violetur. ad quod bene facit quod no. in glo. c. si quis iusto. in vlt. glos. de elec. li. vj. Ex quibus vt.s. clare ondi prefata clausula non importat id quod rex romanorum in sua sententia declarauerit importare. Licet enim voluerit quod pax violari non possit: non tamen voluit quod concordia et compositio quo ad bona iura staret firma si fratres eam non seruarent. ¶ Concludo ergo dictam sententiam latam Bude: dictis fratribus non prodesse dictoque regi Polonie non nocere nec derogare sententie delegatorum pro suo regno late.

9 ¶ † Uenio nunc ad tertium et vltimum dubium: videlicet posito quod predicta vel aliquod predictorum per se non sufficiant ad intentionem fratrum fundandam: et ad elidendum intentionem domini regis fundatam in dicta sententia delegatorum: an saltem sufficiant iuncta cum cursu tpis et sic an dederint iustam causam prescribendi: et an sit prescriptum. ¶ Circa quod breuiter notandum quod quantum ad gesta per modernum regem non est dubium quod propter illa non fuit prescriptum: quia a tempore illorum gestorum non concurrit tantum tempus quod sufficiat ad prescribendum. Nam primus actus. s. confirmatio facta de concordia kazimiri fuit factus in. ccccliij. et sic sunt. xvj. anni vel circa. Et si dicat immo videntur sufficere decem postquam adest titulus et bona fides que ex eo presumitur. C. de prescrip. longi temporis. l. fi. et per totum. iuncto eo quod no. Bar. in. l. cum quere batur. in fi. C. vnde vi. et quod no. in. l. quicunque. C. de ser. in glosella que incipit maxime. Rndeo non est verum: tum quia ab illo tempore citra pacifice non possiderunt: immo tempore magni conflictus vt audio dns rex omnes terras predictas recuperauit et sic naturaliter interrupta fuit prescriptio. l. naturaliter. ff. de vsuca. et etiam emanauerunt compromissa per que videtur similiter interrupta. C. de arb. cum antea. §. pe. Tum quia ad prescribendum longo tempore requiritur titulus validus: sed iste est inualidus: vt.s. probaui. quod fratres sciebant vel scire debebant: quia cause inualiditatis consistunt in iure plusquam in facto: ergo etc. vt in. d. l. fi. ¶ Similiter non est dubitandum de sententia arbitrali lata per d. Regem Ungarie et Boemie quia illa fuit sublata per sniam delegatorum latam per quattuor annos post et sic habetur pro non lata. Subest etiam alia ratio in casu precedenti: quare non habeat locum prescriptio longi tpis: quia terre de quibus agitur non fuerunt tradite sed dimisse ex causa cuiusdam compositionis et transactionis. vnde sicut talis dimissio non sufficit ad translationem dominij. C. de trans. si pro fundo. et. l. siue apud acta. in fi. ita nec ad talem prescriptionem longi tpis. glo. est or. notabilis de hoc. C. pro empt. l. pe. et. l. clauibus. de contrahen. empt. ¶ Restat ergo solum dubium de concordia facta per kazimirum que fuit facta in. ccccxliij. et ex post dicti fratres tenuerunt longissimo tempore. s. xxx. vel. xl. annis presupposito sine preiudicio veritatis quod pacifice et sine controuersia. Et hic videtur dicendum quod prescripserint: nam silentio tanti tpis omne ius tollitur et contra omnem petitionem paratur exceptio. C. de prescrip. xxx. anno. l. sicut. et. l. omnes. de anna. excep. l. j. v. nemo. Itaque posito enim quod ius commune faciat contra prescribentes et pro eo contra quem prescribitur: quia dicte terre dicuntur esse infra regnum polonie et eius limites. de resti. spo. ad decimas. libr. vi. de offi. archi. dilecto. post pn. adest tamen titulus dicte concordie qui licet de se est inualidus per supradicta: sufficit tamen ad prescri. longissimi temporis. de prescrip. c. j. li. vj. et quod no. eo. ti. si diligenti. et. c. de quarta. per glo. ¶ Breuiter contrarium est dicendum triplici ratione. Prima quia titulus habetur pro non titulo propter eius tenorem. Nam ille titulus iniustus et inualidus dicitur sufficere dicto casu ad prescribendum quando si esset iustus et validus sufficeret ad plenum ius transferendum: vt patet ex glo. que est in. d. c. si diligenti. Sed iste titulus non est huiusmodi. Nam ex eius tenore patet quod noluit transferre ius aliquod sed quod eis competebat confirmare: vt.s. dixi. Posito ergo quod interuenisset consensus omnium regnicolarum et quod illud sufficeret ad transferendum plenum ius: in casu tamen nostro dicta concordia propter eius tenorem non sufficeret ad hoc: ergo nec ad prescribendum. facit. l. clauibns. ff. de contraben. emptio.

10 ¶ † Secunda ratio est quia error iuris non sufficit ad prescribendum etiam longissimo tempore quia non inducit bonam fidem que hodie necessaria est de iure canonico in tali prescriptione. Ita tenet Cy. C. de prescrip. xxx. annorum. l. si quis emptoris. §. j. et pro empto re. l. venditioni. Sed iste titulus erat nullus: vt.s. dixi. Et si fratres credebant ipsum valere errabant in iure: ergo etc. ¶ Nec ob. glo. c. de quarta. et. c. si diligenti. quia intelligo quando erat titulus iniustus vel inualidus ex aliquo quod consistebat in facto et prescribens illud ignorabat. Nam in facto probabilis est ignorantia scilicet alieno. l. quod quod. ff. ad velle. Et hoc dico vt concordemus dictum Cy. in dictis locis cum dictis glos. Preterea malefidei est qui contra legum interdicta mercatur. vt in regula iuris. et. C. de agri. et censi. l. quemadmodum. et no. Dy. in. c. possessor malefidei. de regu. iur. lib. vj. Sed regi interdicitur alienare bona regni. vt in. c. intellecto. de iureiuran. ergo etc.

11 ¶ † Tertia et vltima ratio est quia dicti fratres videntur incapaces omnis ingstitionis fiende a christianis propter ipsorum professionem et votum. Licet enim per summos pontifices et imperatores fuerit eis concessum quod terras quas acquisiuerunt ab infidelibus possint sibi retinere: non tamen debet extendi dicta concessio ad alia quam contenta in eis. de priuileg. c. porro. Nisi ergo ostendatur qualiter ipsorum religio sit instituta et quod possint habere in communi. videtur dicendum quod nec in communi nec in singulari possint habere: quoniam constat eos esse professos: et per consequens paupertatem: igitur debent eam tenere tam in communi quam in singulari nisi contrarium doceant. Quia verba indefinite professionis ad omnem modum habendi extenduntur: sicut verba generalia quibus indefinita equiparantur. ff. de leg. iij. si pluribus. de elecf. c. vt circa. lib. vi. Nisi aliud doceatur vel ex institutione regule vel ex priuilegijs. Ipsi autem non ostendunt nisi priuilegia que concedunt eis in certis casibus: scilicet quando acquisierunt ab infidelibus cum potentia ipsorum debellando quia casus meruit precipuum fauorem: vt no. gl. or. ff. de capti. l. antepe. vnde non debet extendi ad alios casus. de prescrip. c. auditis. in fi. de offi. archid. c. dilecto. in fi. Et secundum istam rationem etiam ex causa donationis retinere non possunt nisi ostendat capacitatem ordinis eorum quod satis est ad propositum nostrum. ex quibus omnibus concluditur pro parte dicti domini Regis et contra dictos fratres cruciferos. Laus deo.

¶ ¶ Consilium. lxxj.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur quod mulieri dicenti quod bona mariti ad que agebat erant vltima cum alienationi consensit incumbit onus probandi.

2 Et cum petitur tenuta et missio in possessionem pro residuo dotis male petitur aliter non specificata quantitate maxime quia pro modica re non datur tenuta.

Dictio residuum quid importet.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio dicendum est quod si per dictam dnam non fuit allegatum in hoc processu: ista bona de quibus agitur fuisse vltima bona tempore quo alienationi consensit: tunc est clarum quod succumbere debet licet revera fuissent vltima bona quia debuit hoc allegari: vt in. l. vulgata. ff. de adul. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni. et ibi no. et quod no. bar. in. l. cum quid. si cer. pet. ff. Ea enim que in iudicium non deducuntur ad obtinendum sententiam non proficiunt. ff. de iudi. l. non potest videri. que autem non allegantur in iudicium non deducuntur. Patet etiam quia fundata est intentio rei excipientis ex consensu dicte domine quem allegauit et probauit prestitum. C. ad vell. l. iubemus. et. l. etiam. Quod autem dicitur ista fuisse vltima bona pertinet ad replicationem, per quam eliditur exceptio. ff. de pactis. l. si vnus. §. pactus. Sed constat quod cum replicatio se habeat ad exceptionem, eo modo quo exceptio ad actionem: sicut exceptio non prodest ad elidendum actionem nisi sit proposita. vt no. in. d. §. pactus. in glo. in opponendo. et per doc. ita nec replicatio ad elidendam exceptionem. facit quod no. Bar. in. l. lecta. si cer. pe. et. l. cum quis ita. de vbo. ob. Si vero fuit proposita per dictam dnam quod ista erant vltima bona: non tamen probatum remanet dubium: quid iuris. Et videtur ipsam debere obtinere nec econuerso per partem ream fuerit probatum plura tunc

fuisse seu alia q̃ ista.ff.de proba.l.cum lege.de iure delib.l.fi.§.
licētia. ꝛ qđ no.bart.in.l.si constanter.ff.solu.ma. ¶ Breuiter
dicendum ꝙ qñ ille qui agit affirmat plura esse bona q̃ dicta
per reũ:tũc reo neganti non incumbit onus probādi ꝙ alia bo-
na nō sint ꝑ regulā.l.actor.C.de proba.ꝛ.ff.e.l.ij.ꝛ ita loquitur
l.cum lege.s.allega.cum alijs alleg. Sed si ecōtra actor est ille
qui negat alia bona fuisse vt est in casu nostro:q2 mulier negat
reus asseuerat alia fuisse:tũc q2 actor fundat se in negatiua seu
agendo seu replicādo cōstat incũbere sibi onus probandi nega
tiuam nō reo affirmatiuaȝ.iuxta ea q̃ plene no.per bar.in.l.hoc
iure.de vb.obli.ꝛ p. Inno.de accu.c.super his. Sicut eni reo in-
cumbit onus probādi exceptionem siue id qđ est cā exceptionis
dāde.ff.de proba.l.in exceptionibus.ff.de excep.l.j. Ita ꝛ acto-
ri replicationē seu id qđ est cā replicationis cōcedēde cũ proce-
dant ad paria:vt.s.dixi. Ex quo igitur ista dña non probauit
ista fuisse tũc vltima bona:videtur debere succũbere.C.de pba.
l.matrem tuam.ff.de op.no. nun.l.nō solum.§.sed vt probari.
cũ ibi no. Et hoc de primo dubio.

2 ¶ † Super scđo vr̃ dicēdum nō vitiari dationē tenute ex hoc ꝙ
fuerit petita ꝛ cōcessa pro residuo dotis non specificato quantũ
esset residuum:qm̃ appellatione residui totuȝ cōtinetur[a].C.de
heredi.insti.l.ij.sicut appellatione partis interdũ.ff.de leg.iij.
l.vxori.in princ.,facit.l.j.§.hec verba.ff.si cui plusq̃ per.l.falc.
Si ergo aliud non apparet videt̃ ꝯcessa pro tota dote. ¶ Bre-
uiter ista ratio facit potius in contrarium. Nam constat ꝙ ex
proprio significato ꝛ importantia verbi significat etiam partē.
Si ergo potest vtrũqȝ importare verbum residuum:scilicet to-
tum ꝛ partem sequitur ꝙ est obscurum vel incertum.ff.de iure
fisci.l.ita fidei.ꝛ per consequens dicta petitio non erat admit-
tenda tanq̃ incerta:sicut enim in libello quem quis facit ꝓ dif-
finitiua obtinenda debet specificare an petat totum vel parteȝ
ꝛ etiam quotā.ff.de rei ven.l.si in reȝ.ꝛ si detur libellus sine spe
cificatione predicta vel alio ꝙ eqpolleat nō dȝ admitti ꝛ sentētia
lata non valet.C.de sen.q̃ sine cer.quāti.l.fi. Ita in petitione q̃
fit pro obtinendo decreto.s.missionis. facilius enim redditur
nullum decretum q̃ diffinitiua sententia:vt pȝ in.l.j.§.hec ver
ba.ne vis fiat ei.iuncta.l.cum putarē. fami.her.ꝛ qđ no.in.l.si
is ad quē.de acq.here. Preterea cōstare debet liquidatio ꝑtori
saltē summarie de dicto debito cũ tenutā cōcedit.ff.qui.ex cau.
in pos.eatur.l.hec autem.§.j.quō ergo pōt cōstare si ignoratur
quantitas.nam ꝛ posset esse residuũ dotis ita paruũ ꝙ si iudex
sciuisset tenutam non concessisset:q2 de oībus modicis non cu-
rat pretor.l.scio.ff.de in integ.resti. Videtur ergo mihi dicen-
dum ſm ea que proponuntur:dictam dominam in hoc iudicio
debere succumbere potissime propter primaȝ rationē. De alijs
autem dubijs ex causa nihil dico:quia que supradicta sunt sa-
tis sufficere debent. Laus deo.

a ¶ Cōtinetur. a Vide Fran.are. in ꝯsil.cxv.ad fi. vij.col.ꝛ Angel. in cōsil.xviij.i.ij. col.ꝛ.d.alexā. de imo.in ꝯsil.xxv. in.iiij.pte.ꝛ qđ p do. Pe.philip. cor.in ꝯsi.xxxiij. icipi.visa.in lr̃a x.i.ij.pte.ꝛ i ꝯsi. xxxix.icip.adeo. in lr̃a.B.ꝛ i ꝯsi. ccxxvj.ici. q̃q̃. in lr̃a.N.ꝛ i ꝯsi. ccxcv.inci.vide- tur.in lr̃a.B.et in.iiij.parte.

¶ Consilium.lxxij.

1 ☞ Ex hoc consilio habes ꝙ ꝓcurator constitutus ad lites a
pluribus cēset̃ cōstitutus ad lites quas vnus habet cuȝ altero.
2 Et ꝙ licet filius repudiauerit hereditatē patris vel aliquā par
tem arbiter tamen potest illi illam adiudicare.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Dubitatio primi q̃siti consistit in hoc:vȝ Utrũ
dictus dominus Antonius censeatur constitutus ꝓ-
curator ad compromittendum solum ꝛ dũtaxat ad lites quas
dicti constituentes habent contra al's personas seu cum eis:nō
autem quas inuicem habeat. An etiam illas quas vnus ipsoꝝ
habet contra alterum. Et videtur primum verius per.l.licet.§.
si plures.ff.de procur.per quem videtur ꝙ etiam si expresse fuis-
set constitutus in illis quas inuicem habent non valeret. Facit
etiam.l.qui duos.eo.ti.vbi cōstituti sunt duo procuratores ab
eodem censentur constituti ad lites quas constituentes habēt
contra alium extraneum non quas contra alterum ex dictis ꝓ-
curatoribus. Et ideo alter ab altero petere non potest nisi ex-
presse fuerit dictum. Facit etiam illud vulgare ꝙ in generali lo
cutione non comprehenditur persona loquentis.C.de solu.l.in
quisitio veritatis.cum si.ꝛ qđ not.in.c.petitio.de iureiur. Nec
videntur obstare illa verba coniunctim vel diuisim ꝛc. Nā pos-
sunt verificari etiam in litibus quas habēt contra alios:vt pa-
tet ad sensum.ꝛ.C.de consor.eiusdē li.l.j.ꝛ.ij. ¶ Breuiter his
non obstantibus puto contrarium:scilicet ꝙ tale mandatum
extendatur ꝛ comprehendat etiam lites quas alter ipsoruȝ ha-
bet vel habere potest contra alterum:ꝛ qđ de illis possit dictus
dominus Antonius facere compromissum. Quia bene inspi-
ciendo non video quid repugnet ꝛ cur non comprehendat illas
sicut alias.ergo ꝛc.l.i.§.generaliter.ff.de leg.prestā. Nec est da
re rationem diuersitatis.ergo ꝛc.ff.de iniusto testa.l.iij.post pn.
de fonte.l.j.ad.l.aquil.l.illud.cum si. Nam quando in persona
vnius concurrunt plura que possent esse in personis diuersorũ:
illud est censendum de vno qđ censenduȝ esset de diuersis.ff.de
his quibus vt indig.l.tutorem. Sed certum est ꝙ si dicti consti
tuentes fecissent diuersos ꝓcuratores modo quo.s.possent di-
cti procuratores inuicem compromittere de causis quas consti
tuentes habent inuicē:ergo ꝛ nunc dictus dominus Antonius
procurator constitutus ab omnibus potest tanq̃ procurator di
cti presbyteri compromittere cum predicto Mazzeo. Quia nō
minus dicitur procurator dicti presbyteri quod fuerit etiam a
Mazzeo constitutus. Nec ob.ꝙ minorem potestateȝ habet no-
mine dicti presbyteri.ff.de procu.l.qui proprio.§.fi. Quinimo
videtur attenta ratione predicta ꝙ dictus procurator fungi-
tur vice duorum seu omnium constituentium.ff.de adop.si con
sul.ꝛ ꝙ possit ipse solus compromittere causas quas dicti con-
stituentes inuiceȝ habent sicut possent plures procuratores sin
gula singulis cōstituti.ar.d.l.tutorem.de his quibus vt indig.
Nec enim obstat ꝙ in eodem instrumento constitutus est ab oī-
bus sed perinde est ac si in diuersis instrumentis quilibet eum
constituisset quo casu non esset dubium ꝙ posset per dictam ra-
tionem ꝛ iura.C.si cer.peta.l.eo qđ a multis.ꝛ qđ ibi not. Tot
enim censentur instrumenta quot sunt cōstitutiones diuersoꝝ.
ff.de verbo.obli.scire debemus. Nec ob.l.licet.§.si plures.alle.
in contrarium:quia loquitur in procuratore dato ad litigādũ
qui non potest sustituere vicem actoris ꝛ rei per rationem ibi
assignatam. Nos loquimur in dato ad cōpromittenduȝ in quo
cessat dicta ratio. Preterea ꝛ si hic datus sit ad litiganduȝ seu
ad prosequendum compromissum coram arbitro adhuc hoc fa
cere poterit cum dicto Mazzeo principali ex altera parte:quia
in hoc sustinebit vicem actoris ꝛ rei sed alterius tantum.s.dicti
p̃sbyteri ꝛ Mazzeus sustinebit alteram partem. Sed si ipse do
minus Antonius solus vellet litigare corā arbitro noīe vtrius-
qȝ non posset.ꝑ dictũ.§.si plures.ꝛ per rationem ibi assignatā.
Bene tamen posset nomine vtriusqȝ cōpromittere vt dictũ est.
Item nō ob.l.q duos.de procur. Nā tex.l.precedentis in fi.di-
cit ꝯrium ꝛ ibi ꝑ glos.ꝛ doc.dantur plures solutiones ꝛ distin-
ctiōes. Preterea casus sunt diuersi:nam aliud est querere an si
cōstituo duos procuratores videar eis dare mandatum de agē
do inuicem alter cōtra alterũ meo nomine in eo qđ alteruter ip
sorum mihi debet. Aliud est q̃rere si duo cōstituimus eundē ꝓ
curatorē ad cōpromittendā cũ quacũqȝ ꝑsona:videatur vnus-
quisqȝ nostrum dedisse mandatũ de cōpromittendo etiam cuȝ
altero nostrum:in quo nō video rōnem quare nō:ex quo gene-
ralitas ꝟborũ est apta hoc cōprehendere.ar.ff.de leg.j.l.ab ho-
minibus.in fi.prin.de lega.iij.non aliter. Itē nō ob.qđ in gene-
rali sermone ꝛc.q2 fateor ꝙ neuter videt̃ dedisse mandatum
de cōpromittendo noīe suo cũ seipso prout in si.not.ff.de cōdi.
inde.l.frater a fratre.in fi.j.glo. magne. Facit.l.si quis ꝓ eo.§.
j.ff.de solu. Sed bene censentur dedisse mandatum de compro
mittendo suo nomine cum altera mandante. Nam hoc non est
comprehendere personam loquentis sed diuersam. Item non
ob.si dicatur ꝙ ad compromittendum requiritur speciale mā-
datum ꝛ non sufficit generale.ff.de transac.l.transactionis pla
cituȝ. Et hoc videtur generale ex quo nō exprimitur persona ꝛ
causa cum qua ꝛ ex qua fiat compromissuȝ.ꝑ ea que no. Cy.C.
etiam per procuratorem causam in integrum resti.ꝛc. Nam con
trarium est verum quia sufficit ꝙ fuerit constitutus nominatim
ad compromittendum:vt ex notatis per Bart.in.l.si filius.ff.
de dona.de lib.ꝛ postbu.l.titius. ¶ Concludo dictum.d. An-
tonium posse nomine dicti presbyteri ꝛ tanq̃ eius procurator
compromittere cum dicto Mazzeo altero ex constituentibus:
sicut si ab eo non esset constitutus:vt pȝ ex predictis.

¶ Super secundo quesito duo sunt que faciunt dubium.

2 ¶ † Primum q2 dicit̃ qđ dictus Mazzeus repudiauit heredi
tatē paternam:ergo non videt̃ ꝙ possit sibi adiucari cum videa
tur ꝑpetuo exclusus.C.de repu.here.l.sicut.in princi.,in verbo
querere non pōt ꝛc. Nam hereditas siue testamētaria siue ab in
testato dicit̃ obuenire per legem seu legis dispōnem.ff.de vb.si-
gni.l.lege obuenire. Qui igit̃ eā repudiat legis dispōneȝ seu ꝓ-
uisionem contēnit:ꝛ ꝑ cōsequens est indignus eius bñficio.C.
de iure delibe.l.fi.§.si vero postq̃.nec videt̃ esse in potestate ar-
bitri facere heredē illũ q a legis dispōne respuitur.ar.ff.de pac.
si tibi.§.quedam.ꝛ.l.si vnus.§.pactus.ver.sed si pactũ. ¶ Sȝ
dubium est q2 si dictus Mazzeus non repudiasset:nō tñ ad ipm
ꝑtinet tota hereditas paterna:sed ꝓ parte sibi tangente.C.de
suis ꝛ legi.aut.in successione.in verbo equaliter. Unñ nō videt̃
esse in potestate arbitri vel arbitratoris facere ipsum heredem
vltra portionem ipsum tangentē cũ hoc sit in potestate testato-
ris vel legis:nō autē alterius:vt.s.dixi. ¶ Breuiter his non
obstantibus cōtrariũ videt̃ dicendũ.s.qđ arbiter vel arbitra-
tor possit dicto Mazzeo adiudicare oīa bona paterna. Nec ob.
qđ primo

qđ primo loco dixi in ꝯ͂riũ: quia repudiatio paterne heredita tis non excludit filium precise ⁊ simpliciter.e.tit.l.fi:⁊.l.si quis suus.ff.de iure delib. Item q2 potest esse dubiuꝫ an repudiatio valuerit vel non:⁊ super hoc dubio potest arbitrator pronun- tiare. ¶Preterea non q̃ritur an arbitrator possit dictũ Maz- zeum facere heredem patris sui insolidum: sed an ei possit adiu dicare omnia bona paterna.⁊ ista sunt diuersa: vt patet in.l.he reditas.ff.de pet.here. potest enim esse qđ quilibet sit heres pro sua rata:⁊ tamen omnia bona pertineant ad vnum tantum vir tute laudi: sicut hoc posset fieri virtute prelegati.C.fami.herc. quotiẽs.ff.de here.insti.l.ex facto. Et licet ibi dicatur salua fal cidia ⁊c.tñ in casu nostro nõ sic: q2 licet pater filio auferre eam nõ possit: ipse tñ põt ⁊ fecisse videtur dãdo largã ptãtẽ arbitro. ꝑ qđ rñdeꝛ ad scđam obiectionẽ. ¶Cõclndo igiꝛ dictũ arbitrũ adiudicare posse oĩa bona dicto Mazzeo. Non tñ dico an hoc facere debeat: q2 nõ q̃riꝛ de iustitia sed de potestate. Et constat valere sniam cõtra ius patris.l.cum putareꝫ.ff.fami.her.extra de re iudi.cum inter vos. Laus deo.

¶Consilium.lxxiij.

1 ☞ Ex hoc consilio habes ꝙ filia exclusa per statutũ ⁊ nupta absqꝫ dote põt petere dotẽ ſm vires patrimonij tpe mortis pa- tris licet tpe matrimonij non essent facultates.

2 Et talis filia acceptãdo legatũ sibi factũ cũ hoc qđ plus pete- re non possit ⁊ etiã faciẽdo quietationem generalẽ dicta de cã sibi non p̃iudicat quominus petere possit supplementum legiti me vel dotem congruam.⁊.3.

3 Legatum factum a debitore creditori an valeat.

In christi nomine amẽ.

¶Licet ista domina Lisa viuente patre suo post ꝙ erat nupta non potuisset petere patrem cogi ad se dotandũ iure actiõis vel offõ iudicis ſm opi. do ctoꝝ de qua per bar.in.l. obligarẽ.§.lege.ff.de actio.⁊ oblig.lꝫ

1 glos.ibi teneat ꝯ͂riũ de quo ad presens nõ disputo.† Post eius tñ mortẽ cũ ꝑ statutũ ab eius successiõe excludaꝛ bñ potuit hoc petere iure actionis ab heredibus patris ad quos cõmodũ suc cessiõis ꝑuenit.ff.de lib.agno.si qs a liberis.§.itẽ rescriptũ.ĩ fi. ⁊ qđ no.Cy.C.de neg.gest.l.alimenta.in fi.tũ q2 statutũ exp̃sse disponit ꝙ debeat dotari: ergo datur actio.ff.de acq. rerũ do.l. statuas.in fi.tũ q2 ⁊ si dispositiue loquereꝛ intelligitur pro ipsa dote actionẽ tribuere.ff.de here.insti.l.q volebat filiam exhere- dare.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ qđ no.glo.ff.solu.ma.si socer.§.lucius. Et erit cõditio ex dicto statuto.C.de peti.he.l.fi.ver.postꝙ. in fi. Et venit dotanda ſm facultatem ⁊ quãtitatem bonoꝝ q̃ erãt tempore mortis patris quo tpe exclusio a succes.paterna cepit ortum assumere:⁊ ꝑ cõsequens etiã ius petẽdi dotẽ.ar.ff.de au ro ⁊ ar.le.l.ij.⁊ de noxalibus. ĩ delictis.§.si extraneus. Et etiã statutũ de quo.s̃.etiã hoc exp̃sse vult. Nec enim prefata dña Li sa dꝫ esse deterioris cõditionis ꝙ nupta reperta est tpe mortis patris q̃ si nupta nõ fuisset ex quo dotata nõ erat vt proponiꝛ. Cũ statutum hoc solum põderet.s.si nõ erat dotata tẽpore mor tis patris: non aũt si nõ erat nupta vt ex verbis eius q̃ diligen- ter sunt cõsiderãda apparet. Quid enim si pater ꝑpter pauper- tatẽ nõ potuit eam dotare prout de facto fuit in casu isto nonne iniquuꝫ esset ꝙ auctis postea facultatibus ex hoc solo ꝙ nupta esset excluderetur a beneficio statuti qđ est vt possit petere se do tari cũ a successione excluditur. Cõtra intentionem nanqꝫ pa- tris hoc eẽt.ar.ff.de mune. ⁊ ho.l.his honoribus.§.auctis. Si enim non posset petere se dotari nec esset a successione intestati patris excludenda.ar.ff.de inoff.test.l.nihil.§.si cum filius. Et

2 hoc clarissimum puto de iure.† Sed vidẽdum est scđo ⁊ fortius an perdiderit hoc ius petendi se dotari ex hoc qđ acceptauit le gatum sibi relictum cum hoc onere vt nil plus petere posset in

a bonis fratris legantis eiusdemqꝫ heredis ⁊ debitoris[a]. Quod enim voluerit hoc dictus frater pꝫ: quia reliquit sub conditiõe ⁊ onere qđ deberet dicta domina facere finem ⁊ quietationẽ ⁊c. pꝫ ergo de sua intentione ꝙ voluit heredes suos non posse mo- lestari a dicta domina perinde ergo ac si cuꝫ hoc onere reliquis- set qđ nil aliud petere possunt.argu.ff.de leg.iij.l.fideicõmissa. §.hec verba.ibi.licet non satis exprimant ⁊c. Sed agnoscens le gatum tenetur agnoscere etiam onus eidem iniunctum.ff.de le ga.ij.cum ab vno.⁊.l.imperator.§.si certum.⁊ no.glo.expresse ad propositum eo.ti.l.titia.§.qui inuita. bene facit.c.officij.de test. Posito autem ꝙ ex sola agnitione legati continentis hoc onus non excluderetur saltẽ tamen ex sua quietatione fine seu liberatione generaliter facta videtur excludenda.C.de pact.si quis in conscribendo.ff.e.l.pactum inter heredẽ. Aliquid enĩ plus videtur operari dicta liberatio q̃ simplex agnitio legati illud onus continentis. argumen.ff.de lib.leg.l.si quis ratio- nes. Nec quicq̃ videtur facere in ꝯ͂rium.l.si qñ.§.fi.C.de inoff. testa.cuꝫ ibi no.ꝑ doc.quia loquitur in legitima nos loquimur in dote que est alterius nature ⁊ qualitatis.qđ patet: quia legi- tima debeꝛ pure.l.quoniã in prioribus. de inoffi.test. Sed ista dos licet debita ex forma statuti debetur sub cõditione si nupse rit: vt plene not. Bar.in.l.titio centum.§.titio genero.de con- di.⁊ demon. ¶Posito ergo ꝙ esset ista dos surrogata loco le- gitime non tamen sapit eandem naturam cuꝫ sint res diuerse ⁊ diuersam naturam in se habeant.ff.de iure doti.l.cuꝫ in fundo. §.si fundus.⁊ qđ not. Barto.in.l.j.§.hec actio.ff.si quis testa. liber esse ius.in secundo membro distinctionis. ¶His non ob- stantibus puto neutrum predictorum obstare quominus dicta domina Lisa possit petere supplementuꝫ dotis tali ratione sa- tis clara ⁊ demonstratiua. Nam frater eius erat debitor suus ⁊ tenebatur ad dictam dotem ex forma suprascripti statuti vt su- prascriptum est. Non ergo potuit legãdo minus qđ deberet ap ponere aliquod onus in legato.ff.de dote prelega.l.ij.§.idem iul.querit. circa prin.de adop.si arrogator.§.sed an impuberi. Potissime illud qđ plus petere non posset sicut nec pater cum reliquit minus legitima.in auꝛ.vt cum de ap.cogno.§.ceterũ. Sicut enim legitima est debita de iure communi: ita ⁊ ista dos ex forma dicti statuti. Et non debet esse in potestate debitoris per talia verba se eximere ab obligatione in totum vel pro par te.ar.eorum que no.C.de nego.gest.l.alimenta per glos.j.⁊ doc. ¶Cuꝫ ergo appositio dicti oneris non teneret ipso iure.ar.C. de inoff.te.l.sancimus.in prin.⁊.l.qm̃.dicta dña simpliciter ac ceptãdo legatũ sibi non p̃iudicauit: q2 nõ dicitur acceptasse le gatum cũ onere vel habens onus quo casu loquunꝛ iura allega ta in ꝯ͂rium: sed legatũ nõ habens onus: q2 paria sunt nõ habe- re vel inutile habere.ff.qui satis.cog.l.quotiens. Ad hoc opti- me facit qđ no.bal.in.l.hac edictali.C.de secũ. nup.in.iiij.col. v̈.iuxta hoc seq̃tur alia.qđ cuiusqꝫ vni.noĩe.l.j.§.q̃bus.in fi.de re.iur.l.nihil iterest. Qđ puto verũ etiã sciẽter acceptasset rõne p̃dicta q̃ vtrobiqꝫ locũ sibi vẽdicat. Nã sciebat ius suũ durare. ff.q mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.nõ videtur. Tũc autẽ noce- ret sciẽter facta acceptatio qñ oneris impositio valeret ⁊ potuis

2 set fieri de iure: vt qñ quis relinq̃t illud ad qđ nõ teneꝛ.† Pro

b quoꝝ intelligẽtia notandũ ꝙ qñ debitor legat creditori[b]: si qui dem sub nomine debiti: puta lego qđ debeo vel centum que de- beo ⁊ tunc nõ valet nisi prout habeꝛ.l.si creditori.de leg.j.cum l.se. Si vero non sub nomine debiti tũc valet: ⁊ tres sunt casus. Interdum legat simpliciter ⁊ tunc distinguiꝛ. Aut erat debitũ necessarium ⁊ cõpensaꝛ cũ debito vsqꝫ ad concurrentem quanti tatem.l.si cũ dotẽ.§.si pater.solu.ma. Aut nõ erat necessariuꝫ: ⁊ tunc cõsequitur creditor vtrũqꝫ.l.j.§.sciendum.C.de rei vxo. act. Interdum legat nõ simpliciter: sed animo cõpensandi per hec v̈ba.s.relinquo cõpensandi vel equipollentia: ⁊ tunc indi- stincte fit cõpensatio vsqꝫ ad cõcurrẽtẽ q̃titatẽ ⁊ quatenus de- bitũ excedit põt peti licet legatũ fuerit simpliciter acceptatũ: et licet legatũ cõsistat in specie ⁊ debitũ in pecunia.ff.de ali.⁊ cib. leg.l.antepenul.l.j.ibi.si nõ minus ⁊c. Interdũ apponit etiam

c alia v̈ba.s.dicẽdo qđ plus petere nõ possit[c]: ⁊ tunc si debitũ cõ sistebat in pecunia ⁊ legatum fuit species minoris valoris vel econuerso: aut species pro specie: ⁊ tunc simpliciter acceptãdo p̃iudicat sibi vt amplius petere non possit: q2 tm̃ videꝛ suũ de- bitum estimare.l.imperator.§.si centum.versicu.enim vero.de leg.ij. Quolibet enim istorum casuum satis operari põt legatũ licet minus sit q̃ debitum.de leg.j.l.⁊ si equo. Si vero debitum cõsistebat in pecunia ⁊ legata fuit pecunia minor animo cõpen sandi: ⁊ cũ dicta clausula qđ plus petere non possit: ⁊ iste est ca- sus noster: tunc talis adiectio non tenet per rationes superius assignatas: quia dictum legatum non importat aliquam vtili- tatem postq̃ est relictum animo cõpensandi: ⁊ ideo non potuit sibi onus adijci.l.filius.§.idẽ marcellus.de lega.j. Et ideo sim- plex acceptatio legati etiam scienter facta non excludit a peti- tione residui per ea que.s̃.dixi: nec etiam a petitione alterius de biti si dictus frater ad aliud vltra dotem tenebatur.

¶Nũc restat videre an saltem excludat dicta domina propter finem ⁊ quietationem generalem quam fecit. Hec enim est for- tior q̃ simplex acceptatio? Respõde adhuc idem ꝙ non. Nam aut dicta dña credidit onus predictum: scilicet ꝙ plus non pe- teret seu ꝙ finẽ ⁊ quietationẽ de oĩbus faceret potuisse a testa- tore apponi cum non posset ex quo debitum dotis erat maius ⁊ etiam certũ: ⁊ tũc dicta q̃etatio tanq̃ ꝑ errorem iuris facta po test retractari: vel petẽdo ꝙ se reponat in pristinã obligationeꝫ si prima obligatio erat ipso iure sublata: ⁊ nõ dico per cõditio- nem indebiti cũ nõ fuerit facta ex cã obligatoria sed cõditione sine cã vel ob cãm: sicut cũ qs soluit cã implende cõditiõis quã implere nõ tenebaꝛ.ff.de cõdi.inde.l.fi.in p̃n.⁊ qđ ibi no.ꝑ glo. de cõdi.ob cãm.l.j.§.si parendum.iuncta.l.si quis accepto tule rit.vel ope replicat si non fuit sublata.l.sub p̃textu.C.de trans-

a ¶Et debito- ris. Uide oĩno d.Pet.phi.cor. in ꝯsil. ccxcij.in- cip.circa.ꝑ totũ. in.j.parte.

b ¶Creditori. Uide do. Pet. phi.cor.in cõsil. cclviij.icip. quo ad primũ. in lr̃a o.in.iij.parte.

c ¶Non possit. Uide.d.pe.phi. cor.ĩ ꝯsil.ccxij.in lr̃a.l.m.⁊.seq. in j.parte.

ac.la prima. Hoc autem qd errauerit z crediderit tenere dictũ onus presumendũ est in dubio cũ sit mulier in qua presumitur iuris ignorãtia.l.cũ de indebito.de pba.z.l.regula.de iuris et facti igno. Nec nocent illa verba si sunt in instrumento.s. sciens se ad infrascripta nõ teneri zc.vt no.p bar.in.l.fi.§.idẽ quesijt. de cõdi.inde. Aut sciebat dictũ onus nõ potuisse apponi z nihilominus quietauit z tũc quãtũ ad alia debita ꝙ dotem quietatio generalis teneret. Qñtum vero ad dotẽ nõ: quia negari nõ põt qn per statutũ dos predicta sit surrogata loco legitime que debetur de iure cõi: vt sicut legitima necessario est danda z sine iusta causa nõ potest auferri de iure cõmuni: ita z talis dos.vñ sicut in legitima non valet renũtiatio nisi sit specialiter facta: vel ꝓprius loquẽdo generalis renũtiatio nõ extenditur ad legitimã vel eius supplemẽtũ: vt.d.l.si qñ.§.fi.C.de inoffi.testa.et per Guil.de cu.in.l.de his.ff.de transac. ita in dote cum sit eadem ratio. ¶ Nec ob.ꝙ est alterius nature dos ꝙ legitima: qꝛ fateor in hoc ꝙ legitima debeẽ pure: dos vero sub conditione si nubat: sed in alijs in quibus non reperitur expresse diuersitas idẽ ius cẽsendũ est in vna qd in altera. Cũ res surrogata loco alterius illius vice in oĩbꝰ fungaẽ si põt z sue nature non ꝯtriatur. l.filie.§.titia.de ꝯdi.z de.extra vt lit.pẽ.c.ecclesia. Sed constat ꝙ in hoc possunt esse eiusdem nature: licet nõ in illo.s.ꝙ dos debeatur pure sicut legitima: qꝛ hec ꝯtrarenẽ nature dotis q̃ est vt requirat matrimoniũ.C.de dona.añ nup.l.fi.ff.de iur.do.l.iij. ¶ Cõcludo ergo ꝙ nec p acceptationez dicti legati: nec p generalẽ quietationẽ vel liberationẽ factam a dicta dña Lisa exclusa est a petitione supplemẽti dotis cõcedẽtis ſm quãtitatez bonoꝝ q̃ dictus pater habebat tpe mortis eius: cõputato tñ dicto legato in dote p̃dicta.C.vnde vir z vxoꝛ.auf.preterea.in fi. z.d.l.si cũ dotẽ.§.si pater.solu.ma. Laus deo.

¶ Consilium.lxxiiij.

1 ¶ Ex hoc consilio habes ꝙ alienatio rei ecclesiastice facta in casibus a iure non permissis non valet licet superioꝛ asserat eam factam in casu permisso qꝛ sibi nõ creditur admittiẽ tñ ille cui facta est cõcessio ad ꝓbãdũ iustã cãm alienationis.
Dolus an reddat cõtractũ nullum.
2 Sentẽtia lata ex vna causa falsa cõfirmari põt ex alia cã vera.
3 Et interpositio decreti z autoꝛitatis habet vim interlocutoꝛie que non potest iustificari ex nouis actis.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ In facto isto quattuoꝛ sunt principaliter vidẽda.† Primum ẽ vtrum alienatio rei ecclesiastice facta ad vitam recipientis in casu a iure permisso: qui videntur esse tres: scilicet cum iminet necessitas eris alieni exoluendi.x.q.ij.hoc ius porrectum.vel vtilitas ecclesie.xij. q.ij.sine exceptione.de reb.ec.non alie.c.dudum.circa fi.lib.vj. vel cum sit in remunerationem benemerentium: vt no.C.de sacrosan.ec.l.iubemus.post prin.in glo.que incip.an ergo. Etiaz de immobilibus.vt no.gl.in auf.de alie.z emphi.circa pn. z in c.relatum.de testa.z no.in addi.spe.rubꝛi.de reb.eccle.nõ alie. sit ipso iure nulla. An aũt valeat z sit necessaria restitutio in integrũ. Et super hoc passu vltra ea que plene recitata sunt p supꝛascriptum eximium cõsultorem: allego dictum Bar.in auf. qui rem.C.de sacrosan.eccle.in versi.quero iuxta predicta.vbi intelligit.c.j.de resti.in integ.qñ est alienatio facta in casu licito z permisso vt in aliquo de predictis tribus: z sic ecclesia non fuerit lesa in alienando sed in modo alienationis quando fuerit data pꝛo minoꝛi pretio vel pensione ꝙ dari posset vel deberet. Sed si facta esset in casu non permisso z sic esset lesa in ipsa alienatione: tunc ipso iure non valeret alienatio ſm eum.p.d.l. iubemus.in pꝛin. Pꝛo hoc qd habemus in simili: ꝙ si per dolum quis fuit inductus ad vendendum non valet venditio cui dolus dedit causam: secus si erat venditurus: sed per doluz vendidit minus: quia talis dolus incidens non reddit contractuz nullum: sed purgatur p actionem ex eo ꝯctu.l.eleganter.in pñc. z ibi plene no.ff.de do.de vb.obli.si quis cum aliter. Et pꝛo hoc etiam quia sicut alienatio rei ecclesiastice regulariter pꝛohibeẽ sed in tribus casibus tñ de qbus.s.pmittiẽ: ita z alienatio predij minoꝛis regulariter pꝛohibetur: z in vno tñ casu permittiẽ: sisset.l.j.§.j.ff.de rebus eoꝛum. Modo pone ꝙ ere alieno nõ allegato sed alia causa iudex permisit alienationem: dicit lex eam ipso iure nõ valere: qꝛ nõ passim distrahi iubere pretoꝛi tributũ est sed ita demũ si vꝛgeat es alienũ.ff.de rebus eoꝛum.magis puto.§.si es alienũ.vbi est casus huius.q.in ratione sui. Nam oꝛdinario non passim tributum est vt possit pmittere alienationem rei ecclesiastice nisi in casibus de quibus.s. Cessantibus ergo illis nõ valet alienatio nec superioꝛis autoꝛitas iterposita: vt.d. §.si es alienum.in fi. Est etiam casus in.d.c.dudum.de rebus eccle.non alie.lib.vj.circa fi.

¶ Scdo videndum est vtrum ex deductis z probatis corã dño tũc epo floretino appareat aliqua de predictis causis ex quibꝰ alienatio fieri potest. Et breuiter clare dicendũ est ꝙ non: licet enim in petitione narretur causa que videtur ad hoc sufficiens: scz ꝙ dictũ debitũ erat ꝯtũ pꝛo cã z cõtrouersia mota illi pꝛbytero Francisco sup dicta ecclesia.iuxta ea que habetur in.c.vt preterite.de elec.eo.titu.c.cupientes.lib.vj.circa fi.per gl. Nõ tamen coꝛaz prefato episcopo pꝛobauit nec ex dictis scripturis apparet ꝙ eidem presbytero Francisco fuerit mota lis super dicta ecclesia: et ꝙ indebite: et ꝙ obtinuerit in causa: que omnia requiruntur ad hoc vt ecclesia teneatur ad tales impensas: vt no.in dictis iuribus. Nec etiaz apparet ꝙ dicte pecunie fuerũt necessario vel vtiliter expense pꝛo defensione dicte cause. Nec certe verisimile est ꝙ tot pecunie in tam modico tẽpoꝛe fuerint necessarie. Et testes non sufficienter deponunt. Pꝛimus enim deponit ꝙ auditis partibus qbus in hoc nõ est credẽdũ.ar.ff.de pꝛoba.l.qui testamentũ. Alij deponũt ꝙ mutuarunt sed nõ declarant ꝙ p defensione dicte cause fuerunt dicte pecunie expense. Quia ergo dubia ꝓbatio non releuat pꝛobantem: vt in.c.in presentia.de pꝛoba.sequitur clare ꝙ coꝛam prefato dño episcopo non fuit sufficiens facta pꝛobatio de aliqua dictarũ causaꝝ: z sic non debuit interponere suam autoꝛitatem.ff.de transac.l. cum hi.§.si pretoꝛ.z.d.§.si es alienum.cum si.

¶ Tertio videndũ est. Cũ prefatus dñs eps in sua pꝛonuntiatione declarauerit dictam alienationẽ debere z posse fieri tanꝙ pꝛo euidenti necessitate ecclesie: vtrũ hec pꝛonuntiatio reddiderit dictam cãm assignatã iustã z purgauerit omnem defectum. ¶ Ad hoc breuiter dicendũ est ꝙ non cũ ex inspectione gestoꝝ coꝛã dño epo appareat ꝯtriũ: vt.s.dixi. Et pretoꝛis factum vel verba nõ possunt iuri publico derogare.ff.de feri.l.j.§.j. Et ita expresse determinat Jo.an.in addi.spe.super rub.de reb.eccle. non alie.in epo q̃ asseruit se pꝛo benemeritis concessisse dicens. Absit eñi ꝙ in ꝓhibitis regulariter: certis vero casibus pmissis statur dicto dicẽtis casum esse pmissum: immo dz sufficere ꝓbari.d.l.qui testñ.ff.de pꝛoba.de le.iij.cũ qs decedens.§.titia.de castren.pe.si foꝛte. Hec sunt vba sua. ¶ Ex quibus determinatur id qd queriẽ.s.ꝙ non sufficit ipsum sic dixisse ꝙ dicta causa allegata concernebat necessitatem ecclesie ex quo ex gestis corã eo hoc non apparet.facit de pꝛoba.qm contra.

¶ Quarto videndum est posito ꝙ ex dictis gestis tunc coꝛam eo hoc non appareat vtrum si ille cui est facta concessio velit hodie hoc pꝛobare ꝙ iusta z pmissa causa re vera subsistebat ꝓpter quam potuit fieri dicta alienatio: licet de ipsa non fuerit facta fides vt debuit p̃dicta alienatio z autoꝛitatis interpositio va-
2 leat z sustentari possit. Et videtur ꝙ sic:† quia sentẽtia lata ex
a vna cã falsa põt ꝯfirmari ex alia cã vera[a].ff.qd cũ eo.l.titianꝰ.
3 z ibi no.z no.in.l.si is ad quẽ.de acqui.here. ¶ † In ꝯtrium facit quia predicta locum habent in sententia diffinitiua: nos loquimur in decreto seu autoꝛitatis interpositione que habet vim interlocutoꝛie.C.cõ.vel epi.l.ij.z.l.interlocutio.cum simi.q̃ interlocutoꝛia nõ põt iustificari ex nouis actis. de ap.c.coꝛdi.li. vj.z eo.tit.c.j.in clemen. ¶ Breuiter videtur in hoc mihi dicẽdum ꝙ si causa pꝛopter quam quis vellet iustificare decretum esset omnino diuersa z extranea ab ea que fuit specificata in ipsa interpositiõe: tũc non posset ex illa iustificari: quia iudex ad illã nullũ censeẽ habuisse respectũ vel cõsiderationem.casus est z ibi expresse pz ex notatis p barto.in.l.tutoꝛ si petitus.ff.de tuto.z cura.da.ab his.facit.l.seie egresse.eo.ti. Si vero dicta causa non erat oĩno diuersa: sed poterat includi sub causa allegata tũc corã ꝑtoꝛe: nõ tñ tunc ꝓbata vt debuit z sic supioꝛ malefecit interponere autoꝛitatem si. Nũc vero vult qs ꝓbare veritatem cause tunc allegare pꝛo sustentando decretum z tunc videtur ꝙ hoc possit z ꝙ valeat z ꝙ ipse superioꝛ ad dictam cãm habuit respectum: z quia foꝛte erat sibi no.non exegit exactas ꝓbatiotiones.nunc vero factis ꝓbationibus videẽ sufficere: qꝛ decretũ fuit fundatũ sup veritate cause quã sufficit qñcũqz constare.de frigi.c.fraternitatis.viij.di.c.veritatis.facit.ff.qd me. cã.l.fi.§.fi.de iur.z fac.igno.l.regula.§.qui ignoꝛauit. Et eẽt recurrẽdum ad rest.in inte.si in aliquo incidenti fuisset ecclesia lesa: vt in.d.c.j.de resti.in integ. Laus deo.

[a] ¶ Vera. Et h idem tenet bal.ĩ cõsil.ccciij.ĩ.iij. parte.

¶ Consilium.lxxv.

1 ¶ Ex hoc consilio eliciẽ ꝙ testamẽtum ad pias causas cum duobus testibus nõ valet si testatoꝛ dixerit: querite testes z vsqz in vesperis differemus.

In christi nomine amen.

¶ Uisa dicti facti narratione videtur dicendum ꝙ dicta domina cẽseatur decessisse testata. Et ꝙ eiꝰ voluntas dicaẽ fuisse pfecta licet nõ scripta manu publici notarij ꝙ nõ habet

ꝙ non hʒ nocere si pōt aliter ꝓbari.ff.de iure codi.l.fi.ꝛ not.in l.si is q.ff.de testa.ꝑ Bart.circa fi.ꝛ ar.C.de proba.l.cum res.
1 Quod hoc sit verū ꝓbaṫ:† q꞉ testm̄ ad pias causas valet[a] corā
a duobus testibus etiā nō rogatis:vt in.c.cū omnes.ꝛ in.c.relatum.de testa.ꝛ ibi no.maxime qn̄ fit a cōstituto in mortis articulo ꝓut hic erat.C.de sac.san.eccl.l.j.ibi.liber sit scelus.ꝛ ibi no.ꝑ bar.in vlti.q.dūmō sit ꝑfectum ex parte volūtatis. Alia nāqʒ ꝑfectio.s.solēnitatis nō reqriṫ:vt dictis iuribus no.Sed hic fuit hmōi q꞉ testatrix audita scriptura in qua tota eius dispositio ꝛ voluntas ꝯtinebaṫ ꝛ maxie heredis institutio: dixit eam sibi placere ꝛ ita disponere ꝓut in ea ꝯtinebaṫ ꝛ aliq̄ addi fecit ex quo apparet ꝙ eam habuit ꝓ ꝑfecta ꝛ ꝙ nihil amplius volebat addere vel detrahere.ar.ff.de testa.mili.l.tribunus.§.fi.de adi.leg.alumne.§.q filias.in fi. Et totū hoc pōt probari ꝑ duos testes q fuerunt p̄sentes lʒ nō rogati qđ sufficit vt dixi. Nec nocet ꝙ dicta domina ad interrogationē notarij respon
b dit sic se velle facere[b] postq̄ poterat articulate loqui ꝛ erat sane mentis:vt no.ꝑ glo.ꝛ doc.C.de testa.l.iubemus.ꝛ qui testa.fa.possunt.l.hac consultis.§.at cuʒ humana.ff.de leg.iij.pamphilo.§.ꝓpositum.ꝛ not.in addi.spe.tit.de testa.§.in primis. ¶ Item non ob.l.si is q.ff.de testa.q꞉ ibi fuit voluntas imperfecta cū testator non expresserit totū qđ volebat exprimere:hic secus. Itē non ob.l.fideicōmissa.§.i.cuʒ ibi no.ff.de lega.iij.q꞉ ibi loquiṫ in testō in quo reqriṫ solēnis numerus testiū ꝛ ꝙ sint rogati:merito licet scriptura fuerit ꝑfecta quo ad voluntateʒ:si tn̄ non fuit lecta coram testibus:non est ꝑfecta dispositio quo ad solēnitatem.vnde nec ꝑ testes pōt probari qui nō audierūt:nec per scripturā q꞉ non est solēnis:hic vero non requirebatur hoc.vnde non expediebat facere id qđ facere voluit dictus notarius.s.ire pro testibus:q꞉ sufficiebant illi q tunc erant presentes ꝛ poterat corā illis recipere rogitū. Qđ si non fecit ꝑ errorē vel imperitiam non habet hoc infringere voluntatem iam perfectā que alio modo pōt probari.ar.ff.fami.her.si filia.in pri.C.de testa.errore.cum si.fuit enim illa omissio eoruʒ que necessaria non erant vnde non hʒ vitiare.ff.de testa.l.heredes palā.in fi.prin.C.de rei vxo.post prin.Sicut nec ipsorum adhibitio nocet.l.que extrinsecus.de verbo.obligatio. ¶ Ex quo patet non habere obstare ꝙ dicta domina dixerit notario mittatis pro testibus ꝛ postea cum erunt eritis rogatus cum dispositio sua iam esset perfecta cum dixit sic volo facere ꝛ sic facio: ꝛ illa rogatio notarij vel testium non requirebatur postq̄ fuerūt saltem duo presentes lʒ non rogati. Preterea scriptura perfecta quo ad voluntatem licet non lecta coram testibus nec rogata a notario facit fidem inter liberos inter quos nō requiritur solennitas.C.de testa.l.hac consultis.§.ex imperfecto.ꝺm Bar.qui ita no.in.d.l.fideicōmissa.§.i.de lega.iij.ꝛ plenius in.d.l.si is q.de test.ergo ꝛ ad pias causas.q꞉ isti casus equiparantur quo ad hoc vt apparet ex notatis ꝑ Bar.in.d.l.j.C.de sacro sanc.eccle.Utroqʒ enim casu relinquiṫ dispositio in meris terminis iurisgentium vel naturalis.l.j.de testa.milita.C.fami.hercis.l.fi. ¶ Nec videṫ ob.ꝙ dicta testatrix dixit se velle differre vsqʒ ad horā vesperarū ꝛc.Nā cum precesserit dispositio ꝑfecta vt dictuʒ est:non secuta alia voluntate seu dispositione ꝑfecta per quā illa reuoceṫ videṫ illa remanere firma q̄si videaṫ ab illis verbis recessisse ꝛ eoruʒ penituisse.ar.ff.de here.insti.l.ij.de leg.ij.cū pater.§.fi.ꝛ voluisse cū eadē dispositione decedere postq̄ eaʒ nō mutauit:vt no.ff.de excu.tuto.l.athlete.in gl.de ꝺm tabu.q liberis.§.testō. ¶ Preterea si voluisset ab illa dispositione recedere simpliciter ꝛ pure postq̄ erat ꝑfecta etiaʒ coram eisdē testibus nō potuit ꝑ nudā voluntatē siue recessuʒ:sed necesse habebat illā dispositionē facere ꝺm bart.qui ita determinat in.l.paterfa.testō.ff.de here.institue.per.l.si certarū.§.si eodē.de testa.mil.nisi post penitentiaʒ seu cum penitentia lapsum esset decēniū a die cōdite volūtatis.C.de testa.l.sancimus.ꝛ ꝑ eundē Bar.in.l.si iure.ff.de lega.iij. Ista sunt q̄ satis videnṫ vrgere ꝓ ista parte. ¶ Sʒ tn̄ ipsis nō obstātibꝰ puto cōtrariū dicēdum ꝙ ista dicaṫ decessisse intestata postq̄ nō ob.qđ primo dixerat scilʒ sibi placere:ꝛ ꝙ ita faciebat.dixit postea ꝙ mitterẽṫ ꝓ testibꝰ:ꝛ deinde dixit ꝙ volebat differre vsqʒ ad vesperas ꝛ postea nulla alia dispositio secuta est:q꞉ non est veruʒ ꝙ ꝑ pria verba fuerit dispositio ꝑfecta.Nā lʒ fuerit apta ad faciendā dispositionē ꝑfectā tn̄ nō fecerūt:q꞉ ex sequentibꝰ apparet ꝙ testatrix hoc noluit sʒ cōtulit se ꝛ dictaʒ dispositionem in tēpus rogitus duʒ voluit notarius ꝛ testes rogari:lʒ enim hoc nō reqrereṫ si testatrix voluisset:ex quo tn̄ voluit dictā solēnitatem adhiberi apparet ꝙ non habuit illā dispositionē ꝓ ꝑfecta sʒ potius fuit q̄dā p̄paratio q̄ testm̄:vt inquit Jo.an.in addi.Spec.in ti.de istru.edi.§.cōpēdiose.circa fi.in addi.q̄ icipit.si primū testm̄ ꝛc.ibi.sʒ fuit qđ de facto ꝛc.ꝑ q̄ patēt soluta q̄ prio loco allegata sunt in ꝯtrariū. Procederent enim si dicta testatrix habuisset dictā voluntatē pro perfecta volens aliā solēnitateʒ adhiberi:sʒ si nō esset testm̄ ad pias causas adhuc hoc nō sufficeret:q꞉ nō est ī sua potestate remittere solēnitatē.l.nemo pōt.ff.de lega.i.de leg.ij.codicil.§.fi.Cum enim fuerit in sua potestate testari cum solēnitate ꝛ sine qua viaʒ elegerit:hoc sibi patere debuit.ff.qđ me.cā.si mulier.§.fi.Nec ob.ff.de testa.mili.l.si miles qui destinauerat. Laus deo.

[a] ¶ Valet. Vide.d.Pe.phil.cor.in ꝯsi.clxvi.incipi.minime.ꝑ totū.i.iij.pte.ꝛ.d.Alexan.de imo.in cōsi.xlj.in.iij.col.in prima parte.

¶ Consilium.lxxvj.

1 ☞ Ad patrem spectat onus alendi filium expulsum de monasterio:ꝛ ad quē ꝑtineat onus alendi filium.

In christi nomine amen.

¶ Ad confirmationē eorum que suprascripta ꝛ consulta sunt adduco ꝙ in patre erga filiuʒ viget causa naturalis:sed in monasterio erga monachuʒ causa accidentalis per quā cā naturalis nō extinguiṫ.ff.de lib.ꝛ posthu.l.filio quē pater.ad munici.l.assumptio. Et si simul ꝯcurrerēt p̄ferreṫ
1 naturalis.l.q hʒ.§.i.ff.de tutel.hic aūt nō cōcurrūt:† q꞉ si staret in monasterio deberet ali a monasterio ꝓpter operas q̄s eī īpēderet.iuxta illud. Qui altari seruit de altari viuere dʒ.de p̄bē.c.cū ꝺm. Et q꞉ monasterio acqreret etiā sicut seruus dño.vt no.in.c.cum olim.de priuile.ꝑ Inno. ergo ꝛ onus sustinere dʒ.ff.pro so.l.cū duobus.§.qdā saginariam.in fi.ꝛ.l.si igitur. Sed ipso expulso de monasterio forte tanq̄ iutili cessat vtraqʒ cā:q꞉ nec ei p̄stat operas nec sibi acqrit:vt no.in spec.de statu monacho.§.j.ver.ali. Et ideo non debet inde alimenta percipere sicut nec vxor non prestans operam viro.l.qđ in vxorem.cum ibi plene no.per Cy.C.de neg.gest.ꝛ qđ no.in.l.sicut.ff.de oper.lib. Redire ergo debet necessitas alimentandi ad patreʒ in subsidium cuʒ in eo duret ꝛ vigeat causa naturalis que suberat ante ingressum monasterij:q꞉ per ingressuʒ non fuit extincta:vt.s̄.dixi. Unde deficiente causa monasterij ad qđ incepit post ingressum primo loco pertinere onus alimentandi ꝛ ipso non valente se alimentare potest in subsidium ad patrem redire.sicut in simili videmus ꝙ lʒ primo loco pertineat ad patreʒ q̄ ad matrē onus alendi filium in subsidium: tamen patre non existēte vel nō valēte redit necessitas ad matrē ꝛ eiꝰ lineā.ff.de libe.agno.l.pe.ꝛ no.ꝑ Cy.in.l.alimēta.C.de neg.gest.ꝛ ꝑ bart.in trac.alimētoꝝ.facit.l.si qs a liberis.§.itē rescriptuʒ.de libe.agno.ꝛ.l.q filiū.in fi.ff.de alimē.pu.p̄stā.ꝛ qđ no.gl.i.l.cū plures.ff.de admi.tu.in gl.q̄ icipit.sʒ qd.hoc eī est sanctiꝰ dicere q̄ ꝙ filiusfa.pereat cū nō ꝓpter sui culpā hoc ꝯtigerit.ff.de vē.in pos.mit.l.i.§.i. Et in dubio ꝙ minꝰ captiōis hʒ sequēdū est.ff.de reg.iur.l.quotiēs nihil.circa finē tituli. Et ita dico ꝛ ꝯsulo ego Pau.de cast.vtriusqʒ iuris doc. Laus deo.

[b] ¶ Facere. Nū quid autē testm̄ factū ad īterrogationē alteriꝰ valeat.vide.d.Pe.phil.cor.in cōsi.lxxiij.īcip.visis.in littera B.ꝛ in ꝯsi.ccciiij.īcip.circa.ꝑ totū.ꝛ ī ꝯsi.cccxix.incipi.vr̄.ꝑ totuʒ.i.j.parte.

¶ Consilium.lxxvij.

1 ☞ Hoc cōsiliū est de casu ꝛ materia cōsilij quīti.s̄.ex quo colligiṫ qđ si pater facit p̄ceptū filijs de non alienando infra.xxx.annos sub pena priuationis hereditatis quā vult deuenire in aliquem:tale preceptum valet etiam ad legitimam eis debitā q꞉ dicitur prouisio filiorum non grauamen.ꝛ.2.

2 Et cum bona alienantur non queritur ꝙ legitima de singulis rebus detrahatur.

3 Et substitutio facta sub duplici conditione celerior cōsequitur effectum suum:nec vlterius admittitur.

4 Et alienatiōes facte ꝯ ꝓhibitionē nō nudā testatoris reuocantur ꝑ eū ad quē trāsire debebāt bona in casu contrauentionis.

5 Et an partes coheredum prohibitorum alienare possint reuocari sicut proprie.ꝛ concluditur ꝙ sic:q꞉ prohibitio est potius realis q̄ personalis.

6 Et lʒ substitutio facta sit sub duplici ꝯditione:vna si bona alienenṫ:alia si īstituti decesserint sine liberis:ꝛ eueniat casus prime cōditionis:tn̄ onus qđ videṫ adiunctū substitutis est adimplēdū qm̄ in rē ꝯceptū nec curaṫ quomodocūqʒ ꝯditio existat.

7 Et legatum factum filijs ꝛ heredibus alicuius requirit ꝙ sint filij ꝛ heredes.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis ꝛ consideratis oībus diligēter q̄ tanguṅṫ in puncto ꝛ etiā verbis testamēti dicti Nicola:super eo qđ primo loco q̄riṫ vtruʒ societas sancti Michaelis in ortu possit venire ad dimidiam hereditatis ꝛ bonoꝝ ex capite priuationis ꝛ cōtrauentionis facte ꝑ filios in alienando bona ꝯ ꝓhibitionē testatoris ante.s.etatē.xxx.anno. Videṫ dicēdum ꝙ sic ꝛ ꝙ possit venire iure directo. Nā si pater instituisset dictos filios in vna dimidia q̄ sufficiebat eis ꝓ legitima.C.de ioffi.testa.auṫ.nouissima.ꝛ dictā societatē ī altera dimidia nihil esset de quo filij predicti vel eorū successores possent cōqueri vel impedire dictā societatē ad suā dimidiā venire.ti.cum q̄riṫ.ff.e.l.papi.§.qm̄ aūt quarta.sʒ ita videṫ fuisse hic:lʒ eniʒ prio filios

a ¶ Uniuersitati. Adde do. Pe. phi. cor. in cõsi. cccxx. icipi. dubia. i lr̃a. A. ⁊. k. i. iiij. parte.

instituerit insolidũ: postea tñ in sexto capitulo testamẽti videtur institutionem p̄dictã pro vna dimidia reuocare ⁊ in ea instituere dictã societatẽ sub cõditione si dicti filij fecerint aliquẽ ɔ̃ctũ alienationis dũ dicit exnunc reliqt ɔ̃trafacientibus dimidiã ⁊c. ⁊ alterã dimidiã reliqt societati ⁊c. qđ verbũ reliqt importat institutionẽ qñ est oppositũ vniuersitati[a] ⁊ alius nõ est principalius institutus. ff. de here. insti. l. his verbis. in prin. ⁊ ibi no. Unde cũ hic in dictũ casum alienatiõis nõ sint p̄ncipalius istituti filij q̃ societas: imo pariter vtrisq; fuit relicta vna dimidia in qua fuit instituta societas sub dicta cõditione ⁊ fuerit dictis filijs sub ɔ̃ria cõditione data. ff. de cõdi. ⁊ de. l. aliqñ. in fi. ⁊. l. qbus dieb⁹. §. qdã titio. ⁊ qđ no. Bar. in. l. paterfa. testamento. in. j. q. ff. de here. isti. Et sic iure directo tenebit dicta adoptio ⁊ societas poterit venire tanq̃ directo heres ꝑ dicta dimidia ⁊ habebit locũ qđ no. l. ij. ff. si pars hereditatis pe. per glo. de here. insti. si qs ita scripserit. ꝑ Dy. de lega. j. plane. §. si coniunctim. ꝑ Bar. ¶ In ɔ̃riũ facit qꝛ dicta priuatio fuit collata post aditã vel apprehẽsam hereditatẽ cũ fuerit collata in casum quo alienauerit: quã alienationem nõ nisi apprehensa hereditate facere poterant: ergo ⁊c. ar. C. ad. l. fal. l. fi. ff. de condi. ⁊ demon. l. pater seuerinam. Et per consequens non potuit valere nisi iure fideicõmissi: vt no. bar. in. d. l. paterfami. testa. in vlti. q. ff. de here. insti. qđ enim ipse idem not. in. j. q. illius legis: procedit quando adimeret sub conditione casuali que nõ dependet a voluntate instituti. sed qñ sub cõditione que ab eo depẽdet: vt si molestauerit: si alienauerit ⁊c. tũc tenet iure fideicõmissi: qꝛ censet̃ collata in tẽpus adite hereditatis post qđ nõ potest desinere esse heres. l. ⁊ fine. §. sed qñ pap. ff. de mino. Et si ita est videt̃ q̃ nõ valeat dicta ademptio: qꝛ cũ omne fideicõmissum sit grauamẽ. l. coheredes. §. cũ filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. si p̄cedit p̄ceptũ nullũ ⁊ improbatum tale grauamen factuz in defectum dicti p̄cepti non valet. de his que pene no. l. j. ff. ⁊. C. sed hic est huiusmodi: qꝛ p̄ceptũ de nõ alienãdo vsq; ad q̃titatem legitime fuisse videt̃ nullũ per. l. quoniã in prioribus. ⁊. l. oĩmodo. C. de inoffi. test. Isti aũt ante etatẽ. xxx. anno. nõ alienauerunt vltra legitimã sed intra qđ facere potuerũt nõ obstãte dicto p̄cepto: ⁊ ꝑ ɔ̃sequens in nullã penã videnť incidisse: vt. d. l. j. de his q̃ pene no. C. de adult. l. graccus. ⁊ sic per dictam alienationem factam infra etatẽ. xxx. anno. ⁊ infra legitimã nõ põt dici dictã dimidiã translatã in societatẽ predictam ⁊ ꝑ cõsequens nec alienatio facta ifra dictã etatẽ nec facta post videtur possit reuocari q̃si neutra facta sit ɔ̃ ꝓhibitionẽ: qꝛ scđa facta fuit de bonis nõ trãslatis in societatẽ p̄dictaz ⁊ vltra tẽpus

2 ꝓhibitionis. ¶ † Nec ob. si dicat̃ q̃ cũ legitĩa debeat̃ de singulis rebus. vt. l. scimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. test. nõ potuerunt dicti filij sibi eligere aliquas res pro eorũ legitima nõ consentientibus substitutis. ff. de leg. j. l. non amplius. §. fi. qꝛ imo potuerant hoc facere alienãdo ⁊ res alienate cõputãtur in legitimam etiã fideicõmissarijs ⁊ substitutis inuitis: vt no. doc. ff. ad treb. l. marcellus. §. res que. ⁊ qđ no. in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. ¶ Breuiter his non obstantibus dico ɔ̃riũ. Naz fateor q̃ dicta ademptio tenet iure fideicõmissi non iure directo per proxime allegata. Et qꝛ in p̄cedentibus partibus testamenti vbi similiter ademit: apparet q̃ modo p̄dicto voluit adimere dum grauauit contrafacientẽ q̃ noĩe pene darent ⁊ restituerent que sunt v̄ba obliqua. ff. q satis. cog. l. inter omnes. ⁊ qđ ibi no. Unde credẽdũ est eodẽ modo itellexisse in ꝟbis. s̄. dictis. ar. ff. de leg. l. qui filiab⁹. ⁊ si seruus pluriũ. §. fi. cũ simi. de heredi. institue. q nõ mutabat. §. lucro. cũ ibi not. Tñ dico nõ esse verũ q̃ dictũ p̄ceptũ sit nullũ ⁊ q̃ rejciat̃ de legitima: qꝛ non cõtinet grauamen cũ nõ diminuat legitimam re loco t̄pe vel cã: quo casu loquuntur leges in ɔ̃riũ allegate: sed cõtinet ꝓuisionẽ filioꝝ quorũ infirmitati pater voluit ꝓuidere vt ex eius tenore manifeste apparet ⁊c. ff. de vsuris. si fideicõmissi. §. pollidius. de lega. ij. si ita relictũ. §. pegasus. qđ facere potuit. C. pro emptore. l. ij. cuz pro ipsis cõsiliũ capere soleat. ff. de adul. l. nec in ea. Et iõ non rejcit etiã hodie: vt no. doc. C. de inoffi. test. l. filijs matrez. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. cũ ex filio. ꝑ Bar. de lib. ⁊ posthu. l. multi non note. Et posito q̃ nõ reddat alienationẽ factam vsq; ad vires legitime nullã: fecit tñ dictos alienantes incidere in penaz priuationis dicte dimidie: quã pater poterat eis sine aliqua illorum offensa auferre: ⁊ valet ablatio etiã facta in casum quo nõ obseruauerint p̄ceptũ factũ in eorũ fauorem: postq̃ testator declarauit ad quẽ deberet deuenire in dictuz casum: qꝛ non dicit̃ p̄ceptũ nudum dicto casu. no. Ex. C. de cõdi. ob cau. l. ea. l. post mediuz in distinctione. ¶ Nec ob. l. j. de his que pene nomi. qꝛ ibi p̄cessit p̄ceptũ probrosum ⁊ turpe seu reprobatũ: hic non: vt ex p̄dictis patet. Sicut ergo potuit pater p̄dictus filios predictos grauare in dicta dimidia sub quacũq; alia cõditione: ita potuit sub ista ⁊ nullã fecit eis iniuriaz. Sed si non declarasset ad quẽ deberet deuenire in dictum casum potuisset eorũ fauori renuntiare: qꝛ diceretur nudũ p̄ceptũ vsq; ad legitimã. l. pater. §. iulius agrippa. de leg. iij. ⁊ plene no. l. filius. §. diuus de leg. j. Sed vltra legitimã nõ: qꝛ exprimit̃ cã ꝓpter quã prohibuit. s. vt remaneat sue posteritati. ¶ Cõcludo ergo dictã societatem posse venire ad dictã dimidiam ex capite p̄dicto scz priuationis ⁊ cõuentionis ⁊ q̃ potuit incõtinenti post dictã alienationẽ postq̃ illi fecerunt ɔ̃ prohibitionẽ exp̄ssaz. de leg. ij. cũ pater. §. libertis. ⁊ qđ ibi no. Ex hoc sequit̃ q̃ mortuis postea filijs oĩbus sine filijs non fuit locus substitutioni facte de dicta societate ꝓ vna dimidia ⁊ duabus alijs societatibus ꝓ altera dimidia: nã dicta substitutio dz intelligi facta eo casu quo filij nõ essent priuati ex capite ɔ̃uentionis al's cũ ĩtegra dimidia: ⁊ sic totũ qđ testabat vltra legitimã deuenisset ad dictã societatẽ horti sancti Michaelis. amplius ꝑ substitutionẽ p̄dictaz peruenire nõ posset sicut in si. videt̃ in stipulatiõe facta sub duplici ɔ̃ditione alternatiua. Nã si vna illarũ prior existat facit stipulationẽ cõmitti ⁊ altera postea existens amplius eam cõmitti

3 nõ facit sed euanescit. ff. iud. solu. cũ q̃rebatur. ꝟ. ecce em̃. † Sic hic societas fuit substituta sub duplici conditione scz si illi alienarent. itez si decederent sine filijs duabus. ergo p̄dictis conditionibus in idẽ concurrentibus celerior ɔ̃seruat effectum. ff. de ver. ob. si ita qs stipulet̃ siue nauis. ¶ Nec est dicẽdũ qđ per dictam vltimã substitutionẽ voluerit aliqd adimere dicte societati de eo qđ eam ꝑuenisset virtute prime substitutionis ⁊ ex capite priuato nisi doceat̃ ɔ̃riũ. ar. ff. de leg. ij. lucius. el prio. vbi non presumit̃ mutatio voluntatis. Et qꝛ facta fuit vltĩa substitutio quo magis admittatur non quo minus: ergo ⁊c. l. iij. §. si emancipatus. ff. de cõtratab. de cõdi. ⁊ demõ. cũ tale. §. fi. ⁊ sic casu quo ex prĩa substitutiõe nõ foret vocata plus enim eã dilexit testator q̃ alias societates: qꝛ illas in plures euent⁹ substituit: illã vero in vnũ tantũ ⁊ sic credẽdũ est voluisse ei ꝑ vltimã substitutionẽ ꝓuidere scz in casu quo ex prima nõ esset vocata:

4 nõ aũt auferre. ar. ff. de ɔ̃di. ⁊ demon. publius. §. titia. ¶ † Ex his sequit̃ q̃ alienationes facte vltra legitimã etiã q̃ post. xxx. annuz facte sunt possunt reuocari ⁊ specialiter alienatio facta de palatio existẽte florẽtie: lz facta fuerit vni ex eis cui testator voluit posse fieri post annũ. xxx. ⁊ hoc iõ qꝛ ꝓpter alienationez factã añ. xxx. annũ lz ifra legitimã: ⁊ sic lz de se sit ita reuocabilis incõtinenti dicti filij inciderũt in penã priuatiõis dimidie seu eius qđ erat vltra legitimã ꝑ ea q̃ dicta sunt. Et si dicta dimidia cepit esse in cã restitutiõis fiẽde dicte societati per consequens nõ valuit alienatio nõ ꝓpter ꝓhibitionẽ exp̄ssaz testatoris: qꝛ illa expirauerat post trigesimũ ãnum sz ꝓpter tacitã ⁊ legalẽ q̃ est q̃ res subiecte restõni nõ possunt alienari: vt. l. marcellus. §. res q̃. ff. ad treb. ⁊. l. fi. ⁊ auť. res q̃. C. cõia de leg. q̃ tacita ꝓhibitio ⁊ legalis resultat ex eo qđ per an. xxx. facta fuit alienatio ɔ̃ ꝓhibitionẽ expressam q̃ valebat ⁊ tenebat q̃tũ ad hoc vt faciẽs ɔ̃ priuaret̃ eo q̃ erat vltra legitimam qđ sponte ⁊ non coactus testator eis reliqrat. Et sic prohibitio voluntatis potuit eis auferre etiam de eo q̃ spreuerunt cõsiliũ ⁊ prouisionem paternam de non alienando. ¶ Nec ob. ei qđ dixi de alienatiõe palatij q̃ testator voluit ipsuz posse alienari post. xxx. annum isti cui facta est alienatio ⁊ facta fuit post ãnum. xxx. qꝛ istud esset verum si dicti filij per alienationem factam de alijs rebus ante ãnum. xxx. nec incidissent in penã priuatiõis predicte tũc enim fuissent dñi irreuocabiles ⁊ potuissent seruata forma data a testatore. Sed qꝛ iam inciderãt ⁊ sic erant priuati: ⁊ ꝑ ɔ̃sequens nõ erant dñi aut si erant tñ reuocabiles qꝛ societas potuisset eos incõtinenti cogere ad restituẽdum qcqd habebat vltra legitimã alienatã nõ potuerunt in p̄iudicium societatis cui iam q̃sitũ erat ius in dictis vel ad dicta bona ꝓpter ipsoꝝ inobediẽtiã ⁊ ɔ̃uentionẽ alienare vt legib⁹. s̄. alleg. Et sic sane debet intelligi p̄missio testatoris facta de dicto palatio vt post xxx. ãnũ posset alienari certa forma seruata qđ ptz qꝛ in pluribus locis dicit ⁊ semp repetit saluis ꝓhibitionib⁹ p̄dictis ⁊c. vt det itelligere q̃ dictis ꝓhibitionib⁹ ⁊ penalibus dispositionibus nõ itẽdit ꝑ aliquã aliã dispositionẽ dicti testamẽti derogare. Sz ɔ̃stat qđ si postq̃ icidissent ĩ penã p̄uatã possent in p̄iudiciũ societatis cui iam q̃sitũ erat ius alienare derogaret̃ dictis ꝓhibitionib⁹: ergo ⁊c. Ex qbus ptz primũ dubiũ declaratum.

¶ Super eo vero qđ scđo loco queritur in primo quesito videlz an posito qđ p̄dicti ɔ̃fecerint solũ pro parte sua vel etiã duoruz fratrũ p̄decedentiũ quorũ portiones ad eos deuenerant cõtra fecerint. dico q̃ istud q̃situm habet duo puncta. ¶ Primũ est si dicti tres filij alienauerunt solum portiones fratrũ predecedentium non proprias an videantur cõtrafecisse. ¶ Scđm est si alienauerunt proprias nõ illas quas a fratribus habuerunt vtrum per hoc priuati fuerint etiam illis.

¶ Circa primum videt̃ dicendũ q̃ non: qꝛ cũ prohibitio fuerit directa ad

directa ad ꝑsonas filioꝝ vt ex verbis testamẽti patet: quilibet
censet̃ prohibitus alienare suam partem non partem cohere-
dis. ar. ff. de lega. j. si fundus sub cõditione. §. si libertus. Et si
ita est sequit̃ ꝙ ab illis predecedẽtibus non potuissent portio-
nes illorum alienari. Per alios tamen ad quos ſm volunta-
tem patris peruenerũt vidẽtur alienari potuisse quasi ꝑ transi
tum ad eos exiuerint prohibitiones. text. videntur in. l. pater
filium. §. quindecim. de lega. iij. Contrariũ dico: nam attenta
causa prohibitionis quã testator expressit scʒ q̃ volebat dicta
bona sua venire ad suam posteritatẽ ⁊ ea deficiente inde fieri
quedã q̃ infra disponebat: dicta prohibitio dicit̃ potius fuisse
realis q̃ personalis: ⁊ perinde habet̃ acsi in rem fuissent verba
cõcepta: videlʒ ꝓhibeo bona mea alienari ⁊c. quo casu nec pro
prias portiões: nec q̃s a fratrib⁹ habuissent potuissent aliena-
re. l. peto. §. fratre. de leg. ij. ⁊ no. ꝑ doc. in. d. §. q̃ndeciʒ. Poti⁹
enim attendit̃ ratio ⁊ causa decidendi q̃ verborũ cortex. ff. de
leg. ij. cum pater. §. dulcissimus. de leg. iij. l. nomen. §. fi. de acq.
pos. si is qui animo. per qd̃ r̃ndet̃ ad. §. libertus. allegatũ in cõ
trarium: q̃ ibi causa grauaminis nõ extẽdebatur vltra portio
nem cuiuslibet de per se ⁊ ꝯferebatur dispositio in tempus quo
quilibet suam partem habebat ⁊ non partem coheredis meri-
to dispositio non trahitur vltra quam habeat: sed hec prohibi
tio comprehendit vtrũqʒ tempus: ergo ⁊c.
Super scd̃o dicendũ est ꝙ ꝑdicti ꝯuenientes nõ solũ priuan
tur portionibus ipsorũ sed etiã illis q̃ a fratribus heredib⁹ per
uenerunt ad eos ſm dispositionẽ testatoris. per. l. sceuola. ⁊ qd̃
ibi no. ff. ad treb. per quã dicit Bar. in fideicõmisso vniuersali
venire etiã portionẽ quã grauat⁹ iure fideicõmis. habuit a co-
herede. Sed hic est fideicõmissum vniuersale in casuʒ ꝯtrauen
tionis restituendum societati: vt. s. tetigi circa prin. per ea que
no. Bar. in. l. paterfa. testamento. de here. insti. in fi. ergo ⁊c.
6 † Super tertio quo querit̃ an sit locus ꝯstructioni monaste-
rij quã testator fieri mãdauit si omnes filij decederẽt sine libe-
ris ⁊ etiã legatis relictis in dictum casum. Videt̃ ꝙ nõ: q̃ pre
dicta fuerunt collocata in tẽpus substitutionis ꝑdicte: q̃ locuʒ
non hʒ postq̃ ex primo capite priuationis ꝑuenerunt bona ad
societatem vt. s. dixi. Cũ ergo societas nõ habeat ex capite sub
stitutionis sed ex capite priuationis q̃ non fuit grauata: non
videt̃ ꝙ teneat̃. Et hinc est ꝙ interdũ interest nostra habere po
tius hereditatẽ ex vna substitutione q̃ ex altera q̃n vna est gra
uata non ex altera. ff. si q̃s omis. cã testa. l. j. §. si ꝓponat̃. ad tre-
bel. l. recusare. §. titius. Contrariũ tñ puto q̃ ista onera nõ fue-
runt iniuncta societati tanq̃ substitute sub illa cõditione: si de
cesserint sine filijs: sed fuerunt in rem cõcepta: q̃ testator mãda
uit monasteriũ cõstrui in tali palatio ⁊ talia bona sibi in doteʒ
assignari in quo omnes filij decederẽt sine liberis. vnde q̃ñcũqʒ
conditio existat debent de illis bonis fieri illa que disposuit te
stator penes quẽcunqʒ reperiantur: ⁊ ex quocunqʒ capite testa
menti. ar. bonum. ff. de adi. leg. l. iij. §. si titio. cum ibi no. ꝑ bar.
de iureiur. si duo. §. iul. secus si fuisset iniunctum dictum onus
vltime substitutioni vel societati ꝑdicte venienti ex illo capite.
7 † Super vltimo dico ꝙ cum legatum factum fuerit sub du-
plici qualitate scilicet filiationis ⁊ hereditarie dũ dixit filijs ⁊
heredibus Nofrij: nõ sufficit ꝙ sint filij nisi etiam sint heredes
effectuales. Sic enim determinat Bar. in eo q̃ recepit emphi-
teosim ꝓ se ⁊ filijs ⁊ heredibus. ff. de ope. liber. vel iusiurãdi. §.
si liberi. sic etiam sentit Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sacro
sanc. eccle. circa medium in. q. illa quã plene disputauit, in v̾si.
in contrarium ⁊c. in primo articulo ad partem affirmatiuã. Et
etiam spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. versi. lxxxviij. ibi dum
dicit. admitti ergo debent filij vt filij non vt heredes nisi fuisset
expresse dictum ⁊c. Vult enim ꝙ quando recepit pro se ⁊ filijs
⁊ heredibus qd̃ tunc debent esse heredes vniuersales ad hoc vt
admittantur: nec enim prodest nudũ nomen sicut nec nocet. ff.
ad treb. l. si sint. Nec ob. qd̃ per eundẽ Bar. no. ff. de lib. ⁊ post-
hu. l. gallus. §. nunc de lege. versi. etiaʒ. vbi dicit ꝙ substitutio
facta de titio ⁊ eius filijs ⁊ heredibus ſm rigorem verborum in
telligitur facta de filijs tamen titij ⁊ nõ de heredibus tantum.
⁊ ita videtur hic in legato vbi reliq̃t Bartho. ⁊ eius filijs ⁊ here
dibus dictum palatium ⁊c. Nam dico ꝙ imo sua determinatio
facit pro: quia quicquid sit de rigore verborum ipse tantum di
cit aliud esse ſm mentem testatoris quãdo substitutio est facta
filijs testatoris sub dicta cõditione si decesserunt sine liberis de
titio ⁊ eius filijs ⁊ heredibus. Dic enim ꝙ quicquid sit de rigo
re non sufficit esse heredes tantum titij nisi sint etiam filij dicti
titij ne ꝯtingat dici ꝙ plus dilexerit heredes extraneos titij q̃
heredes extraneos filij qd̃ nõ est credendũ ſm Ricar. malũ. in
sua. q. disputata. ar. d. l. publicũ. §. titia. de condi. ⁊ demon. vñ
non est intẽtio sua dicere ꝙ sufficiat aliquos esse filios titij tan-
tum: lʒ non heredes ad hoc vt vocẽtur ex substitutione: sed in-
tendit dicere ꝙ imo non sufficit esse heredes tantuʒ sed ⁊ filios
ne extranei heredes titij preferantur extraneis heredibus filio
rum. Alibi vero magis ad ꝓpositũ vbi. q. hãc examinat. ff. de
rebus du. si is q̃ du. §. vtrũ in materia copulatiue. v̾sic. tertia li-
mitatio est ⁊c. tʒ expresse ꝙ req̃rat̃ ꝯcursus vtriusqʒ q̃litatis scʒ
qd̃ sint filij titij. Itẽ ꝙ sint heredes eius ad hoc vt ad subst͠oneʒ
vocent̃ dicto casu. Sed in casu nostro sic est ꝙ legatũ factũ No-
frio: ⁊ eius filijs ⁊ heredib⁹ fuit factũ sub ꝯditione si filij testato
ris decederẽt sine filijs: ergo in filijs Nofrij requirit̃ concursus
ambarum qualitatum per predicta. Laus deo.

Consilium. lxxviij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ stante statuto ꝙ captura irrite-
tur nisi infra tantuʒ tẽpus incũbentia verificent̃: ille q̃ fecit ali-
quem capi vel ipse detinuit propria autoritate pro represalijs
tenet̃ verificare ea q̃ asseruit ꝑ captura facta siue obtenta.
2 Nec pro represalijs põt q̃s propria autoritate quem capere cũ
adest copia iudicis: nisi in concessione hoc esset.
3 Et dato ꝙ propria autoritate q̃s posset aliq̃d facere si facit ꝑ
iudicem tenetur sequi formam statutorum in illo actu.
4 Et statutum de quo. s. potius est seruanduʒ in eo qui est obliga
tus pro debito alieno quia mitius agendum.
5 Sta. porrigitur ad casum similẽ vbi est eadẽ vel maior ratio si
non reperitur contra statutum a iure cõmuni.
6 Et verba indefinita extenduntur ad futura in quibus est eadẽ
ratio ⁊ priuilegia extenduntur ad familiares futuros substitu
tos loco eorum qui erant presentes.
7 Et represalie debent concedi tam contra inocentes q̃ nocẽtes
cum nõ constat qui fuerint delinquentes: sed cum cõstat debet
fieri separatio sicut dicitur de percusso a pluribus: nec represa-
lie extenduntur ad filios postea natos.

In christi nomine amen.

1 † Sup eo qd̃ prio loco q̃rit̃ in puncto clarũ videt̃
⁊ sine dubitatiõe q̃cunqʒ ꝙ ex quo dict⁹ Nicolaus
nõ iustificauit capturã infra terminũ statuti videlʒ
ꝓbãdo se esse talẽ qualẽ asserebat. C. q̃ accu. nõ pos. l. non igno
rat. qd̃ fiendũ est etiã in summarijs iudicijs. C. de edic. di. adri.
tol. l. ij. ⁊ ibi ꝑ Bar. in fi. ⁊ etiã dictũ captũ esse ministrũ qd̃ fien
dum erat ex quo hoc asserebat: ⁊ in hoc fundabat̃ eius intẽtio.
ff. vi bo. rap. l. ꝑtor. §. docere. ne quis eũ q̃ in ius vo. est. l. pe. §.
docere. dictus captus dʒ relaxari: tum q̃ statutũ hoc exꝑsse di
cit. ar. ff. de acq. here. l. si seruũ. §. non dixit. a ꝯrio sensu. tñ q̃ ⁊
si nõ diceret expresse videret̃ dicere tacite ex quo statuit certum
terminum ad probandum incumbentia: vʒ qd̃ eo elapso ⁊ non
facta probatione captura irritetur. C. de preci. impe. offe. l. vni
uersa. ⁊ qd̃ ibi not. ⁊ qd̃ amplius non auditur. q̃ mat. accu. non
pos. c. cum in tua. ꝑ Inno. C. qui accu. nõ pos. l. si ea. ff. de accu.
l. titia. maxime post plures dies ⁊ longam negligentiam. ff. de
verbo. obli. si ita q̃s. §. seia. circa fi. vel si non sunt omnia inte-
gra. ff. loca. si in lege. §. colonus. de op. lega. l. mancipioꝝ. Nec
ob. ꝙ statutum videtur intelligendum solũ eo casu quo quis
capi non põt propria autoritate: sed per iudicẽ. Sed pro repre
salijs vt dicunt potest capi propria autoritate: ⁊ sic statutum
videtur locuʒ sibi non vendicare: nã cum statutum non distin
guat nec nos distinguere debemus. ff. de offic. presi. l. iij. in fi. de
2 publi. l. de pretio. † Preterea non est verum ꝙ pro represa-
lijs possit capi persona propria autoritate nisi cũ non adest co
pia iudicis. l. ait pretor. §. si debitorẽ. que in frau. cre. l. si alius.
§. est alia. qd̃ vi aut clã. vel nisi in cõcessione represaliarum hoc
dicetur expresse: ⁊ hoc vt cesset causa tumultus. de reg. iur. non
est singulis. ſm Jac. de bel. in aut. vt non fiant pi. ⁊ Barto. in
3 tractatu represaliarũ. in. ix. q. principali. q. j. † Preterea ⁊ si
propria autoritate dictus Nicolaus potuisset istum capere ex
quo tamen non fecit: sed per iudicem debuit seruare formaʒ sta
tuti. vt in simili no. Bar. in. l. iij. C. de pig. in illo cui data est li
centia ingrediendi propria autoritate. Nã si volens vrbanius
agere iudicem pro hoc adiuerit debet facere partem citari. per
l. meminerit. C. vnde vi. vt ipse ibi tenet in quita. q. reproban-
do Jaco. de bel. Cum enim haberet duas vias: quaʒ elegit illa
sibi patere debet. ff. qd̃ me. cã. si mulier. §. fi. de cur. fur. cuius bo
4 nis. de serui. l. si cui. † Preterea si statutũ vendicat sibi locũ
in eo qui capitur pro suo debito seu pro sua obligatiõe de quo
non est dubium fortius in eo qui pro debito vel obligatiõe alte
rius vt cum pro represalijs: quia cum tali mitius est agendum:
vt patet ex no. per Bart. ff. de incendi. rui. nau. l. ne quid. ver.
sed quero nũc. cuʒ ver. se. ⁊ fur. aduer. nau. l. j. ad. l. cor. de sica.
l. fi. in primo membro distinctionis. ⁊ patet in. l. j. in fi. cuʒ. l. se-
quen. ff. de his qui deie. vel effu. iuncta. l. itẽ mela. §. si plures.
ad. l. aq̃l. ⁊ sic faciens capi nõ minus est grauandus in faciẽdo
5 probationes de incumbentibus. † Preterea statutum por-

a ¶ Super eo. Uide ad hoc q̄ habetur per. d. Pet. phil. co2.i consi.clxxvij. in cip. circa. per totū. in. iiij. parte. ꝛ p bal. in consi. ciiij. in. iiij. pte.

rigitur ad casum similē vbi est eadem vel maio2 rō si nō reperitur contra statutum a iure cōi. ff. de legibus. l. de quibus. ꝛ no. Bar. in. l. omnes populi. de iust. ꝛ iur. in. q. illa an statuta recipiant interpretationem extensiuā. ¶ Concludo ergo vt. s. di
6 ctum est dictum captū ex hoc capite fore relaxandū. ¶ † Sup eoª vero qd queritur scdo loco facit dubium: q2 verba indefinita extenduntur ad futura. ff. de serui. vrb. pdi. si seruitus. extra de priuile. q2 circa. etiā in materia odiosa. ff. ꝙ qsq3 iur. l. penul. §. illud nō solum in fauo2abili. ff. de lib. ꝛ posthu. l. placet. maxime qñ substituunt seu succedunt loco pñtiū. ff. de ꝯdi. ꝛ demonstra. l. filie. §. titia. q2 illoꝝ vice fungi debeat. ff. de edē. q̄dam. §. nihil. ꝛ qd plene no. p Jo. an. in regula q̄ sentit. de reg. iur. in mercuriali. in. q. de habēte puilegiū p se ꝛ familiaribꝰ. nam dicit extēdi ad familiares futuros nō additos sed substitutos loco pñtiū. facit. c. ecclesia. vt lite pendē. Sz filij postea nati succedunt loco parentū q tunc erant tpe ꝯcessarū represaliarum. l. pponebatur. ff. de iudi. Sic enim cōseruatur humanū genus. ff. de vsufru. l. vetus. in fi. cū. l. sequē. ꝛ se. ¶ Preterea maio2 rō videtur in postea cōceptis ꝛ natis seu cōceptis tempore cōcessarum represaliarū. C. de libe. ꝛ eoꝝ lib. l. manumissus. §. si filijs etiā. ꝛ. ff. de cur. l. ij. §. in filijs. ver. sz ꝛ si pater. de senato.
7 l. emancipatū. §. fi. ¶ † Preterea opi. Bart. q̄ de facto seruatur ſm eum. ꝛ minime sunt mutāda ꝛc. vult ꝙ ppter delictū regentium ciuitatem possint represalie cōcedi ꝛ exerceri cōtra nō regentes ꝛ penitus inocētes subditos tñ dicte cōitati vt ipse no. in tractatu represaliarum. vi. q. prin. q. quarta. ꝛ hoc principaliter per rōnē: q2 dicta cōitas hz ius superio2itatis in eos: ergo ꝛc. ff. de acqui. here. l. pro herede. §. si quis tamen. Sed ista rō ita viget in natis post concessionem represaliarum sicut natis tunc: ergo ꝛc. ff. ad. l. aquil. l. illud. de fonte. l. j.

¶ Breuiter ergo non damno opi. Bar. tot ꝛ tantis rationibꝰ fulcitam ꝛ tanti viri autoritate subnixā: vt patet vnicuiq3 legenti in loco. s. allegato potissime q2 vt ipse asserit ita est ꝙ de facto seruatur tñ ppter odium represaliarū q̄ cōtra iuris regulas o2dinarias cōceduntur. C. ne filius p patre. ꝛ ne vxo2 p mari. per totū. bñ placet limitatio quā facit bal. in aut. imo. C. de actio. ꝛ oblig. qui nō reprehendit opi. Bar. si bene inspiciatur. Sed limitat: dicit enim eam habere locum qñ non constat q sint nocentes ꝛ q inocentes: tunc enim ppter difficilē separationē conceditur cōtra omnes. ar. ff. de vsufr. l. vsufructuariū. §. si vinarijs. cum conco2. ibi alle. in gl. Si vero possent discerni tunc nō nisi cōtra culpabiles deberēt ꝯcedi vel exerceri. ar. ff. de magist. conue. l. j. §. j. Pro hoc vltra Bald. allego qd in fi. habetur. ff. ad. l. aquil. item mela. §. si plures. vbi si apparet cuius ictu qs perijt ille solus punitur de occiso. Sed si non appareret ꝛ plures percussissent omnes tenerentur: vt not. in. l. fi. ff. de fica. in glo. ꝛ p Bar. lz contra teneat gl. in. d. §. si plures. que reprobatur per doc. in. d. l. fi. Sed illi qui tunc non erant nati non possunt esse nisi inocentes. ꝛ de hoc ꝯco2dat. l. si quis. in suo. §. legis. C. de inoffi. testa. ꝛc. Nec ob. primum argu. q2 fateo2 ꝙ indefinita cōprehendit omnia presentia ꝛ futura in quibus tñ sit eadem rō vel secus: vt plene no. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. in glo. que incipit omniū. ꝛ p Bar. in. l. si pluribus. ff. de leg. ij. Item nō ob. ꝙ delictum parentum potius nocet nascituris q̄ iam natis q2 in casu nostro non conceduntur represalie cōtra filios per delictum parentum: sed contra cōitatem ꝛ homines propter delictum ipsorum contra quos cōceduntur q2 denegarunt iustitiā facere: non ergo extenduntur ad illos quos constat nō fuisse culpabiles. Sed si essemus in casu in quo filij deberent puniri propter delictū parentū vel in priuatione hono2is vel alio modo procederet contra. ꝛ sic nil ad propositum q2 vt dixi in casu nostro solū cōceduntur ppter delictū ipsorum contra quos cōcedūtur. Et sic concludo dictas represalias nō potuisse exerceri cōtra natum post ipsarum concessionē non ex hoc solo qd sit innocens ne damnem ex toto opi. Bar. sed ex eo qd cōstat ipsum innocentem sequendo opi. alioꝝ ꝛ sic dictus captus ex duplici capite relaxandus est. Laus deo.

¶ Punctus questionis talis est.

¶ Simon petit licentiam capiendi vel saltem p2edandi debito2ē pro certa summa prout in petitione ꝛ citatione continetur. queritur an debeat soluere datiam vigo2e statutorum quorum copia trāsmittitur. Et videtur ꝙ non per rationes allegatas in scriptura defensionis Simonis. ¶ In contrarium allegatur primo q2 datia succedit loco sportularum que olim soluebantur sed tales sportule soluebātur propter vexationē iudicis modo faciendo quem citari ꝛ disputando vtrum debeat fieri captura vel non iudex vexatur ergo debet solui. secus est qñ sine litigio licētia ꝯceditur ꝛ sic statutū itelligitur ꝛ rōnes Simonis. ¶ Scdo q2 si non solueretur qñ iudicium agitatur esset dare materiam fraudandi datias modo quilibet in petendo peteret licentiam capiendi nec solueret datiam ꝛ disputaretur de debito an sit verū vel non ꝛ sine aliqua datia iudiciū finiretur ꝛ debitū liquidaretur qd esse nō dz nec est de intentione statuti. ¶ Nos doct. infrascripti visis suprascriptis in puncto ꝛ petitione simonis ꝛ rationibus alijs actis ꝛ agitatis in dicta causa capture ꝛ prede ꝛ statutis cōicato consilio dicimus prout sequitur.

¶ Consilium. lxxix.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur ꝙ stante vno statuto ꝙ petens executionem contra obligatos per publicum instrumentū debeat soluere datiam ꝛ subiungatur dūtñ pro licētia capiēdi debito2em nulla p2sus datia soluatur: ꝛ aliqs obtinuit licentiā capiendi suū debito2ē vel saltem predam bono2ū: ꝙ per hoc non tenetur ad soluendū datiam de quo in statuto. cum sequē.
2 Et deinde elicitur qñ in executione requiratur liquidatio ꝛ cause cognitio ꝛ quando non.
3 Et exceptio debet esse de regula.
4 Nec valet argumentum de datia ad spo2tulas.
5 Et captura de iure cōmuni non est permissa.
6 Et an vna pars alternatiue trahat ad se ptē alteriꝰ alternatiue.
7 Et de dictione saltim que est subsidiaria.
8 Et an stante statuto de quo supra cum clausula qd si nō soluerent datiam infra mensem teneātur ad duplum.
A quo tēpo2e incipiat currere mēsis: ꝛ cōcluditur ꝙ a tempo2e quo non potest habere locum licentia capiendi: nā licentia predandi est concessa in subsidium non possendi capere.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Pro pleniori declaratione eius qd queritur tria sunt principaliter videnda. Primum est vtrum pro petitione dicte licentie capiendi debito2em sit soluenda datia propter hoc solum qd in cōcessione dicte licentie necessaria fuit liquidatio quo2ūdam ꝛ desceptatio an dicta captura esset concedenda vel non. Et videtur ꝙ sic per primam rationem supra tactam iūcto. §. ne autem labo2um. in autent. de iudi. Contrarium est verum tali ratione satis clara ꝛ demonstratiua. Nam statutum de datia ponit primo regulam qd petens executionē contra obligatos per publicum instrumentum debeat soluere
2 datiam. † Constat autem ꝙ in executione interdum requiritur cause cognitio ꝛ liquidatio vt cuz petitur super non liquido. iuxta no. per Bar. in. l. j. in fi. ff. de leg. ij. ꝛ. l. j. iud. sol. ꝛ de sen. que sine cer. quā. l. j. de eden. l. j. in prin. l. admonēdi. per Bart. ff. de iureiur. Uel sup eo sup quo nō est pronuntiatū. iuxta no. per Barto. in. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. ꝛ qd no. gl. in. l. intra vtile. ff. de mino. ꝛ qd no. in. l. meminerint. C. vnde vi. Interdum non requiritur cause cognitio nec liquidatio vt cum petitur super liquido ꝛ super re sup qua lata est sententia. vt no. in dictis legibus per Bar. Dicta ergo regula posita in statuto predicto locum sibi vendicat vtroq3 casu postq̄ in eo non distinguitur. ff. de offi. presi. l. iij. de publicia. l. de pretio. Deinde subijcitur imediate exceptio in dicto statuto. s. dūtñ pro licentia capiendi aliquē debito2ē nulla pro2sus datia solui
3 debeat ꝛc. † Constat autem ꝙ exceptio ad hoc vt sit bona ꝛ pertinens debet itelligi eo ꝛ omni casu quo loquitur regula alˢ esset deriso2ia. ff. de neg. gest. l. sed an vltro. §. j. vsi. sed istā sñiam ꝛc. ꝛ plene per Dy. de regu. iur. super rubrica circa fi. lib. vj. ꝛ not. ff. eod. titu. l. j. Siue ergo regula ꝙ de petitione executionis soluatur datia debet intelligi vtroq3 casu scil3 siue requiratur cause cognitio siue non. Ita ꝛ exceptio de captura persone quā ꝯstat esse viam executiuam siue cum capiuntur pigno2a. ff. de re iudi. a diuo pio. §. si pigno2a. C. de exe. rei iudi. l. j. ꝛ. ij. Nam ꝛ persona liberi hominis interdum loco pigno2is retinetur. ff. de capti. l. in bello. §. si quis seruum. Nā exceptio licentie capture a datia est confo2mis iuri cōmuni: q2 datia iure cōmuni non soluitur reipublice cum. l. non caueatur. l. illaꝫ. C. de coll. bo. ergo est tenenda. c. cuz dilecti. de consuetu. ꝛ. l. fi. §. in computatione. de
4 iur. delibe. ¶ † Nec ob. ratio prima supra facta in contrariū: q2 ista datia non succedit per omnia loco spo2tularum q2 ille dabantur iudici. s. delegato. de iudi. c. statutum. §. assesso2eꝫ. de rescrip. li. vj. c. cum ab omni specie. de ma. ꝛ obe. non autem o2dinario vt ibi no. l. ij. ff. si qs in ius voca. qualis est noster iudex. hec vero dño ciuitatis. Itē ille vbi iudicis labo2 iminebat. vt d. §. ne aūt labo2. ista etiā vbi nō iminet vt patet in dicto statuto ꝙ vult pro petitione cuiuscūq3 executionis solui etiā vbi nō vertitur cause cognitio. Igitur de illis ad istam non est bona argumentatio. Et alio iure censenda est ista datia q̄ spo2tule. ar. ff.
5 de iure dot. cum in fundo. §. si fundus. ¶ † Itē non ob. secūda ratio ꝙ esset dare materiam fraudandi datias ꝛc. Nā nō omni casu pōt ex fo2ma statuti peti licētia capiēdi debito2em: sed ex causa dūtaxat. ꝛ de iure cōi constat fieri non posse regulariter. iuxta no. ff. ad. l. iul. pec. l. cuz eo. per Bar. l. j. C. q bo. ce. pos. l. iij. §. tutores.

iij.§.tutores.ff.de suspec.est enim remediū subsidiariū de iure
cōi.l.apertissimi.in fi.ff.de iureiuran.¶Petens ergo licentiam
in casu non permisso non audietur:⁊ sic non fraudabit datiaꝫ:
qꝛ si volet consequi qđ sibi debeť habebit peruenire ad aliam
viam ordinariam per quā soluet datiaꝫ ⁊ liquidatio facta sup
tali casu erit noua:qꝛ in ꝓcessu nullo.l.j.si mes.fal.modo dixe.
insti.de obligatio.per glo.Si vero petat in casibus permissis
non dicetur fraudare datiam cū hoc faciat statuto permitten-
te.ar.C.de transac.l.cum donationis.
6 ¶†Scđo videndū est an sit soluēda datia pro petitione dicte
capture ex eo ꝙ cū ea fuit adiuncta etiā petitio predandi dum
dixit Simon in sua petitione.vel saltim ad p̄dicta bonoꝝ suo
rum ⁊c.Et videtur ꝙ sic:qꝛ pro predatione soluenda est datia
tanꝙ pro executione ꝑ regulā statuti de qua.s̄.dixi.Igiť pro-
pter adiunctionē petitionis prede videť de tota petitiōe soluē
da datia q̄si reputeť vna sola petitio debeat vniformiter cēseri
⁊ vna pars alternatiue attrahat ad se naturā alterius partis.
ar.ff.de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.trebatius.de reb.du.l.j.de lib.
lega.si is q duos.qꝛ idē debet esse iudiciū de cōnexis.ff.de neg.
gest.pōpo.⁊.l.eū actū.extra de cōsti.translato.ff.de separa.l.j.
§.preterea.qꝛ alternatiue est vnica petitio:⁊ vnus actus.l.si ex
toto.§.fi.ibi.qꝛ vnū ⁊c.ff.de leg.j.cum simi.¶Contrariū dicē-
dum est qꝛ dicte petitiones nō dicunť cōnexe sed separate.Nā
scđa petitio p̄dandi censeť facta in defectū prime petitionis de
capiēdo.Illa eniꝫ censeť prius facta ⁊ quousqꝫ illa sit repulsa
non censeť facta scđa.Igiť non tam sociata ꝙ sola reperiť pria
7 petitio capture.ff.q poti.in pig.ha.l.ij.in fi.† vt patet ex illa
dictione saltim que importat vt in subsidium ⁊ in defectū peti-
tionis capture concedatur preda.C.de emenda.propin.l.i.⁊
no.per Bar.ff.de iure codi.l.i.post prin.Alia est natura alter-
natiue qꝛ est dari optio.l.cum illud.quando di.leg.ce.Alia est
natura successiue occasionis vbi non venit secūda nisi deficien-
te prima.Barto.l.si expressim.ff.de appel.Bal.l.j.C.si plures
vna sen.no.in.l.gallus.vel si esset materia alternatiua posset
eligere capturam maxime cuꝫ seruauerit sibi electionem nedū
etiam quātum sed commodum procedendi:vt patet ex petitio
ne.Separatorum autem separata debet esse ratio ⁊ de vno ad
aliud nō inferť.ff.de calū.l.fi.ad carbo.l.de bonis.in pricipio.
¶Prima nāqꝫ petitio fuit pura.Secūda vero petitio de pre
da censeť facta sub cōditione si prima locum habere non possit
ꝓpter naturam dicte dictionis saltim.si ergo potest esse locus
prime petitiōis capture cessat secunda de preda.⁊ pinde habe
tur ac si facta non fuisset qꝛ deficit conditio sub qua facta cen-
setur.l.qui heredi.in fi.ff.de condi.⁊ demō.si cer.pet.l.pecuniā.
ante finem.ibi.perinde est enim ⁊c.de pericu.⁊ commo.rei ven.
l.necessario.§.j.sed si facta non fuisset nō esset dubiū ꝙ de sola
petitiōe capture nō foret soluenda:vt.s̄.dictum est:ergo ⁊c.
8 ¶†Tertio videndū est si declarareť nō esse concedendā captu
ram persone sed predicta.An terminus statuti de soluēdo da-
tiaꝫ pro preda videatur cucurrisse dicto Simoni:vt sic debeat
soluere duplum fm formā dicti statuti.Sup hoc dicendum est
ꝙ non:qꝛ nihil est sibi imputādū si non soluit pro petitiōe pre-
de cuꝫ nesciret an dicte petitioni esset locus quousqꝫ pria esset
repulsa.Sed incipit currere post dictā repulsionē.Hoc proba
tur.C.de inoffi.l.ꝫ maiores.⁊ ibi Bal.⁊ Cy.ff.de adul.l.quin
quēniū.qs ordo in bono.poss.ser.l.ij.§.venter.C.qui admitti
ad bono.poss.pos.l.fi.℣.eo addito.¶Ex quib⁹ patet clara re-
sponsio ad id de quo queritur vt dictus Simon ꝓ petitione di
cte capture soluere non teneatur datiā.Naꝫ etiā pro petitione
p̄dandi quousqꝫ discutiť de pria petitiōe capture ⁊ quousqꝫ in
defectū ipsius prie deueniret ad scđam petitionē p̄dandi:⁊ ad
eius declarationē:sed in casu isto minus est assignatus termi-
nus Simoni.Nā tres sunt casus.ꝓcessus ordinarius.⁊ de isto
loquiť pri.statuti.preda.sequela sequestri.⁊ de ista loquitur in
versi.de sequestris preda ⁊c.sed nullum sequestrū preambulat
in casu nostro vt loquitur versi.⁊ similiter vbi nullus terminus
est positus soluendi datiam. Laus deo.

¶Consilium.lxxx.

1 ☞ Ex sequenti consilio eliciť ꝙ res probibite alienari pos-
sunt alienari pro restitutione dotis non obstante ꝙ legitima ⁊
trebellianica forent consumpta:⁊ non obstante ꝙ mulier pro-
uidisset sibi de fideiussore.⁊.2.⁊.3.
2 Pater non tenetur dotare filiam quam dotem semel consum-
psit dolo vel culpa eius.
3 Legitiā si filio fuit assignata in vita patris ⁊ ipse dolo vel cul-
pa consumpsit sibi amplius non debetur.

In christi nomine amen.

¶Quia per suprascriptū eximiū consultorē plenissi
me scriptū est paucis contentus ero.Et qdem super
1 primo quesito illud videť dubiū facere:† qꝛ expressa ꝓhibitio
testatoris de nō alienando fortior est ꝙ tacita ⁊ legalis que re-
sultat ex eo ꝙ res subiacet restitutioni.Prima eīn reddit alie-
nationem ipso iure nullam ⁊ alienantē tanꝙ indignuꝫ iudicio
defuncti repellit reuocando alienationē quoruꝫ neutrum est in
scđa.vt no.ī.l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij.in gl.⁊ ꝑ doc.iun
ctis bis q̄ no.in.l.seruo legato.in prin.de lega.j.Sed auť.res
que.C.cōia.de leg.⁊ in corpore vnde sumiť loquiť in rebus sub
iacentibus restitutioni in q̄bus viget prohibitio tacita ⁊ lega-
lis.Nos loquimur in rebus expresse probibitis alienari in qui
a bus nō habemus tex.exp̄ssuꝫ qđ ex cā dotis cesset prohibitio[a].
Sed hoc non obstante dicendū est idem per rationem.s̄.tactā
per dn̄m Antoniū quoniā rō fundamētalis illius auť.cōsistit
in obligatione qua pater tenetur ⁊ astringit filiū nuptui collo-
care sicut filiam ⁊ dare pro eo donationē an̄ nup.sicut pro filia
dotem ⁊ obligare sua bona pro restitutione dotis.iuxta plene
no.in.l.si cū dotem.§.transgrediamur.ff.sol.matri.per Bart.
siue dicamus illam esse obligationeꝫ siue iudicis officiū.iuxta
no.in.l.obligamur.§.lege.ff.de acti.⁊ ob.Unde sicut non pōt
huic obligationi vel astrictioni derogare subijciendo res suas
restrictioni quominus ob dictas causas possit fieri diminutio
vt dictis iuribus.ita nec probibēdo earum alienationeꝫ qꝛ est
eadem ratio cū non debeat esse in potestate debitoris se ab ob-
ligatione eximere.l.sicut.C.de act.⁊ ob.¶Cum hoc ergo pro-
cedat ex defectu potestatis nō est fienda differentia inter casus
predictos.Sed qn̄ defectus nō esset in potestate tūc esset fien-
da dicta differentia.Ita loquuntur no.in.d.§.libertis.Illud
autem cōstat qđ illa obligatio qua pater teneť ad predicta in-
heret bonis eius ⁊ transit cum eis ad quēcunqꝫ vadat sicut illa
quā tenetur alimentare cuꝫ quasi ad paria iudiceť.iuxta no.
in.d.auť.res que.per doc.iunctis bis q̄ not.Cy.in.l.alimenta.
in fi.C.de neg.gest.ꝑ.l.si quis a liberis.§.item rescriptuꝫ.ff.de
lib.agno.Et ideo sicut si pater obligasset bona sua pro restitu-
tione dotis filij non possent illaꝫ obligationē tollere prohiben
do postea alienationem vel obligationem ita ⁊ si nō obligauit
cum pro obligatis babeantur ex quo necesse habebat obliga-
re.ar.ff.de dam.infec.si finita.§.elegāter.⁊ de euic.l.ij.vbi pro-
missio que necessario fiēda est habeť pro facta.⁊.C.de fideicō.
l.si creditoris.vbi liberatio que necessario fienda est similiter
habetur pro facta quo ad effectum exceptio.⁊ hanc opi.firmat
Bar.in.l.filiusfa.§.diui.ff.de leg.j.in.ij.q.
¶Super scđo vero quesito illud facit dubiuꝫ qꝛ prouisio auť.
res q̄.C.cōia de leg.⁊ in corpore vn̄ sumiť vt possit fieri dimi-
nutio fideicōmissi ob causam dotis dande vel restituende pro
cedit qn̄ legitima ⁊ trebellianica nō sufficit ad hoc.Sꝫ in casu
nostro proponiť ꝙ tpe mortis testatoris sufficiebat ⁊ qđ postea
dictus Antonius eas consumpsit.Unde videť ꝙ non potuerit
remanentia obligare.ar.eoruꝫ que no.ff.sol.matri.si cum dotē.
§.i.per Bart.post Dy.⁊ glo.C.de colla.auť.ꝙ locum.ibi.siue
2 mulieri possit imputari ⁊c.†Licet enim pater teneať dotare fi-
liam totiens quotiens opus est.ff.pro soc.si socius.pro filia tn̄
b si filia dotem semel consumpsit dolo vel culpa eius nō sic[b] vt di
cit ibi Bar.Idem ergo videtur in casu isto si sui culpa cōsum
c psit legitimam ⁊ treb.[c] vt sibi in residuo non subueniatur.Ad
idem qđ no.Bal.in.l.scimus.§.i.C.de inoffi.testa.qui dicit ꝑ
3 dicta iura† ꝙ si filio fuit assignata legitiā in vita patris ⁊ ipse
dolo vel culpa consumpsit sibi amplius nō debetur.⁊ idē ipse
no.in.d.auť.ꝙ locum.Pro hoc etiam qđ expresse no.Bart.in
l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad treb.vbi dicit tunc demum
non imputari si cōsumpsit fructus qn̄ sine dolo ⁊ culpa cōsum-
psit.Et ita etiam continebat punctus sup quo alꝭs consultum
fuit.s.ꝙ consumpserat in causam captiuitatis.Sed bic nulla
presupponitur causa:⁊ sic sine culpa esse non potest.¶Breui-
ter ista procederēt si sibi soli culposo hoc noceret:vt esset si filia
de restituēdo grauata vel probibita alienare post consumptio
nem legitime trebellianice vellet fideicōmissum diminuere ob
causam dotis ab ea dande.Si aūt post dotē dataꝫ consumeret
tantū de residuo ꝙ ad legitimaꝫ ⁊ trebel.sufficeret:tūc extante
casu restitutiōis fideicōmissi in vita ipsius filie nō putarē dotē
auferēdā marito ne ꝓpter culpā vxoris cogať eam indotatam
habere.Nec etiaꝫ ea mortua si marit⁹ ex forma statuti deberet
dotē lucrari:qꝛ qđ a pricipio legitie factū fuerit ex superuenīēti
casu vel culpa vxoris nō dꝫ irritari.ar.C.de admi.tu.l.sancim⁹.
Et qꝛ stat⁹ quē assumpsit a pricipio dos legitie data vt cederet
lucro viri nō dꝫ ex postfacto imutari.ff.de v̇.ob.l.isulā i bienīū.
Et qꝛ culpa vnius alteri nocere nō dꝫ cū culpa suos debeat te
nere autores.ar.ad hoc.ff.de neg.gest.l.ex duob⁹.in fi.de alie.
iud.l.i.in p̄n.de reg.iur.l.nō dꝫ.Sed in casu nostro culpa dicti
Antonij ꝯsumētis noceret vxori sue si ꝓcederēt q̄ dixi.s̄.i ꝯriū:
ergo ⁊c.¶Preterea attenta rōne quā dixi in primo articulo

a ¶Probibitio.Uide Bal.in ꝯsil.ccccxxiij.in.iiij.parte.⁊ i consi.ccc.in.iij.parte.

b ¶Sic.Et h̄ ideꝫ habes per d.Bart.sozi.in consi.lxxv.īcip.circa.ver.prio qꝛ.circa me.i.j.parte.

c ¶Et trebellia.Uide Bal.in ꝯsil.clxxxiiij.in.iiij.parte.

prefatus Antonius potuit oīa bona hereditaria patris obligare etiā alienari vel obligari ꝓhibita: qꝛ ⁊ pater eius similiter tenebat̃: eo qꝛ sic est tam de iure q̃ de cōsuetudine ꝙ omnia bona obligant̃. C. de rei vxo. act. l. j. ergo ⁊c. l. ꝙ si nolit. §. q assidua. ff. de edil. edi. Et si ita est sequit̃ ꝙ ꝯsumptio quorūdā bonorū nō tollit ius hypothece cōsistēs in aliis. ¶ Preterea iste nō ꝯsumpsit animo subuertēdi fideicōmissuꝫ: ergo ⁊c. ar. ff. ad treb. titius. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. qd sit latitare. de sta. li. l. nō omne. ¶ Cōcludo ergo nō obstāte dicta cōsumptione legitime ⁊ trebellianice dicta bona remāsisse obligata. ¶ Sup vltimo vero quesito facit dubiū qꝛ ex quo dicta mulier sibi prouidit de fideiussore q dari potuit ex forma statuti florētini non videt̃ ꝙ indigeret ꝓuisione dicte aut̃. s. vt bona prohibita alienari fuerint sibi obligata: ergo ⁊c. Sed contrariuꝫ est verum: quid enim si fideiussor lapsus esset facultatibus. Item qꝛ forte non fideiussisset nisi sub spe prouisionis dicte aut̃. ⁊ sub spe cessiōis fiēde. l. si stipulatꝰ. §. j. ⁊ qd no. ff. de fideiuss. ⁊ qꝛ sup hoc pūcto in alio ꝯsilio per me olim reddito plures rōnes adduxi: iō me ad illa remitto q̄ sunt penes partē. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxj.

1 ☞ Ex sequenti consilio elicitur ꝙ ille qui habuit decem pro assecurando naueꝫ si petat se eximi a dicta securitate ⁊ restituere decem. ⁊ ille cui facta est securitas dicat se facturum si possibile erit si inueniat eque idoneum: ⁊ reperiatur eque idoneus ⁊ non eximatur a securitate: nō potest tamen agere eo qꝛ exemptus non fuerit: qꝛ contractus innoīatus est ⁊ debebat sequi implementum: ⁊ quando liceat penitere.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso quodā ꝓcessu in curia potestatis Pisarum inter Jacobū olim simonis lambertutii ciuis ⁊ mercatoris pisani agentem ⁊ petentem se extrahi de quadam securitate facta per eum super corpore cuiusdā nauis ⁊ se ab ea liberari ex parte vna: ⁊ Raphaelem de furnariis ciuem ⁊ mercatorē ianuensem reuꝫ ⁊ se defendentem ex altera. Uisis ⁊ cōsideratis capitulis ⁊ positionibus hincinde datis ⁊ responsionibus factis ad eas ⁊ dictis testiuꝫ videt̃ mihi clare ⁊ sine dubitatiōe dicēdū dictū Rapha. debere ⁊ debuisse a dicta petitione dicti Jacobi absolui: qꝛ dictus Jacobus nullū ius habuit petēdi nec habuit id qd petiit tali rōne. lꝫ enim multa fuerint ⁊ subtiliter allegata hincinde paucis: tn̄ videt̃ agendū si per ostiuꝫ in ouile intramus. ¶ Dico ergo ꝙ posito sed non cōcesso qd tota intentio ⁊ facti series narrata ꝑ dictū Jacobuꝫ fuisset confessata ⁊ probata vꝫ qd ipse requisiuit Raphaelem ⁊ rogauit vt eū extraheret de dicta securitate ⁊ qd obtulit se paratum restituere quinqꝫ florenos quos ab eo receperat. Et ꝙ dictus Raphael dixit ⁊ pollicitus est se hoc facturū si sibi possibile esset. i. si reperiret̃ alius eque idoneus q vellet loco Jacobi intrare. ⁊ ꝙ postea fuisset reptus alius eque idoneus ⁊ sic Raphael potuit sed noluit prout Jacobus hec omnia videt̃ asserere attn̄ adhuc ꝑ predicta nō est intentio Jacobi fundata qd sic ostendit̃. Nā posito ꝙ dicta verba fuerint hincinde ꝓlata animo ⁊ intentione obligandi dictū Raphaelem ad hoc faciendū qd tn̄ nō est verū vt. j. dicā. nihilominus ex eis resultat q̄dā cōuentio inoīata vꝫ do vt facias. i. dabo tibi seu restituā. v. vt tu me liberes a securitate: vel facio vt des. i. liberabo te seu te extraham mihi vel si mihi restitues quinqꝫ q̄ a me habuisti. text. cum glo. ⁊ ibi etiā ꝑ doc. in. l. si intra. ff. de pac. Neqꝫ eniꝫ habita relatione verborū vnius ad verba alterius possumus appellare alio modo cōuentionē hāc nisi inoīatam cū aliud elegās nomen nō habeat. l. iurisgē. cū ibi no. ff. e. ti. ¶ Cōstat autē ꝙ ex cōuentione innoīata nō agit̃ nec orit̃ actio nisi sequuto implemēto ex vna parte tūc orit̃ actio sibi nō alteri parti. vt eadē l. iurisgē. §. j. Unde dicimus dictā cōuentionē vestiri rei interuentu. vt no. e. l. §. ꝯnimo. ⁊ tan̄ꝙ sit impleta ab vna parte pōt altera pars penitere etiā si ipsa impleuerat ⁊ repetere implemētum ex capitis penitentia. ff. de cōdi. ob causam. l. si pecuniaꝫ. ⁊. l. iii. §. ii. Nec sufficit ei qui nōdum impleuit offerre se paratū velle implere q̄tum ad hoc vt actus cōsequat̃ vel auferat alteri parti potestatē penitēdi. vt no. glo. magna in. d. l. iurisgen. in prin. q̄ incipit. idem in aliis. in fi. Posito ergo ꝙ dictꝰ Raph. ꝓmisisset illum extrahere de dicta securitate si aliū reperiret: ⁊ posito ꝙ aliū reperierit licuit sibi penitere etiā si Jacobus obtulisset post repertionē predictā illa qnqꝫ ⁊ etiā consignasset ⁊ deposuisset qd tn̄ nō fecit lꝫ a prin. dixit se velle facere. ¶ Sed certe si oblatio facta post implementū conditionis apposite in promissione Raphaelis que fuit si erit mihi possibile ⁊ postq̄ incepit esse possibile non prodesset. d. Jac. vt haberet actioneꝫ ⁊ vt dicto Raph. denegaret̃ potestas penitendi: qꝛ requirit̃ qd realiter impleuerit vt dictuꝫ est: multominus oblatio facta an̄ conditionis implementū: idest anteq̄ inciperet esse possibile. ⁊ hec est differentia inter contractus ⁊ noīatos ⁊ inominatos. Nam in primis licet hincinde veniat aliqd implendum nascitur actio etiam anteq̄ impleat statim perfecto contractu lꝫ obstet exceptio: ⁊ ideo sufficit oblatio: qꝛ in illis penitere nō licet. ita loquitur. l. iulia. §. offerri. ⁊. §. inter locatorē. In allegatio. factis allegat scdo in secundis actio non est nata ante reale implementū ⁊ licitū est penitere qꝛ cōtractus nōdū est perfectus: ideo non sufficit oblatio. ¶ Ex quo infero ꝙ si adhuc esset res integra qꝛ nōduꝫ essent noua de pemptione nauis ⁊ Raphael offerret se paratum velle Jaco. extrahere de dicta securitate ⁊ peteret ⁊ restitueret dicta quinqꝫ. Jaco. autem penitentia ductus recusaret: cogi non posset: eodem ergo modo nec ecōuerso cogi potest dictus Raph. ad petitionem Jaco. Sed si Jacobꝰ realiter dicta quinqꝫ restituisset perfectus esset contractus ex parte sua: ideo posset agere prescrip. verbis vt fieret sibi qd conuenit. C. de rerum permu. cum precibus. in fi. ⁊. d. l. iurisgen. §. j. ⁊. §. ⁊ ideo puto. ff. de prescrip. verbis. ob eam rē. haberet etiā except. si ab eo peteret ratione dicte securitatis. vt. d. l. si intra. ff. de pac. ¶ Nec ob. illa. l. in quātum dicit non posse agi sed excipi eo qd. s. proxime dixi in ꝯtrariū: qꝛ ibi solutio fiebat ex necessitate p̄cedentis oblationis: vnde nō implet ꝯctum vt agi ex eo possit sed exigi: vt no. eo. titu. l. in traditiōibus. per gl. ⁊ nihilominus contractus inoīatus est: vt not. in. d. l. si intra. per glo. ⁊ doc. Sed in casu nostro restitutio illorū quinqꝫ nō fieret ex necessitate precedentis oblationis sed sponte cum nullo iure esset ad hoc obligatus: ideo impleuisset ꝯctum etiā quo ad agendū ⁊ ꝓdesset in hoc agere: qꝛ vbi primo tutus esset ope exceptiōis secuta liberalitate per acceptilationē vel per aliū suscipientem in se obligationeꝫ animo nouādi: tutus esset ipso iure. iuxta ea que habent̃ in. l. iii. §. nunc de effectu. de lib. leg. qd ꝓdesset ꝑ ea que no. ff. de pac. si vnus. §. pactus. in gl. in opp. ⁊ C. de trās. l. vbi pactū. Quod aūt dr̄ posse agi vt liberetur: ⁊ tn̄ esset tutus except. si ꝯctū impleuisset ꝓcedit ex eo: qꝛ ad sic faciēdū se obligasset Raph. ꝑ dictū ꝯctū inoīatum ⁊ patiendo ipsuꝫ impleri: alr̄s tutus except. ex dispositione iter viuos non agit vt liberet̃ fm ea q̄ no. Bar. in. d. §. nūc de effectu. ¶ Sed in casu nostro cessant p̄dicta. qꝛ Jacobus nō ipleuit ꝯctū ex parte sua. s. realiter restituendo qnqꝫ. vnde ꝯctus nō dicit̃ ꝑfectus nec sufficiēs ad agendum nec ad excipiendū: cum liceat Raphali penitere. ¶ Posset quis dicere ꝙ vna penitētia non ꝑmittit̃ nisi re integra: nō post rei pemptionē. vt. l. iii. §. sꝫ si stichꝰ. ⁊. l. si pecuniā. §. fi. de condi. ob cām. Sed hic iam sunt noua qd nauis est perempta. vnde nō vr̄ ꝙ possit penitere nunc Raphael postq̄ per prius non declarauit se penitere. Sed rn̄deo ꝙ illud procederet si Jac. impleuisset ꝯctū ex parte sua ⁊ anteq̄ esset extractus de obligatione vellet penitere ⁊ repetere: tunc procedit qd ibi dicit̃. Sed nos sumus in alio casu qꝛ q̄rimus de penitētia Rapha. ¶ Predicta quoqꝫ procedunt posito qd stipulatio interuenerit in casu nostro qd est verū. tum qꝛ verba q̄ interuenerūt fm narrata per Jacobum nō sunt apta ad stipulationē in qua requirit̃ interrogatio: puta ꝓmittis liberare vel liberabis ne tu me si tibi restituā qnqꝫ. ⁊ rn̄deo puta promitto vel liberabo. ff. de verb. obli. l. v. §. stipulatio. q̄ hic nō interuenerunt: qꝛ verba Jacobi non fuerunt interrogatiua: sed desiderii sui expressiua. puta ego vellem qd tu me extraheres de ista obligatiōe ⁊c. ⁊ sic in personam primam prolata. sed interrogatiua concipiuntur in personam scdam puta vis tu vel promittis vel liberabis ⁊c. ¶ Item verba prolata a Rapha. nō fuerūt responsiua: qꝛ vbi non precedit iterrogatio nō cadit respōsio. Sed fuerunt enunciatiua futuri euentus. s. ego te liberabo. sta super me ⁊c. per qd dico ꝙ non fuit intentio sua se obligare per stipulationem vel pactum cum non fuerit vsus verbo promissiuo sed solū polliceri voluit vel nuntiare qd habebat in animo. ⁊ posito ꝙ hec pollicitatio ꝓpter partis presentiā ⁊ cōsensum diceret̃ habere vim pacti saltē cōstat qd nō vim stipulationis etiā si verbū ꝓmitto interuenisset qꝛ de eo nō cōstat ꝑ scripturā publicā vel priuatā: quo casu importaret stipulatio. l. sciendū. de verb. obli. ⁊. C. de contrahen. stipu. l. j. Sed per testes: quo casu secus. vt no. C. de vsu. l. j. ¶ Posito aūt ꝙ interuenisset stipulatio ex parte Rapha. tūc adhuc posset dici ꝯtractus inoīatus habita relatione stipulationis ad pactū quo se obligasset Jaco. ad restituendū quinqꝫ. iuxta plene no. in. l. petens. C. de pac. Et haberet locū penitentia ex parte Jac. qui se per pactum obligasset. Sed ex parte Rapha. qui se obligasset ꝑ stipulationē secus cum sit ꝯctus noīatus. l. j. in fi. ff. de pac. in quo nō hꝫ locū penitētia. C. de act. ⁊ ob. l. sicut. de rei vē. in ciuile. ⁊ qd no. Bar. C. de condi. ob causaꝫ. l. ii. in fi. Uñ ipleta ꝯditiōe vꝫ ꝙ cepit esse possibile: qꝛ reptus fuerit aliqs eque idoneus potuisset cogi Rapha. ad liberandū facta oblatiōe de qnqꝫ. vt. l. iulia. §. offerri. de actio. empti. Et

empti. Et in hoc differret iste casus a pcedenti: qz qñ non interuenit stipulatio actio oritr ex implemento: vñ nisi implemẽtuz secutũ sit nõ est orta: nec sufficit oblatio. Sz qñ interuenit stipulatio actio orta est ex ipsa stipulatione añ ipsum implemẽtuz lz obstet exceptio: sz oblatio facit vt cesset exceptio ⁊ actio efficax cõstituat. ¶ Aduertẽdũ tñ q oblatio deberet esse facta ɔgruo tẽpore ad hoc vt Raph. cõstitueret in mora. s. ante noua de peremptione nauis quo casu res esset integra: qz posset Rapha. sua indẽnitate prouidere adhibendo idoneum. Sed si oblatio fieret post noua de pemptione nõ esset recipiẽda qz fieret re nõ integra. i. tpe quo sue indẽnitati non posset prouidere. l. si in. l. §. colonus. ff. loca. Unde periculuz pemptionis pertineret ad Jacob. ratione asseuerationis a qua nec liberatus nec p liberato habitus rõne more cõmisse p Raph. qui nõ diceret fuisse in mora: qz nõ tenebat sibi offerre lz possibilitas superuenisset nec accedere ad domũ creditoris. iuxta plene no. in. l. itẽ illa. de consti. pe. nec interpellatio ⁊ oblatio facta post noua de peremptione similiter ipsum in mora constituisset. vñ sicut in contractu vẽditionis: si res vendita perempta esset sine culpa venditoris ante moram eius liberatus esset venditor a traditione rei ⁊ nihilominus posset pretium nondum solutuz petere. ff. de peri. ⁊ cõmo. rei ven. l. necessario. in prin. ita hic liberatus esset raph. ab eo qd promisisset. s. a liberando postq nõ fuit in mora: qz non posset admoduz liberare sine suo damno. qd nõ fuit de partiũ intentione a prin. ⁊ posset petere qd sibi fuit pmissuz pro securitate. ¶ Cõcludendo ergo dico. d. Ja. excludi ab agẽdo ex tribus capitibus. Primo Rapha. nõ habuit intentionẽ se obligãdi: nec verba q dicunt interuenisse de sui natura hoc importãt vt se voluerit obligare: postq interrogatio Ja. non precessit: vt. s. dixi. sed solũ nudis verbis censet voluisse polliceri vel dicere suã intentionẽ inter q lõga est differẽtia. l. sciẽdũ. §. dictũ. ff. de edil. edic. ¶ Scđo qz si dicamus q voluit se obligare non tñ per stipulationẽ: sed p pactũ ⁊ tunc qz habita relatione vnius pacti ad alterũ resultat cõtractus innoiatus ⁊ nõdum fuit impletus realiter p Jac. licitũ est Raphaeli penitere etiã si res esset integra. i. nauis nõduz esset perempta nec cogeretur admittere oblationẽ implementi p gl. d. l. iurisgẽ. §. alle. multofortius ea perempta. p ea que statim dicaz. ¶ Tertio qz posito q interuenisset stipulatio ex parte Rapha. ⁊ q impleta fuit ɔditio sub qua facta fuit. s. qz fuit sibi possibile ⁊ alius fuit repertus nihilominus ex quo nõ fuit in mora liberãdi qz post promissionẽ nõ fuit iterũ interpellatus cũ oblatiõe illoꝝ qnqz ⁊ nunc sunt noua de peremptione nauis ⁊ sic nõ posset liberare sine suo dãno liberatus est a dicta promissione de liberando qz sic fuit actũ a prin. qd liberaret si esset sibi possibile ⁊ si posset sine suo dãno vz q alius reperiret q vellet intrare locum eius. Et lz fuerit reptus ex quo tñ desijt reperiri anteq Raph. constitueret in mora p interpellationẽ ⁊ nouam oblationem factã post promissionez liberatus est: qz non censet repertus fuisse ex quo nõ pseuerauit quousqz ad effectũ de quo agebat peruentũ fuit. l. qd interuenerit in locũ Ja. ar. ff. de in rem ver. l. si p parte. §. versum. Et p cõsequens dicta stipulatio posito q iteruenisset ex quo tñ ab ea liberatus est Raph. sicut nõ pficit ad agendum tanq euanuerit ita nõ prodest ad excipiendum quominus possit Ja. conueniri rõne securitatis. Ex quocunqz ergo capite se voluat. d. Ja. nullam fouet iustitiam. ¶ Preterea non video quomodo potuerit iuste obtinere in hoc litigio posito q predicta cessarent cũ petierit se liberari a quadã securitate facta per eũ die. xxx. iunij ⁊ tñ pdurit securitatẽ p eũ subscriptã die prima iulij ⁊ eam prosecutus est. Constat enim q anteq eam subscriberet non põt dici q eam fecisset postq autem eam subscripsit incipit extra habere effectũ nec retrotrahitur. Nã etiã si hodie cum promitto dico me velle esse obligatum p prius hoc facere non possum cum homo nõ possit inducere factionem retroactiuam sed lex: possum tñ effectũ promissionis porrigere ad preterita. ar. si cer. pet. l. lecta. Cum ergo potuerit duplex securitas fieri. s. die. xxx. iunij ⁊ die prima iulij ⁊ fuerit intenta in petitione facta die. xxx. iunij non potuit fieri prosecutio super altera. facit. c. cuz Joãnes. de fide instru. Et quia super hoc sufficeret ⁊ vere fuit allegatum per dictuz aduocatũ Raph. me vlterius non extendo.

Laus deo.

¶ Consilium. lxxxij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q stante statuto q filij succedant in dote q tñ mater potest testari vsqz ad legitimam: sed stante statuto q extantibus filijs maritus lucretur ⁊c. tertiã partẽ dotis vxor nõ põt facere quin maritus illã non habeat.

In christi nomine amen.

¶ In hoc negotio tria viderentur facere dubiũ prima frõte. Primo. l. nõ vsqz adeo. ff. si qs a parẽ. fue. manu. vbi dicitur q ingenuis hoibus nõ debet interdici suarum rerũ alienatio propter eũ cui post mortẽ talis ingenui debetur aliqua portio loco legitime. Sed illud est verũ de alienatione facta titulo oneroso: secus si titulo lucratiuo. ff. de inoffi. dona. p totũ. sed hec fuit huiusmodi vt de se ptz: ergo ⁊c. iuxta ea que plene no. C. si quid in frau. pa. l. ij. per Cy. ⁊ Bal.

¶ Scđo facit dubiũ. l. cũ querit. C. de inoffi. test. vbi habet qd quarta debita filio post mortez patris debet de bonis q tẽpore mortis patris repiunt nõ ergo de his q patrimoniũ patris exierunt. facit. C. de colla. l. ea demũ. cum ibi no. in. j. gl. ¶ Sed ad hoc rñdet p. l. titius. ff. ad trebel. vbi debebant p fideicommissum illa tantũ q tpe mortis grauati reperirent ⁊ tñ veniunt etiã ea que alienata fuerũt p fraudẽ ⁊ in diminutionez fideicõmissi qz nõ censent patrimoniũ ex quo fraudulenter exiuerunt sicut ecõtra non censent esse in loco ea q fraudulẽter ⁊ cã ampliãdi fideicõmissi congesta sunt. ff. de fun. instru. cũ delanionis. §. sabinus. de lega. iij. nomen. §. j. Et iura sunt vulgata q paria sunt possidere ⁊ dolo desijsse possidere. de rei vẽ. qui restituere. cũ si. Sed hic dolo desijt hec dicta domina possidere ⁊ filius in quẽ transtulit participauit: ergo perinde est ac si nõ transtulisset. sed in eius bonis tpe mortis fuissent reperta. Dolus nãqz ex perspicuis indicijs seu insidijs pbat. C. de dolo. l. dolũ. Hic autem multa cõcurrunt ad psumptionẽ doli. s. conditio psone filij in quẽ transtulit: qz perpensiorẽ effectũ q ad maritũ censetur habuisse: ⁊ sic voluisse fraudare maritũ vt prospiceret filio. ar. ff. de proba. qui testm̃. de leg. iij. cũ qs. §. titia. Itẽ modus qz clam ⁊ nesciente marito compromisit. argu. ff. de ritu nup. l. si. ⁊ statim sine alio examine fecit pronuntiari. argu. extra de in integ. rest. l. tum ex litteris. ⁊ qd no. in. l. sed ⁊ si p pretorẽ. §. quotiẽs. ff. qbus ex cau. maio. ⁊ statim laudo acquieuit. vñ credendũ est q ex quadã pmeditata cõuentione ad hoc deuenerunt ⁊ adhibuerũt cõpromissuz ⁊ laudũ ad maiorẽ cautelã qd etiã facit psumi fraudẽ. iuxta no. ff. de ɔdi. insti. si qs sub ɔditiõe. Itẽ nõ cõtinente aliq cã dicta adiudicatio facta fuit ⁊ sic non põt presumi alia causa q donatio. iuxta no. in. l. ij. §. circa. de doli excep. ⁊ hocipso presumitur dolus q causa in laudo nõ fuit expressa. arg. ff. de transac. cum his. §. in causa.

1 ¶ † Tertio facit dubiũ qz in ista tertia venit maritus iure successiõis vniuersalis sicut veniret filij ex illo mrĩmonio suscepti vt in statuto cauet: ergo videt q dicta domina potuerit suo marito in hoc pIudicare cũ defunctus potuerit heredi pIudiciũ facere. ar. ff. de reg. iur. l. ex q psona. ⁊. C. de rei vẽ. l. mater. vñ al's consultuz fuit qsi p omnes dot. Italie in facto dñi Corradi de giãfiliaccis q mater poterat testari de dote: nõ obstãte q ex ea extaret filius vel filia: lz per statutũ dicat qd tũc filius vel filia succedat. ita videtur hic lz dicat q maritus succedat in tertia parte. Sed ad pdicta rñdet q lz maritus veniat ad dictã tertiam tanq heres ⁊ iure successionis vniuersalis: tñ qz venit ad sibi debitã ex forma statuti. qd patet: qz vult qd siue decedat testata siue intestata maritus illã habeat: ⁊ sic qd non possit sibi auferri p vltimam voluntatẽ dicendũ est q factum dicte vxoris nec potuit marito pIudicare. vt. C. de his q in frau. patro. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊. d. l. mater. C. de rei ven. Cõtrariuz aũt pcedit in his q ex necessitate nõ deberent. Ad id aũt qd al's fuit ɔsultũ rñdet q aliud in filijs q in marito rõ diuersitatis est: qz cũ filij succedant de iure cõi in totũ: statutũ dicit q ipsi succedãt in tota dote qñ extãt: nõ aũt lucret eam maritus cẽset habuisse respectuz ad ius cõe ⁊ voluisse filijs reseruare successionẽ iuris cõis q est vt vsqz ad legitimã succedãt ex necessitate: quatenus autez est vltra succedant ex voluntate matris. In illo ergo qd est vltra legitimã fuit ɔsultũ q mater poterat testari de iure cõi qd per statutũ nõ censet sublatũ imo fm ipsum statutũ intelligit. l. ij. C. de nora. qz verba debent intelligi fm subiectam materiã. l. si vno. ff. loca. l. sed ⁊ si possessori. §. lz si rerũ. de iureiu. l. si legati serui. de leg. j. de dam. infec. dãni infecti stipu. §. fi. Sed in casu nostro nõ sic possunt referri ad ius cõmune verba statuti: qz maritus non succedit de iure cõmuni vxori nisi in casu aut. pa. C. vñ vir ⁊ vxor. vñ videt inducere quadã successionẽ nouã quã nõ potest vxor auferre. qd patet: qz nõ est in tota hereditate sed in partem ⁊ sic assimilatur legitime que debet arrogato que non potest auferri nec per vltimam voluntatem. vt. l. si arrogator. §. sed an impuberi. ff. de adopt. nec per contractum. l. fin. ff. si quid in frau. patro. Concludo ergo dictum laudum nõ preiudicare marito.

Laus deo.

¶ Consilium. lxxxiij.

1 ¶ An ⁊ qñ pluralitas vinculoꝝ attendat in successioñ.

In christi nomine amen.

¶ Id qd. s. cõclusum est per suprascriptũ eximiũ cõsultorẽ dñm Antoniũ verissimũ est ⁊ fuit originalr

dictum et determinatio Jaco. de bel. in auf. de here. ab intesta.
1 §. si vero. † Videlicet quod pluralitas vinculorum non attenditur nisi inter fratres et filios fratrum cum fratres tractant de succedendo fratri vel filii fratrum tractant de succedendo patruo. vt. e. auf. §. si igitur. et §. si autem defuncto. et loquitur ipse cum quis decessit relicto vno patruelo nato ex eo qui fuerat suo patri vtrinque coniunctus et alio patruelo nato ex eo qui fuerat suo patri ex vno latere coniunctus tantum. et dicit eos esse equales in successione dicti patruelis defuncti: quia cum de pluralitate vinculorum quod faciat quem preferri non reperiatur expressum nisi in fratribus carnalibus et filiis eorum: non debemus hoc extendere ad alias personas. ar. C. de colla. l. illam. circa medium. Idem ergo vt in casu nostro put determinat Bar. in. l. post consanguineos. §. legitima. de suis et legi. licet Ja. de bel. non alleget. Seruanda sunt ergo iura vetera que hoc non considerabant: sed pares in gradu pariter admittebant: licet vnus esset duplici vinculo coniunctus alter vnico tantum. Ita etiam reperio fuisse antiquitus consultum per dominum Fran. tigri. de Pisis. et per dominum Thomam de corsinis de Florentia. et per dictum Jac. de bel. in. d. auf. et refert ipse Franciscus sic pluries fuisse consultum Perusii. Ipsi tamen videntur intelligere dictum Jac. de bel. largius quod ipse loquitur. s. quod pluralitas vinculorum non attenditur nisi inter fratres carnales cum ipsi tractant de succedendo fratri et inter filios fratris. s. cum tractant de succedendo patruo simul cum alio patruo quia tunc representant personam patris secundum opi. Azo. Sed si filii fratrum tractarent de succedendo patruo simul cum aliis filiis fratris tunc non debet attendi pluralitas vinculorum. Sed hoc modo non placet quia filii fratris siue veniant ad successionem patrui cum alio patruo siue cum filiis alterius patrui succedunt in locum parentum et vtroque casu inspiceretur pluralitas vinculorum secundum opi. Accur. quem communiter doc. sequuntur. Nec hoc casu loquitur Ja. de bel. sed loquitur quando tractant de succedendo patrueli. i. vni filio alterius patrui vel fratris si bene consideratur quod dicti doc. non videntur fecisse. Concludendo ergo dico tunc debere considerari pluralitatem vinculorum quando duo fratres tractant de succedendo a patruo cum filiis alterius patrui qui erat frater defuncti ex vno latere tantum vel cum aliquo patruo. Si vero tractetur de successione alterius quam fratris carnalis vel patrui puta de successione patruelis vt in casu Ja. de bel. vel nepotis ex fratre vt in casu Bar. qui est casus noster dicta pluralitas non attenditur. Et licet rationes possint fieri in contrarium per similitudinem vel maioritatem rationis prout subtiliter inuestigauit suprascriptus eximius consultor. ad omnes tamen potest responderi quod ratio vitande correctionis veterum legum tollit contrarium. et per ea que habentur in. c. in argumentis. de reg. iur. lib. vi. in tex. per Dy. Laus deo.

Consilium. lxxxiiii.

1 Ex hoc consilio elicitur quod notarius creatus iudex ordinarius ex priuilegio potest decreta interponere in emancip. adop. et in aliis que expediri possunt per habentes iurisdi.
2 Et que sunt ea que sint prouinciarum ciuitatum et castrorum hoc est quam iurisditionem dare possint prouincie ciuitates et castra.
3 Et de relatiuo quis vel qui.
4 Et an decreti interpositio demandari possit.
Jurisditionis prorogatio fit de habitu ad actum.
5 Et an faciens actum autoritate alicuius et sua cum id propria facere posset valeat cum autoritate illius nominare non habebat.
6 Et an quis possit esse iudex et notarius de gestis a se.
7 Et cum statutum requirit notificationem alicuius actus non requiritur quod ille qui facit notificare det mandatum ad id.
8 Et mandatum presumitur ex longinquitate temporis et factum aliquid presumitur nomine illius ad quem factum pertinet.

In christi nomine amen.

Visa dicta facti narratione et his que copiose et subtiliter scripta sunt per suprascriptum eximium con-
1 sultorem. † dico super primo passu quod si dictus notarius habet in priuilegio sui notariatus potestatem interponendi decreta in talibus actibus voluntarie iurisditionis nulli dubium est quod interponere potuit. ar. ff. de ser. rusti. prediorum. l. cum esset. §. fi. Et censentur ab illo interpositum qui dictam potestatem concessit. argu. ff. de ritu nup. l. matrimonii. in fi. de manumis. vindi. l. pater ex prouincia. quod cuiusque vni. nomine. l. item eorum. §. si decurionis. de lega. ii. vnum ex familia. §. si de falcidia. Si vero dictam potestatem in dicto priuilegio expresse non habet vel specifice tunc aut constituit ibidem duntaxat notarius: non autem iudex ordinarius: et tunc adhuc clarum est quod dictam autoritatem interponere non potuit: quia non spectat ad eius officium nisi recipere instrumenta tanquam seruus publicus: non autem fungi vice magistratus. C. de testa. l. consulta diualia. de epi. et cle. l. repetita. et hoc casu sine dubio potest loqui. l. adoptio. non tabulis. C. de adop. Si vero in dicto priuilegio constituitur vt communiter fit appellatur iudex ordinarius inter consentientes. Tunc est dubium vtrum per hoc possit interponere talia decreta in emancipationibus et adoptionibus sicut possent habentes iurisditionem contentiosam. Et dubium facit: quia Azo in summa. C. de adop. videtur tenere quod hoc non possit fieri nisi a iudice habentis imperium: et sic non competat iure magistratus. Idem sentit Spe. in tit. de natis ex libe. ventre. ante fi. in quarta parte Spec. allegant. l. magistratum. ff. de adop. et C. eo. l. i. ad munici. l. ea que. Cum enim in primis legibus dicatur quod hoc competit magistratibus apud quos plena legis actio est innuit quod non omnibus: quia illud relatiuum quos restringit generalitatem magistratuum. de lega. iii. l. ea tamen adiectio. Constat autem quod magistratuum quidam habent imperium: quidam simplicem iurisditionem. Necesse est conclusio dicte. l. restringi ad primam speciem magistratuum. Nam si omnibus competeret hec potestas frustra poneretur in dictis legibus dictio restrictiua. Pro hoc facit quia interpositio decreti non potest demandari. ff. de officio proconsulis et leg. l. nec quicquam. §. vbi decretum. de transac. cum hi. §. si pretor. ver. sed si nec mandare. ergo non competit iure magistratus alias demandari posset. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. i. in princi. Si ergo non competit magistratibus habentibus simplicem iurisditionem sed illis tantum qui habent imperium: et tales notarii licet constituti sint iudices ordinarii per sua priuilegia non habent imperium: sed simplicem iurisditionem. Sed nec illam habent in actu sed in habitu. Nec contentiosam sed voluntariam. Videtur dicendum quod hanc autoritatem interponere non possunt multominus quam magistratus municipales qui habent causam in actu et habent etiam contentiosam ne concedatur minoribus et debilioribus quod denegatur maioribus. arg. ff. de interdi. et releg. l. relegatorum. ante finem. Nec ob. l. i. C. de emanci. lib. quia ibi per. l. municipii. presentialiter concedebatur hec potestas quo casu esset idem in casu nostro: vt. s. dixi. Nos querimus an eo ipso quod quis est magistratus et iurisditionem habet: possit hanc autoritatem interponere. et videtur quod non vt dixi: quia non est iurisditionis sed imperii cum iudicis officio nobili expediatur. ff. de iurisdi. omnium iudi. l. iubere cauere. et plene no. eo. ti. l. imperium. Pro hoc facit quod habetur in fi. in potestate dandi tutores: quia non competit magistratibus municipalibus eo ipso quod sunt magistratus. sed ipsis specialiter et expresse demandatur per presidem vel pretorem sic. ff. de tuto. et cu. datis ab his. l. ius dandi. in tex. et glo. Hec sunt que faciunt pro Azone et pro Speculatore. Sed glose ordinarie firmant vbique contrarium quod imo simplices magistratus non habentes imperium possunt hanc autoritatem interponere. §. nulla. in auf. de defen. ciui. et per. l. ii. C. de magistra. muni. Ita no. glo. insti. quibus modis ius patrie potestatis soluitur. §. preterea. que incipit quoslibet. et in. d. l. magistratum. ff. de adop. et C. eo. ti. l. i. a quibus glosis in consulendo non est recedendum. Et pro eis dico esse casum vltra iura per eas allegata in. d. l. i. C. de eman. lib. Nam omnis potestas iurisditionalis est per prius apud ipsam vniuersitatem que rectorem elegerit. Et secundario in exercitio est apud ipsum rectorem. vt patet ex no. expresse per Inno. in. c. cum accessissent. de con-
2 sti. circa medium. † Hic dicit Bar. in. l. imperium. s. allegata quod quedam sunt vniuersitates facientes prouinciam et earum rectores habent imperium. l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. presi. quia apud tales vniuersitates est imperium. Quedam que faciunt ciuitates et istarum rectores solam iurisdi. habent quia illa sola est apud ipsam vniuersitatem. Quedam que faciunt castrum vel aliud municipium etc. Hinc etiam dicimus quod iurisditio coheret territorio. i. vniuersitati consistenti in territorio et ipsum distringenti. ff. de iurisdi. omnium iudi. l. fi. C. vbi et apud quem. l. fi. et no. per Bar. in. l. i. de iurisdi. om. iudi. Si ergo apud vniuersitates facientes municipium non esset talis potestas. s. interponendi auto. in emancipatione non posset ipsa vniuersitas suo magistratui eam dare: quia nemo dat quod non habet. i. q. ii. dayhertum. extra de iurepatronatus. quod autem. C. qui pro sua iur. l. i. sed in. d. l. i. dicitur contrarium: ergo sequitur quod eam habet. Et si ipsa vniuersitas eam habet: ergo et eius magistratus eo ipso quod magistratus est eam habet. Et si dicas ad quid oportet quod specialiter detur si eam habet. Respondeo quod eam habet inter homines illius municipii eo ipso quod est magistratus: vt dixi. non iter alienigenas nisi specialiter sibi detur per. l. municipii. vt. d. l. i. que in hoc potius facit pro eo quod dixi quam contra. Nam si non haberet eam inter homines illius municipii non posset per legem dicti municipii prorogari ad alienigenas: quia talis magistratus esset incapax talis potestatis que esset de mero imperio cum ipse non habeat nisi simplicem iurisditionem. iuxta no. per. l. inter conuenientes. ff. ad municipa. et no. in. l. i. ff. de iuris. om. iudi. in gl. fi. s. quod mero imperio non potest fieri prorogatio in illum qui non habet imperium. Concludo ergo vna cum glosis quod

glosis q hec potestas competit iure magistratus: et sic est potius de iurisditione q de imperio. vel si dicamus q sit de imperio: dicitur de infinita specie imperij de qua idez est iudiciu qd de iurisditione tanq sibi coherete. l. j. in fi. de offi. eius cui mandata. est iuris. ita expresse determinat Bar. qui etia decidit istum articulum in. l. imperium. preallegata. in articulo de mixto imperio. in versi. mixtum est imperiuz minimu. vbi determinat q interponere autoritate in emacipationibus est de mixto imperio minimo z copetit cuilibet magistratui municipali. ¶ Nec ob. prima allegatio facta in contrariu: quia respodetur per ea que habentur z no. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in prima
3 oppo. per Bar. † qz relatiuu no semper ponitur restrictiue[a] sed
a interdu declaratiue. s. qn per ipsum adijcitur qualitas que cui
4 libet de genere inest: vt ibi. z ita habetur. ¶ † Ad scdm vero respondetur q tunc decreti interpositio non potest demadari cu requirit magna cause cognitione: quia agitur de magno preiudicio: secus in casu isto. ita expresse determinat gl. in. l. ij. ff. de offi. eius cui ma. est iuris. super verbo conciliu. que incipit. idez autoritas. in fi. z eo. ti. l. j. in gl. q incipit idest propter vim. post prin. vbi ponitur exemplu de illis que copetunt iuri magistratus z possunt demadari in autoritate que prestatur manumittentibus z contra hoc opponit z soluit. Ex his sequitur q cuz notarij eoipso q sunt costituti a superiore iudices ordinarij sint magistratus inter voletes tamen z cosentietes. vt no. in. l. j. ff. de iurisdi. z. l. fi. C. vbi z apud que. qz sit prorogatio iurisditionis de habitu ad actu qd fieri pot: vt no. Inno. de offi. deleg. prudentiam. z bal. C. de epis. audie. si qui ex cosensu. dico q talis notarius potest tale autoritate interponere in emacipationibus inter cosentientes z valebit tanq facta cora magistratu copetente. Sed si ipe no interponeret dicta auctoritate sed simpliciter instrumetu emacipationis coficeret no valeret. ita pot intelligi. l. adoptio no tabulis. fm aliu intellectu. C. de adop.
5 z qd no. Guil. de cu. z bal. in. l. repetita. C. de epi. z cle. ¶ † Aduertendu tamen est hic: quia iste notarius dixit se interponere autoritatez cois Bononie qua fungebatur. vnde videtur q si fuit costitutus ab alio q a coi bononie no valeat dicta interpositio. Nam a coe Bononie non habet virtute priuilegij notariatus si no fuit ab eo creat[9] nec ex forma statuti bononie supra relati: qz illud no dat hanc potestate notarijs in emancipationibus: posito ergo q habeat hanc potestate ab eo a quo fuit creatus: ex quo tamen ea no fuit vsus sed ea qua no habebat videt q non valuerit actus. ar. notatoru per Inno. de rescrip. cuz ex officij. z per Hosti. de coces. pre. c. ex parte. iuxta illo. qd potuit noluit zc. C. si quis alteri vel sibi. l. multu. de offi. dele. cu super. ¶ Sed ad hoc respodetur q ipse dixit se interponere etia sua autoritate vnde si eam habebat sufficit ex quo ad incopetentez se no restrinxit per no. per Inno. in. d. c. cu ex officij. z ar. de mili. testa. miles qui se determinauerat. ¶ Costat aute q sua pot dici dicta autoritas ex quo ea habebat iure ordinario z a principe. ff. de iuris. om. iu. l. j. z. l. more maioru z. l. solet. in fi. a contrario sensu in verbo sua. z. l. j. §. qui mandata. de offi. eius cui ma. est iuris. in verbo sua. z sic tollitur cotrariu qd posset fieri. s. q iste interposuit autoritate qua habebat a cocedente: qz immo interposuit hoc ipso q dixit sua ex quo eam habebat iure ordinario vt dixi. Et hec sufficiant de primo passu.
6 ¶ † Super scdo no. breuius dico nullu esse dubium apud me quin dictus notarius potuerit instrumentu coficere de autoritate qua ipse interposuit sicut de actu emacipationis. Nam si
b bi crederet si vt testis interrogaretur[b] cu de facto suo agatur. l. quero. in fin. de edil. edic. ergo z si vt notarius coficit instrumetu. arg. de test. l. domitius. Nec ob. C. de arbi. l. ne arbitris. vbi
c no conceditur arbitro vel iudici[c] de eo qd coram eis gestu fuit: quia illud est verum quando est vnus tatum p. l. iurisiurandi. C. de testa. extra. e. cu a nobis. Sed si essent plures bene crederetur. vt ibi no. Cy. z probatur extra de accu. in testib[9]. quado deponunt de facto alieno. sed qn de proprio sufficit testimoniu illius de cuius facto agitur. vt. d. l. quero. in fi. Si em credit seruo de facto proprio. fortius libero homini. ¶ Preterea autoritas gemina publici officij qua fungebatur supplet defectu testiu. ar. C. de dona. l. in donationibus. iuncta. l. ij. §. si euz. ff. li. homi. exhi. ibi. pietas em gemina zc. Preterea hoc determinat expresse per Bar. post Guil. in. l. iubem[9]. C. de sacr. san. ec. in fi. pri. s. q iudices cartularij possunt taq notarij coficere instrumenta de eo q faciunt vt iudices: z ita dicut seruari de consuetudine. Nam faciut pcepta guarētigie vt iudices z coficiunt inde instrumeta vt notarij. Preterea cu ista duo officia fuerit simul data: videntur a date cocessa vt sic eis vtantur. ar. extra de consti. translato. esset enim perq ridiculum si ipse coficeret instrumentum de emancipatione coram se facta z alijs de autoritate ab eo pstita. z frustra fit per plura zc. ar. ff. de codi. z demo. l. dnis. si cer. pe. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. Nec est incoueniens q fungatur vice iudicis z notarij cu possit fungi vice iudicis z partis z sic vice dantis autoritatem z recipientis. ff. de adop. si osul. qd est fortius: qz inter istos solet esse differetia cu videant inter se quodamodo cotraria. extra de insti. c. si. ff. de arbit. l. pe. Sed fungi vice iudicis z notarij no sunt cotraria: immo symbolu inter se habet quia ambo sunt autoritatis publice z in habentibus symbolum zc. de donatio. sed cum patrono. cum ibi not. Et sufficiant ista de secundo passu.
7 ¶ † Super tertio dico q si oia requisita p statutum adsunt in descriptione que reperit facta: licet no cotineatur ibide q ipse emancipans vel alius de ipsius madato notificatione predicta fecerit: hoc non habet nocere: qz statutu dicit q debeat p se vel aliu notificare: nec requirit q ille alius habeat mandatu. Unde cu statutu cosiderauit potius effectu actus q ipse. i. qd emancipatio deducat in publicu z in notitia volentiu cum eo cotrahere locum habet illa regula q non refert a quo facta fuerit ex quo facta fuit. arg. de peti. heredi. l. itez veniut. §. a quo. ad tre. l. mulier. z qd no. Bar. post Pe. in. l. gallus. §. z quid si tm. ff. de lib. z posthu. s. q qn querimus de effectu actus magis q de actu no refert quid ex equipollentibus fiat. l. si mater. C. de insti. z sub. Satis enim pot dici q dict[9] emancipas facit dicta notificatione fieri per aliu ex quo alius fecit ea suo noie licet non constet de madato cum ratificatio coparetur mandato. l. fi. C. ad mace. z ratificata presumit ex quo pater tato tepore tacuit.
8 quinimmo † taciturnitas tati tpis facit presumi mandatu a principio interuenisse. z ita no. glo. z doc. C. qui admit. ad bo. pos. possunt. l. j. super verbo ratu. p. l. si filius. C. de pe. here. ¶ Presumitur aut facta noie emacipatis ex quo negotiu ad ipm ptinet. ar. ff. qn ex fac. tu. l. post morte. i. §. j. cu ibi no. p gl. z qd no. C. de ne. ge. l. ab vno. fa. hercis. l. in familie. per Bar. z sic dico satisfactum fore statuto ex quo dicta descriptio reperit facta cu omnibus requisitis licet no constet a quo: quia siue facta fuerit ab emancipante siue ab alio suo mandato siue sine mandato dicitur emancipans ea fecisse per se vel alium ex quo suo nomine facta cesetur. Et hoc de tertio dubio. Super alijs po dubijs ex causa iusta me non intromitto. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxv.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q quando aliquis dispensatiue quo ad quedam efficitur de comitatu vel districtu alicuius ciuitatis: q vltra contenta in capitulis z ordinamentis non dicit de comitatu nec districtu. cu seq.
2 Et cui conueniunt verba conuenit dispositio.
Et plus continet districtus q comitatus.
3 Et quid sit territorium.
4 Et quid operetur clausula cum modificatione z pactis.
5 Et disposita limitare idem est quod limitate disponere.
6 Et valet argumentum a contrario sensu.
Et illud censetur expressum qd tacite est conuentum.
7 Et iurisditio est penes ciuitatem non penes villas subiectas: nec villa habens merum et mixtum imperium potest dici de comitatu.
8 Et dispensatio est stricti iuris.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis dictis ordinametis ac etiam capitulis et pactis que sunt inter coe Lucignani z magnificum coe Senarum: dubitatur vtrum voletibus lucignanensibus retinere vnum iudeu ad prestandu in dicta terra possint hoc facere sine offensa dictor ordinamentor. Et videt q no. Na dicte terre Lucignani coueniunt verba dictor ordinametoru que dicunt q iudei non possint prestare in comitatu z districtu Senarum: q dicta terra est de comitatu vel districtu vt. j. pbabo: er
2 go z couenit ipor ordinametor dispositio. † sicut ecouerso cui non coueniunt verba nec dispositio. ff. de accu. hos accusare. §. omnib[9]. de dam. infec. l. iiij. §. totiens. cum cotrarioru sit eadem disciplina. ff. de leg. iij. l. fi. de vul. z pupil. l. z si cotra. qd aut conueniant verba. i. q dicta terra sit de comitatu Senaru patet ex primo capitulo vbi hoc dr expsse. Et posito q no esset de comitatu negari non potest quin sit de districtu: qz districtus dr a distringendo. vt habetur. c. vbi piculu. de ele. li. vj. circa mediu in
3 tex. z gl. † Et dr territoriu[d] in quo exercet iurisditione: vt no. gl.
d insti. de actio. §. rursus. qua districtione z iurisditione no est dubiu coe senaru in dictu castru z ei[9] territoriu exercere: vt patet per dicta capitula. ¶ Breuiter his no obstantib[9] contrariu puto tali ratione. Na licet qtum ad ea q respiciunt comodu Lucignanesiu videant esse simplr de comitatu senaru vt sic gaudeat oibus prerogatiuis qb[9] gaudet alij comitatiui: nec sint deterioris coditiois q alij. qd patet qz in hoc nulla reperit p dicta capitula facta restrictio. ergo zc. facit qd habetur. ff. de cotratab.

a ¶ Restrictiue. Uide. d. Pe. phi. co. in osi. j. in lra. J. la. ij. in ij. parte. vbi ponitur cui[9] nature sit.

b ¶ Interrogaretur. In quib[9] credat notario. vide Bal. in consi. clxj. in. ij. pte.

c ¶ Uel iudici. Uide tu Bald. in osil. cccclxxij. in. iiij. parte.

Additio. Adde Hyppo. marsil. singula. cxcvij. incip. quo ad hoc vt deueniri. vbi q nec iudici nec arbitro in forma testis pducto credit de pertinentib[9] ad causam i q iudicarut. ita tenent doc. in. c. cu a nobis. de testi. Pa nor. in. c. j. vt eccle. bnfi. z subdit vnu sing. dictuz Hyppo. mar. in pal. singu. q ps in cui[9] fauore deposuit iudex vel arbiter de gestis coraz eis iurare pot in supplemetu pbationis: lz dictu ipius iudicis vl arbitri no pbet. istud fuit sing. dictu Car. in osi. cxl. incip. in xpi noie ame. factu tale est magist. Bart. manent zc. i. v. col. H. Ferran.

d ¶ Territoriu. Uide bal. in consil. cccclxix. in pri ma pte. vbi poit qd sit districtus z quid territoriu z comitat[9]. z qd differunt. z vide Fra. are. in cosi. lxxvij. vbi ponit quo itelligatur qn dicit de districtu alicuius ciuitatis. z p Bal. in osi. cccclxix. z l consilio. cccclxv.

l.iij.§.ſi emācipatus.in tex.⁊ ꝑ Bar.attamē ꝙtum ad ea que
reſpiciūt incōmodum ⁊ onus dictoꝝ Lucignanēſium nō ſunt
ſimpliciter de comitatu vel diſtrictu:ſed ſolū ꝙtum ad conten-
ta ī dictis capitulis: nec in alijs poſſunt onerari ꝙ in his q̄ ī di-
4 ctis capitulis cōtinenť. ¶ † Hoc patet primo ex dicto capitulo
primo dū dicit cum modificationib⁹ ⁊ pactis ⁊c.q.d.de comi-
tatu ꝙtum ad infraſcripta ⁊ nō quo ad alia ⁊c.ar.eius qđ not.
ff.fa.herciſ.l.item labeo.§.i.in gloſella que incipit. q: non di-
5 xit ſaluo qđ.ī.dicaȝ.† Nā paria ſunt limitate diſponere ⁊ diſpo
ſita limitare.ff.ad treb.lucius.§.que habebat. ¶ Secundo ꝓ-
batur q: ſi aliud diceremus dicta capitula ⁊ ipſoꝝ ſpecificatio
fuiſſet ſuperflua. Nam etiā ſine ipſis vel ipſa ſi eſſent effecti ſim
pliciter de comitatu poſſent imponi dicta onera ⁊ etiā alia: q:
eſſent plene ſubiecti. Sed verba nō ſic ſunt intelligenda vt ſint
ſupflua:ſi alius ſanior intellect⁹ eis dari pōt.ff.ad munici.l.j.in
fi.ſed debēt ſic intelligi vt aliqd operenť.l.ſi qū.de leg.j.de pri-
uil.ſi papa. Dicā ergo ſpecificationē dictoꝝ capituloꝝ operari
vt in illis tm̄ ⁊ quo ad illa ſint de comitatu nō quo ad alia. ar.
C.de ꝓcu.l.maritus.ff.de iudi.l.ſi ꝑtor. in ꝑn.cū cōcor. ¶ Ter
tio ꝓbať ex.xij.c.vbi agiť ꝙ ſi ſe alteri ſupiori ſubmitterēt tunc
6 ſint ſimpľr de comitatu.† ergo a cōtrario ſenſu qđ eſt validum
in iure.ff.de offi.eius cui māda.eſt iuriſdi.l.j.§.hui⁹ rei.ſi ſe al-
teri nō ſubmitterent.videnť voluiſſe ꝙ nō ſint ſimpľr de comi-
tatu ſȝ ſolū ꝙtū ad cōtēta in dictis capitulis:⁊ cenſeť hoc inter
eos expſſum.C.de reuo.dona.l.his ſolis ibi dū dicit.ſatis etiā
tacite cautū putam⁹ ⁊c.⁊ de pac.itē q:.ibi. q̄ſi hoc expſſuȝ fuiſ-
7 ſet. ¶ † Quarto probať quia terre comitat⁹ nullā habēt apud
ſe iuriſditionē:ſed oīs iuriſditio eſt apud ciuitatē cui ſubſunt.
ff.ad muni.l.qui ex vico.C.de epiſ.⁊ cleri.l.nulli.§.ꝙ ſi ex vico.
Sed per.xx.capľȝ diſponiť ꝙ dicta cōitas Lucignani habeat
merū ⁊ mixtū īperiū ⁊ oīmodā iuriſditionē:ergo nō pōt dici ꝙ
ſit de comitatu:q: natura comitat⁹ ei repugnat ⁊ ex ſequentib⁹
ſeu adiūctis declaranť precedētia.ff.de here.inſti.q nō militat.
§.lucio. Qđ aūt dr̄ in primo capľo.ſ.ꝙ ſint ⁊ eſſe intelliganť de
comitatu ⁊ diſtrictu ⁊c. dȝ ītelligi nō ꝙ vere ſint ſȝ intelliganť
eſſe ſeu habeantur pro comitatēſibus ⁊c.⁊ hoc ꝓpter diſpoſita
in.xxi.capitulo q̄ videnť innuiſſe ex quo incontinenti ⁊ anteꝙ
ad actus diuerſos diuerterenť.l.lecta.§.dicebā.ff.ſi cer.pe. In
ter iſta ꝟo differentia eſt.l.ſi maritus.cū ibi no.ff.de adul. Poſ-
ſunt ergo dici ꝙ diſpēſatiue ſint comitatenſes ex quo vere non
8 ſunt ſed pro eis habenť.† Cōſtat aūt qđ diſpenſatio ſtricti iuris
eſt:⁊ vltra caſus expreſſos nō extendiť.ar.de condi.inde.l.fi.§.
fi. in fi.⁊ qđ no.de inoffi.teſt.l.pap.§.fi.in gl.extra.de fil.pſby.
litteras.per Ber.⁊ Inno.e.ti.c.fi.lib.vj. ¶ Ex quo igitur nō
poſſunt dici de comitatu vel diſtrictu:niſi quo ad cōtenta in di
ctis capitulis ,nec poſſunt eis imponi alia onera:videtur ꝯclu
dendum ꝙ ſi dicta cōitas Lucignani vult retinere ibi aliquē iu
deum ad ꝑſtandū pōt:nec teneť ſeruare dicta ordinamenta fa-
cta in ciuitate Senarum:q: eſſent eis oneroſa ſi hoc eis magis
placet. ar. ff. de vſu ⁊ habi.l.fi.⁊ alia onera ꝙ cōtenta in dictis
capitulis imponi eis nō pn̄t vt dictū eſt. ¶ Nec ꝑ hoc offendēt
dicta ordinamenta:q: dico ꝙ cū ſint generalia nō cōprehēdū
tur Lucignanēſis qb⁹ ꝓhibenť alia īponere ꝙ cōtēta in capľis.
ar.ff.de ritu nup.l.quāꝙ.⁊ qđ no.Jo.an.ī.c.j.de īmu. eccle. li.
vj.ī nouella. Sȝ ſine deliberatiōe cōis Lucignani nō poſſet ali
quis iudeus ibi ꝑſtare:q: tūc non apparet ꝙ eſſent iſta ordina
menta eis oneroſa.vn̄ potius tāꝙ fauorabilia cōprehēdēt eos
ſicut alios ꝑ ea que dixi circa principium ⁊c. Laus deo.

a ¶ Comprehē dit. Vide Bal. in cōſil.ccxix. in v.parte.⁊ in con ſi.cxlix.in.iiij. parte.⁊.d. Pe.phi. cor.in cōſ. ccxix. in littera.M.in ij.parte.

¶ Conſilium.lxxxvj.

1 ☞ Ex hoc ꝓlixo ⁊ difficili cōſilio eliciť ꝙ repudiāte vniuer-
ſaliter herede inſtituto admittiť ſubſtitut⁹ vigore vulgaris ſub
ſtitutiōis cōtente in cōpēdioſa facta poſt mortē:vel iure accre-
ſcēdi cū plures ſint īſtituti ī certis quātitatib⁹ ⁊ ſubſtituti : pn̄t
etiam venire ad bona vigore ſubſtitutionis: ⁊ ſic vtroqȝ iure.
2 Et ſubſtitutio vulgaris cōcepta in caſu mortis pōt habere lo-
cum in caſu repudiationis.
3 Et ius accreſcendi non ceſſat licet filius inſtitutus in certa quā
titate illam habuiſſet in vita patris:quia mortuo patre mutat
cauſam ⁊ diciť habuiſſe vt inſtitutionis fauore teſtamenti.
4 Et pater non poteſt inſtitutionem filij factaȝ in re certa ꝑ legi
tima in codicillis vel minus ſolēni voluntate reuocare.
5 Et nec per pactum nec liberationem quis videtur renuntiaſſe
ſubſtitutioni directe.
6 Et oīs repudiatio ſiue remiſſio eſt ſtricti iuris ⁊ nō extenditur.
7 Et ſubſtitutio facta filijs ſine expreſſiōe nominis collectiui nō
habet locum niſi omnibus mortuis.
8 Et an filij appoſiti in conditione expreſſa vel tacita intelligan
tur ſubſtituti.⁊ nu.9.
9 Emphiteoſis recepta a patre pro ſe ⁊ filijs ſuis vſqȝ in tertiam
gn̄ationē an altero filioꝝ decedēte ſine filijs accreſcant alteri.
Dictio quouſqȝ eſt repetitiua ſicut dictio donec.
10 Et an trebellianica poſſit detrahi ab illo qui rogatus eſt reſti-
tuere pio loco.
11 Et ad onus iniūctū legato nō teneť legatari⁹ ſi teſtator ſoluit.

In chriſti nomine amē.

¶ Dubitatio vertiť de bonis dicti quondā Frā-
ciſci: an pertineāt ad dictam Catherinam ſuper-
ſtitem et ex quo capite non obſtante fine ⁊ quieta-
tione de qua.ſ. An vero ad dictam dn̄am Magdalenam ma-
trem ⁊ heredem dicte Margarete:vel pro qua parte ad alterā
ipſaruȝ. Et an dicta Catherina que fuit dotata teneatur adim
plere onus teſtamento iniunctum in relicto quantatis quam a
1 patre viuente recipit. ¶ † Circa primum notandum ꝙ preſup-
poſita validitate teſtamenti : quia fuerit inſtituta Catherina
in maiori quātitate ꝙ pro dote materna ſibi debereť: alˀs em̄ in
nullo videntur inſtituta ⁊ tanꝙ ſi preterita eſſet non valeret te
ſtamentū:vt ſentit gl.in.l.iii.§.ſed vtrum.ff.de mino.⁊ Bal.ex
preſſe.C.de inoffi.teſt.l.ſancimus.§.repletionē. dico ꝙ per re-
pudiationem dn̄e Magdalene que fuit vniuerſaliter inſtituta
deuoluta fuit hereditas ad dictaȝ Catherinā ⁊ Margaretam
iure directo ⁊ equaliter altero de duobus modis. ſ. vel virtute
vulgaris ſubſtitutionis contente in cōpendioſa facta dicte dn̄e
a poſt eius mortē. Cōſtat em̄ ꝙ vulgarē cōprehēdit[a]: vt no.bar.
in.l.cēturio.ff.de vul.⁊ pup.in.iij.q. prin., verſi.quero vtrū ſub
ſtitutio cōpendioſa cōtineat vulgarē.vel iure accreſcēdi cū ipe
filie fuerint inſtitute ī certis quātitabus ⁊ ſic eis cōpetit ius ac-
creſcēdi repudiāte vniuerſali herede:vt no. Bar. ī.l.ex facto.
de here.inſti. ⁊ no.C.e.ti.l.quotiēs.vel etiā vtroqȝ iure tā ſub-
ſtitutionis ꝙ accreſcēdi cū ſeinuicē cōpatianť.ff.de act.here. l.
ſiquis heres inſtitutus. cū ibi no. ¶ Nec ob. prio dicto ꝙ ſub-
ſtitutio de filiab⁹ facta fuit poſt mortē dicte dn̄e Magdalene:
⁊ ſic videtur ꝙ in eius vita locū ſibi nō vēdicet. l.peculiū. §. ſi.
cum ibi no.per Bar.ff. de le.ij.quia vulgaris concepta in vnū
caſum extenditur ad aliū ſeu ad oēs quibus inſtitutus pōt nō
eſſe heres.ff.de libe.⁊ poſthu.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.⁊ ibi not.
2 per Bar.de vul.⁊ pup.l.j.per duas col.ibi. hoc premiſſo † que
ro vtrum ſubſtitutio facta in vnū caſuȝ ⁊c. licet ergo vulgaris
cōprehēſa in hac cōpendioſa videať cōcepta in hunc caſum. ſ.
ſi deceſſerit hereditate nō adita.iuxta no.per bar.ī.d.l.cēturio.
in.iij.q.ver.quero vtrū ſubſtitutio cōpēdioſa cōtineat vulga-
rem.⁊ ſic in caſu quo nō ſit hereditas morte preuēta:tn̄ extendi
tur ad hunc caſum quo non ſit heres propter repudiationem.
¶ Nec ob.ꝙ ſubſtitutio facta vno tpe non extenditur ad aliud
tp̄s.ff.de vul.⁊ pup.l.ſi ita qs. q: tūc diceret facta vno tpe ſi di-
xiſſet ſi vxor mea deceſſerit infra tantū tp̄s talē ſubſtituo.nā ſi
deceſſiſſet poſt ſubſtitutio locū ſibi nō vendicaret vt ibi.ſed hic
nō ſic facta fuit ſed ī oē tp̄s quo deceſſerit.vnde nō queriť an ex
tendať ad aliud tp̄s:ſed an extendať ad alium caſum. ſ. ſi non
erit heres ꝓpter repudiationē:⁊ cōſtat ꝙ ſic:vt no.ī locis ꝑalle.
3 ¶ † Scđo aūt dicto ꝙ poſſint venire iure accreſcēdi videť ob-
ſtare quo ad Catherinā:q: ipſa habuit in vita patris quātita-
tem in q̄ fuit inſtituta:⁊ ſic videť eā habere inter viuos ⁊ non ex
inſtitutiōe:vt no.ī.l.legatā.ff.de le.ij.⁊ ſic videť euanuiſſe inſti
tutio:cū ampli⁹ ex inſtitutiōe nō debuerit habere.C.de leg.l. fi-
lia legatoꝝ.ff.de le.ij.luci⁹.el.j.⁊ plene no.de leg.j.hmōi.§. cū
pater.nō ergo pōt habere ius accreſcēdi ſi in ea nō durat titul⁹
inſtitutiōis q eſt cā dicti iuris. ¶ Sed ad hoc rn̄deo ꝙ lȝ habe-
ret vel habere videať inter viuos nec amplius habere debeat:
nō tn̄ dico titulū inſtitutionis in ꝑſona eius collatum per hoc
euanuiſſe ſaltem ꝙtum ad effectū iure accreſcēdi:duplici rōne.
¶ Prima ne per hoc cōcludať nullitas teſtamēti : quia diceret
ꝙ tempore mortis reperiſſet ſe preteritam.arg. bonū.ff. de bo.
liber.l.ſi ꝟo.§.ſi ſeruo.ver.ceteruȝ.⁊ arg.ff.de here. inſti. l.ſabi
nus.verſi.aliter atqȝ ſub.§.ſed ſi aſſe.⁊ qđ no. Bar.in. l. ſuus
quoqȝ.ff.de here.inſtitu.in fi.prin.⁊ Guil.de cu.⁊ Bald.C. de
inofficio.teſtamē.l.ſcim⁹.in.q.illa quādo res in qua filius fuit
inſtitut⁹ perēpta eſt viuente patre. Fauore ergo teſtamenti ne
rumpatur dicendum eſt ꝙ licet viuente patre dicať habuiſſe et
ex cauſa inter viuos:eo tamen mortuo mutat ſibi cauſam ⁊ ince
pit habere ex cā inſtitutiōis.ar.ff.de heredi.inſti.ſi ſeruus. §. q
fideicōmiſſariam.de colla.bo.l.pe.ad.l.fal.l.fundo. ſicut in ſi-
mi.habetur ſi filius inſtitutus mutat ꝯditionē: quia adhuc du
rat inſtitutio fauore teſtamenti.l.filio quē pater.§.fi.ff.de libe.
⁊ poſthu. Nō em̄ defecit pr̄ tradēdo ī vita ſua qđ poſt mortē reli
querat:⁊ ſic nō debet ſibi nocere vt ꝑ hoc ei⁹ teſtm̄ infirmeť:ſed
prodeſſe.ar.ff.loca.l.ſed addes.§.ſiqs.cum ibi no.ſed vt ſibi in
nomen conductionis proficeret:hac eadē rōne vt teſtm̄ ſuſten-
tetur:inſtitut⁹ in re certa loco heredis habeť:vt no.in.l.ſi quis
4 priore.ff.ad treb. ¶ † Scđa ratio eſt quia pater nō poteſt inſti
tutionē filij

tutionẽ filij factã pro legitima in certa re vel quãtitate reuocare p codicillos vel aliã volũtatẽ min⁹ solennẽ: q2 cũ ab ea depẽdeat validitas testi ⁊ tota ei⁹ substãtia habeꝛ pro institutione vniuersali que nõ põt reuocari nisi per aliã voluntatẽ solẽnez. ff. de testa. heredes palã. §. si quid post. C. eo ti. sancimus. cũ ibi no. Et ita determinauit Jaco. de bel. in auk. de heredi. ⁊ fal. et no. per doc. l. sancimus. C. de inoffi. test. Multo ergo min⁹ potuit reuocare per hunc actũ factũ a patre inter viuos dũ pro ea tradidit dictã quantitatẽ: tunc q2 iste actus in solẽnitate iuris nõ cõsistit. tum q2 nõ est ordinat⁹ ad reuocãdũ institutionẽ sed potius ad eam celerius implendũ. arg. l. cũ falsaz. §. fi. de cõdi. inde. de cõtratab. l. iij. §. si emãcipatus. ibi. cũ rescissio fiat quo magis ⁊c. ¶ Cõcludiꝛ ergo predictis non obstãtibus hereditatẽ predictã deuolutã fuisse iure directe substitutionis vulga. et etiam iure accrescendi ad dictas filias.

5 ¶ † Scdo loco vidẽdum est vtrum dicta Catherina per finem et quietationem: de qua. s. ius dicte substitutionis repudiasse vel a se abdicasse videatur: Respondeo puto ꝙ non triplici ratione. ¶ Prima q2 verba nõ cõueniũt: nam fuit facta per viam pacti ⁊ liberationis que non cõueniũt nisi vbi presupponitur aduersarius obligatus: tendũt enim ad tollendũ obligationem. l. sticbum. §. naturalis. ff. de solu. Et vbi nõ est habit⁹ nõ potest esse priuatio. l. decẽ. de verb. obli. Item requirunt cõsensum duorũ verum vel interpretatiuũ. l. j. §. j. ff. de pac. Sed in directa substitutione nõ presumitur aliquis obligatus cum a seipso possit substitutus capere. iuxta no. in. l. inter omnes. ff. qui satisda. cog. nec abdicatur ab aliquo per pactum vel liberationem: sed per repudiationem que consistit in volũtate ⁊ facto solius repudiantis. facit ꝙ no. in. l. j. ⁊. l. postꝙ. C. de pac. Cuz igitur ex modo loquendi colligatur loquentis inteutio. C. de testa. l. nõ codicillũ. ⁊ hic per viã liberationẽ ⁊ pacti fuerit dña Catherina locuta: dicendũ est ꝙ voluerit tollere iura solũmodo sibi cõpetentia cõtra hereditatẽ vel cõtra heredes in quib⁹ ipsa hereditas vel heredes essent sibi obligati vt iura dotis materne ⁊ fideicommissi quibus cõuenit dictus modus loquendi: nõ aũt substitutionẽ directã cui nõ cõuenit liberatio ⁊ pactũ sz repudiatio. q2 vbi non cõueniũt verba nec dispositio^a. ff. de accusa. hos accusare. §. oibus. de dã. infe. l. iiij. §. totiẽs. ¶ Scda ratio est quia ad repudiandum hereditatẽ directo delatã requiritur ꝙ repudiãs sit certus ꝙ sit delata sit ⁊ ex quo capite. ff. de acqui. heredi. in. l. repudianda. Sed ex modo loquendi apparet dictam Catherinã non fuisse certam ꝙ dicta hereditas iam esset sibi pro parte delata viuẽte dña Magdalena iure directe substitutiõis ⁊ p repudiationẽ eius. immo credebat sibi debere deferri post illius mortẽ iure fideicõmissi: vt patet quia fecit pactum de nõ petendo sup iure substitutiõis qd sibi cõpetere posset post mortem dñe Magdalene. Nõ ergo credebat iam competere sed competere posse: al's fatua fuisset sic loquendo: quia si sciuisset iã cõpetere p cõsequẽs sciuisset ampli⁹ cõpetere non

6 posse per mortẽ. ar. ff. de ver. ob. l. ita stipulat⁹ siue nauis. iudi. sol. l. querebaꝛ. ¶ † Tertia rõ principalis est q2 restrinxit se ad vnũ casum tm̃. s. ad substitutionẽ cui loc⁹ esset p mortẽ. vnde cũ ois repudiatio ⁊ remissio proprij iuris sit stricti iuris et restringenda ad alium casum nõ extendiꝛ. arg. ff. de serui. vrba. predi. l. si domo. de aqua plu. ar. l. si prius. in prin. Sed huic substitutioni non est factus locus p mortem dñe Magdalene sed per repudiationem: ergo ⁊c. ar. C. de test. l. sancimus. ibi. qd em̃ non mutatur ⁊c. de appella. l. precipimus. de furtis. l. inter oẽs. §. si seruus. versi. vsqꝫ adeo. qui bene facit de leg. ij. lucius. §. testator. de op. lib. l. operis nõ impositis. C. de excu. tuto. l. voluntarie. cum si. in ratione sui. ¶ Concludo ergo dictaz Catherinã posse se immiscere dicte hereditati paterne pro dimidia ipsam tangente non obstante dicta fine liberatione vel pacto.

¶ Tertio loco videndum est principaliter vtrum in portione Margarete defuncte locus fact⁹ sit substitutiõi facte de hospitali de lerpo post mortẽ p̃dictarũ Catherine ⁊ Margarete. Et videꝛ ꝙ sic per. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. Cõstat enim dictam substitutionẽ cõceptã post mortẽ fuisse cõpẽdiosam ⁊ cõtinuisse fideicõmissaz post aditã hereditatẽ. vt plene habeꝛ in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs substi. habeꝛ aũt hereditas pro adita licet aliter de hoc nõ apparet ꝓpter existẽtiã sui heredis que cõfirmat fideicõmissum vniuersale. l. ita tñ. §. si pater. cuz ibi no. ad trebel. ⁊ sic cũ facta fuerit duabus sine expressione nois collectiui locũ sibi vẽdicat in portione vnius premorientis. vt. d. §. gaio. ⁊ p bar. i. l. pe. C. de impu. ⁊ ali. substi. ¶ Breuiter Bar. in. l. heredes mei. §. cuz ita. ff. ad trebel. ⁊ expresse in. l. quidã testamento. de vulga. ⁊ pupil. intelligit illũ. §. gaio. qñ talis sub-

7 stitutio facta eẽt extraneis. † Si aũt duobus filijs tunc tenet ꝙ etiã si substitutio facta fuerit sine expressione nois collectiui nõ vendicat sibi locũ per mortẽ p̃morietis sed requirit concursum vtriusqꝫ. Et hoc iõ q2 p̃rio mortuo superest alter q̃ ex p̄sumpta mente defuncti substitutum excludit. l. si is qui ducẽta. §. si pater. de reb. dub. Secus si existeret cõditio in persona vltimi morientis. vt. d. §. cum ita. Et licet idẽ bar. i. d. l. penul. C. de impu. ⁊ ali. substi. videaꝛ tenere qd idem qñ facta est filijs sine expressione dicti nominis collectiui cui videꝛ applaudere ibi Bal. in substitutione fideicõmissaria licet secus in pupillari. ego puto qd idem Bart. potius per inaduertentiam ⁊ incursu lectionis fuerit ibi locutus ꝙ ex proposito. qd patet: quia nõ facit aliquã mentionem determinationis per eum in. d. §. cum ita. ⁊ in. d. l. quidam testõ. vnde licet al's propter p̃dicta sup hoc passu dubitauerim nunc tamen motus potissime ex his q̃ postea reperi p eum in. d. l. quidam testõ. adhereo opinioni predicte a qua nõ videtur tutũ in consulẽdo recedere posꝫ ꝙ in duobus locis tam expresse eam firmat. s. vt quando facta est filijs non vendicet sibi locũ per mortem primi mortẽtis: licet facta sit sine expressione nominis collectiui. ꝓ hoc in fi. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. ⁊. l. cũ auu⁹. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ne extraneos sue posteritati ⁊c.

¶ Quarto loco vidẽdum est apud quem debet esse interim dimidia dicte Margarete an apud eius matrem suã heredẽ quousqꝫ viuat Catherina ⁊ ea moriente perueniet ad dictũ hospitale qd videꝛ ar. ff. de iure fis. l. statius. §. cornelio. ff. de le. ij. peto. §. p̃diũ. An aũt debet restitui dñe Catherine virtute tacite substitutionis quasi videaꝛ supstitem substituisse premorienti. cum ideo videaꝛ noluisse substitutũ admitti ad portionẽ premorientis q2 videꝛ voluisse vt ad superstitẽ ꝑtineat s̃m bar. in. d. l. quidã testõ. vbi dicit ꝙ cẽseꝛ voluisse cõiunctũ preferre substituto. ⁊ si ita est censeꝛ cõiunctũ tacite substituisse premorienti p fideicõmissuz in quo sufficit qualitercũqꝫ de intẽtione testatoris cõstare. de leg. iij. fideicõmissa. §. hec verba. de lega. ij. cum proponereꝛ. ¶ In cõtrariũ facit ꝙ in filij habeꝛ p glo. ⁊ doc. in. l. lucius. de heredi. insti. qui tenent ꝙ si substituo filio meo sub cõditione si decesserit sine filijs licet filij excludãt substitutũ ex expressa dipositiõe mea: attamẽ nõ censeꝛ tacite substituti filio: ⁊ ideo filius põt alienare ⁊ aliũ heredẽ instituere in bonis meis ⁊ nihilominus substitutus excludetur extantib⁹ filijs nec possunt filij p̃dicti reuocare dictam alienationẽ. de leg. j. filiusfamilias. §. cum quis. ¶ Et dũ dicitur ꝙ apponẽdo dictam cõditionem volui filios preferri substituto hoc intelligiꝛ isto modo. s. q2 cogitaui ꝙ filij possunt ab intestato succedere filio: non aũt ꝙ voluerim eis aliquid relinquere. quã etiam opi. tenet Bart. in. l. centurio. de vul. ⁊ pupil. in antepe. col. versi. quero quid sit testator ⁊c. i. l. si sic. de leg. iij. Et si hoc est in filijs appositis in cõditione expresse per testatorẽ fortius in tacire subintellectis s̃m l. cum acutissimi. ⁊. c. cũ auus. multo fortius in casu nr̃o. ¶ Nã tenẽdo opinionẽ de qua. s. s. ꝙ substitutio facta de hospitali locum sibi nõ vendicet. hoc est ideo: q2 substituẽdo duabus cuilibet earũ censeꝛ substituisse sub ista tacita cõditione. s. si decesserit altera nõ supstite sicut substitutio facta filio itelligiꝛ sub cõditione si decesserit sine filijs. Si ergo filij appositi expresse in conditione non censentur substituti tacite: fortius illi qui censentur appositi in conditione tacita. Pro hoc expresse. d. l. penulti. C. de impu. ⁊ ali. substitu. vbi habetur ꝙ quando est apposita dictio collectiua censeꝛ inter eos reseruasse ius legitime successionis. no. verbum. Non ergo per hoc censetur alterũ alteri substituere sed cogitasse ꝙ inuicem possunt succedere ab intestato quã successionem non censetur voluisse tollere dando substitutum modo predicto: nõ autem p hoc superstitem substituere. Ad idem. l. vel singulis. ff. de vul. ⁊ pupil. ¶ Preterea tunc videtur alterum alteri substituere quãdo substituit vltimo morienti in tota re vel hereditate: q2 videꝛ per hoc voluisse ꝙ portio premorientis perueniat ad supstitẽ ⁊ superstite vltimo moriente ad substitutũ. de leg. ij. l. titia seio. §. seia. iũctis his que no. ff. de alie. rei. leg. l. alio. in fi. i. gl. de pecu. leg. l. deniqꝫ. §. interdum. Sed hic non fuit hospitale substitutũ vltimo morienti in tota hereditate sed simpl'r vtrıqꝫ ⁊ sic cuilibet in sua portione. Non ergo voluit ꝙ tota hereditas pueniret ad hospitale ex persona vltime morientis quo casu procederẽt allegata in contrariũ: quia per cõsequens censereꝛ voluisse ꝙ portio p̃morientis ad supstitem perueniret ⁊ per consequẽs ipsum tacite substituisse: vt si dixisset post mortẽ filiarũ mearũ grauo vltimo morientẽ ꝙ totã hereditatẽ restituat hospitali. sed cum ita non dixerit licet videaꝛ voluisse ꝙ hospitale nõ admittatur nisi ambabus mortuis: tñ secuta cõditione videꝛ voluisse portionẽ cuiuslibet ex sua psona ad hospitale puenire. Hec satis sunt clara intelligentib⁹ ⁊ habentib⁹ fundamẽta iuris qbus loquor. Videꝛ ergo cõcludẽdũ ꝙ l3 testator voluerit supuiuentem p̄ferri substitutio nõ p hoc eũ substituit premorienti sed cogitauit ꝙ posset sibi ab intestato succedere ⁊ hoc sibi noluit tollere. vnde cum non ipsa sed mr̃ successerit p̄fata Catherina ꝓficit matri dicte

a ¶ Dispositio. Adde eũdẽ pau. s. in consil. lxxxv. nume. j.

Margarete vt ad hospitale nõ veniat quousq; viuit catheri-
8 na: nõ aũt sibi. d. l. filiusfa. §. cũ quis. de leg. i. † Repio tñ bal.
in antiquis recollectis in. l. j. C. de cõdi. inser. tenuisse ɔtra gl.
d. l. lucius. de heredi. insti. ꝛ cõtra cõem opi. videlicet ꝙ filij ap
positi in cõditione expressa vel tacita censeantur tacite vocati
ꝛ substituti. Nam si testator fauore ipsorũ ꝛ vt habeãt bona vi
detur apposuisse dictã cõditionẽ: vt expresse dicit gl. in. d. l. fi-
liusfa. §. cum quis. Vel etiã lex que talem conditionẽ subintel
ligit ex coniecturata mẽte defuncti. vt. l. cum acutissimi. ꝛ. l. cũ
auus. Quid repugnat dicere ꝙ ex hoc tacite videãtur substitu
ti: licet verba vsquequaq; non conueniant quia sunt conditio
nalia vt dicit text. in fini. in. d. l. fideicõmissaria. §. hec verba.
de leg. iij. facit. l. vnum ex familia. §. fi. ꝛ. l. peto. in princi. ꝛ. l. cũ
proponeretur. de leg. ij. vbi fideicommissuʒ inducitur ex tacita
volũtate ex qua extent alique cõiecture licet verba sint defecti
ua. Per hoc respondetur ad. l. pe. C. de impu. ꝛ ali. substi. ꝛ ad
l. vel singulis. de vul. ꝛ pup. quia loquũtur in directa pupilla
ri in qua nõ sufficiũt cõiecture: sed debet expresse fieri. ar. l. here
des palã. de test. ꝛ. C. e. l. iubem⁹. nisi qñ fieret vulgaris expres
sa. Certe nullũ tex. expressum habemus de eo qđ dicit gl. in. d. l.
lucius. de heredi. insti. sed solã eius autoritatẽ cuʒ ratio faciat
in ɔtrariũ. Et ista opinio in pũcto iuris semper mihi plus pla
cuit. Attamẽ q2 cõis opi. est in cõtrariũ quã etiã sequi videtur
Jo. and. in addi. Spec. ti. de testa. in. §. in primis. in addi. q̃ in
cipit. huic questiõi. in. iij. q. ibi. est etiã sciẽdũ ꝛc. Nõ auderẽ ꝑ
pter hoc solũ dictũ Bal. dicere qđ ista Catherina videat̃ tacite
substituta. Sed aliud est qđ subtiliter ɔsiderãdo me mouet ad
hoc dicẽdũ: quia testator dixit ꝙ substituebat filias suas toto
tẽpore vite ipsarũ ꝛ cuilibet earũ. Per hoc eñ voluit ꝙ substi-
tutio de filiab⁹ duraret quousq; ambe viuerẽt: vel altera ipsa-
rũ. Unde dico ꝙ ex hoc inducitur quedã repetitiua substitutio
9 de superuiuẽte in portiõe premoriẽtis. † prout in fi. determinat
Bar. dicẽs se cõsuluisse ꝙ si quis recepit emphiteosim pro se ꝛ
filijs suis vsq; i tertiã gñationẽ ꝛ ipse decesserit relictis duob⁹
filijs: deinde vn⁹ de dictis filijs decesserit sine filijs portio sua
nõ reuertit̃ ad dñs licet defecerit gñatio in sua ꝑsona sed trãsit
ad fratrem virtute cuiusdam tacite repetitiõis ex illis verbis
vsq; in tertiã generationẽ. ar. l. repeti. ꝛ. l. si cũ in annos. ff. qui.
mo. vsufru. amit. ita ipse determinat in. l. si titio. ff. de ver. obl.
Sic in proposito q2 hic intelligit̃ illa dictio quousq; ipse vel al
tera ipsarum viueret ꝛc. que dictio est repetitiua sicut dictio do
nec: vt. d. l. si cũ in annos. Suadet etiã hec mens testatoris q2 si
voluit substitutũ. s. hospitale excludi propter superexistẽtiã al
teri⁹ ex filiab⁹: fortius quecũq; extraneũ heredẽ ipsius premo-
riẽtis qui nõ habeat volũtatẽ eius. arg. ff. de vulg. ꝛ pup. qui li
beris. §. hec verba. Sed si cõtrariũ tenerem⁹ mater dicte mar
garete retineret interim excluso hospitali et dicta Catherina:
qđ videt̃ preter testatoris rogitatũ. Junctis ergo oib⁹ ṗdictis
adhereo pro nũc isti opi. Sed si illa verba ꝛ cuiuslibet eax i di
10 cta substitutiõe nõ essent tenerẽ ɔtrariũ per pria allegata. † Et
sic concluditur ꝙ mater dicte Margarete tanꝙ ei⁹ heres tenet̃
restituere dimidiã dicte Margarete deducta legitima ꝛ trebel
lianica ipsi Catherine. vel si tenes ꝙ aduersus hospitale nõ sit
detrahẽda trebellianica ꝑm opi. Bar. in. l. marcellus. ff. ad tre
bel. nec etiã aduersus Catherinã erit detrahẽda: quia quousq;
viuit tenet locũ hospitalis in dimidiã dicte Margarete: cũ ho
spitale solũ propter eã prohibeatur venire ꝛ non debet esse me
lioris cõditiõis heres Margarete aduersus Catherinã ꝙ esset
aduersus hospitale: q2 catherina debet proficere sibi nõ heredi
dicte Marguarete. ar. l. nam et si. §. j. de iniust. testa. vbi prete-
ritus iam rumpit vt sibi locum faciat ꝛ non alteri.
11 ¶ † Quinto loco videndũ est an Catherina teneatur adimple-
re onus sibi iniunctũ in testamento relicto quãtitatis pro dote
cũ eã recepit in vita testatoris. Respõdeo casus est qđ no. ff. de
le. iij. l. vxorẽ. §. testamẽto quo filios. i fi. ꝛ ibi no. in fi. gl. mag.
s. ꝙ qñ legatarius cõsequitur a testatore viuẽte legatũ nõ tenet̃
adimplere onus testamẽto iniũctuʒ q2 nõ ex testamẽto videtur
habuisse. Preterea quatenus necessarium est pro legitima etiã
onus remouet̃ ipso iure. vt. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. test.
Et idẽ dicendũ de relicto facto Margarete. Sed quatenus re-
lictũ factũ Margarete etiã pro dote transcẽderet legitimã be-
ne potuit apponi onus ꝛ nõ reijcit̃. l. fi. §. filie. ꝛ ibi no. de leg. ij.
ꝛ per Cy. C. de rei vxo. act. §. videamus. Defecta ergo cõditio
ne illa si nupserit mater dicte Margarete solã legitimã habere
debet. vt patet ex. s. dictis. ¶ Sexto ꝛ vltio querit̃ an dicta ca
therina possit cogere dictã dñaʒ ad reddẽdã rationẽ ꝛ reliqua
de administratis non obstãte liberatione sibi facta a testatore.
Respõdeo sic de dolose gestis: q2 talia non veniunt in generali
liberatione[a] maxime ab administratione futura: quia futurus
dolus remitti nõ põt. l. si vn⁹. §. illud nulla. ff. de pac. de admi.

a ¶ Liberatiõe. Vide oino que ad hoc plene et copiose habẽtur per. d. Bartho. sozi. i ɔs. cclxxij. incip. in presenti versi. cum versi. seq. ꝛ in cõsi. ccj. incip. abunde. ꝑ totum. in. ij. pte.

b ¶ Fideiubere. An duo rei videantur inuiceʒ fideiubere. vide Bald. in consil. cxcviij. in prima parte. ꝛ in cõsil. a cccclxvj. i. v. pte.

tu. quidã decedẽs. ꝛ plene ꝑ Bar. in. l. aurelius. §. gaio. de lib.
le. Potestq; dicta Catherina ipsam Magdalenam reuocare
a dicta administratiõe. l. fundi. §. item si amicus. de acqui. pos.
in verbo non prohibentibus. a contrario sensu. sicut posset ipse
si viuert nõ obstãte quocũq; ligamine qđ se fecisset: vt no. i. c. fi.
de procu. lib. vj. per glo. super verbo reuocatus. ꝛ per bal. C. de
epi. ꝛ cle. id qđ pauperibus. in fi. ꝛ idẽ dico in liberatione facta
per dictũ Franciscum in instrumento procurationis vt in ea nõ
veniat dolus ex quo aliquid adest dicte dñe ꝛ sic reliqua remis-
sa non videtur. ꝛ tenet bar. in. d. §. gaio. per. l. tres fratres. ff. de
pac. ꝛ. per. l. lucius. de lib. leg. ¶ Cogetur ergo dicta dña resti-
tuere reliqua ꝛ etiam libros ꝛ codices rationum ostendere. l. si
seruus vetitus. de condi. ꝛ demon. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxvij.

1 ¶ Ex hoc cõsilio elicitur qñ admittatur cumulatio: ꝛ an pẽ
dente lite cum fideiussore possit conueniri principalis.
2 Et qñ vna via executiua nõ sufficit possum⁹ accedere ad aliaʒ.
3 Et quando liceat pluries vexare aliquem.
Sententia est stricti iuris ꝛ nõ porrigit effectũ suum vltra perso
nas que fuerunt in iudicio.
4 Et cõfitens se debitorem prout in instrumento nõ confitet̃ sim-
pliciter vt procedi possit contra eum.

In christi nomine amẽ.

¶ In causa que vertit̃ corã dño ptãte castri mõ
tis sancti sauini inter fratrem Augustinum sindi
cum ꝛ procuratorem sui cõuentus agẽtem ex par
te vna ꝛ Sauinũ Joannes de dicto loco: conuentum ex altera
mihi cõmissa consulenda per prefatuʒ dominũ potestatẽ: vide
licet vt visis actis ꝛ actitatis in dicta causa ꝛ etiaʒ actis factis
in quadam alia causa inter dictum fratrem noie quo. s. ꝛ domi
nam Checcam principalẽ in causa predicta ꝑ qua dictus Sa-
uinus fideiussorio noie se obligauit: consulã que sint partes di
cti domini potestatis in causa ṗdicta que vertit̃ contra dictum
Sauinũ: añꝙ veniam⁹ ad id qđ qrit̃ videnda sunt duo vel tria.
1 ¶ † Primũ est an exceptio litis pẽdentis opposita per dictum
Sauinum ꝓcedat vel nõ. Et videt̃ ꝙ sic duplici rõne. Pria q2
postꝙ libellus datus est cõtra vnum in vna cã ꝛ sup eo ꝓcessuʒ
est saltem ad citationẽ ꝛ cõparationẽ partis nõ potest actor su
per eadem causa cõtra eũdẽ aliũ libellũ dare seu cumulare sed
necesse hʒ isistere sup primo quousq; lis fuerit super eo finita.
C. qñ ꝛ qñ iudex. aut. qui semel. hoc ne fit in ptãte actoris reũ
pluries vexare ꝛ fatigare laboribus ꝛ expensis. Et hoc expresse
determinat Bal. in. l. edita. C. de eden. in. xvij. colum. dum tra
ctat de materia cumulatiõis. per. l. fi. §. in refutarijs. C. de tẽp.
ap. sed hoc in alio litigio iste frater dedit suaʒ petitionem simul
cõtra dominã Checcam vt principalem ꝛ dictum Sauinum vt
fideiussorem vt ex tenore eius patet. Petijt enim instrumentũ
executioni mãdari cõtra vtrũq; ergo ampli⁹ cõtra eundẽ dare
nõ potuit quousq; prima lis finita sit. ¶ Scḋa rõ q2 qñ primũ
iudicium inchoatuʒ sic se habet ad scḋm ꝙ lata sententia abso
lutoria in primo ob. exceptio rei iud. in scḋo tunc non admittit̃
cumulatio scḋi iudicij cuʒ primo. vt. l. fundi. ꝛ. l. fundũ. ꝛ. l. sed
si ante. ff. de excep. idem est si primum est tale ꝙ lata sentẽtia cõ
dẽnatoria in eo ꝛ facta ex cautione obstaret exceptio rei iudi. in
secundo. l. j. §. fi. ff. si fami. fur. fecis. di. ꝛ plene per bar. i. d. l. edi-
ta. ꝛ per Dy. in. c. nullus pluribus. de re. iur. ʒ hic ambe regu-
le predicte videntur subesse: nam si ferretur sententia absoluto
ria in primo iudicio inchoata cõtra principalem obstaret exce-
ptio in secundo cũ exceptio competens cõtra principaleʒ com
petat etiam fideiussori. ff. de excep. l. exceptiones. §. rei autem.
Item si ferret̃ sententia cõdẽnatoria ꝛ fieret executio cõtra pñ-
cipalem liberaretur fideiussor cum vna solutiõe oẽs liberentur.
l. cũ his. ff. de fideiusso. Preterea expedituʒ est ꝙ fideiussor nõ
potest conueniri anteꝙ excussus sit principalis. vt in aut. de fi
deius. §. sed neq;. Sed pendente lite contra principalẽ nõ dici
tur adhuc discussus. igitur ꝛc. ¶ His tamen non ob. contrariũ
puto verius: scilicet ꝙ iste Sauinus potuit conueniri penden-
te prima lite ꝛ ꝙ nõ potuit opponere exceptionem litis pendẽ
tis per. l. creditor. in prin. ff. man. vbi est casus ꝙ pendente lite
cum mandatore potest cõueniri principalis. Idem ergo econ-
uerso. vt no. Bar. in fini. in duo. reis. ꝙ vno prius conuento
non prohibetur alter conueniri pẽdente lite prioris. ff. de duo.
re. l. iij. §. fi. in. j. q. per. d. l. creditor. in prin. ꝛ tamẽ constat ꝙ vi-
b dentur inuicem fideiubere[b] ꝑm no. in. l. vir vxori. ff. ad velle. per
glo. ꝛ. l. reos. de duo. re. per. Bar. ¶ Nec ob. ꝙ. l. creditor. loq-
tur pendente causa appellationis: q2 idem est pendente causa
principali: vt no. Bart. in. d. l. iij. §. fi. de duo. re. in. j. q. ¶ Nec
obst. prima ratio. s. facta in cõtrariũ: triplici ratione. Prima
q2 licet in primo litigio porrexerit petitioneʒ contra principalẽ
ꝛ contra

et contra Sauinū:nō tamen fuit prosecutus: nisi contra ipam principalē z sic habet pro nō porrecta cōtra Sauinū.arg.C.de iud.l.licet.ff.de arbi.l.de rebus.Scđo q2 iste Sauinus nō exce pit de lite pendente cōtra se:quia tūc procederet illa rō:sed de pendente cōtra ipsam principalē quo casu nō procedit. Cōstat aūt q exceptio debet eē apta sicut actio.l.j.ff.de flu. Tertia rō est quia primū litigiū fuit inchoatū p vim executiuā vt ex peti tione patet:q2 petijt instrumentū executioni mādari. Istud vo per viā ordinariā:q2 petijt illū cōdēnari.vnde nō pōt opponi exceptio litis pendentis:q2 sup hoc.s.q cōdēnetur alia lis non pendet z licuit recedere a via executiua z transire ad ordinariā cum aliqua possint obstare in prima q nō i secūda.facit qđ no. Bar.in.l.cōsentaneū.C.qūo z qū iud.z Archi.super rubri. de

2 eo q mit.in pos.qui dicūt† q si vna via executiua intentata nō

3 sufficit pōt actor ad aliā accedere.† Tunc ergo est phibitū quē sup eodē pluries vexare qū p eundē modū vexaret non qū per aliū maxime qū primus mod9 est summari9 z executiuus: nam si succūberet in illo nō pbibet redire ad aliud.s.ordinariū.l.si iudex.ff.de vari.z extraor.cogni.l.si qs a libe.vel si vel parēs. de lib.ag.ergo nec eo pendente debet phiberi.ar.no.in.d.l.edi ta.C.de edē. ¶ Item nō ob.scđa rō facta in cōtrarium q2 nego qđ lata absolutoria pro reo principali obstet exceptio rei iudi. quo ad fideiussorē:licet eñ hoc sit i alijs exceptiōibus rei cohe rentibus vt si cōpetat principali transeat i fideiussorē:nō sic in excep.rei iu.cū snia sit stricti iuris:z suū effectū non porrigat vl tra psonas q fuerūt in iudicio:vt patet ex no.p Bar.in.l.adul ter.§.si eo tpe.ff.de adul.q2 potuit ferri ex eo q actor nō potuit probare qđ in dubio psumit.l.iul.ff.de condi.z demon.vnde al teri persone pdesse non debet nisi expresse in ea cōtineat q lata sit ex eo q2 nō debitū.vt no.idē bar.ff.de duo.reis.l.ex duob9. in.iij.q. Item illa regula prohibitiua cumulationis.s.si sentē tia condēnatoria lata in primo z facta executione zc.locum ha bet qū ambo iudicia mouerent cōtra eādē psonā nō qū contra diuersas vt patet in.d.l.creditor.in pn.ff.māda.z ex no.p bar. in.d.l.iij.de duo.reis.in.j.q. ¶ Ad tertiā rōnē rñdetur q hic fuit renūtiatū beneficijs de fideiussoribus vt ex generali clausu la renuntiatiōis apparet. Preterea iste fideiussor censetur pro misisse factū suum.s.q faciet z curabit zc.al's soluatur de suo z sic nō est hic locus executioni sed tūc demū cū accedit obliga tioni dādi. ¶ Cōcludo ergo dictam exceptionē litis pēdētis

4 nō fore admittēdam. ¶ † Scđo principal'r videndū est cū dict9 Sauinus fuerit cōfessus se fore obligatū dicto fratri:an contra eū possit procedi p viam pcepti fm formā in.l.si debitori.ff.de iud.cū ibi.no. Et videt q sic tamen q2 gfessus fuit ante litē con test.zc.vbi no.z q2 cōfessio sua fuit relata ad ius.s.q erat obli gat9 nō ad defectū.s.q pmiserat zc. Ex quo sequit q cōtra ta lem cōfessionē non admittit exceptio.ff.de iureiur.l.cuz qui.§. si mulier.vbi est tex.no.q2 intelligit cōfessus effectuali obliga tione.ff.de verb.signi.l.creditores.de solu.l.si is qui.§.flauius. cōtrariū puto verius nā hoc pcederet si fuisset cōfessus simpl'r se obligatū:sed hoc nō fecit sed retulit se ad instrm dicēs prout cōtinetur in instro z nō aliter zc.z sic nō fuit intētio sua confite ri se debitorem simpl'r sed ita demum si ex verbis instri z ex eo2 importantia appareat sic esse:q etiā apparet ex eo q opposuit statiz exceptio litis pēdētis. Est ergo necesse declarare an ex in strumento predicto appareat debitor vel non. ¶ Ex hoc sequi tur respōsio ad id qđ principaliter queritur: videlicet que sint partes dicti dñi ptātis in pronuntiando super dicta petitione fore z esse procedendum ad vlteriora zc. Laus deo.

¶ Consilium.lxxxviij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicit an dictio item sit repetitiua oneris iniuncti in primo legato.

In christi nomine amen.

¶ Uiso legato facto per Bartolinum de scarparia sue vxori de flore.ducentis reuocatur in dubiuz: an in ipso intelligantur repetita verba apposita in precedenti z se quēti legato facto eidem p eundē que sunt ista:videlicet ad go dimentū z vsufructuandum q diu vixerit z vitam vidualem z honestam seruauerit zc. ¶ Ad qđ respōdeo q ex duplici ca

1 pite. Primo q2 in dicto legato facto de ducentis continent ista

a verba.itez vltra predicta zc.† que dictio itē a est repetitiua qua litatis z cōditiōis pcedētis legati in sequēti.ff.de le.iij.l.i repe tēdis. Et etiā dictio vltra ē sil'r repetitiua sicut dictio hoc am plius:vt no.i.l.cū ita.ff.de do.preleg.z repetit etiā qualitatem precedētis legati in sequēti.vt.l.si tibi pure.z ibi no.ff.de le.iij. Scđo ex eo q in sequēti legato cōtinentur eadē verba.item vl tra pdicta zc.q sil'r repetūt qualitatē sequētis in pcedenti sicut dictio hoc ampli9.vt no.Dy.z bar.in.d.l.si tibi pure.de le.iij. post gl.j.que mouet istud dubiū z non soluit clare. Sed Dy.z Barto.dicunt esse casum in.l.aurelius.§.testator.ff.de lib.leg. Sic ergo inducit repetitio dicto2 vbo2 apposito2 in pcedēti z sequēti legato pter duplicationem dictionum repetitiuarū. facit de le.iij.quesitum.vbi legatum qđ est in medio regulatur z declaratur fm precedens z sequens.

¶ Restat nunc aliqua tollere que faciūt in contrariū. Et pri o q2 in dicto legato de ducētis fuit apposita alia cōditio z aliud onus.s.q staret cū filia al's pderet.vñ videtur q cessare debeat repetitio:vt.l.licet imperator.ff.de lega.j.z qđ no.glo.in.l.sub conditione.de here.insti.sed ad hoc rñdet q illa loquunt qū q ritur an onus z conditio iniūcta instituto itelligat repetita in persona substituti. Nos loquimur an inuēta i legato facto vni intelligatur repetita in alio legato facto eidē:q casus est diuer sus z in eo reperim9 regulā q sic in dictis iurib9.z in.l.auia. et l.libertis omnibus.ff.de condi.z de.nec reperio dictā exceptua tionē. Preterea in legatis que nō sunt ita fauorabilia sicut in stitutio:habemus q cōditio apposita legatario censetur repeti ta in persona sibi substituti.C.de cadu.tol.§.p scđo.z no.in.d. l.sub conditione.de here.insti.p Bar.z tamē in psona substitu ti subest alia cōditio.s.si prim9 habere noluerit vl' nō potuerit. ¶ Scđo facit cōtra id qđ no.Bar.i.d.l.in repetēdis.circa me dium vbi intelligit illā.l.qū per dictionem.item adijcitur ora tio impfecta z sine verbo:tunc eñ intelligitur repetitum vbum pcedentis legati cuz sua qualitate:secus dicit quādo adijcitur oratio pfecta p.l.qui fundū.ff.de cōtrahē.emp.sed hoc vltimū est cōtra tex.illius legis.in repetēdis.vbi adijciebat oratio per

b fecta b z tñ inducit repetitio. Itē est cōtra determinationē eius dem Bar.in.l.seie.§.gaio.de fundo instru.vbi ipse post prin. vult q tunc fienda sit illa distinctio quādo non apposita dictio repetitiua.item vel hoc amplius.sed solū copula.z sed quādo dictio repetitiua est apposita tunc siue adijciatur oratio perfe cta siue imperfecta inducitur repetitio. Nec ob.l.qui fundum. de contrahen.emp.quia nihil facit z illa lec.fm quam vult id quod dicit Bar.reprobatur ibi per eundē p.d.l.seie.§.gaio.

¶ Tertio facit cōtra id qđ idē Bar.no.in.d.l.in repetēdis.an te finem ibi.item aduertendum zc.vbi determinat q illa verba q diu honeste et caste vixerit zc. apposita in legato facto vxori nō intelligunt repetita in alio legato facto eidem:sed ipse loq tur qū repetitio nō fieret vniformiter:q2 primum erat legatum annuū:scđm nō.nā tunc illa verba in primo legato nō operant extinctionē alicuius legati:sed impediunt pro futuro tempore noua legata incipere cuz tot sint legata quot anni.sed in sequē ti legato operarentur extinctionē. At in casu nr̄o nullū dicto2 legato2ū est annuum.vñ vniformiter pñt verba illa operari in vno sicut in altero.s.extinctionē pro futuro tempore vnde cessat sua determinatio.facit qđ in si.habet in.l.iā hoc iure.ff.de vul. z pu.z.C.de testa.mili.in.l.testamento.

¶ Quarto facit cōtra q2 si testator voluisset sciuisset apponere dicta verba sicut apposuit in precedenti z sequenti.C.de cadu. tol.§.sin aūt a deficiētis. Sed certe forte studiose omisit vt vxor sua pronior esset ad standū cum filia sciens verba precedentiuz z sequētiū hoc iportare.ar.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut. §.non videt. ¶ Concludendū ergo videt q dictū legatum du centorum censetur factum ad godimentū z quousqz vixerit vxor predicta sicut precedentia z sequētia legata z sic ea mortua re dire debet ad heredes.l.titia.§.si.ff.de leg.ij. Laus deo.

¶ Consilium.lxxxix.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q recursus pro quadam delibera tione facta contra debitorem fabrice male petitus fuit:q2 voca ti non fuerunt qui petierunt recursum aduersus deliberationez z alia non fecerunt de quibus in consilio.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quatenus dictus recursus petitus fuit aduer sus deliberationē factaz a dictis gubernatoribus q omnes debitores fabrice pñt cogi realiter z psonaliter ad soluē uendū integre oīa eo2 debita:clarū videt q peti non potuit:q2 cum illa deliberatio sit gñalis z pdicti duo nō sunt i ea noīati. Aut sunt veri debitores fabrice:z tūc in nullo grauant si solue re cogunt.ar.ff.que in frau.l.qui aūt.§.fili mō. Aut nō sunt ve ri debitores z tūc dicta deliberatio eos nō cōprehendit cū facta sit cōtra veros debitores z sic frustra cōquesti sunt immo vide rentur hoc ipso fateri se debitores q cōtra dictā deliberationez petijssent recursuz. ¶ Quaten9 aūt petierūt recursuz aduersus alia grauamina facti:adhuc idem videtur q nō teneat qm re cursus conceditur aduersus ea que fieret virtute balie concesse per reformationē factam in.M.cccl viij.vt in ea patet. Sed p illā reformationem datur ordo vt primo inuestigent bona z iu ra fabrice.deinde declarētur esse fabrice vel ad eā pertinere:qđ est intelligendum parte vocata z audita.ff.de adoptio.naz ita

a ¶ Dictio itē. Uide.d.alex.de imo.i cōsil.cvij. in.j.z.iij.col.in j.parte.

b ¶ Perfecta. Uide.d.Mari sozi.in consi.x.i ci.q̄uis.in prin. viij.colū.ibi.sed ad hoc responde tur.in.j.pte.vbi ponit an z qū di ctio item gtinua tionem z non re petionem induc cat si adijciatur precedētibus no ua oratio in sup fecta oī oratiōe.

diuus.⁊ qđ no. Bar.in.l.alio.de ali.⁊ ci.leg. Tertio ꝙ post declarationem capiant̄ qui ordo seruandus est: q̄ iuridicus. ar. de rescrip.cū dilecta. C.de sen.p̄ola.de exe.rei iudi.l.ordo.vñ quicq̄d fieret nō seruato dcō ordine: nō dr̄ fieri ex balia cōcessa a dicta reformatione p dicta iura. Si ergo dicti gubernatores nō premissa declaratione ꝙ isti essent debitores fecerunt eos tā ꝙ̄ debitores grauare inceperunt ab executōe ꝙ nō potuerūt virtute dicte balie. C.de exe.rei iud.l.j.⁊ sic non fuit locus dicto recursui. Sꝫ alio mō poterāt vel possent de dicto grauamine cōqueri vel coraꝫ iudice appellationū vel corā dñis iuris.i. dñis prioribus.ar.l.vbi absunt.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.cū iste recursus exorbitet a iure cōi ⁊ sic extra terminos reformatiōis trahi nō dꝫ.l.cōstōnibus.ff.ad muni. Et si dicat̄ eoipso ꝙ fecerūt eos tāꝙ̄ debitores grauare vident̄ declarasse ipsos esse debitores rebus ipsis ⁊ factis.ar.C.de insti.⁊ sub.l.reprehendēda. Rñdetur nō esse verū q̄ declaratio dꝫ fieri cā cognita: lꝫ possit summarie fieri p.s̄.alle.sed ipsa grauatio ⁊ executio non proponit̄ facta cā cognita. ergo ⁊c. facit qđ no.bar.i.l.cū q̄dā.ff. de leg. ij. Preterea si bene inspiciatur reformatio vr̄ requirere declarationem expressam al's frustra diceret prius debere declarari ⁊ postea capi.vt patet ad sensum. ¶ Cōcludo ergo vna cum suprascripto excellentissimo doctore patre ⁊ dño meo dño Philippo dictum recursum ex his que proponuntut in puncto non esse bene petitum si expressa declaratio qđ predicti sint debitores non interuenit.⁊ ita vr̄ mihi Pau.de cast. Laus deo.

¶ Consilium.xc.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ pena imposita p statutum non disgomberātibus ifra.xxx.dies nō hꝫ locum post illud tp̄s: q̄ nō potest dici maleficium continuatum.

IN christi nomine amē.

1 ¶ † Uisa accusatione porrecta per ser Guid.procuratorē ⁊ procuratorio noīe dñi Leonar.pleba.⁊c.ꝯ̄ dñam Magdale.nanē.⁊ istos filios olim donati ⁊c.⁊ cōsiderato eius tenore vr̄ ꝙ sit fundata sup statuto de precepto de disgomberando: qđ loquitur negatiue inquantuꝫ penā imponit nō disgomberanti ifra.xxx.dies a die facti p̄cepti ⁊c. Lꝫ eñ dicta accusatio loquat̄ primo loco affirmatiue dicendo aliquantulum ante finem ꝙ prefati accusati ingomberauerunt bona de quibus in dicta accusatione de mense augusti septembris ⁊ octobris proxime preteritis ⁊ etiam de mense nouembris quo fuit porrecta accusatio. Statim tñ post p̄dicta subijciunt̄ verba negatiua ⁊ s̄m formā dicti statu. de p̄cepto de disgōberādo: vꝫ ꝙ nō disgōberauerūt ifra dictū terminū.s.de quo premiserat: vꝫ.xxx.dies a die facti p̄cepti ⁊c.cogitauit nāq̄ꝫ vt puto accusator ꝙ fundādo accusationē sup negatiua tm̄: difficile esset eā probare. C.de proba.l.actor.iō fundauit eā etiā sup affirmatiua: vꝫ qđ post tēpus quo debuerunt disgomberasse ingomberarunt ⁊ de hoc articulauit ad denotandū ⁊ p̄bādū ꝙ ex ingomberatione facta post probet̄ negatiua de tēpore precedenti.s.ꝙ non disgomberarunt: q̄ ex p̄nti presumitur in preterituꝫ[c] .l.ex persona.ff.de proba. Uñ cū de mensibus.s̄.dictis reperiantur ingomberasse presumitur ꝙ etiā de tpe preterito ⁊ per ꝯ̄ñs qđ non disgomberarunt vt debuerunt ⁊ sic incidernnt in penam dicti sta.aut si semel disgomberauerunt non videant̄ disgōberasse q̄ postea ingomberauerūt.ar.l.si pro parte.§.versum.ff.de in rem verso.qđ etiā tenet bart.i.l.sicut.§.supuacuū.ff.q.mo.pig.vel hy.sol.vbi tenet qđ preceptū de disgomberando debeat intelligi ita qđ disgomberata teneat nō de momentanea disgomberatione.ar.C.de pe.si seruus.cum ibi not.per Cy.ne vis fi.ei.l.si quis missum.cum ergo hic probauerit vꝫ ꝙ de mensibus.s̄.scriptis prefati accusati tenuerunt dicta bona ingōberata vr̄ probata intentio dicti accusatoris.breuiter his nō ob.dicendum est qđ posito ꝙ esset p̄pter dicta probat̄ ꝙ prefati accusati nō disgomberarunt: q̄ hoc facere non debuerunt nihilominus hoc accusatori non prodest ad victoriā obtinendam: eo q̄ de predicto maleficio cōsistente in nō faciēdo. C.de his qui.vt indig.l.j.cū ibi no.p Bar.de p̄ben.ne captāde.per Inno.nō potuit cognosci si cōmissum erat p duos mēses ante introitū officij illius rectoris coram quo porrecta fuit accusatio vt in statu.cōis flor.sub rubri.de tēpore cogni.⁊ a tpe quo potuit porrigi accusatio vel inquisitio fieri: sed accusatio potuit porrigi statim post vltimā sn̄iam cōfirmatoriam p̄cepti que lata fuit de mense februarij proxime preteriti vt in accusatiōe dr̄ prius vero ⁊ quousq̄ꝫ lis durauit tp̄s accusandi nō cucurrit: q̄ nesciebat̄ an predicti deliquissent disgōberando vel nō: ergo ⁊c.ar.de excu.tu.si cuꝫ ipse.⁊ qđ no. Cy.C.de adul.l.fi. Sꝫ istud dr̄ fuisse per duos menses añ introitū dñi rectoris: ergo ⁊c. Et si dicat̄ illa non disgomberatio fuit actus continuatus ⁊ sic nū ꝙ̄ vr̄ currere tp̄s cū etiam hodie non disgomberet.arg.eoꝝ que no.in.l.maritus lenociniū.§.sex mensium.ff.de adul. Rñdet̄ ꝙ prefatum delictum fuit cōsumatū statim finitis.xxx.diebus a die facti precepti postꝙ̄ causa in cōtrarium alleg.non fuit reperta p̄babilis.ar.eoꝝ que no. Cy.post Petrū.C.de inoffi.test.l.ꝯ̄ maiores.⁊ Bar.de dā.infec.l.si finita.§.iul.in.v.col.versi.sed q̄d si in prima. Tp̄s tñ ad accusandū vel inquirēdū incepit postꝙ̄ potuit accusari vel inquiri: idest a tpe cōfirmatiōis p̄cepti vt.s̄.dixi. Lꝫ ergo post dictos.xxx.dies seu post dictam confirmationem continuauerit ingombetationem ⁊ per ꝯ̄ñs etiaꝫ disgomberationem: attamen p statu.cōis flor.p̄dicta continuatio nō punitur sed solum punitur cōtinuatio nō disgomberationis que durat vsq̄ꝫ ad.xxx.di.a die facti p̄cepti ⁊ finitis diebus predictis cōsumatum fuit maleficium ⁊ amplius nō committitur.ar.l.si diui.§.fi.ff.de arbi. Aut ergo intentauit continuationem nō disgomberationis q̄ durauit vsq̄ꝫ ad.xxx.dies a die facti precepti tunc nō potuit q̄ prescriptum est ei. Aut sequentē ⁊ tunc nō potuit: q̄ per statutū predictū nō punit̄. Preterea posito qđ esset actus cōtinuatus adhuc vr̄ idem q̄ si prescriptum fuit principio vr̄ etiā p̄scriptū fini per ea que no.in.l.euꝫ qui.§.in popularibus.ff.de iureiur. Si vero dicat̄ intētatum aliud statutum de turbante aliquē in possessiōe adhuc clarius dꝫ succūbere. Tñ q̄ illud requirit doluꝫ qui probatus nō est: tū q̄ iste immissus adhuc realem possessionem non habuit sed querit hr̄e: ⁊ sic statutum sibi locum non vendicat. Et quia ista videntur clara ideo non multum me vlterius extendam. ¶ Cōtra p̄dicta opponitur ⁊ dr̄ sic: lꝫ statutū de p̄cepto loquat̄ negatiue.s.de illo qui nō disgōberauerit ifra.xxx.dies tñ resoluitur in affirmatiuam: vꝫ si ingomberauerit post.xxx.dies. Nā non disgomberatio presupponit ingomberationē sicut priuatio presupponit habitū.l.decē.ff.de verb.ob. At ingomberatio facta ante finem.xxx.dierum a die precepti nō punit̄. Est ergo necesse dicere qđ puniatur ingomberatio facta post vt sic paria sint dicere si nō disgōberauerit ifra.xxx.dies: vt dicit statutum ⁊ dicere si ingomberauerit post.xxx.dies. Sed si hoc secundo mō loqueretur statu.clarum esset qđ accusatio procederet: q̄ ingomberatio facta post.xxx.dies a die facti p̄cepti vsq̄ꝫ mō continuata est ⁊ est vna ⁊ eadem: ergo non est ei prescriptū cum semper fiat.vt.l.j.§.interdum.ff.de vsuf.accre.⁊ qđ no. Bar.in d.§.in popularibus.⁊ qđ no.in Spe.de ap.§.restat.v̄.no.s̄m vin.⁊ ver.⁊ q̄d dices.in fi.⁊ qđ no.in.l.ij.C.de ser.⁊ aqua.in gl.ibi.alij dicunt.⁊ ibi.⁊ pro presenti itione non pro preterita ⁊c. ¶ Sed ad hoc respondet̄ non esse verū qđ per dictum statutū puniatur ingomberatio sed puuit̄ negligentia in disgomberando cōtinuata p.xxx.dies integros.qđ sic pꝫ. Nā ingomberatio facta ⁊ continuata p integros.xxx.dies non punitur q̄ vltima hora.xxx.dierum potuisset fieri disgomberatio ⁊ sic vsq̄ꝫ ad illam horam non potest dici fuisse negligens in disgomberādo.iuxta no.per Inn.in.c.p.⁊.g.de offi.dele. Itē ingomberatio facta post.xxx.completos similiter nō punitur.quod pꝫ: q̄ si continuauit negligentiam disgomberandi per.xxx.dies statim incidit in penā: q̄ perfectū est delictum ⁊ lꝫ postea disgomberet nō euitat penam.l.q ea mēte.ff.de fur. Si ergo disgomberatio facta post.xxx.dies nō facit euitari penā.ergo nec ingōberatio facta est illa q̄ punit̄ sed negligētia in nō disgōberādo prius cōmissa q̄ fuit completa ⁊ finita in vltima hora.xxx.dierū.⁊ hoc est qđ voluit bar.in.l.inficiendo.§.infans.dū vult ꝙ in maleficijs negatiuis si est appositū certū tēpus dr̄ cōmissuꝫ lapso illo tpe ⁊ amplius nō cōmittit̄.sed si plures essent termini totiens reiteraret̄ quot sunt termini.longa eñ est dr̄ia inter factū ⁊ nō factum ⁊ longe refert an statutum puniat factum an puniat negligentiā nō faciendo ⁊ sic cessat oppo.s̄.facta duꝫ dr̄ ꝙ ista est vna ingomberatio facta de fine.xxx.dierū vsq̄ꝫ nunc. Naꝫ hoc fateor tñ ista nō est illa que per statutum punit̄ sed est negligentia que durauit a tēpore facti precepti vsq̄ꝫ ad finē mensis ⁊ in fine fuit cōpleta.⁊ lꝫ postea dicta negligētia fuerit continuata tñ illa cōtinuatio nō attendit̄ q̄ statutū de illa nō loquitur sed de ea q̄ cōtinuat̄ p.xxx.dies a die facti precepti.vnde negligentia postea secuta dr̄ noua negligentia nō eadē cum prima propter lapsum termini ex quo prima fuit completa s̄m no.p bar.in.d.§.infans. Preterea posito ꝙ p statutū puniret̄ ingomberatio tñ q̄ illa cōsistit in facto potius ꝙ̄ in animo inspici dꝫ p̄ncipium ⁊ ideo si principio est prescrip.etiam fini censet̄ p̄scriptio s̄m bar.in.d.§.in popularib⁹.qđ sic ostēdit̄. Pone ꝙ post.xxx.dies ingomberauit per vnā diem ⁊ postea disgomberauit certū est qđ incidit in penā ⁊ disgomberatio postea facta nō p̄dest per ea que.s̄.dicta sunt.⁊ sic principium ingomberationis post.xxx.dies secute est illud qđ punitur non cōtinuatio: igitur non est continuatio attendēda. Laus deo.

c ¶ In preteri c tum. Adde bal. in consi.lij.in.v. parte.⁊ do.alex. de imo.in consi. cij.in.vij.colū. in scda parte.

¶ Consilium.xcj.

1 ☞ Ex hoc consilio elicit̄ qđ in tpe.xl.dierū vtiliū cōcessoruꝫ a statuto

a statuto instãtie non cõputantur dies quibus vacat officium potestatis similiter nec tps datũ petitioni consilij sapientis.
Et quid de tpe appellationis prosequende.
2 Et q̄ stãte statuto q̄ lite nõ ɔte. vẽ vel ficte nõ possit peti ɔsiliũ sapiẽtis nõ dꝫ ĩtelligi qñ ambe ptes sunt ɔcordes ĩ petẽdo: nec dꝫ intelligi qd̄ sit de forma iudicij q̄ nõ possit remitti: simlr̄ q̄ habeat locũ in summarijs in quibus lis non cõtestatur: sed cõtradictio hꝫ vim contestationis ꝛ sic peti potest.
3 Et stãte statuto qd̄ executio legati nõ fiat nisi ad petitionẽ eius cui legatũ est: hꝫ locũ in herede legatarij: ꝛ in eo q̄ hꝫ iura cessa.
4 Et dictãs de debitore habet locum in eius herede.
5 Et stãte statuto q̄ mulier nõ possit se obligare sine cõsensu proximiorũ cõsanguineorũ: põt tñ hereditatẽ adire maxime si iudex cognita ɔdictione proximiorũ nolentiũ cõsentire dederit licentiã: nec repelli põt p aliquẽ cũ statutũ fuerit fctm̄ in ei⁹ fauorẽ.
6 Liquidatio non fit nisi parte pñte vel citata.
7 Et compromissum peti nõ põt cum petit̄ executio instr̄i hñtis executionem paratam: nec cũ opponunt̄ exceptiones requirentes altiorẽ indaginem: nec cũ petitur post aperturã testamẽti.
8 Nec est verum qd̄ dicit Bar. q̄ instr̄a habeant vim sñie sed solum quoad executionem nõ aũt quoad alia de q̄bus hic.
9 Et si super principali non potest compromitti similiter nec super articulo incidenti.
10 Et statutum de compromissis fiendis exceptuãs instr̄a guarentigie ꝛ fideiuss. intelligit̄ exceptuare instrumenta testamentorũ ppter eãdẽ causam ꝛ alia habẽtia silem causam: q2 p talẽ exceptuationem redit̄ ad ius cõe qd̄ nullum cogit compromittere.
11 Interlocutorie due si proferuntur p iudicẽ que debẽt attendi.
12 Et per scd̄am sententiam censet̄ prima reuocata: ꝛ nõ vitiatur sententia de exequendo licet quantitas ꝛ persona non nominetur quia sufficit se referre ad instrumentum.

In christi nomine amen.

¶ In causa appellatiõis q̄ vertit̄ corã iudice appellationis Ciuitatis castelli inter dominã Margaretam ꝛ dominã Magdalenã petentes executionem cuiusdam legati mille Florenorũ facti domiue Anne matri ipsarum cuius dicunt se heredes ex parte vna: ꝛ q̄plures alios heredes ꝛ bonorum possessores Nicole Jacobi testatoris ꝛ a quo dictum legatũ factum fuit dicte domine Anne matri sue ex altera mihi cõsulẽdo cõmissa p prefatũ dñm iudicẽ appellatiõis visis actis ꝛ actitatis tã in prima causa seu instãtia q̄ in cã appellationis anteq̄ veniã ad id qd̄ a me querit̄. s. que sint ꝛ esse debeant ptes prefati iudicis appellatiõis examinabo illa que in hac causa faciunt dubiũ q̄ oĩa reduco ad tres principales articulos. Primus est vtrũ instãtia cause principalis fuerit pempta ante pronuntiationẽ iudicis factã sup eã f̄m cõsiliũ sapientis vel nõ. Scd̄s est posito qd̄ nõ fuisset perempta vtrũ executio dicti legati fuerit rite ꝛ recte petita vel nõ. Terti⁹ articulus est posito q̄ sic vtrũ dicta causa debuerit vel debeat ɔpromitti f̄m formã statuti ciuitatis Castelli de causis inter cõsanguineos cõpromittendis vel non: in quo vltimo articulo pendet tota vis questionis.

1 ¶ † Circa primũ cõsistit dubiũ in hoc vtruz in termino. xl. dierũ vtiliũ cõputent̄ dies [a] quib⁹ vacauit officiũ ptãtis ꝛ dies decursi sup petitiõe cõsilij sapiẽtis: q2 si nõ cõputant̄ tp̄s instãtie nõ erat lapsum: al's secus put colligo ex allegationib⁹ factis in hac cã. Et breuiter dico nõ cõputari cũ in tpe vtili nõ cõputentur dies q̄b⁹ nõ fuit copia iudicis. ff. de diuer. ꝛ tẽp. p̄s. l. j. qs or. in bo. pos. ser. l. ij. post p̄n. Nec ob. id qd̄ in ɔriũ allegat̄ p aduocatũ alteri⁹ ptis. s. qd̄ statutũ vult p̄cise vt si tpe aduentus noui ptãtis supererãt vltra. x. dies debeat infra illos diffiniri vt ex eo colligit̄ a ɔrio sensu dũ vult qd̄ si. x. dies tm̄ vel minus dent̄ alij decẽ: ꝛ in casu isto superant. xv. ergo debuit infra illos. xv. expediri. Nã istud argumẽtũ nihil penit⁹ valet: nego eñ qd̄ superessent. xv. tm̄: immo dico qd̄ superãt vltra dictos. xv. tot alij quot vacauit officiũ: q2 incõtinẽti qd̄ incepit vacare desijt tp̄s instãtie currere ꝛ interim dormiuit p̄scriptio vt in si. C. de iu. deli. l. fi. §. donec. in fi. Et idẽ dico de dieb⁹ currẽtibus ad petitionẽ cõsilij. Illi eñ dicunt̄ superesse q̄ supsunt deductis deducẽdis. ar. ff. pro so. l. muti⁹. Qd̄ aũt allegat̄ p dictũ aduocatũ ad tollẽdum absurditatẽ q̄ resultat si dicat̄ tp̄s currere ĩpedito qd̄ possit petere restõnem ĩ integ. p ea q̄ no. in. l. arbitrio. §. dolo cui⁹. ff. de do. minime pcedere põt: ĩmo est ɔ illũ tex. q̄ vult q̄ aduersum lapsum tẽporis prime instãtie nõ cõcedat̄ restõ ne lex circũscribat̄: qd̄ est intelligẽdũ nisi in subsidiũ. l. pperãdũ. §. fi. C. de iud. lꝫ in tpe appellationis psequẽde in quo vertit̄ maius p̄iudiciũ cõcedi possit restõ qñ stetit p alterã ptẽ. sꝫ qñ p iudicẽ tũc nõ currit ipso iure. C. de tẽp. ap. aut. itẽ si appellatiõe. ꝛ ibi no. p doc. ꝛ in corpe vñ sumit̄. In tpe aũt actionis si stet p iudicẽ currit sed dat̄ restõ. l. sed ꝛ si p pretorẽ. in prin. ff. q̄b⁹ ex cau. ma. Sꝫ in tpe prime instãtie tenẽdũ est qd̄ siue stet p iudicẽ siue p ptes siue p tertiũ si est cõtinuũ vt est trienniũ de iure cõi currit sine spe restõnis nisi in subsidiũ. vt. d. §. dolo cuius. ꝛ. d. l. pperandũ. §. finaũt. in medio. ꝛ. §. fi. f̄m Ja. bu. ibidẽ ꝛ alios. Si ergo diceremus hic cucurrisse tp̄s instãtie vacãte officio ptãtis ꝛ sic tp̄s pditũ fuisse ɔtinuũ necessarie haberem⁹ dicere q̄ nõ daret̄ restõ: ꝛ sic remaneremus in inconnenienti qd̄ iuste impedito fieret irreparabile preiudiciũ qd̄ esse nõ dꝫ ꝛ tã modico tpe qd̄ a statuto cõceditur lꝫ in tpe triennij dati a iure cõi hoc tolleret̄. Ideo statutũ voluit qd̄ illi. xl. dies sint vtiles ꝛ per consequens dicta tpa nõ cõputant̄ sicut nec dies feriati in quibus non est maior ratio. Itẽ nõ ob. qd̄ allegat̄ de tpe ɔsilij petendi vt illud debeat cõputari q2 dicit̄ qd̄ peti nõ potuit nec cõcedi lite nõ cõtestata vere vel ficte vt dicit̄ statutũ ꝛ p cõsequẽs nõ habuit suspẽdere cursum tpis instãtie. de re. iur. c. nõ p̄stat. Et posito qd̄ potuerit cõcedi nõ tñ fuit cõcessum sup diffinitiua sñia vel habente vim diffinitiue: sed an executio dicti legati esset fienda vel nõ ꝛ sup compromisso an esset fiendũ vel nõ: sed statutũ vult qd̄ tũc nõ currat tp̄s instantie qñ consiliũ petit̄ sup diffinitiua vt in statuto sub rubrica qd̄ certe cause ꝛc. Ista sunt que in effectu allegantur p valde prolixa verba super primo ꝛ scd̄o dubio formato in allegationibus partis ree: sed facile tolluntur.

2 ¶ † Et ad primũ dico qd̄ de consensu vtriusqꝫ ptis potuit concedi consiliũ sapiẽtis lꝫ concessio vel petitio nõ inniteret̄ autoritate alicuius statuti cũ sufficiat qd̄ innitat̄ ptiũ consensu. l. si conueniunt. cũ ibi no. de re iudi. Nec ob. reformatio sub rubrica qd̄ oĩa statuta ꝛc. q2 annullat ea q̄ fierent ɔ formã statuti. sed si ptes consenserunt non d2 factũ ɔ formã statutorũ: q2 statutum sub rubrica qd̄ nullus iudex forensis ꝛc. inquantũ denegat peti vel concedi ante lit. cõtest. dꝫ intelligi qñ vna tm̄ ps peteret vel consentiret. Al's eñ quid aliud ait pretor vel legislator nisi vt ptes cõcordẽt ꝛc. ff. de oper. no. nũ. l. j. §. ꝛ post operis. fa her. l. fi. Itẽ non ob. q̄ forma d2 de iure puro ꝛ sic remitti non põt consensu ptiũ. ff. de le. j. nemo põt. C. de testa. l. testãdi. q2 illud est verũ in his q̄ sunt de forma iudicij. de q̄bus in. l. prolataz. C. de sen. de offi. dele. de causis. ꝛ qd̄ no. in. c. fi. de re iudi. li. vj. Sꝫ petitio cõsilij non ptinet ad formã iudicij nec ad ordinẽ ei⁹ sed ad modũ decidẽdi seu q̄lr̄ debeat decidi. Preterea statutũ dũ prohibet peti ꝛ concedi añ lit. cõt. vere vel ficte dꝫ intelligi q̄tũ ad causas ordinarias in q̄bus cõtestari dꝫ vt sic sermones exaudiant̄ f̄m subiectam materiam. l. iiij. §. quotiens. ff. de dã. infe. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. loquit̄. Sed in summarijs in quib⁹ nõ cõtestatur lis dico ipsum peti posse post ɔdictionẽ ptis que loco ɔtestationis hr̄. iuxta no. p gl. in. c. j. de elec. li. vj. ꝛ p Cy. in. l. nihil. C. de procu. ꝛ ita fuit hic. Nec etiã ob. q̄ nõ fuit petitum sup diffinitiua sñia ꝛc. nã lꝫ ex hoc concludatur qd̄ nõ habent impedire cursum tẽporis instantie virtute statuti sub rubrica qd̄ certe cause ciuiles expediantur ꝛc. nõ sequitur tñ quin habeat impedire cursum virtute alterius statuti sub rubrica qd̄ nullus iudex ꝛc. vbi d2 indistincte qd̄ pendẽte petitione cõsilij iudex nõ procedat. Si ergo ponimus prout est verum qd̄ tale consiliũ potuerit concedi per iam dicta cũ iudex interim nõ potuerit procedere vt in dicto statuto sequitur necessario qd̄ tp̄s instãtie qd̄ erat vtile nõ currit per primo loco allegata ꝛ dicta. facit. l. ɔ maiores. C. de inof. test. ¶ Cõcludo ergo dicta tpa nõ debuisse cõputari in tpe instantie ꝛ sic ea ex isto capite non fuisse perempta ante pronuntiationem iudicis.

3 ¶ † Uenio nunc ad scd̄m posito qd̄ nõ fuerit perẽpta vtrũ executio dicti legati fuerit recte ꝛ rite petita. Et d2 qd̄ nõ ex triplici capite. Primo q2 statutũ disponit qd̄ executio legati fiat ad petitionẽ eius cui factũ est legatũ: sed in casu isto petit̄ fieri p heredẽ legatarij cui non põt dici factũ legatũ cũ veniat citra dispositionẽ testõris. l. q̄ liberis. §. hec verba. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ de tali. herede statutũ nõ loquit̄: ergo ꝛc. cũ sit stricti iuris. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. ꝛ cũ ipsum series instrumẽti testamẽti nõ cõprehẽdit non põt ipsius instrumẽti petere executionẽ. C. de proba. l. ad probationẽ. ff. de fideius. l. fideiussores magistratuũ. §. pro aurelio. Breuiter istud fundamentũ non est bonũ: q2 facta liquidatiõe qd̄ sit heres: idẽ iuris est ꝛ esse dꝫ in eo qd̄ in defuncto. ff. de pig. act. l. necessarias. §. de vẽdẽdo. de pba. l. pactũ. de re. iur. l. heredem. ꝛ. l. qui in ius. ꝛ in materia stricti iuris nõ habet̄ respectus ad psonã sed ad causam. Et ideo disputando tenuit Ja. bu. vt refert Jo. an. ti. de cessi. ac. sup rubrica ĩ addi. spe. qd̄ si statutũ disponat vt instr̄m mittat̄ executioni ad petitionẽ creditoris debebit mitti etiã ad petitionẽ eius q̄ hꝫ ab eo iura cessa: q2 statutũ respexit causam potius q̄ psonã. pro hoc qd̄ no. bar. i. l. post dotẽ. circa fi. so. ma. ꝛ de priuil. do. l. j. vbi tenet priuilegiũ dotis trãsire ad cessionariũ. Et si hec sunt in cessionario q̄ venit ti. singulari fortius in herede q̄ venit ti. vniuer

a ¶ Dies. Qui autem dicantur dies vtiles. vide Bald. in consi. ccclxxij. i. v. pte.

4 sali ꝛ fortius representat psonā defuncti. †Preterea si statutū
dicēs qđ mittat̄ executiōi ꝯ debitorē locū sibi vēdicat in here
de debitoris: vt. l. postulāte. in pn̄. ꝛ ibi no. Bar. ff. ad treb. q̄re
nō ecōtra loquēs de creditore locū hʒ in herede creditoris. Nō
video rōnem diuersitatis nec reddi pōt. l. iij. ff. de iniust. tes. de
fonte. l. j. vtrobiqꝫ eīn necessaria est liqdatio ꝙ sit heres.
5 ¶ †Scđo dr̄ nō fuisse facta recte ex eo qꝛ ꝛ si posset peti ab he
rede legatarij vt dictū est. Iste tn̄ dn̄e nō sunt heredes dn̄e An
ne ex cui⁹ psona veniūt: eo qꝛ nō potuerūt hereditatē ei⁹ adire
sine cōsensu istoꝝ ꝯ quos petit̄ executio legati: cū sint ꝓximio
res cōsanguinei ḃm formā statuti: ꝛ ipsi reqsiti noluerūt cōsen
tire ꝛ iudex nō examinata cā ꝯdictionis cōcessit licētiā adeūdi
qđ facere nō potuit vt dr̄. Sed aduertēdū qđ cū statutū p̄dictū
emanauerit in fauorē mulierū vt nō possint se obligare sine pre
sentia ꝛ cōsensu ꝓximiorū cōsanguineoꝝ ip̄e sole pn̄t se ex eo iu
uare si ali⁹ diceret eas eē obligatas ꝛ ip̄e hoc negarēt ꝛ allega
rēt statutū p̄dictū ad ꝓpriū cōmodū. sed alius ꝯ eas nō potest
dictū statutū allegare dicēdo nō valere aditionē factaꝫ p eas.
tn̄ qꝛ non allegat de directo qđ nō potuerit obligari: ſʒ potius
allegat qđ nō potuerunt acquirere. Nam aditio cōtinet obliga
tionem ꝛ acquisitionē. iuxta no. in. l. si infanti. de iur. delib. in
fi. glo. mag. Isti ergo non impugnant obligationeꝫ sed acquisi
tionē. Nō eīn dicūt nec appet qđ iste dn̄e ex ista aditione fuerūt
obligate sed dicunt qđ ip̄e non potuerunt acquirere ius legati
cōtra eos qđ p statutū minime prohibet̄. tuꝫ qꝛ alius ꝙ ille in
cui⁹ fauorē factū est statutū nō pōt ip̄m allegare ꝯ illū i cui⁹ fa
uorē est factū. vt no. ff. fa. her. l. his ꝯūter. p/gl. facit. C. de ꝑcu.
nō eo min⁹. possent ergo ip̄e dn̄e allegare dictū statutū qđ alios
sed nō alij cōtra eas ad eas repellendas a commodo cū factum
fuerit in eaꝝ ꝯmodū nō in eaꝝ dānū. ergo ꝛc. l. iij. §. due cause.
ff. ad car. preterea postꝙ iudex audita ꝯdictione ꝛ causa ei⁹ re
putauit eā friuolā satis dr̄ eā examinasse: nec alia examinatio
cadebat: ꝛ sic hʒ locū qđ no. bar. in. l. si cū dotē. §. eo autem tpe.
ff. solu. ma. ꝛ iudex potuerit illis dare licentiā adeundi. facit. l.
j. ꝛ. l. vidue. C. de nup. ¶ Tertio dr̄ qđ petitio dicte executiōis
nō fuit rite facta qꝛ ṗus debuit liqdari qđ erāt heredes dn̄e An
ne qđ factū nō extitit. Sʒ ista est friuola allegatio: nā fateor ꝙ
añꝙ fiat executio dʒ fieri dicta liqdatio ſʒ nō anteꝙ petita fue
6 rit: †qꝛ liquidati o fieri nō potest nisi pte pn̄te vel citata. C. si p
vim vel alio mō. l. fi. ꝛ qđ no. in. l. a diuo pio. §. in vēditore. ff. de
re iud. ꝛ. l. meminerint. C. vn̄ vi. p bar. Igit̄ necesse est qđ prece
dat aliq̄ petitio ꝓpter quā pueniat ad notitiā ptis qđ est illud
qđ est liqdandū al's eīn nesciret ps se defendere aduersus liqda
tionē. Prepostera ergo fuisse liqdatio añ porrectā petitionē.
ergo ꝛc. l. vt debitū. C. de here. act. ¶ Cōcludo ergo reiectis di
ctis friuolis allegationibus dictā executionē fuisse recte ꝛ rite
petitā potissime cū predicte dn̄e liquidauerint se esse heredem
domine Anne vt ex actis apparet.
7 ¶ †Ueniō nūc ad tertiū articulū: vʒ An ꝯpromissuꝫ petitū sit
fiendum. Et hic breuiter dico qđ nō duplici rōne. Prima qꝛ cū
causa executiua sit summaria. ff. de re iud. l. a diuo pio. §. si sup
rebus. in verbo summatim. nō admittunt̄ exceptiōes reqrētes
altiorē indaginē vt ibi. ꝛ. l. ij. C. de edic. di. adri. tol. Et dicunt̄
reqrere altiorē idaginē q̄ nō pn̄t examinari infra tp̄s quo dʒ
fieri executio ꝛ sic infra tres dies. l. si is a quo. ꝛ qđ ibi not. ff. vt
in pos. lega. Sed cōpromissum tendit ꝛ ordinatur ad examina
tionē exceptionū reqrentiū altiorē indaginē. qđ pʒ: qꝛ tēdit ad
finiendā totā litē. ff. de arbi. l. j. Ex quo igit̄ nō admittuntur di
cte exceptiōes ad impediēdā executionē. C. de tal. l. satis apte.
ꝛ qđ no. i. l. iiij. §. ꝯdēnatū. ff. de re iud. nec etiā dʒ admitti peti
tio compromissi p qđ puenit̄ ad illas. ff. de spōsa. l. oro. Scđa
rō est qꝛ cōpromissum dʒ peti añ aperturā testi: quo casu vr̄ pe
ti bonafide ꝛ aīo dirimēdi litē ꝛ pōt eē vtile vtriqꝫ parti cū du
bium sit ꝛ esse possit de euētu litis. l. eo tpe. ff. de pecul. iūcta. l.
de fideicō. C. de transac. Sʒ postꝙ a testatore sunt apte: iam est
certū vel esse presumit̄ q̄ snīa veniat ferenda: p ea q̄ no. Cy. C. de
procu. l. nō eo minus. ꝛ idō vr̄ peti malitiose ꝛ caluminose ex dif
fidentia iuris petentis ꝛ per ꝯñs vr̄ non debere audiri. ar. de fi
mo. c. per tuas. in fi. ꝛ qđ ibi no. in gl. ꝛ qđ no. Bar. i simi. ff. de
iureiur. l. cū qui. in quibus hr̄ qđ renuntiatio ꝛ confessio facta
timore probationū alterius partis non prodest: qꝛ ex diffiden
tia iuris renuntiantis ꝛ cōfitentis. Itē non dr̄ fieri sine p̄iudi
cio alterius ptis quā pmisit fatigari laboribus ꝛ expensis in fa
ciendis probationibus pro obtinenda snīa iudicis ḃm formaꝫ
iuris: ꝛ nūc sibi nō proderunt si cā compromittat̄ de iure et de
facto: qꝛ arbitratores nō habebunt sequi illas ꝓbationes. igit̄
talis petitio post oīa pene nudata non est admittēda. ar. C. de
cōpen. l. fi. q̄ bn̄ facit. ꝛ extra de causa pos. c. pastoralis. circa fi.
facit. C. de aboli. l. fallaciter. in rōne sui. i versi. qđ si ingenuoꝝ.
Et breuiter ita expresse determinat Bar. in. j. cōstitutiōe. C. cir
ca medium. vbi clare ꝛ aperte determinat ꝙ statutum de cau
sis compromittēdis nō porrigit effectum ad testamentū vel in
strumenta que habent parataꝫ executionem: qꝛ tunc lederetur
ius vnius partis tn̄ idest habentis tale instr̄m vel testamētuꝫ:
nō alterius quod esse non dʒ vt ibi plene ꝛ pulchre declaratur.
Nec curat ipse ibi an sit instrumentū guarentigiatum vel non:
sed solum an habeat executionem paratā ex forma statuti. Naꝫ
guarentigia non considerat̄ in hoc nisi rōne executionis: igitur
si hʒ executionē paratā sufficit: nec est curanduꝫ de causa. ar. C.
8 de insti. ꝛ substi. l. si mater. ff. de ver. obli. l. cuꝫ seruus. †Nec pla
cet in hoc ratio alibi per Bar. assignata. s. quia instrumenta ta
lia habent vim sententie: ꝛ post snīam que trāsiuit in rem iu
di. non potest fieri transactio: ergo nec cōpromissum qđ habet
vim trāsactiōis. ff. de trās. ꝛ. C. si cā cognita. qꝛ dico qđ lʒ talia
instr̄a habeant vim snīe quātū ad hūc articulū executiuū: non
tn̄ quo ad alia: qꝛ in snīa decidit̄ in totū qō: ſʒ p talia istrumēta
nō. vn̄ executio facto virtute taliū instroꝝ pōt retractari si for
te ille ꝯ quē facta ē habebat exceptiōes in qbus nō fuit audit⁹:
qꝛ reqrebant altiorē indaginē vel erāt tales que prohibebātur
ex forma statuti oppositioni ad īpediēdū executionē. Nā ea fa
cta poterit ordinarie agi ꝛ peti retractari: vt no. Bart. ff. qđ vi
aut clā. l. j. p. c. debitores. de iureiurā. ꝛ in. l. iul'. circa mediū. de
cōdi. inde. Nō ē qꝛ sup illis exceptiōib⁹ nihil fuit cognituꝫ vel
disceptatū: ergo deberēt esse salue in ordiario iudicio. d. l. a di
uo pio. §. si sup reb⁹. ff. de iudi. Nō sic in executiōe que fit virtu
te snīe. l. pemptorias. cū ibi no. C. sen. rescin. nō pos. l. finañt. §.
fi. de neg. gest. Et idō lʒ post snīam que trāsiuit in rē iudica. nec
valeat trāsactio nec cōpromissum: bn̄ tn̄ valeret si fierent super
instrumētis habētib⁹ executionē cū p eā nō sit finita lis sup con
tētis in ea. nō tn̄ pōt peti vt ps cogat̄ cōpromissuꝫ facere p iam
dicta. Et ex hoc apparet magna drīa inter instr̄a talia ꝛ snīam
que trāsiuit in rē iudi. p qđ apparet rōnē quā ponit Bart. in. l.
post reꝫ. nō esse bonā: ſʒ alia quā ponit in prima cōstōne. C. est
melior. vt dixi. Quedā aūt alia rō q̄ assignat̄ in quodā consilio
ad reprobandū rōnem p̄dictam Bar. vʒ qđ cōpromissum non
est vera trāsactio ꝛ sic nō est bona comparatio de compromisso
ad transactionē lʒ videat̄ colorata p eā q̄ no. bart. ff. de infa. l.
furti. §. qui iussu. nō tn̄ placet qꝛ sufficit qđ tēdat ad finiendum
litē: sic trāsactio. ff. de arbi. l. j. iūcta. l. fratris. C. de trāsac. vnde
cū p snīam sit lis finita: sicut non potest fieri transactio ita nec
cōpromissuꝫ: qꝛ qđ finitū est semel amplius nō pōt finiri. ar. ff.
de iniust. testa. l. nā si sub conditione. §. post defectū. Item nec
placēt alie rōnes tacte in dicto consilio ad probandū qđ hic nō
debeat fieri compromissuꝫ p ea que in allegationibus alterius
ptis in ꝯrium allegant̄ ad eas improbandas quas non repeto
quia nec expedit.
¶ Restat tollere q̄ in ꝯriū allegaui ad probandū hic compro
missum fieri dʒ. Et primo allegat̄ qđ cum ista executio petatur
p heredes lagatarij ꝛ sic est necessaria liqdatio qđ cū super hac
liquidatione possit esse controuersia: eo qꝛ si petentes admittū
tur ad probandum ꝛ liquidandū: dʒ etiā altera pars admitti
ad probādū ꝯrium. C. de tēpo. in integrū resti. l. petende. qꝛ in
iudicijs seruanda est qualitas: vt. l. si cum dies. §. fi. ff. de arbi.
C. de fruc. ꝛ lit. expē. l. fi. Igit̄ super hac lite ꝛ dubio debet pos
se peti compromissum: lʒ forte secus si petit̄ executio ab ipsa le
gataria: qꝛ tūc non eēt necessaria liqdatio. Sʒ ad hoc rn̄det̄ ve
rū esse qđ sicut dicte petētes executionē admittunt̄ ad proban
dum quod sint heredes: ita ꝛ pars aduersa ad probandum ꝙ
non sint: sed super alio non admitterentur. prout declarat bar.
istum passum. ff. de iureiur. l. admonendi. in. iij. lec. Sed dico
qđ iste articulus respectu vtriusqꝫ partis dicitur incidens ꝛ de
pendens ab executione petita que est articulus principalis: ꝛ
ideo sicut in ipsa executione principaliter petita procedenduꝫ
est summarie ḃm formam statuti: ita ꝛ in quolibet articulo in
cidenti. per ea que no. Barto. in. l. solent. ff. de ali. ꝛ ciba. leg. et
9 Bal. in. l. j. C. de iureiur. †Et ex hoc dico ꝙ sup ipsa executio
ne principaliter petita vel ꝓpter ipsam non dʒ admitti petitio
compromissi. per ea que. s. dixi. ita nec super aliquo eius inci
denti articulo: per no. in. d. l. solent. sicut econuerso si admitte
retur super principali admittetur super quolibet articulo inci
denti: vt not. Bart. in. l. si quis in conscribendo. C. de pac. ꝛ de
iureiurā. cum proponas. Debet enim articulus incidens ꝛ ac
cessorius regulari a principali nō econuerso. ff. de iu. codi. l. qđ
per maius. cuꝫ ergo principalis articulus istius cause non pos
sit peti vt compromittat̄ ꝓpter se ergo nec ꝓpter incidenteꝫ vel
accessorium nec etiā ipse accessorius de per se.
10 ¶ †Secundo allegat̄ qđ cum statutū de compromissis nō exce
ptuet nisi instrumentū guarentigie ꝛ fideiussionis in alijs vr̄ fir
mare regulā. l. generali. §. vxor. de vsufru. le. ꝛ. l. j. de regu. iur.
Sed rn̄deo ꝙ instr̄m guarentigie exceptuatur non ꝓpter gua
rentigiam

rentigiā sed ꝓpter effectū ei⁹.s.qꝛ ex hoc hꝫ executionē paratā.
Igitur idē esse dꝫ in instrumēto testamēti ⁊ legati qd hꝫ eundē
effectū lꝫ non per eundē modū: qꝛ cum habemus effectū non cu
ramus de modo.l.cū seruus.de ver.obli. Et videmus in condi
tionibus que debent in forma adimpleri.l.meuius.⁊.l.qui he- I
redi.de condi.⁊ demon.⁊ tñ in eis qñ habetur respectus ad effe
ctū expresso vno casu veniūt oēs ex quib⁹ sequit̄ idē effectus.l.si
mater.C.de insti.⁊ sub.sub cō.fa.⁊ plene per Bar.post Pe.i.l.
gallus.§.⁊ si tñ.de libe.⁊ posthu.ita hic exceptuādo instrumen
ta guarētigie ꝓpter effectū executionis censent̄ exceptuata oīa
alia habētia eundē effectū potissime qꝛ per hāc exceptionē redi
tur ad ius cōe ſm qd nullus pōt cogi ad cōpromissum. vt not.
Bar.in.l.furti.§.qui iussu.de infa.⁊ est casus in.l.si dictū.§.si
cōpromisero.ff.de euic.ergo ⁊c.l.si vnus.§.pri.ꝟ.qd ⁊ in specie
dotis.ff.de pac. Nec ob.dū dr̄ qd instr̄a guarētigie hn̄t vim snīe
et iō exceptuantur in statuto qꝛ dico ꝙ nō habent vim snīe nisi
quantū ad executionē vt.s̄.dixi.vñ cū instr̄m legati habeat eā-
dem vim ⁊ executionem dicitur habere similem vim sententie.
¶ Tertio principal'r allegat̄ cōtra predicta qꝛ dicte dñe petē-
tes executionē hn̄t de necessitate alterū duorū dicere.s.qd vel
lis habeat̄ pro cōtestata si volūt ꝙ consiliū petitū ⁊ redditū ha
beat effectū cum statutū prohibeat dari ante litē contest. et tūc
necesse habebūt fateri ꝙ cōpromissum sit fiendū: qꝛ si contesta-
ta est lis vel habita pro contestata cū sit lis cadit cōpromissum
qd pertinet ad lites finiendas. Aut si negant litem contest.ne-
cesse habebunt fateri consiliū non potuisse reddi nec concedi et
sic tp̄s instātie cucurrisse qꝛ tēpus datū ꝯsultori non esset dedu
cendū de tp̄e instantie. ¶ Sed ad hanc calūniosam argumēta
tionē rn̄detur ꝙ lis non erat contestata sed facta erat contradi
ctio que pro cōtestatione habetur in hac causa summaria. per
ea que no.gl.in.c.j.de elec.li.vj. Nō tñ ex hoc dicebatur lis pen
dere postq̄ ista erat causa executiua in qua non disputat̄ de me
ritis cause in quibus solis dr̄ consistere lis. Sic ergo potuit con
cedi consilium qꝛ statutū disponens ꝙ post contestationē conce
datur consiliū ⁊ non ante dꝫ intelligi in quātum loquitur de ve-
ra contestatione vel ficta in causis ordinariis in quibus est ne-
cessaria cōtestatio. Sꝫ in summariis in quibus nō minus est ne
cessariū interdū consiliū sapientis sufficit esse factū actū qui ha
beat vim contestationis vt sermones ſm materiam subiectam
exaudiantur vt.s̄.dixi. Preterea ex quo de consensu partium
fuit cōcessum non est vis ante litem contest. vel post vt.s̄.dixi.
11 ¶ †Quarto allegat̄ ꝯ̄ p̄dicta ꝓnūtiatio iudicis ꝙ sit locus cō
promisso que dr̄ transiuisse in rem iudi.⁊ non fuisse reuocatam
vñ non vr̄ sublata per ꝯ̄riam pronunciationē.per ea q̄ no.Bar.
in.l.qd iussit.ff.de iudi.ante finē. Sꝫ ꝯ̄rium tꝫ ipse idem in.l.cū
procu.ff.de oper.no.nū.ante finē prin.ꝙ dando scdam interlo-
cutoriā contrariā prime censet̄ reuocare primā per.l.si opus.
eo.ti.vbi casus. Preterea Bar.in.l.qd iussit.loquitur qñ scda
fuit data sine cause cognitione: al's dicit esse secus. Sed hic in
scda fuit adhibita plena cause cognitio qꝛ cum consilio sapien
tis.C.de repu.l.non dubium. Preterea in ista secunda fuit fa-
cta expressa mentio prime ⁊ sic videtur eam reuocasse per ea que
no.Dy.in.l.sicut.de adimen.leg.⁊.l.nam ad ea.de condi.⁊ de
mon. Et expresse quia simul stare non possunt dicte pronuntia
tiones tanq̄ cōtrarie.arg.ff.pro suo.si ancillam.pro empto.l.
ij.§.fi.⁊ quod not.Dy.in.c.propēsiore.de regu.iur. Igitur per
secundam censetur prima reuocata.ar.de procu.l.pōponius.
§.si is.⁊.l.si quis cum procu.§.fi.
12 ¶ †Quinto ⁊ vltimo allegatur ꝙ in pronuntiatione iudicis
de exequendo nō exprimitur certa quantitas vel psona contra
quā debeat fieri. Sed respondetur ꝙ refertur ad quātitatem ⁊
personas contentas in testamēto ⁊ sic non vitiatur ex hoc pro-
nuntiatio.ff.de re iudi.l.ait pretor.§.i.C.de sentē.que sine cer.
quāti.l.q̄q̄.cum si. Ex quibus oībus pꝫ sufficiēter responsum
ad omnia que in quibusdā allegationibus tanguntur effectua
liter in contrariū. Et concluditur dicto cōpromisso non esse lo-
cum sed dictū legatū et instr̄m testamenti mittendū executioni
cōtra heredes ſm formā statuti: prestita tñ idonea cautione de
restituendo si apparebit fuisse dñe Anne de dicto legato satisfa
ctum per.c.si instituta.de restitu.in integ. Quia dicta executio
non tollit exceptionē solutionis nec in ea facit preiudiciū quo-
minus in ordinario iudicio possit proponi ⁊ peti executionē re-
tractari.arg.l.si quis a liberis.§.si vel parens.de lib.agno. et
d.§.si super rebus.⁊ quod not.Bart.in.l.i.quod vi aut clam.
Et ita dꝫ iudex pronuntiare. Et ita dico ⁊ consulo Ego Pau.
de castro ⁊c.

Laus deo.

¶ Consilium.xcij.

I ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ stante statuto ꝙ agnatus pre-
feratur matri in luitione vel emptione domus: qd appella.do-
mus venit apotheca.⁊ hic vide qualiter multis modis capiat
hoc nomen domus. Et quando vna sola ratio assignari potest
in statuto illa habetur pro expressa.

In christi nomine amen.

1 ¶ †Notādum est ꝙ si domus sub qua est apotheca
de qua agitur foret de hereditate Nicolutie: nulli du
bium esset ꝙ pertineret ad Petrū ⁊ ad Ebelem sicut ⁊ ipsa do-
mus superior si ad ipsam apothecā esset accessus per superiorē
partē domus.l.ꝙ conclaue.ff.de dam.infec.vel habita fuisset a
dña Nicolutia tanq̄ pars domus propter aliquod de his q̄ ha
bentur.ff.de leg.iij.l.prediis.§.pe.⁊ fi. Si ꝟo nō fuit habita vt
pars domus a dicta dña: vt qꝛ nec habebat aditum ex interiori
parte domus: nec aliquod de his que habētur in.d.l.prediis.§.
pe.⁊ fi.interuenit et potissime in casu nostro qꝛ superior dom⁹
non erat Nicolutie ⁊ sic non potuit eam habere vt partem eius
tunc nec videtur dicenda domus nec pars domus lꝫ em̄ cōsistat
ex solo ⁊ superficie: attamen non habet ea que ſm significatum
iuris ⁊ ſm cōem vsum loquendi conueniunt domui cum dom⁹
dicatur illud edificiuꝫ qd est ordinatū ad habitandū. Alia ꝟo
edificia assumunt sibi aliud nomen speciale: qꝛ vel vocant̄ ville
si sunt i rure vel taberna vel meritoria seu apothece si sunt in ci-
uitate ⁊ nō ordinata ad habitandū.ff.de iniuri.l.lex cornelia.
§.domū.de verb.si.l.fundi appellatione.de fundo instru.taber
nam.de pigno.cum taberna. Verba autē statuti vel snīe loquē-
tis de domibus videntur intelligenda in potiori significatu.ff.
si ager vecti.l.i.§.qui imperpetuū.de leg.ij.si ita quis.in fi.C.de
his qui veniā eta.impe.l.fi.⁊ no.Cyn.in.l.respublica.C.qui.ex
cau.maio.⁊ ad.l.iul.maie.l.quisquis. Et sic de domibus idest
edificiis aptis ⁊ ordinatis ad habitandū que dicūtur cuiqꝫ tu-
tissimū refugiū.ff.de in ius voc.l.pleriqꝫ.cum.l.seq.non sic alia
edificia: vt pꝫ.e.ti.l.sed etiam a vinea. Potior enim ⁊ dignior
vsus est habitatio que est pars vite hoīs.ff.de ali.et ciba.leg.l.
legatis.de transac.cū hi.§.qui transigit. q̄ sit negotiatio q est
vsus apothece. Et sic statutū ⁊ snīa vident̄ intelligēda de pri-
mis. Itē dn̄t intelligi de his q̄ sunt domus simpl'r non de his q̄
speciale nomen sibi assumūt.arg.ff.de leg.iij.l.hoc legatū. Et
videmus in simi.qꝛ lꝫ oīs ꝯ̄cius dicatur conuētio.ff.de pac.l.j.
⁊.l.cōuentionū.cū tñ de cōuentione simpl'r loquimur significa
mus eā que in simplici noīe cōuentionis ꝯsistit: nō aūt ea q̄ spe-
ciale nomen assumit.ff.si cer.pe.l.lecta.in verbo conuenit.⁊ ibi
no. Sic ⁊ ꝯ̄ctus emptionis ⁊ vēdi.locationis ⁊ ꝯductionis di-
cuntur largo modo permutatio: vt no.Cy.de rerū pmu.sup ru
brica.⁊ tñ cū de permutatione loquimur de illa loqui videmur
q̄ est specialiter pmutatio ⁊ aliud nomen speciale sibi non assu-
mit.s.cū permutat̄ spēs cū spē.ff.e.ti.l.j. Et oīs actus per quē a
lite recedit̄ dr̄ trāsactio.ff.de iureiu.l.ij.⁊ tñ cū de ea loquimur:
illā tm̄ significamus q̄ fit aliquo dato vel retēto. et aliud nomē
sibi non assumit puta iuramenti vel sententie. quod patet: quia
sunt de quolibet titulo speciali ⁊ separati de transac.⁊ de iure-
iuran.⁊ de re iudi.seu de sententiis. Si ergo dicta apotheca nō
potest dici domus specialiter ⁊ absolute per iam dicta: nec etiā
pars domus dici potest cuꝫ in hereditate Nicolutie nō sit illud
totum cuius dici possit pars idest superior domus: ⁊ sic queli-
bet pars reputatur ⁊ iudicatur per se ex quo pertinet ad diuer-
sas personas illa domus ⁊ ista apotheca: quia mutatur perso-
na domini ⁊ ipsius conuenit conditionem mutari.C.de pe.iu-
di.descripti.l.j. ¶ His tamen non obstātibus contrarium pu-
to probabiliter dici posse scꝫ ꝙ appellatione domus veniat isto
a casu apotheca[a]. Cuius rei gratia notandum ꝙ appellatio do-
b mus multiplex est[b]. nam aliquando sumitur pro simplici ha-
bitatione licet ius in proprietate quis non habeat: vt.l.lex cor
ne.§.domum.de iniuri.de adul.qui domum.⁊ ita sumitur in.l.
pleriqꝫ.de in ius vocā.quia ratio illorum tex.verificatur in so-
la habitatione. Interdum sumitur pro domicilio vt cum quis
redit domum idest ad locum domicilij.ff.de verb.signi.l.censo
ria.et sic sumitur.ff.de iudi.l.ij.§.legatis. Interdum sumitur
pro familia seruorū vel pluriū simul habitantiū.ff.ad sil.l.j.§.
si vir.⁊.§.domini.⁊ sic sumitur.C.vbi de cri.agi opor.aut.qua
in prouincia.ibi.ex cuius domo. Interdū pro familia agnato-
rum vel consortiū vt cum dicitur quis esse de domo bardorū vt
no.in.l.j.in prin.ff.ad sil.⁊.l.tutelas.de capi.di. Potest etiaꝫ
assumi pro familia patrimonij: vt cum dico quis molestat do-
mum meam idest patrimoniū meū vel me occasione patrimo-
nij.C.de conduc.⁊ procu.predi.fisca.l.i.⁊ ibi not.facit.l.lectat̄
et qd ibi no.in prin.in verbo de domo.si cer.pe. Interdū sumi
pro edificio.l.solum.⁊ qd ibi not.ff.de rei ven.de vsuc.eum qui
edes.cū simi. ¶ Cū itaqꝫ multiplicē significationē habeat hoc
vocabulū dicendum est ꝙ ille dandus est ei qui conuenit subie
cte materie ⁊ rei qua agitur.ff.loc.si vno.in prin.de iureiur.sed
et si possessori.§.sed si rerum.de dā.infec.l.dāni infecti stipula-

a ¶ Apotheca.
Vide do. Alex.
de imo.in consi.
ccxx.in.ij.parte.
et in consi.xxvj.
in.j.col.in.iiij.
parte.

b ¶ Est. Vide
do.pe.phi.cor.
in consi.lv.in lit
tera.G.i.j.pte.
⁊ i cōsi.cxcviij.i
littera.B.i.iij.
pte.⁊ i cōsi.xlj.i
littera.A.⁊.D.
in.iij.parte.

tio. z in quo volūtas z intentio proferentis soluet. ff. de legi. l. be nignus. Sz ẜm oīm doctorū sniam ratio z mens statuti preferētis agnatos matri est vt memoria agnationis cōseruet z ei⁹ dignitas salua sit: vt not. Cy. C. de adul. l. puto. z Joan. and. in addi. Spec. de suc. ab intest. super rubri. per. l. j. §. j. de ven. inspi. licet Bar. in. l. liberorū. ff. de verb. sig. reprobet hoc dicens non debere attendi nisi qñ exprimitur in statuto. Sed Bal. notabiliter in. l. maximū vitiū. C. de libe. prete. dicit idē si non exprimatur. Ex quo enim alia ratio nō pōt assignari habet pro expressa. z pro eo est tex. cū gl. C. de fideicō. l. ꝙuis. in vlti. Nec aūt ratio. s. cōseruationis memorie in agnatione locū sibi vendicat in oībus edificijs vrbanis nō vilibus siue sint ordinata ad habitādū siue ad negotiandū cū sint in cōspectu oīm. ar. l. si in ruptione. §. fi. ff. finiū regū. ꝑpter qd in frequēti locutione populi sunt ꝙ non est in existentibus in villa nec etiā in vilib⁹ vt in stabulis licet sint in ciuitate. Assumo aūt vrbana pro existentibus in ciuitate vel oppido per rōnē predictā: qz illa sunt propter se nō propter aliud prediū rusticū nō aūt pro existentibus in iure occasione predij rustici lz quo ad seruitutes in illa possint dici vrbana. ff. cōmu. predio. l. j. de verbo. signi. l. vrbana. si tamen in illa esset domus principaliter propter se et propter amenitatē magis ꝙ ꝑpter fundū rusticū: adhuc idem dici posset per. d. l. vrbana. Sz qñ propter fundū tūc idē iuris esset in eo qd in fundo cui accederet. ff. de au. z arg. leg. l. z si nō sint. §. peruieniamus. Cōcludo ergo ꝙ cū in apotheca locū sibi vēdicet ratio statuti dz etiā vēdicare sibi locū statuti dispositio. l. j. ff. de fonte. ad. l. aquil. l. illud. de iiust. test. l. ij. Maxime qz nō est falsum ꝙ iuuatur primordio veritatis. ff. de leg. ij. cū filius. §. heres meus. Sed primordiū apothece est edificiū ꝙ domus largo modo appellatur: lz destinatio ad aliū vsum ꝙ habitationis faciat transire in aliud nomen. Item ex eo quia statutum predictū ẜm oēs dz fauorabile attēto potius fauore agnationis qui principaliter mouit statuētes ꝙ exclusione matris que fuit in cōsequētiā. iuxta not. in. l. qui exceptus. ff. de cōdi. indebi. z sic dz fauorabiliter z large interꝑtari. de reg. iu. odia. cū simi. Ad rationes factas in contrariū patet responsio p predita. Laus deo.

Consilium. xciij.

1 Ex hoc consilio elicit ꝙ ex testō facto ad piā cām debent legata facta extraneis personis lz nō sint nisi quinqz testes: et adsit subscriptio testatoris lz per aliam personā scriptū.

2 Et testamenta facta inter liberos z ad pias causas sunt libera a iure positiuo sicut testamentum militū.

3 Et notarius potest rogari de voluntate in scriptis cōdita licet ignoret contenta in ea.

4 Et testamentū potest valere tanꝙ nuncupatiuū nūcupatione implicita: z si nō valet vt testamentū in scriptis valet vt nūcupatiuum implicite licet non expresse.
Lex iubemus. C. de testa. in quo corrigatur. z. 7.

5 Nec nocet cōfessio testatoris dicētis in codicillis se testatuz in scriptis confirmando ipm testm lz esset nūcupatiuū implicite.

6 Et ꝯfirmatio testamēti facta in codicillis corā qnqz testib⁹ facit oīa valere tanꝙ recēs testm si ex forma statuti sufficiūt qnqz testes: vel sit factum ad pias causas intellige si testamentuz qd confirmatur sit factū coram quinqz testibus vt hic dicitur.

7 Et testamentū filijfamilias confirmatur ipso effecto sui iuris si illud cōfirmat non facta expressione contentorū in eo.
Et hereditas potest dari z adimi codicillis vbi solēnitas iuris positiui est remissa.

a Extraneos. Vide Alexā. de imol. in cōsi. xlj. in. iij. col. i. j. pte.

In christi nomine amē.

Viso dicto testamēto z quesito videtur prima facie dicendū ꝙ operarij sancti Francisci bene dicant z bene moneātur. Nā dictū testamentū de iure cōi non videtur valere: nec vt testamentū in scriptis: qz deficiunt sigilla testiū. C. de testamē. l. hac ꝯsultissima. in prin. ibi. finem aūt testamēti zc. nec vt nūcupatiuū: qz cōtenta in eo nō fuerunt nūcupata corā testibus. e. l. §. per nuncupationem. ff. eo. titu. l. heredes palā. Sed valet de iure speciali quo ad institutionē opere in qua propter piā cām nō reqrit solēnitas positiua. de testa. cū esses. z. c. relatū. q̄ specialitas nō extendit ad extraneos[a] quibus in dicto testamēto fuit relictū. ea. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. qz in eis cessat rō specialitatis. ff. de legi. l. ius singulare. de reg. iur. c. que a iure. lib. vj. Nō dico ꝙ dicta relicta extraneis deficiāt ex eo ꝙ deficiat institutio que est caput. ff. de his que in testa. l. proxime. seu ex illa regula ꝙ deficiente principali deficiant accessoria. C. de codi. l. j. qz vt dixi dicta institutio nō deficit iure spāli licet deficiat de iure cōmuni. Sed qz specialitas illa nō videt trahenda ad cōsequentias vel ad alia relicta in quibus cessat ratio spālitatis per iura su

b Valeāt. Vide tñ Bald. in consi. ccc. in. iiij. pte. vbi ponit ꝙ testamētū i quo sunt filij instituti z frater testatoris qd non valet q̄ ad fratrē si testes nō fuerint rogati.

perius allegata. z ẜm hoc cōpositio facta cū dicto Marco tanꝙ cū vero herede ab intestato cū ad eū nō pertineat hereditas nō valet tanꝙ facta per errorē: z si aliquid soluisset dict⁹ Marcus posset repetere. iuxta ea q̄ plene not. ff. de peti. here. l. si qd possessor. Fortius si non soluit potest se exceptione tueri. ff. de de superfi. l. j. Unde videt ꝙ dicta dña Lena z. P. debeāt care re eo modo dicti legati. His tñ nō ob. dico cōtrariū tribus 1
rationibus. Et primo qz posito ꝙ esset verū qd. s̄. dixi ꝙ dicta institutio opere non esset valida de iure cōi sed de iure speciali dūtaxat. attñ ex quo interuenit scriptura cū subscriptiōe testatoris vt proponitur z etiā testiū valent legata in dicto testamēto relicta extraneis: vt est casus in fi. in auf. ꝙ sine subscriptiōe posita sup. d. §. ex imperfecto. l. hac consultissima. C. de test. iuncta auf. si modo. C. ad. l. fal. † equiparando testamentū factuz ad pias cās testamēto facto inter liberos. Utrūqz eī liberū est a solēnitatibus iuris positiui z relinquitur in sola obseruatiōe iurisgētiū sicut testamentū militis. ff. de testa. mili. l. j. in princ. z plene per Bar. l. j. C. de sacrosan. eccle. Sed in testamento facto inter liberos hoc est ꝙ quādo sine scriptura fit nō solēniter non valent legata in eo facta extraneis personis. vt in. d. §. ex imperfecto. Si vero est inde ꝯfecta scriptura vel manu tertie persone cū subscriptione tñ vel manu testatoris. vt in. d. auf. si modo. vel manu propria testatoris pōt in eo legari extraneis. vt in. d. auf. ꝙ sine subscriptiōe. q̄ continuat cū. d. auf. si modo. ẜm gl. ibidē. Unde qd dicitur in. d. auf. qd sine. eo casu quo scriptum est totū manu testatoris si vt in eo possint fieri lagata extraneis: locū habet etiā eo casu quo scriptum fuit per tertiā personam z subscriptum per testatorem. vt. d. auf. si modo postꝙ cum illa continuatur dicta auf. qd sine. z ex eodē corpe sumit: hoc est qd additur per illas auf. ad iura codicis ẜm Cy. Bart. Bal. z alios ibidem. qui Bald. dicit ẜm Jaco. de bel. ꝙ etiam si nulli testes adsint si constat ꝙ subscriptio vel scriptura sit manu testatoris vel comparatione litterarū vel alio modo locum habet qd ibi dicitur. Fortius quādo adsunt subscriptiōes tot testium vt in casu nostro in quo procedendum est tanꝙ de similibus ad similia. ff. de legi. l. non possunt. Quinimmo probabiliter dici pōt ꝙ etiam iure codicis z quando non erat confecta scriptura adhuc idem erat dūmodo in tali testamēto adessent quinqz testes qui requiruntur in legatis fiendis extraneis. C. de codi. l. fi. §. fi. Nihil eī est qd habeat obstare quominus si in testamento facto corā quinqz testibus inter liberos facta sint
b legata extraneis talia legata valeant[b]: nō eī possunt dici nulla ex defectu capitis. s. institutionis cum illa nō deficiat vñ valet licet iure speciali valet vt testamentum non vt voluntas in testati: saltem per illum. §. ex imperfecto. ẜm Cy. ibidē. lz glo. in. l. in filij. C. ad. l. fal. videatur velle ꝙ etiam ante dictum. §. ex imperfecto. esset idem. Nec etiam possunt dici nulla ratione defectus solēnitatis: qz tanta solennitas fuit adhibita quanta sufficit pro lega. arg. eorum que no. Bar. in. l. heredes palam. §. si quid post. ff. de testamen. Preterea probatur. nam si separatim facta esset institutio liberorum coram quinqz testibus z alia die corā eisdē essent facta legata extraneis sine dubio valerent etiam iure codicis vt habeāt dependētiam a dicta institutione. Ergo z si simul fiat quid ꝓhibet dicere ꝙ valeant ambo scz institutio iure speciali et legata iure cōmuni non video. Nec obst. §. ex imperfecto. quia loquitur de extraneo instituto simul cum filijs. Fateor eī qd talis institutio nō valet si testm non est perfectū iure cōi: etiā si adsint quinqz testes qz non sufficiunt quo ad institutionē extranei. Nos loquimur de legatis in quib⁹ sufficiūt. Uel si volum⁹ illū. §. intelligere etiā in legatis: prout doc. vident sentire: intelligā verū eo casu quo non tot testes fuerunt adhibiti sed pauciores puta duos ad minus qui lz sufficiant quo ad institutionez filiorū: non tñ sufficiunt quo ad legata. Sed postea per auf. illā qd sine. additur hoc casu ꝙ si confecta est scriptura manu patris valeant talia legata: etiam si nulli testes adsint dūmodo de dicta scriptura cōstet. z iste est verus intellectus illorū iuriū. Ex quibus infero ꝙ licet esset verū quod dicūt operarij. s. institutionē dicte opere valere iure spāli fauore pie cause z nō de iure cōi illud tñ qñ inferūt. s. dicta regata non valere qz in eis non viget dictus fauor non est verū immo falsum ex duplici capite. Primo qz afferūt quinqz vel septem testes qui sufficiunt ad legata z sic nil prohibet ea valere de iure cōi lz institutio valeat de iure speciali. Scdo qz z si nulli testes adessent ex quo tamē interuenit subscriptio testatoris de qua ꝯstat valent legata ꝑdicta iure spāli sicut institutio per dictā auf. qd sine. faciendo dictā equiparationē que bona est vt dixi. Tūc aūt procederet allegatio dictorū operariorū si nō interuenisset subscriptio testatoris nec etiā quinqz testes sed duo tm ad minus. Predicta quidē dico qz mihi oretenus dz dictos testes fuisse cū iuramento examinatos: ergo zc. C. de testa. l. ij.

3 Et† posito ꝙ examinati nõ fuissent ⁊ ꝙ̃ essent mortui adhuc ta
men est posiꝙ̃ ser Gaspar. notarius fuit rogatus de dicta volũ
tate in scriptis condita qđ fieri potuit lȝ ignoraret contẽta in
a scriptura[a]. glo. est ordi. ⁊ ibi Bar. ff. quẽadmo. testa. ape. l. ij. in
prin. ⁊ probatur. C. de testa. l. iubemus. circa fi.
4 ¶ † Scđo principaliter moueor cõtra dictos oparios q2 põt
dici nõ esse verũ ꝙ dicta institutio nõ valeat nisi iure speciali:
immo valet iure cõi non tanꝙ̃ testamentũ in scriptis sed tanꝙ̃
nuncupatiuũ nũcupatione implicita lȝ nõ explicita q̃ videtur
sufficere p. l. asse toto. ff. de heredi. insti. ⁊ de condi. insti. l. insti
tutio talis. ⁊ per id qđ not. Bar. in. l. si ita scripsero. ff. de cõdi.
⁊ demon. ⁊ sic nõ ob. §. per nũcupationẽ. ⁊. l. heredes palam. s̃.
in cõtrariũ allegate. nec etiã. l. iubemus. C. de testa. vbi dicit ꝙ
nomẽ heredis semper debet specifice nũcupari aut propria ma
b nu testatoris scribi[b]: q2 lex illa corrigitur in hoc ꝑ auт. ⁊ eo nõ
facto. positã super. e. l. Item dictus. §. per nũcupationẽ. et. d.
l. heredes palã. in prin. debent suppleri ⁊ intelligi modo predi
cto ſm Bar. in. d. l. si ita. Sed hic fuerũt adhibiti testes in suf
ficienti numero ⁊ fuerũt examinati vt dicitur qui deposuerũt
se audiuisse a testatore ꝙ ibi continebaṫ suũ testamentum. Et
posito ꝙ nõ essent examinati sufficit rogitus notarij. per ea q̃
not. in. d. l. ij. ff. quẽadmo. testa. aperi. ¶ Nec ob. l. hac cõsultis
sima. in ver. finẽ aũt ⁊c. C. de testa. vbi tex. dicit ꝙ pro nõ facto
habetur testamẽtũ in scriptis qñ nõ est subscripta subscriptio
⁊ sigillatio testiũ. ⁊ sic videṫ ꝙ nec etiã vt nũcupatiuũ valeat ⁊
tamen testes adiuerũt a testatore ꝙ ibi cõtinebatur eius testa
mentum que. l. fortiter videṫ facere ꝯ Bar. in. d. l. si ita scripse
ro. q2 dico ꝙ illa. l. loquitur quãdo constat ꝙ volebat testari in
scriptis: vel q2 sic dixit exꝑsse: vel q2 inceperit facere aliquos te
stes subscribere ⁊ sigillare. Sed nõ oẽs hoc fecerũt quo casu cũ
se ad vnã solũ viam restrinxerit illa sola sibi pateat. l. si mulier.
in fi. ff. qđ metus cã. ¶ Sed in casu nostro hoc non constat: q2
nec dixit expresse ꝙ vellet in scriptis tm̃ testari: nec tacite colli
gi põt cum nullũ testamentũ fecerit sigillare: vñ dico ꝙ censeṫ
voluisse valere meliori modo quo valere potest. ff. de test. mili.
l. miles qui destinauerat. Et expresse per Cy. in. d. l. hac cõsul
tissima. §. per nũcupationẽ. vbi tenet ꝙ via testandi in scriptis
nuncupatiue possint se adinuicem compati: ⁊ si nõ valet vt in
scriptis potest valere vt nũcupatiuum si oĩa sunt expresse nũ
cupata. Et ego dico idem si sunt nuncupata implicite. Et istã
viam censetur testator iste elegisse. s. testandi nucupatiue: nun
cupatione implicita nõ explicita: que forma lȝ expresse nõ col
ligatur ex dicta l. hac cõsultissima. colligiṫ tñ ex illa. l. institu
5 tio talis. ⁊ ex. l. asse toto. s̃. alleg. ¶ † Nec ob. ꝙ in codicillis di
xit se testatum in scriptis: q2 cũ talis confessio emanauerit ex
interuallo non potuit irritare testamentũ qđ a principio robur
assumpsit ex illa forma de qua. s̃. dixi. ff. de test. l. heredes. §. si
quid post. de test. mil. militis codicillos. §. veteranꝰ. de adimẽ.
leg. l. ex parte. Et sic cõcludiṫ ꝙ dicta institutione existẽte vali
da de iure cõi debenṫ legata ⁊ nõ ꝓcedit allegatio operarior.
6 ¶ † Tertio ⁊ vltimo posito ꝙ nec institutio nec legata valuis
sent a principio: nec iure cõmuni: nec iure speciali: attñ ex quo
postea in codicillis coram qnq3 testibus fuerant oĩa confir
mata exceptis quibusdã dico ꝙ inceperũt valere tanꝙ̃ nouum
testamentũ vel noua legata iudicio recentis volũtatis: ⁊ vt ex
nunc: idest ex tempore codicillorũ. De legatis cõstat per. l. i. C.
de codi. ⁊ per not. per Bar. in. d. l. si ita scripsero. de cõdi. ⁊ de
mon. De institutiõe etiã ptȝ tã ex forma statuti ciuitatis mas
se ſm qđ vt dicitur sufficiũt. v. testes in testamento. Tũ q2 si sta
tutum non esset de iure cõmuni cũ sit ad pias causas sufficiunt
duo. vt in. c. cũ esset. de testa. ⁊. c. relatũ. igitur ⁊c. ff. de iniust. te
sta. l. posthumus. §. si paganus. ad trebel. l. si quis priore. Nã si
cut talis cõfirmatio si nõ esset facta corã numero testiũ sufficiẽ
ti ad testamentũ: sed ad codicillos faceret institutionẽ valere
iure fideicõmissi. vt dictis. ll. ita si facta est corã nũero sufficiẽ
ti ad testamentũ facit eã valere iure directo. qđ etiã ptȝ ex not.
7 per Bar. in. l. i. §. i. ff. de leg. iij. vbi dicit † ꝙ si testator qui tẽpo
re testamenti erat in prima potestate: ⁊ sic non valuit testamẽ
tum si postea factũ fuit corã septẽ testibus confirmauit dictuȝ
testamentũ ꝙ illud erit nouũ testamentum. Et licet loquaṫ eo
casu quo oĩa specificauit corã testibus: idẽ tñ si non specifica
uit sed ad scripturã primi testamenti se retulit per not. per eun
dem in. d. l. si ita scripsero. ⁊ per. l. ait pretor. §. i. ff. de re iudi. et
per alia iura. s̃. alleg. ¶ Nec ob. l. iubemꝰ. C. de test. per quã vi
detur ꝙ nomẽ heredis debeat exprimi: q2 illa. l. corrigiṫ in hoc
per auṫ. ibi positam. ¶ Itẽ nõ ob. ꝙ iste se restrinxit ad specieȝ
codicillorũ in quibus non potest dari hereditas directo q2 hoc
fallit in illis casibus in quibus remittitur solẽnitas testãdi vt
inter liberos. vt not. Bar. in. l. militis codicillos. in prin. ff. de
testa. mili. ⁊. d. l. hac cõsultissima. §. si quis autẽ. C. de test. licet
Bal. contra de quo nõ curo: sed hic est hmõi propter piã cãm.
ergo ⁊c. ¶ Concludo dicta legata deberi. Et ita dico ⁊ consu
lo ego Pau. de cast. ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. xciiij.

1 ☞ Ex hoc consilio eliciṫ ꝙ stante ordinatione ciuitatis ꝙ de
qualibet appellatione soluatur certũ qd si in vno instrumẽto
fiant plures appellatiões a diuersis ꝑsonis quar interfit in to
ta summa qlibet tenetur ad soluendũ illud certum quid.
2 Et magis creditur tribus vel quattuor testibus affirmantibus
ꝙ̃ mille negantibus.
3 Et absens ⁊ presens quis dicatur.
Et prescriptio statutaria cõformis cum iure cõmuni non desi
nit esse statutaria.

In christi nomine amen.
1 ¶ † Posito ꝙ ista esset vnica appellatio ex eo q2 fa
cta in vno instrumento: qđ tñ nõ est verũ propter du
plicem actũ appellandi duarũ ꝑsonarũ qui non habenṫ ꝓ vno
propter solã vnitatẽ instrumenti. iuxta ea q̃ not. Bar. ff. de ac
cu. libellorũ. §. sed si aliud. ⁊ qđ habetur. ff. de mino. l. etiã. ⁊. C.
si cer. pet. l. eo ꝙ a multis. ¶ Et posito ꝙ vnica tm̃ appellatio
sufficeisset ⁊ facta fuisset propter id qđ. s̃. cõsultũ. s. q2 vnica et
vniformis tm̃ erat probatio contra vtrũq3: attñ quilibet ipsor
condẽnator debeat soluere dricturam ꝓ integra summa. s. ex
xv. flore. eo q2 drictura nõ est soluẽda ꝓ interesse appellati: sȝ
ꝓ interesse appellãtis. Et iõ ĩponiṫ appellãti onus soluẽdi nõ
appellato: ⁊ ꝓ ꝙ̃titate contenta in sñia in qua appellatũ est: sȝ
cuilibet istorũ condemnatorũ interest in tota summa. xv. flore
norum petitorum eo q2 vel teneṫ quilibet eorũ suã dimidiã tra
dere in causam pignoris possidendã vel soluere integrã quan
titatem. C. si vnus ex pluri. heredi. credi. vel debito. partẽ suaȝ
debi. sol. l. ij. quia quelibet dimidia: quinimmo quilibet cespes
terre obligatus est pro tota summa: lȝ secus fit in hypotheca q̃
cõpetit pro legatis: q2 portio cuiuslibet heredis quã habet in
re hereditaria est obligata solum ꝓ parte legati ad quam ipse
personaliter est obligatus. C. cõia de leg. l. i. in fi. ⁊ qđ ibi not.
in glo. Et posito ꝙ vnica tm̃ interposita fuisset appellatio ⁊ ꝙ
illa sufficeret hoc iõ esset q2 appellatio vnius prodesset alteri
propter vnitatem ⁊ idẽtitatem defensionis sicut si fuissent vna
sententia ⁊ vno iudicio cõdẽnati q2 causa sit cõis. de appel. l. si
separatim. §. qđ est ⁊ rescriptũ. ⁊ qđ ibi per Bar. plene. ⁊ sic in
effectu non esset vna q2 censerẽtur plures: si tot quot sunt sentẽ
tie: q2 plures sñie nõ possunt rescindi ꝑ vnicã tm̃ appellationẽ.
ff. de noui ope. nũ. l. de pupillo. §. si in pluribus. sed requiruntṫ
tot quot sunt sñie vel vere aut vna vera ⁊ altera ficta vt contin
git cũ in cõi cã vnus tm̃ appellat a pluribus sententijs latis ꝯ
diuersos q2 ⁊ alij appellare finguntṫ. Qr igitur due fuerũt sentẽ
tie: ⁊ quilibet cõdemnatus censetur alternatiue aut ad relaxa
tionem sue dimidie aut ad totam summam: ⁊ sic cuiuslibet in
tererat in tota summa: et per consequens quilibet dicitur ap
pellasse super tota summa debuit quilibet pro tota summa sol
uere: qđ si nõ fecit sed soluit quilibet dimidiã vt proponiṫ vi
deṫ rata ⁊ firma manere sñia contra quẽlibet pro vna dimidia
ſm formã statuti Pisani cuius effectus erit: q2 etiã si appellan
tes obtinerent vt in cã appellationis tenebiṫ tñ quilibet ipsorũ
aut suã dimidiã rei tradere aut soluere integrã dimidiã totius
debiti in qua sñie trãsiuerunt in rẽ iudicatã. Nõ ergo est curan
dum ꝙ appellati nõ interest nisi in. xv. ⁊ ſm supradicta solui
debuisset drictura pro ducẽtis. xxx. q2 vt dixi quilibet soluit ꝓ
suo interesse vt admittaṫ ad suũ interesse ꝓsequendũ nõ vt ad
mittatur appellatus. Et posset cõtingere ꝙ alter istorũ appel
lantium obtineret alter succũberet. ergo ⁊c. d. l. de pupillo. §. si
plurium. in fi. Unde ⁊ si statutũ diceret ꝙ quilibet debitor sol
uat tm̃ pro libra totius summe ad quam se obligauit: ⁊ duo se
obligarent insolidũ tanꝙ̃ duo rei ad eandẽ summã quilibet de
beret soluere pro tota summa: q2 in ꝑsona cuiuslibet propria et
insolidũ cõstitit obligatio. ff. de duo. reis. l. ea. in fi. lȝ credito
ris interfit in vnica tm̃ summa: ⁊ ita mihi videtur in hoc passu.
2 ¶ † Super alio vero passu de probatiõe absentie videṫ dicen
dum ꝙ cũ sint tres vel quattuor testes qui deponũt ꝓ appellã
tibus ꝙ viderũt appellatũ Pisis in ãno. M. ccccxiij. plus cre
datur eis ꝙ̃ oĩbus testibus appellari hoc negãtibus etiam si
essent mille. ꝑ glo. q̃ est. ff. de arbi. l. diẽ ꝓferre. §. si plures. Sed
certe hoc esset ver si simpliciter negarẽt ipm vidisse: q2 tũc pro
barẽt negatiuã q̃ nõ cadit in sensum. C. de proba. l. actor. de cã
pos. c. cũ ecclesia. Sȝ hic nõ solũ negant verũ etiã asserũt absen
tiam dũ dicunt ꝙ non potuisset venire Pisas dicto tpe qn eũ
vidissent qđ tñ valet ꝙ̃tũ affirmatiua. iuxta ea que not. in. l. i.
§. i. ff. de itine. actuq3 priua. ⁊ ꝑ docto. ⁊ in. c. ex tenore. de testi.
Nec expedit quod testes dicant ꝙ erat ita a remotis ꝙ non

a ¶ In scriptu ra. Uide ad hoc oĩno pulchrum ꝯsi. Ange. in nu mero suor consi liorum. cccc.

b ¶ Scribi. Ui de Bal. in cõsi. ccvij. i pria ꝑte.

potuisset venire quin vidissent. Prima nāq; verba sunt super-
flua sed sufficiūt vltima per ea q̄ in dictis locis notant. ⁊ facit
c.iij.loco.cū ibi no.de proba.⁊ dico ꝙ cum testes appellati sint
plures ⁊ magis fidedigni vt dicit: ⁊ q̄r erant vicini magis est
verisimile ꝙ dixerint veritatē stabitur eis.ff. de testi.l. ob car-
men.§.fi. Preterea testes appellati ⁊ si deponēt de anno. xiij.
nō sufficit ad excludendum intentionem actoris: q̄r ⁊ si illo an
no fuisset presens adhuc remanet fundata intētio eius.s.ꝙ pre
scriptio non sit completa: ⁊ sic nil ad rumbum.
¶ Super eo vō qd̄ queritur an inspiciat domiciliū an vero per
sona dicti actoris magis est mihi dubiū ꝓpter.l.fi.C. de p̄scri.
long.tempo. Sed q̄r sumus in p̄scriptione statutaria q̄ ⁊ si sit
vniformis in tp̄e cū p̄scriptione iuris cōis tn̄ statutaria dꝫ re-
putari. iuxta no.in.l.j.ff.ad.l.fal.per Bar.in.c.j.de ꝯsti.li.vj.
Vellem videre verba statuti qd̄ mihi non fuit trāsmissum qd̄
simpliciter loquit de absentibus ⁊ presentibus videtur intelli
3 gendū s̄m vsum loquēdi s̄m quē † absens dicitur ille cuiꝰ p̄so-
na abest a loco[a] lꝫ ibi domiciliū habeat.l.j. in fi. cū.l.seq.ff. de

a ¶ Loco. Q̄n aūt q̄s dicat absens. vide Bal. in cōsi. cccclxxxviij.in.j.parte.

procu.iuncta.l.librorū.§.qd̄ tn̄ cassius. de leg.iij. Nā lex fi.C.
de prescrip.longi tēpo.interp̄tat quē absentē vel presentē con
tra propriū significatū verbi: ⁊ sic nō extendā illā interpreta-
tionē ad prescrptionē statuti cuius ꝟba debēt intelligi ꝓprie.
l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest.⁊ s̄m vulg. intellectū. arg.eo
rum que not.ff. de testa.tu.l. ꝙ si nepotes.per glo.⁊.C. de do-
na.ante nup.si cū ante.per Cy. ¶ Nec ob.ꝙ verba statuti sunt
intelligenda s̄m ius cōe.C.de noxa.l.ij.⁊.not.l.fi.§. in cōputa-
tione.C.de iure deli.q̄r verū est nisi ius cōe in ꝓprio loq̄retur:
vt est in casu nostro.⁊ ita vr̄ mihi Pau.de cast.⁊c. Laus deo.

¶ Consilium.xcv.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ si aliquis promittat ꝙ aliquis
ratificabit compromissum infra.xv.dies: si ille qui debebat ra
tificare contrauenit laudo dicitur ratificare cōpromissum nec
pena cōmittitur: q̄r illa censetur apposita sub nisi laudū inde
sequeretur ⁊ in fauorē debētis ratificare ⁊ foret validū: ⁊ quod
libet istorū deficiente pena nō cōmittitur.⁊.2.
2 Sententia iudicis in quo differat a sententia arbitri.
3 Et sententia lata qua pronūtiat laudū nullū est diffinitiua.
4 Et quādo in penis considerari debeat an intersit.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Cōsiderandū est ꝙ dicti Spinellus ⁊ Landus
duo vident ꝓmisisse.s. ꝙ dn̄s Nicolaus ratificaret
cōpromissum. Itē ꝙ infra.xv. dies ratificaret.ff.de arbi.l. cel-
sus.§.j.de dolo ⁊ cōtu.c.cū dilecti. Et ex quolibet p̄dictorū ve
niebat pena cōmittēda si nō fieret.d.l.celsus.§.j. Sed in casu
nr̄o nō pōt dici cōmissa pena ex p̄mo.s.ꝙ cōpromissum nō fue
rit ratificatū: q̄r cū dictus Nicolaus petierit annullari vel nul
lum declarari laudū ex pluribꝰ ⁊ diuersis causis vt in ipsius pe
titione cōtinetur: censet ratificasse cōpromissum: al's enim nō
fuisset sibi expediēs illud petere: q̄r si nolebat ratificare nō po
terat sibi nocere etiā si cause nullitatis intētate cessassent.ff. de
procu.l.in cause.post prin.ibi. q̄ inuito te acta sunt tibi nō pre
iudicāt ⁊c.C.quibus res iudi.non nocet.l.j. Petēdo igit ip̄m
declarari nullū ex alijs causis q̄ꝫ ex defectu ratificationis com
promissi: censet cōpromissum ratificasse: ⁊ etiā laudū tanq̄ꝫ la
tum ab electis de sua volūtate: nō tn̄ tanq̄ꝫ sic latū nec tanq̄ꝫ ab
electis valide.arg.ff.rē ra.ha.l.iij.§.falsus. ¶ Nec ob.ꝙ in sua
petitione deduxit etiā illā cām.s. q̄r non consenserat in cōpro-
misso predicto: q̄r cū deduxerit etiā alias cās ex quibus assere-
bat nullū etiā si cōsensisset ne inaniter videat petere verba illa
debēt sane intelligi ꝙ nō consenserat per prius sed cōsentiebat
tunc ꝙ factū fuerit nō tn̄ ꝙ valide factū fuerit. ar.d.l.iij.§. fal-
sus.q̄r qui vult vnū ⁊c.l. illud.ff.de acqui.here.
¶ Nunc est videndū an pena fuerit cōmissa ex scd̄o capite: scꝫ
q̄r nō fuerit ratificatū infra.xv.dies vt ꝓmiserat: nā petitio an
nullationis.de qua.s̄. facta fuit post dictū terminū ⁊ post lau-
dū. Cōstat nanq; ꝙ si fuit cōmissa ex dicto scd̄o capite: lꝫ post-
ea secuta fuerit ratificatio non desineret esse cōmissa: q̄r vbi est
dies ⁊ pena nō hꝫ locū purgatio more[b].d.l. celsus.in prin.ff.de

b ¶ More. Ad de Bal. in cōsi. cvj.in.i.parte. ⁊ in consi.ccclxxxiij.in.iiij. parte.

arbi.C.de cōtrahē.stip.l.magnā.ff.de act.⁊ obli.l. traiectitie.
§.de illo. ¶ Breuiter dico illā penā fuisse ꝯmissam statim la-
pso dicto termino.xv.dierū.vt.d.l.magnā. sub triplici tn̄ cōdi
tione.s.si laudū inde sequeret ⁊ in fauorē Iacobi ⁊ validum ⁊
quodcūq; istorū deficeret etiā dicta cōmissio tanq̄ꝫ defecta con
ditione sub qua facta erat deficit.C. ad trebel.l.iubemus.§.fi.
¶ Et hoc probatur duplici ratione. Prima q̄r sic videmus in
pena promissa si nō paretur laudo: nā ita demū cōmittet cū ef-
fectu si laudū ferat validū: al's vel ip̄o iure vel in effectu nō pōt
peti pena qn̄ hꝫ in se illā tacitā ꝯditionē.ff.de arbi.l.ita demū.
C.e.l.iij.⁊ qd̄ ibi no. Nā illud laudū facit ꝯmitti penā si sibi nō
paretur qd̄ si latū esset a iudice pareret actionē vel exceptionē.
Illud vero ꝙ si latū esset a iudice esset nullū ⁊ nō pareret actio
nē vel exceptionē nec etiā facit penā cōmitti: vt ptꝫ ex not.per
glo.ff.de arbi.diem proferri.§.stari.in glo.j.⁊.l.qualē.in.glo.
2 ij. ¶ † Hec enī est differētia inter sn̄iam iudicis ⁊ arbitri: q̄r pri
ma valet quo ad producendā actionē et exceptionē si habeat
om̄ia sua substantialia. Secūda nō valet quo ad hoc sed vt fa-
ciat penam cōmitti.vt pꝫ ex no.in.l.j.C.de arbi. Si vero nō ha
bet sua substantialia sicut prima non producit suū effectū: ita
nec scd̄a vt ꝯriorū sit eadem disciplina.ff.de vulg. ⁊ pupil.l. et
si contra.de leg.iij.l.fi. Cū igitur cōpromissum ordinet ad lau
dum: ille conditiones que insunt in pena promissa si non pare
tur laudo insunt etiā in pena promissa si non ratificetur cōpro
missum: q̄r de cōnexis ⁊ se inuicē contingentibus idē est iudi-
ciū.de consti.c.trāslato.ff.de separa.l.j.§. p̄terea.de admi. tut.
l.ita ait.§.si tutor.C.de nego.gest.l.si cognatis.⁊ qd̄ not.gl.iij.
q.vj.hoc quippe.cū simi. ¶ Scd̄o probatur q̄r qd̄cūq; p̄dicto-
rum deficiat.s.ꝙ nō sequat laudū vel sequat sed nō pro Iaco-
co.sed contra vel sequatur ꝓ Iacobo tn̄ sit nullum nō interest
ipsius Iaco. fuisse cōpromissum ratificatū: igitur nō pōt penā
petere que loco interesse succedit cuꝫ sit apposita sup eo in quo
venit interesse.ergo ⁊c.ff.si q̄s in ius vocatus non ierit.l.ij.§.fi-
na. ¶ † Cū igit in casu nostro lꝫ fuerit secutū laudū: ⁊ etiā ꝓ di
cto Iaco.tn̄ est nullū vt ptꝫ ex sententia diffinitiua qua fuit de
claratū nullum: ⁊ trāsiuit in rē iudi. Constat nanq; qd̄ dicitur
diffinitiua: vt ptꝫ ex not.per Inno.de procu.c.auditis.igit nō
pōt peti pena tanq̄ꝫ defecta vna ex pluribus cōditionibus sub
quibus copulatiue fuit cōmissa q̄r regrebat cōcursus oīm.ff.de
cōdi.insti.l.si heredi plures.⁊ etiam q̄r dicti Iaco. nō interest
fuisse cōpromissum ratificatū: ergo nec interest fuisse ratificatū
infra.xv.dies: q̄r deficiente substantia deficit accidēs.ff. de act.
emp.si seruū.§.j.si cer.pe.l.eius qui.circa finem.ibi. q̄m tūc.de
fur.si quis vxor.§.neq; verbo. ¶ Nec ob.l. cū pena.ff.de arbi.
vbi pena cōpromissi cōmittit cū effectu: lꝫ pars nō intersit: q̄r
ibi loquit de pena ꝓmissa si nō paret laudo ⁊ laudum fuit sibi
secutum validū ⁊ in fauorē eius q̄ stipulatus est penā.vnde li-
cet ibi nō intersit sibi laudo obtemperari vt in exēplo qd̄ ibi po
nit glo.ex quo tn̄ alia cōcurrūt.s.ꝙ laudū est validū ⁊ latū in fa
uorē stipulātis dꝫ ei obtēperari vel cōmittit pena. Sꝫ si ibi nō
esset latū in fauorē stipulantis penā vel si laudū esset nulluꝫ ex
aliqua causa sine dubio nō procederet qd̄ ibi dicitur ꝑ iura su-
4 perius allega. † Item non ob.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver
bo.obli.vbi in penis nō inspicitur interesse. Nā ꝯsiderandū est
ꝙ interdū nō constat an eius q̄ petit penā intersit vel non inter
sit ⁊ tunc nō inspicitur interesse.i.nō artat petens penā ad pro
bandū interesse q̄m ad hūc finē apponit pena vt releuet quis a
probādo interesse ⁊ eiꝰ quantitatem: ⁊ hic est casus in.l.fi.ff.de
pret.stip. Interdū constat ꝙ petētis penā nō interest: ⁊ tunc re
fert aut pena fuit apposita super eo in quo non cadit interesse:
vt cū stipulor alteri dari sub pena: ⁊ tūc idē q̄r nō considerat ꝙ
nō intersit. ita loquit.§.alteri. Interdū apponit super eo ī quo
cadit interesse vt est in casu nr̄o: ⁊ tūc aut ꝓmittens penā venit
contra actū validū aut ꝯ actū nullū. Primo casu distinguitur
aut veniendo cōtra offendit de directo principalem cui promi-
serat ⁊ committitur pena lꝫ nō intersit. hic est casus in.l.cuꝫ pe-
na.de arbi. Aut offendit ipsum per indirectū ⁊ tūc secus. vt.l.
aduersum.eo.titu. Secundo casu quādo venit contra actū nul
lum tunc non cōmittitur pena ip̄o iure: vel saltem in effectu. vt
dicta.l.ita demum.⁊ iuribus.s̄.allega. Et iste vltimus est ca-
sus noster: quia hic constat istū Iacobū petentem penam non
pretendere interesse qd̄ non fuit ratificatum cōpromissum post
q̄ꝫ laudum fuit pronuntiatum nullū: ⁊ sic non sumus in casu.l.
fi.de preto.stip. Item ista pena fuit apposita in casu in quo ca
debat interesse: ⁊ sic nō sumus in casu.§.alteri. Itē laudū non
fuit validum ⁊ sic non sumus in casu.l. cum pena. sed fuit nul-
lum: ⁊ sic sumus magis in casu.l.ita demum. videlicet vt sicut
non cōmitteretur pena promissa si laudo non parebitur.vt ibi.
⁊.l.iij.C.eo.ita nec promissa si compromissuꝫ nō ratificabitur.
Cum compromissum ordinetur ad laudum: et ob nihil aliud
promittebatur ratificatio compromissi nisi vt paretur laudo.
Et s̄m istam distinctionem reduci debent ad concordantiam
ea que confuse traduntur per Barto. in.l.ij.§.item si in facto.
ff.de verbo.obliga. et saluatur theorica Petri quam Barto.
ibi impugnat sed ipse habuit intellectum diuinum: et vt alibi
refert Cy. sue opinio. vtplurimum sunt de mente iuris. ¶ Et ex
predictis apparent oppugnatioees Barto.contra opi. Petri
non obstare: sed eā cum dicta distinctione posse peroptime sal
uari et ex ea decidi casum nostrum. ¶ Preterea nullus sane
mentis diceret ꝙ si illud compromissum expirasset et nullum
laudum fuisset secutum non posset peti pena ex eo quod non
fuisset

fuisset ratificatũ infra tempus predictũ nisi forte ,ppter nõ ratificatum hoc cõtigisset: qz arbiter vidẽs nõ ratificatũ voluisset laudare: tũc eñi posset peti sicut pena ,pmissa si laudo nõ paref põt peti qñ promittẽs dedit cãm qð nõ laudef. ff. de arbi. l. diez proferri. §. si quis litigatorũ. Sed si nõ ,ppter hoc dimisit non posset peti: qz nõ interesset sua ratificari cõpromissum ex quo laudũ nõ est secutũ: ergo idẽ si est secutũ sed inualidum quare perinde est acsi secutũ nõ esset. l. iiij. §. condẽnatum. ff. de re iudi. de contratabu. non putauit. §. nõ que vis. Laus deo.

¶ Consilium. xcvi.

1 ¶ Ex hoc cõsilio elicitur q testes recepti super aliquo testamento non citata parte fidem non faciunt etiã si essent abfuturi vel valitudinarij.

2 Et q sublata est differentia cognitionis z agnationis z proximior prefertur.

3 Et testamentũ non redditur nullũ ex eo q attestationes super eo recepte sint nulle.

4 Et testes de nouo possunt rite recipi nõ obstãte q dudicita sint testificata cum prima receptio fuit nulla.

5 Et qui fecit inualide testes examinare debet alteri parti vexate in expensis condemnari.

In christi nomine amen.

¶ Ego Paul. de cast. vtriusqz iuris doctor assumptus ad consulendũ in hac causa z super dictis du1 bijs z quesitis. dico super primo nulli dubiũ esse† q attestationes predicte sic recepte super dicto testamẽto nõ citata parte q̃ a ex eo leditur nõ valet[a] nec fidẽ faciũt zeã. ff. de re iudi. l. de vno quoqz. de adop. nã ita diu⁹. extra de test. significauit. z. c. alberi cus. z ita determinãt doc. in. l. publicati. C. de test. q debeat pars citari ad hoc vt perpetuã faciant fidẽ cõtra eã. Hic sufficit q infra annũ fuerũt notificate zc. qz nil ad eis hoc: tamẽ qz non fuerunt isti examinati tanq̃ testes absfuturi vel de ,primo morituri: tũ qz z sic fuissent examinati: nihilominus partis citatio requirebaf vt faceret ei p̃iudiciũ. Notificatio ṽo sola non sufficit qz illa succedit loco cõuẽtionis q̃ dz post talẽ examinationẽ fieri infra annũ: vel si fieri nõ põt loco ei⁹ debet fieri notificatio de recep. vt in. c. quoniã frequenter. vt lit. nõ cõtest. vnde sicut si fieret conuentio infra annũ nõ propterea dicte attestationes recepte parte nõ citata facerent fidem cõtra eam. vt dictis iuribus. z. C. de testa. si quãdo. z qð not. doc. in auf. si qs in aliquo. C. de edẽdo. ita z nũc lz facta fuerit notificatio.

¶ Super secũdo quesito dico q sub dicto testamẽto nõ posset cõstare dicta hereditas ab intestato poti⁹ pertinere ad dictos Antoniũ z Guilielmũ filios sororis eius de cuius hereditate agif q ad dictũ Ugolinũ qui erat nepos cuginus fm vulgarẽ locutionẽ eo qz primi erant in tertio gradu defuncto: sed Ugolin⁹ erat in q̃nto: ergo zc. C. de legi. here. auf. post fratres. la. ij. Nec ob. q Ugolinus erat agnatus z illi cognati et attinentes per feminã duplici ratiõe. Prima qz filij sororis germane al's vterine etiã ante iura autẽticoz sortiebanf iura agnatorũ z tã q̃ agnati vocanf ad successionẽ vt sic p̃feranf alijs vere agna2 tis existentibus in posteriori gradu. C. de legi. here. l. lege. xij. tabu. z. l. meminimus.† Secũdo qz hodie per iura autẽticoruz oẽs cognati sortiunf indistincte iura agnatoz cum sublata sit differentia agnationis z cognationis intantũ q vbi olim erãt duo capita quorũ vnũ post alterũ vocabaf hodie effectum est vnũ tantũ: z ille ex eis p̃ferf q̃ ,primior est siue sit agnatus siue cognat⁹. vt in auf. de heredi. ab intest. vnde sumitur auf. cessante. z auf. post fratres. siue loquamur in successione descendẽtiũ siue collateraliũ. z hec est vna maxima in iure ita notoria q ridiculosum est eam reuocare in dubium.

3 ¶ †Sed vltra predicta restat tertiũ dubiũ an posito q attestationes predicte sint nulle ex dicto capite reddatur etiã nullum testamentũ. Et hic dicendũ est q nõ qm̃ habuit suas solẽnitates scz institutionẽ heredis z sufficiẽtẽ numerũ testiũ. Et aliud est testamentũ z aliud est testificatio p̃dictoz. vñ lz scd'a sit nulla non sequitur q primum sit nullum: quia posset alio modo probari. C. de probatio. l. cum res.

4 ¶ †Est z quartũ dubiũ an p eosdẽmet testes posset dictũ testamentũ ,pbari faciẽdo ipsos iterũ z in debita forma examinari z parte citata. Et dubiũ facit qz post dudicita testificata zc. C. de pba. auf. at qui semel. Dico q ex quo nõ est valida testificatio posset iterũ examinari lz dudicita sint testificata. arg. ff. de iureiur. l. g p salutẽ. z ibi not. z exp̃sse tz Bar. in. d. auf. at q semel. C. de pba. circa fi. p. c. si. de testi. z p cle. cũ cãm eo. titu.

5 ¶ †Est z q̃ntũ dubiũ vtrũ poterit fieri dicta iterata examinatio in ista causa z anteq̃ per' istum cõmissarium p̃nõtietur. Respondeo non qz hucusqz pars altera fuit indebite vexata per dictas attestationes non rite receptas: et ideo debet pars Ugolini cõdemnari in expensis tanq̃ temere litigans. ff. de iudi. l. eum quẽ temere. z qz termini dati ad producendũ z ,pbandũ lapsi sunt z non debent effici frustratorij. arg. l. fi. §. penulti. C. de bonis que libe. ff. de iudi. si pretor.

¶ Est z sextũ dubiũ que debent esse partes istius cõmissarij in prõnũtiando. Respondeo omnino video q possit pronnutiare diffinitiue cum ordo iuris non fuerit seruatus. non eñi datus fuit libellus in forma super aliqua actione: nec lis contest. Et ideo dico partes eis esse in absoluendo dictũ Anto. z Guilielmum ab instantia huius iudicij reseruato iure iterũ agẽdi dicto Ugolino: z in condẽnando dictũ Ugolinũ in exp̃sis tanq̃ temere molestantem dictos Anto. z Guiliel. quo facto si dict⁹ Ugoli. volet rite facere: z facere se declarari heredẽ habeat bonũ consiliũ z hominis bene periti ne sibi cõtingat qð nũc ei cõtigit. Et ita dico z consulo ego Pau. de cast. zc. Laus deo.

¶ Cõsilium. xcvij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q testamẽtũ in quo testator mandauit bona distribui inter pauperes per executores valet absqz alia heredis institutione etiã si nõ sint nisi quinqz testes: z valet etiã quo ad legata facta non ad piam causam.

2 Et monitio nõ requiritur vbi executores testamenti sunt p̃sentes: vel qz cõstitutio episcopalis sit registrata in volumine aliarum constitutionum: vel qz cõiter vbiqz ita vigeat.

3 Et distributor electus ad distribuendũ pro anima testatoris potest dare totum vni pauperi.

4 Et executor nominatus ab episcopo ob negligentiam succedit loco heredis.

5 Et facta noiatione per ep̃m ipse functus est officio suo.

Et noiatus põt circa bona hereditaria facere ea de qbus ibi.

5 Et nõ valet laudũ non apparente compromisso.

7 Et executores qui fuerunt in mora exequendi priuari possunt potestate nominandi.

In christi nomine amẽ.

¶ Super primo quesito videtur dicendũ q testamentũ predictũ nõ valeat: vel q nõ possit dici testamentũ cuz careat institutione heredis que est caput
b testamenti[b]. ff. de his que in testa. delen. l. proxime. C. de test. l.
1 non codicillũ. cũ ibi not.† Cõtrariũ est post q mãdauit executoribus q distribuerent oĩa bona pro anima sua: qz videf pauperes instituisse z dicti executores nomine pauperũ videnf instituti fm cõmunem opi. per. c. si tibi. cuz ibi not. de test. et fuit opi. Rofre. in titu. de act. ex testamen. z not. specu. titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. itẽ pone q aliquis. z ibi Jo. and. in addi. q̃ incipit. constat. qð tenet z not. Bart. in. l. cẽturio. ff. de vulg. z pupil. in. ij. q. prin. z valet dicta institutio d iure p̃sumpta de dictis pauperibus lz facta coram quinqz testibus tantũ quia valeret etiã corã duobus ad piam causam. de testa. c. cum esset. z. c. relatum. z plene not. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. ¶ Super secundo z tertio quesito simul videtur dicẽdũ q cum dicta dispositio valeat iure speciali dũtaxat ,ppter fauorem pie cause non debeat valere nisi quantum ad ipsam piã cãm vt sic oĩa veniant distribuenda pro anima: quantum vero
c ad legata non pia non videf valere[c]. arg. C. de test. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. Cõtrariũ est verũ. nã ex quo est ibi numerus testiũ sufficiens ad legata licet institutio valeat de iure speciali dat robur legatis vt valeãt de iure cõmuni: qz nihil est qð habeat legata vitiare nec defectus institutionis nec defect⁹ numeri testium: z sic non obst. §. ex imperfecto. quia verũ esset qð ibi dicif de extraneis quibus esset aliquid relictum quãdo non essent ibi saltem tot testes quot sufficiunt ad relinquendũ extraneis: puta duo tantum qui sufficiunt institutioni filiorũ sed non institutioni vel legato facto extraneis: sed si corã quinqz testibus fieret testamẽtũ inter liberos sine dubio valerent legata facta in eo extraneis personis de iure cõmuni: licet institutio esset valida de iure speciali. Preterea hic fuit apposita clausula codicillaris si non valet iure testamenti zc. que intelligif i. quaten⁹ nõ vz. ff. de leg. i. l. stichus erit. vñ q̃tũ ad institutionẽ factã de pauperibus vel de executorib⁹ cũ illa possit valere iure testamẽti lz iure speciali non operatur clausula: sed quantũ ad legata si dicam⁹ ea nõ posse valere iure testamẽti opabif z faciet ea valere iure codicilloz. vt in si. no. p doc. in auf. ex cã. C. de libe. p̃te. in vlti. gl. magna. in casu ecõuerso. s. qñ institutio nõ põt valere iure testamẽti ,ppter p̃teritionẽ vel exheredationẽ: legata ṽo sic. vt. d. auf. ex cã. Nã tũc cl'a codicil. opaf circa institutionẽ: qz ɔuertit eã in fideicõ. nã aũt opaf circa legata q̃ valida remanẽt iure testamẽti. vt no. i p̃n. d. gl. z ita tenẽt ibi doc. Et sic ɔcludif q illa veniebãt distribuẽda q̃ superant deductis legatis z p̃ticularib⁹ iudicijs: z sic soluif scd'm z tertiũ q̃situm.
2 ¶ †Sup quarto z q̃nto q̃sito cadit duplex inspectio. Prima

a ¶ Nõ valent. Adde do. Pet. phi. cor. in cõsi. ccciij. in lr̃a. D. in. ij. parte. et in consi. cxlix. in littera. D. ea. p̃te.

b ¶ Testamenti. Adde. d. Pe. phi. cor. in cõsi. cccix. in lr̃a. E. i iij. parte.

c ¶ Ualere. Uide eũdẽ pau. s. i ɔsi. xciij. in nũe. i. cũ seq. z qð ibi dictum fuit ad hoc.

est: q2 & ꝙ executores fuerunt negligentes: q2 fuerunt scientes cū ipsi fuerint moniti ab epo ꝙ exequerētur. nā nō cōstat ꝙ aliter possent dici negligentes. C. de episco. z cleri. aut. lz. in verbo admoniti. de fideicō. auf. hoc amplius. de testa. c. nos qdē. z c. tua nos. q̄ iura requirūt monitionē precedere: vel si est in curia epi cōstitutio monēs generaliter executores ꝙ intra annū exequant̄ prout in oibus episcopatibus cōiter solet esse: talis enim cōstitutio valet cōtra scientes vel supine ignorantes f̄m Bal. qui hoc not. C. de cadu. tollen. circa prin. in. iij. col. Contra legitime vero ignorātes nō nec eos ligat etiā si expresse cōtineret ɔ̄riū. f̄m Bald. ibidē per ea que not. Bar. in. l. genero. ff. de infamibus. z ita per plures solēnes fuit cōsultū. hactenus ipse tñ Bal. in. l. fi. §. j. C. cōia de lega. dicit de facto cōtrariū obseruari: q2 nō debet ignorātia executorū executionē pie cause retardare. arg. in ratione sui. C. de testi. si qñ. melius facit. ff. que in frau. cre. l. qui aūt. §. si qd cū pupillo. Idē dicit Bald. C. de testa. mili. l. captatorias. ante finē. Quicquid tñ sit in casu nostro nō potuit esse ignorātia nisi supina: q2 sciebant se executores cū fuerint p̄sentes testamēto vt mihi asserit̄. Et si ignorarent cōstitutionē epalē eos monentē fuit ignorantia iuris et sic supina. l. j. liberorū. §. notāter. ff. de infami. Et licet nō sit cōstitutio iuris cōmunis: tamē q2 in volumine constitutionū habetur z cōiter vbiqȝ viget non potuit iuste ignorari. argu. ff. de publi. l. fi. §. licȝ. z qd ita no. Bar. z in materia statutoꝝ: q2 dicit ꝙ in illis q̄ vbiqȝ vigent nō est licita ignorātia etiam forēsibus: z sic limitat̄. l. fi. de decre. ab or. fa. Concludo ꝙ si dicta cōstitutio viget ibidem vt puto p̄fata distributio non potest dici nulla ex defectu monitionis nō facte.

3 † Secunda inspectio est: q2 oīa dicta bona fuerunt distributa in vnā tm̄ personā. Et certe si verba testamenti starent eo modo quo narrat̄ in puncto. s. ꝙ distribuerent̄ inter paupes nō potuissent assignari vni tm̄: vt exp̄sse no. Bar. ff. de optiōe leg. l. j. p. l. iij. de annuis leg. q2 pluralis numerus reqrit plures. ff. ad trebel. l. fi. lz econuerso si mādasset distribui invnū pauperē potuisset distribui i pl'es: vt idē Bar. no. ff. de leg. ij. l. vnū ex familia. §. si duos. z. §. lz si fundū. lz q2 v̄ba nō debēt in pauperes: lz p aīa testatoris nō video q̄re nō potuerit fieri invnā tm̄ p̄sonā posīꝙ nō i seipm̄[a]. ff. mādati. l. si tibi mādauero. §. si tibi cētū. z h̄ de q̄rto z q̄nto q̄sito.

4 † Sup sexto q̄sito r̄ndeo ꝙ in dictā dn̄am Tingā trāsiuerint oīa iura hereditaria: q2 ip̄a est heres testatoris: cū em̄ fuerit electa z noīata a dn̄o epo qui successit loco executoꝝ testamentorum censet̄ electa z noīata ab ip̄o testatore l. vnū ex fami. in p̄nci. z. §. j. ff. de leg. ij. z not. Bal. C. de epis. z cle. l. si qs ad declinandā. in. xv. col. ibi. sed ponamus testator religt bona sua zc. z. l. id qd pauperib⁹. xix. q. z q2 vt dixi videnf̄ instituti paupes qui eligant̄: z p̄fata dn̄a censet̄ instituta: z sic in eā trāsiuerunt oīa iura hereditaria excepta pos. l. cū heredes. de acq. pos. quā postea adepta fuit p curiā secularem vt debuit. C. de edi. diui adri. tol. l. edicto. Et posito ꝙ ꝑprie nō esset heres tñ est vniuersalis successor bonoꝝ qd est idē. l. cogi. in prin. ff. ad treb. de bo. pos. l. j. C. ad. l. iul. de vi. l. ij. pōt ergo dicta dn̄a exigere debita hereditaria tanꝙ heres vel vniuersalis successor.

Super septimo iā responsum est ꝙ ad ipsam pertinēt dicta oīa z iura z ꝙ nō pōt vēdicare ea ab occupatorib⁹: q tenent̄ ad restitutionē rerū z fructuū si sint malefidei vl' si bonefidei quatenus sunt locupletes. ff. de peti. here. l. itē veniunt. §. pridie. cum simi.

5 † Super octauo respōdeo ꝙ posīꝙ prefatā dn̄am Tingam eps noīauit z in eā fecit distributionē dictorū oīm bonoꝝ functus est officio suo. Nā si aliqua bona occupantur sunt occupatores conueniendi corā suis iudicibus vel seculari si sint laici. de foro cōpe. si clericus laicū. vel eccl'iastico si sint clerici: nō tñ virtute executionis q̄ iā facta est ex testamēto lz iure ordinario. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si post aditū. p hoc facit id qd no. Bal. in. d. l. id qd paupib⁹. in. xv. q. vbi dicit ꝙ ad officiū executoris testamēti nō pertinet inducere heredem in pos. bonorū qd est verū sine dubio in executore cōstituto ad soluendū legata: sed in cōstituto circa institutionē vt in casu isto idez si bona occupanf̄ per aliquē q2 non debet expelli sine cause cognitione que nō pertinet ad talē executorē sed ad iudicē cōpetentē. de preben. c. lz eps. lib. vj. Sz si sunt bona vacantia z per neminē occupata bene posset executor tradere possessionem sicut z vēdere z alienare. iuxta plene not. per Bar. de ali. z ciba. leg. l. alio. Sed in casu nostro nō expedit ꝙ hoc faciat cū p curiā secularē fuerit adepta pos. nō video ergo q̄ possint esse partes dicti dn̄i vicarij in cā q̄ corā eo mota est sup istis inter istam dn̄am Tingā z executores nisi in remittēdo partes ad iudicez cōpetētē z ꝑnūtiare dn̄m epm fuisse functuz officio suo quo ad execu. testamēti: z tūc dicta dn̄a Tinga vtet̄ iure suo z dicto instrumēto assignationis sibi facte corā iudice cōpetēti: z illi adiudicabunt res q meliora iura reperirent̄ habere. l. edicto. circa medium. C. de edic. diui adri. tol. possent enim defensores bonorum meliora iura pretendere.

6 † Sup nono z vltio dubio dicēdū est ꝙ si de cōpromisso nō
b apparet dictū laudū nullius est effectus[b] cū oīs virtus laudi a cōpromisso depēdeat. l. nō distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. nō tñ pertinet ad dictū vicariū epi sup dicto laudo ꝑnūtiare: lz ad iudicē cōpetētē ad quē partes remittent̄ vt dixi.

7 † Decimo vltra p̄dicta posset opponi ꝙ dn̄s eps p̄fatus nō potuit noiare dictā dn̄am Tingā: q2 executores testamenti licet fuerint in mora exequēdi nō ꝑpterea fuerūt priuati potestate noiandi sed potuerūt morā purgare. nā licet eps ꝑpter negligentiā executorū succedat post annū in iure exequendi non tamen succedit in iure nominādi. vt not. Bart. ff. de leg. ij. l. cum quidā. Sed Bal. in. l. captatorias. C. de test. mili. ante finē. dicit illud dictū Bar. nō esse verum in executore vel noiatore ad piā cām: q2 p̄tās noiandi nō durat vltra annū. de epis. z cle. l. nulli. Preterea hic illi executores testamētarij fuerūt ɔ̄stituti ad exequēdū nō ad noiandū dūtaxat q̄ vltio casu loquit̄ Bar. iō cōcludo vt. s. Et ita dico ego Pau. de cast. Laus deo.

a Inseipm̄. Nūquid aūt sibijpsi dare possit ꝙ in paupes sit distribuēdū. vide. d. Maria. sozi. in consi. xj. ver. ex qbus concludit̄. ibi. scd'o videt̄. in. j. pre.

b Effect⁹. Vide. d. Bar. sozi. i cōsi. cclxx. ꝟ. cōfirmat̄. in. ij. parte vbi ponit. nūqd lz non appareat de ɔ̄promisso: si tñ apparet laudū factū p̄sentibus partibus et nō contradicentib⁹ ex quo partes p̄nt de nouo ɔ̄promittere tempore lati laudi: an vi cuiusdā taciti cōpromissi sustentatur.

c Presumit̄. Ex qbus autem p̄sumat̄ bonafides. vide Bal. in cōsi. cccclxxv. in. v. parte.

Additio.
d Etiā ex errore iniusto. Adde qd no. Bald. in. l. j. in fine. C. vbi cau. sta. vbi dicit ꝙ bonafides causat̄ etiaȝ ex iniustis causis. H. F.

Consilium. xcviij.

1 Ex hoc consilio habes ꝙ actore non probante reus absoluitur etiam si nullum ius habet.
2 Et ꝙ ille nō dr̄ attinēs q nō est nat⁹ tpe q̄ defert̄ hereditas.
3 Et iniusta causa excusat a malafide quo ad prescrip.
Bonafides inducitur etiam ex errore iniusto.

In christi nomine amen.

Uisis quibusdā actis z actitatis corā patre dicti Zenobij potestate montane florētine inter auitū filiū quondā alterius auiti agentē ex parte vna: z Sāctū z Donatum fratres z eos conuentos ex altera super hereditate Jacoolim signe. Super eo qd q̄rit̄ que sint vel esse debeāt partes iudicis in ꝑnūtiando. Respondeo z dico ꝙ si alia acta nō sunt ꝙ̄ ea que vidi dictus Sanctus z Dona. sine dubio veniūt absol
1 uendi triplici rōne. † Prima q2 ipse auitus nō ꝓbauit suaȝ intentionē: videlicet se fuisse in tertio gradu attinētē dicti Jacobi sicut allegat. vñ cū San. z Dona. possideāt sunt absoluēdi etiā si nullū ius haberent in dicta hereditate. C. de re iudi. l. fi. Nō em̄ actor metitur ius ex p̄sona rei vel ex nō iure illius sed
2 ex suo. l. j. §. j. ff. si pars heredita. pe. † Secundo q2 etiā si probasset se attinere Ja. si hodie viueret. s. in tertio gradu vt asserit: tñ ex quo cōfitet̄ in sua adif. quā produxit ꝙ ipse nō erat natus tēpore mortis Jaco. nō sufficit sibi ꝓbasse dictū gradū parentele nisi etiā ꝓbasset se fuisse ɔ̄ceptū tēpore mortis dicti Jacobi: al's em̄ nō dicitur fuisse eius attinēs nec potuit sibi deferri eius hereditas ab intest. ff. de suis z legi. l. titius. vñ cognati. l. j. §. si qs ꝓximior. est em̄ p̄sumptio cōtra eū ex quo constat ꝙ nō erat natus ꝙ nec etiā esset cōceptus nisi cōtrariū ostendatur cū sit facti: z facta nō p̄sumunt̄. ff. de publi. l. quecunqȝ. † Tertio q2 posito ꝙ predicta duo probasset tamen excluditur virtute statuti loquentis de prescrip. q2 cum predicti possederint tēpore comp̄henso in statuto z sine molestia sunt effecti dn̄i z nō amplius molestati vt dicit statutū predictū. ad qd. l. sicut. in fi. z. l. oēs. circa finē. C. de p̄scrip. xxx. anno. de iure cōi f̄m Ricarmalū. in quadā sua disputatiōe dicta etiā per Bar. in. l. cū notissimi. in prin. eo. tit. Cōstat aūt hos Sanctū z Donatū p̄sumi fuisse in bonafide n'si cōtrariū ostendatur cum pretendant se fuisse consanguineos illius Jacobi z propinquiores: z sic nō sine cā occupauerūt bona: q2 credebāt sibi licere nō apparente alio contradictore p ea q̄ not. Inno. de ꝓba. in presentia. z ptȝ
3 de acq. pos. cū heredes. z sic cessat. l. in ꝓba. C. eo. ti. † z etiā allegatio q̄ posset fieri ꝙ isti ꝑpter malam fidem non potuissent prescribere de iura. calum. etiam ex forma statuti. per ea q̄ no. Barto. in. l. omnes populi. de iusti. z iur. de statuto inducēte peccatum. Nam etiam si illud esset verū non habet locum in casu isto: q2 non constat de malafide z bonafides in dubio presumi
c tur[c]. vt idē dar. no. in. l. celsus. ff. de vsuca. potissime subsistēte aliqua causa etiā iniusta. vt not. in. l. j. in fi. magne glo. ff. si qs ius di. nō obtē. de libera. cau. l. igitur. z per. gl. in. c. de quarta. de prescrip. Nec ob. l. nunꝙ. de vsucap. quia ibi loquitur de prescriptionibus currentibus cū titulo. vnde si nō adest titulus: licet adsit error iniustus non sufficit: nos loqmur de prescrip. currente sine titulo: q2 statutū nō requirit titulum: ideo sufficit so
d la bonafides que inducit̄ etiā ex errore iniusto[d]. per not. in dicto. c. de quarta. z p Cy. in. l. si quis emptionis. §. quod si qs. de prescriptio. xxx. annorum. Concludo dictos reos absoluendos. Laus deo.

Consilium. xcix.

1 Ex hoc cōsilio elicitur ꝙ si quis pacto ꝑmisit aliquid facere sub pena amissiōis ciuilitatis infra certū tempus quod si non facit:

non facit:⁊ cõe cui ꝓmisit nõ sit dãnificatum ꝓpter nõ facere
nõ incidit in penã q̃ etiã nõ cõmittit̃ ipso iure:sed reqrit sniaꝫ.
2 ☞ Et more purgatio non admittitur vbi est dies:⁊ peua qꝛ
executio facta intelligitur ⁊ nil restat ad agendum.

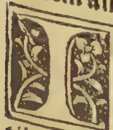

In christi nomine amen.

¶ Quia per suprascriptos excellentissimos docto-
res ⁊ patres honorãdos plenissime scriptũ fuit pau
1 cis contentus ero.† Et quantũ ad primũ articulũ ꝙ ciuilitas
non fuerit amissa ip̃o iure:posito ꝙ dictus Petrus nõ seruas-
set qđ promiserat:sed veniret admittenda per sniam:videt̃ in
simili determinari per Bart.ff.si quis ius di.nõ obtẽ.l.j.in fi.
prin.vbi dicit ꝙ si iudex mãdat aliqd fieri sub certa pena licet
non fiat pena nõ est ꝯmissa ipso iure sꝫ venit cõmittẽda ꝑ sen-
tentiã ad quã debet ille citari.l.iij.§.si ad diẽ.ff.de re mili. Et
sic illa verba sub pena parũ operant̃:qꝛ solã cõminationẽ que
nõ hꝫ vim snie.C.cõmi.vel epi.ꝑ totũ.⁊ pꝫ expresse.ff.de admi.
tuto.l.tutor q repertoriũ.§.si deponi.in fi. Posset em̃ iste Pe
trus pretendere iustũ impedimentũ ꝓpter qđ excusatur a pe-
na:saltẽ ope excep.si esset pecuniaria.ff.si quis cautio.l.ij.§.si
quis in iudicio.ad.l.rhodiã.de iactu.l.si vehẽda.§.idẽ iuris.
sed in hac deberet excusari ipso iure esse cõmissa:nã si esset ꝑdi-
ta ciuilitas ⁊ nõ esset locus exceptioni:⁊ sic iustũ impedimẽtuꝫ
nihil prodesset esset cõtra naturalẽ equitatẽ.ff.de excu.tu.l.sci-
re oportet.§.sufficit.in fi.qꝛ igit̃ posset subesse iusta causa impe
diendi ⁊ sic esset dubiũ:an dictus Petrus incidere deberet in
dictã penã requirit̃ declaratio iudicis.per ea q̃ not. Inno. de
eta.⁊ qua.cũ bone.in fi.prime glo. Preterea verba illa sub pe
na ⁊c.fuerũt apposita in fauorẽ cõis senaꝝ vñ cum sint dubia ⁊
possint recipere vtrũqꝫ intellectũ:interp̃tanem potius ꝯ cõem:
scꝫ vt nõ ipso iure tñ:sed per sniam.ff.de pac.l.veteribus.cum
2 ibi not.† Super secundo articulo notandũ ꝙ si pena esset ip̃o
iure cõmissa ⁊ perdita esset ciuilitas:nõ esset locus purgatiõi
more:qꝛ iã facta esset executio ⁊ nihil aliud restaret fiẽdũ:quo
casu denegat̃ indistincte more purgatio.ff.de lega.ij.si is cui.
ff.de condi.⁊ demon.l.si ob rem non defensam.per quas leges
hoc tenuit Dy.in.l.si seruũ.§.sequit̃.ff.de verb.obli.⁊ ꝑ Bar.
in.l.si insulam.eo.ti.in.iij.⁊.iiij.q. Et ideo necessaria fuit inue
stigatio precedens:leges em̃ permittentes purgationẽ more lo
quũtur eo casu quo pena est cõmissa ip̃o iure tñ nõ est facta exe
cutio sed venit qs ad eã cõdẽnãdus ⁊ restat executio fiẽda. Cũ
vero cõmissio pene trahit secũ executionẽ non est locus purga
tioni more vt dixi. Nos autẽ sumus in tertio casu:qꝛ nõ solum
executio facta sed nec etiã cõmissa est dicta pena per solã inob
seruantiã pactoꝝ sed venit imponẽda per sniam iudicis. Si er
go iudex qui de cã cognoscit iustã perpendit cãm ꝓpter quam
penã infligi nõ debet nõ infliget:talia em̃ suo arbitrio reseruã
tur qui semper equitatẽ pre oculis habere dꝫ.l.qđ si esses.in fi.
ff.de eo qđ certo loco. iusta aũt ea cã illa que.s̃.allega.s.ꝙ cõe
Senarũ in nullo fuit dãnificatũ ex cessatione dicti Petri. naꝫ
ea que facere debebat dictus Petrus infra terminos supra-
dictos pro hoc solo facere habebat vt cõe p̃fatũ nõ fraudaret̃
prestantijs sed fraudatũ non fuit:ergo sufficit:qꝛ vbi duo pro-
pter vnũ ibi vnũ tm̃:idest sufficit fieri illud ꝓpter qđ aliud erat
fiendũ.ff.de condi.⁊ demõ.l.cũ seruus.de euictionibus.l.q li-
bertatis.§.seruus. Nec sumus in terminis illarũ legũ dicendũ
ꝙ vbi est dies ⁊ pena locũ non habet purgatio more:qꝛ loquũ
tur vt dixi cũ pena est cõmissa nõ tñ executa:hic vero nõ est cõ-
missa sed veniret imponẽda si cã legitima nõ subesset in cõtra-
rium sed hic subest vt dixi. Et predictis presentialiter conten-
tis dico ⁊ cõsulo idẽ qđ.s̃.cõsultũ est ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium.c.

1 ☞ Ex hoc consilio primo elicitur ꝙ exceptio cõtra rescriptũ
ꝙ lis fuit terminata ꝑ sniam ita inficit rescriptũ sicut lit.ꝯtest.
2 Et pactum de non agendo inficit rescriptum non pactum de
non petendo.
3 Et non narrare principi ꝙ partes promiserint acquiescere pri-
me snie reddit rescriptũ surreptitium.
Et talis conuentio valet:⁊ lꝫ non noceat pupillo nocet tamen
pacifcenti.
4 Et ex eo ꝙ tutor producit inuentariũ in iudicio tacite videtur
allegare ꝙ vltra descripta non teneatur.
5 Et exceptio inuentarij põt opponi ad moderandum cõdẽna-
tionem ante ⁊ post moderandum executionem.

In christi nomine amen.

¶ In causa mihi cõmissa consulenda per magnifi-
cum dñm malatestã dñm Pisauri q̃ diu dicit̃ ven-
tilata inter Gentilẽ Iacobi de dicto loco tutorẽ quorũdã pu-
pillorũ reũ ex parte vna ⁊ ipsos pupillos seu quẽdã coꝝ attinẽ
tem eorũ noĩe agentẽ ex altera. Uisis ⁊ diligenter examinatis
om̃ibus scripturis mihi trãmissis qꝛ principaliter dubitat̃ de
snia cõmissariorũ prefati dñi vltimo loco lata ꝑ quã cõdẽnat⁹
fuit dictus Gẽtilis ad restituendũ dictis pupillis possessionẽ
ꝑ ip̃m Genti.alienatã de bonis eorũ vna cũ fructibus si habe
ri põt:al's ad estimationẽ vtrũ valet fuerit bñ lata:⁊ an sit va
lida vel nõ:⁊ an sit iusta. Iccirco omissis ineptitudinibus pro
cessus super qbus si vellẽ insistere vix sufficeret papirus:omis-
1 sis etiã que opponũtur ꝯ rescriptũ p̃fati dñi†:qꝛ dr inualidum
ex eo ꝙ per ip̃m fuit lis suscitata q̃ per aliã sniam q̃ in rẽ iudica
tã trãsiuerit terminata ex quo videt̃ reddi nullũ.C.sentẽ.rescin
di non pos.l.fi.⁊ talis exceptio sicut põt opponi ad contesta.
ff.de condi.indebi.l.eleganter.§.si post.ita ⁊ ad rescrip.de li-
tis cõtest.c.j.lib.vj.⁊ ibi not.per Inno.nã cũ in supplicatione
fuerit facta mẽtio de dicta prima snia ⁊ narratũ fuit qualiter
ex ea pupilli fuerint lesi prefatus dñs cõmittendo vt iteruꝫ de
cã cognosceretur videt̃ voluisse dicte exceptioni derogare.ff.de
excu.tu.l.idẽ vulpianus.§.sunt alij.extra de offi.deleg.c.pasto
ralis.§.p̃terea.de cuius potestate nõ intendo disputare. Et eo
dem mõ põt respõderi dũ dr ꝙ durãte tutela non poterat agi
qꝛ notũ erat dicto dño tutelã durare. Unũ tñ est de quo nõ fuit
facta mẽtio in impetratione rescripti:ꝙ si prefatus dñs scimis-
set forte nõ cõcessisset:qꝛ si tp̃e prime cõmissiõis facte per Ga-
leã filiũ dicti dñi partes promiserũt acquiescere snie cõmissa-
riorũ primorũ qui condẽnauerunt in libris tricẽtis ⁊ tribus ⁊
nõ venire cõtra. Et si testificatus est prefatus Galeam cũ alijs
q̃ de cã vr̃ reddere scd̃m rescriptũ nullũ.ſm Inno.in.d.c.de lit.
2 cõtest.† vbi dicit ꝙ exceptio pacti de non agendo inficit rescri
ptum:secus in exceptione pacti de nõ petendo q̃ solũ ad meri-
ta cause opponit̃ ſm eũ. Hec aũt cõuentio de acqescẽdo sentẽ
tie videt̃ fuisse de nõ agẽdo:cũ snia q̃ trãsit in rem iudica.impo
natur finis liti.ff.de re iudi.l.j.q̃ finis impositio impedit am-
plius agi:idest litẽ contestari.d.l.eleganter.§.si post.de condi.
3 inde.† Et valet talis cõuentio.ff.a quibus appel.nõ lꝫ.l.j.§.si
quis ante sententiã.C.de tẽpo.ap.l.fi.§.fi. Nec ob.si dicat̃ ꝙ di
cta cõuẽtio nõ poterat preiudicare pupillis. Nã saltẽ ipsi paci
scenti qui litẽ mouerat potuit preiudicare:vt amplius eo mo-
do quo tunc agebat noĩe dictoruꝫ pupilloꝝ audiri nõ deberet
in sui odium veniens ꝯ factũ suũ.arg.extra de fil.presby.c.ve-
niẽs.cũ ibi not.per Inno.de cle.cõiuga.c.diuersis fallacijs.ff.
de adop.l.post mortẽ. Nec ob.l.iubemus.§.iconomus.⁊.§.sa-
ne.C.de sacrosan.eccle.qꝛ ibi administrator fecerat actũ a lege
reprobatũ merito ipsemet poterat cõtrauenire noĩe illius cui⁹
negotia administrabat.C.de agri.⁊ censi.l.quẽadmodũ. Sed
in casu nostro fecit actũ a iure ꝑmissum cũ causa esset dubia.ar
gu.l.tutor.in prin.ff.de iureiur.de trãsac.l.preses.iuncta.d.l.
j.a quibus appel.non lꝫ.⁊.l.fi.de temp.ap.in fi. Est etiã alius
defectus in modo agẽdi ⁊ pronũtiandi:qꝛ in supplicatiõe nar
ratũ fuit ꝙ dicti pupilli indigebant restitutione in integrũ ad-
uersus primã sniam per quã facta erat condemnatio in minori
summa q̃ pupillus deberet̃:vñ postea corã ꝯmissarijs petenda
fuit restitutio ⁊ concedẽda vt reponerent̃ in pristinum statum.
C.si aduersus rem iudi.l.j.qđ factũ nõ fuit:sed simpliciter suꝑ
principali negotio fuit petitũ iterũ ꝓnũtiari nõ cõcessa adhuc
restitutio ⁊ sic factũ fuit ꝙ p̃postero videt̃ actũ. Cũ prius ꝑ iudi
ciũ restitutionis rescindẽs tollẽdũ fuisset obstaculũ snie qđ im
pediebat iterũ ꝓnũtiari ⁊ postea deueniendũ fuit ad rescissoriũ.
l.q ꝓprio.§.itẽ q̃rit̃.ff.de ꝓcu.q̃ ⁊c.ar.C.de here.ac.l.vt debitũ.
¶ His tñ ⁊ alijs q̃pluribus omissis q̃ vident̃ potius diffugia
q̃ realitates descẽdo ad iustitiã ⁊ merita cause de qb⁹ puto pre-
a fatũ dñm mãg.cupere declarari. Et lꝫ cã pupillorũ pia sit[a].C.
an impera.inter pu.⁊ vidu.l.vnica.eis tñ sic fauẽdũ est vt alijs
nõ fiat iniustitia.de foro cõpe.c.ex p̃te.vidẽdũ est ergo vtrũ ea
q̃ impingunt̃ dicto Gẽtili in defensionẽ cause quã dicti pupil-
li habuerũt cũ ser Antonio suꝑ dote dñe Riciarde sint sufficiẽ
tia ad ꝯdẽnationẽ q̃ facta fuit. Et si bñ inspiciat̃ petitio p̃ma
porrecta corã dictis cõmissarijs q̃ cõtinent̃ in libro actoꝝ ⁊ scri
pturaꝝ dictoꝝ pupillorũ folio.v.⁊.vj.hoc solum vr̃ impingi ꝙ
nõ ꝓduxit inuẽtariũ bonoꝝ Pauli qđ fecit Gualfredus cũ ei⁹
hereditatẽ adiuit:nec inuẽtariũ de bonis Gualfre.qđ fecit dña
Clara cũ ei⁹ hereditatẽ adiuit. dr em̃ in dicta petitiõe ꝙ dicta
inuentaria fuerũt facta:⁊ ꝙ ꝑ ea potuissent dicti pupilli defen-
sari a restõne dicte dotis cũ de bonis Pauli mediãtibus dicto
Gualfredo ⁊ dña Clara nihil peruenerit ad dictos pupillos.
Hoc nihil aliud est dicere nisi ꝙ si dictus tutor ꝓduxisset dicta
inuẽtaria ⁊ dixisset nihil de bonis Pauli ꝑuenisse ad dictos pu
pillos fuissent dicti pupilli absoluti a restone dicte dotis qđ mi
nime fecit.q̃ ⁊c. Certe ꝙ nõ ꝓduxerit dicta inuẽtaria falsum est
vt pꝫ ap̃te ex tenore snie dñi Seraphini q fuit p̃m⁹ iudex i dicta
cã.nã exp̃sse facit de eis mẽtionẽ dicẽdo.⁊ visis tali ⁊ tali inuẽta

a ¶ Sit. Adde Bal.in consilio ccccl xv.in.j.p̃te.

4 rio &c. q̄ verba q̄ libellauit nō cōsiderauit. † Qd aūt habuit necesse dicere expresse nil de bonis Pauli puenisse ad dictos pupillos nō est verum: tū q2 pducendo inuētaria predicta tacite dixisse videt̄ ne vltra vires dictoꝝ bonorū debeat cōdēnari cū ad nihil aliud fiat inuentarij pductio. Nā qui vult antecedēs vult etiā cōsequēs sine quo illud antecedēs quasi nullius esset vtilitatis. C. de fideicō. l. quis. & ibi not. per Bart. Et sufficit rebus ipsis & factis aīm declarare. C. de insti. & substi. l. reprehendenda. ff. de leg. l. de quibus. & illud censetur quis petere qd ex verbis & gestis cōcipi potest. l. gallus. §. j. ff. de liber. & posthu. ¶ Preterea impertinens fuisset dicere q̄ in bonis Pauli nil peruenit ad dictos pupillos. Nam potuit puenisse ad Gualfredum primū heredē tm̄ qd sufficiebat ad satisfactionem dotis tm̄: & per ipsum consumi & lapidari: sicq3 ipse Gualfredus non obstante inuentarij cōfectione incepisset effectualiter teneri & super bonis eius fienda fuisset executio & restitutio dotis. Non ergo fuisset tunc pertinens allegatio illa sola. s. q̄ de bonis Pauli nil peruenit ad dictos pupillos s3 addi debuisset q̄ etiā nil de bonis dicti Gualfredi. hoc aūt in dicto libello nil dicitur nec impingitur dicto tutori sed solum primū qd minime concludebat ad condemnationē dicti tutoris cum etiam nō cōcludat culpam vel negligentiā cū non fuerit culpa vel negligētia nō dixisse illud qd dictū nō releuabat. C. de proba. l. ad probā. Occasione ergo cōtentorū in dicto libello nō debuit dict⁹ tutor cōdemnari cū quedā sint non vera quedā nō cōcludētia. Et libellus d3 esse talis qui cōcludi debet ad ɔdēnationē[a]. vt not. in. l. j. ff. de eden. in glo. magna. Potius ergo deberent conqueri dicti pupilli de primo iudice qui postq̄ inuentaria predicta fuerunt coram eo pducta non debuit dictos pupillos simpliciter condemnare sed quatenus paterentur facultates dicti Pauli aut Gualfredi si dissipasset bona Pauli que ad man⁹ peruenissent. simpliciter aūt condēnando videtur reiecisse vel

5 reprobasse exceptionem inuentarij † que cū opponitur an̄ sententiā censetur opponi ad condemnationem moderādā. Cū vero post tunc ad moderandā executionem qd etiā fieri pōt. l. nē senius. §. fi. ff. de re iudi. & ibi per Bar. vn̄ cū hec apposita fuerit ante & iudex non moderauerit cōdēnat: s3 si simpliciter ɔdēnauit videtur voluisse eos teneri etiā si vires dictarū facultatum non sufficiunt. ff. de nego. gest. l. si naūt. §. fi. vnde non videtur imputandum dicto tutori si non repertis bonis Pauli vel Gualfredi in patrimonio dictorum pupillorū posuit man⁹ ad possessionem eoꝝ. In quibusdā vō alijs allegationibus impingitur dicto tutori q̄ non produxit instrumentū dotis dn̄e Catherine que habebat potiora iura q̄ dn̄a Riciarda. Nec etiā instrumentū assignationis sibi facte de om̄ibus bonis Gualfredi pro dicta dote que bona etiā non fuerūt sufficiētia. Sed aduertendū q̄ cū ista non fuerint deducta in prima petitione a qua debet regulari condemnatio nō pōt dicta petitio ex eis post lit. contest. iustificari fm̄ ea que plene habent̄ in. l. edita. C. de eden. Et posito q̄ hec cessarent: videndū est an faciāt ista ad factū. Et certe quantū ad instrumentū dotis dicte dn̄e Catherine videtur clare dicendū q̄ non qm̄ productio ipsius tutele pertinebat ad defensionem bonorū Gualfredi cōtra dotē dn̄e Riciarde. Sed hec defensio necessaria non erat: quoniā ad dotem dicte dn̄e Riciarde Gualfredus non tenebatur nisi vt heres Pauli qui dotem acceperat & erat suo nomine obligatus sed vt heres Pauli non tenebat̄ nisi vsq3 ad vires bonorum ipsius Pauli postq̄ fecerat inuentarium. C. de iure delibe. §. & si prefatū. Et sic dicta bona Gualfredi nō erāt p ipā dote obligata nec ei obnoxia nisi ad manus Gualfredi peruenissent bona Pauli sufficientia ad dicte dotis restitutionē: et ipā dissipasset: vt. s. dixi. hoc aūt nō allegatur in libello dato noīe dictorū pupillorū. ergo nō fuit necesse dicta bona defendere aduersus dotem dicte dn̄e Riciarde postq̄ pro ipsa nō erant obnoxia nec poterat capi pro ea & per consequens nō fuit necesse producere instrumentum dicte dotis dn̄e Catherine: sed sufficiebat pduxisse inuentariū bonorū Pauli vt dicta bona defenderentur a dote dicte dn̄e Riciarde: sed dictū inuentariū fuit productū: vti patet ex tenore dicte prime snīe. & . s. dixi. igit̄ dictus tutor reprehendi non pōt de negligentia snīe facta id qd non erat necessariū si fecit id qd sufficiebat. Preterea etiā si bona dicti Gualfredi fuissent obligata vel obnoxia p dote dicte dn̄e Riciarde adhuc non fuit necessariū producere instrumētū dotis dicte dn̄e Catherine vt defenderent̄ a dote dn̄e Riciarde postq̄ fuerint p snīam iudicis adiudicata dicte dn̄e Catherine prout dicitur pro parte dictoꝝ pupillorū: qm̄ defensio illorū bonoꝝ amplius nō pertinebat ad dn̄am Clarā & ad heredes ei⁹ put sunt isti pupilli postq̄ dicta dn̄a Clara fecerat inuentarium bonorū dicti Gualfredi sed pertinebat ad dictam dn̄am Catherinā & eius heredes. Nā dicta dn̄a clara tradendo dicta bona dicte dn̄e Catherine de mādato iudicis ampli⁹ non poterat ipsa vel eius heredes vexari ab aliquo creditore Gualfredi etiā qui fuisset prior in tpe dicta dn̄a Catherina: s3 agendū fuisset contra dn̄am Catherinā. C. de iure delib. l. fi. §. licētia. ꝟ. si vero heredes. Nō ergo intererat dictorū pupillorū defensari dicta bona adiudicata dicte dn̄e Catherine postq̄ pduxerat tutor eorū instrumētū factū per dictā Clarā de bonis Gualfredi q2 tunc defensarent pro seipsis: sed hic nō proponitur in aliqua parte processus q̄ sint heredes dicte dn̄e Catherine: & per ɔn̄s defensarent p alio. s. pro dicta dn̄a Catherina vel eius heredibus nō pro se hoc autē eorū nō interest igitur non possunt imputare dicto tutori si hoc non fecit. arg. ff. mandati. si procuratorē. §. mandati. Possessio ergo vendita per dictum Gētilem pro soluendo dotē dn̄e Riciarde aut fuit de bonis Gualfredi & tunc ex quo per prius fuerat adiudicata domine Catherine defendat eā dicta dn̄a Catherina & eius heredes & eā vendicēt a possessore: nec possunt dicti pupilli cōqueri q̄ non fuerit defensata postq̄ non dicūt se heredes dicte dn̄e Catherine. Aut nō fuit de bonis dicti Gualfredi: & tūc allegatio ista q̄ debuerit dictus Gētilis pducere instrumentū dotis dicte dn̄e Catherine est impertinēs: qm̄ pductio talis instrumenti pertinebat ad defensam bonorū dicti Gualfredi q̄ erat obligata pro dote dn̄e Catherine cū prorogat̄ tps: nō aūt alioꝝ bonorū. vn̄ etiā si pductū fuisset nō pptera possessio q̄ dicit̄ vendita si non fuit de bonis Gualfredi fuisset defensata. Oportebat ergo dicere dictā agentē si volebat q̄ sua allegatio pcederet & esset pertinens q̄ dicti pupilli erant heredes dicte domine Catherine & etiā probare: & sic per cōsequens intererat ipsorū defensare dicta bona ex persona de iure dicte dn̄e Catherinē q̄ erat prior in tpe aduersus dote3 dicte dn̄e Riciarde q̄ erat posterior: vt sic dicta bona eius remanerēt q̄ oīa dicere omiserūt: & sic qcqd dixerunt impertinēs est cōcludit ad colligendu3 negligētiā dicti tutoris. Itē si dicat̄ dictū fuisse in dolo vel culpa ex eo qd debuit potius alienare domū q̄ ipē & sicut sui possident q̄ fuit dicti Pauli q̄ possessionem quā vendidit nā nunq̄ fuit Pauli postq̄ sciebat Gualfredū fecisse inuentariū de bonis Pauli. Respondet̄ hoc dici nō posse q2 nō cōstat ex actis q̄ illa domus fuerat Pauli l3 sic allegēt̄ nec hoc pbatum fuit. Et posito q̄ esset pbatū nō sequit̄ q̄ debuerit hoc facere: q2 potuit ad eū puenire titulo oneroso: & l3 esset obligata p dote domine Riciarde ex quo tū nō fuit actū ɔ̄ se hypothecaria nō potest dici fuisse in dolo vel culpa si seipm̄ nō molestauit ex quo ab alio nō molestabat̄. Quid em̄ si bona sufficiētia dicti Pauli puenerūt ad Gualfredū q̄ ipē vēdidit dissipauit inter que3 ista domus erat: certe hereditas Gualfredi remansisset obnoxia pro isto debito. Nō ergo habuit necesse dictus Gentilis domū pdictā a se abdicare: hoc ipso qd semel fuit Pauli ex quo cōtra eū nō erat lata snīa sed cōtra dictos pupillos simpliciter non aūt respectu bonorū dicti Pauli dūtaxat. ¶ Ex qb⁹ concludo iudicio meo dictū Gentilē ex causis deductis in libello & processu nō fuisse legitime condemnatū per vltimos cōmissarios & debere pronuntiari male fuisse sententiatū & bene appellatum. hec tū snīa nō faciet preiudiciū dictis pupillis: quominus qn̄cunq3 finita tutela possint agere ɔ̄ dictū tutorē occasione doli vel culpe & etiam obtinere si bene & aperte deduceret in iudicio que deducēda erūt & ipsa probent: cū istud iudiciu3 sit agitatum per coniunctam personam dictorū pupillorum que non habet mandatum a lege vel ab homine: & sic eius factū piudicare nō potest pupillus predictis nisi postq̄ peruenerint ad perfectam etatē ratificent. ff. iudi. sol. l. iij. §. sed & si forte. et ibi not. per Barto. facit. l. in causa. de pcurato. Prime aūt snīe late per cōmissarios domini Galeam filij prefati dn̄i Malateste bene cogitur stare dictus tutor postq̄ sic promisit eidē acquiescere dūmodo fiat cautio q̄ etiam pupilli predicti eidē stabunt al's secus. ff. loca. l. quero. §. inter locatorem. iuncta. l. per fundum. ff. de ser. rusti. predio. Laus deo.

a ¶ Ad cōdemnationē. Adde Badl. in consi. ccclxx. in. iij. pte.

¶ Consilium. cj.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur an si testator legat alicui certam summā denariorū & iubeat heredi qd soluat tot p cētenario an licite exigi possint q2 ratione tardate solutionis.

Et quid si testator soluit in vita post testamentum.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Quantū ad tēpus decursum vel decursurum post mortē dicti testatoris clarū est q̄ dicta ei⁹ dispositio nō valuit: q2 testator nō pōt grauare heredē vt p tpe quo cessauerit soluere legatū vel debitū soluat aliqd noīe vsuraꝝ: ita determinat Bart. in. l. ij. in fi. ff. de his q̄ pene noīe. & de admi. tu. l. tutor q reptoriū. §. si deponi. de an. lega. l. iij. sic etiā sentit Bal. C. de his q̄ pe. no. l. j. in. iij. q. p qb⁹ facit q2 testator

quia testator non pōt facere ne leges diuine vel humane locum
habeāt in suo testō.ff.de le.j.l.nemo. Nec qđ hic nō dixit nomi-
ne vsurarū quia per hoc nō tollit quominꝰ id qđ solueret vltra
sortem ꝑpter retardationē solutionis esset vsura nisi aliter do-
ceret de interesse dāni emergētis non cōsueuit esse semp vnifor-
me.s.v.pro centenario:sed iuterdū plus interdum minꝰ:z ideo
vniformitas prestationis z annua magna ostendit vsuram esse.
ff.de verbo.obli.l.si stipulati sumus.z qđ ibi per Bart.xiiij.q.
iij.per totum. Quantum vero ad tempus decursum in vita te-
statoris vsqꝫ ad tempus testamentum videt idem. Nā sicut de-
bitor nō pōt se obligare ad vsuras pro tēpore futuro ita nec p
pterito quo cessauit soluere cū vtraqꝫ rō sit vtrobiqꝫ:igit nec p
testm̄ disponere cū bona sit argumētatio de ɔctibꝰ ad vltimas
volūtates.ff.de leg.j.seruū filij.§.eū q cirographū.de lega.iij.
qui cirographū. Sed ista eqparatio bona est.C.de inoff.dona.
sed hec nō est eadē rō vtrobiqꝫ al's cessat argumētatio de simili
ad similē.iuxta no.in.l.fi.C.de inoffi.dona. Sed hic non est ea
dem ratio:nam in materia vsurarum prohibetur inuita vel nō
gratuita solutio vel promissio eius qđ est vltra sortem q̄ dicitur
extorsio: nō aūt prohibet gratuita z liberalis z ab omni necessi
tate aliena q̄ dr donatio.iuxta ea q̄ no.de reg.iur. peccatū.lib.
vj.per glo.z Dy.q tenent ꝙ sufficit vsurario liberalis remissio
vsurarū absqꝫ restōne.z lꝫ Dy.limitet hoc.s.cum pecunia erat
restōni. Fede.de senis disputando tenuit idē si parata nō erat:
dūtamē fuerit libera z spontanea. Tunc autē est libera qn̄ debi
tor restituerat sortem totā z soluerat vsuras:tūc enim si cū pos-
sit vsuras repetere:eas remittit:nulla cā alia subesse pōt ꝙ libe
ralitas ex qua resultat titulus donatiōis.ff.de donat.hoc iure.
in prin.z.§.nō pōt. Sed si nōdum restituisset sortē subesset alia
presumptio:vꝫ ne ab eo sors repeteret:z sic nō eēt liberalis nec
gratuita remissio.d.l.hoc iure.in fi.iuncta.l.si cū aurum. de so-
lu.de op.liber.cāpanus.de pig.ac.l.eleganter.§.q reprobos.et
qđ no.C.ꝙ met.cā.l.ij.p gl.z Bar. Si dico in promissione ꝙ si
debitor exn̄te adhuc sorte penes eū promittat soluere pro tēpo-
re preterito vel futuro nō presumit liberaliter promisisse sꝫ me-
tu ne ab eo sors petat ex quo sequitur ꝙ talis promissio censet
extorta a creditore:z sic illicita. Non sic si sors nō esset penes eū
sed esset restituta z postea solueret vel promitteret vsuras:tunc
eīn ex mera liberalitate censeret soluisse z nō posset repetere.l.
cuius per errorē.de reg.iur.ff.de cōdi.inde.l.j.z eodem mō pro-
misisse z nō haberet excep.l.si qs cau.sed z si qs.§.fi.cū si. At in
vltima voluntace videt dicendum indistincte ꝙ si legauit vsu-
ras pro tempore preterito siue sors esset penes eum siue non:tē-
pore quo legauit dicatur fecisse liberaliter z nō metu:ne ab eo
sors exigatur cum legatum fiat etiam legatario absente z non
consentiente vel ignorante.l.miles ad sororem.de leg.ij.l.seruꝰ.
§.qui margaretam.de le.j.vnde non potest dici extorsionem in
teruenisse sicut dicitur in promissione que fit ad interrogatio-
nem creditoris iccirco dicitur mera donatio.ff.de le.ij.legatuꝫ.
§.donatio.z per cōsequens licita.pro differentia inter ɔctus et
vltimas volūtates facit.l.ex hoc edicto.§.sed heredē.ff.de alie.
iud.mu.cā.vbi hr̄ ꝙ in vltima volūtate magis cessat p̄sumptio
doli z fraudis ꝙ̄ in ɔctibus.vnde videt mihi dicēdū ꝙ in casu
nostro ꝙ p tpe ꝙ cucurrerat ante testm̄ valeat dictū legatum de
quinqꝫ pro centenario tanꝙ̄ ex mera liberalitate factum z nul-
la interueniente extorsione que liberalitas non est prohibita vt
s.dixi.licet secus esset in promissione inter viuos postꝙ̄ sors ad
hucerat penes eum per viam dicta.z si dicatur quare non sic est
valida pro tempore futuro:scꝫ post mortem per ea que primo
loco dixi cum etiam pro illo sit eadem ratio liberalitatis. Rn̄-
deo imo non est qm̄ si valeret per eam puniret mora committen
da per heredē qđ non sic potest facere testator sicut punire mo-
ram suā.ar.C.vt in pos.lega.l.scire.cum concor.z qđ plene no.
in.l.nemo.de leg.j.nō ergo esset liberalitas que tenderet in dā-
num heredis postꝙ̄ esset effectus dominus rerum hereditariaꝝ
cū spēs furti sit de alieno largiri. Et qđ dixi de tpe qđ cucurre-
rat ante testm̄ dicendū est de tempore currente post vsqꝫ ad mor
tem cū tunc sumat vires testamentū z oīa que prius erant facta
censerentur tpe mortis facta.l.talis scriptura.§.fi. iuncta glos.
que est.ff.de execut.tu.l.athlete.§.remissionem.que incipit.al's
postꝙ̄.

Laus deo.

Consilium.cij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ data balia aliquibus inquiren
di super contractibus vsurarijs siue illicitis non possunt inqui
rere de eo cōtractu per quem aliquis dedit quartam ptem molē
dini pro solutione annua trium saccorū frumēti:nec ex eo ꝙ ali
quis dedit pecuniā nullō tpe restituendā pro certo quid annuo:
sed bene possunt cognoscere de locatione facta ex qua nulli fru-
ctus percipiuntur tanꝙ̄ ille contractus sit illicitus.z.z.
2 Venditor re tradita z facultate vtendi recipit licet vsuras pre
tij retardati que magis dicūtur interesse.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Viso z ponderato tenore dictorum instrumento
rū si qritur vtrū ɔctus in eis cōtentus dicatur vsura-
rius seu in fraudē vsurarū cōceptus:non video qualiter hoc di
ci possit attēta forma ipsius vel ipsorum ɔctuum:qm̄ vsura di-
a citur id qđ soluit vltra sortem[a] eorū q̄ cōsistunt pondere nume-
ro vel mensura:in illis enim tantū ɔhit vsura qr cū vsu cōsumā
tur:soluit p̄tiū vsus qui ptinet ad soluentem z sic per eū proprie
qđ est illicitū vt qs de re sua z plenum sua soluat alteri p̄tium.
Quod aūt vsus taliū rerū sit pleno iure soluētis pꝫ:qr p trāsla-
tionē taliū reruꝫ factam in eum a dn̄o fuit translatum dn̄ium si
fuerūt solute vt quātitas.ff.depositi.l.lucius.igit z vsus q non
segregat a dn̄io in rebus talibus.ff.de vsufru.earum re.que vsu
cōsu.p totū. Ceterū de vsu rerū quarum dn̄ium remanet apud
tradentē:z sic pōt separari dn̄ium ab vsu ita qđ vnum sit apud
vnū:alterū apud alterum bene licitū est recipere p̄tium vel pre-
mium:vnde etiam de pecunia qn̄ tradit vt species ita qđ non
transfert dn̄ium pōt licite recipi p̄tium.vt in casu.l.iij.§.fi.ff.cō
mo.z ista sunt clara z nota apud peritos in iure:z sic dicūt au-
tores z summiste in materia vsurarū. Sed in casu nostro dictus
Nofrius soluit dicta tria modia frumenti annuatim nō ꝑ ali-
qua ꝙ̄titate cōsistente pondere numero vel mensura:z recepta
primo a dicto Mattheo vel pro eius vsu:sed ꝑ vsu quarte par-
tis molēdini conducte ab illo:cuius dn̄ium apud illum reman
serat z sic ex sui forma non pōt dici ɔctus vsurarius. Nec potest
dici qđ vno videat soluisse pro merito illorum.xl. florenoꝝ tra-
ditorū sibi ab illo Mattheo triplici ratione. Prima qr vt po-
nit in puncto dicta quadraginta incōtinenti restituit z sic rece-
pisse nō videt.l.q sic.ff.de solu.vn̄ non pōt dici ꝙ vsu illoruꝫ.xl.
cū eis nō fuerit vsus. Scđa qr z si nō restituisset non recepit di-
cta.xl.vt eis vteret al's in vsum suū cōuerteret sed vt ex eis refi-
ceret dictum molendinum z faceret ipsum macinans:qđ si fecis
set adhuc magis licite dictus Mattheus recipere potuisset pre-
mium a dn̄o vnde licitus affectus vel pensio diceret:qđ si nō fe-
cisset sibi habuisset dictus Nofrius imputare:quia per ip̄m ste-
tisset quominus cōmodū ex molēdino perciperet.ar.ff.de con-
traben.emp.l.labeo scribit simpliciter bibliothecā. Tertia rō
est quia fuit actū vt in nullum casum dicta.xl.deberent vnꝙ̄ re
stitui dicto Mattheo z cōstat qđ quando agitur vt sors nunꝙ̄
restituatur sed remaneat apud recipienteꝫ pro certo annuo red
ditu soluēdo ad vitā recipiētis licitus est ɔctus rōne dubij.ar.
C.de inof.test.si pater puelle.z qđ ibi no.de vsur.si captione.et
qđ no.eo.ti.c.in ciuitate. Nec etiā pōt dici qđ dictum frumen-
tum fuerit solutum ꝑpter retardatā solutionē p̄tij.s. cxxxiij.flo
renorum qbus fuit actum vt venderet dicta quarta pars molen
dini qm̄ ad dictam venditionē vel emptionē non fuit processuꝫ
z sic nō fuit nec est debitor dictus Nofrius in dicto p̄tio. vn̄ di-
ci non pōt ꝙ soluerit pro retardata solutiōe eius qđ soluere nō
debebat licet enim dictus Mattheus esset astrictus ad venden
duꝫ nō tamē nofrius erat astrictus ad emendū sed erant in sua
potestate.ergo zc.l.nō qcquid.ff.de iudi.cum si. Et posito ꝙ ad
dictam emptionem fuisset ꝑcessum nō licite videret recepisse di
2 ctus Mattheus † quia vēditor postꝙ̄ tradidit rem z facultateꝫ
b vtēdi licite recepit vsuras p̄tij retardati[b]:qđ magis dicunt in-
teresse.C.de act.emp.curabit.z qđ ibi no.i.c.salubriter.de vsu.
Nō video ergo ex quo capite ɔctus iste dici possit proprie vsura
rius vel in fraudē vsurarū cōceptus. Sꝫ si queritur vtrū ex alio
capite vel cā sit ɔctus illicitus adeo qđ p dictos officiales qui
aliā habent nō solū sup ɔctibus vsurarijs sed etiam sup quibus
cūqꝫ illicitis:vt ex tenore reformatiōis apparet cogi possit ad
restituendum dictus Mattheus quicquid percepit z etiam ad
recipiendum suum molendinum vt sic decetero soluere non co-
gatur dictus Nofrius. Puto ꝙ sic euidenti ratione.nam preter
solitam formā aliorum ɔctuum z sic non sine fraudis suspitione
fuit facta locatio de dicto molēdino pro tempore dūtaxat quo
non esset macinās z sic pro tpe quo nulli fructus vel emolumētū
inde perciperetur.postꝙ̄ ergo inciperet esse macinans dicta cō-
ditio finiretur vt pꝫ ex significatu illius dictiōis quoadusqꝫ.ff.
de ven.in pos.mit.l.j.§.fi. Et sic in effectu videtur actum inter
partes predictas vt dictus Nofrius solueret dictū frumentum
annuatim ꝑ eo tpe quo nullum emolumētū pciperetur ex dicto
molendino:z p ɔn̄s sine aliqua iusta z rōnabili cā. Cū eni inter
ɔhētes equalitas sit seruāda.l.pe. in fi.C.cōi di. Ex quo nofriꝰ
nullā vtilitatē sensurus erat ex re dicti Matthei nō poterat iu
ste nec rōnabiliter agi ꝙ dictus Mattheus aliqđ lucrū vel cō-
modū reciperet a nofrio:qnimmo presumitur potius contractꝰ
leoninus z per potentiam aliquam vel concussionem extortus.
ar.ff.pro so.l.si vero fuerit.§.nā esse debet.vel subsistere aliqua

a ¶ Sortē. Ad-
de Bald. in ɔsi.
cxv.in.ij.parte.z
d.Mar.sozi.i cō
si.ij. v̇sicu. circa
iij.q.circa pn.in
j.parte.

b ¶ Retardati.
Vide do. Bart.
sozi. cōsi.clxxvj.
ver.secūdo cōfir
matur.z versi.se
cūda difficl'tas.
in.ij.parte.

rationabilis cā vel cōdigna recōpensatio ad hoc vt qs oblige-
tur efficaciter. l. iurisgen. ver. ⁊ ideo puto. ff. de pac. Et ideo sti-
pulatio facta sine iusta causa non vȝ[a] in effectum. ff. de doli ex-
cep. l. ij. §. circa. ⁊ solutum sine iusta causa repetitur conditione
generali sine causa. ff. de condi. sine causa. per totum. immo qc-
quid de meo vel mihi debito ad aliquem peruenit: nec subest iu
sta causa cū apd eū remaneat. ff. si cer. pe. l. si ⁊ me ⁊ titiū. Quin
immo nō solū iure ordinario ⁊ remedio actiōis p̄dicte videtur
reuocāda solutio p̄dicta sed etiā officio iudicis nobili ⁊ ordina
rio cū ad eū pertineat ꝓuidere ne illicite fiant exactiones ⁊ ex-
torsiones vel sine p̄tio vēditiones aut sine mercede cōductiones
⁊ ne quis iniquū lucrū aut dānum sentiat. ff. de offi. presi. l. illici
tas. in p̄n. vbi videt̄ quasi casus de toto eo qd̄ dixi. sicut enim illi
cita est emptio sine pretio immo p̄sumitur extorta vt ibi. ita ecō
uerso venditio sine re ⁊ idem in locatione. Sed in casu nostro cē
setur facta ista locatio sine re: quia locator nullam rem fructuo-
sam dabat: ⁊ tamen mercedē ⁊ pensionem recepit: ac si esset fru-
ctuosa. Officiales ergo predicti ꝓinde constituti a cōmuni Se-
narum super vsuris ⁊ malis contractibus nō minus possunt eo
rum partes ⁊ vices impartiri in talibus extorsionibus ⁊ cōtra-
ctibus iniquis per quos vna pars lucratur nullum dānū senti
re potest altera vero nullū lucrū sed totū dānum ꝙ super vsuris
cū in hoc loco p̄sidis ⁊ iudicis ordinarij succedant: vt. d. l. illici-
tas. in p̄n. Nec dici potest qd̄ videat̄ dictus nofrius donasse qd̄
soluit q2 ex tenore dicti ꝯctus appet qd̄ pōt nō habuit animum
donādi vel liberalitatē exercendi: ⁊ qñ pōt subesse alia presum
ptio ꝙ donatio illa non p̄sumit̄. l. si cū aurū. de solu. de pig. ac. l.
elegāter. §. q reprobos. de op. liber. l. cāpanus. Et si potest dict⁹
nofrius repetere frumētū qd̄ soluit sine aliqua iusta ⁊ rōnabili
cā vel recōpensatione seu retributione: ⁊ ad hoc officiū p̄dicto-
rū officialiū impropriari: fortius etiā vt ꝓuideat̄ ne i futurū ha-
beat soluere: vȝ faciēdo ꝓnūtiari dictū ꝯctū illicitū extortū: ⁊ si-
ne aliqua iusta cā factam dictam promissionem a dicto Nofrio
de soluēdo annuatim dictum frumentū quousqȝ dictum molē-
dinum erit nō macinās ⁊ p ꝯñs posse impune ⁊ libere dictū mo
lēdinū dicto Mattheo dimittere ⁊ relaxare: ⁊ qd̄ in futurū sol-
uere non cogat̄: vt. d. l. illicitas. in prin. vbi casus q2 cui damus
act. ⁊c. vt in regula cui damus. ff. de supfi. l. j. Et si dicat̄ fm p̄di
cta cogeret̄ dictus Mattheus restituere totum qd̄ recepit: sȝ di-
cta reformatio vult ꝙ nō cogatur qs restituere p dictos officia-
les nisi quatenus recepisset vltra. iij. pro cētenario. Sed rñdeo
illud procedit qñ qs recepisset aliq̄d illicite tanꝙ vsurā: tūc enī
voluit reformatio qd̄ ꝓpter cōmoditatē quam habuit aduersa
rius de sua pecunia ⁊ vsu ei⁹ potuerit licite recipere vsqȝ. ad. x.
pro cētenario: qd̄ an fieri potuerit nō disputo: tunc autem nō si-
ne aliqua cā dicta. x. reputant̄ esse apud eum cū aliquod emolu-
mētum habuit aduersarius ab eo. Sed qñ ꝯctus esset ex alio ca
pite vel cā illicita vt est in casu nostro q2 Mattheus nihil dedit
⁊ multum recepit: tunc nulla rō dictat ꝙ debeat sibi aliquid re
manere cum nulla subsistat cā: ⁊ sic ṽba dicte reformationis de
bent intelligi fm subiectam materiā ⁊ diuersitatē casuuȝ diuer
simode. l. sed ⁊ si possessori. §. sed si rerū. ff. de iureiur. Nō enī ca-
dit in casu nostro illa cōsideratio de. x. pro centenario cū hoc ex
parte Matthei nulla ꝙtitas fuerit tradita pro qua dictū emo
lumentuȝ receperit: ⁊ sic ad hunc casum nō adaptat̄ illud. facit
qd̄ no. C. de transac. si ex falsis. ⁊. l. si quis maior. in antepe. glo
sella. Consulo etiā dicto nofrio ꝙ coram dictis officialibus ex-
ponat causas occultas que induxerunt eum ad faciendū hunc
cōtractum sicut mihi exposuit ⁊ aliqualē fidem eis faciat vt in
telligant latentem anguem in herba. nam de se male potest in-
telligi cum vt dixi sit conceptus extra solituȝ cursum ⁊ ideo ma
gis resultat presumptio contra dictum Mattheum. ar. l. ita fi-
dei. de iure fis. cum si. De illis autem. xl. florenis quos dictus
Mattheus soluit ⁊ incontinenti rehabuit vt in puncto dicitur
non video cur possit cogi p dictos officiales ad ipsos restituen-
dos dicto Nofrio cum illa non habuit de bonis Nofrij sed erāt
sua. Sufficit g̊ ꝙ restituat id qd̄ habuit de bonis Nofrij sine cā
⁊ super illo cōcludunt rationes. s̄. dicte nō aūt super illis. xl. flo
renis. Posset etiam dici cum vt dixi dictus contractus male so
net in auribus ⁊ non careat vitio suspitionis occulte ꝙ dictus
Mattheus excogitauit hanc malitiā: q2 cū ip̄e molestaret ⁊ ve
xaret vt mihi asseritur dictū Nofrium in aqua dicti Molēdini
q Nofrius ex parte inferiori fluminis habebat valcheriā. ⁊ cuȝ
quotidie dictum Mattheuȝ rogaret vt a molestia cessaret non
posset hñ cōseq iustitiā: q2 vt dr̄ habet dictus Mattheus fauo-
rem ab hominib⁹ de statu cogitauit dict⁹ Mattheus extorq̄re
ab illo Nofrio alterū de duobus si vellet ꝙ a dicta molestia ces
saret. s. ꝙ vel dictus Nofrius reficeret dictum molēdinum suis
expēsis cū esset destructum nō macinans vel ꝙ daret dictus no
frius eidem Mattheo. cxxxiij. florenos ⁊ retineret sibi molen-
dinum titulo emptionis cū non valeat vt dicit̄. lx. Et quia di-
ctus Nofrius non habebat tunc pecunias in prōptu pro altero
istorū faciēdo cōpulit eū ad hunc ꝯctum ex quo si bene inspicit̄
ad alterū p̄dictorū impellitur: q2 conduxit pro toto tpe quo nō
erat macinans. vnde non potest se ab annua prestatione facien
da de frumento exnūc nisi alterum predictorum faciat. s. qd̄ vel
faciat molendinum macinans suis expensis ⁊ tūc erit finita lo-
catio. vel qd̄ emat ⁊ soluat pretium ⁊ tunc similiter erit finita.
Uerum ad cooperiendum primum ⁊ ne videretur ꝙ suis expē-
sis Nofrius reficeret: egerūt vt Mattheus sibi daret florenos.
xl. quos dedit ⁊ statim rehabuit. Item quia non habebat pecu
nias in promptu voluit Mattheus vt etiam si peruenirent ad
venditorē staret firma conductio ⁊ pensiōis prestatio quousqȝ
pretium solueretur etiam molendino non macinante ⁊ sic quo-
dammō loco vsurarum illicitarum: q2 quando non percipiunt
fructus ex re empta non licite pōt venditor recipere vsuras pre
tij retardati. vt not. in iuribus. s̄. allega. Sic prima facie con-
tentus iste mihi resonat ⁊ officiales predicti leuiter possunt ve-
ritatem indagare quia in vtroqȝ capite dicta exactio est illici-
ta ⁊ extorta p. s̄. dicta. ⁊ sic vendicat sibi locum. d. l. illicitas. ⁊ si
sic reperiant ꝓuidere indēnitati dicti Nofrij ⁊ ne suā vexatio-
nē tā charo p̄tio redimat ꝓut eis iustuȝ videbit̄. Prima nāqȝ
facie hui⁹ ꝯctus dat eis iurisditionē ⁊ arbitriū cognoscēdi ⁊ ve
ritatem inuestigādi. C. de eden. l. is apud quē. Laus deo.

a Non valet. a Adde. d. pe. phi lip. cor. in consi. lxvij. i littera. d. in. iiij. parte.

b Copulatorū. Uide. d. alex. de imo. i cōsi. cx. i. j. col. i. iij. pte.

Consilium. ciij.

☞ Ex hoc consilio elicit̄ ꝙ si testator mandet ꝙ bona sua di-
uidantur per Nicolaum ⁊ Antonium: si non fuit seruata forma
iterum seruari potest. ⁊. 2.

2 Arg. de rebus ad personas validū est. ⁊ vide in cōsil. cxv. nu. 1.
ver. maxime autem.

In christi nomine amē.

1 †Uiso testō xp̄iani de Ciuitate castelli i quo cō
tinetur intra alia ꝙ si filij sui heredes instituti vel-
lent ad diuisionem bonorum venire: deberent sta
re diuisioni fiende per Nicolaum ⁊ Antonium ibidem descri-
ptos: ⁊ ꝙ aliter vel alio modo non possent dicta bona diuide-
re. Et visa quadam diuisione facta per Nicolaum solum de bo
nis intra ciuitatem ⁊ alia per Antonium solum de bonis posi-
tis in comitatu excepto quodam tenimento domorū qd̄ per Ni
colaum in prima diuisione nulli fuit assignatū ⁊ etiā q̄busdam
possessiōibus comitatus q̄ similiter p scd̄m nulli fuerūt assigna
te q̄ due diuisiones fuerūt ratificate per ptes vt dr̄. Uisa insup
quadā assignatione dicti tenimēti domoꝝ facta per dictū Nico
laum nūc dn̄m Nicolaū existentem Pisis vni ex dictis filijs de
cōsensu dicti Antonij: ⁊ quadā alia assignatione facta per di-
ctum Antoniū de cōsensu ⁊ mādato dicti dn̄i Nicolai ⁊ dictis
alijs terris comitatus non assignatis alicui in scd̄a diuisione vt
s̄. dictum est. que q̄dē assignationes tenimenti domorum ⁊ pos
sessionum non reperiunt̄ ratificate per partes. Queritur posito
sine preiudicio veritatis ꝙ dicte vltime assignationes non va-
lerent ex eo quia neutra ipsaruȝ facta fuit per ambos simul sed
per alterum tantuȝ licet de voluntate alterius: vtrum predicti
dominus Nicolaus ⁊ Antonius possint iterato simul easdem
facere eidem ⁊ eadem forma vel in diuersa. Et videt̄ ꝙ non q2
censeret̄ fructus officio suo. ar. ff. de re iudi. l. iudex postꝙ. de ar-
bi. qualē. in fi. cū. l. seq. C. quō ⁊ qñ iudex. l. si vt proponis. de of-
fi. delega. c. in lr̄is. de elec. si cōpromissarius. lib. vi. Itē quia te
stator censet̄ sensisse de prima tm̄ diuisione vel assignatione. ff.
de ver. sig. l. boues. §. hoc sermone. q ⁊ a q̄bus. l. mr̄imonij. de cō
di. ⁊ demō. l. hec cōditio filie mee. ꝯrium tñ puto verius: q2 qñ
cōmissarij nō seruāt formā cōmissionis non vȝ ꝙ agunt ⁊ iterū
agere possunt quia non dicuntur ꝓfuncti eoꝝ offō. ff. de ambi. l.
q̄d tñ. circa prin. ⁊ no. p Cy. ⁊ bal. in. d. l. si vt proponis. C. quō et
qñ iudex. Forma aūt cōmissionis esse censet̄ ꝙ oēs simul actum
expediāt q2 sic censet̄ tacite actū. ff. de arbi. l. itē simus. §. item si
plures. ⁊. §. fi. al's est. l. si intus. ⁊ sic hr̄ pro expresso. ff. si cer. pe.
l. cum q̄d. de pac. Itē quia quo casu non esset dubiū ꝙ diceretur
de forma. ar. d. l. q̄d tñ. ver. ⁊ multū interest ⁊c. ꝙ etiam pȝ ex na
b tura copule ⁊ q̄ est vt req̄rat cōcursuȝ copulatorū[b]. ff. de ṽb. ob.
l. si qs stipulatus fuerit. x. aureos. de cōdi. insti. l. si heredes plu
res. Ex quo igit̄ disposuit testator iste ꝙ fieret diuisio per Nico
laum ⁊ Antoniū illa copula importat ꝙ per ambos simul al's
non diceret̄ facta per Nicolaum ⁊ Antoniuȝ sed p alterū tm̄: q2
sicut vl'is collectiua falsificat̄ ex vno falso. l. non distinguemus.
§. cum in plures. ff. de rebus dub. si is q ducēta. §. sed vtrum. ita
⁊ particularis copulatiua: vt in legibus. s̄. alleg. sicut ergo si di
xisset ꝙ omnes laudarent vel diminuerent diceret̄ esse de forma
ꝙ oēs simul. ita ⁊ dicēdo ꝙ Nicolaus ⁊ Antonius diuidant di-
citur esse de forma ꝙ ambo simul quia est ratio: nam ⁊ de rebus
ad ꝑsonas

ad personas bona est argumentatio.l. qui plures liberos.de
vulga.⁊ pup.⁊ not.in.l.miles ita hoc idem.§.⁊ quia diximus.
de testa.mili.p doc. Sed si de pluribus rebus factum fuit com-
promissum censetur actum ꝙ de omnibus simul pronuntiet:⁊ ni
si hoc faciat non valet sententia ⁊ iterum pronuntiare potest si
tamen cause ille vel res erant cõnexe vel dependentes.d.l.quid
tñ.⁊ in Specu.de arbi.§.fi.v.sed ſm premissa. in.xiij.col.⁊ver.
seq.⁊ sequenti.ergo ⁊ idẽ si coniungantur persone: scilicet Ni-
colaus ⁊ Antonius videtur actum ꝙ ambo simul: quia sic est
natura compromissi per rationez quia vnus posset alterum tra
here in suã sniam:vt.d.l.si in tres.⁊ leges allegate in ꝯtrium lo-
quuntur qñ nõ cõtra formã cõmissionis fuit processum vel sen-
tentiatũ ſm docto.in dictis locis. Et si cõcludit dictũ.d.Nico-
laum ⁊ Antoniũ simul iterũ posse dictas adiudicationes face-
re in forma valida nõ obstãtibus dictis adiudicationibus iam
factis si ṗsupponat eas eẽ inualidas.facit.l.q p salutẽ.⁊ ibi no.
ff.de iureiu.de reg.iur.nõ ṗstat.lib.vj.cõsulo tñ ꝙ ptes facient
requiri ⁊ facultatem eis tribuant allegandi quicquid qd volũt
ita ꝙ causa cognita ⁊ matura declaratio dicantur processisse:⁊
hoc p ea que no.bar.in.l.alio.ff.de ali.⁊ ciba.le. de dote ṗleg.l.
theopõpus.de verbo.ob.si quis arbiter.⁊ p.l.creditor ⁊ hypo-
tecas.ff.de distrac.pig. Laus deo.

Consilium.ciiij.

1 ☞ Ex hoc cõsilio elicit ꝙ facta societate ĩter aliquos ad cer-
tum tp̃s finito tpe contrahentes cum aliquo ex socijs non obli-
gant alios:licet non sit preconizatum dissolutã societatem idez
si cum institore societatis contrahat.⁊ per constitutionem secũ
di procuratoris ad negotia reuocatur primus.⁊.2.
2 Procurator constitutus ad certũ tẽpus finito tpe ⁊ lite cõtesta
ta non poterit postea prosequi etiã si aduersarius velit:al's se-
cus: vt hic.

1 In christi nomine amẽ.

† Visis ⁊ põderatis oibus q̃ in suprascripto pũ
cto narrantur pluribus rationibus ⁊ satis vrgen-
tibus iudicio meo videtur mihi dicendum dictuz
Philippum ⁊ socios non teneri dicto ser Henrico licet dissolu
tio dicte societatis dudum contracte inter dictum Barnabam
⁊ Joannem nõ fuerit manifesta Londre per gridam vel per lit
teras directas iudici Londre.
Prima ratio est q: tpe contracte societatis predicte fuit ap-
positum tempus triũ annorũ ⁊ sex mensium quibus durare de-
bet vt premittit. Constat autez ꝙ socius ex contractu socij ideo
insolidum obligatur quãdo separatim ⁊ in diuersis locis agũt
quia alteri alterum preposuisse videtur ⁊ mandatuz dedisse de
contrahendo.ar.ff.si cer.pe.l.eius qui in prouincia.in fi.⁊ not.
Bart.ff.de duob.reis.l.eadem.in.vij.q. videtur etiam dedisse
mandatum singulis ꝙ cum illo cõtrahatur.ff.de exercitoria.l.
j.§.j.in fi.de solu.l.q hominem.§.si titiũ.in fi. Mãdatum tamẽ
istud tam factũ socio q̃ factũ alijs vt cũ eo ꝯhãt fuit ab ipso pn-
cipio limitatũ vsq; ad certũ tp̃s quo duratura erat societas:cũ
ex societate descenderet ⁊ esset eius sequela:⁊ sic ſm ipsam debe
ret intelligi ⁊ limitari.ar.ff.de ĩsti.l.quicũq;.§.si ei quem.in fi.
a de eden.si quis ex argen.§.rationẽ.in fi.Fines autem mandati
sunt diligenter custodiendi[a].ff.mandati.l.diligenter.⁊ qd ex
tra vel vltra eos agitur mandatum non obligat. Et si dicatur
dicta limitatio mandati vsq; ad dictum tempus non erat no-
ta contrahentibus. Respondet qd ex quo fuit apposita ab ĩpo
principio debuit esse nota ⁊ si non fuit est qd eis imputet q: de-
buerunt inuestigare de qualitate ⁊ cõditione illius cũ quo con-
trahebant.tex.cũ glo.ff.de re.iur.l.q cum alio.sicut in qualibet
alia lege vel conditione apposita ab ipso principio in mandato
quia debet seruari ⁊ si nõ seruat nõ excusantur contrahentes p
pter ignorãtiam ꝯhẽtis:q: debuerũt explorare ⁊ sic mandans
nõ obligat vt ibi no.in glo.⁊ probat in.l.j.§.nõ autẽ ex oi.⁊.§.
agitur ṗpositio.⁊.§.si plures.in fi.⁊ de institο.l.quicũq;.§.non
tñ.⁊.l.sz ⁊ si pupilli.§.cõditio. Nam ex quo virtute talis man-
dati ⁊ societatis mouent ad ꝯhendũ debẽt explorare in qua for
ma stet.⁊ si non faciũt est qd eis imputet ⁊ habent pro scientibꝰ:
vt.d.l.q cũ alio in tex. ⁊ glo. Qd ergo dr in.l.sed ⁊ si pupillus.
§.de quo.⁊.§.scribere.ff.de insti.locũ habet ⁊ tũc est necessariuz
fieri qñ mãdatũ fuit factũ a principio simpliciter ⁊ sine tempo-
ris ṗfinitione:vel alia limitatione:tunc enĩ cũ cõtrahẽtes sciãt
vel scire presumant qd simpliciter ⁊ qñcũq; possunt ꝯhere ſm
formã dicti mãdati:vt.d.l.qui cũ alio. remanerẽt decepti ex re
uocatione vel limitatione postea subsecuta nisi eis notificaret:
ideo est eis notificãda ſm formã illius.l.sed si pupilli.ne rema-
neant decepti:vt in.§.sed si plures.v̄si.sed si al's.e.l.⁊ de exerci.
l.j.§.magistrum. De conditione nãq; socij vel institoris facile
potest ṗquiri.s. qualiter ⁊ in qua forma fuit ṗpositus magis q̃
de cõditiõe magistri nauis:vt.d.l.j.§.j.de exerci.⁊ tñ etiã de cõ
ditione magistri nauis apposita a principio est ṗquirenduz:vt
dicit glo.in.d.l.q cum alio.⁊ qd no.Bald.C.de exerci.sup rub.
Nõ ergo pertinet ad ṗponentem manifestare formã vel limita-
tionem appositã a principio sicut quando apponitur ex postfa
cto.facit.C.de dona.que sub modo.l.si post ṗfectaz.de pac.l.sin
aũt dñicam.cũ ibi no.in rõne.de rebus eorum.l.ij.C.de senten.
dan.l.j.v.itaq;.in v̄bo postea.ff.de procu.l.si procu.absentem.
in fi.⁊ qd not.Barto.l.j.in fi.eo.ti.cum.l.seq.ſm Jac.de are.q
2 dicit † ꝙ si procurator est cõstitutus ad certum tẽpus si fuit lis
contestata.⁊ postea ante litem finitam expirauit tp̃s nõ pote-
rit postea ṗsequi etiã si aduersarius velit:nec potest de hoc cõ-
queri q: cũ tempus fuerit appositũ prin.scire debuit hoc eueni
re posse:vnde sibi imputet qd admisit eũ.ar.ff.locati.l si qs do
mum.§.j.sed si fuisset constitutus simpliciter ⁊ sine temporis ṗ-
finitione post litem contesta.non posset reuocari inuito aduer-
sario.l.post litem eo.ti.lz alio modo videatur loq̃ui idem Bar.
in.l.ita aũt.§.fi.ff.de admi.tuto sed in.d.l.i.§.fi.cũ.l.seq.⁊ de ṗ
cur.melius loquit:vt pz ex no.in Spe.de procu.§.rõne forme.
ver.quid si mandatum sit al's sufficiens.⁊ ex his que no.Inno.
eo.ti.c.petito.ante finem.vbi tenet qd si procurator est constitu
tus ad litem contestaudam dũtaxat nõ potest vlterius proseq
etiã altera parte hoc volente lz secus.si simpliciter ad litem con
testa.q: videt cõstitutus etiã ad litẽ prosequendam.ff.eo.qui ṗ
curatorem dat.⁊ p Cy.C.eo.l.si procurator ad vnam. Cõclusio
est ergo qd limitatio apposita in mandato a prin.non licet con
trahentibus vel alium actum cũ mandatario exercẽtibus igno-
rare ideo nõ est eis aliter notificãda. ⁊ sic loqtur.l.sed ⁊ si pupil
li.§.proscribere.de insti.cum si. Igitur in casu nostro postq̃ tẽ-
pus duratiue societatis fuit a principio appositum presumitur
deuenisse in notitiã oium ⁊ p ꝯñs nõ fuit dissolutio dicte socie-
tatis prouenientis ex lapsu dicti tpis aliter in publicũ notificã
da vel deducenda per predicta.
Scda ratio quare dictus Philippus dicti Barnabe nõ te
netur dicto ser Henrico est per punctũ rõnis talis. Nã tpe ꝯcte
obligationis ꝯcte per dictum ser Henricum cum dicto Joanne
Barnabas predictus iam erat mortuus vt proponitur ⁊ sic sal
tem morte erat finita societas ⁊ mandatũ posito qd per lapsuz
tpis finita non fuisset.ff pro socio.l.actore.§.morte.C.manda-
ti.l.mandatum.ex quo sequit qd ex tali ꝯctu nõ potuit obliga-
ri Barnabas q iã erat mortuꝰ quia mors omnia soluit ⁊ nihil
in ṗsonã mortui ṗncipiari põt.ff.que snĩe sine ap.rescin.l.pe.si
cer.pet l.eius q.v.ꝙ si stipulatꝰ. Igit in filios Barnabe tanq̃
heredes descendere nõ põt obligatio tanq̃ hereditaria:cuz sit
necesse ꝙ habeat originẽ in personã defuncti.ff.de oper.libe.l.
q libertinus.§.posthumus. Non ergo põt cõueniri dictus Phi
lippus vt heres Barnabe:nec etiã ex sua ṗsona ⁊ rõne societa
tatis quã nunq̃ habuerat cum illo ioanne:vel mãdati ꝙ nunq̃
sibi debent de cõtrahẽdo suo noĩe cũ ipse nunq̃ ꝯxerit societatẽ
cũ illo:⁊ societas ⁊ mandatum dicti Barnabe ad ipm nõ trãsi
uerint.l.verũ.§.in hoc idẽ.ff.pro socio.mãdati.si vero.§.si.cum
fe. Posito ergo ꝙ cessarent ea q̃ in precedenti articulo dixi:⁊ ꝙ
aliqua culpa fuisset ex parte Barnabe in non notificãdo dictã
dissolutionez:⁊ ꝙ plus est posito ꝙ dicta societas durasset vsq;
ad mortem Barnabe:ex quo saltem per mortem fuit finita ⁊ ex
quo cõtractus de quo agit fuit celebratus post mortẽ Barna-
be:res ista nullũ habet dubium:quia ex eo non potuit obligari
dictus Philippus nec vt heres sui patris ex quo in patrem nõ
habuit radicẽ obligacio:nec suo noĩe ṗprio ex quo ipe nunq̃ cũ
illo societatẽ ꝯtraxit. Vt cõcludamus ꝙ qñ reuocatio mandati
ṗcederet ex morte mãdantis:nõ est necesse illã notificare cõtra
hẽtibus quãtum ad finẽ ne ex ꝯtractibus factis post mortẽ he-
res mandantis obligetur cum nullo modo possit obligari nec
vt heres nec suo proprio noĩe:vt.s.dixi. Bene tamen esset noti
ficãda quãtũ ad hoc vt debitores postea sibi soluentes nõ libe-
rarentur ab heredibus:vt.d.l.eius q in prouincia.in.§.j.q: ta-
lis liberatio non habet necesse sumere initium in personam cre
ditoris defuncti:sed sumit initium in ṗsonã liberati. Nec hz fa
cere transitum de ṗsona defuncti in personaz heredum tanq̃ in
heredes sicut cõtingit in obligatiõe actiua vel passiua:vt pz ad
sensum. Sed qñ viuente mandante finiretur mandatum ex cã
vel reuocatione subsecuta ex postfacto:ideo notificanda est re-
uocatio:q: si non fieret subest persona mãdantis in quo potest
principiari obligatio ac si mandatum duraret:q: propter ṗce-
dens mãdatum potest fingi qd duret licet finituz sit.l.cũ qs.§.
j.ff.de solu. Sed in eo qui nunq̃ mandatuz dedit nõ fingit sub-
esse etiã si ꝯtrahẽs credat subesse ⁊ iustã cãm credẽdi habeat.ff.
de solu.l.q hoĩem.§.si nullo.de furtis.si qs vxori.§.apud labeo
nem.⁊ qd ibi no. Non ergo põt dici ꝙ filij ⁊ heredes dicti Bar-
nabe qui nunq̃ contraxerunt societatem cum dicto ioanne nec

b Custodien-
di. Et an ⁊ qñ cu
stodiri dicantur
necne. vide do.
Alexã. de imol.
in consi.xxv.i fi.
vlt.col.in.ij.pre.
⁊ adde eundem
Pau.s.in cõsil.
iiij.nume.vij.

vnq̄ mandato crdiderunt de cōtrahēdo ipsoꝝ nomine fingantur fuisse socij vel fingant̄ mandasse de cōtrahendo dicto ioāni quātū ad hoc vt ipsi obligentur ex ꝯtu celebrato cum dicto ioāne post mortem Barnabe: etiā si cōtrahentes iusto errore ducti credebant esse societatem inter dictū ioānē ⁊ filios dicti Barnabe postq̄ re vera nec vnq̄ fuerat: vt. d. l. qui hominē. §. si nullo. quia ignorantia cōtrahentium nō debet esse captiosa dictis filijs ⁊ heredibus q nullam cām dederunt dicto errori. ff. que in frau. cre. l. qui autē. §. si qd. iuncta. l. si seruus. in fi. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. ⁊ multo fortius idem dicendum de socijs dicti Philippi vt ex dicto ꝯtu nō teneantur: cū nulla subsit cā quare teneri debeant. Preterea resultaret absurdum si heres teneretur notificare mortem cum possit ꝓbabiliter ignorare societatem ꝯtam per defunctū. ff. de reg. iur. l. qui in alterius. pro suo. l. fi. ⁊ sic non notificādo obligaretur ex contractibus factis post mortem sine sui culpa. vel quid si longe abest locus vt in casu nostro: ⁊ anteq̄ nuntius applicarer iste contraheret certe eadem resultaret absurditas: sola ergo dissolutio que fit aliter q̄ post mortem ⁊ ex causa superuenienti post contractam societam vel mandatū factum: necessario notificāda est: vt pʒ ex predictis. ¶ Nec ob. si dicatur licet societas quo ad socios inter se fuerit dissoluta per mortem Barnabe attamen mandatū ꝙ ille Joānes habebat de cōtrahendo nomine ipsius Barnabe. per ea q̄ no. Barto. in. d. l. eius q in prouincia. in fi. ⁊ in. l. eadem in. vij. q. non videtur expirasse cum in hoc esset institor ⁊ non fuit mutata conditio. l. si quis mancipijs. §. si impubes. de institu. cum seq. iūcta. l. si tamē plures. de exerci. qd no. in. d. l. eius qui. Nā cum illud mandatum tacite resultaret ex dicta societate qd de iure illa fuit idem esse debet de dicto mandato tanq̄ ad eius sequela per iura. s̄. alleg. ⁊ quia vitiato expresso vitiatur tacituʒ. l. iij. in fi. de ser. ru. p̄di. ⁊ no. in auf. īgressi. C. de sac. san. ec. ⁊. C. de rei vē. l. mr̄. circa mediū magne gl. ibi. itē qd tm̄ petij p̄tiū ⁊c. ¶ Tertia ratio principalis est q2 dicta notificatio fienda erat solū ad hoc vt redderent̄ certi contrahentes de dissolutione societatis ne remanerent decepti. vt iuribus. s̄. alleg. Regula aūt iuris ē ꝙ q cert⁹ est certiorari nō dʒ. ff. de act. emp. l. j. §. fi. Sed ex missione dicti Andree facta ꝑ dictum Barnabam q̄ fuit vt ꝑponit̄ oībus no. q Andreas noīe dicti Barnabe negotiabatur potuit esse notū dicto ser Henrico mādatū dicti ioānis expirasse eo q2 ꝑm procuratorē cōstituēdo censet̄ qs primū reuocasse[a]. ff. de procur. l. si quis cum procuratorio. §. fi. qui potissime locuʒ habet in procurationibus extraiudicialibus: vt ibi no. bar. ergo. ⁊c. Nec pōt p̄tendere ignorantiā dictus ser Henricus de eo ꝙ publice notū erat. d. l. sed si pupillus. §. de quo. ⁊ de iu. ⁊ fac. igno. l. regula. in p̄nc. Et si dicat̄ potuit. Barnabas habere societatē cū vtroqʒ. s. cū dicto Joāne ⁊ cū dicto Andrea. Rūdeo non erat hoc presumēdū q2 raro hoc cōtingit ꝙ vnus mercator florētinus in vno loco remoto habeat duos diuersos socios vel factores cū satis sit hr̄e vnū. ꝗ ⁊c. ar. eoꝝ q̄ no. C. de arbi. l. j. ¶ Quarta ⁊ vltima rō est q2 cum dictus Joānes in suis cōtractibus nō specificaret cum quo haberet societatem ⁊ dictus ser Henricus ⁊ alij similes extranei a natione florentina non haberent notitiam cum quo dictus Joannes societateʒ haberet: nō censetur habuisse respectum ad aliquam certam ꝑsonaʒ: sed solum ad illā que tp̄e cōtractus esset socia dicti Joannis et illam tm̄ intendebat sibi obligare: sed illum qui tunc non erat socius nō intēdebat obligare igitur nec obligabatur licet olim fuisset. l. eū q. C. si cer. pe. ⁊ qd plene no. in. l. si pupilli. §. j. ff. de neg. ge. dico ergo ꝙ ex quo dictus ser Henricus ignorabat dictū barnabā esse sociū dicti ioannis nō habebat dictus barnabas etiaʒ si hodie viueret ⁊ societatē dissoluisset alio mō q̄ fuerit dissoluta notificare se non esse āplius sociū ei q̄ nunq̄ sciuit esse sociuʒ ex quo eius cōtemplatione non censet̄ incitatus ad ꝯhendū cū nesciret eū esse sociū. Jura ergo q̄ dicūt notificādā reuocationē locum habēt in illis q sciūt a quo mādatū hʒ vel cū quo est soci⁹: nā illi censent̄ moti cōtēplatione illius quē sciūt sociū: sed illi q ignorāt qs sit socius vel mādans nō habēt respectū ad certā ꝑsonā sed ad illā tm̄ q̄ tūc tp̄is est socia vel mādās ⁊ ad illā q̄ non est secus: igitur cuʒ iste Barnabas nō esset tunc socius non fuit obligatus etiam si tunc vixisset quantū ad intentionē cōtrahētium: non ergo fuit necessaria notificatio. Laus deo.

a ¶ Reuocasse. Adde. d. Mar. sozi. in ꝯsi. xviij. versic. ⁊ videtur dicēdū. in. j. p̄te.

b ¶ Intentare. Vide omino. d. Mar. sozi. in cōsil. xviij. versi. iij. remediuʒ. ⁊ do. Bar. sozi. eius filium in cōsi. lxij. in ver. iij. cōclu. in fi. in. j. parte. ⁊ in cōsi. cclxvj. v̄sic. iiij. videnduʒ est. cum v̄sic. seq. in. ij. parte. ⁊ oīno in. l. ad rē. de acqui. poss. ⁊ do. Alex. de imo. in cōsi. xxxvij. ī. iiij. colū. in. j. parte. ⁊ in consi. lj. in. j. col. ea. parte. ⁊ cōsil. xcij. in. iiij. col. in ea. parte. et in ꝯsi. xxj. in. j. et. iiij. col. in. iij. p̄te. ⁊ ī ꝯs. j. ī vlt. col. in. iiij. parte

¶ Consilium. cv.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur quādo possit intentari cōditio canonis reintegranda. iij. q. j. cū seq.
2 Conditio ex illo canone an detur cōtra titulo possidentem.
3 Et an obstet exceptio prescriptionis ꝯtra agētē ex illo canone.

In christi nomine amen.

¶ In questione que speratur moueri per dominum priorem scti Fridani sup certa p̄te territorij castri de porcarēsibus contra dn̄am ioānam filiā olim parentis q fuit vt dicitur vltimus dictorum de porcarensibus de Luca quoruʒ fuit dictum castrum cum territorio ab antiquo ⁊ etiaʒ possessio cōtinuata per annos quinquaginta: tria reuocantur in dubiū.
1 ¶ † Primum est vtrum dictus prior possit intentare cōditionem ex canone reintegrāda. iij. q. j. ⁊ in ipsa obtinere attento ꝙ ipse vt dicit̄ nil aliud pōt ꝓbare nisi ꝙ eius antecessores possederūt dictam p̄tem in anno. M. cccxx. xxx. xl. l. lx. ⁊. lxx. ⁊ sic annos. l. vel circa: licʒ a. l. annis citra fuerit integraliter possessum per dictos de porcarensibus. ⁊ videt̄ ꝙ sic ꝑ ea q̄ no. exp̄sse Inn. ⁊ Joā. an. in. c. sepe. de resti. spo. qui videntur velle hoc solū sufficere volenti conditionem illius canonis intentare[b] si ꝓbauero se vel ecclesiā suam aut suos antecessores bonafide aliquando possedisse ⁊ hodie non possidere sed alium dūmodo agatur de bonis ecclesiasticis dūtaxat in quibus solis dicunt moderni eē prouisum de tam largo possessorio quale est illud cum regulariter agenti non sufficiat probare solam possessionem de preterito vt possit obtinere. iuxta plene no. per Bar. in. l. pe. ff. de cōdi. insti. quia in pari causa potior est cōditio possidentis. C. de rei ven. l. fi. cū eo ipso plus iure habeat q̄ ille q non possidet. ff. vti poss. l. ij. ꝙ etiā videt̄ sentire bar. in. l. ⁊ est q̄ nobis. ff. de acq. pos. lʒ idē Inno. in. c. cū ad sedē. e. ti. videatur velle ꝙ ille canō non inducat nouuʒ possessoriū nec nouā actionem sed cōfirmat veteres cuius tm̄ ꝯriū cōiter tenet̄ ꝑ glo. ⁊ doc. vt etiaʒ hr̄ ī Spe. e. ti. de re. spo. §. j. ver. q̄tū est. ¶ Breuiter omissis sup̄fluis ⁊ posito ꝙ ille canon inducat nouū possessorium veritas est iudicio meo in hoc articulo illud qd tāgit Jo. cal. in. d. c. sepe. de resti. spo. vʒ ꝙ ad hoc vt cōpetat cōditio ex illo canone requiritur ꝙ ille q intentat ceciderit a possessiōe ex aliqua iniusta cā nec sufficit cecidisse si non appareat ipsuʒ ex iniusta causa cecidisse. nā hoc dicit tex. expresse. in. d. c. reintegrāda. ibi. dum dicit. quacūqʒ conditione temporis aut captiuitate aut dolo aut violentia maiorum ⁊ ꝑ quascūqʒ iniustas causas res ecclesie vel ꝓprias perdidisse non sciunt̄ ⁊c. hec sunt verba tex. formalia. ⁊ sic pʒ ꝙ requiritur hoc vt ꝑ iniustā causam res perdiderit non tamē sufficiens ad p̄scriptionē nec sufficeret perdidisse si non cōstaret ꝙ iniuste ⁊ hoc probat̄ vt ibi colligitur: puta si per lapsum temporis rector ecclesie in obliuionem deductus neglexit colere ⁊ possidere ita ꝙ alius occupauerit: vel captiuitateʒ eius ⁊c. ⁊ sic ex parte eius qui agere vult potest dici ꝙ non inducat nouum remedium vel possessorium: sed cōfirmet vetera q2 semꝑ requirit̄ aliqua cā iniusta: ⁊ siqdem interuenerit iniusta causa violenta expulsiue cōcurrit cū interdicto vn̄ vi. si cōpulsiue cōcurrit cum actione ꝙ met. cā. si doli. ⁊ tūc cum actione de dolo seu obliuionis vel negligentie: vt si ꝓpter lapsum termini vel captiuitatis desijt possidere. iuxta no. in. l. furtū. ff. de vsuc. ⁊. C. de acq. pos. l. licet. ⁊ tūc cōcurret cū conditione ex. l. conquerebat̄. ⁊ cū cōditione. l. inuasor. C. vn̄ vi. q̄ ꝓuident ꝯ eos q̄ occupant res quaꝝ possessio vacat. ⁊ ita pōt saluari dictū Inn. in. c. cū ad sedē. de resti. spo. dum dicit illum canonem confirmare vetera remedia. ¶ Quātū vero ad extremum illius cōtra quē cōpetit bene ꝓuidet vltra q̄ prouideant alia remedia: nam dat̄ contra quēcūqʒ possidentem etiā bonefidei dummō nō habeat iustum titulum ab alio q̄ ab iniusto occupatore: ⁊ sic prouidet vltra q̄ ꝓuideat interdictum vn̄ vi: q2 illud prouidet contra violētū tm̄ occupatorē vel eius heredē. l. cū a te. ff. vnde vi. Item vltra q̄ prouideatur per. c. sepe. de resti. spo. q2 illud cōtra eū qui sciēter succedit in vitio: sed capitulū reintegranda etiā cōtra succedentē ignorātem. Item vltra q̄ per rationē de dolo vel metus cā: quia ille qn̄ interuenit dolus vel metus sed capitulum reintegranda nō requirit alterum ipsorum necessario cum sufficiat ꝑdidisse possessionem per lapsum temporis aut captiuitatem. Iteʒ vltra q̄ per. l. cū querebatur. C. vnde vi. q2 illa requirit qd aduersarius sine aliqua iusta causa occupauerit: vt pʒ ex no. ī. per Bart. sed capitulum reintegranda ꝓuidet etiā cōtra illū q habuit aliquā iustā cām puta titulū: dūmodo ab iniusto detentore: vt. ī. dicā. Item vltra q̄ prouideatur ꝑ. l. inuasor. eo. tit. C. vnde vi. q2 ibi requiritur inuasio etiam si credat ex aliqua iusta cā reʒ esse suā. sed in. d. c. reintegranda non requiritur inuasio cū detur etiā cōtra habētem titulum ab iniusto detētore. ¶ Ex qbus oībus seqtur illud ca. prouidere vltra q̄ alia ꝓuideant attento extremo illius cōtra quem dat̄: ⁊ sic saluatur cōis opi. que est vt inducat nouum possessorium: etiā isto mō dʒ intelligi id qd dicit Spec. in tit. de restitu. spo. §. j. versicu. quātum est. vbi dicit ꝙ intētās possessorium illius canonis habet probare deiectionem: nā debet suppleri. s. vel aliā iniustā cām perdite possessionis vt dicit̄ in tex. dicti canonis. Nec sic supinum credenduʒ est fuisse Specu. ꝙ ad spoliationem factam cum violentia voluerit se restringere cum tex. dicti canonis largissime loquatur de quacūqʒ iniusta causa. Et dum postea subdit ꝙ dictus canon est generalis ⁊ dicitur

lis ꝛ dicitur contra quēlibet possidentem etiam bonefidei: non sibi cōtradicit vt quidam dicunt. immo vult dicere illud qđ.s. dixi: vz qđ ex pte illius contra quem datur nō requirit̄ qđ ex iniusta cā inceperit possidere vel ex nulla: immo etiam si ex iusta puta ex titulo possidere incepit contra eum datur dūmodo habuit titulum ab iniusto occupatore: alˀs secus vt in sequenti pūcto dicam. Ex quibus concludo ꝙ non sufficit priori sancti Fridiani volenti intentare conditionem ex illo canone ꝓbare suos predecessores vel suam ecclesiam aliquando possedisse: immo requiritur qđ probet qualiter ex iniusta causa cecidit a possessione ꝙ non solum difficile sed pene impossibile propter temporis antiquitatem reputat̄. Illud autem p̄termittendū nō est qđ dictus prior nō ꝓbaret possessionē suorū antiquorum probādo dūtaxat ꝙ illi locauerūt nisi etiā probaret ꝙ pensionē receperūt: vt in.c.cū dilectus.de fide instru.ꝛ no.ff.de acq. pos.l.q vniuersas.§.ꝙ p colonū. potissime si non probat locationes nisi per librū ecclesie priuata manu scriptum cui non datur plena fides: vt no.ff.de eden.l.quedā.§.nūmularios.ꝛ qđ no.ff.de iureiu. admonendi.ꝛ.C.de iure fisci.l.inter cartulas.lib.x. Nec etiā ꝓbaret p testes dicentes ꝙ audiuerunt a suis antecessoribus cum sit testimonium de anditu. iuxta no.in.l.testium.C.de testi. Nec sumus in materia.l.si arbiter.ff.de proba.ꝛ de aqua plu.ar.l.ij.§.idem labeo. Nec etiam per testes q viderūt coli vel fructus recipere p laboratores noīe prioris scti Fridiani nisi vidissent ipsum etiam priorem habuisse ab eisdem dictos fructus p ea q̄ habentur in.l.q̄uis.§.i.ff.acqr.pos.ꝛ qbus mo.vsufru.amit.l.
2 pōponius.cū ibi no.ꝛ hoc de primo. ¶ † Scđo principaliter dubitatur vtrū cōditio ex dicto canone det̄ cōtra titulo possidentē:ꝛ Bar.tangit hunc passum.i.l.manifestissimi.§.sed cū in secūda.C.de fur.ꝛ.l.rē q nobis.ff.de acq.pos.dum q̄rit an ꝯ illū ad quem puenit sine vitio det̄ aliqua cōditio ad recuperandum pos.cōstat enim ꝙ qñ cū titulo dicitur puenire sine vitio: cū titulus faciat p̄sumi bonā fidē: vt idē Bar.no.in.l.cū querebat̄. circa fi.C.vñ vi.ꝛ dicit Bart. Inno.tenere in p̄alleg.c.sepe.ꝙ cōtra talē det̄ dicta cōditio pro quo gl.C.de fur.l.inciuile.q tenet cōtra talē dari cōditionē ex.l.si coloni.C.de agri.ꝛ cen.ipe tñ bar.tз ꝯrīū dicēs Inn.ꝛ.d.glos.loq cōtra casum.l.finaīt.§.fi.cū.l.seq.ff.de publi.qñ agens habuit titulū ꝛ possessionē ab vno reus vero titulū ꝛ possessionem ab altero prefert̄ reus p regulā q2 in pari cā potior est conditio rei ꝛ possessoris.l.si seruū.§.sequit̄.de ver.ob. Et si ita est cū agens p̄tendit titulū fortius qñ nullū titulū p̄tendit sed solā pos.de p̄terito vt p̄ferat̄ reus q hз titulū ꝛ possessionem dūmō habuerit titulū ab alio q̄ a vitioso possessore procedere posset dictū Inn.ꝛ etiā glo.in.d.l.inciuile. Sed in casu nr̄o dictus pquirēs ꝛ eius filia babuerūt ꝛ habent pos.ꝛ etiā titulū p herede nō a vitioso possessore q2 nec cōstat nec p̄sumit̄ ꝙ babuerit a vitioso. Igitur p dictū priorē agi nō pōt ꝯtra eū cōditiōe ex dicto canone: maxime cū dictˀprior nullū titulū possit ostēdere sed solā possessionem de preterito. Plus videt̄ tenere Nicolaus de matta vt refert bald in.d.l.inciuile.ꝙ etiā si possessor hēat titulū a iure vˀl alio vitioso possessore nō possit cōueniri nisi agēs oñdat se hr̄e aliqđ ius in re: lз ipe bal.videatur tenere ꝯrīū: q2 talis titulus habitus a iure habet̄ p nō titulo: qñ aūt baberet titulū a bonefidei possessore seu iusto videt̄ idē Bāl.concurrere cū Bart.ꝙ ꝯtra eū agi nō possit aliquo possessorio per illum qui solam possessionem de preterito pretendit. Et si dicatur.imo vedetur ꝙ contra talem detur conditio triticaria vel alia de qua in.l.indebiti.§.sed si nūmi.de cōdi.inde. Rñdeo illud procederet quando reus haberet causam ab agente qui agens solam possessionem hēbat. Secus quādo ab alio vt in casu nostro. Nulla enim rō dictat qđ ille qui hз possessionem de p̄senti ꝛ titulum ꝛ bonam fidem sit deterioris cōditionis q̄ actor qui solam possessionem de preterito pretendit: cū plura faciāt pro reo.s.q2 reus vt in regula fauorabiliores.ꝛ possessor de presenti: vt.d.l.ij.ff.vti.pos.ꝛ habet titulum actor nō cū idem si baberet.d.l.finautez.§.fi.de public.ꝛ per totum.nam habens titulum prefertur nō habenti: ꝛ si nō habens possideat ꝛ babēs nō ꝛ etiā si sit reus: ꝛ nō habēs actor vt in toto illo ti.fortius quādo habens titulum est possessor et reus ꝛ non babens est actor. Et si dicatur videtur esse sp̄ale in rebus ecclesiasticis. Rñdeo nequaq̄ q2 ille canon loquitur etiaз de bonis proprijs prelati non ecclesiasticis.et ita etiam videtur intelligere Bar.in locis vbi.s.ꝛ Inno.papa fauor ecclesiasticus non debet tanta iniuria afficere possidentem vt faciat sibi auferri rem per illum qui nullum titulum pretendit vt in fi.dicit glos.in.l.edicto.C.de edic.diui adri.tollē. facit.ff.de admi.tut.l.impuberi filio.vbi priuilegium vnius non debet esse iniuriosum.facit etiam.c.ex parte.de foro.compet.sufficit ergo qđ in bonis ecclesiasticis sit specialiter prouisum per illum canonē contra quēcunq̄з etiam bonefidei possessorem etiam cum titulo dummodo non habeat titulum a iusto autore vel possessore cum in alijs non sit ita prouisum tenendo ꝙ in solis ecclesiasticis haberet locum vt multi volūt: vt pз ex his que.s.dixi.ꝛ hoc de secundo dubio.

3 ¶ † Tertio principaliter dubitatur vtrū cōtra illū agentē conditione ex illo canone possit obijci exceptio p̄scriptiōis. Dicūt qdā ꝙ nō p illū tex.dū dicit quacūq̄з cōditiōe tpis ꝛc. Sed mirādū est de illis ꝛ si dicere licet nō intelligūt illū tex.q sic dicūt. nō eni dicit ille tex.ꝙ quacūq̄з cōditione tpis nō obstāte teneatur restituere vel ꝙ debeat reintegrari possessio q2 tūc posset p̄cedere qđ illi dicūt.sed vult dicere lr̄a ꝙ res deperdite quacūq̄з cōditione tpis puta p negligētiā vel captiuitatē vel alio mō ꝛc. debeāt reintegrari.illa enim verba quacūq̄з cōditione temporis ꝛc.determinant verbū pdidisse noscuntur ꝛc.que ponunt̄ in in fi.ꝛ sic nil penitus facit ad propositum ille tex. Preterea video ꝙ interdictum vnde vi tollitur prescriptione longissimi tēporis.l.sicut.C.de p̄scrip.xxx.an.ꝛ.l.j.de an.excep.ꝛ etiā possessorium.l.cum querebat̄.C.vnde vi.vt in illa.l.in fi.imo lapsus tanti temporis facit presumi possessorem retro bonefidei: vt ibi no Bart.in fi.fortius ergo debebit tolli conditio ex dicto canone reintegranda quia magis est exorbitās a iure cōmuni ꝛ magis innititur priuilegio ꝛ specialitati.ar.l.eius militis.§.militia.ff.de testa.mili.in auť.de naturali.§.quia vero.ꝛ qđ no.glo. C.si aduersus ven.l.j.in fi.vlti.glo. Preterea si diceret̄ qđ quacūq̄з cōditione obstante sit reintegrāda possessio deberet intelligi nisi tm̄ tempus sit decursum quantū sufficit ad legitimā p̄scriptionē.tex.est sing.C.de edic.diui adri.tol.l.edic.añ finem. Nō eni est credendum ꝙ vnico ꝟbo voluerit totā materiā p̄scriptionis tollere.ar.C.de inoffi.testa.l.si qñ. Nec ob.glo.in.c.sollicite.de resti.spol.q2 illa glo.vult ꝙ cōditio ex illo canone non sit ānalis eo mō quo sunt actiōes p̄torie penales sed sit ppetua sicut p̄secutorie.vt insti.de ppe.ꝛ tēp.ac.nō tñ intendit dicere ꝙ viuat cū effectu in sempiterna secula. Nā ꝛ actiōes de sui natura ppetue tollunt̄ per excep.per lapsuз longissimi tpis.C.de cōsti.pecu.l.ij.ꝛ in toto ti.C.de p̄scrip.xxx.āno. Ex quibus omnibus audacter sine dubitatione quacūq̄з dicendum est conditionē dicti canonis reintegrandam tolli prescript.xl.an. cum dat̄ pro rebus ecclesiasticis: vt in auť.quas actiones.C.de sac.sac.eccle.ꝛ in.c.de quarta.de prescrip.ꝛ per totum.

¶ Posset etiā quarto loco ꝛ vlti.q̄ri an intentatus cōditionē ex illo canone hēat necesse ꝓbare de dñio.ꝛ vr̄ ꝙ sic p illū tex.dū dicit res ecclesie vel ꝓprias ꝛc.vt sic sit possessorium habēs admixtā cām ꝓprietatis sicut ꝛ alia de qbus in.l.ij.§.qdā.ff.de interdic. Sed si hoc esset parum vtilitatis afferret. Et ideo ego teneo ꝙ nō babebat necesse hoc ꝓbare: sed bñ hз necesse hoc allegare in suo libello p illum tex.dum dicit res ecclesiasticas vel ꝓprias.tñ ꝓbata possessione p̄teriti tpis ꝛ aliis q requiruntur erit ꝓbatum dñium: prout exp̄sse habet̄ in.l.cum q̄rebat̄.C.vñ vi.ꝛ ibi per Bart.cuius.l.possessorium magis accedit ad naturam possessorū dicti canonis q̄ aliqđ aliud.pro hoc etiam.l.si quis emptiōis.sed hoc sup illis.C.de prescrip.xxx.anno. Et sit cautus aduocatus ꝛ procurator rei si lis moueatur attendere ad libellum: q2 si reperiatur iste defectus qđ solaз possessionem alleget tanq̄ ineptus reddet totum processum nullū: vt no.p Cyn. C.vt que desunt aduo.ptium.l.j. Laus deo.

¶ Consilium.cvj.

1 ¶ Ex hoc ꝯsilio elicit̄ ꝙ si papa accipit mutuo pro necessitatibus ecclesie romane ꝛ mutuanti assignet aliquos introitus ꝛ obliget camerā apostolicā ꝙ absq̄з alia discussione ille qui mutuauit pōt agere cōtra quoscūq̄з ad quos bona camere deuenerunt ex cā lucratiua ꝛ etiam contra detentores.ꝛ.2.ꝛ.3.
2 Camera apostolica semp p̄sumitur idonea ꝛ soluendo.
3 Camere apostolice redditus qui dicātur.
4 Camera apostolica quid sit.

In christi nomine amē.

¶ Circa ea q̄.s.scripta ꝛ consulta sunt tam plene q̄ etiā eleganter per eximium doctorem dominū Alexandruз possent aliqua dubia moueri. ¶ † Et
1 primo quia videtur qđ per.s.scriptam secundam bullam non resultet aliqua obligatio realis de introitibus spectātibus ad cameram apostolicam licet per eaз ipa camera obligetur ꝛ mādetur gētibus.i.officialibus qđ de redditibus dicte camere satisfaciāt dicto Joanni.qđ pз. Nam per hoc vltima verba ꝙ soluant de introitibus cōstat ꝙ nō cense introitus predictos obligare.per tex.cum glos.ꝛ qđ ibi no. Bart.ff.de an.lega.l.gaius. Item nec prima verba dum obligat cameram: quoniam camera apostolica tenet vicem persone sicut vniuersitas vel hereditas: ꝛ sine aliquo corpore iuris itellectū hз.ff.de pe.here.l.hereditas.ꝛ idē est de fisco ecclesiastico: vt not.C.de iure fisci.super

rub.lib.x. Cōstat autē ꝙ aliud est fiscus aliud bona vel iura fi-
sci.ff.de iure fisci.l.fiscꝰ.⁊ ꝑ totū.sicut aliud est hereditas aliud
bona eiꝰ. vt.d.l.hereditas. Aliud vniuersitas aliud bona eiꝰ.
ff.ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis no.l.j.§.qbus. Licet ergo papa ꝑ di-
ctam bullā obligauerit cameram apostolicam nō seqtur ergo ⁊
eius bona vel redditus cū res sint diuerse ⁊ nil cōmune inter se
habeāt:qꝛ camera est res īcorporalis bona vō eius possunt esse
corporalia ⁊ etiā incorporalia iura: ergo ⁊c.ff. de calūnia.§.fi.
de mino.l.papinianus exuli.ad carbo.l.de bonis.in prin.⁊ ibi
no.de acqui. pos.naturaliter.§.nihil cōe.C.de dona.inter vi.⁊
vxo.l.si maritus.ad obligationem vnius rei non sequiꝛ obliga
tio alterius.ar.ff.de aqua plu.ar.si prius.in prin.de serui.rusti.
predio.l.si domus. Et ad obligationeꝫ ꝑsone nō seqtur obliga
tio rerum nisi casibus specialibus expressis ī iure in quibus taci
ta contrahiꝛ obligatio.ff.⁊.C.in q.cau.pig.vel hypo.ta.ꝯhaꝛ.
iūcta.l.ꝓcuratores.§.plane.ff.de tribu.⁊ pꝫ.C.q potio.in pig.
l.licet.vbi res etiā empta ex pecunia mea nō est mihi obligata
nisi spāliter obligeꝛ:lꝫ ꝑsona emētis esset obligata:puta ex mu-
tuo dicte pecunie. Et licet quis legando camerā suaꝫ videatur
legasse res ꝑtinentes ad cameram. de penu leg.l.fi. ⁊ qꝺ ibi per
Bar.⁊ qꝺ idē no.in.l.librorūꝫ.§.sed si bibliothecā.ff.de leg.iij.
de legante bibliothecā vel studiū suum.⁊ de leg.ij.cum pater.§.
mensam.quia illa sunt noīa rerum:nō sic videꝛ cū obligatur ca
mera apostolica qꝛ obtinet vicem persone dūtaxat. qꝺ pꝫ:qꝛ de
ipsa non disponitur tanꝙ de re.s.vendendo donando vel legā-
do sicut disponitur de illis ⁊ etiam de hereditate qualibet obti-
neat vicem persone obtinet etiam vicem rei vnde venditur.ff.
de heredi.vel acti.vend.per totum.⁊ videntur vendi res q̄ sunt
vere hereditarie.iuxta nota.ī.l.j.C.de euic.sed de camera apo-
stolica non cadit venditio vel donatio:⁊ sic obtinet vicē perso-
ne dūtaxat que habet dñium rerum pertinentium ad eā:igitur
licet illa obligetur non propterea videntur res eius obligari.
Ex quo sequitur ꝙ res existētes apud dictos executores peti nō
possunt per dictum Joānem aliqua obligatione reali postꝙ in
eis nullū ius pignoris habet.ff.de proba.l.ante oīa.j.respōso.
Nec ipsi executores vel alij pro quibus tenent pñt cōueniri obli
gatione personali licet habeant cām lucratiuam:qꝛ sunt singu
lares successores.C.de dona.l.heres alieni.cum cōcor.ibi alle-
gatis per glo. Recurrat ergo dictus Joānes contra cameram
apostolicam ⁊ eius officiales cōtra quam ꝑ dictam bullam ha-
bet obligationem ꝑsonalē dūtaxat vel officium iudicis qꝺ ori-
tur ex rescripto.ff.de reli.⁊ sump.fune.l.si quis sepulchrūꝫ. post
prin.potissime cum dicta camera semper presumatur idonea ⁊
soluēdo.ff.de fundo dota.l.ij.ergo ⁊c.vt plene no.Cy.C.q.po.ī
pig.ha.l.ij.in.iij.op.⁊ Barto.⁊ vt in pos.leg.l.is cui.§.postꝙ.
⁊ glo.C.de iure delib.l.fi.§.⁊ si prefatam.que incipit.prius er-
go.in fi. Et etiam presumitur qꝺ ei satisfaciet:quia ecclesia cum
sit cultrix iustitie non presumitur qꝺ velit aliquid iniustum ⁊ sic
qꝺ deneget soluere. de feu.alie.c.⁊ si cliētulis. post prin. ⁊ ar.ff.
qꝺ met.cā.l.non ē verisimile.non autē molestet singulares suc-
cessores.C.de here.ac.l.fi.⁊.d.l.heres. ¶ Scꝺo principaliter
facit dubium quia posito qꝺ predicta cessarent ⁊ ꝙ redditus ca
mere essent obligati vel hypothecati non tamen cōstat qꝺ pecu
nia ⁊ res de qbus agitur fuerint vel sint de redditibus camere
apostolice etiam si presumātur peruenisse ad dictum Gregoriū
occasione dignitatis papalis.per aut. licentiam.C.de epi.⁊ cle
ri.qm̄ illi dicūtur redditus camere aplice qui iure ordinario ꝑci
piuntur ⁊ ad officiales dicte camere primo loco ꝑueniūt ⁊ sunt
3 decime ⁊ fructus primi bñficiorū vacantiū ⁊ si.sicut† ⁊ munera
ordinaria dñr illa q̄ certū ⁊ determinatū hñt modum vt tribu-
ta.iuxta plene no.in materia munerum.C.de sac.san.ecc.l.pla-
cet.sicut illa sunt bona fiscalia que ꝑueniunt ad officiales fisci:
sed in illa q̄ ad dictos officiales nō ꝑueniunt sed ad manus ipe
ratoris vel pape magis pñt dici bona priuata ipsius principis
ꝙ fiscalia vel apostolice camere vt sunt multa que extra ordinē
⁊ pro motu principis indicunꝛ.ar.C.de superindi.l.j. inter q̄ lō
ga est differentia.vt pꝫ.C.de fundis reipu.li.xj.per totū.vbi tra
ctaꝛ de bonis ꝑtinentibus ad solū principem. ⁊ no.in.l.sed cel-
sus.ff.de cōtrahē.emp.iūcto titulo de iure fi. ⁊ de iure reipu.et
ibi de bonis fis. Et ideo diuisi sunt procuratores.s.fisci ⁊ cesa-
ris ad significādū ꝙ diuersa sunt patrimonia eorūdē etiā ex his
q̄ ꝑueniunt rōne dignitatis.ad hoc.ff.de iure fisci.l.fiscus.in fi.
⁊.C.de quadriē.prescri.l.bene a zenone.⁊ ibi pꝫ eē diuersa licet
eadē priuilegia habeat princeps q̄ ⁊ fiscus. hoc etiā ex ipo noīe
satis colligi pōt arg.C.de offi.p̄fec.vr.l.j.in fi.de ferijs.l.a nul-
lo. Quō eni dici pñt redditus camere q ad camerā ⁊ eius officia
les non perueniūt sed soli pape q quāti sint nemo est q nesciat.
debebit ergo dictus Joānes probare ꝙ pecunia de qua agiꝛ iu
re ordinario ꝑuenerit primo loco ad cameram ⁊ eius officiales
⁊ de illis postea ad papā cū sit cā sue intentiōis.l.⁊ q̄ nōdū.§.

qꝺ dicitur.ff.de pig.cū si.ꝙ nō solum difficile sed quasi impos-
sibile fore reputo potissime de totalibus que non consueuerunt
ad cameram deuenire sed ad solum principem ex largitatibus
priuatorum.vnde de patrimonio eius dicunꝛ esse licet propter
dignitatem papalem prouenerint non de patrimonio camere.
¶ Tertio principaliter facit dubium saltem quo ad pecuniā:
quia non credo posse apud dictos executores demonstrari cer-
tum corpus pecunie:ꝙ a camera vel de eius redditibus proue-
nerit ꝙ requireretur si dictus Joannes vellet eam petere tanꝙ
hypothecā.ff.de pig.l.cum tabernā.§.fi.sed si quā habuerūt ex
penderunt ⁊ sic sunt debitores in genere.l.tutius.ff. depositi.lꝫ
nomen ipsorūꝫ non potest dici hypothecatum:qꝛ non est nec cō
tineꝛ appellatione redditus camere licet sit de illis redditibus
factam.ff.de pig.ac.l.si conuenerit.§.pe. ¶ His tamen pro cla
riori luciditate premissis non obstantibus videtur dicenduꝫ di
ctum Joannem petere posse sibi satisfieri de dicta pecunia ⁊ re
bus exñtibus ad predictos executores tam per hypo.actionem
ꝙ ꝑsonalem. Primum pꝫ qñ in dicta bulla primo loco narraꝛ
qualiter dicto Joāni ꝑ prius fieret assignatio ꝑ dicta summa su
per introitibus gabellarū ciuitatis romane cui narrationi staꝛ
cum sit de facto ipsius pape.de proba.c.j.in cle. Constat aūt ꝙ
ꝑ talem assignationem factā sup introitibus videnꝛ ipsi introi-
tus gabellarū ciuitatis romane fuisse obligati.ff.de le.ij.l.codi
cillis.§.instituto.⁊ ibi tangit Bar.⁊ ꝑ eundē.ff.de annu.leg.l.
si fundus.qꝛ ergo loco illius assignationis fecit aliam si de ca-
mera aplica:lꝫ nō fuerit vsus illis eisdeꝫ vbis.s.ꝙ sup introiti-
bus dicte camere tamen censeꝛ eodē mō fecisse cū surrogatū sa-
piat naturā eius in locū cuius surrogaꝛ.si quis cau.si eū.§.q in
iuriarū.C.de cōdi.⁊ de.l.filie.§.titia.vt lit.pē.C.ecclesia potissi
me:qꝛ cū facta fuerit fauore dicti Joan.⁊ ad maiorē sui cautelā
nō dꝫ minus operari ꝙ prima assignatio.l.cām.§. puellam.ff.
de manu.in ratione sui.de pig.act.l.ꝙuis.sed vtilius est Joāni
habere hypo.realem ꝑ quaꝫ possit a singularibus successorbus
⁊ a quolibet possessore aduocare.ff.de pig.l.si fundus.§.in ven
dica.ꝙ hanc ꝑsonalē dūtaxat actionem:vt pꝫ.ff.de tribu.l.pro
curatoris.§.sed est quesituꝫ.in fi.⁊.§.si plures.ver.plane.C.de
bo.auto.iudi.pos.l.iiij.qui potiores in pig.ha.l.iij. Mandatū
ergo ꝙ soluant de introitibus camere intelligitur fm preceden
ria.s.vt assignationem voluerit facere super eis sicut fecerat su
per introitibus gabellarum cuꝫ ex p̄cedentibus ⁊ sequentibus
verba declarenꝛ.l.si seruus plurium.§.fi.cum si.ff.de leg.i. Pre
terea etiam per illa verba obligamus camerā.videtur qꝺ cēsea
4 tur obligasse oēs redditus camere† cū hoc nomē sit vniuersale
⁊ cōprehendat qcquid ꝑtinet ad vtilitatē camere.vt no. Barto.
C.de iure fis.sup rub.sicut si qs obligaret hereditatem ad se ꝑti
nentem:qꝛ intelligeretur de cunctis rebus ⁊ iuribus eius.vt in
ti.de here.vel acꝛ.vē.⁊ qꝺ no.in.l.j.C.de euic.de lega.ij.cum fi-
lius.§.j. ¶ Nec ob.qꝺ.s̄.dixi in contrarium:quia licet respectu
priuatorum camera apostolica non possit obtinere vicem rei:qꝛ
nullus priuatus potest de ipsa disponere tanꝙ de re:secus ta-
men est quo ad principem qui potest de ipsa disponere cum sit
dominus omniā.ff.ad.l.rhodiā.l.deprecatio.⁊ in.c.per princi-
palem.⁊.c.cuncta per mundum.vnde ⁊ in casu nostro Grego-
rius disponit de camera tanꝙ de re sua ipsam obligando.vnde
nil repugnat dicere ꝙ censeatur obligasse omnia bona ⁊ reddi-
tus eius in quibus consistit nomen camere.iuxta no.per Bart.
in locis.s̄.alleg. Et si dicatur vno non videtur obligasse corpo-
ra pecuniarum vel introituum camere:sed dūtaxat ius percipiē
di seu commoditatem.ar.l.si iactum.ff.de act.emp.de pericu.s
commo.rei vēdi.l.necessario.§.fi. Sed istud ius vel cōmoditaꝫ
non est apud istos executores:sed apud officiuꝫ camere seu eius
officiales:igitur agatur contra illos. Respondeo nō potest hoc
dici cum perceptio introituum non veniat fienda per ipm Joā
nem sed per officiales camere ⁊ per eius manus Joānes dꝫ ha-
bere non per suas proprias:ergo solum corpora rerum vel pecu
niarū obligasse videtur nō ius vel cōmoditatē ꝑcipiendi.ita tꝫ
Barto.in fi.q.disputata per eum que incipit publicanus.facit
qꝺ no.ꝑ eundem in.l.fundi trebatiani.de vsufruc.le.⁊ per glos.
in.l.si quis ita.ff.de vsufruct.sed si ꝑceptio introituum veniret
fienda per ipsum Joānē procederet contrariū. ¶ Nec ob.p̄di-
ctis id qꝺ.s̄.dixi in ꝯriū:qꝛ licet viuēte Gregorio dicto pecunia
⁊ iocalia nō dicerenꝛ de introitibus camere si primo nō ꝑuenis-
sent ad officiales camere vt ibi dixi:saltem tamē post eius mor
tē inceperunt esse de introitibus camere:cum camera apostoli-
ca ⁊ eius officiales possent illa occupare tanꝙ spolia que non
solum pape sed etiam aliorum p̄latorum ⁊ inferiorum ꝑtinet ad
camerā de sola consnetudine ⁊ obseruantia q̄ nota est oībus:lꝫ
hodie forte aliud serueꝛ in spolijs inferiorūꝫ qꝛ reseruanꝛ vt au-
dio successoribus ꝑ cōstitutionē factā in concilio cōstātiensi:lꝫ
de spolijs pape clarum est qꝛ camera apostolica capit ⁊ succes-
sori reseruat

sori reseruat: igit cadūt in obligatione pdicta. facit qd in fi. hr in deportato qui quousqz viuit retinet acqsitiones factas post deportationē p ꝯctū iurisgent. sed eo mortuo cōfiscatur. ff. ma. si tibi. §. is cuius. z ibi no. per glo. z. C. de bo. pscrip. l. ij. ¶ Nec ob. q sup illis habuit Gregorius licētia testādi z testatus est: qz dicta licentia dz intelligi sine pιudicio iuris alieni. de v. sig. c. dilecto. non enim dz papa ius alteri⁹ absorbere. c. fi. de cele. mis. ad audiētiā. ij. de confir. vti. vel inuti. de cōsti. licet. facit de vsu pal. ex tuarum. ff. ne quid in lo. publi. l. ij. §. si quis a principe. z §. merito. z qd no. de ver. significa. c. sicut nobis. li. vi. in nouel. maxime non subditi: vt no. in. c. nouit. de iudi. per Inno. super verbo theodosius. z de iniurijs. in nostra. per eundem. Itē non ob. id qd in vltimo loco dixi quia posito q non posset demonstrari certuz corpus pecunie qd de redditibus camere prouenisset quia dicti executores consumpsissent in proprios vsus dici potest qd hypothecaria que primo cōpetebat dicto Joanni cōuersa fuerit in conditionem sine causa. ar. l. rogasti. §. fi. ff. si cer. pe. z per glo. ordi. que est in. l. j. ff. de distrac. pig. z in Specu. de obli. z so. §. j. versi. pone. t. mihi obligauit. Cum facti sint locupletiores ex pecunia dicto Joāni obligata z cōtra camerā apostolicam dispēdiosus z difficilis sit regressus z sic per inde est ac si contra alium nō esset cōsultum. ar. C. de annonis z tribu. l. p locis. z. l. mediterranee. lib. x. z qd ibi per Bart. ergo. zc. vt in pdictis locis no. Plus videtur dicendum per dictam rationem q etiam si dictus Joannes non haberet nec vnq̄ habuisset redditus camere hypothecatos sm solum actionem personalem ꝯ cameram vel virtute dicte bulle secūde vel si mutuū factum fuit pro necessitatibus ecclesie romane vt in bulla cōtinetur: z sic ipsa ecclesia romana est obligata. l. si pupilli. §. j. de nego. gest. vñ pecunie camere dz satisfieri que ptinet ad ecclesiam romanam. Attamen attento eo quidem in rei veritate quia successores in papatu non consueuerunt soluere debita contracta per predecessorem z difficillis immo quasi impossibilis est recuperatio a camera apostolica cōpetat dicto Joanni actio psonalis in factū cōtra quēcūqz possidentem de bonis camere ex causa lucratiua vel detinentem de bonis ad cameram romanam pertinentibus que actio competit vbicūqz est equum actum dari z ignoratur que competat vel detur competit actio in factum. l. quotiens. cum ibi no. ff. de prescrip. verbis. Et hic subest equitas qz Joannes pretendit causam onerosam dicti vero executores et illi pro quibus ipsi detinent lucratiuam. ergo zc. C. de iur. deli. be. l. fi. §. licentia creditoribus zc. nam in dubio sanctius z melius est aliquid non lucrari q aliquem damno affici. ff. de relig. l. at si quis. §. sed si adita. facit. l. z si me z titium. ff. si cer. pe. cum si. Et poterunt conueniri coram iudice seculari cuz sint laici. iuxta no. per Bart. in. l. solent. de ali. z ci. leg. Quod autem dispendiosus z difficilis sit regressus contra cameram notorium est in tantum q aliam discussionem fieri non videtur necesse. iuxta no. in. l. fi. ff. si cer. pet. z. l. decem. de verbo. ob. per glos. et Barto.

Laus deo.

¶ Consilium. cvij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicit q stante statuto qd cōtra laudū nulla possit opponi exceptio z stante cōpromisso in quo pmissa sit pena si non paretur predicta locum nō habent cuz arbiter laudat qd perpetuo stetur in cōione.

1 # In christi nomine amē.

¶ † Videtur dicendum q dictus Luisius nō possit puocare ad diuisionē nec cogere dictū Raynerium inuitum ad diuidendū obstante dicto laudo propter statutum cōmunis Floren. sub rub. de executiōe laudorū. q prohibet opponi contra laudat eorum executionem in exceptione nullitatis vel aliam quācūqz. vnde posito qd laudū istud nō teneret inquātū cōtinet z mādat qd stent in ppetua cōmunione: tñ ex quo p statutū talis exceptio phibet opponi videt q nō sit audiendus. ff. de manu. te. l. q habebat. in fi. cū ibi no. in vlt. glo. facit de excep. c. cū venerabilis. z qd no. Cy. C. lo ca. si qs cōditionis. z p bal. in. l. filiū. C. fami. her. z qd no. glos. ff. si cer. pe. l. lecta. in glo. q incipit. in mensem. ¶ Contrarium puto tamen verius qd non obstāte dicto laudo possit peti diuisio qz dictum laudū non tenet in illa parte qua mandat vt stet in ppetua cōione. Nā nō valeret expssa cōuentio partium z spe
a cificata[a] hoc cōtinens. ff. cōi di. l. in hoc iudicio. §. si ꝯuenerit. z
b hoc ideo: qz cōio solet discordias parere[b]. ff. de le. ij. cū pater. §. dulcissimis. z sic dat cām malignādi. ergo zc. ff. de pac. do. l. cōuenire. Si nō valet expressa z specificata cōuentio ptiū illud cōtinens non valet etiā cōuetio iplicita seu q implicite illud cōtinet: sic cōpromissuz laudū qd est implemētū cōpromissi: vt no. in. l. ij. ff. de arbi. qz nō poterat expsse z specifice de hoc compromittere vel expsse dare hanc ptātē arbitris: qz cū nō posset p se

ipsos hoc facere nec etiā per alios. i. p manus arbitrox. ff. de admi. rerum ad ciui. pti. l. ij. §. j. igit in generali cōpromisso nō veniebat hoc q taliter ptes facere nō potuissent. ff. ad muni. l. lucius. §. pe. de ritu nup. l. q̄q. z qd no. ff. de eo cui mā. est iurisd. circa prin. in gl. ar. triplex zc. de iur. om. iu. l. solent. Cuiuscūqz nāqz arbitri ptās quātūcūqz generalis z larga restrigit ad id qd iure cōi lz. ff. de ꝯdi. inde. l. si pcurator sm Dy. in regula sancti. de reg. iur. z Jo. an. in addi. Spe. ti. z de arbitris. §. fi. in addi. que incipit. s. de pac. Ex qbus sequit nō obstare statutum phibens opponi excep. nullitatis: qz debet itelligi nisi pcederet ex defectu cōpromissi sm Guil. de cu. q ita no. in. l. iij. §. si filius. ff. de pecu. z Bal. C. de execu. rei iudi. l. ij. facit quod no. Bart. in l. ij. §. si quis ex his. ff. qui satis. co. Nec pōt emologari laudum super eo de quo non potest fieri cōpromissum. arg. de cōfir. vtili vel inutili. c. examinata. qz qua ratione prohibetur compromittere prohibetur etiam ratificare: nec vna via cōcedatur qd alia prohibetur. de reg. iu. cum quid. li. vj. de tuto. z cu. da. ab his. l. scire oportet. §. j. dz ergo itelligi statutū qñ laudū est latū super eo de quo partes potuerūt cōpromittere z qñ cōpromissum esset oi rōne validū: sed allegat alia nullitas respiciens solū laudū al's secus. facit qd in fi. no. gl. in cle. j. de seq. pos. z fru. Et ex predictis etiā seqtur qd veniēdo cōtra dictū laudum in hac parte in qua non tenet non incidit in penam cōpromissi: qz illud laudum facit cōmitti penam si ei non obtemperatur qd est de se validum: al's secus. l. ita demum. ff. de arbi. C. e. l. ij. Preterea cōpromissa z lauda pertinent ad lites dirimendas. ff. de arb. l. j. sz hoc laudum inquantum mādat q stent in ppetua cōione pertinet ad lites suscitandas: vt. d. §. dulcissimis. ergo tanq̄ ꝯrium sue nature debet esse nullum. arg. ff. de preca. l. cum precatio. Cōcludo ergo vt. s. dixi. Laus deo.

¶ Consilium. cviij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicitur q ex patientia filiorū q passi sunt matrem habere z tenere legatum eidem factum si cum filijs moram traheret presumitur impleta cōditio. s. de stando cū filijs.
2 Et patientia etiam habetur pro titulo in seruitutibus realib⁹ z personalibus.
3 Patientia que cōtinet quasi prestationem operatur.
4 Patientia prestita circa vsum vnius rei extenditur ad aliam propter cōnexitatem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ultra supradicta quattuor ad me trāsmissa nouissime si prefata domina Lisa dicat z asserat se in veritate fecisse dictam electionem per instrumentum de stando cū filijs testatoris: non tamen potest de hoc dicere vtrum presumatur ita esse ex eo qd dicti filij z heredes passi fuerunt ipsam consequi omnia alia sibi relicta. s. vsum camere testatoris reruz ibi existentium z pānorum excepto vsufru. dicti pōderis qd nō habuit. z vtrum dicta presumptio sibi sufficiat z ad consecutionē dicti vsufru. Ad qd dicendū est q sic postq̄ longo tempore passi fuerunt dicti filij z heredes per. l. cum de in rem verso. cum ibi plene nota. ff. de vsuris. z ar. C. de peti. here. si filius. z. l. qui aliena. §. j. de acq. hered. de censibus. peruenit. cum ibi no. Nam nisi impleta dicta redditione nō debebat aliqd dictox legatox consequi. l. q heredi. in fi. de cōdi. z demō. Igit ex quo tāto tpe passi sunt resultat presumptio violēta q eā impleuerit: al's videretur dicti filij voluisse donare dictū vsum camere z pannoruz qd in dubio nō est presumendum. l. cū de indebito. ff. de proba. sed potius qd in causam debiti fecerūt. ar. l. vxorez. §. pater. de leg. iij. z qd no. in. l. sed sunt. in prima glo. ff. de dona. inter virū. Resultat ergo ex dicta patientia tacita cōfessio q illa cōditionem impleuerit. ppter qd potius videbunt passi vt soluāt debitū q vt donarent. Nec ob. si dicat illa. l. cū de in rem verso. loqtur in soluente annuatim cōtra quē de facili psumit titulus allegat⁹: nos loquimur in patiēte cōtra quez nō sic de facili presumit: vt ibi no. p Bar. z p Cyn. in. l. si certis annis. C. de pac. Nā dico q hic nō est simplex patientia: immo ꝯtinet etiā pstationē vz pati qd habeat vsum camere pānox z domus. Nā in talibus non ca dit alia prestatio q patientia. ff. de vsufru. l. iij. §. dare. † Pre-
2 terea etiā simplex patientia sufficit ad psumenduz titulū circa seruitutē tā pdialē: vt no. gl. in. l. seruitutes. ff. de seruitutibus. q psonalē scilicet vsus z vsufructus: qz nō agit de pleno pιudicio: licet non sic circa, ppιetatē: vt no. Bar. in. d. l. cū de in rem verso. sed nos tractamus de vsufructu dicti predij: ergo zc.
3 ¶ † Itē nō ob. si dicat q dicta patientia vel pstatio solum operatur circa ea in quibus adhibita est nō vltra. ar. l. j. §. iul. ff. de iti. actuqz priua. z no. Bart. in. d. l. cum de in rem verso. sed hic fuit adhibita dicta patientia solum circa vsum camere pannorum z circa alia legata nō circa vsumfructum dicti fundi: ergo non debet aliqd circa ipsuz operari. Nā rñdeo qd immo opera-

a ¶ Et specificata. Uide oino. d. Bar. sozi. in ꝯs. cclxxviij. v. circa scdam pncipales difficultatem. cū ver. seq. i. ij. pte. vbi ponit q qñ sit appositū pactuz q nullo mō vel aliquo tpe vl' in ppetuum vel alijs diuersis pactis diuidi possit.

b ¶ Parere. Ad de idē p. d. Bar. sozi. in ꝯsil. clxij. incipi. nō fuisset opus. ver. preterea ex diuisione. in. ij. parte.

ex quadā neceſſaria cōſequētia. Nam ex patientia circa alia legata preſumitur ꝙ elegerit ſtare cum filijs per inſtrumentum. Et ſi hoc eſt neceſſario ſeqtur qd etiaꝫ legatū vſuſfructus dicti fundi dꝫ habere: quia nō dꝫ haberi pro eligente quo ad vnum ⁊ quo ad aliud nō: cum iſta preſumptio pro veritate habeatr: ⁊ ſic legiſſet cum inſtrō re vera quo ad hunc finem vt conſequeretur vſum camere et pannorum ſine dubio profuiſſet etiam quo ad vſumfructum predictum: qꝛ ſunt cōnexa ⁊ omnia ex illa electione dependent: ⁊ eadem eſt ratio connexorum. l. cum actum. ff. de neg. geſt. igitur ⁊ idem eſſe debet ſi habetur pro eligente: qꝛ non debet haberi quo ad vnum actum quin habeatur quo ad oēs q̃ ab eadē electione depēderet. ar. ff. de lib. cauſa. l. ſi pariter. in fi. Et hoc ſatis ꝓbatur in. d. l. cum de in rem verſo. ⁊ ibi preſtatio vſurarum facit preſumi titulum circa ſortem ſine qua vſure nō poſſunt deberi. vnde ſi patientia ⁊ preſtatio adhibita in conſequenti facit preſumi titulum in antecedenti: vt ibi: ergo ⁊ econuerſo: vt in caſu noſtro. vt no. in. l. ij. de iuriſ. om. iudi. Item nō ob. ſi dicatur illa. l. dicit ꝙ preſumitur titulus: nos querimꝰ an preſumatur impleta conditio. nam dico ꝙ eadem eſt ratio: vt patet in. d. l. ſi filius. de peti. hered. ⁊ in. d. l. qui aliena. de acquiren. heredi. Et ita videtur mihi Paulo de caſtro vtriuſqꝫ iuris doctori ⁊c. Laus deo.

Conſilium. cix.

1 ☞ Ex hoc conſilio elicitur ꝙ iuri agendi ad ſupplementū legitime ſit preſcriptum quinquennio. ⁊. 2.
2 Paulus de caſtro fuit diſcipulus baldi.
3 Et ꝙ neptis nō computat ſibi in legitimam dotem maternam datam ab auo.

In chriſti nomine amē.

Dubia in quibus queritur. ſ. ſatis ſunt tuta ⁊ ruminata per doct. Et in quolibet eorum fuit varietas inter doc. potiſſime bar. ⁊ bal. ⁊ ideo non eſt opus in eis multos ſermones effundere cum ipſi tangāt omnes
1 rationes que quaſi fieri poſſint. † Et quidem in primo vtruꝫ iuri agēdi ad ſupplementū ſit p̄ſcriptum quinquēnio ſicut q̃rele. Bar. in cōſilio qd incipit. q̃rit an iuri agēdi ⁊c. vbi plenius loquit ꝙ̃ in lectura tenuit ꝙ ſic. primo p. l. ſi qs filiū. in fi. C. de inoffi. teſt. ſcdo p. l. fi. C. de inof. do. q̃ ſatis viget. Nā q̃rela ĩof. do. ꝓponit interdū ad ſimilitudinē ⁊ modū iuris agēdi ad ſupplementū vt qñ eſt facta in filiuꝫ vel nō eſt inoffic. cōſi. C. de inoffi. dona. l. ſi mater. ⁊. l. ſi liqueat mō. ⁊ no. e. ti. l. j. ⁊ de ĩoff. teſt. aut. vñ ſi parēs. qꝛ tūc nō reuocat niſi quatenus fuit immoderate geſtū. ⁊ tñ dꝛ in. d. l. fi. ꝙ tollit eodē tpe quo q̃relā inoffi. teſt. Item p rōnem: qꝛ ſuccedit loco q̃rele: vt. l. oĩmō. C. de inoffi. teſt. ergo eſt eiuſdē vite cū ius eſt illa ſm eius primordialeꝫ naturā. l. j. §. hec actio. ff. ſi quis teſta. li. eſſe iuſ. ſi qs cau. eū qui. §. q iniuria rū. ⁊ no. in. l. certi cōditio. in fi. ſcde glo. magne. ff. ſi cer. pe. Nec ob. ſm eum qd agit ꝯditi. ex lege q̃ eſt pſonalis ⁊ durat. xxx. an. vt. l. ij. C. de cōſti. pec. qꝛ illud eſt verum regulariter. fallit tñ in multis caſibus ibi no. ⁊ pluribus alijs q non ponūtur: vt ibi dicit gloſ. inter quos eſt iſte p dictas. ll. ⁊ rōnes. Item non ob. ſm eundem qd querela eſt odioſa ⁊ totum teſtm̃ reſcindit qd nō eſt in hac cōditione ex. l. nā ſaltem pro parte reſecat inſtōnem et legata. l. ſi libertus. §. libertus. ff. de bonis liber. ⁊ ideo. l. ſi qñ. in fi. C. de inoffic. teſt. appellat hoc ius agendi ad ſupplementum eius querele: ſicut enim per querelam qs de toto teſtamento cōq̃ritur: ita p illud ius cōqueritur de modico relicto. Nec ob. ꝙ q̃rela tollitur ſi exheredatus acceptat relictum. ff. de inoffi. teſt. l. ſi. quod nō eſt in iure agendi ad ſupplementū: vt. d. l. ſi quādo. quia illud cōtingit ꝓpter diuerſitatem rationum: quia exheredatus acceptando approbat: ⁊ ſic facit actum cōtrarium querele que tēdit ad reprobandū: ſed inſtitutus in minori parte legitima acceptando illā non facit actū ꝯtrium iuri agendi ad ſupplementū immo cōformem: vt pꝫ ad ſenſum. Sed ꝙ vtrūqꝫ ius tollatur quinquēnio eadem ratio eſt in vno q̃ in altero: nā ſicut ille qui agit querela venit ꝯtra voluntatem defuncti ita ⁊ ille q petit ſupplementum: qꝛ omnis petitio legitime vel trebellianice vel alterius portionis debetur cōtra voluntatē defuncti. l. in quarta. ff. ad. l. fal. hec ille. Bal. vero in aut. p̄ſbyteri. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. d. l. ſi qs filium. in fi. C. de inoff. teſt. tenet ꝯtrium p rationes quas referre non expedit: qꝛ per oēs habentur cuiꝰ opi.
2 ego † diſcipulus eius amplector: tū qꝛ plurimorū ſententia roboratum. de offi. deleg. c. prudentiam. poſt prin. Nam moderni vt plurimum eam ſequūtur ⁊ antiqui eiuſdem opi. fuiſſe videntur cum nullus ante Bart. dicere attentauerit id qd Barto. audacter preſumpſit: tū qꝛ in dubio tutior via eſt eligenda. de ſpōſa. c. iuuenis. ⁊ tutior eſt iſta per quā ius conſeruat ⁊ benignior ꝙ̃ illa per quam perimitur. ar. C. de vſuca. transfor. poſt pn. de edi. diui adri. tol. l. fi. §. Tum qꝛ in dubio adherenduꝫ eſt regule ſicut carotio. de reg. iu. l. oĩs diffinitio. ⁊ regula eſt ꝙ omnia iura ſunt perpetua niſi reperiatur expreſſe ꝯtriū: vt. d. l. ij. de cōſti. pecu. ſed qd hoc ius tollatur quinquēnio nec in tex. nec ĩ gloſis reperitur: ergo ⁊c. Tum qꝛ leges in quibus Bart. ſe fundat in veritate non probant. nam. l. ſi quis filium. in fi. ſi non cauilletur inquantuꝫ de taciturnitate quinquēnij loquitur refert ad querelam de qua proxime ⁊ immediate fecerat mentionem nō ad ius agendi ad ſupplementum ſi bene inſpiciatur. vnde magis facit contra Barto. ꝙ̃ pro. qꝛ qd de vno dicitur de alio videtur negatum: vt in. c. nōne. de preſum. ⁊ qd ad ꝓxima ſit fienda relatio pꝫ. ff. de poſtu. l. j. §. deĩde adijcit. de iuriſ. om. iudi. ſi idē cum eodem. in fi. ⁊ qd no. in. l. ſi quis filium. qñ dies leg. ce. Itē l. fi. C. de inoffi. dona. loquitur in querela illa per quā retractatur donatio que cū ſit ꝯctus. l. ſi quis donationis. C. qd met. cā. duorum conſenſu perficit. l. j. ff. de pac. l. abſenti. de dona. ⁊ qd no. in. l. illud. C. de ſacroſan. eccl. vnde difficilius retractatur ꝙ̃ vltima voluntas q̃ pficitur voluntate vnius tm̃. l. inter veſtem. de aur. ⁊ arg. le. ⁊ ibi no. iuncta. l. admonendi. ⁊ qd ibi not. in. ij. glo. ff. de iureiur. ⁊. C. de pac. l. j. in gloſ. Itē cū dꝛ ſuccedit in locū q̃rele. Rñdeo ad ꝯtriū effectū qꝛ illa inducebat odiū: iſtud vero ius ⁊ fauorē qꝛ cōſeruat teſtm̃ ⁊ ꝓuidet filijs ne circūſcriptionē patiant: vt in aut. vt cū de ap. cog. §. aliud quoqꝫ capitulū. iuncta. l. oĩno. C. de inoffi. teſt. ⁊ ſic nō poteſt dici ſurrogatū loco querele ex quo nō tendit ad illū finē: ſed potius de nouo inductū: ergo dꝫ eſſe alterius vite. l. itē illa. §. qd adijcit. ff. de conſti. pecu. vbi caſus in fi. ver. prouide. Et poſito ꝙ petens ſupplementum legitime veniat cōtra voluntatē defuncti: non tñ ſeqꝰtur ꝙ tale ius ſit odioſum cū non ſemp voluntas defuncti ſit ſequēda. ſ. cū eſt irrationalis. ff. de cōfir. tu. l. vtilitatem. de cōdi. inſti. l. fi. ⁊ iſta eſt hmōi: quia ꝯ ius naturale. l. cum vero. de bonis dā. vñ libe. l. ſcripto. cū ſi. Preterea ius agendi ad ſupplementū eſt mere pſequutoriū quia per illud ſolū ius ſuū pſeqtur filius. Querela vero remedium penale: quia nō niſi in penā defuncti pōt hoc eſſe ꝙ totū teſtm̃ reſcindat tā inſtitutiones ꝙ̃ legata ſꝫ iura vetera: ⁊ ſic nō ſolū pſequitur ius ſuū: ſꝫ tollit etiā alienū: igit rō optima dictat ꝙ primū ſit ꝑpetuū temporale ſicut in actionibus pſecutorijs ⁊ penalibus. inſti. de ꝑpe. ⁊ tēpo. ac. in prin. ⁊ ibi no. ſup v̄bo plerūqꝫ. Poſtremo poſito qd p̄dicta ceſſarēt: ⁊ ꝙ opi. Bar. vera eſſet: in caſu tñ noſtro nō cucurriſſet q̃nquēnium quouſqꝫ neptis fuit in ſui patris ꝑtāte. C. de
3 anna. exceptio. l. j. in fi. Et hoc de primo dubio. † Sup ſecundo quo querit an dos data filie ipſa poſtea defuncta imputetur nepti ex ea in legitimā ſi in aliquo ĩſtituta ab auo petat ſupplementū ab alijs filijs vel filiabus teſtatoris vniuerſaliter ĩſtitutis. Bar. ſequēdo Jac. but. qui conſuluit ⁊ tenuit ꝙ ſic per pulchras ſubtiles rōnes in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. Bald. vero qui hanc queſtionem habuit de facto cū eodem Bart. ⁊ fuerunt aduocati ꝯtrij vt ab eo audiui in voce ſequendo Jaco. de bel. q conſuluit oppoſitum tenuit contrariū in. l. illā. C. de colla. ⁊ verbis ſatis mordacibus reprehendit Bar. dicens ꝙ errauit ⁊ qd eius rationes ſunt fantaſtice. Sed parcat reuerētia preceptoris mei ſue rationes nihil penitus concludunt contra Barto. nam ipſe mouetur ex eo qd nepos vel neptis habet doteꝫ tanꝙ̃ heres ſue matris. l. inter ſocerum. §. cum inter. ⁊. l. beblius. de pac. dot. et habuit eam dudum ante mortem aui materni. Igitur mortuo auo non debet mutare ſibi cauſam dominij. ſ. vt incipiat habere vt heres aui. ff. de here. inſti. l. iij. §. qui fideicom. ⁊ cum legitima debeat euelli de corpore patrimonij illius de cuius hereditate agitur. l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffic. teſta. iſta dos non euellitur de corpore patrimonij dicti aui inſpecto tempore mortis eius cum dudū ante eius mortem eſſet euulſa ſine ſpe redeundi. l. fina. ff. de colla. dotis. ⁊. l. pater. in prin. ad. l. fal. Certe inquantū dicit ꝙ neptis hꝫ tanꝙ̃ heres ſue matris: iſtud nō poteſt procedere in dote ꝓfectitia niſi eo caſu quo pater ſue filie eidēqꝫ matri ſue neptis donaſſet dotē: qd eſt quādo filia fuiſſet ſtipulata ſibi reddi patre cōſentiente vel ipſe idem pater ſtipulatus fuiſſet ſoli filie reddi non etiā ſibi: vel fuiſſet ſtipulatus reddi in vnum caſum quo caſu videt in alium caſum filie donaſſe: ſm ea que habent in. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſol. ma. per bart. ⁊ per eundem in. l. poſt dotē. e. ti. in. iiij. q. ⁊ ita loquitur diſputatio Jac. de bel. q ſic intelligit. §. cuꝫ inter. ⁊. l. beblius. de pac. dota. Sed certe tunc bar. illud idem ſentit qd bal. vꝫ vt non imputet dicta neptis: vt pꝫ per eum in. d. l. in quarta. ver. ſed ſi poneremus ꝙ pater fuiſſet ſtipulatus ⁊c. licet nō clare decidat. ſed dicat ſe dubitare ex quo apparet ꝙ̃ determinationem ſuaꝫ quam ſupra poſuerat pro indubitata ſcilicet qd deberet cōferri non intellexit in dicto caſu quando dos fuit donata filie ita qd nepos vel neptis habeat eam vt heres filie: ſed ſolū quando non fuit donata quo caſu iure cōi filiuſfa. nō hꝫ heredē in dote. l. nupta. ſo. ma. ⁊ p eūdē in. l. poſt dotem. in. v. q. Et ſic nepotes magis

magis habent vigore cuiusdam cōsuetudinis que aufert eam
immediate ab auo ꝛ tribuit nepotibꝰ ꝛ sic euellitur de corpore
patrimonij ipsius aui īmediate ꝛ ab ipso īmediate hꝫ neptis:
ergo debet computari: quo casu rationes Bald. non militant
vt patet si quis diligenter inspexerit eorū dicta. Nec ob. ꝙ du-
dum ante mortē aui fuit euulsa de corpore sui patrimonij scilꝫ
tempore quo fuit data vel tempore quo filia mortua fuit. nam
prima euulsio non facit quominus in legitimam computetur.
vt patet. C. de inoffi. testa. l. quoniam nouella. nam semper di-
citur euelli de patrimonio patris eoipso qd daẗ. vt. d. l. fi. ꝛ. l. j.
in fi. de colla. dotis. ꝛ. l. pater. ad. l. fal. ꝛ tamē hoc nō facit quo
minus īputeẗ: qꝛ euelliẗ cū spe redeūdi si decedat filia sine libe-
ris cū remaneat actio cōis inter patrē ꝛ filiā. l. ij. §. qd si in pa-
tris. solu. matri. iuncta. d. l. quoniā. inquātum loquiẗ de patre.
Scda euulsio que fit tēpore mortis filie remanentibꝰ filijs vir-
tute consuetudinis de qua in. l. dos a patre. ꝛ per quā aufertur
patri spes redeundi ad eius patrimoniū: similiter nō facit quo
minus imputeẗ in legitimā: vt patet in. d. l. quoniā nouella. in-
quātum loquiẗ de matre vel eiꝰ linea dante dotē. nā statiꝫ exijt
patrimoniū eius sine spe redeūdi cū videatur donasse. C. de rei
vxo. act. §. accidit. ꝛ tñ in legitimā cōputaẗ cū de eius heredita
te tractaẗ. vt. d. l. quoniā. Nō ergo est curādū ꝙ dudū añ mortē
eiꝰ de cuius hereditate agiẗ fuerit de eius patrimonio euulsa:
dūmodo īmediate ab illo ꝑuenerit ad euꝫ de quo q̄ritur an de-
beat vel nō debeat imputare. Hoc tñ fallit in donatiōe simpli
ci vel ob merita: qꝛ qñ valet ꝑfecte in vita patris nō cōputatur
nisi fuerit exp̄sse dictū. l. si qñ. §. fi. de inoffi. testa. ꝛ per Bar. in
d. l. in quarta. Cuius diuersitatis rō est: qꝛ illa est mere volūta
ria: ideo nō semꝑ cōferẗ: vt no. in aut. ex testō. C. de colla. Sed
dos est onus necessariū ꝛ patri p̄cisum. l. fi. C. de dotis promis.
Matri vero vel eius linee lꝫ non sit precisum regulariter aliqñ
tñ est: ꝛ etiā ex quodā stimulo naturali procedit sicut alimenta
tio filiorum. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ꝛ iur. Et ideo magis
subueniẗ parentibꝰ tam paterne q̄ꝫ materne linee vt ꝯferaẗ ꝛ in
legitimā cōputeẗ ad tollendā expugnationē testatorū suoꝝ. l.
vt liberis. C. de colla. ꝛ. d. l. quoniaꝫ. qꝛ plus succurriẗ facienti
actū ex necessitate q̄ꝫ ex volūtate. l. si fideiussor. §. necessariam.
ff. q satisda. cog. Itē nō ob. illa rō bal. qd non pōt mutare sibi
causam dñij. nam hoc est ꝯ. l. quā ipse alleg. s̄. l. iij. §. q fideicō.
ff. de here. insti. ꝛ ꝯ. d. l. illā de colla. vbi ipse hoc dicit. nam gl.
intelligit illaꝫ. l. qd filia erat emancipata: ꝛ qd dos data sibi a
patre suo ꝑuenit ad filios filie tanq̄ꝫ ad heredes ipsius filie: vt
euadat opi. Mart. ꝛ tñ ibi filij filie sibi mutant causaꝫ dominij
cum veniunt ad hereditatē aui materni qꝛ conferunt patruis ꝛ
sic incipiunt habere vt heredes aui materni cum tñ in eius vita
habuissent vt heredes sue matris. est etiam contra. l. in fundo.
ad. l. fal. ꝛ. l. pe. ff. de colla. bonoꝝ. vbi fit talis mutatio. Patet
ergo qd Bal. non bene ponderauit Bar. ꝛ non multum fideli
ter ipsum refert nec bñ respondet. Quicquid tñ sit cum in casu
nostro proponaẗ qd pater fuerit stipulatus filie restitui vel illi
cui ipsa cesserit ius suū: sicut cōiter hodie fit: nos sumus extra
dictas contentiones: qꝛ non est dubiuꝫ qd dicte filie censeẗ dos
donata ꝛ ꝙ neptis ex ea habet vt heres sue matris ꝛ sic nō im-
mediate ab auo potissime in locis vbi est cōsuetudo ꝙ filia nō
succedat extante masculo sed sit dote cōtenta: cui tñ in casu no
stro locus non esset: qꝛ non proponitur extare masculos: ꝛ ideo
dico qd in casu nostro tenēda est opi. Bal. ꝙ dicta neptis nō
computet in legitimam: nec in hoc Bart. contradixit: sed sub
dubio relinq̄t: mihi aūt videẗ tūc clarū ꝑ rōnē p̄dictaꝫ. Nā pa-
ter in casu isto nō habuisset ius cōsolidationis etiā si filia non
reliq̄sset filios: vt patet ex no. ꝑ Bart. in. d. l. post dotē. in. iiij.
q. ꝛ. l. si cum dotem. in prin. solu. matri. Laus deo.

Consilium. cx.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ allibratis bonis heredis lega-
tarij preferuntur ꝛ habent potius ius in dictis q̄ꝫ habeant alli-
brantes occasione allibrationis facte de bonis heredis.
2 Et qui hꝫ causam a diuersis personis nō cōsiderat prioritatē.
3 Et allibratio patris est allibratio filij.
4 Et a quo tēpore incipiant bona esse obligata legatarijs.
5 Et an ex eo ꝙ mulier vēdat ꝓ dote sua cēseaẗ repetisse dotem.
6 Et confessio cedentis non nocet cessionario.
7 Et ꝙ vnus de populo non potest esse testis in causa populi.

1 In christi nomine amen.
† Super primo quesito videtur dicendum ꝙ di-
ctus populus sancte Marie non habeat meliora ꝛ
potiora iura in dictis bonis que fuerunt dicti Angeli: sed po-
tius dicta domina legataria: ꝛ habentes causaꝫ ab ea ius ha-
beant potentius tali ratione satis clara prima facie: qꝛ dictum
onus libre vel allibrationis non fuit impositum dicto angelo a
quo dicta legataria diciẗ habuisse causam immediatā. vt col-
ligitur in. l. siue manifestuꝫ. in fi. ff. de ꝯdi. fur. iuncta. l. a titio.
ff. de furtis. sed fuit impositū filijs ꝛ heredibus dicti Angeli a
quibus dicta legataria nō diciẗ habuisse causaꝫ: ꝛ ideo nō vide
tur afficere dictā legatariā. nam in bonis testatoris legatarius
preferẗ creditori heredis qui tñ non fuerit creditor testatoris ꝛ
pōt legatarius aduersus creditores nō hereditarios sed here-
dis petere separationē bonorū defuncti vt sibi assigneñẗ ꝛ non
habeat cū dictis creditoribus cōicare. ff. de separa. l. quotiens.
sed hic dictus populus erat creditor dicti Angeli cū illi nunq̄ꝫ
fuerit impositū onus libre vel allibratus: ergo dicta legataria
p̄ferenda videẗ dicto populo maxime in rebus sibi specialiter
legatis quo ad proprietatē vel vsumfru. ar. ff. vt in pos. leg. is
cui. §. postq̄ꝫ. ꝛ. l. si fideicō. Et lꝫ dicta bona etiaꝫ sint obligata
dicto ppl'o ꝓ dicto onere sicut sunt obligata dicte legatarie ꝓ
legato prius tñ incepit obligatio legatarie: qꝛ statim post adi
tā hereditatē. C. cōia de leg. l. j. ꝛ. ij. sed onus libre incepit quā
do libra fuit imposita qd esse potuit dudum post: ergo ꝛc. l. qui
generaliter. ff. qui po. in pig. ha. ꝛ no. in. l. ꝛ idem. §. fi. eo. ti. in
gl. Et posito qd obligatio populi īcepisset prius scilꝫ a die vlti
ma Maij anni. M. ccccxiij. de bonis p̄sentibus ꝛ futuris isto
rum filiorū: ꝛ sic lꝫ dicta bona fuerint dictis heredibus duduꝫ
post acq̄sita: tñ retro finguntur fuisse obligata: ꝛ sic prius cōi ꝛ
populo p̄dicto q̄ꝫ dicte dñe cuius ius non incepit nisi post mor
tem Angeli ꝛ aditionē sue hereditatis. Videẗ ergo dicendum
ꝙ cū tp̄e aditionis hereditatis inceperunt obligari vtroqꝫ eo-
dē instāti scꝫ legatarie ꝓ legato ꝛ populo ꝓ libra vere: qꝛ ante
q̄ꝫ essent ipsorū heredū affecta nō poterāt esse obligata ꝓ ipso-
rum onere. ar. C. q̄ res pig. obli. pos. l. q filios. in fi. Attñ qꝛ ob-
ligatio populi fuerat ꝑ prius facta de bonis p̄sentibus ꝛ futu-
ris ille p̄feraẗ. ꝑ. l. fi. ff. q potio. ī pig. ha. ꝛ de iure fisci. l. si is qui.
cū ibi plene not. Sed ad hoc posset rñderi ꝙ ꝓcederet si predi-
cti habuissent vel haberent causam ab vna ꝛ eadē ꝑsona: ꝛ ita
loquunẗ dicta iura cuꝫ ibi nota. sed hic a diuersis: qꝛ legataria
causam habuit ꝛ habet a defuncto: populus vero ab heredibꝰ
q sibi inceperunt obligari actione ꝑsonali ꝛ ab eisdē dispositio
ne legis mediante processit hypo. Cōstat aūt qd heres nō pos-
set bona hereditaria obligare in p̄iudicium legatariorū etiam
anteq̄ꝫ ius legatariorū incepisset vt si esset eis legatū sub condi
tione ꝛ ea pendēte heres alterius obligaret qꝛ nō debet esse in
eius potestate legata ibi. ꝛ ita est. l. certa in. fi. de leg. j. ꝛ patet
in. l. fi. §. sinaūt sub ꝯditione. C. cōia de leg. Igiẗ nec obligatio
facta ꝑ aliū de bonis heredum p̄sentibus ꝛ futuris pro debito
ipsorū heredū prout hic fuit: qꝛ dicti officiales obligauerūt po
tuit vel pōt sortiri effectū q̄tenus verteret in p̄iudiciū legatarie
que nō habuit causam ab heredibus grauatis: sed a defuncto
nō grauato: qꝛ factū illorū officialiū reputaẗ factū illorū here-
dum quo ad hoc. arg. C. de euic. si ob causaꝫ. ideo qd nō potue
2 runt heredes expresse facere nec illi potuisse cēseñẗ. † Et ad hāc
distinctionem scilicet an habuerint causam ab eadeꝫ persona
vel a diuersis bene facit. ff. de publi. l. siue autē. §. fi. cum. l. seq.
vbi in habētibus causam ab eodem prefertur ille qui prior fuit
in tempore non sic si a diuersis. Per que etiam patet non obsta
re dictam prouisionem ꝛ ordinationem factam a dictis officia
libus qd bona intelligātur obligata a die vltima Maij anni
M. ccccxiij. Nā fateor ꝙ si dictus Angelus vixisset ꝛ sibi fuis-
set īpositū onus libre non potuisset postea alienare interviuos
vel in vltima voluntate in preiudicium dicti oneris ꝛ sic popu
lus sine dubio tunc haberet meliora ꝛ potiora iura: sed qꝛ sibi
non fuit impositum: transiuerunt dicta bona de ꝑsona Angeli
apud quem erant libera in personā legatarie ꝛ obligatio post-
ea subsequuta ꝑsonam etiam ex onere heredum nō videẗ posse
derogāre iuri legatarie. Statutum etiam contentuꝫ in quarto
volumine statutorum nil habet facere ad propositū qꝛ fuit con
sumatum post ius quesituꝫ dicte legatarie: ergo ꝛc. l. leges. C.
de legi. Et sic videtur concludendum contra dictum populuꝫ.
In cōtrariuꝫ facit qꝛ in alia materia possent procedere pre
3 dicta: sed in materia allibratus nō videntur procedere: † quia
in illa pater ꝛ filij reputantur eadem persona: ꝛ libra vnius scꝫ
a patris ꝓdest filijs[a]: qꝛ cēseẗ etiā filijs īposita: vt no. C. q etate. — a Filijs. Vide. d. Pe. phil. cor. in cōsi. cclxviij. icip. ī hac. in littera. C. in iij. parte.
l. ij. lib. x. per gl. ꝛ per Bar. in. l. j. §. domini. ff. ad sil. ꝛ ꝑ Bart.
de lib. ꝛ eorū lib. l. ij. circa fi. ꝛ de impub. ꝛ alijs sub. l. j. in fi. fa-
cit. l. tua onera. ff. de excu. tu. ꝛ qd no. Inno. de ope. no. nū. c. ij.
circa fi. sicut ergo si dictū onus fuisset impositū Angelo p̄dicto
viuenti: p̄fata bona essent ꝓ illo obnoxia ꝛ p̄fatus populus ha
beret meliora ꝛ potiora iura q̄ꝫ dicta dña legataria vel habens
ab ea iura cessa: vt. s̄. cōcessum est virtute dicti ordinamēti: ita
ꝛ si īpositū est eadē rōne postq̄ꝫ vna ꝛ eadē ꝑsona reputantur. ꝛ
qd de vno diciẗ de alio dictū videẗ. ar. ff. de accep. l. fi. Potissi
me in casu nostro vbi añ mortē dicti Angeli p̄fata bona fuerūt

descripta apud officiales estimi vna cũ ꝑsona patris ⁊ filiorũ.
vnde faciẽdo ordinamentũ ꝙ nõ possent alienari: ⁊ ꝙ censere-
tur alienatio fictitia ⁊ in fraudẽ facta cẽsent quo ad dictã par
titam habuisse respectũ ad formaꝫ dicte descriptionis vt sicut
simul pater ⁊ filij fuerũt descripti in dictis bonis ita ⁊ simul de
beant iudicari scilꝫ vt cuicũqꝫ ipsoꝝ imponat allibratus occa
sione dictoꝝ bonorũ sint ⁊ esse debeãt dicta bona obnoxia ꝓ eo
⁊ alienatio facta extra ꝑsonas eorũ nõ habeat derogare dicto
oneri vel obligationi qđ vel q̃ contigisset occasione dictoꝝ bo-
norũ. ar. optimũ ad hoc. ff. qđ cũ eo. l. iij. ⁊ qđ ibi no. ꝑ Guil. de
cu. facit qđ no. in. l. si stipulatus. §. j. ff. de fideius. Breuiter in
hoc passu puto distinguendũ. Nã aut bona legata vel iura que
prefata domina babeat sup dictis bonis occasione dicti legati
fuerũt post mortẽ dicti Angeli descripta dicte sue vxori qđ fie-
ri potuit lꝫ eo viuente fieri nõ potuisset ⁊ tunc cũ teneant ⁊ obli
gata sint pro onere ⁊ allibrata dicte domine non tenet ꝓ onere
dictorũ filiorũ qꝛ non debẽt duplici onere grauari. ar. l. nauis.
§. cũ aũt. ff. ad. l. rhod. de iactu. Nec in hoc dict⁹ populus dãni
ficaret: qꝛ dicto casu tãto minus onus fuisset impositũ dictis
filijs pro dictis bonis q̃tũ ex eis fuisset separatũ ad descriptio
nem filiorũ ⁊ positũ ad descriptionẽ dicte dñe: ⁊ ꝓ vtroqꝫ one-
re dictus populus teneret: igit nõ itersit sua babere magis ea
obligata pro vno q̃ pro altero. Si vero dicta bona vel iura nõ
fuerũt descripta ad libram dicte dñe nec ipsoruꝫ occasione fuit
dicte dñe aliqđ onus impositũ sed soluꝫ filijs dicti Angeli ⁊ in
ipsorũ tantũ allibratu remãserunt: ⁊ tũc puto qđ sicut si fuisset
impositũ dictuꝫ onus dicto Angelo dicta bona essent pro illo
obnoxia ⁊ prefatus populus habuisset meliora ⁊ potiora iura
q̃ dicta legataria vt. s. dictũ est. Ita ⁊ in casu p̃dicto qꝛ cõtem
platione dictoꝝ bonorũ dictũ onus fuit ĩpositũ. vñ nõ dꝫ dict⁹
populus remanere deceptus qđ esset si dicta bona potuissent
sic alienari in vltima volũtate in p̃iudiciũ dicti oneris: sic eniꝫ
potuissent oĩa legari ⁊ dictũ onus esset inane quo ad dictos fi-
lios ⁊ p̃fatus populus ⁊ cõitas teneret ipsuꝫ subire qđ esset in-
cõueniens. ar. ff. ad. l. rhodiã. l. ij. §. antepe. q icipit. si qs exve-
ctoribus. iũcta. l. sꝫ ⁊ si pupillus. §. sꝫ si plures. de exercito. ibi.
neqꝫ em̃ decipi debẽt ꝯtrahẽtes ⁊c. ¶ Illud aũt constat qđ ne se-
quat absurdũ multotiẽs aliqđ ꝯ rõnẽ disputãduꝫ fateri habe-
mus. ff. ad. l. aql. l. ita vulneratus. ante finem. l. nã absurdũ. de
bonis lib. de neg. gest. l. pompo. scribit. Posito ergo qđ stricta
ratio disputandi suaderet illud qđ. s. in ꝯtriuꝫ allegat: qꝛ tñ ex
dicta interpretatione posset dictus populus in ĩmensum rema
nere deceptus ⁊ grauatus ⁊ haberet soluere pro dictis filijs: di-
cta vero bona etiã si forent omnia legata remanerent sine one-
re apud legatarios qđ esse nõ debet. iuxta no. ꝑ gl. C. de mulie.
⁊ in quo loco. l. ij. iccirco dicendũ est ꝯtriuꝫ scilꝫ qđ imo sint ob-
noxia pro dicto onere filioꝝ postq̃ ipsorũ occasione fuit impo-
situm. ar. ff. de heredi. insti. l. q volebat. ⁊ ꝑ cõsequens qđ popu
lus preferat vni legatarie: al's nil sibi prodesset dicta obligatio
ĩmo esset maius: ergo ⁊c. arg. eius qđ not. ff. de cõdi. inde. l. iul.
in scđa glo. magna. j. responso ⁊c. ⁊. l. interduꝫ. in glo. magna
ante medium ibi. qꝛ sic minori non prodesset restõ ⁊c. ⁊ qđ not.
eo. tit. cuꝫ quis. §. j. in gl. ⁊ hoc de primo passu. ⁊ ad rationes fa
ctas in contrarium patet responsio per predicta.
4 ¶ † Super alijs vero de quibus queritur facilis est responsio.
Et primo quando incipiat obligatio pro legatis. Et cõstat ꝙ
non in vita testatoris qꝛ dies eorum nondum cessit: sed tantuꝫ
post mortem si sunt pura ⁊ si conditionalia post mortẽ etiã im-
pleta conditione. l. j. §. in nouissimo. ⁊. §. sin auteꝫ sub conditio
5 ne. C. de cad. tol. ¶ † Item an videatur predicta domina repe
tijsse dotem vendendo rem hereditariã pro dote. Et cõstat ꝙ
sic: qꝛ repetitio ad nil aliud ordinat nisi vt habeat ⁊ ipsa sic ven
dendo voluit habere: ergo ⁊c. sicut in opponente cõpensationẽ
dicimus qđ censet petere: vt plene no. in. l. amplius nõ peti. rẽ
ra. ha. per Bar. ⁊ volũtas declarat rebus ipsis ⁊ factis. l. repre
hendenda. C. de insti. ⁊ sub. sub condi. factis. ⁊. l. de quibus. ff.
6 de legi. cum si. ¶ † An vero confessio dicte domine Gostantie
ꝙ nõ fuerit male tractata p̃iudicare possit babenti causam ab
a ea seu iura cessa. Constat ꝙ non[a]. l. facta. §. si heres. cum ibi ple
7 ne no. ff. ad treb. facit. l. si parteꝫ. §. si. queadmo. ser. amit. † Nec
illi de populo p̃dicto vident admittendi in testes vbi agitur de
b ipsorum singulari interesse[b]. iuxta no. per Cy. C. de testi. l. parẽ
tes. Dico tñ qđ venditio facta per dictam dñam Gostantiam
⁊ Iac. filium eius de dictis bonis legatis in casu quo male tra-
ctaretur tanq̃ fuerit male tractata nõ habet preiudicare dicto
populo posito ꝙ ea que. s. dicta sunt cessarent ⁊ qđ dictuꝫ lega
tum deberet preformari iuri bypothece qđ habet dictus popu
lus: qꝛ cum dictum legatum fuerit conditionaliter in casu qđ
male tractaretur ⁊ interest dicti pupilli dictam conditioneꝫ nõ
fuisse ipletã; ⁊ in dicta venditione non fuit dictus populus vo

Additio.
a ¶ Constat ꝙ non. Vide tu Phil. corne. in ꝯsi. cxxxix. icip. lꝫ in hac ꝯsultatiõe. in. j. col. ꝟ. nec ob. si dicat. in. iij. volu. vbi an ⁊ qñ cõfessio cedentis noceat cessionario. N. F.

b ¶ Interesse. Vide bal. in cõsi. cccclxxxj. i. j. parte. ⁊ in cõsil. cccexliij. ⁊ in cõsi. ccccxlv. in. v. parte.

catus nec consensit non potest sibi p̃iudicare: qꝛ potuit colludi
inter dictum filium ⁊ matrem in damnũ dicti populi: ⁊ sic põt
dictus populus allegare conditionem non fuisse impletaꝫ pro
suo interesse. C. de non nu. pe. l. si cui. ff. de iureiur. l. naꝫ ⁊ post-
ea. §. sed ⁊ si quis in fraudem. ⁊ nisi probetur fuisse impleta de-
bet obtinere: quia cum consistat in facto non presumit nisi pro
betur. l. quecunqꝫ. ff. de publi. Laus deo.

¶ Consilium. cxj.

1 ☞ Ex boc consilio elicitur ꝙ cedula testamẽti reperta apud
notarium extra librum ipsius si habet substantialia est in arbi
trio iudicis illã in mundũ reduci facere ex speciali cõmissione:
licet illa deficiant que faciunt scripturam publicam.
Ex generali vero cõmissione facta de imbreuiaturis defuncti
non potest redigi.
2 Et fideicõmissum deficit ex eo ꝙ vltimus filius testatoris sub
stitutus decessit cum filijs vel filia si filia publica decedat sine
liberis qñ illa non venit ex iudicio testatoris.
3 Et statutum qđ prefert matri coniunctos ex linea paterna hꝫ
locum ⁊ excludit auiam paternam: qꝛ illa non dicitur linea.
4 Dictio linea quid significet.

In christi nomine amen.

¶ Visis ⁊ ponderatis que. s. scripta sunt per supra
1 dictos doctores eximios: super primo dubio † si que
ritur an dicta cedula faciat fidem in ea forma in qua stat. ⁊ cla
rum est ꝙ non. Naꝫ etiam si esset in libro prothocollorũ anteq̃
redigeretur in mundum cum subscriptione ⁊ signo notarij non
faceret fidẽ in iudicio: ita determinat expresse Cy. post Iac. de
are. in. l. ꝯtractus. in fi. C. de fide instru. ⁊ idem sequitur ibi Bal. ⁊
allegat ad hoc illũ tex. ⁊ in aut. eo. §. sed si instrumẽta. Multo
ergo minus si nõ est in libro descripta: qꝛ boc potius diminuit
q̃ augeat de fide scripture. ¶ Si vero queritur an possit auto-
ritate iudicis publicari per alium notarium ita ꝙ post publi-
cationem fidẽ faciat. ⁊ videtur ꝙ sic per no. ibidẽ per Cy. Bal.
⁊ per. c. cum. p. tabellio. de fide instru. ¶ Breuiter in boc dico
ꝙ si dicta scriptura esset defectiua in solẽnitate voluntatis: qꝛ
non contineret sufficientem numerum testium: vel non appare
ret qđ fuisset coram eis lecta qđ est qñ ibi nõ continent illa ver-
ba actum ⁊c. que rem ꝑfectaꝫ significant: ⁊ tunc non posset pu-
blicari: qꝛ actus est ĩualidus per ea que no. Bart. in. l. fideicõ.
§. i. de lega. iij. qui tenet ꝙ tunc non valet nisi inter liberos. sed
Bal. in aut. qđ sine. C. de testa. tenent ꝙ etiaꝫ inter liberos nõ
faciat fidem nec valeat: qꝛ cum sit speciale in scriptura testato-
ris: vt valeat inter liberos vt ibi: in contrarium est ius cõe: vt
l. j. in fi. ff. ad munici. facit qđ no. in addi. Spe. de instru. edi. §.
compendiose in vltima cbarta. ibi. sed fuit questio de facto ⁊c.
¶ Si vero solẽnitatem que requirit in testamento continet sed
deficit dũtaxat in illa que requirit ad faciendũ scripturã pu-
blicam ⁊ autenticam: puta subscriptio notarij vel signũ: ⁊ tunc
si querimus an alius notarius publicare possit virtute genera-
lis commissionis supra facte de redigendo in mũdum protho
colla illius defuncti: ⁊ tunc puto ꝙ non: quia talis cõmisso de-
bet intelligi de bis que ꝑm vsum cõmuneꝫ loquendi appellan
tur prothocolla: vt sunt rogitus redacti in libro solito. argu. l.
ꝙ si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. l. si prius. de aqua plu.
ar. Ista vero cedula est extra librum: vnde potius dicitur cedu
la q̃ prothocolluꝫ. ¶ Si vero querit an virtute specialis com
missionis: ⁊ tũc puto q̃ boc relinquatur arbitrio iudicis qui
facta diligenti inquisitione qualis generata fides sit adbiben
da: ⁊ an sit suspecta vel non: statuet qđ iustum. s. videbitur. ar.
ff. de iureiuran. l. iusiurãduꝫ ⁊ ad pecunias. §. pe. ibi. ideoqꝫ ⁊c.
⁊ ita limito ⁊ intelligo notata in. d. c. cum. p. ⁊ per Cyñ. vt. s.
2 ¶ † Super secundo scilicet vtrum dicatur defecta conditio fi-
deicõmissi ex eo ꝙ Astulfus vltimus filius decessit cum filijs.
Et videtur qđ sic per. l. pe. C. de impube. ⁊ alijs substi. In con-
trarium facit quia testator primo fecerat substitutionem reci-
procam inter filios scilicet premorientibus de superstitibus ⁊
de filijs premortuorum dum dicit ad superuiuentes vnum vel
plures ⁊ eorum liberos ⁊c. Cum ergo postea fecerit compẽdio-
sam hoc modo. ipsis autem omnibus decedentibus sine libe-
ris ⁊c. dictum verbum omnibus videtur referendum ad omnia
superiora: ⁊ sic tam ad filios q̃ ad filioruꝫ filios de quibus su-
pra fecerat mentionem. ar. ff. de rebus dubijs. l. si. de lega. j. ta-
lis scriptura. §. si. de iurisdi. omnium iudicum. si idem eum eo-
dem. in fi. cum si. sed hec filia istius Astulfi que vltimo loco de-
cessit sine liberis decessit. nam etiam pupillus dicitur decede-
re sine liberis licet liberos babere non possit. l. centurio. ff. de
vulg. ⁊ pup. ⁊ in. c. si pater. de testa. lib. vj. Cum ergo extiterit
conditio in personã vltimi morientis licet defecerit in personã
Astulfi q vltio inter filios ⁊ filioꝝ filios est mortuus: videt esse
locus fideicom.

locus fideicō. in eo qđ ad dictam filiā Astulfi de bonis primi testatoris peruenit. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. licet ad dictam filiam non peruenissent bona ex expressa dispositione testatoris sed ab inte. succedendo patri suo fm no. in. l. lucius. de here. insti. ita determinat Bart. in preallega. l. centurio. in antepe. col. ver. quero vlterius φ si testator dixit zc. z. l. si sic. de lega. ij. Breuiter dico primam partem veriorem φ conditio dicatur defecisse. nam aut illud verbū oībus refertur ad filios tantum institutos: z tunc est clarum qđ vltimus filius decessit cum filijs: vt. d. l. pe. Aut refertur ad filios filiorum z filios de quibus etiam ibi fecerat mentionem z tūc dz ad illos referri cū omni sua qualitate. ar. l. a filio. §. fi. de ali. le. z qđ not. in. l. j. de recepta. z. l. j. §. fi. si familia furtum fe. dicatur. Sed in superiori parte fecerat mentionem de filijs filiorum z ipsos substituendo qđ accidere poterat si prio vnus decessisset cū filijs z alter postea sine filijs: tunc filij pmortui fuissent vocati ad portionē vltimi filij morientis ex illis verbis: z tunc posset procedere qđ s. in contrarium allegaui qđ ipsis filijs primi morientis vocatis ad substitutionem postea decedentibus sine liberis diceret cōditio extare in persona vltimi morientis: sed in casu nostro filia ipsius Astulfi nunq̄ fuit vocata ad substitutionem: q2 qñ primus filius mortuus est sine liberis supererat Astulfus q eā precedebat. C. de verb. sig. l. fi. igitur dicta filia Astulfi nō pōt comprehendi in illo verbo generali scilz omnibus autem predictis zc. q2 supra non fecerat mentionē nisi de filijs institutis z de filiorum filijs substitutis in dictum casum: prefata vero filia Astulfi nunq̄ fuit substituta: ergo de illa nō potest itelligi. vnde non est verum qđ dicatur extitisse cōditio in persona vltimi morientis cum tunc illud procedat qñ vltimo moriens venerat ad dispositionem testatoris qđ hic non est: cōcludo ego dictam conditionem defectam z fideicom. non deberi.

3 ¶ † Sup tertio z vltimo dubio satis hesitaui q2 negari nō pōt quin auia paterna fuerit coniuncta illi puelle de cuius hereditate agitur ex latere patris z p patrē z quin esset infra gradum quartum: z sic in ea verificari videntur verba statuti excludentis matrē: ergo z statuti dispositio sicut econtra. vbi non habēt locum verba legis nec eius dispositio. ff. de dam. infec. l. iiij. §. totiens. de aqua quoti. z esti. l. j. §. loquitur. de iurepa. l. adigere. §. quāuis. de do. inter vi. z vxo. cūz hic status. §. si sponsus. de accu. l. hos accusare. §. omnibus. si quis cau. si quis seruuz. Nec ob. qđ dicta domina est mulier. ar. C. de legi. here. l. lege. xij. Item non ob. qđ non est agnata q2 statutum hoc non requirit: sed φ sit coniuncta. Item non ob. φ masculinū genus non concipit femininuz in materia odiosa: q2 negari non potest φ dictum statutum ex parte coniunctorum per lineam paternam non contineat fauorem z principaliter propter eorum fauorem moti fuerunt statuentes non propter odium matris q2 nō erat digna odio: z sic potest dici statutum simpliciter fauorabile inspecta principali intentione. l. si qs nec causam. ff. si cer. pet. cū ibi no. z. l. qui. ff. de condi. inde. vel saltem respectu dictorū cōiunctorum: igitur quo ad eos masculinū debet concipere femininum: vt in statuto. s. relato. z qđ not. in. l. ij. C. de in ius vo. Item non ob. qđ statutum est durum auferens luctuosaz hereditatem filij q2 nihilominus seruandum. l. prosperit. ff. qui z a quibus. Itē non ob. qđ exclusa fuisset hec auia materna ab hereditate astulfi filij sui: fortius dz excludi ab hereditate neptis ne potentius sit ius in causato φ in causa: q2 termini non sunt pares. nam ab hereditate Astulfi fuisset exclusa si habuisset cōcurrere cū consanguineis Astulfi ex latere sui patris maritiq3 dicte auie z simul si cū illis haberet hodie contendere sup hereditate dicte neptis excluderet ab eis: q2 si illi potentes fuerunt eam excludere ab hereditate filij fortius ab hereditate neptis: z q2 in eis vigeret duplex vinculū coniunctionis ex latere paterno. nam attinuissent dicte nepti ex latere Astulfi patris. itez ex latere patris Astulfi. sed dicta auia soluz ex latere Astulfi z duo vincula vincunt vnum. l. ne in adoptiuis. C. de adop. sed in proposito ista auia nō contendit super hereditate istius neptis cū aliquo qui haberet eā excludere ab hereditate Astulfi: sed cuz matre ipsius neptis vxore Astulfi: ergo videt ipsa auia potior quia venit mediatē Astulfo z per ipsum Astulfum: qui Astulfus si viueret preferretur in hereditate dicte puelle matri ipsius puelle virtute dicti statuti Imolani: q2 cū preferat matri coniunctos ex linea paterna: fortius z patrez q2 propter qđ vnūquodq3 z illud magis: vt i auf. multo magis. C. de sa. san. eccle. igitur ipsa auia paterna debebit preferri matri mediante patre dicte puelle ex cuius persona venit vt sic plus cōsequatur in hereditate neptis mediante filio z eius persona φ consequeretur in hereditate filij per seipsam: nā z hic sumus in casu in quo nō fuisset exclusa ista auia ab hereditate Astulfi cū nō p ponatur subesse cōsanguineū ex parte patris Astulfi. Sic ergo sumo arg. per 2riū ab eo qđ. s. factū est: vicz si excluderetur ab hereditate Astulfi sui filij fortius ab hereditate neptis ex eo fateor istam: sed si ab illa nō excluderet: ergo nec ab ista: q2 correlatiuorum eadem dz esse disciplina. l. z si 3. ff. de vulg. z pupil. z. l. fi. de leg. iij. Sed nos sumus in casu in quo ab illa nō excluderetur: ergo nec ab ista. In 2riū facit: q2 fm hoc etiam frater vel soror istius auie paterne deberet preferri dicte matri q2 in eo vel ea vigent omnes rōnes de quibus supra qđ videtur satis absurdum z inhumanū. Et ideo puto qđ dictum statutū dum loquitur de cōiunctis ex linea paterna debet stricte intelligi de talibus coniunctis q sint agnati: q2 fauore agnationis censet factum dictum statutū vt cōseruetur. per ea que no. C. de adul. l. publice. p Cy. z per Bar. in. l. liberorū. de ver. signi. potissime vt effugiamus dictā absurditatē z vt habeat in se aliquā rōnē que alia nō potest assignari ergo pro expressa habet: vt no. gl. in. l. quis. C. de fideicom. potissime etiam q2 statutuz non dicit de coniunctis ex latere patris seu per partem: sed dicit p lineā
4 paternam † φ verbum linea[a] strictius est φ verbū latere vel la
a tus: q2 significat ordinem plurium personarū per eundem sanguinem attinentium. Sed latius potest in vna tantuz persona verificari: vnde non dicitur linea paterna nisi illa in qua sunt attinentes patri per masculos sicut nec agnatio. l. iuris gē. §. parentes. ff. de gradi. dicta ergo auia erat bñ cōiuncta dicte nepti ex latere paterno z per patrem: non tñ erat de linea paterna: q2 paterna linea erat proprie illa in qua erant attinētes ipsi patri per masculinum sexum non qui matrē per eius eandēq3 auiā. vnde istud verbum linea multum mihi aufert de dubitatione que plus adesset si diceret per latus vel latere. Concludo ergo cum alijs doctoribus excellentissimis dictam matrē preferēdā auie paterne predicte in successione dicte puelle cuz ipsa nō sit agnata: vt est tex. expressus in. §. item vetustas. insti. de heredi. ab intesta. z p 2sequens non est de linea paterna. z sic rationes supra facte in 2rium nō vendicant locum. Laus deo.

a ¶ Linea. Quid aūt sit linea: et quotuplex: z quō itelligat: z q dicantur de linea. vide Bal. in cōsi. cccxxj. i. j. pte. z i cōsi. cccxxxiiij. in. iij. pte. et in cōsi. ccclvij. in iij. parte.

¶ Consilium. cxij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur de quadam renuntiatione facta tempore contractus cōductionis que fm statuta debebat fieri coram consulibus finita locatione.

2 Et ponitur quādo quis renuntiare possit iuri acquisito vel in ipso actu acquirendi quo ad se z tertium.

3 Et an minor z ecclesia acquirendo possint apponere pactū de retrouendendo.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso tenore suprascripti instrumenti z etiā alterius facti finito dicto quinquēnio pro alio quinquēnio quasi in eadē forma: q2 renuntiarūt dicti cōductores statutis sue artis loquentibus de intratura. Et presupposito φ prefati conductores vltra dicta duo quinquēnia steterint in eadez apotheca per annos. x. sciente z patiente locatore z heredibus eius z soluendo pensionem: non tamen fuit confectuz aliquod aliud instrumentum seu aliqua scriptura locatoris pro dictis x. annis. Queritur vtrum dicti cōductores acquisiuerint in dicta apotheca ius intrature adeo qđ nolendo soluere debitam pensionem non possint inuiti expelli. Et videtur dicenduz φ non obstante dicta renuntiatione. ff. de pactis. l. pactum inter heredem. C. e. l. si quis in conscriben. cum si. Et si dicatur dicta renuntiatio non valet quia non fuit facta coram consulib9 nec per eos approbata fm qđ requirit statutum artis post princ. in versi. ibi. z qđ nulla refutatio zc. videtur posse responderi φ statutum debeat intelligi quando conductor vellet renuntiare iuri intrature postq̄ illud acquisiuisset: hic autem renuntiauerunt isti anteq̄ illud acquirerent scilz tempore facte conductionis qđ facilius facere potuerunt. arg. ff. de pactis. l. finaūt dominicam. cum ibi no. z que in frau. cre. l. qđ autem. z si quid in frau. pa. l. j. §. vtrum. C. de acquiren. posses. l. fi. Item si dicatur qđ in. x. annis vltimis quibus tenuerūt sine instrumēto vel scriptura nulla interuenit renuntiatio. potest responderi qđ p illo tempore censentur reconduxisse cum eisdem pactis z renuntiationibus quibus prius. ff. locati. l. itē queritur. §. qui impleto. C. eo. titu. l. legem. in fi.

¶ His tñ non obstantibus dico 2rium: q2 dictum statutū vult φ nulla refutatio valeat nisi fuerit per cōsules approbata. vñ cum generaliter loquat debet generaliter intelligi taz de facta a principio tpe conductionis φ post. l. j. §. generaliter. de lega. pstā. de aleato. l. j. §. qđ ait. nā a quo remouet genus z quelibet eius species. C. de trāsac. si causa cognita. z ibi no. l. j. in fi. ff. de suis z legi. C. de vsuris rei iudi. l. fi. z ibi etiam no. Quinimmo videtur φ propter dictam renuntiationem z promissionez de restituendo z relaxando dictā apothecam finito dicto tēpore factā tpe finiti dicti istrī recepti etiā si postea facta fuisset corā

a ☞ Probet. Adde do. Pe. pbi.cor. in cōsi. cclxxxvi. icipiē. p̄ psentis. i littera. S. in iij. pte.

b ☞ Importat. Adde do. Pet. phi.cor. in cōsi. cx. incipiē. videtur. i lra. S. in j. pte. q̄ dictio vel circa. reddit dictū testis ambiguum.

consulibus non valeret tanq̄ facta metu conuentionis facte tempore locationis vt vult dictum statutū in versi. ⁊ qd supra dicit̄ de refutatis ⁊c. vbi colligitur manifeste recte ꝯsiderando q̄ si tēpore cōductionis cōductor se obligat ad eundē corā consulibus finito tempore ⁊ renuntiandum ibidem iuri intrature prout frequenter consueuit fieri qn̄ volunt qd nullū ius intrature acquiratur qꝛ locant ipsum de per se ab ipsa apotheca ⁊ faciunt conductorem promittere de veniendo coram consulibus ⁊ ibi renuntiando. Certe talis cautela non videtur prodesse sed potius nocere: qꝛ facit vt renuntiatio postea facta coram consulibus non valeat tanq̄ facta non sponte sed metu dicte conuentionis: per illum versi. ⁊ qd. s. Et si ita est ergo nec ipsa p̄missio de accedendo renuntiando coram consulibus valet. ar. ff. de spon. l. oratio. ergo p ꝯsequens nec ipsa renūtiatio facta tempore ꝯtus valet licet adhuc ius intrature nō sit acq̄sitū cū sit eadem ratio. Nec ob. l. sinautem dn̄icaꝫ. ff. de pac. cū ibi not. qꝛ ibi loquitur q̄tum ad faciendum preiudicium alteri q̄ paciscenti vel renūtianti quo casu maior est ratio qd possit a prin.
2 qꝛ tunc nullum ius est illi tertio acquisitum.† vnde possum renuntiare iuri mihi acquirēdo in preiudiciū tertij. s. ne illi acquratur: qꝛ non teneor illi acquirere si nolo: ⁊ hoc probāt iura. s. in ꝯrium alle. Sed post ius mihi acquisitum non possū illi renuntiare in preiudicium tertij cui etiā esset acquisitum ex persona mea. l. si partem. §. fi. ff. queādmo. serui. amit. ⁊ qd no. C. de pac. l. seruus. per glo. que facit differentiā inter acq̄sita ⁊ acquirenda. sed nos loquimur q̄tum apud iudicium fiendum ipsi renuntianti quo casu non est maior ratio ante q̄ post ius quesitū qꝛ regulariter vtroq̄ tēpore pōt. d. l. si q̄s in conscriben. cū si. Si ergo per statutū prohibet̄ q̄ nō possit in aliquo casu renuntiare iuri intrature: dico tale statutū debere intelligi tam ante ius predictum acquisitum q̄ post: cū non sit maior ratio post q̄ ante imo sit eadem ratio in vtroq̄ casu q̄tum ad eius preiudiciū. vnde sicut permissio de iure cōi qd renuntiare possit: pariter est in vtroq̄ casu ⁊ ex eadem rōne: ita ⁊ prohibitio statutaria pariter esse dꝫ vtroq̄ casu eadē ratione: p̄pter publicam em̄ vtilitatē videt̄ factū dictū statutū ne mysteriū artis impediatur: q̄ ratio viget in vtroq̄ casu. ⁊ pro hoc tex. q̄ probat optime in fi. ff. de rebus eo. l. ij. vbi sicut minor non potest obligare sine decreto rem imobilem postq̄ acquisiuit eius dn̄ium ita nec tempore acq̄sitionis dn̄ij potest. qd etiam no. Jo. and. in addi. Spe. tit. de pac. super rubrica. s.
3 † q̄ minor vel ecclesia non pōt tempore quo emit rem apponere pactum de retrouendēdo vel q̄ sit inempta certo casu sine solennitate requisita in tali alienatione. Preterea dicit̄ in facto qd dicti conductores intrauerant apothecam p. xv. dies ante dictū instrumentū ⁊ soluerūt certā summā illi conductori q̄ tunc erat ⁊ habebat ius intrare pro ipsa intratura: ⁊ sic censent̄ eam emisse ⁊ acq̄siuisse per simplicem ingressum. qd si sic est sequit̄ qd dicta renuntiatio facta in dicto instrumēto postea cōfecto fuit facta de iure acquisito ⁊ per cōsequens non valet ⁊ cessant allegata in cōtrariū. Concludo ergo dictos conductores acquisiuisse dictū ius non obstante dicta renuntiatione. Laus deo.

☞ Consilium. cxiij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur q̄ probatio dominij deducta incidenter non est tam exacta sicut principaliter.
2 Et qualiter p̄bet̄ aditio hereditatis: ⁊ an p testes singulares.
3 Et tempus mortis non est de substantia cum agitur de hereditate mortui: ⁊. 4.
4 Et verbum vel circa prolatum a teste nil importat.

In christi nomine amen.

1 ☞ † Contra superius consulta posset q̄s obijcere q̄ hic non deducitur dominium illius domine principaliter in iudicium sed incidenter: ⁊ sic nō videtur requiri tam exacta probatio sicut qn̄ pricipaliter: vt no. in. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruitus vendice. per gl. ⁊ per Bar. in consilio qd incipit. visa accusatione damni dati. testes deponant qd viderūt talem dare damnū in tali re mea non reddendo aliam rōnem de dominio non probant intentionē meam. per not. per Inno. in. d. c. cū causam. de testi. ⁊ in Spe. de teste. §. nunc tractandū. ver. quid ergo si quis. licet dominium fuerit deductum in iudicium incidenter. Est tamen verū qd tunc sufficit probare possessionem de presenti: nō tamen de preterito: vt no. Bar. in. d. l. pe. Sed hic de possessione dicte domine quā habuisset in dictis rebus tempore mortis que q̄tum ad propositum dici poterat de presenti testes nihil deponunt licet dicant de illa que potuit esse ante tempus mortis: ⁊ sic non deponunt concludenter: debebant enim dicere qd tenuit ⁊ administrauit talia ⁊ talia bona que p̄fata domina tenebat ⁊ possidebat tempore sue mortis: ⁊ sic in hereditate eius remanserant: sed ex dictis eorū non apparet qd essent hereditaria nec q̄ in hereditate remanserint: ⁊ sic nil concludunt ad aditionem in qua requiritur qd quis se immisceat bonis in hereditate repertis. Item posset quis obijcere qd quando agitur de probando vnum: ex pluribꝰ ⁊ diuersis actibus resultat: lꝫ testes sint singulares in actibus: qꝛ vnus deponit de vno aliter de altero hoc non nocet q̄n id de
a quo q̄rit̄ probet̄[a] s̄m Inno. in. c. qualiter. de accu. ⁊ glo. in. l. ob carmen. §. fi. de test. sed hic agitur de probanda aditione here-
2 ditatis† que ex pluribus actibus resultat ⁊ taꝫ ex dictis q̄ ex factis q̄ ex nō factis: vt plene no. Bar. in. l. gerit. de acqui. here. ⁊ hic quilibet testis deponit de diuersis actibus ⁊ vēditionibꝰ: ergo ⁊c. Sed rn̄detur qd ad hoc vt resultet tūc probatio requiritur q̄ q̄libet illorum actuū de quo vnus tantū testis deponit esset sufficiens ad illud inducendum vel probandū si esset probatum per duos testes: tunc est verum q̄ singularitas testiū nō nocet. vnde in casu nostro si quilibet dictorū testiū diceret illud qd dicit secunda testis. s. Catherina: vꝫ qd qn̄ ille vendidit dixit se vendere vt heres vel qꝛ heres: lꝫ non essent cōtestes qꝛ deponerent de diuersis venditionibus ⁊ de diuersis assertionibꝰ fateor qd probarent: qꝛ illa verba simul ⁊ in vno acto prolata sufficerent ad inducendā aditionem si probarent p duos testes s̄m Bar. in. d. l. gerit. in. ij. col. ver. circa tertiū ⁊c. Sꝫ hic vnus tantum testis deponit de illis verbis prolatis in vna venditione: alij nihil dicunt de hoc lꝫ dicant de venditionibus diuersarum rerum quarum nulla sufficeret ad probandum aditionē etiam si per plures testes concordarent in idem eo qꝛ deficiunt in p̄bādo qd ille res essent hereditarie vel in hereditate reperte: vt. s. dictū est. Igitur ex oībus simul iunctis non resultat perfe-
3 cta p̄batio. ar. l. spadonē. §. qui multa iura. ff. de excu. tu. † Itē circa illud de tēpore mortis posset q̄s obijcere qd ille nō habebat necesse probare mortem contingentē magis vno tempore q̄ altero dūmodo probaret q̄ ante actus gestos per Petrum illa de cuius hereditate agitur esset mortua: tunc fatendū esset q̄ dicti testes non probarent certum ⁊ determinatum tēpus cū
4 inter se discordent† ⁊ illa dictio vel circa p̄lata a teste nihil im-
b portat[b] s̄m no. in. l. si quis in suo. C. de inoffi. test. iunctis his q̄ no. in. l. matrem tuā. C. de proba. ff. de ope. no. nun. non solū. §. sed vt probari. Sed qꝛ vt dixi sufficit isti probare q̄ illa esset mortua tempore quo ille Petrus gessit dictos actus: ⁊ in hoc omnes testes videntur concordare qd erat mortua: licet discordent in quātitate temporis: qꝛ vnus dicit iam sunt. xvij. anni: alius iam sunt. xvj. vel circa: nō videtur hoc nocere qꝛ tempus predictum non est de substantia probationis. iuxta no. in. l. testium. C. de testi. ⁊. l. ob carmen. §. fi. ff. eo. ☞ Breuiter hoc dici posset si tamen de morte sufficienter deponerent. sed non sic est qꝛ solum narratiue loquuntur dicendo qd talis vendidit talē vestem matris sue defuncte ⁊c. ⁊ sic enunciando p̄pter aliud nō principaliter propter se. vnde nil videtur operari dicta verba. ar. l. ex his. C. de testa. mi. ⁊. l. non nudis. ⁊. l. non epistolis. cū ibi no. C. de proba. qꝛ non deponit per sensum suū qd illa esset tunc mortua ⁊ verba sua possunt intelligi dum dicit defuncte scilꝫ prout ille Petrus vel alij asserebant quo casu certū est q̄ non sufficeret: ergo nec nūc. ar. de p̄ba. c. in presentia. Preterea non fuit de morte articulatum ⁊ testes vt dicitur iurarunt dicere veritatē sup articulis tantū: ergo ⁊c. l. si duo. §. idem iulianus. cū ibi no. de iureiuran. Concludo ergo: vt. s. conclusū est p dn̄m Mellū. ☞ Et ita dico ⁊ ꝯsulo ego Paul. de ca. vtriusq̄ iuris doctor ⁊ ad fidē me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

☞ Consilium. cxiiij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicitur q̄ de appellatione interposita ad dominum non potest cognoscere eius vicarius absq̄ cōmissione vel nisi ita sit consuetum.
2 Et per habitationem domus cōmunis nec astando testatori inducitur aditio: sed per non aditionē heredis instituti admittitur institutus particulariter.
3 Et mater describendo in inuentario bona obuenta eius pupille videtur adire hereditatem delatam.
4 Et testator instituendo aliquem ⁊ eius heredes: filiam vero in re certa: nō videtur preposuisse heredes extraneos instituti filie sue: sed illo defuncto absq̄ filijs filia admittitur.
5 Et substitutio facta institutis in re certa pupillariter de instituto vniuersaliter: ipso decedente viua pupilla spem substitu. pupillaris non trāsmittit ad suos heredes: sed pupilla defuncta mater succedit: nec hꝫ locū hoc casu q̄ qn̄ spes pupillaris substitutiōis est coniuncta cum iure accrescendi trāsmittatur. ⁊. 6.
6 Verbum succedat est cōmune.

In christi nomine amen.

1 ☞ † Procedendo breuiter ⁊ cōclusiue sup quolibet dictorū q̄sitorū sup p̄mo vr̄ dicēdū qd lꝫ appellatio fuerit interposita

fuerit interposita ad ipsum dominum potuerit fieri prosecu-
tio corā generali vicario eius. per. l. precipimus. C. de appel.
vbi imposita appellatione ad imperatorē potest fieri prosecu
tio coram primatibus de quibus ibi qui loco vicariorū erūt: nec
debet expectari presentia imperatoris q̄ aliis occupatus cōmo
de interesse nō pōt: ita videt̄ hic. ⁊ sic specialis cōmissio nō vi-
debat̄ requiri. In ꝯ̃riū facit de tēpo. app. aut. sed lis. in fi. vbi
qn̄ appellat̄ ad principē nō currunt fatalia quousq̄ ipse prin
ceps faciat eam introduci a proceribus ſm morē dirimi: ⁊ sic
videt̄ requiri specialis cōmissio ⁊ anteq̄ non potest fieri prose-
cutio. ⁊ hec est ratio quare fatalia non currunt: q̄ non valenti
agere ⁊c. l. j. in fi. C. de annali excep. qđ non esset si sine speciali
cōmissione possent prosequi. ¶ Breuiter super hoc nō insisto
q̄ est questio magis facti q̄ iuris: oportet em̄ videre cōmissio
nem factam dicto vicario: an ad hoc extendat̄ vel nō vel an de
talibus consueuerit cognoscere sciente ⁊ patiēte domino q̄ vi-
dent̄ eū ad hoc proposuisse. ff. qđ cum eo. l. fi. de exerci. l. j. §. ma
gistrum. vel an partes ꝓrogauerint iurisditionē vicarii in hoc.
C. de iurisdi. om. iud. l. j. Cessantibus autem istis videtur q̄ in
dubio generales vicariatus al's locum tenentia se ad hoc nō ex
tendant scilicet vt de causis appellationum interpositarū ad
ipsum tantum dominū possint se intromittere sine speciali cō-
missione. per. c. studuisti. de offi. deleg. ⁊ de accu. ad petitionē.
per que tenet Abb. in. c. ij. de offi. vica. libr. vj. q̄ generalis vi-
carius episcopi virtute dicti vicariatus ⁊ generalis mandati
dūtaxat non possit cognoscere de causis appellationum inter-
positarum a delegato episcopi ad ipsum episcopū: quasi talia
tanq̄ specialiter reseruata censeant̄. de offi. deleg. qđ translatū.
cum ibi no. sunt enim meri imperii cause appellationū ideo in
generali demandatione non veniunt. ff. de offi. eius cui māda.
2 est iur. l. j. in princi. iuncta aut. ad hoc. C. de iudi. ¶ † Sup scđo
quesito clarum est q̄ ex sola presentia tempore testamēti nō in-
ducitur aditio pro tunc: q̄ nec fieri pōt cum testator adhuc vi-
uat: nec etiam inducitur ex postfacto per illam solam p̄sentiā
que non pōt ex postfacto inducere illud qđ a prin. nō induxit.
ar. l. serui ⁊ filii. circa princi. ff. de fur. ⁊ de regu. iu. qđ ab initio.
Paucitas aūt dierum q̄bus superuixit Barnabeus heres in
stitutus testatori nihil facit ad factū q̄ potuisset vno momen
to adire: cū in nuda voluntate ꝯsistat. l. si auia. C. de iure deli.
Nec ex eo q̄ habitauerit domū cōmunem inducitur similiter
a aditio[a]. l. duo fratres. de acqui. here. ⁊ pridie super hoc ꝯsului.
Per alia vero nō video probatam aditionē dicti Barnabei.
Ex quo sequit̄ qđ hereditas Frācisci in qua Barnabeus erat
institutus vniuersaliter per non aditionē eius accreuit filie di
cti Francisci ⁊ dicte bartholomee q̄ fuerat instituta in re certa
⁊ supererat tēpore mortis Barnabei. ſm ea q̄ no. i. l. quotiēs.
3 C. de here. insti. † Et si mater dicte Bartholomee tunc īfantis
acceptauit tutelā eius ⁊ bona dicti Frācisci in īuentario tanq̄
illius censetur cā adiuisse qđ potuit. C. de iure delib. si infanti.
iuncta. d. l. si auia. ⁊ sic ꝑtinet ad heredes dicte bartholomee. q̄
autē sint eius heredes. j. patebit. Et posito q̄ hoc non fecisset
accreuit sibi ignorāti ⁊ inuito si acceptauerat suā institutionē
factā de re certa. ff. de acq. here. si q̄s heres. C. de īpu. ⁊ aliis sub
4 stitu. l. testō. † Nec ob. predictis q̄ Fran. instituit vniuersaliter
barnabeū ⁊ eius heredes ꝑ qđ vltimū verbū videt̄ q̄ barnabeo
decedēte nō adita hereditate nō accreuerit dicte Bartho. in-
stitute in re certa: sed fuerit locus institutioni facte de heredibꝰ
Barnabei q̄ lʒ facta fuerit copulatiue intelligit̄ tn̄ ordine suc-
cessiuo scilʒ si locus nō fuerit īstitutioni de barnabeo. l. gallus.
§. j. cū ibi no. ff. de lib. ⁊ posth. Sicq̄ tn̄ heredes barnabei sint
ipsa dn̄a Margareta ⁊ bartholomea vt infra dicā videtur q̄
ad quālibet earū fuerit deuoluta ꝓ dimidia ex dicta institutio
ne facta de heredibus Barnabei q̄ loco substitutionis vulga-
ris habet̄: non aūt ad solā Bartholomeā ꝑ ius accre. q̄ substi-
tutio vulgaris qualis ista reputat̄ p̄fert̄ iuri accre. l. ij. §. si duo.
ff. de secū. tab. C. de fideicō. aut. hoc amplius. Nā r̄ndet̄ q̄ q̄tum
ad hoc sine dubio institutio facta de heredibꝰ Barnabei dʒ re
stringi ad filios ipsiꝰ barnabei q̄ interdū appellatione heredis
nūcupant̄. l. ex facto. §. si. cū ibi not. ff. ad treb. nō aūt dʒ ītelligi
de extraneis heredibꝰ eius al's cēseret̄ absurdū q̄ plus censere
tur testator dilexisse extraneos heredes barnabei q̄ ꝓprias fi-
lias quas vniuersaliter nō instituit si tales extraneos heredes
cēseret̄ īstituisse vel substituisse qđ nō est dicendū. ar. C. de fidei
com. l. cū acutissimi. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. cū auus. ⁊ ar. eiꝰ qđ no.
Bar. in. l. gallus. §. nūc de leg. v̄. etiā. ff. de lib. ⁊ posth. sʒ filios
barnabei bn̄ cēset̄ plus dilexisse q̄ filias ꝓprias. nec est incōue-
niēs q̄ quā charitatē habuit ad Barnabeū vt ipsū p̄tulerit ꝓ
ꝓpriis filiabꝰ in vniuersali institutione eandē ordinata affectiōe
censet̄ habuisse ad filios Barnabei q̄ cēsent̄ eadē ꝑsona cū eo.
l. fi. C. de ipu. ⁊ aliis sub. ex quo instituit heredes Barnabei: vt

sic illud v̄bū heredes restringat̄ ad filios in q̄bus non est tanta
absurditas vt censeat̄ eos p̄dilexisse filiabꝰ ꝓpriis sicut esset in
extraneis heredibꝰ eius. ar. eorū q̄ no. Bart. in. d. l. cū acutissi-
mi. Ex q̄bus infero q̄ cū Barnabeus decesserit sine filiis ⁊ sic
cū extraneis heredibꝰ nō fuit locus īstitutioni facte de heredibꝰ
eiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯsequens remanet ꝯclusio: de q̄. s. scʒ qđ tota hereditas
Frācisci ꝑ mortē Barnabei ꝯtingētē hereditate nō adita fuit
deuoluta ad dictā bartholomeā filiā dicti Frācisci īstitutā in
re certa ꝑ ius accre. si talis īstitutio in re certa ꝑ ipsā Bartho-
lomeam vel per eius matrē suā tutricē fuit agnita vt dictū est.
¶ Sup tertio q̄sito dicendum est q̄ de iure cōi hereditas dicti
barnabei fuit ab ītestato deuoluta pariter ad Margaretā eiꝰ
sororē vtrinq̄ ꝯiunctā ⁊ ad bartholomeā filiā fratris vtrinq̄
ꝯiuncti q̄ lʒ sit in tertio gradu admittit̄ cū sorore defuncti q̄ est
in scđo. C. de legi. heredi. aut. cessante. ⁊ hoc si aliud statutū nō
ob. Nec ob. qđ dicte Margarete fuit factum legatum per Fran
ciscum ⁊ fuit dotata ⁊c. q̄ hoc posset operari quo ad heredita
tem dicti Barnabei de qua presentialiter agimus.
¶ Super quarto dico q̄ dicta dn̄a Letitia videt̄ adiuisse here
ditatē Barnabei q̄ Bartholomea filia sua īfante ponendo in
inuētario bona q̄ fuerūt dicti Barnabei ex quo erat eiꝰ tutrix
⁊ poterat ꝓ ea adire. l. si īfanti. C. de iu. deli. ⁊ aditio cōsistit in
nuda volūtate ⁊ cēset̄ facta cū q̄s disponit de rebꝰ hereditariis
tanq̄ de propriis. l. si auia. eo. ti. ⁊. l. gerit. de acqui. here.
5 ¶ † Sup quinto in quo vertit̄ maior dubitatio: videt̄ dicēdū
q̄ hereditas dicte Bartholomee fuerit delata virtute substitu
tionis pupillaris ad solā Margaretā eius amitā tali rōne. Cō
stat enim q̄ lʒ Frāciscus substituerit filiabꝰ suis dictū Barna
beū in re certa: vʒ. ī residuo dotis si decesserint in pupillari eta-
te: tn̄ dicta substitutio cēset̄ fuisse pupillaris ⁊ trahit̄ ad vniuer
sa bona. casus est in. l. coheredes. §. si. de vulg. ⁊ pupil. ſm vnā
lec. sicut insti. in re certa. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. insti. Itē cō
stat qđ qn̄ substitutio pupillaris est coniuncta cum iure accre.
spes ipsius substitutionis videt̄ ad heredē trāsmitti. l. q̄ patri.
ff. de acq. here. sed regulariter secus. l. sed si plures. e. ti. sed hec
erat cōiuncta q̄ Bartholomea fuit instituta in re certa: vnde
ipsa repudiante viuo Barnabeo: igit̄ Barnabeus spem dicte
substitutionis ad heredes suos non trāsmisit: vt. d. l. qui patri.
Heredes autem eius erāt dicta Margareta ⁊ Bartholomea:
vt. s. dixi. vnde cum Bartholomea sibiipsi non possit succede-
re totū videt̄ per ius accre. vel nō decrescendi ꝑtinere ad Mar
garetam. ar. ff. de leg. j. plane. §. si duobus. Et sic etiam si non
fuisset facta mentio de heredibus Barnabei videt̄ dicta Mar
gareta ex iure transmisso succedere p. d. l. qui patri. Itē posito
q̄ predicta cessarent saltem ex propria persona ⁊ tanq̄ substitu
ta videt̄ admittenda inquātū fuerunt substituti heredes: licet
enim ipsa sit extranea tn̄ heredum appellatione videt̄ contine
ri. l. sciendū. ff. de v̄b. sig. C. de leg. l. in annalibus. Cōtrariū tn̄
videt̄ verius scilʒ q̄ hereditas dicte Bartholomee ꝑtineat ad
Letitiā matrē eius ab inte. ⁊ qđ nō fuerit locus dicte substitu-
tioni pupillari postq̄ Barnabeus substitutꝰ decessit viuente di
cta pupilla: ⁊ sic expirauit substitutio. l. q̄ habebat. ff. de vulg. ⁊
pupil. ⁊. l. sʒ si plures. in p̄n. de suis ⁊ legi. l. si ex pluribus. Nec
ob. l. q̄ patri. de acqui. here. q̄ illud ꝓcederet si dictus Barna
beus adiuisset hereditatē Frācisci quo casu fuisset obligatꝰ ad
acceptandū pupillarē. l. quidam elogio. C. de iure delibe. ⁊ in
hoc cōsistit ratio illius. l. qui patri. Sed hic presupponitur q̄
non adiuit: ⁊ sic cessat ratio illius. l. Itē loquit̄ illa. l. qn̄ est con
iuncta cum iure accrescendi sup vniuersali institutione: sed hic
nō ita est q̄ dicta Bartholomea fuit instituta in re certa: vn̄ si
repudiasset non diceret̄ proprie accrescere sed apud grauatum
remanere sicut quodlibet particulare legatū. C. de cad. tol. §. ꝓ
scđo. cū si. cui legato talis institutio cōparat̄ p̄terq̄ ad remouē
dū nullitatē testamēti: vt. l. quotiēs. C. de here. insti. ⁊ no. in. l.
si q̄s in p̄ore. ff. ad treb. cessat ergo rō illiꝰ. l. q̄ p̄ri. q̄ ꝯsistit in na
tura iuris accrescēdi q̄ accrescit īuito ne q̄s decidat ꝓ ꝑte testa
tus ⁊ ꝓ ꝑte ītestatꝰ: qđ hic locū nō habebat de īstitutiōe bartho
lomee facta ī re certa: nā si repudiasset nō cogebat̄ barnabeus
inuitus acceptare: q̄ nō poterat seq̄ illud incōueniēs. Ex q̄bꝰ
infero q̄ dictꝰ barnabeus spem dicte substōnis nō trāsmisit ad
suos heredes virtute. d. l. q̄ p̄ri. q̄ cessant hic rōnes illius. l. nec
dicti heredes possent venire ex iure trāsmisso: sʒ ⁊ posito q̄ pos
sent non tn̄ ex capite substōnis sed iuris accrescendi: vt ibi no.
¶ Nunc est videndū an dicta Margareta possit venire ex sua
ꝓpria ꝑsona ⁊ ex substitutiōe facta de heredibꝰ barnabei. Ad
qđ r̄ndeo q̄ nō: nam vt. s. dixi inquātū testator instituit Bar-
nabeū ⁊ eius heredes: illud verbū heredes necessario restringit̄
ad filios Barnabei quos eadē charitate qua p̄ri p̄dilexit filia-
bus ꝓpriis dicti testatoris. nō aūt extēdit̄ ad extraneos here-
des Barnabei ne eos plus q̄ proprias filias quas nō instituit

a ¶ Aditio. Adde. d. Pet. phi. cor. in cōsi. cliij. inci. ī hac. ī littera. A. B. ⁊. C. in. iiij. pte. vbi loquit̄ de filio. de quo etiā Bal. in cōsi. ccvij. in. j. parte.

vniuersaliter dilexisse videatur per iura que .s. alleg. Et si ita
est qd restringat eius significatus in ipsa institutione debet eo
dem modo restringi in substitutione quoniã illos cẽset vocasse
ad substitutionẽ & ad hereditatẽ filiarũ suarũ quas vocauit ad
suã. l. q liberis. §. hec verba. de vulg. & pupil. & q2 vna particu
la ex altera declarat. l. q filiabus. & l. si seruus. §. fi. de lega. j. &
ne fiat diuisio volũtatis. l. eũ q. §. pe. de his qbus vt indignis.
Et ista iterpretatio iustior est ꝙ auferre matri luctuosam here
ditatẽ filie. l. fi. C. de iusti. & substi. sub ↄditione fa. al's seqretur
qd qcunqȝ & ꝙtũcunqȝ extraneus fuisset institutus barnabeo
pferret matri qd nõ est psumendũ testatorẽ voluisse q ad tales
nõ censet habuisse affectionem. ¶ Ulterius posito qd pdicta
cessarent & ꝙ dicta Margareta admitteret virtute substitutio
nis nõ est verũ ꝙ dicta substitutio sit pupillaris & qd trahat ad
omnia bona impuberis lȝ facta fuerit in re certa. Nã illud pro
cederet si facta fuisset per verba directa & ciuilia: puta sit heres
vel instituo. & ita itelligit. d. l. coheredi. §. fi. secus si p vba cõ
munia vel nõ ciuilia: q2 talia adiecta rei singulari nõ importãt
vniuersalẽ institutionẽ. l. cogi. §. & generaliter. ff. ad treb. ita de
terminat bar. in. l. centurio. ff. de vulg. & pupil. in. j. q. princi. in
quarta tractat cõpendiosa facta p verba directa. questio est pe.
in ver. qd si testator substituit aliquẽ cõpẽdiose directe in certa
portiõe &c. Sed hic nõ fuit vsus verbis directis & ciuilibus: sȝ
magis cõi scilȝ succedet: vt ptȝ ex tenore substitutiõis. iuncto
6 eo qd no. Bar. in. d. l. centurio. añ fi. vbi dicit † dictũ vbũ succe
a dat esse cõe nõ directũ.[a] facit. c. si pater. de testa. lib. vj. ¶ Ex
quibus seqtur ꝙ residuum tantum dotis admitteret: posito ꝙ
tanꝙ substituta posset venire vel iure trãsmisso vel ex ppria sub
stitutione facta de heredib9 barnabei: quorũ tñ neutrũ verũ est:
vt. s. dixi. ¶ Et sic cõcludit hereditatẽ dicte bartholomee per
tinere ad eius matrẽ ab ĩte. tanꝙ defecta pupillari substi. In q
hereditate reperiet mater hereditatẽ totã Frãcisci patris bar
tholomee. Itẽ dimidiã hereditatis barnabei. Sed in heredi
tatib9 Frãcisci & barnabei repiet hereditatem ser Ioãnis primi
testatoris p portionib9 ↄtingentib9 qd facile est dignoscere iõ
omitto. ¶ Et ex his etiã apparet an snĩa dicti iudicis appel.
fuerit iniusta vel nõ. qd est vltimũ quesitũ. ¶ An aũt sit nulla
ex eo qd nõ seruauit tẽpus statuti: hoc stat in facto scilȝ an dñs
terre vel eius vicarius sit subiectus statutis dicte terre sup quo
plenius vellem informari. Laus deo.

a ¶ Nõ directũ. Uide bal. i ↄsil. cccclxiiij. in. v. parte. & oino. d. Pe. phi. cor. in cõsil. xciiij. inci. dñs. in subscriptione. in pn. & in littera. E. i. j. parte. & in cõsi. cx. inci lȝ. in lr̃a B. & G. in. iiij. parte.

¶ Consilium. cxv.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ prohibitus alienare eo ꝙ vult
bona remanere in familiam non prohibetur heredem institue
re nec ꝙ vltimo loco veniant venientes ab intestato.
2 Et ꝙ spurius nõ põt istitui etiã si pater nõ noiaret ipsũ filiũ.
3 Et qualiter quis possit probari filius spurius alicuius: cũ ei9
mater esset alteri nupta.
4 Et confessio non est proprie probatio.
5 Et confessio filij asserentis se spurium sibi preiudicat maxime
alijs concurrentibus de quibus.
6 Et cõfessio in absentia ptis piudicat cũ est frequẽs & ↄtinuata.

b ¶ Institutio. Uide Bal. in cõsil. lij. in. ij. parte.

c ¶ Extraneo. Uide bal i ↄsil. clxj. in. iiij. pte.

d ¶ Ad res. Adde eundem Pau. de cast. s. i ↄsil. ciij. iiij. iij.

In christi nomine amen.

¶ Super pmo videt dicendũ ꝙ dictus Simon vene
1 rit cõtra phibitionẽ † q2 prohibita venditiõe phibi
tus censet omnis actus alienationis siue prohibitio facta sit a
l. ff. de sta. lib. l. statuliberi a ceteris. §. quintus. siue a testatore
C. de fideicõ. l. volũtas. & ibi p bar. ar. ff. de leg. ij. l. codi. §. insti
tuto. de leg. iij. l. pater filium. §. fundũ. vbi pȝ recte intuenti ꝙ
b etiã heredis institutio[b] videt phibita: nã ideo ibi non contine
tur institutio q2 facta fuit institutio invita prohibiti. si ergo fa
cta fuisset simplr cõtineret. & ita etiã no. p Guil. de cu. post glo.
C. de vsu. p empto. l. ij. & p Bar. l. filiusfa. §. diui. de leg. j. añ fi.
Breuiter licet doctores sic simpliciter loquantur: nõ tñ sic est
simpliciter intelligendũ: sed fm terminos dictarũ legũ. Nã de
proprio significatu vocabuli hoc nõ cõtingit q2 aliud est vende
re aliud donare pignorare vel pmutare cũ diuersi sint tituli &
tractatus de pdictis. C. de codicillis. l. si idem. Et patet in. l. j. &
l. fi. C. de iure emphi. iuncta. l. fi. C. de predijs cu. ff. de pigno. l.
in quorũ. Et p glo. in. d. l. statulibe. §. qntus. de sta. libe. Pro
cedit ergo ex cõiecturata mẽte defuncti vel legis qñ ex aliqbus
cõiecturis põt apparere qd phibuit vẽditionẽ ppter eius effe
ctum scilȝ aliena. q ex illa sequit magis ꝙ ppter modũ seu titu
lum quo casu expsso vno mõ veniunt alij habentes effectũ eun
dem C. de insti. & substi. l. si mater. ad treb. mulier. & no. p Bar.
post Pe. in fi. in. l. gallus. §. & qd si tantũ. de lib. & posthu. Con
stat nãqȝ volũtatẽ testatoris pferri significatui verborũ. C. de
fideicõ. cum virum. de leg. cũ questio. añ fi. ff. de leg. iij. fideicõ.
§. itẽ si qs. de cõdi. & dẽmon. l. in conditionibus. primũ locum.
Mens aũt testatoris colligit ex rõne p ipsum apposita in phi

e ¶ Suũ. Sed nunquid econtra si pater filiũ appellat fili9 legitimus psumatur. vide Bal. i cõsi. ccccxxxvij. in v. parte. & vide eũ i ↄsi. lxxii. ea. pte. vbi ponitur qua via fili9 spurius pri succedere possit.

bitione. de leg. ij. cũ pater. §. dulcissimis. p quas doc. dicunt p
bari ꝙ prohibita venditione censet prohibita omnis aliena
tio. apparet de volũtate testatoris qd habuit magis respectum
ad effectũ venditionis si ipsam alienationẽ q ex ea sequit ꝙ ad
ipsum titulũ venditiõis qd ex eo colligit: q2 in illis nõ se restrin
xit ad vẽdi. tantũ sȝ expressit etiã ꝙ nõ posset pignorari: vt ptȝ
in. d. l. voluntas. & d. l. codicillis. §. instituto. & in. d. l. pater fi
lium. §. fundũ. phibuit etiã donationẽ & adiecit rõnem dicẽdo.
Ita enim fiet vt fundus de nomine meo nunꝙ exeat &c. Ex q
bus apparet ꝙ voluit se restringere ad solã venditionẽ postꝙ
prohibuit alios actus ex quibus sequit alienatio sed censetur
habuisse respectũ ad ipsam alienationem. Sed in casu nostro
de sola venditione fecit mentionem & ad illã se restrinxit bis in
verbis dicendo qd non posset vendere vel aliquis contractus
venditionis fieri nec apposuit aliquã causam ppter quã possit
colligi qd senserit etiã de alio actu alienationis. vñ cum possit
subesse alia causa ppter quã voluit se tantũ ad venditionem re
stringere scilȝ q2 fratres interdũ ppter discordiã que naturali
ter solet inter eos oriri maxime ratione cõionis bonorũ. d. l. cũ
pater. §. dulcissimis. in fi. sibijnuicẽ emulantur & alter iniuria
alterius vendit partem suam vt det fratri socium rixosum quẽ
interest non habere. ff. p socio. idẽqȝ. & sic voluit prohibere alie
c nationem iniuriosam. sed heredis institutio de extraneo[c] nõ est
iniuriosa q2 nec animo iniuriandi fieri psumit. de alie. iudi. l.
hoc edicto. §. sed heredẽ. Non recedã ergo a significatu vocabu
li nec ipsum extendam postꝙ de mente testatoris p nullas con
iecturas apparet. de leg. iij. nõ aliter. postꝙ alia potest subesse
presumptio & ratio prohibitionis de qua. s. que solam vendi
tionem concernit & non alium titulũ alienatiõis maxime oino
dissimilẽ sed vltime voluntatis. l. verba cõtraxerunt. de vb. sig.
Si enim hoc fecisset q2 noluisset extra filios exire vel hoc dixis
set vel cũ venditione fecisset mentionẽ etiã de aliquo alio ↄctu
alienationis sicut fecerit in legibus de quibus. s. & tunc etiam
heredis institutio comprehenderet. l. peto. §. frater. de leg. & ibi
plene per Bar. Maxime autem predicta procedũt q2 in penali
dispositione testatoris sicut non receditur a persona expressa. l.
multa non cõmittitur. de condi. & demon. ita recedi non debet
a contractu expresso cum sit eadẽ ratio scilȝ odiũ pene. ergo &c.
d ff. de fonte. l. j. † & q2 bona est argumẽtatio de personis ad res[d].
ff. de vulg. & pupil. l. q plures liberos. & no. in. l. miles. ita here
dem. §. & q2 diximus. ff. de testa. mili. ac etiã ppter enixam volun
tatem: q2 testator non sine mysterio credẽdus est de venditione
tantũ fecisse bis & eodẽ contextu verborum mentionem nisi vt
daret intelligere ꝙ de illo tantũ intelligebat: al's supflue fuis
set locutus: vel repetijsset qd dicendũ non est qñ aliquis sanus
intellectus põt dari. l. j. in fi. ff. ad munici. & ibi no. iuncta. l. cum
pater. §. filijs matrem. de leg. ij. ibi. nam obnixe voluntatis &c.
Concludo ergo dictum Simonem non fecisse contra prohibi
tionem testatoris instituendo dñm Antonium & qd prohibitio
predicta hoc casu non comprehendit alias alienationes dissi
miles omnino a venditione vt est donatio vel vltima volũtas
sed similes vt permutatio bene comprehẽderet. C. de rerũ per
muta. l. ij. & no. in. l. j. cõia vtriusqȝ iudi. qm̃ ad illam posset mo
uere iniuriã fratris sicut in venditione qd non sic facile ad do
nandum vel instituendum vt dictum est. & qd istum respectum
censetur habuisse testator rationibus supradictis.
¶ Sup scdo quesito nõ expedit insistere attentis his que supra
scripta sunt sed vt qrenti satisfaciam dico si presupponeremus
ipsum venisse contra prohibitionẽ preiudicaret vsufructui reli
cto dicte sorori ꝙtum ad dictum casamentum q2 illud deberet
venire ad fratrẽ dicti Simonis pleno iure & ex dispositione te
stmenti primi testatoris: & sic nõ potuisset Simon legare vsum
fructum dicti casamenti sorori predicte cum legatum predictũ
collatum fuerit in tempus quo ipse Simon & eius heredes erũt
priuati. facit de manu. test. l. stichus seruus meus. iuncta. l. cum
pater. §. libertis. ff. de leg. ij. sed ꝙtum ad vsumfru. aliarũ rerũ
non fit sibi piudiciũ: q2 in illis nõ fuit apposita pena p primũ te
statorẽ sed solũ sup casamẽto. ergo &c. q2 in penis non fit exten
sio: vt. d. l. mulcta. de lib. & postbu. l. cum quidam. & q2 separato
2 rum &c. ff. de calum. l. fi. de mino. l. pap. exuli. ¶ † Super tertio
clarum est ꝙ si põt probari illum Antonium fuisse filium spu
rium testatoris institutio de ipso facta fuit nulla. in aut. quib.
mod. natu. effi. sui. §. pe. C. de natu. lib. aut. licet. & in aut. ex cõ
plexu. C. de incest. & plene per Bar. in. l. fi. de his quib. vt ĩdig.
& sic locus est cause intestati. l. j. in fi. ff. si tabule testamenti nul
le extabunt. Nec prodesset cautela qua testator vsus est. s. nõ no
e minando ipm filiũ suũ[e] ne sit in sua potestate legẽ fraudare. ff.
de proba. l. q testm̃. de leg. iij. cum qs. §. titia. & ar. ff. de dolo. ar
bitrio cuius. ibi ne lex circũscribatur &c. & de iureiuran. l. iij. §. j.
ibi. alioquin &c. & ad carbo. l. j. §. sed & si qs. ibi. nam si aliter &c.
de arbi.

de arbi.l.ne in potestate.de iurisdi. om.iudi.l.idē cū eodē.§.j. His ergo presuppositis dico dictam Margaretam que proponitur fuisse illi coniunctam ex vtroq latere posse.s.ab intestato succedere in omnib⁹ bonis.C.de legi.heredi.auf.cessante. etiā in dicto casamento non obstante dicta prohibitione.Et posito q talis prohibitio comprehenderet etiam institutionem heredis extranei quia non propterea comprehendit vltimam successionem ab intestato.vt est casus singularis s̄m Dy.⁊ Bar. in.l.cum pater.§.cum inter.ff.de leg.ij.⁊ ibi per eos.⁊ per eundem Bar.eo.tit.peto.§.fratre.ante fi.⁊.l.si ita quis.§.ea lege. de verbo.obliga.⁊ hoc est clarum ⁊ indubitatum.

3 ¶ † Sup vltimo vero quesito qualiter possit probari dictum Antonium fuisse filium spuriū dicti Simonis cum mater eius esset tempore cōceptionis sue ⁊ natiuitatis nupta alteri maior hesitatio est.Nā videt̄ ista ꝓbatio impossibilis:q2 presumptio iuris videt̄ esse q potius fuerit filius legitimus ⁊ naturalis di-
a cti mariti in cuius domo sciētib⁹ vicinis natus est[a].C.de nup. si vicinis.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.l.fili⁹.q̄ꝙ fuerit spurius ⁊ ex adulterio conceptus.ff.de adul.l.miles.§.q̄ propter. in fi.vbi videt̄ casus etiam si mater eius assereret contrariū cui
b non est in hoc credēdum[b] si maritus conuersabat̄ tunc cū ea vel erat p̄sens tempore cōceptionis ita q possibile sit ipsum fuisse conceptū ex marito p illū tex.iuncta.l.iij.§.pe.ff.de iureiur.de proba.l.fi.etiā si ꝓbaret̄ tunc ipsum Simonē pluries fuisse cum illa cōuersatū:vt patet in.d.§.que propter.Nec in hoc aliquid faceret in ꝯtrarium q dictus Antonius similaret̄ dicto Simoni.ff.ad munici.l.fi.§.penul.q2 hoc forte contingeret ꝑpter cogitationē mulieris tēpore ꝯceptionis:vt no.in.l.quereret aliqs. ff.de verb.signi.Breuiter in hoc passu dicēdū est q si maritus dicte domine nō erat presens vel nō cōuersabat̄ cū illa tempore conceptionis dicti Antonij q potest constare faciliter tūc cum nō potuerit esse illius facilius est probatio q esset dicti Simonis probando q tunc ipse habebat accessum ad illam et cum se cōmiscebat qd probat̄ ex indicijs ⁊ coniecturis extra de testi. c.preterea.cū vere probari nō possit.iuxta no.in.l.lucius.ff.de condi.⁊ demon.Nam ex hoc probat̄ qd esset filius.Simonis sicut si illa fuisset soluta.ꝑ ea que no.Inno.exp̄sse in.c.michael. de fil.presby.Posito enim constaret q ille cum illa cōmiscebat ⁊ q de alio nō apparet nec p̄sumit̄ nisi probet̄ presumeretur in dubio filius illius.argumen.eorum q̄ in fi.no.in.l.si seruum.§.si inter duos.de leg.ij.Sicut presumitur ex marito qñ est nupta q2 eadem ratio est.Sed si maritus erat p̄sens ⁊ conuersabat̄ cū ea tempore conceptionis tunc posito q p̄sumeret̄ natus ex eo p̄sumptione iuris ⁊ de iure tñ admittit̄ probatio in contrarium p cōfessionem partis:vt no.C.de dona.ante nup.auf.sed iam ne-
4 cesse.p Cy.⁊ in corpore vñ sumit̄ per glo.Ratio est:† q2 cōfessio nō est ꝑprie ꝓbatio sed releuatio ab onere probādi:vt not.per Joā.an.in.c.bone.de elec.de ꝓba.sup rub.in nouella.⁊ no.vj.
5 q.vlt.actor.facit de iudi.at si clerici.† Unde nulli dubium q si dictus Antonius in iudicio vel extra:parte tñ hoc vltimo casu presente cōfiteret̄ se filiū spuriū dicti Simonis fuisse:talis confessio sibi p̄iudicaret posito q ita non esset.ff.de inter.acti.l.si. C.de nō nu.pe.l.generaliter.Et posito q de hoc nō possit scire veritatē p sensum corporeū q2 potuit scire per vltimas iformationes.iuxta no.p Inno.in.c.si.de iur.cal.⁊ p glo.cū ꝯtingat. de rescrip.⁊ qd no.gl.in.l.in bonefidei.C.de iureiurā.Et si ita est sequit̄ q si ipse facit se publice ⁊ cōiter appellari filium dicti Simonis ⁊ ita se vocat ⁊ reputat videt̄ mihi satis esse hoc ad probandū ita esse per gl.ordi.que est.in.d.c.michael.que videtur hoc determinare etiā cū agit̄ de preiudicio ⁊ exclusiōe filij. ⁊ p tex.in.c.p tuas.de proba.⁊.l.generaliter.s̄.alleg.per quas apparet qd postq̄ sic publice se nuncupauit ⁊ nuncupat ⁊ facit ab alijs nuncupari non possit postea in iudicio conuentus asserere contrarium.Et maxime procedunt p̄dicta cōcurrentibus alijs indicijs ⁊ assertione matris ⁊ institutione facta de ipso q2 non est credendū q aliter instituisset.ar.l.qdā tñ filium.cum ibi no.de verb.ob.⁊ qd no.Bar.in.l.j.§.iul.de libe.agno.⁊ Jac. but.in.l.j.ff.de proba.⁊ per canonistas in.c.ex transmissa.qui fil.sint legi.ac etiā q2 que nō possunt de sua natura faciliter ꝓbari de directo ꝓbant̄ per coniecturas ⁊ indicia per indirectū. ff.de re mil.non omnes.§.a barbaris.⁊ qd no.glo.satis ad propositū.ff.de proba.l.j.in fi.gl.⁊ Cy.C.ad.l.cor.de sic.l.i.in fi.⁊
6 de iniur.l.si nō conuitij.in prima oppo.⁊ Inno.de verb.signi.
c c.veniens.cum si.† Nec ob.q confessio facta parte absente non preiudicat[c].l.certum.§.si quis absente.ff.de confes.q2 verū est nisi sit frequens ⁊ cōtinuata ⁊ totiens repetita q trāseat quasi in publicā vocem ⁊ famā:tūc enim puto q p̄iudicet ac si dicta fama portaret dictā cōfessionem ad partem.vnde sicut quādo interuenit nuntius vel epistola preiudicat.l.publia.§.fin.ff.de posi.Et itē si contineatur in libro ipsius confitentis sua manu scripta quasi per hoc videatur voluisse q qñcūq ad partē perueniat fidem faciat:vt no.Bar.in.l.nuda.ff.de dona.ita puto q fidem faciat ⁊ preiudicet quando tam frequenter ⁊ publice confessus est qd in famam publicam transiuit que non minus operatur ad deducendam eam in partis notitiam q scriptura: ⁊ sic loco medij seu mediatoris habet̄ dicta fama:q2 populus in cuius aures diuulgatur loco cuiuslibet absentis cuius interest videt̄ recipere:potissime q2 non est ita simplex confessio sed est iuncta cum tractatu q2 se tractat ⁊ tractari facit tanq̄ filium Simonis.ergo ⁊c.ff.ad mace.l.iij.in prin.⁊ ver.primo.C.eo.ti. zenodorus.Et q2 veritas in conscientia sic se hꝫ vt satis cōprehendit̄ ex narratis in pūcto caute faciet aduocatus dicte Margarete parare sibi ꝓbationes p confessionē dicti Antonij extra iudiciū cū omni cautela ⁊ industria anteq̄ litē moueat ⁊ pars altera machinetur.iuxta no.p Inno.in.c.olim.de resti.spolia. q suo arbitrio ⁊ industrie relinquo. Laus deo.

¶ Consilium.cxvi.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q condemnatus per laudum sub pena satisfacere aliqbus creditoribus ⁊ propter tale onus assignentur sibi bona cum clausula rato manente pacto q illo nō obseruante cōmittatur pena:cui potest obijci compensatio:⁊ quando admittatur hic vide.2.⁊.3.
Et an si sit clausula q alioquin ipso non obseruante laudū sit irritum possit nihilominus cogi ad obseruantiam.
2 Presumptiones iuris sunt liquidissime probationes.
3 Snia lata in summario ⁊ executiuo iudicio non facit preiudicium in ordinario etiā super eodem mouendo.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso cōpromisso ⁊ laudo inde secuto iter Raynerium Nicolai de tosignis patruum ex parte vna:⁊ Scolaium Joānis noīe suo ⁊ fratrum atq nepotū dicti Raynerij ex Joanne fratre ipsius ex altera per Jānotum stoldi de iam filiacis ⁊ Sandrum Laurentij de talanis arbitros ⁊ arbitratores potissime in ea parte quā dicti arbitri adiudicauerūt dicto Raynerio certa bona cōia cum onere qd deberet dictus Raynerius per totum mensem Augusti tunc proxime secuturi concordasse ⁊ satisfecisse quibusdā creditoribus ibi descriptis de oībus que habere debent a dictis fratribus adeo qd ab ipsis sint dicti fratres absoluti ⁊ cancellati finiti ⁊ liberati totaliter p totū dictū mensem Augusti proxime secuturū:qd fuit latum anno.M.cccc.xv.de mēse Junij.Et sequitur imediate post predicta.Alioquin hoc presens laudum sit irritū atq inane atq inualidum ⁊ habeatur ac si non esset latum ⁊ datum.Et p̄supposito q Raynerius minime fecerit infra dictum mensem Augusti id qd sibi incumbebat virtute dicti laudi:queritur vtrum ipse inciderit in penam compromissi potissime attenta vltima clausula in qua mandat omnia ⁊ singula cōtenta in dicto laudo obseruari sub pena in compromisso cōtenta.¶ Super isto quesito faciunt dubium dicta verba laudi alioquin ⁊c.Nā qñ
d laudum est nullum si ei non obtemperatur non cōmittit̄ pena[d] saltem cum effectu.ff.de arbi.l.ita demū.⁊ no.per glo.eo.titu.l. diem.§.stari.in glo.j.C.e.l.arbitrorum.facit penam cōmitti si ei nō paretur que si esset lata a iudice pareret actionē in factum quem effectum pariendi actionem cum arbitri sententia de iure cōmuni non sortiatur.C.de arbit.l.j.alium eius loco vt ei pene metu pareat̄:vt.d.l.j.sed istud laudum est nullū irritū ⁊ inane ꝑpter dicta verba arbitrorū que vident̄ potuisse apponere potissime p verba cōpromissi qd de omnibus itelligatur lis ⁊ questio fuisse ⁊c.⁊ ar.ff.de in litē iur.l.videamus.§.pe.⁊.l.in actionibus.⁊ sic si esset lata a iudice non pareret actionem in factū. ergo ⁊c.Itē habetur pro non lato vt patet ex dictis verbis.sed si latum nō esset de pena nō esset tractandum.ergo ⁊c.¶ Breuiter contrarium est dicendum:nam que.s̄.dicta ⁊ allegata sunt procederent si laudum esset nullū ex alio capite q ex dictis verbis puta ꝑpter dolū arbitrorū vel ꝑpter formā cōpromissi non seruatam vel propter dolum alterius partis:⁊ sic nō ex culpa vel mora aut negligētia dicti Raynerij.ita loquunt̄ dicta iura ⁊ glose ⁊ rōnes.Sed posito q dicta verba potuerint apponi ⁊ q ex eis reddatur nullū talis nullitas prouenit ex dolo ipsius raynerij qui possessionem dictorū bonorum adeptus est ⁊ debuit obseruare laudū ⁊ non obseruauit ⁊ sic eo ipso dicit̄ fuisse in dolo.ff.mandati.l.dolus.⁊.l.si procuratorem.§.dolum.Constat aūt q qñ actus est nullus ꝑpter dolū partis tunc est nullus:ita demum si altera pars contra quā dolus est cōmissus hoc vult ⁊ nō aliter:ne dolus vnius noceat alteri sed soli doloso:vt no.in l.elegāter.in prin.ff.de dolo.⁊ p gl.⁊ Bar.in.l.j.ff.de pig.act. in glo.fi.⁊ ibi clarius.Est ergo nullū istud laudum q̄tum ad cōmodum ipsius Raynerij q2 non potest inuitis dictis fratribus retinere dicta bona ⁊ soluere illis creditorib⁹ postq̄ fuit i mora

a ¶ Natus est. An aūt qs presumat̄ filius ex eo q2 natus est in domo. vide Bal.in ꝯsi.ccclxxix.in.iij.pte.

b ¶ Credendū. Adde bal.i ꝯsi. lxxiiij.in.j.pte.

Additio.
c ¶ Non p̄iudicat. Uide alex. in ꝯsil.clxvj.in principio. animaduersis his.i penul. col.ver.non ob. etiā qd dicit̄. in ij.vol.B.F.

d ¶ Pena. Adde eundē Bal. in cōsi.cvij.nu. iij.⁊ qd ibi dictū fuit in apostillis.

a ¶ Liquidari. An et qñ compẽsatio opponi seu fieri possit. vide Bal. in cõ si. clv. in. ij. pte.

b ¶ Sunt. Adde. d. Pe. phil. cor. in cõsil. ccij. icipi. pluries. in littera. E. i. iij. pte. z do. Mar. sozi. i ɔsi. xxiij. in ver. xij. pbatur. in. j. parte.

c ¶ Interlocutoria. Adde. d. Pe. phi. cor. in ɔsi. cclxij. in littera. D. in. iij. parte.

soluendi infra terminum laudi. vnde nõ põt se amodo iuuare ex laudo qd ei non obtẽperando nisus extitit impugnare. ff. de acqui. heredi. q̃sitũ. C. de pac. l. cũ proponas. de regu. iur. ex eo qd. sed non est nullũ q̃tum ad cõmodũ dictorũ fratrum z quo minus possint petere penaz ex eo qz infra terminũ ille nõ fecit qd sibi incumbebat. ff. de arbi. l. celsus. in prin. qd esse verũ manifeste patet ex vltia clausula laudi vbi mãdant seruari omnia contenta in ea ad penam in cõpromisso contentam zc. Si eniz arbitri voluissent per prima verba alioquin zc. dictũ laudum esse nullũ etiã quo ad pene cõmissionem z q̃ non cõmitterentur apponendo vltimam clausulam fuissent sibiipsis cõtrarij. qd in dubio non est dicendum imo taliter sunt verba interpretanda q̃ nõ resultet ɔrietas. vt in prima consti. C. §. quibus. z no. Bar. in. l. fi. §. idem quesiit. ff. de condi. inde. z Cy. C. de iur. z fac. igno. l. cum falsa. qd etiam persuadetur: qz cuz arbitri apposuerint dicta verba propter moram culpam z negligentiaz dicti Raynerij z propter illam voluerũt laudum annullare: dicendum est intentionem illorum fuisse solum q̃tum ad fauorẽ ipsius morosi z culposi voluissent annullare z non q̃tum ad sui odium z damnũ partis alterius cũ mora vnius sibi soli nocere debeat. ff. de vsuris. l. mora. in fi. z idem in culpa vel negligentia. l. si pater. in prin. ff. de lib. cã. de trãsac. l. iij. in fi. prin. C. de censibus z censitoribus. l. fi. li. xi. z ex delicto vnius alter grauari non dz. ff. de heredi. insti. l. paterfa. testõ. qd isti viderentur fecisse si ppter morã z negligẽtiaz dicti Raynerij abstulissent dictis fratribus cõmodũ dicti laudi. Cũ ergo si hoc fecissent male z ɔtra ius z equitatẽ fecissent nõ est psumenduz q̃ hoc voluerint. ar. ff. q in frau. credi. si pater. de ritu. nup. l. q̃ q̃. z argu. ff. de ope. lib. l. hic demũ. de fideicõ. lib. l. cum fidei heredis. z qd no. ff. de cõdi. insti. l. si qs sub ɔditiõe. Cõstat aũt qd fm mentẽ arbitroz debẽt verba laudi interpretari. l. qualẽ. §. j. ff. de arbi. de excep. rei iudi. si ex testõ. in fi. z. l. si cũ argentũ. in fi. in prin. Potuisset autẽ dubitari si dicta verba aliogn zc. non fuissent apposita z prefatus Raynerius soluisset penam compromissi vtrũ posset etiã dicta bona retinere inuitis dictis fratribꝰ volẽdo nunc soluere illis creditoribus fm tenorẽ laudi. Et videref q̃ sic ppter clausulã appositam in compromisso scilz qd pena soluta rata maneãt contenta in laudo z c. sed hoc tollif p dicta verba: qz imo non remanent rata q̃tuz ad fauorẽ ipsius morosi z penã soluentis imo quo ad hoc sunt nulla sed soluz quo ad fauorem dictorũ fratrũ passorũ morã vt ipsi possent conseq penam z etiã cogere dictũ Raynerium ad soluẽdũ dictis creditoribus retentis dictis bonis vt. j. dicã super tertio quesito. Et lz etiã si dicta verba aliogn zc. non fuissent apposita idem esset vt dicta clausula rato manente pacto sic debeat interpretari scilz in fauorẽ obseruãtis laudũ non in fauorẽ venientis ɔ no. ff. de trãsac. l. q fidẽ. p gl. z doc. z de le. ij. cũ pater. §. libertꝰ. per Dy. z Bar. Attñ dicta vba tanq̃ apposita gratia dubitatiõis tollende z ad maiorẽ claritatẽ non habent vitiare. ff. mãdati. l. q mutuã. C. de test. l. testiũ. de reg. iur. l. q̃ dubitatiõis. imo ad dictuz intellectũ iuris sunt redigẽda. ff. de admi. rerũ ad ciui. pti. l. curatores. §. fi. de iu. do. l. lz nisi. cũ ibi no. p gl. de dã. ifec. damni. §. qd in stipu. p Jac. de are. postq̃ cõmode redigi possunt z volũtas nõ refragaf. l. ab oibꝰ. ff. de leg. j. ¶ Cõcludo ergo dictũ Raynerium icidisse in penã dicti cõpromissi z ipsum ad eam teneri ex quo infra dictũ terminũ laudi nõ soluit illis nec fecit qd debuit z dicta bona nihilominus habuit z penes se habet non obstantibus verbis. s. dictis ãnullatiuis laudi: qz debent intelligi vt. s. dixi.

¶ Super scdo quesito videf dicẽdũ qd de dicta pena nõ possit obijci compensatio ad euitandũ executionẽ dicte sententie. Naz ordinamentum curie mercantie permittens posse obijci cõpensationem debet intelligi fm naturam ipsius compẽsationis vt sic verba intelligantur fm subiectam materiam. ff. loca. si vno. de iureiurã. sed z si possessorij. §. sed si rerũ. cum si. Sed natura compensationis hec est vt nõ possit obijci nisi de debito liqdo. C. de cõpen. l. fi. liquidũ vero dicif cõtra qd negatio nõ admittitur vt debitum puruz ex sñia diffinitiua que transiuit in rem iudicatam: vt no. ff. de transac. l. post rem. in fi. gl. vel ex instrumento generantur ɔ qd ex forma statuti nõ admittif exceptio: vt ibi no. Sz hic nõ est hmõi qz aduersus petitionẽ istius pene bene admitteref negatio si diceref non esse cõmissam qz laudũ fuisset obseruatũ z vellet hoc probare vel si diceref ipsuz fuisse iusto impedimento impeditum. l. si vehenda. §. idem iur. cũ ibi no. ff. ad. l. rhodi. de iactu. Nõ enim ex inspectione instrumenti laudi vel compromissi apparet liquido illum teneri ad dictam penam cũ hoc dependeat ex defectu implemẽti laudi qui defectus ex inspectione dictoz instrumentorũ nõ apparet: ergo zc.

¶ Breuiter his non obstantibus contrarium est dicendum qz compensatio non solum admittitur de debito liquido sed etiã de illo qd potest incontinenti z sine longo temporis interuallo
a liquidari:[a] vt colligitur ex. d. l. fi. C. de cõpen. ibi. si inuenerit. eam maiorem z ampliorẽ zc. a ɔrio sensu. z ita terminat expsse Cy. ad qd. ff. vt in pos. leg. l. si is a quo. in princi. ad trebel. ille a quo. §. si de testõ. cuz concor. ibi allegatis in glo. C. de edic. di. adri. tol. l. ij. cum si. Sed hoc posito qd non sit liquida potest in continenti z sola assertione vel negatione dictorũ fratrũ liquidari absq̃ eo qd aliquid probent. Nã eo ipso qd asserunt dictã penam esse cõmissam ex eo qd ille non obseruauit contenta in laudo ad que obseruãda dictis fratribus tenebaf fundata erit intentio dictoz fratrũ nisi p dictum Raynerium probef ɔriũ: vt patet ex no. p Bar. in. l. hoc iure. ff. de vbo. obliga. z. l. in illa sepe si kalendis. z ibi expresse hoc dicit. z Cy. in. l. ij. C. de iure emphi. postq̃ enim ille erat obligatus ad hoc faciendũ virtute dicti laudi presumif pro dictis fratribus negantibus ipsuz obseruasse nisi cõtra probef vt ibi no. Et constat qd presumptio
b nes iuris liquidissime probationes sunt[b]. ff. de leg. j. l. licet imperator. z no. in. l. si tutor. C. de pericu. tut. in fi. gl. Et predicta cõfirmanf p ea que no. Bar. in. l. auferf. §. qui compẽsationẽ. ff. de iure fisci. q dicit q̃ admittif liquidatio infra tẽpus qd datur ad soluendũ lz a principio nõ sit liquidũ. Et si dicaf posito qd intẽtio dictorũ fratrũ sit fundata quo ad dictã penã eo ipso qd negãt Rayneriũ obtemperasse laudo q̃tum ad hoc vt peti possit declaratio coram iudice cõpetenti z q̃tuz ad hoc vt fieri debeat si nõ probaf ɔriũ per ea que no. Bar. in. d. l. in illa sepe. z. l. hoc iure. ante fi. de verb. obli. nõ tñ sequitur q̃ sit liquidum dictuz Raynerium teneri ad dictã penã quousq̃ fuerit per diffinitiuam sñiam que remedio appellationis retractari non possit hoc declaratum vel p ipsum hoc fuerit cõfessatum: qz vt s. dixi illud dicif liqdum ɔ qd negatio non admittitur. sed hic negabit dictus Raynerius se incidisse in dictam penã z declaratio p diffinitiuã sñiam nõ est facta nec fieri põt per officiales mercantie qz non est iudex competens sup hoc: debuerunt ergo dicti fratres pmo adire potestatẽ z facere hoc declarari z liquidari. Sed ad pdicta rñdeo prio nõ esse verũ q̃ ad hoc vt de aliquo possit obijci compensatio requiratur q̃ sit adeo liquidum qd negari non possit: puta per diffinitiuaz sñiaz vel per instrm guarentigiatũ vel per confessionẽ semel factã. C. de non nume. pecu. l. generaliter. imo sufficit qd possit incõtinenti liquidari per pbationes testiũ vel instrumẽti de facili z sine longis ambagibus coram iudice exhibendorum q̃tũcunq̃ contra tales testes vel instrm admittaf exceptio z contradictio: vt ptz in. d. l. fi. C. de compen. ibi. sed possit iudici facilem exitũ zc. al's frustratorium esset qd ibi dicunt doc. qd siue sit liquidum siue possit incontinenti liquidari compensatio admittitur. nec etiã est verum q̃ requiratur declaratio facienda per iudicez corã quo opponitur compensatio: qz si petis a me centuz in quibus ego me teneri confiteor: tu negas: ego offero me paratũ incõtinenti docere per testes vel per instrm. dico q̃ iudex dz me audire z probationes admittere z si probauero non expedit qd declaret te teneri sed sufficit qd me absoluat a tua petitione cuz mea exceptio fuerit questio incidẽs sup qua non est pnuntiandũ: vt. l. j. C. de ordi. iudi. z talis absolutio erit diffinitiua si iudicium per te motũ erat ordinariũ. si vero extraordinariũ z executiuũ
c erit interlocutoria[c]. z ita dz intelligi qd dicunt docto. in. d. l. fi. Modo in casu nostro iudiciũ motum in curia mercantie executiuum z extraordinariũ in quo assignatur certus terminus arbitrio iudicis ad soluendum fm ordinamenta dicte curie. Et si dicti fratres opponerent cõpensationem de quodam alio debito: puta de mutuo q̃ offerrent se paratos probare per testes vel per instrumentum etiam non guarentigiatum infra illum terminum quem iudex eis assignasset ad soluenduz sine dubio deberent audiri. per ea que no. Bar. in. d. l. aufertur. §. qui compensati. ff. de iure fisci. qz licet tale debitum negari z sic non sit adhuc liquidum factis tamen probationibus contra eas infra eundem terminuz nil rationabile allegetur satis apparebit liquidatum: vt colligitur expresse. ff. de iureiuran. l. alias. in verbo liqdo. Multo ergo fortius debet admitti compẽsatio de dicto debito penali in quo nulla probatio requiritur ex parte dictorum fratrũ sed sufficit sola negatio ipsorum vt dixi: qz satis apparet liquidũ ipsi iudici per inspectionẽ cõpromissi z laudi per que obligatur ad penam si laudo non obtẽperat iuncta negatione dictorũ fratrũ absq̃ aliqua declaratione iudicis iam facta cũ satis sit qd fiat p legẽ q̃ psumit pro negantibus. vt in iuribus. s. alle. vnde si dictus Raynerius negat se incidisse in penã dz sibi assignari terminus breuis q comprehendatur sub termino dato dictis fratribus ad soluendũ qz non debet dari prolixior terminus ad pbandum replicationez q̃ ad pbandũ exceptionẽ vt qualitas seruef. l. fi. C. de fruct. z lit. expen. Sz ad probandũ exceptionẽ compensationis predictam si necessaria esset probatio

esset probatio qd.s.negaui nõ dareť maior terminus ꝙ datus fuerit ad soluendũ ſm no.per Bar.in.d.§.q cõpensationẽ.ad qd facit qd no.in.d.l.si is a quo.ff.vt in pos.leg.ergo nec ad replicandũ vel probandũ replicationẽ ꝯ dictã exceptionẽ iã probatã nisi ex iusta causa.iuxta.l.petende.C.de tempo.in inte.resti. Si ergo dictus Raynerius infra dictũ terminũ assignãdũ per iudicẽ nõ ꝓbauerit se obtẽperasse laudo vel iusto impedimẽto fuisse detentũ apparebit iudici liquido eũ teneri ad dictã penam:⁊ per ꝯñs ꝓnuntiabit nõ esse ꝓcedẽdũ sup executione petita obstante exceptione cõpensationis ꝓbata iure ꝑsumptionis ⁊ nõ reprobata. Et dicta ꝓnuntiatio erit interlocutoria nõ diffinitiua qr fit sup extraordinario ⁊ executiuo iudicio nõ sup ordinario vt dixi. cuiꝰ effectus erit: qr nõ fiet dicto Raynerio ꝑiudiciũ quominus in ordinario iudicio postea per ipm intentando si voluerit petere ordinarie declarari se nõ incidisse in dictã penã qd põt.ff.de fideius.si cõtendat.de libe.leg.l.aureliꝰ.§.si centũ.possit ꝓbare ꝯrium ⁊ obtinebit:† qr sñia lata in summario ⁊ executiuo iudicio nõ facit preiudiciũ in ordinario etiã sup eodẽ intẽtando.l.a diuo.§.si super.de re iud.⁊ expresse per Bar.C.qñ prouo.nõ est ne.l.j.in vlt.col.ṽsi.videndũ est qñ de nullitate ⁊c.⁊ Bal.C.de cõsti.pec.l.receptitia.⁊ in Spe.de instru.edi.§.instr̃m.versi.pe.facit.l.sigs a liberis.§.si vel parẽs.ff.de lib.agno.de his qui sunt sui vel ali.iur.l.pe. Sed si in ordinario iudicio moto opponereť cõpensatio ⁊ probareť ⁊ reus diffinitiue absolueretur non posset actor in alio ordinario probare contrariũ.l.perẽptorias.C.sen.rescin.nõ posse.ita intelligo istam materiã ⁊ credo verissimũ dicere. Et si dictus Rayneriꝰ postea in ordinario iudicio obtineret pronuntiari se non teneri ad dictã penã posset iterato petere executionẽ dicte sñie:qr per primã sñiam nõ esset exclusus perpetuo cum sit interlocutoria vt.s.dixi. Et ad cõfirmationẽ predictorũ facit qr si aliud diceremus.s.qd esset imputandũ dictis fratribus cur non fecerũt primo liquidari in curia potestatis illũ incidisse in dictã penã sequereť incõueniens.s.ꝙ sine culpa priuareť iure suo. Nam non poterat diuinare qñ pars aduersa vellet eum repetere in curia mercantie ⁊c.ff.de pet.he.l.siquis libertatẽ.circa medium. Nec debuit arctari ad hoc petendũ.C.vt nemo inuitꝰ.l.j.qr sciebat ius suũ vbiqꝫ durare.l.sicut.§.non videť.ff.quib.mo.pign.vel hyp.sol. Et poterat sperare ꝙ dictus Rayneriꝰ recognosceret bonã fidem.s.qr sciens se teneri ad penã ⁊ posse repelli per exceptionẽ cõpensationis nõ peteret executionẽ dicte sñie:⁊ sic consulte noluerũt dicti fratres superuacantis sumptibus se implicare.ff.de inoffi.test.l.j.⁊ ar.ff.de bonis lib.l.si ꝑo.§.pe.ibi.qr põt dicere sperasse ⁊c. Vñ non est quid eis imputeť ex quo possunt incontinẽti docere de dicto debito:⁊ sicut nõ posset per testes illud instrumẽtũ quod nullus sani capitis negaret eodem modo ꝑ iuris presumptionẽ vt dixi:⁊ per gl.d.l.tutor.de peri.tu. Et per predicta dico ꝙ si dicti fratres possunt incontinenti et infra terminũ eis datum ad soluendũ facere fidẽ iudici qualiter ipsi soluerunt de suo illis creditoribus hereditarijs quibꝰ habebat soluere dictꝰ Raynerius ex forma dicti laudi vt mihi asseritur:ꝙ etiam de hoc debet admitti compensatio per rationes ꝑdictas.⁊ quia per hoc dictus Raynerius eis teneť.l.soluendo.ff.de neg.gest.et arg.ff.ad velleia.l.j.in fi.cum.l.seq.qr hoc onus ad Rayneriũ pertinebat. Ad predicta etiã facit: qr de debito naturali tantũ possit obijci compensatio.l.etiam.de compen.⁊ tñ illud per viam agendi ⁊ per diffinitiuã sentẽtiam non potest liquidari quia non est sufficiens ad agendum:ergo patet ꝙ talis liquidatio per sententiam non est necessaria.

¶ Alterius dico ꝙ etiã si diceremus requiri declarationẽ iudicis super hoc ꝙ dictus Raynerius inciderit in dictam penã et posito ꝙ officialis mercantie non posset facere principaliter eam:potest tamen eam facere incidenter ⁊ quo ad effectum dicte executionis concedende vel denegãde: quia cum habeat iurisditionem super ipsa executione que principaliter petitur:hꝫ etiã super quolibet eius incidenti.C.de iud.l.quotiẽs. ¶ Concludo ergo de dicta pena posse compensationẽ obijci ⁊ de quolibet alio debito ꝙ infra terminũ solutionis assignatum dictis fratribus posset liquidari per testes vel per instrumentũ lꝫ non esset liquidatum per sententiam diffinitiuam vel per confessionem partis ⁊ impediretur dicta executio.

¶ Restat respondere super tertio ⁊ vltimo quesito in quo breuiter me expediẽs puto dicendum ꝙ dicti fratres possint cogere dictum Rayneriũ ad soluẽdũ dictis creditoribus ſm qd in laudo fuit condẽnatus qd laudũ ipse censeť acceptasse ⁊ ratificasse eoipso ꝙ bona sibi adiudicata ob dictã causam ipse recepit.arg.ff.mãdati.si ꝑcedẽte.in fi.ad mace.l.iij.in fi. Nec obstãt illa verba laudi dum dicũt alioquin pñs laudum ⁊c.qr vt dixi cum fuerint apposita in penã ipsius Raynerij non obtẽperantis laudo ꝙ ex eo colligitur: qr sub illa cõditione ⁊ euẽtu apposita sunt non debent in eius fauorem redũdare.ff.de leg.j.si seruus plurium.§.siquis ante.⁊ ibi no.ff.de capi.di.l.j.§.nemo.⁊ ibi no.ff.de here.insti.siquis insolidum.ne sit in sua potestate se exonerare a dicta condẽnatione.arg.ff.de iureiurã.l.iij.§.j. Et qr de iure cõmuni sic esset si dicta verba non fuissent apposita vt dixi super primo articulo.per ea que not.in.l.qui fidem.ff.de transac.⁊ de leg.ij.cum pater.§.libertis.per Dy.⁊ Bar. Sed prefatus Raynerius non posset inuitis dictis heredibꝰ retinere dicta bona ⁊ illis soluere postꝙ semel fuerũt in mora soluẽdi lꝫ sit in cõpromisso rato manente pacto ⁊ lꝫ penam solueret vel cõpensaret:vt dixi. Illud aũt constat ꝙ si dicti fratres volunt dictum Rayneriũ cogere ad soluendũ dictis creditoribus tenentur eidem dimittere dicta bona.arg.ff.de iureiur.si duo.§.siquis iurauerit.cum.§.se. Laus deo.

¶ Consilium.cxviij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ sñia nõ sit nulla ex eo ꝙ acta nõ fuerunt producta coram successore cum non concernant merita cause:⁊ satis est instantiam durare lꝫ iudex ignoret.

2 Et an corã iudice appellationis sit necessaria oblatio actorꝫ vt certus sit de instantia.

3 Et quando prosecutio appellationis sit nulla:⁊ a quo tempore incipiat currere tempus.⁊.4.

4 Dictio post significat extremitatẽ ⁊ lapsum totius tẽporis.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio si quereť an sñia lata in curia ꝑtãtis sit nulla ex eo ꝙ corã iudice q eã tulit non fuit producta oblatio ⁊ restitutio actorũ facta suo predecessori corã quo lis fuerat incboata. Puto ꝙ non: qr talis productio nõ fuit corã eo necessaria cũ nõ cõcerneret merita cause de qua corã eo agebať:videlicet sup nullitate illius laudi qd petijt Iacobus declarari nullũ: sed cõcernebat vires sñie ferende ꝑ ipm iudicẽ de quibꝰ adhuc nõ disputabať:vnde sufficiebat ꝙ in veritate tẽpus instantie duraret tpe late sñie deducto tpe oblationis actorũ ꝙ in tpe instantie computari non debebat sicut nec coram eo fienda erat productio aliorũ dierũ feriatorũ ⁊ inutilium qui de dicta instantia deberent deduci: sufficit ergo ꝙ dictus iudex poterat sententiã ferre ⁊ ꝙ crederet durare instãtiã et durabat in veritate licet ipse ignoraret ex quo capite durabat ex quo contrariũ nõ asserebatur coram eo:⁊ sic opinio sua concurrebat cum veritate.arg.l.cum quidã.§.qd dr.et.l.qd si dubitetur.ff.de acqui.heredi.⁊.l.seruũ filij.in fi.ff.mãdati.⁊ qd
2 no.Inno.in.c.cum ex officij.de prescrip.† Sed si quereť an coram iudice appellationis et nullitatis debuerit produci dicta oblatio actorꝫ ⁊ restitutio ex quo corã eo diceba ť sñia predicta nulla tanꝙ lata extra terminũ instantie facta cõputatione dierũ a die prime citationis. Dico ꝙ sic:qr ea nõ facta non cõstat nec cõstare potest dicto iudici prefatũ tẽpus oblationis actorũ debere deduci de tpe instantie prime cause sicut sibi constat de alijs diebus feriatis in honorem dei:que cum sint solẽnes ferie certe ⁊ determinate et inuariabiles nõ possunt esse nõ note: nõ sic de hoc tpe qd põt variari ſm facti cõtingentiã.ar.ff.quibꝰ ex cau.ma.l.sed si per pretorẽ.§.si ferie.cuꝫ se.⁊ se. Cum ergo allegetur nullitas ex isto capite ⁊ sibi sit facta nota per inspectionẽ actorꝫ inceptio litis ⁊ etiam finis: ⁊ apparet sibi ex hoc notorie et manifeste ꝙ sententia lata fuit post lapsum.lx.dierum a die prime citationis:nec sibi cõstat ꝙ illi dies debeãt deduci tanꝙ inutiles. Nec econtra habet pronuntiare super nullitate dicte sententie: etiã si vere nulla non sit:quia si dicta oblatio actorũ non prodest alteri parti ex quo eam nõ produxit: vt no.glo.ff.de eden.l.j.in princi.que incipit.s.ad aduocatũ.in fi.maxime qr est alius magistratus cui nota esse nõ põt.ff.de proba.l.quotiens.in fi.⁊ quod no.Barto.in.§.ij.C.de eden. Et qr ex actis tñ habet pronũtiare.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.presi.facit l.hoc aũt.ff.qui.ex cau.in pos.ea.⁊ quod not.Bar.in.l.multũ.
3 de condi.⁊ demon.cum si. ¶ † Super scdo dubio als consultus in alia causa ꝓpter te appellatũ consulere recusaui.s.ꝙ ꝓsecutio appellatiõis ex dicto capite sit nulla: et scio plures alios eodẽ mõ recusasse:qr nec rationabile est hoc dicere si bene cõsideretur:cuius rei gratia ne sub equiuoco ꝓcedamus est ꝑmittẽdum ꝙ si certũ esset tempus appellationis prosequende fore ceptũ ⁊ quereren ť an finis eius posset preueniri:tũc de iure cõi distinguitur an tale tp̃s fuit prefixũ a iudice vel a parte:an autẽ a iure tñ.⁊ hic est casus in.c.oblate.⁊ in.c.sepe.de appella ť.cũ simi.que capitula non faciũt ad casum nostrũ vt.j.patebit.ideo imptinenter ad hoc allegan ť. Interdũ est certũ ꝙ tp̃s predictũ nondũ incepit:puta nondũ fuit appellatio interposita ⁊ tũc est clarũ ꝙ prosecutio fieri non potest:immo si fieret esset preposte ra.l.vt debitũ.C.de heredi.act.⁊ haberet locũ id quod not.per gl.⁊ Bal.C.qui admit.ad bo.pos.pñt.l.fi.qui dicunt ꝙ paria

sunt aliquid facere ante inceptionē termini vel post finitū ter-
minum. Et sicut facta post sunt nulla. l. bonorū. rem ra. ha. ita
facta ante. Unde si ꝓcurator esset datus ex die ⁊ ad diem tam
facta per eum ante diem ex quo ꝙ post diem ad quē essent nul-
la. ff. de procu. l. iij. Interdū dubitatur an tēpus appellationis
ꝓsequende sit ceptū vel non: et iste est casus noster. nam ꝙ ante
lapsum. x. dierū datorū ad appellandū lȝ appellato fuerit pri-
ma die interposita non sit ceptū: facit cortex verborū statuti di
centis post dictos. x. dies ⁊c. non enī dicit post appellationē in-
terpositā sicut dicit de tpe appellationis presentande. vnde nō
sine ministerio videtur voluisse facere differentiā inter dicta tē
pora vt vnum incipiat statim post appellationē interpositam:
aliud non sed post finitū tempus appellationis interponende.
Si enī aliud voluisset leue erat dicere de vno sicut de alio dixe-
rat. s. a die appellationis. l. i. §. sin autē a deficientis. C. de cad.
4 tol.† vnde dictio post[a] significat extremitatē ⁊ lapsum totius
a temporis. ar. ff. de condi. ⁊ demō. l. iiij. de vul. ⁊ pup. l. in substi-
tutione. §. fi. Qd autem tempus predictū inceperit statim post
appellationē interpositā: ⁊ sic dicta prosecutio facta fuerit post
inceptū terminū: faciūt multe rationes. Et primo ratio vitan
de absurditatis. nam si statutū voluisset illud qd. s. dixi in con
trariū esset valde irrationabile nullam habens in se rationem:
qd non est dicendū. viij. di. c. erit autē. vȝ ꝙ si appellatio inter-
ponatur prima die non possit appellans prosequi ante lapsum
decē dierū: nam ex hoc sequeretur ꝙ totum illud tempus esset
inutile tam appellanti ꝙ appellato. Sed hoc ad quid voluis-
set statutū non video. s. tenere manus appellantis ligatas tot
diebus sine aliqua iusta causa vel vtilitate: ⁊ sic esset protelare
lites ⁊ earum tempora cuius contrariū omnia iura clamāt. C.
de iud. properandū. cum si. nec dicat aliquis ꝙ hoc statutū fuit
vt appellatus possit se premunire: quia hoc nō est presumendū
b statuentes voluisse: cū pro sententia presumatur[b]. l. herennius.
§. gaia. ff. de euic. extra de renun. c. in presentia. potius indiget
premunitione appellans ꝙ appellatus. vnde potius ob fauo-
rem appellantis ꝙ appellati videntur induci cuius appellati
interest vt ꝙcito currant fatalia non vt eorū cursus impediat
vt sic sententia transeat in rem iudicatam. C. de tempo. appel.
aut. ei cui. ⁊ per totum. ⁊ si sic est potuit appellās suo fauori re-
nūtiare ⁊ ante lapsum. x. dierum prosequi. C. de fideicō. l. post
mortē. ff. de verb. obliga. l. inter stipulantē. §. inter certam. per
qd tollitur ratio quorūdam dicentiū tempora dicti statuti fuis-
se statuta in fauorē appellati. Nam fateor in quātum statuitur
ꝙ currant quia in fauorem appellati inductū est ꝙ appellans
appellare possit ⁊ debeat infra decem dies ⁊ non vltra et prose-
qui infra. xx. dies ⁊ non vltra: licet terminus solutionis in du-
bio intelligatur fauore eius qui habet soluere. l. eū qui. de ver-
bo. obliga. Sed ꝙ non possit appellās prosequi ante lapsum
decē dierū: si appellauit prima die hoc nō posset dici statutum
in fauorē appellati quia non esset fauor sed odium. Nam si ap-
pellans prosequi non posset: necessario sequeretur ꝙ dicti dies
non computarentur in tempore. xx. dierum datorum ad prose
quendum appellationē. l. contra maiores. C. de inoffi. testa. et
C. de tēpo. ap. aut. sed si in medio. sed ipsi appellato magis ex-
pedit ꝙ computentur vt sic citius excludatur appellans. vt. d.
aut. ei qui. ⁊ in clem. sicut. de apel. Dicendū est ergo ꝙ alius sa-
nior intellectus dari debet dicto statuto. s. vt dum dicit post di
ctos. x. dies ⁊c. habuerit respectū solum ad casum quo vltima
die dictorū. x. dierum interponeretur appellatio: sed si interpo
natur prius tunc incipiat a die interposite appellationis sicut
et. s. dixerat de tpe appellationis p̄sentande: cū sit eadē ratio.
qd pȝ: qr p̄ntatio appellatonis est de ꝓsecutione ipsius. qd ostē
ditur: qr si appellaret vltra. x. dies statim inciperet currere ter-
minus. xx. dierū ad prosequendū ⁊ octo dierū ad presentandū:
sed si presentatio non esset de prosecutione non deberent dicti
termini simul currere: immo post presentationē deberet incipe
re terminus ad prosequendū. arg. eorū que no. Bart. ff. ad tur
pil. l. in senatus. in fi. cuius tn̄ contrariū pȝ ex statuto si bene in-
spiciatur. Si ergo presentatio est pars prosecutionis appella-
tionis ⁊ termin⁹ ad presentandū incipit currere a die appella-
tionis interposite: ergo ⁊ terminus ad prosequēdū. qn̄ autem
post lapsum. x. dierū appellatio interponit. sed si in vltima die
tūc post. x. dies vt in vltima parte statuti: nō tanꝙ post. x. dies
sed tanꝙ a die interposite appellationis. Et tenendo hunc in-
tellectū cessant absurditates ⁊ inconuenientia ⁊ deseruim⁹ iuri
cōi qd vult vt cessante causa dilationis cessat dilatio. l. a filio.
§. alūno. ff. ad trebel. ⁊ quod not. Bal. C. q admitti ad bo. pos.
possunt. l. fi. vbi videt hanc questionē determinare in fi. pro ista
parte. Preterea verba illa post dictos. x. dies ⁊c. referuntur ad
oēm cām ⁊ conditionē dictoꝝ. x. dierū. ar. eorū que no. Bar. in
l. j. §. fi. si fa. fur. fe. di. ⁊. l. j. de recepta. Sed natura ⁊ cōditio di-

a ¶ Post. Quid autez hec dictio significat. vide bal. i ꝯsi. clxxix. in. ij. parte. vbi etiam de dictiōe ante.

b ¶ Presumatur. Adde Bal. in consi. ccccxcij. in. ij. parte.

c ¶ Tantum. Adde eundem Paul. s. in ꝯsi. xcix. nūero. iij.

ctorū. x. dierū hec est: ꝙ cum non propter se dentur sed propter
appellationē interponendā ea interposita circūducti sint ⁊ ha-
beantur proinde ac si lapsi essent: quia vbi duo propter vnū ibi
c vnū tm̄[c]. ff. de euic. l. qui libertatis. §. seruus. ⁊ sic sola interpo-
sitio appellationis attēditur non pendentia. x. dierū que pro-
pter illam statuta fuit. sicut igitur diebus vere lapsis ⁊ sine du-
bio inciperet tempus appellationis prosequende: ita ⁊ si lapsi
fingūtur: qr paria sunt aliquid esse vere factū vel fingi ⁊ habe-
beri pro facto. de excu. tu. l. cum ex oratione. ¶ Concludo ergo
sine vlteriori prosecutione qr res apud me clara est ꝙ tēpus ap
pellationis ꝓseqnende ex forma statuti florētini incipiat cur-
rere a die interposite appellationis sicut tempus presentande
appellationis que est pars ꝓsecutionis: ⁊ ꝙ tūc incipiat post
lapsum. x. dierū ad appellandū qn̄ vltima die. x. dierū fuit in-
terposita: ⁊ ita debet statutum intelligi. ⁊ sic potuit iste Jaco-
bus prosequi: ⁊ si nō fuisset prosecutus cucurrisset sibi tempus
decē dierū a die appellationis interposite: nam hoc necessario
sequitur ex precedenti vt. s. dixi. Et sic dico nō esse verū ꝙ hic
non fuerit seruata forma statuti: nā per predicta ad hoc et alia
que in contrariū allegantur faciliter rūdet qd facere gr̄a breui
tatis omitto: qr laboriosum ⁊ ꝓlixū esset poti⁹ ꝙ subtile vel vti
le: sed intelligētibus relinquo. Et si sic aliud diceremus seque-
retur cōtradictio ⁊ oppositū in obiecto: videlȝ ꝙ statim inter-
posita dicta appellatione incepisset currere tempus ad presen-
tandum appellationem: presentatio est pars prosecutionis vt
dixi: ⁊ tamen incepisset currere vniuersale tempus ad prose-
quendum: scȝ. xx. dierum. hoc qualiter procedere possit non vi
deo ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cxviij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicit ꝙ delegati a dn̄is florentinis possunt
subdelegare: qr populus florētinus nō recognoscit superiorē.
2 Et delegati ad faciendū concordiā cum iudeis possunt ꝑ sub-
delegatos facere.

In christi nomine amē.

¶ Quod dicti domini ⁊ collegia nō potuerint sic
cōmittere officialibus montis videt posse sic pro-
bari a sufficienti partiū enumeratione. nā aut mā
datum ⁊ potestas eis attributa per oportuna cōsilia equipara
tur mandato iurisditionis: aut mandato arbitratorū: aut mā-
dato simplicis procurationis. Si mandato iurisditionis tunc
dicentur fuisse delegati cū ad eorū ordinariū officiuȝ: videlicet
prioratus hoc non pertineret. ff. de offi. eius cui man. est iuris.
l. ⁊ si pretor. ꝙ si ad officium prioratus sine alia cōmissione ptī
nuisset: dicerentur potius ordinarij ⁊ talis cōmissio diceret po
tius fuisse quedā excitatio potestetis ordinarie. de offi. ordi. c.
lȝ. ⁊ qd ibi per doc. Cōstat aūt ꝙ delegati non subdelegant nisi
sint delegati a principe. C. de iudi. l. a iudice. ff. de offi. eius cui
man. est iurisdi. in fi. in p̄n. licet secus in ordinario. l. ⁊ qr. de iu-
ris. om. iudi. Si vo cōparam⁹ eos arbitris idē. ff. de arbi. l. nō
distinguemus. §. quesitū. ver. idē pedius. Si vo mādato procu
ratoris similiter idē: qr cōstitut⁹ ad negotiū qd nō hȝ certā ⁊ li-
mitatā formā ⁊ sic aliqd ex suo iudicio habet expedire non pōt
aliquē substituere qr censet electa industria ꝑsone. ff. de diuer. ⁊
tempo. p̄scrip. l. penul. §. ij. de offi. deleg. is cui. lib. vi. eo. tit. §.
fi. ver. ceterū. in antiquis. Preterea posito ꝙ habuissent a prin
cipe potestatē cōmittēdi debebat intelligi anteꝙ functi essent
officio eorum qd fuisset anteꝙ aliquid per seipsos fecissent: sed
ipsi egerūt ⁊ perfecerūt ꝯcordando. s. cū certis iudeis vsqȝ ad
certū tempus. vn̄ non possent nūc ipsi illo finito pro alio tēpo-
re cū illis cōcordare: qr ꝓpter diuersitatē tēporū censeret noua
cōcordia ⁊ ꝓuisio. l. si vsufru. m. in biēniū. ff. de vsufru. leg. iun
cto eo qd no. in. l. pātonius. §. rei ꝑduellionis. ff. de acq. here. ꝑ
glo. ⁊. l. denūtiasse. §. qd tn̄. de adulte. per Barto. q dicūt ꝙ di
uersitas tēporū inducit diuersitatē actuū. Cōstat aūt ꝙ cōmis-
sio facta dn̄is prioribus ⁊ collegijs intelligi de prima vice ⁊ de
primo actu. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. qui ⁊ a qui-
bus. l. matrimoniū. de condi. ⁊ demō. l. hec conditio. de lega. ij.
cum pater. §. pater certā. Si vo ipi dn̄i priores ⁊ collegia non
possent nunc per seipsos facere cum dictis iudeis nouā concor
diam tanꝙ functi per primā eoꝝ officio. l. iudex postꝙ. ff. de re
iudi. multominus alij. s. officiales mōtis ex cōmissione ipsoꝝ:
qr qd nō pōt qr per seipsum nec per aliū pōt. ff. de admi. reruȝ
1 ad ciui. perti. l. ij. §. j. cum concor. ¶† Breuiter his nō obstan-
tibus contrariū dico. Et primo procedendo per eūdē ordinem
si cōparem⁹ eos delegatis. dico ꝙ sicut delegati a p̄ncipe pos-
sunt subdelegare: ita ⁊ isti: qr delegati fuerūt a cōsilijs oportu-
nis q̄ rep̄ntāt totū populū. vt no. gl. C. q̄ sit lōg. cōsue. sup rub.
⁊ no. in. l. obseruare. C. de decu. lib. x. Sȝ populus florētin⁹ qui
nō recognoscit superiorē locū principis obtinet. vt no. Bar. in
l. ambitiosa.

l.ambitiosa.ff.de decre.ab or.fa.in.ij.col.v.sciēdū est. ergo &c. & Cy.C.de cōdi.ob cām.l.ea lege.ante fi.ergo &c.vt.d.l.a iudice. Item si cōparamus eos arbitris vel procuratorib⁹ adhuc idē dico: q2 qñ predicti hñt ius in re & ex iure radicato in ppria psona facere actū pñt: possunt etiā alteri cōmittere.hoc pt3 in pcuratore in rē suā.vt.l.illā.C.de collatio.per quā hoc tenet Bart.in.l.si procuratorē.§.j.ff.mandati.& in procuratore ad iudicia post lit.contest.C.de pcu.l.nulla.&.l.q̄ qs a contrario
2 sensu.† Sed in prefatos dños & collegia fuit translatū & radicatū ius potestatis per reformationē dantem eis dictā potestatem: q2 qñ eis cōmittitur negotiū vniuersale nō inter certas & determinatas personas sed inter incertas vt fuit hic: q2 nō fuerunt noīati iudei cū quibus haberent pacisci: cēsetur eis commissum tanq̄ ordinarijs: & sic nō personis eorū sed officio priuatus.vt determinat Bar. in solutiōe questionis que incipit. adunantia generalis.posita in.l.ambitiosa.de decre.ab ordi.fa. Constat autē q̄ ordinarius pōt alteri cōmittere: qm̄ h3 ius radicatū in propria persona.l.& quia.ff.de iurisdi.om.iudi.et l.more.ergo & isti. Preterea procurator generalis ad negotia potest substituere etiam sine speciali cōmissione.vt.d.l.si procuratorē.§.j.ff.mandati.&.l.j.§.magistrum.de exercito.s3 isti habebant mandatū generale ad hoc negotiū iudeorū quo ad oēs terras comitatus.ergo &c. Et per ista patet responsio ad obiecta in contrariū: q2 loquūtur in illis qui nō possunt facere actū iure suo proprio.l.j.§.qui mandatā.ff.de offi.eius cui mā.est iurisdi.ita dñ dicit.propriū nihil habet &c.&.l.ante litē.de pcura.&.C.eo.qđ quis.s3 hic iure proprio & ordi.radicato in eorū officio tanq̄ illi officio fuerit hec potestas donata.iuxta not.p Inno.in.c.in causis.de elec.& per Bar.in.d.q.adunātia generalis.in quinto articulo prime partis affirmatiue. Nec ob.vltima ratio: q2 nego q̄ hic fuerint functi officio ex sola pactiōe facta cū dictis iudeis vsq3 ad quinqueñiū: istud eñ pcederet si vlterius non processissent: & ex postfacto & ex interuallo cōmisissent officialibus montis pro tpe vlteriori. Sed q2 hoc fecerūt eodē contextu dico q̄ fuerunt functi eorū officio: & his duobus simul iunctis.s.cōpositione quā fecerunt per seipsos & ex commissione quā fecerunt in officiales montis pro tēpore vlteriori & nō ex primo siue secūdo. Et hoc ostendit: q2 ipsi potuissent facere compositionē cū illis sine tpis pfinitione vel in ppetuū cū eorū potestas hoc patiat. Et eodē ergo modo potuerūt facere per se vsq3 ad certū tēpus & eodē instanti cōmittere officialibus montis pro vlteriori tēpore.per ea que not.Bar.satis bene ad propositū.ff.de leg.ij.l.vnū ex familia.§.sed si fundū.et §.si duos.& perinde est ac si pro toto tpe & pro singulis renouationibus factū foret per eos.ita aūt.§.gessisse.ff.de admi.tu.cū simili. Concludo ergo prefatos dominos & collegia potuisse dictam cōmissionem facere in officiales predictos. Et ita cōsulo &c.

Laus deo.

Consilium.cxix.

1 Ex hoc consilio elicitur q̄ cū fratre & sorore vtrinq3 coniunctis soli filij fratrū admittuntur nō filij filiorum.
2 Et quādo appellatione fratris cōtineatur soror.
3 Et an statutum excludens sororem a successione fratris videat siue intelligatur excludere a successione sororis.
4 Et quomodo statuta extendantur
5 Et statutum in causa proxima censetur statutum in remota q̄ per illam & ex illa descendit.vt.j.patet.

In christi nomine amen.

Hereditas predicta videt pertinere de iure cōi pariter ad dictū Gasparē fratrē & dñam.M.sororē dicte defuncte vtrinq3 cōiunctos excluso dicto.D.pronepote ex
1 fratre predefuncto: † q2 cū fratre & sorore vtrinq3 cōiunctis soli filij fratrū admittunt non filij filiorū.C.de legi.here.aut.cessante.&.no.glo.in aut.post fratres.la.ij.eo.ti.in glosella pma. Et si dicatur illa aut.cessante.loquit de fratribus vt succedāt
2 fratri non de sororibus.† Respondeo appellatione fratrum in
a materia fauorabili & nō repugnāte iuri cōi continet soror[a].ff. de pac.l.tres fratres.de leg.iij.lucius.§.questitū. Preterea in
3 aut.post fratres.la.j.fit mentio de sororibus.† Si vero querit an p statutū de quo.s.solus frater admittat exclusa sorore.videtur dicendū q̄ nō: q2 dictū statutū loquit cū tractat de successione fratris: sed in casu nostro tractatur de successione sororis ad quē casum statutū predictū corrigens ius cōe trahi non videtur l3 in eo sit eadē ratio.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri. C.de colla.l.illū.circa mediū.vbi lex facta in vna persona non trahitur ad alterā similē.ff.de leg.l.qđ vero.de reg.iur.c.que a iure.&.c.in argumentū.lib.vj.& qđ not.in aut.quas actiones. C.de sacrosan.eccle.de appel.l.precipimus.in fi.de testa.l.san
4 cimus.cum simi.† Statuta eñ sunt stricti iuris.l.cōstitutionibus.ad munici.l.qđ cōstitutū.de testa.mili.vnde nō l3 ipsū extendere ad casum nō expressum.l.quicquid astrin.de verb.ob. sed relinquitur dispositioni iuris cōis.l.si cū dotem.in prin.solut.mat.de libe.& posthu.cōmodissime. Nam in restringibilib⁹ cessat arg.a pari & a maiori.vt dicit Jo.and.in addi.spe.titu. de act.seu peti.in addi.magna.circa mediū.remittens ad notata per eū de rescrip.postulasti.ad fi.magne glo.& pt3 de pben. cui de non.lib.vj. Hoc etiā pt3 ex not.per Bar.in.l.oēs populi.in.v.q.prin.q.iiij.vbi querit an recipiāt interptationē extensiuā.& t3 q̄ nō in decisis a iure cōmuni sicut est in casu nostro.& per eundē in.l.si cōstante.solu.mat.in.j.q.prin.q.vlt.in distinctione. Nec ob.qđ not.Dy.in regula in argumentū.vbi videtur tenere q̄ per idētitatē rationis vel maioritatē fiat extensio.& idē Cy.C.que sit long.cōsue.l.j.fm Nico.matta.quando sc3 vba nō sunt omino repugnātia sicut est in casu nostro q̄ appellatione fratris ɔtineatur soror.p quo facit.l.libertū.§.j.ff. de ritu nup.nam debent predicta intelligi fm not.per Bar.in l.oēs populi.s.in casibus a iure nō determinatis in cōtrariū. vt in casu nostro per dictā aut.cessante. Item etiā dico q̄ statutum loquens de vna persona bene extenderet ad alterā que veniret illa mediante vt sic excludat filiā a successione fratris extante filio.nam excludetur etiam neptis a successiōe aui existēte nepote: & ita disputando tenuit Jaco.de are.vt refert Joā. and.in addi.Spe.ti.de succes.ab intest.super rub.ratio est: q2 auus iungitur nepoti mediāte filio patreq3 ipsorū & nepos et
5 neptis similiter ipi auo.† vnde qđ statuit in cā proxima: statutum censet in remota q̄ per illā & ex illa descēdit.verba fuerūt Bal.in.d.l.illā.C.de colla.vñ fateor in casu nr̄o qđ suprascriptū statutū loquens de fratribus patruelibus extendit ad fratrem carnalē per quē patruelis cōiungitur q2 in eo est maior ratio vt excludat sororē. Sed inquantū loquit de hereditate fratris vt ab ea excludat soror nō extēditur ad hereditatē sororis q2 frater nō cōiungitur sorori per aliā sororē nec econtra: sed p parentes: qđ pt3 q2 & si soror alia nō fuisset nihilominus ista soror esset cōiūcta huic fratri qđ nō esset si nō fuisset pater vel mater. Vñ statutū excludēs matrē extāte fratre porrigit ad auiā que per matrē cōiungit: & excludēs filiā porrigitur ad nepotē vel neptē ex filia qui per filiā cōiūgunt: sed excludens patruū non porrigitur ad amitā q̄ per patruū nō cōiungitur: q2 & sine patruo esse potuisset: & excludēs materterā nō porrigit ad auūculum: ita p3 ex notatis per Bal.in.d.l.illā. Sic in proposito statutū hoc excludens a successione fratris: bene porrigeret ad nepotem ex fratre qui venit ex psona fratris sed nō ad sororem q̄ pro se venit.facit qđ idē Bal.no.in.l.si defunctus.C.de suis & legi.heredi. Nec eñ pars tutior est q2 minus odij cōtinet. Et ita videtur mihi Pau.de cast.&c. Laus deo.

Consilium.cxx.

1 Ex hoc cōsilio elicitur quedā impugnatio mutui: q2 dicebatur factū mentecapte. Itē q̄ nulla interuenerat numeratio sed pecunie erant in quadam bursa.cum nume.seq.
2 Et qualiter amentia probanda sit.
3 Et q̄ testes qui dicunt pecuniam non interuenisse nō nocēt: q2 pōt saluari instrumētū p cōuersionē vni⁹ debiti in alterū.&.4.
4 Notarius qualiter habeat conficere instrumentū quādo pecunia traditur in bursa.
Falsum non est qđ in se aliquid veritatis habet.
5 Et q̄ ratificatio facta per filios illius domine multum arguit pro veritate mutui.

In christi nomine amen.

Viso quodā processu agitato in curia dñi potestatis ciuitatis Pisarū inter Simonē quōdā Lotti ciuem Pisa⅋ agentē hypothecaria ex parte vna: & Pierū quōdam Bartoli de lulglia & eū: & possessorē ex altera sup quadā domo q̄ dicitur fuisse obligata dñe Teccie quondā Ludouici de lulglia pro dotibus suis a qua dña Teccia dictus Simon cām habuit.visisq3 & pōderatis positionibus & articulis q̄ pluribus tam supfluis q̄ onerosis responsionibus factis ad eas et attestationibus similiter verbosis & modice importantie potissime factis pro dicto Piero: q2 vbi sufficiebant duo vel tres articuli & totidē testes fere vltra quadringenta magis forte ad cōfundendū iudicē q̄ ad veritatē indagandā. Super eo qđ queritur an sñia absolutoria lata pro dicto Piero ex ea maxime cā: q2 vnus de testibus descriptis in instrumento mutui producto a dicto Simone: videlicet Pierus olim Baldiţij videt deponere cōtra instrumentū: quia in eo asserit notarius dictā dñam Tecciā habuisse & recepisse a dicto Simone florenos auri quadringentos: & dict⁹ testis dicit se nullā pecuniam ibi vidisse tēpore cōfecti instrumenti & qđ interuenisse non potuit quin vidisset: sit iusta vel non. Attentis etiā alijs que ex dictis actis et

a Soror. Vide Bal. in consi. ccccl x.i.j.pte. & do. Phi. cor. in consi.j.in lra D.& cōsi.xciiij. in littera. C. in ij.parte.

processu colligũtur. dico dictã sniam fore iniustã ⁊ dictũ Pierum fuisse indebite absolutũ: ⁊ ꝙ sententia ferri debuit pro dicto Simone: rationibus infrascriptis. nam intentio dicti Simonis erat optime fundata ex tribus instrumentis per eũ productis: quorũ vnũ cõtinet mutuũ factũ dñe Teccie: in secundo continetur ratificatio ⁊ approbatio filiorũ dicte domine bononie existentiũ. de quo instrumento ego facio magnam vim: qr tollit oẽm suspitionem fraudis ⁊ simulationis ⁊ declarat ꝙ dicta dña Teccia nõ fuit decepta nec seducta de q̊ potuisset supplicari si dicta ratificatio nõ interuenisset: attentis his que per
1 alterã partem dicũtur ⁊ asserũtur: † videlicet ꝙ dicta dña erat in decrepita etate ⁊ extra sensum: nã nõ est credendũ ꝙ filij eiꝰ ratificassent ⁊ approbassent id qd ipsa fecerat si ita esset: quinimmo ipsorũ interuentus facit hãc presumptionẽ cessare. arg. bonũ. C. de transac. l. transactionẽ. vbi interuẽtus amicorum hoc facit fortius filiorũ. vnde hec suspitio cessat ⁊ presupposito ꝙ vere mutuũ factũ fuerit ꝙ tam ex dicta appobatione filiorũ q̃ ex legalitate notarij qui confecit instrumentũ mutui de qua testes sufficienter deponũt: colligit᷑. C. de proba. l. cũ precibus. de arbi. l. ne ĩ arbitris. circa mediũ ibi. vel post diffinitiuã sententiam hoc scriptũ inueniat ⁊c. de iur. ⁊ fac. igno. si post diuisionem. ⁊ qd not. Bar. in. l. j. C. de iura. cal. nõ fuit necessaria tanta moles articulorũ ⁊ testiũ ad probãdum ꝙ illa extra sensum facta fuit: qr etiã furiosus ⁊ carens omĩno sensu ex ꝟo mutuo obligatur saltẽ conditione sine cã vel actione in factum licet non certi conditione ex mutuo: vt not. per glo. ff. si cer. pet. l. si a furioso. in pe. glo. que licet loquat᷑ in furioso mutuãte: idẽ tñ censet᷑ in recipiente si in eius vtilitatẽ pecunia est cõuersa. argu. ff. cõmo. l. iij. in prin. cum. l. precedenti. ꝙ hic factũ esse pre-
2 sumitur ex dicta approbatione filiorũ. † Et vtinã qui tot ⁊ tãta articulauerũt super dicta insensualitate impertinentia vnũ saltem qd erat eis necessariũ articulasset. s. qd tpe mutui facti erat sine censu qd minime fecerũt: sꝫ solũ de tempore anteriori vel posteriori: qd minime prodesse debet etiã si foret ꝓbatũ de
a eo: qr probationes debent necessario cõcludere[a] ⁊ nõ ꝓbat hoc esse ⁊c. C. vnde cogna. l. nõ hoc. de proba. l. neqꝫ. ⁊. l. ad proba. Sic hic nõ cõcludunt necessario quin potuerint habere dilucida interualla intra que potuit cõtrahere sicut ⁊ testari. C. de testa. l. furiosum. ff. de offi. presi. l. diuus. vnde necessario habuit pars altera articulare ⁊ ꝓbare de tpe instrumenti mutui. C. de proba. l. matrẽ tuam. ff. de neg. gest. l. eum actũ. de ope. no. nũ. non solum. §. sed vt probari. cũ ibi not. ⁊ qd not. in. l. ob carmẽ. §. fi. ff. de testi. de proba. si arbiter. qd nõ est factũ: quinimmo ꝑ testes Simonis ꝓbatũ est qd tunc erat sane mentis ⁊ boni sensus: vnde posito ꝙ testes Pieri verũ dicerẽt: possunt etiã verũ dicere testes simonis referẽdo dicta ipsorũ ad diuersa tempora. C. de furtis. l. apud antiquos. extra de testi. cum tu.

Tertium est instrumentum in quo apparet de dote dicte domine Teccie data Ludouico ⁊ Nicolao eius patri de obligatione bonorũ suorũ presentiũ ⁊ futurorũ. Junctis ergo dictis instrumentis cũ cõfessione dicti Pieri qui cõfitet᷑ respõdẽdo ad articulos ꝙ domus de qua agitur pertinuit ꝓ dimidia ad dictũ Nicolaũ ⁊ Ludouicũ ꝓ indiuiso cũ patre ipsius Pieri non video cur nõ debuerit sequi snĩa pro dicto Simone: saltem in dimidia dicte domus: qr generali obligatione bonorũ sibi facta per dñam Tecciã veniũt noĩa debitorũ ⁊ etiã iura pignorũ que dña Teccia habebat prout in alio cõsilio qd me recollo reddisse pro dicto Simone iam plures anni sunt pleniꝰ
3 continetur. † Nec ob. motiuũ iudicis: nã dico ꝙ etiã si ambo testes in instrumento descripti dixissent illud qd vnus eorũ dixit ꝙ tempore confecti instrumenti nulla pecunia interuenit: ⁊ ꝙ non potuisset interuenire qn vidissent: nõ per hoc redarguetur dictũ instrumentũ in quo continet᷑ dictã dñam habuisse ⁊ recepisse dicta quadringenta: qr possunt verba notarij saluari in receptione facta que fit per cõuersionẽ vnius debiti in alterũ vt si dicta dña per prius fuisset obligata dicto Simoni ꝙ satis est verisimile attẽtis aduersitatibꝰ ⁊ tribulationibus quas ⁊ ipa ⁊ eius filij perpessi sunt per tẽpora preterita vt dicũt testes. Et ideo ad hoc vt reprobarent instrumentum erat necesse qd dicerent ꝙ non interueniat pecunia nec aliud qd loco pecunie haberetur. ita determinat expresse Bar. qui mouit istud dubium ⁊ soluit in. l. singularia. ante fi. ff. si cer. peta. ibi. sumus expediti de tex. ⁊ glo. iuxta theoricã veniamus ad practicã ⁊c. hoc autem hic factũ nõ fuit: ergo ⁊c. Preterea alius testis dicit ꝙ ibi fuit portatum vnũ marsupium cũ pecunia quã nũerari nõ vidit: sed bene vidit ꝙ marsupiũ remãsit apud dñam Tecciã. vnde licet notarius imperite fecerit attestando illam habuisse ⁊ recepisse quadringenta ex quo in presentia sui ⁊ testium non fuerunt numerata: nõ tñ ꝑ hoc redarguit᷑ eius instrumentũ de falso: sed debent verba eius intelligi sane. s. ꝙ partes sic asserebant ꝙ in illa bursa erant quadrigenta: ⁊ sic dictum instrumẽtum cẽseatur magis attestari de cõfessione q̃ de veritate postq̃ ex dictis testiũ sic apparet ꝙ nõ interuenit nũeratio pecunie sꝫ bursa cũ ea: nec est hoc nimix: nã ⁊ in simili videmꝰ si in scriptura mea ꝓuata dico me accepisse mutuo cẽtũ: ista ꝟba ꝓbãt magis cõfessionẽ meã q̃ veritatẽ ⁊ resoluunt᷑ modo quo dixi. i. cõfiteor me accepisse. vt not. per doct. in. l. si nõ singuli. C. si cer. pe. Et lꝫ in scriptura publica nõ sit ita ꝙ vr̃ attestari de ꝟitate: vt ibi not. l. si ex cautione. C. de nõ nume. pecu. hoc dꝫ intelligi verũ nisi ex dictis testiũ ibi descriptorũ aliud appareat prout est in casu nr̃o: qr ille vnus testis: videlicet Simõ videt᷑ declarare potius instrumentũ predictũ q̃ de falso redarguere: videlicet qualiter facta fuit dicta receptio: scꝫ de quadã bursa cum pecunia in qua partes asseruerũt esse quadringenta: ⁊ hoc satis bñ colligitur ex no. per Bal. C. de fide instru. super rubri. in. v. vel
4 vj. col. † vbi tractat de hoc articulo qñ tradit᷑ pecunia in bursa seu marsupio nõ numerãdo eã: qualiter notarius cõficere pos-
b sit instrumentũ[b]: ⁊ tꝫ ꝙ si partes asseruerũt esse ibi tantã pecuniã: põt conficere instrumẽtũ de dicta assertione: sed in casu nostro sic põt fieri interpretatio vt sic testes cõcordẽt cũ instrumẽto ⁊ euitet᷑ falsitas: qr nõ est fallum qd habet in se aliquid veritatis. arg. C. si cer. pe. l. si ex pretio. ff. de leg. ij. cũ filius. §. heres meus. in fi. ⁊ si ita est ꝙ dictũ instrumentũ lꝫ videat᷑ attestari de veritate resoluat᷑ in attestationẽ cõfessionis lapso tempore opponendi exceptionẽ nu. pecu. vel ei renũtiate hꝫ effectũ nõ obstantibus attestationibus dictorũ testiũ ibi descriptoꝝ: qr ista possunt simul stare. s. ꝙ pecunie numeratio nõ interuenit vt dicunt testes: ⁊ ꝙ dicta dña confessa fuit se in illa bursa recepisse quadringenta in qua bursa notarius ⁊ testes dicebant esse pecuniã. Et per predicta patet cessare om̃ia que allegant᷑ per alterã partẽ que habent᷑ in. xxix. foliũ actorũ potissime prima ⁊ se
5 cunda allegatio. † Tertio etiã tollit᷑ ꝑ instrumentũ approbationis filioꝝ per qd censet᷑ fateri vera esse om̃ia q̃ in instrumento mutui cõtinent᷑ de necessitate dicte dñe ⁊ filiorũ qr forte erãt onerati debitis. Quarto etiã nõ ob. qr potuit habere spẽ vẽdẽdi aliquã suã possessionẽ ⁊ reddendi dictã pecuniã in tã breui termino. Potuit etiã esse ꝙ dicta dña ⁊ filia eiꝰ tenebant᷑ huic Simoni in tãta quãtitate: ⁊ ꝙ dictus Simon vt possit rehabere voluit se cautelare modo ꝓdicto qd mihi satis verisimile est propter approbationẽ dictorũ filiorũ q cũ non possent cõmode Pisis morari excogitauerũt forte per quẽ modũ possent eidem Simoni satisfacere de bonis eorũ que habebant Pisis: ⁊ que per dictũ Petrũ indebite detinent᷑ ⁊ occupant᷑ vt sic dictus Simon de manibus eius euelleret cũ ipsi filij hoc cõmode facere non possent non stando Pisis: ⁊ si ita esset qd vt dixi valde est verisimile vnusquisqꝫ iudex deberet esse fauorabilis dicto Simoni vt suũ consequat᷑. l. j. ff. de eo qd certo lo. postq̃ apparet ꝙ ex parte sua nulla interuenit deceptio circa dictã dñam ⁊ filios postq̃ non potest dici simulatio vbi est obligationis alterius substantia. d. l. si ex pretio. C. si cer. pet. ⁊ postq̃ pars aduersa nullũ ius habet in parte dicte domꝰ ad dictos filios ꝑtinente: ⁊ sic debite resistit ⁊ potius de preda ⁊ lucro tractat q̃ de dãno vitando vt ex sua cõfessione patet: dictus vero Simõ de dãno vitando saltem verisimiliter sed in parte aduersa nulla verisimi litudo est: postq̃ fatet᷑ partem dicte domus pertinere ad dictos filios ⁊ solũ nititur excludere Simonẽ per obiectuꝫ falsi cõtractus cui nõ est fauẽdũ. ar. l. idẽqꝫ. §. generaliter. ⁊. l. si fideiussor. §. quedã mandati. Concludo ergo ꝙ dicta snĩa tanq̃ iniusta dꝫ retractari per iudicẽ appellationis ⁊ ferri cõdẽnatoria ꝓ dicto Simone. Et ita dico ⁊ cõsulo ego Pau. de cast. vtri. iur. doc. ⁊ ad fidẽ me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

Consilium. cxxi.

1 ☞ Ex hoc consilio elicit᷑ ꝙ si testator instituit duos in bonis suis ⁊ quẽlibet pro dimidia eis substituẽdo filios ꝓprios vulgariter: ⁊ vnus decedat viuo testatore: qui testator in codicillis leget dimidiam bonorum suorũ filijs ꝓdefuncti: tñ isti filij nõ debent consequi nisi dimidiã rõnibus ⁊ iuribus de q̇bus hic.
2 Et si testator legat vsumfructũ alicuiꝰ rei ad vitam ille ad quẽ redire debet proprietas illã transmittit ad heredes suos.

In christi nomine amen.

1 † Uisa quadã petitione porrecta contra heredes Antonij pacis per Mariotum ⁊ Pasquam filios ⁊ heredes Blasij pacis ipsorũ noĩe ac etiam nomine Nicolai ipsorum fratris in curia potestatis Aretij in qua petunt executioni mandari testamẽtum ⁊ codicillos Angeli pasque ꝓ tribus partibus de quattuor omniũ bonorũ dicti Angeli in ipsorum fauorem ⁊ cõtra dictos heredes Antonij: vt sciatur an bene petant videndnm est primo super quo fundetur dicta petitio super dictis tribus partibus de quattuor. Respondeo fundatur

a Cõcludere. Adde do. Pet. phi. cor. in cõsi. cccxv. inci. videtur. in lr̃a. F. in iij. parte. et. do. alex. de imol. in cõsi. lxxxij. circa fi. in. iiij. parte.

b Instrumentũ. Uide ad hoc q̃ habent᷑ ꝑ dñm Mar. sozi. in cõsi. iij. ꝟ. ⁊ ꝓdicta etiã. in. j. pte. vñ dicit. d. bar. eiusdẽ. d. maria. soz. filiꝰ in cõsi. clxxj. versi. nec obstat. in fi. in. ij. pte. ꝙ caueat notariꝰ apponere in instrumẽto illa verba habuit ⁊ recepit. nisi numeratio ĩteruenerit illo loco ⁊ corã illis testibꝰ ex quo illa ꝟba probãt veram nũerationem.

datur dicta petitio super dictis tribus partibus de quattuor. Respondeo fundatꝛ super hoc: qꝛ dictus Angelus in suo testamento instituit Blasiū patrē ipsorū agentiū in vna dimidia ⁊ Antoniū patrē illarū contra quas agitur in altera dimidia ⁊ cuilibet eorū substituit filios suos: que substitutio fuit vulgaris: vt not. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. j. de vulg. ⁊ pupil. l. verbis ciuilibus. C. de here. insti. l. fi. Et cū Blasius mortuus fuerit viuente testatore substitutio facta de dictis filijs non expirauit sed potius locū sibi vēdicauit. prout not. de tacita vulgari in. l. lex cornelia. ⁊. l. si pater captus. ff. de vulg. ⁊ pupil. et per Bart. eo. ti. l. j. in. vj. col. vñ si testator voluisset ipsos filios Blasij habere plusꝙ vnā dimidiā bonorū suoꝝ non oportebat facere codicillos ⁊ legare sibi dimidiā oīm bonorū suorum prout fecit: cuius cā essent babituri ex substitutione predicta. Ad hoc ergo vt dicti codicilli aliquid operenꝛ interpretandū est vt per eos voluerit ipsos iure prelegati habere vnā dimidiā ante partem quā habebunt: partim iure substitutiōis partim iure prelegati. l. miles ad sororem. §. pro parte. ff. de leg. ij. cum concor. ⁊ deinde dimidiā alterius dimidie iure substitutionis tantū. ad qđ bene facit. ff. de vsufru. leg. l. generali. §. fi. in tex. ⁊ glo. Et si aliud voluit dictus testator ꝙ qđ. s. dixi sibi imputet ꝙ aliter nō declarauit qꝛ significatus verborū boc importat: vnde stare debemus ei qđ scriptū reperitur eius significatui lꝫ ipse forte contra senserit. eo. titu. de vsufru. leg. l. si alij. et si ita est sequetur ꝙ etiā de bonis quoꝝ vsufru. relictus fuit quibusdā ad vitā debebunt habere tres partes: qꝛ in illis non pōt verificari dispositio testatoris facta in codicillis qua cauit ꝙ relicta in diē vel sub cōditione adueniēte die vel cōditione redeāt equaliter ad predictos. i. pro vna dimidia ad dictos agētes: pro altera ad heredes Antonij: qꝛ proprietas dictū bonorū nō fuit legata sed vsufru. tm̄ inter que longa est differētia. ff. de auro ⁊ argē. leg. l. species. sed dicta dispositio codicillaris loquiꝛ de his que fuerūt legata. vnde cū eiꝰ verba nō verificētur in eius ꝓprietate nec etiā ipsius dispositionis effectꝰ. l. hos accusare. §. omībus. ff. de accu. l. iiij. §. totiens. de dā. infec. Relinquūtur ergo proprietates dictoꝝ bonoꝝ sub generali dispositione aliorū bonoꝝ ꝺm quā predicti debent habere tres ptes de quattuor vt dictū est. Et in istis stat substantia dicte petitionis. Verū licet ista videātur vigere: requisitus tm̄ cōsulere pro ista parte recusaui qꝛ conscientiā remordebant eo ꝙ ex pluribꝰ colligitur intentionē testatoris talē nō fuisse quā pre omībꝰ saluare debemus si possumus. C. de leg. l. cū q̄stio. in fi. de condi. ⁊ demon. l. in cōditionibus. in prin. ⁊ sic nō ob. l. si alij. de vsufru. lega. qꝛ loquiꝛ qñ de intētione testatoris aliter nō apparet: sꝫ hic colligitur ex multis ꝙ voluit istos filios Blasij habere dūtaxat dimidiā bonorū suorū ⁊ nō vltra: dictū vo Antoniū alteram dimidiam. Et primo ex prefatione quam fecit in codicillis. ff. de here. insti. l. fi. per quā apparet ad faciēdū dictos codicillos ⁊ dictū legatū dimidie oīm bonoꝝ filijs dicti Blasij: qꝛ dictus Blasius predecesserat: ⁊ sic credidit expirasse omnē institutionē ⁊ substitutionē factā de Blasio ⁊ filijs eiꝰ: vñ voluit dictos filios predictos codicillos ponere in locū patris eiꝰ sed errore lapsus fuit: qꝛ vt. s. dixi hoc non expediebat: ergo talis dispositio per errorē facta nil operaꝛ. eo. ti. de vsufru. leg. l. q fructus prediorū. que bene facit sed debet seruari id qđ seruaretur si verū esset id qđ testator putauit. ff. de here. insti. l. quo loco. §. si iam mortuo. ff. de cōdi. indebi. l. seruo manumisso. ⁊ qđ ibi not. in glo. sed si illud esset verū nō baberēt filij Blasij nisi in dimidiā virtute codicillorū: ergo nec nūc. Itē ptꝫ qꝛ voluit ꝙ legata in diē vel sub conditione relicta adueniēte die vel cōditione redirēt pro vna dimidia ad Antoniū: pro altera dimidia ad filios Blasij. Si ergo voluit eos esse equales in illis cēsendum est ꝙ voluerit etiā in alijs cū non sit maior ratio. Et licet potuerit velle cōtrariū tm̄ nō presumitur in dubio cuꝫ ratio diuersitatis reddi nō possit. ff. de iniusto test. l. iij. §. i. ⁊ qꝛ ex eo ꝙ disposuit in dictis legatis reuersuris que ⁊ qualis fuerit eiꝰ mens ⁊ volūtas in alijs apparet. ff. de heredi. insti. l. q nō militabat. §. lucio. ⁊. l. cū in testamēto. §. fi. cū concor. ibi allegatis in gl. nā talia cēsenꝛ p̄dicata qualia subiecta demōstrāt[a]: sicut cōtingit ecōtra ꝺm subiectā materiā. C. fami. berci. l. quotiēs. ff. de vino oleo ⁊ tri. leg. l. fi. §. si cui dulcia. de fundo instruct. l. iij. in princi. Itē nō est credendū ꝙ plus dilexerit filios Blasij quos scđo loco vocauit ⁊ q erant sibi remotiores in attinentia ꝙ Blasiū quē vocauit primo loco ⁊ qui erat propinquior. arg. de condi. ⁊ demon. l. publius. §. titia. de leg. ij. cū ita. §. fi. C. de verb. sig. l. fi. ibi. cum bi proculdubio ⁊c. ⁊ qđ not. Bar. ꝺm Ricar. malū. in. l. gallus. §. nunc de lege. ver. etiā. de lib. ⁊ posthu. ibi. quero ⁊c. ⁊ qđ idē not. in. l. fi. ff. ad treb. Plus videꝛ ꝙ etiā si predicta cessarent prefati filij Blasij nō deberent habere nisi vnam dimidiā: qꝛ testator legando eis in codicillis dimidiam omnium bonorū pro indiuiso cēsetur sensisse de illa eadē dimidia quā sunt habituri ex substitutiōe: nō aūt de dimidia dicti Antonij nec de dimidia vtriusqꝫ: hoc em̄ non bene pōt percipi sensu ꝙ censeatur reliquisse dimidiā ꝓ indiuiso. s. detrahendaꝫ partim ex dimidia dictorū filiorū quā ex substitutione sunt habituri ⁊ partim de dimia Antonij quā erat habiturus ex substitutione. boc em̄ procederet qñ legasset rem hereditariam que posset ad oculum demonstrari: tunc em̄ cum quilibet hereduꝫ habeat partem in quolibet cespite terre nō pōt prelegari tota vel pars pro diuiso vni ex heredibus quin legetur de portione vtriusqꝫ. ita loquitur. l. miles ad sororem. cū simi. de leg. ij. sed quando prelegatur pars pro indiuiso nō sic est qꝛ cū non possit ad oculū demonstrari. l. meuius. §. duobus. de lega. ij. in parte quā babet vnus pro indiuiso alter nullū ius habet nec ecōuerso. vnde nō vendicāt sibi locū iura dicētia ꝙ in prelegatis partim babet heres iure bereditario partim iure p̄legati. Unde si duo sunt heredes equaliter instituti: deinde vni ipsorum legeꝛ vna dimidia pōt dici ꝙ aut dicemus testatorē sensisse de eadeꝫ dimidia in qua instituit: ⁊ tunc legatū est nullū ⁊ superfluū. ar. de here. insti. si te solū. Aut de dimidia coheredis: ⁊ tunc totaꝫ illā habebit deducta quarta trebellianica vel falcidia: ⁊ sic nō tres partes de quattuor: sed septē partes de octo partibus esset ille prelegatarius habiturus: ⁊ sic multū grauabitur coheres. Aut dicimus ꝙ senserit de vna dimidia detrahenda ex vtraqꝫ dimidia: ⁊ tūc nō percipio quomō hoc fieri possit cuꝫ nō cadat talis detractio ⁊ ad quem finē hoc fieret nescio: si em̄ ad hoc vt prelegatum esset validū saltim pro parte pari ratione deberet dici ꝙ senserit de tota dimidia coberedis: qꝛ erit in totū validū: vnde ista interpretatio tertia non est ꝓbabilis. Que aūt primarum verior sit: videꝛ ꝙ prima ne si fiat scđa: coberes multū grauetur: vnde meliꝰ est dicere ꝙ senserit de eadē dimidia quā ex institutione cōsecuturus est: lꝫ ex bac interpretatione reddatur legatū nullū: sed hoc probabiliꝰ est ꝙ ꝙ coberes multū grauetur. de hoc videtur casus. ff. de leg. ij. l. meuius. in prin. in. ꝟ. sane constitutio principis ⁊c. vbi vult a contrario sensu iuncto prin. ꝙ si in testamento vnius legatur primo vni pars vnius fundi: deinde in eodē testamento legetur ei idem fundus nō dicendo totū censetur testator sensisse solū de illa parte quā p̄mo legauerat ⁊ illa solū babebit nō totuꝫ ne collegatarius nimis grauetur: nō sic in testamento diuersorum vt si heres testatoris bunc fundū eidem reliquerit qꝛ censeꝛ sensisse de altera parte: vt in princi. illius. l. Si ergo hoc est qñ primo legauit partem fundi postea fundū vt videatur sensisse de eadem parte solū: vt ibi colligitur in dicto ver. sane. ⁊ tm̄ ex hoc redditur legatū secūdum nullum: multofortius quādo primo dimidiā ⁊ iterū postea dimidiam pro indiuiso censetur sensisse de eadem dimidia. Item si hoc contigit quando vtroqꝫ modo reliquit per viam legati. Idem esse debet si vtroqꝫ modo reliquit per viam institutionis: vel primo per viā institutionis: postea legati: vt fuit in casu nostro. per. l. cum questio. §. fi. C. de leg. vbi sepius nominatus non plus cōsequitur ꝙ semel nominatus. ⁊ de lega. i. l. plane. §. eadem. quando noīatio est vniformis vt hic fuit: qꝛ primo ad dimidiā: secūdo ad dimidiā. Ex quibus omnibꝰ concluditur dictis filijs Blasij nō competere nisi dimidiam dictorum bonorū: ⁊ cū eam fuerint cōsecuti per diuisionem quā fecerunt cū Antonio frustra ⁊ male eos nunc petere posse: qꝛ cuꝫ steterint in dicta diuisione per annos. xvj. vel circa vt mihi asseritur ⁊ sint inuicē attinentes videntur oēs ius eorum si qđ haberent cū sit dubiū remisisse. arg. ff. de proba. l. procula. Item qꝛ Antonius possidet vnā dimidiam integram tanꝙ heres ⁊ credens eam iure hereditario ad se pertinere ⁊ iustam babuit causam credendi inspecto tenore testamenti: nam que in contrarium allegantur de apicibus iuris sunt a quibus excusaꝛ. l. si fideiussor. §. quedam. ff. mandati. maxime propter patiētiā ipsorum agentiū secū equaliter diuidētiū: ⁊ sic prestiterūt cām credulitatis. ergo ⁊c. l. quesitum. ff. quando actio de pecu. est annalis. cum ibi not. ⁊ qđ not. Bar. in. l. non fatetur. de confessis. Posito ergo ꝙ non sic esset ⁊ ꝙ sola dimidia dimidie ad beredes Antonij pertinerent tm̄ alterā dimidiā: dimidiam prescripsit Antonius ⁊ eius heredes possidendo eam decennio titulo putatiuo pro herede. glo. est ordina. C. in quibus cau. cessat lōgi tēporis prescrip. l. hereditatē. Inuerecūde ergo p̄dicti plus petunt ⁊ melius facerent superuacanea lite se non vexare. ff. de inoffi. test. l. j. Ex his etiā apparet ꝙ de bonis quoꝝ vsufru. fuit legatus quibusdā ad vitā non pertinet ad predictos agentes nisi dimidia: tuꝫ qꝛ nec de alijs bonis plus ad eos pertinet per ea que dicta sunt: ergo nec de istis: tū quia ⁊ si de alijs plus pertineret: scꝫ tres partes qđ. s. negatum est: nō tamen de istis: qꝛ testator voluit in codicillis ꝙ illa redirent ad filios dicti Blasij pro vna dimidia: ⁊ ad dictum Antonium pro altera dimi

a Demonstrāt. Adde eundem Pau. s. in cōsil. iij. nu. iij.

dia post mortem illarũ quibus legauerat vsufru. Nam illa verba codicillorũ q bona possessiones ꝛ iura in tempus diem ꝛc. non possunt verificari nisi in dictis bonis quorũ vsufru. fuit relictus ad vitã si bene inspiciantur omnia legata. Nulla eñ sunt alia quibus dicta verba possint couenire: ergo ꝛc. arg. ff. de auro ꝛ arg. leg. l. pediculis. §. cũ quereret. ꝛ de fundo instru. l. fundus qui legatus locatus. ꝛ licet notarius improprie fuerit locutus: qꝛ illa bona quo ad proprietatẽ nõ erant legata in diem: sed vsufru. tñ: attñ hoc non habet obstare ei qd dixi. tex. est in. l. qui vsufru. prediorũ. ff. de vsufru. lega. vbi testator simili imperitia ductus fuerit quia mandauit bona quorũ vsufru. alteri reliquerat post mortẽ vsufructuarij ad heredes redire ac si proprietas ab eis recessisset: ꝛ dicitur q dicta vba nihil operantur: qꝛ nõ possunt aliud importare nisi vt vsufru. post mortem vsufructuarij redeat ad proprietatẽ: sed hoc non expediebat dicere: qꝛ ꝛ si nõ dixisset sui natura hoc contigisset: ꝛ ita recte fuit hic. Nam de imperitia istius notarij cõstat ex pluribus qꝛ seipsum non intellexit: melius ergo q potest debemus saluare intentionem testatoris ne error notarij sibi noceat. l. errore. ff. de test.

2 † De vno tñ dubitatur. s. qꝛ dictus Anto. mortuus est anteq finiretur vsufru. an trãsmiserit ad suos heredes spem redeundi dictorũ bonorũ ex dispositione codicillorũ. Et videt q non qꝛ erat conditionalis. l. heres meus. de condi. ꝛ demon. ergo ꝛc. l. j. §. finaũt sub cõditione. C. de cadu. tol. Breuiter si fuisset relicta pprietas ad vitã legatarij qd fieri põt. l. fi. C. de de leg. ꝛ. l. titia. §. fi. de leg. iij. esset dubiũ. nã Bar. in. d. l. titia. §. fi. determinat q heres ante decedendo transmittit: qꝛ censet vocatus vt heres ratione tituli hereditarij qui reperitur in beredibus beredis sicut in primo herede. l. fi. C. de here. insti. Sꝫ contra suam determinationem est tex. cum glo. de quibus ipse non meminit in. l. in cause. la. ij. §. pompo. ff. de mino. Et contra suam rationem est tex. in. l. si a me. ff. ad. l. fal. vbi patet q heres tunc venit vt fidecõmissarius: verum qꝛ hic non fuit legata proprietas: ꝛ sic nunq ab Antonio discessit nõ est dubiũ q eã transmisit ad suos heredes: ꝛ per cõsequens etiã vsufru. ipsos heredes sequitur in consequentiam. ad hoc. ff. de suis ꝛ legi. si ex pluribus. de statu li. l. seruus. si beredi in ratione sui.

¶ Ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor puto verum esse qd. s. conclusum est per dñm Antonium ea potissime rõne qꝛ actor cõstitutus a tutoribus vt hic fuit dicit gerere negotiũ tutorũ qd est eorũ cura ꝛ sollicitudine. l. si pupilli. in prin. ff. de neg. gest. nõ autẽ ipsius pupilli. l. j. C. de actore dando. vbi ptꝫ q ipse tutor dicitur gerere per actorẽ dicto casu: ꝛ ideo si dubitatur de mandato non cauet tunc pupillũ ratũ habiturũ: sꝫ tutorem nec eius bona tacite obligantur pupillo pro mala administratione: vt determinat Bar. in. l. actor. ff. rem ra. habe. in ver. quero de quo. ꝛ ver. quero vtrũ. ꝛ ideo in eo dicendum est qd dicitur in illis qui vadũt pro collateralib9 in quibus vt dicitur dictum ordinamentũ gabelle nõ seruatur. Nõ eñ videt ipse actor regere terras vel prouinciam: sed sub tutoribus regẽtibus ministrare. arg. eorũ q not. glo. C. de iuris. om. iudi. l. fi. sꝫ ordinamentũ gabelle dꝫ intelligi de ipsis regẽtibus: hic vero ipsi tutores regũt. per illã. l. ita aũt. §. gessisse. de admi. tut. Et ad fidẽ me scripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cxxij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur dubitatio cuiusdam contractus initi per quandã mulierẽ cũ quadã cõmunitate an sit ꝯtus innominatus vel donatio inter viuos: ꝛ cõcludit q inter viuos q non potest reuocari. ꝛ. 2.

2 Testamentũ non reuocare si quis cũ iuramẽto pmittat nihilominus potest sed incurret periuriũ.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Qd dicta dña possit volũtatẽ mutare ꝛ regimen dicti hospitalis alteri cõmittere: videt primo pbari per glo. que est in. c. fi. de procu. lib. vj. que dicit q lꝫ quis pmittat ꝛ iuret nõ reuocare pcuratorẽ: tamen potest reuocare: sꝫ erit periurus: sed dicta cõitas Sabine videtur in hoc procuratrix

2 dicte dñe: ergo ꝛc. † Itẽ facit. l. si quis in prin. testamenti. cum ibi not. p Bar. ff. de leg. iij. vbi licet qs promittat ꝛ iuret nõ reuocare testamẽtũ nihilominus põt sed erit periurus. ꝛ per Jo. and. in. c. qd senilis. de regu. iur. in mercu. ꝛ per Inno. in. c. dilecto. de preben. ꝛ qd ibi Bal. C. de fideicõ. l. clari iuris. Item qꝛ supradicta cõuentio cadit in spẽm contractus innoiati cũ non habeat nomen elegans. l. iurisgen. ff. de pact. ꝛ qd not. C. de rerum permu. sup rub. Et dicitur facio vt facias vel do: idest trãsfero in te iuspatronatus vt facias: idest gubernes ꝛ regas dictũ hospitale: de cuius cõtractus innoiati natura est vt re integra vel etiã cepta p his tñ q restant gerenda locũ habeat penitentia salua indẽnitate alterius partis. l. si pecuniam. in princip. ꝛ. §. item si quis. ff. de condi. ob cãm. vnde pactis de non ꝯtraueniendo in talibus tanq cõtra naturam contractus vitiatur ꝛ nõ vitiat cõtractum. ff. de preca. l. cum precario. Item quia ꝛ si dicatur q sit donatio iurispatronatus dici oportet q fit donatio causa mortis de morte dicte domine fuerit facta mentio vt. s. in ver. seu capitulo. Item quãdo deus ꝛc. ff. de dona. causa mor. l. seia. ꝛ qd not. in. l. que dotis. solu. mat. de cuius donationis natura est q possit ad libitũ donãtis reuocari. l. non omnis. ꝛ ibi not. ff. si cer. peta. ꝛ. d. l. seia. de dona. causa mor. Item qꝛ dicta dña reseruauit sibi dispositionẽ dicti hospitalis: vt. s. in. c. semper intelligendo ꝛc. ¶ In cõtrariũ facit qꝛ ex his que gesta sunt colligitur quẽ vel qualem cõtractũ voluerint partes celebrare quando de nomine ipsius non apparet. ff. de condi. ob cãm. l. fi. vbi ex eo q fuit actum de dando: idest de dominio transferendo censetur cõtractus innoiatus: sed si hoc actũ nõ esset diceretur innominatus: ꝛ sic vẽditio: qꝛ ex vna parte interuenit res seu spẽs: ꝛ ex altera pecunia. iuxta plene not. ff. si cer. peta. l. ij. per doct. pro quo etiam facit. l. gallus. §. j. ff. de libe. ꝛ ꝛ posthu. ibi. qui ex verbis concipi põt ꝛc. Et de dona. cã mor. l. vbi ita donatur. vbi ex eo quod actum fuit ne reuocari possit dicitur donatio inter viuos: q si hoc actũ non esset diceret causa mortis pter mentionem mortis. Sꝫ in casu nostro ex pluribus apparet q dicta dña voluit in dictã cõitatẽ titulo donationis inter viuos transferre iuspatronatus: non autẽ eã simplicem procuratricem facere quo donatio inter viuos est irreuocabilis. ff. de dona. l. aristo. C. eo. ti. l. ij. ꝛ. iij. cum simi. Hoc aũt colligitur ex illo capitulo pactorũ qd incipit. Itẽ disposuit ꝛ ordinauit ꝛc. ibi dum dicit. attenta liberalitate qua vsa est dicta dña in remittendo ꝛc. Nam circa simplicẽ procuratorẽ ꝛ vel administratorem dicitur quis vti liberalitate: sed circa donatariũ. ff. de dona. l. hoc iure. ver. nõ potest ꝛc. Item ex illo. c. pactorũ disposuit etiam ꝛc. vbi voluit q etiã in vita dicte dñe dicta cõitas interueniat in electione hospitalarũ: qd nõ esset si in eam non esset translatũ iuspatronatus: sed facta fuisset simplex procuratrix cũ dñs possit expedire actum per seipsum sine procuratore: immo tunc videtur procuratorem reuocare: iuxta plene not. in. l. qui mutuã. §. non idẽ. ff. mandati. Jure ergo suo ꝛ in eam radicato dicta cõmunitas viuente dicta dña cum ipsa dña habet eligere hospitalarium non tanq procuratrix: ergo dici oportet in eam fuisse translatum dictum iuspatronatus ex titulo donationis inter viuos: qꝛ si causa mortis viuente dicta domina non haberet ius firmuꝫ sed reuocabile: igitur in dicta electiõe non esset necessario requirenda: qꝛ dicta dña ꝗcuꝫ posset reuocare donationẽ posset etiã sola eligere. facit. l. cũ qs. §. nuptura. ff. de leg. ij. cuius cõtrarium vult illud capitulum. Item patet ex eo qd vltimo loco fuit actum q vtraqꝫ pars seruaret cõtenta in dictis capitulis ꝛ nõ cõtrafaceret vel veniret sub certa pena: ergo fuit donatio inter viuos iurispatronatus vel facultatis eligendi rectorẽ ꝛ gubernandi: vt. d. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mortis. Et si ita est nõ potest dicta domina auferre vel reuocare per ea q not. Inno. de ꝯcessione prebende. constitu. de elec. in causis. facit. c. cũ cãm. eo. titu. Itẽ qꝛ dicta domina tenetur ꝛ obligata est ad non veniendũ contra: ꝛ ad penam si contrauenit ꝯtra supradicta: ergo põt exceptione repelli si cõtrauenit. ff. de euic. l. vẽdicantẽ. ff. mandati. l. seruum titij. ꝛ qd not. in. l. rem alienam. ff. de pig. act. per Bar. circa prin. in contrario in. l. si seruo. ff. qui ꝛ a quibus. Et si ipa domina repelli põt ergo ille in quem transfert dicta gubernatrix similiter repelletur a dicta charitate. ff. p so. l. idemqꝫ. in fi. Itẽ quia dicta domina posset cogi per dictã cõitatẽ ad complẽdũ dictũ hospitale si nondũ esset completũ postq liberaliter pollicita est se facturã: ꝛ incipit ꝛ tendit in honorẽ ꝛ bonũ publicũ municipij. ff. de leg. j. l. ciuitatib9. in prin. iuncta. l. j. post principi. ff. de pollicita. in ver. itẽ si sine cã ꝛc. fortius ergo prohiberi põt a reuocando qd in dictam cõitatem trastulerat. eo. titu. pactum. ver. et est constitutũ ꝛc. ꝛ in regula cui damus. de reg. iu. ꝛ de superficiebus. l. j. Et hanc partẽ puto veriorem. ¶ Ad allegata autem in contrarium patet responsio p predicta: qꝛ non est verum q dicta cõitas fuerit constituta simplex procuratrix vel executrix: sed est donataria ꝛ non causa mortis: sed inter viuos: ꝛ sic non est contractus innominatus sed nominat9. iuxta plene not. per Bar. in dicta. l. fi. de condi. ob cãm. Item reseruatio de qua in dicto. c. semper intelligendo ꝛc. est quo ad alia non quo ad hoc vt patet ex vltimo. c. vbi se obligat ad obseruandum ꝛ non veniendum contra: al's fuisset sibi cõtraria qd non est dicendum. iuxta not per Bar. in. l. fi. §. idem quesiit. ff. de condi. inde. ꝛ per Cy. in. l. cum falsa. circa fi. C. de iur. et fac. ignoran. Laus deo.

¶ Consilium. cxxiij.

1 ¶ Ex hoc cõsilio elicitur q stantib9 verbis substitutionis de quibus

quibus hic in principio habet locum substitutio vltimo facta de altari.ꝛ.2.ꝛ.3.
2 Mens testatoris que colligi potest ex verbis ꝛ cōiecturis omni stricto verborū significatui prefertur:ꝛ propter ipsam saluandam sepe vna dictio pro altera ponitur.
3 Masculinū non concipit femininū in materia differenti q̄ cōgruit masculino ꝛ non feminino.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso testamēto Michaelis quondā cromei de luca in quo duabus filiabus suis maritatis ꝛ dotatis in casu viduitatis aliqd reliquit:post duos filios suos masculos vniuersales heredes instituit ꝛ immediate subiecit hāc clausulā:ꝛ si casus contingeret ꝙ aliquis ipsorū filiorū dicti testatoris decederet sine liberis alterū superuiuentē filiū dicti testatoris substituit vulgariter pupillariter ꝛ per fideicō.ꝛc. et postea subiecit aliā clausulā.si vero ꝙ absit oēs filij dicti testatoris simul vel diuersis tēporibus decederēt qñcunqꝫ sine liberis:tunc ꝛ eo casu de bonis ꝛ hereditate dicti Michaelis testatoris que eisdem dicti testtatoris filijs sic sine liberis decedentibus superessent substituit quoddā altare constituendum ꝛc. Queritur cū ambo filij masculi ꝛ vna filia femina sine liberis decesserint superest tm̄ vna de dictis filiabus feminis habens liberos ꝛ que possidet bona:vtrū dicatur extitisse cōditio dicte vltime substitutionis facte de altari an non. Et facit dubiū illa dictio omēs que est dictio collectiua ꝛ predicatur de pluribus q̄ꝫ de duobus.ff.de arbi.l.non distinguemus.§.si plures.ꝛ in hoc differt a dictione vtriqꝫ vel ambo que predicanť de duobus tm̄.ff.mandati.l.creditor.§.duobꝰ.C.de impu.ꝛ alijs substi.l.pe.vnde cū masculi non essent nisi duo illa dictio omnes non videť posse verificari in masculis tm̄: sꝫ necesse videť ꝙ tā masculi q̄ꝫ femine decesserint sine liberis ad hoc vt dicta cōditio sit purificata. arg.l.fi. ꝛ qđ ibi no.ff.ad trebel.sicut em̄ vbū pluralis numeri non verificatur in vno: vt ibi.ꝛ.l.j. de opti. lega.ꝛ de annuis lega.l.iij.ita ꝛ verbū importās plures q̄ꝫ duos non verificatur in duobus tm̄. Itē qꝛ persona filie que superest talis que ex presumpta mente defuncti substitutū excludit: qꝛ non est credendū ꝙ extraneū voluerit proferre sue posteritati.ff.ad trebel.l.heredes mei.§.cū ita.ꝛ de cōdi.ꝛ demon.l.cum auus.C.de fideicōmis.l.cum acutissimi.ꝛ qđ no.per Barto.de vulga.ꝛ pupil.quidā testamēto.ꝛ ad trebel.lucius.§.gaio. Uidetur enim voluisse eidē filie reseruasse ius legitime successionis:vt.d.l.pe.C.de ipub. ꝛ alijs substi.ꝛ.ff. de vulg. ꝛ pupil.l. vel singulis. ¶ His nō obstātibus dico contrariū ꝙ immo dicta conditio substitutionis vltime fuit purificata per solā mortem masculorū sine liberis etiā si ambe filie superuiuerent. Et hoc apparet ex verbis appositis in dicta vltima substitutiōe dum dixit:tūc ꝛ eo cursu de bonis ꝛ hereditate dicti testatoris que eisdē dicti testatoris filijs sic sine liberis decedentibus superessent substituit ꝛc.ptꝫ enim per dicta verba maxime in verbo eisdē ꝙ illud qđ.s̄.dixit si omnes filij ꝛc.intellexit de illis q erāt vniuersaliter instituti.Nam illis tm̄ poterat aliquid superesse de dicta hereditate non alijs:sed illi fuerūt duntaxat masculi:femine enim non fuerūt in aliquo institute vniuersaliter: ergo de illis non sensit:voluit enim substituere filijs in hereditate ꝛ illis tm̄ quibus faciebat substitutionē censetur apposuisse in conditione vt colligitur ex illo verbo eisdē qđ refertur ad verbū si oēs qđ est.s̄.quasi dicat ꝙ in eo qđ de hereditate supererit illis filijs quos.s̄.in conditione apposui dicēdo si oēs in illo substituto dictū altare: ꝫ in illa dictione si oēs filij ꝛc.intel-
2 lexit de filijs masculis tm̄:qꝛ illis tm̄ poterat aliquid superesse de hereditate.† Cōstat aūt mentem testatoris que ex ṽbis ꝛ cōiecturis colligi pōt preferendā esse omi stricto significatui verborum.l.cum questio.in fi.C.de leg.ij.cum proponereť.ff.de lega.iij.fideicom.§.item si quis.C. de fideicom. cū virū.ꝛ ꝑpter ipsam saluandam sepe vna dictio pro altera ponitur.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.eas causas. Item dicta vltima substitutio compendiosa facta videtur in defectū reciproce substitutionis q̄ꝫ in proximo precedenti.c.fecerat.quia cum precedenti substituisset superstitem voluit ꝙ si nullus superesset veniret altare:ꝛ sic videtur facta vltimo morienti.l.heredes mei.§. cum ita.ff. ad trebel.igitur illa verba si omēs ꝛc. debent restringi ad illos tantum inter quos facta erat reciproca substitutio:ꝛ isti erāt masculi tm̄.Nam feminis nulla facta erat substitutio in dotibus earum:immo dixit testator ꝙ de eis possent facere quicqd vellent:nec etiā fuerunt substitute dictis masculis cū substituerit superuiuentem in singulari:ꝛ sic intellexit de masculo tm̄. ad qđ facit qđ not.Barto.in.d.l.fi.ff.ad trebel. Et si ita est ꝙ nec eis facta est substitutio nec de eis:ergo nec dicere debemꝰ ꝙ cēseantur apposite in conditione:qꝛ vnū per alterū declarať.l. si seruus plurīū.de leg.j. Item illud.c. si vero qđ absit.debet intelligi ꝛ determinari ꝼm proxime precedēs.c.qđ incipit. ꝛ si casus in quo de masculis tm̄ disposuit.ff.mandati.l.si precedenti.§.lucius.ꝛ qđ ibi not.in glo.super verbo cōsensisset.que incipit.s.creditor apud quē ꝛc. que optime facit. ꝛ.ff.de postu.l.j.§.deinde adiecit p̄tor ꝛc. vbi videť casus de eo qđ queriť.Naꝫ ibi in edicto pretoris post tres ordines eorū qui postulare non possunt subijciebatur talis clausula generalis: videlꝫ q ex his omibus qui suprascripti sunt ꝛc.Et dicitur ibi ꝙ illa verba ex his omibus restringūtur ad proxime p̄cedētia: idest ad eos qui sunt in tertio ordine.ad hoc.ff. de iuris.om.iudi.si idem cuꝫ eodem.in fi.ergo ꝛ eodē modo illa vltima clausula:si vero ꝙ absit oēs ꝛc.filij ꝛc.debet restringi ad illos filios de qbus in proximo precedenti.c.qđ incipit.ꝛ si casus cōtingeret ꝛc.Et isti sunt filij masculi:ergo ꝛc. Et sic cōcludo cōditionē dicte vltime substitutionis facte de altari extitisse post mortē masculorū etiā si ambe filie superessent. ¶ Ad rationes factas in contrariū patet responsio per predicta si bene inspiciatur: qꝛ volūtas testa-
3 toris de qua per cōiecturas potest apparere tollit omia.† facit etiam ad predicta qꝛ in materia differenti que non ita cōuenit
a feminino sicut masculino: masculinū nō cōcipit femininū[a].vt not.Bar.in.l.j.ff.de verb.sig.sed hec substitutio predicta compendiosa nō cōuenit feminis q̄ nō erāt institute vniuersaliter. ergo verbum illud. si omnes filij ꝛc. non comprehendit feminas. Laus deo.

a ¶ Femininū. Adde.d. Bart. sozi.in cōsi.xc.in cip.abūde.circa p̄n.ij.col.ꝛ bal.ī cōsi.cc.in.j.pte.

¶ Consilium.cxxiiij.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicitur ꝙ stante statuto ꝙ minor.xxv. nō possit se obligare sine consensu coniunctorū: licet probet se minorem ꝛ non probet ꝙ habebat cōiunctum qui poterat consentire nil operatur.
2 Et qualiter probetur etas:ꝛ qui sint idonei testes.
3 Et ꝙ iuramentū in litem non possit deferri contra fideiussoreꝫ tutoris rationibus de quibus hic in fine.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertiť corā dn̄o potestate ciuitatis Aretij ꝛ sua curia inter Joannē geri agentē ex parte vna ꝛ heredes Mariotti quondā tutoris dicti Joānis Pierūqꝫ vine fideiussorē dicti Mariotti ꝛ eos ꝛ cōuentos ex altera mihi Pau.de cast.vtriusqꝫ iuris doc.cōsulenda cōmissa ꝑ prefatum dn̄m ptātem de consensu partiū:visis ꝛ diligenter examinatis omibus actis ꝛ actitatis in dicta cā ꝛ iuribus ꝛ allegationibus productis ꝛ factis pro vtraqꝫ parte mihi transmissis in quodā sacculo pluriesqꝫ intra meipsum repetitis: anteq̄ꝫ veniam ad illud qđ finaliter queritur in quadā cedula cōtinēte punctū de consensu partiū ordinatū opꝫ quedā particularia declarare tam contēta in dicta cedula q̄ꝫ extra q̄ colligūtur ex actis ex quorū declaratione peruenietur faciliter ad notitiā vltimi quesiti.Et primo qꝛ ipse Petrus allegat vnū ꝙ si esset verum. nō expediret in alijs laborare:sed solūꝫ consulere partes
1 iudicis esse in absoluendo dictū Pierū:† qꝛ dicit ꝙ tempore fideiussionis facte per eū ipse erat minor.xxv.annis.ꝛ ꝙ nō interuenit cōsensus vnius de cōiunctis suis maioris.xxv.sicut reqꝛrebatur ex forma statuti Aretini sub rub.de obligatione minorum:ꝛ sic dicitur ꝙ fideiussio fuit nulla: ꝛ ꝙ ipse nec naturaliter nec ciuiliter est obligatus per.l.cum lex.ff.de fideiusso.ꝛ de condi.indebi.l.si non sortē.in prin.qđ si verū est frustra de alijs queritur cū alia dubia procedant solū eo casu quo sit efficaciter obligatus.vidēdū est ergo an sit verū qđ allegat dn̄s Pierus. ¶ Circa qđ videnda sunt plura.Primo an per eū probata sit
2 sufficienter minor etas.† Et hic respondeo sine dubio ꝙ sic:qꝛ per duas mulieres que interfuerūt partui approbata est natiuitas de anno.lxxiiij.a quo facta computatione ad tēpus fideiussionis non erāt cōpleti anni.xxv. vt ex actis ptꝫ. per nullos
b enim potest etas ita bene ꝛ directe ꝓbari[b] sicut per obstetrices que interfuerūt partui ꝼm Bar.in.l.de etate.ff.de mino. Nec ob.ꝙ sunt sorores Pieri.nam non pro hoc redditur earū testificatio nulla lꝫ minor fides eis adhibeať. vt not per Bar.in.l. qui testamēto.ff.de testa.sed coadiuuatur earū fides per duas alias mulieres deponētes de aspectu qđ sufficit:qꝛ que nō possunt singula ꝛc.l.si stipulatꝰ.ff.de vsuris.ꝛ qđ not.in.l.excusantur.in prin.ff.de excu.tu. Nec etiā obstāt testes inducti per Jo. ad probandū ꝯtrariū : qꝛ non deponūt de veritate lꝫ aliq eorū de credulitate ꝙ non sufficit existentibus testibus dicti Pieri qui deponūt de veritate:ꝛ sic verisimiliora dicūt:ergo ꝛc.l. ob carmen.§.fi.de testibus.faciliter em̄ decipiť qs in aspectu etatis:vt ptꝫ ex not.per Bart.in.d.l.de etate. Itē ꝙ credať illis mulieribus lꝫ sint cōiuncte in ꝓbāda etate ptꝫ in.l.etiā.ff.de te
c stibus.qꝛ etiā matris testimoniū admittiť[c].ꝛ lꝫ qdā dicāt ꝙ admittitur ad indiciū veritatis est ꝙ immo ad plenā ꝓbationem

b ¶ Probari. Uide Bal. ī cōsi. ccxiij.ī.ij.pte. ꝛ in cōsi.xix.ī.v. pte. ꝛ ī ꝯsi. lxvj. in.iij.pte. ꝛ in cōsil.ccccl v.in.iiij. pte. ꝛ in cōsi. ccxviij. ea. parte. ꝛ alex.ꝯsi.lxxxv. in.iij.ꝛ.iiij.col.ī ij.parte.

c ¶ Admittiť. Uide do.Mari. soꝫ.in cōsi.xx. in cipi.visis.ṽ. nec obstat.circa me. in.j. parte.

vna cū alijs: ꝫ sola mr̄ non faceret plenā ſꝫ semiplenā. nā ea q̄ domi fiūt ⁊ secreto nō nisi ꝑ domesticos possunt ꝓbari: ⁊ iō admittunt etiā inhabiles q als nō admitterent. l. ꝯsensu. §. sup plagis. C. de diuoꝛ. ⁊ qd̓ hr̄ in. c. tertio loco. de ꝓba. Et in his quoꝛū probatio est difficilis: vt est natiuitas ſm Bart. in. d. l. de etate. sufficiunt leuioꝛes probationes. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊ in. c. preterea. de testi. cum simi.

¶ Scd̓o vidēdū est an sufficiat dicto Piero ꝓbasse fuisse tūc minoꝛē ad hoc vt fideiussio reddat nulla. Rn̄deo non ſꝫ debebat articulari ⁊ ꝓbari ꝙ habebat cōsanguineū maioꝛem. xxv. annis cuiꝰ cōsensus potuerat adhiberi. Nā ille qui impugnat obligationē dꝫ ꝓbare ea q̄ sunt cā impugnationis. l. ab ea parte. ff. de ꝓba. Sꝫ ꝙ nō interuenerit cōsensus cōsanguinei est cā impugnationis nō sola minoꝛ etas. vt pꝫ ex statuto. Id bo autem vt dicat nō interuenisse taliter ꝙ habeat nocere necesse est ꝙ potuerit interuenire. s. ꝙ ꝯsanguineū habuerit ⁊ habilē: als non nocet nō interuenisse. iuxta not. ꝑ Bar. in. l. si tertius. ff. de aqua plu. ar. facit de ritu. nup. l. si ita. de pac. dota. l. quotiens. ⁊ qd̓ not. Bal. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ si vxoꝛ. ꝑ hoc qd̓ in simi. dicit Bar. ꝙ ad cōuincendū maritū ꝙ nō adhibuit medicū in infirmitate vxoꝛis dꝫ ꝓbari ꝙ adhibuit facultatē hoc faciendi: qꝛ erat copia medici. l. idē. ff. ꝑ so. Sꝫ hic neutrū factū est. Nā nec articulatū est nec ꝓbatū ꝙ haberet cōsanguineū ⁊ possibile est ꝙ nō habebat ꝙ si fuisset sufficisset autoꝛitas iudicis per ea q̄ not. in. l. si curatoꝛē. C. de in integ. resti. ⁊ ꝑ iura. s. alleg. Posset tñ iste defectus suppleri in cā appellationis si expediret. C. de temp. appel. l. per hanc. Et si ꝓbatū esset vel in cā appellationis ꝓbaretur ꝙ tūc haberet cōsanguineū maioꝛē. xxv. ānis presentē ita ꝙ de facili potuisset adhiberi dicta fideiussio esset nulla nec recōualuisset tractu tēpoꝛis. l. qd̓ ab initio. de reg. iu. Nec ob. l. fi. C. si maioꝛ fac. ra. ha. qꝛ specialis casus ē ibi: ⁊ aliā rationē habet in se nec debet ad cōsequentiam trahi. l. qd̓ contra. ff. de leg. Sed extra illū casum vel aliū vbi specialiter esset statutū contrariū debemus adherere regule tanꝙ carrocio: vt not. glo. in. l. omnis diffinitio. de regu. iur.

3 ¶ † Tertio principaliter videndū est vtrū iuramentū in litem petitum per dictum Joannē propter dolum vt dixi dicti Mariotti cōmissum in nō cōficiēdo codicē rōnū de introitibꝰ ꝫ fecerit de exitibus: ⁊ etiā in non reddendo rationē administrationis quolibet anno vt dictat statutū Aretinū sit sibi deferēdū. Respondeo non triplici ratione. Prima qꝛ ex dolo tutoꝛis nisi lis sit cōtestata contra eū post eius moꝛtē nō debet deferri iuramentum in litem contra heredem eius. C. de in lit. iurā. l. fi. ⁊. l. is qui. ⁊. l. alio. ⁊ not. Bar. ff. eo. l. in actionibꝰ. in. ij. q. multominus contra fideiussoꝛē: q nō est ita successoꝛ culpe ⁊ vitioꝛ sicut est heres. l. cū heres. ff. de diuer. ⁊ tempo. ꝓscrip. Secundo qꝛ fideiussoꝛ simpliciter acceptus nō intelligitur se obligare ad quantitatem in qua venit fienda cōdēnatio per iuramentū in litem: qꝛ illa est pena contumacie. l. j. in tex. ⁊ glo. ff. de in lit. iuran. Tertio qꝛ non fuit petitū in debita foꝛma. nam cōtra tutoꝛem non conficientē inuentariū vel codicē rationū defertur iuramentū in litē[a] super vero interesse ꝙ cum non possit adultus probare per inspectionem inuētarij vel codicis rōnū ꝓbat ꝑ iuramentū: nā ad hoc debet inuētariū ⁊ codex fieri vt releuetur adultus ab onere probandi res suas ⁊ introitꝰ earū: ⁊ ideo debent taliter fieri ꝙ ex eis possit tutoꝛ cōuinci ⁊ cōueniri describēdo res ꝑ cōfinia ⁊ latera sicut si in libello ponerent: vt dicit Bar. in. l. tutoꝛ q repoꝛtoꝛiū. ff. de admi. tu. ⁊ etiā ponendo estimationē earū: vt dicit idē Bart. C. de magi. cōue. l. fi. ⁊ hoc ad fi. vt si culpa tutoꝛis ꝑdant adultus nō grauet in ꝓbādo ꝙ ipse habebat talē rē talis estimationis ⁊c. ⁊ iō si nō ꝯficit tā de re ꝙ de estimatione statur iuramēto adulti. ⁊ hoc expresse voluit glo in. d. l. tutoꝛ q repto. in prin. in glosella q̄ incipit. ꝑpter res ⁊ causas amissas ⁊c. Laus deo.

a ¶ In litē. Qn̄ aūt iuramētū in litē deferat. vide do. Pe. phi. coꝛ. in ꝯsi. lxxxj. inci. quāꝙ. in littera E. F. G. ⁊. H. i iiij. parte.

b ¶ Cōditionale. Vide Bal. in ꝯsi. ccxlix. in. iiij. parte. ⁊ in consi. cccclxxxvj. in. v. parte.

¶ Consilium. cxxv.

1 ¶ Ex hoc cōsilio elicit ꝙ si testatoꝛ instituto pupillo ⁊ dotatis filiabꝰ etiā pupillis cū hoc ꝙ pecunie relicte ꝑ dote deponerent in loco securo ⁊ ꝑ alimētis ⁊ vestibus ipsarū redditꝰ expēderet: ꝙ si hoc factū non fuit nec heres interpellatꝰ vt faceret nō ꝑsunt ꝯqri puelle ꝫ pecunias in loco tuto haberet heres.

2 Et cum testatoꝛ mandat emi domū pro vsu ⁊ habitatione filiarum si contingat viduari ⁊ ꝙ post sit pꝫ loci isto interim erit heredis.

1 In christi nomine amē. ¶ † Viso testamento Ambrosij mei boni in ea parte in qua reliquit iure institutiōis cuilibet filiaꝝ suarum floꝛenos mille si cōtingat eū relinquere filias quattuoꝛ ꝑ dotibus ipsarū. Et postea in alio capitulo testamēti dixit ꝙ volebat eas ⁊ quālibet earū habere dictas quantitates ⁊ petere eas posse tempoꝛe nubilis etatis: ⁊ ꝙ interim debent dicte quantitates deponi in loco securo pro dictis filiabꝰ ⁊ ex vsufructu denarioꝛū debeāt alimentari ⁊ indui. Queritur cū post moꝛtem dicti testatoꝛis tres filie femine que remāserūt fuerint semper alimētate de bonis hereditarijs pertinentibus ad fratrē earū pupillū ⁊ dicte quantitates earū nunꝙ fuerunt depositate prout testatoꝛ deposuit vtrū ipse vel earum mariti post earū nuptū possint petere a dicto herede vel tutoꝛibus eiꝰ illud plus ꝙ dicte pecunie fructuassent vltra necessariū pro alimentis ⁊ indumentis. ¶ Et videtur primo dicendū ꝙ non: qꝛ dictū relictū cū factū fuerit ꝑ dote videtur cōditionale si matrimoniū cōtraherēt. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. titio centū. §. titio genero. cū ibi plene no. per Bar. vel si peruenerint ad nubilē etatem. l. si cui. §. j. ff. de leg. j. ⁊ sic cōmodū medij tpis non videtur pertinere ad dictas filias quarū gratia dicte cōditiones vel earum aliqua non possunt dici apposite: vt not. Bar. de condi. ⁊ demon. l. illis libertis. C. de leg. l. j. sed ad heredē cuius gratia censetur apponi conditio in legatis vt sic cōmodū medij tempoꝛis pertineat ad eū tanꝙ preceptū iudicio testatoꝛis. l. in fidei com. cū ibi plene not. ff. ad trebel. quatenus ergo de lucro esset supra id qd̓ est necessariū pro alimentis videtur ad heredē pertinere. ff. de leg. ij. lucius. §. a te. mandati. l. creditoꝛ. §. cū inter. ¶ In contrariū facit qꝛ testatoꝛ mādauit deponi pro dictis filiabus qd̓ est interpretandū: idest ad earū vtilitatē. ff. de leg. j. fideicom. §. interdū. ⁊ sic videt ꝙ quicquid superfluū est vltra alimenta sit ipsarum. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. l. iiij. in prin. ⁊. d. §. cum inter. Preterea dictū relictū ꝫ factum fuerit pro dote videtur conditionale[b] si matrimoniū cōtraherent: qꝛ de cōtraria voluntate testatoꝛis apparet cū dixit ꝙ volebat habere ⁊ petere posse cum peruenerint ad nubilē etatem: ⁊ sic etiā anteꝙ nuberent vt ptꝫ. C. de nup. l. sancimus. qd̓ nō esset si penderet sub conditione illa. si nupserint vel si matrimoniū contraherent. ff. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. §. fi. Et constat ꝙ voluntas testatoꝛis est illa que regit ⁊ disponit conditionem. l. in conditionibus primū locū. ff. de condi. ⁊ demon. Itē nec videt pendere sub conditione si peruenerint ad nubilem etatem: tum qꝛ eis reliquit simpliciter deinde in alia oꝛatione apposuit illud tēpus nubilis etatis ad petitionem dicti relicti non ad substantiam debiti: qꝛ non dixit ꝙ vellet tunc deberi quo casu fecisset conditionem: sed peti posse: ⁊ sic potiꝰ facit diē. l. ex his. C. si dies lega. cedat. tum: qꝛ ⁊ si in eadē oꝛatione totum dixisset idē videt ex quo iste erant filie ⁊ impuberes: ⁊ eaꝝ fauoꝛe videt tempus appositū potius vt faciat diē ꝙ conditionē. ff. ad trebel. l. seius saturninus. ⁊ not. in. d. l. si cui. §. j. de leg. j. Et si sic est ꝙ faciat dūtaxat diem illud tēpus nubilis etatis non cōditionē cū censeatur appositus fauoꝛe ipsarum filiarū om̄e cōmodū interim percipiendum ad eas pertinere debet. ff. de lega. ij. l. si ita relictum. §. pegasus. de vsur. l. in fideicom. §. cum pollidius.

¶ Breuiter in hoc passu dico ꝙ si dicte quantitates pecuniaꝝ fuissent deposite ſm qd̓ testatoꝛ disposuit quicquid fuissent lucrate vltra necessaria alimenta pertinuisset ad ipsas filias per rationes ⁊ iura vltimo loco inducta: ſꝫ hic nō est casus de quo queritur quia pecunie nō fuerunt deposite pro dictis filiabus: vnde est questio an heres predictus teneat dictis filiabꝰ ad illud lucrū q̄ percipi potuisset honeste si depositate fuissent.

¶ Circa qd̓ dico ꝙ si dictus heres fuisset in moꝛa: qꝛ ipse cum autoꝛitate tutoꝛis vel solus tutoꝛ fuisset interpellatus nomine dictarū filiaꝝ ab aliquo qui potuisset eū interpellare: puta a tutoꝛe de quo eis specialiter prouidisset. ff. de verbo. oblig. si ex legati causa. cum. l. sequenti. tunc bene teneretur heres ꝑdictus ratione dicte moꝛe ad dictum lucrum qd̓ honeste hodie percipi posset ⁊ verisimiliter fuisset perceptum sicut olim post moꝛā tenebatur ad vsuras. C. de vsuris ⁊ fruct. le. l. j. cum ibi not. iūcto eo qd̓ not. Bar. in. l. diui. ff. ad. l. fal. ⁊. c. per vestras. de dona. inter virum ⁊ vxoꝛem. iuncto eo qd̓ habetur in. l. j. C. de senten. que pro eo. ⁊. l. iij. §. fi. ff. de eo qd̓ cer. lo. vbi habetur ꝙ venit interesse lucri ratione moꝛe quando est certum ⁊ verisimile als secus. Sed quia dictus heres non fuit in moꝛa quia nunꝙ fuit interpellatus vt faceret dictum depositum quod erat necessariū vt constitueret in moꝛa: vt plene no. in. l. moꝛa. ff. de vsur. per glo. ⁊. l. si penu. quādo dies leg. ce. dico ꝙ sicut de iure veteri non tenebatur ad vsuras: vt. d. l. j. cū ibi not. C. de vsur. ⁊ frule. ita nec hodie tenet ad dictū lucrū licite percipiendū: ꝙ eo casu venit quo olim veniebant vsure. vt not. in. d. l. diui. ad. l. fal. per Bar. ad hoc. ff. de pig. act. l. Quis. in fi. ⁊ mādati. idemꝙꝫ. §. ij. in quibus ptꝫ ꝙ ex moꝛa tm̄ vel si in suos vsus cōuertit qs pecuniam alienam tm̄ ad vsuras: nō si tenuit eam ociosam et sine moꝛe. Et iste heres dicere pōt se tenuisse istā pecuniā ociosam: ⁊ sic nō teneri ex quo nō fuit in moꝛa. Nec ob. si dicatur ꝙ cum dicte filie essent pupille fuit eis commissa moꝛa ipso iure ⁊ sine interpellatione

sine interpellatione.ff.de leg.j.l.titia seio.§.vsuras.⁊.l.minorum.C.in quibus causis in integ.resti.non est neces.qꝛ istud nō procedit in casu nostro vbi etiā heres fuit ⁊ hodie est pupillus: ⁊ sic cōcurrit priuilegiatus cū priuilegiato: ideo priuilegia inuiceꝫ cōfundunt: ⁊ melior est in pari causa ꝯditio possidentis. ff.de mino.l.verū.§.pe. de ver. ob.l.si seruū.§.sequi.in fi.facit C.qui po.in pi.ha.l.fi.§.exceptis.de ver.ob.cū filius.§.in hac.in fi. Item non ob.si dicatur ꝙ hec dies euentus nubilis etatis interpellauit.l.ad diē.de ver.ob.⁊.C.si aduersus ven.pi.l.ij.quia hoc illud ipsum non fuit appositum a testatore gratia differende solutionis seu ad soluendū quo casu interpellat: qꝛ non iussit heredi vt solueret tali tempore quo casu posset procedere oppositio sed fuit appositum dictis filiabus vt possent petere: ⁊ sic non interpellat potissime quia erat dies incertus dicto heredi qui iuste poterat ignorare an euenisset vel nō. Et iura que dicunt lapsum dieꝫ interpellare loquuntur de die cer-

a ta[a] an ⁊ quando.C.de cōtrahē.stipul.l.magnam. non sic de incerta.l.quotiens in diem.de ver.obli. Item non ob. si dicatur ꝙ hic non erat qui interpellaret: quia hoc potius excusat dictū heredem a mora ꝙ̄ accuset.ff.de vsuris.l.cum quidam.§.si pupillo.⁊.l.pecunie.§.fi. Item nō ob.si dicatur dictus pupillus habet pecunias suas sup monte communis floren.vnde cum sibi fructent dicte pecunie debent de eisdem fructibus responderе dictis filiabus per.d.l.idemqꝫ.§.ij.ff.manda.ver.sed si pecuniam meā ⁊c.d.l.quāuis.§.fi.de pi.ac.primo responso.sed ad hic respondetur ꝙ testator nō legauit illis filiabus de pecunia montis sed in genere qđ patet: qꝛ mādauit eam deponi in loco tuto.sed pecunia montis est in loco tutissimo: vnde si de ipsa sensisset nō mandasset eam deponi qꝛ iam deposita est ⁊ inde non pōt extrahi vnde nec heres tenebatur de illa soluere: potest ergo dicere se habuisse aliā pecuniam de qua soluisset si fuisset requisitus: sed qꝛ non fuit tenuit eam ociosam: vnde non esset equum ꝙ pateretur damnum sine mora ⁊ culpa scilicet soluendo interusurium mediј temporis qđ ipse non ꝑcepit potissime postꝙ̄ illis prestitit alimenta.ex quibus omnibus concluditur nil posse peti a dicto herede occasione predicta.

2 ¶ † Secūdo dubitatur quia dictus testator in dicto testamento mandauit per suos executores emi vnam domum pro florenis quingentis que domus staret pro vsu ⁊ habitatione vxoris seu ipsa vidua stante ⁊ filiarū suaꝝ ipsis viduis remanentibus: queritur si ꝑ dictos executores emaf dicta domus de pñsenti ⁊ detur ad pensioneꝫ quia dicte filie sunt nupte excepta vna: ad quam pertineat pensio an ad dictum heredeꝫ vel ad dictas filias. Circa qđ cōsiderandum est ꝙ dictis filiabus nō reliquit nisi vsum ⁊ habitationē dicte domus: proprietatem vero earū reliquit post earum mortē hospitali sancte Marie noue: videndum est ergo ad quē pertineat interim proprietas ante morteꝫ ipsarum. Et certum est ꝙ ad ipsas filias non pertinet: quia nō fuit eis legata: sed seruitus habitationis ⁊ vsus que cum proprietate non concurrunt: quia res sua nemini potest seruire.ff.si vsufr.petatur.l.si vti frui.in prin.communia prediorū.l.qcqd. nec etiā pertinet ad hospitale: qꝛ siue dicas ꝙ relictum factum hospitali post mortem illarum sit conditionale ꝫm Bart. qui dicit ꝙ hospitale potest pati capitis diminutioneꝫ: ⁊ ideo idē in eo quod in homine qui potest mori vt relictum factum sibi post mortem alterius sit cōditionale.ff.de cōdi.⁊ demon.l.heres meus.in prin.⁊ per eum.ff.de here.insti.l.hereditas ex die.ꝑ l.hereditatum.ver.sic deniqꝫ.ff.ad.l.fal.siue teneamus opinionem aliorū dicentiū cōtrariū qđ nō sit ꝯditionale: qꝛ non pōt nec presumanf mori vel destrui.de qua per Bal.C.de here.insti.l.extraneum.saltem negari nō pōt quin sit in diem incertum quādo sed certum an.ff.de condi.inde.l.nam ⁊ si cū mori.arg. cum ibi no. Sed cōstat in legato facto in diē etiaꝫ certum an ⁊ qñ non transiret dñium ante euentum diei in legatarium.ff.de vsufr.leg.l.sempronius attalus.oportet ergo dicere ꝙ interim sit heredis: qꝛ non dꝫ volare per aera.ꝑ ea que no.in.l.si ego.ff.de neg.ge.⁊ de solu.cū quis.§.j.⁊ eo.ti.qui hominem.§.si debitorem.ꝑ doc.lꝫ gl.ibi ꝯ̄ sentiat: igitur cōmodū interim ad ipm heredē pertinere dꝫ qꝛ nō est dare aliuꝫ qui iustiorē habeat causaꝫ vel petitionē.ff.depositi.l.bona fides.ver.exēpli loco ⁊c.ibi vt non distrahatur hoc ⁊c.nā ad dictas filias nō potest pertinere commodum dicte domus anteꝙ̄ ad ipsas pertineat commodum habitationis.l.nec senilis.§.si in habitatiōe.ff.quando dies legati ce.⁊.l.firmio.§.fi.tunc aūt poterunt etiaꝫ locare si volēt ex quo relicta fuit eis habitatio: lꝫ secus si vsus tm̄.C.de vsuf.l.cū antiquitas.l.sed nec.⁊.l.si habitatio. Sed habitatio eis non debetur nisi cū vidue remanebunt ⁊ non ante.C.de indicta vidu.l.fi.§.sed qꝛ apud.ergo nec commodū pensionis. Et sic concludo ad ipsum heredem pertinere ipsumqꝫ posse dictam domum interim locare ⁊ pensionē recipere: qꝛ cuꝫ sit dñs interim dꝫ ad ipsuꝫ omne cōmodū pertinere ex natura dñij qđ est ius plenissimū ⁊ omnē vtilitatem ad se trahit.iuxta no.per Bar.in.l.si quis vi.§.differētia.ff.de acqui.pos. Laus deo.

¶ Consilium.cxxvj.

1 ☞ Laudum non extenditur ad questionem que nondū erat vel esse poterat in rerum natura.

In christi nomine amen.

¶ Ego Pau.de ca.vtriusqꝫ iuris doc.verum puto qđ.s.scriptum est ⁊ conclusum per suprascriptuꝫ eximium doc.d.Anto.quia per dictum laudum non intelligitur fuisse sopita nisi questio hereditatis directe de qua tunc temporis vertebatur ⁊ erat questio ad quem predictorum.s.Dominici vel Augustini pertineret: non auteꝫ de iure fideicommissi de quo nondum poterat esse questio cum Dominicus adhuc viue- a ¶ Certa. Adde Bal. in cōsi. ccccclxxix.in.j.parte.⁊.d.Bart.sozi.in consil.cvij.ver.quito.circa me.in.j.pte.⁊.d.pe.phi.cor.ī cōsi.xxvj.per totū.in.j.parte.

1 ret.ar.l.ij.§.ergo.ff.de vulg.⁊ pup.† ergo de questione illa que nondum erat vel esse poterat in reruꝫ natura non censetur compromissum factum.ar.eorum que no.glo.ff.de ꝓcur.l.omniū. qđ quisqꝫ vni.no.l.itē eorum.§.si decuriones.extra de rescrip.c.fi.ff.de arbi.l.de rebus.⁊ qđ no.Inno.de offi.dele.cum olim.⁊ per ꝯsequens laudū ad ipsam nō extendif: pōt ergo dict9 Angu.petere bona primi testatoris iure fideicō.non obstante dicto laudo etiā si in eo nō esset facta dicta reseruatio: qꝛ venit ex alia causa ꝙ̄ tūc veniret.C.de pet.here.l.hereditas matertere. potissime aūt ꝓpter dictā reseruationē.ff.qui.mo.pig.vel hy.sol.l.iij.§.j.de lib.exhi.l.iij.§.pe.de aqua quoti.⁊ esti.l.pe.ibi.sine p̄iudicio ⁊c.de testa.tu.l.idē fiet.ibi.sine vllo litis preindicio ⁊c.C.de agri.⁊ censi.l.litibus.§.huiusmodi.de bonis lib.si pater exheredato. Preterea questio de iure fideicō.nō poterat esse īter Dominicū ⁊ dictū Aug.sꝫ īter heredes Dñici ⁊ Augusti.vñ de illa nō censef cogitatū in cōpromisso.de trebellianica vero an sit detrahēda nil dico: qꝛ nec supra tactū est: ⁊ qꝛ dr̄ ista dña bona nō est heres ab ītest.dicti Dñici: sꝫ mater eius q̄ dr̄ viuere adhuc.vñ nisi ꝓbef ꝙ repudiauerit hereditatē ꝑtinet ad eā: vt in auf.defuncto.C.ad treb.⁊ cōstat qđ detractio trebellianice pertinet ad heredem.l.ꝙ̄ꝙ̄.C.ad.l.falci. Laus deo.

¶ Consilium.cxxvij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicif ꝙ mater nō excluditur a tutela filij lꝫ per statutum excludatur ab hereditate per agnatum.

2 Et tutor legitimus admittitur matre transeunte ad secunda vota non petito tutore.

3 Et puella non debet ali vbi moratur sponsus.

In christi nomine amē.

¶ Ex capite de quo.s.non video qđ dictus Bonacursius possit se bene fundare: quia Joannes an.sequendo Ubertū de bobio in addi.Spec.ti.de curatore.§.vt autē.in addi.que incipit.dicit Uber.de bo-

1 bio ⁊c.dicit ⁊ firmat † ꝙ licet per italiam communiter sint statuta ꝙ agnatus preferatur matri in hereditate: non tamen debet propter hoc preferri tutela vt ius commune corrigatur solum in expresso: ⁊ iura que.s.allegantur in contrarium procedunt ꝫm dispositionem iuris communis ꝙ defert tutelam ei cui defert hereditatem. Si vero ius municipale cui ius commune detulit vtrāqꝫ aufert vnam non sequitur ꝙ etiam alteraꝫ auferat.ar.l.si domus.de seruit.vrb.p̄di.que ratio cessat in dispositione iuris communis.hoc etiam videtur de mēte gl.⁊ Bar. b ¶ Penes se. Adde Rapha. fulgo. in consi. cxcvj.⁊ signo.de homo. in consi. xliiij.

in.l.iij.§.sed si hac.ff.de legi.tuto.licet loquatur in eo cui aufertur hereditas propter delictum: sed eadeꝫ est ratio.fuit ergo di-

2 cta mater tutrix.† Sed ex alio capite puto dictum Bonacur-

b sium preferendum in alendo ⁊ nutriendo penes se[b] dictaꝫ puellam illi socero seu patri sponsi: quia ipse Bonacursius est tutor legitimus ex quo mater transiuit ad secunda vota ⁊ nō proponitur ꝙ accesserit ad iudicem ⁊ alium dari fecerit: ⁊ sic fuit ipso iure priuata tutela ⁊ delata fuit legitimo: ꝫm ea que plene not.Barto.in.l.si quis sub conditione.ff.de test.tu.in vlt.col.ver.quero matre exclusa ⁊c.vnde cum non debent ali apud matrem eo quia victricum ei induxit.C.vbi pupillus edu.debe.l.j.non est dare aliam personam apud quam melius ⁊ rationabilius debeat ali ⁊ nutriri ꝙ̄ apud ipsum Bonacursium in quo concurrunt duo vincula: scilicet proximitatis ⁊ sanguinis. Item ⁊ tutele ratione cuius habet administrationem et potestatem non solum circa bona: sed etiam principaliter circa personam.ff.de tutelis.l.j.ergo ⁊c.vt.d.l.j.⁊.ij.in verbo pa-

3 truum.C.vbi pupil.edu.debeat.† Quod autem dictus socer habeat ius hoc petendi.s.ꝙ alatur penes se non reperio iure cautum quinimmo potius censetur prohibitus eo qꝛ ex dictis sponsalibus cōtractis per matrem non est ipsa puella in aliquo ligata ⁊ potest quandocunqꝫ peruenerit ad adultam etatem resilire ⁊ alteri impune nubere.de desponsa.impub.c.j.lib.vj.

de resti.spo.c.ex parte. Sz si staret penes matrem dicti sponsi ipse sponsus insidiari sue pudicitie posset de leui z eam anteq̄ perueniret ad nubilez etatem de facto deflorare vel attentare. de sponsa.c.iuuenis.qd presumitur iuxta illud Ouidij in epistolis. A iuuene z cupido credatur reddita virgo zc.ff.mā.sive ro.§.adolescens.z ibi no.z per cōsequens non debet apud euz ali nec stare.ff.vbi pupillus educa.debe.l.pe.in fi.ibi.qui pudicitie zc.ne detur materia saltē p indirectū nō posse ab illis sponsalibus resilire[a].vt.d.c.iuuenis.qd fieri non dz cuz debeat esse sibi liberū.ff.de ver.obli.l.titia. Laus deo.

Additio.
a ¶ Sponsalibus resilire. Et ideo Prepo.mediolan.in.c.cōtinebat.in.ij.not. de desponsa. impub.dicit eē cautelam q qñ spōsalia vel matrimoniū sunt contracta p impuberes etiā pubertati primos: z mulier nō vult ratificare q statiz effecta pubes recedat a marito vl contradicat. H. Ferran.

¶ Consilium.cxxviij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur q missio in possessionē non debet cōcedi: z cōcessa debet reuocari ex eo q quis fuit contumax in non petenda copia libelli z dicēdo cōtra euz: lz concedi debeat quando quis est contumax in lite contestando.

2 Et stante statuto q inter affines fiat cōpromissum si sit factum z laudum secutū cum procuratore alterius qui promisit de rato hic nō ob. quin denuo cogatur compromittere altera pars.

In christi nomine amē.

¶ In causis appellationū q̄ vertunt inter dñm Herculanum de volterris procuratorē z procuratorio noīe fratris sui ex parte vna z ser Tauianū de dicto loco ex altera corā pñti dño potestate volterrarum ex delegatione dominorū priorū dicte terre mihi commisse consulendo per eundē dñm potestatē: visis z examinatis actis z actitatis in eisdem: lz plura cōtineant in eis in paucis tñ z breuibus cōsistit substantia eius de quo queritur: vz q̄ sint partes dicti dñi potestatis in pronuntiando. Circa qd dico ptes eius esse in pronūtiando male appellatū p vtrāqz partem z bene fuisse pronuntiatū p potestatem volterrarum suū p̄decessorē in vtraqz causa qd sic ostēdit: dñs Herculanus male appellauit a reuocatione tenute z potestas ille bene eam reuocauit: quia erat
1 nulla ipso iure duplici ratione. ¶ † Prima quia contumacia ob quā fuit data non erat talis ob quam posset dari: nam fuit data ob contumaciā cōmissam in nō dicendo cōtra libellū: fuerat enim assignatus terminus ad accipiendum copiam libelli z ad opponendū ꝯ eum qd est intelligenduz.s.de ineptitudine vel de aliquo alio propter qd ei non sit respondendum nec lis super eo contestanda. Si ergo opposuit talis contumacia non fuit in aliquo nociua dño Herculano: immo proficua: quia fecit vt a domino de talibus non possit opponi: z sic cōfirmauit formam libelli vt dicatur tali cui sit respondēdum z super quo sit lis contestanda. vnde potius agere debuerit gratias dominus Herculanus q ille fuerit in hoc contumax q̄ petere eum puniri de ipsa contumacia per concessionem tenute cum satis fuerit ex ea punitus: qz fuit exclusus a iure opponendi de talibus z strinxit se ad rñdendum tali libello z ad litem cōtestandam: non ergo dz amplius puniri.ff.nau.caupo.sta.l.lz.§.fi.cū si.non fuit ergo proprie cōtumax: qz nō poterat cogi ad dicendum ꝯ libellū si nolebat eū posse renūtiare his que pro se introducta erant.C.de pac.siquis in cōscribendo. dz aūt cōtumacia quantū ad hoc vt postea non audiatur volens opponere. Sed ꝯtumacia ppter quā dat tenuta est illa que est nociua actori vt qñ nō cōparet ad rñdendum libello z litem contestandam vel comparet z iussus vt respondeat z cōtestetur non rñdet: vt no. in aut.qui semel.C.quomodo z qñ iudex.illa enim ideo nocet qz impedit ne deueniat ad diffinitiuā ad quā non nisi facta cōtestatione deuenitur vel habita pro contestata: vt no.glo.in.l.pñti.C.de his qui ad eccle.cōfu.z.l.cōsentaneum.z aut.qui semel.qño z qñ iudex. Et ita loquuntur iura que de missione ex primo decreto loquuntur: alʼs sequeret q sciscitatus ad videndum iurare testes z ad opponendū nō cōparere posset ꝯ eū pronuntiari tenuta qd est ridiculū: qz nō tenet cōparere ad illud si nō vult cum sui tm̄ fauore sit inductū: sed ad rñdenduz libello bene tenet cōparere z etiā ei rñdere z pōt precise cogi: qz fauore actoris est hoc introductū vt possit ad diffinitiuā peruenire que p contumaciam in talibus cōmissa impedit: z ideo opz in alio recompēsari. ¶ Scdo fuit nulla qz nō pro mensura debiti declarati: vt.C.de bonis aut.iud.pos.aut.ei qui. z si ita est potuit z debuit sicut de facto processerat de facto reuocari[b] etiam nulla petitione ser Tauiani precedeute: vt.l.minor.xxv.an. cū ibi no.ff.de euic. fortius interueniente petitione lz nulla prout allegat. ar.C.de rei vxo.act.l.j.circa prin. Itē qz posito q prima petitio fuisset nulla ex eo qz facta in tempore prohibito vt allegat: tñ pluries z pluries dictus ser Tauianus illud idē petijt tēpore nō prohibito: ergo zc. z hoc sufficiat de hoc puncto: lz etiam alie rationes sint q lz tenuta valuisset debuisset reuo-
2 cari. ¶ † Quantū vero ad ser Tauianum dico q etiaz ipse male appellauit z qd potestas bene pronuntiauit causam fore cōpromittendam postq̄ sunt ita attinentes: vt ex forma statuti habetur. Nec ob. ratio principalis in qua ser Tauianus se fundat ad dicendum q causa p̄dicta semel fuit sopita per laudum alʼs latum inter eos. nam fateor q si hoc esset verum non cogeretur iterū compromittere.l.post rem.cum ibi no.ff.de transac. C.eo.si causa cognita. sed non ita est qz ille cuius noīe venit dictus Herculanus nunq̄ consensit illi compromisso vel laudo: lz dictus.d.Herculanus promisit tunc de rato: z ideo potest cōueniri ad omne interesse.ff.rem ra.ha.quasi per totū. tamē ille Bonsillus cuius nomine venit non potest ex isto capite repelli.C.res inter alios acta.per totuz. ergo nec eius procurator: lz per se non posset agere dictus procurator.ar.l.item eorum. in prin.ff.qd cuiusqz vni.noīe.de sa.san.ecc. iubemus.§.sane.ff.de in ius voc.cum si. Qd autez sint attinentes confessatum est. Et q ille ratificauerit laudum vel commissum non apparet ex actis: ergo zc. Et ista sufficiant: lz etiam alia possent dici que superflua essent. Laus deo.

b ¶ Renocari. Adde do. Maria. sozi. in consi.xxxij.incip. ex his. ver. quantū enim.circa fi. in j.parte. q iudex mittēs quem de facto ī possessiōe ita facilis debet esse in reuocando: nō tamen sine citatione partis.

c ¶ Ad patrem. Vide Bald. in consi. ccxxiij. in 2 v.parte.

¶ Consilium.cxxix.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur q ciuitas subiecta debet regi statutis ciuitatis cui est subiecta nisi propria sint confirmata. Et cum sint diuersa attendit statutum propriū. vnde si pisis sit statutū q decedēte muliere in matrimonio vir lucretur dimidiā: z florentie q nihil lucretur attendit statutū pisanum: z de altera dimidia dz stari decisioni iuris cōis per dictū statutum: qd quidem dispouit q seruet opi. Martini.z.2.

2 Consuetudo generalis que vbiqz seruatur vr generaliter derogare iuri scripto.

3 Et hereditas non adita non transmittitur nisi ad descendentes.

4 Et necessaria non est aditio cum filius habet dotem matris ex cōsuetudine Martini quā tamen transmittit ad patrē.z.5.

5 Ius omne potentius est in causa q̄ in causato.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Statuta pisana nō sunt hodie seruāda in dicta potestaria postq̄ nō est dicte ciuitati hodie subdita sed ciuitati Florentie etiā si aliquādo fuerint ibi seruata tanq̄ statuta ciuitatis superioris: per ea que no.glo.in.l.ex ea.ff.de postu. quia remota superioritate que erat causa hui9 remotus est effectus.de ap.c.cuz cessante.cū si.sed potius essent seruanda statuta ciuitatis Flo.in defectum statutoruz dicte potestarie si super illa non esset aliter dispositum.per.l.si conuenerit.z qd ibi no.in.§.si nuda.ff.de pig.ac.iuncta.l.si eadem.ff.de offi.asses.sed nec illa sunt seruanda postq̄ dicta potestaria hz propria statuta confirmata a cōmuni Flor.vt patet in.l.de quibus.ff.de leg.post prin.ibi.z si qua.vñ hec deficiunt zc.vbi demuz in defectū proprie z specialis ꝯsuetudinis dicit recurrēdum ad cōsuetudinē loci propinqui vel vrbis Rome. Nec ob. q cōfirmatio dictor statutorū facta est dūmodo non ꝯrientur statutis cōis Flor.z in hoc ꝯriantur: qz statutuz cōis Flo.vult q quādo extant filij ipsi succedant in tota dote marito excluso z statutū dicte potestarie disponit q maritus etiā tūc lucret dimidiam z de altera dimidia nihil disponit: z sic vr relinquere dispositioni iuris cōis tā per aliud statutū dicte potestarie qd hoc disponit q̄ per.l.si cū dotē.in prin.ff.so.ma.qd ius cōmune satis est diuersum in hoc statuto florentino: vt.j.patebit.z sic vr statutū florentinū seruandū: quia dico q dicta reseruatio approbator intelligit facta quo ad illa q̄ tenderēt in preiudicium cōis Flor.non quo ad eā que ipsos tm̄ de dicta potestaria tangūt.p glo.no.que est in.c.cōstitut9.de verb.sig.li.vj.sup verbo statutū.z ita de facto seruat: quia maritus ibi lucrat dimidiā etiam filijs extantibus: qd ꝯrium est statuto florentino: ergo zc.l.cū de interpretatione.ff.de legi. Est ergo videndum q̄d iuris sit fm statuta dicte potestarie de dicta dimidia dotis quā maritus nō fuit lucratus. Et vr dicendum q redeat ad pa-
c trem[c] mulieris.per.l.dos a patre pfecta.C.so.ma. qz dicta statuta de ea nihil expresse disponunt: vñ cū p aliud statutū dicat q in nō dispositis zc. recurrat ad ius cōe de iure cōi illa opinio est vera: qz dos a patre profecta redit ad ipsum mortua filia in matrimonio etiam cum liberis: vt ibi plene no.z per Bart.in l.post dotē.ff.e.ti.vr res clara. Nec ob. q de consuetudine contrariuz obseruatur: scz qd remanet apud liberos fm opi. Martini: vt ibi no. qz statutū predictū dum dicit recurrendū ad ius cōmune in casibus p statutuz nō decisis dz intelligi in potiori significatu.s.de iure cōi romanorum scripto nō de tali consuetudine: lz faciat ius. insti.de iure naturali.§.sed quoti. z per Io.an.in addi.Spe.in ti.de arbi.§.excipitur.circa prin.z per bal.in.l.j.C.de seruis fugi.in.iij.col.z pe. ¶ Breuiter salua melio-
2 ri deliberatione contrarium puto. † nam cum dicta consuetudo sit generalis et vbiqz seruetur videtur generaliter derogare iuri

gare iuri scripto: vt no. in. l. ij. C. que sit longa consuetu. Et sic
statutum dicens ꝙ recurratur ad ius commune videtur intelli
gendum etiam de tali generali consuetudine que non minus
dici potest ius commune q̃ ius scriptum ex quo ius scriptuꝫ in
totum illi cedit. Qđ autem doctores predicti dicunt procedit
in speciali cõsuetudine loci vel statuti que non possunt dici ius
cõmune cũ eis generaliter non deroget. vnde in dubio nõ intel
ligit̃ de tali iure speciali: sed de iure cõi. ad predicta facit. d. l.
de quibus. ver. inueterata. potissime auteꝫ procedit qđ dixi: qꝛ
de dicta q. Mar. non minima questio semp fuit ⁊ est inter doc.
quia quidam dicunt eam esse veram etiam de iure scripto. Et
ideo quia a consuetudine generali approbatur censetur statuẽ
tes etiam ad ipsam habuisse respectũ dum dixerunt recurrẽdũ
ad ius cõe cum pleriqꝫ teneant hoc esse de iure cõi postq̃ sic cõ
muniter obseruatur. ar. de leg. iij. librorum. §. ꝙ tamẽ cassius.
Hoc igit̃ presupposito ꝙ dicta dimidia pertinuerit ad filiũ di
cte Piere virtute dicte consuetudinis ⁊ virtute dicti statuti di
cte potestarie videndum est eo mortuo ad quem deuenerit. Et
constat vt dixi ꝙ virtute statuti pisani non deuenit ad patreꝫ
vxoris: quia illud nõ est seruãdũ in dicta potestaria sed ex alio
capite vr̃ ad eum deuenire: qꝛ nec apparet nec proponitur qđ fi
lius dicte Piere adiuerit hereditatẽ Piere: sed pater vel auus
paternus pro eo si erat infans: vt. l. si infanti. C. de iure delib.
ꝙ si factum esset fuisset transmissa ad heredem ipsius filij qui
erat pater eius excluso auo materno: vt in aut. defuncto. C. ad
tertul. hereditas autem dicti patris pertinet ad dictum auum
3 paternũ. † Sed qꝛ nõ proponit̃ ꝙ hereditas dicte Piere fuerit
adita ⁊ non adita non transmittit̃ nisi ad descẽdẽtes per totũ.
C. de his qui ante ap. ta. iuncta. l. qm̃ sororem. C. de iure deli. vr̃
ꝙ ad dictum Simonẽ tanq̃ proximiorẽ dicte Piere fuerit de
uoluta. l. j. §. videndum. de successo. edicto. l. ij. §. si sint. ad ter
4 tul. ¶ † Breuiter cõtrarium est dicendũ quia dicta aditio non
fuit necessaria: naꝫ quãdo dos remanet penes filios virtute di
cte consuetudinis generalis non remanet apud eos tãq̃ apud
heredes filie sed titulo quodam singulari: qꝛ cõsuetudo aufert
patri mulieris ad quem debẽt deuenire de iure cõmuni ⁊ attri
buit nepoti eidẽqꝫ filio: vt expresse no. Bart. in. l. in quarta. ff.
ad. l. fal. in vlt. col. ⁊ sic acquiritur ei ius statim etiam ignorãti
sicut legatario. l. a titio. ff. de furtis. quia lex potest hoc facere.
ff. pro so. l. cum duobus. §. idem adit cessantis. cũ ibi no. p glo.
sic fuit trãsmissum omne ius qđ habeat dictus filius etiã igno
rans ad patrem eius sic transmittit̃ legatũ. l. cũ pr̃. §. scđo. ff. de
le. ij. C. de cad. tol. §. in nouissimo. Et si dicatur posito ꝙ ita sit
non proponitur ꝙ dictus pater scꝫ Leonardus adiuerit here
ditatẽ filij sui scꝫ Luarentij: ergo nec ipsaꝫ trãsmisit ad patreꝫ
eius Baccinũ p. d. l. qm̃ sororem. ⁊ p. d. §. in nouissimo. Et sic vr̃
ꝙ tanq̃ non adita p patrẽ fuerit deuoluta ad vtrũqꝫ auũ: scꝫ pa
ternum ⁊ maternũ pro dimidia: p iura superius alleg. iũcta. d.
aut. defuncto. ita dum dicit paternis quidẽ dimidia: maternis
dimidia ⁊c. in qua hereditate repit̃ dicta dimidia dotis de qua
cõtẽdit̃: ⁊ sic ad vtrũqꝫ auũ ptinebit p dimidia: vñ saltẽ quar
ta pars dicte dotis pertinet ex dicto capite ad auum maternũ.
Breuiter his nõ obstãtibus ɔ̃rium est dicendũ: nam posito ꝙ
hereditas dicti Laurentij non fuisset adita p Leonarduꝫ eius
patrẽ: ⁊ sic esset deuoluta ad propinquiorem ab intesta. non tñ
esset deuoluta in aliquo ad dictũ Simonẽ auum maternũ: sed
ad Baccinũ auũ paternũ dũtaxat ⁊ insoliduꝫ. Et hoc virtute
statuti dicte potestarie sub Rub. come le femine succedano ab
intestato. circa fi. vbi hr̃ ꝙ mater vel alius ascendẽs p lineã ma
ternã nõ succedat extante fratre defuncti ex patre vel extante
fratre patris eodẽqꝫ paterno: ergo eodẽ mõ extante auo pater
5 no quo mediãte paternus cõiungit̃: † qꝛ omne ius fortius ⁊ po
tentius est ⁊ operat̃ in causa q̃ in causato: vt. l. digna vox. et ita
no. C. de leg. ad qđ facit qđ no. Bal. C. de col. l. illã. nam si ma
ter excluderetur p fratrem ex latere patris vel per patruum de
quibus loquit̃ statutũ fortius per patrem qui est causa faciendi
ipsuꝫ fratrẽ seu patruũ pferri. iuxta illud. ppter qđ vnũquodqꝫ
⁊ illud magis. C. de sa. san. ec. aut. multomagis. lꝫ de patre non
loquat̃ statutũ: ergo ⁊ idem dicendum est de auo paterno q po
tior esse debet in succedendo q̃ patruus defuncti: vt. d. aut. de
functo. C. ad tertul. Et sic cõcludit̃ ꝙ siue dicte hereditates fue
rint adite siue non ad dictum auuꝫ paternũ pertinet tota dos:
vꝫ dimidia vna tanq̃ ad heredem filij sui qui fuit eam lucratꝰ:
altera dimidia tanq̃ ad heredem sui nepotis ad quem de dicta
consuetudine vel eius vigore incepit pertinere: ⁊ sibi fuit ipso
iure acq̃sita: ⁊ sic in eius hereditate fuit reperta. Adeat tñ he
reditatem filij sui: ⁊ etiã ad cautelam hereditatẽ sui nepotis ex
sua psona tanq̃ ad eum solum fuerit deuoluta eo casu quo per
filium eius eundẽqꝫ patrem adita nõ fuisset: que forma aditio
nis sic generalis admittitur ⁊ valet aditio prout determinat
expresse. Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. in vlti. col. ver. iuxta
predicta quero quidam credebat ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cxxx.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ ille non cõmittit falsum qui fal
sificat scripturam cui non datur fides. ⁊. 2.
2 Affectus an puniatur.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Videt̃ dicendũ ꝙ dictus presbyter veniat pu
niendus nõ pena ordinaria q̃ est depositionis et
detẽtiõis ⁊ iponit̃ p crimine falsi pfecto de iure ca
nonũ. l. di. c. si eps̃ aut p̃sbyter. sed pena extraordinaria p motu
iudicis ecclesiastici: quia lꝫ crimen non perfecerit tunc: qꝛ non
falsificauit sequentes partitas ex quibus apparet qđ ipse erat
debitor illius domine non creditor prout fecerat cantare primã
partitã: tunc quia scriptura illa erat ⁊ est priuata in qua cuꝫ ei
a fides nõ det̃ nõ cõmittit̃ falsuꝫ:[a] vt no. gl. C. de falsis. l. damus.
tñ negari non põt quin attentauerit ⁊ conatus fuerit commit
tere: quia voluit immutare veritatem in quo consistit falsitas:
vt in aut. de instru. cau. ⁊ fide. in prin. col. vj. ⁊. ff. de fal. l. quid
sit falsum. ⁊ committitur scribendo ⁊ dolendo veruꝫ. de fide in
stru. c. inter dilectos. ⁊ interlineando. de reli. do. cum venerabi
lis. C. de test. l. fumus. in fi. p quo conatu imponit̃ pena extra
ordinaria seu minor q̃ si pfecisset. ff. de extraor. cri. l. i. in prin. ⁊
§. fi. C. de seruis fugi. l. si fugitiui. cũ ibi no. in glo. nam est gra
uissimũ crimen falsitatis cũ nullũ sit ꝙ ita vituperet famam et
statum hominis sicut ipsum intantũ ꝙ pene mortui simile est: ⁊
ideo potest super eo transigi sicut in criminibus inferẽtibus pe
nã mortis. C. de transac. l. transigere. in fi. ⁊ ibi no. per doc. ergo
etiam conatus est puniendus. C. de epi. ⁊ cle. l. siquis nõ dicam
rapere. cũ ibi no. ¶ His nõ obstantibus dico ɔ̃rium. s. ꝙ dictꝰ
presbyter nõ venit puniendus. primo p gl. ordinariã que est in
l. damus. C. de fal. super verbo priuatas. que dicit ꝙ ex falsita
te cõmissa super scriptura priuata que nullam fidem plenã vel
semiplenam seu indicium facit quis nõ punitur. ⁊ idẽ tenet ibi
Bar. ⁊ in. l. j. §. qui ⁊ rationibus. ff. eo. ti. ⁊ omnes. sed ista scri
ptura est hmõi: qꝛ est liber priuatus vt premittit̃ qui nullam fi
dem facit plenam vel semiplenam aut etiã indiciũ pro scriben
te qñ ipse viuit: vt est hic. ff. de edẽ. l. quedam. § nũmularios. et
ita no. lꝫ si mortuus esset faceret aliquale indicium ſm Bar. in
l. admonendi. ff. de iureiuran. p. l. rationes. C. de proba. ⁊ no. p
eundẽ in. l. nuda. ff. de dona. Et si dicat̃ ex quo post eius morteꝫ
facit indicium videt̃ illud sufficere. Sed rñ. immo non sufficit
qꝛ presumitur ꝙ nõ debeat esse immemor sue salutis: ⁊ ꝙ ante
mortem talem falsitateꝫ remouebit. l. fi. C. ad. l. iul. repetunda.
Preterea ponit̃ in puncto ꝙ ipse iam successit illi mulieri con
tra quam dictam falsitatẽ videtur voluisse cõmittere: ⁊ sic post
eius presbyteri mortẽ dicta scriptura si nõ fuisset falsificata nul
lum esset sortitura effectum cum nemini posit nocere: ergo ad
illud tp̃s post mortẽ non est habendus respectus: ex quo igitur
in tali scriptura priuata non potest perfici crimen falsi ſm di
ctã gl. ⁊ oẽs doc. ergo nec põt dici fuisse inchoatũ. hoc eñ pos
set procedere in scriptura publica in qua cum possit perfici po
test etiam incboari: non autem in tali priuata: ⁊ sic nec ordina
rie nec extraordinarie venit puniendus: scꝫ rõne inchoationis
vel conatus: rei enim sue quilibet est moderator ⁊ arbiter. C.
mã. l. in re mandata. Vnde potest quis in libro suo priuato mil
le mendacia scribere: nec venit puniendus: quia posset ipsum
in ignem proijcere: et ex tali mendacio nullus potest ledi: quia
ei nõ credit̃ in aliquo: ergo ⁊c. vt no. gl. ff. de euic. l. fundum. in
fi. que dicit ꝙ ex mendacio quis non punitur quãdo alius nõ le
ditur. ad qđ facit in ratione sui. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §.
aduersus. vbi quis non tenetur ex aliquo actu quãdo alium nõ
2 ledit ex quo si lederet teneretur: † Ad hoc etiam facit quia quã
do quis venit puniendus ex actu aliquo qui sit sortiturus effe
ctum si ille actus non est de iure validus: ⁊ sic non est sortiturus
b effectum non punitur[b]. ff. qđ quisqꝫ iuris. l. j. in fi. sed scriptu
ra fuit inuenta vt sortiretur iuris effectum: idest faceret proba
tionem. ff. de pig. l. contrahitur. cum si. concor. Si ergo est talis
que probationem non facit cum talem iuris effectum non sor
tiatur non debet quis puniri ex falsitate ibi commissa: quia di
ci non potest proprie falsitas. arg. d. l. j. in fi. quod quisqꝫ iur. ⁊
qđ no. Cy. in. l. si quis non dicam rapere. in prima oppo. in ad
di. C. de epi. ⁊ cle. Ad idem facit quia quando maleficium non
perficit̃ non ppter impedimẽtũ facti sed ppter impedimentum
c iuris: tunc ex conatu quis nõ punitur[c]. ff de fur. l. inter omnes
§. recte. ver. per ɔ̃rium. ⁊ no. Cy. in. l. si quis non dicam rapere.
in. v. opp. ⁊ in distin. Sed hic non perficitur ppter impedimen
tum iuris quod requirit ad hoc vt dicatur committi crimen fal
si ꝙ scriptura super qua committitur sit talis que aliquam

a ¶ Falsuꝫ. Ad de Bal. in cõsi. xxiiij. in. j. parte. ⁊. d. pe. phi. cor. in cõsi. lxxxij. in lr̃a. C. i. iiij. pte. ⁊. d. Alexan. de imo. in cõsi. lxx. in pe. col. ⁊ in cõsi. lxxvij. ⁊ in cõsi. lxxiiij. in. iij. ⁊ vij. col. in fi. in. j. parte. ⁊ oĩno. d. Bar. sozi. in cõsi. lxiij. ver. circa primaꝫ dubita. cũ ver. seq. vsqꝫ ad versi. circa secundam dubi. in j. pte. ⁊ in consi. clxxxvj. versi. secũdus casus. cũ seq. in. ij. parte.

b ¶ Non punit̃ Vide Badl. in consi. ccxciiij. in j. parte.

Additio.

c ¶ Ex conatu qs nõ punit̃. Vide Panor. in c. j. in. iiij. col ꝟ. duo tamen nota bilia. de eo qui mitti. ĩ pos. cau. rei ser. N. F.

fidem faciat: vt no. in. d. l. damus. Itē quia qñ crimen non perficitur quia delinquens non vult vel penitet similiter quis ex primo conatu non punitur. ff. de fal. l. qui falsam. ₇ no. Cy. in d. l. si quis non dicam. in. iiij. oppo. sed hic est huiusmodi. Naz ex quo in dicto libro sunt plures partite continuate ex quarū quelibet apparebit ipsum presbyterum esse debitorem non creditorem ₇ ipse falsificauit primam ₇ nō alias ₇ fecit eam cantare contrarium. s. ꝙ esset creditor presumit̃ ipsum penituisse eius qđ fecerat: nō enim est ꝑsumendū ꝙ ex inaduertentia fecerit. s. falsificando vnā ₇ omittendo falsificare alias cū omnes essent in eodem loco ₇ cōtinuate: vt. s. premittit. vñ non pōt dici ꝙ de alijs nō perpenderit: vt. l. nō est ferendus. ff. de transac. sed potius ꝙ penitentia ductus eius qđ fecerat in prima obmisit idē facere in sequētibus: ergo ₇c. vt. d. l. qui falsam. Et sic cōcluditur dictū presbyterū in nullo puniendū esse. Laus deo.

Consilium. cxxxi.

1 De interdictione administrationis bonorum facta per testatorem filio vsq₃ ad certum tempus ꝙ non valeat ob. sta. cōtrarium disponente vt post tale tempus quis habeat personā legitimam. ₇. 2.

2 Testator qñ interdicit ei habenti administrationem a lege ne administret sine alterius consilio non habentis a lege talem administrationem non v₃ talis interdictio: nec illud consiliū tenetur sequi.

In christi nomine amen.

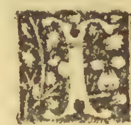
Videt̃ dicendū ꝙ dicti filij nō possint agere. nā qui prohibetur alienare prohibetur rem in iudicio deducere. ff. de iure delibe. l. ait pretor. post prin. S₃ isti prohibent̃ alienare. qđ patet: quia interdicta fuit eis administratio per testatorem vsq₃ ad tantum tempus: ₇ constat ꝙ illi qui non habent administrationem bonorum suorū₃ alienare non possunt. ff. de iureiur. l. iusiurandum qđ ex conuentione. §. j. quia alienatio de administratione est ₇ eatenus competit potestas alienandi quatenus potestas administrandi. ff. de cura. furio. l. si ab agnato. Qđ aūt testator potuerit prohibere dictam administrationem patet: q₂ pōt lex: vt patet de pupillo. d. l. iusiuran. §. j. ergo ₇ testator cuius dispositio pro lege seruatur. in aut. de nup. §. disponat. ₇ ideo factum cōtra prohibitionem testatoris est nullum sicut factum contra prohibitionem legis: vt no. C. de vsucap. pro emptore. l. ij. per glo. iuncta. l. nō
1 dubium. C. de legi. † Potuit enim pater rebus suis in quibus filium instituebat legem quam voluit apponere ₇ seruāda est. C. de pac. l. legem. ₇ ar. C. de testa. tu. l. mater. ₇ mandati. l. in re mandata. pro hoc quia pater qui consilium capit pro liberis ff. de adul. l. nec in ea. §. fi. non reputauit eos idoneos ad administrandum ante etatem per ipsum designata₃: ergo nec iudex ipsos idoneos reputare debet. ff. de curatore furiosi. l. furioso pu. in fi. ₇ sic eos ab agendo repellere debet etiam ex officio notificata ei dicta inhibitione. arg. eor₃ que no. in. l. vbi pactum. C. de transac. Illud autē constat ꝙ quando prohibitio testatoris facta est propter fragilitatem etatis valet etiam si concernat duntaxat fauorem prohibiti: vt. d. l. ij. de vsucap. pro emp. Testator autem hic reputauit fragilem etatem vsq₃ ad tēpus de quo disponit: ergo ₇c. Et confirmantur predicta: q₂ ₇ iudex potest interdicere administrationem ₇ alienationem. l. is cui bonis. ff. de verbo. obli. de pollici. l. totiens. in fi. ergo testator: cum de vno ad alium bona sit comparatio: vt no. Bar. de ver. ob. l. centesimus. §. fi. In contrarium facit quia postꝙ statutum disponit vt post vigesimū annu₃ dicatur quis habere personam legitima₃ ₇ per consequens possit bona sua administrare ₇ alienare ₇ agere non videtur testator potuisse disponere cōtrarium sicut nec posset disponere ꝙ post vigesimum quintum annum non habeat cum de iure cōmuni habeat. l. cum filio. de leg. j. q₂ etas. xx. annorum ex forma statuti surrogatur loco etatis. xxv. annorum que est de iure cōi: ₇ sic sapit eandū naturā. ₇ qđ de illa disponitur ₇ de ista dispositum esse videtur: vt in simili no. de tpe. x. dierū ad appellandū qđ hodie succedit loco bidui vel tridui qđ olim dabatur. C. de appel. aut. hodie. in glo. ij. ₇ ibi per Bal. Et constat testatorē nō posse facere quominus leges que aliquid disponunt pro cōi ₇ publica vtilitate locum sibi vendicent in suo testamēto. l. nemo pōt. de leg. j. de le. ij. codicillis. §. fi. C. de test. l. testandi. Itē video qđ adulto non interdicitur administratio bonorum suorum per leges nisi iudex interdicat dando sibi curatorem. C. de in integ. resti. l. si curatorem heres. ₇ tamen istam interdictionem facere nō potest testator dando ipse curatorem in testamento: q₂ non teneret datio nisi per iudicem confirmaretur. insti. de cura. §. ij. Et eodē modo non posset testator pater per datione₃ curatoris ab eo factā interdicere administrationē ei qui vere prodigus est sed requiritur ꝙ iudex det curatorem ₇ extunc erit interdicta non prius ₇ debet tamen iudex illum dare quem pater designauit: vt. d. l. si furioso puberi. ff. de cura. furio. que facit pro ista parte si bene consideretur: multominus ergo testator debet posse interdicere administrationem ei qui nec est vere prodigus nec est ꝓprie adultus: sed maior adulto: vt sunt in casu nostro filiorum pdictorum: nā primo conuenit datio curatoris ₇ sunt ipsius curatoris susceptibiles: ergo nec talis interdictio cadit in eis cu₃ citra pupillos ₇ furiosos q carēt intellectu nō fiat alicui interdictio vniuersalis administrationis nisi mediāte donatiōe curatoris ₇ ex causis a iure prefixis. s. ꝓpter minorē etatē vel prodigalitatem: ₇ istis casibus cōpetit solū iudici non testatori eam facere: ₇ sic p₃ maiorē esse potestatē iudicis ꝙ testatoris in hoc
2 per qđ rñdetur ad. s. in cōtrarium allegata. † Item qñ testator interdicit ei q h₃ administrationem a lege ne administret sine consilio alterius qui talem administrationem a lege non h₃ talis interdictio non valet nec operat̃ quominus ille administrare possit etiā ꝯsilio illius non requisito. ff. de admi. tu. l. q̄dā decedens. §. j. al's incipit. l. p̄t tutelam. ₇ plene no. eo. ti. l. titium ₇ meuiū. in prin. per Bar. ₇. l. j. §. si plures. de exercito. Sed isti filij post completam etatē. xx. an. habent administrationē bonorum suoru₃ a lege municipali sicut maior. xxv. an. a iure cōi. Et isti quos voluit testator administrare nō habēt eandem administrationem a lege cū post dictam etatē non potuerint dari vt curatores: ₇ posito ꝙ potuissent non tñ a patre sed a iudice: ergo dicta interdictio nō valet: solū enim habuit administrationem a testatore cū eorū administratio nō sit legitima nec sunt dñi rerum hereditariaru₃. Et iō si dicti filij haberent similiter a testatore q₂ non essent dñi effecti: sed tñ administratio nuda eis cōmissa: vñ potuisset eis interdici vel limitari prout testator voluisset: vt. d. l. j. §. si plures. ff. de exercito. Sed postꝙ per aditionem hereditatis sunt effecti dñi: l₃ dñium habeant a testatore: tñ administrationē habēt a lege q per testatorē nō potuit eis auferri. ff. de pac. l. nemo. quia quādo ablatio vel interdictio administrationis nō reperit̃ facta fauore alterius ꝙ ꝓhibiti pōt ipse prohibitus dicto fauori renūtiare sine etate legitima ſm leges vel statuta sicut isti sunt sicut ₇ p̄ceptū seu ꝓhibitio de nō alienādo q₂ reputat̃ nuda. l. filiusfa. §. diui. de le. j. cū ibi plene no. de leg. iij. l. pater filiū. §. iuli. agrippa. Laus deo.

Consilium. cxxxij.

1 Ex hoc consilio elicit̃ ꝙ si testator mādat distribui pro aīa sua oīa bona mobilia ad ipsum pertinētia veniunt fructus pēdentes qui viuente testatore ceperant ad ipm pertinere.

2 De pronomine meum.

3 Et in coherentibus solo cadit sequestrum.

In christi nomine amen.

1 † Videtur dicendum ꝙ dictū frumentū ₇ alij fructus qui tēpore testamenti conditi erant pendentes non debeant peruenire ad manus dictorum executorum sed remanere debeant apud heredem: eo quia testator fuit vsus verbo seu participio presentis tpis dum dixit ad eū pertinentia. et sic vr̃ dicta dispositio testatoris restringi ad illa q post tps testamēti ceperūt esse mobilia. ff. de leg. iij. l. vxorē. §. testamēto. et. l. j. de auro ₇ ar. leg. si ita. cū cōcor. Sed dictū frumētū ₇ ceteri fructus qui tempore testamēti pendebant in fundo ₇ separati non erant a solo erant tunc pars soli: ₇ sic reputabant̃ ₇ erāt res immobiles. ff. de rei ven. l. fructus pendentes. que in frau. cre. l. fi. §. pe. de ac. emp. l. iul. §. si fructibus. post mortē vero inceperūt esse res mobiles: ergo ₇c. In contrariu₃ facit quia illud verbū pertinentia non refertur ad qualitatem seu essentiam mobilitatis vt sic voluerit dicere ꝙ illa que tunc tempore testamenti erāt mobilia peruenirent ad manus predictorum: sed refertur ad ius ipsius testatoris. vnde significat ꝙ illa tantū que tpe testamenti pertinebant ad eum ₇ in qbus ius habebat tunc tpis illa peruenirent ad manus predictorū: non aute₃ illa que post testamētū ad eū inciperent pertinere ₇ in qbus post testamētū inciperet ius habere: sed frumētū ₇ fruct⁹ de qbus querit̃ bñ ptinebāt ad testatorem tpe testamēti l₃ non essent a solo separati ₇ in eis habebat ius sicut in ipso solo: quia q habet ius in toto h₃ etiam in qualibet parte totius. l. si quis cum totum. ff. de excep. rei iud. ₇ p₃ in. l. qui vas. §. si ancilla. ₇. §. idem in pecudibus. ff. de fur. vbi cum surripitur ancilla vel vacca pregnans cēsetur etiā furtū committi in ptu ₇ fetu qđ non esset si ad dñm ancille vel vacce non ptineret Sufficere ergo vr̃ ꝙ tēpore testamēti ad testatorē ptinerent fructus predicti ad hoc vt illud verbū pertinētia saluet̃: l₃ tūc nō essent res mobiles: qñ nullu₃ verbū pñtis tpis ꝯtinet̃ in testamēto p̄dicto p qđ videat̃ hoc requiri vt tūc essent mobiles. Breuiter posset dici ꝙ licet non fuerit expressum a testatore tñ subintelligit̃ ex virtute illorum verborum

bonū mobiles vel mobilia: naz subintelligitur. s. existentes vel existētia: sicut cū testator dicit lego argentum meū rc. nam tex.
2 in. d. l. si ita. de auro r ar. leg. dicit† q istud verbum seu prono-
a men meū significat presens tēpus[a]: certe hoc nō pōt procedere ex ppria natura dicti pnominis meū: qm̄ pnomini nō accidit tps sed genus numerus figura psona r casus fm̄ Donatū. Cō tingit ergo rōne subauditi pticipij: vz existēs meū rc. cui participio accidit tps sicut r verbo fm̄ eūdē Donatū. r ideo tex. in d. l. si ita. dicit q dicēdo meū pn̄s tps intelligit: qd verbū intelligit r importat aliqd tacitū qd nō fuit expressum sed p expres so habet vt est dictū pticipiū existens rc. Ita ergo in casu nr̄o dicendū vr̄ q dicēdo lego bona mea mobilia debeat subaudiri participiū hoc. s. existētia rc. Et sic dicta dispositio testatoris hz duplicē restrictionē. Unā q illa tm̄ voluit ad manus predictorū puenire que tūc tpe testamēti erāt mobilia r q̄ tūc ad ipm ptinebāt. Illa vero q̄ post testamentū inciperēt esse mobilia vel inciperent ad ipsum ptinere voluit ad illoꝝ manus puenire. Sed in dictis frumēto r fructibus lz vna dictarū ꝯditionū extiterit: qꝛ tēpore testamēti ad eum pertinebant sicut r fundus in quo erant: altera tñ non extitit: quia tunc nō erant res mobiles sed inceperunt esse post. vñ nō vr̄ q in eis habeat locū dicta dispō. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. ¶ Breuiter ego puto cōtrariū qm̄ lz tpe testamēti non essent dicti fructus res mobiles in actu erant tamē in habitu r sperabant de proximo fieri res mobiles r ad hoc erant ordinati r destinati fm̄ suam propriam naturā: r ideo perinde est ac si tpe testamenti fuissent res mobiles. ar. l. ex eo. ff. de testa. mili. r ar. l. fundi. in fi. ff. de ac. emp. vbi destinatio ad vsum in quo primo fuit habetur pro facto: vt no. plene p Bar. in. l. cetera. §. fi. ff. de le. j. Sed frumentus anteq̄ sereret erat a fundo separatū r segetes inde nate ad hunc vsum r finē erant destinate vt separarentur a solo sicut a prin. fuit eaꝝ origo: ergo rc. pro hoc qd no. Bart. ff. de requir.
3 reis. l. fi. † vbi dicit in fructibus coherentibus solo cadere sequestrū: sicut si essent a solo separati lz sint pars soli quia sperantur separari r sic censentur res mobiles. Preterea rō quare p̄sens tps nō extendit ad futura est qꝛ testator nō censetur de futuris cogitasse q̄ rō locū hz in futuris nō ex causa de pn̄ti seu ortum habente tpe testamēti: vt si testator qui legauit argētū suū post testamentū emeret aliud argentū: nā illud nō venit qꝛ de dicta emptione nō presumit cogitasse: sz si peruenit ex causa que tpe testamēti habuisset ortum: puta quia tunc iam emerat: sed sibi traditū nō fuerat sed post testamentū fuit traditū: certe tale argentū bn̄ veniret: qꝛ de tali argēto bn̄ vr̄ cogitasse postq̄ tēpore testamenti spem habebat habendi ex causa precedenti. ar. l. si res. §. fina. de pig. ac. mandati. l. si mandauero tibi. r quia qui actionē habet tēpore testamēti rē habere vr̄: vt in regula. Et iō legando generalr̄ dūmodo esset casus quo illud posset a vendi tore vendicari al's secus. l. quintus. §. argento. de auro r ar. leg. Sz hic ex causa qꝛ tēpore testamēti habebat ortū frumētū predictū post testamentū fuit effectum res mobilis: qꝛ tpe testamēti erat satū: ergo de ipso censetur testator cogitasse. facit qd no. Bar. in. l. si vxor. §. diuus. ff. de adul. r. l. qd seruius. de con di. ob causam. Concludo ergo dictuz frumentū r fructus debere puenire ad manus predictoꝝ vt distribuāt prout testator ordinauit. Et ita vr̄ mihi Pau. de cast. rc. Laus deo.

¶ Consilium. cxxxiij.

1 ¶ Ex hoc ꝯsilio elicitur q si testator instituit r post legauit dimidiam bonorum suoꝝ alicui r aliam dimidiam filiabus proprijs: r deinde vsufructum vxori reliquit mortuis filiabus quibus successerunt primo instituti: cuz institutis pro dimidia filiarum cōcurrit vxor in vsufructu: si moriatur tñ non habito vsufructu nec prestita cautione heredes nil consequi possunt.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Prefati[b] Uannutius r Frācíscus cū fuerint
b heredes instituti in dictis rebus eis prelegatis dimidiā habuerūt r habent iure prelegati a filiab[9] testatoris: r alterā dimidiam iure hereditario a seipsis. l. miles ad sororē. §. fi. cū ibi notatis. ff. de leg. ij. p illa dimidia quā habuerunt a filiabus iure prelegati: constat dictam vxorem non potuisse vendicare vsufruc. quoniam si non fuissent res ille prelegate r sic apud ipsas filias dicta dimidia remansisset non fuisset in ea debitus vsufr. prefate domine sed duntaxat alimenta potuisset petere fm̄ consuetudinem generalez de qua in. l. ij. C. si scdo nup. mul. de qua per Dy. r Bar. in. l. titia. §. fi. ff. de le. ij. vnde sicut ab ipsis filiabus non potuisset vsufru. petere pro illa dimidia si prelegata non fuisset codez modo nec petere potest a dictis Uannutio r Francisco prelegatarijs: quoniam in illa dimidia succedunt loco ipsarum filiarum. ar. eius qd no. in. l. id tempus. ff. de vsuca. pro altera vero dimidia quam habent dicti Uannutius r Franciscus iure proprio seu hereditario videtur dicendum qd dicta domina debuerit habere plenū vsufru. quia dicta consuetudo solum filijs proficit vt faciat dicta verba importare solum alimenta: non autem extraneis cuz filijs institutis: vt idem Bar. no. in. d. l. titia. §. fi. Nam si ipsi soli fuissent instituti in integrum vsufru. r plenuz debuisset habere dicta. d. in bonis predictis vigore dictorum bonorum: ergo si pro parte saltim p illa parte habere debuit. ¶ In ꝯtrium q non integrum debuerit habere sed pro dimidia tantū illius dimidie: quia videntur ipsi proprietarij concurrere cuz ipsa domina vsufructuaria. ff. de vsufru. leg. l. si alij. r. l. sempronio. in pri. r qd ibi no. expresse per Bar. r per Bal. in. l. ij. C. de indic. vidui. ibi dum dicit. caue tibi tamen rc. Sed ille leges haberēt locum quando cuidam extraneo non ipsi heredi legate essent alique res specialiter r ipsi vxori esset relictus vsufru. generaliter: tunc enim teneret legatū proprietatis: sed in vsuf. cōcurrēt proprietarius r vxor. At in casu nostro legatuz pro altera pte qua sunt heredes non tenuit. l. legatū. §. heredi. de leg. j. r ideo non habet locum qd ibi dicitur immo integer vsuf. videt fuisse debitus dicte dn̄e nisi eius valor excesserit valorem dodrantis dicte dimidie. ff. de vsuf. l. omniū. Bal. vero in. l. quotiens. C. fa. her. vr̄ aliter loqui q̄ loquatur. Bar. in. d. l. sempronio. licz ipsum nō alleget etiā eo casu quo cuidaz extraneo fuissent res ille legate. Quicquid tamē sit nō expedit de predictis disputare pro nunc. Nam procederent si dicta dn̄a vxor testatoris viueret r peteret vsuf. pro illa dimidia quo casu esset disputandū de predictis. Sed quia proponit q est mortua r qd in ei[9] vita non petijt nec obtulit se paratam prestare cautionē vsufructuariā. dicendū est fructus perceptos p ipsum Uannutiū r Franciscum ad ipsos pertinere: necesse restituendos heredib[9] dicte dn̄e que nō potuit facere fructus suos dicta cautione non prestita r fructibus ab ea non perceptis: vt plene no. Bart. in. l. vxori vsuf. bonorū. ff. de vsuf. lega. De vsuf. vero percipiendo post mortē dicte dn̄e clarum est q ad heredē eius non fuit transmissus: cū etiā si cautionē prestitisset dicta dn̄a r sic in eius persona fuisset initiatus: per mortē tñ ei[9] fuisset finitus: ergo rc. l. titio cum moreretur. ff. de vsufructu. Laus deo.

¶ Consilium. cxxxiiij.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q nō creditur dicēti se p prius aliquā rem hypothecasse alicui q̄ secūdo habenti etiā ab eo causam etiam si eius scriptura sit recognita in iudicio. r. 2.
2 Confessio cedentis facta post cessionē nō pīudicat cessionario.

In christi nomie amen.

1 ¶ † In causa[c] ser Ludouici bertini q̄ vertit in cu
c ria mercātie. viso cōsilio reddito in fauorē ser Ludouici r allegationibus factis ꝯ eum per aduocatum partis aduerse: dico dictum ser Ludouicum sine dubio debere obtinere de iure si pars aduersa non probauit hypothecā bonorum quā pretendit alio modo q̄ per scripturam priuataz scriptam manu debitoris a quo prefatus ser Ludouicus causam emptionis habuit quandocunqz sit recognita in hoc iudicio per ipm̄ scribentem confessata per eū erquo non est subscripta tribus testibus: qꝛ talis recognitio r confessio debitoris nō potest alteri etiā ab eo p prius tñ causam habēti preiudicare. ff. ad velle. seia mancipia. in prin. ad fill'. si quis in graui. §. j. C. de dona. ante nup. aut. sed iam necesse. r in corpore vñ sumitur. per quas leges hoc tenet Spe. in ti. de obli. r sol. §. j. ver. sz qd ecce. nā circūscripta dicta scriptura si agens produceret in hoc iudicio illū debitorē q̄ etiā cū iuramento hoc cōfiteret r deponeret vt testis se prius obligasse illa bona agenti q̄ vendiderit ser Ludo. tali cōfessioni r etiā positioni iurate nō staretur per dicta iura: r quia vni soli non credit. l. iurisiur. C. de testi. ergo eadē rōne stari non dz dicte recognitioni facte in hoc iudicio de dicta scriptura: vz q sit vera r q sit facta eo tpe qd in eo cōtinetur cum eadez r maior subsit ratio: non enim deponit iuratus nec vt testis nec deponit de veritate obligationis bonorum sz de veritate scripture. Non ergo est verum alio non dato qd dictus ser Ludouicus habeat eaz posteriorem a debitore: r sic q cōtra ipsum militet statutum de precepto de disgomberādo vt dicit aduocatus partis aduerse. Istud enim procederet si ipsa pars aduersa probaret legitime per instrumentū publicū vel p testes de hypotheca quam pretendit seu si dicta scriptura priuata haberet subscriptionē trium testium: tunc enim haberet vim publice scripture etiā illis testibus p ea nō testificantib[9]:
d vtputa qꝛ essent mortui[d]. r hoc vult. l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. Et in hoc introducit vnum qd de iure veteri r ante illā l. non erat: vz vt scriptura priuata continens subscriptionem trium testiū habeat vim publice seu vim duoꝝ testiū de veritate deponentiū. pcederet etiā qd dicit allegās si extarēt duo te-

a ¶ Tēp[9]. Ad de que habētur per Bal. in consi. cxij. i. ij. parte in. ij. col.

b ¶ Prefati. Ad hui[9] ꝯsi. materiā vide Dy. i consi. iij.

c ¶ In causa. Ad huius cōsi. materiam vide bal. i ꝯsi. cxcviij. in prima parte.

d ¶ Mortui. Uide ad hoc q̄ habentur per. d. Maria. sozi. in ꝯsi. xxxiij. x. secūda ꝯclu. circa fi. r in ꝯsi. xli. ver. nō obstat tertiū argu. ibi. nō obstat quintū arg. in prima parte. r p. d. Alexā. in ꝯsi. clxxviij. i. iij. parte.

stes deponentes ꝙ viderūt illam scripturā cōfici vna cū cōpa-
ratione litteraꝝ si negaret per scribentē vel cū recognitiōe scri-
bentis: vt ptꝫ ex ibi no. ꝑ Bar. s. in. d. l. scripturas. Sed postꝙ
nullo istorum modorū ipe agens probat suā hypothecam: sed
solum ꝛ dūtaxat ꝑ scripturā dicti debitoris recognitaꝫ cum di
cta recognitio sola nō possit preiudiciū afferre dicto ser Ludo-
uico per prius habenti causam ab ipso recognoscente: sequitur
ꝙ idē ser Ludouicus non posterior sed solus repit in rebus pre
dictis ius habere. ff. q po. in pi. ha. l. ij. in fi. soli eñ recognoscēti
pōt preiudicium afferre dicta recognitio nō ser Ludouico cui
2 per prius erat ius acquisitū sicut in fi. videmus † ꝙ confessio ce
dentis facta post cessionē nō nocet cessionario: vt plene no. in
l. facta. §. si heres. ff. ad treb. ꝑ bar. ꝛ in addi. spe. ti. de ces. ac. §.
j. in addi. q̄ incipit. Guil. de suza. ꝓ quo. l. si ptē. §. fi. ff. quem
ad. ser. amit. Illud aūt cōstat ꝙ dicta scriptura si non foret re-
cognita ꝛ cōfessata ꝑ scribētē nullā fidē etiā ꝯ scribētē facerēt
postꝙ est priuata. Ipsa ergo recognitio facit ipsam sortiri effe
ctū cōtra scribētē: sꝫ ꝯ aliū q ꝑ prius habuit causam a scribēte
nō sicut nec eius cōfessio sup veritate negotij: puta si confiteret
hodie se illi obligasse dicta bona ante vēditionē p̄dictam vt. s.
dictū est. Ex his pꝫ rñsio ad alleg. in ꝯrium. dr eñ ꝙ. l. scriptu-
ras[a]. loquit qñ cōtendit inter duos creditores: quoꝝ primus
hꝫ scripturā priuatā: scds hꝫ publicā: quo casu fatetur allegās
ꝙ habēs publicā lꝫ posteriorē in tpe preferet ꝓpter dubiū anti-
cipationis tēporis q̄ posset falso fieri per debitorē in scriptura
priuata. ff. de fide instr. l. ij. Certe eadem rō viget in casu nostro
vbi cōtenditur inter creditorē pretendentē hypothecam prio-
rem tpe ꝛ habentē scripturā priuatā ꝛ emptorē q pretendit ha
bere dñium. Nam ista scriptura lꝫ cōtineat tps ante vēditionē
factā: potuit tñ falso fabricari dudū post: ꝛ ideo quia est priua
ta de tali tpe sibi nō creditur in preiudiciū alteriꝰ ꝙ scribentis.
vt. l. quedam. §. nummularios. ff. de eden. cū ibi no. Preterea si
creditor pretendens hypothecā anteriorem si nō hꝫ nisi priua-
tam scripturā non subscriptā trino teste non prefert posteriori
habēti publicū instrumētū: vt est casus in. d. l. scripturas. Mul
tominus p̄fert emptori vel etiā donatario q pretendit melius
ꝛ potentius ius ꝙ creditor: als esset imponere legem verbis
ꝛ recedere a ratione dicte legis ꝛ stare verborum cortici: nam si
considerent dicta ibi per doc. ipsi non faciunt vim in hoc vtrū
ille qui habet publicum instrumentū ꝛ cōtra quem agitur per
habentem priuatam scripturam pretendat ius hypothece vel
dominij sed solum faciunt vim in hoc qd scriptura priuata de-
bitoris sine trino teste sibi soli facit preiudiciuꝫ non alteri: quia
ratio viget vtrobiqꝫ. Et si talis differētia esset fiēda doc. scribē
tes ipsam tetigissent cū sit ita substātialis. Nec ob. qd allegat
ꝙ illa lex est correctiua iuris veteris: ꝛ sic dicatur nō debere ex
tendi vltra terminos in quibus loquit. Nā illa. l. cōtinet duo.
Unū est qd dicit in fi. vꝫ ꝙ si scriptura priuata continet subscri
ptionem trium testiū habet vim publice scripture: et in hoc di-
ci potest ꝙ statuat vltra ꝙ statuet ius vetus: non dico ꝙ corri-
gat sed limitet: quia scriptura priuata ꝛ aliter nō faciebat fidē
ante illam legem: sed per illam. l. introducitur casus specialis
in quo fidem facit sicut publica: ꝛ quantum ad hoc bene posset
dici qd si certus expresse diceret ꝙ faceret fidem contra alium
creditorem pretendentem ius hypo. ꝛ habentē publicū instrm
posterioris tpis prout glo. ibi ponit casum nō extenderetur ad
emptorem qui pretendit potentius ius ꝙ creditor vt cōtra euꝫ
fidem faceret: qr in eo nō viget eadē vel maior ratio sed minor
rōne predicta. tex. eniꝫ loquitur generaliter de habēte publicū
instrm ꝯ quē ageret hypo. ꝛ vult ꝙ illi non preiudicet. sed si hꝫ
subscriptionē triū testiū bene preiudicat. ꝛ sic sentit ꝙ cuicunqꝫ
possessori qualecūqꝫ ius pretendat preiudicat si bene inspiciat.
Scdm qd cōtinet est ꝙ si subscriptionē trium testiū non habet
non faciat fidem nisi cōtra scribentē recognoscentē vel confiten
tem scripturā lꝫ negantem debitum ſm qd ibi intelligit Iaco.
bu. ꝛ Bart. Contra tertium vero possessorem habentem instru-
mentum publicum posterioris tēporis vult ꝙ nō preiudicet: ꝛ
in hoc nec limitat nec corrigit iura vetera immo cōcordat cum
eis que etiā hoc volūt qd scriptura ꝑuata soli scribenti noceat:
vt. l. rationes. ꝛ. l. instrumēta. C. de proba. Et ideo posito ꝙ. d.
l. scripturas. diceret expresse qd nō noceat posteriori creditori ꝛ
de emptore vel donatario nihil diceret: debet tñ suppleri vt nec
emptori vel donatario tum: quia ista nō esset extensio nr̄a sed
declaratio cum hoc colligatur ex his iuribus: vt. d. l. instrumē-
ta. tum qr viget maior ratio prohibitionis in emptore ꝛ dona
tario ꝓpter potētius ius qd pretendunt ꝙ in creditore: vt. s. di
xi. ꝛ illud de creditore censeret dictū gratia exēpli qd nō habet
regulam limitare. l. regula. §. fi. de iur. ꝛ facti igno. Preterea
lꝫ glo. ibi ponendo casum exemplificet quando vult agere con
tra aliuꝫ creditorē: tex tñ non se restringit ad hoc sꝫ generaliter

a ¶ L. scripturas. Ad huiꝰ. l. intellectuꝫ vide etiā Bal. ī cōsi. cccclxvj. i. v. pte.

b ¶ Datio. Ad de ideꝫ. j. ꝑ eundem Pau. in cōsilio. cxxxviij. numero. v.

dicit qñ agit cōtra illū q innitit publico instrumēto posteriori
que verba ita verificantur in emptore sicut in creditore. Uide-
tur etiā allegans dicere aliud de quo miror: vꝫ ꝙ illa. l. scriptu
ras. loquit quando scriptura priuata que producit per agentē
erat dubia: vt quia nec per testes probabat nec per confessionē
partis. Sꝫ qñ probat etiā ꝑ solam cōfessionē partis scribentis
tunc efficitur indubitata ꝛ sic facit fidem indistincte cōtra quē
cūqꝫ ꝛ nō hꝫ locū illa. l. scripturas. qr cessat eius ratio ꝛ etiam
ratio. l. ij. ff. de fide instru. Sed istud salua pace non est verum
immo. l. illa loquitur qñ scribens ꝯfitebat scripturā sꝫ negabat
debitū. ꝛ ita summat eam Iac. bu. ꝛ Bart. Et pꝫ manifeste qr
si negaret etiā scripturā tūc nō solū ꝯ tertiū sed etiā ꝯ ipsuꝫ sub
scribentem non haberet vigorē nisi probaret per testes qui vi-
dissent eam scribi: ꝛ tunc nō solum ꝯ scribentē: sed cōtra tertiū
fidē faceret ꝛ sic distinctio illius. l. non procederet inquantum
vult ꝙ ꝯ scribentē fidē faciat: ꝯ tertium nō immo vel cōtra nul
lum vel ꝯ vtrūqꝫ fidē faceret eo casu quo per scribentem fuisset
negata: vt ex predictis patet. Est ergo necesse eam intelligere
ad hoc vt procedat qd ibi dicitur: qñ scribens cōfitebat eaꝫ scri
ptam manu sua sed negabat debitum. ꝛ tñ vt ibi pꝫ: per talem
cōfessionem non probat nec efficitur indubitata ꝙtum ad p̄iu-
dicium tertij. Et si aliter intelligeret esset dare materiam retra
ctandi oēs alienatiōes quas quis fecisset faciēdo scꝫ scripturas
priuatas in quibus cōtineret se per prius obligasse ꝛ colluden-
do cum alijs. ꝛ huic fraudi voluit obuiare illa. l. que fraus non
sic de facili p̄sumit si sit subscripta trino teste sicut nō presume-
retur in scriptura notarij. ¶ Cōcludo ergo vigore dicte scriptu
re ꝛ recognitionis nō posse a dicto ser Ludouico res predictas
auferri. De snīa vero lata post emptionē predictā claruꝫ ꝛ ma
nifestū est qd emptori nō nocet q vocatus nō fuit. per. l. si stipu
latus. ff. de pi. ꝛ per ea que habent in. l. preses. C. eo. ti. ꝛ in consi
lio Dy. qd incipit. titius ꝛ alij cōplices ꝛc. Laus deo.

¶ Consilium. cxxxv.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicit ꝙ donatio p̄ris facta filio de vsufru-
ctu dotis sibi spectante ex matre filij nō nocet creditoribꝰ pater
nis: etiā si tēpore quo dixit filio. tibi dono. nō fuisset adita here
ditas: ꝛ per patrem trāslata est tm̄ cōmoditas vsufructus: iure
vsufructus apud patrem remanente. ꝛ. 2.

2 Uerba debent intelligi ſm subiectam materiā etiam si contin
gat ea impropriari.

3 Et que differentia sit inter repudiationem vsufructus factam:
ꝛ donationem.

1 In christi nomine amen.

¶ † Dubium facit in p̄nti consultatione: quia vr ꝙ
ista fuerit magis quedam repudiatio vsufructus ac-
quirendi facta ex cā donationis: idest liberaliter ꝙ fuerit ve-
ra donatio vsufructus acquisiti: ꝛ per cōsequens vr ꝙ nō pos-
sit reuocari tanꝙ facta in fraudē. per. l. q autē. in prin. ff. que in
frau. cred. ꝛ. l. j. §. vtrū aūt. si quid in fraudem patro. iuncta. l.
si sponsus. §. si autē. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝙ autem fuerit re
pudiatio iuris acquirendi ꝛ non donatio iuris quesiti: patet qr
pater habet vsufruc. dotis sue vxoris tanꝙ de bonis aduētitijs
filij dum ipse viuit tam ex forma dicti statuti in fi. ꝙ de iure cōi.
C. de bo. mater. per totum. si dicta dos non erat effecta dicti fi-
lij anteꝙ ipse matris hereditatem adiret. ff. ad. l. falci. l. pre-
tia rerum. circa medium. ꝛ potuisset filius repudiare heredita-
tem maternam ꝛ fuisset deuoluta ad proximiorem ab intesta-
to ꝛ pater non habuisset vsufru. ¶ Donatio vero est doni da-
b tio[b]: ꝛ sic cum requiratur dominij translatio a dante in recipiē
tem. l. fina. ff. de cādi. ob causam. requiritur ꝙ donans habeat
ius de presenti ꝛ tempore donatiōis: als non dicitur donatio.
Sed hic tempore donationis nullum ius habebat: nec etiam
post aditam hereditatem incepit habere: quia iam a se abdica
uerat spem habendi per dictā donationē: ergo cum nec habuit
nec fingat habuisse: nō pōt dici donatio iuris qd habuit: sꝫ ab-
dicatio iuris qd habere sperabat: q̄ abdicatio dicit repudiatio.
¶ Plus vr ꝙ etiā si tempore quo donauit fuisset adita heredi-
tas ꝛ sic fuisset acquisitum ius vsufru. patri etiam ignoranti si
cut acquiritur ius in legato. l. cum pater. §. surdo. de leg. ij. qd
potest facere lex. ff. pro soc. l. cum duobus. §. idem respondit. ad
huc tamē acquisitio nō dicebatur facta perfecte quousqꝫ ipsaꝫ
acceptauerit: ꝛ ideo adhuc in tali acqsitione cadit repudiatio
sicut in iure qd nullo modo etiam imperfecte quesituꝫ est: vt pa
tet in legato qd licet ignoranti sit quesitum: potest tamen repu
diari anteꝙ sit acceptatum: ꝛ fingitur nunꝙ quesitum. ff. si cer-
tum pe. l. perinde. de manu. vin. l. iiij. ꝛ no. per Bart. in. l. pom
po. la prima. ff. de neg. ge. ante medium. in distictione illa. an
actio possit esse in pendenti. Sed postꝙ acquisitio esset facta
perfecte per acceptationem non posset per simplicem repudia-
tionem

tionē que soli cōsensui vnius innititur a se dominiū abdicare.
l.siquis vi.§.differentia.ff.de acqui.pos.nisi haberet rez pro de
relicto. ff. pro derelicto. per totum. Videtur ergo ꝙ cum de
acceptatione patris non appareat ꝙ etiam si tempore dona-
tionis fuisset adita hereditas: ⁊ sic ius acquisitū patri: non tñ
perfecte: talis non potuerit dici donatio sed repudiatio: lʒ fue
2 rit vsus verbo dono: † quia verba debent intelligi ſm subiectā
materiā etiā si cōtingat ea impropriari.l.si vno.ff.loca.de iu-
reiur.l.sed ⁊ si possessori.§.sed si rerū.⁊ de acti.emp.l.veteres.
⁊ sic exponit dono: idest repudio. Et lʒ dixerit vsufr. quem ha-
beo: dʒ exponi.s.in spe.l.spem.C.de dona.ff.fa. hercis.l. ꝑpter
spem. ¶ His nō obstantibus dicendū est cōtrarium. Cuius rei
gratia notandū ꝙ si adita fuisset hereditas tpe facte dicte do-
nationis: tunc dicendo dono vsufr. quē habeo esset proprie do-
natio: lʒ de precedenti acceptatione aliter non constaret: quia
ipse vr̄ per prius acceptare tacite ⁊ secūdario acceptatū dona
re cū hoc sit necessariū ad hoc vt dicat̄ donatio: ergo ⁊c.ff. de ac
qui.heredi.l.illud.in fi.vbi probat̄ in rōne. Qui enim vult vnū
censet̄ etiā velle aliud sine quo illud esse nō pōt vt ibi. Sed iste
censet̄ voluisse donare ex quo vsus fuit verbo dono nō aūt repu
diare: cū tali verbo nō fuerit vsus. Et constat ꝙ illud censetur
quis voluisse in dubio qd̄ significatus verborū quibus vtit̄ im
3 portat.l.non aliter.ff.de lega.iij.l.labeo.de supel. leg. ¶ † Et
si dicat̄ in quo consistit vtilitas ista inuestigatiōis. Rñdeo: qr
si diceretur ista repudiatio nō donatio: nō solum prodesset filie
cui facta fuerit sed etiā aliis filiis si plures filios habuisset illa
differētia q̄ fuissent heredes. Nam legatū repudiatuʒ remanet
apud heredes a quibus relictum est sicut caducū vel quesitum.
C.de cad.tol.§.pro scd̄o.⁊.d.l.proinde. vñ eodem modo istud
ius vsufr.delatum ꝑ legē ipsi patri ⁊ ꝑ istū nō acceptatū sed re-
pudiatum: cū assimilet̄ legato q̄ acq̄rit̄ ipso iure ignorāti sicut
legatū vt supradictū est: si repudietur remanet apud eosdem a
q̄bus habet̄. Sed cōstat ꝙ si plures filii essent heredes a quoli-
bet eorum haberet̄ ꝑ parte: sicut q̄libet esset proprietarius pro
parte: ergo ad quēlibet eorum iure consolidationis redit pro
parte. Sed si dicamus qd̄ sit donatio nō proderit nisi illi filio
cui facta fuit: qr sibi soli voluit pater ꝓuidere. Ista colligunt̄
ex no.ꝑ bal.C.de pac.l.si actionem.⁊ in addi. spec. de test.§.j.
in addi. que incipit.qd̄ de precedēti.ver.duxi.in fi. vbi recitat
Dy. hoc tenentē in ꝯsilio suo.vij. ¶ Ex quo igit̄ si hereditas
dicte dñe fuisset adita tpe donationis: ista esset donatio non re
pudiatio: posito qd̄ istud ius nō fuisset donāti quesitū nō facta
acceptatiōe: qr saltē tpe ipsi⁹ donatiōis intelliget̄ facta ꝑ prius
⁊ ꝑ posterius donatio.per.d.l.illud.de acqui.here. Ergo ⁊ idē
in casu nostro: lʒ adhuc nō fuisset adita tpe dicte donationis. ⁊
sic nullo mō erat acq̄sitū ius etiā imꝑfecte. Et hoc ideo: qr sicut
sequuta aditione fingit̄ iste fili⁹ retro fuisse dñs bonorū heredi
tariorū a tpe mortis dicte dñe.l.heres q̄nq̄ʒ.ff.de acq.here.cum
cōcor.ita ⁊ pater fingit̄ retro habuisse ius vsuf.a tēpore mortis
qr vna fictio ab altera sequit̄ ⁊ descēdit: vt pʒ ex no.ī.l.a titio.
de furtis. ¶ Et ex hoc etiā sequit̄ qd̄ fingit̄ subsequenter acce-
ptatū dictū ius ꝑ patrē ⁊ postremo donatū ſm ordinem intel-
lectus: sicut in simili videmus in acceptatione facta simplr̄ su-
per actione vel obligatione cōditionali. Nā d̄r pendere ex euē-
tu cōditionis: sicut ipsa obligatio: ⁊ existens ꝯditio reconciliat
ambas: facit em̄ vt per prius purificetur obligatio ⁊ secūdario
fingat̄ facta fuisse acceptilatio.ff.de sol.l.sub cōditione cū con
cordā. Attenta ergo fictione perinde est ac si tēpore mortis im
mediate fuisset adita hereditas ⁊ sic ius vsufr.acquisituʒ dicto
patri reuocabiliter tamē: deinde secundario fuit acceptatus ꝑ
patrē ⁊ tertio loco donanti. Et notandū ꝑ talem donationem
non transiuit ipsum ius vsufr.formalis sed commoditas tm̄.ꝑ
l.necessario.§.fi.ff.de peri.⁊ commo.rei ven. Et hoc ideo quia
illi soli filio voluit prouidere. Sed si diceremus qd̄ ipsum ius
vsufr.stat im fuisset finitū in ꝑsona patris ꝓficeret etiā aliis si
alios habuisset dicta dña. Et iō ne hoc cōtingat qr esset preter
intentionē dicti patris: opʒ dicere ꝙ sola cōmoditas transiue-
rit iure apud patrem remanente: vt.d.l.necessario.§.fi. iuncta
l.si vsufructus.de iure do. ¶ Ex his ergo sequit̄ ꝙ ex quo ista
fuit donatio iuris quesiti seu commoditas iuris quesiti mō re
pudiatio iuris querēdi non hʒ locum.d.l.qui autem.ff. que in
frau.credi.cum aliis.s̄.in contrarium allega.scʒ vt nō possit re
tractari tanq̄ facta in fraudē: imo pōt retractari: vt.l.j.ij.⁊.iij.
eo.ti.⁊ ꝑ totū.sic dictus creditor aduersus quē agit̄ per filium
potest se tueri ex iure patris: scʒ vt retineat dictum vsufr. quous
q̄ʒ pater vixerit.ar.l.peto.§.predium.ff.de le.ij.⁊ de iure fisci.l.
statius floren.§.camelio felici. Laus deo.

¶ Consilium.cxxxvj.

1 ☞ Ex hoc cōsilio elicitur de quadā ꝓmissoine facta cū fide-
iussore de reducendo quēdaʒ captiuū sanū ⁊ saluuʒ: ⁊ disputat̄
an ipsa promissio fuerit facta sub conditiōe mixta vel casuali.
2 Et ꝙ mors computatur inter casus fortuitos.
3 Et ꝙ sententia lata contra fideiussorem non nocet principali.
4 Et ꝙ non est bona equiparatio fideiussoris ad procuratorem.
Et quando dicatur causa propria.
5 Et dictum de fideiussore hʒ locum in expromissore.
Et quid de sñia lata cōtra fideiussorem suo defectu.
6 Et cum sententia potest ferri ex diuersis causis quaruʒ vna est
iniusta alia iusta ex qua lata presumatur.
7 Et asserens aliquid non verum succumbere debet.
8 Et legitimam solutionē probare debet qui vult repetere.

IN christi nomine amen.

¶ Visis ⁊ cōsideratis omnibus superius enarra-
tis ac etiā libello porrecto per dictos de tornabonis
cōtra orlādinos in curia mercantie necnō exceptio
nibus ⁊ replicationibus hincinde factis videtur dicendum pri
ma facie ꝙ dicti ꝑetētes foueant bonum ius duplici causa.
1 ¶ † Prima quia si conditiones apposite in promissione facta
per eos de commissione illorum de orlandinis extitissent: puta
quia ille captiuus fuisset ductus per illum dominum Raphae
lem sanus et saluus ad gladalingh: et de hoc recipissent litte-
ras a domino Raphaele: clarum est ꝙ illi de tornabonis fuis-
sent illi obligati efficaciter ſm formam commissionis eis fa-
cte ⁊ sic condemnati haberent regressum contra orlandinos si-
cut ⁊ fideiussor etiam anteq̄ soluerent.l.lucius.⁊.l.si mandato
meo.ver.sed si mandauero.ff.mandati.cum si. Sed in casu no-
stro licet non fuerint re vera dicte conditiones implete: tamen
pro impletis habentur quia non stetit per illum Riciardum sʒ
per dominum Raphaelem commissarium in hoc dictorꝫ de or
landinis cuius culpa dʒ eis nocere.l.videam⁹.in prin.ff.loca.
C.de acqui.pos.l.fi.ff.de sol.si soluturus.pro soc.l.socius. in fi.
qui.mo.re cōtrahi.§.ꝑterea.ff.nau.cau.sta.in cuius Raphae-
lis personā veniebant implēde ꝑ traditionē captiui fiendaʒ ei
ꝑ dictū Riciardū. Nō em̄ habebat Riciardus q̄d vltra facere
q̄ captiuum illi tradere ⁊ curare ne in itinere reciperet impedi
mentuʒ ab anglicis: sed ipse inquantū in se fuit: hoc fecit scribē
do.s.illi qui pro se tenebat captiuum vt ipsum traderet dicto
dño Raphaeli: vt pʒ ex litteris productis pro orlandinis. Qd̄
aūt dictus Raphael diligentiā fecerit in habēdo vʒ requirēdo
illū detinentē in forma debita nō apparet ⁊ sic vr̄ ꝑ eū stetisse:
ergo pro impleta habetur talis cōditio.l.iure ci.ff.de cōdi.⁊ de
mon.C.de insti.⁊ substi.l.ij. Et posito ꝙ appareret de requisi-
tione ⁊ qd̄ ille denegasset tradere propter expensas quas dice-
bat se fecisse ⁊ debere rehabere adhuc idē vr̄: qr fuissent impe-
dite impleri per tertium iuste impedientē: nā iustā causam re-
tentionis habebat ꝑpter impensas.ff.cōmo.l. in rebus.§.pñt.
de vi ⁊ vi ar.l.colonus.⁊ qd̄ ibi.no.in fi.in vltima glo. Et con-
stat ꝙ q̄n conditio impedit̄ impleri ꝑ tertiū iuste impedientem
habet̄ pro impleta.l.si titius statuas.ff.de cōdi. ⁊ demon. Et
posito qd̄ ille tertius non impediuisset iuste debebat dñs Ra-
phael significare hoc dicto Riciardo ⁊ expectare responsuʒ: qr
forte Riciardus taliter prouidisset ꝙ negotium sortitum fuis-
set effectū sicut postea cū sciuit obtulit se facturū: sed Stepha-
nus recusauit. Cuʒ ergo eis non significauerit ⁊ facile poterat
imputandū est illis quorꝫ ipse erat commissarius: qr vr̄ pro eo
stetisse.ff.mādati.l.siquis alicui.§. qui mandatuʒ. al's est.§.si
quis alicui sub.l.iter causas.⁊ locati.l.itē queritur.§.exercitu.
Ex quo igit̄ dicte cōditiones habentur pro impletis iuste fue-
runt dicti de tornabonis cōdemnati ⁊ ex promissione facta ſm
tenorē cōmissionis eis facte nulla eorū culpa vel defectu inter
ueniente: ergo ꝑinde regressuʒ habere debēt ac si fuissent ꝯdēna
ti ex eo qd̄ ꝯditiones fuissent vere implete quo casu nō esset du
biū qr nō refert q̄d ex equipollentib⁹ fiat.s.an vere sint implete
⁊ in forma an vero eq̄pollēter.de ꝯdi.⁊ de.l.iul̄.el picolo.⁊ no.
gl.e.l.pater seuerinā.§.ꝯditionū verba.ī fi.gl.magne.ad treb.
mulier.C.de insti.⁊ substi.l.si mr̄.cum si. ¶ Scd̄a ratio est quia
posito ꝙ fuissent in se condēnati: qr dicte conditiones non ha-
beantur pro impletis: sicut nec re vera fuerunt implete: adhuc
idē esse dʒ postq̄ duo cōcurrunt.s.ꝙ causa illa principaliter nō
concernebat tornabonos sed orlandinos a quibus illi erant re
cuperaturi lʒ fuerint conuenti ex sua propria promissione sicut
⁊ causa fideiussoris dʒ concernere principalem non fideiussoreʒ.
¶ Itē nō prestiterunt dicti tornaboni causam huic iniuste dā-
nationi q̄m semꝑ causam viriliter defenderūt ⁊ opposuerūt ex
ceptionē eis competentē que potius erat exceptio intentionis
q̄ propria vʒ quia in nullo tenebantur eo qr dñs Raphael nō
duxerat captiuū ⁊ non scripserat eis se habere euʒ sanū ⁊ saluū
in dicto loco: ⁊ sic conditiones apposite in conditione non exti
terant. vnde non erant obligati ac si nunq̄ promisissent.l.nec-

non.ver.ꝙ si sub cōditione.ff.de peri.ꝛ commo.rei vē.ff.si cer. pet.l.pecuniā.ante fi.ibi.perinde est enī ꝛc.ꝛ de pac.l.item q2. ibi.nuptijs non secutis ipso iure euanescit stipulatio ꝛc. Post ꝙ ergo ista duo concurrunt sequit̄ qḋ iniustitia eis facta nocere non dȝ eis sed orlandinis quos negotium principaliter tangebat respectu illoꝝ de tornabonis.tex.est in.l.exceptione.ff. de fideiuſ.in fi.a cōtrario sensu.ꝛ ibi expresse ꝛ plene per Bar. qui hanc opi.tenet reprehendendo glosam: dum subaudit ibi maxime. Et posito ꝙ ille Stephanus videatur fuisse in culpa faciendo dictam promissionem dicto Riciardo de soluēdo qñcunq; reciperet litteras a dicto Raphaele continentes id de quo.s.que facere non tenebatur cum esset omnino liberatus ex eo qḋ in illo accessu prefatus Raphael captiuū non duxerat vt statim dicam: attñ ab ista culpa vr̄ accusandus: q2 non simpl'r promisit sed sub conditione si de iure teneretur virtute prime promissionis ꝛ sic noluit nouā obligationē cōtrahere sed roborare primā si sustinebat non al'r. Itē posito qḋ simpl'r promisisset attamen dici non pōt qḋ virtute illius pmissionis fuerit cōdēnatus: q2 lr̄as a dicto dño Raphaele non habuit vnq̄ et sic conditio apposita in scḋa promissione non extiterat sicut nec apposita in prima: ergo dicta culpa non potest eis imputari ex qua casus iste seu damnum nō venit.ff.ad.l.rhodi.de iactu.l.si vehēda.§.j.ver.paulus.de impensis.l.j.in totū.ꝛ.l.is q.de ac. ꝛ ob.l.si alius.§.est ꝛ alia.qḋ vi aut clā.ꝛ no.in.l.si vt certo.§. nunc vidēdum.ff.commo.p Guil.de cuneo ꝛ Bar. ¶ His nō obstantibus cōtrariū puto dicendū ꝙ dicti orlandini veniunt absoluēdi a dicta petitione illoꝝ de tornabonis. Cui⁹ rei gr̄a notandū ꝙ ea que sunt.s.primo loco in ꝯriū allegata pcedūt in conditione mixta q̄ dependet ex facto eius cui obligatio est acquirenda ꝛ alterius vt si talē in vxorē duxerit vel si tali.x.dederit: vt no.gl.in.l.j.C.de insti.ꝛ subsi.sub cōditione fa.ff.e.l. vt ex fratribus. Sed hic in dictis cōditionibus nihil exprimit̄ qḋ tāgeret factū illius Riciardi cui obligatio erat q̄renda: nō enim fuit dictū si ipse Riciardus traderet illum captiuum dño Raphaeli vel si ipm cōduceret ad dictū locū sanū ꝛ saluū quibus casibus diceret̄ mixta: q2 primo casu penderet ex facto tradētis ꝛ recipientis: scḋo ex facto tradētis ꝛ insidijs fortune.ꝛ in primo casu si non remāsisset p dñm Raphaelem haberet̄ conditio pro impleta ꝛ procederēt in ꝯriū alleg. Sȝ hic fuit dictuȝ in casu che dicti ambasciatori menino el presione de calese costa saluo e qñ haremo lettere da messere Raphaello e che agiano il presione viuo in loco saluo allora debiā pagare idicti dinari ꝛc. vt patet i littera pducta p orlandinos facta p tornaboñ. die.xxj.Junij.M.cccclx.ꝛ in alia facta die.iij.Julij eodem anno. In q̄bus q̄dē verbis nihil exprimitur ꝙ pēdeat ex facto Riciardi sed totū pendet ex facto dñi Raphaelis ꝛ ex insidijs fortune: ꝛ sic dr̄ conditio casualis sicut ista.promitto tibi.x.si titius ascēderit capitoliū: vel si ducet bertā in vxorē: vel si dederit.x.sempronio cum illi titio ex cuius facto depēdet cōditiōis implementū ꝛ nulla sit obligatio vel cōmodū acquirenduȝ.ita vult Cy.fm Ja.de raue.in.d.l.j.C.de insti.ꝛ sub.post prin.ibi. si aūt non ꝯsisteret in eius.s.cui acq̄rendū est cōmodū volūtate sed alteri⁹: vt instituo te si titius scholas exiuerit: nō esset potestatiua sed casualis fm Jaco.de raue.ꝛc.hec ille.lȝ enī non possent dicti ambasciatores ducere ipm captiuū saluū nisi res traderetur ab ipso Riciardo: attñ actus traditionis non deuenit in expressione ꝯditionis nec ab ipso incipit implementū cōditionis sȝ esset preambulū implemēti: sȝ icipere debebat ab actu ductionis q incepisset esse possibilis post traditionē ꝛ relaxationem captiui. Et iō cū in ꝯditionibus inspiciat̄ id tm̄ qḋ formaliter fuit expressum ꝛ specificatū.l.meuius.ꝛ.l.q heredi.de ꝯdi. ꝛ de.iudicāda ē ista ꝯditio casualis mere nō ptātiua vel mixta ex quo sequit̄ vnū qḋ est magni effect⁹ qḋ qualitercūq; defecerit etiā facto vel culpa vel defectu aut voluntate dñi Raphaelis nō propterea haberet̄ p impleta sȝ pro defecta: nec poterat allegare Riciardus nō stetit per me: q2 hec allegatio nō pdest in talibus agonisticis vel casualibus.vt inquit bald.no.C.de vsuf.l.vnica.per.l.in executionibus.§.fi.de verb.ob.vñ si promitto tibi.x.si titius ducet bertā in vxorē vel si dabit.x.sempronio sufficit vt dicat̄ defecta qḋ ille effectus vel euentus non fuerit secutus etiā si eo q2 titius noluit: ita in proposito.ponamus enim qḋ do. Raphael vidēs vel dubitans nō posse illū ducere sanū ꝛ saluum q2 forte erat infirmus noluisset euȝ ducere: certe non fecisset haberi cōditionē pro impleta sed pro defecta: q2 totum erat repositum in voluntate ꝛ casu fortuito.vñ sicut per casum fuisset impedita impleri dicta conditio puta q2 in itinere mortuus fuisset captiuus non fuisset purificata obligatio: ꝛ promisso predicta.posito qḋ per Riciardum non stetisset q2 ipsum tradidisset sed potius pro defecta q2 ita partes voluerunt vt ex verbis dictarum litterarum colligitur.ꝛ sic Riciardus se submisit huic fortune: vȝ vt nihi speraret habere si anteꝙ ductus esset moreret̄ que mors inter casus fortuitos computatur fm 2
Bal. qui ita no.in.l.j.C.qui admit.ad bo.pos.pos.in.xxiij. op.ꝛ.l.j.de his qui ante aper.ta.per.l.iul.ff.qui ꝛ a qui.ita ꝛ si stetit per voluntatem dñi Raphaelis cui simil'r se subiecisset. ad qḋ.ff.de here.vel ac.ven.l.qḋ si iurisdi.de cōtrah.emp.l.nec emptio. Et ex his tollitur allegatio facta per tornabonos dum dicūt ꝙ Riciardus fecit fidē habentibus iudicare qualiter captiuus non fuit debite requisitus in calese ꝛ qḋ stetit per dñm Raphaelē per qḋ volunt inferre qḋ dicta ꝯditio hr̄ pro impleta: ꝛ p ꝯñs habent regressum contra orlandinos eodē mō ac si impleta fuisset: q2 fuerunt ꝯdēnati promissiōe facta fm formā commissionis eis facte per orlandinos ꝛ purificate: quia istud non est verū in iure: immo posito qḋ p dictū Raph. stetisset nō diceretur conditio purificata sed defecta per iam data. Preterea per easdē lr̄as apparet ꝙ nō stetit p do. Raph. sed per illū qui detinebat q volebat expensas ex quo dico qḋ cū ille retineret ad petitionē dicti Riciardi ꝛ ab eo hȝ causam factū suū censet̄ factuȝ Riciardi ꝛ pinde est ac si p Riciardum stetisset.ff.de seruis expor.l.pe.ꝛ qḋ no.in.l.iij.§.opus.ff.de alie.iud.per gl. ꝛ doc.non ergo fuerūt iuste cōdēnati postꝙ conditio apposita in eoꝝ promissione nō fuit impleta immo poti⁹ defecta.l.boue. §.sub cōditione.ff.de edil.edi.ꝛ in iurib⁹.s.alle.nā ꝯditio illa scȝ in casu qḋ dicti ambasciatores ducāt illū ꝛc.debebat itelligi.s.in illo accessu ꝛ reditu nō aūt in alio accessu vel reditu quē postea facerēt.l.boues.§.hoc sermōe.ff.de ver.sig.de cōd.ꝛ de. l.hec cōditio.de leg.ij.l.cū pr̄.§.pater certā.ꝛ sic oblatio facta postea per Riciar.de faciendo relaxari captiuū non habebat sibi prodesse nec purificabat cōditionē q̄ iā defecerat ꝛ sic erat oblatio dissoluta. ¶ Concluditur ergo ꝙ ex prima parte allegationū factarū in ꝯriū seu ex prima rōne.s.facta nō pñt dicti agentes pretēdere bonū ius ꝯ cōuentos quasi ipsi fuerint iniuste cōdemnati sine ipsoꝝ culpa ꝛ defectu: immo fuerunt iniuste cōdemnati. Itē pȝ ex pdictis non esse verū id qḋ p agentes allegātur in eoꝝ replicationibus: vȝ ex cōmissione eis facta per orlandinos erāt obligati ad soluendum quotiēscūq; dictus captiu⁹ relaxaret̄ immo nō erāt obligati nisi relaxaret̄ tunc.s.in illo primo accessu dictoꝝ ambasciatoꝝ de quo tm̄ cogitatū videt̄ p infra.s.alleg.p ea q̄ no.bar.in fi.in.l.j.ff.ad.l.iul.maie.ꝛ ita i eoꝝ litteris attestant̄ se semp allegasse ꝯ dictū Ri. Est ergo videndum ex quo fuerūt iniuste cōdemnati an hec iniustitia debeat eis nocere: an vero orlandinis presupposito qḋ nullam culpaȝ commiserunt nec aliquā causam dederunt dicti tornaboni prefate iniuste damnationi. Scḋo posito ꝙ ex dicto capite nō debeat nocere: dictis tornabonis an saltē ex aliqua culpa vel causa ꝙ ex scripturis productis deprehendatur eos dedisse iniuste damnationi. Et circa primum si sequeremur doctrinā antiquorum doctorum q̄ fuerunt ante Bar. certū est ꝙ non deberet nocere orlandinis sed tornabonis quibus iniuria facta fuit.p ea q̄ no. Cy.C.locati.l.si de fundo.vbi tradit pro regula infallibili ꝙ iniuria facta vni non redundat in damnū alterius vt cōtra eū detur actio.per.l.si per imprudentiaȝ.ff.de euic.cū si.quā tñ ego limito nisi inter socios omnium bonorum.l.cum duob⁹.§. fi.ff.pro so.vbi casus.q2 illi communicant inter se etiam fortuitos casus seu fortuita dāna.e.l.§.quidā sagaciā. Extra hūc casum regula stat firma etiaȝ in iniuria facta fideiussori.put vult glo.in.d.l.exceptiōe.de fideiuſ.dū ibi subaudit maxime quā solus Bar.reprehendit.sed antiqui ipsam tenuisse vidētur. Nec ob.rō bar.scȝ ꝙ cā q̄ agitatur ꝯ fideiussorē non cōcerint principaliter ipsum sed dñm: nā hoc pōt negari cum fideiussor conueniatur ex sua propria obligatione: ꝛ sic ipsum principal'r cōcernit cū possit ex ea lesionē sentire.qḋ enī si principalis non esset soluēdo: certe sentiret dānū: ergo cā dr̄ proprie ꝛ principaliter sua: vt.l.ij.§.in ppria.ff.qñ appel.sit. Quinimmo etiā si principalis esset soluendo adhuc propter interesse quod pretendit potius in nō soluendo ꝙ insolutum repetendo adhuc dici potest causa propria.ff.de compen.l.ij. Et sic vr̄ ꝙ non sit bona cōparatio de sn̄ia iniusta lata contra fideiussorem: qm̄ illa que est lata contra procuratorem dicitur lata ꝯ dñm non ꝯ procuratorem cum lata sit virtute obligationis residentis in persona domini non in psona procuratoris. Et iō ipse dñs dicitur reportare contra se sn̄iam q̄ est lata ꝯ procuratorem non ipse procurator: vt patet in.l.etiā.C.mandati.ꝛ ita doc.exponunt ibi.qḋ etiam patet q2 mittit̄ executioni ꝯ ipm dñm non ꝯ procuratorem: vt.l.plautius.ff.de procur. Mirū ergo si talis sententia nocet dño non procuratori postꝙ non censet̄ lata contra eū nec potest cōtra eum executioni mandari sed contra dominum: nō sic si esset lata ꝯ defensorē sine mandato: illa enim noceret sibi si esset iniusta: q2 etiaȝ si iusta similiter noceret nō aūt dño cū ꝯ eū nō posset executioni mandari: vt.l.plautius.ꝛ iō nec expensas repetit.

3 sas repetit: vt no. in. d.l. etiam. per gl. † Sed sñia lata cõtra ip-
sum fideiussorẽ mittitur executiõi ꝯtra ipm fideiussorẽ nõ ꝯ pn
cipalem: imo requiritur nouꝰ processus ⁊ noua sñia nisi sit fide-
iussor de iudicato sol. vt plene no. in. l.j.ff.iud.sol.per Bar. ⁊ in
c.j. de iniur. ⁊ dã. dato. li. vj. ⁊ sic si esset iusta. posset sibi nocere si
principalis non esset soluendo: ⁊ etiam posito ꝙ esset soluendo
posset nocere cum habeat ꝯ principalem litigare super actione
mãdati ⁊ posset de facto succũbere: ergo rõne talis interesse dr
cã ꝓpria non aũt aliena sicut dr cã q̃ cum ꝓcuratore agitat. ⁊ iõ
4 idem Bar. in alia materia † facit differentiã inter procuratorẽ
⁊ fideiussorẽ cõdẽnatũ: qr primus tenet appellare ⁊ nõ ꝓsequi:
a secũdus vero appellare ⁊ ꝓsequi: qr agitat cãm suam[a] cũ rõne
sue obligationis sit in iudicio. l. si procurator. §. si ignorãter. ff.
mand. ⁊ p eũdẽ Bar. C. de procur. l. inuitus. vbi rõ est predicta
parificat fideiussorem emptori: qr sicut emptor cõuenitur rei vẽ
dicatione ad rem emptam rõne ꝓprie possessionis: ⁊ iõ dicitur
agitare cãm ꝓpriã licet habeat regressum de euic. ita ⁊ fideius-
sor conuenit rõne ꝓprie obligatiõis: ⁊ iõ lz habeat regressum ꝯ
principalẽ dr agitare cãm ꝓpriã: sz sic est qd sñia iniusta lata cõ
tra emptorẽ sibi soli nocet etiã si nullã cãm ꝑstitit vel culpã com
misit ſm eũdẽ bar. in. d.l. exceptionẽ. per. d.l. si per imprudẽtiã.
licet ibi glo. sentiat ꝯtriuz q̃ per oẽs reprobat. ergo ⁊ eodẽ modo
dicẽdũ est in sñia iniusta lata cõtra fideiussorẽ qd sibi soli noce-
re dz nõ principaliter posito ꝙ nullã cãm prebuerit iniuste dã-
nationi: vt. d.l. excep. ſm glo. ibi positam q̃ videt vera quicqd
ibi dicat Bar. ꝑ sua verba met q̃ ponit in. d.l. inuitus. de ꝓcu.
iunctis bis q̃ ipse idẽ dicit in. d.l. exceptione. de sñia lata cõtra
emptorẽ. ⁊ si hec opi. eẽt vera qd puto saluo meliori iudicio res
5 esset expedita: † qr isti de tornabonis fuerũt expromissores in q
bus idez iuris est dicẽdũ qd in fideiussoribus cũ eadẽ vigeat rõ.
l. illud. ad. l. aql. ⁊ de fonte. l.j. cũ si. Cã ergo q̃ agit ꝯtra. fideius-
sorẽ vel expromissorẽ lz in ꝯñtiam tendat in ꝑiudiciũ principa-
lis tñ principaliter dr ipsorũ propria. Posito autẽ ꝙ predicta
cessarent ⁊ ꝙ opi. Barto. esse vera in. d.l. exceptione. adhuc vi-
detur ꝙ dicti agentes debeant succumbere in hac cã triplici ra
tione Prima qr ipsi ꝑstiterunt cãm huic iniuste dãnationi. qd
pz: nã ipsi in eoꝝ replicationibus in curia mercantie dicunt ꝙ
cã quare fuerũt cõdẽnati fuit qr ille Riciardus fecit fidẽ coram
habentibus iudicare qualiter ille captiuꝰ nõ fuerat requisitus
in calese in forma debita. ⁊ tñ p lr̃as eoꝝ productas p Joannez
apparet de ꝯtrario ꝙ immo fuit requisitus ⁊ ꝙ ille q detinebat
noluit restituere ⁊ ꝙ de hoc ipi agẽtes apportauerũt ipi Riciar
do lr̃as de illa dama a dallo scudere de calesio cõtinentes cãm
quare nolebãt deliberare captiuum ⁊ tradiderũt eas Riciardo
⁊ fecerũt se ab eo qetari: vt pz in lr̃a eoꝝ facta die scdo Februa-
rij. M.ccccxx. Et subdit in eadẽ littera ꝙ cũ ipsi omnia hoc di-
cerent ipsi Riciardo ipse oĩa negauit. Ex hoc apparet defectꝰ
ipsoꝝ: nã si testes adhibuissent vel scripturã fieri fecissent qñ ta
les litteras de calesio presentauerunt Riciardo ⁊ fecerunt se qe
tari potuissent ostendere ꝙ nõ erat verum ipsum captiuuz non
fuisse reqsitum in forma debita ⁊ ꝙ ab vno fuerat requisitus: ⁊
sic ꝙ culpa ⁊ defectu seu facto illius seu illoꝝ qui detinebant ca
ptiuum ad petitionem Riciardi hoc euenerat: ⁊ p cõsequẽs de-
bebat nocere ipsi riciardo. l. pe. ff. de ser. expor. vbi factum illius
qui bz a me cãm nocet mihi ac si ego fecissem: ⁊ per cõsequẽs re-
mãsisset elisa probatio riciardi in qua dicta sentẽtia fuit funda
ta ⁊ sic talis sententia secuta nõ fuisset ⁊ ista negari nõ possunt
per dictos agentes postꝙ̃ ⁊ eoꝝ scripturas apparent: igitur eo-
6 rum culpa ⁊ defectu euenit ⁊ iniuste cõdẽnaret: ergo nullum re
gressum bñt. vt. d.l. exceptione. ff. de fideius. in fi. † Item appa-
ret defectum predictoꝝ ex tenore littere testificatorie de qua in
puncto vbi apparet ꝙ ille Stephanus in iudicio cõstitutus cũ
dicto riciardo consensit eidem soluere quantitatem petitam ꝙ̃
cito ille riciardus relaxaret eidem presonerio totum ius ⁊ cla-
meũ qd habebat in eodem et paratus fuerit eidem Stephano
deliberare presoneriũ predictũ ⁊ acceptare certas litteras ⁊c.
⁊ non fecit ibi aliquam mentionez de litteris dñi raphaelis nec
qd debet pñtari in gradalingho sanus ⁊ saluus: prout ipsi orlã
dini in sua cõmissione voluerunt. Ipse autem Riciardus sta-
tim ⁊ eodem instanti relaxauit oẽ ius qd habebat ⁊ obtulit se-
paratum tradere presoneriũ ⁊ litteras acceptare ⁊c. vt in eadez
littera pz. Quicqd ergo sit vtrũ sentẽtia cõdẽnatoria predictoꝝ
lata fuerit vigore prime promissionis an vigore huius scde seu
confessionis facte in iudicio: ⁊ cum potuerit fieri virtute huius
scde que facta fuit preter ⁊ ꝯtra formã cõmissionis immo nulla
cõmissione sibi facta seqtur qd intentio ꝓdictorũ agentium nõ
est probata etiã si sñiam cõdẽnatoriã produxisset postꝙ̃ ex pro
ductis in hoc iudicio apparet de duplici cã ex qua potuit ferri
dicta sñia: quaꝝ vna processit ex cõmissione dictorum de orlan-
dinis vt fuit prima ꝓmissio: altera non. s. scda seu suprascripta
cõfessio: ⁊ vna posset nocere orlãdinis altera non: debuerũt er-
go probare ꝙ lata fuerat ex illa que nocere poterat: al's debent
succũbere. arg. l. pe. C. si ex fal. instrumẽto. iuncta. l. non solũ. §.
prout probari. de op. no. nun. C. de proba. l. matrem. ff. qbus ex
cau. in pos. eat. l. fulcinius. §. qd si latitare. vñ. sz is q. Quinimo
ꝑsumitur potius lata virtute prime huius scde ꝙ̃ virtute prime
eo qr si lata fuisset virtute prime foret iniusta cũ conditio illius
non extitisset: sed si virtute secunde foret iusta ⁊ in dubio presu-
mit iusta. de proba. l. in pñtia. ff. de euic. l. herẽnius. §. gaia. qr
nõ ꝑsumit iudex motus ex cã insufficienti. arg. ff. de testa. mili.
l. miles q destinauerat. Sed hec secũda promissio seu confessio
quãtũcũqz reddat sñiam iustã quãtũ ad predictos condẽnatos
nõ tñ dat eis regressum cõtra orlandinos: qr ꝑter eorũ commis-
sionem facta fuit cũ facere nõ teneret ⁊ sic ipsis solis nocere dz
q eã fecerũt. arg. ff. mã. l. si pro te. In fine etiã dicte lr̃e satis ap-
paret ꝙ illi moti fuerũt ad iudicãdũ virtute dicte secunde pro-
missionis seu confessionis facte in iudicio. Et licet dicta lr̃a sit
exẽplũ ⁊ factũ nõ citata pte ⁊ qd nõ faciat plenã fidẽ. ff. de fide
instru. l. ij. facit tñ magnũ indiciũ ꝙ iunctũ cuz alio qd colligit
ex lr̃is ꝓdictoꝝ agentium productis per orlandinos debet mul
tum mouere iudicẽ: vt not. in. d.l. ij. ff. de fide instru. iuncta. l. in-
dicia. C. de rei ven. nã in pluribus litteris predictorum agentiũ
cõtinetur ꝙ cum Riciardus diceret ꝙ quandocunqz relaxaret
captiuum ⁊ haberet litteras domini Raphaelis ipsi promittẽ
tes tenebantur soluere ⁊c. dicunt prefati agentes in eorum lr̃is
scriptis orlandinis ꝙ huic dicto Riciardi non poterat contra-
dici: qr sic stabat promissio eorũ facta de commissione predicto
rum de orlandinis. Et ideo auisat eos ꝙ faciat qd do. raphael
scribat oppositum. Et tñ constat qd istud non erat verum ꝙ de
commissione predicta facta fuerit talis promissio. s. qd qñcũqz
relaxaret ⁊ haberet litteras ⁊c. immo solũ si i illo accessu. vt. s.
fuit probatũ: ⁊ sic bene poterat dici cõtrarium dicto riciardo.
Uerisimile est ergo ꝙ sicut errore iuris ducti credebant se tene-
ri qñcũqz relaxaretur captiuus ⁊ habentur littere dñi raphae-
lis prout ex predictis litteris eoꝝ apparet. ita ⁊ eodẽ errore lapsi
cõfessi fuerũt in iudicio dicto Riciardo prout in eadẽ lr̃a testi-
moniali cõtinet. ar. l. dolus. §. diuersum. ff. de noua. q error iu-
ris dz nocere eisdem agentibus nõ ipsis conuentis: cum vtriqz
certent de dãno vitãdo. ⁊ sic potior est ꝯditio rei. ff. mã. si fideius
sor. §. non male. ⁊ qd ibi no. de ver. obli. si seruum. §. sequitur.

a ¶ Causaz suã. Uide Baldũ in consil. cclxxxvj. in. v. parte.

¶ Ex qbus oibus pz rñsum ad scdz quesitum principale. s. fa-
ctũ: vz an ex productis in hac cã colligi possit ꝙ prefati nũc agẽ
tes dederint aliquam causam huic iniuste dãnationi. Et patet
qd sic ⁊ forte talem que fecit sententiam iustam quo ad iudicem
7 in ipsoꝝ dãnum vt ex ꝓdictis apparet. ¶ † Secũdo dico eos de
bere succumbere ex alia causa. s. propter eorum temerariã asser
tionem: qm in eorum litteris asseruerũt dicti orlandini qd fece-
rant se quietari a dicto Riciardo ⁊ qd non expediebat amplius
loqui de facto dicti captiui propter qd dicti orlandini remise-
runt litteras cambij ⁊ pecunie fuerunt restitute consanguineis
captiui. vnde remanerent dicti orlandini in dãno propter dictã
temerariã assertionem: que si eis facta non fuisset litteras cam-
bij non remisissent. fuit autem temeraria: quia vel non fuit verũ
qd fecerint se quietari: vel si fuit verum ex quo tamẽ non potue-
runt probare habetur pro nõ vero. l. duo sunt. de testa. mili. ⁊. l.
in lege. ff. de contrahen. empt. igitur ipsis assertionibus nocere
debet. ff. de actio. emp. l. iul. post prin. quia non debet alteri per
alterum iniqua conditio afferri: vt in regula iuris. ⁊ quia in do
lo fuerunt saltem presumpto asserendo id qd verum non reperi
tur ⁊ ideo teneret ad interesse. l. si quis affirmauerit. ff. de dolo.
⁊ qd no. Barto. in. l. procurator qui procurat. circa fi. ff. de pro-
cura. ⁊ quia alter ab altero non debet remanere deceptus. C. de
pactis. si quis in conscribendo. ff. de arbi. l. iij. Et hec sola ratio
ita clara ⁊ manifesta est ꝙ sola per se sufficiens est ad defensam
dictorum de orlãdinis etiam si omnia alia primo loco dicta de
ficerent vel cessarẽt. ¶ Tertio ⁊ vltimo debent succumbere di-
cti agentes quia non ꝓduxerunt sñiam condẽnatoriam in pu-
blica forma sed solum testificationem quorũdam testiũ nõ iura
torũ nec per iudicem receptorũ q̃ nullam fidem facit. ff. de testi.
8 l. iij. §. sabino. cũ ibi no. † Et cõstat non sufficere habuisse cõmis
sionem de soluẽdo vel ꝓmittendo ad effectum repetendi nisi ꝓ-
betur legitima solutio vel cõdẽnatio. l. lucius. cum ibi no. ff. mã
dati. C. e. si pro ea. cũ similibus. Et ita dico ⁊ cõsulo ego Pau.
de castro vtriusqz iuris doctor. Laus deo.

¶ Consilium. cxxxvij.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habes ꝙ si testator p scdz testm̃ reuocat pri
mũ: ⁊ deinde in codicillis cõfirmet primuz: institutus in primo
capit iure fideicõmissi: qr codicillis ⁊c. Si tñ errore ductus adi
uit non potest cogi per heredem restituere ⁊ expectare restitutio
nem suam cum possideat ⁊ autore pretore ⁊ sciente ac patiente

herede: ⁊ possit statim docere de iure suo
2 Et heredi imputaꝰ in trebellianicã qcq̃d habet de hereditate.
3 Et si heres institutꝰ sit rogatus restituere totã hereditatẽ pau-
peribus non venit dimidia q̃ codicillis fuit adempta.

In christi nomine amẽ.

1 ❡†Primũ testm̃ de quo .s. fuit ruptum ⁊ subla-
tum ipso iure ꝑ scd̃z. insti. quibus modis testa. in
firmẽ. §. posteriore. ⁊ ff. de iniust. testa. l. i. ⁊ sic di-
ctus dominus Antonius reperitur insolidum institutus virtu
te secundi testamenti. verum per cõfirmationem factam invlti-
mis codicillis de primo testõ ⁊ ꝯtẽtis in eo dicto ser Ludouico
q̃ erat istitutus pro dimidia in testõ primo debeꝰ dicta dimidia
iure fideicõmis. ff. de iniust. testamento. posthumus. §. si paga-
nus. ⁊ ad trebel. l. si quis priore. cũ cõcor. ibi allegatis. non aũt
iure directo quo iure in codicillis dari non põt. C. de his q̃bus
vt ĩdignis. l. hereditas. de codicil. l. ij. ⁊ ff. ad trebel. l. sceuola.
Nunc ergo dubitatur circa hoc de tribus.

a ❡Inter viuos. Vide do. bar. sozi. in cõsi. cxxxvij. v. sed ꝯ hãc cõclu. cũ ver. seq. in .j. parte.

❡Primũ est qꝛ cũ sibi debeatur iure fideicõmis. vt dictuz est:
ipse autez iuris errore ductus putans ad se pertinere directe eaz
adiuit vt proponitur ꝙ ad fideicommissarium non pertinet et
possessionem adeptus est nulla facta sibi restitutione a dicto do
mino antonio herede vniuersali: an possit cogi a dicto domino
Antonio restituere ⁊ expectare restitutionem. Videtur ꝙ sic. ꝑ
l. filiam fratribus. ff. ad treb. ⁊ quia in tribus tantum casibus re
stitutio non est necessaria de quibus ista non est. ff. ad trebel. l.
penul. Contrarium puto verius propter tria que hic cõcurrũt:
scilicet quia possidet ip̃e ser Ludouicus pro dimidia que sibi de
betur vt in puncto proponitur ⁊ etiam iuste possidet quia auto-
re pretore: vt. l. iuste. ff. de acqui. pos. ⁊ qꝛ sciente ⁊ patiente dicto
herede per tm̃ tẽpus: ⁊ sic videtur tacite consesisse. arg. ff. de aq̃
plu. ar. l. labeo. Item potest docere statim de iure suo per osten-
sionem codicillorum. igitur est legitimus contradictor vt he-
res auferre sibi non possit possessionem: vt plene not. per Bart.
in. d. l. filiã fratibꝰ. ⁊ l. edicto. circa fi. de edicto diui. adri. tollẽ.
❡Scd̃o dubitatur vtrum de dicta dimidia debeatur quarta
trebellianica ipsi domino Antonio heredi vniuersali. Respon
deo non: cum apud eum sit altera dimidia iure directo ꝑ quã ex
2 cluditur detractio trebellianice. † quicquid em̃ habet heres de
bonis bereditariis imputatur ei i trebellianicaz. ff. ad. l. fal. l. in
quartam. ⁊ sic debebit esse integra apud dictum ser Ludouicũ.
3 ❡†Tertio dubitatur: qꝛ dictus dominus Antonius fuit gra
uatus in secundo testamento de restituendo vel distribuendo
post mortem suam omnia bona bereditaria pro anima testatri-
cis personis quibus sibi videbitur vtrum dicta dimidia transi
uerit in dictum ser Ludouicum cum eodem onere. Videtur ꝙ
sic, arg. ff. de adi. leg. l. legatum. Contrarium puto verius: nam
ibi loquitur in translatione in qua grauamẽ qd̃ erat impositũz
ei a quo fiebat translatio censetur repetita in personam eius in
quem fit translatio: sed in casu nostro translatio istius dimidie
que debetur ser Ludouico non censetur facta ab ipso domino
Antonio in ser Ludouicum: quoniam translatio est quãdo eo
iure ⁊ titulo quibus est apud personam a qua fit translatio est
etiam apud personam in quaz fit: sed in casu nostro non est ita:
quoniam apud dñm Antonium tota bereditas est iure directo
et per codicillos predictos non abdicatur ab eo iste titulus nec
transfertur in ser Ludouicum: sed remanet apud ipsum domi-
num Antonium. vnde non est proprie translatio ab eo facta:
igitur onus impositum domino Antonio non transit ex hoc ca
pite in ser Ludouicum. sed bene potest dici ꝙ fit translatio de
personis pauperum in quibus tota hereditas fuit relita iure fi-
deicom. post mortem domini Antonij in dictum ser Ludouicũ
cui fuit relicta dimidia: vnde tantum videtur testatrix ademisse
pauperibus quantum dedit ser Ludouico. C. de lega. l. cum q̃-
stio. Cuz ergo apud pauperes nullum esset grauamen: ergo in
ser Ludouicũ transit sine grauamine sicut contingeret si per di
ctos codicillos grauasset dñm Antonium de restituendo dimi-
diam post suam mortem ser Ludouico: cum in testamento ip̃m
grauasset de restituendo totam pauperibus. Clarũ enĩ esset boc
casu ꝙ censereꝰ a pauperibus abstulisse dimidiam ⁊ transtulis-
se in ser Ludouicum ⁊ sic sine onere sicut ⁊ apud pauperes erat
factura: ergo ⁊ idem in casu nostro quia nõ dꝫ esse deterioris cõ
ditionis ser Ludouicus ex eo qd̃ sibi pure ⁊ incontinenti fuit re
licta. ❡Illud autem constat ꝙ̃ dicta confirmatio facta in co-
dicillis quãtum ad dñm Antonium nibil operatur. Cũ em̃ ip̃e
sit aditurus totã hereditatem iure directo virtute secundi testa
mẽti nõ indigebat p̃dicta cõfirmatione per quã nõ totã sed di-
midiã nec iure directo ſꝫ obliquo foret consecuturus: ergo ⁊c. ff.
de heredi. insti. l. si te solum. Laus deo.

❡Consilium, cxxxviij.

1 ☞ Ex hoc cõsilio habes ꝙ donatio facta a marito vxori que
non incepit a traditione non confirmatur morte: nec ad rem fa
cit ꝙ habitauerit domum donatam cum marito: ⁊ ꝙ post mor-
tem habuerit animum nãciscendi possessionem rerum donata-
rum: nec propria autoritate id facere poterat: nec consequi põt
donationem ex eo ꝙ in casu molestie maritus dixit ꝙ donabat
⁊ relinquebat.
2 Et aliud est donatio aliud promissio de donando.

In christi nomine amen.

1 ❡†Dicta donatio sine dubio dicitur fuisse inter vi
a uos[a] propter clausulam illam ꝙ esset irreuocabilis:
⁊ ideo inter cõiuges fuit ab ip̃o principio nulla. casus ẽ de vtro
qꝫ. ff. de do cã. mor. l. vbi ita donaꝰ. Sed nũc vidẽdũ est an fue-
rit morte cõfirmata postq̃ donãs p̃decessit ex oratione diui Se
ueri ⁊ Anto. C. de do. inter virũ. si maritus quõdã. ff. eo. cuz hic
status. in prin. ⁊ §. j. Et videꝰ ꝙ nõ: qꝛ dicta oratio locũ sibi vẽ-
dicat qñ ꝓcessum fuit ad traditionem veram vel fictam non qñ
stetit in finibus promissionis dũtaxat. e. tit. l. papinianus. ⁊ C.
de dote cau. l. qd̃ de suo. ⁊ qd̃ ibi per doc. qui sic cõmuniter intel-
ligunt ꝙ requiratur traditio ad boc vt morte confirmetur: sed
hic nulla traditio facta proponitur: ergo ⁊c. ❡In ꝯtrium fa-
cit qꝛ. l. illa papinianus. in qua hoc vulgare dictum fundaꝰ nõ
videtur dicere hoc si bene inspiciatur. s. ꝙ requiratur traditio:
sed bene dicit ꝙ qñ interuenit sola stipulatio nõ ꝯfirmatur quã
tum ad hunc finem vel effectum vt possit contra heredem do-
nantis. Si ergo ipse donatarius non vult agere sed retinere et
contra beredem donantis se defendere non videtur sibi ꝓbibi-
tum per illam. l. a cõtrario sensu. l. j. §. qui mandatum. de offic.
eius cui manda. est iurisditio. quoniam facilius conceditur re-
tentio q̃ actio. l. si in aerea. in fi. ff. de condi. indebi. posito enim
ꝙ nulla traditio interuenerit: non enim decisio illius. l. papi. vi
deꝰ fundari in traditione: quasi ꝑ eã donatio magis dicatur ꝑ-
fecta cum ꝑ illam etiã si facta fuerit non transferatur dñium vi
uente donatore nec magis perficitur q̃ si facta non fuisset. l. sed
interim. §. si vxor. ff. de dona. inter virum. sed fundaꝰ in eo qd̃ .s.
dixi. s. ꝙ facilius cõcediꝰ retentio q̃ actio. ideo ad agendũ non
cõfirmaꝰ sed ad retinendũ sic. verũ qꝛ qñ ꝓcessum est ad traditio
nẽ donatarius bꝫ retentionez. ideo docto. cõiter dicũt traditio
nem requiri. Sed certe etiã si facta nõ fuerit ⁊ alio modo dona-
taria eius retinendi habeat sine vitio ꝓut est in casu nostro: vi-
deꝰ idẽ dicendũ. s. vt cõfirmata sit ad hunc finem vt possit exci-
pere cũ oratio p̃dicta de cõfirmãdis donationibus predictis ꝑ
mortez donantis sit generalis ad oẽs donatiões: vt. d. l. cũ bic
status. §. j. ⁊ non reperitur limitata nisi in dicto casu per papi-
nianuz: ergo ⁊c. qꝛ exceptio firmat regulã in nõ exceptuatis. ff.
de postulãdo. l. j. §. ait pretor. in auf. de non alie. §. vt aũt. ⁊ no.
in. l. his. ff. de legi. ❡Breuiter si ista dña nacta esset possessionẽ
rerũ donataruz iuste ⁊ sine vitio possemus fateri ea que .s. dicta
sunt. argu. eorum que habenꝰ in fi. in. l. filiã fratribus. ff. ad tre
bel. Sed nõ sic est. nã viuẽte marito domũ illã donatam nõ pos
sidebat nec detinebat: ſꝫ ipsa dña detinebatur in ea a marito. ff.
de preca. l. ⁊ habet. §. j. cum ibi no. de his qui deiece. vel effu. l. j.
§. pe. de acq. pos. l. qui iure familiaritatis. qui. mo. vsufr. amit.
§. si mulieri vsus domꝰ. Similiter res mobiles ibi existentes nõ
possidebat: sed ꝓ marito custodiebat. Et nulli dubiũ est ꝙ si nõ
fuit ei facta dicta donatio mortuo marito tenereꝰ exire domũ et
ipsam cũ dictis rebus dimittere filijs ⁊ beredibus mariti libere
et expedite: nec aliqd̃ ius retentionis haberet: ⁊ sic tam in iudi
cio petitorio. s. petitione hereditatis q̃ possessorio. l. a diuo. C.
de edic. diui adria. tol. si factũ fuisset testamentum succũberet.
Igitur ⁊ nunc idez esse dꝫ qꝛ nõ potuit sua ꝓpria autoritate mu
tare sibi cãm possidendi in p̃iudiciũ dictoꝝ filioꝝ: vꝫ vt ibi viuẽ
te viro detinebaꝰ in domo post mortẽ eius incipiat possidere: ⁊
vt ibi viuente viro res mobiles custodiebat pro eo post eiꝰ mor
tem inceperit possidere pro se. ff. de acquirenda possessione. l. cuz
nemo. requirebatur enim ad hoc vt iustam cãm detentionis ba
beret qd̃ interuenisset volũtas mariti: scilicet vt ea suo proprio
nomine acciperet ⁊ retineret quo casu quasi pro traditione ba-
bereꝰ. ff. de rei vendi. l. quedam mulier. C. de acqui. pos. l. ij. Sꝫ
in hoc maritus non reperitur cõsensisse ⁊ eius consensus ⁊ volũ
tas eiꝰ: eiꝰ morte finitus est. ff. loca. l. iiij. vnde post mortẽ mariti
saltẽ consensus filioꝝ ⁊ beredũ tacitus vel exp̃ssus reqrebaꝰ ad
hoc vt iuste ⁊ sine vitio dicereꝰ adẽptã possessionem apud quos
beredes est dñium. l. si ego. §. si res. ff. de iure dotiũ. Cũ ergo nec
voluntas defuncti vnq̃ interuenerit. s. vt suo proprio noĩe vxor
predicta in vita mariti possideret pro se: nec voluntas heredũ
vt post mortem predictam similiter ꝓ se possideret: non põt di-
ci ꝙ iuste potuerit sibi causam possessionis immutare: imo dici
tur p̃do etiã si haberet talem titulũ qui morte nõ esset finitus. ff.
de acqui.

de aqui.pos.l.si ex stipulatiõe. Multomagis si hz titulũ q morte finitur:seu ꝓprius loquendo q nunq̄ habuit principium validum sed sperabatur validari post mortez. Preterea talis donatio q2 post mortem donantis tantum sortitura est effectum comparatur legato:vt.d.l.cum hic status.§.i.in fi. Sz legatarius iacente hereditate non potest propria autoritate ⁊ sine voluntate heredis capere possessionẽ rei legate: ⁊ si capit tenetur restituere heredi volenti retinere fal.ff.quoꝝ legatoꝝ.l.i.§.redigunt. Eodẽ ergo modo vxor cui facta fuit donatio ⁊ non traditio a marito nõ posset eo mortuo propria autoritate ⁊ sine voluntate heredũ capere bona donata que nullo mõ essent apud se ⁊ si caperet teneretur eisdem heredibus volentibus eas totas ⁊ integras pro se retinere:eo quia donatio non fit cõfirmata sz potius infirmata restituere: quia eadem immo maior viget ratio cum titulus legati sit validus sed titulus dicte donationis non. Igitur si habens primum tenetur restituere ex quo ꝓpria autoritate occupauit fortius habens scd̃m. Et si ita est eodem modo si erant apud eam non suo nomine sed pro marito:nõ potest propria autoritate sibi causam possidendi mutare ⁊ velle pro se retinere:sed tenetur restituere quocunq3 iudicio conuẽta fuerit siue petitorio siue possessorio ⁊ non est legitima contradictrix:quia non sine vitio possidet:vt not.in similibus in.d.l. filiam fratribus.ff.ad treb.per Barto.⁊ contra eam competit possessorium adipiscẽde saltem vtile interdictũ quoꝝ bonoꝝ q̄d datur heredibus iuris ciuilis ex testamẽto vel ab intestato: sed directum datur bonoꝝ possessoribus de iure pretorio.⁊ sic nullo modo põt dicta dña defendere suã possessionẽ vel detentionem quominus teneatur restituere dicta bona dictis filijs et heredibus postq̄ nõ sine vitio habet. Igitur cessant ea que primo loco allegaui de iure retinende:quia restituta possessione necesse habebit agere ex stipulatione facta ex causa donationis.et ideo tunc deueniretur ad dispositionez.d.l.papi.ff.de dona.inter virum.quia non fuit adhuc confirmata. Preterea cum ista non habuit ius retinendi pro se ex causa dicte donationis:quousq3 maritus vixit:sequitur q̄ in puncto mortis dicta donatio ipso instanti fuit annihilata quoniam non reperit apud ipsam donatariam ius aliquod retinendi:licet ergo postea dicta domina constituerit in animo suo se velle retinere pro se et ex causa dicte donationis nihil egit quia non potuit donationem iaz annihilatam facere reuiuiscere.argu.l.bonoꝝum.ff.rem ra.ha. et quasi impossibile est quin inter punctum mortis et animum dicte domine in constituendo pro se fuerit interuallum temporis. Preterea q̄d requiratur traditio sic probatur:ante orationem diui Seueri ⁊ Anto.status donatiõis inter coniuges hic erat vt nõ valerent ⁊ morte nõ cõfirmabant̃:per illã autẽ orat̃. effectum est vt morte donantis cõfirmarentur vt sic aliquid de rigore iuris relaxetur.vt.d.l.cum hic status.in prin.⁊.§.i. Papinianus autem interpretatus est ⁊ restrinxit dictam orationez ad donationem rerum dicens eam non pertinere ad stipulatio
2 nem.†donatio autem rerum est cum incipitur a traditione:nã
a donatio est doni datio[a].l.senatus.§.donatio.de donat.causa mor.datio aũt est dñij translatio.l.i.ff.de condi.ob cãm.vñ cuz illa non fiat regulariter sine traditione.C.de pac.l.traditionibus.sequitur q̄d proprie non dicit̃ donatio nisi cum interuenit traditio ⁊ per q̄ns dñij trãslatio in re vel in spe. promissio vero per stipulationem etiam per nudum pactum non dicitur donatio sed promissio de donando:vt dicit Bart.in.d.l.i.ff.de condi.ob causam. Papinianus ergo dicit illam orationem habere locum in veris donationibus:non autem in promissionibus factis ex causa donationis que non sunt vere donationes. Vere autem donationes sunt quãdo ad tradit̃.processũ fuit. Ratio autem quare facilius confirmatur donatio q̄ promissio de donando:quia facilior est quis ad promittendum q̄ ad donandum interueniente traditione. vnde sicut mulieri promittenti pro alio subuenitur per vell̃.q2 ad hoc faciliter inducitur.ff.ad velle.l.si ego.⁊.l.q̄uis.§.interdum.ita ⁊ coniugibus donantibus non sic subuenit̃ sicut promittentibus:quia primo casu cõfirmatur donatio morte:scd̃o non:cum ideo sint donationes ꝓhibite iter cõiuges:q2 faciles sunt ⁊ mutuo amore possent se spoliare.l.i.ff.de do.inter virum. Papinianus ergo considerauit inter hunc rigorem ⁊ equitatem in qua fundatur oratio predicta per quãdam mediam viam de qua.s. Et sic non sufficit habere penes se rem donatam si non fuit tradita expresse vel tacite: q2 cessat ratio in qua papi.se fundauit. Concluditur ergo dictam donationem confirmatã nõ esse ⁊ dictam dñam ius retentionis ex dicta causa nõ habere. Sed an saltem iure legati ⁊ vltime voluntatis valeat ibi. videtur q̄d sic ex eo q̄ dixit q̄ si ab heredibus molestaretur omne id in quo fuerit molestata reliquit eidem vxori.q̄d verbum reliquit importat legatum vel fideicom.⁊ interuenerunt quinq3 testes qui sufficiunt.l.fin.C.de codicil. Breuiter si simpliciter dixisset se in dictũ casum molestie ei relinquere posset hoc procedere.sed ipse addidit dicens q̄ donabat ⁊ relinquebat ex causa presentis donationis causa mortis ⁊ reuocabilis ⁊c.que verba ex causa presentis donationis ⁊c.determinant ⁊ declarant verbum reliquit:nõ autem verbum douauit quia tãli determinatione ⁊ declaratione non indiget cũ illam de se importet:igitur noluit relinquere iure legati sed ex causa donatiõis predicte: ⁊ sic nihil importat dicta repetitio facta in dictum casum.⁊ potius sepius loquutus videt̃ dictus donator q̄ diuersimode disposuisse.ff.de leg.ij.meuius.§.cum qui.⁊ sibijpsi videtur substituta eadem domina in eodem iure ⁊ ti.donatiõis.l.j.§.si proponatur. ff.si quis omis.cau sa testa.

Laus deo.

Consilium.cxxxix.

1 Ex hoc consilio habes q̄ compromissum non potest nocere his qui non compromiserunt.
2 Nec narratio siue verba enunciatiua arbitroꝝum nocent non cõpromittentibus.⁊.4.
3 Et quando instrumentum faciens mẽtionem de alio probet licet illud non exhibeatur.
4 Instrumentũ inter alios cõfectum alijs preiudicare non potest nec probat cõtra alterum.
5 Et cum statur verbis narratiuis notarij de alio instrumento debet esse meta centum annoꝝum.
6 Et quid operetur reseruatio iuris alicuius tertij in verbis narratiuis.

In christi nomine amẽ.

Pro declaratiõe eius de quo queritur duo hic principaliter sunt videnda. Primũ est vtrũ adiudicatio facta dictis comitibus della rocha de dicta frãchigia ⁊ bãdita per dictũ laudũ q̄d ꝓducit̃ potuerit p̄iudicare dicto cõi vignalis existẽti in possessiõe ipsaꝝ ⁊ asserenti ad dictam bãditã ⁊ frãchigiã ꝑtinere tanq̄ pertinentias dicti castri pro quo cõi p̄sumit̃ in dubio alio nõ dato:tũ q2 in possessione. C.de rei ven.l.fi.ff.vt pos.l.ij.tũ quia castrum cõsueuit habere ꝓprias pertinẽtias sine q̄bus inhabitari nõ posset: quia incolentes viuere non possent.C.de cõdi.insti.l pe.⁊ ibi no.p bar.⁊ q̄d no.in.c.cũ ad sedẽ.de resti.spo.p Innoc.⁊ Joã.an.⁊ q̄d no.xvj. q.j.si q̄s epoꝝ. Scd̃m est posito q̄ dicta adiudicatio non preiudicet dicto cõi:an saltẽ ei p̄iudicet narratio ꝯtenta in dicto laudo de instr̃o venditionũ factaꝝ dictis comitibus de dicta bandita ⁊ frãchigia p̄ hñtes mãdatũ a dicto cõi:ac etiam de instr̃o transactionis facte inter eosdez:⁊ de compromisso quodam similiter facto inter eosdem ⁊ laudo inde sequuto.

1 †Circa primũ clare ⁊ sine magna discussiõe dicẽdũ est q̄ nõ postq̄ ꝓponit̃ q̄ dictũ cõe nõ cõpromisit:sed tantum dicti comites della rocha ⁊ dicti comites de castagneto ⁊ cõmune p̄lubini inter se ⁊ ꝓpter differẽtias quas simul habebãt nõ cũ dicto cõi. nã omnis ꝑtãs arbitroꝝ dependet a compromisso.ff.de arbi.l. non distinguemus.§.de officio. Prefatum aũt cõmune vignalis nullã ꝑtãtẽ dedit dictis arbitris ad statuendũ aliq̄d cõtra se:nec etiam alij vz comites della rocha ⁊ cõe p̄lubini dare potuerunt.ff.de pac.l.si vnus.§.añ oĩa.C.de reb.cre.l.nec filiusfa. de here.l.coheredibus.si in cõi eademq3 cã.l.vnica.in pn.ff.ad treb.l.q̄dã.§.si q̄s filiũ. de iureiu.l.q2 non dz.⁊.l.iij.§.pe.de re. iur.l.non debet.C.res inter alios .acta.in rubro nigro. Solum ergo nocet dicta adiudicatio ipsis cõpromittẽtibus.vñ si dicti comites della rocha cõtenderent sup dicta bãdita ⁊ franchigia cũ cõmune p̄lubini vel comitibus de castagneto obtinerẽt virtute dicti laudi ⁊ dicere possent quãtũ ad vos liberas edes habemus.i.posito q̄ dicta bãdita ⁊ franchigia non ꝑtineat ad nos sed ad cõe vignalis:vos tñ nobis turbare eas non potestis contra quos laudũ in nostri fauorem habemus q̄d vobis preiudicat quia cõpromisistis.facit q̄d no.ff.de ꝯdi. inde.l.indebiti.§. sed si nũmi.per glo.⁊ per Barto.⁊ hec satis sunt clara.

a Datio. Adde idem.j.p eundem Pau.in cõsil.cxxxv. numero.j.

2 †Super scd̃o dubio videt̃ dicẽdum q̄ saltẽ narratio facta in dicto laudo noceat dicto cõi vignalis:q2 instr̃in vẽditionis trãsactionis ⁊ laudi de q̄bus arbitri p̄dicti mẽtionem faciũt in dicto laudo p̄fatũ cõmune vignalis cõsensit p suos sindicos vt referũt dicti arbitri.⁊ sic cessat rõ de qua.s.ꝓxime p̄cedẽti articulo dixi vñ nocere ei dz.C.de admi.tu.cũ quidã.† Et licet regu
3 lariter dicamus q̄ instrumẽtũ faciẽs de alio instr̃o mentionem
b non probat nisi illud de quo mentionem facit appareat[b].vt in aut.si q̄s in aliquo documẽto.C.de eden. etiã si notarius attestetur se illud vidisse ⁊ legisse nõ abolitũ non cancellatum:vt pz ex ibi no.p Bar.licet q̄dã ꝯdixerint:vt no.in spe.de instru.edi. §.restat.ver.pe.attñ istud videt̃ verũ nisi rõne multe antiquitatis.per ea q̄ not. Inno.de ver.sig.c.veniens.q2 tunc cum valde difficilis sit ꝓbatio sufficit leuior ⁊ p coniecturas. ar.l.non oẽs.

b Appareat. Uide.d.pe.pbi. cor.i ꝯsi.cclxiiij. icipi.vt.i littera a.⁊ in ꝯsil.cclxv. in littera.d.i.ij. pte.⁊ i ꝯsil.cclxiiij. icip. licet.in lr̃a g.in.iiij.parte.

§.a barbaris.ff.de re mili.facit qd̓ no. Innocen.de test.§.cuꝫ ex
officiȷ̃.de iura.calū.c.ceteruꝫ.⁊ per Jo.an.de testi.c.licet ex qua
dam.⁊ per Bal.C.de sac.san.eccle.aut.quas actiones.in fi.et
de rei ven.cum super verbis.sed hic tam instrumentuꝫ laudi ꝙ
instrumenta de quibus in laudo fit mentio sunt valde antiqua
vt ex eius tenore apparet:ergo ⁊c.

¶ His non obstātibus cōtrarium puto verius. primo q꞉ cum
adiudicatio dicti laudi que est ipsiꝰ principalior pars ⁊ disposi
tiua non p̄iudicet:vt.s̄.probani.multo minus preiudicare pōt
narratio que est pars minus principalis:scꝫ enunciatiua ne per
vnam viā concedat ⁊c.ff.de tu.⁊ cura.da.ab his.l.scire.de reg.
iur.cū ꝗd vna. Ad qd̓ facit q꞉ v̄ba enūciatiua instr̄i nihil operā
tur in his q̄ tūc tpe instr̄i confecti geri nō potuerūt a ꝑtibus.C.
de fide instru.⁊ iure haste fi.l.j.li.x.cū ibi no.⁊ ꝑ bar.in.d.aut.si
4 si qs in aliquo.⁊ in.l.sciēdū.de v̄.ob.† Eodem modo v̄ba enun
ciatiua seu narratiua arbitrorū nō pn̄t aliquid arbitrari preiu
diciale in his que ipsi arbitri disponere nō possent seu disponē
do p̄iudicare cū sit eadē ratio. Itē siue dicamus ꝙ dicta verba
narratiua sint ipsoꝝ arbitrorum nō datur eis fides:q꞉ non vt te
stes deponunt de tenore dictorū instrumentoruꝫ.l.iij.§.sabino.
ff.de testi. Siue ꝙ sint v̄ba notariȷ̃:q꞉ non vt notarius potuit at
testari de eo qd̓ gerebat̄ ab arbitris qui ipsum rogauerūt de lau
do:q꞉ de eo qd̓ nō gerebant rogare non potuerūt:vt no.bar.in
d.aut.si quis in aliquo. Item q꞉ instr̄m inter alios ꝯfectū aliȷ̃s
preiudicare non pōt nec cōtra alterum fidē facit:vt no.Cy.ſm
Petrū.C.ad velle.l.antique.in.iij.q.⁊ no.in Specu.de instru.
edi.§.postꝙ.ver.⁊ breuiter.⁊ de loca.§.nunc vero aliqua.versi.
lvij.⁊ seq.licet aliqū prodesse possit vel quo ad plenam ꝓbatio
nem.C.depositi.l.desiderium.ſm Bal. ibideꝫ.vel quoad semi
plenam ſm Bar.ff.de iureiur.l.admonēdi.circa medium.ibi.
item quero ꝗd si instrumentū. q꞉ nō est eadē rō dānum admitte
re ⁊ lucra nō capere ⁊c.l.fi.C.de codi. Nec ob.qd̓ dixi de antiq
tate.nā illud posset procedere inter ip̄as partes inter quas lau
dum fuit vel earū successores.posito enim ꝙ negaretur vna ps
laudū p̄dictū ⁊ illum q̄ confecit instr̄m fuisse notarium:ratione
antiquitatis releuaretur pars vtens laudo ab onere ꝓbādi no
tariatū:⁊ ita loquit̄ Inno.in.c.veniēs.de ver.sig.quē notaria
tū teneretur ꝓbare si instrumentum nō esset antiquū:vt no.in
Spe.de instru.edi.l.restat.v̄.illud autem notāduꝫ.in pe.col.d.
§.sed si fateret̄ eū notariū sed negaret istrumēta de qbus fit mē
tio in laudo fuisse producta:vꝫ viso ab arbitris:tunc etiā si non
esset antiquū instr̄m staretur narrantibus inter dictas ꝑtes.per
l.optimā.C.de ꝯhen.stip.⁊ ꝑ no.per bar.in aut.si qs in aliquo.
in vlti.col.sed quātum ad tertiā personā q̄ nō cōsensit in dictis
arbitris nec in dicto notario tali narratiōi nō statur etiā cōcur
rente antiqtate tpis ne factū alterius directe vel indirecte sit al
teri nociuū. Nec ob.not.in iuribus allegatis.s̄.in contrarium:
quia loquunt̄ in publica fama ⁊ factis antiquis ꝙ factis alte
rius:quia illa posset habere originem a loco nō suspecto:sed fa
ctum alterius suspitione non caret:quia potest fraudulenter fie
5 ri.† Preterea antiqnitas instrumenti narratiui ad hoc vt pro
sit ad faciliorem probationem debet transcendere metam cen
tum annoꝝ ſm Inno.in.d.c.veniens.qd̓ non est in casu nostro
in isto instr̄o laudi in quo continet̄ narratio. Nec etiam illa de
qbus fit mentio in dicto laudo trāscendūt dictam metā si bene
inspiciatur tenor laudi. Preterea instr̄m transactionis nō nar
rat̄ in dicto laudo specifice:ita qd̓ possit in eo cōprehendi quid
⁊ quantum fuerit adiudicatum dictis comitibus:igitur nisi il
la ostendatur nil operat̄ narratio.C.de fal.cau.adiec.le.l.si nō
designata.⁊ qd̓ no. barto.in.l.edita.C.de eden.in fi.⁊ bald.de
6 epis.⁊ cle.l.j.⁊.ij.in fi.† Item in dicto laudo fit reseruatio iuris
dicti cōmunis vignalis:ergo firmū remansit ⁊ per dictum lau
dum nō est in aliquo lesum.ff. quibus mo.pi. vel hypo.sol.l.si
debitor.§.si in venditione.ibi.nisi salua causa pignoris ⁊c.de li
be.exhi.l.iij.§.pe.de aqua quo.⁊ esti.l.pe. ibi. sine p̄iudicio ⁊c.
de testa.tut.l.idem fiet.de bo.lib.si pater exheredato. Ex qbus
omnibus concluditur respondēdo ad id qd̓ queritur dictos co
mites de rocha non posse consequi dictam banditam ⁊ franchi
giam virtute dicti laudi vel contentorum in eo a cōmuni dicti
castri vel ab habente iura dicti cōi:sed ipsum commune vel ius
communis habentem debere sinere esse ⁊ remanere in sua posses
sione pacifica prout hactenus fuit et est salua presenti mole
stia.

Laus deo.

¶ Consilium.cxl.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ si per statutum imponatur pe
na iudici non sentētiāti in causa appella. infra.xx. dies ⁊ vltra
ꝙ firma remaneat sn̄ia prima:licet elapso tempore iudex icur
rat penam:tamen non est perempta instantia.
2 Et per nouam prouisionem censetur recessum a prima.
3 Et licet p̄fixum sit tp̄s instantie ꝑ statuta ciuitatis nō recogno
scentis supiorē si postmodū subȷ̃ciatur alicui dn̄o dꝫ stari ordi
nationi illiꝰ:⁊ si nō sit ordinatū stabitur dispositiōi iuris cōis.
4 Et statuta vbi iudicium agitatur semper sunt seruanda imper
tinentibus ad modum procedendi.
5 Et de relatiuo quis vel qui.

In christi nomine amen.

¶ Uisa reformatiōe cōmunis flo.facte circa appel
lationes que interponuntur a sententijs latis ꝑ po
testatem ciuitatis Aretij que mandat appellari ad
capitaneum dicte ciuitatis ⁊ eidem mandat vt cāꝫ expediat in
fra.xx.sub pena.viso etiā veteri statuto dicte ciuitatis sub rub.
de appellationibus ⁊ nullitatibus qd̓ disponit causas appella
tionū debere diffiniri ⁊ expediri infra.xl.dies vtiles:al's firma
manet sn̄ia:queritur de tribus per ordinem vt.j.patebit.
1 ¶† Primum est vtrū si cā appellationis non fuerit expedita ꝑ
dictum capitaneum dicte ciuitatis infra.xx.dies ſm tenoreꝫ di
cte reformationis instantia cause appellationis sit perēpta et
sn̄ia firma ꝑmaneat. ¶ Sup quo dicēdū est ꝙ cum dicta refor
matio dirigat verba sua ad iudicē mandando sibi ꝙ expediat:
non autem ad causam seu instantiaꝫ:vt dicto tpe finiatur:licet
ipse iudex vel capitaneus incidat in penā dicte reformatiōis si
requisitus non expedit infra dictū tp̄s:instātia tn̄ nō est perem
pta nec sn̄ia firma ꝑmanet ſm cōem opi.doctoꝝ.s.Cy.Barto.
Bal.⁊ alioꝝ notatā in.l.properāduꝫ.in prin.C.de iudi.ꝑ.l.j.C.
vt oīs tā ciuilis ꝙ crimi.in fi.de decurionibus.l. generali.⁊ no.
Jo.an in addi.Spe.in tit.de offi.dele.§.restat.v̄.ꝗd si statū.in
addi.q̄ incipit. Olddra. Nec ob. determinatio Ricardi malū.
quā ponit in q̄one disputata ꝑ eū q̄ incipit.statuto cauet̄ ꝙ iu
dex appellationis ⁊c.de qua facit mētionem idem Jo.an.in di
ctis addi.ti.de appel.§.nunc breuiter.super ver.licet aūt det̄.ꝗ
dixit ꝙ tale tp̄s p̄fixum a statuto succedit loco tēporis legalis
vj.anni.vel biēnij p̄fixi a lege vel iure cōi:⁊ ꝙ sicut per lapsum il
lius rata remanet sententia.vt in aut.ei q.C.de tēpo.ap.⁊ ita ꝑ
lapsum tpis statutariȷ̃. Nam quicquid sonēt verba Ricardi in
formāda q̄one quā originalem vidi:ipse tn̄ Joā.an. in.d.ti.de
offi.dele.§.restat.intelligit illā determinationem verā quādo
ꝑ statutū p̄figit̄ tp̄s instātie:vt pꝫ ex v̄bis eius dū ducit:vt sic tē
pus ꝑ statutū instātie deputatū in totum censeat̄ vice tpis a iu
re cōi instantie deputati ⁊c. Voluit enim Ric.determinare ꝯtra
opi.quorūdū legistaꝝ quā videt̄ sequutus Ja.bu.in.d.l.ꝓperā
dum.C.de iudi.q dixerūt ꝙ licet statutū figat terminum etiam
instantie nisi tamen dicat ꝙ ipso elapso rata remaneat senten
tia:adhuc tamen durat instantia ⁊ poterit expediri vsqꝫ quo
durat instantia de iure communi. Sed ipse Ric.reprobat ⁊ be
ne:quia tunc tale tempus prefixum a statuto in omnibus succe
dit loco tēporis prefixi a iure cōmuni postꝙ per statutum prefi
gitur instantie sicut illud. Et ideo sicut lapso tempore prefixo a
iure cōmuni rata ⁊ firma permanet sententia prima:ita elapso
tpe p̄fixo a statuto qd̓ loco illius succedit.ar. ad hoc optimum
C.de nō nu.pe.l.in ꝯctibus.post prin.ibi.licet biēniuꝫ pro quin
quēnio ⁊c. Non autem voluit Ri.ꝙ si ꝑ statutum p̄figatur tp̄s
ipsi iudici ꝙ hoc succedat loco temporis prefixi a lege ipsi instā
tie:vt pꝫ ex verbis eiusdem Joā.an.in.d.§.restat.⁊ ibi expresse
determinat contrarium ꝙ tunc eo elapso licet iudex puniatur
durat tamen instantia:⁊ sic sequitur cōmunem opi.
¶ Scd̓o q̄rit̄ vtrū lapsis.xl.diebus ſm tenorem veteris statuti
cōmunis aretij instātia sit perēpta. Et videtur ꝙ sic:nā cū ꝑ di
ctā reformationē cognitio cause appellatiōis trāslata sit ad iu
dicē potestatis ad quē ex forma dicti veteris statuti appellabat̄
ab alio iudice cum plures iudices haberet ad capitaneum vide
tur translata cum omni sua qualitate ⁊ cōditione:⁊ sic cū p̄fini
tione dicti tpis.xl.dierum ipsi instātie.ar.ff.de ali.⁊ ci.le.l.gaic.
in p̄n.de adi.le.l.legatum.in p̄n.vt sit duplex tp̄s. Unum qd̓ p̄fi
gitnr iudici ꝑ reformationem. Aliud qd̓ prefigitur instantie ꝑ
dictum statutum qd̓ censetur in dicta reformatione repetitum.
2 ¶† Contrariū tn̄ verius videt̄. Nā postꝙ in dicta translatione
predicta reformatio prouidet de alio tempore censet̄ a prouisio
ne dicti veteris statuti recessisse iure cuiusdam nouationis.ar.
in.l.valerianꝰ.ff.de p̄to.stip.⁊ locati.cū in plures.§.lege dicta.
nec pōt dici facta repetitio dicti tpis postꝙ de alio breuiori per
reformationem fuit prouisuꝫ.ar.ff.de adi.le.l.alūne.in p̄n.vbi
trāslatio legati nō cēset̄ facta cū eodē onere qn̄ in ea fuit nouuꝫ
onus appositū:ad qd̓ etiā facit.l.licꝫ iperator.ff.de le.j.v̄.sꝫ ꝗd
enim si aliā rem. Nec ob.ꝙ vnū respicit iudicium:aliud instan
tiā:quia si reformatio voluisset durare instātiā.xl. dierū nō mā
dasset iudici ꝙ expiret infra.xx. Itē quia vbi cessant v̄ba legis
vel statuti cessat ipsius statuti dispō.l.adigere.§.ꝙuis.ff.de iu
repa.l.hos accusare.§.omnibus.de accu.l.iij.§.totiens.de dā.
infec.sed verba statuti loquūtur in iudice potestatis:nos sumꝰ
in capitaneo:

in capitaneo: ergo ⁊c. arg. l. si seruuz. §. nō dixit. de acqui. here.
¶ Tertio videndum esset q̄to tpe durabit instātia cause app. in ciuitate Aretij. posset dici ꝙ stet dispōni iuris cōis postq̄ nō reperitur mutatum. ar. l. precipimus. de appel. de testa. l. sancimus. vel quantum durat instantia cause principalis ibidez vt procedatur de similibus ad similia. ar. l. de quibus. ⁊ l. non possunt. ff. de le. primum tñ videt̃ tutius per ea que sequuntur.
¶ Ulterius ad cōfirmationem ꝓximi p̄cedētis arti. ꝙ instantia cause appellationis nō expiret. xl. diebus ſm formā dictive
3 teris statuti: faciūt duo. † Primū q2 dictū statutū factum fuit tpe quo ciuitas aretina nō hēbat superiorē. vñ cū ad ipsam ptinerent cause appellationū potuit sup eis dare metam ⁊ ordinē ⁊ statuere tp̄s instātie: sed postq̄ deuenit sub dñio cōmunis florētie: ⁊ sic ad dictū cōmune florē. cepit ptinere cognitio dictarū causarū cessauit oē statutū dicti cōmunis aretij dans moduz et ordinē dictis causis: q2 non ptinet ad inferiorez infra qd tēpus expediat̃ causa appellatiōis corā superiore: vt no. C. de appel. l. appellat. in fi. ij. gl. ⁊ l. p̄ses. e. ti. p bar. ⁊ extra eo. ti. c. psonas.
4 ⁊ c. sequē. ⁊ c. abbate sane. facit. c. cuz tpe. de arbi. † Seruanda ergo erant statuta cōis floren. in dictis causis cum florentie tractabant̃ cū statuta loci vbi iudicium agitatur sint semper seruāda in pertinentibus ad modū procedendi. l. iij. in fi. ff. de testi. ⁊ not. in. l. cunctos populos. de summa tri. Postq̄ ergo dictum statutum cōis aretij dans ordinem dictis causis appellationuz cessauerit ⁊ euanuerit ex eo tpe quo cognitio dictarum causarū cepit ptinere ad cōmune florē. sequitur ꝙ in iurisditione attributa p cōmune florē. capitaneo aretino nō intelligit̃ repetitum tēpus statuti p̄dicti: ⁊ ꝙ solū seruanda sunt ṽba reformatiōis dātis dictā baliaz p̄ q̄ nullū tp̄s statuit̃ instantie: sed iudici tm̄: igitur tp̄s instantie remanebit in dispositione iuris cōis ⁊ non regulat̃ ſm aliqd statutū cōis aretij. Item facit pro ista pte: q2
5 statutū dicit q̄ appellatio ⁊c. † nam illud relatiuuz que refertur
a ad suum antecedens[a] cum omni sua qualitate. l. a filia. §. testator. ff. de ali. ⁊ ci. leg. ⁊ no per Barto. in. l. sanctio legū. ff. de pe. in. iij. col. ⁊ l. j. §. fi. si familia fur. fe. di. ⁊ de recepta. l. j. vnde cuz in parte precedenti fuerit locutū statutum predictū de appellatione que interponitur de vno iudice potestatis ad alium eiusdem potestatis videtur etiam ꝙ illa particula que dat ⁊ imponit tempus instantie restringatur ad illā appellationez de qua s̄. dixerat. s. que interponit̃ de vno iudice ad aliū. vnde cum in casu nostro nō sit ita: ⁊ sic cessent verba dicti statuti cessare debet eius dispositio. ar. l. iiij. §. quotiens. de dā. infec. l. hos accusare. §. omnibus. de accu. Laus deo.

¶ Consilium. cxlj.

1 ☞ Ex sequenti cōsilio habes ꝙ bānitus ꝓpter cōtumaciā appellare pōt a bāno sicut appellat qui recusauit iurare ad mādatū iudicis ⁊ in cā appellationis pn̄t iustificare ius suū. ⁊. 2.
2 Et ꝙ talis ficta cōfessio nō durat in causa appellationis imo curia bz probare cām bāni: q2 appellatio reponit eum in statu in quo erat ante bannum.
3 Nec testes producti pro formāda inquisitione non citata parte nocent quo ad condēnationem.
4 Et si pecunia sit deposita ad aliquē vsum penes aliquem p cōe alicuius municipij ⁊ ille expendat in proprios vsus non potest puniri pena statuti de fraudante ⁊ furante pecuniam cōmunis rationibus de quibus hic.
5 Et ꝙ prorogatio instantie cause appellationis potest fieri per iudicem cum causa.
6 Et stante statuto ꝙ ad inquisitionem ꝓcedi possit stante publica voce ⁊ fama testis examinatus nescit quid sit fama nō ꝓdest ad inquisitionem. ⁊ nu. 7.
7 Famā faciunt maior pars populi vel vicinie.
Ratio in teste principaliter attenditur.

In christi nomine amē.

¶ Uisa quadam inquisitione formata per potestatem Petre apij ⁊ Roche sancti cassiani contra Capparinum Nini de Mōte cerro: ⁊ sententia in de secuta contra dictum Capparinum necnon appellatione interposita per dictum Cappari. ad dominum Capitaneū castri cari: dubitatur de pluribus.
1 ¶ † Primo an dictus Cappa. potuerit appellare attento ꝙ in prima causa ⁊ per potestatē p̄dictū fuerit positus in banno propter cōtumaciā ⁊ habitus est ꝓ cōfesso ex forma statuti. ⁊ super hoc breuiter reperio cōsultum fuisse per dñm Bal. Guil. ⁊ dñm Comitē de pusio in quodā consilio qd incipit titius accusatus al's inquisitus ⁊c. q tenuerūt ꝙ ꝓpter dictū bānū ⁊ ꝓpter dictā cōfessionem fictā nō denegetur appellatio. alleg. tex. in. l. generaliter. §. finañt. C. de reb. cre. vbi recusans iurare ad mandatū iudicis: licet habeatur pro cōfesso ⁊ tanq̄ cōfessus possit condēnari: tamen potest ⁊ appellare ⁊ in causa appellatiōis iustificare suam recusationem. Item allegant gl. in cle. cām. de elec. in gl. pe. ibi. si causis consentiunt ⁊c. licet enim sit sic cōfessus: non tamen est testibus vel alijs documentis cōuictus quo casu denegatur appellatio. C. quo. ap. non rec. l. ij. ⁊ quia non est verus cōtumax si citatio eum non apprehendit: vt. l. ex consensu. §. fi. de ap. Et posito ꝙ esset verus contumax non tamen in sentētia audienda quo casu denegat̃ appellatio: sed in processu quo casu non est iure cautum ꝙ denegetur.
2 ¶ † Scdo videndum est vtrum dicta ficta cōfessio inducta ī dicta prima instātia ꝓpter cōtumaciā ⁊ bānū duret in causa appellationis in tm̄ ꝙ curia inquirens nō habuit necesse probare maleficium: sed ip̄e inquisitus habuit se excusare ⁊ suā innocentiā ꝓbare. Et videt̃ ꝙ dicta ficta cōfessio duret. p ea q̄ no. bar. in l. j. ī prin. ff. de req. reis. ⁊ l. diuus. de custo. reoꝝ. vbi dicit ꝙ bāniti ex forma statutorum habentur pro confessis ⁊ amplius nō audiunt̃. si ergo non debuisset amplius audiri in prima cā post bānum: ergo nec in causa appellationis multo minus. Cōtrariū determinant ijdē doc. in dicto cōsilio: q2 in cā appellatiōis licitum est purgare morā. allegant glo. in. l. j. ff. de ac. emp. in prima glo. magna circa fi. ibi. itē qd si in prima cā ⁊c. vbi cā appellationis ꝑmittit purgare contumaciā ⁊ moram cōmissam in prima causa. Ego allego. l. ita demū. cū ibi no. C. de procu. vbi habetur ꝙ appellatio reponit appellātez in eo statu in quo erat immediate post litē cōte. ⁊ sic iste Capparinus fuerit repositus per dictam appellationem in eo statu quo fuit añ bānū. ad hoc. d. l. diuus. de custo. reo. ibi. quasi re integra ⁊c. Nec ob. ꝙ post bannum nō fuisset auditus in causa principali. nā ⁊ post conclusionem ⁊ terminū perēptoriuz in causa principali non debet qs audiri: ⁊ tñ post appellationem audit̃ ⁊ oīs terminus ⁊ cōclusio prime cause rescindit̃ ⁊ reponit̃ in eo statu in quo erat ante cōclusionē vel terminū. l. per hāc. C. de tēpo. ap. Ex hoc sequit̃ ꝙ sicut iste appellans si cōparuisset in prima causa ⁊ nō fuisset positus in banno non habuisset probare se non deliq̄sse sed ipsa curia habuisset necesse ꝓbare delictū in quo se fundat: vt. l. q accu. C. de edē. ita ⁊ in cā appellatiōis. l. hi q ad ciuilia. cū ibi not. C. de appel.
3 ¶ † Tertio est videndū vtrū in cā appellationis predicte maleficium predictum sit probatum. Rñdeo non: q2 nulli fuerūt testes recepti vel alia ꝓbatio facta q̄ esset in causa principali. Et ideo cum inquisitus negauerit maleficiū debet absolui: vt. d. l. actor. Nec ob. ꝙ sindicus communitatis ꝓduxit omnia acta in prima causa ⁊c. nā in ipsa prima causa nulli fuerunt examinati testes: nec aliqua facta ꝓbatio: licet ante ip̄am cām ceptam fuerint examinati aliqui ad preparationem inquisitionis fiende: que examinatio facta fuit parte non citata: ⁊ ideo in ista causa non potest aliquod preiudicium facere cum ad alium finem fuerint recepti. s. ad hoc vt inquisitio posset formari: ⁊ sic ad preparamentum. extra de testi. c. veniens. ⁊ ibi not. debebat itaq3 iterum examinari ad finem victorie consequende in hac causa ex quo dicta ficta cōfessio euanuit. facit. l. fin. C. de testi. Et licet constet in facto negatiuo tamē incumbebat sibi probatio. iuxta no. in. c. super his. de accu. per Inno.
4 ¶ † Quarto videndum est posito ꝙ constaret istum inquisitum non expendisse illam pecuniā que sibi fuit stantiata in vsum ad quē fuit stātiata: vtrū iste veniret puniendus pena statuti dicti loci loquētis de eo q fraudauit pecuniā cōis vel de ipsa furtum fecit vel baratariaz in ea cōmisit. Uidetur ꝙ sic p tex. in. l. iij. §. j. cū glo. ff. ad legē iul. peculatus. vbi recipiens pecuniā publicā ad certū vsum si in illū non expendat sed sibi retineat tenet̃ l. illa. In cōtrarium facit q2 ibi loquitur in pecunia publica q̄ tunc dicitur publica cum ad imperiū vel ad aliū dñm vel cōitatez nō regnoscētē superiorē pertinet: secus qñ ad aliquod municipiuz recognoscens superiorē qd loco priuati hr̃. l. eum qui vectig. de verb. sig. Et constat ꝙ si aliquis priuatus recipit ab alio priuato vt in aliquem vsum cōuertat non dicitur fraudare: licet non cōcurrat; nec furtū cōmittere cū in eum sit trāslatum dñium. qd pz: q2 non agit̃ vt eadē pecunia det̃ sed tantūdē: ⁊ sic pōt illā expendere in suos vsus cum sit ꝓpria: licet personaliter remaneat obligatus: est enim qdā cōtctus īnominatus do vt facias. iuxta plene not. in. l. si procuratori falso. ff. de condi. ob cām. maxime per bar. tūc ergo proprie diceret̃ fraudare ⁊ furari qñ non esset in ipsum translatum dñium: sed deputatus esset ad custodiaz ⁊ ipse cōuerterit in suos vsus: quia tunc rūpit fidez cū ad hoc non sit deputatus. C. de suscep. ⁊ archarijs. l. diu. sed hic non sic. ar. l. falsus. §. j. ff. de fur. ⁊ de cōdi. ob causam. l. pe. Potest ergo dici ꝙ potius fuisset agendum ciuiliter per dictam cōitatem cōtra prefatum Capparinum q̄ criminaliter procedendum.
5 ¶ † Ultra predicta dubitatur vtrum prorogationes facte p dictum capitaneum ⁊ per eius locumtenentem de tēpore instātie cause appellationis valeant: vt sic eis durantibus nō cucurre-

Additio.
a ¶ Refert̃ ad suuz añs. Adde alex. in cōsi. clxxxviij. incip. pōderatis ṽbis. ī. iij. col. ṽ. qnto relatiuū qs. ī. ij. vol. et Phi. corne. in cōsi. j. in col. fi. ṽ. ⁊ sic illa ṽba. ī. ij. vol. ⁊ bal. in cōsi. ccccxcvj. inci. lex hac edictali de falcat. in. ij. col. ver. tertia autem pars. in. v. volu. D. Ferrendat.

rint tempora appellationis prosequēde. Rñdeo de illis in quibus interuenit cōsensus partium: clarum est ꝙ sic: vt est tex. cū glo. in. c. quādiu. de appel. Nam sole ptes possent vt ibi: fortius partes ꝛ iudex. ar. ff. de vsuris. l. si stipulatus. De vltima vero ꝓrogatione facta non cōsentiente appellato tñ eo citato est maius dubium. per notata in. c. cū sit romana. de appel. ꝑ gl. bar. tamē determinat idē in. l. ij. ff. de re iudi. s. ꝙ solus iudex possit dictā prorogationē facere qñ subest iusta cā: vt hic fuit. s. absentia eius. ar. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. j. §. huius rei. vbi cause meri imperij que de sui natura nō delegantur: vt. c. j. i pn. si tamen iudex se absentat potest eas delegare. Preterea cū steterit per iudicem videtur ꝙ etiam prorogationibus non factis nō cucurrerit tps. C. de tēp. ap. aut. item si appel. Et licet gl. ibi videatur dicere ꝙ currit ꝛ restituit appellans. Jac. bu. tꝫ ꝯrium ꝙ ipso iure non current. per tex. qui dicit ꝙ nullū p̄iudicium facit ꝛc. ꝛ leges quas glo. allegat loquuntur de tempore actionis exercende non de tempore appellationis prosequende.

6 ¶ †Item dubitatur cū ex forma statuti dicti loci non possit ꝓcedi ad inquisitionem nisi prius constet de maleficijs per publicam vocem ꝛ famam ꝛ testes super hoc recepti deponunt de hoc esse publicam vocem ꝛ famam ꝛ interrogati quot faciant publicam vocem ꝛ famam dicunt ꝙ qnqꝫ vel sex vtrum probata fuerit sufficienter adeo ꝙ potuerit inquisitio formari. Respondeo clarum videtur ꝙ nō. nam quātum ad infringendum dictū testis statur responsioni sue facte tpe testificationis. C. de testib⁹. aut. si dicat. ꝛ ibi per Bal. ꝛ p Bar. ff. de ver. ob. l. decē. licet nō sic si post factam testificationē. l. si quis in graui. §. j. ff. ad sille.

7 ¶ †Cum ergo ad faciendū famam requiratur maior pars populi vel vicinie: vt no. Barto. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questi. in. ij. q. ꝛ isti dicant. v. vel sex facere famam apparet ꝙ ipsi non intelligūt qd sit fama: ꝛ si nō intelligūt nō possunt de ipa testificari[a]: p ea q̄ no. exp̄sse Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. vbi dicit posse fieri talem interrogationem testi cum deponit de mutuo vel de fama. s. ꝙ interrogetur qd sit mutuū ꝛ quid sit fama: quia talis interrogatio est ex re: idest ex proposito. nam ignorata substantia rei non potest de ipsa testimoniū reddi. ff. de iusti. ꝛ iur. l. j. in princ. Item quia ex dicta rñsione apparet qualiter intellexit suam testificationem. ar. ff. de lib. le. l. aurelius. §. sticho. de leg. ij. l. necnon debitoris. §. fi. de le. ij. cū pater. §. dulcissimis. ꝛ sic videtur ꝙ dum primo dixerat esse publicam vocem ꝛ famam qd intellexit si a. v. vel sex dicatur: vnde cum ratio in teste principaliter attendatur. l. solam. C. de testi. ꝛ per Barto. in. d. l. decem. ex quo ratio est mala etiam dictum censetur malum ꝛ nullius esse momenti. per no. in locis preall. ¶ Sequitur ergo ꝙ cum fama non fuerit sufficienter probata non potuit inquisitio formari. c. cum oporteat. de accu. ꝛ sic inquisitus venit absoluēdus. l. libellorum. ff. de accu. maxime postꝙ eo absente ꝛ non cōsentiente tacite vel expresse fuit processum. de accu. c. fi. lib. vj. a contrario sensu. Et ita dico ego Pau. de castro vtriusqꝫ iuris docto. ꝛc. Laus deo.

a ¶ Testificari. a Vide. d. alex. de imo. in ꝯsi. xxv. i ij. col. in. iiij. pte. ꝛ i cōsi. cxxj. ꝛ in ꝯsi. cxxij. ea. pte. ꝛ i ꝯsi. xciiij. i vl. col. ꝛ in cōsi. ix. i iij. col. in. ij. pte.

b ¶ Directum. Vide bal. in ꝯsi. xxxviij. i. ij. pte. ꝛ i ꝯs. cxlviij. i. iiij. parte.

¶ Consilium. cxlij.

1 ¶ Ex hoc ꝯsilio habes ꝙ substitutio cōpendiosa facta a pagano p v̄bum cōmune impuberi sine prefinitione temporis est omni tempore fideicōmissaria siue mater sit in medio siue non.

In christi nomine amē.

¶ Viso testamento ser Bastiani de casolis quondam habitatoris castri collis comitatus seu districtus florentie in quo inter alia filium suum pupillum vniuersalem heredem instituit ꝛ sibi substituit per hec verba: vꝫ ꝙ si casus euenerit ꝛ ipse Antonius moreretur vel decederet non relictis ex se filijs legitimis ꝛc. substituit sibi heredi Peram plebis de casolis ꝛc. Et casus euenit ꝙ ip̄e Antonius filius ꝛ heres decessit in pupillari etate relicta matre eius: dubitatur quis sibi succedat directo: scilicet an dicta Pera virtute pupillaris substitutionis comprehense in dicta compendiosa: quia tunc mater esset penitus exclusa. C. de impu. ꝛ alijs sub. l. precibus. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. sed nec impuberis. de test. c. si pater. lib. vj. An vero dicta mater ab intest. quare hoc casu dicta compendiosa non comprehendat pupillarem sed sit omni tempore fideicōmissaria: qꝛ si esset dicta mater posset retinere legitimam debitā filio suo in bonis paternis que est tertia. C. de inoffi. test. aut. nouissima. in qua legitima non potuit filius grauari. eo. titu. l. quoniam in prioribus. ꝛ sic non cadit in fideicōmissaria restitutione vel substitutione que est grauamen. ff. de vulg. ꝛ pup. l. coheredi. §. cum filie. ver. nec fideicom. Et ſm opi. illorum qui tenent ꝙ de fideicom. vniuersali relicto etiam ad pias causas detrahitur treb. de qua not. in. d. c. si pater. licet de particularibus relictis non detrabatur fal. vt. C. ad. l. fal. aut. similiter. detrahere posset tamen quartam residui quia cum dicta tertia faceret dimidiam totius hereditatis: vt in. c. raynu. ꝛ in. c. raynal. de testa. ꝛ qd no. in. l. ꝙꝙ. C. ad. l. fal. Sed ſm opi. barto. qui tenuit in. l. marcellus. ff. ad treb. ꝙ sicut in talibus relictis cessat fal. ita ꝛ treb. saltem tertiam ꝓ legitima detrahere posset dicta mater: dubitat ergo quid iuris†.

c ¶ Vacantia. Quō aūt cognoscant bona vacātia. vide Ang. i ꝯsi. cccxxxiiij. i. ij. col. versi. si autē icipit mandatū.

1 Super quo dicendum est quia qd est multū tuta p doc. scribētes: io nō expedit ire p argumēta: quia esset sup̄fluum: sed solū p decisiones. ꝙ cōmunis opinio glosarū fuit ꝙ cōpendiosa facta impuberi a pagano p verbum cōmune ꝛ sine distinctione tempor sit omni tpe fideicōmissaria siue decedat in pupillari etate siue post: quia hec interpretatio cum tpe rem valere suadet: vt not. glo. in. l. p̄cibus. C. de impu. ꝛ alijs sub. quā opi. bart. in. l. cētu rio. ff. eo. titu. sequitur eo casu quo mater sit in medio. Et idem Bal. in. d. l. precibus dicens dictam opi. glos. esse equissimam. saltem hoc casu quando mater est in medio fauore matris: fatetur tamen se pluries consuluisse ꝙ etiam cum mater non est i medio idem sit ſm cōem opi. glo. ꝛ doc. ꝛ sequendo istā opi. mater ista suū intētū haberet. Ego aūt legendo disputationis gratia pluries secutus fui aliam opi. q̄ habet ꝙ etiā quando mater est in medio sit pupillaris infra tpa pupillaris etatis ꝛ postea sit fideicōmissaria per. l. p̄cibus. palleg. vbi videt casus. ꝛ licet bart. rñdeat ꝙ ibi loquit in milite q ex priuilegio militari potest oi tempore substituere directo: ꝛ ꝙ attento isto priuilegio substitutio in. d. l. p̄cibus. fuisset quasi tēpore directa tā infra pupillarē etatē ꝙ post si mater ibi nō fuisset in medio. ꝑpter matrē tñ obliquatur post tpa pubertatis. Ego istā rñsionē impugnabā: quia quando miles vtitur verbo cōmuni non censetur velle vti iure vel priuilegio militari: nisi de hoc constet expresse. sed censetur voluisse testari de iure cōmuni. l. j. in testō. in fi. C. de testa. mili. ꝛ sic ibi nulla sp̄alitas est in milite: ꝛ substitutio ibi facta iudicāda est de iure cōmuni: non de iure sp̄ali. qd etiam approbare videtur Jo. an. in. d. c. si pater. in nouella. per plures rationes: et inter al's quia cum illa lex sit posita in titu. de testa. mili. in quo tractatur de priuilegijs militum non est dicendum ꝙ ibi sit aliqua specialitas in milite. Et si hoc est esset ibi casus ꝓ ista opi. ꝛ contra opi. glosarum ꝛ etiam Barto. ꝛ Bald. qui eam sequūtur: saltem hoc casu quando mater est in medio: pro quo etiam dictum. c. si pater. tenendo ꝙ ibi illud verbum moriatur sit cōmune: prout sentit idem Jo. an. in nouella. Sed quedam glos.

b super verbo filie. tenet ibi ꝙ sit directum[b] non tamē ciuile. l. verbis ciuilibus. eo. ti. Sed paria videntur esse vꝫ esse cōmune vel esse directum non ciuile. Quicquid sit in decidendo nō auderē a tantorum opi. ꝑpter meam solū opi. recedere: sed potius vellē alieno intellectui cedere ꝙ cōtentionib⁹ deseruire. vnde discretus iudex sciet ex predictis quid agere debeat. vnum tamen in casu nostro videtur facere dubiū volendo sequi cōmunem opi. ꝓ matre quia testator dixit ꝙ substituebat sibi heredē in dicto casu ꝛc. nam ex illis duobus verbis. s. sibi ꝛ heredem videt importare substitutionem directam pupillarem p quā substitutus efficitur heres pupilli: vt. l. ex tribus. C. de inof. testa. Sed certe verba illa pñt ita referri ad testatorem sicut ad filiū. ar. l. si ita. §. qui filio. ff. de secū. ta. vt sic sit sensus ꝙ voluit predicta verba facere heredem directum ipsi filio sed sibi ipsi testatori si potuisset: vnde cum post aditam hereditatem a filio nō potuerit operantur eo modo quo valere possunt. s. iure obliquo. ff. ad trebel. l. sceuola. ꝛ. l. ex facto. in prin. Cōcludendo dico ꝙ cōis opi. ꝛ equitas est pro dicta matre quā ab aliquo scribēte reprobatam non reperio: licet. l. illa precibus. ſm me faciat multum cōtra eam. Rationes aūt que fiūt pro ꝛ contra hic non transcribo quia superfluum esset cum per omnes habeantur. Laus deo.

¶ Consilium. cxliij.

1 ¶ Hoc consilium continet ꝙ curator datus bonis vacātibus cum debuerit dari bonis absentis ꝛ indefensi non est bene necrite datus: ꝛ si non seruetur forma tradita in dando curatorem absenti etiam non valet.

2 Et cum dati sint duo curatores ad litem qualiter valeāt gesta.

3 Et cum petitur executio sententie in bonis absentis condēnati possessis tñ per tertiū dꝫ adhiberi summaria cognitio.

4 Et pertinentie appellant ille que communi vsu loquendi appellantur.

In christi nomine amen.

¶ Visis ꝛ ponderatis omnibus. s̄. narratis videndum est primo licet in puncto nō queratur vtrū datio dicti curatoris valuerit: quia facta fuit vt dicitur bonis vacantibus Cochi absentis.

1 ¶ †Circa qd videtur dicendū ꝙ nō fuit erratum in facti causa ꝛ in mō dādi: non enim debuit dari bonis tanꝙ vacātibus: qꝛ

c non dicunt vacātia[c]: nisi qñ nō habēt dñium nec sperant habere: vt qꝛ mortu⁹ est dñs ꝛ nullus vult esse heres facta diligēti inquisitione. C.

quisitione.C.de bo.va.l.j.⁊ fi.⁊ quasi ꝑ totũ.⁊ no.barto.in.l.sti chum.in fi.prin.ff.de solu.⁊ tũc deferunt in fiscũ.hec est eni natura bonoꝝ vacantiũ.sic ⁊ possessio dicit vacãs q̃ a nemine detinet ciuiliter vel naturaliter:vt.l.sequitur.§.idem si occupaueris.ff.de vsuca.⁊ ibi no.C.vñ vi.l.cuꝫ q̃rebat.sed hic Cochus adhuc viuit:⁊ sic sua bona nõ possunt dici vacãtia:ſꝫ dici poterãt bona absentis ⁊ indefensi.ff.q.ex cau.ma.l.ab hostibus.in prin.⁊ no.gl.de cu.bo.dãdo.sup rub.Cuius formã ponit Specu.in ti.de cura.in pe.col.sub rubricella instrm in re ⁊c.⁊ tanq̃ bonis absentis ⁊ indefensi dari debuit:qd cũ factum non fuerit datio nõ videtur valere.p.l.tutor petitus.⁊.l.seie egresse.ff.de tuto.⁊ cu.da.ab his.Sunt eñi species diuerse.s.eoꝝ q dant bonis viuẽtis ⁊ absentis ⁊ eorum q bonis mortui q̃ possunt esse vacãtia:licet non semp sint:⁊ sic vna cũ altera confundi nõ debet:qꝛ alia forma reseruari dꝫ ĩ vna ꝙ in altera.Preterea etiã si datus fuisset tanq̃ bonis absentis ⁊ indefensi videndũ est an fuerit seruata forma tradita per Spec.in dicto loco.s.ꝙ fuerit citatus Cochus vel quicũqꝫ alius volens eum defendere.Quod si factum non fuit nõ valet:qꝛ potuit habere procur.in ciuitate Senarum qui eum defendisset si saltem per generale proclama fuisset citatus:⁊ sic non põt dici indefensis si talis inq̃sitio facta nõ fuit:sicut nec dicit quis decessisse sine herede nisi facto proclamate nullus repertus fuerit qui esse voluerit:vt not.per doc.in in.l.sancimus.C.ad treb.⁊ etiam alia requiruntur de quibus ibi.que si seruata non fuerunt non valet datio tanq̃ deficiente solẽnitate.ff.de transac.l.cum his.§.si pretor.Dicitur etiã mihi oretenus ꝙ fuerunt dati duo curatores vnus post alium diuersis temporibus:⁊ ꝙ lis agitata fuit cum vno tantum ⁊ que-
2 ritur an valeat.† Circa qd notandũ ꝙ aut dicimus istos fuisse curatores speciales scilicet ad istã litẽ tm̃ ex quo ꝓpter hãc litẽ tm̃ fuerũt petiti:aut generales.Primo casu si scds datus fuit ante litẽ ꝯte.cũ primo cẽset primus reuocatus nisi ꝯ̃rium fuerit actum expresse sicut in procuratoribus dꝛ.ff.de ꝓcu.l.si qs cum procura.§.fi.Si vero post litẽ ꝯte.tunc datio scdi non tenuit:vt hec habent.ff.tutelis.l.cum semel.in tex.⁊ glos.per Barto.Si ergo litigiũ esset agitatũ in primo casu cum primo q̄ reuocatus erat non valeret:⁊ idẽ in scdo casu si cum scdo qui ꝑtãtẽ nõ habebat:⁊ q̃ñcũqꝫ de hoc posset opponi.C.de ꝓcu.l.licet.Scdo casu principali si dicamus eos fuisse generales curatores bonorũ:tunc scds non debuisset dari sine cause cognitione.l.curatorem.C.q dare tutores possunt.⁊ no.bart.in.d.l.cũ semel.⁊ tũc facta cũ scdo sine dicta cause cognitione similiter non valeret ꝑ dicta iura:⁊ qꝛ mihi aliter non constat ideo aliter non determino:sed relinquo ꝓcuratori ⁊ aduocato cause inquirendum.

¶Nunc vidẽdum est ꝓpitius ad factũ:vtrũ adiudicatio facta per do.Baldassarẽ illi Meo de omni actione cõpetente dicto Cocho in bonis p̄dictis possessis ꝑ dictũ tertium valuit in tm̃ ꝙ oẽ ius dicti Cochi ⁊ oĩs actio sibi cõpetẽs translata fuit in dictum Meum stante possessione apud dictum tertium.Bar.determinat expresse istum casum in.l.a diuo pio.§.si super rebus.in vlti.q.ff.de re iudi.dicens ꝙ non si ille non cõfitetur p.§.pe.eiusdẽ legis.refert tñ quosdaꝫ terminasse ꝯ̃rium per.l.si finita.§.si de vectig.de dam.infec.pro quibus facit.l.si fundum.cum ibi no.per glo.ff.de fundo dota.§.antepe.eiusdem legis a diuo pio.in quo Barto.se fundat parum facit:quia loquunt quãdo iudex vellet ab inuito extorquere:nos loquimur an possit fieri transactio actionis absqꝫ extorsione possessionis a possessore.Quicquid sit parum de hoc curandum est:cum etiam si dicta translatio facta non sit non valuerit dicta adiudicatio:potuit tamen peti executio super dictis bonis vt statim subdam:et sic superfluum est de hoc querere.

¶Tertio p̄ncipaliter q̃ritur p̄supposito ꝙ dicta adiudicatio non valuerit vtrum dictus Meus potuerit rite petere sentẽtiã quã hꝫ ꝯ̃ Cochũ mitti executioni sup bonis possessis per dictuꝫ Joannem tertiũ asserẽdo ꝙ erãt de presenti ipsius Cochi:licet ipse Jo.possessor hoc neget.Et allegat ꝙ non.d.§.pe.l.a diuo pio.de re iudi.⁊ ad hoc dicitur sufficere sola negatio ipsius Jo.ꝙ nõ sint de presenti Cochi:sed sua absqꝫ alia ꝓbatione.ꝑ illuꝫ §.⁊ sic alia via erat tenẽda.s.ꝙ curator datus bonis Cochi moueret actiones competentes Cocho contra Jo.possessorem.

¶Breuiter non insistẽdo in verbis veritas est in ꝯ̃rium ꝑ eun-
3 dem met.§.pe.⁊ ꝑ.§.si sup rebus.e.l.† Nã fateor ꝙ qñ petit executio ꝯtra nomẽ debitoris ipsius cõdẽnati.i.ꝯ̃ illũ q tenet condẽnato actione ꝑsonali si debitũ illius nõ est liquidũ:qꝛ negat se teneri cõdẽnato ⁊ snĩa ꝯ̃ eũ ꝓ condẽnato nõ est lata fieri non debet ipso negante statim dꝫ dimitti:nec debet adhiberi cause cognitio summaria vtrũ sit debitor cõdẽnati vel nõ sicut solet adhiberi in rebus corporalibus.ita dicit ibi lr̃a.Sꝫ qd petitur executio sup rebus corporatibus possessis ꝑ tertiũ q̃ dicunt esse ipsi⁹ cõdẽnati lꝫ possessor neget:nõ ꝓpterea dimittit executio:sed adhibetur summaria cause cognitio:⁊ si reperiant esse ipsi⁹ cõdẽnati fiet in illis executio:si reperient esse possessoris nõ fiet pronũtiatio:tñ facta in hoc summaria cã nõ facit p̄iudiciũ ĩ cã plenaria ⁊ ordinaria quominus possit ꝯtrariuꝫ probari.⁊ hoc dicit tex.in.§.si super rebus.hoc etiã vult tex.in.d.§.pe.dũ facit differentiam inter nomen debitoris ⁊ res corporales idest possessorem rerum corporalium.⁊ que sit ratio diuersitatis not.ibi per glo.⁊ in.l.ij.C.quando fiscus vel priuatus.Et si querit cui incumbat onus probãdi distinguitur:an tpe executionis facte possidebantur per condẽnatuꝫ ⁊ tunc tertius asserens ad se spectare necesse habet hoc probare:an vero possidebantur ꝑ illum tertium tempore quo petita fuit executio tunc incumbit onus probandi ipsi petenti executionem ꝙ sint ipsius condẽnati.vt no.in.l.ob maritorum.C.ne vxo.pro marito.per Cy.⁊ Barto.in.d.§.si super rebus.Cum ergo in casu nostro iste tertius possessor non sit debitor cochi actione personali sed possideat bona q̃ asseruntur esse Cochi nõ hꝫ locũ id qd dꝛ in.d.§.pe.ꝙ ipo negãte statim debuerit recedi ab executiõe:imo debuit adhiberi cause cognitio.Et si fuit repertum tunc tpis esse Cochi:potuit illa petia terre de qua vertitur qõ illi assignari:si repertũ fuerit cõtrarium secus ⁊ snĩa adiudicatiõis fuisset iniusta:probatio autem nõ incũbebat ipsi Meo licet Joãnes esset possessor hoc casu:cũ ipe Joã.asserat se habere ex donatione facta ibi a cõmuni Senarum tanq̃ de bonis Cochi:⁊ sic asserit Cochum semel fuisse dñm:sed hodie non esse imo se esse:habebat ergo necesse ꝓbare vñ dñs factus sit.casus est in.l.siue possidetis.C.de proba.quia intẽtio petẽtis executionẽ tanq̃ sup bonis Cochi erat fundata hoc ipso ꝙ aduersarius fatebatur se habere cãm a Cocho idest a cõi Senarũ representanti factum Cochi.l.si ob causam.C.de euic.casus est in.d.l.siue possidetis.iuncto eo qd no.in.l.cũ res.e.ti.ꝑ glos.⁊ Bar.Et notaudũ ꝙ si Joãnes probauit legitime se fore dñm dicte petie terre tempore petite executionis non debuit nec potuit fieri executio sup dicta terra etiaꝫ si habuisset cãm a Cocho vere ⁊ etiam si Cochus in fraudẽ ipsi⁹ Mei sui creditoris alienasset:quia nihilominus valuisset alienatio ⁊ translatum fuisset dñium.l.hac in factuꝫ.ff.que in frau.credi.⁊ ibi no.Et ideo primo foret agẽdũ reuocatoria ⁊ rescindenda est alienatio per.§.si quis in fraudeꝫ.insti.de acti.⁊ hoc est qd voluit bar.in.d.§.si sup rebus.in pe.q.ibi.modo formo tibi vnã.q.⁊c.dũ reprehendit Cy.C.de ali.iudi.l.j.quia speciale est in casu legis certa forma:ꝙ snĩa lata contra vnũ mittit executioni cõtra alterũ possessorẽ in quẽ dolo malo facta est alienatio.vnde in ꝯ̃rium est ius cõe ẜm bar.ibidẽ.⁊.l.si quis missum.§.iudex.de dam.infec.⁊ hoc qñ translatũ esset dñium in dictum tertium vt dixi.⁊ ita vr̃ bar.intelligere dũ dicit necessariũ eẽ reuocationẽ alienationis facte in fraudẽ:al's posset procedere dictum exemplũ.⁊ pꝫ in his q̃.s̃.dixi.s.ꝙ cõtra tertiũ possessoreꝫ rei ꝑtinentis ad condẽnatũ põt fieri executio etiã si suo proprio nomine possideat:⁊ non cõdẽnati:quia tũc nõ esset dubiũ adhibita tamẽ summaria cognitiõe vt dictũ est.Et sic in effectu ista executio fuit rite petita nec in hoc peccauit ꝙ tertius suo nomine possideret ⁊ se dñm assereret:nec propterea debuit ab executione cessari:sed de iure possessionis summatim vt dictũ est cognosci.Nec ob.glo.q̃ intelligit illũ tex.qñ cõstabat cõdẽnatuꝫ possidere:qꝛ etiã qñ terti⁹ possidet habet locũ:vt vult eadẽ glo.q̃ intelligit siue tertius de quo ibi faciat cõtrouersiã de pẽsione siue de proprietate.Primũ eñi dictum põt intelligi qñ possidebat.Itẽ nõ ob.qd no.in Spe.de primo ⁊ scdo decreto.§.restat.v̈.sed q̄d si apud eũ ⁊c.qꝛ intelligo ꝙ nõ dꝫ auferri possessio tertio.s.sine cause cognitione saltem summaria quãtuꝫ ad ordinẽ iudiciarũ:qꝛ non requirit datio libelli nõ quãtum ad ꝓbatiões qꝛ debẽt plane fieri:al's esset iniustũ auferre possessionem tertio etiã si nõ allegaret se dñm:sed simpliciter possessoreꝫ.vt no.i.l.edicto.de edi.di.adri.tol.licet bar.videat req̃rere semiplenã ꝓbationẽ tm̃ qd nõ placet rõne p̄dicta.Et posito ꝙ ꝯ̃ eum q possidet nõ deberet fieri executio qñ nõ fatet cõdẽnatũ esse vel fuisse dñm saltẽ qñ fatet eũ fuisse ⁊ se ab eo cãm habere vel tanq̃ bona q̃ semel fuerunt illius dꝫ posse fieri per.d.l.siue possidetis.

¶Nunc est videndum quarto loco an fuerit recte facta seu recte pronuntiatum ꝙ fieret.Et super hoc vidẽda sunt duo.Primum est vtrum donatio facta per cõmune Senaruꝫ dicto Jo.de bonis cochi non valeat.Secundo si valet an comprehendat terram de qua vertitur questio ⁊ an sit hoc probatum.

¶Circa primum clarum est ꝙ sic:qꝛ cõe senarum qd non recognoscit superiorem:⁊ sic circa suos subditos locũ principis obtinet.iuxta no.per Cy.C.de cõdi.ob causam.l.ea lege.ante fi.⁊ ꝑ Bar.in.l.ãbitiosa.ff.de decre.ab ordi.fa.potuit ex cã pub.vtilitatis auferre dñium vnius ꝓpter demerita ⁊ dare alteri ꝓpter merita.l.item si verberatũ.ff.de rei ven.§.j.⁊.l.lucius.de euic.

¶Circa scdm dicendum est ꝙ sicut probatur communis vsus

loquendi ꝙ res cuius fructus capiũtur per illum qui preest palatio vnius curie: licet sit in diuersa curia: dicatur de pertinentijs illius palatij seu que laboratur per laboratores dicti palatij: ⁊ prout in puncto presupponitur: satis est probatum ꝙ terra de qua agitur est de pertinentijs dicti palatij: ⁊ sic ꝙ venit in
4 dicta donatione: † quia ptinentie dicuntur[a] ille que ꝼm legem vel consuetudinem sunt. vt no. Inno. ⁊ Jo. an. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. Item verba dicte concessionis debent intelligi ꝼm cõmunem vsum loquẽdi: vt. l. librorũ. §. qꝺ tamẽ cassius. ff. de lega. iij. Item q2 cum talis concessio dicatur beneficiũ debent verba eius late interpretari. ff. de consti. princ. l. beneficiũ. facit. l. si quando. C. de bonis. ⁊ si hoc est ꝙ sit probatum: pronũtiatio predicta facta vltimo loco esset iniusta et non recte lata.
Pau. de ca. Laus deo.

a ⁋ Dicunt. Vide Bal. in cõsil. cccclxviij. i. iij. parte. ⁊ i ɔsi. ccccxx. in. j. pte. ⁊ i cõsil. ccccxlv. i. v. pte.

⁋ Consilium. clxiiij.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur ꝙ si ex forma statuti de diuisiõe nõ soluitur gabella sed de venditione: ꝙ de adiudicatione necessaria facta socio habenti rem ipsam cõmunem licet sub specie venditionis non debet solui gabella.

In christi nomine amen.

1 ⁋ † Dubium videtur facere in predictis: quia licet de vera diuisione non soluatur gabella: quia statutum de ipsa loquitur expresse: nec de adiudicatione que fieret per iudicem petita diuisione: quia licet illa non sit diuisio nec de ipsa loquitur statutum tamen fit occasione diuisionis petite ⁊ in necessariam consequentiam venit: cum enim iudex de qua cã cognouerit pnũtiare necesse habeat. l. de qua re. ff. de iudi. si potest cõmode diuidere prout petitum fuit adiudicat que adiudicatio loco diuisiõis haberetur. l. labeo. §. j. ff. fami. her. ⁊ cum veniat in consequentiam necessariam petite diuisionis: idem iudicandum est de ea qꝺ de diuisione si fieret. ar. ff. de edendo. l. si quis ex argen. §. rationem. in fi. ibi dum dicit. nã ⁊ hoc ex argentaria ca. venit ⁊c. ⁊ arg. eius cui mãda. est iurisd. l. j. in fi. nam cum quid de aliquo disponitur etiam de eo qꝺ inde sequi potest censetur dispositum. vt plene no. in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iu. cum cõcor. ibi allega. in glos. Sed quando alter ex socijs habentibus rem cõmunez pro indiuiso non prouocat ad diuisionem vendit alteri socio partem suam ista nec est diuisio nec adiudicatio necessario facta: licet simplex ⁊ mera venditio de qua videtur soluẽda gabella sicuti si cuidam alteri extraneo vendidisset: quia nõ vt socio vẽdidit postꝙ ꝓuocatus ad diuisionẽ ab eo nõ fuit sed vt extraneo. arg. ff. de adop. l. si pater. §. j. Ad qꝺ facit qꝺ not. Barto. in. l. quotiẽs. §. qui maximos. ff. de pub. in. v. q. vbi dicit ꝙ in actu qui põt dici venditio ⁊ põt dici locatio si aliud nõ apparet: standũ est ṽbis ɔbentium: q2 si vsi sunt ṽbo venditionis erit vẽditio: si verbo locationis erit locatio: sed in proposito iste pupille non fuerunt prouocate ad diuisionem ⁊ officiales pupillorum non tanꝙ iudices sed tanꝙ tutores vendiderunt portiones earuz Jacobo predicto socio spõte ⁊ nulla interueniente coactione: igitur videtur iudicãda mera venditio ⁊ ꝙ gabella debeatur.

⁋ Sed his nõ obstantibus idem puto dicendum qꝺ supra consultum est ꝑ suprascriptũ dñm cõsultorẽ ex quo proponiᵗ ꝙ ista res vel bona non poterant cõmode diuidi: ⁊ sic necessario deueniendũ erat ad dictam adiudicationẽ: ⁊ qꝺ plus est dicta adiudicatio non poterat cõmode fieri alicui ex dictis puellis: quia non habent vnde redimant portiones ceterarum: sed ipsi Jac. cõmodius ꝙ alicui alteri veniebat fienda: ex quo igitur ita est posito ꝙ non expectauerint prouocari ad diuisionem nec ipse ꝓuocauerint Ja. non propterea videntur sponte vẽdidisse vel cessisse: sed timore ⁊ ex causa dicte imminentis necessitatis ⁊ adiudicatiõis necessario subsecuture: ⁊ sic idem iure esse debet ac si ꝓuocatio ad diuisionem facta fuisset ⁊ secuta fuisset adiudicatio: vt probaᵗ optime in fi. ff. de fal. tu. auto. l. nouissime. ibi dũ dicit. timore ne compelleretur ⁊c. ⁊ qꝺ no. Bart. C. qꝺ me. cã. l. ij. ante fi. ibi. ⁊ ꝑ hoc dico ⁊c. ⁊ qꝺ no. glo. ff. de peti. here. l. estimationibus. in glo. magna circa fi. ⁊ in glo. fi. ⁊ qꝺ no. Inno. de resti. spo. olim. el. iij. in fi. ⁊ qꝺ no. glo. in. c. bone. de elec. facit etiã bene ad hoc. ff. loca. l. habitatores. §. fi. ⁊ ad predicta facit q2 voluntariam vẽditionem facere non potuissent sine alia solẽnitate vt premittiᵗ ⁊ sic faciendo sine ea censetur eligisse viam necessarie alienationis. ar. l. miles qui destinauerat. ff. de test. mil. ergo ⁊c. l. alienationes. ff. fami. her. Laus deo.

⁋ Consilium. cxlv.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur qñ nepos vel neptis imputent sibi in legitimam aui dotem maternam.
2 Et quid si testator mandet vt imputet an valeat.
3 Et quid si filia sit sui iuris effecta et duplici matrimonio copulata. ⁊ nume. 1.

In christi nomine amẽ.

1 ⁋ † Visis ⁊ ponderatis omnibus supradictis: abbreuiando verba dico ꝙ iste Laurẽtius potest añ partem deducere quãtitatem sibi adiudicatam ꝑ arbitros tanꝙ heredi matris sue: quia illam non habet necesse sibi computare in legitimam cum illa duduz ante mortem aui sibi deberetur tanꝙ heredi matris: ⁊ sic non fuit reperta in bonis aui tẽpore mortis eius: ⁊ postꝙ habuit vt heres matris non debet sibi mutare eam ⁊ incipere habere vt heres aui: ⁊ ita plene disputando tenet Bal. C. de collat. l. illam. reprehendendo barto. in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. in pe. col. qui videtur determinare contrarium ⁊ audiui ab eo ꝙ istam questionem habuit cũ bart. sed re vera non sunt cõtrarij si bene inspiciantur: q2 barto. loquitur eo casu quo nepos ex filia habet dotez matris premortue non vt heres sue matris sed ex consuetudine. de qua no. i. l. dos a patre. C. so. ma. vt quãdo filia erat i potestate ⁊ dos erat profectitia non donata filie in aliquem: ita ꝙ de iure cõmuni debebat ad patrem reuerti: sed cõsuetudo aufert patri eidemꝗ auo ⁊ dat nepoti: tunc enim habet nepos post mortem matris nõ vt heres eius nec ab ea: sed ĩmediate ab alio cui consuetudo abstulit: ⁊ ideo debet sibi cõputare cũ venit ad successionẽ auitam tanꝙ profectũ ex substantia aui: ⁊ in hoc casu loquitur cõsilium barto. de quo supra fit mẽtio ⁊ illud qꝺ ipse no. in. d. l. in quarta. in vlti. vel pe. col. ff. ad. l. fal. Sed quando nepos haberet vt heres filie vt cõtingit qñ filia esset emãcipata vel alio mõ sui iuris effecta. vt est in casu nostro virtute statuti pisani. Mulier nupta. ⁊ sic potest habere heredem ab inte. in tali dote profectitia seu etiam esset in potestate: tamen pater fuisset stipulatus in vnũ casum puta non existentium liberorum: ⁊ sic in aliũ contrarium casum censetur donasse filie ⁊ tunc nepos ex filia venit vt heres sue matris. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pac. dota. ⁊ no. Barto. in. l. post dotem. ff. sol. ma. in. iiij. q. ij. l. si cuz dotes. in princ. eo. ti. Et isto casu licet filia si viueret haberet sibi in legitimam computare quoniam habuit immediate ab illa de cuius successione agitur: an cum nepos ex eo habeat eodẽ modo sibi computare cum tractatur de successiõe aui a quo immediate nõ habuit. Bar. in. d. l. in quarta. relinquit indecisum dicens se al's dicturum. Rationes autem Bal. in. d. l. illã. vbi multum mordaciter reprehendit Barto. vendicant sibi locum omnes in isto casu. vnde Bart. non meruit reprehendi: q2 videtur sensisse idem qꝺ Bart. vz vt non habeat computare predicta ratione: ⁊ etiam alijs ibi not. per eum. Cum ergo ista filia esset sui iuris: ⁊ sic iste Lauren. habet vt heres eius: ⁊ ita fuit sibi adiudicata sine dubio non habet computare in legitimam quo ad hereditatem aui: ⁊ sic ante omnia potest deducere. l. in imponenda. C. ad. l. fal. ⁊ residuum bonorum dꝫ diuidi in tres partes equales: ⁊ qlibet institutorꝝ dꝫ habere tertiẽ prout testator ordinauit. Si ergo facta deductione remanent in bonis ponamꝰ mille octingenta quilibet habet sexcenta. Nunc ergo videndũ est quia testator mandauit vt dictus Lauren. imputaret sibi in suam legitimam totam dotem datam per ipsum matri ipsius Lauren. ⁊ etiam quicquid vltra illam dederat secundo viro in supplementum: ⁊ etiam omne id qꝺ ex successione matris consequeretur ꝙ ex substantia ipsius testatoris processisset qꝺ operatur hoc mandatum: nam si sit validum ⁊ intelligatur prout sonat. s. ꝙ computet nihil forte reperiet se habere de bonis que tempore mortis reliquit testator qꝺ sic ostenditur. nam si bona que tunc mortis tẽpore habebat valebãt mille octingenta legitima ipsius Lauren. ascẽdebat ad sexcẽta ⁊ si fuit institututus in vno nũmo ⁊ haberet sibi computare oĩa ꝑdicta in legitimaꝫ reperireᵗ habere plus ꝙ sibi deberet pro legitima: ⁊ sic nil posset petere de residuo immo totum esset cohereduz suorum. facit qꝺ no. in. l. iij. §. sed vtrum. ff. de mino. Idem ergo erit hic licet fuit institutus in tertia parte omnium bonorum que tempore mortis haberet. nam videtur voluisse testator per illa verba ꝙ nihil tangit nisi quatenus computatis oĩbus predictis esset necessarium pro supplemento legitime facta computatione legitime ꝼm quãtitatem bonorꝝ tpe mortis existẽtium: ⁊ ꝙ residuũ sit coheredũ. ar. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. ⁋ Si vero intelligãtur hoc modo ꝙ computet sibi in legitimaꝫ idest ꝙ conferat coheredibus dictas dotes qꝺ videtur magis tolerabile eo quia computationi tunc locus est quando esset institutus in minori parte ꝙ esset legitima: sed hic fuit institutus in ĩtegra legitima scilicet in tertia parte omnium bonorꝝ que testator haberet tempore mortis. vnde non potest esse locus cõputationi que tendit ad supplementum qꝺ defecit. ff. de inoffi. testa. l. si non mortis. in prin. C. eo. l. sancimus. in prin. sed potius collationi que tendit ad augendum totum patrimonium: ⁊ sic portiones omniuꝫ ⁊ singulorum heredũ nec est nouũ vt vnũ verbum vel vocabulũ

interdum

interdū ponatur pro altero: vt.l.veteres.ff.de act.emp.de cō-
di.⁊ demon.l.eas causas. Et tunc idē sequeꝛ effectus licet per
alium modū.nam ꝺm precedentem sensum si Laurē. fuisset in
stitutus in minori portione ꝙ sibi debereꝛ pro legitima ⁊ debe
ret sibi cōputare predicta haberet illud in quo fuisset īstitutus
⁊ etiā predicta integra posito ꝙ transcenderent supplementuz
legitime ⁊ nihil de illis tenereꝛ cōmunicare coheredibus. Sed
tenendo ꝙ hoc verbū imputare ponaꝛ in casu nostro pro cōfer-
re tunc debebit habere tertiaz bonorū que reperta sunt tēpore
mortis ⁊ tertiā omniū predictoruz que cōferenda sunt: relique
due tertie conferende essent coheredibus: ⁊ sic tanto minus ac-
cipiet de bonis tēpore mortis ꝙ̄tum est illud qđ habet cohere-
dibus conferre.de colla.l.dotis qdē. in fi. ¶ Breuiter neutrū
istorum fiendum est qꝛ preceptum dicti testatoris nihil valet ⁊
fuit fatuū ⁊ ab imperito cōsilium babuit. Cum enim predictus
testator in p̄cedenti capitulo testamēti fuerit confessus se reha
buisse dictam dotem post mortem patris dicti Lauren. ⁊ ipsaz
dedisse scđo viro cum augumento: ⁊ sic non esse nec remansisse
apud dictū Laurē. que fatuitas fuit ꝙ ipse mandauerit dicto
Laurē. vt ipsam totā computet sibi in legitimā: qualitercūqz
enim accipiatur illud verbū sustineri nō pōt: qꝛ illud qđ nibil
est in substantia veluti ventum vel chimera: qđ esse non debet.
de reg.iu.cū quid vna.iuncta.l.omnimodo. ⁊.l.quoniā in prio
ribus.C.de inoffi.test.pro boc optime.ff.ad.l.fal.l.pater filiā.
in prin.vbi non seruatur preceptuz testatoris ꝙ filia computet
sibi in quartam dotem que erat extra patrimoniuz.facit qđ no.
Cy.C.de iure dotium.l.ij.in fi. Potuisset autem procedere ꝓ-
babiliter dubitatio si prefata dn̄a Bartbolomea predecessis-
set in primo matrimonio: ⁊ sic remansisset dos apud primum
virum propter dictum Lauren. vigore consuetudinis. de qua
in.d.l.dos a patre. ⁊ isto casu loquitur disputatio que fuit īter
Bar. ⁊ Bal.de qua in locis.s̄.alle. ⁊ in qua breuiter est cōclu-
dendum ꝙ si dictus Laurē. veniret ad dictā dotē non vt heres
matris sue: sed tantū vigore cōsuetudinis qđ esset si dicta domi
na Bartholomea fuisset in patris sui potestate ⁊ dicta dos nō
fuisset ibi donata: qꝛ pater eius non fuisset stipulatus reddi mu
lieri in dictum casum existentiū liberorū vel expresse vel tacite
stipulando sibi in casu liberorum non existentiuz. iuxta no. per
Bar.in.l.post dotē sol.matri. in.iiij.q. tunc seruāda esset opi.
Bar. ꝙ deberet sibi imputare in legitimā sicut imputaret ipsa
mater si viueret: qꝛ tunc haberet īmediate ab auo a quo cōsue-
tudo aufert statim mortua filia ⁊ transiuit nepoti: vt no. Bar.
in.d.l.in quarta.ad.l.falci.in vlti.col. Et hoc etiā si auus pre
dictus nihil de hoc dixisset in suo testamēto. Si vero veniat vt
beres sue matris qđ est ī casu nostro vbi filia fuit effecta sui iu-
ris statim ꝙ fuit maritata: ⁊ sic actio de dote nō fuit cōmunis
inter patrē ⁊ filiam: sed soluz filie: vt.l.j.§.videamus.C.de rei
vxo.ac. ⁊ sic de iure cōmuni non debuisset redire ad patrē solu.
matri.per mortē viri: sed ad ipsam filiam: ergo econtra so.ma.
per mortē vxoris non hꝫ locū ratio Bar. videlꝫ vt consuetudo
auferat ab auo cum ad eum de iure non esset reditura filia sup-
stite: vnde etiam nulla existēte cōsuetudine de iure cōmuni ve-
niret de filia ad nepotē tanꝙ̄ eius beredem: ⁊ isto casu seruāda
esset opi. Bal.no.in.d.l.illam.C.de col.cum omnes sue ratio-
nes tendant ad hunc casuz: videlꝫ vt dictus nepos nō habeat
sibi imputare in legitimam cuz tractaꝛ de successione aui: licet
ipsa domina Bartholomea si viueret deberet sibi imputare cū
ipsa repiat se tunc habere īmediate a suo patre. nepos vero nō
sed ab ipsa filia matreqz sua cui prio loco facta fuit acquisitio.
Et sic illa argumentatio de qua.s̄.in puncto premittiꝛ non est
bona: videlꝫ ipsa domina Bar. si viueret deberet sibi compu-
tare: vt.l.quoniā nouella.C.de inoffi.testa.ergo ⁊ filius eius ⁊
beres.nam boc nō sequitur duplici rōne. primo qꝛ in casu no-
stro si viueret domina Barto. haberet penes se dotem: ⁊ ideo
nō grauareꝛ si eā sibi imputaret: sꝫ iste nepos nō habet īmo re-
stituit dotē datā patri suo: ergo nō dictat equitas ꝙ sibi īputet
scđa: qꝛ dicta domina Bartbo. si viueret baberet īmediate a
suo patre: ⁊ sic esset profectitia: vt.l.profectitie. in fi.ff. de iure
do. sed hic nepos ex ea posito ꝙ baberet non haberet īmediate
ab auo sed a sua matre ⁊ vt heres eius: ergo nō dꝫ sibi vt heredi
aui cōputare qꝛ censeꝛ aduentitia nō profectitia: nec est miruz
ꝙ interdū cōcedaꝛ beredi qđ nō cōcediꝛ defuncto ⁊ ꝙ sit īterdū
2 melioris cōditionis: vt ptꝫ.ff.ad.l.fal.l.reperiꝛ. ⁊ de euic.l.si ꝑ
imprudentiā.§.non minus. † Et isto casu dico ꝙ etiaz interue
niente iussu testatoris nō teneꝛ dictus nepos computare sibi in
legitimā postꝙ̄ de iure cōi non tenereꝛ imputare nō interueniē
te iussu.ar.l.pater filiā.ad.l.fal. qꝛ dos in dicto casu nō esset in
dispositione ipsius aui nec posset eā auferre nepoti sicut nec fi-
lie si nō fuit a principio sibi stipulatus: sed si posset mandare ꝙ
sibi cōputaret vel ꝙ cōferret ꝑ indirectū sibi auferret aut dotez
aut legitimā.l.si debitor.ad.l.fal.sed neutrū facere potest: ergo
⁊c. per qđ patet nō obstare leges q̄ dicunt interdū de cōferēdis
ex mādato expresso qđ al's nō conferreꝛ scilꝫ facto testamēto: qꝛ
loquunꝛ in his q̄ testator pōt auferre vel nō dare hic nō sic. Cū
igiꝛ nō sumus de p̄senti in dicto casu ꝙ ista p̄decesserit in prio
matrimonio ⁊ ꝙ dos primi matrimonij sit apud dictū nepotez
nulla subest ꝓbabilis dubitatio an teneaꝛ dotem totā datā suo
patri conferre vel imputare: ideo dicendum est ꝙ non vt dixi.
3 ¶ † Posset tn̄ probabiliter dubitari de quātitate q̄ fuit eidem
Laurē. adiudicata de dote secūdi matrimonij videlꝫ de dimi-
dia vtrū illā sibi debeat imputare cū illam babeat ⁊ testator ex-
presse mādauit. Ad qđ dicēdū est ꝙ non rationibus.s̄. dictis.
quoniā illā habet vt heres sue matris ⁊ testator nō potuit sibi
auferre. Et si dicaꝛ īmo non potuit habere vt beres matris cū
pater idē qđ auus fuit stipulatus eam sibi restitui solu.matri. ⁊
quatenus fuit restitutū de dicta dote debet esse cōmune omniū
beredū.l.j.§.j.ff.de col.dot. Rn̄. ex quo habuit ab heredibus
primi viri videꝛ bec scđa successisse in locū prime: ⁊ si p̄ma erat
deuentura ad ipsum tanꝙ̄ ad heredē qđ mihi nō ꝯstat: qꝛ non
vidi instr̄m prime dotis an in illo pater sibi fuerit stipulatꝰ vel
non. vnde si non fuit stipulatus ⁊ sic peruentura erat ad ipsum
nepotē tanꝙ̄ ad beredē similiter ⁊ bec scđa que loco illius suc-
cessit: vt.l.ꝙ̄uis.C.de rei vxo.ac. Preterea semel adiudicata
fuit sibi tanꝙ̄ heredi sue matris ⁊ a laudo nō fuit reclamatum:
⁊ sic assensisse videꝛ.C.de postu.l.j. Preterea ⁊ si p̄dicta cessa-
rent attento ꝙ subest alia filia testatoris q̄ habet dotez videꝛ ꝙ
iste Laurē. debeat habere eam precipuā excluso extraneo cohe
rede.per.l.fi.C.cōia vtriusqz iudi. ¶ Cōcludēdo ergo dico di-
ctum Laurē. debere habere precipuā illam quātitatem sibi per
laudum adiudicatam. Itē tertiam partē omniuz aliorū bono
rum q̄ tēpore mortis erāt dicti testatoris facta dicta deductio-
ne. Itē ꝙ mandatū testatoris ꝙ debeat sibi imputare totā do-
tem datam suo patri nihil valet ⁊ ꝙ nibil de dicta prima vel se
cunda tenetur imputare vel conferre. Laus deo.

¶ Consilium.cxlvi.

1 ☞ Hoc in consilio habetur ꝙ generalis reuocatio statutorū
siue reformationum non cōplectitur specialiter concessa in pri
uilegium aliquibus personis vel locis: nec ea ex quibus alteri
est ius quesitū: nec similiter censentur reuocata: nec possunt re-
uocari concessa personis non subiectis iurisditioni conceden-
tis. nam imperator legem factam in vtilitatē vel fauorē eccle-
sie non potest postea reuocare.
Et priuilegia concessa specialiter per aliquam ciuitatē sui iu-
ris non censentur reuocata per ciuitatem vel dominuz que vel
qui illam submisit generaliter reuocando: qꝛ ciuitas submissa
non potuisset nisi expresse.

In christi nomine amen.

¶ Super primo quesito dicendum est dicta statuta
⁊ reformationes factas in fauorem opere subsistere
⁊ obseruari debere non obstante generali reuocatione statuto-
rum communis pistorij triplici ratione.
1 ¶ † Prima qꝛ per generalem reuocationem non censenꝛ reuo
cata ea que specialibus locis vel personis fuerunt concessa in
a priuilegium[a].C.de iusti.co.ꝯfir.l.j.§.si que vero pragmatice.
⁊ de silentiarijs.l.decurionibus.lib.x. ⁊ no.glo.pe. de capellis
mona.c.j.li.vj.vbi per Arcbi. ⁊ per eundē.xxiij.dist.renouatio
nes.ad qđ facit de rescrip.cū ordinez. ꝙ per rescriptū cōtinens
ius cōmune nō censeꝛ reuocatum priuilegium.de rescrip.c.ve-
niens. ⁊ hec est huiusmodi: qꝛ statuta ⁊ reformatiōes edite in fa
uorē ope ꝯferūt ei p̄uilegia ꝙ̄plura ꝙ̄ ius cōmune statuat in fa
uorem opere. iuxta not.in.d.c.j.de rescrip. Et si ipse populus
pistoriensis reuocationem talem statutorum suorum generali-
ter fecisset non censeretur reuocasse predicta conferentia priui-
legium dicte opere: vt patet per iura predicta: ergo ⁊ idez si fa-
cta sit a cōmuni florē. ꝙ ꝑ submissionē dicte ciuitatis Pisto-
rij successit loco populi pistoriensis quo ad potestatez ⁊ iurisdi
tio. omnimodā.ff.de cōsti.prin.l.j.in prin. ⁊ de omni genere iu-
ris.l.j.§.nouissime. vt sic idem sit in surrogato qđ in illo cui fa-
cta est surrogatio.l.j.§. bec actio. si quis testamento liber esse
iussus.de condi. ⁊ demon.l.filie.§.titia.
¶ Secunda ratio qꝛ ꝑ generalē reuocationē censenꝛ reuocata
solum illa ex qbus nō est ius alteri acqsitū: sed ius q̄situm alte-
ri nunꝙ̄ censeꝛ superior velle reuocare vel auferre.de cōces.pre
bē.c.si.li.vj. de rescrip. ꝙ̄uis eo.li.facit.ff.de decre.ab ordi.fa.
l.qđ semel. ⁊ qđ no. Bar.per illaz.l.in.l. omnes populi.de iu-
sti. ⁊ iur.in.iiij.q.prin. qꝛ nec debet sine causa.l.luciꝰ.ff.de euic.
de rei vēdi.l.item si verberatuz.§.j. ad hoc.ff.de polli.l.totiēs.
§.si cui. ⁊ qđ ibi no.per Barto.e.lib.x.de decu.l.pe. ver.bis et
enim.extra de filijs p̄sby.c.ex tua. in quibus patet expresse ꝙ̄ ꝑ

a ¶ In priuilegium. Adde.d. Bar.sozi. ī ꝯsi. cliij.v. cōseruaꝛ rn̄sio. in.ij.pte. ⁊ q̄ habenꝛ ꝑ eū in cōsi.lix. in postremo.in.j.parte. vbi loquiꝛ de p̄uilegio remuneratorio.

reuocationem alicuius. l. vel concessionis non intelligitur reuocatum ius alteri quesitum ex illa lege vel concessione reuocata: ergo generalis reuocatio nõ extẽditur ad illa ex quibus ius est acquisitum: sed ex statuto continente priuilegiũ ius statim acqui. vt. d. l. pe. de decu. ⁊ ibi no. ꝑ Bar. videntur ergo reuocata dũtaxat statuta disponentia quo ad omnes ex quibus nulli singulari persone ius quesitum erat nõ ista ex quo nõ fuit expresse dictum. Nec ob. ꝙ generaliter statuendo potest ciuitas tollere ius priuati. ff. de priuileg. credi. l. anthiocensium. ⁊ ibi not. l. venditor. §. si constat. cõmunia prediorum. qꝛ hoc veruꝫ quando cõstat ꝙ hoc voluit facere si per generalia verba statutorum reuocationes statutorum non censentur hoc voluisse cũ posset operari in aliis in quibus non est ius quesitũ: vt no. bar. in. d. l. totiens. de polli. ⁊ l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fa. duꝫ dicit ꝙ dando alteri generaliter arbitrium nõ censetur dedisse in hoc vt auferat ius alteri quesitum.

¶ Tertio qꝛ etiã si fuisset expresse dictũ adhuc idem videtur: qꝛ ius erat quesitum ꝑsone seu loco non supposito persone iurisditionem reuocãtis: videlicet ecclesiastico. ꝑ ea que no. Inno. in. c. nouit. de iudi. sup verbo Theodosius. vbi tenet ꝙ lex imperialis facta in fauorẽ ecclesie non potest per imperatoreꝫ reuocari: qꝛ ex ea est acquisitum ius ecclesie que nõ est supposita imperatori: ⁊ ideo nõ potest imperator sibi auferre: secus in eo qui est suppositus: vt idem not. in. c. in nostra. de iniuriis. facit qđ no. Bar. in. l. generali. C. de sacrosan. eccle. vel salteꝫ nõ presumitur velle reuocare ea que concessa sunt piis locis ⁊ miserabilibus personis nisi dicat expresse: vt no. Cy. ⁊ Bal. C. quando impera. inter pupil. ⁊ vi. l. j. Ex his cõcluditur ꝙ dicta statuta ⁊ reformationes edita in fauorem opere firme permanent similiter. Laus deo.

¶ Aduerte perspicue lector supra positum consiliũ carere: sed hoc quidem sic positum comperimus in exemplaribus.

¶ Consilium. cxlvii.

1 ☞ Hoc consilium solum tractat de intellectu. §. confestim.

In christi nomine amen.

a ¶ Postpositis. Ad huiꝰ cõsilii. materiã vide oĩno Bal. in ꝯsil. ccxcviii. in ii. parte. ⁊ ĩ ꝯsil. xcvii. ⁊ in consi. cxlii. ⁊ in consil. ccclxxix. ⁊ ĩ ꝯsil. ccccxj. in. iii. parte. ⁊ ĩ ꝯsi. lxxj. in ii. parte. ⁊ in cõsi. cclii. ĩ. v. pte. ⁊. d. Pet. phil. cor. in cõsi. lxxxiii. ĩcipiẽ. ĩ hac. in littera. H. in iiii. parte.

a 1 ¶ Postpositis[a] autoritatibus doctorum sup puncto de quo queritur variantium: † videndum est de intellectu. §. confestim. super quo fundat̃ opi. Bar. satis rigorosa propter illud verbum confestim ⁊ expositionem eius que ibi statim subiicitur: id est cum primum potuit: ad que verba Bal. qui tenuit contra Bart. in nullo loco videtur aperte respondere nisi qꝛ dicit ꝙ lꝫ mater habeat annũ a lege: põt tamẽ iudex illuꝫ terminũ sibi abbreuiare. vt ipse no. in. l. matres. C. ad tertul. qđ non videt̃ bene dictuꝫ per. c. indultum. de reg. iu. lib. vj. ⁊ qđ no. glo. aut. offeratur. C. de litis contest. sup verbo dierũ. Preterea de tali abbreuiatione fienda per iudi. non loquitur ille tex. vt patet intuenti. vt ergo videatur qualiter necessario debeat intelligi verbum illud confestim cum sua expositione: videndũ est ad quid statuatur annus de quo fit mentio in. eo. §. in ver. ita tamen. Et certe tenẽdo opi. Bar. nõ potest dici ꝙ statuatur ad petendum tutorem: qꝛ si hoc esset sequeret̃ ꝙ licet esset negligens quasi toto anno puta. xj. menses quibus potuisset petere ⁊ nõ petiisset: si enim vltimo mẽse aut qđ plus est vltimis. xv. aut. x. diebus anni: quibus petitio cessante impedimẽto ⁊ datio posset cõmode expediri esset impedita iusto impedimento nõ puniretur. per ea que satis ad propositũ not. Inno. in fi. in. c. p. ⁊. g. de offi. deleg. ⁊ Archi. in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ Io. an. ibidem in nouella sup verbo obmiserint. ⁊ in questione disputata per eum de promoto ad parochialem ecclesiam cui datur annus ad faciendũ se promoueri ad sacerdotium. nam si fuit negligens in tribus quattuor temporibus anni: si tamen vltimis quattuor temporibus quibus cõmode potuisset: qꝛ erat in diaconatu nõ fuit negligens sed fuit impeditus nõ priuatur ecclesia nec potest sibi imputari cur se arctauit postq̃ cessante impedimento tantum restabat de tẽpore qđ potuisset illud facere: vt ipse plene not. in regula imputari. de reg. iur. lib. vi. per. c. cõmissa. §. j. de elec. e. li. Quia non potest dici quis morosus quousqꝫ restat tantum de termino ꝙ actus expediri potest. l. qui hoc anno. de verbo. obli. ⁊. l. si stipulatus essem ab te. Unde in ꝓposito si annus statueretur ad petendũ tutorem: cum hic in vltimis quattuor mensibꝰ anni mater ista fuerit impedita propter mortem filie infra quos si mortuo nõ fuisset large ⁊ commodissime potuisset petere ⁊ facere dari non esset dicta mater priuata successione posito ꝙ in precedentibus viii. mensibus fuisset omnino negligens: qꝛ impedimentũ nullum fuisset: cuius contrarium vult Barto. ⁊ eius sequaces ꝭm quorum opi. negligentia etiam trium dieruꝫ infra quos commode potuisset petere ⁊ nõ petiisset sufficeret ad eius priuationem si post quinquaginta dies cõmissa esset. Nã vsqꝫ ad quinquaginta dies non posset sibi negligi. imputari ꝭm Bart. qui voluit per hoc rigorem sue opi. mitigare loquendo magis de capite suo in hoc q̃ ꝭm mentem iurium. Oportet ergo dicere tenendo opi. Bart. ꝙ annus de quo ibi loquit̃ non statuit̃ ad petendum tutorem sed ad proponendũ excusationẽ seu causaꝫ impedimenti si qua pretendit. ⁊ ita sentit Bar. ⁊ vltra etiã dicit ꝙ post annum nõ audiretur si vellet dicere se fuisse infra totum annum impeditam: qꝛ lapsus anni inducit presumptionẽ iuris ⁊ de iure ꝙ nullum impedimentũ affuerit: sed certe ꝙ statuatur ibi annus ad proponendam excusationeꝫ impedimenti nullo modo patitur ibi littera que de tali propositione nullaꝫ facit mentionem: sed solum de petitione tutoris ad quã ipsam arctat nisi infirmitate vel alia causa magna fuerit impedita. Quod aũt tale impedimẽtũ debeat corã iudice proponere infra annum: hoc ibi non dicit littera: nec ratio patit̃: qꝛ qua rõne fuit impedita petere tutorem per se vel alium: fuit etiaꝫ impedita dictam excusationem vel impedimentuꝫ allegare corã iudice. Et vice versa si potuisset dictam excusationeꝫ proponere potuisset etiam tutorẽ petere: ⁊ sic non fuisset impedita. arg. de elec. cum inter vniuersas. vnde ille tex. sibiipsi cõtradiceret. Presupponendo primo ꝙ toto anno esset impedita tutorẽ petere ⁊ mandando postea ꝙ dictum impedimentum debeat infra eundẽ annum proponere: qꝛ si fuit impedita in primo similiter ⁊ in scđo. ⁊ sic fieret preceptum legis super impossibili qđ non est dicenduꝫ. ar. l. j. C. de his que pene no. vt si potuit scđm potuit ⁊ primũ. ⁊ sic non esset excusata etiã si infra annũ proponeret. Toto aũt anno ideo dixi: qꝛ si aliquo modico tẽpore ãni potuisset ⁊ nõ fecisset lꝫ toto residuo fuisset ĩpedita nil ꝓdesset impedimentum ꝭm opi. Bar. ꝭm quã sufficit quãtacunqꝫ modica mora. Oportet ergo ꝭm suam opi. ꝙ ad hoc vt prosit ⁊ excuset impedimentũ ꝙ fuerit toto ⁊ integro ãno: ⁊ ꝙ infra eundem annũ proponat̃ coraꝫ iudice: sed ista vt dixi tanq̃ sibi contraria stare nõ possunt. Preterea sufficit impedimentuꝫ fuisse absqꝫ eo ꝙ fuerit ꝓpositũ infra annum: qꝛ poterit ꝓponi ⁊ allegari quãdocunqꝫ postea pateret̃ qõnem sup hereditate ꝓpter negligentiã cõmissaꝫ in nõ petẽdo infra annũ. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. Et dicere vt dicit Bar. ꝙ sit presumptio iuris ⁊ de iure ꝙ nullũ impedimentũ fuerit si non fuit allegatum infra annuꝫ: si re vera fuit nec allegari potuit est sententia rigorosa ⁊ inhumana: ergo ⁊c. ff. de infa. l. furti. §. pactus.

¶ Preterea ad qđ superfluo statueret̃ terminus anni ad allegandum causam impedimẽti cũ ad nulluꝫ aliũ finẽ fieret dicta allegatio nisi vt excusaret̃ a pena legali. sed nõ est adhuc certũ an de tali pena sit tractandũ si pupillus adhuc viuat. ⁊ sic esset sollicita de hereditate viuẽtis qđ esse nõ debet. l. ii. §. interdũ. ff. de vulg. ⁊ pupil. Sufficiet ergo dictũ impedimentũ allegare cũ de hereditate pupil. tractabat̃ vt dixi. nõ sic in excusatione tutoris a tutela: qꝛ illa fit ad finem vt alius det̃. qđ hic non est sed solũ ad ostendendũ ꝙ nõ sit in mora: ⁊ ꝙ nõ debeat priuari hereditate si cõtingat pupillũ mori sup q̃ viuente pupillo non debet audiri ⁊ ꝑ tãto nec ad hoc sibi terminus assignari. Oportet ergo necessario dicere quicquid dicat Bar. ꝙ ille terminus anni de quo fit mẽtio in. d. §. cõfestim. ver. ita tñ. statuatur ad petendũ tutorẽ. Et hoc est expressum insti. e. ti. §. fi. Nõ autẽ ad ꝓponendum excusationẽ seu causam impedimenti vt dixi: ⁊ sic re vera erat idẽ de iure. ffor. qđ hodie de iure. C. ⁊ insti. lꝫ bal. in. l. matres. C. ad orfici. dicat ꝙ de iure veteri. ffor. talis ãnus non erat statutus matri. sed nõ placet per iam dicta cum nihil aliud possit dici statutus annus de quo fit mentio in. d. §. confestim. Ex quo sequit̃ inferendo ad casuꝫ nostrũ ꝙ ex quo dicta puella mortua est in octauo mẽse vel circa: posito ꝙ ĩ illis octo mensibus fuisset mater omnino negligens: ex quo tñ restabant adhuc menses quattuor quibus cessante impedimento potuisset cõmode petere ⁊ omnia necessaria facere seu etiã tutelã assumere ⁊ in illis fuit impedita ꝑuenta mortalitate filie ꝙ nõ possit dici morosa nec sit priuata hereditate. ꝑ no. ĩ locis. s. allegatam per Ioã. an. q̃ per Inno. ⁊ Archi. ⁊ est casus in. d. §. confestim. in fi. dũ em̃ dicit si mortalitate filii preuenta est nil ei imputatur. Nam infertur ille ver. fi. ad ver. proxi. prece. in quo fit mentio de anno. l. si idem cum eo. in fi. de iurisdi. om. iudi. ⁊ sic debet intelligi quando filius moritur ante lapsum anni: ⁊ per consequens anteq̃ sit perfecte in mora. Nec ob. princ. §. per qđ videtur ꝙ perfecte dicatur in mora statim cum potuit cõmode ⁊ nõ fecit: quia dico ꝙ non est intentio illius principii hoc dicere: sed solum ammonere matrẽ ꝙ nullo tempore negligat imo statim cum potest petat. Ceterum si pur negligat caueat ne permittat annum transire: qꝛ tũc esset morosa ⁊ priuaretur hereditate. Et hoc dicit̃ in ver. ita tantũ. q dꝫ iungi cũ pñcipio: qꝛ venit ad eius declarationẽ ⁊ limitationeꝫ: nõ aũt refertur ad ver. ꝓxi. prece. nisi forte ⁊c. qꝛ cõmode vel apte non potest ad illum referri:

referri: cū ibi loquatur qn̄ subfuit impedimentum qd̄ h3 excusare a pena in quo terminus anni nullo modo cōgruit: eo q2 non dicitur ibi ꝙ impedimentū h3 allegare: sed solum dicitur ꝙ si extat excusat. sed prin. §. bene cōgruit: q2 ibi dicit ꝙ debet petere tuto. confestim. i. statim cum primum potest: sed ne qs crederet ꝙ eoipso ꝙ potuit ⁊ non fecit sit in perfecta mora: subdit postea in ver. ita tñ. ꝙ non permittat annum trāsire: q2 tūc bn̄ esset in mora. Negligentia ergo precedens l3 sit culpabilis: q2 mater sedulum officium impendere debet ⁊ nullo tempore esse negligens: non tñ adeo ꝙ constituat eam in mora nisi annus transiuerit. Et si aliter diceretur sequeret ꝙ negligentia vnius vel duorum dierum post lapsum quinquaginta dierum redderet eam indignam: licet superessent adhuc mēses octo de anno nec sibi prodesset moram purgare etiā si in tertio mense peteret aut assumeret tutelam sicut non posset eam purgare post annū tenendo aliā opi. ꝙ detur annus: q2 tantū deberet operari mora vnius diei solius si infra illum diem potuisset cōmode ⁊ nō fecisset tenēdo opi. Bar. ꝙ tuz mora totius anni ⁊ eius elapsus tenendo aliam opi. istud esset extra omnem discretionē ⁊ rationem naturalē: ꝙ pro taz modica negligentia ita inhumaniter puniretur. Et multe dubitationes ⁊ altercationes orirentur in videndo ⁊ ostendendo an cōmode potuit vel nō. vnde nō fuisset vtilis prouisio legis ponere rem ⁊ priuationē istam in causa ita incerta ⁊ dubia scilicet si potuit cōmode ⁊ non fecit nulluz tēpus ad hoc prefigēdo. Prefata ergo opi. Bart. tanꝙ nimis rigida ⁊ inhumana ⁊ inducens altercationes ⁊ dubitationes vel dubietates nō est amplectāda: sed altera potius quā tenet Bal. ⁊ Ang. cū sit magis ꝯgrua textibus ⁊ equitati: ⁊ nihil est ꝙ ei repugnet nisi illud verbum confestim ad qd̄ pōt cōmode ⁊ apte respōderi fm̄ qd̄. s̄. dixi. vt illud limitet per ver. si ita tñ. ⁊ non aūt econuerso prout Bar. videtur intelligere dum dicit ꝙ illud qd̄ dicit insti. eo. §. fi. ꝙ mater d3 petere infra annū debet intelligi fm̄. §. cōfestim. sc3 dūmodo confestim ⁊ cum primum pōt: nā si esset in mora statim cū potuit ⁊ non fecit ⁊ non posset mora purgari. Ad quid superfluo diceret lex ꝙ infra annū nō video: aut si dicat ꝙ illa sit quedam monitio: non aūt ꝙ constituat in mora habeo intentum. Posset quis dicere sustinendo Bar. ꝙ sit in mora statim cū potuit ⁊ nō fecit ⁊ ꝙ statim incurrat penā: ⁊ ita intelligatur principiū illius. §. confestim. Uerūtamen possit morā purgare ⁊ euitare penā infra eundē annuz: postea non: ⁊ ita intelligat ver. ita tñ. ⁊ ita reperio Bal. dixisse in quodā cōsilio. Et fm̄ hoc si infra tempus quo potuit mora purgari fuisset impedita purgare tale impedimentū nō faceret eam penā euitare nec morā habere pro purgata p. l. notabilem. C. de fideiuss. l. sancimus. l3 si aň morā cōtractum fuisset impedimentū impediret eā scilicet morā contrahi. Et ita loquitur versi. nisi forte. in eo. §. ¶ Breuiter posito ꝙ iste itellectus posset dari: attñ adhuc dico ꝙ si infra tēpus quo poterat mora purgari superuenisset impedimentū ꝑpter mortē pupil. prout fuit in casu nostro: q2 mortua ante lapsum anni tale impedimētum facit moram haberi pro purgata ⁊ ꝙ nihil sit imputandū matri. vt est casus in. d. §. cōfestim. in fi. referendo ipsum ad. v̄. proxime precedentem. ita tñ ⁊c. Nā si illū ver. ita tñ. volumus intelligere modo ꝑdicto videl3 ꝙ annus de quo ibi det ad purgandum moram de qua locutus fuit in prin. sequit statiz limitatio in fi. dum dicit. si enim mortalitate ⁊c. ꝙ si infra dictū annum ⁊ tempus quo poterat purgare fuerit preuenta mortalitate filij nil ei sit imputanduz nec noceat mora preterita. Et hoc ne priuetur luctuosa hereditate ⁊c. C. de insti. ⁊ substi. l. fi. licet tale impedimentuz mortis al's superueniens infra tēpus quo posset mora purgari non faciat eam haberi pro purgata. vt in d. l. sancimus. Sed hic secus ratione predicta: ⁊ in alio impedimento ꝙ mortis pupil. etiaz in casu nostro esset forte secus: al's mora contracta nullius esset effect⁹. Sed de impedimento mortis cauetur ibi expresse ꝙ excuset. Unum aliud est qd̄ facit pro Bar. ⁊ cōtra dictam opi. s. l. ij. ver. ꝙ si cū pregnās. ff. ad tertu. vbi punit mater pregnans si nō petit curatorem dari bonis: ⁊ sic patet ꝙ nō h3 integrū annum sed certe pōt retorqueri cōtra Bar. q2 ibi nō dicit ꝙ statim ⁊ cū primū pōt: ⁊ sic totuz tēpus quo est pregnans videt habere: ⁊ ideo nō h3 annum: q2 nō pōt p annū integrū esse pregnans. Uel subtilius posito ꝙ illa que remansit pregnās teneat statim cū primuz pōt petere cura. bonis ⁊ ꝙ al's statim esset in mora istud esset ideo q2 si aliud diceretur posset datio cura. de qua ibi loquitur esse inutilis vt si differret vsq3 ad diē partus. naz partu nato desineret talis curator: q2 locus esset tutoris dationi. l. cura. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. Sed non sic est in iam nato. Nam posito ꝙ mater differret vsq3 ad petēdū tutorē vel tutelā assumere: nō tñ esset datio ⁊ assumptio inutilis: q2 durare debet vsq3 ad pubertatem: ⁊ ideo nō dicitur in mora statim cum potest petere aut assumere: ⁊ nō facit posito ꝙ in pregnante non petente cura. bonis statim cum pōt dici possit ꝙ sit in mora ratione ꝑdicta: q2 si aliud diceret posset differre vsq3 ad diē partus ad faciēdū dari: ⁊ tūc datio redderet statim inutilis nato partu. ¶ Alia ergo rō reformat pactum in illo. §. ꝙ si cum pregnans. l3 Bal. non videns solutionem miret ꝙ ad petendum tuto. iaz nato detur integer annus: sed ad petendum cura. bonis partu nondum nato non dat integer annus: vt ipse no. ⁊ nō soluit nec rōnem diuersitatis assignat in. d. l. matres. C. ad tertul. Sed rō est illa quaz dixi. Recolligēdo ergo ⁊ concludēdo dico ꝙ tres sunt casus principa. Nam interdū mater est negligens toto ⁊ integro anno. Et clarū est fm̄ omnes ꝙ priuat hereditate[a]. l. ij. §. si mater. ad tertu. Interdū toto āno ⁊ integro fuit impedita petere per se vel aliū ⁊ tūc non priuat. e. l. §. sed si forte absens. ⁊ in. §. cōfestim. ver. nisi forte. ⁊ no. in. l. matres. C. ad tertu. in glo. ⁊ per Bart. in. l. ij. q petāt tuto. in q̄one ibi disputata que incipit. pupil. in sol. q. ibi. qd̄ itelligo nisi excusent ⁊c. Et hoc puto verū vt dixi etiā si infra dictum annū dictū impedimentū nō allegauit: l3 bar. in. §. cōfestim. dicat ꝯriū ꝙ debebat allegare infra dictū annuz ⁊ ꝙ post non audit. Ego puto ꝙ si infra annum vellet allegare non posset: q2 esset sollicita de hereditate viuentis ⁊ sufficit ꝙ alleget ⁊ probet cū de hereditate aget: q2 sit mortuus impubes vt dixi. s̄. Interdū in aliqua parte anni fuit negligens in aliqua nō: sed impedita: tūc aut in vltia parte anni fuit negligēs sed in prima vel in scd̄a impedita: ⁊ tūc dicēdū est idē qd̄ in primo casu q2 vltima mora nocet ⁊ vltima pars anni est illa q̄ iterpellat. Aut ecōtra in prima ⁊ scd̄a parte anni fuit negligens in vltima vero impedita: ⁊ tunc siquidē impedimentuz causat ex negligentia ꝑterita q2 tantū se arctauit q2 postea cōmode non potuit ⁊ tunc adhuc idē q2 esset sibi imputanduz cur se actauit tantū vt impedimentū incideret. l. ij. §. si qs tñ. ff. si qs cautio. At illud impedimētū nō prouenit ex negligētia ꝑterita q2 nō tantū se arctauit qn superesset tantuz tēpus qd̄ sufficeret si aliud impedimentum cessaret. Et iste est casus noster: q2 posito ꝙ in casu nostro fuisset negligens per. viij. menses saltim in vltimis quattuor nō fuit negligēs imo impedita ⁊ preuenta mortalitate filie in quo casu dico ꝙ mater excusat a pena siue dicamus ꝙ annus dat sibi ad petendū tutorē ꝑut est rei veritas: q2 nō pōt dici morosa ratione negligētie ꝑterite ex quo vltima parte āni fuit impedita. p ea que no. Inno. Arcbi. ⁊ Joā. an. in locis. s̄. allega. Siue dicamus ꝙ statim cum potuit ⁊ non fecit fuit in mora fm̄ opi. Bart. ⁊ ꝙ annus detur ad eam purgandam fm̄ qd̄ Bal. videtur sentire in quodam consilio volendo sustinere Bart. quia postꝙ in casu nostro fuit impedita purgare propter mortem filie habetur pro purgata. vt. d. §. confestim. in fi. vbi casus. licet forte secus si ꝓpter aliud impedimētū vt ibi. licet in alio casu secus etiam cum per mortez: vt. d. l. sancimus. C. de fideius. Ex qbus cōcluditur in casu nostro pro matre vt non sit priuata portione statutaria. pro qua etiam faciunt que allegantur in puncto quia non videtur commode potuisse propter pestem: quia licet resideret curia in ciuitate nō reperiebantur homines quos posset procuratores constituere: aut petere tutores dari: ⁊ nō dicit posse ⁊c. l. ne proculo. de ver. signi. facit qd̄ no. in. l. ij. C. de resti. mili. in glo. ⁊ per Cy. Laus deo.

[a] ¶ Hereditate. Adde domi. Pet. phil. cor. i cōsil. xl. incipiē. circa. per totuz. in. iij. parte.

¶ Consilium. cxlviij.

1 ¶ Ex hoc consilio habes ꝙ si in conuentione facta inter aliquas partes reperiatur scriptum ꝙ Bindus teneatur reddere rationem de omnibus gestis per eum de quibuscunq3 negotijs Guidonis non tenetur de his que Guido habet cōmunia cum alijs socijs. ⁊. 2. ⁊. 3.

2 Mens ⁊ intentio contrahentium multis modis colligitur: ⁊ inter alia ex prefatione ⁊ ex causa loquendi seu ratione.

3 Libellus obscurus qn̄ possit per heredem declarari.

In christi nomine amen.

1 ¶ Uiso ⁊ examinato pācto suprascripto cum omnibus contentis in eo: punctus questionis consistit in videndo intellectum verborum compositionis ⁊ concordie facte inter dictas partes die. vj. mensis Augusti de qua supra in primo folio huius quinterni inquātū dicit in fine qd̄ dictus Bindus teneatur reddere dicto Guidoni rationem de gestis per euz de quibuscunq3 negotijs dicti Guidonis: q2 cū duplex fuerit gestio facta per dictum Bindum in ciuitate Uenetiarū vna de negotijs cōib⁹ Guidonis ⁊ Nicolai fratris sui ab āno M. ccccvj. vsq3 ad. ccccxj. altera de negotijs solius Guidonis seu q̄ cantabat in solū Guidonē q̄ icepit. in. M. ccccxiij. de qua gestione debeāt intelligi vba dicte ꝯcordie in fine: an de pria facta cōmuni noīe: an de scd̄a facta noīe Guidonis tantū: cuz de solo Guidone vel de negotijs solum Guidonis fiat ibi mētio.

¶ Potestas nāq3 dictorum rationeriorū a virtute dicte con-

cordie dependet cum fuerint assumpti pro executione ipsius. vnde illius tantum gestionis computa debent reuidere cuius rationem prefatus Bindus tenetur reddere ⁊ nõ alterius. Cũ ⁊ executor deputatus super sententia non debeat se extendere vltra vim sententie: al's diceretur moduz excedere ⁊ posset appellari. C. quorum appella. non reci. l. ab executore. secundo responso. Notandum est aũt ꝙ verba dubia conuentionis dĳudicantur restringuntur ⁊ ampliantur ƀm mentem contrahentium[a] qñ potest de ipsa constare etiã per extrinsecas coniecturas potius ꝙ̃ ƀm corticem verborum. ff. de reg. iur. l. semper in stipulationibus. cum ibi not. de verbo. signi. l. nepos proculo. cõmunia predio. l. si in venditiõe. in fi. ⁊ ibi no. in glo. no. causam verborũ ⁊c. C. que res pig. obli. pos. l. fi.
2 † Mens autem ⁊ intentio ꝯbentiũ plurib⁹ medĳs colligitur. Et inter alia ex prefatiõe. ff. de heredi. insti. l. fi. ad carbo. l. j. §. idẽ ait. Et ex causa loquendi seu ratione. extra de verbo. signi. c. intelligẽtia. ⁊ no. in. d. l. in venditione. in fi. in. d. gl. de leg. ĳ. cũ pater. §. dulcissimis. de leg. iĳ. l. nomen debitoris. §. fi. ⁊ ibi p Dy. Sed in dicta cõpositione vel ꝯcordia premittitur prefatio per modũ cause: videlicet ꝙ cũ ita sit ꝙ Bindus gesserit negotia Guidonis de manellis ⁊c. ⁊ non dicit taz sua propria ꝙ̃ etiã cõmunia ipsius ⁊ Nicolai fratris sed simpliciter Guidonis. vñ dico ꝙ illa verba partes videntur fuisse locute seu etiam notarius referẽs verba partium. l. optimam. cum ibi no. C. de contrahen. stipu. de negotĳs proprĳs ipsius Guidonis nõ autem de cõibus: eo qr pria dicũtur Guidonis simpliciter: ⁊ sic in potiori significatu: sed cõia dicũtur Guidonis ƀm qd ⁊ sic in significatu posteriori: ergo ⁊c. ff. de leg. iĳ. l. hoc legatũ. de auro ⁊ argen. leg. l. quintus. si ager vecti. l. j. §. qui in perpetuũ. Item ex eo quia gestio de proprĳs fuit posterior ⁊ recentior: vnde potius ad illã censetur babuisse respectum. arg. C. ne de statu defunc. si mater. in fi. ff. de ali. lega. l. mela. §. sed ⁊ si. Item qr maior est ratio presumendi ꝙ de illa tantum senserit ꝙ̃ de prima: qr hec secunda erat accensa in libris eorum. Sed prima erat ⁊ est vt proponiẗ in libris vtriusq̃ꝫ cancellata ⁊ etiã per litteras de q̃bus in puncto apparet ꝙ babeant eaz pro finita ⁊ absoluta: vnde non est credendum ꝙ ad ipsam habuerint respectuz postꝙ̃ verba possunt restringi ad secundam gestionem ⁊ in ea est maior ratio ꝙ̃ in prima. per no. in. d. l. semper in stipulatiõibus. ff. de reg. iur. Et qr non proponebatur ꝙ in calculatiõe ⁊ cancellatione prime interuenisset aliq̃s error. vnde non est credendum ꝙ̃ ab illa cancellatione ⁊ assumatione voluerint sine causa recedere cum nulla causa allegaretur. C. de erro. calcu. l. vnica. Postꝙ̃ igitur ita est ꝙ prefatio ⁊ causa assignata in dicta concordia propter quã deuenerunt ad eam loquaẗ ⁊ debet intelligi soluz de secunda gestione facta nomine proprio dicti Guidonis ⁊ non de prima facta noĩe cõi sui ⁊ fratris: sequitur ꝙ verba generalia posita in fi. dicte compositionis dum dicunt qd teneaẗ reddere rõnem de quibuscũq̃ꝫ negotĳs ⁊c. debent restringi ƀm precedẽtia scilicet de proprĳs negotĳs ipsius Guidonis: adeo ꝙ non cõmunis per. l. quotiens. C. fami. bercis. in fi. qr talia sunt subiecta ⁊c. l. nam qd. §. fin. de penu lega. de fun. instru. l. iĳ. in princ. facit. l. legatorũ. §. q plures. de leg. ĳ. ⁊. l. ita cũ. §. lucius. lo scdo. eo. titu. ꝙ̃ꝙ etiã ipsa causa compositiõis predicte licet videatnr generalis in quãtum dicit de quibuscũq̃ꝫ negotĳs ⁊c. tamen ex eo ꝙ statim subĳciẗ ipsius Guidonis ⁊c. satis restringi videtur vt ĩtelligatur de negotĳs Guidonis solius nõ autẽ cõmunibus. argu. c. cum in illis. in fi. cum sua glo. fi. de preben. lib. vj. ⁊. d. l. boc legatũ. s. allegate. Et sic generalitas dicti verbi quibuscunq̃ꝫ restringitur hic tam per precedentia ꝙ̃ per sequentia. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. cum simi. Sed cõtra predicta posset opponi de. l. si quis seruos. cũ concordan. ff. de leg. iĳ. vbi legãdo quis seruos suos censetur legasse etiã cões quatenus partem habet in eis non solũ illos qui ipsius solius sunt. So. ibi dispositio testatoris facta super seruis suis nõ tendebat in preiudiciuz alicuius si intelligeretur modo predicto. qr qd cõmune est meum est ꝙ̃tum ad dispositionem partis mee de qua possum disponere sine preiudicio cuiuscunq̃ꝫ legando donando vel vendendo partem meam. Sed in casu nostro dispositio ista. i. concordia si bene inspiciatur nõ fiebat de parte negotiorum tangentiuz Guidonẽ: sed fiebat super facto Bindi expediẽdo sup negotĳs Guidonis. i. sup reddenda ratione per Bindum de neg. Guidonis. Unde ꝙ intelligatur non solum de proprĳs sed etiã de cõibus inter Guidonẽ ⁊ fratrẽ: hoc tendit in p̃iudiciuz Bindi ⁊ eius vexationẽ qr interest sua sup illis cõibus non vexari: vnde debet restringi ad propria tantũ sicut qñ dispositio tenderet in preiudicium socĳ: qr tunc nõ intelligeret de cõibus sed de proprĳs: vt in. d. c. cũ in illis. in fi. ⁊ l. sabinus. ff. cõi diuidũ. ⁊ qd plene no. in. l. serui electione. §. j. ff. de leg. j. p doc.
3 † ⁊ qd etiã in similib⁹ diciẗ de libello obscuro

b dato per aliquẽ: qr põt declarari[b] per heredẽ nisi cum declaratio tendit in preiudicium alterius in. l. si q̃s a filio. §. si plures. cum ibi no. ff. de leg. j. l. idem pompo. scribit. §. pe. de rei ven. l. inter stipulantem. §. j. de verb. obli. Debet ergo assumi ille sensus de quo sensit promissor scilꝫ dictus Bindus: vt dicit gl. cuz tex. in. d. l. nepos proculo. ff. de verbo. signi. Preterea per hãc compositionẽ ⁊ cõcordiam non censeẗ Bindus renuntiasse alicui iuri suo vel exceptioni sibi cõpetenti sed solum se obligasse ad illud ad qd de iure tenebaẗ. Sed super prima administratione quesita erat sibi excep. p cassationem computi factam in libris vtriusq̃ꝫ partis ⁊ postea per litteras approbatã: quã excep. posset opponere coram iudice ordinario vel delegato: aut arbitris generaliter assumptis si super dicta administratione conueniret ⁊ posset agentẽ a limine iudicĳ repellere. arg. c. j. de lit. contesta. lib. vj. ergo ⁊ coram dictis rationerĳs generaliter assumptis qr debent intelligi assumpti super litibus non finitis nõ aũt super finitis. ar. C. de sacrosan. eccle. sancimus. in fi. de transa. l. causas vel lites. Ex predictis patet non obstare qd dicunt doct. in. l. si de certa. C. de transa. videlꝫ ꝙ licet qd esset de certa re ⁊ super ea fiat transac. põt tamen in ea fieri liberatio generalis ab oĩbus debitis ex quacũq̃ꝫ causa: qr istud est verum quando cõstat ꝙ partes ita voluerunt. ⁊ dicitur constare quando verba non possunt restringi salua ratione recti sermonis: ⁊ ita patet ex notatis ibi per Bar. Sed quãdo nõ constat vt est quando verba possunt restringi ad illã causaz de qua agebatur restringenda sunt vt ibi. ⁊ no. in. l. si ex maiore. p Pe. ⁊ Cy. C. de excep. ad qd etiam. l. si cum dies. §. plenuz. ff. de arbi. Sed in casu nostro possunt optime restringi ad negotia solius Guidonis de quibus supra facta fuerat mẽtio. Preterea super cõmunibus non apparet ꝙ Guido haberet mandatum a fratre vel heredibus fratris sui agendi vel aliquid faciendi ⁊ sic non poterat Guido aliquid facere de parte tangente fratrẽ suum vel eius beredem. ff. de iud. si petitor. Non ergo est presumendum sensisse Binduz de alĳs cõmunibus respectu petitionis tantum: ⁊ sic iterum a socio eius vel eius heredibus posset vexari. ar. ff. de excep. ne in plures. Ex quibus omnibus obmissis multis generalib⁹ que possent adduci: qr res clara mihi videtur attenta maxime dicta cancellatione librorum dicti cõputi ⁊ litteris hincinde missis: ⁊ attento qd super illo veteri cõputo nulla facta fuerat questio vel dubitatio tam de iure ꝙ̃ de equitate videtur mibi dictum Bindũ fouere iustitiã dictosq̃ꝫ rationerios nõ posse se ĩpedire de illa veteri rõne facta cõi nomine ⁊ cancellata: sed solũ sup noua ⁊ vltima. Laus deo.

Consilium. cxlix.

1 Hoc cõsilium ostendit ꝙ si legetur vsusfructus fundi alicui mulieri ⁊ deinde proprietas filĳs ex secundo viro nascituris: subiungendo: post mortem vero ipsius relinquo Berte ⁊ ipsa non extante eius filĳs: si extant filĳ ex secundo viro excluditur Berta. ⁊. 2.

2 Nomine filiorum quando veniat nepos.

In christi nomine amen.

1 † Clarum est ꝙ viuente domina Catherina domina Lucia vel eius filĳs nullum ius poterant pretendere super dicto podere ⁊ terreno cum illud fuerit eis legatum post mortem domine Catherine ⁊ sic erat legatũ conditionale ea viuente. l. quibus diebus. §. q̃dã titio. ⁊. l. j. ⁊. l. heres meus. de conditio. ⁊ demonstratio. ⁊ ante conditionis euentum legatarius nullum ius habet. l. legata sub conditione. ⁊. l. qui heredi. §. fi. eo. titu. Sed dicendum est ꝙ ea viuente proprietas fuerit filiorum dicte Catherine vel suorum heredũ ad quos trãsmiserunt. In vsufru. vero concurrebant dicta domina Catherina ⁊ eius filĳ vel eorum beredes: quia quando fundus relinquitur vni ⁊ vsusfru. eiusdem relinquitur alteri proprietas est illius solius cui relictus est fundus. Sed in vsufru. concurrunt ambo. ff. de vsufruc. leg. l. si alĳ. de vsufru. accrescen. l. iĳ. §. non solum. cum similibus. Sed bic vsusfr. relictus fuit domine Catherine: ⁊ si haberet filios ex alio marito legatum fuit eis dictũ podere qd tantum valet ꝙ̃tum verbum fundus. iuxta not. per Barto. in. l. j. de rebus dubĳs. ⁊. l. si ita. in fi. de auro ⁊ argen. lega. Nec ob. dubitatio suprascripti vltimi consultoris: scilicet ꝙ ex ipsa domina Catherina ⁊ Toscano non extiterunt filĳ: ⁊ sic videtur ꝙ conditio sub qua fuit sibi relictus vsusfruc. non extiterit: ⁊ per consequens ꝙ nec ad ipsam vsusfru. pertinuerit. l. iubemus. §. fi. C. ad trebel. quia dico ꝙ illa verba si ex ipsa domina Catherina ⁊ Toscano extaret filius ⁊c. non determinat precedẽtia: sed sequẽtia: videlicet nihil aliud eidem legatũ ⁊c. Fuit enim intentio testatoris relinquere dñe Catherine vsumfrucẗ. pure. Et si haberet filios siquidem ex dicto Toscano nihil aliud eidem legauit. Sed si ex alio tunc legabat illis filĳs dictum

a Cõtrahentium. Adde idẽ p Bal. in cõsil. ccccxvĳ. i. v. parte.

Additio.
b Quia põt declarari. Et qñ possit declarari libellus obscurus vel gñalis. Uide Philip. corne. in ꝯsi. xxvj. ĩcipi. ĩ hac cõsultatione. in v. col. v̇. ex bis etiaz ptꝫ. in. iĳ. vol. N. F.

dictum podere. Nec pōt dari alius sanus intellectus si bene inspiciatur. Mortua vero domina Catherina dictū podere legauit dn̄e Lucie vel filijs eius qd̄ est intelligendum ordine successiuo: scilicet domine Lucie si tunc extaret: z si nō extaret: tūc filijs eius si extarent. l. cū pater. §. pe. ff. de lega. z de trebellia. l. heredes mei. §. peto. de libe. z postbu. gallus. §. j. cum ibi no. Dicit nunc q̄ nouiter dn̄a Catherina mortua est remanēte nepote eius ex filio: z etiā existente quodā nepote ex filia domine Lucie p̄dicte inter quos nepotes vertit̄ questio de dicto podere: q2 nepos dn̄e Catherine dicit ad se ptinere pleno iure ex trāsmissione facta ad eū per patrē in cuius psonā cesserat dies legati facti filijs dn̄e Catherine ex alio viro. E cōuerso nepos ex filia dn̄e Lucie dicit ad se pertinere: q2 post mortem dn̄e Catherine predictū podere fuit legatū filijs dn̄e Lucie si non extaret dn̄a Lucia. Et ipsa non extat z domina Catherina est mortua: z sic extitit cōditio z appel. filiorū cōp̄rehēdit̄ nepos[a]: hoc casu cū agit̄ de relicto eis s̄m Bar. in. l. liberorū. ff. de ver. signi. in articulo illo qn̄ verbum filiorū profertur a testatore vel saltim dicit se debere concurrere cū nepote ex filio domine Catherine: q2 quādo eadem res separatim relinquitur duob⁹ faciūt sibi partes per concursum. insti. de leg. §. si eadē. si non appareat q̄ a primo voluerit adimere aut q̄ vterq3 habeat solidū. ff. de lega. j. si pluribus. Queritur ergo quid iuris. Et notandū q̄ si esset verum id qd̄ dicit primus consultor in vltima margine sui cōsilij: videlicet q̄ filijs domine Lucie fuit legatum sub cōditione: si domina Catherina non haberet filios ex alio viro q̄ Toscano res esset clara q̄ nepos dicte dn̄e Lucie nō admittere: q2 domina Catherina bene habuit filios ex alio viro. sed illud nō videt̄ verū: q2 filijs domine Lucie legatū fuit simpliciter post mortem domine Catherine: nec alia cōditio fuit apposita per testatorem: nec etiam inest illa si decesserit sine liberis. p l. cum auus. ff. de cōdi. z demon. z. l. cū acutissimi. C. de fideicō. q2 ille loquūtur cū alicui descendenti facta est substitutio post mortem super eo qd̄ eidem descendenti fuerat relictū. Sed hic nō fuit relicta ꝓprietas illi dn̄e Catherine sed filijs eius: ergo non potest dici q̄ eidem dn̄e facta fuerit substitutio in dicta ꝓprietate si bene inspiciatur. Et sic sumus extra casum illarū legum z dictam cōditionem non expressam a testatore non debemus subintelligere. l. j. post prin. ff. de condi. z demon. Breuiter iste notarius per imperitiā ita cōfuse z inepte locutus est q̄ vt dicit tex. in aut. de testa. imperfectis. post principium. sua scriptura potius diuinantibus q̄ interpretantibus aliquid significat. vn̄ ne per eius imperitiā mens testatoris offendat̄[b]. C. de testa. l. ambiguitates. debemus assumere illam partē que verisimilior est z magis cōuenit rōni: q2 per ɔsequens z menti testatoris magis dicit̄ cōuenire: vt patet ex dicta aut. de testa. imperfec. Cum igit̄ in precedenti parte duo fecisset legata: vnū de vsufruc. ipsi domine Catherine quousq3 viueret: aliud de ꝓprietate filijs domine Catherine ex alio viro. dico q̄ clausula postea subiecta post mortem vero ipsius zc. debet referri ad primū casum videlicet si dn̄a Catherina nō haberet filios ex alio viro quo casu proprietas nō erat alicui relicta sed solus vsufr. erat relictus dn̄e Catherine quousq3 viueret. vnde voluit dicto casu post eius mortē ꝓprietatē alteri nō relictā relinquere dn̄e Lucie vel eius filijs. †Nam iste est modus cōis loquēdi testatorum ex imperitia notariorū inuentus q̄ qn̄ vni volunt relinquere vsufruc. alteri proprietatem vtplurimum relictum ꝓprietatis concipiunt post mortē vsufructuarij z sic faciūt ipsum cōditionale contra mentē testatoris. vnde cū relinquūt vxores dominā z vsufructuariā zc. dicunt z post mortem eius instituit talem heredem qd̄ est imperite factum. ff. de vsufru. lega. l. qui fructus prediorū. z qd̄ no. Bal. in. l. id qd̄. de epis. z cle. Istum morem sequutus hic notarius cum primo scripsisset legatum vsumfru. domine Catherine quousq3 viueret. Subdidit postea. Et post mortem eius legauit dictū podere alijs non legatum domine Lucie vel filijs eius. Et sic legatū factū domine Lucie vel eius filijs de dicto podere censet̄ factum solū eo casu quo ex alio viro non habuit filios: prout dixit primus consultor: non tn̄ q̄ testator hoc dixerit prout ipse innuit: nō p. l. acutissimi: sed propter ineptitudinē vitādā: q2 ad s̄cdm casū quo si haberet filios ex alio viro eis reliquit proprietatem non pōt congrue referri clausula illa post mortem vero eius zc. q2 cū dicat eius in singulari non pōt intelligi nisi de domina Catherina: sed dn̄e Catherine non reliquerat proprietatem sed solum vsumfructū: proprietatē vero filijs eius ex alio viro. Sed non est aliq̄ bona ratio quare in proprietate voluerit filijs domine Catherine dare concurrentē magis post mortē dn̄e Catherine q̄ in eius vita. vnde si voluisset hoc facere sicut legauit proprietatem filijs dn̄e Catherine etiam ipsa viuente ita z legasset dn̄e Lucie z filijs eius q2 nil derogabat domine Catherine in eius vsufructu: q2 igitur legatum factum dn̄e Lucie z eius filijs contulit post mortem domine Chaterine solū censetur se retulisse ad primum casū quo proprietatē nulli reliquerat: nō ad s̄cdm quo proprietatē reliquerat: q2 nō est credendū q̄ proprietatē quā primo reliquerat filijs domine Catherine ex alio viro voluerit postea alij relinquere z sic recedere a primo vel in totum vel pro parte z maxime solum post mortem dn̄e Catherine vt dixi cum nulla subsit bona rō quare etiā non in vita si hoc facere voluisset. Et q2 iste est congruentior intellectus debet assumi vt sic illa clausula post mortem: ergo zc. non ad proxima sed ad remota referatur. l. si idem cum eodem. in fi. cū ibi no. ff. de iurisdi. om. iudi. Ex quibus sequitur q̄ cum extiterit secūdus casus nō h3 locum legatum factum dn̄e Lucie vel eius filijs: z sic insolidum pertinet ad nepotem ex filio domine Catherine: non obstan. rationibus tactis per alios. Et ita dico z cōsulo ego Pau. de cast. vtriusq3 iuris doctor: z ad fidē me subscripsi z sigillaui. Laus deo.

a Nepos. Vide. d. Pet. phi. cor. in ɔsi. xcvij. inci. prio. in lr̄a P. z. Q. j. parte. z Bal. in cō sil. cccij. in. iij. parte.

b Offendat. Adde idē per eundē Pau. in ɔsi. cxxi. nu. iij. parte.

Consilium. cl.

1 Hoc in consilio cōtinetur de duobus statutis Parme ex quibus colligitur q̄ si per statutū permittitur appellari a laudo cum termino prefixo a statuto q̄ multomagis cū terminus est prefixus a partibus: q2 terminus legis durior est q̄ hominis: q2 primo l3 purgare moram: secundo non. z. 2. z. 3.

2 Prouisio hominis prouisionem legalem cessare facit.

3 Lex debet esse rationabilis z vnūquodq3 verbum legis debet esse cū ministerio aliquid operandi.

In christi nomine amen.

1 †Viso statuto ciuitatis Parme sub rubrica de arbitris z arbitratoribus infra q̄tum tempus zc. z alio sub rubrica de arbitris arbitratoribus z cōibus amicis zc. queritur si factum fuit compromissum cum certo termino prefixo a partibus z latum fuerit laudum vtrū ab illo possit appellari virtute dictorū statutorū permittentiū appellare: attento q̄ dicta statuta videntur loqui qn̄ cōpromissum non h3 terminum prefixum a partibus. Et breuiter res ista satis clara est scientibus ingredi per ostiū in ouile: sed ingredientib⁹ aliunde videtur dubia z obscura: iccirco non expedit vti multis verbis nec totum corpus iuri superfluo ad hoc inducere. Sed substantialiter z decisiue loquendo dico diligenter aduertendū q̄ dictum statutum primū continet tres partes prout cōtinet rubrica. Prima pars declarat infra q̄tum tempus debeat laudari quando compromissum non habet certum terminum vsq3 ibi. z q̄ latis ipsis arbitris zc. Et ista prima pars est conditionalis seu conditionaliter loquitur: scilicet si compromissum non continet certum terminum: quequidē cōditio bene conuenit huic prime parti: quia si haberet terminum prefixū a partibus non fuisset necessaria prouisio dicti statuti assignātis terminū quadraginta dierum: quia prouisio hominis facit cessare prouisionem legalem[c]. l. fi. C. de pac. conuen. z ibi no. ff. de precario. l. z habet. §. cum quis. l. cum ex filio. §. filio. de vulga. z pupilla. Secunda pars statuti in versic. z q̄ latis. declarat vtrum a laudis latis possit appellari. Et ista pars non est conditionalis nec cōditionaliter loquitur sed simpliciter: z ideo siue compromissum habeat certum terminum prefixum a partibus siue non locum sibi vendicat: quia nō posset dari ratio diuersitatis: quare magis concederet̄ appellatio eo casu quo non habet terminū prefixum a partibus: sed a statuto q̄ eo casu quo habet. ff. de iniust. testamē. l. iij. post prin. ibi. nec ratio diuersitatis zc.

2 †Et lex debet esse rationabilis. argumentum. c. erit autem lex. iiij. distinctio. Et nullum verbum superfluum z sine rationabili causa debet esse positum in ea. l. j. ff. qd̄ metus causa. de iureiuran. l. j. §. j. qui incipit. non frustra zc. Ex quo infero q̄ conditio illa si non habet certū terminū zc. apposita in prima parte non intelligitur repetita in secunda: quia nō subest eadē ratio repetendi: nec ita conuenit secūde sicut conuenit prime: per ea que not. in. l. si idem cum eodem. in fine. ff. de iurisdic. omnium iudicū. per glo. z doctores. Quod etiam patet ex theorica quā ponit Barto. in. l. pretor. §. erit que differentia. ff. vi bonorum raptorum. vbi dicit q̄ ea que pertinent ad facti narrationem dicta in vno capitulo legis non intelliguntur repetita in alio contento in diuersa oratione. Sed illa conditio seu verba illa si non habuerit certum terminum zc. pertinet ad facti narrationem. Et capitula ista scilicet primum z s̄cdm cōtinentur super diuersis orationibus: ergo zc. Nec obstat qd̄ dicitur in secundo capitulo. z q̄ latis ipsis arbitrijs zc. ex quo verbo ipsis videtur prima facie se referre ad illa de quibus dixerat in prima parte: vt sunt illa que feruntur ex compromissis non habentibus terminum prefixum a partibus zc. quia dico q̄ refertur ad substantiam non ad qualitatē: idest ad lauda de quibus

c Legalē. Adde Bal. in cōsi. cccxx. in. j. pte.

supra dixerat q debeant ferri non ad qualitatem: scilicet que feruntur ex compromissis de quibus dixerat supra: sed ex quibuscunq; compromissis siue habeat terminum prefixu a partibus siue non. Hoc probatur per tex. et glo. et per ea que ibi notat Bar. ff. de leg. j. l. si cui serui omnes. §. j. que bene et optime faciunt ad propositum: et ad tollendu id qd facit dubitare scribentes sup isto negotio. ¶ Preterea maior est ratio concedendi appellationem quando terminus no fuit prefixus a lege vel statuto: sed a partibus q quando a statuto. qd patet: q terminus prefixus a lege vel statuto fortior est et efficacior q pfixus a partibus. hinc est q post primum non licet purgare moram tanq precisum et peremptorium: vt notat Innocen. in. c. qui in tua. q matri. accusare possunt. Non sic post prefixu ab homine. de exceptioni. pastoralis. et no. Bal. C. de iudicijs. autent. iubemus. Si ergo conceditur appellari quando prefigit a statuto qd est plus fortius credendum est voluisse concedere etiam eo casu quo a partibus qd est minus. C. de sacrosan. eccle. aut. multomagis. ¶ Preterea terminus iste statutarius surrogat loco termini conuentionalis: q statutum supplet defectu partium sicut et alibi. ff. de conditio. ob causam. l. si pecuniam. §. j. qd ergo est in vno debet esse in altero. argumentu legis prime §. hec actio. si quis testa. liber esse iussus fue. ¶ Ex quibus breuiter sine aliqua alia superflua prosecutione cocludo q a tali lauda potuit appellari ex forma dicti statuti in secunda parte. de iure etiã comuni videtur q appellari potuerit propter tertiam partem statuti que vult in versi. et postq &c. qd lauda habeant executionem sicut sententie diffinitiue postq transiuerint in rem iudicatam: et sic paruit actionem et exceptionem. l. statuas. ff. de acquirendo rerum dominio. ergo &c. per ea q notat Bar. in. l. j. C. de arbitris. et per. l. cum antea. eo. titu. ¶ Et ita dico et consulo ego Pau. de cast. vtriusq; iuris doctor: et ad fidem me subscripsi et sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clj.

1 ☞ Ex hoc consilio elicitur qualiter probetur fraternitas inter aliquos.

Et non concludunt testes qui dicunt q pro fratribus reputabantur et tractabantur. et. 2.

2 Confessio geminata quid operetur.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Viso puncto in facto Fracisci et Filimberti fratru de colurno de Parma contra. S. vxor. olim. A. de colurno super hereditate dicti. A. de qua vertitur qd inter dictos fratres ex pte vna: et pfatã vxo. ex altera. visis etiã allegationibus factis in fauore dictoru fratru et dictã vxo. et oibus ponderatis ac etiã visis attestatioibus receptis pro dictis fratribus: videretur prima facie dicendum dictos fratres agetes debere succumbere pluribus rationib9 quibus singulariter respondebo: q contrariam partem intendo tenere.

¶ Et primo videnf debere succubere ex eo q articulauerut in primo articulo de vera fraternitate Francisci et Francheti des in eo dicunt q dicti Franciscus et Fra chetus fueru fratres &c. verbum enim fuerunt significat verã substantiam. vt not. C. de sente. que pro eo. l. f. in glo. pe. Et tñ testes no deponut de vera fraternitate: sed solu q pro fratribus habebanf reputabantur et tenebanf &c. in quibus actibus vera fraternitas no cosistit lz in eis cosistat quasi possessio fraternitatis. C. de pba. l. no nudis. et. l. no epistolis. Igif nihil videf valere eorum depositio. p ea que no. in Spec. de teste. §. j. ver. sed pone egi. facit. l. si quis libertatẽ. ff. de peti. here. C. q legi. psonã. l. mometanee. Sz ad hoc rñdetur q non obstat: q pcederet si dutaxat de vera fraternitate articulasset et non de quasi possessione: q tuc deponeret extra articulu. Sed hic no ita est q etiã de quasi possessioe articularunt dum dixeru q se pro talibus tractaueru et reputauerunt &c. et sic non deposueru extra articulu. Preterea etiã si dutaxat de vera fraternitate articulassent valeret eoru depositio facta sup qsi possessione ex qua resultat psumptio proprietatis: et hoc expresse decidit Bal. in. d. l. non nudis. in fi.

¶ Scdo videf dictas depositiones no valere: q omnes testes sunt in suis dictis singulares cu glibet eorum loquaf de diuersa tractatione vocatione vel reputatione seu de diuersis actib9 ex quibus illa resultat. ergo &c. extra de proba. c. lz causam. Sz ad hoc rñdef p no. p glo. ff. de testi. l. ob carme. §. fi. et not. de accusa. c. qualiter et qñ. q hic non agif principaliter de probado illos actus de quibus testes deponunt: sed de probado effectu qui resultat ex actibus illis scilicet quasi possessionez fraternitatis in qua pbanda cocurrunt omnes lz per diuersa media: et hoc non habet nocere fm glo. et Inno. in locis palleg. ¶ Tertio videf dictas attestationes no sufficere q debent necessario concludere[a]. l. non hoc. C. vnde cognati. de proba. l. neq; natales. et. l. ad probatione seruitutis. Sed actus de quibus isti testes deponunt couenniunt etiã non fratribus sed penitus extraneis q tñ se fraterna dilectioe diligat. ff. de here. insti. l. nemo. §. qui frater non est. Sed ad hoc respondef q testes debent concludere necessario vt dictu est vel etiã psumptiue presumptione a iure approbata. ff. que in frau. credi. l. omnes. §. luci9. C. de dolo. l. doluz. cu ibi no. et expresse per Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. Sed ex eo q tales se habuerint pro fratribus et ita se nominauerint et appellauerint et ita ab alijs notis et vicinis fuerint nominati tenti et reputati sicut deponunt isti testes resultat psumptio iuris q tales fuerint nisi contrarium probetur: vt. d. l. non nudis et. l. no epistolis. et ibi expresse per Cy. et Bar. C. de pba. et sic non ob. d. l. nemo. §. qui frater. q loquitur quando de contrario apparebat scilicet q non erant fratres: hic secus.

¶ Quarto videf dictas attestationes no sufficere: q no deponunt q ipsi Franciscus et Franchetus se tractauerunt p fratribus excepto vno videlz scdo in ordie lz de alijs notis et vicinis bene hoc dicant q eos p talibus tractauerunt: sed solum deponunt q ipsi se vocabat et appellabant fratres adinuice qd non videf sufficere. Sed ad hoc rñdeo q imo sufficit: q ad pbadu q aliquis fuerit in quasi possessione fraternitatis vel paternitatis seu filiationis[b] aut alterius cosanguinitatis: sufficit alteru b de duobus pbare scilz vel q se p talibus tenebat et reputabant et ab alijs notis et vicinis tenebanf et reputabanf: qd totum cosistit in verbis: vt expresse no. Cy. in. d. l. non nudis. C. de pba. in. ij. q. ibi dum dicit. q semper habuit me pro fratre &c. et bart. ibi dum dicit sufficere q ita fuit habitus et reputatus a patre et matre: cum agitur de filiatione probanda et a vicinis et cognoscentibus eum. Vel etiam q sine verbis fuerit aliquis tractatus vt talis. et hoc est qd voluit bar. i. l. j. §. iul. ff. de libe. agno. aliqui habent. l. qd senatus. et. l. i. §. j. ff. de questio. Et istud tractare cadit potius inter patrẽ et filiu q inter fratres: eo q tunc tractat quis aliquem vt filium qñ tenet eum in domo et dat sibi alimenta et alia facit que parentes erga filios facere consueuerunt. l. quidam cum filium. de verbo. obli. Et econtra tunc tractat quis aliquez vt patrem qñ sibi prestat obsequia: patri debita. ff. et. C. de obsequi. et hoc sufficit absq; aliqua alia expressione vel vocali verbali: q facto datur volutas intelligi. C. de condi. insti. l. reprehendeda. ff. de legi. l. de quibus. Sed in fratribus hec non cadunt: q non tenetur alter alteri ad predicta. Et ideo quasi possessio fraternitatis potius probatur per verba scilicet q pro talibus se habebant tenebant et reputabant: et ita ab alijs tenebantur et reputabantur q per facta: vt patet ex no. per Cy. in. d. l. non epistolis. et etiã per Bart. Nec video q aliqui possint se vt fratres tractare nisi per actus mere verbales. No curo ergo q testes no dicant illos se tractauisse vt fratres postq dicunt q se p talibus habebat et reputabat: et q ab alijs pro talibus tenebanf et reputabanf cum quodlibet istoru per se sufficiat. vt patet ex not. per Bar. in locis preallegatis.

¶ Quinto obijcitur contra depositiones testium q no reddut sufficientem causam sui dicti: sed hoc truffatorium videf cum eorum depositio incipiat ab his que sensu visus et auditus perceperunt dicendo q viderunt et audierunt eos adinuicem et ab alijs vocari teneri et reputari pro fratribus: vnde no erat alia ratio ab eis requirenda cum non possent aliam reddere q illaz quem expresserunt scilz quia ita viderunt et audierunt &c. et sic nulla esset redditio rationis: vt no. glo. in. l. fi. ff. de offi. pcura. cesa. vnde si aliquis deponit q vidit titium interficere sempronium non est alia ratio ab eo querenda: sed quando non incipit ab eo qd percipit sensu: puta q titius interfecit talez: tunc queritur ab eo de rõne quomodo scit: q posset hoc scire per auditum: et tunc non sufficeret: vel per visum et tunc sufficeret: et ita reddunt doctores in ista materia vt nouerunt intelligentes.

¶ Sexto posset obijci dictis attestationibus: quia non dicunt an verba per que se tenebant et reputabant &c. fuerint emissa principaliter propter se: an propter aliud: ergo &c. per ea q no. Cy. in. l. non nudis. preallega. et Bart. in. d. §. iul. Sed ad hoc respondeo q procederet si deponerent de vnica tantu cofessione fraternitatis: tunc eniz est veru q si fuit emissa principaliter propter se constituit in quasi pos. secus si pter aliud. Sed hic de iterata confessione videntur deposuisse dum dicunt q p ta- 2 libus se habebant &c. † et iterata cofessio etiam si propter aliud tantu operaf qtum vnica emissio principaliter propter se. C. de agri. et censi. l. cum scimus. lib. x. et ibi expresse per Bar. Preterea dicendo q pro talibus se habebant censenf dixisse de illa confessione que ad hoc sufficit: al's non esset verum q pro talibus se habuissent.

¶ Septimo posset obijci q variant in tẽpore mortis: ergo &c. l. qui falsa. ff. de testi. Sed ad hoc respondef q questio no vertitur de presenti de morte illorum vel de tempore mortis: sed de fraternitate

a ¶ Concludere. Adde eudez Pau. s. in cosi. xxx. nu. iiij.

b ¶ Seu filiationis. Vide. d. Alexã. de imo. in csil. xxv. i pe. col. in. iiij. pte. et in consi. lj. in. ij. col. in. j. parte. et in cosil. lxxiiij. p totu. i. ij. parte. a

fraternitate ⁊ quasi possess. eius in qua probanda nō variant:
ergo ⁊c. per no. in. d. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. per gl. facit qđ
no. glo. in. l. si vnus. C. de testa. ⁊ per Inno. de here. fraternita-
tis. Concludo probatam esse quasi possessionem fraternitatis
inter illos: ⁊ istud sufficere ad intentionem agentium fundan-
dam. per no. p Cy. in. d. l. non epistolis. in. ij. q. vbi decidit hāc
q. ⁊ Bar. ibidem. iuncto eo qđ no. glo. in. l. j. in vlti. gl. C. quo-
rum bonorū. ⁊. ff. de pba. l. qdaȝ. Ad instrumēta vero inducta p
illā dominā ꝯ illas attestatiōes: respōsuȝ est sufficiēter p aduo
catum agentiū: iō nō curo al's respondere. Laus deo.

Consilium.clij.

1 Ex hoc consilio elicitur materia. §. quādiu. ff. de acquirē.
heredi. ⁊ diuersarum substitutionum materia. ⁊. 2.
2 Substitutio compendiosa facta per verbū cōe ꝯtinet vulgarē.

In christi nomine amen.

1 † Presens dubium videtur formari ⁊ decidi per
Bar. ff. de acqui. here. l. quādiu. la. ij. Naȝ tex. ibi in
ver. his aūt. ponit casuȝ qñ prima ⁊ scđa substitutio fuit vulga
ris tantum: quo casu subducta prima de medio p mortem sub-
stituti viuente testatore vel deliberante instituto: scđa substitu-
tio subingredit locum eius: ⁊ deficiente postea institutione sub
stitutus secūdus admittitur ac si fuisset directo ⁊ imediate sub
stitutus ipsi primo instituto lȝ non fuerit sed ipsi primo substi-
tuto qđ etiā probatur in. l. coheredi. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil.
⁊. l. si titius coheredi. Sed interdū cōtingit ꝙ taȝ prima substi
tutio ꝙ̄ secunda sunt pupillares: ⁊ tunc loquit. l. qui habebat.
eo. ti. que vult ꝙ si prima substitutio locū non habuit: q2 deces-
sit primus substitutus anteꝙ̄ institutus si quidem defecit con-
ditio sub qua facta fuit scđa substitutio: vt q2 primus substitu-
tus decessit pubes factus non possit secundus substitutus ad-
mitti ad hereditatem primi instituti ex pupillari: secus si exti-
tisset conditio sub qua facta fuit scđa substitutio vt innuit a cō
trario sensu. qđ etiā tenet ibi Bar. ⁊ ita cōsuluit in consilio qđ
incipit. quidam noie. ⁊ fuit articulus qōnis disputatus p Pe
truȝ de cornietis antiquū aduocatū bono. prout refert Io. an.
in addi. spe. ti. de testa. §. in primis. in addi. q̄ incipit. huic que-
stioni ⁊c. Et isti non sunt casus nostri: sed pro maiori lucidatio
ne tacti: q2 conferunt satis ad veritatem indagandam in p̄sen
ti articulo. Bar. aūt in. d. l. quādiu. tāgit alios duos casus ma
gis propitios ad casum nostruȝ scilȝ qñ substitutio prima fuis-
set pupillaris: secunda vero facta primo substituto fuisset com
pendiosa vel fideicōmissaria: vt q2 instituit filium pupillarē: ⁊
si decesserit in pupillari etate substituit titiuȝ: ⁊ qñcunqȝ deces-
serit titius sine liberis substituit semproniuȝ: si titius decesserit
anteꝙ̄ institutus an sempronius scđo substitutus admittat ex
pupillari postea ad succedēduȝ filio decedenti in pupillari at-
tento ꝙ non videt fuisse sibi pupillariter substitutus: sed solū
compendiose ipsi titio: que compendiosa non poterat contine
re pupillarem quo ad titiū: vel q2 extraneus vel q2 maior. xiiij.
annorum. Et determinat hoc non obstante ipsum scđm substi-
tutum admittendum ad hereditatē primi substituti p illū tex.
respondendo quibusdam que faciunt in ꝯriū. Aduertenduȝ tñ
q2 non ponit ꝙ titius primus substitutus decesserit cū liberis
vel sine: sed simpliciter ꝙ decessit ante institutū ⁊ sic indistincte
videt intelligenda sua determinatio vt locū habeat etiā si de-
cessit cum liberis qđ faceret ad nostrum casum. Tamen etiam
q2 iste nō est casus noster: q2 hic pria substitutio nō proponitur
fuisse pupillaris sed cōpēdiosa: nec agitur de hereditate pupil
li: scȝ ipsius Mascarelli instituti: sed de bonis primi testatoris.
Et videbat ꝯrium: cū enim secūdus substitutus sit substitutus
primo substituto ⁊ nō instituto inuicem primi substituti prepa
ratiuus non videt admittendus. l. fi. C. qui admit. ad bo. pos. ⁊
l. quādiu. allegata. ver. q2 ītra alienā. ⁊ ver. ergo expectamus.
Item q2 deficiente primo substituto a quo fideicōmissum erat
datum secundo ante restitutioneȝ fideicom. videtur deficere fi-
deicommissum sicut quando heres ante aditam hereditatem
decedit: nam fideicommissum expirat. l. ille a quo. §. si de testa
mento. in fi. ad trebel. ⁊ no. in. l. eam quā. C. de fideicom. Item
etiam contrarium facit qđ not. Ioan. and. in addi. vbi. s. vbi
dicit ꝙ quando prima substitutio est inutilis etiaȝ secunda de
ficit. Sed non obstantibus predictis tene determinationē bar.
in. d. l. quādiu. in fi. ꝙ substitutus substituto videtur primo in
stituto substitutus in fideicōmissarijs substitutis. Si ergo in-
stituto substituo titium ⁊ si decesserit sine liberis: ⁊ titio seium
similiter si decesserit sine liberis iste substitutiones sunt fideicō.
cum post aditam hereditatē paganus directo nō possit substi-
tuere. l. in testamēto. C. de testa. mili. ibi. altero cui postea ꝙ̄ ⁊c.
iūcta. l. filium quē. tam here. ibi. verbis precarijs ⁊c. etiā seius
videtur substitutus instituto: ita ꝙ titio primo instituto mor-
tuo anteꝙ̄ ad eum hereditas perueniat fideicōmissum in perso
nam sei qui fuit substitutus titio primo substituto ⁊ non insti-
tuto nihilominus locum tenet. Ita etiam consultum fuit hoc
anno. M. ccccxxxix. die. xvij. Aprilis. in Vicentia in cā Tho
masij de bonis: qui erat primus substitutus: qui fuit decapita-
tus illis diebus propter sodomitium: ⁊ primo testatori substi-
tuti dicto Thomasio succedere volebant. Secundū casum
tangit in fine quando vtraqȝ substitutio fuit fideicōmissaria q
videtur esse casus noster: quia hic licet fuerit compendiosa: tñ
quia filius decessit maior ⁊ post aditam hereditatem solam fi-
deicōmissariam continebat in personam filij similiter in perso
nam substitutorum primorum: quia erant extranei ⁊ maiores.
determinat autem Bar. ꝙ moriente primo substituto ante in
stitutum remanet fideicom. relictum primo substituto cū onere
fideicōmissi iniuncti primo substituto de restituendo secundo
substituto. C. de cadu. tollen. §. pro secundo. Et sic admittitur
secundus substitutus ad petendum fideicommissum ab heredi
bus instituti ac si ab ipso instituto fuisset directo ⁊ imediate fi-
deicōmissum relictum: licet non fuerit: sed a primo substituto:
quia postꝙ̄ hereditas ad primum substitutū non peruenit non
tenetur ipse: sed heres primus vel eius heredes apud quos re-
peritur. ff. de leg. j. l. fideicom. de lega. ij. imperator. cum ibi no.
de leg. iij. l. si legatarius. Ex quibus sequitur ꝙ in casu no-
stro non obstat huic Marco quominus possit admitti ad petē
dum hanc hereditatem post mortem Mascarelli instituti sine
filijs masculis scilicet ꝙ ipse Marcus nō fuit substitutus Ma-
scarello: sȝ dūtaxat domino Mascarello ⁊ Bartholomeo pri-
mis substitutis ⁊ ꝙ ad illos non peruenit hereditas: ⁊ per cō-
sequens qđ debeat Marcus esse exclusus. arg. d. l. fideicō. ⁊. l.
fil. fa. §. apud marcellum. versi. sed vix est. q2 potest responderi
per predicta scilicet ꝙ remansit fideicom. penes heredem cum
onere secundi fideicom.

Sed videndum est nunc vtruȝ excludatur Marcus ex eo ꝙ
Bartholomeus decessit cum filio masculo: ⁊ si non extitit con
ditio sub qua facta fuit secunda substitutio scilicet si ambo sub
stituti primi decesserint sine filijs. Et videtur ꝙ sic: q2 fideicō.
primum remansit penes institutum cum onere: ergo ⁊ cum illa
conditione que etiam reputatur onus. vt patet in. d. §. pro se-
cundo. Sed certe istud non obstat: q2 illa cōditio nō erat onus
primorum substitutorum sed potius vltimi substituti cum con
ditio semper fauore grauati censeatur apposita: vt dicit Bar.
in. l. illis libertis. ff. de condi. ⁊ demon. Sed penes institutum
remanet cū onere iniuncto primo substituto cuius conditio de
ficit: non cum onere iniuncto secundo substituto qui petit se ad
mitti. vnde in pposito onus iniunctum his primis substitutis
fuit onus restituendi Marco: ⁊ istud onus bene remāsit apud
institutum: sed conditio illa si ambo decesserint sine liberis: nō
fuit onus illorū: sed releuamen ⁊ onus Marci. vnde illud non
potest dici ex isto capite remansisse penes institutum. Sed con
ditio apposita fideicōmissario primo vt fuit illa si Mascarel
lus decederet sine filijs masculis bene erat onus primoruȝ sub
stitutorum: vnde cum illo bene remansit. ⁊ si decessisset Masca
rellus cum masculis sine dubio Marcus esset exclusus sicut ⁊
primi substituti si viuerent. per. d. §. pro scđo. Item adhuc ex
alio capite videtur Marcū excludi: q2 si dicti primi substituti
in eorum fideicom. habuissent substitutuȝ vulgarem cum onere
secundi fideicom. vel penes coniunctum remansisset etiam cum
eadem conditione cum qua fuerat ab eis relictum. l. cuȝ pater.
§. ab instituto. ff. de leg. ij. si non fuisset ab eis expresse facta repe
titio: al's secus. l. si cui serui. §. j. ff. de leg. i. ita ergo debet esse si
remansit penes heredem: q2 non erat substitutus vulgaris vel
coniunctus: q2 dicte persone iudicantur ad paria: vt. d. §. p se
cundo. satis patet. Sed ad hoc respondetur dupliciter. Primo
q2 istud procederet in conditione que nō coheret personis illo
rum primorum substitutoruȝ: sed ista coheret: ergo ⁊c. ar. ff. de
condi. ⁊ demon. l. legatuȝ. C. de cadu. tollen. §. pro scđo. ⁊ arg.
de duo. reis. l. si id qđ ergo. Vel aliter ⁊ melius ⁊ subtili[9] dicta
oppositio procederet si substitutio facta cum Marco illis pri-
mis substitutis fuisset mere fideicom. facta per verba mere. ob
liqua. Sed hic fuit etiam vulgaris que potuit illis fieri in eorū
fideicō. sicut directo heredi. l. vt heredibus. ff. de leg. ij. Et hoc
esse verum patet: tamē ex verbis testamēti qbus dixit expresse
ꝙ in omnibus casibus predictis substituebat vulgariter pupil
2 lariter ⁊ per fideicom. † Et posito ꝙ non dixisset tamen cōpen
a diosa facta per verbū cōmune vt fuit hic cōtinet vulgarē[a]. fm
omnes: vt no. Bar. in. l. centurio. ⁊ Cy. in. l. precibus. Sed con
stat ꝙ si alius fuisset illis primis substitutis vulgariter substi
tutus illis mortuis ante institutum etiā cū liberis substitutus
vulgaris admitteretur: q2 positus esset in locum illorum. Et
sicut admissionē ipsorū si viuerēt sufficeret instituuȝ decessisse

a Vulgarē. Adde eundem Pau. s. in cōsi. lxxxvj. nu. j.

sine masculis posito ꝙ ipsi primi substituti haberent ⁊ decederent cum filijs ita ⁊ ad amissionē substituti vulgaris dati eisdē cum loco illorū succedat. ar. l. filie. §. titia. de condi. ⁊ demon. ⁊ qꝛ illa conditio si decesserint primi substituti sine liberis non concernebat fideicom. primum relictū eis: sed fideicō. relictuȝ Marco. vnde non pōt dici ꝙ videatur in substitutione vulgari eis facta in eorū fideicō. repetita. Licet ꝯditio sub qua illud primum fideicom. fuit facta scilicet si institutus decederet sine masculis bene intelligeret̄ repetita in dicta substitutiōe vulgari facta in fideicom. nō sic in illa que facta esset in hereditate directa sub conditione. ff. de here. insti. l. que conditio. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi no. in. d. §. pro scdo. sicut igit̄ ipsi primi substituti si viuerent hodie etiaȝ si haberent liberos admitterent̄ ad ista bona postꝙ̄ institutus decessit sine masculis: ⁊ similiter qlibet alius vulgariter tantuȝ substitutus illis: ita ⁊ iste marcus qui similiter vt dixit fuit vulgariter substitutus: qꝛ nō debet esse deterioris conditionis ex eo ꝙ etiam fuit substitutus p fideicommissuȝ. ar. ff. de iniurijs. sȝ si vnus. §. si seruo. ⁊ qđ no. de capti. in bello. §. si qs seruū. in tex. ⁊ glo. Et ista que dixi vident̄ fuisse de mente Bar. in. d. l. quādiu. in quātuȝ dicit vltimo substituto subducto medio venire ex vulgari comprehensa in compendiosa: per qđ infertur ipsum intellexisse suam determinationē etiam eo casu quo titius primus substitutus decesserit cuȝ liberis: qꝛ lȝ hoc faciat deficere secūdam substitutionem in quātuȝ cōtinet fideicōmissariā non tn̄ in quātū continet vulgarē rationibus qbus. s̄. qꝛ illa cōditio si decesserint sine liberis fuit apposita in fideicō. qꝛ illi cōuenit non vulgari: qꝛ illi nullo modo conuenit: ergo ⁊c. ¶ Itē adhuc videt̄ dictū Marcum excludi per. l. qui habebat. ff. de vulga. ⁊ pupil. vbi secundus substitutus non admittit̄ subducto primo si nō extitit cōditio sub qua fuit facta scđa substitutio. Sed hic nō extitit: ergo ⁊c. Sed ad istam faciliter rn̄det̄ ꝙ ibi loquit̄ qn̄ vtraqȝ substitutio fuit pupillaris: ⁊ sic prima fuit facta in hereditate primi instituti: secunda fuit facta in hereditate primi substituti: ⁊ sic in diuersis hereditatibus. Et p̄mus substitutus decessit pubes: vnde scđa substitutio pupillaris non habuit locuȝ in eius hereditate merito nō pōt secundus substitutus admitti ad hereditatem primi instituti postea in pupillari morienti: qꝛ nec per se cū illi nō fuerit pupillariter substitutus sed solum primo substituto nec mediante primo substituto: qꝛ ei non successit cum defecerit cōditio sub qua fuit ei substitutus. Si autem extitisset bene veniret ex persona illius: qꝛ lȝ spes pupillaris substitutiōis nō trāsmittatur ad heredem ab intestato. l. sed si plures. ff. de vulga. ⁊ pupil. in prin. bn̄ tn̄ trāsmittit̄ ad heredē ex testamento datū a primo testatore vt est pupillaris substitutus datus prīo. ⁊ hoc est qđ voluit gl. ⁊ Bar. in. d. l. q habebat. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Bar. in. d. cōsilio de quo. s̄. dixi. ar. d. l. quādiu. de acqui. here. Sed in casu nostro pōt iste Marcus venire ad ista bona ex persona sua partim ex vulgari substitutione qua ipsa substitutus fuit primis institutis partim ex fideicōmissaria qua primi substituti quorum loco per vulgarē succedit fuerunt substituti primo instituto: vt. s̄. dictum est eo modo ⁊ forma quibus ipsi primo instituti possent: sed hi possent si viuerēt: ergo ⁊ marcus vt s̄. clare ostensum est. Et ista sit conclusio ꝙ si iste Marcus non posset venire nisi ex vltima substitutione fideicōmissaria facta de ipso illis p̄mis substitutis: vnde posset sibi obijci de defectu conditionis ⁊ de superxistentia filiorū illoruȝ. ¶ Sed ego dico ꝙ ipse pōt venire ex prima substitutiōe fideicōmissaria facta ipsi filio instituto de primis substitutis modo substitutiōe vulgari facta eisdem de dicto Marco qua mediante fuit positus Marcus in locum illorū. Et sicut illa si viuerent possent venire ex illa prima substitutione fideicōmissaria: qꝛ eius conditio extitit: ita ⁊ iste Marcus: ⁊ sic nil nocet ei defectus conditionis secunde institutionis cum ipse veniat ex prima cuius conditio non deficit. ¶ Postremo contra dictum Marcuȝ facit tex. in l. peculium. §. frater. in fi. ff. de lega. ij. ⁊ qđ ibi no. Bart. ⁊ in. l. filio preterito. de iniusto testamento. qui determinat per illum tex. ꝙ si institutus fuit grauatus restituere hereditatē post mortem suam: ⁊ sic sub conditione concernente suam personaȝ sicut ⁊ ista si decesserit sine liberis. ⁊ contingat ꝙ hereditas auferatur ipsi instituto ⁊ transferatur in alium cum onere dicti fideicōmissi: puta in filiuȝ preteritū. per aut. ex causa. ꝙ ipse filius non tenetur restituere nisi existente illa conditione sub qua fuit grauatus ipse institutus. ⁊ sic post mortem instituti non post mortem ipsius filij. Et si institutus esset grauatus sub cōditione si decesserit sine liberis īspiceretur an ipse decederet sine liberis: licet apud eum non sit hereditas: non auteȝ an filius apud quem est hereditas decedat sine liberis: qꝛ licet ab ipso instituto in ipsum filium transferatur hereditas: non propterea transfertur ꝯditio que ab ipsius instituti persona dependet: vt in. d. l. peculium. §. fi. in fi. Igitur in casu nostro cum a primis substitutis factum fuerit fideicōmissum Marco sub conditione que ab illorum persona pendebat: puta si ambo decesserint sine liberis: licet ab illis transferatur fideicōmissum: in personaȝ instituti transferri videtur sub illa eadem ꝯditione: scilȝ si ambo instituti decesserint sine liberis que conditio non euenit. Et ita propter eorum mortem etiam refert Bal. Bart. consuluisse in similibus. C. si quis alteri vel sibi. l. multum. in fi. iiij. col. Nec videtur obstare per consequens ꝙ ista conditio videtur fuisse apposita fauore filiorum ipsorum primorum substitutorū que poterant parētibus succedere. iuxta no. in. l. lucius. de heredi. instit. qꝛ hic iste fauor non potest locum habere postꝙ̄ ad illos primos substitutos nō peruenit hereditas: qꝛ etiā Bar. loquitur in casu predicto: ⁊ tamen contra determinat. Item nec obstat lex ex facto. §. ex facto. ad trebel. p quem videtur ꝙ postꝙ̄ isti filij primorum substitutoruȝ non possunt ad ista bona aspirare per mortem instituti ꝙ non excludant substitutum: qꝛ ista non est ratio in secundo casu illius. §. scilȝ quando filij fuerunt cōcepti post deportationē ꝙ ideo nō excludant: qꝛ nō possunt venire ad dicta bona. nam si ista esset ratio sequeretur ꝙ etiam in primo casu illius. §. esset idē scilȝ in conceptis ante deportationem: nam iure. ff. etiaȝ illis nō poterant succedere patri deportato qui non habet heredeȝ: sed nudus exulat. l. tutelas. de capi. dimi. C. de bonis dāna. l. ij. ⁊ tamen contrarium ibi dicit̄. Est ergo ratio illius secundi casus: quia deportatus post testamentum censetur alius homo ꝙ̄ esset tempore testamenti vt ibi dicitur expresse: ⁊ illa cōditio si decesserit sine liberis intelligit̄ durāte presenti statu: vt probat ille tex. no. vnde licet deportati status non annihiletur in totum: qꝛ nō perdit ea que sunt sui iuris naturalis: vt in. §. seq. ⁊ si restituatur non censetur nouus homo ratione p̄dicta: licet secus sit in dānato in metallū apud quem nulle reliquie status remanserunt: vt patet in. l. intercidit ff. de condi. ⁊ demon. Attamen durante deportatione censetur alius homo ꝙ̄ fuerit tempore testamenti quo nō erat deportatus: ideo filij tunc concepti tanꝙ̄ ab alio concepti non excludunt: quia de talibus non videtur testator cogitasse sed solum de illis qui durāte eo statu. Et hoc vult ille tex. no. Sed hic isti substituti non mutarunt nec perdiderunt statum quē habebāt tempore testamenti: igit̄ posito ꝙ ad ista bona non possint peruenire tamen videntur excludere substitutuȝ: vt in primo casu illius. §. de conceptis ante deportationem ⁊ natis post. ¶ Itē non ob. no. per Bar. in. l. si fa. §. cum quis. de lega. ij. vbi dicit ꝙ quando filij appositi in cōditione sunt insuccessibiles per. l. non excludunt substitutum: qꝛ hoc verum qn̄ rōne defectus vel qualitatis existentis in eoruȝ tantū psona: vt qꝛ deportati vel fratres minores: sed hic non sic: sed mixta consideratione scilȝ ꝙ extranei sunt isti instituto per cuius mortem dicitur existere conditio. Et sic ex causa concernente tam institutū ꝙ̄ filios primorum substitutorum prout in simili not. in. l. j. de reg. catho. ¶ His tn̄ non obstantibus dicendum est dictos filios seu filiū vnius ex substitutis primis non excludere substitutū vltimum postꝙ̄ ipse potest venire simul ex vulgari facta de ipso illis primis substitutis ⁊ ex fideicōmissaria facta de ipsis primis substitutis primo instituto p ea que dixi. Sed si nō posset venire nisi ex fideicōmissaria facta de ipso Marco ipsis primis substitutis tunc pcederet oppositio ⁊ determinatio Barto. in loco. s̄. alle. ⁊ ea q̄. s̄. in ꝯrium dixi. vt patet recte ⁊ subtiliter intuenti. ¶ Ultimo posset allegari contra Marcum ꝙ si hereditas peruenisset ad primos substitutos eis postea mortuis cum liberis etiam feminis etiam excluderetur Marcus: ergo ⁊ nunc debet excludi a filia femina ipsius instituti: qꝛ si voluit testator ipsuȝ excludi a filia femina primorum substitutorum fortius a femina ipsius instituti quem plus dilexit. de cōdi. ⁊ demō. publius. §. titia. Nec ob. si dicat̄ filia femina instituti nō excluderet primos substitutos si viuerēt: ergo nec scđm substitutū surrogatū loco illor: qꝛ pōt rn̄deri ꝙ nō sequit̄: qꝛ maior est rō excludēdi scđm substitutū quē minus dilexit ꝙ̄ p̄mos quos dilexit plus. Sed ad hoc patet clara rn̄sio ex p̄dictis: qꝛ iste Marcus venit ex illa fideicō. prima facta institutio de primis substitutis. Sȝ illa fuit facta sub cōditione si filius decederet sine filijs masculis: ergo nō excludit̄ a femina. iuxta no. p Bar. i. l. cū auus. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. Preterea qn̄ verba testatoris nullo modo possunt adaptari ad vnū sensuȝ nō debemus illū capere: posito ꝙ p̄sumptio sit apud nos testatorē illū voluisse. l. in ambiguo. in fi. ff. de reb. du. ⁊. l. si alij. de vsufru. lega. Sed ad istū sensum ꝙ voluerit Marcuȝ excludi a filia femina ipsius instituti nō possunt verba testatoris adaptari cū tetigerit duos tantum casus scilȝ cū institutus decederet cū masculis: ⁊ sic vt masculi tantū ipsius excludāt: ⁊ cū substituti decesserint cū masculis vel feminis. Sed masculi substitutorū nō possunt istū excludere per ea que. s̄.

que.s.dicta sunt. Nec masculi instituti quia nõ sunt: nec femina eiusdẽ quia hoc non dixit. Et verba testatoris ad hoc non adaptantur quia loquendo de masculis censetur feminas exclusisse.l.cum pretor.ff.de iud.ꝛ ibi no.Bar.in.d.l.cum auus. Concludo ergo pro Marco ꝙ admittatur. Laus deo.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Egregius ꝛ eximius legũ doctor dñs Roma.de canalibus cancellarius illustrissimi principis ob cuius singulares virtutes diu in eodẽ statu moratus est. Cũq; summã non modicam pecuniarũ ratione mercedis ꝛ salarij sibi debiti recipere deberet pfatus illustrissimus princeps cõitatẽ cõbene dño Rom.de legauit mandando cõitati predicte quatenus illo dño Rom. se efficaciter obligarent ꝛ soluerẽt sine difficultate quacũq; et nullo alio spectato mãdato.quã quidẽ quantitatẽ ad litteras predicti illustrissimi principis sindici simul ꝛ consiliarij dicte cõitatis solenni stipulatione premissa dare soluere ꝛ cõitatis proprijs nominibus insolidũ ac etiã noĩe totius realiter paga re promiserunt in terminis in quib9 alie cõitates ꝛ terre nobilium soluẽt quãuis iam esset in mora soluẽdi qđ si nõ fieret qui libet dictoꝝ ꝛ cõsiliarioꝝ promiserunt penã ꝛc. Demum cũ ex oibus cõitatibus due tantũ integraliter vt in pcessu deductũ est soluerint: relinque pro parte maximã nondũ tñ totã psolue rint: hec aũt cõitas delegata maiorẽ partẽ soluerit ꝙ alia ꝛ ptẽ huius debiti delegati velitq; dñs Ro.integrã solutionẽ ptij si bi fieri: ipsa aũt cõmunitas delegata recuset hoc facere ne.s.sit deterioris conditionis ꝙ cetere nõ soluẽtes: cũ tamen hucusq; ipsa pro rata sua soluerit de qua scriptum contingit dubitari. Utrum promissio facta per sindicos ꝛ consiliarios predictos de soluendo in illis terminis in quibus alie communitates sol uent: parat obligationẽ anteꝙ alie cõmunitates soluerint: an vero suspendatur quo ad executionẽ tantum non quo ad obligationem. Altero predictorum presupposito an suspendaṭ do nec integraliter per alias communitates fuerit solutũ: anvero effectum habeat dicta promissio quo ad vtrũq; cum primũ sol uere ceperunt alie communitates dato ꝙ non perfecte vel saltem cum soluere debuerunt.

¶ Consilium.cliij.

¶ Materia consilij huius colligitur ex precedenti facti narratione.

In christi nomine amẽ.

¶ Super primo dubio videṭ dicendum ꝙ cũ dicta promissio fuerit collata in diem incertũ an ꝛ qñ.s.in terminis in quibus alie communitates soluent qđ ante euentum dicti diei nulla sit nata ciuilis vel naturalis obligatio: sed ꝙ factũ sit ac si cõditionaliter fuisset concepta: videlicet si alie cõmunitates soluẽt. per tex.in.l.stipulatio.§.inter certam.in fi.ff.de verbo.obligatio. ꝛ per.l. vnicam vt actores ab heredibus ꝛ contra heredes.per quas.ll.hoc determinat Barto.in.l.ita stipulatus.de verbo. obligatio.in.ij. q.prin.de oblig.in diẽ.versi.ij. Iuxta hoc quero quãdo cõmitatur stipulatio que hȝ diẽ incertã ꝛc. Et sic dies incertus: maxime an ꝛ qñ ita reddit cõditionalẽ dispositionẽ inter viuos si cut vltimã voluntatẽ.l.dies incert9.ff.de cõdi.ꝛ demon. ꝛ no. eo.ti.heres meus.in prin.p bar. Et si dicatur hic dies non fuit appositus ad promissionẽ qđ esset si dixisset promittimus cum alie cõitates soluent: sed ad executionẽ quia pmiserũt soluere in terminis ꝛc. Et sic vṛ ꝙ promissio de soluendo intelligatur fuisse pura: ꝛ ꝙ termini fuerint appositi ad actum solutionis. vnde vṛ nata ciuilis ꝛ naturalis obligatio ꝛ ꝙ exceptio obstet ante terminum.ar.l.ex his verbis.C.quãdo dies legati cedat. l.quidẽ testamẽto.de le.j. Sed ille leges loquuṇṭ qñ in diuersis orationibus ponuṇṭ.s.dispositio de soluẽdo ꝛ assignatio temporis vel loci vnde fiat solutio. Sed hic in eadẽ oratione ponitur vtrũq;.vñ verba illa in terminis in quibus alie cõmunitates soluent ita possunt determinare verbũ promissum sicut verbum executiuũ: ergo vtrũq; determinat.l.si idẽ cũ eo.§.fi.cũ.l. seq.ff.de iurisdi.omnium iudi.ꝛ pro hoc optime facit quod no. bar.in.l.centesimis.§.fi.ff.de verbo.obli.in.ij.colũ.ibi.ꝛ ex hoc dico ꝙ si hec dictio cũ volam vel cũ voluero ꝛc.vbi in simili casu facit hanc distinctionem an apponantur in eadem oratione vel in diuersa verba illa cum volam: quia primo casu determinat verbũ promissiuũ ꝛ sic reddũt promissionẽ nullam tãꝙ collatam in volũtate debitoris.l.sub hac.ff.de actio.ꝛ obli. Secũdo determinant verbũ executiuum ꝛ non reddunt promissionẽ nullam. Preterea leges ille loquuntur cum terminus hȝ in se aliquã certitudinem vt est tps certe etatis ꝙ lȝ respectu euẽtus sit incertus.l.si legeṭ.de lega.ij.tñ in se certũ est. Sed qñ est omnino incertũ: tũc reddit dispositionẽ cõditionalem etiã si apponatur in diuersa oratione ꝛ ad verbum executiuum.l.quibus diebus.§.quid titio.ff.de verbo.obliga.ꝛ no.glo.in.l.seius saturninus.ff.ad trebel.ꝛ p doc.ibidẽ. Concludendum ergo vṛ ꝙ ante euẽtum dicti termini incerti omni incertitudine nulla obliga.nata.nõ tñ vṛ in hoc fienda magna vis: ex quo etiã secus nata esset obstaret exceptio.cũ paria sint nõ esse vel inutilẽ esse. ff.qđ cuiusq; vniuer.no.l.j.§.quibus.q satisda.cogã.quotiẽs. ꝛ.l.creditores.de verbo signifi.

¶ Circa scđm quesitũ dicendum videtur ꝙ cũ indefinita equipollet vniuersali[a] qñ est eadem ratio omnium sub indefinita cõprehensorũ.l.si pluribus.ff.de lega.ij.ꝛ plene no. in.c.vt circa. de elec.lib.vj.ꝙ verba illa.s.in terminis quibus alie communitates soluerent intelligantur si omnes vel etiam maior pars.l. ꝙ maior.ff.ad munici.ꝛ qđ no.in.l.rescrip.ꝛ.l.iurisgen.§.si.ff. de pac.in tex.ꝛ per Barto.qui dicit ꝙ si aliquid committitur pluribus intelligitur si oibus vel maiori parti eoꝝ: non sufficit ergo ꝙ alique cõitates soluerint ad purificandã obliga.nisi faciant maiorem partem.

¶ Sed tertio vltra dubia formata põt dubitari posito ꝙ ita intelligatur dicta promissio an sufficiat qđ omnis maior ps inceperit soluere ꝛ quãtũcunq; modum soluerit ad hoc vt dicta promissio sit in totũ purificata ꝛ teneaṭ totam quantitatẽ soluere. Rñdeo ꝙ nõ: ꝛ ꝙ dicta verba intelligãtur cum soluerint. probatur p.l.stichum qui meus erit. ꝛ qđ ibi no.ff.de lega.j.ꝛ qđ no.p docto.in.l.cõtrouersia.ꝛ de transac. Et ideo si alie cõitates soluerẽt totã suã taxã.ꝛ ista similiter tenebitur soluere totam. Si vero dimidiã vel quartã aut quintam: ꝛ ista similiter tenebitur soluere de sua taxa.ꝛ nõ vltra.

¶ Itẽ ꝛ quarto vltra dubia formata põt dubitari quid si oẽs alie cõitates vel maior ps nihil soluerint tñ soluere debuerint: quia transferunt solutionem cum fuerũt in mora: vtrũ promissio predicta fuerit purificata. Et videtur dicendum ꝙ sic: quia dicta verba.s.in terminis in quibus alie communitates soluẽt videntur debere intelligi ꝛ exponi ita soluere debebunt.per id qđ no.glo.ff.ad macedonia.l.sȝ iulia.§.qđ dicitur.que incipit. quid ergo si nihil.ꝛ qđ habetur in.l.iij.§.si quis titio.ff. de adimen.leg.in tex.ꝛ per Bar.vbi videtur hoc determinari ꝙ sufficiat dicere cessisse ꝛ terminum venisse ꝛ in mora constitutionis esse. Sed contrarium puto verius: quia hoc non fuit de intentione procur. immo intelligerunt de reali solutione: al's cum termini solutionis essent communes ad alias communitates: ꝛ ad istam talia verba nihil aliud importarent nisi promittimus soluere in terminis in quibus debebimus vel debem9 soluere: non ipediuisset ergo se referre ad solutionem fiendam per alias communitates.vnde dico ꝙ cum ad illaȝ se retulerint nõ intellexerunt duntaxat de tempore quo soluere debebunt: al's dicta verba superflue fuissent apposita cum ex his non appositis illud idem intelligeretur qđ dicendum non est: vt.l. si quando.ff.de leg.j.cum similibus.vnde ergo vt aliquid operenṭ intelligantur de reali solutione fienda per alias: ꝛ illa est que dictam promissionem purificat: non autem elapsis terminis seu mora aliarũ cõmunitatũ.ꝛ pro hoc qđ habeṭ in simili in.l.euȝ qui.§.pro parte.ff.de his quib.vt indig. vbi verbũ prelegata intelligitur prout de facto facta fuerũt: nõ aũt prout de iuris rigore subsistant.illud aũt cõstat intentionẽ inspiciendam esse in cõtractibus plus ꝙ verba.l.sed in venditione.in fi.cũ ibi no.ff. cõmunia prediorꝝ.C.que res pig.obli.possit.l.fi. multofortius qñ verba cõueniunt illi intentioni cuius interest.arg.l.ab omnibus.ff.de leg.j.prout est in casu nostro: qꝛ verbũ solẽt potius adaptatur ad verã ꝛ actualem solutionẽ de qua parte sumpserunt ꝙ ad aliam. Sed si ita dicimus nonne resultabit iniqtas: quid enim si alie cõmunitates non soluunt principi seu heredi eius: quia ipse princeps non vult aut non curat debebit ne factum vel negligentia principis huic dño nocere Ro.vel heredibus suis esset iniquũ. Sed respondeo ꝙ nõ est iniquũ. nam hȝ sibi imputare cũ promissionẽ illo mõ recipit cum sibi pure deberetur a principe: debebat eñ recusare recipere nisi pure. vnde ex quo tali mõ recepit talis iniquitas si qua esset vno respectu.s. qꝛ cũ sibi pure deberetur: nõ tñ pure debetur a communitate: tñ sustineṭ pter eius cõsensum prout in simili ꝛ hñ ad propositũ habeṭ.ff.de leg.ij.cum pi.§.titio.ibi.sed iniquitatẽ occurrere.ꝛ qđ no.glo.in.l.si debitor.ad.l.falci. nã ista cõmunitas non tenebatur ex delegatione promittere dño Ro.nisi eo modo ꝛ forma prout tenebatur soluere principi: qꝛ non debebat fieri deterioris cõditionis ex promissione predicta apud dominuȝ Ro. ꝙ esset ea nõ facta apud dñm principem.vt est casus in.l.ij.in prin.ff.sol.matri.si vero dicta cõitas pmissiõe facta dicto dño Ro.nõ fuisset p principem coacta soluere nisi ꝛ alij soluerint: ita nec nunc ex dicta promissione nõ dȝ per dñm Ro. vel ei9 heredes compelli soluere si dicta promissione nõ facta nõ cõpelleretur per principẽ: ex eo qꝛ nec alie cõmunitates soluerũt seu qꝛ

K

a ¶ Uniuersali. Adde Dy.in cõ si.xli.ꝛ.d. Bar. sozi.in cõsi.xliij. ver.primo quia. cũ seq.ꝛ in cõsi. cl.versi.succedit alia.circa prin. in.j.parte.

Additio.

¶ Adde tu ꝙ non equipollet vniuersali in dicto testis.ita sin. dixit Panor.in c.auditis.i.iiij. col.ver.mihi nõ placet.de pscri. post Inno.ibi allegat rationẽ dicens.ꝙ hoc est: quia pbatio seu dictum testis debet de necessitate concludere.c. in pñtia.de pba. H.Ferrandat.

princeps ei remisit: vel qr alie resistent. nã isti cõmunitati similis remissio facta fuisset si dño Ro. non facta fuisset vel resistẽtiam faceret sicut ⁊ alie: ergo ⁊ nũc debet posse facere rõne predicta cum esse nõ debet deterioris cõditionis ex delegatiõe q̃ esset ea non facta. casus est in simili in. l. si prior. ff. sol. mat. pro quo etiã bñ facit. l. illud. in prin. ff. de cõstituta pecunia. vbi eadem cõditio ⁊ dies inest in cõstituto qd inerat in prima obli. sꝫ hic inerat quo ad principẽ. nam ex eo ꝙ se obligauit modo predicto. s. in terminis in quibus alie cõmunitates soluent perinde est ac si se obligasset hoc modo vsq3 in tantã quantitatem id qd principi dare debebat: ⁊ sic eo modo forma tẽpore quibus ⁊ principi ⁊ non aliter. sed si sic facta esset promissio ita intelligeretur: vt. d. l. si prior. ergo etiam nunc lꝫ facta fuerit de certa q̃titate. illud aũt constat ꝙ non purificata obligatione seu promissione dicte cõitatis actio competens primo dño Ro. cum esset pura remanet firma ⁊ sublata iure nouationis. per. l. quotiens. in prin. ff. de nouationibus. Laus deo.

¶ Consilium. cliiij.

1 ¶ Ex hoc cõsilio habes ꝙ si p statutũ disponatur ꝙ maritus lucretur dotem vxoris si absq3 liberis decesserit ⁊ dos sit data sufficit ꝙ sit nupta p verba de presenti: nec dotẽ amittit ex eo ꝙ mulier filios habere non potuisset. cũ nu. seq.

2 Et apud virginem potest esse dos.

3 Et in talibus statutis de lucro dotis nõ cõsiderantur expense sed solum contractus matrimonij.

4 Vocabulorum questio pertinacibus relinquẽda est.

In christi nomine amen.

a ¶ Sup pmo. Ad huius cõsi. materiam vide Bald. in consi. cclxxxix. l. j. pte.

1 ¶ † Sup primo[a] quesito lꝫ dñs bar. de saliceto i. l. cũ te. C. de donatio. añ nup. per ratiões satis exquisitas quibus respõdere potius est laboriosum q̃ subtile tenuerit maritũ non debere dotem lucrari: ego tamen puto cõtrariũ verius esse de iure sequendo opi. Bart. qui ita sensit in. l. nihil. ff. rerum amo. ⁊ Bald. qui expresse sic determinat in l. deo nobis. C. de epis. ⁊ cle. vbi dicit esse casum. ⁊. l. nõ fine. C. de bonis que lib. Ac etiam per rationes: qr vbi verba legis vel statuti locum habent similiter ⁊ ipsius legis vel statuti dispositio dꝫ locum habere. Posito etiam ꝙ ratio motiua legis condende vel statuti que tamen in ipsis fuerit expressa cessetv: vt est casus in. l. prosperit. ff. qui ⁊ a quibus. debemus enim in dubio verbis seruire. l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exer. Nam ⁊ cũ cessant verba cessat ⁊ dispositio. l. hos accusare. §. oibus. ff. de accusa. de dã. infec. l. iiij. §. totiens. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. loquitur. Sed in proposito statutũ requirit tria: ad hoc vt maritus lucretur. s. ꝙ mulier que predecessit esset nupta. Itẽ ꝙ predecesserit sine filijs ex illo matrimonio. Itẽ ꝙ haberet dotẽ. Sed hic locum sibi vendicãt oĩa ista tria. De primo pꝫ. ff. de condi. ⁊ demon. l. cui fuit sub hac. vbi conditio si nupserit impletur p solũ cõsensum per verba de presenti sine copula carnali. ⁊ sic conditio nuptiarum accipitur prout est in fieri vt ibi: ergo prout est in facto esse expletis verbis ⁊ habitis pro absolutis dicitur nupta cum sit participium verbi nubo ⁊ ab eo dicitur nupta. Secundum patet in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ extra de testamen. si pater. lib. vj. vbi conditio si decesserit sine liberis verifi-
2 catur etiam in illo qui liberos habere non potest. † tertiũ patet in. §. deniq3. cum. l. seq. que incipit. ideo. ff. de ritu. nup. vbi dr ꝙ etiam virgo dr habere dotem ⁊ actionem de dote: vt si cõtraxit per verba de presenti: nec dum consumauit matrimonium: igitur statutum disponens de dote porrigitur etiam ad dotem
3 talis virginis. † Que autem fuerit causa statuti condendi ignoramus: quia in statuto non exprimitur: sed presumimus ꝙ fuerit propter expensas quas solent mariti facere in ducendo vxorem: sed quia hec causa non fuit in statuto expressa sed a nobis potius q̃ a iure presumpta quasi alia subesse nõ poterit. argu. C. de fideicom. l. quãuis. cum ibi no. in glo. non est de ipsa curãdum posito ꝙ cessaret quia non essent expense facte postq̃ verba statuti locum habent: vt est casus expresus in. d. l. prosperit. ⁊ Bar. etiam sentit in. l. libellorum. ff. de verbo. sig. in prima questione principali. in fi. dñ dicit. Sed prior ratio magis placet: quia hec ratio vt agnatorum salua sit dignitas non est expressa in statuto ⁊c. Et si illud diceremus sequeretur ꝙ etiam si consumatum esset matrimonium: non tamen essent facte expense: non lucraretur: qd est ridiculum dicere. Statutum enim non requisiuit vt expense sint facte ad hoc vt lucretur: sed soluꝫ illa tria lꝫ motum fuerit ex eo quod fieri solent. sed certe solent fieri etiam anteq̃ ducatur in preparamentis. iuxta no. p Bar. in. l. lucius. de lega. ij. de conditio. ⁊ demon. titio centum. §. titio genero. in. fi. ⁊ per experientiam videmus taꝫ Florentie q̃ Bononie vbi nõ peruenitur ad verba de presenti ⁊ annuli dationem nisi ea die qua ducitur vel precedenti: ⁊ tamen omnia preparamenta sunt facta ⁊ expense vestium ⁊ iocalium vt tota quasi dos sit consumpta. Si ergo vera esset opinio cõtraria vel diceremus maritum lucrari etiam anteq̃ ad verba de presenti peruentum esset: quia expense sunt facte si hec ratio deberet attendi potius q̃ verba statuti. l. scire leges. ff. de vul. qd esset absonum dicere: vel postq̃ esset peruentum ad verba de presenti si eadem die anteq̃ esset ducta moreretur: ⁊ sic nec ductio nec carnalis copula esset attendenda: sed solum an essent facte expense vel non ⁊ essemus semp in incerto ⁊ in inuolutione qd non est dicendum statutum voluisse postq̃ non expressit. Preterea idẽ dominus Bartho. in fi. d. l. cum te. dicit si esset ducta in domũ viri nondum tamen cognita locum haberet statutum: quia de proximo erat cognoscenda: ⁊ sic habebatur pro cognita. Sed certe etiam si non sit ducta in domum sit tamen de proximo ducenda puta de sero ⁊ ipsa mortua est de mane deberet idem dici: quia ratio esset eadeꝫ: vel ꝙ si esset ducta per amicos mariti absentis ⁊ non de proximo redituri: prout habetur in. d. l. deniq3. in tex. ⁊ glo. j. ff. de ritu nupti. ⁊ sic non de proximo cognoscẽda cessaret eius ratio ⁊ similiter essemus in incerto. Non ergo est curandum si sit ducta vel non cognita vel non facte sint expense vel non. ⁊ qui ista considerant non recte considerant: sed solum cõsiderandum est an esset nupta per consensus ⁊ per verba de presenti. ita vult tex. expresse in simili. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. l. penul. que incipit. seia. nam senatus ꝓhibet donationem inter virum ⁊ vxorem. ⁊ ratio motiua fuit ne mutuo amore se spolient. que ratio tunc maxime viget cum matrimonium est consumatum: ⁊ tamen etiam anteq̃ consumatũ sit vel ad domum ducta locũ hꝫ prohibitio: quia locũ habent verba senatus: vt. d. l. seia. vbi etiã dicitur nõ probabiliter fuisse ibi quesitum de ductione vel tabularum dotis confectione que nil ad factum faciunt: ⁊ ille tex. optime facit ad propositum. Ad rationes autem dicti domini Bartho. non multum curo respõdere quia satis sunt friuole si bene inspiciantur cum vadat post grãmaticales expositiones vocabuloruꝫ dicendo qd vxor dicitur quia in vsu viri ⁊ maritus dicitur maris ritus ⁊c. que verba etiaꝫ penes legistas debẽt esse derisoria: quia statutum ⁊ statuentes non considerauerunt tales expositiones que paucis note sunt: sed potius communem vsum loquendi fm quem vxor ⁊ maritus dicuntur statim ꝙ matrimonium est contractum per verba de presenti: vt pꝫ in dicto titu. de donatio. inter virũ ⁊ vxo. l. seia. l. cum hic status. §. si mulier. iuncta. l. librorũ. §. ꝙ tamen
4 cassi. de lega. iij. ⁊ qd no. in. l. ꝙ si nepotes. ff. de testa. tut. † questio nanq3 vocabulorum pertinacibus est relinquẽda: vt dicit glo. ff. solu. matri. super rubrica. Deniq3 si probaretur p dictaꝫ vxorem stetisse quominus ad domum mariti duceretur aliter q̃ per responsiones factas ⁊ articulos quos puto non sufficeret per. l. quod te. si certum petatur. vbi non dicitur in mora interpellatus nisi per eum stet. ꝙ ex dictis responsionibus non apparet quia non fuit articulatuꝫ adhuc esset res clarior: quia Bal. in. d. l. non fine. C. de bonis que lib. hoc tangit dicens ꝙ etiam eo casu quo requireretur ductio ⁊ consumatio. quia statutum diceret in matrimonio copulata ⁊c. sufficeret si per eam stetisset quominus duceretur. ad qd facit. l. in excusatione. in fi. ff. de verbo. obli. de prescrip. verbis. si rẽ. §. fi. de cõdi. ⁊ demon. l. iure ciuili. per que omnia relinquantur cetera dubia supflua: igitur super istis non insisto. Laus deo.

¶ Consilium. clv.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur qualiter appareat testatorẽ voluisse mutare testamentũ iam decem annis confectum.

Et qualiter reuocatũ facere reuiuiscere. ⁊. 2.

2 Testator turbatus cogitatione mortis propinque presumitur nõ fuisse cõpos mentis sue.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Viso puncto ⁊ allegationibus suprascriptis satis plenius ⁊ copiosius inclino in partem pro qua suprascriptus egregius doctor allegauit vꝫ dñs Angelus tãq̃ magis conformẽ voluntati ⁊ intentioni testatoris que manifeste colligitur ex coniecturis de quibus supra: vꝫ ꝙ primum testamentum non sit reuocatũ: ⁊ ꝙ ex. s. narratis in puncto satis apparebit testatoreꝫ voluisse decedere cũ illo testamento non obstantibus verbis que dicuntur ab eo plata facientibus in contrarium. Clarũ nãq3 est ꝙ. l. sancimus. C. de testamen. que dicit ꝙ concurrentibus his duobus: vꝫ ꝙ lapsum sit decennium a tempore conditi testamẽti ⁊ post eius lapsum testator declarauit suam intentionem ꝙ non vult primum testamentum valere si hoc probatur per tres testes reuocatur testamentum. Tunc est verum quando testator hoc dixit ex proposito ⁊ animo reuocandi testamentuꝫ. Secus si alia intentione vel non ex proposito. argu. ff. de actio. ⁊ obli. l. obligationum

tionum substantia. in fi. quia verba nō debēt importare vltra intentionem. l. non omnis. §. si cer. pet. extra de verbo. signifi. c. intelligentia. Item tunc est veruʒ quādo in tali intentione perseuerauit: al's nihil operantur verba predicta: cum in vltimis voluntatibus semp posteriora derogant prioribus. l. si mihi ꝛ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. facit. l. pacta nouissima. C. de pac. Sed hic lʒ post factam scripturam dixerit ꝙ volebat testamentum suū mutare ꝛ ꝙ non volebat ipsum valere: attamen ex eo ꝙ postea vt asseritur facit. s. quia de manu sua sup copia testamēti apposuit ꝙ reuocabat legata facta fratribus minoribus ꝛ de alijs nihil dixit satis apparet qua intentione hoc dixerit verba illa. s. non propter institutionē ꝛ alia in dicto testamēto disposita: sed solū ꝑpter relicta facta fratribus que reuocare intendebat: q2 capellā sibi promissam cōtulerant alteri: ꝛ hoc est satis verisimile. Preterea etiā si dicta verba dixisset animo reuocandi totum testamentum ex quo tñ postea cassauit duntarat relicta fratribus facta censetur iudicio noue voluntatis reasseuerasse ꝛ cōfirmasse cetera in dicto testamento disposita: vt est casus expressus in. l. tribus. §. fi. ff. de testamē. mili. facit. l. alūne. §. qui filias. in fi. ff. de adimē. leg. ꝛ lʒ talis scriptura ꝑpria testatoris sine alia solēnitate non esset sufficiens ad condēdum testamētū nouū nisi inter liberos ꝛ cuʒ alijs requisitis. C. de testamē. aut. ꝙ sine subscriptione. tñ bñ sufficit ad faciendū recōualescere testamentū iā factū ꝛ sublatū ꝙ facilius fit ꝙ̄ de nouo fiat. l. si testamentū. ꝛ ibi no. ff. de testamē. Et q2 sicut faciliter ꝛ nuda voluntate fuit sublatū ꝑpter cursuʒ decennij: ita facilliter debet reuiuiscere ꝛ sue pristine forme ꝛ validitati reddi. ff. de pactis. si vnus. §. ꝙ ꝛ in spē dotis. pro quo etiam expresse habetur in. l. q liberis. §. testator. ff. de secū. tabu. vbi sufficit qualicūqʒ possit cōtestare de intentione testatoris ꝙ noluit decedere cū primo testamēto reuocato ad faciendū ipm reconualescere ꝙ valde faciliter fit. ꝛ no. in. d. l. si testamentū. Et idem dicēduʒ est de alijs verbis vt dicitur prolatis tempore infirmitatis de qua mortuus est ad interrogationeʒ magistri Thomasi qui vt verisimiliter creditur hoc fecit in fauorem suorū nepotum ꝙ volebat eos esse suos heredes ꝛc. Nā ꝙ nō dixerit illud ex proposito sed ex infestatione nepotū apparet ex his que postea sequuta sunt: q2 cū primo vnus postea duo notarij fuerint vocati ꝛ essent rogati de dictis verbis noluit loqui lʒ reuoluit se ad alterā partem. Constat enim ex sequentibus ꝙ declaratur qualis fuerit animus in precedentibus. l. si cōcubinam. §. res amotas. ff. rerum amo. ad macedo. l. sed iulia. §. proinde. de priuile. cred. vētri. in fi. C. de natu. li. cum quis circa. de lib. lega. aurelius. §. si testator. Preterea diligenter aduertendum cū dicta verba fuerint prolata a dicto testatore cōstituto in mortis articulo. qđ patet: quia per modicū interuallū post decessit et non proprio motu: sed ad instantiam ꝛ requisitionem magistri Thomasi facientis hoc in fauorē nepotum non sunt admittenda nec sufficiunt ad institutionē istorū nepotum cū non appa-

1 reat ꝙ precesserit voluntas testatoris de sic faciendo: immo apparet de cōtrario ꝑpter precedens testamentū. ꝛ q2 ipse testa-

a tor mortis propinque cogitatione turbatus presumit nō fuisse cōpos mētis sue[a]. l. hac consultissima. §. at cū humana. C. qui test. face. pos. ꝛ mortuo similis habebat. l. iubemus. post prin. de testa. ꝛ ibi per Pe. ꝛ Cy. qui dicunt ꝙ tūc est vera glo. ibi posita que incipit. nota ꝙ si testator ad interrogationem alterius an velit talem facere heredem: respondeat ꝙ sic. habeatur pro instituto quādo nō erat nimis grauatus infirmitate ita ꝙ poterat loqui articulate intelligibiliter. sed hic non pōt esse quin fortiter esset grauatus ꝛ ꝙ cum bono sensu potuerit loq̄ postꝙ̄ erat ita propinquus morti: ꝛ sic pro mortuo debebat reputari. argu. de testa. mili. l. penulti. Itē Bal. in. d. l. iubemus. notabiliter dicit ꝙ tunc procedit ꝛ est vera illa gl. qñ interrogatio fit a notario adhibito ꝑ testatorem ad scribendum suam voluntatem: al's secus. Et plus alij dicunt ꝙ est necesse ꝙ precesserit scriptura facta per manum eius de tali institutione faciēda de voluntate testatoris ꝛ postea interrogatio sic sequuta vt communiter fit: ꝛ ita loquitur. §. at cum humana. sed qñ interrogatio fuit facta non a notario sed a propinquis testatoris qui affectabant institui vel ab alio submisso per eos ꝛ non apparet ꝙ precesserit voluntas de talibus instituendis non habentur pro institutis: al's daretur materiā falsum fabricandi que potissime fugienda est in vltimis voluntatibus. l. fi. C. de fideicō. ita refert Joā. an. in addi. spec. in ti. de testa. §. in primis. in addi. que incipit pilleus. in fi. tenuisse alber. papiē. dicens ꝙ etiā si notarius adhibitus non a testatore sed a propinquis ad eorꝫ instantiā scripsit testamentū ꝛ institutionē de ipsis postea legit corā testatore ꝛ interrogauit an ita. ꝛ ipe rñdit ꝙ sic. istud nō sufficit quia de facili infirmus ꝛ quasi mortuus rñdit ꝙ sic: tūc ergo dicit sufficere talem rñsionem qñ constabat de intentione testatoris anteꝙ̄ esset interrogat⁹ qđ ita volebat facere. ꝛ ita dicit loqui. l. pamphilo. §. propositū. ff. de leg. iij. que verba sunt notabilia ꝛ vera ꝛ cū magna discretione dicta. ex quibus infero ꝙ cū dicta verba fuerint hic prolata in articulo quasi mortis ꝛ nō ad interrogationē factā per notariū adhibitū a dictis nepotibus: ꝛ non apparet ꝙ talis fuerit intentio eius añ dictā interrogationē ꝛ responsionē. sed potius apparet de ꝯ̄trario tū ex testamento qđ prius fecerat solenniter: tum ex attestationibus predictorum magistrorū ꝛ vxoris dicti testatoris verba ꝑdicta ꝙ volebat instituere ꝛ instituebat nepotes suos non sufficiunt ad cassationē primi testamenti. ꝑ ea que colliguntur ex dictis Pet. ꝛ Cy. ꝛ Bal. in. d. l. iubemus. ꝛ in addi. spe. de qua supra etiā si aliud nō interuenisset. Sed hic interuenit plus ꝙ fortificat id qđ dixi: q2 miserunt ter pro notario ꝛ qñ erat ibi presens testator se reuoluebat ꝛ nolebat loqui. ex quo colligitur ꝙ illa nō erāt de sua intētione. pro hoc etiaʒ bñ facit q2 hec ꝓcedebat testamentū solēne ꝛ validum ꝙ nō est credendū testatorē voluisse vnico verbo reuocare. ar. l. si qñ. de inoffi. test. si em̄ hoc facere voluisset nō cōduxisset se ad pūctū mortis sicut nec cū fecit primum testamentū nec expectasset interrogari: sed ꝑprio motu fecisset vt magis a nepotibus diligeret. ar. ff. de verb. obl. l. vtrū. vñ ꝛ si al's illa glo. que est in fi. in. l. iubemus. C. de testa. que incipit. nō esset. vera dʒ intelligi qñ non procedebat testamentū solenne: tūc enim est fauorabilis interpretatio vt decedat magis testatus ꝙ̄ intestatus: que ratio cessat qñ precedit: immo esset odium potius ꝛ absurditas ꝛ iniquitas resultaret ꝙ tam mature gesta ꝛ disposita in primo testamento in quo perseuerauit per annos. xv. in mortis articulo ꝛ per verba ita indeliberata prolata ꝛ ad suggestionē alterius reuocarētur ꝑ hoc: q2 in fi. videmus ꝙ plus presumitur pro matrimonio in actu qui nō tēdit in preiudicium primi matrimonij ꝙ̄ qñ tendit. c. sup eo. cum ibi no. de eo qui cognoscit consan. vxo. sue. Confirmantur ꝑdicta fauore pie cause institute in primo. l. sunt persone. de relig. ꝛ sump. fu. ꝛ ita dico ꝛ cōsulo ego Pau. de cast. vtriusqʒ iuris doc. ꝛ ad fidē me subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Itē consului ibidē pro. d. Angela ꝙ quoddam testamentuʒ cuiusdam qui instituerat quosdam suos nepotes ex filio legitimatio non valet: q2 fuit preterita filia legitima: tñ ꝙ filia teneretur virtute clausule codicillaris restituere suam dimidiaʒ nepotibus ꝛ ꝙ legitima tm̄ debebat detrahi ꝛ ꝙ in ea computaꝛ dos ꝛ ꝙ legitimatio valebat: lʒ nō esset facta mētio in eius impetratione ꝙ extaret proles ex quo facta erat ad instātiam patris ꝛ legitime reseruatum erat ius succedendi equaliter.

¶ Postea pro altera pte cōsului in eadē causa ꝙ rectores societatis non potuerunt adire hereditatē. per no. in. l. item magna. de pac. ꝛ quia non habent legitimam administrationē cū sit societas priuata. per no. in. l. j. C. etiā per proc. in integ. ꝛc. per Cy. ꝛ Bal. ꝛ sic non ple. possunt ꝙ̄ naturalis procur. ergo ꝛc. l. paulus. de acquirē. here. Item ꝙ non potuerunt ante litem contest. creare sindicos ad lites. per no. per. Cyn. C. de procur. neqʒ. in. iiij. q. Item ꝙ ille sindicus non potuit appellare ne testes examinentur per. l. fi. de act. pet. quia hoc permittebatur per. l. publicati. de testamen. Item ꝙ intimatio ap. non est inhibitio.

¶ Quod quidaʒ Petrus eius ciuis florentinus minor. xviij. qui in ciuitate neapolitana erexit banchum fuerit obligatus efficaciter mercatoribus florentinis. Tum quia vt maior contraxit. Tum quia res ꝛ mercantias vere receperat. Tum quia statutum florentinum annullans contractus minorum sine curatore debet intelligi de celebratis Florentie non extra ipsum territorium.

¶ Quod quidam adultus qui vendidit rem valentem. clxx. pro. xl. ꝛ iurauit non venire contra ratione minoris etatis vel alia quacūqʒ ratione enormis lesionis nihilominus possit venire cōtra: quia ista est nimis enormis cū nō sit quarta pars precij: vt in fimi. no. Bar. in. §. arbitror. vbi dicit ꝙ appellatione magne lesionis nō venit nimis magna ꝛ subscripsi me consilijs Raphaelis cu. ꝛ Fulgo. Laus deo.

a ¶ Sue. Vide omnino. d. bart. sozi. i ꝯsi. ccxxix. incip. ver. vj. ad uertēdum. circa me. cū versi. seq. in. ij. parte.

¶ Consilium. clvj.

1 ¶ Hoc consiliū cōtinet ꝙ stante statuto ꝙ cōe teneaꝛ pro robaria vel latrocinio dato nō hʒ locū cū robaria fit vel latrocihiū in hospitio cōis: nec pōt hospitator habere regressum ꝯ̄ cōmune ex eo ꝙ soluit damnum passo in eius hospitio eo q2 a iudice condēnatus fuit ad solutionem damni.

2 Et forensis non gaudet beneficio statuti ciuitatis a qua est forensis.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Statutū supra relatum nullo modo fundat intentionem dicti hospitatoris cōtra dictam commu

nitatem pluribus rationibus. Prima q: ipsum prouidet illis qui fuerunt dānum passi immediate ex robaria vel latrocinio vel alio modo illicito: vt patet ex principio iuncto ver. et q̄ ad omnem petitionē damnum passi ꝛc. voluit enim statutū illis prouidere vt dānum potius sit cōe omniū seu ipsius cōitatis q̄ singulorum pro sustentatione subditorum. sicut in si. ff. ad legem rhodi. de iac. p totū. vn̄ ille nobilis qui equum perdidit bn̄ poterat colorate pretendere dictā cōitatē fore sibi obligatā ex forma dicti statuti non obstante q̄ hospitator esset sibi obligatus ex forma iuris communis et ex edicto nau. cau. sta. et sic potuit eligere quem voluit. Postq̄ autem eligit hospitatorē et ab eo exegit per iudicem non est dicendum q̄ hospitator prefat⁹ possit id qd̄ solnit recuperare a dicta communitate. Tū quia hoc damnum non habuit per robariam vel modo illicito quo casu loquitur statutum vt dixi: sed habuit per iudicem: et sic modo licito: quia iudex est minister iuris et pro eo presumitur. extra de renun. c. in presentia. et iuris executio non habet iniuriā. ff. de iniuriis. l. iniuriarum. §. j. licet habuit ꝑpter robariam vel eius occasione: sed ista sunt diuersa et de vno ad aliud infertur. ff. de pecul. l. eo tempore. in fi. Tum quia proprie culpe cōmisse in non bene custodiri faciendo suū hospitium qd̄ facere debebat et pollicitus videbatur postq̄ tale mysterium exercebat penam vel damnum passus est. vnde non dictat ratio q̄ possit a cōmunitate recuperare que in nulla culpa fuit sed potius ecōuerso: si communitas fuisset electa ab illo nobili et soluisset potuisset recuperare ab hospitatore qui fuit in culpa. per tex. qui bene probat vtrūq̄ dictum. ff. de noxa. l. si communis familia. cum. l. seq. de tutel. et ratio. di. l. j. §. nunc tracteuus. ver. plane. et. l. ex duobus. Damnum enim q̄ iste hospitator sensit sua culpa sensisse videtur ideo in alium retorquere non debet. vt in regu. iur. deterioris enim conditionis debet esse in casu isto prefatus hospitator in quo culpa deprehēditur q̄ communitas que non fuit in culpa cum per nullam eius diligentiam in custodiēdo suos fines potuisset sic prouidere q̄ tale occultum maleficiū non fieret. argu. ff. de impensis. l. et in totum. in fi. ergo ꝛc. argu. l. itē si obstetrix. in. fi. ff. ad. l. aquil. nam si dolus preponderat culpe vt ibi: ergo et culpa preponderat non culpe. Item quia et si cōmunitas fuisset in culpa quia tamen sustinet partes rei dꝫ esse potior et melioris conditionis. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verbo. obli. Naz nil Cathilina cethego ꝛc. C. de ioffi. testa. ibi. arena. et pares culpe mutua compensatiōe tolluntur. l. viro atq̄ vxore. ff. solu. mat. de cōpen. l. si ambo. cum fi. Preterea prefatum statutum prouidet illis qui damnum patiuntur indebite non illis qui debite ratione sui delicti vel culpe: quia tales pati penas publice vtile est. l. si a reo. §. q̄ vulgo. ff. de fideius. deposi. l. bona fides. ver. latro spolia. ideo non est dicendum q̄ statutum predictum censeatur sibi prouidisse contra communitatem cum tali prouisione non sit dignus. ar. bonū. ff. de nego. ge. l. siue hereditaria. in fi. de leg. ij. l. lucius. §. lucius titius damā. Item prefatum statutum prouidet damnum passis in subsidium. s. cum ignoratur quis dederit damnū: voluit enim vt. s̄. dixi potius grauare communitatem totam cui leue erat damnū portare q̄ q̄ ille solus patiatur q̄ esset graue et onerosum. vbi autem scireł quis dānum dederit noluit grauare communitatē cū ꝯ illū sit regressus: vt ex rubro et nigro dicti statuti apparet. facit qd̄ in fi. no. p Barto. l. si furē. ff. de fica. Sed in casu nr̄o lꝫ ignoretur quis dederit damnū illi nobili furando equū: nō tn̄ ignoreł quis dederit damnum hospitatori immo scitur q̄ fuit iudex. vn̄ aut iuste fecit et nō hꝫ hospitator de quo queratur nisi de ipso. aut iniuste et tunc habuit de quo querere tur. s. iudicē in sindicatu. l. mancipia. in fi. cū ibi no. C. de ser. fugi. non ergo recurrat ad communitatē ad quā non nisi in subsidium recurrendū est vt dixi et probaui. aut si de iudice non fuit cōquestus sibi imputet. ff. de euic. si p imprudentiā. et. l. ventri. que incipit. serui venditor. que optime facit in fi. facit. l. argentariis. §. cū autē. ff. de edē. Ex quibus videtur inferri q̄ etiā dictus nobilis non habebat regressum ꝯ dictam cōitatem ex forma dicti statuti postq̄ de iure cōmuni poterat recuperare a dicto hospitatore: cū statutū sit subsidiarium vt dixi. Nec ob. si dicatur q̄ etiam dn̄i rerū perditarum possunt esse in culpa in male custodiendo res suas: et tn̄ ex forma dicti statuti q: multū generaliter loquił recuperare possunt a cōmunitate etiā q̄ nō fuit in culpa: et ita vt dꝫ fuit obseruatum et practicatum. Nam dico q̄ culpa damnū passi nō excludit eū a bn̄ficio dicti statuti si nō est dare aliquem a quo possit recuperare: quia communitas ex forma dicti statuti succedit tunc in locum damnum dantis ad uersus quē cum sit in dolo non excludit dānum passus ratione sue culpe cum dolus preponderat: vt. d. l. item si obstetrix. §. fi. ad. l. aquil. eodē modo nō excludił aduersus cōitatem que loco illius succedit. Sꝫ culpa hospitatoris ꝑpter quā hospes hꝫ regressum cōtra eum tm̄ excludit hospitem a bn̄ficio dicti statuti: eo q: cessat ratio tunc et intentio dicti statuti qd̄ voluit prouidere solum in subsidium et in casu quo damnum passus sit alio remedio destitutus. ꝑpter rōnē quā. s̄. dixi. q̄ hic nō est. et cessante ratiōe statuti vel ei⁹ verbis cessat ipsius dispositio. l. adigere. §. q̄uis. de iur. pa. l. hos accusare. §. omnibus. de accu. de dā

2 no infec. l. iiij. §. totiēs. de aqua quoti. l. j. §. loquitur. † Preterea posito q̄ predicta cessarent et q̄ damnum passus non excluderetur ab agendo contra cōmunitatē: ex hoc solo vt habeat regressum contra aliquem culposum: tn̄ in casu nostro nobilis iste ꝑpter aliud excludebał. s. q̄ erat forēsis et extraneus qui nō dꝫ gaudere cōmodo et bn̄ficio dicti statuti: sicut nec patił onera cōmunitatis. arg. l. si vnus. §. si vnus. ff. pro so. C. de fur. l. si. §. cū in scd̄a. in fi. a ꝯrio sensu qn̄ statutū inducit certum modū seruandū in iudiciis vel solēnitatē in actibus. l. iij. §. fi. ff. de testa. C. quēad. testa. ape. l. ij. Nā hic statuētes voluerunt prouidere subiectis eorum ꝑpter rationē supra tactā: nō extraneis. Item tā de iure cōmuni p ti. qd̄ quisq̄ iuris. q̄ ex forma statuti ciuitatis Bononie tale ius dꝫ reddi forēsibus contra ciues quale ecōtra redderetur in propria patria ciuibus ꝯ eos. Sed q̄ tale statutū sit in patria illius nobilis non apparet nec est presumendum cū sit cōtra ius commune: vt no. in. l. ne quid. ff. de incen. rui. et nau. per Bar. Igitur iste hospitator nec etiā ex iure sibi cesso a dicto nobili dꝫ audiri contra communitatem prefatā: quia cedere non potuit actionē quā non habebat. l. alienatio. ff. de contrahen. emp. et quia non dꝫ esse melioris conditionis hospitator contra cōitatem ex iure cesso a nobili q̄ esset ipse nobilis. l. fi. §. j. ff. ad velle. Sed nobilis non fuisset audiendus ꝯ dictam cōitatē rationibus supradictis: ergo ꝛc. Cōcludo ergo vt in prin. dixi.

¶ Et ita dico et cōsulo ego Pau. de cast. vtriusq̄ iuris doct. et ad fidem me subscripsi et sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clvij.

1 ¶ Ex sequenti cōsilio habeł q̄ falsum nō dꝫ committi absq̄ dolo et nocumento alterius.

2 Et q̄ ex eo q̄ exhibēs scripturā dimittat in imbreuiatura spacium alicuius nominis ignorati: si deinde addat non dicił falsum committere.

In christi nomine amē.

¶ Uisa inquisitione formata per dn̄m potestatē aretinū contra Antonium dn̄i Andree de calolis: et cōdēnatione inde secuta: videtur mihi dicendum q̄ dicto Antonio fuerit facta iniustitia etiam q̄ iniuste

1 fuerit inquisitus et cōdēnatus pluribus rationibus. † Prima q̄ falsitas non cōmittitur sine dolo et intentione alteri nocendi contra veritatē et rationē. C. de fal. l. nec exēplum. Unde falsū vel falsitas pun̄ibilis includit necessario dolum: vt no. Bart. in. l. j. ff. si quis testa. liber. in. §. j. et. l. j. ad tur. Requirił etiā q̄ alteri sit nociua. l. damus. et ibi no. eo. titu. et no. per Bart. in. l.

2 j. §. si quis rationibus. ff. eo. † Sed hic neutrum istorum interuenit. qd̄ patet: quia prout expresse deprehenditur ex tenore dicte inquisitionis referentis tenorē capituli: virtus questionis non stabat in hoc. s. vtrum ille Stephanus cuius nomen dicił fuisse additū in dicta copia: fuerit maritus illius domine Gerie vel alius quisq̄: sed solum an ex domina Geria et eius legitimo viro fuerit natus vel nata talis.

¶ Si enim fuisset questio an ex tali viro fuisset natus vel nata nō dimisisset Anto. spaciū. Sed ideo dimisit quia ex quo marito natus vel nata esset non erat vis: sed solum an ex dicta domina et eius legitimo viro. Igił nō pōt dici fuisse in dolo dict⁹ Anto. apponendo nomē viri pro quo ponendo dimiserat spacium in originali scripto: postq̄ in hoc non consistebat vis questionis. ar. eorum que no. C. de testa. l. si vnus. in glo. Nec pōt dici q̄ hoc fecerit animo nocendi aduersario postq̄ ius ipsius non variabatur ex hoc et idem fuisset si non fuisset appositum. Naz dico q̄ etiā tunc scꝫ eo non apposito si testes sup capitulo examinati dixissent q̄ ex domina Geria et ex ei⁹ legitimo viro cui⁹ nomen ignorant natus fuit talis: probassent ipsum fuisse legitimum et naturalem dicte domine. quoniā ad hoc probandū nō erat vis quis fuerit maritus dicte dn̄e: sed an ex ea et ex legitimo marito natus fuerit: ergo ꝛc. per glo. que est in. c. pia. de except. li. vj. super verbo speciem. que incipit. hoc ideo. et ar. l. itē veniunt. §. a quo. ff. de peti. here. Et si ita est q̄ etiam dicto nomine non apposito testes probare potuissent parentelam quo ad dictam dominam: quid ad rumbum q̄ fuerit appositum cū hoc nec plus nec minus habet nocere aduersario nec alterare questionem vel variare ius in causa que tūc ventilabatur: et sic per consequens non potest dici q̄ dictus Anto. fuerit in dolo. Preterea dolus et falsitas esset si mutasset veritatem scienter. l. quid sit

quid sit falsum.ff.de fal.sed ꝙ ille Stephanus cuius nomen fuit additum nō fuerit vir illius dn̄e hoc non dicitur nec intētatur in inquisitione:ergo non immutauit veritatem. itē ideo fuit dimissum spacium in originali:quia pro tunc de nomine viri non recordabatur capitulans positurus nomen cū postea recordaretur vel informationem haberet. Et hoc facere poterat etiā post terminū datū ad probandū postꝙ non habebat alterare substātiā.ar.ff.de cōtrahē.emp.qui fundū. ꝛ qd ibi no. Bar.ꝛ de neg.ge.l.nam ꝛ seruius.§.si viuo.in fi.ꝛ qd no.idez Bar.in.l.edita.C.de edē.in.ij.col.ver.hoc premisso. ꝛ ad ipm capitulantē qui dederat scripturā imperfectā cum dimissione spacij pertinebat eā pficere ꝛ ponere in illo spacio id qd deficiebat:ergo nō pōt reprehēdi si hoc fecit sicut in simili dicimus in notario qui supplet scripturā suā in his que ad ipm pertinēt. vt not.in.l.si librarius.de reg.iur. Et lz in originali scriptura que erat apud notariū nil ponere potuisset sine licentia notarij ꝛ iudicis:ꝛ faciēdo ꝯ potuisset puniri extra ordinē:non aūt de falsitate:quia non mutasset veritatē sed suppleuisset scripturā de quā supplēda vr̄ fuisse protestatus eoipso ꝙ ipsam dedit cū dimissiōe spacij:attamen apponēdo in copia sibi tradita etiā sine licentia notarij ꝛ iudicis nullo mō debebat puniri:qꝛ non requirebatur illoꝝ licentia postꝙ non erat sub illorum custodia:sed in originali que est penes illos sic.nec vr̄ copiam falsificasse qꝛ istud esset verū si nisus fuisset cōtrafacere lr̄am notarij simulando ꝙ illud idē nomen esset in originali:ꝛ ꝙ ita traditū fuisset in copia per manum notarij:vt.d.l.quid sit falsū. ꝛ ibi no.in prin.p Bar.ꝙ hic non proponit in inquisitiōe.vnde nō est verū ꝙ notarius q dedit copiā fuerit ex hoc facta verecūdia vt in inquisitione dicit cū appareat ꝙ nō est de manu sua. Preter ea ista est scriptura priuata:ergo ꝛc.d.l.damus.p gl.ꝛ doc. Itē parti aduerse non est commissus dolus postꝙ spaciū fuerat dimissum apponendi nomen cū scienti ꝛc.C.de trās. cum donationis. Concludo ergo vt.s̄. Laus deo.

Consilium.clviij.

1 Hic ponitur de quadam presentatione facta presente procuratore reuocato:ꝛ distinguitur vt in consilio.

In christi nomine amē.

1 Pro euidētia eius de quo queritur premitto aliquos casus nō dubios. † Primus est si presentatio ista facta fuisset presente procur.reuocato ꝛ tacente de reuocatione ꝛ tunc sine dubio valeret ꝛ ex post facto per superuenientem notitiā reuocatus non irritaretur sicut quilibet alius actus iudiciarius secū celebratus.l.j.C.de satisda.qꝛ censeret gessisse illum actū tāꝙ procur.ex quo tacuit de reuocatione ꝛ passus est corā se tanꝙ corā procur.p̄sentatio nem fieri.ar.l.qui patitur.ff.mādati.ergo ꝛc.l.si procuratorē. in fi.ff.de procur.ꝛ in.c.mandato.extra eo.ti.

Idē p omnia dico si facta fuisset presentatio ipso pcuratore absente ꝛ citato ꝛ cōtumace ꝛ pseuerante in ꝯtumacia p totum terminū p̄fixū a statuto ad presentandum:nā tūc nō potuisset purgari cōtumacia:qꝛ ius alterius partis nō esset integrū cuz expirauerit facultas presentandi ꝛc.ar.l.ꝛ si post tres.in fi.ff.si qs cau.ꝛ sic remaneret altera ps in dāno si presentatio nō valeret.ideo ne hic sequaꝛ fingiꝛ man. durare p iura.s̄.alleg.ꝛ que in ipsis notantur.ꝛ ar.l.si mandassem.in fi.ff.man.

Idē p omnia dico si terminus presentādi adhuc lapsus non esset verū:tn̄ post cōtumaciā procur.ad terminū citationis processum esset ad aliquē aliū actū iudiciariū vt ad dationē libelli vel si.Nā etiā tunc putarē prefatū procuratorē postea cōparentē etiā infra terminū prefixū ad presentandū ꝛ allegantem se reuocatum non irritare que gesta erant ꝛ non purgare contumaciam:quia res non esset integra idest ꝙ nō stat in terminis mere presentationis cū sit processum ad alium actum:ꝛ sic perinde ac si presentatio foret cōsumata ꝛ perfecta ꝛ sortitura suuz effectū:ꝛ si irritaretur presentatio irritaretur etiam datio libelli:ꝛ oporteret vtrāq iterū fieri:ergo nō est locus purgatiōi cōtumacie sicut nec more re nō integra.vt.d.l.ꝛ si post tres. His ergo tribus casibus teneo ꝙ presentatio censeretur perfecta: licet facta cum procuratore reuocato vel eo contumace:ꝛ ideo nō irritaretur ex superuenienti notitia seu allegatione reuocationis mandati.l.pluribus.§.ꝛ si placet.cum ibi no.ff.de verbo. obliga.l.verbis.ad.l.fal.de lega.ij.l.debitor.in principio.

Sunt ꝛ alij tres casus indubitabiles econuerso: in quibus presentatio facta cū tali procuratore reuocato nō teneret: scilicet si ante ipsam factam reuocatio peruenisset ad notitiam presentantis.

Idē dico si in ipso actu presentationis talis procurator presens contradicit presentationi allegans ꝛ ostendens se reuocatum:tantū enim valeret hoc quantum si per prius deduxisset in notitiam.argumentum.l.si quis id qd.§.qd si dum proponitur.ff.de iurisdi.omnium iudi.

Idē dico si pcurator talis non erat presens tpe presentationis sed fuit citatus ꝛ in termino citationis comparuit ꝛ allegauit se reuocatū:qꝛ presentatio nō dicebaꝛ perfecta ꝛ sortita effectū ante lapsum termini citationis:ꝛ quousq videreꝛ an talis citatus velit aliquid opponere. Ideo enim citatur vt si aliqd vult obijcere in ꝯrium cur fienda vel recipienda non sit audiatur. Si ergo comparet in termino ꝛ allegat causam instaz quare non debeat fieri sibi sed dn̄o: quia non est amplius procurator irritatur presentatio iam facta:qm̄ ante eius pfectionē peruenit ad casum a quo non potuit incipere.argumentum.ff.de fideius.l.vrannius.§.sed cum duo.

Superest nunc septimus casus dubitabilis qui est casus noster:qꝛ presentatio facta fuit absente procuratore citato ꝛ contumace tn̄ postea comparente ꝛ allegante ꝛ docente se reuocatum anteꝙ ad alium actum esset processum ꝛ anteꝙ liberetur terminus prefixus ad presentādū:immo tn̄ supererat vt mihi asseritur ꝙ cōmode poterat iterum fieri ꝛ dn̄s citari:ꝛ sic re omnimo integra:qꝛ erat adhuc in terminis more presentatiōis.ꝛ posito ꝙ presentatio iam facta irritaretur non remanebat presentans in damno cum commode iterum fieri posset. ꝛ in hoc puto ꝙ licet de rigore iuris presentatio posset dici perfecta sicut si procurator presente ꝛ tacente facta esset:vt dixi in primo casu:quia contumax pro presente ꝛ tacente debet reputari.C. vbi de crimi.agi oportet.aut.qua in prouincia.ante finez.ibi. quia contumacia eius est pro p̄sentia ꝛc.attamen quia res erat integra ꝛ ius iterum presentandi ipsi domino erat saluum ꝛ cōmode fieri poterat:potuit dictus procurator cōparēdo de equitate purgare contumaciam ꝛ habetur perinde ac si in termino citationis comparuisset. ꝛ de renunciatione docuisset. per.l. mancipiorum.de opti.leg.ꝛ per dictam.l.ꝛ si post tres. si quis cau.ꝛ.l.si seruum.§.sequitur.ff.de verbo.obli. ꝛ sic debeat imputari prefato querelanti quare non fecit citari dominuz post ꝙ sciuit illum reuocatum ꝛ poterat hoc commode facere: ꝛ sic videtur cōcludendum dictam querelam fore desertam. Sicut in actu presentationis peruenisset ad notitiam presentantis dicta reuocatio:vel sicut si prouocator prefatus non fuisset cōtumax:sed in termino citationis comparuisset ꝛ de reuocatione docuisset quo casu non esset dubium vt.s̄.dixi. Et ita videꝛ mihi Paulo vtriusq iuris doctori.

Quod quidam Mattheus alijs minor restituaꝛ in integrū aduersus cursum prescriptū statuti Lucani de.x.annis aut.v. in causa tutele.per not.per Bart.in.l.prima.§.si qs inundaꝛ. ff.de itine.actuq priua.ꝛ subscripsi me cōsilio.d.Jo.de imo.q cōsuluit statutū non valere p no.p Jo.an.de excep.c.ij.sed ego nolui in hoc cōsulere:sed solū sup restitutione in integrum de quo iniuncto secundo loco querebatur. Laus deo.

Consilium.clix.

1 Ex hoc cōsilio elici pōt declaratio cuiusdam testamenti in quo erant plures gradus ex quo ex ordine substitutoꝝ dz colligendo ordinem succedendi nec attendam copulatiuā: ꝛ substitutio vulgaris pōt fieri in legatis ꝛ fideicommissis.

2 Et qualis est substitutio in persona patris talis censenda est in persona filij.

3 Et vnus casus pōt poni p altero pro saluādo sensu loquētis.

4 Et substitutio facta de patre ꝛ filijs ordine successiuo non comprehendit bastardos.

In christi nomine amen.

1 † Super primo quesito rn̄deo ꝙ intellectus verborum de quibus queriꝛ:scz in versi.si ipsis vel altero eoꝝ ꝛc.est iste.qꝛ iste testator eo casu quo filius eius institutus moreretur sine liberis voluit facere tres gradus substitutorum.

Primū de.A.ꝛ.B.suis consortibus si tēpore existentis cōditionis dicte substitutionis reperirenꝛ ambo extare seu viuere. Et aduertendū ꝙ dicto casu etiā si filios haberent ipsi tn̄ soli parentes.s.A.ꝛ.B.debuissent admitti filijs eoꝝ exclusis: lz copulatiue fuerint filij eorū instituti cū illis: qꝛ cum essent consortes ꝛ sic occasione cōsorterie presumunꝛ fuisse substituti.l.si pater.ꝛ.l.nec apud.C.de heredi.insti.ꝛ in cōsorteria sunt gradus ꝛ affectio presumiꝛ fuisse maior ad propinquiores ꝙ ad remotiores.ff.de leg.ij.l.cū ita.§.in fideicommissario.ꝛ sic per cōsequens erat quo ad illos affectio testatoris ordinata censereꝛ fm ordinem substituti illum.primo scz parentes tanꝙ propinquiores postea filij eorū si parentes non extarēt. fm ea que plene not.in.l.gallus.§.j.ff.de lib.ꝛ postb.per glo.ꝛ Bar.facit.l. cum pater.§.pe.ff.de le.ij.ad treb.l.heredes mei.§.fi.C.de verfig.l.vlti.per que patet respōsio ad tertiū quesitum supra factū

saltim pro parte: pro altera vero ibi respondebo.

¶ Secundus gradus substitutionis fuit de filiis dictoꝝ. A. et B. si ipsi. A. ⁊. B. non superessent tēpore existentis conditionis predicte: sed superessent filii eoꝝ: idest cuiuslibet eoꝝ: ⁊ ista importantur per illa verba. ⁊ eoꝝ filios masculos equis portionibus ⁊c. qd' est intelligendū. s. in defectū vt dixi. ⁊ sic respectu parentum dicta substitutio facta de filiis eoꝝ fuit dūtaxat vulgaris: q2 cōcepta fuit solum in casu quo ad parentes bona predicta non forent devoluta: quia desiissent extare anteq̄ conditio substitutionis facte filio evenisset que vulgaris pōt fieri etiam in lega. ⁊ fideicōmis. l. vt heredibus. de leg. ii. Et ista vulgaris
2 dr̄ facta ipsis parentibus: sc3. A. ⁊. B. de filiis eorundē. † Quātum vero ad filiū testatoris dicitur talis qualis fuisset in persona parētū si ipsi superfuissent sc3 vel vulgaris si filius hereditatē nō adiisset s3 repudiasset: vel pupillaris si adiisset ⁊ postea in pupillari etate decessit: vel fideicōmissaria si decessisset postea sine filiis. cum enim filii dictorū. A. ⁊. B. in dictis casibus surrogentur in loco parentū suorū non existentium clarum est q̄ q̄lis fuisset substitutio in personis parentum si superforent talis esse d3 in personis filiorum. argumentū. l. i. §. hec actio. ff. si q̄s te. liber esse ius. si quis cau. l. eū qui. §. qui iniuriarum. Et tales substitutiones dictis casibus dicunt̄ facte ipsi filio. Nec est absurdum dicere q̄ filii prefatorū. A. ⁊. B. dicantur in eisdem bonis substituti parentibus eoꝝ vulgariter tātum si bona ad eos non devolvant̄ ⁊ dicto filio vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ p fideicōmis. s'm facti cōtingentiā. sed in eodē casu quo ad dictos parentes bona nō devolvant̄. s'm ea que no. Bar. in. l. q̄diu. ff. de vulg. ⁊ pupilla.

¶ Tertius gradus substitutionis fuit de Seglio: ⁊ iste colligitur ex illo versi. ⁊ ipsis vel altero eoꝝ ⁊c. de cuius versi. verbis principal'r dubitat̄. ⁊ si bñ cōsideret̄ iste vr̄ cōceptus in duobus casibus. l. si neq3. A. neq3. B. existerent tpe cōditiōis dicte substitutionis evenientis neq3 filii alicuius eorum: ⁊ iste est vnus: ⁊ tunc dictus Seglius est surrogatus in locum predictorū amborum ⁊ filiorum suorum. Secundus est si alter ipsorum superesset vel filii eius: alter vero non: nec eius filii: ⁊ tunc dictus Seglius censetur surrogatus in locum non existentis. ⁊ filiorum eius similiter nō existentiū ⁊ portionis eius vel eorum: vt patet ibi dū dicit. ⁊ ipsis vel altero eorū descendentibus masculis deficiētibus ⁊c. Nā nō video q̄ possit aliter exponi q̄ hoc modo: videlicet ⁊ ipsis descendentibus masculis de quibus dictu3 est supra sc3 vtriusq3 eorū deficiētibus vel altero eorū idest alteri⁹
3 eorū ⁊c. † Nā interdum pro saluando intellectū loquentis sicut vna dictio ponitur pro altera. l. eas causas. ⁊ ibi no. ff. de cōdi. ⁊ demon. ita vnus casus poni pōt pro altero si aliter sensus verborū non pōt adaptari prout est hic. Si vero illud verbum vel altero eorū ⁊c. nō fuisset appositū sed simpliciter dixisset: ⁊ ipsis deficiētibus ⁊c. tunc q2 vt dixi quo ad dictos. A. ⁊. B. ⁊ etiam quo ad eoꝝ filios substitutio facta de Seglio est vulgaris: q2 concepta in casu quo ad eos bona nō devolvantur deberet subintelligi dictio collectiva: videlicet dū dicit ⁊ ipsis idest vtriusq3 ipsorum tam. A. B. q̄. descendentibus deficientibus ⁊c. ⁊ sic superstite vno vel eius filiis licet alter ⁊ etiā illis filii deficerent Seglius substitutus non admitteretur. per. l. quāuis. cu3 ibi no. de impub. ⁊ aliis substi. ⁊ plene per Bart. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebellia. indistincte ibi dum dicit. primo casu aut loquimur in vulgari ⁊c. ⁊ facit. l. codicil. in prin. ff. de vsufru. lega. sed propter dictionem vel altero ⁊c. censetur substitutio facta singulis: ⁊ sic persona vnius de p̄dictis. A. ⁊. B. ⁊ filioru3 eius. vnde nō requiritur q̄ deficiant ambo ⁊ etiā amborum filii ad hoc vt admittat̄ Seglius: sed sufficit q̄ deficiat vnus eorū: ⁊ etiam filii eius. l. penul. ff. de iniusto testa. ⁊ no. in d. l. heredes mei. §. cū ita. ad trebel. licet secus si dictio illa vel altero ⁊c. non fuisset apposita: vt dixi per dictā. l. q̄uis.

¶ Et his p3 rn̄sio ad scđm quesitū. Na3 dico q̄ dict⁹ Seglius seu eius filius admittitur vna cū dicto. B. ad successionem in dictis bonis in locū dicti. A. ⁊ filiorum eius deficientium propter illa verba in substitutione apposita. s. vel altero eorum ⁊c. ⁊ sic ad dimidiam dictorum bonorum.

4 ¶ † Super tertio quesito notandum q̄ continet tria. Primu3 est an filii spurii dicti. B. admittantur vna cum dicto. B. eorū patre ad succedendum in dictis bonis: saltim ad dimidiā dimidie qua videnť vocati p nomen appellatiuu3 simul cum patre: q̄m altera dimidia pvenire d3 ad filium segli qd' videtur per. l. fi. in fi. C. de impu. ⁊ aliis substi. Contrarium est verum per ea que dicta sunt supra. nam etiā si essent legitimi ⁊ naturales nō admittentur vna cum patre: quia non censetur sic vocati sed ordine successiuo: vt. s. dixi. Nec ob. illa lex fina. C. de impube. ⁊ aliis substitu. quia loquitur quando instituitur pater ⁊ filii ei⁹ qui erant extranei: idest non attinentes testatori: ⁊ sic nō erat

a ¶ Ad primū. Ad huius ɔsilii materiā vide omnino. d. bar. sozi. in ɔsi. clxxvi. in v. q̄nto eadē ɔclu. in. ii. parte. vbi t3 q̄ ɔmittit̄ vsura. ⁊ i ɔsi. clxxix. ver. ɔfirmat̄ hoc idez. ea. pte. vbi dicit q̄ si venditor rem chariori pretio vēdit propter dilationez datā ad soluēdū videt̄ pecuniam recipe ⁊ mutuo ɔcedere. vide. d. alex. de imol. in ɔsi. lxxii. in. v. colū. in. i. parte. ⁊ i cōsi. clxxii. in. ii. parte. vbi ponit an sit vsura vendere frumētum ad tēpus maiori pretio.

inter eos affectio testatoris ordinata: ⁊ isto casu etia3 loquitur l. si quis titio. ff. de vsufru. accrescen. sed hic secus: vt. s. dixi. Preterea isti sunt filii spurii de quibus testator non censet̄ cogitasse q2 non merent̄ vocari filii: vt in aut. ex cōplexu. C. de ince. nup. ⁊ no. Bar. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. ver. quero quid de spurio. ⁊ in addi. spec. titu. de testa. §. in primis. ver. qd' de precedēti ver. ⁊c. ver. sed alia questio fuit de facto ⁊c. ⁊ q2 censetur testator sensisse de legitimis ⁊ naturalibus de quibus fecerat mentionem in precedentibus dum substituit filio suo si decederet sine filiis legitimis ⁊ naturalibus ⁊c. arg. l. qui filiabus. ff. de leg. i. ⁊ sic filii non legitimi etiam si non essent spurii sed naturales non venirent.

¶ Scđm qd' contine. dictū tertiū quesitū posito q̄ isti filii. B. eēnt legitimi ⁊ naturales: q2 dixi eos fuisse vocatos ordine successiuo post patrem eorum vtrum mortuo dicto. B. venire possent dicti filii virtute dicte substi. Respondeo non: q2 qd. s. dixi procedit si dictus. B. decessisset anteq̄ existeret conditio dicte substitutionis: ⁊ sic anteq̄ ad ipsum bona essent devoluta. nam in illum tantum casum fuerunt filii eius vocati. Sed si ante mortē eius cōditio substitutiōis evenerit: ⁊ sic ad ipsum. B. bona fuerunt devoluta: vt est in casu nostro. dico q̄ deficit cōditio sub qua filii fuerunt vocati si pater eius acceptauit bona: et sic filii eius perpetuo sunt exclusi. de here. que ab intesta. §. ita demum. ⁊ no. Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. facit. C. de naturalibus libe. aut. l3. ff. de leg. i. l. filius. §. cum quis. ⁊ qd' ide3 Bar. no. in. l. i. §. si pater. ff. de coniung. cum emanci. lib. Na3 vt dixi substitutio facta de filiis dictorum. A. ⁊. B. ipsis eorum parentibus censetur fuisse vulgaris: que expirat primo existente ⁊ acceptante. l. post aditam. C. de impu. ⁊ aliis substi. Sed si nō acceptaret licet superfuisset tpe conditionis existentis secus: q2 perinde esset ac si non superfuisset. l. ii. §. si sint. ff. ad tertul. Effect⁹ aūt huius investigationis est quia si filii dicti. B. deberent venire ex dicta substitutione post mortem dicti. B. acceptantis diceretur fideicōmissaria substitutio: ⁊ sic. B. non posset dicta bona alienare in preiudicium filiorum suorum quia subiaceret restitutioni eis fiende: vt in aut. res que. cum simi. C. cōmunia de leg. q̄ non erit tenendo q̄ non veniant post mortē dicti. B. q2 substitutio dictorū filiorum tanq̄ vulgaris duntaxat expirauit. iuxta no. in fi. in. l. lucius. ff. de heredi. insti. ⁊. l. centurio. circa medium. de vulga. ⁊ pupil. per Bar. in questione illa cu3 fit alicui substitutio sub cōditione si decesserit sine liberis an liberi videantur vocati ex tacita substitutione ⁊c.

¶ Tertium qd' continet prefatum tertium quesitu3 est an post mortem dicti. B. vocētur saltim ad eius portionem filii dicti Segli. Ad qd' patet respōsio per predicta q̄ nō: q2 substitutio facta de Seglio ⁊ filiis eius censetur facta dūtaxat in locū illorum qui tēpore dicte conditionis existentis non existerent vel non acceptarent. Si vero extant ⁊ acceptent aut dicti. A. ⁊. B. vel eorum alter aut filii eorum vel alterius eorum. Dico q̄ quātum ad portionem superexistentium ⁊ acceptantiū dictus Seglius ⁊ filii eius sunt perpetuo exclusi per dictum. §. ita demu3. ⁊ alia. s. alleg. ⁊ hoc de tertio posito principali ⁊ concernentibus ipsum.

¶ Sup quarto vero ⁊ vltimo quesito dicēdū est q̄ substitutio facta de dicto. A. ⁊. B. ⁊ filiis eoꝝ ⁊ de dicto seglio ⁊ filiis ei⁹ in bonis sitis in certo loco nō potest dici q̄ fuerit vniversalis s3 particularis: postq̄ dicti religiosi fuerunt dati coheredes vniversales in oibus aliis bonis: ⁊ sic magis dicuntur legatarii vel fideicōmissarii particulares ad quos non transeunt onera hereditaria. ⁊ hoc per. l. quotiens. C. de heredi. insti. ⁊ no. ff. eo. bis verbis. in princi. Laus deo.

¶ Consilium. clx.

1 ¶ Ex hoc consilio elicitur q̄. c. q̄q̄. de vsuris. li. vi. non h3 locum in illo qui vendit mercantias suas ad tps carius ratione temporis: nec excusat̄ aliquis sic faciens eo q̄ sit minor. ⁊. 2.

2 Verba legis vel canonis intelligenda sunt in potiori ⁊ proprio significatu ⁊ potius in significato simplici q̄ in significato secundum quid.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad primū [a] quesitū rn̄detur q̄ vendere mercantias vel qd aliud ad tps: idest charius ꝑpter terminum datū ad solutionem pretii est peccatū: ⁊ quicquid plus recipitur propter dilationem temporis q̄ non reciperetur si facta fuisset venditio presenti pecunia nō licite recipitur ⁊ tenet recipiens ad restitutionem: talis tamen contractus ex forma sui non est vsurarius: sed tantū ex mente: nisi tunc cū celebraret esset dubium an tēpore solutionis id qd venditur plus vel minus esset valiturum. vt hec habent̄ in. c. in civitate. extra de vsuris. Ratio aūt quare nō dicit̄ vsurarius ex forma est: quia vsura formaliter

ra formaliter cōmittitur regulariter in ɔ̄ctu mutui nō in alijs: vt no. Hostien. in summa de vsuris. circa principiū. ex quibus sequitur ꝙ nec vsurarius dici potest simpliciter ⁊ formaliter q̄ tales contractus facere consueuit: ⁊ per cōsequens nec proprie sed large ⁊ ex intentione potius ꝙ̄ ex vi verborum. In eo vero qđ dixi fore peccatū sic vĕdere ⁊ teneri recipiētē ad restitutionē nō est curandū ꝙ ipse recipiens in casu nostro fuisset minor: q̄ cū esset dolicapax nō excusabat̄ a peccato. extra de delict. pue. c. j. ⁊ ij. ff. de mino. l. auxilium. §. in delictis. nec excusat̄ quominus teneat̄ ad restitutionē eiꝰ qđ hʒ de alieno. l. ij. ff. cōmo. ⁊ l. j. §. an in pupillū. ff. deposi. Nec etiā in casu nostro curandū est de statuto disponente ꝙ minores non possint ɔ̄here nisi seruata certa forma quā iste non seruauit: q̄ statutū hoc factū fuit in fauorē eoꝝ ne periclitentur: ⁊ sic operatur vt nō teneat̄ seruare ɔ̄ctus suos si sunt eis damnosi: nō aūt operat̄ vt si eos seruauerint tāꝙ nō damnosos sed lucrosos ⁊ aliqd indebite fuerint lucrati quominus illud restituere teneant̄: ne occasio iuris ad iniquū trahat̄ cōpendium. C. de vsuca. pro emptore. l. fi. de administra. tut. l. si minoris actū. circa finē. Nā statutū voluit ne minores damnum paterent̄ non vt in lucro illicito versent̄. ff. de dam. infec. l. damni infecti stipulatio. ante finē.

¶ Ad scōm respondeo ꝙ si talis cōtractus esset vsurariꝰ ex forma ⁊ sic iste posset dici vsurarius formalis ⁊ proprie loquendo satis posset dici vsurarius manifestus postꝙ̄ passim ⁊ sine delicto sic ɔ̄hebat ⁊ cū quolibet paratus erat ɔ̄here. per. l. palaꝫ. ff. de ritu nuptia. ⁊ p id qđ no. Bar. in. l. ij. ff. de fur. ⁊ gl. i. c. ꝙ̄ꝙ̄. de vsuris. lib. vj. ⁊ Fed. de senis in cōsilijs suis consi. seu. q. viij. sed quia vt dixi non est proprie ⁊ formaliter vsurarius: dico ꝙ nec potest dici manifestus vsurarius: q̄ vbi non est subiectum
a seu substantia non potest adesse qualitas[a]. ff. de actio. emp. l. si seruuꝫ. §. si modus. ibi. duꝫ dicit nō potest estimari qualitas loci qui nō est ⁊c. facit de heredi. ven. l. ꝙ si nulla. si cer. peta. l. eiꝰ qui in prouincia. ante finē. ibi. nō possunt videri ⁊c. de furtis. l. si qs vxori. §. neqꝫ verbo. C. de ɔ̄di. ob causam. l. j. ⁊ ibi p bal.

¶ Ad tertium quesitū in quo maior est vis: puto dicenduꝫ ꝙ pena capituli. ꝙ̄ꝙ̄. de vsuris. li. vj. annullantis testamentū vsurarij manifesti si non prestitit cautionem cū sit odiosa ⁊ restringibilis maxime eo casu quo mandauit in testamento vsuras restitui vt hic fecit: ⁊ sic non decessit in peccato mortali. iuxta no. in clemen. j. de sepulturis. super verbo manifestos. non habeat
2 locū in testamētis talium sic ɔ̄hentiū qui nō sunt proprie ⁊ formaliter vsurarij. † quia verba legis vel canonis debēt intelligi in potiori ⁊ propriori significatu. ff. si ager vecti. vel emphi. pe. l. j. §. qui in perpetuū. de leg. ij. l. si ita qs. in fi. C. de his qui veniam etatis. l. fi. ⁊ no. Cy. in. l. respublica. C. quibus ex cau. maiores. ⁊ l. quisquis. ad. l. iuliā maiesta. ⁊ sic in illis qui vacant principaliter pecunijs mutuandis sub vsuris: q̄ illi nō habent aliud nomen ꝙ̄ hoc: ⁊ sic simpliciter ⁊ proprie possunt dici et dicuntur vsurarij. sed illi qui vacant principaliter mercibus emendis ⁊ vendendis dicuntur negotiatores seu mercatores q̄ sunt nomina honesta. C. nego. ne militent. libro. xj. ff. de leg. ij. l. legatis seruis. ⁊ ibi per Barto. ⁊ posito ꝙ in eoꝝ ɔ̄ctibus aliquādo cōmittant vsurariam prauitatem: tamē quia ad hoc nō tendit principaliter eorum propositum sed secundario non debet hoc attendi: sed id qđ principaliter agunt: vt no. in. l. si qs nec causam. ⁊. l. rogasti. ff. si cer. pe. de iusti. ⁊ iur. l. j. §. j. in glo. que incipit principaliter. ne quid in loco publico. l. ij. §. item labeo. prope finem. ⁊. §. penul. per Bar. ⁊ qđ no. glo. quibus ex causis maiores. l. non vere. in vltima charta. ⁊ ab illo principali proposito debet fieri denominatio non a secūdo: maxime q̄ illa est honesta: ista vero esset inhonesta: ergo prima tanꝙ̄ benignior est amplectenda. ff. de regu. iur. l. semper in dubijs. ⁊ quia non possunt dici simpliciter vsurarij sed ſm quid. Et verba legis debent potius intelligi in significato simpliciꝙ̄ in significato ſm quid. ff. de lega. iij. l. hoc legatum. ⁊ in eo quod aliud speciale nomen sibi non assumit: vt no. C. de rerum permu. sup rubrica. Nam licet permutatio sit generale nomē ad multos cōtractus cum tamen de permutatione fit mentio non intelligit̄ nisi de illa que stat in suo generali nomine ⁊ aliud speciale nomen sibi non assumit: vt ibi nota. Et similiter transactio est nomen generale ad omnes actus p quos receditur a lite. l. ij. ⁊ ibi no. ff. de iureiuran. sed cum simpliciter fit de ea mentio sumitur pro illa que aliud speciale nomen sibi nō assumit: vt in ti. ff. ⁊ C. de transac. Sic in proposito cum illud. c. ꝙ̄ꝙ̄. loquat̄ de vsu. debet intelligi in illis qui solo hoc nomine nuncupantur nō in illis que assumunt aliud speciale nomen: puta mercatores seu negotiatores a principali proposito negotiandi. Et ad predicta facit determinatio Bal. in. l. executor. C. de execu. rei iudi. vbi tenet ꝙ illud. c. ꝙ̄ꝙ̄. annullans vltimam voluntatē non habeat locum in donatione causa mortis que non est simpliciter ⁊ duntaxat vltima voluntas immo est etiam contractus. ⁊ dicit ita fuisse consultum per venerabilia collegia: et hec de isto sufficiant.

¶ Super vltimo non expedit insistere attentis predictis. tamē posito ꝙ testamentum esset nullum: ius petendi hoc declarari competeret illis qui deberent ex forma iuris vel statutorum admitti ad successionem intestati. l. filio preterito. cuꝫ ibi no. ff. de iniusto testamento. de bonorum posses. cū quidā propinquus. quia illoꝝ tm̄ interest: ergo ⁊c. ff. de appel. reci. l. j. in prin. de inofficioso testamen. posthumus. §. si quis ex his. cum ibi nota. sed in casu nostro ex quo decessit sine descendentibus de iure cōmuni pertineret hereditas ad matrem ad sorores vtrinqꝫ coniunctas. C. ad tertul. auť. defuncto. ⁊ sic ad illam eādem que est instituta ⁊ debet peti hoc coram iudice ecclesiastico qui est defensor ⁊ obseruator canonum sicut ⁊ alia spectantia ad causam vsurariam: vt in clemen. j. de iudi.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clxj.

1 ☞ Ex hoc cōsilio habes ꝙ si testator facit testamentū ⁊ post codicillos in quibus substitutionē faciat: ⁊ vltimo faciat aliud testamentū cum clausula cassans ⁊ irritans: ꝙ ⁊ codicilli intelliguntur reuocati.

In christi nomine amē.

¶ Viso puncto suprascripto ⁊ allegationibꝰ plenis ⁊ subtilibus duo premitienda sunt.

1 ¶ † Primum est ꝙ si querit̄ quis istorum contendentium sit heres dicti Francisci filij prefati ser Joannis testatoris. Clarum est ꝙ si aliud testamentum validum ipse Franciscus non fecit prefata domina Jsabetta soror eius est sibi heres ab intestato tanꝙ̄ proximior. C. de leg. heredibus. autenti. cessante. non autem Bartolus virtute substitutionis quam pretendit etiam si esset verum id qđ asserit bartolus: scilicet ꝙ codicillus quem pretendit non esset reuocatus. ⁊ etiaꝫ si dictus Franciscus decessit in pupillari etate: qđ tamen in puncto nō declaratur. Quia cum dicta substitutio facta fuerit in codicillis non potuit esse directa pupillaris per quam pupillo succeditur. ff. ad trebellia. l. sceuola. sed fuit fideicommissaria vt ibi per quam succeditur primo testatori. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulgari ⁊ pupillari.

¶ Secundo premittendum est ꝙ stante eo qđ dixi non pōt esse questio vel dubiū quin dimidia pars omnium bonoꝝ dicti ser Joannis testatoris pertineat ad dictam dominam Jsabettā heredē Francisci pro legitima ⁊ trebellianica debita dicto Frācisco in bonis sui patris cū prefatum fideicōmissum fuerit conditionale. ſm ea que habentur. C. ad. l. falci. l. ꝙ̄ꝙ̄. in tex. ⁊ glo. ⁊ per doc. etiam si verum esset ꝙ dictus codicillus non esset reuocatus: vt dicit Baldus.

¶ Restat solum dubium de altera dimidia vtrū prefato Bartolo debeat̄ virtute dicti codicilli ⁊ substitutionis in eo facte. Et breuiter dicendum est ꝙ non: q̄ prefatus codicillus factus in. M. cccc j. de mense Aprilis cum contentis in eo in quo prefatus Bartolus se fundat fuit reuocatus per testamentum factum in. M. cccc xiij. de mense Nouenbris: tam expresse ꝙ̄ etiā tacite seu in consequentiaꝫ. De expressa reuocatione patet per illam clausulam cassans ⁊ irritans ⁊c. vbi fuit loquutus in plurali dicendo. omnia testamenta ⁊c. ⁊ ɔ̄stat ꝙ pluralis loquutio
b non est cōtenta vnoᵇ. ff. ad trebellianum. l. fina. de opti. leg. l. j. de testi. vbi numerus. Unde cuꝫ non proponatur precessisse nisi vnicum testamentum. ⁊ posito ꝙ precessissent plura non erat necesse cessare nisi vltimum: quia precedētia erant cassa per vltimum. sequitur ad hoc vt dicta pluralis loquutio verificetur debet intelligi cassasse non solum testamentum quod fecerat: sed etiam codicillum qui largo modo dicit̄ testamentum: idest mentis testatio: lʒ non proprie: quia sibi non cōgruit diffinitio testamenti: lʒ cōgruat allusio vocabuli. iuxta ea que plene not. in. l. j. ff. de testamē. vt sic idem verbum scilicet testamenta proprie sumatur prout refertur ad testamentum: ⁊ improprie prout ad codicillum. ff. de officio proconsul. ⁊ lega. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊ cōgruitas locutionis facta in plurali seruetur ⁊ aliquid operet̄. l. plautius. de auro ⁊ argē. lega. iuncta. l. si quādo. de leg. j. De tacita vero reuocatione patet: quia reuocato primo testamēto a quo dependebat reuocatur ⁊ codicillus dependens. C. de codicil. l. j. ⁊ quod plene not. in. l. iij. §. fi. ff. de liber. ⁊ posthu.

¶ Restat tollere illa que faciunt in cōtrarium. ⁊ primo quantum ad tacitā reuocationē prefatam vltra illa que allegant̄ p aduocatos dicti Barto. facit cōtra: q̄ prefata. l. j. C. de codicil lis. loquitur qn̄ testamentū a quo depēdet codicillus irritatur per natiuitatē posthumi que reducit rem ad causam intestati:

a ¶ Qualitas. Adde. d. bar. sozi. i. cōsi. cc xxxi. v. circa septimā ⁊ vltimaꝫ. circa fi. in. ij. parte.

b ¶ Uno. Adde do. Pe. phi. cor. i ɔ̄si. cc lxxvi. icipi. viso. i lr̄a L. i. iij. parte. ⁊ i cōsi. cc xxxviij. in littera. F. i. iiij. parte. ⁊ Bal. in ɔ̄si. cx. in. iij. parte.

nimirum si relicta in codicillis que noluit testator assumere robur ex aditione hereditatis que fieret ex testamēto irritatᷣ cum illa non sequatᷣ: quare constat relicta in testamēto vel ad testamentū non deberi ab intestato nisi fuerint ab intestato repetita. l. j. ff. de iure codicillorū. C. eo. ti. l. fi. ⁊ l. si quis cū nullū. in fi. sed in casu nostro ruptum fuit ꝑ aliud testamentū qđ nō reducit rē in causam intestati: ⁊ sic vᷣ aliud dicēdū. sed ad hoc rn̄detur ꝙ immo est idē. Nā in precedenti casu qn̄ res reducitᷣ ad causam intestati rō quare codicillus irritatᷣ nō est ex eo: qꝛ cōtradictio que fit ab intestato non sit sufficiens ad cōfirmationē legatorū sicut illa que fit ex testamento immo est: vt no. in. l. q̄ filio. §. j. ff. de heredi. insti. in fi. magne glo. ⁊ l. iij. de fideicommis. liber. ⁊ institu. de eo cui liber. causa bona adi. circa mediū. sed est ex eo qꝛ nō sequitᷣ illa aditio de qua testator cogitauit ⁊ a qua voluit relicta in codi. robur assumere. sed ista eadē ratio locum sibi vendicat eo casu quo rumpitur ꝑ aliud testamentū: qꝛ non sequitᷣ aditio ex primo prout testator cogitauit ⁊ a qua noluit disposita in codicillis robur assumere: sed sequitur ex alio testamēto de quo tp̄e codicilli primi nō cogitauit ⁊ a qua noluit disposita i dictis codicillis robur assumere: ergo ⁊c. prout in similibus habetur in. l. iij. in prin. ⁊ l. apud semproniū. ff. iudicatū solui. ⁊ qđ plene no. ꝑ Bar. eodē titu. l. si ante acceptum.

¶ Secūdo allegatur cōtra: quia certum est ꝙ si non fuisset factum testamentū primū in. M. cccci. de mense Februarij: clarū esset qđ codicillus factus eodem anno de mēse Aprilis in quo Bartolus se fundat nō fuisset reuocatus per testamētū postea factum in anno. M. ccccxiij. sed potius confirmatus. institu. de codicillis. §. sed cum ante. ⁊ no. C. eodem. l. siue in initio. ff. eodē. l. ante. Igitur nec nunc qꝛ pro non facto habetur primuȝ testamentū ꝓpter vltimā. insti. quibus modis testamēta infir. §. posteriore. Et paria sunt aliquid factū nō fuisse vel fuisse: sȝ haberi pro non facto[a]. Sed ad hoc respondeo ꝙ procedit vbi esset eadem ratio: secus qn̄ est ratio diuersa: vt pȝ. ff. de iniusto testa. l. iij. §. si stante. vbi si non esset factum scd̄m testamentum in quo posthumus fuit preteritus per natiuitatē eius nō rumperetur primum testamentum in quo idē posthumus fuerit exheredatus. ⁊ tamen quia factum fuit scd̄m licet illud ruptum fuerit natiuitate posthumi nihilominus ⁊ primum rumpitur ꝑ scd̄m: ⁊ sic non habetur perinde ac si factū non fuisset. Ita in casu nostro. Nam si non fuisset factum primum testamentum codicillus ille non incepisset habere dependentiam ab eo. ⁊ ideȝ si fuisset illud primum testamentum nullum: merito codicillus ille non vitiaretur: sed quia fuit factum ⁊ validuȝ erat cepit codicillus habere dependentiam ab eo: merito rupto illo ruptus ⁊ fuit codicillus. ita in fi. arguit glos. in. l. iij. §. fi. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ Dy. ⁊ Barto. in. l. legata inutiliter facta. post principium. super glo. de leg. j.

a ¶ Non facto. Et econtra vt ꝑ eūdem. s̄. in ꝯsi. cxvij. nume. ij.

¶ Tertio allegantᷣ cōtra verba cōtēta in vltimo codicillo vbi cōfirmauit testamētū exceptis illis q̄ per illū codicillū aut per aliū ꝓuidit disposuit a ordinauit. ⁊ sic vᷣ voluisse ꝑ verba predicta ꝙ disposita in dicto vltimo codicillo aut in quocūqȝ alio valeant: qꝛ si voluit ea ꝓualere dispositis in testamēto: vt patet per verba predicta: ergo ⁊ valere debet: quoniam appellatiōe verbi compositi continetur simplex. l. verbū reddendi. ff. de ver. sig. de leg. ij. cum quidam.

¶ Breuiter ista allegatio parū aut nihil valet. ⁊ vltra determinationes ⁊ responsiones plene datas per dominū allegantem: dico dicta verba necessario referēda esse ad codicillos: dūtaxat factos post vltimū testamentū in quibus cōtineretᷣ aliqđ ꝯrium his que in vltimo testamento disposita essent: nō aūt ad codicillū de quo agitᷣ qui factus erat ante dictum vltimum testamentū. ⁊ hoc esse verū patet: qꝛ cū in vltimis voluntatibus posteriora derogent prioribus[b] quando inuicem ꝯriantur. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de lega. j. voluit testator ꝙ si aliqua continerentur in testamento in quibus cōtrariarentᷣ disposita in codicillis ꝙ illa non essent confirmata per dictam confirmationem testamenti: sed preualere deberent disposita in codicillis. Hoc auteȝ non pōt intelligi nisi de codicillis post testamētuȝ factis: qꝛ contenta in illis si contrariantᷣ dispositis in testamento sunt illa que debent preualere dispositis in testamento tanq̄ vltima ⁊ posteriora ⁊ que preualeret sine dubio si nō fuisset facta confirmatio testamenti. Sed ad tollendū dubium ne quis crederet ꝙ per confirmationē testamenti voluerit confirmare illa quibus per codicillos erat derogatum: adiecit verba predicta. exceptis his que per presentem codicillū vel aliuȝ ⁊c. Ceterum per contenta in primo codicillo non erat derogatum contentis in vltimo testamento etiam si fuissent contraria: sed potius econuerso. Nam si testator iste expresse reuocasset in vltimo testamento substitutionem factam in codicillo precedente talis reuocatio deberet preualere tanq̄ vltima. Unde nō esset dicendum quomodo ꝙ per dicta verba contenta in vltimo codicillo voluisset redire ad disposita in primo codicillo ⁊ recedere a dispositis in vltimo testamento cōtrarijs illis: qꝛ verba testatoris sunt redigenda ad intellectum iuris ⁊ intelligenda ṡm ꝙ ius disponit si hoc pōt fieri. ff. de iure dotium. l. sed nisi. et ibi no. in glo. l. curatores. §. fi. ff. de administra. rex ad ciui. pertinē. facit qđ no. Innocen. de electio. dudum. ante finē. ⁊ specu. in ti. de loca. §. nunc vero aliqua. versi. xciiij. sed de iure hoc est ꝙ posteriora cōtraria prioribus illis derogant non econuerso: nisi priora clausulam habeant degrogatoriam. d. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊ l. pena nouissima. C. de pactis. Igitur vt dispositio predicta se conformet dispositioni iuris dicendum est testatorē voluisse ꝑ verba prefata disposita in codicillis factis post vltimū testamentū inquantum essent contraria dispositis in testamento valere ⁊ preualere dispositis in testamēto. Quia ita esset de iure etiā si non dixisset ⁊ testamentū nō cōfirmasset. Non aūt est dicendū ꝙ intellexerit de dispositis in primo testamēto: qꝛ etiā illa si essent ꝯria dispositis in testamēto nō debēt illis preualere: sed potius econuerso. Preterea vt prudēter fuit allegatū nil de substitutione cōtenta in dicto codicillo cōtinetᷣ in dicto testamento ⁊ sic non ꝯriantur. Sed intentio testatoris fuit predicta verba velle ꝙ disposita in codicillis preualerent dispositis in testamēto inquantum eis cōtrariarentᷣ. Cōcludo ergo ꝙ dicta domina Isabetta non teneatur aliquid restituere dicto Bartolo virtute substitutionis cōtente in primo codicillo cum ille fuerit reuocatus.

b ¶ Priorib⁹. Adde eundem pau. s̄. in consi. clv. numero. ij.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego paulus de castro vtriusqȝ iuris doctor ⁊ ad fidē me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clxij.

1 Sta. lucanū disponens ꝙ si quis steterit ꝑ decēniū ad soluendum debitū ꝙ ipso iurāte soluisse nō possit molestari a creditore: an inducere videatur prescriptionem an presumptam probationem: ⁊ an videatur tale sta. aperire viā periurijs: ⁊ an faciat ꝙ iuramentum sit iniquitatis vinculum.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Super primo dubio formato in puncto dico sine dubio dictū statutū lucanum non habere locum eo casu quo cōstaret solutionē factā non fuisse: ⁊ tunc tale iuramentū de quo statutū loquitur non esset deferendum: al's sequeretᷣ ꝙ statutum aperiret viam periurijs qđ esse non debet. C. de indic. vidui. l. ij. in fi. ⁊ faceret ꝙ iuramentum esset iniquitatis vinculum ꝙ esse etiaȝ non debet. extra de iureiuran. c. quāto. Solum ergo locum habet dictum statutum quando est dubium vtrum debitum fuerit solutuȝ vel non quo casu inducit quandam presumptionem de soluto sufficientem ad solutionem ex duobus simul iunctis: scilicet ex cursu decennij ⁊ ex iuramento debitoris vel eius heredis. ⁊ sic ista non est proprie prescriptio sed presumpta probatio. quod patet ex tribus. Primo quia prescriptio presupponit non solutum: al's enim prescriptio necessaria non esset: vt in similibus dicitur in c. veniēs. de p̄scrip. sed istud statutū presupponit ⁊ p̄sumit totum oppositū. s. solutionē factā esse cū disponat sup hoc iurari. Scd̄o ꝙ in p̄scriptiōe sufficit solus cursus tp̄is: hic nō sȝ requiritᷣ iuramētū. Tertio qꝛ ex p̄scriptiōe ius excipiendi acqritᷣ anq̄ ad iudicē ꝑueniatᷣ. ff. de fideius. si quis postq̄. reȝ ra. ha. l. fi. hic nō: sed cū peruentū fuerit ad iudicē ⁊ delatū fuerit iuramētuȝ: neqȝ eniȝ dȝ intelligi statutū ꝙ possit iurare nemine deferente: quia tale iuramentū non esset seruandum in preiudicium alterius. ff. de iureiuran. l. iij. §. j. Unde cum possit iurare etiam parte contradicente debet intelligi ꝙ deferatur a iudice: quia est necessarium iuramentum. l. admonendi. ff. de iureiuran. extra eo. c. fina. per consequens videtur ꝙ requiratur sententia absolutoria post tale iuramentum: licet post iuramentum voluntarium non requiratur ṡm ea que not. in. l. nam. §. fina. de iureiuran. ⁊ l. si possessori. §. fina. eodem titu. in glo. que incipit. subaudi. Postq̄ igitur ita est ꝙ istud statutum non inducit proprie loquendo prescriptionem sed quandam presumptam probationem de soluto: constat non habere locum in casu certo sed in casu dubio: quia in incertis non certis locus est presumptioni ⁊ coniecture. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obligatio. ⁊ si posset probari solutio aliter: scilicet per testes vel instrumentum non esset arctandus ad iuramentum. c. ij. extra de probatio. ⁊ econtra si constat solutionem non factam etiam volens non admittitur vt dixi: sed tunc demum cū est dubium: sed insurgit dubium an ex eo ꝙ heredes Joannis gioe articulauerunt ꝙ dictus Joannes consumpserat bona sua ⁊ dicti Matthei: ⁊ ꝙ de hoc erat publica vox ⁊ fama videantur confessi solutionem vel satisfactionem factam non fuisse, et certe videtur dicendum ꝙ non: quia ista possunt stare simul

re simul ꝙ primo cõsumpsit ⁊ postea acquisiuit ⁊ soluit vel aliꝰ
amicus pro eo.arg.C.arbi.tu. si defunctus.ff.de cõdi. institu.
l.fi. Breuiter cum ista sit quedã presumpta probatio inducta
a statuto vt dictũ est: ⁊ probationes multũ cõmittantur arbi
a trio iudicis[a].l.iij.§.tu magis.⁊ qd not.Bar.in.l.si quando.in
fi.C.vnde vi.⁊ de infami.lucius.putarem boc relinquendum
iudicis arbitrio vt ex deductis ⁊ articulatis que sibi nota sunt
videat ⁊ inspiciat an sit presumptio vebemens solutionem fa
ctam non fuisse: ⁊ tunc iuramentum non deferat sicut in simili
not.in iuramento necessario inducto a iure cõmuni ⁊ cõmisso
iudicis arbitrio.in dicta.l.admonendi.ff.de iureiurã.in fi.per
Bar.per qd etiã respondetur ad vltimũ quesitum.s. ꝙ discre
tus iudex nõ debeat boc iuramentum sic simpliciter ⁊ indiscre
te deferre: sed cum interrogationibs congruis ⁊ oportunis ad
reperiendam veritatem.C.de eden.l.ij.⁊ sic interroget per quẽ
fuit facta dicta solutio quo loco ⁊ quo tempore vt sic videat an
dicant verisimilia seu veritati proxima.l.ob carmen.§.fi.ff.de
testi.⁊.l.testium.cum ibi not.eo.titu.C.de testibus.Nam isti he
redes sunt testes in causa propria.l.fi.C.de fideicõ. ⁊ no Bar.
in.d.l.admonendi.merito debent eis fieri interrogatoria sicut
aliis testibus.c.presentium.de testi.lib.vj. Non enim iudici cõ
mittitur ista res negligenda sed perquirenda.l.cum hi.§.si pre
tor.ff.de transac.⁊ sic multũ potest in hoc suũ arbitrium opera
ri sicut in similibus videmus in dilationibus que dãtur a lege
mediante iudice.iuxta not.in.l.ij.ff.de re iudi.per Bart.⁊ si si
bi non videt ꝙ debeant iurare veritatem: qꝛ habet presumptio
nem in contrariũ: nõ deferat eis tale iuramentũ ⁊ nolit esse cau
sa periurij: qꝛ peccaret in se: intẽtio statuti est ꝙ debet esse iustũ
⁊ bonestum: ⁊ hic non esset si aliud vellet.
¶ Super secundo quesito an presumatur scientia ex dicta pu
blica voce ⁊ fama: sto cum bis que dixit primus consultor per
not.in iuribus allegatis per eum. Laus deo.

¶ Consilium.clxiij.

1 ☞ Ex hoc breui consilio habes quid facere debeat volẽs in
fringere testamentum alicuius tanꝙ vsurarij.

IN christi nomine amen.

¶ Sup primo dubio dicẽdũ est ꝙ etiã si dicta sentẽ
tia esset valida ⁊ transiret in rem iudicatã nõ habet
officere testamento dicti dñi Bartholomei multiplici ratione.
1 ¶ † Prima quia nec in ipsa nec in petitiõe super qua lata est
continetur ꝙ ille dominꝰ Bartbolomeus fuerit vsurarius ma
nifestus: sed simpliciter ꝙ vsurarius: ⁊ tamen ista qualitas ma
nifesti requiritur vna cuꝫ omissione cautionis ad boc vt testa
mentum sit inualidum: vt in.c.quãꝙ.de vsur.lib.vj. Cõstat au
tem ꝙ si qualitas a iure requisito non adest cessat iuris dispo
sitio.l.pretor.ff.docere.ff. vi bono.rapto.⁊ qd no.in.l.fulciniꝰ.
§.ij.quibus ex causis in posses.ea. ¶ Secũda ratio qꝛ non fuit
ad hunc finem actum vel petitũ declarari testamentum illiꝰ nõ
valere: sed dũtaxat illa instrumenta esse fictitia ⁊ in fraudẽ vsu
rarum facta. Igitur super boc tantũ dicta sententia ius face
re debet non super eo ad qd actum non fuit.arg.l.fi.C.de fidei
cõmis.liber. Preterea si voluisset ad huuc finem agere vt irrita
ret testamentũ debeat etiam aliud adijcere in petitione: scꝫ ꝙ
nõ prestiterat cautionem: vt.d.c.quãꝙ.al's dicta petitio quan
tum ad bunc effectũ erat impertinens ⁊ non concludens: quia
quando plura requiruntur ad vnum effectum defectus vnius
facit vt ille effectꝰ nõ sequatur.l.cum hi.§.si ptor.ff.de trãsac.
Sed illa petitio hoc nõ cõtinebat: ⁊ sic deficiebãt abinde qua
litates requisite: ergo ⁊c.l.j.§.preterea.de tutel.⁊ ratio.distra.
de itine.actuqꝫ priua.l.j.§.hec aũt. Item nõ ptinebat ad istos
agentes petere irritationẽ testamẽti cũ nihil essent habituri ab
intestato: igitur etiam si ad hoc expresse egissent nõ fuissent ad
mittendi.ff.de contratabu.l.si post mortem.§.liberi.⁊ per con
sequens non potest dici iudicium boc ⁊ sententia facere super
boc preiudicium: quia hoc non prodesset agentibus sed veniẽ
tibus ab intestato: quales ipsi agentes nõ sunt: ergo ⁊c.C.res
inter alios acta.per totũ. Preterea veniẽtes ab intestato sunt
illi ijdem qui instituti sunt qui sententiã hanc impugnauerunt
appellando: vt anditor igitur eis prodesse non debet.l.filium.
§.omnbus.ff.de contratabu. Ex quibus omĩbus patet nõ esse
necesse respondere ad secundum quesitum.
¶ Quantum vero ad tertium dico ꝙ iure cautum nõ reperio
ꝙ propter hanc causam ꝙ beredes obmiserit appellare vel ap
pellationem prosequi ab hac sentẽtia hereditas debeat sibi au
ferri tanꝙ ab indigno: ergo ⁊c.C.de colla.l.illaꝫ. circa mediũ.
licet reperiatur de illo qui non vendicat necẽ defuncti.vt in tit.
de his quibus vt indignis. Laus deo.

¶ Consilium.clxiiij.

1 ☞ Hoc consilium continet ꝙ stante statuto ꝙ a sententia la
ta super causa triũ librarꝫ infra nõ appelletur si plures accusa
tores simul ⁊ eodem tempore porrigãt accusationem ⁊ sit vna
prosecutio ⁊ petant accusatos cõdemnari in octo ⁊ iudex con
demnauit in quattuor poterit appellari.
2 Et in statutis non babet locum fictio.
3 Et licet videantur plures accusationes tñ fingitur vnica.
4 Et cum damna sunt vniformia potest astringi accusator ad cu
mulandum accusationem: ⁊ etiam põt astringi per accusatos.

a ¶ Judicis Adde do. Bar. sozi.in ꝯsi. clxxxvij.in ver.ex quibus oĩbus. in fi. ver. in.ij. parte.

IN christi nomine amen.

¶ In casu premisso nõ expedit disputare de appel
lationibus interpositis per accusatos postꝙ fatent
eas non valuisse: sed solũ de interposita per accusatorẽ qui pe
tijt quẽlibet de accusatis condẽnari in octo: ⁊ tamen quilibet
fuit condemnatus in quattuor ⁊ in aliis quattuor absolutus a
qua absolutione appellauit. Circa qd notandũ ꝙ licet plures
fuerint accusationes: tamen ex quo simul ⁊ eodẽ tẽpore fuerũt
porrecte ⁊ super omĩbus simul facta fuit prosecutio videtur ꝙ
potuerunt omnes vna ⁊ eadẽ sententia terminari accumulan
do summas oĩm.arg.eorũ que babentur.ff.de auto. tuto.l. ac
cipientis.⁊ qd ibi per Bart.in fi.⁊.ff.de accep.l.pluribus.de
verbo.obliga.pluribus.⁊ qd not.per eundẽ Bart.in.l.pretor.
§.si mibi plures.ff.de iniuriis.⁊ arg.tex.in.l.j.§.j.ff. que sentẽ.
sine appel.rescin. Et licet accusationes fuerint diũerse: tamẽ ex
quo de ipsis non fuit facta specialis mentio nec fuerunt specifi
cate: videlicet ꝓ tali tm̃ ⁊ pro tali tm̃ ⁊c.nõ faciunt censeri plu
res esse sententias sed est vna tm̃. per.l.scire debes.ff.de verbo.
oblig. ⁊.l.si ex toto.§.fi. de leg.j. secus si specificate fuissent vt
ibi.⁊ ita expresse determinat Bar.in simi.ff.de noui.ope.nun.
l.de pupillo.§.si pluribꝰ.circa mediũ.ad trebel.l.lucius.§. que
1 habebat.† ex quo sequit ꝙ si statutũ.s̃.relatũ diceret ꝙ a sentẽ
tia lata super quãtitate triũ librarũ ⁊ ab inde infra non posset
appellari sine dubio potuisset ab ista sentẽtia appellari taꝫ per
accusatos ꝙ per accusatorem: quia tam condemnatoria ꝙ ab
solutoria lata est super maiori sñia trium librarũ.s. super quat
tuor lꝫ in nulla accusatione fuerit petita tanta summa sed mi
nor tribus: tamen hoc non esset attendendũ sed dũtaxat sentẽ
tia que est vna ⁊ summa que similiter est vna: lꝫ plures essent ac
cusationes si statutũ loqueretur modo predicto põderando dũ
taxat vnitatem sententie ⁊ vnitatem summe: qꝛ vt dixi re vera
tam sententia ꝙ summa debet censeri vnica per iura.s̃. relata:
licet quodam tacito subintellectu fingatur diuisa ꝑ singulas
b accusationes pro rata[b].arg.notatorꝫ in.l.ex falsis.C.de trans
2 ac.† sed in statutis nõ debet talis fictio attẽdi[c] sed veritas.l.
c iij.§.hec verba.ff.de nego.gest. Uerũ statutũ predictũ nõ sic log
tur: sed dicit ꝙ a sententia lata super causa triũ librarũ ⁊ ab in
inde infra nõ appellet: negari autẽ non potest quãdo quelibet
istarum accusationum sit infra tres libras: ⁊ quin ista sentẽtia
dicatur lata super causis trium librarũ. Nam ista sententia nõ
potest dici lata super vna accusatione tantum: cũ in nulla ea
rum petatur tanta summa in quanta facta est condemnatio: ⁊
sic necessario refertur ad quẽlibet de per se: ⁊ lꝫ statutũ loquat
in singulari.s.in causa: videt habere locũ etiam quando in plu
ribus causis fertur: sicut in similibus econtra contingit quãdo
lex loquitur in plurali de pluribus locũ etiam habet in vno.ff.
de nego.gest.l.iij.§.j. de heredi.institu. clemens. cum simi.
¶ Sed bis non obstantibus contrarium videtur verius quia
quando est vnica causa tm̃ trium librarum: ⁊ ideo statutum sic
disposuit: quia quecunqꝫ sentẽtia feratur condemnatoria vel
absolutoria modici preiudicij est.arg.l.scio.ff.de mino. de im
pensis.l.oĩmodo.iõ denegauit appel. argu.l.j.C.si de momen.
posses.fuerit appella.vbi propter modicum preiudicium dene
gatur: licet quantum ad paruitatem summe de iure cõmuni
sit secus.C.de appel.l.⁊ in maioribus. sed istud statutum vo
luit in boc derogare illi.l. sed si feratur vna sñia super pluribꝰ
causis simul ꝙ fieri non posset nisi quando simul essent agitate
vt bic fuit: tunc cessat ratio predicta: quia licet nulla illarũ ex
cedat tres libras: ex quo tamen inter omnes vel plures simul
iuncte excedunt ⁊ sententia fertur super omnibus simul si dene
garetur appellatio sequeretur vel sequi posset magna lesio qd
esset contra mentem statuti: ideo cessat statuti dispositio.l.adi
gere.§. quãuis. de iurepatrona.l.milites agrum.de iure mili
3 tari.† Preterea statutum dicit super causa trium librarum qd
est intelligendum: idest in qua petuntur tres libre ⁊ non vltra:
⁊ sic debet intelligi de causa: idest de iudicio vel instantia per
ea que habentur.ff.solut.matri.l.j.in glo.super verbo causa.in
fi.sed hic licet plures fuerint accusationes: tamen super omni
bus fuit vna ꝓsecutio ⁊ vnum iudiciũ: ⁊ sic ille omẽs accusatio
nes habẽtur pro vna vt sic fiat accumulatio de omnibus sum
mis acsi vnica tantum accusatio fuisset porrecta pro omni

b ¶ Pro rata. Uide Bal.ĩ cõsi. lxxix.ĩ.ij. pte. vbi ponit nũꝗꝫ ꝑ pluribus delictis quorũ quodlibet per se confiscationem inducit vnica cõfiscatio fieri possit.

Additio.
c ¶ Talis fictio attendi. Et an ⁊ qñ statutũ habeat locũ in casu ficto.vide plenissime per Pilip. cor. in cõsi. lxix. inci.plura seriose.in.iij.volumine. P.F.

bus istis damnis propter simulationē prosecutionis factā eo tempore super oībus. ar. eorū que habentur per glo in. l. j. C. vnde vi. vbi dicit ꝙ plura delicta cōmissa eodē tempore habētur pro vno. sed constat ꝙ si oīa ista damna fuissent cumulata in vna ⁊ eadē accusatione diceret̃ ista fuisse sedecim librar: qr tantū continebat inter oēs: ergo ⁊ nunc quasi vnica tantuz
4 censeatur fuisse ex quo vnica fuit prosecutio sup oibus. † Preterea poterat astringi accusator ad cumulandū in eadē accusatione: qr postq̄ erant dāna vniformia ⁊ vno ⁊ eodē statuto puniebant̃ poterāt simul in eadē accusatione cumulari. arg. l. heredes. §. de pluribus. ff. famil. hercis. l. verū. §. si plures. pro socio. de act. empti. l. non est nouū. ⁊ per Barto. in. l. libellorū. §. sed si aliud. ff. de accusa. ⁊ qd ibi not. in. l. edita. C. de edendo. ⁊ si hoc poterat fieri per accusatorē poterat etiā ad hoc astringi per accusatos ne in plura iudicia distringerentur. arg. l. nec in plures. ff. de exerci. ⁊. l. iij. §. in hac. iudica. sol. ⁊ qd not. in. l. in cōmodato. §. penulti. ff. cōmo. per Guil. de cu. ⁊ per Bar. in. l. scire debemus. de verb. obli. Igitur posito ꝙ hoc factū nō fuerit: ex quo tamen fieri potuit ⁊ debuit habetur pro facto. ar. l. si finita. §. elegāter. ff. de dam. infec. de euictio. l. ij. Preterea cumulatio de pluribus separatis debet fieri quando ex hoc resultat permissio alicuius actus. ff. de pac. l. si plures. Secus quādo resultat ex hoc prohibitio. l. si idē. ff. de iurisdi. om. iudi. ibi non: sed hic si fiat sequitur permissio appellatiōis: ergo ⁊c. Cōcludo ergo dictū titium appelare potuisse.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Pau. de cast. vtriusq̄ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clxv.

¶ Breue est ideo non summatur.

In christi nomine amē.

¶ Super primo dubio dicendū est ꝙ tam ex forma dicti statuti q̄ de iure communi dicta mater fuit exclusa a successione dicte filie ꝑpter dictum iuramentum. per. c. q̄uis. de pac. lib. vj.

¶ Ad scdm respondetur ꝙ exclusa matre predicta cū habeat̃ ꝓ mortua: ⁊ sic exiuerit de medio fuit hereditas delata auo materno ⁊ auie materne sicut si ipsa mater tēpore mortis filie vere mortua fuisset. per aut. defuncto. C. ad tertul. iuncta. l. j. §. fi. ff. de contratabu. ⁊. l. ij. §. si sint. ff. ad tertul. qr iuramentuz matris illis non nocuit sed potius profuit: qr remouit eis obstaculum: scz ipam matrē q̄ preferebat̃ eis: vt ptz ex his que not. per Bar. in. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. ⁊ per Bal. in. l. pactum. C. de colla. ⁊ de pac. l. j. qui dicūt pactū ⁊ iuramentū filie cū renūtia. non nocere nepotibus ex ea quominus ex eorū propria persona venire possint ad successionē. Nā iuramentū est personale[a] ex parte iurantis: vt not. Inno. in. c. veritatis. de iureiuran. ⁊ soli iuranti nocet nō alteri. C. de proba. aut. ꝙ locū. in fi. de pac. c. ij. lib. vj. ⁊ not. Bart. in. l. titia seia. §. imperator. ff. de leg. ij. ver. quero mater vel pater. ⁊ de leg. iij. cum quis. §. titia. ⁊ Bal. C. de inoffi. donatio. l. ij. in. v. col. ver. quero nungd iuramentū ⁊c. Dico aūt fuisse delatā dicto auo ⁊ auie materne hereditatē predictaz equaliter per dictam aut. defuncto. ibi. si pares sunt pariter admittuntur ⁊c.

a ¶ Personale Adde do. Bar. sozi. in ꝯsi. cxv. i v. ꝑterea nō. circa me. in. j. pte.

¶ Super tertio vero quesito dicendū est ꝙ si dictus auus maternus decessit sciens hereditatem sibi delatā si eā non adiuit transiuit ius deliberandi ad suos heredes pro sua dimidia si decessit infra annū. per. l. cum antiquioribus. C. de iure deliberā. secus si ignorans vel post annum vt ibi patet: tunc enim tanq̄ defecta ex persona auie. C. de cadu. tollē. §. in nouissimo. accresceret sua portio coheredi sue. s. auie materne. ꝑ. l. si ex plurib⁹. ff. de suis ⁊ legi. ⁊. C. qn̄ non pet. partes. l. vnica. cum simi.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paulus de cast. vtriusq̄ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. clxvj.

1 ☞ Hoc consilium continet ꝙ non valenti agere non currit prescriptio.
2 Et ꝙ femine non competit ius exigendi passagia nec creandi notarios nec notariatum exercendi.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Nulli dubiū est ꝙ si potest doceri casum istū saltem bis al's obuenisse. s. ꝙ fuerit instituta femina et quod petierit se admitti ad tale ius ⁊ nō fuerit admissa ꝙ nec iste sunt admittende non ex eo ꝙ contra istas sit prescriptuz: qr prescriptio currit contra negligentes prosequi ius suum: et sic anteq̄ ius habeat quis contra ipsum non potest currere prescriptio: quia non valenti agere ⁊c. l. j. in fi. C. de anna. exceptio. sed istis non potuit incipere ius competere nisi post mortem patris ⁊ aditam eius hereditatem. Nam ipso viuo per prius competebat sibi. C. de verbo. signi. l. fi. Et ideo extunc: scz post mortem patris ⁊ aditam hereditatē si non prosequerentur ius suuz infra tempus debitū prescriberetur contra eas: sed istud nō accidit: ⁊ ideo ex capite prescriptionis non repellerent̃: sed ex capite cōsuetudinis sic: si vt dixi casus iste bis al's euenit: ⁊ ita obseruatū fuit ⁊ legitimū tempus cucurrit: que quidē cōsuetudo facit ius generale quo ad oēs: lz ex actibus quorūdam tm̄ fuerit introducta. iuxta. l. de quib⁹. ff. de legi. cū sua materia. Uerum qr forte nō facili posset hoc probari videndū est quid iuris in casu isto si non probetur. Nā ⁊ si alie perdiderint ius suum per non vsum istud tamen istis nō pōt imputari: qr non potuerunt vti: ⁊ istud priuilegiū si cōpetet feminis non competeret eis vt vniuersis: qr collegiū vel corpus nō faciūt sed cōpeteret vt singulis: ⁊ sic negligentia predictarū feminarū non pōt dici negligentia presentiū eo modo quo cōtingit in corpore vel vniuersitate q̄ censetur eadē hodie que fuit iam sunt centum anni lz persone sint mutate. ff. de iudi. l. proponebat̃. ⁊ sic in illis negligentia preteritarū esset negligentia presentiuz: qr representant idē corpus fictum. l. mortuo. ff. de fideiusso. qd in casu no-
2 stro non est: ideo postpositis vijs predictis † videdū est an de iure cōmuni possint iste mulieres succedere i hac cōmoditate exigendi passagia sicut succedūt in alijs bonis allodialibus testatoris. iuxta not. C. famil. hercis. si familie. ⁊ breuiter considerādum est hic ꝙ tale ius colligendi passagia nō nisi ex cōcessione principis potest haberi. ff. de publi. l. vectigalia. cū sit de regalibus que non cōpetunt nisi principi: vt in vsibus feudorū q̄ sint regalia. in verbo vectigalia. ⁊ ṽbo telonea. Que quidē cōcessio pōt esse vel expressa ⁊ de ista non docetur in casu nostro que si appareret inspiciendus esset eius tenor ⁊ ƀm illū iudicandū. extra de priui. c. porro. ff. de verbo. oblig. si quis stipulatus stichum. post prin. Item potest esse tacita que resultat ex vsu tanti temporis cuius initij seu contrarij memoria non existit: talis nanq̄ vsus habet vim constituti seu priuilegij vel concessionis principis. ff. de aqua quot. ⁊ estiua. l. hoc iure. §. ductus aque. ⁊ prodest etiā in vectigalibus. ff. de polli. l. penul. in fi. et in. c. super quibusdā. §. preterea. extra de verb. signi. Concessio vero tacicta nō debet plus operari q̄ expssa. ff. loca. qui ad certum. ⁊ not. glo. in. l. item qr. ff. de pac. que incipit. vt perpetuo. in fi. Uidendū est ergo si reperiret̃ expressa cōcessio imperialis facta quibusdam nobilibus ⁊ eorū descendentibus de tali iure vtrum hoc intelligeretur de masculis tm̄ ⁊ nō de alijs. Et breuiter puto dicendum ꝙ sic: qr quādo de casu non reperitur ius bene expressum debemus procedere de similibus ad similia. ff. de legi. l. non possunt. ⁊ sequi illud cui magis assimilatur. arg. l. eum qui. §. fi. ff. cōmo. sed nos videmus in simili in cōcessiōe feu. que dicitur beneficiū sicut cōcessio hui⁹ iuris: vt in vsi. feu. si de feudo fuerit controuersia. est beneficiū qd consuetudine est approbatū ꝙ non transeat ad feminas etiam expressa dispositione feudatarij: vt in vsibus feu. qui feu. dare pos. §. hoc autez notandum. ⁊ de succes. feu. c. j. in prin. nisi fuisset per concedentem dictum cōtrarium. eo. c. §. filiam vero. Igitur idem est dicendum in casu nostro. s. vt intentio masculorū sit fundata saltim iure consuetudinario nisi dicte femine probent contrariuz qd facere non potuerunt nisi ex tenore cōcessionis expresse. Uidetur etiam ꝙ debeant inspici concessiones de simili iure facte alijs personis si que reperiātur: ⁊ sic ex eis apparet ꝙ solis masculis sint facte: vel ꝙ soli masculi fuerint vsi simili modo debeat de ista iudicari. per ea q̄ plene not. Inno. in. c. dilecto. de offi. archi. vbi dicit laudabiles cōsuetudines extēdi de loco ad locū: de persona ad ꝑsonā: ⁊ laudabile est ꝙ mulieres se de talibus non intromittant: qr contra verecundiā sexus esset teloneum exercere: ⁊ potius virile officiū est q̄ muliebre. arg. l. femine. ff. de edendo. ⁊ quia non possunt principi impendere illa obsequia propter que tales concessiones fieri solent. iuxta not. ff. de legibus. l. de quibus. per glo. Item hic isti nobiles simul cuz isto iure creant notarios vt inde asserunt: ⁊ sic credendū ꝙ habuerint expressam concessionē licet eam perdiderunt. Sed hoc non potest cōpetere mulierib⁹: si enim nō possunt exercere officium notariatus: qr est publicū. ff. de regu. iur. l. ij. iuncta. l. nō aliter. ff. de adoptio. multominus possunt eos creare: quia prohibitio potētior debet esse in causa q̄ in causato sicut ⁊ permissio. C. de legibus. l. digna vox. ideo concludo prefatas mulieres non esse admittendas: quia talis est censenda concessio huius iuris qualis est concessio creandi notarios quam simul cum illa fuerunt adepti. argumen. l. nam hoc iure. ff. de vulgari ⁊ pupil. Laus deo.

Casus talis est.

¶ De quodam consanguineo qui volebat ex forma statuti retractare venditionē bonorū patrimonialium factam a consanguineo ꝙ cum vēditor dixerit ea plus valere ⁊ ꝙ illud tempus donabat tenebat̃ soluere ꝑtiū partis donate nec debebat succūbere: licet

bere: licet non obtulerit a principio dūmodo offerat lite pendente. l. si rem. §. fi. de pigno. actio. et etiā si non obtulit poterat ferri pro eo sententia sub conditione si soluit. per not. per Barto. in aut. hoc amplius. C. de fidei. et per. l. iiij. §. illud. de fideicom. liber.

¶ Subscripsi me cōsilio Flo. et Joan. de imo. q si erat verū id qd presupponebatur q tunc probasset de antiquiori possessiōe debebat obtinere in possessione retinenda: sed testes et eorū dicta non fuerunt missa.

¶ Consilium. clxvij.

1 Hoc cōsilium continet q legatum factū vxori de alimentis honorificis in domo testatoris debetur causa distinctionis de qua hic.

2 Et legatū eidem factū pinguius si in domo stare nō poterit cū filijs si culpa filiorū vel vxorū filiorū vel alia iusta causa habitare non possit legatū debetur: et ille vel illi cuius vel quorum causa est q habitare non possit in domo tenetur et tenentur coheredibus ad omne damnū et interesse.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Considerandūa est hic q ista sunt duo legata
a scz vnū de alimentis honorificis non expressa certa quantitate: et istud censetur factū fuisse sub conditione affirmatiua si in domo sua ea cū filijs testatoris morabitur: vt colligitur dum mandauit ipsam alimentari in domo testatoris qd mandatū censetur factum fuisse contemplatione filiorum: qr facilius et cum minori sumptu prestare possunt in domo q extra domū. iuxta not. per Bart. in. l. gaio. §. imperator. in fi. ff. de alimen. lega. Et sic extra domū cessante iusta cā tale legatū prestare non tenetur: lz secus esset si verba illa in domo etc. non fuissent apposita in hoc legato. vt habetur eo. titu. de adimen. lega. l. iiij. §. fi. fm vnā lec. et ibi per Bar. Sic ergo dictū legatū ex natura rei seu modo legandi tacitam conditionem habet. ff. de condi. et demon. l. j. de verbo. oblig. l. interdum. et si aliud legatū q hoc factū non fuisset: tunc si non staret in domo esset distinguendū: aut hoc contingeret culpa vel facto filiorū sine aliqua culpa dicte domine: et nihilominus deberentur alimenta. ff. de annu. leg. l. meuia. in prin. de lega. ij. l. titia cū testamentū. §. si ea. de cōdi. et demon. l. iure ciui. Aut interueniente culpa mulieris vel staret per ipsaz mulierem: qr nollet nulla subsistente iusta vel rationabili causa: et tunc non deberentur. vt. d. l. meuia. in fi. prin. de cōdi. et demon. l. qui heredi. in fi. C. de his qui sub modo. ibi. vz etc. Aut staret per casum fortuitū vel per ipsam mulierem subsistente tn̄ iusta causa et tunc idem qd in primo: qr deberētur. C. de leg. l. j. ff. de annu. leg. l. annua. in prin. ff. de adimen. lega. l. gaio. §. imperator. et ibi per Bar. et no. in Specu. qui filij sint legi. §. j. ver. sed pone petebat. ¶ † Sed hic est aliud et scdm legatū: scz de vsu cuiusdam domus et vsufru. quarūdam rerū et de certa quātitate annua satis pinguius q primum: tamen surrogatū loco primi et sub cōtraria cōditione: scz in casu in quo non possit stare et habitare cum filijs suis seu cum eis pacifice: de quo presentialiter queritur quando debeatur. ad qd iura. s. allegata non tendunt nec in illa allegationibꝰ. s. factis: qr illa loquunt de ipso lega. alimentorū facto sub conditione si habitauerit vel morabitur etc. que est conditio affirmatiua. Hic vero est aliud in qd primū fuit translatum et sub contraria cōditione. s. negatiua. Dico autem in hoc q si stabit per filios quominus mater cum eis in domo moretur: et nulla culpa matris interueniat sine dubio debebitur hoc scdm pinguius quodāmodo loco pene: nō autem primū qd in hoc scdm fuit translatum propter ipsorū indeuotionem coherendam. ff. de penu lega. l. j. ad. l. falcidiam. l. j. §. item si ita. et tunc dico q dicti filij quorum facto vel culpa hoc euenisset tenentur coheredibus ad oīe interesse vel dānuz qd ex hoc patiunt. ff. de verbo. oblig. l. ij. §. item sed si in facto. ver. sed famil. herci. de cōdi. ob causam. l. dedi. §. fi. in fi. famil. hercis. l. heredes. §. si in certo. si vero hoc accideret culpa mulieris prestantis causam filijs: vel staret per eam: qr nollet cum filijs morari in domo nulla subsistente rationabili causa: et tunc nec primū lega. debetur per iura. s. allega. nec scdm qr non diceretur impleta conditio sub qua factū fuit. Sed quid si legatum esset simpliciter factum. s. si non habitauerit cum filijs: an si per eam stet qr nolit debebitur legatū. Uidetur q sic qr oratio ista sine conditio negatiua. s. si nō habitauerit intelligitur qr non possit: et etiā qr. l. iij. nolit. sed qn̄ dictū fuit si non potuerit habitare etc. nō extēditur ad aliū casum si noluerit in legatis. l. pater seuerinā. scdm. s. si nō poterit stare vel habitare seu pacifice stare cū filijs etc. qr nō diceret nō posse sed nolle. ff. de regu. iur. l. qui potest facere vt possit etc. sub qua condi. s. si noluerit factū non fuit hoc legatū: sed sub illa si non poterit etc. si vero staret per mulierem tamen haberet iustā et rationabilē causam nolendi non preuenientem culpa filiorū: puta si haberent vxores rixosas cū quibus ipsa socrus conuersari non posset vt sepe cōtingit vel similes causas: vt staret per casum fortuitum quia filij moriantur: nā sine dubio ista conditio negatiua: si nō habitauerit: vel et si nō potuerit habitare. videt impleta morte filiorū. l. cum tale. in princi. et. §. j. l. pater seuerinam. §. socru. de condi. et demon. et tunc est maius dubium. nam si vellet habere primū tantū legatum alimentorū fm estimationē boni viri clarū est q deberetur: vt. s. dixi per. d. l. gaio. §. imperator. de alimen. lega. cū ibi not. et in specu. qui filij sint legi. ver. sz pone. sed si petat scdm legatū pinguius est dubiū an debeantur. et videtur dicendū q non: qr heredes vel filij per quos non stat: non sunt in aliqua culpa vel defectu: et sic videt q nō debeat grauari ipsorū cōditio in prestādo grauius et pinguius legatū. ar. d. l. titia cū testamēto. §. si ea. in verbo culpatus. ff. de leg. ij. et. ff. de diuer. et tempo. pscrip. l. si seruus. in fi. Qr istud legatū maius censet quodāmodo relictū in penam si per filios staret quominus habitaret mater cū eis. arg. d. l. j. de penu lega. sed hic nō stat per eos: ergo pena nō cōmittit ne innocētia puniatur. arg. ff. de in infamibus. l. genero. de postulā. l. j. §. in initio. ibi. quasi minus deliquerit etc. C. de penis. l. sancimus. de his que pene no. l. j. In cōtrariū q tale legatū debeatur: facit qr satis potest dici impleta conditio sub qua factū fuit: quia satis dicitur nō posse habitare cū filijs si cōmode nō potest et cum pace mentis sue: licet cum incōmodo suo et cum rixa posset. ff. de verb. signi. l. nepos proculo. et hunc casuz videtur testator prospexisse. Nec videntur posse conqueri filij postq testator hoc voluit: qr quicquid habent de lucro habent. vt not. in similibus in. l. si quis a filio. §. si plures. ff. de leg. j. Nec obstat. l. j. de penu lega. qr ibi verba fuerunt relata ad heredem dicendo si penu non dederit de. xx. merito loco pene censetur adiecisse. x. hic secus. et p hoc qr illud qn̄ prestentur alimenta in domo censetur adiectū in fauorem filiorū: vt. s. dixi. et not. in. d. l. gaio. §. imperator. de alimē. lega. vnde non videtur q testator fecerit scdm legatū in penam filiorū nolentium prestare in domo: qr possunt eorum fauori renūtiare nec debent ex hoc puniri: sed potius censet ipm fecisse fauore: dūtaxat mulieris. et per consequens videtur debere intelligi factum in duobus casibus. s. si nō poterit stare in domo cum filijs facto et culpa filior: item et sine culpa sed casu fortuito: aut propter aliā causam iustam ex persona ipsius mulieris prouenientem: non autem ex eius mera voluntate: qr tūc nō diceretur non posse sed nolle: et idem si habent causam sed non iustam. per. l. qui potest facere. de regu. iur. tunc enim potius se ipsam excluderet q per aliam excluderetur. l. veteres. in fi. ff. de itinere actuqz priuato. et bene facit. ff. locati. l. habitatores. in fi. Et ista pars videtur mihi verior: q prefata mulier admittatur ad petendum prefatuz legatum. secundū pinguius si non potest stare cum filijs propter aliquam iustam et rationabilem causam etiam si nulla culpa filiorū interueniat: que autem causa sit iusta vel nō puto esse in disceptatiōe et cognitione iudicis. iuxta ea que habentur in simi. in. l. si cum dotem. §. eo autē tempre. ff. solut. matrimo. in tex. et per Barto. in. l. dotem. eo. titu. Sed an iusto casu prefati filij dicte dn̄e tenebunt fratribus et coheredibus eor ad damnū et interesse in qd incurrūt ppter hoc. videtur q non postq non sunt in culpa aliqua qd puto verum nisi possent de facili facere illam cām cessare et nō facerēt. ar. ff. de dam. infec. l. fluminū. §. quāq. de noxa. l. ij. ¶ Quid eñ si cā erat: qr nō poterat viuere in pace cū vxoribus filior. Certe possunt filij hāc cām cessare recedēdo de domo cū eorū vxoribus et dimittendo sibi domū liberā et facere hoc tenent ad requisitionē fratrū habētiū partē in eadē domo si aliā domū cōmodā repire possunt. arg. ff. locati. l. si qs domū. in fi. prin. iuncta. d. l. heredes. §. si incerto. ff. fami. hercis. et dicto casu sufficit q prestetur alimenta condigna fm conditionē personarum et quantitatez bonor. l. si cū dotē. §. finaūt in seuissimo. ff. solut. mat. et eo modo quo si staret cū filijs nec videt deueniēdū ad scdm: sed in contrariū facit: qr scdm legatū fuit factū in casu in quo stare et habitare nō poterit cū filijs: nō aūt in casu in quo non posset stare et habitare domū testatoris: sed iō de domo sua fecit mētionē: qr credidit filios ibi debere habitare. p qd videt q lz filij recederēt de domo et eā sibi dimitterēt: nō ppterea facerēt cessare causam nō habitādi: qr vbicunqz habitēt filij dz habitare cuz eis vt sit locus primo legato: et si non. pōt ex iusta cā sit locus scdo. et hoc puto verius. sed si alio modo possent facere causam cessare locum haberet qd. s. dixi. Laus deo.

a ¶ Cōsiderandū. Ad cuiꝰ cō filij materiā vide q̄ habent per do. Bar. soz. in cōsi. lxviij. inci. Joan. magistri francisci. et in cōsi. lxix. inci. viso elegantissimo. p totū. in. j. pte. et qd p Bal. in cōsil. cxxxvij. in. v. parte. vbi ponit etiā nūqd heres possit sibi assignare certā ptē domus ad habitandū. et qd per do. Maria. sozi. in cōsi. x. v. circa quartā qstionē. cū pluribus seq. et in cōsi. xj. v. circa secūdā qstionē. cū se. i. j. pte.

¶ Consilium. clxviij.

1 Hoc consilium continet q si in iudicio deducta sit falsitas cōmissa vno die et pbata altera alterius diei ille debet succumbere qui deduxit.

2 Et non valet dictum testis referentis se ad id qđ al's dixit nisi specificet in redditione vere cause etiam se referre.
3 Et testes recepti in ciuili non faciunt fidem in criminali sicut acta in summariis non parant preiudicium in ciuili.
4 Et infamia nec vilitas notarij faciunt corruere instrumentū anteꝙ ab officio deponatur cum a partibus fuit rogatus nisi ipso iure veniret priuandus.
5 Et vnus testis contradicens instrumento non facit vacillare fidem instrumenti.
6 Et quilibet admittitur ad dicendum de innocentia accusati.
7 Et cōtumacia notarij accusati de falso non nocet volenti defendere instrumentum verum.

IN christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio dicendum est ꝙ cū diuersitas temporis quo dicitur maleficiū cōmissum faciat diuersificari maleficium quando in se est reiterabile. iuxta plene not. per Bart. in. l. denūtiasse. §. quid tamen. ff. de adulte. per. l. testium. C. de testi. ⁊ argu. de condi. indebi. si non sortē. §. liber. ⁊ qđ not. in. l. pantonius. §. rei. ff. de acqui. here. et expresse in. c. cū ioānes. de fide instru. de re iudi. abbate. lib. vj. ⁊ per Bar. in. q. disputata. per eā que incipit. per italiam cōmuniter sunt statuta ⁊c. Et in casu nostro maleficiū super quo inquiritur erat reiterabile: q̄r potuit confici falsum instrumentū de augmento dotis die scđa Augusti. Itē aliud die. xxij. eiusdē. Et in ista inquisitione fuit deducta falsitas cōmissa die secunda Augusti. deinde fuit productū instrumentum confectū die xxij. eiusdem ⁊ nullum aliud cōfectū die scđa. Dicendū est ꝙ si etiam esset probata falsitas istius instrumenti producti qđ tamen negatur: nihilominus nō pōt sequi cōdemnatoria sententia sed absolutoria: eo q̄r falsitas in inquisitione deducta. s. facta die secunda non fuit probata: ⁊ falsitas probata nō fuit deducta. Arg. ad primū. C. de edē. l. qui accusare. Et ad scđm. ff. cōmuni diui. vt fun. C. de fideicom. liber. l. fi. ⁊ qđ no. Inno. in c. j. de litis cōte. qui dicit ꝙ si cā in libel. deducta non probet̄: licet alia fuerit probata: vt q̄r petij rē ex causa depositi ⁊ probaui de cōmodato non cōdemnabitur reus: lʒ appareat debitor sed absoluetur. facit. l. habebat. ff. de instito. si pars here. pe. l. non possumus. ⁊ qđ not. in addi. spe. titu. de acti. seu peti. §. sequitur videre. multo ergo minus debet sequi cōdēnatio si non est probata falsitas istius instrumenti producti ꝯfecti die. xxij. quia possibile inest ꝙ die scđo fuit cōmissa ⁊ in die. xxij. nō fuit cōmissa: ergo ⁊c. ar. l. non hoc. C. vn̄ cognati. de ꝓba. l. ad ꝓbationem. ¶ Sup secūdo v̄o quesito Bar. in. l. eos. ff. de fal. ver. quero pro declaratiōe ⁊c. tenet ꝙ sit in arbitrio iudicis admittere talem depositionē vel eā repellere. Sed Bald. C. de testi. l. iurisiurādi. post prin. ⁊ eo. tit. in. l. fi. circa fi. tenet expresse ꝙ
2 talis testificatio vel depositio nihil valet: † q̄r testis debet testificari specifice non autem confuse per relationem ad aliā suā depositionem: si tamē se referret ad suam propriā scripturam quā ipse testis fecisset pro memoria ipsius testis videtur valere per. l. iubemus. §. sed ne aliqua. C. de testa. tamen Bar. in. l. j. ff. si cer. peta. in vlti. seu penul. col. ibi dū dicit. quedā est autoritas priuata ⁊c. exemplificat ⁊ declarat illā. l. quando in testificando specificaret contenta in sua scriptura: ⁊ postea in redditione cause qualiter satis se referret ad illam: sed in casu nostro nec se refert ad propriam scripturam notarij: licet de ꝓpria testificatione. Itē non specificant cōtenta in priori testificatione: ⁊ sic videtur testificatio non valere s̄m Bald. in. l. preallega. maxime in hac causa criminali vbi agitur de maiori preiudicio: ⁊ sic cautius est agendum. ff. ad carbo. l. j. §. sed ⁊ si quis.
3 de elec. c. vbi periculum. lib. vj. † Illud autem constat testificationes factas in causa ciuili tanꝙ minus plenā fidem non facere in criminali tanꝙ magis plena ad finē cōdemnatiōis s̄m Bar. qui ita not. in. l. ij. ff. vi bono. rapto. per glo. que est in. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iul. de vi. facit quod in simi. dicim⁹ quādo vtraqʒ causa est ciuilis: tamē vna plenaria altera summaria: q̄r acta facta in summaria ⁊ etiā sententia non faciunt preiudicium in plenaria. l. si qs a liberis. §. si vel parens. de libe. agno. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. penul. ⁊ qđ plene per Bar. in. l. q rome. §. duo fratres. ff. de v̄b. obli. in dist. in. iij. col.
4 ¶ † Super tertio quesito respondeo ꝙ vilitas persone notarij etiam cum infamia iuris non habet vitiare instrumentum[a] de quo fuit ab vtraqʒ parte rogatus ex quo nōdum erat depositus ab officio: etiam si post contractam infamiam vel vilitatem fuit rogatus s̄m Barto. qui ita determinat. ff. ad. l. iul. repetun. l. eandem. quinimmo etiam si cōmisisset falsitatem in officio tabellionatus propter quam veniret priuandus officio si tamen adhuc non est priuatus nec de falsitate condemnatus potest instrumenta conficere s̄m Innocen. in. c. fraternitatis. de hereti. ⁊ specu. in titu. de instrumen. edi. §. restat. versi. quid si tabellio. et Barto. in quodam consilio qđ incipit. ser Joannes. ⁊ Bald. in. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccle. sʒ idē Bald. in. l. cunctos populos. de summa trinita. allegat contra Bart. glo. que est in. l. ij. §. miles. ff. de infami. Sed illa glo. nō ob. q̄r fateor quando infamia iuris est sufficiens causa ad priuandum notarium officio notariatus. ⁊ ita debet intelligi illa glo. sed anteꝙ sit priuatus notarius etiam post instrumenta conficere que sumunt efficaciam ab officio sibi collato ⁊ nōdū adēpto. ⁊ ita intelliguntur autoritates. s̄. allegate. ⁊ idem videtur idem Bald. declarare in. l. et militibus. C. de testamen. mili. Item idem Bald. distinguere videtur in dicta. l. cunctos populos. an crimen vel infamia sit notoria vel non. ⁊ allegat glo. in aut. de tabellio. §. penulti. pro qua distinctione facit. c. ad probandum. de re iudica. sed certe ista distinctio procederet quando commisisset tale crimen ex quo ipso iure priuatus esset officio notariatus per sententiam legis: quia talis sententia non faceret instrumenta que postea faceret esse nulla nisi crimen ex quo fuit priuatus esset notorium: sed quando priuatus est per sententiam hominis tunc talis distinctio non adhibetur: immo indistincte non valerent instrumenta postea confecta. Ita intelligit et declarat Bald. illam glo. que est in dicto §. penulti. in aut. de tabellio. in. l. ij. C. de senten. Sil'iter si est tale crimen ex quo nec per sententiam legis nec per sententiam hominis est priuatus officio: vt in casu nostro predicta distinctio locum nō habet: quia indistincte valet postꝙ in officio toleratur: negari tamen non potest q̄n aliqualiter fides attenuetur quando deliquit in officio faciendo instrumentum falsum: licet adhuc ab officio non sit depositus. C. de suscep. et archa. l. si aliquid. ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. j. cum sua gl. secus si alio modo deliquisset. vt dictis iuribus not. Si ergo nō vitiantur instrumenta post confecta nihilomin⁹ confecta prius seu de quibus fuit primo rogatus ꝙ crimen esset contractum seu infamia: vt not. in specu. de instrumen. edi. §. restat. versi. restat. versi. quid si contractum sit. nec eorum fides attenuatur etiam si postea publicata fuerint: quia publicatio trahitur retro ad tempus rogitus cum habeat necessariam consequentiā ad illud. l. iij. §. minorem. ff. de minori. ⁊ in. §. j. ⁊ quod not. in l. damni. §. sabini. ff. de dam. infec. Inhibitio autem seu preceptum correctionis ꝙ non conficeret vel publicaret instrumenta ⁊c. non habet afficere vel vitiare instrumenta: quia non tollit officium. C. commi. vel episto. per totum. sed afficit personam illius vt de contemptu p̄cepti possit puniri. per ea q̄ plene in si. habent̄. C. de cōdi. ob cām. l. ea lege.
5 ¶ † Super quarto quesito breuiter clarum est ꝙ contradictio vnius ex testibus descriptis in instrumento non vitiat nec va-
b cillare facit[b] fidem eius postꝙ sunt alij testes in sufficienti numero qui non contradicunt: vt plene not. per glo. ⁊ Barto. in l. j. §. fina. ff. quēadmodum testamenta aperian. nec aliquid facit in contrarium eius fuga: quia illa aggrauat conditionem ipsius fugiētis seu cōtumacis. ff. ad sille. l. lege iul. l. nō autem aliorū. ad quas pertinent instrumēta. arg. l. si ideo. ff. de euict. ⁊. l. qui repudiantis. §. fi. cū alijs si. ff. de inoffi. testa.
6 ¶ † Super quinto dicēdū est ꝙ probationes facte super innocentia probanda per quēcunqʒ prosunt inquisito vel accusato etiam absenti ⁊ ignoranti ad absolutionem: quia etiam si nullus faceret: iudex tamen ex suo officio querere debet pro innocentia et ea reperta inquisitum absoluere. ff. de penis. l. si nō defendantur. Fortius ergo debet admitti quilibet ad probādū innocentiam prout in simi. iurisconsul. arguit. ff. de bono. possessio. l. seruus. Nō dico ꝙ admittat̄ nomine inquisiti etiā cū mandato: q̄r sic posset inq̄sito nocere: ergo ⁊c. l. penul. §. ad crimē. ff. de publi. iudi. Sʒ admittitur noīe suo: q̄r cuiuslibet cēsetur interesse rōne hūanitatis ne innocēs puniat̄. l. nō tm̄. ff. de appel. vel noīe reipublice cuius interest similiter. ff. de penis. l. absentē. sicut ei⁹ interest econtra ꝙ nocētes puniant̄. l. si a reo. §. qđ vulgo. ff. de fideiusso. l. ita vulnerat⁹. ad. l. aquil. l. bona fides. ver. latro spolia. ff. depositi. Et neutro casu poterit nocere sed prodesse inquisito prout in simili dicimus in cōiuncta persona agēte ꝓ cōiūcta. l. iij. §. sed si forte. iudicatum solui. ⁊ ꝓ hoc quod not. Bart. in. l. seruum. §. publice. ff. de procurato. et. C. de transactio. l. vbi pactum. ante finem. Maxime autem in casu nostro cum istius Ugolini intersit pecuniariter defendere instrumentum a falso prodesse debent dicte probationes saltem respectu sui interesse. per ea que not. in. l. si suspecta. ff. de inofficio. testamen.
7 ¶ † Sup sexto ⁊ vltimo dicendū videt̄ ꝙ ⁊ si dictus inquisit⁹ veniret cōdēnandus ꝓpter suā contumaciā tanꝙ habitus pro cōfesso ex forma statuti: tn̄ hoc nō deberet nocere dicto Ugolino: sʒ quo ad ipsum dʒ reputari instrumentū ꝓ vero: q̄r magis propter

a ¶ Instrumentum. Uide oīno Bal. ad hoc in cōsi. ccccij. in. v. pte. ⁊ in cōsi. lxiij. in. iij. parte.

b ¶ Facit. Uide tn̄ do. Bar. sozi. in ꝯsi. clxxj. inci. diu. v̄. qb⁹ p̄suppositis. ⁊ in ꝯsi. ccxiij. v̄si. circa aliud dubiū. in ij. parte. ꝙ q̄n testes descripti in instrumēto ꝯdicunt instrumento nedū q̄n oēs: sed etiā q̄n vnus solus ex necessarijs instrumētū non probat.

propter contumaciam suam videretur damnari ꝙ quia fouere
ret malam causam.l.si ideo.ff.de euictio.de inoffi.testa. qui re
pudiantis.§.fi.⁊ qd plene not. Bart.in.l.cuz filius.ff.de ver
bo.obliga.in questione disputata per eum. ⁊ per consequens
sequitur qd Ugolinus habet iustam causam petendi a iudice
inquirente ꝙ si euz condēnat declarat talem condemnationē
Ugolino non nocere.per ea que plene ⁊ ad ꝓpositū not. Bar.
in.l.asinā.ff.de appel.⁊ Inno.in.c.cū super.de re iudi. ergo de
bet exaudiri.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.§.j.
¶ Ego Paul.de cast.vtriusqz iuris doctor legens Bononie
dico et consulo idem quod.s.cōsultum est si non est probata si
mulatio contractus prout dicitur in alio consilio super quo ta
men nil dico: qr non vidit attestationes alterius partis.Nam
in dubio presumitur pro instrumento ⁊ ꝓ iuramento.C.de pro
ba.l.cum precibus.s.ꝙ contineant veritatem. ¶ Si vero pro
bata esset simulatio: scz ꝙ esset contractus pignoris non ven
ditionis: tunc iuramentum non videtur aliquid operari. per
glo.ordinariam que est.C.plus valere qd agitur.l.iij.⁊ per id
quod not. Bald.C.de oper.liber.l.j.quasi non habeat iurātis
voluntatem: quia dum dicit predicta oīa vera esse ⁊ fuisse po
test intelligi: scz si apparenter ⁊ non existēter.l.imaginaria. de
reg.iur.l.nuda.ff.de contrahen.emp.⁊ ad fidem me subscripsi
⁊ sigillaui: ante tamen ꝙ admittatur ad probandum de simu
latione videtur necessaria absolutio a iuramento: lz Bald.vi
deatur contradicere quia hoc est securius: ergo ⁊c.c.iuuenis.ex
tra de spon.qr in dubio videtur iurasse ꝙ sint vera apparenter
⁊ existenter: qr ita verba sonāt prima facie.ad qd facit qd in si
mi.not.in.c.venerabilē.de electio.per Innocen. Laus deo.

¶ Consilium.clxix.

1 ☞ Processus nō valet lite nō contesta. lz inferior a principe
mandauerit procedi summarie ⁊c.
2 Hoc consilium continet ꝙ actore non probante reus est absol
uendus: ⁊ talis sententia est diffinitiua.
3 Et volenti probare dñium non sufficit probare de sua vel an
tecessorum possessione: nisi sit tanti temporis ꝙ prescriptio po
tuit habere locum.
4 Nec malafides potest allegari per eū qui se dñm pretendit.
5 Et qui eligit viam incōpetentē: si ex actis vel al's appareat de
competenti non potest obtinere.
6 Nec iuramētum in supplementū probationis debet deferri cū
talis vnus deponit de eo qd non expedit nec cū est cōclusum in
causa nec in causis non parue quantitatis.

In christi nomine amē.

¶ Uiso quodā processu agitato Forliuij sup qua
dam terra ⁊ quadā vinea inter quandā dominam
Joānam viduā vxorē ⁊ heredem quondā Mar
ci seu procuratorem eius agentes ex parte vna: ⁊ quosdā posses
sores dictarꝫ rerū habentes causam in illis rebus a dño Forliue
sio legū doctore seu dictū dñm Forliuesiū veniētem ad causas
predictas defensorio nomine dictorū possessorꝫ ex altera: super
eo qd queritur que sint vel esse debeant partes iudicis in ꝓnū
tiando ⁊ sententiando. Respondeo ꝙ esse debent in absoluēdo
dictū dñm Forliuesiū seu possessores ad quorum defensionem
1 venit a petitis per dictā dñam vel ab obseruatione iudicij pro
pter nullitatē processus qui vltimus probatur: † qr in istis cau
sis nō reperio litem fuisse cōtestatā: ergo processus est nullus.
vt not.in.l.cōsentaneū. in prima glo.C.quomodo ⁊ quādo iu
dex.⁊ in aut.qui semel.eo titu.in glo que incipit.scz citatio. et
in.l.fi.§.illud.de tempo. appel.de his qui ad eccle.confu.l.pre
senti.de sentē.⁊ interlocu.omniū iudi.l.prolatā.cū ibi not.Nec
obstat ꝙ cōmissio fuit facta per dñm gubernatorem seu māda
tum factū fuit potestati qd in dictis causis procederem suma
rie ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij ⁊c. qr hoc facere non
potuit etiam si esset legatus de latere sine speciali cōmissione:
vt not.glo.que ad hoc cōmuniter allegaī in.c.fi.de hereti. lib.
2 vj.quia non potest inferior tollere legem superioris. vt in cle.
ne romani.de electio.† Primum autem ꝙ debeant absolui a
petitis: et sic diffinitiue posito ꝙ processus valeret probatur ex
defectu probationis non facte.C.de eden.qui accusare.de pro
ba.actorum.que sententia lata quia non probatum ꝙ sit diffi
nitiua: ⁊ sic ꝙ postꝙ in rem iudicatam transiuit non possit am
plius probari. probatur in.l.argentarius.§.cum autem.ff. de
eden.de re iudica.l.impatores.et expresse per glo.in dicta aut.
qui semel. que incipit.scilicet citatio.in fine.sentētia lata quia
non probatum est diffinitiua. Quod aute hic deficiant in pro
bando patet: quia ista domina egit rei vendicatione: et sic de
buit probare dominium directum vel vtile.l.in rem.in princi.
ff.de rei vendica.etiam si quis agat contra illum qui habuit ab
eo causam puta cōmodatarium vel depositarium: et imputet
sibi cur elegit rei vendica. non autem actionem cōmodati vel
depositi in quibus non requirebatur probatio dominij: vt pa
tent ista ex his que habentur et notantur in.l.ita vt si fur.ff.cō
3 moda.in glo.† Constat autem ꝙ ad probandum dominiū nō
sufficit agenti probare se vel suum autorem aliquando posse
disse: quia cum possessio sit diuersa a dominio.l.naturaliter.§.
nihil cōmune.ff.de acquirē.pessessione. Et sic potest esse ꝙ pos
sederit tamen non erat: vel est dominus prefata probatio non
concludit per regulam non probat hoc esse ⁊c.l. non hoc.C.vn
de cogna.de probatio.l. ad probationem. et ita dicunt glos. et
doctores in.l.cum res.C.de probatio. Unde et alibi doctores
dicunt ꝙ quando agitur de dominio directe seu quando domi
nium principaliter deducitur in iudicium non sufficit posses
sio preterita ad ipsum probandum nisi sit tanti temporis que
sufficiat ad prescribendum cum alijs requisitis puta lōgi tem
poris cum titulo et bonafide vel longissimi cum sola: et ista bo
4 nafides post.xxx. annos presumatur: † nec posset allegari ma
lafides etiam per illum qui se dominū pretenderet.vide Bar
to.in.l.fina.in fine.C.vnde vi.adde Bald.in.l. indicia.de rei
vendi.in.vj. questione bona fidi.vt not. in.l.penulti.ff.de con
di.institu. per Barto. extra de presumptio.c.illud.per Joan.
and. et not.in dicta.l. cum res.C. de probatio. Sed ista domi
na non probauit nisi possessionem Marci a quo habuit titu
lum pro herede: non autem tanti temporis vel cum talibus ꝙ
ex ea resultet probatio dominij: similiter et de se non probauit
nisi solam possessionem alicuius temporis: ergo debet succum
5 bere per iam dicta.s. et allega. † Imputet ergo sibi dicta do
mina cur egit rei vendica. debebat enim agere petitione here
ditatis in qua suffecisset probare possessionem defuncti: sz cer
te nec illa poterat agere postꝙ ipsa semel possedit bona here
ditaria vt ipsa asserit ꝓm quod not. et sensit glo.in.l.j.ff.de fi
deicommis. heredi. peti. et fuit opinio Azo. in summa. et ibi
etiam per Barto. Debuit ergo agere possessorio: scilicet con
di.ex.l.coloni.C. de agri et censi. vt expresse voluit Innocen.
in.c.sepe.de restitutio. spoliato.vel conditione ex.l. fina.C. de
acquiren. possessio. si poterat probare dominum Forliuesium
nomine dicte domine possedisse: quam ergo viam elegit hec
sibi pateat.l.penulti.§.fina.ff. quod metus causa. Nec potest
obtinere in hoc iudicio ex illo capite qd in alio potuisset: post
ꝙ viā cōpetentē non elegit: etiā si ex productis in hoc iudicio
de altera sibi cōpetēte appareat.ff.si pars heredi.peta.l.nō pos
sumus.et not. Innocen. in.c.j.de libel. obla.et patet ex no. in
preallega.l.ita vt si fur.ff. commo. Ubi poterat agere commo
dati et obtinuisset licet dominiū non probasset: ⁊ tamen si egit
rei vendica. et non probat dominiū non obtinet.facit.l.habe
bat.in princip.cum ibi no.ff.de institu. Sic ergo patet ꝙ nihil
prodest huic agenti ꝙ dominus Forliuesius tenuerit iure fami
liaritatis cum et si precario nomine dicte domine tenuisset nō
potuisset dicta domina etiam agendo contra ipsum de directo
rei vendi. obtinere nō probando dominium ad quod se arctas
set videī sic agendo: multominus agendo cōtra illos in quos
prefatus dominus Forliuesius transtulit: quia sic videtur pos
sessio. interuertisse.d.l.fina.ff.de acqui.posses.ff.eodem.l.iij. §.
prosperans.et si etiam fuisset cōtinuata possessio Marci in di
ctam dominam ex forma statuti Forliuiensis: tamen desijt di
cta domina possidere ex dicta translatione facta in alios per di
ctum dominum Floriuesium.vt.d.c.ꝙ seruus.⁊ sic non potuit
dicta domina prescribere.l. naturaliter.ff. de vsur. Sequitur
ergo id quod dixi: quia durius est euellere a dictis possessoribꝯ
ꝙ a dicto domino Forliuesio qui non possedit. Predictis ve
ro videtur ob.dictum domini Nicolai de matta. quod refert ⁊
tenet Bald.in dicta.l.cum res.C.de probatio.qui tenuit ꝙ suf
ciat agenti rei vendi. probare ꝙ ille a quo titulum habuit diu
possederit intelligendo diu: scilicet arbitrio boni viri seu iudi
cis. Sed illud dictum nō placet: et cōmuniter alij doctores di
cunt contrarium. Nam si illi actori non suffecisset probare suā
possessionem preteritam si ipse egisset. per not. per Bart.in di
cta.l. penulti.ff. de conditio.institu. et per Joan. and. in di
cto.c.illud.de presumptio.similiter non debet prodesse sucesso
ri suo causam habenti ab eo.argu.l.fina.§.j.ff.ad velleia.de re
6 gu.iur.l.in his.§.non debeo.⁊.l.heredem.† Ex his apparet nil
prodesse dicte domine iuramentum sibi delatum in defectum
probationis. Tum quia hic non est dare etiam semiplenā pro
bationem que fit per vnum testem deponentem de eo quod ex
pedit: ⁊ de quo si duo deponerent facerent plenaz probationē.
vt not.in.l.admonendi. Sed hic deponunt de eo qd non expe
dit: idest non sufficit: scilicet sola possessione defuncti de qua si
mille deponerent non probaretur dominium sed sola pessessio
preterita: et sic nil est qd suppleatur. Tum etiam quia tale iu
ramentum non debet nec potest deferri post conclusionem in

causa: vt not. Bar. in. l. admonendi. circa fi. dicens ꝙ ita obseruat consue. Certe etiā iure fulcit̄ cū prefatū iuramētū inde probationē habeat que post conclusionē in causa fieri nō pōt. per ea que not. Inno. in. c. pastoralis. de cau. pos. ⁊ ppȓie. hoc etiā tenet Bal. in. l. generaliter. in fi. prin. C. de iureiurā. dicens ibi esse casum: tamē etiā qꝛ in causis nō parue quantitatis nō de- a bet deferri[a] actori sꝫ potius reo si petat: vt hic fuit. vt no. in. d. l. admonēdi. ⁊ hic nō est parua quātitas. Concludit̄ ergo vt. s̄. dixi. s. dictos conuentos debere absolui seu dictū dn̄m Forliuesiū eos defendentū. ¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor et ad fidem me subscripsi et sigillaui.

Laus deo.

¶ Consilium. clxx.

☞ Hoc consilium continet ꝙ noui canonici nō cōcurrant cū veteribꝰ canonicis ad distributiones quotidianas nec ad mortuaria ⁊ anniuersaria rationibus de quibus hic.

In christi nomine amē.

¶ Uiso puncto contrascripto ⁊ his q̄ scripta ⁊ cōsulta sunt per ꝫscriptū eximiū doctorē dn̄m Frāciscum super primo quesito facit dubiū prima facie: † qꝛ si isti nouiter recepti in canonicos volunt interesse diuinis ⁊ horis canonicis nō videt̄ iustū ꝙ quotidianis distributionibus fraudētur[b] que dantur pro labore ⁊ operis pretio date censentur. ff. pro socio. l. cū duobus. §. si in coeūda. iūctis his que not. in addi. specu. titu. de preben. super rubrica. Unde videtur ꝙ debeant eis dari de cōi mensa antiquorū canonicorꝫ. de preben. c. pro illorū. in fi. cū ibi not. in glo. ⁊ qđ habet̄ ⁊ nota. in. c. cum. M. ferrarieñ. de consti. vbi dicūt doctores ꝙ recepti vltra numerū debent habere quotidianas distributiōes de superexcrescentibus fructibus ⁊ cōmuni mensa: quinimmo etiā prebende noue vidētur de illis fiende vt ibi patet. Posito ꝙ p hoc aliquid diminuat̄ antiquis: qꝛ sanctiꝰ videt̄ hoc esse q̄ ꝙ nouis victualibus fraudent̄ ⁊ debitis stipendijs pro labore. arg. ff. de ventre in pos. mit. l. j. §. j. ⁊. ij. seu ꝙ retrahantur ab interessendo diuinis ⁊ canonicis horis: ad qđ debent potius beneficijs ⁊ munificentijs inuitari. arg. C. de bonis que libe. l ij. ver. prospiciendū est enim. de dona. ante nup. si constan. in pn. Nec debet dari ei materia pigrius accedendi ad horas canonicas ⁊ ecclesiam honorandi. arg. ff. de acqui. here. l. iul. post pn. Uel aliqd fieri ppter qđ scrupulosa corda moueant̄ vidētes veteres pcipere ⁊ se nō: cū tn̄ pariter laborauerint in diuinis. arg. C. de alluuio. ⁊ pal. l. fi. ff. de mino. ꝙ minor. §. sceuola. ibi laboribꝰ ⁊c. Sꝫ hec oīa tollunt̄ ex pluribꝰ. Primo ex voluntate pape qui voluit predictam bullam taliter debere nouos creari ꝙ nullū fieret preiudicium veteribus: nec in sectione prebendaꝝ nec in sectione distributionum quotidianarum: vt patet in ver. ita tamen ⁊c. qđ etiam fieri debuit de iure. de preben. maioribꝰ. ⁊. c. vacante. de consti. cum. M. ante fi. ibi. prebendas cum integritate percipientibus ⁊c. Al's veteres canonici de adiunctione nouorum haberent tristari ⁊ dolere. Et pro laudibus decātandis dolendo canerent illud Esaie. c. multiplicasti gentem ⁊ non magnificasti letitiam. sed potius tristitiā. ⁊ retraherent̄ ipsi a diuinis: qꝛ durius esset eis perdere de eo qđ recipere consueuerunt q̄ ꝙ de nouis nil recipere cum nō sint adhuc soliti recipere: vnde nil noui videbitur eis fieri sed primis sic: ideo magis est tolerandū ꝙ ipsi nō acquirant q̄ ꝙ illi perdant acquisitum. arg. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. iuncta. l. qui autem. in princi. ff. que in frau. credi. cuꝫ concordan. in ratione sui. facit. c. dilecto. de verb. signifi. Censetur ergo voluisse papa ꝙ fierent noue prebende pro nouis canonicis ⁊ etiam noua mensa cōmunis ex qua haberent quotidianas distributiones: ⁊ taliter ꝙ noui equarētur veteribus ne in eadem ecclesia vel capitulo essent disparis conditionis canonici. arg. in cle. j. de elec. quia nō posset aliquid dari nouis de mēsa cōmuni quin diminueretur veteribus. hoc autē vltimuꝫ expresse fieri prohibuit: ergo ⁊ primum prohibuisse censetur cum idem sit iudiciū de cōnexis. de consti. c. translato. ff. de sepa. l. j. §. preterea. de admini. tuto. ita autem. §. si tutor. ⁊. l. tutor qui tutelam. post prin. ¶ Tolluntur etiam predicta in coutrariū allegata: qꝛ isti noui canonici acceptando canonicatum ⁊ prebendas nouas virtute dicte bulle censentur acceptasse cuꝫ omnibus conditionibus ⁊ qualitatibus inherentibus ex tenore illius: ⁊ sic non possunt conqueri si nil percipiunt de mensa illoꝝ. argu. ff. de acquiren. heredita. si duo. in fine. que bene facit de acquiren. possessio. pomponius. §. cuꝫ quis. de manu. l. gaius. in fi. ¶ Tertio tolluntur predicta: qꝛ predicti noui canonici saltim habent prebendas: vnde patienter possunt expectare ꝙ creatur noua mēsa ex qua habeant distributiones: ⁊ nihilominus debent interesse in horis canonicis: quia non debent habere illas prebendas gratis: et sic possent cogi per subtractionem reddituum prebende. sed in. c. pro illorū. ⁊. c. cum. M. nullas habebat prebendas vt in eis patet. Preterea in illis fuerunt recepti ex mera voluntate veterum: vnde sibi generarent preiudiciū hic ex quadam necessitate: ergo ⁊c. vt in illis not. per docto. Concluditur ergo in hoc primo: vt. s̄. consultum est per dominum Franciscum.

¶ Super secundo vero quesito dicendum est ꝙ mortuaria: id est anniuersaria pro mortuis preteriti temporis que inceperūt deberi. c. ex testamentis iam mortuorum pertinent insolidū ad antiquos canonicos: quia sunt effecta de mensa illorū: nec aliquid habent participare noui canonici: quia hoc nō posset fieri quin veteribus diminueretur qđ prohibituꝫ est per bullam: mortuaria vero noua q̄ decetero obuenient si sunt talia de quibus possint participare sine damno veterum: vt sunt illa que offeruntur cuꝫ mortuis singulariter cuilibet canonico: vt cerei ⁊ candele ⁊ nūmus qui poneretur in manibus singulorum: et de illis non est dubium ꝙ participare possunt noui: nec veteres possunt hoc prohibere cum eis non noceat et illis prosit. ff. de aqua plu. arcen. l. ij. §. idem varus. de euictio. l. in creditore. solut. matri. l. ij. in princip. ⁊ quod ibi not. Solum enim in hoc onerantur soluentes qui habebunt decetero dare pluribus q̄ primo. iuxta not. per Cy. C. de serui. ⁊ aqua. l. nō modus. de decimis. suggestum. de censibus. c. quanto. Si vero sunt talia de quibꝰ non possunt participare noui sine preiudicio veteruꝫ: vt sunt illa que dātur vel relinquūtur in cōmuni capitulo sancte reparate: tunc adhuc est idem dicendum: licet tunc antiqui possent magis conqueri de adiunctione nouorum: quia in hoc illorum conditio efficitur deterior cum diuidi habeant inter plures que prius diuidebantur inter pauciores. de constitu. in c. cum. M. ferrarien. in princip. Nam propter vtilitatem illorum priuatam non debebat omitti vtilitas publica ⁊ honor et decus ecclesie que consistunt in augmento canonicorum. C. cōmunia delega. aut. res que. in fi. ⁊ quod plene not. in. l. j. in fi. ff. solut. matrimo. et ideo potuit per hanc adiectionem nouorum fieri in hoc deterior conditio antiquorum. argu. bonum. ff. de separa. l. j. §. j. ibi. ex cōmissis autem ⁊c. Cum enim vnum tantum sit capitulū ꝙ constat ex veteribus ⁊ nouis non plura. argu. ff. de excusa. tuto. l. iuris peritus. §. cum oriundus. sequitur ꝙ quicquid decetero prefato capitulo relinquatur debebit inter omnes diuidi s̄m antiquam consuetudinem diuidendi. ff. de colle. illici. l. iij. in prin. Et si aliud diceremus sequeretur absurdum ꝙ nunq̄ noui de talibus participarent: nec ars lane cui commissa est gubernatio. Posset circa hoc prouidere licet in alijs redditibus prouidere posset: quia posset facere mensam nouam vel augere veterem de nouis fructibus: sed imponere legem testatoribus in modo relinquendi non. Et papa intelligitur reseruasse ius veteribus ne diminuatur in his in quibus ars lane potest prouidere nouis sine diminutione fiēda veteribus vt in faciendo nouā mensam ex nouis fructibus nouiter acquirendis que postq̄ facta erit equalis prime poterit vniri cum prima ne sint due mense cum non sit vnum capitulum. et hoc de secundo.

¶ Circa tertium quesitum videtur dicēdum ꝙ illud quod aliquando reperietur superesse de redditibus veteris mēse factis distributionibus inter veteres prout hactenus fieri consueuerunt: debeat adhuc inter solos veteres diuidi: et ꝙ noui nihil habeant participare. per capitulū fina. extra de verbo. signifi. sed certe ibi non erant noui canonici adiuncti: hic sic. econtra videtur ꝙ ad solos nouos pertineat per. c. cū. M. de constitu. vbi superexcrescentes fructus assignantur nouis etiam si fuerint recepti cū protestatione ꝙ non fieret eis preiudicium: sed certe ibi noui fuerāt recepti ex mera volūtate veterū qui potuerunt sibi preiudicare sponte recipiendo vltra numerū: hic non sic: sed potius ex quadā necessitate: qꝛ nō poterāt sine iusta cā recusare creationē nouorū cōmissam eis ⁊ domino archiepo et arti lane si alijs collegijs videbat̄ hoc fiēdū: ergo ⁊c. per ea que ibi not in. c. pro illorū. in fi. de preben. Preterea ibi noui canonici nō habebant prebendas: hic sic. sed ⁊ tertio videtur ꝙ immo debeant distribui inter omnes non obstante bulla que vult ꝙ nihil debeat veteribus diminui de his que inter eos diuidi et distribui cōsueuit: qꝛ illud debet intelligi de his que ordinarie ⁊ vniformiter cōsueuit inter eos distribui ⁊ singulis diebus non de his que extra ordinem ⁊ nō vniformiter vt est hoc superfluum qđ aliquando reperiebatur aliquādo non: ⁊ aliquando plus aliquando minus ⁊ nō singulis diebus sed mensibus diuidebatur quādo reperiebatur: ⁊ hoc per. l. seio amico. §. j. ff. de an. leg. vn̄ videtur ꝙ sicut si ista bulla nihil diceret de ista diminutione nō fienda veteribus oēs redditus veteris mēse deberēt esse cōmunes inter veteres ⁊ nouos: ita ⁊ nūc istud qđ superest

ex eis

Additio. a

a ¶ Non debet deferri. Aduerte tamen ꝙ si ex parte actoris esset plusq̄ semiplene pbatum: tunc etiā si cā sit 1 magne quātitatis pōt deferri iuramētū ī supplementū pbatiōis. ita no. dixit Panor. i. c. mulieri. in peñ. col. v̄. qd enim si actor. de 1 iureiurā. ⁊ vide Alex. in cōsi. lxvi. inci. viso b processu cause v̄tentis. in. ij. col. v̄si. nec ad h obstat. in. j. volu. M. F.

a ¶ Fraudent̄. Adde q̄ p Bal. in cōsi. cccxliiij. in. v. pte. vbi ponit nunquid ille qui duplici iure interest diuinis officijs duplicatas distributiones habere debeat.

ex eis factis distributionibus predictis cum illud non videa-
tur comprehendi in prohibitione dicte bulle tanq̄ illud quod
inter eos non distribuebatur ordinarie: nec semper ⁊ vniformi
ter: sed extraordinarie ⁊ aliquando sic aliquando non per di-
ctam.l.seio amico.§.j.ff.de an.lega.
¶ Breuiter his nō obstantibus prima pars videt̃ verior: scȝ
ꝙ īter solos veteres debeat illud distribui: sicut olim distribui
consueuit: nō per illud.c.fi.de verb.sig.qđ loquitur qñ alij ca-
nonici noui nō fuerāt assumpti: sed ꝓpter largā ꝓhibitionē di
cte bulle dicentis ꝙ nihil debeant diminui quouis modo de eo
qđ tunc distribuebat̃ inter canonicos ⁊ ꝑpositū ⁊c. Quia si no-
ui canonici participarent de illo superfluo vel illud totū habe
rent negari nō posset quin fieret contra dictā generalē prohibi
tionē cū illud inter antiquos tantū distribui consueuerit. Nec
ob.d.l.seio amico.§.j.q2 ibi loquitur in dispositione affirmati
ua seu affirmatione cōcepta: q2 testator legauit in ea que sibi vi
uus prestabat seu prestari consueuerat: que dispositio restringi
tur ad illa que ordinarie prestare consueuerat ⁊ non comp̄hen
dit illa que extra ordinē: sed ista bulla continet dispositionem
negatiuā ꝙ nihil quouis modo diminuat̃ ⁊c. que negatiua di-
spositio nō sic restringit sicut affirmatiua: immo generaliꝰ de-
bet intelligi vt cōprehendat oīa: q2 plus negat ⁊ inficit nega
tio q̃ affirmet ⁊ cōstruat cōfirmationi.tex.est cū glo.ff.de cōdi.
⁊ demon.l.hoc genus.in vlti.glo.in fi. ⁊ ꝓbatur in.l.liminuȝ.
ff.de serui.vr.predio.⁊.l.si is qui ducēta.§.vtrū.ff.de rebꝰ dub.
⁊ non per glo.in.c.cū dilectus.que incipit.suspensus. de cōsue
tudine.circa mediū. Preterea nō videt̃ verū ꝙ si ista bulla nō
contineret predictam prohibitionē ꝙ dicti noui canonici debe
rent participare de redditibus veteris mense: immo nō debe-
rent etiā tunc q2 cōcessio pape de creando nouos canonicos de
bet intelligi etiam si hoc nō dicat.s.sine p̄iudicio veterū ꝙ pa-
pa in dubio nunq̃ intelligitur facere voluisse.de verbo.signi.c.
dilecto.de vsu pal.ex tuarū.ff.ne quid in loco publi.l.ij.§ si qs
a principe.⁊.§.merito.nisi facultates ecclesie essent intm̄ aucte
ꝙ pluribus sufficere posset: qđ hic non est vt dicitur sed potius
diminute.de censibus.c.quanto.⁊ ibi not.in glo.⁊ in.d.c. cum
M.de consti. Cum igitur participare non deberent aliquid de
veteri mensa etiā de eo qđ super aliquādo factis distributioni
bus posito ꝙ in dicta bulla prefata prohibitio nō cōtineret̃ ex
presse: q2 censeretur tacite cōtineri: fortius si contineretur exp̄s-
se ne plus operetur tacita prohibitio q̃ expressa.l.item q2.cum
ibi not.ff.de pac.l.qui ad certū.ff.loca. Preterea in illa.l. seio
amico.§.i.de an.leg.illa extraordinarie merito de illa non cen
setur sensisse in verbis generalibus postq̃ possunt referri ad or
dinariā: sed in casu nostro fiebat ⁊ fit a distributione non volū
tarie sed ex necessitate imposita a constitutionibus ⁊ antiqua
consuetudine ex q̄bus erat: ⁊ est ius quesitū dictis antiq̄s cano
nicis qđ papa nō creditur tollere voluisse sicut nec debebat in
iuribꝰ.s̄.alleg. Sed in casu.d.l.seio.§.j. nulli ius erat quesituȝ
illi legatario viuente testatore ad illa que testator consueuerat
viuus prestare cū ex mera liberalitate prestaret: ideo pōt fieri
restrictio ad ordinarias prestationes sine iniuria legatarij cum
nihil sibi per hoc offeratur: sȝ quicq̄d habet de lucro hȝ: vt di-
cit glo.in.l.si q̄s a filio.§.si plures.ff.de leg.j. Sȝ in casu nr̃o fie
ret restrictio cū iniuria: q2 ius quesitū auferretur qđ nō est dicē
dum vt inde nascatur iniuria ⁊c.C.vnde vi.l.meminerint.
¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Pau.de cast.vtriusq3 iuris doctor
⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium.clxxi.

1 ☞ Statutū ciuitatis est seruandū in castris subiectis ipsi ci
uitati dato ꝙ homines dicti castri de facto non obediant com
muni ipsius ciuitatis.
Leges imp̄iales ligāt etiā eos q̄ de facto nō obediūt imp̄atori.
2 Et de intellectu.§.si filius.l.papinianus.ff.de inoffi.testa.
3 Itē pater qui exheredat filiū iuste: nepos tn̄ ex tali filio exhere
dato hȝ querelā ex successorio edicto si nihil ipsi nepoti sit reli-
ctum iure institutionis: ⁊ est cōis opinio: ⁊ isto casu ius legiti-
me transfertur in nepotes.
4 Item petitioni legitime nō prescribitur quinquēnio sed.xxx.
annis reprobata opinione Bar.
5 Et de materia aut.bona dānatorum.C.de bo.dāna.pulchre.⁊ de
intellectu.l.j.ff.eo.de bo.damna.
6 Item crimē lese maiestatis nō cōmittit̃ nisi contra principē vel
aliū superiorē iuste dominantem: secus si iniuste.

In christi nomine amen.

¶ Uisa ⁊ pōderata dicta facti narratione ⁊ dubijs
elicitis ex ea: recolligo primo et ante omnia ꝙ dicta
fraternitas super dictis bonis patitur controuersiam ex tribꝰ
locis. Primo a dicto.R.de perusio qui tanq̃ heres Mariete
dicit illa bona pertinere ad se eo quia dicta bona nō erāt Gui-
donis ex cuius condēnatione ⁊ confiscatione prefata societas
consecuta fuit dicta bona titulo donationis a cōmunitate ciui
tatis castelli tanq̃ bona dicti Guido.confiscata. dicit em̄.R.
de perusio ꝙ immo nō erant Guido.q2 fuerūt Ghini aui Gui
do.q2 Ghinus exheredauit Huguiccionē patrem Guidonis
rite ⁊ recte: ⁊ instituit Tristanū ⁊ Rigonouellū filios ex secūda
vxore: ⁊ sic ad illos pertinuerūt: ⁊ ꝙ illi postea mortui sunt ab
intestato: ⁊ sic primo morienti successit superstes ⁊ vltimo mo-
rienti successit Marieta soror vtrinq3 ꝯiuncta: ⁊ Mariete suc
1 cessit dictus.R.de perusio.† Sed a molestia istius.R.prefata
fraternitas satis videtur posse se defendere virtute statuti ciui
tatis castelli quo cauetur ꝙ frater cōsanguineus etiā ex latere
patris tantū succedat fratri exclusa sorore etiam vtrinq3 cōiun
cta ⁊ matre ꝙ statutū erat de iure seruandū in castro Ciuitelle
qđ erat de cōitate dicti ciuitatis castelli: vt est glo.ordi.in.l.ex
ea.in vlt.glo.ff.de postulan.facit.l.qui ex vico.ff.ad municip.
⁊.l.nulli.§.qđ ex vico.C.de episco.⁊ cleri. Nec debet attendi ꝙ
de facto prefatum castrū ⁊ eius comites non obediant cōmuni
dicte ciuitatis: sed debet attēdi id qđ de iure fieri debebat ꝓut
patet ex not.p Bar.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.
in.j.oppo.vbi reprehendit Cy.qui tenebat ꝙ leges imperia-
les non ligant illos qui de facto non obediunt imperatori: lȝ
sint de imperio.dicit enim Barto.si hoc esset sequeretur ꝙ nō
ligarent florentinos qđ esset absurdum. Uel est dicendum ꝙ si
castrum non esset dirutum: ⁊ illi de facto nollēt seruare statuta
ciuitatis cui suberant habere locum dictum Cy.q2 dato vno in
conuenienti sequitur aliud.l.ratas.C.de rescinden.ven.sic etiā
florentini si nolent seruare leges imperiales possent hoc de fa-
cto facere sicut de facto non obediunt: sed quia dirutum est et
questio agitatur in ciuitate castelli debet inspici ꝙ de iure fie-
ri debebat et terminari causa ꝯm statuta dicte ciuitatis que
erant ibi seruanda vt dictum est. Potissime quia licet nō obe-
dirent quo ad grauamina ⁊ precepta que eis iniungerentur a
dicta cōmunitate ciuitatis castelli: poterant tamen vti statutis
dicte ciuitatis inter se: quia hoc non tendebat in grauamē ipo
rum sed in instructionē eorū. Nam ⁊ florentini ⁊ galli non obe-
diunt imperio quantū ad grauamina: ⁊ tn̄ legibus imperiali-
bus vtuntur inter se: similiter ⁊ terre que sunt de temporali iu-
risditione ecclesie. Hoc autem presumitur in dubio si aliud nō
apparet quia nobilior est ista presumptio q̃ in contrariuȝ ar-
gumen.ff.pro socio.l.merito. Sic ergo ꝯm dispositionem dicti
statuti prefato Rigonouello vltimo morienti successit Guido
frater cōsanguineus exclusa dicta Marieta ⁊ etiam matre qui
Guido continuando posses.bonorum que fuerunt dicti Ghi-
ni et postea dicti Rigonouelli si se hereditati paterne imiscuit
dictus Rigonouellus vt asseritur censetur gessisse pro herede
si sciuit illū mortuum ⁊ hereditatem ei ad se delatā: q2 censetur
mutasse sibi causam possessionis de iniusta in iustam ex causa
de nouo superueniente qđ fieri potuit.l.non solū.§.j.ff.de vsu-
capio.⁊ quod plene not.in.l.cuȝ nemo.C.de acquiren.pos. Et
presumitur hoc voluisse facere: scilicet magis voluisse posside-
re licite ⁊ iure suo q̃ illicite ⁊ de facto.argumen.l.merito.ff.pro
socio.et notat Barto.ff.de acquiren.heredita.l.gerit.in que-
stione illa quando inducitur aditio p̄fecta. Et sic illa bona fue-
runt effecta sua merito venerunt in generali confiscatione bo-
norum suorum.⁊ per consequens etiam in generali donatiōe fa
cta dicte fraternitati: ideo contra dictū.R.de perusio agentem
rei vendicatione vel peti.heredi.potest dicta fraternitas se tue
ri ex meliori ⁊ potiori iure. Nec obstat p̄dictis si diceret̃ ista bo
na fuerunt originaliter Ghini qui voluit ab eis esse exclusos ⁊
alienos tam Uguiccionem filium suuȝ q̃ eius filios: ⁊ sic dictū
Guido.dum primum rite exheredauit ⁊ filijs eius reliquit iure
institutionis centum solidos pro quolibet iubens eos esse ta-
citos et contentos et ꝙ plus petere non possent: igitur non de-
buerunt posse peruenire ad Guidonem etiam mediante perso
na Rigonouelli.argumen.ff.de vulga.et pupil.l.si is qui. Sed
contrarium dico: quia si Tristanus et Rigonouellus se legiti
me immiscuerunt hereditati paterne desierunt illa bona dici
bona Ghini et inceperunt esse bona dictorum filiorum.l.sed
si plures.§.sed si filio.ff.de vulga.et pupilla. Et ideo non so-
lum Guido sed etiam Huguccio pater eius non prohibeban
tur in eis succedere prefato Rigonouello lȝ prohiberentur suc
cedere Ghino prout optime probatur in.l.qui titij testamētū.
in princip.ff.de his quibus vt indig.⁊.l.fi.in prin.de lega.iij.
facit.l.iij.§.plane si mater.ff.ad carbo. ⁊ est casus expressus in
l.qui aliena.§.interdum.ff.de acquiren.heredi. vbi filius ex-
heredatus potest acquirere bona paterna ex ꝑsona filij sui eius-
dem nepotis instituti licet per se non posset. Nec ob.l.si is qui.
de vulg.⁊ pupil.allega.in contrarium: q2 ibi prohibebat̃ suc-

a ¶ Patri. Ui de Bal. in cõsi. cxij. i. v. pte. vbi ponit nunqd valeat exheredatio facta p patrē in testõ ex duob⁹ casib⁹ exp̄ssis. s. qꝛ ꝓberauit euz: ⁊ qꝛ cum inimicis suis ꝯuersabaꝛ.

cedere odio testatoris: vt qꝛ erat spurius ⁊ volebat bona patris
consequi ex persona fratris ⁊ ex dispositione testatoris qđ non
permittiꝛ ne legē pater fraudet que prohibet ipsum aliquid re
linquere spurio propter infrenandũ vitiuz patris. C. de bonis
natu. li. l. fi. Sed hic prohibetur succedere odio sui: scꝫ ipsi⁹ filij
exheredati ꝓpter iniuriā illatā patri^a sed nõ fratri: qꝛ sibi non
fuit illata: ⁊ sic sunt casus diuersi diuersam rationem habētes.
Item non obstat si dicatur ꝙ dictus guido nõ potuit succede-
re Rigonouello qꝛ erat suus inimicus cũ occuparet bona sua
⁊ sic nõ censetur habuisse tacitā voluntatē dicti Rigonouelli.
l. iij. §. fi. ff. de adimē. leg. que requiriꝛ in successione intestati. l.
si quis cum nullũ. ⁊ l. cõficiunꝛ. in prin. ff. de iure codicil. Nam
dico ꝙ ista non est sufficiens cā repellendi a successione intesta
ti etiā Huguiccionē. Nam nisi fuisset exheredat⁹ ⁊ cũ insertio
ne legitime cause testamentũ nõ valuisset ⁊ nõ fuisset prohibi-
tus succedere etiā ghino posito ꝙ fuisset aliqua cā legitima ex-
heredationis vt hic fuit: ⁊ ꝙ posset probari. nam hoc non suffi
ceret ad excludendũ eũ a successione etiā patris nisi interuenien
te exheredatione rite facta. vt ptꝫ in auꝛ. vt cũ de appel. cog. §.
aliud quoqꝫ capitulũ. multominus a successione fratris vel pa
tris ꝯtra quos dictas causas ingratitudinis nõ cõmisisset. Nā
etiam ei quē quis interficit põt succedere lꝫ hereditas sibi tan
ꝙ̄ ab indigno auferatur. l. cũ ratio. in fi. de bonis dānatorum.
Et est casus expressus ꝙ propter tales inimicitias non priuaꝛ
quis successione intestati. ff. vnde cognati. l. cognatis. per quā
l. hoc tenet expresse Guilielmus de cu. ⁊ Bart. C. de inoffi. test.
l. fratres. Talis em̄ successio intestati poti⁹ defertur lege seu ex
legali dispositione ꝙ̄ ex voluntate defuncti. ff. de verb. signi. l.
lege obuenire. si quis omissa cau. testa. si ab instituto. ibi dũ di
cit. possederat lege ⁊c. pro so. l. iij. §. j. Licet etiam tacita volun
tas defuncti concurrat. vt. d. l. si quis cum nullũ. ⁊ l. cõficiunꝛ.
affuisse eoipso ꝙ potuit eos excludere faciendo testamentũ et
alios instituendo ⁊ non fecit: ⁊ sic patiꝛ ꝙ lex illi deferat here-
ditatē. Predicta quidē procedũt presupposito ꝙ dicti filij in
stituti miscuerũt se hereditati paterne ⁊ sic fuisset exheredatio
confirmata: sed si hoc nõ apparet tũc caderet alia inspectio: vi
delicet an per solā existentiā sui heredis fuerit exheredatio con
firmata: qđ videꝛ per. l. filius qui se paternam. ff. de acqui. here
di. sed in cõtrariũ. l. filium. §. sed cũ exheredatio. ff. de cõtrata-
bu. ⁊ qꝛ est res odiosa: ista tñ dubitatio procederet si dicti filij
se abstinuissent quo casu non puto eā confirmatā: tamē qꝛ filij
instituti fuissent heredes ex testamento facti per. l. statim mor-
tuo patre: nec desijssent esse: lꝫ repudiassent. l. j. §. qui sunt in po
testate. ff. si quis omis. cau. test. de vulg. ⁊ pupil. si filius qui pa-
ter non succedit exheredatus ab intestato directo sed viriliter.
arg. l. j. §. si quis adita. ad tertul. cũ ibi not. per Bart. ⁊ l. qui
se patris. C. vnde cognati. Sed si se non immiscuissent reliquis
sent ius immiscendi successoribus eorũ. l. si quis filiũ. §. j. ff. de
acqui. heredi. ⁊ sic esset videndũ an transiuerit in fiscũ cuꝫ esset
in bonis confiscati super quo non me extendo: qꝛ nec expedit p
predicta. Et si nõ trāsiuisset in fiscũ fuisset extinctũ tempore fa
cte confiscationis ⁊ in morte Guidonis ⁊ deuolutũ ad ꝓximio
rem in gradu cõceptũ tpe mortis Ghini. Tunc aũt Marieta
non viuebat: ⁊ sic sibi deferri nõ potuit. Unde si alius non repe
ritur tanꝙ̄ bona vacātia fisco fuerũt per aliā viā delata. C. de
bonis vacan. per totũ. ⁊ ipse censeretur agnouisse donando ea
2 dicte fraternitati. C. de iure deliberā. si auia. † Illud aũt con-
stat ꝙ transacto quinquēnio prescriptũ fuit querele iutentāde
p dictũ Huguiccionē tam per modũ agēdi. l. si qs filiũ. in fi. C.
de inoffi. test. ꝙ̄ per modũ excipiendi cũ esset in possessione. iu-
xta id qđ habetur in. l. papinianus. §. si filius. ff. de inoffi. test.
Ita notabiliter intelligit illũ tex. Inno. in. c. cũ dilectus. de or
di. cogni. in glo. q̄ incipit hanc exceptionē. dũ allegat illũ. §. p
quo dicitur casus in similibus. ff. de iureiuran. l. nam ⁊ postea.
§. si minor. in fi. Nec obstat. l. si is cuius. ff. quibus ex causis ma
io. qꝛ ibi loquitur in remedio rescissorio qđ perpetuatur p ade-
ptionem possessionis rei pro qua cõpetit sicut per contestatio-
nem si facta est sine vitio: vt ptꝫ ex ibi not. in glo. Nos loqmur
in remedio rescissorio: qꝛ querela datur ad rescindendũ testa-
mentũ sicut restitutio in integ. ad rescindendũ cõtractũ vel vsu
cap. Unde sicut restitutio in integrũ ⁊ officiũ iudicis qđ pro ea
fienda cõpetit non perpetuatur per adeptionem possessionis.
vt. d. §. si minor. in fi. cum ibi not. ita nec querela inoffi. ꝟm In
no. in. d. c. cum dilectus. ¶ Et ex his sequiꝛ ꝙ fundata esset in
tentio heredũ dicti Ghini ⁊ habētium causam ab eis in bonis
Ghini si esseut aliũ ꝙ̄ dictus Guido. et habens causam ab eo
post non teneantur probare causas ingratitudinis ad qđ tene
rentur si tempus querele nõ trāsisset. l. omnino. C. de inoffi. te-
sta. ⁊ in auꝛ. vt cuꝫ de appel. cog. §. aliud quoqꝫ capitulũ. ⁊ qđ
not. in excep. non numera. pecu. C. de nõ nume. pecu. l. si ex cau

tio. non sic quantum ad reuocationem donationis: quia si cau
se per donantē allegate sunt vere reuocata est donatio ex solis
v̄bis testatoris absqꝫ alia q̄rela ꝓponēda: ⁊ absqꝫ alia sn̄ia. l. fi.
C. de reuoca. do. Sed ad irritandũ testamentũ in quo filius est
legitime exheredatus requiritur ꝙ proponatur querela ⁊ sup
ea pronũtietur. ⁊ sententia iudicis est illa que rescindit. vt not.
per glo. in. l. antiqui. in fi. magne glo. ff. si pars hereditatis pe-
tatur. Cui querele proponende prefigiꝛ tempus ꝗnquēnij. l. si
quis filiũ. in fi. s̄. alleg. post qđ transactũ amplius proponi nõ
potest: ⁊ sic nec ferri sn̄ia nec rumpi. Igitur intentio hereduꝫ est
fundata: sed ista donatio est statim reuocata si cause assignate
sunt vere: si nõ sunt vere non est reuocata: ⁊ ad reuocandum et
rescindendum hanc reuocationē factam a testatore seu donan-
te non est prodita querela que finiaꝛ tempore: igitur quicunqꝫ
allegat dictam donationē fuisse reuocatam per sola verba te-
statoris debet probare veritatem cause per donantem allega-
3 te quandocũqꝫ hoc dicatur. l. fi. C. de reuocā. donatio. ¶ † Il-
lud etiam certũ est ꝙ licet non fuerit necesse aliquid iure insti-
tutionis relinquere filijs dicti Huguiccionis exheredati quā-
tum ad validitatem testamenti postꝙ̄ filius qui precedebat in
gradu fuerat rite exheredatus. l. si quis filio exheredato. in p̄n
cip. ff. de iniust. test. ⁊ l. si quis posthumos. §. si filium. de libe. ⁊
posthu. fuit tñ necessarium quantũ ad hoc vt dicti nepotes nõ
possent rumpere testamētũ per querelā ex successorio edicto qđ
facere potuissent excluso filio a querela propter iustam exhere-
dationē si nihil dicti nepotibus fuisset relictũ iure institutiõis
ꝟm cõmunē opinionē. per. l. si is qui. ⁊ l. pater filium. cũ ibi ple
no. ff. de inoffi. test. in qua querela nõ debuissent attendi deme-
rita filij sed merita nepotum. l. iiij. §. si emācipatus filius. ff. de
contratabu. in fi. ꝟm Dy. Ex quo apparet ꝙ dicto casu quo fi-
lius est iuste exheredat⁹ ⁊ a legitima exclusus ius legitime trās
fertur in nepotes: ⁊ ꝙ illa debetur nepotibus ex eo talis ⁊ tāta
quanta fuisset debita filio ex cuius persona veniũt. Et hoc pa
tet: qꝛ si legitima non deberetur eis nõ haberent querelā ex suc
cessorio edicto: cuius cõtrariũ cõiter tenēt doctores per iura. s̄.
alleg. lꝫ si filius fuisset institutus nulla legitima deberetur ne-
potibus: quia tũc satisfecisset pater iuri naturali ⁊ positiuo: sꝫ
quando exheredat satisfacit iuri positiuo nõ naturali: ⁊ in hoc
puto ⁊ semper putaui consistere considerationē. l. pater filium.
⁊ l. si is qui. de inoffi. test. sup quo longũ esset me vlterius exten
do. Sed concludo ex supradictis ꝙ etiā si fraternitas predicta
non defendereꝛ aduersus dictũ. R. de perusio ex capite de quo
s̄. saltim defenderetur ratione supplementi legitime que debe-
batur Guidoni presupposita exclusione patris Guido. ꝓpter
iustam exheredationem ꝓut dictus. R. allegat pro se: ideo te-
netur etiam recipere ꝯtra se que legitima tanꝙ̄ de bonis Gui
do. venit in generali cõfiscatione ⁊ etiā donatione facta fater-
4 nitati: † nec petitioni legitime pro qua competit conditio ex. l.
que est actio personalis prescribitur quinquēnio: sꝫ. xxx. annis
ꝟm Bal. lꝫ Bar. dixerit contrarium. per. l. si quis filium. s̄. al-
leg. in fi. quē Bald. in pluribus locis reprehendit. perpetuata
etiam fuisset petitio supplementi legitime per adoptionē pos-
sessionis bonoruꝫ factam iuste ⁊ legitime per. l. si is cuius. ff. ex
quibus causis maio. qꝛ non est remedium rescindens sed poti⁹
vt sic dicam rescissorium. Nec ob. qđ. s̄. dixi in contrarium. Et
sic concludo dicta fraternitas ex triplici capite defenditur con-
tra istum. R. de perusio. s. quia Guido successit Rigonouello
⁊ non Marieta ⁊ hoc quo ad omnia. Uel in dimidia bonoruꝫ
donata si non probetur cā ingratitudinis vel in supplemēto le-
gitime debite Guidoni. Et hec sufficiant quantum ad hanc
primam molestiam que fit per. R. de perusio.
¶ Scđo loco ⁊ breuius molestatur dicta fraternitas a maritis
filiarum Guido. dicentibus ꝙ non obstante confiscatione bo-
norũ Guido. ipse debent succedere vel in omnibus bonis Gui
5 do. vel in certa portione. † Et pro istis facit qꝛ iure veteri dige
storum quādo bona alicuius veniebant confiscāda propter cri
men si non habebat liberos omnia confiscabantur. Si vero ha
bebat: tũc aut plures ⁊ nihil confiscabatur: sed oīa liberis re
seruabantur. l. cum ratio. §. si plures. ff. de bonis dam. ⁊ intel-
ligunt quidā plures duobus: alij vero plures vno. Si vero ha-
bebat vnum tm̄: vel ꝟm quosdam etiā duos tantum tunc debe-
bat eis reseruari dimidia. l. j. eo. tit. cũ ibi plene not. Et postea
per auꝛ. bona dānatorum. C. eo. titu. inductum fuit ꝙ etiā pri-
mo casu qnando nullos liberos habet bona nõ cõfisceñꝛ sed re
maneāt consanguineis de quibus ibi. Nunc ergo cum per sta-
tutum ciuitatis Castelli disponētis ꝙ hoc casu confiscentur re-
deamus ad ius antiquum digestorũ videtur ꝙ dictum statutũ
debeat limitari ꝟm ꝙ limitabatur olim lex vetus: scꝫ. s̄. vt ha-
beat locum eo casu quo liberos non habet: sed si habet tũc aut
nihil aut dimidia tantũ bonorum debeat confiscari ꝟm not. in
dicta. l. j.

dicta.l.j.ff.de bo.dam.cum statuta debeant intelligi ſm ius cō
a mune[a] cum fieri potest.C.de noxa.l.ij.ꝛ no.in.l.fina.§.in com
putatione.in fine magne glos.C.iure deli. Sed ad ista respon
deri potest pro parte dicte fraternitatis ꝙ immo omnia bona
veniebant confiscanda ꝛ nihil filijs vel filiabus eius debebat
reseruari postꝙ statutum sic simpliciter precise ꝛ indistincte lo
quitur: quia simpliciter ꝛ indistincte debet intelligi.l.de pre
tio.ff.de public. Nam et lex antiqua que dicebat bona confi
scāda simpliciter ꝛ generaliter intelligebatur: licet diuus pius
de benignitate postea portionem filijs reseruauerit. Sꝫ hic sta
tutum istud rigorosum per nullum aliud statutum reperitur
limitatum: ergo generaliter intelligi debet. Preterea lex illa
prima.ff.de bonis dāna.loquitur quando pena confiscationis
veniebat in consequentiam alterius pene capitalis: quia quan
do quis erat dānatus de crimine capitali etiam si de cōfiscatio
ne bonorum nulla erat facta mentio in sententia: nec etiam in
lege que penam capitalem imponebat: tamen tacite ꝛ in conse
quentiam ꝛ per aliam legem veniebat bonorum cōfiscatio. Et
ideo diuus pius hoc casu limitauit hunc rigorem modo quo su
pra vt recte intuenti pꝫ ex his que habentur in.d.l.j. Sed quan
do per legem imponitur pena capitalis ꝛ etiam confiscationis
bonorum expresse: ꝛ sic vtraqꝫ pena eque principaliter prout ē
in casu nostro: tunc constitutio diui pij non restringebat nec li
mitabat modo quo supra. Et ideo siue haberet liberos siue nō:
omnia confiscabantur. Nam ꝛ tūc nil corrigitur de iure veteri p
auť.bona dānato.sed solum eo casu quo tacite ꝛ in consequen
tiam veniebat cōfiscatio: ita tenent docto.ibi per tex.in auť.de
incestis nup.posita.C.eo.auť.incestas.ita ꝛ limitatio predicta
diui pij locū habebat. Concluditur ergo ꝙ cū in casu isto statu
tum expresse ꝛ eque principaliter imponat penam confiscatio
nis filijs nulla legitima debetur: nec debet limitari per cōstitu
tionez diui pij que hoc casu non loquitur nec per aliud statutū
6 reperitur limitatū.†posset etiam attentari vt dicamus ꝙ istud
fuerit crimen lese maiestatis qꝺ committitur nō solum in prin
cipem: sed etiam in alium superiorem iuste dominantem: secus
si iniuste.vt no.Pau.de liaza.in clemen.pasto.de re iudi.super
verbo criminis.pro quo allegatur in primis.ij.q.j. Sed meliꝰ
facit.l.ij.C.de epis.audi.ibi dum dicit.res etiam maiestatis de
domino aduersus quem talia molitur ꝛc.in quo crimine clarū
est filios omni legitima priuari.C.ad.l.iul.maiest.l.quisquis.
Sed cōmunitas ciuitatis Castelli iuste dominabatur suo terri
torio ex concessione summi pontificis vt dicitur. In contrariū
tamen facit: quia dominabatur pro se non pro ecclesia: ergo ꝛc.
per ea que no.Bar.in constitu.qui sint rebelles.super verbo re
bellando.vel potest dici qꝺ fuerat delictum patria oppugnan
te ꝙ quantum ad illam patriam comparatur crimini lese ma
iestatis.ff.de religiosis ꝛ sumpti.fune.l.minime.et etiam text.
cum glo.expresse in.l.fin.circa finem.C.de aboli. Et hec de se
cunda molestia que fit dicte fraternitati.

¶Tertio loco patitur controuersiaꝫ dicta fraternitas ab vxo
re Guidonis que repetit dotes sup bonis donatis ꝛ ab ista nō
video ꝙ possit se defendere ꝛ quomodo quia illa bona erāt obli
gata pro dote ꝛ sic transiuerunt in fiscum cum dicto onere obli
gationis cum sit reale ꝛ eodem modo in fraternitatem.l.si cōue
nerit.§.si fundum.ff.de pig.act.transiuit etiam in fiscum.i.con
tra eum actio personalis pro dote sicut transit contra heredez.
l.iij.C.ad.l.iul.de vi.ꝛ.l.si quis posthac.C.de bonis prescript.
non tamen tenetur vltra vires hereditatis.l.j.§.an bona.ff.de
iure fisci. Idem vero sic contra dictam fraternitatem.l.eris alie
ni.C.de dona.sed bene posset compelli per fiscum act.in factuꝫ
vt soluat: qꝛ cēseť donasse cū illo onere.ff.de dona.l.hereditatē.

¶Et ita dico ꝛ consulo ego Pau.de ca.vtriusqꝫ iuris doctor ꝛ
ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

¶Consilium.clxxij.

1 ¶De statuto veroñ.ꝙ deficiente iure statutario reddať ius ſm glo.Accursij per Dy.approbatas.

2 Quod substitutio pupillaris expressa verbis generalibus in cōpendiosa per verbum cōmune excludit matrem ꝛ admittit substitutum ex coniecturata mente testatoris.

3 Quod volūtas testatoris colligitur si dixerit omnia bona pueniant in substitutū. Item si dicat omnia bona hereditatis ꝛ instituti.

4 In dubio etiam verior est opi.ꝙ substitutio pupillaris nō obliquetur intra pup.etatē etiam matre in medio existente.

In christi nomine amē.

¶Dubium facit contra dictum Joannem substi
tutum: quia quando substitutio compendiosa fa
cta est per verbum cōmune vt est hic: quia dixit ꝙ
bona in superuiuentem deuenirent quod est verbum commu
ne ſm quod not. Bartol.in.l.centurio.ff.de vulga.ꝛ pupil.in
vlt.colū.cum reperiatur in obliquo et indirecto significatu: vt
pꝫ in iuribus ibi per ipsum allegatis de verbo perueniat qꝺ est
b idem cum verbo deueniat[b].gl.magna in.l.precibus.C.de im
pu.ꝛ alijs substitu.ꝛ i.d.l.cēturio.tenet ꝙ omni tēpore sit fidei
c cōmissaria[c] etiā si pupillus moriatur in pupillari etate: lꝫ glo.
magna institu.de pupilla.substi.in fine teneat contrarium ꝙ si
decedat in pupillari etate sit directe pupillaris. Sed Dy.ap
probat primas glo.ꝛ etiā ꝙ plures doc.ꝛ quasi maior pars legi
starū vt refert Bar.in.d.l.centurio.in.iij.q.prin.de compendio
1 sa facta per verbum cōmune.†Cum igitur statutum veronense
dicat in defectum statutorum ius debere reddi ſm glos.Accur
sij per Dy.approbatas eo casu quo discordant videtur dicen
dum prefatum Jo.non posse venire virtute pupillaris ad here
ditatem fratris sui premortui sed solum virtute fideicom.sub
stitutionis ad portionem dimidiaꝫ hereditatis paterne in qua
frater pmortuus fuit institutus contra heredez dicti fratris sui.
Et ꝙ heres fratris sui sit ipsa mater ab intestato sola sine fratre
solo: scilicet dicto Jo.qui non erat vtrinqꝫ cōiunctus.vt i auť.
defuncto.C.ad tertu.ꝛ etiam ex forma statuti veronēsis in qua
hereditate apparet ꝛ dimidiam partem hereditatis parterne
transmissam ad eam tanꝙ heredem eius iure suitatis.l.iij.C.
de iure deliberan.ff.de acqui.heredi.si quis filium.§.j.ꝛ.l.ven
ter.cum ibi plene not.et plene not.in.l.ex militari.§.fin.de te
stamen.milita. De qua dimidia poterit mater detrahere legi
timam ꝛ trebellianicam que faciunt dimidiam dimidie.iuxta
no.in.l.ꝙꝙ.C.ad.l.fal.ꝛ alteram dimidiam dimidie restituet
Joanni per fideicōmissarium: vt.d.l.precibus.in fi. Preterea
Barto.in.d.l.precibus.tenet ꝙ saltim isto casu quando mater
est in medio prefata substitutio sit fideicommissaria etiam si mo
riatur ifra pupillarem etatem ꝛ sic erit idem dicendum qꝺ.s.ꝫ
eum. Quidam tenuerūt ꝙ hereditas paterna per infantem nō
transmittatur iure suitatis.per.l.si infanti.C.de iure deliberā.
in vsi.si vero.vel non sit tutor.vt ibi plene per Bal.quod repro
bat Bart.ꝛ ad illum tex.respondet qꝺ est verius: quia nō sub
est aliqua bona ratio quare debeat esse deterioris conditionis
in transmittando infans ꝙ non infans: immo deberet esse me
lioris quasi plus impeditus ꝛ sic magis sibi subueniendum.ar.
in.l.si quis in graui.§.fin.ff.ad sille.ꝛ.l.si scriptas.ad carbo.et
2 qꝺ habetur in.l.illud.§.fi.de contratabu.cū.l.seq. ¶†Breui
ter his non obstantibus dicendum est contrarium ꝙ immo di
ctus Joannes succedit prefato infanti fratri suo virtute pupil
laris substitutionis comprehense in hac compendiosa genera
li que pupillaris cum in generalitate verborum comprehenda
tur potest dici expressa verbis generalibus.C.qꝺ cum eo.l.fi.cū
ibi no.ff.de op.no.nū.l.pretor.§.j.ꝛ qꝺ ibi no.per Barto.ꝛ per
eundem in.l.i.ff.de vulg.ꝛ pup. Et ideo excludit matrem sicut
illa que comprehenditur in reciproca.vt no.in.l.lucius.ff.codē
titu.per eundem.nec est maior ratio in illa que continetur in re
ciproca excludendi matrem ꝙ in illa que in compendiosa cum
vtraqꝫ fiat per verbum commune qꝺ est aptum comprehendere
omnem speciem substitutionis ꝛ quelibet venit ex vera non cō
iecturata mente defuncti sicut illa que fuit expressa verbis spe
cialibus ideo sicut illa matrem excludit: vt.l.papinianus.§.ꝫ
nec impuberis.ff.de inoffi.testamē.ꝛ.d.l.precibus.ꝛ in.§.si pa
ter.de testa.libr.vj.ita ꝛ expresse verbis generalibus non sic in
omnino tacita que non comprehenditur ex proprietate verbor:
vt est illa que comprehenditur in expressa vulgari.nam illa nō
est ex vera voluntate defuncti cum ex verbis ꝛ eorꝫ virtutibus
non comprehendatur ꝙ de pupillari cogitauerit: sed lex conie
cturatur ꝙ si cogitasset idem statuisset.vnde dicitur peruenire
ex mente coniecturata per legem ideo matrem non excludit: qꝛ
lex nō coniecturat in preiudicium matris.l.iam hoc iure.in pn.
ff.de vul.ꝛ pup.iuncta.l.fin.C.de insti.ꝛ substi.ſm intelle.glos.
in.d.l.precibus. Nec obstant in contrarium allegata: quia glo.
in.l.precibus.ꝛ in.l.centurio.loquuntur ꝛ debent intelligi sane
scilicet quando de voluntate testatoris in contrarium apparet
scilicet ꝙ voluerit etiaꝫ valere iure directo ifra tempora puber
tatis. Si vero posset de hoc apparere per aliquas coniecturas
tunc illa esset sine dubio seruanda per.l.predictam.iam hoc vi
detur.in fi. Nec est credendum glosas illas voluisse cōtrarium:
quia continerent absurditatem ꝛ dicerent contra illū tex. Sed
est dicendum ꝙ voluerunt loqui solum in casu dubio quando
de voluntate testatoris aliter non apparet. Et in eodem casu in
telligenda est approbatio Dy.de illa glo.ꝛ aliorum doc.argu
mentum in auť.de filijs ante dota.instru.natis.§.fi.ꝛ qꝺ no.i.l.
nihil.ff.de coniun.cum emāci.libe. ¶Sed in casu nostro de vo
luntate testatoris ꝙ voluerit eam valere iure directo ifra tem
3 pora pubertatis apparet dupliciter. ¶†Primo inquātū dixit
ꝙ si alter ipsorum moreretur sine filijs omnia sua bona dicte he

a ¶Cōe. Adde d.pet.phi.cor.i cōsil.xxxvj.i pn. ꝛ in cōsilio seq.i littera.A.in.iij. parte.

b ¶Deueniat. Nunqd aūt hoc verū aptum sit si deicommissariā substōnē cōprehēdere.vide do. alexā.de imo.in ꝯs.clxviij.in pn. j.colū.

c ¶Fideicōmissaria. Vide do. Pet.phi.cor.in cōsi.xcv.icip.in hac.p totum.ꝛ i ꝯs.cliij.p totum. in.ij.parte.ꝛ i cōsil.clxxv.p totū. in.i.parte.ꝛ bal. in ꝯsil.cccl.i.iij. parte.

reditatis puenirēt in superstitē. Naz ex eo q dixit omnia: apparet q voluit peruenire sine diminutione aliqua. argumen. in. l. iulia. ff. de lega. iij. ꝛ sic iure directo nō videtur fideicōmissaria: quia tunc fieret detractio. ꝛ ita determinat expresse Bart. in. l. centurio. in. iij. q. prin. de cōpendiosa facta per verbuz cōmune. ibi. vel qd si dixit oia bona mea ꝛc. non possunt autem perueni re iure directo post aditam hereditatem nisi virtute pupillaris: vel si non fuit adita nisi virtute vulgaris. Item pz qr dixi bona qz omnia ipsius hereditatis siue fratris defuncti ꝛc. ꝛ sic pz q voluit substinere non solum in hereditate sua sed etiam in hereditate filij sui predefuncti fratrisq superstitis. Hoc autem facere non poterat nisi substituēdo pupillariter. Patet ꝛ tertio ex qualitate persone substitute: quia filius testatoris ad quem potius censetur voluisse peruenire hereditatem sui filij pdefuncti q ad eius vxorem. argumentuz in. l. cum acutissimi. C. de fideicō. per quā rationem dicit Bar. q etiam pupillaris omnino tacita vt est comprehensa in expressa vulgari excludit matrem[a] si vulgariter substitutus erat filius testatoris: vt ipse no. in. l. ij. ff. de vul. ꝛ pupil. circa finem sui cōmenti. ꝛ dicit q glo. magna in fi. in. l. precibus. hoc sentit ꝛ etiam Azo in summa ꝛ Jac. de ra. ꝛ plures alij q ipse multum approbat tanq consonum voluntati defuncti. l. cum questio. ad fi. C. de leg. si ita est in omnino tacita fortius in expressa verbis generalibus. Ex quibus sequitur q nos de presenti non sumus in casu de quo loquitur glo. in. d. l. precibus. ꝛ. l. centurio. ꝛ in quo per Dyn. approbantur. Et sic sumus extra terminos dicti statuti veronensis dicentis debere ius reddi fm glos. approbatas per Dynum. Nec etiam sumus in casu in quo loquitur Barto. qui tenet q matre existente in medio compendiosa facta per verbuz commune oī tempore est fideicommissaria: quia vt ex verbis eius apparet ipse loquitur in casu omnino dubio qñ de mente defuncti nullo modo potest constare: secus si potest quia tunc illa est seruanda ꝛ inter alios modos quibus dicit posse constare ponit istud. s. quando dixit omnia bona ꝛc. prout hic dixit ꝛ plures alios ponit. Illud aūt cōstat q licet dixerit testator si decesserit sine filijs. istud non ppterea facit vt ista compendiosa non comprehendat pupillarem: licet glo. teneat contrarium in. l. precibus. que per omnes
4 reprobatur. per. l. centurio. ꝛ per. c. si pater. de testa. lib. vi. † Dico etiam q in casu omnino dubio verior est opi. glo. insti. de pupil. substi. in fine magne glo. q infra pupillarem etatem sit pupillaris etiam si mater sit in medio quicquid dicat Bart. quia casus est contra eum in. l. precibus. Nec ob. responsio data per eum q ibi testator erat miles: ꝛ sic substitutio debuisset omni tēpore valere iure directo: sed fauore matris obliquatur. Nam primum esset verum si fuisset vsus verbis directis: sed ibi fuit vsus verbis communibus. vnde non censetur voluisse vti priuilegio militari nisi probetur sed iure communi per. l. in testamento. in fi. C. de testa. mili. ꝛ. ff. eo. l. querebatur. circa prin. Secundū vero dictum non habet rationem quia vxor militis in bonis militis non meretur priuilegium sed in bonis tantū sui filij ideo nō deberet substitutio obliquari fauore matris. Item est casus cōtra Bart. in. d. c. si pater. Nec ob. responsio data per eum q ibi erant verba directa non ciuilia: quia talia dicuntur potius cōmunia q directa: vt etiam ipse idem Bar. tenet in materia substitutionum. ¶ Concludo ergo dictum Joannez adiri posse ex substitutione pupillari ad hereditatez dicti pupilli exclusa matre illius in qua apparet medietatem hereditatis parterne in qua ille defunctus erat institutus transmissaz iure suitatis. Si vero apparet aliter apprehensa vel repudiata cum potentia se in illa immiscēdi vel repudiādi sicut poterat ille defunctus: qr non fuit transmissa vt adita sed adeunda. l. si quis. §. j. ff. de acqui. heredi. debebit tamen primo adire hereditatem fratris vel se in illa immiscere: quia censetur in illa necessarius heres sicut in hereditate paterna. l. sed si plures. §. quos possum. ff. de vul. ꝛ pupil. Et postea poterit repudiare paternam habebit tamen ea per ius accrescendi. l. si tu ex parte. ff. de acqui. heredi. vel poterit se in illa immiscere q neutrum facere potest nisi tanq heres fratris: vt. d. l. si quis filium. §. j. de acqui. here. ¶ Ex his relinquitur secūdum dubium superfluuz ad quod pz rñsio ex his que. s. dicta sunt.

Laus deo.

¶ Consilium. clxxiij.

1 ¶ Capitula laicorum obseruata de facto circa res ecclesiasticas extenduntur ad res existentes in territorio: licet ecclesie ipe sint extra territorium.

In christi nomine amen.

¶ † Presupposita obseruantia dictorum capitulorum non solū in rebus q tenentur in emphiteosim a illis canonicis qui in dictis capitulis cōsenserunt sed etiam in illis que tenentur a rectoribus aliarū ecclesiarū ꝛ etiam abbatibus quorum abbatie sunt in territorio Urbini qui rectores ꝛ abbates a principio non cōsenserunt potuerūt tamen cōsentire post non tñ in piudiciū suarū ecclesiarū. Si ea sic de facto seruantur tanq valida ꝛ efficacia in illis qd tñ de iure nō est. vt in. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. videt q etiam sint seruanda in rebus que tenentur in emphiteosim in territorio Urbini ab abbatibꝰ habentibus abbatias eorū extra territorium Urbini sed membra in territorio: quia quātū ad illa mēbra ꝛ res in territorio pdicto cōsistentia ꝛ cōsistentes ꝛ illa que cōcernunt ipsas res habentur perinde ac si essent eorū abbatie in territorio circa illas res possit induci consuetudo vel fieri statutum in concernentibus ipsas res ꝛ non personas abbatuz ac si haberent abbatias in dicto territorio presuppositas. Laus deo.

¶ Consilium. clxxiiij.

1 ¶ Transactio filie renuntiātis bona matris in manibus patris etiam iurata rescinditur si ex dolo patris qui multis coniecturis presumitur fuit enormiter lesa.
Et an mine debeant precedere isto casu. ꝛ. 2. ꝛ. 3.
2 Dolus qñ dicatur cōmitti circa volentem et scientem. ꝛ. 1. ꝛ. 3.
Et quō debeat peti relaxatio a iuramēto allegata patris seductione vt detur actio in patrem ad repetenda bona matris.

In christi nomine amē.

¶ Contra superius consulta facere videntur aliqua. Primo quia sciēti ꝛ volenti non infertur do
1 lus. C. de trāsa. l. cum donationis. † Sed ista Elena sciuit factum ꝛ ius: quia sciuit qd ꝛ quātum remittebat tam de bonis maternis q paternis: et sic factum. Et fuit certiorata a notario de virtute iuramenti ꝛ eius importantia: vt ipse notarius attestatur ꝛ sic ius. Et his non obstantibus voluit iura sua remittere: igitur non videtur transactio facta dolo vel iuramentum dolo prestitum ꝛ sic videtur seruandū cum possit a iurante seruari sine peccato suo. de iureiur. cū cōtingat. nec relaxandum: quia est sine peccato eius cui fuit iuratum. Nam tunc
b est locus relaxationi[b] quando sine peccato iurantis potest seruari ꝛ sic ipso iure valet sed non sine peccato recipientis. de iureiuran. c. debitores. ꝛ. c. j. ꝛ qd no. Bart. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. versi. circa quartum. ¶ Sed ad hoc rñdetur q imo pōt dolus cōmitti interdum etiam circa volentem ꝛ scientem. s. qñ calliditate seductus ꝛ sollicitatus vult ꝛ consentit. ff. de lib. homi. exhiben. l. iij. §. si quis volentem. versi. sed ꝛ si volentem. de seruo cor. l. j. §. ij. ibi. persuadere ꝛc. vbi habet q nimia persuasio per quam quis inducitur ad aliquid loco cōpulsionis ꝛ coactionis habetur. Talis autem dolus paternus presumitur interuenisse erga filiam: scilicet multa persuasio ꝛ sollicitatio ad id qd erat vtile ipsi patri ꝛ damnosum valde ipsi filie: que sollicitatio ꝛ persuasio non sine magna calliditate ꝛ machinatione patris facta presumitur: que calliditas ꝛ machinatio idē est qd dolus. l. j. §. dolum. ff. de dolo. Et faciunt predicta vt licet prefata Elena consenserit scienter ꝛ voluerit coacta tamē ꝛ compulsa videat consensisse ꝛ voluisse: vt. d. l. j. §. ij. ff. de seruo cor. ver. persuadere. ¶ Hec autem persuasio multa et sollicitatio calliditas ꝛ machinatio patris satis deprehendūtur prima facie interuenisse ex natura rei geste ꝛ ex nimia ꝛ enormi lesione dicte filie que pro quingentis sibi dandis de bonis proprijs ipsius filie. s. de dote materna renuntiauit residuo q ascendebat ad triplum: ꝛ etiam hereditati paterne ꝛ doti de suo dande. Et hoc ē qd videtur esse de mēte tex. in. l. si superstitis. in fi. C. de dolo. dū dicit. sane si lesa est immodice ꝛc. Nam innuit manifeste q eo ipso q ex transactione facta cum patre filia reperitur immodice lesa censeatur fuisse lesa dolo ꝛ circūuentione patris. q autem ista sit immodica lesio nulli dubium est per. l. vnde si nerue. ff. pro soc. ꝛ qd ibi no. per Barto. Qualitas etiam persone facit vt de facili permiserit sibi persuaderi. Tum quia femina. ff. ad vell. l. ij. §. verba. Tum quia minor. ff. de mino. l. j. in prin. Tum quia filia que faciliter inducitur a patre. ar. l. j. §. que onerande. cum
2 ibi not. ff. qua. re. act. non detur. † Nec obst. qd ibi no. Barto. in in fi. s. q oportet constare de minis procedentibus: als non presumitur hoc ipso factum metu nimie reuerentie. per ea que not. Inno. in. c. causam matrimonij. de offi. deleg. quia illud quādo nō cōstaret de enormi ꝛ euidēti lesione. sed hic est secus: ergo ꝛc. per. d. l. si superstitis. in fi. C. de dolo. ¶ Cōcluditur ergo dictus iuramentum tanq dolo patris presumpto ex tanta lesione prestitum debere relaxari: quia non sine peccato patris potest obseruari licet sine peccato filie sit: ideo propria autoritate nō de
c bet venire contra[c]. iuxta no. per Inno. in. c. venerabilem. in fi. de elec. ꝛ Archid. in. c. ij. de pac. libr. vi. iuncto. d. c. si debitoris. cum his que no. in. c. j. eo. ti. ꝛ per Barto. in. d. l. si quis pro eo. versi. ad quartum. Et tanto magis pater iste fuit reprehendendus q induxerit filiam ad tam dānosam transactionem quanto filie

---

a ¶ Matrē. An ꝛ qñ substō pupillaris tacita matrē excludat. vide do. alexan. de imol. in cōsi. xxxviij. i. iiij. col. i. j. pte. ꝛ in ɔsi. lvj. i iij. col. in. ij. pte. ꝛ do. Pe. phi. cor. in consil. cclxxvj. in littera. k. i. iij. pte. vbi de cōprehensa in vulgari prout hic Pau. de cast.

b ¶ Relaxationi. Ad istā materiā vide. d. Mari. soz. in ɔsi. xxxviij. versi. nec obstat. ꝛ do. bar. sozi. in ɔsil. cxv. i. j. parte.

c ¶ Cōtra. Uide. d. Pet. phi. cor. in ɔsi. clvj. i littera. g. ꝛ in cōsi. clxxix. p totū. in. j. parte.

to filie plus tenebatur & debebat ex voto parentis plus prouide re filie ꝙ vni alteri.l.nihil.§.facilior.de bo.liber.vnde liberi.l. scripto.sicqꝫ simul officium qd homo debet homini.l.vt vim. ff.de iust.& iur.ostendit vt ibi in fi.Et etiam pietatem quã pater debet filie.C.de neg.gest.l.j.& no.eo.tit.l.officio.& etiam naturalem rationem.l.cum ratio.de bonis dã. ¶ Nec ob.ꝙ decretum iudi.fecit cessare presumptionem fraudis.l.j.C.de predi.curia.& qd ibi per Barto.& etiam ꝙ fuerit adhibita cause cognitio:vt no.in Specu.de emp.& vendi.§.nunc dicendum.versi.& breuiter.Quia illud verũ nisi ex manifesta enormi lesione contrariũ appareat:quia nulla est maior probatio ꝙ per facti euidentiam.iuxta no.per Innocẽ.de proba.c.proposuisti.facit.ff. de inoffi.testa.l.pars.ibi.nisi aperte iudicem inique &c.de peti.heredi.l.postꝙ.in fi.& qd no.Innocẽ.de re iudi.cum Berto.in glo.not.ꝙ post diffinitiuam.Nam hic fuit interpositum decretum ex arrupto.nec apparet qd sup his que hincinde allegabantur aliqua discussio facta fuerit vel cause cognitio:& sic parum operatur.l.cum hi.§.pretor.ff.de transl.l.magis puto.§.si es alienum.&.l.quãuis.ff.de re.eorum.vna nanqꝫ p̃sumptio tollit alteram.l.diuus.cum ibi no.ff.de in integ.rest.l.cum indebito.de proba.fortius tollitur presumptio per euidentiam facti in contrarium.Preterea dicebat.Bal.in.d.l.cum hi.§.pretor.tunc esse verum dictum Spec.ꝙ decre.iud.faciat presumi cause cognitionem adhibitam quando de hoc fit mentio in instrumento:al's secus.presertim quando agitur de magno preiudicio.& allegabat no.in.d.l.j.C.de fide instrumen.& iure haste.in fi.& ita me audiẽte limitabat illud dictum.Preterea vnusquisqꝫ cogitet qualiter vna puella nondum nupta & existens in manibus patris & potissime carens matre que ipsam habeat confortare:sed habens potius forte nouercam que habeat eam terrere & in odio patris ponere.ff.de inoffi.test.l.iiij.in fin.sciuit aut potuit vel causa fuit contradicere patri tale quid ab ea poscenti.vnde sufficit fundare intentionem istius filie in iustitia naturali quã vnusqsqꝫ mẽte sua sentit vel sentire potest.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tu.vꝫ ꝙ ista filia non libera voluntate:
3 sed a patre seducta persuasionibus & calliditatibus atqꝫ machinationibus voluit:†quia vt dixi dolus infertur interdum volenti:vt.d.l.iij.§.si quis volentem.de lib.exhi.&.l.eum qui. C.de aposta.& rap.vir.l.j.ante fi.Et etiam dico ꝙ illud quod no.Barto.in.§.que onerande.fm Inno.vꝫ ꝙ oportet consta re de minis precedẽtibus procedit in vxore que audacior est ad contradicendum marito ꝙ vna puella innupta:& sic naturaliter timida minor annis & carere matre ad contradicendum patri a quo melius debebat & poterat sperare ꝙ vxor a viro maxime in tam dãnosa transactione & enormi lesione.ar.in.c.sup hoc.de renuntia.Nec ob.c.quãuis.de pac.lib.vj.vbi tex.innuit ꝙ nõ p̃sumitur pater induxisse filiam vi metu vel dolo nisi appareat quia ibi non sic enormiter filia ledebatur a patre sicut hic. Nam ibi pater dotabat filiã de suo & voluit ꝙ dote contenta nõ haberet amplius ad bona sua regressum.certe pater poterat illi auferre certa bona sua per testamentum si dos sufficiebat ad legitimam vel si non sufficiebat parum restabat nimirum si per contractum id facere potuit.Non enim auferebatur filie id qd erat ipsius filie sed id qd futurum erat si non abstulisset qd facilis fieri potuit.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. cum ibi no.Potissime cum per aliuꝫ modum posset auferre vt dixi.& sic nullam iniuriam faciebat filie que nullum ius formale habet in bonis patris eo viuẽte.l.j.§.sed an impuberi.de coll'. bo.l.fi.de lib.agno.& qd no.in aut.si qua mulier.in fi.p glos.C. de sa.san.ec.vnde dicere poterat pater meum non tuum tibi de nego auxilium.iuxta no.in.l.assiduis.C.qui po.in pig.habe. Sed hic non sic quia nil dabat de suo sed partem paruam de eo qd erat filie & nixus fuit auferre residuũ in triplo plus:& etiã id ad qd sibi dãdum tenebatur de iure nature.vnde non potest videri cum qua conscientia hoc fecerit & sine dubio in foro consciẽtie deberet agere penitentiam de tam callido cõmento & tanto asperiore quanto erga carioreꝫ & cui magis tenebatur exercuit. Nec potuit vel posset in tali foro absolutioneꝫ impetrare nisi restituto ablato:vt in.c.peccatum.de reg.lib.vi.Merito ergo dictum iuramentum venit relaxandum:qꝛ ipsius obseruantia sine dubio tendit in peccatum & interitum anime ipsius patris licet non ipsius filie:ergo &c.vt pꝫ ex no.per Bart.in.d.l.si quis pro eo.ver.ad quartum.& pꝫ in.c.j.de iureiur.Et vidi bonos & discretos parentes habentes bonam & scrupulosam cõscientiã relinquere integraliter bona & dotẽ maternam filie primi matrimonij quãtũcũqꝫ plures filios etiam masculos haberent ex secũdo:quia lex cõscientie ad hoc eos inducebat.Est etiam hic presumptio fraudis contra patrem ꝑpter nimiam cautelã quã adhibuit faciẽdo p viã trãsactionis & fingendo litẽ & eodẽ instãti oĩa expediẽdo.ar.eorũ q̃ no.in.l.si qs sub cõditione.ff.de con di.insti.l.cũ hi.§.cum lis.ff.de trãsac.extra de resti.in integ.cuꝫ ex bonis.& qd no.in.c.ad nostrã.de emp.& ven.de caute.vsura. p Host. ¶ Sciendũ tñ est ꝙ cũ petet iuramentũ relaxari debebit hoc allegare.s.ꝙ fuit seducta vel circũuenta & debebit etiaꝫ probare circũuentionem & eã probabit probando immodicam lesionem p.s.dicta tẽperando tñ verba.iuxta.l.non dꝫ.in fin.ff. de dolo.nisi eni allegaret deceptioneꝫ non p̃sumeretur:qꝛ super non allegato presumptio non resultat.verba sunt Bald.C.de pac.l.si certis annis.in fi.iij.col.per.l.si adulterium cum incestu.§.idem pollioni.ff.de adul.qd etiã vult Bar.in.l.cum qd. ante fi.ff.si cer.pe.sed hoc allegato resultabit p̃sumptio ex his que.s.dixi.& hoc de primo dubio.

¶ Superest aliud dubium quia sublato iuramento remanebit trãsactio valida mero iure:qꝛ dolus rei seu debitoris resistentis non reddit transa.nullam licet dolus actoris sit fm ea que not. per glo.in.l.sub p̃tex.la prima.C.de transac.&.l.in summa.in prin.ff.de cõdi.inde.Nec cõpetit in inte.resti.ex tit.de mino.qꝛ vt dicit̃ transactũ est tp̃s:vt.l.fi.C.de tẽp.in integ.rest.Et quia etiã si nõ esset trãsactũ cõtra patrem nõ datur restitutio ex edic. de mino.C.qui & aduer.quos.l.fi.Nec potest agi actione prima qꝛ sublata est ipso iure p acceptil.& aquilianã stipul.ꝑcedenteꝫ que interuenerũt:vt pꝫ ex instr̃o.Sed ad istã respõdetur faciliter:qꝛ dabitur actio in factuꝫ succedens loco prime:tum qꝛ contra patrem contra quem si viuit non datur actio de dolo sed in factum.d.l.supplit.tum quia transactum est biẽniuꝫ post qd nõ datur actio de dolo de eo qd ad aduersarium peruenit.l.itaqꝫ. &.l.sabinus.ff.de dolo.& no.eo.tit.l.fi.in.j.glo.

¶ Item est aliud dubium quia si non valet iure transactionis tanꝙ fuerit ficta lis.l.cum hi.§.si cum lis.&.l.j.ff.de transa.saltim debet valere iure pacti vel simplicis conuentionis:quia in instrumento fuerunt apposita verba illa ad hanc conuentioneꝫ transa.& pacta & amicabilem compositionem &c.fm ea que no. Barto.in.l.si de certa.&.l.si causa cognita.C.de transac.Sed ad hoc respondetur ꝙ licet simplex pactum vel conuentio non vitietur ex eo ꝙ factum vel facta super eo de quo non erat lis bene tamen vitiantur ex eo ꝙ dolus interuenerit:quia verba edicti pretoris sunt generalia.s.que dolo malo facta esse dicent̃ &c. ff.de dolo.l.j.§.j. ¶ Concludo ergo ex omnibus iuramentũ esse relaxandum & post relaxationem prefatam Elenam posse contra dictam conuentionem venire ꝑpter nimiã lesionẽ:nam apparet ꝙ dicta domina non habuit animum donandi:quia nõ transegisset. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ In cã cõitatis Burgi ꝙ non tenent̃ emendare dãnũ incẽdij quia cõstabat de persona faciẽtis.s.ille interfecti per suam confessionem factã extra iudicium iuncta p̃sumptione q̃ resultabat ex inimicitia & ex fama publica q̃ vident̃ sufficere cum fuisset factũ de nocte:& sic erat difficilis probatio.p.l.nõ oẽs.§.a barbaris.de re mil.cuꝫ si.Et ibi qꝛ nõ poterat eis imputari culpa q̃re non apposuerũt custodes nocturnos cũ colon⁹ posuerit q̃ttuor eius filias intra illã domum & nil senserunt:& sic nil ꝑposuisset si cõitas apposuisset:ergo &c.l.fi.§.pe.qs or.in bo.pos.& statutũ non intelligit̃ punire nisi culpa interueniat saltẽ leuissima sicut in causa dãni infe.l.pluriũ.§.hec stip.cũ se.&.l.dãni.§.ei q. & ibi no.de dã.ife.& qꝛ tenet̃ad custodiã.vt no.in.l.dñs.ff.loca.

¶ Consilium.clxxv.

1 Elegãs interpretatio statuti senẽsis ꝙ si decedat qs sine filijs & ascẽdẽtes soror & frater & eoꝝ filij excludãt matrem in totum & vlteriores agnati vsqꝫ ad quartũ gradũ in tribus partibus & castellis.vtruꝫ auus excludat matrem in totum.ꝙ sic.cũ nu.seq.vsqꝫ ad fin.

2 Arg.a paritate vel maioritate rõnis an sumatur in sta.

3 Quomodo sumatur argumentum a cõtrario in statutis ad correctionem iuris:& an per statutum possit in totuꝫ legitima filiorum tolli.ꝙ sic.

4 Et ibi pulchre quomodo euitãda sit absurditas & superfluitas verborum in interpretandis statutis.

5 Extensio fit in statutis ad aliũ casum qñ disposita per statuta in vno casu nõ possent cõmode sortiri effectũ sine illa extẽsiõe.

6 Legitima matris & filiorum potest in totum tolli per statutum sicut & minui.

7 Ascendentes quibus preferantur.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Casus pñs valde dubitabilis est:qꝛ in quãcũqꝫ partẽ vertamus intuitũ occurrũt ꝯria magna.Ecce eni si dixerimus auũ istũ paternũ insolidũ admittẽdũ ad successionẽ istius Bartholomei matreqꝫ in totũ excludi ex forma dicti statuti.Aut hoc dicemus p argumentũ a si.vel a pari seu maiori.Aut hoc dicemus p argumentũ sumptũ a con

trario sensu dicti statuti. Nã ex expressa ꝛ specifica dispõne dicti statuti hoc dicere non possumus cum in nulla parte dicat aliquem ex ascendentibus ex linea paterna matrem excludere i totum vel in partẽ: licet de collateralibus bene dicat. s. de fratre ꝛ sorore ꝛ filijs eorũ vt excludant in totũ: ꝛ de alijs vlterioribus agnatis vsq; in quartum gradum ꝙ excludant in tribus partibus ex quattuor ꝛ in domibus ꝛ castellis. De ascendentibus vero ꝛ descendentibus ꝙ habeant excludere nihil dicit: licet eos ponat in conditione. s. si decesserit sine filijs ꝛ ascendentibus ꝛc. Aut ergo dicemus auum paternum debere matrem in totum excludere propterea quia frater et soror et eorum filij in totum excludunt: ꝛ in ipso est maior ratio excludendi: quia hereditas nepotis est sibi debita. c. nam ꝛ si parentibus. ff. de inoffi. testa. non sic fratri vel sorori. Et preteritio vel exheredatio aui facere testamento subijci querele vel iuri contratabulandi vel dicendi nullum. l. pater filium. ff. de inoffi. testamento. ꝛ in aut. vt cum de appel. cogno. §. aliud quoq; capitulũ. ꝛ plene not. in. l. filio preterito. ff. de iniust. testa. per Barto. ꝛ in auth. ex causa. C. de lib. prete. non fratris vel sororis nisi turpi persona herede instituta. C. de inoffi. test. l. fratris. ꝛ. l. fratres. Si ergo frater ꝛ soror ꝛ eorum filij in quibus est minor ratio excludendi excludũt matrem in totum ex forma dicti statuti: fortius auus paternus in quo est maior ratio. C. de sacrosanc. eccle. aut multo magis.

a ¶ Arguere. Adde. d. pe. ph. cor. i consi. clxxxviij. in littera. a. p. ij. parte.

2 † Poterit respõderi ꝙ a paritate vel a maioritate rationis nõ est licitum arguere[a] in statutis quando induceret legum correctio: vt in aut. quas actiões. de sacrosan. eccl. cũ ibi no. in gl. Et in exorbitantibus a iure. vt no. in addi. Spe. i ti. de act. seu pet. §. si. in magna addi. Nec admittitur interpretatio extensiua de casu ad casum p aliam legem determinatum. vt no. Bar. in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iu. Nec de persona ad personam. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. C. de colla. l. illam. cum ibi no. per Bal. quando induceretur iuris cõmunis correctio prout hic contingeret. vt pȝ ex auth. defuncto. C. ad tertu. in verbo salua gradus ꝓrogatiua ꝛc. Preterea posito ꝙ p rationẽ de qua. s. videatur eadem vel potior ratio excludẽdi in auo ꝙ in fratre ꝛ sorore ꝛ filijs eorum: tamen alia ratione attẽta videt minor eo qꝛ frater ꝛ soror ꝛ eoꝝ filij qñ sunt ex vtroq; latere coniuncti admittuntur de iure cõmuni ad succedendũ vna cũ matre: non sic auus paternus. Et sic plus exorbitaret a iure cõi ꝙ auus excluderet mr̃em a tota hereditate ꝙ ꝙ frater ꝛ soror ꝛ eoꝝ filij a parte hereditatis: vt pȝ intuenti. Si vero dicamus illud accidere ꝑpter argumentũ a ꝯrio sensu dicti statuti sumptum: † qđ est validũ in iure[b]. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui mãda. est iurisdi. ꝛ. l. q testamentũ. §. si mulier. de testa. ꝛ põt fieri locũq; habet etiam in statutis exorbitãtibus a iure cõmuni ꝺm ea q̃ no. Bal. in. l. cõuenticulã. C. de episc. ꝛ cleri. post Cy. Rñderi poterit ꝙ immo istud nõ ẽ verum qñ exorbitant ꝛ qñ inducitur legũ correctio[c]: qꝛ casus occurrens reperit a iure determinatus ꝺm theoricam Ja. bu. ꝛ Bar. in. d. l. omnes populi. qꝛ resultaret prauus itellectus: ideo relinquit dispositioni iuris cõis ꝺȝ eos. l. si cum dotẽ. in prin. ff. so. ma. ꝛ. l. ij. cũ ibi no. C. de ꝯdi. inser. ꝛ. l. apud antiquos. de fur. in qbus legibus Bal. videt ꝯiari ei qđ dicit in d. l. cõuenticulã. Preterea vt dicit Bal. in. d. l. ij. C. de condi. inser. saltem quando statutũ prohibet interpretationẽ debere fieri in statutis non habet locũ argumentũ a ꝯrio sensu: qꝛ talis sensus venit ex interpretatione: vt. d. l. apud antiquos. ꝛ arg. l. pecuniã. si cer. pe. ꝺȝ hic ẽ hmõi: qꝛ ẽ vnũ capitulũ statuti quo disponitur ꝙ nulla interpretatio fiat vel admitti debeat super aliquo capitulo statuti: sed sicut simpliciter verba iacent simpliciter ꝛ vulgariter itelligant. ꝛ licet Bar. in. d. l. oẽs populi videatur dicere ꝙ talis clausula seu ṽba parũ aut nihil operant. istud tñ nõ videtur verũ qꝛ immo operant vt nõ admittat nisi ad littere seu vocabuli dubij expositionẽ. vt in cle. exiuit. de paradiso. de ṽ. sig. ꝛ in. c. exit q seminat. ꝛ p bal. in auth. si qua mulier. in fi. C. de sa. san. ecc. ꝛ expresse p Jo. an. in mer. in regula pro possessore. ꝛ bal. C. de lib. ꝑte. l. iij. ꝛ. l. iubemus. §. fi. C. ad tre. Nam illud verbum simpliciter[d] intelligitur ꝺm ꝙ littera iacet. vt no. p bal. C. de suis ꝛ leg. l. in testõ. ꝛ no. i auth. de fideius. in i pnci. ꝛ qđ no. Barto. in. l. j. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. j. §. si quis simpliciter. de ṽ. ob. Est aũt ꝯrius sensus in casu nr̃o iste qꝛ statutũ disponit ꝙ mater succedat in quarta parte eo casu quo nõ extãt descendentes vel ascẽdentes seu frater aut soror vel filij eorũ ꝛ extant alij agnati ex latere patris: igit si extant aliq istorum videt velle ꝙ nõ succedãt in aliquo a ꝯrio sensu. Sed iste sensus nõ tendit ad expositionẽ lr̃e nec ad declarationẽ vocabuli sed ad declarationẽ mentis statuẽtium: ꝛ addunt casum nouũ qui non est in statuto expssus. s. ꝙ existẽtibus ascẽdẽtibus ex latere patris nõ admittatur mater in aliquo ꝛ sic videt non debere admitti postꝙ interpretatio est expresse inhibita p statutũ. per ea que no. Joan. in. d. regula pro possessore. in mercu. Videt ergo ꝙ determinatio Cy. in qõne de statuto florentino disponente. ꝙ filia succedat si non extat masculus ꝙ eo existente nõ succedat nõ fuit bona qꝛ cõtra regulã ꝑdictã Ja. bu. ꝛ bar. ꝛ sic in dicto statuto debeat subaudiri maxime qꝛ idẽ videt si extat masculus postꝙ ita est decisum de iure cõi. vt in. l. lege. xij. tab. C. de legi. heredi. ꝛ in auth. in successione. de suis ꝛ legi. Vel si vera est dicta determinatio non est vera dicta regula tradita p dictos doc. Preterea statutũ florentinũ loquitur affirmatiue dicẽdo ꝙ filia succedat nõ existẽte masculo. i. si masculus nõ existat: vt. l. a testatore. cũ ibi no. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ. l. euictis. de vsu. ꝛ sic non existentia masculi videt cã finalis q̃ cessante cessat dispositio. l. demõstratio. §. qđ aũt iuris. ff. de condi. ꝛ demõ. merito masculo existente femina excluditur: qꝛ cessat cã finalis sub qua admittit. ar. l. filius. §. cum qs. ff. de lega. j. ꝛ in auth. licet. C. de na. libe. ꝛ. l. inter socerum. §. cũ inter. ff. de pac. dota. sed hic loqtur negatiue dicẽdo ꝙ non existentibus illis de quibus ibi fit mentio nõ pmittat mater venire vltra quartam partem ꝛc. ꝛ sic non existentia illorũ non videt esse causa quare mater admittat ad quartã ꝺȝ quare nõ admittit vltra quartam: igitur licet existãt aliqui ex illis nõ sequit ꝙ mater debeat repelli postꝙ eorum non superexistẽtia nõ erat causa ipsius admittende. vñ non sic aperto mõ non potest hic sumi ar. a ꝯrio sensu vt repellatur sicut potest sumi in questione Cy. de statuto florentino ꝛ per cõsequẽs cessare videt. p ea que no. Pe. ꝛ Cy. in. d. l. cõuenticulã. C. de epi. ꝛ cle. ¶ Nũc ad partẽ ꝯtrariã vertamus intuitũ. nã si diceremus ꝙ auus nõ excludat matrẽ in aliquo rõnibus supradictis sequeret absurditas magna. Nam si non extaret auus ꝑdictus sed extaret frater ipsius aui q est patruus magnus dicto defuncto sine dubio ipse patruus magnus excluderet matrem saltem in tribus partibus de quattuor ꝛ in domibus ꝛ castellis tanꝙ parens masculi cõsanguineus ex latere patris ꝛ aui vt ex dicto statuto colligitur: qꝛ est ĩfra quartũ gradũ etiã de iure ciuili. l. j. §. quarto gradu. ff. de gradi. multo ergo magis debet excludere matrem ipse auus paternus. tũ qꝛ oẽ ius potentius est in cã ꝙ in causato. C. de legi. l. digna vox. ꝛ auus est cã quare frater eius q ẽ patruus magnus excludit matrẽ: nisi enim generasset filiũ nõ esset generatus nepos ꝛ ꝑpter cõiunctionẽ quã patruus magnus hȝ cũ auo excludit matrẽ ab hereditate nepotis: quanto ergo magis ipse au[9] dȝ excludere ꝑ se ꝛ ad sui vtilitatẽ postꝙ est cã ꝙ frater suus excludat ad vtilitatem ipsius fratris: vt in auth. multo magis. s. all'. tũ etiã qꝛ in successiõe dicti defuncti si cõcurreret au[9] paternus ꝛ patru[9] magnus. i. frater aui ꝑferret auus: vt i auth. defuncto. C. ad tertul'. ꝛ in cor. vnde sumit. Si ergo auus vinceret patruum magnũ: vincere debet etiã matrem q̃ vincit a patruo magno p regulã si vinco vincentem ꝛc. ff. de diuer. ꝛ tẽporalibus ꝑscrip. l. de accessionibus. ꝛ in. c. autoritate. de concel. preben. lib. vj. ꝛ nõ solũ in tribus partibus ex quattuor deberet au[9] excludere sed etiã in totum qꝛ dȝ aliqd plus iuris habere ꝙ frater suus q excluderet a tribus partibus ex quattuor ꝑpter ipm auum ꝛ cõiunctionem quã habet cũ ipo: al's frustra fuissent apposita in statuto verba illa si decesserit sine ascendentibus ꝛc. si ascendentes nõ deberẽt esse melioris cõditionis ꝙ parẽtes ex p te ipsoꝝ de qbus postea subijcit ꝙ excludãt matrẽ in tribus ptibus: sufficeisset enim dicere si decesserit sine filijs seu descendentibus ꝛ sine fratre vel sorore vel sine filijs eorũ ꝛc. postꝙ ascendentes ꝛ parentes ex parte ipsorum debẽt esse equales. † Ne igitur 4
sequatur dicta absurditas ꝙ patruus magnus qui non nisi propter auum excludit sit melioris cõditionis ꝙ auus vel patruus ꝙ esse nõ debet vt dixi. dicendũ est ꝙ excludat in totum matreȝ quia vitãda est absurditas in legibus ꝛ statutis. ff. de bonis lib. l. nam absurdum. de neg. gest. l. põpo. scribit. ꝛ etiam superfluitas verboꝝ. l. j. ff. quod me. causa. ꝛ si aliquis sanus alius intellectus potest dari nõ est dandus ille p quẽ in supfluitatẽ icidere mus. l. j. §. si. ff. ad muni. ꝛ verba debent aliqd operari. l. si quando. ff. de le. j. de priui. si papa. lib. vj. Preterea ꝑsumendum est statuẽtes fuisse motos aliqua ratione vel cã. ar. viij. di. erit aũt. Et non potest perpẽdi ꝙ aliqua rõ vel cã fuerit vel esse potuerit ad sic statuendum nisi vt bona potius penes agnationeȝ paternã remaneãt ꝙ ꝙ transeant ad matrem vel eius cognationẽ: sicut quando statuit ꝙ masculus succedat exclusa filia femina presumitur ꝙ voluerit conseruare masculinam agnationem. vt no. in. l. j. C. de adul. per Cy. Hic vero non solum penes masculinam sed etiã femininam ex parte patris ꝛ excludere cognationem matris. Et hec ratio postꝙ alia non potest dari vel assignari habetur p expressa. vt no. C. de fideicom. l. quis. ꝛ no. Bald. in. l. maximum vitiuȝ. C. de lib. prete. Sed si ista ratio fuisset expressa in statuto non est dubium ꝙ auus excluderet matrem in totum: quia per dictam rationem censeretur pater ꝛ auus ꝛ alij ascendentes ex latere ipsoꝝ vocati. per. l. fideicommissaria. §. hec verba. ff. de leg. ij. de rei ven. l. emptor. §. fi. ibi. ꝛ ea ratione reddita ꝛc.

b ¶ In iure. Vide. d. Bar. sozi. in consi. clxvj. ṽ. quinta cõclusio. circa me. ꝛ in cõsi. clxxxvij. versi. cõfirmant pmissa. in. ij. parte.

Additio. c ¶ Qñ inducit leguȝ correctio. Sumit tñ ad correctionẽ iuris cõmunis qñ statutũ in casu expsso nihil operat. vt p Sozi. in cõsil. lxxxj. incipi. si in cã. i. iij. col. ver. ꝛ licet hoc argumentum. in. iiij. volu. M. F.

d ¶ Simpliciter. Vide que hñtur per. d. alexan. de imo. in cõsi. xij. i iiij. col. in. ij. pte.

reddita ⁊c. de vsur. l. ĩ fideicõmissi. §. cũ pollidius. ibi. id quod sibi mater: nõ placuisset ⁊c. de leg. ij. cum pater. §. dulcissimis. de le. iij. l. non tñ debitoꝛis. §. fi. ⁊ qđ no. Dy. in. c. fi. de reg. iur. lib. vj. ⁊ Bal. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. ecc. Et si dicat̃ si hoc voluerũt statuẽtes quare nõ expꝛesserũt si extiterint ascẽ. ex parte patris mater ⁊ auia in nullo succedãt sicut expꝛesserũt qñ extaret frater vel soꝛoꝛ vel eoꝛũ filij: facile eñ fuisset expꝛimere si hoc voluissent. C. de cad. tollẽ. §. sin autẽ deficiẽtis. vñ cum de fratre ⁊ soꝛoꝛe expꝛesserint videtur de alijs denegasse. arg. ff. de iud. cum pꝛeto. in pꝛin. C. de ꝓcur. l. maritus. extra de ꝑsum. c. nõne. Responderi potest ꝙ hoc nõ sequit̃: qꝛ nec de filijs persone defuncte exꝑsserunt: ⁊ tamen credendum est statuentes voluisse eos matrem excludere: qꝛ pꝛima causa est liberoꝛum: vt in aut. de heredi. que ab intest. in pꝛinc. foꝛte ergo fuit ratio quare magis expꝛesserunt de fratre ⁊ soꝛoꝛe: quia non est eis ita debita hereditas defuncti sicut est debita ascendẽtibus ⁊ descendẽtibus: ⁊ ideo tanꝙ̃ de magis dubitabili voluerunt expꝛimere. ꝑ ea que. s̃. dixi pꝛimo loco. Et ista pars videtur tutioꝛ qꝛ magis est de intentione ⁊ voluntate statuti ꝙ̃ pꝛima: que voluntas seruanda ẽ poti⁹ ꝙ̃ ꝟba. ff. de legi. l. benignus. C. eo. ti. l. nõ dubiũ.

¶ Restat respõdere ad ꝯ̃ria ⁊ bꝛeuiter quãtũ ad tres partes de quattuoꝛ totius hereditatis ⁊ domos ⁊ castella non videtur expediens laboꝛare multũ in rñdendo: quia dici potest ꝙ ad illas non veniet ipse auus per argumentũ a simili vel a maioꝛi seu a ꝯ̃rio sensu ⁊ sic ꝑ extensionem statuti de casu ad casum vel per subauditum intellectũ q̃bus oĩbus loquuntur in contrariuz allegata: sed veniet per expꝛessam ⁊ generalem vocationem factã de cõsanguineis seu parẽtibus ex parte patris ⁊ aui. Nam negari non põt quin auus cõtineat̃ appellatione consanguineoꝛũ[a] ex parte patris ⁊ ecõuerso pater appellatione consanguineoꝛũ ex parte aui tales aũt cõsanguiuei vocant̃ expꝛesse: licet generaliter ad tres partes bonoꝛũ ꝑ dictũ statutum in. ꝟ. alia vero bona ⁊c. igit̃ non expedit dicere ꝙ veniat ꝑ extensionẽ vel ꝑ subauditum intellectũ. Posset tñ ⁊ verius q̃s dicere ꝙ immo statutũ in illo ver. alia vero bona ⁊c. loquat̃ de cõsanguineis collateralibus ex parte patris ⁊ aui nõ de ipso patre vel auo. qđ pꝫ: quia loq̃tur eo casu quo ascẽdentes nõ extant: vt pꝫ in pꝛincipio statuti: ergo non potest loqui de ip̃o patre vel auo qui sunt de ascẽdentibus certe hoc non potest negari tñ credendum est certo tenendũ ꝙ noluit patrẽ ⁊ auũ esse deterioꝛis conditionis ꝙ̃ illos qui pꝛopter eos veniũt ⁊ quos ipse pater ⁊ auus vinceret. vñ si statutum dicat ꝙ patruus excludat matrem in totũ foꝛtius excludet ipse pater quia vinceret patruũ ⁊ per quem ipse patruus venit ⁊ sic veniret per subauditum intellectum ⁊ per extensionem. Item licet loquatur eo casu quo nõ extãt ascendẽtes hoc nõ fuit ex eo ꝙ noluerit eos venire si extant: sed eo quia non veniunt ad tres partes tantum sicut veniũt collaterales sed in totũ. Põt ergo dari alia rñsio ad pꝛimas obiectiões ꝙ iste auus nõ venit ꝑ extẽsionem statuti de fratre ⁊ soꝛoꝛe ad ipsum: sed venit ex mente statuti q̃ tollitur ex eo qꝛ cum velit ꝙ non existentibus ascendentibus attinentes ex parte ascendentium excludãt matrem in tribus partibus ex quattuoꝛ censetur tacite voluisse ꝙ si ascendentes ex latere patris extent excludant in totum nesi aliud diceretur verba illa statuti ⁊ sine ascendentibus ⁊c. nihil operentur ⁊ frustra videantur apposita. Et quia ex eo ꝙ facit mentionem de descendentibus ⁊ ascendentibus ⁊ collateralibus ex parte patris censetur habuisse respectũ ad agnationeꝫ paternam ⁊ voluisse eã ꝑferri matri ⁊ eius cognationi. Et dum dicit̃ argumentũ a ꝯ̃rio sensu nõ debet sumi qñ resultaret prauus intellec. ⁊ qñ reperitur ꝯ̃rium in iure decisum rñdetur ꝙ hic resultaret magis prauus si nõ sumeretur: quia resultaret ꝙ verba statuti essent suꝑflua ⁊ nullius impoꝛtantie. Item sequeret̃ absurditas de qua. s̃. s. ꝙ parẽtes ⁊ consanguinei ex parte patris ⁊ aui excluderent matrem salteꝫ in tribus partibus. Et tñ ipse pater ⁊ auus a q̃bus ipsi cõsanguinei cõsequũtur dictũ pꝛiuilegiũ excludẽdi non excluderẽt in aliquo. Et posito ꝙ excluderent in tribus partibus ⁊ nõ vltra nõ essent melioꝛis cõditionis ꝙ̃ illi qđ nõ ꝑsumit̃ fuisse de mente statuti postꝙ̃ dixerit sine ascendentibus ⁊c. ¶ Pꝛeterea volo fateri ꝙ in lege iuris communis nõ est sumendus intellectus a cõtrario sensu vbi ꝯ̃rium esset determinatum ab alia lege iuris cõis. Et similiter in lege municipali vbi esset ꝯtrariũ determinatũ a iure municipali: qꝛ non est credendum ꝙ vnuꝫ ius cõmune velit aliud ius cõmune corrigere: ⁊ vnũ ius municipale aliud municipale. ar. eoꝛum q̃ not. in. l. ita pudoꝛ. C. de adul. ⁊. l. j. de inoffi. dotibus. ⁊ in. c. cũ expediat. de elec. lib. vj. Sed in statuto qđ videmus manifeste tendere ad coꝛrectionem iuris cõis in aliquibus vt est istud non est absurdum sumere argumentum a cõtrario sensu etiaꝫ vbi reperit̃ ꝯ̃rium determinatum a iure cõi dũ tñ non ab alio statuto. Nam postꝙ̃ videmus ipsum manifeste tendere in quibusdam ad coꝛrectionem iuris cõis credendum est ꝙ in casu de quo dubitatur etiam velit coꝛrigere si verba ⁊ mens statuti ad hoc adaptãtur. ar. ff. de le. j. l. ab omnibus. Et pꝛo hoc optime facit qđ no. Bal. in. l. maximum vitium. C. de li. pꝛete. in pe. colũ. versi. vlterius queritur ⁊c. ibi dum dicit. nam dictum statutum hꝫ se ad ius cõmune derogatiue ⁊c. Et ista est bona ⁊ solẽnis rñsio ꝑ quã saluatur determinatio Cy. in q̃õne de statuto floꝛentino. ⁊ etiam Bal. in. l. cõuenticulam. de episc. ⁊ cle. quia licet in iure cõmuni reperiatur determinatũ ꝙ filia femina succedat etiaꝫ si extat masculus ⁊ cuꝫ eo: vt in aut. successione. C. de suis ⁊ legi. Non tñ reperiebat̃ determinatuꝫ ab aliquo statuto floꝛentino. Et ideo potuit ibi sumi argumentũ a ꝯ̃rio sensu: vꝫ dum dicit. succedat femina non extãte masculo: ergo ipso extante nõ succedat. Sed si per aliud statutũ reperiretur determinatũ ꝯ̃rium. s. ꝙ succedat cũ masculo tale argumentum non fuisset sumendũ per qđ illud coꝛrigeret̃ ẜꝫ theoꝛicã quã doc. tradũt in. l. oẽs populi. ⁊ ꝑ no. in. l. ij. C. de cõdi. inser. Et sic tollit̃ ꝯ̃rietas q̃ videt̃ resultare inter ea q̃ no. Bal. in. d. l. cõuenticulã. ⁊ in. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ in. d. l. ij. de cõdi. inser. ¶ Itẽ nõ ob. statutuꝫ disponẽs ꝙ in statutis cõis senarũ nõ admittat̃ interpꝛetatio ⁊ ꝑ ꝯ̃ñs videt̃ nõ debere recipi argumentũ a ꝯ̃rio sensu ẜm Bal. in. d. l. ij. Et hic cur. recipimus: qꝛ dico ꝙ est verũ in extrinseca interpꝛetatione q̃ non põt colligi ex aliquibus verbis a statuto pꝛolatis: secus si ex illis põt colligi. argu. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. in his. ⁊ expꝛesse per Bal. C. de lib. pꝛete. l. iij. Tũc aũt dico colligi posse ex verbis qñ sine tali interpꝛetatione ꝟba a statuto ꝓlata nulli⁹ essent effectus: nec posset subaudiri dictio maxime: al's secus: vt ecce in. q. de statuto floꝛentino dicente ꝙ filia succedat matri non existente filio masculo. nam congrue põt subaudiri maxime qꝛ idẽ si extat. si ergo ꝑ aliud statutum pꝛohiberet̃ interpꝛetatio tunc nõ deberet sumi argumentũ a ꝯ̃rio sensu: sed deberet subaudiri maxĩe: ⁊ sic cõgrue adhuc starẽt verba ⁊ nõ haberet locũ determinatio Cy. ⁊ Bal. in. l. cõuẽticulã. sꝫ nõ existente dicto statuto tunc bene sumitur ⁊ nõ subaudit̃ maxime: quia cẽset̃ velle coꝛrigere ius cõe. ⁊ ita loquit̃ determinatio ꝓdictoꝝ doctoꝝ. Sed in casu nr̃o ꝟba illa statuti si decesserit sine filijs ascen. ⁊c. nullius essent impoꝛtantie si non sumeret̃ argumẽtũ a ꝯ̃rio sensu: nec cõgrue posset subdiri maxime: quia resultaret prauus intellectus sicut ꝙ non existentibus illis de quibus statutum loquit̃ mater admittit̃ ad quartã tm̃: ⁊ alij consanguinei ex parte patris admittuntur ad reliqua bona: ita ⁊ eis existẽtibus sed maxime qñ nõ extãt. hoc aũt est falsum ꝙ qũ extãt illi admittant̃ mater ⁊ alij consanguinei ex latere patris mõ ꝓdicto: qꝛ illi ꝑferũtur talibus cõsanguineis q nõ nisi ꝑ illos venire possunt. Ne igit̃ dicta ꝟba fuerint ꝓlata sine effectu ⁊ stent sine aliquo cõgruo subauditu debemus recurre ad subauditum ꝯ̃rium q põt cõgruere tã ꝟbis ꝙ̃ menti. s. ꝙ illis existẽtibus nec mater nec alij cõsanguinei admittant̃ ad aliq̃d: sed illi: vꝫ ascẽdẽtes vel descendentes seu frater ⁊ soꝛoꝛ vel eoꝝ filij non obstante dicto statuto ꝙ interpꝛetatio nõ admittatur: qꝛ debet intelligi qñ fieri põt seu conduci sine interpꝛetatione ẜm Bal. in. d. l. iij. C. de lib. ꝓte. ad qđ facit qđ no. Io. an. in mercu. in dicta regula pꝛo possessoꝛe. ante finẽ. dicit ꝙ stãte dicto statuto ꝙ interpꝛetatio nõ admittatur standũ est verbis mente tamen seruata. q. d. si pꝛo saluãda mente expediret recedere a verbis deberet recedi non obstante tali statuto. hic autem pꝛo saluanda mente expedit aliqualiter recedere: scilicet sumendo argumentum a cõtrario sensu: al's nõ possemus intelligere ad queꝫ finem fuerint illa verba cõditionaliter ꝓlata in pꝛincipio statuti apposita: vꝫ si qua persona decesserit sine filijs ⁊ ascẽ. ex linea paterna ⁊c. vñ credenduꝫ est ꝙ ad hũc finẽ vt illi extent illi soli succedãt: ⁊ mater ⁊ alij cõsanguinei excludantur in totum qđ etiam ex eo deꝓhenditur: qꝛ si extant filij sine dubio illi soli succedant posito ꝙ statutuꝫ expꝛesse hoc nõ dicat: qꝛ nullus negabit quin tacite videatur hoc voluisse: ergo ⁊ idẽ in ascendentibus maxime: quia

5 etiam de fratre ⁊ soꝛoꝛe ⁊ filijs eoꝝ specificauit. † ꝑ hoc etiã facit qꝛ ĩ statutis etiã coꝛrectiuis fit extẽsio ad aliũ casuꝫ qñ disposita in vno casu non possent habere locum sine illa extensione: vt not. Barto. in. l. omnes populi. in articulo illo. an statuta recipiant interpꝛetationem extensiuam. per. l. si ita stipulatus fuero per te. de verb. ob. de arbi. non distinguemus. §. de officio. cũ ibi no. ⁊. l. ij. de iuris. om. iudi. ergo per eandem rationem debẽt verba extendi ad casum sumptum a contrario sensu si sine hoc verba nullius essent impoꝛtantie: non ob. dicto statuto ꝙ non fiat interpꝛetatio ⁊c. quia debet intelligi quãdo verba possent congrue per se stare ⁊ aliquid impoꝛtare sine tali subaudito.

¶ Concludit̃ ergo ꝙ dicta mater in totũ excluditur ab auo duplici ratiõe pꝛincipali. Pꝛima quãtũ ad tres quartas domos ⁊ castella: qꝛ in illis excluderet̃ a persona minus potente ꝙ̃ sit auus: vꝫ a fratre aui patruoq; magno quẽ au⁹ excluderet: ergo

a ¶ Consanguineoꝛũ. Qui autẽ cõtineantur appellatiõe cõsanguineoꝛuꝫ. vide d. Pe. phi. coꝛ. ĩ consi. clxvij. ĩ littera. C. ⁊. D. in ij. parte.

⁊ matrem quã ille excludit per regulam si vinco vincentem ⁊c. Scdo quãtũ ad alteram quartã partez a qua non excluderetur ꝑ patruũ magnũ: ⁊ sic in illa cessaret illa regula si vinco vincentem ⁊c. tñ excludit̃ ꝑ auum: tuz qꝛ aliquid plus iuris dꝫ habere auus ꝙ alius qui venit ꝑpter auum: quia vt dixi potentius dꝫ esse ius in cã ꝙ in causato. l. digna vox. C. de legi. cũ ibi not. tuz etiã ne illa vba si decesserit sine ascẽdentibus frustra videantur fuisse apposita ⁊ stent sine aliquo congruo subauditu ꝑpter qꝺ põt sumi argumentũ a ꝯrio sensu. Itẽ cõcludo ꝙ statutũ illud ꝙ interpretatio nõ admittat̃ in statutis vendicat sibi locũ in casibus in qbus vba possunt stare cõgrue ⁊ aliqꝺ operari sine subauditu casus ꝯrij vel sine extensiõe: al's secus ꝑ ea que no. Bal. in. d. l. iij. C. de liber. ꝑte. qꝺ hic nõ est. ⁊ ideo in casu nostro locũ non hꝫ ⁊ ꝑpter alias rõnes. s. tactas. Cogitaui ꝙ posset qs dicere ꝑfatũ statutũ posse ⁊ debere recipere aliũ intellectum: vꝫ ꝙ cum tẽdat ad excludẽdũ matrem ⁊ eius cognationem ꝑpter patrem ⁊ eius agnationẽ. ⁊ ista exclusio fiat qñ termini sunt pares. vt quia extat mater ⁊ pater q sunt ĩ primo gradu vt tunc pater preferatur matri vel extat auus paternus ⁊ auia materna ⁊ tũc auus ꝑferatur auie. Sed ponẽdo terminos dispares: scilicet ꝙ ex vna parte extat mater ex altera auus paternus nõ sic est conueniens ꝙ auus q est in scdo excludat matrẽ q est in primo ⁊ sic singula singulis reformantur. l. si negotiũ. cuz ibi no. C. de neg. gest. ¶ Breuiter istud posset tolerari si non esset illud statutum ꝙ interpretatio nõ admittatur ⁊ ꝙ verba debeant intelligi simpliciter prout iacent: vt quanto minus posset fieri corrigeretur ius cõmune. Sed qꝛ est dictũ statutum non possumus hoc dicere: qꝛ vba non sumerẽtur simpl'r prout iacent: sed alio mõ. Nam ꝟm sonũ vborũ qcũqꝫ extet de ascẽdentibus in eodẽ vel dispari gradu cum matre excludit matrem cum oratio ⁊ verbum sit in-
6 definite. platũ: ergo ⁊c. l. si pluribus. ff. de leg. ij. ¶ † Illud autẽ
a certum ꝙ statutũ potest auferre legitimam[a] matris ⁊ filiorum in totum sicut ⁊ minuere ꝟm cõmunem opi. no. per Cy. in. l. sancimus. C. de nup. ⁊ per Bart. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cõdi. ⁊ demon. facit. l. ꝙ de bonis. §. fi. ff. ad. l. fal. quia potest excludere a succedendo cum successiones regulentur a iure scripto. l. lege obuenire. ff. de vb. signi. ⁊ vt ex legibus ⁊ senatus consul. in rubro ⁊ nig. Et legitima est portio debite successiõis. l. queritur. ⁊. l. parentibus. C. de inoffi. testamen. super quo articulo me non extendo: qꝛ non expedit†. Illud etiam est certum ꝙ postꝙ hic extat auus paternus qui admittit̃: vt. s. scripsi non est tractandum de patruo: quia ascendentes preferuntur omnibus collateralibus exceptis fratribus ⁊ sororibus vtrinqꝫ coniunctis ⁊ eorum filijs. in auf. de heredi. que ab intesta. §. j. Sed si auus redderetur inhabilis ad succedendum propter matrem incideremus in dubium illud vtrum mater posset dicere ego excludo auum qui te excludit: ergo excludo in totum etiam a tribus quartis quas haberes si auus nõ superesset super quo etiã me non extendo: quia non expedit. Laus deo.

a ¶ Legitimã. Uide omno do. Ma. sozi. in ꝯsi. xxx. ver. circa ꝑmã. q. cũ. v. seq. ⁊ per. d. bar. soz. in consi. cl. versi. succedit alia. et ver. preterea legitima. cũ ver. seq. in. j. parte.

b ¶ Femine. Uide do. bar. sozi. i consi. cclvij. vsic. aliqñ tertio. ibi nam consuetudines. in. ij. parte.

¶ Consilium. clxxvj.

1 ☞ In materia feu. in primis tenor inuestiture attẽdẽdus est.
2 Et existeñ. masculis descẽdentibus ab vno inuestitorum in feudo antiquo non admittitur femina.
3 Item de duabus iuestituris tenor prioris semp est attẽdẽdus.
4 Et pars feudi occupata per tyrannum ⁊ recuperata ꝑ vnum ex inuestitis non mutat priorem naturam suam.

In christi nomine amen.

¶ Uidetur dicendum dictã Mariam debere preferri prefatis masculis agnatis in dicta portiõe feu
1 di patris sui pluribus rationibus. ¶ † Primo propter tenorẽ inuestiture facte Thomasio patri suo qui tenor debet preferri omni feudorũ nature: vt in vsibus feud. ti. de duobus fratribus a capi. inuesti. in fi. ⁊ ibi per Bal. expresse. Sed hic tenor in uestiture se habet clare ⁊ expresse ꝙ si aliquis illoꝝ inuestitoruz decesserit relictis filijs masculis illi succedãt exclusis feminis. Si vero relictis feminis ⁊ non masculis succedant femine. Si vero nullis relictis filijs masculis vel feminis tunc pars illius moriẽtis ꝑueniat ad supstitẽ. Cuz ergo vba sint clara ꝙ supstes ex illis duobus iuestitis: vꝫ Thomasio ⁊ dño Spinella admittat̃ ad portionem alterius ꝑmorientis solum ⁊ dũtaxat in defectũ masculorum ⁊ feminaruz ꝑmorientis ꝑdicti seqtur ꝙ multo magis alius agnatus qui inuestitus non fuit debet admitti solũ deficientibus filijs tã masculis ꝙ feminis dicti ꝑmoriẽtis: qꝛ nõ debent esse melioris cõditionis Mattheus Jacobus ⁊ Joãnes qui presentialiter contendũt cum dicta Maria ꝙ esset dñs Spinella si viueret immo deterioris: qꝛ dominus Spinella fuit inuestitus simul cuz patre istius Marie de ista dimidia feudi: ⁊ illi nõ. Sed dñs Spinella nõ admitteretur postꝙ extat Maria propter tenorem dicte inuestiture qui est clarus: ergo ⁊c. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. Scdo qꝛ posito ꝙ tenor nõ esset ita clarus: vt quia recepissent simpliciter pro se ⁊ heredib[9] suis masculis ⁊ feminis: adhuc videretur esse idez. s. ꝙ si ex premoriente supersit etiam femina preferatur illa alteri superstiti: quia quilibet eorum cẽset̃ primo loco prospexisse sibi ⁊ heredibus suis tã masculis ꝙ feminis in sua portione: ⁊ voluisse ꝙ sua portio primo loco perueniat ad illos ⁊ eis deficientibus ad supstitem fratrẽ: vt est casus in. d. c. j. de duo. fra. a capi. inuestitis. vbi ista qꝺ determinari videt̃ pro dicta Maria. ¶ Tertio: qꝛ si totũ feudũ ex diuisione peruenisset ad vnũ ex fratribus quousqꝫ extat aliquis ex descendentibus ⁊ linea illius nõ vocatur alter seu linea alterius: vt in ti. de natura suc. feu. c. j. in vsi. dũmodo scias ⁊c. Idez ergo debet esse in parte qñ vna pars peruenit vt fuit hic. ar. ff. de rei ven. l. que de toto. ¶ Quarto: quia ista medietas erat perdita per occupationem tyranni ⁊ fuit recuperata cura ⁊ diligentia ⁊ expensis Thomasij patris istius Marie: que diligentia labor ⁊ expensa potius ⁊ per prius videtur debere ꝑdesse sibi filijsqꝫ suis etiaz feminis ꝙ alijs. ar. C. de allu. l. fi. circa me. ⁊. l. ꝙ si minor. §. sceuo. ff. de mino. in vbo laboribus. ¶ His non ob. contrarium est dicendum ꝙ immo dicta dimidia feudi q̃ fuit Thomasij patris dicte Marie ptinet ad Mattheum Jacobum ⁊ Joannem agnatos masculos descendentes ex domino Guardinello primo inuestito per aliam lineã: ⁊ hoc
2 per regulam que traditur in materia feudorum † ꝙ in feudi suc
b cessione nõ pꝫ locus femine[b] donec superest masculus ex eo qui primus de illo feudo fuit inuestitus etiam si feudum illud fecerat transitum ad feminam ⁊ prefatus masculus ex femina descẽderit: non ex linea masculina ipsius. vt est tex. no. per quem ista questio terminat̃ in. c. vnico de eo qui sibi ⁊ heredi. suis masculis ⁊ feminis. multo ergo magis quando talis masculus descẽdit ex linea masculina vt est hic. ⁊ feudum nunꝙ fecerat transitũ ad feminam debet masculus excludere feminam in feudo antiquo: vt est hic. Nam quã do fecerat transitũ ad feminã erat maior dubitatio quasi per hoc fuerit effectum femineum mutatione qualitatis successoris. ar. l. paulus. §. fi. ff. de acqui. here. ⁊. l. pater filium. §. xv. de lega. iij. Et sic per consequens masculus nõ sit melioris conditionis ꝙ femina. sed contrarium est: quia etiam in femineo masculus est melioris cõditionis ꝙ femina. vt in. c. j. de beneficio femine. in vsi. feu. fortius in non femineo.
3 ¶ Nec ob. alleg. in contrarium. † Et primo tenore inuestiture: quia debet attẽdi tenor prime inuestiture in feudo antiquo nõ nouo: quia vnus ex descendentibus primi inuestiti non potest facere filiam suam inuestiri in ꝑiudiciũ aliorũ descendentiũ ex primo inuestito non consentientibus illis si prima inuestitura volebat contrariũ. vt in feu. de suc. feu. c. j. §. j. ⁊ in ti. de alie. feu. c. j. Sed constat hic ꝙ si hec noua inuestitura in personam Thomasij facta non fuisset attenta inuestitura primi inuestiti deberent isti masculi preferri: quia non est dicendum ꝙ plus dilexerit descendentes suos ex linea Sigofredi filij sui ꝙ ex linea alterius filij sui. s. Henrici. Et ideo ceteris paribus ꝟm intentionẽ ⁊ affectionem primi recipientis debent preferri masculi etiam in portione que peruenerat ad aliam lineam: licet attenta affectione Sigofredi ⁊ aliorum descendentium ex eo dicendum esset contrarium: sed illa non attenditur vt dixi. ¶ Similiter nõ ob. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. quia ibi loqtur quando fuerũt inuestiti de feu. nouo. vt ibi pꝫ expresse ĩ tex. tunc enim inspicitur affectio vniuscuiusqꝫ de per se in sua portiõe: ⁊ quilibet eorum presumitur habuisse maiorem affectionem ad suos descendentes etiam feminas ꝙ ad fratrem suum: ⁊ ideo femina vnius ex eis excludit alterũ. s. paternũ: qui si nõ esset tenor inuestiture non admitteretur etiam si ex ꝑmortuo nullus masculus vel femina remansisset postꝙ est feudum nouum sed reuerteret̃ ad dominum. vt in ti. de fra. de nouo bene. inue. c. j. admittitur in. d. §. j. de duo. fra. a capi. iuesti. ꝑpter tenorẽ inuestiture. sed tũc demum cuz ex ꝑmortuo nullus superest masculus vel femina. nos autem sumus in feudo antiquo in quo etiam per illum tex. a cõtrario sensu qꝺ est validum. l. qui testã. §. mulier. ff. de testa. ⁊. l. j. §. huius rei. de offi. eius cui mãda. est iurisd. Dicendum ẽ masculum agnatũ debere ꝑferri femine ex altero desendente etiam in portione vel feu. patris dicte femine per iam dicta. ⁊ ꝑ. d. c. j. de duo fra. a capi. iuesti. a contrario sensu. ¶ Item non ob. tertium cõtrariũ de. c. j. de natu. suc. feu. in vsi. dũmõ scias ⁊c. quia ibi loqtur qñ ex illo ad quẽ ꝑuenit ex diuisione superest ples masculina ꝙ hic non est. ¶ † Item non obstat vltimũ ꝙ satis ẽ ꝙ
4 labor su[9] profuerit sibi ⁊ potuerit prodesse filijs masculis si eos habuisset. Nam per illam occupationem tyrannicam non fuit illa dimidia perdita: ⁊ sic remansit feudum paternum vt prius erat etiam post vltimam iuestituram Thomasij. iuxta no. in. l. peculium. §. si ere. ff. de peculio. Laus deo.

¶ Cõsilium. clxxvij.

1 ☞ Quod filij

1 ☞ Quod filij censeantur instituti generaliter in oibus: licet
post legata relicta dicatur ī alijs filios institutos: z que sit eorū
legitima.
2 Quod nō stetur assertioni testōris de quantitate facultatū sua
rū: z qualiter credatur in preiudicium heredis. z. s.
3 An possit falcidia prohiberi: z cui incūbat onus probādi plus
esse in hereditate. z. s.
4 Intellectus ad. l. j. C. arbi. tu.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso suprascripto puncto primo veniam ad id
de quo queritur z miror de eo ꝙ in puncto narrat ꝙ
Laurentius nepos testōris ex filia agat contra heredes ad sup
pletionem legitime cum ipse z etiā Jacobus frater eius fuerint
instituti in sexta parte totius hereditatis que sexta pars z non
vltra tāgebat eos ab intestato ex persona matris eorū cū essent
qnqꝫ filie z iste nepotes ex altera filia p̄mortua. vnde si testator
iste decessisset intestatus fuisset inter illas filias z istos nepotes
diuisa hereditas in sex partes equales: quarū vna ptinuisset ad
istos nepotes: vt i auт. i succes. z in corpo. vnde sumit. C. de suis
z legi. z p ꝯ̄ñs fuerunt instituti in maiori parte q̄ eos tangeret
pro legitima: eo quia est portio portionis debite ab intestato:
non aūt est ipsa tota portio ab intestato debita. C. de inoffi. te. l.
parentibus. z. l. cum queritur. ff. e. tit. l. pap. §. qm̄ autem quar-
ta. z sic in casu nostro cū essent qnqꝫ filie z nepotes ex altera le-
gitima inter eos erat dimidia ps toti⁹ hereditatis. C. de inoffi.
testa. auт. nouissima. z p ꝯ̄ñs legitima cuiuslibet erat z est dimi-
dia sexte partis ab intestato debite. Et isti nepotes fuerūt īstitu
ti in tota sexta. z sic in duplo plusq̄ deberet eis pro legitima: qz
in tota portione debita ab intestato: cū tm̄ pro legitima nō de-
beret nisi dimidia ei⁹: z sic videt ꝙ sibi nō cōpetat ius agēdi ad
supplementū qd illis tm̄ cōpetit qbus relictū est min⁹ legitima.
l. oimodo. C. de inoffi. test. nō illis qb⁹ tota legitima vel plus si-
cut nec q̄rela inoffi. test. vt. d. l. pap. §. qm̄ aūt quarta. cuius loco
succedit ius agendi ad supplementum: vt. d. l. oino. z in auт. vt
cum de appel. cog. §. ceterū. Et si dicatur immo isti nō cēsentur
fuisse instituti nisi in eo qd superat deductis legatis: quia nota
rij post legata facta dicunt. in oibus aūt alijs bonis suis tales
instituit zc. quasi velit per hoc non instituere in illis que legata
sunt: sed in illis q̄ legata non sunt ꝓpter illud verbū alijs zc. ar.
eoꝝ que no. p glo. in. l. necesse. ff. de in diem adiec. z arg. eorum q̄
no. in. l. pater filius. §. xv. de leg. iij. per Barto. de ista dictione
alijs. Respondetur hoc non esse verum: immo censetur qs insti
tutus in tota vniuersitate cum onere tm̄ legatoꝝ: vt no. per glo.
in. l. si heredis seruus. ff. de leg. i. Quod pꝫ: quia legatarij non
nisi per manus heredis possunt legata capere. ff. quorum lega-
to. per totum. z illa verba notariorum nō immutāt iuris dispo
sitionem: quia potius per imperitiam dici videntur q̄ vt deno
tent iuris mysterium. ar. ff. de vsuf. lega. l. qui fructus prediorū.
in verbo imperitia lapsus zc. Et sic eis non obstantibus institu
tus est heres in omnibus. ff. de heredi. insti. l. si qs heres institu-
tus fuerit. excepto fundo: qz nō posset qs decessisse pro parte te-
2 status z pro parte intestatus. l. ius nostrū. ff. de reg. iur. ¶ † Et
ex his sequit ꝙ si iste nepos cōueniret a legatarijs posset contra
eos obijcere ꝙ bona nō tm̄ valent quātum testator dixit vel esti
mauit z ꝙ solutis dictis legatis integraliter pro rata que ipsuꝫ
tangit non remaneret sibi integra legitima z haberet intentio-
nem suam fundatam absqꝫ eo ꝙ aliter probaret. immo legata-
rijs incumberet onus probandi ꝙ bona valent tantū seu ꝙ tot
sunt: ꝙ solutis integraliter legatis remanet integra legitima:
vt hec habent in. l. fi. §. licentia danda. C. de iure deliberan. z. l.
cum leg. ff. de proba. vbi est bo. tex. cum glo. ad propositū. Nec
aliqd prodesset legatarijs asseueratio testatoris: quia non erat
in potestate eius directo auferre filijs vel nepotibus legitimam
iure nature debitā: vt in. d. §. ceterū. in auт. vt cū de appel. cog.
ergo nec p indirectū asseuerando bona plus valere q̄ valeant:
vt in. c. cū qd vna. de reg. iur. li. vj. Facile eñ eēt parētibus per
istum modū auferre filijs legitimā: ergo zc. l. scire opꝫ. §. j. ff. de
tu. z cu. da. ab his. ¶ Cōstat autē ꝙ in his q̄ testator disponere
non pōt verba enuntiatiua ipsius nihil operant nec dispositio-
nē inducunt: vt pꝫ ex no. per Barto. in. l. si forte. ff. de cast. pec.
z. l. si donatione. C. de coll'. in. q. illa qñ pater donat filio in po-
testate z dicit se donare pro bonis meritis z seruitijs. Nā illa ver
ba nō probant merita p̄cessisse ad finē vt donatio statim valeat
tanq̄ ex cā aduentitia: qz non erat in ptāte patris facere ꝙ va-
leat si merita nō p̄cesserūt: z ideo nō stat v̄bis eius etiā quo ad
ꝓbationē nec p indirectū fiat ꝙ directo prohibetur. Facit etiaꝫ
ad hoc. l. qui testamētū. ff. de ꝓba. de leg. iij. cū qs decedēs. §. ti-
tia. z qd idem Barto. no. in auт. si quis in aliquo. circa fi. C. de
eden. z. l. non nudis. z. l. non epistolis. de proba. per eūdē Bar.
z per Cy. qui dicunt q̄ per epistolam non fit probatio circa ea q̄
nō sunt in potestate scribentis. z qd no. in addi. spe. ti. de reb. ec
cle. non alie. super rub. vbi dicit ꝙ in his que regulariter sunt ꝓ
hibita z certis casibus sunt permissa non statur verbis dicentis
casum permissum euenisse: quia non erat in sua potestate facere
ꝙ esset permissum. Et hoc etiam voluit Barto. in. l. ex hac scri
ptura. ff. de dona. in. iij. colū. dum opponit de. l. j. C. arbi. tu. de
qua pars aduersa hic. s. iste nepos facit magnum festum: sed fru
stra vt statim dicam. Et soluit ꝙ ibi verba enuntiatiua erant ꝓ
lata circa ea que non erāt in potestate scribentis ideo nil operā
tur vt ibi. z. l. verba. C. de testa. intellige nec dispositionem nec
probationem per ea que. s̄. dicta z allega. sunt. Nec video ergo
qualiter iste Laurentius se fundet in agendo contra coheredes
ad supplementum legitime. Et qualiter asserat bona heredita
ria valere tantum quantum testator dixit cum potius sibi expe
diret dicere contrariuꝫ contra legatarios agentes contra eum
ad legata pro rata que ipsum tangit si vult sibi conseruare legi
timam: vꝫ ꝙ legatis solutis integraliter non remaneret sibi in-
tegra legitima prout. s̄. dixi. Posito autem ꝙ predicta cessa-
rent z ꝙ fuissent isti nepotes instituti i minori parte q̄ esset legi
tima z sic cōpeteret ius agendi ad supplementum cōtra cohere
des. Dico adhuc ꝙ non est fundata intentio istius Laurentij ꝑ
sola verba testōris ꝙ bona tātum valeāt aut ꝙ tot sint bona: qz
estimatio testōris nihil operatur. ff. de leg. j. si fundum per fidei
com. §. z libert⁹. z qd ibi no. expresse p dy. z bar: q dicūt ista ver-
ba. s. ꝙ nihil operant ergo nec dispositionē nec ꝓbationem. z de
lega. ij. cum pater. §. pater q filio. ratio etiam ponit insti. q ma-
nu. non pos. §. in fraudē. vbi dicit ꝙ sepe de faculta. suis ampli⁹
q̄ in his sint sperant homines. Et quia nō debet plus credi ta-
libus verbis in testamento prolatis q̄ crederetur sibi deponen-
ti in iudicio cum iuramento: sed sibi soli deponenti in iudicio
cum iuramento non crederetur etiam quo ad probationem. C.
de testi. l. iusiurandi. ibi. vt vnius testimonium zc.
¶ Sed contra hoc opponitur z videtur ꝙ dicta verba testato-
ris z eius estimatio operentur in preiudicium coheredum dicti
Laurentij saltem vt inducant probationem quousqꝫ ipsi ꝓbēt
contrarium. C. de proba. l. rationes. in tex. z gl. Et si isti iuras-
sent etiam ad probandum contrarium non admitterētur: vt in
auт. ꝙ locum. ibi posita. potuit enim testator in suis heredibus
preiudicare vt teneātur supplere huic Ludouico ac si tot essent
bona quot ipse dixit: z sic videretur habere integram legitimā
licet re vera habeat: vnde cessant rationes de quibus. s̄. ¶ Sed
respondet ꝙ istud posset ꝓcedere si essent heredes extranei qbus
3 non posset deberi nisi falcidia iure insti. † cum falcidiam pōt ho
a die testōr tollere z prohibere[a]. vt in auт. sed cum testator. C. ad. l.
fal. z in corpo. vñ sumit. Sed hic coheredes istius Laurētij sunt
filie testōris quibus debetur legitima debita iure nature quam
pater eis auferre non potest nisi interueniente exheredatione et
subsistente iusta cā: vt in auт. vt cū de appel. cog. §. aliud quoqꝫ
capitulū. Item sunt hic plura z magna legata vt p̄mittitur. vñ
si staret verbis testōris de q̄titate bonorū quousqꝫ coheredes ꝓ
barent ꝯ̄rium. s. ꝙ nō sunt tot bona quot testator dixit cum ista
sit mere negatiua nō coarctata loco z tpe sic eius probatio sit
impossibilis. l. actor. C. de proba. posset sequi ꝙ prefatis cohere
dibus nō remaneret legitima debita iure nature solutis dictis
legatis z facto supplemento huic Laurentio prout ipse petit sꝫ
quantatē bonorum a testatore declaratam. Et ꝙ plus est posset
cōtingere ꝙ etiam de proprio tenerentur soluere: quid enim si
bona valēt re vera mille z nō vltra: z ip̄e dixit valere tria milia.
z facit legata ascendentia ad duo milia. Certe hoc non debet
tolerari vt sit in potestate testatoris per suam estimationem fa-
cere ꝙ heres pdat legitimaꝫ iure nature debitam: aut ꝙ soluat
de suo si fecit inuentarium etiā si iurasset ipse testator. vt. d. auт.
ꝙ locuꝫ. in fi. Sed in his in quibus posset preiudicare suo here-
di fateor ꝙ staretur verbis eius vt si diceret ꝙ talis tenetur sibi
in decem tantum cum teneatur in. xx. quousqꝫ ipse heres ꝓbet
contrarium: vt in. d. l. rationes. nam ibi talis probatio in con-
trariuꝫ est possibilis: quia est affirmatiua: in casu nostro nō: qz
est de negatiua non coarctata loco vel tempore. Itē ibi non fie-
bat p̄iudiciū heredi in eo ꝙ sibi deberetur a testatore vel in bo-
nis ꝓprijs. Sed in casu nostro si staretur verbis testoris posset
fieri p̄iudicium in vtroqꝫ: vt. s̄. ostendi ꝙ sibi. i. testatori facere
non pmittitur directo: ergo nec p indirectū. vt in iurib⁹. s̄. alle.
¶ Item non ob. auт. sed cum testōr. C. ad. l. falci. z in corpo. vñ
sumitur. vbi habetur ꝙ si testator dicat se non esse ignaruꝫ de vi
ribus sui patrimonij statur dictis verbis in preiudicium here-
dis: quia verum est quantum ad hoc vt si expresse vetuit detra-
hi falcidiam de legatis videatur facta prohibitio ex certa scien
tia. i. quia posito ꝙ veniret detrahenda vult ꝙ non trahat. sed
si dicta verba non apposuisset censetur prohibuisse falcidiam

a ¶ Et phibere. Uide bal. in ꝯ̄si. clxx. in. v. parte. sed nunquid ꝓhi beatur ex clausu la sine diminu tiōe. vide. d. pet. pbi. cor. in consi. clxviij. in littera B. in. iij. parte.

per errorem. s. ꝙ prohibuerit detrahi: quia detrahēda nō erāt. vnde reperio ꝙ nō esset detrahenda prefata prohibitio tūc tāꝗ per errorem facta nō valeret. vñ fateor ꝙ in casu nostro si isti coheredes confiterentur tot esse bona in hereditate quot testator dixit: tamen dicerent qḋ solutis legatis integraliter ⁊ facto dicto supplemento qḋ petit᷑ nihil remaneret eis pro falcidia iure institutionis ⁊ ꝓpter hoc vellent eā detrahere. dico nō possent postꝗ vt ꝓponit᷑. s̄. in allegationibus testator expresse eam detrahi prohibuit in versicu. ⁊ insup dictus testator ⁊c. Et dixit se hoc facere ex certa scientia ⁊ quia informatus de viribus patrimonij per illam aut. sed cum testator. quia fuit in sua potestate dictam falcidiam auferre dūmodo hoc faceret ex certa scientia. Sed si ipsi coheredes non fatentur tot esse bona in hereditate prout testator asseruit prout est in casu nostro tunc dico ꝙ verba testatoris seu eius assertio ꝙ tot sint bona nullo modo preiudicat dictis heredibus nisi probetur ita esse per illos qui sic asserunt: quia si dicte assertioni crederetur ⁊ fidem seu ꝓbationē faceret sequeret᷑ incōueniēs intolerabile de quo. s̄. s. ꝙ ipsi possent astringi ad soluendum dicta legata ⁊ ad faciendum dictuz supplementū etiā de suis proprijs bonis ⁊ de sua legitima portione cū eis esset impossibile probare ꝯtrium. s. negatiuā nō coarctatā loco vel tempore. Hoc aūt non fuit in potestate testatoris facere vel tale p̄iudiciū inferre si heredes isti fecerūt inuentariū. Sic ergo cōcludēdo aliud est qñ heres fatet᷑ tot esse bona quot testator dixit: ⁊ ꝙ ad soluendū legata sufficiunt: tamen dicit ꝙ nō remanet sibi quarta si integraliter soluerentur: ⁊ tūc prefata verba testatoris ꝙ erat certus de viribus patrmonij sui sibi preiudicant vel falcidiam detrahere non possit si prohibitus fuit detrahere. vt in. d. aut. Aliud est quando heres non fatetur tot esse bona quot testator dixit: ⁊ tunc verba testatoris ⁊ eius asseueratio non probant tot esse sed reqrit᷑ alia probatione si ꝯtrium diceremus inferret᷑ heredi tale preiudicium quale testator sibi inferre nō pōt. s. ꝙ careat legitima ⁊ soluat de proprio. ⁊ ita loqtur casus noster.

4 ❡ † Itē nō ob. l. j. C. arbi. tu. de qua pars dicti Lodouici facit ita magnū fundamētū ex verbo iustis probationibus ⁊c. dicens illud v̇bū intelligi ⁊ glosari. s. fiendis per tutorem cōtra quē facta fuit asseueratio testatoris: ⁊ sic est ibi casus cui non pōt rñderi ꝭm eos ꝙ licet v̇ba testōris nō possint imutare ipsam veritatē reo trāsferunt tñ onus probādi in aduersam partē volētē dicere ꝯtriū. Sed certe lex illa nihil facit nec pōt ita intelligi vt dicūt. Nā ibi ponunt᷑ duo casus. Unus est quādo testator auxit patrimoniuz suū verbis dicēdo forte ꝙ habebat in bonis duo milia cū re vera nō haberet nisi mille: ⁊ ita posuit tutor in inuētario. Alius est ecōuerso qñ minuit: qꝛ dixit se habere mille tm̄ cū haberet duo milia ⁊ tutor in inuentario silr nō posuit nisi mille ⁊ dicebat nō eē plura. Aut igit᷑ referimus illa verba posita ī tex. iustis ꝓbatiōibus ⁊c. ad scōm casum qñ minuit: ⁊ tūc nō pñt glosari illo mō quo illi glosant. s. fienda ꝑ tutorez: qꝛ tutor hꝫ intentionē suā fundatā tā de iure cōi ꝭm ꝙ ille q negat nō habet necesse probare: sed ille q asserit. l. ij. ff. de proba. ⁊ hic tutor negat esse plura ꝗ etiā ex asseueratione testōris qui dixit se nō habere in bonis nisi mille: vñ coadiuuat presumptionē. deberet ergo tūc sine dubio fieri probatio per pupillum asserentem plura esse bona ꝗ testator asseruerit nō ꝑ tutorē negantē. vñ quantū ad istū casum illa glosatio falsa est. Aut referimꝰ dicta verba ad primū casum qñ auxit ⁊ tunc dico ꝙ etiā si bona esset dicta glosatio vt intelligat᷑. s. fiendis ꝑ tutorē ⁊c. dꝫ sane intelligi ꝙ ꝓbat eoipso ꝙ asserit nō esse plura bona ꝗ talia seu ꝗ scripta sint in suo inuentario nisi per pupillū quondam probet᷑ ꝯtrium ꝓut in silr̄i est tex. cū glo. in. l. cū de leg. ff. de ꝓba. ꝙ hoc sit verū pꝫ manifesta ⁊ probabili rōne: qꝛ si ꝯtrium diceremus sequeret᷑ absurditas magna ⁊ incōueniens intolerabile ꝙ posset quis ditare filium suum ⁊ depauperare tutorē quē sibi dat ⁊ ꝙ hoc esset mere in potestate sua. Pone enī ꝙ cū nō haberet nisi mille in bonis suis dixit se hr̄e. x. milia ⁊ dedit tutorez filio suo quēdā diuitē q assumpsit tutelā bonafide ⁊ non reperit nisi illa mille que posuit in inuētario. finita tutela vult reddere rationē bonā de mille: qꝛ non plus dicit se reperūsse. pupillus vero dicit ꝙ immo reddere debet rōnem de. x. milibus: qꝛ testator tot asseruit esse ī bonis ⁊ ꝙ tali assertiōi credit᷑ nisi ꝑ tutorē probet᷑ contrariū. Certe tutor nō poterit ꝯtriū ꝓbare: qꝛ ista est mere negatiua ⁊ sic cōdēnabit᷑ ad. x. milia dāda pupillo ꝭm intellectuz quē aduocati dicti Lauren. dant illi legi prime. C. arbi. tu. qḋ quantum sit iniquū ⁊ inabbominabile qlibet sane mētis perpendere potest. vnde si lex illa hoc vellet esset radenda de libro tanꝗ iniusta ⁊ iniqua ꝙ esse non debet. viij. di. c. erit autez. non ergo talis sensus est dādus. argu. ff. ad exhiben. l. pe. ⁊ quod no. in. l. ij. C. de cōdi. inser. Sed debēt illa v̇ba iustis ꝓbationibus ⁊c. posita in tex. d. l. j. arbi. tutel. referri vel ad scōm casum ibi posituz qñ diminuit testator patrimoniū: ⁊ tunc sine dubio venit probatio fienda per pupillum non ꝑ tutorē: ⁊ sic non facit ille tex. pro Lauren. vel si refertur ad primū casum qñ auxit: ⁊ sic sit fienda ꝑ tutorem debet intelligi sane mō quo. s̄. dixi ꝙ ꝓbant eoipso ꝙ ita asserit. s. non esse plura: ⁊ ꝯtrium per pupillū nō probatur ne sequatur inconueniēs de quo. s̄. nec est talis glosatio extranea cū ⁊ alibi fiat quasi in terminis in. d. l. cum de leg. ff. de ꝓba. Preterea docto. summant ⁊ alleg. illam. l. ꝙ verba enuntiatiua testatoris alteri ꝗ heredi non possunt esse dānosa ⁊c. Et idē probat. l. verba. C. de testa. Sed si trāsferretur onus probandi in illum contra quē vel in cuius preiudicium sunt prolata nulli dubiū ꝙ essent sibi multum dānosa etiā si esset tale quid qḋ de de sui natura posset probari ꝙ multis casibus euenire posset ꝙ probationes deficerent: quātomagis vbi cōtrarium non posset probari dicerent᷑ multū dānosa: vt est ī casu nostro. ⁊. d. l. j. arb. tu. Item docto. in. l. si fundum sub conditione. §. si libertus. de leg. j. dicunt ꝙ estimatio testōris nihil operatur: ergo nec inducit probationem nec transfert onus probandi. qḋ pꝫ: quia etiaz si operarentur quātū possent operari nō nisi hoc posset oꝑari. s. ꝙ inducat probationem ⁊ transferat onus probandi in aduersam ptē: qꝛ veritatem immutare non possent. l. cum falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. publia. §. si. ff. depo. dicendo ergo ꝙ nihil oꝑatur sentiunt doc. ꝙ etiā probationē nō operat᷑ nec translationez oneris probandi in aduersarium: al's falsuz esset qḋ dicūt doc. qꝛ immo operaretur id qḋ operari posset. ꝭm sui naturam.

5 ❡ † Ex p̄dictis appet ꝙ scōm dubiū seu quesitum formatuz in puncto quo q̄rit᷑ posito ꝙ verba testōris non probent facultates hereditarias vtrū saltē transferāt onus probandi ꝯtrium ī istos coheredes nihil: nā posito ꝙ probarēt nihil aliud hic esset nisi fundare intentionem istius agentis quousqꝫ vel nisi per coheredes ꝓbetur ꝯtrium: qꝛ omnis probatio recipit aliam fortiorem probationem in ꝯtrium etiā si sit probatio q̄ resultet ex ꝓbatiōe iuris dūmō nō sit iuris ⁊ de iure. C. de ꝓbat᷑. l. siue possidetis. cū ibi plene no. ⁊ sic probare nil aliud ē ibi nisi trāsferre onus ꝓbādi ꝯtrariū in aduersam partē. Si ergo p̄supponat᷑ ꝙ dicta v̇ba testōris nō ꝓbēt facultates patrimonij sequit᷑ necessario ꝙ non fundant intentionē agentis. Et si hoc est seqtur etiā necessario ꝙ nō transferet onus ꝓbandi ꝯtrariū in ptē aduersam: qꝛ pars aduersa cū sit rea suā intētionē hꝫ fundatā eo ip̄o ꝙ actor intentionē suā non probat. l. actor. C. de proba. l. q accusare. de eden. Si ergo iste actor nō probat tot esse facultates nec per testes nec per asseuerationem seu verba testōris: qꝛ illa nō probant vt presupponit᷑ seqtur necessario ꝙ pars rea debet absolui etiā si aliter nō ꝓbat. l. si. C. de rei vē. extra de iureiur. c. si. illud ergo ꝭm q̄situm videt᷑ supfluū ⁊ nullius valoris nisi forte q̄rēs habuit hūc respectū vt voluerit querere de duobus. Primū an verba testatoris probent p̄sumptionē iuris ⁊ de iure que non recipiat probationem in ꝯtrariū. Et posito ꝙ nō taliter an saltē probent p̄sumptionem iuris tm̄ q̄ recipit probationē in ꝯtrium. Et sic an transferāt onus ꝓbandi cōtrariuz in partē aduersam. Et si ita voluit querere primū dubium videret᷑ fatuū: qꝛ nulla lex est que possit nos īducere ad illud dicendum: qꝛ presumptio iuris ⁊ de iure est qñ lex super aliqno dubio p̄sumit ⁊ super p̄sumptiōe statuit. l. j. C. de rei vxo. act. ⁊ no. in. d. l. siue pos. Sed nullam legez de hoc habemus: sed potius innuitur contrariū ꝙ non probēt: ad quid ergo fuisset opus de nullo querere: immutare vero veritatem constat ꝙ non possunt. d. l. j. ⁊ istud est diuersum a predictis duobus. Solum ergo fuit querendum de vno. s. an probent presumptionem iuris tm̄ quousqꝫ per aduersam partem probetur contrarium. Et ad hoc responsum est. s̄. ⁊ probatum ꝑ validissimas ⁊ efficacissimas ⁊ demōstratiuas rationes ꝙ nec talez probationem faciunt immo nihil penitus operantur nec iuris effectum inducunt ne sit in potestate testōris dānificare heredez in suis bonis proprijs vel in auferendo sibi legitimam propriaz iure nature ⁊ etiam ditandi filium suum pupillum de bonis tutoris: ⁊ etiam multas alias inconueniētias ꝑpetrandi. Nec ē aliqua bona ratio naturalis vel ciui. quare debent stari soloverbo testōris de quātitate bonoꝝ suorum in p̄iudiciū alterius cū non staret᷑ eius v̇bo deponēti in iudicio cū iuramento ⁊ tanꝗ testis.

❡ Nec ob. ꝙ qs p̄sumatur notitiā facultatū suarū. l. quisquis. C. de rescin. vē. qꝛ posito ꝙ istud eēt verū nō seqt᷑ ꝓpterea ꝙ debeat stari sue assertōi: qꝛ ip̄e posset sciēter asserere falsuz cā nocēdi alteri ⁊ ꝓficiendi cui vellet: vñ dicta allegatio nihil facit ad ꝓpositū: quia ista sunt inter se penitus diuersa. ❡ Concludo ꝙ iste Lauren. ex multis capitibus dꝫ succūbere. Et ꝙ iudicium inchoatum ꝑ ipsum fuit incōsideranter ⁊ ineptissime ⁊ sine aliquo fundamēto iuris inchoatū postꝗ ipse se fecit coheredem vniuersaliter ⁊ equaliter cū illis filiabus testōris. Nam si posset agere contra eas eo mō quo agit etiā ipse possent eodē modo agere ꝯ ip̄m. s. vt eis assignatur legitima sine onere ⁊ ꝭm quātitatē a testatore declaratā. Igit᷑ nō est alter ꝯ alterū tali modo admittendus.

admittendus.ar.in.l.cum patri.§.patri qui filio.de leg.ij.ad l.fal.si fundū ita leg.⁊ qđ no. Bar.in.l.j.circa prin.C.de pac.ff.de condi.⁊ demon.si quis seruum. Laus deo.

¶ Consilium.clxxviij.

1 ☞ Donatio supra quingentos aureos non insinuata valet vsqʒ ad quingentos. Et an princeps possit quo ad reliquum conualidare in p̄iudiciū heredū donatoris.⁊ ꝯcludit ꝙ sic.⁊.2.

2 Imperator electus potest ante coronationem concedere priuilegia imperialia ⁊ alia facere que pertinent ad imperatorem. Et ibi plene quō p̄t p̄nceps ius q̄sitū tertio ex certa sciā tollere.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Donatio p̄dicta tenet sine dubio vsqʒ ad summam quingentorum licet insinuatio non interuenerit.C.de dona.l.pe.§.fi.iuncta.l.sancimus.circa prin. eo.titu. Supra vero dictaʒ summam clarum est ꝙ de iure cōmuni non valuit:vt in dictis iuribus. Uidēdum est ergo vtrum per dictā confirmationem reconualuerit in preiudiciuʒ dictarū neptuʒ. Et si facta fuisset viuente donatore non est dubium ꝙ reconualuisset qꝛ tunc nullum ius erat acquisitum in bonis dicti donātis prefatis neptibus nec in re nec in spe probabili.l.j.§.si quis impuberi.ff.de colla.bo.l.post emancipationem. cum ibi not. de libe.leg. Unde cuʒ non tractetur de alicuius preiudicio potuit princeps contractum inualidum ex defectu iuris positiui confirmare ⁊ validuʒ facere.ff.de ado.l.adoptio nō iure facta.

2 de rebus eorum.l.ij.in fi.extra de transacti.c.j.in fi. † Constat enim ꝙ rex romanorum concorditer electus ⁊ per papā confirmatus licet adhuc non sit in imperatoreʒ coronatus prout est iste dn̄s Sigismundus potest concedere priuilegia imperialia ⁊ alia facere que pertinent ad imperatoreʒ.vt plene no.Cy.ꝓm Iaco.de are.qui sic disputādo tenuit in.l.bene a zenone.C.de quadri.prescrip.⁊ p glo. in cle.j.de iureiurā.⁊ Jo.an.in addi. spec.tit.de rescrip.p̄sen.§.fi.⁊ Bar.in extrauagā. ad reprimē. super verbo reges. Remanet ergo dubiū: qꝛ facta fuit dicta cōfirmatio post mortem donantis:⁊ sic post ius acquisituʒ dictis nepotibus vel plene si iam adiuerant hereditatem patrui:⁊ sic erant effecte dn̄e omniū bonorum predictorū etiaʒ possessione non apprehensa.l.cū heredes.in prin.ff.de acqui.pos. Nec eni͂ erat aliqua spes de ista ꝯfirmatione fienda vel obtinenda que dependet a mera voluntate principis:⁊ sic nō debebat inspici vel cōsiderari ꝙ poterat fieri.l.iul.ff.qui ⁊ a qui.de leg.j.apud iul.§.fi.vnde nō fuerunt impedite dicte neptes adire eo modo quo impedirentur stante spe postliminij de illo qui precederet eas in gradu.l.nec nos.C.de cap.ff.de iniust.test. si quis filio. §.sed si pater. Uel si non adiuerant quesitum erat eis ius saltez semiplene:qꝛ delatum erat eis ius adeundi:qđ licet nō videat̄ esse in bonis nostris tanꝙ aditio fiat.l.pretia reruʒ.ff.ad.l.fal. non tamen debet nobis inuitis auferri:sicut nec alia iura perfecte acquisita:vt sentit Bal.in prohemio.C.circa fi. Uidetur ergo ꝙ dicta confirmatio non potuerit validare dictam donationem in preiudicium dictarum neptum vt auferat eis dicta iura quesita postꝙ non fuerunt requisite.ff.de adop.l.nam ita diuus. Quinimo etiam si fuissent requisite:si tamen non cōsensissent.ff.de nata.resti.l.ij.⁊.l.fi.qꝛ non debent rescripta concedi in iniuriaʒ alterius vel preiudiciū iuris alicuius.C.de emē. libe.l.nec auus.⁊ in.c.super eo.de offi.delega. de verb. signi.c. dilecto. de vsupal. ex tuarum.ff.ne quid in loco publi.l.ij.§.merito.⁊.§.si quis a principe.ne inde nascatur iniuria vnde iura nascuntur.C.vnde vi.l.meminerint.esset auteʒ iniuria ius quesitum auferre sine voluntate eius cui quesituʒ est.ff.de reg.iur. id qđ nostrum.vnde posito ꝙ hic constaret de voluntate principis ꝙ voluerit confirmare in preiudicium illaruʒ ⁊ ius eis q̄situm auferre videtur ꝙ non valeat.p.l.quoti.C.de preci.impe. offe.⁊ qꝛ dictum ius est de iure naturali seu gen.l.j.ff.de acqui. re.do.licet modus acquirendi per successionem sit de iure ciui. vt ibi no.in.gl.ideo videt̄ ꝙ princeps non potuerit istis ipsuʒ auferre nisi ex causa publice vtilitatis per viā rescripti vel priuilegij.l.item si verberatum.§.j.ff.de rei vendi.⁊ ple.per Bar. in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub. Et pro hoc facit qđ no. bar. in.l.gallus.§.⁊ quid si tantū.ff.de liber.⁊ postbu.de legitimatione facta post mortem parentis ꝙ nō preiudicat agnatis nisi citati fuerint ⁊ consenserint:nec retrotrahitur in illorum preiudicium.c.ꝙuis.de rescrip.lib.vj.

¶ His non ob.dicendum est contrariuʒ ꝙ ĩmo dicta cōfirmatio validauit dictam donationem in preiudicium dictaruʒ neptum ⁊ iurium predictorum eis acquisitoruʒ. Et primo videndum est de voluntate principis vtrum appareat ex dicta cōfirmatione ꝙ preiudicare voluerit. Si enim non apparet clarum est ꝙ in dubio non presumeretur illud voluisse.vt in iuribus.s̄. allega.que loquuntur in casu dubio. Secūdo posito ꝙ de voluntate appareat videndū erit de potestate scilʒ an potuerit.

¶ Circa primum dicenduʒ ꝙ ex tribus apparet de eius voluntate ꝙ eis preiudicare voluerit:⁊ etiam auferre ius eis acq̄sitū. Et primo qꝛ de ipsis neptibꝰ ⁊ de iure qđ eis posset esse acquisitum in dictis bonis facit expressam mentionem circa mediuʒ dicte confirmationis.ibi. ⁊ consequenter in dictis rebus donatis ius aliqđ acquisitum neptibus dicti donātis ⁊c. Et postea subijcit quibus omnibus intelligitur expresse ⁊ de plenitudine potestatis derogatum ⁊c. Secūdo qꝛ dixit in pluribus locis se illud facere ex certa scientia: ergo ⁊c.l.idē vulpianus.§.j.ff.de excu.tu.de re iudi.quidam consulebat.⁊ qđ no.p gl. magnā.in fi.in.c.ad hoc.extra de rescri. Tertio qꝛ vult ꝙ ista confirmatio trahatur retro ⁊ habeat̄ perinde ac si facta fuisset tempore facte donationis:sed si tunc vere facta fuisset sine dubio preiudicasset istis neptibus quibus tunc nullum ius erat acquisitū in istis bonis ⁊ sic per eam impediretur acquisitio fienda ꝙ facilius fieri poterat ꝙ ꝙ acquisita facta tollerentur.l.patre furioso.de his qui sunt sui vel alie.ergo idem censeretur voluisse ꝙ si nunc scilʒ vt licet facta fuerit babeatur pro non facta al's frustra dixisset ꝙ haberetur pro retro facta si talis effectus non sequeretur ꝙ non est dicendum:vt in.c.si papa.de priuile.lib.vj. iuncta.l.si quis filio.§.sed si pater.ff.de iniust.testa.

¶ Nunc est videndum an potuerit. Et hic dicendum etiam ꝙ sic per iura.s̄.in contrarium alleg. Et primo per.l.ij.§. si quis a prin.in fi.ff.ne quid in loco pub.vbi dicitur ꝙ licet princeps non soleat aliquid concedere in preiudiciuʒ iuris alterius:si t͞n

a concesserit valet[a]. Itē p.l.ij.in fi.de nata.resti.vbi dicit̄ ꝙ princeps non de facili concedit.inuit ergo ꝙ si vult potest licet cum difficultate hoc faciat. Tertio per.c.ꝙuis.in fi.de rescrip.lib. vj.vbi dicitur ꝙ restitutio principis vbi aliud non exprimitur intelligitur fieri sine preiudicio iuris alieni:ergo si aliud exprimitur potest fieri etiam cū preiudicio iuris alieni. Quarto qꝛ si dicte neptes non adiuerant bereditatem tempore dicte facte confirmationis cum ius non esset eis perfecte quesitū in bonis licet ius adeundi ⁊ acquirendi esset delatum qđ nō dicitur esse in bonis eius cui delatum est.l.pretia rerum.circa mediū.ff.ad l.fal.potuit de facili tolli per id qđ no.glo.in fi.C.de iur.⁊ fac. igno.l.ij.⁊ Bal.in.l.deo nobis.circa fi.C.de epis.⁊ cle.in questione de fratre minore facto ep̄o:si tempore quo erat frater delata fuit bereditas alicuius cōsanguinei sui:⁊ anteꝙ esset adita per alios veniētes ab ĩtesta.capaces effectus fuit episcopus:⁊ sic factus capax:ān obstet alijs quos precedebat in gradu.⁊ tenet ipse ꝙ sic:qꝛ illis non erat adhuc ius perfecte quesitum.⁊ hoc etiam babetur in consilijs Fede.de senis.cōsi.xxvj. Quito

b per id qđ no.Dy.[b] in cōsilio suo.x.q tenet ꝙ legitimatus post mortem patris succedit.⁊ ob.alijs quibus fuerat ius adeundi delatum:quinimo aufert eis bona:etiam si adiuerant: qꝛ retrahitur ⁊ fingit̄ a principio legitime natus. ¶ Sexto qꝛ ius adeundi est de iure positiuo seu ciui.l.lege obuenire.ff. de verbo. signi.⁊ sic de facili potest tolli per principem.iuxta not. in.d.l. fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.⁊ per Inno.in.c.que in ecclesiarū. de ꝯsti.sicut ⁊ actiōes.vt ibi no. Si vero hereditas erat adita:⁊ sic erat acq̄sitū dn̄ium dictis neptibus:tūc est maius dubium an illud potuerit priceps eis auferre:propter id qđ no. Inno. in.d.c.q in ecclesiarū.⁊ Bart.in.d.l.fi.C.si contra ius vel vti. pub. T͞n adhuc idē dico:qꝛ q.s̄.dixi in ꝯtrium possent procedere qn̄ dn̄ium esset acq̄sitū p modos iuris naturalis vel gentiū: tunc enim princeps nō pōt auferre.qđ no.dedit ar.l. si arrogator.§.j.ff.de adopti.ibi.qꝛ boc nō iudicio eius ⁊c. Sed hic acq̄situm p modū inuentū a iure ciui.vt no.in.l.j.ff.de acq.re.do.p glo. Unde pōt princeps circa illaʒ aditionē que a iure ciui.hʒ fomentum statuere ꝙ nō valuit:⁊ ꝙ pro nō facta habeat̄:⁊ auferre sibi fomentum dicti iuris cum ipse sit.s̄. illud ius.c.proposuit.de conces.preben.non sic potest auferre fomentuʒ iuris naturalis.de vsufr.earum rerum que vsu cō.l.ij. Item scđo qꝛ ipse princeps cens̄et istam cōfirmationem fecisse de voluntate donatoris:qꝛ postꝙ ipse donauit cens̄et voluisse ꝙ donatio sortiretur effectū ⁊ ꝙ impleat̄.arg.l.si quis locuplex.in fi. ⁊ qđ ibi no.per glo.ff.de manu.testa. Igitur quicquid fit ad istū finē ⁊ effectū cens̄et factū ꝓm mentem ⁊ voluntatē donantis cum qua illud cōcordat. Igit̄ nō possunt iste neptes cōqueri:nec ad iniuriā reputare ꝙ princeps abstulerit eis dn̄iū istarū reruʒ:postꝙ abstulit de volūtate donatoris q potuit illis auferre sine aliqua iniuria instituendo beredes istos donatarios vel eis legādo vel faciēdo dictā donationē insinuari vel ꝯfirmari. potuisset eniʒ de suo disponere modo valido in p̄sonā istoꝝ absqʒ iniuria illarū.nec poterāt ille ꝯqueri:qꝛ dicere potuisset donator meū non vestrū vobis denego.iuxta no.in.d.l.assiduis.C.qui poti.in pig.ha.⁊ pro tāto dico ꝙ valet ⁊ trahit̄ retro dicta cōfirmatio vt auferat eis dicta bona etiam si bereditatē adiuerāt

a ¶ Ualet. Uide oi no.d.bar. soʒi.ĩ ꝯsi.clxiiij. p totū.in.ij.p͞te.

b ¶ Dynus. Quā opi. Dy. tenet etiam do. Alex.de imo.in ꝯsi.ccxxix. in.ij. parte.vide bal. in ꝯsi.cxix.in.v. parte.⁊ in cōsi. ccclxj.ea.parte.⁊ ĩ ꝯsil.cvj.i.iij. parte.⁊ Frā.de curte in consi.j. in.xij. col. circa fi.in ꝯsi.suis impressis primo. Trac. suum de feudis.⁊ vide q̄ dixi ĩ meis apostil.in.d. consil. Dyn.vltra hec q̄ h̄ dicta sunt.

sicut si pater disposuisset ꝙ filius illegitimus legitimaretur vel de ipsius voluntate appareret ꝙ voluit ipsum legitimari. naz tunc etiã post mortẽ posset legitimari in preiudiciuz legitimorum etiã ipsis irrequisitis vel ꝯtradicentibus. prout no. Bar. in. l. gallus. §. ⁊ qd si tantũ. de libe. ⁊ posthu. Et hoc rõne predicta: qꝛ pater potuisset ipsuz facere legitimari etiã inuitis legitimis ⁊ in illorũ preiudiciũ nec potuissent cõqueri. arg. ff. de adop. §. cũ adoptio. ergo ⁊ ipse põt post mortẽ facere se legitimari de voluntate patris etiã illis irreqsitis. Sic dicenduz est in proposito postꝙ̃ ista cõfirmatio censeꝛ facta ſm voluntatez donatoris vt debeat haberi pinde ac si ipse donator eaz fieri fecisset in eius vita quo casu non esset dubiũ ꝙ istis neptibus nullum ius fuisset quesitũ: ergo ⁊ nunc q̃sitũ auferꝛ: qꝛ de iniuriosa ablatione ꝯqueri nõ possunt. ⁊ iura in ꝯ̃riũ alleg loquunꝛ ⁊ debent intelligi de ablatione iniuriosa qualis ista non est postꝙ̃ fulciꝛ voluntate donatoris q̄ poterat aliȷ̃s dãdo istis auferre sine iniuria. ad qd facit qd in si. no. in. l. si fundum per fideicommissariuz. §. si. cũ. l. seq. ff. de leg. j. per Dy. ⁊ alios in q̃one illa. quare põt pater grauare viuentes ab intesta. pupilli filij sui in bonis ipsius pupilli ⁊ tñ ipsuz pupillũ grauare nõ potuisset. l. coheredi. §. cũ filie. versi. nec fideicõmissario. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ dicunt ꝙ ideo qꝛ venientes ab intesta. censenꝛ habuisse ab ipso patre q̄ potuit eis auferre aliũ pupillariter substituendo: ergo eos sine iniuria grauare põt. Ita ⁊ in casu nostro: qꝛ iste donator poterat istis neptibus sine iniuria auferre faciẽdo insinuari donationẽ vel eam confirmari igitur ⁊ mandare ꝙ impetreꝛ cõfirmatio. Sed tacite hoc videtur voluisse: ergo ⁊c. vt. s̃. dixi. Ultimo põt dici ꝙ hic ꝑpter publicã vtilitatẽ hoc fecerit volẽdo remunerare donatorẽ ꝑpter seruitia impensa romano imperio vt in dicta ꝯfirmatiõe narraꝛ. ꝑpter qd voluit ꝙ sua voluntas sortireꝛ effectũ etiã auferẽdo illis ius q̃situ ꝙ facere potuit. vt. l. itẽ si verberatũ. §. j. ff. de rei ven. de euict. l. lucius. ⁊ no. in. d. l. si. C. si contra ius vel vtil. pub. per doc. Et ex predictis ptꝫ responsio ad omnia in contrarium alleg. Laus deo.

¶ Consilium. clxxix.

1 ☞ Omnia bona presumuntur allodialia ⁊ libera nisi ꝓbenꝛ subiecta ⁊ feuduz potest ex causa vni ex filijs assignari sine consensu directi domini. ⁊. 2. ⁊. 3.

2 Feudum francum in quo differat a non franco.

3 Emphiteosi recepta a patre pro se ⁊ filijs potest pater vnum ex illis in illa ꝑeligere ⁊ alios excludere: ⁊ quid in feudo.

Iure suo quis freq̄ter priuatur sine culpa sua: nõ tñ sine cã.

4 An ⁊ qñ delictũ patris noceat filijs ⁊ agnatis: ⁊ an per positionem officialium quis presumatur dominus loci.

5 Quando dubitatur an res de qua est futura lis sit feudalis qs iudex adiri debeat.

6 Non potest agere quis cõmuni diuidundo contra possidentem nisi prius constet de cõmunione rerum diuidendarum.

7 Libellus calumniosus qualiter non admittatur.

8 Itẽ ꝙ nõ cogiꝛ qs admittere sociũ cũ quo rixa timeatur.

9 Executio põt impediri ꝑ tertiũ ꝑ̃tendẽtez interesse: al's secus.

In christi nomine amen.

¶ In cã quã magnificus dñs Titus habet cũ domina Telda sua nouerca sup dñio ⁊ diuisione quarundã terrarũ in curia capitolij coram senatore vrbis Rome: sup eo ꝙ primo loco ⁊ principalius pre alijs dubijs q̃riꝛ vtruz Tebaldus ꝓgenitor antiquus ipsius ⁊ Anselmi sui fratris scdo geniti potuit in suo testamẽto disponere ꝓut disposuit ꝙ semꝑ ⁊ in perpetuũ primogenitus suorũ descendentiũ succederet in solidũ in dñio ⁊ iurisditiõe dictarũ terrarũ alijs exclusis q̄bus tñ voluit ꝓuideri ꝑ primogenitũ prout decens fuerit pro eoruz statu retinẽdo: non insistendo in superfluis allegationibus: qꝛ multa subtiliter ⁊ copiose fuerunt alle. ꝑ aduocatos dicti Titi

1 ꝙ sic[a]: sed veniẽdo ad id qd magis stringere videꝛ ꝓ decisione dubij videꝛ dicendũ clare ꝙ sic. ¶ † Primo qꝛ postꝙ̃ nõ ꝯstat dictas terras fuisse ꝑ ipsum Tebaldum ⁊ alios suos progenitores seu etiã posteros eius ⁊ descendentes detentas in feuduz a romana ecclesia in cuius territorio sunt site nec pro eis prestitum fuisse vnꝙ̃ homagium vel iuramentũ fidelitatis prout in facto presupponiꝛ: videꝛ ꝙ nõ ꝑ̃sumanꝛ feudales sed allodiales. i. ad plenũ dñium ⁊ directum dicti Tebaldi ⁊ descendẽtiũ pertinentes prout expresse determinat Hosti. ⁊ Io. an. post eũ in. c. nimis. de iureiu. super verbo tenẽtes. ⁊ in. c. si. de iudi. sup verbo respondere. In q̄bus ipsi dicunt ꝙ non hoc ipso ꝙ aliq̄s tenet temporalia infra regnum vel prouinciam alicuius debet illi fidelitatem pro eis nisi ipsa se in feudũ habere recognoscat ab illo. ¶ Nec ob. xvj. q. vij. omnes basilice. quia non presumitur res feudalis nisi probetur cuz multa sint allodia. ⁊ iure primeuo omnis persona ⁊ omnis terra libera est nisi inquãtuz

a ¶ Qd sic. Ad huius consi. materiã vide Bal. in cosi. cxcvij. in iij. parte. ⁊ i cõsil. cccix. i j. pte. ⁊ in cõsil. ccccli. vbi põit nunqd pater possit feudum vni filiorũ donare.

violentia est illata. insti. de iure na. §. ius autem gentium. ⁊ de liberti. §. j. ⁊ qd no. in. c. ꝙ̃ꝙ̃. de censi. in glo. legiꝛ. lib. vj. in autoritate gen. per quã patet ꝙ non oĩs res temporalis est feudalis. Sed omnis ecclesia in diocesi alicuius episcopi constituta certum est ꝙ subest episcopo: ⁊ est sub ipsius dispositione. x. q. j. regẽda. de relig. do. de synodo. c. his. xvj. q. ij. in summa. ⁊. c. sane. ⁊. c. si. vj. q. i. episcopus. de priuil. cum ⁊ plãtare. §. in ecclesijs. nec in ecclesiasticis sicut in temporalibus reperiũtur allodia. Nec patiꝛ ius canonicuz aliquã ecclesiasticaz personã acephalam. xxiij. distinc. nulla. ⁊ ex quo subsunt persone fortius ⁊ res. xij. q. i. ꝑ̃cipimus ⁊c. ⁊ postea subdunt. potest enim tale castrum cum territorio ad talem dominum pertinere ⁊ dicetur ꝑ se prouincia vel territorium. arg. de verbo. signi. l. pupillus. §. territorium. de iurisdi. om. iud. l. si. de verbo. signi. cum in partibus. §. si. hec sunt verba Io. an. ſm hosti. in. d. c. nimis. ⁊ hoc idem tenent moderni doc. ibi scribentes. Sed constat ꝙ in allodialibus ⁊ in his que ad aliquem pertinent pleno iure. i. directi dominij: vt no. glosella vlti. in. l. iul. scribit si hominẽ. ff. de rei ven. posset quis hoc facere ꝙ vnus solus succederet vniuersaliter: alij vero sint heredes particulares in certis rebus relictis iure institutionis pro legitima dũmodo non defraudenꝛ ea: vt in auꝛ. vt cuz de ap. cog. §. aliud quoqꝫ capitulũ. vel etiã eos in equalibus portionibus instituere. vt patet in. l. hac edictali. §. j. ⁊ ibi per Bal. C. de secun. nupt. qui allegat in auten. de nupt. §. penulti. Multo fortius potest facere ꝙ vnus solus succedat in aliqua re singulari iure institutionis vel prelegati ⁊ vniuersalis successio sit apud omnes equaliter. ff. de heredi. insti. l. ex facto. la grande. prout potest esse in casu isto: qꝛ successio in istis terris non dicitur successio vniuersalis respectu hereditatis sed potius particularis: qꝛ nõ est hereditas nec quota pars hereditatis. l. hereditas. ff. de peti. here. sed sunt res hereditarie vt vbi. ⁊ qd no. Bald. de illo qui succedit in dote. C. de heredi. act. l. si adulta. licet alio respectu successio in istis terris possit dici successio in vniuersitate sicut successio in dote seu in peculio que sunt vniuersitates iuris. l. qd dicitur. ff. de impen. non tamen eo modo quo hereditas que dicitur successio in vniuersum ius qd defunctus habebat. ff. de regu. iur. l. nihil aliud hereditas ⁊c. ⁊ de bo. poss. l. j. ⁊. l. iij. in prin. ⁊. §. j. ⁊ sic representat personam defuncti sed successio illis terris nõ. l. hereditas. de acqui. rerum do. Proponitur autẽ in puncto ꝙ dictus Tebaldus omnes filios suos heredes instituit: licet in istis terris voluerit solum primogenitum succedere: ⁊ sic successio vniuersalis hereditatis fuit apud omnes: sed iste terre tanꝙ̃ res hereditarie fuerũt soli primogenito relicte iure prelegati seu fideicom. ꝙ fieri potuit sine dubio. d. l. ex facto. ff. de heredi. isti. C. fami. hercis. l. quoti. non tamen debet detrahi falcidia vel legitima de dominio talium terrarum: sed insolidum debet ad primogenitum pertinere. iuxta no. in. c. licet. extra de voto. ꝑ glo. Si autem diceremus dictas terras teneri in feudum ab ecclesia romana postꝙ̃ sunt in eius territorio: licet de tali concessione non appareat nec de seruitio impenso vel homagio facto. arg. in. l. j. §. cum vrbem. ff. de offi. prefec. vr. ⁊ qd no. in Spec. de iurisdi. om. iudi. in. j. col. in ver. magis. non obstantibus his que superius dicta sunt. ⁊ no. per Hosti. ⁊ Io. in locis ꝑ̃allega. tanꝙ̃ non veris: tunc videtur dicenduz ꝙ talis dispositio testatoris non valuerit: eo quia in feudis debent filij equaliter succedere: licet inequaliter sint heredes. vt in. j. consti. feudorum. q̄ feu. da. pos. §. j. ī ṽ. ibi. equaliter ad omnes pertineat ⁊c. ⁊. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de oper. libe. Et dispositio patris facta in ꝯtrarium in nullo valet: vt est tex. expressus in tit. de succes. feu. in princi. nec videꝛ quicꝙ̃ facere ꝙ illud censeri debeat feudum francum in quo plus possit pater ꝙ̃ in feudo non franco.

2 quia † licet francũ differat a non franco in hoc: quia pro franco non prestatur homagium seu iuramentũ fidelitatis nec aliquod seruitium. iuxta no. per Ioan. an. in addi. Spec. titu. de prescrip. Non tamen differt quo ad potestatez alienandi: quia sicut non francum non potest alienari sine volũtate domini: vt in ti. de prohi. feu. alie. per Fede. ⁊ per Lota. ita nec francum. vt no. Bal. reprehendẽdo Hosti. in prin. in vsi. feu. ⁊ patet per rationem quia saltem tenetur feudatarius ad illa que cõtinentur in iuramento fidelitatis que habẽtur in tit. de noua for. fide. cum tit. seq. ⁊. xxij. q. ij. de forma. ⁊ no. Ioan. an. in loco pre allega. titu. de prescript. Ad qd optime facit. l. si. ad fin. C. de oper. liber. vbi licet patronus remiserit liberto iuspatronatus tamen tenetur ad reuerentiam ⁊ fidelitatem: ⁊ ideo propter ingratitudinez põt in seruitutẽ reuocari. facit etiã. l. q̄ sub ꝯditione. in ꝓ̇n. cũ ibi no. in gl. ij. ⁊. §. quoꝛ. ff. de ꝯdi. insti. vt ibi. lꝫ remittaꝛ iuramẽti ꝑ̃statio nõ tñ remittiꝛ id qd ꝟtute iuramẽti veniebat expediẽdũ. Postꝙ̃ g̃ ita est nõ dꝫ posse alienare vasallus feudũ francũ sine volũtate dñi ne dñs inuitus aliũ ꝙ̃ quẽ voluerit habeat

habeat vasallum: vt in tit. de fratribus de nouo bene inuesti. c.
ij. ⁊ q̄ licet sit francum non tñ habet feudatarius nisi vtile do-
minium ⁊ dominus directũ sicut in non franco. iuxta no. in. c.
j. de capi. cor. in glo. magna. q̄ si aliud diceremus esset opposi-
tuz in obiecto scilꝫ ꝙ esset res feudalis ⁊ allodialis simul si feu-
datarius haberet directũ. sed iste due qualitates tanq̃ ꝯrie nõ
possunt cõuenire in eodez subiecto. l. si ancillã. ff. pro suo. ⁊ qd̃
no. in. l. clam possidere. §. q ad nundinas. ff. de acqui. poss. in
glo. fi. magna. scilꝫ in possessione: ꝙ non põt esse clandestina ⁊
violenta simul: q̄ ista seinuicem nõ cõpatiunt̃: q̄ sunt qualita
tes cõtrarie q̃ simul stare nõ possunt. l. vbi repugnãtia. de reg.
iur. ⁊. l. si qs añ. de acq. pos. Sed ad positionẽ vnius sequit̃ de-
structio alterius. vt no. in. l. sed ⁊ si pupillus. §. pe. ff. de instito.
Videt̃ ergo ꝙ sicut dispositio paterna: ꝙ vnus tãtũ filiorũ ha-
beat feudũ: nõ valeret in nõ franco ne fieret ꝑiudiciũ dño ꝙ pro
pluribꝰ vasallis habeat vnũ tantũ. si de feu. fue. ꝯtro. c. omnes.
iuncto. d. c. j. de suc. feu. ita nõ valeat in franco: q̄ eadez rõ est:
cũ etiã in illo sit dare vasallagiũ. Et sicut emphiteota q hꝫ vti-
le tantũ dñium nõ põt alienare sine volũtate domini. l. fi. C. de
iur. emphi. ita nec talis vasallus. Et q̄ filij nõ censent̃ habere
feudũ a patre maxime qñ est antiquũ sed a genere suo ⁊ a supe-
rioribus ꝓgenitoribus. vñ sicut delictũ patris eis nõ noceret.
l. emancipatũ. in fi. ff. de sena. cum ibi no. ⁊. l. adoptiuũ. §. fi. de
adop. ⁊. l. iij. ff. de interdic. ⁊ rele. ⁊ qd̃ no. Cy. in. l. ij. C. de lib. ⁊
eorũ libe. ita nec eius dispositio ne sit in sua potestate filijs feu-
a duz auferre[a]. ar. l. ne in potestate. ff. de arb. ⁊ q̄ qd̃ alicui nõ de
di sed alius nõ possum sibi auferre. l. si arrogator. §. j. in fi. ff. de
adop. de vulg. ⁊ pup. sed si plures. §. in arrogato. ⁊ pro hoc qd̃
no. bar. in. d. l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. de oper. libe. ĩ re emphi
teotica. Sed in contrariũ facit ꝙ ĩmo etiã si sint terre feudales
potuerit pater disponere ꝙ primogenitus tantũ succedat ma
xime si sit francuz. per. l. ij. post princ. C. de secũ. nup. vbi in his
que mulier fuit consecuta a primo viro: ⁊ que tenetur reseruare
filijs primi patrimonij: põt eligere vnũ quẽ vult ⁊ alios exclu-
dere: ⁊ licet illa lex corrigat̃ q̃tum ad illũ casum per auth. lucrũ
hoc. ibi positam. non tñ corrigit̃ in rationẽ. Item facit pro ista
parte. l. j. in prin. ⁊ per totũ. ff. de assig. liber. vbi licet iuspatro
natus descendat in omnes liberos equaliter. l. vt iurisiurandi
§. si liberi. s. alle. Attñ potest pater vnũ ex liberis in illo ꝑelige
re: ⁊ illud sibi assignare ⁊ alios excludere. Itez si aliquis roga-
tus est post mortem suam relinquere aliquã rem familie vel in
familia: potest vnum solum de familia eligere. l. vnum ex fami
lia. ff. de leg. ij. de leg. j. filiusfa. §. pe. ibi. verum est eniz in fami-
lia reliquisse licet vni reliquerit. de lega. iij. l. is q. cum plures.
3 Et† hoc videtur expresse determinare Spe. tit. de loca. §. nũc
vero aliqua. versi. lxxviij. ꝙ lꝫ qs receperit emphiteosim pro se
⁊ filijs suis: potest vnum ex illis in illa ꝑeligere ⁊ alios exclude
re: ⁊ in fine ille versic. dicit idem fore dicendũ in feudo. Idẽ te-
net Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sac. sanc. eccle. in. iiij. seu
v. col. Sed ad tex. in. c. j. de suc. feu. vbi dicit̃ non valere dispo-
sitionem paternã in feudis. patet rñsio ex his que prefati doc.
no. in locis preall'e. Unde videret̃ dicendum si dictum eoruz ꝓ-
cederet in emphiteosi: nõ tñ in feudo cuius est diuersa natura:
vt patet ex his que no. per Bart. in. d. §. si liberi. iuncto eo qd̃
habetur in ti. an agnatus vel filius. c. j. in vsi. feu. Uel melius
põt dici volendo concordare dictum Specu. cum illo tex. ꝙ in
personam extranei non potest disponere feudatarius: vt in. d.
tex. sed in personam vnius ex filijs sic maxime quando ꝓ bono
hoc facit: ⁊ quando ex hoc resultat vtilitas publica: vt contin-
git qñ est feudum iurisditionale: vt ciuitatũ castrorũ vel terra
rum: q̄ vtilius est subditis regi per vnũ q̃ per plures. ff. de ori.
iur. l. ij. §. nouissime. vij. q. j. in apibus. ⁊ ꝓpter discordias q̃ in-
ter plures ꝑsidentes possunt oriri rõne cõmunionis. ff. de lega.
ij. l. cũ pater. §. dulcissimis. vnde etiã si nõ esset hoc equũ ꝙ alij
filij priuent̃ iure suo. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. ij. §. j.
q̄ tñ est bonũ ꝓpter bonuz qd̃ inde sequit̃ debet tolerari. iuxta
no. ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. in prin. in gl. que incipit. hic potest intel
ligi. ad finem. ꝓpter cõsuetudinẽ q̃ solet esse in dominis terra-
rum vt primogenitus succedat. ar. l. vẽditor. §. si constat. com-
munia predio. ⁊ not. in. d. l. ij. §. j. de his q sunt sui vel alie. iur.
Nã frequẽter cõtingit ꝙ qs priuat̃ iure suo sine culpa sua: non
tñ sine causa. de priuil. c. antiqua. ⁊ ibi no. in glo. ꝑ Dy. de reg.
4 iur. sine culpa. ¶ † Itẽ facit pro ista parte: q̄ nõ est verũ ꝙ deli
ctuz patris nõ noceat filijs in feudo: ĩmo etiã si sit auitũ nocet:
siue sit cõmissum in dñm: ⁊ tunc non solũ filijs sed agnatis no
cet: q̄ reuertitur ad dñm: vt in ti. que fue. pma causa bñ. amit.
§. deniqꝫ. in vsi. feu. siue nõ contra dñm: ⁊ tunc nocet filijs non
agnatis si erat antiquum: vt in ti. si de feu. fue. cõtro. c. si vasal
lus culpam. ⁊ si vas. feudo priuetur cui defi. c. j. ⁊ vtrobiqꝫ not.
Et hoc si fuit ꝯcessum simpliciter quo casu de sui natura trãsit

ad descendentes qui censentur habere a patre: vt in. c. j. §. cum
vero Corrad. qui feu. da. pos. secus si accepit pro se ⁊ suis filijs
vel descendentibus: q̄ tunc filij habent iure suo quesito ex tali
contractu tanq̃ facto ipsorum nomine: ideo tunc delictum pa
tris eis non nocet sicut non noceret agnatis. vt voluit Pet. ⁊
Cy. ⁊ in. l. ij. C. de lib. ⁊ eorum libe. qd̃ Bar. dicit esse verum eo
casu quo deliquit nõ cõtra dñz al's indistincte nocet filijs sicut
⁊ alijs agnatis: vt. s. dictuz est. vt ipse no. limitãdo dictũ Pe.
⁊ Cy. in. l. iij. ff. de interdic. ⁊ releg. Cũ igitur in casu nostro non
appareat de inuestitura ⁊ per consequens nec de forma ⁊ qua-
litate eius an fuerit concessum simpliciter vel ꝓ se ⁊ suis descẽ-
dentibus. ⁊ possibile est ꝙ fuit facta concessio primo modo quo
casu indistincte delictum istius primi testatoris potuisset filijs
preiudicare. vt in tex. ⁊ autoritatibus. s. all'. sequitur ꝙ multo
fortius ipsius patris dispositio debuit posse preiudicare: q̄ de-
lictum est odiosum dispositio fauorabilis ⁊ vtilis. ar. l. cũ qdã
ff. de libe. ⁊ postbu. Itẽ cũ nõ appareat de inuestitura expresse
resultat tacita experientia summorũ pontificum a quibus cen
sentur habuisse. vt in. c. j. de ꝯsue. rec. feu. ⁊ ar. ff. de exerci. l. j. §.
magistrũ autẽ. qd̃ cuz eo. l. titianus. Talis ergo resultat tacita
ĩuestitura qualis fuit patiẽtia. ar. l. j. §. iul'. ff. de iti. actuqꝫ pri
ua. ⁊ qd̃ ibi no. ⁊ qd̃ no. Bar. in auth. q rem. in fi. C. de sac. sanc.
eccle. ⁊ glo. in cle. sepe. de verb. sig. circa fi. q̃ incipit. videt̃ ꝑ plu
rale. Sed ipsi passi sunt vt dispositio testatoris seruaret̃ ꝑ an-
nos. xl. ⁊ vltra: q̄ vt dicit̃ publice ⁊ palã seruata: ergo videt̃ fuis
se facta concessio cuz illa potestate vt posset disponere ꝙ in so-
lum primogenitum transiret. Preterea ex obseruantia tanti
temporis resultat consuetudo prescripta: q̄ non est a iure repro
bata nec iniqua nec irrationabilis ĩmo vtilis ⁊ in bona ratione
⁊ publico bono illarum terrarum fundata: ⁊ sic sufficere debuit
vel longum tempus. l. diuturna. ff. de legi. vel. xxx. anni de iure
ciuili. vt no. gl. in. l. de quibus. eo. ti. ⁊. C. de agri. ⁊ censi. l. do-
mini prediorum. vel. xl. de iure canonico. iuxta no. in. c. fi. de cõ
sue. per doc. ⁊ eo. tit. c. fi. lib. vj. per gl. Nec ob. c. sup quibusdã.
§. preterea. de verbo. sig. q̄ ibi loquitur in his q̃ sunt expresse a
iure reprobata ⁊ iniquitatem continent. vnde requiritur totũ
tempus cuius contrarij memoria nõ existat. l. hoc iure. §. ductꝰ
aque. de aqua quoti. ⁊ esti. Item non ob. ꝙ postea pater ⁊ pa-
truus istorum posuerunt ambo simul officiales non autem pri
mogenitus solus quia non censetur primogenitus per hoc re-
nuntiasse iuri sibi quesito tam ex testamento illius antiqui q̃
ex obseruantia ⁊ consuetudine cuz in dubio non censeat̃ qs vel
le suo iuri renuntiare si alia coniectura potest haberi. l. cum de
indebito. ff. de proba. ⁊. l. sicut. §. nõ videt̃. qui. mo. pig. vel hy.
sol. Sed hic põt cõiecturari ꝙ ipse primogenitꝰ iure familiari
tatis fraternitatis ⁊ domesticitatis hoc fecerit ⁊ de gratia seu
precario potius q̃ ex debito ⁊ ad significãdũ bonã cõcordiaz q̃
erat ĩter eos: vt sic positio officialiũ censeat̃ potius fuisse facta
a solo primogenito cui cõpetebat ius ⁊ potestas eos ponẽdi: tñ
de consensu ⁊ voluntate ⁊ beneplacito fratris secũdo geniti q̃
censeatur facta fuisse ab vtroqꝫ tanq̃ vterqꝫ: ius ⁊ potestatem
ponendi haberet. ar. ff. de acqui. pos. l. qui iure familiaritatis.
qui. mo. vsufr. amit. l. si mulier vsus domus. q̄ cum tam ex di-
spositione dicti testamenti q̃ ex obseruantia longissimi tempo
ris potestas ponendi officiales ⁊ dominandi dictis terris per
tineret ad primogenitũ. Ille q vult dicere ꝙ ab hoc iure fuerit
recessuz per hoc ꝙ scd̃o genitus simul cũ primogenito posuerit
officiales hꝫ necesse ꝓbare ꝙ scd̃o genitus hoc fecerit iure suo ⁊
ex debito ⁊ pro iure sibi competente nõ ex gratia. l. ⁊. ff. queãd.
ser. amit. l. j. §. aristo. ff. de aqua. quoti. ⁊ esti. ⁊ ꝙ primogenitus
hoc sciuerit scilicet ꝙ scd̃o genitus hoc facere voluerit iure suo
⁊ ex debito nõ de gratia cum presumptiões sint ꝙ primogeni-
tus potius de gratia ipsum admiserit q̃ ex debito. Et hoc pa-
tet ex plene ⁊ pulchre not. per Innocẽ. in. c. bone. el grande. de
postula. prela. post princip. super verbo requisitis. in glos. que
incipit. queritur cum lex dicat ⁊c. vbi dicit ꝙ requiritur ꝙ di-
xerit hoc expresse. ego facio hoc iure mero. vel qd̃ fecerit contra
expressam prohibitionem quando subsunt alie coniecture in
contrarium. ⁊ ad idem ꝙ ipse no. in. c. cũ ecclesia. de causa pos.
⁊ propri. super verbo affuisse. in fi. glo. vbi dicit ꝙ si aliquis in
domo alterius mille vicibus pranderet vel hospitaretur non
acquireret ius vel quasi possessionem hoc faciendi: q̄ nõ est ve-
risimile ꝙ hoc fecerit iure suo: ⁊ ꝙ ille in cuius domo hoc fece-
rit fuerit passus ꝙ hoc fecerit tanq̃ vtens iure suo nisi ꝓbetur
expresse ꝙ tanq̃ ex debito petebat ⁊ vtebatur: sed potius ratio
b ne familiaritatis[b] amicitie vel domesticitatis censet̃ ille fecisse
⁊ alter passus fuisse: ita ⁊ hic ratione fraternitatis ⁊ ex causis
supradictis cuz secũdo genitus sciret se ius non habere. vt. d.
l. j. §. aristo. ff. de aq̃ quoti. ⁊ esti. Et ꝓ hoc etiã q̄ vt dicit̃ semp
priogenitus retinuit dignitatẽ ⁊ ꝑoritatẽ ⁊ reuerẽtiã ⁊ dñatũ.

a ¶ Auferre. Facit qd̃ ꝑ bal. in cõsil. ccxv. in ij. parte. ꝙ si ꝑ auus ⁊ retro ꝓgenitores acceperũt feuduz ꝓ se ⁊ descẽdẽtibꝰ suis tam mascu lis q̃ feminis ĩ ꝑpetuũ nõ repel litur filia a suc cessiõe dicti feu di: lꝫ pr̃ ⁊ auus receperint inue stituraz ꝓ se ⁊ fi lijs masculis.

b ¶ Familiaritatis. Uide oĩ no. d. Bar. sozi. in ꝯsi. lxj. in ver. ex qbꝰ ꝑmissis. ⁊ in ver. secũdã probat̃. ⁊ in ꝯsi. cxxxj. per totuz. in. j. parte.

vnde posito ꝙ nō ad plenū fuerit vsus dn̄atu: q2 fratrē suum ad
misit secū imponēdo officiales: tamen cēset retinuisse oīa iura
superioritatis exercendo etiā vnū cū sciret illa sibi cōpetere. ff.
q. mo. vsufru. amit. l. is q vsumfructū. ⁊ qd no. Inno. de capel.
mo. dilectus. sup verbo possessoriū. ⁊ qd no. de cēsi. c. olim. ⁊ per
Cy. C. de p̄scrip. xxx. an. cū notissimi. §. in his. ⁊ Bar. ff. de aq̄.
plu. arcē. si prius. i pric. in Spec. de loca. §. nūc aliqua. vsi. xlij.
de p̄scrip. versi. qd si cū deberem. de iurisdi. om. iudi. §. j. versi.
illud etiā. circa fi. §. Et hec dicta sint de prio puncto seu dubio.

5 ¶ † Sup scdo vero dubio vtrum sup ista causa contra dictum
Titum potuerit adiri senator vrbis. Breuiter loquendo si di
camus dictas terras teneri in feudum ab ecclesia romana nulli
dubium ꝙ non: sed ipse papa dn̄s feudi erat adeundus: vt in. l.
imperialem. §. pe. de prohi. feu. alie. per feder. ⁊ in. c. ceterū. de
iudi. de fo. competē. verum. cum ibi plene no. q2 dicta domina
Telda cum veniat ex persona filiorum venit vt feudataria ⁊ sic
vertitur questio īter plures vasallos seu feudatarios: ergo ⁊c.
vt dictis iuribus. Si vero dicamus non presumi eas teneri in
feudum propter id qd no. Hosti. in locis. s. alleg. circa princi.
precedentis articuli. tunc adhuc videt̄ qd papa fuerit adeun-
dus ⁊ non senator si ita est vt asserit̄ qd sit in territorio subiecto
romane ecclesie īmediate ⁊ nō populo romano mediante cum ⁊
ipse populus romanus subditus sit ⁊ etiā vrbs ipsa p donatio
nem Cōstātini. vt no. gl. in. l. j. §. cū vrbem. ff. de offi. prefec. vrb.
Et hoc per expressam determinationē Spec. in titu. de iurisdi.
om. iudi. §. j. versi. magis. ibi ⁊c. arg. ꝙ quicqd est in regno vel
comitatu aliquo sit de iurisditione regis vel comitis per illum
§. cum vrbem. In ɔ̄riū q2 posito ꝙ ita sit: tamen q2 dictus Ti-
tus dicit̄ esse ciuis romanus: saltē ratione originis vel domici
lij videt̄ potuisse adhuc trahi corā senatore. Nā actio realis lz
possit moueri in loco vbi est res ⁊ corā iudice illius loci: potest
etiam remoueri corā iudice domicilij vel originis. l. fi. C. vbi in
rem actio. licet snia per eum lata non possit mitti executioni p
eū: sed per iudicē loci vbi res est ad litteras tamen ipsius. ff. de
re iudi. l. a diuo pio. §. sniam Rome dictam. C. de iudi. prope-
randū. §. sin aūt reus. de fo. compe. postulasti. ¶ Breuiter pri
mam partē puto veriorē ꝙ papa fuerit adeundus ⁊ ꝙ inuitus
nō debeat trahi corā senatore pluribus rationibus. Prima q2
cum reuocetur in dubiū vtrum iste terre teneantur in feudum ab
ecclesia vel non. Et primo casu senator non esset iudex compe-
tens, vt in iuribus. s. alleg. sed papa. In scdo vero casu nō so
lum senator esset iudex ratione originis ⁊ domicilij sed etiā pa-
pa tanq̄ p̄riceps ⁊ cui subest Roma ⁊ romani ciues: ⁊ a quo se
nator habet iurisditionē. vt in. c. fundamēta. de elec. lib. vj. Di
co ꝙ in re dubia debet eligi illa via p quam satisfit vtriq3 casui.
ff. de ritu nup. l. adoptiuus. §. j. in fi. ibi. sz in re dubia ⁊c. ⁊ hoc
no. Bal. p illū tex. in. l. bonor. C. q admit. ad bono. possess. in
iij. q. p quo extra de spon. c. iuuenis. iuxta illud. tene certū ⁊ re-
linque incertū. de peni. disti. vij. baptizatus. de homici. ad au-
dientiam. xiiij. dist. sicut. q2 sic faciēdo vtriq3 casui satisfit: igi-
tur ⁊c. ff. que in frau. credi. l. ex his. in fi. Sz si litiget̄ corā papa
satisfit vtriq3 casui q2 in quolibet casu reperiet̄ esse iudex com-
petens non sic in senatore. Igitur eligenda est via per quā iu-
dicium non reddat̄ elusorium. ff. de iudi. si p̄tor. circa pri. ne qd
in loco pub. l. fi. Et pro hoc bn̄ facit. c. si a subdelegato. de offi.
delega. lib. vj. vbi in dubio debet appellari ad papam de cuius
iurisdi. non dubitat̄ non autē ad subdelegantem qui iurisditio-
nem negat habere posito ꝙ negatio possit esse calumniosa ⁊ ꝙ
re vera iurisditionem haberet. Sed in dubio est eligenda iuris-
ditio indubitata vt ibi patet: ita ⁊ hic. ¶ Scda ratio est q2 ⁊ si
pro ɔstanti poneret̄ ꝙ iste terre nō dicerent̄ teneri in feudo quo
ad ipsa corpora locorum negari tamen nō potest quin iurisdi-
tionem quā habent dn̄i p̄fati in hoīes eis subditos dicant̄ ha-
bere ab ecclesia in cuius solo ⁊ territorio ille terre sunt: eo quia
iurisditio non pōt haberi iure priuato sed publico. vt patet in
l. j. §. huius studij. ff. de iusti. ⁊ iure. vbi dicit̄ ꝙ ius publicū con
sistit in magistratibus qd est rōne iurisditionis ⁊ patet in diffi-
nitione iurisditionis: q2 est potestas de publico introducta: vt
no. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in aut. de defen. ciui. §. iusiu-
randum. per glo. magnam circa mediū. ⁊ ius publicum origi-
naliter consistit in principe ⁊ sic in imperatore ⁊ nunc in papa
qui successit imperatori in illo iure. vn̄ ipse creat ordinarios p
petuos ⁊ tēporales in terris sue iurisditiōis: ⁊ omnis iurisdi-
tio iferiorū tanq̄ minus plena deriuat̄ a sua tanq̄ plenissima
⁊ tanq̄ a radice ⁊ ab illo recognoscit̄ vt colligit̄ ex. l. j. in princ.
ff. de offi. eius cui māda. est iurisdi. in prin. ⁊ qd plene no. in. l. ⁊
q2. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in Spec. eo. ti. circa prin. Igit̄ de tali
iurisditione sup hoīes liberos ad quem pertineat an ad dictum
Titū solū: an etiā ad alios nullus alius debet posse cognosce-
re q̄ papa ad quē originaliter pertinet ne sibi fiat in illa p̄iudi

a ¶ Ad feminas. Vide bal. in cōsil. cccxxx. i iij. parte. ⁊ in cōsi. cccx. ea. pte. ⁊ in cōsil. cccci. in v. pte. ⁊ d. Pe. pbi. cor. in cōsil. xvj. i littera. D. H. ⁊. I. i. j. pte.

cium sicut ⁊ de rebus corporalibus feudalibus ne fiat p̄iudiciū
domino: vt in iuribus. s. alleg. ⁊ qd not. in. l. j. §. ⁊ post operis.
ff. de oper. no. nū. p Bar. q2 eadē est ratio ne cogat̄ habere alium
magistratū q̄ velit sicut ⁊ dn̄s aliū vasallū vt in vsi. feu. tit. de
fratre de no. bn̄fi. īuesti. c. ij. Et ꝙ ista possint simul stare ꝙ cor-
pora locorū teneant̄ iure p̄uato: nec recognoscant̄ ab aliquo su
periore in feudū: sed sint allodialia: iurisditio vero iure publi-
co ⁊ teneat̄ ⁊ recognoscat̄ in feudū: patere potest ex no. p Inno.
in. c. verū. de iudi. ante fi. vbi facit differentiā inter feudū rerum
⁊ feudū iurisditionis. ¶ Tertia rō est q2 si p̄dicta cessarent: q2
nec loca nec iurisditio recognosceret̄ a papa: negari tn̄ nō pōt
quin papa sit iudex cōpetens duplici ratione scilz tam rei de q̄
agit̄ q̄ etiā originis ⁊ domicilij. Sed senator vna tantū scilicet
originis ⁊ domicilij. Et nulli dubium ꝙ plura vincula fortio-
ra sunt q̄ vnum ⁊ plures rōnes vincunt vnam. C. de adop. cum
in adoptiuis. §. si vero pater naturalis. ff. de leg. iij. l. re coniun
ctim. §. prefert. de qō. l. si qs viduam. de iudi. l. ij. §. omnes. vbi
bene probat̄ ad nostrum p̄positum vt ibi no. in glo. j. C. de rap.
vir. l. j. in pri. extra de treug. ⁊ pa. c. j. Igit̄ papa est adeundus.
Maxime autem hoc procedit: q2 frustra fit per plura qd potest
fieri p pauciora ⁊ frustra fit per circuitū qd recta via fieri pōt. l.
dn̄s testō. ff. de condi. inde. l. cū fundus. §. seruū tuum. ff. si cert.
pet. Sed si adhibet̄ papa ipsemet poterit suam sniam executio
ni mandare non sic senator vt. s. dixi. Et papa ita de facili pōt
adiri cum sit Rome sicut senator: ergo ⁊c. arg. ff. de dam. infe.
l. iiij. §. si tam vicinum. ¶ Nec ob. p̄dictis qd dicitur de oppida
nis ꝙ consueuerunt conueniri coram senatore: q2 ista consuetu
do non extenditur ad alias personas. iuxta no. p Inno. in. c. di
lecto. de offi. archi. in gl. mag. ⁊ in. c. dilectus. de capel. mona.
p Cy. i. l. j. i fi. C. de emāci. lib. facit qd no. Bar. i. l. j. §. si qs hoc
īterdicto. ff. de iti. actuq3 p̄ua. ⁊ gl. in. c. cū ɔtingat. de decanis.

6 ¶ † Sup tertio vero dubio de libello porrecto p dictā dominā
Teldam sup diuisione dictarū terrarū ꝙ nō procedat ostendit
sic. Nam aut ipsa fatet̄ dictas terras nō esse feudales ad hoc vt
possit agere corā senatore qd est sibi necessariū ad fundandam
iurisditionem. aut dicit eas esse feudales qd est sibi necessarium
pro victoria consequenda: q2 si non sunt feudales potuit ille p
genitor ipsorum ordinare in suo testamento ꝙ solus primoge-
nitus succedat ⁊ sic Titus deberet obtinere: q2 terre non essent
cōmunes sed solius Titi. sic ergo videt̄ ꝙ in omnē euentū ista
domina se excludat: q2 si dicat hoc scdm scz ꝙ sint feudales ex-
cludit se ab ingressu iudicij p̄pter in cōpetētiā iurisditiōis do-
mini senatoris. Si dicit primū scilz ꝙ sint feudales excludit se
a fine ⁊ a victoria cōsequenda: ⁊ sic cū in omnem euentū ipsa ne-
cesse habeat succūbere: q2 necesse habet alterū de his duobus di-
cere non est necesse declarari ꝙ istorū verū sit: sed tanq̄ calūnio
se petens sit repellēda. ar. ff. de lib. ⁊ posthu. l. gallus. §. si eius.
in fi. de acq. heredi. ꝙ si dubitet. iunctis his que no. per Inno.
in. c. constitutus. de fil. presby. Itē si dicat terras nō esse feuda
les se excludit ex alio capite: q2 petit diuisionē a tito qui possi-
det ⁊ negat terras esse cōmunes ⁊ eas dicit ad se insolidū perti
nere: necesse ergo fuit prius agere rei vendicatione vel petitio
ne hereditatis ⁊ petere declarari terras esse cōmunes ⁊ agendo
cōmuni diui. an̄q̄ hoc fiat obstat sibi exceptio ne p̄iudiciū fiat
iudicio p̄prietatis q2 non debet peti diuisio p illum q possidet
ab eo q possidet ⁊ cōmunionē negat anteq̄ cōstet de p̄prietate.
ff. de excep. l. fundi. in fi. fami. her. l. j. ⁊ ibi no. in gl. q̄ incipit re-
cte ageres. i fi. ⁊. l. si id qd. Nec ob ꝙ dicta domina egit iudicio
p̄prietatis ɔ̄ Anselmum ⁊ obtinuit pro snia: q2 illud iudiciū
⁊ sententia nō nocet Tito nō citato vt dicitur. ⁊ q2 dicto An-
selmo nullam causam habebat nec eius ius a iure dicti Anselmi
mi depēdebat. l. si deserta. C. si propter pu. pen. ⁊ qd no. in. l. in
cause. la prima. §. interdū. ff. de mino. ⁊ in. c. inter quattuor. de
maior. ⁊ obe. l. pompo. §. si is qui precario. in fi. gl. magne. ff. de
acqui. pos. In iudicio aūt proprietatis non potest obtinere co-
ram senatore: q2 necesse habet dicere ꝙ nō sint feudales alīs se
nator non esset competens iudex. Et hoc dicendo clarum est ꝙ
fratres Titi scdo geniti nullā portionē habebāt in istis terris:
ergo nec ista domina que venit ex p̄sona vnius ex filijs. Item ⁊
hoc p̄pter dispositionē p̄mi testatoris q̄ adhuc durat vt supra
probaui. item testator prohibuit eas alienari in extraneas per
sonas ⁊ heredis institutio cēsetur alienatio. l. peto. §. fratre. ff.
de leg. ij. Si vero dicat istas terras esse feudales ad īfringēdum
iudiciū testatoris tūc ex alio capite se excludit nō solū p̄pter in
a cōpetētiā iurisditiōis scilz ex eo q2 feudū nō trāsit ad femias[a]
etiā q̄ sint de genere ⁊ descendētibus feudatarij quousq3 supest ali
quis masculus ex eo vel ex genere suo: etiā si fuerit cōcessum p
masculis ⁊ feminis: vt in. c. j. de eo q sibi ⁊ heredi. suis mas. ⁊ fe-
minis. ⁊ in. c. j. §. j. de suc. feu. multominus ad ex̄neas feminas
vt i casu nostro cū extēt masculi. Sz si nō apparet receptū p fe-
minis nullo

minis nullo modo femine admittuntur: vt in.c.j.§. hoc autez
7 notandum. qui feu.da.pos. ¶ † Ex quibus patet ꝙ quocunqz se vertat dicta domina Zelda necesse habet succũbere: ergo libellus tanꝙ calũniosus est lacerandus: ⁊ posito ꝙ super ipso ꝓcederet debet contra ipsam ferri sñia. Similiter ratio inepti tudinis debet reijci: q2 iurisditio tanꝙ ius icorporale nõ diui dit.l.arbor.§.fi.ff.cõmuni diui.nisi ꝗtum ad cõmoditatem.l. lucio.ff.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ qꝺ no.bar.in.l. inter curatores. in fi.ff.de admini.tu. Nec ipse terre debẽt diuidi ꝑ quotas ꝑut per aduocatum Titi fuit super hoc solẽniter allegatum.
8 ¶ † Super quarto vꝺ dubio ꝙ prefatus Titus habeat iustã causam impediendi executionẽ sententie late cõtra Anselmuz etiã in parte Anselmi presupposito ꝙ habeat partem propter hoc ne cogat habere sociũ sibi nõ acceptũ ⁊ cũ quo verisimiliter habeat rixari est tex.expressus in.l.si cõuenerit.in fi.ff.ꝓ socio.in prima charta tituli.⁊ qꝺ ibi no.Bar.q dicit ꝑ illuz tex. istã fore iustã causam ꝓuocandi ad diuisionẽ etiã illis q ꝓuocare regulariter nõ possunt vt pupillis ⁊ ꝓhibitus alienare.ff. de rebus eorũ.l.si pupillor.in prin.ergo fortius est iusta causa ipsum nõ recipiendi.iuxta illud.turpius eijcitur ꝙ nõ admittitur hospes.⁊ ar.l.patre furioso.cũ ibi no.ff.de his q sunt sui vel alie.iur. Sed cuz nouerca ꝓsumptio est ꝙ debeat rixari.l.iij.ff. de inoffi.testa. Itẽ habet iustaz causam ex alio scilz ꝓpter conuentionẽ quã habet cũ Anselmo ꝙ neuter possit alteruz infra certũ tẽpus ad diuisionẽ ꝓuocare. Nã talis cõuentio valet ⁊ sic ipsi Anselmo petenti ante lapsum tẽporis diuisionẽ sine iusta causa obstaret exceptio ex dicta conuentione: ita ⁊ ei q causam habet ab illo: vt est casus in.l.ideqz.in fi.ff.pro socio.que sequitur post illam.l.si conuenerit. Sed ista domina videtur habere causam ab Anselmo: q2 nitit ex sñia quã obtinuit ꝯtra euz: vt probat in.l.pompo.§.si iussu.ff.de acq.pos.vbi põt qs vti accessione ex persona illius cõtra quẽ obtinuit sñiam etiã in realí: ⁊ tñ constat ꝙ accessione qs non vtit nisi ex persona illius a quo causaz habet.e.l.põpo.§.ex facto.⁊ ibi no.in vlti.gl. Igit obstat dicte domine exceptio q obstabat ei a quocunqz habuit dicto Anselmo ꝯ quem obtinuit sñiam post factam dictã conuentionez.l.si superatus.in fi.ff.de pig.⁊ qꝺ no.C.e.l.preses.in glo. Est etiã iusta causa impediendi executionẽ si offert separatum incontinenti probare ꝙ illa nullũ ius habet: ⁊ ꝙ dñiuz ista rum terrarũ ad se solũ Titũ ꝑtinet virtute testamẽti: qꝺ de presenti ⁊ de facto ostendit ⁊ ex quo fundat sua intentio.nã etiam summaria iudicia deferũtur qñ talis exceptio opponitur ⁊ in promptu offert probatio.l.a diuo pio.§.si sup rebus.ff.de re iudi.vt in pos.lega. si is a quo.in fi.C.de edic.diui adria. tol.l.ij.
9 ¶ † Preterea doc.dicunt ꝙ tertius põt impedire executionez
a fieri[a] qñ pretendit interesse: q2 dãnificatur ex executione: secus si nõ damnificatur: vt no. Bar.in.l.pe.ff.de peti.here.ad treb. ita tñ.§.quotiens.⁊ illud qꝺ allegatur ꝭm Inno. in.c.veniẽs. de testi.de possessione vacante vel non vacante gratia exempli ponitur ꝙ regulam nõ artat.l.damni infecti.in fi.de iur.⁊ fac. igno. Unde etiã si sentẽtia lata sit sup re cuius possessio non sit vacans adhuc erit idẽ si tertius interesse ꝑtendat etiaz si solus victus possideret: vt si vincens esset potentior cum quo ille ter tius difficilius litigaret. Uel si nõ prestaret cautionẽ de defendendo victũ cõtra illũ tertiũ. Fortius ergo si nõ insolidũ possidebat victus sed simul cuz illo tertio vt in casu nostro. ¶ Sup vltimo concernente merita cause patet respõsio ex his q supra dixi.nam presupposito ꝙ iste terre sint feudales clarũ est ꝙ femina nõ põt in eis succedere maxime extantibus masculis.vñ etiam si ille defunctus agnouisset hereditatez sui patris ⁊ etiã dictum feudum non transmisisset ad matrem q2 nec ad filiam propriam. Sed si non sunt feudales excluditur dicta mater ꝓpter non petitum tutorem infra annum.vt in iuribus vulgaribus.⁊ ex eo q2 videtur collusisse cũ filio tam ratione cõiunctionis persona.l.si plus orio.in prin.ff.de appel.⁊ qꝺ no.Bar.in l.post ꝯtractum.ff.de dona.ꝙ ex eo q2 clam.i.non citato Tito litigauit cum Anselmo.ar.l.fi.ff.de ritu nupt.⁊ in.c.j.vt eccle. bñ.item ex eo q2 Anselmus nullam fecit defensionem sed ꝑmisit se vinci ⁊ fuit confessus intentionem matris: ergo ⁊c.ar.l.q repudiantis.in fi.⁊.l.si suspecta.in princ.ff.de inoffi.testa.⁊ sic fecit Anselmus ꝯ cõuentionem factam cũ Tito de nõ diuidẽdo ⁊ cõtra ꝓhibitione factã in testamẽto.vnde videt incidisse ⁊ incurrisse penas contentas in eis. Laus deo.

¶ Consilium.clxxx.

1 ¶ Stante statuto ꝙ fratres preferant feminis in successione fratris: an fratres legitimati excludant feminas.⁊.4.

Quod licentia legitimandi generaliter data comiti non extendatur ad aditionẽ hereditatis extantibus legitimis.⁊.2.

2 Proles legitime dicuntur liberi.

Portio legitima liberorum quibus modis sumatur.

Nomine portionis quid veniat.

3 Pulchra distinctio an infamia repellat quẽ ab officijs pub.

4 Legitimatus qñ excludat substitutum.

Nomine legitimorũ an cõprehendantur legitimati.

Quod legitimati per subsequens matrimonium excludant filias feminas.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Sup eo ꝙ ꝑmo loco queritur quis succedat dicto Antonio an dicti fratres sui naturales postea legitimati viuente Antonio. An vero sorores legitime⁊ naturales dicti Anto.attenta forma statuti Lucani quo masculi germani preferunt feminis germanis in successiõe fratris germani. Occurrit primo videndum vtrum dicta legitimatio possit infringi ⁊ eo ꝙ dictus Anto.ad cuius successionez legitimabatur: ⁊ prefate sorores que per dictam legitimationẽ veniebant excludende si foret valida non ꝯsenserant nec vocati fuerũt ad dictam legitimationem. Et in hoc breuiter videtur dicendum ꝙ non: q2 predicta nõ requirunt nisi ratione ꝑiudicij ⁊ lesionis que eis inferret.l.nã ita diuus.ff.de adop.de natali.resti.l.ij.in fi.⁊.l.fi. Sed hic nullũ ꝑiudiciũ inferebat istis ꝑpter ꝙ eorum ꝯsensus vel vocatio deberet requiri.qꝺ patet. Et prio de Antonio q2 per istã legitimationẽ nõ ligabantur sibi manus quominus posset de bonis suis disponere pro libito voluntatis. Et si disponere noluit non est sibi ꝑiudiciũ ꝙ ad ꝑdictos legitimatos successio deuoluatur: q2 censet ad ipsos deuolui ex sua tacita voluntate.l.si quis cũ multũ.ff.de iure codi. Constat autem ꝙ volenti non infertur iniuria sine damno.C. de transac.l. cuz donationes.quinimo sibi vtile fuisse videt ꝙ numerus successorum legitimorum augeretur ne sua bona deuenirent in fiscum alijs deficientibus.ff.de interroga.act.l.⁊ q2.de succes. edic.l. j.in prin. Et q2 naturaliter poterant ei nasci legitimi successores etiam eo inuito: igitur ⁊ ciuiliter potuerunt sibi inuito fieri cooperante natura ꝭm ea que no. Jac.de are.in quadaz sua.q. disputata de qua facit mentionẽ Jo.an.in addi. Spec.titu.de succes.ab itest.in fi.⁊ in aut.qui.mo.natu.effi.leg.§.si qs igit. ver.si vero solũ.ibi duz dicit. nature simul ⁊ legis ⁊c. ¶ De sororibus etiã eius patet ꝙ nõ requireret earũ consen. vel vocatio.q2 cũ tũc tẽporis viueret Ant.nõ erat eis delata hereditas eius.l.j.ff.ꝓ herede.⁊ sic nõ ꝑtendebant aliqꝺ ius inesse formatum ratione cuius haberent cõsentire vel requiri: al's viderentur fuisse sollicite de hereditate viuẽtis qꝺ a iure reprobat.l.ij.§.in terdum.ff.de vulga.⁊ pupil.l.post emancipationẽ.cũ ibi not. ff.de libe.leg. Licet enim sperare possent successionẽ dicti Anto.tñ dicta spes nõ erat consideranda: tum q2 fundata in morte alterius ⁊ sic in tristi euentu.l.fi.C.de pact.l.inter stip.§.sacrum.ff.de verb.obli.iuxta illud. In mortem alterius spem tu tibi ponere noli. Tum etiã q2 dicta spes erat fallibilis cuz ipse possent premori Anto.⁊ sic euanuisset: ergo ⁊c.l.naturalẽ.§.j. ff.de acq.re.do. Et ꝑpter dictas rõnes Jo.an.in addi. Spec. loco.ꝯ.alle.de succes.ab itest.§.si determiat.ꝭm Uber.de Bobio non reddi vitiosam ex isto capite. Nam ibi videt ad litterã formare dubiuz casus nostri de illo qui post mortẽ patris fecit se legitimari cum clausula ꝙ posset succedere agnatis ⁊ cognatis.⁊ determinat ꝙ licet ꝗtum ad hereditatẽ paternã que iam erat alijs delata nõ valeat legitimatio illis nõ cõsentientibus vel nõ vocatis supple: ⁊ nõ facta mentione principi de illis q si facta fuisset potuisset illis preiudicare si voluisset etiam inuitis vel non vocatis: q2 tale ius hereditatis delate seu adeundi est de iure ciuili.iuxta no.in.l.j.ff.de acq.rerum domi.ꝑ gl. Quod imperator potest inuito auferre.iuxta no. per doct.in.l. fi.C.si contra ius vel vtil.pub.⁊ in.c.que in ecclesiaruz.de ꝯsti. Attñ ꝗtum ad hereditatem agnatorum ⁊ cognatorum qui tũc viuebant bene valet etiam non consentientibus vel requisitis. ⁊ etiã non requisitis illis qui poterant illis succedere. Quod etiã tenuit.d.Anto.de but.in.c.per venerabilem.q fi.sint legi. Licet Jac.de bel.in aut.q.mo.na.effi.sui.videat tenuisse ꝙ requiratur consen.vel vocatio illorum qui post mortem illius sperabãt sibi succedere. Sed nõ placet rationibus predictis. ¶ Nec obstant no.per Bar.in.§.⁊ quid si tantũ.q2 loquitur de illis quibus iam delata erat hereditas: ⁊ sic erat in eorũ potestate spez succedendi quã habebant deducere ad rem vel ad actũ scilicet adeundo hereditatem: vnde satis infertur eis preiudiciũ si talis spes ei auferat: q2 censetur eis auferri ipsa res. arg.l.q actũ habet.ff.de reg.iur.nõ sic in illis qbus successio adhuc delata nõ est ꝑ iam dicta. Hec tamen vera quando iperator legitimat
b in terris imperij sed si in terris ecclesie nõ potest legitimare[b] aliquem ad succedendũ alicui nisi illo ꝯsentiente⁊ agnatis eius. ꝑ no.in.c.ꝑ venerabilẽ.qui filij sint legi.per Joã.an.sup verbo insuper. Et idem si papa legitimaret in terris imperij. Posito

a ¶ Fieri. Uide pe.pbi.cor.i cõsi.cccccccviij. in littera.C.⁊ se quẽ.i.iij.parte.

b ¶ Legitimare. Sz quid si legitimaturus est subdit⁹ ipsi imperatori an tũc valeat. vide.d. Pet.pbi.cor.in cõsilio.j.in littera.G.in.iij.parte.⁊ in consi.ix.i littera.d.⁊ seq. i.iiij.parte.⁊.d. Alex.de imol.i cõsil.lxvij.in.x. col.in.j.pte.vbi ponit de eo qui potestatẽ habet legitimandi ab imperatore: an possit legitimare in terris ecclesie: ⁊ qd ecõtra. de quo etiã per Ang.i ꝯsi.ccclx.

autem q ex dicto capite citationis nõ facte de predictis vel cõ
sensus eorum non adhibiti prefata legitimatio non videatur
posse impugnari: tamẽ ex duobus alijs videt impugnari pos
se: videlicet ex defectu potestatis legitimãtis: qz non censetur
sibi data potestas legitimandi quo ad succedendum patri vel
agnatis nisi eo casu quo deficiant successores legitimi. cũ enim
satis operatur dicta legitimatio in casu pdicto in quo nulli pe
nitus fit iniuria nec preiudicium nisi fisco ad quem bona tanq
vacantia deuoluenda essent nõ debet extendi ad casuz in quo
non sine aliquali iniuria z aliquali preiudicio legitime prolis
z aliorum agnatorum legitimorũ fieri non posset. arg. ad hoc
in. l. si quando. C. de inoffi. testa. cum ibi no. qd etiaz patet. Nã
q̃tum ad successionem paternam legitimatio etiam per ipsum
principem fienda non est in preiudiciuz prolis legitime. i. si ex
tant filij legitimi z naturales nec est tunc ab ipso postulãda. vt
est casus in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. illud tamen. vbi pluries
in tex. hoc reperitur. z in aut. q. mo. na. effi. legi. §. si qs igit. ma
xime in fi. ibi. omnino enim suis existentibus zc. Si ergo prin
ceps ipse non esset legitimaturus quo ad succedendũ patri eo
casu quo filij legitimi z naturales extarent non est dicenduz q
voluerit alteri concedere faciendũ. ar. ff. de pigno. l. obligatio
ne generali. Et posito q ipse princeps posset si vellet ex pleni
tudine potestatis: qz non potuit sibi vel successori legem impo
nere. l. si quis in prin. testamenti. ff. de leg. iij. extra de elec. c. in
notuit. non propterea censet per generalia verba hoc alteri cõ
cessisse. iuxta no. per Barto. ff. de pollici. l. totiens. de decre. ab
ordi. faciẽ. l. ambitiosa. Et hoc esse veruz patet hic etiã ex teno
re concessionis duz dicit sine preiudicio legitime portionis p
2 lis legitime. † Proles enim legitime dicunt liberi[a]. C. de epi.
z cle. l. officiales. de agri. z cẽsi. l. ne diutius. li. x. Legitima aũt
portio liberorum põt sumi duobus modis. Primo p eo q eis
debetur ab intestato: z tũc tota hereditas comprehẽdit appel
latione legitime portionis: qz tota hereditas eis debetur cum
prima causa sit liberorũ. C. de legi. here. aut. in successione. z in
cor. vnde sumitur. Et sumendo isto modo esset sensus q si exta
rent liberi legitimi z naturales legitimatus ad successionẽ pa
ternam nihil possit consequi de hereditate patris: qz nõ posset
aliquid conseq quin fieret preiudiciũ portiõi legitime cũ tota
hereditas illis debeatur sine aliqua diminutione. l. scripto. ff.
vnde libe. l. cuz ratio. de bo. dã. Et q isto modo possit sumi hic
posito q dixerit portionis patet: qz appellatione portiõis cõ
prehenditur interdũ totũ qñ eadez ratio est in toto z nõ potest
discerni quare magis de vna parte q alia. ff. de leg. ij. l. lucius.
§. filiã. in gl. sup vbo dimidio. de leg. iij. l. vxori. in princ. cũ ibi
no. sic ecõuerso. Interdum totũ sumitur pro parte. de leg. j. lu
cius. in prin. cũ sua gl. Et q etiã ita debeat intelligi patet: qz sic
intelligẽdo cõcordabit ista ɔcessio cuz iure cõi cum dicat in. d.
§. illud tñ. in aut. q. mo. na. effi. sui. q existentibus filijs legiti
mis z naturalibus nõ debeat fieri legitimatio in ipsorũ piudi
cium. Valebit ergo q̃tum ad honores z alia non q̃tum obti
nendum aliqd de hereditate paterna ne fiat piudiciũ proli legi
time in sua legitima portione. i. in eo qd sibi debet ab intestato
ex legis dispositione q̃ facit eam appellari legitimã. ff. p so. l.
iij. §. de illo. z iste est bonus z sanus intellect⁹. Scdo modo põt
sumi legitima portio p legitima debita iure nature que est ali
quando tertia[b] aliquando semis eius portiõis quã ab intesta
to foret quis habiturus sm numerum liberorum: vt in aut. no
uissima. C. de inoffi. test. Et isto modo nõ video q hic possit su
mi: qz si non legitimat nisi vnus posito q succederet patri etiã
extantibus legitimis non tñ fieret eis piudiciũ in tali legitima
siue sit vnus siue plures ipsi legitimi etiam si verba predicta nõ
forent apposita. Et sic dicta verba essent superflua: qz censeret
voluisse q possit legitimare etiã vt succedat patri extantibus
legitimis dũmodo illis non diminuatur legitima debita iure
nature qd dicere non expediebat si qs recte inspexerit. Sed qñ
legitimarentur plures bene posset hoc cõtingere q per hoc di
minueretur alijs legitima que illis deberetur illis nõ legitima
tis. Iste ergo intellectus nõ placet in casu nostro maxime quia
tunc deularet rescriptũ a dispositiõe iur. cõmunis q̃ est qd nul
lo modo legitimatus succedat cũ legitimis z naturalibus cuz
velit q eis extantibus legitimatio nõ fiat sed sm istum intelle
ctum succederet. Tenẽdo ergo primũ intellectũ videt dicẽdum
q sicut tam de iure cõmuni q ex forma dicti priuilegij pfatus
comes palatinus nõ cẽset habere potestatẽ legitimãdi aliquẽ
ad hereditatẽ paternã nisi cũ deficiunt alij filij legitimi z natu
rales eiusdẽ gradus siue fiat legitimatio viuẽte patre siue post
eius mortẽ: vt ex pdictis patet. ita videt p eandẽ rationẽ q nõ
censeatur sibi data potestas legitimandi aliquem ad heredi
tatem fratris nisi cum deficiunt alij fratres z sorores legitimi
z naturales eiusdem gradus cuz satis posset operari legitima
tio etiam dicto casu: qz sine ea etiam tunc succedere nõ possit. l.
spurius. z. l. hac parte. ff. vnde cogna.

ℂ Secũda ratio quare videt posse impugnari dicta legitima
tio est: qz posito q pdicta cessarent z qd prefato comiti palati
no censeatur data potestas legitimandi ad hereditatez patris
etiã existẽtibus alijs filijs legitimis z naturalibus sicut posset
ipse imperator si vellet lz in dubio nõ psumat velle z q̃tum ad
hereditatẽ fratris etiã existẽtibus alijs fratribus z sororib⁹: tñ
ad hoc vt videat hoc voluisse necesse erat in impetratiõe dicte
legitimationes facere de ipsis expressam mentionẽ: videlz non
obstãte q sint alij filij vel alij fratres aut sorores. qd ptz: qz cre
dendum est principem voluisse dictũ comitem nõ aliter fore le
gitimaturũ q ipse imperator esset. ar. l. j. in fi. ff. de offi. pse. pto.
de rescrip. sup litteris. in fi. Sz cũ legitimatio impetrat a prin
cipe etiã ab illo cui dz legitimatus succedere necesse est in tali
impetratione mentionẽ facere de agnatis qbus tollit aut dimi
nuitur successio ad hoc vt pnceps censeat hoc voluisse: lz dicto
casu postq fit de volũtate illius qui põt illis agnatis heredita
tem auferre nõ requirat illorũ agnatorũ cõsensus aut vocatio.
ar. ff. de adop. l. cũ adoptio. z qd no. Bar. in. l. gallus. §. z qd si
tantũ. ff. de lib. z posthu. Attñ vt dxi bñ requirit q fiat de illis
mentio ad hoc vt cẽseat voluisse illis piudicare: qz facilius eã
facit qñ nõ sunt agnati q q ñ sunt. prout expresse notat p dñm
Ant. de but. in. c. p venerabilẽ. q si sint le. in articulo illo. an re
quirat citatio agnator. q dicit Uber. de bobio z Jac. but. hoc
tenere: vt refert Jo. an. in addi. Spe. ti. de succes. ab itesta. igit
eodẽ modo fienda est expressio z mentio de agnatis qñ legiti
matio impetrat a comite palatino ad hoc vt ipse comes cẽseat
voluisse illis facere piudiciũ: sz hic minime facta fuit: sz simplr
legitimat vt possit succedere parentibus z cognatis: nec dicit
etiã si extent alij legitimi successores eiusdẽ gradus quo casu di
ctis sororibus fieret piudiciũ psupposita potestate legitimãn
tis: qz censeret cõcurrisse etiã volũtas. Sed cũ hoc non dixerit
reddit legitimatio surreptitia: qz credẽdũ est q si sciuisset istuz
Anto. habuisse sorores legitimas z naturales talem legitima
tionẽ in illarũ piudiciũ nõ fecisset: hec est eniz causa que habet
mouere principem: ergo zc. c. super litteris. z c. ad audientiã.
3 de rescrip. ℂ † Ulterius etiã videt posse impugnari dicta legi
timatio, pter infamiã notoriã dicti comitis q vt dicit fuit pu
blice condemnatus de publico crimine. l. iuli. peculatus. l. j. ff.
de infami. de publi. iudi. l. infamẽ. que infamia non solũ repel
lit ab honore vel dignitate seu publico officio obtinẽdo: sz etiã
deijcit ab attento. C. de decurio. l. infamia. lib. x. in tex. z gl. Et
licet non sit priuatus dignitate vel officio quousqz sequat sen
tentia primitiua. iuxta not. in Spe. de instru. edi. §. restat. ver.
quid si tabellio. z. l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. eccle. p Bal.
z per Bar. in consi. qd incipit. ser Joãnes. z in. l. eadẽ. ff. ad. l.
iul. repetun. Attamen qz eius infamia erat notoria videtur q
saltẽ fuerit priuatus executione dicti officij vel dignitatis: put
expresse no. bal. in. l. cunctos popu. C. de summa. tri. in. vi. col.
per gl. q̃ est in aut. de tabel. in fi. a ɔrio sensu. z aliã q̃ est in. l. ij.
ff. de infa. in. §. miles. vbi glo. dicit q infamis non potest exer
cere publicum officium: z sic illa gl. videtur sentire q eoipso q
est infamis est priuatus exercitio publici officij sine alia senten
tia priuatiua. Breuiter distinctio Bal. in casu nostro non est
necessaria: quia quando quis habet dignitatem vel officiuz ex
publico qd exercetur inter non consentientes vt est esse notariũ
ad banchum iudicis: sola infamia contracta ex condemnatio
ne alicuius famosi criminis si non sit notoria priuat ipsuz exe
cutione talis dignitatis vel officij: posito q nõ esset p sententiã
adhuc priuatus tali officio nec posset ipsum vel ipsam exerce
re. vt idem Bart. expresse determinat in eodem. §. hac. l. ff. ad
l. iul. repetun. per. l. ij. C. de digni. Et ita est in casu nostro quia
esse comitem palatinum est dignitas. C. de manda. prin. l. j. ibi
dum dicit. Comitis dignitatem zc. Et est officiuz qd exercetur
etiam contra agnatos qui ad successionem venirent non facta
legitimatione nõ ɔsentientes: vt est in casu nostro. Et sic vide
tur etiam sm Bar. sufficere sola ĩfamia sine notorietate z sine
alia priuatione eius ab officio z dignitate q̃tum ad priuãdũ ipsuz
ab executione eius. per gl. que est in. d. l. ij. §. miles. Si vero est
officium publicum sine dignitate z q exercetur inter cõsentien
tes vt est esse simplicem notarium. l. fi. C. qui mili. non pos. z q
conficit instrumentum inter partes ipsum rogantes: vt no. gl.
in. l. pretor. §. j. ff. de eden. tunc aut ipse cõmisit crimẽ ex quo se
cuta cõdemnatione venit infamãdus z priuandus officio: nõ
dum tñ aliqua cõdẽnatio legis vel hominis secuta est: lz pces
sus accusatiõis vel inqsitionis pendeat: z tũc habet locum id
qd dicit spe. in ti. de istru. edi. §. restat. vsi. qd si tabel. q etiaz si
deliquit in officio qz fecit instrm falsuz z etiã si processus ɔtra
eũ pendeat non prohibet alia instra facere z sunt valida etiã si
crimen

a ℂ Liberi. Vi de Bal. in cõsi. cccxxj. i. j. parte. z i ɔsi. cccxxxix. in. iij. parte.

b ℂ Tertia. Vi de. d. Pe. phil. cor. in cõsil. ccij. in littera. O. in ij. parte.

crimen illud erat notoriū.facit.l.si qs ex argenta.§.j.ff.de edē.
vbi etiā humilis z deportatus edit instrm lz maior fides ei ad-
hibeatur. Aut lata erat snia priuatiua officij: z tunc aut a iure
scripto z habet locū gl.q est in aut.de tabel.§.fi. que videt di-
stinguere an erat occulta an notoria. Aut erat lata ab hoīe le-
gis ministro: z tūc talis distictio nō est adhibēda imo indistin
cte non valent instra postea confecta.verba sunt Bal. notabi-
lia declarantia illā glo.z limitantia eam in.l.ij.C.de sen.z in-
ter.om.iudi. Aut fuit lata snia solū sup crimine nō autē priua-
tiua officij ex qua snia incurrit infamiā tunc hz locuz id qd idē
Bar.no.in.d.l.eadē.§.hac.l.ff.ad.l.iul.repetū.z in.d.cōsi.qd
incipit. fer Jo.z Bal.in.l.z militibus.C.de testa.mili.q sim-
pliciter dicunt ipsum nō prohiberi alia instrumēta conficere p
pter hoc. Sed idē Bal.in.l.cunctos popu.š.alle.dictuz istud
limitat z intelligit qn īfamia nō esset notoria als secus. Et idē
videt sentire in.l.j.C.de testa.ꝙ idē si sit notoria non tn̄ in loco
vbi confecit instrumentū.facit.c.ad reprobandū.de re iudi. Et
ex his remanet iste passus declaratus z tollit omnis contrarie
tas que videbat esse inter pdictos doc.z ipsorū met dicta in lo-
cis pallega. Et etiā patet ꝙ in casu nostro tam fm Bar.ꝙ fm
Bal.pfatus comes ppter dictā infamiam nō potuit facere di
ctam legitimationez: tum qr est executor dignitatis z exercuit
eam ꝯ dictas sorores nō cōsentientes fm Bar.in.d.l.eadē.tuz
qr erat infamia notoria fm Bal. Nec ob.ꝙ fuit processuz per
viā inquisitionis: qr hoc tollitur ex no. per Bar.in.l.infamie.
ff.de pub.iudi.qui tenet ꝙ etiā tūc infamat: qr loco accusatio-
nis succedit ex forma legis vel statuti z crimen erat famosum.
¶ Itē non ob.ꝙ istā dignitatem non habuit ab ipso iudice cō
dēnato z sic videt ꝙ nō potuerit eam vel ipsius executionē sibi
auferre.ar.l.si arrogator.§.sed an ipuberi.in fi.ff.de adop.ibi.
qr hoc nō iudicio ei9 zc. Nā hoc tollit p id qd no.gl.in.l.ipera-
tor.ff.de postu.qr hoc ꝯtingit ex dispositiōe z cēsura iuris cōis
ppter infamiā remanētē ppter quā ius cōe ipsuz priuat execu
tione talis officij z dignitatis.C.de dignita.l.ij. qd hoc facere
pōt cuz sit roboratū autoritate principis ipsum confirmātis.
C.de vete.iur.enu.l.j.§.omnia enim.a quo principe dignitatē
predictaz habuit. ¶ Ex qbus etiā patet ꝙ si ex his que primo
loco dicta fuerunt ista legitimatio non impugnaretur saltē tn̄
impugnat ex isto capite infamie si post eam ꝯctaz fuit facta: se
cus si prius. per gl.que est in.c.ait officiū.in gl.per hanc.de he
reti.lib.vj.z per Bar.in.l.j.C.de testa.de īfamia superuenien-
te notario post confectum instrumentum ꝙ ipsum non vitiat.
4 ¶ †Nunc videndū est vlterius presupposito ꝙ dicta legitima-
tio valeat z nō possit ex dictis capitibus impugnari vtrū pre-
fati legitimati qr sunt masculi excludant sorores ex forma sta-
tuti ac si fuissent a prin.legitime nati. Et in hac questione bal.
in.l.cuz acutissimi.C.de fideicō.videt expresse tenere ꝙ sic di-
cens ꝙ in legitimatis est verus status legitimorum lz non sit
verum principiū. pro hoc facit determinatio Ja.de are.in.q.
disputata p eū quā refert Jo.an.in addi.spe.de succes.ab inte-
sta.circa fi.de substitutione facta filio sub cōditione si decesse-
a rit sine filijs legitimis z naturalib9. Dicit enim ꝙ si relinquat
filios legitimatos excludit substitutus[a]: qr tales dicunt filij le
gitimi z naturales natura z.l.cooperante.facit tex.in aut.qui.
mo.na.effi.leg.§.si quis igitur.ante fi.ibi. sed donum patris z
principis qd est differentie nature simul z legis zc. Et ꝙ legiti
mati dicant vere nō ficte legitimi videt pbari in.l.ij.C.de iur.
annu.au.vbi libert9 restitutus natalibus est vere ingenuus lz
5 nō sit ingenu9 natus: secus si cū eo esset dispēsatū. sic legitima
tus dicit vere legitimus lz nō sit legitime natus†nisi qn̄ esset le
gitimatus p matrimoniū: qr tūc diceret legitime natus.vt no.
b per glo.in.c.innotuit.de elec. Hoc etiā ꝙ legitimatus compre
hendat appellatione legitimorum[b] patet ex no.p Bar.in.l.si
is qui pro emptore.de vsuca.vbi dicit ꝙ esse legitimū est iuris
non facti z ideo qualitas ista p legitimationē vere non ficte in
fertur z qd etiā patet qr legitimare est abstergere maculā ille-
gitimitatis q̄ expulsa detegit legitimitas q̄ iure naturali in-
erat cū omnes a pricipio legitimi nascerent. Sic expulsa serui-
tute per manumissionē detegit libertas que inerat de iure na-
turali sed erat offuscata iuregentiū: vt no.in.l. māumissiones.
ff.de iusti.z iur. Sed ipse idē Bal.in.l.eaz quā.e.ti.C.de fidei
com.in.xvj.col.dicit ꝙ de pprietate vocabuli appellatione fi-
lij legitimi z naturalis nō cōprehendit legitimatus.alle.c.na
turales.si de feu.fue.cōtro.in vsi.feu. Idez etiā Bal.in.l.fi.C.
de his qui veni.eta.impe.dicit p illā.l.ꝙ si quis recipit empbi
theosim pro se z filijs suis legitimis z naturalibus nō cōprehē
duntur legitimati: qr non sunt naturaliter legitimi: sed ex pri-
uilegio z fictione. Dn̄s Ant.de but.in.c.p venerabilē.š.alle.
in vlti.q.v.tractat de effec.legitimationis.dicit hanc.q. fuisse
disputataz z se ignorare quid fuerit determinatū: ipse tn̄ tenet
6 ꝙ†legitimati p sequens matrimoniū vel p alios mores legales
de qbus in.c.p tuas.e.ti.q fi.sint legi.cōprehendunt appella-
tione legitimorū plata a statuto. Sed legitimati per rescriptū
nō cōprehendunt: qr dato ꝙ nō possit negari eos vere esse legi
c timos: tn̄ non sunt legitimi[c] de iure cōmuni sz de iure speciali
de qbus statutū nō censet cogitasse maxime in piudiciū aliorū
seu ad alios excludendos.facit.l.iul.ff.qui z a quib.sed censet
sensisse soluz de legitimatis de iure cōmuni. ¶ Breuiter licet
d ego sim dubi9 in hoc passu[d] z multa dici possent: tn̄ attēta va-
rietate opi.ppter autoritatē tanti viri sicut fuit dn̄s Ant.attē
to etiā ꝙ statutū excludēs feminas propter masculos est cōtra
ius cōe videt sua opi.z distinctio amplectēda: cū p eaz opinio
nes reducant ad ꝯcor.z vitat correctio iuris cōmunis z vitat
etiā materia fraudis ne legitimari se faciāt in preiudiciū alio-
rum.ar.l.si ita quis.in.fi.ff.de lega.ij. Laus deo.

¶ Consilium.clxxxj.

1 ☞ Quando plures sunt obligati ex diuersis speciebus obli-
gationis vno soluente non liberatur alter. vnde cessio facta de
eo valet ipso iure.
2 Exceptio que potest opponi cedenti obstat cessionario.
3 Procurator ad exigendū pōt spontaneā solutionem capere.
4 Et promissio facta ad banchum an habeat vim solutionis.
5 Quomō due vtiles actiōes possunt esse apud duos de eadē re.

In christi nomine amen.

¶ Viso puncto in causa que vertit Luce īter Lau-
rentiū cessionariū z dn̄am Magdalenā in quo prin
cipaliter querit an valuerit dicta cessio z an ex ea possit agere
cōtra dictam dominā. Dico ꝙ ista res est satis clara z apta nec
expedit eam offuscare verbis seu subtilitatib9 exquisitis. Naz
vt als dixi cōsulendo inter Teriū z Nicolaum: dicta cessio va
luit mero iure: sed non in effectu vt ex ea possit agi contra dictā
dominā: eo qr ipsi cessionario pōt opponi exceptio solutionis
que poterat opponi cedenti.i.heredibus Andree. Sed qr pro
tunc iste fuit incidens articulus super quo nō multum me extē
di. Probemus nunc plenius que dixi per ordinez. Dixi primo
1 ꝙ valuit mero iure.†Hoc ideo dixi qr per solutionē dicti Te-
rij non fuit liberata dicta domina mero iure ab Andrea vt pro
babo. Ergo penes Andreā z eius heredes remāsit actio mero
iure quā cedere potuerūt. Quod nō fuerit liberata patet: qr di
ctus Terius obligauerat se dicto Andree p eo in quo tenebat
dicta domina. Et cuz obligatio dicte dn̄e descēderet a snia: ob
ligatio vero dicti Terij descenderet ex sua promissione: ptz ꝙ
non erant duo rei. In quibus iura dicunt ꝙ solutio vnius vel
acceptilatio vni facta liberat ambos ipso iure eo qr sunt vni9
obligationis participes.ff.de duo.re.l. de acceptil.l. si ex plu-
ribus. Sed potius dicenduz est ꝙ dicta domina erat principa
lis cum negotium ad ipsam principaliter pertineret: z dictus
Terius intercessor q pōt multipliciter dici: vt no.ff.de pact.in
personam.§.j. Cuius intercessoris solutio nō liberat principa
lem ipso iure: licet se soluentez ipso iure liberet. Probo primū
ꝙ non sint duo rei.qr diuersitas causaruz ex quibus obligatio
nes duorum descendunt z diuersitas modi contrahēdi obliga
tionem facit vt non censeant duo rei: vt dicit Bar.in.l.fi.ff. de
duo.re.z allegat ad hoc glo.in.l.qui seruū.ff.de inter. act.z.l.si
pro patre.§.fi.de in rez ver. Sed hic ex eo ꝙ dicta domina erat
obligata ex sententia dictus vero Terius ex sua promissiōe re
sultat vtraqz diuersitas tam formarum ꝙ causarū: vt patet ex
presse ex nota.per eum in.d.l.fi.ergo zc. Quod aūt solutio īter
cessoris siue se obligauerit vt fideiussor: siue tanꝙ principalis
debitor qd idē est.vt no.in aut.de fideius.§.j.z probat in.l.sed
iul.§.j.z.§.item si duo.ff.ad mace.non liberet principalē ipso
iure.probatur per regulā que traditur per doc.in.l.cum alter.
C.de fideius.z.ff.de sol.modestinus.q dicunt ꝙ quādo plures
sunt obligati dispariter.l.diuersa specie obligationis: qr vnus
ex vno contractu alter ex altero licet eque principaliter vel ad
idem vnius solutio non liberat alteruz ipso iure: qr censetur in
dubio soluere pro sua obligatiōe dūtaxat: z suo noīe licet in cō
sequentiam tēdat in liberationem alterius: z ideo potest eidē
fieri cessio etiam ex interuallo.vt probatur.ff.de admini.tu.l.
si minoris actum.z.l.si alterius.de tu.z rati.dist. Alia regula
est ꝙ quando vnus est obligatus principaliter alter accessorie
solutio eius qui accessorie obligat9 est similiter nō liberat prin
cipalem ipso iure: z ideo ex interuallo etiam nullo interuenien
te pacto potest soluenti fieri cessio. vt probatur in.l. stichum.§.
si mandato.ff.de sol.z.l.pap.man.z.l.cum is.de solu.fm verū
intellectum. Non sic in illis quorum quilibet est principaliter
obligatus eadem specie obligationis.vt.l. modestinus.de sol.
Sed in casu nostro vigēt ambe prime regule qr diuersis specie
bus obligatiōis isti obligati sunt scilz dn̄a ex snia: z sic ex qua-

a ¶ Substitu-
tus. Adde bal.
in ꝯsil.ccclxvj.ī
iij.pte.z in cōsi.
ccclxvij.i.v.par
te.z.d.Pe.phi
lip.cor.in cōsil.
clxxvij. ī littera
B.in.j.pte.z in
cōsi.j. in littera
V.i.iij.pte.z.d.
Alex.de imo.in
ꝯsi.xcvj.in vlti.
col.in.iiij.pte.z
in cōsi. lvij.i.v.
col.in.j.pte.z in
ꝯsi. lxxxvij. p to
tum.in.v.pte.

b ¶ Legitimo-
rum. Vide do.
Alexā. de imo.
in cōsil.lx.in.ij.
colū. cū seq.ī.ij.
pte. vbi ponit
qd in statutis.z
in ꝯsi. lxxxvj.in
pri.iij. col.in.j.
parte.

c ¶ Legitimi.
Vide oino do.
bar.sozi.in ꝯsil.
ccxlvj.v. ista cō
clusio. z in ver.
xxx.ista conclu-
sio.z in ꝯsi.cclj.
vsi.qb9 psuppo
sitis.circa prin.
in.ij.parte.

Additio.
d ¶ Sim dubi9
ī hoc passu. Vi-
de omnino do.
Jaso.q late exa
minat hunc pas
suz in.l.cū accu
tissimi.C.de fi-
deicō.z.d.alex.
in cōsi.ij. incip.
visis codicillis.
i.ij.col.z col.vj.
ver.z cōprobat
in.j.vol.P.F.

si contractu. ff. de pecu. l. iij. §. idē scribit. terius ex promissione sua ⁊ sic ex cōtractu. vñ etiā si dicant principaliter obligati p̄cedit qd̄. s̄. dixi. Itē re vera dicta domina erat pricipaliter obligata dictus vero terius vt fideiussor lz dixerit se vt principalez velle obligari. vt no. gl. ī aut. de fideius. §. j. Ergo bñ sequit qd̄. s̄. dixi q̄ iste terius censeat soluisse suo noīe ⁊ pro sua obligatione tollēda nō pro tollēda obligatiōe dicte dñe principaliter ⁊ sic obligatio dicte dñe mero iure remāsit. potuit ergo alteri mero iure cedi q̄z rei sue ⁊c. C. māda. in re mandata. ⁊ iustū est vnicuiqz sua cōmitere. de iud. l. nemo exterius. Scd̄o dixi q̄ licet potuerit cedere mero iure nō tñ in effectu q̄z opponetur exceptio solutionis ipsi cessionario q̄ poterat opponi cedentib⁹. Quod aūt potuerit opponi cedētibus exceptio p̄dicta solutionis per dictā dñam lz nō fuerit liberata ipso iure p solutionem terij expsse tenet gl. in. l. papi. ff. mā. ⁊. l. cuz alter. C. de fideius. ⁊ pbat p tex. in. l. de qua re. §. fi. ff. de iud. ⁊ rōnem q̄z equitas nō patit vt qs bis idē cōsequat scilicet a fideiussore ⁊ postea a

2 principali: vt in regula iuris. † Quod aūt exceptio q̄ obstat cedenti obstet cessionario[a] qñ est realis ⁊ cōcernit obligationē p̄batur in regula iuris. nō debeo. ff. de reg. iur. l. qd̄ his. §. nō debeo. ⁊. c. si qs in ius. de re. iur. in. vj. ibi p Dy. ⁊ p glo. in. l. apud celsum. §. si cū legitima. ff. de do. excep. ⁊ p gl. ⁊ bar. in. l. si quis in rem. ff. de procu. p Cy. in. l. eius. C. de cōpen. † Nā si exceptio compensationis que nō elidit actionē vel obligationē. arg. ff. re. amo. l. si cuz dos. obstans cedēti pōt opponi cessionario. vt no. in dictis iuribus. Fortius exceptio solutiōis q̄ elidit ⁊ magis inheret obligationi vel actioni. ar. ff. de excep. l. excep. §. rei

3 aūt. ¶ Restat nunc videre duo circa hoc. † Primū est q̄ predicta vera essent si solutio fuisset facta ipsi principali creditori. s. Andree vel eius heredibus seu vero eius procuratori habenti ad hoc mandatum sufficiens. vt. l. vero procuratori. ff. de sol. ⁊ l. solutā. e. ti. vidēdum est ergo inspecto mandato huius Nico. aut fuerit sufficiens ad recipiendū. Et breuiter cū in eo ɔtineat ad exigendum ⁊c. Non video q̄ dubiū possit hic fieri: nisi quia exigere est ab inuito extorquere[b]: ⁊ sic videt q̄ nō potuerit recipere a sponte soluente. ar. ff. de leg. iij. l. xj. §. si rem. Sed cōtrarium est veruz: q̄z illud verbū importat etiā spontaneam solutionem: vt no. gl. C. de fur. l. falsus. ⁊ ibi p Cy. maxime quādo apponit cū adiuncto scilz ad agēdū ⁊ exigēdū vt fuit hic. ⁊ no. p Bar. in. l. hoc iur. ff. de sol. ⁊. l. nō solū. sol. matri. Preterea cōstituens nō contentus p̄dicto verbo adiunxit ⁊ ad solutionē recipiendū qd̄ verbū aliqd debet importare scilz de sponte soluente si p̄cedens verbū exigendū hoc nō importaret. l. si qñ. de lega. j. Et notandū q̄ dicta verba ponunt in instr̄o statim post noīatione dicte dñe ⁊ cause q̄ secuz sperabat ⁊ sic apparet q̄ intellexit de solutione fienda a dicta domina rōne cōiunctionis

4 scripture. ar. l. si seruus plurīū. §. fi. ff. de lega. j. cū si. ¶ † Scd̄o videndū est q̄z p̄dicta procederent si appareret de vera solutione de qua hic nō apparet sed solū de promissione facta p banchum. Sed rñdeo q̄ illa promissio loco solutionis cessit ex quo facta fuit de mādato terij vt patet ex scriptura libri bāchi: ⁊ sic statiz fuit liberatus terius a dicto Nico. ⁊ Andrea seu heredib⁹ eius ipso iure vt. s̄. dixi. ita no. expsse Bart. in. l. singularia. si cer. pe. circa mediū. fuit eniz ista q̄dā delegatio: ergo ⁊c. l. inter causas. §. abesse. ff. man. ⁊ de noua. l. delegare. pro hoc etiaz bñ facit qd̄ no. Bar. in fi. in. l. pe. §. si vir. ff. solu. matri. Nō sic dico in p̄missione quā fecit terius p dicta domina: vt illa loco solutionis habeat ⁊ liberauit dñam: vt qdam dixerunt q̄z nō cōstat ex sua scriptura q̄ illa fuerit facta de mādato dicte dñe. Et sic sequi debemus. l. fi. C. de noua. q̄ nō fuerit facta nouatio p̄me obligationis: nec q̄ p̄ria fuerit sublata: sed noua obligatio addita fuerit prime. Nec enim hoc casu loquitur dictū Bart. nec dicta iura. Sed ⁊ si ɔ̄riū esset q̄ loco solutionis cederet tūc nō liberasset dictā dñam ope exceptiōis vt ille dixit. Sz ipso iure cū facta fuerit p dicta domina ⁊ eius noīe ⁊ nulla alia subsisteret obligatio ad quā soluēdā fuisset facta p̄missio: vñ sicut si dictus terius nulla facta promissione soluisset pro dicta domina liberasset eam ipso iure. ff. de sol. l. solutionem. ⁊. l. soluēdo. de neg. gest. q̄z nulla alia erat obligatio q̄ posset tolli: ita ⁊ promittendo pro ea si diceremus dictam promissionē loco solutionis cedere cuius ɔ̄rium dixit ille scilicet q̄ ope exceptiōis. Dico ergo q̄ tūc est veruz q̄ p̄missio de soluēdo pro vno facta per aliū loco solutionis ⁊ delegationis habet qñ fuit de mandato illius p quo p̄mittit: ⁊ tūc liberat eū ipso iure. si vero sine mandato: tunc nō liberat nec ipso iure nec ope exceptiōis anteq̄ sequat solutio: sed nouā actionē accumulat ⁊ facit vt secūdus teneatur simul cū primo: vt. d. l. fi. C. de noua. ⁊ ita fuit hic in p̄missione facta per teriū. sed p̄missio facta p banchū illi Nico. bene habuit vicem solutionis quo ad teriū: q̄z facta fuit eius mādato: ⁊ sic eū ipso iure liberauit: sed dictā dominaz ope exceptionis: sicut si vere soluisset: vt patet p p̄dicta. ¶ Nec ob. el q̄ dixi obstare cessionario exceptionē. ff. de fide. l. eū §. vbi non obstat. q̄z ibi loquit cū fuit facta cessio ipsi fideiussori soluenti: hic facta fuit alteri nō soluenti. Primo nāqz casu in fideiussorē nō transit illa causa q̄ reducit actionē inutilem apud cedentez. scilz eqtas ne his idē cōsequat q̄ non est in fideiussore q̄ de suo soluit ⁊ recuperare pōt p actionē mādati vel neg. gest. etiā sine cessiōe: ⁊ sic purgat vitiū ex quo resultat exceptio in ipsa cessione. nō sic est cū cedit alteri qui nō soluit vt patet ex ibi no. ⁊ facit qd̄ no. in. l. fi. circa p̄n. C. de iure do. Si ergo fuisset hic facta cessio terio fateor q̄ valeret ⁊ non obstaret exceptio. Sed q̄z fuit facta alteri nō valet ī effectu: q̄z exceptio obstat vt dixi.

5 † Itē non ob. ei qd̄ dixi valere cessionez mero iure ⁊ sic transisse vtiles lz cū exceptiōis obiectu si dicat q̄ imo nō potuerūt trāsire vtiles cū prius essent penes teriuz etiā cessione sibi non facta eo q̄z videt emisse nomen dicte dñe. d. l. cū is. ⁊. l. si dubitet. de fideius. ex qua emptiōe trāseunt vtiles sine cessiōe. C. de act. ⁊ ob. l. ij. Et etiam ex eo q̄ habebat obligata omnia bona dicti Andree pro eo q̄ p̄miserat Nico. s. cedere actiones cōtra dictā dñam: q̄z promiserat And. ratū habere sub obligatiōe bonoꝝ suoꝝ q̄cunqz gesta p Nico. in qua obligatione generali veniebat etiā nomen dicte dñe. l. bonoꝝ. ff. de verb. signi. ex q̄ hypotheca actiones cōpetunt vtiles dicto terio q̄ directa erat apud And. l. nomen. C. que res pig. ob. pos. ⁊ si ita est q̄ vtiles essent apud teriū etiā sine cessione ex dictis duabus causis nō potuerunt trāsferri in illū cessionariū. iuxta no p Ja. ⁊ Bar. in. l. nō quocunqz. §. q gaiū. de leg. j. ⁊ ego video: p̄supponere ɔ̄riū dicendo q̄ valet mero iure. Sed rñdeo nō est ita q̄z dictū meū pōt intelligi q̄tum ad exercitiū directarum qd̄ nō erat apud teriuz ideo potuit transferri in cessionarium lz sine effectu ⁊ hoc respectu debet valere cessio mero iure non aūt dixi valere mero iure eo q̄z vtiles sint trāslate. Preterea ⁊ hic pōt dici nō obstātib⁹ que. s̄. dixi. q̄z nō est verum q̄ terius videat emisse nomen dicte dñe cū non soluerit principaliter ob hoc ipsum vt nomen emeret q̄z nō oportuisset q̄ se obligasset. tūc eniz bñ videret emisse: q̄z cū do pecuniā principaliter vt aliqd habeam est emptio: vt plene no. in. l. ij. in princi. ff. si cer. pe. Sed q̄z se prius obligauit ⁊ postea soluit censet principaliter soluisse vt se ab illa obligatione liberaret ⁊ eam extingueret lz in cōsequentiaz veniret vt fieret cessio etiā si expsse nō fuisset actū. vt. d. l. cū is. ⁊. l. stichū. §. si mandato. ff. de sol. Et ideo tex. in. d. l. cū is. dicit quodammodo que est nota improprietatis ex qua in propria emptiōe non transferunt vtiles sine cessione: al's frustratoria esset cessio de qua ibi loquit nisi dicat q̄ p̄pter exercitium directe qd̄ certe non magne vtilitatis est nec esset bene equum tunc: q̄z si obligatus ad cedendum facto suo cedere nō posset exercitium directe repelleret vt dicit in. l. sticbuz. §. pe. de so. Cum etiā sine hoc ex dicta venditione ⁊ sic suo facto vtiles haberet que tantūdē valent. Dico ergo dictum Terium non habere vtilē actionē sine cessione ex hoc solo q̄ emisse videat nomen dicte dñe ⁊ sic ex isto capite non potuit impediri trāslatio vtilis in dictum cessionarium lz cum obiectu exceptionis. Sed ex eo q̄ habebat bona And. obligata ⁊ per consequens dictā actionē bene pōt dici q̄ habeat vtilē vt. d. l. nomen. Sed aduertendū q̄z ista est diuersa ab illa que oritur ex cessione. Nā illa descēdit ex ɔ̄tu primo ex quo descēdit directa ⁊ ex illa obligatione ex qua descēdit directa que obligatio trāsit in cessionariū. l. si in solutum. C. de act. ⁊ ob. ⁊ plene p Bar. ff. e. ti. l. j. in p̄n. in. ij. col. Nō dico q̄ ipsa obligatio lz translata in cessionariū pariat vtilē cum semel pererit directā ⁊ sic dicta vtilis actio sit natiua imo est natiua: vt ibi no. p Bar. Sed dico q̄ lex dat eam p̄pter dictū ɔ̄tū primum ⁊ p̄pter obligationē ex eo descēdentē. At vtilis que competit ei cui nomen est obligatū dat a lege nō p̄pter contractum primū ⁊ eius obligationē sed propter ɔ̄tum scd̄m pignorationis seu obligatiōis. Ex quo dico q̄ nil repugnat vt ex dicto cōtractu obligatiōis nominis vna vtilis sit apud vnū ⁊ ex cessione altera vtilis sit apud alteruz postq̄ cōpetunt ex diuersis vel propter diuersas causas q̄ demonstrat. Quid eniz si mihi habenti nomen tuum obligatuz satisfiat a debitore meo nōne ille cui ante satisfactionē cessisset contra te actionez agere poterit. nulli dubiū q̄ sic q̄z cessat causa que ipsum impediebat scilicet obligatio mea que est extincta per solutionem: ergo oportet dicere q̄ cessio valuit ⁊ trāslata fuit vtilis licet sine effectu si facta fuit post obligationē ibi factam de noīe ⁊ ante satisfactionem q̄z si non valuisset a prin. non reconualesceret ex postfacto. l. qd̄ ab initio. de re. iur. Sequit ergo q̄ vna vtilis fuit translata in cessionarium per cessionem ⁊ altera in me per obligationē nominis ex diuersis principijs ⁊ prima habebit effectuz extincta mea. Et sic vtilis que est apud me ex obligatione nominis magis habet vim hypothecarie q̄ personalis actiōis. vt patet in l. si conuenerat

a ¶ Cessionario. Adde do. Alexā. de imo. ī cōsi. liij. in vlti. col. in p̄n. in. ij. pte. ⁊ Frā. are. ī consi. xvj.

b ¶ Extorquere. Adde idez p Naf. cu. in cōsi. xxiiij. in p̄n. iiij. colum.

l.si conuenerat.ff.de pig.act.vbi ꝙ exigitur ratione dicte vtilis remanet loco pignoꝛis.nō sic est in eo qđ exigitur vigoꝛe vtilis existentis apud cessionariū: qꝛ illud efficitur suū perpetuo. Item si habeo nomē tuū obligatū qui teneris debitoꝛi meo ex stipulatione non possum dicere te mihi obligatū ex stip.qꝛ illa obligatio nō transit in me: sed solū transit vtilis actio que a lege datur:nō sic si actio fuisset mihi cessa:vt no.in.d.l. Et sic vtilis quā habet cessionarius quodāmodo euellitur vt sic dicam deuenire directe nō sic in illa quā habet ille cui nomen est obligatum:qꝛ nō est vt naturalis filia sed adoptiua. Concludo ergo ꝙ licet apud Teriū fuerit vtilis ex eo ꝙ nomē dicte dn̄e haberet obligatū:potuit tn̄ in illū Leonardū cessionariū trasferri alia vtilis ꝑ cessione alterius nature ⁊ qualitatis et ex alio descendens:⁊ sic non obstant not.in.l.nō quocunq̄z.§.qui gaiū.de leg.j.qꝛ ibi loquūtur doc.de eadē vtili seu de eodē ꝑncipio descendente que semel translata est in vnū per cessionē non potest in alterū transferri. Et sic patet ex hoc capite nō bene posse repelli cessionariū.s.qꝛ vtilis in ipsum non sit translata. Sȝ nec multū expediēs est ex hoc capite se defendere: qꝛ esset ire ꝑ mendicata suffragia ⁊ indigeret dicta dn̄a vt dictus terius veniret ad eam defendendā ⁊ denūtiaret ei ꝙ nō solueret ⁊c. cum tenendo ea que dixi per seipsam possit se defendere opponēdo excep.solutionis sibi cōpetentē absq̄z aliqua denūtiatione vel defensione fienda per teriū. Item non ob.pꝛedictis.l. si ex pluribus.ff.de accep.per quā videt̃ ꝙ cū dicta dn̄a ⁊ teriꝰ sint eiusdem rei ⁊ obligationis participes solutio vera terij liberauit dictā dn̄am ipso iure sicut liberaret̃ per fictā vt ibi:⁊ sic nulla remansisset penes Andream si non fuisset pactū factū de cedēdo: sed pꝛopter pactū remansit vt cedi possit terio non alteri cuiꝰ contrariū ego.s̄.dixi.s.ꝙ solutio terij nō liberauit dictā dominam ip̄o iure sed ope exceptionis.qꝛ videtur soluisse terius pꝛo sua obligatione que est diuersa ab obligatione dicte dn̄e rei accessoꝛia per iura in pꝛin.alleg. Nam dico ꝙ lex.si ex pluribus.loquitur in pluribus obligatis eadē obligatione ⁊ eque pꝛincipaliter vt sunt duo rei vel duo tutoꝛes.vt.l.modestinus.de sol. Sed hic diuersis speciebus obligationis quarū vna est pꝛincipalis altera accessoꝛia quo casu regula illa non militat quādo soluit accessoꝛie obligatus secus si pꝛincipaliter.vn̄ nil ad ꝓpositū illa lex sed debemus recurrere ad.l.s̄.in pꝛin.alleg. ¶ Illud autem cōstat ꝙ hic dici nō pōt teriū soluisse de pecunia dicte dn̄e: qꝛ si hoc fuisset frustra pactum apposuisset de cedenda actione cōtra eam.per ea q̄ plene not.in.d.l.modestinꝰ. Et hoc posito ꝑ cōstanti ꝙ soluerit de pecunia ꝓpꝛia non potest dici ꝙ talis obligatio ad cedēdū actionē quesitā per teriū fuerit dicte dn̄e acquisita:tum qꝛ ex re dn̄e acq̄sita non fuit:tum qꝛ non fuit quesita ad vtilitatē dicte dn̄e quo casu aliquādo reperitur ꝙ alteri per alterū acquiritur actio sed fuit acquisita ad vtilitatem ipsius terij contra ipsam dn̄am:vn̄ fatuū esset dicere ꝙ ipsi dn̄e contra seipsam foꝛet acquisita. vt.l.frater a fratre.§.quesitū.ff.de condi.indebi.⁊ not.in fi.j.magne glo. Ex quibꝰ pȝ nō habere in hoc locū.l.vnde querit̃.circa fi.ff.cōmoda. Nam ibi non fuit acquisita vna actio sibijpsi contra seipsum: sed alteri fuerunt acquisite due ad idē.s.cōmodati ⁊ aquil̃.vnde si agit vna ⁊ consequitur debet alterā remittere ne bis idē cōsequat̃. Nō ergo pōt dicta dn̄a ex hoc defendi ꝙ sibi sit acquisita actio ad cedendum quesita per terium ⁊ ꝙ pꝛopter hoc teneant̃ heredes Andree illā actionē remittere:qꝛ immo nullo modo fuit sibi quesita nec acquiri potuit. ¶ Uera ergo defensio dicte domine cōtra dictū cessionariū est illa quā.s̄.dixi clara ⁊ aperta. Pꝛedicta vera si terius nō reuocasset solutionē:posset em̄ reuocare si vellet:qꝛ cessio non fuit sibi facta pꝛout pꝛomissuȝ fuit: ⁊ tunc haberetur pꝛo non facta. Laus deo.

¶ Consilium.clxxxij.

1 ☞ Idem casus hic tractatur ꝙ vnus ex pluribus diuersimode obligatis soluens ipso iure non liberat alium.

2 Et pꝛincipalis debitoꝛ de quo cessio facta fuit alteri pōt se defendere contra cessionarium excipiendo ꝙ est paratus satisfacere fideiussoꝛi qui iam satisfecerat pꝛincipali creditoꝛi.

N chꝛisti nomine amē.

¶ In causa que vertit̃ luce inter Laurentiū asserētem se habere iura cessa ab heredibꝰ Andree Antonij cōtra dn̄am Magdalenā vxoꝛem quondam
1 Pieri gentilis agentem ex parte vna:⁊ dictā dn̄am Magdalenam se defendentem ex altera.† Super eo de quo dubitat̃:an dicta cessio potuerit fieri. Et an dicta dn̄a possit se defendere aduersus dictū cessionariū ne sibi soluere cogat̃ ꝑ exceptionē solutionis facte a terio qui se obligauerat pꝛo dicta dn̄a Nicolao burlamachi pꝛocuratoꝛi dicti Andree. Uidetur mihi consideratis ⁊ ponderatis omnibus ꝙ dubiū huius questionis consistat in videndo:an solutio facta per terium liberauit dictā dominam vel non:qꝛ sibi non liberauit potuit cedi: ⁊ dicta domina nō pōt se defendere secus si liberauerit. Et videt̃ ꝙ non liberauerat pꝛopter tria. Pꝛimo qꝛ dictus Nicolaus non videt̃ habuisse mandatū sufficiens ad recipiendum a sponte soluente: sed solū ad exigendū ⁊ sic ab inuito.ff.de leg.iij.l. fideicōmissaria.§.si rem. Sed certe hoc nō ob. qꝛ illud verbū impoꝛtat etiā solutionē que sponte fit. vt.C.de fur.l.falsus.⁊ ibi no.per glo. ⁊ Cy.⁊ plene ꝑ Bar.in.l.hoc iure.ff.de solu.⁊ solut.mat.l.non solū.⁊ sic perinde est ac si ipsi pꝛincipali solutio facta fuisset ex quo facta fuit vero ꝓcuratoꝛi.ff.de solut.l.vero ꝓcuratoꝛi.⁊.l.solutam.⁊ sic ex isto capite nō ꝓhibetur dicta dn̄a se defendere.

¶ Secūdo pꝛincipaliter vr̃ ꝙ nō liberauerit:qꝛ cū dictꝰ teriꝰ se pꝛius obligasset pꝛo dicta dn̄a q̄ꝙ solueret soluēdo postea simpliciter censetur soluisse pꝛo sua obligatione dissoluenda nō ꝑ obligatiōe dicte dn̄e pꝛopter duas regulas quas tradūt doct. in.l.modestinus.ff.de solu.⁊.C.de fideiusso.l.cū alter. Pꝛima qꝛ quando plures sunt obligati ad idem diuersis speciebꝰ obligationis:etiā si quilibet eque pꝛincipaliter vno soluente nō liberatur alter: ⁊ ideo potest etiā ex interuallo cedi actio ꝯ alterum.ff.de admi.tuto.l.si minoꝛis actū.sȝ sic est hmōi:qꝛ dicta dn̄a erat obligata ex quasi ꝯtractu.s.ex sententia.ff.de pecu.c. iij.§.idem scribit.dictus vero terius ex contractu.i.ex sua pꝛomissione que sunt diuerse species. Alia regula est ꝙ qn̄ vnꝰ est obligatus pꝛincipaliter alius accessoꝛie solutio illiꝰ qui accessoꝛie est obligatus non liberat pꝛincipalē: quia censet̃ facta nō pꝛo obligatione ipsius soluētis: ⁊ ideo etiā ex interuallo si nullo interueniente pacto potest fieri cessio cōtra pꝛincipalem.ff. mandati.l.papi.de solu.l.stichum.§.si mandato.de fideiusso. l.cū is.ſm Dy.⁊ oēs. Sed hic dicta domina erat pꝛincipalis quia ipsa fuerat cōdemnata: dictus vero terius accessoꝛie:lȝ se constituisset pꝛincipalem debitoꝛem ⁊ pagatoꝛē. vt no.in auc̃. de fideiusso.§.j.de pac.l.in personam.§.j.ad mace.l.sed iul.§. j.⁊.§.sed si duos.non sic in pluribus eque pꝛincipaliter obligatis eadem specie obligatis. In quibus vnius solutio liberat alterum ipso iure ⁊ sic nō pōt fieri cessio ex interuallo nisi interueniente pacto.ff.de solu.modestinus.de duobus reis.l.ij.de acceptil.l.si ex pluribus. Nec em̄ dicta dn̄a ⁊ terius possunt dici fuisse duo rei pꝛopter disparitatē obligationis.vt no.glo.ff.de interro act.l.si quis seruū.⁊ plene per Bart.in.l.fi.de duobus reis. Sed ad ista respondetur bꝛeuiter ꝙ licet nō liberauit ipso iure dictam dominā:liberauit tamen ope exceptionis q̄ descendit ex illa equitate ne q̄s bis idem cōsequatur. vt patet.ff.de iudi.de qua re.§.j.⁊ not.glo.in.d.l.papi.ff.mā.⁊.l.cum aliter.de fide. Constat autem ꝙ exceptio peremptoꝛia ⁊ rei coherēs que obstat cedenti obstat cessionario. vt not.ff.de doli excep.apud cellum.§.si cum legitima.per glo.⁊ Bar.in.c.si quis in ius.de regu.iur.lib.vj.vide per Dy.⁊ per Cy.C.de compen.l.eiꝰ.vbi exceptio cōpensationis q̄ ob.cedenti obstat etiā cessionario.et per Bar.ff.de pꝛocur.l.si quis in rem.⁊.l.qui duos.de lega.ij. Item qđ.s̄.dixi.s.posse fieri cessiones ex interuallo verū est.s. ipsi soluenti ad cuius vtilitatē censetur remansisse actio vtilis penes creditoꝛē etiam post solutionem cui soluenti si cedat̃ nō obstabit exceptio:qꝛ vnū qđ erat penes cedentem purgatur cū cedit soluenti non si cū sedit alteri.vt no.in dictis legibus. Et sic patet ꝙ nec ex isto capite dicta domina pꝛohibetur se defendere aduersus dictum cessionarium.

¶ Tertio videtur ꝙ non fuit liberata:qꝛ nō apparet hic de vera solutione sed solū de quadā pꝛomissione facta per banchum nec ibi apparet ob quam cām facta fuerit licet ad instantiā terij vel pꝛo terio facta fuerit. Sed ad hoc faciliter respondet̃: qꝛ dicta pꝛomissio loco solutionis habetur postq̄ꝙ facta fuit ad instantiam terij ⁊ de suo mandato:vt pȝ ex libꝛo.⁊ sic liberauit teriuȝ ipso iure sicut si vere soluisset etiam si adhuc solutio facta non sit de iure cuiusdam delegationis.ff.manda.l.inter cās.§. abesse.de noua.l.delegare.⁊ no.Bar.in.l.singularia.circa medium.ff.si cer.peta. facit quod idem not.in fi.l.penul.§.si vir. ff.solut.matri. Item licet non appareat ex qua causa pꝛesumitur ꝙ pꝛo ista qua erat obligatꝰ pꝛo dicta domina ex quo alia non apparet. vt not.in.l.triticum.ff.de verbo.obliga.

¶ Sed vltra pꝛedicta videtur quarto ⁊ foꝛtius ꝙ dicta domina nō sit liberata:qꝛ solutio que potest retractari per conditionem nec ipsi soluenti nec alteri pꝛo quo erat obligatus pꝛodest ff.de condi.indebi.l.cum his.§.j.de sol.l.qui hoīem.§.fi. Sed ista solutio terij potest retractari per codi.ob.cām. Tum qꝛ facta fuit cum certis pactis.s.de cedendo actionē contra dictam dn̄am ⁊ de faciendo ratificari a dicto Andrea que pacta non fuerūt obseruata ⁊ sic nō cōpetit cōditio ob cām: ⁊ hoc al's fuit cōsultū. Tū qꝛ dictus terius vr̃ soluisse loco p̄tij actionis cedēde quā cēset̃ voluisse emere.l.cū his.⁊.l.si dubitet̃.de fide.vn̄ nō

facta cessione tenet reddere dictū pretiū Nico. predictus. ff. loca. l. si fundus. Perinde ergo videt habenda dicta solutio ac si facta non fuisset ex quo potest retractari. facit. l. debitor. ff. ad trebel. cuꝫ simi. ⁊ sic ista dña nō videt posse se defendere. Quid enim si dictus Terius reuocaret solutionē post absolutionem dicte domine a dicto cessionario per sententiam diffinitiuā lucraretur certe dicta domina cum aliena iactura.

¶ Breuiter in hoc stat substātia ⁊ medulla huius negotij. Et
2 quicquid aliud queritur vel dicitur vltra nugatoriū est. † vnde circa hoc dico ꝙ si Terius veniat ad iudiciū pro defensione dicte dñe qđ facere potest. l. idem. §. generaliter. ff. mãda. ⁊. l. procur. ad exhibendum. §. j. rem ra. habe. in ratione ipsarum ⁊ dicat se nolle repetere dictam quantitatē solutā nec curare de cessione actionis: q2 est in concordia cū dicta domina hoc sufficiet dicte dñe q2 efficiet solutio irretractabilis ⁊ cessabit qđ. s. dixi. pro qua practica facit. l. pater dotē. ver. sed si lex. ff. de dote preleg. in verbo ratā habuerit. Si vero Terius hoc nō faciat tunc si dicta dña pōt probare se satisfecisse Terio idē est: q2 ex hoc apparebit solutionem factam fore irreuocabilem eo q2 cū cessio ob nihil aliud esset fienda nisi vt Terius recuperaret a dicta dña qđ pro ea soluit si recuperauit frustratoria esset cessio. Nam ⁊ si fieret non posset ex ea agi: q2 dicta domina eū repellere posset exceptione solutionis per quā solutionē actio mandati vel neg. gest. qua tenentur eidē Terio fuisset extincta: ergo ⁊ actio que cederetur a dicto Andrea vel eius heredibus ad corroborationē dicte actionis madati. vt no. in. d. l. cum is. debet esse inutilis: solum eīn remāsit vtilis dicta actio penes Andre. vt cederetur Terio: ⁊ per eam consequeretur ꝙ soluerat. postꝙ ergo fuit cōsecutus effecta est inutilis nec est curādū qualiter. arg. l. cū seruus. ff. de verbo. oblig. ⁊ sic nō potest Terius repetere solutā ex eo ꝙ actio sibi non credit: cum iam intus habeat qđ per cessionem cōsequi intendebat. facit. ff. de cōdi. ob cām. l. si pecuniā. §. si seruus. in fi. vbi qualitercunqꝫ sit impleta causa ob quam datum fuit sufficit ⁊ impedit repeti solutam.

¶ Nec ob. qđ no. eo. titu. l. iij. §. si quis quasi. per glo. Nam fateor ꝙ si do tibi decem vt mihi des fundū ⁊ tu non das sꝫ alius repeto qđ dedi: q2 lꝫ habeā nō tamē a te nec ex ilia causa ex qua tu mihi dare debeas: ⁊ ita loquitur qđ ibi not. secus si aliꝰ dat pro te vel ex causa ex qua tu dare debeas: vt in. d. §. si quis seruum. ¶ At in casu nostro si dicta dña satisfecit dicto Terio dicitur habere Terius ex illa causa ex qua And. tenebatur cedere. s. quia soluerat Terius de suo pro dicta dña. Satis ergo dicetur impleta dicta causa ⁊ modus appositus in solutione: scꝫ ꝙ fiat cessio ex quo affectus cessionis secutus est. arg. l. mulier. ff. ad trebel. ⁊. C. de condi. insti. l. si mater. ⁊ sic non poterit repetere. Terius tanꝙ causa non secuta ⁊ dicta dña defendetur: q2 solutio apparet esse irreuocabilis. Si vero neutrū predictoruꝫ fiat: q2 nec Terius dicit se contentū a dicta dña: nec potest probari: tunc vt al's dixi potest Terius repetere: ⁊ sic videtur ꝙ dicta dña non possit se defendere ex dicta solutione retractabili. vt. d. l. cum his. §. j. ff. de condi. indebi. vbi videtur casus. Sed ego fateor hoc verū si etiā dicta dña confiteretur se non satisfecisse Terio: sed dicat satisfecisse lꝫ non probet. dico ꝙ potest se defendere offerendo cautionē de defendendo dictuꝫ Nico. a dicto Terio. Nam ipsa posset hodie offerre dicto Terio ⁊ facere dictā solutionem factā pro Terio irreuocabilem: ergo ⁊c. Facit. l. predicta pater dotem. ff. de dote prele. ⁊ prestabitur cautio iudici vel notario recipienti pro illo. Et ꝙ hoc fieri possit probo. Nam si Terius soluisset simpliciter non apposito pacto de cedendo dicta dña posset se iuuare de illa solutione ope excep. ⁊ inuito Terio. vt. d. l. de qua re. §. fi. de iudi. ⁊ qđ not. in. d. l. cū alter. de fide. C. Cū ergo apposuerit illud pactū vt indēnis cōseruetur non debet nocere dicte dñe dictū pactū si eum vult cōseruare indēneꝫ: q2 dictus Terius postꝙ promiserat debebat soluere ⁊ habere vtilitatem dñe predicte facere. l. indebitam. et qđ ibi not. ff. de condi. inde. Potest autē conseruare indēnem hodie offerendo: ergo sufficit ꝙ caueat publice persone recipiēti pro Nico. ꝙ illū cōseruabit indēnem: que cautio perinde habebitur ac si prestita foret Andree vel eius heredibus a quibꝰ Nico. repetere posset si eis soluisset qđ a Terio receperat: ⁊ per consequens censebitur prestari dicto cessionario habenti ab illis causam vel saltem ei nocebit ne possit agere tanꝙ ex causa superuenienti autori suo ex causa de preterito. arg. l. proinde. si cer. peta. Plus dico ꝙ etiā dicta dña non asserat se satisfecisse Terio: tñ ex quo Terius adhuc non reuocauit nec reuocat dictam solutionem admittitur dicta dña ad excipiendū de solutione facta vero procuratori cauendo ꝙ Terius nō reuocabit: q2 habet intentionē suam fundatā ad excipiendum ex solutiōe iam facta. Sed agens non habet sic intentionem fundataꝫ ad replicādū: scꝫ q2 solutio potest retractari cum adhuc retractata nō sit nec sine signa ex quibus appareat Terium velle retractare q2 nullam litem adhuc incepit ⁊ sic presumitur pro dicta domina excipiente. arg. ff. si cui plusꝙ per. l. fal. hec aūt. in prin. ⁊ sic cōuenientius est ꝙ interim anteꝙ retractetur solutio pecunia stet apud dñam predictā cum cautione que suam intentionem fundataꝫ habet super eo qđ est de presenti vel preterito ꝙ ꝙ iterum soluatur: ⁊ sic Andre. vel eius heres bis habeant dictā pecuniā ⁊ duplicatā. s. semel per procuratorē verum: scꝫ Nico. ⁊ postea per cessionariū qđ esset iniquū ⁊ absurdū. cum enim deberent quingēta haberent mille quousqꝫ fiat reuocatio: igitur non est cōcedēda sed interim stet penes dñam quousqꝫ fiat: lꝫ ipsa non sit liberata perfecte maxime si prestat cautionem. ad qđ optime facit in ratione sui. ff. de pecu. l. sed si damnū. §. fi. de colla. bono. l. ij. post prin. ibi. sed si sub. ergo ⁊c. in quibꝰ habetur ꝙ de debito puro non debet fieri deductio eius qđ sub cōditione debetur propter dubiū euentum cōditionis euenture: immo debet debitum purū solui cū cautione de restituendo: si conditio eueniat. Sicut ergo ibi ita fit in petentem: quando ipse habet intentionem suam fundatam ad agendū ex aliquo de presenti: reus vero non ad excipiēdū sed potest habere ex aliquo futuro euētu ita econuerso quando reus habet intentionē suā fundatā ad excipiendū actor vero nō sed pōt habere ex aliquo futuro euentu ad replicandū vt est hic. pro quo facit. ff. de rei ven. l. non ideo minus. de condi. furti. l. si seruus. in prin. de do. excep. l. pure. in prin. ⁊ qđ pulchre not. Bar. in. l. iul. in fine sue repetitionis. ff. de condi. indebi. vbi post Oldra. dicit ꝙ qñ presens status rei nō tendit ad exclusionē lꝫ non sit dubiū an in futurū fiat exclusio non inducitur interim exclusio. l. si sub conditione. de assi. libe. l. vbi autem. §. item marcellus. de in diem adiec. Sed presens status rei non tendit ad excludendum dictam dominam ab excipiendo: immo econtra tendit in oppositum propter solutionē iam factā vero procuratori. sed est dubiū an propter futurū euentū inducatur exclusio. s. si contingat solutionē retractari: igitur anteꝙ hoc fiat non excluditur dicta domina ab excipiendo. Nec enim minus immo plus debet sibi faueri in isto dubio cum sit rea ꝙ actori cū simus in decisorijs. vt plene not. in. l. de die. qui satisda. cog. Nec inspicere debemus qđ euenire potest cum alique coniecture adhuc non sint ꝙ eueniat. arg. ff. qui ⁊ a quibus. l. iulia. nec presens status tendat ad illud. l. j. §. si venter. de ven. in pos. mit. Laus deo.

¶ Consilium. clxxxij.

1 ¶ De iure cōmuni cū agitur ad aliquid dandū vel faciendū debet incipi a precepto ad soluendū nec tale preceptū transit in rem iudicatam: secus si statutum aliter disponat.
2 Statutum ꝙ mulier non possit se obligare nisi cum certa solēnitate nō hꝫ locū qñ se obligat super veteri obligatione.
3 Preceptū iudicis an ⁊ quādo transeat in rem iudicatam. Interlocutoria postꝙ est executa non potest reuocari.

N christi nomine amē.

¶ In causa que vertit corā dño vicario castri Anglari inter dominā Joannā filiā quondā Bartoli petentē ex parte vna: ⁊ Franciscum Juliani reum ⁊ se defendentem ex altera parte mihi Pau. de cast. per dictuꝫ vicarium cōmissa ad consulendū que sint partes eius in pronūtiando. Visis actis ⁊ actitatis in dicta causa mihi transmissis ⁊ oībus diligenter consideratis videtur prima facie dicendū ꝙ partes eius sint in condemnando dictum Franciscū dicte dñe ad quantitatem per eam petitā tali ratione. Nam dicta domina agit conditionē sine causa seu indebiti vt colligitur ex tenore libelli ⁊ probauit solutionē quantitatis quā repetit per confessionem dicti Franci. vnde cū sit mulier hoc sibi videtur sufficere nec habebit probare se indebite soluisse. Sed potius ecōtra dictus Franci. habuit necesse probare ꝙ debitum vel ex iusta causa soluerit. ff. de pba. l. cū de indebito. ver. sin aūt is. Sꝫ ipse Fran. ad hoc probandū duo tantū induxit quorꝫ neutrū vr sufficere. Primo induxit preceptum factū dicte dñe de soluendo ipsi Franci. florenos sex pro gabella ⁊ eius fraude qđ preceptū dicit transiuisse in rem iudicatā cū ab eo non fuerit appellatum. pro quo videtur casus. C. de re iudi. l. si pecuniā. ¶ Sꝫ tñ 2ñū videt verius. Primo per oēs leges. C. cōmi. vel epi.
1 ⁊ per. l. existen. C. de senten. † Nam in his in quibus requiritur sententia diffinitiua vt cum agitur ad aliquid dandū vel fiendū nō debet incipi a precepto ad soluendū. C. de execu. rei iudi. l. j. si prius debuit pronūtiari ⁊ declarari dictā dñam teneri qđ fieri potuit summarie ⁊ de plano fm formam statuti dicti castri sub rubrica de questionibꝰ a. xxv. libris infra ⁊ postea fieri preceptū. Et si contra fiat tale preceptum factum in non confessuꝫ est ipso iure nullum nec est vel fuit necesse appellare: vt expresse not. in Specu. de appella. §. in quibus. ver. ij. licet. secus sit qñ fit in cōfessum.

fit in confessum: vt ibi no.⁊.l.si debitori.ff.de iudi. ⁊ etiam no.
in Specu.de senten.§.ij.ver.⁊ tertia species snie contradicitur
preceptũ.aliquantulũ post principiũ.⁊ si missum fuit executio
ni potuit retractari executio.vt.ff.qđ met.cã.l.fi.§.fi.in princ.
vbi est tex.expressus ꝙ si ad preceptum iudicis non precedente
diffinitiua sententia soluatur indebitũ repetitur ⁊ retractatur
talis executio per officiũ iudicis seu contrario imperio sicut de
facto emanauit.l.minor.xxv.an. ⁊ qđ ibi not.ff. de euic. Per
productionẽ ergo dicti precepti non videtur dictus Fran.suffi
cienter probasse ꝙ solutum fuerit debituz: qꝛ non preceptũ sed
diffinitiua snia est illa que facit de non debito debitum.l.j.C.
de condi.indebi.cõiuncta.d.l.ex stip.in fi.C.de sen. ¶ Secun-
do principaliter inducit dictus Franci.cõuentionẽ factam in
ter dictã dñam ⁊ dictũ Franci.de soluendo: que similiter nõ vi
detur sufficere: qꝛ vt ex dictis testiũ inductorũ ad eam proban
dam apparet: dicte partes non fuerunt presentes immo inter
absentes facta fuit dicta promissio: ⁊ sic nõ potest dici stipula-
tione vallata.vt.l.j.ff.de verbo.oblig.in prin. Vñ nõ nascebat
actio. Preterea nullus recepit pro dicto Fran.ergo ⁊c.vt not.
in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.cõsensu.de actio.⁊ obli. Il-
li enim mediatores non erant procuratores Franci. nec dicũt
se eius nomine recepisse. Preterea obstat statutũ castri Angla
ri ꝙ mulier non potest se obligare sine certa solennitate. Cũ er
go dictus Franciscus alia nõ inducat ad probandũ debitũ: vi
detur ꝙ cõdemnari debeat. Nõ enĩ in hoc iudicio allegauit di-
ctus Franci.debitũ gabelle vel propter fraudẽ gabelle: si enim
hoc fecisset ⁊ produxisset instrumentum contractus celebrati p
dictã dñam ⁊ dixisset eam non soluisse gabellam nec notifica-
set dictum contracrũ gabellarijs: tunc eoipso fuisset fundata
sua intentio nisi dicta dña probasset se soluisse ⁊ retulisse gabel
lario infra mensem ßm formam statuti.iuxta no.in.l. hoc iure.
ff.de verb.oblig.per Bar.⁊.l.ij.C.de iure emphi.per Cy.⁊ per
Inno.in.c.super his.de accusa. Hoc aũt nõ fecit sed solum se
fundauit in dicto precepto ⁊ promissione que potuerũt fieri su
per omino indebito: nec de se inducũt debitũ: ergo fundata est
intentio dicte dñe asserentis se soluisse indebitũ ⁊ sine causa.
¶ Sed his non obstãtibus contrariũ videtur verius quare di
ctum preceptum a quo non fuit appellatum induxit debitum
in casu isto: propter statutũ predictũ sub rubrica de questioni-
bus a.xxv.lib.infra qđ permittit procedi etiam perviam prece
pti: vt ptz ibi dum dicit.sententia vel precepto ⁊c.⁊ propter or-
dinamenta gabellarũ producta que permittunt ꝙ de facto cõ
pellatur ⁊ detineatur quis ad soluendũ gabellã: vt ptz in vlti.
c.contento in actis.⁊ idem est intelligendũ de oĩbus pertinẽ
tibus ad gabellã: vt de pena quã quis incurreret propter frau
datam gabellam: qꝛ idem est iudiciũ de cõnexis seu de pertinẽ
tibus.ff.de edẽ.l.si quis ex argẽtarijs.§.ratione.in fi. ⁊ qđ no.
C.de sen.l.cum eorũ.per Bar.⁊.C.vbi cau.fisca.l.cum venden
te. Quicquid enim sit de iure cõi: ex forma tamen dictorũ statu
torũ procedi potuit ⁊ tale preceptũ habuit vim snie ex quo fa-
ctum fuit causa cognita qđ ex eo ptz: qꝛ iudex partes audiuit ⁊
assignauit terminũ ad faciendũ defensiones suas dicte domi-
ne: per qđ apparet se fidem adhibuisse dicto Frã.de his que pe
tebat qđ facere potuit virtute dicti statuti solo iuramento in-
teruenientẽ: maxime qꝛ se fundabat Frãci. in negatiua dicẽdo
ꝙ illa dña non soluerat gabellam nec retulerat contractum in
fra mensem prout debebat nec negabatur cõtractũ fuisse a di-
cta domina celebratum: vnde satis erat fundata intentio dicti
Franci.ex quo per dictam dominã non probatur contrariũ vt
s̃.dixi. Ad qđ probandũ fuit assignatus terminus dicte domi
ne in quo consistit cause cognitio.iuxta not.per Cy.C.de iudi.
l.properandũ.§.⁊ si quidem. Item in dicta termini assignatio
ne parte ⁊ iudice presente dicta domiña cõsensit ⁊ soluere pro-
misit si defensiones suas nõ faceret: que promissio sufficiẽs fuit
ad ipsam postea compellendam.per ea que not. Bart.in.l.vi-
deamus.§.deferre.ff.de in litem iurã. qui dicit ꝙ si pars defert
parti iuramentũ in litẽ coram iudice lꝫ hoc non pertineat ad
partem: si tamen dicit se velle condẽnari in eo ꝙ iurabitur hoc
sufficit ad condẽnationẽ.facit.l.si conuenerit.ff. de re iudi.codẽ
2 modo sufficit hic vbi nõ requiritur sententia diffinitiua ad cõ
pellendum de facto soluere post lapsum termini. ¶ † Nec ob-
stat statutũ ꝙ mulier nõ possit se obligare: qꝛ illud debet intel-
ligi de noua ⁊ voluntaria obligatione: sed hic facta fuit ista su
per veteri obligatione que descendebat ex statuto de gabellis
soluendis vel puniendis fraudantibus quã obligationem po
tuit mulier incurrere.ff.de rebus eorũ.l.ij.⁊ qđ not.in.l.certi iu
ris.C.loca.per Cy.in.iiij.q.facit qđ no.in.l. si quis in tantam.
C.vnde vi. de prodigo qui põt per delictũ obligari licet non p
cõtractũ: hoc aũt debitũ precedens eoipso probatur ꝙ infra ter
minum nõ fecit defensiones suas: ista ergo promissio tanꝙ ac-
cessoria ad pristinam obligationem valet. Et idem dici põt de
secunda de qua testes deponũt quasi habuerit vim cuiusdã cõ
stituti facti super precedenti dubio efficaci: qđ potuit fieri in-
ter absentes ⁊ sine stipulatione interueniente nuntio vt fuerũt
dicti testes.l.qui autẽ.§.fi.cũ.l.se.ff.de cõsti.pecu. Preterea di
ctus Fran.allegando dictũ preceptũ videt etiã allegasse cãm
gabelle cõtentã in eo: que causa inducit ⁊ facit debitũ si nõ pro
3 batur cõtrariũ vt.s̃.dixi. ¶ † Ad predicta facit qđ not. Inno.
in.c.ij.de in integ.rest. post mediũ.in gl.que incipit. videt.vbi
dicit ꝙ preceptũ iudicis in his que pertinent ad eius officium
a trãsit in rem iudicatã[a] post decẽ dies: qꝛ debet ei pareri. vt no.
in.c.ad aures.de tempo.ordi.⁊ dicit etiam ꝙ solutũ virtute ta
lis precepti non repetitur per conditionẽ indebiti qđ satis be-
ne facit ad propositũ: qꝛ in hac causa pertinebat ad officiũ iu
dicis hoc preceptũ facere: tum qꝛ erat infra.xxv.libras: tum qꝛ
erat causa gabellaria. Facit etiã ad predicta qđ not.per glo. et
doct.in.l.j.in fi.de preto stip.qui dicunt ꝙ intelocutoria nõ re
uocatur postꝙ fuit executioni mãdata. vnde posito ꝙ hoc pre
ceptũ non posset dici diffinitiua sententia sed interlocutoria nõ
põt retractari. Nec obst.l.fi.§.fi.ff. qđ met.cau.qꝛ ibi loquitur
de iure cõi quo nõ petest procedi de facto p viam precepti: hic
sic vt dixi. vnde ibi non facit debitũ nec habet vim diffinitiue:
hic sic. ¶ Ex quibus concluditur partes iudicis esse in absol-
uendo dictum Franci. a petitis per dictam dominam victum
victori in expensis condemnando. Imputet enim sibi dicta do
mina cur nõ petijt mitti ad cõsiliũ sapiẽtis si de dicto precepto
sentiebat se grauari ßm formã statuti. Laus deo.

Additio.
a ¶ In rem iu-
dicatam. Et qñ
pceptuz habeat
vim snie diffini-
tiue. vide Alex.
in cõsi.cxcij. inci.
visis actis cause
agitate. i penul.
col.versi.ad hoc
etiã.qđ no.in.ij.
volu.H.F.

¶ Consilium.clxxxiiij.

1 ☞ Stãte statuto ꝙ causa infra certum tempus terminetur:
an si post terminetur teneat talis declaratio.
2 Et statutum prefigens terminum si dirigat verba in iudicem
quod fit post terminũ valet: et ibi de opinione Ricardi qui te
net contra alios.⁊.3.
3 Legis sensus contrarius non est assumendus quando alteri le-
gi contradiceret vel ipsam corrigeret.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videtur dicendũ ꝙ dicta declaratio nõ teneat.
Primo qꝛ permissum vno tempore censetur alio tẽ
pore probibitũ.ff.de leg.ij.l.statuliber.§.stichũ.de libe. agno.
l.j.§.si mulier.coniuncto in prin.C. de appel. auf. hodie.sicut
econtra.de lega.iij.l.pater filiũ.§.fundũ. Declaratio ergo pdi
cta facta post mensem tanꝙ facta contra prohibitionem statu
ti videtur nulla.C.de leg.l. non dubium.
¶ Secundo ad idem. Forma tradita a iure non minus est ser
uanda ꝙ tradita ab homine: sed ista est exacta diligẽtia seruã-
da ⁊ si contra fiat nõ tenet. vt in.c. cũ dilecta.de rescrip.ff.man.
l.diligenter. Ad hoc tradita est forma ad cãm per reformatio-
nem ꝙ infra mẽsez expediatur: ergo ⁊c.facit.c.qꝛ ppter.de elec.
¶ Tertio ad idẽ: qꝛ quotiẽs sunt substãtialia alicuius actus
vno deficiente totũ deficit.ff.de transac.l. cum hi.§. si pretor.j.
q.j.detrahe.C.de sen.prola.de re iudi.c.fi.lib.vj.
¶ † Quarto videtur hec questio determinari per glo. ordi. in
in cle.j.de iurepa.super verbo inhibẽtes.quasi post multam ar
gumentationẽ dat regulã ꝙ quotiens per legẽ aliquã nouã da
tur iudici aliqua iurisditio sub certo modo ⁊ forma quã iuris-
ditionem ille prius non habebat quicqd fit illa forma non ser-
uata est ipso iure nullũ.allegat de elec.prouida.lib.vj. Sed offi
ciales mercantie nõ habẽt iurisditionẽ ordinariã super causis
recursuũ nisi quatenus eis dat per leges speciales seu reforma-
tiones: ⁊ in proposito datur sub certo modo ⁊ forma: scꝫ ꝙ in-
2 fra mensem expediant: igitur ⁊c. ¶ † Quinto ⁊ vltimo vide
tur terminata questio per Ricar.malũ.in questione per ipm di
sputata que incipit. statuto cauet.cuius determinationẽ refert
Io.and.in addi.Specu.titu.de offi.dele.§.restat.ver.qd si sta
tuto.⁊ in titu.de appel.§.nunc breuiter.vsi.licet aũt.qui deter
minauit ꝙ si statutũ mandat iudici ꝙ causam expediat infra
mensem etiam dirigendo verba in iudicem si expedit post non
valet qđ agitur: qꝛ tale tempus succedit loco temporis instan-
tie qđ datur a iure cõmuni.l.triennũ post qđ si cã expediat ßm
cõmunẽ sniam non valet qđ agitur.vt.l.properandũ.⁊ ibi no.
in prin.C.de iudi.⁊ per glo.⁊ doc. facit.l. scire oportet.§. conse-
quens.ff.de excu.tuto.⁊ qđ not.C.de tempo.in integ. resti.l.fi.
¶ In contrariũ facit qꝛ multa fieri prohibentur q̃ tñ facta te-
nent.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso. qñ appel
lã.sit.l.ij.§.biduũ.qđ met.cau.l.fi.in fi. Pro hoc qđ no.glo.in
c.ij.de offi.delega.lib.vj.in fi.vbi si iudex agit aliter ꝙ statuat
canon valet. Idem not.glo.in.c.ij.de offi.ordi.super verbo nõ
attentent.eo.li. Nam canon prohibet excõicatũ audiri: ⁊ tamẽ
si cõtra fit nõ est pcessus nullus.de exces.pre.lib.vj. Itẽ qñ sta-

tutum prefigēs terminū expeditioni cauſe dirigit verba ad iu-
dicem ꝙ fit poſt terminū valet: licet iudex puniatur. C. vt oēs
tā ciuiles ꝙ mili.l.j.in fi. ſm cōem ſnīam doc. legiſtarū.ſ.Jac.
de are. Oldr. Cy. Bar. ꝛ per Bal. qui oēs cōcorditer hoc tenēt
in.d.l.properandū.in prin.ff.de iudi.a qua ſnīa ſolus Ric.ma
lum. diſcrepauit. cuiꝰ opi. Jo.an.improbauit nec approbauit
ſed ſimpliciter retulit. Unde cum fuerit ſolus ſi ab autoritate
arguimus debemus ſequi ſententiā plurimoꝝ.ff.de teſti.l.ob
carmen.§.fi.ꝛ ibi not. Maxime qꝛ eſt magnus exceſſus: qꝛ ille
vnus aliꝫ ꝙ plures fundant ſe in tex.legis: ille vō ſolus in ſui
tm̄ capitis imaginatione dum inquit tale tēpus ſuccedere loco
tēporis inſtātie dati a iure cōi:ergo ꝛc. in auť. de trien. ꝛ ſemiſ.
§.cōſideremus. Nam ſua ratio ꝛ imaginatio poſſet procedere
ſi ſtatutū loqueretur eo modo quo ius cōe.ſ.dirigēdo verba in
ipſam inſtantiā: vtputa ꝙ cauſe expediātur infra menſem. tūc
eīn dixerūt quidā inter quos fuit Ja.bu. ꝙ etiam poſt menſem
poteſt expediri vſq ad terminū: qꝛ ex dicto ſtatuto nō debet re
ſultare tacita prohibitio.ſ. ꝙ poſt menſem expediri non poſſit
cum per eam corrigeretur.l.properandū. que permittit vſq
ad trienniū. Nam ꝫiū ſenſum legis aſſumere non debemus qn̄
eſſet contrarius alteri legi vel ipſam corrigeret.ar.l.ij.C.de cō
di.inſer.ꝛ qđ no.in.l. conuenticulā.de epi.ꝛ cle. Sꝫ in hoc opi.
Ric.eſt verior ꝛ cōior ꝙ tale tēpus ſtatuti cenſetur appoſitum
inſtātie loco tēporis legalis: qꝛ ſtatutū loquiť per eundē modū
per quē loquiť lex.ſ.dirigēdo verba in ipſam cauſam ſeu inſtā-
tiam:ꝛ ſic videtur recedere a tēpore legali. ar.ff.de pto. ſtipu.l.
valerianus.de arbi. qualē.§.fi.loca.l.cuꝫ in plures.§.lege. Sꝫ
qn̄ ſtatutū loquiť per aliū modū.ſ.dirigendo verba ad iudicē:
talis argumentatio non eſt bona: qꝛ ſeparatoꝝ ꝛc.ff.de mino.
l.pap.exuli.de calū.l.pe. Preterea poſito ꝙ opi. Ric. eſſet ve-
ra: dꝫ ſeruari in terminis in quibus loquiť.ſ.qn̄ ſtatutū predi-
ctum non imponit penā extrinſecā iudici cōtrafacienti: vt tunc
videatur voluiſſe tacite imponere penā annullationis actus.
C.de ſa.ſan.ec.l.nemo martyres.ꝛ qđ ibi no. Sꝫ in caſu noſtro
cum apponat penā extrinſecā iudici cōtrafacienti.ſ.mille libra
rum nō cenſeť voluiſſe annullare actū ſeu ſnīam poſt ſecutam.
Tum qꝛ iſte eſt caſus ſpālis in quo dꝫ expedire vltra mēſem cū
de iure cōi ſit contrariū: ꝛ etiā alioꝝ ſtatutoꝝ cōis Florētie in
aliꝫs cauſis: ergo ꝛc.ff.de diuoz.l.fi. et expreſſe per Cy.C.de le-
gi.l.nō dubiū.in fi.in addi. Tum qꝛ iſta annullatio cōcerneret
aliū ꝙ illos quibus imponiť pena extrinſeca.ſ.ipſam partem:
ergo ꝛc. vt no.gl.ff.de reg.iur.l.nullus videť dolo. ꝛ probať de
fal.filius.§.fi.ꝛ per Bar. plene in.l.pretoz. in princi.ff. de ope.
no.nun. Nec ob.gl.d.cle.j.de iurepa. qꝛ illa loquiť de illis que
cōcernūt modū ꝛ formā procedēdi. Sed tps infra qđ actus dꝫ
expediri non concernit nec pertinet ad modū vel formā. vt pꝫ ex
tex.ff.loca.l.ſi in.l.in pri. Per qđ etiā pꝫ rñſio ad ſcđꝫ ar.ꝛ etiā
ad tertiū ꝙ loquiť de ſubſtantialibus pertinentibus ad modū
vel formā qđ hic nō eſt. Ad primū vō pꝫ rñſio ex ſupioribus.
Preterea ſi apparet ꝙ ſtetit per iudices ſeu dictos officiales:
qꝛ requiſiti infra tps ꝙ cām expedirent non fecerunt: clarū eſt
ꝙ cum iſtud tēpus ſtatuať etiā cauſe non currit: eo qꝛ ſi dicere-
mus ſnīam poſtea latā non valere actoz perderet ius ſuum nec
vlterius audireť ex forma dicte reformationis. Dicendū eſt ꝙ
non currit ipſo iure a die interpellationis: ſicut videmus in tpe
appellationis proſequende per cuius lapſum perit inſtantia ꝛ
cauſa: qꝛ ſi ſtetit per iudicē qui interpellatus non expediuit ipo
iure non currit. vt in auť. item ſi appellatione. C.de tēp.ap.ibi
dū dicit. nullū preiudiciū ꝛc. qđ tenuit expreſſe gl.in.l.ſed ꝛ per
pretozē.in prin.ff.qui.ex cau.maio. ꝛ glo. Bar. in.c.ex rōne.de
ap.ꝛ idem Inno.ꝛ Jo.an.ꝛ Ric.malū.in.d.q. diſputata. idē
Ja.bu.in.l.properandū.§.ſin autē vtraq.C.de iudi.ꝛ Bal.in
d.auť.itē ſi appellatione. lꝫ gl.ibi teneat ꝙ currit. ſed reſtituiť.
idē Cy.ibi ꝛ Bar.ꝛ etiā in.l.arbitrio.§.dolo cuius.ff.de dolo.
ſed precedens opi. verior eſt propter illud verbum nullum pre-
iudicium poſitum in tex. dicte auteť. et validioribus autori-
bus roboratur. ¶ Ex quibus omnibus concludo pro hac ſecū
da parte.

Laus deo.

a ¶ Dño. Ad de do. Ma. ſozi. ī cōſi.iij.§.qnto pbať. circa me diū in.j.parte.

¶ Conſilium.clxxxv

1 ¶ Teſtatoz qui promiſit ſoluere legatū poteſt mutare codi-
cillos non obſtante promiſſione.
2 Et donatio tollens facultatem teſtandi quomodo reijciatur.

N chriſti nomine amē.

¶ Super primo pūcto in quo maior eſt vis vidē-
1 da ſunt tria.† Primo vtrū teſtatoz pdictus fuerit
ipeditus mutare dictos codicillos rōne prime p-
miſſionis facte per eū dicte Nade pñte ꝛ recipiēte de ſoluēdo ꝛ
pagādo dictū legatū. Rñdeo nō: qꝛ illa pmiſſio intelligiť ſm
naturā legati ſup quo facta fuit: ꝛ ſic habebat in ſe conditionē
ſcꝫ ſi in eadē volūtate pmanſero.ff.de leg.iij.cū quis decedens.
§.j.ꝛ expreſſe per Bar.in.l.legatū eſt donatio.circa fi.de leg.ij.
facit qđ idē no.in.l.ſtatuis.ff.de iu.fiſ.facit etiā.l.j.§.ſi qs ſub
conditione.ff. vt leg.no.ca.de leg.j.ſi legati ſerui noīe. ꝛ qđ ibi
2 no.de vſur.ſi ſtipulatus.cū ſi.† Scđo videndū eſt an fuerit ipe-
ditus mutare rōne donationis facte de dictis ducētis ſub cōdi
tione ſi legatū mutaret vel reuocaret. Et dubiū facit: qꝛ tūc eſt
turpis illa conditio ꝛ inficit donationē qn̄ per ipſas impedit li
bera facultas teſtādi que ꝫſiſtit ſolū in inſtitutione heredis.ff.
de here.inſti.l.j.§.qui neq. illā eīn ſibi auferre directo vel per
indirectū turpe eſt. ꝛ de illa videť loqui tex.ꝛ doc. Sed de pote
ſtate legādi ſeu codicillādi non ſic videtur quia illa. Attēde le-
ctoz hoc conſilium carere fine quem in exemplaribus non com
perimus.

Laus deo.

¶ Conſilium.clxxxvj.

1 ¶ Quotuplex ſit mutuū ꝛ an cōfeſſio pcuratoris de mutuo
recepto ſi nō cōſtet de vera numeratiōe pıudicet dño.ꝛ.ꝛ.ꝛ.ꝫ.
2 Notarij verbis nō ſtatur de his que tempoze inſtrumenti geri
non potuerunt.
3 Verba dedit ꝛ tradidit quid importent.
4 Et quomodo teneantur expromiſſores ex mutuo confeſſato.

N chriſti nomine amen.

¶ In cauſa que vertitur Piſis inter Petrū magio
lini petentē ex parte vna ꝛ Gaſparē de calci ꝛ ſocios
1 reos ꝛ ꝫuentos ex altera.† Viſo proceſſu ꝛ duobus cōſilijs red
ditis in cauſa vno pro parte actoris altero pro parte reoꝝ. Vi
ſis etiā dubijs nouiter datis per cōmiſſariū cauſe contra conſi-
liū ſcđo loco redditū pro parte reoꝝ ꝛ omnibus diligenter exa
minatis. Dico ꝙ preſuppoſita determinatione doctoꝝ que eſt
ꝙ in generali mandato dato de recipiendo pecuniā mutuo nō
venit vt mandatarius poſſit confiteri ſe recepiſſe ꝛ ꝙ dicta con
a feſſio non nocet dño[a] niſi aliter conſtet de numeratione p teſtes
vel per inſtrumentum in quo notarius atteſtetur de ipſa facta
in ſua preſentia quā opi. cōiter ſequūtur oēs vt pꝫ in locis al-
leg.p dictos cōſultores. ꝛ etiā tangit Bar.in.l.lucius.§.tutel
le.ff.de admi.tuto. vbi glo.videť ſonare cōtrariū. reperio etiā
inter cōſilia Fede.de ſe. dictā opi. approbatā in cōſi.iij. Sine
dubio procedūt ſcripta ꝛ cōſulta per ſcđm cōſulentē nō obſtan
tibus alleg.nouiter in cōtrariū. Et ꝙ ſcripta ꝛ cōſulta per pri
mum ꝫſultorē haberēt locū ſi de numeratione ꝫſtaret aliter ꝙ
per cōfeſſionē antianoꝝ qđ tñ nō eſt hic vt oſtendā. Pro quoꝝ
euidentia ne pcedamus in equiuoco: pmittenda ſunt q̄ tradunt
glo.nře ꝛ doc.in.l.ij.in fi.ff.ſi cer.pet.ſ.ꝙ quattuoz ſunt ſpecies
mutui. Nā quoddā ē mutuū mere naturale qđ eſt cū fit de meo
tuū.vt.l.ij.§.appellata.ſi cer.pe. vt ſi numero tibi pecuniā meā
nā oriť actio mera ex numeratione q̄ eſt actus naturalis nulla
interueniēte fictione iuris ciuilis. Quoddā eſt naturale cui co-
operať ius ciuile vt cū interuenit nūeratio nō tñ fit de meo tuū
vere ſꝫ ficte vt in caſu.l.rogaſti. in prin.ꝛ in duobus caſibus.l.
ſingularia.eo.ti. Ex eo eīn ꝙ interuenit numeratio dr̄ naturale
qꝛ ex numeratione naſcitur actio ſꝫ ex eo nō fit vere de meo tuū
ſꝫ ficte dr̄ ei coopari ius ciuile. Quoddā eſt ciuile cui cooperať
natura vt cū interuenit: tñ ex ea nō oriť actio eo qꝛ interuenit ſti
pulatio incōtinēti añ vel poſt quo caſu oriť actio ſtipulationis
que eſt acꝰ ciuilis: idō dr̄ ciuile.l.ſi ita.§.fi.cū.l.ſeq.ff.de noua.
ꝛ de verb.oblig.ſi ita ſtipulatus.§.griſogonus. nūeratio vero
nō parit actionē ſꝫ implet ſtipulationē ꝛ facit vt illa pariat: idō
nō fit denoīatio a nūeratione ſꝫ a ſtipulatione. Quoddā eſt mu
tuū mere ciuile: ꝛ hoc eſt qn̄cunq oriť actio ex aliquo actu ciui
li abſq eo ꝙ appareat aliquā numeratione interueniſſe vt in
cyrographo vel ſtipulatio poſt bienniū vel ex cōfeſſione. Cū er
go qs dat mandatū de recipiēdo mutuū ſine dubio prime tres
ſpēs cōprehenduť cū in qualibet earū interueniat numeratio
ꝛ ſic impleť intētio mādātis. Sic ergo q̄rta ſpēs nō cadit qꝛ ex
ea nō impleť intētio mādātis.iuxta no.plene p Bar.in fi.ff.de
re iud.l.a diuo pio.§.ſꝫ ſic ptoz.circa međ.ꝛ hoc eſt qđ volūt do
cto.in.d.l.ij.in fi.ſi cer.pet. Nūc ad ppoſitū ſi in hoc iudicio cō
ſtaret de nūeratione facta p l̄ras cābij: aliter ꝙ p cōfeſſionē an
tianoꝝ ſine dubio cōe Piſaꝝ teneť: qꝛ tale mutuum cadebat in
mādato ipſoꝝ lꝫ nō eſſet mere naturale: qꝛ ille Pet. nō nume-
raſſet ſuā pecuniā ſꝫ feciſſet numerari pecuniā ſibi debitam Se
nis vel peruſij: ꝛ ſic fuiſſet naturale cui ius ciuile cooperať. vel
etiā potuiſſet eſſe vere naturale ſi feciſſet numerari ſuā pecuniā
quā in dictis locis habuiſſet in manibꝰ ſuoꝝ factoꝝ: ꝛ tunc cō-
cederent allegata p primū cōſultorē. Sꝫ hic non ꝫſtat aliter ꝙ
per cōfeſſionē qđ pꝫ. Nā per teſtes nō: qꝛ nec fuerūt ſup hoc de
ducti: nec de hoc fuit artrculatū niſi pſumptiue: videlicet ꝙ ali-
qui ſtipēdiarij fuerūt cōducti q̄ pſumptio nō eſt ſufficiēs cū ne-
ceſſario nō cōcludat: eo qꝛ potuit illis ſolui de alia pecunia ꝙ
de pecunia

de pecunia Petri vt dicit secũdus ꝯsultor ⁊ bñ.ergo ⁊c.l. neqꝫ
natales.⁊.l.ad probationẽ.C.de proba.l.nõ hoc.vñ cog. Itẽ
per instrumentũ similiter nõ cõstat:qꝛ cũ dicta numeratio non
fuerit facta in presentia notarij nec tpe ꝯfecti instrumẽti nõ po
tuit notarius de ipsa esse rogatus nec instrumentũ cõficere: vt
plene not.per Inno.⁊ Ioan.and.in.c.j.de fide instru. facit qd
2 no.i.l.j.C.de fide instru.⁊ iure haste.fisca.vbi gl.⁊ doc.dicũt† ꝙ
non creditur verbis notarij de his q̃ tpe instrumẽti geri nõ po-
tuerũt.⁊ per Inno.in.c.qm̃ ꝯ falsam. de proba.⁊ per Bart.in
l.sciendũ.de verb.oblig.solũ ergo potuit esse rogatus de ꝯfes-
sione dictorũ antianorũ q̃ in sua p̃sentia fieri potuit:⁊ ista non
sufficit:quia non cadebant in mandato:vt.s̃.dixi.

¶Ex quibus patet clara responsio ad obiecta per dñm cõmis-
sariũ. Et primo dñ dicit mutuauit ⁊ mutuo gratis cõcessit ⁊c.
que verba vt ip̃e inquit sonãt in mutuũ naturale:sed salua re-
uerentia nõ est verũ. Primo qꝛ cũ mutuũ sit nomẽ iuris:⁊ com
prehendat etiã ciuile dicta verba possunt intelligi de ciuili: vt
expresse dicit Bar.in.l.certi cõditio.§.si nũmos.si cer.pet. vbi
sustinet libellũ in quo quis dixit se mutuasse ⁊ postea ꝓduxit in
strumentũ in quo cõtinebat̃ sola cõfessio ⁊ ꝓmissio:⁊ sic nõ con
a tinebat̃ mutuũ naturale sed ciuile[a]:qꝛ de numeratione non cõ
stabat nisi p cõfessionẽ de qua notarius attestabat̃. ⁊ dicit ipse
ꝙ potest ex hoc obtinere:qꝛ v̀ba libelli pñt intelligi de mutuo
ciuili:⁊ sic ꝓbatio nõ est facta de alio mutuo q̃ fuerit in libello
deducta:secus si dixisset in libello se numerasse: qꝛ hoc v̀bũ nõ
põt importare nisi naturale:⁊ tũc esset facta de alio q̃ fuerit in
tentatũ. Hoc etiã pꝫ ex dispu. Iaco. but.q tenuit in fi. ꝙ istud
verbũ nũerauit põt intelligi de nũeratione etiã facta q̃ fit p cõ
uersionẽ vni9 debiti in mutuũ.vñ si notarius attestat̃ me nume
rasse lꝫ testes q fuerũt pñtes dicãt nullã pecuniam interuenisse
nõ reprobat̃ instrumentũ de falso:qꝛ potuit nũerari ficte ₰m le
gẽ sing.in prin.⁊ ita refert Bar.ibi.in.j.q.in ver.sum9 expedi-
ti de tex. in glo.in vlti.col.vel pe.vt.l.p̄dia.de acq.pos. Si er-
go v̀bũ nũerauit põt intelligi de vera ⁊ de ficta nũeratione:⁊ sic
importare mutuũ vere naturale ⁊ mutuũ nõ vere naturale:sed
cui ius ciuile nõ coopat̃:ergo ⁊ v̀bum mutuauit põt importari
nõ solũ naturale sed mere ciuile:qꝛ sicut duplex est nũeratio.s.
vera ⁊ ficta:ita ⁊ duplex mutuũ.s.verũ ⁊ fictũ: verũ.s. illud na
turale vel merũ vel cooperãte fictione:⁊ fictũ.s.illud vel mere ci
uile cooperãte natura:vt.s̃.dixi.verbũ ergo qd põt importare
plures spẽs ⁊ in qualibet verificat̃ nõ põt dici ꝙ restringat̃ ma
gis ad vnã spẽm q̃ ad aliã nisi ex adiũcto:at hec verba illa mu
tuauit ⁊ mutuo gratis cõcessit non habẽt aliquid adiunctum
per qd significet̃ mutuũ mere naturale: sed potius oppositũ:qꝛ
statim declarãdo se narrat q̃liter mutuauit.s.mittẽdo lr̃as cam
bij ⁊c.⁊ sic ptꝫ ꝙ in ei9 pñtia nõ fuit facta nũeratio quo solo ca-
su esset mere naturale. Itẽ de numeratione facta p lr̃as cambij
nec attestatur nec attestari potuit vt.s̃.dixi. Igit̃ sequit̃ ꝙ illa
verba nũerauit ⁊ mutuauit ⁊c.debẽt intelligi eo mõ quo meli9
⁊ sanius intelligi possunt ⁊ resolui hoc mõ ꝙ dicti antiani con
fessi fuerũt illũ mutuasse ⁊ nũerasse per lr̃as cãbij: ⁊ sic isto mo-
do mutuauit ⁊ mutuo gratis concessit.s.ꝓut dicti antiani asse-
ruerũt in pñtia mei notarij de qua sola assertione potuit nota
rius esse rogatus:al's dixisset falsum. ⁊ ꝙ talis expositio possit
⁊ debeat fieri ptꝫ ex not.in fi.in.d.l. p̄dia.circa fi.ff.de acq.pos.
3 vbi dicit Bart.† ꝙ illa verba dedit ⁊ tradidit qñ res non erat
pñs exponũtur.s.licẽtiã cõcessit de intrãdo.vt.l.ij.C.de acqui
ren.pos. Verba eñ semp sunt saluanda ⁊ intelligenda etiã im-
proprie ₰m ꝙ reqrit subiecta materia.ff.si cer. peta.si tibi pecu
niã.que bñ facit ad ꝓpositũ maxime ad euitandũ ꝯrietatem ⁊
crimen q̃ resultarẽt hic si de naturali mutuo intelligeret̃ cuꝫ de
illo nullo pacto attestari potuerit vt.s̃.dixi. Item dñ notarius
postea subdit renũtiando exceptioni corã me non habiturũ ⁊c.
voluit illud idẽ dicere qd.s̃.dixi. videlicet ꝙ lꝫ in ei9 pñtia di-
cti floreni nõ fuerint habiti ⁊c.tñ illi exceptiõi renũtiauit.q.d.
qꝛ lꝫ nõ fuerint ibi habiti fuerunt tñ habiti alibi vt.s̃. dixerat.
Nõ aũt vult per hoc dicere ꝙ corã eo fuerint habiti:al's esset si-
bi ipsi ꝯrius dñ.s̃.dixi ꝙ p lr̃as cãbij ⁊ sic nõ corã se. Debent er-
go v̀ba sequẽtia exponi vt cõcordẽt cũ p̄cedentibus cũ ex adiũ
ctis declarent̃ verba dubia.l.si seruus pluriũ.§.fi. de leg.j. De
hoc aũt qd alibi fuerint habiti nõ fecit nec facere potuit dict9
notarius aliter fidẽ q̃ p dictã confessionem cui nõ stat̃ in p̄iudi
ciũ cõis Pisarũ nec aliter de ipsa fuit in hac cã facta fides p te
stes qd fieri poterat ⁊ obtinuisse actor. ¶Itẽ non ob. qd ait cõ
missarius aliud esse simplicẽ cõfessionẽ aliud cõfiteri habuisse
per talẽ modũ sicut aliud est stipulari.x.aliud stipulari.x.i mel
le.l.si qs ita.de so. p qd videt̃ velle ꝙ lꝫ nõ deberet stari cõfessio
ni ꝓcuratoris qñ ꝯfitet̃ simpliciter se habuisse cẽtũ mutuo:quo
casu loquat̃ dictũ Bart.in.d.l.ij.in fi.si cer.pet.bñ tñ dꝫ stari si
cõfitet̃ se habuisse p talẽ modũ.s.lr̃as cãbij. Sꝫ salua pace eadẽ
vel maior rõ est nõ credẽdi vel stãdi dicte ꝯfessioni in hoc scdo
casu q̃ in primo. Si eñ nõ credit̃ qñ attestat̃ se recepisse per se-
ipsum vt in p̄mo casu:multominus qñ p aliũ vt in scdo:qꝛ ma-
gis credẽdũ est sibi de facto suo q̃ de alieno.l.q̃ro.in fi.ff.de edi
li. edic.cũ eñ dicũt se recepisse per lr̃as cãbij Senis ⁊ Perusij
attestant̃ se recepisse per interpositã p̄sonã tã ex pte dantis q̃ re
cipientis de quo minus est credendũ q̃ si dicerent ꝙ p seipsos.
¶Nec ob.l.si stipulatus fuero.x.in melle.qꝛ ibi poterat valere
stipulatio de.x.simpliciter facta: ergo etiã valet si stipulatio.x.
in melle. Sꝫ hic nõ poterat valere ꝯfessio de recepto simpliciter
facta ₰m dictã doctrinã doc.ergo nec receptio facta p talẽ mo-
dũ:qꝛ vbi nõ põt dari substantia nec accidẽs.ff. de ac.emp.l.si
seruus.§.si mod9. ¶Per hoc etiã pꝫ nõ ob.qd subdit allegãs:
scꝫ ꝙ Petrus mutuauit naturaliter faciẽdo more mercãtili ⁊c.
Certe hoc esset verũ si de numeratione facta Senis vel Peru-
sij cõstaret aliter q̃ per dictã cõfessionẽ:sꝫ nõ constat:iõ nõ põt
dici ꝙ mutuauerit:qꝛ paria sunt nõ mutuasse:vel de mutuo nõ
appere eo mõ quo dꝫ apparere.l. duo sunt titij.de test. tu.l. ru-
tilia.de ꝯhen.emp. Per hec etiã ptꝫ nõ obstare qd subdit alle-
gans ꝙ hic notarius attestat̃ de mutuo iã facto: ergo q dicit cõ
trariũ ꝓbet.vt no.in.l.si ex cautione.C.de nõ nume.pecu. Ego
dico ꝙ nõ attestat̃ de mutuo sed de cõfessione mutui resoluen-
do verba notarij eo modo quo debẽt resolui vt.s̃.dixi. ⁊ sic nõ
obst.ꝯriũ:qꝛ ꝓcedit qñ ipse principalis confitet̃ vel ꝓcur. hñs
ad hoc mandatũ quo casu lapso biẽnio statur cõfessioni ꝯriuꝫ
ꝓbet̃. Itẽ ꝓcedit qñ notarius attestat̃ de numeratione facta in
sui pñtia:⁊ tunc statim p̄iudicat:sed hic nõ attestat̃ de hoc sꝫ de
cõfessione antianorũ vt dixi ad quã ipsi nõ habuerũt mandatũ
nisi reciperẽt pecuniã:⁊ potuit esse ꝙ nõ receperũt cũ de ip̃a ali
ter nõ constat vt dixi. Pro hoc etiã ptꝫ nõ obstare ꝙ instrumẽ
tũ narrãs etiã ea q̃ tũc tpe cõfecti instrumenti geri nõ potuerũt
facit fidẽ inter pñtes.vt.l.optimã.de ꝯhen.stipu.ar.fateor. sed
absenti q nõ cõsensit instrumẽto nõ p̄iudicat. vt dicit Bar.in
l.sciendũ.de verb.oblig.indistincte. sed hic tractatur de p̄iudi
cio cõis Pisaꝝ ꝙ nõ fuit pñs nec cõsensit tali instrumẽto nar-
ratiuo:igit̃ ⁊c.nõ eñ dedit sup hoc mãdatũ nisi appareat de nu
meratiõe p aliũ modũ ₰m doc. Notarius eñ iste nõ solũ de nu-
meratione facta Pisis Senis vel Perusij nõ attestat̃ nec atte-
stari potuit:sꝫ nec etiã de trãsmissiõe litterarũ cãbij:qꝛ illa trãs
missio nõ fuit facta in sui pñtia:solũ ergo cẽset̃ attestari de con
cessione antianorũ circa oĩa predicta q̃ in sui pñtia fieri potuit:
⁊ verisimile est ꝙ facta fuerit ex ordine geste rei. Eodẽ mõ rñ-
det̃ ad id qd subdit̃ p allegantẽ ꝙ ꝓbata est versio in vtilitateꝫ
cõis Pisarũ:qꝛ dico ꝙ dicta sua ꝓcederẽt si de receptione ꝯsta
ret aliter q̃ p dictã cõfessionẽ:tũc eñ sufficeret assertio antiano
rum qd cõuertissent in vtilitatẽ cõis Pisarũ postq̃ habuerũt
mandatũ expressum de recipiẽdo mutuũ: vt dicit Bar.in.l.ci-
uitas. Cuius dictũ sic dꝫ intelligi vt dicit exp̄sse primus cõsul-
tor: quinimmo teneret̃ cõe Pisaꝝ etiã si in eius vtilitatem nõ
fuisset versum:⁊ imputaretur sibi cur tale mãdatũ dedit.vt est
tex.in.l.liberto.in prin.ff.de nego.gest.⁊ per Inno.in.c.ꝙ qui
busdã.de fide. Nec esset fienda differentia inter feneratitiũ cre
ditorẽ ⁊ nõ feneratitiũ:qꝛ illa procedit cũ administrator nõ hꝫ
expressum mãdatũ si bñ inspiciant̃ dicta doc. in locis alleg. p
eũ:tunc eñ tractaret̃ de obligando cõe ꝓpter v̀sionẽ: sed cũ hꝫ
mãdatũ ⁊ tractat̃ de obligãdo cõe ꝓpter mãdatũ sicut fuit hic
hoc solũ inspicit̃ an mandatario facta fuerit vera nũeratio de
qua dꝫ cõstare aliter q̃ p suã cõfessionẽ:⁊ cõstito de hoc obliga
tur etiã si nõ sit v̀sum. Sꝫ hic nõ cõstat aliter:ergo rõne mãda
ti nõ obligat̃ cõe Pisaꝝ. Itẽ ꝓpter solã v̀sionẽ similiter nõ obli
gat̃:qꝛ illa nõ est necessario ꝓbata cũ stipẽdiarijs illis potuerit
aliũde solui q̃ de pecunia Petri p̄dicti:nec etiã est ꝓbata v̀sio
per ꝯiecturas de qb9 in.l.fi.ff.de exer.qꝛ tũc ꝓcederet illud quã
do antiani nõ habuissent expressuꝫ mandatũ de recipiẽdo mu-
tuũ quo casu cẽseret̃ habere tacitũ rõne administrationis gñа-
lis reipublice eis cõmisse ad oĩa expediẽtia. tũc ergo si ꝓbaret̃
nũeratio eis facta adhuc esset necesse ꝓbare v̀sionẽ: ⁊ hic est ca
sus in.l.ciuitas.⁊ talis versio ꝓbaret̃ tũc p dictas cõiecturas:
sꝫ in casu nr̃o nõ est ꝓbata nũeratio nisi p eoꝝ cõfessionẽ:vñ nõ
est recurrẽdũ ad dictas cõiecturas. Cõclusiue ergo loquẽdo si
ꝓbaret̃ eis nũeratio facta aliter q̃ p eoꝝ cõfessionẽ ex quo ha-
bebant exp̄ssum mandatũ de recipiẽdo mutuũ nullo mõ ꝓban
da esset v̀sio:nec vere nec p cõiecturas vt.d.l.liberto.de neg.ge.
⁊ Inno.in.d.c.ꝙ qbusdã.sꝫ si nõ habuissent mãdatũ expressuꝫ
tunc sufficeret ꝓbare p cõiecturas.d.l.fi.de exerci. Verũ qꝛ di-
cta nũeratio nõ est ꝓbata al'r nõ censet̃ nec p̄sumit̃ eis facta ex
quo eis nõ credit̃:ergo nõ põt ꝓbari v̀sio pecunie q̃ nũerata nõ
p̄sumit̃:⁊ p hoc tollunt̃ oĩa allegata p dñm ꝯmissariũ:⁊ pꝫ etiã
nõ obstare qd ip̃e subdit: videlꝫ ꝙ in mãdato istoꝝ antianoꝝ
cadebat vt possent hoc mutuũ ciuile ꝯhere ꝓpter illa:vñcumqꝫ

a ¶Ciuile. An aũt agẽs ex mutuo naturali et ꝓbans ciuile obtinere debeat. vi de Bal. in cõsi. cxc.in.ij. parte.

& quocunq; & p quecūq; modū &c. & p alia sup quibuscunq; factis &c. cōcernētib⁹ ad libertatē &c. certe dico q etiā si dicta verba nō fuissent apposita sz simpliciter q possent recipe mutuo venisset hoc mutuū per lr̃as cābij dūmō de solutione facta p dictas lr̃as ꝯstaret: q2 nō est simpliciter mutuū ciuile sz naturale cui natura coopat. Sz q2 nō ꝯstat alr̄ dicta ꝯfessio & pmissio ꝯstituūt mutuū mere ciuile qd nō cadit i dicto mādato ex nullis vbis in eo appositis: q2 p ipm nō ꝯseqbat cōe Pisarū suū intētū ad qd nūeratio erat necessaria nō verba: & sic nō fuit necesse dicere q̄ pfatus ꝯmissarius dixit in scda margine suar allegationū. Bñ ergo & subtiliter cōsiderauit scds cōsultor ea q̄ erant necessaria & supflua omisit si bñ inspiciat qcqd dñs com-

4 missarius dicat. ¶ † Itē nō ob. q isti obligauerūt se principaliter: & sic vident teneri: lz cōe Pisar nō teneat. p ea q̄ no. Barto. in. l. hi q. in fi. de fide. Nā vt apparet ex legib⁹ quas allegat dictū eius dz intelligi qñ ille q principaliter se obligat pro alio pmittit plus tpe vel cā seu loco: q2 tūc durius pōt obligari q ille q est verus principalis: vt. l. sz & citeriori. ff. de consti. pecu. sz qñ pmittit plus re nō valet: quatenus est vltra. casus est eo. titu. l. hactenus. §. fi. & rō est euidēs: q2 se obligat ad id qd ali⁹ dz: si ergo alius dz centū & ipe pmittat ducēta deficit substātia eis q pmittit in centū q̄ nō debent: ergo &c. l. si sic. §. j. de leg. j. & remanet pmissio illius sine cā vltra cētū: ergo est inefficax. l. ij. §. circa. de doli excep. Si ergo nō valet quatenus promittit plus q pncipalis debeat: igit si nihil dz in nihilū valet. arg. ff. de tribu. l. illud. §. minus. fi cui plusq per. l. fal. l. j. §. hec verba. ¶ Nec ob. gl. q̄ dicit in. d. l. hacten⁹. q quatenus est plus videt donare & valet hodie: q2 illud cū scienter pmittit sed hic nō sic q2 dicti expromissores credebāt pfatos antianos habere mandatū & cōe Pisar teneri & cōtēplatione obligatiōis dicti cōis pmiserūt vt pz ex plurib⁹ vbis instrumēti: & sic nō intendebāt donare sz repetere a dicto cōi q psumat. l. cū aurū. ff. de sol. de pba. cū de indebito. Itē nō obst. si dicat lz cōe Pisarū nō obligaret ex dicta cōfessione & pmissione antianor saltim obligabant dicti antiani. vt. d. l. ciuitas. si cer. pet. Igit dicta obligatio expromissor pōt valere tanq accessoria illius. Sz rñdeo q l. ciuitas. loquit qñ cōstat nūeratione fuisse factā administratoribus & nō ꝯstat eos vertisse in vtilitatē reipublice: vñ ne creditor remaneat in dāno cōcedit illud: sz hic nō cōstat nisi p cōfessionē & pmissionē: & possibile est q facta nō fuit. vñ cū ipsi se obligauerint administratorio noīe reipublice: vt pz ex verbis instrumēti: finito officio nō tenent cū illud esset officiū necessariū. C. qñ ex fac. tu. l. j. ff. eo. ti. l. post mortē. & no. in. l. plautius. ff. de procu. per glo. q2 nō sequit illud absurdū q certū sit p hoc creditorē remanere in dāno: imputet ergo sibi cur de dicta confessione & pmissione cōfidit nec aliter de numeratione cōstare fecit vel docuit ex quo scire debebat illā nō sufficere ad obligādū cōe Pisarū. ¶ Cōcludit ergo ex predictis oībus q cōe Pisarū nō est obligatū ex dicta cōfessione & pmissiōe antianor ex quo aliter de numeratione nō ꝯstat p ꝯñs nec tales expromissores qui se obligauerūt contēplatione obligationis dicti cōis: & sic illa ruente & ista ruit etiā simpliciter sit ꝯctar̄ fm consultorem bñ & pfecte locutū fuisse dictaq; primi cōsultoris pcederēt si de numeratione aliter ꝯstaret: & q2 ista sufficere puto sup alijs pūctis me non intromitto. Laus deo.

¶ Consilium. clxxxvij.

1 ☞ Si fiat legatū de certo fundo vt fiat capella de fructibus dato executore non potest prelatus ecclesie in qua debet ꝯstrui capella petere fundum sibi agnari.

2 An qñ cōmittitur conscientie executoris: mouenda sit questio quomodo fructus fuerint bene consumpti.

3 Qd ratio administrator fiat prelato cui debet restitui qd superest de fructibus non episcopo.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo quesito rñdeo q dicti fratres non possunt cogere dictos fideicōmissarios ad relaxādū eis dicta duo petia terrarū: q2 testator non reliqt ea fratrib⁹: sz pro dote capelle vt ex fructibus ear ornet fulciat & augmentetur etiā. Et ꝯstat q relicta ad aliquē certū & determinatū vsū

a pium si possunt in illū ꝯuerti non sunt in aliū conuertēda[a] nisi de licētia summi pōtificis: vt in cle. q2 ꝯtingit. de reli. do. & ff. de vsufru. le. l. lega. & ibi plene not. per Bar. & p Bal. in. l. si qs ad declinandā. de epis. & cle. in. iij. col. Sz si dicta petia terrarū assignarent dictis fratrib⁹ vt ipi petūt: tunc aut petūt vt ipas in suas necessitates ꝯuertāt & tunc fieret ꝯ iura. s. dicta: q2 esset conuersio in aliū vsū quē deputauerit testator. Aut hoc petūt vt exequant volūtatē defuncti: & tūc nō possuut: q2 cū defunct⁹ ad hoc deputauerit executores ipsis existētib⁹ volētibus & valētibus exeq non pōt alius se intromittere cū testamētarij pferā-

tur legitimis & datiuis. C. de epi. & cle. l. nulli. post prin. & in pri mor negligētiā dūtaxat succedūt scdi. vt i aut. ibi posita. & extra de test. nos quidē. & c. tua nos. Dicti nāq; executores censent hic deputati nō solū ad cōstruendū capellā sz etiā ad regēdum eā quousq; ipsi viuāt & ad ornandū & oīa q̄ successiuis tēporibus regrūt. qd pz: q2 dixit. & ad pdicta faciendū &c. & sic refertur ad oīa supiora. ff. de leg. j. l. talis scriptura. in fi. de rebus

2 dub. l. fi. † Et sic concludo q ad dictos executores ptinet locare dictas terras & pensiones recipe & eas in necessitate dicte capelle cōuertere put testator disposuit: & fm eorū bonā cōscientiā. vt. d. l. nulli. post prin. C. de epis. & cle. nec pōt eis referri questio q male cōuertāt ex quo ipsor cōsciētie relinquit a iure: vt d. l. nulli. cōiuncto eo qd no. in. c. statutū. §. assessorē. de rescrip. lib. vj. vñ si videt eis ornāda certo modo nō possunt fratres cō

3 tradicere p ea q̄ ibi not. Bal. ¶ † Super scdo quesito vr̄ dicendum q prefati executores debeāt reddere rōnē heredi: q2 sua solius interesse vr̄: eo q2 si qd minus expēsum est de ducētis florenis in dicta capella venit eis restituēdū. Et idē esse vr̄ de redditibus dictar terrar. ff. de leg. ij. l. lucius. §. a te. In ꝯriū q reddenda sit rō epo. vt in cle. j. de testa. q2 quatenus min⁹ expēsum est in cōstructione pdicta vr̄ distribuēdū in aliā piā cām arbitrio epi. vt. d. l. nulli. Nā Jac. de are. tenuit q si certa qtitas relicta fuit p incertis & male ablatis & nō reperiant tot: residuū debet distribui in aliū piū vsum arbitrio epi: vt refert Bald. in l. si qs ad declinandā. in. iiij. col. ver. qro testator. Jo. an. in addi. spec. titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. circa mediū. super verbo forefactis. ita si certa quātitas relicta sit p cōstructione capelle: & tota nō sit necessaria. Sed q ratio reddēda sit dictis fratribus videtur probari: q2 ecclesia in qua dicta impensa facta est pertinet ad eos: ergo &c. vt in cle. q2 contingit. de reli. do. versi. illi autem. ibi. seu alijs quibus subsunt &c. & qd no. Pau. de liaza. in. d. cle. j. de testa.

¶ Breuiter istā vltimā partē puto verā: q2 qcquid minus expensum est in edificatione dicte capelle q testator disposuerit: & qcquid minus expēdet in eis ornatu vel necessitatibus q sint redditus dictar terrarū debet conuerti in necessitates dictorū fratrū prout in simi. not. Bar. in lib. ij. minoricar. dist. v. que incipit. qñq; relinquunt fratribus res mobiles &c. in fi. determinat q qñ aliqd relinquit ecclesie fratrū minor p fabrica si fabrica non indiget tanta pecunia residuū distribui debet in alias necessitates dictor pauperū. Idē ergo in eo qd relinquitur p ꝯstructione capelle in ecclesia dictor vel similiū fratrum mēdicātium q etiā suadet rō: q2 dicti fratres sustinēt onera dicte capelle: ergo sustinere debet cōmoda. vt in regula q sentit. de re. iur. Itē qd in ea offeret deuotiōe fideliū ptineret ad eos. arg. ff. de annu. leg. l. gaius. & qd ibi not. & qd not. in. l. stat. ff. de vsufru. ergo hec quantitas oblata sibi p suis necessitatibus quatenus necessitas nō imminet dz ad eos ptinere: q2 equius hoc est q sit ad extraneos. arg. de condi. & demō. l. q condictio. in fi. ¶ Nec ob. l. lucius. §. a te. de lega. ij. q2 ibi nō suberat alia persona vel locus in cuius vtilitatē dicta distributio debeat fieri: iō restituit heredi: hic sic. Itē ibi cā pia ob quā relinquebat non ꝯcernebat aīam put ibi cōcernit: sz corpus seu cadauer: iō quatenus supfluū est reddit heredi ne perdat. Hic autē debet distribui: q2 non pdit in quecunq; distribuat p aīa & potius in fratres q in alios. Sequit ergo q eis reddēda sit rō cū eor interfit. p ea q̄ no. Cy. in. l. id qd paupib⁹. in. ix. q. de epis. & cle. & in Spe. de instru. edi. §. nūc vo aliqua. v. sz an simplex ꝯmissari⁹. ¶ Ex qbus pz rñsio ad tertiū qsitū q epo Lucano non tenent reddere rōnē cū ea q̄ agere debēt concernāt ecclesiā dictor fratrum in qua dictus eps nullā hz iurisditionē: & sic non obst. cle. j. de testa. que loquitur cum executio fienda est infra iurisditionem epi qd hic nō est: q2 locus exemptus equiparat loco extra diocesim. xviij. q. ij. luminoso. & no. in. c. vt aī arū. de ꝯsti. lib. vj. & in cle. q̄uis. de foro compe. Laus deo.

¶ Consilium. clxxxviij.

1 ☞ Maritus q pmisit cautā vxorē facere de dote anq recipet eā nō pōt ipam dotē exigere nisi prius pmissum adimpleat.

2 Et pulchra cautela quomō possit dicta cautio pstari ꝯtra titulum. C. ne fideius. dotium dentur.

In christi nomine amē.

1 b ¶ † Prefati[b] promissores promiserunt cum dotem reciperent facere instrumentū promissionis & confessionis taliter q de iure valeat: vt pz in fine instrumēti: nisi ergo sic faciāt dotē petere nō possunt: q2 frustra petit debitū q qd debet nō impēdit. ff. de edili. edic. l. ediles. in fi. & qd ibi no. in. c. j. de mu. peti. per glo. Ne ob. q matrimoniū sit iā ꝯsummatū & q vir sustineat onera: ergo debeat habere dotem: licet illud non fiat nec fieri possit. C. de iure do. l. pro oneribus: qm

a ¶ Conuertenda. Ad materiā vide q̄ habent p Ludo. ro. in singul. suo. cccclxviij. vbi refert se ad hoc cōsuluisse qd consi. est in nu. suor ꝯsi. cccc ix. in versi. quo ad tertium.

b ¶ Prefati. Ad hui⁹ consilij materiā vide oīno Pe. pbi. cor. in ꝯsi. cclxxxvij. inci. tota. in. iiij. parte. & eūdem Pau. j. in consi. cx.

bus: qm̄ promissio dotis a patre mulieris facta videtur. Non
solum facta sub spe ꝙ maritus sustineret onera: sed etiam sub
spe ꝙ ipsam securaret modo valido per predictos ⁊ per gerē
tes non debent decipi. C. de pac. si quis in conscribendo. circa
mediū. ff. de arbi. l. iij. §. j. de institu. l3 si pupillus. §. l3 si alias.
de exerci. l. j. §. magistrū. cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. in fi. For
te si sciuisset dicta dñā dotē predictā non posse securari per pre
dictos nō ꝯtrxisset matrimoniū cū ꝓdicto vel dotē nō ꝓmisisset:
⁊ l3 ex defectu ꝓdicte ꝓmissionis matrimoniū nō irritet̄: ꝓmis-
sio tū dotis nō sortietur effectū. Nec est incōueniēs ꝙ matrimo
nium teneat ⁊ dos non soluatur cū matrimoniū posset esse sine
dote l3 non ecōuerso. C. de do. ante nup. l. fi. ⁊ sicut si vir nō sub-
iret onera matrimonij dotem petere nō posset. ff. de doli excep.
l. fi. in prin. ita ⁊ si nō subijt onera que a prin. deuenerūt in pa-
cto ⁊ cōuentione quorū cōtemplatione dos fuit promissa. Nec
ob. ti. C. ne fide. do. den. vbi satisdatio a viro inuito exigi nō po
test: quia illud est verum quādo a princip. nō deuenit in pacto:
al's sibi imputet maritus q̄ recipit ꝓmissionē dotis sub hac cō-
ditione vel modo vt securaret̄: q2 nō potest eam petere nisi ser-
uet promissa l3 si esset soluta forte ad hoc cogi nō posset: s3 mul
totiens consulitur alicui per modū retentionis ⁊ nō petitiōis.
l. si in area. in fi. ff. de condi. indebi. ꝓdicta cōfirmantur. ff. de fi
2 deius. l. iij. ¶ † Nunc est videndū an predicti possint se obliga-
re taliter ꝙ valeat. Breuiter in hoc al's cōsultus reperi hūc mo
dum aduersus illū titu. ne fideius. do. den. s. ꝙ ille qui vult pro
mittere dotem pro marito promittat eam nō simul cū marito
nec de mandato mariti: sed separatim ab eo ex sua propria li-
beralitate ⁊ voluntate tanq̄ principalis debitor ad maiorem
cautelā. Nam ille titu. loquitur quādo fideiussor vel alius in-
tercessor datur a marito: ⁊ sic se obligat mandato mariti: vt p3
ex rubri. tunc em̄ sequit̄ perfidia inter maritū ⁊ cōiugē propter
quā emanauit illa ꝓhibitio: vt p3 in. l. ij. eo. titu. q2 vir quodā
modo cogitur esse seruus illius quē dedit in fideiussorem cu3 si-
bi sit obligatus act. mandati: ⁊ possit ab eo quotidie obiurga
ri ⁊ impugnari ꝙ illū tenet in obligatione: ⁊ ꝙ faciat eū libera
ri. l. quintus. ff. mandati. Sed si aliquis sine mandato viri ex-
presso vel tacito qd resultet ex presentia viri. ff. māda. qui pati
tur se obligat ad restitutionē dotis nō video quare teneat obli
gatio: q2 pōt dici datus a marito nec aliqua perfidia oritur in
ter coniuges: q2 cū ipse non possit improperare marito ex quo
sine eius mandato promisit: ⁊ potuisset etiā marito inuito hoc
facere. l. si pro te. ff. man. nec etiā maritus pōt improperare vxo
ri: ⁊ sic cessant verba ⁊ ratio illius titu. seu prohibitionis: er-
go ⁊c. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepa. dicant ergo predicti cum
se obligabunt se hoc facere non precibus nec mandato mariti
sed a seipsis scientes se non teneri. Potuerūt tamen repetere ꝑ
actio. nego. gest. ff. de neg. gest. l. fideiussor. ⁊. d. l. si pro te a con-
trario sensu. secus si maritus prohiberet vt ibi. Quis em̄ dubi
tat ꝙ si marito prohibente aliquis se obligaret ad dotem tene
ret obligatio: quia cessaret ratio dicti titu. ergo ⁊ eo ignorante
q2 similiter cessat l3 em̄ habeat: hoc scdo casu maritū obligatū
actio. neg. gest. nō primo tū preter voluntatē suam habet eum
obligatū. vn̄ nō est de quo possit improperare marito vel sibi
obiurgare anteq̄ ꝓ eo soluat: sed potius imputet sibi: nō sic est
quādo mandato mariti quo casu ex obiurgatione ⁊ impropera-
ratione fideiussoris sequitur improperatio inter coniuges que
est perfidia: ergo ⁊c. Potest etiā dici ꝙ talis obligatio firmet̄
iuramento: quicq̄d dicat Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius.
q2 prohibitio dicti titu. nō dirigitur ad fideiussores sed ad vi-
rum: nō enim dicit ꝙ non intercedat s3 ꝙ non dent̄: ⁊ sic nō po
test dici ꝙ tales promissores faciant cōtra prohibitionē legis
⁊ sic peccent mortaliter prout dicit Bar. licet em̄ hoc possit di
ci in marito qui dat: tamen in eo qui dat̄ nō: ergo cu3 possit ser-
uari sine interitu salutis eterne seruandū erit. ¶ Concludo er
go ꝙ predicti se obligēt separatim a marito ⁊ tanq̄ pricipales
expromissores: ⁊ dicāt se facere sine mandato ⁊ precibus mari
ti ⁊ iurēt nō venire cōtra ⁊ renūtient illi titu. quibus cōcurren-
tibus puto eos efficaciter obligari ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. clxxxix.

1 Is cui legatū relinquitur si ab heredibus tertius non pe-
tierit ꝙ testator ei debet non cōsequitur legatum nisi caueat ꝙ
tertius nō petet etiā ꝙ ille tertius iam remiserit.
2 Quomodo concipienda sit cautio ne legatarius videat̄ factu3
alienum promittere.

In christi nomine amē.

¶ Videtur dicendū ꝙ dicta dñā Narda nō tenea
tur cauere. Primo q2 dictus Bartholomeus litē
nondū mouit super dotē: vnde l3 minetur se velle
mouere nō videt̄ hec cā sufficiēs vt dicta dñā cogat̄ cauere: q2
ꝓnt esse misericordie elusorie. ff. si cui plus q̄ per. l. fal. hec aūt.
1 in prin. vbi videtur casus. † Secūdo q2 istud legatū fuit factu3
ob hāc cām. s. q2 Bartholo. liberauit Mattheū ⁊c. Sed posi
to ꝙ causa ista esset falsa: tū videt̄ legatū nō vitiari nisi probet̄
testatricē al's legaturā hoc nō fuisse qd nō cōstat: ergo ⁊c. ff. de
cōdi. ⁊ demon. l. cū tale. §. falsam. ⁊. l. demōstratio. §. qd aūt iu
ris. C. de fal. cū. l. j. in fi. Tertio q2 dicta causa si bene inspiciat̄
videtur referri solū ad cōsensum Mat. nō ad actū legaudi. di-
cit em̄ ⁊ si dictus Mattheus promisit ⁊ consensit ⁊c. ⁊ hoc iō ⁊c.
referātur ad immediate precedentia prout ex contextu scriptu
re videntur referenda inducūt cām conditionē vel modū in cō-
sensu ⁊ obligatione mariti. i. dicti Matthei non in legato. S3
legatū poterat fieri sine consensu dicti Matthei: ergo tanq̄ pu
rū ⁊ sine aliquo modo vel conditione vel causa videtur prestan
dum sine aliqua cautione. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. j. in prin. ibi. aut
si nihil ⁊c. Quarto q2 nō potest dicta dñā promittere factū alie
num. l. stipu. ista. in prin. ff. de verb. obli. ergo nō debet arctari
ad impossibile. l. obtinuit. de condi. ⁊ demon.
¶ His nō obstantibus cōtrariū dico ꝙ ista dñā Narda debet
cauere ꝙ dictus Bartho. non petet dotē al's. s. legatū restituet.
Nam intentio testatricis fuit ꝙ heres eius non haberet vtrūq3
soluere. s. dotē ⁊ legatum. qd patet: q2 scdo fecit legatū ꝙ dos
erat remissa: vnde noluit heredē duplici onere vexari. l. titia. §.
qui in vita. ff. de leg. ij. Et ideo q2 intentio testatricis q̄ ex ver-
bis colligitur ꝓcipue seruanda est. vt. l. fideicōmissaria. §. itē si
quis certā. ff. de lega. iij. licet verba fuerint ꝓlata ꝑ modū cause:
vim tamen habent cause cōditionis vel modi. s. si ille vel vt ille
dotem nō petierit vel nō petant: vt p3 ex tex. ⁊ glo. dicti. §. itē
si quis certā. Ex quo sequitur ꝙ dicta dñā non pōt petere lega
tum nisi caueat ꝙ modus implebitur al's restitueret legatu3. l.
quibus diebus. §. fi. ff. de condi. ⁊ demon. l. si insulā. §. fi. ff. lo-
ca. de leg. iij. l. si tibi legatū. cum simi. ¶ Item est casus de hoc
in fi. in. l. pater. ⁊. l. ij. circa prin. ff. de dote preleg. vbi marit9 cui
dos est prelegata a socero eius patre nō potest petere legatum
nisi caueat defendendo heredes ab vxore vel econtra: q2 inten-
tio legātis fuit vt dos semel soluatur ⁊ nō bis: ⁊ ideo cū alia sit
persona que potest petere per actionem de dote ab illa que per
actionē ex testamento quecūq3 ipsarū petat debet cauere ꝙ ali9
non petet. Nec ob. in ꝯriū alleg. Nam in. l. hec autē. si cui plus
q̄ per. l. fal. in prin. nō ꝯstabat illum qui minabatur litē moue
re ius aliquod habere: ideo mine reputant̄ elusorie nisi litem
realiter mouerit: secus est quādo constat ꝙ habet ius: vt. d. l. ij.
⁊. l. si pater. de do. prele. Sed in casu nostro cōstat ꝙ dict9 Bar
tho. habet ius petendi partē dotis materne de iure cōi loquor
nisi eam remiserit: ergo eius mine nō reputantur elusorie: quin
immo si non minaretur idem esset postq̄ constat ꝙ habet ius
petenti si non remisit vel remissio est nulla cum intentio fuerit
testatricis ꝙ dicte remissioni stetur om̄ino: immo ita demū in-
tendit legare si nullo modo petat: ergo ⁊c. Itē nō ob. §. falsam.
immo facit pro: dū dicit ꝙ causa que coheret legato reputatur
finalis ⁊ eius defectus vitiat indistincte: vt etiam not. Bar. in
d. §. qd autem iuris. Sed ista reputatur coherere sicut cā obli-
gatoria cum ex verbis manifeste appareat ꝙ noluit dotem bis
solui dū reliquit de summa dotis ⁊c. vel fuit eius intentio ꝙ re
siduū dotis remaneret penes heredem. s. filium secundi matri-
monij: ⁊ illud qd ex dicta dote pertinebat ad filium primi reli-
quit eius sorori. vnde ꝙ recepit ipsa soror censetur recipere ipē
Bart. ergo ⁊c. Item non ob. ꝙ dicta verba. ⁊ hoc ideo ⁊c. refe-
runtur ad consensum Matthei dūtaxat q2 non est verū: immo
ad oīa precedentia. ff. de reb. dub. l. fi. ⁊ qd ibi not. de leg. j. talis
scriptura. ⁊ patet ex superioribus dnm sub infrascriptis condi
ditionib9 ⁊c. in plurali: postea vero exprimit illam quādo ibit
ad maritū. vnde nisi verba illa. ⁊ ideo ⁊c. facerēt vt nō esset ni
si vna cōditio ⁊ sic non verificaretur illa pluralitas. ff. de opti.
2 leg. l. j. ad trebel. l. fi. de testi. vbi numerus. † Item no. obst. vlti
ma ratio quia potest promittere se facturam ⁊ curaturam ⁊ va
lebit. l. inter stipulantem. ff. de verbo. obli. Item potest obliga
re se ad restituendum si contra fiat: quia hoc non est factu3 alie-
num: vt dicta. l. quibus diebus. §. fi. de condi. ⁊ demon. Item
si dicatur q̄d proderit ista cautio si remissio facta fuit per Bar-
tholomeū: vel ad q̄d est necessaria cū heres possit eū agente3 re
pellere. Respōdeo q2 forte nō est valida: ⁊ intentio testatricis
fuit qd ei om̄ino stetur vel propter sumptus ⁊ expēsas litis. ff. rē
rem ratā habe. si sine. §. marcellus. ⁊. §. cū aūt. ⁊ qd not. in. l. nō
solum. ff. de rei ven. Item si dicatur ꝙ legatum habet parata3
executionem sicut sententia: ergo talis executio non potest op-
poni. Respondeo immo q2 non contradicit executioni: vt. l. nē
senius. §. fina. ff. de re iudi. sol. mat. l. ex diuerso. de iureiurā. si
duo. §. si quis iurauerit. §. marcellus. ¶ Et sic concludo dictā
cautionem prestandam. Laus deo.

¶ Consilium. cxc.

1 Elegans cautela qua mulieri cauetur de dote cõseruanda ⁊ restituenda per tertiũ nõ obst. titu. C. ne fideiuſ. do. dentur.

2 Qualiter intelligatur ꝙ iuramentũ pſtitũ ꝯ legẽ inducat peccatum: ⁊ de opi. Bar. super hoc.

3 An promiſſio de restituenda dote mulieri ⁊ eius heredibꝰ preterq̃ filijs secũdi matrimonij vitiet̃ ppter illã exceptionem. Et an exceptis similiter debeat fieri restitutio eueniente casu.

IN christi nomine amen.

a ¶ Cũ tpe. Uide eũdẽ Paul. s̃. in cõsi. clxxxviij. ⁊ qd ibi dictum fuit.

1 a ¶ † Cum tpeᵃ ꝯctus matrimonij quidã tertiꝰ extraneus promiserit mulieri ꝙ qñ dos mariti solueret̃ se obligare eidẽ ad eius restitutionẽ: querit̃ quis modus sit tenendus vt idẽ extraneus se efficaciter obliget ad dictã restitutionẽ in casum restituẽde dotis nõ obstante titu. C. ne fideiuſ. do. den. Ad qd respondeo ꝙ glo. in. l. j. eo. ti. videt̃ approbare hũc modũ: vʒ ꝙ ille extraneus nõ obliget se accessorie tanq̃ fideiussor vel constitutor vel mãdator sed eque principaliter cũ marito: sc; recipiendo dotẽ solus vel vna cũ marito. Et quilibet se obliget insolidũ tanq̃ duo rei debẽdi. p opi. videt̃ esse casus in. l. fi. C. de do. cau. nõ nume. Itẽ videt̃ casus in. l. ij. ne fide. do. den. in eo dũ dicit satisdationẽ nullã vel mandatũ p dote exigẽda vel a marito vel a matre eius: vel ab hoĩbus qui dotem suscipiunt: quorũ verborũ sensus potest esse duplex. Primus ꝙ nec a marito dũ ipse suscepit nec a matre vel alia persona que dotẽ susciperet dari potest satisdatio. i. fideiussor de dote exigẽda: ⁊ ſm istũ sequit̃ ꝙ mater mariti vel alia psona que dotẽ susciperet bene obligatur ad restituendũ: qꝛ nõ accessorie obligatur: sed principaliter. fideiussor vero datꝰ ab eis nõ obligatur sicut nec datus a marito: qꝛ ille accessorie obligaret̃: qd prohibet ille titu. ꝙ aũt ipsa mater vel alius suscipiens dotẽ obligetur: patet ibi dũ dicit pro dote exigenda: ⁊ sic innuit ꝙ ab eis põt exigi. Est ergo casus ibi de eo qd dicit glo. in. l. j. eo. titu. ſm dictũ intellectũ: lʒ illa glo. videat̃ illã. l. allegare in cõtrariũ. Sʒ põt dari alius sensus illis verbis ſm quẽ esset ibi casus in cõtrariũ. vñ ꝙ neq; mater mariti vel alia persona q̃ dotem suscipit potest se obligare ad eandẽ restituendam. Sʒ iste sensus non est bonus. Primo qꝛ non conuenit littere. Naʒ ibi cõiungitur maritus cũ matre vel alia persona suscipiente dotem. Si ergo vellet dicere ꝙ satisdatio. i. promiſſio matris vel extranei esset nulla similiter diceret ꝙ promiſſio mariti q dotẽ susciperet esset nulla: qꝛ qñ vna determinatio determinat plura determinabilia pariter ipa determinat. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. iam hoc iure. Sed hoc est falsum: qꝛ maritꝰ sine dubio obligat̃ recipiendo dotẽ etiã si expresse nõ se obliget. C. de rei vxo. act. per totũ. ergo dictus intellectus esset absurdus: nõ ergo tenendus sed p̃cedẽs. Secũdo dictus intellectus est cõtra. d. l. fi. C. de do. cau. vbi mater ⁊ alie cõiuncte persone possint obligari p dote restituenda qñ ipse recipiũt dotẽ: quinimmo ſm Bart. in l. si constante. in prin. in. j. q. prin. q. vij. ⁊ in. §. quot. etiã si non reciperẽt: qꝛ in eis cessat cã perfidie. s. in. d. l. ij. Tenendo secundum intellectũ supradictũ diceret̃ oppositũ: qd etiã qñ reciperet nõ obligaret̃: ⁊ sic dictus intellectus tanq̃ legi ⁊ rõni ꝯtrarius nõ est tenẽdus sed primꝰ: ſm quẽ est ibi casus qd dixi. quã etiã opi. tʒ Bar. simpliciter in. d. l. fi. dicẽdo in fi. ꝙ in dote possunt constitui duo rei: lʒ nõ possit interuenire fideiussor per illã l. Itẽ Bal. ibi. ⁊ in. l. j. C. ne fide do. den. in quibus expresse hoc firmat sine quacunq; dubitatione. Nec reperio aliqd qd ꝯtradicat huic snĩe nisi dictũ Bar. in. d. l. si cõstãte. §. quotiẽs. vbi intelligit illud vex in psonis cõiũctis marito nõ in extraneis. Sed ista restrictio est expresse cõtra tex. in. d. l. fi. dũ dicit. Ideo ꝗʒ psone ⁊c. ⁊ sic generaliter vult ꝙ nõ solũ cõiuncte persone de quibus. s̃. dixerat: sed etiã oẽs alie que dotẽ suscepisse conscribuntur obligant̃: sed habent exceptionẽ nõ nu. dotis infra tempora sicut maritus. Idẽ patet expresse in. d. l. ij. ne fide. do. den. dũ dicit. vel ab hoĩbus ⁊c. Et sic generaliter loquit̃ de quibuscunq; suscipiẽtibus dotẽ vna cũ marito vel sine etiã extraneis. Preterea coniuncte persone nõ solũ principaliter sed etiã fideiussorio noĩe possunt se obligare: ⁊ etiã si dotẽ nõ suscipiũt si ratione Bart. attendamus: qꝛ in eis cessat ratio perfidie: ergo ⁊c. l. adigere. §. q̃uis. de iure pa. Aliquid ergo plus debent operari illa duo. s. ꝙ principaliter se obliget ⁊ ꝙ dotẽ suscipiãt: vt. s. faciãt etiã extraneũ efficaciter obligari: ppter ergo v̾ba Bar. in. d. §. quotiens. nõ debemus recedere ab autoritate glo. in. d. l. j. que est talis ⁊ tanta nec a testibus qui vident̃ ita expresse videtur dicere maxime concurrente autoritate eiusdẽ Barto. in d. l. fi. ⁊ etiã Bal. in dictis duobus locis. ⁊ etiã maxime: qꝛ ipe Bart. dubitauit de hoc passu in. d. l. si constante. in prin. Communis etiã vsus videtur approbare hãc opi. Cõcludo ergo in casu isto ꝙ pecunia soluat̃ illi extraneo presente marito ⁊ cõsentiente: ⁊ ita dicatur expresse in instrumento ita ꝙ notarius attestetur de numeratiõe nõ de ꝯfessione tm̃. Et subdat hoc acto ⁊ expresse conuento inter partes predictas per solennẽ stipulationẽ vt quilibet ex predictis sit insolidũ ⁊ principaliter obligatus ad restitutionẽ dicte dotis in oẽm casum dotis restituẽde tanq̃ duo rei debendi tam re q̃ verbis. Potest eñ hoc fieri. vt. l. eadẽ. in princi. ff. de duo. reis. ⁊ ibi expresse per Bar. Nam pecunia numerata illi extraneo cẽsebitur numerata marito et cuilibet insolidum postq̃ de voluntate mariti ⁊ postq̃ fuit hoc actũ ꝙ insolidũ teneatur re. vt ibi not. per Bar. ⁊ non fiet trãsfusio obligationis que re contrahitur in illã que verbis lʒ cõtinenti interuenerit stipulatio per. l. si ita stipulatus. §. fi. cũ. l. sequen. ff. de noua. postq̃ fuerit actũ exp̄sse ꝯuẽ. s. ꝙ vterq; remaneat tam re q̃ verbis insolidũ obligatus. iuxta no. in. l. certi cõditio. §. quoniam. ff. si cer. peta. Unde si cõueniret̃ obligatione que re contrahitur nõ poterit allegare se intercessorem: qꝛ p illam non cõstituitur nisi principalis obligatio. ¶ Itẽ dicat dictus extraneus se hoc facere pro executiõe prime sue promiſſionis quã fecit de obligando se ad restitutionẽ cũ dos soluet̃. Et hoc ideo dico qꝛ si illa promiſſio fuit valida reddit etiã validã promiſſionẽ q̃ fiet pro ipsius executione. ff. de actio. emp. l. si qs seruũ. vbi promiſſio de hereditate viuẽtis reddit̃ valida rõne precedentis cõtractus ⁊ obligationis valide q̃ tñ de per se valida non esset. C. de pac. l. fi. ⁊ ibi no. Qd aũt sit illa valida videtur probari: qꝛ forte cõtemplatiõe ipsius mulier ꝯxit matrimoniũ qd forte al's cõtractura nõ fuisset: ⁊ sic videt̃ fuisse quidã cõtractus innoiatus: sc; cõtraho vt te obliges. Ex quo secuto implemẽto datur actio. l. iurisgen. ver. ⁊ ideo. ff. de pac. Et sic nõ ob. glo. in. l. j. C. ne fide. do. den. que dicit post prin. qd etiã ante cõtractũ matrimoniũ nõ põt dari fideiussor: qꝛ iste non fideiussit sed promisit se obligare: ⁊ ppter expromiſſionẽ mulier cõtraxit: al's nõ cõtractura: vnde nõ debet decipi. quero videtur sufficere ad tollendũ dicto extraneo exceptionẽ oriẽtẽ ex illo titu. C. ad velleia. l. si sine. de pac. si quis in conscribẽdo. ibi. ⁊ cõtrahentes decipere ⁊c. ff. de arbi. l. iij. §. i. de exerci. sed ⁊ si pupillus. §. sʒ si alias. de exerci. l. j. §. magistrũ. Hoc aũt p̄sumo in dubio ꝙ al's nõ fuisset ꝯctura nisi sub spe illius promiſſionis tanq̃ causa inherens presumitur finalis. l. cũ tale. §. falsam. de cõdi. ⁊ demon. Propterea si extraneus promitteret mulieri decẽ aĩo donandi si cõtrahet matrimoniũ cũ titio sine dubio valeret: qꝛ sub p̄mijs promiſſis ab extraneo põt induci ad cõtrahẽdum. l. titio. §. j. ff. de condi. ⁊ demõ. de condi. insti. l. vter ex fratribus. licet marito non. l. si ita stipulatus fuero. §. fi. de verbo. oblig. ⁊ not. eo. titu. l. titia. per Bart. Ideo ergo si promisit se obligare ad restitutionẽ dotis si mulier contrahet non esset absurdum dicere ꝙ vbicunq; fideiussio de dote restituenda est cã matrimonij contrahendi ꝙ al's contractũ non fuisset cesset ille titu. ne fide do. den. Cum eñ matrimonia fauorabilia sint ⁊ publice vtile est eã nõ impediri: si promiſſio illius tituli etiam ob publicã vtilitatẽ emanasset tamen foret causa impediendi matrimoniũ nõ dʒ habere locũ ne qd ob publicã vtilitatẽ ⁊c. tẽdat ad noxã: ⁊ qꝛ maior vtilitas p̄põderat minori ⁊ maius bonum minori bono. C. de pac. cõuen. l. hac lege. in tex. ⁊ glo. q̃ bñ facit ad ppositũ: sicut maior eq̃tas minori eq̃tati. ff. de fur. l. si ſuus. §. qd ꝯo. Sʒ maius bonũ est ꝙ matrimonia fiãt q̃ ꝙ seruet̃ dispositio illius tituli ⁊ ipa matrimonia impediant̃: ⁊ hoc ppter replendã liberis ciuitatẽ. ff. solut. mat. l. j. Presumo aũt eã non fuisse al's cõtractaturã qñcunq; añ matrimoniũ ꝯctum voluit pmiſſionẽ ab extraneo q se obligabit p dote: meliꝰ tñ esset si ap-

2 pareret expresse ex instrumento talis pmiſſionis. ¶ † Itẽ ⁊ tertio apponatur iuramẽtũ dicti extranei de obseruãdo oĩa q̃ promittit ⁊ de nõ opponẽdo aliquã exceptionem maxime ex illo titulo ꝙ iuramẽtũ sine dubio valet ⁊ est seruãdũ: qꝛ põt seruari sine peccato: ergo ⁊c. extra de iureiu. cũ ꝯtingat. q̇cq̇d dicat Barto in. l. si qs p eo. ff. de fide. Cuius dictũ cõiter reprobañ a modernis ⁊ cõtra ipm a pluribus excellẽtibꝰ viris scio cõsultum. Nam fundamentũ Bar. ꝙ ille q facit ꝯ pbibitionẽ legis peccat mortaliter: tũc est verũ qñ pbibet̃ aliqd in fauorẽ alterius q̃ pbibiti: vel qñ id qd pbibet̃ est de gñe turpiũ: vel tẽdit in alterius noxã. Sed qñ pbibitio fit mere in fauorẽ pbibiti: puta ꝙ mulier vel minor nõ cõtrahat sine consensu cõsanguineorũ: dico ꝙ faciẽs ꝯtra nõ peccat mortaliter: qꝛ tunc pbibitio facta in eius fauorẽ oparet̃ odiũ qd non est dicẽdũ. ff. de leg. l. nulla. ad carbo. l. iij. §. cause. solũ ergo operat̃ pbibitio: qꝛ reddit contractũ ⁊ obligationẽ nullã si expedit eis ꝙ sint nulla: sʒ si expediret ꝙ valeret nõ redditur ꝯtractus nullus: vt si aliũ sibi obligaret. C. de pcu. l. nõ eo minus. Sicut ergo talis pbibitio non operat̃ odiũ in hoc ꝙ reddat actũ nullũ quẽ valere expedit prohibito: ita nec in alio vt faciant ipsum mortaliter peccare: merum fauorem operaiur vt reddat actum nullum si hoc expedit prohibito.

dit prohibito. Sꝫ ꝓhibitio dicti tituli ne fideiuſ.do.den.fit in
fauorem ꝓhibiti duntaxat principaliter: ergo ⁊c. Preterea vt
al's dixi prohibitio illa dirigitur ad dantē.i.ad maritū: ⁊ per
cōſequēs ad recipientē tāꝙ ad correlatiuū: vt ibi no.in.fi.glo.
ma.⁊ ar.C.de indic.vi.l.fi.⁊ de cupreſſis.l.j.lib.x. Poſito ergo
ꝙ illi peccauerunt mortaliter vt dicit Bar. fideiuſſor tñ q daꝛ
nō peccat: q2 prohibitio ad eum nō dirigiꝛ vt ibi pꝫ: igitur iura
mentum eum ligat. Et ſi dicatur ex quo mulier illicite recipit ⁊
peccat: ergo iuramentū eū nō ligat. Reſpondeo conſequentia
nō eſt bona: q2 iuramentū principaliter obligat deo: q2 non illi
cite recipit vt expreſſe videmus in ſi. q2 lꝫ vſurarius illicite reci
piat ⁊ cum peccato: q2 tñ qui ſoluit non peccat ſi iurat ſoluere
obligaꝛ: q2 pōt ſine peccato ſeruare iuramentū: ⁊ ideo obligaꝛ
deo ꝑ iuramentū q non illicite recipit rōne cuius obligationis
poteſt vſurarius eccleſiaſtici officium implorare iudicis vt co
gatur ſoluere: extra de iureiur. debitores.⁊ ibi no.per doct.⁊.ff.
de condi.inde.l.neratius. vñ indubitanter ⁊ intrepide conclu
do cōtra Bar. ꝙ talis fideiuſſor obligatur iuramento: ꝑ predi
cta aūt practica ſeu cautela.ſ. ꝙ ipſi extraneo ſoluaꝛ: ⁊ ꝙ ex hoc
efficaciter obligetur. bene facit.l.ſi mulieri ſoluero.ff.ad velle.
Nec ob.l.iul.in prin.ff.ad mace. quia mace. fuit introductū pn
cipaliter in odium creditoris: ideo facilius preſumitur fraus:
prouiſio vero dicti tituli ne fide.do.dē. principaliter in fauorēꝫ
coniugū ne inter eos oriaꝛ ꝑfidia: ideo nō ſic de facili immo per
dictū modū pōt effugi dicta prohibitio ſicut ꝓhibitio velleia.
q̄ ſimiliter in fauorē facta fuit. vt.d.ll.ſi mulieri.⁊.l.ſi.C.de do.
cau. Caueat tñ pars mulieris vt faciat ꝙ dictus extraneus pe
cuniam quā reciperet nō tradat illo inſtanti ⁊ corā eiſdem teſti
bus marito ne ex hoc preſumatur fraus facta ⁊ color queſitus
ſed recedat inde cum ea ⁊ ſeparet ſe ⁊ poſtea faciat qd̄ vult ⁊ quā
to maius interuallum imponatur melius eſt ita ꝙ idem teſtes
nō poſſint ſcire ꝙ eadē pecunia fuerit tradita marito. Et ſi pre
dicta pñt fieri vno inſtr̄o poſſent etiā fieri diuerſis inſtr̄is ⁊ ſepa
ratim hoc mō: vꝫ ꝙ primo dictus extraneus recipiat tātā quā
titatē in depoſitū a muliere quā promittat reſtituere in omnēꝫ
caſum quo dos a tali marito veniat reſtituēda ⁊ nō ante ⁊ hoc
cum hypote. bonorum. Deinde fiat aliud ex internallo ⁊ corāꝫ
alijs teſtibus in quo maritus cōfiteatur ſe recepiſſe tantā quan
titatē noīe dotis quā promittat reſtituere in omnēꝫ caſum ⁊c.
cum hoc tamē pacto expreſſe acto ꝙ ſi talis extraneus reſtituet
tale depoſitum eidem mulieri vel heredi eius ante reſtitutionē
dicte dotis prefatus maritus ſit liberatus a reſtitutiōe dicte do
tis. Et ſi prefatus maritus prius reſtituerit eidem mulieri di
ctam dotē ꝙ ſimiliter dictus extraneus ſit liberatus a reſtitu
tione dicti depoſiti: ⁊ hoc ne dicta mulier bis eandē quātitatēꝫ
poſſit petere a diuerſis. Itē etiam in inſtrumēto depoſiti appo
natur ꝙ qñcūqꝫ mulier vel eius heredes agent ad reſtitutionē
dicti depoſiti debeāt in actu reſtitutionis eius ꝓmittere ⁊ caue
re dicto extraneo vel eius heredibus ꝙ nō exegerit nec in futu
rum exiget dotē a marito ⁊ ꝙ ſi ꝯtrium apparebit depoſitū reſti
tuet ⁊ hoc occaſione predicta. Itē inter ipſum extraneū ⁊ mari
tum fiat aliud inſtrumentū ꝓut eis placuerit ꝑ ſecuritate dicti
extranei cū pecuniā ipſi marito tradet. Et his duabus partitis
eligat pars mulieris quā vult ꝓuiſio ꝙ etiā in hac ſcd̄a appo
natur iuramentū cū generali renuntiatiōe omniū exceptionum
que poſſunt cōpetere: ⁊ ſup hoc placeret mihi videre inſtrumen
tum extēſum anteꝙ publiceꝛ vt ſi qd deeſſet ſuppleretur: vel ſi ali
quid eſſet ſuperfluum remoueretur.
3 ¶ † Sup eo vō ꝙ vltim͛ loco queriꝛ a me ſi ꝑfatus extraneus
obliget ſe ſeu promittat dicte mulieri ⁊ eius beredibus ꝑterꝙ
filijs ſcd̄i matrimonij vtrū dicta exceptio habeat vitiare ꝓmiſ
ſionem. Rñdeo nō quinimmo ipſa vitiaꝛ ſi cōtingat dictaꝫ mu
lierē relinquere heredes tā illos ꝙ alios. Nā ius petēdi compe
tet oībus etiā illis filijs exceptuatis cū in his q̄ in dando conſi
ſtunt nō poſſit qs ſtipulando ꝓuidere qbuſdā heredibus ⁊ qui
buſdā nō: immo ſtipulādo ſibi ⁊ tali heredi cenſeꝛ etiā alijs ſti
pulari ⁊ cōpetet actio illis qbus cōpetere noluit.ff.de ver.ob.
l.cōtinuus.§.ſi.⁊ ibi plene ꝑ bar. Si vō nō relinqueret alios he
redes ꝙ illos exceptuatos eſſet forte maius dubiū. Et iō conſu
lo ꝙ ſi caſus accidat etiā aliū quēcunqꝫ cū in illis faciat heredē
⁊ erunt illi ſecuri per.d.§.fin.cum ibi notā. Et licet ibi glo. di
cat ꝙ illi quibus ſtipulator noluit acqri repelluntur exceptua
ti. Bar. tñ reprebendit niſi eſſet caſus in quo alijs quibus ac
quiri voluit totum acquireretur de quo dat exemplum qui ca
ſus non eſſet iſte. Nam ſtipulando dotem ſibi ⁊ heredibus non
poteſt cuiꝙ heredum acquiri niſi pro bereditaria portioue: q2
nō in plus repreſentat ꝑſonā ſtipulātis: igitur oībus acquireꝛ
etiā illis qbus acquiri noluit: vt ibi plene no. Laus deo.

¶ Caſus eſt talis.

¶ Quedam mulier in teſtamento ſuo inſtituit quendā ⁊ ipſo
moriente ſine liberis reliquit omnia bona ſua filijs Cecchi ⁊
Ptholomei ſuis ꝫijs carnalibus ⁊ ipſis non obſtantibus reli
quit eadem bona filijs filiarum dictoruꝫ Cecchi ⁊ Ptbolomei
ſi extarent ⁊ eis non exiſtentibus reliquit eadem bona quibuſ
dam alijs conſanguineis ſuis vlterioribus in gradu. Tempore
aūt teſtamenti dictus Ptbolomeus mortuus erat relicto vno
filio poſtea extitit caſus ſubſtitutionis quo tempore extat di
ctus filius Ptholomeus ⁊ plures alij filij dicti Cecchi. Queri
tur nunc qualiter predicti admittantur ad dicta bona: an in
capita vel in ſtirpes.

¶ Conſilium.cxci.

¶ Hoc conſiliū eſt imperfectum: ⁊ ideo non poteſt ſummari.

In chriſti nomine amē.

¶ Videꝛ dicendū ꝙ admtttantur in ſtirpem ⁊ ſic
tñ babere debeat ille ſolus fili⁹ Ptholomei quā
tum etiā filij Cecchi ſimul dimidiā: ⁊ iſti alteram
dimidiā quā inter ſe diuident equalr̄: cū fuerint vocati coniun
ctim per nomen collectiuū filijs Cecchi ⁊ Ptbolomei: que qui
dem verba reſoluuntur in iſta.ſ. filijs Cecchi ⁊ filijs Ptbolo
mei.ff.de condi.⁊ de.l.falſa.§.ſi. conſtat autem ꝙ ſi ita dixiſſet
ita vocarenꝛ.ff.de vul.⁊ pup.l.ſi pater.de vſuf.accreſ. ſi quis ti
tio. Cū enim ſint vocati ꝑ nomen collectiuum: nō ꝑ propria no
mina ſingulorum. Nec fuerit appoſita dictio eque. Nec dictio
diſtributiua quiſquis q̄ habent vim expreſſiuam nominū pro
priorū ⁊ faciunt eos vocari in capita vocabunꝛ in ſtirpes.ff.de
bere.inſti.l.interdū.in prin.C.de impu.⁊ ali.ſub.l.ſi. cū ibi ple
ne no. Omnes enim filij. Hoc conſilium caret fine.

¶ Conſilium.cxcij.

1 ☞ Quod nouū ſtatutū veniens ad declarationēꝫ veteris ſic
dꝫ intelligi vt non ſit ſuperfluum.
Quod ex ſtatuto induci poſſit ꝙ filij primi matrimonij priuen
tur dote ⁊ maritus totum lucretur.⁊.2.
2 De intellectu.l.bac edictali.C.de ſecun. nup.
3 Et an tale ſtatutum extendatur ad dotem non traditam: ſed cō
feſſatam ſolum.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Verba appoſita in ſtatuto nūꝙ ſic ſunt intelli
genda vt ſupfluo appoſita ſint qñ aliquis ſanus in
tellectus aliqd importans etiā ꝯ ius cōmune poteſt
eis dari.ff.ad muni.l.j.§.ſi.⁊ ibi not. faciunt iura vulgaria de
le.j.ſi qñ.de priuil.ſi papa.li.vj. Nūc ad propoſitū ſtatutū ſub
rubrica qualiter ſuccedatur in dote. ponit duos caſus principa
les quo ad ſucceſſionem ſeu intentum dotis. Primus eſt quan
do mulier ꝑdecedit in matrimonio non exiſtentibus liberis ex
eodē: ⁊ tunc vult virum lucrari. Scd̄s qñ decedit cum liberis ⁊
tūc vult eos ſuccedere excluſis etiā liberis primi matrimonij de
qua excluſione in primo caſu nō fecerat mētionē. Nec pōt dici
ꝙ cenſeatur repetita in eodē cū ſint appoſiti in diuerſis ratio
nibus verboꝝ dicti caſus: ⁊ ſic ꝯ ius cōmune nō eſt appoſita di
cta excluſio ī oratiōe de ꝑ ſe ſꝫ qualificatiue ad ſcd̄m caſuꝫ: ergo
⁊c. ſm ea que plene no. bar.ff.vi.bo.rap.l.ꝑtor.§.eritqꝫ dicta.
de reb.dub.l.ſi.de lega.j.talis ſcriptura. potiſſime q2 nō eſt ea
dem rō repetitiōis cū iniuſtius ſit filios primi mariti excludi a
ſcd̄o marito ꝙ a filijs ſcd̄i matrimonij. cū igiꝛ ſint diuerſe ⁊ ſepa
rate rōnes diuerſe debēt eſſe diſpoſitiones.ar.ff. ad carbo.l.de
bonis.in prin.cū ibi no.de mino.l.pe.de calū.l.pe. Et hoc quo
ad ſtatutū vetus. Subdit nouū ſtatutuꝫ ꝙ in caſibus.ſ.dictis
intelligatur dos totū illud qd̄ datū fuerit patri viri vel cōfeſſa
tum a patre viri pro dote vel promiſſum eidem pro dote hec ad
ditio noui ſtatuti inquantum refertur ad primum caſum ſuper
flua erit ⁊ de nihilo ſeruiet niſi ſic intelligatur ꝙ maritus lucre
tur dotem vxoris ſue premortue.ſ. quicquid ab ea vel eius pa
tre datum fuit pro dote etiam exiſtētibus filijs primi matrimo
nij. Nam ſi mulier alium maritum non habuiſſet vel habuiſſet
tamen ex eo liberos nō reliquiſſet nulla erat vel eſſe poterat du
bitatio quin totuꝫ qd̄ foret datū vel confeſſatū aut promiſſum
pro dote intelligeretur dos. vnde propter iſtos caſus nō opor
2 tuiſſet illa verba apponere. † Sed ſi habuit aliuꝫ virum ⁊ ex eo
reliquit liberos dubitatio eſſe poterat. An totū qd̄ erat datū
cenſeretur dos. Et fuerunt antiqui aduocati florentini qui te
nuerunt ꝙ non: ſed ſolum tantum quātū poterat dari taliter ꝙ
lucraretur ſm diſpoſitionēꝫ illius legis. hac edictali. ꝑ id qd̄ ibi
dr̄ in vſi. ſi vero pluſꝙ ſtatutū eſt ⁊c. licet in veritate hoc ibi nō
dicatur.ſ. ꝙ non cenſeatur dos ſed diciꝛ ꝙ nō cenſetur datum.
Nec vr̄ fuiſſe probabile dictum antiquorum aduocatorum: q2
ex eo ſequerentur falſe illationes. ¶ Pone em̄ ꝙ mulier habēs
trecenta duoſqꝫ filios ex primo marito dedit illa.ccc.in dotēꝫ
ſcd̄o viro. Certū eſt ꝙ dare nō poterat ī ꝑiudiciū filiorū niſi cē

tum cũ pacto vel conditione lucrandi. Si ergo centũ duntaxat
dicenť dos ⁊ alia ducenta dicantur nunꝙ̃ fuisse dos sequeretur
ꝙ illorum ducentoꝝ factus nõ fuerit vir secundus lucratus: qđ
erit absurdum. Itẽ sequereť ꝙ si fuisset appositũ pactum de lu
cranda dimidia dotis circũscripto statuto vel si statutum dice-
rit ꝙ lucratur dimidiam dotis ꝙ iste scđs vir nõ lucrabiť nisi
dimidiam de centũ qꝛ illa tm̃ fuerunt dos: ⁊ sic. l. qđ esset absur
dum dicere ⁊ ꝯ̃ mentẽ illius. l. q̃ vult ꝙ lucreť tota centuꝫ: eo qꝛ
liberi remanent equales cũ scđo marito ad qđ solũ ⁊ principa-
liter tendit illa lex. totum ergo qđ fuit datũ. i. tota trecenta fue
runt dos: sed centũ tm̃ dari potuerũt cum pacto vel conditione
de lucrando: ⁊ in centũ tm̃ vendicabit sibi locũ pactũ vel statu
tũ in residuo nõ sicut si datũ non fuisset: ⁊ ita sane dꝫ intelligi
§. ille si vero plusꝙ̃. Mulier nãqꝫ põt oĩa sua bona in doteꝫ da
re etiam si hꝫ liberos ex primo. C. de iure do. l. nulla. qꝛ non dꝫ
eos fraudare cum in eius vita nihil filijs debeať de dote. ff. de
colla. bo. l. j. §. si impuberi. ⁊ no. in auť. si qua mulier. C. de epis.
⁊ cle. in vlt. gl. Ideo tex. in auť. de nup. §. qꝛ võ hactenus. dicit
debere inspici tp̃s mortis parẽtis vt sciamus an factũ sit ꝯ̃ di-
spositionẽ. l. hac edictali. ⁊ plene p Cy. in. l. si cõstãte. C. de do.
ante nup. Quousqꝫ enim cõstat matrimoniũ totũ qđ datũ fuit
dꝛ vera dos: ⁊ hoc est qđ intẽdit dicere Bal. in. l. j. C. de inoffi.
do. ꝙ illa. l. hac edictali. nõ infringit titulum dotis. s. durante
matrimonio: sꝫ eo dissoluto apparet an sit factũ ꝯ̃ dispositionẽ
illius legis ⁊ quatenus reperiť factũ rescindiť. Non ergo debue
runt antiqui dubitate an totũ qđ datuꝫ erat censeretur dos vel
non: quia re vera totũ erat dos nec vnꝙ̃ fingitur nõ fuisse dos
cum non expediat hanc fictionẽ facere pro conseruando filijs
primi matrimonij promissionem illius legis: eo quia talis fi-
ctio concerneret tp̃s vite matris ⁊ cõstantis matrimonij quo tẽ
pore filij non fuerũt fraudati posito ꝙ totũ fuerit dos vera: nõ
expedit inducere fictionẽ vt fingatur non fuisse dos: quia super
flua foret: veruntamen eorũ dubitatio tantuꝫ tribuit ꝙ ꝑpter
eaꝫ inuenta erat fraus vt dareť per tertiã personã dos: ⁊ sic illa
lex nõ hꝫ locũ q̃ loquiť de data ab vxore vel eius patre vt ibidẽ
si de fraude nõ constaret. Ut igiť ista dubitatio precidereť cum
de intẽtione statuẽtiũ esset ꝙ filij primi matrimonij excludanť
a scđo viro sicut excluduntť a filijs scđi matrimonij apposuerũt
verba illa ꝙ intelligatur dos totum qđ esset datuꝫ ⁊c. Que ver
ba ꝑpter scđm casuꝫ. s. cũ decessit relictis liberis nõ possint dici
fuisse apposita ne in illo aliqđ possunt operari cũ specialiter et
exp̃sse dicať in illis ꝙ excludant filios primi matrimonij. Nec
etiã quo ad primũ casum qñ p̃decessit sine liberis aliqđ possit
operari vt dixi nisi intelligatur eo casu quo existant filij ex pri-
mo vꝫ vt totũ qđ datũ fuit vir lucreť: cũ em̃ dicta verba referanť
ad primũ statutũ quo cauetur vt vir lucreť dotẽ ꝙ postea dicat
ꝙ totũ intelligať dos in dictis casibus intelligiť quo ad lucrũ.
Si ergo totum qđ datuꝫ fuit lucretur ergo filij primi matrimo
nij excluduntur. Et si dicatur cũ potuit dare totũ cõtra formã
illius legis q̃ in hoc non vř correcta per statutũ. Rñdeo immo
potuit totũ dare etiã ꝓm formam illius legis: vt. s̃. dixi: qꝛ nõ
fraudabat filios quousqꝫ viuebat. Nec etiã animo fraudabat
cum ex futuro euentu veniret declarandum qui euentus poterit
esse talis ꝙ̃ p ip̃m non erunt fraudati. Sed ⁊ si talis non est di-
ctus euentus: tñ nõ ipsa fraudauit eos sed statutum qđ potuit
ꝓm doc. in dictis legibus hac edictali. ⁊ in. l. j. de inoffi. do. qui
tenẽt illi legi posse derogari p statutum cum sit de iure positiuo
qđ subiacet statuentibus. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iure. Põt
etiam statutũ auferre legitimam[a]. iuxta no. in. l. sancimus. C.
de nup. qđ fecisse vř in casu nr̃o statuẽdo ꝙ vir lucretur totum
qđ datũ erit. Nõ ergo cõqueri possunt filij de matre: ip̃a em̃ sibi
prospexit seip̃am dotando: quia aľs maritum non reperijsset ⁊
plus se ꝙ̃ filios teneť diligere. C. de ser. l. presens. Et fecit actũ
licitum ⁊ permissum: vt. s̃. dixi: lꝫ ergo ex illo postea perueniať
ad id qđ erat prohibitum. s. ad fraudationẽ liberorum: hoc to-
leratur ꝑpter cõnexionẽ cũ actu permisso. arg. ff. de libe. lega. si
is qui. ⁊ ꝑpter initiũ eius. ff. de here. insti. Et qđ soluẽdo ⁊ pul
chre ⁊ subtiliter deducit Bal. in propria materia. C. de condi.
ob causam. l. ea lege. in. v. q. prin. col. vj. Tunc ergo locũ habe-
bit opi. Jac. but. ⁊ Bar. ⁊ alioꝝ q tenuerunt maritũ nõ lucrari
ex forma statuti vltra dispositionem illius legis hac edictali.
qñ ex aliquibus coniecturis nõ põt constare de intentione sta-
tuentiũ in ꝯ̃riũ: vt si dicat simpľr maritũ lucrari dotem vxoris
premortue: qꝛ ille põt salua proprietate verboꝝ restringi quate
nus lex illa patitur: vꝫ totũ si nõ existãt liberi ex primo: vel par
tem si extant ꝓm numerũ liberoꝝ. Sꝫ si ex aliqbus coniecturis
põt cõstare de ꝯ̃ria intẽtione nõ habebit locũ dicta opi. cum sta
tuẽtes possint illi legi derogare vt dictũ est. Satis aũt censetur
cõstare qñ statuẽtes apponunt obliqua verba studiose ⁊ cũ my
sterio q̃ nõ possunt effectum aliquẽ operari nisi illum prout est

a ⸿Legitimã. a Uide Bald. in ꝯsi. cxl. in. j. pte. ⁊ in cõsi. ccccvij. eadẽ parte.

in casu nostro. Qđ aũt studiose fuerint illa verba apposita pꝫ.
Tũ ꝑpter dubitationẽ ⁊ practicaꝫ precedentẽ que est in oĩbus
notoria. vñ in ciuitate Florentie debemus interpretationẽ face
re ꝓm notorietatẽ facti. Tũ etiã qꝛ additũ fuit a compositori-
bus nouorũ statutorũ q nõ nisi mysterialiter ⁊ studiose cẽsetur
apposuisse. Qđ aũt verba illa possint hoc importare pꝫ. Lꝫ em̃
inquantũ dicunt ꝙ intelligať dos qcqđ datũ fuit nõ videatur
hoc importare: qꝛ ⁊ si nõ fuisset hoc dictũ: idẽ tñ erat: qꝛ totum
erat dos quicqđ illi antiqui senserint vt. s̃. dixi: tñ inquantũ se
referunt ad casus scriptos dicendo suprascriptis ⁊c. hñ impor
tant: qꝛ referunt ad vtrũqꝫ casum ⁊ ad effectus eorundem: ⁊ sic
ad primum ⁊ ad id qđ in eo diciť in principio statuti: vꝫ ꝙ vir
lucretur dotem. Uerba aũt addita volunt vt in prin. statuti in
telligatur hoc modo: vꝫ ꝙ vir lucreť totũ qđ fuit datum in do-
tem. Et sic sine aliqua diminutione fienda ꝑpter liberos. arg.
ad hoc optimũ. ff. de leg. ij. l. meuia. §. a me. ⁊ de iureiurando. l.
eum qui. §. si mulier. Non enim possent aliter saluari verba sal
ua earum proprietate: ergo ⁊c. l. omnes. §. lucius. ff. de pactis.
l. ex pluribus. de sol. de accep. si ex pluribus. cuꝫ ibi no. Melius
enim ⁊ congruentius restringuntur verba iuris puta lucreť do
tem: ꝙ̃ verba facti: puta quicquid datum aut solutum fuit pro
dote. vt patet in. d. §. si mulier. ⁊. d. §. a me. Cõcludo ergo filios
primi matrimonij nil petere posse de eo qđ datum fuit scđo vi-
ro pro dote premortua matre in scđo matrimonio liberis non
extantibus vel etiam extantibus. Nec ex dispositione. l. hac
edictali. nec ex ti. de inoffi. do. quibus potuit statutum deroga
re ⁊ derogauit statuendo ꝙ totum lucreť. quẽ sensum habent di
cta verba iuncta cũ principio statuti: ⁊ sic non sunt impertinen
tia vt dixi. ⸿Ceterũ p pactũ neutri legitimo derogare potuis-
set. maior est em̃ autoritas statuti ꝙ̃ pacta priuatorũ. Et hanc
scio fuisse intentionẽ statuentiũ q̃ lꝫ dura seruanda est. ff. qui ⁊ a
quibus. l. prospexit. Sed si ꝯ̃rium statuissent paruꝫ profuissent
ꝑpter modũ inuentũ ad fraudandũ illã legẽ obtentũ ⁊ obser-
uatum: ex quo manifeste apparet ꝙ voluit populus florentinꝰ
illi legi derogare. Nõ ergo nouũ qđ expresse statueret qđ tantũ
sentiebat ⁊ euitareť circuitus. ff. de cõdi. inde. l. dñs testamẽto.
3 ⸿† Super eo võ qđ queriť an statutũ nouũ habeat locũ in do
tibus cõfessatis añ si mulier p̃decedit post dictũ statutum. Rñ-
deo: certũ est ꝙ sic cũ statutũ disponat de dotibus illarũ q̃ post
ip̃m statutũ cõditũ morienť. Nõ ergo est vis lꝫ prius fuerit con
fessata vel tradita: qm̃ quousqꝫ matrimoniũ durat statutũ sup
ea nullũ effectũ induxit: qꝛ poterat matrimoniũ dissolui morte
viri ⁊ nõ fuisset locũ statuto: porrigit ergo effectum dictũ statu
tum solum post mortẽ vel tẽpore mortis mulieris si marito pre-
moriatur: sufficit ergo mortẽ euenire post statutũ cõditum etiã
sup dote prius data. p. l. ij. circa fi. C. de iura. calũ. ⁊ p ea q̃ ple-
ne no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ p alios docto.
consulentes sup hac plene probatũ extitit. per istud nãqꝫ statu
tum inducitur exceptio viri cõtra filios ⁊ heredes mulieris su
per dote: que exceptio non fuit causata tempore constitute vel
confessate dotis: sed veniebat causanda tempore mortis mulie
ris in matrimonium: sed hec mors superuenit postꝙ̃ statutum
nouũ cepit habere vigorẽ: ergo inducitur exceptio predicta ꝓm
theoricam Barto. in. l. cunctos populos. in. iiij. q. princi. arti-
culo. iij. per. l. pen. C. de vsur. C. de test. l. testiũ. ad hoc qđ no. gl.
in clemen. vt hi qui. de eta. ⁊ quali. ⁊ qꝛ hoc satis est clarũ ideo
me vlterius non extendo. Laus deo.

⸿Consilium. cxciij.

1 ☞ Post didicita testificata admittunť testes super nouo ar-
ticulo diuerso a primo: lꝫ sup eadẽ re ⁊ ad eundẽ finem.
Qualiter deprehendatur diuersitas articulorum.
2 Quomodo cõfessio partis probata p duos testes recognoscen
tes suã subscriptionẽ chirographo plene vel semiplene ꝓbet.
3 Probatio nil aliud est nisi iudicem ad fidem deducere.

In christi nomine amẽ.

⸿In causa ⁊ questione que vertitur in curia po-
testatis Pisarum inter ser Guilielmum procura
torem Michaelis de sancto Geminiano ex par-
te vna ⁊ Franciscum de malauoltis de Senis procuratorem et
procuratorio nomine dñe Antonie vxoris sue ⁊ heredis Tho-
masij dicte dñe Antonie ex altera super recognitione cuiusdaꝫ
scripte facte: vt diciť manu dicti Thomasij ⁊ contentis in ea.
1 Super† eo qđ queriť vtrũ post didicita testificata testiũ exami
natorũ sup primo articulo q fuit ꝙ dicta scripta erat facta ma-
nu dicti Thomasij admitti debeat alius articulꝰ si positio no-
uiter porrecta p suprascriptũ ser Guilielmũ qua cõtineť dictũ
Thomasiũ fuisse confessum cõtentũ in dicta scripta parte p̃sen
te. Et an sup illa positiõe debeãt testes examinari. Uisis actis
⁊ actitatis ⁊ his que in contrariũ allegantur: dico nõ obstante
publicatione

publicatione dictorum testium dictam positionem admitten
dã z super ea posse capi testes z examinari. Et ratio quare po
sitio est diuersa a prima licet tendat ad eundẽ effectũ: igitur nõ
nocet publicatio nec didicisse testificata. ff. de rei vẽdi. l. officiũ.
C. de pbatio. l. excepť. z. C. de excep. l. excepť. z extra de testi. c.
fraternitatis. z vtrobiq; no. in glo. z ĩ corpore auť. de testi. §. q2
vero. ibi. additamẽto zc. z plene per Bar. in auť. qui semel. C.
de proba. in prima oppo. ¶ Quod autem positio sit diuersa a
prima clarum est: quoniam est de z super facto diuerso a facto
contento in prima: quoniam illa est de scriptura q̃ sit manu
Thomasij: ista est de confessione Thomasij que quidem diuer
sa facta sunt: tum quia potest vnum esse z extare sine altero po
tuit bene scribere z non verbo cõfiteri etiã ecõtra: z etiã potuit
vtrũq; facere igitur diuersa sunt. argu. eoz q̃ no. ff. de dolo. l. he
redibus. p glo. Tũ q2 nõ eodẽ tpe proponať facta fuisse ista cõ
fessio de qua loquiť ista positio proponiť prius facta q̃ scriptu
ra: immo dr q̃ dedit causam scripture. cõstat aũt q̃ ex diuersita
te tẽporum diuersificanť facta. z q̃ aliud est factum vno tẽpore
aliud factũ altero etiã quo ad substantiã z realitatẽ. ff. de cõdi.
inde. si non sortem. §. libertus. z qđ no. ff. de testi. l. testiũ. ff. de
acqui. heredi. pantonius. §. rei. cũ sua glo. extra de fide instru.
c. cum Joãnes. vbi est expressum. de re iudi. c. abbate sane. lib.
vi. z plene per Bar. in. l. denuntiasse. §. quid tamẽ. ff. de adul.
z in questione disputata per euz q̃ incipit. perutilia cõitersunt
statuta. in primo argumẽto z in solutione q̃stionis. ¶ Nec ob.
q̃ tendit ad eundẽ finẽ: q2 hoc requiriť al's esset impertinens et
ideo recipiẽda. C. de pba. l. ad probationẽ. de iureiur. l. si duo.
§. idem iulianus. Jura ergo z docto. dicentes super nouis ar
a ticulis posse testes recipi[a] non deberet intelligi omnino nouis
sed pendentibus a primis vel ipsos iuuantibus aut ad eundez
finẽ tendentibus. C. de tempo. ap. per hanc. ¶ Ponderanduz
nãq; est in casu proposito q̃ prima positio non fuit super veri
tate negotij: sed super vno de modis probandi veritatem: scz p
scripturaz propriã. Et ista scđa est super alio modo probandi:
scz p cõfessionẽ: q modi sunt diuersi z põt adesse vnus sine alio:
ergo zc. per iam dicta. Si aũt prima positio fuisset sup verita
te negotij puta si dixisset q̃ actum fuit inter partes q̃ dicta do
natio esset simulata z q̃ in veritate nihil ageretur tunc inclusis
set omnem modum probationis tam p testes qui interfuissent
rei geste q̃ per scripturam dicti Thome q̃ p eius concessionem
verbalem. Et sic videretur q̃ si sup ea induxisset testes qui cer
to modo deposuissent puta super veritatem z non plene pbas
sent non possent post didicita testificata testes alij recipi super
alio modo probandi: puta per scripturam vel confessionem ex
quo dicti modi sub dicto articulo includebanť: put in si. Joan.
an. post Jnno. z alios in. c. fraternitatis. de testi. dicẽs q̃ si fiat
articulus super prescriptione z testes de sola possessione depo
suerunt q̃ post didicita testificata non debent examinari super
titulo nec etiam alij recipi: quia articulus de titulo includeba
tur sub primo articulo de prescript. Secus si primus articulus
super titulo quia non comprehenditur sub primo fm euz. Qđ
vltimum bene probat qđ. s. dixi: quia cum hic primus articu
lus fuerit super scriptura non comprehendebat hunc: sed de cõ
fessione: ideo non nocet didicisse testificata. Sed certe etiam si
primus articulus fuisset super veritate adhuc idem puto: quo
niam tunc non potuissent testes recipi super scriptura vel cõfes
sione de quibus non fuit articulatum sed solum super veritate
z si contra fieret non valeret nec ex illis posset ferri sententia cõ
tra reum: vt expresse no. in Spec. ti. de teste. §. j. versi. sed pone
egi. vnde si fuerunt examinati super veritatem z non probaue
runt puto q̃ etiam dicto casu post didicita testificata posset da
ri articulus de scriptura z de confessione z super eis testes exa
minari cum dictus articulus sub primo nullo modo comprehẽ
deretur potuissent super eo examinari eius. contrarium termi
nauit Spec. vt. s. dixi. ¶ Non est ergo iste casus similis ei quẽ
ponit Jo. an. de articulata prescriptione. duo sunt necessaria:
scz possessio: z titulus: z sic de vtroq; censetur articulatum. Nõ
sic in proposito: quia potest probari veritas absq; eo q̃ probe
tur scriptura vel confessio predicta si terminus datus ad pro
bandus non est lapsus: al's ex hoc solo excluderetur licet nõ di
dicisset testificata: nisi noua dilatio dareť. ff. de ferijs. l. si. z. l.
oratione. Jn casu aũt nostro datus fuit terminus ad proban
dum incumbentia trium dierum post quem z comprehendẽdo
datur ista noua positio. vnde vř q̃ possit pter lapsum termini
etiam si testificata non didicisset. Sed ego fateor q̃ virtute di
cti termini non admitteretur: sed parte petente dz dari noua di
latio in qua potest dictus articulus dari. Et q̃ danda sit proba
tur ex eo q̃ illa data fuit nimis breuis. arg. no. per Jnno. de te
sti. vltra tertiam. Jtẽ q2 ius alterius partis nõ est lesum: quia
ita poterit probare cõtrariũ. Jtẽ quia post lapsum dicti primi
termini: igiť iusta est causa dãdi nouam dilationem. ita deter
minat Bar. in. l. fin. ff. de ferijs. Et postq̃ dz dari videť q̃ cor
rectio dicte positionis debeat sustineri ac si data esset sicut z sti
pulatio que debet interponi habetur pro interposita. ff. de euic.
l. ij. de dam. infe. si finita. §. eleganter. z q̃ sup ea sunt testes exa
2 minandi. ¶ †Et si quidẽ probetur per duos testes dicta confes
sio facta in presentia partis sufficiet ad plenam probationez. ff.
de cõdi. inde. l. cum de indebito. in fi. z qđ plene no. in. l. genera
liter. C. de non nu. pe. Si vero per vnum tantũ testem erit pba
tio semiplena pter quã deferet iuramentũ Michaeli in defe
ctum pbationis cũ cõcurrant alie vehementes coniecture. s. di
cta scriptura q̃ asseriť scripta manu dicti Thome z subscripta a
duobus testibus quorum vnus recognouit suaz subscriptionẽ
p qđ videť attestari illam scriptaz manu dicti Thome sicut in
ipsa continetur: lz ipse dicat se nõ recordari vidisse eam scribi.
credendum est enim q̃ se nõ subscripsisset si ita non fuisset vt in
ea continetur. Jtẽ pter dictam obliuionem q̃ contingere põt
introductum est vt fiant dicte subscriptiones vt p eas possit qs
affirmare ita esse prout in ea continetur: lz re vera nõ recordetur.
vt probať in. l. iubemus. versi. sed ne aliquis. C. de testa. ideo in
testamẽto in scriptis sufficit testes recognoscere subscriptiones
z sigilla. ff. quemad. test. ape. l. cum ab initio. facit qđ no. Bar.
in. l. j. ff. si cer. pe. vbi dicit q̃ testes licet non recordentur de ne
gotio potest tamen de eo certitudinarie testificari referendo se
ad scripturã suam in qua de negotio attestať. videtur ergo qđ
dictus testis faciat semiplenam fidem q̃ dicta scripta sit manu
Thome que semiplena coniuncta cum alia semiplena. s. depo
sitione vnius testis super confessione faciat plenã. extra de suc.
ab intest. c. si. z not. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. Jtem
quia duo deponentes q̃ vidissent eam scribi non faceret plenã
fidem sine comparatione litterarum ad quam cõparationem
requiruntur due scripture. vt not. in. l. comparationes. C. de fi
de instru. que hic non fuerunt. z sic non potest dici facta com
paratio. vnde cum ista sit cedula que datur a parte parti per so
los testes etiam duos qui vidissent eam scribi non probatur
plene nec per solam comparationem sed requiruntur ambo. vt
in auť. z si contractus. C. de fide instru. z ibi per Barto. z per
eundem in. l. admonendi. si ergo duo non faciunt plenaz: ergo
nec vnus semiplenam. vt ibi no. per eum. ¶ Breuiter posito q̃
ita esset tamen negari non potest quin faciant magnam psum
ptionẽ z indicia que lz differant a semiplena probatiõe: vt no
ta. glo. ff. de proba. l. cum probatio. tñ aliã semiplenã resultan
tem ex dispositione vnius testis super hac noua positione z cõ
fessione ita fortificãt z coadiuuant vt facilius prestet actori iu
ramentũ in defectũ probationis etiã si quãtitas non sit multuz
parua nec etiã multũ magna. ar. no. in. l. excusanť. in prin. de ex
cu. tu. in gl. sup vbo legitimis. q̃ incipit. testibus. q̃ oĩa sufficiẽt
ad ferendã sñiam pro eo. nã iudex nõ ad vnam speciẽ pbatio
nis dz animũ suum allegare: sed ex multis se informare. ff. de te
sti. l. iij. Jste etiã Michael est informatus de facto q2 altera ps
nõ q2 est heres z nõ interfuit negotio: ergo potiꝰ deferri debet
Michaeli: vt no. in. l. maritus. ff. de questi. Suadet etiam: q2
Michael tractat de dam. vitando altera pars de lucro captan
do: ergo zc. ff. de iuris z fac. igno. ¶ Ex quibꝰ omnibus iudex
ad quẽ pertinet perquirere veritatẽ z eam tueri. C. de edẽdo. l.
ij. ff. de pba. l. fi. dz esse paratus tot z tantis adminiculis in fa
uendo dicto Michaeli maxime quia puto q̃ eiꝰ animo certus
sit ex predictis q̃ ita res se habuit prout a dicto Michaele asse
3 ritur. †z probatio nil aliud est nisi iudicem ad fidem deducere.
ff. de proba. l. quinquaginta. z not. Barto. in. d. l. admonendi.
Non ergo esset minister iustitie si propter aliqualem iuris sub
tilitatem veritatem obmitteret defensare postq̃ vie suppetunt
ad defensandum cum huiusmodi subtilitates frequẽter a iudi
cibus debeant equitate z veritate suadente consperni. ff. qbus
mo. pig. vel hyp. sol. l. sicut. §. si debitori. Et sic cõcludo pro par
te dicti Guilielmi. Laus deo.

a ¶ Recipi. Ul de do. Pet. pbi lip. cor. in consi. vij. in littera. D. in. iiij. parte.

¶ Consilium. cxciiij.

1 ¶ Notabilis decisio q̃ statutũ prohibens alienationem rei
cõmunis sine consensu cõsortis etiam si sit iuspatronatus ha
bet locum etiam in donatione. z. z.
2 Et an valeat tale statutum respectu iurispatronatus ecclesie.
3 An sufficiat q̃ contra tale statutum de facto opponi nõ possit
propter penam.

N christi nomine amen.
1 ¶ †Viso statuto cõis Florentie sub rubrica de pro
hibita alienatione rei cõis irrequisito cõsorte maxi
me in ver. z idẽ intelligitur de patronerijs zc. queriť si sunt plu
res cõsortes habẽtes iuspatronatus in quadã ecclesia z vnus
eoz donauerit ius suũ cuidã tertio nõ cõsorti in dicto iure cũ

licentia epi nō requisitis cōsortibus vtrum inciderit in dictuȝ
statutum tam donans ꝙ donaturus: ⁊ an cogatur donatarius
restituere cōsortib⁹. Et videt̃ primo dicēdū ꝙ nō triplici rōne.
¶ Prima q̄ licet verba dicti statuti in principio sint generalia
in omni alienatione: sequētia tñ verba dispositio ⁊ mens nō vi
dent̃ adaptari nō nisi ad ꝯctū vēditionis: vult em̄ dictuȝ statu
tū ꝙ cōsortes debeāt requiri: vt si volunt pro equali pretio cōi
p̄ferant̃ qd̄ est satis cōueniens in cōtractu vēditionis: q̄ cū ven
ditio fiat pro pretio habēdo ⁊ tm̄ importet vēditionē consequi
ab vno quantū ab altero congruū est vt consortes preferātur.
q̄ ratio cessat in donatione cū illa fiat vel ob merita precedētia.
ff. de dona. l. aquilius. ⁊ l. si pr̃. q̄ a cōsortibus forte nō precesse
runt. vel ob libertatē merā quā donans in cōsortes exercere for
te nō vult nec cogit̃. Vñ in fi. videmus ꝙ lȝ emphiteota teneat̃
requirere dñm cū vēdere vult. C. de iure emphi. l. fi. nō sic cum
a ¶ Donare. Vide. Bal. i cō si. clx. in. iij. pte. — a vult donare[a] vt ibi no. p glo. q̄ incipit vēdere. p. l. j. C. de fun. pa
tri. ⁊ hoc p rōnē p̄dictā. Esset em̄ statutū iniquū si cogeret quē
donare ꝯsorti ⁊ ꝓhiberet eū donare alteri. arg. ff. de his q̄ sunt
sui vel alie. iur. l. ij. §. j.
2 ¶ † Scd̄a q̄ iuspatronat⁹ ecclesiasticū est sp̄uale seu spiritua
li annexū in tm̄ ꝙ secularis iudex de ipso cognoscere nō pōt. ex
tra de iud. c. q̄to. de iurepa. c. de iure. Igit̃ ⁊ statutū seculariū
⁊ super eo disponere nihil pōt. de cōsti. c. ecclesia sancte marie.
¶ Tertia ratio: q̄ cū duplex sit patroneria. s. ecclesiastica ⁊ tē
poralis q̄ habet̃ supra libertos. ff. de iurepa. p totū. ⁊ istud statu
tum simpliciter loquat̃ vr̃ intelligendū de tēporalibus patro
neris q̄ sunt in dispositiōe statuentiū. arg. eoꝝ que no. p Inno.
in. c. ex litteris. de iurepa. ⁊ per Io. an. in. c. eos. de immu. eccle.
li. vj. ⁊ ar. ff. que in frau. cre. si pr̃. de ritu nup. q̄q̄.
¶ Breuiter his nō obstantibus ꝯtrium vr̃ dicēdū. Nā dictum
statutū in dicto ver. ⁊ idē intelligat̃ si ecōtra. nihil operaret̃ nisi
in casu p̄dicto locū sibi vendicaret: ideo dicendū est ne sit super
fluum ꝙ locū sibi vendicet. ff. ad munici. l. j. in fi. ⁊ qd̄ ibi no. de
leg. j. si qñ. de priui. si papa. lib. vj. Nā de patronerijs libertorū
nō potest intelligi cū ille non sint in vsu in partib⁹ istis: lȝ enim
aliqui serui seu sclaue sint non cōsueuerunt manumitti: ⁊ hoc
est notoriū. vñ in eis nō dicit̃ esse patroneria sed dñica potestas
inter q̄ differētia magna est. ff. de here. insti. l. talē. §. fi. Preter
ea in tali iure nō cōsueuerunt esse consortes eo mō ꝙ istud vo
cabulum vulgariter sumitur sed magis esse cōsueuerunt in pa
tronerijs ecclesiarum. Item lex non adaptatur ad ea que perra
ro cōtingunt sed que frequenter. ff. de legi. nam ad ea. ⁊ ad ea
que in vsu vulgari. l. librorum. §. quod tamen cassius. de lega.
iij. vnde cum s̄m communem vsum loquendi nullus quasi vul
garis est qui sciat quid sit iuspatronatus liberorum: sed q̄ sint
patronerie ecclesiaruȝ omnes quasi sciunt: eo quia plus frequē
tantur in ciuitate ista q̄ in aliquo alio cum omnes quasi eccle
sie habeant patronos laicos de illis debebit intelligi statutuȝ.
¶ Preterea in libertis non dicit̃ proprie patroneria: sed iuspa
tronatus secus in ecclesia: sicut in fi. videmus ꝙ precarium dici
tur in rebus profanis seculariū personarū: sed precaria in femi
nino genere dicit̃ in rebus ecclesiasticis. extra de precario. c. fi.
¶ Concludo ꝙ statutū sensit de patronerijs ecclasiasticis. Itē
dico ꝙ sensit cū donant̃ nō cū vēduntur: eo q̄ vēdi nō possint.
extra de iurepat. c. de iure. nisi cū vniuersitate. ff. de contrahen.
emp. l. in modis. ⁊. d. c. ex litteris. ⁊. c. cum secundum. de iurepa
tro. Et tunc non videt̃ ipsum ius sed transit cuȝ re vendita cui
coheretur. ar. ff. de euic. l. si pregnans. Donari vero tamen po
test aliquando cum consensu episcopi vt laico: aliquando sine
vt loco religioso. vt de iurepa. c. illud. ⁊. c. ex insinuatione. ⁊. c. si
gnificasti. ⁊ per Host. in summa eo. ti. §. qualiter transferatur.
Si ergo statutum predictum intelligeretur cum patronarie vē
duntur nihil operaret̃ cū non vēdantur vt dixi: dȝ ergo necessa
rio intelligi cum donantur vt aliquid operet̃. per iura. s. alle.
¶ Preterea statutū istud in principio non sine mysterio vtitur
verbis generalibus dicendi nulla p̄sona debeat alienare conce
dere vel acquirere ⁊c. Et ita repetit in sequentibus: nec vnq̄ ad
cōtractū vēditionis se restringit: sed qd̄ in illo fiendū sit speciali
ter disponat. Videtur ergo disposuisse in quolibet ꝯctu ex quo
alienatio subsequatur vt nō possit fieri nisi consorte reqsito. C.
de rebus ali. nō alie. l. fi. ¶ His ergo presuppositis restat ad cō
trariū rñdere. ¶ Et ad primū rñdet̃ ꝙ lȝ in donatione non ca
dat illud qd̄ p dictū statutū disponit̃. s. pretiū: cadunt tñ alia. s.
ꝙ cōsortes requirant̃ ⁊ ꝙ eis dicat se velle alienare rem talē vel
ius: forte enim volet donari tali cui cōsortes cōsentient: et for
te tali cui nō cōsentient: q̄ rixosus vel inimicus: ⁊ forte allega
bunt aliquā iustā causam ꝓpter quā retrahet̃ a donādo. Vñ lȝ
glo. dicat in. l. fi. C. de iure emphi. ꝙ cum emphiteota vult do
nare non hȝ necessarie dñm requirere. Doc. tñ tenent oppositū
dicētes ꝙ lȝ illud qd̄ ibi dr̃ de pretio non possit ad donationem
adaptari: poterit tñ adaptari id qd̄ ibi dicit̃ de consensu ⁊ reqsi
tione: vt ibi no. p Cy. in. j. q. Per cuius dicta vr̃ presens casus
determinari. facit qd̄ no. C. de trans. l. si quis maior. in antepe.
gl. sup verbo cōsequutus. dū dicit. ⁊ ecōtra in reo. idē in his pe
nis q̄ possint ei aptari ⁊c. Si em̄ fuissent cōsortes requisiti forte
3 cōcordassent inuicē prout statutū reqrit. † Item nō ob. scd̄a rō.
q̄ in foro seculari huius ciuitatis de viribus statutoꝝ cōis flo
rentie inter seculares ⁊ laicos disputari nō pōt: immo est pena
le. ⁊ paria sunt statutū valere ⁊ de inualiditate non posse oppo
nere. per ea que notant̃. ff. de manu. testa. l. q̄ habebat. in vltima
glo. ⁊ p bar. C. de trās. ibi pactum. ¶ Preterea statutuȝ dispo
nit in personas laicoꝝ qd̄ pōt cum sibi sint subditi: vnde posito
ꝙ nō posset impedire alienationem dicti iurispatronatus quo
minus valeret: posset tñ facere ipsos laicos incidere in penā re
cipientem donationem teneri ad redonandum consortibus. p
ea que no. bal. C. de sacrosan. ec. aut. cassa. ¶ Concludēdo ergo
statutum predictum locum sibi vendicare in casu predicto. Et
ita ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cxcv.

1 ☞ Si fuit promissuȝ salariū alicui officiali ex quo certa sum
ma veniebat detrahenda pro gabella ex forma statuti si non ex
primat̃ perfecte in promissione nō nocet officiali. ⁊. 2.
2 Quod multipliciter intelligi pōt eius veritas ignoratur.
3 Licet obscura ex cōiecturis declarentur: imperfecta tñ que va
rie possunt perfici: in preiudiciū alicuius non supplentur.

In christi nomine amē.

¶ Visis ⁊ cōsideratis oībus supradictis: pro eui
1 dētia ei⁹ qd̄ querit̃ p̄mitto † ꝙ cū in electione dicti
potestatis ꝯtineret̃ certa q̄titas salarij videlicet
viij. floreñ. si qua detractio fiēda erat noīe directure vel gabel
le debebat exprimi: al's dictus potestas remansisset deceptū
ꝙ de integra summa. viij. opinabat̃: ⁊ si sciuisset de minori fort
nō acceptasset vel minores expēsas forsitan fecisset. Et ideo nō
facta expressione: lȝ salariū nō posset eidē solui per camerariuȝ
nisi cū detractiōe ꝓpter formā statuti. Cōe tñ castelli eidē pote
stati teneret̃ ad interesse. i. ad restaurationē dicte summe: q̄ cē
seret̃ promisisse summā. viij. integram. Neq̄ȝ enim debuit diui
nare dictus potestas ꝙ ei aliqua detractio fieret. ff. man. si fide
iussor. §. si cū debitor. Sicut em̄ actū vr̃ ꝙ vltra dictā summam
deberet̃. per ea que no. ff. de leg. ij. l. fi. §. qui in diuisam. in glo. ⁊
de euic. l. fundū. que dicunt ꝙ cum aliqua quantitas exprimit
subintelligit̃ dictio taxatiua tm̄ vel duntaxat. ⁊ probatur. ff. si
cer. pe. l. rogasti. §. si sibi. de interrog. act. l. de etate. §. si cū esset.
qd̄ est veruȝ quādo dispositiue: secus si enunciatiue: vt no. in. l.
rōnes. C. de proba. Itē etiam censeret̃ actum vt integra octin
genta p̄stentur sine aliqua diminutione si aliud dictū nō fuis
set. ff. de act. emp. si venditor hominis. in prin. ⁊. l. pe. §. fi. Et iō
si minor reperiatur quantitas propter dictas defalcationes ip
sum commune teneretur. eo. ti. si seruum. §. si modus. ⁊ expresse
in terminis per Barto. ff. de dote prele. l. ij. §. idem querit iul.
Sicut videmus ꝙ vēditor predicere debet si res vendita debet
alteri seruitutem vel si in ea habeat aliquis vsufructum: al's te
netur vel ad omne interesse si fuit sciens: vel quanto minoris
si fuit ignorans. ff. de edil. edic. l. quotiens. de euic. l. sed ⁊ si
quid. §. j. ⁊ l. fundum. in prin. ⁊ l. quod ad seruitutes. ⁊ ibi no
tatur. Et debebat fieri talis expressio clare ⁊ specifice ita ꝙ di
ctus potestas redderetur certus non perfunctorie nec sub volu
cro verborum. ff. de euic. l. q̄ libertatis. §. pe. al's nō p̄sumeretur
sciens. ff. de act. emp. l. quero. ⁊ l. j. §. j. ¶ Nec ob. si dicatur: iste
potestas poterat esse certus de ista detractione: quia simile sta
tutum est florentie. ⁊ sic non erat aliter certificandus. ff. de act.
emp. l. j. §. fina. ⁊ ar. eorum que no. Bar. ff. de pub. l. fi. §. licet. ⁊
in. l. cunctos populos. de summa tri. Nam ipse loquitur in sta
tuto quod vbiq̄ȝ viget. s. de portandis armis vel de non eundo
de nocte. sȝ istud statutū qd̄ de salario potestatis detrahat̃ ga
bella non viget vbiq̄ȝ licet vigeat Florētie. Preterea istud est
tale quid qd̄ non tangit nisi euntes per officia. vnde soli presu
muntur scire. sȝ statutum de quo loquitur Bart. tangit oēs: vñ
oēs scire p̄sumunt̃. Sȝ iste potestas forte alia officia nō habuit
maxime i ciuitate Florētie nec fuit ibi nec esse potuit potestas.
vñ nō p̄sumit̃ scire tale statutū qd̄ eū nō tāgit. facit qd̄ not. glo.
or. notabilis ad hoc. C. sine cē. vel reli. l. fi. ⁊ audio ꝙ pisis nō est
tale statutum ⁊ in pluribus scio non esse. Nō ergo p̄sumitur sci
uisse. ⁊ iō stat cōclusio primo loco facta. s. ꝙ erat certificandus.
¶ Nunc est videndum vtrum in casu nostro dicta expressio ta
lis facta fuerit ꝙ sufficiat dicte cōitati cum in quodam capitu
lo electionis cōtineant̃ ista verba ꝙ de dicto salario detrahi et
retineri debēt nomine directure ⁊c. nec exprimit̃ quantitas de
trahenda. Circa q̄ verba cōsidero duo. s. q̄ cōtinent orationeȝ
imperfectam.

imperfectam.nã illud verbũ debẽt non hʒ suppositũ nec deter-
minationẽ alicuius nominis. Scdo ↄsidero ꝙ ex dicta imper-
fectione apparet ꝙ scribens voluit plus scribere:sed ꝑ errorem
obmisit. Quid aũt voluerit scribere ignorat̃:poterat em̃ appo
nere paruam ⁊ magnã summã.nã ita poterat dicere:duo dena
rij pro libra:sicut duo solidi. Item poterat dicere pro quolibet
floreno sicut pro qualibet libra. Nã omnes iste ⁊ q̃plures alie
determinationes possunt congruere illi verbo debẽt: vt pʒ ad
sensum. Ex quo sequit̃ ꝙ dict⁹ potestas nõ reddebat̃ certus ex
2 dictis verbis:† qr qd multipliciter exponi põt ei⁹ veritas igno
ratur.ff.de iure fisci.l.ita fidei. Ideo non fuit sufficienter facta
nec prodest dicte cõmunitati q̃ quãtitatẽ detrahẽdã exp̃sse nõ
declarauit:vt.d.l.qui libertatis.§.pe.ff.de euic.in verbo ꝑfun
ctorie.facit.ff.qd vi aut clã.l.aut q aliter.in verbo ꝑfunctorie.
Nec põt dici ꝙ dictus potestas debeat opinari ꝙ cancellarius
voluit exprimere quãtitatẽ contentã in statuto:qr ipse nõ retu
lit se ad statutũ:sed voluit exprimere quãtitatẽ:vt pʒ ex dictis
verbis. Nec sufficiebat dicto potestati ꝙ in statuto cõtineatur
certa quãtitas cũ ipse eã ignoraret:nec in illa censeat̃ cõsensisse
cũ ad statutũ nõ fuerit facta relatio. Vñ potuit dubitare quã q̃
titatẽ voluit exprimere an cõtentã ĩ statuto:an minorẽ vel ma
iorẽ:vtrũqʒ enim facere poterat. vnde si dicemus eũ videri as-
sensisse dictis verbis censeret̃ cõmisisse declarationi ipsius scri
bentis quã quãtitatẽ voluerit apponere cũ se nõ restrinxerit ad
quantitatẽ statuti dictus scribens.ar.ff.de reg.iur.l.in ambi-
guis.de lega.j.l.si quis a filio.§.si plures.⁊ qd ibi no. Et si hoc
esset posset ipse potestas in nimium grauari: qr posset exprime
re maiorem quãtitatẽ q̃ cõtentam in statuto qd esset inconue-
niens. ⁊ sic dicendum est ꝙ non videatur illis verbis assensis-
se. Nec sibi preiudicauit si nõ inuestigauit cũ sciret ius suũ esse
saluum ex non facta declaratione vt fieri debuit.ar.ff.quibus
mo.pig.vel hypo.sol.sicut.§.non videtur.sed potius imputã-
dũ est cõmunitati si nõ specificauit vt debuit.ar.ff.de cõtrahẽ.
emp.cum.l.de ser.vrb.pred.si arborem.§.fina.de pac.l.veti.cũ
sua materia. ¶ Preterea dicta expressio censetur imperfecta
ratione voluntatis ex quo apparet ꝙ voluit exprimere quan-
titatem ⁊ per errorem obmisit:igitur pro non facta habetur.ff.
de ver.obli.l.triticum.in fi.⁊.l.ita stipulatus. el grande. post
prin.in quibus est expressum ꝙ quando partes proposuerunt
exprimere certam quantitatem vel diem ⁊ per errorem obmise
runt nec appareat ex verbis p̃cedentibus vel his que inter eos
prius erant acta q̃ quantitatem vellent exprimere redditur
stipulatio nulla:quia non habetur pro expressa.sed pro obmis-
sa.eo.ti.quicquid astringende.in prin.nõ sic si prius inter par-
tes fuisset summa specificata:lʒ in stipulatiõe fuisset obmissa.
eo.ti.titia.§.idem respondit. Sic ergo hic dicta expressio vi-
tiatur ratiõe imperfecte voluntatis ⁊ perinde habetur ac si nil
fuisset dictum de dicta detractione quo casu teneretur:vt in pri
mis allegatis.facit.l.is qui.⁊ quod ibi habetur.ff.de testa.vbi
idem dicitur in institutione heredis quãdo testator voluit plu
res exprimere ⁊ morte preuentus vel per errorem obmisit nec
apparet quos exprimere voluit.nam totum testamentum red-
ditur nullum ratione imperfecte voluntatis. ¶ Nec ob.illa.l.
triticum.quia intelligitur nisi ex aliquibus verisimilibus cõie
cturis appareat quam quantitatẽ voluerunt exprimere. Nam
ille coniecture resultant vel ex alijs verbis a partibus probatis
vel ex cõtractu p̃ambulo habito inter partes quorũ neutrũ est
hic:nec enĩ apparet ex verbis dicte electionis vel ex aliquo ge
sto inter eos vtrum voluerit exprimere quantitatẽ compreben
sam in statuto vel aliam ⁊ verba sunt acta cõprehendere vtrũ-
3 qʒ. ¶ † Item facit ad confirmationem predictorum:quia exce
ptio obscura nihil operatur nec aliqd eximit a generalitate re-
gule.ff.de leg.j.l.titie textores.sed ista potest dici exceptio: qr
precedebat cõstitutio salarij octingentorũ florenoꝝ tanq̃ regu
la ⁊ sequebatur detractio fienda ex eis tãq̃ exceptio. cũ igitur
non appareat quantitas detrahenda adherendum est regule ⁊
eius generalitati.ff.de regu.iur.l.bis diffinitio.⁊ ibi no. in gl.
paria enĩ sunt non esse ⁊ nõ apparere.ff.de testa.tu. duo sunt.
de contrahen.emp.l.rutilia polla. ¶ Nec ob.l.semper in obscu
ris.ff.de reg.iur.⁊ qd no.in.l.veteribus.ff.de pac. per glo.que
incipit.primo inspici quod est versimilius. Naʒ ibi loquitur in
oratione obscura q̃ tũc diceret̃ si esset expressa quãtitas:sed ne-
sciretur de qua moneta veniret soluenda:vt ibi not.⁊.l.semper
in stipulationibus.eo.ti. Sʒ ista dispositio de qua agimus nõ
fuit obscura:sed imperfecta:vt.s̃.dixi.⁊ sic nil faciunt ad pro-
positum. ¶ Preterea coniecture sumuntur vel ex quantitate
rei vel ex cõditione ꝑsonarũ:vt no. Dy.in.c.in obscuris.⁊ glo.
in.d.l.semp. Sed hic cessant oĩa ex q̃bus ille cõiecture sumunt̃
si bñ inspiciantur.d.gl.⁊ Dy.⁊ cõsideret̃ bñ casus nr̃. ¶ Item
non ob.l.cũ pater.§.cũ imꝑfecta.de le.ij.⁊ de here.insti.l.j.§.si
aũt.ibi.oratio imꝑfecta supplet̃.qr illud est verũ qñ id qd quis
vult supplẽdo adijcere ita congruat ꝙ nullũ aliud sic congruit:
vt pʒ in.d.§.ex imperfecta.dũ dicit si scripto dictũ cõgruat ⁊c.
Nã si testator dicat titius esto:clarum est ꝙ hoc solũ cõgruit.s.
heres ideo supplet̃.⁊ eodẽ mõ si dicat titius heres:quia subau-
ditur esto:qr hoc solũ verbũ congruit. Vnde ⁊ in casu nostro si
in caplo electionis cõtinerent̃ ista verba.s.de quib⁹ salario ⁊ ce
teris venit detrahenda directura vel gabella ⁊c.cõgrue posset
subaudiri.s.solita:⁊ forte tunc nõ noceret cõitati ꝙ quantitas
nõ fuisset expressa.qr ĩmo satis cẽseret̃ expressa ꝑ relationeʒ ad
cõsuetudinẽ.ar.ff.de ↄhen.emp.l.hec vẽditio.§.hmõi. in qua
relatione dictus potestas cẽseret̃ cõsensisse ac si fuisset expresse
dictũ:sʒ ista suppletio non sic põt fieri in casu isto: qr vt.s̃.dixi
plures summe cõgruunt dictis verbis taʒ parue q̃ magne nec
sumus certi ex prolatione ipsoꝝ q̃ magis cõgruat. ¶ Itẽ non
ob.qd no.Cy.i.l.excepto.C.loc.⁊ gl.C.de agri.⁊ cẽ.l.dñi.qr ca
sus sunt diuersi. Si em̃ aliqs habitauit domũ alienã vel coluit
alienũ fundũ fateor ꝙ tenet̃ ad solitã ⁊ congruentẽ mercedẽ.vt
no.lʒ nõ fuerit specificata quãtitas iter eos.⁊ hoc ne si aliud di
cerem⁹ faceret lucrũ de re aliena cũ iactura dñi qd esse nõ dʒ.ff.
de dist.pig.l.rescriptũ.§.j. Sʒ si ponamus locationẽ factã non
expressa certa mercede. ⁊ querat̃ an locatio valeat adeo ꝙ ꝑs
possit astringi inuita ad ipsam seruãdã.dico ꝙ nõ.ff.loc.l.ij.de
do.inter vi.⁊ vxo.⁊ si vir vxori.cõi di.l.si cõuenerit. Nã hic ces-
sat ratio de qua.s̃. Et in hoc casu sumus de p̃nti:qr dictuʒ fuit
detractionẽ fiẽdã ⁊ nõ fuit exp̃ssa quãtitas:igit̃ potestas illi p̃-
dictioni stare nõ tenet̃ ac si nil dictũ fuisset cũ ex nullo verbo ap
posito in dicta relatione appareat ꝙ se ad statutũ vel cõsuetu-
dinem retulerit.l.ꝙ si noluit.§.qui assidua.ff.de edil.edic.l.si
prius.§.recte.de aqua plu.ar.⁊ qd no.in.l.sup eãdẽ.C.de iure
fisci.li.x.in quib⁹ doc.dicũt ꝙ electio officialiũ cẽset̃ fieri ſm cõ
suetudinem:qr illud de generali cõsuetudine ciuitatis castelli
cuius notitiã florentini nõ p̃sumunt̃ habere maxime q ibi non
habuerũt officiũ vt.s̃.dixi. ¶ Preterea ibi loquunt̃ de cõsuetu
dine ꝑ quã nõ cõtradiceret̃ expresse dictis ꝑ ptes. Sʒ hic nõ sic
qr cũ his prius fuerit expressa quantitas salarij.cõsuetudo sup
detractione cõtradicit integritati dicte summe expresse: ergo
⁊c. Ex quibus de iuris rigore sine vlteriori ꝓsecutione videt̃ cõ
cludendum pro dicto potestate. Laus deo.

¶ Consilium.cxcvj.

1 ☞ Filia exclusa per statutum ab intestato:preterita in testa
mẽto non potest dicere testamentum nullum.
2 Quomodo intelligatur statutũ loquens de fratre carnali.
3 Diuerse opiniones an filia exclusa per statutũ si in testamento
hʒ minus legitima possit agere ad supplementum.
4 Si institutus sit q veniebat ab intestato filia non agit ad sup-
plementũ: ⁊ quid si habeat legitimã ex bonis matris.

N christi nomine amẽ.

¶ In puncto queritur de quadruplici heredita-
te.s.patris patrui matris ⁊ auie paterne.
¶ Circa primam occurrit duplex inspectio.
¶ Prima an testamentũ patris sit nullũ:⁊ sic dicta dña Cathe
rina possit petere totam hereditatẽ paternã ab intestato vt pe
1 tit.† Videt̃ nãqʒ sic petẽdo voluisse nullitatẽ testamẽti si de ipo
opponat̃ in iudiciũ deducere incidẽter ⁊ per viam replicatiõis
ꝙ facere potuit.l.filio p̃terito.ibi.si p̃teritus partẽ hereditatis
aduocauerit ⁊c.⁊ ibi no.ꝑ Bar.in fi.partis principij legis il-
lius. Vnde qd dicendum vr̃ cũ fuerit instituta in dote materna
q̃ erat ipsius dñe Catherine:⁊ sic non potuit in ea institui ꝓut
fuit de mente glo.in.l.iij.§.sed vtrum.ff. de minoribus. in glo.
fi. Sicqʒ institutione habita pro nulla tanq̃ preterita vr̃ posse
dicere testamẽtũ nullũ agẽdo ⁊ replicãdo.ꝑ ea q̃ no. Bart.ff.de
here.insti.l.suus quoqʒ.circa fi.prin. ⁊ Guil.de cu.in.l.sanci-
mus.C.de inoffi.testa.⁊ eo.ti.l.omnimõ.§.pe. ¶ Sed hoc non
est verum duplici rõne. Prima qr non fuit instituta solũ in do-
te materna:sʒ etiã in.ccc.libris de bonis paternis:⁊ sic testamẽ
tum valet:qr ⁊ si in.xij.imperialibus fuisset instituta valeret ho
die ꝑ tex.in aut. vt cũ de appel. cog.§.aliud quoqʒ capitulum.
⁊ no.in.d.glo.l.iij.§.sʒ vtrũ.in fi.vlti.glo.ff.de mino. Scda qr
⁊ si in nullo instituta fuisset ante tñ fuisset dotata postq̃ exta-
bat frater cõsanguineus ⁊ vterinus patris sui non posset tanq̃
p̃terita dicere testamẽtũ nullũ cũ ab intestato excluderet̃ a suc-
cedẽdo ꝑ statutũ ſm Bart. q ita determinat.ff.ad tertul.in fi.
⁊ Bal.plene.C.de lib.p̃te.l.maximum vitium.in pe.⁊ vlti.col.
Diceret̃ aũt dotata si pr̃ in testamẽto reliquerit ꝓ dote etiã non
iure institutionis:qr tali filie sic excluse a succedẽdo nõ debet̃ le
gitima sʒ dos:⁊ sic nõ requirit̃ titulus instõnis sicut est nũc:nec
ergo si nupserit de tali relicto reficit̃ ꝙ nõ esset si loco legitime
talis dos succederet ſm no.ꝑ Bar.in.l. titio centuʒ.§.titio ge-

2 nero.ff.de cōdi.ꝛ demon.in vlt.col.†Sꝫ hic occurreret dubiuꝫ ꝙ statutū excludit filiā dotatā a successione paterna extante filio masculo vel extante fratre carnali ipsius patris mortui: qualiter intelligat̄ verbū fratre carnali. Et vr̄ intelligendū in potiori significatu.s.de fratre vtrinqꝫ cōiuncto vel saltē cōsanguineo.C.de inoffi.testa.l.fratris.ꝛ.l.fratres.vbi gl.ponit hoc de consanguineo maxime cū hoc statutum videatur odiosum quo ad filiam ꝛ quo ad fratrem respectu cuius est fauorabile cēseatur habuisse respectum ad agnationem ꝛ familiam conseruandam.ff.de ven.inspi.l.j.§.pe.ꝛ quod no.Cy.C.de adul.l.j. ꝛ Bar.in.l.liberorum.de verb.signi.que quidē agnatio et familia non conseruatur in fratre vterino cuꝫ ille sequatur agnationem ꝛ familiam sui patris.ff.de ver.sig.l.familie appellatione.lꝫ in cōtrariuꝫ faciat qđ no.Bar.in.l.lucius.§.quesitū.ff.de leg.iij.Sed ipse loquitur cum illud verbū proferat̄ a testatore ꝛ in materia vere fauorabili ꝛ in qua cessat rō dicta. Et iō precedens vr̄ verior. At in casu nr̄o proponitur ꝙ Bartholomeus erat consanguineus ꝛ vterinus frater Bartholomei:igitur ꝛc. Sequitur ergo ex predictis ꝙ stante validitate testamēti in quo dictus Bartholomeus fuit vniuersaliter institutus ꝛ eo producto prefata Catherina vendicans hereditatem insoliduꝫ ab intestato excluditur.de regu.iur.ꝙdiu.cum si. Ex quo patet rñsum ad id quod primo loco queritur in puncto.

3 ¶†Secunda vero inspectio difficilior est. An prefata domina Catherina cuꝫ de bonis paternis nō habeat nisi libras.ccc. que forte non sufficiunt ad legitimam:an si hoc est possit agere ad supplementum presupposito ꝙ excluderet̄ ab intestato propter existentiā fratris defuncti. ¶In quo puncto varia vidi cōsilia. Quidā cōsuluerunt ꝙ nō quicūqꝫ fuerit institutus siue ille qui eā ab intestato excluderet siue alius penitus extraneus dummodo ille extet qui excluderet: licet in nihilum sit institutus.arg.ff.de leg.j.filius.§.cum quis.vr̄ eniꝫ ille extraneus loco illius excludentis succedere ꝛ sic excludere sicut si ille fuisset institutus.arg.ff.de assig.liber.l.j.§.fi.ꝛ qđ no. Bar.in.l.j.§.si pater.ff.de cōiūgē.cum eman.lib.ꝛ no.glo.C.de fideicō.aut.hoc amplius.ꝛ in corpore vnde sumitur. Actus eīm priuationis illius excludentis ꝛ trāslationis in extraneum est vnus ideꝫ:s.ipsa institutio:igitur sicut ille excludens obstaret femine:ita ꝛ extraneus loco eiꝰ substitutꝰ ſm theoricā Bar.in.d.l.j.§.si pr̄. ¶Quidā vero totū econtrario cōsuluerunt ꝙ quicūqꝫ fuerit institutus etiaꝫ ille qui ab intestato foret exclusurus possit agi ad supplemētū:qꝛ cuꝫ pater potuerit vti ꝓuisione statuti si volebat filiam excludere.s.intestatus decedēdo si hāc viā non elegit sꝫ viā testati: hec sola sibi pateat.ff.ꝙ me causa.l.mulier.§.fi.de cuius natura est vel ꝙ integra legitima relinquatur vel ꝙ testamētū subiaceat iuri agēdi ad supplemētū.C.de inoffi.test.l.omnimō. Imputet ergo sibi pr̄ q ꝑ nouo beneficio statuti.s.decedendi intestatus elegit grauamē.s.viam testati de iure cōi.ar.C.de iure deli.l.fi.§.sed ꝙ quidā.ver.finañt hoc aliqs.in fi. ¶Quidā vero mediā viam elegisse vident̄:vꝫ ꝙ si fuit institutus alius ꝙ̄ ille qui ab intestato excluderet: tunc possit agi ad supplementū ne nudum nomen illius qui ab intestato excluderet postꝙ̄ ipse ꝑ alterius institutionē fuit exclusus noceat filie.arg.ff.ad tertul.l.ij.§.si sint.ꝛ qꝛ statutū principaliter censetur factum in fauorē masculi:non autem in odiuꝫ femine cū nō sit digna odio.C.de lib.prete.l.maximū vitiū. Cuꝫ igit̄ instituto extraneo non possit habere locū fauor masculi quem statutū inducere voluit:nec etiā debeat locū habere exclusio femine q̄ fiebat in ꝯsequētiā.ar.ff.de ꝯtab.l.filiū.§.sꝫ cū exheredatio.ibi.nec testamētū ꝑ oīa irritū ꝛc.facit in rōne sui.l.si iure.ff.de leg.iij. Si aūt foret institutus ille idem masculus qui ab intestato foret exclusurus feminam tunc vident̄ sentire:licet expresse nō dicant ꝙ agi nō possit ad supplementū.ꝛ hec vltima pars placet de presenti:quoniā nō dꝫ imputari patri cur intestatus nō decessit.ff.de inoffi.test.l.posthumus.post prin. Nec insuper debet ille masculus esse melioris conditionis ab intestato:ꝛ cum tacita voluntate defuncti.ff.de iure codi.si quis cū nullū.ꝙ̄ ex testamēto.ꝛ cū expssa immo melioris esse dꝫ ex testamēto.ar.ff.de vulg.ꝛ pup.l.qui liberis.§.hec verba.ꝛ vt leg.no.caue.l.j.§.j.vbi ꝙuis isti nō ex iudicio ꝛc.quasi dicat melioris cōditionis sunt illi qui ex iudicio veniunt regulariter attamen ꝛ isti lꝫ nō ex iudicio ꝛc.ad qđ optime.ff.de leg.ij.titia seso.circa finem. ¶Ad ꝯria pꝫ rñsio ex supradictis. Nec ob.ꝙ statutū loquitur in causa intestati:sed ius agendi ad supplemētū est ex testamēto:qꝛ nō nisi facto testamēto ꝛ valido cōpetit:sicut ꝛ ꝯtabu.ff.de ꝯtabu.l.ꝙ vulgo.iuncta.l.vt liberis.post prin.ꝛ qđ ibi not.C.de colla. Quia posito ꝙ ita esset tñ ad hanc successionem ex testamēto nō potest perueniri nisi mediāte causa intestati cum illi tm̄ cōpetat ius agēdi ad supplementū cui debet̄ legitima. sed legitima non debetur nisi ei cui hereditas ab intestato debetur cuꝫ sit portio portionis ab intestato debite.C.de inoff.test.l.parentibus.ꝛ.l.cum queritur. consequens est ergo ꝙ filie exclUse a successiōe intestati ꝑ testamentū nō debeat̄ legitima:ergo nec competit ius petendi supplementum eius. Preterea nō est verū ꝙ sit successio ex testamēto immo ꝯ testamētū cū sit ꝯ voluntatem defuncti.ff.ad.l.fal.l.titia. Et ptꝫ qꝛ per conditioneꝫ ex lege petitur:vt no.in aut.presbyteros.C.de epi.ꝛ cle.sed pro tāto dr̄ ex testamēto:qꝛ nō cōpetit nisi facto testamēto. ¶Preterea filie excluse a successione intestati non competit ius querelandi cōtratabulandi vel dicendi nullum:vt pꝫ ex no.per bar.in.l.fi.ff.ad ter.ꝛ per Bal.in.l.maximū vitiū.circa fi.ꝛ dixi in prin.consilij. Ergo nec ius petendi supplementū qđ inuentum fuit ad exclusionem illorum remediorum.C.de inoff.test.l.om

4 nimodo. ¶†Cum igit̄ in casu nostro fuerit institutus frater testatoris qui ab intestato exclusisset dictam Catherinam sequitur ꝙ ipsa non pōt agere ad supplementum. Veruꝫ lꝫ predicta vera sint illud tamen me magis mouet in casu nostro ꝙ dicta dña Catherina nō possit agere ad supplementum: qm̄ hꝫ integram legitimā inter id qđ pater sibi reliquit ꝛ dotē maternaꝫ: que ſm formā statuti noui in ver.hoc tamen saluo.vbi disponitur ꝙ si alius dotauerit ꝙ̄ pater frater aut patruus ꝛ dos sit minor ꝙ̄ esset integra legitima que deberetur de bonis paternis possit mulier agere ad supplementum vt habeat integram legitimam computata dote a quocunqꝫ data. Si igitur mater viuens dotasset de suis bonis computaretur illa dos in legitimā debitam ex bonis paternis:vt expresse vult ille ver. igit̄ ꝛ si pater dotauit de bonis maternis.idē esse dꝫ qꝛ ipsa mater cēsetur dotasse non pater qui prebet nudum mysterium.iuxta not.per Bal.in.l.j.C.de legi.here. Hoc etiam pꝫ ex prin.dicti statuti quo disponitur vt a quocūqꝫ sit dotata ꝛ de cuiuscūqꝫ bonis: ꝛ etiā si seipsam dotauerit de suis proprijs facultatibus:puta delatis sibi a matre iaꝫ mortua aut pater vel frater dotauit eā de bonis ꝑprijs ipsius mulieris ꝙ ipsa excludatur a successione paterna ꝛ aliorum de quibus in dicto statuto. Non ergo curauit dictum statutū quātū ad excludēdū eā a successiōe paterna vtrū sit dotata a pr̄e de bonis ipsius potestatis vel de bonis ipsius filie.qđ pꝫ. Nā vtrūqꝫ casum exprimit. Nā in prin.dicit si mulieres vel aliqua mulier a patre vel patribꝰ dotate ꝛc.qđ est intelligendū.s.de bonis paternis. Postea subdit vel ipsi patres seu fratres vel aliqs alius cōsanguineꝰ mulieris ſm facultatē patrimonij mulieris ꝛc. Et sic exprimit scđm casum.s.qñ pater nō dotat de suo patrimonio:sꝫ de patrimonio ipsius mulieris: alꝰs ille ver.esset superfluus. Vñ vult expressa ꝙ si filia haberet hereditatē vel dotē maternā ꝛ pater de illa hereditate vel dote ipsam vult dotare cōdecenter dicta filia excludatur a successiōe patris. Sic ecōtra si esset dotata a patre de bonis patris excluderet̄ a successione matris:ꝛ etiā aliorū cōprehensorū in statuto. Non ergo curat a quo sit dotata ꝛ de cuius bonis dūmodo sit dotata:sed vult ꝙ sit contenta dote ꝛ reputauit hoc sibi satis sufficere. Postꝙ̄ ergo pater in testamento reliquit tm̄ pro dote ipsius filie qđ sufficit ad legitimā bonorum paternorum cōputata dote materna sufficere dꝫ ad eius exclusionē:qꝛ ꝛ si in totū de bonis maternis dotasset sufficeret ſm dictum statutum: cuꝫ si mater ipsa dotasset:hoc idem esset:ideo non debet nouum videri ꝙ dotata ex bonis maternis excludatur a paternis:quia idē esset econuerso.tollit enim dictum statutuꝫ no.ꝑ Bar.in.l.j.C.de legi.heredi.qui dicit ꝙ dotatio excluderet solum ab hereditate dotantis qđ est verum nisi statutū dicat expresse ꝯrium:vt est hic ꝛ simile in pluribꝰ locis vidi. ¶Itē non ob.ꝙ statutum requirit duo copulatiue.s.ꝙ sit dotata ꝛ nupta sed ista non erat nupta:lꝫ posset dici dotata. Nam dico ꝙ statutum exprimit duos casus principales quando est dotata ꝛ nupta ante delatam successioneꝫ: ꝛ tunc prohibet eam succedere. Secūdus quando non erat dotata nec nupta: ꝛ sic iam delata fuit sibi successio:ꝛ tunc vult ꝙ etiam si post dotetur excludat̄: vt patet in ver.si iam peruenerint. Naꝫ dꝫ intelligi.s.ad successionē:vt pꝫ ex ꝑcedentibus. Hoc aūt esse potuit nisi quādo nō erant dotate ꝛ nupte tēpore delate successionis:si enim esset nō possent peruenire. Igitur illud verbum debet intelligi eo casu quo possit locum habere.l.iiij.§.totiens.ff.de dam.infec. Qđ autē sequitur in statuto postꝙ̄ nupte fuerint ꝛc.determinat sequentia:sꝫ verbum dicat seu cadat:non enim potest determinare precedentia.s.verbum peruenerit:qꝛ esset sensus ꝙ posset peruenire ad successionē postꝙ̄ essent nupte ꝛ dotate ꝙ tamen ꝑ̄cedēs.prohibuerat.ꝛ sic esset absurdus intellectus ꝛ cōtrarius ꝑcedentibus. Sed intelligēdo vt dixi sunt omnia plana. Vñ etiaꝫ si post mortem patris vel matris de bonis paternis vel maternis a fratre excludetur:ꝛ hoc mō intelligēdo cessat omnis absurditas que vr̄ resultare ex inuolutione verborum dicti statuti ꝙ prima facie vr̄ non habere intellectū in pluribus verbis ꝛ

repetere

repetere quaſi idē. Sed nō eſt verū: ſed oīa ſtant cū myſterio et
aliqd important. ¶ Concludit ergo dictā dñam Catherinam
nō poſſe agere ad ſupplemētū legitime in bonis paternis. Vel
ex eo ꝙ fuit inſtitutus ille q eā excluſiſſet in teſtamento. Vel ex
eo ꝙ ipſa cenſet habere integrā legitimā cōputata dote mater
na quā ſtatutū predictū voluit in legitimā cōputari. Item q2
dictū ſtatutum cenſet ꝑmittere ꝙ pater poſſit dotare in minus
q̃ ſit legitima: vt. ſ̄. tangit primus cōſultor. Itē q2 ⁊ ſi mater
in totū dotaſſet ⁊ pater nil reliqſſet in teſtamēto nil petere poſ-
ſet ſicut nec ecōuerſo: qm̄ nec dicere nullū: vt. ſ̄. ꝓbaui. nec ſup-
plementū ex quo nil relictū eſſet. Nō ergo hꝫ ius querele hoc ca
ſu quo aliqd ei pater reliqt ex quo ſimul reliquiſſet eſſet excluſa
ꝓpter dotationē matris de bonis maternis: ergo ⁊ idē ſi a pa-
tre ſit dotata de eiuſdē maternis ꝑ illū verſi. ſtatuti. vel ipſi pa-
tres ſeu fratres ⁊c. ⁊ hoc quo ad paternā hereditatē. ¶ Quan-
tū vero ad alias bereditates. ſ. matris auie ⁊ patrui: pꝫ per ea
q̃ dicta ſunt: q2 dotatio a quocūqꝫ facta excludit a p̄dictis he-
reditatibus ex forma dicti ſtatuti: ideo vero pōt dici ꝑtim dota
ta a patre ꝑtim a matre. Qꝺ aūt q̄rit an nepotes ex dicta Ca-
therina ſimiliter excludant. rñdeo ſic: vt determinat bart. in. l.
ij. §. videndū. ad ter. ⁊. l. liberorū. de verb. ſig. in pe. col. ⁊ etiam
dictū ſtatutū boc dicit expreſſe ibi. vel filijs eius ⁊c. Laus deo.

¶ Conſilium. cxcvij.

1 ☞ Quando ſubſtantia petitionis non conſiſtit in tēpore nō
ſunt de eo teſtes interrogandi.
2 Et depoſitio de tꝑe diuerſo a tꝑe teſtamēti nō vitiat legatum.
3 Heres volens excludere legatarium vigore prioritatis vel po
ſterioritatis debet eam probare.
4 Sententia lata ſub conditione de preſenti dicitur pura: licet ex
interuallo poſtea liquidetur.

N chriſti nomine amē.

¶ Viſis ⁊ examinatis oībus ſupraſcriptis ꝓ de-
terminatione eius qꝺ q̄rit cōſiderādū eſt ꝙ Valē
tinus p̄dictus agit ex vltima volūtate ſer Spinel
li nec reſtringit ſe in ſuo libello vel in articulis ad totū tempus
1 quo illa vltima voluntas facta fuit. † Nec etiam habuit neceſ-
ſe ſe aſtringere cum pars petitionis ⁊ eiuſdem effectus ſit quo-
cūqꝫ tꝑe facta fuit dummodo fuerit vltima: ⁊ ſic ſubſtantia pe-
titionis non conſiſtebat in tēpore: ergo ⁊c. vt no. Inno. de re iu
di. c. abbate ſane. li. vj. ⁊ Bart. in. l. eandeꝫ. §. actiones. ff. de ex
cep. rei iudi. in. iij. col. Et ꝑ cōſequens nec teſtes neceſſario fue-
runt de tēpore interrogandi nec habuerunt neceſſario rñdere.
de fide inſtru. cuꝫ Ioannes. ⁊ ꝑ eundem Bar. in. d. §. actiones.
Loquor quantum ad fundamentum intentionis agentis que
fuiſſet fundata etiā ſi teſtes de tꝑe: ideſt de mēſe octobris nil de
poſuiſſent: vt pꝫ ex predictis. ⁊ habetur plene in Spec. de teſt.
§. iam de interrogatorijs. ver. iteꝫ de tēpore. ⁊ ꝑ Inno. de accu.
qualiter. ⁊ expreſſe per glo. C. de teſti. l. teſtium. que dicit ꝙ te-
ſtes non ſunt interrogādi de tempore niſi qñ ſunt ſuſpecti vt vi
deat quanta fides ſit eis adhibēda ⁊ an inuicē ꝯrientur. Sub
audiendū eſt vel qñ tp̄s eſſet de ſubſtātia intētionis agētis: q2
in tꝑe eſſet fundata: vt no. ꝑ glo. ff. de teſti. l. ob carmen. §. fi. vel
quia ſe reſtrinxiſſet ad tempus. ff. de teſti. l. habeat.
2 ¶ † Scꝺo principalr̄ cōſiderandū eſt ꝙ cū dictus Valentinus
a agat ex vltima voluntate ⁊ verba libellantis[a] ſint intelligēda
ꝭm eius intentionem vt valeat ⁊ procedat meliori modo quo
poteſt. ff. de iudi. l. ſi quis intentione. ⁊ quod no. in. l. ſed ⁊ ſi poſ
ſeſſori. §. ſed ſi rerum. ff. de iureiur. cenſetur egiſſe ex illa qua ve
re vltima eſt: ideſt poſtq̃ nulla fuit ſequuta. Sicut enī primus
eſt quem nemo precedit ita vltimus eſt queꝫ nemo ſequitur: vt
ff. de reb. du. l. qui diues. de verb. ſigni. l. proximus. ⁊. l. proxi-
mi. ⁊. l. in vulgari. Ex quo ſequitur ꝙ ſi teſtes predicti de tem-
pore ſeu menſe facti legati nil dixiſſent productio facta per al-
teram partem de teſtamento facto de menſe nouembris nō cō-
tradiceret atteſtationibus actoris: quoniam dicte atteſtatio-
nes intelligerentur vel de alia vltima voluntate facta poſt di-
ctum teſtamentū vel de facta tꝑe dicti teſtamēti ſed nō ſcripta.
qꝺ pꝫ: q2 bec interpretatio facit rem valere. ⁊ ideo potius eſt ſu
menda q̃ alia que faceret nō valere. ſ. ꝙ cenſeret facta prius. et
ſic eſſet reuocata ꝑ teſtamētū. arg. ff. de ver. ob. titia. §. idē reſpō
dit. vbi interpretatio que vitiat nō eſt aſſumenda. ⁊ qꝺ no. in. l.
talis ſcriptura. ff. de leg. j. facit qꝺ no. in. l. nō ſolum. ⁊. §. ſed vt
probari. de ope. no. nun. per Barto. vbi dicit in dubio preſumi
aliquid de facto tempore licito non illicito. Sic dicam ꝙ preſu
mitur factum eo tēpore quo reddatur actus validus ⁊ nō reuo
3 catur quartum: quia reuocatio ſeu mutatio vltime voluntatis
non preſumitur. l. lucius. ff. de leg. ij. † ⁊ ſic cum onus probandi
mutatam voluntatē incumberet ex parte rei vt ibi. non ſuffice-
ret ꝓductio teſtamēti facti de menſe Nouēbris reuocātis omnē
aliam voluntatē bactenus factaꝫ: niſi etiam probaſſet ꝙ dictū
legatum ſeu voluntas vltima in qua factum fuit preceſſiſſet di
ctum ieſtamentū. cū enim iſta excep. ſua fundet in tꝑe priorita
tis ⁊ poſterioritatis neceſſe habebat hanc prioritatē ⁊ poſterio-
ritatem ꝓbare clare ⁊ aperte: al's deberet ſuccūbere ſicut actor
non probans clare ſuam intentionem. de proba. c. in preſentia.
⁊ ita no. ꝑ Bar. in. d. §. ſed vt probari. ⁊ per gl. in. c. venerabili
bus. in fi. de ſen. excō. lib. vj. ⁊ in cle. fi. de reſcrip.
¶ Tertio conſidero principaliter ꝙ iſti teſtes non depoſuerunt
de dicto menſe octobris tanq̃ teſtes cum dixerint ſe credere ꝙ
fuerit de menſe octobris: ⁊ teſtes nō debent deponere de credu-
litate: ſed de veritate. vt no. in. d. l. teſtium. C. de teſti. ⁊. ff. de iu-
reiur. ſuper rubrica. per glo. Ex quo ſequitur ꝙ perinde eſt ac ſi
de dicto menſe nil depoſuiſſent ex quo non in forma debita. ff.
de iureiur. l. iij. in fi. ⁊. l. per ſalutem.
¶ Ex quibus omnibus ſequitur deciſio eius qꝺ queritur: vide
licet ꝙ dictus Valentinus poteſt conſequi dictum legatum vir
tute dicte ſententie que tranſiuit in rem iudi. quia conditio in
ea appoſita erat verificata tēpore ſententie cum re vera eſſet fa
cta probatio pro parte actoris per ſufficientem narrationem te
ſtium aſſerentium ſe interfuiſſe. Que probatio non eſt eliſa per
productionem teſtamenti facti de menſe nouembris. Tum q2
cauſa appellatiōis in qua facta fuit dicta productio fuit deſer-
ta: ⁊ ſic productio que eſt de actis: vt in. c. qm̄ contra falſam. de
proba. fuit annihilata. l. cum lite mortua. ff. iud. ſol. ſciendū. q2
dictū ſtatutū nō cōtradicit atteſtationibus p̄dictis cū iſta poſ-
ſint ſimul ſtare ꝙ teſtes credebant fuiſſe factum dictum legatū
de menſe octobris: ⁊ tamen nō ita fuit de mēſe nouembris tꝑe
teſtamēti: lꝫ nō fuerit ſcriptū qꝺ nocere nō dꝫ legatario. l. fi. ff.
de iure cod. C. de teſt. l. errore. ⁊ de hoc ſunt coniecture: quia ali
qui teſtes de hoc deponunt: ergo ⁊c. ar. ff. de re. du. l. quem here
di. Vel poſt dictū teſtamentū ꝑ viā codicilloꝝ. ⁊ hoc magis pre
ſumitur q̃ ꝙ ante teſtamentū ꝑ ea que dicta ſunt ⁊ ꝯrium nō eſt
probatum nec teſtes productos ab actore cuꝫ ipſi non deponāt
aſſertiue qꝺ ſi feciſſent ſufficeret: quia teſtes pro vtraqꝫ parte
ſunt examinandi cum iurent plenam dicere veritatē: vt in aut.
ſi iudex. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ not. in. l. ſi duo. §. idem iul. ff. de iure-
iur. Nec etiam eſt probatum contrarium per teſtes inductos a
4 reis cum multi fuerint inducti. † Remanet ergo probatio acto
ris non eliſa: ⁊ ꝑ cōſequens dicta ſnīa cenſet fuiſſe pura: q2 lata
ſub cōditione de preſenti vel de preterito q̄ iam extiterat: ergo
⁊c. ff. de iniuſto teſta. cum in ſecūdo. ſi cer. pe. l. cum ad preſens.
cum ſi. ⁊ potuit fieri tali modo: vt no. in. l. cum iudex. C. de ſen.
Petat ergo actor executionem dicte ſententie ⁊ in ea liquidet
probationes fuiſſe factas tēpore dicte ſnīe producendo acta ⁊
atteſtationes: qꝺ poteſt fieri ſicut qñ fertur ſnīa ſuper intereſſe:
q2 ſit liquidatio de quantitate in executione eius: vt plene no.
in. l. j. in prin. ff. de edē. ⁊ de lega. ij. l. j. in fi. per Bar. Et ſi pars
aduerſa opponat ꝙ ille atteſtationes ſunt abolite per produ-
ctionem teſtamēti factā in cauſa appellatiōis. rñdebitur nō eſſe
verum. Tum q2 illa productio habet pro nō facta ex qua cauſa
appellatio fuit pro deſerta. Tum q2 nō ꝯdicit atteſtationibus
ex quo teſtes non aſſertiue loquuntur ſed de credulitate. Si ve
ro in executione ſnīe pars rea iterum vellet producere teſtamē
tum ad eneruandū dictas probationes nō dꝫ admitti tñ per di
ctam rationem admiſſa non releuat: ergo ⁊c. l. ad proba. C. de
proba. Tum etiam q2 veniret cōtra ſententiam que trāſiuit in
rem iudi. qꝺ fieri non pōt. l. peremptorias. C. ſen. reſcin. nō poſ.
Et ſic pꝫ ex predictis Valentinum poſſe conſequi ſuaꝫ intētio
nem perviam clarā ⁊ apertā ⁊ ſine labore ⁊ inuolutione ⁊ mali
tia partis aduerſe. Cetera vero dubia ſuperflua relinquuntur.
de offi. delega. prudentiam. Laus deo.

a ¶ Libellātis. Adde. d. Maria. ſozi. in cōſi. xxxix. icip. viſis. ver. verū q2 i terminis. circa fi. in j. parte.

¶ Conſilium. cxcviij.

1 ☞ Nomina debitorum veniunt in generali obligatione om-
nium bonorum.
2 Que actio oriat creditori ex noībus debitoꝝ ſibi pignoratis.
3 Quomodo intelligatur ſtatutū ꝙ mulier nō babens virū ſed fi
lios ſolum poſſit dimidiam bonorum alienare.
4 An filij in fraudem creditorū poſſint matri alienāti cōſentire.

N chriſti nomine amen.

1 ¶ † Notandū primo ad euidentiā ꝙ in generali ob
ligatione omniū bonorū veniunt etiā noīa debito-
b rum[b]. vt no per doc. C. de here. act. l. iij. arg. de ver.
ſig. l. meorum. de pecul. leg. l. peculio legato. ⁊. l. q̃ tuberonis.
§. in peculio. ff. de pecul'. de bo. auto. iudi. poſ. l. in venditione.
ad treb. ſi legatus. §. j. lꝫ glo. in. d. l. iij. videatur dicere boc eſſe
verū in expreſſa bypotheca non in tacita. qꝺ doc. non tenēt im-
mo dicunt verum eſſe indiſtincte. ſed ⁊ ſi vera eſſet glo. hic fuit
expreſſa hypotbeca: ergo ⁊c.

b ¶ Debitorū. Vide bal. in cōſi. cxxv. in. j. parte. ⁊ i ꝯſi. ccxliiij. in. ij. parte.
Additio.
¶ Et an dicant eſſe in loco: ⁊ nū quid dicant mobilia vel immobilia. vide ſozi. in cōſi. clxxv. incip. viſo teſtamē to. in. ij. col. ver. ſed dicet qſpiā. in. ij. vol. P. F.

2 ¶ † Scdo premittēdum ꝙ habens hypothecatum nomē debi
toris hȝ vtilem actionem personalem que hypothecatio com-
petebat directa. ff. de pig. l. grege. §. cum pignori. ver. sed pōt.
⁊ ibi no. per doc. lȝ gl. dicat ꝙ datur vtilis hypothecaria qđ est
verum ſm doc. pro pignoribus nominis obligati. s. pro pigno
ribus obligatis per illum debitorē cuius nomen est in obliga-
tione. sed pro exactione debiti datur vtilis personalis: vt dixi
per. l. postq̃. de heredi. vē. vt no. C. q̃ res pig. obli. pos. l. nomē.
ff. de pig. act. si conuenerit. in prin. per doc. Patet ergo dictuȝ
Simonē agere posse vtili hypothecaria contra detentores bo-
norum mariti si obligatio facta per dictam dn̄am fuit valida:
q: in ea venit nomen dicti mariti cū eius hypotheca. C. de act.
⁊ oblig. l. si a creditore. Contra heredes vero mariti potest age
re vtili actione personali de dote vel vtili ex stipulatu que mu
lieri competebat directa. C. de rei vxo. act. l. j.
¶ Nunc videndū est an obligatio facta per dictam dominam
dicto Simoni de oībus bonis suis valeat attenta prohibitiōe
statuti primo loco premissi. ¶ Circa qđ notanduȝ ꝙ si dicta ob
ligatio facta esset ꝯ formaȝ ⁊ prohibitionē dicti statuti nō susti
nereť ꝓpter iuramētū ipsius dn̄e: qm̄ prohibitio predicta facta
est cōtemplatione. aut mariti: aut filioꝝ ne fiat eis preiudiciū:
vt ex eo colligitur. ar. ff. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. de
leg. iij. fideicōmissaria. §. interdū. facit qđ in fi. no. Bart. in. l.
ij. §. videndū. ff. ad tertul. vn̄ iuramentū mulieris non pōt va-
lidare cōtractum in preiudiciū illorum cum iuramentuȝ vnius
alteri nocere nō debeat etiam matris filio. ff. de iureiur. l. iij. §.
pe. ⁊ l. nam postea. §. si. cum. l. se. ⁊ l. sed ⁊ si possessori. §. j. non
enim dȝ alteri per alterū iniqua conditio afferri: vt in regula iu
ris. ⁊ per hec dicta dicimus ꝙ etiam de iure canonico iuramen
tum qđ est cōtra publicam vtilitatem nō tȝ. de foro cōpe. si dili
genti. q: soli sibi iuramentum nocere dȝ non alteri: quia nō hȝ
in se iustitiā ⁊ iudiciū sicut habere dȝ. xxij. q. ij. animaduerten-
dū. ⁊ no. C. de nup. aut. qđ eis. cuȝ preceptum iuris ⁊ iustitie sit
alterum non ledere. ff. de iusti. ⁊ iur. l. iustitia. §. j. ad q̃ facit qđ
plene no. Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Item dico ꝙ
nec posset sustineri dicta obligatio ex illo capite ꝙ facta sit pro
pter necessitatem: quia non fuit seruata forma statuti qđ requi
rit vt corā iudice prestetur iuramētū ⁊ cause cognitio adhibea
tur: qđ hic factum non fuit: ergo ⁊c. ff. de trans. cum hi. §. si pre
tor. cum si. ¶ Oportet ergo ostendere volendo eaȝ sustinere ꝙ
3 nō sit facta ꝯ prohibitionem dicti statuti ꝙ sic ostendo. † Quā
do mulier non hȝ virū sed liberos tantū potest alienare medie-
tatem ⁊ non vltra ſm dictum statutum.

a ¶ Licet. Ad huius consi. materiam vide. d. Alex. de imo. in ꝯs. lxxvij. ꝑ totū. in. iij. pte. ⁊ in cōsi. cxiiij. in. ij. col. in. j. pte. ⁊ Bal. in ꝯsi. cxl. in. iiij. pte. ⁊ oīno ꝑ euȝ in cōsi. ix. in. iij. pte. ⁊. d. pe. phi. cor. in ꝯsi. xvij. ꝑ totū. in. j. parte.

¶ Primum dictum ꝙ possint alienare medietatem debet in-
telligi de oībus bonis etiaȝ dotalibus seu que fuerūt dotalia.
nam soluto matrimonio non sunt proprie dotalia: quia nō est
dos. Nec enim est vera illa glo. posita super dicta particula sta
tuti. s. preter dotem ⁊ donamenta: quia sic subauditur per con-
iunctionem vero ⁊c. Nam si bene inspiciatur mens dicti statu-
ti: tunc non voluit prohibere in totuȝ alienationem dotis ⁊ do
namentorum qn̄ habet maritū ne fiat preiudiciū aliquod ipsi
marito qui hȝ dotē ⁊ donamenta propter onera matrimonij: ⁊
sic causam onerosam. C. de iur. do. l. pro oneribus. ff. de condi.
ob cau. l. si donaturus. §. fi. ⁊ ibi no. qđ quidem fuit conforme
iuri cōmuni: qđ etiā vult ex ꝯctu vxoris marito non preiudica
ri in dotē. C. de iur. do. si prediū. nec ex delicto nisi in certis casi
bus. ff. de bonis dam. l. quinq; legibus. ⁊ ibi no. Et ideo dictuȝ
statutum cum ponat quattuor casus: duos quando habet virū
⁊ duos quando non habet: caute ⁊ non sine mysterio verba illa
preter dotem ⁊ donamenta ponit solum in illis casibus quan-
do habet virum. In alijs ergo cū non ponat nec nos debemus
subaudire cum non sit eadem rō in illis que est cuȝ habet virū:
igitur diuersa dȝ esse dispositio. Itē hec repetitio esset ꝯ ius cō-
mune ꝙ mulieri nō habenti virū permittat alienationē bonoꝝ
suorū etiā dotaliū dūmō sit maior ⁊ habilis ad alienanduȝ: q:
nulli alteri q̃ sibi facit p̄iudicium. facit. l. ⁊ heredi. §. filia. ff. de
pac. C. de cōtrahē. emp. l. dudū. igitur nō intelligitur facta di-
cta repetitio. ar. l. talis scriptura. in fi. ⁊ qđ ibi no. ff. de leg. j. et
ꝑ Bar. plene qui hoc tenet expresse in. l. pretor. §. eritq; differen
tia. ff. vi bo. rap. Nō est ergo bona illa glo. Sed simpliciter dȝ
intelligi primum dictum affirmatiuum dum dicit pro medie-
tate ⁊c. vt. s̄. dixi.
¶ Secundū vero dictū negatiuū qđ inde colligiť. s. ꝙ pro alia
medietate nō possit: qđ etiā statim sequiť in eodē statuto in ver
si. si vero aliter. vel pro maiori parte ⁊c. emanauit in fauorem fi
liorum quibus statutū voluit prouidere: vt. s̄. dixi. Cui fauori
sine dubio filij possunt renuntiare si volunt ⁊ sint habiles ad re
nuntiandū. ff. de pac. l. pactū inter heredē. C. eo. ti. l. si quis in
cōscribendo. Et statutū predictū dȝ intelligi nisi filij renuntiēt:
q: beneficiū nō conferť in inuitū: ⁊ ita determinatur in. l. ij. C. si
4 qd in frau. pa. ⁊ ꝑ Cy. in. l. j. in fi. ¶ † Cū igiť in casu isto filij di
cte dn̄e cōsenserint dicte obligationi vt proponiť si habiles fue
runt perinde valuit dicta obligatio ac si nullos filios habuis-
set. ff. de lega. j. l. nihil ꝓponiť. §. oībus. C. de fideicō. l. quot. ab
oībus. ad tertul. l. ij. §. sed si sint. quo casu cū non hȝ liberos nec
maritū pōt alienare in totū vt in p̄mo casu statuti. ¶ Nec ob.
ꝙ possessor bonoꝝ dicit filios p̄dictos cōsensisse in fraudem ip-
sorū q sunt sibi obligati vt heredes patris vt proponiť: qm̄ vi-
uente matre nō habebāt filij ius plenū: q: nō ꝑfecte ius quesitū
sed querēdū. ff. de coll. bo. l. j. §. si impuberi. ⁊ qđ no. i aut. si qua
mulier. C. de sac. san. eccle. in fi. ⁊ in gl. fi. qđ patet: q: si prius de
cessissent filij q̃ mater nullū ius transmisissent ad heredes eoꝝ
sup bonis maternis: lȝ hoc ius haberēt ex dicto statuto qđ ma
ter alienare nō poterat eis inuitis: potuerunt ergo hoc ius que
rendum remittere: nec possunt conqueri de hoc creditores se ex
hoc fraudari. ff. que in frau. credi. l. qui aūt. in princi. cū cōcor.
ibi alleg. in gl. Et sic ꝯcludiť Simonē predictū agere posse vti
li hypothecaria ꝯ possessorē dictorū bonorū mariti nō obstan
tibus allegatis in cōtrariū. ¶ Patetq; ex p̄dictis respōsio ad
omnia quesita formata: excepto vltimo ad qđ rn̄detur qđ si di-
cti filij adeant hereditatē maternā obligatio ꝑsonalis directa
qua ipsi tanq̃ heredes patris tenebanť matri vel eius heredi-
tati cōfundeť ne reperianť sibiipsi obligati. C. de neg. gest. si ab
eo. ff. de condi. inde. frater a fratre. ⁊ qđ ibi not. sed vtilis actio
acq̄sita creditori. s. Simoni tā ꝑsonalis ꝯtra heredes mariti q̃
hypothecaria cōtra quoscūq; creditores nō extingueret cū illa
sit separata a directa que ab ossibus dicte dn̄e nō fuit euulsa: lȝ
vtilis ꝑsonalis creditoris consistit: ex quo pȝ eas esse diuersas.
Igitur non sequitur ꝙ sublata vna per confusionem altera sit
sublata. iuxta not. in. l. hereditatem. in fi. glo. ff. de do. iuncta. l.
quis ergo ⁊c. ff. de pecul. ⁊ quod not. in. l. non quocunq;. §. qui
gaium. ff. de leg. j. Laus deo.

¶ Consilium. cxcix.

1 ☞ Elegans disputatio an bannitus qui ex forma statuti po
terat offendi impune si occidatur eo tpe quo habebat saluūcō
ductum occisores teneantur.
Et an presumantur habuisse notitiā dicti saluiconducti. ⁊. 2.
3 Decretū superioris an afficiat etiam ignorantes.
4 Et an ⁊ quādo teneantur inuestigare si erat rebannitus: vel si
habeat saluumconductum.

In christi nomine amen.

a ¶ Licet[a] ista sit questio determinata ꝑ doctores scri
bentes: ⁊ sic parū videať expediēs in argumētis insi
sterent propter importantiā negotij vt clarior remaneat deter-
minatio quam. j̄. subijciam. arguā primo ad partem negatiuā
scȝ ꝙ dictus Bartho. ⁊ socij non possunt se defendere a dicto ꝓ
cessu pluribus rationibus.
1 ¶ † Prima q: paria sunt nō esse bānitū vel esse ⁊ haberi ꝓ nō
bānito quantū ad effectū eius de quo queriť. arg. ff. de excu. tu.
l. cū ex oratiōe. ⁊ qđ no. i. l. si marit⁹. §. legis iul. i fi. ff. de adult.
sicut paria sunt nō esse cōdemnatū vel esse ⁊ inutiliter. ff. de re
iudi. l. iiij. §. condēnatum. de cōtrata. l. non putauit. in. §. nō q̄
vis. sȝ iste bannitus habebať pro non bannito durante termi-
no saluicōductus per quē bannū ⁊ eius effectus suspendebať:
q: fides data hosti a replubica vel ab eo qui rempublicaȝ admi
nistrat seruanda est. ff. de pac. l. conuentionē. ⁊ no. per bar. in. l.
j. ff. ad. l. iul. maie. ⁊ durante suspensione bannū nullū habebat
effectum sicut interdū non hȝ effectū durāte suspēsione ipsius.
de priuil. c. vt priuilegia. ⁊ qđ ibi no. ꝑ gl. ⁊ Inno. ⁊ qđ no. in. c.
ad hec. de ap. ꝑ gl. ⁊ etiā ꝑ Inno. videntur ergo dicti puniendi
ac si occidissent nō bannitū quinimo plus: q: rūpendo saluum
cōductū videntur cōmisisse crimē lese maiestatis: vt. d. l. j. ff. ad
l. iul. maie. pro quo grauissima pena imponiť. C. eo. ti. l. fi.
¶ Scdo ad idē qn̄ quis dat operā rei de sua natura illicite seu
aggrediť factū dānatuȝ delinquit etiā vltra q̃ credat delinque
re ꝓpter culpā p̄cedentē cōmissam in aggrediendo. ff. de iniur.
eū qui. §. si iniuriarū. C. ad. l. iul. de vi pub. l. qm̄ multa. ⁊ no. ꝑ
Bar. in. l. diuus. ff. de sica. ⁊ ꝑ Io. an. in fi. qōnis posite super
regula qđ quis mā. de reg. iur. lib. vj. in mercu. Sed isti fecerūt
hmōi: q: homicidium de sui natura est illicitū ⁊ dānatū diuina
⁊ humana lege. iuxta illud nō occides. in leutico. ⁊ lex dicit. ho
micidia qđ fecit semp expectet. C. de epi. audi. l. iij. ⁊ ad. l. corn.
de sica. per totum. Igiť lȝ isti crediderint posse occidere ꝓpter
bānū: tn̄ q: in veritate nō poterant ꝓpter saluūcōductum: vť
hoc inspiciēdū nō ipsoꝝ opinio. ar. ff. de manu. vin. si pater. §.
quotiens. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. q ignorauit. ꝑ empto.
l. ij. §. si sub cōditione. ⁊ qđ ibi no. in quibus inspicitur id qđ est
in veritate non id quod est in opinione agentis.
¶ Tertio ad idem ꝙ inspiciať veritas nō opi. q: tanta est vir-
tus veritatis

tus veritatis q ea detecta opinio etiam vulgaris et communis sibi cedit: fortius si non est vulgaris. viij. distin. q contenta. et c. veritatis. de frigi. et male. in fi. q. ij. si quis ingenuus. ff. de pba. l. fi. in fin. Nã et qñq3 reuocatur pter id snia lata. C. de reli. do. l. fi. de iureiur. admonendi. de purga. vul. c. significãtibus. et tñ sententia pro veritate habetur. ff. de reg. iur. l. res iudicata.

¶ Quarto ad idem qr decretũ superioris afficit etiam ignorãtes. vt in. c. qr cũctis. de cõces. pbẽ. lib. vj. Iste autem saluuscon ductus pcipit iudicibus seu officialibus et subditis q ipsum ob seruent: igitur nõ videnf isti p ignorantiam excusari.

¶ Quinto qr q cũ alio ɔ̃hit certus esse dz de cõditiõe illius. de re. iur. l. q cũ alio. Et idẽ ĩ eo q ɔtra aliũ vult agere: qr nõ execu taf pter ignorantiã: qr debuit inuestigare. e. ti. qr in alteri9. fortius ĩ eo q ɔ̃ aliũ deliqt: qr vbi magis periculũ ibi cautius ẽ agẽ dũ. ff. ad carb. l. j. §. sed et si qs. C. de appella. l. nec causas. et ibi no. et l. additos. de elec. c. vbi periculum. lib. vj.

¶ Breuiter his et alijs q in ɔ̃rio arguendo dici possunt non ob stãtibus dicẽdum est cõtrariũ: vz qd pdicti possunt se defendere a dicto processu: postq̃ vt pponif ille occisus erat bãnitus ta liter q impune poterãt occidi ex forma statuti. qd est validum fm verã opinionem. per. l. j. C. vt liceat se sine iudi. vin. Et post q̃ erat descriptus in libro bãnitorũ et non cãcellatus. Et postq̃ dictus saluuscõductus non fuit publicatus nec ad notitiam pdictorum inquisitorũ legitime deductus. Ex his tribus simul concurrentibus sequitur q predicti non intendebãt aliquod delictum cõmittere qd erat verũ attenta ipsorum opi. que in hoc debet attendi. ff. de iniur. l. item apud. §. si quis virgines. et qd ibi no. in. l. si quis ignorans. ff. loca. Voluntas enim et proposi tum distinguũt maleficia. ff. de fur. l. qui iniurie. in prin. ad hoc ff. ad sillenia. l. si quis in graui. §. si quis ignorãs. homicidium enim ad hoc vt sit punibile requirit in se dolum: et tunc punitur capitaliter. vel culpam: et tunc punitur leuius. ff. de penis. l. respiciendum. §. delinquunt. Sed isti nec dolum nec culpam com miserunt. De dolo pz q crediderunt occidere posse impune pro pter bãnum non cancellatum q prebebat iustam causam credu litatis propter autoritatem publice scripture. ar. ff. de vẽ. inspi. l. j. §. ceterum. Nam quilibet error etiam iiustus puta in iure cõsistens excusat a dolo. ff. de lib. cau. l. igitur. de abige. l. j. in fin. magne. glo. si quis ius dicen. non obtempera. et d. l. si quis in graui §. si quis ignorãs. fortius ergo error iustus et in facto con sistens. de reg. iur. c. ignorantia libr. vj. De culpa pz: quia non tenebantur diuinare q saluusconductus esset cõcessus. ff. ad. l. aquil. si putator. in fi. et man. l. fideiussor. §. ij. cum non subesset aliqua cã propter quaz hoc credere deberẽt. ff. si cer. pe. l. qd te. Et hanc determinationem ponit expresse bar. in. l. nõ solum. §. morte. ff. de ope. no. nũ. in. ij. q. prin. in qua tractat de protestatione inhibitoria. articulo. ij. s. cum quis protestatur vt non fiat id qd prohibitus tenebatur nõ facere: vbi plus dicit q si alius q̃ iudex dicat mihi q titius qui fuerat bãnitus erat rebãnitus non teneor credere nisi legitime mihi faciat fidem vel per can cellationem bãni vel instrumẽtum publicũ et possum eũ offendere licet protestatus fuerit mihi q nõ offendam nec punior de dolo dicto casu. Sed puniar tunc de culpa: quia non innestigaui an esset verũ q rebãnitus esset nõ determinat ipse ibi. sed puto q sic: qr pter illã protestationem et assertionez iusta suberat cã inuestigandi. ar. C. de rei ven. l. si fundum. ff. q in frau. cre. ait ptor. §. si qs particeps. Et idem si dubitabaf de viribus banni: puta qr dicebatur ordinẽ non seruatũ vel illum nõ potuisse ban niri: qr clericus[a]: tunc enim sum in culpa si non inuestigaui an legitime bãnitus esset vel non: et punior leuiter de culpa nõ de dolo. ita intelligo qd idẽ bar. no. post Dy. in. l. fi. ff. de adul. vbi videf etiã determinare qõnem pdictã pro dictis inqsitis vt pos sint se defendere. Idẽ etiam determinauit dñs Nico. de mat. et quidam alij quor disputationez refert Io. an. in regula qd qs mãdato. de reg. iur. in mercu. Hic enim non proponif q aliqua cã subesset pter quã pdicti inqsiti tenerenf iuestigare de dicto saluocõducto vel q tenerenf ipsius habere notitiaz ex quo non fuit publice diuulgatus. iuxta no. p glo. in cle. j. de sepul. sup ver bo publice. et l. regula. de iur. et fac. igno. Nec aliqs asseruit eis ipsum esse cõcessum vel protestatum fuit q nõ offenderent quo casu fuissent in culpa nõ inuestigãdo fm no. p bart. in dictis locis. Sequitur ergo q siue inqsitio sit fundata super dolo vt fieri consueuit siue sup culpa possunt predicti inquisiti se defendere si aliquid non continetur in inquisitione q culpam arguat.

2 ¶ † Restat ad ɔ̃ria rñdere q̃ de facili tollũtur. Et primo nõ ob. primum qr fateor q iste habebaf pro nõ bãnito pter dictũ saluum cõductũ q̃tũ ad hñtes notitiã de dicto saluocõducto nõ q̃tũ ad ignorãtes. in dubiũ ẽo ignorantia psumif. ff. de proba. l. veri9. de reg. iur. psumif. lib. vj. Itẽ nõ ob. scdz qr pcedit qñ qs quoquo mõ credit delinquere: quo casu etiã vltra q̃ credat delinqt: et ita loquunf ibi iura allegata: secus qñ nullo mõ credidit delinquere prout fuit in casu nostro: qr credebat eũ bãnituz et posse impune offendere: tũc enĩ licet actus de sui natura sit reprobatus: nõ tñ delinquũt: qr deficit effectus delinquendi. ita dicit bar. i. l. iuus. ff. ad. l. cor. de sic. p iura. s. alle. pro scda pte. facit. l. inter oẽs. §. fi. ff. de fur. ¶ Nõ ob. l. si pater. §. quotiens. de manu. vin. cũ alijs. s. alle. in qbus inspicitur veritas: qr illud verũ in fauorabilibus: et qñ qrif de translatione iuris vel validitatis actus hic loquimur in odiosis et penalibus in quibus ispicif veritas: et idẽ ecõtra: vt pbaf in. d. l. iter oẽs. §. recte. ff. de fur. et qd plene hr ĩ regula cũ qs in ius. de reg. iur. ĩ mercu. Nec aũt veritas noceret opi. igif inspiciẽda est opi. ¶ Itẽ nõ ob. tertiũ: qr verũ est q veritate manifestata cedit opi. veritati qñ nullus ex hoc ledif al's secus. ita dicit Io. an. in regula ob grãz. de reg. iur. lib. vj. circa fi. vbi declarat illud. c. veritate. viij. dist. sed hic

3 noceret veritas istis inquisitis. ergo rc. † Non ob. quartũ qr fateor q decretũ supioris afficit ignorantes quãtum ad hoc vt au ferat eis ptãtem aliqd disponẽdi: et quãtum ad hoc vt actus gestus ɔ̃ decretũ sit nullus. ita loqtur. c. qr cunctis. non quantum ad hoc vt facit ignorantem puniri. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. l. fi. in fi. C. de tab. l. generali. quia pena sine delicto non debet iponi. C. de penis. l. sancimus. ignorans autẽ nõ delinqt. ff. de act. et obli. l. ex maleficijs. §. lõge minus. ¶ † Ad quintum et vltimũ

4 rñsum est supra: qr verum est q tenef inuestigare qñ iusta subest causa al's nõ imputatur ei q nõ inuestigauit in penis infligẽdis: licet quo ad acquisitionem sibi fiendam posset forte imputari. vt. d. l. qui cum alio. ¶ Cõcludo ergo ex omnibus. s. dictis dictos Bartholomeum et filios aduersus dictum processuz defendi posse. Potissime per not. per Barto. in. d. l. non solũ. §. morte. de oper. no. nun. et in. l. fi. de adul. post Dy n. et per Io. an. in dicta regula quod quis mandato. in mercuria. et per rationes. s. dictas. Laus deo.

¶ Punctus talis est.

¶ Bartholomeus de perusio in suo testamẽto sic disposuit: videlicet ĩ omnibus alijs suis bonis mobilibus et imobilibus iuribus et actionibus rc. Octauianum et Charolum Ioannis de perusio sibi heredes vniuersales instituit et eos iuicẽ substituit. Et si decesserũt sine filijs substituit eis hospitale mercatorum. Et hec est sua vltima voluntas et suum testamentũ quã et qd valere voluit iure testamenti. Et si iure testamenti nõ valeret vel non valebit saltem valere voluit iure codicillor et iure cuiuslibet alterius vltime voluntatis rc. Tandem ad studiũ paduanũ profectus est: demũ reuersus filiam procreauit: et superuiuens doctor effectus tacuit per annos: tandez in cursu equi mortuus est. Mater testatoris et filia bona hereditaria possederunt per annos: nec predicti heredes instituti cõquesti sunt: qr erant de ciuitate eiecti. Nũc aũt ad ciuitatẽ reuersi petunt hereditatem sibi restitui tanq̃ ex codicillis: queritur quid iuris.

¶ Consilium. cc.

1 ¶ An clausula codicillaris institutionẽ directam possit obliquare et trahere ad fideicommissum.

2 An habeat locũ qñ testũ est nullum ex preteritione filij.

3 An habeat locum qñ rumpitur ex natiuitate posthumi.

4 Quod in casu predicto si testator superuiuat post nataz posthumam: instituti cõsequentur hereditatem ab ea per fideicõmissũz vigore clausule codicillaris.

In christi nomine amen.

¶ Clarum est testamentum predictum fuisse ruptuz natiuitate dicte posthume si nihil sit sibi relictum iure restitutionis. C. de posthu. here. insti. l. j. de bonorum pos. cõtra tab. l. posthumo. et hereditatem ab intestato sibi delatam. ff. de lib. et posthu. l. fi. si tabu. test. nul. exta. l. j. §. fi. de leg. prestan. l. is qui.

a ¶ Quia clericus. Vide Alex. in. s. alleg. cõsi. lxxvij. in. iij. pte.

1 † Nunc ergo si queritur an virtute clausule codicillaris teneatur dicta posthuma restituere hereditatem institutis iure fideicom. tria occurrunt dubia satis trita per doc. ideo breuiter in quolibet me expediam. ¶ Primum est vtrum virtus dicte clausule sicut operatur effectum in legatis et fideicommissis particularibus. C. de fideicõ. l. ex testamẽto. ita operetur in institutione directa: vt ipsam vertat in causam fideicõ. Et videtur q non: saltim in casu isto quo preterita fuit posthuma: quia possibile fuit in institutione valere iure directo. l. non nata post huma. ff. de iniusto testa. l. iij. §. ex his apparet. et §. sed si stãte. igitur obliquari ex postfacto non debet. ff. de vul. et pup. l. verbis ciuilibus. Sed ad hoc respondetur verum esse q verba directa que semel iure directo valere potuerunt non obliquantur. s. per nos vel per iuris interpretes vt in contra. sed per ipsum testatorem obliquari possunt cuius voluntas in talibus dominatur. C. de leg. l. cum qd. in fi. de neces. ser. l. cuz quidam. post pn. At obliquatio que procedit virtute dicte clausule prouenit ex

expressa voluntate testatoris: igitur &c. ff. de condi. & demon. l. in conditionibus. Scdo quia dicta clausula conuenientiam habet cum legatis & fideicom. particularibus que possunt in codicillis relinqui: non cum hereditate vel institutione directa quae non possunt dari vel fieri in codicillis. C. de his qui. vt indig. l. hereditas. de codi. l. ij. ergo &c. l. sed cum patrono. de bo. pos. & de hoc queritur de presenti. Dicendum est ergo secundum omnes vim dicte clausule operari effectum suum in vniuersali institutione & ipsam ad fideicom. deuoluere. Primo per tex. legum. ff. de testa. mili. l. querebatur. de iniust. test. l. posthumus. §. si paganus. ad treb. si quis priore. cum si. Secundo per glo. in. l. ex ea. §. fi. ff. de de testa. que hoc tenet. Tertio per rationem: quia cum testamentum consistat in sola institutione. ff. de here. insti. l. j. §. qui neque. dicendo si testamentum non valet vel valebit iure testamenti &c. videtur dicere idest si institutio non erit valida iure institutionis valeat iure fideicom. vnde cum voluntas testatoris ex verbis clare appareat & de ipsius potestate in hoc non sit dubitandum vt. s. dixi: igitur &c. Et ita firmat Barto. post alios in. l. j. ff. de iure codi. in. viij. q. in fi. & etiam tangit in prima. q.

2 ¶ † Secundum dubium est vtrum dicta clausula locum habet si testamentum est nullum ex causa preteritionis. Glos. in auth. ex causa. C. de lib. prete. tenet quod non per. l. ij. ff. de lega. iij. vbi dicitur quod a preterito non potest relinqui. Sed hic relinqueretur ab ipso preterito si predicta clausula operetur tunc effectum. ergo &c. Contrarium tenent omnes doc. quia verba conueniunt cum voluntas non refragatur. ergo &c. ff. de leg. j. l. ab omnibus. Nam ita dicitur non valere quando subest defectus preteritionis sicut quando alius defectus: igitur &c. ¶ Nec ob. l. ij. de leg. iij. Nam soluendo aliquantulum clarius quam soluant docto. dico quod illa lex debet intelligi quando relinqueretur a preterito non in defectum testamenti quo casu testator intendit eum grauare in illum casum quo ad eum non cogitat aliquid peruenturum: ideo non pot. l. adeo. C. de fideicom. Nos loquimur quando relinquitur ob eo in defectum testamenti: & sic in casum quo ad eum hereditas ab intestato sit peruentura quo casu pot. l. si quis cum nullum. ff. de iure codi. & ita firmat bar. post alios in. d. l. j. v. q.

3 ¶ † Tertium vero dubium est an dicta clausula operetur quando irritatur per agnitionem posthumi preteriti. Et hic breuiter dicendum quod si dicta clausula sic esset concepta per verba tantum de presenti si non valet &c. non haberet tunc locum: quia verba repugnarent: eo quia tale testamentum a principio valet. d. l. iij. §. ex his. licet ex post facto efficiatur inualidum. At verbum illud si non valet cum sit de presenti non extendit ad futuram inualiditatem. l. si ita. ff. de au. & arg. cum simi. Si autem dicat si non valet vel valebit secus: vt not. Bar. in. d. l. j. de iure codi. in. vj. q. Limitat tamen ipse hoc dictum & etiam superius quando testator sciebat se habere filium iam natum vel posthumum quem preterijt: alias secus. quia tunc deficit voluntas testatoris: qui si sciuisset habere filios tale fideicommissum verisimiliter non reliquisset. ar. eo. ti. is qui. & l. sicut certi. & l. si cum vel in vtero. C. de testa. mili. que limitatio equissima mihi videtur.

4 ¶ † In casu autem nostro testator ipse ignorauit de dicta posthuma tempore testamenti cum non haberet vxorem: & sic videtur secundum opi. bar. dictam clausulam non operari effectum: nec in fideicom. vniuersali nec in particularibus legatis nisi sint aliqua que verisimiliter in omnem casum fecisset: vt parua legata pro anima vel ad piam causam. Verum quia proponitur in themate quod post natiuitatem dicte posthume supuixit per annos & habuit tempus mutandi testamentum & non mutauit: quodque quia erat doctor legum qui sciebat vel scire presumitur rupturam dicti testamenti per natiuitatem dicte posthume: virtuteque dicte clausule in deuoluendo institutionem in fideicom. dico quod presumitur ex quo non mutauit voluisse decedere cum eodem testo: & sic dictam clausulam operari per gl. ordinariam in. l. athlete. §. dat remissionem. ff. de excu. tu. & per id quod no. Bar. in. l. lex cornelia. in fi. de vul. & pup. & p. l. tractabatur. ff. de test. mili. & C. de inoffi. test. l. iij. & sic perinde esse ac si a prin. sciuisset dictamque opi. Bart. in casu isto locum non habere: sed aliam communem de qua supra. Laus deo.

¶ Consilium. ccj.

1 Decretum iudicis interpositum ex falsa causa cum subesset vera causa qua expressa non aliter interponendum sustinetur et valet.

2 Prescriptio non currit filiabus viuente patre: nec currit hereditate iacente.

3 Hereditas descendentis ad ascendentes non adita non transmittitur.

4 Filia non censetur dotata de bonis hereditatis materne nondum adite.

In christi nomine amen.

¶ Visis & consideratis omnibus suprascriptis ac etiam actis & actitatis in causa & sententia lata in fauorem Benedicti & matris eius reorum & possessorum contra prefatas dominas actrices: aggredior illum punctum de obreptione dubitat in qua fundata est dicta sententia vt ex ea pz. Et videtur quod

1 ex illo capite potuerit ferri sententia prout lata fuit: † quia decretum iudicis interpositum ex falsa causa est ipso iure nullum. ff. de fideicom. lib. l. cum vero. §. subuentum. & l. j. §. hec verba. ne vis fiat ei. Etiam si suberat vera causa ex qua interponi potuisset & valuisset: non tamen fuit allegata. sed falsa: & super ipsa fuit fundatum decretum. ff. de tuto. & cura. da ab his. l. tutor si petitus. & l. seie egresse. Et hec est differentia inter sententiam diffinitiuam que lata ex falsa causa valet mero iure licet non in effectu. vt no. ff. de acqui. here. si is ad quem. per glo. nisi in casibus quibusdam in quibus ipso iure non valet. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. Et decretum quod indistincte non valet: vt no. bar. in. d. l. si is ad quem. Sed hic fuit allegata falsa causa in adeptione tenute. s. quia alij filij non extabant: cuius tamen contrarium apparuit ex articulis postea datis per dictas dominas: igitur &c.

¶ Breuiter contrarium dico quod concessio dicte tenute valuit & in nullo fuit obreptum sicque dicta sententia male lata fuit tali ratione. Nam iudex in pronuntiatione tenute non intelligitur fuisse motus ex eo quod alij filij non extabant tempore mortis dicte domine Felicis: hec enim fuisset iusta causa concedendi tenutam: sed ex eo quod petentes erant heredes insolidum dicte domine Felicis quibus heredibus restituenda erat dos dicte domine. Hoc autem quod ipse essent heredes insolidum fundatur principaliter in eo quod erant vel fuerant filie dicte domine Felicis. & hec causa erat & est vera: non autem in eo quod alij filij non extabant tempore mortis. quod pz: quia etiam si extabant: si tamen erant incapaces vel hereditatem repudiauerunt vel ea non adita decesserunt non habebant obstare. Igitur non existentia filiorum non erat principalis causa super qua concessio tenute fuit facta: sed potius secundaria vel accessoria. Postquam igitur causa principalis & super qua principaliter fundata fuit tenuta erat vera. s. quia erant filie. Item erant heredes insolidum: licet esset accessoria & super qua non erat fundata principaliter: sed accidentaliter veniebat foret falsa non debet vitiari tenuta. ar. ff. de contra hen. empt. l. si in emptione. in prin. vbi dissensus contrahentium in accessorijs non vitiat si adest consensus in principali: secus si deficeret in principali. & l. in omnibus. Sic ergo non obstant contraria: quia loquuntur quando causa super qua principaliter fundabatur decretum erat falsa si bene inspiciantur. si enim iudex dat tutorem pupillo tanquam non habenti eum cum habebat: licet absens sit principaliter causa datur & hoc. s. quia pupillus non habet. & ideo dat tutorem tanquam duraturum toto tempore pupillaris etatis: merito non valet licet sub sit alia causa vera: que si fuisset expressa eodem modo dedisset: scilicet absentia tutoris quem habet: quia fateor quod dedisset: sed non eodem modo: quia duraturum tantum quousque reuerteretur. l. si tutor rei publice. ff. de tutel. & rati. distra. sic ergo potest dici iudex circumuentus expressa falsa causa & non vera: quia aliter & aliter dedisset. At in casu nostro non aliter dedisset si fuisset expressa vera: scilicet quod extabant filij tempore mortis. sed hereditatem non adiuerunt quam dederit expressa falsa causa. s. quod non extabant. Et hoc ideo quia in non existentia principaliter non fundabatur. vt. s. dixi. Sed in eo quod erant filie & heredes insolidum. Unde postquam apparet ita esse licet per alium modum non fuerit expressum non est curandum. arg. ff. de ver. oblig. l. cum seruus. ad trebel. l. mulier. C. de condi. insti. & sub. sub conditione fac. l. iij. cum si. Secundo quia videtur quod etiam si simpliciter expressissent filios alios non extitisse non dicendo & maxime tales &c. adhuc tenuta non veniebat reuocanda: quia paria sunt non extitisse & tales extitisse qui eas non excludebant. ff. de bonor. pos. contra tabu. l. j. §. fi. de bonis libe. si necem. §. si deportatus. ad tertul. l. ij. §. sed si sint. Unde cum verba litigantium semper debeant interpretari in fauorem proferentis & quatenus plus ei prosunt siue sit actor siue reus. ff. de iudi. l. si quis intentione. & not. Dyn. in. c. contra eum. de reg. iur. lib. vj. & Barto. in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. obli. Dicendo alios filios non extitisse tempore mortis deberet intelligi si tales qui habeant nos hodie excludere si hoc expediebat eis: quia re vera extiterunt: sed non tales qui excluderent & quodcunque illorum postea constaret vel quod nullo modo extiterint: vel quod extiterint tales qui non habebant excludere sufficere deberet dictis immissis in tenutam. Fortius ergo in casu nostro vbi expressit vtrunque casum scilicet quod alij filij non extiterunt. & postea subiunxit. & maxime tales &c. Circa quod notandum quod illa copula & ponitur pro vel. pz: quia nullo modo extare & extare scilicet esse tales qui non habent excludere sunt inter se contraria quod ad originem possunt inuicem se compati: licet in effectu habeantur pro eodem: vt. s. dixi. Regula autem est quod copula posita inter duo contraria resoluitur in disiunctam. ff. de vsufruc. lega. si titio fundus. & no. C. de codicillis. l. fin. & de rebus dubijs. si is qui ducenta. §. vtrum. per Barto. Proinde est ergo ac si ille iurasset hoc modo. s. filios nullos alios extitisse: vel si exiterunt non fuerunt tales qui

les qui hodie dictas dominas excluderent. Sed si ita loquutus fuisset procura. nulli dubium ꝙ quodcūq; illorum postea verū appareret tenuta teneret: quia duo remedia contraria possunt conditionaliter cumulari modo predicto: ⁊ si in vno succumbit cumulans potest se ex altero iuuari. iuxta no. in. l. si quidem. C. de rei vxo. ff. eo. l. nemo prohibetur. per Bar. ⁊ ꝑ Dy. in. c. nullus pluribus. de reg. iur. facit. c. cōstitutus. de resti. in integrum. ⁊ quod nō. in. l. j. C. quando prouo. non est necesse. ⁊. l. j. §. quod autem. ff. quorum lega. Facit ad predicta. c. super litteris. de rescrip. vbi si tacetur vel exprimitur aliquid ꝙ si fuisset non dicuntur re obreptitie. vnde ⁊ in materia legis. tutor si petitus. idem esset. Pone enim fuisse narratum pupillum non habere tutorē quia pater nullum dederat in testamento: hoc tamen non erat verum: quia immo dederat sed mortuus erat. Certe valebit datio: licet falsum fuerit expressum ⁊ tacitum verum: q2 ⁊ si nō fuisset eodem modo iudex dedisset. Illa ergo lex debet intelligi qn̄ varietas cause faciebat variare modū dandi: ⁊ tunc tm̄ dicitur obrectum: vt. s̄. dixi. Cōcludo ergo tenutam predictam valuisse maleq; fuisse pronuntiatū per iudicem prime cause.

¶ Quantum vero ad alia dubia tacta in puncto parum est insistendū: quia procurator dicti Benedicti in ista cōparatione nō allegauit aliq̄d de p̄scriptione vel de aditione hereditatis facta per patrem dictoꝝ filioꝝ p̄mortuorum vel de transmissione hereditatis facta ad dictum patrem. vñ sup illis supfluis nō est insistendum: fuerūt enī vt puto potius verbalia tacta per aduocatos ꝙ̄ realia. vñ ad cām istam non possunt adminiculari: sed
2 in se frustratoria sunt. † Patet primū de p̄scriptione: quia viuēte patre q̄ habebat vsumfructū huius dotis materne nō potuit currere p̄scriptio dictis filiabus. l. j. in fi. C. de an. excep. maxime contra patrem quem cōuenire non poterat. l. lis nulla. ff. de iudi. Itē q2 nō erat adita hereditas materna: ⁊ sic nō potuit incipere p̄scriptio cōtra hereditatē iacētē. ff. de vsuc. l. fi. §. fi. ⁊ no. e. ti. l. acceptā. in gl. ⁊c. C. de tēpo. in itegrū resti. l. ea q̄. §. fi. Itē scd̄z de aditione: q2 pater nō pōt adire nisi ꝓ filio infante: vt. l. si infanti. C. de iure delib. §. fi. Sed hic nec probatum nec articulatum fuit de infantili etate dictorum filiorum mortuorum qd̄ sine dubio incūbebat dicto Benedicto volenti excludere intentionem dictarū dñarum iam fundatam. l. in exceptionibus. ff.
3 de ꝓba. † Item tertium p3: q2 vera opi. est ꝙ hereditas descendentis nō trāsmittit̄ ad ascendētē nō adita. nec iste est de casib⁹ in quibus hereditate nō adita trāsmittit̄. per notata in. l. vētre. ff. de acq. here. ⁊. l. nō pro numero. ad or. fi. C. Et hoc est clarum ⁊ indubitatum ꝑm cōmunem regulā ⁊ theoricā doctoꝝ quicq̄d aliqui antiqui dixerint. vnde nō intendo sup hoc foliū occupare: quia satis trita ⁊ cōclusa sunt per doc. scribentes: nec apud intelligentem cui loquor reuocanda sunt in dubium.

¶ Quantum vero ad ea que procurator dicti Benedicti dixit in sua cōparatione similiter dico ꝙ non obstant dictis domina
4 bus. † Et primo id qd̄ dicitur patrem earum fuisse pauperem tēpore dotationis sicq; censeri eū dotasse filias de dote materna. C. de dotis promis. l. fi. dico non esse verum: posito ꝙ de paupertate probatum sit: qd̄ tamen mihi non constat. Nam aut tempore dotationis extabat filius masculus qui postea mortuus est. ⁊ tunc hereditas ⁊ dos materna primo loco spectabat ad eum si eam volebat ex forma statuti florentini. vnde posito ꝙ non adiuisset: quia tamen adire poterat non potuit pater dotare filias de bonis pertinentibus vel que pertinere poterant ad masculum: nec potest dici qd̄ tunc locum haberet. d. l. fi. que loquitur cum pertinent ad filiaz quā dotat. Aut masculus nō supererat tempore dotationis: ⁊ idem: quia tunc tēporis dicte femine nōdum adiuerant hereditatem maternam: ⁊ sic ad eas nondum ꝑfecte pertinebat. vnde adhuc cessat illa lex que loquitur cu3 pater habet penes se bona pertinentia ad filiam. Preterea poterant filie non adire hereditatem maternam. ⁊ sic similiter pater licet ius adeundi deuolutum esset ad eum per repudiationem filiarum. l. cum non solum. C. de bo. que lib. quo casu eis non adeuntibus fuisset deuoluta ad proximiorem ex latere matris per successorium edictū. insti. de legi. agna. suc. §. placebat. vnde pēdente dubio aditionis non potest dici ꝙ pater fingatur dotasse filias de bonis maternis que poterant ad quendam extraneum pertinere per non aditionem vt dixi: quia factu3 vnius alteri p̄iudicare nō debet. C. famil. herc. l. coheredibus. Lex ergo finalis predicta loquitur cum bona certitudinaliter pertinebāt ad filias p̄dictas dotatas. ⁊ sic cessat in casu isto vbi nōdum adita hereditate tp̄e dotationis nō erat certum ad quē dicta bona deuenirēt ⁊ poterāt ad quēdā extraneū deuenire: vt dictū est. Itē qd̄ scd̄o loco allegat̄ in dicta cōparatiōe de illo predio empto ꝑ patrem noīe filie ⁊ eidē filie traditio ꝑ qd̄ vult inferre pars altera dictā filiā fuisse debitricē dicti p̄ris in p̄tio actione negotioꝝ gestoꝝ: ⁊ sic debere fieri cōpēsationē. rñdet̄ hic esse falsum: imo pater cēset̄ emisse aīo donādi rē ⁊ p̄retiū postꝙ̄ emit filie noīe et tradidit. C. fami. hercis. l. filie cuius. ⁊ ibi ꝑ bart. ⁊. l. ij. si q̄s alte. vel sibi. In dubio enim inter ascendentem ⁊ descendentē p̄sumitur donatio. vt no. Bar. in. l. que dotis. sol. ma. per. l. publice. in prin. ff. deposi. Ex quibus omnibus concludo sn̄iam p̄dictā reuocandā esse ⁊ tenutam cōcessam firmandaz preceptoq; disgōberando parendum esse. Laus deo.

¶ Consilium. ccij.

1 ☞ Transumptum factum sine autoritate iudicis cōpetentis eorum cōtra quos producitur non facit fidem.
2 Propter difficultatem superioris secularis potest adiri papa vel episcopus.
3 Quomodo diuturnitas temporis faciat presumi omnia solennia interuenisse in instrumento. ⁊. 4. ⁊. 5.
4 Notarij relationi an et qn̄ credatur.
5 An in sententia diffinitiua presumantur oīa rite gesta.
6 An credatur notario si dicatur in instrumento actum fuisse iudice sedente pro tribunali.

Elegánter per totum consiliu3 requisita ad hoc vt transumptū faciat fidem.

In christi nomine amē.

¶ In causa confinium q̄ vertitur inter cōmune Vulterrarū ⁊ cōmune sancti Geminiani reuoca-
1 tur in dubium. † vtrū quoddam trāsumptum vel insinuum productum per commune sancti Geminiani fidem faciat fundetq; ipsius cōmunis intentionem cōtra cōe Vulterre quo insinuo viso ⁊ lecto videt̄ mihi satis clarū de iuris rigore fidē ꝑ seipsum nō facere dictoq; cōi Vulterre p̄iudiciū nō facere ꝓpter triplicē defectū substātialiu3. Primus in autentico iudicis cōpetentis. Secūdus in citatione dicti cōis Vulterre. Tertius in loco concedenti ad decreti interpositionem.

¶ Primū p3 qm̄ ad hoc vt trāsumptū faciat fidem ⁊ alteri preiudicet inter alia req̄rit̄ autoritas iudicis cōpetentis. in aut. vt fratrū filij. §. j. ff. de admi. tu. l. cirographis. §. fi. ⁊ no. in glo. in c. abbate sane. de ver. sig. in glo. ex hoc videt̄. ff. de fide instru. super rub. ⁊ Guil. in Spe. de instru. §. ostenso. v̄. fiebat. ⁊ ver. sed nunquid crederetur. per Bar. in aut. si q̄s in aliquo. C. de eden. Paria vero sunt iudicis autoritas non interuenisse vel interuenisse: sed incōpetētis. C. si a non cōpe. iud. per totū. de iud. c. at si clerici. de cōsue. c. ad nostram. Cū enim agatur de p̄iudicio inferendo requirit̄ cause cognitio. ff. q̄s ordo in bo. pos. ser. in. l. ij. §. dies. de offic. procon. ⁊ leg. l. nec quicꝙ̄. §. vbi decretum. C. de dila. l. a procedēte. ⁊ dicit̄ ꝑtinere magis ad cōtentiosam iurisditionem ꝙ̄ ad volūtariam talis decreti interpositio cum admittatur ꝯdictio ad eā impediendā ꝑ eū q̄ ꝑtendit se ledi. ⁊ sic partes iudicis habeat in assumere interponēs autoritate3. facit qd̄ no. in cle. j. de offi. dele. circa fi. glo. magne. Quā cause cognitionem adhibere nō potest iudex incōpetens. vt iuribus. s̄. alleg. At potestas sancti Geminiani fuit ⁊ est incompetens quo ad Vulterranos. ff. de offi. presi. l. iij. de iurisd. om. iudi. l. extra territorium. ⁊ si quo ad singulares personas fortius contra tota3 cōmunitatem: ⁊ sic non potuit interponere decretum illis preiudiciale cum quo ad eos loco priuati haberetur: igitur ⁊c.
2 ¶ † Et si dicatur dicte cōitates tūc non recognoscebāt superiorē vel saltim non alium ꝙ̄ imperatorem quem difficillimū ⁊ dispendiosum erat adire: ⁊ sic reputabat̄ impossibile: vt not. glo. ff. de bo. pos. ꝑm tab. l. qui ex liberis. in prin. vnde videtur ꝙ dicta cōmunitas sancti Geminiani ꝓpter defectū superioris ne ius suum periret potuerit sibijpsi ius dicere in faciendo insinuari dictū instrumentū. ar. ff. ꝙ vi aut cla3. l. si alius. §. bellissime. in glo. puta: quia necessitas facit licitum: qd̄ al's esset illicitū. ff. de manu. testa. qui potuerunt. de offic. consu. l. j. Et similiter euitatio magni sumptus. C. de ānonis ⁊ trib. l. ꝓ locis. ⁊. l. mediterranee. ⁊ quod ibi no. in fi. per Barto. Sed respōdeo si subsunt episcopo poterāt eum adire. C. de anna. except. l. vt perfectius. ver. si autem nullo. vel si non subsunt eidem ep̄o poterant adire papā qui tunc nō longe aderat ⁊ potest adiri in defectum superioris secularis. c. licet ex suscepto. de foro cōpe. vel extraiudicialiter poterāt req̄rere vulterranos vt consentirent ꝙ de cōi cōcordia fieret insinuū ⁊ de requisitione confici facere publicu3 instrumentū ad qd̄ illi forte tenebantur iniusta cā prestare cōsensum. arg. eoꝝ que no. in Spe. de instru. edi. §. restat. versic. quid si solui. x. ⁊ per Bar. in. d. l. iij. §. nunc de effectu. ff. de lib. lega. ar. l. sicut datā. C. de lib. cā. ⁊ qd̄ no. Inno. in. c. albericus. ⁊. c. significauit. de testi. Qui si consensissent: a quocūq; iudice potuisset interponi autoritas. arg. C. de eman. lib. l. j. ff. de offi. procō. l. ij. de iudi. l. j. in fi. quia tunc voluntarie iurisditiōis actus fuisset. Si vero denegassent ⁊ iustam causam denegationis nō assignassent forte potuissent illi de sancto Geminiano per suu3 iu-

dicem facere insinuari sicut in materia represaliarum dicimus
quãdo cõitas requisita negligit facere iustitiã.xxiiij.q.ij.c.dñs
noster.⁊ plene habetur in regula nõ debet.de reg.iur.in mercu.
⁊ hoc deficiente alio superiore.hoc tamen sub dubio forte dico.
defectus ergo superioris non releuat.
¶ Super scdo defectu similiter clarũ est ꝙ ad hoc vt transum
ptum alteri preiudicet requirit illius citatio.ff.de re iudica.l.
de vnoquoqz.de adop.nam ita diuus.de testi.significauit.⁊ in
Spec.de instru.edi.§.ostenso.ẏ.hoc autẽ scias in tertia forma
insinuandi.⁊ ver.qualiter aũt.cũ iuribus ibi allegatis.qđ etiaz
tenent oẽs legiste in auť.si qs in aliquo.vt ibi per Barto.Hoc
aũt ꝙ interuenerit citatio nec cõtinet in sumpto nec etiã ꝑsumi
tur cũ sit solẽnitas extrinseca:eo qꝛ nõ interuenerit tpe quo act⁹
celebratur.l.quo decretũ interponit:sed diuersificat ⁊c.ff.de pu
blici.l.quecũqz.⁊ no.per Bar.in.l.sciẽdũ.ff.de vb.ob.in princ.
3 distin.† Sed huic obstãt duo.s.diuturnitas temporis que facit
presumi oĩa solẽniter acta.C.de peti.heredi.si filius.ff.de acq.
here.l.qui aliena.§.sed si non adierit.Sed certe verum est duo
bus cõcurrentibus.s.cũ tractat de modico pꝛeiudicio ⁊ ꝙ ille cõ
tra quem presumitur fuit sciens ⁊ patiens:⁊ tũc sufficit longum
tẽpus.i.decẽniũ:vt no.in.l.pe.C.cõi di.⁊ ita intelligit Barto.
d.l.ibidẽ.⁊ in.l.cũ de in rẽ verso.ff.de vsuris.Sed hic non ẽ da
re patientiam illorum de vulterris archa.hoc sumptum qđ pe
tunt occulte fieri ita ꝙ nunꝗ aliquid sciuerunt nec sciuisse pre
sumitur.l.verius.ff.de acq.pos.peregre.preiudiciuz etiã potest
esse magnum ẜm facti accidentiam:⁊ sic deficiunt requisita ad
hoc vt leges ille procedant:igitur non habet obstare.Item ob.
nõ solum diuturnitas:sed antiquitas temporis longissimi.§.
centum annorum.C.de sacrosanc.eccle.l.fin.que similiter facit
presumi omnia necessaria interuenisse propter difficultatẽ que
resultaret in habendo probare.ar.eorum que no.Inno.in.c.ve
niens.de verb.sig.⁊ Ioan.an.de testi.licet ex quadam.sup ver
bo propter breuem.⁊ Bal.in.l.cum super.C.de rei ven.⁊ de sa
crosanc.eccle.auť.quas actiones.circa fi.⁊ Hosti.in.c.illud.de
presumpt.⁊ de concef.preben.quia cunctis.per Inno.in.c.ino
tuit.de eo ꝗ fur.ordi.susce.in prin.¶ Breuiter si bene inspiciã
tur dicta predictorum qui dicũt ꝙ sola longinquitas tanti tem
poris hoc operet:sed si cum ea concurrant alia indicia.s.vel pos
sessio illius pro quo presumitur ⁊ patientia illius vel illoꝝ con
tra quos presumitur:vt si aliquis diu stetit in pacifica possessio
ne dignitatis sciẽtibus ⁊ patiẽtibus subditis:nã non pñt refer
re postea qõnem:quia non est verisimile pro tanto tẽpore tacuis
se si non habuissent canonicum ingressum:vt no.Hostien.in.d.
c.quia cũctis.Item in clerico qui diu tanꝗ clericus stetit in be
neficio:qꝛ non cogit ostendere titulum clericatus vel beneficij:
quia episcopi cõsueuerunt visitare diocesim ⁊ non est verisimile
ꝙ tãto tpe fuissent in ipsum passi stare sine titulo vel si non esset
clericus:vt no.in.d.c.innotuit.⁊.d.c.illud.de presumpt.Alia
sunt adminicula vt fama pauca:puta ꝙ Cõstantinus fuerit im
perator:vel ꝙ talis fuerit pater aut au⁹talis:vel ꝙ talis res fue
rit alicuius:vt not.in.d.c.veniens.de ver.sig.vel ꝙ talis fuerit
pub.notarius.Aliud est adminiculum si de eo qđ ꝓpter antiq
tatẽ interuenisse volumus presumere fieret aliqua mẽtio in scri
ptura vt esset in casu isto si contineret in hoc sumpto ꝙ interue
nisset citatio.nam adhuc soli scripture non staretur cũ de cita
tione debeat ꝑ se cõfici instrm vulter.in.d.c.significauit.de test.
4 ⁊ patet in.c.qm̃ cõtra falsam.de proba.† Relationi enĩ notarij
nõ credit postꝗ tpe ꝯfecti ⁊ recepti instri interuenire nõ poterat
ẜm cõem theoricã ⁊ doctrinaz doc.C.de fide instru.⁊ iure haste
fisca.l.j.de acq.predia.de cast.pec.si forte.⁊ ꝑ Inno.in.c.cũ i iu
re.de offi.deleg.Hoc tñ fallit in duobus casibus.Primo si tem
pore cõfecti instri in quo aliqđ narratur ꝑ prius iteruenisse ꝑs
fuit presens ⁊ tacens:vt no.Bar.in.l.j.C.de rela.⁊ in auť.si qs
in aliquo.in fi.⁊ no.in.d.c.cũ in iure.per Inno.⁊.d.c.innotuit.
Secũdus casus fallentie est qñ non fuit presens:sed adest tpis
longinqtas ita ꝙ difficulter vel nullo modo põt probari:tunc
dico ꝙ presumit pro narratis in instro etiã si tpe ipsius confecti
gesta non fuerunt nec geri potuerũt.sic intelligo no.in Spec.de
instru.edi.§.ostenso.ver.sed qđ si post publicationẽ.In casu au
tem nostro deficiunt oĩa.s.dicta adminicula:qꝛ nec aliqđ cõti
netur in dicto sumpto de citatione vulterranoꝝ:⁊ posito ꝙ cõ
tineret nõ propterea valeret:qꝛ facta fuisset a nõ iudice:vt.s.di
xi:nec extat fama publica de dicta vocatione seu citatione:nec
potest dictis vulterranis imputari scientia ⁊ patientia circa di
ctum transumptum ꝙ presumuntur ignorasse:⁊ posito ꝙ sciuis
sent idem essent:qꝛ aliud est pati quẽ habere ⁊ tenere rẽ in ꝗ pa
tiens ius pretẽdit.quo casu loquunt no.ꝑ doc.in locis.s.alleg.
Aliud pati quem sibi cõficere vnaz scripturam in qua patiens
nõ cõsensit:qꝛ eũ prohibere nõ potest vnde nec sibi preiudicat.
iuxta no.ff.de pig.ac.l.gaius.Remanet ergo sola vetustas tẽ
poris que nõ sufficit ad faciendum ꝑsumi id de quo nulla extãt
indicia ꝙ fuerit:alioquin sequeret ꝙ si quis allegaret rẽ fuisset
suorum antecessorũ iam sunt cẽtũ anni crederet sibi absqz aliis
indicijs ⁊ coniecturis qđ est rediculosum:quia non sufficit asser
tio cum sola tpis vetustate nisi adsit fama.iuxta no.ff.de nego.
gest.l.ꝙ natura.§.cũ me absente.⁊.d.l.cum super.C.de rei ven.
per Bal.In sentẽtia vero diffinitiua postꝗ transiuit tẽpus ap
pellandi videt Inno.velle ꝙ oĩa ꝑsumant rite gesta etiã si i sen
tẽtia nulla de his fiat mentio:vt ipse no.in.c.cũ in iure.de offic.
deleg.de proba.qm̃ contra falsam.circa fi.de elec.c.bone.el grã
de.⁊ Spec.in ti.de sentẽ.§.vt aũt.ẏ.⁊ no.ẜm quosdam.⁊ de in
stru.edi.§.restat.ver.in summa.qui est circa fi.§.Sed Ioã.an.
in addi.in.§.vt autẽ.ver.⁊ no.de sen.videtur tenere ꝯꝛium reci
tans Guil.de suza.qui tenuit per plures ratiões ꝙ etiã si i sñia
fiat mentio de citatione facta non credat nisi aliter probetur ꝑ
acta etiam si transiuit tempus appellãdi ꝑ.c.quoniam contra.
qđ potest ꝓcedere nisi in duobus casibus quos.s.tetigi.sed hic
proprie nõ cadit nisi vnus ex illis.s.si cum sñia predicta concur
reret longinqtas tpis ita ꝙ difficile esset reperire acta.Sed po
sito ꝙ tenenda esset opi.Inno.⁊ Spec.de qua.s.illud operaret
autoritas sententie diffinitiue que magna est:quia fertur cum
magna deliberatione.C.de sen.ex pe.reci.l.ij.⁊ multum presu
mitur pro iudice cum eam dat.de renun.c.in presentia.⁊ fertur
precedente processu in quo vel pars vere fuit presens vel fuisse
presumitur.⁊ quia potuit appellare ⁊ non curauit.vnde ex his
omnibus per solum lapsum.x.dierum presumuntur omnia so
lẽniter acta.Nos vero sumus in interpositione decreti in ꝗ ces
sant predicta.vnde ex quo nulla in eo fuit mentio de citatiõe li
cet adsit temporis longinquitas ⁊ vetustas:non sufficit:que tã
tum sufficeret si de citatione fieret mentio in dicto sumpto vt di
xit.Sed ⁊ tertio vltra predicta ob.rei de qua loquimur cum di
cta qualitas cum ⁊ sumus in materia finium in quibus probã
dis sufficiunt indicia.⁊ arg.de proba.c.cum cãm.negari autez
non potest quin sumptum etiam non rite factum faciat indiciũ
⁊ presumptionem:vt no.glo.ff.de fide instru.l.ij.vnde ⁊ per in
strumẽta inter alias confecta facientia mentionem de finibus ꝓ
bantur confines ẜm Bal.quando sunt antiquissima.in.l.cum
aliquis.C.de iu.de lib.⁊ hoc casu possunt procedere glose iuris
canonici hoc tenentes.s.in.c.si papa.de priuil.lib.vj.de censi
bus.cum olim.Si vero non sint antiqua secus.et ita precedat
glo.in.l.cum aliquis.preal.⁊ ibi notant docto.⁊ in.l.magnam.
C.de contrahen.stip.fortius ergo debent posse ꝓbari per instru
menta principaliter ad hoc confecta in quibus nulla est suspi
tio falsitatis:est etiam si non sint vsqz quaqz solẽnia sicut in fi.
Videmus in verbis enuntiatiuis ꝗ maiorem vim habent cum
proferuntur propter seꝗ cum ꝓpter aliud.iuxta plene no.in.l.
ex hac scriptura ꝓpter.de donationibus.Itẽ cum ⁊ in his que
difficulter pñt probari sufficit ꝓbatio per cõiecturas.ff.de re mi
li.l.non omnes.§.a barbaris.⁊ no.in.C.de testa.cũ in officijs.⁊
per glo.ff.de proba.l.j.in fi.glo.⁊ ẜm tab.ꝗ ex liberis.in princ.⁊
Cy.C.de fica.l.j.per bal.in auť.quas actiones.in fin.C.de sac.
sanc.ec.Sed aduertendum ꝙ vbi admittitur probatio per in
dicia:debent esse indicia certa ⁊ indubitata.C.de rei ven.l.indi
cia.de proba.sciant cum.in fi.vt est fama publica que multũ ꝓ
dest in antiquis ẜm ea que no.Inno.in.c.veniens.de ver.sig.de
iura.calũ.c.fi.⁊ Bal.in.d.auť.quas actiones.Et hec est ratio
quare per instrumenta antiqua inter alios confecta probantur
confinia ẜm Bal.quia probant famam.notarius enim atte
stando de finibus censetur attestari de communi opi.⁊ fama.vñ
non sua attestatio illa que probat:sed fama quam sua attesta
tio probat:vt voluit Bald.in.d.l.cum aliquis.⁊ no.ff.de vsu
ca.l.furtum.§.fi.in glos.que incipit.i.ex.ad indicium qđ resul
tat ex transumpto non est certum ⁊ indubitatum:quia notarij ꝗ
ipsum fecerunt non testificantur de finibus:sed de scriptura et
instrumẽtum laud.⁊ narratur de ipsis finibus inter partes fuis
se cõtrouersiam.vnde cum in hoc sumpto pars altera nõ cõsen
serit nec fuit vocata minori fides adhibenda est ei ꝙ instrumen
tis singulariũ personaꝝ attestantibus de finibus:quia illa atte
stant indubitanter ⁊ ẜm cõem opi.istud vero cũ dubitatione ad
mixta:vñ posito ꝙ aliqđ indiciũ faceret:non tñ tale ꝙ sufficiat
ad sententiam ferendã cũ non sit certum ⁊ indubitatũ nec hẽat
cõmixtã probationem fame.⁊ sic rñdet ad glos.d.l.ij.ff.de fi.in
stru.⁊ ad.c.cum causam.quod loquitur de indicijs indubitatis
idest de fama vel liberis antiquis ponentibus hoc pro cõstãti
⁊ ꝑ certo ⁊ nullã referẽtibus dubitationem sicut refert hic sum
ptũ.posito aũt ꝙ nulla appeat suspitio falsitatis:nõ tñ sequtur
ꝙ fidẽ faciat.Nã ⁊ istra vera si nõ habẽt ea que necessaria sunt
ad fidem faciẽdã eam non faciunt.in auť.vt ꝑpo.no.ipe.in ꝑn.
⁊.§.j.⁊ in Spec.de instru.edi.§.instrm.ẏ.item ꝙ non est.cum se
quentibus.Et hec sufficiant de secundo defectu.
6 ¶ † Quantum

6 ❡†Quātū ad tertiū dico ꝙ in actibus q̄ debēt celebrari iudice sedēte pro tribunali: notarius cōficiēs instr̄z de illis debet attestari saltim ꝙ ad banchū iuris fuerint celebrati. nec sufficit dicere actū corā iudice vel in palatio ⁊c. nam hic est casus in quo locus loci debet apponi in instr̄o: q2 nō ī quolibet loco ipsi⁹ loci pōt act⁹ expediri: vt no. Bar. in. l. de pupillo. §. q nuntiat. de op. no. nō. Et si notarius dicat actū ī p̄ntia iudicis ad banchū iuris puto ꝙ sufficeret lz nō dicat iudice sedente ꝑ tribunali: q2 p̄sumit̄ cū ex vi dictoꝝ verborū prolatoꝝ resultet. nō enim ꝓprie diceret̄ fieri ad bāchū iuris nisi fieret iudice seēdte ꝑ tribunali: sicut si diceret lata data sentētialiter ⁊c. vt no. Bar. in. l. sciendū. in fi. ff. de v̄bo. ob. Cōstat aūt ꝙ interpositio decreti ⁊ autoritatis in sumpto ad hoc vt alijs p̄iudicet dz fieri iudice sedente ꝑ tribunali. vt no. in Spec. de instru. edi. §. on̄so. v̄si. qualiter autē. ⁊ facit. l. iij. §. si cā cognita. ff. de bo. pos. ⁊. l. ij. §. dies. qs ordo in bo. pos. ser. C. de dila. a ꝑcedēte. Et tm̄ in subscriptione notarij de hoc sumpto p̄ncipaliter rogati nō cōtinet̄ ꝙ factuz fuerit seu ꝙ autoritas ⁊ decretū interposita fuerint ad banchum iuris vel iudice sedente ꝑ tribunali. Quinimo nec ꝙ in palatio potestatis sed solum ꝙ in p̄ntia iudicis. ⁊ sic videt̄ nullius valoris ex duplici defectu. s. loci requisiti ad solēnitatem instrumenti isti⁹ sumpti qui est saltim ipsum palatiū potestatis de quo in instr̄o nō fit mentio: ergo ⁊c. C. de ꝯ̄hē. stip. l. optimā. ⁊ ibi no. de re iudi. c. abbate sane. lib. vj. ⁊ ibi no. in Spe. de instru. edi. §. instr̄z. v̄. qd si locus. potuit enī fieri extra palatiū vel a procedēte iudice. ff. de iterro. ac. l. voluit. ꝙ nō sufficeret: vt. s̄. dixi. nec ex vi vocabuli hoc venit: q2 decretū ⁊ autoritas interdum de plano possunt interponi ⁊ nō minus dicunt̄ decretum vel autoritas. s. cū non tendunt in alterius p̄iudicium: vt. d. l. ij. §. dies. ff. quis ordo. in bo. pos. ser. facit. l. nec q̄cq̄. §. de plano. ff. de offi. procō. et leg. verbis ergo decretū simpliciter ꝑlatū verbis autoris nō necessario importāt locum sessionis sicut nec verbis sententie qd est fortius nisi dicatur ꝙ sententialiter lata: sicut no. Barto. in d. l. sciendum. in fin. Ex quibus omnibus concluditur per hoc sumptum seu insinuum non fundari predicti communis sancti Geminiani intentionem vt ipsius solius virtute si alia nō assistant possint sententiam consequi. Laus deo.

❡Consilium.cciij.

1 ☞Si quis confiteat̄ aliquem esse suum iudicē ⁊ deinde reuocet̄ in dubiū an habeat iurisditionem: confitenti incūbit onus probandi illum nō esse iudicem.
2 Et qualiter ꝑ litteras vel patientiam superioris videatur quis in officio confirmatus. ⁊. 1.
3 Quomodo intelligat̄ ꝙ iurisditio cohereat territorio.
4 Quod tripliciter quis sortiatur forum in loco.
5 De dictione ꝙ vbiqz possit conueniri.
Et per totum consilium quō intelligatur saluusconductus qd quis non possit in certo loco conueniri.

In christi nomine amen.

❡Uiso quodā saluocōductu cōcesso ꝑ dn̄os antianos cōsilium ⁊ cōe ciuitatis Anchone Berengario mercatori de Barzalona: visaqz petitione porrecta ꝑ ser Jacobum ⁊ Joannem petrū de Anchona ꝓcuratores ⁊ ꝓcuratorio noie Jacobi acotanti mercatores de Barzalona cōtra dictum Berēgariū. Uisisqz rn̄sion̄. dicti Berengarij exceptionibus ⁊ replicationibus factis in causa corā Paulogeorgio de Anchona consule catalanorū ꝑ dn̄m regē Aragonū deputatos in Anchona. Reuocat̄ principaliter in dubiū: vtrū dictus saluusconductus prosit dicto Berengario vt nō teneat̄ respondere dicte petitioni vel corā dicto cōsule sup contentis in dicta petitione. Ad qd dicendū est nō prodesse pluribus rōnibus. Prima quia si bene inspiciatur dictus saluuscōductus fuit cōcessus q̄tū ad officiales cōis Anchone: sicut pz ibi dū dicit. officialibus gentibus ciuibus ⁊ subditis nostris ⁊c. non q̄tum ad ipsum Paulūgeorgium qui habet iurisditionem a rege Aragonū: neqz em̄ verisimile est ꝙ voluerint turbare iurisditionem regis Aragonū. C. de testa. l. cōsulta diualia. ⁊. l. testamenta. quam dict⁹ rex in dicta ciuitate de voluntate dicti cōmunis exercet. vnde cū semel cōsenserit non est credendū ꝙ turbare eam voluerit. arg. ff. de aqua plu. ar. l. in diem. in fi. p̄n. Et si dicatur iste cōsul est ciuis Anchonitanus: igitur cōprehēdit̄ sub dicto saluocōductu dū dicit ciuibus nostris. Rn̄detur ꝙ hoc non facit vt ciuis: sed vt consul: igitur ⁊c. argu. ff. de adop. l. si pater. §. qui duos. Itez si dicat̄ ipse nō est cōsul: q2 fuit constitutus a patre istius regis moderni ad beneplacitum suuz: vt patet ex eius littera qd beneplacitum finitum fuit morte ipsius. ff. loca. l. iiij. ⁊ in. c. si gratiose. de rescrip. lib. vj. ⁊ postea non fuit cōfirmatus per regem mo-
1 dernū: igitur ⁊c. Respondetur ꝙ hoc allegare nō potest dictus Berengarius duplici rōne. † Prima q2 ipsum cōtrariuz cōfessus fuit in prima responsione quā fecit ad dictam petitionem dicendo ꝙ dictus Paulusgeorgius erat suus iudex ⁊ consul catalanoruz. vnde non potest venire cōtra suam confessionem. C. de non nume. pecu. l. generaliter. Secunda quia rex modernus passus fuit ⁊ patitur ꝙ ipse Paulusgeorgius gerat se pro consule: vt pz ex littera sibi directa ꝑ vicariuz regis: vbi appellat eū consulem ⁊ tanq̄ cōsulē reqrit ex parte regis. vnde censet̄ de nouo constitutus cōsul. ff. de exerci. l. j. §. magistrū. ⁊ ibi expresse ꝑ Guil. de cu. facit. l. fi. in fi. ff. qd cum eo.

❡Sed predictis obstant. Primo contra primuz: q2 licet sic cōfessus fuerit: non tamē potuit facere iudicem illum qui nō erat. C. de iurisdi. om. iudi. l. priuatorum.

❡Secūdo cōtra scd̄m q2 littera predicta emanauit a potestate regis de cuius potestate ignoramus an sit talis ꝙ possit istum de nouo cōstituere in cōsulē: non aūt a rege: ⁊ sic non probat regis patientiam: igitur dictus Paulusgeorgius quousqz litteras huius regis ostendit non habetur pro consule. C. de mand. princ. l. vnica. de offici. delega. c. cū in iure. Preterea etiā si a rege talis lr̄a emanasset in qua appellasset ip̄m cōsulem nō videretur ꝑ ipsam de nouo ꝯstitutus. vt in cle. si sumus. de sen. excō.

❡Sed ad primum respōdet̄ ꝙ ⁊ si ꝑ talē cōfessionē non potuisset facere istum consulem si non erat: preiudicat tamen vt ipse non possit hoc allegare ne veniatur ꝯtra suā cōfessionem: vt. d. l. generaliter. Et sic vbi primo incubuisset onus probandi alteri pti ꝙ esset consul: per hanc cōfessionē releuata est ab hoc onere ⁊ incumbit ipsi Berengario probaudi onus ꝙ consul non sit cum ipse Paulusgeorgius ⁊ altera pars contrarium asserat. ff. de pos. l. publia. §. fi. quod erit sibi non solum difficile sed pene impossibile. Potuit enim de nouo constitui a rege moderno ꝑ aliquam litteram ipsi Berengario ignotam quā non interuenisse impossibile quasi est ⁊ probare. l. actor. C. de probat̄. ꝙ autem interuenerit pars altera probare non habet propter dictaz confessionem per quā ab hoc onere releuata est. Preterea dicta confessio non solum videtur inducere ꝓbationem: sed etiā conferre iurisditionem non habeuti si Paulusgeorgius publice se gessit pro consule catalanorum: q2 loco ordinarij se gessit cū talis iurisditio sit ad vniuersitatem causaruz in certo loco. ⁊ sic videt̄ fuisse ordinaria in vita illius regis q̄ euz cōstituit. ff. de offi. prefe. vrbis. l. j. §. cum vrbem. ⁊ qd not. Barto. in. l. ⁊ q2. de iur. om. iud. ⁊ Inno. in. c. cum ab ecclesiaꝝ. de offi. ord. Si ergo post mortem dicti regis habuit se pro cōsule ⁊ talis fuit reputatus ꝑ tali dz haberi quousqz tolerat̄. ff. de offi. p̄to. l. barbarius. Igit̄ potuit iste cōsentire in eū tanq̄ in iudicē posito ꝙ al's nō fuisset sue iurisditiōi supposit⁹. C. de iur. om. iud. l. j. ff. de iudi. l. j. ⁊ ita no. v̄r exp̄sse Spe. in ti. de cōpe. iud. adi. §. j. v̄. qd si priuati. vbi tenet ꝙ sicut priuati possunt prorogare iurisditionē ordinariaz illius qui vere est iudex: ita iudicis qui pro iudice se gessit ⁊ gerit. Constat autem ꝙ cōsensus iste nō solum cēsetur prestari litē cōtestando: sed etiā p̄ter cōtestationem corā ipso iudice expresse consentiendo: vt no. per Cy. ⁊ Guil. de cuneo in. l. est receptū. ff. de iur. om. iud. vbi quasi casus. ⁊ ꝓbat̄ in. c. j. extra de iudi. vel obmittendo opponere exceptionē declaratoriā fori ⁊ aliā tangētē merita cause ꝓponēdo. ff. de iud. l. sed ⁊ si susceperit. in p̄n. de re iud. inter mon. ⁊ no. ꝑ Barto. in. l. si cōuenerit. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊. l. q̄dā cōsulebat. de re iud. Iste aūt Berengarius vtrūqz fecit: quia expresse consensit dum illū cōsulem ⁊ iudicem suum esse cōfessus, est ⁊ vlterius obmissa exceptione incōpetentie opposuit exceptionē peremptoriā. s. satisfactiōis. vn̄ ex hoc videt̄ petijsse sup ea ꝓnuntiari censet̄ in eū vt in iudicē consensisse ꝺm Bar. in dictis locis. ⁊ potuit hoc facere ꝺm Spec. in. d. v̄. quid si priuati. Un̄ sequitur ꝙ etiam si re vera non erat consul de nouo creatus valet prorogatio ꝺm Specu.

2 ❡†Ad scd̄m rn̄det̄ in dicta littera vicarius regis predictus p̄cipit seu reqrit ex parte regis: ⁊ sic p̄sumitur de regis voluntate dicta littera emanasse: de qua voluntate credendum est littere dicti vicarij tanq̄ precellentis. xcvij. di. nobilissimus. ⁊ qd not. de priuile. c. cum olim. el. j. Preterea patientia dicti vicarij videtur sufficere qui in dubio censetur habere eandem potestatez quā ipse rex. arg. C. de offi. eius qui vi. al. ge. l. ij.

❡Ad tertium rn̄deo ꝙ cle. si sumus. de sentētia excōicationis. loquitur de dignitatibus ecclesiasticis q̄ sunt perpetue ⁊ conferuntur cū magna examinatione: vt in. c. cū in cunctis. de ele. iō per tales litteras non acqritur ius nō habenti: q2 posset fieri cōtra canonicas sanctiones vt indignis acqrerent̄. sed nos loquimur de quodā iudicatu ⁊ officio tēporali ⁊ ad nutū reuocabili ī quo talis examinatio non reqritur nec de tāto agit̄ preiudicio: vnde sufficit sola scientia ⁊ patiētia ꝺm Guil. de cuneo in. d. l. j. §. magistrum. de exerci. que per tales litteras probatur aperte.

❡Item adhuc posset quis instare ꝙ rex Aragonum non potest iurisditionem exercere in ciuitate Anchone per suum com-

missariū: quia speciale est in casu cle. quāuis. de foro compe. q̄s in alieno territorio exercet iurisditionē ordinariam inter suos subditos z sedet pro tribunali: igitur in contrariū est ius commune: vt ibi no. per doc. z probatur in. l. j. §. fi. ff. ad muni. Sed respondeo verum est ibi esse casum specialem in quo potest hoc fieri etiā inuito illo iudice in cuius territorio iurisditionem exercet: sz si hoc facit illo consentiēte tunc est regulare q̄ potest fieri fm Inno. qui ita no. de offi. leg. c. nouit. Sed communitas an-
3 cbone credendum est q̄ ꝯsentiat in hoc dicto regi: ergo zc. † Sz cōtra q̄ etiā illa cōsentiente non possit quia iurisditio ordinaria coheret territorio. C. vbi z apud quem. l. fi. z sic extra territorium exerceri non potest. vnde tenent quidam: vt Bal. per hāc rationem q̄ etiam de voluntate partiū fieri non possit. z sic de loco ad locum non habeat locum prorogatio iurisditiōis: quia extra suum territorium est priuatus. Sed contrarium communiter tenetur per. l. quero. ff. de sol. per. c. statutū. §. illo. de rescrip. lib. vj. Et ad contrarium rńdetur q̄ ordinaria iurisditio nō coheret territorio eo modo quo qualitas subiecto vel seruitus fundo principaliter fundatur z coheret psone: sed exercitiū restringitur ad locū ne fiat alteri ordinario p̄iudicium z de dec. vt no. Bar. in. l. j. ff. de iurisd. om. iud. circa fi. Si ergo iudex alterius territorij cōsentit nullum fit sibi p̄iudicium vel dedecus: igitur potest q̄s in alterius territorio iurisditionem que apud se ē exercere ipso consentiente cum eam habeat vt dixi: z si pōt pro se: ergo z per alium illo cōsentiente: vt in regula iuris. q̄d q̄s. li. vj. z q̄d plene not. in. l. ij. ff. de admini. rerum ad ciui. perti.

¶ Ex quibus oībus cōcludit iurisditio dicti cōsulis tanq̄ nō pertinens ad cōmune Anchone sed solū iurisditio z officiū officialiū ipsius cōis Anchone. Scd̄o dico dictū saluūconductum nō prodesse dicto Berēgario: quia in eo excipiunt casus in quibus ipse posset cōueniri in Anchona rōne alicuius instrī publi-
4 ci vel autentice scripture. † Sed iste potest cōueniri ibidem z coram dicto consule triplici ratione. ¶ Primo rōne originis: qz oriundus de Catalonia z sic subditus regi aragonū. Unde hac sola ratione attēta etiam si alie cessarent pōt cōueniri sub commissario dicti regis vbicūq̄ ipse cōmissarius exercere pōt iurisdi. ff. ad munici. l. assumptio. in princi. z. §. j. C. de muni. z ori. l. pe. z antepe. z no. in. l. heres absens. ff. de iudi. in glo. que ponit casus in quibus quis sortit forū. Et pricipaliter pro talibus catalanis qui non sortiunt forū Anchone rōne cōtractus vel alia de causa videtur dictus consul ibi creatus: vt pz in littera cōsulatus que est generalis ad omnes catalanos ibi declinātes. Illi enim qui alio modo sortiuntur forum poterant cōueniri corā magistratibus Anchone. vnde non multū erat necessarius consul p̄dictus. ¶ Scd̄o potest ibi conueniri ratione rei de qua agi speratur: qz rei vēdicatio pōt intentari in loco vbi res est. C. vbi in rem actio. l. fi. Sed ex libello z narratis in eo appet q̄ intendit pcur. actoris rei vē. intentare pro rebus existibus in Anchona: ergo zc. ¶ Tertio potest ibi conueniri rōne ꝯtus: vt pz ex tenore instrumenti ibi dū dicit. vbiq̄ zc. ar. de fo. cōpe. cū dilecti. z. j. patebit apertius.

¶ Unde pro maiori declaratione z vt tollant omnia obiecta opponitur contra per ordinem.

¶ Et primo cōtra primū: qz lz sit catalan⁹ origine tū hz domiciliū in rodio: igit ibi tū dz cōueniri. C. de iurisdi. om. iud. l. ij. z nō ad aliū locū trahi. C. de epis. z cle. l. oēs. Sz rńdeo verū est nisi in loco originis inueniat nō tanq̄ viator. e. l. oēs. §. in hac autē. el. ij. z no. i. l. heres absens. ff. de iud. al's frustratori⁹ esset forus ꝗ ꝯhit rōne originis dūtaxat vt pz ad sensum. Item ad idē opponit de statuto cōis Anchone p q̄d forensi cōtra forensem nō reddit ius. sz glo. dz itelligi. s. p magistratus dicti cōis q̄bus potuit legē imponere: nō de magistratibus regis aragonū q nō ligant dicto statuto. l. fi. ff. de iurisdi. o. iud. z sic nil ad p̄positū.

¶ Cōtra scd̄m opponit: qz ex libello non apparet q̄ velit actor intentare rei vendicationē sed actionē psonalem. Respondeo immo vtraq̄ colligitur. nam narrat res z mercantias ibi portatas pertinere ad agentem iure dn̄i virtute instrī. ex quo colligitur q̄ reddita rōne quā petit reddi si apparebit debitor z non resoluat intendit rei vendicationem intentare: sic enim ex verbis cōcipi pōt: igitur zc. de li. z posthu. l. gallus. §. j. sicut igitur in rei vend. sortitur Berēgarius ibi forum: ita z in p̄paratorijs eius. l. ad rē. z. l. ad legatū. ff. de pcu. sed ea que petuntur nūc sic ri sunt preparatoria: igitur zc. ¶ Item ad idem op. quia ex dicto instrumento non transfertur dn̄ium rerum ipsius Berengarij solis verbis ibi cōtentis cum requiratur traditio. C. de pac. l. traditionibus. sed in dicto instrō non cōtinetur traditio vera vel ficta: z si contineretur non sufficeret: quia non continetur verus titu. donationis vel alius fm no. in. l. si rem aliquam. ff. de acqui. pos. per Barto. C. loca. qui rem. per Cyn. Sed respōdeo continetur confessio per quam licet non transferat tū pro-

batur per dn̄m esse illius agentis quousq̄ contrarium pbet. vt no. C. de iur. z fac. igno. l. cum falsa. Non autem potest probare cōtrariū nisi per intitulationē: vt quia suo nomine emit. iuxta no. in. l. si patruus. C. cōia vtri. iudi. Huic autem probationi renuntiasse censetur dictus Berengarius in dicto instrumēto dū asserit nō obstante tali intitulatione res omnes ad dictum Jacobum pertinere cui probationi videt potuisse renuntiari. ff. de pac. l. pactū inter heredem. C. eo. ti. si q̄s in scribendo. cum si.

¶ Itē ad idē opponit: qz dicta cōfessio est generalis z sine cā: ergo zc. l. cū de indebito. in fi. ff. de proba. Sed rńdeo generalitas nō nocet: qz nō parit hic obscuritatē z tn̄ operat in suo genere q̄tū spālis in spē. l. si duo. ff. de admi. tu. Item defect⁹ cause nō nocet: qz illa regrit in cōfessiōe debiti psonalis nō in cōfessione dn̄ij: vt no. Cy. i. d. l. cū falsa. C. de iur. z fac. ig. sicut z in libello: qz si agit psonali opz cāz exprimere: secus si reali. ff. de excep. rei iud. l. z an eadem. §. actiones. z. l. si mater. §. eadem.

5 ¶ † Nūc cōtra tertium opponit: qz illa dictio vbiq̄ posita ī instrumento nil videt facere ad propositū: non eñ fuit intētio Berengarij p illā dictionē se obligare ad soluendum vbiq̄: sed q̄ actiones q̄s cedebat posset cessionarius vbiq̄ exercere. z sic necessario refert ad alios ꝯ quos fiebat cessio nō ꝯtra Berēgariū q ꝯtra seipsum cedere nō poterat: vt no. Bart. in. l. si culpa. ff. de rei ven. Sed ad hoc rńdetur q̄ etiam ad ipm Berengarium refertur illa dictio vbiq̄. q̄d sic pbat. Nam ipse tria facit. Primo enim confitetur q̄ omnes res z que reperient penes se quousq̄ reddiderit rationem z reliqua sunt ipsius Jacobi. Scd̄o super illis rebus cessit actiones. Tertio per stipulationem promittit oīa. s. dicta facere zc. vt pz ex fine instrumenti. Rōne primi nō trāstulit dn̄ium rerū q re vera essent sue: vt no. in. d. l. cum falsa. sed induxit contra se pbationem: vt. s. dixi. Rōne scd̄i similiter nō trāstulit dn̄iū sine possessione: vt no. Dy. in. c. pro possessore. circa fi. de re. iur. z in Spec. de ces. act. §. j. v. item qd si mihi cedis. sed bene transtulit vtilē rei vendicationem tam cōtra alios possessores illarū rerū q̄ cōtra ipm Berengarium. ca sus est in. d. l. si culpa. de rei ven. cōiuncta. l. j. C. de actio. z obli. vbi habet q̄ ex cess. trāsfert vtilis: sed exercitium directa non transtulit contra se: qz ille intentantur noīe cedentis: z sic esset q̄dam repugnātia: vt no. Bart. in. d. l. si culpa. ꝯ alios vero sic. Ratione vero tertij. s. promissionis z stipulationis contente in fine instrumenti dico q̄ dictus Berēgarius censetur se obligasse ad tradendū dictas res fm q̄ ex superioribus cōp̄rehēdit q̄d sic probatur. si enim verba posita in fi. dicti ꝯtus intelligerent simpl'r prout iacēt esset sensus q̄ ipse promitteret eo modo quo ꝯ. confessus est. s. q̄ omnes res sunt ipsius Jacobi: z sic esset concepta stipulatio z tēpus pn̄s z nullū effectū importaret in futurū q̄d est ꝯ naturā stip. z ideo esset inutilis. l. v. §. stipulatio. ff. de ver. ob. Hoc autē dicere non debemus si possumus aliū intellectum dare. l. quotiens. ff. de reb. dub. Debemus ergo dicere vt voluerit importare aliquid in futurum q̄d esse non potest aliud nisi traditio z restō ad quā censetur se obligasse per dictum instrumentū: z hoc esse verum probatur in fi. ff. de euic. l. si ita ge. per quā Barto. determinat in. d. l. v. §. stipulatio. de ver. obli. q̄ qn̄ stipulatio est accessoria ad alium contractū vel actum: lz concepta sit per verba de presenti tamen importat effectum de futuro fm naturā illius cōtractus vel actus super quo facta est. Et ita est in casu nostro: quia est accessoria ad precedentia: scilicet cōfessionem z cessionem. Ex quibus tolluntur omnia q in cōtrarium allegantur: quia virtute dicti instrumenti z obligationis in eo contentis z virtute illius dictionis vbiq̄ pōt dictus Berēgarius conueniri Anchone z sic vendicat sibi locū reseruatio facta in saluocōductu: z per ꝯn̄s sibi nō prodest saluuscon ductus. Cum enim videatur cessisse rei vendicationem etiā cōtra seipsum Berengarium: vt. s. dixi. Et actum fuit q̄ actione cessa posset vti Jacobus vbiq̄ seu vbicūq̄ esset res vel persone contra quas cedebatur: pz q̄ sub illis verbis etiā ipse cōprehēditur. z sic potest ibi cōueniri tam reali vtili ex dicta cessione q̄ personali oriente ex dicta stipulatione ad tradendū que regulatur fm regulam super qua interposita est. Potest etiam conueniri directa asserendo se directum dominū z ad probationē dominij inducere confessionem dicti Berengarij. ¶ Sed opponitur q̄ non sit verum vt videatur cessisse rei vendicationem non habet q regrit extra ma. s. dn̄ium ex parte agentis z possess. vel detentionem ex parte alterius. s. contenti: ergo tēpore quo Berengarius possidet non habet rei vēdicationem cōtra seipm. ff. vti pos. l. j. §. interdictum aūt. C. de ali. iudi. l. vnica. ergo nō potuit eam cedere: igitur iure cesso non potest Jacobus vti cōtra Berengarium pro rebus a Berengario possessis. Sed respondeo verum est q̄ dominus z possessor non habet rei ven. in actu: sed bn̄ hz in habitu ratione dominij: ex quo solo oritur rei vendicatio fm Pet. z Cy. in. d. l. vnica. vnde potest eam cedere: et tunc apud

tunc apud cessionarium erit etiam in actu cum ipse non possi-deat. vt probatur in.d.l.si culpa. Unde tenuit Pet. ꝙ ille qui donat vel legat actiones suas videatur legare rei vendicationē pro rebus ipsius legantis z ab eo possessis cum eam habeat in habitu. Et licet ista determinatio reprobetur per bal.ibidem: non tñ ex eo ꝙ rei ven.non habeat in habitu: sed ex eo ꝙ simpliciter legando actiones suas censet legasse solum illas quas habet in actu z habitu non quas in habitu tñ vt in potiori significatu verba intelligātur.l.j.§.qui in ppetuū.ff.si ager vec.vel emphi.pe. Sed qñ cedens expsse se refert ad res quas ipse possidet z ratio cessat: qz cōstat ꝙ intendit cedere illas quas habet in habitu tantuz: z pz in.d.l.si culpa. ¶ Itē opponitur ꝙ illa dictio vbiqz non sufficiat vt possit vbiqz cōueniri nisi etiā vbiqz soluere promittat.l.si conuenerit.ff.de iurisdi.om.iu.cū ibi no. Sed respondeo ꝙ hic censetur promisisse vbiqz soluere.i.restituere res vbicūqz fuerint inuente ẜm qđ in superioribus dixerat: z qz ita est de natura rei vēdica.vt res possit peti vbi est z ibi sit restituenda.l.fi.C.vbi in rem actio.ff.de iudi.l.quod legatur.§.fin. z stipulatio debet intelligi ẜm naturam ꝯtus vel actionis sup qua interposita est.ff.de vsur.si stipulatus.de leg.j.si legati.pui. nomine. Ex qbus pz rñsum oibus que pro parte dicti Beregarij alleganẜ: z ideo cōcludo ipsum posse cōueniri Anchone corā dicto Paulogeorgio saluūqz cōductū sibi nō opitulari. Est et alia ratio quare nō opitulaẜ: qz cōcediẜ pro rebus suis: sed iste p eius confessionē probanẜ aliene.vnde nō debet iste saluusconductus esse cum preda: qz nec ista censetur fuisse intentio concedentiū.arg.ff.de admi.tu.l.si minoris actū.in fi.si ventris noie mulier.l.j.in prin.C.de vsuca.pro empto.l.fi. Nec ob.ꝙ verbis suis debet intelligi etiam de rebus a se possessis: quia fateor nisi probeẜ ꝙ sint aliene.nam quousqz possidet presumitur dñs: iuxta no.in.l.ob maritor.C.ne vxo.pro ma.z.l.fi.ff.de condi.institu.que presumptio recipit probationez in ꝯrium.l.siue possidetis.C.de proba.z postqꝫ cōstat de proprietate pro vno ille preferẜ alteri possessori.c.cum super.z.c.cū ecclesia.de causa possess.et proprie. Item non ob.ꝙ saluusconductus fuerit concessus pro rebus suis z sociorum: isti vero Jacobus z Berengarius sunt socij virtute instrumentorum: ergo in istis rebus habebit locum: qz ista est sophistica ratio. Nam in his rebus nō sunt socij immo sunt insolidum Jacobi: vt ptz ex cōfessis Berengarij. Item posito ꝙ esset saluusconductus in fauorem socij.vnde nō debet retorqueri contra eum vt possit cōtra socium repetentem suam partem de ipo opponere.ff.ad carbo.l.iij.§.cause.cum si. ideo concludo vt supra. Laus deo.

¶ Consilium.cciiij.

1 ☞ Condēnatus ad euacuādū z disgōberādū domū p sniam arbitri an dicaẜ obligatus ad dominiū trāsferendum.z.2.z.3.
2 Et vtrum talis sñia obliget heredes condēnati.
3 Et lis z qđ de aliqua re est cā sufficiēs ad dñij translationem.

1 In christi nomine amē.

¶ †Presupposito sine preiudicio veritatis ꝙ dicta domus iure dñij ptinuerit ad dictam dominā Agostātiam videẜ prima facie dicendum ꝙ eius heredes ipsam possint a dicto Michaele vendicare: non enim est dare rationem seu causam per quā dicta domina Agostantia dominium dicte domus amiserit: ergo eius heredes ipsam vendicare possunt.ff.de rei vend.l.j.§.per hanc.z de re mi.l.qđ ipsis.z.l.heredem. Nec obstat laudum de quo supra fit mentio: quia illud tribus rationibus obstare non potest. Prima quia compromissum fuit factum cum Michaele tantum: sed arbitri laudauerunt in fauorem heredum dicti Benedicti: ergo laudum nullum.l.nō distinguemus.§.de officio.ff.de arbi.cum si. nec potest accrescere Michaeli: vt.ff.de ꝟbo.obli.l.si mihi z ti-
2 tio.†Scđa quia dicta domina Agostantia fuit cōdēnata ad factū personale.s.ad euacuādum z ad disgomberandum: ergo eius heredes tali condēnatione non afficiuntur.insti.de stipu.ser.§.sed cū factum.z.ff.de verbo.oblig.l.centesimis.§.j.ẜm vnū intellectum. Tertia ipsa fuit condēnata ad factum momentaneū scilicet ad euacuandum z disgomberandum.ipsa autez euacuauit z disgōberauit z dicto Michaeli vacuam z disgomberatā dimisit et relaxauit: ergo cum libera fuerit a laudo: quia illud impleuit z se ab obligatione exemit.ff.de sol.l.in numerationibus.de statu lib.l.seruus si heredi.z qđ not.in aut.sacramenta puberum.C.si aduer.vend.cum simi.illius laudi respectu heredes repelli non possunt z maxime: quia talia verba nullo modo important trāslationē dñij vel cōditionis vsucapiēdi: sed nudū factū importāt.ff.de ꝟ.ob.l.si rē tradi.cuz ibi no.cum igiẜ restet dñium penes heredes dñe Agostātie restat ꝙ agere pñt iure ex eorū persona siue parte: fundamento.l.ij.§.j.ff.si pars here.pe. ¶ His tñ non obstantibus veritas est in contrariū ꝙ pluribus rationibus ostendiẜ euidenter. Et primo inter dominam Agostantiam z Michaelem fuerat lis z qđ: vt pz ex compromisso z
3 laudo ratificato per partes: †sed lis z qđ est causa sufficiens ad dominiū translationem: saltem cū per viā translationis dirimitur.ff.pro empt.l.litis.cū ibi no. ergo precedebat iter partes predictas cā habilis ad dñij trāslationē: ex quo seqtur ꝙ illa verba ad euacuādum zc.adiecta in laudo importauerūt dominiū trāslationem: z sic cām bonorum non nudū factam.ff.de ꝟ.ob.l.in conuentionalibus.§.j.z ibi plene per glo.z doc.z per hec rñdetur ad ratione vltimo loco factā in ꝯrium. Scđo idem pbaẜ euidentissime: arbitramentuz z transactio equiparantur: vt no.in aut.vt diffe.iud.§.si vero cōtigerit.C.de iud.aut.si vero.de trāsac.l.sub ptextu specierum.z.ff.de arbi.l.si de meis.§.recepisse. cum ibi no. Itē dña Agostantia tenebat z possidebat dicta bona tempore cōpromissi z arbitramenti sicqz cum non remanserit dicta domus penes Michaelem: sed ex vi dicti arbitramēti in euz trāslata sit possessio: pz ꝙ dña Agostātia z eius heredes de euictione teneẜ.casus est no.in.l.si pro fundo.C.de transac.z ibi per doc.quē autem de euictione tenet actio: eundem agentē repellit exceptio.ff.de euic.l.vendicantē.cum ibi no.z de re.iur. l.inuitus.§.cui damus. Nec huic ratiōi obuiari potest ex eo ꝙ l.si pro fundo.loquatur in vera transactione: huiusmodi non est arbitramentū.iuxta no.in.l.ꝙ si ephesi.§.interdum.ff.de eo qđ cer.lo.z ibi per Bart.z in.l.furti.§.q in su.de his qui no.infa.z in.l.si societatem.§.arbitror.pro socio.quia in proposito est vera transactio cum ex eo ꝙ est facta aliquo data per ipsum Michaelem: vt pz ex tenore arbitramenti.vt.ff.de transac.l.j. tum quia in tale arbitramentū partes expresse consenserūt quo casu vera est transactio ẜm Bald.in.d.l.j.ff.de trāsactio. Tertio domina Agostantia fuit dānata ad euacuandum z disgomberandum z euacuatam z disgomberatam dimittendum z relaxandum: ergo non fuit obligata ad factum momentaneum sed successiue vt probatur.z probatur per doc.in.l.cum autē.C. de dona.ante nupẜ.sicqz licet simpliciter euacuauerit non fuit liberata.c.inter capellanum.ff.de arbi.z quod no.per Barto. in.l.si fideiussor.§.meminisse.de leg.j. Ex quo respondetur ad no.in aut.sacramenta.z alia iura.s.in contrarium alleg.robur autem maximum huic rationi tribuunt illa verba in arbitramento adiecta sine aliqua molestia: que verba non soluz excep. immo fortius actionem cōprehendūt.ff.ad treb.l.lucius.§.tres heredes.z per Bar.in.l.amplius.rem ra.ha.quinimo idez importat quod verbū libere.extra de resti.spo.c.pisanis.de offic. or.c.ordinarij.lib.vj.z.ff.de iusti.z iur.ar.l.vim facit.C.cōmunia de suc.aut.oēs peregrini.cum multis que allegari possent ex quo sequitur ꝙ non continent simplex factum verba dicti arbitramenti: sed iuris translationem.ff.de leg.ij.l.meuius.§.fundo.cum ibi no.per Bart.z.ff.de ac.emp.l.ij.§.j. Nec predictis ob.ꝙ fuerit dānata de furto z ꝙ huius heredes non teneantur: quia ex predictis pz oppositum quinimo etiam in facto tenentur.ff.de proba.l.si pactum.z.C.de ꝯhen.z cōmit.stipu.l.veteris.vbi glo.respondet ad iura in cōtrarium alle. Ad aliud autem quod diciẜ ꝙ fuit laudatus in fauorem heredum qui nō venerāt in cōpromisso. Rñdetur ꝙ aut ratificatio facta p partes operatur validitatē etiā illius ptis. Nec ob.ꝙ alteri p alterū qri non pōt.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ꝟbo.obli.ꝙ illud est verū nisi intersit paciscentis vt ibi. Aut pro pte illa nō tenuit z cū facta sit talis adiudicatio ex causa onerosa cum sit cōdēnatus ad soluendum eidem annuam qꝫtitatem: vt pz ex laudo a paritate rationis accrescit eidem insolidū.ff.de ꝯhen.empt.l.fundus ille.ex quo nō ob.l.si mihi z titio.in ꝯriū alleg.qz loquimur i stipulatione interposita ex cā lucratiua.z ex his pz responsum ad cōtraria z decisionē predictā verā esse. Laus deo.

¶ Consilium.ccv.

1 ☞ Hoc cōsiliū est pcedentis cōfirmatoriū z pcedens fuit do. Nelli: vt hic pz.ideo aliter non summatur.

In christi nomine amen.

¶ Ego Pau.de cast.vtriusqz iuris doc.puto iuris esse prout suprascriptum z allegatum est per eximiū doctorem dominum Nellum z ita dico z consulo.pro quorū cō
1 firmatione addnco † ꝙ illa verba laudi ꝙ vacuet disgomberet z vacuatam z disgomberatam dimittat: intelligūtur scilicet ppetuo non ad momentum.arg.C.de penis.l.seruus.z qđ ibi no. ꝙ enim sine prefinitione temporis mandaẜ ppetuo mandatum intelligiẜ.ff.excu.tu.l.iuris peritus.§.cum oriundus. Unde nō diceretur euacuasse vel disgomberasse z indisgomberatam dimisisse si posset cōtra disgomberationem factaz venire ẜm bar. qui ita no.ff.qbus mo.pig.vel hyp.sol.l.sicut.§.supernacuum. vbi videẜ casum determinare.sicut non videreẜ quis immissus nisi in immissione tuereẜ z defenderetur.ff.ne vis fiat ei.l.j.§.j.z

l. si quis missum. facit. ff. de acqui. pos. l. videt. de here. vel act.
ven. l. ij. §. peruenisse. ⁊ §. illud. de sol. qui sic. pro hoc optime qd
no. Guil. de cuneo Ja. bu. ⁊ Bar. ff. de iureiur. l. sed ⁊ si possesso
ri. in fi. princ. ⁊ quod no. in glo. de offi. deleg. c. querenti. Item
facit: quia video ꝙ verbum assignare cōsonat magis in factum
ꝙ̄ in ius si precedat causa habilis in tanslationem dominij im-
portat dnīj trāslationē ſm Bar. q ita no. in. l. si cōstante. ff. sol.
ma. in antepe. col. sup. v. q. pnc. p. l. dotis fretus. §. si. cū. l. seq. ff.
de iure do. ⁊ reprehendit Guil. qui ɔ̄rium tenuit in. l. si noxali. §.
j. de pecu. Itē in vbo pstare ⁊ in vbo tradere que importāt trās
lationez dnīj cū cā habilis ad hoc pcedit. ff. de ac emp. l. empto.
post prin. Idem ergo debet esse in vbo dimittere: licet de sui na
tura sonent in factū. l. si rez tradi. ⁊. l. stip. nō diuidunt. §. celsus.
de v. ob. de vsuris si stipulatus. facit qd no. in eo. ti. videamus.
§. si actione. ꝙ aūt hic pcesserit cā habilis ad translationem do
minij patet si titulus trāslationis. C. de vsuca. p empto. l. peñ.
Itē facit: q̄ si aliud diceremus sequeret absurdū. s. ꝙ altera ps
remaneret detenta ⁊ in dāno: q̄ soluit quolibet anno certā sum
mam si domus posset sibi auferri qd dicendū nō est. C. de pac. si
quis in conscribēdo. circa mediū. ff. de arbi. l. iij. §. j. de insti. sz si
pupillus. §. sed si alias. de exerci. l. j. §. magistrū. ⁊ ideo me sub
scripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

Additio
a ¶ Habet vim
clausule deroga
torie. Adde do.
Jasonem in. l. si
mihi ⁊ tibi. §. in
legatis. ff. de leg.
j. ⁊ quō itelligat
id qd dici solet
ꝙ iuramentū hz
vim clausule si
nō valet qd ago
vt ago ⁊c. vide
d. sozi. i ɔ̄s. lxvj. i
vij. col. v. sed sa-
tis est. in primo
volu. H. F.

¶ Casus talis est.

¶ Quedā dña in suo testō filiū masculum heredem vniuersalē
instituit: cuidā vero filie femine nupte ⁊ dotate a patre ⁊ etiam
nepotibus ex altera filia pmortua quartam partē oīum bonoꝝ
suorū reliqt ⁊ donauit cū onere ꝙ quintā partē illius quarte de
berent pro aīa ipsius testatricis distribuere inter pauperes ⁊ p
misit ⁊ iurauit testamentū predictū ⁊ dictā vltimam volūtatez
nō reuocare ⁊ aliū testm̄ ⁊ vltimam volūtatem non cōdere ꝙ si
ɔ̄fecerit extūc donauit dictā quartā partē dicte filie ⁊ nepotib⁹:
postea per quattuor annos aliud testamentum fecit in quo eun-
dem filium masculū heredē vniuersalē instituit vt in primo: di-
cte vo filie reliqt. x. libras tm̄ in quibus eā heredē instituit ⁊ vo-
luit ꝙ plus petere nō posset ⁊ idem fecit de dictis nepotib⁹. Et
in fine apposuit hec verba rumpens ⁊ cassans omne aliud testa-
mentū ⁊ vltimā voluntatē manu cuiuscūqz notarij sub qbuscū
qz ⁊ quacūqz forma fuerit conceptū volens hoc in oibus pualere
⁊ irreuocabiliter tenere. Queritur ergo vtrū p hec verba reuo
catū sit primū testm̄ potissime quātū ad legatū ⁊ relictuz dicte
quarte partis presupposito statuto loci ꝙ mulier habens filios
non possit testari nisi de quarta parte: cetere vero tres distribuā
tur inter filios. Et alio statuto quo cauetur ꝙ mulier dotata a
patre non succedat matri extante filio masculo ex ea.

¶ Consilium. ccvi.

1 ☞ Testm̄ habens clausulas derogatorias ad futura testamē
ta nō pōt reuocari nisi specialiter de talibus clausulis fiat men
tio in testamento reuocatorio.
2 Quod iuramentum habet vim clausule derogatorie.
3 Quod testamentū iuratū. s. ꝙ aliud testm̄ nō faciet nō censet re
uocatū per scdm nisi de iuramento fiat mentio in secundo.

In christi nomine amen.

¶ In facto pn̄ti ponam primo cōclusionem q̄ mihi
vera videt de iure: postea ipsam oppugnabo plurib⁹
1 modis ⁊ oppugnationibus respondebo vt sic clarior fiat. † Di
co testamentum predictum ⁊ potissime circa relictuz dicte quar
te partis non esse reuocatū p scdm: ⁊ p dicta vba in eo posita ta
li ratione. Certū ⁊ indubitatū est de iure ꝙ testamentū vel lega-
tum hn̄s clausulā derogatoriā sequētis volūtatis nō reuocat p
ipam sequētē voluntatē seu testm̄ nisi de ipso ⁊ de ipsius quali-
tate fiat spālis mētio in sequēti. ff. de le. iij. l. si qs in pn. testi. de
le. j. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊ plene per Dy. i rub. ꝙ semel. de
reg. iur. ⁊ in cōsilio suo qd incipit titius habēs tres filios. qd au
tem dixi de eius qualitate itelligit. j. de dicta clausula seu vbis
derogatorijs. sic intelligit glo. q̄ est in. d. §. in legatis. qd aūt di-
xi spāliter. Dy. in. d. c. qd semel. videt sic intelligere. i. singulari
ter ⁊ regratur specifica mētio ⁊ noīatio. vn̄ si talis fuit clausula
ꝙ nō valeat scdz nisi cōtineant talia vba: vel aue maria: videt
sentire Dy. vt in scdo dici debeat nō obstāte alio testō in quo di
ctū sit ꝙ nō valeat scdz nisi talia vba cōtineātur seu aue maria:
ꝙ nimis esset durum: ⁊ per indirectū posset oīno tolli ptās reuo
cādi si testator de dictis verbis nō recordaretur. Preterea ista
esset mentio singularis quā illi tex. nō regrunt: sed specialē: ⁊ iō
Bart. subtilius in. d. l. si qs in pn. testi. dicit sufficere ꝙ vtatur
verbis specialibus dicēdo. Nō obstāte quocūqz alio testō etiaz
si in eo contineantur verba derogatoria absqz eo ꝙ de ipsis ver
bis ⁊ eorum forma fiat specifica mentio. Ista enī est mentio spe
cialis: qm̄ testamētoꝝ q̄dā hn̄t vba derogatoria q̄daz nō: ⁊ ista
cōstituūt species diuersas. vn̄ nō sufficit dicere nō obstante alio
testō: q̄ vteret noīe generis tm̄: sed debet vti noīe speciei. ⁊ ita
etiā tenuit. d. Fede. de senis doctor excellentissimus in consilio
suo. xlvj. habito vt asserit colloquio cū pluribus doc. iuris ciui-
lis. sic ergo cōclusiue generalis mētio non sufficit etiā ſm Dy.
Itē specifica ⁊ singularis regritur ſm bar. ⁊ Fede. sed sufficit
specialis ſm oēs: q̄ tunc dr cū fit mentio de testō alio ⁊ reducun
tur hec verba etiam si cōtineantur in eo vba seu clausula dero-
gatoria cuiuscūqz qualitatis ⁊ sub quacūqz verborū conceptio
2 ne. † Item constat de iure ꝙ iuramentū habet vim clausule de-
a rogatorie[a] ſm Jo. an. q ita tenuit in fine qōnis posite super di-
cta rubri. qd semel placuit. ⁊ idē tz Bal. in. d. l. si qs in pn. ante
fi. per. l. cum pater. §. filijs matrē. ff. de le. ij. sz in dicto scdo testō
nulla facta est mentio de verbis derogatorijs: sed solū de testō:
⁊ sic fuit vsa verbis generalibus. dixerint enī rūpens ⁊ cassans
omne aliud testm̄ ⁊c. sub quacūqz forma seu conceptione: potest
enim esse forma ⁊ conceptio testandi diuersimoda: absqz tn̄ ver-
bis derogatorijs vt pz cuilibet. vnde per dicta verba non cense-
tur facta mentio de derogatorijs. vnde non sufficit sed debebat
dici sub quacūqz forma ⁊ sub quibuscūqz verbis etiam deroga-
torijs. ⁊ ita videt sentire Bar. in. d. l. si quis in prin. testamenti.
in fi. ij. col. ver. quero si testator. dicit sic cessans ⁊c. etiaz si essent
verba derogatoria sub quacunqz forma ⁊ conceptione verbo-
rum ⁊c. Et sic sentit ꝙ non sufficiant vltra verba sub quacunqz
3 forma ⁊c. nisi adiungatur etiā prima. † plus videtur ꝙ cum ver-
ba derogatoria quedā sunt explicita quedā implicita vt illa q̄
includuntur in iuramento ꝙ etiam de hac specie derogatorioꝝ
fienda fuerit mētio puta dicendo non obstāte alio testamēto ⁊c.
etiam si ibi contineatur iuramentum. Laus deo.

¶ Consilium. ccvij.

1 ☞ Quomodo vēditor tenet cauere emptori de euictione ex
natura contractus.
2 An actiones actiue ⁊ passiue transeant in cessionarium.
3 Et an cessionarius teneatur de euictione sicut is qui sibi cessit
actionem ad pretium aduersus emptorem. ⁊. 4. ⁊. 5.
4 Dispositio. l. in omnibus. ff. de iud. vendicat sibi locum quādo
obligatione cōtracta supuenit causa.
5 Et quot modis succurratur emptori.

In christi nomine amē.

1 ¶ Visis omnib⁹ que in puncto narrant † dico nul
li dubiū esse qn vēditor teneat se de euictione obli
gare: ⁊ pōt ad hoc cogi p actio. ex ēpto: lz a princ.
nō fuerit hic actū: qm̄ hoc est de cōsequētibus ⁊ naturalibus cō
tractus emptionis ⁊ vēditionis. tex. sunt multi de hoc. ff. de re-
rum permu. l. j. post pn. de act. empt. l. ex empto. §. si. v. ⁊ ex ēpto
actionē ⁊c. de iureiur. si duo. §. si qs iurauerit. circa prin. de euic.
l. ij. de edil. edi. ꝙ si nolit. §. q̄ assidua. de cōdi. ob cau. l. si. in fi.
⁊ ibi no. i pn. gl. p magna. Dico aūt de obligatiōe simplici. l. si-
ne fideius. l. illud. in pn. l. si dictū. post prin. ff. de euic. nisi in casi
bus ibi notatis p gl. s. l. illud. ¶ Itē nō tenet pmittere duplā: sz
simplā tm̄. i. solum interesse emptoris nisi cum vendit res ptio-
sa vel cū aliud sit de cōsuetudine. l. pantori. de euic. ⁊. d. §. quia
assidua. dz se tn̄ solēniter obligare p stipulationem ⁊ more cōsue
to. s. cū hypotheca bonoꝝ vbiqz cōsueuerūt infra fieri. ar. d. §.
q̄ assidua Sed que sequit in casu nostro ꝙ dicta dña q̄ iura do-
tiū cessit cū sit heres mulieris que dedit in dotez bona estimata
tenetur marito de euictione cauere modo quo. s. cū dicat fuisse
2 vendito talis dotis datio. C. de iure do. l. quotiens. † Sed du-
bium est de cessionario predicto. Nam videtur non posse astrin
gi ad se obligandū. Aut enī dicemus ipsum teneri ratione pre-
ambuli contractus emptionis ⁊ vēditionis ⁊ falsum est: ille cō-
tractus nō fuit celebratus secū neqz cum aliquo cui ipse successe
rit titulo vniuersali: sed cū dña predicta cui successit titulo sin-
gulari cessionaliter p quē trāsiuit in eū solū actio ad ptium seu
qd loco pretij habetur. s. dotē que erat apud cedētē actiue. l. j. C.
de actio. ⁊ oblig. cū si. Non autem illa que erant apud passiue. s.
que tenebatur cauere cum illa a se abdicare non potuerit p ces-
sionem vt faceret ipsum cessionarium teneri vtiliter vel directo.
C. de pac. l. ij. ⁊. l. debitorū. ⁊. l. pacto successorum. de heredi. vel
acti. vend. l. ij. nisi quando fieret imminente iudice vt contingit
in diuisione que fit inter coheredes in qua potest fieri procur. in
3 rem suam ex parte rei. ff. fami. her. l. plane. cum ibi no. † Aut di
cemus ipsum teneri de euictione ⁊ similiter non tenet: quoniam
in dicta sententia de euictione pdicta nulla fit mentio sed soluz
ꝙ de euictione tenet que actio de euictione nō nascitur nisi secu
ta euictione. ff. de euic. l. habere licere. ⁊ sentit glo. eo. ti. l. pater
filie. in fi. glo. C. eo. ti. l. iij. ff. de rerū pmu. l. ij. Sed hec actio ad
cauendū nascitur statim: vt patet in iuribus primo loco allega.
Cū igit sententia ⁊ eius verba sint stricti iuris nec vlteri⁹ exten-
denda sint ꝙ̄ iportēt. ff. de lib. cā. l. diui fratres. de excep. rei iu-
di. si inter

di.si inter me z te.C.si plures vna sen.l.i. z ibi no.per Bar. z
tāgitur per eundē in.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est neces.in.iiij.col.ver-
ba que dicte sniē de se importent obligationē cōditionalē nō-
dum natā non debemus dicere ꝙ importent hanc obligationē
purā z de presenti.i.per quā possit de presenti astringi ad aliqd
faciendum cū de natura obligationis de euictione sit vt tenea
tur postꝗ̄ secuta est euictio: sic enim extenderemus sententiam
z eius verba vltra ꝗ̄ importent. Preterea superfluis cautioni
bus non est vtendum.l.nō cogendū.ff.de procur.l.hec stipula-
tio.§.diuus.vt leg.no.caue. Nec debemus obligationes ex ob-
ligationibus facere.ff.de re iudi.l.iiij.§.ait pretor.de cōditio.
ob causam.l.dedi.in prin.z.l.si mulier.z qđ ibi no.z qđ no.per
Bar.in.l.iij.§.nunc de effectu.de lib.leg. Cū igitur dictus Sem
pronius habeat prefatum Gaium obligatū virtute dicte sentē
tie si contingat bona euinci ad quid expedit ꝙ vlterius se obli-
get.nam actio in factū oriens ex dicta sniā non est illius natu-
re cuius est actio ex empto vt detur ad ea que sunt de cōsequen
tibus emptionis cum non sit bonefidei sed stricti iuris: z ideo
non veniunt in ea vt videt nisi ea que specificata sunt.l.qcquid
4 astringende.ff.de verbo.obliga.cum si.† Nec insuper potest peti
cautio ab isto cessionario virtute legis in omnib⁹.ff.de iudi.qz
illa locum habet qñ causa superuenit post obligationem cōtra
ctam: secus si nulla superuenit sm omnes.ff.vt in pos.leg.l.si
is a quo.z.l.fi.C.de spon.que causa hic non superuenit. Ex q-
bus videtur ꝙ cessionario p̄dicto agēti ꝓ executione dicte sen-
tentie: licet posset opponi exceptio que posset opponi ipsi cedē
ti: vz vt non sit sibi soluendum nisi ipse cessionarius caueat: nō
videtur posse opponi: qz ista non obstabat cedenti sed illa nisi
ipsa cedens caueat z sic esset variare formam exceptionis. Ex
quibus oībus satis vrgentibus videt dicēdū dictū cessionariū
cogi nō posse ad cauendum nec virtute actionis nec virtute ex
ceptionis. ¶ His non obstantibus ꝯrium puto verius z equs
ꝙ posset cogi ad cauendum tam per viam exceptionis ꝗ̄ per
viam actionis. Et primo ꝓpter verba dicte sententie: q̄ dicunt
eum teneri eatenus q̄tenus tenet siue teneret ipsa Antonia zc.
fuit ergo intentio iudicis per dicta verba ponere dictū cessiona
rium in oībus z per omnia in locū cedentis tam quo ad incom
moda z onera ꝗ̄ quo ad cōmoda. z fuit hoc iustum.ar.de ma-
numissionibus.l.gaius.in fi. Cū igit cedēs teneret duplici ob-
ligatione q̄tum ad euictionem: scz obligationē cōditionalem
cum euinceres z obligatiōe pura qua tenetur de presenti ad se
obligandum per instrm expresse in dictū casum: dico verba di
cte sententie importare vt cessionarius predictis ambabus ob
ligatiōibus teneretur: z sic relatio fiat ad ambas cū non sit da
re rationem quare magis ad vnam ꝗ̄ ad alterā referatur.ar.ff.
de leg.ij.si ita relictum.in princ.z qđ ibi no.z in.l.eum qui ita.
§.fi.de ver.ob. Et cōfirmatur ꝙ ibi est duplex verbū: scilicet te-
netur z teneret.primū qđ est de presenti qđ potest referri ad ob
ligationem purā qz tenetur se obligare per instrm.scđm qđ cō-
prehendit etiam futurum.l.si debitor.§.verisimile.ff.de cōtra
hen.emp.pōt referri ad obligationē conditionalē qua tenetur
secuta euictione. Nemo ergo dicat ꝙ verba huius sententie nō
importent hanc obligationē: z sic tollit obiectio facta in ꝯriū.
Preterea q vult antecedens vult z consequens.ff.de iur.om.
iudi.l.ij.z ibi plene no.sed consequens obligationis de euictio
ne est ꝙ qui tenet obligatione cōditionali scilz si res euincatur
teneatur etiā pura scilicet ad se de presenti obligandum: vt in
iuribus alleg.in prin.presentis cōsilij. Censet ergo intellexisse
ꝙ iste voluisset vtrūqz cū dicta obligatio pura sit de appendi-
cibus obligationis cōditionalis.z ad fortificationē illius con
ditionalis introducit per legem inesse mediāte ꝯctu. Ita z iu-
dex intelligit voluisse introducere mediante sniā.ff.de acqui.
here.l.si quis heredes.ibi.sunt eniz appendices zc. Cōstat aūt
mentem iudicis inspiciendam in sententijs.l.si ex testō.l.si cuz
agente.in prin.ff.de excep.rei iudi. Preterea absurduz esset di
cere ꝙ cessionarius teneretur de euictione re euicta. z alius scz
cedens teneret se obligare per instrm.non aūt fuit intentio iu-
dicis ꝙ vterqz teneret de euictione: non debent esse duo obliga
ti: vnus vt principalis: alter vt fideius.nisi sit consuetudo vel
actum sit expresse: vt.d.l.illud.in prin.ff.de euic.sed hic si cedēs
teneret virtute preambuli ꝯctus z cessionarius virtute senten-
tie iam duo essent obligati qđ iudex non censetur voluisse: sz po
tius ꝙ solus cessionarius cū eius sniā z verba debeant intelligi
sm subiectā materiā.l.miles.§.x.ff.de re iudi.de vsur.si stipu-
latus.vt lega.no.cauea.l.j.§.si qs sub ꝯditione. vnde videt ꝙ
hoc casu inducat p hanc sniam nouatio peremptiua p quā ob-
ligatio cedentis trāsfundit in cessionariuz z ipse solus teneat.
sic ergo ita esse nō dz.ar.qbus ex cau.in pos.ea.l.ij.§.defendi.
vel si dicam⁹ ꝙ nō sit pemptiua sed accumulatiua ita ꝙ vterqz
teneat de euictione tenebit etiā vterqz ad hoc se obligare cum

5 sit de cōsecutiuis obligationis p̄dicte.† Preterea videt casus
de hac in fi.in.d.l.si duo.§.si quis iurauerit.ff.de iureiurā.vbi
dicit ꝙ si iuro te mihi vendidisse datur mihi vtilis ex empto vt
tradas z de euictione caueas. Et doc.dicunt etiā actionē in fa
ctum ad p̄dicta dari q̄ oritur ex dicto iuramēto: ergo z actio in
factū oriens ex sniā similiter ad hoc dabit: lz in sniā nil de cau
tione ꝯtineat sicut ibi nil in iuramento cōtinebat. Nā equipa-
rant sniā z iuramentū.l.i.z.ij.eo.titu.z actio in factū oriēs ex
eis est eiusdē nature z qualitatis z stricti iuris. Nec ob.si dicat
ibi iuraui te vendidisse: sed hic nō fuit ꝓnūtiatū illum cessiona
rium vendidisse. Sed rñdeo non est vis. Nā ibi ideo venit cau-
tio in actiōe in factū ex iuramēto: qz est de cōsecutiuis eius sup
quo iuratū est: igit in casu nostro venire debet: qz est de cōsecu-
tiuis eius sup quo ꝓnuntiatū est: vt.s.dixi. Et sic concludit ꝙ
per viā agendi pōt cogi p̄fatus cessionarius ad cauendū nuda
cautione sine fideiussoribus. Per viam vero exceptiōis si non
dum pretium percepit z petat potest cogi etiā ad satisdanduz
cū fideiussoribus si lis mota est de euictione z sic iminet euictio
in limine contractus.l.pe.de peri.z cō.rei ven.ꝙ per viā agen-
di consequi nō posset etiam dicto casu: vt sentit glo.in.d.l.il-
lud.de euic.que intelligit.d.l.penul.de peri.z com.rei vēdi.so
lum eo casu quo emptor contra venditorem petentem pretium
excipit de euictione iam mota.vnde si agere vellet vt satisda-
retur non posset: qz satis est securus per retentionē pretij qđ iu-
ridicū z iustissimū puto. ¶ Ex qb⁹ sequit rñsio z ꝯclusio ad id
qđ p̄sentaliter petit scz q̄ sint ptes iudicis in hac cā.nā ex supe-
rioribus satis liqde ptz: iō vlterius me nō extēdo. Laus deo.

¶ Consilium.ccviij.

1 ☞ Stante statuto ꝙ in bonis ꝯtumacis detur tenuta in du-
plum an creditor petens sibi adiudicari bona in dupluz vel in
solutum dari debeat audiri.
2 Qui hz iustā cām recusandi solutionē nō dicit fuisse in mora.
3 Et sententia dat iustam causam litigandi.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Uisa quadā petitiōe porrecta p Gaiū ꝯ Sem
proniū in qua petit in effectu dari sibi licentiaz ven
dendi vel insolutū recipiēdi quedā bona dicti Sempronij quo
rum tenutā obtinuit virtute cuiusdā sniē in qua dictus Sem-
pronius fuit condēnatus eidez Gaio in certa quātitate: z hoc
pro dicta q̄titate z expēsis z etiā ꝓ duplo: qritur a me vtruz di
cta petitio inquātū de duplo loquit procedat visis statutis loci
in quo agit z toto ꝓcessu. Ad qđ breuiter rñdeo ꝙ nō. nā statu
tum de exceptionibus ꝯ guarentigiā sup quo videtur fundata
dicta petitio quo ad dictū duplū nō dicit ꝙ bona nō soluentis
ꝓ duplo debeant dari insolutuz: sed dicit ꝙ debeat debitor ex-
bāniri z in duplū dari tenuta. ¶ Constat aūt istā nō esse bonā
ꝯsequentiā: vz tenuta data fuit in duplū: ergo z adiudicatio z
venditio dz fieri pro duplo vt patet. Nam olim fiebat missio ex
primo decreto contra non cōparentem in omnia bona: z tñ ex
scđo decreto non fiebat vēditio vel adiudicatio nisi pro mensu
ra debiti: licet non detur tenuta etiaz ex primo decreto nisi pro
mensura debiti: vt.l.cū ꝓponas.cū aut.ibi posita. Aliud autē
statutum sub rubrica de reuocatiōe tenute loquitur ꝯ cōtuma-
cem in non veniendo. Iste aūt Semproníns nō fuit cōtumax
in nō veniendo imo nec in soluēdo: eo qz semper obtulit se vel-
le soluere dūmodo sibi caueretur de euictione prout cōtinet in
quadā sententia lata in fauorem dicti Gaij contra dictū Sem
2 pronium.† posito aūt ꝙ supra dicto articulo de cautione pro-
nūtiaretur ꝯ dictū Semproniū: vz Gaiū nō teneri ad cauēdū
nō ꝓpterea diceret Sempronium fuisse in mora cuz iustā cau-
sam litigandi z recusandi solutionem habuerit quousqz dicta
cautio p̄staretur seu pronuntiaretur ipsam non esse prestandā.
3 ff.de vsur.l.si qs solutioni.in prin.vbi est casus.† Constat enim
ꝙ sententia dat iustam causaz litigandi.l.qui testamento.ff.de
excu.tuto. Cuz igitur dicta adiudicatio pro duplo fuerit intro
ducta per dicta statuta in penam contumacie vel more: z hic
nulla deprehenditur esse: ergo zc. Nam vbi nullum delictum
nulla debet esse pena.l.sancimus.de pe.cum si. Fieri ergo de-
bet pro summa debita z non vltra.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.
si pignora. Laus deo.

¶ Consilium.ccix.

1 ☞ Que requirant ad hoc ꝙ instrumentū scriptuz manu ter-
tij z subscriptum manu notarij faciat fidem.

N christi nomine amen.

¶ Uiso quodā istrumento continente in se tenorez
testi Pauli Frācisci de florētia facti in frācia: cui⁹
instrumēti z testamenti tenor scriptus est manu cuiusdā cuius
nomen ignoratur: ac etiaz ignoratur an fuerit vel sit tabellio

an fuerit presens tempore conditi testamenti: subscriptū vero est instrumentū predictū manu cuiusdā Nerij vocati ser Joannis mescalli ternacensis diocesis qui asserit se fuisse presentem tempore dicti testamēti: visaqz z cōsiderata eius subscriptione: querit an dictum instr̄m faciat fidez z probet dictum testm̄ attento potissime q dictus ser Joānes subscriptus nō scripsit tenorem testamenti sed alius: nec apparet q ille hoc fecerit de mādato dicti ser Jo. nec etiā cōstat an ista fuerit primeua z originalis scriptura vel alia vnde ista fuerit extracta: nec etiam in dicta subscriptione apparet an dictus ser Jo. fuerit rogat⁹ de dicto testamēto: lz in superioribus manu illius q scripsit testm̄ hoc contineat q infrascriptus notarius fuit rogatus zc. querit qd iuris. Et vr̄ dicēdū dictū instr̄m facere fidē z probare dictū
1 testm̄: lz tenor scriptus sit manu alteri⁹. † Primo qz paria videtur esse totā scripturā factā esse manu vnius vel manu alterius sed subscriptā manu illius: tota enim p̄iudicat subscribenti[a]. ff. de pac. l. emptor. §. lucius. z ibi no. per Bar. Scdo qz recipit autoritatē a subscribente. z omnia nostra facimus quibus nostram autoritatē impartimur. C. de vete. iur. enu. l. i. §. omnia enim. Tertio qz videmus in iurisditione cōtentiosa q ordinarius pōt delegare principia z media cause reseruata sibi diffinitiua snīa proferenda. de offi. delega. super qōnum. C. de iudi. ad hec. ita videt in hac voluntaria vt subscriptio simulet diffinitiue snīe: cetera vero principijs z medijs cause. nā in alijs fit cōparatio. ff. de iudi. l. j. Quarto p tex. C. de iure deli. l. fi. §. fin. autem debuit. ibi. vel id scribere perpenditur zc. ff. de pig. l. fide iussor. §. pater. Quito videt hoc determinare Bar. in. l. diuus §. item senatus. ff. de fal. z Bal. in auf. si quis in aliquo documento. C. de eden. qui dicit ita seruari vbiqz. Item per eundez C. de fide instru. super rubri. vbi dicit q oīa potest cōmittere notarius per alium scribenda preter tria: scilicet audientiam prothocollum z subscriptionē quorū nullum est hic. qd aūt nō noceat licet in subscriptione nō dicat se rogatū fuisse: patet: qz dicit q requisitus hoc publicū instr̄m confecit zc. Nam si dixisset publicaui zc. sufficeret: qz illud verbū importat rogationē: vt no. Bar. in. l. sciendū. ff. de ver. ob. ergo zc. dicendo hoc publicum instr̄m zc. qz idem important hec verba qd publicaui. In contrarium qd habet in Spe. de instru. edi. §. instr̄m. ver. item opponitur q non est confectū. z qd ibi plene per Jo. an. in addi. qui refert opi. Nico. de mat. Ex cuius Speculatoris Nico. seu Jo. an. dictis videt summarie z in effectu colligi q in trib⁹ casibus possint notarij facere scribi tenorez instrumenti p aliū. Primus qn̄ ipse est magister stationis habēs sub se discipulos iuratos: vt per vnū ex illis hoc possit. Secūdus qn̄ ille cui mādat fuisset presens in actu testamēti vel ɔctus: z tunc ibi qz subscriberet. Tertius est qn̄ sic esset statutū vel consuetudo. Adde quartū si constaret q originalis scriptura vt protbocollum vel imbreuiatura scripta esset in libro illi⁹ notarij subscribētis: z inde fuisset extracta scriptura predicta subscripta: ita q ille notarius cui fuit cōmissuz q scriberet nihil a seipso dictauit sz nudum mysterium factū prebuit in trāscribēdo id qd scriptū z dictatum reperijt in libro notarij rogati. vt colligit ex no. p Bal. super rub. predicta de fide instru. Ceterū his deficientibus nō pōt sed totū debet p seipm̄ cōplere z subscribere. per tex. in auf. de tabel. §. nos aūt. z si aliter fit nō valet p̄terq̄ in ciuitate Cōstantinopolitana vbi valet: sed notarius punit: vt no. eo. ti. §. pe. z in Spe. in. d. ver. Itē opponit q nō est confectū. vbi etiā Jo. an. in prin. additionis. At in casu nostro nō sumus in aliquo de predictis casibus in quibus permittit. Nam non cōstat q dictus ser Joānes scriptus fuerit magister stationis habēs sub se discipulos iuratos: nec etiā q ille qui scripsit fuerit eius discipulus. z sic cessat primus. Itē nec apparet q ille fuerit presens testamēto nec se subscripsit: z sic cessat secūdus. Nec apparet de statuto vel consuetudine q hoc possit fieri. z sic cessat tertius. Nec etiā q dictus ser Joānes subscriptus cōfecerit originalem scripturam prothocolli vel imbreuiature vnde ista fuerit extracta: z sic cessat quartus. Forte enim talis tenor a dicto ser Joāne lectus non fuit: qd si esset sine dubio nō sufficeret dicta subscriptio: qz potuit aliqd verbum apponere qd nō fuit de mente testatoris: q ipse ser Jo. subscribendo forte non ponderauit sed ipse si dictasset nō potuisset: qz magis ponderat quis verba a se plata vel scripta q̄ prolata vel scripta ab alio: vt pz ad sensum. Et hec est forte ratio quare prohibetur in. d. auf. de legatio talis scripture. Preterea nō constat q ille qui scripsit esset vel sit notarius. z talis delegatio non videtur posse committi nisi homini eiusdem professionis. ar. de cōse. ec. vel alta. c. aquā. Nec etiam apparet ex subscriptione q de mādato vel subscriptiōe z cōmissione dicti ser Joānis ille subscripserit. nō enim dicit ser Joānes scribi fecit zc. sed dicit per alium fideliter scriptuz zc. potuit aūt ille a seipso scribere z dictare z postea tradere ser Joāni vt approbaret z subscriberet q sine dubio nō sufficeret. Debebat ergo dicere dict⁹ ser Jo. in sua subscriptione se dictasse vel scribi fecisse q posset etiam dictamen comprehendere: z tunc procederet dictum Barto. z Bald. s̄. allega. Preterea etiam s̄m determinationem Barto. in. d. §. item senatus. videtur ista subscriptio insufficiens: quia non nominat specialiter personam que scripsit qd est necesse s̄m eum: z licet Bal. in. d. auf. si quis in aliquo. reprehendebat Barto. in hoc tamen Bart. videtur verius dicere vt sic appareat an ille qui scripsit sit notarius vel non: qz non debet alteri q̄ notario committere: vt. s̄. dixi. Nec ob. contraria. z primo. §. lucius. cum ibi no. nam ibi non loquitur in subscriptione autorizabili: sed de preiudiciali ipsi subscribenti dūtaxat an est imputandū si non bene percunctatus est: sed in autorizabili que preiudicat alijs non debet culpa non percunctantis notarij alijs preiudicare q non sunt in culpa: vnde non sufficit subscribere sed debet totuz scribere ad hoc vt alijs p̄iudicet. Ad alia vero facilis est responsio: vt patet per predicta. Itē non apparet hunc ser Joā. fuisse requisitum vel rogatum a testatore: potuit aūt esse requisitus z rogatus ab illo qui dictum tenorem scripsit vt se subscriberet z signum apponeret: z sic non ob. no. per Bar. in. d. l. sciendū. qz loquitur ibi quando totum instrumentum fuit a se scriptuz quo casu verba non possunt referri nisi ad partes vel ad testatorem: hic possunt referri ad alium. Laus deo.

a ¶ Subscribēti. Sed quid de sigillante. vide Ludo. roma. in consi. ccciij.

a ¶ Viso puncto. Ad hui⁹ cōsi. materiā vide d. alex. de imo. in cōsi. xxvj. i. j. col. in. iiij. pte. z in ɔsi. l. p totū. in j. parte. z. d. Signo. de homo. in ɔsi. xvj.

¶ Consilium. ccx.

1 ☞ Stante statuto q mulier que reperietur competēter dotata excludatur ab intestato: vtrum si sit competēter dotata tempore contracti matrimonij: sed tempore mortis patris propter acquisitas diuitias sit incompetenter dotata: possit agere ad supplementum competentis dotis.
Item q vacatio a muneribus publicis ɔcessa propter paupertatem rescinditur superuenientibus facultatibus.

In christi nomine amen.

¶ Ego Paulus de ca. vtriusqz iuris doctor puto iuris esse vt. s̄. consultuz est per suprascriptos egregios doctores. ad qd facit. ff. de mu. z bo. l. his honorib⁹. §. au
1 ctis. z de vaca. mu. l. cura. §. deficiētiū. † vbi p̄pter superuenlētes diuitias rescinditur vacatio q concessa erat occasione paupertatis: sic z hic rescindi debet exclusio que videbatur introducta propter dotationem factam in paupertate: potissime qz superuenerunt facultates ante perfectaz exclusionē a succedendo. non enim perficitur nisi tempore mortis: ideo zc. ff. de verb. obliga. l. pluribus. §. z si placeat. z. l. si sub vna. §. fi. facit qd no. Bar. in. l. si constante. in fi. princ. sue repe. ff. sol. matri. Itē adduco qd habet in fi. in auf. de nuptijs. §. qz vero hactenus. z qd no. in. l. si constante. C. de dona. ante nup. circa fi. vbi habetur q in dote data scdo viro inspicitur tempus mortis binubi parentis: cum arctatur an filij primi matrimonij possint dicere se fraudatos ex donatione: z sic inspicitur augmentuz z diminutio superueniens in facultatibus ex quo iudicabitur an dos data fuerit excessiua vel non: ita z hic debebit ispici vt sciatur an fuerit vel sit competens vel non. † Item adduco qd no. Bart. in. l. luci⁹. z. l. j. circa fi. ff. de leg. ij. vbi determinat q si pater relinquit centum pro filia dotanda: deinde ipsam maritat z dat quinquaginta: q eo mortuo filia repetere potest residuum licet fuerit dotata: quia dos potest augeri z sic adhuc potest in ea verificari causa ob quā fuit et relictum scilicet pro ea dotanda: qz suppleri debet vel pro dote augenda. nam z cum augetur dos dotatur. ita hic: licet statutum dicat si filia fuerit dotata excludatur non dicetur dotata respectu augmenti qd sibi debetur: z ideo tractari debet ac si dotata non esset quātum ad supuenientes facultates. Faciunt etiā verba dicti statuti dum dicūt si tales filie reperiantur fuisse dotate competenter zc. nam illa dictio competenter debet referri ad verbum reperiatur: z illud verbum reperiatur refertur ad tempus mortis. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. hic autem non reperitur tempore mortis competēter dotata s̄m illud tempus: licet reperiatur fuisse olim dotata competenter: sed illud tempus nō debet inspici cū precesserit tempus exclusionis de quo agitur in p̄senti. facit. l. ij. z. iij. de aur. z arg. le. Laus deo.

¶ Consilium. ccxi.

1 ☞ Statutū q qs non possit capi in aliqua domo an habeat locum in his q capiunt in apothecis vel in tabernis. q non.
Item quid veniat appellatione domus.

In christi nomine amen.

b ¶ Viso pūcto[b] suprascripto z cōsilijs hincinde redditis z rōnib⁹ z ī eis tactis dico decidēdo nō īsistēdo in superfluis argumētationibus dictum Amerigum nō dici captum

1 captū in domo sicqꝫ relaxandū nō esse. ⁊ hoc ideo: † qꝛ appella
tione domus cōtinenᷓ solū illa q̄ sunt apta ⁊ deputata ad habi
tandum principaliter vel secundario: non aūt illa q̄ deputata
sunt ad aliū vsum: vt taberna apotheca seu meritoriū aut sta-
tiones vel theatrū balneum ⁊ si. ff. de iniur. l. lex cornelia. §. do
mum. circa fi. vnde ⁊ de iure cōmuni lꝫ de domo propria vel cō
ducta nō posset quis inuitus extrahi. ff. de regu. iur. l. nemo de
domo. de in ius voc. l. sed ⁊ si is. tñ de theatro vel balneo pro-
prio vel cōducto etiā si nō p̄stet aditū nec in cōspectu apparet
pōt re ipsa citari ⁊ extrahi. ⁊ de in ius vo. l. sed etiam. in tex. ⁊
glo. ꝑ Bar. Eodē modo de statione vel apotheca seu taberna
etiā si sit ꝓpria vel conducta: fortiꝰ ergo si ad ipsas pateat ac-
cessus sine aliq̄ fractura. eo. tit. l. satis. circa fi. Talia enim me-
ritoria nō ad refugiū seu tutelā sunt vel adinuēta vel deputa-
ta sed ad questum faciendū. vñ sicut de iure cōmuni non ꝓsunt
eoꝝ dñis vel ꝯductoribus vt ibi capi nō possint: vt. d. l. sꝫ etiā.
vel vt iniuria ibidē eis illata nō reputeᷓ ad domū illata: sicqꝫ
nec. l. cor. puniaᷓ q̄ de iniuria facta ad domū loquebaᷓ: vt. d. l.
lex cor. §. domū. Eodem modo de iure municipali disponente
ꝙ q̄s nō possit capi in domo nō ꝓderunt proprijs dñis vel con
ductoribus aut extraneis multofortius. Nec ob. ꝙ ꝫm hoc sta-
tutum nihil adderet ad ius cōmune ⁊ sic erit supfluū qđ dicere
non debes si alium sanū intellectū eidem dari possumus. ff. ad
muni. l. j. §. fi. ⁊ ibi no. qꝛ nego ꝙ nihil addat. nā de iure cōmu-
ni solum dñi vel cōductores habent hoc priuilegiū ꝙ in domo
ꝓpria vel conducta capi nō possint: ⁊ hoc ideo qꝛ ius cōmune
loquiᷓ stricte ⁊ limitate dicendo ꝙ nemo de domo sua ⁊c. nam
illud verbū sua importat vt ille qui tale priuilegiuꝫ pretendit
habeat aliquā suitatē in domo qđ est interpretatum de suitate
dñij que est propria vel habitationis ratione cōductionis seu
ratione receptionis vt in hospitio: vt patet ex dictis. ll. s̄. alle.
Extraneus ergo qui nec dñium habet nec domū ꝯduxisset nec
gratis receptus fuisset ad habitādū sed causaliter intrasset do
mum alienam gratia loquēdi dño vel habenti in ea posset ibi
capi de iure cōi cum nullo respectu domus illa possit dici sua:
⁊ sic verba legis in eo nō verificantur: ergo nec eius dispositio.
ff. de accu. l. hos accusare. §. omnibus. de dam. infec. l. iiij. §. to-
tiens. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. loquiᷓ. Sed statutū de quo in
puncto nō ponit illā dictionē suam sed generaliter dicit ꝙ nul
lus possit capi in aliqua domo. vñ intelligo sua vel aliena con
ducta vel nō cōducta: ⁊ etiā si ibi esset ad momentū statiꝫ inde
recessurus dūmodo sit domus. i. deputata solū ⁊ principaliter
ad habitandū ⁊ per ꝯsequens ad tutelā ⁊ refugiū. vult eniꝫ sta
tutum talē domū nō solū ꝓdesse suo dño vel habitatori sꝫ etiā
cuicūqꝫ alteri ibi reperto: ꝙ vltimuꝫ nō est de iure cōmuni ⁊ sic
satis addit statutū p̄dictū ⁊ nō est superfluū: nō ergo debemus
ipsuꝫ extēdere ad improprium significatū ⁊ vltra q̄ꝫ verba impor
tent: licet enim talia meritoria similitudinē habeant cuꝫ domo
in hoc qꝛ constat ex fundamento tecto ⁊ parietibus: non tamē
pōt dici domus sed edes. ff. de vsu. l. eum q edes. qđ vocabuluꝫ
latius est ⁊ cōprehendit sub se domū que diciᷓ edes ad habitā-
dum deputata. Itē meritoria dicunᷓ a dño edes ad querenduꝫ
vel aliū vsum deputate: vt colligiᷓ ex. d. §. domū. Statutū aūt
p̄dictum nō loquiᷓ ꝑ verbū generale scilꝫ in aliqua ede: sed per
speciale scilꝫ in aliqua domo: nō ergo dꝫ extendi ad illa q̄ non
sunt domus: lꝫ participent cū domo ea participatiōe qua que-
libet species ꝑticipat de suo genere: sicut nec appellatiōe homi
nis cōtinereᷓ asinus lꝫ participet cū homine de qualitate gene
ris scilꝫ qꝛ sentit etiā moueᷓ vt homo. Eodē modo respōdetur
ad aliud qđ in oppositū allegaᷓ videlꝫ ꝙ statutuꝫ loquiᷓ ꝑ ver-
ba generalia dicendo in aliqua ecclesia vel domo ⁊c. Nam sub
audiᷓ aliqua que dictio est vniuersalis ⁊ sic videᷓ includere do
mum cuiuscūqꝫ qualitatis. Nā dico posito ꝙ esset vniuersalis
includit omnē domū dūmodo sit domus ita ꝙ hoc nomen ei cō
gruat. Sed taberne vel apothece nō cōgruit. Preterea nō est
verū ꝙ illa dictio sit vniuersalis imo est particularis. tex. est in
l. si necessarias. §. si ānua. in fi. de pig. act. Facit ad ꝯfirmationē
p̄dictoꝝ cōis vsus loquēdi ꝫm quē verba statutorū sunt intelli
genda. l. librorū. §. ꝙ tñ cassius. ff. de leg. iij. l. cū delanionis. §.
asinā. de fun. instru. ⁊ qđ no. Bar. in. l. j. in pn. ff. de suis ⁊ legi.
Sed clarū est ꝙ ꝫm cōeꝫ vsuꝫ loquēdi nemo tabernas vel apo-
thecas appellat domos. nā nō assumunt aliud speciale nomen
a quo denoīaᷓ ⁊ iō recedūt a noīe generali sicut in ꝯctibꝰ noīa-
tis q nō stant in generali noīe ꝯuentiōis vel pacti sꝫ trāseūt in
speciale nomē. ff. de pac. l. j. ⁊. l. iurisgē. ⁊ no. C. de re. ꝑmu. super
rub. vñ si de pacto vel ꝯuentiōe sub noīe generis simpl'r loque-
remur de noīatis ꝯctibꝰ loq nō videremur sꝫ de nudo pacto vel
ꝯuentiōe. ff. si cer. pe. l. lecta. v̄si. cōuenitqꝫ. ⁊ ibi est tex. facit qđ
no. bal. C. de pac. super ru. sic in ꝓposito posito ꝙ apotheca vel
taberna possent dici domus: loquēdo tñ simpl'r de domo itel-
gitur scilꝫ de illa q̄ aliud speciale nomē nō hꝫ: vt est illa q̄ apta
⁊ deputata est ad habitādū sicut ī si. lꝫ omnis ꝯctꝰ largo modo
dici possit ꝑmutatio cū tñ de ꝑmutatiōe loqmur: de illa tantuꝫ
sentimus q̄ in aliū nomē ꝯctꝰ nō trāsit. ff. ⁊. C. de rerū ꝑmu. per
totū. Itē lꝫ omnis actꝰ ꝑ quē a lite recediᷓ possit dici trāsactio.
ff. de iureiurā. l. ij. cū tñ de trāsactiōe loqmur de illa tantū itelli
giᷓ q̄ aliud speciale nomē nō hꝫ ꝓut est iusiurādū vel snīa: ⁊ sic
de illa q̄ fit aliquo dato vel retēto: qꝛ illa ꝓprie diciᷓ q̄ aliud spe
ciale nomē nō hꝫ: ⁊ de illa debemus itelligere cū statutū simpl'r
de domo facit mentionē cū eiꝰ v̄ba debeāt in dubio ꝫm ꝓpriuꝫ
significatū itelligi. ff. de leg. iij. l. nō aliter. Nō enim dicit istud
statutū in quacunqꝫ vel in q̄licunqꝫ domo: tūc eniꝫ posset quis
colorate dicere ꝙ voluerit cōprehēdere domos cuiuscūqꝫ qua-
litatis: sꝫ dicit ī aliqua domo. vñ etiā si illa dictio aliqua esset
generalis nō importaret generalitatē erga qualitatē domoruꝫ
quales dici possunt: qꝛ q̄dā sunt apte ad habitādū: q̄dā ad nō
habitādū: sꝫ īportat gn̄alitatē: ergo substātiā: videlicet vt nec
in domo ꝓpria nec in ꝯducta nec in penitus aliena etiā nō cō-
ducta vt. s̄. dixi. Certe etiā si diceret in q̄licūqꝫ domo nō posset
ītelligi de taberna vel apotheca in qbus deficit illa q̄litas q̄ fa
cit appellari domū scilꝫ aptitudo ⁊ dispositio ad habitādū: im
portaret ergo alias q̄litates q̄ pn̄t esse diuerse in domo dispo-
sita ad habitāduꝫ: ⁊ sic semp acqriᷓ ad esse id qđ facit appellari
domū. Et ꝑ p̄dicta puto declarari v̄ba dicti statuti dū dicunt
in aliq̄ domo vel habitatiōe domus vt vltia v̄ba ponanᷓ q̄lifi-
catiue ⁊ expositiue ad pria ⁊ sit sensus. i. in aliq̄ domo apta seu
deputata ad habitādū: sicut ibi arma virūqꝫ cano. i. virū arma
tuꝫ. ff. de pac. l. j. §. j. ⁊ ibi no. Predicta puto clare ꝓcedere si di
cta taberna penitꝰ esset sepata ad habitationē domus: ita ꝙ su
pra ea nō erit habitatio sicut videbimus in multis apothecis
regulatis male. ff. in q. cau. pig. taci. ꝯhiᷓ. l. eo iure. §. stabula.
Si aūt dicta taberna erat subtus habitationē: ⁊ tūc aut ad ha-
bitationē nō erat accessus ꝑ tabernā sꝫ aliūde ex publico: ⁊ tūc
idē qꝛ cēseᷓ sepatus. qđ pꝫ: qꝛ vnus pōt possidere ꝑtē supiorē ⁊
alius īferiorē. ff. vti pos. l. si duo. §. itē videamus. v̄. plane. ⁊ ibi
no. de dā. ife. l. qđ ꝯclaue. Si v̄o ad habitationē nō erat acces-
sus nisi ꝑ tabernā: tūc reputaᷓ pars īferior ⁊ supior vna ⁊ eadē:
vt ibi not. ⁊. l. arbor. §. de vestibulo. ff. cōi di. ⁊ sic maius vr̄ du-
biū: tñ ego idē puto qꝛ tūc pars īferior trahat potiꝰ ad se supio
reꝫ q̄ꝫ ecōtra. cū supior nō possit possideri ꝑ aliū q̄ꝫ ꝑ eū q possi-
det īferiorē nisi in casu: vt habeᷓ in. d. §. plane. Cū igiᷓ pars ife
rior deputata sit ad tabernā ꝓ taberna habebiᷓ lꝫ supior pars
sit deputata ad habitādū: qꝛ nō trahit ad se īferiorē q̄ est capa
cior. potissime si ad ꝑpetuā tabernā: certe idē puto si ad tēpora
leꝫ durāte illa deputatiōe lꝫ naturaliter vestibulū illud ꝓ habi
tatiōe factū ⁊ deputatū fuerit: qꝛ accidēs saltiꝫ eo durāte imu-
tat naturā. ff. de postu. l. j. §. vestras. Illo v̄o mysterio taberne
finito redibit vestibulū ad primū statum. vt. d. §. de vestibulo.
iuncta. l. sicut edes. ff. de leg. iij. ⁊. d. l. ꝙ conclaue. de dam. infec.
Concluditur ergo dictum Amerigū legitime captū fuisse mi-
nimeqꝫ relaxandum fore. Laus deo.

Consilium. ccxij.

1 ☞ Collige ex h̄ ꝯsilio q̄ttuor notāda. Prīo ꝙ ꝯfectio īuenta
rij ꝓdest etiā ī legatis ad pias cās ne heres teneaᷓ vltra vires.
2 Scđo ꝙ onus ꝓbandi plura bona fuisse in hereditate q̄ꝫ in in-
uentario exprimatur incumbit legatarijs.
3 Tertio quid si bona descripta non extent ⁊ dubitetur de eoruꝫ
valore an stetur iuramento legatariorum.
4 Quarto si heres soluerit quibusdā ex legatarijs plene: an ⁊ in-
quātum preiudicet sibi quo ad alios.

N christi nomine amen.

Supradicta omnia q̄sita reducunᷓ ad quattuor
1 puncta p̄cipalia. † Primū est vtrū ꝯfectio īuen
tarij ꝓsit in legatis ad pias causas vt heres nō teneatur ad ea
vltra vires hereditarias. Et dubiū facit qꝛ talia legata sunt pri
uilegiata vt nō patianᷓ diminutionē falci. C. ad legē fal. auᷓ. si
militer. de epis. ⁊ cle. l. si qs ad declinādā. §. pe. sic nec aliā dimi
nutionē videbanᷓ debere pati. ar. ff. de reli. l. sunt ꝑsone. Sed ꝯ
riū est verius: qm̄. l. fi. §. ⁊ si p̄fataꝫ. C. de iure de li. generalis est
⁊ generaliter loquiᷓ. ergo ⁊c. l. j. §. generaliter. ff. de leg. p̄stan.
Nā aliud est heredē non sentire lucrū de talibus legatis: vt. d.
auᷓ. sil'iter. qđ iō ꝑmittiᷓ qꝛ sufficere dꝫ sibi meritū apud deum.
in auᷓ. de here. ⁊ fal. §. si vero. ⁊ qđ no. Bart. in. l. nemo pōt. ff.
de leg. j. in. j. col. Aliud est qđ sentit damnū ⁊ teneaᷓ soluere de
suo si bona nō sufficiūt ꝙ minime admittendū est ꝓpter talia
legata. ar. no. ff. de inoffi. test. l. pap. §. ij. in gl. Preterea etiā
ille q non cōfecit inuentariū nō teneᷓ in foro cōsciētie creditori
bus vel legatarijs vltra vires hereditatis: quia lex diuina non
assumit hereditatē eo modo quo lex humana: vt no. Bar. ff. de

sequi. here. super rub. Sed omnis fauor quez lex humana dat talibus legatis pcedit respectu et cotemplatione legis: igitur fortius ille q confecit inuentariu teneri no dz vltra vires hereditarias p talib9 relictis. Preterea etia iure veteri no tenebant heredes ad legata vltra vires hereditarias posito q inuentariuz no fecissent: qr nec erat inuenta iure illo dicta confectio. C. de leg. l. si vniuerse. ff. ad treb. l. j. §. fi. nec etia iure. C. et insti. pa tiebat aliud dannu no conficiens nisi qr pdebat falcidia. vt. d. l. fi. §. si vero postq. et §. si qs aut temerario. sz hodie p aut. de here. et fal. §. si vero. statutu est q teneat insolidu ad legata in penaz cotemnentis legis consiliu. sed ille q cofecit inuentarium no contempsit: ergo nec pena pati dz. ar. de penis. sancimus. Concludo ergo confectionem inuentarij prodesse in dictis legatis.

2 ¶ † Secundu dubiu est posito q prosit vtru credat heredibus dicentibus no fuisse alia bona hereditate q descripta in dicto inuentario vt sic asserentib9 plura fuisse incubat onus pbadi: an vero dictis heredib9 incubat dictu onus pbandi q non fuerint plura p aliu modu p ostensione dicti inuentarij. Ad qd breuiter dicendu est intentione dicto heredu asserentium plura bona no fuisse fundata esse de iure hoc ipso q inuentariu producunt nisi per alteram partem pbet criu. C. de iure delibe. l. fi. §. licentia danda. ff. de proba. cum de lege. et ibi no. per gl. et qd no. Bar. ff. solu. matri. l. si constante. de prima. q. principali arti. j. et hoc est clarum et indubitatum fm omnes.

3 ¶ † Tertiu dubiu est cum bona descripta in dicto inuentario q vt plurimu sunt mobilia no extent nec apparere pot qtuz valuerint si dicti heredes dicant no valuisse tantu q sufficeret: legatarij vero dicat oppositum: qd faciedu sit cu no possit apparere qtu valuerint. Et videt deferedu iuramentu in lite legatarijs pter difficultate pbationis et dolu heredu in quo psumuntur cu res apud eos semel fuerint nisi probent deperditas esse sine ipsoru culpa. C. de pig. ac. si creditor. in fi. et l. si qs ex argentarijs. §. fi. et qd ibi p Bar. ff. de ede. igit deferedu est iuramentu in lite qd est veritatis. ff. de in lite iur. l. in actioib9. in fi. cu. l. seq. et l. numos. eo. tit. et ibi no. C. vnde vi. l. fi qn. extra qd me. ca. c. fin. et qd ibi per Inno. Sed cotrariu est verius duplici rone. Pria qr dicta pcederet in primis heredib9 ad quo manus puenerunt: sed in heredibus eoru de qbus loqmur in psenti no: qr in dolo no sunt nisi pbent ad eoru manus peruenisse: vt patet ex no. per Bar. in. d. l. si qs ex arg. §. fi. Et ex dolo defuncti no debet contra heredes eoru in lite iurari: vt. l. pe. C. de in litem iur. et per Bar. in. d. l. in actionibus. Secunda ro: qr cuz dicti heredes ostendant vt mihi asseritur executione plurium legatoru ascendentiu ad summa plurium millium flore. presumendum est q illa bona vendiderint et in executione predicta conuerterint. ar. C. de ali. pu. prestan. l. j. et qd ibi no. per Bar. et per eunde in. l. cum seruus. ff. de verbo. obli. et sic carere omni dolo: vt. d. l. fi. §. et si prefatam. C. de iur. delib. in fi. ibi. nec eos qui ab eo coparauerint etc. Et sic etiam si essent primi heredes non videt q contra eos posset iurari: debet ergo dicti legatarij asserentes plus valuisse dicta bona hoc pbare aliter q per iura. C. de sen. q pro eo. l. vnica. et ibi ple. per Cy. et Bar. in vlti. q.

4 ¶ † Quartu dubiu est cu dicti heredes soluerint queda legata qbusda: vtru sibi piudicauerint vt teneant similiter alijs soluere vel saltim quatenus soluerunt plusq debuerunt qsi fuerint in culpa: eo qr si bona non sufficiebat debebat cuilibet solui p rata: sicut cuilibet pro rata fiebat diminutio.

¶ Circa primu videt q teneat oibus insolidu soluere ex quo qbusda soluerit insolidu. C. ad. l. fal. aut. sed cuz testator. Sed certe ibi loquit qn legata resecant p falcidiam que resecatio fit qtu ad ciuile obligatione no qtum ad naturale: cu saltim naturaliter debeant integraliter fm opi. gl. vt no. in. l. cum qs. C. de iuris et fac. igno. vn heres solues integraliter no videt plus debito soluere sed potius fide implere. C. ad. l. fal. l. j. merito de facili sibi piudicat in alijs soluendo qda: vt. d. aut. sed cu testator. Nos vero loqmur in legatis q resecant pter defectu facultatum testatoris: q resecatio fit ipso iure etia qtum ad natura lem obli. vt. l. si vniuerse. C. de leg. vn cu sit omni iure indebita quatenus excedat vires patrimonij dico q soluedo qbusda no preiudicant sibi quo ad alios. ar. ff. de leg. ij. lucius testator. C. de excu. tu. l. voluntarie. de ope. lib. l. operis non in positis. C. ne vxo. pro ma. qr ipso iure nulla est promissio. ff. de iure do. l. si generalis. et. C. si aduer. do. l. j. per glo. et Cy.

¶ Quantu vero ad scdm dicedu est similiter q lz dicti heredes soluerint qbusda isolidu no possunt alij legatarij hoc eis imputare nec pmittit eis molestare dictos heredes q pter confectionez iuentarij et pter bona fide excusati sunt si pmis venietib9 satisfecerut: vt. d. l. fi. §. et si pfata. C. de iure deli. et ibi no. in gl. sup vbo satisfaciat. q icipit. si puta etc. secus si mala fide vt ibi no. sz hoc no psumit nisi pbet. ff. de pba. l. quotiens. §. q dolo.

videt tn q eis cededa sit conditio indebiti ab heredibus qtenus illi plus receperunt q deberent: et posito q no cederet dicti legatarij habent eam vtile sine cessione cotra illos quibus solutum est quatenus vltra debitum fuit solutuz: vt. e. l. §. licentia. el primo. et. l. ij. et. iij. et. l. dominus. ff. de codi. inde. ipsi vero heredes tuti sunt. Laus deo.

¶ Consilium. ccxiij.

1 An mater q tempore testamenti iam transierat ad secuda vota rumpat testamentum filie in quo est preterita. Ite quid si post testametuz transierit an conualescat tale testamentum in quo similiter fuit preterita.

2 Hodie preteritio facta de ascendentibus sine causa reddit testamentum filiorum nullum.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Si dicta dna Joana iam trasiuerat ad secuda vota tpe testameti coditi p dicta dnam Catherinaz claruz est eam non posse dicere nullu nec alio modo rupere: qr cu esset exclusa a iure succededi ab itestato non erat necessario instituenda vel exheredada sz poterat pteriri cu ca testati regulet a ca itestati. C. de lib. pte. l. maximu vitiu. et ibi Bal. plene disputado determinat huc arti. in fi. l. in filia q ex forma statuti excludit ab intestato vt pteritio eius no vitiet testm nec faciat eam ad ctab. vocari: qd vltimu in casu nostro verissimum est ex alio. videlz cu ctab. no ptinet ad testm feminaru. l. illud. §. ad testameta. ff. ad ctab. et sic cessant no. p Bal. in. l. si eman cipati. C. de col. hoc ide tenet Bar. q exclusa ab intestato non possit preterita dicere nullu. ff. ad tertul. l. fi. facit. l. si post mortem. §. liberi. ff. de ctabu. et hoc pluries cosului: et p alios cosultum vidi. Si vero dicta domina Joana tepore coditi testameti no trasiuerat ad scda vota tunc adhuc no erat exclusa a iure succededi ab intestato: et ideo debuit institui ea non instituta

2 vel exheredata si aliud no obstabat testm fuit nullu: † cuz comis opi. sit qd preteritio parentuz facta sine ca reddat hodie testm nulluz: sicut pteritio filiorum. per aut. vt cu de ap. cog. §. aliud quoq capitulu. et no. p bar. in. l. filio preterito. de iniusto testa. super scda principali parte. l. in antepe. colum. nec coualuisset ipsa postea nubente. ff. de libe. et posthu. l. si filius q in potestate. de regu. iuris. qd ab initio. Nec ob. de iniusto testa. l. posthumus. in prin. et de secun. tabu. l. q ex liberis. §. testameto. qr loquuntur qn testamentu valuit a pri. et postea ex aliquo casu infirmatum est: quo casu cessante causa infirmationis in vita testantis recoualescit de iure pretorio. Secus est si ab ipso initio fuit nullum. vt. d. l. si filius. qn facilius renascitur q de nouo nascat. ff. de testa. l. si testamento. et ibi no. in glo. Nec etiaz pot dici q pendeat eius valor vsq ad mortem testantis: vt si tunc reperiatur nupsisse valeat: als fingat nunq valuisse cuz valor voluntatis no possit stare in impendenti. l. fi. in fi. ff. coia pdio. sed dicendu est statim certitudinarie fuisse nullum et non reconualuisse per iam dicta. Laus deo.

¶ Consilium. ccxiiij.

1 Si fiat legatum pro aliqua maritada an censeat factum pro ea dotauda necne.

2 An si maritetur viuo testatore per alium vel per se debeat habere legatum.

In christi nomine amen.

¶ Ego Paulus de castro vtriusq iuris doctor dico et cosulo ide qd. s. cosultuz est per supra scriptuz

1 eximium cosultorem dnm Nelluz per rones suas: † et etia qr lz hic reliqrit p dicta dna maritada tatu ex qtitate relicta q erat magna et couenit doti psumo fuisse relictu p dote. ar. ff. de dona. inter vir. et vxo. l. vtru. de leg. j. si seruus pluriu. §. fi. et qr frequeter videmus sic fieri: et notarij no semp respiciunt vim verbo ter sed intentione: ergo etc. ar. a coiter accidentibus. C. de arbi. l. j. nam et qd relinquit pro dote censet relictu pro ea maritanda: qr no consueuerunt sine dote maritari. vnde verba hoc no effugiunt totaliter significatum relicti pro dote: igitur etc. ar. ff. de here. insti. talem. §. fi. de leg. j. ab oibus. quo casu cum relinqui

2 tur pro dote nulli dubiu fm Bar. in. d. l. lucius. de leg. ij. † Quod aute ipse ibi dicit de eo q relictu fuit de ea maritada vt ea maritata in vita non debeatur intelligo et limito qn quatitas relicta non conueniebat doti quo casu magis pro expensis que possunt incubere ante nuptu q pro dote cese relicta. iuxta ea q ide Bar. no. in. l. titio centu. §. titio. cu no. circa fi. ff. de codi. et demon. Sed in casu isto dico hanc presumptione cessare: cuz tanta quatitas quata fuit relicta p dote expesis no sit necessaria. Preterea etiam si pro expesis nuptiaru censeret relicta adhuc idem est: qr cum causa pdicta respiciat soluz fauorem eius cui relinquebat sicut no restringeret legatuz si minor quatitas esset necessaria.

esset necessaria.l.libertus.in princ.la prima.de ali.leg.l.creditor.§.si inter.⁊ qđ ibi no.ff.man.ita nō perimit̃ si nihil est necessarium: qꝛ alius maritauit ⁊ expensas fecit.ar.ff.de condi.⁊ demon.titio centū.in prin.vbi defectus cause respicientis fauorem legatarij non perimit legatū qꝛ censet̃ impulsa. verum qꝛ in causa matrimonij illud nō videt̃ procedere: vt.l.si ego.ff.de iure doti.in presenti nō dico ꝙ si nō nupsisset legatum deberetur: sed dico ꝙ si nupsit posito ꝙ alius illas expē. fecerit nā ⁊ illi obligata erat ad antidora.l.sed si lege.§.cōsuluit.de peti.here,ergo censetur sibi abesse.vnde sicut si ipsa se dotasset deberetur legatū: ita ⁊ si alius.facit.l.idē qđ.§.fi.cū.l.seq.ff.man.⁊ qđ no.in.l.duobus.§.a fideiussore.de iureiurā.de fide.l.stiputus es opus. Preterea voluit decedere cuꝫ eodem testamento: tum qꝛ dixit: tum qꝛ ⁊ si non dixisset potuit mutare ⁊ non mutauit ⁊ sciuit illam nuptam: ergo ⁊c.vt not.glo.ordi.ff.de excu.l.athlete.§.dat remissionem.ff.de excu.tu.⁊ qđ no.Bar.in.l.lex cornelia.circa fi.ff.de vulg.⁊ pupil.de testa.mili.l.tractabat̃.per que al's in si.puncto consuluit legatum deberi etiā si exp̄sse testator nō cōfirmauit testm̄: sed sciuit eam nuptā ⁊ potuit mutare testm̄ ⁊ nō mutauit: fortius in casu nostro vbi expresse confirmauit. Sup scđo puncto suꝫ cū dn̄o Nello prefato ꝑ omnia: ⁊ ideo me subscripsi ⁊c. Laus deo.

Consilium.ccxv.

1 ☞ Stante statuto ꝙ quilibet ex socijs teneatur insoliduꝫ in contractu concernente societateꝫ si ex vna via debeat̃ vni ex socijs mutanti societatē: ⁊ ex alia ipse mutans debeat alteri: qualiter inter ipsos fiat hincinde compensatio.

In christi nomine amen.

Uisis ⁊ cōsideratis oibus.s̃.dictis breuiter ⁊ sine superfluis allegationibus ꝓ declaratione eiꝰ qđ querit̃ cōsidero ꝙ dictus Jannellus in casu presenti ⁊ in obligationibus descendentibus ex actis.s̃.dictis retinet duplicē personā: scꝫ cuiusdam extranei inquātum sibi debet̃ a

1 socijs ⁊ etiā socij inquātum ipse debet Bacameo.† Promissio nāqꝫ sibi facta a socijs de reponendo ipsum in pedibꝰ suis ⁊ in dictis tribus millibus florenis de monte facta fuit sibi vt extraneo mutanti societatem. Ex qua ꝓmissione qlibet socioruꝫ vt socius fuit sibi ĩsolidū obligatus ꝓpter statutū cōmunis florē. quo quilibet sociorū obligat̃ insolidū sup ꝯctu ꝯcernente societatem q̄ obligatio ꝑ dissolutionē societatis cū dicto Bacameo nō fuit ĩmutata: ĩmo remansit idē Bacameus eidē obligatus. ff.de pac.l.epistolā.§.pactū inter debitorē.C.eo.ti.l.debitorū pactionibus.cū.l.seq. Et econuerso qlibet socioruꝫ inter quos etiā ipse Jannellus remāsit eidē Bacameo obligatus ad conseruationem indēnitatis ex eo ꝙ retraxerunt ad se omnia debita qđ nil aliud effectualiter importat nisi ꝙ ipsi soluent omne debitū ad qđ dictus Bacameus ante dissolutā societatē se subscripserat ⁊ sic erat obligatus ⁊ etiaꝫ remansit: vt.s̃.dictum est. vnde habet cōtra quēlibet sociorū etiā ꝓ socio insolidū virtute dicti statuti ⁊ dicti pacti in societatis dissolutionē appositi vt ipsum cōseruent indēnem: pro quo etiā cautionibus sibi ꝓspicere potuit.ff.pro socio.l.pro socio arbiter.in princ.⁊.l.omnes.cū.l.seq.⁊.l.epistolā.§.pactū.ff.de pac.l.pacto successorū.in fi.C.eo.tit. Si vero ante dissolutā societatē se non subscripsit sed post tūc non ꝓ socio sed neg.gest.habet actionē sup cōseruatione dicte indēnitatis qua agere pōt etiaꝫ anteq̄ aliqd soluat vt liberet̃ vel de indēnitate promittat̃.ff.mā.l.si mādato meo.post prin.in ver.itē si cū.⁊.§.quot. Cū igit̃ Jānellus eidē Bacameo teneret̃ vt socius insolidū aliqua ex p̄dictis actionibus ad cōseruandū eū indemnē aduersus quēdā tertiū q mutuasse similiter ⁊ aduersus seipsuꝫ Jannellū.ff.de cōdi.inde.l.frater a fratre in fi.pri.ibi.porro ⁊c.⁊ qđ ibi no.in pe.gl.magna.post prin.ibi.est ⁊ alia materia.l.si negotia.cū cōcor. Et ipsi loco extranei habet̃ vt.s̃.dixi.igit̃ cū ipse Jānellus tantūdem debeat ipsi Bacameo q̄tuꝫ sibi ab illis debet̃ inducit̃ hincinde cōpensatio: ⁊ si agat excep.pōt repelli.ar.ff.de leg.ij.l.vnum ex familia.§.sed si vno.in fi.ibi.tacitā inducit cōpensationē ⁊c.⁊ si cer.pe.cū fundū.§.seruū tuū.ver.si ꝯsumpti sunt.ꝭm vnā expositionem Jo.facit.l.vendicantē.de euic. Et sic cōcludo dictū Jannellum nō posse effectualiter agere ꝯ dictū Bacameuꝫ virtute dicte prime scripte: qꝛ pōt repelli virtute scđe ⁊ virtute obligationis ex ea resultantis ⁊ tacite cōpensationis: lꝫ enim se subscripserit post dissolutā societatem cum.d.Bacameo nō intelligitur subscripsisse Bacameus predictus vt solueret de suo sꝫ vt gereret negotium societatis. Et sicut si nunq̄ fuisset socius illorum subscribendo se censeret̃ pro societate intercessisse: ⁊ sic habet vel actionē mandati si de mandato societatis fuisset: vel neg.gest.si sine mandato: vt patet in.d.l.si mandato meo.ver.item si cum ita.⁊ in proposito cum sit eadem ratio ⁊ sic nō facio vim ꝙ subscripserit se post dictam societatē dissolutam. Et ita videtur mihi Paulo de cast.⁊c. Laus deo.

Consilium.ccxvi.

1 ☞ Requisita ad scripturam priuatam vt fidē faciat: ⁊ in quibus casibus fidem faciat.

2 An locus ⁊ tempus requirantur in scriptura priuata.

3 Ratificans sponte vel subscribēs instrumētū vel aliā scripturam si cōtra se producat̃ nō pōt dicere se fecisse per errorem.

In christi nomine amen.

a Confirmandoᵃ que superius scripta sunt per eximium doctorem dn̄m nellū dico sup primo quesito nullū esse dubiū quominus dicta diuisio valeat licet in eadem nō fuerit ꝯfecta publica scriptura: quoniā ĩ tali scriptura nō cōsistit regulariter substātia actus sed probatio.ff.de pigno.l.cōtrahitur.de fide instru.l.v. vnde sufficit ꝙ alter possit probari cū plures sint species ꝓbatiōis.ff.de testi.l.iij.§.eiusdē quoqꝫ.circa fi.vnde non refert per quē fiant dūmodo fiat.ff.de verbo.obli.cuꝫ seruus.ad treb.l.mulier.C.de insti.⁊ sub.l.si mater.cū

a Cōfirmando. Ad huiꝰ cōsi.materiā vide Lud.ro.in cōsi.ccciij.

1 si.† Inter alias aūt species ꝓbationū est priuata scriptura siue scripta sit manu illius partis cōtra quā producit̃: ⁊ hoc constat in.l.publia.§.fi.ff.depositi. Siue manu alterius de mādato tn̄ illius de quo constet.C.de dona.l.vite donatricis.⁊.l.in donationibus. Siue sit subscripta ab ipso contra quē producit̃ ⁊ ꝯstet de subscriptiōe: vt.d.l.in donationibus.⁊.ff.qđ iussu.l.j.§.sꝫ si mādauit.℣.⁊ si serui chyrographo.⁊ qđ ibi no.⁊ ꝑ gl. Et hoc cū talis subscriptio facta fuit ad p̄stādum ꝯsensuꝫ ꝓut in casu nostro ꝭm qđ no.Jo.an.post Inno.in.c.ij.de fide ĩstru.sup verbo sigillū.⁊ allegat.q.ij.sine exceptione.de procura.c.j. Uidet̃ autem se subscribere in signū consensus cū sit principalis exercens actū: al's secus: qꝛ tunc vel vt testis vel vt autoritatem prestans censet̃ se subscribere ⁊ sic sibi nō p̄iudicat.de lega.ij.titia.§.lucia.extra de fide instru.inter dilectos.ꝭm Jo.cal.q ita no.in.c.si qs plurimorū.de reb.eccle.nō alie.⁊ voluit hoc glo.in.l.gaius.ff.de pigno.actio. Ex qbus sequit̃ non obstare ꝙ dicta scriptura de qua loquimur nō fuerit tota scripta manu istarū partium seu illius ꝯ quē producit̃: qꝛ ex quo fuit subscripta per eundem est ac si totaliter fuisset subscripta.tex.est ⁊ ibi exp̄sse hoc no.Bar.in.l.emptorū.§.lucius.ff.de pac.omnia nāqꝫ nostra facimus ⁊c.C.de vete.iur.enu.l.j.§.omnia.⁊ etiaꝫ patet ex iuribus.s̃.alleg. Potissime aūt in casu nostro vigorē habet dicta scriptura qꝛ est trino teste notata: ⁊ sic tale ius est nacta qđ scriptura publice facta.C.q po.ĩ pig.ha.l.scripturas.cum aut̃.ibi posita.⁊ ibi no. Nam defectus publice autoritatis suppletur tunc ex pluribus in ea interuenientibus que in scriptura publica non requiruntur.iuxta plene no.per Joā.an.in addi.Spec.in tit.de fi.instru.§.nunc dicēdū.in magna addi.circa medium. Si autem tota esset scripta manu illius contra quem producitur tunc subscriptio eius non esset necessaria dūmodo loqueretur scriptura in sua persona.C.de testa.l.cū antiquitas.§.fi.ff.de pig.l.cum tabernam.§.idem quesiit.in fi. Et ideo iura loquētia de subscriptiōe debent intelligi eo casu quo per alium scriptura confecta est. facit.l.fi.§.sin autē dubius.C.de iure delib.vbi per alium potest quis subscribere ⁊ valet aut̃.

2 † Nec ob.predictis ꝙ in subscriptionibus nō fuit appositus locus vel tempus: quia vt prefatus egregius consultor dixit satis est ꝙ in precedenti proxi.parte scripture contineatur.vnde cum subscriptio fiat ad confirmationem contentorū in scriptura quicquid continetur in scriptura confirmata censet̃ contine-

b ri in confirmationeᵇ ꝭm Jo.an.qui ita no.in addi.Spe.tit.de condi.ap.super rub.al'.de fide instru.inter dilectos.de confir.vti.cum dilecta.de priuile.qꝛ intentionis.ff.ad treb.l.titius. Preterea locus ⁊ tempus sunt de solēnitate scripture: non aūt de substantia actus. Primum patet ex no.C.de tab.l.generali.⁊ de contrahen.stip.l.optimam.per doct. Scđm patet qꝛ diuersitas locorum ⁊ temporum non diuersificat actū presentem. nam quocunqꝫ loco vel tempore facta fuisset ista diuisio eadeꝫ esset ⁊ eiusdem conditionis: igitur nec sunt ad necessitatem probationis.iuxta no.per Bar.in.l.de pupillo.§.qui nuntiat.de ope.no.nun.⁊.l.testium.C.de testi.per glo.ff.eo.titu.l.ob carmen.§.fin.necessario enim concomitatur actum.de re iudi.c.abbate sane.circa fi. Cum igitur in scriptura priuata nulla exigatur solennitas q̄tum ad preiudicium scibentis vel subscribentis: vt inquit Joan.an.in addi.Spec.in.d.§.nunc dicendum.post medium magne addi.ibi dum dicit.de solēnitate dic ꝙ ꝯ scribentē non est de solēnitate querendū sed q̄tū ad id qđ cōtinet pro scribēte reqritur ꝙ habeat formā scilꝫ diē ⁊ consulez.de quibus.s̃.⁊c.hec sunt eius verba per que apparet ꝙ etiā si in nulla parte huius scripture fieret mentio de loco ⁊ tēpore faceret tn̄ fidē contra subscribentes.ad hoc.l.cē taberna.§.idē

b In ꝯfirmatiōe. Sꝫ qd ecōtra si in istrō deficit dies ⁊ in subscriptiōe ponat̃: an sufficiat an vero vitium habeat. Uide Bald.in consi.ccccxj.in.v.pte.

quesiȷ̃t.ff.de pig.q̃ cōiter allegat pro casu ab omnibus. ¶ Nec insuper vlterius obstant ꝙ de traditione secuta non apparet: nam si dicta bona erāt cōmunia ex societate cōuentionali oīuz bonorū nō regrebat traditio: imo sicut ꝯhendo transit dñium sine ea.ff.pro so.l.j.§.fi.ita ⁊ distrahendo seu diuidendo.gl.est ordi.quā sic intelligit ⁊ declarat Bart.in.l.⁊ ideo.ff.de condi.fur.super verbo retineas. Si vero cōmunia erāt alio modo tūc lȝ non sit translatū dñium traditione nō facta vt ibidē no. pōt tamen agi vt tradatur ex quo stipulatio iteruenit: vt.l. diuisiones placitum.ff.de pac.⁊ per consultorem tactum est.

3 ¶ † Super tertio obmisso scđo dico non esse verisimile prefatos subscribentes non legisse scripturā quā subscripserunt: sed presumendū est in dubio ꝯriū.ar.ff.de transl.l.nō est ferendus. posito autem ꝙ ꝯriuȝ probaret ⁊ etiā ꝙ ignorauerunt: adhuc non nocet quin subscriptio valeat: quoniā ex certa sciētia subscripserūt his q̃ nō viderant nec sciuerāt: ⁊ sic censent voluisse qđ valeāt quecūqȝ ⁊ q̃liacunqȝ sint: qđ perinde habet ac si legissent ⁊ sciuissent cū per eos steterint quominus legerint ⁊ sciuerint. vñ animus eorū ferebat etiaȝ ad ignorata: igitur ⁊c.ff. de testa.mili.l.qui iure militari.⁊ qđ no.C.de transl.l. sub ꝑtextu specierum.per doc.q dicunt paria esse cogitasse in genere de aliquo vel in specie. Et breuiter casus est de eo qđ dixi in.c.humilis.de ma.⁊ obe.vbi papa mandat quādam compositioneȝ quā ipse fecerat ratificari ab illis quos res tangebat anteꝙ̃ eis publicet: ⁊ si ratificauerint mandat eam publicari. Doctores autem opponunt anteꝙ̃ sciant cōtenta in ea nō possunt ratificare.ar.l.qui nā tutoribus.ff.de trās. Et breuiter dñs Ant.de but.doctor insignis iter alias solutiōes dat illā quā.s.dixi: videlicet ꝙ cū ex certa sciētia ⁊ nō ꝑ errorē ratificant ⁊ approbāt ea q̃ ignorāt: ꝑinde habet ac si scirēt q̄ nō tenebant ratificare si nolebant: sed poterant dicere nolumus emere gratiā in sacco. vñ si non dixerūt ⁊ subscripserūt non fuerunt in aliquo decepti ex eo ꝙ nō sciuerint q̄ fuerit ignorātia affectata que non prodest.de incest.nup.l.q contra. ¶ Ex quibus patet non obstare.l.fi.C.plus vale.qđ agit.⁊.l.ij.de re.alie.nō alie.cū aliȷ̃s si. q̄ debet intelligi cū qs deceptus se subscripsit vel sigillauit: q̄ datū fuit sibi ad intelligendū ꝙ scriptura cōtinebat vnuȝ ⁊ cōtinebat aliud: ⁊ oportet hoc ꝓbare al's subscriptio nocet.ita expresse declarat Bar.illas.ll.in.l.i.§.fi.ff.quemadmo. testa.ape.ante fi.in ver.quero quid si instrm̄ est scriptum manu eius qui vult ipsuȝ impugnare ⁊c.idē si non fuit sibi datū ad intelligēdū: sȝ aliter apparet de errore: q̄ credidit vnū ⁊ erat aliud. ⁊ hoc vult gl.in.l.i.§.sed si mandauit.ff.qđ iussu.in.q.que incipit.qui ergo subscribit. At in casu nostro nec de deceptiōe nec de errore apparet: ergo ⁊c. vñ si qs ratificat laudū anteꝙ̃ sciat cōtenta in eo valet.ꝑ illū.c.humilis.q̄ in potestate sua fuit explorare primo qd cōtinebat: qđ si nō fecit sibi imputet ꝭm prefatuȝ doc.eximiū. ¶ Dico etiā nō obstare no.ꝑ Bart.in.l.j.§.itē senatus.ff.de fal.nā posito ꝙ diceret verū: cuius tamen contrarium tenet Bal.in aut.si quis in aliquo documento.ipse tñ Bar.loquitur eo casu ꝙ scriptura contineat aliqua ꝓ subscribente ⁊ aliq̃ ꝯ. Tūc eniȝ cū generalis subscriptio possit referri ad ea q̃ faciūt ꝓ eo nō refert ad ea q̃ faciunt ꝯ euȝ nisi expresse ⁊ specifice dicat. ar.eorum que in si.notant de tacente an videatur consentire.ff.de procur.l.filius.§.inuitus.C.de procur.l.inuitus.de fur.qui vas.§.vetare.qđ ego intelligo verum cū sunt separabilia: ita ꝙ vnum pōt approbari aliud reprobari. iuxta no.ff.deposi.l.publia.in fi.de lib.leg.l.aurelius.§. ideȝ quesiȷ̃t. per Bar. Si vero sunt cōnexa ita ꝙ nō pōt vnum approbari alterum reprobari: vel si scriptura non continet nisi ea q̃ faciūt cōtra subscribentem: tunc dictū Bar.cessat ⁊ habet locū dictū Bal.q̄ subscriptio generalis prodest ad validitateȝ actus sicut specialis.ar.ff.de admini.tuto.si duo.C.de ꝓscrip.xxx.an.l.omnes.cuȝ si.al's subscriptio nil operaretur.pro quo optime ff.de iureiuran.si duo patroni.§.si quis iurauerit.cum seq. Cū igitur in casu nostro contineat diuisionem que diuisio consistit ex duplici assignatione portionuȝ: dicuntur dicte assignatiōes inuicē cōnexe: ⁊ vna remota non posset altera stare sicut in venditione res ⁊ pretium.ff.de rescin.ven.l.j. Unde cū subscriptio sine dubio operetur inquātum subscripta continet pro subscribentibus operabitur etiam inquātum continet contra eos ratione cōnexitatis.ar.d.§.si quis iurauerit.⁊.C.de neg.ge.l.j.si agnati.de sepe.l.j.de admini.tu.ita autem.§.tutor.de cōsti.c.translato. Et his sum contentus in ceteris adherēs scriptis ꝑ suprascriptū egregium consultorem. Laus deo.

¶ Consilium.ccxvij.

1 ☞ Quādo īcipiat currere tēpus appositū in laudo arbitratoris si vtraqȝ pars cōpromittentium debuit aliquid facere.

2 Tempus solutionis faciende incipit currere a tempore laudi lati: licet aliud sit in precedenti casu.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uidetur dicendum ꝙ tempus sex mensium ad faciendū reuideri computum statim ceperit currere a die lati laudi.nā videt.P.nō fecisse patrē ratificare duplici ratione. Prima q̄ arbitratores certū tēpus in specie designauerunt dicēdo ꝙ in sex menses ꝓximos ⁊c. Naȝ aliȷ̃ sex menses qui postea inciperent non essent illi quos arbitratores designauerunt sed diuersi.ff.de vsufru.leg.l.si vsufru.mihi in biēnium. ergo nō recipiunt suppletionē.iuxta no.ꝑ Bar.in.l.in senat⁹.in fi.ff.ad turpil.vbi videt in fi.determinare.facit qđ no.Cyn.C.de repu.here.l.fi.in fi.⁊ Jo.an.in.c.in cunctis.de rele.super verbo triēnio. Scđa ratio est q̄ reuisio rōnis nō habebat fieri ad cōmodum.p.sed ad cōmodū.g. Et sic non pōt.g.imputare p.ꝙ ipse.p.nō impleuerat id qđ habebat īpleuere ex parte sua: scilȝ faciēdo patrē eius ratificare.vnde nec sibi debebat implerī: vt.l.iul.§.offerri.ff.de acti.emp.⁊.l.quero.§.inter locatorē.ff.loca.q̄ poterit.p.sibi rñdere: tu nihil mihi impleuisses faciēdo computū reuideri sed tibiȷ̃psi: vnde debuisti esse diligens ⁊ nō expectare ꝙ tibi implerē: qđ cū nō facis tibi imputes.C.de trāsa.l.si de possessiōe.ff.de fideicom.lib.l.thays.§.itra. Et sic cessant rōnes.s.facte ꝑ ꝯsultorē. Nec ob.ꝙ ille.g.q habebat reuidere mortu⁹ est īfra dictos sex mēses: q̄ debebat petere aliuȝ deputari virtute laudi dicētis ꝙ ꝑ illū vel ꝑ aliū sicut si ille nō acceptasset: q̄ acceptatio nō fuit effectū sortita: ⁊ sic pro nō facta habetur.facit qđ no.per Bar.post Dy.in.l.cuȝ sub hac.ff.de condi.⁊ demon.de iureiurā.qui per salutem.

¶ Breuiter his nō obstā.videt mihi dicendū ꝯrium tali via ⁊ ratione. Nā si tempus ꝑdictū cucurrisset anteꝙ̃.p.faceret eius patrē ratificare sequeret ꝙ eo elapso dict⁹.g.esset exclusus a faciendo dictū cōputū reuideri: ⁊ dictus.p.esset ab eo liberatus ⁊ sic ius sibi acqreret: vel acqsitum fuisset anteꝙ̃ impleuisset id qđ debebat implere ex parte sua: qđ arbitratores exꝑsse vident noluisse in.x.capitulo laudi.s.relato.nec est iuridicū ꝙ añ sentiat cōmodum liberationis ex mora vel negligētia.G.ꝙ̃ ipse pro sua parte ꝯctū impleat.facit qđ ple.no.in.l.post diuisionē.ff.so.matri.naȝ in dicto.x.capitulo voluerunt arbitri ꝙ nisi.p.faceret ratificare patrē ipse.G.nō teneret ad obseruandum vel implendū aliqd de cōtentis in laudo. Sed si dicemus tempus currere iam cōcederemus ipsum teneri nisi eniȝ teneret: lapsus tꝑis ipsum nō excluderet. Dicenduȝ est ergo tūc incipere tempus dictorū sex mensiū currere cuȝ.p.fecerit patrem ratificare. Nec ob.qđ dixerunt infra sex mēses ꝓximos: q̄ debet intelligi scilȝ a die ratihabitionis ꝑdicte: nō eniȝ dixerūt ꝓximos scilȝ a die presentis laudi. Preterea ⁊ si dixerunt adhuc vident posse suppleri modo ꝑdicto.ff.de sta.lib.l.iiȷ̃.§.si qs heredi.de iur.delib.l.tali.⁊ qđ no. Bart.in.l.genero.ff.de infa. Nec obstant no.per Bar.in.l.senatus.§.fi.ff.ad turpil.q̄ ibi nulla suberat causa quare dicta suppletio deberet fieri hic: sic ex ꝑcedentib⁹

2 ⁊ sequētibus cōtentis in laudo: vt dictis iuribus. ¶ † Quātū vero ad tempus.xx.mensiū in quo solutio veniebat fiēda videtur aliud debere dici scȝ ꝙ inceperint statim currere a die laudi lati: tñ q̄ dicunt verba capituli hinc ad.xx.menses ⁊c.q̄ dictio hinc significat principiuȝ temporis dati laudi.i.ab ista die.ff.de verb.obli.l.huius modo.la prima.si cer.pe.lecta.in fi. vnde cū cōstet de intentione arbitrorū nō est aliud tēpus subaudiēduȝ.ff.de manu.testa.l.q duos.§.j.circa fi.de leg.j.l.si cui.§.j.versi.ꝙ si testamenti.in fi. Itē q̄ hic cessat ratio tacta in proximo ꝑcedenti arti.q̄ posito ꝙ currat añ ratihabitionē sequutā nullum preiudiciū generatur ipsi.g.q̄ eo decurso si ratificatio facta non foret non cogeretur soluere. Nam ante lapsuȝ tēpus xx.mensium ⁊ ratihabitioneȝ sequutam ipse.g.tutus erat duplici exceptione: scȝ tēporis ⁊ ratihabitiōis nōdū facte: lapso vero tēpore ⁊ ratihabitiōe nō vr̄ facta: sed sublata est pria ⁊ remanet scđa q̃ tātūdē sibi ꝓdest.ff.de heredi.īsti.l.si nō lex eliescētia.⁊ sic nō sequet incōueniens de quo.s.dixi: scȝ ꝙ.p.consequat cōmodū ex laudo anteꝙ̃ adimpleat id qđ implere debet.

¶ Breuiter his nō obstā.adhuc videt ꝯriuȝ dicendum per id qđ no.Bar.in.d.l.sicuti legetur.in fi.prin.ff.de leg.j.vbi determinat ꝙ tēpus appositū in venditione vult ꝑfectionem ꝯtus scilȝ ꝯditionis existētis ⁊ traditiōis rei. sic ergo ante rem traditam non currit tēpus: ⁊ tamen posito ꝙ cucurrisset ⁊ habuisset emptor excep.rei nō tradite ⁊ sic nullū damnū sensisset ex cursu ita ⁊ in ꝓposito.nā satis acqrerent vēditori ⁊ etiā isti.p.i casu nostro si tꝑs curreret re nō tradita vel ratificatione nō facta: q̄ acqreret replicatio aduersus excep.tꝑis: q̄ illa exceptio tolleretur vt.s.dixi: ⁊ hͦ esse nō dȝ añꝙ̃ ipse ipleat ex ꝑte sua: vt iurib⁹ s.alleg. Nā vtili⁹ est ipsi.p.posse repelli: post lapsuȝ ꝺo tꝑis si dicamus ipsuȝ currere vnica tātū repelli poterit: ⁊ sic cōsequet vtilitatē anteꝙ̃ ipleat qđ nō est dicēdū. Naȝ frustra petit debitum qui

tum qui qd debet nõ impedit.l.ediles.§.fi.ff.de edil.edi.et no. glo.in.c.j.de plus peti.at iste videtur petere debitum si diceret tempus cucurrisse ad soluendum cum temporis lapsus artet.l. magnam.C.de contrahen.stip.dicendũ est ergo nõ cucurrisse. Nec ob.qd dixerunt huic etc.qr debet suppleri vt.s.dixi per eadem iura. Laus deo.

Consilium.ccxviij.

1 Mulier cui in testamento relicta fuerãt alimẽta: si in codicillis postea relinquetur domina et vsufructuaria an habeat integrum vsumfructum:an vero vltimum legatum restringat ad alimenta iuxta formam testamenti.

2 Si vni ppũetas alteri vsufructus relinquat quõ fiat diuisio.

In christi nomine amen.

Quod vxor quondam dicti Ristori debeat habere integrum vsufruc.bonorum probatur tripliciter.

1 †Primo qr in testõ legauerat victũ et vestitũ et sic alimẽta. ff.de ver.sig.l.verbo victus.et de ali.le.l.si.cũ ergo postea p codicillos illa vba victũ et vestitũ detraxerit et loco ipsorũ posuerit alia scilz qr volebat eam esse vsufructua.vna cũ filio suo:ptz q voluit legatũ ampliare et sic plus relinqre q alimẽta:al's codicillus fuisset superfluus cũ nihil aliud ibi disponãt qd nõ est dicendum nec psumendũ.ff.de leg.j.l.si qñ.in princi.per q dico q lz al's fm cõem opi.institutis filijs vba illa vsufructuaria etc. importent solũ alimenta ex cõiecturata mente defuncti et in fauorem filiorum.iuxta no.in auf.hoc locum.C.si scdo nup.mu.et.l. titia.et.§.fi.de leg.ij.tñ in casu pposito cũ ex tenore testamenti et codicillorũ cõstet de alia voluntate defuncti volẽtis vltra alimenta relinquere dico q etiã si extaret filius defuncti:deberet pfata domina habere dimidiã vsufructus omniũ bonorum et filius alterã dimidiã.ff.de vsufru.accre.l.si quis titio.in prin. filius tñ haberet causalem dicta domina formalẽ:et mortuo filio dimidia eius causalis accrescit dicte dñe et sic est locus iuri accre.de causali ad formalẽ sicut de formali ad formalẽ.eo.tit. l.si mulieri cũ liberis.§.idẽ intelligendũ.in tex.et glo.qd esset verũ etiã si filius hereditatẽ adiuisset:cũ in vsufr.locus sit iuri accre.etiã post acqsitionẽ factã a prin.eo.ti.l.j.§.interdũ.verbum nãqz vsufru.de proprio significatu importat itegrũ vsumfructum cui significatui standum est si alia voluntas non appareat.l.non aliter.ff.de leg.iij.hic aũt non apparet alia imo conformis:vt hic.qr non sine ministerio loco illorũ verborum q importabant alimenta posuit ista. Scdo pbatur qr et si pdicta cessarent tñ ex quo pponit q filius nõ fuit heres et sic succedũt substituti ex vulgari.l.si filius heres.ff.de lib.et posthu.q substituti sunt extranei fm opi.integrum vsumfructum habebit.l. omniũ.ff.de vsufru.et.l.vxori.de vsufru.le.certe etiã si fili9 fuisset heres tñ qr vsusfructus fuit relictus p verba multiplicatiua siue repetitiua scilz donec vidua steterit:et sic censent tot legata quot anni.l.legatũ.ff.de an.leg.fm opi.Bar.in.d.l.titia.§.fi. pro tempore post mortẽ filiorũ cũ sit nouũ legatũ debet habere integrũ vsumfructũ:cũ in prin.cuiusqz anni in quo dies legati cedit inspiciatur ei9 cõditio.de an.leg.l.in singulis.de do.cau. mor.l.senatus.§.fi.qd etiã cõsuluit idẽ Bar.in ɔsi.qd incipit. Nicolaus ser Amati.sed videt probari q testator nõ simpliciter reliquit cũ vsufru.sed adiecit omniũ bonorum suorum:ergo etc. vt no.Bal.in.l.fi.C.de indi.vidui.sed Barto.in.d.l.titia.non videt de hoc curare. Confirmant autẽ predicta:qr vt in verbo asserit filius prefatus mortuus fuit sup plures annos ante mortem testatoris:vnde cũ testator hoc sciuerit et potuerit mutare testamentũ et codicillos et non mutauerit credendũ est eum voluisse decedere cum eisdem:et q verba intelligantur in eo significatu que important.ar.eorũ q no.in.l.athletas.§.dat remissionem.ff.de excu.tu.per gl.C.de inoffi.testa.l.iij.et qd no.in.l. lex cor.circa fin.de vulga.et pup.per Bar.et de testa.mili.l.tractabat. Quod aũt de liberis fecit mentionem testator seu de filijs in plurali sine dubio ad filios ex ipso testatore susceptos refertur non ex alio.ff.de condi.et demõ.l.si vir vxori.vbi casus. Nec ob.q non habebat nisi vnũ ex eo:et sic non videt posse in eo verificari.l.iulius febus.que est.l.fi.ff.ad trebel.qr ipse fecerat mentionẽ etiam de nasciturus:et sic ad illas refert illud plurale.

2 l.qui filiabus.de leg.j.† Sed pdictis obstare videt qd idẽ bal. no.in.d.l.fi.C.de indic.vidui.vbi videt determinare q institutis extraneis mulier non habeat integrũ vsumfructũ sed dimidiam et alterã habeant instituti.et hoc p.l.si alij.ff.de vsufr.le.sz hoc non placet:qr illa.l.loquit qñ vni legauit fundum:alteri legauit vsumfructũ eiusdem fundi:quo casu ideo cõcurrunt in vsufructu:qr fundi appellatio cõsistit ex pprietate et vsufructu et altero deficiente non diceret fundus sed nuda proprietas vel nudus vsufru.ff.de verb.obli.l.q vsumfructũ.vnde relinquendo vni fundũ voluit q habeat etiã fructũ nõ nudam pprietatem sed cũ vnũ instituit heredẽ vniuersaliter et alteri legat vsumfructum bonorũ non constat ex alio q voluerit institutum participare aliquid de vsufructu cũ institutio et hereditas consistãt in iure abstracto a pprietate et vsufructu:qr potest dici hereditas etiam sine aliquo corpore.l.hereditas.ff.de peti.heredi. Non ergo apparet ex significatu institutionis q voluerit institutum participare de vsufructu viuente vsufructuario.et ideo integer vsusfructus pertinet ad legatariũ:proprietas vero ad heredẽ. d.l.omniũ.ff.de vsufru.debet tñ videre ne excedat estimationẽ dodrantis vt ibi habetur. Ultimo põt dubitari de eo qd no. Bar.in.d.l.titia.§.fi.in fi.vbi querit qd si instituti non erant penitus extranei sed erãt attinentes vt collaterales an erit idẽ qd qñ filij sunt instituti.et nõ soluit. Sed Ja.but.in.l.j.si secundo nup.mu.tenet q non sit idem qd in filijs:sed idem qd in penitus extraneis:qr ratio consuetudinis de qua ibi not.fundatur in fauore filiorum.et ita cõiter tenetur et vidi de facto sicqz non obstat q isti instituti erãt attinẽtes et consortes testatoris. Concluditur ergo dictã dominã debere habere integrũ vsumfructũ dũmodo dodrantẽ non excedat et dũmodo stet in domo prout testator disposuit vel nõ stet p eam sed p heredes.ff.de an.lega. l.meuia.puto tñ qd illa ɔditio de stãdo in domo censeat apposita solũ eo casu quo liberi extarent:qr voluit eam habere curã de eis:sed eis non existentibus nõ video ad quem hoc voluisset. vnde nec ipsum puto voluisse:licet notarij male sciuerint voluntatem eius exprimere. Laus deo.

Consilium.ccxix.

1 Substitutus in casu quo institutus et alius decedat sine liberis si vnus tantũ reperiat qui sine liberis decesserit ad substitutionem non admittitur:secus si testator locutus fuerit per alternatiuam seu.

2 Quo tpe debeant vires hereditatis fideicõmissarie inspici qñ agit de bonis eius alienandis p dote data vel restituẽda.et.3.

3 Pater qñ teneat se obligare pro dote quã filius recipit.

In christi nomine amen.

Uisis et consideratis que supra narrãtur nõ multum videt necessariũ discutere de eo q querit:† quo

1 niã dictus Barna.nõ vr posse venire virtute substitutionis facta a Francisco quo solo casu pcedere posset dubitatio.s.formata. Nã dicta substitutio fuit cõcepta in casum mortis pluriũ masculorũ institutorũ:videlicet Nicolai iam nati et posthumi seu posthumorum nasciturorũ:vt pz ex vbis testamẽti.s.narratis. Dicũt enim qd si ɔtingat dictũ Nico.et aliũ seu alios decedere sine liberis etc. Notãdũ qr dicit et aliũ et sic loquit p copulatiuam et non p disiunctam seu:et sic regrit ad hoc vt vendicet sibi locũ substitutio qd sine liberis decedat.Nõ solũ ipse Nicolaus sed etiã alius seu alij nasciturι. Regrit ergo cõcursus duorum morientiũ sine liberis aut pluriũ de significato huius copulatiue posite inter Nicolaũ et aliũ.ff.de ɔdi.insti.l.si heredes plures. Sed in facto proponit q nullus masculus fuit:ergo nec mori potuit:qr viuens morit.ff.de manu.testa.l.qui duos.§.j. Namqz mors priuatio est vite et eam soluit.in auf.de nupt.§.deinceps. Et vbi nõ habitus nec priuatio esse põt.ff.de ver.ob.l. decẽ.facit.l.meuia.ff.de here.insti. Solus ergo Nico.mortuus est sine liberis:igit non extitit ɔditio substitutiõis:q concepta fuit i casu pluriũ filiorum moriẽtiũ sine liberis:et sic iste casus tanq omissus a testatore relinquit dispositioni iuris cõis.l.cõmodissime.ff.de lib.et posth. Ita expsse determinat Joã.an.in.q. quã dicit qñ in terminis nostris fuisse de facto.et ita refert fuisse iudicatũ in addi.Spe.ti.de test.§.i pmis.i fi.in magna addi. q icipit huic qõni.i.q.iiij. Et alleg.q pluralitas de sui significato nõ põt in vno saluari.de leg.ij.l.legato.§.q plures.cõiuncta.l.meuius.§.eũ q.eo.ti.et qd in solutiõe earũ not.facit.ff.de opti.leg.l.j.cũ si. Nõ ergo põt venire dict9 Barna.nisi vt heres Nic.et si ita est res clara p dicta dña qr hz ius potẽtius eo et cessant iura dicẽtia q bona subiecta restõni nõ possunt alienari. C.cõia de le.l.fi. Si vo testator locutus fuisset alternatiue dicẽdo q si ɔtingat Nicolaũ seu aliũ seu alios nasciturus decedere sine liberis etc.cessarẽt pdicta:qr ex morte solius Nicolai purificata fuisset substitutio:vt.d.l.si heredes plures.† Posito au

2 tem q pdicta locum nõ haberẽt:et q dict9 Barna.possit venire ex substitutiõe fideicõmissa.dubitat de eo qd.s.qrit. Nã certum est bona subiecta restitutiõi posse alienari et obligari p dote restituẽda:quã grauat9 recepta sicut p dote danda fm opi.cõem glo.et doc.in auf.res q.et in corpore vñ sumit de resti.et ea q parit.qr tex.est ibi in.§.adierũt etc. Et hoc est verũ si legitia et trebel.nõ sufficiũt:nõ aliter vt ibi. Est ergo dubiũ qr tpe mortis pris Nicolai legitima et trebel.sufficiebãt:hodie vo cũ extat casus restitutiõis nõ sufficiũt eo qr pponit q multa bona fuerunt dissipata per Nico.et alienata q sine dubio in legitimam q

trebel. debet computari. vt. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. z etiam in aliud verum debitū qd a patre filio debebatur. eo. ti. l. pe. vtrum dicta domina recursum habere possit contra alia bona postq legitima z trebel. non reperitur in herede. Et videtur dicendū q nō. Naz si nō essent alienata nō possent: qz sufficerent alia p restitutione dicte dotis: vt. d. auf. igit. nec nunc lz sint alienara: qz censenł nō alienata pter dolū alienantis: qz sciebat se grauatū z etiā ad dotē obligatū. ff. de reg. iur. l. q dolo. z. l. rem. Itē in legitima nō cōputanł fructus[a]. C. de inoffi. testa. l. scimus. §. repletionē. sed in dotem sic. l. mulier. §. cū proponeretur. ff. ad treb. z ibi per Bar. igitur z in dotem computantur. Item alienata computantur in verum debitū. vt. l. pe. eo. tit. fortius in dotem que est quasi debitum: vt no. in. d. §. cū proponeretur. Item fructus computantur in dotē. vt. d. §. sed si sunt consumpti mala fide: eodem modo computātur ac si extarent: vt ibi videtur velle Bar. Item similiter videmus in fi. ar. si filius est pure grauatus vnam tantum quartaz detrabit: qz vna computatur in alteram. Ita hic cum alienata computentur in legitimaz: z legitima computał in dotē: igił z alienata similiter computabunł in dotē: z alia diminutio fieri nō debet ne nimis oneretur fideicōmissarius. ¶ In ɔtrariū qz prouisio dicte auf. partim emanauit in fauorē filiorū. qd patet: qz in extraneis nō habet locū fm Ja. de bel. ibi. licz velit ɔtriū per tex. in nouel. sed prima verior est cū tex. dicte auf. nō loquatur nisi in filio grauato: partim emanauit in fauorem mulieruz q dotem dederunt ne remaneant decepte z perdant dotes: vt ptz in. §. adierunt. z partim in fauorem dotium z propter publicā vtilitatem vt matrimonia contrabanł: vt in. §. quāobrē. vñ cū omnia ista sint cōnexa z inseparabilia nō posset ipse grauatus renuntiare expresse prouisioni illius auf. iuxta no. in. l. si qs in conscribendo. C. de pac. z in magna distin. per Bart. ergo nec videł ipso facto renūtiare alienādo. l. q ad certū. ff. loca. Preterea frustratoria esset prouisio illius auf. mulieribus. quibus voluit prouidere ne suas dotes perderent si nō inspicereł tempus restitutionis dotis sed alteri⁹: an sufficiat legitima vel nō cum prius agere non possit. l. ij. in prin. ff. solu. matri. de pact. l. iurisgen. §. qnimo. ver. vtputa. z qd ibi no. Dicendum est ergo q an sufficiat legitima vel non debet inspici tempus restitutionis z ideo dum dicit ibi ad obligationez zc. inquātum refert ad hunc casum de dote restituenda debet exponi obligationem. i. restitutionē: vt sentit gl. z sic est sensus qd si tēpore quo restituēda est dos legitima z trebel. nō sufficiunt tūc fiat diminutio de residuo: debet enim verbum illud intelligi fm aliud ad qd refertur z fm eius tempus. l. i delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. Et hec pars mihi placet. z dolus grauati de restituēdo nō debet vxori sue nocere: que contemplatione omniū bonorū dedit dotē. l. electio. §. fi. de noxa. iunctis bis q no. in. l. si stipulat⁹. §. j. ff. de fide.

3 † Naz pater teneł se obligare z bona sua p dote quā filius recipit dūmodo ducat psonā honestam. iuxta no. p bart. in. l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. solu. matri. p Dy. z Bar. q obligatio videł inherere ei⁹ bonis z hereditati si post eius mortem ducat vxorē. ar. ff. de lib. agno. si qs a liberis. §. item rescriptum. z qd no. Cy. in. l. alimēta. in fi. C. de nego. gest. z habeł p pfecta ex quo est necessario fienda. l. ij. ff. de euic. z de dā. infec. l. si finita. §. eleganter. z sic dicendū videł q mulier pro dote sibi restituēda non solum habet obligatā legitimā z treb. sed etiaz omnia bona: licet nō debeat ius suū exercere nisi sup legitima z treb. eo casu quo sunt apud grauatū: qz non sunt aliena. ar. l. si cuti. ff. de serui. Sed eis alienatis ne cogał psequi possessorem q forte durior est aduersari⁹ videł habere electionē scilicet vel agere sup alijs bonis restitutioni subiectis vel agere ɔ possessorem: qz sicut grauatus nō pōt sibi auferre ius suū: ita nō debet possessor ipsum alterare: qz per directuz posses. tollere cogereł prosequi pos. Nec ob. in contrariuz allegata: qz procederent in dote constituenda vbi ageretur solū de preiudicio grauati: nō in dote restituenda vbi ageretur preiudicium mulieris ne perdat suum. Laus deo.

¶ Consilium. ccxx.

1 ☞ Si depositarius mercium diuersoruz pro conseruatione mercium aliquas sarcinas siue ballas tyranno vel simili dederit cuius debeat esse damnum deperditarum mercium.

2 Si domus destruał ne ignis toti vicinie noceat: an debeat tota vicinia domū repare. Et qd de ambasiatore cōitatis redēpto.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Proponił in facto q qdam solitus cōducere mercātias de ciuitace lucana ad ciuitatē parisieñ. cōduxit certas mercantias pluriū ciuiū lucanoruz z bononiensium vsqz ad ciuitatē lugdunēsez de regno Frācie. Et cūqz esset ibi non audens vlterius trāsire pter guerras significauit hoc mercatorib⁹ lucanis existentibus Parisijs q rescripserunt q vlterius nō progredereł: sed mercantias dimitteret apud quēdam burgēsem dicte ciuitatis: z ita factuz extitit. Postea delphinus hoc psentiens misit ad dictū burgensem p dictis mercantijs asserēs mercatores lucanos Parisijs existentes sibi mandatū fecisse. Qui burgēsis denegauit: z aliqs vero permisit describi z sequestrari. Postea delphinus iterū z iterū misit pro dictis mercantijs. Et finaliter dictus burgēsis deuictus instantia quasdā ballas de dictis mercātijs assignauit dicto delphino seu misso p eū vt alias ballas sequestratas dimitterent in pace z pro ipsarū cōseruatione. Nunc querił cuius sit damnū dictarū ballaruz assignatarū dicto delphino: an illius vel illorum tantum cuius sunt: an vero aliquorum eoruz qbus sunt alie balle conseruate: ita q teneanł in aliquo participare. Videł damnū esse illorū tantū quorū erant ille balle deperdite seu delphino assignate. pmo p. l. pig. z. l. q fortuitis. C. de pig. act. vbi habeł q periculū interius rei pertinet ad illuz q est dñs eius. Scdo qz casus fortuitus nocere debet illi tantuz in cuius psona euenit. l. si vno. §. que qdaz. ff. loca. vbi plene no. z factū principis requirit casuz fortuitū. ff. de euic. l. lucius. Tertio qz iniuria facta vni alteri nocere nō debet q fuit in aliqua culpa. ff. de euict. l. si p imprudētiā. in pri. z de suis. l. except. Quarto qz vbi nō est delictū nō debet esse pena. C. de pe. l. sancimus. sz hic nullū est delictū alior: ergo zc. Facit de act. emp. l. fi.

¶ Breuiter his nō obstantibus dico q si pfatus burgensis dedit z cōsignauit prefatas ballas p cōseruatione aliarū vt ppo nitur z cōseruate sunt, pter hoc qd alij quorū balle sunt cōseruate teneł pticipari p rata. ff. ad. l. rhodi. de iactu. l. j. z. l. ij. post prin. ibi. equissimū enim est zc. cū cōcor. ibi ad hoc alle. in

2 gl. Per quos tex. du. ibi Guil. de cu. † q si p reparatione ignis ne totā viciniā incendat domus alicuius fuit destructa dānū

b debet esse cōmune[b] oibus vicinis quib⁹ potuisset nocere ignis si destructa non fuisset. z. ar. ff. queadmo. ser. amit. l. si locus. §. fi. z. C. de omni agro deser. l. qcunqz. in fi. ff. ne qd in loco pub. l. ij. §. viarū. facit qd etiā dicił de ambasiatore alicui⁹ cōmunitatis capto z redēpto vt tota cōitas debeat cōtribuere: qz pro tota cōmunitate damnū passus est. de quo p Cy. C. ad. l. iul. l. si quis ad se fundum. facit. ff. pro socio. l. cū duobus. §. quidam sagaria. contraria ergo loquuntur si pro conseruatione aliaruz date non essent. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxi.

1 ☞ Disponēte statuto q cōsors teneał vendere domū habēti murum cōem: an si duo fratres habeāt murum cōmunē possit volens alienare cogi ad vendendum vni eorum fratrum.

2 Itē an sit locus poccupationi vt prius petēti teneał vendere. Ius reuendendi est ius indiuiduum.

In christi nomine amen.

1 ¶ In hoc passu duo sunt pter q vr illum q recipit insolutū non teneri vendere huic petenti. † Primū qz statutū sub rubrica de pbibita alienatione. ante finē. in ver. qlibet insolutū zc. vult qd teneał vendere ɔsorti babenti murū cōem: qd verbū habenti intelligił scilz iure pprietatis. ff. de le. iij. l. q habebat. in pn. pinde ergo est ac si diceret ei q est dominus muri cōis. Sed iste q petit sibi fieri venditionē non solus babebat murū cōem cū eo cuius prius fuit nec solus babet cuz isto a quo petit: sed cū fratre suo: z sic sunt duo cōsortes ex vna parte z vnus ex altera. Neuter autē istorū duorū pōt pprie dici habere murū cōem cū illo: sed iproprie: qz qd cōmune est nō est meū pprie loquēdo: ita dicit gl. in. l. id qd nostrū. ff. de reg. iur. z Bar. in. l. serui electione. §. j. in fi. ff. de lega. j. Constat autē q in statutis verba debent sumi proprie nō improprie. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. z no. Bar. in. l. omnes populi. de insti. z iure. Si ergo iste q petit sibi vendi nō pōt pprie dicere murum esse suū: ergo nō videł posse dicere q habebat murū cōmunem.

¶ Scdm est qz z si ista cessarent: istud ius petēdi venditionem videł cōpetere vtriqz istorū: scilz isti petēti z fratri suo q secum babet partē ipse autē solus petijt: z sic nō videł debere obtinere: qz aut vult totā rez sibi vendi z nō videł babere ius boc petēdi: qz sicut ipse nō habet solus vnā dimidiam rōne cuius petit illud ius: sz hz eaz simul cū fratre: ita videł q nō habeat ius petendi venditionē isolidū nisi babuit mādatū a fratre z cōmuni noīe petierit. arg. ff. de acq. heredi. l. duos fratres. in fi. Aut petijt venditionē fieri p parte sua z nō cogił ille hoc facere: qz sic incideret in cōionem inuitus. ff. de cōdi. inde. si nō sortem. §. si centū. z no. p Bart. in. l. cui vsusfructus. ff. de vsufru. lega. z est casus in. l. qd autē. §. fi. cum. l. sequen. ff. de in diem adiec.

¶ Breuiter non obstantibus dico ɔtriuz q venditio est fienda huic petenti z q aduersarius debet sibi condemnari: qz negari nō pōt ipsum babere murū cōmunem cū eo a quo petit: licet non ipse

---

a ¶ Fruct⁹. Ad q de Bal. in cōsi. cccxcj. i. v. parte. z in cōsil. ccxxj. j quarta parte.

Additio. b ¶ Debet esse cōe. Uide in simili casum pulchrum ɔsil. bal. in cōsil. cccclxlij. incip. qdā noie restorius zc. in iij. volu. H. F.

nõ ipse solus habeat:sed simul cuz fratre.ff.de ritu nup.l.illud.
vbi casus.⁊ sic in eo verificantur verba statuti: ergo ⁊ eius di-
spositio.ar.ff.de iudi.l.ij.§.j.ibi.an leg. satisfactum ⁊c. sicut et
cessat dispositio legis vbi cessant eius verba.l. bos accusare.§.
omnibus.de accu. Item qꝛ etiam in dispositione statutaria et
etiã penali qꝺ commune est meum est.ita expresse determinat
Bal.in.l.j.C.qui test.fa.pos. dicens ꝙ ꝓprie dicitur id qꝺ sim
pliciter ſm quid dr. Nec ob.glo.in.l.id qꝺ nostrum.qꝛ procedit
quantum ad dispositionem totius:hic loquimur quantum ad
dispositionem partis.i.iuris qꝺ acquirit sibi ratione sue ꝑtis.
Preterea statutum nõ requirit ꝙ murus sit suus.s.ipsius petẽ-
tis:tũc enim procederent allegata in ꝯrium:sed requirit ꝙ mu
rus sit cõmunis inter petentẽ reum a quo petitur. posito ergo
ꝙ iste qui petijt venditionem sibi fieri non posset proprie dice-
re iste murus est meus ſm qꝺ vult illa glo. potest tamen ꝓprie
dicere ego habeo murũ cõem tecum quantũcunqꝫ modicũ ha-
beam.vt.d.l.illud.de ritu nup. Et verificant̃ in eo verba statu
ti. Preterea hoc statutũ nõ requirit illum ꝓprium significatũ:
sed contentatur de improprio ex quo vult ꝙ teneatur vendere
habenti murũ cõem qui nõ potest proprie dicere iste murus est
meus ſm illam glo.⁊ tñ statutũ vult ꝙ sibi fiat venditio: ⁊ sic
non est curandum ꝙ iste nõ possit proprie dicere iste murus est
meus ex quo potest dicere ego habeo istum murum cõem tecũ:
quia hoc soluz requirit statutũ. Ex qbus patet nõ obstare que
primo loco sunt allegata in ꝯrium. Similiter nõ ob.quod dixi
2 secundo loco.† Nã istud ius reuendendi est ius indiuiduuz: qꝛ
continet rem tradi qꝺ est indiuiduum.ff.de ver.obli.l.stip.non
diuiduntur.⁊ ita expresse determinat Bart.in.d.l.cui vsufru.
ff.de vsufru.leg.sic ergo acquiritur cuilibet istoꝝ fratrum inso-
lidum.l.ij.ff.de verbo.obl.⁊ per consequens locus est preoccu-
pationi.l.si pluribus.in.ff.de leg.j.l.ij. de duobus reis. de do-
na.l.si rem.§.si duo.sed iste preoccupauit petendo:ergo ⁊c. iu-
xta no.in.d.l.si pluribus. ꝑ Bar. Preterea posito ꝙ ista cessa
rent non habet obstare ꝙ iste solus petijt insolidum: quia non
nisi insolidum petere poterat. Nam si petijsset vendi pro parte
non tenebatur ille vendere:vt.d.l.qꝺ autẽ.§.si.⁊ no. Bart.in
d.l.cui vsufru.⁊ posito ꝙ nõ potuisset preoccupare in preiudi-
cium fratris non sequitur qꝺ petere non potuerit:quia facta vẽ
ditione insolidum aut frater eius volet habere partem ⁊ tene-
bitur sibi cedere si ponamus qꝺ in preiudiciũ eius preoccupare
nõ possit:aut nolet ⁊ tunc tota res remanebit apud petentem:
quia hic est casus in quo locũ hꝫ ius accrescendi in dispositioni
bus inter viuos.ff.de ꝯhen.emp.fundus ille.⁊ no.Bar.in.l.re
cõiuncti.de lega.iij.circa fi. Concludit̃ ergo partes iudicis esse
in pronũtiando pro petente si alia nõ obstant ꝙ̃ ea que.s̃.dixi
in prealleg. loco qbus est sufficienter rñsum. Laus deo.

Consilium.ccxxij.

1 ☞ Citatus personaliter nõ põt appellare:⁊ cessionarius cui
fit cessio ex necessitate hꝫ idem priuilegium super re cessa qꝺ ha
bebat cedens.

In christi nomine amen.

Super secundo puncto q est an pendẽte causa ap
pellationis possit peti cõpromissum ante tẽpus da-
tum ad faciendũ deponere testes qꝺ in prima instantia nõ fuit
petitum nihil intendo de presenti scribere:qm al's fui de hoc a
1 quodam interrogatus verbo:⁊ similiter verbo rñdi id qꝺ ꝑtũc
mihi occurrit. † Sup primo vero puncto qui est an dict⁹ Ni
colaus qui fuit citatus personaliter ⁊ nõ cõparuit potuerit ap
pellare. Rñdeo certũ de iure cõmuni ꝙ nõ:qꝛ fuit verus contu-
max.ergo ⁊c.ff.de iudi.l.⁊ post edictũ.§.fi.de appel.l.ex cõsen-
su.§.fi.de in integ.resti.l.diuus.⁊ plene no.eo.ti.l.fi.⁊ qꝺ no.ca
no.de sen.excõ.venerabil.li.vj.de iure vero mnnicipali nil di-
co:quia nil de hoc in puncto proponitur. Super tertio vero
puncto si cessio ista fuisset facta ex causa voluntaria ⁊ vtiliter
apud cedentẽ remansura foret:puta si ex causa emptiõis vel do
nationis tunc in cessionariũ nõ trãsisset priuilegiũ euitandi cõ
promissum:sed qꝛ ꝓmittit̃ facta ex causa necessaria.s.fideiusso-
ri q se obligauerat ad dotẽ ⁊ eã restituerat mulieri:sic sibi neces
sario debebat fieri cessio.ff.de sol.l.cũ is. puto ꝙ in ipm transie
rit dictũ priuilegiũ: ꝑ ea q̃ determinat Bar. in.l.post dotẽ.cir-
ca fi.solu.ma.⁊.l.j.C.de priuil.do.⁊ qꝺ no.Cy.in.l.fi.C.de pro-
cur.⁊ Bar.in.l.facta.§.si heres.ad treb. Nã in effectu ad ipam
mulierẽ videt̃ redire cõmodũ cessionis. Laus deo.

Consilium.ccxxiij.

1 ☞ Quarta portio que debet̃ episcopo de relictis ecclesie ma-
iori non habet locum quando testator grauat heredes de erigẽ
go altari in dicta ecclesia ⁊ subministrandis sumptibus sacer-
doti eidem altari deseruienti ex fructibus possessionũ quas mã
dauerat emi ex quadam summa pecuniarum.

In christi nomine amẽ.

1 Videt̃ mihi dicendum indubitanter dictã ca-
nonicam portionẽ nõ deberi dño epo de disposi-
tione ꝑdicta pluribus rõnib⁹. Prima aut di-
cemus eã deberi de fructibus possessionũ emendarũ: ⁊ falsum
est cum dicti fructus sint deputati ⁊ relicti ad perpetuũ cultum
diuinũ. vt in.c.si.de test.⁊ hoc fatetur ille q cõsuluit in fauorez
dñi epi. Aut dicemus eã deberi de ꝓprietate dictarũ possessio-
num prout dixit dictus cõsultor.⁊ similiter est falsum: qꝛ si bñ
cõsiderent̃ verba testatoris de quibus supra testator dictas pos
sessiones nõ reliquit ecclesie maiori in qua voluit cõstrui dictũ
altare:sed solũ disposuit ⁊ mandauit ꝙ de pecunia redigenda
de quibusdã pannis emerent̃ dicte possessiones quã etiã pecu-
niam nõ legauit dicte ecclesie:sic ergo ꝓprietas dictarũ posses-
sionum apud heredes scriptos:lꝫ fructus deputati sint ad su-
stentationem sacerdotis. Per que pꝫ nõ obstare dictũ dñi Pe-
tri de Perusio qꝺ allegat ꝯsultor:vꝫ in tractatu suo de quarta
epali.§.venio ad septimũ.versi.quid si aliquia instituat here-
dez ⁊c.qꝛ ipse loquitur si bene inspiciat eo casu quo proprietas
fuit relicta ecclesie cũ onere distribuendi ⁊ assignandi fruct⁹ ad
perpetuuz cultũ vnius altaris vel capelle:vel qñ fuit relicta pe
cunia ecclesie ⁊ mandauit ex ea emi possessiones quarũ fructus
deputatos esse voluit ad seruitium capelle:sed hic nec proprie
tas nec pecunia ex qua deberent emi possessiones predicte fuit
relicta ecclesie:ergo ⁊c. Nã epo nõ debet̃ quarta nisi de relictis
factis ꝓprijs ecclesiasticis locis.vt in.c.officij.⁊.c.requisisti.de
test.⁊ in.c.cõquerente.de offi.ordi.secus in factis ꝑsonis etiam
ecclesiasticis:nõ tñ cõtemplatione ecclesie.vt.d.c.requisisti.§.
fi.⁊ qꝺ no.in.c.ij.de sepul. Multominus de his que nullo mõ
relicta sunt:vt in casu proposito. Scꝺo qꝛ si dicta ꝓprietas
censeret̃ fuisse relicta qꝺ nõ est verum non censeret̃ relicta ecclesie
maiori ꝑdicte sed altari cõstruẽdo pro eius dote cũ nõ debeat
erigi altare vel capella:vel si est erecta nõ dꝫ cõsecrari nisi ei as
signet̃ dos cõpetens.de cõse.eccle.vel alta. cũ sicut.de ꝯse.dist.
j.nemo.⁊ in aut.vt nullus fabri.ora.§.j.xvj.q.vlti.pie mentis.
Intelligit̃ ergo testator voluisse relinquere proprietatẽ dictarũ
possessionũ in causam in quã tenebat̃.s.in dotẽ postꝙ̃ manda-
bat altare cõstrui.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.l.sed si vir lana.⁊
qꝺ ibi no.in.j.glo.cõiunctis iuribus.s̃.dictis. Sed de eo qꝺ re
linquit̃ pro dote altaris seu capelle cõstruẽde aut etiã cõstructe
⁊ nõ habẽtis dotẽ nulla canonica portio debetur epo: qꝛ dicta
dos dꝫ esse libera ⁊ absqꝫ vllo onere.de cẽsi.c.j.⁊ ita expresse de
terminat idẽ dñs Petrus in.d.§.venio ad septimũ. versi. qd si
testator iubet ecclesiã nouiter.⁊ versi.qd si testator instituit he-
redẽ vniuersalem altare ⁊c.q versiculi sunt post illũ versi.quid
si aliqs instituat heredẽ ecclesiã ⁊c.quẽ cõsultor allegat bene ꝑ
duas colũnas ⁊ vltra. Ex cuius dictis in versi.s̃.dictis colligi
tur manifesta determinatio in oppositum eius qꝺ consultum
extitit. Nam determinatio dicti consilij posset procedere si pro
prietas dictarum possessionum vel pecunia ex qua voluit eas
emi fuisset relicta ecclesie maiori in qua mandauit altare con-
strui vel ipsi altari habenti dotem congruam:⁊ ita loquitur do
minus Petrus in loco allegato per dominũ consultorẽ. At hic
neutruz est:qꝛ nec alicui ecclesie vel altari fuit relicta ꝓprietas
seu pecunia ex qua deberent emi:vel si dicamus censeri relictã
videbitur.i.censebitur relicta altari construendo pro dote qꝺ
altare nullam aliam dotem habebat congruam.de quo relicto
pro dote nulla canonica portio debetur ſm dominum Pe-
trum predictum. Preterea ⁊ tertio etiam si proprietas fuis-
set relicta ecclesie maiori:tamen ex quo redditus fuerunt depu
tati ad perpetuum ⁊ diuinum cultum dicti altaris:perinde ha
betur ac si ipsa proprietas fuisset relicta ad diuinum cultum:
quia ipsa proprietas nuda per seipsam non debet considerari
cũ nullius vtilitatis sit:sed debet cõsiderari ad quem vsuz sint
deputati fructus ⁊ ad eundez censeatur deputata proprietas:
⁊ sic ex ea non debeatur canonica portio sicut nec de fructibus.
⁊ ita tenent quidam moderni doctores canoniste valentes viri
reprehendentes dominum Petrum in loco allegato per con-
sultorem ⁊ dicentes distinctionem eius esse magis verbalem ꝙ̃
realem ⁊ contra mentem.c.si.de testa.vt in eorũ scriptis ⁊ apo
stillis.vide super dicto tractatu. Et puto ꝙ bene dicant: quia
non posset defalcari proprietas quin defalcarentur etiam fru-
ctus redditus:sed ipsi nõ sunt defalcandi ex quo deputati sunt
ad diuinum cultum:ergo nec proprietas per cuius defalcatio-
nem perueniretur ad defalcationem fructuuz:quia vno prohi-
bito censetur prohibitum omne aliud per qꝺ perueniretur ad
illud.ff.de sponsa.l.oratio.cũ concor. Ex quibus omnibus
sine vlteriori prosecutione concludo nullam canonicam portio
nem deberi prefato dño episcopo:nec de fructibus nec de ꝓprie-

tate dictarum possessionum emendarū pro sustentatione sacerdotis deputandi ad dictū altare: sicut si testator predictus mādasset fructus quarundam possessionum quas habuisset tēpore mortis deputari ad dictum perpetuū ⁊ diuinū cultuz quo casu proprietas remaneret perpetuo apud heredem. Nā ⁊ eidez censetur hic voluisse cū mandauit emi possessiones ⁊ nulli eas reliquit: sed solum fructus deputauit ad dictum vsum. Vel sicut si dictas possessiōes reliquisset pro dote altaris ad qđ dotādum tenebatur vt dictum est. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxiiij.

a ¶ Connexis. Adde idez p.d. bar. sozi. ī consi. clxxx. versi. secūda regula est. in fine. in. ij. parte.

1 ☞ Si statuto caueatur ne de possessione agat̄ summarie nisi de poss. turbata si super eadem turbata poss. via ordinaria agatur ⁊ pars non opponat valet iudicium.

In christi nomine amen.

1 ¶ †Statuta supra relata requirunt ad hoc vt causa possessoria sit summaria ꝙ agatur de possessione turbata seu inuasiōe: vt ex eis pz. In casu ergo nostro siue dicamus intentatū petitoriū constat iudiciū nō esse summariuz. C. de iudi. l. iudices. siue possessoriū adhuc idem. Nam de iure cōi iudicium possessorium nō est summarium. vt no. C. q legi. pso. l. momentanee. p Cy. j. q. ⁊ p Bar. ibidē. ⁊ per eundē in. l. naturaliter. §. nihil ꝯmune. in pe. ⁊ vlt. col. ⁊ in. l. momētanee. C. vnde vi. licet quantuz ad articulū proprietatis qui aliqn̄ vertit̄ incidenter eo possit dici summariū: qꝛ summatim de proprietate discutitur: vt ibi no. Ipsum tamen principale iudicium possessorium semp ⁊ regulariter est ordinarium de iure cōmuni: qꝛ eo lis contestatur ordo iuris seruat̄ ⁊ sententia in eo lata est diffinitiua. C. de sen. l. post sententiam. ⁊ no. in. l. j. si de momenta. pos. Item nec ex forma dictoꝝ statutorum dicta causa potest dici summaria: quia nō fuit in libello intentata illa qualitas que requiritur de statuto ad hoc vt sit summaria. s. turbatio possessionis vel inuasio: ergo ⁊c. ar. ff. quibus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ij. ⁊. q. de illo no. Bar. vi. bo. rap. l. pretor. §. docere. ne quid in flumine publi. l. j. qui bene facit. sicut enim qualitas necessaria pro victoria obtinenda ⁊ sup qua fundat̄ intētio agentis debet in libello proponi ⁊ probari: ita ⁊ illa que necessaria est ad procedendum summarie: ⁊ ea non proposita non censet̄ intentata via statuti sed via iuris cōis q̄ ex verbis colligi pōt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. j. ⁊ qđ ibi no. Constat autez hoc fieri posse. s. ꝙ licet adsit qualitas a statuto reqsita possit actor eam in libello deducere ⁊ petere summarie procedi si tñ nō vult sed ꝙ procedatur ordinarie potest hoc etiam petere: ⁊ etiaz ita procedi potest si iudex non est a statuto necessitatus ad procedendum summarie: vt not. in. cle. sepe. de verb. signi. ar. l. j. C. quomodo ⁊ qñ iudex. Non igit̄ multum expedit laborare in videndo que actio vel qđ remedium fuerit in hoc iudicio intentata vel intentatū. Cū quecūqz vel quocūqz fuerit intentate vel intentatū idē sit effectus. ar. d. l. gallus. si eius. in fin. ff. de li. et posthu. Et sic concludo vna cū suprascriptis egregijs cōsultoribus ꝙ in hoc iudicio seruanda sunt tempora statuta causis ordinarijs: ⁊ si illa nō sunt transacta pōt vel potuit sn̄ia ferri non obstantibus obiectis in ꝯtrium quibus de facili pz rn̄sio per predicta. Nam hic partes elegerunt viā iuris cōis. s. actor in petendo ordinarie procedi ⁊ in omittendo qualitatē a statuto requisitam ⁊ in contestando litem ⁊ reus similiter in patiendo ⁊ non opponendo: igitur hec via eis pateat. ff. quod me. cau. l. penul. §. fina. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxv.

1 ☞ Si fiat cōpromissum in quattuor ex forma vt duobus in idem consentientibus stetur quo ad laudum ferendum ⁊ corrigendum alij duo non possunt contrariuz iudicare nec laudata per alios corrigere.

2 Et inhibitio facta per vnum ex coniudicibus non potest p aliū reuocari.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Visis ⁊ ꝯsideratis oib⁹. s. scriptis dico dicta prima duo lauda lata ꝯ dictum Michaelez in fauorem dicte hereditatis valere: sequētia vero lauda lata in oppositum nō valere. Primū dictum probat̄ ex forma cōpromissi quo data fuit potestas laudandi duobus ex dictis arbitris ꝯcordantibus alijs etiā irrequisitis: ergo ⁊c. ff. de arbi. l. nō distinguem⁹. §. de officio. iuncto. c. cū plures. in prin. 1
de offi. dele. lib. vj. Scđm dictū pbatur in. c. cum plures. versi. porro. ⁊ in. c. si duo. de pcu. eo. lib. ff. de offi. consul. l. j. de pcu. l. pluribus. facit de le. j. si pluribus. in fi. p q̄ iura pz ꝙ primi arbitri laudādo preoccupauerunt sibi omnē potestatē datā ex cōpromisso. ⁊ ꝙ alij arbitri postea se ītromittere nō potuerūt etiā in corrigēdo vel reuocādo pma lauda: posito ꝙ male lata fuissent postq̄ extabāt primi duo arbitri qui dicta prima lauda tulerunt ⁊ nō erant nec sunt impediti. Nā talis correctio ⁊ emendatio pertinebat ⁊ pertinet ad p̄dictos duos q laudādo preoccupauerunt: qñcūqz vero censet̄ cōpromissum cōsumptum illis primis existētibus ⁊ nō impeditis: vt. d. c. cū plures. §. j. Sicut eñ illi primi preoccupauerūt sibi potestatē laudādi qđ erat pn̄cipalr̄ eis cōpromissum: ita ⁊ quantū ad depēdētia ⁊ connexa vz corrigēdi ⁊ emēdādi virtute potestatis eis attributa super
a hoc ī cōpromisso: cū idē sit iudiciū de dependētibus ⁊ cōnexis[a] ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. rōnē. in. fi. de iuris. om. iu. l. ij. ⁊ qđ ibi no. ī gl. de separa. l. j. §. pterea. de admi. tu. ita aūt. §. si tutor. de cōsti. c. trāslato. ⁊ qđ no. in. iij. q. vj. hoc qppe. Itē qꝛ laudare ⁊ laudata corrigere censet̄ vnū negotiū rōne vnius ⁊ eiusdē finis ad quē tēdūt scz ad termināndū negotiū ⁊ lites inter ptes: laudando ergo primi duo p̄fatū negotiū inceperūt: igitur ⁊ ipsi habebāt ⁊ habēt ipsum finire. s. corrigēdo ⁊ emēdādo si expedit cū nil censeat̄ egisse cū aliqd superest ad agenduz. C. ad sillenia. l. fi. Nō aūt pertinebat ad alios coarbitros: vt. d. c. cū plures. ⁊ ar. ff. de iudi. l. vbi ceptā. C. eo. nulli. ⁊ de qbus reb⁹ ad eundē iudi. eat̄. p totū. Et hec interpretatio iustior est ⁊ rōnabilior q̄ intelligere verba cōpromissi vt laudata p duos alij duo corrigere possint: tūc eñ posset sequi cōfusio ⁊ processus in infinitū: qꝛ ppter simultates ⁊ odia: qđ duo laudarent alij duo cassarent ⁊ econuerso: ⁊ sic esset res quodāmō in circulo ⁊ insaltabilis qđ euitandū est: vt in simili no. ff. que res pig. ob. pos. l. aristo. Credendū est ergo mentē partiuz talē fuisse vz vt duo ex eis in concordia possent laudare ⁊ ipsi idem ⁊ nō alij laudata corrigere: qꝛ nō est presumendū ꝙ nisi ex iusta ⁊ rationabili causa corrigant factū suū. de accu. c. qualiter ⁊ qñ. nō sic presumendum est de alijs qui possent ex rancore vel leuitate ad hoc moueri: ideo ⁊c. de reg. iur. in obscuris. Patet igit̄ nō solū vltimā rationē supra tactā in puncto pro parte dicti curatoris hereditatis optime pcedere: sed etiā prima sustentabilis videri ex eo qꝛ vltima duo lauda lata post inhibitionem iudicis nō value
2 rint ppter dictā inhibitionē tali ratione. †Nā sicut ad officiuz iudicis pertinet mādare arbitris ꝙ ferant lauduz. ff. de arbi. l. iij. §. tam ⁊ si. ⁊. §. ait pretor. ⁊ qđ ibi no. ⁊. §. fi. cū. l. seq. ita ⁊ ex iusta causa inhibere ⁊ ꝙ nō ferant vt idē sit iudiciū de correlatiuis seu de contrarijs. ff. de le. iij. l. fi. de vul. sub. l. ⁊ si cōtracta. de accept. l. fi. Igit̄ debuerunt dicti coarbitri dicte inhibitioni parere. de temp. ordi. c. ad aures. ⁊ qđ ibi no. per Inno. ⁊ not. p eundem in. c. ij. de in integ. resti. circa medium. ⁊ ar. ff. de pe. l. moris. ⁊. l. fi. non parendo: ergo videtur nō valere quicquid fecerunt in contrarium. Pro quo optime faciunt plures tex. dicētes ꝙ iudex potest alicui inhibere ⁊ interdicere alienationē rei sue: ⁊ ꝙ alienatio facta contra inhibitionē iudicis nō tenet. ff. de pol. l. de pollicitationibus. in fin. qui ⁊ a quibus. l. pspexit. ⁊ ibi no. in glo. de priui. credi. l. si creditores. ante fi. de manumis. l. seruus hac. l. qđ etiā tenet Bar. in. l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. j. per. l. si sciēs. de cōtrahē. emp. pro quo etiā facit qđ no. in. c. dilecto. de prebē. in tex. ⁊ per Inno. qui dicit ꝙ non solum princeps sed etiā quilibet iudex ordinarius in his que pertinēt ad eius iurisditionē ⁊ officium potest inhibere ⁊ clausulam annullatoriā apponere si contingat ꝯ fieri. Ipse tamen Innocen. in. c. cum in tua. qui matri. accu. pos. dicit ꝙ tūc actus factus ꝯ inhibitionē iudicis est nullus cū in dicta inhibitione fuit apposita clausula annullatoria: al's secus. p. c. pe. de matri. ꝯcto contra interdi. eccle. sed leges. s. allega. vident̄ velle ꝙ sufficiat solla inhibitio qđ vr̄ verius: qꝛ q inhibet eoipso vr̄ velle ꝙ si ꝯ fiat nō valeat. ar. C. de legi. l. nō dubiū. Nec ob. dictū. c. pen. qꝛ ibi in matrimonio ꝙ regulat̄ magis a iure diuino q̄ humano: vñ nisi subsit causa ppetui impedimēti nō reddit̄ nullū. ¶ Itē nō ob. ꝙ alij duo arbitri tulerūt sequentia duo lauda de mādato alterius collateralis: quia potest dici ꝙ illud mandatum non teneat: tum quia alius inceperat inhibere: igitur ⁊ ad eundez pertinebat inhibitionē reuocare tāq̄ puenerit. arg. C. de spor. l. j. tum qꝛ forte dictū mandatū fuit surreptitium: qꝛ dictus collateralis ignorauit de inhibitione prima: qꝛ ista tñ consistunt in facto sufficit fundamentū sumere ex precedenti rōne de preoccupatione que sufficientissima est: ⁊ per eam concludo vt in prin. dixi. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxvi.

1 ☞ Statuto prohibente certas psonas ab officio ꝯmunis an prohibeat a notariatu ad banchum iuris. ⁊ an detur tertia species officij inter ordinaria ⁊ extraordinaria.

In christi nomine amen.

¶ Dico dictū ser Franciscū nō incidisse in penam dicti statuti posseqz dictū officiū exercere tali ratione. Nam de iure quilibet censetur habilis ad officia nisi ostendatur

1 nisi ostendatur inhabilis.ff.de proba.l. ab ea parte. † Sed sta-
tutum qꝺ inhabilitat registratos ⁊ debitores cōmunis ad offi
cia loquitur limitatiue.s.de officio cōmunis:⁊ ista est vna limi
tatio. Itē de officijs ordinarijs ⁊ extraordinarijs:⁊ ista est alte
ra limitatio. Si ergo est dare aliquod officiū qꝺ nō sit officiū
cōmunis:aut nō cōputetur in numero officioꝝ ordinariorum
aut extraordinariorum dicti cōmunis:statutū predictum sibi
locum in eo nō vendicat. Et sic de iure cōi reputaꝛ habilis nec
per aliqꝺ aliud statutū inhabilitaꝛ. Sed officiū notariatus de
quo.s̄.non vꝛ ꝙ possit dici officiū cōis eo modo quo statutum
loquitur:quia statutū dꝫ intelligi de officijs de qbus immedia
te ⁊ principaliter deseruitur cōi.ar.ff.si ager vec.vel emphi.pe
ta.l.j.§.qui in perpetuū. Et qꝺ dicimus de cā: quia cuꝫ de ipsa
a fit mentio dꝫ intelligi de proxima [a] ⁊ immediata nō autē de re-
mota ⁊ immediata.ff.de cōdi.ob tur.causam.l.pe.de excep.rei
iu.cū de hoc.rerū amo.l.si mulier.⁊ qꝺ no.de acq.pos.l.iij.§.ex
pluribus.in glo.no.duas. Sꝫ in isto officio nō deseruitur prin-
cipaliter ⁊ immediate ipsi cōi sed officio potestatis:⁊ ideo vo-
cantur notarij potestatis non aūt notarij cōis sancti Miniati:
igitur statutū ad tale officiū nō extendiꝛ cū sit ꝯ ius cōe:⁊ sic re
stringendū.de reg.iur. odia. ⁊ sumus in dispositione legali in
qua de causa ꝓpria ⁊ immediata verba sunt intelligēda.ff.de
verbo.sig.l.lege censoria.lꝫ in causa testamentaria ⁊ fauorabili
aliud sit.ff.de auro ⁊ argē.lega.l.vxori. Itē posito ꝙ esset offi-
cium cōmunis nō tñ cōputaꝛ in numero ordinariorū vel extra
ordinarioꝝ.qꝺ pꝫ:qꝛ ꝓm ea q̄ mihi verbo asserunt in dicta ter-
ra sancti Miniati fiunt tres burse:in quarū vna imbursanꝛ of
ficia ordinaria:in alia officia spiculatorū que dicuntur extraor-
dinaria:in altera vero officia notariatuū. Ex quo patet ꝙ cō-
mune sc̄ti Miniati nō cōputat dicta officia notariatuū īter or
dinaria vel extraordinaria officia:sed vult ꝙ faciant diuersaꝫ
⁊ distinctam speciem sicut in simili videmus de nominibus de
bitoꝝ:qꝛ nō proprie possunt dici mobilia bona:sed faciunt ter
tiam speciē de per se.ff. de pecul.l.q̄ ruberonis.§. in peculum.
de re iudi.l.a diuo.pio.§.in vēditione.⁊ qꝺ no. Bar.in.l.pōt.
ff.de admi.tu. Constat nāqꝫ ꝙ facto datur voluntas intelligi.
ff.de legi.l.de quibus.de edil.edic. si tamē.§.ei qui. Cum ergo
cōe sancti Miniati teneat bursam officiorum notariatus di-
stinctam a bursa officioꝝ ordinariorū ⁊ extraordinariorūꝫ:er-
go non vult inter ea computari. Et si ita est:ergo nec dici posse:
qꝛ denominatio debet fieri ꝓm ꝙ communi placet:sicut in si.di
cimus ꝙ ille dicuntur dignitates vel personatus que sic cōmu
niter in loco vel ecclesia in qua sunt reputantur:vt no.in.c.j.de
consue.lib.vj.per archi. Nam nomina ponuntur ad beneplaci
tum ad recognoscendū personas vel res.C.de ingenu.⁊ ma.l.
ad recognoscendas.⁊ distinctio nominum significat distinctio
nem in substantia.C.de codicil.l.si idē. Cū ergo cōe sancti Mi
niati speciali noīe denominet officia notariatus ⁊ distincte ab
alijs officijs ordina.vel extraor.ergo ⁊c. Nō ergo sibi locū ven
dicat statutū predictū in officio prelibato postq̄ qualitates a
statuto requisito non astitit in eo.ar.ff.quib.ex cau.in pos.ea.l.
fulcinius.§.ij. Et si dicatur lꝫ dictum statutum primo requirat
dictas qualitates: postea tñ in versi. neqꝫ hmōi omnes p̄dicti
⁊c.generaliter loquiꝛ dicens predictos de quib⁹.s̄. dixerat nō
posse eligi ab alijs qꝺ officiū dicti cōmunis ⁊c.nec repetitit or-
dinariū vel extraordinariū. Sed rñdeo ꝙ intelligiꝛ repetijsse:
qꝛ illud est capitulū immediatū nō separatū: ⁊ talis repetitio
nō est de his q̄ pertinēt ad facti narrationem sꝫ ad iuris disposi
tionē:nec est ꝯ ius cōe sed potius ꝓm ipsum:igiꝛ ⁊c.ff.ad.l.agl.
l.quemadmodū.§.si.de adul.l.mariti.§.quinquēnium.⁊ ple-
ne per Bar.in.l.pretor.§.eritqꝫ differentia.ff.vi bo.rap. ¶ Cō
cludo igitur vt.s̄.in prin. dixi. Laus deo.

¶ Consilium.ccxxvij.

1 ☞ Si circa hereditatē diuidēdā fiant duo ꝯctus ⁊ in sc̄do ꝯ-
ctu apponanꝛ aliqua capitula obscura debent intelligi ꝓm pri
mū ꝯctū ne reddanꝛ superflua:nec ad hoc cēseꝛ facta nouatio.

In christi nomine amē.

1 ¶ Licet multa fuerint scripta per suprascriptos
doc.egregios:in paucis tñ vꝛ mihi consistere sub
stantia eius qꝺ queritur.† Stat eñ dubiū qꝛ capi
tulum sc̄di tractatus sup̄ quo oritur dubitatio nō dicit ꝓ quo-
ta portiōe massaritie ⁊ alia mobilia debeant ad vnūquēqꝫ di-
ctorum fratrū ꝑtinere:nec dicit ꝙ remaneant cōia prout erāt an
te dictū ꝯctum seu ꝑ illis partib⁹:tūc eñ res esset clara. sꝫ dicit
ꝙ remaneant apud quēlibet ipsoꝝ ꝓut de p̄nti possidenꝛ. Nūc
ergo si dicti fratres separatim vnus ab altero habitasset:⁊ vnus
quisqꝫ ipsoꝝ res aliquas de predictis apud se ⁊ pro suo vsu ha-
buisset:similiter res esset clara:qꝛ tūc dictus Manuel vltra dic.
iiij.flor.deberet habere etiam illas massaritias ⁊ res mobiles
quas apud se tunc tēporis habuisset etiā insolidum ꝓut apud
eum insolidū fuissent siue facerēt maiorē partē q̄ esset tertia om
niū massaritiarū ⁊ rerum mobiliū siue minorē siue tantā:sic eñ
clare procederet dictū capitulū ꝓm eius verba ⁊ oīa essent pla-
na. Sꝫ qꝛ dicti fratres simul ⁊ cōiter habitabāt:neuterqꝫ ipso-
rum apud se res aliquas de predictis insolidū possidebat: sed
mystice vnusquisqꝫ ipsorū eis vtebaꝛ vertitur in dubiū qd vo-
luerit illud capitulū. Si eñ voluit ꝙ tertia pars predictorum
esset Manuelis ⁊ due partes essent Bonauenture ꝓm tenoreꝫ
primi ꝯctus celebrati Bononie ad q̄d fuerūt apposita illa ver
ba q̄ ꝑ vnūquēqꝫ ipsoꝝ fuerunt possessa ⁊ de p̄nti possidenꝛ:po-
tuisset eñ clarius loqui ⁊ breuius:vñ per dicta verba voluisse vi
dentur aliquid aliud significare. Itē ibi fit etiā mentio de mas
saritijs ⁊ rebus non diuisis in quibus vꝛ nō posse cadere dicta
coniectura primi ꝯctus. Itē postea egerunt ꝙ pro ꝑte Bonauē
ture nō intelligaꝛ facta nouatio primi cōtractus: sed ex parte
Manuelis sic ⁊ ꝙ pro sua parte obseruareꝛ secundus de dictis
quattuor milibus. Si ergo dictus Bonauentura petat tertiā
partē bonoꝝ predictoꝝ virtute primi cōtractus obstare vꝛ exce
ptio nouationis. vt.l.si stipulatus.circa si.ff.de vsur. Si auteꝫ
virtute sc̄di nō vꝛ agere posse ꝓpter obscuritatē dicti capituli:
⁊ etiā qualitatis ab eo requisite.s.possessionis. ar.ff. de rebus
du.si fuerit.iuncta.l.fulcinius.§.ij.ff.qui. ex cau.in pos.ea.
¶ Breuiter his nō obstantibus cōtrariū dico.nā ꝓm predicta
dictū capituluꝫ nil operareꝛ ⁊ frustra mēbranas occuparet qꝺ
nō est dicendū si aliquis sanus intellectus pōt ei dari.ff.ad mu
nici.l.j.in.si.cū ibi no.⁊ qꝺ no.de maio.⁊ obe.c.solite.in glo. su
per verbo tāq̄.⁊ qꝺ no.in.l.j.ff.qꝺ me cau.⁊ pꝫ in.d.l. si stipula
tus.de vsu.etiam si expediret impropriare verba.ff.de iureiur.
sed ⁊ si possessori.§.sed si rerum.⁊ qꝺ no.C.de vsu.l.i.cuꝫ magis
sensus q̄ verba ⁊c.C.que res pig.ob.poss.l.si.de arbit.l.ne in ar
bitris.in.si. Pōt ergo intelligi dictū capituluꝫ sane sic.s.vt de
massaritijs ⁊ rebus mobilibus nulla intelligatur facta nouatio
primi contractus per sc̄dm:sed vti prius stabant ita stent vt si di
citur.ff.de serui. vrba. predio.l.si arborem.§. si. de contrahen.
emp.l.cum in lege.ꝓm ꝙ prefatus Manuel vltra summaꝫ quat
tuor millium debebit habere tertiam partem massaritiarū ⁊ re
rum mobilium sicut habuisset si secundus cōtractus factus nō
foret. Nec huic intellectui cōtrariantur verba illa que per vnū-
quēqꝫ ipsorum fuerunt possessa ⁊ prout possidenꝛ ⁊c.licet neu-
ter eoꝝ per se soluꝫ possideret aliquas de predictis. Nam ⁊ si si-
mul possederint verificanꝛ verba predicta. Uerum est enim di-
cere vnūquēqꝫ ipsorū possedisse pro partibus quas habebāt vir
tute primi cōtractus.s. Manuel pro tertia ⁊ Bonauentura ꝑ
duabus alijs tertijs:igitur ex quo verba nō repugnant ⁊ mens
ꝯgruit debem⁹ hoc amplecti.ff.de leg.j.l.ab oībus.in prin. Itē
nō ob.ꝙ ibi fit mentio de bonis nō diuisis:qꝛ potest intelligi.i.
de acquisitis post primum cōtractū que nō videbantur cadere
sub eo:tamen re vera cadebant:quia primus cōtractus ꝓprie
nō fuit diuisio:sꝫ fuit declaratio portionū.s.quotam quisqꝫ ip-
sorum haberet in dicta societate oīum bonoꝝ: ⁊ sic extendebaꝛ
ad presentia ⁊ futura. Nec est ista extranea locutio vt in si.habe
tur.C.de peti.here.l.si.§.sin autē libertates.in glo. super verbo
euanescant. Iteꝫ non ob.ꝙ videtur facta nouatio quo ad dictū
Manuelem de primo cōtractu:quia dicam hoc veruꝫ preterq̄
quo ad massaritias ⁊ bona mobilia propter dictum capituluꝫ.
Item ꝙ omne ⁊ singule massaritie ⁊c.qꝺ patet:quia pluries in
eodem instrumento repetitur ꝙ dictus Manuel habeat dicta
quattuor millia:⁊ etiam alia in dicto instrumēto contenta.vn
de posito ꝙ dictam tertiam partem massaritarum nō posset pe
tere dict⁹ Manuel ex primo cōtractu tanq̄ nouato ꝑ sc̄dm:nec
ex eo posset agere:tñ potest agere ex sc̄do ad id qꝺ deuenerat in
primo cōfirmato in hoc ꝑ sc̄dm.ar.ff.de iniusto testa.l. posthu-
mus.§.si paganus.ad trebel.l.si quis priore.⁊ in toto ti. de no-
ua. Bonauentura vero potest agere ex vtroqꝫ cōtractu postq̄
quo ad eū non fuit facta nouatio.C.de noua.l.si.⁊ ar. de act.et
ob.l.quof. Et ex vtroqꝫ pōt agi tam act.pro socio q̄ ex stipu.in
terueniente in dictis cōtractibus hincinde.ff.pro so.l.duo socie
tatem.⁊ qꝺ no. Bar.in.l.singularia.ff.si cer.pe. circa medium.
¶ Concludo ergo dictum Manuelem debere habere vltra di-
cta quattuor milia etiam tertiam partem massaritiarum ⁊ re-
rum mobilium sicut erat habiturus ex primo cōtractu si secun-
dus non fuisset celebratus. Laus deo.

[a] ¶ De prima. Adde. d. Pet. phi.cor. in con. cclxvj. inci. circa. in littera. Q. in.iiij.parte.

¶ Consilium.ccxxviij.

1 ☞ An renuntiatio hereditatis adite sine traditione habeat
vim donationis ⁊ abdicetur a renuntiante.
2 Si res vendatur a non domino vni ⁊ a vero domino alteri ⁊ di
catur primā venditionē fuisse ratificatam dñm ante secundam
venditionē cui incumbat onus probandi: actori an reo.
3 Qualitatem facti allegans debet eam probare.

In christi nomine amen.

¶ Pro declaratione eius qd queritur notandum est ꝙ ex his que proponuntur in themate nō apparet apud dictam dn̄am Petram fuisse aliquod dominium in totum vel pro parte in dicta vinea que preponit̄ in hereditate mariti remansisse.
1 † Nam ex repudiatione seu renuntiatione facta p dictas filias matri predicte ⁊ auie de qua in puncto ꝯstat ꝙ nō: eo qꝛ si tunc dicte filie nōdum se immiscuerint hereditati paterne dicta renuntiatio que magis diceret̄ tunc repudiatio dissoluisset dictam hereditatem ad sequentē in gradu: nō autē ad vxorem nisi in defectū omnium. l. j. §. quibus. ff. de suc. edi. ⁊ vnde vir ⁊ vxor. per totū. Si aūt se imiscuerant tunc dicta renūtiatio nō potuit dictā hereditatem a dictis filiabus abdicare. C. de repudi. heredi. l. sicut. Aut si dicatur ꝙ habuerit vim donationis ⁊ sic saltim abdicauerit commodū. ff. de dona. l. hereditatem. licet non onus vt ibi. ⁊. d. l. sicut. ⁊. l. ij. de here. vel act. ven. dicam hoc nō esse verum: quia ex narratis in dicta renuntiatione apparet ꝙ nō fecerunt eam animo liberali seu donandi: ergo ⁊c. l. si cū aurum. ff. de sol. de oper. liber. l. campanus. de pig. act. l. eleganter. §. qui reprobos. in fin. ¶ Preterea non cōtinetur in dicta renuntiatione aliqua traditio vera vel ficta: sꝫ sola dimissio. que etiam si apud dictam matrem fuisset possessio vel detentatio bonorum hereditariorū non fuisset sufficiēs ad translationem dn̄ij postꝙ in ea nō cōtinetur titulus habilis ad trāslationem. C. de transac. siue apud. in fi. ⁊. l. si p fundo. et ibi no. ⁊ no. C. pro empto. l. pe. de pac. traditionibꝰ. secus si titulus habilis cōtineret. instit. de rerū diui. §. interdū. facit qd no. Bar. de vbo assignare. ff. sol. ma. l. si cōstāte. in antepe. col. Preterea si fuisset donatio p̄dicte mr̄ ⁊ auia agēdo postea cōtra dictas filias tanꝙ ꝯ heredes ⁊ inuestiendo se de dicta vinea tāꝙ de hereditaria vident̄ illi donationi renuntiasse que p̄sumptio de facili resultat ratiōe precedētis donationis. ff. man. l. si vero nō remu. §. idem pap. ⁊ qd nō. Bar. solu. ma. l. que dotis. ⁊ de le. j. si fundum per fideicōmissum. in prin. Itē nec ex dicta inuestitura dn̄ium adepte sunt postꝙ vt proponitur nunꝙ interuenit scdm decretum: sed censet̄ fuisse cepta in causam pignoris sicut illa q̄ capiunt̄ p executiōe sn̄ie cui cōparant̄ instrumēta guarentigie in hoc. vnde sicut in captis pro executiōe sn̄ie requirit̄ scdm decretū seu ꝙ post capturā adijciant̄ ad hoc vt dominiuꝫ acquirat̄. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si pignora. ita ⁊ in captis p executiōe guarentigie q̄ pcedit p simile: vt no. Bart. e. l. §. si naturā. in fi. ¶ Ex predictis sequitur ꝙ ex venditione facta p dictam dominam Petrā nomine suo ⁊ dicte Ludouice filie sue apud quā Ludouicam erat dn̄ium dicte vinee: eo qꝛ insoliduꝫ erat heres patris partim ex p̄sona sua partim ex p̄sona sororis cui successerat nullū fuit translatum dn̄ium in emptorē primuꝫ anteꝙ dicta Ludouica ratificaret dictā venditionem. C. de rei vendi. l. mater. de rebus alie. non alie. in rubro ⁊ nigro. ¶ Si ergo postea ⁊ ante ratificationem dicta Ludouica vendidit alteri ⁊ tradidit de facto. s. inducendo emptorē in possessionē seu tenutā trāstulit in eū: lꝫ apud ipsam nō esset possessio q̄ nō regritur ad dn̄ij trāslationem. ff. de fundo dota. l. si fundū. ⁊ no. gl. C. de rei ven. l. j. Ratificatio aūt dicte Ludouice facta post venditionē suā ⁊ translationē dn̄ij in scdm emptorē non potuit ipsi primo emptori preiudicare in aliquo nec rō fingi in eius preiudicium nec dn̄ium sibi auferre. prout determinat glo. ibi. ⁊ bar. ff. rem ra. ha. l. si iubemus. §. fi. ⁊ p eundē Bar. in. l. bonorū. eo. ti. ⁊ de pig. act. l. aliena res. ⁊ qd not. in Spe. de obli. ⁊ sol. §. j. versi. item pone obligasti. facit. l. potior. §. j. in fi. q poti. in pig. habe. queādmo. ser. amit. l. si patrē. §. fi. ¶ Factum enim autoris post ius quesitum successori singulari nō potest ipsi successori preiudicare. ff. de pig. si superatus. in prin. ad treb. l. pacta. §. si heres. Et factū nō trahitur retro in preiudicium iuris alteri quesiti: qꝛ non reperit extrema habilia. l. q balneū. §. titia. q poti. in pig. habe. facit. c. ꝗuis. de rescrip. li. vj. ¶ Predicta procedunt si probetur dictam ratificationē factam fuisse post secundam venditionē ⁊ traditionē seu missionē in tenutā prout asseritur posse probari. Sed si hoc nō posset probari dubitari pōt de duobus. ¶ Primo an presumat̄ facta prius cū in quadam charta cōfecta manu dicte Ludouice ratificantis ꝯtineatur tēpus anterius. Rn̄deo non: qꝛ potuit ipsam apposuisse in fraudē primi emptoris. ff. de fide instru. l. repetita. in tex. ⁊ glo. Sicut enim non poterat dicta Ludouica p̄iudicare suo emptori ratificando post suam venditionem vt. s. dictū est: ita nec apponendo tp̄s anterius: al's adinuenta esset via que in potestate sua esset eidem suo emptori p̄iudicare qd esse nō dꝫ. ar. ff. de iureiuran. l. iij. circa prin. ibi. alioquin ⁊c. Facit de arbi. ne in po testate. cū cōcor. Oportet ergo ꝙ constet p testes instrumentum publicum ꝙ ratificatio precesserit secundam venditionem: nō autem sufficit scriptura priuata ratificantis sicut nō sufficeret eius confessio. vt in iuri. s. allega. facit aut. sed iaꝫ necesse. C. de dona. ante nup. non enim debet maior fides dari scripture ꝙ viue voci ipsius. C. de fide instru. in exercendis. maxime quia facta est dicta confessio ⁊ scriptura ab ea nō iurata: ergo ⁊c. C. de testi. l. iurisiurandi. ⁊ est attestatio vnius tantum vt ibi. ⁊ in. c. cum a nobis. de testi. ⁊ C. de arbit. l. ne in arbitris. cum ibi notatis. quia vox vnius ⁊c.

2 ¶ † Secundo pōt dubitari cui incumbat onus probādi vel secundo emptori agenti contra primum ꝙ ratificatio secuta fuerit eius emptionem: vel primo emptori reo ⁊ possessori qd precesserit. Et vere qd actori. ff. de pba. ei qui. ⁊. C. de proba. l. matrem tuam. ff. de ope. no. nun. l. non solum. §. sed vt probari. et quod no. in. c. venerabilibus. circa fi. de senten. excō. per glo. et in cle. litteras. de rescrip. Breuiter hoc esset verum si dictus emptor secundus fundaret intentionem suam in dicta ratificatione: sed tantum hoc non est verum: quia non agit ex illa nec in illa se fundat: sed in dn̄io venditoris ⁊ in eius emptiōe ⁊ ex illis agit. Est autem fundata eius intētio pbato ꝙ illa vinea esset in hereditate ⁊ ꝙ dicta Ludouica sit heres insolidū ⁊ ꝙ sibi vēdiderit: aduersarius vero suus excipit de venditione sibi prius facta ⁊ de ratificatione: vnde ipse bene fundat suā exceptionem in ratificatione per cōsequēs sibi incumbit onus probandi qd pcesserit cū reus excipiendo ⁊ pbādo exceptionē dicat̄ actor. l. in exceptionibus. ff. de proba. de excep. l. j. ⁊ probatur per iura. s. allega. facit qd no. Bar. in eo q agit ex turpitudine sua: quia distinguit̄ an fundet se in ea vel non. ff. de iureiur. l. alias. Dicet vterqꝫ istor̄ se fundare in facto dicte dn̄e Ludouice: vꝫ dictus secundus emptor in venditione p euꝫ sibi facta ⁊ dictus emptor primus in ratificatione eiusdem: quare ergo dicis magis incumbere onus probandi ipsi primo emptori ꝙ dicta ratificatio precesserit secundam venditionē ꝙ econtra secundo emptori ꝙ eius emptio precesserit ratificationē: sicut eīn tp̄s qualificat exceptionē rei ita qualificat intentionē ⁊ factū qd allegatur per actorē: ergo in dubio dꝫ incumbere onus probandi ipsi actori. ar. l. ij. de pba. Sed in hoc rn̄deo ⁊ dico ꝙ actor ad hoc vt suus libellus pcedat ⁊ includat non hꝫ necesse facere aliquā mentionē de tempore: sed sufficit qd narret ista tria: scilicet ꝙ illa vinea remāsit in hereditate: ⁊ ꝙ dicta Ludouica erat ⁊ est heres insolidum ⁊ sibi vendidit. Sed reus vt sua exceptio concludat ⁊ elidat intentionem agentis cum allegat ratificationē necesse habet facere mentionem de ipsis. s. ꝙ precessit scdam venditionē. ergo ⁊ pbare necesse hꝫ quia vnusquisqꝫ vr̄ se astringere ad probandū id qd in sua intētione deducit. ff. de insti. l. habebat. vi bo. rap. l. emptor. §. docere. facit de proba. c. lꝫ causa. ⁊ qd no. Bar. in. l. diuus. de re iudic.
3 † sicut enim qui qualitatē facti allegat eam probare debet. quibus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ij. ⁊ no. p Jac. but. in. l. si vero p condēnatum. §. q pro rei qualitate. ⁊ qd no. C. de in integ. resti. mi. l. cū te minorē. ita ⁊ cū allegat tp̄s vt ibi p no. in. l. ob carmē. §. fi. ff. de test. ⁊ p Inn. in. c. qualiter. de accu. necesse autē est ꝙ exceptio cōcludat sicut ⁊ actio: vt no. in. l. j. de excep. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxix.

1 ¶ An valeat concessio vsufructus de aliqua re monasterij facta per papam sine consensu abbatis.
2 An ⁊ quādo princeps concessa per se possit reuocare. ⁊. 3. ⁊. 4.
3 Papa an habeat iurisditionem in laicos.

In christi nomine amē.

¶ Uisis ⁊ pōderatis oibus suprascriptis. de duobus in puncto querit̄. Primo de validitate dicte extensionis facte per Joannē dum querit̄ an per aliquē cōmissariū pape possit declarari nulla. Scdo presupposita validitate eius an papa possit ipsam reuocare. Nā de commissario nulli dubiū est ꝙ nō: etiā si ipse papa posset nisi haberet speciale mandatū. arg. ff. manda. l. si hominē. vbi in generali mādato nō venit vt quis possit retractare qd p mādantē specialiter fuit statutū. Et etiā qꝛ dicta extēsio hꝫ vim legis: lꝫ priuate q̄ ab inferiore nō pōt retractari. C. de legi. l. ij. vbi probat̄ vtrūqꝫ. facit cle. ne romani. de electi. de publ. l. cesar. de dona. inter virum ⁊ vxo. donationes. C.

1 ¶ † Super primo de validitate nō video cur non valeat cū papa plenitudinē habeat potestatis. de vsu pal. c. ad honorē. ij. q. vj. decreto. ⁊. c. qui se scit. Et apud eū est pro ratione voluntas: ⁊ qd ei placet legis hꝫ vigorē. insti. de iure natu. §. sed cum principi. Nā ⁊ si facta esset dicta extēsio ab abbate ⁊ conuentu ⁊ fuisset nulla: p cōfirmationē pape sumeret robur. de transactio. c. j. in fi. de pac. c. quot̄. ff. de adop. l. adoptio nō iure. de rebus eccl. l. ij. fortius ex quo facta est ab ipso papa dꝫ valere: qꝛ pꝑter qd vnūquodqꝫ ⁊ illud magis. C. de sacrosan. eccle. aut. multomagis. facit

gis.facit.C.de testa.l.omnium.Certe et ab abbate et conuentu cũ autoritate proximi superioris facta voluisset.postq̃ nõ continet totalem alienationẽ:q2 nõ proprietas sed vsusfructus nec in perpetuum sed ad vitã et facta ex iusta subsistẽte causa et propter merita et seruitia impensa.vt in clc.monasteriorũ.et ibi no. de rebus eccle.nõ alienan. vbi etiã per Guil.de mõte lau. sup verbo possessiões.p.c.possessiones.xvi.q.i.et q.vj.illius.et.xij. q.ij.quicũq3.de preca.c.fi.facit de his q̃ fiunt a pla.c.ptinebat. C.de sa.san.ecc.l.iubemus.§.sane ne ois.Fortius ergo facta a papa valere d3 qui superiorẽ nõ recognoscit.de elec.l3 canon. in fi.An aũt reddat nulla ex hoc solo q̃ abbas nõ fuit requisitus:al's consultum est q̃ non:et q2 extant cõsilia sup hoc me nõ extendo quia superfluum esset.

2 a C†Uenio ergo ad scdm.s.an psupposita validitate possit papa eam reuocare.Et vr̃ q̃ sic[a].Primo p.l.cotẽ ferro.§.agri.ff. de publica. vbi dr̃ q̃ agri publici nõ põt auferri illi cui sunt cõcessi sine voluntate principis:ergo cũ ei9 volũtate possunt a cõtrario sensu.ff.de offi.eius cui mãda.est iurisdi.l.j.§.huius rei. de testa.l.q testõ.§.mulier.C Scdo q2 factum antecessoris nõ potuit ligare manus successoris parẽ em imo eadẽ potestatem habẽtis.C.de legi.l.humanũ.extra de elec.innotuit.vñ et si Joannes q̃ fecit forte nõ potuisset ne veniret c̃ factũ suũ.ar. de cleri.cõiu.diuersis fallacijs.in fi.successor tñ bñ vr̃ posse.arg.ibi.

C Tertio q2 prima cõcessio fuit pfecta et absoluta in psona vxoris tũc viuẽtis et filiorũ natorũ ex ea:et p ipsam satisfactũ fuerat Petrutio de quãtitate soluta p eũ p dicto monasterio quicũq3 euẽtus postea sequeret pter cogitatũ.vnde nõ poterat cõqueri Petruitus q̃ nõ sperabat filios et vxorẽ tã cito morituros cum cõtrium euenire potuisset q̃ viuerent de quo al's nõ poterat cõqueri:ergo etc.arg.C.de inoff.testa.l.si pater puelle.de pac.l.j.de vsur.l.si ea.cũ si.Dicta ergo extensio censet facta ex causa mere voluntaria et nõ vtili dicto monasterio:sed ex gratia et ambitione.C.de trãsac.l.pses.videt ergo q̃ successor iuste reuocare possit etiã si faciens potuisset.arg.dictorũ iuriũ.et.ff.q̃d vi aut clã. l.prohibere.§.plane.C Quarto q2 papa põt tollere ius et domi

b nium rei sue alicui[b].ix.q vlti.c.p principalẽ.et ibi no.in glo.sicut imperator.C.de quadri.prescrip.l.bene a zenone.et not. in Spe.de lega.§.nunc ostendendũ.versi.lxxix.et versi.lvij. Fortius ius vsusfructus q̃d cõsistit in iure positiuo supra q̃d maiorẽ potestatẽ h3 princeps ad tollendũ q̃ dñium q̃d est de iure gentium.pe a q no.de cõsti.q in ecclesiarũ.p Inno.et C.si c̃ ius vel vtil.pub.l.fi.p doc.iuncta.l.corruptionẽ.cũ ibi no.C.de vsusfr.

C Breuiter his nõ obstantibus dico c̃.q̃ papa nõ põt reuocare dictam concessionẽ vel extensionẽ pluribus rõnibus.

C Primo propter naturã rei.Nam presupposita validitate de qua.s.vel dicemus fuisse concessum vsufructũ dictorum bonorum q̃d videtur.per.l.si quis ita legauerit.cũ ibi no.ff. de vsuf. et q̃d no.in.l.fundi trebatiani.de vsuf.leg.Uel dicemus fuisse cõcessum vtile dominiũ pter pcessionẽ factã ad nõ modicũ tps. ff.si ager vect.vel emphi.pet.l.j.§.q in perpetuũ Et quodcũq3 istorũ sit nõ põt papa ipm auferre. q̃d p3:q2 princeps etiam sub ditis suis nõ põt auferre ea que sunt de iure naturali vel gẽtiũ vt est dñiũ directũ nisi vel legẽ cõdendo vel iurisditionẽ exercẽdo vel subsistẽte publica vtilitate.iuxta no.p Inn.in.c. que in ecclesiarũ.de cõsti.et p legistas in.l.fi.C.si c̃ ius vel vtili.pub.et l.item si verberatũ.ff.de rei ven.de euic.l.lucius. Sed vsusfructus respectu materie dicit de iure gentiũ:cum apud oẽs gẽtes eius cõcessio fit in vsu.et est tex.expressus de hoc instit.de vsu et habi.in fi.et no.doc.in.l.ex hoc iuregẽtiũ.ff.de iusti.et iur. et idẽ dicit ibi Pet.et Cy.de dominio vtili:l3 forma vsusfructus vel vtilis dominij possit dici q̃ sit de iure positiuo:q2 quibusdã modis inuẽtis a iure positiuo finiunt:ergo etc.Et est expressum q̃ princeps nõ põt auferre vtile dominiũ sicut nec directu3.C.de fun.patrimo.l.quicũq3.et ibi per Bar.expresse.licet quidã habeat per eũ in.l.ij.eo.ti.Et vsufructuarius dicit habere quodam quasi dominiũ in iure vsusfructus.ff.si vsufru. peta.l.qui vsufructum.et no.C.de vsufru.sup rub. Non ergo possunt talia iura auferri cum hic nec per modũ legis cõdende:q2 nec posset in non subditum:nec iurisditionis exercende:quia nõ cõmiserunt isti possidentes et concessionarij delictũ vel causam ex qui bus debeãt priuari nec subest publica vtilitas:ergo etc.

3 C†Secundo pbat ex qualitate personarũ istorũ qbus facta est cõcessio:quia sunt laici in qbus vel supra quos papa nullam h3 potestatem vel iurisditionem.de iudic.c.nouit.qui filij sint legi.c.per venerabilem.Diuisum enim imperiũ cu3 Joue Cesar h3.vnde non d3 plus sua parte.i.vltra subditos eius dominationem interponere.ff.de acqui.here.l.duo fratres.in fi.Nec h3 papa iurisditionẽ vel potestatem supra laicos nisi vel in terris que sunt de tẽporali iurisditione ecclesie vel rõne peccati vel in defectu imperij inter laicũ et laicũ.iuxta ea que no.i.c.cũ esses. de testa.et in.c.ij.de regu.iur.lib.vj.Hic autem nullum istorũ est:ergo etc. Nam ista oblatio procederet ratione potestatis iurisditionis vel imperij quã vel q̃d haberet in illos quibus auferret:al's enim non l3.s.auferre rẽ illi q auferenti non est subiectus.C.de iude.l.nulli.ff.q̃d me.cau.l.extat.cũ simi.

C Tertio probat q2 dicta cõcessio originalis facta a sindico monasterij fuit quidã pctus:scilicet datio insolutũ p quãtitate debita et soluta pro monasterio que datio vim vẽditionis h3. ff.de pigno.act.l.elegãter.in prin.et eodẽ mõ extensio facta per papã dr̃ cõtractus sicut ipsa originalis pcessio.ff.de pac.dota. l.inter socerũ.§.cũ inter.C.de iure doti.l.etiã.et q2 facta fuit extensio durante prima cõcessione:ergo censet eadem in ea.ff.de preca.l.sed si manante.et no.de dã.infe.C.l.iij.in prin.Constat

c autem q̃ princeps tenet stare contractui suo[c].extra de proba.

d c.j.[d] et no.per Cy.C.de leg.l.digna vox.

C Quarto probat i.l.ij.et.l.fi.C.de loca.predi.ciui.lib.xj.in quibus dr̃ q̃ pdicta fiscalia seu principis alteri locata in ppetuum vel ad tẽpus nõ modicũ nõ põt etiã p principẽ auferri.q̃d etiam tenet glo.sup rubrica de fund.patri.eccle.maxime q̃ p pducto rem fuerũt meliorata vt hic pponit.C.de pdijs nauiculariorũ. l.ij.in fi.q̃d inducit ibi Bar.c̃ prelatos ecclesiarũ q volunt auferre res emphiteoticas melioratas dicẽtes se lesos. Ista vero predia possunt dici fiscalia:q2 sunt ecclesie que est vna:licet distinguat in plures.xxiiij.q.v.loquit.cuius papa caput est et princeps et fuerunt cõcessa ad nõ modicum tempus:ergo etc.

C Ultimo probat p aut.Inno.in.c.nouit.de iudi. sup verbo theodosius.et aliorũ doc.de quibus in pũcto:et in allegationib9 factis sup ea:qui tenet etiã p viã legis si concedit aliquod priuilegiũ nõ subdito nõ põt post acceptationem reuocari quatenus fuit ei ius quesitũ:q2 nõ operat tũc tanq̃ lex sed tanq̃ priuilegiũ cũ non possit fieri lex in non subditos:vt.l.cunctos populos.cũ ibi no.de summa trini.secus si in subditos fieret p modũ legis:vt no.Inn.in.c.in nostra.de iniur.Si aũt nõ per viam legis:vt fuit hic:tũc aut in nõ subditũ et nõ põt reuocari post ius quesitũ.aut in subditũ et tunc aut fuit translatũ in eũ aliq̃d ius formatu3 puta dñium vel vsufr.et idẽ nisi subsistat iusta cã vel publica vtilitas:idẽ si fuit collata habilitas puta legitimitas. Si aũt nec ius formatum nec habilitas vt contingit in priuilegijs negatiuis puta q̃ non cogatur ad onera vel q̃ non conueniatur nisi sub tali iudice tunc alia priuilegia põt reuocari dum modo specialis mentio fiat de ipsis.iuxta no.in.c.j.de rescrip. Talia em priuilegia nõ psumũt effectũ suũ nisi de die in diẽ cũ habeant causam successiuã in oibus.ar.ff. de vsufr.accre.l.j.§. interdũ.ante fi.vnde pro tpe quo non sunt sortita effectum res censetur integra et sic de facili possunt reuocari et nõ fit alteri in iuria:q2 sufficit si cui vel in paucis etc.C.de neg.gest.l.tutori.iũcta.l.si pecuniã.ff.de cõdi.inde.Nõ sic in cõcessiõe dñij vel vsusfructus.nã statim pcessio sortit effectũ suũ quãtũ ad translationez dñij vel iuris vsusfructus l3 quãtũ ad durationẽ pẽdeat in futuro:vt p3 in.d.§.interdũ.iũcta.l.j.§.dare.de vsufr.et q̃d no. in.l.corruptionẽ.C.eo.ti.vñ nõ posset auferri ius quatenus est quesitũ sine iniuria l3 a principio cõcessio fuisset gratiosa.ff.ne q̃d in lo.pub.l.ij.§.merito.iõ etc.C.de reuocã.do.l.pfecta.ff.eo. ti.l.aristo.In casu aũt nr̃o fuit trãslatũ ius formatu3. ergo etc.

C Nec ob.allegata in c̃rium.Et primo.l.cotem.§. agri. quia ibi non d3 sumi argumentum a c̃rio sensu cum iure sit cautum cõtrarium:vt.d.l.ij.et.l.fi.de loca.predi.ciui. Item potest intelligi q̃ princeps possit ex causa publice vtilitatis que hic non cadit.Itẽ loquit qñ subdito hic qñ non subdito vult auferre.

C Item nõ obstat secundum quia verum est q̃ in his que de sui natura possunt reuocari ab eodem concedente non põt ipse ligare manus successoris quominus reuocet:sed nos loquimur in talibus que sui natura non reuocantur.

C Ad tertiũ respondeo q̃ et si primus cõtractus fuit absolutus potuit papam ipsum extendere de gratia iusta rationabili casu subsistẽte vt hic fuit:q2 extiterat casus inopinatus. et si papa a principio de gratia concessisset reuocare non potuisset per rationes supra tactas:ergo nec nunc.

C Ad vltimũ rñdet q̃ papa põt tollere dñium rei sue.s.subdito et ex iusta cã publice vtilitatis:vt.s.dixi.sed hic isti non sunt subditi nec dicta cã subest:igit etc.Concludo ergo dictã concessionem per papam reuocari non posse. Laus deo.

C Consilium.ccxxj.

1 C Promissio de dote restituenda non extenditur ad casum in quo venit dos consignanda propter inopiam mariti.

In christi nomine amen.

C Ultra ea que superius scripta sunt p eximium cõsultorem dñm Ardignium questio ista determinat

1 ex no.per Bar.in.l.si quis hic stipulet.ff.so.ma.†vbi Bart.de

a C Q̃d sic.Uide dominũ bart. sozi.in cõsi.clvj. incip.pro fundamẽto.versi. quoniam ad hoc rñdetur.in.ij.pte.

b C Alicui.Uide do. Pe.phi. cor.i psi.cccxiij. icip.alias.in lra C.i.iij.pte.et in cõsi.ccxcix.icip. viso.p totũ.in.j. pte.et oino.d.bartho.sozi.in cõsi. clxiij.per totu3.

c C Suo.Adde domi. Pet. phi.cor.in cõsi. lxx.icip.in hac. in lra.M.in.ij. pte.et vide bald. i psi.cccxvij.in j.pte.et in consi. ccclxxj.i.iij.pte.

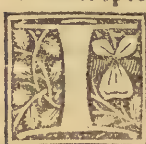
Additio.
d C De pba.c.j.Et ibi panor.i primo no.q̃ princeps obligat saltem naturaliter ex cõtractu inito cum subdito adeo q̃ etiã obligatio fctã rõne dignitatis astrigit successorẽ ad eius obseruatiã. H.Ferra.

terminat ꝙ stipulatio de restituenda dote in omnem casum dotis restituende non extenditur ad casum dotis consignande ꝓpter inopiam viri nec ipsum casum comprehendit: quia cõsignatio nõ est restitutio. vñ cum in facto isto vt in themate ꝓponitur dictus Michael ꝛ Joãnes se obligauerunt dicta forma nõ tenenť vltra ꝙ verba importẽt: siue dicamus eos esse fideiussores siue plures reos debẽdi: qꝛ vtriqꝫ obligant̃ verbis. C. de fideiuſ. l. blanditus. ꝛ. l. v. qꝛ satis acceptio q̃ obligatio est stricti iuris in casu diuersum importãte q̃ verba nõ comprehendit. eo. ti. l. quicq̃d astringende. solũ ergo tenenť in casu dotis restituẽde cũ solutum est matrimoniũ. ff. sol. ma. l. ij. ꝛ. d. l. siquis sic stipulatus. ¶ Nec ob. no. ꝑ bar. eo. ti. ſi cõstante. in. j. q. principali. q. viij. vbi determinat pro significatu põt peti ab illis qui cũ marito principaliter vt plures rei se obligauerunt si erãt attinẽtes. l. iij. C. de do. caut. qꝛ intelligo dictũ suũ qñ se obligauerunt taliter ꝙ iste casus cõsignationis cõprehendať in verbis eoꝝ ꝛ hoc ne sibiipsi ꝯdicat. ꝑ ea que ipse not. in. d. l. si quis sic stipula. ¶ Cõcludo ergo dictam dominam non posse a predictis Michaele ꝛ Joanne petere consignationem dicte dotis. Et ita dico ꝛc. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxxj.

1 ☞ Sententia lata per iudicem recusatum non valet. Itẽ lata a minori parte collegij non valet.

2 Appellatio non dicitur fuisse deserta licet sententia lata super ea fuerit ipso iure nulla.

In christi nomine amẽ.

¶ Uisis actis ꝛ actitatis inter ser Guidonem ꝛ dñam barbaram de vulterris tam corã potestate vulterre ꝙ corã dñis prioribus dicte terre ꝙ etiã coram collegio aretino commissario dictoꝝ dñoꝝ prioꝛuꝫ: queritur de cõmissiõe facta ꝑ dñm potestatẽ predictũ sup executione sue prime sñie: an debuerit fieri ꝛ de executione facta ꝑ nuntium seu immissione an teneat vel nõ. ¶ Circa qđ notãdũ primo ꝙ sñia lata in discordia per dictos dominos priores super appellatione secunda interposita a pronuntiatione domini potestatis per quã declarauit se iudicem competentẽ nõ valet: eo qꝛ iurisditio super causis appellationũ non cõpetit dñis prioribus vt singulis quo casu quilibet haberet iurisditionẽ insolidum ꝛ etiã exercitium: vt. l. j. ff. de offi. consul. ꝛ sic cuꝫ fuerint pares numero in pronuntiando p̲fertur sententia lata ꝓ parte rea. ff. de re iudi. l. inter pares. Sed cõpetit eis vt collegio seu vt pluribus quo casu iurisditio vel saltim exercitiũ nõ est apud quẽlibet: sed apud omnes simul. vt no. gl. in. c. vt officium. post princ. que incipit. regulariter ꝛc. de hereti. li. vj. ꝛ no. in. c. irrefragabili. §. j. de offi. dele. Requiriť ergo ad hoc vt valeat eoꝝ sententia ꝙ sit lata a maiori parte duarũ partiũ presentiũ sicut in alijs actibus expediendis per eos. ff. qđ cuiuscꝫ vni. no. l. nulli. facit qđ no. de iurepatro. quoniã. ad mynici. l. qđ maior. cũ si. Sed hic nulla illarũ sñiaruꝫ lata est a maiori pte: ergo ꝛc. ꝓinde est ergo ac si late nõ fuissent dicte sñie. ¶ Et sic restat videre solum de viribus pronuntiationis ꝛ etiam mandati facti per dictum dñm potestatẽ super executione dicte sñie prime. ¶ Ad qđ breuiter dicendũ est ipsa non valuisse ꝛ debere reuocari duplici ratione fundamentali omissis impertinentibus.

1 ¶ † Prima qꝛ procurator dñe Barbare recusauit prefatum dñm potestatẽ vt suspectum ꝛ allegauit causam sufficientem suspitionis. s. qꝛ fuerat ab eo ꝛ propter iniquitatẽ sue sentẽtie appellatum. de appel. c. ad hec si in vna. ꝛ qđ ibi no. per Joã. an. in nouella. ꝛ ꝑ eundẽ in. c. legitima. eo. titu. lib. vj. similiter in nouella. vnde statim proposita recusatione p̲dicta ligati erant manus dicti potestatis vt non posset vlterius se intromittere: vt no. Bar. in. l. quia poterat. ff. ad trebel. per. l. j. C. si quacunꝗ predi. pote. Quod etiam tenuit Hosti. lꝫ Inno. dixerit ꝙ nõ meminit se legisse vt idem Bar. ibi refert. Hoc etiã expresse tenet Joan. an. in. d. c. legitima. appellatio ligat manus iudicis ita ꝛ legitima recusatio etiam anteꝙ super ea sit pronuntiatũ: tunc enim non esset dubiũ. vt in. c. iudex. de offi. delega. lib. vj. Et si dicatur iudex ordinarius non potest recusari de iure ciuili: vt no. in. l. apertissimi. C. de iudi. lꝫ de iure cano. secus. vt in c. cuꝫ specialis. de appel. ꝛ in Uulterris que est terra imperij dꝫ seruari ius ciuile. iuxta no. in. c. ij. de regu. iur. lib. vj. Responsdetur ꝙ saltim recusari potest quantum ad hoc quodam modo solus nõ cognoscat sed adiuncto sibi episcopo. vt in auť. si vero. C. de iud. Sed hic potestas processit solus: ergo quicquid fecit est nullum tanꝙ factum ab eo qui in hac causa non habebat solus iurisditionem[a] vel saltim habebat eam ligataꝫ vt. s. dixi.

¶ Secũdo dico non valere preceptũ de exequendo: qꝛ fundatum in causa nulla: ergo ꝛc. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. l. tutor si petitus. ꝛ. l. sei. Licet eniꝫ sententia diffinitiua valeat ꝙꝙ nulla subsit causa. l. cum putaret. ff. fami. hercis. secus tñ in decreto vel precepto ꝫm omnes ꝑ dicta iura. facit. l. fulcinius. §. cũ auť. ꝛ qđ ibi no. in glo. ff. qbus ex cau. in pos. ea. Quod aũt dictũ preceptũ seu decretũ sit fundatũ in causa nulla pꝫ: quia cõstat illã sñiam pro cuius executione dictũ preceptũ emanauit fuisse rescissam ꝑ appellationẽ. ff. ad turpil. l. j. in fi. cũ cõstet de interpositione appellationis. Nec cõstat ipsam reassumpsisse vigorẽ per desertionẽ appellationis. qđ pꝫ: qꝛ dicta dña appellans fuit diligens in prosequẽdo appellationẽ vsqꝫ ad sñiam inclusiue. vñ posito ꝙ sñia lata ꝑ collegiũ aretinũ esset nulla ex aliqua cã: qꝛ tñ nõ est clara nec patens nõ põt dici dña barbara fuisse negligens quousqꝫ fuerit dicta sñia rite ꝛ solẽniter declarata nulla: † nec põt dici sibi cucurrisse tempora fatalia quousqꝫ litigauit coram dicto collegio nec põt quousqꝫ vt dixi declarata sit dicta sñia nulla. C. de inoffi. test. l. ꝯ maiores. ꝛ qđ ibi no. ꝑ Cy. ꝛ. l. eũ qui. Postꝙ vero foret declarata nulla extunc inciperet currere. Sꝫ ista declaratio hic facta nõ fuit qm̃ nec fuit petita: sed preposterе fuit petita executio sñie quã cõstabat ꝑ appellationẽ legitimaꝫ rescissam de cuius appellationis viribus nõ reuocatur in dubiũ sed solũ de viribus sñie. Debuit enim peti declarari nulla ꝛ procedi sup hoc ordinarie: qꝛ sñia lata sup validitate eius vel inualiditate est diffinitiua ꝫm Inno. in. c. auditis. post prin. de pcura. ꝛ per consequens debuit ordinarie procedi. l. iudices. C. de iudi. ꝛ corã supiore. i. delegantibus: vt. l. si vt ꝓponis. ꝛ ibi not. ꝑ Bar. C. quomõ ꝛ qñ iu. ꝛ ꝑ eundẽ in. l. si expressis. de appel. qđ hic non fuit. Quinimo vt dixi etiã si dicta sñia declareť hodie nulla: nõ tñ adhuc põt peti executio prime: qꝛ extũc incipient currere fatalia q̃ currere nõ cessanti nõ potuerunt. vt. d. l. ꝯ maiores. ꝛ sic nõ cõstaret dictã primã sñiam reassumpsisse vigorẽ: licet hodie dicta sñia in causa appellationis declareť nulla. Et hec est ratio verissima ꝛ demonstratiua ꝑ quã patet ser Guidonem preposterе petijsse dictũqꝫ potestatẽ perperã processisset et sic omnia debere reuocari. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxxij.

1 ☞ An sententia lata per secundum iudicem valeat non declarata nullitate prioris sententie. ꝛ. 2.

2 Et ordo preposterus an habeat vitiare sententiam.

3 Stante statuto ꝙ sententia feratur ꝫm consiliuꝫ sapientis: an possit retractari consilium eo ꝙ contineat expressum errorem iuris.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur Pisis inter dñam Biceꝫ ex parte vna ꝛ Stephanum ꝛ Joachinum ex altera: super eo qđ q̃riť † an valeat sñia vltimo loco

1 dicta ꝑ dñm capita. ꝫm consiliũ dñi Mascini: cum primo nõ pronuntiauerit sup nullitate sñie ꝓme p̲cedentis capitanei ꝫm ꝙ pro pte dicte dñe Bicis fuit in sua petitione principaliter deductum. Rñdeo puto nõ obstante eã valere si dicta sñia prima p̲cedens capitanei sit nulla. Primo ꝑ regulã qꝛ non prestat impedimẽtũ qđ de iure non sortiť effectũ. de reg. iur nõ ꝓstat. li. vj. Scđo ꝑ id qđ habetur in fi. in. c. auditis. de elec. vbi no. ꝑ glo. ꝛ doc. ꝙ qñ prima electio est ipso iure nulla si nõ est aliqđ ꝓbabile dubiũ quare debeat valere: valet scđa prima non cassata: ꝫ hic ꝑ cõsilium dñi Mascini fuit declaratũ p̲cedẽtẽ sñiam nullã ꝓpter denegatũ cõsilium sapiẽtis ꝫm formã statuti: ꝛ sic satis liquide cõstat de dicta nullitate. Tertio ꝑ. l. fi. ꝛ qđ no. bart. C. de sen. q̃ sine cer. quãti. vbi est expressum. Quarto qꝛ duo fuerũt petita ꝑ dictã dñam Bicem q̃ erant inter se diuersa ꝛ separata. s. ꝙ pronuntiareť sup nullitate p̲cedentis sñie. Itẽ ꝙ nõ pronũtiareť bñ appellatũ sup principali negotio q̃ q̃dẽ sunt diuersa: ꝓbať qꝛ vnuꝫ põt stare sine altero. vt. d. l. fi. C. de sen. q̃ sine cer. quãti. ergo ꝛc. arg. notatoꝝ. ff. de dolo. l. heredibus. in fi. gl. igitur potuit ꝓnũtiari super vna omissa ꝓnuntiatione sup altera: nec ex hoc reddiť ꝓnũtiatio nulla. vt no. gl. ff. de arbi. l. q̃d tñ. in prin. in glo. ij. ad qđ. ff. de neg. gest. finaũt. §. fi. de iudi. l. non idcirco. facit qđ no. Inn. de insti. cũ venissent. post prin. per mediã col. ꝛ bar. ff. de duo re. l. iij. §. fi. nõ sic super vno ꝛ eodẽ negotio dꝫ ꝑ parte ꝓnuntiare pro parte non. ff. fami. her. l. in hoc iudicio. ꝛ no. C. si aduer. rẽiu. l. j. ꝛ per Inno. de ele. cum inter. vbi tex. facit. ꝑ eo qđ. s̃. primo loco dixi. Potissime aũt procedũt p̲dicta: qꝛ ꝓnũtiando bñ appellatũ si cõsiliũ dñi benedicti non est iustum nec sequendũ etiã sup nullitate p̲cedentis sñie censeť tacite ꝓnuntiasse sine quo non poterat illud ꝓnuntiare: qꝛ qui vult vnum vult' aliud sine quo illud nolle non põt. ff. de acqui. heredi. l. illud. de iuris. om. iu. l. ij. de procur. ad reꝫ. Nec ob. predictis id qđ no. Bar. in. l. cũ querebať. in. fi. ff. de re iu. ꝛ. C. quomodo ꝛ qñ iud. l. si vt proponis. in fi. qꝛ fateor ꝙ postꝙ fuit expresse petitum pronuntiari super nullitate precedentis sñie iudex potuit

a ¶ Jurisditionẽ. Uide Bald. ad hoc in consi. lxxix. in. ij. pte. et do. Pe. phi. cor. in ꝯsi. ccxlvij. in lr̃a. E. ꝛ sequẽ. in. j. parte. ꝛ. d. Alex. de Imo. in cõsi. lxxxix. in. j. a pte. ꝑ totuꝫ. ꝛ in consi. clxxx. in. j. parte.

dex potuit z debuit super ea pronuntiare.per.l.de qua re.ff.de iudi.iūcta.l.vt fundus.ff.communi diui.de simo.lz bely.de ac cu.qualiter.non sic quando non petitur principaliter sed incidenter deducitur: quia non debet iudex pronuntiare super incidenti cum sufficiat pronuntiare super principali.C.de ordi. iudi.l.j.z no.Inno.in.d.c.cum inter.R.de elec.z hoc est consilium legis qd iudex debet sequi si non vult facere litem suam: al's facit si pars damnificatur ex eo q̄ iudex non sequitur legis
a consiliuz z punitur[a].C.de iudi.properandū.§.sin autē vtraqz. z hoc est qd voluit Bar.s. ostendere differentiam inter dictos duos casus.s.cū petitur expresse pronūtiari vel nō petitur quātum ad necessitatem incumbentem iudi.quia primo casu incūbit postq̄ est ab eo petituz: secundo non.C.de fideicom.liber. l.si.non aūt quantum ad validitatem sententie late sup principali negotio: quia nō vult dicere q̄ illa nō valeat si nō est pronuntiatuz super nullitate: eo casu quo fuit expresse hoc petitū: immo valeat licet iudex non bene fecerit. Et q̄ hoc sit veruz pz ex casu econuerso quando nō fuit petitum. Nam tunc Barto. dicit nō esse pnuntiandū super nullitate incidenter deducta. vt.d.l.j.z tamē constat q̄ si contrafiat lz fieri nō debuerit tamē valet.ff.solu.mat.l.viro atqz vxore.z ibi no.per eundem de mino.l.intra vtile. Item patet per leges quas Barto.ibidem allegat. Nam super possessorio primo distinguendum z pronuntiandum est q̄ super petitorio.vt.l.exitus controuersie.ff.de acqui.pos.z.l.incerti.C.de interdic.cuz si.z tamen constat q̄ si cōtrafiat non redditur processus nullus vel sententia: vt not.C.
2 communi diui.l.ij.ff.de euic.l.de cōmuni di.† quia peruersio ordinis
b vnius iuncta ad alterum non vitiat[b]: vt in dictis legib9 no.z.l.j.C.de appel.quinimmo etiam si totaliter fuerit omissa pronuntiatio super questione possessionis valet sententia lata super proprietate cum illa trahat ad se causam possessionis. de causa pos.z proprie.cum ecclesia.z non propter aliud dispu tandum est de possessione nisi pter causam pprietatis: vt.d.l. exitus.de acqui.pos.vnde pnuntiatio super proprietate cessat causa posses. Nec obst.q̄ Barto.dicit prius pronuntiandum super nullitate zc.propter hoc intendit denotare ordinem: vt si pronuntiare vult prout debet ex quo petitum fuit expresse seruent hunc ordinem: quia primo de nullitate pronuntiet postea sup negotio principali: nō antem intendit denotare necessitatē quantum ad validitatē sententie ferende sup principali. Nam z si peruerteret ordinē pronuntiando primo super negotio pncipali z postea sup nullitate prime snie constat q̄ nō vitiaret.per no.in.d.l.ij.C.communi diui z.d.l.si cōmuni diuidundo.ff.de eui.de sol.nec enim ordo.z tamen verba sua duz dicit prius zc. innuunt cōtrarium.igit͛ eodē modo si totaliter omisit pronuntiare sup nullitate non hz banc vitiare sententiam: verba ergo sua debēt intelligi sane.s.vt instruat iudicē quid facere debeat non vt si non facit lz male faciat vitiet͛ snia: quia nulla bona rō si bene z subtiliter inspiciatur iste passus videat͛ quare debeat vitiare propter illam omissionē pronuntiationis ex quo p̄supponitur nullitas prime sententie ꝭm rei veritatem: z sic potentie dandi secundam sententiam sup principali negotio cuz illa pronuntiatio sup nullitate nō aperiat viam nec det potestatez in facto pronuntiando super principali negotio sed datam demonstrat: vnde sufficit q̄ adsit veritas licet non sit declarata. arg.ff.de iur.z fac.igno.l.regula.§.qui ignorauit. z quādocunqz postea detegatur veritas sufficit maxime cuz ipsi iudici erat nota z sic sciuit se procedere posse z dare secundam sententiam sup principali: lz non pronuntiasset sup nullitate: secus si ignorasset.iuxta no.in.l.multum.de condi.z demon.hic autē sciuit propter cōsiliū dñi Mascini.z sic potuit: z etiam sciuit se posse. vnde sufficit ad validitatem sententie talis cum declaratio necessaria est propter illos quibus nō est nota veritas: sed ille cui nota est non hz necessarium declarare seipsum. ¶ Itē non ob. q̄ super emergentibus est pnuntiandum al's iudex non potest ad vlteriora procedere: vt.l.a procedente.C.de dila.z not.glo. in.l.j.C.de ordi.iudi.z Inn.in.d.c.cū inter.R.de elec.z tamē sibi nota est veritas: quia illud dz intelligi sane vt sufficiat cause cognitio sup eis: qd si non faceret z ad vlteriora procederet nō valeret: qr nec expresse nec tacite cense͛ pronuntiasse sup eo de quo nō cognouit.l.sin autē.§.fi.ff.de ne.ge.de compen.q̄ in diē.§.si rōnē.sed si cognouit z ad vlteriora processit eis nō obstantibus valet: quia cense͛ tacite pronūtiasse qd sufficit: vt.c. ex parte.M.de appel.z sic debeat iudex pronuntiare expresse: vt dicta.l.a pcedente.si tñ nō facit nō vitiat: z sic facit pro ista pte dicta allegatio nō ecōtra. ¶ Itē nō ob.qd not.Inno.in.d. c.cū inter.R.de ele.vbi v͛ velle qñ incidens mouetur per viam agendi z petēdi sit necesse pnuntiare expresse: nā loquit͛ qñ questio principalis moue͛ ab vna parte z incidens vel emergens ab altera parte.z sic hz naturā conuentionis z recōuentionis: ergo zc.de mutu.peti.c.j.Sed in casu nostro mote fuerunt ab vna z eadē parte: pro hoc qd expresse no.Bar.in.l.sed si ante. ff.de excep. ¶ Preterea licet Inno.dicat pnuntiandū esse: nō tñ dicit nō valere si non fiat immo ꝯrium est vt pz in causa conuentionis z recōuentionis que debent vna z eadē senteutia expresse terminari: z tñ si nō fiat z termine͛ vna altera omissa valet snia: lz possit appellari.ff.que sen.sine ap.rescin.l.j.§.z not. in aut.cōsequenter.C.de sentē. Et eodem modo responde͛ ad aliud qd idē Inno.notat in.d.c.cū inter.s.q̄ sup incidēti i quibus nō sunt fiende probationes possit vel debeat pronūtiari.p c.cū inter vos.de cōsuetu.nā nō vult dicere q̄ si nō fiat non valeat: sed intēdit limitare qd babe͛ in.l.j.C.de ordi.iudi. vt tūc sit verū q̄ super incidēti nō pronuntie͛ qñ requirun͛ probationes super eis al's sic quod est notandum.si tñ non fiat nihilominus valeat sicut dixi de emergentibus de quibus est pronuntiādum: z tñ valeat si nō fiat dūmō fuerit de ipsis cognitū. Ex quibus credo satis rñsum esse ad ea que dñs cōsultor subtiliter allegauit cōtra dominā Bicē super nullitate vltime snie dñi capitanei q̄ ꝭm veritatē puto valere predictis non obstantibus.

a ¶ Punit͛ Uide Bal. in cōsi. cxcvj.i.ij. parte. vbi ponit an et qñ faciat litem suā: z ad que teneatur.

¶ Sup scdo vero dubio facilius ptrāsiēs dico nō obstare q̄ iudex nō pnuntiauerit cōsiliū dñi Bñdicti nullū: qr virtus illi9 cōsilij nō se extendebat vltra sniam latam p illū capitaneū q ipsum consuluit.vnde cū lata sententia per cōsilium dñi Mascini sit declarata nulla cōsiliū dñi Benedicti exinanitū est: quia etiā si validū fuisset vltimus capitaneus nō habuit ferre sniam ꝭm illud: sed ꝭm cōsiliū dñi Mascini. Et si dica͛ saltim remansit validū cōsiliū primi consultoris ꝭm qd potestas primo loco sentētiauit. Responde͛ eodē modo: qr illa snia fuit rescissa per appellationē z sic etiā virtus illius cōsilij z etiā vide͛ reuocata p vltimā sniam in qua nō pronuntia͛ p̄cise male appellatū: sed etiam bene si consiliū dñi Benedicti nō est iustū vñ recessuz est ab illa snia z standū est huic vltime si ab ea non fuit appellatū. C.si sepius in integrū resti.postu.l.j.ex q.nō est nulla vt.s.dixi.

b ¶ Nō vitiat. Uide tñ bal. in ꝯsi.clij.in.ij.pte.

¶ Sup tertio dubio me non intromitto: quia sup nullitate dictorum arbitramentorū al's consului: sed mihi asseri͛ q̄ causa in qua me fundaui nō erat vera in facto z q̄ in processu z in causa appellationis fuit liquidatū cōtrariū propter qd dicitur q̄ consilium dñi Benedicti continuit expressum errorem facta relatione ad acta: qd si ita est cessaret consilium meū: sed hoc relinquo consultori inuestigandum.

¶ Super contētis in quarto dubio responde͛ p ordinē. z primo q̄ nō nocet dñe Bici petenti executionē laudoruz q̄ prius nō fecit declarari sniam latā p vltimū dñm capitaneū.s.cōsiliū dñi Benedicti nō fuisse nec esse sequendū sicqz bene fuerit appellatum: qr pōt hoc fieri in hoc p̄senti iudicio executorio postq̄ petitū fuit q̄ declare͛ dicta snia seu dictū ꝯsiliū nō esse sequēdum.per ea que no.Bar.in.l.j.in fi.ff.de lega.ij.z.l.j.iudi.sol. z.l.ij.C.de sentē.que sine cer.quāti. Et pōt hoc declarare potestas postq̄ corā eo peti͛ executio z etiā dicta declaratio q̄ est de preparatorijs.argumen.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.z.l.qd rem. de procura Item non ob.q̄ pro parte dñe Bicis nō fuit replicatum cōtra obiectionē de sentētijs domini potestatis z precedentis capitanei: quia satis cense͛ de dicta vltima snia replicatum ꝯ prius ex quo fuit petita declaratio ipsius vltime inquantum expediat ex quo fuit re ipsa producta.arg.C.de condi. insti.l.reprehendenda.quia facto datur voluntas intelligi zc.

3 ¶ † Item nō ob.q̄ conditio apposita in dicta vltima sentētia non potest verificari scilicet q̄ possit declarari dictum consiliuz non esse sequendum attenta dispositione statuti pisani q̄ vult ferri sniam ꝭm formam consilij: z sic videtur q̄ iniustitia consilij non possit allegari.iuxta no.per Bar.in.l.si conuenerit. qr faterer hoc nisi quando contineret expressum errorem iuris vel facti qui posset ex actis colligi: talis enim error sicut manifesta iniquitas semper intelligitur excepta dicta generali dispositione statuti vel partiuz.argu.ff.pro socio.l.vnde si nerue.z qd ibi no.sicut z dolus.l.creditor.§.lucius.ff.māda. Quia igitur possibile est q̄ dictū consilium domini Benedicti contineat dictū expressum errorē seu apertam iniquitatē inspectis actis z actitatis sibi transmissis: vt qr fundat se quantum ad nullitatem laudamentoꝝ super aliquo cōtento in consilijs redditis super ea cuius ꝯrium expresse apparet ex actis: puta vt mihi asserit͛: qr prorogatio cōpromissi nō fuit pti domini Benedicti notificata: z sic nō habuit copiam se defendendi sup quo me fundaui consulendo pro illa parte.s.in actis factis coram iudice appellationis fuit deductum z probatum contrarium.s.q̄ sciuit prorogationem z ratam habuit de quo forte p̄fatus dominus Benedictus nō perpēdit: idcirco dico hoc discutiendum per dñm cōsultorem presentem videlicet vt videat an dictum consilium dñi Benedicti contineat expressum errorem babito respectu ad acta vel non: z si reperiat ipsum continere potest declarare

ipsum non fuisse sequendum ⁊ dñam Bicem bene appellasse.
Unum aduertendum ꝙ multum vr̃ concludere ad intentionē
debentis consulere: scilicet ꝙ nullitas assimilatur iudicio rea
li: vt si simpliciter dicta sit aliqua sentētia nulla nō restringen
do se ad certam causaꝫ si postea fuit prosecuta vnā ⁊ succubuit
nō potest aliam prosequi: vt tenet bar. C. qñ prouo. non est ne-
ces. l. i. circa fi. ex quo videt̃ deferendum ꝙ cū primi cōsultores
se fundauerint in duabus causis nullitatis: scilicet ratione nul
litatis ⁊ notificationis nō facte si vltima snīa velit ꝙ dicta cō
silia non sint sequenda: vt qr dicte cause ex actis apparent fal-
se fuerit bene appellatū: censet̃ voluisse excludere alium casum
nullitatum: qr si excludere noluisset nō debebat declarare bene
fuisse appellatū etiā posito ꝙ illa cōsilia nō essent sequēda nisi
suberāt alie cause nullitatū potuit vltim⁹ capitane⁹ illā snīam
primā potestatis reformare etiā posito ꝙ cause deducte in pri-
mis cōsiliis ⁊ prima snīa non essent iuste. l. fi. ff. ꝙ cū eo. cum ibi
no. qđ cū non fecit sed potius ꝓnuntiauit bene appellatum si-
ille cause sint iniuste videt̃ alias causas repulisse. hoc tñ non ꝓ
certo assero: qr tp̃s nō habui: sed mouendo dico. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Cōmunitas ciuitatis Florētie prouidit ⁊ deliberauit ꝙ cōi
tas ciuitatis Pisarum in termino trium annoꝝ incipiendorū
in calendis Martii anno. M.ccccxi. deberet dare ⁊ soluere
communitati Florentie ⁊ eius camerariis omni mense floren.
duo millia quingentos. ¶ Post p̄dicta cōitas Florētie proui
dit ⁊ deliberauit dominice incarnatiōis. M.ccccxiii. indictio
ne septima. die. xxi. mensis Octobris ꝙ pro tempore trium an
norum qui initium haberent die primo mensis Januarii tunc
proxime venturi summa florenorū triginta milliū auri ꝓ anno
ordinata vt supra vigore suprascripte prime reformationis re-
ducatur ⁊ reducta esse intelligatur ⁊ esset ad quantitatem flore
norū decemocto milliū auri pro quolibet anno dictorū triū an
norum soluendorum pro quolibet anno pro rata de duobus mē
sibus in duos mēses ⁊c. ¶ Modo operarii opere suprascripte
reparate petunt denarios sex pro libra. ꝓ flor. ꝓ quibus dicūt
⁊ asserunt cōitatem pisanā habuisse bñficiū ꝑuilegiū seu taxaꝫ
vel immunitatē ꝑ tpe. xiiii. mensiū restātiū de tpe triū annorum
in suprascripta prima reformatione cōtentoꝝ vigore suprascri
pte scđe reformationis: ⁊ ꝓ quib⁹ cōitas Pisarū tenebat̃ ⁊ ob-
ligata erat cōitati Florētie vigore suprascripte prime reforma
tionis: ⁊ p̄dictos denarios sex petunt vigore reformatiōis cōi
tatis Florētie de materia loquētis. ¶ Et ꝯ̃ cōitas pisana dicit
⁊ asserit se nō debere soluere cū nullū habuerit bñficium priuile
gium taxā vel immunitatē nec aliqd aliud vigore suprascripte
reformationis ꝓpter qđ cōitas Pisana aliquid soluere tenea
tur opere predicte. ¶ Queritur quid iuris super predictis vi-
sis reformationibus suprascriptis hincinde.

¶ Consilium. ccxxxiii.

1 ☞ Quomodo intelligatur statutum ꝙ obtinentes gratiam
vel taxationem siue remissionem debiti debeāt soluere certum
quid fabrice alicuius ecclesie.
Et an termini ꝓrogatio sit remissio. ⁊ vide in cōsi. seq. nu. 1.
2 Licet vna lex plures summas ⁊ diuersa capitula contineat: lex
est tamen vna ⁊ non plures.

N christi nomine amē.

1 ¶ † Reformatio disponens in fauorē opere obli
gat ad soluendū habētes ex priuilegio seu benefi-
cio aliquā immunitatē taxationē seu compositio-
nem ⁊c. sub pena perditionis beneficii ⁊ gratie sibi facte. ex vna
igitur particula dicte legis declaratur alia. vt. l. iii. §. filius. cū
ibi no. ff. de libe. ⁊ posthu. cū simi. ⁊ sic stricte debet intelligi de
habentibus beneficium siue gratiam hoc est immunitatem ta-
xationem seu compositionem diminuentem quantitatem debi
tam vel debendam. ff. ad mun. l. constitutionibus. ⁊ patet
ibi in reformatione dum dicitur quaꝫ soluere deberent commu
ni prefato si huiusmodi immunitatem exemptionem taxatio-
nem seu compositionem non habuissent. Et quo prima facie vr̃
dicendum dictum cōmune Pisarū teneri ad solutionem dicto
rum sex denariorū pro libra: qr pro. xiiii. mensibus restantibus
de tpe priorum trium annoꝝ debebat soluere. xxxv. millia flore
nos ⁊ taxatum fuit in. xviii. vñ gratiam habuit de decēseptem
millibus florenis: ergo clarum vr̃: tum ex verbis: tū ex mēte in di
cta reformatione cōprehendi: ⁊ maxime qr ad ipsorū impetra-
tionem talis dispositio emanauit vt pꝫ ibi. ⁊ auditis oratori-
bus ⁊c. Cū igitur cōmune Pisarū id ex gratia impetrauerit:
clarum vr̃ de ipso legem loqui: ⁊ sic in ea comprehendi. de leg.
iii. l. ille aut ille. §. cum in verbis. cum si.
¶ Ceterū his nō obstātibus ex serie pūcti colligit̃ snīam ꝯ̃riaꝫ
esse veriorem: erat enim tpe dicte reformationis edite in anno
dñi. M.ccccxiii. cōe Pisarum debitor cōmunis Florentie in tri
gintaquinqꝫ millibus florenis ⁊ de illis gratiam petebat ⁊ be-
neficium: vt maxime ptꝫ ex narratione ⁊ prefatione dicte refor-
mationis: nec pꝫ ꝙ pro futuro in maiori summa debitor esset sꝫ
ex dicta reformatione fuit effectus decens debitor quinquagin
ta quattuor milliū florenoꝝ: ergo clare pꝫ ꝙ nō gratiā sed gra-
uamē vniuersitas illa cōsecuta est: soluit enim interusuriū siue
pretium. l. si cōstante. §. i. cum ibi no. ff. sol. ma. ⁊. ff. de iure fis. l.
in fraudem. §. fiscalibus. ⁊ ibi glo. taxationē ergo illam non ex
priuilegio siue beneficio sortita est sed exemptionē: dilationem
enim illam emisse dr residuo ꝑtio qđ est vltra. xxxv. millia flore
nos: sicqꝫ reformatiōe loquente de bñficio siue gratia non con-
tineretur: vt. l. si vero. §. de viro. sol. ma. ⁊. d. l. cōstitutionibus.
Nec obstat si dicatur cōmune Pisarū ita impetrauit: ergo gra
tia dr lꝫ onus contineat: vt no. in simili insti. de actio. §. sic ita-
qꝫ. ⁊ de vsu ⁊ habi. l. fi. quia aduertēdum est ad prohemium di-
cte reformationis cui standum est: vt. l. fi. ff. de here. insti. ⁊ ple-
ne per Barto. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faciē. Narrat
enim qualiter pisani dicebant se non posse soluere onus anti-
quum ⁊c. Non tamen narrat ꝙ petierint taliter prouideri im-
mo narrat oppositum: quia dicit ꝙ motu proprio ita disposuit
cui statutum est: vt in. c. si motu proprio. de preben. li. vi. Item
narrat ꝙ pro vtilitate cōmunis florētie ita statutū fuit. Igitur
nō pōt dici cōe Pisarū gratiā siue bñficiū principaliter conti
neat quinimo alio nō dato nec secūdario ꝯtinuerit. ⁊ si dicatur
cōe Pisarū soluisse maiorē quātitatē ꝓ aliis annis elapsis di-
ctis quattuordecim mensibus restātibus. Rñdet̃ ꝙ hoc non ap
paret nec diuinare debemus: vt. l. si putator. ff. ad. l. aquil. Re-
formatio vero facta in fauorem opere loquitur de illis q̄ vere
debitores fuissent si gratiam nō obtinuissent: ⁊ de quibus cla-
re cōstabat: nō aūt de illis qui non erant obligati nisi pro certo
tēpore pro quo grām nō habēt. Rursus non obstat cōclusioni
p̄dicte si bñ dicta reformatio cōtinet dinumerationē summarū
⁊ annoꝝ: ergo tot dicunt̃ reformationes quot sunt anni. l. plu-
ribus. ff. de verbo. ob. ⁊ no. in. l. stichū. §. stipulatio. eo. ti. ⁊ sic li
cet due vltime gratiam siue beneficium non contineant: tamen
prima gratiam ⁊ beneficium continet vt de se pꝫ. Quia quicqd
sit in contractibus siue in vltimis voluntatibus de quo non di
2 sputo: tamen in legibus aliud est: † lꝫ enim plura capitula cōti
neat nedum plures summas vel annos: vna lex censetur ⁊ vna
actio oritur: vt est videre de primo. s. ꝙ vna sit lex in infinitis le
gibus habentibus diuersa capitula vel. §. ⁊ habetur in. l. iii. §.
filius. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ per Bar. in. l. talis scriptura. de leg.
i. ⁊ in. l. pictor. §. eritqꝫ differentia. ff. vi bo. rapt. De scđo. s. ꝙ
vna actio oriatur habetur in genere in. l. i. ff. de condi. ex le. cuꝫ
materia sua. ⁊ in spe. probatur in. l. i. in prin. iuncto. §. exactio.
C. de rei vxo. act. ⁊ insti. de actio. in. §. fuerat. debet igitur dicta
reformatio vna censeri ⁊ vnum punctum: vt dicit tex. in simili
in. l. iii. ff. de mino. quem alleg. Inno. in. c. fi. extra ꝙ me. causa.
tanq̄ ergo vna reformatio ⁊ vnum punctum censeri debet sicqꝫ
non gratiam sed onus continere vt superius est ostensum: et
per consequens commune Pisaruꝫ ad solutionem de qua que
ritur non tenetur.
¶ Ego Nellus de sancto Geminiano ciuis florentinis ⁊ legū
doctor ita consulerem si mihi questio consulenda cōmitteretur.
In cuius fidem subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. ccxxxiiii.

1 ☞ Idem casus repetit̃ in hoc cōsilio ⁊ in consi. sequēti qñ di-
spositio hꝫ duos intellectus actor q̄ se fundat in vno dꝫ illuꝫ in
tellectum probare.
2 Interusurium medii tpis nō cōsideratur hodie: quia est vsura.

N christi nomine amen.

¶ Dubium stat in eo ꝙ vltimo loco tactum est in
suprascripto consilio in versi. rursus non obstat ⁊c.
1 † Nam predicta reformatio facta in fauorē pisanoruꝫ videtur
in effectu duo facere: scilicet exgrauare pisanos pro quattuor-
decim mensibus qui restabant de triennio primo: ⁊ reducere
summam duorum millium quingentorum soluendorum quo-
libet mense ad summam mille quingentorum: ⁊ sic facere gra-
tiam de mille florenis pro quolibet mense. ⁊ hoc est primum.
Secundum est quia pro duobus annis ⁊ decem mensibus cur-
rentibus post finitum dictum primum trienniū imponit̃ nouū
grauamen minus q̄ fuit primum: scilicet mille quingentorum
in mense cum primum esset de duobus millibus quingentis.
Licet ergo pro hoc scđo. s. pro eo ꝙ est soluendū in duobus an-
nis ⁊ decēꝫ mēsibus incipientibus currere post dictos quattuor
decim menses finitos nihil habeant soluere pisani dicte opere:
qr in illo nullam gratiam remissiuam alicuius debite quātita
tis receperunt: quia nulla erat quantitas debita: lꝫ minus fue-
rint grauati

rint grauati ꝙ pma vice fuerint: qđ tñ nõ cõsiderauit reforma-
tio facta in fauorẽ opere: sꝫ solũ cũ remittit summa debita. Ne
gari tñ nõ videt posse quin pro summa mille florenorũ que re-
mittit pro quolibet mense illorũ quattuordecim debeant sol-
uere cũ per illa verba receperunt grãm remissiuam quantitatis
debite virtute prime reformatiõis que in totũ ascẽdit ad sum-
mam quattuordecim millium: licet ꝯsultor dicat de decẽseptẽ
millibus: sed fuit error in computatione vt patet ad sensum.
¶ Breuiter si constaret ꝙ ista fuisset intentio reformatio-
nis predicte: vt quia sic expresse diceret clarum esset quod di-
xi. Sed qr hoc non dicit potest dari alius intellectus eidem re
formationis: scꝫ ꝙ de quantitate debita illis quattuordecim
mensibus nullam voluerit remissionem facere: sꝫ solũ tempus
prorogare: vt cum in totũ ascẽderet ad trigintaquinqꝫ millia
soluenda quolibet mense pro duobus millibus quingentis vo
luit ꝙ nõ cogerentur eam tantã soluere infra dictos quattuor-
decim menses: nec duo millia quingenta in mense: sed mille qn
genta. Alia vero mille que restabant pro mense quolibet que
ascendunt ad quattuordecim millia in quattuordecim mensi-
bus voluit differri vt soluatur in duobus annis ⁊ decem mensi
bus incipiendis post finitos dictos quattuordecim: vna cũ au
gmento quodã: ita ꝙ distributis dictis quattuordecim milli-
bus restantibus pro rata cuiuslibet mensis de duobus annis
et decem mensibus postea inchoandis tantum plus soluerent
quolibet mense dictorum duorum annorũ ⁊ decẽ mensium qđ
ascenderet ad summã mille quingentorũ in mẽse: ⁊ fieret solu-
tio de duobus mensibus in duos menses: vt sic breuiter conclu
dam dicte reformationi cõgrue posse dari aliũ intellectum ꝙ il
lum de quo. s. s. ꝙ nil voluerit diminuere de quantitate debita
dictis quattuordecim mensibus: sed solũ prorogare terminum
pro quattuordecim millibus: que cũ deberent effectualiter sol
ui infra dictos quattuordecim mẽses soluantur infra duos an-
nos ⁊ decem menses inchoãdos post illos quattuordecim mẽ
ses finitos. Et hoc satis videtur colligi in primo capl'o dicte re
formatiõis: qr dicit ꝙ nõ est possibile eos soluere in anno tãtã
summã triginta milliũ ⁊c. per qđ dat intelligere ꝙ intendit di
lationẽ dare nõ summã remittere. ¶ Nunc ad propositũ cum
duo possint esse intellectus dicte reformationis: scꝫ prim⁹ quẽ
tetigi: ꝑm quẽ deberent pisani soluere dicte opere: qr fuisset eis
remissa summa debita: item secũdus ꝑm quẽ non deberet solue
re: qr summa non fuisset remissa: sed tempus prorogatũ: etiam
reformatio facta in fauorẽ opere hoc non põderat. dico ꝙ ope
ra que agit deberet probare ꝙ primus fuerit intellectus nõ se-
cundus. ff. de proba. l. ei qui diem. al's succũbere debet. ar. l. nõ
solum. §. sed vt probari. de ope. noui nun. C. de proba. l. matrẽ
tuam. extra de proba. in presentia. Nec obstat si dicatur ꝙ si tẽ
pus prorogatur: ergo ⁊ summa cẽsetur remissa: qr propter tẽ-
pus censetur summa minor ꝓpter interusuriũ medij temporis.
2 ff. solut. mat. si constante. §. quotiens. mandati. si tibi. §. j. quia
dies sicut summa pars est obligationis. l. j. §. diẽ. de eden. † Nã
dico ꝙ hodie tale interusurium non consideratur nec estimatur
cum sit vsura. iuxta not. per Bart. in. l. tutor. §. penulti. ⁊ fi. ff.
de administra. tuto.
¶ Et ita dico ⁊ cõsulo ego Pau. de cast. vtriusqꝫ iuris doct. ⁊
ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

1 ¶ Consilium. ccxxxv.

☞ Idem casus est qui. s. vbi habetur an cõmune Pisarum
consecutus fuerit aliquam remissionẽ debiti: ⁊ concludit ꝙ sit
contra prius consultum.
2 Et an superior qui nimis grauat subditos si aliquid remittat
videatur gratiam facere.

1 In christi nomine amẽ.

¶ † Cum super ista materia pisani me al's consu-
lerent proponebãt casuꝫ ꝙ prima grauedo de flo
renis. xxx. millibus in anno fuerat imposita soluꝫ
pro tribus annis: ⁊ qđ postea cũ restarent mẽses. xiiij. de primo
triennio fuit reducta ad flore. xviij. mil. pro quolibet anno: ⁊ p
alio triẽnio: propter qđ ego cũ quibusdã alijs ꝯsului ꝙ nil sol
uere tenebant dicte opere: qr nullã gratiã videbant recepisse cũ
pro tringintaquinqꝫ millibus florenis quos restabant soluere
pro dictis quattuordecim mensibus impositũ fuerat eis onus
quinquagintaquattuor milliũ soluendorũ in alio triẽnio: qđ
intelligi poterat computatis dictis trigintaquinqꝫ millib⁹ q̃
soluere restabant pro dictis quattuordecim mensibus: ⁊ sic de
ipsis nulla intelligeretur facta remissio: sed potius tẽpus pro-
rogatum cũ adiunctione aliorũ decem ⁊ nouẽ milliuꝫ de nouo.
vnde cum pro dicta termini prorogatione quia soluere habe-
bant dicta trigintaquinqꝫ millia in quattuordecim mensibus
et prorogatum fuerat ad tres annos grauati fuerint de nouo
in decem ⁊ nouem millibus alijs que cum illis computatis fa-
ciunt quinquagintaquattuor millia in tribus annis vt primo
dixi nullam gratiam vel beneficium censebantur recepisse. ar-
gu. ff. de lega. j. l. ciuitatibus. in fi. Nunc aũt mihi proponitur
⁊ asseritur primũ fundamentũ non esse verũ: qr prima graue-
do fuit perpetua ⁊ sine tẽporis prefinitione: ⁊ ꝙ postea pro triẽ
nio fuit reducta ad decem ⁊ octo millia pro quolibet anno: de
inde ad quindecim millia pro vno anno: postea ad duodecim
millia imperpetuum ⁊ sine tempore: demum ⁊ postremo in to
tum annihilata ꝑ decennio. Propter quod cessant allegata ⁊
deducta in alio consilio: quia non potest dici facta dũtaxat ter
mini prorogatio de eo qđ restabat de triẽnio: sed potius remis-
sio de mille flore. quolibet mense per primã exgrauatoriã que
reduxit triginta millia ad decem ⁊ octo millia: si enim de dicta
exgrauatoria nil voluissent remittere sed solũm prorogare ter
minũ soluendi ad triennium de eo qđ erat soluendum in quat
tuordecim menses: tunc non statuisset ꝙ soluerẽt decem ⁊ octo
millia tantum quolibet anno dicti triennij: sed triginta millia
quolibet anno virtute prime aggrauatorie ⁊ etiã vltra: quate
nus tangeret pro rata de trigintaquinqꝫ milib⁹ qui debebãt
solui infra dictos quattuordecim menses: vnde negare nõ pos-
sunt pisani quin obtinuerint remissionem pro dicto triennio:
quia cum deberent soluere quolibet mense duo millia quingen
ta reducti sunt ad mille quingenta. Nec dicere possunt ꝙ p se-
cundariã reformationem factam in. M. ccccxiij. fuerint in ali
quo grauati: sed solum exonerati: grauati enim fuissent si pri-
ma reformatio de triginta millibus fuisset facta pro triennio
tantum vt proponebat. Nã tunc secunda continens aliud triẽ
nium nouum onus cõtinuisset: ⁊ etiam prorogationem de par-
te primi triennij vt in dicto consilio deduxi: sed quia fuit sine tẽ
poris prefinitione non potest dici ꝙ secunda reformatio conti-
nens minorem quantitatem contineret nouum onus: sed solũ
diminutionem primi: vt patet recte intuenti.
¶ Ex quibus dico conclusiue dictos pisanos teneri dicte ope
re hoc modo: videlꝫ qr quousqꝫ durauit pma reformatio de tri
ginta millibus qr nõ fuit ex toto sublata sed ad tempus suspen
sa tenentur soluere pro ea summa quã minus soluerunt ratio-
ne suspensionũ: vnde quousqꝫ soluerunt. xviij. millia tenentur
soluere pro. xij. millibus remissis: ⁊ postea cũ per aliã reforma-
tionem reducti fuerũt ad. xv. millia quousqꝫ dicta. xv. millia
soluerunt cõi tenentur soluere opere pro alijs. xv. remissis. Nã
dictis casibus verificata fuerunt in eis verba reformationis fa
cte in fauorẽ opere que loquitur quãdo onus erat perpetuũ im
munitatis ad tempus vt ex tenore eius apparet. Postꝙ ve-
ro per reformationẽ factã in. M. ccccxvj. recessum fuit ab illa
prima in perpetuũ: qm̃ actum est vt perpetuo soluerẽt. xij. qr re
formatio facta in fauorẽ loquitur de exceptiõe tẽporali ab one
re perpetuo: vt ptꝫ circa finẽ dum dicit ꝙ soluant quolibet an-
no quo durabit dicta immunitas ⁊c. Sed reformatio facta in
anno. M. ccccxvj. nõ continet exceptionẽ temporalẽ: sed poti⁹
onus nouũ perpetuũ. xij. millium: ⁊ per ea recessum fuit a pma
de. xxx. millib⁹: qr nõ debent eodẽ tpe cõcurrere duo onera ꝑpe
tua: ⁊ sic in iure cuiusdã nouatiõis trãsitũ est de. xxx. millib⁹ ad
xij. millia. ar. ff. de ꝑto. stip. l. valerian⁹. ff. loc. l. cũ in plures. §.
l. dicta. Nã ergo vẽdicãt sibi locuꝫ verba reformationis facte
in fauorẽ opere loquẽtis de tpali exceptiõe: igit nec ei⁹ disposi
tio. ff. de accu. l. hos accusare. §. omibus. de dam. infec. l. iiij. §.
totiens. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. loquit. ¶ Sed secuta vlti-
ma reformatione facta in. M. ccccxvij. q̃ facit ipsos in totũ exẽ
ptos ꝑ decẽnio dico eos soluere debere durãte dicto decẽnio ꝑ
duodecim millib⁹ remissis: qr in hoc casu locũ sibi vẽdicãt ver-
ba dicte reformationis: nõ aũt habẽt soluere p. xxx. milli. qr per
vltimã reformationẽ nõ fuit cõcessa immunitas a. xxx. millib⁹
a quorũ grauamine iã fuerat recessuꝫ p penultimã reformatio
nem in totũ: in tm̃ ꝙ illa prima reformatio erat in totũ sublata
sꝫ cõcessa fuit immunitas a. xij. milli. in dictis p penultimã re-
formationẽ: ꝑ illis ergo tm̃ soluere debẽt: vt cõcludamus ꝙ ab
anno. M. ccccxj. quo facta fuit prima reformatio de. xxx. mil.
vsqꝫ ad annũ. M. ccccxvj. soluere habẽt ꝑ eo ꝙ min⁹ soluerũt
de summa. xxx. mil. virtute reformationũ interim factarum de
minori summa: ⁊ hec est prima cõclusio: secuta vero penultima
reformatione in. M. ccccxvj. reducẽte eas ad. xij. mil. nil habet
soluere opere quousqꝫ soluerũt dicta. xij. mil. cõi: ⁊ sic ꝑ vno an-
no quo durauit. ⁊ hec est secũda conclusio. ¶ Sed secuta vlti-
ma reformatione remittẽte dicta. xij. millia pro. x. annis extũc
soluere habẽt opere pro dictis. xij. mil. ⁊ nõ vltra quousqꝫ dura
bit eis dicta exemptio decẽnalis que dr exẽptio a. xij. non a trin
ginta millibus. ⁊ hec est tertia cõclusio. Eo qr tpe quo facta ex-
titit nõ durabat grauamẽ de triginta millib⁹ sed de. xij. millib⁹
p qđ recessuꝫ fuerat a pmo vt. s. dixi: ⁊ ita etiã colligit ex dicto

consilio al's per me reddito vbi dixi eos teneri pro summa quā cōstare posset eis fuisse remissam: & hic ꝯstat aperte gd' quātū. ¶ Restat respondere ad allega. in cōtrariū. & primo nō ob. ꝙ ciuitas Pisarū non erat de comitatu Florentie tpe dicte reformationis edite in fauorē opere: qꝛ nihilominꝰ dico dictā reformationē ad eos extēdi: qꝛ nō loquitur per verba presentis temporis. s. ꝙ ciuitates & terre que sunt de comitatu &c. tūc em̄ posset procedere cōtrariū. arg. l. si ita. ff. de auro & arg. lega. sed loquitur per verba indefinita sine vbo presentis tpis. s. ꝙ oēs cōitates de comitatu &c. Et sic cōprehendit etiam futuras. l. si seruitus. in prin. & respon. j. ff. de ser. vr. predio. de dam. infec. l. dāni. si is qui vicinas. in fi. cū concor. preterea etiā si cōtineret verbum presentis tēporis adhuc idē est ex quo prefertur a lege: qꝛ lex semper loquitur. l. arriani. C. de hereti. ff. de condi. ex lege. l. vnica. & not. Bar. in. d. l. si ita. de auro & arg. leg. in primo mēbro distinctionis. ¶ Item non ob. clemen. litteras. de rescri. qꝛ ibi est quedā ratio specialis: de qua ibi not. in glo. fi. que nō habet locū in alijs. Unde decisio illius cle. est ꝯ iuris rigorem: vt pꝫ ex multis exemplis ibi positis per glo. in cōtrariuꝫ: & sic ad alios casus non est trahenda. item nō ob. ꝙ ciuitas Pisarum ex permissiōe cōis Florētie habet ꝓpria statuta: & sic nō subijcitur statutis cōis Floreñ. iuxta no. in. l. cōuenerit. l. si cauda. de pig. act. per doct. & in. c. j. ne sede vacā. qꝛ illud procedit quātum ad statuta disponentia inter seipsos pisanos: istud autem statutum seu reformatio facta in fauorē ope nō disponit inter eos sed contra eos: vñ sine dubio sibi subijciunt: nec aliqd in cō
2 trariū faciūt notata in dictis locis si bene inspiciant. ¶ † Itē non ob. ꝙ pisani erant nimis excessiue grauati: & sic non vidētur consecuti beneficiū: qꝛ debebant exgrauari ex debito. ff. de aqua quoti. & estiua. l. j. §. pe. ibi. nec est hoc beneficiū &c. vbi videtur tex. & sic cessant verba reformationis edite in fauorē operis. Nā obijci nō potest si petat ꝙ soluāt pro vltima exemptione que eximit eos in totum cū saltim aliquid soluere deberent. ¶ Preterea cū dicte exceptiones semper fiant: velvt plurimū propter dictam causam oneris excessiui: nunꝗ sibi locū vendicaret reformatio predicta si nō haberet locū in casibus predictis. Credendū est ergo ꝙ de talibus exemptionibꝰ senserit. ar. ff. de leg. l. nam ad ea. ¶ Preterea cū cōmune Florētie potuerit imponere dictū onus lꝫ graue tolerādum erat. centesima distin. cōtra morē. in prin. igitur hoc respectu remittendo censet beneficiū contulisse: qꝛ beneficiū est beniuola actio[a] gaudium tribuens. & ista descriptio hic verificatur. ¶ Preterea prelatus tenet beneficiū vacans conferre & tantū cōferendo dr̄ bñficium & gratiā concedere. de prebē. c. relatum. ibi not. ¶ Preterea lꝫ teneretur cōmune florentie ex vrbanitate. Non sic tñ vt posset cogi cū nō recognoscat superiorē seu induci poterat. ar. l. pe. §. illo. C. de neces. ser. igitur &c. & sic non ob. l. j. §. penul. de aqua quoti. & esti. qꝛ qñ respectu non dr̄ cōsequi beneficiū qui consequitur debitū vt ibi dr̄: sed si nō est om̄ino debitum taliter ꝙ ad ipsum possit inuitū cōpellere illū a quo consequit bene dicit beneficiū illo respectu: vt in simi. habetur in. l. in bello. §. si quis seruū. ff. de cap. vbi potest quis habere obligatam rem suam que non est simpliciter & irreuocabiliter sua. Itē potest quis prescribere rem suā qñ non est simpliciter & irreuocabiliter sua. C. qd' met. cā. l. iij. & ibi not. in magna glo. Cōcluditur ergo vt. s. ¶ Quantū vero ad cām sex milliū de quibꝰ vltimo loco queritur pꝫ responsio ex suprascriptis: qꝛ pro pena remissa. i. illo quarto pluri debent soluere dicti pisani: sed pro sex millibus de quibus habuerūt solūmodo terminū soluēdi & non remissionē soluere nō debent ne duplici onere grauent: scꝫ ꝙ soluant cōi & etiam opere. ff. de leg. ij. l. titia. §. qui in vita. et l. nauis. §. cū aūt. ad. l. rhodi. de iactu. nā quātitas ista q̄ soluēda est ope venit soluēda ꝓ grā facta cū recōpēsatiōe eiꝰ ꝙ eis dimittit: igit non dꝫ solui nisi quatenꝰ remittit: qꝛ limitata causa limitatū producit effectū. de his que in testa. delen. l. cancellauerat. de itine. actuqꝫ priua. l. j. §. iul. Nec ob. verba reformationis que dicunt ꝙ debeāt soluere ꝓ toto eo qd' soluissent si gratiam & remissionē non babuissent: qꝛ debet intelligi sane cum hac suppletione: videlicet qꝛ dū dicit pro qualibet libra quaꝫ soluere deberent &c. subaudi: & nūc ꝓpter dictā gratiam nō debent: & ita innuit illud verbū deberent qd' est preteriti impfecti: & sic innuit ꝙ de p̄senti nō debent: & hoc ne sequat absurditas. Nam si deberent soluere opere ꝓ eo ꝙ eis nō remittit posset attingere ꝙ gratia ex hoc redderet inutilis: puta si aliquis deberet soluere cōi viginti millia librar & fieret sibi gratia de cētū libris: certe si solueret deñ. vj. pro qualibet libra de. xx. millibꝰ tm̄ vel plus ascenderet id qd' solueret opere quantū sibi remitteret qd' esset absurdum: & ideo non est credendū populū florētinū cū fecit dictam reformationē hoc voluisse. arg. ff. de lega. iij. qui cōcubinam. §. qui hortos. & l. patroñ. §. codicill'. de lega. j. si res obligata. & qd' ibi not. per doct. eo. titu. l. cū seruus. & l. apud iul'. §. si fundū. & qd' ibi not. Ly. C. de cadu. tol. §. ne aūt. Quia igitur verba dicte reformatiōis possunt sic intelligi ꝙ nō teneant absurditatem dandus est eis talis intellectꝰ tanꝗ benigníor. ff. de legi. l. benignius. de bonis liber. nā absurdum. de nego. gest. l. nesenius. Alius autē intellectus esset inhumanꝰ. Preterea beneficia largissime sunt interpretanda contra concedentem. ff. de constitu. prin. l. beneficium. extra de dona. cuꝫ dilectus. Laus deo.

a ¶ Actio. Vide do. Alexā. de imo. in cōsi. xij. i vlti. col. in prin. in. ij. parte.

¶ Consilium. ccxxxvj.

1 ☞ Sententia lata contra vnū ex contutoribus non preiudicat alijs & de similibus pariter obligatis.

2 An condemnatio contra vnum releuet alios cōtutores quantum ad illam summam in qua fuit is condemnatus.

3 Et quid de transactione facta cum vno: & an salua sit actio prima post transactionem contra alios contutores.

n christi nomine amē.

¶ Uisis supradictis punctis & dubijs prosequar illa tria dubia posita in secundo puncto: quoniā ab illis depēdēt omnia alia posita in primo. † Et
1 circa primū dico indubitanter dictū Teriū non posse vti contra alios contutores sententia lata contra castellū nec ipsuꝫ habere executionē paratā nisi contra castellū. Primo per regulā res inter alios acta. & quibus res iudi. non nocet. per totū. Secundo quia sententia est stricti iuris nec extenditur vltra contenta in ea. C. si plu. vna sen. l. j. ibi not. per Bar. Tertio qꝛ video in duobus reis promittendi participantibus de eadē obligatione. ff. de duobus reis. l. iij. circa fi. ꝙ sententia lata cōtra vnū non mittitur executioni contra alterū. vt not. idē Bar. eo. titu. l. ex duobus. in. iiij. q. principali. ver. secundo est videndū. vtrū sententia condemnatoria. per. l. fi. C. de fideiuss. vbi dicit esse casum. Sed plures tutores non facta diuisione per testatorem vel iudicem equiparantur duobus reis debendi: vt idem Bart. not. in. l. eadē. eo. ti. in. vj. q. principa. per. l. si pupillus. ff. de admi. tu. & l. j. §. nunc tractemus. de tute. & ra. di. Quarto qꝛ video ꝙ sententia lata contra principalē nō mittitur executioni contra fideiussorem contractus: vt plene not. per eundeꝫ Bar. in. l. j. ff. de sol. & per glo. in. c. j. de iniur. & dam. da. in. vj. & per alios in. l. fi. C. de vsur. rei iudi. ¶ Posito ergo ꝙ dicti fideiussores cōstituerint dictū Castellū actorē eorꝫ periculū sicqꝫ vt eius fideiussores habeantur nō nocet eis sententia lata contra Castellum nec potest mitti executioni contra eos: sed nouo iudicio opus est: vt pꝫ per predicta. ex quibus patet rñsio ad scdm̄ quesitū formatū in primo pūcto: qꝛ nō procedit nec est necessarium presupposita determinatione predicta.

¶ Super scdo dubio principali dicendū est ꝙ si nō interuenisset cōpromissum & laudū inter dictū Teriū & Castellū sine dubio non obstante dicta sententia iudiciali posset nouū iudiciū inchoari de iure cōi super actione tutele ꝯtra alios cōtutores. Quia per dictā sñiam dicta actio tutele nō fuit sublata cū nouatio que fit per sententiam nō perimat sꝫ accumulet actionē: vt plene not. in. l. j. C. de iudi. ff. de noua. l. aliā. Unde etiā contra eundē Castellū posset iterū agi actione prima. vt no. p glo. ff. de excep. rei iudi. l. duobus. Hoc etiā pꝫ ex no. per Bar. in d. l. ex duobus. de duobus reis. in. d. iiij. q. principali. vbi dicit ꝙ lꝫ sñia lata ꝯ vnū ex duobus reis debendi non noceat alteri nec mittatur executioni cōtra eum remanet tñ integra actio cōtra illū: vt possit agi nouo iudicio. Uerū qꝛ interuenit compromissum & sñia arbitralis in tribus millibus quingētis & a residuo fuit dictus Castellus absolutus prout ex narratis in puncto cōprehendo: videndū est quid iuris. ¶ Circa qd' notanduꝫ ꝙ si dicta tria millia quingenta fuerūt soluta dicto Terio: tūc in illis non est dubiū ꝙ alij cōtutores nō possunt cōueniri actione prima: qm̄ vsqꝫ ad illā quantitatē fuerūt liberati. ff. de tute. & ratio. distra. l. si ex duobus. ver. ꝙ si cōuētus. & no. in. l. j. C. de transac. circa prin. glo. magne. Sꝫ remanet dubiū in duobus. primo gd' in residuo a tribus milibus quingentis. s. secūdo qd' si illa tria millia nō fuissent soluta vel non integre: & de hoc secūdo tangā. j. in articulo sequenti super tertio principali quesi-
2 to. ¶ † Circa primū videt ꝙ liberatio facta Castello per sentētiam arbitralem a tribus millibus quingētis. s. nō profit cōtutoribus quominus in illo possint cōueniri cū ista fuerit quedā transactio facta cum vno ex tutoribus q̄ nō prodest alijs. s. directo. Sed per indirectū pōt prodesse quatenus alij si soluerēt recuperare possent ab illo cum quo est transactum vel quatenus haberent beneficiū ordinis aut diuisionis ꝯtra eū: vt. d. l. j. C. de transac. plene not. per glo. Jac. but. & Bar. Sed in casu nostro si alij cōtutores cōuenti soluerent recuperare possent a Castello totū qd' soluerēt tā per actionē mandati: qꝛ de mandato ipsorum

ipsorũ solus gessit.ff.de nego.gest.l.si quis manda to.ꝛ not.eo. titu.si pupilli.in princi.ꝙ etiã per actionẽ tutele vtilem cessam aut non cessam:q2 ex dolo ꝛ culpa ipsius Castelli cõueniretur. ff.de tute.ꝛ rati.dis.l.j.§.nunc tractemus.lꝫ enim dicti contutores haberent hoc casu beneficiũ ordinis ex eo ꝙ ille solus gesserit cũ hoc fecerit de mandato aliorũ: ꝛ sic oẽs gessisse videnẽ: vt.l.tres tutores.§.non solũ.de admi.tuto.ꝛ not.Bar.in.d.l. j.C.de transac.negari tamen non potest quin habeant benefi cium cessionis ꝛ vtilis actionis:q2 ex dolo illius solius conuenirentur.vt.d.§.nunc tractem⁹.Ex quo sequitur ꝙ possunt cõ ueniri duplici ratione.Prima propter exceptionẽ cedendarũ: nam facto ipsius Terij non possit actio cedere contra dictuꝫ Castellũ propter dictam sñiam arbitralẽ per quã sublata est: ergo ꝛc.ff.de solu.l.sti.§.pe.de admi.tu.l.pupil.Scḋo q2 si sol uerent ꝛ postea recuperarent a Castello vel actione mãdatiuel vtili tutele nõ prodesset dicto castello dicta liberatio facta per sñiam arbitralem a residuo qḋ esse non debet: vnde sicut ipse Castellus si soluisset summã trium milliũ quingentorũ nõ põt in plus molestari ꝓpter dictã sñiam arbitralẽ: ita nec tutores neper indirectũ molestetur etiã Castellus.ff.de pac.l.ꝙ dic.ꝛ l.si vnus.§.j.in fi.de arbi.l.aduersus.vbi casus.ex his patet responsio ad quartũ quesitũ formatũ in primo pũcto: q2 isto casu non est necessarium inuestigare an alij contutores prescripserint quinquẽnio:nã etiã si prescripserint cõueniri non possunt si summa contenta in dicta sñia arbitrali fuit integra soluta. patet etiam respõsio ad quintũ quesitũ:quia per dictam arbitralem sententiã censetur adeo transactum cũ dicto castello:vt sicut ipse Castellus liberatus est vltra dictã summã in ea cõtẽtam:ita ꝛ eius cõtutores per rationes predictas ne liberatio facta dicto Castello nihil prosit:ꝛ si dicatur dicta sñia arbitralis seu cõpromissum nõ videntur valere: q2 factũ ꝛ lata post sentẽtiam iudicialem qui transiuit in rem iudicatã per lapsum temporis ad appellandũ.C.de transac.l.causa cognita.responde tur contrariũ:q2 dubitatur an dictũ tempus potuerit prorogari de cõsensu partium sicut fuit prorogatũ: ꝛ sic an sñia transiuit in rem iudicatã vel nõ:ergo ꝛc.ff.de transac.l.post rem.vbi quando dubitatur an sit iudicatum potest trãsigi eodem modo cum dubitatur an transiuit in rem iudicatam cum sit eadẽ ratio.facit.l.j.in princip.ff.que senten.sine appel.rescin.et.ista quantum ad secundum dubium principale.

¶†Quantum vero ad tertium in quo queritur an alij cõtutores prescripserint petitioni reddendarũ rõnũ per lapsum quinquẽnij virtute statuti Lucani:dico ꝙ istud dubium procederet eo casu quo dictus Castellus nõ soluisset dicta tria millia quingenta vel non integre soluisset qḋ fuit scḋm dubiũ tactũ in pũ. precedẽtis ar.si enim integre soluisset non esset hoc necessariũ inuestigare:q2 sine hac prescriptione tuti essent contutores partim per solutionem partim per transactionẽ:vt.s̃.dixi.sꝫ in eo quo non soluisset Castellus non essent tuti in aliquo de istis capitibus.vnde circa hoc sunt duo videnda.Primũ an dict⁹ Terius possit vti dicta sñia arbitrali ꝯ cõtutores ad summã in ea contentam sicut potest vti cõtra Castellũ: ꝛ hic dicẽdũ est sine dubio ꝙ non: q2 promissum factũ per Castellũ non afficit psonam aliorũ sicut nec transactio.ff.de transac.l.de re.ma.C.eo. titu.l.transac.ff.de pac.l.si vnus.§.ante oĩa.de euic.si dictũ. §.si cõpromiserã.ꝛ in hoc etiam dicta inuestigatio de prescriptione nõ est necessaria:vt de se patet.ꝛ etiam q2 dicta prescriptio est introducta per dictũ statutũ ſup actione primaria tutele per quã petitur redditio rõnis nõ ſuper secundaria q̃ orit post eam redditã ꝛ sñia condẽnatoria: vt ptꝫ ex forma dicti statuti.Secũdo videndũ est ꝛ in hoc stat dubiũ nostrum: an dict⁹ Terius possit vti contra contutores actione prima tutele pro eo qḋ non esset solutũ de dicta summa triũ milliũ quingentorũ certe enim ꝙ ꝯtra Castellũ potest:q2 vt.s̃.dixi illa nõ est sublata per dictã sñiam arbitralem vsq3 ad dictã summaꝫ:sed alia actio ex dicta summa sibi accumulata. Item iudicium actitatum corã arbitris fuit prescriptio quinquẽnalis interrupta.l. cum an.§.pe.C.de arbi.vel verius interrupta circa ipsius iudicium actitatuꝫ corã iudice.l.cũ not.de pre.tri.an.ꝛ hoc quãtum ad Castellum.Sed an idẽ quãtum ad contutores vt duret actio prima tutele ꝛ sit interrupta prescriptio.videtur ꝙ sic cuꝫ loco duorũ reorum debendi habeantur:vt not.Bar.in.d.l.eadem.de duo.reis.ꝛ in illis clarum est ꝙ interruptio facta ꝯtra vnũ censetur facta contra alterũ.C.de duo.reis.l.fi.

¶Breuiter in contrariũ est casus mirabilis ſm ꝙ Bar.eã intelligit.ff.de admi.tuto.l.si pupillus.vbi tex.dicit ꝙ actio tutele potest citius finiri contra vnũ ex contutoribus q̃ cõtra alterũ.ꝛ glo.ibi multũ dubitat qualiter hoc potest contingere.ꝛ inter alios modos tãgit vnũ.s.ꝙ fuerit interrupta prescriptio cõtra vnũ ꝛ nõ ꝯ alterũ ꝛ finaliter nõ tꝫ per.d.l.fi.C.de duob⁹ reis.Bar.tꝫ dicens ꝙ.d.l.fi.loquiẽ in illis q sunt ꝓprij duo rei sed nõ plures tutores:lꝫ quo ad qḋ sint nõ quo ad oĩa: ꝛ iõ non ꝓprij sunt:vt habeẽ in.d.l.si pupillus.iõ interruptio facta cõtra vnũ nõ extendiẽ ꝯ aliũ p illã.l.vbi dicit esse casum vt ipse not.circa fi.eius.Est eñ ciuilis interruptio q̃ nõ egrediẽ persõnam nisi quatenus reperiatur contrariũ in iure: vt plene not. in.l.animo.§.sed si quis.C.de pre.tri.an.Reperiẽ aũt contrariũ in his qui sunt proprij duo rei:ergo ꝛc.ex quibus ptꝫ respõsio ad oĩa q̃sita tã in pmo pũcto ꝙ in scḋo. ꝛ dico vltimo ꝙ nec actio tutele põt ꝓponi ꝯ tutores cũ sit ei pscriptũ ex forma statuti ꝛ prescriptio non fuit interrupta. Laus deo.

¶Consilium.ccxxxvij.

1 ¶Si deficiat linea emphiteote eccl'ie an emphiteosis cadat in cõmissum ꝛ consolidetur directo dominio.
2 Et an transeat ad heredes extraneos.ꝛ.3.
3 De dictione heres.
4 Quib⁹ casib⁹ emphiteota recuperet sumptus melioramẽtoꝝ.

In christi nomine amen.

1 ¶†Primo videndũ est vtrũ dñium vtile sit consolidatũ directo ex his que in themate ꝓponũtur:nisi enim sit cõsolidatum questio de recuperatione sumptuũ meliorationũ nõ procedit. Et primo videndũ est an sit cõsolidatum ex eo ꝙ pensio non fuit soluta. Respõdeo ꝙ nõ propter clausulã appositã in dicto contractu ꝙ si dictus Terius non soluerat liceat dicte abbatisse ingredi propria autoritate ꝛ detinere quousq3 sit eis integre satisfactũ. nam virtus illius dictionis quousq3 est vt postq̃ fuerit eis satisfactũ integre detinere non licet:sicut istius dictionis tandiu.ff.de ven.in posses. mit.l.j.§.fi.ꝛ.l.siue.§.tandiu.de condi.furti.de condi.inde.sufficit.ꝛ istius dictionis donec.C.de vsufru.l.ambiguitatẽ.§.fin autẽ talis.ꝛ qḋ not.Bar.in.l.fi.ff.ad tertul.Igiẽ videẽ actum per hoc ꝙ nõ incidat in cõmissum:q2 si incideret vtrũq3 liceret scꝫ semp retinere ꝛ pẽsionẽ preteriti tp̃is petere:ꝛ sic post solutionem retinere.vt plene not.p Cy.C.de iure emphi.l.ij.in.iiij. q.ꝛ est casus in.l.colon⁹.ff.loc.ꝛ in.c.querelã.de elec.ꝛ ibi not. in glo.ij.ꝛ not.in Spec.de loc.§.nunc vero aliqua.versi.xj.qḋ autẽ istud pactũ potuerit apponi per monasteriũ ꝙ res nõ incidat in cõmis.expresse not.Bar.C.de fun.patri.l.fundũ.lib.xj. tenebaẽ aũt monasteriũ acceptare contractũ in ea forma qua celebratus fuit per sindicũ.arg.ff.de admi.tu.l.cũ queriẽ.deposi. l.publica.§.fi.in fi.Nam ꝛ postq̃ incidisset in cõmissum ꝓpter dictã cãm poterit gubernator monasterij hoc remittere recipiẽdo solutionẽ pro futuro tp̃e.vt not.in Spec.d.titu.ver.xxvj.p l.aduersus.C.de vsur.Fortius ergo anteq̃ incideriẽ potuit dictum pactũ apponere.arg.ff.de his qui sunt sui iur.l.patre furioso. ¶Illud autẽ constat ꝙ si post cessationẽ ꝛ postq̃ res in cõmissum incidisset monasteriũ recepisset pensionẽ pro futuro tempore dicta pena cõmissi fuisset remissa.arg.l.post diem.ff. de lege ꝯmis.ꝛ no.Cy.in.d.l.ij.iij.ꝛ.iiij.de iure emphi.in Spe.
2 in.d.ver.xxvj. ¶†Secũdo videndũ est an incideret in cõmissuꝫ ex eo ꝙ vltimus descendens ex isto cui primo loco concessio facta fuit decessit sine liberis: ꝛ sic propter defectũ linee. videẽ ꝙ sic per glo.que est in.l.etiam.in prin.ff.solut.mat.que dicit ꝙ
a emphiteosis ecclesiastica non transit ad heredes extraneos[a].ꝑ tex.in auẽ.de non ali.§.emphiteosim.Sed Spe.in.d.§.nũc vero aliqua.ver.vij.plene tractans de hoc articulo videẽ illũ.§. corrigere p aliã auẽ.posteriorẽ.de alie.emphi.§.licẽtia.vbi dicitur ꝙ eccl'ia ꝛ monasteria ciuitatis cõstantinopolitane non pñt concedere nisi in tertiã generationẽ:alie vero in perpetuũ:et sic videtur ꝙ ad quoscunq3 heredes transeat. Alij vero concedũt ꝙ in perpetuũ possunt respectu temporis nõ respectu qualitatis successorũ:q2 si descẽdẽtes durarent infinitũ semp duraret cõcessio:sed eis deficientibus nõ: nisi expediret ecclesie ꝙ ex eo põt colligi si res fuit meliorata: vt not.Bal.in auẽ.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle. Breuiter cum nõ habeamus text.expressum ꝙ nõ transeat ad extraneos heredes nisi emphiteo.ecclesie cõstantinopol.sꝫ solũ autori.dicte gl.que fundat se in.d. §.emphiteosim.qui est correctus per.§.licentia.ꝛ ille.§.licẽtia dicat ꝙ alie ecclesie possunt ꝯcedere in perpetuũ nõ video quare debeamus restringere ꝛ glosare modo predicto: ꝛ quare nõ debeat intelligi etiã quo ad extraneos heredes cum satis hoc possit importare dicta dictio in perpetuum cum exponatur et quousq3 soluatur pensio.vt in auẽ.si quas ruinas.quo presupposito ꝙ dari possit taliter vt ad extraneos transeat:nisi in casu nostro satis vr̃ hoc cũ in toto instrumẽto nõ fiat mẽtio de filijs ꝛ descẽdẽtibus sꝫ de heredibus ꝙ vbũ cõprehẽdit etiã ex-
b traneos heredes[b].ff.de verb.sig.l.sciendũ.Nec ob.no.p.Bar. in.l.gallus.§.nũc de leg.ver.etiã.de libe.ꝛ postbu.q2 loquitur quãdo profertur in materia feudali quo casu clarũ est ꝙ nõ cõ-

a ¶Extraneos Uide do. Alex. de imo.in consi. lxxxvij.in.iij.co lũ.in.iij.parte.ꝛ d. Bartho.soz. in cõsi.xcv.inci. capiendo.circa prin.ij.col.in.j. pte.quot aũt requiranẽ vt trãseat emphiteosis ecclesiastici ad heredes.vide bal. in cõsi.cclxxxj.i iij.pte.ꝛ vide.d. Pe.phi.cor.in consil.xiij.in lr̃a b.in.iij.parte.

b ¶Heredes. Qui aũt cõprehẽdãẽ appellatiõe heredũ.vide.d. Pe.phi.cor.in cõsi.cclxxj.i lr̃a A.F.G.ꝛ seq.i iiij.parte.ꝛ do. Alex.de imo.in ꝯsi.cv.in.iij.col. in prin.in.ij.pte. ꝛ in cõsi.lvj.i.j. col.cuꝫ seq.in.j. pte.ꝛ in ꝯsi.cxc.i j.col.in.ij.parte.

Additio. a

a ¶ Cōprebendit extraneos. Et qū appellatione heredū veniāt etiam heredes extranei. vi de late. d. Philip. deci. in cōsi. cc xciiij. incip. in testamēto. in. ij. volu. H. F.

prebendit extraneos[a]: q2 nec feudū trāsit ad eos: sed de emphiteosi ecclesiastica ꝙ non transeat non habemus text. expressum. vnde stabo significatui vocabuli vt cōprehendat oēs maxime si expedit ecclesie nisi alia cōsuetudo subsistat: qđ tū sub dubio dico. pro quo etiā faciunt verba dicti cōtractus dum dicūt ꝙ fiat semper reuocatio de. xxix. annis in. xxix. in infinitū. ⁊ sic videtur habuisse respectū ad quoscūqꝫ successores qui presumūtur in infinitū durare. iuxta not. in. l. ex facto. §. si. ff. ad trebel. non sic in descendentibus: vt ibi not. sed in contrarium facit quod statim subiungitur quousqꝫ fiat consolidatio ⁊c. nam ꝙ alio modo non potest fieri consolidatio nisi vel per cessationem solutionis canonis: ⁊ iste sublatus est per pactū de quo. s. dixi. vel per defectū lineę: ⁊ istū si etiā sublatū dicamus verba illa quousqꝫ fiat cōsolidatio nunꝙ potuerūt verificari. sed respondeo immo verificari possunt in alio casu. s. si rem male tractaret. vt in auꝭ. qui rem hmōi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ sic potest sustineri quod dixi vt ad extraneos heredes transierit: ⁊ sic de
4 recuperatione expensarum non sit tractandum.† Presupposito aūt ꝙ nō ita sit qđ mihi adhuc dubiū est. ꝑpter auꝭ. dicte gl. super eo qđ querit̄ de recuperatione sumptuū clarū est ꝙ si res incidisset in cōmissum propter canonem nō solutū nō possent recuperari per tex. dicte auꝭ. qui rē. in fi. in text. vnde sumitur. ⁊ not. specu. in. d. ver. xxvj. sed quia nō ex illo sed solū propter defectū lineę posset dici incidisse per iam dicta: puto dictū Jacobū docto. egregiū. s. optime cōsuluisse ꝙ possint recuperari per indirectum: videlicet ꝙ aut monasteriū soluat aut promittat edificata remoueri salua pristina facie: q2 text. est in fi. in. d. c. si clientulus. in titu. hic finitur lex. ⁊ Bal. expresse in locis allegatis per eū. Preterea si simplici colono hoc permittitur. vt l. sed addes. §. in quibus. ff. loca. fortius emphiteote qui nō debet esse deterioris ꝯditionis ex eo ꝙ potius ius habeat. ff. de iniur. sed si vnus. §. si seruo. Laus deo.

¶ Consilium. cc xxx viij.

1 ☞ Debitor soluēs simpliciter cēset̄ soluere in duriorē cām. Debitor q pro parte obligationis fideiussit ꝑ parte nō si partem pecunie soluat an videat̄ ꝑ parte fideiussores liberasse.

In christi nomine amē.

1 ¶ Dubiū facit contra fideiussores: q2 superi[9] allegata.† ⁊. l. ⁊ magis. ff. de solu. loquuntur qū sunt plura debita diuersa quorum vnū cū fideiussore: aliud sine: hoc vero est vnū tm̄ sed ego nō video rōnē diuersitatis. vn̄ qđ iuris est de pluribus diuersis idē iuris nō esse debeo ⁊ eodē debito qū per partē datus est fideiussor pro parte non. arg. l. que de tota. ff. de rei ven. cū si. vt sic cedat in solutā pro illa parte pro qua dati sunt fideiussores: lꝫ proprie loquendo nō possit demonstrari pars. s. illa pro qua dati sunt fideiussores cū fideiusserint in genere nō magis ꝓ vna parte ꝙ ꝑ altera: ⁊ istud facit me dubitare: tm̄ pōt dici ꝙ debitor soluens simpliciter habuit respectū ad obligationē fideiussoriā: ⁊ voluerit eam principaliter tolli cū propter eā reddat̄ obligatio durior aliarū cū sit fideiussorū debitor: ⁊ ꝯstat ꝙ debitor quodāmodo sit seruus creditoris. vt not. in. l. fideicō. §. si rē. de leg. iij. quatenus sunt obligati fideiussores obligatio principalis redditur durior: ergo censetur voluisse eā tollere. ff. de solu. l. cū pluribus. ⁊ per cōsequēs vtraqꝫ obligatio tollat̄ eque principaliter quasi solutio sit facta pro vtraqꝫ principaliter quatenus soluit: licet regulariter per solutionem debitoris tollatur obligatio principalis principaliter: fideiussoria vero in cōsequentiā. iuxta no. in. l. ex facto. la picola. ff. de nego. gest.

b ¶ Colligunt̄. Adde do. Pet. phi. cor. in consi. ccxlj. in lra. A. in. iij. parte.

¶ Secūdo facit dubiū: q2 leges que possunt allegari pro istis fideiussoribus loquūtur qū debitor soluit: sed quādo creditor vendidit pignora pōt pretiū conuertere in debitū minus leue: puta in debitū naturale. l. in his. §. impator. ff. de sol. sꝫ hic proponitur ꝙ receperit bona in solutū: qđ idē videt̄ ac si vēdidisset. l. elegāter. in prin. ff. de pig. act. Sed ad hoc respōdet̄ primo ꝙ dicta bona non erāt obligata pro isto debito centū flore. vt patet ex cedula vbi nil continetur de obligatione bonoꝝ: ⁊ sic nō habet locū. l. in his. §. imperator. ⁊. l. pupilli. §. pe. eo. ti. secundo q2 ille loqtur cū ipse est creditor ⁊ vēdidit: sed hic ipse debitor tradidit in solutū vt mihi asseritur: ⁊ sic perinde est ac si soluisset ⁊ habēt locū allegata superius. Preterea si res ꝑdicte fuissent obligate non est in electione creditoris in quā cām conuertat pretium: immo debet conuerti pro rata cuiuslibet debiti ꝑ quo obligate sunt. vt. d. l. pupilli. §. peñ. ⁊ in grauiorē causam. sic plene not. Bar. in. l. ex pluribus. in secundo membro principali. de solu. ¶ Concludo ergo dictos fideiussores in totum liberatos propter dationē dictorum bonoꝝ in solutū. Et posito ꝙ nō essent in totū liberati saltim sunt liberati ꝑ rata ei[9] ꝙ tangit eos de debito centū flore. ⁊ de eo qđ solutū est: q2 negari non potest ꝙ dicta datio extenuauit debitum principale pro rata. ⁊ pro eadem rata extenuauit debitū fideiussorum. vnde cuꝫ data sint pro estimatione. lxx. florenorū extenuāt. vij. partes de. x. cuiuslibet ex dictis fideiussoribus sicut extenuāt. vij. partes de x. totius debiti. Laus deo.

¶ Consilium. cc xxx ix.

1 ☞ Statutū disponēs ꝙ fideiussores possint cōueniri indiscusso principali non habet locū in promissore indēnitatis.
2 Renūtiatio exceptionū generalis non excludit eam exceptionem que colligitur ex contractu excepta.
3 Creditor liberās principalem repellitur a fideiussore in consequentiam liberato ope exceptionis: q2 non potest cedere ipsi fideiussori actionem contra principalem.
4 Et quomodo computentur expense facte in excutiendo principali debitore.

In christi nomine amen.

¶ Super hoc facto conclusiue procedendo considero super primo pūcto ꝙ pacta cōtenta in tertio ⁊ quarto caplo conuentionis predicte pertinent ad extensionē debiti. nam si fuissent seruata forte vel in totū fuisset creditoribus satisfactū parum restaret. Sed q2 dicitur ꝙ non fuerant seruata multum restat soluendū quapropter cōpetit exceptio debitoribus vt non cōueniantur nisi quatenus potuissent conuenīri si pacta fuissent seruata: vt si ex obseruatione pactorū fuisset debitū diminutū in duobus millibus vult ꝙ illud qđ fuerit eatenus nō conueniantur opposita doli exce. C. de pac. l. cum proponas. in fine. que cōpetit etiā fideiussoribus. ff. de pact. l. ⁊ heredes. in fine. que cōpetit etiā fideiussoribus. ff. de pact. l. ⁊ here.
1 in fi. de excep. l. exceptiones. §. rei aūt.† Itē considero ꝙ dicti fideiussores in casu quo non facerent ⁊ curarent ꝙ debitores integraliter soluerent obligauerunt se ad id qđ restaret soluēdū: vt ptꝫ in. c. ij. dicte conuentionis. circa mediū. ibi. intendendo sempre che in caso che mancamento fusse della parte del dicto Piero ⁊c. Itē ibi el mācamento che pagare bisognasse. ex quibus apparet fuisse de intentione partium ꝙ bona dictorū principalium debitorum excuterentur anteꝙ deueniretur ad eos q noluerūt teneri nisi in eo qđ deficeret. Et sic videt̄ fuisse conditionalis eorū obligatio: ⁊ per cōsequens nō fuisse vel esse proprij fideiussores cū illi obligent̄ simpliciter ⁊ pure ad id quod principalis est obligat[9]: ideo poterat creditor de iure antiquo eligere quē volebat. C. de fideiusso. l. nō recte. Sed magis videtur dici promissores indēnitatis q etiā de iure antiquo non poterant conueniri nisi prius excusso principali. ff. de verb. obliga. l. vlt. in fi. si cer. pet. l. fi. in prin. ⁊ qđ ibi no. ⁊ qđ no. C. de cōuen. fisci. debi. l. pa. pertinebat aūt ad discussionem obseruatio dictorū pactorū ex qua pingui[9] fuisset eis satisfactū: que cuꝫ facta non fuerit possunt dicti creditores contra fideiussores agē-
2 tes exceptiōe repelli: vt dictis iurib[9].† nec obstat ꝙ fine dictis conuentionibus dicti fideiussores renūtiauerunt omnibus exceptionibus pro eis faciētibus: q2 debet intelligi ꝑterꝙ illis q ex superioribus capitulis colligunt̄ a quibus tam cito nō presumuntur voluisse recedere. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. nam ad ea. ⁊ qđ ibi no. facit qđ no. Bar. in. l. j. ff. ꝙ vi aut clam. de statuto remouente omnes exceptiones contra instrumentum guarētigie: q2 intelligitur preter illas que ex alijs capitulis statutorū
b colligūtur[b]. facit. l. ita pudor. cum ibi not. in glo. C. de adul. extra de offi. deleg. c. ex parte. sed ista colligitur ex secūdo caplo. per hoc etiā respondetur ad statutum qđ dicit non requiri excussionem. q2 illud tollit excussionem que per legē requirebat. C. de fide. auꝭ. presenti. non illā que ex conuentione partiū requiritur. iuxta illud. lex suū non tuū tibi denegat auxilium. vt not. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. habeā. ⁊ de transac. l. fine. apud acta. per glo. ordina. Debent ergo ꝑdicti creditores agere volentes cōtra fideiussores ostēdere se predicta fecisse: als repellūtur. ff. de edili. edic. l. ediles. in fi. cū ibi not. in glo. de act. emp. iul. §. offerri. de iureiurā. si non fuerit. ⁊ qđ ibi not. in fine glo. ⁊ de mutu. peti. c. j. vbi habetur ꝙ frustra petit debitū qui qđ debet non facit. ⁊ de regn. inr. c. frustra. lib. vj. ⁊ qđ ibi no. in mercu. in prin. Et hoc de primo dubio.
3 ¶† Quantum ad secundū videtur clarum ꝙ si criditores liberauerunt aliquem ex principalibus debitoribus sine consensu fideiussorum non possunt agere contra eos: licet repellantur exceptione cedendarum. ff. de solu. l. stichum. §. penul. ⁊. l. si pupillus. de admini. tuto. nec ob. si dicatur illud est verū quādo actio q veniebat cedenda erat efficax: secus si erat inefficax. l. ꝙuis. §. marcellus. ⁊. §. si mulier. ff. ad velleia. ⁊ not. in. l. si stipulatus. §. si ex duobus. ff. de fideiusso. per glo. ⁊ docto. sed hoc erat inefficax propter inopiam. ff. de leg. nam is. Nam respōdeo ꝙ illa inefficacia nō attendit̄ in hoc cū possit peruenire ad pinguiorē fortunam. ⁊ sic actio cessa efficeret̄ efficax: ⁊ in dubio presumit debere

debere peruenire.l.ſi defunct⁹.C.arbi.tute.ſʒ inſpicit efficaciã
iuris vtrũ ſit talis cui obſtet exceptio:quo caſu loquiť contra-
rium:qꝛ non ſperatur effici efficax qđ ibi nõ eſt.ad hoc.ff.de fi-
deiuſ.l.iij.man.l.inter cauſas.§.abeſſe.Itẽ non obſt.ſi dicatur
ꝙ hic videantur renũtiaſſe exceptiones cedendarũ dũ genera
liter renũtiauerunt cũ beneficio:igitur nõ potuerũt creditores
repelli per illã exceptionem.vt not.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.ſi ex
duobus.ff.de fide.qꝛ nego ꝙ hic fuerit renũtiatũ.Nam illa ge
neralis renũtiatio intelligitur de illis bñficijs que haberet im
pedire executionẽ obligationis ſine aliquo facto culpa vel do-
lo creditorũ vt eſſet exceptio diuiſionis vel excuſſionis q̃ eſſet
de iure tantũ fienda.Non aũt huic que nõ habet impedire me-
diante facto culpa vel dolo creditorũ liberantiũ debitorẽ.Nõ
enim preſumũtur per generalia verba voluiſſe remittere doluʒ
futurũ ⁊ dare materiã delinquendi ⁊ alteri nocendi: videlicet
liberare debitorẽ in perniciem fideiuſſorum.Hoc eñ fideiuſſo
ribus habet nocere ⁊ creditoribus non prodeſſe:igitur ⁊c.arg.
l.in fundo.ff.de rei vendi.de pac.dota.l.conuenire.de pactis.
ſi vnus.§.illud nulla.
4 ¶†Super tertio vero puncto videtur dicendũ ꝙ expenſe fa-
cte per creditores in exigendo debeant deduci de eo qđ exactũ
eſt vt tanto minus cenſeať ad eorũ manus perueniſſe:cũ vt.s̃.
dixi creditores predicti tenerentur primo excutere bona debi-
torũ:ergo ⁊c.per ea que no.C.man.l.per diuerſas.ff.de impẽ.
a l.j.per Bar.Nam fructus dicũtur deductis expenſis[a] neceſſa-
rijs in ipſorũ recollectiõe.ff.ſolut.matri.l.fructus.fami.her.l.
fundus.de peti.here.ſi ad non.§.fi.Nec videbãtur aſtringi ad
requirendũ dictos fideiuſſores cum in conuentione appoſitus
eſſet terminus infra quem debebũt facere curare cuius lapſus
interpellauit.l.magnã.C.de contrahen.ſtipu.vnde alia inter-
pellatio non requirebatur.vt no.ff.de vſur.l.mora.in gloſella.
ſup verbo repetendi.Breuiter ſi aliqua expenſa facta eſt in exi
gendo ante lapſum termini non debet deduci: quia tunc fide-
iuſſores non erant in mora:⁊ ſi fuiſſent requiſiti forte ſine expẽ-
ſa feciſſent exactionẽ:vnde imputent ſibi debitores.arg.ff.de
euic.ſi fundo.§.fi.pro ſuo.l.ſi ancillam.ver.ſiue vero cũ ſcires.
loca.item loquitur.§.exercitu.ſi vero poſt terminum tunc in-
quantum eſſent exceſſiue idem: al's puto locum habere qđ ſu-
perius in contrarium allegaui. Laus deo.

¶Conſilium.ccxl.

1 ☞An ſententia lata contra hereditatem iacentem preiudi-
cet ei qui poſtea agnouit bonorũ poſſeſſionem.
2 Si euincatur res poſt mortem venditoris hereditate iacenteʒ
an pena promiſſa in caſu euictionis debeat ſolui per bono-
rum poſſeſſorem.⁊.3.
3 Abſentia ⁊ mors equiparantur.
Quod denuntiatio ꝙ res euincať nõ põt fieri hereditati iacẽti.

1 In chriſti nomine amẽ.
¶†Effectus primi dubij conſiſtit in hoc vtrum
ſententia lata ſuper pena contra hereditatẽ iacẽ-
tem preiudicet poſſeſſori bonoꝝ defuncti quantũ
ad hoc vt per eam probetur debitum pene principale ſine quo
hypotheca que eſt acceſſoria cõtrahi non poteſt.⁊ videť ꝙ ſic:
qꝛ inſtrumentũ ſententie licet factũ inter alias perſonas ꝓbat
inter quoſcunqʒ ſñiam ſic latã.vt not.Bar.C.de eden.l.ij.fa-
cit qđ not.Cy.C.depoſi.l.deſiderium.Hoc autẽ videtur ſuffice
re contra dictum poſſeſſorẽ probatis alijs duobus:ſcʒ ꝙ bona
illa fuerint hypothecata pro dicta pena:⁊ ꝙ erãt in bonis hy-
pothecatis tẽpore obligationis.ff.de proba.l.ante omnia.de
pig.⁊ que nondum.§.qđ dicitur.¶Non enim poterat dictus
poſſeſſor allegare ſententiam iniuſtam.Poſtq̃ enim tranſ-
iuit in rem iudicatam contra hereditatẽ iacentem quã princi-
paliter tangit videtur etiã trãſiſſe quo ad oñes alios quos tã
git acceſſorie.argu.ff.de inoffi.teſta.papi.§.fi.de libe.agno.ſi
quis.l.j.§.fi.de excep.rei iudi.l.j.nõ autẽ dico ꝙ ꝑiudicet quã-
tum ad hoc vt cõtra dictũ mittatur executioni ſine nouo pro
ceſſu:quia non eſt pena cum contra ipſum in hoc non ſit lata:ſʒ
contra hereditatem: nec in rebus hypothecatis: quoniã de iu
re hypothece non fuit in dicto iudicio diſcuſſum.
¶Breuiter contrariũ puto ꝙ nec etiã quantuʒ ad dictam pro-
bationem preiudicet illi tertio poſſeſſori nõ citato.Primo qꝛ
⁊ ſi citatus fuiſſet non in plus ille preiudicaſſet niſi vt proba-
ret dictũ debitum pene non quo ad alia per ea que dicta ſunt:
igitur omiſſio citationis debet aliqd operari vt nec in alia pro
ſit al's ſuperflua eſſet citatio que requiriť vt tertio preiudicetur
regulariter.vt not.in.l.in cauſe.la.i.§.pe.⁊ fi.ff.de minori.⁊.l.
cum miles.quib.ex cau.maio.Item qꝛ dictus poſſeſſor nõ po-
terat per ſuam contradictionem impedire dictum iudiciũ pe-
nale inter agentẽ ⁊ hereditatẽ iacentem: nec lata fuit ſententia
ſuper dñio rerũ de quibus modo agitur de preſenti: quo caſu ſi
ſciuiſſet ⁊ cauſam habuiſſet a defuncto debuiſſet comparere et
defendere:al's ſibi preiudicaret ſñia:ſed lata fuit ſolũ ſuper pe
na:⁊ ſic in ea terminatũ fuit ſup eo in quo dictus poſſeſſor cãm
haberet a defuncto:igitur nullo modo ꝑiudicat etiã ſi dictus
poſſeſſor ſciuit cãm agitari ⁊ non comparuit per regulam.l.ſe
pe.ff.de re iudi.lʒ ſecus forte ſi comparuiſſet pro ſuo intereſſe.l.
ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſta.⁊ qđ not.Bal.in.d.l.ij.C.de eden.
Item qꝛ ſententia lata fuit contra hereditatem nõ defenſam:
ergo ⁊c.l.ſi ideo.ff.de euic.de inoffi.teſta.q repudiãtis.¶Nec
obſtant not.in.d.l.ij.C.de eden.per Bart.qꝛ fateor ꝙ inſtrumẽ
tum dicte ſententie probabit ipſam ſententiam latã: ⁊ ſic lataʒ
inter agentem ⁊ hereditatem:vt dicit Bart.nõ tamen ſequiť
ꝙ huic poſſeſſori noceat:⁊ ꝙ per eã probeť debitũ pene:⁊ ita lo
quitur qđ dixi:ſed neceſſe eſt de nouo probare ſi vult in hypo.
ex iſto capite obtinere cũ ſit vnũ de ſubſtantialibus: vt no.in.l.
rem alienam.ff.de pig.acť.facit qđ in ſimi.not.Inno.in.c.per
inquiſitionem.de elec.¶Itẽ non ob.l.papi.de inoffi.teſt.⁊.l.
j.in fi.de libe.agno.qꝛ loquuntur in ſententijs que faciunt ius
puta reſciſſorijs vel ſuper ſtatu perſone in quib⁹ procedit id qđ
s̃.dixi in contrarium:ſed iſta non facit ius vt de ſe patet.
¶Super ſecundo dubio conſiderandũ eſt diligenter ꝙ denun
tiatio litis mote ⁊ requiſitio ꝙ venditor veniat ad defendendũ
l.ſi plus.§.mota.ff.de euic.de procura.qui habentem.tunc req
b ritur[b] cũ adeſt cui fiat:vnde ſi vẽditor abeſt etiã ſine aliqua ma
litia: ⁊ neſciť vbi eſt emptor excuſatur a denũtiando niſi forte
eo modo quo poteſt:puta ad domũ:vt eſt caſus in.l.ſi dictũ.§.
ſi preſente.in fi.⁊.l.ſi ideo.§.fi.ff.de euic.Et hec eſt ratio quare
poteſt fieri pupillo non habenti tutorẽ nec teneť facere ei tutorẽ
dari:vt ptʒ in.d.l.ſi dictũ.§.fina.Quia non teneť niſi quaten⁹
cõmode põt.Pupillo aũt preſenti põt cõmode:ergo debet ſi-
bi denũtiare:ſed nõ ſic cõmode põt facere ſibi tutorem dari ad
hunc actum:ergo nec tenetur:vt ibi ptʒ.ſi enim tenereť nõ ſuf
ficeret ſoli pupillo denũtiare cui⁹ cõtrariũ ibi diciť.Ratio au
tem oĩm eſt:qꝛ dicta denũtiatio nõ fit principaliter ad ꝯſtituẽ
dum venditorem in mora:ſed pro conſeruatione iuris empto-
ris.Item non eſt in poteſtate emptoris qñ ſibi nõ moueať lis.
C.de dila.ſi quãdo.ff.de peti.here.ſi quis libertatem.ver.nam
cum quidam.⁊ per cõſequẽs nec qñ denũtiet cũ ſit denũtiandũ
2 ſolum poſt litẽ motã:vt.d.§.mota.†Ex quibus ſequitur ꝙ ca
ſus interim contingens in perſonã venditoris ꝓpter quẽ denũ
tiari non poſſet non debet nocere emptori vt propter denũtia
tionem omiſſam perdat ius ſuũ:ſed potius vẽditori qui eo ipſo
ꝙ vendidit rem alienã videtur fuiſſe in culpa etiã ſi ignorãter.
l.⁊ hec diſtinctio.§.j.ff.loca.igitur ſibi dʒ cauſa nocere.ar.ff.de fi
de.l.exceptione.⁊ qđ plene not.in.l.ſi duo.ff.loca.eo.titu.qui
operas.Ex quibus videť dicendũ ꝙ iſte vltimus emptor fuit
excuſatus denũtiando hereditati iacenti quantũ ad cõſeruan
dum ſibi regreſſum de euictione ſaltim quo ad pretiũ: nec tene
batur facere ſibi dari curatorẽ.per.d.l.ſi dictũ.§.fi.qꝛ ⁊ ſi vixiſ-
ſet defunctus ⁊ fuiſſet abſens adeo ꝙ ſcire nõ potuiſſet vbi erat
videbatur excuſari nõ denũtiando.p.l.s̃.alleg.eodẽ modo eo
3 mortuo:† qꝛ abſentia ⁊ mors equiparanť:vt dicit Bart.in.l.
ea que.circa fi.C.de tẽpo.in integ.reſti.Ex quo etiã ſequiť ꝙ ſi
fuiſſet ꝓmiſſa pena ſub iſta tm̃ cõditione ſi res euincereť fuiſſet
pena cõmiſſa ꝯ hereditatẽ iacentẽ.vt exꝑſſe pʒ in.ll.s̃.allega.
vbi ſtipulatio dupli ꝯmittiť ꝯ abſentẽ cui nõ fuit facta denun
tiatio etiã ꝯ pupillũ:ſʒ in caſu nr̃o ſi bñ inſpicianť verba inſtru
menti ⁊ ꝓmiſſionis ſolũ reſtitutio p̃tij fuit ꝓmiſſa ſub illa vni-
ta cõditione ſi res fuerit euicta:ſed pena ſeu duplũ fuerũt ꝓmiſ
ſa etiã ſub alijs cõditionib⁹.ſ.ſi ꝓmiſſor deficeret in aliquo ex
ꝓmiſſis:vel ſi nõ reſtitueret p̃tiũ infra triduũ a die euictionis:
ꝓmiſerat eñ ſic ſoluere:⁊ etiã litẽ in ſe ſuſcipere.ex quo pʒ ꝙ di
cta ꝓmiſſio pene cenſeť facta ſub cõditione ſi ꝓmittens eſſet in
mora ad implendũ q̃ ꝓmiſerat:ſic eñ exponunť dicta verba vt
elegãter dicit Bar.in.l.ſi duo.§.fi.ff.de cõſti.pecu.Pretiũ ve-
ro venit reſtituẽdũ ſecuta illa cõditiõe ꝙ res ſit euicta etiã ſi vẽ
ditor nõ fuit in mora defendẽdi:vt.d.§.ſi p̃ſenti.ĩ.d.l.ſi dictũ.
§.fi.dũmodo emptori nõ poſſit imputari cur non denũtiauit.
Sʒ pena vel duplũ ita demũ ſi fuerit vẽditor in mora ad implẽ
dũ qđ ꝓmiſerat:⁊ hec eſt veritas ſi bñ cõſidereť inſtrumentũ ⁊
eius verba.Nunc ergo ad propoſitũ hereditas iacẽs nõ põt cõ
ſtitui in mora:qꝛ mora eſt dolus q nõ cadit in perſona ficta: ſi-
cut nec in pupillo.l.mora.de vſur.l.ꝙ te.ſi cer.pet.de v̾bo.obli.
ſi ex legati cauſa.cũ ſe.Aut ergo vult dicere dictus emptor vl-
timus ꝙ ſit cõmiſſa pena ex eo ꝙ venditor nõ defendit cãm et
hoc eſt falſum:qꝛ ad hoc requirebatur preciſa denũtiatio ⁊ req
ſitio quantũ ad hoc vt conſtituerentur in mora cum nullus ter-
minus cert⁹ eſſet appoſitus.ff.quãdo dies lega.ce.l.ſi penum.
et no.in.d.l.mora.fieri autem non potuit hereditati iacenti

a ¶Expenſis. Adde Bald.in cõſi.iiij.in ꝑma parte.

b ¶Requiriť. Vide Bald.in ꝯſi.cclxxx.in.iij.parte.

quantūcunqȝ ad hunc finē vt dixi. Aut vult dicere ꝙ sit cōmis-
sa ex eo ꝙ pretiū nō restituit infra triduū a die euictionis. qđ vi
detur per. l. ad diē. ff. de verb. oblig. in qua videnť fundari qui
scripserunt pro dicto vltimo emptore: et tunc adhuc idem di-
co ꝙ non sit cōmissa: nā. l. ad diē. loquitur de prescriptione con
uetionali cepta contra defunctū: illa eñ cōpletur cōtra heredi
tatē iacentē. l. ceptā. ff. de vsu. de tempo. adiec. l. si predio. ꝛ no.
glo. in. l. ea que. §. cum vero. C. de tempo. in integ. resti. sed nos
loquimur de nō cepta: sed que venit incipienda post mortem:
nam terminus triū dierū ad restituēdū pretiū qui pōt dici pre-
scriptio cōuentionalis incipere debebat currere post euictionē
subsecutā: vt ptȝ ex instrumēto: fuit aūt subsecuta post mortem
venditoris: igitur iacēte hereditate nō incepit currere: qm̄ om
nis prescriptio inchoanda iacente hereditate non inchoatur:
vt dicto. §. cū vero. in tex. ꝛ glo. ꝛ. l. fi. ff. de vsuca. Preterea di
ctus terminus non habebat certū pretiū sed incertū: scȝ cū res
fuerit euicta. Istud ergo ꝙ res esset euicta erat necessario noti-
ficandū venditori etiā si tunc vixisset: al's ignoranti non incipe
ret. ff. de infami. l. genero. ibi per Bar. qm̄ dictus terminus cur
rebat ad morā ꝛ negligentiam nō restituentis colligendā: ꝛ sic
quo ad principiū erat tempus vtile. facit. l. ij. C. vbi in rem act.
vbi terminus datus absenti ꝛ ignorāti debet sibi notificari ad
ad hoc vt incipiat currere. ꝛ not. Bar. ff. de iureiurā. labeo. fa
cit. l. ab eo. C. quomodo ꝛ qn̄ iudex. Cum igitur esset mortuus
ꝛ hereditas iaceret: nō potuit determinatio notificatoria fieri
hereditati: que nō habet animum: ꝛ sic in ea nō cadit scientia:
nec potest conqueri emptor de iniuria ex casu cōtingente in per
sona vēditoris tractātis de pena qua voluit sibi deberi nisi in
casu more: ergo expectet moram ꝛ imputet sibi cur nō fuit stipu
latus in casu euictionis dūtaxat. Concluditur ergo nō fuisse cō
missam penā ex dicta denūtiatione facta hereditati iacenti: li-
cet actio ex empto ad restitu. pretij sit: dicta enim denuntiatio
fuit facta vt defenderet: sed ad cōmitti faciendū penā ex illo ca
pite ꝙ nō soluit pretiū infra triduū requirebatur denūtiatio al
terius forme ꝛ equitatis. s. certificatio ꝙ ita res erat euicta que
non cadebat in hereditate iacente. si ergo actuȝ est hypotheca-
ria ex isto capite ꝛ istud tātū debitū tanꝙ principaliter sit in iu
dicium deductū debet agēs succūbere: qr nec ex sententia lata
cōtra hereditatē ipsum pbare pōt nec alio modo cū veritas sit
in cōtrariū vt dixi. ꝛ hoc de secūdo pūcto in quo stat substantia
huius rei: ꝛ quia hec sufficere videntur: super alijs nihil scribo
pro presenti. Laus deo.

a Presentia. Adde do. Pet. phi. cor. in cōsi. cxliij. incip. lȝ. in lra. A. in quarta parte. ꝛ in cōsi. clxj. in lra. C. ꝛ. D. ea. iiij. pte.

Consilium. ccxli.

1 Testis deponens ꝙ partes pmiserūt adinuicē permuta-
re an probet cōtractū fuisse stipulatione vallatum.
2 An ꝛ qn̄ partes dicantur habere cōtractū pro perfecto si dicať
ꝙ fiat ex interuallo instrumentum.

In christi nomine amen.

In questione que vertitur in ciuitate Castelli in
ter Antoniū ꝛ Xpophorū ex parte vna ꝛ Nicolaū
Pauli Cecchi ex parte altera sup pmutatione quo
rūdam bonorū pendente corā arbitris ꝛ mihi cōmissa consulē
da per dn̄m ptātē dicte ciuitatis: visis actis ꝛ actitatis ꝛ atte-
stationib⁹ receptis tam corā primo arbitro ꝙ corā secūdis: di-
co partes dictorū scdorū arbitroꝝ esse in pronūtiando ꝛ laudā
do primum arbitriū male laudatū eiusqȝ laudū fore ꝛ esse ini-
quum: dictūqȝ Nicolaū cogi non debere ad dictā permutatio-
1 nem faciendā rationibus infrascriptis. † Nam ex dictis te
stium corā primo arbitro receptorū apparet ꝙ ista nō fuit pmu
tatio in qua incipit a traditione: sed fuit cōuentio de permutā-
do: prout etiā in libello ipsoꝝ dicti Anto. ꝛ Christophorus as-
serunt. Debuit aūt esse cōuētio solēnis ꝛ stipulatione vestita ad
hoc vt ex ea agi possit: ꝛ quis cogi ad ipsius obseruātiā: al's cū
permutatio sit cōtractus innominatus ex parte illius q nil reci
pit: nō est cōtra eū obligatio cōtracta cū hȝ penitentiā re inte-
gra. C. de rerū permu. l. ex placito. facit. ff. de pac. l. diuisionis.
Sed hic ex tribus testibus qui fuerūt examinati vnus tm̄ depo-
nit ꝙ pmissio fuit facta solenniter videlȝ Meus. Alter vero vi
delicet Angelus hoc non dicit. s. ꝙ solēniter vnde nec subintel
ligitur in dicto testis. C. de vsur. l. j. ꝛ ibi no. lȝ secus mysterio. l.
sciendū. ff. de verb. oblig. ꝛ ibi plene per Bar. Et lȝ dicat An-
gelus ꝙ dicte partes pmiserūt adinuicē permutare prout in di
cta petitiōe cōtinetur ꝛc. ꝛ ibi dr ꝙ solēniter: hoc tn̄ nō releuat
qr illa verba prout in dicta petitiōe ꝛc. possum⁹ referre ad sub-
stantiam tm̄ promissionis vt in substantia fuerit facta promis-
sio prout in petitione conitnetur: ꝛ in hoc solo possunt verifica-
ri absqȝ eo ꝙ referant ad qualitatem ꝛ solennitatē: hoc eñ de-
bebant expresse dicere put dixit Meus: vel saltim equipollen-
ter: puta dicendo ꝙ in oīb⁹ ꝛ per oīa: vel prout ꝛ queādmo

b Commissionē. Uide Bal. i cōsi. ccccixxxj. in iiij. parte.

c Nō pbatur. Adde Bald. in ɔsi. cij. in. iij. pte.

d Nō crediť. In qb⁹ aūt credať. vide Bal. in ɔsi. clxij. in. ij. pte. ꝛ do. Pet. phi. cor. in cōsi. liij. inci. in hac. i lra. F. i. iiij. pte.

dum quo casu dictio prout referretur ad substātiam promissio
nis: ꝛ dictio queādmodum ad qualitatem. Sed dicēdo simpli-
citer prout videtur solū ad substantiam se retulisse nō ad qua-
litatem. vt not. Bart. ff. de leg. j. l. si cui serui. §. j. vel saltim est
dubiū an ad substantiam tantū se retulerit: an etiā ad qualita
tem: ꝛ in dubio fit interpretatio contra producentes. de proba
tio. c. in presentia. Et sic sequitur ꝙ solēnitas stipulantis non
est probata nisi per vnuȝ testem: qđ non sufficit. C. de test. l. ius.
ppterea prefatus Meus testis adhuc inquātū deponit de pro
missione Nicolai nō dicit ꝙ illa fuerit facta solēniter: lȝ hoc di-
xerat de promissione Anto. ꝛ Christophori: sȝ dicit solū ꝙ pro
misit prout in petitione continetur: ꝛ sic dictus laborat eodem
2 morbo quo ad Nicolaum. † Preterea primus ꝛ scđs testis defi
ciunt adhuc in alio qđ est fortius: quoniā ex eoruȝ dictis appa
ret ꝙ partes non remanserunt vnꝙ in finali ꝛ absoluta concor-
dia seu conuentione: nec fecerunt promissionem sed ratiocinati
sunt de ipsa facienda: quantum ad primū qui vocatur Christo-
phorus clare patet ex eius dicto: quia dixit ꝙ dixerunt ꝙ quili
bet interim cogitaret: ꝛ sic non habuerunt conuentionem pro
perfecta ꝛ absoluta: sed eam suspenderunt in futuruȝ cogitan-
dam ꝛ deliberandā. Secūdus vero testis videlicet Angelus lȝ
primo dicat ꝙ promiserunt: postea tamen circa finem sue atte-
stationis dixit ꝙ remanserūt in concordia ꝙ die sabbati fieret
instrumentum. certe ex hoc apparet ꝙ nō habuerunt contractū
pro perfecto ꝛ absoluto: sed voluerunt ꝙ perficeretur tunc cum
instrumentum conficeretur ꝛ rogaretur. ex hoc patet quia si vo
luisset cōtractum haberi pro perfecto ꝛ absoluto: ꝛ tunc quādo
ratiocinati sunt: non potuisset postea notarius ex interuallo ro
gari de contractu iam perfecto cum non possit sumere rogituȝ
a nisi de eo qđ geritur in eius presentia[a]: vt no. Inno. in. c. j. de fi
de instru. ꝛ Bar. in auť. si quis in aliquo. C. de eden. Aut esset
dicendū ꝙ intētio partiū fuisset reiterare ɔctū in presentia no-
ta vt sic bis voluerit contrahere ꝙ nullo modo dicendū est: sed
potius ꝙ prima conuentio esset quoddā ratiociniū: nō aūt obli
gatoria cōuentio partiū: sed voluerūt esse obligatoriā tempore
confecti instrumenti. argu. l. contractus. C. de fide instrumē. iū
ctis his que not. in. l. cum procu. de ope. no. nun. per Bar. ꝛ. l.
si is qui. de testa. ꝛ si dicatur ꝙ immo ptes pdicte voluerūt face
re duos contractus: vnū in quo se obligarēt ad permutanduȝ:
ꝛ de isto voluerunt statim perfici sine instrumento. Aliū. s. ipaȝ
pmutationē que incipit a traditione vera vel ficta: ꝛ de isto vo
luerūt confisci instrumentū: ꝛ istum fateor non fuisse perfectum
ante confectū instrumentum: ꝛ sic procedunt que. s. dixi. sed re-
spondeo ꝙ ex quo scđm. s. ipsam permutationem voluerūt psi-
ci ante confectū instrumentum: similiter nec primū cēsetur vo-
luisse prius perfici: qr si primus fuisset perfectus censeretur etiā
perfectus secundus qui habet necessariam cōsequentiā ad pri
mum. ar. ff. de mino. l. j. §. seio. de reg. iur. l. qui act. cū simi. Qđ
etiā patet ex dicto primi testis qui dicit ꝙ in ratiocinio de quo
oēs deponūt dictū fuit ꝙ quilibet cogitaret: ꝛ sic noluerūt par
tem aliquam contractus perficere nec se obligare: ꝛ lȝ alij duo
de hoc non sic dicant: ille tamē ex quo sic dicit detrahit de fide
aliorum duorū: vt non sint omni exceptione maiores ꝙuis di-
ctum illorum suppleatur per dictum primi. de testi. cum tu. cuȝ
simi. Insuper Nicolaus predictus negauit notariū qui exami
b nauit dictos testes habuisse de hoc cōmissionē[b] ab arbitro: et
non fuit probatū: ergo ꝛc. arg. eius qđ not. C. de test. hac cōsul-
tissima. circa fi. de libe. cā. iubemus. ꝛ si nō pcessisset ɔmissio nō
possent dicte attestationes recōualescere ex supueniēti cōsensu
arbitri. per ea q̄ not. gl. ff. de iudi. l. lȝ. ꝛ in. c. prudentiā. de offi.
deleg. ꝛ qđ not. doct. in. l. j. C. qui pro sua iurisditione.
Nūc restat respondere ad vnū: qr dr ꝙ dictus Nico. nō recla
mauit infra. x. dies nisi tēpore scientie: qr die qua fuit latū lau-
dum: laudū fuit sibi lectū ꝛ datum intelligi: videlȝ die. iij. septē
bris: ꝛ ipē reclamauit die. xxiij. eiusdem. sed respōdeo ꝙ de di
c cta notificatione facta illa die qua lata fuit nō pbať[c] nisi p vnū
testem: videlicet notariū qui fuit rogatus cui in hoc non credi
d tur[d]: qr nō fuit de hoc rogatus: ꝛ sic non deponit vt notarius:
sed vt priuatus: ergo ꝛc. l. iusiuran. C. de testi. Alij vero testes
non deponunt de die qua dictū laudū fuit lectum dicto Nico-
lao. vnde cū tempus appellandi ꝛ reclamandi nō currat igno
ranti. C. quomō ꝛ qn̄ iudex. l. ab eo. ꝛ not. in auť. hodie. de ap-
pella. et in dubio presumitur ignorātia. l. verius. de probatio.
cum dictum laudum non fuerit latum eo presente. dicendū est
ꝙ in dubio presumatur appellasse ꝛ reclamasse tempore licito
ex quo contrariū non est probatum. per ea que not. in. l. non so-
lum. §. sed vt pbari. de appel. de sen. excō. venerabilis. li. vj. cir
ca fi. Postremo pars ista benignior est ꝛ humanior in dubio:
qr lȝ ista pmutatio nō fiat dicti Anto. ꝛ xpophorus nil pdūt de
suo: lȝ nō lucrenť. At si fieret seu indebite cogeretur dictus Ni-
co. dānum

co.damnū sentiret:z melius est in dubio q dicti Xpophorus z Antonius indebite lucrū perdant q̄ q Nicolaus indebite dānum sentiat.ar.C.de codicil.l.j.ff.de ven.in pos.mit.l.j.§.j.vnde concludo qd.s.dixi. Laus deo.

Consilium.ccxlij.

1 An fratres habentes bona cōia dicantur socij si lucrū nō communicant inter se de negotijs suis.
2 Quomodo plures socij obligētur insolidum per cōtractū vni9 noie societatis.z de statuto lucano q nominatus in contractu censeatur obligatus etiam nulla societate precedente.

In christi nomine amē.

1 †Videndū est an fratres dicti.N.teneantur ad debita cōtracta per psum.N.in partibus vltramontanis rōne alicuius societatis vigentis inter eos.Ad qd omissis superfluis dicendū est q non duplici rōne.Prima quia non proponitur q aliqua societas cōuentionalis fuerit inter eos cōtracta expresse vel tacite:lz enim habeant bona cōia non propterea dicuntur socij conuentionales vt vnus teneatur agnoscere debita alterius.ff.famil.hercis.l.ex parte.§.filius.licet dicantur habere societatem incidentem que non obligat nisi ad id qd socius vtiliter impendit in rem cōmunē.ff.pro socio.l.vt sit pro socio.cum.l.sequen.z.l.cum duobus.§.idem respōdit socius.z no.eo.tit.l.iiij.in prin.per glo.Nec potest dici tacite cōtracta si nō cōmunicauerunt lucra licet cōi nomine fuerit.N.negotiatus etiā scientibus fratribus.per ea que no.Bar.in.l.titium z meuiū.§.altero.ff.de admi.tu.z Bal.in l.si patruus.C.cōmu.vtri.iudi.qui requirunt cōicationē lucro
a rum[a] ex qua apparet consensus.z licet idem Bar.in quibusdā verbis suis videatur senitre q sufficiat si cōtractus fuerint
b celebrati cōmuni noie[b]:nō tū credo fuisse hoc de mēte sua:sed protulit illa verba referendo dictum aliorū:sed postea plenins declarando sentit qd.s.dixi.s.cōicationem necessariam.Pro quo facit qd idē bar.no.in.l.sepe.ff.de re iudi.vbi dicit q si scio z patior aliquem agere noie meo nō propterea mihi preiudico.licet Inno.videat aliter dicere in.c.ex parte decani.de rescrip.sed moderni canoniste tenent ibi opi.Bar.per ea que idem Inno.no.in.c.quāuis.de sen.z re iudi.dicentes non obstare.l.qui patit.ff.man.qr dz intelligi in tendētibus in fauorē patientis:non in tendentibus in odiū.iuxta.l.qvas.§.vetare.ff.de fur.et qd no.in.l.inuitus.de procur.p Cy.de reg.iur.eū q tacet.Itez non ob.l.j.§.magistrum.ff.de exerci.z q cū eo.l.fi.in qbus habet q si patior aliquē negotiari noie meo videor ipsum tali negotiationi presupposuisse et teneor ex eius ɔtractu:qr illud est verū qñ negotiatio fuit per me cepta vt ibi patet:vel qñ in his que per me cōsueuerunt fieri:vt no.glo.in.d.l.fi.q eum eo.que sic illam intelligit:als ex sola scientia et patientia non teneor nisi in casu cū patior seruū negotiari in peculio per me sibi ɔcesso:quo casu locus est tributorie actioni.de tribu.per totū.Concludo ergo fratres dicti.N.nō teneri ad debita dicti.N.ratiōe alicuius societatis expresse vel tacite vigētis inter eos:cū nulla proponat cōtracta inter eos fuisse expresse nec etiā tacite resul
2 taret ex aliquib9 actibus gestis inter eos.facit qd no.in spec.de iudi.§.j.versi.vt autem simplex canonista.† secundo posito q appareret ɔtracta tū ex quo ista debita fuerūt alibi ɔcta q̄ Luce vel in eius districtu de aliquo mādato nō apparet adhuc idē est propter statutuz lucanū sup prio loco relatū q expresse hoc disponit.vñ quicqd sit de iure cōi standū est statuto.l.oēs populi.de iusti.z iur.De iure aūt cōmuni si cōstaret societas ɔcta ɔcedit distinctio quā facit Bar.in.l.eadē.ff.de duobus reis.quā puto verissimā.Sed in vno mēbro vr aliqualiter deficere:scz cū socij gerunt societatē per se eodem loco.Naz ipse dicit q tunc quilibet tenetur pro parte quā hz in societate.p.l.si tū plures.in prin.de exerci.q ego puto verū qñ simul cōtrahūt.Sive ro vnus tm:tūc ille obligat insolidum:alij nō:nisi quatenus in vtilitatē societatis fuerit versum z tunc tenentur per obliquū:quia non illi cum quo cōtraxit sed ipsi socio:vt est tex.cum gl.in.l.antepenul.ff.pro socio.z sic intelligitur.l.oēs.Ceterū cum separatim administrant etiam si non apparet q expresse alterum proposuerit:si tamen ex eis scientibus et patientibus cen
c setur alter alterum proposuisse ex quo constat contractam fuisse inter eos societatem[c]:sic ex cōtractu vnius tam ipse q̄ quilibet aliorum tenetur insolidum sicut si per quendam tertiuz gererent ne qui cum vno contraxit in plures distinguatur:vt.l.j.in fi.cuz.l.pe.z.l.si tamen.ver.j.z.ij.de exerci.et hoc est qd vult Barto.et bene per.l.eius qui in prouincia.in fi.si cer.pe.Nos autem in opi.Barto.de presenti non sumus:tum quia non constat inter istos procedere societatem q ipsa presupponit:tuz qr et si constaret statutum prefatum tollit dictam opi.nisi quando constat de mandato.Quod autem dixi quemlibet teneri insolidum cum separatim gerunt fm opi.Bart.intelligendum est directo.s.illi cum quo cōtraxit:quia de mandato cuiuslibet censetur contraxisse:sed inter se diuidendum est pro portionib9 societatis:vt.d.l.oēs.z.l.p socio.z.l.arbiter.e.ti.in eo q cautionibus loquitur interponendis.Predicta procedunt etiaz si nulla mentio fiat per socium cōtrahētem de alijs socijs:ex quo super negotio pertinent ad societatem eorum:nomine censetur contraxisse.arg.ff.quando ex fac.tu.l.post mortē.§.z quod ibi not.

Nunc secundo loco videndum est de eo qd principaliter queritur:videlicet an fratres dicti.N.teneātur ad debita dicti.N.ex eo q ipse.N.contraxit nomine suo z fratrum propter dictuz statutum in ver.q non requiritur aliquam societatem precedere:sed solum q aliquis nominetur in contractu celebrato per alium.Isti aūt satis videntur nominati:licet per modum appellatiuum fratres zc.cuz illud nomē his tantum duobus:scz P.z.C.fratres carnalibus conueniret non alijs patruelibus vel consobrinis.vt expresse not.Bart.ff.de leg.iij.l.lucius.§.quesitū.igitur tm valet quantū si nomē propriū fuisset expressum.argu.eius qd not.in glo.in.l.hac cōsultissima.C.qui testamē.face.possunt.de gallo presso.

Breuiter non stando in verbis dictū statutū in illo ver.dico che se alcuna persona zc.requirit tria ad hoc vt alius per aliuz obliget.s.q fuerit noiatus in contractu illius per suum nomē.Item q apparet ipsum consentire q noietur vel per litteras vel alio modo vt pz ibi.z talis persona cōsentit zc.z ibi.z possa si anteq̄ monstrare zc.Item tertio requiritur q perseueret in dicto consensu qd colligitur si in curia mercator lucanor nō vetauerit q sub noie contrahatur:z ita sane intelligendū est ver.z talis psona meritorie nō hara facto vetare zc.Nā si sufficeret primū z vltimū.s.q quis fuerit noiatus z q non fecerit vetare.z econtra superflua fuissent verba dicti statuti in duobus versi.z tale persona cōsentira zc.z in alio versi.possasi anteq̄ monstrare zc.Ne igit superfluant qd nō est dicendū.ff.ad muni.l.j.in fi.cū sua glo.intelligi debet hoc modo quo.s.dixi fm quem cū hic non constet q dicti fratres consenserunt per.N.nominaretur in suis contractibus:lz essent noiati noie proprio:z licet nullā prohibitionē fecerūt in curia mercatorū non sunt obligati ex cōtractibus dicti.N.qñ cessat vnū ex substantialibus reqsitis a statuto ad aliquē obligandū.ff.de transac.cū hi.§.si ptor.z.l.j.§.preterea.de tute.z ra.dis.quibus ex cau.in posses.ea.l.fulcinius.§.cum hoc edictum.z remanemus in iure cōmuni:sz q non potest vnus aliū obligare.C.de consti.pecu.aut.si quādo.versi.cum autem.ff.de verbo.obliga.inter stipulantem.in princi.ij.z.iij.responso. Laus deo.

Consilium.ccxliij.

1 Ius quesitū alicui ad certam rem respectu certe artis puta ius intrature in aliquā apothecā an sit personale vel reale:z sic an possit alienari in aliū eiusdē artis:an finiat morte.z.2.
2 Et vnaqqz res censet esse eius iuris cui9 est illud cui assimilat.

In christi nomine amen.

1 Sup primo dubio ī quo ɔsistit maior difficultas videtur dicēdū † q dictū ius intrature non potuerit vendi nec de persona habentis in aliū transferre:qr videt esse quoddā ius personale cū cōcedat vel acquirat rōne artis q coheret persone:vnde sicut ars nō egredit psonā illi9.ff.de sol.l.inter artifices.C.de cadu.tol.§.ne aūt.ita nec istud ius qd est sequela:qr idē est iudiciū de ɔnexis z depēdētibus.ff.de sepa.l.j.§.pterea.de admi.tut.ita aūt.§.si tutor.de tute.z ra.dist.si tutor post pubertatē.de ɔsti.C.de trāsac.facit.C.de act.z obli.si a creditore.z.l.si insolutū.vbi si cedit actio psonalis trāsit etiā in hypo.q est ei9 seqla:qd aūt istud ius videat psonale pbari videt ex no.p Bar.in.l.mela.§.si.ff.de ali.leg.z.l.pi.de ser.leg.ergo zc.insti.de vsufru.§.finit.facit.ff.de duob9 reis.l.si id qd ego.Vel si dicamus hoc nō obstāte q sit psonale tū vēdi pōt sicut vsufrn.ff.de vsufru.l.arborib9.§.vsufructuarijs.tūc erit vēditio poti9 cōmoditatis q̄ iuris:qr ius est inseparabile:z iō finiet vēditio dicte cōmoditatis finito dicto iure.i.per mortē illius cui primo loco ɔpetebat dictū ius intrature:videlz illius infantis.l.necessario.§.fi.ff.de pericu.z cōmo.rei vē.l.vsusufr.solu.mat.cū ibi not.In ɔriū q sit ius reale:qr acqrit limitate respectu certe apothece:vt not.Bar.in.d.l.pi.de ser.leg.p.c.cū
2 venisset.de insti.† Item qr magis assimilat iuri emphiteotico vel supficiario q sunt iura realia.ff.de supfi.z si ager vec.p totū.qr p isto iure intrature aliqd soluit seu q ipm hz semp soluit pēsionē dño rei sicut supficiari9.l.ij.§.si qs noie.ff.ne qs i loco publi.Igit magis iudicādū est reale sicut id cui assimilat.arg.ff.de pscri.v.naturalis.§.pe.ɔmo.l.eū q.§.i.de post.l.i.§.si qs seruū.z sic poterit vēdi z ī aliū trāsferri sicut iura realia:puta ius

a Lucrorum. Adde do.Bar.sozi.i cōsi.cclxv.versi.ij.difficultas.cū seq.in.ij.parte.

Additio.
b Cōi noie. Et quid si erāt duo fratres in cōi:z vnus emit pprio noie:an teneatur cōicare id qd suo nomie emit.vide late p Alex.in cōsi.ccxx.inci.discussis his de qb9.in.ij.vol.z per domi.Philip.deci.in cōsi.xxx.inci.viso pūcto.in.iiij.col.v.quarto videndū.in.j.vol.N.S.

c Societatē. Per quos actus aūt societas contrahere videat.vide.d.Bar.sozi.in ɔsi.lxxxvij.v.tū is minime obstā.in.j.pte.z an z qñ teneatur vnus p alio.vide Bal.in cōsi.cxxv.in.v.pte.

Additio.
Adde tu do.Phili.deci.in cōsi.xxi.in prin.in pmo vol.vbi ex quibus videatur tacite cōtrahi societas oim bonorum.N.S.

vtilis dominij.l.qui tabernas.de contraben. emp.
¶ Breuiter super hoc passu: si ille cessans cui primo compete
bat habuit ex emptione facta ad non rei vel ipse vel eius auto
res satis potest dici q̄ sit reale ⁊ alienabile quasi dominus con
stituerit hanc seruitutem et ius vtilis dominij: sicut constitui-
tur emphiteote vel superficiario per secūdo allegata: ⁊ ita au-
dio q̄ seruatur de cōsuetudine in ciuitate Florentie. Nec obst.
q̄ ars est qualitas personalis: q2 istud ius non coheret illi qua-
litati: lз ꝓpter eā fuerit acquisitū: nō tñ sic vt aliū eiusdem ar-
tis transferri nō possit: vt arg.ff. de duo.reis.l.nemo est q̄ ne-
sciat.⁊ qđ ibi not. Si vero nō apparet q̄ ille primus vel ei9 au
tores habuerint ex emptione facta sed acquisiuerint ex vsufru.
tunc audio cōsuetudinē esse qđ sit inalienabile: sed si consuetu
do nō esset posset dici q̄ ita sit alienabile acq̄sitū ex vsufr. sicut
ex titulo: vt videmus in seruitutibus que sunt eiusdē conditio
nis q̄litercunq3 acq̄rant.l.si cog.§.j.de publi.C.de ser.⁊ aqua.
l.j.⁊.ij. ¶ Quantū tñ ad propositū nostrū videt̄ dicta cōsuetu
do nō obstare duplici ratione. Primo q2 dicta vēditio fuit fa
cta cū bānimentis vt proponitur. vñ dñs nō cōparens ad alle-
gandū de suo: ⁊ ad dicendū causam quare non poterat vendi:
videt̄ cōsensisse q̄ vēdi posset: ⁊ sic perinde est ac si ipē cōcessis-
set dictū ius intrature: ex quo per lapsuз termini fuit exclusus
ad allegandū cōtrariū.arg.ff.si cui plus q̄ per.l.fal.l.j.§.cum
dicit̄.C.de distra.pi.l.si residuū. Secūdo q2 post vēditionē pre
dictam per.xv.annos emptor primus tenuit ⁊ soluit pensionē
dño vt proponitur: ⁊ per consequens censetur dñs approbasse
venditionem ⁊ voluisse q̄ alienari possit: q2 per primā aliena-
tionem licitam factā de consensu dñi tacito vel expresso censet̄
reus exisse prohibitionē alienationis ⁊ effecta perpetuo aliena
bile.arg.de leg.iij.pater.§.quindecim. qđ met.cā.l. videam9.
⁊ qđ not.per doct.in.l.j.in fi.C.qui pro sua iurisdi. Item etiā
si allegatur titulus.i.concessio facta a dño presumetur ex rece-
ptione pensionis facta tanto tēpore.ff.de vsur.l.cum de in rem
verso. Certe videt̄ q̄ etiā pro posses.seu quasi tanti tēporis pre
scripta sit dicta seruitus intrature cū qualitate alienandi sicut
fiūt possessa dño sciēte ⁊ patiēte.l.si quis diuturno.si ser. vēdi.
⁊.l.j.⁊.ij.C.de ser.⁊ aqua. Nec ob.statutū qđ vult prescriptam
esse.xxx.annis: q2 loquit̄ in prescrip.per quā tollitur actio: hic
vero acquiritur quoddā ius ⁊ potius dr̄ acquisitū per vsum q̄
prescriptū: sed q2 potest dici p istā prescriptionē seruitutis tol-
lendi negatoria: ideo nō audeo affirmare q̄ sufficiat istud tem
pus ad prescribendū ꝓpter dictū statutū: sed bene dico q̄ ex eo
inducitur prescriptio tenēdi si fuit allegatū vt dixi. Cōcludit̄
ergo dictā vendi.dicti iuris tenuisse rōnibus.s̄.dictis. Ex quo
sequitur responsio clara ad scđm ⁊ tertiū quesitū prout consu
luit infrascriptus cōsultor egregius. Laus deo.

¶ Consilium.ccxliiij.

1 ☞ Statutū disponēs q̄ credat̄ vni testi qñ fideiussor agit vt
extrahat̄ de obligatione: cū sit cōtra ius cōmune nō hз locū in
eo qui diem se soluisse ⁊ soluta repetere intendit.
Que requirantur vt quis dicatur fideiussisse pro alio.
2 Et an soluens p carcerato dicatur negotiū vtiliter gessisse.

IN christi nomine amē.

¶ Viso suprascripto pūcto ⁊ dictis reformationi
1 bus occurrit primo cōsiderandū † q̄ statutū sub
rubrica: q̄ principales ⁊ fideiussores cōseruentur
indēnes obuiat iuri cōi in duob9.s.in modo probandi: q2 vult
sufficere vnū testē.C.de testi.l.iurisiurā.extra eo.titu.cum a no-
bis. ⁊ in modo ꝓcedēdi: q2 vult ꝓcedi summarie de plano ⁊c.
quod de iure cōi regulariter non est.C.de iudi.l. iudices.de li-
tis cōtesta.aut̄.offeratur.ex hoc sequit̄ q̄ dз stricte intelligi: scз
in casu tm̄ in quo loquit̄ seu quē eius verba cōprehēdūt ⁊ nō
vltra.ff.de verb.obli.l.quicq̄d astringende.ad munici.l.consti
tutionib9.⁊.l.j.in fi.vt sic q̄minus pōt corrigat ius cōe: vt no.
in aut̄.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.⁊ q2 casus improui-
sus relinquitur dispositioni iuris cōis.l.si cum dotem.in prin.
ff.solu.mat.de condi.ob cām.l.si extraneus. Casus aūt in quo
dictum statutū loquitur ⁊ qui ex verbis eius colligitur: est cū
fideiussor petit se extrahi a fideiussione ⁊ indēnis ab ea cōserua
ri: qui est proprie anteq̄ soluat in totū siue nil soluerit siue par-
tem: postq̄ em̄ soluisset iam esset extractus a fideiussione: cum
obligatio fideiussoria iam esset extincta ipso iure: cuius cōtem
platione censetur soluisse principalis lз ope exceptionis. iuxta
not.in.l.modestinus.ff.de solut.⁊.l.stichum.§.si mandato.eo.
titu.si mandati.l.papi. Non ergo indiget amplius extrahi nec
ad hec ageretur sed ad recuperandū qđ soluisset: ⁊ sic non con-
uenirent verba statuti: ergo nec eius dispositio.ff.de dam. infe.
l.iiij.§.totiens.de accu.hos accusare.§.omnibus.de aqua quo
tidia.⁊ estiua.l.j. vnde loquitur quādo ageretur tm̄ de modi-
co preiudicio: sed anteq̄ soluat de modico preiudicio agitur.s.
quia nō petit eum pro quo fideiussit cōdemnari ad aliquid dā
dum qđ est preiudiciale: sed ad faciendū eū extrahi de fideius-
sione qđ fit creditore volente ꝓpter alios fideiussores quos de
bitor forte daret: ac si creditor consentire nollet cōdemnabitur
ad cauēdum eidē fideiussori de indēnitate: qđ fiet dando eidē
alios fideiussores vel pignora.ff.man. si mandato meo.in fine
prin.⁊ istud non est tanti preiudi.sicut soluere: ideo statutū pu
tauit in hoc sufficere vnū testem eodem modo putauit sufficere
cum propter contumaciā debitoris cōmissam in non extrahen
do ipsum de fideiussione passus est fideiussor aliquod damnū:
aut oportuit eum soluere vt tunc sufficiat vnus testis ad proba
tionem damni vel solutionis prout videtur esse de mente dicti
statuti.in ver.⁊ potestas vel alius officialis ⁊c.ibi dum dicit.co
ram quo hmōi causa ventilabit̄ ⁊c. ⁊ sic referet ad casum prece
dentem: scз quādo precessit mora in extrahēdo eum de fideius-
sione: tunc em̄ cū sit quid imputetur potest probabiliter tolera-
ri q̄ contra eū sufficiat vnus testis.arg.C.vnde vi.l.si quādo.
ff.de in litem iurā.l.nūmis.cum ibi not.⁊.l.in actionibus.in fi
ne. Cum autem nulla mora precessit in non extrahendo eum a
fideiussione: q2 nunq̄ fuit hoc petitum nec agitur vt extrahat̄:
sed agitur ad recuperandum id qđ sponte soluit: tunc cum di
ctum statutum nec eius verba hunc casum cōprehendāt nō ha
bet locum ipsius statuti dispositio: ⁊ ideo in casu nostro dicti
agentes non possunt vti dicto statuto: nec quo ad modū ꝓce-
dendi nec quo ad modum probandi: ⁊ sic debebant agere ordi
narie ⁊ plene probare cum simus extra terminos statuti: quia
non agitur vt extrahatur de fideiussione nec pretenditur ꝓces-
2 sisse moram de non extrahendo. † Rursus non sufficit ꝓbasse
fideiussionē ⁊ solutionem etiā plene vt habeant actionem man
dati aut negotiorum gestorum que fideiussoribus dantur.l.si
pro te.ff. mandati.nec probetur mandatum precessisse: aut ra-
tihabitionem secutam esse ac negotiū vtiliter fuisse gestū.ff.de
nego.gest.l.sed an vltioni.§.j. etiam in istis requiritur plena
probatio: q2 stututum super hoc nil disposuit: vnde cum sint di
uersi articuli dispositio facta super vno nō extenditur ad aliuз
diuersum ⁊ separatum cum separatorū ⁊c.l.penul.ff.de calum.
l.de bonis.in prin.⁊ ibi not.ad carbo.l.si maritus.⁊ ibi not.C.
de dona.inter virum ⁊ vxo.facit.l.si pri9.in prin.de aqua plu.
ar.de ser.vr.predio.si dom9.sed nullū predictorū credo esse pro
batum saltim sufficienter: ⁊ si nō esset probatum mandatū aut
ratihabitio constat negotiū nō fuisse vtiliter gestum eo quia il
le indebite detentus erat: ⁊ sic ipso iure non tenebatur. vt est gl.
arg.⁊.l.enim ⁊ seruus.de nego.gest.facit.l. qui in carcerem.ff.
qđ met.cā.sic que dici non potest fideiussio que non potest sta-
re sine principali.l.fideiussor obliga.ff.de fide.⁊ not.in.l.si he-
3 res pecunia.in prin.ad trebel. † si tamen probaretur q̄ ille non
poterat aliter exire carceres nisi solueret tm̄ censeretur negotiū
vtiliter fuisse gestum.ar.eorum que not.per Bar.in.l.stichus.
ff.de pe. legat. Sed hoc non credo fore hic probatum q̄ tanta
talia fuerit ibi imposita per illos qui tenebāt eum captiuatū:
ergo nō sufficit istis agentibus probasse fideiussionē ⁊ solutio-
nem etiā si sufficiēter ꝓbassent. dictū em̄ statutū dз intelligi dū
modo cōstet de debito pro quo fideiussit.
¶ Super eo vero qđ queritur an actio personalis potuerit in-
tentari contra istos possessores bonoruз qui non sunt heredes
brancbaleonis. videtur q̄ nō: vt.l.eris alieni.C.de dona.l.ij.
in fi.de here.actio. vendi.sed in contrariuз q2 sunt successores
vniuersales ex dispositione legis reformatiōis: ergo ⁊c.l.tuto-
ris.C.ad.l.iul.de vi publi.⁊ hoc putarem verius saltim in cō-
ditione ex.l.j.ex dicta reformatione que disponit q̄ illi tenean
tur subire oīa onera defuncti.C.de condi.ex lege.l.j.
¶ Super eo qđ queritur an possit opponi exceptio prescriptio
nis ex forma dicti statuti: cū a tēpore dicti Brāchaleonis vsq3
nunc nō sit lapsum tēpus a statuto requisitū.s.xxv.annorū: pre
supposito q̄ Brancbaleo.sciuerit se esse debitorē dicti fideiusso
ris. Videtur q̄ non: quia dictum statutuз non videtur valere
quantum ad fauorem Branchaleonis qui erat malefidei: q2
nutriret peccatū. vt determinat Bar.in.l.oēs populi.de iusti.
⁊ iur.in.iij.q.prin.super quib9 possunt fieri statuta ⁊c.q̄ in hoc
videt̄ sibi cōtrariari in eo qđ idē notauit in.l.sequit̄.§.si viā.
de vsucap. In cōtrariū videtur determinasse Ricar.malūb.in
q.disputata q̄ incipit.statuto cauet̄ q̄ si creditor ex cōi ⁊c.
¶ Breuiter pōt ꝓbabiliter dici q̄ ⁊ si ex dicto statuto vel la-
psu tēporis nō foret acq̄sita exceptio prescriptionis heredib9
vel hereditati Branchaleonis: tamen cum statutum loquitur
in personā iudicis.s.nō audiat̄ ⁊ ı̄.l. q̄ si minor.§.fi.ff. de mi-
no.⁊.l.j.eo.titu.possunt isti cōuenti nō tanq̄ excep.habētes sз
tanq̄ ad notitiā iudicis deducētes allegare q̄ agētes agūt con
tra formā statuti: scз post lapsum tpis a statuto prefixum: ⁊ sic
eos repellat.

eos repellat.ar.l.quos probibet.ff.de postulā.z eorum que no. per glo.z Bart.in.l.vbi pactum.C.de transac.sepe nanq3 contingit q̄ z si quis ius habeat sibi tamen clausum est ovt ipsum allegare non possit:z sic erit perinde ac si non haberet:vt no.ff. de manu.testa.l.qui babebat.in fi.z no.in.l.lecta.si cer.peta.et in gl.que incipit.ifra mēsem.z q̄d no. Cy.in.l.si quis conductionis.C.de loca.z Bal.in.l.tale pactum.§.j.de pac.vbi dici posset q̄ renuntiare iudicio nullitatis sententie:licet ex hoc nō reddatur valida:q2 tamen de nullitate non potest allegare mittetur executioni.ad idem q̄d no.Bar.in.d.l.vbi pactum.vn̄ licet huic fideiussori non esset sublata actio:q2 potestas qui habet iurisditionem a statuentibus non potest eavti aliter q̄ statuentes voluerint:z statutum h3 sic q̄ nō audiat qui nō debebit audire. iuxta no.per Jac.bu.z Bal.in aut.sancimus.C.de sacrosanc. eccle.nec poterit potestas allegare nullitatem statuti a quo potestatem babet saltim in ea parte que concernit iurisditionem in qua causa3 habet a statuto.arg.eius q̄d no.in.q.C.de p̄ba.l. cum res. ¶Sepe etiam contingit q̄ licet quis non babeat exceptionē: pōt tñ implorare iud.offm̄.ff.de pet.bere.l.plane.quod no.Bar.in.l.j.q̄ vi aut clam.z sic possunt ad concordiam reduci dicte opi.Tn̄ in casu nostro predicta non videntur necessaria si non est probata scientia Branchaleonis.s.q̄ sciuerint illum fideiussisse pro se:quia cum sit factum alienum non presumitur de
a illo scientiā babuisse nisi probetur[a].ff.pro suo.l.fi.in fi.z si dicatur verisimile est q̄ sciuerit.Respondeo ista verisimilitudo potius est presumptio bois q̄ legis:cū nulla lege caueatur:sed potius est regula in cōtrariū.in.d.l.fi.cui standum quousq3 appareat 2trium:vt no.i.l.cōis diffinitio.ff.de reg.iur. maxime autē incubit istis agentibus onus p̄bādi id q̄d est cā sue intētiōis.s. malam fidem q̄ non pōt aliter probari q̄ p̄bando q̄ sciuerit ea que.s̄.dixi.non p̄bata ergo mala fide remanet statutum firmu3 z prescriptio statutaria valida z negotium est satis clarum pro dicta fraternitate. Laus deo.

¶Consilium.ccxlv.

1 ¶Qn̄ bona hereditatis sunt mixta cū bonis heredis an possit per creditores bereditarios separatio bonoꝝ impetrari.
2 Quō dicant̄ bona cōmixta vt non fiat separatio.z.2.
Cōmixtio proprie cadit in rebus corporalibus.
3 Creditor hypothecā habēs prefertur nō habentibus etiā in rebus prouenientibus ab eisdem.

In christi nomine amē.

1 ¶†Videt̄ dicendū dictā separationē impetrari non posse postq̄ bona hereditaria cum bonis beredis sunt cōmixta taliter q̄d non possunt discerni. ff.de separa.l.j.§.preterea.z no.in.l.penul.C.de here.act.in gl. Preterea separatio impetratur p̄ creditores hereditarios contra creditores heredes non 2tra alios creditores hereditarios. d.l.j.circa prin.de separa.sed hic vt dicitur extant alij creditores prime societatis q̄ sunt creditores bereditarij sicut iste Antonius z 2dicunt huic petitioni:ergo zc. Licet enim sint trāslati in nouam societatem per heredem dicti Martini:non tamen desierunt esse hereditarij cum eorū debita descendant ex causa bereditaria.ff.de fideiusl.l.tutor.ibi.nō titulus actionis sed debiti causa zc.de dona.q̄ id q̄d.C.si cer.pet.l.si per. ¶Breuiter 2trium dico quātum ad creditores noue societatis qui sunt creditores beredis vt possit contra eos impetrari separatio per dictum Anto.de dictis libris ducentis:vt.d.l.penul. C.de here.act.circa fi.z in toto ti.de separa.Nec ob.§.preterea. alleg.in contrarium:quia debet intelligi quātum ad cōmixtionem inducit talis cōfusio q̄ nullo modo possibilis est separatio vt ibi p3 exp̄sse.vn̄ inquātū glo.exēplificat in his que cōsistunt pondere numero vel mēsura:puta cum frumentū vel vinum bereditariū cōmixtum fuit cū frumēto vel vino heredis intelligo sane.s.eo casu quo ignorabatur quantitas vtriusq3.Nam tunc est impossibilis separatio tam respectu corporꝝ q̄ respectu quātitatis.sed si sciebat̄ quātitas vtriusq3 vel alterius tantum:tūc licet sit impossibilis respectu corporū:est tn̄ possibilis respectu quātitatis:si enim in hereditate sunt ducēti nūmi qui sunt commixti cū nūmis heredis nō esse potest q̄ impediat separationē: licet enī nō possint discerni corpora nūmoꝝ hic nō d3 attēdi pro pter vicissitudines quā h3vnus nūmus cū alio:sed sufficit q̄ sit certa q̄titas supra ducētū:z illi q̄ separabant̄ censebūtur fuisse hereditarij.arg.ff.si cer.peta.na3 z si fur.§.si seruus.z.§.nam et si.de leg.ij.cum pater.in pn̄.z q̄d ibi no.ad treb.l.deducta.§.nū mis.pro socio.si titius.de 2di.indebi.si pene cā.§.fin.hoc ergo casu nō loquitur ille.§.preterea.q2 solu3 intēdit negare cum est impossibilis omni respectu.z si aliud vellet dicere esset contra oēm rationem z eqtatē:z esset i p̄tātē heredis impedire saparationē semp in rebus talibus q̄ pōdere numero zc.q̄d esse non d3 ff.de lib.leg.si id q̄d.de leg.j.cetera.in fi.cum.l.seq.Cum igit̄ in casu isto sit certa quātitas hereditaria.s.cc.lib.vt proponit̄ non video cur denegari debeat separatio que ex equitate 2ceditur: z bec eqtas suadet sicut si non esset facta cōmixtio.Preterea.§. ille p̄terea.loquitur qn̄ bona bereditaria sunt cōmixta cū bonis
2 heredis:†z cōmixtio proprie cadit i rebus corporalibus.In iuribus vero incorporalibus que consistunt in intellectu non dicitur cōmixtio:q2 itellectus de facili pōt facere p̄ se separationē. z probat̄.C.fami.hercis.l.ea que.vbi iura diuiduntur ipso iure per.l.absq3 diuisione hominis.Potest enim intellectus considerare alio mō q̄ sint s̄m corpus:vt in fi.no.Barto.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab or.fac.in.iij.col.super illo verbo principali qualiter intelligitur.z no.in fi.in.c.preterea.de appel. Modo in casu nostro ius hereditariū non consistit tn̄ in corporibus mercium:cum ille sint venales z nō cēsentur esse in loco.l.generali.§.vxori.ff.de vsufruc.lega.de lega.iij.suos.§.fi.sed consistit potius in parte estimationis mercium ad quā estimatione3 redigendam dicte merces sunt destinate.sed ista estimatio cum nondum sit redacta ex mercibus potius dicitur consistere in intellectu qui potest eam cōsiderare separatim ab alijs bonis z sine aliqua commixtione:z si dictus beres nulla bona acquisiuit potius dicentur ista commixtio cum Jacobo suo q̄ cum berede si sic cessaret ille.§.preterea. ¶Sequitur ergo q̄ dicta bona nō sunt commixta postq̄ consistunt in intellectu vel si sunt nō cum bonis heredibus:sed cum bonis socij.z predicta quantum ad creditores noue societatis qui sunt creditores beredis z non bereditarij vt dominus Antonius possit se iuuare contra eos ex dicta separatione.sed quantum ad creditores prime societatis
3 qui sunt creditores bereditarij non sic potest:vt.s̄.dixi.†sed bene potest se iuuare virtute hypotbece quā vt dicit̄ babet dominus Anto.si creditores illi non habent:sed sunt simpliciter cyrographarij qm̄ hypotbecarij p̄feruntur etiam in illis bonis q̄ a cyrographarijs prouenerunt.ff.de tribu.l.procuratoris.§.sed est quesitum.versi.quid tamē.z.§.plane.si in eade3.facit.l.iij. C.de bo.aut.iudi.pos.Constat enim q̄ in generali hypotheca quā habet dn̄s Anto.veniūt bona post causam contractā quesita.l.fi.C.que res pig.ob.pos.z etiam incorporalia iura:vt no.in l.iij.C.de bere.acti.Ex quibus concludo pro dicto Anto.hereditario z hypothecario creditore.que aūt dixi de creditoribus prime societatis procedunt si non consenserunt transferri in secūdam societatem:si vero consenserunt:quia secuti videntur fidem heredis habentur pro creditoribus heredis in omnibus:z tunc etiam separatio contra eos locum habebit.l.j.§.quesitu3. in fi.ff.de separa. Laus deo.

a ¶Probet̄.Ad de.d.pe.pb̄.cor. i 2si.lxxij.incip. i bac.in lr̄a.S.i iiij.pte.z in 2sil. clxxxj.ici.visis. i lr̄a.R.la pma. i.ij.parte.

¶Consilium.ccxlvj.

1 ¶Testis obscure vel imperfecte deponēs sup capitulis an post didicita testificata possit denuo examinari.
2 Et an hoc possit fieri ad petitionem producentis:an vero solu3 fiat officio iudicis.
3 Et iudex qui non perfecte interrogauit testem iusta tenorem capitulorū tenetur producenti ad interesse:z an sufficiat legere z vulgarizare capitula quando sunt implicita.

In christi nomine amen.

1 ¶†In casu de quo queritur videtur dicendum q̄ dictus Bartolus testis non debeat repeti seu iteru3 examinari duplici ratione.Prima quia in sua depositione videtur esse potius omisso q̄ obscuritas:quia dixit delatum fuisse iuramentum z non dixit cui nec dixit quid fuerit iuratu3 z q̄d fuerit responsum.Item dixit̄ q̄ infra illas expensas continebantur quedam prouisiones z salaria pro labore re acquirendi zc. nec dixit quibus debite aut debita:propter quā omissionem deficit intentio actoris.vnde repetitio ista fieret vt testis adderet
b q̄d omisit q̄ videtur non esse p̄missu3 post didicita testificata[b]: vt in auť.at qui semel.C.de p̄ba.z i corpore vnde sumitur.ibi. additamento zc.z per Barto.in.d.aut.qui dicit q̄ testis post didicita testificata non potest addere id quod omisit quando illud est de substantia intentionis producētis:vt si interrogatus super prescriptione omisit opponere de titulo:vt not.in.c.fraternitatis.de testi.in nouel.Scd̄o quia z si esset obscuritas tātū: ad petitionem tamen partis non est fiēda repetitio:vt dicit Innocen.in.c.cum clamor.de testi.z glos.in.c.in presentia.de p̄ba. in glo.que incipit.sed nōne.z in fi.z in aut.de testibus.§.illud. z idem videntur omnes sentire.al's nunq̄ testes obscure deponentes dicerent̄ defectiui:q2 semp peteretur vt iterato examinarentur z cessaret q̄d babet̄ in.d.c.in presentia.s.vt fiat iterpretatio cōtra p̄ducentem.Item daretur materia subornandi. ¶Sed his nō obstantibus 2trium videtur verius.nam fateor hic fuit omissio in illis duobus:tamen ex illa omisione resultat obscuritas in eo q̄ dixit q2 q̄d multipliciter itelligi potest obscu

b ¶Testificata. Vide bal.in con si.clij.i pria pte. z i 2s.ccclxxxiiij. in.iij.pte.z i 2si. cccclxij.i quinta parte.z qualiter fiat.vide.d.bar. fozi.i 2s.ccxxvij. incip.viso.v̄.cō firmant̄ p̄missa. in.ij.parte.

P

rum dicitur.ff.de iure fisci.l.ita fidei.⁊.l.nō intelligitur.⁊ sic lo
cum habet.c.cum clamor.⁊ qd no.in Spe.de teste.§.j.ver.item
ꝙ testis obscure ⁊c.vbi habetur ꝙ ꝓpter obscuritatē pōt testis
post didicita testificata repeti.⁊ no.in.l.repeti.ff.de questi.Nec
ob.allegata superius:quia fateor ꝙ testis non potest repeti vt
addat aliquid ex cuius omissione non generabatur obscuritas
in eo ꝙ dixerat:sed qñ generatur pōt:qꝛ illud addere est potius
dedare ꝙ addere:igit̄ ⁊c.ff.de test.l.heredes palā.§.sꝫ si notā.
de acq.re.domi.l.adeo.§.cū qs.in fi.⁊ qd no.extra de appel.c.
nouit.in glo.q̄ incipit sic.Nam depositio istius in dictis duob⁹
articulis pōt diuersimode intelligi vt ptꝫ ad sensum.s.ꝙ fuerit
delatū iuramentum ⁊ non iuratum.vel ꝙ fuerit iuratuꝫ.itē di
uersimode potuit iurari. Similiter de illis prouisionibus ⁊ sa
larijs.nam poterant deberi huic Jacobo vel alteri:vnde cū nō
dixerit cui reddit̄ eius dictum obscurum quantum ad intentio
2 nē agētis.¶†Itē nō ob.scdm:qꝛ lꝫ iudex nō teneat̄ ad petitio
neꝫ partis hoc facere:nō tñ negat̄ quin si velit ex suo offō possit.
et ita intellige dictum Inno.in.d.c.cū clamor.⁊ gl.s.in ꝯrium
allegatas.cuius effectus est qꝛ si nō vult facere nō tenetur parti
in sindicatu ad interesse cum sit in suo arbitrio facere vel non:⁊
sic non grauat partem si non vult facere:vt no.Inno.in fi.in.c.
cōquestus.de ferijs.ad qd induco qd in simili no.Bar.in.l.cō
sentaneum.C.quomodo ⁊ qñ iudex.circa medium.⁊ glos.in.l.
iiij.§.si ob indiciū.ff.de cōdi.ob tur.cām.ibi dū dicit.lꝫ a me cō
pelli non possit:iudex tñ ex officio ⁊c.⁊ qd no.Bal.in.l.amplio
rem.in fi.prin.C.de appel.vbi ipse dat cautelā cōtra iura dicē
tia ꝙ post didicita testificata non recipiantur testes sup eisdem
articulis vel directo ꝯrijs:vꝫ ꝙ pars que vult hoc fieri det iudi
ci nomina testiū.Et ipse iudex licet nō cōpellat̄ pōt tamē ex offi
cio suo si vult hoc facere:qꝛ in eo nō timet̄ subordinatio ratione
de officij.arg.C.q accusa.non possunt.l.ij.Bene autem facit iu
dex si hoc facit cū ad ipsum pertineat cūcta rimari.xxx.q.v.iu
dicantem.⁊ veritatem perquirere.c.licet cām.de proba.⁊.c.cuꝫ
causam.de testi.C.de eden.is apud quē.⁊.C.de iudi.l.iudices.
⁊ iterrogatiōes facere qñcūqꝫ expedit.ff.de iterroga.acti.l.vbi
cūqꝫ.de fide instrumen.c.cū Joānes.Nec debet ista eius larga
potestas impediri ex eo ꝙ pars petierit testes repeti.ar.ff.de ar
bi.ne in potestate.de iurisdi.om.iudi.si idem cum eodem.ibi.ne
in potestate ⁊c.Inno.ergo ⁊ glo.que dicūt ad petitionem par
tis non debere fieri repetitionē debet intelligi modo quo.s.di
xi.i.quia nō cogitur iudex ad reqsitionem partis:pōt tñ si vult.
3 ¶†Nūc autem a me q̄rit̄ an iudex possit seu an ipe testis possit
repeti pte petēte ⁊ altera ꝯdiceute.⁊ ego dico ꝙ sic si iudex vult
magis tamen ex officio ꝙ ꝓpter partis petitionē.per ea que no.
in glo.in.d.§.si ob indiciū.⁊ Bal.in.d.l.ampliorem.Preterea
videtur ꝙ etiam teneatur ad petitionem partis:quia qñ testis
dolo vel negligentia examinat⁹ omisit aliquid deponere:qꝛ nō
fuit interrogatus debet ⁊ tenet̄ iudex etiā parte petente ⁊ etiaꝫ
post didicita testificata ipsum repetere ne iudicis seu examinā
tis dolus aut culpa noceat parti.de testi.c.per tuas.Ibi loqui
tur quando omissa est examinatio super aliquo capitulo ex plu
ribus capitulis productis:⁊ vult ꝙ super illo possint examina
ri:quia reputantur nouū capitulum ex quo super illo nō fuerūt
examinati:non aūt loquitur qñ sunt examinati super capitulo
vt super illo possit iterū examinari si in examinatione illius ali
quid fuerit omissum per malitiā vel negligentiam examinato
ris.⁊ glo.ibi vr̄ velle ꝙ hoc casu nō sit iterum examinādus.⁊ di
cit ꝙ cōsulere ꝯria est ꝯtra ius.⁊ spe.etiam in loco hic allegato
loquitur etiam in casu supradicto vbi casus.⁊ no.in specu.de te
ste.§.nunc vidēdum.vsi.vltimo.⁊ p.Bar.in auth.at q semel.C.
de ꝓba.circa fi.sed hic fuit hmōi.Nam vt manifeste apparet de
fectus istius testis ꝓcessit ex culpa examinātis:qꝛ nō interroga
uit ipsum perfecte vt debuit.Nā capitula erant plene ⁊ specifi
ce formata.vñ cum testis dixit delatum fuisse iuramentum cre
didit hoc sufficere:sed examinator debuit interrogare quibus
delatum fuit ⁊ an fuerit iuratum ⁊ quid ipse magis scire pote
rat in quo consistebant merita cause ⁊ fundamentum intentio
nis agentis ꝙ testis.similiter qñ dixit testis ꝙ inter illas expen
sas erāt quedam salaria ⁊ prouisiones pro labore ⁊c.debuit ex
aminator iuterrogare quibus erant debita.s.an dicto Jaco.⁊c.
qꝛ in hoc consistebat vis qōnis quā testis probabiliter potuit
ignorare.vñ credidit sufficere qd dicebat examinator q sciebat
non debuit tam negligens esse quin interrogaret:ideo eius ne
gligentia producēti nō debet nocere.ar.C.de erro.adno.p totū.
de reg.iur.si librarius.⁊ dicunt doc.in.d.c.per tuas.Dicet ali
quis ꝙ illud capitulum loquitur quando super aliquo capitu
lo nullo modo fuit interrogatus:vt quia data erant duo capi
tula ⁊ sup vno fuit interrogatus:et deposuit super altero nullo
modo:vt patet ex notatis per Joan.andr.in addi.specu.dicto
titu.de testi.§.videndum.in fi.vel si non interrogauit ſm inter
rogatoria partis aduerse.Sed ī casu nostro super omnibus ca
pitulis fuit interrogatus ⁊ omnia fuerūt sibi vulgarizata ⁊ da
ta intelligi vt notarius attestatur.Unde cuꝫ illa super quibus
omisit dicere cōtinerētur in capitulis videt̄ ꝙ potius fuerit cul
pa testis ꝙ examinatoris:vel ꝙ testis noluerit plus dicere:⁊ sic
videtur non habere locum repetitionem.per ea que no.Barto.
in.d.aut.at qui semel.vbi dicit ꝙ si capitulum continet plura
specifice ⁊ super aliquo illorum testis omisit deponere non re
petitur.Breuiter fateor ꝙ illud capitulum loquitur sicut.s.di
xi.s.quando nullo modo fuit interrogatus:potest etiam intelli
gi quādo fuit interrogatus sed perfecte ſm qd sentit ibi doctor
insignis dominus An.de bu.pro quo facit:quia paria sunt nō
facere vel non perfecte facere.ff.qui satisda.cog.l.quotiens.de
cōtratab.non putauit.§.non que vis.sed hic non perfecte inter
rogauit:quia capitula erant implicita ⁊ coutinebāt plura que
dam principaliter quedam incidenter ſm verba:licet essent prin
cipalia quantum ad intentionem agentis.vnde debuissent de
quolibet capitulo fieri plura:⁊ tunc sola electio capituli fuisset
perfecta interrogatio:sed quia erant implicita vt dixi testis re
spondit specifice ad illa que principaliter continebat capitulū:
ad alia vero rñdit truncate credens forte in illis non stare vim
questiōis vt dixi.Ideo examinator debuit super qualibet par
ticula articuli in qua non perfecte loquebatur ſm cōtenta in ca
pitulo interrogare.Nam cum dixit inter dictas expensas conti
neri quedam salaria ⁊ in capitulo continebatur ꝙ erant debita
dicti Jacobi debuit examinator de hoc interrogare:qꝛ testis cre
didit tm̄ dixisse ꝙ sufficeret.Ex quibus pꝫ non obstare qd not.
bar.in.d.aut.at qui semel.quia debet intelligi qñ pfecte fuit in
terrogatus ⁊ non respondit vel non perfecte:sed hic trāsiuit sub
volucro verborum.Item non ob.ꝙ interpretatio fit contra pro
ducentem:vt in.c.in presentia.qꝛ hoc est verū nisi iudex velit ip
sum testeꝫ repetere.postremo posito ꝙ de rigore iuris ea que.s.
dicta sunt non essent bene clara saltim pro ꝯria parte similiter
nō sunt clara:⁊ ideo in dubio benignior pars tenenda est ne pro
pter incuriā examinatoris iustitia agentis peat qui ſm ꝙ eui
denter potest colligi ex attestationibus ⁊ actitatis debet foue
re veritatem cui vt locus sit conari debemus.l.fi.in fi.ff.de pro
bat.⁊ iudex maxime debet ad hoc conari:quia postꝙ ꝓpter ei⁹
defectum examinatio non fuit plena saltim in foro conscientie
tenetur parti lese ad interesse:vt no.in addi.spec.tit.de teste.§.
j.circa medium. Laus deo.

¶ Consilium.ccxlvij.

1 Prohibitiōi de nō alienādo an possit renūtiari:⁊ an pos
sidendo bona hereditaria dicatur qs hereditatē adiuisse.⁊.2.
De intel.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est neces.ibi.v.nā posito ꝙ ille.
3 Res ꝓhibita alienari si alienet̄ nōdū natis his quorū cā facta
est prohibitio:an possit repeti ab eis natis.
4 An prohibitus alienare certā reꝫ possit cum autoritate iudicis
illā sibi in legitimam assignare vt alienatio valeat in preiudi
cium familie cuius fauore facta est prohibitio.
5 An venditio rei prohibite alienari ab ignorantibus facta va
leat ⁊ teneat.
6 Emptor percipiens fructus rei ꝓhibite in casu restitutionis quō
teneatur de restituendis fructibus pceptis diuersis temporib⁹.
7 Que melioramenta debeant resarciri emptori q restituit rem ꝓ
hibitam alienari.

In christi nomine amē.
¶ In causa que vertit̄ Saone inter filios quōdā
Benedicti caude actores ex parte vna:⁊ heredes
quōdam Francisci de giraldis reos ⁊ cōuentos ex
altera super repetitione cuiusdā vinee quā dictus Benedictus
vēdidit dicto Francisco aut alteri a quo Franciscus habuit cāꝫ
que etiam vinea fuit probibita alienari per Jacobum patrem
dicti.Benedicti.visis actis ⁊ actitatis coram domino capita
neo dicte terre oībusqꝫ scripturis mihi transmissis p eūdē dñm
capitaneum in duobus sacculis signatis:ipsisqꝫ diligenter exa
minatis super eo ꝙ a me cui causa predicta cōsulenda fuit per
eundē dñm capitaneum transmissa querit̄:vꝫ que sint ⁊ esse de
1 beāt partes dicti capitanei in pronuntiādo.†Rñdeo breuiter
vt pronuntiet venditionem dicte vinee nō valuisse in preiudiciū
dictorum filiorum Benedicti dictosqꝫ reos cōdēnet ad restitutio
nē dicte vinee:soluto tamē eisdem melioramento facto per eun
dem Franciscū seu eius heredes ſm ea que.j.dicam in vltimo
articulo huius cōsilij cum fructibus perceptis a die litis mote:
sꝫ a pceptis ⁊ pcipiendis ante litem motam absoluat.et ea que
me mouēt sunt ista.Primo circa primā partē:qꝛ dicti actores
probarūt eaꝝ incumbentia.s.ꝙ dicta vinea fuit dicti iacobi pri
mi testatoris quousqꝫ potuit prohibere eius alienationem.Et
hoc probarunt per deducta ⁊ allegata per partem ⁊ eorum qui
habuerunt

habuerunt dictam vineam ab eo qui babuit cām a Benedicto
tanꝗ berede Jacobi. vnde sicut ipse Benedictus non poterat
negare rem fuisse Jacobi a quo causaꝫ habuit tanꝗ a domino:
ita nec babentes cām a Benedicto qui non debent esse melio-
ris conditionis ꝗ Benedictus. ff. ad vell. l. fi. §. j. iuncto eo qđ
no. C. de proba. l. cum res. in glo. magna. circa medium. ff. de ꝓ-
cura. l. qui proprio. §. item queritur. in gl. magna. circa mediū.
ibi. sed hec positio ꝛc. fundat enim pars rea ius suum in iure di-
cti Jacobi cum pretendat in se translatum dñium qđ fuit dicti
Jacobi vt colligitur ex actis: ꝛ sic non potest asserere contrariū.
C. si ser. exte. l. j. cum similibus. Cum quo etiam cōcurrunt atte-
stationes testium qui deponūt Jacobum tenuisse illam rem vt
suam. per quem etiam pꝫ responsum ad vnum fundamentū di-
ctorum reorum tantū per aduocatos qui dicūt actores non pro
basse dñium qđ ptēdit qđ est falsum cum ante pars fundet se in
iure Jacobi ꝛ ambe pretendunt babuisse causam ab eo vel illo
qui babuit causam ab eo: igitur ꝛc. ꝛ hoc est clarum. ¶ Item
probauit pars actoris prohibitionē testatoris per ꝓductionē
testamenti quā censetur fecisse tempore quo dedit articulos cuꝫ
petierit tenorē eius legi anteꝗ pars aduersa respōderet: per qđ
apparet ꝙ declarauit se velle vti dicto testamneto ꝙ nihil aliud
est ꝗ productio per qđ respondetur ad vnum qđ dicit pars alte
ra. s. testamentum non esse productum in termino statuti. Nam
duplex est productio. s. verbalis per quam quis declarat se vti
velle. C. si certum pet. aut. sed hodie. ꝛ ista est illa que debet fie-
ri infra terminum ꝛ facta censetur hoc ipso ꝙ petitum fuit testa-
mentū vel eius tenorē legi parti alteri vt dixi. Itē realis est ista
ꝛ potest fieri post terminū sicut examinatio testium dūmō pro-
ductio v̇balis infra terminū facta fuerit ꝛ p̄stit. iur. vt no. Bar.
in. l. dāni. §. sabini. ff. de dam. infec. ꝛ per glo. in cle. j. de offi. de-
leg. facit qđ no. Jo. an. in. c. fratruꝫ legitime. in mercu. Fuit etiā
ꝓductio testamenti facta per partem ream infra terminū statu-
ti qđ videtur sufficere parti actori cū possit vti bis qbus ps ad-
uersa vtitur. ff. de edē. l. j. §. edendo. ꝛ sic cessat dicta oppositio.
ꝙ autem dicta prohibitio fuerit valida: pꝫ ex eo quia continet
cām. s. vt remaneāt in familia ꝛ exprimit ꝑsonas ad quas vult
deuenire si cōtra fiat: ergo ꝛc. iura sunt vulgaria. ff. de leg. j. l. si
iussa. §. diui. de leg. iij. l. pater filiū. in prin. vbi probatur in ter-
minis nostris ꝛ clare ꝑ Cy. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob cām. circa
mediū. ꝛ in prin. distictionis. Nec obstat ꝙ allegat ps aduersa
prohibitionē istā factam fuisse in fauorem filioꝝ ꝙ pars actrix
articulat: igiť potuerūt filij renūtiare. Nam verū est sed non ip̄o
rum filioꝝ dūtaxat ꝛ suoꝝ heredū: tunc enim procederet ꝙ al-
tera pars dicit. d. l. pater filium. §. penulti. ꝛ. §. iulius agrippa.
immo etiam filiorū eorūdē ꝛ totius familie qbus si non sunt he-
redes dictorū filioꝝ prohibitorum nō potuerūt filij p̄iudicare:
vt. d. l. pater filiū. in prin. vbi promittit alienari solū ꝓpter es
alienū qđ aliunde solui nō possit: ꝛ tñ ibi sicut in terminis no-
stris filij fuerūt probibiti alienare ꝛ iussi reseruare filijs eorum:
quando enim vtilitas mea cōiuncta est cuꝫ vtilitate alterius re
nuntiare possum quo ad me non quo ad illū. l. j. C. communia
rerum alie. ꝛ no. Barto. in. l. si qs in cōscribendo. C. de pac. per
qđ etiā pꝫ non obstare ꝙ dr non valuisse probibitionē in eo ad
qđ principaliter facta fuit. s. quo ad fauorē filiorū prohibitorū
tanꝗ nudā: ergo nec quo ad translationē factam in filios filio-
rum si contra fiat cum illa sit accessoria ꝛ reguleť a principali. er
go ꝛc. ar. C. de legi. l. nō dubium. quia illud procederet si prima
prohibitio fuisset vel esset reprobata tanꝗ turpis vel probrosa.
C. de bis que pene nomine. l. j. ꝛ. ff. eo. ti. l. j. sed hic nō ideo fuit
inualida: quia probrosa vel a lege reprobata aut quia ius assiste
ret: sed ex hoc solo: quia ius non assistit cum concernit fauorem
tantum probibiti cum possit ei renuntiare secus quando nō po
test vt quia minor. l. ij. C. de vsucap. pro empto. Posito ergo ꝙ
inquantum cōcernebat fauorem filiorum potuerint dicti filij re
nuntiare si erant maiores: non tamen facere potuerunt quin fa
ciendo contra prohibitionem res in penam eoruꝫ deueniret ad
filios eorūdem etiam si testator ad nullam vtilitatem dictoruꝫ
nepotum habuisset respectum: sed solum ad penam filiorum si
facerēt contra suam prohibitionem postꝗ dicta prohibitio nō
fuit probrosa nec a iure reprobata: vt. d. l. j. C. de bis q̄ pene no-
mine. ꝛ insti. de lega. §. fin. ff. ad legem fal. l. i. §. item si ita. ff. de
penu lega. l. j. de condi. ꝛ demon. l. multa. sed hic etiam testator
habuit respectum non solum ad penam ꝛ odium filiorum alie-
nantium sed etiam ad fauorem filiorum eorundem ꝛ totius fa-
milie apud quos voluit esse perpetuo. vnde adhuc fauorabilis
est dicere qđ dixi. ar. ff. de seruis expor. l. ser. ea lege. Itē ꝓducta
fuit abstinētia ab bereditate dicti Bñdicti q̄ fuit necessaria: si
eñ dicti eiꝰ filij nō abstinuissent sꝫ adissent nō possent venire ꝯ
2 factū p̄ris. C. de rei vē. cū a m̄re. ff. de leg. ij. vnū ex familia. §. sꝫ
si vno. de lega. j. filius. §. cū pater. † Nec ob. qđ allegatur ꝑ alte-
ram partem: scilicet ꝙ ante abstinentiā steterant in bonis Be-
nedicti ꝛ sic censetur se immiscuisse: ꝛ per consequens nō potue-
rūt postea renuntiare. C. de repu. heredi. l. sicut. ac etiam qđ vē-
diderunt quandam petiaꝫ terre tanꝗ de bonis paternis quod
ipsi videntur fuisse confessi in. cxxj. ꝛ. cxxij. positionibus. nā ꝓut
in instrumento venditionis ad quod referunt cōtinetur ꝑ prius
abstinuerunt se ab hereditate paterna ꝛ vendiderunt illam rem
non tanꝗ heredes patris: sed pro iure dotis materne: ꝛ simili-
ter steterunt in domo simul cū matre que forte tenebat pro iure
dotis sue. vnde non est probata aditio potissime quia etiam ps
aduersa articulauit ꝙ isti actores erant ꝛ sunt minores qui sine
consensu suorum administratorum non potuerunt adire. l. po-
tuit. C. de iure delibe. qui non probatur interuenisse. Non est er
go probata aditio nec etiam ꝙ illa domus fuisset paterna. Naꝫ
Bartbolomeus dicit se babitasse cuꝫ matre sed nō in bonis pa
ternis. Jacobus vero respondit credit refertur ad positionem
que dicit ꝙ habitauit cum matre: ꝛ istud continebat principa-
liter: ꝛ ad hoc refertur nō ad id qđ accessorie: vt no. ī. l. si cui. §.
j. ff. de leg. j. per Barto. Preterea postꝗ dicit ꝙ cum matre: qr
poterat alia causa subsistere vt dixi non resultat aditio. Item
probata est filiatio dictorum agentium per impositionē partis
aduerse in qua nescio quo spiritu ducta hoc contra seipsam po-
suit: si ergo resultant probata omnia que parti probanda incū
bebant: ergo debent obtinere sententiam.

¶ Nunc restat respondere quibusdam alijs tactis in copiosis
allegationibꝰ aduocatoꝝ partis aduerse qui summa ope nixi
sunt iuuare partem suā. ꝛ primo circa cōcernentia processus nō
ob. qđ primo allegatur ꝙ prius datus fuerat alius libellns con
tra franciscum patrem istorum reorum super quo debebant di-
cti actores insistere. C. quō ꝛ quando iudex. aut. qui semel. non
alium geminare. vt notat Bald. in. l. edita. C. de eden. Nam ad
hoc egregie responsum fuit per dominum Bartholomeum de
bosco qui pro actoribus consuluit: quia ista oppositio tollitur
per no. per Dy. ꝛ Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de preto. stipu. Nam ꝑ aut.
qui semel. non prohibetur quin post datuꝫ libellum contra vnū
dare possit contra alium ꝛ super eodem: sed contra eundē tātū.
adhuc in vendi. si reus decessit lite non cōtestata heres eius nō
cōuenitur vt heres: sed vt quilibet possessor. l. de eo. §. fin. ff. ad
exhi. ꝛ sic censeť omnino aliꝰ a defuncto. Preterea virtute pri-
mi libelli dati contra defunctum non videtur ꝙ potuerit proce
di contra heredes postꝗ decessit lite non contestata: quia nō di
ciť ꝯcta illa obligatio personalis que resultat in iudicio ex qua-
si ꝯctu nisi heres voluisset pati suꝑ eo liteꝫ cōtestari contra se su
per eodem libello: ꝛ tūc censeretur de nouo datus ꝓut ibi bart.
sentire videtur: ꝛ sic habuerūt necesse dicti actores alium libel-
lum dare. procederet ergo oppositio quādo virtute primi libel-
li posset procedi inuito reo ꝙ hic non est. Preterea posito ꝙ
non admittatur geminatio libelli si iudex nō vult: si tamen ad-
mittit etiam si male faciat ꝙ ex hoc reddatur processus nullus
hoc nullus dicit: sed debet appellari. ar. l. j. §. fi. ff. que sen. sine
appel. rescin. ¶ Et hoc etiam modo vltimo rñdetur ad aliam
oppositionem que fit ꝙ fuerunt opposite exceptiones habētes
impedire processum. s. prescriptiōes ꝛ de nouo iure agentis. Nā
posito ꝙ ille exceptiones cōpeterent ꝛ indebite fuerint repulse
non tamē reddiť processus nullus: sed reseruātur ad merita cau
se que tunc impediunt processum qñ iudex admittit eas ad im-
pediendum: ꝙ potest ꝓpter earum naturā que est vt dicatur lis
finita: sed si vult potest eas reseruare: vt pꝫ in. l. nam ꝛ postea.
§. j. de iureiur. ꝛ in. §. si dānetur. vbi est casus ꝭm vnam lectu. ꝙ
ibi fuit opposita exceptio iurisiurandi. fallit in exceptiōe rei iu-
dicate que si proponitur ad processum iudex vlterius non pōt
a procedere si contra faciat non valet[a]: ꝛ ita intelligo. l. j. C. qñ
prouo. non est necesse. licet doc. aliū intellectum ei dent. ꝙ etiam
predicta sint vera patet in. l. pñs. ff. de re iudi. ꝛ fami. hercis. cū
putarē. in quibus licet actor nullum ius habeat ꝛ sic contra euꝫ
competat exceptio processum impediens: vꝫ tñ sententia lata ꝑ
eo si non continet expressum iuris errorem: ꝛ ille leges possunt
intelligi etiam si dicta exceptio de nouo iure fuit proposita ad ꝓ
cessum: cum simpliciter ꝛ generaliter loquatur: non est ergo nul
lus processus ex dictis capitibus sine dubio. ꝛ hoc esse veruꝫ ap
paret expresse per statutum Saone quo disponitur ꝙ elapsis. x.
diebus datis ad respondendum libello habeatur lis pro legiti
me contestata nisi fuerit opposita exceptio iudicis incōpetētis
aut persone minus legitime: ꝛ sic vult ꝙ nulla exceptio habeat
impedire litis contesta. seu processum ꝛ istud tollit omnem du-
bitationem. Super legitimatione vero personarum licet fue-
rit oppositum fuit per iudicem pronuntiatum: ergo non potest
amplius in boc iudicio de hoc opponi: vt no. in. l. licet. C. de ꝓ-
cura. ꝛ. l. qui inter quos. §. alieno. ff. de dam. infecto. fuit etiā ꝓ-
nuntiatū ꝑ iudicē litē esse cōtestandā ꝛ de hoc factū preceptum

a ¶ Non valet. An ꝛ qñ talis exceptio obstet. vide do. Pet. phi. cor. ī ꝯsi. lxij. incipiēte. ꝗꝗ. in lr̄a E. ꝛ ī ꝯsi. cxxvj. ī cipi. viso. in lr̄a F. ī. iiij. pte. ꝛ qd regratur vt exceptio rei iudi. obstet. vide. d. Maria. so. ī ꝯsi. xviij. īcipi. ꝓsequēdo. v̇. tertio ī ꝓprijs terminis. cū ꝯsi. seq. in. j. pte. Et an ꝛ qñ non obstat. vide. d. bar. sozi in ꝯsi. xcix. ī cipi. in cā eximij. v̇. prima est. cū sequē. ea. j. parte.

non obſtantibus exceptiōībus ꝙ parū videbat̄ neceſſarium ꝓ
pter dictū ſtatutū ꝑ quā ꝓnūtiationē fuerūt repulſe dicte exce-
ptiones quātū ad effectū ad quē fuerūt propoſite.ſ.ad impediē
dum litem.l.ſi nāūt.§.fi.ff.de nego. geſt.ex quo de ipſis fuit co-
gnitum.⁊.l.ꝙ in diem.§.ſi rationem.de compē.extra de appel.
c.ex parte op3.⁊ qđ no. Inn.de elec.cum inter.R.que interlocu
toria trāſiuit in rem iudicatā:vt ex tacito conſenſu partis ſi po-
tuit appellare ⁊ nō appellauit:vt de ap.his q̄ quāto.c.cum di-
lecti.in fi.de ele.⁊ ſic legis aut.appellari non potuit:⁊ ſic legiti
matus eſt proceſſus ⁊ amplius de hoc nō eſt diſputandum.ſ.an
debuerit procedi ⁊ lis conteſtari vel non cum fuerit declaratum
ꝙ ſic.ff.de excep.rei iudi.ſi quis cū totū.§.ſi ancillā.iunctis his
q̄ not.in.d.l.licet.C.de procura .per doc.⁊ dicto.§.alieno. Nec
quicꝙ̄ facit ꝓteſtatio facta ꝑ partē ream ꝙ inuita cōteſtabatur
cum iſtud nō penderet ex ſua volūtate an eſſet cōſtanda vel nō:
ſed ex declaratione iudicis:ergo ⁊c.vt no.C.de nego.geſt.l.ali-
menta.⁊ de edē.l.edicta. per doc.ſi aūt querit̄ de dicta exceptio
ne preſcripti:an proſit parti ree quātū ad merita cauſe. Rn̄deo
non:q2 anteq̄ naſcerent̄ actores nō potuit eis currere cū nōdū
eſſet nata rei vēdicatio ſup qua dicit̄ cucurriſſe:vt.ĩ.dica3.⁊ qđ
nō eſt tolli nō pōt.l.⁊ ſi.§.poſt defectū.de iniuſto teſta. Nec poſt
natiuitatem eorum potuit currere quouſq3 ſunt minores maxi
me durante pupillari etate.ff.de acq.rerū do.l. bonefidei.C.de
p̄ſcri.xxx.an.l.ſicut.in fi.nec etiam poteſt durante minori etate
cum contra defunctum maiorem cui minores ſucceſſerint non
eſſet cepta.C.in quibus cauſis in integrū reſti.non eſt neceſ.l.fi.
al's curreret ſed reſtitueretur.C.ſi aduer.vſucap.l.i.ff.de mino.
l.ei cui. Nec ob.qđ allegatur ꝑ alterā parte3 ꝙ iſta p̄ſcriptio cu
currit ad corroborationem ꝯctus celebrati cum defuncto maio
re:⁊ ſic currere potuit.C.de non nu.pecu.l.cum vltra.quia iſtud
eſt truffa. Nam illud eſt verū in p̄ſcriptione biēnij que currit cō
tra exceptionem nō nu.pecu.q̄ faciebat ꝯctū ⁊ cōfeſſionem de-
functi inualidam:ſed hic ius iſtoꝝ agentium non reddebat cō
tractum venditionis inualidum reſpectu vendentis ⁊ eius pre-
iudicium:ſed ſolum quo ad preiudicium filiorum eius ⁊ fami-
lie.l.rem alienam.ff.de cōtrahē.emptio.⁊ not.in.l. mater.C.de
rei ven.in prima glo. Non poteſt ergo dici currere ad corrobora
tionem contractus predicti qui de ſe habebat robur:ſed ad pre-
iudicium alterius non contrahentis : et ſic non habet locum
l.cum vltra.⁊ illud quod not.in.d.l.fina.C.in quibus cauſis in
integ.reſti.non eſt neceſ.⁊ idem in caſu.l. emilius.ff. de mino.
Item non poterant agere iſti filij viuente patre qui erat eorum
legitimus adminiſtrator:ergo ⁊c.l.j.C.de bo. mater.de an.ex-
cep.l.j.in fi. Item nō ob.qđ dr̄ iſta3 p̄ſcriptionem cucurriſſe con
tra maiores ſi qui erant de familia. Na3 neſcio quid ſibi velint
q̄ hoc dicūt. Nā cū filij dicti Benedicti fuerūt ſpecial'r noīati:
primo loco admittunt̄ facta alienatione de ipſa reuocāda.ff.de
leg.ij.l.cū ita.§.in fidei.ergo ⁊c.⁊ p3 exp̄ſſe ex tenore teſtamēti.
facit.l.totiēs.C.de vſufr.vñ ſi diceremus p̄ſcriptionē cucurriſſe
neceſſario ſequeretur ꝙ cucurriſſet contra eos qđ eſſe nō poteſt.
opponitur exceptio preſcriptionis cōtra iſtos nunc agentes.ff.
de ſolu.cum quis.§.ſi quis pro reo.⁊ quod ibi no.⁊ qđ habetur
in.l.pupillus.in fi.de admini.tuto.
3 ¶ †Nūc venio ad illa q̄ cōcernūt merita cauſe.⁊ inter alia prin
cipaliter allegat̄ vnum ad qđ dicitur non eſſe rn̄ſum ꝙ iſti non
habebāt ius agendi. Nā dr̄ ꝙ cū nō eſſent nati tp̄e alienationis
neceſſario fuit trāſlatū dn̄ium in emptorem:q2 nō potuit ſtare
in pendenti. Poſito ergo ꝙ nati ſint poſtea non potuit ab illo
abdicari dominiū ⁊ ad iſtos reuerti:primo propter impotentiā
teſtatoris q̄ nō poterat hoc facere.ar.ff.de manu.teſta.l.ſtichus
ſeruus meus.⁊ qđ no. Bar.in.l.filiuſfa.§.diui.de lega.j.in op.
quā facit de illa.l. Scđo quia cū tēpore cōditionis exiſtentis.ſ.
alienationis non extarēt filij non potuit in eorum perſona dies
legati vtiliter cedere:igitur in perpetuum ſunt excluſi.ff.com-
munia predio.l.ſi.cum ibi no.per glo. Sed iſta allegatio de ni-
mia ſubtilitate eſt.ff.de verbo.obli.ſi ſeruum.§.ſeq̄tur.de cōdi.
inſti.ſi quis heredem.C. vt actio. ab here. ⁊ contra here.l.j.in
fin. Poſito enim ꝙ primum eſſet verum:ſcilicet ꝙ tranſlatum
fuerit dn̄ium in emptorem propter non exiſtentiā eorū ad quos
peruenire debebat alienatione facta:qui ſi extitiſſent tranſlatū
non eſſet immo ſtatim alienatio fuiſſet nulla ex quo fuit exp̄ſſe
prohibita.ff.de leg.ij.cum pater.§.libertis.⁊ ibi no.in glo.non
tamen incōgruū eſt dicere ꝙ natis poſtea filijs reſoluta ſit trāſ-
latio:non dico vt extunc vel ꝙ fingatur retro non facta aut iſti
retro nati:ſed vt exnunc:ſicut videmus in re que ſub conditio-
ne ſubiacet reſtitutioni:quia prohibetur alienari per legem.nā
ſi pendente conditione alienetur:v3 interim alienatio:quia nō
fuit expreſſe prohibita:ſed conditione exiſtente reſoluitur vt ex
nunc ⁊ retranſfeſtur dominiū in eum in quem teſtator voluit de
uenire:vt no.ĩ.l.ſeruo legato.§.j.ff.de leg.j.ꝑ bar.d.§. libertis.

a ¶ Legitima. Vide bal.ĩ cōſi. clxxvij.in.j.pte. ⁊ in ꝯſ.ccxvij.ea. prima parte.vbi etiam ponit an ⁊ quādo poſſit ꝓpa autoritate ſibi ſupplere detrahere legitimam.

per gl. Nec ob.l.ſtichus ſeruus meus.quia ibi teſtator contulit
prohibitionem poſt ꝑfectam alienationē:hic cōtulit añ.ſ.cū ꝑ-
ueniret ad aliquē actū alienationis ſi extitiſſent perſone illorū
ad quos voluit ꝑuenire fuiſſet impedita alienatio ab ipſo prin-
cipio:ſed quia nō extabant ſi dicamus dominiū fuiſſe trāſlatū:
dico ꝙ fuit tranſlatum cum ſua cā.ſ.vt extātibus poſtea vel eis
natis reſoluatur:quia non potuit Benedictus derogare volū-
tati defuncti cui dicta res alienata ſubiecta erat cu3 nō debeat
eſſe in poteſtate heredis vt qñcūq3 cōditione exiſtente legatum
nō debeatur.ff.de libe.leg.l.ſi id qđ.de le.j.l.cetera.ĩ fi.nec etiā
ob.l.ſi.in fi.cū ibi no.ff.cōia predio.q2 loquitur in defectu q̄ nō
ſperatur ceſſare.vnde ſi ſubſiſtat tempore quo dies cedit:inuti-
le redit legatū.ſed defectus non exiſtente filiorū ſperat̄ ceſſare:
quia fauorabilis eſt ſpes naſcendoru3 ſicut ſpes ꝙ quis redeat
ab hoſtibus:⁊ ideo poteſt legari ei qui nōdum natus eſt:⁊ licet
tp̄e quo cedit dies legati adhuc nō ſit natus nō propterea red-
ditur legatū ĩutile: vt p3.ff.de leg.j.ſi duo.in prin.⁊.§.fi.de lib.
⁊ poſthu.l.placet.cum ſi. Non debent ergo eſſe deterioris cōdi
tionis iſti agentes in hoc legato facto eis ſub conditione ſi res
alienetur pro tempore conditionis exiſtentis ſi non erāt nati q̄
eſſent in legato facto eis pure in quo ſi tēpore quo dies cederet
nō eſſent nati non nocerent eis:cū diſpoſitio purificata in oīb9
equiparetur diſpoſitioni pure.ff.de acqui. here. ſed ſi de ſua.§.
ſi cum eſſet. Et ſic eſt reſponſum allegationi de qua aduocatus
alterius partis facit magnum fundamentum ⁊ ad oīa allegata
ĩ ea. Nec obſtat ꝙ teſtator vſus eſt verbo directo.ſ.lego.ff.de v̄.
ſigni.l.v̄bis legis.⁊ no.bar.in.l.cēturio.de vulg.⁊ pupil.in.iiij.
col.⁊ ſic videtur voluiſſe dominiū trāſire immediate de perſona
heredis in perſonam filiorum:nō aūt mediante alio:ſed hic ꝑ
ſuppoſita tranſlatione dominij que negari nō pōt ꝑm eū fieret
tranſitus a perſona emptoris in perſonam filioꝝ Benedicti qđ
teſtator nō cenſetur voluiſſe:igit̄ ⁊c. Sed iſta allegatio modici
effectus eſt:nam ⁊ cum quis legat ſub cōditione vtendo v̄bo le
go:idē cenſet̄ voluiſſe:⁊ tñ video ꝙ interim tenet alienatio:⁊ ſe
cuta conditione dn̄ium transfertur a perſona emptoris in perſo
nam legatarij ꝙ teſtator cenſetur nō voluiſſe:hoc enim ꝯtingit
ꝓpter malefactū heredis q̄ nō debuit alienare vni ĩ ſua poteſta
te ⁊ ſic facere irritū legatum cōditiōe aduenien̄te.vt.d.l.ſi id qđ.
ff.de lib.leg. Poſſet ⁊ aliter reſponderi ſed eſſet ſuperfluum:q2
predicta rn̄ſio ſatis eſt euidens. Non cenſetur ergo teſtator iſte
diſpoſuiſſe de re aliena vt vult allegans:ſed de ſua cum ſuam di
ſpoſitionem cōtulerit in tempus ante alienatione3:⁊ ſic affecta
fuit res vt cū honore dicte diſpoſitionis trāſiret in quēcūq3.ff.
de manu.lega.l.j.de pigno.ſi conuenerit.§.ſi fund.de pigno.l.
vectigali. ¶ Illud autem conſtat ꝙ teſtator ſenſit de filijs filio-
rum etiam naſcituris cum tempore teſtamenti nulli eſſent nati
ne al's ſua diſpoſitio reddatur inutilis.arg.ff.de fund. inſtru.l.
fundus qui locatus.de auro ⁊ argen.lega.l. penul.§.item cum
queritur. Nec ob etiam ꝙ debebaut eſſe nati tēpore conditionis
exiſtentis.ſ.alienationis facte:quia qualitas iuncta verbo ⁊c.
de noxalibus.in delictis.§.ſi extraneus.quia immo nō ſolū illi
qui tūc nati reperirētur:ſed etiā quicūq3 poſtea naſcituri cēſen
tur vocati cum ad omnem pariter affectionē habuiſſe videat̄.ff.
de libe.⁊ poſthu.l.placet.nec hic tractamus de qualitate:ſed de
ſubſtantia perſonarum. Nec ob.lex pater filium.§.filiam.in fi.
de leg.iij.quia fateor qđ illi qui eſſent defuncti tempore condi-
tionis exiſtentis non cenſentur vocati ſoli ſuperſtites vt ibi dici
tur:⁊ etiā illi qui ſperantur eſſe ſuperſtites:vt.d.l.ſi duobus.in
prin.⁊.§.fi.ff.de leg.j. Ex quibus p3 ꝙ nō ob.l.qui filiabus.eo.
ti.q2 ibi diſpoſitio poterat verificari in iam natis cū aliqui na-
ti eſſent tēpore teſtamenti:nō ſic in caſu noſtro.vnde ad oēs na-
ſcituros cenſetur habuiſſe reſpectu3 vi dixi.multa etiam allega
ta ſuper hoc articulo tolluntur per predicta que ſimiliter prole-
qui faſtidioſum eſſet potius q̄ vtile vel ſubtile.
4 ¶ †Dicitur etiam ꝙ dictus Benedictus elegit illam vineam
pro ſua legitima conſentieute et autorizante iudice qđ potuit.
ar.de leg.j.non amplius.§.ſi.cum.l.ſeq.⁊ ſic potuit eam aliena
re cū onus nō poſſit in legitima apponi:vt.l.qm̄ in prioribus.
de inoffi.teſta.ſed ad hoc faciliter rn̄det̄ ꝙ in p̄iudiciū filiorū et
totius familie ad quos teſtōr voluit prouenire non potuit dict9
a Benedictus illam rem capere ꝑ ſua legitima[a] : ſed debebat eā
capere de alijs bonis hereditarijs non ſubiectis reſtitutioni:vt
ſi omnia erant ſubiecta diuerſis perſonis debebat pariter a ſin-
gulis detrahere nō ab vno in p̄iudiciū aliorū:vt exp̄ſſe vult tex.
in.l.ij.C.ad legē fal.tūc autē ꝓcederet allegatio qñ res erāt ſub-
iecte reſtitutioni ꝑ vniuerſalē fideicō.relictū vni ⁊ eidem ꝑſone:
q2 tunc licet ſibi derogetur in vno:quia ſola vna res retinetur in
alio:quia res alias integras cōſeq̄tur:ſed qñ ſubiacēt reſtōni ꝑ
ſpālia fideicōmiſſa facta diuerſis ꝑſonis non debet fieri tota de
tractatio cōtra vnum ⁊ contra alterū nihil:q2 ſic in ꝑtāte here-
dis eſſet

dis esset vnum damnificare ⁊ eius legatum in totum annihilare ⁊ alteri gratificare: ⁊ hoc est ita clarũ ꝙ ꝓbatiõe non indiget. Per qđ rñdetur ad alia inquãtũ dicit̃ ꝙ fuerunt soluta legata certis mulieribus legatarijs: ⁊ sic nõ remanserunt alia bona ex quibus posset Benedictus habere suam legitimam: nã sibi imputet si hoc fecit: quia si tota hereditas erat exainanita legatis debebat a singulis pariter detrahere non ab vno tantũ vt alijs nihil: vt no. in. d. l. ij. C. ad legem fal. Itẽ non ob. ꝙ fuit vendita pro exoluendo es alienũ. Nã ex instrumento venditionis nõ apparet ꝙ ille Julianus q habuit partẽ pretij esset creditor hereditarius: sed potius coheredis: ⁊ sic propter hoc nõ potuit vẽdi: sed solum ꝑpter es alienum hereditariũ quod aliũde solui non põt. ff. de leg. iij. l. pater filiũ in fi. vnde hic nõ apparet cum proponatur esse in articulis partis aduerse ꝙ hereditas Jacobi ascẽdebat ad valorem. x. millium vel circa: ⁊ non apparet ꝙ ex solutis omnibus debitis nil remaneret. Preterea si es alienũ absorbuisset totũ residuũ hereditatis excepta ista vinea tũc legitima dicti Bñdicti nõ fuisset tota vinea: nõ video ergo ad qđ tam friuole sup his tm̃ laborauerit pars aduersa.

5 ¶ † Itẽ allegatur ꝙ venditor ⁊ emptor fuerũt ignorãtes dicte prohibitionis: ergo ⁊c. ff. de leg. ij. l. fi. §. fin. sed vt ex actis colligit̃ ista allegatio est contra oẽm veritatẽ. licet enim si vis ꝙ heres presumat̃ ignorare contẽta in testamento: istud est verũ nisi adsint coniecture in contrarium: vt no. Bart. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. sed hic multe adsunt. Primo qr per paucos dies post venditionẽ illius vinee facit eam assignari sibi pro sua legitima timore dicte prohibitionis vt continetur in eodem instrumento. vnde presumitur etiam sciuisse tẽpore venditionis aliter de ignorantia fecisset aliquã mẽtionem in petitione dicte assignatiõis pro legitima. Et etiam quia ex his que postea quis facit presumitur animus ⁊ scientia in his que prius sine magno interuallo fecerat. arg. C. de natu. libe. l. cum quis. §. neq3 enĩ. ⁊. l. iij. §. qđ si de subeunda ⁊ quod no. in fi. C. de vsuris. per retentionem. ff. rerum amo. l. si concubina. §. res amotas. facit ad mace. l. sed iul. §. proinde deprimendi. c. ventri. in fi. j. q. j. constat. ⁊ quod no. xviij. distinctione peruenit. extra de electio. officij. In quibus omnibus habetur ꝙ ex his que postea facta sunt colligitur presumptio animi ⁊ scientie in his que prius facta fuerunt. Item etiam composuit cum illis qui erãt relicti in testamento. Item vnus testis deponit se audiuisse a Francisco ⁊ filijs eius qđ continebant emere dictam vineã propter dictam prohibitionem ⁊ ille facit semiplenam fidem. per no. in. l. fulcinius. §. quid si latitare. ff. quib⁹ ex cau. in possi eatur. in glo. ⁊. l. apud celsum. in prin. de doli excep. Sunt ⁊ alij duo qui deponunt de auditu dici ab alijs ꝙ sciebant qui faciũt aliqualem presumptionem seu coniecturam. Item adsunt alie coniecture: quia Petrus babo primus emptor eadem die qua emit vendidit Francisco. vnde resultat presumptio pro eo qđ dicti duo testes deponentes de auditu auditis dicunt: scilicet ꝙ Franciscus dubitabat emere propter dictam prohibitionem et ꝙ interposuit dictum Petrum cui aliquid dedit vltra pretium dicte vinee vt eum securaret. Iste ergo coniecture omnes simul iuncte cum dicto illius testis qui facit semiplenam probationẽ de scientia videntur facere plenam. de suc. ab intesta. c. fi. Resultat etiam presumptio ex multiplici cautela. ff. de condi. institu. si quis sub conditione. ⁊ ibi no. qua fuerunt hic venditor ⁊ emptor vsi. Illud autem constat ꝙ si apparet de ignorantia vendentis ⁊ ementis valet vẽditio rei subiecte restitutioni: vt in. l. ij. §. fi. ff. de lega. ij. Sed ⁊ alia responsio potest dari ꝙ ibi loquitur in re que subiacebat restitutioni post mortem ⁊ non fuit expresse prohibita alienari per testatorẽ sed prohibebatur aliquo casu ⁊ habuit grauatus potestatem alienandi pẽdente ea: licet ea existente resoluatur: vt no. in. l. seruo legato. §. j. ff. de leg. j. p Barto. quia igitur interim habuit potestatẽ alienandi valuit alienatio si cum hoc concurrat ignorantia vtriusq3 ⁊ non sic de facili resoluitur. Sed in casu nostro cum prohibita fuerit exp̄sse non habuit potestatem alienandi aliquo tempore. vnde si tunc extitissent filij ⁊ fuissent emancipati potuissent statim reuocare ꝙ non sic in casu precedenti: vt no. glo. ordi. in. l. cum pater. §. libertis. de leg. ij. non sic ergo iustificatur ⁊ roboratur alienatio predicta facta contra expressam prohibitionem ex dicta ignorantia partium si est facta cõtra prohibitionem tacitam ⁊ legalem. ⁊ credo hoc probabiliter posse dici ꝙ extra terminos illius §. fi. non habeat locũ. vbi dicit̃ p regulam que est ꝙ ignorantia vnius vel duorum non debet alteri nocere sicut nec prodesse. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. iiij. vnde etiam ille. §. in re non ꝓhibita alienari expresse non extenditur ad expresse prohibitam.

¶ Item allegatur ꝙ dicta vinea exiuerat semel prohibitionẽ alienatiõis ꝙ aliquibus modis deducitur. vnde potuit postea semp dici alienari. l. pater. §. xv. ff. de leg. iij. sed certe. §. ille loquitur quando prohibitio fuit personalis seu respectu certarũ psonarum puta duorum fratrum ⁊ quilibet eorum fuit prohibitus alienare partem suam preterꝙ fratri: si ergo alienat fratri finita est prohibitio que non fuit facta nisi contemplatione illius. vnde ipse in quem facta est potest alienare extraneo: quia non superest persona que possit reuocare: sed in casu nostro censetur potius realis: quia facta contẽplatiõe totius familie. vnde posito ꝙ portio vnius ex prohibitis peruenerit ad alterum de familia: res tamen non exibit prohibitionẽ: qr nec potest alienare extra familiã si supersunt vel superesse possunt alij de familia quorum respectu facta fuit prohibitio. vnde. §. ille nil facit. ⁊ ꝓbatur in. l. peto. §. fratre. eo. ti. de lega. ij.

¶ Item allegatur ꝙ dicti agentes non erant concepti tpe mortis primi testatoris ⁊ sic non possunt dici de sua familia. ff. vnde vi. l. j. §. si quis proxi. de suis ⁊ legiti. l. titius. cum. l. sequẽ. Sed ista allegatio frustratoria est: quia licet nõ essent de familia Jacobi qđ tamen non conceditur tamen fuerunt filij Benedicti ꝙ negari non potest: ipse autem Jacobus vocauit filios filiorum in casu quo fieret alienatio: ⁊ quia tũc filij non habebant filios natos vel conceptos censetur sensisse de concipiendis post quãdocũq3: vt in precedentibus dixi. arg. l. fund. qui loca. ff. de fundo instruc. non refert ergo ꝙ non sit de familia Jacobi: preterea sunt de familia heredum Jacobi: ergo ⁊c. quia testator dixit ꝙ volebat remanere in familia sua et suorum heredum: ergo ⁊c. Item allegatur ꝙ cum non essent isti nati tempore alienatiõis non possunt ꝑpetuo locari. per. l. cum ita. §. fin. de le. ij. ⁊. l. peto. §. fratre. ⁊ qđ ibi per Dy. Sed ista allegatio est cauillosa. ⁊ primo contra eundem tex. l. cum ita. §. fi. Item vult ꝙ primi veniant nominati: sed isti filij fuerunt nominati: ergo ⁊c. Nam testator non censetur plus sensisse de illis qui reperirentur nati tẽpore alieuatiõis ꝙ post cum ad omnes parem habuit affectionẽ. preterea si aliqui fuissent nati fateor ꝙ ipsi soli fuissent admissi ad reuocandum: sed alijs postea nascentibus tenerentnr participare cum illis. nam si legarem eis ⁊ aliqui nati essent tempore testamenti vel mortis aliqui nascerentur post quis dubitat ꝙ omnes participare deberent si constaret ꝙ de nascituris sensit. d. l. si duobus. in prin. ⁊. §. fi. ⁊. l. seq. ff. de lega. j. hic autem cõstat: quia tempore testamenti nullos habebat filios nec filias vt pluries dixi. Item ille. §. fi. dixit ꝙ vocantur illi qui sunt tempore mortis. ⁊ subdit. ⁊ qui ex his ꝑximo gradu procreati sunt: nõ enim familia in vniuersali comprehẽdit etiã futuros. l. gregis. de lega. j. l. fi. de fun. instru. Veniũt tñ ordine successiuo: quia p̄cedentes censentur rogati de restituendo sequẽtibus quousq3 aliquis extet de familia vsq3 in infinitũ. Admittuntur ergo dũtaxat illi qui sunt tẽpore mortis. s. partium ⁊ primo loco: qr p̄cedunt in gradu. sed etiã sequẽtes admittunt̃ illis mortuis. ⁊ hoc vult illa lex. sed allegans vult ꝙ sequẽtes seu nati post excludãtur ꝑpetuo qđ est expresse cõtra. §. fratre. Nam ad quid precedẽtes tenerentur cauere de restituendo sequẽtibus si sequentes essent exclusi. Illi ergo sunt exclusi qui tpe mortis vel alienatiõis nõ reperiũtur subaudi: qr mortui sunt: ⁊ sic nec sperat̃ reperiri: ⁊ ita ꝓcedere põt allegatio aduocati: sed illi q sperãtur nõ sunt exclusi nisi quousq3 nõ extãt. p hoc etiã p3 rñsio ad aliud duꝫ dicũt ꝙ hic oẽs de familia cõsenserũt in alienatione qđ est falsum ꝙ isti filij nõ consenserunt q fuerũt ⁊ cẽsent̃ vocati: licet tpe testamenti mortis vel alienationis non essent in rerum natura: cum esse sperabantur fauorabili spe. l. placet. de libe. ⁊ posthu.

¶ Itẽ allegatur ꝙ isti cauerũt de non alienando ꝓut testõr voluit ⁊ de restituendo familie si alienarent: ergo ⁊c. vt. d. l. peto. §. fratre. ⁊ ista allegatio fit ad processum: sed impertinenter: qr processus non reddet̃ nullus ex hoc cum pertinet ad ordinẽ ei⁹: vt p3 eo. §. fratre. v̊sic. ꝙ si cautio. Preterea ista cautio deberet prestari ad instantiam alioꝝ de familia si superessent qui possent venire ad hoc iudiciũ pro suo interesse: ⁊ hoc p3. ar. ff. de in offi. testa. si cui peta. cum similibus. Non autem ad instantiam reorũ quorum non interest. arg. ff. de appel. recipien. l. j. extra de elec. cum inter. R. Nec possunt allegare de iure tertij ꝙ nõ est exclusiuum iuris agentium ipsorum iurium. iuxta no. in. l. cuꝫ seruum. C. de ser. fugi. ⁊. l. j. ff. de excep. rei iudi. per Barto. l. indebita. §. sed si nuntij. de condi. indebi. per eundem. Ex quibus oĩbus p3 responsum ad illa que principaliter allegantur in 𝔷riuꝫ omissis quibusdam quibus snperfluum esset respondere prout circunscripto lectori poterit apparere defensataq3 est conclusio primo loco per me posita: scilicet ꝙ pronuntiandum dictam vẽditionem ⁊ alienationem non tenuisse in preiudicium istorum agentium quodq3 condemnandi sunt rei ad restituendum dictam vineam eisdem agentibus.

6 ¶ † Venio ad aliam conclusionem: quia dixi ꝙ debent condẽnari ad restitnẽdum vineam cum fructibus ꝑceptis post litẽ cõte. ⁊ hoc est clarum. C. de rei vẽdi. l. certum. in fi. sed a perceptis

⁊ ꝑcipiendis ante debēt absolui: ⁊ hoc pꝫ. Nam a percipiendis
excusantur propter titulum. eo. ti. si fundum. ⁊ ibi no. A perce-
ptis vero siquidem in vita Benedicti patris istorum agentiū
similiter excusantur: quia cum haberet istos agentes in potesta
te erat eorum legitimus administrator. ⁊ sic ad eum pertinebat
vsusfructus istius vinee si propter alienationem deuolutū erat
dominium ad eos. l. j. de bonis mater. ⁊ de bo. que libe. Igitur
emptor q successit in omne ius qđ venditor habebat ⁊ eius he-
redes poterunt retinere dictos fructus quatenus ad vendito-
rem pertinebant. arg. ff. de leg. ij. l. peto. §. predium. de iure fisci.
status. §. cornelio. Quantum vero ad perceptos post mortē Be
nedicti ⁊ ante litē contestatam plus dubium est: quia videt̄ Frā
ciscus fuisse malefidei ex quo sciebat prohibitionē alienatiōis:
⁊ sic videt̄ teneri ad omnes ꝑceptos: vt. d. l. certū. in prin. tñ dicē
dum est vt dicam in sequēti articulo: qꝛ non debet haberi ꝓ ma
lefidei quātum ad hoc qꝛ poterat errare in iure: ⁊ credere ꝓpter
cautelas quas tenuerūt in dicta vēditione. s. faciendo dictā vi-
neam assignari sibi pro legitima potuisse licite emere qui error
iuris facit euꝫ haberi pro bonefidei. l. sed si lege. §. scire. ff. de pe
ti. heredi. ⁊ hoc quo ad fructus consumptos ex quibus nō essent
ipse vel eius heredes facti locupletiores: vnde cum non sit ꝓba-
tum ex fructibus perceptis post mortem Benedicti ⁊ ante litē
motam in hoc iudicio dictum Franciscum vel eius heredes nō
esse factos locupletiores deberet absolui maxime a perceptis
per istos heredes Francisci de quibus non est probatum ꝙ sci-
uerint prohibitionem alienationis: licet de Francisco satis vi-
deatur probatum vt supra dixi.

7 ¶ † Uenio ad tertiam cōclusionem in qua tenui ꝙ dicti rei de
bent recuperare expensas factas in meliorамento dicte vinee.
nam licet Franciscus pater eorum sciuerit prohibitionem alie-
nationis qđ sufficit ad faciendam alienationem non valere: cū
in hoc sufficiat scientia facti: licet in iure errauerit quādo igno-
rantia iuris non prodest in lucris captandis. ff. de iuris ⁊ fac.
igno. l. error. esset autem species lucri si vellet alienationem te-
nere propter dictam iuris ignorantiam: ideo non prodest. sꝫ cū
tractatur de recuperandis expensis quas fecerūt in melioramē-
to tunc tractabant de dāno vitando vnde error iuris debet eis
prodesse qno ad hoc. ff. de conditio. indebiti. l. sed si me presen-
te. §. j. in prin. ⁊ quod no. glo. C. de condi. ob causam. l. si militē.
in glo. magna ante finem. Posito ergo ꝙ probatum sit dictum
Franciscum sciuisse factum: scilicet prohibitionem alienatiōis
⁊ sic haberi pro malefidei quantum ad hoc vt non teneat alie-
natio: attñ qꝛ ꝓpter dictas cautelas adhibitas in venditiōe de
quibus dixi in precedenti articulo potuit credere venditionem
tenere: ⁊ si errauit in iure habetur pro bonefidei possessore quā-
tum ad recuperandas expensas sicut quantum ad hoc ne tenea
tur de fructibus consumptis ex quibus factus non fuit locuple
tior: quia vtroqꝫ casu tractat de damno vitando. constat au-
tem bonefidei possessorem recuperare non solum necessarias ex
pensas: sed etiam vtiles in quibusdam casibus: scilicet si domi-
nus fuisset easdem facturus aut si est venditurus rem aut si non
sunt eī onerose. l. in fundo. ff. de rei vendi. extra istos recuperat
per abrasionem si fieri potest. d. l. in fundo. necessarias autem re
cuperat indistincte sicut malefidei. C. eo. ti. l. domum.

¶ Nunc ad propositum dico ꝙ si ista vinea est meliorata ꝓpter
cōtinuam culturā: quia forte fuit melius culta postꝙ̄ peruenit
ad manus emptoris ꝙ̄ esset prius: ⁊ tunc tales impense facte in
cultura non debent recuperari: qꝛ ꝑtinent ad presentem rei vtili
tatem. vnde debent cum fructibus compēsari. ff. de impensis. l.
iij. ff. solu. matri. l. diuortio. §. impedit. Idē si pretium vinee es-
set auctum ratione temporis tantum sine impensis: vt si posses-
siones plus valent hodie ꝙ̄ tempore vēditionis. Si vero auctū
est pretium ꝓpter expensas factas ad ꝑpetuam rei vtilitatē: tūc
aut fuerunt expense necessarie puta in refectione domus ibi si-
ta que ruebat ⁊ iste recuperauit indistincte. d. l. domuꝫ. C. de rei
vendi. Si vero fuerunt expense vtiles puta in propagationibꝰ
factis de nouo. Nam propagationes facte in restaurationes vi-
nee computarētur inter necessarias impensas: vt. d. l. iij. in ꝑn.
de impen. In vtilibus ergo videtur dicendum ꝙ debeat eas cū
fructibus compensare quos non restituit ꝫm supradicta per. l.
sumptus. ff. de rei vend. Sed illa lex loquitur quando possessor
lucratur fructus solum propter bonam fidem: tunc enim nō lu-
cratur illos de rigore: sed de equitate: ⁊ propter eandem equita
tem statuitur illud vt cum eis cōpensat expensas: ac in casu no-
stro iste emptor ⁊ eius heredes lucrantur fructus perceptos vi-
uente Benedicto de rigore iuris ex iure Benedicti in quo suc-
cesserunt: vt. s. proximo articulo dixi. vnde non debet cū fructi-
bus compensari vt videmus in marito qui lucratur fructus rei
dotalis: ⁊ tamen tales impensas vtiles recuperat. ff. solu. matri
mo. l. diuortio. §. impendia. in fi. si non sunt onerose. de impen-
sis. l. vlti. Sed cum fructibus ꝑceptis post mortem dicti benedi
cti bñ dꝫ dñs vtiles compensare: quia illos fructus lucrat̄ pro-
pter solā bonā fidē: ergo ⁊c. vt. d. l. super ei. vñ in expēsis necessa
rijs ꝑ eandē. l. que generaliter loquitur: qꝛ igit̄ ista non fuerunt
examinata in ꝓcessu dico ꝙ iudex pōt ferre sniām hoc mō. s. cō-
dēnare dictos reos ad restitutionē dicte vinee refectis eisdē ex-
pēsis de iure reficiēdis nec aliter ꝓ nūc declarare: ⁊ postea i exe-
cutione discutiant̄ ista recipiēdo ꝓbationes ⁊ subijciendo rem
oculis si expedit. l. si in emptiōe. §. ad offi. ff. finiū regū. Naꝫ ista
possunt post sententiā opponi cū nō infringāt vires eius nec ei
ꝯdicāt. l. nēsenius. §. funduꝫ. ff. de re iudi. so. ma. l. ex diuerso. §.
fi. ideo pñt in executione liquidari. iuxta no. in. l. j. ff. de edē. in
glo. ma. ⁊ l. j. ff. de leg. ij. i fi. ꝑ Barto. iudicatū sol. l. j. ⁊ reptave
ritate faciat restitui meliorамētū petitū seu expēsas vel nō resti
tui ꝫm ea q̄ dicta sunt supra anteꝙ̄ cōpellat reos ad restitutio-
nē vinee cū dicte expense recuperentur iure exceptionis nō iure
actiōis. l. si iā. ff. de ꝯdi. indebi. ⁊ cōclusio est ꝙ faciat restitui ex-
pensas quas reperiet necessario vel vtiliter factas quando exce
dūt fructꝰ ꝑceptos post mortē Bñdicti ⁊ añ litē ꝯtestatā: qꝛ per
ceptos post restituunt. vñ cū eis nō cōpensant̄. Itē ꝑceptos añ
mortē Bñdicti lucrantur de rigore vt ex iure Benedicti. vnde
etiā cū eis nō cōpensantur: ꝑceptos vero post mortem ⁊ ante li-
tem contestatam lucrantur de equitate: ideo cū eis compēsent.
vt. d. l. sumptus. ff. de rei ven. Laus deo.

¶ Cōsilium. ccxlviij.

1 ☞ Qui vtiliter expendit vltra ꝑmissionem in aliquo ꝯtractu
nō pōt deducere super expensum in preiudicium alterius ꝯtra
hentis immo illud cedit in vtilitatem ipsius cōtrahētis qui ꝓ-
hibuerat vltra expendi.

2 Et ille qui dānum euitat dicitur sentire lucrum. Et pacta ⁊ re-
formationes circa idem negotium ita debent intelligi ne reddā
tur frustratoria ⁊ sint ludibrio.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Super differentia q̄ vertitur inter magnificū
commune Senarum ex parte vna: ⁊ quosdam ci-
ues senenses numero. xviij. qui fuerunt guberna-
tores pascuorum dicti communis ex parte altera de et super
quantitate septingentorum super expensaruꝫ per dictos ciues
vltra summam eis promissam per reformationem dicti cōmu-
nis factā in. ccccxi. videlicet an possint eam deducere de dimi-
dia parte contingente eos de summa quinqꝫ millium floreno-
rum qui sunt desuper lucro attenta forma dicte reformationis
anteꝙ̄ perueniatur ad computationem fiendam ex virtute se-
cūde reformationis dicti communis facte in anno. ccccxvj. qua
disponitur ꝙ non possit lucrari nisi cētum pro quolibet ⁊ resi-
duū sit cōis: que deductio si fieret ꝫm ꝙ volunt dicti ciues nullū
remanebit residuum de dicta dimidia qđ ad dictū commune ꝑ
ueniat. An vero deduci non debeant perinde ac si expensi non
fuissent postꝙ̄ cōtra dispositionem dicte prime reformatiōis ex
pensi sunt ꝫm qđ asserit cōe Senarū. Quod si fiet cum dicta di-
midia qnqꝫ milliū ascēdit ad. xxv. pro cētenario: deductis ꝑmo
decem ⁊ octo cētenarijs ꝫm numerum eorūdem officialium: resi
duum. i. septingenta deductus. xv. pro centenario prouenit ad
dictū cōmune ꝫm tenorem dicte scđe reformationis: dicta vero
xv. pro cētenario apud dictos officiales remanebunt. Uisis di
ctis reformationibus ⁊ allegationibus hincinde factis ⁊ ꝑsup-
positis his que narrantur in facto de trāsitu nouem milliuꝫ ad
xj. milia ⁊ de nouē ciuibus ad. xviij. dico saluo meliori iudicio
ꝙ cōmune Senarū habet ius: ⁊ ꝙ dicta quantitas super expē-
sa nullo mō deducenda est cum aliquo ꝑiudicio cōis ꝑdicti: sed
perinde debet haberi ac si expēsa nō esset vt sic ad dictū cōmune
prouenia t totū residuū ab. xviij. cētenarijs supra deductis pri-
mo. xv. ꝓ cētenario perinde ac si expensa ꝑdicta facta nō fuisset
qđ etiam verū probatur. Nā postꝙ̄ virtute prime reformatiōis
prohibitū eis fuit ꝙ nō expenderēt vltra summam septingento
rum quo ad ꝑiudicium dicti cōmunis dicta expēsa hr̄ ꝓ non fa
cta licet vtiliter facta fuerit: qꝛ redditus pascuoꝝ fuerūt ex hoc
augmentati: sed totū cedere dꝫ ad vtilitatē dicti cōis. s. augmē-
tum ⁊ ad dānū expendentiū vt deducere nō possint: vt ꝓbat̄. ff.
de neg. gest. l. q aliena. §. libertos. man. l. si pro te. de pec. l. si cre
ditor. §. j. C. de neg. gest. l. fi. ⁊ ibi no. ꝑ glo. ⁊ doc. in. q. illa si mā-
do ꝙ emas mihi rem pro. x. ⁊ nō vltra: tu aūt expendisti. xv. vti
liter: quia tm̄ valet vel plus: certe non repetis nisi. x. ⁊ residuum
cedit lucro mei. ⁊ est casus in quo quis potest locupletari cū alie
na iactura: quia est qd imputet̄ illi cū cuius iactura locupleta-
tur. s. qꝛ facit contra ꝓhibitionem. Itē probatur: qꝛ cōe Sena-
rū dū sibi prospexit ꝙ vltra septingenta non expenderentur ad
sui incōmodum censet̄ prospexisse non solum vt non diminuere
tur cōmodū ei prouenturū virtute illius prime reformatiōis in
qua respexit

qua respexit qđ erat cōmodū dimidie tantū totius superlucri:
sed etiā ne diminueretur quodcūq; aliud cōmodū ad ipm pro-
uenturū virtute cuiuscūq; alterius reformatiōis in futurū fien-
de qđ est in pn̄ti totū residuū alterius dimidie tangentis dictos
officiales deductis centū pro quolibet ⁊.xv.pro centenario.arg.
ff.de ser.vrba.pre.l.si seruitus.de libe.⁊ postbu.l.placet.⁊ quod
not.Barto.l.si mihi ⁊ tibi.§.in legatis.in fi.de legat.j.de ver-
bo.ob.cum stipulamur.al's est.l.si stipulatus.§.cū stipulamur.
⁊.l.si a colo.eo.titu.sed si ista deductio fieret prout petunt dicti
ciues diminueretur immo in totum annihilaretur commoduz
prouenturū virtute scđe reformationis:⁊ sic fieret contra ꝓui-
sionem p̄dictam:ergo ⁊c.Preterea omnes rōnes allegate pro
parte dictorum ciuium tendunt ad hoc:qꝛ reformatio scđa vult
eos habere de vtilitate lucro seu fructu florenos centuz pro quo
a libet:sed vtilitas commodum seu lucrum[a] non dicuntur nisi
deducto omni damno.l.mutius.ff.pro socio.vnde nisi fieret di-
cta deductio non dicerētur lucrari ⁊ sic fieret contra intentionē
dicte scđe reformationis.sed remissio oportet regulari ſʒ regu
lam iuris que est ꝙ dānum qđ quis sua culpa sentit sentire non
videtur:at hic fuerunt in culpa faciendo contra prohibitionez:
vnde etiam non facta deductione dicuntur lucrum sentire.naz
⁊ si sunt duo socij dānum qđ venit culpa vnius non deducitur
b de cōmuni lucro[b].l.cum duobus.§.dāna.versi.ꝙ sic a furibus.
ff.pro so.⁊ tn̄ cōsequitur partem tanꝙ de lucro ⁊ lucrari dicitur
ac si dānum nō sensisset.Preterea cōe Senarū potuit istis dare
dictos centum florenos tanꝙ lucrum cum hoc onere ꝙ compen
sarent eos cū dāno dictorum septingentoꝝ nec minus ꝓpterea
dicerenť lucrum habere.ff.ad.l.fal.si debitor.nec etiam ꝓpter
hoc diceretur deduci:qꝛ deductio fit de cōi ⁊ añ ptitionē cū dicať
pceptio.ff.fami.her.si filia.§.j.ij.⁊.iij.iuncta.l.fructus.cū.l.di-
uortio.in prin.sol.mat.⁊ ideo nō debet fieri nisi de eo qđ iuste
expensum est.s.ex voluntate socij tacita vel expressa.sed impu-
tatio fit de parte propria quā pōt qs sibi imputare etiā ꝓ iniu-
sta expēsa.nam ⁊ si nihil supesset vltra summā taxataz.s.xj.mi-
2 liū predicti ciues nil cōsequerenť de dicta ipēsa alioꝝ septingē-
torū sed sibi ⁊ de suo ꝓprio expēsam ferrent:†igiť si habēt cētū
pro quolibet satis lucrari dicunť:qꝛ euitant dānū ꝙ de suo erāt
laturi vel expensuri.Et hoc quātū ad se vt dicanť lucrari ex quo
euitāt dānū.ar.eoꝝ q̄ no.in.l.si quis a filio.§.si plures.ff.de le.
j.circa fi.glo.ma.lʒ quātū ad hoc vt qs teneať alteri tanꝙ locu
pletior nō sic.ff.de donatio.itervirū.l.si sponsus.§.cōcessa.post
prin.ibi.nā ⁊ si pauperior ⁊c.Preterea ⁊ ante scđam reforma-
tionem debebat apud eos remauere itegra dimidia totius eius
qđ supererat vltra summā taxatā ⁊ remanebūt tanꝙ lucrum vl'
vtilitas:⁊ tn̄ talis impensa facta cōtra prohibitionē nō fuisset
deducta ⁊ al's dicta prohibitio ludibrio ⁊ nugatoria fuisset qđ
non est dicendum.C.de bo.que libe.l.fi.§.nō autē filio damus.
sic ergo dicta dimidia erat lucrū:⁊ tamē non fiebat dicta dedu
ctio.ita ⁊ nūc post scđam reformationem dicta centum pro quo
libet possunt dici lucrum:licet dicta deductio non fiat.Rōnes
ergo allegate pro parte dictoꝝ ciuiū vēdicarent sibi locū i expē
sa nō prohibita:sed expēsa prohibita habeť pro non facta:⁊ sic
non facit quominus dicať lucrū quicquid cōsequunť lʒ non de-
ducatur.Preterea rōnes p̄dicte q̄ licet plures videantur faciūt
tamen vnā solā:⁊ si que.s̄.dixi vera essent ⁊ procederēt:sequere
tur ꝙ dicta septingenta super impensa non deducerenť solū de
dimidia tangente dictos ciues de dictis quinq; milibus:sʒ añ
oīa ⁊ postea fieret diuisio residui inter cōe ⁊ dictos per medium
dimidie.qđ pʒ:nā ⁊ dimidia q̄ a cōi debet ꝓuenire tanꝙ super
lucrum prouenit.Si ergo lucruz nō potest dici nisi deducta tali
impensa:igiť vt videať quāta sit dimidia vtriusq; partis debe
ret ante oīa fieri deductio dictorū sicut fit alioꝝ quos licet expē-
dere virtute dicte reformationis vt ex eius tenore pʒ:⁊ postea fie
ret diuisio ſm dictas reformationes:scilicet per medium vt in
princ.ita tamē ꝙ dimidia predictorū ciuiū non ascēdat vltra ꝙ
vt quilibet eorum lucretur centuz ⁊ residuum sit cōis.Sic enim
sane posset intelligi dicta scđa reformatio.Cōsequēs est falsuz.
Nā ⁊ dicti ciues fatenť de toto corpore quinq; miliū añ aliquā
deductionē partem dimidiā pertinere ad cōe Senarū ⁊ de ipso
rū dimidia tm̄ debēt postea deduci dicta septingenta ⁊ residuū
diuidi ſm tenorē scđe reformationis.ex quo pʒ ꝙ rationes eorū
non sunt bone nec procedunt:quia si procederent concluderent
ꝙ etiam ante assignationem dimidie fiendam cōmuni deberet
dicta deductio fieri.Non enim est ratio quare magis de vna di
midia ꝙ de altera ex quo vtraq; dimidia prouenit ad quālibet
partem eoruʒ vt lucrū.Aut ergo fateanť ꝙ de neutra dimidia
deducanť tanꝙ illicita ⁊ iutiliter expensa ⁊ tanꝙ nihil faciētia
quominus dicantur ambe dimidie:⁊ tunc habebimus intentū.
Aut dicant ꝙ de vtraq; dimidia deducantur:⁊ sic anteꝙ aliq̄
diuisio fiat inter eos ⁊ cōe:⁊ tūc sequeť incōueniēs qđ.s̄.dixi ꝙ

dicta taxatio impēsaꝝ vsq; ad summā.700.erit nugatoria lu-
dibrio facta ex quo nō solū septingenta:sed etiā qcqd vltra per
eos expēdiť deduci debeat ad dānuʒ cōis qđ nō est dicēdū.Te-
nēda est ergo prima ps.cui⁹ est rō quā pluries dixi:qꝛ ꝓ nō expē
sis habenť.Et si dicať imo eoꝝ tm̄ debēt induci ꝓpter scđam re
formationē q̄ nihil voluit imutare de prima nisi:qꝛ voluit dimi
diā illoꝝ taxare:vʒ vt de ea nō possint habere lucrū nisi centum
ꝓ quolibet:⁊ sic de illa tm̄ dimidia disposuisset.Rn̄deo si ita ē:
ergo nec tollere voluit prohibitionē factā in prima ꝙ non expē
dant vltra septingēta:⁊ ꝑ ꝯn̄s voluisse censeť hec scđa reforma
tio ꝙ lucrū prouēturū ex ea:vʒ residuū qđ ē vltra cētū pro quoli
bet proueniat absq; alia deductione eius qđ superimpenderet.
Et sic tolliť quarta ratio facta pro parte dictoꝝ ciuiū que si bn̄ a
inspiciať potius facit cōtra eos ꝙ pro.Nam ſm eam statuētes
censerenť voluisse ꝙ dānū dicte expense debeat deduci seu excō
putari de illorum dimidia.Quod ꝯdicit verbis suismet duʒ in
principio dicte rationis dicit ꝙ scđa reformatio nihil immutat
de prima sed solum vult ꝙ ea tota seruata non possit aliquis su
perlucrari vltra centum.Certe si hoc est:ergo non immutat pro
hibitionem ⁊ taxam impense:qđ etiam ipse fatetur.Et si ita est b
quō possumus cōcludere eo modo quo ipse cōcludit:vʒ ꝙ de ip
soruʒ dimidia debeat deduci dānum qđ virtute prime reforma
tionis contingeret.Nam si hoc vellet approbare videretur di-
ctas impensas reprobare ⁊ sic implicant ꝯdictiones eius verba
cum non mutando prohibitionē cēseatur similiter reprobasse:
quatenus cōtra prohibitionez extenderet:⁊ sic ſm allegantem
approbaret ⁊ reprobaret dictam impēsam que sunt ꝯria.Pre-
terea non debet esse in ptāte dictoꝝ ciuiū eludere dictā secūdā
reformationē ⁊ auferre cōmune lucrū prouēturuʒ ex ea.ar.ff.de
iudi.l.ij.§.sed si agant.in fi.de arbi.ne in ptāte.Sed si dicta im
pensa facta cōtra ꝓhibitionem prime reformatiōis deberet de-
duci eo mō quo ipsi dicunt in ptāte eoꝝ erit facere ꝙ nunꝙ ad
cōe aliqđ cōmodū ex dicta reformatione proueniet.s.expēdēdo
quatenus est supra centū florenos ꝓ quolibet:ergo ⁊c.Ex q-
bus etiā tolliť prima rō facta pro dictis ciuibus que est ꝙ facta
deductione dictoꝝ septingentorum cessauit incōueniens qđ de
dit causam scđe reformatiōis.s.excessiuū lucrū:quia dicti ciues
nō reperienť lucrari vltra cētum pro quolibet.Nā ista ratio ni-
hil cōcludit:qm̄ scđa reformatio voluit duo.s.ꝙ non lucrentur
vltra centum ꝓ quolibet:⁊ qđ residuum ptineat ad lucrū cōis.
posito ergo ꝙ facta deductione p̄dicta nō fieret cōtra primū:fie
ret tn̄ cōtra scđʒ quātū ad cōe ne ꝓueniret residuuʒ ad cōmune:
sed remaneret apud eos pro dictis expēsis volūtarie ⁊ cōtra ꝓ
hibitionem factis:ergo fieri nō debet.Concludo ergo ex pre-
dictis oībus dictā supimpensam haberi pro non facta:nec ali
quo mō debere deduci de dictis qnq; milibus q̄ supsunt vltra di
cta septingēta:sed quinq; milia debere diuidi hoc modo vt cō-
mune Senarū habeat primo integrā dimidiā:deinde de altera
dimidia de dictis mille octingētis:ac postea qndecim pro cēte
nario de reliquis septingētis que iter dictos ciues equaliter di
uidi debent:residuum vero ad dictuʒ cōmune perueniet virtute
secunde reformationis. Laus deo.

Consilium.ccxlix.

1 Laudū ⁊ cōpositio facta cū p̄lato sup negotio cōcernente
ecclesiā an dicatur realis vt obliget etiam successores in eccle-
sia ad obseruandum comprehensa in laudo.

In christi nomine amē.

Viso quodā cōpromisso facto anno.M.ccccxj.
die.xxv.mēsis.Aprilis inter dn̄m Joannē de señ.
abbatem sancti Antonij clusiñ.dioc.ex parte vna:
⁊ ser Mattheum Angeli de aretio prepositum prepositure san-
cti Michaelis Angeli de sancto Angelo comitatus Senaruʒ
et diocesis:et commune sancti Angeli prefati ex parte altera.
Ac etiam viso laudo inde secuto ꝙ dictus prepositus ⁊ alij qui
pro tempore fuerunt teneanť dicto abbati seu abbatie dare quo
libet anno de mense Maij nomine census vnam tortam centuʒ
ouorum ⁊ decem caseorū ⁊ vnum cereum.iiij.librarum:⁊ ꝙ ad
nihil plus teneatur ⁊c.prout in instrumēto inde facto ꝯtinetur.
1 †Reuocatur in dubium an mortuo dicto ser Mattheo prepo-
c sito dictum laudū seu cōpositio expirauerit[c] ⁊ sic prefatus do-
minus Joannes abbas non teneatur eam seruare quo ad oēs
successores dicte prepositure:quoniam ex parte eius ⁊ dicti ser
Matthei dicta cōpositio fuit realis non personalis:vt pʒ ex te
nore dicti instrumēti:quia dictus ser Mattheus cōpromisit no
mine suo ⁊ sue p̄positure ⁊ similiter latum fuit laudum in perso
nam suam ⁊ sue prepositure:igitur ⁊c.extra de insti.c.cum venis
set.⁊ quod ibi no.⁊ qđ plene no.Bar.in.l.si pater.ff.de ser.leg.
facit.l.annua.§.a titia.ff.de annu.leg.⁊ quod no.Cy.in.l.vete
ris.C.de ꝯtrahē.stip.facit.l.si pactum.de proba.l.necessarias.

a Lucrum. Quid ꝓprie dicať lucruz. vide d.Alex.de imol. in cōsil.ij.in.iiij. col.in.ij.parte.

b Lucro. Vide Bal.in cōsil. lxj.in.ij.parte.

c Expirauerit. Vide Bal.i cōsi.cxxj.i tertia parte.⁊ in cōsil. ccxvij.i.iij.pte.

§.de vendēdo.de pig.actio. Item p3 q2 materia sup qua compromissum factum fuit ↄcernit ipsam ꝓpositurā:non aūt con cernebat psonam ꝓpositi:igit noie ꝓpositure factū cēseret etiam si de preposítura aut successoribus dicti ser Matthei nō fuisset facta mentio:sicut videmus in tutore ⁊ curatore qui cōtrahunt super re pertinente ad pupillū vel adultum. Nam illorum noie censent ↄhere.ff.qñ ex fac.tu.l.post mortē.⁊ ibi no.in glo. Nam ⁊ isti rectores equiparātur tutoribus⁊ curatoribus qui habent legitimam administrationem.argu.C.de episco.⁊ cleri.l.orfanotrophos. Non ergo potest dictus abbas venire ↄtra quosq3. vult etiā si ex parte sua diceret cōpositio psonalis:q2 cōsensus superioris nō interuenisset. Nā saltim ipse nō pōt venire ↄ factū suū.ff.de adop.l.post mortē.de cle.cōiug.c.diuersis fal.de filijs presby.c.veniens.⁊ qđ in eis no. Laus deo.

¶ Consilium.ccl.

1 ☞ Pulcher casus si camerarius siue thesaurarius soluat debitū camere ante tēpus habita conuentione cū creditore de minori summa: an censeat soluisse tanꝗ thesaurarius an tanꝗ priuatus ita vt sibi acquirat ius ad totum debitū cōtra cameram: an vero censeatur cameram liberasse.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quod ista fuit q̄dam emptio iuris qđ habebat seius contra camerā seu ↄctus innominatus illi similis p3 ex narratis i puncto:q2 titius nō soluit principaliter vt liberaret camerā:sed vt acqreret ius ↄ eā dū dixit ꝗ erat cōtentus retrahere a camera ⁊ sic censet etiā voluisse vt iura ↄ camerā cederent si expediret:ergo ⁊c.C.de act.⁊ oblig.l.j.⁊ ibi not.in.j.glo.ff.de fideiuſ.l.cū qs.in quibus videt casus. Nā camera tenebatur ad certū tps.vñ cū soluerat ante nō est dicēdū ꝗ soluerit aio eā liberandi cū adhuc efficaciter non teneret.vñ nō censetur soluisse vt depositarius:q2 hoc facere nō debuisset.s.soluere añ tps ꝓpter interusurium medij tpis.sol.ma.cōstante.§.quotiēs. in quo nō debuit nec potuit preiudicare camere.ar.de vbo.ob. qui rome.§.calimachus.facit de leg.ij.cum pater.§.a filia.sed censetur soluisse vt titius ⁊ de suo:⁊ sic perinde debet haberi ac si alius fuisset depositarius camere:quia vbi duo iura concurrunt in personam vnius representantis personas diuersas idem iuris est in vno qđ esset in duobus.l.tutorez.ff.de his quibus vt indig. Sed si alius fuisset depositarius camere dictus titius soluēdo ante terminū ⁊ modo predicto censeret soluisse nō animo liberādi camerā sed animo acquirēdi ius ↄtra eā:⁊ sic cēseretur aut emptio aut ↄctus inominatus ⁊ teneret seius sibi cedere iura cōtra cameram que non fuisset tali solutione liberata:vt p3 ex.d.l.j.C.de acti.⁊ obli.⁊.d.l.cum his.de fideiuſ.ergo ⁊ nunc.

¶ Constat autem in cōtractu emptionis ⁊ venditionis licitū esse rem emere pro minori ꝗ valeat dūmodo non dolo ⁊ fraude dumō non contingat deceptio vltra dimidiam iusti pretij.ff.de mino.l.in rem.§.penul.C.de rescin.ven.l.ij.maxime ratione incertudinis seu periculi:quia cum venditur res non certa debet estimari dubius euentus non ipa res.ff.fami.her.l.propter spē. de condi.fur.si seruus.versi.ꝗ si pendente.ad.l.fal.miratiōe.§. magna.de fur.si quis vxori.in fi. Sed hic erat duplex incertitudo seu periculum.s.depositionis ab officio depositarij. Item reuocationis mandati de soluendo. Item ⁊ tertium.s.exactionis a camera posito ꝗ remotus fuisset ab officio:ergo ⁊c. Non ergo ꝓpter tēpus tm̄ voluit lucrari dictas.lxxv.libras:sed ꝓpter dicta pericula. Nam si alius fuisset depositarius ⁊ debitum fuisset purum licitum erat huic titio ius contra cameram in trecentis acquirere pro ducentis.xxv.ratione predicta:vt patet p dicta iura:igitur ⁊ nunc cui vt dixi soluit vt titius non vt depositarius. Et si dicatur non videtur ꝗ ꝓpter pdicta potuerit producere de vero pretio nisi quatenus possunt ascendere legitime expense facte in exigendo:vt not.in.l.per diuersas.C.de manda.princi.illud quantum ad eum contra quem facta est cessio q potest opponere except. simulationis si non iusto pretio cessa est actio.⁊ dicitur non iustū quando deducitur plus ꝗ ascendere possint legitime expense:nos loqmur inter ementem ⁊ vēdentem inter quos seruāda est eorum cōuētio qualiscūq3 fuerit dūmodo sine dolo ⁊ fraude. vt p3 ex no.ibi p bar.per vnaz col.post prin.nec etiam pōt dici hic fuisse mutuū.de.ccxxv.lib.aio rehabēdi post quattuor mēses trecētas:tunc enim nō iustificaretur dictū lucrū rōne periculi sortis:vt in.c.nauiganti.de vsu. Nam mutuās intendit recipere ab eodem cui mutuat vel ab alio illius nomine soluente ⁊ de illius mandato:hic autem intēdit recipere a camera ⁊ soluēte noie ipsius camere cum ipsa esset debitrix ⁊ vt se liberaret ⁊ etiā sine mādato dicti seij:⁊ sicut dixi dictus titius voluit acquirere ius contra cameram quo posset vti etiam si ab officio camere moueret p q̄ñs nō censet simpliciter soluisse animo tollēdi obligationē vel aio mutuādi:sed aio emendi vel aliter ↄhēdi ⁊ ponēdi se in periculo ꝓpter lucrū:ideo rōne incertitudinis censet licitū.ar.C.de inoffi.testa.si pater puelle. ⁊ qđ ibi no.de transac.l.de fideicō.de vsur.l.si ea pactione.⁊ qđ not. Inn.in.c.in ciuitate.de vsur. ¶ Cōcludo ergo dictum titium ad restitutionē dicti instrumenti seu.lxxv.librarum cogi nō posse potissime si non probat:vel apparet ꝗ a camera retraxerit libras trecētas:de quo in puncto non fit mentio quo casu res esset multum clara.nam non sequitur soluit.ccc.libras retētis.lxxv. ergo habuit de lucro.lxxv.quia dicitur ꝗ fuit actū vt retraheret a camera.vnde apparet ꝗ soluit de suo.ccxxv.cum intētiōe retrahendi a camera trecentas:⁊ ita deberent intelligi narrata in puncto.op3 ergo constare cum retraxerit a camera ⁊ si hoc cōstat res est clara pro dicto titio ꝗ cogi non potest ad aliquid restituendum:quia non constaret ipsum aliquod illicitum lucrū habuisse etiam si supradicta cessarent.facit.l.j.qđ ibi not.C.de proba.per Cy. Laus deo.

¶ Consilium.cclj.

1 ☞ Statuto ꝓhibente ne ciues pro forensibus fideiubeant an possit renuntiari vt fideiubentes efficaciter teneantur.

2 An prohibitio de fideiubendo pro mercibus forensium habeat locum in eo qui fideiubet pro corpore nauis forensis.

3 Et an statutum intelligatur in casu vbi fit eadem ratio.

In christi nomine amen.

¶ Uisa quadā securitate facta Bartholomeo spinelli ciui florētino per Castellū Michaelis veluti ⁊ Laurentium pieri lenci ciues etiam florentinos vna cū qbusdā alijs ciuibus supra corpus nauis Thomasū rouel ⁊ supra naulta dicte nauis. Uiso enim statuto mercantie ciuitatis florētie: rubrica qđ incipit.statutum ⁊ ordinatum est ꝗ decetero ⁊c. sub rubrica ꝗ non possint fieri securitates ⁊c. Uisa etiam petitione porrecta per dominum Bartholomeum in curia officialium mercātie contra dictum castellum ⁊ Laurentium:duo occurrunt vidēda.

1 ¶ † Primum est an dicti assecuratores potuerint renūtiare dispositioni dicti statuti:v3 vt teneantur efficaciter licet res pro quibus securitatem fecerūt pertineāt ad forenses. Rñdeo ꝗ non:cum dispositio dicti statuti sit ꝓhibitiua.ergo ⁊c.vt no. C.ne fideiuſ.dotium den.l.j.per glo. Et quia censetur facta ob publicam vtilitatē.s.omnium ciuiū florentinoꝝ ne depauperētur pro cōmodis forensium : qm̄ interest reipub. florentinorum locupletes habere subiectos.in auſ.vt iudi.sine quoquo suffra. §.cogitatio.⁊ ne ipsi male vtantur substantia ipsorum ponēdo se in periculo pro forensibus.insti.de his q sunt sui vel alie.iur. circa medium.igitur ⁊c.de foro cōpe.c.si diligēti.ff.de pac.iur. gen.§.si paciscar.⁊.l.si vnus.§.item ne experiar.⁊ qđ plene no. C.eo.titu.l.pe. Licet inter ipsosmet florentinos patiatur statutum hoc fieri quasi non sit hoc contra rempub.propter coequalitatem.ar.ff.de excu.tu.l.sed ⁊ milites.post princ.ibi coequalitas enim honoris ⁊c.

2 ¶ † Secundo videndum est vtrum statutum predictum locum habeat in casu nostro. Et videtur ꝗ non: quia illud loquitur quando fit assecuratio super mercātijs ⁊ rebus que onerantur in classibus lignis seu nauigijs. Naz illa nō potest fieri pro forensibus. Sed ista fuit facta pro corpore nauis ⁊ nautis quod non est prohibitum a statuto:ergo ⁊c.arg.l. si vero.§.de viro.ff.solu.ma. Standum est enim verbis statuti.l.j.§.si is qui nauem.de exerci.

¶ Breuiter cōtrarium dico. Nam nulla alia ratio dicti statuti potest assignari nisi fauor ciuium florentinorū:ideo distinxit inter ciues ⁊ forēses : non aūt distinxit inter eos pro quibus fieret licet noiauerit illa que onerant in nauibus:quia pro illis vt plurimum consueuit fieri. Uident ergo noiati potius gratia exempli ꝗ gratia restrictionis:⁊ ideo nō solū habet locum statuti dispositio in illis:sed etiā i qbuscūq3 rebus forensiū:cū in oibus sit eadē ratio.ar.C.de interdic.l.j.ff.vti pos.l.j.in prin.cum ibi no. vbi interdictū prolatū in edibus locū h3 etiā in alijs rebus in qbus ē eadē rō:cū eni nō possit aliq̄ rō dicti statuti assignari circa res pro quibus fit assecuratio:sed solum circa psonas quibus fit perinde ac si dicta ratio fuisset in statuto expressa.per ea que habent in.C.de fideicō.l.quāuis.in tex.⁊ glo.⁊ per Bald. ⁊ per eundem in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.post.prin.iiij. col.quo casu nulli dubiū ꝗ per expressionem dictarū rerum non restringeretur dispositio dicti statuti ad illas res cū eadem sit ratio in alijs:ergo gratia exempli vt dixi cēsetur expressa.ff.de iuris ⁊ fac.ignoran.l.regu.§.fi.de dā.infec.l.damni infecti stipulatio pertinet.in fi.⁊ qđ no.ff.de leg.l.iura non in singulos. per Cy.⁊ Barto.⁊ quod no.per dictum Barto.in.l.omes populi.de iusti.⁊ iur.in.vj.principali.q.versi.item quero si statutum est probatum in persona vnius ⁊c. ¶ Circa personas vero quibus fieri posset dicta assecuratio notabiliter statutum distinxit:ideo circa eas censetur versari mens ⁊ ratio dicti statuti.argu.

tuti.argu.ff.de iniur.l.item apud.§.hoc edictum. que mens ꝛ
ratio licet tacita sit habeť ꝑ expressa.l.nominis ꝛ rei.§.verbuz
ex legibus.ff.de verb.signi.ꝛ qđ no.de no.ope. nũtia.l. pretor.
3 §.j.per glo.ꝛ Bar.† Et facit vt vbicunq; ꝛ ipsa mens statuti ꝛ
ratio viget ibi locum babeat ipsius statuti dispositio: lz casus
non fuerit expressus in verbis statuti: vt no.glo.ff.de legi.l.de
quibus.que dicit ꝙ consuetudo disponens in materia feudoꝝ
in monacho ꝙ non succedat locum babet in canonico regula
ri vel in debilitato in quibus est eadem ratio: scz qꝛ nõ possunt
in feudo seruire. Et dicunť ibi doc.ꝙ istud non per extensionez
sed per comprebensionẽ: qꝛ dispositio fundata in aliqua rõne
comprebendit omnes casus in qbus viget illa ratio: lz aliqui
tantum fuerint specificati. de ope. no. nun.de pupillo.§. si qs
riuos.ad mace.l.filiũ.secus qñ non est fundata in ratione.l.qđ
vero.s.eo.tit.de legi.ꝛ ita no.per Cy.in.d.l.iura non in singu
los. Dico ergo statutũ predictũ qđ loquitur de rebus seu mer
cantijs que onerantur in nauibus ꝛc.locũ babere etiã in corpo
re ipsius nauis vt de ipsa non possit fieri assecuratio qñ ꝑtinet
ad forensem postq̃ in eo viget eadem ratio maxime cũ dispo
sitio dicti statuti emanauerit principaliter in fauorem ciuiuz.
C.de sac.sanc.eccle.l.illud.in fi.cũ ibi no.ꝛ qđ no. Bart.in.l.si
constante.ff.sol.matri.in.j.q.prin.q.vlti. Maxime qꝛ si aliud
diceremus posset de facili fraudari dictum statutum ita ꝙ ludi
brio factũ esset ꝛ eius mens nõ seruareť: qꝛ semp reciperenť secu
ritates pro corpore nauis ꝛ nõ pro rebus oneratis: ergo ꝛc.ar.
ff.de legi.l.benignus. iuncta.l.fi.§.non autem.C.de bo.q̃ lib.
Ex forma vero dicte assecurationis apparet ꝙ corpus nauis
pro qua facta est assecuratio non pertinebat ad dictũ Bartho
lomeum vel alium ciuem: sed ad Thomasium rouel forensez:
igitur ex sui forma apparet dicta assecuratio nulla.facit qđ no.
glo.C.de iuramen.calum.l.ij.§.ꝙ si actor. super verbo rei qua
litas.ꝛ sic non est audiendus dictus Bartholomeus: tum qꝛ
sua non interest.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.oblig.tum
qꝛ promissio ꝛ assecuratio est nulla: ergo ꝛc.vt no.C.de trãs.l.
vbi pactum.per glo. Facit etiã ad confirmationem eorum que
primo dixi: qꝛ licet dictum statutum primo loquať de mercan
tijs ꝛ rebus que onerãtur in nauibus: postea generalius loqui
tur dicens ꝙ non possint fieri securitates nisi ciuibus florenti
nis pro mercantijs ꝛ rebus eorũ: ꝛ sic generaliter ponit verbuz
rebus: ergo ꝛc.ff.si cer.pe.l.j.in fi. Laus deo.

Consilium.ccliij.

1 Filia renũtiãs doti materne in manibus patris an videa
tur renuntiasse in totum ita vt non possit petere portionẽ alia
rum sororum.ꝛ.2.
2 De intellectu auť.ex testamento.C.de secun.nupt.
3 Et solus pater habet ius adeundi hereditatem filiorum suorũ
infantium: non autem fratres ꝛ sorores.

1 In christi nomine amen.

† Viso puncto suprascriptorum narratis in eo: vide
tur dicendũ dictas renuntiatiões factas ꝑ Frãcischi
nam ꝛ Modestinam de bonis ꝛ bereditate materna non noce
re eis quominus possint nunc petere ab heredibus patris eorũ
totam dotẽ maternã tali ratione: nã ex dicta refutatione lz fa
cta fuerit patri eorum non videť fuisse aliqđ ius acqsitum ipsi
patri: cũ nõ proponať ꝙ ipse adiuissent hereditatẽ maternam:
ꝛ de ipsa nil potuerũt patri remittere vel donare.ar.ff.quo.leg.
l.j.§.ꝙ ait.ver.ꝙ si ante.qꝛ nemo dat qđ non babet.C.qđ cum
eo.si libera.ver.ꝙ si non habẽtes. Sed ante aditam heredita
tem nullum ius habet heres in hereditate vel bonis eius.ff.ad
l.fal.l.ꝑtia rerũ.circa mediuz.igiť ꝛc. Operata ergo fuit dicta
remissio facta patri ꝙ portiones illarũ remittẽtiũ tanq̃ repu
diate ꝑ ius accrescẽdi deuolute fuerunt ad alias portiões bere
ditatis quarũ alique erãt in hereditate illaruz infantiũ q̃ iam
decesserãt: nõ tñ adhuc q̃site sed in potẽtia acquirẽdi ꝑ patrẽ.
C.de iure deli.si infanti. Constat enim ꝙ cum portio accrescat
portioni ius accrescendi trãsmittiť ad heredes[a].ff.de suis ꝛ le
gi.l.si ex pluribus.de acqui.here.q ex duabus. Quedã vero scz
vna qnta portio dicte materne hereditatis erat apud Bapti
stam fratrẽ masculũ similiter nõ acqsita sed in potentia acqren
di qui nec acqsiuit: qꝛ nõ adiuit nec pater ꝑ eo potuit adire cuz
esset maior infante: ꝛ sic eius portio vna cũ eius portiõe accre
scendi seu dicto iure accrescendi deuenit similiter ad heredita
tem illarũ infantiũ: quarũ hereditas fuit postea ꝑ patrẽ adita.
ꝛ qđ ita sit verũ tz expresse Dy.in ꝯsi.qđ icipit.ex testõ dñi Al
berti. scz ꝙ si vnus ex fratribus renuntiat suã portionẽ vni ex
alijs talis renũtiatio nõ ꝓdest illi soli cui fit: sed oĩbus accrescit
ex ipsa iuris necessitate q̃ resultat ex his q̃.s.ꝑmo loco dixi. qđ
etiã tz Jo.an.in addi.Spe.tit.de testa.§.i.in addi.q̃ incip.qđ
de ꝑcedẽti ver.ꝛc.in fi. Nec ob.ꝙ actus celebratus cũ vno non
potest alijs prodesse.ff.de pac.si vnus.§.ante omnia.ꝛ de inter
roga.acti.l.fi.qꝛ repudiatio hereditatis poterat fieri etiam si
ne ꝑsentia patris ꝛ profuisset omnibus alijs: igitur licet facta
fuerit cum patre non mutat suam naturam: nec censetur sibi fa
cta: sed a solis repudiantibus cũ repudiatio non mutatur nisi
consensu repudiantis.non enim est curandum cum quo verba
fuerint prolata: sed in quem intentio vel iuris dispositio sit di
recta.l.miles.§.pro parte.ff.de leg.ij. sicut videmus in aditio
ne hereditatis que cum pendeat ex voluntate vnius tantum:
si fiat coram vno vel cum vno ex creditoribus obligat quo ad
omnes: vt dicit glo.in.d.l.fi.de interro. ac.in fi. licet responsio
facta in iudicio ꝙ sit beres non sic: tũc enim presuppositis pre
dictis ꝙ tota hereditas materna versabatur in hereditate di
ctaruz infantiũ: si pater adiuit iure patrio: aut expresse: qđ po
tuit: vt.d.l.si infanti.aut si videtur adiuisse nõ restituendo do
tem infra annum illis qui essent successuri dicte matri exclusis
infantib⁹ ẜm opi. Bar. in.q.disputata que incipit. debitor in
diem.ꝛ in.l.gerit.de acqui.here.perinde habetur ac si dictis in
fantibus fuisset acquisita: vt dicit tex.in.d.l.si ĩfanti. ꝛ ita etiã
tenet Bar.in.l.ventre.circa fi.ff.de acqui.here. Sed si fuisset
acquisita infantibus censerentur bona infantium.l. sed si plu
res.§.filio.de vulg.ꝛ pupil. Et ideo repudiatio que fuit facta
ab bereditate materna vel eius bonis nõ haberet nocere si nũc
petunt tanq̃ heredes infantium.casus videť.ff.de his quibus
vt indig.l.q titij testamentũ. ad carbo.l.iij.§.plane si mater.fa
cit.l.fi.in prin.ff.de leg.iij. Constat nãq; ꝙ dictarũ ĩfantiũ he
reditas fuit deuoluta de iure cõmuni taz ad patrẽ q̃ ad fratrẽ
masculũ q̃ etiã ad istas sorores nuptas: vt in auť.defun.C.ad
tertul.sed qꝛ frater eius non adiuit nec etiam pater eius adire
potuit cum esset maior infantibus deuoluta est eius portio ad
patrẽ ꝛ dictas sorores: ꝛ sic in tres partes venit diuidenda: qua
rum pater vnam: ꝛ quelibet istarum vnam habiture sunt. Itẽ
certum est ꝙ si pater adiuit pro infantibus dictam hereditatez
dicta aditio prodesse debet dictis sororibus q̃ sunt heredes in
fantium vna cũ patre ꝛ sic habebunt beneficio patris id qđ ꝑ se
habere nõ possent: nõ aũt solus pater bodie: qꝛ solus nõ succe
dit: lz olim secus: qꝛ pater adiuit tanq̃ heres ĩfantis hodie ẜm
glo.in.l.si infanti. Et totũ etiã tenet Bar.in.d.l.ventre. Seq
tur ergo ꝙ dicte sorores tanq̃ beredes infantiũ pro duab⁹ ter
tijs ꝯsequi debent duas tertias hereditatis materne: nõ tanq̃
hereditatẽ maternã sed tanq̃ ĩfantiũ: cui bereditati nõ renun
tiauerũt: ergo in illis duab⁹ tertijs nõ nocet eis repudiatio pre
2 dicta.† Itẽ aliã tertiã tenebať pater eisdem sororibus reserua
re ꝓpter trãsitũ ad scđa vota: vt in auť.ex testamẽto.C.de secũ.
nup.q̃ locũ hz in patre sicut in matre ẜm Bar.ibidẽ q refert ita
fuisse disputata ꝑ Fran.de saxolinis.qđ etiam tenet Jo.an.in
addi.Spe.ti.de secũ.nupt.sup rubrica. Restituit ergo pater di
cta bona nõ tanq̃ hereditatẽ matris sed tanq̃ hereditatem di
ctarum infantiũ ex eo tantũ ꝙ semel fuerũt matris ꝛ matri ac
quisita: qđ sufficit q̃tũ ad dispositionẽ illius auť. non tñ suffi
cit q̃tũ ad hoc vt dicte mulieres excludanť ꝓpter dictã renun
tiationẽ: qꝛ ipse renũtiauerunt bonis maternis q̃ ĩmediate de
ferebanť a matre cũ de hereditate matris fecerint mẽtionẽ: nõ
illis q̃ mediãtib⁹ infantib⁹: cũ hereditate alterius q̃ matris nõ
fuerit facta mẽtio in dicta renũtiatione: nec de debito nisi occa
sione materne bereditatis: ergo ꝛc.vt.d.l.qui titij testm̃.ꝛ alijs
s.allegatis. Preterea renũtiatio illa non fuit opata nisi in cã
q̃ tũc tꝑis suberat scz in successiõe materna: nõ aũt in futura vt
est ista.l.q rome.§.duo fratres.de vb.ob.de leg.iij. paulo cali
macho.§.fi.ꝛ qđ no. in.l.qđ seruius.de ꝯdi.ob cau.ꝑ gl.ꝛ doc.
ꝛ facit.c.ij.de renũ.ꝛ.ff.de bo.lib.l.si patronus nõ aluerit.in fi.
Breuiter bis nõ obstãtibus ꝯtrariũ est dicẽdũ scilz dictas mu
li eres nibil petere posse de dote materna ab heredibus suis pa
tris: vz filijs secũdi matrimonij. qđ sic ꝓbať. Naz aut pater nõ
adiuit hereditatẽ sue vxoris pro infantibus vel iure patrio de
quo in puncto nibil clare diciť.solum enim diciť ꝙ adiuit here
ditatẽ defunctorũ qđ põt intelligi scilz filiorũ.sup hoc nõ cense
tur adiuisse bereditatẽ vxoris q̃ erat diuersa ꝛ reqrebat aditio
nez de ꝑ se cũ adhuc nõ esset cõmixta cũ hereditate ĩfantiũ nec
etiã ꝑ nõ restitutionẽ dotis ĩfra annũ. Expedituz est ꝙ videať
adiuisse: qm̃ opi. Bar.nõ teneť ab oĩbus: ꝛ Bal. eaz reprobat
in.l.cũ antiquori.C.de iure delibe. Si ergo non fuit expsse adita
matris hereditas ꝑ patrẽ res est clara ꝯ dictas mulieres si di
camus ipsarũ renũtiationẽ ꝛ pactũ factũ patri habere vim re
pudiatiõis ꝛ fecisset portiões illaꝝ ad alias portiões deuolui.
Nã cũ fili⁹ masculus nõ adiuerit sic nec etiã ĩfantes vel pater ꝑ
eis adiuit repiť hereditas mr̃is totaliter vacare: ꝛ sic delatã esse
de gradu filiorũ ad alios ꝓpinqores ꝯsanguiores matri.ff.de
suc.edic.l.j.§.qb⁹ vidẽdũ.cũ si.iter quos nõ essent filij dictarũ
filiarũ nati ꝛ ꝯcepti post mortẽ dicte matris.ff.vñ cogna.l.j.§.

a Ad heredes. Adde bal. in ꝯsi. ccccxxvj. in.iij.parte.

si qs ꝑrimior. de suis ⁊ legiti. l. titius. nec etiã ex ꝑsona matris
propter dictã repudiationez. Nam cum per ea se excluserint a
portionibus earũ nõ possunt habere portiones illarũ infantiũ
vacãtes per nõ aditionẽ nec portionẽ illius masculi similiter
vacantẽ: qꝛ nõ possunt accrescere istis q̃ suas portiones a se ab
dicarunt cum portio accrescat portioni ⁊ apud istos nulla sit
portio. Nec ob. ff. de acq. here. l. si tu ex parte. qꝛ ibi repudians
portionem suam venit ad portionem coheredis repudiatam
per substitutionẽ quo casu non nocet sibi repudiatio: imo repu
diatã portionẽ vel eius partẽ cõsequitur ex vi substitutionis q̃
non requirit partẽ subsistere apud substitutuz: que substitutio
cessat in casu nostro cum simus in cã intestati: ⁊ sic non nisi per
ius accrescẽdi: qꝺ etiã in casu nostro cessat postq̃ iste suas por-
tiones a se abdicarunt. Si ergo non possunt venire vt heredes
matris nec etiã vt heredes sororũ infantium aut fratris: qꝛ in
hereditatibus illarũ non reperit̃ hereditas materna ꝑ non adi
tionez vt dixi: sequit̃ ꝙ heredes dicti patris possunt excludere
dictas agẽtes ex defectu iuris earũ: etiã si ipsi heredes nullum
ius haberent in dicta dote: quoniaz petitio dicte dotis non ꝑ-
tinet ad istas sed ad alios ꝑrimiores vt dixi: ergo ⁊c. ff. si pars
here. peta. l. j. ff. ad carbo. l. iij. §. cum extaret. Si vero dict⁹ pa-
ter expresse adiuit hereditatem maternã post mortẽ infantiuz
iure patrio ⁊ sic censetur fuisse quesita infantibus tunc maius
est dubiuz ꝑpter ea que dixi in primo loco: qꝛ tunc dicte mulie-
res ex quo adiuerunt hereditates infantium veniunt vt here-
des illarum quarum hereditatibus seu iuri ex illis hereditati-
bus cõpetenti nõ renuntiauerunt: tñ adhuc idẽ dico. ꝑ cui⁹ eui
dentia notandũ ꝙ nõ est verũ illas renũtiatiões factas ꝑ istas
habere vim repudiatiõis hereditatis ⁊ ꝓdesse aliꝭ ⁊ nõ patri
imo soli patri cuius cõtẽplatione facte fuerũt vt apparet ex in
strumento: qꝛ fecerunt eam patri pro se ⁊ suis heredib⁹ recipiẽ
ti: vnde nõ dꝫ alteri ꝓdesse q̃ sibi. C. de pact. l. si actione. vbi est
tex. cũ gl. ⁊ ibi expresse hoc tenet Bal. dicẽs ꝙ si sunt due soro-
res ⁊ masculus ⁊ vna ipsarũ nupta a masculo facit eidẽ finez ⁊
quietationẽ de bonis paternis contemplatione ipsius mascu-
li: ꝙ huic soli masculo prodest non sorori. Preterea dicit ipse
ibidem aliud est repudiare hereditatẽ: aliud facere pactuz de
non petẽdo ⁊ liberare prout recte fuit in casu nostro. Nã repu-
diare non est ꝯ here nec iste actus gerit̃ cum patre: sed per soluz
repudiantẽ nõ sic in pacto seu liberatione. l. j. ff. de pac. in. §. j.
hoc idẽ tꝫ ipse Bal. in. l. pactũ. C. de colla. in. viij. q. dicens ita
debere limitari cõsiliũ Dy. scꝫ nisi appareat ꝙ cõtemplatione
illius solius fecerit ꝑ dictam. l. si actione. tũc ergo ad hoc vt ꝓ-
cedat istud dictũ Bal. qꝺ ego puto verissimum oportet dicere
de necessitate ꝙ tales domine paciscendo patri nõ possunt pe
tere dotes ⁊ bona materna: ⁊ ipsuz liberando cẽsent̃ adisse sine
quo nõ potuissent hoc facere ꝑ ea que primo loco dixi. ar. ff. de
acqui. here. l. illud. pro quo facit. l. alio. cũ ibi no. per gl. ⁊ bar.
ff. de ali. lega. qui dicunt ꝙ testator grauãdo executorez ꝙ rem
hereditariã alicui tradat censetur voluisse ꝙ ipsam capiat sine
quo illud velle non poterat. facit de pecul. lega. l. iij. §. iterdũ.
Non tñ dico ꝙ ista ficta aditio q̃ resultat ex hoc actu pro reddẽ
do ipsum validum: operetur vltra dictum effectuz vt sic tanq̃
heredes effecte potuissent a creditoribus hereditariꝭ conueni
ri. ar. C. ne vxor pro mari. l. fin. de iti. ac. qꝫ pri. l. j. §. iul. Et sic
quo ad qd reputant̃ adiuisse quo ad qd nõ. si. nõ. per Bart. in
illa. q. que incipit debitor in diem. ⁊ in. l. gerit. de acq. here. in
antepe. col. in ver. venio ad quartuz principale. ibi dum dicit.
Et hoc verũ si ipse vel eius heres dicat se habuisse ⁊c. Hoc pre
supposito dico sic ꝙ iste dñe paciscendo ⁊ liberando patrẽ cen-
sentur adiuisse hereditatẽ maternã ꝓ portionibus eas contin
gentibus: ⁊ illas easdẽ q̃tum ad dotẽ ⁊ ea q̃ tenebant̃ per pa-
trem censent̃ donasse patri ⁊ reuocare non possunt ꝑpter iura-
mentum ⁊ solẽnitatem adhibitam. nec illis obstant ea que. s̃.
dixi: qꝛ illas non possunt petere vt heredes infantiũ: cuz here-
ditatibus illarum nõ accreuerint iste portiões remisse: sꝫ sunt
patri donate: q̃tum vero ad alias portiones cõtingentes ĩfan
tibus qꝛ illas nõ potuerint cõsequi nisi ex ꝑsona ĩfantiũ tanq̃
heredes earũ est maius dubiũ ꝑpter iam dicta: tñ adhuc idem
dico. ꝓ quo notandũ ꝙ tẽpore dicte quietationis liberationis
⁊ pacti iam erant mortue infantes: ⁊ sic dictis mulieribus sub-
erat causa de presenti scilꝫ obtinẽdi bona materna delata ĩfan
tibus que pertinent ex earum aditiõe secuta vna cum aditione
paterna sine q̃ nõ potuissent vt. s̃. dixi. Itẽ ⁊ q̃ pertinent ꝑpter
transitũ patris ad scꝺa vota: qui etiã iam transiuerat tꝑe dicte
liberationis: ⁊ sic etiã suberat causa de p̃senti. verũ ꝙ si cõtin-
geret patrẽ adire hereditatẽ infantiũ pro ea parte q̃ ipsum tan
geret de bonis q̃ fuerant matris tenerentur illis restituere post
eius mortẽ: ⁊ iam erat ius quesitũ dictis filiabus sub illa con-
ditione: si pater adibit de iure potuerint remittere per pactũ:
qꝛ erat ex causa de p̃senti ꝑpter transitũ iam factũ. C. de pact. l.
j. Uidendũ est ergo an censeant̃ remisisse. Et dicendũ est ꝙ sic:
qꝛ verba remissionis sunt generalia ⁊ non solũ comprehendũt
causam successionis materne sed quãcunqꝫ aliam. dicunt eniz
occasione successiõis hereditatis ⁊c. ⁊ nõ dicunt plus materne
q̃ sororũ: ⁊ postea subiungit̃ ⁊ quacũqꝫ alia rõne vel causa. vñ
posito ꝙ dixissent materne: sequẽtia ṽba tñ importare possunt
etiã fraterne vel sororũ. argu. l. j. §. generaliter. de leg. prestan.
postq̃ erant delate dicte successiones: si autem nõ fuissent dela
te non censerent̃ de illis in dubio sensisse cuz spes illa non sit ꝓ
babilis: ⁊ ideo nõ censetur subesse. l. post emancipationem. de
libe. lega. sed requirebatur specialis exꝓssio sicut facta fuit de
3 paterna. † Et si dicatur licet successiones ille delate essent: non
tamen hereditas materna erat adhuc adita per patrem a qua
aditione dependebat ius istarum: qꝛ ex earum aditione nõ po
terant consequi bona illa nisi ipse adiret post mortem cui soli
competebat ius adeundi postq̃ in vita infantiũ nõ fuerat adi
ta vt supra dixi. ista aũt aditio erat de futuro: ergo nõ cadit in
remissione. Rñdeo ꝙ lꝫ esset de futuro erat tñ ex causa de p̃sen-
ti ꝑpter delationẽ dictarũ hereditatũ iam factã: ideo venit in
renuntiatione seu remissione ꝑpter verbũ etiã qꝺ ibi continet̃
qꝺ est extensiuũ. l. si ita qs. ff. de leg. ij. ⁊ sic extendit̃ ad futuraz
que habet causam de p̃senti: vt no. in. l. qꝺ seruus. ff. de ꝯdi. ob
causam. ⁊. l. si ita. de au. ⁊ argen. leg. Itez si dicat̃ saltim portio
cõtingens patri tanq̃ heredi infantiũ: lꝫ illa sit restituẽda di-
ctis mulieribus: nõ enim videt̃ cadere in dicta quietatione vel
remissiõe: qꝛ veniebat restituẽda post mortẽ patris ꝑpter trãs-
itũ ad secunda vota: ⁊ sic in vita patris nõ suberat probabilis
spes. arg. dicte. l. post emancipationem. ergo nõ venit in gene-
rali liberatione. Rñdeo veruz esse si illa fuisset deuoluenda ad
istas tanq̃ ad heredes patris: sed nõ sic est. qꝺ patet: qꝛ etiam
si non sint heredes veniebat ad eas deuoluenda si non renun-
tiassent. C. de secun. nup. aut. lucrum hoc. ⁊ sic quodam titulo
singulari. vnde etiã si dicte dñe predecessissent patri trãsmisis-
sent si nõ renũtiassent ad earũ heredes ius dicti lucri. arg. in in
sti. de ver. obli. §. ex cõditionali. Ex quo sequit̃ ꝙ suberat spes
probabilis ⁊ venit in generali remissione q̃ sit apta comprehen
dere futura. per ea q̃ no. gl. C. de pac. l. j. in versi. tertio obstant
iura. Cõcludit̃ ergo ex oibus predictis si bñ ⁊ subtiliter discur
ramus per singula predictas mulieres nil posse petere de dote
materna ab heredibus patris earũ propter remissionẽ ⁊ quie-
tationem predictam. Laus deo.

Consilium. ccliij.

1 ☞ Qui est in possessione beneficij an perdat possessionez per
installationem alterius: ⁊ ꝙ potest quis per aliũ retinere pos-
sessionem: ⁊ quomodo perdatur.
2 Et processus quem qs est habiturus coram delegato debet esse
talis ꝙ comprehendatur in rescripto.
3 An rescriptum impetratuz super restitutione rei ablate ꝑ vim
an habeat locum si fuit ablata per dolum.
4 Agens de restitutione debet probare de tali titulo ⁊ institutio
ne que si esset vera esset canonica.

In christi nomine amen.

Ad cõfirmationẽ eorũ que supra plenissime scri-
pta sunt ꝑ suprascriptos eximios consultores maxi
me ꝑ dñm Ioãnez dico sup primo articulo ꝙ de conclusis per
1 eum: † vꝫ ꝙ prefatus actor nõ acquisiuerit possessionem archi-
episcopatus seu iurium eius per installationẽ ex quo dominus
Petrus de chandia erat in possessione vel quasi per suũ vica-
rium qui iurisditionez exercebat. est casus in. l. qꝺ meo. §. fi. ff.
de acqui. pos. Per quẽ patet ꝙ nec naturalẽ possessionẽ acqui
siuit nec solum ciuilẽ: quoniam vtraqꝫ erat per dominum Pe
trum predictum occupata: ⁊ vna detinebat̃ animo suo: altera
vero corpore vicarij. Quinimo etiã si vicari⁹ aut ipse dñs Pe
trus suspicati fuissent se posse repelli nõ fuit ex hoc aliqua pos
sessio perdita. De dño Petro patet: qꝛ ⁊ si fuisset expulsus qꝺ
plus est possessionem non perdidisset ex quo al's erat in posses-
sione pro ipso. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. si quis vim. al's est versi.
sub. §. non autem. circa finem. l. ⁊ ratio ponitur ibi in glo. De
dicto vicario patet: qꝛ iura dicentia ꝙ suspicans se posse repel
li possessionem amittit loquũtur de illo qui non est in re. l. si id
qꝺ. §. fi. ff. de acqui. pos. ⁊ ita tenent ibi doc. antiqui. ⁊ ita intel-
ligunt dictuz. §. fi. Neqꝫ enim intrauit dictus actor manu ar-
mata aut cum magna vi ꝑpter quã prohiberi posset dñs vica-
rius vti possessione p̃dicta quo casu loquũtur predicta: sed ⁊ si
cum vi magna intrasset illã solã partez occupasset nisi realiter
possessiõe vsus fuisset: scꝫ illaꝝ terrarũ aut iuriũ quarũ vel quo
rum fructus ꝑcepit nõ vniuersaliter omniũ: vt dicto. §. fi. ꝓbat̃.
Illud autẽ v̄r facere dubiũ ꝙ idem actor ingressus autoritate
pape qui

pape qui tunc sibi habebat obedientiam ꝛ priuauerat ꝛ priua-re potuerat dictum dñm Petrum omni iure qd habebat in dicto archiepiscopatu etiam ignorantez ꝛ inuitum ꝛ sine causa. ij.q.vlt.c.per principalem.ꝛ ibi no.fortius possef.ff.de acqui. possef.l.qui vniuersos.§.item cũ pretor. Sed ad hoc respõsum est ꝙ talis priuatio fuit cassata per cõciliũ pisanũ:ergo ꝛ qcqd ex ea fuerat subsecutum.C.de legi.l.non dubiuz. Nec ob.decretum concilij constantiñ.qd approbat gesta per Gregorium in sua reali obedientia:ꝛ tunc in Mediolano realem obedientiã habebat:q2 illud intelligendũ est de obedientia que vltio loco sibi remanserat ꝛ ab eo nunꝙ discesserat ꝛ ciuitas Mediolani tunc esset cũ dictus actor fuit receptus:postea tñ recessit ꝛ trãsiuit ad obedientiam Alexandri ꝛ Joãnis:vnde ibidem tenẽt gesta per eos qd patet per dictum decretũ.approbat etiã gesta per Joãnẽ in sua obedientia que non fuit nisi in terris in qbus prius Gregorius obediẽtiã habuit:ex quo patet conciliũ constantiense dum cõfirmauit gesta per Gregorium in sua obediẽtia nõ sensisse nisi de illa tantuz que remansit sibijpsi:postea ad Joãnem accessit ne sibijpsi videaf fuisse ꝯrius ꝯfirmando etiã gesta p Joãnẽ. Pro hoc ꝙ de posteriori obedientia intelligat facit.C.ne de statu defun.si mater.in fi.ff.de ali.ꝛ ciba.lega.l. mela.§.j.ꝛ quis ordo in bo.possef.ser.l.iij.circa princi.

¶ Circa scdm posito ꝙ fuisset adeptus possessionẽ ꝙ non propterea debebat obtinere in hoc iudicio:ex eo ꝙ libellus ei⁹ non comprehendif sub cõmissione:eo q2 in cõmissione proposuit se fuisse spoliatũ:ꝛ sic concessum fuit rescriptum super interdicto vnde vi in quo necessariũ est pbare duo:scz possessionẽ tẽpore spoliationis ꝛ ipsam spoliationẽ.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.dejcitur. ꝛ no.in.c.cõsultationibus.de offi.deleg. libellus aũt est ita generalis ꝙ cõprehendit etiã possessoriũ canonis reintegrande: necesse pbata spoliatio.vñ videf ꝙ nõ possit sequi cõdemnatio ex illo canone nec ex aliquo alio capite ꝙ rõne spolij fm tenorez scripti vel cõmissionis.determinatio est Inno.in proprijs terminis in.c.sup litteris.de rescrip.in prima magna glo.ver.

2 ꝛ no.ꝙ lz generaliter dixerit hec decre.ꝛc.† vbi dicit ꝙ pcessus quem quis est habiturus corã delegato debet esse talis ꝙ comprehendatur sub verbis rescripti:al's non valet. ꝛ ponit exemplũ.si qs impetrauit iudicez ꝯ aliquẽ sup quãtitate aliqua petenda ex causa mutui nõ potest corã eo agere ad eandẽ summã

3 ex causa stipula.† Itẽ ponit exẽplũ.si qs impetrauit rescriptũ sup tali re tanꝙ p violẽtiã ablata si postea vult agere nõ ex violentia sed ex fraude dolo vel metu non est recipiẽdus eius libellus etiã si narratio rescripti sit ita generalis ꝙ possit cõprehendere omnem causam iniuste detẽtionis dũmodo ꝯclusio sit specialis ad causam spoliatiõis ꝛ violẽtie.sed in casu nostro narratio fuit specialis solũ sup causa spoliationis:ꝛ etiam ꝯclusio scilz signatura q̃ dicit audiat ꝛc.Nã cũ sit rñsio ad petita referri dz ad narrata.ff.de inter.acti.si defensor.§.q interrogatus. insti.de inuti.stip.§.pterea. Uerba autem illa supplicationis omnes causas quas mouere intendit ꝛc.restringunf ad causaz spolij superius specificatã.tam ex forma ipsius supplicatiõis. q2 dicit occasione pmissoꝝ ꝙ de iure cõmuni etiaz si verba illa non essent apposita.C.fami.her.l.quotiẽs.in fi. Sicut eniz cã expssa in libello cõuentionali restringit processum ꝛ sniam ad illã causam.ff.de excep.rei iudi.l.si mater.§.si quis autem fundum.C.de peti.here.l.hereditas matertere.cuz si.ita causa expressa in eadẽ ratione cum rescripta sint stricti iuris ꝛ non egrediantur formam ꝛ tenorem ipsorum.de rescript.cum dilecta.

4 ¶ †Super tertio articulo sine dubio q agit de restitutione possessionis bñficij debet docere de titulo ꝛ de canonica institutione sine qbus licite nõ põt possideri.de reg.iur.c.j. lib.vj.de institu.c.ex frequẽtibus.sicut q agit ad restõnem vxoris.de resti.spo.ex trãsmissa.ꝛ ibi no. Et si doceãt de institutione tali que si esset vera esset canonica pria facie:tũc spoliãs nõ põt opponere ꝙ nõ sit canonica ꝛ ipsum impugnare quousq restituerit:ꝛ tũc pcedit qd dicif in.c.litteris.de resti.spo.ꝙ etiã predo restituendus est.i.ille q hz institutionẽ ꝛ titulũ pria facie canonicũ: lz nõ sit:nec tñ manifeste apparet de ipsis iniusticia. Si vo aut ex cõfessione petẽtis restitutionẽ aut ex pcessu manifeste apparet de nõ iure agẽtis in pprietate nõ dz restõ fieri que nutriret peccatũ:vt in iurib⁹.ꝯ.alleg.p suprascriptos consultores:ꝛ ne pateat vitiosus ingressus.de dolo ꝛ cõtu.c.j.lib.vj.ꝛ hoc in bñficialibus. In alijs vero si petitoriũ esset cumulatũ cum possessorio idẽ.vt in.c.cũ ecclesia sutrina.ꝛ.c.cũ sup.de causa pos.ꝛ ppie.al's secus:q2 sufficit narrare possessionẽ ꝛ spo. sed in beneficialibus narrari etiã debet institutio.iuxta no.p Barto.in.l. naturaliter.§.nihil cõmune.de acq.pos. Sed forte idẽ dici posset qñ ex narratis p petentẽ restõnẽ ꝯstaret de nõ iure suo in pprietate.p ea q no.Inno.in.c.ꝯstitutus.de fil.psby.ꝛ idẽ qñ dispositio iuris cõis est ꝯ agẽtẽ in pprietate: vt i.c. ad decimas.

de resti.spo.q2 igif psupponif hic ꝯstare ex pcessu de non iure dicti agẽtis in pprietate sine dubio nõ dz restitutio fieri etiã si prio loco dicta cessarẽt:q2 iudex salua ꝯsciẽtia ipsa fieri facere nõ posset:ergo ꝛc.de re iudi.c.abbate sane.lib.vj. ¶ Cõcludo ergo vna cũ suprascriptis egregijs cõsultoribus. Laus deo.

¶ Consilium.ccliiij.

1 ¶ Stãte statuto ꝙ hereditas matris acqraf filijs eo modo quo legatum acquiritur ignorãti: an sine actione bona hereditatis dicantur esse in dominio filiorũ ita vt possit de eis fieri adiudicatio creditoribus ipsorum filiorum.

2 Si fiat proclama de bonis alicuius an qs vellet esse heres post terminũ pclamatiõis nemine adeũte bona efficiunf vacãtia.

In christi nomine amen.

¶ Equiuocatio est non modica in facto isto: q2 in

1 puncto sup quo cõsuluit dñs Gaspar ponif† ꝙ iste Martinus petit ista bona tanꝙ fuerint filiorum dicti Nicolai effecta p delationez hereditatis materne q̃ ex forma statuti pisani videnf illis acqsita etiã sine aditione eo modo quo legatũ acqritur legatario etiã ignoranti.de leg.ij.cum pater.§.surdo. Et sic dicif ꝙ creditores istorũ filiorum qui erant sibi proprio nomine obligati possunt petere ista bona sicut ꝛ alia bona dictorum filiorũ. Et fm hoc oportet psupponere ꝙ dicta bona fuerant dñe Antonie quo ad dñiuz. Aliter enim nõ posset hoc dici ꝙ dñium eorũ ptinuerit ad dictos filios tanꝙ ad heredes matris. Et si hoc esset verũ in facto ꝙ dict⁹ Martinus peteret dicta bona tanꝙ bona dictoꝝ filioꝝ facta ipsis ex dicta causa: ꝛ ꝙ prius fuissent dñe Antonie quo ad dñium:sine dubio dñs Gaspar bñ cõsuluisset scilz ꝙ dictus creditor non posset dicta bona ꝯsequi ex isto capite:eo q2 lz hereditas materna fuerit delata dictis filijs masculis non tñ bona matris fuerũt effecta dictorum filiorũ si hereditatẽ matris non adiuerunt: tũc enim in

a cipiunt cõmisceri ꝛ effici heredes cum adif hereditas[a].l.sed si plures.§.si filio.ff.de vulg.ꝛ pupil. Ante vero nõ dicũtur res in bonis heredis.l.ptia rerũ.circa mediũ.ff.ad legẽ fal. ¶ Nec ob.ꝙ trãsmiserunt eam ad suos heredes lz nõ aditã:q2 hoc nil ad rumbum quo ad presentẽ casuz:q2 trãsmiserũt vt adeundã non vt aditam.l.si qs filiũ.ff.de acq.here. Qd etiã patet. Naz

b in multis casibus iuris hereditas nõ adita transmittif[b]. Dicemus ne propterea ꝙ creditores heredis nõ hereditariũ possint capere dicta tanꝙ bona heredis effecta quousq heres adeat. Certe non qd patet:q2 posset heres repudiare ꝛ fingeref nõ delata nec ex hoc possent cõqueri creditores eius ꝙ tanꝙ in fraudem eorum repudiauerint.ff.que in frau.cre.l.qui aũt.in prin. vbi clare probatur bene considerando. Nec etiam ob.ꝙ censef in casu nostro acquisita sicut legatum.nam ꝛ hoc tollitur p.d. l.qui autẽ.in fi.prin.vbi idez dicif in legato qd in hereditate: q2 si legatarius repudiat legatũ nõ põt creditor cõqueri ꝙ fuerit fraudatus:q2 repudiãs nõ dicif diminuisse de patrimonio sed nõ acqsiuisse:ꝛ sic dat itelligere manifeste ꝙ creditores nullum ius habent in hereditate vel legato delatis debitori anteꝙ acceptentur per debitorem licet legatum sit acquisitum taliter ꝙ ad heredes transmittatur:q2 talis acquisitio est reuocabilis ꝛ fingitur non facta si repudietur vt ibi no.in glo. Soluz ergo operatur transmissionẽ:igitur idem iuris esse debet in hereditate etiam si sit talis ꝙ non adita transmittatur sicut legatum. Quãtum enim ad transmissionem sufficit acquisitionem esse factam reuocabiliter:sed ꝙtum ad creditores vt possint ius in eis pretendere debet esse facta acquisitio irreuocabiliter.

¶ Concluditur ergo ꝙ si dicta bona fuerunt domine Antonie ꝛ dicuntur effecta filiorũ eius tanꝙ ad eos fuerunt delata ab intestato vt ad heredes predictus Martinus nõ potuit ea petere tanꝙ bona filiorum si non fuit per eos adita hereditas materna per ea que dicta sunt: non tamen dico ꝙ dicta domina Teccia potuerit se opponere per ea que sequuntur in sequen. articulo:quia non est heres matris ex defectu aditionis vt statim dicam. In puncto vero formato per dominũ Barnabam dicitur ꝙ ista bona petuntur tanꝙ bona que fuerunt olim Nicolai ꝛ Nicolaus erat debitor dicti Martini vna cuz filijs:ꝛ ꝙ domina Teccia aut ei⁹ pater suo nomine.i. domine Teccie se opponit dicto Martino ex persona domine Angele matris sue que dicitur fuisse heres domine Antonie matris dicte dñe Teccie que domina Antonia habebat ista bona obligata ex dicta dote ꝛ erat potior ꝙ ista domina Angela probat per exclusionem aliorum scilicet masculoruz quibus fuit primo loco delata quorũ nullus adiuit:ipsa vero adiuit insolidum:ꝛ sic põt dicta dña Teccia se opponere dicto Martino p suo iure. Et iste casus mihi est magis verisimilis ꝛ ꝯformis veritati ꝛ plus habet de intellectu. Scdm quẽ dico do. Barnabã ꝛ do. Nicolaũ melius cõsuluisse; scz ꝙ dicta dña Teccia aut pater ei⁹ nõ

a ¶ Hereditas. Adde bal. in cõsil.cclxiij. in prima parte.

b ¶ Trãsmittitur. Uide do. Alex.de imo.in ꝯsil.xx.p totũ.ꝛ maxime in.ij.et iij.col. ꝛ in cõsi. lxxx.i.j.parte.ꝛ d. Pe. pbi. cor. in cõsi.lx.incip. in hac. i littera. A.i.iiij. parte.

possent se opponere dicto Martino ex causa predicta: qꝛ non
est verū ꝙ dicta dña Angela fuerit heres matris maxime eo
modo quo dicit. Nā procederet si hereditas materna fuisset re
pudiata expresse p dictos filios masculos. ff. ad tertul. l. ij. §. sꝫ
si sint. Sed qꝛ nō iuenit repudiata ꝙ adbuc ipsa hereditas ma
terna reperit ⁊ versat in hereditate dictoꝝ filioꝛum: hereditas
aūt filioꝛū reperit in hereditate paterna ⁊ partim in heredita
te domine Angele scilicet ille vltime decedētis: hereditas aūt
patris partim delata fuit dñe Angele: partim alteri vt dicitur
in puncto. dicam ergo ꝙ domina Angela non potuit effici he
res do. Antonie matris sue nisi mediante aditiōe hereditatis
patris fratrū: ⁊ sic triplex aditio requirebat: scꝫ hereditas pa
tris ipsius: item fratrū secūdo: item tertio ipsius matris: cum
enim sint hereditates diuerse nōdū cōmiscue diuerse aditiōes
regrebant. ff. de ope. no. nū. l. de pupillo. §. si in pluribus. Nam
in paterna erat ius adeundi fraternā etiā in fraterna ius adeū
di maternā: hic aūt non fuit adita nisi paterna ⁊ materna: ⁊ sic
omisit aditionē medie sine qua primā consequi nō poterat. ar.
l. tria. de serui. rusti. predi. Preterea sicut tota paterna nō fuit
illi delata: ita nec tota fraterna vel materna: imo ius adeundi
eas pro altera parte pertinet ad coheredem dicte domine An
2 gele. † Esset etiā alius modus in quo potuisset dicta dña adire
maternam ex sua psona scilꝫ taꝫ ipsa ꝙ coheres eius si in pater
na repudiassent fraternam ⁊ facta proclamatione nō fuisset re
pertus aliqs q voluisset heres esse dictoꝛū fratruꝫ: ⁊ tunc enim
eoꝛum hereditas desijsset esse hereditas: ⁊ incepissent esse bona
vacātia. l. postꝙ. in pri. ⁊ ibi no. ff. vt in pos. lega. de sol. stichū.
in prin. de admini. tuto. l. sine herede. in pri. ⁊ no. expresse bart.
C. ad trebel. l. sancimus. §. cū aūt. ⁊ ibi p; Jac. but. ⁊ Bal. vnde
tunc incepissent vacare materna: ⁊ sic fuissent deuoluta ad se
quentem scilꝫ filiā feminā que loco sequentis habetur post ma
sculos. vt. d. §. si sint. sicut ɔtigisset si dictū statutū de trāsmis
sione nō esset: ⁊ dicti filij decessissent hereditate matris nō adi
ta: sed quousqꝫ spes est ꝙ aliqs possit esse heres dictoꝝ fratrum
non fuit deuoluta hereditas dicte matris ad feminam: vt no.
in si. C. vnde lib. l. q se patris. Hic ergo errauit dicta dña An
gela in aditione dicte hereditatis materne in duobus. Et prio
qꝛ credidit eam delatam sibi ex sua persona cum esset delata ex
persona patris ⁊ fratrum. Itē qꝛ credidit delatam in totum cū
esset delata pro parte sicut ⁊ paterna qua mediante adire pote
rat ⁊ sic aditio est nulla eius ad quē. de acq. here. iuncta. l. si qs
mihi bona. §. sed si mandauerit. eo. tit. ⁊ no. eo. tit. si quis extra
neus. §. sciendum. Stantibus ergo terminis prout stant debet
fieri adiudicatio dicto Martino nō obstante oppositione dicte
dñe Teccie que non habet ius se opponendi propter defectum
aditionis ⁊ intentio dicti Martini est fundata pbando ꝙ res
fuerint dicti Nicolai debitoꝛis nondum tamen ꝙ dictus defe
ctus posset coꝛrigi adeundo legitimas hereditates fraternas ⁊
maternas pro illis poꝛtionibus que dictaꝫ dominam Angelā
⁊ dominam Tecciaꝫ contingunt qđ considerare est aliquātu
lum inuolutum: ⁊ qꝛ de hoc non queritur nec nos intromittere
debemus: ⁊ tunc habet ius ad aduocandū pro partibus: qꝛ ad
iudicatio intelligit facta salua causa pignoꝛis ⁊ hypothece po
tioꝛis de q̄ in p̄senti nō pōt discuti. l. ex sextante. §. latinus. de
excep. rei iudi. de pigno. act. si ɔuenerit. §. si fundus. Laus deo.

¶ Consilium. cclv.

1 ☞ Utrum differat ꝙ statutum dicat bannitus possit impu
ne offendi an dicat licite offendi. ⁊. 4.
2 Qui potest licite vel impune offendi an possit contra offenden
tem se defendere.
Qui defendit bānitum qui poterat impune occidi: si occidatur
scilicet defensoꝛ an occisoꝛ teneat pena homicidij. ⁊. 3. ⁊. 4.
Uiolentia si infertur a priuato iuste non licet sibi resistere, ideꝫ
si infertur a iudice.
Occidens aliquē qui licite capi possit si se defendat nō punit.
Qui habet ensem ⁊ cum lapide occidit nō videtur habere ani
mum occidendi.

a ¶ Uiso. Ad 3 huius ɔsilij materiam vide. d. Maria. soꝛi. in 5 ɔsi. xvj. incipiē. circa. p totū. in j. pte. ⁊ Bal. in ɔsi. ccxxij. in. v. 1 pte. ⁊. d. Alexā. de imo. in consi. cxxxviij. j. ij. col. in. ij. pte vbi ponit de eo qui posuit offendiculū vt qs capiat de nocte in domo: si ille moriat an teneatur.

N christi nomine amen.

¶ Uiso[a] supꝛascripto puncto ⁊ statutis de quibus
in eo fit mentio videtur dicenduꝫ prima facie dictū
Mectum ⁊ socios debere puniri rōnibus infra scriptis.
¶ Prima quia ipsi videntur dedisse operam rei illicite ⁊ sic de
omni eo qđ scriptū est etiā p̄ter ppositum vident teneri. C. ad
l. iul. de vi pub. l. qm̄ multa facinoꝛa. ff. de iniurijs. eum qui no
centem. §. pe. extra de homi. casi. lib. vj. ⁊ no. in so. q. !posite in re
gula. qđ qs mandato, in mercu. ꝙ autem dederint operam rei
illicite probatur: qꝛ tēdebant ad offendendum qđ est prohibi
tum iure naturali gentium ⁊ ciuili. ff. de iustitia ⁊ iur. l. vt vim.
1 versi. ⁊ cum iter nos. † Nec obstare videtur ꝙ dictus Nicolaus
poterat impune offendi tam ratione banni ꝙ ratione vindicte
de qbus in puncto etiam in dictis statutis: qꝛ non propter hoc
offensa in eius personam videbatur licita: licet esset impunita.
sunt enim ista diuersa cum in multis casibus maleficia sint im
punita: non tamen per hoc sunt permissa sed tolerata dicunt.
vt plene noper glo. iij. di. c. omnis aūt lex. Nam aliud est dice
re ꝙ bannitus possit licite offendi: qꝛ tunc offensa esset licita ⁊
permissa. Aliud ꝙ possit impune offendi: qꝛ tūc offensa nō red
ditur licita nec permissa sed impunita que duo simul stare pos
2 sunt: vt patet ex dicta glo. c. omnis. iij. distin. † Si sic ergo lice
bat dicto Nicolao se defendere. ff. de iusti. ⁊ iur. l. vt vim. ⁊ eodē
modo licebat dicto Bolognino eius fratri eum defendere: vt
ibi no. per glo. que incipit foꝛi. ibi dum dicit. affectionē cōside
rari ⁊c. Quinimo ſm Jaco. de ra. Pe. Ray. licebat alteri cui
cunqꝫ etiam non coniuncto ipsum Nicolauꝫ defendere: qꝛ si ne
gotia nostra possunt iuuari per alium quēcūqꝫ. ff. de neg. gest.
l. j. ⁊ per totum. foꝛtius persona nostra que dignioꝛ est. C. de sa
crosanctis eccle. l. sancimus. vt notat Cy. in. l. j. C. vnde vi. ṽsi.
vlterius quero. ⁊ videtur casus in. c. dilecto. de senten. excom.
lib. vj. licet an teneatur vel non sit maius dubium: vt no. in re
gula. culpa caret. de regu. iur. Si ergo licebat Bolognino de
fendere fratrem suum ergo non licebat offendere: vt probatur
in. d. l. vim. de iusti. ⁊ iur.
¶ Secunda ratio quia ⁊ si contra Nicolaum offensa fuisset nō
solum impunita sed licita ⁊ permissa: non tamen si erat in per
sonam Bolognini qui non erat bānitus ⁊ in queꝫ non poterat
fieri vindicta: igitur deberet puniri posito ꝙ daretur opera rei
licite ⁊ posito ꝙ inaduertēter fecissent. ff. ad. l. aquil. l. scientiā
qui cum aliter. versi. sed si defendendi. ⁊ Joā. an. in dicta regu
la. qđ quis mandato. ⁊ bar. in. l. diuus. ff. ad. l. coꝛne. de sic. post
medium. ibi. predicta vera quando deliquit quis plus circa p
sonam ⁊c. potissime qꝛ Mectus non fuit percussus a Bologni
no nec proponitur ꝙ timeretur geminata repercussio: ergo ⁊c.
vt no. Inno. de resti. spo. olim. super verbo innotuit. in si.
¶ Tertia rō qꝛ statutū sub rubꝛica de pena facientis vel fieri
facientis vindictam ⁊c. permittit offendi illum q impedit vin
dictaꝫ fieri eo modo quo poterat offendi ille in quē fienda erat
vindicta dum dicit sicut poterat ille ⁊c. Sed iste Nicolaus nō
poterat occasione vindicte offendi simpliciter: sed cum mode
ramine. s. vsqꝫ ad competentem vindictam: eo qꝛ non cōmise
rat in dictum Mectum aliqđ de illis grauibus maleficijs com
prehēsis in prin. dicti statuti: vt patet ex puncto in qbus fuis
set licita offensio simpliciter ⁊ indistincte. Sed in casu nostro
permissa erat eo modo quo dixi: vt patet in dicto statuto. versi.
⁊ si qs aliquo modo ⁊c. si hoc est ergo nec Bologninus potuit
offendi vsqꝫ ad moꝛtem ex quo nec ipse Nicolaus poterat sibi
offendi: ⁊ per consequens remanemus in statuto de pena homi
cidium cōmittentis: qꝛ negari nullo modo posset quin studio
se ⁊ premeditate in illum proiecerit lapidem: ergo ⁊c.
¶ His nō obstantibus que volui vt veritas clarius elucescat
que per predicta videntur offuscari dico contrarium scilicet ꝙ
predicti Mectus ⁊ socij nō debent puniri: aut si debent non ta
men pena homicidij: sed alia leuioꝛi: ⁊ sic nō de dolo sed de cul
pa. ¶ Pro quo ostendendo assumo fundamentum contrariū
eius qđ supra dixi scilicet ꝙ iste Mectus ⁊ socij dabant operaꝫ
rei licite propter bannum Nicolai ⁊ propter offensam factam
in dictum Mectum per dictum Nicolaum vt in statuto de pe
na receptantis ⁊c. ⁊ in statuto de pena facientis aut fieri facien
tis vindictam que permittunt ipsum Nicolauꝫ potuisse impu
ne offendi ⁊ sic illa non poterat dici offensa postꝙ erat impuni
ta. ff. de manu. testa. l. testamento centurio. §. si. loquoꝛ de offen
sa prout est delictum cum regulariter delicta sint punienda. ff.
ad. l. aquil. l. ita vulneratus. ante fineꝫ. de fideius. si a reo. §. qđ
vulgo. non prout sumitur offensa pro eo qđ ad iracundiam p
uocat: qꝛ tunc dici potest offensa etiam illa que nō punitur. ff.
de his quibus vt indig. l. j. ⁊ ibi no. per Bar. ⁊ per eundē. ff. de
inoffi. testa. cum te. ⁊. l. filia in oꝛbitate. ff. de publi. licitatio. §.
qđ illicite. potius ergo dicitur fuisse executio vindicte publice
seu publice iniurie inquātum Nicolaus erat bānitus ⁊ poterat
a quocunqꝫ impune offendi: ⁊ sic Mectus non vt Mectus sed
tanꝙ quilibet de populo poterat eum offendere. Itē erat vin
dicta priuate iniurie inquātum ipse Mectus vt Mectus pote
rat se vēdicare de iniuria in se illata qđ sibi potuit a statuto cō
mitti tam in prio ꝙ in secundo casu. C. vt lice. se sine iudi. vin.
l. j. ⁊ qđ ibi no. ⁊ argu. eoꝛum que not. in. l. iuste. ff. de acquirē.
possess. ⁊. C. vnde vi. l. meminerint. per glo. que dicunt ꝙ iudex
potest cōmittere alicui executionem in propria causa: ergo foꝛ
tius statutū. constat auteꝫ ꝙ iuris executio non habet iniuriā.
ff. de iniur. l. iniuriarum. §. j. ⁊ qđ legitime factum est penā non
meret. C. de adulte. l. graccus. Cum igit dictus Mectus tanꝙ
executoꝛ

executor cōstitutus a statuto super iniuria tam publica q̄ priuata fuerit Nicolaum aggressus: et sic licite non licebat dicto Nicolao nec alteri ex parte sua facere resistentiam aliquā seu defensam. et faciēdo contrarium tanq̄ ipsi fuerint in culpa non tenetur Mectus de homicidio subsecuto. casus est not. C. de his q ad eccle. confu. l. si seruus. ver. sed si illum. ff. ad. l. aquil. l. quēadmodū. §. magistratus. ver. si qd tñ. pro quo etiā glo. ordi. in
3 d. l. vt vim. de iusti. et iur. in. j. gl. que tenet † q̄ qñ violētia infert in priuato iuste nō est licitum sibi resistere p. l. iij. ff. ad. l. aql. Et idē dicit si infert a iudice. facit. l. iij. ff. qd me. causa. et si hoc est: ergo resistendo est in culpa et p cōsequēs sibi debet imputari casum in suam psonā sua culpa cōtingentē. ff. ad. l. aql. l. itē mela. post principiū. ibi. quāuis nec illud. et. l. ptor. §. fi. Hoc etiā qd dixi tenet Jac. but. C. de his q latro. l. j. vbi dicit q̄ si aliqs se defendat et nō pmittit se capi a familia publica q̄ iuste ipsum capere pōt et ppter hoc cōtingat ipsum interfici a familia tale homicidiū est impunitū per dictam. l. si seruus. C. de his q ad eccle. confu. Idē ergo in casu nostro cum licita esset offensio in bannitum et dictus Mectus tanq̄ publicus executor seu publica persona exequeret actum licitum: vt. d. l. j. C. vt liceat se sine iudi. vin. Licet enim non esset executor necessarius: vt not. qd metus cā. l. accusationis. per glo. erat tñ voluntarius et quicqd faciebat autoritate statuti faciebat pro vtraqz vindicta tam publica q̄ priuata vt dixi. et sic erat licit[us] actus ei[us]: vt. d. l. graccus. C. de adulte. et. d. l. iniuriarum. §. j. ff. de iniur. et sic resistendum sibi non erat. xi. q. iij. qui resistit. ff. de rei ven. qui restitutionem. facit qd no. in. c. j. ne prela. vi. suas. et hec est prima ratio p quā concluditur dictum Mectum ad nihilum debere puniri.

¶ Nec obstant allegata in contrarium. Nam dico q̄ interdum maleficium reddit impunitum non ppter culpā eius in quem commissum fuit: sed ad euitandū maius malum: et tunc fateor q̄ ex hoc non reddit actus licitus vel cōmissus sed toleratus. et ita loquitur glo. in. d. c. omnis autem lex. iij. dist. et procedit argumentum primo loco factū in contrarium. Interdum offensa redditur impunita ppter culpam et defectum illius in quē cōmittitur vt est in casu nostro: q2 propter contumaciā bāniti in non soluendo condemnationē reddit offensa facta in eius personam impunita que contumacis est delictū. l. contumacia. ff. de re iudi. de suspe. tuto. l. impuberē. et tunc offensa reddit licita ex dicta impunitate: q2 vt dixi potius est executio pene delicti cōtumacie q̄ sit de se maleficiū. cum enim propter dictā contumaciam nō possit iudex facere executionem pene primi delicti in quo fuit condemnatus inducit statutum bellum vt impune possit offendi et sic timore hic compulsus soluat: vnde pōt dici pena me-
4 dicinalis sicut excōicatio. de penis. c. j. lib. vj. † Non curo ergo qualiter statutū dicat an q̄ bānitus possit impune offendi an q̄ licite an q̄ de offensa facta in bānitum non possit inquiri vel processus fieri prout dicit in presenti statuto Prati: q2 cum intelligentia verborū etiā ex causa sit assumenda dicendi. de vb. signi. c. intelligentia. facit. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. dulcissimis. de his que in testa. delen. l. cancellauerat. cū in quolibet dictorum casuū detur impunitas ppter delictū contumacie ipsius banniti: sequit q̄ datio impunitatis est permissio offense: q2 dicta offensio est poti[us] pena contumacie offensi q̄ delictū offendentis: arg. ff. de in lit. iuran. l. j. et qd ibi not. Sequit ergo q̄ non erat licitum resistere actui licito: vt. s. dixi. Preterea posito q̄ primum argumentū factum in contrariū procederet: vz q̄ offensa in bānitum non esset licita vel permissa sed tantum impunita et tolerata. Et sic fuisset licitū resistere in se defendēdo q̄tum ad hoc vt si se defendendo offenderet offendentē non deberet puniri tanq̄ licite se defenderit. l. scientiā. §. q cū aliter. ff. ad. l. aql. Ad qd recte cōsiderando tendit illud argumentū: nō tñ sequit q̄ ex offensa facta in ipsum resistentē et se defendentē debeat puniri offendens cum ipse vt dixi exequeret actū licitum et a statuto sibi permissum: saltem quo ad impunitatem. vñ ista possunt simul stare q̄ bānitus possit impune se defendere contra offendentē ex permissione statuti et tñ si offendatur nō debeat offendēs puniri p dictā. l. graccus. de adulte. Non ergo concludit dictū primum argumentū per qd pōt respōderi ad ea que notauit dñs Jo. de lignano i tractatu de bello. sup articulo de bello priuato. articulo octauo. vbi salua sui pace nō videt bñ sensisse dum dicit q̄ bānito licita est defensio qñ offensio non est effecta licita per statutū sed solū impunita. Nam imo vr q̄ indistincte: et posito q̄ esset licita defensio: nō tñ concludit ad casum nostrū sed q̄tum ad punitionē offendentis p rōnes quas dixi. s. Si ergo in casu nostro nō licebat ipsi Nicolao se defendere: nec etiā dicto Bologuino licebat: et sic homicidiū in eius personam secutum tanq̄ sui culpa euenerit debet esse impunitum: vt. d. l. item mela. post pri. ff. ad. l. aql. qui Mectus caruit culpa ipse Bologninus non et sic sibi imputet. de re. iur. damnum qd quis etc.

¶ Ad secundā rationē in contrarium factam respondet p predicta q̄ lz Bologninus non esset bannitus nec offendisset et sic non poterat impune offendi. Respondetur etiā si se nō implicasset rei ad se non pertinenti. i. ad impediendum executionem quā dictus Mectus iuridice faciebat. et ita loquit. §. q cum aliter. versi. sed si defendenti. et alia supra in contrarium allegata in illa tertia rōne in contrarium facta: scz qñ talis tertia psona nō fuit in culpa al's secus. vt. d. l. item mela. post prin. et. l. itē si obstetrix. §. fi. sed hic secus vt dixi. ff. de reg. iur. l. cū culpa est immiscere se rei ad se non ptinenti. ¶ Nec ob. illa. l. si obstetrix. §. fi. in fi. ibi. qui tamen data opera etc. q2 ibi loquitur qñ ioculator fuit in dolo: q2 data opera et nulla subsistente causa rationabili percussit illum qui fuit in culpa intrandi locum ludi quo casu dolus preponderat culpe. Sed in casu nostro dictus Mectus non fuit in dolo cum exequeretur actum licitum et resistit ei qui ipsum impedire volebat: sed in dicto. §. fi. ille percussus non impediebat actū licitū: ideo nullā causam habuit ludens ipsum percutiendi: non sic in casu nostro. constat aūt q̄ qlibet causa non solum iusta sed etiā iniusta excusat a dolo. l. igit. ff. de lib. cau. de abige. l. j. et no. i. l. j. i fi. magne gl. ff. si qs ius dicē. non obtē. In casu ergo nostro dictus Mectus non dicit fuisse in dolo ex quo sibi volenti actum licitum facere resistebatur: et si non dicitur data opera fecisse habet locum ille. §. in fi. occisus vero bene fuit in culpa: ergo etc. per predicta. Item non obstat q̄ Mectus nō fuit percussus a Bolognino: quia sufficit q̄ fuerit percussus socius Mecti: quia iniuria facta socio cēsetur facta ei in cuius societate erat et potest a socio propulsari. vt not. Cy. C. vnde vi. l. j. in vlti. col. ver. vlterius quero. p. l. itē apud labeonem. §. si quis virgines. ff. de iniur.

¶ Ad tertiam rationem supra factam in contrarium respondetur q̄ licet dictus Mectus virtute statuti sub rubrica de pena facientis vindictam non debuerit dictum Bologninū grauius offendere q̄ sibi liceret offendere. Nicolaum. s. vsqz ad cōpetentem vindictam per illa verba statuti sicut poterat ille etc. tamen virtute alteri[us] statuti de pena receptātis etc. sibi licebat offendere quacunqz graui offensione: q2 cum illud permittat bānitum offendi seu mandet q̄ de offensa facta in eum non procedatur: qd idem est. vt. s. pbaui sub dictis verbis. comprehēditur etiam q̄ impune possit offendi. per. l. iij. §. fi. et qd ibi no. p Bart. in fi. ff. de adi. leg. et consuluit Barto. in consi. qd incipit statuto castri plebis. et Jo. an. hoc tenet in addi. Spec. titu. de homi. super rubri. sicut ergo poterat impune occidere Nicolaū ita et alium quēcunqz sibi in hoc resistentem: vt. d. l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confu. Preterea posito q̄ sibi non licuisset in plus offendere q̄ vsqz ad competentem vindictam: attamen plus offendendo nō punitur tanq̄ de dolo sed tanq̄ de culpa: q2 cum vt dixi egrederetur factum licitum non potest dici fuisse in dolo: sed q2 non temperauit qd est difficile fuit in culpa ideo minus punit. vt est casus in. l. gaccus. in fi. C. de adulte. expresse per Joā. an. in dicta rub. de homi. in addi. spe. in fi. vbi tenet q̄ excedens modum in vindicando punit de culpa non de do-
a lo[a]. ¶ Ad predicta facit quia dictus Bologninus incepit percutere: vnde aut timebatur iterata repercussio licuit Mecto percutere. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. et no. Inno. in. c. olim. de resti. spo. super verbo inotuit. et sic nullo modo deberet puniri: quia ita poterat dubitare de repercussione in personam suam sicut in personam socij. Aut non timebat iteratam repercussionem: et tunc saltim ignoscendū est sibi vt mitius puniatur postq̄ q̄ vocatus fuit ex prima percussione. ar. ff. de bo. liber. qui cum maior. §. si libertus. et per Cy. in. d. l. j. C. vnde vi.
5 ver. item queritur pone q̄ quidam. ¶ † Preterea cum dictus Mectus haberet ensem et percussit cum lapide apparet q̄ non
b habuit animum occidendi[b]. ff. de sica. l. j. §. sed si cum claua. et sic non habet locum statutum de pena homicidij que requirit vt studiose et appensate. i. ob hunc finē fecerit qd hic esse non potest vt dixi. Laus deo.

Additio.

a ¶ Punit de culpa nō de dolo. Adde q̄ idem tenet Jaco. de are. quē refert et sequit Ant. i. c. olim. el. j. ad fi. de resti. spo. vbi q̄ licet occidēs aggressorē non se defendēdo nō excuset: tñ miti[us] punit adeo q̄ si pcussus insequat vulnerātem q fugiebat et eū occidat: nō tenet vt homicida: q2 est potius in culpa q̄ i dolo. Istud dictum etiā refert et sequtur p valde no. Panor. in. d. c. olim. in. vj. col. v. aduerte tñ ad vnum notabile. Et qd si insultatus potuit fugere et nō aufugit. et se defendēdo occidit isultatorē an debeat puniri. vide Bar. in. l. j. in. ij. col. v. et ex hoc determio. q. C. vnde vi. vbi tenet q̄ sic: lz contrarium videatur tenere i. l. vt vim. in fi. ff. de iusti. et iure. et opi. illā q̄ indistincte nō teneatur fugere tenet do. Jason in. d. l. vt vim. in fi. quā pbat multis autoritatibus. H. F.

b ¶ Occidēdi. Vide do. Pet. pbi. co2. in cōsi. lvij. incip egregie. i littera. H. in. iiij. parte.

¶ Consilium. cclvj.

1 ¶ Disponēte statuto q̄ cā concernēs cōitatē debeat certo modo approbari vel determinari: an habeat locū in causis ciuium cōtendentiū de causa cōis ad vtilitatem tamen priuatam.
2 Si in statuto vna tantū ratio reddi pōt illa habet p expressa.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videt dicēdū q̄ dictū cōsiliū indigeat approbatione triginta duarum fabarum de qua in dicta reformatione: quoniam in eo locum habent verba dicte reformationis: ergo et eius dispositio. ar. ff. de dam. infect. l. iij. §. totiens. de accusa. l. hos accusare. §. omnibus a contrario sensu. Nam q̄ officiales et magistratus sint de ciuitate et comitatu florentie hoc est negotium et res dicti cōmunis. ff. de iusti. et

iure.l.i.§.publicum ius.in verbo magistratibus. Quis autem sit ille vel ille non est negotiū dicti cōmunis sed illius vel illorum de quibus agitur. Sicut cum disputatur an quis sit procurator alterius: vel non: q̄ talis causa non dicitur illius cuius ille se asserit procuratorem: sed ipsius qui se asserit ⁊ eam suo proprio nomine prosequitur: vt not. C. de procura.l.ꝫ.in vlti. glo. ⁊ per Bar. Licet autem hec causa de qua agit̄ non sit communis Florentie: sed ipsoꝝ contēdentium de officio: negari tñ non pōt qn habeat dependentiam a cā vel negotio cōis Florētie que vel qd̓ est vt sint magistratus vt dixi. Naȝ nisi essent magistratus creandi non posset esse qd̓ quis esset in magistratum creādus: cū ergo hec scd̓a p̄supponat primā dicit̄ ab ea dependentiam habere sicut ⁊ fideiussoria vel pignoris obligatio que presupponit principalem. ff. de fideius.l.fideiussor obligari.§. fideiussor. iuncto eo qd̓ no. in.l.si heres pecuniaȝ.ad trebel. Sꝫ dicta reformatio loquitur de consilio lato taȝ super negotio cōmunis Florentie ꝙ̄ super dependente ab eo: qd̓ vltimum est intelligendum quādo est priuatoꝝ: sed dependet a negotio communis vt aliquid operentur illa verba reformatiōis emergente vel depēdente ⁊c. Nō ergo videt̄ referre ꝙ istud negotiū nō dicat̄ pncipaliter cōis Florētie ꝓpter v̓ba dicte reformatiōis. ¶ His non obstātibus contrariū est dicendū tali rōni. Nā nulla alia ratio dicte reformatiōis pōt assignari nisi vt nō fiat preiudicium cōmuni Florētie sine ipsius cōmunis cōsensu.i.cōsilij seu collegiorū representantiū cōmune. ff. de aqua plu. arcen.l. in concedendo.⁊.l.in diem.versi.ideo aūt ⁊c. Solet enim consensus alicuius requiri i actu: aut cū tractat̄ de eius p̄iudicio. ff. sol. matri.l.ij.§.ꝙ si in patris. de pig.l.si fundus.§.j. Aut vt autorizet actū in p̄iudiciū ipsum exercentis. C. de bo. que lib. l.fi.§.necessitatē. qd̓ vltimū hic nō pōt habere locum: quoniaȝ ciues maiores possunt exercere actus proprios sibi preiudiciales sine consensu autorizabili cōis Florentie. arg. C. mā.l.in re

2 mandata. ¶ † Necesse est ergo dicere ꝙ ratio dicte reformationis fuerit illa quā dixi ⁊ nulla alia esse potuit: igit̄ habet̄ pinde ac si fuisset in ipsa reformatiōe exp̄ssa. C. de fideicō.l.ꝙ̄uis. in tex. ⁊ gl. ⁊ qd̓ no. Bal. in.l.maximū vitium. de lib. prete. in iiij. col. Sed si fuisset dicta ratio expressa in dicta reformatiōe nulli dubiū ꝙ nō posset habere locuȝ in casu nostro in quo non vertit̄ nec pōt aliqd̓ preiudiciū cōis Florentie: q̄ cum ꝑ ipsum cōmune sint ambo isti ꝯtendētes imbursati tanꝙ̄ idonei non interesse cōmunis qs illorū sit p̄ferendus ⁊ sic cū cesset ratio dicte reformatiōis cessare debet ipsa reformatio.l. adigere.§.ꝙ̄uis. ff. de iurepatro. ⁊ qd̓ no. Dy. in.c.fi. de reg. iur. Et cum nō tractet̄ de ipsius cōmunis p̄iudicio principaliter vel incidēter non est ipsius cōis exigenda approbatio vel consensus. ff. de fideicom. liber.l.si cū.§.fi. ad trebel.l.recusare. in princ. Posset autem exemplificari dicta reformatio inquātū dicit de cōsilio reddito sup negotio dependente a negotio cōis Florentie: vt si aliquis esset condēnatus ad penā applicandam cōmuni ⁊ diceretur sn̄ia nulla ꝓpter defectū iurisditionis vel alium ⁊ consilium redderet̄ non sup nullitate sn̄ie principaliter sed sup defectu inrisditiōis. Nā vt dixi ar. iste an talis sit magistratus ⁊ an habeat talē iurisditionē principaliter concernit ipsum non cōmune Florētie. Tñ q̄ si consuleret̄ ꝙ iurisditionē non habebat per indirectū videt̄ cōsuli sup nullitate sn̄ie late ꝑ cōmuni ⁊ in preiudiciū cōmunis: ideo voluit reformatio tale consiliuȝ nō habere vigorē sine approbatione. Ubicūqȝ vero negotium priuatorū est tale ꝙ lꝫ dependeat a re vel negotio cōmunis: nō tñ pōt tendere in preiudiciū cōmunis dico dictā reformationē cessare: q̄ cessat eius ratio: ⁊ ita est in casu nostro. Verboꝝ eniȝ intelligentia ex causa dicendi assumēda est. extra de ver. sig. c. intelligentia. cā vero nulla alia dici pōt fuisse ꝙ̄ illa que dixi: ergo ⁊c. ¶ Concludo ergo non requiri in casu predictā approbationem trigintaduarū fabarū ⁊ dictam litterā officij tradēdam esse dicto Gerardo. Cōstat nāqȝ ꝙ si ambo dicti contendentes de dicto officio cōcordassent mittere ad cōsiliuȝ sapientis tale consiliū redditū pro vno ipsorum ⁊ contra alterum nō indigeret approbatione predicta: imo sequendū esset indistincte. ff. de reg. iur. si conuenerit. fami. hercis.l.fi. de ope. no. nun. l.j.§.⁊ post operis. Idē ergo in casu nostro: q̄ domini priores de ipsorum consensu censentur misisse si nō ꝯtradixerunt. arg. C. de rela.l.j.⁊ qd̓ ibi no. Bar. ergo ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cclvij.

1 ☞ Stante ordinatione ꝙ si fiat per commune gratia vel remissio debiti in aliqua ꝙ̄titate ꝙ pro quātitate remissa soluat̄ fabrice aliquid pro libra quomodo intelligitur.
2 An intelligatur ꝙ pro toto debito an pro parte remissa.
3 An pro debitis que exigi nondū possunt q̄ sunt in diem.
4 An si in futurum cōmunitas indicat minora onera etiam ꝑ eo debeat solui dicte fabrice.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo dubio puto dicendum ꝙ tam in dispositis per secundam partem reformationis supra relatam ꝙ̄ per tertiam non debeat recipiens gratiaȝ soluere nisi pro quātitate remissa: q̄ si aliud diceremus posset incōueniens ⁊ absurdum sequi si alicui debenti magnam summam cōmuni Florentie puta decem millia remitteretur parua puta tricenta: q̄ plus vel tantūdem ascenderet summā quā solueret opere pro totis deceȝ millibus ꝙ̄ esset summa sibi remissa: ⁊ sic gratia redderet̄ inutilis: qd̓ non est credendū cōmune Florētie voluisse cum dictam reformationē. facit arg. ff. de leg. iij. q con cubinaȝ.§.q hortos.⁊.l. patronus.§.codicillis. de leg. i. apud iulianum.§.si titius. versicu. si fundus.⁊.l.cum seruus. cum ibi no. per Bar. ⁊ qd̓ no. Cy. C. de caducis tollē.§.ne aūt. In quibus apparet ꝙ qn̄ pro legato soluendū est aliqd̓ onus qd̓ si soluisse ueretur ꝑ legatariū redderet̄ legatum inutile censetur voluisse

2 testator ꝙ nō soluat̄ per eum sed ꝑ heredem † ita hic si fieret dicta interpretatio ꝙ pro tota summa taȝ remissa ꝙ̄ non remissa debeat solui posset resultare inconueniens de quo dixi scilꝫ ꝙ gratia redderet̄ inutilis: idcirco credenda est statuētes noluisse ꝙ pro nō remissa soluat̄ sed tantū ꝓ remissa. Nec obstāt verba tertij capituli que vident̄ multum precisa dum dicūt totius summe vel eius ad qd̓ dicto cōmuni tenetur ⁊c. q̄ nō debēt verba predicta captari: sed s̄m mentē intelligi.l.pe. ff. ad exhi. possunt autem sane sic intelligi scilꝫ totius eius ad qd̓ dicto cōmuni teneret̄ subaudi si non fuisset gratia facta: tunc autem ꝓpter gratiā factam non teneret̄ ⁊c. Et ista fuit pro certo intētio statuentium ⁊ etiā dictantis reformationē lꝫ non sciuerit bene verba aptare: quā quidē interpretationē ⁊ quem subauditum satis bene patiuntur verba vt patet ad sensum ⁊ menti cōmuni congruit: igitur ⁊c. ff. de leg. j. ab omnibus. circa princi. Et ita de facto consultus al's dixi.

3 ¶ † Sup scd̓o dubio sine dubitatione dicendū est ꝙ pro p̄stantijs q̄ erāt indicte tp̄e dicte facte remissiōis ⁊ gratie: licet termini solutionis non euenissent soluende sunt opere: q̄ de illis recepit gratiā cum debitor esset effectus per indictionē. ff. ad municipa.l.incola iam. de cōdi. inde.l.in diē.⁊ sic censet̄ recepisse gratiā pro debito iam incontinenti: q̄ vbi primo habebat exceptionem temporalem consecutus fuit perpetuam ⁊ ibi prius erat naturaliter ⁊ ciuiliter obligatus desijt esse vtroqȝ iure obligatus qn̄ ab eadem ⁊ pari potentia processit liberatio qua ⁊ obligatio. ff. de sol. prout quisqȝ. die vero postea eueniente presata gratia roborata fuit: q̄ per eam non tenebat̄ soluere. ff. de accep.l.qd̓ in diē.⁊ sic fuit duplex dicta gratia. vna ab obligatione seu ꝑ quā fuit ab obligatione liberatus: ⁊ ista fuit cōsecutus incōtinēti. etiā ante terminū nō tenebat̄: incōtinenti soluere. altera ꝑ quā soluere nō fuit coactus: ⁊ ista fuit ꝯsecutus adueniente termino. vt.d.l.qd̓ in diē. cū ante terminū etiā sine dicta gratia nō fuisset coactus: non tñ dico ꝙ ꝓ vtraqȝ debeat solui sꝫ sufficit soluisse ꝓ prima cū scd̓a veniat in cōsequentiā ei⁹. ad qd̓. ff. de publica.l.fi.§.quotiens.⁊ qd̓ ibi no. glo. q̄ incipit pro quibus. Et talibus prestantijs seu oneribus indictis tempore dicte facte gratie quarum vel quorum termini nondū venerant potest recte ⁊ sane intelligi verbum illud reformatiōis: dum dicit vel debendis: quia respectu exactionis potest dici debendum in futuruȝ illud qd̓ presentialiter peti non potest licet presentialiter debeatur quo ad obligationem.

4 ¶ † Sup tertio vero q̄sito maior est dubitatio scilꝫ vtrū quo ad prestantias que tempore dicte gratie ⁊ remissiōis facte nō erāt indicte: sed fuerunt indicte post ꝓpter dictā gratiam: que non fuissent si eaȝ nō habuisset: teneat̄ dicto cōmuni soluere. ꝓ quo notandum ꝙ si indicte non fuissent toto tēpore illius distributionis nulli dubiū ꝙ nō tenetur soluere: lꝫ maior taxa reducta esset ad minorē: q̄ ex hoc nullā vtilitatē apparet fuisse cōsecutus: ergo nec onus subire debet cū onus soluendi nō nisi ꝓpter vtilitatē quā q̄s cōsequit̄ ex gratia inductū sit: ergo ⁊c. ff. de lega. iij.l.pamphilo.§.j. vbi reuocato emolumēto censet̄ reuocatum ⁊ onus illius ꝯtēplatione iniunctū. Itē si adhuc duraret tempus illius distributionis ⁊ sic esset incertuȝ an aliqua indictio deberet sequi: nā etiā isto casu non deberet soluere ꝑ dicta taxa lꝫ nondum esset certū ꝙ nullum emolumentum esset ablatura: q̄ possibile est ꝙ nulluȝ afferet: ergo ⁊c. ar. ff. de acqui. re. domi.l.naturalem.§.j. Si non sumus in tertio casu: quia durante dicta distributione fuit facta indictio post dictam taxaȝ ⁊ fuit facta s̄m eam non s̄m primam maiorem: ⁊ sic certum est ipsam taxam attulisse vtilitatem: quia si facta non fuisset maior indictio facta foret. Igitur tenetur soluere iuxta illud. Cōmoda qui sentis iungas onus emolumentis. Et sic ex euentu subsecuto videtur debere hoc declarari an teneatur soluere vel non. argu.

non.argu.ff.de vsufruc.l.sed ⁊ si quid.§.interdum .de iure fis. l.iij.§.quando autem .ad sille.l.si exheredatus.

¶ Contrarium tñ videtur verius: qꝛ dictum emolumentū nō fuit remissiuū alicuius oneris vel debiti cum non nullū adbuc subsisteret: licet fuerit causa ꝙ non iniungatur vnde potius dicitur exgrauatio: qꝛ forte nimis erat taxatus: ⁊ sic continet potius iustitiam ꝙ̃ gratiam cum cōmune nil de suo vel sibi debito remiserit cum summa grauetur quo casu si soluere teneretur sequeretur incōueniens ꝙ si fieret scđa distributio minoꝛ ꝙ̃ prima in personam omniū singuloꝛū ciuium ꝙ quilibet teneretur soluere opere ꝓ eo in quo recessum fuit a pria etiā si scđa fuisset facta durante prima qđ est absonū ⁊ absurdum. Dicitur ergo ista noua taxa respectu prestantiarū tunc tempoꝛis nōdū indictarū: nō autem gratia vel beneficiū remissiuū oneris pro qua noua taxa nil est soluendum. Ideo concludo cū supradicto domino Alexan.per predicta. Laus deo.

¶ Consilium.cclviij.

1 ☞ Iudex incompetens super aliqua causa si pronuntiat se competentem nec appelletur efficitur competens.⁊.2.

2 Legis vna particula declaratur limitatur ⁊ restrīgitur ꝑ alias precedentes ⁊ sequentes.

Lex vna in dubio non debet diuerso iure censeri.

3 Qui prius articulauit de solutiōe in causa principali potest in causa appellationis articulare de confessione: qꝛ isti dicuntur articuli diuersi ⁊c.

1 In christi nomine amen.

¶ † Si bene cōsidereť dictū statutum sub rubrica ꝙ principales ⁊ fideiussores cōseruentur indemnes in qualibet alia sui parte ꝙ̃ ista de qua queriť clare videť factum in fauore fideiussoꝛū seu petentiū se cōseruari indemnes: in ista vero particula de qua queriť est dubium: qꝛ multum generaliter loquitur dum dicit ꝙ a processu ⁊ pronuntiatione facta sup dicta causa non possit aliquis appellare: ⁊ sic videť comprebēdere vtrāqȝ partem tam fideiussoꝛuȝ si contra eos lata est snīa ꝙ̃ alteram partem.l.j.§.generaliter.ff.de leg.prestan. Et sicvť ꝙ cū in dubio debeamus verbis legis deseruire.ff.de exerci.l.j.§.si is ꝗ nauē.nec debemus distinguere vbi lex nō distinguit.ff.de offi.presi.l.iij.in fi.isti non potuerunt appellare virtute dicti statuti: ⁊ per consequens ꝓnuntia iudicis ad quē fuit appeltuȝ videtur non tenere: qꝛ si nō tenuit appellatio non fuit causa deuoluta: vt in.c.romana.de ap.lib.vj.⁊ per consequens nullam habebat iurisditionem: qꝛ eam non babet nisi virtute dicte appellationis: ⁊ per consequens pronuntiatio predicta nō potuit eam sibi dare cum sit potestas de publico introducta: ⁊ sic non potest quis a seipso iurisditioneȝ acquirere.C.de iurisdi.om.iudi.l.priuatoꝛum.iuncto eo qđ no.in.l.j.ff.eo.titu. Et videť expresse determinare hoc Inno.de resti.c.sup litteris.in glo.magna que incipit. sicut supra.vbi tenet ꝙ qñ iudex nullā habet de se iurisditionem talis pronuntiatio nihil operatur.

¶ Breuiter his nō ob.contrarium est dicenduȝ. Et primo qꝛ cum dictum statutū in aliis suis partibus factuȝ fuerit in fauorem predictoꝛum fideiussoꝛū presumendū videtur ꝙ idē voluerint statuentes in illa particula scilȝ appellatione scilȝ statuere in fauoꝛem fideiussoꝛū si pro eis pronuntieť ꝙ non possit altera pars appellare: non aūt censendum est ꝙ si cōtra eos ꝓnuntietur voluerit eis inhibere appellationē ⁊ sic inferre eis odiuȝ cū in oībus aliis induxerit fauoꝛē.arg.l.nulla.ff.de leg.⁊.C.e.

2 tit.l.qđ fauoꝛe.⁊.ff.loca.l.ea lege.in prin.† Naȝ vna particula legis ꝑ alias precedentes ⁊ sequētes declaratur limitatur ⁊ restringitur.l.si seruus pluriuȝ.§.fi.de leg.j.de peti.here.l.vtrū.cum simi.de leg.iij.quisquis.⁊ nō debet in dubio vna lex diuerso iure censeri.arg.ff.de vsuca.l.eum qui edes.⁊ nec est inconueniens ꝙ generalitas verboꝛū aliquando restringatur ꝭm mentem ⁊ ne resultet absurdum.arg.ff.de serui.l.si cū simplici. cum si. Posito aūt ꝙ vellemus inherere coꝛtici verboꝛū: qꝛ hoc non est bene clarum an potuerit appellari vel non adhuc pronuntiatio illa ꝙ valuerit appellatio valuisset postꝙ̃ ab ea non fuit appellatum: ⁊ ex quo transiuit in rem iudicatam. de elec.cū de elec.in fi.prefatus iudex acquisiuisset iurisditionem.primo per l.si quis ex aliena.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ per.l.ij.si quis in ius

3 voc.non ie.† vbi dicitur ꝙ cū de iurisditiōe alicuius dubitatur ad ipsum pertinet cognoscere ⁊ pronuntiare an sua sit iurisditio.vnde sicut pronuntiando se nō esse iudicē perdit iurisditionem.de officio delega.significantibus.ita pronuntiando se esse iudicem eam acquirit per locum a contrariis.ff.de vulga.⁊ pupilla.l.si contratab. ¶ Item specialiter in casu nostro volunt iura ꝙ ad iudiceȝ ad quē appellať ꝑtinet cognoscere an appellatio sit recipienda vel non qñ allegatur ꝙ non sit facta infra legitimū tempus vel in casu non permisso a iure.C.quoꝛū ap. non reci.l.j.⁊.d.c.romana.§.si vero.⁊ ver.sinautem.si ergo pōt ad hoc cognoscere potest etiam pronuntiare.l.de qua re.ff.de iudi. Nec ob.qđ not.Inno.in.c.super litteris.qꝛ ipse loquiť eo casu quo ille qui ꝓnuntiauit nullam iurisditionē habebat nec in illo sup quo pronūtiauit nec in alio: vt qꝛ erat penitus priuatus puta impetratus per falsum rescriptum: in casu nostro non sic qꝛ presupponiť ꝙ ille qui pronuntiauit in causis appellationum iurisditionem habebat: qꝛ iudex erat causarū appellationum.vnde posito ꝙ in ista non esset: tamen voluit ꝓnuntiatio virtute fundamētalis iurisditionis in eo existentis vt in iurisditione: puta an ipse esset iudex causarū appellationū. ideo posset sup boc pronūtiare.vt no.Bart.in.l.ex snīa.C.de testa.tu.⁊ sic presupposito ꝙ sit iudex in causis appellationū pronūtiare pōt in vna de qua dubitatur an sit legitima vel nō: vt dictis iurib⁹. ¶ Itē nō ob.ꝙ iurisditio est potestas de publico introducta: ⁊ sic debet dari a publico. Naȝ ⁊ hoc casu datur a publico.i.a lege ꝑmittente sibi sup boc dubio cognoscere ⁊ ꝓnuntiare: non enim acqrit eam ex sua ꝓnuntiatione sed a lege propter suā ꝓnuntiationē iter q̄ longa est differētia.ff.de pecu.eo tēpore.in fi.⁊ hoc voluerūt dicere ꝗdam quoꝝ opi.recitat Inno.in d.c.super litteris.⁊ lȝ ipse eos reprobet tantum reprobatio sua concernit solum casum propositum ꝑ Inno.s.qñ erat funditus falsus iudex: sed in casu nostro dictū illoꝛuȝ optime procedit ⁊ declarat.d.l.si quis ex aliena.cum si. Bene pōt dici ꝙ talis iudex non debeat acquirere de nouo iurisditionem ex dicta pronuntiatione: īmo ꝙ̃ dicta pronuntiatio cum habeatur pro veritate postꝙ̃ transiuit in rem iudicatā.ff.de regu.iur.l.res iudi.probat ipsum habere iurisditionem: ⁊ dictā appellationē esse legitimā probatione iuris ⁊ de iure q̄ non recepit probationeȝ in ꝯriū: vt no.in.l.iulius.ff.de condi.inde.vnde sicut si re vera appellatū fuisset legitimā haberet iurisditionē: ita post dictam ꝓnuntiationē ꝙ sit legitima postꝙ̃ ꝯ eaȝ nil amplius dici pōt.⁊ iste est propꝛioꝛ modus loquēdi. Cōfirmanť predicta: qꝛ iudex appellationis pōt pronuntiare appellationem desertā vel vel non desertam propter qđ iurisditio non acquirit vel perdit sed declarat se babere.l.si preses.C.qūo ⁊ qñ iudex. cuȝ ibi no.per Bar.in cle.fi.de ap.ergo idem in casu nostro. Concluditur ergo saltim rōne dicte ꝓnuntiatiōis postꝙ̃ nō fuit ab ea appellatuȝ dictā appellationē ꝓcedere ⁊ ꝓ legitima debere reputari.

3 ¶ † Super eo vero qđ extra punctum queritur cuȝ in prima instantia fuerit articulatum super veritate rei: puta de solutiōe ⁊ non fuit probata solutio: in causa vero appellationis articulatur de confessione qualiter illi sacomāni fuerunt confessi se recepisse dictas pecunias pro illo pro quo fideiusserat: queriť cū in prima instantia fuerint testes publicati vtrum iste articulus de confessione admittatur tanꝙ̃ articulus factus super prima instantia. Respōdeo sine dubio puto ꝙ sic: qꝛ vere sunt articuli diuersi cū sint sup diuersis factis: vnus sup veritate: alius sup confessione: que adeo sunt diuersa ꝙ vnus sine altero stare pōt: nō dicit lex ꝙ si articulaui de veritate rei puta ꝙ mutuaui titio x.⁊ induxi duos testes: quoꝛuȝ vnus dicit vera esse contenta in articulo: qꝛ fuit presens mutuo: alius qꝛ fuit presens cōfessioni facte ꝑ titiū de mutuo ꝓdicti testes non probant: qꝛ nō sunt contestes cū non deponant de vno ⁊ eodē facto sed de diuersis.ꝓut refert Cy.C.que sit longa consue.l.ij.in penul.col. ver.sed quero cum difficile sit repetere. ⁊ idem dicit Specu.in tit.de testi.§.j.versic.sed pone ego. Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro. Laus deo.

¶ Consilium.cclix.

1 ☞ Qui semel fuit beres an possit directo desinere esse heres propterea ꝙ non obedierit iussis testatoꝛis ⁊ ꝯditionib⁹ appositis in institutione.

2 Propter inobediētiā heredis nō parētis cōditionib⁹ dicētib⁹ ꝙ esset heres si ⁊ inquātū babitaret in domo testatoꝛis hereditas in alium ipso iure trāsferť ⁊ prima institutio efficiť caduca.

Dictio extūc significat extremitatem tēpoꝛis. vide ante nu.3.

An ista cōditio vxoꝛ mea sit beres si ⁊ q̄tenus in domo mea se maritauerit ⁊ ī ea ꝑpetuo habitauerit an sit nuda a cā. ⁊ nu.5.

3 Substitutio facta de patre ⁊ filiis quomodo intelligatur.

4 Utrū ꝯsensus substitutoꝝ remittētiū dictas ꝯditiones noceat ipsis ⁊ filiis eoꝝ ꝗ tertio loco vocabanť ad hereditatem.⁊.5.

5 Clericali priuilegio renuntiare nō pōt clericus vt conueniatur coꝛam iudice seculari.

6 Uxoꝛ cui maritus fecit relictum donec caste ⁊ honeste vixerit ꝑ transitum ad secunda vota perdit relictum.

7 Filii intelliguntur positi in conditione in substitutione si quis decesserit sine filiis.

8 An heredi minoꝛi vel eius filio non obedienti dictis conditionibus detur restitutio in integrum.

9 Ecclesia an restituatur aduersus delictum prelati.

In christi nomine amen.

¶ Omnis difficultas dubiorum de quibus querit
in puncto dependet oritur ꝛ causatur a verbis in di
cto testamēto ab ipso Juliano testatore exp̄ssis profecto omni
solēnitate necessario reqsita ad perfectionē testamenti tam re-
spectu voluntatis.l.fideicōmissa.§.fi.ff.de lega.iij. q̄ respectu
alterius solēnitatis probatorie.l.hac consultissima.C.de testa
mentis.q̄ etiā respectu ꝓbationis fiende p instr̄m: vt no.gl.in
l.fi.C.de fideicō.qd testamentū confirmatum fuit quo ad imu-
tabilitatem per mortem testatoris.de cele.mis.c.cum marthe.
ꝛ eandez vltimā confirmationē recepit in aditiōe hereditatis
secuta ipsius domine Blonde heredis institute primo loco in
dicto testamento vt dicitur in puncto.l.si seruus cōmunis me-
uius.ꝛ castreñ.peculij.in fi.prin.ff.de stipu.seruorum. pro qua
aditione heres ipse intelligitur quasi cōtrahere cum credito-
ribus ꝛ legatarijs:ꝛ intelligit iudicium defuncti ratum habere
l.ex maleficijs.§.quoq3.ff.de actio.ꝛ obli.facit glo.in.l.fi.ff.de
interro.act.ꝛ qd no.in.l.quotiēs.ff.de separationibus.ꝛ no.in
l.apud Julianum.ff.qbus ex cau.in pos.eatur.qua aditione se
cuta heres ipse maxime extraneus imposuit sibi necessitatez vt
semel heres ꝑpetuo sit heres:nec desinat esse heres ipso iure vel
directo per fideicōmissum vnde grauari potest in vita ꝛ post
mortē.l.verbis ciuilibus.ff.de vulga.ꝛ pupil.etiā si ex manda
to ꝛ voluntate testatoris contrarium appareret: qꝛ non pōt fa
cere q̄ leges in suo testamēto locū non habeant.l. nemo pōt.ff.
de leg.j.ꝛ ideo testator iuris autoritate prohibente non potest
diuidere voluntatē suā nec tempus testamenti ita q̄ pro parte
temporis decedat testatus ꝛ pro parte intestatus. vt in regula
ius nostrū.ff.de re.iur.qd secus est in milite.l.miles.§.ꝛ qꝛ.ff.de
testamento militis. Item prouidere nō potest hereditatem:vz
delatam ex testamēto directo adimere ꝛ institutionez caducaz
facere vel in aliā directam institutionē ipso iure transferre: cū
ille proprie decedat testatus qui fecit testm̄ ꝛ ex testamēto secu-
ta est aditio. Qui actus aditionis vt legitimus actus non reci
pit diem neq3 cōditionē.l.actus legitimi.ff.de regu.iur.no.ff.
de heredi.insti.l.alio casu. Et per premissa dixit Bar.q̄ vbi te
stator in testō trāsfert directo hereditatē de vno istituto in aliū
q̄ talis institutio vertit in obliquā substitutionē. Bal. tñ in.l.
1 j.C.de his q̄ pene noīe. dixit † q̄ institutio facta p inobediētiā
instituti nō parentis mandato testatoris reducit ad causam ca
duci adeo q̄ sicut per monitionē iudicis heres inobediens pri-
uatur ipso iure institutione ita inducit priuatio ꝛ non minori
ratione vbi p̄cessit monitio testatoris secuta inobediētia ipsius
heredis ipse inobediens desinet esse heres ꝛ alius incipiat. Nec
obstat semel heres nō pōt desinere esse heres: qꝛ dicit Bal. hoc
procedere solo cursu tēporis semel heres non desinit esse heres
sed in penā inobedientie secus est: qꝛ semel heres desinit esse he
res. ad qd facit qd no. de vulg. substitutione.l.in substitutioni-
bus filij.ꝛ idē Bal. in.l.extraneum.C.de heredi.institu.tu.re-
probando opinionē Bar. dixit q̄ vbi primus heres est insoli-
dum heres post aditā hereditatē non pōt ei directo substitui ꝛ
sic talis substitutio trahit ad fideicōmissum vt volūtas testato
ris seruet:ꝛ dicere q̄ ambo sint coheredes equis portionib9 est
contra mentē testatoris.l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.ꝛ pup.iō
tenet ibi Bal. q̄ in tali casu institutio vertit in fideicōmissuz
ꝛ qd nō pōt saluari directo saluet p fideicōmissuz.ff. ad trebel.
l.sceuola. Angelus aūt de perusio in.d.l.hereditas.ff.de here-
dibus instituendis.refert opi. Martini silimani q dixit de fa-
cto iam iudicatum fuisse Bononie q̄ secūdus institutus post
tempus incipit habere hereditatez iure fideicōmissi:ꝛ referēdo
opi. Guilielmi de cu.q tenuit q̄ quo ad emolumentū diuida-
tur hereditas inter dictos istitutos ꝛ tenet q̄ noīe pene inobiē
tie etiam post aditā hereditatē ex mādato testatoris transferri
possit hereditas in aliū vt ille in quē facta est translatio heres
sit saltez vtiliter.allegat.l.j.C.de his que pene nomine.ꝛ ideo
esto q̄ semel heres nunq̄ desinat esse heres.l.ꝛ si sine.§.sed q̄ pa
pinianus.ff.de mino.tñ ex iudicio testatoris semel heres in pe-
nam inobediētie desinit esse heres ꝛ alius incipit esse heres sal
2 tem vtiliter:de quo ibi p Ang. † ex quorū doctorū sentētijs in
fert q̄ cū ex verbis testamēti dicta domina Blonda fuerit he-
res istituta sub cōditiōe si ꝛ inquātū ipsa dña Blōda supuiuat
ꝛ nubat se in domo ꝛ domibus ꝛ bonis hereditatis dicti testa-
toris de castro Montis florum ꝛ in bonis ꝛ rebus ꝛ hereditate
stet moras trahat ꝛ habitet continuo familiariter ꝛ perpetuo
ipsa ꝛ eius filij ꝛ descendentes ꝛ aliter non:ꝛ procedit vlterius
in dicto testamento q̄ si inquātuz in bonis ꝛ hereditate nō nu-
bat non stet ꝛ duret perpetuo ꝛ continuis temporibus ꝛ siue se
nupserit ꝛ se maritauerit ꝛ decesserit sine filijs extunc dictus te
stator heredes suos voluit esse vniuersales Florentinuz ꝛ Jo-
annem equis portionibus ꝛc. pleno iure que institutio facta de
dictis Florētino ꝛ Joāne ꝛ alijs noiatis: ꝛ sic respectu ꝯditio
nis si dicta domina Blonda decesserit sine filijs dici debeat fi-
deicōmissaria que locum habere non potuit cum presuppona
tur in puncto q̄ decesserit ipsa domina Blonda cum vno filio
tamen respectu alterius conditionis dum testator dixit q̄ in-
stituebat ipsam heredē si ꝛ inquātū ipsa domina Blonda sup
uiuat ꝛ ī bonis ꝛ hereditate se nubat ꝛ moras trahat ꝛc. ꝛ ī pun
cto presupponitur q̄ dicta domina extra domum ꝛ bona testa
toris se maritauit nec habitauit in domo ipsius testatoris ꝓut
testator voluit ꝛ mandauit:sequitur necessario q̄ ꝓpter inobe-
dientiā p̄dictaz illa institutio facta de dicta domina Blonda
etiam confirmata per aditionem hereditatis effecta est cadu-
ca:ita q̄ ipsa ex causa predicta desinit esse heres ꝛ ipsi Floren-
tinus ꝛ Joannes ꝛ alij ceperunt esse heredes saltem vtiliter:vt
voluit Ang. de perusio. vel saltem sequendo opi. Bal. de qua
in.d.l.extraneum per fideicōmissum. naz esto q̄ dicta domina
Blonda fuerit nupta in domo testatoris nihilomin9 ipsa fm
iussum testatoris non traxit moram habitando continue fami
liariter ꝛ perpetuo in domo dicti testatoris cum presupponat
q̄ ipsa post nuptias contractas recessit de monte florum ꝛ habi
tauit per quinquēnium ꝛ vltra in ciuitatez Arimini:ꝛ sic con
tra mandatum ꝛ iussum testatoris fecit:vnde locū habet ꝛ ha-
buit institutio facta de Florētino ꝛ Joāne cum ipse testator rel
proprie potuerit modum ꝛ ꝯditionē adijcere.l.in re mandata.
C.mandati.ꝛ in conditionibus in testamentis appositis mens
ꝛ voluntas testatoris seruanda est.l. in cōditionibus primum
locum.ff.de condi.ꝛ demon. maxime verbis expressis a testato
re in ipso testamēto manifestata quā voluntatē testator ipse ma
nifestauit per multa verba q̄ verba sic debent īterpretari vt ali
quid operent ita q̄ non remaneat verbum sine virtute aliquid
operandi.ff.de vsuris.l.si stipulatus.ff.de lega.j.l.quando.de
priuile.c.si papa.lib.vj.ꝛ cuz testator inceperit ab institutione
puta instituendo dictam.d.Blondam heredē ꝛ sic secuta adi-
tione tale testamentū quo ad principium essentie valuit ꝛ inte
rim anteq̄ ipsa domina Blonda nō seruauerit mandatum te-
statoris testm̄ ꝛ aditio hereditatis valuerint: ꝛ īterim dicta.d.
Blonda omnia potuerit facere tanq̄ heres:sed qꝛ ipsa nō pa-
ret conditioni a testatore expresse īmo facit contra voluntatez
testatoris delinquēdo in voluntatē testatoris. iuxta plene no.
in aut.hoc amplius.ꝛ in corpore vnde sumit.C. de fideicōmis.
tunc talis institutio de ipsa facta desinit ꝛ in penā ipsius trāf-
fertur talis institutio in aliū cum ex culpa sua secuta post mor
tem testatoris institutio de ipsa facta reddatur caduca. ad qd
facit qd not. Bal. in repetitiōe.l.cū mulier.ff.so.matri.in que-
stio. de statuto disponente q̄ si de testamento non fuerit solu-
ta gabella per heredē q̄ non valeat: ꝛ esto q̄ testator inceperit
ab institutione pura nihilominus in eodem contextu ꝛ incon-
tinenti annexa fuit conditio ipsi institutioni si ꝛ inquātuz ipsa
domina Blonda superuiuat ꝛ nubat ꝛ maritet se ī domo ꝛ do
mibus dicti testatoris que dictio si precise facit conditionez.l.
qui promisit.ff.de condi.indebi.ꝛ inest incontinenti cōditio ex
pressa ipsi institutioni facte de dicta.d.Blonda ꝛ ipsam condi
tionalem reddit.l.lecta.ff.si cer.pe.no. Bart. in.l.eū qui ita.§.
qui ita.ff.de ver.ob.ꝛ sic ex vi verboruz testator ipse ex defectu
conditionis in casu quo ipsa domina Blonda non seruauerit
voluntatem testatoris de habitando in dictis domibus ꝛ alia
in conditione predicta expressa testator voluit ipsaz institutio
nem resolui ꝛ caducam reddere qd clarissime demonstrāt alia
verba sequentia dum subdiuiditur in testamento ꝛ aliter nō:
ꝛ ipse idem testator vlterius declarando suam voluntatem pro
cessit q̄ si ꝛ inquātum dicta.d.Blonda in dictis bonis ꝛ here
ditate non nubat siue se nupserit ꝛ se maritauerit extūc dictus
testator heredes suos ꝛ de omnib9 suis bonis voluit esse Florē
tinuz ꝛ Joānem guidonis suos consortes: ꝛ si ꝛ inquātum nō
viuerent ipsi vel alter eorū extunc filios ꝛ heredes ex dicto Flo
rentino ꝛ Joāne in stirpem siue in stirpes ꝛ non in capita here-
des esse voluit ꝛ instituit pleno iure que īstitutio facta de ipsis
Florentino ꝛ Joāne guidonis cum dictione significante extre
mitatez temporis vt est dictio extunc:vt no.in.l.lecta.ff.si cer.
peta.operatur vt ipsa domina Blonda desierit esse heres hoc
ipso q̄ conditio apposita ipsi institutioni ipsius.d.Blonde nō
3 fuerit seruata † que institutio scda facta de dicto Florentino ꝛ
Joāne fuit facta si ipsi vel alter eorū superuiueret tempore pre
dicto:ꝛ si ꝛ inquātū ipsi non viuerent ipsi vel alter eorū extunc
testator instituit filios ꝛ heredes ex dictis Florētino ꝛ Joāne
superuiuentes:ꝛ sic dicti filij inuitati ꝛ instituti intelligunt sub
duplici conditione si dictus Florentinus ꝛ Joānes guidonis
vel alter ipsorū non viueret:non aūt intelliguntur simpliciter
instituti qꝛ sint filij:sed requirit etiā q̄ sint heredes. ad qd facit
qd no.

qd not. in simili in .l. liberti liberteqꝫ. C. de operis libertorum. ⁊ ⁊ qd not. in .l. iurisiurã. §. si liberti. ff. de operis liber. Et notãdũ ꝙ dictus testator in modum dispositionis vltra processit prouidẽdo ꝙ si dicta dña Blõda vellet siue eligeret se maritare ⁊ nubere extra domũ ⁊ hereditatẽ dicti testatoris ⁊ siue si nupserit ⁊ postea ab habitatione domorũ dicti testatoris de Monte florũ ⁊ sue hereditatis discesserit: ⁊ ad habitandũ alibi accederet siue accesserit voluit dict⁹ testator extũc ipsam Blondã nõ esse sibi heredẽ ꝫ solũ ipsaꝫ habere .cccc. lib. deñ. ccc. lib. de bonis pãnis: ⁊ ducẽtas de bonis ipsi⁹ testatoris iure legati ⁊ nõ vltra: que verba a testatore expressa si recte ponderentur prouident in casu premisso de quo in puncto in quo. d. Blonda licet se nupserit in domo dicti Juliani testatoris: tamen transtulit se ad habitandũ extra domũ bona ⁊ hereditatẽ dicti testatoris. vnde locum habet alia dispositio testatoris immediate sequens in ipso testamento dũ testator ipse iterando institutiones factas de dicto Florẽtino ⁊ Joãne dixit dictos vero Florẽtinum ⁊ Joannẽ superuiuẽtes ⁊ saltẽ eorũ filios superuiuentes in stirpes sibi testatori heredes esse voluit ⁊ reliquit vniuersales pleno iure in omnibus suis bonis ꝙ caput institutiõis quo ad casum de quo in puncto debet attendi cum differat a precedenti institutione facta per prius de dicto Florentino ⁊ Joanne que facta fuit de filijs dictorũ Florentini ⁊ Joãnis eqs portionibus: ⁊ si ⁊ inquantũ ipsi non viuerent vel alter eorũ extũc filios ⁊ heredes dictorũ Florẽtini ⁊ Joãnis in stirpẽ siue in stirpes ⁊ nõ in capita heredes esse voluit: ⁊ sic institutio ipsorũ filiorum intelligitur facta si ⁊ inquantũ ipsi Florẽtinus ⁊ Joannes vel alter ipsorũ non superuiueret: vnde sufficit vt alter ex predictis Florentino ⁊ Joanne superuiuat ad hoc vt filij pdictorum non intelligantur instituti qd verbum inquantũ omnino viuerent verificatur in morte naturali. de rescri. c. suscepto. lib. vi. in secundo capite institutionis qd proprie ⁊ formaliter adaptatur ad casum de quo in puncto testator ipse instituit dictos Florẽtinũ ⁊ Joannẽ superuiuentes: ⁊ saltẽ eorũ filios superuiuẽtes i stirpes heredes sibi testatori esse voluit pleno iure. Que verba ſm propriũ modũ significandi ipsis verbis a iure attributũ significare videntur: ꝙ ⁊ si institutio per prius ⁊ primo loco sit facta de Florentino ⁊ Joãne superuiuẽtibus tñ deficiente institutione facta de predictis vel per mortẽ naturalẽ: vel etiã qz renũtient: vel alio modo excludãtur a iure dicte institutionis: ita ꝙ ex facto ipsoꝝ institutio de ipsis facta reddatur inefficax ⁊ sine effectu: nihilominus omni casu saltem eoꝝ filij superuiuentes instituti sunt heredes in omnibus suis bonis ꝙ ius institutionis incipit in persona filiorũ extincto iure institutionis ipsorũ Florentini ⁊ Joãnis vel per mortẽ naturalem eorũ vel alterius eorũ vel per renũtiationẽ tacitam vel expressam cũ verba testamenti ita significent: ⁊ verbis testamenti est inherendũ. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. testator enim ipse pretulit ipsos Florentinũ ⁊ Johannẽ in dicta institutione si fuerint superuiuentes ⁊ succedant ⁊ succedere possint effectualiter in dicta hereditate: vbi autẽ ex aliqua cã renũtiatione vel alio cõsensu ipsi Florẽtinus ⁊ Joãnes vel alter eorum excludantur a iure succedendi: tunc saltem eorũ filios voluit esse heredes vniuersales. Et hec consideratio erit vtilis subtilis necessaria ad infra dicẽda in dubio: videlꝫ an per dictũ cõsensum de quo puncto prestitũ per dictos florentinũ ⁊ Joannẽ ipsi dñe Blonde vt dicitur in pũcto de eundo ad habitanduꝫ Arimini cũ suo viro preiudicetur nedũ Florentino ⁊ Joanni primo loco institutis: sed etiã eorũ filijs superuiuentib⁹ de quo ĵ. dicetur. Et subdit in testamento ꝙ idẽ testator expresse vetauit dictã dñam Blõdã siue eius filios ⁊ descẽdẽtes sine successores sibi posse aliquã quartã trebellianicã ex premissa institutione de bonis suis defalcare ⁊ inquantũ detrahere vellet exnunc prout extunc non sit heres vel heredes ex illa hora ⁊ instãti seu ex proposito solo facto detrahendo vel defalcando Florẽtinus ⁊ Joãnes: ⁊ descendentes sint heredes: ⁊ sic est terti⁹ casus prouisionis testatoris circa institutionẽ dictorũ Florentini ⁊ Joãnis ⁊ descendentiũ ab eis pruidendo speciale ꝙ si dicta dña Blonda voluerit aliquã quartã trebellianicam detrahere contra prohibitionem testatoris ꝙ exnũc prout extũc ipsa dña Blonda nõ sit heres: ⁊ ꝙ Florentinus ⁊ Joannes ⁊ descẽdentes sint heredes. Que verba quid importent et quid significent: et an in ordine successiuo vel simul dicti Florentinus et Joãnes ⁊ filij intelligantur instituti colligi põt ex not. p Barto. in .l. gallus. §. j. ff. de liber. ⁊ posthu. tñ qz ista est spãlis puisio de non detrahendo trebellianicã: ⁊ in pũcto nõ presupponitur ꝙ dicta dña Blonda vel eius filius attentauerit ipo facto detrahere trebellianicã aliquã sequitur necessario ꝙ talis prouisio in alio casu locũ non habet: declaratur tñ ex ipa mente ⁊ voluntas testatoris volentis filios ipsos ⁊ descendẽtes ipsorum Florentini ⁊ Joannis esse heredes ex ppria ipsorũ persona inuitatos in casu pdicto cũ trebellianica sicut falcidia possit tacite ⁊ expsse phiberi p testatorẽ. iuxta plene no. in .l. cẽturio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ .l. precib⁹. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ per verba illa pleno iure intelligimus testatorẽ prohibuisse trebellianicã tacite: vt est expressum in .l. decẽ. ff. de fideicom. liberta. Ex quibus omnibus capitibus prouisionũ a dicto testatore Juliano factarũ in dicto testamẽto apparet ſm vba ipsius testamenti ipm testatorẽ diuersimode instituisse dictos Florentinũ ⁊ Joannẽ in casu quo dicta dña Blõda instituta sub dicta cõditione nõ seruauerit ad lrãm cõditiones a testatore ascriptas cũ cõditiones sint adimplende in forma .l. meuius. ⁊ .l. qui heredi. ff. de cõdi. ⁊ demon. Põderatis tñ premissis verbis testamenti cõcluditur ſm factũ psuppositum in pũcto ꝙ qz dicta dña Blonda se maritauit in domo dicti testatoris: ⁊ postea inde recessit et trãstulit se ad habitandũ Arimini p qnqꝫ annos ⁊ vltra ꝙ locũ habet ſm caput institutiõis facte de dicto Florẽtino ⁊ Joãne ⁊ saltẽ eoꝝ filioꝝ supuiuẽtiũ eo mõ ⁊ forma prout. s. dictum est vel filioꝝ alterius ipsoꝝ cũ psupponatur alterũ mortuũ esse.

4 ¶ Uerũ qz in pũcto psupponitur ꝙ mortuo testatore dicta dña Blonda se maritauit de cõsilio vt dr dictoꝝ Florentini ⁊ Joãnis cuidã Juliano de Arimino cui dedit in dotem bona dicti olim Juliani testatoris eo mõ put in puncto continetur p instrumatis cui instrumẽto dotali ⁊ omnibus ⁊ singulis in eo cõtẽtis: qz dicta dña Blonda erat minor: ⁊ ex forma statuti requirebatur cõsensus ppinquorũ cui cõtractui predicti Florẽtin⁹ ⁊ Joãnes ⁊ alij cõsanguinei consenserunt: et autoritati fuerunt asserendo et affirmando predictũ ꝯtractũ ⁊ oĩa ⁊ singula in eo contenta tẽdere ad vtilitatẽ pfate dñe Blõde q cõsensus ex necessitate statuti ⁊ p solẽnitate ꝯtractus a minori celebrati alicui iuri ipsis Florẽtino ⁊ Joãni ꝯpetenti ex aliquo capite dicti testamẽti eis non preiudicauit. ad qd facit not. in .l. polla. C. de admi. tuto. ⁊ .l. cum quedã. C. de his quibus vt indig. cũ etiam hoc ipsi phibere non potuissent. ff. de pig. ac. l. gaius. Subditur tamẽ in facto ꝙ pdicti Florentinus ⁊ Joãnes reseruauerint p se ⁊ suis heredibus ius sibi ꝯpetẽs ⁊ cõpetiturũ in dictis bonis siue rebus si ⁊ inquantũ dicta Blõda decederet sine liberis: vt in testamento Juliani apparet: q̃ reseruatio nihil operatur cum nullũ ius ex aliqua substitutione cõpetat ipsi Florẽtino ⁊ Joãni in casu predicto quo dicta dña Blonda decesserit sine liberis cũ psupponatur ꝙ dicta dña Blõda decesserit cũ vno filio noĩe Bartholo. ⁊ sic caput dicte institutionis locũ habere nõ potuit. Etiã subditur postea ꝙ predicti Florentinus ⁊ Joãnes dederunt licentiã p se ⁊ suis heredibus ⁊ successoribus ipsi dñe Blonde ⁊ Juliano ei⁹ marito ⁊ eoꝝ descẽdentib⁹ ꝙ possint ire Ariminiũ ibiqꝫ stare ⁊ morari ⁊ redire pro libito volũtatis: et ad alia loca que sibi videbuntur pro honore ⁊ vtilitate ipsorum: que licentia vel consensus preiudicare videtur iuri cõpetenti predictis Florentino ⁊ Joãni ex capite scdo de institutione de eis facta cũ ex tali institutione queratur ⁊ queri possit ius ipsis Florentino ⁊ Joanni eo casu quo dicta dña Blõda ſm votũ ⁊ mãdatũ dicti testatoris nõ habitaret in domibus ipsius testatoris ⁊ in bonis ⁊ hereditate ipsi⁹: ⁊ cuilibet lꝫ renũtiare iuri proprio quesito vel querendo. C. de pac. l. si qs in cõscribendo. de foro cõpe. c. si diligenti. p quam renũtiationẽ ipsis Florẽtino ⁊ Joanni preiudicatũ intelligitur nedũ quo ad ius ppriũ eis competens ex propria eoꝝ persona prout instituti sunt in casu premisso: sed etiã quo ad filios ⁊ heredes ipsorũ: vt pbare videntur verba dicẽtia p se ⁊ suis heredibus ⁊ successoribus: maxime si filij sunt heredes ⁊ dictoꝝ Florẽtini ⁊ Joãnis cũ ꝯ factũ defuncti venire nõ possint p ea parte qua heredes sunt. l. cũ a matre. C. de rei ven. Et esto ꝙ reperiã multa allegata per talem cõsensum vel licẽtiã nõ fore piudicatũ nec ipsi Florẽtino nec Joãni nec etiã eoꝝ filijs: qz iue ꝯditionale mere ⁊ simplici renũtiatione tolli nõ põt. l. j. C. de pac. Itẽ esto ꝙ piudicetur ipsis Florentino ⁊ Joãni tñ p factũ ipsorũ ⁊ p licentiã ab eis datã ipsi domine Blõde nõ piudicatur eoꝝ filijs ⁊ descẽdẽtibus. ⁊ in hoc reperio multa iura fore allegata q̃ cõcludũt veritatẽ in certo notabili cõsilio reddito in casu pmisso q̃ allegata ne idẽ per idẽ bis
5 repetatur repetere nõ intẽdo: ꝫ eis allegatiõibus inhereo. † ⁊ cõsidero vltra pdicta ꝙ puisio testatoris ita caute puidẽtis ꝙ dicta do. Blõda instituta heres debeat ppetuo habitare in domo dicti testatoris: ⁊ ibi se maritare non fuit nuda a cã: sed habuit in se cãm ãnexã: qz voluit optabat ⁊ desiderabat domum suã manere apertã: ⁊ ꝙ ipsa ab ipso testatore heres instituta in dicta domo ppetuo inhabitaret ipsa ⁊ ei⁹ filij ⁊ descẽdentes q̃ cã iustificat volũtatẽ testatoris ꝙ conditio pdicta debeat in forma adimpleri: ⁊ in ista cã satis ꝯcluditur ꝙ ex quo testator sic voluit ꝙ sola volũtas testatoris habeatur p cã legitima: qz satis dr lucrari q volũtatẽ suã implet. l. fi. ff. de cõdi. ob cãm. ⁊ sic talis

ꝓuisio nõ vr̃ nuda a cã. ad qđ facit no. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de
leg. j. cũ concernat dicta cã fauorẽ ipsius testatoris ⁊ vtriusqꝫ
iuris vna est intentio ꝙ voluntates defunctorũ modis omni-
bus impleant̃: vt in aut. de here. ⁊ falci. §. exheredatos. coll. j.
Dedit enim ip̃e testator in dicto testamẽto ordinẽ iuri succedẽ
di nõ simpliciter in fauorẽ ipsorũ Florẽtini ⁊ Ioãnis: sꝫ etiaꝫ
in fauorẽ ipsius testatoris attenta cã que cõcernit honorem et
memorie conseruationẽ ipsius testatoris: ⁊ esto ꝙ ipsi heredes
secundo loco instituti possent proprio fauori renũtiare ⁊ tacite
⁊ expresse: tamen nõ possunt renũtiare fauori mixto cõcernen-
ti fauorẽ testatoris ⁊ ipsius heredis: sicut dicimus in simili ꝙ
priuilegio clericali clericus renũtiare nõ põt vt conueniat̃ co-
ram iudice seculari: vt not. in. d. c. si diligenti. ⁊ maxime qñ vo
luntas testatoris rumpit̃ ⁊ nõ seruatur cũ etiã publice vtile sit
vt voluntas defunctorum seruetur. facit qđ not. in. c. si heredes
iussa. de testa. ⁊ qđ not. in. l. eũ qui. al's incipit grabolenus. ff.
de annuis leg. l. in fideicõmissi. §. cũ pollidius. ff. de vsu. Infer
tur etẽm iniuria testatori hoc ip̃o ꝙ volũtas testatoris nõ serua
tur: maxime in his que ꝯcernũt honorẽ ⁊ memoriã ipsius testa
6 toris. † ad qđ adduci põt qđ no. Bal. in. l. deo nobis. C. de epi
sco. ⁊ cleri. in questiõe de relicto facto vxori testatoris donec ca
ste ⁊ honeste vixerit. nã transeundo ad secũda vota qđ dici pos-
sit caste viuere. l. mulier. §. cũ proponeretur. ff. ad trebel. tamẽ
illud procedit in relicto facto ab alio ꝙ̃ a viro. In relicto au-
tem facto a viro sue vxori: tunc qꝛ testator videtur sensisse de ca
stitate sibi grata: mulier transeũdo ad secũda vota nõ dicitur
caste viuere: ⁊ ideo perdit relictũ cũ aĩa viri contristet̃. de secũ.
nup. vxoris. allegat tex. in aut. de nup. §. gregoriana. quã iniu
riam testatoris heres ipse remittere non posset ex quo prouisio
testatoris principaliter cõcernit fauorẽ ipsius ⁊ sue memorie:
cum vt dixit Bald. in. l. i. C. de lega. i. illud dicitur ordinari in
fauorẽ alicuius qđ fit fauore eius principaliter ⁊ non secunda-
rio. vt. ff. si cer. pet. l. rogasti. ibi. ⁊ maxime. ⁊ qđ no. ff. de eden.
l. pretoria. in prin. facit qđ not. ff. de condi. ⁊ demõ. l. illis liber
tis. facit. l. si legatarius. in fi. C. de le. ⁊ qđ no. in aut. de heredi.
⁊ falci. §. his omib'. per Iac. de bel. ⁊ maxime qꝛ interest ipsi'
testatoris purificata conditione habere heredes secundo loco
scriptos in testamẽto. l. qꝛ interest. ff. de inter. actio. ⁊ maxime
quia nõ apparet ꝙ tp̃e dicte licentie date ⁊ cõsensus prestiti di
cti Florentinus ⁊ Ioãnes habuerint notitiã dicti testamenti.
Unde ignorantia presumitur nisi de licentia aliter probetur. l.
eius qui in ꝓuinciã. ⁊ qđ ibi not. ff. si cer. pet. facit qđ no. Bar.
in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. ⁊ qđ not. in. l. de
his. ff. de transac. nec ex ea cã ꝙ dicti Florentinus ⁊ Ioã. reser
uauerint ius eis competẽs ex testamẽto p̃dicto si dicta. d. Blõ
da decesserit sine liberis inducitur p̃sumptio ꝙ habuit notitiã
totius testamẽti: esto ꝙ heres q̃ clausis tabulis testamẽti adi-
re non poterat hereditatẽ presumatur scientiã habere toti' te-
stamenti: vt. d. l. eius qui in prouinciã. tñ secus est dicẽdũ quo
ad predictos Florentinũ ⁊ Ioannẽ vel eorũ filios qui non pre
sumũtur ipsius totius testamẽti notitiã habere: ⁊ maxime ꝓui
sionis testatoris priuantis dictã dñam ex causa: qꝛ non habi-
tauit in domo dicti testatoris nisi forte in tali licentia ⁊ cõsen-
su fuisset generaliter dictũ. nõ obstante quocunqꝫ iure ipsis cõ
petẽti ⁊ ipsis incognito ⁊ ignorato vt est expressum. ⁊ ibi no. in
l. iure. ff. de testa. mili. Ex quibus omnibus ⁊ singulis ⁊ ex mul
tis aliis q̃ possunt allegari cõcludit̃ rñsio ad q̃sitũ ꝙ dicta dña
Blonda q̃ spreta ⁊ neglecta voluntate testatoris in non habi
tando in domo testatoris ipsa dña priuata fuit dicta heredita
te ipso iure: qꝛ dereliq̃t in volũtatẽ defuncti ⁊ ip̃o iure desinit
esse heres ꝓpter eius inobedientiã: ⁊ ipsa desinit ⁊ Florẽtinus
⁊ Ioãnes incõtinẽti facti sunt herrdes saltem vtiliter: vt. s̃. di-
xi vel per fideicõmissum. Tenẽdo opi. Bal. ꝙ secũda institu-
tio directa q̃ nõ põt sustẽtari in directa cõuertet̃ in fideicõmis-
sum: cessabit tñ oĩs trebellianica ꝓhibita exp̃sse ⁊ tacite ab ip̃o
testatore per verba illa pleno iure que priuatio inducit̃ etiam
quo ad filios vel filiũ dicte dñe Blonde: esto ꝙ filij ⁊ descendẽ
tes ipsius dñe Blonde non sint instituti nec ad aliq̃đ cõmodũ
inuitati in dicto testamento: sed solũ ipse testator eos expressit
in conditione apposita in institutione dicte dñe Blonde dũ di
xit. si ⁊ inquantũ ip̃a dña Blonda superuiuat ⁊ nubat ⁊ se ma
ritet in domib' testatoris: ⁊ cõtinuo habitet ⁊ familiariter ⁊ ꝑ
petuo ⁊ ipsa ⁊ eius filij ⁊ descendentes. nã ⁊ si filij ⁊ descenden-
tes sint positi ⁊ nominati in dicta cõditione tamẽ ad nullũ cõ-
7 modũ inuitati intelliguntur. † ad qđ facit qđ notabiliter dixit
Bal. in. l. eã quã. C. de fideicõ. vbi dixit in substitutione facta
ꝙ si quis decesserit sine filiis ꝙ filij intelliguntur positi in con-
ditione et non intelliguntur substituti: nec ad aliquod com-
8 modum inuitati. de quo ibi per eum. † Et ex hoc infertur cla-
re ⁊ indubitanter respõ. ad vltimum quesitũ ꝙ filius dñe Blõ-
denõ debet audiri per beneficiũ restitutionis nec ex ꝑsona sua
cum ad nullũ cõmodũ sit inuitatus: ⁊ sic sua non interest petere
restitutionẽ in integ. nec ex ꝑsona matris q̃ minor decessit: quia
mater deliquit in volũtatẽ testatoris ⁊ aduersus delictũ nõ da
tur restitutio in integrũ ipsi matri si viueret. l. auxiliũ. ff. de mi
no. ⁊ maxime nõ datur restitutio ꝯ̃ volũtatẽ ⁊ mandatũ testa-
toris ad qđ mandatũ obseruandũ minor ⁊ maior vniformiter
artant̃. l. si in herede. §. lucius. ⁊ qđ ibi per Bar. ff. de admi. tu.
⁊ qꝛ volũtas testatoris pro lege seruanda est. in aut. de nup. §.
disponat. ⁊ sicut a sentẽtia legis ⁊ pena ipsius cõsuli nõ põt ꝑ
appellationẽ qđ est remediũ ordinariũ. l. si qua pena. ff. de ver
bo. sig. multominus cõsuli põt ꝑ beneficiũ restitutionis in inte
grũ ipsi minori q̃ allegaret se lesum nõ sui negligentia sed deli
cto aliq̃d faciendo ꝯ̃ voluntatẽ ⁊ mandatũ testatoris. Uñ cum
quo ad dictã priuationẽ ip̃o iure inductã ex quo deliquit in vo
lũtatẽ testatoris minor ip̃a: videlꝫ dña Blonda sit vsa iure cõi
non põt nec ip̃a si viueret nec eius filius ex persona matris pe
tere restitutionẽ in integrũ. vt not. in. d. §. lucius. ad hoc facit
9 qđ in simili dicimus in ecclesia in qua esto † ꝙ delictũ soli' pre-
lati non noceat ecclesie: nihilominus si prelatus cum caplo de-
liq̃t tale delictũ nocet ecclesie adeo ꝙ ecclesia aduersus tale de-
lictũ nõ restituit̃. iuxta plene not. de restitutione in integ. c. au
ditis. de aliena. iudi. mu. cau. facta. c. ij. ⁊ hoc voluit gl. in. c. cũ
dilectus. de or. cog. in verbo ipsius delictũ. not. glo. de simo. in
glo. fi. in. c. fi. de dolo ⁊ contu. c. i. in glo. argumentũ no glo. de
preben. cũ ꝫm. in glo. super verbo successores. not. in regula de
lictũ. de regu. iur. in. vi. Ex quibus omibus apparet responsio
ad quesita omnia de quibus in puncto causis ⁊ rationibus su-
pradictis. ¶ Et ita vt suprascriptũ est dico ⁊ cõsulo ego Mat
theus filiciani de perusio vtriusqꝫ iuris doctor ⁊ ad fidem pre-
dictorum me subscripsi sigilloqꝫ meo consueto sigillaui: consi
lio veriori semper saluo. Laus deo.

¶ Consilium. cclx.

1 ☞ Cõpromittentes possunt efficaciter renũtiare appellatio-
ni ⁊ iuri dicendi nullũ ip̃m laudũ ferendũ ab arbitratore. ⁊. 2.
2 Renũtiare libere quis potest iuri ⁊ defensioni pro se introdu-
ctis: ⁊ valet renuntiatio.
3 Reductioni ad arbitrium boni viri pacto iuramento firmato
potest renũtiari vbi est magna enormis ⁊ enormior lesio: secus
vbi enormissima. i. in totum.
4 Sẽtẽtia siue laudũ arbitri seu arbitratoris an habeat executio
nẽ paratã si instrumẽtũ sit guarẽtigiatũ. ⁊ quid sit guarẽtigia.
5 An pẽdente cã nullitatis que nõ potest incõtinenti probari de
beat laudi executio impediri.
6 Et an reddatur laudum nullũ propter ineptitudinem verboꝝ
⁊ qꝛ de vsuris iudicat ⁊ similia.

N nomine sancte et in-
diuidue trinitatis p̃ris ⁊ filij ⁊ sp̃ũssancti totiusqꝫ
celestis curie triumphãtis amẽ. Uisis cõpromisso
laudo puncto ⁊ his que produca sunt videt̃ mihi
ꝙ de tribus sit principaliter inuestigandũ. Primo an dictus
magister Leonardus volens laudũ retractare sit audiẽdus vel
non: siue velit sequi viã appellatiõis siue viã nullitatis siue re-
ductionẽ ad arbitriũ boni viri: ⁊ vidẽdũ quid iuris tam de iu
re ꝙ̃ etiã ꝫm formã statutorũ ciuitatis florentie. Secũdo posi-
to sine preiudicio ꝙ debeat audiri an pendẽte lite executio lau
di debeat ĩpediri suspẽdi vel retardari. Tertio an obiecta ꝑ di-
ctũ magistrũ Leonar. ꝯ̃ laudũ sint sufficiẽtia ad ip̃ꝫ ãnullãdũ.
1 ¶ † Circa p̃mũ videt̃ breuiter dicẽdũ ꝙ auxilio appellatiõis
nullo modo vti põt etiã dato ꝙ essemus in casu in quo a sentẽ
tia arbitratoris posset regulariter appellari: qꝛ illi expresse re-
nuntiauit ⁊ nulli dubtũ ꝙ future appellationi interponẽde q̃s
renũtiare põt: nec audit̃ volens postea appellare per ea q̃ habẽ
tur in. l. j. §. si q̃s añ. ff. a qui. appel. nõ lꝫ. l. fi. §. fi. C. de tẽpo. ap-
pel. per Bal. ⁊ Ang. in. l. tale pactũ. §. q̃ prouocauit. ff. de pac.
⁊ ponderãdũ est ꝙ pacto stip. ⁊ iuramẽto firmato renuntiauit.
hec dico ꝓpter not. in. l. j. C. de pac. ⁊ in. l. si ita scriptũ. §. si sub
cõditione. cũ simi. ff. de leg. ij. Si ꝟo vellet ꝓsequi viã nullita-
tis ꝓut videt̃ velle facere ꝫm qđ ex themate colligit̃ adhuc di-
co ꝙ nõ põt nec dꝫ audiri: qꝛ lꝫ prima facie videat̃ posse dici ꝙ
de nullitate indistincte posset dici ⁊ audiri. per ea que plene ha
bent̃ per scribẽtes in cle. j. de re iudi. in. c. lꝫ. de ꝓba. in. c. cũ ve-
nerabilis. de excep. ꝑ Bart. in. l. diuus. ff. de re iudi. in. l. q̃ agni
tis. de excep. in. l. si expressum. cuꝫ simi. ff. de appel. facit etiã qđ
ipse not. in. l. q̃ sub cõditione. §. fi. ff. de cõdi. insti. Bñ hoc esset
verũ ⁊ posset ꝓcedere nisi fuisset ꝑ dictũ magistrũ Leonardum
expresse ⁊ specifice renũtiatũ iuri dicẽdi nullũ: qꝛ tũc dico ꝙ de
2 nullitate laudi dicere nõ põt † stante regula antiq̃ ⁊ noui iuris
ꝙ iuri ⁊ defensiõi ꝓ se introductis q̃s libere renũtiare põt: ⁊ va
let renũtiatio.

let renūtiatio.l.pacisci.l.pactū inter heredē.vbi plene ꝑ Ang.
in.l.ius publicū.vbi per Bar.ff.de pac.l.penul.⁊.l.postꝙ liti.
⁊ vtrobiq; per eundē.C.eo.tit.ratio sit:q: in re sua quilibet est
moderator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.mandati.immo alibi
pulchre dicit tex.ꝙ iniquum est hoibus talē libertatē disponē-
di ad libitū auferre siue impedire.l.non vsq; adeo.ff. si quis a
paren.fue.ma.ad qđ facit qđ habeẗ in.c.de his.circa fi.in text.
⁊ glo.extra de sepulturis. Est ergo vera doctrina ꝙ defensioni-
bus presentibus futuris si tendūt ad priuatā vtilitatē in cā ci-
uili in iudicio ⁊ extra quis per pactū renūtiare pōt:vt probant
iura ṗdicta.⁊ id qđ habeẗ in auẗ. vt cum de appel. cogno.§.j.
trāsumpta.in auẗ.iubemus.C.de iudi.⁊ per glo.in auẗ.matri ⁊
auie.C.qñ mulier tu.offi.fungi potest.vbi etiā text. in corpore
vñ sumiẗ.dicit ꝙ mulier velleiano ⁊ etiā omī alio auxilio legū
sibi competenti renuntiare pōt:ergo ⁊ auxilio nullitatis.facit
etiā qđ habeẗ in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitū.ff.si quis cau.in.l.pa
cta nouissima.cū infinitis simi.C.de pac.demū ꝓ hoc facit qđ
not.Bart.in.l.plane.§.fi.ff.de peti.here.plenī⁹ in.l.j.§.j.ff. qđ
vi aut clam.vbi dicit ꝙ si dictū fuit ꝙ nulla exceptio vel defen
sio contra laudū possit opponi ꝙ isto casu si cōstat laudū latū
nulla penitus defensio ꝯ laudū per partē opponi poterat: sed
ita fuit hoc dictū: vt pꝫ ex tenore cōpromissi:ergo defensio nul
litatis opponi non poterit.ad qđ etiā facit qđ not.do.Pet.de
ancha.in cle.j.de excep.in quarto not.ad fi.⁊ in cle.j.de seque-
stra.pos.⁊ fruc.vbi etiā dicit ꝙ isto casu nō poterit aliquo mo-
do officiū iudicis implorari:ex quo ita generaliter dictū ⁊ renū
3 tiatū fuit:istud etiā multū iuuat ⁊ iuramentū ⁊ preceptū gua-
rētigie vt patebit ex infradicēdis. ¶ †Si vero vellet vti reme-
dio reductionis ad arbitriū boni viri adhuc dico idē ꝙ non de
bet audiri:q: lꝫ regulariter talis reductio peti possit dūmodo
non sit parua lesio.iuxta no.in.l.si de meis.§.recepisse.l.si sci-
mus.§.sindicus.ff.de arbi.plene per oēs in.l. si societatem. §.
arbitrorū.ff.pro socio.in.l.si libertus.ff.de oper.liber.in.c. qn-
tauallis.cū infinitis si.extra de iureiu.tñ in casu isto dico ꝙ pe
ti nō pōt q: dato ꝙ si antiquū ⁊ solēne dubiū vtrū petitioni ta
lis reductionis possit pacto renūtiari.de quo per Dy.in regu.
siue.de regu.iur.lib.vj.per eundē.⁊ per Bar.in.l.quidā cum fi
lium.in.l.qui rome.§.duo fratres.vbi plene per Ang.ff.de ver
bo.oblig.per eosdē in.l.j.§.si quis ante.ff. a qui.appel. non lꝫ.
per Guil.de cu.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.per Cy.Jaco.but.
⁊ alios scribentes in.l.cū antea.C.de arbi. in auẗ. sacramenta
puberū.C.si aduersus ven.ꝑ Joā.cal.in sua disputatione quā
reassumpsit.Joā.and.in ti.de arbi.§.fi.ver.itē si cōpromissuꝫ.
⁊ incipit additio.adoptiuus meus disputauit ⁊c.⁊ plene ꝑ scri
bentes antiquos ⁊ modernos in.c.quintauallis.⁊.c.cum ꝯtin
gat.extra de iureiurā.⁊ per Fede.de senis in cōsi.cxxv.⁊.cxlj.⁊
etiā per do.Fran.de aretio in repet.l. si qs arbitra.ff.de verbo.
oblig. Tamen cōis doctrina videẗ esse ꝙ vbi interuenit iura-
mētū nec appet dolus sordes vel grā arbitratoris nec interue-
nit lesio enormissima siue maxima dato ꝙ interuenerit parua ⁊
magna enormis ⁊ enormior dūmō vt dixi non sit enormissima:
puta sup toto:vt dixit idē do. Frā.in.d.l.si qs arbitra.tūc redu
ctio peti nō potest ⁊ valet renūtiatio cū iuramēto facta.ita col
ligitur ex his q̄ diffuse scribunẗ in dictis iuribus.hanc etiā par
tem tenuit Ange.in sua disputatione que incipit.duo litigan-
tes.⁊ etiā do.Pet.de ancha.in sua questione que incipit. cū.c.
laicus.⁊ ita fertur cōiter per scribentes esse cōem opinionem a
qua in cōsulēdo ⁊ iudicādo nullo modo recedi debet. iuxta tra
dita per Bar.in.l.j.C.qui pro sua iurisdi.⁊ ꝑ Bart. in.l.fi.C.
de pena iudi.qui male iudi.⁊ per Jo.and.in.c.j.⁊.c. ne innita
ris.extra de ꝯstitu.in cle.ne romani.de elec. ¶ Preterea puto
ꝙ de iure defensari posset ꝙ indistīcte possit tali reductioni pa
cto renūtiari sicut pōt ⁊ appellationi:q: reductio est species ap
pellationis ⁊ sibi assimilatur:⁊ in eius locū succedit.iuxta no.
ꝑ glo.⁊ doc. in.l.arbitror.ff.qui satida.cog.in.l. nō distingue-
mus.§.at quidam.ff.de arbitris.⁊ in Specu.de arbitro.§.seq
tur.ver.sed infra est qđ tempus.⁊ cū vtrobiq; sit eadē ratio:er
go idē ius. in.c.trāslato.cū simi.de constitu.Nec est verū ꝙ pro
pter hoc detur materia delinquendi: tum q: istud nō dꝫ presu-
mi in.c.estote misericordes.cū simi.extra de regu.iur. tuꝫ quia
istud nullo modo credendū est cōsiderato ꝙ sicut iudex qui ma
le iudicat facit litem suā dato ꝙ sit renūtiatum appellationi ⁊
punitur eo modo quo diciẗ in.l.fili⁹.§.j.ff.de iudicijs.in.l.sin-
dicus.ff.de varijs ⁊ extraordi.cog.in.l.j. in prin. cū simi.ff. de
appel.⁊ plene per Bar.in sua questione que incipit.a sentētia
iudicis.⁊ ita arbiter ⁊ arbitrator.ꝑ ea que habenẗ in tex.⁊ glo.
⁊ per scribentes in.l.penul.C.de pactis.in prin.⁊ in.d.l.sindi-
cus.Quomodo est credendū in dubio ꝙ quis ad vtilitatē alte
rius velit delinquere ex quo delicto ipse venit puniendus. naꝫ
dato etiam ꝙ reductio peti nō possit:tamē ꝯ ipsum arbitrato-
rem videtur posse agi de dolo.per tex.iur.in.l.arbitro.§.de eo.
ff.de dolo.Et sic patet ꝙ per talē renūtiationē dolus nō remit
titur imo punitur si illum cōmittit:lꝫ posset etiā dici ꝙ dolus
⁊ tacite ⁊ occulte posset remitti.iuxta not.in.l.scimus.§.illud.
ff.de pac.⁊ sic tollitur fundamentū tenentiuꝫ ꝙ tali reductioni
non posset renūtiari:cū ad verū nulla in hoc reperiẗ bona diffe
rentia inter iudicē ⁊ arbitratorē:vt sicut possunt appellationi
ita ⁊ reductioni renuntiare.Ex quibus satis patet ꝙ dict⁹ ma
gister Leonardus audiri non debet obstante sibi sua renuntia-
tione generaliter ⁊ specialiter facta iuramēto ⁊ stipulatiōe val
lata.Et hec procedūt de iure cōi. De iure vō municipali ⁊ sta
tutorū ciuitatis florētie qđ est propriū ius ciuile ipsius ciuita-
tis.iuxta plene not.in.l.oēs populi.constat clare ꝙ nullo mo-
do audiri debet volens aliquo modo laudū impugnare:patet
maxime in statuto posito sub rubrica de executione laudorum.
⁊ in alijs productis in quib⁹ tollitur omē genus impugnatio-
nis:⁊ recte ad intellectū istorū statutorū. facit id qđ not. Bar.
in.d.l.plane.§.fi.ff.de peti.here.⁊ in.l.j.§.j.ff.qđ vi aut clam.
⁊.d.Pe.de ancha.in cle.j.de sequestra.pos. ⁊ fruc.Et sic ex pre
dictis pꝫ ꝙ nec de iure cōi nec ꝟm formā statutorū dictus ma-
gister Leonar.volens laudum impugnare debeat audiri.
4 ¶ †Circa secundū dubiū principale esset primo inuestigandū
an istud laudū super quo disputatur mereaẗ ⁊ habeat executio
nem paratā:⁊ lꝫ dicaẗ ꝙ sñia arbitri meretur executionē.iuxta
no.in.l.iudei.C.de iude.in.l. ait pretor.§.j.in prin.ff.de re iu-
di.in.l.a diuo pio.§.sñiam.eo.titu.q: talia arbitraria sunt re-
dacta ad instar iudicij.in.l.j.ff. de arbi. tñ in sñia arbitratoris
videtur dicendū secus: q: hꝫ instar cōtractus nec contineẗ ap-
pellationi sñie ſꝫ diciẗ poti⁹ quedā trāsactio.iuxta not. in auẗ.
vt differētes iudices.in prin.in.l. sub pretex:C. de transact.in
l.si quis arbitrator.per Bar.ff.de verb.obli.⁊ in.l.si societatē.
§.arbitrorum.ff.pro socio.⁊ per Cy.⁊ Bal. in.l. si quis ex con
sensu.C.de episco.audiē.in.l.j.C.de arbi.in.l.j.de sen. ex peri.
reci.vbi Bal.dicit arbitramentum esse quid extraiudiciale.et
idem in.l.fi.C.de cōtrahē. emp.in.l.qd ergo.§.ex cōpromisso.
ff.de his q not.infa.solet etiā not.in.l.j.§. post opis.ff. de ope.
no.nun.Constat autē ꝙ ex cōtractu vel quasi etiā per instrumē
tum ꝓbato nō cōpetit executio. prout patet ex not. in iuribus
preallég.⁊ etiā per Bal.in.l.j.C. de execu. rei iudi.⁊ facit glo.
no.in.l.sed ⁊ si possessori.§.pe.ff.de iureiu.⁊ per Bal.in.l.ij.ff.
de arbitris.⁊ facit etiā optime qđ habetur in.l.minor.xxv.an.
cui fideicō.ff.de mino.Et sic ex ṗdictis prima facie videẗ dicen
dū ꝙ laudū istud de quo queriẗ nō habeat executionē:tñ cōtra
rium est verum ꝓpter preceptum guarentigie qđ in se continet.
per ea que habenẗ ꝑ Bar.in.l.a diuo pio.§.j.ad fi.ff.de re iudi
ca.⁊ per Ang.in.l.iiij.§.cōdēnatū.⁊ clarius ⁊ plenius per eū-
dem.l.ait ṗtor.§.si iudex.ff.eo.titu.vbi expresse tꝫ ꝙ instrumē-
ta guarentigia de iure cōi habēt executionē paratā:lꝫ secus in
alijs instrumentis.Nā guarentigia nil aliud est nisi quoddam
preceptum qđ fit per notarium de instrumēto rogatū parti ro-
ganti vt obseruet contenta in illo:⁊ fit illud tale preceptū in vo
lentē ⁊ acceptantē:⁊ fit autoritate statutorū concedentium ta-
lem potentiā.vnde sicut verū preceptū iudicis habet executio
nem paratā.l.si debitori.ff. de iudicijs. ita ⁊ istud qđ ⁊ iuuari
pōt:q: ex quo notarius ex priuilegio notariatus factus est iu-
dex ordinarius:vt pꝫ ex eorū subscriptione.⁊ probatur ex his
que habenẗ in.l.j.ff.de iudi.in.l.fi.C.vbi ⁊ apud quē.⁊ tꝫ exṗsse
Inno.in.c.cū a nobis.extra de test.vbi dicit ꝙ cōmuni iure no
tarij dicuntur iudices: lꝫ eñ nō habeant cōtentiosam: habent
tamen voluntariam iurisditionē vt parti confitenti coram eis
possint facere tale preceptum per iura superius allegata. ⁊ fa-
cit qđ no.Cy.in.l.j.C. de cōfessis.⁊ qđ habeẗ in.l.ij.de offi.pro
consulis ⁊ legati.Et sic patet ꝙ de iure cōmuni laudum istud
meretur executionē.De iure vero statutorū ciuitatis Florētie
non est dubium ꝙ tale laudū habet executionē paratā. patet
in statuto posito sub rubrica de precepto guarētigie. cōiuncto
5 statuto posito sub rubrica de execu.laudor. ¶ †Hoc premisso
ꝙ tale laudū habeat ⁊ mereẗ executionē paratā est videndū an
ista executio impediri seu retardari possit propter dependētiā
cause nullitatis.Circa qđ primo considerandū ꝙ qñq; nulli
tas proponiẗ per viā excep.quādoq; per viā principalis peti-
tionis:⁊ ita fuit proposita in casu isto prout apparet ex thema-
te.Primo casu qñ per viā excep.Breuiter videẗ dicēdum ꝙ ex
quo ex inspectione ipsius laudi nō apparet de nullitate ne exe
cutio impediaẗ nec retardeẗ. per ea que habenẗ in.l.iudicati.⁊
l.fi.C.si ex falsis instrumentis.⁊.l.si pretor.in.§. marcellus.ff.
de iudi.Preterea quicquid opponit magister Leonardus in-
ducens nullitatem laudi habet necesse probare.nec est tale qd
qđ incontinenti probari possit:immo potius id qđ allegat req-
rit altiorem indaginē quo casu indubitanter executio non im

a ¶ Post actũ. Adde do. Mari. sozi. in consi. xv. inci. visis. p̃. ꝫ tñ. cũ ṽ. seq. in j. parte. vbi ponit de ↄsensu qñ reqrit: an ad ei⁹ validitatẽ añ vl' in ipso actu vel post interuenire habeat: aut ṽo sufficiat ꝙ ex interuallo ĩterponatur.

peditur. per not. per Bar. ⁊ alios scribentes. in. l. iiij. §. condẽ
natum. ff. de re iudi. in. l. si cũ multa. eo. ti. ⁊ plenissime per anti
quos ⁊ modernos qui oẽs istud tenent in cle. j. de re iudi. ⁊ qñ
dicatur incontinenti posse probari tangit Bart. in. d. §. cõdẽ
natuꝫ. qñ dicatur requirere altiorẽ indaginẽ tangit glo. in di-
cta. l. fi. C. de compen. sed plenius per Bart. qui aliter loquit̃
in extrauag. ad reprimẽ. in verbo summarie. Est etiam ponde
randũ ꝙ executio petit̃ corã illo qui pôtest cõpelli ⁊ tenet̃ illã
facere ꝭm formã statutorũ ciuitatis Florẽtie: qꝛ potestas ⁊ alij
rectores siue iudices ciuitatis Florentie tenentur ⁊ sunt obliga
ti arbitramentũ executioni mandare quo casu exceptio nulli-
tatis nullo modo impedit executionẽ sñie. ita singulariter vi-
detur voluisse Ang. in. d. §. cõdẽnatũ. allegat qꝺ habet̃ in fi. in
c. sane. ⁊. c. pastoralis. ⁊. c. significasti. extra de offi. dele. Secũ-
do casu qñ nullitas ꝓponitur per viam principalis petitionis
prout facit magister Leonardus: videtur tunc dicendũ ꝙ exe-
cutio laudi ⁊ sñie nullo modo impediat̃ nec retardetur: ita vo
luit valde singulariter Inno. in. c. cũ iure ꝑitus. in prima gl.
magna extra de offi. deleg. dicens ꝙ nõ reperitur iure cautum
ꝙ isto casu impediatur executio: immo poti⁹ videt̃ reperiri cõ-
trariũ per. l. fi. ad fi. C. de ordi. cogni. ⁊ de ipso dicto no. facit fe
stũ Ang. in. d. §. cõdemnatũ. tangũt etiã de hoc dñi de rota in
suis nouis decisionibus cõclusione. cclxxxj. Ex quibus omni-
bus latis clare concludit̃ ꝙ executio ꝓ̃fati laudi retardari im-
pediri vel suspẽdi nõ dꝫ nõ obstãte pẽdẽtia litis: ⁊ ꝑ cõsequens
nulla inhibitio dicto Esau vel alteri super hoc fieri potest.

6 ¶ † Circa tertiũ principale quesitũ est particulariter ostenden
dũ ꝙ obiecta ⁊ opposita per magistrũ Leonardũ non inducũt
nec probant nullitatẽ laudi. Nõ ob. ergo ꝙ primo dꝛ laudũ in
efficax ex ineptitudine ⁊ varietate verborũ qꝛ istud negat̃: ⁊ in
dubio sicut ꝓ̃sumit̃ ꝓ sñia iudicis. iuxta ea q̃ habent̃ in. l. herẽ-
nius. §. gaia. ff. de euic. in. c. in presentia. extra de renũtia. ple-
ne in. c. qm̃ contra fal. cũ si. extra de ꝓbat̃. ita ⁊ pro sñia arbitri.
iuxta no. per Innõ. in. c. j. de cõfirma. vti. vel inuti. ⁊ per Bal.
in. l. j. C. de execu. rei iudi: ⁊ ita etiã si sit per arbitratorẽ lata: vt
dixit And. de pisis in. l. si societatẽ. §. arbitrorꝫ. ff. pro socio. vbi
etiã de hoc per Bal. ⁊ per Dy. in ↄsilio suo qꝺ incipit. Ptho
lomeus. Preterea dicte ineptitudines si alique forent sunt re-
misse per partes qꝺ fieri põt indistincte. vt. s̃. ostensum est. ⁊ in
telligitur factũ etiã per generalẽ renũtiationẽ: qꝛ in eis nõ ver
satur interesse partis sed rigor iuris. iuxta tradita per Bar. in
l. j. ff. de testa. mili. in. l. si filius. ff. de dona. in extrauag. ad rep.
⁊ plene in cle. sepe. de verbo. sig. Nec ob. ꝙ sit latũ super. his et
cũ personis que nõ veniũt in cõpromisso: qꝛ istud negat̃ et vi-
dentur partes voluisse om̃ia illa in cõpromisso venire de qui-
bus arbitrũ ⁊ arbitratorẽ pronũtiare contigerit qꝺ efficere ha
buerit cõpromissum plenissimũ. l. si cũ dies. §. plenũ. ff. de arbi.
per Ange. in. l. j. ff. de transac. ⁊ hoc expresse dꝛ in cõpromisso
isto super quo disputat̃. ad cuius formã ⁊ tenorẽ semꝑ est recur
rendũ. l. nõ distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ergo ⁊c.

¶ Secũdo nõ ob. qꝺ dꝛ de vsuris lꝫ prima facie sit coloratum:
qꝛ nõ est dubiũ ꝙ tales arbitratores de vsuris non possunt co-
gnoscere nec se de illis vllo modo se intromittere. iuxta ea que
habentur per scribentes in. l. titia. ff. solut. mat. in. c. tuã. de or-
di. cogni. plene in. c. cũ sit generale. de foro cõpe. in. c. j. de vsur.
lib. vj. ⁊ in cle. dispendiosam. cũ si. de iudi. ⁊ plene etiã ꝑ Bal.
in titu. de controuer. inuesti. c. j. §. similiter. in. l. clericus. C. de
epis. ⁊ cle. ⁊ per Archi. xiiij. q. iiij. quid dicã. Sed certũ est ꝙ ta
lis exceptio siue allegatio incõpetentie reddit laudũ nullum ⁊
semper põt opponi. per no. in cle. j. de sequest. pos. ⁊ fruc. in cle
men. j. de re iudi. ⁊ facit qꝺ habet̃ in. c. ad petitionẽ. de accu. et
per modernos in. c. ex patre tua. de offi. deleg. in. l. de pupillo.
§. qui opus. ff. de ope. no. nun. ergo ⁊c. Sed potest predictis du
pliciter responderi. Primo qꝛ dicta quantitas octo pro cẽte-
nario non adiudicatur dicto Esau pro vsuris nec tanq̃ lucrũ:
sed propter dãnũ ei ex hoc emergens ⁊ sic tanq̃ interesse quo ca
su dicitur ⁊ est licitũ ⁊ seculares cognoscere possunt tam de iu-
re ciuili q̃ de iure canonico. iuxta not. in. l. socius qui in eo. ff. ꝓ
socio. in. l. insulã. §. vsuras. ff. sol. mat. in. c. ↄsuluit. ⁊. c. salubri
ter. cũ si. extra de vsuris. ⁊ plene in cle. j. eo. titu. ⁊ hoc expresse di
citur in laudo: ergo ⁊c. ad hoc etiã bñ facit id qꝺ not. dixit Jo.
and. in regula peccatũ. de reg. iur. lib. vj. videlicet ꝙ lꝫ qs ex pe
cunia percipiat aliqꝺ lucrũ si nõ precessit cõuentio nõ iudicat̃
vsura: sed nõ cõstat in casu isto de hac cõuẽtione: cui dicto põt
responderi ⁊ dici ꝙ magister Leonardus hic allegãs non de-
bet audiri: qꝛ non fecit depositũ ꝭm formã statuti ciuitatis Flo
rencie positi sub rubrica quomodo proceditur quãdo instrumẽ
tum vel aliquid aliud dicitur vsurarium. Nec prodest sibi nũc
vellet depositum facere: quia quando certa solennitas siue for-
ma requiritur ante actum non sufficit ꝙ fiat obseruetur vel of-

a feratur post actum[a]: immo actus est nullus. per ea que no. do
cto. vbi in terminis istud decidit̃ in. l. vniuersa. C. de preci. im-
pera. offerẽ. ⁊ facit optime qꝺ habetur etiã per Bar. in. l. actua
rios. C. de actua. ⁊ nume. lib. xij. ⁊ facit etiã qꝺ not. Bal. in. c.
ij. de feudo sine cul. non amit. ⁊ in cle. j. de hereticis. in clemẽ. j.
de foro competen. ergo ⁊c.

¶ Tertio nõ ob. qꝺ dicitur de scriptura priuata quasi sit lau-
datum de alio q̃ fuerit cõpromissum: ergo ⁊c. l. non distingue-
mus. §. de officio. ⁊. §. quesitum. ff. de arbi. qꝛ potest responde-
ri ꝙ ex quo in dicta scriptura non erat certus terminus solutio
nis dici potest ꝙ erat dubia quo ad quid adeo ꝙ poterat de-
duci in trãsac. ⁊ per consequens in compromissum. per id quod
not. glo. valde not. in. l. j. ff. de transactio. vbi dicit ꝙ si est du-
bium quantum debeatur: lꝫ sit certũ ꝙ debitor potest deduci in
in transac. sed certum est ꝙ dies solutionis secute summa pars
est stipulationis. ita singulariter dicit text. in. l. j. §. diem. ff. de
edendo. statuta ergo de hoc loquentia debẽt ꝭm terminos iu-
ris ciuilis intelligi ⁊ declarari. iuxta no. in. l. ij. ⁊ in. l. fi. §. in cõ
putatione. cũ si. C. de iure delibe. immo videtur aduertendum
ꝙ erat in potestate ipsius magistri Leonardi declarare dictaꝫ
solutionem illius scripte vigore testamenti magistri Nuti: et
⁊ sic ex facto suo remanet dubia. ergo sibi imputare debet vt di
cunt iura vulgaria. Preterea vt dixi in precedentibus partes
voluisse immo specifice expresserunt ꝙ om̃e id videatur in com
promissum deductũ de quo contingeret pronũtiari. iuxta id qꝺ
habetur in. l. si cũ dies. §. plenũ. ff. de Arbi. per Ange. in. l. j. ff.
de transac. ¶ Ex his patet responsio ad id qꝺ quarto loco di-
citur ꝙ cõpromissum dꝫ fieri super re dubia ⁊c. similiter ptꝫ re-
sponsio ad id qꝺ qnto loco dicit̃. Nõ ob. qꝺ dꝛ de ecclesia: qꝛ di
cti arbitratores non impediuerunt se aliquo mõ de re spiritua
li vel illi aliquo modo annexa: immo de re de qua potuit in lai
cos cõpromitti ⁊ per eos laudari. iuxta plene not. in. c. contin-
git. ⁊ in. c. exposita. extra de arbitris. in. c. quanto. ⁊ in. c. decer-
nimus. vbi glo. in terminis hoc dicit extra de iudi. ¶ Ex his
etiam patet responsio ad id qꝺ generaliter quinto loco oppo-
nitur vt ptꝫ intuenti: qꝛ potestas fuit data pro parte ⁊ datur ꝑ
statuta ⁊ fuit rite ⁊ recte processum vt ⁊ in dubio hoc presumit̃:
vt ptꝫ ex predictis. Nec ob qꝺ dicitur laudũ latum per duos ar
bitratores tertio non vocato ⁊c. qꝛ hoc eis licuit ex forma com
promissi ad quã vt sepius dixi semper est recurrẽdũ. vt dicto. §.
de officio. cũ si. ⁊ qꝛ vt etiã sepíssime dictũ ista arbitramẽta ha
bent instar contractuũ qui ex partiũ cõuentione legẽ accipiũt.
l. j. §. si conuenit. ff. depositi. in. c. cõtractus. cum simi. de reg.
iur. lib. vj. si ergo ita fuit per partẽ expresse actum stetur conuẽ
tioni. Non ob. etiam id qꝺ dicitur fuisse creatum ⁊c. quia istud
expresse negatur ⁊ cõsistit in facto ⁊ onus probandi sibi incum-
bit. iuxta. l. actor. cuꝫ simi. C. de proba. similiter negatur ꝙ fue
rint apposite clausule incõsuete: ⁊ in hoc esset recurrendũ ad cõ
suetudinem ciuitatis Florentie. iuxta id qꝺ not. Bar. in. l. ge-
nerali. C. de decurio. lib. x. a cuius obseruantia licet arguere. l.
certi iuris. C. de iudi. l. certi condi. §. sumẽs. ff. si cer. pet. de quo
etiam per Bar. in repetitione. l. si quis ex argentarijs. §. si ini-
tium. ff. de eden. per Ange. in. l. ad tertium. §. fi. ff. de testa. Pre
terea nõne in potestate pactium fuit apponere quas voluerint.
certe sic: ergo ⁊c. Non ob. ꝙ laudũ fuerit latum extra terminum
appositum in compromisso: qꝛ negatur ⁊ apparet contrarium
ex compromisso ⁊ laudo. Nõ ob. ꝙ sit latũ de nocte: qꝛ istud nõ
habet vitiare. per no. in. l. non minorem. cum simi. C. de trans-
ac. in. c. cõsuluit. extra de offi. deleg. Non ob. ꝙ sit laudatuꝫ de
questionibus in diem ⁊ cõpromissum ⁊c. qꝛ compromissum fuit
factum de omnibus litibus differentijs ⁊ cõtrouersijs ⁊ depen
dentibus ⁊ connexis eisdẽ: sed nihil est quin sit dependens vel
cõnexũ: ergo ⁊c. cum ad formã cõpromissi debeat super his re-
curri: vt. d. §. de officio. cum si. Preterea in cõpromisso est ver-
bum oriundus qꝺ est participiũ futuri temporis: ⁊ sic vigore il
lius verbi hoc eis licuit. arg. eorũ que not. in. l. in fideicõmissi.
§. j. ad sil. ff. de vsur. nõ qꝺ vltimo dicitur non fuit legitime no
tificatum ⁊c. quia negatur ⁊ apparet contrarium: ergo ⁊c. Ex
quibus om̃ibus satis clare percipitur ꝙ allegata ⁊ opposita ꝑ
dictum magistrum Leonarduꝫ nõ habent aliquo modo annul
lare nec impugnare laudum.
Laus deo.

¶ Casus.

¶ Quidam. G. dedit cuidã. F. pro dote domine. A. eius filie
⁊ vxori dicti. F. centum ex quibus iugalibus natus est. B. eorꝫ
filius: mortuo dicto. F. vxor venit ad secũdas nuptias et assu-
mit in virum quẽdam. M. cui postea dicta domina. A. consti-
tuit dotes ⁊ dedit centum florenos auri ex quibus. M. ⁊ domi
na. A. natus est quidã filius: postea vero dicta domina. A. mo
ritur superstitibus dicto. B. nato ex primo matrimonio ⁊ filio
nato ex secũdo: modo. B. filius dicte domine. A. vult petere ⁊
consequi

consequi dimidiã dotis constitute per dictam dñam. A. penes secundum virum: modo queritur viso instrumento dotali dicti M. an dictus. B. possit petere z quam partem.

¶ Consiliũ Fran. de albergotis de aretio. cclxi.

¶ Aduerte lector egregiã illustrorũ doctorũ disceptatio nem in casu notabili ab hoc consilio vsq3 ad cõsi. cclxv.

1 ¶ Utrũ mulier nubens scdo viro possit per pactũ conceptũ a scdo marito noie filiorũ nasciturorum p̃iudicare in dote filijs primi matrimonij: ita vt virtute talis pacti tota dos sit filiorũ secũdi matrimonij. 3. l. hac edictali. C. de secũ. nup.

Item quomodo succurratur filio dicti primi matrimonij.

1 In christi nomine amẽ.

¶ Mihi videtur q̃ dictus. B. filius primi matrimonij possit petere z cõdicere dimidiã dicte do tis date secũdo viro pro eo q̃ data fuit cũ pacto q̃ vir lucretur dotẽ p morte mulieris noie filiorũ vt in instrumento dotali continet. z hoc per. l. hac edictali. C. de secun. nup. et in corpore de nup. §. optime. col. iiij. nisi constaret q̃ dicta mulier contulerit tantũdẽ filio primi matrimonij quantũ dedit viro sub dicto pacto. Nec ob. q̃ pactũ p̃dictũ de lucrãdo factum est noie filiorũ: quia ita videtur probibitũ viro in dicto casu pacisci filio sicut sibi ipsi. vt. d. l. hac edictali. ibi. omi circũscriptiõe cessante. paria sunt enim dari viro vel alij cui vir dare voluit. vt. l. solutũ. §. solutã. de pig. act. videtur enim patri datũ cum datur filio ex pacto patris. vt. l. iij. §. fi. z. l. si spõsus. §. generaliter. ff. de dona. inter virũ z vxo. z presertim cũ datur personę pertinenti ad virũ cui vxor dare probibetur: nam cẽsetur factũ in fraudem. vt. d. l. si sponsus. §. generaliter. z. ff. de pba. l. qui testamentũ. Pro hoc q2 qd acquiritur filio ex facto pris censetur profectitiũ. ff. de iure do. l. profectitia. C. de colla. l. vt liberis. ff. de vulga. z pupil. l. sed si plures. §. in arrogato. Et p hoc quia hoc qd dat vxor filio in potestate viri constituto videtur dare cõtemplatione viri. ff. de dona. inter vi. l. iij. §. verbũ. z qd not. C. eo. l. si constante. pp̃ter vtilitatẽ enim quã inde consequitur cẽsetur factũ tale pactũ. ff. de dona. inter vi. l. sulpiti⁹. ff. de fal. l. ipuberẽ. §. si filio. Itẽ nõ obstat statutũ q̃ robur dat pactis dotalibus exceptis aliquib⁹: q2 id statutũ intelligitur quantũ ad cõmodũ ipsorũ paciscentium quasi voluerit statutum q̃ fauori suo renuntiari possit ac etiam inequaliter pacisci cotra. l. ex morte. cum. l. seq. de pac. do. cum simi. Non autẽ intelligẽdũ est q̃ pacisci possint in preiudicium filiorum primi matrimonij: q2 libera facultas disponendi de proprijs intelligitur semper concedi absq3 preiudicio iuris alterius. ff. de test. mili. l. in fraudem. z. l. cum filiusfamilias. z arg. l. ij. §. merito. z §. si quis a principe. ne quid in loco publi. pro hoc q2 ex pmissione generali libere disponendi non intelliguntur concedi ea que sunt in specie prohibita dispositioni. ff. de test. mili. l. amilite. cũ seq. z p̃sertim cũ iniuria alicuius. ff. de here. insti. l. qui soluendo. C. de eman. lib. l. auus. cum si. z hec est in dubio iudicanda mens legislatoris vt nemini ius suum detrahere velit. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. ij. ff. de vulg. z pupil. l. ex facto. Ex predictis concludo indubitanter pro filio primi matrimonij vt predixi: z qui oppositum sentit deuiat a tramite veritatis. ff. de legi. l. in ambiguo. z. l. benignus.

¶ Et ita videt mihi esse: z ita cõsulo ego Frãciscus de albergotis de aretio ciuis florẽtinus legũ doctor. Laus deo.

¶ Consilium Baldi de perusio. cclxij.

In christi nomine amẽ.

¶ Uisis puncto z instrumento predicto sciẽdum est q̃ pactum de lucranda dote in instrumẽto apposito non resecatur per. l. hac edictali. C. de secũdis nup. q2 illa loquit̃ vbi lucrũ est collatum in scdm virũ p se ipso quo casu non valet vltra modũ ibi taxatũ vt non lucretur plus vir secũdus q̃ quicunq3 filius primi matrimonij. pactuz enim predictum fuit appositum nomine filiorũ secundi matrimonij quibus mater donare potuit: ipsisq3 filijs secũdi matrimonij queritur ius: pater enim in hoc fuit vt minister z sua incapacitas non fuit consideranda; sed capacitas eius cui querit. ff. ad. l. fal. l. cũ dotem. ff. de dona. inter virũ z vxo. l. inutiliter. al's incipit sulpitius. filius ergo primi matrimonij nõ potest ex isto instrumento agere hoc casu: sed debet agere querela inofficiose dotis vel donationis z reuocat vsq3 ad legitimam suam et non vltra. C. de inoffi. testa. auf. vnde si parens. facit quod not. C. de inoffi. do. l. i. Nec obstat q̃ sit stipulatus sibi z suis heredibus: et iste sit heres pro dimidia: quia verba de lucrando restringunt sequens genus. C. fami. hercis. l. quotiens. de lega. ij. l. legatorum. §. qui plures.

¶ Ego Baldus de Perusio vtriusq3 iuris doctor sic dico et consulo. Laus deo.

¶ Consilium Ioãnis de lignano. cclxiij.

In christi nomine amen.

¶ Unum est supponendum aliud discutiendum q̃ si marit⁹ fuisset pactus sibi z nomine suo de tota dote lucranda non preiudicaret illud pactũ filiis primi matrimonij quominus haberent dimidiã dotem. hoc suppositum probatur in. l. hac edictali. C. de secun. nup. z in corpore de nup. §. optime. col. iiij. Sed quia maritus pactus est nomine filiorũ: istud est discutiendũ s. an pactum excludat filium primi matrimonij preter q̃ a legitima z in casu in quo vel relinqueretur vel traderetur filio secundi matrimonij: al's nõ procederet dubiuz vbi tantum tradidisset filio primi matrimonij. pro cuius dubij decisione est attendendum q̃ lex ex mente z ex verbis prouidere voluit filijs primi matrimonij contra secundum maritũ: quia de facili induceretur ad totalem exclusionem eoruz: vt in iuribus. s. allega. Quo attento concludi ergo debet q̃ pactuz factum nomine filiorum non preiudicat filijs primi matrimonij primo attento q̃. l. hac edictali. dicit omni circunscriptione cessante: ergo excludit fraudes: et propterea not. ibi ad excludendam fraudem cum mulier relinquebat non viro sed fratri vel consanguineis suis sic in proposito excludit hoc pactuz vtputa in fraudem factum. Item vxor est probibitã dare viro secundo in preiudicium filiorũ primi matrimonij: ergo cum sic pacisci sibi ergo z nomine filiorum secundi matrimonij: cuz datum videatur patri si alteri ex facto z cõsensu ipsius. ff. de pig. act. l. solutum. ff. de dona. inter virũ z vxo. l. iij. §. fina. z. l. si spõsus. §. generaliter. Nam illud quesituz ex facto patris censetur profectitium. ff. de iure do. l. profectitia. z. l. sed z si plures. §. in arrogato. de vulga. z pupil. cum datum videatur contemplatione viri: vt. l. iij. §. verbum. ff. de dona. inter virum z vxo. cũ pater pactus sit filijs in potestate constitutis videtur sibi z sui contemplatione factũ. ff. de dona. inter virũ z vxo. l. sulpitius. ff. de fal. l. impuberem. §. si filio.

¶ Ego Ioannes de lignano consului subscripsi et sigillaui. Laus deo.

¶ Consiliũ Bal. de perusio. cclxiiij.

In christi nomine amen.

¶ Ego Baldus de perusio vtriusq3 iuris doctor cõsului cõtrariũ eius q̃ iste consulens consulit. Et miror de tanto viro z sibi simili quomodo sic consuluit. Cõsiderãdum enim est q̃ mater habens filios ex primo matrimonio potest eis dimissa legitima totum dare z relinquere filius secundi matrimonij si ad eos magis moueret affect⁹ sicut ecõtra plus primus q̃ secundis. vt in auf. de nup. §. illud quoq3. in fi. titu. vbi est expressum. col. iiij. Uideamus ergo donationem nostrã in cuius persona loquatur: an secundi viri: an liberorum: quia in eos confertur affectus: z ipsi sunt qui mortis causa capiunt non pater eorum: certe pater interuenit vt minister cõsiliũ pro liberis capiendo. de pac. dot. l. bebius. sicut quicunq3 extrane⁹ fecisset. hoc percipitur recipiendo p posthumis nascituris. nec enim est deterior conditio eorum: ideo quia pater fuerit eoruz minister z non extraneus pater hic non est vt cõmodum capiẽs tanq̃ in titulo a se exacto sed tanq̃ minister considerãdus est: q2 ratione filiorum pactus est non nomine suo: vnde non gessit negotij sibi proprium sed filiorum ad quos libita est contemplatio naturalis z principalis. ff. de excusa. tuto. l. tutor. §. que tutoribus. licet ergo prohibeatur donatio marito non tamen p̃hibetur ministeriũ mariti ad donationem. vt. d. l. sulpitius. vbi est casus contra allegantem. nam persona capientis spectãda est non persona ministerium adhibentis. ff. ad. l. falci. l. cum dotem. ff. ad trebellia. l. cogi. §. hi qui solidum. ff. de religio. l. ossa. §. fi. z de manu. vindi. l. pater ex prouincia. Et dicere q̃ cõtemplatio et motus naturalis respicit consilium qd collatum est patri vt ministro: idest pro filio dicatur profectitium est potius opinio erubescenda q̃ tenenda. Et si dicatur est factum in fraudem legis. z allegat Cyn. qui dicit totum contrarium: quia dicit probata fraude non in dubio. Quero ergo que lex hoc dicit q̃ presumãtur fraudes: inter prohibitos enim presumitur fraus quando penes ipsos s̃m intentionem contrahentium debet commodum remanere. de probatio. l. qui testamẽtum. sed hic non sibi sed liberis saltẽ in proprietate. z ideo glo. in. d. §. optime. in v̈bo suppositas. dicit q̃ tunc est fraus q̃n dz ad ip̃z p̃hibitũ p̃tinere seu redire. Cõcludo ergo q̃ id qd nõ põt donare viro põt donare filio sicut extraneo. de do. p̃leg. l. sex a. in auf. de nup. §. j. sigdẽ. in glo. sup verbo siquidẽ.

¶ Ego Bald. de perusio ita dico: et ideo subscripsi z sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium Ricardi de saliceto.

Preclarissimi patres do

mini mei singularissimi precipue tam grauiter et abũde tam subtiliter ⁊ profunde tam humiliter ⁊ iocunde allegauerunt predicti consultores ⁊ doctores ꝙ eorum subtilitas perspicua videtur fecisse rem dubiam vbi res pspicua erat ⁊ clara p tex.l.⁊ casuũ.C.de secun.nup.l. hac edictali. in prin.vsqȝ ad.§.his illud adiungemus. Trinitatis noie inuocato dico ꝙ Bartho.ex primo matrimonio natus debet habere tantam portionem de bonis maternis quantã ex secundo matrimonio natus nõ obstãtibus aliquibꝰ pactis in instrumento dotali cõprehensis que ipa dña fecisset secundo viro: ⁊ hoc qr quicquid est datum titulo quocunqȝ etiã dotis secũdo marito est cõtra.l.⁊ habetur pro non scripto pro non dato pro nõ relicto: igitur nullum est pactum super hoc appositum inter vxorem ⁊ maritum ⁊ inualidũ nec potest habere effectum proximũ vel remotum: vt.C.de legibus.l.non dubiũ.⁊.ff.de pac.l.iuregentium.§.⁊ generaliter.⁊ ibi no.qr tale pactũ nõ est preter.l. hac edictali.in princi.§.si vero plusꝙ statutum est. sed est contra legẽ.vnde nec principale nec accessoriũ valet. vt.d.l.nõ dubium.⁊.ff.de fideius.l. cum lex.cũ pro illo pluri qd excedit dotis datio vel mortis causa capio non potest recipere pactũ nomine proprio vel filiorũ natorũ vel nasciturorũ: quia vbi nõ est substantia nõ potest esse accidens neqȝ qualitas.vt.ff.si cer.peta.l.eius qui in prouincia.in fi.nec vllum ministeriũ. vt de fur.ff.l.si quis proferẽdum.⁊.l.si quis vxori.§.neqȝ. ⁊ sic sunt soluta omia obiecta in contrarium allegata.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Ricardus de saliceto de Bononia legum doctor. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Reperitur in volumine statutorum communis Vincentie secundi libri super rubrica de testamentis.

¶ Item ꝙ aliqua mulier habens filios vel filias ⁊ deinceps liberos vnũ vel plures ex quocunqȝ matrimonio siue primo siue vlteriori vel etiam ex vtroqȝ possit relinquere bona sua vel aliquid de bonis suis marito vel alteri persone dũmodo tantũdẽ relinquat cuiqȝ liberorum tam prioris matrimonij ꝙ alicuius posterioris matrimonij possitqȝ pro anima sua ⁊ in pios vsus relinquere ⁊ iudicare qdcunqȝ voluerit salua legitima debita suis ascendentibus ⁊ descendẽtibus sm formã iuris. Et si mulieres habuerint vel habebũt aliqua bona generis cuiuscunqȝ a primis maritis ex quibꝰ susceperint liberos vltra dotẽ suã ⁊ trãseãt ad alias nuptias ⁊ decedãt supstitibus dictis filijs suis siue liberis ⁊ ipsi filij et deinceps liberi ⁊ descendentes vtriusqȝ sexus succedant in bonis que dicte mulieres habuerunt vel habebunt a patribus vel auis eorũ: et hoc statutum valeat in presentibus ⁊ futuris.

¶ Sub rubrica de dotibus mulierũ libro quarto.

¶ Statutũ ⁊ or.ꝙ si qua mulier viro per matrimoniũ copulata ⁊ habẽs decesserit ante maritũ sine filijs vel filiabꝰ deinceps liberis vno vel pluribus superstitibus natis ex ea ⁊ dicto marito: maritus lucretur medietatẽ dicte dotis: ⁊ hoc siue habeat filium vel filiam filios vel filias vel liberos vnum vel plures ex primo matrimonio siue nõ obstante aliquo pacto tacito vel expresso facto vel fiendo in cõtrarium etiam si interuenisset iuramentum. Et predicta habeant locũ in preteritis psentibꝰ ⁊ futuris. Et sit hoc statutũ precisum nec mutari possit.

¶ Consilium.cclxv.

1 ☞ Filia que per statutũ excludit a successione patris si morte eius patrs reperiatur dotata si minꝰ possit petere dotem an excludat filiã nuptam a petitione dicte dotis.

2 An dicta filia acceptans legatũ factũ sibi a fratre debitore dicte dotis cum cõditione ꝙ sit contenta legato possit non obstãte simplici acceptatiõe legati agere ad supplemẽtũ dotis iuxta facultates patris.⁊.3.⁊.4.

3 Legatũ factum a debitore creditori an ⁊ quando valeat.

4 An per quietationẽ expresse factã simili modo sibi preiudicet.

n christi nomine amen.

1 ¶ † Licet ista domina Lisa viuẽte patre postꝙ erat nupta non potuisset petere patrẽ cogere ad se dotãdum actionis vel officio iudicis sm opinionẽ.doc. de qua per Bart.in.l.obligamur.§.i.de actio.⁊ obliga.lȝ glo. ibi teneat ꝯtrariũ de quo ad presesens non disputo. Post eius tamen mortẽ cũ p statutum ab eius successione excludat bene potuit hoc petere iure actionis ab heredibꝰ patris ad quos commoduȝ successionis prouenit.ff.de libe.agno. si quis a liberis. §.inter rescriptũ.in fi.⁊ qd not.Cy.C.de neg.gest.l. alimẽta.in fi.tum qr statutũ expresse disponit ꝙ debeat dotari: ergo datur actio.ff.de acqui. re.do.l. statuas.in fi. tum qr ⁊ si dispositiue nõ loqueret: ex quo tñ cõtemplatione dotis dante filiam excludat a successione intelligitur pro ipsa dote actionẽ tribuere.ff. de heredi.insti.l.qui volebat filiam exheredare.⁊ ibi per Bar. ⁊ qd not.glo.ff.solu.mat.si socer.§.lucius. Et erit conditio ex dicto statuto.C.de peti.heredi.l.fi.versi. postꝙ.in fi. Et venit dotanda sm facultatẽ ⁊ quantitatẽ bonorũ que erant tempore mortis patris: quo tempore exclusio a successione paterna cepit ortum assumere: ⁊ per cõsequens etiã ius petendi dotẽ.arg. ff.de auro ⁊ ar.leg.l.ij.de noxa.l.in delictis. §.si extraneus. Et etiam statutũ de quo.s.hoc expresse vult: nec enim prefata domina Lisa debet esse deterioris conditionis ꝙ nupta reperta est tempore mortis patris ꝙ si nupta non fuisset ex quo dotata non erat vt proponitur cũ statutum hoc solũ ponderet.s.si non erat tempore mortis patris dotata nõ aũt si nõ erat nupta: vt ex vbis eiꝰ que diligẽter sunt cõsideranda manifeste apparet. Quid eñ si pater pp̄ter pauptatẽ nõ potuit eã dotare prout de facto fuit in casu isto nõne iniquũ esset ꝙ auctis postea facultatibus ex hoc solo ꝙ nupta esset excluderet a bñficio statuti qd est vt possit petere se dotari cũ a successione excluditur cõtra intentionẽ nanqȝ patris hoc esset. arg.ff. de mune. ⁊ hono.l. his honoribus.§.auctis.si eñ nõ posset petere se dotari nec esset a successione intestati patris excludenda.arg.ff.de inoffi.testa.l.

2 nihil.§.si cũ filius. Et hoc clarissimũ puto de iure.† Sed vidẽdum est secũdo ⁊ fortius an perdiderit hoc ius petendi se dotari ex hoc ꝙ acceptauit legatũ sibi relictum cũ hoc onere ꝙ nil plus petere posset in bonis fratris legantis eiusdẽqȝ heredis ⁊ debitoris. Qd eñ voluerit hoc dictus frater patet: qr reliquit sub conditione ⁊ onere ꝙ deberet dicta dña facere finẽ ⁊ quietationẽ ⁊c. ptȝ ergo de sua intẽtiõe ꝙ voluit heredes suos nõ posse molestari a dicta dña. Perinde ergo est ac si cũ hoc onere reliquisset ꝙ nihil aliud petere posset.arg.ff.de leg.iij.l.fideicommissa.§.hec verba.ibi.licet nõ satis exprimãt ⁊c. Sȝ agnoscẽs legatũ tenet agnoscere etiã onus eidẽ iniunctũ.ff. de leg.ij.cuȝ ab vno.⁊.l.imperator.§.si centũ.⁊ not.glo.expresse ad propositum.eo.titu.l.titia.§.qui in vita.bene facit.c. officij.de testa. Posito aũt ꝙ ex sola agnitione legati cõtinentis hoc onus nõ excluderet saltẽ tñ ex sua quietatione fine seu liberatione generaliter facta videtur excludẽda.C.de pac.l.si qs in conscribendo.ff.eo.l.pactũ inter heredẽ. Aliquid eñ plus videt operari dicta liberatio ꝙ simplex agnitio legati illud onus continẽtis. arg.ff.de lib.leg.l.si qs rõnes. Nec quitꝙ videt facere in ꝯtrariũ. l.si qñ.§.fi.C.de inoffi.testa.cũ ibi not.per doct.qr loquit in legitima. Nos loquimur in dote q̃ est alterius nature ⁊ qualitatis.qd ptȝ: qr legitima debetur pure.l. qñ in prioribꝰ.de inoffi. testa. Sed ista dos licet debita ex forma statuti debetur tamen sub conditione si nupserit: vt plene not. Bar.in.l.titio centum. §.titio genero.de condi.⁊ demõ. Posito ergo ꝙ esset ista dos surrogata loco legitime non tñ sapit eandẽ naturã cũ sint res diuerse ⁊ diuersam naturã in se habeant.ff.de iure do.l.cum in fundo.§.si fundus.⁊ quod not. Bar.in.l.j.§.hec actio.ff.si qs testa.libe.esse.ius.in secundo membro distinctionis.

¶ His non obstãtibus puto neutrum predictorũ obstare quominus ipsa dña Lisa possit petere supplementũ dotis tali ratione satis clara ⁊ demonstratiua. nã frater eius debitor suus tenebatur ad dictã dotẽ ex forma suprascripti statuti vt supra dictum est.non ergo potuit legando minus ꝙ deberet apponere aliquod onus in legato.ff.de dote preleg.l.ij.§.idem iul.que rit.circa prin.de adop.l.si arrogator.§.sed an impuberi. potissime illud qd plus petere nõ posset sicut nec pater cum reliquit minus legitima.in aut.vt cũ de appel. cog.§.certũ. sicut eñ legitima est debita de iure cõi: ita ⁊ ista dos ex forma dicti statuti ⁊ non debet esse in potestate debitoris per talia verba se eximere ab obligatione in totũ vel pro parte.arg.eorũ que not.C. de neg.gest.l.alimẽta.per glo.j.⁊ doc. Cũ ergo appositio dicti oneris non tȝ ipso iure.arg.ff.de inoffi.test.l.sancimus.in principi.⁊ qñ dicta dña simpliciter acceptãdo legatũ sibi nõ preiudicauit: qr nõ dr acceptasse legatũ cũ onere vel habẽs onus quo casu loquũtur iura allegata in ꝯtrariũ: sȝ legatũ nõ habẽs onꝰ: qr paria sunt nõ habere vel inutile habere.ff.q satisda.cog.l.quotiens.qd cuiuscunqȝ vni. nomine.l.j.§. quibus. in fi. de regu. iur.l.nihil interest.⁊ ita determinat expresse Bal.in fi.C.de secun.nup.l.hac edictali.in.v.col. ver. iuxta hoc sequit alia questio pone ꝙ filie femine primi matrimonij ⁊c. vbi quasi ad lrãm casus videtur determinatur.⁊ idẽ not.per eundẽ.C.de inoffi.testa.l.si quãdo.§.fi.qd puto verũ etiã si sciẽter acceptasset rõne predicta q̃ vtrobiqȝ locũ sibi vẽdicat. Nã sciebat ius suũ durare.ff.qbus mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.non videtur. Tũc autẽ noceret sciẽter facta acceptatio qñ oneris impositio valeret ⁊ potuisset fieri de iure: vt qñ quis reliquit illud ad qd nõ tenetur.† Pro 3

3 tur.† Pro quorū intelligētia notādū ꝙ qñ debitoꝛ legat creditori ſiquidem ſub nomine debiti: puta lego qđ debeo vel cētum que debeo: ⁊ tunc non valet niſi prout habetur in .l. ſi creditori. de leg. j. cum .l. ſeq. Si vero nō ſub nomine debiti tūc valet ⁊ tres ſunt caſus. Interdū legat ſimpliciter: ⁊ tūc diſtinguitur: aut erat debitū neceſſariū ⁊ compenſatur cū debito vſqꝫ ad concurrentē quantitatē. l. ſtichū dotē. §. ſi pater. ſolu. mat. aut non erat neceſſariū: ⁊ tunc cōſequitur creditoꝛ vtrūqꝫ. l. j. §. ſciendū. C. de rei vxo. actio. Interdū legat nō ſimpliciter ſꝫ animo compenſandi per hec verba vel equipollentia: ⁊ tunc indiſtincte fit compenſatio vſqꝫ ad cōcurrentē quantitatē ⁊ quatenus debitū excedit pōt peti: lꝫ legatū fuerit ſimpliciter acceptatū. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. l. ante pe. §. j. ibi. ſi nō minus ⁊c. Interdum apponit etiā alia verba. ſ. dicendo ꝙ plus petere non poſſit: et tunc ſi debitū cōſiſtebat in pecunia ⁊ legata fuit ſpecies minoris valoris vel ecōuerſo: aut ſpecies pro ſpecie: ⁊ tunc ſimpliciter acceptando preiudicat ſibi vt amplius petere non poſſit: qꝛ tm̄ videtur ſuū debitū eſtimare. l. imperatoꝛ. §. ſi centū. ver. eñ vero. de leg. ij. Quolibet eñ caſu iſtorū ſatis operari pōt legatū licet minus ſit ꝙ̃ debitū. de leg. j. l. et ſi equo. Si vero debitum conſiſtebat in pecunia ⁊ legata fuit pecunia minoꝛ animo compēſandi cū clauſula ꝙ plus petere nō poſſit: ⁊ iſte eſt caſus noſter: tunc talis adiectio non tenet per rationes. ſ. aſſignatas. Quia dictum legatū nō importat aliquā vtilitatem poſtꝙ̃ eſt relictum animo compenſandi: ⁊ ideo ſibi non potuit ſibi onus addici. l. ſi. §. idem marcel. de lega. j. Et ideo ſimplex acceptatio legati etiam ſcienter facta non excludit a petitione reſidui per ea que. ſ. dixi. nec etiā a petitione alterius debiti ſi dictus frater ad aliud vltra dotem tenebatur.

4 ¶ † Nunc reſtat videre an ſaltim excludatur dicta dña ꝓpter finem ⁊ quietationē generalē quā fecit. hec eñ eſt fortioꝛ ꝙ̃ ſimplex acceptatio. Reſpondeo ad hoc idē ꝙ non. Nam aut dicta dña credit onus predictū. ſ. ꝙ plus non peteret ſeu ꝙ finē ⁊ geſtationē de oñibꝰ facere potuiſſet a teſtatore apponi cū nō poſſet ex quo debitū dotis erat maius ⁊ etiā certū: ⁊ tūc dicta quietatio tanꝙ̃ per errorē videtur facta poteſt retracrari vel petendo ꝙ ſe reponat in priſtinā obligationē ſi p̃ma obligatio erat ipſo iure ſublata: nō dico per cōditionē indebiti cū nō fuerit facta ex cā obligatoria: ſꝫ cōditiōe ſine cā vel ob cām: ſicut cū qs ſoluit cauſa cōditionis implēde quā implere nō tenebatur. ff. de condi. indebi. l. ſi. in prin. ⁊ qđ ibi not. per glo. de condi. ob cām. l. j. §. ſi parendū. iuncta. l. ſi quis accepto tulerit. vel ope replicationis ſi non fuit ſublatū. l. ſub pretextu. C. de tranſac. in prin. Hoc aūt ꝙ errauerit ⁊ crediderit tenere dictū onus preſumendum eſt in dubio: cū ſit mulier in qua preſumitur iuris ignorātia. l. cū de indebito. de ꝓba. ⁊ l. regula. de iur. ⁊ fac. igno. Nec nocēt illa verba ſi ſunt in inſtrumento. ſ. ſciens ſe ad ſupraſcripta non teneri ⁊c. vt not. per Bar. in. l. ſi. §. idē queſijt. de cōdi. indebi. Aut ſciebat dictū onus non potuiſſe apponi: ⁊ nihilominus quietauit: ⁊ tunc quantū ad alia debita ꝙ̃ dotem quietatio generalis teneret: quantū vero ad dotem nō: qꝛ negari nō poteſt quin per ſtatutum dos predicta ſit ſurrogata loco legitime que debetur de iure cōmuni: qꝛ ſicut legitima neceſſario eſt danda ⁊ ſine iuſta cā nō pōt auferri de iure cōmuni: ita ⁊ talis dos. vnde ſicut in legitima non valet renūtiatio niſi ſit ſpecialiter facta: vel proprius loquēdo generalis renuntiatio nō extenditur ad legitimā vel eius ſupplemētū. vt. d. l. ſi quādo. §. ſi. C. de inoffi. teſt. ⁊ per Guil. de cu. in. l. de his. ff. de tranſactionibus. Ita in dote cū ſit eadem ratio. Nec obſtat ꝙ ſit alteriꝰ nature dos ꝙ̃ legitima: qꝛ fateoꝛ i hoc ꝙ legitima debetur pure: dos vero ſub conditione ſi nubat. Sed in alijs in quibus nō reperitur expreſſe diuerſitas idē ius cenſendū eſt in vna qđ in altera. Cum res ſurrogata loco alterius illius vice in oñibꝰ fungatur ſi poteſt ⁊ ſue nature non contrarietur. l. filia. §. titia. de condi. ⁊ demon. extra vt lite penden. c. eccleſia. Sed conſtat ꝙ in hoc poſſunt eſſe eiuſdē nature: lꝫ non in illo. ſ. ꝙ dos debeatur pure ſicut legitima: qꝛ hec cōtrariarentur nature dotis q̄ eſt vt requirat matrimoniū. C. de dona. ante nup. l. ſi. ff. de iure dotium. l. iij. Concludo ergo ꝙ nec per acceptationem dicti legati nec per generalem quietationē vel liberationē factā a dicta domina Liſa excluſa eſt a petitione ſupplementi dotis cōdecētis ſm quātitatem bonorum que dictus pater habebat tēpore mortis eius cōputato tamen dicto legato in dote predicta. C. vnde vir ⁊ vxoꝛ. aut. preterea. in ſi. ⁊. d. l. ſi cū dotem. §. ſi pater. ſolut. mat. Et ita dico ⁊ cōſulo ego Pau. de caſt. Laus deo.

¶ Caſus.

¶ Punctus queſtionis ſuper quo queritur cōſiliū exhiberi talis eſt. Sēpronius ſeñ. obligauit ſe titio pariſieñ. in mille florenos auri quos ſibi dare debere cōfeſſus fuit ex veris ⁊ iuſtis cauſis: ꝓmiſitqꝫ dicto. T. P. dictos mille florenos auri ſoluere infra vnū annū ꝓ quibus obſernādis hypothecauit ⁊ obligauit eidem oīa bona ſua preſentia ⁊ futura: ⁊ noīatim aliqua immobilia q̄ in ipō cōtractu declarauit per ſua noīa ⁊ cōfines cū pacto adiecto in dicto contractu obligationis: ꝙ ſi dictos mille florenos auri nō ſolueret ⁊ infra dictū tempus liceret dicto creditori intrare ⁊ accipere corporalē poſſeſſionē dictorū bonorū ⁊ noīatim p̄dictorū que ſpecificata fuerūt in cōtractu ſua propria autoritate ſine alicuius iudicis vel curie reqſitione vel decreto ipſaqꝫ vendere vel alienare vel ꝓ ſe retinere prout ei placuerit vſqꝫ ad integrā ſatiſfactionē dicti debiti ſui ⁊ expeñ. dānorum ⁊ intereſſe cū iuramēto ⁊ oñibus clauſulis oportunis qui cōtractus extitit celebratus in ciuitate ſeñ. per publicū inſtrumentū. Poſtea vero dicto debitore nō ſoluente infra dictū terminū prefatus creditoꝛ volēs vti legibꝰ ⁊ iuribꝰ ſuis ipſiſqꝫ exercitare ⁊ legē cōuentionis exercens autoritate ſua propria per ſe ſiue procuratorē ſuū intrauit ⁊ cepit poſſeſſionē ⁊ tenutā ſupraſcriptorū bonorū dicti ſui debitoris ꝓ dicto debito ac expeñ. dānis ⁊ intereſſe. de qua apprehēſione ⁊ captiōe poſſeſſionis ſimiliter factū fuit ſolēne inſtrumentū cū oñibus capitulis ⁊ clauſulis oportunis manu publi. notarij. Et cū ꝑ plures mēſes ipē creditoꝛ tenuiſſet ⁊ poſſediſſet dicta bona taliter apprehenſa ipſo debitore etiā nō ſoluente volens vrbanius agere fecit citari dictū eius debitorē in curia poteſtatis ſeñ. ⁊ dicta bona ſubaſtari ⁊ ſeipſum creditorem recognoſci fore verum dñm ⁊ poſſeſſorē dictorū bonoꝝ pro dicto ſuo debito expeñ. dānis ⁊ intereſſe ab inquilinis ⁊ colonis ipſorū. Quibus oñibus ſolēniter peractis dictus creditoꝛ vendidit de dictis bonis plus offerenti ⁊ ꝓ ſe retinuit ſicut ſibi placuit obſeruata forma ſubſtitutionis facte vt ipſa haberet meliorē conditionē offerēs. Nūc aūt inſurgit dubiū de gabella ſoluenda in cōi ſeñ. ex dictis cōtractibus ⁊ acquiſitionibꝰ factis. Quoniā ꝓ parte dicti creditoris ſoluta fuit gabella ſimplicis obligationis dictorū mille florenorū auri que eſt parua ⁊ modica gabella ⁊ ſolui debet ſolum per recipientem obligationē: vt patet in ſtatutis infraſcriptis. Et per officialē gabelle dicti cōis ſeñ. petatur ſolui etiā gabella dicte noue acquiſitionis facte ⁊ poſſeſſionis adepte ꝑ ſupradictum creditorē de dictis bonis immobilibus ſui debitoris ex cauſis ⁊ ſupradictis iure veri dñij proprietatis ⁊ poſſeſſionis ſaltē vſqꝫ ad ratā cōcurrentē dicti debiti ⁊ expeñ. dānorum ⁊ intereſſe pro quibus trāſlatū fuit dñium ⁊ poſſeſſio dictorum bonorū in ipſum creditorē adueniente caſu ⁊ conditione dicti debitoris nō ſoluētis in termino promiſſo ⁊ captione facta dictoꝝ bonorū per ipſum creditorem ſm formā pacti ⁊ cōuentionis poſitis in contractu obligationis predicte. Et petitur dictā gabellā ſolui ad inſtar cōtractus emptionis ⁊ venditionis ſm formā infraſcripti ſtatuti pro quo emptoꝛ ⁊ vēditoꝛ ſoluere debent maiorē gabellā quilibet pro dimidia ꝙ̃ pro cōtractu ſimplicis obligationis pro quo ſolū recipiens obligationē ſoluere debet modicā gabellā vt prefertur. dicaturqꝫ per dictū creditorē aliā gabellā ſolui non debere ꝙ̃ ſimplicis obligationis ſicut ſoluta eſt. Et per dictū officialem pro parte dicti cōmunis dicatur ſolui debere etiā aliā gabellā per creditorem ⁊ debitorem ad inſtar emptionis ⁊ venditionis vigore ſtatuti infraſcripti vel quaſi fuerint duo contractus in eodē contextu dicte obligationis vnus purus vꝫ dicte ſimplicis obligationis facte. ſ. per debitorem de ſoluendo infra annū dictos mille flore. auri ſuo creditori: ⁊ de hoc ſoluta eſt gabella. alius ſub cōditione propter pactū poſitū in eo ꝙ ſi nō ſoluerit infra dictū terminum liceat creditori ad placitū ſuū capere bona ipſius debitoris maxime declarata pro ſatiſfactione dicti debiti ⁊ ipſorum bonorum effici verus dñs. Que cōditiones euenerūt cū dictus debitoꝛ nō ſoluerit infra terminū ⁊ creditoꝛ acceperit poſſeſſionē dictoꝝ bonoꝝ vt. ſ. pꝫ. cū ſic purificatis conditionibus ſit cōtractus emptio. ⁊ vēdi. ſiue dationis inſolutū vel equipollens de quibus dicta alia gabella ſolui dꝫ vt p̄fertur. Viſis ergo ſtatutis infraſcriptis cōis ſeñ. q̄ cū preſenti pūcto deſtinantur conſultori queritnr quid iuris.

¶ Tenoꝛ autē dictorū ſtatutorū de quibus in dicto pūcto fit mētio ⁊ rubricaꝝ ſuarū hic eſt: videlicet

¶ Iſtud eſt ſtatutū antiquum.

¶ Qđ gabella ſoluatur de re in aliū trāſlata ac ſi emptoꝛ foret qñ non apparet de titulo rubrica.

¶ Si qua perſona quocunqꝫ titulo iure vel cā acqſiuerit dominium vel ꝓprietatē alicuius poſſeſſionis vel rei immobilis aut tenuerit aliquā rem immobilem vel poſſederit de nouo de qua nō ſit ſoluta gabella debeat gabellā ſoluere cōi ſeñ. ac ſi vēditionis ⁊ emptionis titulo acqſiuiſſet niſi oſtēdatur legitime infra terminū aſſignandū per notariū gabelle quo titulo teneat vel poſſideat talē rē de nouo q̄ſitā dūmodo titulus nō ꝓbetur ficticius: qꝛ in p̄iudiciū gabelle fraudulēter factꝰ ꝑ duos teſtes de

veritate vel quinqꝫ de fama vel decem de credulitate etiã red-
dentes causam sui dicti qua probatione facte ꝛ per officialem
approbata pro legitima ꝛ sufficienti soluatur gabella ẜm esti-
mationẽ factam per estimatores eligendos per dictum officia
lem gabelle.

¶ Sequuntur alia statuta noua facta in. M.ccclxxv.
que sunt in eodem cõtextu ꝛ compilatione per ordinem
vt.j.sequitur in vulgari.

¶ In prima che ogni ꝛ ciaschuna persona che fara alchuno
contracto de vẽdite ꝛ compre ouero de matrimonio paghi qua
tro denari per ciaschuna libra: che se non pagara infra el mese
dal di del contracto facto paghi el quarto de piu: ꝛ se non pa-
gasse ifra tre mesi paghi el dopio sensa el quarto: ꝛ se nõ pagas
se infra lanno paghi dogni denaro sei. intendasi senza poner-
ui dopio e quarto su.

¶ Anchora e proueduto ꝛ ordinato che qualuncha persona
prestara depora ouero accõmodara ad alchũa ꝑsona alchuna
quãtita de pecunia in fino ala quãtita de.l. libre ouero cõpra
ra biada vino olio o zaffarano ouero prestara o accõmodara
in fino a la valuta de.l.libre che cõtracto se ne faccia paghi de
ciaschuna libra vno denaro: ꝛ da inde in su duo libre a denaro
ꝛ cosi paghi qualũqꝫ persona receuera alchuna obligatione de
alchuna quantita denari e se fosse biada vino o altre cose fac-
ciasi lastima se dechiarata non fosse et paghi come di sopra se
contiene.

¶ Et simile statutum est in antiquis sub dictis eisdem
verbis et effectu qḋ est in cõpilatione vbi est primũ sta-
tutum.s̃.positũ quod incipit qua persona ꝛc.

¶ Ancho prouidero ꝛ ordinaro se alchuna persona aquistas-
se o tenesse ouero possedesse alchuna possessione di nouo oue-
ro cosa immobile di che contracto non apparisse ꝛ gli sara pro
uato ꝑ dui testimonij di verita ouero cinqꝫ di fama ouero die-
ce de credẽza paghi la gabella come cõpra e vẽdita se gia non
monstrasse che gabella per lui se ne fosse pagata.

¶ Suprascripta statuta fũt ad cõtextũ scripta ꝛ edita ꝑ
ordinẽ sub eadẽ die i libro rubeo gabelle ad fo.16.ꝛ.17.

¶ Si promissa fuit pecunia ꝛ si non solueretur ꝙ quedã res da
rentur insolu. an debeat duplex gabella solui: ꝛ de promissiõe
pecunie ꝛ de datione insolutum.

¶ Consilium.cclxvj.

1 ☞ Et qḋ iuris est in duobꝰ ꝯtractibus penitus separatis idẽ
iuris est in vno coniunctim celebrato qui tamen fictione iuris
in duos contractus debet resolui in effectu.ꝛ.1.

2 Datio insolutũ simpliciter facta a parte quantitate nõ expssa
non valet sicut nec emptio.

In christi nomine amẽ.

¶ Videtur dicendũ ꝙ dictus creditor non debue
rit soluere gabellam triplici ratione.

1 ¶ † Prima: quia quãdo soluta est de principali
contractu obligatorio nõ debet solui de executione ipsius etiã
si executio transeat in aliũ contractũ. Unde si qs promisit mi-
hi rem vendere deinde vendat si soluta fuit de promissione nõ
soluitur de venditione ẜm Bart. qui ita no.ff. de publica.l.fi.
§.quot.in fi.ꝛ tamẽ diuersi sunt cõtractus: ꝛ per scḋm tollitur
obligatio primi ꝛ noua obligatio incipit.ff.de solu.l.in nume
rationibus.in fi.ꝛ qḋ ibi per Bar.ꝛ.l.si fideiuss.§.meminisse.de
de leg.i.per eundẽ fortius vbi executio nõ transit in aliũ cõtra
ctum: vnde si soluta est de venditione non debet solui de tradi-
tione licet ibi sit noua acquisitio dñij que per solũ contractuꝫ
facta non erat.ff.de rei vendi.l.si ager.C.eo.ti.l.pe.cũ ibi not.
Executio nanqꝫ contractus venit ex necessaria cõsequẽtia pre
cedẽtis obligationis.C.ad velle.l.fi.in fi.ꝛ sic non videt̃ per se-
consideranda: sed cũ obligatione precedẽte cũ qua vna reputa
tur quasi tunc fuerit facta cũ obligatio fuit cõtracta. arg.ff. de
mino.l.iij.§.scio.de dam.infec.l. damni.§.sabini.ad legẽ aql.
huic scripture.§.fi.ibi.qꝛ verũ est ꝛc. gabella ergo soluta ꝑ con
tractu ꝛ obligatione censetur etiã soluta pro executiõe ꝛ sic am
plius nõ est soluenda ẜm Bar.in.d.§.quotiens. In casu autẽ
nostro receptio possessionis ꝛ tenute facta per dictũ creditorem
fuit executio primi contractus vt etiam in themate circa prin
cipium puncti proponitur ꝛ colligitur: ergo ꝛc.

¶ Secunda ratio est: qꝛ prefatus creditor nõ videtur per eam
fecisse aliquã nouam acquisitionem dominij. qḋ sic ꝓbat̃. Nã
actum fuit ꝙ posset capere ꝛ sibi retinere vsqꝫ ad concurrẽtem
quantitatem sortis dãnorum ꝛ expensarum: qꝛ ergo dicta bo-
na poterãt valere plus necesse erat ꝙ estimarentur per iudicẽ.
l.fi.in fi.C.de iure domi.impetran. ad hoc vt videretur ꝑ quo-
ta parte efficerent̃ dicti creditores: nõ eñ fuit intẽtio debitoris
ꝙ insolidũ efficerent̃ creditores sed pro rata debiti damnorum
ꝛ expensarum. Hoc autem fuit incertum quousqꝫ per iudicem
certificaretur: scꝫ rerum estimatio. Item damnorũ ꝛ expensa-
rum que similiter erant incerte. Sed hoc non proponitur fuis-
se factum ante acquisitionẽ possessionis ꝛ tenute nec etiã post
ante venditionem. Ergo videtur ꝙ dictus creditor nunꝙ̃ fue-
rit effectus dominus quousqꝫ apud se tenuit cum incerte par-
tis dominium vel possessio acquiri non possit.ff. de acquiren.
posses.locus.ꝛ.l.iij.§.j.in fi.ꝛ.l.si fur.§.fi.de vsur. Et sic nec pri
mum nec vltimum statutum.s̃.relatum videtur locum habere
cum hic nulla fuerit acquisitio dominij vel possessionis: sed dũ
taxat soluenda fuit de venditione postea per dictũ creditorem
alteri facta sicut si nullo modo recepisset pro se vt sibi acquire-
ret dñium: sꝫ solũ vt alteri vẽderet quo casu nullius esset dubiũ.

2 ¶ † Tertia ratio est per ea que not. Bart.in.l. a diuo pio.§.si
pignora.ff.de re iudi. vbi dicit ꝙ si debitor dat rem suam credi
tori in solutũ non specificando pro quanta quantitate non te-
net datio sicut nec venditio facta pro pretio incerto. institu.de
empt.ꝛ vendi.§.pretium.coniuncta.l.iij.§.pro empto. Sic ecõ
uerso videtur dicendum quando est incertitudo ex parte rei seu
quote que in solutum traditur cum sint correlatiua res ꝛ pretiũ
in contractu venditionis.l.iij.ff.de rerũ permuta.ꝛ qḋ iuris est
de vno debet esse de alio.l.fi.de accepti. sed hic fuit incertitudo
quote que dabatur: qꝛ nec debitor sciebat cum concessit licen-
tiam capiendi pro quantitate debita ꝛ expensarum quotã por
tionem dicta quantitas capiebat nec etiam creditor: ꝛ si nõ va
luit datio in solutum non fuit noua acquisitio dominij sed exe-
cutio prime obligationis: ꝛ sic ipse creditor non habuit solue-
re sed solum vltimus emptor.

¶ Breuiter his non obstantibus contrarium dico ꝙ dictꝰ cre
ditor debuit soluere gabellam tanꝙ̃ de noua acquisitione do-
minij sibi facta ꝛ ꝙ facta fuit. Et quia respõsio ad ea que supra
dicta sunt in contrarium est declaratio ꝛ probatio eius qḋ vo-
lo: ideo simul respondendo et probando dico ad primum ꝙ vt
narratur in themate hic fuit facta solutio gabelle de cõtractu
simplicis obligationis pecunie: ꝛ si fuisset facta executio in pe-
cunia ẜm naturam obligationis: ꝛ sic in re debita fateor ꝙ nõ
deberet solui alia gabella: et ita loquitur qḋ primo loco dixi.
Sed hic fuit facta executio in rebus que non debebãtur virtu-
te illius obligationis contracte ad pecuniam ꝛ pro qua fuit so
luta gabella que erat obligatio pura: sed debebãtur virtute al
terius contractus cõditionalis contenti in dicto instrumento
obligationis debiti seu pecunie qui contractus erat de dando
in solutum si pecunia non solueretur pro quo quidẽ contractu
conditionali nulla fuit soluta gabella que si fuisset soluta non
debuisset amplius solui de receptione tenute que fuit executio
ipsius per ea que dicta sunt: sed quia non fuit soluta debet sol-
ui de dicta receptione tenute: ꝛ perinde est ac si de cõtractu cõ-
ditionali de quo nõ fuit soluta gabella adueniente cõmissione
ꝛ executione ipsius peteret̃ gabella: nã sine dubio soluẽda esset.
Hic autẽ extitit cõditio cũ in termino non fuit pecunia solu-
ta: ꝛ cũ ipse creditor recepit tenutã: qꝛ tũc declarauit animum
suum in quẽ pendebat dictus ꝯtus. Et sic cõcludo ꝙ de execu
tione illius cõtractus de quo fuit soluta gabella non debet am
plius solui: sꝫ ista fuit executio alterius ꝯtractus pro quo nul-
la fuit soluta: ergo debet solui lꝫ emanauerit occasione illius ꝑ
quo fuit soluta: nulli eñ dubiũ ꝙ si debitor non volẽs soluere
det rem in solutũ de tali datione solui dꝫ: lꝫ de primo fuerit so
luta cũ sit diuersus eo qꝛ cẽset̃ vẽditio.l.eleganter.in prin.ff.de
pigno.act. ꝛ pinde est ac si ꝑ debitorẽ pecunia fuisset creditori
soluta ꝛ per creditorẽ eidem debitori retradita pro pretio rei.l.
iij.§.si.ff.de dona.inter virũ.ꝙ si factũ fuisset nulli dubiũ esset
ꝙ solui deberet: qꝛ essent duo cõtractus veri separati ꝛ diuersi.
idem est ergo quãdo fictione iuris similiter sunt ꝛ reputãtur di-
uersi cũ nõ minus operetur fictio iuris ꝙ̃ veritas. iuxta ea que
plene not. in.l.j.§.hoc aũt senatus.ff.ad sille.per Barto.

¶ Quãtũ ad id qḋ scḋo loco dixi in ꝯriũ ꝑ ea q̃ not. Bar.in.l.
emptor.ff.ꝑ empto. vbi dicit ꝙ si totũ fundũ trado trãsferẽdo
qcqd iuris habeo lꝫ sit incertũ quãtũ iuris habeo: tñ qꝛ fundus
fuit totꝰ traditus nõ nocet incertitudo: nã tũc nocet qñ est re-
spectu loci ꝛ quote: sꝫ qñ totꝰ tradit̃ nõ est respectu loci sꝫ quote
tñ: vñ nõ nocet quominꝰ acqrat̃ illa pars q̃ in ꝟitate ꝑtinet ad
tradẽtẽ lꝫ sit incerta: vt idẽ not.in.l.iij.§.j.de acq.pos. Sꝫ in ca
su nostro debitor voluit trãsferre res illas integras cũ dedit li-
centiã eas apprehendẽdi: lꝫ ꝑ quota portione efficeret̃ dñs fue
rit incertũ: dicã ergo eũ vel factũ fuisse dñm insolidũ ad euitan
dam cõionẽ teneri eũ ad refundendũ: quatenus res plus vale-
bant.l.fi.§.pe.C.de iure do.impe.vel si hoc videret̃ durũ: qꝛ il-
la loquit̃ cũ dat̃ in solutũ a principe dicã eũ fuisse effectũ dñm
pro illa parte quã capit summa debiti ꝙ ex futura estimatiõe
iudicis declarabitur: et qꝛ de facili potest dicta declaratio fieri
reputatur

reputatur a prin. facta fuisse ẽm qd no. gl. in. d.l. locus. per. l. si quis extraueus. §. sciendum. de acqui. here.

¶ Quantum ad tertiuz r̃ndeo ꝙ incertitudo pretij tunc nocet quando non cõmittitur in aliquem certum euentum declaranda: al's secus. l. hec venditio. §. hmõi. ff. de cõtrahen. emp. ⁊ l. si quis fundum. sed in casu nostro incertitudo quote commissa fuit declarãda in euentũ certũ. s. in quantitatẽ debiti clarã ⁊ dãnorum ⁊ expensarũ que etiã reputat̃ clara ⁊ certa cũ p subtilitatem iudicis declaranda sit: ergo ⁊c. vt no. in. l. certi cõ. ff. si cer. pet. ergo non nocet dicta incertitudo per dicta iura: ⁊ sic cõcluditur dictum creditorẽ ⁊ debitorem pro venditione debuisse gabellam soluere de dicta noua acquisitione quaz censet̃ fecisse accipiendo tenutam ẽm legem conuentionis. Et ita dico ⁊ cõsulo ego Pau. de cast. Laus deo.

¶ Consilium. cclxvij.

1 ☞ Statutum loquens de compromisso nõ recipiẽdo hz locum etiam in compromisso super re de qua non erat lis: sed esse in futurum poterat.

Datio in solutũ q̃ fit sub cõditione ꝙ res data sit in solutũ pro pretio declarãdo p talẽ: si non declaretur non valet: ⁊ si fructus interim percepti diminuunt sortẽ principalem.

Idẽ si declaretur pretium dummodo declaratio ostendat̃ fuisse nulla propterea ꝙ declarator non poterit statuto probibẽte declarare: ⁊ quibus modis fiat nulla declaratio. ⁊. 2.

2 Causa preiudicialis ꝙ multis modis dicatur.

In christi nomine amẽ.

¶ In facto illoruz de gozadinis cũ illis de monte renzulo principaliter negotium consistit in videndo vtrum declaratio facta super pretio illarũ possessionum per dominum vicariuz potestatis valeat vel nõ: quia si valet purificauit dationem in solutum que censetur fuisse conditionalis si ille declarabit. C. de contrahen. empt. l. fi. de pignor. si fundus. §. fina. vnde cum trabatur retro. l. potior. ⁊ l. qui balneum. qui poti. in pigno. hab. ⁊ sic habetur perinde ac si fuisset pure contracta: quia dispositio pura ⁊ purificata equiparantur: vt no. glo. in aut. de san. epi. §. sed hoc presenti. Et p cõsequens fructus pertinerent ad illos de Monte renzulo a tẽpore contractus celebrati inter eos. ff. de acti. empti. l. iul. §. si fructibus. C. eo. ti. l. fructus. ⁊ sic non deberent in sortẽ cõputari. Si vero non teneret tunc contractus dationis in solutũ non esset perfectus nec perfici posset: qꝛ potestas declarandi pretiũ non duraret vt infra ostẽditur ⁊ sic contractus defecisset. vt. d. l. fi. C. de cõtrahẽ. emp. Et per cõsequens lz dñium possessionũ fuerit translatum in illos de Monte renzulo penden. conditione quia partes ita voluerunt ⁊ potuerunt. l. dotis fructus. §. fi. cum. l. seq. ff. de iur. do. l. sub conditione. de solutionibus. ⁊ per consequens fructus percepti ex illis tanꝙ ex re propria essent ipsorum attñ defecta conditione ⁊ per consequens etiam ipso cõtractu seu datione in sol. competeret illis de gozadinis cõditio ob causam ad repetendũ possessiones p̃dictas vna cum fructibus perceptis seu cõditio sine cã. vt. d. l. dotis fruct⁹. §. fi. cũ l. se. ⁊ l. si ego. in prin. de iure do. ⁊ l. q se debere. §. fi. de cõdi. ob causaz. l. videamus. §. j. de vsuris. cũ si. qꝛ defecta diceret̃ causa ob quã dñium fuit translatum. Et p cõsequens cũ dicti fruct⁹ vel ipsorum estimatio deberet̃ illis de gozadinis possent petere eam cũ debito cõpensari. l. j. ⁊. ij. cũ ibi no. C. de pigno. act. l. diuortio. §. ob donationes. cũ ibi no. ff. so. ma. Super quo breuiter dicendũ videtur dictam declarationẽ nõ valere defectu potestatis declarantis qd pluribus modis ostenditur.

1 ¶ † Primo ex eo ꝙ pluries fuit viua voce allegatum. s. qꝛ statutum Bononie inbibet sibi ꝙ non recipiat compromissa vel arbitramẽta ⁊ annullat quicquid occasione taliũ arbitramentorum fuerit subsecutũ. Sed nõ põt negari quin in casu nostro fuerit in ip̃m arbitramentũ cõmissum. d. l. fi. C. de ꝯhen. empt. ⁊ l. si quis arbitratus. ff. de ver. ob. qꝛ cõmittit̃ ipsius arbitrio ⁊ declarationi: vt pz ex verbis instrumẽti. Nec est bona r̃nsio facta ꝙ statutũ loquat̃ de arbitramẽtis factis sup litib⁹ ⁊c. tũ qꝛ hoc est restringere statutũ qd generaliter loquitur qd fieri non dz. l. de pretio. ff. de pub. tuz qꝛ sufficit ꝙ lis poterat esse vel suboriri inter partes lz adhuc nõ sit orta ad hoc vt dicat̃ proprie trãsactio. C. de trãsac. l. ij. que litez regrit. ff. eo. l. j. ergo ⁊ eodẽ modo sufficit ad hoc vt dicat̃ proprie compromissum tanꝙ in arbitratorem ⁊ dicatur postea arbitratus qd hz vim transac. C. de iudi. aut. si vero contigerit. Sed de hoc inter ptes poterat esse in futurum contentio ⁊ controuersia de pretio dictarũ possessionum qꝛ trãslatũ fuit incõtinenti dñium pro pretio declarando qd fieri potuit ⁊ valuisset etiã si nõ fuisset declaratio cõmissa in certã personã: qꝛ debuisset intelligi arbitrio boni viri. l. si fun. §. fina. ff. de pig. de iudicijs. l. cõtinuus. §. j. de verb. ob. iud. sol. l. vir bonus. Sed tũc corã iud. potuisset esse de hoc cõtentio inter partes. C. de ꝯben. emp. l. si volũtarie ⁊ sic sup ista lite ⁊ cõtentione futura potuit optime ⁊ proprie cõpromitti sicut si iam orta fuisset. Sed cõstat ꝙ post ꝯctum celebratuz ⁊ dationem factam pro pretio declarando nõ specificata certa persona q̃ haberet declarare ⁊ post ortam controuersiam inter partes etiam coram vicario potestatis super declaratione pretij tãꝙ coram bono viro non potuisset fieri tale cõpromissum in ipsum: tuz ex forma statuti predicti quia tunc responsio predicta que fit ad illud statutũ cessaret: qꝛ fieret super lite iam mota: tũ etiam de iure communi quia cum illud sibi competeret ex vi ordinarie iurisditionis non debuit in ipsum de hoc compromitti ne tali iurisditioni fieret verecundia. l. sed si in seruum. §. si iudex. ff. de arbi. quia non aliter compromitteretur ꝙ de iure sibi cõpeteret potestas arbitrandi. per quod tollitur obiectio que posset fieri de his que habentur ⁊ notantur in. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de ope. no. nun. Et si ita est sequitur ꝙ nec etiam tempore contractus celebrati potuit in dictum vicarium cõpromissuz tale fieri: quia tale est quale esset si ex postfacto ⁊ orta iam lite factũ esset. vt. d. l. ij. C. de transac. Preterea dictum statutũ prohibet ipsum assumi ad colloquium vel consiliũ dãdum: ⁊ tamẽ non decidit causam sed alter de ipsius cõsilio fortius videt̃ prohibere in casu nostro vbi decidit.

¶ Item scd̃o dicit̃ ꝙ posito ꝙ valuisset cõpromissum predictũ fuit postea p ambas partes recessum per aliud cõpromissum factum in potestatem ⁊ alios sup oĩbus litibus vertẽtibus inter partes occasione dicti debiti de quo agit̃ ⁊ dictarum possessionum ⁊ earum estimationis ⁊c. Notandũ est illud verbũ estimationis ⁊c. per qd pz partes voluisse qd fieret estimatio ⁊ declaratio pretij dictos secũdos arbitros ꝙ etiã fatent̃ illi de Monte renzulo in eorum supplicatione ⁊ in libello postea porrecto coram dño Maurianensi in q̃bus conqueruntur de arbitris ⁊ eorum iniquitate: qꝛ non declarauerunt pretium prout facere debuerunt: igit̃ per hoc vr̃ fateri illis fuisse datã potestatẽ declarandi: al's nõ iuste cõquerẽtur de arbitris. s. ꝙ non fecissent id qd facere non poterant. l. pr̃ seuerinam. in prin. ff. de cõdi. ⁊ de mon. igit̃ si hoc est voluerũt a p̃mo cõpromisso facto in vicariũ potestatis recedere: qꝛ nõ est dicẽdũ ꝙ voluerint fieri duas estimatiões: vnã p vicariũ: alterã p dictos arbitros qꝛ possent esse diuerse: vna in plus altera in minus. ar. eor. q̃ no. Inno. de offi. deleg. cũ cõtingat. ⁊ sic esset incertũ p qua ipsarũ deberẽt illi recipere: vñ vitiaret̃ ꝯctus rõne incertitudinis. l. duo. ff. de testa. tu. sed intellectus q hz vitiare non est assumẽdus. l. si qs a filio. §. j. ff. de leg. j. ⁊ p cõsequẽs nõ est credendũ ptes hoc voluisse sz potius ꝙ staret̃ vltimo compromisso. ar. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ recederet̃ a primo. Nec ob. si dicatur ꝙ hoc secundum compromissum nõ fuit factũ cũ heredibus dñi Bonifacij quorum erãt bona: sz cũ heredibus dñi Nãnis quorũ nõ erãt ⁊ qui nõ poterãt in p̃iudiciũ heredũ dñi Bonifacij quorũ erãt recedere ab illo cõpromisso p̃mo: qꝛ dico sufficere si heredes dñi Bonifacij nũc vel al's ratificauerint dictũ scd̃m cõpromissum. naz si heredes dñi Nãnis cũ cõsensu ⁊ voluntate heredũ dñi Bonifacij dictũ cõpromissuz fecissent nõ esset dubiũ ꝙ a p̃mo cõpromisso fuisset recessum p iã dicta. idẽ ergo esse dz si ex prius facto ratificauerũt posito etiã ꝙ ipsor̃ noie cõpromissum h̊ scd̃m nõ fuisset factũ. l. si fundus. §. j. ff. de pigno. Et potuerunt ratificare etiã inuitis illis de Mõte renzulo: qꝛ postꝙ semel consenserunt nõ potuerũt primo ꝯdicere. l. p fundũ. ff. de ser. ru. p̃dio. l. fi. cõia predio. per quas leges vr̃ ꝙ saltim quoad se potuerunt illi de Monte renzulo recedere a dicto primo compromisso: vz ⁊ haberent dicta bona pro pretio declarando per dictos vltimos arbitros ⁊ non pro declarando a vicario nec possint ab hoc qd semel voluerũt recedere inuitis heredibus domini Nãnis etiã si filij domini Bonifacij non consenserint vel ratificauerint. vt. d. l. per fundũ. de serui. rusti. predi. Ex his sequit̃ ꝙ dicta datio in solutũ perfici nõ põt: qꝛ venit pficienda ex declaratione p̃tij fienda p illũ vel illos in quos partes consenserũt ⁊ illis nõ declarantibus nõ recedit̃ a persona sup ꝯctu non perfecto sed pficiendo. d. l. fi. C. de ꝯben. emp. ⁊ l. si quis arbitratu. de ver. ob. Sed hic p dñm Nannẽ in quem primo ⁊ vtiliter consenserunt facta nõ fuit. Itẽ p vicarium in quem scd̃o loco consenserunt lz facta fuerit habet̃ tamen pro non facta: tum qꝛ inutiliter fuit in illuz p partes cõsensum: tũ qꝛ ⁊ si vtiliter tñ ab ip̃o postea fuit recessum per aliud compromissum factum in potestatem ⁊ alios quibus data fuit potestas arbitrandi: vt patet ex his que. s̃. dixi. Itẽ per ipsum potestatem ⁊ collegas qui poterant declarare si voluissent: similiter facta nõ fuit declaratio prout idẽ de Monte renzulo fatentur in suis petitionibus nec amodo fieri põt: qꝛ potestas illorum expirauit. Item per dñm Maurianensem surrogatũ in locũ illorum arbitrorũ nõ potest

fieri declaratio pretij que habebat purificare cõtractum: eo qz ipse non fuit assumptus de voluntate partiũ sup hoc: sed ad instantiam vnius tm̃ partis fuit delegatus super corrigenda iniquitate laudi: sequitur ergo ꝙ dictus cõtractus seu datio in solutum tanꝗ nõ facta declaratione pretij ⁊ tãꝗ sublata spe declarandi nõ est perfecta nec perfici potest: ⁊ per consequens locum habet qd̃ .s. dixi vt possint condici bona predicta cum fructibus ⁊ per consequens debeant in sortem computari.

¶ Ulterius vr̃ declaratio prefati dñi vicarij nulla: qz facta post ⁊ ꝯ inhibitionẽ dñi Maurianensis q̃ fuit ne in preiudiciũ litis corã eo vertẽtis aliqd faceret: sz negari nõ põt quin tendat dicta declaratio in p̄iudiciũ dicte litis rõne cõtingẽtie: qz qualis sñia ferẽda esset sup dictis fructibus, p̄cedebat ex dicta declaratione: qz ea facta ⁊ valida existẽte veniebat ferẽda sñia ꝙ fruct⁹ nõ computarẽtur in sortẽ: sz ea nõ facta veniebat ferẽda: in contrariũ: ergo dicebatur illa declaratio p̄iudicialis ad istã causaz: vt pz ex no. p Bar. in .l. siue ꝯ. §. qz plautianũ. ff. de libe. agno.

2 vbi dicit ꝙ multis modis dr̃ causa p̄iudicialis ⁊ inter alios dr̃ rõne cõtingẽtie q̃n sic se habẽt ꝙ sñia lata in vna facit preiudicium in altera. l. fundi. ⁊ .l. fundũ. ff. de excep. ⁊ sic non solum ratione processus sed etiã sñie. Cõstat aũt ꝙ inhibitio iudicis cõpetẽtis reddit actũ postea factũ ⁊ ꝯ eã nullũ. l. de pollicitationibus. in fi. ff. de pollici. de priui. credi. l. si creditores. aũ fi. ibi. cõtentus dz esse pretor vt iubeat ⁊c. de excep. doli. §. fi. l. ex quadrante. de iudi. l. iudiciũ soluitur. extra de appel. c. nõ solũ. lib. vj. Itẽ habetur p nõ facta ex eo qz ipse vicari⁹ adiunxit in ea verba illa dũmõ nullum preiudiciũ fieret in cã coram dño Maurianẽsi nec dictis de gozadinis. Cõstat enim ꝙ actus alicuius iud. seu sñia nõ operatur vltra ꝙ̃ sit de intẽtiõe ipsius. ff. de arbi. l. qualez. in prin. de excep. rei iud. l. si ex testamento. in fi. ⁊ .l. si cũ argentũ. in fi. prin. ibi. neqz iudex ⁊c. facit qd̃ no. in .l. arboribus. §. de illo. in fi. ff. de vsufr. p glo. Cũ ergo hic appareat de intẽtione vicarij ꝙ noluit p suã declarationẽ facere aliqd preiudicium illis de gozadinis p illa verba, dũmodo ⁊c. que faciunt modũ. l. cũ ab eo. de ꝯhen. emp. ff. ⁊ illa nõ potest stare quin faciat p̄iudiciũ illis de gozadinis: quia facit vt nõ computentur fructus in sortẽ pz ꝙ caret intẽtiõe iudicis seu vicarij q̃ hoc fieri noluit ⁊ p cõsequẽs nõ dz effectũ sortiri p leges .s. allegatas iuncta. l. fi. ff. de heredi. insti. de pac. tale pactũ. §. fi. Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Mulier maritũ suũ sibi heredẽ instituit duab⁹ sororib⁹ ipsi testatrici cõiunctis ex vtroqz latere seu parente prorsus preteritis nulloqz eis ptinus derelicto: fuerat aũt ipse maritus per inquisitionem ⁊ absens p cõtumaciã cõdemnatus in libris centũ s̃m formã statutorũ illius terre p iudicẽ competentẽ eo ꝙ ipse armatus panceria ⁊ ense ⁊ alius armatus vna celata ⁊ vno basilario sibi inuicẽ auxiliũ ⁊ operã prestantes insultum fecerant in personas. A. ⁊ A. ⁊ cũ dictis armis vulnerauerunt dictum A. super capite cũ sanguine ⁊ vna percussione in manu: ex quibus vulnere ⁊ percussione dictus. A. in terrã cecidit ⁊ dicte cõdemnationis partẽ dictus maritus spõte soluit. fuit quoqz idẽ maritus per alium iudicẽ cõpetentẽ similiter cõdẽnatus in libris. lx. eo ꝙ alium certis vulneribus affecisset. ⁊ postpaulo per dies aliquot ex eodẽ processu per eundem iudicem condẽnatus in libris. cccxl. in supplementum vsqz ad libras quadringentas cõputatis dictis primis lib. lx. prime condemnationis eo ꝙ ex dictis vulneribus debilitata fuisset manus percussa: verũ serenissima ducalis dñatio nostra eas sentẽtias sustulit ⁊ cassauit primã: qz iudex qui eam tulerat de p̄sis illatis vulneribus de negotio seu crimine tẽpore sñie prime non fuerat informatus cum maior debuerat proferri condemnatio ꝙ̃ fuit prolata s̃m statuta illius terre vt ipsi dominationi significatũ extiterat: secundã vero qz non potuit ex eodẽ processu duas ferre diffinitiuas sentẽtias: qz post primã sententiã siue bene siue male latã desierat esse iudex in ea causa ⁊ suo fuerat functus officio: mãdauit potestati dicte terre quatẽnus de dicto excessu denuo ingreret examinaret ac sñiaret ⁊ cõdẽnaret ⁊ p̄cederet vt ex forma sue cõmissiõis ⁊ statutorũ dicte terre tenetur incisis ⁊ cãcellatis dictis duab⁹ cõdẽnationib⁹ cũ depẽdẽtijs ⁊ exẽplis ac secutis suis sic ꝙ decetero nullius valẽtie aut vigoris existãt: nunc vero mortua dicta testatrice ⁊ adita hereditate p maritũ institutũ agũt sorores de inofficioso testamẽto sororis tãꝗ p̄terite et turpi psona scripta herede: q̄ritur an recte agãt ita vt valeant obtinere scdo posito sine p̄iudicio veritatis ꝙ recte agãt ita vt obtineant an in fine testamẽti dixit dicta testatrix ꝙ id volebat suũ fore vltimũ testm̃ qd̃ si iure testamẽti valere nõ põt voluit valere iure codicillorũ vel donatiõis cã mortis vel alterius cuiuslibet vltime volũtatis quib⁹ meli⁹ valere põt possit dictus heres institutus velut ex fideicõmisso vniuersam petere sibi hereditatẽ restitui a dictis sororib⁹ ab intestato succedẽtibus retenta quarta iure legitime seu trebellianice.

Additio.

Additio. a ¶ Nõ fit infamis. Adde guido. pape singu. cccxxx. incip. licitum est dicere. §. cõdemnatus ex inquisitiõe. D. Ferrã.

¶ Consilium. cclxviij.

1 ¶ Maritus qui fuit cõdemnatus de vi armis illata si instituatur ab vxore sororibus preteritis an excludatur a successione per querelam inofficiosi testamẽti tanꝗ turpis persona.

An per inquisitionem cõdemnatus efficiatur infamis: ⁊ an infamia facti sufficiat ad exclusionem.

2 Utrum clausula codicillaris habeat locũ postꝗ testamentum potuit valere iure testamẽti. n. 3.

Legata ⁊ fideicõmissa valent rescisso testamẽto p querelam.

An exclusus p querelã inofficiosi p dictã clausulã codicillarez debeat habere per fideicõmissum hereditatem.

3 Glo. autoritas quanta sit in negotijs forensibus.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Ad primũ vr̃ dictas sorores nõ recte de inofficioso testamẽto agere: qz fratrib⁹ cõsanguineis nõ etiã sororib⁹ est cõcessum de inofficioso fratris vel sororis testamẽto agere. vt. C. de inoffi. testa. fratres. Tũ qz maritus heres institut⁹ nõ est infamis seu turpis psona ex cau-

a sis supra relatis: qz dãnatus p inq̄sitionẽ nõ fit ifamis[a]: vt no. p glo. ⁊ Dy. ff. de suspec. tu. l. iij. §. pterea. ⁊ C. eo. ti. l. fi. ⁊ ibi per Cy. per. l. j. de mõ mulc. ⁊ .l. j. C. si tut. vel cur. nõ gess. presertim vbi damnatus est absens q̃m punitur damnatus: nõ qz nocẽs ⁊ malã causam habuerit: licz qz nõ fuerit defensus: vt. ff. de inoffi. testa. q repudiantis. §. fi. ⁊ de euic. si ideo. in prin. Tũ quia posteriores sñie ⁊ cõdẽnationes sublate fuere p principem cum suis depẽdẽtijs ita vt nullius forent valẽtie vel vigoris. Et qz cõditione ex statuto municipij nõ fit infamis. vt. ff. de act. ⁊ ob. cessat. Et qz grauatus cũ fuerit in processu dispensatũ vr̃ super infamia. vt. C. ex qui. cau. irro. ifa. ⁊ si seuerior. ⁊ .l. se. ⁊. ff. eo. gd ergo. §. pena. ¶ In diuersum vr̃ quia immo etiam sorores consanguinee agunt de inofficioso: nam appellatione fratris sororꝫ ꝯtinetur. ff. de pact. tres fratres. famil. herci. lucius. de lega. iij. lucius. §. quesitũ. ⁊ notatur in eis ⁊ est expressum etiã nomine sororis agere. insti. de inoff. testa. §. j. Sed ⁊ dictus maritus vt premittitur cõdemnatus infamis est: vel qz damnatus publico iudicio. l. iul. de vi publica. quia vim cum armis intulit. vel legis cornelie de sic. vt. ff. ad legem iul. de vi publi. l. j. ⁊ in. §. eadez. ⁊ ad legem cornel. de sic. l. j. §. diuus. ⁊ C. eo. ti. is qui cuz telo. vel qz damnatus iniuriarum: vt. ff. de iniur. lex cornelia. quocũqz nãqz iudicio ex his causis dãnatus est infamis est: vt. ff. de his qui no. infa. l. j. in prin. ⁊ §. j. ⁊ de publ. iudi. infamẽ. Nec mouet ꝙ per inquisitionem damnatus sit: nam nihilominus verbis edicti comprehenditur: quia damnatus est publico iudicio vel iniuriarum: nam verba edicti notant damnatum non accusatum ⁊ damnatum ⁊ in locum accusationis successit hodie tam moribus ꝙ̃ legibus specialibus municipiorum inquisitio. vt no. Bar. eleganter. ff. de publi. iudi. infamẽ. ⁊ probatur. ff. de his qui notan. infa. athletas. §. calumniatore. cuz glo. ⁊. ff. de pub. iudi. l. fi. per argumentum a speciali vbi damnatus publico iudicio licz non per accusationẽ fit infamis. ⁊ idem dicendum est si ex crimine publico per statutum alterata sit pena: naz nihilominus condemnatus erit infamis: quia publico damnatus iudicio: vt not. Bar. magistraliter in .l. j. in antepe. questione. ff. de pub. iudi. sic enim est in specie proposita ad gl. in contrariũ allegatas respondendum est s̃m Bar. eas loqui quando facta fuit non ex publico iudicio sed separatim ⁊ ex alio capite quod non succedit in locum accusationis ex publico iudicio. vt est exemplum. C. de testi. nullum. ⁊ secutus est Ange. in preal. l. infamẽ. quibus omnibus ⁊ supra relate glosarum concordie assentiunt Oldra. ⁊ An. de pi. vt refert Bar. in preallег. l. infamẽ. ꝙ autem propter ordinem in procedendo mutatur contra reũ dispensatum credatur super infamia qui Cy. adiuuabatur Dy. sentẽtia in prealle. l. fi. C. de suspec. tut. ⁊ in. d. l. infamẽ. per. l. ordo. ff. de suspec. tut. recte damnatur per Bar. in. d. l. infamẽ. per l. ordo. ff. de publi. iudi. ⁊ ad. l. primam. C. si tut. non ges. respondet Barto. quia ibi nihil dicitur de infamia. Nec rursum refragatur ꝙ fuerit condemnatus cum esset absens per contumaciam: quoniam lz sententia lata contra absentem per contumaciam non faciat ius cõtra alios qbus si presentem causam egisset fuisset nocitura. vt in palleg. l. q repudiantis. §. fi. ff. de inoffi. testa. ⁊ de euic. si ideo. in prin. Que tamen ad ipsum condemnatam ius facit ⁊ pro veritate habetur vt eisdem legibus: non enim melioris debet esse conditionis contumax ꝙ̃ non contumax. vt. ff. de nox. non solum. ⁊ ꝙ vi aut clam. seruius. immo deterioris: vt. ff. de appella. ex consensu. §. j. ⁊ de iudi. l. ⁊ post edictum. §. fina. ⁊ .l. si pretor. §. j. presertim cum ipse cõdemnatus acquieuerit dicte sentẽtie pariterqz cõsenserit soluẽdo partem cõdẽnationis

tem condemnationis.argu.de re iudi. qd ad consultationem. z.C.eo.ti.ad solutionem. Ex his rationibus quibus vsus sum in priore condemnatione puto vtendum z in posteriore qua fuit cōdemnatus in lib.lx.vel quadrigentis.nec mouet ꝙ fuerint ille cōdemnationes extincte z sublate per serenissimū ducalis dominatiōis decretū z litteras cū suis dependentys: qz nō ideo fuere sublate qm̄ fuerit absolutus vel reputatus fuerit innocens:immo qz non pena quam meruerat nocens habitus apud dn̄ium illata nō fuerit per primā cōdemnationē.scōa qz non potuerat ex eodem processu proferri. vnde nō vr̄ sublata infamia qm̄ mens principis fuit nō vt penam minueret vel remitteret immo potius vt augeret deniqz nemo qui sapiat negauerit. Et si ex supra relatis cōdemnationibus iuris infamiā non cōtraxerit condemnatus facti tn̄ infamiā non euaserit tan ꝙ grauata eius opinione apud bonos z graues.argumentum optimum.ff.de obse.a lib.prestan.honori.z.l.parens.z.l.lz. z que notantur in eis.nam z probato eiusmodi crimine per exceptionē grauatur eius opinio vt repellat a testimonio in causis criminalibus.de excep.deniqz.z de testi.testimonium.z que notantur ibidē.palā aūt est etiā facti infamia turpitudinē irrogare propter quam fratri z sorori conceditur contra testa.querela que alis non concederetur. nam z in hac re sufficit note leuis seu macule aspersio.vt de inoffi.testamēto.fratres. Et multo magis he cōdemnationes per diffinitiuas prolate causa cognita sententias: quoniā interlocutio presidis vel increpatio patris debet facti infamiā irrogare.vt.C.ex qui.cau.irro.isfa. ea que.z.l.interlocutio.z ad hoc faciunt no.in.l.nulla.C.in eo. ti.z.ff.eo.l.i.Relinquit itaqz ex omnibus superioribus inferendum dictas sorores recte de inoffi.testamēto sororis acturas z obtenturas; nec qz maritus fuerit testatricis comperi debere querelam excludi z lex gn̄aliter lata est de psonis turpibus institutis p querelam excludendis. vt.d.l.fratres.z insti.eo.§.i.

2 ¶†Ad scdm vr̄ prima fronte dicendū etiā si dicte sorores obtinuerint in querela z ab intestato succedant teneri eas restituere hereditatē dicto marito ex generali fideicō.qd ex illa clausula codicillari surgit.vt.C.de fideicō.l.ex testamēto. z de mili. testa.qui iure.z vtrobiqz notat z expressius:qz illis verbis institutio directa ꝯuertit in fideic.vniuersale. vt.ff.de iniusto rup. z irri.testamēto.posthumus.§.fi.z de testa.mi. querebatur.§. vtrū autē. Cōstat aūt fideicōmissum vniuersale valere rescisso testamēto p q̄relā inofficiosi testamēti.vt.C.de lib.pter. vel exhere.aut.ex cā.que loquit gn̄aliter.z i corpore vnde sumit. z in aut.vt cū de appel.cognoscit.§.si tn̄ cōtigerit.z.§.legatis. vbi simplr̄ statuit legata z fideicōmissa valere rescisso testamēto p querelam neqz separat fideicōmissa specialia ab vniuersalib⁹. z ita glo.expresse notauit etiā vniuersale fideicōmissum p eam aut.cōfirmari.ff.ad treb.ita tn̄.§.quotiēs.z doct.ibi sequnt. z.C.de lib.pter.aut.ex cā. ¶ In aduersum arguit.palam est iure veteri eā clausulam nihil operari rescisso testamento p querelam nec vertebatur p eā institutio in fideicōmissuz nec q in querelam obtinuissent tenebat ex fideicōmisso restituere hereditatem scriptis heredibus vt.ff.de inoffi.testamento.titia.nec hoc vllo iure nouo mutatū est in testamēto fratris vel sororis turpē personā sibi instituentis z fratrem vel sororem consanguineaz ꝓtereuntis.aut.nāqz. vt cū de appel.cogno.§.aliud quoqz capitulū.cū oibus sequētibus.vn̄ sumpta est aut.ex cā.C.de libe. preter.vel exhere.indubitate loquitur tm̄ de testamētis liberorum z parentū z de querela inoffi.testamēti que datur liberis ꝯ testamēta parentū vel parentibus ꝯ testamēta liberorū:vt ex verbis dicte aut.z in.d.aut.in multis partibus exprimit. Igitur ius antiquū quo ad querelam inter fratres z sorores z eorū testamētum rēmanet immutatū.neqz em̄ qs recte censebit fratrē hodie debere aut institui protinus aut preteriri aut nominatim exheredari: nominatim quoqz īserta causa ingratitudinis presertim ex bis que sunt in ipsa noua cōstitutione descripte.Nec rursum ius nouissimū ius vetus in vno casu corrigēs ad alterum casum etiā p idētitatē rōnis extenditur vt scribitur p Jac.bu.z Bar.z ceteros.C.de sac.san.eccle.aut.quas actiones.post glo.ibi positā.z per bar.ff.so.ma.si constante. in prin. ad qd facit.eo.ti.si vero negotium.§.de viro.qd enim noua lege specialiter nō est expressum: sub antiquis regulis z legibus relictū esse credēdū est.sic dicit legislator in.l.precipimus.in fi. C.de appel.z notandum verbum specialiter ibi positum si qs sane putauerit totam eam nouissimam constitutionem vt cum de app.cogno.ad liberos tantum z parentes eorūqz testamenta pertinere exceptis illis duobus medijs.§.si tamen contigerit.z.§.legatis.qui z ad fratres ac sorores z eorū testamēta pertineat aut extendant nō recte sentire videbit z ꝯ.l.fi.ff.de iur.z fac.igno.vbi quale est principiū cōstitutionis tale dz intelligi mediū:z multo magis mediū recipiet intellectuz a prin. z fine seu a precedentibus z sequentibus. arg.ff.de legi. z seruus plurīū.§.fi.z ꝯiura volentia z legū correctio ꝙtum fieri possit sit vitāda. de elec.cū expediat. lib.vi.in aut.qui.mo.na. effi.sui. §.tribus.eoqz magis: qz diuersa rō est in liberis z parētibus p nouū ius imutatū est: qm̄ hodie necesse sit eos institui nec sufficeret eis legitimā portionē alio quouis titulo dari vel relinqui nisi fuerint ingrati quo casu id pro eis innouatū est vt debeant dici in testamēto ingrati z cā ingratitudinis nominatim testamētis inseri ꝙ iure veteri nō fuerat necessariū: si qd igit ꝯ eos ius nouissimū sanxerit sup legatis z fideicōmissis ceterisqz capitulis vt valeant agere ferēdū nō est.ar.ff.de iureiurā.eū qui.in prin.p fratribus aūt z sororibus nihil nouo iure sancitū est:sic ergo nec ꝯ eos ad instar eius qd dixerūt doc.C.de bo. q̄ libe.cū nō solū.in pn̄.qz p ius nouū sublatū est patri ꝯpulsionis ius in filiū:qz nō pōt eū cōpellere adire hereditatē nec in eū recusantem patriā exercere potestatē cōcessuz est patri sibi filio recusante adire p se hereditatē filiofa.delatā sibiqz in plenū eā querere qm̄ vero in seruis ius nō est mutatū:qz pōt in seruuū recusantē adire hereditatē delatā sibi dn̄icā exercere potestatē:sicqz nil ꝯ dn̄os iure nouo mutatū est ita nec p eis:vn̄ seruo nolēte nullatenus poterit dn̄s hereditatē p seruuz delatā acquirere ſm ius vetus.ff.ad trebel.seruo inuito.i prin.sicqz plus iuris hz pr̄ in delatis p filium ꝙ dn̄s in delatis p seruū iure nouo:cū tn̄ cōstat plenı⁹ esse ius potestatis dominice ꝙ paterne. Deniqz post hec oīa cognita gauisus sum ꝙ Ang.huius quoqz sn̄ie comperi in aut.ex cā.z neminē memini vidisse ꝯriū. Adiuuabā etiā hanc partē per ea que no.Guil.de cu.C.de inoffi.te. fratres.vbi no. etiam si frater fuerit in legitima parte vel ampliore. Turpis autem persona in aliqua etiam minima parte scriptus nihilo magis querelam excludit:sed potius eaz partem turpi scripto heredi per querelam protinus auferendā qm̄ hoc de querela in odium turpium institutorū cōstitutū est qd nemo tm̄ in liberis z parētibus diceret ꝙꝙ eis plusꝙ fratribus faueatur. vt.C.de inoffi.testa.cum queritur.z in aut.vt cum de appel.cogno.§.et

3 hec disponimus.versi.ceterum.† Preterea ꝙ hec est sn̄ia glo. generalis vt clausula codicillaris nil operetur cum testamentū querela inoffi.test.rescinditur in aut. ex cā. quam sequit Guil.

a de cu.in.l.fi.C.de codi.cuius glosatoris autoritas quāta[a] sit in negotijs forensibus testatur Ja.but.C.qui pro sua. iur.l.j.vbi ait in decisionibus causarū non esse a glo.sn̄ia recedēdū nisi cōtraria foret cōsuetudo iudiciorum presertim cum fuerit alicu⁹ clari doctoris autoritate suffulta. Nouissime z ipsius clausule codicillaris conditio spectanda est:si non potest valere iure testamenti que est falsa:nam eius cōtradictoria vera est: quia potest valere iure testamenti: nam z valet z rursum valere potest z pōtuit multis casibus efficacissime: quid enim si fuissent premortue sorores testatricis:quid etiam si post mortem testatricis ante aditā hereditatem cum necdum querela nata est: quid si post aditam priusꝙ querelaz preparassent: aut quid si quinquēnio tacuissent aut etiā querelā repudiassent: his omnibus potuit valere iure testamenti z irretractabiliter: vniuersalis ergo ꝯria nō potest valere iure testamēti falsa est.vt.ff.de rebus dub. si vero qui ducenta.§.vtrum. igitur irritā reddit eā dispositionē.ff.si cer.pe.cū ad pn̄s.de ver.ob.cōditiones. Et periculosuz est scripturā q̄ semel iure testamenti valuit eaqz pro testō vsus est ad codicillos trāsducere.ar.C.de codi.l.fi.que consideratio adiuuat glo.d.aut.ex causa. Uerū hec vltima non sunt dictis sororibus necessaria cum satis eis priora sufficiant z cum p hec que.ſ.deduxi ratio nature z sanguinis adiuuetur z turpes mores meritissime puniantur qd reipublice congruit. vt.C.quo. bo.l.fi.z.ff.ad legem aquil.ita vulneratus.z de fideius.si a reo. §.qd vulgo.procliuius in hanc sententiā decurri vt agere possint dicte sorores z obtinere nec restituere teneantur presertim cum vxor plerunqz in vltimis cōstituta aut metu aut nimia reuerentia mariti ne forsitan sibi indignantem reddat aut efficiat de salute sperans non vltra ita testetur vt maritum contra responsa prudentum z nature rationem consanguineis preferant: vt.d.l.fi.C.quo. bo.

¶ Et ita dico z cōsulo ego Rapha.ful.iuris vtriusqz doctor: z ad fidem subscripsi z sigillum meū imprimi iussi.

¶ Idē vr̄ mihi Rapha.raymūdo iuris vtriusqz doc. qd.ſ.plene cōclusum est cū negari nō possit maritū de quo agit saltē de facto z leuis nota macule aspersum ꝙ ad q̄rela sufficit immo z nota graui vt.ſ. patuit z ne superuacuis insistā me in testimonium subscripsi z sigillum meum imprimi iussi. Laus deo.

Addit[i]o. a ¶ Glo.autoritas quāta sit. Adde phil. corne.in cōsi.lix.incip.diu post cōsiliuz.in.iij.col. ver.item hic voluit.in.iiij.volu. B.Ferrā.

¶ Consilium.cclxx.

1 ¶ Qd bona relicta hospitali cōditione apposita ꝙ non possint alienari possint tn̄ in melius pmutari nō obstante prohibitione z pena si cōtrafiat p testatorem appositis.

2 Et an semp appellatione vēditionis veniat omnis alienatio.

N christi nomine amen.

1 ¶ Dubitat nunquid hospitale seu pauperes hospitalis sancte Marie batutorũ de monte de boñ. heredes instituti in testamento Francisci de grassis ⁊ prohibiti alienare bona immobilia prout in testamento continetur possint permutare meliorando. ⁊ arguit primo ꝙ non attenta forma testamenti qua ꝓhibuit heredibus suis venditionẽ alienationem ⁊ omnẽ ꝯtractum ⁊ actũ ex quo alienatio sequeret vel presumi posset bonorum immobiliũ hereditatis dicti testatoris. Nam appellatione alienationis etiam permutatio continetur. l. fi. C. de rebus non alie. ⁊ ibi videtur casus questionis nostre cum loquatur in testatore prohibente alienationem: certe omnis contractus per quem transfertur dominium videtur esse prohibitus. Sed permutatio est huiusmodi: quia per eaꝫ transfertur dominium in accipientem. vt. l. j. §. j. ff. de rerum permuta. l. cum precibus. C. eo. ti. ad idem. l. j. C. de fundo do. ⁊ in. c. nulli. extra de rebus. eccle. non alie. vbi tex. expresse loquitur: maxime cum in hoc voluntas defuncti prohibẽtis pro lege sit omnino obseruanda. vt in autẽ. de nup. §. disponat. Ergo testatore prohibente nõ videtur aliter dici posse nisi vt nõ teneat alienatio: eo magis ꝙ in proposito testator vlterius progressus est dicens ꝙ si ꝯ factum fuerit: tũc in eo casu voluit ⁊ mandauit dictus testator omnẽ venditionẽ ⁊ alienationẽ ꝯctam ⁊ actum q ⁊ q̃ per aliquos ꝯ predictã ipsius testatoris prohibitionẽ fieret careat viribus ⁊ effectu. Ecce igit expressam ꝯctus annullationẽ p testatorẽ factam que postꝙ iam aliud velle nõ poterat nil magis debet hominibus ꝙ vt libera sit ⁊ stilus ⁊ arbitrium ꝙ iterũ non reddit habeat plenum robur ⁊ effectũ. l. j. C. de sacro san. eccle. ⁊ in aut. de heredi. ⁊ fal. §. primũ itaqꝫ. iuxta principiũ. ⁊ pro hoc facit. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. vbi res alienata ꝯ voluntatem testantis reuocat: ergo ⁊ in proposito hec domus si alienaretur saltẽ posset reuocari alienatio. per ea q̃ habent in. l. iubemus. §. sane. de sac. san. eccle. Itẽ domus de qua querit omnino vr inalienabilis ex illa dispositiõe testãtis. per l. ij. ⁊ qd ibi no. glo. fi. C. de vsu. ꝓ empto. vbi serui erãt alienari ꝓhibiti p defunctũ statuit ibi ꝙ vsucapi nõ possint; ergo sunt inalienabiles. ⁊ subdit in glo. ꝙ hoc procedit a voluntate testãtis. ⁊ allegat. §. disponat. in aut. de nup. Itẽ ꝙ fieri non possit hmõi alienatio satis pꝫ. verba enĩ ita debẽt accipi vt aliquem operent effectum. l. si qñ. ff. de leg. j. ⁊ in. c. si papa. extra de priuil. lib. vj. cum si. Sꝫ hic cum testator prohibuit alienationem sciebat vel scire debebat alienationem prohibitã rerũ ad ecclesias vel pia loca pertinentium sine solennitate saltim debita: ⁊ nisi sit vtilitas ecclesie vel alterius pij loci. xij. q. ij. hoc ius porrectũ. extra de his que fi. a prela. sine cõsensu capi. tua. ⁊ ibi no. extra de rebus eccle. non alie. c. j. lib. vj. ⁊ in cle. j. eo. ti. ergo hec probibitio testatoris ad hoc vt aliquem consequatur effectuꝫ debet intelligi vt nullo modo alienatio fieri possit: q2 sine eius prohibitione a lege dispositum erat vt alienatio non fieret nisi cuꝫ solẽnitate debita: ergo hoc debet hec prohibitio testatoris operari vt etiam cum solennitate inhibita videatur. vt. d. l. si quando. Nam ⁊ omnes religiose domus sunt sub eadem protectione. vt in. c. de xenodochijs. extra de reli. do. Et sic non videtur res ad hospitalia pertinentes sine solennitate debita alienari posse. l. orfanotrophos. C. de episc. ⁊ cle. quia cõtingit. extra de reli. do. Item adhuc pro ista parte facere videtur id qd dicitur rem ad pium vsum ex voto testatoris distinctaꝫ ad aliũ inconsulto summo pontifice aut principe transferri non posse. d. c. quia contingit. ⁊ l. j. ⁊ l. legatum. ff. de admi. rerum ad ci. perti. ⁊ l. legatum. ⁊ ibi Bart. ff. de vsufru. leg. Sed hec res ad vsum pauperuꝫ ex voluntate testatoris destinate sunt: vt patet ex verbis testamenti: quibus apparet testatorem omnem alienationem prohibuisse preterꝙ alienationem in vigintinouem annos ad renouandum vt apud pauperes dicti hospitalis pro ipsorum necessitatibus perpetuo permaneant: vt ex inspectione testamenti manifeste cõprehendit: ergo alienatio perpetuo impediri videat. Amplius si de facto fiet alienatio oportebit id qd pene noĩe p testatorẽ in casum alienationis adiectuꝫ est adimpleri. l. j. C. de his q̃ pene no. Sꝫ hic testator apposuit penaꝫ si cõtigerit alienationẽ fieri: vꝫ ꝙ voluerit pretiũ rerũ distribui per cõmissarios suos inter pauperes ⁊ egenas personãs dãdo vnicuiqꝫ pauperi nõ plusꝙ quinqꝫ solidos: ergo alienatio fieri nõ poterit ne saltẽ si fiat incidatur in penam: vt. d. l. j. de his que pene no.

¶ Sꝫ in cõtrariũ ꝙ permutatio cũ solẽnitate debita si fiat ad meliorationẽ hospitalis sit licita vr terminari posse: non enim in casu nostro põt apparere causaꝫ ꝓbibitionis aliquã subesse nisi fauore hospitalis qd etiã apparet expresse dum dixit ꝙ volebat irritare omnẽ alienationẽ vt res immobiles hereditatis sue et que ex ipsius hereditate emerent deseruiant necessitatibꝰ pauperũ cui fauore certũ est renuntiari posse p eũ ad quẽ pertinet et alienationẽ nihilominus facere: vt. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. et ibi glo. et Bart. facit. l. titio centum. in prin. ff. de cõdi. et demõ. Itẽ ad idẽ. l. quotiẽs ab oibus. et qd ibi no. glo. et Cy. de fideius. Nõ obstat si dicat ꝙ in casu nostro sit apposita causa vꝫ: vt deseruiãt necessitatibꝰ pauperũ: et sic non sumus in casu l. fil. fa. §. diui. ff. de leg. j. quia respondeo ꝙ permutatio non fit hic nisi ad meliorandũ quo casu remanet salua causa propter quã testator inhibuit alienationẽ. Nam ita deseruiet res pmutata necessitatibus pauperũ queadmodũ res prima testatoris: quia cum hic tractetur de fauore pauperum et illa causa quam testator adiecit eadem maneat nõ vr quoquo modo posse prohiberi quominus fiat in hunc casum in quem similiter de fauore pauperũ tractatur vt res permutata similiter deseruiat. Sicut dicimus in re dotali que ꝓhibetur alienari a lege iulia. de maritandis ordi. institu. qui. alie. lꝫ. in prin. ⁊. C. de cadu. tol. l. j. §. ⁊ cũ lex. Et tamẽ si fiat in vtilitate mulieris ⁊ ea inuita fieri põt alienatio ⁊ res altera loco ipsius succedit ad deseruienduꝫ doti. l. ita constante. §. fi. ff. de iur. do. Voluntas aũt testatoris prohibentis ⁊ legis a pari procedere debent de iure. de nup. in §. disponat. ergo ita iudicamus in proposito. Et ꝙ huic fauori possit renuntiari per illũ cuius causa est prohibita. similiter expresse firmat Io. an. in. c. ray. extra de testa. Et per hoc pꝫ etiã rñsio ad multa que in ꝯriũ possent allegari ⁊ maxime ad supra scri. Nõ enĩ ob. primũ ꝙ voluntas testatoris iusta est seruanda: vt. l. j. C. de his q̃ pene no. ⁊ nisi concernat fauorẽ eius propter quẽ facta est ꝓhibitio cui fauori licitũ est renuntiare saltẽ hoc casu quo tractat de fauore pauperũ quo res pmutata deseruiet voluntati similiter testantis eo magis ꝙ illa pena que est apposita p testatorem vt fiat distributio inter pauperes si contingat fieri alienationẽ vt dent quinqꝫ solidi pro quolibet loquit tantum in vẽditione. nec enĩ in alijs alienationibus ex qbus pecu-

2 nia nõ pciperet loqui põt: sꝫ hic nõ fit venditio: ergo ⁊c. ¶ Et si dicat nonne appellatione venditionis ois alienatio cõprehenditur: vt in tex. no. in. l. statuliberi a ceteris. in. §. quintus. ff. de statulibe. Rñ. ꝙ hoc casu nõ cõprehenditur: quia ibi loquit in largissima significatione que hic nequaꝙ cadere potest qui in permutatione non caderet illa distributio quam testator circa pauperes noluit: sicut caderet in venditione vnde nõ est eadeꝫ ratio. in aut. de non alie. §. quia vero leonis. ⁊ quod ibi no. Ia. de bel. qui dicit ꝙ vbi agitur de pena venditionis nõ cõprehẽditur omnis alienatio etiam si al's de fauore tractet: immo melius deseruiet voluntati defuncti si res meliorent: q2 si quolibet anno meliorarent posset ita pcedere in futurũ ꝙ res ille ita meliorate trãsirent in magnas diuitias. ⁊ sic magis haberemus intentionẽ defuncti q̃ multũ in vltimis voluntatibus est attendẽda. l. cũ virum. C. de fideicom. cũ si. Itẽ nõ obstat si dicat saltim possit cõsiderari aliquid interesse rõne affectionis facte vt maneat salue domus ⁊ fundi sui vel suorꝫ pdecessorum ꝙ interesse maxime cõsiderandũ esset in casu ꝓposito saltẽ vt no. Cy. in. d. l. quotiẽs. C. de fideicõ. facit. l. cũ seruus. ff. mã. Rñ. ꝙ hec interesse hic cadere non posset cũ testator in testamento suo voluerit vendi domũ habitatiõis ꝓprie vt ptiũ ex ea cõuerteret in emptionẽ aliarũ rerũ immobiliũ ad vtilitatẽ suorũ heredũ: ⁊ sic hñ pꝫ ꝙ interesse affectionis ad res testator cõsiderauit sed potius vtilitati pauperũ pdesse voluit q̃ vtilitas multo magis hic in pmutatiõe ista habebit locũ. Ex oibus his etiã liquida apparet rñsio ad aliud ꝙ dicebat ꝙ verba testatoris debẽt operari aliquẽ effectũ: q2 operarent in casu vẽditionis: hic aũt est permutatio ⁊ ad vtilitatẽ pauperũ. vt. s. oñsuꝫ est. Itẽ est attendẽda causa ꝓhibitionis: vt. d. §. diui. ⁊ ibi no. in. d. l. quotiẽs. Itẽ nõ ob. cle. ij. extra. de reli. do. l. j. ⁊ l. legatũ. ff. de administra. re. ad ci. pti. q2 illa iura loquunt in alteratione legati: vꝫ vt illud qd est deputatũ ad vnũ pium locũ vel vsuꝫ puta ad cõstruẽdũ ecclesiã vel altare ⁊ similia nõ possit sine licentia summi põtifi. ad aliũ vsuꝫ deputari puta ad seruiendũ pauperibꝰ. vel si esset relictũ ad faciendã vnã planetã nõ posset alterari ad faciendũ aliud etiã si vsu pio deseruiret. ita voluit Bar. in. l. legatuꝫ. ff. de vsufr. leg. Sed in casu ꝓposito secus est: q2 nihilominus res permutata remanebit deputata ad vsum eundẽ ad quẽ fuit deputata p eũdẽ testatorẽ: vñ ex separata rõne nõ infert. l. papinianus. ff. de mino. ⁊ l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. Ex his oibus cõcludo pmutationẽ fieri posse si fiat in vtilitatẽ hospitalis et pauperum: et ita vt supra scriptũ est videtur de iure defendi posse mihi Ioã. de guastonibus vtriusqꝫ iuris doctori. In quorum fidem ⁊c. Laus deo.

¶ Casus.

Zecolinus perusinus habens obligatum Nicolã de Recanato in quãtitate trecẽtorum florenorum

florenorum pro pretio quorūdam gabellarū: ipsum Nicolam cōuenit in ciuitate Perusij corā potestate coram quo cōueniri poterat rōne ɔtus Perusij celebrati: ⁊ tandē factis ɔdictionibus ⁊ oppositionibus p procura. ipsius Nicole potestas ipse ꝑ suam sniam cōdēnauit dictū Nicolā ad soluendū dictos trecentos florenos que snia in rem iudicatā trāsiuit. Exinde postea dū Zecolinus quereret ipsius executionē corā ipso potestate citato procuratore dicti Nicole ad ɔdicendū ne executioni mādaretur pronuntiatū fuit sniam exequendaȝ q̄ similiter in rem iuditatā transiuit. Et demū dū ipse potestas non inueniret de bonis dicti Nicole sub iurisditione sua in q̄bus posset sniam ipsam executioni mādare direxit litteras potestati Recanati requirendo ipsum vt deberet sniam Perusij dataȝ executioni mādare. Nicola hoc sentiens cōparuit corā potestate Recanati ⁊ appellauit a futuro grauamine qđ timebat sibi inferri per suā executionē ad dominū legatū marchie. ⁊ hoc actū fuit die xxij. octobris. Demum die. xxiij. dicti mēsis dum cōpareret ipe Zecolinus corā potestate Recanati ⁊ produceret litteras potestatis Perusij ⁊ sententiā quā petebat executioni mandari potestas ipse nolens in aliquo modū excedere presente dicto Nicola cōmisit nūtio vt ipsam sniam executioni mādaret ꝛm formam iuris ⁊ statutorū terre Recanati. A qua cōmissione executionis dictus Nicola presens viua voce appellauit ad dictū d. legatū marchie anconitane reseruato sibi bñficio ⁊ iure appellandi in scriptis. Et hic est aduertēdū ꝙ cōstitutiones marchie disponunt ꝙ a snia interlocutoria possit viua voce appellari. Itē ꝙ appellans viua voce vel in scriptis teneaṫ ipsaȝ prosequi faciendo citari partē infra octo dies a die interposite appellationis vt infra dilationē in citatione assignatā cōpareat ad videndū ipsam appellationē produci corā iudice. Ad quē successiue ipse Nicola die. xxv. dicti mensis in scriptis appellauit a dicta cōmissione ad dictum. d. legatū: ⁊ iter arripiens versus Anconā vbi ipse legatus moraȝ trahit ⁊ ibi perueniens ipsam appellationeȝ comitti fecit auditori ipsius dñi legati: qui facta coram ipso productione appellationis ⁊ cōmissionis considerans Zecolinum appellatum degere in ciuitate Perusij in qua iurisditionem nō habebat direxit litteras potestati Perusij vt ipsum zecolinum citari faceret ad videndū ipsam appellationem produci coram ipso commissario. Nicola autem habitis dictis litteris destinauit quendam priuatum ad ipsum potestatē Perusij vt ipsam citationē faceret: ⁊ cū perueniret Perusium cū ipsis infra quinq̄ȝ dies a die appellationis interposite in scriptis ⁊ die feriata in honorē dei ipsas litteras presentauit potestati perusij ⁊ petijt per ipsum citari dictū Zecolinū. potestas ipsa vidēs ipsum esse priuatū ⁊ nullū habere mandatuȝ a dicto Nicola ex officio suo dicta die feriata cōmisit nuntio ꝙ deberet citare ipm Zecolinū vt infra sex dies deberet coraȝ ipo cōmissario cōparere. nuntius ipse iuit die dñico sequēti ⁊ ipsuȝ Zecolinū citauit ⁊ eadē die retulit. Modo Zecolinus cōparuit corā ipo cōmissario ⁊ dicit ipsam appellationē nō esse recipiendā ex q̄bus infrascriptis causis vȝ. Prima q² iste Nicola non potuit appellare a tali mero executore q̄ cōmisit executionem ꝛm formā iuris ⁊ statutorū Recanati. Scđa q² prima fuit appellatū viua voce a futuro grauamine ⁊ illa nō fuit ꝓsecuta ⁊ silr nec alia appellatio scđa viua voce sȝ solū tertia īterposita ī scriptis. Tertia q² iste Zecolinus nō fuit legitime citatus: tum q² die feriata in honorē dei: tum etiā q² citatio fuit facta ex iudicis officio nullo ꝓ pte appellāte instāte ⁊ etiā q² supererat de tpe octo dierū post citationē factā die feriata infra qđ poterat facere citare legitime. Sup q̄bus oībus q̄riṫ q̄d iuris.

Consilium. cclxx.

1 Appellatio a mero executore non tenet.

2 Qui appellat viua voce reseruans sibi appellationem in scriptis si postmodū appellet in scriptis an dicatur semel tantum appellasse.

3 Citatio facta die feriata an valeat: ⁊ q̄d de cōmissione citandi ⁊ relatione nuntij.

1 In christi nomine amē.

Sup primo dubio clara est rñsio † ꝙ dicta appellatio nō tenuit facta a cōmissiōe de exequēdo si in ea non fuit expressa causa grauaminis in excedēdo modū exequēdi. iuxta ea q̄ plene habētur in. l. ab executore. ff. de app. C. quorū appella. nō reci. l. ab executore. extra de re iud. quod ad consultationem.

Sup scđo dubio de iure cōi cū ab interlocutoria non possit appellari viua voce. de appel. cordi. li. vj. ⁊ not. in. l. eius q̄. de appel. reci. p Bar. clarū esse ꝙ hic nō esset dare nisi tertiā ⁊ vltimā appellationē factā in scriptis primis duabus ex dicta causa nō valentibus: ⁊ sic bñ fecisset appellans prosequendo vltimam. de regu. iur. nō prestat. lib. vj. Sed q² ɔstitutiones prouincie disponūt vt d² ꝙ possit appellari viua voce vr̄ ꝙ scđam appellationē factā a cōmissiōe p̄dicta viua voce debuerit prosequi ⁊ nō vltimā: q² illa scđa fuerit operata suū effectū p̄supposito sȝ nō cōcesso ꝙ valuerit: lȝ facta ab executore ⁊ per cōsequens vltima facta in scriptis censeaṫ fuisse supflua. De prima ap. hic non curo q² fuit interposita a futuro grauamine: sed de scđa q̄ a presenti. s. ꝓnuntiatione seu cōmissione de exequendo. Sed quecūq̄ȝ cōsidereṫ siue prima siue scđa clarum est ꝙ tertia nō tȝ ⁊ illam ꝓsequēdo pars malefacit. Tū quantū ad propositū prima appellatio a futuro grauamine nō tȝ. vt in. c. bone. de appel. sȝ postea appellādo instāti vr̄ declarare illud futuruȝ grauamē de quo iam appellauerat: sicut in terminis nostris loquitur Inno. in. c. dilecto. ⁊ ideo in omnē euentū tertia non tenet: ⁊ hoc est qđ queritur: quia tertia duntaxat fuit prosecuta lȝ male. Sed in contrarium facit qđ no. Bar. in. l. cuȝ procura

2 tor. ff. de oper. no. nuntia. vbi tenet † ꝙ qñ quis appellat viua voce reseruando sibi beneficium appellandi in scriptis ⁊ postea appellat in scriptis: licet videātur due appellationes: quia facte diuersis tpibus tñ nō censetur nisi vna facta vno tpe. arg. l. asse toto. ff. de here. institu. ⁊ dicit ꝙ appellans pōt prosequi quā vult. ⁊ qđ no. Joā. an. de appel. c. bone. ⁊. c. dilecto. Sed aduertendū quia Bart. non declarat an prima facta viua voce trahatur ad secundā factaȝ in scriptis quo casu censeretur facta eo tempore quo facta fuit appellatio in scriptis ⁊ extunc inciperet currere tempus ad prosequendū nō a tēpore prime: an econtra secunda trahatur ad primam: quia tunc esset dicendū ecōuerso. Sed ex. l. asse toto. quam allegat videtur sentire hāc vltimā partē. ⁊ ita consultū vidi p valentissimos doct. iaȝ mortuos. s. d. Honofriū de Perusio Ant. de but. ⁊ Pet. de anc. et etiam ego al's cōsului sequēdo p̄dictos. ⁊ ꝛm hoc esset hic videndum an prosecutio ꝛm formā cōstitutionū fuerit facta infra tēpus debitū cōputādo tp̄s ab interpositione scđe appellationis facte viua voce nō ab interpositione tertie. ⁊ si nō esset facta clara esset intentio appellati ex capite p̄dicto ꝙ esset appellatio deserta posito ꝙ fuisset valida.

3 † Sup tertio ꝓo dubio lȝ fuerint opi. diuerse vt refert Cy. C. de ferijs. dies festos. ⁊ Jo. an. extra eo. ti. c. conquestus. ⁊ tenent ꝙ quicquid sit de iure tamen de cōsuetudine seruatur ꝙ si commissio citatiōis facta fuit nūtio die iuridica licet executio fiat postea p nuntiū die feriata pro non feriata ꝙ talis citatio tolere-

a ratur[a]. facit qđ in simili habeṫ in testib⁹ q̄ iurauerūt die iuridica ꝙ pñt examinari die feriata: vt no. gl. in cle. j. de offi. dele. in gl. pa. ⁊ bar. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nū. ⁊ in spec. de ferijs. §. j. versi. sed nūquid. facit etiā qđ idē Bar. no. i fi. in. l. dāni. §. sabini. ff. de dā. infec. bar. tñ post Oldr. in. d. §. nūtiatio. ⁊ Bal. in. d. l. dies festos. tenent ꝙ si illa dies erat feriata in honorem dei maxime si erat dies dominica talis citatio non valeat nec ex consuetudine toleratur: q² illa est potius consuetudo nūtiorū q̄ iudiciorū: ⁊ quia hoc est expresse prohibitum per illam. l. dies festos. ibi duȝ dicit. preconis horrida vox sileat. ⁊ sic resistit principio. hoc etiaȝ tenet spe. in titu. de cita. §. j. versi. itē excipiṫ ꝙ facta est in die festo. ⁊ ita est tenendū: ⁊ sic ista appellatio censeṫ deserta tāq̄ nō facta citatione infra terminum prefixū a cōstitutionibus cū sint paria factā nō fuisse vel inutiliter factam fuisse. ff. qui satisda. cogā. l. quotiens. de cōtrata. nō putauit. §. non queuis. ꝙ cuiusq̄ȝ vniuer. no. l. j. §. quibus.

Additio.
a Talis citatio toleratur. Et q̄d requiraṫ ad hoc vt valeat citatio die feriata. vide Fely. in. c. j. in. xj. colū. ver. decima regula. de rescrip. N. F.

Relatio tñ citationis vr̄ non vitiari ꝙ facta fuerit die festiua. arg. ⁊ qđ no. Bar. in. l. theopompus. ante fi. ff. de dote preleg. Nec videretur vitiare citatio ex eo ꝙ potestas perusinus ex suo officio nullo petente qui haberet mandatum ab appellante commisit citationem fieri ad litteras iudicis requirentis cuȝ in hoc esset merus executor. sȝ sufficit ꝙ iudex cui cōmissa fuit appellatio ad instantiam ⁊ requisitionem appellantis scripserit potestati Perusij ꝙ hoc faceret. arg. eorum que no. in. l. j. C. qui admit. ad bono. pos. in glo. ij. ante fi. ibi. vel hoc ⁊c. ⁊. ff. de mino. in. l. iij. §. sed vtrum. in glo. q̄ incipit. hoc olim. versi. vel dic verius ⁊c.

Et ita dico ⁊ cōsulo ego Pau. de ca. vtriusq̄ȝ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

Casus talis est.

Summus pontifex. M. v. vniuit monasterium sancte Marie de sancto sepulchro dalecāpora vulgariter nūcupatum ordinis sancti Augustini per priorem solitū gubernari monasterio abbatie Florē. ex causis in bulla cōtentis ⁊ priorale dignitateȝ ⁊ ipm ordineȝ sancti Augu. in dicto monasterio sancte Marie de sancto Sepulchro ꝑpetuo extinxit itaq̄ȝ cedentibus vel decedentibus moderno priore cū duobus monachis in dicto monasterio degētib⁹ vel ad alia religiosa loca sui ordinis se canonice trāsferentibus seu al's qūo dictū monasteriuȝ dimittenti-

bus liceat abbati ⁊ cõuentui dicte abbatie corporalem posses-
sionẽ dicti monasterij apprehendere ⁊ perpetuo retinere: vt la
tius constat ꝑ litteras huiusmodi vnionis quarum tenor .j. de
scribitur. Postea vero dicti prior ⁊ duo monachi professi ⁊ cõ-
uersi dicti monasterij dalecampora constituerunt sindicum et
procuratorẽ ad cedendũ ⁊ renuntiandũ .s. personã laicã. Qui
procurator corã notario ⁊ testibus dicto nomine cessit ⁊ renun
tiauit dicto monasterio ⁊ omnibus iuribus debitis suis domi-
nis in dicto monasterio ⁊ eius bonis competentibus.

¶ Deinde sindicus ⁊ procu. abbatis ⁊ conuentus abbatie pre-
dicte intrauit tenutã ⁊ corporalẽ possessionẽ prefati monasterij
vniti ꝑ dictis abbate ⁊ cõuentu p̃sente ⁊ cõsentiente supradi-
cto procuratore dictorũ prioris ⁊ fratrum dalecampora: vt de
predictis omnibus ⁊ singulis latius constat publicis instrumẽ
tis quorum copia .s̃. describitur.

¶ Quibus peractis abbas dicte abbatie deputauit in dicto
monasterio dalecampora vnũ ex suis monachis in priorẽ: po-
suitq̃ ibidem cũ eo conuentũ suorum monachorum: remanẽte
tñ ibi dicto olim priore cũ suis fratribus ⁊ cõmuniter cũ predi
ctis monachis abbatie viuẽtibus. Qui olim prior postmodũ
facit se in priorem eligi a suis fratribus ⁊ ab ordinario vt dr̃ cõ
firmari demũ a dicto ordinario visitatus fuit.

¶ Obijcitur nunc ꝑ dictum olim priorem dalecampora dictã
cessionẽ nõ valere cum in manibus ordinarij facta non fuerit.

¶ Itẽ de obreptione ⁊ seu surreptione dictarũ litterarũ vnio
nis prefate maxime cũ non faciant mẽtionẽ nisi tantũ de duo-
bus cũ priore: ⁊ ibi erat adolescens qdã nouitius qui in dicto
monasterio ꝑ annos plures remanserat habitũ indifferentem
a ꝓfessis portans q sue etatis annũ vt fert̃ cõpleuerat .xv. tp̃e im
petrationis ipsarum litterarum ⁊ sic tacite professus.

¶ Itẽ dr̃ ꝙ ip̃e olim prior est prior dicti loci rationibus supra
scriptis: ⁊ maxime q̃ cõtinuauit possessionẽ ⁊ alia p̃dicta fecit.

¶ Respondet̃ in contrarium pro parte dicti domini abbatis ⁊
conuentus abbatie predicte dictã cessionem non obstantibus
predictis tenere ⁊ valere: ⁊ maxime per illa verba quomodoli-
bet dimittentibus ⁊c.

¶ Itẽ bullas nõ fuisse surreptitias nõ facta mentione nisi de
duob9 monachis. Eo maxime q̃ ipse nouitius supposito etiã
ꝙ annũ .xv. cõpleuisset ⁊ habitũ portauerit indifferẽtẽ a profes
sis: nũꝙ̃ fuit habitus tractatus vel reputat9 vt ꝓfessus: sꝫ sem-
per vt nouitius vsq̃ ad diẽ ĩpetratiõis ⁊ postea: ac etiã maxĩe
q̃ ipsi nõ habẽt habitũ differẽtẽ a ꝓfessis: qm̃ si habuissent ip̃e
vtiq̃ habitũ nouitiorũ vsq̃ ad illud tp̃s portauisset ⁊ vltra.

¶ Itẽ ꝙ non obstat cõtinuatio tenute dicti olim prioris. Nã
ꝙ iam renuntiauerat continuare non poterat ⁊ quod per bul-
las extinctum erat. Nec etiã obstat ipsius noua electio vel ali
quod predictorum.

¶ Queritur ergo quid iuris, visis p̃dictis: ⁊ primo an scilicet
dicta vnio seu littere ad illam impetrate de iure subsistant. Se-
cundo an licite apprehensa fuerit possessio dicti monasterij da
lecampora per sindicũ dicti abbatis ⁊ in illa de iure remanere
valeat ⁊ debeat.

¶ Martinus ep̃s seruus seruorũ dei Dilectis filijs abbati et
cõuẽtui monasterij sancte Marie florẽ. ordinis .s. Benedi. sa-
lutem ⁊ apostolicam benedictionẽ. Sacre religionis sub qua
mundanis abiectis illecebris votum ⁊ sedulum exhibetis dño
famulatum promeret̃ honestas vt ea vobis fauorabiliter con-
cedamus: per que saluti animarũ Christifidelium consulatur.
sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat
ꝙ nonnulli fideles zelo deuotionis accensi: ac cupientes humi
li spiritu virtutum domino famulari desiderãt in vestro mona
sterio sancte Marie florentie: ordi. sancti Benedi. in quo estis
diuinis obsequijs mancipati ob singularem obseruantiam reli
gionis recteq̃ viuendi normã quã ibidẽ laudabilẽ obseruatis
recipi ⁊ profiteri ac vna vobis volente dño famulari: ⁊ lꝫ ad ve
strã ⁊ eoꝝ sustentationem dicti monasterij facultates suppete-
rint: tñ ꝓpter artitudinẽ habitationũ vestri moñ. ꝙ in loco pre
celebri ciuitatis Florẽ. situatũ est ⁊ q̃ ciues circũdãtes domos
eoꝝ huiusmodi religioni accõmodas nolunt alienare. Fideles
ipsi ex eo ꝙ dictũ monasteriũ ampliari nõ p̃ot nequeunt ipsã
religionẽ intrare propterea eoꝝ pium ꝓpositũ impedit̃ ⁊ ipsi in
terim ad alia secularia se deducũt: in eoꝝ animarũ periculũ ⁊
scandalum plurimoꝝ. Cũ aũt sicut eadẽ petitio subiungebat ꝓ
pe dictã ciuitatẽ quoddã monasteriũ sancte Marie de sancto
sepulchro dalecampora vulgariter nuncupatũ ꝑ priorẽ solitũ
gubernari ordinis sancti Augu. in quo prior ⁊ fratres dicti or.
sancti Augu. sub habitu biso degere cõsueuerũt latas in se ha-
bens habitatiões ⁊ ꝙ ꝑ maxime poterit ampliari situatum exi
stat ꝙ si eidem vestro monasterio perpetuo vniret̃ vos ipsam re
ligionẽ ingredi ⁊ profiteri volentes cõmodius recipere ⁊ mul-
torum animas que al's vagarent̃ ꝑ orbem ad viã salutis redu-
cere valeretis. Quare pro p̃te vestra fuit nobis humiliter sup-
plicatũ vt vobis sup̃ premissis oportune consulere de benigni-
tate apostolica dignaremur. Nos igitur qui diuinum cultum
⁊ religionis obseruantiam nostris vigere ⁊ augeri temporibus
supremis desiderijs affectamus huiusmodi supplicationibus
inclinati prioralem dignitatem ⁊ ipsum ordinem sancti Au-
gust. cum huiusmodi habitu in dicto monasterio de sancto Se-
pulchro perpetuo supprimimus ⁊ extinguimus ac in eo dictũ
ordinẽ sancti Benedicti vigere decernimus in futurũ. Ita ꝙ
omnimodo ꝑ abbatẽ vestri monasterij ꝓ tp̃e existente quicũq̃
fideles in monachos recipi ac ꝓfiteri ⁊ ꝑpetuo dño famulari ac
ibi poni pro nutu dicti abbatis ⁊ ad claustrum reuocari valeat
iuxta dicti ordinis sancti Bñdicti regularia instituta ⁊ nihilo
minus prefato monasterio de sancto Sepulchro cuius centũ
⁊ viginti prefato monasterio vestro cuius mille ⁊ octingentoꝝ
florenorũ auri fructus redditus ⁊ prouentus ꝓm cõmunem esti
mationem valorẽ annuũ vt asseritis nõ excedunt cũ domibus
suis dũtaxat autoritate apostolica in ꝑpetuum incorporamus
annectimus ⁊ vnimus: ita ꝙ cedentibus vel decedentibus mo
derno priore ⁊ duobus monachis in eodẽ monasterio de sancto
sepulchro degentibus vel ad alia loca religiosa sui ordinis se
canonice trãsferentibus seu al's dictum monasteriũ quomodo
libet dimittẽtibus liceat vobis corporalẽ possessionẽ monaste-
rij sancti Sepulchri ac domorũ predictorũ ꝑ vos vel aliũ seu
alios libere apprehẽdere ⁊ perpetuo retinere ibiq̃ monachos
ponere vel alios voluntarios ad religionem recipere ad solum
nutum vestrum ponendos ⁊ amouendos sicut in alijs monaste
rijs vestri ordinis fieri cõsueuit iure camere loci ordinarij semꝑ
saluo. Nos eñ oĩbus ⁊ singulis monachis vestri ordinis qui in
eisdẽ monasterio de sancto Sepulchro ⁊ domibus ꝓ tp̃e reside-
bunt vt oĩbus libertatibus exẽptionibus immunitatibus pri-
uilegijs statutis ĩdultis monasterijs ⁊ domibus vestri ordinis
a sede apostolica vel aliũde quomodocũq̃ cõcessis ⁊ in antea
cõcedẽdis vti ⁊ gaudere valeat autoritate predicta tenore pre-
sentiũ indulgemus. non obstantibus ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cclxxj.

1 ☞ Si papa vniens vnã ecclesiã alteri ecclesie cõcedat auto-
ritatẽ preleto ecclesie cui fit vnio intrandi possessionẽ bonorũ
ecclesie vnite: cedẽtibus tñ prioribus prelatis ⁊ clericis eiusdẽ
eccle. an valeat acquisitio possessionis dictis clericis cedẽtib9.
iura sua dicto prelato ⁊ non in manus sui superioris ⁊ iudicis
ordinarij. ⁊. 2.

2 Verba rescripti intelligenda sunt ꝓm ius commune sicut ⁊ ver
ba statuti ⁊ etiã contrahentium.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Viso tenore suprascripte bulle: ⁊ presupposi
to ꝙ dictus prior ⁊ monachi monasterij sancti se
pulchri cesserint dicto loco ⁊ renuntiauerint om-
ni iuri qđ in eo habent in forma plenissima ⁊ cũ traditione cla
uium ⁊ sine aliqua reseruatione in manibus dicti domini ab-
batis monasterij sancte Marie florent. ordinis sancti Bene-
dicti sine licentia tamen ⁊ consensu superioris ordinarij cuius
subsunt prefati prior ⁊ fratres monasterij sancti sepulchri. Ac
etiã p̃supposito ꝙ idẽ prior ⁊ monachi post dictã renũtiationẽ
⁊ cessionem remãserint in certa parte dicti monasterij de volun
tate ⁊ licentia dicti domini abbatis cum certis pactis ⁊ condi-
tionibus de exhibendo eis certum quid annuatim. Queritur
vtrum videatur extitisse conditio posita in suprascripta bulla
in versicu. ita ꝙ cedentibus vel decedentibus ⁊c. vt sic prefa-
tus abbas potuerit ⁊ sibi licuerit corporalem possessionem di-
cti monasterij sancti Sepulchri ac domorum eius apprehen-
dere libere ⁊ licite ꝓm tenorem suprascripte bulle ⁊ ipsam conti
nuare possit necne. Constat eñ dicti ablatiui absoluti cedenti-
tibus vel decedentibus ⁊c. faciunt conditionem. ff. de condi.
⁊ demonstra. l. a testatore. ⁊ ibi not. Item constat ꝙ anteꝙ̃ im-
pleatur conditio apposita in rescripto non habet locum di-
spositio ipsius: vt in cle. j. de conces. preben. sicut nec aliqua
alia. ff. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. in fi. de verb. signi. l. ce-
dere diem. ¶ Ad qđ videtur dicendum ꝙ non: quia verbum ꝙ̃
illud cedentibus qđ magis adaptatur ad casum nostrum debet intelli-
aliquod aliud appositum in suprascripta bulla debet intelli-
gi de cessione valida non de inualida. ff. de bo. pos. contra tab.
l. non putauit. §. non queuis. de re iudi. l. iiij. §. condemnatum.
2 † Nam verba rescripti debent intelligi ꝓm ius cõe. de rescrip.
causam que. de offi. dele. super questionum. §. si vero duo. sicut
⁊ verba statuti. C. de noxa. l. ij. de consue. cum dilectus. ⁊ etiam
contrahentium. ff. de iure do. l. sed hoc nisi. ⁊ ibi not. de admi.
rerum ad ciui. perti. l. ij. §. fina. Sed de iure communi actus
nullus pro

nullus p nō facto habet.ff.q satisda.cogā.l. quotiens vitiose. C.de sen.ex pericu.reci.l.ij.ꝛ.l.fi. Cōstat autē ꝙ cessio dictorū prioris ꝛ monachorꝫ facta in manibus dicti dñi abbatis q nō erat eorū superior nec ab ipso dictū locū habebant nō valet nec pē divacare dictū monasteriū sancti Sepulchri.de renū.c.fi. ꝛ.c.admonet.ꝛ.c.ꝙ in dubus.vj.q.iij.deniqꝫ.vij.q.j.si quivo. xvij.q.j.gonsaldus.ff.de offi.presi.l.penul.in tex.ꝛ gl. Igitur dicta cōditio cedentibus.i.si cesserint extitisse nō vꝫ de alijs cōstat ꝙ nō extiterunt. Et p cōsequēs prefatus abbas nō vꝫ potuisse licite possessionem apprehendere de loco non vacāte sicut nec alius loco dicti prioris sic cedentis si dicto dño abbati fuisset facta cōcessio dicti loci potuisset eligi: vt plene no. in solutione questionis posite sup regula.nō firmat.in mercu. In cōtrariū facit gl.q est in.d.c.ꝙ in dubijs.q tenet ꝙ lꝫ nō teneat cessio quantū ad piudiciū supioris q nō cōsensit quominus possit eos in eodē loco inuitos detinere: tenet tñ quo ad preiudicium ipsorum renuntiantiū vt nō possent sup dicto loco aliquid petere.ad qd facit.c.cū tēpore.de arbi.ꝛ de appel.c.cū appellationibus.ꝛ qd ibi no.in glo.q icipit.no.p his.lib.vj.bñ facit in si. l.p fundū.ff.de serui.rusti.predio.cōia prediorum.l.vēditor.in pn.cū ibi no.ꝛ.l.fi.eo.tit. Sꝫ hic nō est dare aliū vel alios qui possint ꝯdicere adeptioni huius possessionis ꝙ ipm priorem ꝛ fratres quorū fauore fuit apposita dicta cōditio ꝛ facta dicta reseruatio in dicta bulla ꝙ possit dictus dñs abbas dictā possessionē adipisci: ita demum si dicti prior ꝛ fratres cesserint quos inuitos de dicto loco noluit papa ammouere ne sua cōcessio fieret illis iniuriosa ꝙ esse nō debet.de dona.c.consultationibus. de vsu pal.c.ex tuarū.de verbo.signifi.dilecto.ff. ne qd in loco publico.l.ij.§.merito.ꝛ.§.si quid a principe.sufficit ergo ipsos cōsensisse quorꝫ fauore dūtaxat fuit apposita dicta conditio.ff. de lega.j.l.nihil.§.oibus.C.de fideicom.l.quotiens. Pōt ergo pfatus dñs abbas ꝯ dictos priorē ꝛ fratres dicere quantū ad vos pertinet liberas edes habeo.ff.si serui.vēdi.l.loci corpus. §.competit. Et posito ꝙ glo.illius.c.qd in dubijs.videatur reprobari per Host.ꝛ Ioan.an.dicentes ꝙ est contra illum tex. qui dicit in fine ꝙ nullam obtinet firmitatem.ꝛ glo.dicit ꝙ obtinet aliquam: talis reprehensio sic intelligitur ꝙ per talem cessionem factam in manibus non superioris nō vacat beneficiū: ꝛ ideo alius loco eius eligi ꝛ intitulari non potest: ꝛ ad hunc finem tendit solutio questionis posite super dicta regula non firmatur.nec potest ratificari per ordinarium dicta electio si facta fuit anteꝙ approbaretur cessio cuius contrariū innuit.d.glo. non tamen reprehendunt ꝙ inquantum vult eam ipse cedens non possit aliquod ius pretendere vel petere inuito ordinario: quinimmo ipse ordinarius potest ipsum inuitum inde ammouere. Sed in casu nostro non tractamus de electione facta loco dicti cedentis nec de titulatione que ammodo in dicto loco nō cadunt cum papa dictam dignitatem prioratus in dicto loco pure ꝛ presentialiter extinxerit ꝛ suppresserit: sed tractamus de adeptione possessionis in proprietatem non in titulū que proprietas dicti loci concessa est dicto domino abbati. vt.d.c.consultationibus.de dona.que quidem possessionis adeptio cum facti sit ꝛ plurimum facti habeat.ff.de acqui.possess.l.iij.§.de cōces.preben.cum nostris.ꝛ quod ibi no.non sic de facili vitiatur sicut electio que est actus legitimus.de elect.c.ij.lib.vj.cum ibi nota.vnde ista duo simul stare possunt ꝙ per dictam cessionem non vacet dictus locus prioratu: ꝛ nihilominus possessio ciuilis ꝛ naturalis dicti loci sit licite acquisita dicto abbati fm tenorem dicte bulle: quia nil habet commune titulus cum possessione.l.naturaliter.§.nihil.ꝛ.l.permisceri.de acquir.poss. Uel aliter ꝛ melius potest dici ꝙ reprehensio predictorum super dicta glo.procederet si prefato domino abbati non esset facta cōcessio dicti loci: sed quia facta est dico ꝙ ordinarius non posset inuito dicto domino abbate retinere in dicto loco seu monasterio prefatum priorem ꝛ monachos seu fratres inuitos: quia fieret per hoc contra concessionem factam per papam quam papa voluit habere plenum effectum quantūcunqꝫ posset habere sine iniuria dictorum prioris ꝛ fratrum.vt.d.c.consultationibus.sed ipsis non infertur iniuria: ex quo voluerunt ꝛ consenserunt.ff.de iniur.l.j.§.vsqꝫ adeo.C.de transact.cum donationibus.de regu.iur.l.non videtur.ꝛ sufficit semel voluisse.ff.de aqua plu.arcē.l.in diem. ¶ Ex quo igit dictus prior ꝛ fratres etiam inuito ordinario possunt dimittere dictum locum dicto domino abbati: non fuit in concessione ipsorum necessarius cōsensus dicti ordinarij: quia qd fieri potest aliquo inuito potest fieri etiam eo ignorante.l.iiij.§.j.ff.de fideicom.liber.de reg. iur.qui potest inuitus. Cessat enim hec ratio quare in cessione requiritur autoritas superioris: quia illa requiritur quādo superior potest contradicere ꝛ cessionem impedire ꝛ inuitū in beneficio detinere propter publicam vtilitatem ꝛ salutem animarum. Hoc autem non est hic: ex quo papa dicto domino abbati cōcessit: ꝛ sic in hoc voluit facere piudiciū ordinario vt sub eo non esset amplius dicta dignitas prioratus in dicto loco nec dictus ordo: licet quo ad alia iura que pretenderet in dicto loco noluerit ei facere preiudicium: vt in fine dicte bulle. vnde dico ex hoc ꝙ statim dicto priore ꝛ fratribus cedentibus vacauit dictus locus prioratu: quia sic censet voluisse papa postꝙ abbati concessit ꝛ dedit potestatem adipiscendi possessionem cum cesserint qd est intelligendū qualitercūqꝫ etiā sine superioris ordinarij autoritate: qꝛ satis est ꝙ adsit volūtas pape. ꝛ hoc etiam pꝫ ex vltima cōditione dū subdit. seu als quomodolibet dimittētibus ꝛc. Nā nulli dubiū est ꝙ si dicti prior ꝛ monachi de facto dimitterent dictū locū ꝛ irent vagando p mūdum posset dictus abbas dictā possessionē apprehēdere nec posset phiberi ab ordinario dicente se velle illos ad dictū locū reuocare: qꝛ de hoc nō hꝫ se impedire ordinarius postꝙ p papā dict9 locus est in dictū abbatē ꝛ eius monasteriū translatū vt ex dictis verbis quomolibet dimittentibus. Colligit ergo ꝛ in casu nr̄o ꝙ lꝫ dictus prior ꝛ fratres si de facto dimitterent ꝛ irent vagando per mundum ꝛ possent p ordinarium ad aliud claustrum reuocari nō tamē possent reuocari ad istud: quia conditio sub qua facta est dicta concessio extitisset cū dictus abbas nullā iniuriam videatur inferre illis adipiscendo possessionem ex quo volūtarie dimiserunt ꝙ solū papa censet cōsiderasse dictas conditiones apponendo. Et istam partem puto veram.ꝛ pro ista concludo ꝙ dicta conditio extiterit ꝛ ꝙ prefatus dominus abbas potuerit possessionem dicti loci apprehendere. licite ꝛ fm tenorem dicte bulle ꝛ eam continuare. Fratres autem predictos retinere debebit in parte dicti monasterij fm pacta ꝛ conuentiones habitas inter eos non tāꝙ possessores sed tanꝙ hospites ꝛ detentos.l.ꝛ habet.§.j.ff.de preca.ꝛ.l.j.§.fi. de his qui deie. vel effude. Et ita vt.s. scriptum est dico ꝛ consulo ego paulus de cast.

Laus deo.

¶ Consilium.cclxxij.

1 Sniā appellationis lata ꝯ primā sniam eo qꝛ fuerat lata super inepto libello non parit exceptionem rei iudicate ipsi appellanti cōtra appellatum.

Que requirant ad hoc vt snia appellationis lata in fauorē appellantis pariat exceptionē rei iudi.aduersus appellatum.

2 Sentētia lata ab obseruatione iudicij nō est pprie diffinitiua.

N nomine sancte ꝛ indi

1 uidue trinitatis amē. ¶ Uisis prima snia in qua facta fuit cōdēnatio dicti Guilielmi ad frumentū: ꝛ etiā scda sententia in qua fuit data licentia intrandi tenutam pro executione dicte prime sententie: visa tertia sententia lata per iudicē appellationis necnō visa petitione nouiter facta pro parte dicti Nicolai ꝛ fratrum ꝛ alijs que hincinde in facto narrantur: videtur posse dubitari vtrum pars in dicta petitione contenta: vꝫ dictus Ludouicus possit opponere exceptionem rei iudicate vigore dicte vltime sentētie cōtra dictū.d. Nicolaum ꝛ fratres in causa appellationis late. Et primo videtur ꝙ non: quia ista vltima vult ꝛ intendit ꝙ sententia lata super executione non sit valida nec seruari debeat ex eo quia iudex in illa sequendo ineptam actionem ꝛ ineptum libellū pronuntiauit primo faciendam executionem inestimatam ꝙ esset facta condemnatio cōtra.l.j.C.de execu.rei iudi.ꝛ.l.si cum nulla.cum simi.ff.de re iudi. Et sic in effectu perinde est ac si pars aduersa fuisset cōdemnata ex eo qꝛ ineptam actionē intentauit ꝛ ineptū libellum porrexit: ꝛ pars ista pro qua lata est ita vltima snia videt ppter hoc absoluta ab obseruatione iudicij: quo casu constat ꝙ pars condemnata potest aptam actionem proponere ꝛ datum libellū porrigere. Nec ob.exceptio rei iud. fm ea que plene habentur in.c.examinata.extra de iudi.l.j.§.j.ff.si mē.fal.mo.di.ꝛ in terminis hoc decidit glo.ordi.in.l.ꝛ an eadē.in gl.ij.ff.de excep.rei iud.quā sequunt ibi doc.pro quo etiā facit.d.l.j.C.de execu. rei iudi.vbi pꝫ ꝙ lꝫ ps repellit ex eo qꝛ in exequēdo ordo iuris seruatus non fuerit tñ non videt si aptam actionē fm ordinem iuris intētare velit vt ibi dicit tex.ergo ꝛc. Hoc probat sic.ps appellata vꝫ psistere i prima petitione: quia illud idē petit in cā appellatiōis qd in causa pncipali: quia dato ꝙ appellatio extinguat siue suspendat pronuntiatum. iuxta ea que habentur in.l.j.§.fina.ff.ad turpil.l.furti.§.j.ff.de his qui no.infa.cum si.tamen reponit appellatum in terminis

a in quibus erat tpe litis cōtesta.[a] l.ita demū.C.de pcu.ꝛ sic in prima petitione. Sed in casu isto pars appellata petebat executionē inestimatā sicut i pma petitiō q fuit ineptus modus agendi: vt.s. Nūc vero petitiō cōdemnationē estimatiōis ꝛ sic aliud qꝛ primo executionē nō cōdemnationem. Si aliud nō ob.ergo exceptio rei iudi.qꝛ ad hoc vt possit opponi inter alia requirit

a ¶ Lit. cōtest. Adde eundē.j. in consi.lxxv. in numero.iij.

q illud idē petatur. l. cū queritur. cū sequē. z. l. si quis ad totū.
§. generaliter. z. l. cum de hoc. cum si. ff. de excep. rei iudi.
¶ Sed his non ob. puto de iure posse 2rium defensari. nā si re
cte cōsideratur hic oīa requisita ad excep. rei iudi. concurrunt:
qz eadē est causa petēdi: eadē cōditio psonaꝝ: z eadē quātitas
vt dicunt iura predicta. Et lz primo executionē nunc condem
nationem petierit: istud est respectu eiusdē quantitatis z sic in
effectu pur eadē quantitas petitur: ergo ob. exceptio rei iudi.
Preterea pars aduersa in causa appellationis petijt sentētiaz
reformari circa estimationem seu quantitatem prima causa de
ducta tam ex nouis q̄ ex veteribus actis. sed ex nouis non po
terit reformari nisi q vbi primo erat executio petita nunc pete
retur cōdemnatio: ergo clare cōstat q in cā appellationis fuit
petita condēnatio in quātitate: sed illud idē nūc petitur: ergo
ob. exceptio rei iudi. Et istud est multū ponderandū q pars ad
uersa istud petijt: qz tunc iudex ad quem pōt z dz etiā ex nouis
causis z actis sniam reformare siue ad ipsum habeat recursus
per viā appellationis: vt. l. titianus. ff. q cū eo. l. j. ff. de appel.
l. per hanc. C. de tēp. ap. in. c. in presentia. cum si. extra de renū.
siue etiā p viaz nullitatis: vt no. dixit Bar. in. l. siue proponis.
C. quomodo z qū iudex. l. si expressim. ff. de app. Et secunda re
formatio fuit ista: qz iudex appellationis pnuntiauit sniam su
per executione latā esse iniquā z iniustā. Istud nō pōt habere
locū nisi hoc respectu vz qz quātitas in qua petebatur executio
nō est nec erat debita: ergo si illa eadē iterū petat sup qua fuit
pronūtiatū: obstat exceptio rei iudi. Et q ita sit ostēdo. Iudex
principalis cause qui executus fuit dictā primam sniam in sua
snia a qua vt. s. extitit appellatū declarauit z cōstituit dictum
heredē dicti Guilielmi. s. Ludouicū debitorē i illa quantitate
q̄ nūc petit. qd pz ex pluribus verbis dicte snie ibi. qz pro execu
tione dicte snie zc. z sic vult q snia sup frumento seu restitutio
ne dicti frumenti primo lata merere executionē in dicta quan
titate. Item ibi pro quantitate zc. de qbus in petitione fit men
tio zc. pro satisfactione frumenti zc. habita ratione more zc.
Hec omnia ergo clare probant q ppter morā idem iudex prin
cipalis cause cōstituit declarat z presupponit ipsum debitorez
in illa quātitate que nunc petitur: z tū illa snia fuit declarata
iniusta z iniqua: z oīa alia z singula que gessit z que sequunt
ex eo vel ob id z qd potuerit immo debuerit ex quo p partē fuit
petitus iudex ad quē istud facere satis. s. ostensum est. Qd autē
istud voluerit pz ex verbis snie sue ibi. iniquaz z iniustaz. quia
ista verba nō possunt referri ad ineptam actionem vel ineptuz
libellum. nam tūc snia cum toto processu redditur nulla. iuxta
ea que habentur in. l. si patronus. ff. de iureiu. in. c. cum dilecti.
extra de empt. z ven. z glo. not. insti. de obliga. in prin. quam
Bald. dixit singularem in. l. actor. C. de iureiur. Male ergo iu
dex tunc diceret q fuit bene appellatum. iuxta no. in. l. si expres
sim. ff. de ap. Et si dicatur iudex subdit in sentētia bis immode
rate excedendo modum exequendi z q sic per ista verba videt
velle q ideo illa sententia non tenuerit: quia sequendo ineptā
petitionem prius pronuntiauit super executione q̄ super con
demnatione estimationis. Respōdeo q tunc illa verba iniustā
z iniquam zc. starent omnino proprie: z tamen verba sententie
debent intelligi stricte z pprie prout iacent. l. j. cū si. C. si plures
vna sen. z no. bar. in. l. j. C. quādo prouo. nō est ne. Immo dico
q̄ tunc proprie iudex immoderate excedit modum exequendi
qū pronūtiauit executionem fiendam in maiori q̄titate q̄ de
buerit. vt probatur ex his que habent p tex. z glo. in. l. ab execu
tione. C. quorum ap. non re. in. l. ab executione. ff. de app. in. c.
q ad 2sultationē. de re iudi. ij. q. vj. §. quoꝝ. ver. ab executiōe.
z ita recte fecit dictus principalis cause q executus fuit dictam
primā sniam in casu isto: qz in multa maiori quātitate pronū
tiauit exequendā z sic immoderate: z ideo optime iudex appel
lationis dixit illam iniustaz z iniquā z bene appellatū: quare
ergo vigore illius sententie que transiuit in rem iudi. non po
test excipi z opponi in hoc casu exceptio rei iudi. certe non bene
video. Et hoc etiam patet: quia coram dicto iudice appellatio
nis nō fuit solū z simpliciter institutū sup ineptitudine libelli z
ordine iuris non seruato immo principaliter sup meritis cause.
nam fuit pluries z pluries coram ipso allegatū etiā per doc. et
aperte probatum q nec dictus Guilielmus nec ipsius heres
fuit in aliqua mora: z adhuc probari potest tam in facto q̄ in
iure: quia mora est fundamentū partis aduerse. z ideo dictus
iudex optime fuit promotus ad pronuntiandum illam moram
z iniustam atq3 immoderatum. Nam intendi debet processus
ad hoc vt cognoscatur vtrum pars fuit prosecuta viam nulli
tatis vel iniquitatis: vt etiā tangit Bar. in. l. j. C. quā. puoca.
non est neces. Et sic dici pōt q hic causa nullitatis fuerit inci
dēs: sed causa iniquitatis z iniustitie fuerit principalis. iuxta
no. in. d. l. j. z plenius in. l. si expressim. de ap. Possunt z predi
cta iuuari: qz qū iudex habet respectū solum ad ineptitudinez
actionis z libelli nō fertur sententia diffinitiua: sz absoluit ps
ab obseruatione iudicij. ita no. dicit glo. in. l. j. §. ideo. cū si. ff. si
2 mes. fal. mo. dixe. † Et cōstat q snia que fertur ab obseruatiōe
iudicij nō est proprie diffinitiua: qz non diffinit principale ne
gotium de quo vertitur lis inter ptes. iuxta qd habet per gl. in
cle. j. de sequestra. pos. z fru. z tenet Bar. in. l. titia. ff. de accusa.
z plene per modernos in. l. si finita. §. si forte. ff. de dam. infec.
Sed in casu isto iudex appellationis diffinitiue processit vt ip
semet in sententia attestat: ergo habuit respectuz principaliter
ad merita cause. Hoc etiam patet ex ea: quia circa finē senten
tie subdit pro eo respectu quo dicta sententia lata per iudicem
principalis cause qui executus fuit dictam primam sententiā
appareret nulla zc. non ad ineptitudinem libelli siue ad ordi
nem non seruatū: z sic nō dixit illam principaliter nullā: sed eo
respectu quo reperitur: sz pars heredis dicti Guilielmi in cau
sa appellationis nō fundauit se principaliter ex illo capite quo
esset nulla: sed ex illo capite ex quo fuit iniqua. vt. s. ostensum
est. Et sic nunc dictam executionem opponendo fundat se ex ca
pite dicte iniquitatis non autem ex capite nullitatis.
¶ Ex his si recte consideretur satis patet respōsio ad cōtraria
primo loco allegata: quia illa procedunt quādo sententia fert
solū proprie z principaliter super ineptitudine actionis z libel
li: z sic est simplex snia ab obseruatione iudicij: hic vero secus vt
dixi. ergo pz ex. s. scriptis q pars aduersa seu dictus dominus
Nicolaus z fratres in effectu semp vnū z idem petunt: ergo zc.
¶ Concludo ergo exceptio rei indicate opponi potest z obstat
hoc casu cōtra nouam petitionem seu intentionem dicti dñi Ni
colai z fratrum. Et ita de iure dico ego Jo. de anania saluo sa
niori consi.

Laus deo.

¶ Casus.

¶ M. ccccxvj. adi. xij. de Mazo: fu preso Matheo per pte de
meser lo podesta. adi. xxiiij. a hore cinq3 de nocte ebe Matheo
xxx. tratti de corda z in su la corda transmorti. adi. xxix. del dit
to ebe tratti xxx. o. xl. de corda z vedendo nō cōfessare lo iudi
ce li dete cū lo suo piede nel corpo vn calze. adi. xxx. ebe quatro
tratti de corda qū ebe Gregorio de bologna o Antonio fioren
tino. La sira che la matina lo feno ratificare ebe vno tratto de
corda perche tenesse saldo quello che haueua confessato z si nō
tenesse lo straciarebono su la corda.

¶ Consilium. cclxxiij.

1 Confessio facta in tormentis quomodo preiudicet cōfiten
ti: z quantū tpis requirat inter torturā z confessionem.
2 Si dubitetur de persona que dicit occisa debet iudicium de reo
suspendi z differri. z. 3.
3 Quando agitur de probanda innocentia testes al's inhabiles
admittuntur.

In christi nomine amē.

¶ Uisa relatione facta p dñm Diotesalui vigore
cōmissionis sibi facte p. R. d. legatū: q̄ quidez re
latio loco presentis narratiōis facte haberi pōt:
tū qz ita de cōsuetudine hic seruat vt stet z credat relatiōi talis
cōmissarij: ergo zc. l. si de interptatiōe. ff. de legi. z. c. cū dilect.
extra de cōsue. tū etiā qz de iure regul'r statur dicto officialis in
officio. l. si quis decurio. cum si. C. de fal. z maxime quia officiū
talis 2missarij nō residet in alio nisi in referēdo z cognoscēdo.
iuxta no. in. l. vbi. C. de fal. Et hoc saltim verum donec probet
contrariū. Ne forte obstarēt no. in simili in. l. ea qdē. C. de accu.
z p Bar. in. l. diuus. ff. de custo. re. z p But. in sili in. l. j. C. de re
iu. z plene p modernos in. l. q bona. §. q damni. ff. de dā. infec. z
p Bal. in. c. j. si de inuesti. inter do. z vas. lis oria. videt de iure
posse defendi q dict9 Mattheus debeat absolui z liberari p po
testatē nō obstāte cōfessione ab ipso facta nec alijs in inqsitiōe
cōtentis. Et pmitto aliqua regularia lz vulgarissima a qbus
tū in dubio recedere nō debem9. iuxta id qd vulgo legitur in. l.
oīs diffinitio. de re iur. ¶ Primo q null9 dz ex suspitione siue
psumptiōe dānari etiā vehemēti. vt no. cañ. in. c. lr̄as de psūp.
qz sanctius est facinus impunitū relinq q̄ innocentē dānare. l.
absentē. j. rñ. ff. de pe. z. ij. q. j. pmo semp. cū si. z qz promptiores
in absoluendo zc. in. c. cū contingat. de rescrip. z in. l. arrianus.
ff. de actio. z obli. ¶ Scdo premitto illud vulgarissimum q in
causa criminali maxime capitali debent probatiōes esse indu
bitate z luce meridiana clariores. l. sciant. C. de proba. canoni
zata. ij. q. viij. sciāt. z talis dz esse pbatio q 2riū nullo mō psua
deri possit. ita pulchre declarat bal. in. d. l. sciant. But. not. ibi
dixit q vbicūq3 possibile est esse z aliter se habere nūq̄ stat in
1 dicio qd est necesse. ¶ † Primo pmitto q qū deuenitur ad tor
turā non pcedentibus legitimis indicijs cōfessio in torturaz fa
a cta non pjudicat etiam si in illa perseueret [a] ita probatur z not.
tex. glo. z

a ¶ Perseueret. Uide oīno dñm Mari. sozi. i cōsi. viij. ici. visis. versi. pterea. cuz ver. seq. in. j. pte. z adde. d. Bar. sozi. eius filiū in 2si. ccxxviij. ver. cōfirmat etiā. et versi. vltimo ad do. i prima pte. q statur cōfessioni facte in tormētis si alia confessio pjudicialis precedat.

tex.glo.ꝛ bar.in.l.pen.ff.de qō.ꝛ clamat ang.ꝛ moder.no.in.l.q in aliena.§.celsus.ff.de acq.here.q꞉ ꝓsumitur tunc durare metus tormentorū.ꝛ istud etiā tenet Gandi.in suo libello de maleficijs. Erit ergo vidēdū in casu isto vtrum legitima indicia precesserint vel nō.ꝛ q̄ dicantur legitima indicia:pꝫ ex his q̄ habētur in.l.j.per totū.ff.de qō. ¶ Secundo premitto ꝛ erat fundamētum dicti Matthei cum alijs que.j.subiungam quod confessio facta in tortura vel etiam postea dummodo fiat metu tormentorum non valet nec preiudicat confitenti.quando autem dicatur facta metu tormentorum dixit But.no.iu.l.si quis in ea.C.de custo.reo.ꝙ reqrit̃ ꝙ tortus qescat ꝑ diem vel noctem. Bart.in.l.j.§.diuꝰ seuerus.ff.de qō.dixit simpliciter ꝙ dꝫ cessare dolor tormētorū. Ang.quē sequūtur moderni in.d.l.q in aliena.§.celsus.ff.de acq.heredi.dixit ꝙ erit i arbitrio iudicis. Et sic isto casu erit in arbirrio dn̄i legati vel eius cōmissarij ad quē est habitus super hoc recursus. Et inter alia debemus arbitrari ꝛ considerari numerum ordinē ꝛ modos quibus dictꝰ Mattheus tormenta passus est ex quibus recte apparebit dictam ratificationem factam fuisse durante metu tormentorum:ꝛ ꝙ his qui habet arbitrari debeat hmōi ꝛ similes circūstātias facti cōsiderare:probatur ex his que habent̃ in.l.aut facta.ff.de pe.coniuncta decretali.sicut dignū.extra de homici.ꝛ in.c.de causis.de offi.deleg.ꝛ.c.sane.el.ij.eo.tit.in.c.ad abolēdam.de hereti.in.c.excōicamus.in verbo exerceatur.eo.ti.cum si. ¶ Preterea ex alio capite potest ostendi ꝙ dicta cōfessio sola non ꝑiudicat:quia incerta.dixi enī occidi Antonium ꝛ cōstat ꝙ infiniti repetiuntur qui vocātur:ergo ꝛc.l.certum.cum ibi no.in prin.ff.de confes.hinc est ꝙ dicta confessio potest dici indiscreta:q꞉ per eā non discernitur de quo Antonio senserit:ergo ꝛc.l.cum de indebito.in fi.ff.de proba.potest etiam dici indeterminata:quia non bene determinat de quo Anto.loquatur:ergo sibi non preiudicat in.c.si cautio.extra de fide instru.vnde euidenter apparet ꝙ istud fuit confessus tortura territus ꝛ quasi pre dolore per inde festinans quo casu non debet audiri.l.non tantum.ff.de
2 appel.l.abditus.ꝛ.l.abdictos. ¶ † Preterea nemini dubium ꝙ si quis confitetur aliquem occidisse ꝛ ille reperitur viuus ꝙ talis confessio non tenet nec sibi preiudicat.l.inde neratius.§.fi.ff.ad.l.aquil.ꝛ not.glo.in.l.j.C.de confes.sed ille Antonius de quo.s̄.reperitur viuus:ergo ꝛc.ꝙ istud sit probatum est per litteras testimoniales vici Florentiole quibus standum est donec ꝓbetur contrarium.arg.c.post cessionem.cum sua materia.extra
3 de proba. Patet etiā ꝑ ꝑsonalē exhibitionē ipsiꝰ Antonij. † nō obstat nunc ꝙ duo testes nitant̃ ōndere ꝯtrariū:vꝫ ꝙ ille Antonius nō sit ille ꝛc. Primo quia testes q deponūt in cā capitali debent esse omni exceptio.maiores vt dixit Bald.in.d.l.sciāt.vbi etiam probatur. Quod autem predicti testes nō sint tales patet manifeste ꝛ multipliciter:tum quia discordant ꝛ variant in multis:ergo ꝛc.argu.l.qui falsa vel varia.ff.de testi.ꝛ in.c.ecclesia.in ver.vocasse.cum simi.de causa pos.ꝛ proprie.tum q꞉ maliuoli ꝛ suspecti dicto Mattheo. Et licet dicatur ꝙ post altercaturam ꝛ rixam inter ipsos ꝛ Mattheum habitauerunt simul comederunt ꝛ biberunt:ꝛ sic per hoc videtur actio iniuriarum remissa.iuxta no.insti.de iniur.in fi.tamen non per hoc efficitur testis idoneꝰ in causa capitali.iuxta illud. De inimico reconciliato non confidas in eternum. Apparent etiam alie suspitiones narrationes ꝛ variationes quas omitto:quia ex processu ꝛ tenore dicte relationis aperte perpendit̃. Non ob.id qd̓ dicitur:vꝫ ꝙ iuuenculus q ꝑntatur vocatur Nicolaus Antonij et Mattheus confessus fuit se occidisse Antonium:ꝛ sic diuersitas ꝑsonarum:quia rn̄deo prout mihi dr̄ vocat̃ Nicolaus Antonij:ꝛ sic est binominis quo casu non est dubium ꝙ licet ab vno vocetur Antonius ꝛ ab alio vocetur Nicolaus per hoc nō pōt notari diuersitas ꝑsonarum immo identitas.ita recte consuluit Bart.in eo q vocat̃ Petrus baronus.allegat qd̓ habetur in.l.gaio.§.imperator.ff.de ali.ꝛ ci.le.ꝛ referūt moderni in.l.fi.vbi etiam probatur.ff.de cōdi.indeb. Nō ob.ꝑdictis qd̓ no.bar.i.l.j.in fi.ff.de qō.vꝫ ꝙ potestas non possit ipsuꝫ Mattheū liberare:sed debet cōi petitionē dare. Rn̄deo ibi loquitur in cōdēnato:sed Mattheus adhuc non est cōdēnatus. Preterea ad abūdantē cautelā ꝛ ad oē dubiuꝫ tollēdū.d.ptās ex quo Antonius de quo.s̄.rem dubiā reddit oīno inquirētem officiū suspendi dꝫ stante ꝙ in criminibus maxime vbi de salute hominis agit̃ requirantur probationes luce clariores. Et ex eo ꝙ sanctius sit ꝛc.d.l.absentem. Et quia lex aspere puniret si ad talia indebite prorūperetur.ff.ad.l.iul.re.l.lex iulia.§.hodie.

¶ Circa scd̓m principale alleg.sunt.s̄.que satis arguūt defensionem.d.Matthei.

¶ Quātū aūt ad tertiū ꝛ de ꝯfessiōe mortis Doretee ꝛc.video clare probatum defensionē ꝛ per testes coadiuuātes de auditu ꝛ per attestationem mulieris deponentis ꝙ mortua fuerat ex signo pestis:nec dubitandū modo aliquo an in tali causa mulier testificari possit:quia cū hic agat̃ de probanda innocentia:quo casu etiam si esset al's prohibita deberet admitti.pꝫ in domesticis cubicularijs ꝛ si.qui ad testimoniuꝫ non debēt admitti:ꝛ tn̄ ad probandā innocentiā admittunt̃. Ita no.terminat Guil.in Spec.de inqsitiōe.§.ij.ver.sed nunquid eas. ¶ Ex quibus breuiter cōcludo satis repēte sup hoc consultus dictum Mattheuꝫ puniri non posse virtute dicte inquisitionis vel cōfessionis sicut ꝛ ꝑ alium.s̄.solēniter est conclusum. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Ti.nūcupatiue testatus est:in hoc testō sui corporis sepulturā elegit ꝛ ordinauit ac noīauit quos ad exquias vestiri voluit vestes funerales īter quos nō enumerauit heredes īstitutos.cōmissarios ad exequēdū funus ꝛ alia multa elegit. Demū Lu.et Se.fratres suos sibi heredes vniuersales eq̄liter instituit. Post defunctum morte corpus in parandis exequijs per commissarios ex quo instituti non erant noīati a testatore vestiri debere:visum est ipsis commissarijs ꝑ manus suas eos institutos nō vestiri. Ipsi qdē instituti sibi ꝛ mortuo honorem cupiētes impotētes tamen cōueniunt cū his q cōmissarij electi sunt ꝛ cum eis cōtrahūt sub forma infrascripta:vꝫ. Cū pro exequijs celebrandis pro funere ꝛ sepultura corporis Ti.cuiꝰ Ti.Lu.ꝛ Se.sunt heredes in testamento eius scripti ꝛ ipsius.N.fratres nec prouiderat in ipso testamento ipse.N.dictos suos fratres ꝛ eorū familiā indui debere funerales vestes ad exeqas ipsius ꝛ ob id cōmissarij per eū in suo testō nominati ꝛ electi vt cōmissarij non valeāt eos indui facere non volētes fines eorū mandati excedere:vellēt tn̄ ipsi Lu.ꝛ Se.pro eoruꝫ bonore ad ipsas exequias se induere:ꝛ pro eoꝝ cōmoditate rogauerint ipsi Lu.ꝛ Se.A.ꝛ.B.quos ipse Ti.in suos commissarios elegit vt pro ipsis fratribus promittant daturi pānos eis pro ipsis exequijs ꝛ soluere pretia pānorum ipsorum sunt etenī parati eis oportune prouidere de eorum indēnitate.ꝛ ipsi.A.ꝛ.B.ad hoc se sponte ꝛ liberaliter obtulerunt pro eis intercedere ꝛ sic promiserunt draperijs qui pānos ipsis fratribus dederūt pro ipsis exquijs soluere eis pro ipsis pannis prout ipsi asseruerunt.ꝛ vellent ipsi fratres indēnitati ipsorum.A.ꝛ.B.vt decet ꝛ conueniens est effectualiter prouidere. Idcirco ipsi Lu.ꝛ Se.omnes fratres ipsius quondam Ti.sponte cōuenerūt cū dictis.A.ꝛ.B.ꝑntibus stipulantibus ꝛ recip.pro se ꝛ suis heredibus ꝙ pro seipsos indēnes cōseruando a promissione antedicta pannorū ꝑdictorum ipsi.A.ꝛ.B.possint autoritate propria eorū sine alia vnq̄ ipsorum fratrum interpellatiōe aut alia iudicis autoritate omnes ꝛ singulos fructus oīum possessionum hereditatis ipius Ti.relictarum ipsis Lu.ꝛ Se.fratribus ꝛ q̄ ex testamento eius Ti.cedūt ipsis fratribus capere ꝛ accipere ꝛ vendere alienare ꝛ distrahere ꝛ de ꝑtijs eorum soluere ꝛ satisfacere pro dictis pannis funeralibus vsqꝫ ad quantitates pretiorum ipsoruꝫ pānorum quos omnes ꝛ singulos fratres possessionum ipsarum ipsi fratres specialiter ꝛ expresse ac notatim obligauerunt ꝛ hypothecauerunt ipsis.A.ꝛ.B.presentibus stipulā.ꝛ recipi.pro se ꝛ suis heredibus vsqꝫ ad quātitatē cōcurrentem pretiorum pānorum antedictoruꝫ. Nec non ipsi Lu.ꝛ Se.ꝛ eorū quilibet obligando se ꝛ omnia sua bona presentia ꝛ futra per se ꝛ suos heredes principaliter ꝛ insolidum renuntiātes beneficijs nouarum constitutionum ꝛ epistole diui adriani ac omni alij exceptioni suo iuri beneficio ꝛ leguꝫ auxilio sibi cōpetenti vel competituro solēni stipulatione ꝓmiserūt ꝑdictis.A.ꝛ.B.ꝑntibus stipu.ꝛ recipieñ.vt.s̄.ipsos ꝛ eorum quēlibet ꝛ bona sua ꝛ heredes a predictis ꝓmissionibꝰ pretiorū pannoruꝫ antedictorū ꝛ ab omnibus ꝛ singulis predictis indēnes ꝛ indēnia penitꝰ ꝯseruare.ꝛ renuntiauerūt ꝛc. ¶ Post talem contractum ꝑ duos dies predicti Lu.ꝛ Se.vt.s̄.in testamento dicti Ti.instituti hereditatem eius ex testamento predicto verbo coram testibus ꝛ notario rogato dicunt se adire ꝛ adeunt hereditatem dicti Ti.cum beneficio legis ꝛ inuētarij quā hereditatē tn̄ indistincte ꝛ pure facto ꝛ opere adierant ex cōtractu supra celebrato:vt ptꝫ ex eo cū id agant qd̓ agi minime pōt citra ius ꝛ nomen heredis īfra tn̄ tp̄s a iure limitatū inuentariū inchoant ꝛ prosequūtur ac perficiunt. Ante hanc etiā verbo hereditatis aditionem hi instituti passim sunt vxorē defuncti huius nonnulla bona sibi in dicto testamento relicta de domo defuncti exportare ꝛ illa exportauit eis vidētibus scientibus ꝛ patientibus ꝛ volunt vti beneficio inuentarij:allegatur non prodesse sibi inuentarium nec eius cōfectio cum semel ꝛ pure adierant opere ex cōtractu antedicto ꝛ absqꝫ beneficio ꝛ auxilio inuentarij de quo tūc nec protestati sunt ꝛ legata vxori nonnulla haberi passi sunt. Querit̃ qd iuris an videlicet beneficio inuentarij gaudeant necne. Nam videtur primo ꝙ obligatio bonorū hereditatis quā faciūt indicat hereditatis aditionem.vt.l.ꝓ herede.§.j.de acqui.heredi.ꝛ ibi glo. Nam cum aliquid volo id

video: velle sine quo id primū velle non valet. Et sic videantur predictis institutionib[us] adire hereditatē: heredes esse sine quo aliter non possent hereditarias res obligare. Et ad hoc facit doctrina Bal. in. l. non hoc. C. vñ legiti. q: ad ius cōferendum reperiatur ius cōferens: vt ibidem attestatur. Ex hoc mō videt inferri q̄ inuentariū eis non prosit: q: sciebant primo se institutos: vt. s. in themate et p parum ante cū testatore bona omnia q̄si cōia habebāt q̄ diuiserūt stātes secum in cōione ex quo vires hereditatis sibi debeant esse notevt p̄sumitur: vt. l. octaui. ff. vñ cogna. z. l. de tutela. C. de in integ. re. mino. Et pro tanto non curarunt de beneficio inuentarij z spe certissima adiuerunt dictam hereditatem ex quo videtur eos insolidum teneri creditoribus z legatarijs. Et pro hoc videtur casus in. l. fin. §. cum igitur. C. de iure delibe. Pro hoc satis facit: quia ex dicto contractu iam obligauerunt certas res hereditatis insolidum: vt. s. quod non cōuenit nature beneficij inuentarij que talem solidaz obligationem non patitur: vt patet per totum. l. fi. C. de iure delib. licet Salicetus in. d. l. iij. §. sinautem dubius. videatur contrarium tenere.

Consilium. cclxxiij.

1 Post aditam hereditatem an prosit beneficium inuentarij si postea fiat post aditam.

2 An z qñ quis adeundo sine ptestatiōe cōficiendi inuentariū videat sibi preiudicare ita vt non possit postea conficere.

In christi nomine amē.

1 † Passus de quo q̄ritur tangitur per dominum Ang. in. l. hec stipulatio. ff. si cui plus q̄ per. l. fal. vbi ipē ponit materiā inuētarij circa fi. vbi vtitur his verbis formaliter. Caueant autem omnes heredes qui volunt gaudere beneficio inuentarij cum adeunt vel se immiscent semper asserant se velle inuentarium conficere z eius beneficio gaudere: al's tanq̄ certi de hereditarijs viribus viderentur hereditatē agnouisse nec conficiendo postea inuētariū qcq̄ eis prosiceret: vt. d. l. fi. §. cū igit. ibi. nullo indiget inuētario. qd exponit Ricar. s. q̄ sibi prosit. Sit ergo cautus aduocatus agentis contra heredem qui obijcit de inuentario iā cōfecto vel cōficiendo dū asserit supesse de tpe vt replicet q̄ nec cōficere pōt nec iam cōfectū eū iuuat eo q̄ āte ipsum incboatū velut certus de hereditarijs viribus hereditatem agnouit vel se ei immiscuit vel p herede se gessit pure z simpliciter nulla ptestatiōe premissa q̄ vellet ɔficere iuentariū z ad hoc probādū articulet q̄ dictus heres fecit tales z tales actus inducētes in dubio aditionez. de qbus in. l. gerit. de acq. he. vnde p eos intelligitur pro herede gessisse simpliciter z nō pōt hodie facere inuentariū. tenemēti hec. sunt verba sua. Nec repio p aliquē scribentē ante Ange. passum istū ita specifice fuisse tractatū. Nec ipē allegat ad hoc autoritatem alicuius doc. nec tex. aliquē nisi illum q est in. §. cum igit. Reperio tñ Spec. idē sensisse in ti. de instru. edi. §. fi. i pe. col. circa fin. vbi dicit inter alia que requirunt vt inuentariū prosit requiri q̄ quis adeat hereditatē dubitatiue non secure. z. s. in ver. ad hec aūt. dixerat q̄ si recta via adijt pro certo volens esse heres nullo indiget inuentario z q̄ ex cōfectione ipsius nullum cōsequit cōmodū nisi forte quo ad bñficiuz legis falcidie zc. z sic etiā ibi satis innuit idē qd. s. dixi. Sic etiam audio fuisse cōsultum Florentie per plures antiquos docto. iā mortuos quorum tñ ɔsilia nō vidi. in quodā tñ pūcto mihi inde trāsmisso sup hoc allegabat p aduocatum. Sed dñs bar. de saliceto. in. d. l. fi. §. sinautē
2 dubius. in. iij. col. vtitur his vbis. † Iuxta hoc q̄ro de quo vidi dubitari an si simplr qs adeat hereditatem sine protestatiōe de inuētario cōficiēdo z eius bñficio an postea ifra legitimū tps faciendo ei prosit. z videt q̄ nō: q: spe certissima dr adiuisse z sic inuentario nō indiget: vt. s. e. l. §. cū igit. In ɔrium est veritas q̄ licet ptestatio sit vtilis nō tñ necessaria. Item q: nō cōstat q̄ spe certissima fecerit. Itē q: z si ɔstet nō ppterea excludit quominus facere possit. Itez ibi loquit qñ re vera ita est q̄ hereditas est locuples. Hec sunt verba sua que forte vidit Ange. z ei opi. voluit reprobare licet ipsum non alleget. Hoc idem videtur sentire Bal. in illo. §. cū igitur. dum reprehendit illā expositionez Ricardi. q exponebat z supplebat tex. dū dicit nullo idiget inuētario. s. q̄ sibi psit. z sic innit q̄ qñ hereditas ē locuples nihil prodest iuentarij cōfectio. Nam Bal. dicit ɔrium q̄ imo etiam tunc prodest cū multa sint beneficia inuētarij sm Bal. Ecce ergo qd Bal. vult vt etiā si spe certissima adeat sciens hereditatē esse locupletem non perdit beneficium inuentarij: immo pōt ipsum facere vt consequat alia beneficia: licet quantum ad hoc q̄ de suo non habeat soluere creditoribus non indigeat eo quia z sine ipso non solueret de suo postq̄ hereditas est locuples. Mihi autem videtur distinguendum in hoc dubio pro concordia harum opi. salua tamen correctione melius sentientis: q̄ aut ex verbis ipsius adeuntis apparet q̄ spe certissima adiuit: vt quia in instrumento aditionis continetur qualiter talis sciens talem hereditatem sibi delatam z eam esse vtilem z lucrosam potius q̄ dānosam eam adiuit zc. prout dici consueuit in talibus instrumentis aditionis sicut in instrumentis repudiationis dicit eɔuerso. s. sciens ipsam esse dānosam zc. z tūc procedit prima opi. p illū. §. cū igit. in fi. q bñ facit dū dicit cū oib creditorib suppositus est zc. videt enim renūtiasse beneficio inuentarij per appositionem dictorū vboꝝ prout dicebāt illi docto. consulentes vt audio. vnde nec incōtinenti postea q̄ ad extraneos actus diuertisset posset conficere: quia remittentibus iura sua zc. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si vēditor. Non nego tamē quinetiā tūc si dixisset se velle facere inuentarium possit facere vt consequat beneficia plura. de quibus in. d. l. fi. z ita intelligo dictū Bald. debet tamē ptestationē tale beneficium sibi cōseruare: al's censeretur noluisse vti. facit. l. modestinus. cū ibi no. ff. de solu. Itē dū vero ex vbis adeuntis nō appet q̄ spe certissima adiuerit: q: in instrumento aditionis nō cōtinent illa vba. sciens hereditatē esse lucrosam zc. sed simplr adiuit: z tūc q: iste act est indifferēs: z potuit esse q̄ adiuit spe certissima: z etiam q̄ nō: sed dubitās tamē non fuit ptestatus de inuētario: q: sciebat ius suū durare cū lex det facultatē iuentariū cōficiēdi vsq: ad certū tēpus ab adita hereditate incipiēdū: lz alij dicant aliter: vt no. in. d. §. sinaūt dubius. per glo. z doc. ideo zc. l. sicut. §. nō videt. ff. qbus mo. pig. vel hypo. sol. Nō puto q̄ videatur tūc per hoc renūtiasse beneficio inuentarij: sed ex postfacto apparebit quo aio adiuit: q: si infra tps debitū nō cōfecit iuentariū cēset adiuisse spe certissima z aio renūtiādi bñficio inuētarij. si vero ipm fecerit infra tps debitū: tūc apparet de ɔrio. s. q̄ adiuit dubitās z cū intētiōe vtēdi beneficio inuētarij. Nam ex sequentibus apparet z deprehendit qualis fuerit animus in pcedētibus. ff. rerū amo. l. si cōcubina. §. res amotas. ad mace. l. sed iulianus. §. proinde. C. de natu. libe. l. cū quis. circa fi. ibi. neq: enim verisimile. facit. j. q. i. cōstat. z qd no. xviij. di. puenit. Maxime si incōtinēti vel infra modicū spatiū post aditionem hoc fecit. ar. l. vētri. §. in bonis. in fi. ff. de priui. cre. ex de elec. c. officij. cū ibi no. in. j. gl. z qd no. per Barto. in. l. post ɔtū. de dona. Et multo etiā fortius in casu nostro puto dictos heredes posse cōficere inuentarium: tuz quia p prius nō adiuerāt: sed fecerāt actū p quē inducebat aditio seu pro herede gestio. s. obligando fructus reruz hereditariarū. Nam isto casu cessant verba illius. §. cū igit. dum dicit siquidem recta via adire maluerit zc. Nam ille q facit actū cū alio q non potest geri circa ius z nomen heredis: licet gerat pro herede z fingat adiuisse: nō tñ dicit adire recta via: sed habet p adeunte p indirectū: z cōsequentiā illius actus: nō eni mouet pncipaliter ad faciendū illum actū ad istū finē vt efficiat heres: sed mouetur principaliter ad illum actū expediendū: licet in consequentiā veniat hoc q̄ heres efficitur sicut in si. habet in. l. j. ff. de auto. tut. l. q̄ dicimus. in fi. prin. eo. titu. Et alibi habemus i fi. q̄ verba enūtiatiua plus operant qñ emittunt principaliter p pter se q̄ qñ ppter alterū. iuxta plene not. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. sic dico q̄ plus operat z plus nocet expressa z directa aditio facta sine protestatiōe de inuētario: q: cū illa fiat aio z pposito deliberato vt fiat heres censet renuntiasse beneficio inuētarij q̄ operet gestio pro herede que resultat ex certis actibus: quia illa interdū non fit isto animo nec isto proposito vt quis efficiatur heres: sed solū vt ille actus expediat: z tamen pter ppositum gerentis lex facit ipsum gerentē heredē: q: presumit actum fuisse factū ea intentione. Nā qñq: contingit q̄ extra id qd agitur tacita obligatio resultat. l. si is qui. §. fi. ff. cōmo. Nō sic ergo cōueniens est q̄ talis actus extendatur z faciat preiudicium gerenti sicut aditio facta recta via z animo z proposito deliberato. vnde dominus Ang. fuit nimis generaliter locutus: scilicet tam in adeunte recta via q̄ in gerente se p herede: quia tex. illi §. cuz igitur. in quo se fundat loquitur in adeunte recta via: z similiter ratio non in gerente actum ex quo per indirectum resultat aditio. Item etiā in illo qui recta via adijt adhuc loquitur nimis generaliter: quia dictum eius solum procedit quando apparet q̄ spe certissima adijt: quia facit expressam mentionem q̄ hereditas est soluendo: non sic quādo hoc non apparet. quia nihil dixit tempore aditionis q̄ hereditas esset soluendo: z sic potest intelligi qd dubitatiue adiuit z cum intētione conficiendi inuentarium z gaudendi eius beneficio: z ita presumitur fecisse si postea ifra tēpus debitum z maxime ifra breue spatium vel incontinenti hoc faceret per iam dicta. Tum etiā quia in casu nostro incontinenti postq̄ gessit illum actuz: scilicet per duos dies post vt dicitur qd reputatur modicum tempus. l. z si post tres. ff. si quis cau. recta via adiuit cum protestatione de inuentario. Nam ex hoc resultat p̄sumptio q̄ quando fecit illū actum seu celebrauit dictū contractum cum executoribus non fecit hoc aio adeundi

adeūdi nec credidit se heredem effici: al's frustra postea expres⸗
se adiuisset. Itē non spe certissima ꝙ hereditas esset locuples:
sed potius dubitando: q2 non sic cito verisil'r mutasset ꝓpositū.
ar. l. nā ad ea. de condi. ⁊ demon. ¶ Cōcludo ergo p̄ p̄dicta di⸗
ctos heredes posse iuuari cōfectiōe inuentarij. Et ita dico ⁊ cō⸗
sulo ego Pau. de cast. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Anno incarnationis. M. cccc. indictione octaua ⁊ die. xxix.
mensis maij. Vir prudēs atqꝫ discretus Antonius quōdā ser
vgonis de orlādis populi sancti Simonis de florētia suū cōdi⸗
dit testm̄ in quo inter cetera disposuit in hūc modum vz. ¶ In
primis ⁊c. ¶ Itē iure institutiōis legauit Joāne filie ipsius te
statoris legitime ⁊ naturali nate ex se ⁊ do. Margareta vxore
sua ⁊ filia olim Antonij de padua flore. quadringentos auri si
⁊ qñ nupserit. Quos flo. cccc. auri deponi voluit ⁊ mandauit
super arte lane ciuitatis florē. statim post eius mortē. Et ꝙ dein
de leuari vel tolli non possint quoquo mō donec dicta Joanna
filia sua fuerit etatis ānoꝝ. xiij. quā natā esse asseruit die. xxiiij.
mēsis Januarij. āno dñi. M. cccxcviij. Et voluit ⁊ mandauit
ꝙ oē donum ⁊ remuneratio qđ ⁊ seu quā dicta ars dicto tpe pro
dicta quātitate dare voluerit ex sua discretiōe qđ tñ in eiusdem
artis arbitrio reliquit prout deus ipsi arti bñfecerit de dicta pe
cunia ponaꝛ ⁊ scribaꝛ ad pedē dicte quātitatis prout ipsius ar⸗
tis moris est. Et ꝙ adueniēte anno. xiij. etatis dicte Joāne ipsa
Joāna maritetur ⁊ maritari debeat ⁊ ipsa quātitas flo. q̄drin⸗
gentorū auri cū oī dono lucro ⁊ prouisione quātitatis eiusdem
detur ⁊ dari debeat atqꝫ legauit iure predicto in dotem Joāne
p̄fate. Et insuper vsqꝫ ad tp̄s nuptus legauit eidē Joāne vltra
predicta reditū moram ⁊ habitationē atqꝫ alimēta ⁊ vestimen
ta decētia in domo ipsius testōris f̄z facultatē hereditatis sue.
Ac etiam in casu viduitatis ⁊ necessitatis cuiuscūqꝫ iubens eā
dē Joānam de p̄dictis fore cōtētā. Itē ⁊c. ¶ Itē de bonis suis
legauit domine Margarete vxori sue ⁊ filie olim Antonij de pa
dua dotes suas per ipsum testatorē cōfessatas quas esse ⁊ fuisse
dixit flo. sexcentorū quinquaginta sex auri prout de dicta ꝯfes⸗
sione cōstare dixit p ser Vincentium de ciconia notariū vel aliū
notariū florē. ¶ Item vltra dictas dotes legauit eidem. d. mar
garete vxori sue flo. c. auri quos ad eius manus puenisse asse⸗
ruit idez testator de pecunia dicte vxoris sue. ¶ Item legauit
eidem vxori sue vltra predicta si ⁊ inquantū ad supradicta vo⸗
ta trāsierit īfra vnū annū a die mortis ipsius testatoris flore. c.
auri ⁊ oēs ⁊ singulos pānos ⁊ vestimenta tā de lana ꝙ̄ de sirico
⁊ oīnes pelliceas deputatos ad vsum ⁊ dorsum dicte vxoris sue
cuz omnibus ⁊ singulis bottonibus vaijs ⁊ alijs quibuscunqꝫ
ornamentis pertinentibus ad dictos pānos ⁊ vestimenta.
¶ Item vltra p̄dicta legauit ordinauit ⁊ voluit dictam dñam
Margaretam vxorem esse dñam ⁊ vsufructuariam idest alimē
tariam omniū bonorū sue hereditatis ꝙ̄diu ipsa vixerit ⁊ vitā
vidualem seruauerit ⁊ cū infrascriptis filijs suis habitauerit et
dotes ⁊ legatum predictum non petierit. Item ⁊c. ¶ In omni
bus aūt ⁊ singulis alijs bonis suis iuribus nominibus ⁊ actio⸗
bus p̄ntibus ⁊ futuris sibi heredes vniuersales instituit filium
seu filios suos postbumos masculos legitimos ⁊ naturales na⸗
scituros ex se testatore ⁊ domina Margareta vxore sua quā ex
se asseruit fore pregnantē ⁊ seu ex alia quauis eius vxore legiti⸗
ma equis portionibus in dimidia sue hereditatis ⁊ substātie eos
qꝫ adinuicem substituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicom⸗
missum: in alia vero dimidia Joannem fratrem carnalez ipsius
testatoris ⁊ Siluestrum eius filiū nepotemqꝫ ipsius testatoris
eosqꝫ adinuicem substituit. ¶ Voluit tamen ꝙ dicti filij eius
postbumi cōmuniter habitent ⁊ viuant cum dictis Joanne et
Siluestro ⁊ quolibet superuiuente et sub eorum gubernatione
q̄libet videlicet donec fuerint etatis ad minus viginti ānoruz.
¶ Voluit insuper ⁊ mandauit ꝙ pecunie sue hereditatis depo
nantur ⁊ deponi debeant per infrascriptos executores suos su⸗
per arte lane predicta statim nato aliquo postbumo masculo le
gitimo ⁊ naturali dicto testatori ⁊ de dimidia hereditatis dicto
rum filiorum eius posthumorum nasciturorū vt predicitur flo⸗
re. duo milia auri et ibi teneantur donec dicti eius filij posthu⸗
mi fuerint etatis vinginti annorum ita tamen ꝙ interim donū
⁊ fructus qđ percipietur ex dicta quātitate pro dimidia veniat
ad dictos filios eius: ⁊ pro alia dimidia ad dictum Joannem ⁊
Siluestrum. Et si dicti filij ipsius testōris instituti in dicta di⸗
midia omnes in pupillari etate vel postea qñcūqꝫ decederent si
ne filijs vel filio masculis legitimis ⁊ naturalib⁹ ⁊ seu, si ipse te⸗
stator decesserit nullo relicto filio masculo legitimo ⁊ naturali
in dictis casibus ⁊ quolibet eoꝝ sibi heredes instituit ⁊ dictis fi
lijs suis substituit dictū Joānē fratrem carnalē ipsius testato⸗
ris ⁊ dictū Siluestrum eius filiū nepotem carnalē ipsius testa⸗
toris ⁊ eorū ⁊ vtriusqꝫ ipsoꝝ filios ⁊ descēdentes masculos legi
timos ⁊ naturales. Si vero contigerit dictū Joānem ⁊ Silue⸗
strū decedere qñcūqꝫ ⁊c. tutores aūt ⁊ post tutelam curatores di
ctorū filiorū suoꝝ tā natos ꝙ̄ nascituros atqꝫ executores ⁊ fidei
cōmissarios huius sui testī ⁊ vltime volūtatis ordinauit religt
⁊ esse voluit Jo. ⁊ Siluestrū supradictos ⁊ vtrūqꝫ ipsorū q sup⸗
uixerit. Et post mortē ipsoꝝ Nicolaū Joānis de vcano ⁊ Lacci
num Frācisci del calcia ⁊ Joānē zenobij cābij orlādi cōsortem
suū ⁊ quoscūqꝫ duos ex eis ī cōcordia ⁊ seu quēlibet eorū insoli
dū alijs abñtibus ⁊ nō degentibus in partibus dās ⁊ cōcedens
dictus testōr dictis tutoribus ⁊ curatoribus atqꝫ executoribus
suis f̄m modū ⁊ formā p̄dictam plenā ⁊ liberā ptātē autoritatē
baliam ⁊ mandatum suprascripta omnia ⁊ singula p ipsum te
statorem disposita ⁊ ordinata ⁊ executioni mandanda ⁊ supra⸗
dictā tutelā curā gerendam ⁊ administrandā f̄m dictā formaz
prout superius p dictū testatorem extitit ordinatum.
¶ Deinde in anno dñi ab ei⁹ incarnatiōe. M. ccccxi. indictio
ne quarta ⁊ die. xxiij. mensis augusti. Prouidus vir Siluester
quondā Joānis ser Vgi de orlādis lanaiolus dicti ppl'i sancti
Simonis heres insolidū ⁊ vniuersalis dicti Anto. suū cōdidit
testm̄ in quo iter cetera disposuit ⁊ religt ī hūc modū vz. ¶ In
primis ⁊c. ¶ Itē religt ⁊ legauit dñe Catherine vxori sue dicti
testatoris ⁊ filie olim de bardis dotes suas q̄s dixit dict⁹
testōr fuisse ⁊ esse flore. quingentos p eum confessatos manu ser
Georgij ser Caccioti notarij floreñ. Item reliquit voluit ⁊ mā⸗
dauit ꝙ dicta dña Catherina ei⁹ vxor induatur honorabiliter
prout requiriꝛ tpe mortis dicti testōris. Item reliquit ⁊ legauit
dicte dñe Catherine vltra predicta florenos. cc. auri. Item reli⸗
quit ⁊ legauit dictā dñam Catherinam vsufructuariā omnium
bonorū dicti testōris toto tpe vite dicte dñe Catherine donec vi
dua ⁊ honesta ⁊ cū filijs suis ⁊ dicti testōris stabit ⁊ ad scđa vo⸗
ta non transiet ⁊ dotes suas ⁊ dictū legatum florenorū ducētoꝝ
si petet. Et in casu quo esset siue remaneret absqꝫ aliquo filio et
vellet viuere vidua ⁊ honesta in domo dicti testatoris: ⁊ tunc in
dicto casu reliquit eidem dñe catherine quolibet anno florenos
quinquaginta auri dūmodo si petat dictas dotes nec dictum le
gatum flore. auri ducētorum nec vsumfructū dotis ⁊ legati. Et
si ⁊ inquātum ⁊ in casu quo dicta dña catherina vellet redditus
seu vsusfructus dicte sue dotis ⁊ dicti legati floreñ. ducentoruz:
tunc ⁊ in dicto casu reliquit ⁊ legauit eidem domine Catherine
quolibet anno florenos. x. auri. stando vidua ⁊ honesta prout
scriptum est. ¶ Item reliquit et legauit Nanne filie olim An⸗
to. ser Vghi florenos auri mille pro sua dote ⁊ pro ea nubendo
cōputato in dicta summa flore. auri mille ⁊ omne legatum eidē
Nāne factum p dictuz Anto. olim patrem dicte Nanne in testō
vel codicillo dicti Anto. ⁊ oēm vtilitatē ⁊ fructū dicti legati qđ
⁊ q̄ vtilitas ⁊ fructus dixit dictus testator esse in manibus Phi
lippi Vguiccioci de ricego ⁊ sociorum. Et cum hoc pacto cōdi
tione ⁊ modo ꝙ anteꝙ̄ Nāna habeat dictos flore. mille ⁊ renū⸗
tiare teneaꝛ ⁊ debeat omni suo iuri ⁊ omnibus ⁊ singulis que pe
tere posset contra dictum testatorem vel suos heredes quacun⸗
qꝫ ratione: quia sic voluit dictus Anto. pater dicte Nāne prout
dixit ⁊ asseruit dictus testōr. ¶ Item ad omne dubium euitan
dum dixit ⁊ declarauit dictus testōr ꝙ omnes ⁊ singu. q̄ti. pe⸗
cuñ. deñ. ⁊ flore. auri scriptas in ⁊ super libris Mōtis cōmunis
flo. vz in ⁊ super mōte q vocatur il Mōte de Pisa vel alio quo
cūqꝫ Mōte dictis cōmunis flo. seu in ⁊ sup libris Accātis pres
byteri vel alterius cuiuscūqꝫ Montis seu Accateñ. vel in ali⸗
quo alio quocūqꝫ loco in ⁊ sub nomine domine Catherine vxo⸗
ris dicti testatoris ⁊ seu Margarete filie dicti testatoris vel alte
rius earum in rei veritate fuerūt ⁊ sunt dicti testatoris ⁊ de eius
dem proprijs deñ. empte ⁊ solute. Et ideo voluit ⁊ reliquit di⸗
sposuit ⁊ mandauit ipsas omnes ⁊ singulas q̄titates ⁊ ipsoruz
credita ⁊ nomina esse heredum dicti testatoris. Item ⁊c. ¶ In
omnibus autem alijs suis bonis suos heredes vniuersales īsti⸗
tuit fecit reliquit ⁊ esse voluit Antoniū filiū suū masculū legiti
mum ⁊ naturalē natum ex se ⁊. d. dña Catherina vxore ei⁹ legi⸗
tima ⁊ quēlibet aliū eiusdē testatoris filiū masculū legitimuz ⁊
naturalē natū ⁊ nasciturū ex dicto testatore ⁊ dicta dña Catheri
na vel alia quacūqꝫ ei⁹ vxore legitima ⁊ eos adinuicē substituit
vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicōmissum. Et in casu quo
omnes dicti sui filij masculi decederent sine filijs masculis legi⸗
timis ⁊ naturalibus voluit ꝙ filie femine dictoꝝ filiorum dicti
testōris si q̄ remanerent legitime ⁊ naturales hēant ⁊ habere de
beant dotes pro ipsis nubēdis ⁊ ꝙ sint bene dotate honorabili
ter prout decet f̄m facultatem dicte hereditatis ⁊ donec ⁊ quo⸗
usqꝫ iuerint ad maritum habeant victum vestitū ⁊ alimēta ho
norabiliter prout decet. Et in casu predicto ꝙ dict⁹ ei⁹ fil'. dece⸗
deret sine fil'. masculis legitimis et naturalib⁹ substituit ⁊ suos
heredes fecit Nicolaum Nini ei⁹ cōsanguineū ⁊ filios mascu⸗
los legitimos et naturales natos et nascituros dicti Nicolai in

octaua pte dicte hereditatis: ⁊ in residuo dicte bereditatis substituit infrascriptos Cambiũ Nerium ⁊ Dñicum Antoniũ et Laurentium infrascripto mõ: vz Cãbium orlãdi ⁊ filios masculos legitimos ⁊ naturales dicti cãbij natos ⁊ nascituros ĩ quarta parte dicti residui dicte hereditatis: ita tñ ꝙ primo renũtiẽt oĩ ⁊ toto qđ al's petere possent. Franciscũ zenobij cãbij orlãdi et filios masculos legitimos ⁊ naturales dicti frã. natos ⁊ nascituros in alia quarta pte dicti residui dicte hereditatis: ita tñ ꝙ primo renũtient oĩ ⁊ toto alij qđ petere possent. Neriũ massini ⁊ filios masculos legitimos ⁊ naturales dicti Nerij natos ⁊ nascituros in alia quarta pte dicti residui dicte hereditatis: ita tñ ꝙ primo renũtient oĩ ⁊ toto alij qđ petere possent saluo q̃. s̃. dicto alij legato dicto Nerio. s̃. facto. ¶ In primis qdẽ vltra legata facta p dictũ Siluestrũ in dicto suo testõ Nãne filie olim Antonij ser Ughi ⁊ vltra legata facta p dictũ Siluestrum in dicto suo testõ filiabus feminis legitimis ⁊ naturalibus dicti Siluestri tã natis q̃ nascituris p pñtes codicillos reliqt ⁊ legauit dicte Nãne ⁊ filiabus feminis legitimis ⁊ naturalib⁹ dicti Siluestri tã natis q̃ nascituris: vz cuilibet earũ. s. Nãne p̃dicte ⁊ cuilibet dictarum filiarum ꝓ virili portiõe si ⁊ inquãtum ⁊ in casu quo filij masculi legitimi ⁊ naturales dicti siluestri decederent sine filijs masculis legitimis ⁊ naturalibus vsumfructũ redditũ ⁊ ꝓuẽtuũ medietatis totius bereditatis dicti siluestri toto tpe eoꝝ vite ⁊ donec ipse vixerint. cetera autem in dicto testamento cõtenta cõfirmauit. ⁊ hanc suam asseruit ⁊c.

¶ Modo p̃dictis oib⁹ ⁊ singulis diligẽter cõsideratis dubitaꝛ de pluribus. Et primo vtrũ dicta substõ facta dicto Anto. filio dicti siluestri dicaꝛ esse directa vl' fideicõmissaria p̃supposito ꝙ decesserit in pupillari etate. Et mater viuit q̃ ab intestato excluditur a sororibus dicti Anto. pupilli q̃ viuunt ⁊ substitute sunt ſm formam statuti qualiter mulier ab intestato succedat.

¶ Sđo si dicta Nãna filia dicti Ant. ser Ughi de orlandis cũ eius pater nullos filios masculos reliqt: sed tm̃ fratrẽ ⁊ filiũ fratris dz hẽre legitimã ĩ bonis patris eius: vel dz esse cõtẽta dote sibi relicta attẽta forma statuti ciuitatis Florẽ. qualiter mulier ab ĩtestato succedat. qđ statutũ etiã videaꝛ in primo quesito.

¶ Tertio queriꝛ vtrum dicta Nanna ⁊ filie dicti siluestri q̃ per mortem Antonij pupilli vocantur ad dimidiaz vsusfructus hereditatis veniant in virilem.

¶ Quarto vtrum si vna istaꝝ filiarum vel dicta Nãna moriaꝛ portio vsusfructus morientis reuertatur ad heredez pupilli an accrescat alijs legatarijs. Et si accrescit an accrescat portio vni⁹ ex sororibus vel sororibus ⁊ nõ Nãne que non est filia siluestri ser Anto. an vero etiam Nãne.

¶ Quinto queriꝛ circa dominam Catherinam vxorẽ dicti siluestri an debeat babere alimenta an vsumfructum bonorũ attẽta forma relicti sibi facti.

¶ Sexto queriꝛ cum dicto Anto. pupillo filio dicti siluestri imposite sunt p̃stantie q̃s debeat agnoscere dictũ onus p̃stantiaꝝ: an isti substituti an vero etiam debent cõicare in hoc cum onere dicte filie siluestri ⁊ dicta Nãna vocate ad dimidiam vsusfruct⁹ bereditatis: ⁊ in hoc cõsideretur an substitutio illa sit fideicommissaria vel directa: ⁊ quõ fiet distributio istius prestantie.

¶ Septimo q̃riꝛ cõsiderato ꝙ Siluester reliqt Nãne dotez cũ onere vt nõ plus possit petere: vt pz in testõ dicti Siluestri: ⁊ p̃supposito ꝙ ſm formã relicti facti ab Ant. dos relicta a Siluestro non excedit summã dotis relicte ab Ant. patre dicte Nãne computata sorte ⁊ interesse qđ fecit dicta sors in arte lane. Et consideratis etiã verbis positis in testõ dicti Anto. circa dictaz Nannã filiã suã: vtrũ his nõ obstãtibus dicta Nãna possit dicere ꝙ non sit cõpetẽter dotata a patre suo si patris facultates excedebãt summam sex miliũ flore. Et an non obstãte dictis testis possit petere dotẽ matris ⁊ vsufr. dicte dotis mr̃is. Et si verba dictoꝝ testamẽtorũ nõ obstãt q̃riꝛ vtrũ attentis codicillis dicti Siluestri ⁊ maxime dũ dicunt vltra legata facta ⁊c. illud onns ꝙ amplius nõ possit petere videatur repetitũ in legato vsusfructus facto Nãne ⁊ filiabus siluestri in codicillis dicti Siluestri.

¶ Consilium. cclxxv.

1 ☞ Substitutio cõpendiosa facta filio per ṽbum cõmune substituit: matre in medio existente an trahaꝛ ad fideicõmissum infra tempora pubertatis. ⁊ de opi. Bart. circa hoc.
2 Filia exclusa p statutum a successiõe ab ĩtestato ꝓpter fratrẽ testatoris vel eius filiũ si hz dotẽ minorẽ legitima nõ agit ad suplemẽtum. Et qđ si factũ fuit testm̃ ⁊ est institutus extraneus.
3 Plures vocati ad legatũ p ṽbum collectiuum habent viriles portiões si distributiuum ṽbũ subiungaꝛ puta cuilibet eoꝝ ⁊c.
4 Legatarij cõiuncti primo re ⁊ ṽbis admittunꝛ viriliter ad portionem deficientis etiam ꝙ aliqui eorum scđo loco pluribus cõiunctionibus cõiunganꝛ: quia prima attẽditur.
5 Onera imposita post mortẽ testatoris tangunt non solum heredes: sed etiam legatarios vsusfructus pro portione.
6 Filia exclusa a successiõe p statutũ si fuerit dotata an debeat esse cõtẽta dote relicta a p̃re: ⁊ qđ i extraneo puta curatore dotãte. ⁊. 2.
7 Filia que iubetur esse cõtenta dote sua an possit vltra eam petere dotẽ matris que alio iure videtur sibi debita: ⁊ quid de fructibus dotis materne.
8 Conditio apposita in vno legato an censeatur repetita in altero legato.

De dictionibus vltra ⁊ hoc amplius.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo q̃sito dicẽdum videꝛ dictam substitutionẽ compẽdiosaz factã p verbum cõmune substituit ex quo mater erat in medio fuisse fideicõmissariam etiaz infra pupillarem etatẽ. Nam sic post multarum opi. recitationẽ videtur terminare Bar. in. l. cẽturio. in. iij. q. p̃ricipali de vulg. ⁊ pup. Sed opi. dz intelligi cũ mater esset successura filio ab intestato cessante pupillari substitutione quo casu eius fauore vt succedat Bar. interpretatur eam obliquam. Sed in casu nr̃o ꝓpter statutũ extãte sorore defuncti pupilli non esset ab intestato successura: vnde cum hec interpretatio non possit matri prodesse nil bonum est ei fauere. ff. de contra tab. si post mortem. §. liberi ⁊ nocere substitutis contra proprium significatum verbi communis qui est vt possit importare directam. Sed nec opi. Bar. vnq̃ placuit immo etiam si mater existens in medio successura esset dicendum videtur dictam substitutionem esse directam infra tẽpora pubertatis. casus videtur in. l. p̃cibus. Nec ob. respõsio Bart. quã facit ad illam legem. Nam licet loquatur in milite tamen ex quo fuit ibi vsus verbo communi non presumitur facere voluisse militarem substitutionem que est de iure speciali nisi expresse dixerit: vt. l. in testõ. C. de testa. mili. in fi. ⁊ expresse per Bar. in. l. lucius. de vulg. ⁊ pup. in fi. i. col. versic. tu dic ⁊ melius ⁊c. Non est ergo verũ qđ dicit Bart. in. l. centurio. vz ꝙ in. d. l. precibus. cũ substitutio esset facta a milite valitura erat iure directo propter priuilegium militare: sed quia mater pupilli suberat cessat priuilegiuz fauore matris. Nam ĩmo etiã si mater non fuisset in medio non erat valitura iure directo ratione priuilegij militaris ex quo non fuit vsus verbis directis: nec cõstabat de eius intentione ꝙ vellet militariter testari: sed hoc ibi contingit ex significatu verbi communis qđ est aptum comprehendere vtrãqz substitutionem: ⁊ sic idem si fuisset ibi pagan⁹. Est ergo ibi casus expressus ꝙ compendiosa facta per verbum commune infra tempora pubertatis est directa etiam si mater sit in medio: ⁊ ita semp mihi fuit visum. Est etiam casus in. c. si pater. de testa. lib. vi. Nec ob. rñsio Barto. ad illud. c. quia illud moriatur. non est mere directũ: sed magis accedit nature verbi cõmunis: vt pz ad senium. Et quia text. ibi videꝛ satis probare non videꝛ mihi tutũ ab eis recedere propter dictã opi. Bar. in q̃ solus ipse est. Preterea in casu nostro fuerũt etiã ṽba directa: Et quia dixit suos heredes. vt. l. ṽbis ciuilibus. de vulg. ⁊ pup. Et sic nullum dubiũ p no. p eundẽ Bart. in. d. l. cẽturio. in. i. q. ⁊. d. l. ṽbis. Nec ob. ꝙ dixit suos. Nã ⁊ si ad testatorẽ referaꝛ illud verbum non habet impedire quominus intelligatur pupillaris. l. si ita. §. si filio. de secũ. tabu. ⁊ ibi no. ¶ Cõcludo dictam substitutionem infra tẽpora pubertatis fuisse directam.

2 ¶ † Ad scđm q̃situ videꝛ mihi attento dicto statuto qđ excludit filiã feminã ab intestato extãte fratre defuncti vel filio eius: iubet tñ eã dotari ꝙ talis filia debeat esse contenta dote dũ tamen sit cõdecens inspecta cõditione personarum ⁊ quãtitate bonorum ſm. l. quero. ff. de iure do. Et ꝙ nõ possit petere supplementum vsqz ad legitimam si illa transcendit cõgruam dotem. Et hoc ideo: q2 vigẽte dicto statuto filie non debeꝛ legitima: sꝫ dos tm̃: vñ ⁊ tũc relictũ pro dote est cõditionale si matrimonium cõtrahatur qđ non esset si legitima debereꝛ. ⁊ ita determinat bar. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Non est ergo tractandum de legitima in casu isto: sed de sola dote an sit cõgrua vel non. Nec ob. si dicaꝛ statutum prefatum excludẽs filiaz extãte fratre vel filio fratris loquitur ab intestato: sed bic factuz fuit testamentum. Naz bec opi. posset procedere si alius a fratre vel filio fratris fuisset institutus: q2 posset dici ꝙ cũ statutũ prefatum factum fuerit in fauorẽ fratris ⁊ fratris filij ex quo nõ potest operari fauorem eorum tertio instituto nõ dz opari odiuz ⁊ exclusionem filie. Sed in casu nostro ille idem frater defuncti ⁊ filius fratris q erant successuri ab intestato fuerunt instituti. vñ nõ debent esse deterioris cõditionis cum habeant exp̃ssam voluntatem defuncti q̃ essent si decessissent ab intestato quo casu haberent tacitã: ⁊ si tunc excluderent filiaz fortius nunc q̃nimo etiam si extraneus foret institutus idem videtur: quia succederet loco dicti fratris ⁊ filij eius. vnde sicut ipsi excluderent filiaz ab intestato sic ⁊ institutus positus loco ipsorum.

3 ¶ † Superr

3 ¶ Sup tertio q̃sito si filie dicti Siluestri tempore testi nõ fuis
sent nate sʒ post: certũ est ꝙ vocarent̃ in viriles: q2 testoꝛ eas sin
gulariter noiare nõ potuit qd fecisse p̄sumitur si nate tunc fuis
sent ex qua singulari noiatione fuissent ad viriles vocate. text.
est ꝛ ibi per Dy. ꝛ Barto. ff. de reb. du. l. qdam relegatus. §. fi.
cũ. ll. seq. ꝛ i. l. vtrũ. versi. si autez natus fuit. Si vero nate erãt
tpe testi tunc vident̃ oẽs vocari in vnã portionem. i. in dimidiã
dimidie ꝛ dicta Hãna in alteram dimidiã dimidie cum filie di
cti Siluestri fuerint cõiunctim ꝛ simul noiate p nomen collecti
uum. ff. de here. institué. l. titius. ꝛ. l. interdum. in princ. ¶ Con
trarium puto: q2 licet primo eas cõiunxerit p nomen collectiuũ
postea disiunxit per nomen distributiuum cuilibet duz dixit: vʒ
cuilibet eaꝝ Hãne predicteꝛ cuilibet dictaꝝ filiarũ ꝛc. vñ perin
de est ac si oẽs singulariter noiasset: ꝛ sic veniunt oẽs in viriles.
C. de impu. ꝛ ali: substi. l. fi. vbi casus. facit. l. nonnunq̃. ad tre.
Tãtũ eni valet disgregatio facta ex postfacto p nomẽ p̄dictũ di
stributiuũ cuilibet quãtum si a prin. facta fuisset. ar. ff. ad treb.
lucius. §. que habebat. Preterea nõ est credendũ ꝙ voluerit te
statoꝛ dictam Hãnam plus habere q̃ vnã ex filiabus ipsius te
statoris quas plus dilexit. ar. l. publius. §. titia. de condi. ꝛ de
mon. ꝛ qd no. Bar. in d. l. quidam. §. fi.

4 ¶ Super quarto quesito duo sunt videnda. Primum an por
tio vsufru. vnius ex dictis legatarijs deficientis accrescat alijs
an reuertatur ad proprietatem. Et hic clarũ est ꝙ accrescit nec
ad proprietatem reuertitur: q2 in vsuf. locum habet ius accrscen
di etiam post acquisitionem semel factam ꝛ resolutam: lʒ secus
sit in legato proprietatis. ff. de vsuf. ac. l. j. §. interdum. ꝟ. sed in
vsufr. hoc plus ꝛc. p rõnem ibi assignatam in tex. illud aũt con
stat p̄dictas legatarias fuisse ꝟbis cõiunctas: quia in eadẽ ora
tione ꝛ re: q2 sine distributione partium quarum cõiunctionum
altera requiritur vt accrescat. l. j. de vsuf. accre. Sed est dubiũ
si cõtingat deficere portionem vnius ex filiabus Siluestri an
accrescet omnibus: ꝛ sic etiã Hanne pro virilibus portionibus
prout in legato originali habent iuxta ea q̃ dicta sunt: an vero
sororibus tm̃ exclusa Hãna. Et videtur ꝙ sororibus tm̃. nã Hã
na cõiuncta est vnica tantũ cõiunctione filiabus dicti Siluestri
scʒ ea q̃ resultat ex vnitate oratiõis: sed ipse filie Siluestri vltra
dictã cõiunctionẽ quã habent inter se ꝛ cũ dicta Hãna cõiuncte
sunt inter se tm̃ absq3 dicta Hãna duplici alia cõiũctione. s. no
minis collectiui sub quo fuerũt oẽs noiate: q̃ cõiũctio facit eas
inter se preferri. ff. de vsufr. accre. l. si ꝗs titio. p quã hoc tʒ Bar.
in d. l. re cõiũcti. de leg. iij. in. ij. principali. q. in prin. vbi tractat
ꝗs cõiunctus alteri p̄ferat̃. Itẽ est alia cõiũctio iter eas: q2 soro
res carnales: sed Hãna ẽ eis patruelis ꝛ sic ẽ cõiunctio potioris
sanguinis: ergo ꝛc. ar. d. l. re cõiuncti. §. p̄fert̃. vbi duplex cõiũ
ctio p̄fert̃ vni fortius tres. ¶ Contrariũ puto: nã sola cõiunctio
prima resultãs ex vnitate orationis est attendẽda ꝛ nõ alie due:
sed illa est equalis iter eas nec vna magis ẽ cõiũcta q̃ altera: q2
oẽs in eadẽ oratione fuerũt cõiuncte ꝛ sic possunt dici re ꝛ ꝟbis
cõiuncte pariter: igit̃ nulla p̄fert̃ alteri. iuxta no. p bart. in loco
s. alle. in prin. scđe. q. prin. ꝙ aũt alia cõiunctio resultans ex no
mine collectiuo nõ sit attẽdẽda pʒ: q2 testoꝛ i ea nõ stetit: sed ab
ea recessit disiungendo postea p nomẽ distributiuũ qlibet seu cui
libet ꝛc. vt. s. dixi. ꝛ hoc voluit Bar. in d. l. re cõiuncti. s. alleg.
in. ij. q. prin. post prin. ibi dũ dicit. secus esset in noiatis p nomẽ
distributiuũ ꝛc. Sed in ꝯ̃riũ facit qd idẽ no. e. l. in. j. q. principa
li arti. ij. vbi tractat de cõiunctis verbis tm̃. ꝟ. scđo q̃ro. vbi te
net ꝙ p noia distributiua iducat̃ cõiunctio sicut per collectiua
licet non tanta: ꝛ si ita ẽ sequeret̃ ꝙ adhuc iter istas esset duplex
cõiunctio q̃ p̄ferret̃ vni. Sed rñdeo ꝙ alia est intẽtio Bar. Non
enim vult ꝙ dictio distributiua inducat cõiunctionẽ: sʒ vult ꝙ
ꝟbalis cõiunctio inducat̃ ex vnitate oratiõis ꝛ sermonis ꝛ ꝙ ta
lis cõiunctio vbi est vnitas sermõis nõ tollat̃ lʒ ibi sit admixtio
nois distributiui. Si eni dico lego cuilibet ex fratribus meis. x.
isti sunt omnes cõiũcti ex eo ꝙ in vna oratione sunt positi licet
p nomẽ distributiuũ qd qdẽ nomẽ nõ ipedit illã ꝟbalem cõiun
ctionẽ: q2 nõ disgregat orationẽ nec ꝑpterea p se aliã cõiũctio
nẽ inducit ꝗnimo tollit illã q̃ resultaret ex noie collectiuo fratri
bus si nõ esset apposita dictio cuilibet. qd pʒ: q2 tunc vocaretur
in vnam si cum tertio essent coniuncti sed dicta dictio apposita
facit eos viriles vocari: vt. l. fi. C. de ipu. ꝛ alijs substi. ꝛ est hec
intentio Bar. Sic ergo dicte filie sunt cõiuncte cõiunctione ser
monis ꝛ orationis in qua omnes sunt pares non coniunctione
nominis collectiui: q2 illa sublata est p nomẽ distributiuũ: nec
etiam cõiunctione nois distributiui cũ illud de se non inducat
cõiunctionẽ sed potius tollit cõiũctionẽ licet nõ oẽm: q2 nõ ver
balem. Itẽ dico ꝙ alia cõiunctio sanguinis non est cõsiderãda
in iure accrescendi: vt no. Barto. in d. l. re coniuncti. in vlt. col.
in prin. ꝟ. iij. quero iuxta hoc. Concludo q̃cunq3 portio deficiat
omnes verisimiliter vocari per ius ius accrescendi.

¶ Sup quinto puto ꝙ dicta vxoꝛ habere debeat alimenta tan
tum ꝛ non vsumfr. viuente filio istituto. qd pʒ. Nam si voluisset
testatoꝛ eã habere vsumfr. plenũ viuẽte filio fortius post ei9 moꝛ
tem cum illa interpretatio fiat fauoꝛe filioꝛum vt habeat alimẽ
ta tantum. sed hic apparet ꝙ noluit post moꝛtem filioꝛum habe
re integrũ vsumfr. sed certam quantitatem pro alimentis: ergo
presumendum est ipsum multominus voluisse eam habere di
ctum vsumfr. viuente filio. voluit ergo eo viuente habere alimẽ
ta incerta ꝛ nõ taxata: sed post eius moꝛtem taxauit quãtitatẽ.
nec video aliquid in modo legandi hic facto per qd debeamus
recedere a cõmuni doctrina. l. j. si secũ. nup. mulier.

5 ¶ Super sexto videt̃ dicẽdũ ꝙ on9 dictaꝝ p̄stantiaꝝ ꝑtineat
indistincte ꝛ in totũ ad substitutos dicti pupilli q̃ sunt eius he
redes ꝛ nõ ad filias dicti siluestri nec ad dictam Hãnam legata
rias vsufructus. Nã dictum onus iponit̃ psonis pro rebus sicut
collecte: ꝛ sic ipsa psona principaliter obligatur. igitur ad here
des illius cui fuerũt imposite dʒ trãsire psonalis obligatio: non
aũt ad legatarios rerum singulariũ. l. fideicõ. §. tractatũ. ff. de
iudi. ad treb. l. j. §. si heres. vñ sicut nõ ꝑtinet ad singulares lega
tarios proprietatis ꝛ vsufr. multominus ad legatarios vsufru.
tantum. In ꝯ̃rium: quia istud censetur onus fructuum ꝛ sic ad
fructuarios pertinere. ff. de impen. l. neq3 stipendiũ. ꝛ ibi exp̄sse
per Barto. de collectis que imponuntur personis pro rebus vt
pertineant ad fructuarium. ad hoc. ff. de vsufr. si pendentes. §.
si quid cloacarij. Hic aduertendum: quia relictus fuit vsufruct9
medietatis totius hereditatis nõ singularium rerum qd ꝟbum
hereditatis impoꝛtat etiam onera defuncti. l. si quis seruum. §.
fi. cũ. l. seq. ff. de leg. ij. ꝛ de vsufr. leg. l. fi. per quas. ll. ꝛ ea que in
eis notantur puto hec onera diuidenda inter substitutos pupil
li ꝛ dictas legatarias vsufr. pro dimidia vt ad quoslibet eoꝛum
pertineat dimidia dicti oneris. vel põt dici ꝙ personalis obli
gatio qua tenebatur defunctus pupillus pro dictis prestantijs
insolidum transeat ad substitutos eius nõ ad legatarias: quia
non sunt heredes licet relictus sit vsufr. dimidie partis heredi
tatis: tñ qd illi substituti soluẽt recuperabunt pro dimidia a di
ctis legatarijs: tũ q2 testatoꝛ censet̃ voluisse ꝙ subeant onera he
reditatis ex quo p nomẽ vniuersitatis reliquit. s. hereditatis. ff.
de leg. ij. cũ filius. §. j. ꝛ. l. cũ pater. §. mense. ꝛ ita debeat intelli
gi. d. l. si seruũ. §. fi. cũ. l. seq. ꝛ. l. fin. ꝛ qd no. de vsufru. leg. tũ q2
hec est natura vsufructus vt vsufructuarius sustineat dicta one
ra etiam si non per vniuersalia nomina reliquisset sed certarum
rerum. p. d. l. neq3 stipẽdiũ. ꝛ p. l. si pendẽtes. §. si qd Distinctio
aũt illa q̃ ponit̃ in. d. l. si ꝗs seruũ. §. fi. ꝛ. d. l. fi. de vsufru. leg. pro
cedit cum tractatur de alijs noibus defuncti. s. debitis iam con
tractis. Sed debitum ꝛ obligatio p̄stantiaruʒ nõ est actualiter
in esse producta nisi post indictas prestantias. vnde p indictis
post moꝛtem pupilli contrahitur modo p̄dicto. Debitum ergo
actualiter ꝯ̃tum in persona defuncti transit ad eius heredẽ tm̃
qui potest pro parte recuperare ab eo cui legata fuit pars here
ditatis nõ ab eo cui certe res: sed debitum nõ actualiter ꝯ̃tũ vt
p̄stantiarum nõdũ indictaruʒ tpe moꝛtis: sed post similiter trãs
it ad heredem: sed si totum soluit recuperat indistincte a lega
tarijs tã singularũ rerũ q̃ portiõis hereditatis vel vsufru. eaꝝ:
quia talia onera indicunt̃ personis contẽplatione rerũ. vñ si iã
est indictum defuncto tunc legando res singulares simpliciter
videt̃ voluisse ꝙ tale onus apud heredes eius remaneat si enim
hoc noluisset aliquid exp̄sse dixisset. Sed cum onus non est ad
huc indictum non est imputanduʒ testatori cur hoc nõ dixit. Et
ideo si postea indicat̃ heredi contẽplatiõe rerũ legataruʒ eqtas
dictat vt recuperet a legatarijs postq̃ occasione rerum illarum
grauatus est. Concludo ꝙ dicte vsufructuarie tenebunt̃ subire
onera prestantiarum pro dimidia parte hereditatis cuius vsu
fru. fuit eis legat9 siue directe siue indirecte fm ea q̃ dicta sunt.

¶ Super septimo ꝛ vltimo plura sunt videnda.

6 ¶ Primum an dicta domina Hãna possit dicere se non esse
competenter dotatam ex eo ꝙ non tantum fuit relictum p dote
ꝙ sufficeret ad integram legitimam. Et hic dico ꝙ non per ea
que dixi. s. in secundo quesito.

¶ Scđo an possit hoc dicere ex eo ꝙ inspecta quãtitate bonoꝝ
patris non habuit cõgruam dotem. Et videtur ꝙ sic. ar. l. que
ro. de iur. do. In cõtrariũ: q2 illud videt̃ tũc debere ispici cũ do
tat̃ ab alio q̃ a patre de bonis patris vt a curatoꝛe: sed cum ipse
pater dotat nõ videtur sibi referenda qd ꝙ nõ cõpetenter dota
uit cum ipse melius q̃ aliqs alius ꝯsilium sciat capere pro libe
ris. l. nec in ea. de adul. ꝛ qd sibi competens visum fuit pro filia
dare non dʒ alteri videri incõpetens. ar. ff. de cura. furio. l. si fu
rioso puberi. in fi. nec redargui potest ab aliquo cũ nullus amoꝛ
vincat paternum. l. fi. C. e. tit. de cur. fur. Et hoc videtur de mẽ
te statuti cõmunis flo. dicentis ꝙ si non fuerint dotate debeant
cõuenienter dotari de bonis patris. Notandum ꝙ cum loqtur

de dotatione facta a patre non apponit verbum conuenienter: sed simpliciter dicit si nõ fuerint dotate sufficit ergo q̃ sint dotate: nec est curandum de quanto qñ pater dotauit propter vba dicti statuti que hoc patiuntur cum loquantur conditionaliter. ar. eius qd in si. no. ff. ne quis eũ qui in ius voc. l. pe. in fi. per gl. cum vero est fienda dotatio per alium post mortem patris q nõ dotauit ponit verbum cõueniente patris: ergo dotatio semper presumitur cõueniens. Et hanc partẽ puto verã nisi ex magno excessu apparet manifeste ꝯiuz ita q̃ dolus patris posset redargui. ar. ff. pro socio. l. vnde si nerue. cum. l. seq. sepe enim parentes maligne se habent erga filios. ff. de inoffi. testa. l. iiij. Quid enim si diues de. x. milibus vnicam habens filiam fratre instituto relinqueret filie ducenta tantum in dotem cũ inspecta quãtitate bonorũ ꝛ conditione persone bene mereretur duo milia certe manifeste apparet indiscreta dotatio cui non erit standum in dubio presumam patrem discrete ꝛ conuenieter dotasse nec fiet in eius dotatiõe subtilis indagatio non sic in facta ab alio. Et hoc totum relinquam arbitrio bonorum virorum.

7 ¶ † Tertio videndum an dicta Nãna possit petere dotẽ maternã ꝑsupposito q̃ pater ꝛ eius heres nõ plus ei reliquerit q̃ fuerit competens dos. Breuiter puto q̃ sic quia ista erãt debita diuersa. s. dotis sue ꝛ illud erat legale: ꝛ dotis materne ꝛ illud conuẽtionale. iuxta no. in. l. si cum dotem. §. si pater. so. ma. vñ soluto vno remanente alterum. facit. l. si quidez. C. de trãs. gnimo si pater eius plus reliquisset q̃ esset sua cõpetens dos idẽ est qꝛ nõ ꝑsumitur relictũ aio cõpensandi nisi fuerit exp̃sse dictũ ꝛ sic vtrũq3 posset petere: ꝛ idẽ videt̃ si heres dicti patris sui. s. Siluester plus reliquisset eidẽ q̃ ei teneret̃ virtute testamenti paterni. p. l. j. §. sciẽdũ. de rei vxo. act. ꝛ sic vtraq3 posset petere. s. relictũ ꝛ dotem p illum. §. secus esset si dictus Siluester inter viuos ipsaz dotasset de maiori quãtitate q̃ pater eidẽ sibi reliquisset: qꝛ tũc censeret̃ dedisse aio cõpensandi cũ dote materna ad quã eidem tenebatur. per ea que no. in. l. fi. C. de dotis promis. ꝛ. l. cũ post. §. i. ff. de admi. tu. ꝛ. l. vxo. §. pater naturalis. de le. iij. ꝛ de pe. he. l. fi. in quibus apparet q̃. d. S. dotẽ iter viuos pro illa cui erat obligatus censetur dedisse animo cõpensandi cum dicto debito: nõ autez velle de suo dotare: ꝛ idẽ puto de heredibus. d. Siluestri si dedissent ei maiorem quãtitatem q̃ esset ei relicta pro sua dote vt videatur dedisse animo compensandi cũ dicto debito dotis materne ad qd tenebantur per dicta iura.

¶ Quarto videndũ est an eo casu quo possit petere dotem maternam possit etiã petere fructus ꝛ emolumenta dicte dotis a tẽpore quo debuit restitui pceptos ꝛ pcepta seu q pcipi potuerũt. Rñdeo pro tpe quo vixit pater dicte Nãne non possunt peti: qꝛ vsufru. dicte dotis ptinebat ad eũ. l. j. C. de bonis ma. Sed pro tempore currẽte post mortẽ patris potest petere dictos fructus ꝛ emolumẽta pceptos. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. act. de pcipiẽdis autem cõsiderandũ: qꝛ si heredes dicti Siluestri non fuerũt relicti tutores ꝛ administratores dicte Nãne videt̃ q̃ nõ teneantur nisi fuerint cõstituti in mora. ar. l. domũ. C. de rei vẽdi. vl' melius dici põt eos idistincte teneri: qꝛ in minoribus cõmittit̃ mora re ipsa. l. in minorum. C. in q. cau. in integ. rest. non est neces. Et idem si fuerunt ei relicti tutores vel administratores: quia debebunt a se exigere. l. diuor. de neg. gest. cum si. ꝛ ponere ad licitum questum. vñ quatenus potuit pcipi ex licito questu tenebuntur predicti heredes siue fuerint administratores siue nõ p ea q̃ determinat exp̃sse Barto. in. l. diui. ff. ad. l. fal. ꝛ Bal. i. l. j. in fi. C. de cõdi. inde. ꝛ hoc si dos materna ꝯsistebat in pecunia: si vero in speciebus magis est clarum qui sint fructus earum.

8 ¶ Quinto ꝛ vltimo videndũ est presupposito q̃ possit dicta Nãna petere dotem maternam ꝛ eius redditus vltra dotẽ suã vtrũ si vult habere vsumfructũ ex codicil. Siluestri teneatur renũtiare iuri petẽdi dictã dotem ꝛ eius emolumenta ꝛ omnibus aliis que petere posset. Et dubiuz facit: quia in relicto facto per Siluestrum in suo testõ dicte Nãne fuit apposita dicta cõditio ꝛ dictum onus q̃ deberet añ oĩa renũtiare iuribus predictis: vtrum ergo dicta cõditio vel onus censeatur repetitum in legato facto eidem domine per eundem Siluestrũ in codicillis de dicto vsufru. Et videtur q̃ sic: quia factum fuit per dictionẽ vltra que est repetitiua sicut dictio hoc amplius: vt no. Barto. in. l. cum ita. ff. de dote prele. Ja. de are. Sed dictio hoc amplius non solum est repetitiua precedentis legati. vt. l. legata. inutiliter. ff. de le. j. ꝛ. l. si tibi pure. de lega. iij. sed etiam qualitatis ꝛ conditionis ei inserte: quia repetit eam in sequenti legato. vt no. per glos. et Barto. in. d. l. si tibi pure. ꝛ. l. in repetendis. e. ti. etiam si sequẽs legatum factum fuerit in codicillis. ff. de cõdi. ꝛ demon. l. auia. vbi videtur casus huius questionis.

¶ Contrarium tñ puto q̃ nõ intelligat̃ repetitũ dictum onus ꝛ conditio in. d. legato vsufru. pluribus rationibus. Prima quia fm theoricam Barto. in. l. in repetendis. de leg. iij. tũc est verum q̃ dictiones repetitiue repetitionẽ inducunt qualitatis p̃cedentis legati in sequenti qñ ambo fiũt in eadẽ oratione: ꝛ ita intelligit illa iura: secus si in diuersis. per. l. qui fundum. ff. de cõtrahen. emp. sed hic negari non potest q̃ in diuersis orationibus fuerunt facta: quia in diuersis volũtatibus: ergo ꝛc. ¶ Secũda rõ: qꝛ cõditio apposita hic in primo legato facto in testõ non ita cõgruit relicto facto in codicil. de vsufr. sicut relicto facto in testõ de quãtitate. qd pz. Nã relictum q̃titatis factum in testõ non fuit factum ex liberalitate: sed ex quadam necessitate ꝛ animo cõpensandi cũ eo q̃ ei reliquerat ei⁹ pater. qd pz: qꝛ dixit q̃ in dicta quãtitate mille flo. quã relinquebat deberet cõputari quãtitas relicta p Anto. patrẽ. d. Nãne ꝛ omne emolumentum ei⁹ ꝛ sic nil voluit. d. Siluester relinquere de suo sed solũ illud qd debebat̃. d. Nãne. qd ptz: qꝛ vt ponit̃ in themate nõ plus reliqt q̃ ei deberet̃. cõgruebat ergo dicto legato condĩo p̃fata ꝛ onus: vz q̃ renũtiaret omni eo qd sibi deberet̃. non sic cõgruit legato vsufruc. facto in codicil. cũ illud ex mera liberalitate factũ fuerit: ergo nõ intelligitur repetita p ea q̃ no. idem Bar. in. d. l. in repetendis. post medium. vsi. item aduerte. ¶ Tertia rõ quia legatum factũ in testamento de dicta quãtitate nõ tenuit ex quo eidem Nãne debebat̃ ex testamento paterno ꝛ ex quo reliquit Siluester eodẽ mõ quo Ant. s. pro dote: ꝛ sic eadem suspẽsiõe qua suspendebatur primum supẽdebat̃ scdʒ: ꝛ sic nil intererat. d. Nãne sibi relinqui a Siluestro cum ꝛ sine hoc petere potuisset. ff. de li. le. l. si debitor. de leg. j. l. finautez. Et propter hoc dico q̃ illa dictio vltra posita in legato vsufru. facto in codicil. nõ repetit legatũ dicte quantitatis factum in testamento: quia talis repetitio esset inutilis sicut ꝛ factum in testõ inutile fuit. vñ nõ est danda dicte dictioni interp̃tatio sup̃flua ꝛ inutilis iuxta ea q̃ in simi. no. in. l. talis scriptura. de le. j. p gl. ꝛ doc. Ex q̃ sequit̃ q̃ cũ ipsum primũ legatũ non censeat̃ repetitũ p dictã dictionẽ similiter nec eius qualitas intelligit̃ repetita in sequenti legato: qꝛ repetitio ipsius legati est p pri⁹ ꝛ principalior. repetitio vero cõditionis est p posterius ꝛ accessoria ꝛ si non tenet principale ꝛc. Preterea sicut fuit inutile legatuz prefatum factũ in testõ ita ꝛ qualitas ei annexa que stare non potest sine subiecto. ff. de actio. emp. si seruũ. §. si modus. ꝛ sic perinde h̃r ac si nec legatum predictum factum fuisset nec apposita fuisset dicta cõditio: ergo nõ potest dici facta repetitio eius qd non fuit vel fuisse non presumitur. Nec ob. l. auia. de condi. ꝛ demõ. quia ibi cessant predicte rationes. nam ibi conditio apposita in institutione ita congruit legato facto in codicil. sicut congruebat institutioni vt ex ea apparet. Item ibi fuit apposita in institutione que est principalior ꝛ potentior pars testamenti. vnde facilius censetur repetita in legato facto eidem q̃ apposita in vno legato censeatur in alio coequali repetita. Nam etiam sine dictione repetitiua censetur facta repetitio de conditione apposita in institutione ad legatum eidem factum in eadem voluntate etiam si in diuersis orationibus facte sint. l. duos. de condi. ꝛ demon. non sic est de conditione apposita in vno legato vt censeatur in alio repetita quando in diuersa oratione fm doctrinã Bar. in. d. l. in repetendis.

¶ Concludo cõditionẽ p̃fatam non intelligi repetitã dictãq3 Nãnam posse consequi vsumfruc. absq3 aliqua renuntiatione fienda. Et ita pront. s. scriptum est dico ꝛ cõsulo ego Paulus de castro.

Laus deo.

¶ Consilium. cclxxvj.

1 ¶ Si statutum disponat q̃ vxor nõ possit litigare sine cõsensu mariti vtrum si non opponatur exceptio hec ante litem contestatam possit postea opponi: ꝛ an iudicium sit nullum. Et exceptio satisdationis que similiter ex statuto requirit̃ omissa non vitiat processum: quia est dilatoria ꝛ debuit opponi ante litem contestatam.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Quia probabiliter dubitatur stante statuto q̃ mulier non admittatur ad agendum nisi de cõsensu mariti quo casu maritus teneatur pro vxore ad expensas litis: vel nisi mulier satisdederit de soluendo expensas litis si iudicium est agitatum in quo non constat de consensu mariti mulierem egisse nec de aliqua satisdatione appa ret vtrum post litem contest. talis exceptio potest opponi vt annulletur processus. Et predie dicebam ꝛ dico q̃ processus nõ est nullus: quia talis exceptio est dilatoria. quod pz: quia est talis que concernit personam agentis. vt probatur in. l. ij. in fi. ꝛ. l. iij. in fi. ff. de excep. ꝛ institu. eo. ti. §. preterea. ꝛ regula est q̃ dilatorie sunt opponende ante lit. contest. l. exceptionem. C. de pba. ꝛ si postea opponatur debet opponens in vna libra auri condẽ-

a nari^a: vt. l. peñ. C. de excep. ꝛ ideo tex. in. l. qui procuratorem. §. si quis. ff. de procura. dicit q̃ si quis omiserit exceptionem procuratoriam

Additio.
a ¶ In vna libra auri cõdẽnari. Adde Spec. in ti. de aduo. §. j. v. itẽ q̃ post. et in ti. de excep. §. ij. v. porro. ad fi. Ben. Ferrẽdat.

curatoriam non poterit ex penitentia eam opponere quasi inferat ille tex. ꝙ iudicium teneat: sed clarius hoc voluit tex. in. l. filiusfa. §. veterani. ff. de procur. vbi probatur ꝙ si miles qui non potest esse procu. vt insti. de excep. §. preterea. s̄. alleg. ⁊. d. §. veterani. fuit admissus non opposita sibi exceptione ante lit. contest. ꝙ tenet iudicium. idem probatur in. l. ita demum. C. de procu. que loquitur in exceptione militie sicut. §. veterani. licet. §. veterani. loquatur in causa principali. ⁊. l. ita demum. loquatꝰ ī cā appel. vt exceptio dilatoria omissa in causa principali q̄ veniebat opponenda añ lit. cōtest. non opponi in cā appel. etiā añ lit. ꝯtesta. ꝓpter qꝺ limitaꝝ illud qꝺ vulgariter dicitur p. l. hāc. C. de tēpo. appel. nō probatū probabo. non deductum deducā. quia intelligitur circa merita ⁊ ea q̄ possunt post lit. conte. deduci. ⁊ ita sentit Bar. ⁊ Bal. in. d. l. ita demum. in scꝺo no. vbi dicit ꝙ appellatio reponit partes in statu quo erant tempore lit.
a ꝯtesta.[a] vt possit ea facere que poterat a lite cōtest. citra. Et qꝺ dictum est de milite idem dicendum de muliere: vt dicit glos. et Bal. in. d. l. ita demū. Et ꝙ teneat tale iudiciuꝫ tenet Bal. ī. l. si militē. C. de ꝯdi. ob cām. ⁊ in. d. l. exceptioneꝫ. Non ob. ꝙ allegatur in ꝯ̄rium. d. l. licet. C. de procur. vbi ꝓbaꝝ ꝙ iudiciū ē nullum in quo interuenit falsus ꝓcur. ⁊ talis exceptio pōt opponi qñcūqꝫ: qꝛ illa loqtur qñ talis dilatoria opponiꝝ in ea forma q̄ oino annihilaꝝ ꝑsona. nam si est falsus procurator: qꝛ nunꝙ̄ habuit mādatum: vel si habuit ⁊ fuit reuocatū nunꝙ̄ fuit cum eo fundatum iudicium. ⁊ ideo nimirū si processus est nullus: quia deficit vna ex personis substātialibus ad iudiciū q̄ sunt tres: vt in. c. forus. de verbo. signi. ⁊ cum litis contestatio sit nulla est ꝑclusa via opponēdi talem dilatoriam: secus aūt est in illa exceptione tu non potes esse procurator: quia illa non eneruat iudicium si pretermittatur. ratio est: qꝛ persona est vera licet aliqua probibitione potuisset repelli. ita soluunt istud contrariuꝫ oēs doc. ⁊ glo. in. d. l. licet. ⁊ in. d. l. ita demum. cum ergo in proposito ista mulier potuisset repelli: quia non habebat consensum viri si non fuit repulsa ante lit. contest. valet iudicium: quia ipsi mulieri competebat actio qꝺ non est in eo qui est falsus procurator. nam non opponendo videtur approbare personam mulieris qꝺ potest in sui preiudicium. vt. l. si quis in conscribēdo. C. de pac. qꝺ non est quando procurator caret omnino mandato: quia taciturnitas aduersarij non facit ipsum procur. ⁊ istam rationem sentit Bart. in. d. l. licet. in fi. i. col. Non ob. glo. ⁊ qꝺ ibi no. doc. in. l. cū nō solū. §. necessitatē. C. de bo. q̄ lib. vbi hꝛ ꝙ filius nō pōt esse in iudicio sine consensu patris. ⁊ dicit glo. ꝙ si fuit i iudicio absqꝫ consensu nō valet iudicium: ergo videꝝ ideꝫ dicendum in muliere in casu nr̄o: qꝛ respōdeo ꝙ ibi non valuit iudicium: qꝛ cōsensus requiritur ad substātiā iudicij: nā sine cōsensu filius non hꝫ integrā ꝑsonā vt ibi dicit glo. ideo nimirum si iudicium est nullum. sed in casu nostro consensus mariti nō requiriꝝ ad substātiam iudicij: sed vt reo cōsultum fit de expēsis: quas sicut posset omittere non petēdo nec sibi deberentur. l. iiij. §. boc autem iudicium. ff. de dā. infec. sic potest omittere personam que ad illas obligetur. ⁊ pro boc facit ratio quam. s̄. dixi de exceptione non potest is esse procur. que potest omitti ⁊ de exceptione non es procur. qua omissa iudicium nō validaꝝ. Et ex predictis concludo iudicium valere: sꝫ ⁊ p aliam rōnem valet: quia dꝛ ꝙ tpe quo cōstituit procur. ⁊ iudicium fuit agitatum ipse maritus erat absens quo casu videꝝ habere locum statutum sicut hꝫ locum. d. §. necessitate. qñ pater est absens. vt tenet ibi Bal. ⁊ Barto. ibi ⁊ in. l. si longius. ff. de iudi. ⁊ ī. l. j. C. de decu. lib. x. per. l. honores. ff. de decu. ⁊ ideꝫ tenet Ang. ⁊ Raph. in. d. l. si longius. Preterea cū maritus huius mulieris sollicitauerit causam ⁊ continuo fuerit cum procur. satis videtur esse eius cōsensus adhibitus ⁊ sufficit vt dicit Bal. in. d. §. necessitate. in v̄. q̄ro nunqd in obligatiōibus. Similiter dico de illa excep. cautionis siue satisdationis requisite a statuto de soluendis expensis: qꝛ illa debuit peti ante litē contest. quoniā est exceptio dilatoria sicut exceptio ꝓcuratoria. de qua. s̄. ita dicit text. ⁊ gl. in l. j. C. de satisda. ⁊ glos. in. l. q procuratorem. §. si quis. ff. de procura. ⁊ in. l. pomponius. §. rati. e. titu. ⁊ habetur in. l. de die. §. si seruus. ⁊ ibi glo. ⁊ in. l. iulianus. ff. qui satisda. cogan. Nec iudicium erat nullum si sit processum ad vlteriora non petita satisdatiōe. ita no. Pau. de ca. in. l. peto. qui fratre. ff. de le. ij. ⁊ facit glo. in. l. vniuersa. C. de p̄ci. impera. offe. qꝺ aūt dicitur de cōsensu seu ratificatiōe mariti postea babita dico boc casu sufficere: qm̄ consensus mariti de quo in statuto nō requiriꝝ ad substātiā dū iudiciū vt reqriꝝ cōsensus patris: qꝛ ille consensus est de substātia vt p̄dixi: sed cōsensus mariti reqriꝝ rōne interesse ipsius mariti quo casu cōsensus non requiritur ab ipso principio: sed sufficit si ex postfacto interueniat. ita no. Pau. de ca. q bene declarauit hūc passum ī. l. si cū dotē. §. eo autē tēpore. ff. sol. mat. ⁊ facit tex. in. l. iubemus. in fi. C. de emāci. lib. ⁊. l. si auteꝫ plures. ⁊ qꝺ ibi no. Bar. ff. de aqua plu. ar. ⁊ ita potest intelligi Bal. in. l. cū non solum. §. sin aūt. C. de bo. q̄ libe. Nec ob. qꝺ ipse bal. no. in. l. j. C. qui admitti ad bono. posses. pos. qꝛ ibi loquitur de cōsensu qui est de substātia actus: vt ibi pꝫ. eodem mō intelligiꝝ qꝺ ipse no. in. l. qcūqꝫ. C. de bo. q̄ li. ⁊ in. l. si vxorem. C. de cōditio. insertis. ad qꝺ facit qꝺ ipse Bal. no. ī. l. ij. C. de seruis reip. manumittendis. in. l. si pater. C. de spon. ⁊ per Barto. in. l. si qs mibi bona. §. iussum. ff. de acquiren. heredi. ⁊ Jo. an. in. c. cū cōsuetudinis. extra de cōsue. ⁊ in Specu. de bis que fiunt a prela. ver. sed rationem. Ex quibus omnibus clare pꝫ processum non esse nullum. Non dicam in ista causa tales iuris subtilitates forte reijciendas cum in ea debeat ꝓcedi summarie. per ea que no. Barto. in extrauagāte ad reprimendum. in verbo summarie. ⁊ per statuta nostra: quia bec notoria sunt. Et ea relinquo iudicio sufficientis domini cōsulere debentis cui causam ⁊ iusticiaꝫ scio fore recōmissam ⁊c. Laus deo.

a ¶ Lit. ꝯtesta Adde Joan. de ana. s̄. ī ꝯsi. lxxj. nume. ij. vbi idē.

¶ Casus.

¶ Quidam agebat coram ordinario petitorio in causa matrimoniali dicēdo se non esse virum: causa ista deuoluta fuit ad sedem apostolicam p appellationē interpositā ab interlocutoria coram delegato apostolico: mulier dicebat se restitui debere ad copulam: queritur vtrū sit audienda. Et si minor cohabitauerit cū ea cum qua ꝯtraxerat matrimonium an presumatur ꝙ eā cognouerit. Et an possessorium post litem contestatam in petitorio propositum suspendat ipsum petitorium.

¶ Consilium. cclxxvij.

1 ☞ An ⁊ quando causa possessorij faciat cessare causam petitorij super qua iam fuerat lis contestata. ⁊. 3.
2 De intellectu clemen. vnice de cā pos. ⁊ proprietatis. ⁊ de opi. cañ. ⁊ legistarum adinuicem contrariantium. ⁊. 3.
3 Quomodo differant cause beneficiales a prophanis in ista materia petitorij ⁊ possessorij.
Que requirantur ad obtinēdā victoriā in materia possessorij.
4 An probato titulo matrimonij ⁊ cohabitatione admittatur probatio minoris etatis.
5 Quis dicatur proximus pubertati vt dicaꝝ consumasse matrimonium.
6 Materia ⁊ impedimentum publice honestatis an admittatur si sunt probationes in promptu.
Et per totum consiliū quō ꝓbetur titulus ⁊ possessio matrimonij ⁊ econtra quō per cōiecturas ꝯ̄rium probetur.

N christi nomine amen.

¶ Quia per primū egregiū cōsultorem diffuse scriptū est sup singulis dubijs ⁊ q̄sitis: ideo sup eisdē conclusiue procedā scribēdo q̄ sentio ⁊ ad breue cōpendiū reducen-
1 do. †Et quātum ad primum q̄sitū qꝺ est alijs difficilius videlicet an dicta dña actrix potuerit in curia romana coram cōmissarijs pape transire ad possessoriū qꝺ in partibus minime fue-
b rat inchoatū[b] ⁊ suspēdere petitoriū partis rei qꝺ in ꝑtibus ⁊ coram ordinario fuerat incboatū ⁊ sup eo lis cōte. demum ab iterlocutoria sup eo lata fuit ad curiā appellatū. Et hic breuiter cōsidero ꝙ si causa ista fuisset agitata coram ordinario sicut fuit inchoata res esset multum dubia propter diuersas sentētias diuersor. Pro cuiꝰ euidētia premitto ꝙ qñ vna pars inchoauit petitoriū altera possessoriū recuperande postea proponit p modum actionis: si quidē sup re diuersa nō est dubiū ꝙ possessoriū scꝺo loco intentatū nō suspēdit petitoriū partis aduerse primo intentatum siue añ litē cōtesta. sup eo proponatur possessorium siue post: sed sup vtroqꝫ procediꝝ tanꝙ̄ sup duabus petitiōibus ⁊ iudicijs se minime cōtingētibus: vt in. c. cū dilectus. de or. cogni. ⁊ casus est indubitatus. Si vero possessorium intenteꝝ sup eadē re tūc si añ litē cōte. sup petitorio casus iste similiter ē idubitatus: qꝛ tunc suspendit petitoriū partis aduerse ⁊ sup solo possessorio est procedenduꝫ: ⁊ hoc ꝫm oēs. vt est casus in. c. ex cōquestiōe. de resti. spo. ꝫm intellectū quē sonat lr̄a. sic pōt intelligi. c. litteras. eo. ti. vbi ex ordine littere apparet prius fuisse intentatū petitoriū scꝺo possessorium ⁊ sup eo tm̄ fuit processum: vꝫ vt loquatur ante litē ꝯtest. cū tex. alr̄ nō aperiat. Si vero post litē cōtest. in petitorio fuerit propositum possessorium tūc si q̄rimꝰ an suspendat petitoriū ab eodē intētatū dico ꝙ sic si agēs vult. ⁊ bic casus similiter est indubitatus: qꝛ text. est in. c. pastoralis. de causa pos. ⁊ proprie. ⁊ hoc dūmō nō fuerit in cā cōclusum vel renūtiatū vt ibi dꝛ. Restat quartus casus dubitabilis videlicet an tūc cū ꝓponiꝝ post litem ꝯtest. sup petitorio ⁊ super eadem re debeat suspendere petitoriū partis aduerse. Et hic fuerūt opi. Jo. enim. ij. q. ij. c. j. ⁊ no. Innoc. in. d. c. ex cōque. ⁊ in. c. ij. de cā pos. ⁊ proprie. tenent ꝙ sic potissime in causa matrimoniali qꝺ etiā sequiꝝ Joā. an. ⁊ cōiter hoc videnꝝ tenere canoniste reprobantes Hosti. ⁊ alios q tenuerūt contrariuꝫ. q̄ opi. de iure anti-

b ¶ Inchoatū. Vide q̄ habētur p. d. Mar. sozi. ī ꝯsi. xxxviij. inci. ꝓ decisiōe. v̄. qn̄to simplr̄. circa prin. ⁊ ī ꝯs. xlj. incip. anteꝙ̄ ad. q. circa me. j. colū. in. j. parte.

quo nõ video q aliquo tex. expsso probaret: qr. c. ex cõquestiõe.
manifeste vr loq qñ añ litẽ ɔtest. sed Inno. ad hoc allegat. c. pa
storalis. de cã pos. z pro. qd loqtur de possessorio a se intentato
z sic nõ videt pro eo facere nisi inducatur hoc mõ: qr ibi post litẽ
cõtest. in petitorio agentis postq cõtestatus est acquisitũ erat
reo ius instantie: vt in aut. qui semel. C. quõ z qñ iudex. vt pos-
sit etiam inuito actore prosequi z petere sententiã ferri nihilomi
nus pmittit agenti inuito reo cui vt dixi ius erat quesitum ipm
suspẽdere z transire ad possessorium: ergo z pmitti debet eidem
suspendere petitorium partis aduerse quasi sit eadẽ rõ. Sz hec
nõ est bona similitudo: quia maiorem iniuriam facere aduersa-
rio meo si suspenderẽ petitoriũ ab eo intentatũ in quo sibi ius ẽ
quesitũ post litẽ cõtest. suo facto z diligẽtia q si suspẽdo petito-
rium a me intentatum in quo ius est quesitum eidem magis fa
cto meo q suo z sic meum non suum. i. beneficiũ qd a me habuit
aufero vel suspendo qd non ita odiosum videtur. ar. eorum que
no. C. qui poti. in pig. ha. l. assiduis. facit. l. si iudex circũuento.
ff. de mino. z. l. amicissimos. de excu. tu. z qd no. in. l. iul. ff. de le-
ga. j. z. l. filius. §. erit rubriano. ff. de fideicõ. liber. cuz si. ¶ Pre
terea cum suspendo petitorium tuum te excludo ab impugna-
tione quam de me facis: sed cum suspendo meum te non exclu-
do cum me non impugnes: sed impugnationi per me facte resi-
stis: plus ergo volo facere primo casu q secũdo: ergo de scdo ad
primum non est bona argumentatio. arg. l. qui cum maior. §. si
libertus. de bonis lib. z qd in si. no. per Bart. in. l. iij. §. nunc de
effectu. de lib. leg. ¶ Preterea quando tu principaliter inten-
tasti petitorium si liqueret de ipso ferretur pro te sentẽtia decla-
ratoria iuris sui: sed si ego intẽtaui tm licet ex actis cõstet de iu
re tuo non tamẽ sup tuo iure ferretur sententia sed tm ab impe-
titiõe mea absolueris. iuxta ea q plene no. p doc. i. d. c. ex cõque-
stione. vtilius est autem primũ q fm. l. si inter me z te. de excep.
rei iudi. z. l. sed z si possessori. de iureiur. plus ergo facerẽ tibi pĩu
diciũ suspẽdendo petitoriũ tuũ q meũ ergo nõ sunt isti casus si
miles z sic dictũ Inno. z sequaciũ quantũ ad iura vetera rema
net in sola autoritate cum tex. expressuz nõ habeamus nec rõnẽ
vrgẽtem. ¶ Preterea rõ videt i ɔrium facere. Nam video q si
intento contra te possessorium recuperande z tu excipis de pro
prietate licet hec exceptio me inuito non sit admittenda si tamẽ
consensi semel q de ipsa discutiatur debet de ipsa discuti z pĩu-
dicat possessorio meo: vt est casus in. c. j. de resti. spo. nec possum
amplius penitere: ergo z similiter si tu intentasti petitorium z
ego consensi litem super eo contestari non videtur q postea pos
sim penitere z ipsum suspendere immo super eo procedetur nõ
obstante meo possessorio quod videtur perdere priuilegium p-
lationis propter dictum consensum sicut perdit quando consen
si q procederetur super excep. proprietatis: vt. d. c. primo.
¶ Preterea possessorium per viaz actionis intentatum super
eadem re non põt habere vim exclusiuam petitorij: nisi qr vim
vim exceptionis dilatorie. nã inquantũ hz vim petitionis non
excluderet petititoriũ: vt in. c. cũ dilectus. de or. cogni. Cũ ergo
exceptio dilatoria nõ põt opponi post litẽ cõte. ergo nec possesso
riũ post litẽ cõte. intẽtatũ põt habere vim excep. dilatorie. sicut
videmus in exceptionibus litis finite q si opponant añ lit. ɔte.
impediunt litis ingressum z excludũt: qr hñt vim dilatoriarũ.
secus si post. l. eleganter. §. si qs post. ff. de cõdi. inde. z ibi not. z
l. nam z postea. in prin. de iureiur. z no. in. c. j. de lit. cõte. lib. vj.
tunc enim admittunt in vim pemptoriarũ z nõ excludent. Sic
ergo possessorium añ litem cõtest. intentatũ habebit vim dila-
torie excep. z suspẽdet: postea vero vim peremptorij z nõ suspẽ-
det. z hoc expresse tenuit Barto. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §.
nihil cõe. in qnta cõbinatiõe. vbi ad alterã determinat posses-
soriũ intentatũ post litẽ cõtest. sup eadẽ re nõ suspẽdere petito-
riũ partis aduerse cuius dictum videt iuridicum p rõnes predi
2 ctas: sed autoritas canonistarũ eis repugnat. † Et certe si Bar.
faceret mentionem de clemen. vnica de cã pos. z proprie. z ad ip-
sam responderet crederem ei potius q canonistis: quia melio-
res rõnes vident pro eo facere: sed quia de illa non facit mẽtio-
nem z sic videt q eã pro tũc nõ viderit facit me dubitare. Nam
qdã dicũt ibi esse casum ɔtra eũ z sequaces. In ɔriũ videt quia
illa clemẽ. voluit aliquã spãlitatẽ ponere in causis bñficialib⁹:
vt ibi pz in glo. j. cõstat autẽ q inquãtũ vult illa clemẽ. q cause
beneficiales p appellationem legitimã deuoluantur ad curiam
incõtinenti hoc erat p prius statutũ. s. p. c. j. de ele. lib. vj. z. c. ti.
cãm. in cle. nõ ergo voluit illa clemẽ. hoc inducere imo psuppo-
suit hoc esse p alia iura inductũ: vt pz i verbo deuoluta. est ergo
necesse dicere q voluit spãlitatẽ inducere circa propositionem
possessorij z supensionem petitorij vt sic conueniat rubrice sub
qua statuta est: als seruiuisset nobis de vẽto: vt sic dicamus cle.
illam voluisse hoc dicere q speciale sit in causa beneficiali vt qs
possit de petitorio transire ad possessoriũ etiam post litẽ conte.

z suspẽdere petitoriũ etiã aduerse partis: z hoc tam in curia qñ
causa deuoluta est ad eam p appel. q extra curiã qñ nõ esset de-
uoluta. qd eni ibi dicit de deuoluta ad curiã potius facti accidẽ
tiam denotare videtur q iuris mysteriũ. nec est hoc mirum q in
beneficialibus sit hoc speciale: tũ qr z alia spãlia videmus qr
p appellationem deuoluit ad curiã tota cã qd nõ est in propha-
nis. c. j. de appel. lib. vj. z etiam quia inuasio in talibus magis
est odiosa q in alijs. vt pz ex. c. j. de eo q mit. in pos. causa rei ser.
lib. vj. z. c. eũ q. de prebẽ. e. li. ¶ Posset etiã quis dicere q duo
requirũtur ad hoc vt sit dicta specialitas. s. q cã sit bñficialis z
q agitet in curia p deuolutionẽ vt his duob⁹ cõcurrẽtibus cõsi-
derato q in curia nõ ita forte de facili possunt haberi pbatiões
sup petitorio pmittat ei⁹ suspẽsio z trãsitus ad possessoriũ z alte
ro illorũ deficiẽte secus sit: z ita videt colligi ex tex. Et fm hoc
esset ibi casus p Barto. z cõtra canonistas arguẽdo a spãli: sed
quia glo. ibi z Pau. de liaza. dicũt esse ibi casum p Inno. et se-
quacibus credo q habuerint istũ intellectũ videlicet q in cã bñ
ficiali sit ista spãlitas: vz q p appellationẽ interpositã etiaz sup
solo petitorio intentato deuoluatur ad curiam non solum cau-
sa petitorij z eius instantia sup quam fuit appellatum: sed etiã
causa possessorij in qua nõ fuit grauatus appellãs z est cã diuer
sa. z hoc addit. d. cle. ad. c. de elec. lib. vj. z ad cle. cãm. de elec. se
cus est in alijs causis pphanis in quibus non deuolueretur nisi
causa petitorij sup qua fuit grauatus si super eo erat lis iam cõ-
3 testa. coram ordinario. † Et hoc expedito articulo appellatio-
nis z non ante in duobus ergo erit differentia inter causam be-
neficialẽ z alias pphanas. Primo quia causa beneficialis sta-
tim p appel. deuoluit etiã ante expeditionem articuli appel. et
hoc introducit p. c. j. de ele. lib. vj. sed alie non nisi illo expedito
vel de consensu partium obmisso: vt in. c. j. de ap. lib. vj. Secun
do quia in beneficialibus si appellatuz est in petitorio deuolui-
tur petitorium z possessorium etiam ante expeditum articulum
appellationis: sed in alijs expedito articulo appel. deuoluitur
tantum petitorium super quo fuit appellatum non autem cau-
sa possessorij que erat diuersa z non intentata z hoc si lis erat iã
contesta. super petitorio z sic pars obligata erat illi instantie.
Sed si ante litem contest. tunc per appel. ambe cause deuolute
cẽsentur expedito articulo appella. quia cum neutra esset inten-
tata adhuc z ambe poterant intentari non erat ratio quare ma
gis vna q altera deuolueretur z sic ante deuoluuntur: in causa
vero beneficiali non distinguitur ante vel post: z hũc intellectuz
videt habuisse Pau. de liaza. in scda sua glo. magna super ver
bo p appellationem. In alijs igitur pphanis deuoluta causa
petitorij tantum non posset trãsiri ad possessorium in curia: fm
hũc ergo intellectũ nõ ẽ in causa beneficiali hoc speciale q post
litẽ cõtest. in petitorio possit transiri ad possessorium z suspẽdi
petitoriũ. hoc enim tanq regulare psupponitur ibi. sed soluz est
hoc speciale q hoc potest fieri corã iudice appellationis iterpo
site in causa petitorij tm. causa vero z ratio specialitatis est quia
in beneficialibus deuoluta fuit p appel. vtraqz causa petitorij z
possessorij ppter priuilegium cause bñficialis. corã vero ordina
rio non expediret vti aliqua spãlitate: qr cũ apud ipm sit cogni
tio vtriusqz iure ordinario nulli dubiũ erat qn fieri possit. z isto
mõ credo q intellexerint dñi auditores palatij opi. Pau. dñi ip
sum allegant in decisione Rote: als videret sibi ɔtrari dñi i vna
glo. tenet expsse q illa cle. non hz locũ in alijs causis nõ bñficia
libus: in alia vero tenet ibi esse casum p Innoc. z sequacibus q
regulariter in omni cã potest p possessoriũ scdo intentatũ etiam
post litẽ cõtest. suspẽdi petitoriũ. ¶ Fuit ergo ista sua intẽtio q
coram ordinario q habet cognitionẽ vtriusqz cause potest hoc
fieri indistincte z in oĩ cã. Sed coraz iudice ap. in curia romana
quãdo appellatum est sup instãtia petitorij tm hoc nõ possit fie
ri nisi in cã bñficiali: qr z ipe hz cognitionem vtriusqz in tali cã
in qua p appel. deuoluit vtraqz causa: in alijs autem nõ possit
qd est appellatũ post litẽ ɔte. qr tũc nõ hz cognitionẽ nisi sup cã
petitorij tm: qr illa tm fuit deuolu. ¶ Nolendo ergo recedere a
pdicto intellectu nec ab opi. cõi canonistarũ videt dicẽdũ q in
casu nostro cum non simus in causa bñficiali: z cum petitorium
tm fuerit intentatum in ptibus z sup illo fuerit appellatũ p ap-
pellationez pdictam sola causa petitorij fuerit ad curiam deuo
luta: causa vero possessorij remansit z est in cognitione iudi. or-
dinarij: vt pz in. c. romana. §. cum vero. de ap. lib. vj. z p no. i. c.
cum teneamur. eo. ti. p glo. cum sit diuersa a causa pprietatis.
vt. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. pos. z si ita est com
missarij pdicti quibus de voluntate ptium fuit commissa causa
appellationis z negotij pncipalis non videntur habuisse co-
gnitionem nisi sup causa petitorij tantum: quia papa non intel
ligitur eis commisisse nisi principale negotium quod erat deuo
lutum vel deuoluendum finito articulo appellationis vel de
voluntate partium ab eo recesso: commisit enim papa dictam
causam

causaz tanq̃ iudex appellatiõis ꝛ p appellationẽ aditus: ergo illã tantũ causam q̃ ad ipsuz tanq̃ ad iudicẽ appellatiõis erat deuoluta, hec aũt erat cã petitorij tantũ: ꝛ in illa tantuz videt̃ pars rea ꝯsensisse vt cõmitteret̃: nõ aũt cã possessorij q̃ deuoluta nõ erat imo semp in illa ꝯdixit. Cum igit̃ nec de mente pape nec de mente partis rei fuit vel fuisse p̄sumit̃ q̃ alia causa committeret̃ q̃ illa que deuoluta erat ꝛ quã vt iudex appellatiõis potuit cõmittere: dicti cõmissarij sup cã possessorij tanq̃ nõ cõmissa pcedere nõ potuerũt: ꝛ qd egerũt tanq̃ factum a iurisditione carentib⁹ nõ valet. Nec ob. si dicat̃ q̃ illi cui cõmittit̃ cã petitorij videt̃ cõmissa etiã cã possessorij: vt est casus in terminis nostris. in. c. ex conquestione. de resti. spo. ꝛ no. in. c. j. de seque. pos. ꝛ fru. ꝛ. l. si de ppꝛietate. C. si a non cõpe. iudi. qꝛ dico q̃ illud est verũ qñ papa cõmitteret nõ tanq̃ iudex appellatio nis ꝫ tanq̃ pnceps aditus p viã q̃rele: tũc enim v̄r omnẽ causam cõmisisse: qꝛ nõ maior est rõ de vna q̃ de altera: ꝛ ipsum de legatũ, quo ad illã causam ꝛ ipsaz ꝯtingẽtia v̄r surrogasse loco ordinarij. de offi. leg. studuisti. ꝛ sic late est interpretãda cõmissio cũ eam fecerit de plenitudine potestatis ꝛ nõ iure ordinario. secus est qñ vt iudex appellatiõis: qꝛ tũc iure ordinario cõmittit ꝛ sic illã tantũ interpretamur cõmisisse q̃ iure ordinario cõpetebat: ꝛ h̄ erat, solũ cã pemptorij deuoluta p appella. Posito ergo q̃ opi. Inno. ꝛ sequaciũ de qua. s. sit vera pcederet si causa verteret̃ corã ordinario vel coram delegato a papa adito p viã q̃rele nõ p viaz appellationis. Ex q̃bus ꝯcluditur omnes sñias latas in possessorio parte semp ꝯdicẽte ꝛ reclamãte nullas esse tanq̃ latas carentes iurisditione.

4 ¶ †Uenio ad scõm passum quo q̃rit̃ posito q̃ petitoriũ potuerit suspendi an articuli Jo. rei debuerint admitti q̃ cõcernunt causam pꝛopꝛietatis. Circa qd dicendum est q̃ q̃tum ad materiam metus nõ erãt admittẽdi qꝛ p cõfessionẽ dicti Jo. q̃ conatus fuerat ipsam cognoscere apparet metum purgatuz si quis fuisset cũ actũ illũ non nisi volens ꝛ sponte fecerit licet eniz per cohabitationẽ mutuam posset dici non fuisse metus purgatũ: qꝛ durabat eadẽ causa metus. iuxta no. in. c. causam matrimonij. de offi. deleg. p Inno. ꝛ p Bar. in. l. si ob turpẽ. ff. de condi. ob tur. causaz. cũ etiã inuitus ꝛ nõ sponte potuerit cohabitare nemo tñ ipsum cogebat ipsaz cognoscere ꝛ sic nixus ꝛ conatus ille tanq̃ sponte ꝛ ppꝛio motu factus purgauit metum. C. qd qd me. cã. l. ij. ꝛ. d. l. si ob turpẽ. de cõdi. ob tur. causam. ¶ Quãtum vero ad materiã etatis adhuc idem videt̃ q̃ non debuerit admitti tanq̃ impertinens. Nã actrix allegabat duo q̃ erãt sibi necessaria in possessorio: scilꝫ q̃ ꝯcta fuerant sponsalia p verba de pꝛesenti ꝛ ex hoc infert̃ titulus q̃ in tali possessorio est necessarius. Itẽ q̃ interuenerat copula carnalis inter eos ꝛ ex hoc infertur possessio que similiter est necessaria. vt. i. c. ex trãsmissa. de resti. spo. ꝛ ambo ista habebat pbare vt obtinerent in possessorio. d. c. ex transmissa. Tunc arguo aut ipsa deficiet in pꝛobatione pꝛedictoꝛum vel alterius eoꝛum ꝛ tunc nõ erat necesse reo articulare de etate ꝛ sic illa materia tanq̃ superflua veniebat repellenda. ar. C. de pꝛoba. l. ad pꝛobationeꝫ. aut pꝛobauit vtrũq̃ ꝛ tunc illa materia de etate erat impertinens cum defectus etatis tollatur per interuentum carnalis copule que supplet defectum etatis. c. puberes. de despõ. impu. ꝛ. c. continebatur. eo. li. cum si. ꝛ sic in nullũ casum poterat esse dicta materia admissibilis. nec videt̃ obstare. c. ex parte. de resti. spo. qꝛ ibi nõ pꝛoponebat̃ copulam interuenisse sicut hic. Breuiter dico contrariũ q̃ dicta materia erat pertinens etiã ad causam possessorij: qꝛ pbata poterat excludere ambo fundamenta possessorij. Nã duo sunt necessaria fundamenta possessorij in casu isto: scꝫ titulus q̃ ꝯsistit in ꝯctu sponsaliorũ factorũ p verba de pꝛesenti. Item possessio q̃ ꝯsistit in interuentu copule carnalis: vt. d. c. ex transmissa. Pꝛobata aũt minoꝛi etate tollebatur pꝛimuz: qꝛ inter impuberes non potest esse contractus matrimonij per verba de p̄senti validus talis q̃ liget ꝛ sic faciebat deficere titulum. Item dico q̃ pꝛobata minoꝛi etate põt de facili excludi pbatio copule carnalis non dico copula. illa enim si p̄supponat̃ non excluditur p defectum etatis imo econuerso defectus erat p ipsum. ꝛ ita loquit̃ qd supꝛadixi. Sed bñ dico q̃ ea non p̄supposita p vera sed negata pꝛout erat in casu nostro necesse erat

a actrici eam pꝛobare. Sed pꝛobare non poterat directe cũ testes in talib⁹ nõ adsint. Sed pbãda erat cã p ꝯiecturas. iuxta no. in. c. pꝛeterea. de testi. que coniecture resultabant ex mutua cohabitatione ꝛ ex eo q̃ reperitur hodie coꝛrupta ꝛ sic pꝛesumitur ab eo coꝛrupta. iuxta not. in. c. si quis acceperit. xxxiij. q. j. hec autem pꝛobatio per coniecturas potest tolli ꝛ eneruari per

5 alias cõiecturas contrarias. iuxta no. in. l. diuus. ff. de in integrum resti. †tũc dico q̃ minoꝛ etas Joãnis poterat esse coniectura cõtraria: maxime quia Jo. ponebat in articulis se fuisse tp̄e ꝯctus sponsalioꝛum p verba de p̄senti etatis. xj. annoꝛum ꝛ sic nõ pꝛimus pubertati: ꝛ cũ per actricẽ pꝛoponeret̃ q̃ simul cohabitauerant per annum cũ dimidio tantũ apparet ꝛ pbat̃ ipsum fuisse in etate. xj. an. tantuz tẽpoꝛe ꝯctus sponsalioꝛuz. apparet etiã q̃ tẽpoꝛe discessus ab ea nõ erat pꝛoximus puber tati cum pꝛoximus dicat̃ qñ nõ distat vltra sex menses vel annuz ad plus. vt no. in. d. c. cõtinebatur. de despõ. impu. ar. ff. de excu. tuto. l. nõ solum. §. j. ꝛ si ita est nõ est verisimile q̃ fuerit ab eo cognita cũ minoꝛ etas non pꝛoxima pubertati faciat p̄sumi naturalem impotentiam coeundi: cũ ergo potuerit ab alio cognosci nõ p̄sumet̃ ab eo cognita stante naturali p̄sumptione p eo seu coniectura naturalis impotentie que tollit aliam potissime: qꝛ lꝫ esset pꝛobatũ ipsam esse coꝛruptã: non tñ pꝛobatum est ipsam fuisse coꝛruptaz tempoꝛe quo simul habitabant: sed tempoꝛe quo fuit inspecta qd fuit dudum post recessum Jo. pbatio ergo minoꝛis etatis maxime non pꝛoxime pubertati pꝛodesse poterat Joãni ad elidẽdum pꝛobationes actricis de possessione. i. coniecturas de copula: ꝛ per consequens ad excludẽdum actricem a possessoꝛio: vt. d. c. ex parte. de resti. spo. igitur tanq̃ pertinens erat admittenda cum agenti possessoꝛio recuperande incumbat de possessione pꝛobare al's succumbit. ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. §. fi. Si ergo dicta materia nõ fuit admissa iuste potuit Jo. tanq̃ grauatus appellare ꝛ sententie post appellationem legitimam late debebunt cassari: vt in. c. non solum. de appel. lib. vj. cũ si. Et hoc dictũ est de scda materia articuloꝛũ.

¶ Quãtũ ad tertiam materiam de iustitia publice honestatis dico q̃ etiã illa erat admittenda si Joãnes vel eius pꝛocu. offerebat pbationes incõtinenti paratas. qd patet. Nã tale impedimentum impedit matrimoniũ ꝛ si de ipso offeruntur pꝛobationes incõtinenti nõ debet fieri restitutio quo ad carnalez copulam sicut dicimus in quocũq̃ alio impedimento cõsanguinitatis etiã diuina lege nõ phibente. vt in. c. litteras. de resti. spo. in v̄bo p̄sertim. ꝛ ibi expsse no. in gl. Cũ ergo actrix peteret restitutionẽ generalẽ quo ad omnia obsequia matrimoniala ꝛ sic etiã quo ad copulã de q̃ fecerat in articulis mentionem vt ptꝫ ex cõclusione ꝛ tale impedimẽtũ impediat restitutionẽ quo ad copulã qñ pbatiões offerunt̃ incõtinenti dicẽdũ est dictam materiã fuisse admissibilẽ si dicte pbationes oblate fuerũt: vt dicto. c. litteras. ꝛ iuste fuisse appellatum si fuit repulsa.

¶ Tertio pncipaliter quero posito q̃ supꝛadicta omnia cessarent vtrum viso processu ꝛ depositionib⁹ hincinde receptis sñie late in possessoꝛio p actrice sint iuste vel non. Et per hoc expediã. iiij. vel. v. quesita simul supꝛa foꝛmata. Et videt̃ q̃ sint iuste: nam actrix in suo libello ꝛ articulis narrauit ea que necessaria erant ad victoꝛiam in possessoꝛio scilꝫ sponsalia p verba de p̄senti ꝛ sic titulũ. Itẽ copulã carnalẽ ꝛ sic possessionẽ que sufficiunt: vt. d. c. ex trãsmissa. Pꝛimũ pbauit p cõfessionẽ Jo. qui similiter cõfessus est. Scõm pbauit p vrgentes coniecturas q̃ in talibus debent sufficere. iuxta ea q̃ habent̃ in. c. pꝛeterea. de testi. facit. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. Coniecture vero resultant ex pluribus simul iunctis. Pꝛimo ex confessione Joãnis qui cõfessus est mutuã cohabitationẽ. Itẽ q̃ conatus fuit carnaliter cognoscere. Ex quibus duobus si reperiat̃ coꝛrupta p̄sumitur ab eo fuisse coꝛrupta. iuxta illud. A iuuene cupido credatur reddita virgo. quasi dicat nõ: vt no. in. d. c. si qs acceperit. xxxij. q. i. Item pꝛobauit se esse coꝛruptã per tot matronas quibus tanq̃ expertis in arte ipsarum est credenduz. l. comparationes. C. de fide instru. cum si. Item per medicos deponentes de naturali potentia rei. Ex quibus omnibus tanq̃ sufficienter adminiculantibus videtur pꝛobata intentio actricis. ¶ Breuiter contrarium est dicendum. Et pꝛimo aduertẽdum q̃ actrix pꝛedicta narrauit in suis articulis dictũ Joãnez reum tempoꝛe contractus sponsalioꝛum per verba de pꝛesenti: vꝫ die pꝛima Maij. anno domini. M. cccc viij. attigisse annuz xiij. sue etatis: vt patet in ei⁹ arti. xv. Et fm qd colligit̃ ex alio articulo. vj. in oꝛdine vbi ponitur de tempoꝛe natiuitatis eius videtur sensisse q̃ in dicta pꝛima die maij attigerat an. xiij. de iiij. mensibus. i. q̃ habebat an. xij. ꝛ menses. iiij. ꝛ ita colligitur ex dictis articulis vt super eis notaui: licet in rei veritate non haberet nisi annos. xj. ꝛ aliq̃d plus vt dicit̃ in articulis Joãnis. Sed q̃tum ad pꝛopositũ stemus articulis actricis inquã tum faciunt ꝯ eam: ꝛ dico sic. cum actrix narrat Joãnez tẽpoꝛe sponsalioꝛũ p verba de pꝛesenti fuisse annoꝝ. xij. ꝛ. iiij. mẽsium ꝛ sic attigisse annũ. xiij. de. iiij. mensib⁹ ꝛ postea in arti. xix. narrat q̃ stetit secũ per annũ cũ dimidio ꝛ nõ plus sequit̃ manifeste q̃ tempoꝛe quo dictus Joãnes recessit ab ea nondum compleuerat annum. xiij. sed deficiebãt adhuc menses duo iungendo annũ cuz dimidio q̃ sunt menses. xviij. cum. iiij. mensibus: ꝛ sic faciunt. xxij. restabãt duo ad cõplendũ annũ. xiij. si ergo recessit Joãnes ante etatem legitimam completam non põt dici q̃ p mutuã cohabitionẽ sponsalia q̃ a pꝛin. nõ valuerũt pp̄ter

a ¶ Cã. Que aũt dicat̃ ppꝛie cã. vide Bald. in ꝯsil. cxix. i. ij. parte. ꝛ in cõsi. ccxxvij. i. v. pte.

defectū etatis fuerint ratificata. Nā requirit cohabitatio post
perfectā etatē. vt in. c. j. de despō. impu. lib. vj. ff. de adulte. l. si
vxor. §. si minor. ante enim sicut nō possunt contrahi per cōsen
sum expressum ita nec per tacitū. l. qui ad certū. ff. loc. Ex quo
patet q̄ non fuit necesse reo de minori etate probare cum ex ar-
ticulis actricis appareat de ipsa tam pro tempore sponsaliorū
q̄ totius cohabitatiōis: et si ita est sequit q̄ deficit actrici titu
lus necessari⁹ in tali possessorio cū talis nō habeat nisi ex spon
salibus cōtractis in etate legitima. vt i. c. ex parte. de resti. spo. Et
si fuisset necesse pbare iam probauit p testes deponētes adhuc
de minori etate. ¶ Nunc est videndū an sit pbata copula car-
nalis: si eñ esset pbata cessaret defectus tituli: q̄r faceret trās-
ire in matrimoniū et induceret possessionē. Et breuiter dico q̄
non. Et primo inquātū Joānes cōfessus est se tentasse nō pro
bat talis culpa q̄ sufficiat. vt in. c. fi. de spon. vbi est casus. Itē
inquātū pbatū est eam corruptā similiter nō sufficit: q̄r potuit
ab alio corrūpi et nō sufficit corruptam esse nisi fuerit a Joāne
corrupta cū corruptio facta p aliū nō validet matrimoniū isto
rum. pbationes aūt debent necessario cōcludere. l. nō hoc. vñ
cog. al's nō releuant. l. nō solū. §. sed vt probari. de ope. no. nū.
l. cum actū. de neg. gest. C. de proba. matrē tuā. et vtrobiq̄ not.
ad hoc de pba. c. in p̄sentia. cū si. Et si dicat p̄sumit ab eo cor-
rupta pp̄ter cohabitationē p no. in. d. c. si qs accepit. respōdeo
illud verū si esset in etate legitima: sed cū ex articulis actricis
appareat q̄ nō erat: dico q̄ defectus etatis facit cessare p̄sum-
ptionē: maior enim est q̄ resultat ex defectu nature et cōmunis
cursus eius q̄ illa que ex arte. arg. l. filio. ff. de libe. et posthu. s;
cōis cursus nature est q̄ minores. xiiij. ānis nō sunt viripoten-
tes: hēc ergo p̄sumptio tollit p̄sumptionē iuris q̄ est q̄ ex cohabi
tatione p̄sumat copula. ¶ Itē dico q̄ ex alio tollit dicta p̄sum
ptio: q̄r tpe quo fuit inspecta et reperta corrupta nō cohabita-
bat cū Joāne sed p plures menses ante recesserit: illa vero pre
sumptio resultaret si simul tunc cohabitassent sicut in si. vidi-
mus q̄ filius natus ex vxore cohabitante cū viro presumit na-
tus ex eo[a]. l. filium. de his q sunt sui vel alie. iur. et tñ nat⁹ post-
q̄ ab eo diuertit nō sic. vnde quedā debent obseruari ad hoc vt
vir teneatur partū agnoscere tanq̄ ex eo natum. vt. ff. de libe.
agno. per totū. sic ista ex quo tpe quo reperta est corrupta non
cohabitabat cū Joanne nō presumit ab eo corrupta: facilius
enī p̄sumit ab alio corrupta q̄ si simul cohabitassent. ¶ Ter
tio tollitur dicta p̄sumptio ex eo q̄ cū Joānes petijt eam seque
strari ne ab alio corrumperet hec renuit: nam ex hoc solo resul-
tat p̄sumptio q̄ a Joāne non fuerit corrupta. tex. videt de hoc
ad litterā in si. in. l. j. §. si maritus. ff. de lib. agno. vbi si maritus
sponte offert custodes et mulier recusat nō tenet maritus partū
agnoscere tanq̄ ex eo natū: ergo nec iste tanq̄ ab eo corruptā.
Ex qbus sequit q̄ dicta actrix deficit tam in probatione tituli
q̄ in probatione possessiōis. et p̄dicta coadiuuant ex dispositio
ne medicorum deponentiū pro Joāne vt sic in dubio debuerit
p eo ferri snia. c. īter dilectos. de fide instru. Sequit ergo q̄ di-
cte snie nō videnī fuisse iuste ex actis et actitatis cum actrix defe
cerit in probatione duorū q̄ principaliter requirunt ad obtinē-
dam victoriā in possessorio. d. c. ex transmissa. de resti. spo. Ex
qbus remanet expeditū tertiū principale q̄sitū cū q̄ttuor suis
accessorijs. Itē ex predictis oibus patet vel dictas omnes sen-
tētias fore nullas ex defectu iurisditiōis: vt p; ex allegatis in
p̄io puncto: vel esse iniustas: vt pt; ex allegatis in hoc tertio.
¶ Restat quartū principale qd est ī ordine q̄sitorū sextū videl;
posito q̄ predicta cessarent an saltē vltima snia fuerit nulla ex
eo q̄r dñs cōmissarius post appellatiōnē ab eo interpositam et
post delationē ab eo factam et post intimationē et inhibitionē
eam tulit. Et breuiter hic me expedio q̄ sic per. c. cum appella
tionibus. de appel. libr. vj. vbi probatur de delatione. et per. c.
romana. eo. titu. et. c. non solū. vbi pbatur de inhibitione dū-
modo facta sit inhibitio canonice sc̄m stilum quo casu facit re
uocari etiam sniam diffinitiuam postea latā. vt in. c. ex parte
ade. de testi. et ibi per Jo. an. et per modum attentati.
¶ Ultio quo ad petitoriū nō est dubiū q̄ probata iustitia pu-
blice honestatis d; Joānes obtinere. vt in. c. duo pueri. de de-
spon. impube. lib. vj. hic aūt pbata sunt spōsalia de futuro cō-
tracta p parentes de ista actrice et Guil. fratrē Joānis. Itē pba-
ta est ratificatio Joānis per duos testes et potissime p tertiū in
ordine q deponit se habuisse in mandatis a Guil. de dādo illi
osculum et q̄ ei dedit et illa recepit ex quo probatur ratificatio:
vt no. in. c. j. de desponsa. impu. Et ei videtur standū q̄r de fa
cto suo testificatur. ff. de edi. edic. l. quero. §. fi. de proba. l. cum
probatio. Nunc autem videntur requiri duo testes cum de fa-
cto alieno testificatur. sed et posito q̄ sufficienter non esset pba
tum tñ pars Joānis cōfidit posse de facili probare cui mos ge
rendus erit. ff. de proba. l. circa eum. Laus deo.

[a] ¶ Ex eo. Ad a de Bal. in cōsil. lxxiiij. in j. pte.

¶ Casus.

¶ Hospitale sancte Marie de la scala de Senis habet exem-
ptionē a summo pontifice sub isto tenore: vz. Joānes eps ser-
uus seruorū dei dilecto filio Martino Antonij rectori. s. hospi-
talis sancte Marie de la scala de Senis salutē et apostolicam
bene. Precipua et singularis deuotio quā ad nos et romanam
geris ecclesiam promeretur vt te ad hospitale prefatū cuius re
ctor existis tuosq̄ in eodē hospitali successores apostolicis fa
uorib⁹ et gratijs p̄sequamur. Tuis igit necnō dilectorū filiorū
cōsulū artis lane de Senis sub quorū protectione et cura dictū
hospitale asseritur cōstitutum supplicationibus inclinati vt tu
tuiq̄ successores rectores dicti hospitalis qui erūt pro tempo
re seu hospitale memoratū ad exhibendū pcurationes alijs
legatis vel nuntijs sedis apostolice siue ad p̄standū subuentio-
nem quācunq̄ vel ad contribuendū in decimis bñficiorū aut
exactionibus vel collectis seu subsidijs qbuscunq̄ ipsi sedi aut
qbuscunq̄ alijs applicandis vel in eius seu eorū vtilitatē ver
tendis per litteras dicte sedis aut legatorū vel nuntiorū ipso-
rum q̄scunq̄ impetratas vel impetrandas seu alias ab illa vel
illis quomodolibet emanatas vel emanādas minime tenearis
vel teneant: nec ad id vllatenus cogi possis vel possint etiā si
in huiusmodi sedis eiusdē litteris cōtineat q̄ ad queuis exem-
pta loca ecclesiastica seu pia vel hospitalia se extendant et aliq̄
eiusmodi cuiuscunq̄ tenoris existat ipsius sedis indulgentia
etiā si de eius toto tenore ac de verbo ad verbum specialis et ex
pressa mentio sit habenda non obsistat vel p similia verba alia
queuis clausula p quā huiusmodi gratie effectus cō in partē tol
li suspēdi impediri vel retardari valent quōlibet in perpetuū
vel ad tēpus nisi forsan littere ipse dicte sedis de īdulto hmōi
ac noibus rectoris ac fundatoris ipsius hospitalis atq̄ consu
lum artis lane dicte ciuitatis q erunt p tempore plenā specia-
lem et expressā faciāt mentionē autoritate apostolica tenore
p̄sentium tibi et illis de solita ipsius sedis benignitate indulge
mus. Nos enim decernimus irritas et inanes interdicti suspen
sionis et excōicationis snias si quas in te vel illos aut hospita
le memoratū seu quoscūq̄ alios tui vel illorū occasione p̄misso
rum pretextu cō hmōi cōcessionis nostre tenorē cōtigerit pmul
gari: nulli ergo subdat et c. ¶ Et post predicta dictus summus
pontifex cōmisit et aut. dedit qbusdā p̄latis de ciuitate Sena-
rum super vniuersos fructus redditus et prouentus ecclesiarū
monasteriorum capellarum hospitalium et locorum quorū-
cunq̄ priorum exemptorū et non exemptorū ac super fructus
redditus et prouentus bonorum singulariū personarum eccle
siasticarum exemptarum et non exemptarū regularium et secu-
larium ac et ordinum quorūcunq̄ ciuitatum dioce. et terrarum
castrorum et locorum prelatorū sc̄m facultates cuiuslibet. Ve-
nerabilibus fratribus sancte romane ecclesie cardinalib⁹ et eo-
rum bñficijs prorsus exceptis necnō penitus reseruatis ac vice
dūtaxat summam sex milium florenorum autoritate sua impo
nendi et exigendi ac solui et exigi faciendi: cōtradictores quoq̄
et rebelles per censuram ecclesiasticam ac per districtionē qua
conuenit per sequestrationē fructuum reddituum et prouentuū
prefatorum ac p alia iuris remedia oportuna autoritate prefa
ta appellatione postposita sint compescendi: ita tñ q̄ omnes
ac singule huiusmodi pecunie q̄titates quas vigore huius cō-
missionis per ipsos imponi cōtinget dilecto filio Antonio de
senis. Non obstantibus quibuscunq̄ constitutionibus aposto
licis necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum et locorū
prefatorum. Seu si eisdē clero et ecclesiasticis personis vel qui
husuis alijs cōmuniter vel diuisim a dicta sede sit indultum q̄
ad solutionem huiusmodi subsidiorum onerum vel impositio
nem minime teneantur et ad id compelli aut q̄ interdici suspen
di vel excōmunicari nō possint per litteras apostolicas que de
indulto huiusmodi ac toto eius tenore et de proprijs quarūdā
personarū nominibus plenam et expressam ac de verbo ad ver-
bum non faciunt mentionē. Ac quibuslibet priuilegijs indul
gentijs exemptionibus et litteris apostolicis quibuscūq̄ ordi-
nibus dignitatibus ecclesijs hospitalibus et alijs pijs locis ge
neraliter vel specialiter sub quacunq̄ forma et expressione ver-
borum a memorata sede concessis editi vel edendi de quibus
quorūq̄ totis tenoribus ac eorum protectoribus et gubernato
ribus vel eorū noibus cognominib⁹ et intersignis qbusdā in
ipsis litteris plena et exp̄ssa ac de vbo ad verbū mētio sit habē-
da: volumus aūt tpe duorū annorū ad integrā solutionē teneri.

¶ Consilium. cclxxviij.

1 ☞ Collige hic que clausula requirat ad reuocandū priuile-
gia rescripta vel ius cōmune.
2 Ad reuocandū priuilegiū habens clausulā derogatoriā que
reuocatio reqrat an generalis an specialis an vero singularis.
et quomodo cognoscantur dicte reuocationes. et. 3.

4 Specifica

4 Specifica derogatio quomodo cognoscatur.

In christi nomine amē.

Passus iste dubitabilis videt̄ cū in ista materia quot sunt capita tot sunt sn̄ie. Notandū tñ ad euidētiā q̄ nos nō sumus de p̄senti in variatione illarū opinionū q̄s refert Joā.an.in.c.j.de exces.p̄la.lib.vj.
1 in nouella.† nā ille loquūt an p clausulā derogatoriā ɔtentā in rescripto tollat̄ ius cōmune vel lex ɔ̄ria rescripto: ⁊ q̄lis esse debet clausula rescripti ɔ̄ ius cōmune impetrati ⁊ sic cōcernēs priuilegiū. vide in Spec.de instru.edi.§.nunc aūt videdum.⁊ versi.scias q̄ in priuile.dicit̄ ⁊c.ad hoc vt valeat: tunc enim nō agit̄ de p̄iudicio alicuius licet ius cōe tollat̄: sed potius de fauore eius cuius rescriptū cōcedit̄ vt valeat.nec etiā proprie tollitur ius cōmune vel lex: sed magis in casu certo ɔ̄ ipsuz dispensatur ⁊ sic illa derogatoria nō multuz est odiosa sicut illa p quā tollit̄ ius alterius.de quo tñ articulo plenius q̄ Joan.an.recitet dicendū est vt no.Cy.⁊ Bar.in.l.fi.C.si ɔ̄ ius vel vtili.pu. q̄ finaliter inter alia cōcludunt vnū q̄ ad p̄positum facit: vz q̄ qū lex cōmunis habet clausulā derogatoriā rescripti non valet rescriptū ɔ̄ illū impetratū ⁊ sic concernens priuilegiū rescriptum nisi de illa.l.faciat mentionē.C.de sac.sanc.eccle.l.iubemus nullam.de summa tri.l.ij.si nup.ex rescripto petant̄.l.j. q̄d Bar.declarat dicens q̄ non sufficit mentio generalis puta nō obstāte aliqua lege nec etiā reqrit̄ specifica ⁊ nominata: puta q̄ dicat̄ nō obstāte tali lege ipsaz nō nominando.sed requiritur q̄ sit specialis: vt si cōcedat̄ rescriptū ɔ̄ vtilitatē publicā
a requirit̄ q̄ dicat̄ non obstante aliqua lege[a] disponēte q̄ rescripta cōtra publicā vtilitatē non valeant: hec est enim specialis mentio: nō aūt generalis q̄ nō sufficit: nec singularis q̄ nō requiritur. Scḋo est notādū ad euidentiā q̄ nos etiā non sumus de presenti in casu ⁊ terminis clemen. prime de sepul. in fi.⁊ c. alma.de sen.excō.lib.vj.⁊ c.ij.de p̄be.e.lib.cum si.in quibus videt̄ p̄bari q̄ ad tollēdū priuilegia quātūcunq̄ derogatoriā clausulā habentia sufficiat reuocatio generalis per illa verba nō obstantibus q̄buscunq̄ priuilegijs sub quacūq̄ forma verborum ⁊c. Nā illi casus sunt ecōuerso ad casum precedentē: vz qū clausula derogatoria precedentiū priuilegiorū apponitur in lege vel cōstitutione cōmuni an tollant̄ priuilegia singularium p̄sonarū vel locorū prius cōcessa.quo casu dicendū est q̄ sic etiā si dicta clausula sit generalis vt dictis iurib⁹. Et est rō: q̄ legem vel cōstitutionē cōem facit princeps proprio motu ⁊ p publica vtilitate: ⁊ sic videt̄ voluisse de facili ɔ̄ p̄uatas leges seu priuilegia disponere cū publica vtilitas p̄ferat̄ priuate. ⁊ hoc satis col.de mente Bar.in cōsti.ad reprimendā.sup verbo non obstantibus. post prin.q̄ dicit q̄ lex precedens habēs clausulam derogatoriā tollit̄ p sequentē etiā simpliciter factā ⁊ sine derogatoria p̄pter rōnem quā dixi p.l.quidā cōsulebant.de re iud.⁊ C.de legibus.l.humanū.⁊ q̄d ibi no.de cōsti.c.j.li.vj. cū si.ad hoc q̄d no.glo.exp̄sse.xviij.dist.quoniā q̄dā.vbi ponit rōnem quā supradixi. Sumus ergo in tertio casu diuerso a p̄dictis: vz an p̄cedens priuilegiū habens clausulā derogatoriam tollat̄ p seqūs rescriptū nō p modū priuilegij cōcessuz s3 p viā mādati: vt in casu nostro.de quo articulo tangit̄ per glo.
b xxv.q.ij.in summa.⁊ de rescrip.c.j. Et clarum est q̄ scḋm rescri
2 ptum vel priuilegiū ɔ̄rium primo non tollit ipsum[b]: quoniam de ipso non facit mentionē.de p̄scrip.c.veniens. † Sed dubiū est qualis debet esse dicta mentio ad hoc vt tollat ipsuz an sufficit generalis an requirit̄ specialis. Et tex. videntur regrere q̄ fiat expressa mentio.de offi.delega.ex litteris.de dolo.⁊ cōtu. c.ij.sed notādū q̄ exp̄ssio pōt fieri trib⁹ modis: scz generaliter spāliter ⁊ singulariter vt tradit Bar.i.l.j.ff.de vul.⁊ pupil.l3 ergo tex.illi dicāt q̄ fiat exp̄ssa mentio nō p hoc clari sumus q̄lis esse debeat. Inno.in.c.ex litteris.dicere videt̄ q̄ expressa dicetur qū fit mentio de tenore priuilegij ⁊ de his que gesta sunt virtute ipsius.facit de resti.spolia.audita.de appel.vt debit⁹. sed ista esset mentio singularis quā Bar.in plurib⁹ locis in q̄bus de ista materia tractat dicit nō requiri. Unde videt̄ dicendum q̄ sufficiet generalis reuocatio cū ⁊ illa expressa dicatur ⁊ satis est satisfecisse illis textib⁹.ff.de iudicijs.l.ij.§.j.in fi.de exercito.l.j.§.si is qui nauem.potissime: quia tantum valet generalis quo ad omnia q̄tum specialis quo ad quedam cum in genere videantur omnes species specifice nominate.C.de p̄escrip.xxx.anno.l.omnes. Et q̄ ita sit tenendū adduco tres testes solēnes: vz Bar.in dicta cōsti.ad repri.sup verbo nō obstantibus.ante finē.vbi expresse dicit q̄ ad tollendū priuilegia corpore iuris nō clausa sufficit reuocatoria generalis.⁊ alleg. cle.j.de sepul. Idem tenet ibi Pau.de eleaza. q̄ in priuilegijs cōtractibus ⁊ alijs quibuscūq̄ sufficit generalis reuocatio.secus in testamentis s̄m quosdā: sed finaliter idē videt̄ dicere in testamentis. Ne aliter dicendo testator vel princeps remaneat illaqueatus qui forte de primis verbis seu tenore nō recordabitur ⁊ sic auferet̄ sibi potestas reuocādi per indirectū q̄ nō est dicendū: vt.l.si q̄s in prin.testamenti.de leg.iij.idē voluit Fede. de se.expresse in consi.xlvj. Et s̄m hoc videt̄ dicendū q̄ priuilegium cōcessum dicto hospitali fuerit reuocatum per litteras sequentes suprascripti tenoris de quo in puncto. Nā dictū priuilegiū hoc soluz videt̄ regrere ad hoc vt reuocet̄ per litteras sequentes scilz q̄ ille faciant expressam mentionē de dicto indulto ⁊ de nominibus rectoris ⁊ fundatoris ⁊ quorūdam aliorū. Constat aūt q̄ per hoc papa nō erat artatus sed specificationē dictorū nominū p̄priorū s̄m q̄ omnes doct.sentiunt in ista materia.nulli enim dubiū q̄ si illa specificasset dicendo nō obstante priuilegio cōcesso tali hospitali fundato a tali q̄d regitur a tali ⁊c.q̄ reuocatio facta esset: q̄ hoc voluit tenor ipsius priuilegij. Sed q̄ si ad hoc teneret̄ papa iam sibi legez imposuisset: q̄ nō de facili posset de illis recordari: ideo omnes in hoc concordant q̄ papa in volendo reuocare ad talē specificā mentionem faciendam non artatur sicut nec testator ad dicendum nō obstāte tali testamēto facto manu talis notarij tali die in quo continentur talia verba ⁊c. sufficit enim generalius loqui scilz non obstante quocunq̄ alio testamento per q̄cunq̄ verba cōncepto etiam cuz clausula derogatoria: vt no.in.l.si quis in p̄n. testamēti. Et si ita est satis videt̄ specificasse i casu nostro papa in secūdis litteris cū dixit nō obstātib⁹ q̄buscūq̄ litteris sub q̄cūq̄ vbor forma quibuscunq̄ locis pijs ɔcessa de q̄bus ⁊ eor gubernatoribus seu protectoribus seu eorū proprijs nominib⁹ ⁊ cognominibus ⁊ intersignis mentio esset habēda. Quid enī potuisset papa magis exprimere pro reuocando dictū priuile. nisi expressisset nomen ipsius hospitalis ⁊ etiā p̄pria noīa fundatoris ⁊ gubernatoris ad q̄ specificanda nō tenebatur vt dixi. Certe nihil vt videt̄: nec enim specialius loqui poterat q̄ dicere reuocamus priuile.etiā si sint talia ad quorū reuocationem requirat̄ expressio quarundā p̄sonaruz. q̄ verba licet generalia sint respectu dicti hospitalis de quo specifica mentio nō est facta tamen sufficere videntur per ea q̄ dicta sunt: ⁊ ex autoritatibus predictorū doctorum ac si specifice fuisset noīatum.argu. d.l.omnes.C.de prescrip.xxx.ann.de admi.tuto.si duo. In ɔ̄rium q̄ ista generalis reuocatio non sufficiat videtur expresse determinare Cy.C.qū iperator inter pupil.⁊ viduas.l.j.⁊ Fede.de se.in consi.cxxxvj.vbi Fede.determinat q̄ per ista generalia verba nō ob.quocunq̄ priuile.quo cautum sit q̄ tolli nō possit p aliud nisi expressam ⁊ plenā fecerit mentionē de illo nō propterea tollit̄ primum sed recurrit̄ ad papam ne al's priuil. reddantur inutilia cū in omnibus tales clausule derogatorie inferant̄ ⁊ sic semp reuocarentur: ⁊ sic specialis mentio est habēda s̄m eum: ⁊ hoc operat̄ clausula derogatoria precedentis priuile.alle.de dolo ⁊ contu.c.ij.de cōfir.vti.vel inuti.c.bone.cuz si.facit.c.cū ordinē.de rescrip. Itē facit ratio. Nam si ad reuocationem testamēti cōtinētis clausulā derogatoriā requiritur specialis mentio.vt est tex.in.d.l.si q̄s in princ.⁊ fatet̄ pau.s̄m quosdam in cle.j.de sepul.fortius ad reuocationez priuile.habentium clausulam derogatoriā.hoc patet: q̄ reuocatio testamenti nō tendit in p̄iudiciū alicuius cū ex eo nullū ius sit alteri q̄situm in vita testatoris sed reuocatio priuile. tendit in damnuz eius cui q̄sitū erat ius.l.ij.§.merito.ne q̄d in loco publico. difficilius ergo scḋa dicet̄ fieri q̄ prima.ar.eor q̄ no.gl.in cle. j.de offi.deleg.⁊ Inno.de rescrip.eaz te.itē reuocatio testi est fauorabilis cū potestas testādi debeat esse libera vsq̄ ad vltimū vite spiritū.C.de sac.sanc.eccle.l.j.nec pōt restringi.l.stipulatio hoc modo.ff.de vb.obli.sed reuocatio priuile.est odiosa sicut ⁊ q̄libet reuocatio litterarū pape p quas alteri q̄situm erat ius: vt no.Inno.de offi.delega.ex litteris. Si igit̄ in prima requirit̄ specialis mentio forti⁹ in scḋa. vñ vident̄ habuisse in se ratione illi qui dicebāt in reuocatione priuile.sufficere generalia verba sed in testorum specialia regri. Itē ⁊ peius videt̄ determinasse Pau.in.d.clemen.q̄ dixit in oibus sufficere generalia.hoc enim videt̄ ɔ̄ tex.d.l.si q̄s.in prin.in verbo specialiter. Id aūt q̄d no.Bar.in cōsti.ad reprimen.sup verbo nō obstantibus.circa finē.loquit̄ eo casu quo verba generalia derogatoria priuile.fuerūt apposita in lege vel cōstitutiōe cōmuni postea facta quo casu nulli dubiū q̄ tollunt̄ p rōnē quā supradixi. ⁊ ita p3 ex verbis ei⁹ si bñ inspiciat̄.⁊ ex tex.quē allegat.s.cle. j.de sepul.⁊ ex no.in.c.quoniaz q̄dem.xix.dist. Nos loquimur qū continentur in rescripto post priuile.emanante. Itē q̄d no. Fede.in consi.xlvj.videtur intelligendū s̄m ea que sequūtur. Et ideo pro concordia predictorū ⁊ determinatione nostri casus oportet nos reducere primo ad theoricam Bar.quā ponit in.l.j.de vulga.⁊ pupil.⁊ d.l.si q̄s in pri.vz q̄ exp̄ssio pōt fieri tribus modis scilicet generaliter specialiter ⁊ singulariter. Et

a Aliqua lege. Sed quid si dictū fuit etiaz de q̄bus oporteret mentionem specialem fieri. vide Bal.in cōsi.xlix.in.v.p̄te.

Additio.
b Non tollit ipsum. Adde q̄ in generali derogatione priuilegiorū nō videt̄ p̄nceps illis priuilegijs derogare quibus verisimiliter i specie nō esset derogatur⁹.c.ij.de deci.in.vj.c.si.de offi.vica.e.lib. l.obligatiōe generali.ff.de pignō.⁊ no.arch.⁊ Jo.an.in.c.ei cui.de p̄bē.in vj.⁊ do.Alexā.in ɔsil.xxx.icip. ponderatis narratis.i.j.col.in v.vol.H.F.

ſcd̄a ſcʒ ſpecialis reſpectu tertie ſcʒ ſingularis poteſt dici generalis: reſpectu vero ꝑme magis generalis dicit̄ ſpecialis. Dicendū eſt ergo ꝙ cū in poteſtate ꝑncipis ſit reuocare ꝑuilegiuʒ ꝑ ſe ꝯceſſuʒ ſicut eſt in ꝑtāte teſtatoꝛis reuocare teſtm̄ ꝙ hoc ſoluʒ eſt īſpiciēdū an ꝯcedēdo ſcd̄m reſcriptū voluerit vel veriſimile ſit voluiſſe reuocare primū vel nō: ꝛ ſi de volūtate pōt cōſtare clarū eſt .l. diui. §. lʒ. ff. de iure codi. Quādo aūt videatur voluiſſe lex tradit doctrinā ꝙ ſi pꝛīa diſpoſitio hʒ clauſulā derogatoꝛiā ꝙ de ipſa fiat ſpecialis mentio in ſcd̄a. in. d. l. ſi qs. in pꝛi. ꝛ no. qꝛ nō dicit generalis nec dicit ſingularis: vnde nec generalis ſufficit nec ſingularis reqrit̄. Illi ergo doctoꝛes qui tenent ꝙ ſufficit generalis clauſula debēt intelligi ſane nō de pꝛio modo ſʒ de ſcd̄o q reſpectu pꝛimi eſt ſpecialis: ſed reſpectu tertij eſt generalis. Quod aūt dicūt ꝙ nō reqrit̄ ſpecialiter dʒ ītelligi ꝓut tertio modo capit̄ ſcilʒ ꝓ ſingulari. Et eodē modo illi qui dicunt ꝙ reqrit̄ ſpecialis mentio debet intelligi ſimiliter ꝓut capitur pꝛimo modo. q. d. non ſufficit generalis pꝛimo modo ſumpta: ſed requirit̄ ſpecialiter ſecundo modo ſumpta: ꝛ ſic reducantur ad concoꝛdiam ſicut alibi fit. ff. ſi cer. peta. l. ij. §. creditum. ꝛ ibi no. de verbo. obli. qui ante calendas.

3 ¶ † Scd̄o eſt vidēdū qualiter fiat iſta ſpecialis mētio ad hoc vt dicat̄ ſufficiēter facta. Certe hoc tradit gl. in. l. ſi mihi ꝛ tibi. §. in legatis. ff. de lega. j. vʒ ꝙ fiat mentio de q̄litatibꝰ ꝑme diſpoſitionis. ſi ergo fieret mentio de diſpoſitione tantuʒ diceret̄ generalis ꝛ nō ſufficeret. Itē ſi fieret mentio ſpecifica de tenoꝛe dicit̄ ſingularis ꝛ illa nō requirit̄: fiat ergo de qualitatibus ꝛ dicet̄ ſpālis. ī ꝓpoſito aūt noſtro ī dicto ꝑuilegio ꝯceſſo ꝑdicto hoſpitali: due ſunt q̄litates ſicut due ſunt clauſule. Nā ſi bn̄ inſpiciat̄ ibi eſt clauſula derogatoꝛia ſecundi reſcripti q̄ colligit̄ ex illis verbis niſi foꝛſan littere ipſe de indulto hmōi ac de nominibꝰ rectoꝛis ꝛ fundatoꝛis ꝛc. ꝛ illa eſt derogatoꝛia totalis reſcripti ſecūdi qd̄ vult valere niſi ꝯtīeat illa. itē eſt ibi alia clauſula q̄ pōt dici derogatoꝛia nō totalis reſcripti ſecūdi ſʒ q̄rundaʒ ꝟboꝝ cōtentoꝛū in eo. Et iſta colligit̄ ex illis verbis q̄ pꝛecedunt verſicu. niſi foꝛſan. vʒ. Etiam ſi in huiuſmodi ſecundis eiuſdē litteris cōtineatur ꝛc. vſqʒ ad illū verſi. niſi foꝛſan.

4 ¶ † Nūc eſt vidēdum an de iſtis qualitatibꝰ ſufficiēter fecerit mentionē. ꝛ q̄tū ad pꝛimā clauſulā dicēdum eſt ꝙ nō: debuiſſet enim dicere in ſecūdis iſto modo: vʒ. Etiā ſi ſint talia ꝑuilegia ꝙ ad eoꝛū reuocationē reqrat̄ ſpecialis mentio fundatoꝛū ſeu rectoꝛū taliū locoꝛū ꝛc. ꝛ iſta fuiſſet ſpecialis mentio ꝛ ſuffeciſſet nec erat neceſſe ſpecificare noīa ꝓpꝛia ne papa eſſet illaqueatus ꝛ adempta eſſet ſibi poteſtas reuocādi ſm̄ rōnem Pau. de leaʒa. quia de talibus non faciliter recoꝛdari poteſt vel habere notitiā ſm̄ Feder. ſed iſto modo facta nō fuit nec de fundatoꝛibus ſeu rectoꝛibꝰ etiā in genere facta fuit aliqua mentio in ſecūdis litteris: ſed ſolū dicit̄ etiā ſi de ꝓpꝛijs quarūdā ꝑſonarum noībus ꝛc. certe iſta verba ſunt generalia ꝓut pꝛīo modo ſumitur. nā ꝑſonarū q̄dā ſunt fundatoꝛes ꝛ rectoꝛes locoꝛū pꝛioꝛū: q̄dam nō. itē dictoꝛū rectoꝛū ꝛ fundatoꝛū qdā vocant̄ tali noīe puta Bonifacius Petrus: quidā alio. nō ergo ſufficit dixiſſe etiā ſi de qbuſdaʒ ꝑſonis ꝛc. qꝛ hoc eſt generale nomen ꝛ ſic expꝛeſſio generalis q̄ nō ſufficit nec reqrebat̄ exꝑſſio ꝓpꝛioꝛū nominum illoꝛū qꝛ eſſet ſingularis: ſed ſaltim reqrebat̄ expꝛeſſio appellatiuoꝛū ꝛ fuiſſet ſpecialis que facta non fuit. nec obſtat ꝙ poſtea ſubditur de qbus eoꝛūqʒ ꝓtectoꝛibus ꝛ gubernatoꝛibus ꝛc. iſta enim ſunt diuerſa vocabula appellatiua a ſupꝛadictis de qbus erat fienda mentio ꝛ aliud penitus impoꝛtāt ergo nō releuāt. Nec hic militat ratio Fede. de ſenis nec ſibi locū vendicat in cōſi. xlvj. ꝙ papa nō pōt de facili recoꝛdari nā imo de facili poterat cū iſta ſint nomina appellatiua ſcilʒ rectoꝛ ꝛ fundatoꝛ in quibus nō cadit obliuio. l. ſi qs in fundi vocabulo. ff. de leg. j. ꝛ qꝛ ſicut dictā clauſulam a pꝛin. appoſuit ita poterat eam reuocare cum de ſtilo habeant eas apponere. vnde non eſt dicendū qd̄ ignoꝛantiā ꝑtendere potuerit: ꝛ ſicut facile fuit dicere de ꝑſonis ꝛ de pꝛotectoꝛibꝰ ꝛ gubernatoꝛibꝰ ita facile fuiſſet dicere ꝛ fundatoꝛibꝰ ꝛ rectoꝛibꝰ: ergo ꝛc. arg. de dolo ꝛ ꝯtu. cū dilectus. verſi. ſʒ ō. Patet ergo ꝙ de dicta clauſula derogatoꝛia nō fuit facta ſufficiēter mentio ſicut debebat. item nec de alia clauſula q̄ vt ſic dicaʒ dicitur derogatoꝛia derogatoꝛie. i. quoꝛundam verboꝛū derogatoꝛioꝛū aliqua mentio facta fuit: igitur nō fuerunt expꝛeſſe qualitates dicti pꝛiuilegij: ꝛ ſic non dicet̄ reuocatū. debebat enim dici nō obſtantibus qbuſcunqʒ pꝛiuilegijs etiā in qbus continent̄ ꝙ per alias litteras apoſtolicas tolli nō poſſint etiam ſi dicte littere cōtinerent ꝙ ad q̄uis exempta loca ꝛc. ꝛ aliq̄ hmōi cuiuſcūqʒ tenoꝛis exiſtāt ex ipſiꝰ ſedis indulgentia ꝛc. ſicut enim a pꝛinc. fuerunt appoſite dicte clauſule ita de facili poterāt in reuocatoꝛia apponi. Preterea nō ſine myſterio papa appoſuit in pꝛimo pꝛiuilegio taʒ foꝛtes clauſulas q̄ſi voluit ipſum ꝑpetuo manſurū. xxv. q. ij. c. j. ꝛ. ij. de re. iur. c. decet. Nec apparet nobis multū clare ex contentis in ſecūdis litteris ꝙ penituerit pꝛime volūtatis quo ad dictuʒ hoſpitale. vnde in dubio melius eſt tenere ꝙ reuocatoꝛia nō ſit facta per ea q̄ determinat Fede. in. d. conſi. ccxxvj. ꝛ Cy. in. d. l. j. C. qn̄ impera. Preterea pꝛiuilegiū hoc fuit cōceſſuʒ perſone rectoꝛis ꝛ loco: vt ꝑtʒ ex eius tenoꝛe. ſed reuocatoꝛia ſeu littere ſecūde duas partes habēt. in pꝛīa loquit̄ de ꝑſonis tantū. in ſecūda de locis tātū. cū igit̄ reuocatio ꝑuilegioꝝ ſit odioſa. iuxta no. ꝑ Inno. i. c. ex lr̄is. de offi. deleg. ſub ſimplicibꝰ mixtū compꝛehēdi nō dʒ. iuxta no. in. l. ij. ff. de ꝟb. obli. ꝑ Bar. cū de rigoꝛe nō ꝯtineat̄ ſʒ de eqtate. l. ſi ita. de libe. ꝛ poſthu. q̄ eqtas hic nō videt̄. ad idē facit qꝛ papa ſeu pꝛīceps ī hoc eſt debitoꝛ pauperū cū debeat ꝓuidere ne eis deficiāt alimēta: igit̄ pꝛiuilegiuʒ hoſpitalibꝰ ꝯceſſuʒ difficilius reuocari cenſet̄: ꝛ exꝑſſiſſima requirit̄ volūtas. C. de ſacroſan. eccle. l. pꝛiuilegia. ꝛ ad cōfirmationē ꝑdictoꝝ facit qd̄ exꝑſſe videt̄ voluiſſe Bar. in. l. ſi quis in pꝛin. teſtamēti. in. iiij. col. ꝟſi. q̄ro qd ſi verba derogatoꝛia fuerunt ſic cōcepta ꝛc. vbi dicit ꝙ ſi pꝛimū teſtm̄ ꝯtinet clauſulaʒ derogatoꝛiā ſecūdi ſcilʒ ꝙ nō valeat niſi ſeruata certa ſolēnitate. Itē ꝯtinet aliā derogatoꝛiā illius derogatoꝛie: vʒ ꝙ etiā in ſcd̄o ꝯtineant̄ verba derogatoꝛia illius clauſule non vult ea valere ꝙ nihilominus valebit teſtm̄ ſcd̄m ſi in eo fiat mētio q̄litatis pꝛimi. ita dicit Bart. ꝙ intelligo. i. vtriuſqʒ q̄litatis ſeu clauſule vt ſaltē dicat̄ in ſcd̄o ſic: vʒ nō obſtante quocūqʒ teſtamento in quo ꝯtineat̄ ꝙ reuocari non poſſit ꝑ aliud teſtm̄ niſi ſeruata certa ſolēnitate: ecce mentionē de pꝛima. etiam ſi in eo ꝯtineat̄ ꝙ ſi ī ſcd̄o teſtō ꝯtineret̄ reuocatio dicte clauſule ꝙ nō vult talē reuocationē tenere: ecce mentionē de ſcd̄a. ī caſu vero noſtro ſolū de clauſula derogatoꝛia voluit mentioneʒ facere ꝛ nō fecit ꝑfecte vt dixi. de derogatoꝛia vero derogatoꝛie nullaʒ facere voluit nec fecit qd̄ fuiſſet ſi ſaltim dixiſſet ꝙ nō obſtent littere apoſtolice etiam in qbus cōtinet̄ ꝙ per alias litteras reuocari nō poſſet niſi ſeruata certa foꝛma: ecce de pꝛima. etiā ſi continerentur verba reuocatoꝛia dictoꝛum verboꝛū: ecce ſcd̄m qd̄ hic defecit. igitur ꝛc. Laus deo.

¶ Conſilium. cclxxix.

1 Si ſtatuto filia excluditur ab inteſtato maſculis exiſtentibus: ꝛ adeuntibꝰ illis moꝛtuis an̄ aditā hereditatē ꝛ admittit de iure cōmuni: ſecus ſi fiat teſtamētū: qꝛ tunc maſculi ad ſuos heredes non aditam tranſmittunt ꝛ filia excluderetur.

2 Si quis non adeat per triginta ānos an excludat̄ a iure adeūdi: ꝛ an adire ſit ius vel facultas.

3 Quomodo intelligatur illa perplexitas relinquo vſumfructū bonoꝛum vxoꝛi ꝛ poſt moꝛtem eius inſtituo titium.

4 An is qui nōduʒ adiuit poſſit petere ab vſufructuario fructus ꝓpter nō ꝑſtitam cautionem de bene ꝛ legaliter fruendo.

In chriſti nomine amen.

1 ¶ † Super pꝛimo q̄ſito rn̄deo ꝙ ſi eſſemus in cauſa inteſtati locus eſſet ſtatuto ſub rubꝛica de liberoꝛum ſucceſſiōibus. qd̄ excludit feminas extantibus maſculis ꝛ adeuntibus vel ſe īmiſcentibus: ſed eis non adeūtibus vel ſe īmiſcentibꝰ vult quo ad eas ſeruari ius cōmune. Circa qd̄ notādum ꝙ ſi non adirent vel ſe īmiſcerent ſed repudiarent nō fuiſſet neceſſe ꝙ ſtatutū expꝛeſſe hoc diſponeret ꝙ tunc filie nō excluderent̄ a maſculis: qꝛ etiaʒ ſi hoc non dixiſſet: tn̄ pꝛima pars ſtat ꝙ excluſiua feminarū ꝓpter maſculos debuiſſet ſic ītelligi nec habuiſſet locū maſculis repudiātibus. ꝑ. l. j. §. ſed ſi ſint. ff. ad tertul. ꝛ. l. j. §. filiū. de ꝯtab. ꝛ ibi ꝑ Bar. ſed ſi nō repudiant nec etiam adeant vel ſe īmiſcent ſed decedunt ea non adita vel repudiata neceſſaria fuit pꝛouiſio ſtatuti: qꝛ ſi illa nō eſſet trāſmitteret maſculus totam hereditatē iure ſuitatis ad ſuos heredes excluſa ſoꝛoꝛe ſi alios haberet heredes q̄ ipſam. C. de iu. deli. l. iij. ex militari. §. ſi. cum. l. ſequen. ff. de mili. teſta. cum ibi no. de acqui. here. l. venter. per Bart. qꝛ cenſeretur ſuus heres non ſolum in poꝛtione quā dat ſibi ius cōmune: ſed etiā in illa quā dat ſibi ſtatutum per excluſionem femine: qꝛ cenſetur eam ſibi dare vt ſuo. d. l. ex militari. in pꝛin. ne ſit heres diuerſo iure partim vt ſuus partim vt extraneus. ar. l. eum qui edes. ff. de vſuc. ſed quia ſtatutum diſponit ꝙ ſi maſculi non adeant vel ſe īmiſceant femine remaneant in diſpoſitione iuris cōmunis: ꝛ iſta verba verificantur etiaʒ ſi non repudiant ſed decedant ea non appꝛehenſa tacite vel expꝛeſſe. dico ꝙ maſculus non tranſmittet iure ſuitatis niſi partem que ipſuʒ tangeret de iure cōmuni ſm̄ numerū liberoꝛū maſculoꝛū ꝛ feminarum: alie poꝛtiones pertinent ad ſuperſtites feminas ac ſi non eſſet ſtatutū pꝛedictum de excluſione feminarum pꝛopter maſculos: ꝛ ſic in caſu noſtro iſta ſoꝛoꝛ deberet habere dimidiaʒ iure ſuo: altera dimidia ꝑtinet ad heredes fratris ſui ad quos iure ſuitatis tranſmiſiſſet: ꝛ ſic ipſaʒ eandē tanq̄ heredē eius ſi eſſemus in cauſa inteſtati vt

intestati vt dixi: verū q2 sumus in causa intestati & in testamēto masculus fuit institutus isolidū & femine in certis quātitatib9 relictis iure institutionis aduertēdū est q tantū est validuz de iure cōmuni: & sic dicte filie nō excludunt a successione vniuersali per statutū tantū sed p ipsum testatorē & de iure cōmuni: q exclusio locū hz etiā si masculus se nō imisceat expsse vel tacite dūmodo nō repudiet & decedat: q2 iure suitatis totū trāsmittit ad suū heredē q est ipse Joacbinus substitu. cū fuerit substitutio pupillaris & ille decessit scilz masculus in pupillari etate. & ideo dicēdū est q p dictā dñam meā nō pōt adiri dicta hereditas virtute statuti etiā si p masculū fuisset repudiata: q2 statutum loquit in causa itestati q cessat in casu nostro cum sit locus cause testāti. l. quādiu. de acq. here. & p ɔsequēs cessat statuti dispositio cū cessent eius vba. l. hos accusare. §. oibus. de accu. sz posset adiri p dictū Joacbinū substitutuz vel ex vulgari si masculus ille repudiauit cū fuerit substi. etiā vulgariter: vel ex pupillari si nō fuit repudiata: q2 reperiret in hereditate masculi tanq adeūda nō tanq adita scilz transmissa iure suitatis. l. si qs filiū. ff. de acq. here. i. §. j. q pupilli hereditas ptinet ad Joacbinū ex pupillari: & hoc si suffragaret sibi tēpus ad adeunduz nō aliter. l. accusatur9. de adul. q an suffraget dicā in sequēti.

2 ¶ † Sup scdo dubio dicendum est q si transiuit tēpus. xxx. an. a die mortis dicti masculi pditū est ius adeūdi[a] vtrāq hereditatem tam patris q filij. C. de iure deli. l. lz. cū ibi plene no. maxime p Bal. & no. gl. ff. de acq. heredi. l. iij. q incipit. q diu. etiaz si toto dicto tēpore dictus Jo. ignorauit se substitutū. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut. sed si ignorātia fuisset iusta & q driennium cōtinuū nō esset trāsactū a die scientie posset restitutionē petere. p ea q no. Bar. in. l. j. §. si qs aūt ppter inundationem. ff. de iti. actuq priua. & l. ab hostibus. §. sed qd simpliciter. ff. quib9 ex cau. maio. & p gl. in. l. sicut. ff. queād. serui. amit. in fi. magne glo. & l. si partē. §. j. eo. tit. in. j. glo. Bal. tñ aliter sentit. C. qui admit. ad boñ. pos. pos. l. j. in. xxiij. op. qdā tñ tenuerūt q iuri adeūdi tēpore nō pscribit dicētes q nō est ius sed facultas cui nō pscribit. ff. de via publica. l. viā publicā. Sed ɔtrariū est veri9: q2 imo est ius. C. de insti. & substi. sub cōdi. fac. l. iij. in fi. vbi est tex. & ita est cōis snia gl. & doc. vt plene no. Bal. in. d. l. lz. C. de iure deli. posset etiā dici dictū Joac. excludi ab adeūdo ppter aliud etiā si cessaret q. s. dicta sunt: scz q2 nōdū extitit cōditio substitutionis cū videat substitutus post mortē masculi & post mortē omniū filiaruz vt ptz dum dixit testator. qbus causis suprascriptis obuenientib9 &c. & s. fecerat mentionem de vtroq casuū pdictor scilz si omnes masculi morerent & postea omnes

3 femine dum dixit in hoc vltimo q volebat vsumfructū cū proprietate cōsolidari. † & quotidie cōtingit iste casus ex cōmuni stilo notariorū q scribunt q testator reliqt vsumfructū omniuz suorū bonor vxori: & q post eius mortē istituit talē. Maz resultat ex hoc pplexitas scilz q2 institutio est ɔditionalis scz si supuiuat vxori. l. heres meus. in pnc. ff. de condi. & demō. qñ dies leg. ce. si cū heres. & sic nō pōt adiri here. viuente vxore. & p cōsequēs nec leg. vsufr. deberi. sz ecōtra testōris volūtas manifeste deprehēdit in ɔtrariū q voluit legatū vsufru. deberi in eius vita post mortē vero nō imo si voluisset nō potuisset. l. titio cuz morietur. ff. de vsufr. & sic est ɔrietas iter id qd sonāt verba institutionis & id qd sonant verba relicti vsufru. vt tangitur in addi. Spec. tit. de pig. §. ij. in addi. q incipit. si vsufru. debebatur &c. quā perplexitatem soluit Bal. C. de here. insti. in. l. extraneū. hoc modo q2 fatet institutionē fore conditionalē ante mortē vxo. adiri nō posse heredi. & nihilominus dicit legatū vsufr. deberi magis tuitione pretoris & iudi. officio pro saluanda intentione testatoris q stricto iure. put in fi. C. de neces. ser. l. penult. §. illo. ff. de ali. lega. l seruos. de ann. leg. l. quintus. & idē tāgit in. l. qd pauperibus. C. de epis. & cle. fm que si vera sunt: sequit q iste Joachinus nō solū excludit ab adeūdo ppter hoc q nō extitit cōditio sue substitutionis cū adhuc supuiuat vna filia & requirit mors omniū: q2 fuit facta substitutio cū expressione nominis collectiui. C. de impub. & alijs substi. l. pen. ff. ad trebel. l. heredes mei. §. cū ita. iunctis his q no. p bar. de dictiōe omnes q est collectiua in. l. hoc ar. ff. de here. insti. sed etiā ex alio: scz q2 nō cōstat adhuc vtrū ipse sit de numero substitutorū vel nō: q2 substitutio fuit facta generaliter de filijs And. & sic de psonis incertis: & p ɔsequēs de illis tantū filijs And. q reperient viue re tēpore quo existet cōditio substōnis scilz q omnes filie sint mortue & forte iste tūc nō reperiet viuere: & sic apparebit ipsum nunq fuisse substitutū. p id qd habetur in. l. filiussa. §. diui. lo prio. de leg. j. & de leg. ij. cū pater. §. a filia. & q vtrobiq no. per Bar. & de leg. iij. vxo. §. sceuola. de lib. & post. l. cōmodissime. p eundē. Patet ergo ex pdictis pfatū Joac. nō posse dictas hereditates adire ex triplici capite: vel q2 nō cōstat adhuc vtrū ipse sit substi. seu de numero substitutorū vt in vltia rōne supradicta: vel si esset tñ nondū extitit ɔditio sub qua fuit substitutus vt in penul. rōne: vel etiā si extitisset trāsactū est tēpus adeundi: & sic iuri adeūdi pscrip. est vt in p2ia. Et ex his sequit q lz dña mea nō posset adire ex dispositione statuti liberorū successiōibus si Joac. adire posset vt dixi in pcedenti dubio: bene tamē potest adire ab intestato ppter exclusionē Joac. ratione lapsi temporis: q2 irrita fctā causa testamēti succedit cā intestati. l. fi. ff. de condi. insti. vel posito q non esset exclusus per lapsum temporis si postea excludatur per mortem ɔtingentez sibi anteq moriatur domina mea poterit tunc adire per iam dicta.

4 ¶ † Circa tertiū qsitū si ponamus Joac. exclusuz p lapsuz temporis aut nō posse adhuc adire ppter causas de qb9 supra. clarum est q nō pōt petere qd petit a dicta dña scilz q restituant fructus percepti nō pstita cautiōe q2 cū debeat pstari heredi q est pprietarius & hic nōdum est adita hereditas nō est cui potuerit pstari. l. si in diē. in prin. ff. de cōdi. & demon. & sic non pōt sibi aliqua negligētia vel culpa imputari. ff. de cōdi. isti. l. iij. in fi. & l. mulier. in fi. princi. & qd ibi no. d. Ang. de Peru. satis ad ppositū & p ɔsequens nō debet puniri vel grauari in pditiōe & restitutiōe fructuū. arg. l. cū qdā. §. si pupillo. ff. de vsu. Preterea nō interest ipsius Joac. petere cū nō sit pprietarius. vñ & si dicte dñe mee posset aliqd imputari nō tñ ab isto: q2 agēs dz ius metiri seu potestatem agēdi ex iure suo non ex iure rei. ff. si pars here. peta. l. j. §. j. C. de rei ven. l. fi. & sic pōt dicere domina mea qtū ad te ptinet liberas edes habeo. l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. vendi. & qd no. in. l. his cōsequant. in pnc. ff. fami. her. p gl. ordi. Sed & posito q potuisset adire & adijsset tñ non posset petere restitutionē fructuū nisi pceptorū post petitā satisdationē & nō pstitā: q2 extunc fuit in mora pstandi. l. si ex legati cā. cum ibi no. ff. de verbo. obli. l. q te. si cer. pet. & sic mala fide videt pcepisse sed pceptos ante petitā satisdationē non: siue ipsos percepit sciente & patiente Joac. taz de iure cōmuni. per ea q no. Bar. in. l. vxo. ff. de vsufru. leg. & Guil. de cu. C. de vsufru. l. j. q ex forma statuti. q si bene inspiciat vult q veniant restituendi solū fructus percepti post petitā satisdationez & non pstitā siue pceperit ipso Joac. ignorāte cū pceperat bonafide: q2 vt dicit nō habebat notitiā de testōr: & sic credebat se heredez ab intestato: ergo facit eos suos & nō tenet eos restituere per id qd no. Guil. de cu. in. d. l. j. qui considerat & ponderat soluz an sint percepti bona fide vel non: licet Bar. dicat & loquatur aliter scilicet an perceperit sciente & patiente proprietario. & idem Bal. sentit qd Guil. in. l. si vsufru. eo. ti.

a ¶ Adeundi. Vide Bald. in ɔsil. xij. i prima parte. & in cōsil. xij. ea pte. & d. Alex. de Imo. in cōsi. iiij. in. v. col. in. ij. parte. & in cōsil. clx. in pe. col. ea. parte. & d. Pe. philip. cor. in cōsil. cccv. incipiē. circa. in littera. C. & D. in. iij. pte.

¶ Et ita videt mihi Pau. de cast. vtriusq iuris doc. & ad fidē me subscripsi & sigillaui. Laus deo.

¶ Christi nomine repetito omissis alijs quesitis de voluntate consulentis super isto vltimo idem conclusiue dico & consulo ego Floria. de sancto Petro vtriusq iur. d. in cuius fidē manu hic propria me subscripsi & sigillaui.

¶ Consilium. cclxxx.

1 ¶ Si relictus sit vsufruct9 omniū bonor filiab9 & post earū mortē institutus sit heres: an tale legatū sit nullum ex quo non videt posse adiri hereditas nisi post mortē legatariarum.

2 In casu precedenti institutio dicitur pura reiecta mortis cōditione: & ideo heres scriptus tacens spatio. xxx. annorum est exclusus prescriptione.

3 An vsufructuarius q nō cauit de legaliter vtendo futuro heredi in casu supradicto icidat in penā statuti punietis nō cauētē.

In christi nomine amen.

¶ Uisis dubijs ppositis ac elegantissime ɔsultis p egregiū docto. dñm Floria. de sancto Petro omisso primo dubio super quo satis pulchre tactum est per primū cōsulentem in precedenti proximo consi. venio ad secundū cuius

1 decisio pendet substantialiter ex hoc qd. j. subdam. † Primo enim instituit testator tres filias suas in certa quātitate nascituras ex eodem: quibus decedentibus substituit &c. prout in testamenti serie apparet: demum instituit vniuersaliter filiū suū nascituros q quorum alteri decedenti substituit superuiuētes: si vero contigerit omnes eius filios in pupillari etate vel qñcunq decedere: tunc vocauit eius filias supra insti. & vsufr. reliquit omniū bonorū suorū equaliter inter se diuidenduz & post mortem earūdem cum proprietate consolidari: quibus oibus suprascrip. obuenientibus substituit dictis eius here. vulgariter pupillariter &c. filios tam natos q nascituros An. de vsib. & sic patet q testator substituit istos vltimo loco noiatos tam post mortē filiarū quibus vsufr. reliquit q etiā post mortē filiorum & q hoc sit verum eleganter probat ex tactis p primū cōsulentem in scdo dubio quāobrez hoc amitto: & ex his luculenter deducitur q cadimus in illam questionem si relictus est vsufr. dictis filiabus omnium bonorum & post earum mortem insti-

tutus est heres vt fuit hic vbi substituti fuerũt de q̃bus in pun
cto: an tale sit nullũ vel validũ. Et videt̃ p̄rio q̀ tale legatum
nõ valeat cũ tale maxime legatuz nõ cadat nisi ab adita here.
C. de ca. tol. l. vnica. §. except. ff. q̃n di. leg. ce. l. j. ꝛ. ij. sed here-
di. nõ põt adiri nisi post mortẽ vxo. vt ptz: q̄ hec insti. est cõdi
tionalis. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. heres me. ꝛ q̃n di. le. ce. l. si cũ he-
res. ff. de here. insti. l. q filio. in p̄n. cũ si. q̄ post mortem eius cui
relictus est vsufr. here. tantũ adiri põt: ergo nullũ leg. collatuz
in tẽpus quo desinere debet. ff. de vsufr. l. titio cũ moriet̃. de vsu
fru. le. l. vsufr. p̄terea ꝛ hic vr̃ esse pplexitas ꝛ cõtrarietatis im
plicatio: ergo inutile legatũ. ff. de condi. insti. l. si titius. de ver.
ob. l. si titius. de re. iur. l. vbi repugnãtia. Primũ pz q̄ institu-
tio: vt. s̃. dixi est facta conditionaliter post mor. vsufructuarie.
de cõdi. ꝛ demõ. l. dies icertus. de ꝯdi. inde. l. nã ꝛ si cũ moriar.
ꝛ sic leg. nõ põt deberi añ aditionẽ: post aditionẽ aũt factã mi-
nus: q̄ ea fienda venit post mortẽ vsufructuarie respectu cuius
tẽporis testator nõ posset legare vsufr. etiã si vellet: vt legibus
s̃. alleg. ꝛ q̄ nõ põt q̃d incipere esse casu quo debet finiri. ff. de
manu. test. l. libertas. de cõdi. ꝛ demon. l. heres meus. §. q̃uis.
cũ si. ꝛ hanc partẽ videt̃ tenere Joã. an. in addi. Spe. in tit. de
pigno. §. ij. in addi. q̃ incipit. si vsufr. debeat̃. Bal. tñ in. l. extra
neum. C. de here. insti. referens Dy. in consilijs suis tenet tale
leg. valere dicens q̀ tali casu is cui relictus est vsufru. possit de
facto vti frui ꝛ demũ here. adita retro finget̃ iuridice vsuz esse.
ff. de condi. insti. l. mulier. §. si quis hereditariũ. ꝛ cũ non sit qui
ei tradat accipiet per iudicis officiũ. ff. de pe. here. l. here. in fi.
vel etiã propria autoritate intrabit tanq̃ in possessione vacan
te cũ nõ sit ꝯdicens. ad hoc de lega. ij. l. titia. cũ testamẽto. §. j. ꝛ
q̃ no. C. de leg. l. nõ dubiũ. tenet ergo Bal. tale legatũ valere
2 ꝛ mortẽ vsufructuarie spectãdã esse. † Et ex hoc sequit̃ decisio
predicti scdi dubij: videlz q̃ Joac. vnus ex filijs ser Andr. sub
stitutus adire nõ poterit heredi. ante existentem conditionẽ de
qua. s̃. nec dicet̃ dicte aditioni prescriptũ fore. xxx. annis cum
non possit dici id prescriptiõe sublatũ esse q̃ non fuit in actu ꝛ
potentia causatũ. ff. de iu. do. l. tali. facit. ff. de iniusto test. l. nã
ꝛ si sub condi. §. rumpendo. de ver. obli. l. decẽ. Aliam tñ opi.
posuit idẽ Bal. in. l. id q̃ pauperibus. C. de epis. ꝛ cle. dicens
tale leg. valere: sed insti. nõ esse censendam cõditionalẽ: q̄ qui
vult cõsequens vult necessario añcedens. de procu. l. ad rẽ mo-
bilẽ. ꝛ. l. ad legatũ. de spon. l. oratio. cũ si. sed isti. est antecedẽs
ꝛ legatũ ꝯsequens. vt insti. de leg. §. añ heredis. C. de fideius. l.
eaz quã. ff. de his que in test. delẽ. l. proxime. ibi. calfur. ꝛc. ff. de
iu. co. l. fi. insti. de fideius. here. §. in primis. de leg. j. hec verba.
cũ si. ergo ex quo testator voluit legata deberi pure ex eius men
te resultat insti. pura: ꝛ sic cõcludit diẽ mortis de medio reijciẽ
dum esse. hoc idẽ tenuit in. l. filius a patre. ff. de libe. ꝛ postbu. p
gl. q̃ est ibi. ꝛ ex hoc sequit̃ si est verũ alia decisio ad scdm dubiũ
q̀ cũ talis ꝯditio reijciat̃ de medio ꝛ institutio censeat̃ pura di
cto Joachino ius amplius nõ esse in adeũdo hereditatẽ ex quo
p̃scriptũ est spacio. xxx. ann. ẽm verã opi. glo. ꝛ doct. in. l. lz. C.
de iure delibe. ꝛ. l. cũ antiquioribus. eo. tit. ꝛ. l. vnica. C. q̃n nõ
pe. pt. ꝛ. l. q̃diu. la pria. C. de acq. here. Et p cõsequens dictam
hereditatẽ cõcludit̃ venire ad succedẽtes ab intestato cũ substi
tutus lapsu temporis sit exclusus ꝛ maior sit exclusio inducta
tempore q̃ repudiatione: vt. l. facta. §. si q̃s bonorũ. ꝛ ibi p Ja.
de are. ff. ad tre. igit̃ ꝛc. ff. de acq. heredi. l. in pluriũ. ff. de condi.
insti. l. fi. cũ si. Aliaz opi. posuit in. l. si q̃s instituat̃. la. gran. ff.
de heredi. insti. concludens p illũ tex. q̀ lz interim heres insti-
tutus viuente fructuario non sit heres attñ administrare pote
rit heredi. pro bonis cõseruandis ꝛ pro vtilitate creditorũ pe-
tita bonorũ possessione ẽm formaz. d. l. si q̃s instituat̃. pro quo
facit. ff. de iu. deli. l. ari. ff. de acq. heredi. l. aristo. ꝛ. eo. tit. l. pro
herede. in fi. princ. ff. de peti. here. l. diuus. ꝛ sic limitat dicta in
d. l. extraneũ. Ultima fuit opi. dñi Ang. i. l. miles ita heredẽ.
ff. de testamẽto mi. dicẽtis q̀ istitutus sub cõdi. videlz post mortẽ
pendẽte ea poterit petere bonoꝝ possessionẽ p. d. l. si q̃s istitua-
tur. p̃allegatã. ꝛ p talẽ agnitionẽ cedet dies talis legati sicut si
hereditas esset adita. q̃ opi. mihi nullo modo placet: q̄ per bo
norum possessionez que petit̃ ex forma. d. l. si quis instituat̃. q̃s
nõ efficitur heres vt ibi: sed habetur tanq̃ heres in his duobus
que. s̃. dixit Bal. vt ibidem. ꝛ in. l. ij. §. si sub ꝯdi. ff. de ẽm tab.
ergo non operat̃ hoc q̃ Ang. dicit cum ad confirmationez de-
pendentium in testamento requirat̃ vera testamẽti cõfirmatio
q̃ inducit̃ p ipsam heredi. aditionẽ: vt. ff. de stip. ser. l. si seruus
meus. de cast. pecu. in fi. ff. de ꝯtab. l. filiũ. §. sz cũ exheredatio.
de re iu. l. si nemo. ff. de bo. lib. l. si patronus. §. ex testamẽto. cuz
si. q̃ aditio in casu Ang. nõ inducit̃ effectualiter nisi eueniente
cõdi. vt plene no. in. d. §. si sub cõdi. ꝛ ideo videt̃ mihi indubi-
tatissime tenendũ fore tale legatũ vsufru. valere ꝛ diem mortis
spectandũ esse p heredẽ insti. Nec obstant q̃. s̃. dicta sunt: vz q̀
legatũ vsufr. nõ cadit nisi ab adita heredi. hoc eñ est verũ nisi
ex verbis testatoris aliud deprehendatur tacite vel expresse q̀
voluerit diẽ dicti legati cedere ante aditã hereditatẽ q̃ facere
põt. ad hoc iduco q̃ no. Bar. i. l. nemo põt. de leg. j. ꝛ in. l. j. §.
j. si q̃s omissa cau. te. vbi allegãdo. §. si vo expressim. in aut. de
here. ꝛ fal. ꝛ q̃ ibi no. p Ja. de bel. ꝯcludit q̀ p p̃hibitionez fal-
cidie a testatore factã legata debent̃ etiaz nõ adita heredi. ꝛ sic
tacite neduz expresse testator hoc disponere põt: lz aliter dixit
Bald. in. l. eam quã. C. de fideicõ. ꝛ in. l. i. si q̃s omis. causa test.
Sic ergo ꝛ i casu nostro videt̃ tacite sensisse testator q̀ domina
mea legataria dicti vsufr. postq̃ heres sub condi. fuerat insti. ꝛ
ipsi pure legat̃ possit here. nõdum adita legatũ accipere ppria
autoritate: q̃ testator cõcedere põt: vt in. l. titia cũ testõ. §. i. ꝛ
ibi gl. de leg. ij. si eñ hoc nõ diceremus esset necesse dicere expectã
dum fore aditionẽ ipsius heredis ꝛ sic esset inutile legatũ vsu-
fru. cũ post mortẽ eius q vsufr. iure leg. hz: heredi. adiri debeat:
igit̃ ꝛc. ar. ff. de re. du. l. quot. ꝛ. l. vbi. de re. iur. l. semp in dubijs.
cum si. cũ ergo ita sit verisimiliter vt. s̃. dixi testatorẽ cogitasse:
vt ptz ex testamẽti serie ita eius volũtas interpretãda est. ff. de
re. du. l. cũ in testamẽto. ꝛ hanc opi. seq̃ debemus fauorabilem
vltime volũtati testatoris. ff. de inoffi. test. l. si pars. extra de re
iudi. c. duobus. ff. eo. tit. l. inter pares. q̄ aliter dicẽdo ẽm opi.
Jo. an. esset dicere q̀ testator elegisset viã ad impugnandũ suũ
judiciũ q̃ nõ est p̃sumendũ. ff. de test. mi. l. iij. Nõ ob. scdm de
perplexitate q̄ itelligẽdo vt. s̃. dixi nulla resultat perplexitas
aut ꝯtrarietas: ꝛ ẽm hoc nõ erit necesse recurrere ad id q̃ dicit
Bal. in. d. l. extraneum. vz q̀ capiat de facto ꝛc. vbi enim habe
mus remediũ iuris non est recurrendũ ad remediuz facti. C. de
ac. ꝛ ob. l. negãtes. ff. q̃ me. cã. l. extat. cũ si. Itẽ ꝛ q̀ dies incer-
tus nõ subducat̃ de medio in casu nostro. probat. l. qui filio. in
prin. ff. de here. insti. ꝛ. d. l. filius a patre. ij. rñ. de libe. ꝛ postbu.
Itez ꝛ theorica notabilis quã ex. d. l. filius a patre. eligit bal.
videlz q̃ tũc est verũ q̀ dies incerta dz expectari q̃n p illã expe-
ctationẽ testm̃ nõ redderet̃ nullũ existente die: secus si econtra.
vt dicit no. glo. in. d. l. filius. ꝛ facit glo. in. d. l. q filio. sed in ca-
su nostro vt. s̃. intelligo volũtatẽ testatoris p expectationẽ diei:
eo adueniente nõ reddit̃ dispositio nulla: ergo ꝛ ista est veritas:
quicquid dicat Bal. in dictis locis ꝛ in. l. here. ff. de here. insti.
Nõ ob. q̃ idẽ dicit in. d. l. id q̃ pauperibus. de p̃sumpta men
te testatoris: cũ testamenti verba sonent in ꝯrium: ergo nõ p̃su-
mitur aliud voluisse q̃ dixerit. ff. de sup. le. l. labeo. §. idẽ tube-
ro. extra de verb. signi. c. intelligentia. cum si. Et pro hac cõclu
sione optime facit tex. in. l. titia cũ testamẽto. §. fi. de leg. ij. Ex
quibus oibus restat circa scdm dubiũ clarissime concludenduz
dictũ legatum valuisse ac mortẽ dicte vsufru. spectandum esse
per dictum substitutum: ꝛ per cõsequens vt superius dixi dicto
here. non cucurrisse tẽpus adeũdi. ꝛ hoc si volumus tenere opi.
in. d. l. extraneũ. quã teneo. si autem volumus tenere aliã: vide
licet diem de medio subducendum ꝛ tunc concluditur vt ex. s̃.
dictis apparet locũ esse successioni ab intestato ex quo iuri ad-
eundi dicto substituto competenti prescriptuz est. Et hec dicta
sufficiant de huiusmodi consultationis articulo.
3 ¶ † Sup tertio autem videt̃ primo dicendũ dictã vsufructua-
riam cecidisse in penã statuti ex quo proprietario heredi futu-
ro non cauit cuz heres esse speret̃. moueor per tex. l. peto. §. fra-
tre. de leg. ij. vbi si fundus in casu alienationis facte reuerti de-
bet ad familiaz debent primi in gradu cautionẽ prestare tabel-
lioni vt supplet ibi glo. eos restituturos dictũ fundum alijs de
fam̃. inferioribus in gradu. lz non sint sed esse sperent: ita ergo
in casu nostro debuit dicta cautio p̃stari dicto Joachino q he-
res esse sperabat̃: lz adhuc nõ sit. Preterea pro hoc videt̃ casus
in. l. si tibi. §. j. queãd. vsufr. ca. vbi ꝛ vsufructuarius cautionẽ
p̃stare tenet̃ ei cui sub condi. est relicta proprietas ꝛ sic ei cui p-
prietarius esse sperat̃. in ꝯrium tñ videt̃ rei veritas si tenemus
opi. illam de qua. s̃. late dictum est q̀ dies reijciat̃ de medio: q̄
tunc exclusus fuit dictus substitutus cursu tẽporis ꝛc. vnde nõ
est cui caueri possit: ergo pena statuti locũ non habet. ff. de con
di. ꝛ demõ. l. mutiana. in fi. vbi casus. facit. ff. de vsur. l. pecu. in
fi. ff. de arbi. l. arbiter. in fi. Item ꝛ posito q̀ dicta vsufru. caue-
re debuerit fructus tñ percepti ante cautiõis petitionez nõ ve-
niunt restituendi in casu dubitationis nostre: sz tantũ illi q pe
titi sunt post petitã cautionẽ ꝛ nõ p̃stitã. moueor p tex. no. in. l.
hac edictali. §. is illud. ibi duz dicit. dissimulauerit ꝛc. C. de se-
cun. nup. vbi vsufructus lucrat̃ nõ p̃stita cautiõe: q̄ nõ petita
q̃n sciente proprietario eos pcipit. ꝛ hoc idẽ no. Bar. ff. de vsu.
l. si homo. cũ ergo ita presupponatur in casu nostro: igitur ꝛc. ꝛ
ideo supradicta p primũ cõsulentẽ in vltimo puncto cõfirmo.
¶ Et ita videt̃ mihi Ludouico pontano de vrbe licẽtiato mi-
nimo in iure ciuili ad quorũ fidem me propria manu subscripsi
apostillasq̃ i margie positas ego addi feci saluo ꝯsilio saniori
ꝛ sigillum

⁊ sigillum quo pro nunc vtor apposui. Laus deo.

¶ In causa leodiensis prebende inter dñm Federicū ⁊ dominum Albertum.

¶ Consilium.cclxxxi.

1 ☞ Qui promisit nō appellare a sñia iudicis vtrū possit postea appellare: ⁊ qualiter sustineatur talis sententia qualiterve impugnetur: ⁊ qualiter dicatur causa sopita.
2 Sñia lata super nullitate appellatiōis an sit īterlocutoria ita vt possit p iudicē postea reuocari: ⁊ interlocutoria de sui natura irreuocabilis per appellationem non mutat naturam.
3 Utrū videat̄ qs recessisse a prima sñia a qua nō licebat appellare ex pmissione si procurator cōmittat vt de nouo cognoscat̄: vel propter contumaciam principalis: vel si impetratuz fuerit ꝙ audiatur condemnatus restituantur ⁊c.⁊.4.
4 Quomodo itelligant̄ dicta verba audiat: admittat: restituat.
5 An iudex ad quem appellatum est possit iudicare super negotio principali priusq̃ iudicet an appellatio teneat. ⁊ si appellatio est nulla vtrum pars omittens suas defensiones circa negotium principale sibi preiudicet.
6 Cōmissio facta vtrum quis sit restituendus ad appellandū nō extenditur ad restitutionē super principali negotio.
7 Et quomodo sententia reuocans alias duas sententias cōformes ex defectu iurisditionis ⁊ alijs impugnatur.
8 Acceptatio bñficij faciēda p pcuratores q nō habebāt autoritatē isolidū si fiat p vnū an possit per dominū ratificari.
9 Itē ꝙ aliud sit ratificare aliud promittere ratum habere.
10 Et qño instr̄m sententie non probat inter alias personas.
11 An quis presumatur tenere beneficium intitulatum.
12 Gratia prorogans qñ censeatur eadem cum prorogata.
13 Si fiat cōmissio de causis que inter partes verti pretenduntur non venit causa iam terminata.
Causa habetur pro terminata quando ɔcesse sunt littere executorie super ea.⁊.14.
14 Causa postq̃ est terminata non dicitur amplius causa: ⁊ nō cadit super ea transactio: nec lex ad tales causas extēdit̄: nec etiā rescriptum principis.

In christi nomine amen.

¶ In cā ista quinqȝ pricipaliter sunt vidēda. Primum est an istud negotium sit terminatū. Scđm est psupposito ꝙ sic: an a dicta terminatiōe fuerit recessum per aliquem consensum aut cōtumaciaȝ dñi Al. aut sui procuratoris vel per aliquā cōmissionem q̄ emanauerit in ista causa ad petitionem partis aduerse. Tertiū est de viribus sñie dñi sancti Marci. Quartū est de meritis negotij principalis. Quintū q̄ sint partes presentis domini auditoris in pronuntiando.

1 ¶ † Circa primū dico negotiū istud esse terminatum ⁊ sopituȝ altero de tribus modis in fauorē dñi. A. Prio per sñiam diffinitiuam dñi Jo. de bo. auditoris qui dictā prebendā de q̄ agitur adiudicauit dicto. A. que sñia non fuit appel. suspensa: q̄ lȝ fuerit ab ea appel. non tñ valuit appel. ppter pmissum factū in manibus suis de nō appellando. C. de temp. ap. l. fi. §. fi. ff. a quibus ap. nō lȝ. l. j. §. j. ꝙ pmissum habet vim iuramenti etiaȝ si nō interuenerit ⁊ eius trāsgressio inducit periuriū ⁊ infamiā. vt est tex. cū glo. in. c. querelā. ne prela. vices su. ⁊ not. in Spec. de arbi. §. sequit̄. ver. sed pone cōpromissum. in. ix. col. ⁊ no. de fideius. peruenit. de iureiur. veniens. Nec ob. id qđ in ɔ̄riū allegatur ꝙ dictū pmissum fuit de sñia que daret̄ de cōsilio ⁊ assensu dñorum de ro. de quo consilio ⁊ assensu hic nō constat vt asseritur: ⁊ sic ista nō est illa sñia cui se summisit dñs. F. ergo ⁊c. ar. ff. iudi. sol. l. iij. in prin. ⁊. l. pe. q̄ dico ꝙ ista exceptio presumit̄ calumniosa ⁊ non vera ex tribus. Primo q̄ corā dño Jac. de camplo corā quo de validitate dicte appel. fuit ple. disputatū nunq̃ fuit opposita ista exceptio. vnde p̄sumendū est ɔ̄ tantuȝ tardantē ꝙ nō sit vera dicta allegatio: q̄ si vera esset nō tantū tardasset eam facere cū sit tam substātialis ⁊ fundamentalis ⁊ ipse nō poterat ignorātiā p̄tēdere cū sit vnus ex dñis auditoribus. arg. de pba. c. iij. loco. C. de diuor. l. ɔsensu. §. sup plagijs. ⁊ qđ not. Cy. C. vt q̄ desunt aduo. per. l. j. vbi dicit ꝙ p̄sumit̄ ɔ̄ tardantē opponere exceptionē. itē p̄sumit̄ calūniosa ⁊ nō vera: q̄ dñs Jac. de camplo nūciauit dño Joāni de boñ. ꝙ cām expediret fm ɔsiliū dñorū auditorū. ⁊ hoc ɔstat ex actis. Iteȝ q̄ idē. d. Ja. cuȝ postea pnuntiauit nō valuisse appel. dixit se hoc facere de cōsilio ⁊ assensu dñoꝝ de rota: sed nō est verisimile dictos dños assensisse in hac pnuntiatiōe nisi etiā assensissent in prima: ergo ⁊c. Preterea lȝ incūberet do. Al. probare ꝙ interuenerit ɔsiliū ⁊ assensus dictoꝝ dñorū: tñ in casu p̄senti releuatur ad hoc onere ppter tria. Primo q̄ in sñia dicti. d. Jo. hoc asserit̄ ꝙ interuenerit sicut in oibus sentētijs dñoꝝ auditoꝝ cōsuetū est asserere: igit̄ ⁊c. nā standū est talib⁹ narratis: lȝ tēpore sñie nō potuerint iteruenire qñ pars fuit p̄sens ⁊ nō ɔ̄dixit: vt no. p Inno. in. c. cū in iure. de offi. deleg. de pba. qm̄ ɔ̄. ⁊ clare p Bar. C. de rela. l. j. vbi est tex. facit qđ idē no. in. l. sciēdū. de v. ob. Sed. d. F. in hoc a pnc. nō ɔ̄dixit: īmo hoc omisso opposuit alias excep. friuolas: ⁊ nūc in vltimis recurrit ad istā. Itē releuatur p argumentū a cōiter accidētib⁹ qđ est validum in materia pbationū. vt no. C. de pba. l. neqȝ natales. p gl. ⁊ Bal. Sȝ cōiter sic accidit ꝙ sñie dñoꝝ auditoꝝ dant̄ de cōsilio ⁊ assensu oium: ergo ⁊c. ⁊ hoc notuȝ est dñis p̄fatis. vñ nō fuit necessario aliter liqdari. ff. de ac. emp. l. emptorē. in pri. ⁊ no. C. q ⁊ aduer. quos. l. j. in glo. Tertio releuat̄: q̄ dñi auditores tenentur sub vinculo iuramenti hoc facere vt est eis notū ⁊ in dubio nō p̄sumitur qs deligsse ⁊ deierasse. ff. p socio. l. merito. nec fuisse immemor sue salutis. C. ad legē iul. repet. l. fi. Nec ob. si dicatur ꝙ cuȝ. d. A. tendat ad infringendū appel. partis aduerse: dȝ hoc liqdius pbare q̃ dictis modis p p̄sumptiones ⁊ coniecturas. arg. C. de pba. l. fi. q̄ dico ꝙ p̄sumptiones legum liquidissime

a probationes dicunt̄[a]. C. de peri. tuto. l. si tutor. ⁊ ibi no. in gl. ff. de leg. j. l. licet imperator. ⁊ sufficiūt etiā actori q tendit ad impugnandum. C. de proba. l. siue possidetis. ⁊ no. eo. tit. l. actor. per gl. Nec ob. l. fi. q̄ loquit̄ in criminalib⁹. Itē scđo nō ob. qđ in ɔ̄riū allegat̄: vȝ ꝙ dictū pmissum habet in se tacitā ɔditionē si sñia fuerit equa ⁊ iusta. arg. ff. de ope. liber. l. si libertus iurauerit. de iureiurā. c. quintauallis. ⁊ qđ plene no. Dy. in. c. scienti. de reg. iur. ⁊ hic vt asserit̄ ex actis cōstat de manifesta iniqtate sñie: ergo ⁊c. Nam hoc negat̄ ꝙ constet vt. j. patebit. ⁊ posito ꝙ cōstaret nos non sumus in illa materia q̄ allegat̄. īmo nil facit ad propositum: q̄ illa loquit̄ cuȝ quis se submittit arbitrio alicuius de cuius arbitri natura est ꝙ sit equum al's non dicit̄ arbitrium: sed libera voluntas. ff. de reg. iu. in psonā. §. ⁊ generaliter. de leg. ij. l. j. ⁊. l. cū quidaȝ. Nos loqmur de sñia iudicis cui standū est siue sit equa siue iniqua si non est appellatū sicut sentētie arbitri. l. dieȝ. §. stari. ff. de arbi. Sed paria sunt renuntiasse appellationi exp̄sse p pactū ⁊ tacite p lapsum. x. dierum: quo casu nō esset dubiū ꝙ standū esset sñie nec posset argui de iniquitate. C. si sepius in integrū resti. postu. l. j. de postulā. l. j. de appel. hi qui ad ciuilia. Idem ergo ⁊ forte si renuntiauit expresse: q̄ non dȝ esse minoris potētie expressa q̃ tacita cū tantū faciat exp̄ssa p vnā horam q̃tum tacita cum lapsu tpis: vt no. C. de dotis promiss. l. ij. Nil ergo facit ad materiam nostrā illa materia arbitrij que in contrarium allegatur. ⁊ hec de primo.

2 ¶ † Scđo dico ꝙ ⁊ si predicta cessarent saltim dicitur terminatum ⁊ sopitū istud negotiuȝ per sñiam domini Jac. de camplo q pronuntiauit nulliter fuisse appellatū per prefatum dñm. F. a qua sñia lȝ fuerit appellatū per dictū. d. F. nō tñ fuit appellationem prosecutus ⁊ sic rata remansit pronūtiatio. C. de tēpo. appel. aut̄. ei qui. extra de appel. cum sit romana. vnde non est vlterius tractandū an potuerit appellari vel non postq̃ semel fuit decisum: cum sñia pro veritate habeatur ⁊ preiudicet contrarie veritati: vt no. C. plus vale. qđ agitur. l. prima. per glo. vnde posito ꝙ re vera potuerit appellare pinde est ac si nō potuisset postq̃ sibi clausum est ius: vt hoc allegari non posset. de excep. cum ecclesiastice. ⁊ qđ ibi no. ⁊ qđ not. in. l. qui habebat. §. fi. ff. de manu. testa. ¶ Nec ob. p̄dictis qđ obijcit̄: vȝ ꝙ dicta pronuntiatio nō debet haberi pro pnūtiatione: q̄ fuit reuocata per eundē dñm Ja. qui partes reposuit. qđ videt̄ potuisse facere: q̄ talis pnuntiatio super nullitate appellationis videtur interlocutoria. de appel. c. tua nos. ⁊ no. in cle. fi. e. tit. ergo ⁊c. ff. de re iudi. l. qđ iussit. Nā īmo dicit̄ ꝙ nō potuit reuocari duplici rōne. Prima q̄ qñ causa nullitatis principaliter est commissa ⁊ de ipsa principaliter querit̄: ⁊ principaliter super ipsa datur libellus put fuit in casu nostro talis sñia est diffinitiua: vt dicit Inno. q sic debet in. c. auditis. de procur. ⁊ no. Bal. expresse in. l. j. ff. de ferijs. scđo q̄ ⁊ si esset interlocutoria: tamen nō omnis interlocutoria reuocat̄: q̄ nō illa per quā finit̄ iurisditio. ff. de arbi. l. qualem. vnde dicit Bar. in. d. l. qđ iussit. ꝙ pnuntiatio ꝙ qs non sit iudex cōpetens aut ꝙ super libello non sit procedenduȝ: aut p q̄s pars absoluit̄ ab obseruatione iudicij non pōt reuocari: q̄ per quālibet istaruȝ finitur iurisditio. ⁊ probatur in. c. significantibus. de offi. deleg. vbi etiam de consensu partium iudex nō reassumit causam. ¶ Nec ob. quedam decisio rote q̄ hȝ ꝙ si appellatū fuerit a pnuntiatione super desertione appellatiōis pōt iudex eam reuocare rōne appellationis lȝ p eam finiat̄ iurisditio quā tñ si nō esset appellatū reuocare non posset: ⁊ ita limitat. d. c. significantibus. Nam dicta decisio loquit̄ qñ sup desertione pnuntiat̄ incidenter sed hic principaliter: quia erat specialiter cōmissa ⁊ principaliter fuit petitum super dicta nullitate pronuntiari quo casu cum sit diffinitiua: vt. s. dixi. clarū est ꝙ diffinitiua etiā si fuerit ab ea appellatuȝ reuocari nō pōt. l. iudex postq̃. de re iudi. ⁊. d. l. qđ iussit.

[a] ¶ Dicuntur. Adde. d. Maria. sozi. in cōsi. xxiij. incip. circa. vsi. xij. pbat̄. in prima parte.

¶ Preterea mirandũ est de dicta decisiõe: qꝛ nullus autoꝛ de
scribentibus in iure ciuili vel canonico talez distinctionẽ facit
scilꝫ non fuerit appellatuꝫ vel non: nec iure probatur quinimo
ratio dictat ꝙ minus possit reuocari post appellationem quã
si non esset appellatum: qꝛ appellatio ligare solet manus iudi-
cis. Unde Bar. ponit istum casum pro dubitabili in interlocu
toꝛijs que de sui natura possunt reuocari vtrum si appelleꝛ ab
eis in casibus in quibus appellari potest reuocari possint. ⁊ di
cit finaliter ꝙ sic. per. c. cum cessante. de appel. Uidebaꝛ ꝯriuꝫ
per dictã rõnem. ⁊ ratio illius decisionis rote non multũ con-
cludit: qꝛ lꝫ appellans fateaꝛ adhuc illum iudicẽ nõ tñ sic fateꝛ
appellatus: ergo ⁊c. Nos sumus in interlocutoꝛia q̃ de sui na-
tura non reuocaꝛ: ideo ꝓpter appellationẽ ab ea interpositam
non dꝫ suam naturaꝫ imutare. ¶ Preterea posito ꝙ predicta
cessarent a dicta repositione fuit appellatũ ꝑ procur. d. A. ⁊ ꝑ
duas sentẽtias cõfoꝛmes scilꝫ dñi floꝛentini ⁊ dñi de columna
fuit ꝓnuntiatũ nulliter fuisse repositum ⁊ snĩa dñi de columna
transiuit in rem iudi. vt. j. ostendam. ergo ⁊c. vt superius dixi.
¶ Nec ob. ꝙ in ꝯrium allegaꝛ: vꝫ illã appellationẽ interpositã
fuisse ꝑ nõ procu. dñi. A. ⁊ sic trãsiuit in rem iudicatã: qꝛ rñdeꝛ
ꝙ cũ dñs. F. semꝑ litigauerit cũ eo tanq̃ cũ procu. censeꝛ legiti-
mata eius ꝑsona vt nõ possit sibi opponere dictã exceptionem
nisi assumat in se onus ꝓbãdi ⁊ ꝓbet istã negatiuã sicut qñ legi
timatur ꝑsona ꝓcu. ꝑ cautionẽ rati: aut per ꝓnuntiationẽ iudi
cis sup legitimatiõe mãdati: vt no. ff. de dam. ĩfe. l. inter quos.
§. alieno. ⁊ C. de procu. l. lꝫ. ꝑ Bar. Nam eodẽ modo legitima-
tur per litis cõtesta. aut aliũ actũ q̃ habet vim litis contest. tex.
videꝛ cũ glo. in. l. põpo. §. rati. ff. de ꝓcu. ⁊ ita sentit Jac. bu. in
d. l. lꝫ. facit qđ no. gl. in. c. j. de elec. li. vj. sed hoc probare nunq̃
poterit nec ꝓbauit: ergo ⁊c. ¶ Preterea potuit dictus. A. rati
ficare gesta ꝑ falsum procu. tam lite pendente. ff. de iudi. l. lꝫ. q̃
post snĩam latã pro se. vt no. in. l. si mater. §. hoc iure. ff. de ex-
cep. rei iudi. Et si dicaꝛ debuit ratificare infra tempus appel-
landi. ar. l. honoꝝ. ff. rem ra. habe. rñdeꝛ illud tẽpus nõ currere
nisi a tempoꝛe scientie de snĩa ꝯ se lata. l. ab eo. C. quõ ⁊ qñ iu-
dex. Cũ ergo in dubio ꝑsumaꝛ ignoꝛantia. ff. de ꝓba. l. verius.
incũbebat. d. Fede. q̃ impugnat appella. ꝓbare scientiã Albe.
de dicta repositiõe ⁊ ꝙ trãsiuerint. x. dies a die sciẽtie anteq̃ ra
tificaret. ff. de ꝓba. l. ij. qđ nõ est factũ: ergo ⁊c. ⁊ h̃ de secundo.
¶ Tertio dico ꝙ ⁊ si ꝑdicta cessarent attñ sopita est ista cã per
snĩas dñi floꝛẽtini ⁊ dñi de colũna q̃ etiã ꝓnuntiauerunt illud
idẽ qđ dñs Ja. de camplo: vꝫ appella. interpositaꝫ a dño Jo.
de bononia fuisse ⁊ esse nullam: cuius domini de columna sen-
tentia transiuit in rem iudi. vt. j. dicam. ꝙ auteꝫ potuerint sup
hoc pronũtiare patet: qꝛ dicta cã nullitatis fuerat eis cõmissa
ꝙ sic ostendiꝛ. Nam coꝛaꝫ dño Jaco. de camplo pendebãt tres
cause: scilꝫ causa appellatiõis a snĩa dñi Jo. de bononia in ca-
su in quo valeret appellatio. Itẽ causa restitutiõis in integrũ
ad appellandũ in casu in quo nõ valeret appellatio. ⁊ hec pro
parte dñi. F. Item causa nullitatis appellationis cõmissa pro
parte Alberti. Posito ergo ꝙ. d. Jac. potuerit reponere per-
inde est ac si non ꝓnuntiasset sup nullitate: ⁊ sic erant partes in
eisdem terminis in quibus erant ante ꝓnuntiationẽ. prefatus
autem. d. Jacobus omnes dictas tres causas remisit ad can-
cellariã: ⁊ deinde omnes tres cõmisse fuerunt dño de vꝛsinis ⁊
demum ꝓpter grauamen ab eo illatũ ⁊ appellatio. ab eo inter-
positam translate fuerunt ad dñm floꝛentinuꝫ: ⁊ sic snĩa ipsius
põt dici fuisse prima super isto articulo nullitatis si dñs Jaco-
bus potuit reponere. Si vero non potuit reponere tunc senten-
tia domini floꝛentini fuisset superflua sup hoc: qꝛ per snĩaꝫ dñi
Jacobi fuisset decisum ⁊ terminatum postq̃ appella. ab eo ĩter
positam nõ fuit pars prosecuta: necesse est ergo dicere ꝙ iste ar-
ticulus aut fuit sopi. per solũ dñm Jacobum si non potuit repo
nere: aut si potuit tunc per dñm floꝛentinum de colũ. cuius vlti
mi sententia transiuit in rem iudica. vt. j. ostendam.
3 ¶ † Nunc venio ad scđm principalẽ articulum: vꝫ presuppo-
sitis predictis vtruꝫ ab ista terminatione sit recessum ꝑ aliquẽ
actũ adeo ꝙ negotium principale dicatur adhuc pendere inde
cisum ⁊ possit presens dñs auditoꝛ ꝓnuntiare super eo: aut po-
tuerit dñs sancti Marci. ⁊ allegaꝛ tria ꝙ sic. primo consensus
ꝓcuratoꝛis Alberti in cõmittendo negotiũ principale dño de
vꝛsinis. sed certe iste consensus negatur ⁊ falso cõfringiꝛ ⁊ non
est ꝓbatus. Preterea ⁊ si consensisset nõ tñ cõsensit simpliciter
sed eo modo quo pendebat inter partes. sed ĩter partes pende-
bat negotiũ principale ita demũ si appellatio ĩterposita a dño
Joan. erat valida ⁊ nõ aliter: ergo ⁊c. qꝛ ꝙ esset valida nõ fuit
vnq̃ per aliquem ꝓnuntiatũ etiã per dñm sancti Marci: vt. j.
ostendã. Preterea ⁊ si ꝯsensisset dictus ꝓcu. simpliciter ꝙ com
mitteret negotiũ principale nõ potuit hoc facere in ꝑiudicium
dñi sui cui ius erat quesitũ ex promisso de non appellando qđ
ius auferre nõ potuit ꝓcu. vt no. Inno. de offi. delega. cũ olim.
ante fi. de deposi. c. grauis. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. q̃ in frau. credi. qui
dicunt procu. nõ posse renũtiare exceptionibꝰ cõpetentibꝰ dño
sine speciali mãdato. facit. l. q̃ rome. §. calimachus. de verbo.
obli. cũ si. ¶ Scđo allegaꝛ cõtumacia cõmissa in nõ cõparen-
do cũ cita. esset coꝛã dicto dño de vꝛsinis ad videndũ reassumi
causaꝫ ⁊ ad obseruationẽ aliquoꝛũ terminoꝛũ sup negotio prin
cipali. Sed certe illa fuit contumacia ꝓcuratoꝛis q̃ non nocet
dño in grauibus ⁊ preiudicialibꝰ. l. hoc amplius. §. fi. de dam.
infec. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊. l. eũ q̃. C. de procur. ꝑ eundẽ. fuit enim cita
tus procur. ⁊ nõ dñs. A. Preterea etiã si fuisset citatus. A. tñ
eius cõtumacia non adeo sibi noceret vt per eam perderet ius
quesitũ ex dicto ꝓmisso de non appellando. ꝑ ea q̃ not. gl. oꝛdi.
ff. de re iudi. l. cõtumacia. in prin. ⁊ ptꝫ in. l. ꝓperandũ. §. si q̃dẽ
ꝓpter. C. de iudi. vbi ꝓpter cõtumaciã nõ perdit q̃s ius suũ in
negotio principali nisi lata sit ꝯ euꝫ snĩa virtute cõtumacie: qꝛ
tũc nõ appellat: sed. d. de vꝛsinis coꝛã quo fuit cõmissa cõtuma
4 cia nõ dedit snĩam: igiꝛ ⁊c. ¶ † Tertio allegaꝛ q̃dam cõmissio
facta dño de columna ⁊ repetita dño pisano in qua fuit petitũ
ꝙ. F. audireꝛ ad ꝓsecutionẽ sue appellatiõis aut ꝙ restitueretꝛ
ante appellanduꝫ: ⁊ signata fuit audiat ⁊c. ⁊ restituat vt petit
si infra. xv. dies ꝯstiterit de iure supplicãtis ⁊ de non iure par-
tis aduerse parito ꝑ prius iudicato. Nã diciꝛ ꝙ illud verbum
audiat dꝫ in cõmissionibus cardinaliuꝫ aliq̃d plus operari q̃
verbũ adiungaꝛ. vñ diciꝛ ꝙ censeꝛ positũ in electione cõmissarij
ꝙ istoꝛũ velit: lꝫ autem dñs de columna nullũ istoꝛum elegerit
videꝛ ꝙ licuerit dño sancti Marci qui successit in locum illius
⁊ in eadẽ cõmissione eligere primã partẽ: vꝫ audire dñm. F. ad
prosecutionẽ appel. ipso iure ⁊ sine restitutiõe velle restituere:
⁊ ita videtur ꝙ possit ꝑsens dñs auditoꝛ. Sed ista allegatio de
nimia subtilitate est ⁊ cauillosa. primo qꝛ re vera per dictaꝫ si-
gnaturam nõ concediꝛ nisi scđa pars illius alternatiue: scilꝫ ꝙ
restituat non enim dixit admittat sed solum restituat. primaꝫ
aũt partem scilꝫ ꝙ admittereꝛ non concessit: qꝛ nec pars indi-
gebat sibi concedi: eo qꝛ petitio supplicantis intelligebaꝛ ciui-
liter ⁊ ꝫm iuris foꝛmã: vꝫ ꝙ admittereꝛ ad prosequendũ appel.
si appellatio erat valida: sed hoc a iure sibi cõcedebatur. vnde
non indigebat impetrare ꝙ a iure cõmuni sibi concedebatur. l.
q̃ sub cõditione. §. fi. ff. de cõdi. insti. Preterea ⁊ si expresse di-
xisset signatura audiat ⁊c. ⁊ admittat ⁊ restituat ⁊c. verbũ illud
admittat ĩtelligeretur modo quo. s̃. dixi: scilꝫ si appellatio est
valida sed si nõ est valida restituat: qꝛ v̾ba sunt redigenda ad
intellectũ iuris. ff. de admi. rerũ ad ciui. perti. l. curatoꝛes. in fi.
de iure dot. l. sed nisi. ⁊ qđ no. Cy. in. l. fi. C. ad. l. fal. Nõ autem
deberet intelligi hoc modo audiat scilꝫ etiã si appellatio nõ te-
neat qꝛ fuisset sibi ꝯrius in signatura. Nã si appellatio non te-
net nõ erat audiendus sine restitutiõe mãdãdo autẽ ꝙ audiat
dicto casu vel ipso iure vel ꝑ restitutionẽ ista non debent simul
stare. de resti. in integ. c. cõstitutus. nec põt dici ꝙ censeaꝛ data
in hoc electio cũ electio nõ possit cadere inter incompatibilia
qñ nõ cadit nisi inter duo. l. cuꝫ illud. ff. qñ dies lega. ced. ⁊ qñ
sunt incõpatibilia nõ sunt duo sꝫ vnũ: qꝛ duo ꝯria non possunt
esse simul vera. sed audiri ad ꝓseq̄uẽdũ appel. sine restitu. ꝑsup-
ponit appel. valere. restitui vero ad appellandũ ꝑsupponit ea
nõ valere q̃ sunt ꝯria: igitur ⁊c. Preterea non est credendũ ꝙ
papa voluerit auferre ius alteri q̃situ. c. dilecto. de verb. signi.
nec tollere snĩas rite latas ꝑ suũ rescriptum. C. sen. rescin. non
pos. ꝑ totũ. de resti. spo. audita. nisi ꝑ modos adinuentos a iure
⁊ ex iusta causa scꝫ mediãte restitutione. l. diuus. ff. de re iu. C.
si ex fal. instru. ꝑ totũ. Signãdo ergo supplicationẽ modo ꝑdi
cto cẽseꝛ voluisse illud qđ. s̃. dixi scilꝫ ꝙ admittat ad prosequẽ
dum si appellatio teneat. ⁊ si nõ teneat restituat ⁊ aliter non ad
mittat. Hec aũt restitutio facta nõ fuit. Et si dicaꝛ in casu quo
appellatio nõ teneat ⁊ sic sit necessaria restitutio quõ poterit ve
rificari illud verbũ audiat cũ ante restitutionẽ non sit audien-
dus. Rñdeo bñ põt verificari exponẽdo audiat scilꝫ restituen-
do vel referaꝛ ad verbũ cõstiterit. Nã ⁊ ante restitutioneꝫ con-
cessam ꝯtingit audiẽtiã ꝑstari in his q̃ sunt ꝑludia ⁊ necessaria
ad restitutionẽ scꝫ in cognoscẽdo de iure partiũ summarie qđ
patet tam ex foꝛma cõmissiõis: qꝛ dicit si cõstiterit ⁊c. q̃ de iure
cõmuni. vt no. Barto. in. l. nam ⁊ postea. §. si minoꝛ. ff. de iure-
iuran. vbi dicit quem non restitui ad appellãdũ nisi facta fide
summarie de iustitia sua ꝙ possit obtinere in negotio principa
li. Nam aliter non dicitur lesus ⁊ restitutio nõ conceditur nisi
propter lesioneꝫ. potuit enim iuste succũbere. Cõcludo ergo ꝙ
ex nullo dictoꝛũ capitum recessum fuit a terminatione iam fa-
cta de qua. s̃. dixi. Et hoc de secundo articulo principali.
5 ¶ † Capio nunc tertium articulum de validitate snĩe dñi san-
cti Marci. Circa quã notãdũ est ꝙ ꝯtinet tria. Nã primo iudi
cando super negotio principali ꝓnuntiauit per dñm Joan. de

Bon. bene

Boñ. bene fuisse appellatum ⁊ male iudicatū ⁊ diffinitum: ⁊
ipsius sententiā reuocauit absqꝫ eo ꝙ iustificet appellationem
ab illo interpositam seu pronuntiet eam valere. Scđo restituit
dñm Federicum aduersus sñias. d. Jacobi de camplo: ⁊ dñi
florentini: ⁊ domini de colūna. Tertio eas reuocat.
¶ Circa primā partē dico sñiam predictā nullā ex triplici ca-
pite. Primo qꝛ cū negotiū pncipale esset terminatū vt. s̄. dixi.
⁊ patebit ex. j. dicēdis: nō pōt valere sñia ꝯ rē prius iudicatā. C.
qñ prouo nō est neces. l. j. etiā si Alb. fuisset prosecutus appella
tionem nullā tāꝙ si fuisset valida ⁊ tāꝙ si negotium non fuisset
terminatum: vt est glo. ordi. in cle. pe. de appel. ¶ Scđo qꝛ si
non erat terminatū: sed re vera adhuc pendebat debuit anteꝙ
super ipso pronuntiaret expedire articulū super validitate ap
pellationis interposite a domino Jo. p̄dicto. de qua validita-
te vertebaꝛ questio inter ptes ⁊ debuit pnuntiare dictā appel-
lationē fuisse ⁊ esse validā ⁊ super negotio principali fore ⁊ esse
pcedendū: ⁊ extūc si Albertus acquieuisset sñie debuissent te-
neri termini super negotio principali ⁊ non prius: aut si non ac
quieuisset: tūc postꝙ per duas alias cōformes fuisset dicta pro
nuntiatio cōfirmata. vnde cuꝫ hoc non sit factū sed pronuntia
tum fuit super principali omisso hoc articulo emergenti ⁊ pre
iudiciali nō valet. vt probaꝛ in. c. exhibita. de iudi. vbi irritaꝛ
processus illorum iudicum ex eo ꝙ super principali negotio si-
mul cum emergenti ⁊ preiudiciali processerunt. probatur etiā
C. de dilatio. l. a procedente. ⁊ quod no. glo. C. de ordi. iudi. l.
prima. in glo. fi. facit. l. j. C. qui accusa. non possunt. Qđ auteꝫ
iste articulus esset preiudicialis ad negotiuꝫ principale pꝫ: qꝛ
si appellatio non tenebat non poterat amplius cognosci de ne
gotio principali iam terminato: ergo ⁊c. vt. l. quoniā Alexan
drum. C. de adul. de plagi. l. preses. Item probatur viua ratio-
ne: quia cū Albertus pretenderet appellationē predictam non
tenere nō tenebatur super negotio principali qđ reputabat ter
minatum defensiones ⁊ probationes aliquas facere quousqꝫ
esset de hoc certus per iudicis pronūtiationē: quia nō tenebaꝛ
se ponere in laboribus ⁊ expensis frustra. Nam si aliquas expen
sas fecisset ⁊ postea pronuntiatum fuisset appella. nullam ap-
paruisset eas fuisse superfluas nec potuisset ab aduersario recu
perare qui potuisset sibi impingere cur non expectabat declara
tionem super isto articulo postꝙ eam petierat. Cuꝫ ergo super
dicto articulo nil fuerit pronuntiatum per dñm sancti Marci:
sed hoc obmisso super negotio principali fuit denegata alber-
to defensio que est de iure naturali ⁊ sic sētētia nulla: vt in cle.
pastoralis. de re iudi. Nec ob. si dicatur ex quo pronūtiauit ma
le fuisse per illum iudicatum vꝛ pronuntiasse super validitate
app. sine quo nō potuisset illud pronuntiare. ar. ff. de acqui. he
re. l. illud qꝛ rñdetur dupliciter. Primo ꝙ illud non est verum
qꝛ ista possunt simul stare. s. ꝙ ille male pronuntiauit quātum
ad iustitiam partis ⁊ tamē nulliter fuit appellatū: vt pꝫ ad sen
sum. vnde nō sequitur pronuntiauit illud ergo ⁊ istud: quia in
separatis de vno ad aliud non infertur. l. pe. ff. de calū. ad car-
bo. l. de bonis. in prin. ⁊ qđ ibi no. C. de dona. inter virum. si ma
ritus. Scđo respondetur ꝙ ⁊ si videꝛ illud pronuntiasse tñ nō
debuit simul ⁊ semel pronuntiare super vtroqꝫ immo prius su-
per validitate appel. ⁊ deinde tenere terminos super negotio
principali per iura ⁊ rationes. s̄. tactas: aut pronuntiare proce
dendum esse super principali non obstantibus excep. oppositis
ꝯ appellationem: qꝛ tunc vꝛ pronuntiasse sup validitate post-
ꝙ reiecisset excep. nullitatis. l. si autē. §. fi. ff. de neg. ge. ⁊ in. c.
ex parte. de ap. Ipse aūt expediuit negotium principale anteꝙ
Albertus sciret an sup eo haberet necesse probationes ⁊ defen-
siones aliquas facere. Itē nō ob. si dicaꝛ ꝙ. d. Albertus debuit
cōsulere peritiores q forte sibi dixissent ꝙ appellatio tenebat ⁊
ꝙ ipse haberet facere suas defensiones super negotio principa
li qđ cū non fecerit nō cōqueraꝛ ꝙ sibi fuit denegata defensio:
sed de seipso qui sibi hoc maluꝫ intulit cui poterat puidere. ar.
ff. de iti. actuqꝫ pua. l. veteres. in fi. de li. cau. l. immo. ⁊ qđ no.
glo. ff. de proba. l. cū probatio. Nā rñdeo ꝙ cōsulere peritiores
in hoc sibi nō sufficiebat cū hoc dependeret a declaratione iu-
dicis qui potuisset aliter declarare ꝙ peritiores sibi dixissent: ⁊
sic inutile fuisset eorꝫ cōsiliuꝫ. Preterea illud qđ quis potuerit
cōsulere peritiores tunc pōt alicui imputari qñ tractat de lucro
captando non qñ de dāno vitando prout est hic. l. in bonoruꝫ.
⁊ ibi no. ff. de bo. pos. Item non ob. ꝙ articulus appellationis
a grauamine pōt discuti ⁊ terminari vna cum principali nego
tio qñ ea non est remittenda ad iudicem a quo. iuxta not. in. c.
cōditio. de appel. li. vj. quia casus est diuersus. Nā ille articulꝰ
nō est preiudicialis ad cognitionē negotij principalis sꝫ nulli-
tas appel. sic qua p̄supposita nō dꝫ amplius de principali co-
gnosci. Et ex p̄dicto capite pꝫ manifesta nullitas dicte sñie pro
pter defectū ordinis. ¶ Tertio dico patere ex eo ꝙ dñs Pisañ.
qui dictū dñm sancti Marci precessit cū ab eo appellatū fuis-
set p Albertū ex eo ꝙ volebat super appel. interposita a dño de
colūna procedere: aut super principali: quia dictus Alb. assere
bat tres fuisse latas cōformes sñias ⁊ amplius appellari non
potuisse prefatus dñs Pisañ. dictū Albertū simpliciter repo-
suit parte aduersa petente ⁊ consentiente p qđ vꝛ ab illa appel.
recessum ⁊ in manibus dicti domini Pisani dictuꝫ principale
negotium sopitum: igitur ⁊c. Et hoc de prima parte sentētie.
6 ¶ † Quantū ad scđam partē clarum est eā nō valere: qꝛ restitu
tio aduersus dictas sñias nunꝙ fuit cōmissa nec petita: lꝫ fue-
rit cōmissa ad appellandū a sñia dñi Jo. de bononia: clarū est
aūt ꝙ alia est restitutio ad appellādū alia ad totā causaꝫ. iuxta
ea q̄ plene no. ff. de in iteg. resti. l. fi. C. de pcur. qui absente. Itē
a restitutio dꝫ concedi cā cognita[a]. l. in cause. §. causa cognita. ff.
de mino. Sꝫ in hac restitutiōe nulla fuit adhibita cause cogni
tio: quia nec pars vnꝙ fuit citata ad hoc: ergo ⁊c.

a ¶ Causa cognita. Adde. d. bar. sozi. in cōsi. ccxlij. ver. non omitto. i. iij. pte.

7 ¶ † Quātū ad tertiā qꝛ reuocat dictas sñias notādū est ꝙ aut
illud verbū reuocantes positum in sñia intelligitur. s. restituen
do in integrum prout immediate dixerat: ⁊ tūc nihil operaꝛ ex
quo restitutio que principaliter concedebaꝛ nō valebat pter
ea que. s̄. dixi. ex quo sequiꝛ ꝙ sñia dñi de colūna transiuit in rē
iudicatā: quia super appel. ab ea interposita nil fuit pronuntia
tum: ⁊ hoc in dubio dꝫ dici: qꝛ verbum obscuruꝫ interpretatur
in odiuꝫ eius pro quo adijcitur. ff. de pac. l. veteribus. aut illud
verbum intelligitur. s. virtute appel. interposite a dño de colū-
na: ⁊ tunc ideꝫ ꝙ nil operatur: quia super illa appel. nō potuit
pronuntiare cum tunc lapsus esset primus fatalis. s. annus. vt
in cle. sicut. de appel. sopi. nāqꝫ erat coraꝫ dño pisano per repo-
sitioneꝫ pter qđ non sine mysterio pars aduersa fecit in dicta
sñia apponi restitutionem in integrum aduersus dictas sñias
cum sciebat ꝙ appellatio erat deserta per lapsuꝫ anni. Nec ob.
mutatio curie que tribuit ipso iure scđm fatale: qꝛ hic inter sen-
tentiam dñi de colūua ⁊ dñi sancti Marci nulla interuenit mu
tatio curie. Item nō obstant impedimenta illata per dominuꝫ
A.: qꝛ ipse nunꝙ prestitit impedimentū in expediendo appel. in
terpositam a dño de colūna immo semp sollicitauit ꝙ expedire
tur: sed bene prestitit impedimentū ꝙ nō procedereꝛ super ne-
gotio principali: aut super appel. interposita a dño Jo. de bo-
nonia: ⁊ sic nihil facit ad factum: fuit ergo deserta dicta appel
latio a dño de colūna: ⁊ sic sua sñia transiuit in rem iudicatam
vel sup nullitate repositio vel nullitate appel. a domino Jo. de
bononia ſm ea que supra dicta sunt. ¶ Vlterius dico ꝙ to-
ta sñia est nulla pter defectū iurisditionis: qꝛ cā ista p genera
lem cōmissionem fuit primo cōmissa dño Placentino viue vo-
cis oraculo cui standuꝫ erat. xcvij. dist. nobilissimus. qui preue
nerat dominum sancti Marci: ergo preoccupauit iurisdi. l. si
quis postea. ff. de iudi. ⁊ qđ notatur in. c. pastoralis. de officio
ordina. ⁊ in. c. quanto. qꝛ vt asseritur de stilo curie est ꝙ ille sit
iudex cui primo p̄sentaꝛ cōmissio quicquid sit in cōmissionibꝰ
factis extra curiam: qꝛ attendereꝛ tempus date. ſm ea que ha-
bentur in. c. ceterū. ⁊. c. eā te. de rescrip. Nec ergo virtute genera
lis cōmissionis habuit iurisditionē pter preuentionē nec vir
tute specialis que fuit cōditionalis si dñm Placentinū p̄uene-
rat q̄ conditio nō fuit impleta: ergo ⁊c. ¶ Item fuit nulla: qꝛ si
ne obseruatione terminorum. Nec iustificatur ex obseruatione
facta corā dño de vrsinis: quia ab eius processu fuit appellatuꝫ
⁊ appellatio iustificata: ⁊ sic totū ruit qđ coram eo factum fuit.
vt in. c. solum. de appel. lib. vj. similiter coram alijs commissa-
rijs maxime coram dño Pisano quia ipse reposuit vt. s̄. dixi. ⁊
sic termini fuerunt annihilati si qui coram eo fuerunt obserua-
ti. Iteꝫ fuit nulla: quia lata sine cause cognitione ⁊ parte inau
dita. ij. q. j. nos in queꝙ. ⁊ no. in. l. prolatam. C. de sen. per doc.
etiam si termini fuissent seruati coram alijs debebat pars audi
ri al's merita cause non poterant sibi esse nota. l. fi. C. si per vim
vel alio modo. ⁊ ar. ff. de iudi. l. edictuꝫ qđ ab antecessore. in fi.
⁊ quod no. Bar. C. de eden. l. ij. Et hec de tertio articulo.
8 ¶ † Venio ad quartū. s. sup negotio pricipali. Circa qđ aduer
tendū ꝙ postpositis obiectibus hincinde datis. d. A. fouet iu-
stitiā luculentiā in hac cā. Nā acceptatio facta p pcur. F. nō va
luit eo qꝛ in pcur. nō erat clausula insolidū ⁊c. vt est casus in. c.
si qs iusto. de elec. lib. vj. ⁊ ibi no. in. gl. ⁊ no. glo. in. c. si duo. de
procur. e. lib. ex quo sequiꝛ ꝙ acceptatio ⁊ prouisio facta infra
mensem remāsit firma nō obstantibus qbuscūqꝫ prerogatiuis
dñi. F. ita disputando tenuit Jo. cal. in. q. que incipit duo cleri
ci. qꝛ decretū primarū litterarū nō officit scđo si primus nō vti
tur eis tpe debito ſm eū. p ea que no. Inno. in. c. qꝛ cunctis. de
cōces. prebē. ex quo sequiꝛ ꝙ si neutrū impetratū per. F. non va
luit qꝛ ius erat quesitū de rōne predicta. ¶ Nec ob. clausula ra
ti apposita in procuratorio: qꝛ si bene inspiciaꝛ nō pmisit ratū
habere qđ p eos aut eorū alteruꝫ factū fuerit: tunc enim proce-

derent allegata p partem aduersam: sed id qd p eos aut subsi tutu vel substituendu ab eis aut eoru altero. verbu ergo altero referf ad verbu substituendu. vnde posito q alter ipsorum pos
9 set vnu substituere no tn poterat actu gerere. †Preterea aliud est ratificare: aliud promittere ratu habere: sicut aliud est pmittere vendere: aliud vendere. iuxta no. ff. de leg. iij. vxore. §. agri. oportebat ergo pbare q infra mensem habuit ratu acceptationem. l. bonoru. ff. rem ra. babe. ¶Nec ob. q sm hoc nil operaretur pmissio rati. Quinimo multu operaf: qr obligat pmittentem ad interesse si no ratificat: no tn habef actus p ratificato: sicut ille q promittif vendere si no vult vedere conuenit ad interesse: no aut ad rem ac si ea vedidisset. Preterea. d. F. negauit cu iurameto illu fuisse suu pcuratore cu rndit articulis obiectiuis Alberti: ergo vlterius no est querendu. Nec ob. q no precise sed p verbu no credit: qr tm valet quoad hoc quantu si precise: licet quo ad piuriu posset aliter dici. z ita intelligif glo. in. l. ij. §. q obseruari. de iura. calu.

¶Nuc ad obiect' veniendo dico q. A. excusauit oes suos obie
10 ctus z probauit obiectus ptis aduerse. †Quoad primu probaf discurredo p singulos. Na primu pbauit p registrum adiudicationis Nec ob. qd in 3rium allegaf q no facit fide inter alias psonas: qr hoc est falsum: na pbat rem sic fuisse gestam inter. A. z illu etia quoad oes sm Bar. q ita expresse terminat in. l. ij. C. de eden. Ite sic videmus in snia lata inter euincente z emptore qr probat inter emptore z veditore in ca euictionis: vt colligif ex. l. vtiqz. ff. de rei ven. Ite instrumentu solutionis inter fideiussorem z creditore facit fide inter fideiussore z debitore a quo repetit p actione madati. extra de fideius. c. ij. Ite instrumentu pcur. iter pcur. z dnm facit fide inter pcur. z altera pte: vt no. p Pe. z Cy. z alios. C. de pcur. l. j. Ite no ob. q debuit appellare: qr casus est in 3rium in. l. berenius. §. gaia. ff. de euic. vbi habef q emptor euictus no tenef appellare: lz si appellat teneaf prosequi ad hoc vt regressum habeat 3 venditore. z ad illum tex. no est dare respósum. Ite no ob. q registru non fuit pductu: qr ibi censef productu ex quo facit. A. citari notariu vt portaret z portauit z dimisit: na pducere nil aliud est q declarare velle se vti. l. j. §. edenda. ff. de eden. ¶Quantu ad scdm obiectum ille est etia excusatus pbata familiaritate cardinalis illius p cui' morte vacauit que sufficit semel fuisse lz prima desierit esse vt dicit expresse constitutio: z q tpe quo fuit familiaris habuit dictum beneficiu. ¶Ite tertius etiam excusa. pter diligentiam Ray. q habebat eande data. Nec ob. q no fuit pductu madatu pcur: qui acceptauit: qr probatu p testes q pot: vt no. in. l. j. C. de pcur. Ite bodie habef z petitu fuit in actis registrari z fuit denegatu. ¶Ite quartu z quintu obiectum no babuit necessarie excusare qr. d. F. negauit illas p quorum morte dicuntur vacasse fuisse canonicas cuz rndit articulis de medio iuramento. Preterea si bec cessaret ipse. F. similiter acceptauit illas easdem prebendas. s. quarta z quintaz vn sibi debebaf vna pter suam prerogatiua z cuida magistro parisien. altera de cuius prerogatiua pbatu est vn potius fuit cosumpta gra sua q. A.

a ¶Causa. Que aut dicaf pprie casua. vide bal. in cosi. cxix. i. ij. pte. z in consil. cccxxvij. i. v. pte.

¶Nunc ad obiectus. d. F. primo de acceptione quarte z quinte pbende pdicte p qua cosumpta fuit gratia sua satis est pbatum p depositiones illoru notarioru qui fuerunt rogati de acceptatione. ar. l. si quis decurio. C. de fal. Nec ob. q 3pulsor no babuit potestate eos examinandi: qr dico q cu habent sup principali. s. exhibitione instrumentoru cesenf habuisse sup dependetibus. ar. ff. de eden. si quis ex arge. §. ratione. in fi. de acqui. bere. si quis heres. ibi. sunt em appendices zc. Ite no ob. q ps. d. F. no fuit citata ad dicta deposi. vel iuramentu: qr sufficit q interfuerit in comissionibus copulsorijs: prout in fi. no. de pre. q consensit. in prin. qd no requiritur vt in execu. snie consentiat. Ite non ob. q testes sunt singulares. nam posito q directo non probarent tn vehemeter adminiculanf cum alijs coiecturis. s. instrumeto insinua. z cofes. pcur. q sufficiunt: vt est casus in. c. fi. de suc. ab intesta. qr iudex no ad vna specie pba. zc. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. Ite no ob. q no costat acceptatioes illaru pbendaru precessisse acceptationi pbende de qua agif: qr q cu dns. F. sit actor incubit sibi onus pbandi q acceptatio pbende de qua agitur precesserit illas: vt est glo. or. in. c. venerabilibus. de sen. exco. lib. vj. in fi. in pe. gl. facit qd no. in cle. litteras. de rescrip. z. l. matre tuaz. C. de pba. z. l. eu actuz. ff. de neg. ge.
11 ¶†Quantu ad scdm obiectu de incopatibilibus satis apparet probatu: qr. d. F. cofitetur se tenere vnu beneficium incopatibile. Ite percipere fructus de alio: dicit tamen q no hz in titulum sed probatu est per testes q habetur z reputaf vt intitulatus z in dubio presumif nisi 3 pbetur. Ipse aut no probauit nisi per queda producta coram domino de vrsinis a quo fuit legitime appellatu: z sic facta cora eo sunt declarata nulla: vt. d. c. no solum. preterea no faciunt fide qr sunt exemplaria z no recepta in debita forma. ¶Quantu ad tertiu obiectum de dupli
12 ci gratia ille est etia probatus p cofessione. †Nec ob. q gra prorogans censef eade cu prorogata. ar. ff. de preca. l. sed si manente. qr illud cu sit prorogatio teporis quo casu si fit infra tepus quo adhuc durat censef ide: secus si post vt ibi. z not. in. l. iij. ff. de dam. infec. Sed in casu nostro fuit facta prorogatio ad res diuersas. i. diuersa beneficia: in quo casu cessat ratio predicta: quia non fit intra primam gratiam sed extra. non sic cum fit infra primum tempus vt dictum est.

13 ¶†Restat vltimu dubiu que sint ptes psentis dni auditoris. Ad qd rndeo vt colligif ex supradictis. s. solu pnuntiare super validitate snie dni sancti Marci: qr illa tm ca censef sibi commissa. no aut pot se impedire de negotio principali: qr illud no censef sibi comissum. qd sic probaf: sibi sunt comisse cause q verti pretedunf inter ptes vt pz ex signatura: sed ca negotij principalis apparet terminata ex litteris pape executorijs obtentis cu omni debita solennitate qbus est standu. constat em qd non mittif executioni negotiu nisi terminatu sit: nec snia nisi transiuerit in re iudicata. C. de execu. rei iud. l. j. vnde eoipso q cocesse sunt littere executorie papa hz negotiu p terminato z psupponit sententias trasiuisse in re iud. z sic hz Albertus intentio
14 ne sua fundata sup his ex dictis litteris. †Sed costat q ca post
a q est terminata non dr amplius ca^a: cu sit finita. ff. de ver. sig. l. transacta finita. Hinc est q no cadit sup ea trasactio que requirit causam z lite subsistere. C. de transac. l. si ca. iuncta. l. j. ff. eo. ti. Hinc est etia q lex ad tales causas nuq extendif etia si contineat clausula q ad causas pteritas trahaf. C. ad vell. l. iubem'. in fi. Nec etia rescriptu principis: qr non intendit tales causas sopitas resuscitare. C. de transac. l. causas. sniam rescin. no posse. l. fi. de resti. spo. audita. Ex qbus oibus sequif manifeste q sup dicta signatura no venit istud principale negotiu postq sup eo no pot dici causaz subsistere put notoriu reddif ex dictis litteris executorijs z sibi sunt comisse cause q verti ptendunf zc. Ite ex eo qr dns de flisco in cui' locu surrogatus est dns Thomas ita interlocutus est q sup nullitate dicte snie tm esset pcedendu z no fuit appellatu: immo ide dns Thomas tuc subdelegatus eiusde dni idem pfessus est assentiendo petitioni dicti Alberti: vt clare pz ex actis. Nec etiam pot ide. d. auditor restituere ad appellandu virtute aliaru comissionu factarum alijs dnis comissarijs: qr no seruauit forma comissionis: igif zc. Ite q sup negotio principali no possit pnuntiare pbatur p ea que s. dixi. qr necessariu esf prius terminare illu articulu an valuerit appellatio a dno Jo. de bononia anteq aliqui termini seruentur sup pncipali negotio vt sciat Albertus an habeat facere aliquas defensiones sup pncipali negotio quas pter dubietate dicti articuli appellatiois nec fecit nec facere tenebaf. vn etia si negotiu no esset terminatu nec emanasset dicta executoria no posset sup pncipali negotio pnutiare: lz dz pus pnuntiare appellatione illa tenuisse z sup pncipali negotio fore pcedendu in quo no cucurrissent tpa appel. psequende pter appel. et litigia q fuerut. l. si cu ipse. de execu. tuto. Et in hoc fateor veri dicere altera parte q pter impedimeta Alberti non cucurrerunt tempora. Nam fateor in illa appel. a domino de bononia si est valida. Sed in appel. a dno de columna non: quia in illa non fuerunt pstita impedimenta. Cetera suppleat excellentia domini auditoris. Laus deo.

¶In causa leodiensis prebende inter dominum Albertum z dominum Federicum.

¶Consilium. cclxxxij.

In hoc cosilio repetunf fere omnia fundamenta que fuerant facta supra in precedenti. nam z precedens copiosius est z pfectius: z hoc vr esse defectiuu: ideo non aliter summabitur.

N christi nomine ame.

¶Sup isto negotio quattuor principaliter sunt discutienda in quibus oia dubia que contingere possunt examinabuntur. ¶Primu est an ista ca quo ad pncipale negotiu sit sopita. in quo ego tenebo fauorem dicti dni Alberti vt ostendam. j. ¶Scdm est psupposito q fuerit sopita z terminata vtru p pte dicti dni Alberti fuerit a dicta terminatione recessum rone alicuius cosensus vel cotumacie seu alicuius comissiois postea emanatis adeo q negotiu pncipale dicaf adhuc pedere inter ptes qqz debuerit in relationib' poni: possit qz psens dns auditor sup ipo se intromittere. in quo tenebo pte negatiuam p eodem domino Alberto. ¶Tertio discutiendu est psuppositis pdictis aut etia no psuppositis an snia dni Cardinalis sancti Marci vltimo loco data in fauore dicti dni Fed. z 3. dictum. d. Alb. sup negotio pncipali z etia sup alijs de quibus loquif valeat vel non. Et hic etias tenebo partem negatiuam. ¶Quarto loco ex superabundanti ne quis

ti ne quis credat nos diffidere de bono iure dicti dñi Alberti super dicta prebenda: ⁊ sup ipso principali negotio: lꝫ necessarium nõ sit ꝓ victoria obtinenda: q: supradicta sufficiunt tangam de ipso principali negotio ⁊ ostendam de bono iure dicti domini Alberti sup dicta prebenda.

¶ Capio primum ⁊ dico negotium istud fuisse terminatum ꝑ sniam diffinitiuã do. Jo. de bononia qui ꝓnuntiauit in fauorẽ dicti do. Alberti: q̃ qdẽ snĩa transiuit in rẽ iudi. eo q: non fuit ꝑ appellationẽ suspẽsa. C. q ⁊ aduer. quos ĩ ĩteg. resti. postu. l. j. de postu. l. j. cũ appellatio ꝑ dictum. d. F. interposita fuerit nulla vt ostendam. Et paria sunt non fuisse appellatum vel fuisse sed nulliter. ff. de auc. tu. l. nulla. qui satis. cog. quotiẽs vitiose. de ꝯtratab. nõ putauit. §. nõ q̄uis. de re. iur. l. nihil interest. C. quorũ appel. non reci. ꝑ totum. ¶ Qð aũt appellari nõ potuerit pꝫ ex duobus. Primo ex promisso de nõ appellando facto bonafide. C. de temp. ap. l. fi. §. fi. ff. a qbus appel. nõ lꝫ. l. j. §. j. Scðo pꝫ ex snĩa do. Jacobi de camplo cui fuit cõmissa causa dicte appellationis ⁊ nullitatis eius: q: ꝓnũtiauit nulliter fuisse appellatum. ⁊ eius ꝓnuntiatio trãsiuit in rẽ iudi. eo q: lꝫ ab ea fuerit appellatum ꝓ ꝑte dicti. d. F. nõ tñ fuit appellationem ꝓsecutus ꝓpter repositionez q̃ fuit nulla: vt. j. dicã. ⁊ sic rata mãsit ꝓnuntiatio. C. de tẽp. ap. auc. ei q. de ap. c. cum sit romana. vnde etiam si potuisset re vera appellari a snĩa dñi Jo. de bononia: tñ ex quo ꝓnuntiatũ est ꝯ̃riuꝫ ⁊ ꝓnuntiatio transiuit in rem iud. nõ potest illud allegari cũ ꝓ veritate habeatur talis ꝓnuntiatio ⁊ impedit discuti ⁊ amplius in dubiuꝫ refricari qð semel decisum est. ff. de excep. rei iudi. si quis cũ totum. §. si ancillam. de statu ho. ingenuũ. de condi. inde. l. iulia. cum ibi plene no. Nam potest actus esse validus: ⁊ tñ habet̃ ꝓ inualido: q: validitas nõ põt allegari ⁊ econuerso. ff. de manu. test. qui habebat. extra de excep. cũ ecclesiastice. cũ ibi no. in glo. ⁊ qð not. glo. ff. si cer. pe. l. lecta. q̃ incipit. infra mẽsez. ⁊ Bar. C. de trãsac. vbi pactũ. ⁊ Cy. C. loca. si quis conductionis. ⁊ Bald. ff. de pac. l. tale pactum. §. j. ⁊ C. fa. her. l. filium.

¶ Restat nũc rñdere his que ꝯ̃ ꝑ̄dicta possunt allegari in contrarium. Et primo ꝯ̃ primuꝫ dicit̃ ꝓmissum illud non obstare: q: non interuenit iuramentũ. Sed istud truffa: quia sufficit sola ꝓmissio etiam extraiudicialis ⁊ sine iuramẽto. vt. d. l. fi. §. fi. C. de tꝑibus ap. aut etiam simplex assertio facta in iudicio etiã ꝑte absente q̃ vim renũtiationis bꝫ ⁊ põt fieri de iure futuro in iudicio: vt. d. l. j. §. j. ff. a qbus appel. non lꝫ. in tex. ⁊ glo. sꝫ ꝑ pactum in quo ĩteruenit cõsensus vtriusqꝫ partis põt etiã extra iudiciũ remitti ius futurũ. C. de pac. l. j. cũ ibi no. At hic interuenit ꝓmissum ꝓut in supplicationibus porrectis ꝑ dictum dñm F. continet̃ quibus est standum. C. de libe. cã. l. cum pretium. qð ꝓmissum importat pactũ cum includat cõsensum vtriusqꝫ partis. ff. de edil. edic. l. sciendum. §. dictũ. iuncta. l. j. de pac. in pñci. vnde siue factum fuerit in iudicio. i. corã auditore cause siue extra iudiciuꝫ valet ⁊ reddit appellationem nullã: vt dictis iuribus. facit. l. si conuenerit. de re. iu.

¶ Scðo obijcit̃ ꝙ dictũ ꝓmissum fuit factum respectu snĩe que ferretur ꝑ dictum dñm Jo. de cõsilio dominorum coauditorũ ⁊ consensu. Et ꝙ in ꝑ̄senti causa non constat ꝙ dicta sententia lata fuerit de cõsilio dominorũ coauditorũ: qð vr̃ incũbere ꝑ̄fato dño Alberto ꝓbare postq̃ in hoc se fundat ad infringendum appellationem que de iure cõi ꝑmittit̃: ⁊ sic appellans bꝫ intentionẽ suã fundatam de iure cõi nisi liquido ꝓbet̃ ꝯ̃riuꝫ. C. de ꝓbatio. l. siue possidetis. non autem vr̃ liquido ꝓbari contrarium ꝓbando ꝓmissum de non appellando nisi etiam ꝓbetur qualitas sup qua ꝓmissum fuit fundatũ. arg. ff. vi bo rap. l. pretor. §. docere. de operis no. nũtia. non solum. §. sed vt ꝓbare. vñ nisi ꝓbetur sniam illam latam fuisse ꝰm cõsiliũ dñorũ coauditorum põt dici ꝙ ista nõ est illa snĩa cui dñs. F. se submisit. arg. ff. iudi. sol. l. cum apud. ⁊ l. iij. in prin. ⁊ ideo non ꝓhibebat̃ appellare. ¶ Sed aduertendum ꝙ dicta allegatio manifeste cõprehẽdit̃ ex actis calũniosa. Primo ex eo ꝙ dict⁹. F. nunq̃ eaꝫ fecit coram dño Jacobo de camplo: coram quo causa appellationis ⁊ eius nullitas fuit discussa: sed solum allegauit qð non fuit decreta remissio ꝰm formam dicti ꝓmissi: qð tamen allegare non poterat: eo q: fuerat remissum in arbitrium eorũdem auditorum. s. dñi Jo. de bononia ⁊ dñi Jacobi. vñ potuerunt arbitrari nõ debere fieri: nec potuit cõqueri prefatus dñs. F. postq̃ in illorum arbitriũ remiserant: vt no. Inno. de ferijs. c. conquestus. facit. l. videamus. §. pe. ff. de in litẽ iur. ⁊ l. in actionibus. ⁊ qð no. glo. in. c. statutũ. §. assessorẽ. de rescrip. lib. vj. fuit etiã allegatum ꝙ de mandato dicti dñi Jo. fuit factuꝫ illud ꝓmissum ꝓpter qð dicebat̃ non valere. arg. ff. de iudi. l. ij. §. j. qð tñ est falsum: q: tale mãdatũ non erat arctatorium nec tenebantur ꝑtes ei obtemperare: sicut qñ mãdat ꝙ faciat cõpromissuꝫ. C. de senten. l. ex stipulatione. ⁊ ibi no. ꝑ Bal. ⁊. ff. de infa. l. furti. §. qui iussu. ꝑ Bar. videntur ergo sponte fecisse ex quo nõ tenebãtur obtemperare. C. qð metus causa. l. ij. ff. de cõdi. ob tur. causam. l. penul. ⁊ ex quo non fuerunt realiter compulsi vel coacti quo casu loquitur. d. l. ij. de iudi. nec allegauerunt causam quare non teneret̃ dictũ ꝓmissum facere: tunc enim si hoc non obstãte cõpulsi fuissent viderent̃ inuiti fecisse: sed hoc non facto censet̃ sponte fecisse lꝫ ad mandatũ iudi. fecerint cui obtẽperare nõ tenebantur vt dixi. ita no. Bal. in simi. C. de testi. l. parentes. Postq̃ igitur ꝑ̄dictis friuolis allegatis omisit dictus dñs F. allegare tam substantialem exceptionẽ seu defectum. s. ꝙ nõ interuenerat cõsensus coauditorũ in prolatione dicte snĩe late a dño Jo. ꝑ̄dicto credendum est ꝙ sibi nõ cõpetebant seu ꝙ sciebat sibi non cõpetere: non enim poterat ꝑ̄tendere de hoc ignorãtiam cũ esset vnus ex auditoribus. de ꝓba. c. tertio loco. C. de re pu. l. consensu. §. sup seruis. vnde si vera esset dicta exceptio vel allegatio credendum est ꝙ nõ tm̃ distulisset eã ꝓponere. s. in vltimis. cum tantuꝫ differre dicatur dolus ⁊ militia. qð pꝫ: q: dꝫ differens cõdemnari in expensis quas supfluo fecit fieri. vt not. Cy. C. vt que desunt aduo. par. l. j. ⁊ in specu. de excep. §. nũc videndum. versi. sed nunquid reus. ⁊ in dubio quis non presumitur in dolo vel malitia. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolo. ꝓ socio. l. merito. Presumendum est ergo potius ꝙ nõ sit vera postq̃ a principio cause nõ ꝓposuit sꝫ tm̃ distulit: ideo ⁊c. C. de fal. l. satis aperte. Itẽ ex alio ꝑ̄sumitur ꝯ̃ opponentẽ: q: si vera esset oppositio nõ habuisset necessario petere restitutionẽ in integrũ ad appellandũ quã totiẽs in suis supplicationibus ⁊ cõmissionibus petijt: q: tutus esset iure cõi. ff. de mino. l. i causẽ. petẽdo ergo restitutionẽ censet̃ quodãmõ fateri se de iure cõi non posse appellari. ar. C. de testi. auc. si dicat̃. vbi qui dicit se manumissum vr̃ fateri se fuisse seruũ. ⁊ qð no. de elec. c. venerabilem. ꝙ q dicit se absolutum videtur fateri se fuisse excõicatũ. facit extra de in integ. rest. c. cõstitutus. in rõne sui. ¶ He igit̃ ꝑ̄sumptiones ⁊ cõiecture ꝯ̃. d. F. opponentẽ coadiuuant intentionem. d. Alberti: de qua statim dicam. ar. ff. de iureiur. si duo. circa prin. multum tñ fidei ⁊c. ¶ Ultra ꝑ̄dicta dico ꝙ ⁊ si. d. Alb. necessario habeat hoc ꝓbare ꝙ lata fuerit dicta snĩa de consilio ⁊ assensu suorũ auditorum satis vr̃ hoc ꝓbasse ꝑ̄sumptione iuris q̃ reuelat ab onere ꝓbãdi. dicta. l. siue possidetis. C. de ꝓba. sicut ⁊ partis cõfessio: que non est ꝓbatio sed releuatio ab onere ꝓbãdi: vt no. Jo. an. de elec. bone. de ꝓbat̃. sup rubrica in nouella. ⁊ tñ tm̃ valet ⁊ operat̃ quantũ vera ꝓbatio. ff. depositi. l. publica. §. fina. Quod autem hic sint ꝑ̄sumptiones iuris ꝓ domino Alberto patet p̄mo ex communiter accidentibus quod argumentum locum habet in materia ꝓbationum[a]. C. de ꝓba. l. neqꝫ naturales. ⁊ ibi expresse no. per glo. ⁊ Bal. Sed communiter sic accidit ꝙ sententie que feruntur ab aliquo auditore feruntur de consilio aliorum coadiutoruꝫ ꝓut eis notum est: igit̃ ⁊c. Item pꝫ: q: in eorum sententijs semper hoc asserunt: igitur si ꝑs fuit ꝑ̄sens ⁊ huic nõ ꝯ̃dixit ꝑ̄sumitur verũ ꝰm no. ꝑ Inno. de off. de le. cũ in iure. de eo qui fur. or. susce. innotuit. de ꝓba. qm̃ cõtra. ⁊ Bar. C. de rela. l. j. ⁊ de verb. obli. sciendũ. Et si dicatur dict⁹ Albertus dꝫ hoc clarius probare postq̃ in hoc se fundat ad infringendum appellationẽ. ar. eoruꝫ que no. ꝑ Inno. de accusa. sup his. ⁊ ꝑ Barto. ff. de verb. obli. l. hoc iure. ⁊ ꝑ Cy. C. de iure emphi. l. ij. Rñdeo verum esset si fundaret se in his que cadunt in delictum. C. de proba. l. fi. Sed quia nõ sic est sufficit sibi etiã quo ad agendum ⁊ impugnanduꝫ habere ꝓ se iuris ꝑ̄sumptiones: vt no. gl. C. de ꝓbatio. l. actor ⁊c. tex. in. d. l. siue possidetis. eo. ti. quoniam ꝑ̄sumptiones iuris apertissime ꝓbationes dicuntur. C. de ꝑiculo tu. l. si tutor. ⁊ ibi no. in glo. ff. de le. j. l. lꝫ imperator. confirmantur ꝑ̄dicta: quia dominus Pennensis nuntiauit dño Joanni ꝙ causaꝫ expediret ꝰm cõsilia dominoꝝ de rota. Itẽ q: idem Pennensis postea ꝓnuntiauit appellationẽ nullam de consilio ⁊ assensu dominorum de rota. Et sic est verisimile ꝙ prima snĩa fuerit lata de cõsilio ⁊ assensu eorũdeꝫ: al's ꝑ̄dicta non sic fuissent: ex quibus omnibus dicta allegatio tanq̃ cauillosa ⁊ non vera rejcienda est. ¶ Secundo principaliter cõtra scðm principale fundamentũ. s. ꝯ̃ sniam dñi Pennensis obijcitur ꝙ nõ dꝫ haberi ꝓ snĩa: q: fuit reuocata ꝑ eundeꝫ reponendo ꝑtes in animo melius deliberandi qð vr̃ facere potuisse cum dicta ꝓnuntiatio sup nullitate appellationis fuerit interlocutoria: vt no. glo. in cle. si. de app. ergo ⁊c. vt. l. qð iussit. ff. de re iudi. Sꝫ ad hoc rñdetur dupliciter. Primo ꝙ illa repositio non valuit. Nam interlocutoria ꝑ quam finitur iurisditio iud. reuocari nõ potest. l. qualẽ. §. fi. de arbi. facit. l. fina. C. arb. tu. ⁊ cano. in. c. significantibus. de offi. deleg. vnde dicit Bar. in. d. l. ꝙ iussit. ꝙ interlocutoria ꝑ quam quis ꝓnuntiat se nõ esse iudicem aut libellum non procedere aut reum absoluit ab obseruatione iudi. ij reuocari non põt: q: per eam finitur iurisditio: sed pronuntiando appellationeꝫ nõ tenere sine dubio pronun-

a ¶ Probationũ. Adde. d. petrũ phi. cor. ĩ ꝯs. xxj. ĩcipi. visa. in lr̃a Q. ⁊ in cõñ. cxciiij. incip. circa. in lr̃a. C. i. ij. parte.

tiat sup oibus istis. s. se non esse iudicẽ: qꝛ si appellatio nõ tenet
nõ deuoluit causam nec procedit libellus appellatorius ⁊ reus
absoluit ab obseruatione iudicij: ergo ⁊c. ¶ Scdo respondet
ꝙ a dicta repositione fuit appellatum ⁊ ꝑ duas snias confor-
mes. s. dñi florentini ⁊ dñi de columna habitis ꝑ hũc vltimum
publicis relationibus fuit ꝓnuntiatum repositionem illã non
tenuisse: que vltima snia dñi de colũna transiuit in rem iudica
tam: qꝛ sup appellatione interposita ab ea nunꝙ fuit ꝑ aliquẽ
ꝓnuntiatũ. Nam dñs sancti Marci qui tulit vltimã sniam et
cui dicta causa censebat cõmissa nõ pronuntiauit bene vel ma
le appellatũ a dño de columna: sed soluz sup negotio principa-
li ⁊ etiã restituit in integrũ dñm. F. aduersus dictas snias dñi
florentini ⁊ de columna quod facere nõ potuit. i. ostendam. sic
ergo sup appellatione p̄dicta nihil ꝓnuntiauit nec pronuntia-
re poterat: qꝛ lapsus erat annus. ⁊ multominus nũc pronũtia
ri põt: qꝛ lapsa sunt oĩa fatalia: igit dicta repositio ꝓ nõ facta
habetur. ¶ Et si dicat dicta appellatio fuit interposita ꝑ non
procuratorem dicti Alberti: ⁊ de cuius mandato in actis non
cõstat ⁊ sic nõ impediuit repositionem trãsire in rem iudicatã.
de elec. cũ dilecti. in fi. Respondet ꝙ do. Albertus ratificauit
qđ potuit. ff. de iudi. l. licet. etiã post snias latas ꝑ dictos dños
florẽ. ⁊ de colũna: vt no. ff. de except. rei iudi. l. si mater. §. hoc iu
re. ⁊. C. in quibus causis in integ. resti. non est necessa. l. si tutor.
¶ Et si dicatur non potuit ratificare post. x. dies datos ad ap
pellandum. ff. rem ratam haberi. l. bonorũ. Respondetur ꝙ. x.
dies non currunt nisi a tpe scientie de snia. l. ab eo. C. quomõ ⁊
qñ iudex. Hanc aũt scientiam tenetur probare qui eaz allegat.
ff. de proba. l. verius. qđ factũ non est. Preterea. d. F. litigauit
cũ illo tanꝙ cum procuratore: ⁊ sic censetur legitimata persona
illius vt amplius non possit opponi ꝙ nõ erat procur. nisi op-
ponens assumat in se onus probandi hanc negatiuam ⁊ ꝓbet.
vt no. ff. de procura. l. pomponius. §. rati. per gl. ⁊ qđ no. Bar.
in. l. iz. C. de procur. ⁊ de dam. infect. inter quos. §. alieno. sicut
enim cautio rati aut pronuntiatio sup legitimatione mandati
legitimat ꝑsonam ꝓcuratoris vt non debeat postea de manda
to doceri nisi opponens ꝓbet ꝯrium. ita ⁊ lit. cõte. vel aliud qđ
pro cõtestatione habet: vt voluit glo. in. d. §. rati. iuncto eo qđ
no. ꝑ Cy. in. l. nihil. C. de procur. Nisi ergo dñs. F. probauerit ip
sum nõ fuisse procuratorẽ dꝫ haberi pro vero procur. ex quo cũ
eo tanꝙ cũ vero procur. prosequutus est causas appellationũ
predictoꝝ. postꝙ enim transiuerunt tꝑa appellatiõis inter po
nende vel prosequende presumitur in oibus pro snia: vt no. in
Spec. de sen. prola. §. fi. ver. pe. Concluditur ergo dictam cau-
sam fore terminatam quo ad principale negotium.

¶ Nunc venio ad scdm passum principalez vtrũ fuerit a dicta
terminatione recessum. Et dꝛ ꝙ sic ꝓpter tria. Primo propter
commissionem factam dño de vrsinis super negotio principali
de consensu vt dicitur procuratoris do. Alberti. Sed ad hoc
respondetur ꝙ de isto cõsensu non cõstat: immo ex actis coram
dicto domino apparet ꝯrium: qꝛ dictus procur. quãdocũqꝫ di
ctus dñs voluit procedere sup negotio principali semꝑ cõtra-
dixit dicendo sibi nõ esse illud commissum. vnde presumẽdum
est ꝙ in cõmissione nõ cõsenserit: qꝛ ex posteriori dissensu presu-
mitur dissensus in precedẽtibus. arg. C. de ꝓba. l. ij. vbi de pre-
senti presumit in p̄teritum. debuit ergo. d. F. probare dictũ con
sensum quem in sua supplicatione asseruit. C. de his qui veniã
eta. impe. l. ij. Preterea nõ potuisset procur. consentire in p̄iu-
dicium dñi Alberti nec ipsi dño Alber. auferre ius quesituz ex
dicta terminatione seu ex promisso de non appellando. de offi.
deleg. cum olim. circa fi. per Inno. de deposito. c. grauis. super
verbo pacisci. per eundez. ff. que in frau. cre. l. fi. in prin. ꝑ Bar.
Nec ob. qđ dicitur ꝙ cõmissio etiam surreptitia dat iurisditio
nem: qꝛ verum est. s. simplicem per quam committitur sola co-
gnitio sine lesione iuris alterius partis: illud enim nunꝙ prin-
ceps intendit tollere vel ledere. de verb. signi. c. dilecto. de vsu
pal. ex tuaruz. ff. ne quid in loco pub. l. ij. §. si quis a principe. ⁊
§. merito. Sed hic sup principali negotio non potuisset dari iu
risditio nisi mediante ablatiõe iuris acquisiti dicto do. Alber
to ex dicto promisso de non appellando ⁊ ex dicta terminatio
ne facta per dictas sententias quibus papa nunꝙ intendit de-
rogare. de resti. spo. audita. ergo ⁊c. ¶ Scdo allegatur contu-
macia dicti do. Alberti commissa in non comparendo coram
dicto domino de vrsinis ad dicendum contra dictam commis-
sionem. Sed certe talis contumacia nõ afficit damno litis ꝓn-
cipalis nec facit contumacẽ ꝑdere ius suum sup ipso principali
negotio: sed solum afficit quantũ ad expensas ⁊ vt non possit
appellari quando cõtumax est in diffinitiua. ꝓbant p̄dicta. C.
de iud. properandũ. §. ⁊ si quidẽ. ⁊ expresse ꝑ glo. ff. de re iud. l.
contumacia. in prin. Sed hic si per dictam contumaciam vide
retur dictus Albertus recessisse a causis ⁊ terminatione negotij
principalis ꝑ quã lis est sopita fieret sibi totale p̄iudiciũ super
negotio principali: qꝛ litem ⁊ qõnem victam perderet: vt pꝫ cui
libet: igitur ⁊c. ¶ Tertio allegatur quedaz cõmissio facta dño
de colũna: in qua. d. F. petijt se admitti ad prosequẽdũ suã ap-
pellationẽ vel ad appellandũ de nouo restitutũ que fuit signa-
ta hoc mõ. Audiat ⁊c. Et si infra. xv. dies cõstiterit de iure sup
plicantis ⁊ nõ iure aduersarij restituat vt petit parito prius iu
dicato. Nam dꝛ ꝙ per illud verbũ audiat censetur sibi cõmissuz
vt admittat eum ad prosecutionẽ appellatiõis ipso iure: qꝛ dꝫ
aliqd importare in cõmissionibus cardinaliũ vltra verbũ adiũ
gatur. Itẽ ꝑ posteriora verba. Et si infra. xv. dies ⁊c. censetur
etiã cõmissa restitutio ad appellandũ: ⁊ sic erat in electione cõ-
missarij qđ istorum vellet eligere. Cũ igit sub eadem forma fue
rit postea facta commissio dño pisano: cui postea successit dñs
sancti Marci: potuit idẽ dñs sancti Marci primã partẽ elige-
re ⁊ sic sup principali negotio ꝓnuntiare admittẽdo ipsum. d.
F. ad prosecutionẽ ap. ipso iure. Sed ista allegatio falsissima
est. Nã electio nõ cadit inter duo incõpatibilia. qđ pꝫ: qꝛ nõ ca
dit nisi inter duo. l. cũ illud. ⁊ ibi no. ⁊. l. si vsufru. ff. qñ dies le-
ga. ce. Sed qñ sunt incõpatibilia nõ est nisi vnum: qꝛ duo ꝯria
vera esse non possunt. oportet ergo ꝙ sint cõpatibilia ad hoc vt
propria cadat electio inter ea. Nunc ad propositũ admitti ali
quem ad prosequendum appellationem ipso iure: item restitui
ad appellandũ sunt incõpatibilia ⁊ intra se cõtraria. qđ pꝫ: qꝛ
primum p̄supponit appellationem valuisse: scdm presupponit
nõ valuisse: qꝛ si valuit restitutio nõ est necessaria: si nõ valuit
nõ dꝫ admitti ad prosequendũ appellationẽ inutilem que non
deuoluit negotium ad superiorẽ. Non ergo põt dici ꝙ posuerit
in electione p̄dictoꝝ cõmissariorũ alterũ illorũ duorũ: immo cẽ
setur fuisse intẽtio signantis isto modo: vꝫ ꝙ si appellatio tenet
admittat eũ ad prosequendũ: si vero non tenet restituat ad ap-
pellanduz sub dicta forma ⁊c. arg. ff. ad treb. heredes mei. §. pe
to. ⁊ qđ ibi per Bar. de leg. ij. cum pater. §. fi. Sed istud ꝙ ap-
pellatio tenuerit nunꝙ per aliquem fuit declaratum: quinimo
ꝯriũ fuit decisum terminatũ ⁊ sopitũ: igit ex dicta commissione
nõ probat negotium principale pendere ⁊ a dicta terminatio
ne fuisse recessum postꝙ sic generaliter cõditionaliter est intel-
ligẽda vt dixi: ⁊ nõ erat in potestate dñi de colũna nec alicuius
alterius surrogati in dicta cõmissione eligere alterũ illorũ: sed
potius sequi debuerũt id qđ erat de iure. Nec ob. illud verbum
audiat: qꝛ intelligitur ꝺm predicta. Itez refert ad illud verbũ
constiterit: qm̃ ante restitutionẽ debebat adhiberi cause cogni
tionẽ sup iuribus partiũ ꝺm dictã signaturã ⁊ etiã de iure cõi:
vt no. Bar. in. l. nam ⁊ postea. §. si minor. ff. de iureiur. vbi di-
cit quẽ non restitui ad appellandum nisi constet summarie de iu
re suo ꝙ potuisset obtinere: aliter nõ dicitur lesus ⁊ sine lesione
nõ ꝯcedit restitutio. Cõcludit ergo ex nullo dictorũ capitũ fuis
se recessum a dicta terminatione: sicqꝫ negotiuz principale nõ
pendere ⁊ ꝑ cõsequẽs p̄sentẽ dñm auditorem non posse de ipso
se intromittere. nã vt dixi non censetur in dubio papa voluisse
alicui ꝑtium ius auferre nec derogare sententijs rite latis: sed si
diceremus ipsum posuisse in electione cõmissarij alterũ illorũ
duorũ iaz hoc faceret: qꝛ derogaret sententijs ⁊ iuri parti quesi
to: ergo ⁊c. d. c. audita. de resti. spo. cum si.

¶ Venio nunc ad tertiũ passum principalẽ. s. ad sniam dñi car
dinalis scti Marci latã in fauorẽ dñi. F. cuiꝰ nullitas ⁊ inepti-
tudo ex suprascriptis ⁊. i. dicendis luculenter apparebit. pro
quo notanduz ꝙ continet duas partes. In prima ꝑte ꝓnuntia
uit sup principali negotio. s. ꝑ dominum Joannez de bononia
male fuisse sententiatum ⁊ diffinitum ipsius diffinitiuam reuo
cando. In secunda ꝑte restituit dictum dominum. F. aduersus
tres sententias. s. Jacobi de camplo: cardinalis florẽtini: ⁊ car-
dinalis de columna. In prima ꝑte nõ põt sustineri snia ex tri-
plici capite. Primo qꝛ cũ negotiũ principale sopitũ esset ꝑ. d.
Alberto: vt pꝫ ex supradictis nõ põt hec snia ꝯ priores snias q̄
transiuerant in rẽ iudicatã valere. C. qñ ꝓuo. nõ est necesse. l. i.
Scdo qꝛ nõ potuit sup ipso principali negotio ꝓnuntiare nisi
mediãte appellatione valida: nec em̃ ad ipsum erat alio modo
deuolutũ. Et sic oportuit ipsum primo canonizare appellatio-
nẽ interpositã ꝑ dñm Federicũ a snia lata ꝑ dñm Joannẽ ꝓnũ
tiando bñ ꝑ ipsum appellatũ. C. de appel. l. eos. sed ip̄e hoc nõ
fecit sꝫ solũ ꝓnuntiauit per dñm Joannẽ male fuisse ꝓnuntia-
tum ⁊ diffinituz. Certe ista possunt simul stare. s. ꝙ. d. Jo. male
pronũtiauit quãtũ ad ius ꝑtis: ⁊ tñ ab eo nõ potuit appellari:
nõ ergo sufficiebat sic pronuntiasse male fuisse ꝑ illuz sniatũ ex
quo nõ pronuntiauit bene fuisse appellatũ: qꝛ ꝑ hoc nõ constat
ip̄m fuisse iudicem ꝑ deuolutionẽ factã ex appellatione quam
nõ legitimauit. Tertio qꝛ ⁊ si voluisset eã legitimare non pote
rat principaliter ⁊ directo: sed ꝑ indirectũ ⁊ in cõsequentiam. s.
pronuntiando bene fuisse appellatũ a dño de colũna: eo qꝛ per
dominum

dominum Jaco. de camplo fuit pnuntiatũ appellationem interpositam a sententia. d. Joãnis de bononia nõ valuisse: cuius pnuntiatio transiuit in rem iudicatam si repositio facta p eum non tenuit: eo quia dominus Federicus non fuit psecutus appellationem interpositam ab illa: et sic non posset valere sentẽtia qua pnuntiatum esset bene fuisse appellatũ a sententia dicti dñi Joãnis cõtra aliam sententiã qua pnuntiatum fuit nulliter appellatum et que transiuit in rem iudicatam: vt. d. l. j. C. quãdo prouoca. non necesse. facit clemen. si appellationem. de appellatio. Necesse ergo habebat si volebat dictam appellationem iustificare prius iustificare appellationem interpositã a cardinali de columna et pnuntiare bene appellatum et dominum Jacobum potuisse reponere quo facto poterat subsequẽter pnuntiare bene fuisse appellatum a sententia domini Joãnis non obstante aliquo promisso: quoniam ipse dominus sancti Marci videtur successisse in locum omnium predictorum: et iste erat rectus ordo pnuntiandi hoc autem non fecit: et sic appellatio interposita a. d. de columna fuit deserta et p consequẽs eius pnuntiatio trãsiuit in rem iudicatam. s. q male fuit repositum et p consequentiam illam pnuntiationem domini Jacobi transiuisse in rem iudicatam: igit sup principali negotio sic nunc de pnuntiare non potuit et nihil valet. ¶ Quantũ ad secundã ptem sententie quã inepte et incõsideranter pnuntiauerit patet. Primo qr restitutio aduersus sñias maxime predictorum trium nunq̃ fuit cõmissa nec petita cõmitti sed solũ restitutio ad appellandũ a sententia dñi Jaannis de bononia: igit et c. C. si a non cõpe. iud. p totũ. Preterea restitutio dz cõcedi causa cognita et pte vocata. ff. de mino. l. in cause. §. causa cognita. Sed hic sup dicta restitutione nulla fuit adhibita cause cognitio quinimo in termino dato ad dicendũ ꝯ cõmissionem lata fuit dicta sñia: ergo est nulla. C. de sentẽ. l. platam. et ibi p Bar. Preterea etiã si voluisset restituere ad appellandum a dicta sententia lz potuisset: qr videbat sibi cõmissum pp̃ter signaturas aliorũ in quorũ locũ ipse surrogatus erat: nõ tñ debebat: qr cũ restitutio danda sit causa cognita vt dixi dicte signature q̃ cõtinent si et prout de iure et equitate debent intelligi idest si subsistat legitima causa concedende restitutionis: sed hic nulla subsistebat. qd pz: qr maiores non restituuntur aduersus facta ipsorũ sed aduersus omissa subsistente legitimo impedimento. C. de resti. mili. l. ea que. et l. si cum militaribus. et vtrobiq no. Sed hic do. F. petẽdo se restitui ad appellandũ nõ petit se restitui aduersus omissam appellationem: qr non omisit immo appellauit: sed videt petere se restitui aduersus factũ suum. i. aduersus promissum de non appellando qd minime facere potuit cum sit maior: vt. d. l. ea que. et l. si cum militaribus. aut eum sponte promisit et sibi imputet. aut non sponte: et tunc pmissum non tenet et sic non indiget restitutione. pz ergo q inepte petijt se restitui: et lz restitutio esset cõmissa tñ qr cõmissio censet habere in se cõditionem si subsit iusta causa ipsius cõcedende et hic nõ subsit nõ debuit cõcedi. Preterea et si potuisset cõcedi et fuisset debite concessa debuit post eã concessam appellari de nouo p dominum. F. a dicta sñia dñi Jo. de bo. et causam appellationis facere de nouo cõmitti. Nec prius potuit sup negatione principali pcedi: vt expresse pz ex no. C. si aduersus rem iud. l. fi. et ff. de in integ. re. l. fi. Nã aliud est restitui ad totã causam aliud ad appellandũ. Primo enim casu cõcessa restitutiõe põt qs psequi negotiũ principale. Scdo casu opz q appellet qd prius nõ poterat. Hoc em̃ solum sibi restituit restitutio. s. vt possit appellare cũ nõ posset quo concesso et aperta via repositus est in primis terminis: et sic debet appellare et causam appel. facere cõiunctum qd minime hic factũ est: vnde etiam si dñs sancti Marci restituisset ad appellandum non rite fecisset pnuntiare sup negotio principali quousq ille appellasset et causam appellatiõis de nouo fecisset sibi cõmitti: qr dicta appellatio futura nõ põt dici commissa si hic cũ nõ esset in rerũ natura: necesse poterat nisi cõcessa restitutione ad appellandũ et secuta appellatione vt dixi. Itez q sine noua commissione nõ posset cognoscere de appel. postea interponenda. pz ex no. p doc. C. si aduersus liber. l. j. vbi dicũt q cã restitutionis non deuoluit negotium principale ad superiorez qui restituit eo modo quo appellatio p illum tex. quinimo concessa restitutione p illum qui potest debent partes redire ad iudicem cause: qr restitutio solum aperit eis viã clausam. pz ergo q̃ precipitanter inepte et incõsideráter dicta sñia lata fit. Preterea ꝯ totam sñiam q non teneat facit: qr nulli termini fuerũt seruati corã dicto dño sancti Marci immo in termino ad dicendum ꝯ cõmissionez fuit lata: et sic causa nõ cognita: qr in tã breui termino nõ potuit cognosci et pte nõ psente. de resti. in integ. tum ex litteris. et no. ff. quib9 ex cau. maio. l. sed et si p pretorẽ. §. quotiens. in glo. igit sñia est nulla. C. de sen. ex pe. reci. l. ij. et no. in. d. l. platam. et in. c. ecclesia. de cõsti. Nec põt defendi virtute terminorũ seruatorũ corã alijs cardinalibus: qr illi tenti fuerũt de facto: qr nũq̃ negotiũ pricipale censet fuisse cõmissum: vt. s. pbaui cũ nõ potuerit cõmitti sine derogatiõe iuris quesiti dño Alberto ex illo pmisso de nõ appellãdo qd papa nũq̃ censetur velle in dubio tollere. vñ oportebat pmo declarare q potuerit appellari qd non est factũ p aliquẽ anteq̃ de pncipali negotio cognosceret. arg. notatorũ p Bar. ff. de re iud. cũ qrebat. i fi. §.

¶ Casus.

¶ Modo contingit q quidam ser Martinus de sancto Gemi. oriundus guelphus fidelis et deuotus sancte romane ecclesie et qui habitat cum eius familia in domo conducta in ciuitate floren. et habitauit p quinq annos seu saltim p tres et vltra in dicta ciuitate prout habitant alij ciues ciuitatis eiusdez: et subijt onera realia et psonalia et pstantias a tribus annis tantũ et citra: et a sex annis ante et citra fuit matriculatus receptus in matricula artis iudicũ et no. ciuitatis floren. quo quidẽ tpe introitus et receptionis pfatus ser Martinus iurauit nullũ officium recipere vel acceptare ꝯ formam statutorũ vel ordinamẽtorum cõis flo. vel dicte artis. ¶ Accidit q dictus ser Martinus fuit extractus ad quoddam officium notariatus cõis florẽtie seu pro cõi florentie de quo officio in supradictis legibus fit mentio seu in qbus legibus dictũ officiũ cõprehẽderunt. ¶ Cõtra dictũ ser Martinũ opponitur plurib9 rõnibus q nõ sit habilis ad dictũ officium et q debeat laniari vigore maxime q̃plurium cõsiliorũ q̃ vobis pducuntur ꝯ dictũ ser Martinũ q̃ videre potestis. ¶ Itẽ qr quelibet lex ex supra nominatis si diligẽter inspiciatur vr reddere dictũ ser Martinũ inhabilẽ ad dictũ officium rõnibus et causis in eis cõtentis. ¶ Itẽ qr dictus ser Martinus nõ ptendit se habilem ad dictũ officium nisi ex substantia et tenore verborum appositorum in pactis et cõuentionib9 initis inter cõmune florẽtie ex parte vna et cõe sancti Geminiani ex alia. Et si dicta pacta diligenter intueantur clare apparet ex eis q sibi vel alteri de sancto Geminiano q venerit ad habitandum in ciuitate Flo. p sex menses cõtinuos tm̃ cõcedit q habeatur et reputet in oĩbus et quo ad oĩa et gaudeat et potiri possit oĩbus et singulis priuilegijs bñficijs immunitatibus ac officijs qbuscũq qbus gaudent vel potiri possunt alij veri et originarij ciues ciuitatis flo. nõ sunt habiles pp̃terea ad certa officia nisi habeant certas alias conditiones et qualitates et maxime q subierint onera et pstantias ipsi vel eorum patres certis tpibus put in supradictis legibus continetur. ¶ Itẽ eo maxime dr ꝯ dictum ser Martinum esse inhabilem si primo nõ soluerit pstantias p. xx. annos disponitur vel saltim p tempus decẽ annorum fm dictã legẽ de qua supra fit mentio q̃ emanabat et vigebat in ciuitate flo. tpe dictorum initorum pactorum. ¶ Item qr si locus est cõiecturis nõ est verisimile q cõmune flo. voluerit tpe dictorum pactorum factorum dilexisse plus maxime circa officia illos de sancto Geminiano de nouo veniẽtes q̃ veros et originarios ciues ciuitatis floren. ¶ Item qr tpe introitus dicte artis p dictum ser Martinũ iuratũ fuit nõ acceptare aliquod officiũ ꝯ formam statutorum nisi fm q ei ptinebant put supra fit mentio: et tunc tpis omnes supradicte leges et reformationes vigebant quibus videtur se submisisse et tacite renuntiasse omni iuri et puilegio sibi competenti contra dictas leges. ¶ Pro parte vero dicti ser Martini dr q non obstantibus dictis et allegatis. s. cõtra eum se fuisse et esse habilem ad dictum officium ad qd fuit et est extractus rõnibus et causis infrascriptis. Et primo ex eo qr de anno. M. ccclij. inter cõmune floren. ex parte vna et commune sancti Geminiani ex pte alia firmata fuerũt quedã pacta in quibus inter alia continetur put videre potestis. Qd omnes et singuli hoĩes et psone de communi sancti Geminiani vñ dictus ser Martinus est oriundus qui habitauerint cum sua familia in ciuitate flo. per sex menses continuos put dictus ser Mar. habitauit intelligantur et sint et cõpleta habitatione predicta ciues populares et de populo ciuitatis flo. donec habitauerint in ciuitate pdicta cũ sua familia in sua domo pp̃ria vel cõducta put habitant alij ciues ciuitatis eiusdẽ et ipsa habitatione durante p veris et tãq̃ veri et originarij ciues populares ciuitatis eiusdẽ habeant et tractent et reputentur in omnibus et p omnia et quo ad omnia gaudeant potiant et gaudere et potiri possint et debeant oĩbus et singulis priuilegijs beneficijs et immunitatibus ac officijs quibuscunq quibus gaudent seu potiri vel gaudere potuerint quicũq alij veri antiqui et originarij ciues ciuitatis eiusdem saluo semp quod dictum est. s. de magnatibus. ¶ Super quibus quid pactis allegant pro pte dicti ser Martini q̃plura cõsilia et allegationes reddite p q̃plures doctores: quorũ primũ in dei nomine beatissimiq Hieronymi animum innuisti consulenda commissa per magnificos et illustres dominos nostros ita. et finit. eximij. scdm incipit. christi nomine. factum per egregios doctores dñm Alexandrum salim et

dñm Guilielminũ tanalglie. Allegatiões incipiunt. in christi nomine amē ꝓtestatione premissa ꝙ nõ est intētio allegātis disputare de absoluta ⁊ suꝑ ordinata põt cõis flo. ⁊ finiunt. laus deo. Itē alie allegationes ⁊ seu respoñ. facte qbusdam dubijs ꝯ dictum ser Martinũ rõnibus in ꝯrium alleg. ⁊ finiunt. l. iij. cũ si. Item allegat ⁊ ꝓducit dictus ser Martinus se fuisse p̄stãtiatũ a duobus annis citra in ciuitate floren. Itē allegat quandam sniam latã iam sunt plures anni elapsi ꝑ potestatē ciuitatis flo. in fauorē cuiusdã Nicholetti de sancto Geminiano qui iure dicte snie dicebat se esse habilē ad officia nõ obstãtibꝰ ordinamentis in ꝯriũ disponētibꝰ: ac etiã vtiꝛ in eiꝰ fauorē duobꝰ cõsilijs quoꝝ vnũ incipit. iesu christi ⁊ matris eiꝰ. ⁊ finit. representantes. aliud īcipit. xp̄i noīe. ⁊ finit. cõsueto sigillo sigillaui.

¶ Modo queriꝛ visis ⁊ examinatis primo oĩbus. s̄. dictis an dictus ser Martinus fuerit vel sit habilis ad acceptandũ dicta officia. Scdõ si nõ est habilis an cedula sue extractiõis debeat laniari vel remitti. Tertio si dꝫ remitti ꝑ quantuꝫ tp̄s dꝫ stare anteꝙ̄ sit babilis vel possit acceptare.

¶ Titulus primi libri statutoꝝ dñi capitani ciuitatis florē.

¶ In noīe dñi nostri Iesu christi ⁊ gloriose virginis Marie eius dignissime beatorũ apostolorũ Petri ⁊ Pauli Ioannis Baptiste gloriosissimorũ sanctorũ Genobij pontificis ⁊ cõfessoris Reparate virginis ⁊ martyris ⁊ Barnabe Uictoriosi et aliorũ sanctoꝝ ⁊ sanctarũ dei ⁊ ad honorē ⁊ reuerētiã ipsoꝝ nec non sacrosancte romane ecclesie dñi nostri summi pontificis: illustris viri dñi Karoli Romanorũ imperatoris: serenissimi principis dñi Loxũ regis Hierusalez ⁊ sicilie. Et ad exaltationem ⁊ statum pacificum hominũ ⁊ ꝑsonarum ipsius augmētuꝫ cõseruationem ⁊ gloriã populi ⁊ cõis florē. eiusqꝫ comitatus ⁊ districtus sancte ptis dicte romane ecclesie que ꝑ totuꝫ orbem guelpba vulgariter nuncupaꝛ. Necnõ omnium ⁊ singulorum artificum ⁊ artium quarũcunqꝫ ciuitatis prefate.

a ¶ Nõ afficiat p̄dictos. Adde ad materiã pulchre per Alexã. ni consi. xxxiiij. incip. visis ⁊ põderatis. i. v. vol. M. Ferrã.

¶ Incipiũt feliciter statuta dñi Capitanei populi ⁊ cõis flo. ⁊ defensoris artiũ ⁊ artificũ ⁊ cõseruatorie pacis ciuitatis eiusdem reassignata ⁊ restituta abbreuiata correcta ⁊ declarata ⁊ in vnum reducta ꝑ sapientē virũ dñm Thomam ser Puccij de Egubio legũ doctorem ⁊ officialem ad p̄dicta deputatũ ⁊ positum ꝑ dictum cõe flo. assistentibus sibi circa p̄dicta sapientibꝰ viris dño Lapo dñi Ioannis de ꝓrato legũ doctore ⁊ ser Tadeo Lapi ciue florentino currentibus annis dñi incarnationis millesimo trecentesimo quinquagesimo: indictione octaua: die vltima mensis Septembris.

¶ Consilium. cclxxxiij.

1 ☞ Quomodo pacta cõitatis facta cũ forēsibus de nouo ad habitãdã ciuitatē venientibus intelligaꝛ nõ posse tolli ꝑ statutum: qꝛ sit ius quesitum ipsis forensibus.

2 Quid consequantur noui incole ꝓpter adequationem factam veteribus ⁊ originarijs ciuibus.

3 An statuta grauantia ciues de nouo facta grauent equaliter ipsos nouos incolas. ⁊. 4.

4 Qualiter relatiuũ: qui: que: quod: referat substantiam sui antecedentis cum qualitatibus suis. ⁊. 5.

5 Pena si imponitur respectiue ad aliam intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pene ad quam sit relatio.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uisis ⁊ ponderatis dictis ordinamētis ⁊ casibus diuersis in quibus loquunꝛ: solũ vr̄ discutiēduꝫ de illis q̄ addita sunt ꝯ non soluentes onera vel prestantias ꝙ sint inhabiles ad officia communis florentie an afficiant ipsa vel ipsorum aliqd dictũ ser Martinũ non obstantibus pactis initis inter cõe florentie ⁊ cõe sancti Geminiani ⁊ illa sunt quattuor. s. reformatio edita in. M. ccclxv. s̄. secũdo loco relata que loquiꝛ de quinqꝫ annis. Et reformatio edita in. M. ccclxxix. de mense septembris in fin. s̄. sexto loco relata que est specialis ꝯ illos de sancto Geminiano ⁊ quosdã alios ⁊ loquiꝛ de annis triginta. Et alia reformatio noua edita in. M. cccciiij. que quantũ ad officiũ notariatus de quo presentialiter queritur: loquitur de annis. xx. Et etiam statutũ antiquum in libro dñi capitanei. s̄. vltimo loco relatum qd loquitur de annis. x. Que quidē ordinamēta lꝫ prima facie videanꝛ in se cõtinere repugnantiã ꝓpter diuersa tēpora q̄ exprimũt nõ tñ sunt vt in alio cõsilio ꝑ me alꝰs reddito ad petitionem artis iudicũ ostēdi: quantũ tñ ad propositũ videndũ est dũtaxat de reformatione facta in. M. cccciiij. que loquiꝛ de notarijs ⁊ de officio notariatus de quibꝰ p̄sentialiter queritur: alie vero possunt intelligi de alijs ꝑsonis ⁊ de alijs officijs excepta reformatione facta in. M. ccclxv. que similiter loquiꝛ de notarijs ⁊ de officio notariatus. Sed sine dubio inquantum vr̄ tacite ꝑmittere ꝙ soluendo. v. annis possit habere dictũ officium concurrentibus alijs de quibus ibi fit mētio derogatũ est ei ꝑ vltimã reformationē factã in. M. cccciiij. que exigit annos. xx. cum in hoc sint ꝯrie. de cõstitutio. c. j. lib. vj. Et iõ de illa sola discutiēdum est. Alia vero ordinamēta. s̄. relata si bñ inspiciaꝛ nõ afficiunt istũ de quo queriꝛ nec ei nocēt: qꝛ quedã edita sunt ꝯ nõ cauētē: vt est prima. s̄. relata ⁊ etiã scda in prin. Et iste satisdedit vt diciꝛ. Quedã sunt edita ꝯ non descriptos in libris p̄stantiarum: vt est illa que. s̄. tertio loco: ⁊ etiã illa que. s̄. quarto loco referꝛ. Iste aũt dꝫ esse descriptus in libris p̄stãtiarũ: qꝛ vt. s̄. ꝓponiꝛ soluit p̄stantias ꝑ tres annos vel circa: ⁊ sic nil faciunt ad propositum ille reformationes quaruꝫ vna ꝓponiꝛ facta in lxx. altera in. lxxviij. Quedã vero ex dictis ordinamentis sunt edita ꝯ alienigenas vt est reformatio facta in. M. ccclxxviij. de mense Augusti: ⁊ altera facta eodē mõ de mēse suptembris in prima sui pte. Et ille similiter nõ habēt huic obstare: qꝛ illi de sancto Gemi. nõ reputanꝛ alienigene nec forēses maxime postꝙ̄ habitauerint florē. ꝑ sex mēses ꝓpter eoꝝ pacta cũ tũc sortiãtur ꝑuilegia vere ⁊ originalis ciuilitatis ⁊ etiã si nõ habitassent esset idē: qꝛ illa reformatio reputat forenses illos qui in ciuitate vel comitatu nõ sunt nati. Sed terra sancti Geminiani per eoꝝ pacta sortiꝛ prerogatiuas comitatus vt ex eis pꝫ. Et ideꝫ dicendũ est de statuto posito in libro dñi capitanei qd. s̄. septimo loco referꝛ: qꝛ etiã illud emanauit solũ ꝯ forenses nõ natos in ciuitate vel comitatu quales isti non sunt nec sunt babendi.

¶ Remaneamus ergo in dicta vltima reformatione facta in M. cccciiij. que loquiꝛ de annis. xx. an istos de sancto Gemi. volētes habere officia notariatꝰ afficiat nõ obstãtibꝰ pactis eorum. Et suꝑ boc visis ⁊ diligēter examinatis quibusdã cõsilijs redditis in ista materia in fauorē illorũ de sancto Geminiano ⁊ de sancto Miniato ⁊ etiã de prato habētiũ quasi similia pacta vt clarius videaꝛ veritas tangam rõnes faciētes ꝑ eis quas ex dictis cõsilijs elicere potui ⁊ que mihi occurrunt. deinde ponã qd mihi vr̄ de iure dictis rationibus respondendo.

a ¶ Et vr̄ primo ꝙ dicta reformatio nõ afficiat predictos [a] tali rõne: qꝛ tempore dictoꝝ pactoꝝ initoꝝ non requirebaꝛ solutio prestantiarũ in ciuibus florentinis vt essent babiles ad officia. qd pꝫ: qꝛ omnes dicte reformatiões hoc regrentes emanarunt post pacta p̄dicta. Cõsequuti ergo fuerunt dicti de sancto Geminiano tam illi qui tunc erant ꝙ̄ etiam qui futuri erant: cum pro oĩbus dicta pacta inita fuerint habilitatem ad oĩa officia ciuitatis Florentie incõtinenti post babitationē sex mēsium in ciuitate Florentie illi q erant ante dictam reformationeꝫ ⁊ illi qui futuri erãt sub cõditione si tm̄ habitauerunt ⁊ simplr̄ absqꝫ aliqua solutione: qꝛ sic erãt habiti ciues veri ⁊ originarij florentini quibus adequãtur. ff. de leg. j. l. j. C. cõia. de leg. l. j. ⁊. ij. igitur nõ licuit postea communi Florentie modum vel conditionem adijcere dicte habilitati quam simpliciter illis donauerat. C. de dona. que sub modo. l. perfecta. sunt enim seruãda pacta etiã cum subditis inita. extra de proba. c. j. ⁊ no. Cy. C. de legibus. l. digna vox. ⁊ sicut nõ potest de ordinata potestate in totum tollere qd concesserat ita nec diminuere vel limitare. ff. ad legem fal. l. quod de bonis. §. fina.

¶ Secũdo qꝛ cũ non possit de iure non censetur per generalem reformationem hoc voluisse. ff. que in frau. cre. l. si pater. ad municipal. l. lucius. §. pe. ibi. cum ad ea que mandari possunt ⁊c. ⁊ qd no. de offi. eius cui mã. est iuris. l. j. in glo. que incipit argumentum triplex. facit. l. quãꝙ̄. de ritu nup. ⁊ qd no. in. c. j. de immuni. eccle. libro. vj. in nouella.

2 ¶ † Tertio qꝛ adequatio que facta fuit ciuibus veteribꝰ ⁊ originarijs florentinis intelligitur facta quo ad leges tunc vigentes seu quo ad illa que tunc erant inducta non quo ad illa que inducerenꝛ post dicta pacta. glo. est ordinaria notabilis si esset vera. ff. de iudi. l. beres absens. §. j. que incipit supplent qdam. post mediũ. ibi dñ dicit. dic ꝙ purificat in illis casibus ⁊ iuribꝰ que iã erant inuenta. s. tpe purificationis ⁊c. Sed istud ꝙ soluerenꝛ prestantie per. xx. annos ad hoc vt notarij florentini essent habiles ad officia notariatus nõ erat inuentum nec inductum tpe dictorũ pactoꝝ sed fuit introductũ dudũ post: igiꝛ ad illud nõ intelligiꝛ facta adequatio ꝑ illã glo. q̄ vr̄ hanc dubitationē decidere. Remanet ergo dicta reformatio solũ in ciuibus florētinis cũ qbus non habebat cõmune Florentie pacta: ⁊ sic contra eos potuit statuere qd voluit ⁊ auferre vel limitare habilitatem ipsorum quã ex forma statutorũ veterũ habebant. vt de iniurijs. c. in nostra. per Inno.

3 ¶ † Quarto qꝛ adequatio facta de illis de sctõ Geminiano ciuibus veris ⁊ originarijs florētinis cũ facta fuerit fauore ipsorũ intelligiꝛ facta quo ad ea q̄ essent ipsis de sancto Geminiano vtilia non ad ea que inutilia: vt pꝫ in. l. ij. C. cõia de leg. vbi legata q̄ adequanꝛ fideicõmissis assumunt sibi id qd erat plus ⁊ magis vtile in fideicõmissis ꝙ̄ in legatis: ⁊ ecõuerso: non id quod erat

quod erat minus.facit.ff.de ꝯtab.l.iij.§. sic emācipat⁹ filius.
in fi.ꝛ qd ibi no. Bar. Sed vtile erat in casu isto ꝙ fierēt habi
les simplr ꝛ pure:nō aūt ꝙ subijcerenꝭ oneri soluendi cui subij-
ciuntur ciues:igiꝭ ꝛc.vñ vr per hāc rōnem ꝙ etiam si ista refor
matio viguisset tpe dictoꝝ pactoꝝ adbuc esset idem qd.s.dixi
postq̄ de actu solutionis nulla fuit facta mētio in pactis: qꝛ de
buisset imputari cōi Florētie hoc nō specificāti ꝛ videreꝭ dictā
habilitatē libere cōcepisse:ꝛ sine onere soluēdi postq̄ nō specifi
cauit.ff.de serui.vrba.pdio.l.si arborē.§.fi.de ꝯhē.emptio.cum
in lege.de acti.emp.l.j.§.j.ꝛ.l.quero cum simi.
4 ¶ Quinto ꝯfirmatur hoc: qꝛ dicti de sancto Geminiano fue
runt habilitati ad ea officia qbus gaudēt ꝛ gaudebūt veri ꝛ ori
ginarij ciues florētini. Nota verbū quib⁹ qd est relatiuū substā-
tie ꝛ sic facit relationem ad substantiā officioꝝ nō ad qualitatē
cum qua habenꝭ: qꝛ nō dicit.ꝛ quēadmodū ꝛc. sed solum qui-
bus.sed oia officia cōis Florentie exceptis quibusdā sunt talia
quibus gaudent ciues lꝫ soluēdo prestantias : igiꝭ eis gaudere
debēt isti etiā nō soluendo postq̄ ad banc qualitatē nō fit rela-
tio. Quinimo plus vr ꝙ etiā si verba sic dicerēt ꝙ ad oia officia
ad que sunt habiles ciues florētini soluēdo pstantias sint etiaꝫ
habiles illi de sancto Geminiano habitādo Florētie p sex mē-
ses intelligereꝭ etiā nō soluēdo pstantias nisi boc expresse in eis
repetitū. Et hoc ideo: qꝛ illud relatiuū que referꝭ ad id qd prin
cipaliter veniebat in oratione vel in termino ad quē fit relatio
nō ad id qd accessorie[a].ff.de lib.leg.l.fi.§.titia.sed principali-
ter veniebat ad verbū officia.ꝛ ad illud fit relatio.qd aūt subij
citur soluēdo pstātias ꝛc.venit accessorie ꝛ p modū qualitatis.
Itē qꝛ tempus habitationis sex mensium in illis de sancto Ge
miniano videretur tūc succedere loco solutiōis pstantiarū que
requiriꝭ in ciuibus flor. Si ergo ita est ꝙ etiā facta mētione de
solutiōe pstantiarū que requiriꝭ in ciuibus florentinis nisi esset
expresse repetita in dictis de sancto Geminiano nō intelligere
tur tacite repetita:ꝛ sic sufficeret eis sola habitatio sex mensiuꝫ
vt dictū est. Fortius in casu nostro vbi nulla fuit facta mentio
de aliqua solutione fienda nec in termino ad quē fit relatio vel
ad quē fit adequatio nec in termino relato vel adequato suffi-
cere dꝫ sola habitatio sex mēsium sine aliqua solutione vt dictū
est: vt sit cōcluso ꝙ ad oia officia ad q̄ sunt habiles ciues Flo-
rentini soluendo prestantias ꝛ onera sint habiles illi de sancto
Geminiano non soluendo sed habitando dūtaxat p sex men-
ses: qꝛ censentur adequati soluentibus nō aūt non soluentibus
cū sint adequati veris ciuibus:ꝛ nō soluentes nō babenꝭ p ve-
ris ciuibus quo ad officia:ꝛ qꝛ cēsenꝭ adequati ad id qd pdest
nō ad id qd nocet cū ipsoꝝ contemplatiōe ꝛ fauore sit facta ade
quatio. vnde si adequarenꝭ non soluentibus operaretur odiuꝫ
ꝛ fieret adequatio ad oppositū eius ad quod facta fuit cū fuerit
ad habilitandū:ꝛ ex boc sequereꝭ inhabilitatio:ꝛ sic esset intel
lectus caninus: vt dixit quidam consultor.
¶ Sexto confirmaꝭ qd.s.proxime dixi. qꝛ si aliud diceremus
sequeretur ꝙ dicta pacta quantū ad dictā babitationem seme
stralez nihil operarenꝭ:ꝛ ꝙ dicta habitatio nil eis prodesset vel
adijceret:sed sufficeret eis prima pars pactorū p quā efficiunꝭ
comitatiui ꝛ sortiunꝭ prerogatiuas comitatensium:ꝛ per con-
sequens censeꝭ facti de populo Florentino seu ciues.ff.ad muni
ci.l.qui ex vico.ꝛ pꝫ in.l.j.ff.de nūdinis. vbi babeꝭ ꝙ ciuitas cō
stat ex rusticis:ꝛ p cōsequēs soluēdo pstantias vt alij ciues pos
sent babere officia:etiā nō habitando Florētie: qꝛ statuta ꝛ or
dinamēta de qbus pmittiꝭ nō excludūt nisi alienigenas nō na
tos in ciuitate vel comitatu quales isti nō sunt. boc aūt esse nō
dꝫ.s.ꝙ dicta pacta quo ad babitationē sex mensiū nihil operen
tur ꝙ nil eis proficiat vel adijciat dicta babitatio. vt in iuribus
vulgaribus. de le.j.si qñ.de pri. si papa.li.vj.cum si.
¶ Predictis tñ nō obstantibus lꝫ multū colorata ꝛ vrgentia
videanꝭ: puto ꝯriū dicendū de iure.s.ꝙ dicta reformatio facta
in millesimo quadringentesimoquarto afficiat dictos de san-
cto Geminiano vt non possint cōsequi officia de quibus in ea
cauetur nisi soluēdo pstantias tpibus in ea expressis ne sint me
lioris cōditionis q̄ veri ꝛ originarij ciues Florentini quod nec
petitū nec concessuꝫ verisimiliter credendū est: vt dixi in alio cō
silio per me reddito iam diu ad instantiā artis iudicum ꝛ nota
riorum ciuitatis Florentie. Et anteq̄ veniam ad probationem
huius qm̄ in ꝯriū alleganꝭ autoritates magnorum doctoꝝ taꝫ
antiquorū q̄ modernorū cōsulentiū in ꝯriuꝫ ꝛ p prima pte seu
in fauorē pdictorū de dicto castro ꝛ similibus ne queꝫ terreant
autoritates predictorū ostendo ꝙ nō loquuntur in casu nostro
sed in alijs penitus diuersis. Et primo dñs Ang. de peru ꝛ dñs
Joānes de ricijs nō consulerunt sup reformatione facta in qua
dringentesimoquarto de qua queriꝭ nūc cū p prius essent mor-
tui sed sup reformatiōe facta in. M.ccclxxix. que loquiꝭ simili-
ter de annis.xxx.ꝙ illa non afficiebat illos de sancto Miniate
qui babent similia pacta. Certe nimirū.nā ꝛ ego idem dixi in
alio cōsilio de quo.s.dixi. quoniā illa reformatio fuit speciali
ter edita ꝯ illos de sancto Miniate ꝛ de sancto Geminiano:ꝛ
per eā efficiebanꝭ illi deterioris cōditionis q̄ essent ciues veri ꝛ
originarij Florētini eo qꝛ adhuc nulla lex emanauerat ꝙ ciues
Florentini haberent soluere tanto tpe. Solum em̄ vigebat sta
tutū dñi capitanei qd loquebaꝭ de.x.annis. Nō ergo potuit fie
ri de ordinata potestate cōtra predictos: qꝛ p ipsam de directo
rumpunꝭ pacta inita cū predictis:ꝛ sic in illa vendicat sibi lo-
cum prima rō.s.facta p me in cōtrariū de.l.pfecta.C. de dona.
que sub mō.ꝛ ꝙ pacta etiā cū subditis inita sunt seruāda pbaꝭ
in.c.j.de proba.ꝛ qd no. Cy.in.l.digua vox.C.de legib⁹. Et hec
est ratio vera ꝛ de mōstratiua lꝫ predicti doctores in ea princi-
paliter nō se fundēt nolentes de potestate condentiū disputare
sicut ego in alio cōsilio attestatus sum. Sed fundant se in alijs
rōnibus: videlicet qꝛ ꝭm verba dicte reformationis nō cōprehē
debatur ille ser Mattheus de quo tunc querebaꝭ: qꝛ erat de ter
ra sancti Miniatis:ꝛ reformatio loquiꝭ de illis qui sunt de cōi
aut de curia.ꝛ sic vult dominus Joānes de ricijs ꝙ nō cōprehē
dat originarios de dicta terra. argu. de rescrip.c.rodulpbus.
Dñs vero Ang.fateꝭ presupposita validitate reformationis
ꝙ quantū ad officia ibi expresse necesse babebant soluere non
quo ad alia ꝛ sic nihil faciunt ad propositū dicta consilia: quia
nos loquimur de reformatione facta in millesimo quadrigen- a ¶ Accessorie.
tesimo per quā non efficiunꝭ predicti deterioris conditionis q̄ Adde bal. in cō
ciues : lꝫ per eam ipsi ciues efficiantur deterioris cōditionis q̄ silio.ccccxcvj.in
essent prius: qꝛ cōtra eos principaliter edita est. Unde etiam in v.parte.
consequentiā predicti de dictis castris efficiuntur deterioris cō
ditionis q̄ essent prius: non tñ deterioris q̄ sint ciues veri imo
remanent eiusdē.ꝛ per cōsequēs manifeste apparet ꝙ per eaꝫ in
nihilum venitur ꝯ pacta: qꝛ per pacta nō fuerunt redacti ad cō
ditionē quam habebant tunc temporis ciues dūtaxat: qꝛ tunc
bene venireꝭ cōtra:sed ad conditionē ciuiū simpliciter:ꝛ sic ad
illā que erat tunc:ꝛ ad illā que erit in futurū.argu.ff. de serui.
vrba.prediorū.l.si seruitus.ꝛ.j.dicam. Itē non potest hic dubi
tari an isti cōprehendantur in dicta reformatione sicut dubita-
batur tunc de illo ser Mattheo: qꝛ ista non est edita specialiter
cōtra aliquos: sed generaliter cōtra omnes ꝛ non est dubiuꝫ ꝙ
comprebēdit omnes veros ciues cognoscere: ergo ꝛ omnes qui
veris ciuibus adequantur vel pro veris habentur ne plus ope-
retur imago q̄ veritas. C.de lati.liber.tol.l.j. post principiuꝫ.
ꝛ fictio quā veritas. vt.l.filio.ff.de libe.ꝛ postbu. Et lꝫ quidaꝫ
dicant ꝙ isti de qbus agitur nō sunt ficti ciues sed veri : per ea
que no. Bar.in.l.si maritus.ff.de adul.ꝛ.l.qui p emptore. de
vsucap. Istud est verū in simplici ciuilitate: qꝛ illa cōsistit in iu
re tm̄. vnde potuit cōe Florentie illam vere dare ꝛ imprimere:
sed ciuilitatē nō simplicem sed originariam nō potuit cōe Flo
rentie vere dare sed ficte : qꝛ illa nō consistit in iure tm̄ sed in fa
cto.s.in vera natiuitate quā cōe Florentie nō pōt vere dare sed
ficte.l.in libello.x.facte.ff.de capti.ff.quib⁹ ex causis maiores.
l.deniqꝫ.cū si. Est tñ verum ꝙ predicti doctores incidenter rñ
dendo ad statutū dñi capitanei qd loquiꝭ de decem annis vidē
tur sentire ꝙ lꝫ veri ꝛ originarij ciues subijciantur illi statuto:
illi tñ de dictis castris habentes dicta pacta nō subijciunꝭ nec
tenenꝭ soluere nec requiriꝭ ꝙ sint allibrati per deceꝫ annos ꝭm
formā dicti statuti. Et monetur dñs Angelus per rōnem que
nouiter tangitur per modernos: scꝫ quia sunt habilitati ad ea
ad que sunt babiles ciues Florentini: non aūt sunt inhabilita
ti ad ea ad que sunt inhabiles aliq ciues Florentini : puta non
soluentes: qꝛ rō parū valet vt.j.patebit in respōsionibus quas
faciam ad obiecta. Dñs vero Joannes de ricijs moueꝭ alia rō-
ne dicens ꝙ si predicti vellent admitti ad officia tanq̄ gauden
tes beneficijs verorū ꝛ originaliū ciuium: tunc non deberent ad
mitti nisi soluissent vel fuissent allibrati p.x.annos: qꝛ non de-
bent esse melioris cōditionis q̄ veri ciues quibus adequanꝭ.p
legem.ij.cōia de lega.ꝛ p id qd no. Bar.in.l.j.de lega.j. Sed si
petunt se admitti tanq̄ de sancto Geminiano vel de sctō Mi-
niate:ꝛ qꝛ habitauerunt Florentie per sex menses bene possunt
ꝛ debent admitti non obstante dicto statuto dñi capitanei di-
sponente ꝙ debeat fuisse allibratus per decem annos: qꝛ cuꝫ sit
generale nō vendicat sibi locū in istis in qbus per eorum pacta
fuit specialiter statutū qñ ꝛ quomodo debeant admitti : vt in
c.generi p speciem.de reg.iur. Sed aduertendum diligenter ꝙ
ipsi non possunt petere se admitti tanq̄ de sancto Gemi. sim-
pliciter: lꝫ tanq̄ p habitationē exequati sint ciuibus veris ꝛ ori
ginarijs. Nō enim p dicta pacta fuerunt habilitati simpliciter
ad oia officia cōis: tunc enim forte procederet dictuꝫ suum sed
fuerunt habilitati ad illa ad que sunt habiles ciues Florētini
qd est intelligendū.s.ꝛ quēadmodū ꝛ per eūdē modū.s.soluen-
do ꝛ obseruando oia que tenentur seruare dicti veri ciues: vt.j.

plenius tangā. sed ꝫm eūdē do. Joannē q̄n ipsi petunt vt exequati ciuibus nō possunt petere nisi soluant vt ciues: ergo ⁊c. Et sic cōcludo ꝙ ante dictā reformationē factam in millesimo quadringentesimoquarto ꝓdicti de dictis castris nō poterant habere officia cōsueta dari ciuibus Florētinis nisi fuissent allibrati p. x. annos ꝫm formā dicti veteris statuti cui subijciebant nō obstantibus dictis pactis sicut hodie subijciuntur huic noue reformationi: vt. j. dicam. quicqd predicti doctores recolende memorie incidenter ⁊ non multum premeditate videant sensisse: vt ex inferioribus apparrebit.

⁋ Extant insup quedam alia cōsilia doctorū bononiēsium tā defunctorū ꝙ adhuc viuentiū facta in fauorē comitatensium generalr̄: ⁊ etiā spālter in fauorē cuiuidā de sancto Geminiano q̄ cōsuluerūt de directo sup reformatiōe ꝓdicta facta in. M. cccciiij. ꝙ illos de dictis castris non afficiat nec alios quoscūq̄ comitatiuos. Sz notandū: q2 ipsi loquunt in alijs terminis ꝙ nos: vz in quibusdā q̄ tpe illius reformationis edite iā soluerāt p. x. annos ꝫm formā dicti statuti veteris ⁊ vltra: ⁊ sic acq̄siuerant iā ciuilitatē ⁊ habilitatē ad officia. vn̄ querebat an per dictam reformationē superuenientē potuerit eis auferri: ⁊ sic an etiā tenerent vlterius soluere ꝫm formā dicte vltime reformationis. Et consuluerunt ꝙ nō per ea que no. Bar. in. l. oēs populi. de iustitia ⁊ iur. ⁊. l. qd semel. de decre. ab ordi. faci. q2 ius q̄situ nō poterat eis auferri. Et sic est notandū ꝙ cōsultores et etiā ipsi doctores videbant fateri ꝙ dicti de illis castris an̄ dictam reformationē vltimā bene subijciebantur illi veteri statuto vt deberēt soluere vel esse allibrati p. x. annos: nec eis sufficeret sola habitatio sex mēsium non obstantibus dictis pactis cuius ꝯriū sensisse videnī primi cōsultores. vt. s. dixi. qd facit p eo quod. j. dicaz. nisi dicamus ꝙ ipsi loquunt de illis comitatēsibus qui non habēt pacta cuz cōmuni Florentie. q2 nec de hoc fit mentio in puncto super quo cōsuluerūt: qd est verum in vno in quo principalr̄ ꝯsuluit. d. Florianus: sz in quodā alio in quo principaliter cōsuluit. d. Anto. de but. loquitur de illis qui habebant pacta. s. de sancto Gemi. dixerūt insup ꝙ postꝙ dictam habilitatē acquisiuerāt tanto tpe soluēdo ⁊ habitādo non potuit eis auferri p dictā reformationē superuenientē nec ei subijciebantur. Sed si aliq nondū acq̄siuerāt tpe dicte reformatiōis vt est in casu nr̄o ꝙ dicta reformatio nō possit impedire quominus acq̄rat nisi soluāt prout in ea ꝯtinet: hoc ipsi nō dicūt imo sentiunt ꝙ sic a ꝯrio sensu: ⁊ hoc est de quo querimus. Nam facilius impedit ius acquirendū ꝙ tollat acquisitū. C. de acq. pos. l. fi. Quicqd tn̄ prefati nobiles doc. cōsuluerint: vr̄ mihi probabiliter oppositū dicendū. s. ꝙ dicta reformatio facta in millesimo quadringētesimoquarto afficeret etiā illos tpe ipsius edite iā acq̄siuerāt habilitatē ad officia: q2 soluerant vel allibrati steterāt p decē annos ꝫm formā statuti veteris dn̄i capitanei: lz iste non sit casus nr̄. Et hoc ideo q2 aliud dicēdo sequeretur absurdū ⁊ incōueniens ꝙ nō afficeret aliquē ciuē: verum qui tunc tpis per. x. annos soluisset: sz dūtaxat illos q nondū soluerāt. p dictū tp̄s qd est absurdū. Nā eadem rō est in ciuibus Florentie semp habitātibus q̄ in comitatiuis venietibus de nouo ad habitandū vt soluendo p dictū tp̄s acquisiuerint habilitatem ad officia p solam solutionē dūmō esset guelphus: ⁊ sic non debuit posse eis auferri: qd tn̄ est falsum ⁊ absurdum: q2 sic paucos cōprehendisset dicta reformatio. Nec obstant no. per bar. in. l. omnes populi. ⁊ in. l. qd semel. de decre. ab ord. faci. q2 dictuz eius dz intelligi q̄n per statutū cōcedit aliquid forēsibus ⁊ nō subditis venientibus ad habitandum. Nā tunc fateor ꝙ in venientibus ad habitandū tale statutū trāsit in ꝯtum innominatum: eo q2 dictis forensibus concedit habilitas quā prius non habebant in quo ꝯtu nō est locus penitentie post implementuz. l. si pecuniā. de condi. ob causam. sz in ciuibus seu subditis nō sic: q2 ipsi ex sola ciuilitate seu natiuitate acquisiuerunt habilitatem ad officia. Si ergo est statutum ꝙ nisi soluant p decem annos non possint habere officia: si vero soluerint possint. si recte cōsideretur tale statutū nō dat eis habilitatē ad officia: sed potius illam quā habebant ex sola ciuilitate seu natiuitate restringit ad tp̄s. s. quousq̄ soluerint tanto tpe: ⁊ completa solutione nō acquirunt aliquā habilitatē ex tali statuto sed eam quā prius habebant ⁊ acquisiuerant remanet sine impedimento statuti. Non ergo potest dici vt ipsi dicunt ꝙ soluendo tunc tale statutum transeat in cōtractum cum ex eo nil acquirant predicti: sz potius fuerunt per ipsum ab acquisitione iam facta ex sola ciuilitate retardati ad tp̄s: non sic potest dici in forēsibus ⁊ non suppositis qui ex sola solutione vel habitatione acquirunt eā quam nulla alia rōne habebant. Et ita cōiter vidi per modernos dictū Bar. limitari potissime p dictum Inno. in. c. in nostra. de iniurijs. Nec obstat ꝙ eis erat ius quesituz: quia verum est cum conditione seu mō. s. quatenus duraret dictū statutuz.

a ⁋ Vel qui. Vide. d. Alexā. de imo. in ꝯsi. xlv. in. ij. col. in. ij. parte. ⁊ in ꝯsi. ccvij. in. ij. col. i. iiij. parte. ⁊ i cōsi. xxiij. in vlti. col. i. iiij. parte.

Additio.

⁋ Et de ei⁹ natura: ⁊ an restrigat precedētia. vide phi. corne. cōsi. iiij. icip. diu post ꝯsiliū. in. ij. col. ver. sed genus. in. ij. vol. et ꝯsi. j. col. fi. ver. ⁊ sic illa vba. eo. vol. ij. ⁊ vide soci. in cōsi. xcj. incip. casus super quo ꝯsiliū. in. v. col. ver. postremo dico. vbi ꝙ relatiuū qs vel qui adiunctum speciebus ⁊ corporibus stat demonstratiue nō restrictiue. H. Ferran.

vnde dico ꝙ sicut per statutum prefatū dn̄i capitanei tpe quo fuit factū potuit ciuibus tolli habilitas quā ipsi acquisiuerant ex sola ciuilitate vel natiuitate seu impediri quousq̄ soluerint vsq̄ ad decem annos vel steterint allibrati: ita p dictā reformationem factā in millesimo quadringētesimo quarto potuit tolli vel impediri prefata habilitas quā acquisiuerant tam ex natiuitate ꝙ ex solutione decēnali ⁊ ex forma dicti statuti: q2 eadem est ratio. Et si ita est ꝙ potuerit tolli ciuibus ⁊ suppositis ⁊ statuti ꝙ nō obstāte ꝙ soluissent decē annis: ⁊ sic esset eis ius acquisitū seu habilitas nihilominus essent inhabiles nisi etiā soluerēt vltra scilicet vsq̄ ad viginti vel vigintiquinq̄ seu triginta ꝫm diuersitatem officioꝝ ⁊ formam dicte reformationis sequitur ꝙ in consequentiam sublata fuit etiam illis de dictis castris: lz habeant per pactum: quia illud pactum regulat eos ꝫm conditionem ciuium. Illis vero comitatiuis qui non habebant per pactum sine dubio tolli potuit principaliter ⁊ per se etiam si non fuisset ablata ciuibus: quia sunt suppositi et non habent habilitatem nisi ex forma veterum statutorum: ergo ⁊c. iuxta no. per Inno. in. c. in nostra. s. allegato. sed habentibus per pactum non potuit tolli principaliter sed in consequentiā auferendo eam ciuibus. ⁊ ita fuit in casu nostro: quia dicta reformatio principaliter afficit ciues etiam qui tunc temporis soluerant ⁊ habilitatem ad officia acquisiuerant seu iam acquisitam per solam ciuilitatem ⁊ per statutum impeditā quousq̄ soluerent recuperauerāt qcqd prefati doc. dixerint. ⁊ ista mihi videntur verissima si bene ⁊ subtiliter ponderentur. Quicqd tn̄ sit etiā si verū cōsuluerunt nō tāgunt dicta cōsilia casuz nostrū in quo agitur de illis quibus tpe dicte edite reformationis nōdum erat ius quesitū: sz veniebat acquirendū ex futura solutione vnde debent soluere ꝫm legē que imminet tpe solutiōis fiende non ꝫm. l. abrogatam. iuxta not. in cle. si. de decimis. ⁊ per Bal. in. l. fi. in prin. C. communia. de lega. Extant etiā quedā alia consilia predictorum doctorū bononiensium specialiter in fauorē illorū de prato: qui habēt eandem prerogatiuam ꝙ illi de sancto Geminiano: nō tn̄ per pactū vt illi sed p reformationem: ⁊ sic debiliorem: q2 pōt tolli ante ius acquisitū idest anteꝙ illi ꝯtum impleant ex pte ipsoꝝ: non sic de ea quā habent illi de sancto Geminiano: q2 ab ipso inito fuit ius acquisitū p pactuz ad habilitatē in futurū acquirendā: ⁊ sic difficilius tolli pōt. Et illa consilia presupponunt vnū vz ꝙ illi de prato hatim ꝙ habitauerint Florentie per sex menses acquisiuerint habilitatē ad officia etiā si nō soluerint vel allibrati non steterint tpe comprehēso in statuto veteri dn̄i capitanei. s. decem annis. Et ideo consulunt ꝙ dicta reformatio edita in millesimo quadringentesimoquarto talibus qui iam venerant ad habitandum ⁊ habitauerant per sex menses tpe ipsius vltime reformationis edite nō habeant nocere: q2 reformatio facta in eorū fauorem. s. in. M. cccl. iam transiuerat in cōtractū. Sed hoc fundamentū cum reuerentia nō est verū: q2 per reformationē editā in ipsorū fauorē in anno millesimo tricentisimo quinquagesimo nō fuit eis concessa habilitas ad officia simplr̄: sed solum ciuilitas ad omnia sicut si essent veri ⁊ originarij ciues: vn̄ fuerunt exequati ciuibus: ⁊ p cōsequēs nō debēt esse melioris cōditionis ꝙ ciues: vt dixit dn̄s Joannes de ricijs in suo cōsilio: ⁊ ego. j. tāgā. ⁊ sic quicqd dicā in illis q habēt p pacta fortius pcedit in illis de prato q habēt p reformationē. Et ad quandam rationem tactam in quodam de illis consilijs: vz ꝙ prerogatiua concessa illis de prato p reformationē factā in eorū fauorem in anno tricētesimo quinquagesimo fuit cōcessa loco non persone: ⁊ sic non censet sublata p reformationē editā in millesimo quadringentesimoquarto que disponit de personis veris: ideo non extenditur ad fictas sicut est cōmunitas vel vniuersitas. ff. de fideius. l. mortuo. p qua facit. l. ij. §. hoc etiā. C. de iuramen. calū. vbi tex. ponit psonas ⁊ corpora vniuersitatū tanꝙ diuersa ⁊ sic innuit ꝙ appellatione psone nō cōprehēdit psona ficta sicut est corpus vel vniuersitas. Rn̄det de facili. s. nō esse verus ꝙ dicta concessio quo ad officia sit facta loco: q2 loco nō conuenit sed tm̄ psonis veris: ergo illis facta censet. ad hoc de sen. ex cōi. si sn̄ia. li. vj. Et lz facta sit cōtemplatione loci qd ad rumbum. Unde si reformatio ꝓdicta facta in millesimo quadrigentesimoquarto que simplr̄ loquit cōprehēdit ciues originarios quibus magis afficit cōitas florētina ꝙ tomagis alios quib⁹ nō tm̄. arg. de cōdi. ⁊ demō. publius. §. titia. Et sic vr̄ mihi dicta cōsilia parū facere ad propositū ⁊ parū per ipsa fuisse materiam istam examinatam ⁊ ruminatā: vt. j. patebit.

5 ⁋ † His visis veniendo ad id qd intendo: capio pro fundamēto vnum ex quo subtiliter intelligendo determinatur presens
a dubitatio. s. ꝙ relatiuū quis vel quiᵃ licz dicat relatiuū substātie: non tamen facit relationē ad solam substantiā sui antecedētis: sed etiā ad omnes eius qualitates quas intelligent repetere in sequētibus

re in sequentibus seu in termino relato. vt est casus. ff. de ali. ⁊
ci. leg. l. a filio. §. testator. vbi habet̃ ꝙ si legaui ãcillis vel liber
tis meis alimenta que viuus ei prestabã ⁊ ego prestabã decem
ponamus quolibet mense exceptis quibusdã mẽsibꝰ anni: pu⸗
ta messium ⁊ vindemiarũ ꝙ similiter debebũtur decem quoli⸗
bet mense exceptis illis quibus ego nõ prestabã nec possunt di
cere legatarij. Nobis sunt relicta alimenta que testator viuus
prestabat sed viuus prestabat. x. mẽsibus quibus prestabat: er
go debent̃ nobis. x. quolibet mense: qꝛ relatiuũ quis vel qui fa
cit relationẽ ad substantiã alimentorũ non ad tp̃s quo presta⸗
bat: qꝛ põt replicari ꝙ dum dixit que viuus prestabã intelligit̃
⁊ temporibus quibꝰ prestabã: ⁊ quẽadmodũ prestabã: lꝫ nõ di
xerit. propter qđ Bart. determina no. q. ff. de bonis. l. sanctio
legum. in. iij. col. ver. pone ergo. ad idem. ff. si fami. fur. fecis. di.
l. i. in fi. cũ. l. seq. vbi habet̃ ꝙ qñ imponitur vna pena respecti
ue ad aliã debet intelligi cũ omĩbus illis qualitatibus que in⸗
sunt illi ad quã habetur respectus. ⁊ qđ ibi per eundẽ Bar. et
in. l. j. de receptato. Sed in pactis videt̃ ꝙ dicti de sancto Ge⸗
miniano potiant̃ officijs quibus gaudent seu gaudebũt veri ⁊
originarij ciues florentini. Sed veri ⁊ originarij florentini ad
quos habet̃ respectus nõ gaudebãt tunc tp̃is simpliciter offi⸗
cijs: sed ita demũ si steterant allibrari per decẽ annos vt in sta⸗
tuto dñi capitanei: ⁊ hodie ita demũ si soluerint tẽporibus in
dicta noua reformatione contentis: ⁊ similiter officia ad que
dictio illa quibus facit relationẽ nõ cõpetebant nec cõpetũt oĩ
tempore ciuibus florentinis: sed postꝙ̃ tãto tẽpore steterint al
librati vel soluerint: ergo ⁊ idẽ dicendũ est de dictis de sctõ Ge
miniano. Nã cõstat ꝙ si cũ illa dictione quibus fuisset adiun⸗
cta dictio: ⁊ quẽadmodũ res esset clara: ergo ⁊ nũc qꝛ subintel⸗
ligit̃ ꝑ dicta iura ⁊ autoritates. ⁊ eodẽ modo si esset dictũ: qui⸗
bus ⁊ illis tp̃ibus ⁊c. res esset clara ꝙ nõ nisi post tp̃a predicta:
ergo ⁊ nunc qꝛ subintelligitur. vt. d. l. a filia. §. testator. de ali.
⁊ ci. leg. Et si dicatur istud etiã si esset verũ deberet intelligi de
qualitate que inerat tp̃e pactorũ initorũ: sed tunc ciues pote⸗
rant gaudere officijs si stabant allibrati per decẽ annos: ergo ⁊
istis deberet hoc sufficere: nec videt̃ per nouã reformationem
potuisse adijci nouã qualitatẽ grauiorẽ: qꝛ pacta sunt intelli⸗
genda ſm tẽpus quo fiunt. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. vt in qui
busdam allegationibus ⁊ responsionibus dr̃. Respõdet̃ ꝙ im
mo etiã ad futuras qualitates. per ea que not. doct. in. l. heres
absens. §. j. ff. de iudi. reprobando glo. quã. s̃. allegaui in ꝯtra⸗
rium dũ dicit ꝙ qñ vnũ adequat̃ alteri dꝫ intelligi quantũ ad
ea que erant inuenta tempore adequationis nõ quo ad ea que
postea. Nã ipsi dicũt ꝯriũ per. l. nõ est nouũ. cũ. l. seq. ff. de legi.
ita tꝫ ibi Ange. de perusio sequẽdo Bar. ꝙ etiã indicãt v̾ba fu
turi temporis apposita in dictis pactis dũ dicũt gaudebũt vel
potiri poterũt ⁊c. Cũ eñ fiat relatio ad ciues ⁊ ad ipsorũ cõdi⸗
tiones. Conditio vero ciuiũ est qꝛ sunt suppositi legibus p̄sen
tibus ⁊ futuris: eodẽ modo videt̃ actũ ꝙ conditio predictorũ
de sancto Geminiano regulet̃ ſm leges que tunc erant ⁊ que in
futurũ fierẽt ꝯ̃ ciues: implicitũ eñ est hoc ĩ dictis pactis ꝓpter
talem relationẽ adequationẽ ⁊ respectũ habituꝫ ad ciues ⁊ ad
ipsorũ cõditionẽ. ff. si ex nox. cã agat̃. l. fi. Ad idẽ facit ꝙ nouũ
statutũ recipit interpretationẽ extensiuã passiue. ff. ad. l. fal. l. j.
§. j. Et si fieret statutũ ꝙ pupillus maior duodecim annis pos⸗
set testari: oẽs leges de testamentis loquentes ad testamentuꝫ
talis traherentur: eodẽ modo ad reformationẽ hanc factã con
tra ciues trahuntur pacta facta cũ illis que vim legis habent.
l. cesar. de publica. postꝙ̃ dependent ⁊ fundata sunt super cõdi
tione ciuium. ⁊ sic ista reformatio extenditur ad illas passiue ⁊
ex virtute intrinseca ipsorũ pactorꝝ que debet alterari eo modo
quo alterat̃ conditio ciuiũ. Et ita tenendo cessat omnis absur⸗
ditas ⁊ inconueniens: ⁊ de facili respondetur ad omnia que in
contrarium dicta sunt vel dici possent.

¶ Unde singulis respondendo nõ ob. prima rõ. s̃. in ꝯriũ fa
cta dũ dr̃ ꝙ p̄dicti fuerũt consecuti simpliciter habilitatem ad
officia cũ tempore dictorũ pactorũ non esset dicta reformatio:
qꝛ negat̃ hoc qđ simpliciter immo cũ hoc moderamine ⁊ condi
tione. s. nisi fiat alia lex ꝯ̃ ciues imponens grauamina. Nam si
cut dicta acquisitio habilitatis habebat in se conditionẽ dum⸗
modo starent allibrati. x. annis prout tunc stare debebãt ciues
virtute statuti tunc vigentis: ita ⁊ habuit in se cõditionẽ super
veteribus legibus: tunc eñ potuisset dici fuisse eis acquisitam
habilitatẽ simpliciter si nõ fuisset habitus aliquis respectꝰ ad
ciues: sꝫ dũtaxat fuisset dictũ ꝙ essent habiles ad oĩa officia
cõmunis Florentie non dicendo quibus gaudent ciues ⁊c. Et
hoc casu possent ꝓcedere oĩa cõsulta ⁊ allegata in ꝯriũ: qꝛ cense⸗
rent̃ habilitati simpliciter ⁊ non cũ aliqua q̃litate ciuiũ p̄senti
vel futura postꝙ̃ nõ fuisset dictũ explicite vel implicite: sed hic
fuit dictũ implicite habẽdo respectũ ad ciues: ⁊ in hoc stat eg⸗
uocatio presentis dubij in quo nõ vr̃ fuisse subtiliter p̄medita⸗
tum ꝑ scribentes. Nec ob. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. vbi pactuꝫ
intelligit̃ ſm tp̃s quo factũ fuit: qꝛ ibi cã q̃ tp̃e pacti extabat: scꝫ
carẽtia liberorꝝ erat cã pacti finalis: igit̃ ea cessante cessabat pa
ctũ. Sꝫ in casu nr̃o istud ꝙ tũc nõ vigeret dicta reformatio ⁊ ꝙ
nõ deberet solui ſm eã nõ fuit cã finalis horꝝ pactorꝝ: ⁊ posito ꝙ
fuisset cessante ista cã ⁊ facta reformatiõe p̄dicta deberẽt cessa⸗
re ista pacta sicut ibi cessat: ⁊ sic p̄dicti nõ debent gaudere offi⸗
cijs nõ soluendo ꝓut gaudebãt añ reformationẽ: qꝛ hoc iõ erat
qꝛ reformatio nõ erat facta: igit̃ ea facta cessare debẽt pacta: ⁊
sic retorqo illũ tex. ꝯ̃ allegantẽ: qꝛ de directo ꝓbat̃ ibi conclusio
mea. Similiter nõ obstant not. ꝑ Cy. in. l. digna vox. de legi. qꝛ
hic cõe Florẽ. nõ venit ꝯ̃ pacta: ex quo tacite hoc inerat: ⁊ tunc
diceret̃ venire ꝯ̃ qñ faceret sp̃aliter legẽ ꝯ̃ eos: ⁊ sic faceret eos
deterioris cõditiõis ꝙ̃ ciues vt fuit reformatio facta in. lxxix.
nõ qñ p̄ncipaliter ꝯ̃ ciues: ⁊ sic ꝑ indirectũ põt facere cõditio⸗
nẽ illorũ deteriorẽ faciẽdo prĩo deteriorẽ cõditionẽ ciuiũ nõ di
recto: nec est nouũ. l. j. ff. de auto. tu. cũ si. ¶ Ad scđam rõnem
ptꝫ rñsio ꝙ immo poterat facere ꝯditionẽ p̄dictorꝝ deteriorem
modo p̄dicto: ⁊ iõ censet̃ voluisse: q̄nimmo ip̄amet pacta ex sui
forma ⁊ cõditiõe hoc operant̃. ¶ Ad tertiã rõnẽ ptꝫ. s̃. respon
sio: qꝛ illa glo. l. heres absens. non est vera ⁊ reprobat̃ per doct.
¶ Ad quartã respondet̃ ꝙ qñ statuẽti ⁊ reipublice expedit ꝙ
adequati sumãt bonas cõditiones rei ad quã fit adequatio et
nõ malas: tũc ꝓcedit qđ in ea dicit̃. ⁊ ita loquit̃. l. ij. C. cõia de
lega. Sꝫ hic statuenti seu reipu. Floren. nõ expedit ꝙ adequati
sumant bonas cõditiones ciuiũ ⁊ nõ malas: sed potius ecõuer
so ne sint melioris ꝯditiõis ꝙ̃ ciues: ergo ⁊c. Nec ob. ꝙ ſm hoc
ista adequatio que fuit facta in fauorẽ istorꝝ operabit̃ odiuꝫ qꝛ
negatur hoc immo limitat̃ fauor. odiũ autẽ ⁊ dãnũ nõ infertur
cuj quicqd habeãt lucrũ fit: vt in fi. not. ff. de leg. j. si qs a filio. §.
si qs plures. nec vident̃ iniuria affici si lucrũ ⁊ fauor eis limitet̃.
ff. q̃ in frau. credi. q aũt simili modo cũ nil perdant de proprio.
¶ Ad quintã rõnẽ pꝫ. s̃. respõsio: qꝛ lꝫ relatiuũ quis vel qui sit
relatiuũ substantie: facit tñ relationẽ etiã ad qualitates ante⸗
cedentis ⁊ eas repetit in termino relato vel adequato. Nec ob.
l. fi. §. titia. de lib. leg. qꝛ ibi illud qđ accessorie ponebat̃ in orõ
ne nõ veniebat qualificatiue ad id qđ principaliter: hic sic: ⁊ sic
magis inest. arg. eorꝝ que no. in. l. denũtiasse. §. qui tamẽ. ff. de
adul. vñ si fuisset dictũ ꝙ ad oĩa officia ad que sunt habiles ci⸗
ues soluendo sint habiles illi de dicto castro subintelligeret̃. s.
soluendo: lꝫ nõ esset dictũ: qꝛ talia sunt subiecta qualia predi⸗
cata demonstrãt. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino tritico ⁊ oleo leg.
C. fami. her. l. quotiẽs. ⁊ idem si non fuit dictum per predicta.
¶ Ad sextã rõnẽ respondet̃ ꝙ dicta habitatio semestralis vir⸗
tute dictorꝝ pactorꝝ multũ operatur: qꝛ reddit eos habiles ad
officia dũmodo soluãt tp̃ibus in ea cõtentis: qđ non esset si nõ
haberẽt dicta pacta: qꝛ reputarent̃ alienigene ⁊ excluderentur
v̾tute aliarũ reformationũ excludentiũ alienigenas etiã si mil
le annis soluissent nec possent habere officia consueta ciuibus
tantũ assignari qđ nunc nõ est. Facit etiã eos habiles ad acqui
rendũ pecuniã montis in quo sufficit sola ciuilitas sine solutio
ne: ⁊ sic de alijs prerogatiuis cõpetentibus ciuibus ex sola ciui
litate ⁊ non forensibus. Patet etiã per predicta responsio cla⸗
ra ad quasdã allegationes ⁊ responsiones nouiter factas que
incipiunt. primo tempore pactorꝝ ⁊c. Et omĩbus alijs que dici
possent si recte consideretur. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quedã dña in suo testamento filiũ masculũ heredẽ vniuer⸗
salem instituit: cuidã v̾o filie femine nupte ⁊ dotate a patre et
etiam nepotibus ex altera filia premortua quartã partẽ omniũ
bonorꝝ suorꝝ reliqt ⁊ legauit cũ onere: ꝙ quintã partẽ illiꝰ quar
te deberẽt ꝓ aĩa ipsius testatricis distribuere inter pauperes: et
promisit ⁊ iurauit testamentũ predictũ ⁊ dictã vltimã volunta
tem nõ reuocare ⁊ aliud testamentũ ⁊ vltimã voluntatẽ nõ cõ
dere: ꝙ si cõtrafecerit: ex tũc donauit dictã quartã partẽ dicte fi
lie ⁊ nepotibus. Postea per quattuor annos aliud testamentũ
fecit in quo eundẽ filium masculũ heredẽ vniuersalem instituit
vt in primo. Dicte vero filie reliquit. x. libras tñ in quibus eã
heredem instituit ⁊ voluit ꝙ plus petere nõ posset: ⁊ idẽ fecit de
dictis nepotibꝰ. Et in fine apposuit hec verba. rũpẽs ⁊ cassans
omñe aliud testamentũ ⁊ vltimã voluntatẽ manu cuiuscũqꝫ no⸗
tarij sub quibuscunqꝫ ⁊ quacunqꝫ forma fuerit conceptum vo⸗
lens hoc in omĩbus preualere ⁊ irreuocabiliter tenere. Querit̃
ergo vtrũ per hec verba reuocatũ sit primũ testamentũ potissi⸗
me quantũ ad legatũ ⁊ relictuꝫ dicte quarte partis p̄supposito
statuto loci ꝙ mulier habẽs filios nõ possit testari nisi de quar
ta parte. Cetere vero tres distribuant̃ inter filios. Et alio statu
to quo cauetur ꝙ mulier dotata a patre non succedat matri ex⸗
tante filio masculo ex ea.

¶ Consilium. cclxxxiiij.

1 ☞ Qui promisit testamentũ suum non reuocare ⁊ hoc iuramento affirmauit: vtrũ possit secundo testamento facto reuocare non obstante iuramento.
Et que clausule derogatorie verbis generalibus tollantur et q̃ verbis specialibus.
2 Iuramentũ habet vim clausule derogatorie nec tollit̃ ea forma verborꝫ qua solent alie derogatorie clausule: sed opus est vt fiat mentio iuramenti.
De clausulis derogatorijs testamentorũ. vide hic per totum.

IN christi nomine amẽ.

¶ In facto presenti ponã primo cõclusionẽ que mihi vera videtur de iure: postea ipsam oppugnabo pluribus modis ⁊ oppugnationibus respondebo vt sic clarior fiat.
1 † Dico ergo testamentũ predictũ ⁊ potissime circa relictũ dicte quarte partis nõ esse reuocatũ per scd̃m: ⁊ dicta verba in eo posita tali ratione. Certũ ⁊ indubitatum est de iure ꝙ testamentũ vel legatũ habẽs clausulã derogatoriam sequentis voluntatis nõ reuocat̃ per ipsam sequentẽ voluntatem seu testamentũ nisi de ipso ⁊ de ipsius qualitate fiat specialis mentio in sequenti. ff. de leg. iij. l. si quis in prin. testamenti. de leg. j. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊ plene ꝑ Dy. in regula. qd̃ semel. de regu. iur. ⁊ in cõsilio suo qd̃ incipit. titius habẽs tres filios. Qd̃ aũt dixi de eius qualitate. intelligit̃. i. de dicta clausula seu verbis derogatorijs sic intelligit̃ gl. que est in dicto. §. in legatis. Qd̃ aũt dixi spãliter. Dy. in. d. c. qd̃ semel. videt̃ sic intelligere. i. singulariter vt reqrat̃ specifica mentio ⁊ nominatio. vnde si talis fuit clausula ꝙ nõ valeat scd̃m nisi contineantur talia verba vel aue maria: videt̃ sentire Dy. vt in secundo dici debeat nõ obstante alio testamento in quo dictum sit ꝙ nõ valeat scd̃m nisi talia verba contineantur seu aue maria: quod nimis esset durũ: ⁊ per indirectũ posset om̃ino tolli potestas reuocandi si testator de dictis verbis non recordaret̃. Preterea ista esset mentio singularis quã illi tex. nõ requirũt sed specialem. Et ideo Bar. subtilius in. d. l. si quis in prin. testamẽti. dicit sufficere ꝙ vtatur verbis specialibus dicendo. Non obstante quocũqꝫ alio testamẽto etiã si in eo cõtineant̃ verba derogatoria absqꝫ eo ꝙ de ipsis verbis ⁊ eorũ forma fiat specifica mentio. Ista em̃ est mentio specialis qm̃ testamentorũ quedam habent verba derogatoria quedã nõ: et ista constituũt species diuersas. vnde nõ sufficit dicere nõ obstante alio testamento: qr vtetur noĩe generis tantũ: sed debet vti nomine speciei. Et ita etiam tenuit dñs Fede. de se. doctor excellentissimus in cõsilio suo. lxvj. habito vt asserit colloquio cũ pluribus doctoribus iuris ciuilis. Sic ergo conclusiue. Generalis mentio non sufficit etiã ₿m Dy. Itẽ specifica ⁊ singularis nõ requiritur ₿m Bar. ⁊ Fede. Sed sufficit specialis ₿m om̃es que tũc dicitur cum sit mentio de testamento alio ⁊ adijciuntur hec verba etiã si contineantur in eo verba seu clausula derogatoria cuiuscunqꝫ qualitatis ⁊ sub quacunqꝫ verborũ cõceptione.
2 † Item cõstat de iure ꝙ iuramentum habet vim clausule derogacorie[a] ₿m Joan. and. qui ita tenuit in fine q̃stionis posite super dicta regula. ꝙ semel placuit. ⁊ idẽ tenet Bart. in. d. l. si quis in prin. ante finẽ per. l. cum pater. §. filijs matrẽ. ff. de leg. ij. Sed in dicto secundo testamento nulla facta est mentio de verbis derogatorijs: sed solũ de testamento: ⁊ sic fuit vsa verbis generalibus. dixit em̃ rumpens ⁊ cassans om̃e aliud testamentũ ⁊c. sub quacunqꝫ forma seu conceptione. Potest em̃ esse forma ⁊ conceptio testamenti diuersimoda absqꝫ tamen verbis derogatorijs: vt patet cuilibet. vnde per dicta verba nõ censetur facta mẽtio de derogatorijs: ideo non sufficit sed debebat dici sub quacũqꝫ forma ⁊ sub quibuscũqꝫ verbis etiam derogatorijs. ⁊ ita videtur sentire Barto. in. d. l. si quis in princi. testamenti. in fi. ij. col. ver. quero si testator dicit sic cassans ⁊c. etiã si essent verba derogatoria sub quacunqꝫ forma ⁊ cõceptione verborũ ⁊c. Et sic sentit ꝙ nõ sufficiãt vltima verba sub quacũqꝫ forma ⁊c. nisi adiungantur etiã prima. plus videt̃ ꝙ cũ verba derogatoria quedam sunt explicita quedã implicita vt illa que includũtur in iuramento: ꝙ etiã de hac specie derogatoriorũ fiẽda fuerit mẽtio: puta dicẽdo nõ obstãte alio testamẽto ⁊c. etiã si ibi ꝯtineat̃ iuramentũ de nõ reuocãdo ⁊c. Nã qd̃ iuris est de genere respectu specierꝫ idẽ esse dꝫ de specie subalterna respectu aliarꝫ specierũ nõ subalternarũ sub ea inclusarũ: qr respectu illarũ loco generis habet̃. arg. l. in naue. ⁊ qd̃ ibi not. ff. loca. de pecu. l. j. seruo manumisso. ⁊ qd̃ not. Dy. in regula generi per spẽm. de reg. iur. lib. vi. Unde cũ sub ista specie. s. verborũ derogatiuorũ comprehẽdant̃ alie due. s. explicitorꝫ ⁊ implicitorꝫ. s. per iuramentũ dico fiendã fuisse mentionẽ de iuramẽto. Et ita sane credenduꝫ est sensisse Bar. circa fi. d. l. si qs in prin. dũ dicit ꝙ si in testamẽto cõtinet̃ iuramentũ reqrit̃ spãlis reuocatio: nõ em̃ sic cõgruit dicere. s. faciẽdo mẽtionẽ de ṽbis derogatorijs sicut dicere faciẽdo. s. mentionẽ de iuramẽto: qr iuramẽtũ nõ est clausula derogatoria sꝫ hꝫ eius vim. vñ nõ sic cõgrue loqueret̃ testator dicẽdo etiã si cõtineant̃ verba derogatoria sicut si diceret etiã si cõtineat̃ iuramentũ nõ de reuocãdo. Nõ ergo censet̃ mutasse voluntatẽ dicta testatrix: ex quo de iuramẽto primi testamẽti nullã fecit mẽtionẽ: neqꝫ em̃ presumit̃ ipam fuisse tũc oblitã seu immemorẽ dicti iuramẽti cũ nõ multũ tp̃s trãsiuisset inter primũ testamentũ ⁊ vltimũ. s. quattuor anni tm̃. Nã obliuio inducit̃
b ex cursu decẽnij[b]. ff. de vsucap. l. furtũ. §. fi. vñ facile fuisset mẽtionẽ facere qd̃ cũ nõ fecerit nec reuocasse cẽset̃. arg. C. de cadu. tol. §. finaũt a deficiẽtis. in fi. Potissime qr mulieres formidolose sunt de iuramẽto. vñ nõ facile credẽdũ est eã voluisse ab eo recedere timore periurij qd̃ ₿m Jo. and. incurrit̃: lꝫ ₿m Bar. nõ incurrat̃. Credendũ est ergo ꝙ adheserit vie tutiori vt ab eo recedere noluerit: ex quo de ipso mẽtionẽ nõ facit. de spon. c. iuuenis. cũ quidã etiã vana formidine terreant̃. C. de iure delib. l. fi. §. sꝫ qr qdã. ꝙ si qs hoc fateri nollet vt de iuramẽto spãlis mentio fiẽda esset: illud tñ negari nõ põt ꝙ mẽtio quã fecit sufficiẽs nõ est cũ de solo testamẽto ꝑcedẽte mentionẽ fecerit: de derogatorijs ṽo verbis aut eorꝫ vim habẽtibꝰ nullã cũ Jo. and. ⁊ Barto. reqrant specialẽ reuocationẽ q̃ nõ nisi altero de duobꝰ modis fieri potuit. de qbus. s̃. dixi. Stat igit̃ cõclusio. s̃. posita ꝙ nõ sit reuocatũ. ¶ Ceterũ si nõ interuenisset iuramentũ sꝫ simplex ꝓmissio de nõ reuocãdo ⁊ de nõ condẽdo aliud testamẽtũ vel vltimã volũtatẽ nõ fuisset aliqua mentio fienda de dictis verbis: immo ꝑ seqũẽs testamentũ simpliciter factũ reuocatuꝫ esset primũ: qm̃ illa nõ sunt ṽba derogatoria volũtatis de qbꝰ leges ꝑdicte debent intelligi: sꝫ actus testãdi seu potestatis de quibus ideo fiẽda nõ est mentio: qr ⁊ a prin. nõ valẽt cũ nõ possit qs sibi auferre potestatẽ testãdi nec se obligare ad nõ testandum ⁊ nõ reuocãdũ. ff. de verb. oblig. l. stipulatio hoc modo. ⁊ idẽ in derogatorijs solẽnitatis: vt si dicat volo in seqũẽti testamento talẽ solẽnitatẽ seruari: nec dicat vlterius qd vult fieri si nõ seruet̃: qr nõ ꝑtinet ad eũ hoc disponere cũ sit iuris publici. Et hec patẽt ex not. ꝑ Bar. in. d. l. si qs in prin. testamẽti. in vltima oppo. ⁊ ꝑ Cy. in. l. sancimus. C. de testa. Uerba vero derogatoria volũtatis valent q̃ tunc dicunt̃ cũ disponit nõ valere sequens testamentũ aut volũtatẽ: vel simpliciter vel sub certa conditione: scꝫ si talis solẽnitas nõ seruet̃: ideo tunc fienda est specialis mentio: vt dictis legibus. Sꝫ cũ hoc nõ disponit: sed tm̃ dicit ꝙ vult nõ posse aut nõ licere sibi testari: sunt derogatoria potestatis. Itẽ si ꝓmittit nõ testari sunt derogatoria actus testandi. Si vero dicat ꝙ vult certã solẽnitatẽ seruari nõ dicat vlterius sunt derogatoria solẽnitatis de quibus tribus speciebus nõ est fienda mentio vt. s̃. dixi. Iuramentũ autẽ hꝫ vim illorũ verborũ de quibus fienda est mentio: videlꝫ si faciat aliud testamentũ nõ valeat. Et ita dꝫ intelligi qd̃ dicit Joan. and. ⁊ Bar. lꝫ ergo hoc expresse testatrix ista nõ dixerit sed solũ ꝙ aliud testamẽtũ nõ fiet ⁊ ꝙ illud nõ mutaret: tamen qr iurauit censetur hoc dixisse: ideo ⁊c. ¶ Nũc ergo facto dicto fundamẽto pluribus modis opponit̃ ꝙ nõ ꝓcedat cõclusio supradicta. Et primo qr si verũ est ꝙ iuramentũ habeat vim illorũ verborum: scꝫ si aliud testamentũ fecero nolo valere vt. s̃. dixi. Uidetur ꝙ sufficiat ad reuocationẽ primi testamenti ꝙ ipsum exp̃ssit reuocauerit in secundo. s. dicendo rumpens ⁊ cassans ⁊c. ⁊ ꝙ dixerit velle scd̃m valere ₿m Bar. q ita not. in. d. l. si qs. in. ij. col. ver. venio ad scd̃m. vbi circa primã formã tactã ꝑ glo. q̃ est cũ simpliciter dicit si aliud fecero nolo valere. dicit expresse qd̃. s̃. dixi. s. ꝙ illa duo sufficiũt nec expedit dicere nõ obstantibꝰ quibuscunqꝫ verbis derogatorijs. Nã ₿m eũ tũc illud requit̃ cũ testator vsus est scd̃a forma tacta per glo. q̃ est cũ dicit nolo valere nisi seruata sit talis solẽnitas ⁊c. Sꝫ iuramentũ hꝫ vim p̃me forme: iõ sufficere vr̃ dixisse illa duo q̃ ambo hic dixit si bene inspiciatur. Unde etiã si nõ dixisset illa ṽba sub qbuscũqꝫ ⁊ sub quacunqꝫ forma fuerit cõceptũ ⁊c. videt̃ ꝙ reuocatũ esset testamentum primũ: ex quo expresse ipm cassauit ⁊ dixit velle valere scd̃m. Sꝫ respõdeo ⁊ dico ꝙ iuramentũ hꝫ vim nõ soluꝫ prime forme tacte ꝑ glo. sꝫ etiã scd̃e si ṽa est opi. Bar. ꝙ fortior sit scd̃a ad impediẽdũ reuocationẽ q̃ prima. Cũ iuramẽtũ habeat
c vim vt valeat eo mõ quo melius valere põt[c] ₿m eũdẽ Bar. circa fi. d. l. si qs. Et sic iportat illã clausulã q̃ reddit testamentuꝫ firmiꝰ ⁊ irreuocabilius ꝓpter enixã volũtatẽ. vt. d. l. cũ pr̃. §. filijs matrẽ. Et iõ qr nõ magis dicere possumꝰ iportare talia verba q̃ talia ꝯgrue dicere possumꝰ ꝙ ipa vis iuramẽti est illa que hoc opat̃ vt sic de ipo fiẽda sit spãlis mẽtio queadmodũ fienda esset de quibuscunqꝫ alijs verbis derogatorijs cuiuscunqꝫ forme. ꝓpter qd̃ bene ꝓbatur id qd̃. s̃. in prima dixi. et per hec clarius demõstratur. Preterea si bene ponderemꝰ distinctio quã facit Bar.

a ¶ Derogatorie. Adde Bal. in ꝯsi. clxj. in. iij. parte.

b ¶ Decennij. Adde do. Mari. sozi. in consi. xxxviij. inci. pro decisione. ver. ij. ꝓbatur. circa fi. in. j. parte.

c ¶ Põt. Adde do. Pe. phi. cor. in ꝯsi. ij. i lr̃a. Z. in. ij. pte. ⁊ i ꝯsi. ccxciiij. i lr̃a. D. in. iiij. parte.

facit Bar. inter primā formā z scdam tactā per glo. vt potius verbalis q̄ realis: sz in vtraq3 requirit spālis reuocatio. z ita sen tit glo. que dictas formas iudicat ad paria. Nec videt verum qd dicit Bar. q in prima forma sufficiat cassare primū z dice re q vult valere scdm: qz z si nō diceret hoc tacite intelligeret: qui em vltimū facit eoipso censetur illa duo velle. vn̄ si expri mat plus debet operari expressio q̄ si facta nō esset. C. de fide. l. non recte. ff. de lega. j. l. iij. Cōstat aūt q si nō expressisset non esset reuocatū primū cōtinēs primā formā ſm oēs: z tn̄ illa duo tacite intelligebant: ergo z si exprimant idem esse dz. Ali quid ergo plus requirit cū primū testamentū cōtinet primaz formā derogatorioz q̄ si nō contineret: videlz q exprimatur aliquid vltra id quod tacite inest. s. nō obstantibus quibuscū q3 verbis derogatorijs sicut requiritur qn̄ vsus est scda forma. Et hoc mihi videtur verissimū quicqd dicat Bar. Scdm que etiā si iuramentū habeat vim prime forme z non secunde fien da erat de ipso mentio: z sic non obstat oppositio supradicta.

¶ Scdo ad idē oppo. Nam qn̄ precessit vnicū tm̄ testamentū non est fienda specialis mentio de verbis derogatorijs in eo cō tentis: sed sufficit generalis clausula cassans z irritans ſm eū dem Barto. in. d. l. in. iij. col. versi. sed quero si esset ponere ca sum zc. tunc autē fienda est specialis quādo plura precesserūt. Sed hic non constat q aliud testamentū precesserit q̄ illud de quo in themate: igitur zc. Breuiter dictū Bar. nō placet nec vnq̄ placuit: qz lz plura precedāt in veritate: tamen in effectu nunq̄ dicit precedere nisi vnicū: z sic nunq̄ requireret specialis reuocatio. Et hoc ptz. Nam si mille testamenta fecisset testator omia reuocata sunt per vltimū cū decedere nō possit cum plu ribus testamentis nisi sit miles. ff. de testa. mili. l. querebat. in stitu. quibus modis testa. infir. §. posteriore. Si ergo vltimum cōtinet verba derogatoria: testator velit ipsum mutare nō suf ficiet generalis reuocatio cassans zc. ſm Bar. z tamen nō po terat referri nisi ad illud vltimū: qz lz plura precesserint testa menta non censentur precessisse ex quo reuocata erant: ergo et idem esse debet quādo vnicū tm̄ precessit: fuit enim mens eius qz quādo plura testamenta precesserunt: ideo non sufficit gene ralis clausula: qz posset referri ad alia in quibus non continē tur verba derogatoria: ideo requiritur q fiat specialis mentio vt referatur ad illud qd cōtinet derogatoria. Sed cum vnicuz tantū precessit non pōt referri nisi ad illud. ff. de libe. z posthu. l. ij. ideo sufficit generalis que imaginatio nō fuit bona salua sui pace: qz etiā in primo casu non potest referri nisi ad vltimū continēs verba derogatoria cum alia fuerint cassata per illud. Sicut ergo tunc non sufficit generalis clausula cassans zc. ſm eum: ita z cum vnicū tantum precessit. Alr̄s esset in immensuz restringere cōem doctrinā doctorū: z raro esset q specialis mē tio fienda esset. Casus autē in quib9 posset sufficere dicta ge neralis reuocatio melius z subtilius colligunt ex dictis Bal. in. l. sancimus. C. de testa. q sunt quattuor vt ex verbis p̄dictis appet q nō refero in quoz nullo sumus de p̄nti si bn̄ inspiciat.

¶ Tertio adhuc opponit q v̄ba plata in scdo testamēto isti9 dn̄e. s. sub quibuscūq3 z quacunq3 forma zc. sufficere debeant ad reuocationē primi: lz contineat clausulā derogatoriā p mul tos tex. iuris canonici qui vident hoc pbare q illa clausula nō obstantibus quibuscūq3 priuilegijs sub qbuscūq3 verbis z sub quacunq3 forma verboz zc. sufficiat ad tollendū spālia priui legia: etiā q cōtineant verba derogatoria: vt habet in cle. eos. in fi. de sepul. de sen. excō. alma. lib. vj. de pbē. c. ij. de exces. pla. c. vnico. eo. lib. cū infini is similib9. Et hoc videt expresse vel le Fede. de se. in. d. cōsi. xlvj. s. alleg. Sed ipse idē in cōsi. ccxvj. locutus est aliter dicēs de hoc semp dubitasse z varie respōdis se. finaliter habito colloquio cū multis peritis videt ibi tenere oppositū q per talia verba nō reuocent specialia priuilegia ha bentia clausulā derogatoriā q p alia priuilegia vel rescripta nō possint tolli nisi de ipsis z toto ipsoz tenore fiet expressa mē tio ne talia priuilegia reddantur inutilia. pro quo facit qd not. Cy. in. l. j. C. qn̄ impe. inter pup. z vidu. Breuiter qcquid sit ca sus noster est diuersus ab illis. Nā ibi loqtur in principe cuius potestas nō ita dz restringi sicut potestas testatoris: idcirco. Pro pterea nō sic pōt scire specialia priuilegia per totū mundū cō cessa tam a se q̄ a suis antecessoribus: sicut testator potest scire de suo testamento. Et ideo conueniēs fuit adinuenire certā for mam p quā papa possit libere tollere z inuēta est illa: sed nō sic in testatore: vt. d. l. si qs in prin. testamēti. Maxime aūt qd di xi in papa pcedit qn̄ pfert illa v̄ba legē cōdēdo vt in dictis ca pitulis: qz cum in illo v̄tat publica vtilitas principaliter larga sit interptatio. facit qd not. glo. in auf. quas actiones. C. de sa crosan. eccle. Cū v̄o pfert illa verba in priuilegijs z rescriptis cōcessis ad partis instantiā putarē vex qd dicit Fede. in. d. cōsi. ccxxv. vt nō sufficiāt illa verba: sed dici debeat nō obstantibus quibuscunq3 zc. etiam si de toto ipsorū tenore fienda esset men tio specialis: et ita est in vsu. z sic cōcor. cū predicta cōclusiōe. facit de dolo z contu. c. ij. de confir. vti. c. bone. de offi. delega. c. ex litteris. cum similibus.

¶ Quarto oppo. si dicta v̄ba sub quibuscunq3 z sub quacun q3 forma zc. nō sufficiūt ad qd superfluo ponunt in dicta reuo catoria p Bar. in. d. l. si qs in prin. z. s. tetigi. Rn̄deo si per se sola posita sint nil operant vt. s. dixi. Sz si adiungant cū alijs operant satis. vn̄ si dixit cassans oē aliud testamentū etiā si cō tineat v̄ba derogatoria sub quacunq3 forma z cōceptione ver boz. dico q per prima verba etiā si contineat verba derogato ria zc. tollunt ipsa derogatoria verba scdi testamēti posita in primo. Sed p scda v̄ba sub quacunq3 forma zc. dico q tollunt derogatoria verboz reuocatiuoz ipsoz derogatorioz. Pone dixit testator nolle valere scdm testamentū nisi cōtineat talis solēnitas etiā si in scdo contineat reuocatio illius clausule no lo ipm vel dictā reuocationē tenere. Certe prima verba nisi sit talis solēnitas dicunt reuocatoria testamenti secūdi. Sz secū da verba etiā in scdo zc. dicūtur derogatoria clausule reuoca torie. quā q̄stionē format Bar. in. d. l. si qs. ver. qro qd si v̄ba. Ego puto tunc q ad reuocandū tale testamētū nō sufficeret in secundo dicere nō obstātib9 quibuscunq3 verbis derogatorijs. qz per hoc tollerent prima tm̄. Sz si adijciant sub quibuscūq3 verbis z sub quacunq3 verborū forma zc. credo q sufficeret: qz per hec sequentia tollerentur verba secūdi derogatoria: z ita intelligo determinatonem Barto. in. d. ver.

¶ Quinto z vltimo oppo. q nō requirebatur specialis reuo catio in hoc scdo testamēto: qz in eo nil videtur factū contra id qd promiserat z iurauerat in primo. Nā pmiserat z iurauerat nō reuocare illud testamentū qd erat intelligendū de reuoca tione adēptiua nō de trāslatiua in eundē. ¶ Sz hic ille idem fi lius qui fuerat vniuersaliter institut9 in pmo institut9 est etiaz in scdo: z sic nō vr̄ primū reuocatū: sz poti9 in effectu cōfirma tum. l. posthum9. §. si paganus. ff. de iniusto testa. l. si qs priore. ad trebel. Cōstat aūt q testm̄ cōsistit in heredis institutione nō in legatis. l. j. §. q neq3. ff. de here. insti. Posito ergo q reuoca tū fuerit legatū quarte partis bonoz factū in primo nō cēset re uocatū vniuersalis institutio. Et sic nō vr̄ aliqd factū ꝯ dictū iuramentū: ergo nō fuit de ipo fiēda mētio. Sz ad hoc rn̄deo q testatrix p̄dicta in dicto iuramēto nō cēset se retulisse ad insti tutionē filij sz solū ad legatū quarte partis bonoz factū filie et nepotib9. Et hoc ptz primo: qz in dictū casum quo mutaret do nauit ipsi filie z nepotib9 dictā quartā: fuit ergo sua intētio nō reuocare dictū legatū. Itē pz qz de dicta quarta parte poterat ad libitū testari: de alijs tribus nō: quas necesse habebat relin quere filio masculo ex forma statuti in pūcto relati. vn̄ ad dictū casum nō intelligit se retulisse: sz ad illū qui erat in sua potesta te. Frustra em̄ fuisset iurare nō reuocare institutionē filij quā z si voluisset nō potuisset in effectu reuocare adimēdo: qz nō dicit velle q nolle nō pōt. ar. ff. de ꝯdi. z demō. l. pr̄ seuerinā. in prin. Fecit ergo ꝯ id qd iurauerat reuocādo legatū p̄dictū. Nec huic repugnāt verba immo cōueniūt: qz nō pmisit vel iurauit soluz nō reuocare testamentū: et non facere aliud testamentū: sed ad didit. z vltimā p̄ntē hāc volūtatē vel aliā voluntatē sub qbus verbis etiam legatū p̄dictū poterat ꝯprebēdi. debebat ḡ spālē mētionē facere de iuramēto ꝯ qd veniebat.

¶ Posset etiā opponi q primū testamentū fuit nullū: eo qz di cta quarta nō fuit relicta filie z nepotibus iure institutionis. in auf. vt cū de app. cogno. §. aliud quoq3 caplm. ergo de ipo vel eius derogatorijs verbis nō erat fiēda mētio. arg. de reg. iur. nō prestat. lib. vj. z tangit per Bar. in. d. l. si qs. v̄si. qd si ista v̄ba.

¶ Sed respōdeo q immo est validū: qz dicta filia dotata et ne potes ex alia dotata nō succedebāt matri z auie ex forma statu ti: ergo ipsoz preteritio nō reddit testamentū nullū ſm Bar. qui ita not. ff. ad tertul. l. ij. §. videndū. z Bald. in. l. maximū vi tium. in vlti. col. ¶ Ex quibus oībus cōcludit vt in primo lo co dixi primū testamentū non esse per secundū reuocatuz: maxi me quo ad dictum legatum quarte partis.

¶ Item z. vij. posset opponi q dictū legatū sit reuocatum sal tim per indirectū: qz institutio filij facta in primo testamēto vi detur reuocata: licet nō sit facta mentio de iuramento: eo quia per secundū testamentū quo ad illā nō est aliquid factū contra primū: immo ſm ipsum: qz nō est reuocatio ademptiua sz trās latiua de eodem in eundē vt. s. tetigi. Et si ita est q sit reuoca ta institutio primi testamenti similiter z legatū per consequēs reuocatum censetur q stare nō potest sublata institutione que est caput testamenti. ff. de his que in testamento delen. l. proxi me. Et multa directo fieri prohibentur que per obliquum conceduntur. l. prima. ff. de autoritate tuto. Licet ergo lega tum non sit reuocatū directo non facta mentione de iuramēto

tamen ex vi reuocationis institutionis reuocatum erit.
¶ Sed breuiter cōtrariū dici pōt: postꝙ enim iurauit nō reuo
care testamentū retulit se ad totū ⁊ principaliter ad institutio
nem. vnde licet in secūdo testamēto ille idē fuerit institutus: qꝛ
tñ re vera primū reuocaṫ vt ex eo nō possit agi: sꝫ ex secūdo nō
pōt negari: qꝛ factū fuerit cōtra iuramentū: qd eñ si interest he
redis habere magis ex primo testamento ꝙ̄ ex secundo. vñ dici
potest generaliter ꝙ lꝫ in secūdo testamento idē per oīa dispo
natur qđ in primo: necesse tñ sit specialē mentionē facere de re-
uocatorijs verbis primi: ⁊ sic dicta institutio in casu nostro nō
est reuocata. ¶ Preterea etiā si iurasset hoc dūtaxat. s. non re-
uocare legatū deberet intelligi. s. directo vel per indirectū. ar-
gu. de reg. iur. cum quid vna. Et ideo nec institutionē tali mo-
do poterit reuocare. s. instituendo in secundo illū quē institue
rat in primo ne ex hoc fiat contra iuramentū per indirectū. vn
de posito ꝙ talis institutio de se posset reuocari: tamen nō po-
terit propter aliud qđ nō reuocare promisit: ex quo de verbis re
uocatorijs seu iuramento non est facta mentio. Et sic remanet
suprascripta conclusio primo loco posita a multis oppositio-
nibus que fieri possent clarissime defensata. Laus deo.

¶ Consilium. cclxxxv.

1 ☞ Si trapezita siue bancherius habeat duos libros: quorū
in vno describantur creditores banchi tantū: in alio vero alij
creditores: et agatur mortuo mensario quis p̄feraṫ ex istis cre
ditoribus in bonis ⁊ pecunia reperta in dicto bāchio: an descri
pti in libro banchi sint potiores.
2 An illi qui pecuniam crediderunt vt satisfiat creditoribꝰ ban-
chi dicantur ⁊ ipsi creditores banchi. ⁊. 3.
3 Quomodo intelligatur ꝙ creditores in vna negotiatione pre-
ferantur in rebus eiusdem negotiationis.
Banchum. ista dictio dupliciter sumitur.
4 Intel. ad. l. ventri. §. in bonis. ff. de priuileg. credi.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uisis ⁊ ponderatis oībus suprascriptis super-
fluisqꝫ ⁊ onerosis allegationibus pretermissis rē de
qua agitur attingendo cōsidero ꝙ hic nō proponiṫ
creditores chartularij banchi pretēdere aliquā hypothecā vel
etiā priuilegiū aliqđ personaliū actionum prius ꝙ̄ creditores
chartularij volte: sꝫ oēs fore simplices cyrographarios credi-
tores: vnde occurrit p̄ma facie regula que est ꝙ oēs sint pares
nō obstante prioritate vel posterioritate tp̄is. ff. de priuile. cre. l
priuilegia. Nec ob ꝙ creditores chartularij bāchi preuenerint
in faciendo sibi solui ante bona possessa per qđ videntur prefe-
rendi tanꝙ̄ preoccupauerint. ff. que in fraudē credi. l. qui autē.
§. sciendū. ⁊. l. pupillus. in fi. qꝛ cautio prestita per eos de resti-
tuendo si apparuerit alios esse equales facit habere perinde ac
si eis solutū nō fuisset. ff. de tributo. l. ꝓcuratoris. in fi. cū. l. seq.
de pecu. l. ex facto. in fi. Restat solū videre vtrū ex eo solo ꝙ de
scripti sunt in chartulario banchi sint alijs preferendi. Et vi-
detur ꝙ sic duplici ratione. ¶ Prima qꝛ chartularium illud
est magis autenticū ⁊ dignū fide. Tū qꝛ rescriptū vt proponi-
tur manu publici notarij: aliud vero manu priuati: ergo ⁊c. C.
qui po. in pig. ha. l. scripturas. vbi videtur casus. Tum quia il
lud scribitur palā ⁊ teneṫ in publico: aliud vero clam ⁊ tenetur
in secreto: ergo melius presumitur pro primo. arg. ff. de admi.
tut. l. nō existimo. de iure fis. l. ita fidei. de ritu nup. l. fi. extra de
clande. despon. c. fi. vt eccle. benefi. c. vt nostrū. ⁊ qđ ibi no. Po-
tuit quidā in dicto chartulario volte scribere pro creditoribus
illos q non erant in fraudē ⁊ preiudiciū descriptorū in chartu-
lario banchi de quorū credito non dubitatur. Ideo sicut cōfes
sio scribentis nō preiudicasset descriptis in chartulario bāchi
ita nec eius scriptura que ab eodē ꝓcesserit autore. argu. ff. ad
velleia. l. seia. C. de dona. ante nup. aut. sed iam necesse. ⁊ quod
ibi not. ⁊ in corpore vñ sumiṫ. ⁊. C. debito. ven. pi. impedi. non
pos. l. j. de nō nume. pecu. l. fi. ff. de fi. instru. l. repetita. ⁊ qđ ibi
not. ⁊ qđ not. Cy. C. de iure dotiū. l. vbi adhuc. in. xij. q. Stetur
ergo chartulario volte ꝯ solū qđ esset si bona sufficerent ad sol
uendū omibus. At nūc cū non sufficiāt non stetur quatenꝰ pre
iudicat descriptis in chartulario banchi: vt. d. l. scripturas. cū
ibi not. vbi videtur hec. q. terminari. Secundo videnṫ p̄feren
di ex eo ꝙ dicta descriptio facta in chartulario bāchi facit eos
censeri proprie creditores banchi cū nulli alij in eo scribantur.
Sed in chartulario volte scribunṫ: alij etiā qui non sunt credi
tores banchi sed proprij ⁊ priuati creditores ipsius vel alterius
trafici seu mercantilis ꝯctus maxime cū scribens non habet so
ciū in bancho nec participē: vt in puncto proponiṫ. vnde nō se
quitur isti sunt descripti in chartulario volte: qđ diciṫ chartu-
lariū rōnis bāchi: ergo isti sunt creditores bāchi. C. de ꝓba.
l. neqꝫ natales. ⁊. l. ad probationē. vñ cogna. l. nō hoc. Credito
res aūt banchi videnṫ alijs preferēdi in rōne banchi: qꝛ magis
bācho ꝙ̄ ꝑsone credidisse vidētur: ⁊ sic nō sunt oēs simul cōfun-
dēdi: sed tanꝙ̄ ad diuersa patrimonia vocādi. l. procuratores.
§. si plures. ff. de tribu. ⁊. §. si duas. Itē qꝛ ꝓ creditoribꝰ bāchi
cautela recepta est ⁊ fides ⁊ approbatio publica qđ nō ē in alijs:
⁊ sic plus habere vidētur primi ꝙ̄ secundi. Nam modicum ad-
ditum vni ex partibus reducit ea ad imparia. l. maiorem. ff. de
pac. de rescrip. duobus. lib. vj.
¶ Breuiter his non obstantibus contrarium puto: scꝫ ꝙ om
nes prefati creditores debeāt esse equales: ⁊ ꝙ oēs veniant in
cōtributionē per librā ⁊ solidū. ¶ Moueor autē in casu nostro
potissime ex duobus p̄suppositis in puncto. Primū est qꝛ di-
cti creditores chartularij volte cū quibus contenditur ꝯtraxe-
runt cū defuncto pro satisfaciendo creditoribus bāchi: ⁊ ꝙ eo
rum pecunia peruenit in dictū banchum et in vtilitatem credi
torum dicti banchi: quod si ita est ⁊ expresse fuit hoc factum in
ter defunctū et illos ꝙ recipiebat ꝓ satisfaciendo creditoribꝰ
banchi: vel si hoc non apparet saltim incōtinenti fuit illis sa-
tisfactū quo casu presumitur actū a principio res est clara. Nā
⁊ si verū esset ꝙ creditores chartularij banchi deberēt p̄ferri cre
ditoribus chartularij volte deberet intelligi preterꝙ̄ illis qui
contraxissent vt satisfieret aliquibus creditoribus chartularij
banchi: hoc expresse acto vel saltim presumptiue ⁊ vere pecunia
eorū ad creditores predicti chartularij banchi peruenisset. his
enim duobus concurrentibus ꝙ actū fuerit ⁊ ꝙ peruenerit suc
cednnt illi in locū illorū creditorū banchi qui eorū pecunia di
missi sunt: vt ptꝫ in creditoribus mutuātibus vt satisfiat credi-
toribus priuilegiarijs. ff. qui bo. cede. pos. l. ij. de priuile. credi.
l. si ventri. §. fi. ⁊ not. per Cy. C. de his qui in priorū credi. loco
succe. l. j. ⁊ per gl. ⁊ Bar. in. l. aristo. C. que res pig. oblig. pos.
Sicut ergo creditores chartularij banchi sunt inter se equales
ita ⁊ cum illis q successerūt in locū aliquorū ex eis: ⁊ sic sapiūt
eandē naturā. ff. de condi. ⁊ demon. titie. §. filia. extra vt lit. pē
2 den. c. j. ff. si qs cau. l. eū qui. §. q iniuriarū. cū si. † Preterea nō
minus dicūtur creditores banchi q cōtraxerūt vt banchū con-
seruaretur ⁊ non deficeret oppressum creditoribus ꝙ̄ sint illi q
directo super trafico banchi cōtraxerunt cū illorū pecunia to-
tum banchum saluum factū fuit. arg. ff. qui potio. in pigno. ha
be. l. interdū. cū. l. seq. ⁊ de exerci. l. j. §. nō autē. ꝯiuncto. §. seq.
quid si mutuā. qui benefaciūt. facit etiā. l. ꝓcuratoris. §. si pro-
pter mercem. de tribu. vbi instrumētū taberne sine quo merces
expediri nō possent cōputatur inter merces: sic ⁊ istud creditū
sine quo banchū cōseruari nō potuisset computaṫ in bancho ⁊
inter credita banchi: licet directo non fuerit contractū s̄m tra-
ficum ⁊ stilū trafici ipsius banchi. Secundo moueor qꝛ dicitur
in pūcto ꝙ dicti creditores fuerūt descripti primo loco in dicto
chartulario magno banchi licet postea translati ad chartula-
rium volte. Nam ex primo dicto sequiṫ ꝙ eoꝝ creditū non pōt
in dubiū reuocari: cū per dictū librū autenticū de ipso constet:
⁊ sic in hoc non sunt melioris conditionis alij creditores char-
tularij banchi ꝙ̄ ipsi: cū dictū chartulariū de vtroqꝫ credito at
testetur ꝑ qđ manifeste tolliṫ qđ. s. in ꝯriū allegaui. d. l. scriptu
ras. C. qui poti. i pig. habe. Illa eñ lex dꝫ intelligi qñ de credi
to illoꝝ q habebāt priuatā scripturā aliter ꝙ̄ per eā nō consta-
bat: ⁊ creditores habētes instrumēta publica illa esse vera de-
bita negabāt. vnde priuata scriptura debitoris nō facit p̄iudi-
cium illis de quorū credito constat per instrumentum: vt exp̄s-
se patet ex notatis ibi per Cy. ⁊ alios. Sꝫ in casu nr̄o nō ꝓpo-
nitur ꝙ creditores chartularij banchi negent chartulariū vol-
te vel creditores in eo descriptos: sꝫ solū dicūt se illis p̄ferēdos
tanꝙ̄ creditores banchi cū illi lꝫ sint creditores: nō tamē po-
sunt cū de illoꝝ credito appareat per chartulariū banchi: pa-
ria ergo sunt ista credita quantū ad fidē ⁊ veritatem eoꝝ: p̄sup
posita itaqꝫ veritate vtriusqꝫ debiti: qꝛ nec negatur nec nega-
ri potest postꝙ̄ de vtroqꝫ constat per dictū chartularium.
3 ¶ † Uidēdū est scđo an p̄ferēdi sint creditores dicti chartularij
banchi ex eo ꝙ ipsi dicanṫ creditores bāchi ⁊ nō alij vel saltim
plus ꝙ̄ alij. Et breuiter puto ꝙ nō. Nā etiā illi dicunṫ credito-
res banchi ꝑ ea q̄ dicta sunt cū fuerint descripti in chartulario
bāchi ⁊ ꝓ soluēdo creditoribꝰ bāchi ꝯtraxerūt. Et etiā qꝛ chartu-
lariū volte nō minꝰ dꝛ chartulariū bāchi ꝙ̄ illud qđ retineṫ in
bācho ꝯnimo magis: eo qꝛ illud est chartulariū vniuersale to-
tius negotiatiōis bāchi cū i eo describanṫ oīa vniuersaliter tā
introitꝰ ꝙ̄ exitꝰ lucra ⁊ dāna socij ⁊ participes ⁊ oīa secreta ⁊ si
ne ipo statꝰ ⁊ cōditio bāchi videri nō pōt vt ꝓponiṫ. Chartula
riū vo magnū bāchi dꝛ particulare: eo qꝛ ibi describunṫ parti
culares erogationes pertinētes ad traficū banchi. Et iō dici-
tur chartulariū banchi magis ꝙ̄ illud: qꝛ in bancho materiali
retineṫ. Illud aūt dꝛ volte: qꝛ in volta retineṫ. Uñ notandū ꝙ
istud nomē banchum potest sumi dupliciter. Primo prout est
nomen

nomen iuris:⁊ tunc sumitur pro ipsa negotiatione banchi si-
cut dicimus de mensa qđ est nomen iuris.ff.de leg.ij.cū pater.
§.mense.⁊ qđ ibi plene per Bart.⁊ in isto nomine kalendariū.
de leg.iij.qui filium.⁊ tunc significat quandā vniuersitatem si
cut hereditas ⁊ dos.l.qđ dicit.ff.de impen. Secūdo modo su-
mitur pro bācho materiali:⁊ sic pro loco sicut hoc nomē taber
na.l.qui tabernas.ff.de contrahē.emp.⁊.l.ventri.§.in bonis.
de priuile.cre.⁊ not.Bar.in.d.§.mēse. Si ergo sumimus pri
mo modo tūc oīa chartularia de quibus facta est mētio in pū-
cto pertinentia ad vsum dicte negotiationis dicūtur chartula
ria banchi:quorū vnū est vniuersale cotinens oēm substātiā ⁊
veritatem banchi ⁊ ipsius principia:⁊ etiā illa ex quibus col-
ligi pōt finis an esse debeat lucrosus vel damnosus:⁊ istud reti
netur in volta ne oībus pateant secreta negotiationis qđ in
terdū non expedit.C.qñ ⁊ quibus quarta pars debetur.l.ij.
Aliud vero particulare qđ retinetur in bancho in quo scribū-
tur particulares erogationes ⁊ receptiōes. Alia vero duo par
ua sunt ad vsum hmōi particularis ⁊ in eius adiutoriū. Deno
minatio ergo illa q vnū dicat chartulariū volte aliud bāchi:
potius est facti q̃ iuris:⁊ potius a locis in quibus retinetur q̃
a negotiatione banchi ad cuius vsum oīa tendūt:⁊ sine qui
bus dicta negotiatio nō posset exerceri. Possunt ergo dici om
nia chartularia banchi capiendo bāchū pro negotiatione.tex.
est expressus in simili.ff.de tributoria.l.procuratoris.§.si pro-
pter mercem. Si vero contingat interdū in dicto chartulario
volte scribi aliqua negotia familiaria:tunc quantum ad illa
non dicetur chartulariū bāchi:⁊ de ipso tanq̃ de duplici char-
tulario iudicandū est.arg.dicti.§.si propter mercem.v.cetera
tñ.de eden.l.argentarius.§.j. In casu aūt proposito cū queri-
tur qui sint creditores banchi:⁊ qui non debemus sumere ban
chum pro negotiatione non pro loco: vñ oēs qui cōtraxerunt
contemplatione dicte negotiationis dicūtur creditores ban-
chi:lʒ in chartulario qđ retinetur in bācho nō sint descripti.vt
ptʒ in.d.l.pcuratoris.§.sed si plures.⁊.§.sed si duas. vbi prin
cipaliter ponderatur negotiatio:alr̄s esset in potestate banche
rij creditoribus bāchi preiudicare describendo aliquos in char
tulario banchi ⁊ aliquos non:⁊ sic eos bonafide contrahentes
secum:⁊ de ipso bene confidentes decipere qđ non est dicendū.
arg.ff.de iuris.om.iudi.l.si idē cū eodē.ver.ne in potestate.cuʒ
concor.ibi alleg.cōiuncta.l.C.de pac.si quis in cōscribendo.
circa mediū.ibi.⁊ ꝯhentes decipere ⁊c.ff.de arbi.l.iij.cōiūcta
l.vnuʒ ex familia.§.si.de leg.ij. Cum enī creditores banchi in
his que reperiuntur in bancho preferendi sint alijs extraneis
creditoribus:vt.d.§.si plures.cū seq.magnum esset preiudiciū
alicui si cōtraheret occasione negotiationis banchi:⁊ tamē in
chartulario banchi non describeret: qꝛ forte non placuit ban-
cherio si per hoc nō posset dici creditor banchi:⁊ tamen quoti
die contingit q hoc faciunt bancherij diuersis respectibus mo
ti:vel quia nolunt q omnia pateant ministris banchi vel alia
de causa. Ne igitur hoc incōueniēs sequatur non inspiciamus
in quo libro sit descriptus:sed an cōtraxerit occasione banchi
seu illius negotiationis vel nō.sicut in si.dicit tex.in.l.priuile-
gia.ff.de priui.cre.q priuilegia creditorū ex cā sunt estimāda
nō ex tempore. Nō ergo predicti minus dicent creditores ban
chi q in chartulario volte descripti sunt: etiā si in chartulario
banchi nō essent descripti:ex quo vt proponitur pro vtilitate
banchi ⁊ pro satisfaciendo suis creditoribus ꝯxerunt. Negari
nanqʒ non potest quin saltim occasione banchi creditores di-
cantur:cū occasio sit etiā remota causa.de maio.⁊ obe.c.solite.
in prin.ff.de auro ⁊ argen.lega.l.vxori.⁊ ibi per Bar.de fun.
instru.cum delanionis.§.asinā. Regula aūt officij mercantie
disponit de his qui sunt creditores occasione banchi:igitur ⁊c.
¶ Ceterum si in chartulario volte essent aliqua credita descri
pta ad vtilitatem bāchi. Et prefati creditores chartularij bā-
chi peterent illa sibi assignari tanq̃ credita banchi cum dictū
chartulariū volte approbarent pro se ⁊ eorū fauore tanq̃ char
tulariū banchi tenerent etiā contra se recipere eodē modo quā
tum ad debita ibi descripta.ff.de admi.tuto.l.cum querit.de
bo.liber.l.nā absurdū.de pcu.l.in cause.in prin. Quinimmo
etiam predictis omnibus cessantibus ⁊ posito q predicti non
essent creditores banchi vel occcasione banchi:ex quo tamen
de ipsorum credito constat:nec reuocatur vel reuocari pōt in
dubium concurrere debent cū creditoribus banchi per soliduʒ
⁊ librā super oībus bonis repertis in hereditate defuncti de-
bitoris:ex quo illi nō proponunt habere hypothecam vel pui
legium personaliū actionū: vt in prin.dixi.⁊ nō solū in bonis
immobilibus ⁊ alijs nō pertinētibꝰ ad banchū:sʒ etiā in pecu-
nijs reptis in bācho vel bācho debitis.qđ pbat. Nā ipsi cēsent
cōtraxisse cū illo occasione totius sui patrimonij vbicūqʒ esset
⁊ cuiuscunqʒ qualitatis:et ipsum totū patrimoniū censetur re
spexisse.vt dicit tex.in.l.hinc querit.§.pōt.circa mediū.ff.de
pecul.ibi dū dicit.cū enī qui cōtrahit ⁊c.⁊.l.si ex duobus.in si.
prin.eo.titu. ¶ Nec ob qđ.s̄.dixi creditores banchi in his que
reperiuntur in bancho preferendos esse alijs extraneis credito
ribus per.l.procurator.§.si plures.de tribu. Nā intelligo alijs
scʒ q ꝯxissent sup alia negotiatione diuersa a negotiatione bā
chi. Si qs enī duas negotiationes faciat creditores cuiuslibet
negotiationis censent magis credidisse negotiationi q̃ perso-
ne:⁊ ideo quilibet in sua negotiatiōe pferunt alijs quasi nego-
tiationes pdicte diuerse significent diuersas personas.⁊ ita lo-
quitur.§.si plures. Si vō faciant vnā negotiationē tm̄:tūc cre
ditores q ꝯxissent extra negotiationē cōcurrerēt cū illis q con
traxissent sup negotiatiōe etiā sup reptis in ipa negotiatione.
⁊ est rō:qꝛ illi ꝯxerūt ⁊ contraxisse cēsentur solū cū persona nō
cum negotiatione:⁊ ideo censent habuisse respectū ad totū pa
trimoniū persone tā ad patrimoniū negotiatiōis q̃ aliud:nō
sic est in creditoribus negotiationis q cū ipsa negotiatione cen
sent ꝯxisse:ideo si duas negotiationes exercebat bona cuiusli-
bet distribuerent suis creditoribus ⁊ creditores vnius non par
ticiparent de bonis alterius:vt pbat in.d.§.si plures. In pro-
posito aūt casu nō ponit q ille exerceret duas negotiationes:
sed vna tm̄.s.cambij:⁊ posito q aliquos ꝯctus mercantiales fe
cisset extra negotiationē bāchi pro satisfaciendo creditoribus
banchi:non propterea ppter vnā vicē diceretur mercator vel ne
gotiator alterius negotiationis.iuxta not.per Barto.in.l.ser
uis vrbanis.ff.de leg.iij. ¶ Itē non obst.si dicat q securitates
fuerūt pstite solū p creditoribus banchi ⁊ non pro alijs:qꝛ fa-
teor q contra dictos fideiussores nō esse cōsultum dictis credi
toribus si diceremus q non essent creditores banchi vel eiꝰ oc-
casione. Et in hoc essent melioris conditionis creditores ban-
chi q̃ ipsi. Sed in bonis in hereditate repertis quibuscūqʒ etiā
ptinentibus ad banchū debent esse pares vt.s̄.dixi. ¶ Ex qui
bus oībus cōcluditur q siue dicamꝰ illos descriptos in char
tulario volte de qbꝰ in pūcto pmittit esse creditores banchi si-
ue occasione bāchi siue nullo mō sʒ penitꝰ extranei debēt in di-
ctis bonis oibus cōcurrere cū creditoribus chartularij bāchi.
4 ¶ † Nec obstāt allegata in ꝯtrariū.s̄.in pūcto. Nā ad plura ex
eis ptʒ respōsio ex predictis saluo q̃ ad.l.si ventri.§.in bonis.
de priuile.credi.quē.§.dico nō obstare: qꝛ ibi deponens apud
mensam nō pfert alijs ex eo solo q descriptus sit in libro mēse:
vel ex eo q sit creditor mēse:sʒ ex eo qꝛ deposuit.talis enī cōtra
ctus depositi inter alios habet prerogatiuā ⁊ priuilegiū inter
personales actiōes.ff.depositi.l.si hoiem.§.quotiēs. Hinc est
q si nō vere deposuit sed mutuauit:qꝛ vsuras ex deposito rece
pit quo casu excedit naturā depositi.l.lucius.ff.depositi.non
habet priuilegiū vel progatiuā posito q apud mēsam cōtraxe
rit ⁊ sit creditor mēse:vt habet in.d.§.in bonis.⁊.§.quotiens.
s̄.alleg. ¶ Itē nō ob.illud capitulū regule.fideiussores ⁊c.
per quem videt colligi differentiā esse debere inter creditores
chartularij banchi ⁊ creditores chartularij volte:nec alr̄s sit in
utilis illius ver.puisio.eo qꝛ cū pro cautela creditorū bāchi fi-
deiubeant:⁊ ibi statuat q sint potiores creditoribus dicti ban-
cherij seu banchi necessario debet intelligi de alijs q̃ illis pro
quorū cautela fideiusserunt. Isti aūt nō possunt esse nisi descri
pti in chartulario volte q ⁊ si dici possint creditores bāchi pro
eis:tñ nō censent recepti fideiussores sed p descriptis in chartu
lario bāchi de quoꝝ potioritate quo ad fideiussores nō est tra-
ctandū cū eis a fideiussoribus satisfiat:⁊ sic vlterius nō agūt.
¶ Breuiter lʒ ista fuerit subtilis argumētatio tamē nō viget.
Nā dico posse intelligi etiā de illis creditoribꝰ p quoꝝ cautela
fideiusserūt. Pone enī q lōge maior est q̃titas q̄ creditoribꝰ de
bet q̃ sit illa quā fideiussores pmiserūt qđ frequenter ꝯtingit:
certe fideiussores soluēt quātitatē quā ipi pmiserūt ⁊ in residuo
recuperādo sup bonis bācherij pfati creditores pferent dictis fi
deiussoribꝰ volētibꝰ recupare qđ soluerūt:voluit enī q priꝰ sa-
tisfieret integraliter creditoribꝰ partim a fideiussoribꝰ partim
de bonis bācherij:⁊ si aliqd restabit habebūt fideiussores ⁊ nō
prius. ¶ Itē nō ob.q creditoribꝰ descriptis in chartulario bā
chi dʒ satisfieri infra tpa breuissima vtute dicte regule in ver.
cōpellant.q v.ad descriptos in chartulario volte nō pōt ada-
ptari. Nā lʒ viuēte bācherio ⁊ existēte soluēdo creditores descri
pti in chartulario bāchi hoc plus habeāt q̃ descripti in char-
tulario volte:eo tñ mortuo vel bonis nō sufficiētibus nō dispo
nit ille vsi.nec ex eo quoquo mō sequit q illi pferant istis:⁊ qꝛ
isti sunt casus diuersi de vno ad aliū nō ifert.ff.de calū.l.pe.de
mino.l.pap.exuli.ad carbo.l.de bonis.⁊ qđ ibi not. Laus deo.

¶ Consilium.cclxxxvj.

1 ☞ Filij exclusi vt nō succedant ab intestato an augeāt legiti
mam aliorum capacium vt eis ascribatur potius semis totius
hereditatis q̃ triens.

2 Pulchre quot modis quis dici potest exclusus: ꝛ quibus mo
dis faciat partem ꝛ quibus non.
3 An filia que propter statutum non potest succedere matri exi-
stente masculo faciat partem in hereditate matris vt maior le
gitima masculis debeatur: puta quia sint quattuor ꝛ filia: an
legitima semis vel triens hereditatis.
4 Et qd in bereditate patris vbi videṫ aliud concludere paul.
hic ꝙ in hereditate matris.

N christi nomine amē.

¶ Quoniā fundamentū huius articuli consistit
vt mibi videtur in eo qd dicit tex. in. l. pap. §. qm̄
aūt. de inoffi. test. videlicet ꝙ legitima est[a] portio
eius qd debeṫ ab intestato: ꝛ sic hodie vel tertia totius vel di-
midia totius ſm numerū liberoꝝ hereditatis debite inter om
nes diuidenda equaliter. vt in auṫ. nouissima. Ideo pro ple-
niori examine puta considerandos quattuor casus. Nā inter-
dum aliquis filius excluditur per legē tam a successione testati
ꝙ intestati. Interdū a successione intestati non testati. Inter-
dum a neutra excluditur per legē sed per testatorē exheredan
do: ꝛ sic per testamentū vel per seipsum filium renūtiando vel
delinquendo taliter ꝙ legitima priuetur. Interdum excludiṫ
non dico per testamentū sed ꝓpter testamentū qd si factū non
esset ab intestato admittereṫ vt i fratre īstituta nō turpi ꝑsona.
1 ¶ † Primo casu sine dubio non computatur in numero sꝫ ha
betur pro mortuo: ꝛ perinde disponitur de legitima ac si non
esset in rerū natura: ꝛ sic ſm numerū liberoꝝ alioꝝ remanen-
tium vt in deportato ꝛ effecto fratre minore. l. j. §. fi. de contra-
tabu. ꝛ. l. si necesse. §. si deportatus. de bo. liber. ꝛ no. in. d. auṫ.
nouissima. per Guil. ꝛ Bal. cū em̄ nulla portio sit: debeaṫ ab
intestato verū est dicere ꝙ nulla legitima fuit sibi delata tēpo
ra mortis testatoris: ergo non potest dici ꝙ accrescat fratrib⁹:
qꝛ ius accrescendi presupponit ꝙ quoquo modo sit portio de-
lata ab aliqua dispositione vel de facto vt in pro nō scripto qd
saltim a testatore deferṫ: licet de facto vel de iure vt in caduco
vel quasi ꝙ a principio tenuit sed ex postfacto annihilaṫ. Cete
rum portio que a testatore nullo modo fuisset delata nō potest
dici ꝙ accrescat in particulari successione vt si vnā partē fun-
di alicui relinqueret altera nulli relicta non accresceret: nō sic
in vniuersali ne cōtingat incōueniens. l. j. §. si ex fundo. de he-
redi. insti. Sic dico in portionibus que deferunṫ a lege: qꝛ in il
la tantū que quoquomodo fuit a lege delata locum habere de
bet ius accrescendi nō in illa que nullo modo. Sed tali inca-
paci nullo modo delata fuit: ergo si vnus de. v. filijs sit depor-
tatus vel frater minor nō potest dici ꝙ dimidia sit semis: et ꝙ
quinta portio que illū tangeret accrescat: sed erit triens ac si il
le nō esset in rerū natura. eodē modo si vn⁹ ex quattuor vel tri-
bus esset talis ceteri non habebunt integrū triētem per ius ac
crescendi: sed iure suo ac si soli existerent ꝛ eis solis totus triēs
delatus esset: ꝛ sic per amotionem obstaculi ꝛ cōcursus: idem si
vnus de sex esset talis ceteri habebūt integrū semissem iure suo.
¶ Secundum casum qui est magis dubitabilis ꝛ est casus no
ster reseruo in fine vt melius declarem.
2 ¶ † In tertio casu dico ꝙ cōputanṫ in numero quātū ad hūc
finē vt sciaṫ an legitima sit triēs vel semis nō quātū ad hoc vt
capiat: qꝛ ꝓponiṫ exclusus ꝛ sua portio tanꝙ defecta alteri ac-
crescit: nā a lege delata fuit: sꝫ ꝑ testatorē ablata vel per renun
tiationē expressam vel tacitā: iō ꝓprie dici pōt ꝙ accrescat di-
uersimode tñ. Nā siquidē est exclusus per exheredationem tūc
cum principaliter fiat in odiū exheredati ꝛ secundario in fauo
rem instituti apud quē voluit sine dubio remanere ꝙ exhereda
to auferebat distinguendū erit. An alij filij sunt instituti vni-
uersaliter: ꝛ tunc portio remanebit apud eos nō ex eo ꝙ filij: sꝫ
ex eo ꝙ instituti. Aut nō fuerūt instituti vniuersaliter sꝫ in cer
ta re: ꝛ sic habēt agere ad supplemētū: ꝛ tunc portio exhereda
ti nō applicabitur eis: sꝫ instituto ſm determinationē Bar. in
l. pater filiū. in. iiij. q. quā verissimā puto: nō tñ per illā ratio-
nem ꝙ in legitima non habeat locū ius accrescēdi vt statim di
cam: sꝫ ex eo ꝙ exheredatio secūdario facta dicitur incōmodū
instituti: ꝛ qꝛ sic ꝑsumiṫ voluisse testator: ꝛ sic nō ꝓprie habebit
institutus ex iure accrescēdi: sed virtute vniuersalis institutio
nis q̄ trahiṫ ad om̄e id qd alteri assignatū non fuit: ꝛ sic ad por
tionē exheredati. Si vero sit exclusus repudiatione vel delicto
ꝛ sic facto suo dico indistincte fratrib⁹ accrescere siue sint insti-
tuti vniuersaliter siue particulariter: qꝛ in legitima locum hꝫ
ius accrescēdi. quicqd dicat Bar. ꝑ. l. siue patronus. al's siue li-
bertus. §. ex duob⁹. ff. de iure patro. ꝛ de bo. liber. l. cōi liberto.
in qbus est hoc exꝑssum in legitima patroni. idē forti⁹ in legiti
ma filij q̄ est magis debita. vt not. in. l. si legatū. ff. de fal. ꝛ hoc
qñ deficit ipo iure ꝑ repudiationē: secus si ope exce. vt. l. si duo.

a ¶ Qd legiti-
ma est. Quanta
aūt sit legitima
tā ascendētibus
ꝙ descēdentib⁹
debita. vide do.
Alex. de imo. in
cōsi. cxj. in vlti.
col. in. j. ꝑte. et in
cōsi. xlv. in vlti.
col. ea. ꝑte. et in
ꝯsi. xlij. in. ij. col.
cū seq. in. ij. ꝑte.
ꝛ in cōsi. xxxj. in
fi. vlt. col. in. iiij.
ꝑte. ꝛ in ꝯsi. lxix.
ea. ꝑte. ꝛ. d. Ma
ri. sozi. i ꝯsi. xxx.
inci. ꝙuis. ꝟ. iij.
principaliter. et
ꝟ. xix. circa fi. cū
ꝟ. seq. ꝛ. d. Bar.
sozi. ei⁹ filiuꝫ in
cōsi. xciij. ꝟ. circa
tertiā dubitatio
nē. ꝛ ꝟ. ꝑterea le
gitima. ꝛ in ꝯsi.
cl. inci. ꝛ nos. ꝟ.
succedit alia. cir
ca me. ꝛ ꝟ. cōfir-
manṫ ꝑdicta. in
fi. cū seq. ꝛ in ꝯsi.
cviij. ꝟsi. his tñ
nō obstātib⁹. in
fi. in. j. ꝑte. ꝛ om̄i
no do. Pet. ꝑbi.
cor. in ꝯsi. xlviij.
in lr̄a. K. la. ij. i
ij. parte.

in prin. ꝛ ibi not. ff. de iureiur. Nec ob. l. ꝛ ꝑculo. de leg. ij. qꝛ ibi
nō erāt ꝯiūcti in delatione cōmodi: sꝫ in dn̄io serui cui legabaṫ
ꝛ sic nō bn̄ vr̄ allegari ꝙ sint ꝯiūcti cōiūctiōe legali. Sꝫ in casu
nr̄o oēs filij sunt cōiūcti in delatiōe legitime q̄ fit a lege. defert
em̄ vel triētē vel semissem oīb⁹ simul eq̄liter inter eos diuidēdū.
vt i auṫ. nouissima. ꝛ sic sunt ꝯiūcti vbis legis q̄ ꝯiūcto nō dꝫ mi
nus opari ꝙ verbalis cōiunctio testatoris ad inducēdū ius ac-
crescendi. vnde in hoc sequor Dy. ꝛ Iac. but. ꝛ Bal. nō Bar.
¶ In quarto casu principali qñ qs excludiṫ ꝓpter testamētū.
Notādū ꝙ lꝫ fratri debeaṫ hereditas fraterna ab intestato: nō
tñ debeṫ sibi legitima nisi sit factū testamētū ꝛ turpis ꝑsona sit
instituta: sicut ꝛ alijs veniētibus ab intestato debeṫ hereditas
ab intestato ꝛ tñ nō debeṫ legitima. Nā illi qb⁹ debeṫ nisi relin
quaṫ possunt q̄relare: isti ꝟo nō pn̄t: ergo eis nō debeṫ. Si ergo
frater instituat nō turpē ꝑsonā fratrē ꝑtereat ꝛ mr̄i aliqd relin
quat frater excludiṫ ex eo ꝙ factū est testamētū: ꝛ qꝛ turpis ꝑso
na nō fuit instituta nunꝙ sibi fuit legitima delata: ergo nō pōt
dici ꝙ accrescat matri ꝑ theoricā. s̄. datā: ꝛ in hoc sequor opi.
Barto. sed puto ꝙ perinde habeaṫ ac si dicto fratri nunꝙ fuis-
set debita ab intestato: sꝫ soli matri ex quo frater repitur totali
ter exclusus: ꝛ sic legitima mr̄is erit tertia totius ac si tota here
ditas fuisset ab intestato sibi debita: ꝛ sic iudicari dꝫ ac si cā in
testati fuisset eo modo quo cā testati: ꝛ in hoc sequor opi. Iac.
but. ꝛ Bal. in auṫ. nouissima. circa fi. Aliud em̄ est qñ excludiṫ
filius cui debeṫ legitima: aliud qñ alius veniēs ab intestato cui
nō debeṫ. Nā potior dꝫ esse cōditio alterius cōcurrentis secum
scꝫ matris cui debebaṫ legitima vt per exclusionē illius cēseaṫ
tota hereditas sibi fuisse debita vt sic habeat tertiam totius.
3 ¶ † Restat nūc expedire scd̄m casum. s. qñ fili⁹ excludiṫ ꝑ legē
ab intestato nō ex testamento vt in casu nr̄o vbi filie ab intesta
to nō succedūt extāte masculo: nec etiā preterite pn̄t dicere nul
lum. iuxta not. per Bar. in. l. ij. §. videndū. ad ter. ꝛ ꝑ Bal. in
l. maximū vitiū. circa fi. sꝫ ex testamento capere possunt in quo
dubitaṫ an tales filie cōputenṫ in numero vt sciamus in legiti-
ma masculoꝝ sit triens vel semis. Et videṫ ꝙ sic: qꝛ ista non est
tanta exclusio quāta est illa de qua dixi in primo articulo: ꝛ sic
nō pōt dici ꝙ habeanṫ ꝑ mortuis ex quo possunt ex testamēto
capere. vñ sufficit ꝙ extēt: lꝫ ab intestato nō succedāt vt sic tāꝙ
filie faciāt numerū. arg. l. filius. §. cū qs. ff. de leg. j. Itē qꝛ ex-
cludunṫ fauore masculoꝝ quoꝝ interest vt faciāt numerū: nō
tñ admittanṫ vt sic masculi habeāt semissem: ergo talis interp-
tatio fienda est. arg. ff. loca. si merces. in prin. cōiuncta. l. seruo
alieno. §. si testator. de leg. j. ꝛ de leg. iij. fideicōmissaria. §. inter-
dum. vel pōt dici ꝙ si nihil eis relinquaṫ habeantur ꝑ mortuis
qꝛ quo ad eas intestati obitū fecisse videnṫ: vñ cū ab intestato ex
cludanṫ hoc casu ꝑ mortuis habeanṫ: secus si aliqd eis relinqua
tur etiā minimū: qꝛ cū testamēto admittanṫ nō possunt dici ha
beri ꝑ mortuis ex quo aliqd est eis relictū ꝛ acceptare volunt:
qd videṫ attētasse Bal. sꝫ nō firmat in. d. auṫ. nouissima. in fi.
¶ Breuiter his nō obstā. credo ꝙ legitima dicto casu sit triēs
postꝙ em̄ femine ab intestato non succedūt cū masculis nulla
debeṫ eis legitima q̄ est portio portiōis ab intestato debite. vt no.
d. l. pap̄. §. qm̄ aūt. de inoffi. Et ptꝫ qꝛ nō rūpūt ꝑterite. vt no.
Bart. in. l. ij. §. videndū. ad ter. qd facerēt si deberet eis legiti-
ma. ad hoc de cōtratab. si post mortē. §. liberi. Igiṫ tanꝙ extra
nee nō ꝯputenṫ in numero filioꝝ quibus debeṫ legitima: ꝛ qui
bus oibus simul deferṫ equaliter inter eos diuidēda. Cū em̄ lex
reperiat eas extra debitū legitime nō defert eis sed masculis:
ergo ſm numerū masculoꝝ quibus defert nō ſm numerū om-
niū qbus oibus nō defert. Dispositio em̄ legalis relata ad ma
sculos dꝫ intelligi ꝛ limitari ſm numerū eoꝝ. ar. l. plenū. §. eq-
tij. de vsu ꝛ habi. de leg. iij. cū filie. nō pōt dici ꝙ portio semissis
filiaꝝ accrescat masclis cū nulla portio fuerit eis delata: eo qꝛ
tpe delationis. i. mortis reperiunṫ tales qbus nil debeṫ ab inte
stato: ergo lex sibi legitimam nō detulit: ergo nō pōt dici defi-
cere ꝛ accrescere: vt. s̄. dictū est. ¶ Nec ob. ꝙ ex testamēto sunt
capaces: nā ꝛ penit⁹ extranei sunt capaces: ꝛ tñ nō faciūt nu-
merū inter filos. Nā legitima nō regulaṫ a cā testati sed a cā in
testati sicut ius rūpendi qd a debito legitime causaṫ. ff. de con-
tratabu. l. j. scd̄o rn̄so. C. de libe. prete. l. maximū. ver. sancim⁹.
¶ Itē nō ob. ꝙ gr̄a masculoꝝ sunt excluse: qꝛ fateor ab vniuer
sali successiōe intestati: nō tñ sequiṫ ꝙ in successione legitime
q̄ est particularis faciāt numerū ad cōmodū masculoꝝ: videlꝫ
vt faciāt deberi semissem oīb⁹ eis: ꝛ postea portionē eaꝝ mascu
lis accrescere. Nescio em̄ videre vñ ista ꝯñtia descēdat quimo
nullū incōueniens est dicere: sꝫ poti⁹ iuri cōsonū est ꝙ sicut ma
sculi hoc volūt ꝑ se. s. vt femine secū nō cōcurrāt in successione
intestati sꝫ habeanṫ vt extranee penit⁹: ꝛ ꝙ eis solis tota here-
ditas deferaṫ: ita ꝛ teneanṫ aliud recipere ꝯ se qd ex illo necessa
rio descēdit: videlꝫ vt postꝙ nō ꝯputanṫ in nūero vno respectu
nō cōputentur

non computetur etiã alio vt vitet variato.l.in cause.ff.de procu.⁊ cõtrarietas in quã incurrent masculi cõtrariũ dicẽdo. Et q² q vult vnũ pro se ⁊ aliud sibi annexũ ⁊ necessario inde descẽdens teneat recipere cõtra se: vt not.ff.depositi.lucius.in fi.in vlti.glo. ¶ Preterea statutũ recipit interpretationẽ passiuaʒ vt ius cõe ad ipm extendat.l.j.§.j.ad legẽ falci.cũ ergo per statutũ femine excludãtur ab intestato ⁊ redacte sint ad instar extranearũ ius cõe de ipsis in delatione legitime nunꝙ̃ cogitasse censet: sed solũ de masculis qbus debet hereditas: ergo ipsis solis defert: ergo ꝯm eorũ numerũ tm̃. Preterea nõ debent masculi petere seu postulare vt femine cõputent in numero pro se cũ contrariũ nõ essent postulaturi cõtra se. arg.l. si rẽ ⁊ pretiũ. de peti.here.de solu.l.j. Nec possunt cõqueri masculi de hac interpretatione sicut nec possent cõqueri si femine nõ essent excluse per statutũ: sed excluderent per mortẽ ⁊ rediret de semisse ad trientem. Nam ⁊ nunc ꝓ mortuis habentur ciuiliter q̃ ciuilis mors equiparatur naturali.l.gallus.§.⁊ quid si statutũ.⁊.d.l.j.§.fi.de contratabu. Et de grauamine legis nõ possunt conqueri dicti masculi sicut nec de grauamine nature.ff.de verb.signi.si qua pena. maxime q² ex hoc grauamine ꝙ habeant pro mortuis sentiunt cõmodũ in successione intestati. compensent ergo cũ eo hoc incõmodũ.s.ꝙ ex hoc restrigat legitima ad triẽtem ꝯm numeꝝ masculorũ.ff.de aqua plu.arcẽ.l.j.§.fi.ibi. compensare q3 ⁊c.de publi.l.cotẽ.§.q maximos.de iureiur. eũ qui. ¶ Nec ob. ꝙ in diuersis effectib⁹ admitti põt variatio.l.pap.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.q² ibi vtraq3 pars variationis poterat esse simul vera. Nã pupillaris substitutio vere est testamentũ patris respectu ordinationis: q² ipse ordinauit ⁊ sic respectu cause efficiẽtis. Itẽ vere est testamentũ filij respectu effectus seu successionis: q² per eã filio succeditur ⁊ non patri.l.patris ⁊ filij.coniuncta.l.coheredi.§.cũ filie.de vulg.⁊ pupil. Bene ergo potest pupillaris substitutio vtrũq3 allegare in diuersis instantijs ad diuersos effectus: q² non est ibi contrari⁹ sed filias computari in numero ⁊ nõ computari. ista sunt cõtraria. vnde si eligat eas nõ computari pro se tenetur hoc idem recipere contra se vt.s̃.dictũ est. qd est sustẽtabilius de iure q̃ dicere ꝙ possit vtrũq3 dicere ⁊ sibi ꝯ̃riari: maxime q² vt dixi non possunt dicere se ex hoc grauari: quia non aufertur eis aliquid qd vnꝙ̃ fuerit eis datũ: sed potius impedit ꝙ nõ detur.i.ꝙ nõ deferatur semis sed triẽs ꝯm eorũ numerum.arg.l.qui autem.

4 ff.que in frau.credi. Predicta in successione matris: † sed cum tractat de successione patris aliud dicerẽ. Nam filie non totaliter excluduntur a bonis paternis propter masculos: sed debent dotari: non ergo potest dici ꝙ habeãtur ꝓ mortuis seu extraneis: sed ꝙ portio eis debita ab intestato redacta sit ad dotem: ⁊ si quid vltra sit totum pertineat ad masculos. iuxta no. in.l.sancimus.C.de nup. sicut igit hoc est in tota portione intestati cum testamentũ factum non est: ita dici debet in portione ipsius portionis.l.in legitima si factũ est testamẽtũ.ff.de rei vendi.que de tota.cum simi. Ex hoc dico ꝙ facto testamento ⁊ institutis masculis extra vniuersaliter: lʒ femine sint preterite non rumpunt ex quo a successione repellũtur: tamen faciũt numerum vt faciunt legitimam inter oĩes esse dimidiam si sunt vltra quattuor: qua dimidia inter omnes equaliter diuisa tam masculos q̃ feminas videbitur an portio tangens feminas sufficiat ad dotẽ vel non: ⁊ si sufficit in dotem cõputatur si dos nõ est tanta quãta est portio legitime residuũ accrescet masculis sicut residuũ totius debite portionis ab intestato: cum statutuʒ velit eas contentari dot̃: si vero non sufficiat vt plurimum cõtingit ꝯm consuetudinẽ loci ⁊ qualitatis ꝑsonarũ: q² certa dos est legata. vt.j.proxime tãgitur. ⁊ dos excedit partẽ legitimã ⁊ tunc quatenus deficeret ad dotẽ deberet extrahi de altera dimidia hereditatis: nõ aũt deberet aliqd detrahi de portione legitime debite masculis ne statutũ factũ in eorũ fauorem operetur in eorũ odiũ: ⁊ sic si extraneus esset institutus vniuersaliter cedet hoc in eius grauamen vel in grauamen fideicõ. vniuersalis si filij sunt instituti ⁊ grauati vel in grauamen legatarioruʒ qd est conuenientius q̃ in grauamen masculorũ qui tractãt de damno vitando ⁊ illi de lucro.l.fi.§.licentia.C.de iure delibe. de codicil.l.fi. Nõ sic est cũ agitur de successione matris q̃ non tenetur dotare filias: ⁊ sic ab ea success. filie sunt penitus excluse ab intestato: igitur concludendo dico ꝙ non cõputent in numero filiorum vt faciãt legitimam esse semissem vt dictum est: ⁊ hanc partem tenendo omnia plane procedũt ⁊ sine inuolutionibus. Uerum si tenere vellemus in casu nostro filias ꝑdictas in numero computatari: ⁊ sic ꝙ legitima oim sit semis totius hereditatis: dico ꝙ iste semis non pertinet totus ad masculum vt ipse petit: tunc eñ posset a quolibet legatario diminuere ꝓ rata: sed dico ꝙ in eo debet computari legatum factuʒ filiab⁹: ⁊ quatenus est vltra pertinet ad masculos. qd sic probo: si masculus vult ꝙ cõputentur in nũero ⁊ q̃ portiones legitime pertinentes ad illas accrescant ipsi masculo: necesse habet dicere ꝙ dicte portiones fuerint ipsis filiabus delate: sed ipse repudiasse censentur vt sic sit locus iuri accrescendi: al's si diceret nõ delatas non haberet locum ius accrescendi ꝯm ea que in principio dixi. Sed hoc ꝙ videãtur repudiasse non potest dicere nisi quando eis nil fuisset relictum: ⁊ sic essent excluse tã ab intestato q̃ ex testamento: sed postꝙ̃ est eis relictũ ⁊ acceptant pro repudiantibus haberi non possunt quatenus relictum est: ergo illud non accrescit masculo: q² non perfecte deficit.l.si duo. in prin.de iureiuran.coniuncta.l. qui repudiantis. de inoffi.test. ⁊ si dicatur dictũ legatũ censetur eis factũ vt extraneis: ⁊ non pro legitima ex quo nulla legitima eis debebatur: ⁊ sic de altera dimidia non de illa que debetur masculo pro legitima. Respondeo ꝙ immo vt filiabus non vt extraneis. arg.ff.de excu. tuto.l.tutor.§.que tutoribus.in fi. de castren. pecu.l. dotẽ. in fi.extra de testa.requisisti. Item pro legitima ad quã.⁊ si ex forma statuti non teneret: tenebatur tamen de iure cõmuni ex quo vt dixi proponimus ꝙ ius cõmune eis deferat per consequẽs defert eam vt debitam: ⁊ si ita est potius censetur mater legasse pro eo ad quod tenebatur saltẽ de iure cõmuni ⁊ de iure naturali q̃ gratis ⁊ pro eo ad quod non tenebatur.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.sed si vir lana. in prin.⁊ ibi not.in prima glo.de lega.iij.vxorem.§. pater naturalis. de peti. heredi.l.fi. si cum dotem.§.si pater.solut.mat. Item si dicatur licet ius cõmune deferat filiabus legitimam tamen eodem instanti eas priuat ⁊ ipsam totam attribuit masculo propter dispositionem statuti: igitur non debet esse in arbitrio matris ipsam masculo auferre ⁊ dare feminis.arg.C.de secun.nup. aut. lucrum hoc. Sed respondeo verum est ꝙ eodem momento quo defert eas priuat ⁊ masculo attribuit si reperit eas priuatas etiam a matre: sed si non reperit hoc non facit. Pro cuius euidentia considero ꝙ legitima defertur tempore mortis ⁊ non prius cum prius nulluʒ ius habeat fili⁹.l.j.§.sed impuberi.de coila.bono.⁊ not.in aut. si qua mulier.de epis.⁊ cle.eodẽ autẽ momento mortis concurrit dispositio testatricis attribuens: ⁊ etiam dispositio legis similiter attribuens. Primo aũt necessario sequi debet cum habitus debeat precedere.l.decem.de verbo.oblig.cum igitur dispositio matris necessaria precedat priuationem legis non sequtur dicta priuatio: preterea statutum permittit matri ꝙ possit quoquo relicti titulo relinquere filiabus si vult: ergo debet intelligi.s.de illa dimidia que est debita pro legitima non de altera: quia nullum haberet dubium.l.j.in fi.ff. ad muni.fuit ergo intentio statuti ꝙ filie non possent legitimã petere contra voluntatẽ matris vel preter: sed si ipsa mater vellet eis relinquere posset: ⁊ sic ꝙ relinquitur eis in dicto semisse cõputat: al's superflua fuisset permissio relinquendi quam facit statutum.

¶ Concludo ergo dicta legata deducenda esse de semisse debito ꝓ legitima residuum ad masculum petere. Laus deo.

¶ Dubia sequentis consilij.

¶ Ex premissis omnibus oriuntur plura dubia: videlicet

¶ Primo nunquid ex reuocatione facta per Joannẽ.xxiij. infringat vẽditio seu alienatio facta ꝑdictis.P.⁊ Ja. fratribus cõfirmata ꝑ litteras apostolicas quondã Bonifacij ⁊ Inno.

¶ Secũdo querit an littere emanate a Joãne.xxij.dicãtur vel dici possint in totũ vel in partẽ surreptitie maxime cũ de emologatione sñie lata per arbitros facta per añdictũ.B. abbatẽ eius proprio noĩe ⁊ sindicario noĩe cõuentus nulla fuerit facta mentio in supplicatione: immo fuit narrata expressa falsitas: q² fuit dictũ ꝙ non emologauerat dictã sñiam q̃uis eã approbauerit ⁊ emologauerit vt apparet ex instrumẽto ipsi⁹ sñie: itẽ maxime etiã cũ de iuramẽto ꝑstito in ipo cõpromisso nulla fuerit per antedictũ.B.abbatẽ in supradicta supplicatiõe facta mentio.itẽ ex eo maxime cũ in dicta supplicatione omiserit narrare qualiter in dicto cõpromisso fuerat ꝓmissuʒ ꝑ dñm.B.abbatem suo noĩe ⁊ noĩe dicti cõuentus de nõ petẽdo aliqd rescriptũ aut priuilegiũ seu de grã aliqua nõ impetrãda quomodolibet per se vel per aliũ neq3 impetratis quouis modo vti rõne alicuius enormis aut enormissimi damni siue lesiõis iuxta formam compromissi.

¶ Tertio querit an ꝑ dictã reuocationẽ Joãnis intelligat annullatũ cõpromissum factũ per partes in arbitros: ⁊ sententia arbitralis siue laudũ latum per ipsos arbitros: ⁊ ratificatio et emologatio postea secuta.

¶ Quarto querit an ex impetratiõe rescripti Joãnis pena cõsecuta in cõpromisso quo ad ipsos.B. abbatẽ ⁊ cõuentũ dicatur cõmissa ita ꝙ possit de iure peti.

¶ Quinto an dicti fratres vigore dictaꝝ lr̃aꝝ q̃s vltio impetrarũt a martino papa possint ⁊ valeãt aliqua forma tueri.

¶ Consilium.cclxxxvij.

1 ☞ Venditio rei ecclesiastice facta solēniter vel confirmata ita vt valeat non potest per alium papā retractari.
2 An ꝛ quādo papa vel imperator possit priuare queʒ dominio rei sue sine causa. ꝛ. 3.
3 Et ꝙ papa potest sine causa tollere beneficium vni ꝛ dare alteri: non sic potest in laicis.
4 Et littere dicuntur surreptitie si contractus iurati nō fiat mētio in supplicatione.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Primū dubiū procedit presupposito valore dicte venditionis seu virtute primarum lrārū domini bonifacij seu virtute cōfirmationis postea facte per eū: si enim nō valuisset nō esset tractādū an infringeret per litteras Joānis. ff. de iniusto testa. l. nā ꝛ si sub conditione. §. post defectū. de despon. impu. ad dissoluendū. cū ibi not. procedit etiā presupposito valore dictarū litterarū Joānis: si enim presupponatur ꝙ sint surreptitie vt tangitur in scdo dubio cū nō valeant vel ipso iure vel ope excep. l. cū vero. §. subuentum. ff. de fideicō. liber. l. i. §. hec verba. ne vis fiat ei. de rescrip. c. ad audientiā. ꝛ. c. super litteris. de re iudi. cum olim. ꝛ qd ibi per Inno. clarū esset ꝙ venditionē predictā non infringerēt. de regu. iur. non prestat. sicut nec scdm testamētū inualidū tollit primum. ff. de liber. ꝛ posthu. si fili⁹ qui in potestate. de iniusto testa. cū in scdo. ꝛ. l. ij. in prin. Presuppositis ergo dictis duob⁹ videtur dicendū dictas lrās Joānis. xxiij. dictā venditionem infrīgere: propter latā ꝛ amplā potestatē pape qui potest etiā ius alteri quesitū auferre sine cā: lʒ nō debeat. xxij. dist. c. j. ꝛ ibi not. in glo. ꝛ in specu. de legato. §. nūc ostendendū. ver. lvij. et ver. lxxxix. vbi plura dicit de magnitudine potestatis pape dicens ꝙ apud eū est pro ratione volūtas: ꝛ qd ei placet legis hʒ vigorē: nec est q ei dicere possit cur ita facis[a]. xix. dist. in memoriā. de cōces. preben. proposuit. Cōtrariū tū puto verius: nam presupposita validitate contractus fuit translatū dñiuʒ dictarum possessionū in emptores cū fuerit ꝓcessum ad traditionē. C. de pac. l. traditionibus. qui emptores sunt mere laici: ꝛ non suppositi tēporali iurisditiōi pape: q2 nō sunt de terris suppositis ecclesie romane quo ad tēporalē iurisditionem. ꝭm id qd habetur in. c. per venerabilē. qui fil. sint legi. ꝛ iō papa non potest eis auferre tale dñium: q2 iste esset act⁹ iurisditionalis. ꝭm eā q̄ no. p Bar. in. l. fi. C. si ꝯ ius vel vtil. publi. quā exercere nō pōt in laicos nō subditos. d. c. per venerabilē. lʒ aliqn̄ fallat: scʒ in defectū superioris tēporalis vt ibi ptʒ in. c. lʒ ex suscepto. cū ibi not. de foro compe. in quo casu de presenti nō sumus: q2 locū habet in iudicando inter vnū ꝛ alterū non in auferendo
2 ius alteri⁹ nō subditi maxime sine cā. † Preterea videm⁹ ecōtra ꝙ lʒ de natura priuilegij vel legis sit vt possint ad nutū cōcedentis vel statuentis reuocari. c. veniēs. de prescrip. de cōsti. c. i. lib. vj. etiā si ex eis esset aliqd ius quesitū alteri. prout not. Bal. ꝭm Nico. mat. in. l. qui se patris. C. vnde libe. Si tū est quesitū ius nō subdito: puta ecclesie per legē vel per priuilegiū imperiale nō pōt imperator illud auferre ꝭm Inno. q ita sentit in. c. nouit. de iudi. super verbo theodosius. ꝛ Dominicus in. c. j. de cōsti. in vj. ꝛ Alb. ꝛ Rof. in. l. priuilegia. de sacrosan. eccle. Idē ergo dʒ esse econtra si per litteras papales quesitum sit ius laico nō subdito maxime qn̄ nō per viā priuilegij sed per viam ꝯtus qui de sui natura nō est retractabilis. C. de act. et oblig. l. sicut. ff. cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. etiā si celebrat⁹ sit a principe. C. de legi. l. digna vox. per Cy. extra de proba. c. j. ꝛ per Bal. post Nico. de mat. in. d. l. qui se patris. in antepe. col. qui etiā dicunt ꝙ per viā cōtractus dicit̄ fieri quotiēs interuenit pretiū. C. de predijs cu. l. fi. lib. x. Sunt eñ potestates distincte. s. sacerdotalis ꝛ imperialis: ꝛ quelibet ipsarum fuit immediate a deo cōstituta. in aut. quomō opor. epis. in princi. cū ibi no. Nec alter in messem alterius falcem immittere dʒ. l. sicuti. §. aristo. ff. si ser. ven. Diuisum imperiū cū Ioue cesar habet. ꝛ ideo non alter plus sua parte dominationē interponere. ff. de acq.
3 heredi. l. duo. ꝛ. d. c. nouit. de iudi. cū concor. † Nec ob. allegata s. in cōtrariū: q2 debent intelligi sane. s. qn̄ vellet auferre dñiū vel ius alicui sibi subdito: puta vni ecclesie: tūc posset etiā sine cā lʒ nō deberet. vt not. in. d. c. j. xxij. dist. de religio. do. cōstitutus. ꝛ ibi not. in fi. glo. magne. vel alicui laico subdito sibi quo ad temporalē iurisditionē: ꝛ tūc posset eo modo quo posset imperator: scʒ subsistēte cā publice vtilitatis nō aliter. ff. de rei vēdi. itē si verberatū. §. j. de euic. lucius. ꝛ qd not. in. d. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. per doc. de consti. que in ecclesiarum. per Inno. q2 in illis terris ꝛ personis sibi subditis quo ad tēporalē iurisditionē exercet iurisditionē imperialē ex donatione imperatorū facta ecclesie romane. iuxta not. in. d. aut. quomodo opor. epis. ꝛ ptʒ in. d. c. per venerabilē. Nō ergo dʒ vel pōt vti aliter ꝙ potuerit vti imperator a quo habuit. ff. de regu. iur. l. nemo plus. de acqui. rex do. l. traditio. j. q. vij. daibertum. de iurepatro. c. qd aūt. de dona. inter vi. c. nuper. ꝛ sic diligēter sunt cōsiderādi tres casus. Nā aut q̄rit̄ an papa possit auferre alicui ec-
b clesie dñiū rei sue[b] vel aliqd ius illi quesitū: ꝛ clarū est ꝙ sic ex sola volūtate ꝛ sine aliqua cā: lʒ facere hoc nō debeat p ea q̄ habent̄ in. d. c. j. xxij. dist. ꝛ. d. c. cōstitut⁹. de capel. mona. de priuile. c. antiqua. Et rō est: q2 dñiū rerum ecclesiasticarum proprie loquēdo nō est apud aliquā eccl̄iam ꝑticularē sed apud xp̄m: vt not. Inno. de cā pos. cū sup. Cui⁹ papa est vicarius cū oīmoda potestate in terris: eo q2 eccl̄ia catholica cui⁹ xp̄s est caput est vna cui⁹ principatus est apud ecclesiā romanā que fuit a deo immediate instituta: cetere vero ecclesie tanq̄ riuoli fuerunt institute ab ip̄a romana ecclesia: vt. d. c. j. xxij. dist. ꝛ. xxiiij. q. j. c. loquit̄. ꝛ iō quicqd iuris est apud particulares ecclesias: est etiā apud papā: qui vt dicit Joan. moñ. est pater patrū: ꝛ cū omi p̄lato in potestate ꝛ iurisditione cōcurrit. vñ qn̄ aufert rē alicui particulari ecclesie potius dicit̄ auferre administrationē ꝙ dñiū. extra de dona. c. ij. q2 dñiū est poti⁹ apud ip̄m papā cū sit apud xp̄m cuius ipse est vicarius vel apud ecclesiā catholicā q̄ est vna cuius ipse est princeps per illa verba xp̄i ad Petrū: pasce oues meas. ꝛ ideo in casu nostro posito ꝙ venditio facta per primas litteras nō valuisset: q2 nō fuisset seruata forma litterarū. de rescrip. cū dilecta. q2 nō inqsiuissent illi de cōtētis in supplicatione. arg. ff. de reb. eorum. l. magis puto. §. si es alienū. de trāsac. cū hi. §. si pretor. saltim rōne cōfirmatiōis postea subsecute: ꝛ per sublationē oīm defectuū factā scienter ꝙ facere potuit de his q̄ ꝯsistebāt in iure positiuo. ff. de excu. tu. l. idē vulpi. §. sunt qdā. fuit dicta venditio confirmata ꝛ effecta valida. ff. de adopt. l. adoptio non iure facta. de rebus eorū. l. ij. extra de transac. c. j. vt ex tp̄e cōfirmationis nō vt retro. per. l. iij. §. fi. ff. de offi. ꝓcō. q2 hoc casu q cōfirmauit dedit eo q2 prius datū nullā habebat subsistentiā plenā vel semiplenā. iuxta ea q̄ plene habent̄ ꝛ no. in. l. ꝛ q2. ff. de iuris. om. iudi. Et q2 om̄ia nr̄a facimus quib⁹ nostrā autoritatē impartimur. C. de vete. iur. enucleā. l. ij. §. omia enim ꝛc. Unde sicut si papa per seipsum dicta bona vēdidisset vel donasset dictis laicis sine dubio valuisset ꝛ fuisset in illos dñium trāslatū per rōnē quā. s. dixi ita ꝛ nūc. aut querit̄ an possit auferre dñiū alicui laico nō supposito sue iurisditioni tēporali: ꝛ tunc est dicendū ꝙ nullo modo etiā cū cā nō pōt p rescriptū cū talē actū iurisditionalē nō possit in ipsuʒ exercere. vt. s. dixi. Et iste est casus noster ꝛ idē dicendū est in clerico qui non esset subditus nisi ratione clericatus: vt q2 nō esset de terra supposita tēporali iurisditioni pape. nam dico ꝙ dñiū rei quā nō haberet vt clericus sed vt laicus quilibet puta ex successiōe vel suo ꝯtu aliūde ꝙ de bonis ecclesie sic non posset sibi papa auferre sicut nec alicui laico cū habeat vt laicus. arg. ff. de adop. si pater. §. j. ad exhibendū. l. de eo. §. fi. cū simi. ¶ Aut queritur an possit auferre dñiuʒ alicui laico supposito sue tēporali iurisditioni: ꝛ idem de clerico similiter supposito: ꝛ tunc est distinguendū eo modo quo distinguit̄ in imperatore. An cū cā cōcernente publicā ꝛ vniuersalē vtilitatē vel sine cā ꝛc. ꝛ alijs modis prout distinguit̄ plene in. d. l. fi. C. si cōtra ius vel vtilitatē publi. per doc. ꝛ iste nō est casus noster: q2 posito ꝙ isti emptores essent de tali iurisditione pape: tū subsistebat iusta cā concernens publicā ꝛ vniuersalem vtilitatem in auferendo eis: sʒ dūtaxat ipsius monasterij: ergo ꝛc. per not. in. d. l. fi. Unde cōcludit̄ ex predictis ꝙ lʒ Joan. xxiij. videatur voluisse auferre dictis fratribus ius eis quesitum ex dicta venditione vel ex laudo: non tamen pōtuit per iam dicta: etiā si sua reuocatoria nō esset surreptitia. ꝛ hec de primo ꝛ principali dubio.
4 ¶ † Quantū vero ad secūdū dubiū qd procedit presupposito ꝙ cessarent ea que. s. proxi. dixi. ꝛ ꝙ papa potuisset dictam venditionem ꝛ laudū infringere. dicendū est clare ꝙ non infringit q2 eius littere sunt surreptitie propter expressam falsitatem et tacitam veritatem ꝭm ea que narrātur in dicto secūdo dubio. Quis enim dubitat ꝙ istud habuit mouere animū pape: scʒ ꝙ Abbas non emologauerat sententiam arbitralem cū tū emologasset: si enim hoc expressisset verisimile est ꝙ papa sibi aditum preclusisset ne cōtra suū factū veniret saltim in penā eius. arg. eorū que notant̄ in. c. diuersis fallacijs. de cleri. coniuga. ꝛ de fil. presby. c. veniens. ꝛ. ff. de adop. post mortē. q2 inconstantia reprobat̄ maxime in clericis. de renū. cū illusio. in clemē. Similiter q2 omisit facere mentionem de iuramento prestito in cōpromisso ꝙ si fecisset verissimile est ꝙ papa noluisset esse autorem periurij. arg. eorū que not in regula ꝙ semel. de reg. iur. in mercu. ꝛ per Bar. in. l. si qs in prin. testamenti. in. iij. col. ff. de leg. iij. Modica enim taciturnitas vitiat tales lrās. ff. de in ius vocan. l. sed si hac. §. patronū. de natali resti. l. j. de rescrip. ad audientiam. ꝛ. c. super litteris. Preterea iste lr̄e cū sint alteri piu dīciales

Additio.

a ¶ Cur ita facis. Aduerte tū ꝙ nō p̄t facere legē ꝙ clerici ꝯueniri possint corā iudice seculari: a q2 anteq̄ esset petrus nō erāt cleci subiecti seculari. p illd dei. Nolite tangere ꝛc. ita no. dixit Ludo. ro. sing. cccc xiiij. incip. sʒ an pōt. p gl. quā dicit singulareʒ in c. si ip̄ator. xcvj. dist. ꝛ ꝓsequitur And. bar. in cōsi. xlv. inci. mandato ꝛ iussu dño rum. in. i. col. in ij. volu. N. F.

b ¶ Sue. Vide oīno do. Mari. sozi. in cōsi. viij. inci. pn̄s. ver. tertiodecimo. in. j. pte. ꝛ do Bar. sozi. eius do. Mari. filiū. in consi. clxix. inci. circa primū. v̄si. scdm tʒ ibi Abb. ibi. nā videm⁹. ꝛ ī cōsi. cclxxxv. inci. re. d. circa fi. p̄nci. in. j. parte.

diciales nō valēt parte nō vocata.l. nā ita diuus.ff.de adop.⁊
l.i.⁊ fi.de nata.resti.l.nec auus. de emanci.libe.cum si.
¶ Et ex predictis p3 rñsio ad tertium quesitum: q2 laudum ꝑ
dictas litteras non fuit reuocatum.
¶ Super aliis dubiis non expedit insistere. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Ex forma statuti sufficit ꝙ tpe commissionis fiēde siue facte
dominus Michael foret de ciuitate dñi ptātis: nec tollit ꝙ si de-
sineret esse de curia dñi ptātis quin postea cōsulere ⁊ procedere
possit sup cōmissione sibi facta: cū semel eius persona extiterit
approbata prout ex lectura dicti statuti potest apparere in v̄si.
deinde iusdicēs magistratus vel assessor ⁊c. Tandem premissis
aliqualiter ⁊ attentis ꝑ dñm Joānem petrum vicariū antedi-
ctum corruptū extitit in effectu ad pronuntiandū ⁊ declarandū
executionē petitā fieri non potuisse nec posse obstantibus oppo
sitis ⁊ exceptis pro parte dicti Armani ⁊c. A qua tamen pronū-
tiatione ⁊ declaratione pro parte dictorū de orsatis prouocatū
⁊ appellatum extitit ⁊ de nullitate dictum maxime afferēdo fuis
se excessuz in exequēdo ex eo quia admittere recusauit exceptio
nes ⁊ defensiones factas pro parte ipsorum de orsatis ⁊c. vt. s.
⁊ etiam q2 nō poterat reuocare executionem ⁊ licentiam iam cō
cessam ⁊c. ⁊ etiam attentis ⁊ cōsideratis aliis rationibus ⁊ cau-
sis que in ipsa nullitate ⁊ appellatione deducte fuere. Pro nūc
inter cetera petitur consuli debere super predictis quid iuris: et
maxime super articulis infrascriptis.
¶ Primo an a tali asserta ꝓnuntia ⁊ declaratione fuerit ⁊ sit li
citum appellare vel de nullitate dicere.
¶ Scdo an possit opponi nullitas sententie late de consilio do
mini Michaelis maxime si nō ꝓueniat ex defectu iurisditiōis.
¶ Tertio an dicta sententia lata de consilio dicti dñi Michae
lis dici ⁊ censeri possit fore nulla: eo respectu: quia dictum con-
silium ipsius do. Michaelis datum ⁊ presentatum fuerit eius
officio iam finito ⁊ añ eius absentationez. ⁊ hoc vigore dicti sta
tuti de ordine iudiciorum ciuilium causarum. in ver. item ꝙ si
contingat magnificum ⁊c.
¶ Quarto p̄supposito ꝙ sit valida an eius executio impedia-
tur ꝑ sententiā latam ꝑ dictū dñm Joannem de antegnate.
¶ Quinto an attēto p̄cepto facto dicto Armano ad ꝯdicendū
ne dicta snīa lata de ꝯsilio dicti dñi Michaelis executioni mā-
daret: ⁊ attentis exceptis ⁊ replicatis ꝑ partes ⁊ executiōe post
ea subsecuta debuerit vlterius iudex exceptiones dicti Arma-
ni audire: vel etiam eas debuerit ante executionem admittere.
¶ Sexto an dato sine p̄iudicio veritatis ꝙ dicta executio ⁊ li-
centia concessa fuisset iniqua ⁊ non concedenda: an ex quo iam
concessa fuit potuerit ipse dñs vicarius eam reuocare ⁊ ꝓnun-
tiare non exequendo prout pronuntiauit.

¶ Consilium.cclxxxviij.

1 ☞ Qualiter a pronuntiatione ⁊ snīa de exequēdo possit ap-
pellari cā grauaminis expressa.
2 Si statutū apponit tp̄s ad appellandū ⁊ ad dicēdū de nullita-
te sentētie si inchoetur appellatio ⁊ labat tp̄s statuti nō poterit
dicere de nullitate appellans: l3 secus de iure cōi: q2 elapso ter-
mino ad appellandum potest dici de nullitate.
3 Si statutum requirat cōmissiones fieri alicui de curia potesta-
tis: ⁊ sic habenti aliquam qualitatem sufficit eam qualitatem
adesse tempore commissionis.
4 Sentētia erronea ⁊ sine ratione lata pro vno ex correis deben-
di non prodest alteri quem creditor obtinuit condēnari ꝑ aliaz
sententiam. ⁊ quid de eo qui soluit coacte alteri ꝙ creditori an
prosit alteri correo.
5 Et iudex cōmittens executionem fieri reiectis exceptionibus
oppositis videtur interloqui etiam super exceptionibus ꝙ sint
illegitime.

1 In christi nomine amen.

¶ † Ad primum rñdet ꝙ a dicta pronuntia ⁊ decla-
ratione potuit ⁊ licitum fuit appellare dūmō in ap-
pellatione fuerit inserta legitima cā grauaminis: puta q2 fue-
runt admisse exceptiones minus legitime ad impediendū exe-
cutionem sicut potuisset appellari econuerso a pronuntiatione
cōtraria. s. de exequēdo snīam cuz insertione cause contrarie. s.
q2 non fuissent admisse legitime exceptiones habentes execu-
tionē impedire: vt no. Cy. in. l. ab executione. C. quor appel. nō
reci. Bar. in. l. ab executore. circa prin. ff. de appel. In hoc enim
a excedit modus executionis: ꝓpter quē excessum licitum est ap-
pellare a pronuntiatione de exequēdo[a]: vt ibi habetur in text.
⁊ glo. ꝑ doc. fortius a pronuntiatione de non exequendo a qua
non reperitur expresse prohibitum appellare: licet reperiatur ꝓ
hibitum appellari ab executione: non enim debet vni parti lice
re qd alteri nō liceat: vt in regula iuris. ꝙ ergo dicunt iura non
licere ab executione appellari debet intelligi non expressa legiti
ma causa: sicut nec ab alia interlocutoria: quoniam executio et
pronuntia de exequendo vel non exequendo interlocutoria est
in cuius appellatione requiritur legitime cause insertio. l. ait p̄-
tor. §. permittitur. ff. de mino. sed cum insertione legitime cause
sic: ⁊ hoc est qd in dictis legibus subiicitur nisi modus exceda-
tur f̄m ꝙ glo. ⁊ doc. in dictis legibus videntur intelligere. perti
nebit aūt ad iudicem appellationis cognoscere an cause in ap-
pellatione inserte sint legitime vel nō: ⁊ sic an dicte exceptiones
debuerint admitti vel non admitti non ad iudicem exequentez
a quo appellatur. iuxta no. per glo. ⁊ doc. in. l. j. ff. nil no. appel.
pen. ⁊ si iudex exequens reputat eas non legitimas potest non
obstante appellatione procedere in executione quousq3 sibi fue
rit per iudicem appellationis inhibitum: sicut in appellatione
ab aliis interlocutoriis cōtingit in. c. non solum. de appel. li. vj.
⁊ si reperiantur nō esse legitime pronūtiabit non potuisse appel
lari. Idē ⁊ fortius si nullas exp̄ssit causas: al's pronuntiabit cō
trariā ⁊ reuocabit attentata. Et ista vident esse de mente docto
rū in dictis legibus si bñ inspiciaut: sicut ergo si fuisset appella-
tum a pronuntiatione de exequēdo cum exp̄ssione cause vel cau
sarū nō deberet iudex appel. pronuntiare appellationem nullā
ꝓpter hoc solum ꝙ interposita est ab executione vel a pronun-
tiatione de exequendo: sed solum ex eo: quia cause inserte non
sunt legitime vel non sunt vere: vt no. in. d. c. nō solum. in glo. su
ꝑ verbo diffinitiuam: vt quia exceptiones opposite nō habebāt
executionē impedire: licet nulla cū expressa in appellatiōe bene
posset iudex appellationis ꝓnuntiare eā nō tenere ꝓpter dictaz
cām: quia interposita est ab executione a qua sine iusta cā non
pōt appellari: ita ⁊ si fuit appellatum a ꝓnuntiatiōe de exequē
do in omnibus ⁊ ꝑ oīa: qm̄ ꝓcedunt ad paria. cōcludit ergo di-
ctam appellationē non esse nullā dūmō facta fuerit in scriptis
⁊ cum insertiōe cause vel causarū q̄ sint legitime ⁊ fuerint repte
vere. ⁊ legitimas dico esse si exceptiōes opposite non habebant
executionē istius snīe impedire. ⁊ hec de primo dubio.
2 ¶ † Circa scdm sine dubitatione dicēdū est non posse nunc alle
gari de nullitate dicte snīe late de consilio dñi Michaelis q̄ nūc
petitur executioni mādari: quia statutū p̄figit terminuz sex die
rū ad appellandum ⁊ ad dicēdum de nullitate ⁊ exp̄sse disponit
ꝙ vltra istū terminū nō possit: ergo ⁊c. iuxta no. ꝑ Innoc. in. c.
cū in tua. qui matri. accu. pos. cōstat autē statutum potuisse hoc
facere īter subditos. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iur. ar. l. si ea. C.
qui accu. nō pos. ff. de accu. l. titia. ⁊ qd no. in. l. j. C. vt nemo in-
nitus. in quibus p3 ꝙ iudex pōt ex cā: fortius lex municipalis:
licet de iure cōmuni nō reperiatur terminus p̄fixus ad dicēdum
de nullitate: sed ad appellandū sic. ⁊ docto. q̄ allegant in ꝯtriuz:
sc3 Inno. ⁊ Bal. ꝙ l3 perēpta sit instātia sup iniquitate inchoa
ta non perit ius dicendi de nullitate: vt not. in. l. si expressum. ff.
de app. ꝑ Barto. ⁊ in. c. sepe. eo. ti. ꝑ Inno. loquitur de iure cōi
quo non prefigitur terminus ad dicēdum de nullitate. ⁊ ideo si
causa nullitatis fuit cumulata cum causa appellationis ⁊ iniq-
tatis: l3 perempta instantia cause appellationis peremptum sit
etiam ius dicēdi amplius de iniquitate: non tñ sic est perēptum
ius dicēdi de nullitate l3 perempta sit instantia etiā sup nullita
te vt virtute eiusdem instātie possit declarari nulla: s3 est necesse
de nouo dicere eā nullā vel principaliter vel incidēter ad hoc vt
istud possit declarari vel expresse vt in primo vel tacite vt in se-
cundo. Nam in causa appellationis p̄figitur tempus tam instā
tie ꝙ cause sicut in causa restitutionis in integrū. C. de tēpo. in
integ. resti. l. fi. ꝙ in causa nullitatis nō reperit: ideo perit instā
tia ⁊ non cā. Sed postꝙ statutū p̄figit tp̄s sex dierum ad dicen-
dum de nullitate: l3 infra sex dies fuerit dictum ex quo tñ decla
ratio sup nullitate nō fuit secuta: nec sequi pōt virtute illius in-
stātie: q2 est perēpta nō pōt amodo dici de nullitate vel allega-
ri agēdo vl' excipiēdo: q2 tp̄a nō suffragant. l. accusaturus. ff. de
adul. vbi casus in rōne sui: sicut nō posset nunc dici si nunꝙ di
xisset: quia postꝙ dixit ⁊ infra terminū dixit ex quo tñ suum di-
cere nō habuit effectū nec habere pōt ꝑinde est ac si nullo mō di
xisset quātū ad hoc vt tp̄s statuti: scilicet sex dieruz cucurrerit si
bi. ꝑ ea que no. exp̄sse bar. in fi. ī. l. edita. in. ij. col. C. de eden. in
articulo de emēdatiōe. in v̄. idē si libellus deficeret in cōclu. ⁊c.
ibi dum dicit. si tempora largiant ⁊c. ⁊ allegat illam. l. accusatu
rus. ⁊ quod not. in. l. ij. ff. ad tertul. §. non solum. ⁊. l. si finita. §.
iul. de dam. infec. in. v. col. ibi. sed quid si prima citatione ⁊c. ⁊
qd no. Cy. in. l. ꝯtra maiores. C. de inoffi. testa. Cū enim istā cāz
nullitatis potuerit deducere in iudiciū ꝑ modū agēdi: si non de
duxit īfra terminū statuti vel deduxit: sed nō cū effectu nō soluz
est exclusus a via agēdi: sed etiā a via excipiēdi. C. de nō nu. pe-
cu. si intra. in fi. ⁊ qd no. Inno. in. c. fi. de ordine cogni. post p̄n. ꝑ
vnā col. ibi. q̄ succubuit in actione bene debet succumbere in ex-
ceptione tanꝙ minori. ⁊ simile statutum vidi in pluribus locis:

a ¶ De exequē
do. Vide. d. pet.
phi. cor. in cōsil.
lxxj. incip. sup. in
lr̄a. V. i. j. parte.
⁊ in ꝯsi. ccxxj. in-
cipi. in hac. ꝑ to-
tū. vsq3 ad lr̄am
L. in. iiij. parte.

scꝫ ꝙ ꝑfigit terminū ad dicendum de nullitate sicut ad appellā
dum: ⁊ nunq̃ vidi dubitari an lapso termino possit tunc alle-
gari de nullitate: quia clarū ⁊ indubitatū vidi apud oēs ꝙ nō:
al's qd operaret̃ ꝑfixio termini facta a statuto. put in fi. no. glo.
in. l. j. §. cū dr. ff. si cui plusq̃ p. l. fal. ⁊ de iure fis. l. nō itelligitur.
§. diuus. sup verbo restituunt̃. ibi. ad qd enim exigeret̃ adesse si
absentia nihil noceret ⁊c. ⁊ sic post terminum non audit̃ appel-
lans ita nec dicere volēs de nullitate cū simul copulētur ista duo
in statuto. l. si legatarius. §. fi. ff. de leg. iij. ⁊ qd ibi p Barto. de
vul. ⁊ pupil. l. iam hoc iure. cū fi. ⁊ licet ex hoc snia nō cōfirmet̃:
tn̄ qꝛ claudit̃ os volenti dicere de nullitate pinde est ac si efficere
tur valida. ff. de manu. testa. q habebat. in fi. cū ibi no. in glos. fi.
extra de excep. cum ecclesiastice. ⁊ qd no. Cy. C. loc. l. si quis cō-
ductoris. ⁊ Bar. in. l. vbi pactū. ad fi. C. de transac. vn̄ dicit bal.
in. l. tale pactū. §. j. ff. de pac. ꝙ pōt qs renūtiare nullitati suie:
lꝫ ex hoc snia nō validet̃ cum eius vires nō pendeāt a ptiū vo-
lūtate: sed a iure publico. vt no. in. l. si diuersa. C. de transac. qꝛ
paria sunt sniam esse aliquā: ⁊ non posse de nullitate allegari.
verba sunt Barto. in loco pallega. Cōcludo igitur ꝙ cū pmittē
do labi tp̄s statuti: videatur reuuntiasse tacite iudicio nullita-
tis ⁊ allegationi eius. de verbo. signi. l. alienationis verbo. non
debet iste amplius audiri volens de nullitate dicte sententie al
legare ad executionem impediendam.

3 ¶ † Sup tertio dico plusq̃ fatuū vel ridiculū esse dicere dictaꝫ
sniam nullā ex eo ꝙ tpe quo cōsultor reddidit suum ꝯsilium: iā
finitum erat officiū qd habebat in curia ptātis: quia lꝫ statutū
dicat ꝙ cause debeant cōmitti cōsulende iudicibus curie ptātis
vel collegij. dico sufficere ad satisfaciēdū verbis statuti ꝙ tem-
pore cōmissionis fuerit de numero dictorum iudicū: lꝫ tpe quo
reddit cōsilium non sit primo p glos. ordi. que hoc decidit in. c.
statutum. post pnc. sup verbo canonicis. in fi. de rescrip. li. vi. nā
per rescriptum sedis apostolice non debēt cōmitti cause nisi cō-
stitutis in dignitate vel canonicis cathedraliuꝫ ecclesiarum: vt
ibi in tex. ⁊ glo. illa dicit sufficere cōmissarium tpe date fuisse ca
nonicum: licet postea desierit. ⁊ idem tenet Jo. an. in cle. pasto-
ralis. de rescrip. in. v. col. versic. ex hoc apparet. vbi dicit ꝙ si cā
commissa sit priori qui postea efficiatur simplex monachus de
licentia abbatis poterat in causa procedere ⁊ sine licentia abba
tis: etiam si fuerit absolutus a monasterio procedere poterit vt
simplex clericus. Item per rationem: quia qualitas iuncta ver-
bo debet adesse ꝑm tempus verbi. ⁊ illud sufficit. l. in delictis. §.
in extraneis. ff. de noxa. l. titius. de mil. testa. Sed hic qualitas
illa ꝙ sit de curia potestatis adijcitur commissioni non reddi-
tioni consilij: ergo sufficit ꝙ fuerit tempore cōmissionis. Item
per tex. expressos dicentes sufficere qualitatem affuisse a princ.
licet postea defuerit. ff. de reb. dub. si cognatis. de ali. ⁊ ciba. le-
ga. l. mela. in prin. de manu. testa. l. titia. de vulg. ⁊ pupillari. l.
in substitutione. de aqua plu. arcen. l. q̃q̃. in princi. ⁊ quod ple-
ne no. Bar. in. l. ex facto. de vulga. ⁊ pupil. Nec ob. statutū quo
dicitur ꝙ successor habeat reddere consilium: ⁊ succedat in com
missione: quia loquitur quando ille cui fuit commissa consulen
da recederet de ciuitate non reddito consilio quo casu subest ne-
cessitas: sed hic non sic fuit. vnde nil facit ad propositū. sufficit
ergo fuisse satisfactū verbis statuti: qꝛ fuit cōmissa vni ex iudici
bus ptātis. ff. de iudi. l. ij. §. j. in fi. ibi. an legi satisfactū sit ⁊c. qꝛ
nō debemus esse clementiores lege ⁊ regrere plus q̃ requirat ip
sa lex. i auf. de iudi. §. oportet. ꝑsumpsit eni statutū ꝙ illi de cu-
ria sint periti: ⁊ ista ꝑsumptio durat: licet finitū sit officiū. postq̃
ergo nō cessat cā ob quā voluit cōmitti nō dꝫ cessare cōmissio si-
cut ecōuerso cessaret illa cessante. C. de epis. ⁊ cle. l. generaliter.
⁊ in. c. cum cessante. de appel. cum si.

4 ¶ † Sup quarto vtrū absolutoria lata p vno ex dictis correis
prosit alteri condēnato per prius vt possit euitare executionem
sententie cōdēnatorie virtute exceptionis orientis ex illa abso-
lutoria. ⁊ breuiter dicēdū est ꝙ nō in casu nostro. Primo qꝛ illa
absolutoria de se est iniustissima cū sit fundata in cā falsa: vꝫ qꝛ
ille absolutus fuit cōpulsus soluere iussu superioris cui nō po-
terat resisti: qd est falsissimuꝫ: qꝛ de vera solutiōe facta p illū ab
solutū nullo mō apparet ex pductis in actis: imo oīa que alle-
gantur fuerūt simulate gesta: qꝛ nunq̃ ille soluit vnū denariuꝫ:
sed dn̄s pandulphus volens illi cōplacere: qꝛ erat suus consilia
rius absoluit illū gratis ⁊ in perniciē creditoris: ⁊ vt illi prodes
set simulauit prout ille voluit ꝙ soluerit coactus. prout plene ⁊
clare deduxi ⁊ ōndi in alio cōsilio cui dictus iudex non respōdit
nec rn̄dere posset rōnibus fortibꝰ ⁊ efficacibus ibi factis ad hoc
ostendendum. fuit ergo dicta sententia copiosa ⁊ in falsa ratiōe
fundata. ⁊ licet cōtra nō possit creditor allegare cōtra illū abso
lutū: qꝛ quātū ad illū facit ius lꝫ sit iniusta. l. penul. ff. de iusti. et
iur. bn̄ tn̄ pōt allegare ꝯtra aliū quē creditor obtinuit condēna
ri: quia snia erronea ⁊ sine rōne nō dꝫ egredi personam eius pro
quo lata est: nec ad alterum dꝫ extēdi. p. l. ꝙ vero ꝯtra rōnē. ⁊. l
ꝙ nō rōne. ff. de legi. scdo qꝛ posito ꝙ de dicta solutione facta al-
teri q̃ vero creditori appareat. ⁊ lꝫ deberet proficere ipsi soluen
ti de eqtate postq̃ coactus soluit ne iterum soluere cogatur. per
ea q̄ no. doc. in. l. creditor. ff. de sol. nō sic debet prodesse correo q
nullā passus fuit violentiā: nec aliquid soluit: quia cessat cā eq
tatis in eo. Nā ille qui soluit coactus tractat de dāno euitando
in quo dāno esset si iteruꝫ solueret: sed ille q non soluit certat de
lucro: non enim erit in dāno si soluat ꝙ nunq̃ soluit cum libere
tur ab obligatione qua tenetur: sed si non solueret lucraret̃ libe-
ratio: nam ex solutione iniuste ab altero extorta: ꝙ esse nō dꝫ nō
subsistēte eadē cā eqtatis in eius ꝑsona que fuit in ꝑsonam alte-
rius. eodē ergo mō nō dꝫ ei prodesse snia absolutoria fundata
in dicta solutione que solutio non prodesset: quia nō debet esse
causatū maioris effectus q̃ sua cā. l. manumissiones. ff. de iusti.
⁊ iur. potius ergo ille dominus Joannes vnus ex correis q dici
tur coactus soluisse fuit exemptus ab obligatiōe posito sine p-
iudicio veritatis ꝙ soluerit q̃ ꝙ fuerit liberatus cum non solue
rit vero creditori: ⁊ sic non ipso iure fuit liberatus: sed ope exce-
ptionis ex equitate que exemptio ab obligatione non prodest
correo. ff. de fideiusso. l. vrānius. Nec etiam transit ad correum
exceptio cum in eo non subsistat eadem equitas exceptionis: scꝫ
coactio ⁊ solutio. Nam q̄ ꝑpter necessitatē seu necessariā ⁊ vrgē
tem rationem fierēt in vna ꝑsona vel re nō debent in cōsequētiā
trahi: vt in regula q̄ ꝑpter. nec debēt effectum inducere vltra q̃
insit necessitas. ff. de offi. ꝑsi. l. senatus. de iudi. sed ⁊ si restituat̃.
§. si dies. ⁊ licet dicta solutio noceat creditori quātum ad ipm
debitorem coacte soluentem: nō sic dꝫ nocere quātum ad alios
qui pro dicto debitore fuissent principaliter vel accessorie obli-
gati. ff. mādati. l. si ꝑcedēte. §. lucius. vbi hoc habetur in simili. ⁊
si dicat̃ ꝑm hoc recipiet dānum iste non coactus: quia soluēs nō
recuperabit ab illo coacto ne ille bis soluere cogat̃. Rn̄detur ꝙ
hoc venit in necessariā ꝯn̄am sue obligationis: ideo sibi impu-
tet: ideo eni fuit receptus vt magis esset consultū creditori ⁊ ꝙ si
non posset cōsequi suū ab vno cōsequeret̃ ab altero. naꝫ interest
ad idē plures habere obligatos. l. iij. §. fi. ff. de libe. leg. imputet
ergo sibi cur se obligauit: quia hoc euenire posse prospicere de-
buit. l. si quis domum. §. hinc subiungi. ff. loca. iuncta. l. in cau-
se. la prima in pn̄. de mino. ⁊ qd habet̃ in. d. l. si ꝑcedente. §. lu-
cius. ante fi. ibi. sed mandatori ⁊c. cū glo. ibi posita super verbo
eandē. preterea subtiliter considerandū est ꝙ iste snie sunt dire-
cte ꝯrie: nam vterqꝫ ꝯuentus allegauit dictā solutionem factaꝫ
dn̄o Pandulpho ⁊ quo ad vnum fuit allegatio approbata ⁊ sic
fuit absolutus ⁊ quo ad alterum fuit reprobata: quia fuit con-
dēnatus. ⁊ ꝑsupposito ordine iudiciario in vtraqꝫ potest queli-
bet earū esse valida ⁊ trāsire in rē iudicatū: licet sint ꝯrie. ⁊ licet
essent date virtute eiusdē instantie. ⁊ ꝑcessus postq̃ late sunt cō
tra diuersas ꝑsonas. ⁊ sup diuersis libellis: quoniaꝫ actor a pn̄.
fuit hic protestatus ꝙ cuilibet ꝑdictorū de per se volebat dare
dictū libellū. ⁊ volebat haberi pro pluribus libellis. ⁊ ita colli-
gitur ex dictis Inno. in. c. cū cōtingat. de offi. dele. ⁊ ibi exp̄sse p
dn̄m Anto. de bu. lꝫ sup eodē libello virtute eiusdem instantie
non possint ambe valere: vt ibidē no. idem. d. Anto. Nunc ergo
dico ꝙ aut dicimus vtrāqꝫ sniam iustam cum in dubio debeat
hoc presumi. c. in presentia. de renū. ⁊ tunc hoc nō pōt cōtinge-
re ꝑpter aliud: nisi qꝛ absolutio fuit facta de illo qui coactꝰ sol-
uit. vn̄ reputauit iudex ꝙ sibi sufficeret ꝙ illa sua solutio condē-
natoria vere lata est ꝯtra eū q non fuit coactus soluere. vnde nō
reputauit iudex ꝙ solutio facta p alterū correū sibi non soluen-
ti sufficeret postq̃ nō est facta vero creditori: licet sufficere potue
rit soluenti: dicamus ergo quālibet earum esse iustam: ⁊ sic alte
ram per alteram nō infringi nec impediri: sed ꝙ quelibet seruet̃
in ꝑsonā illius p quo ⁊ ꝯtra quā facta est cū sint fundate ī diuer
sis fundamentis: ⁊ sic quelibat eaꝝ pōt esse iusta. non pōt ergo
se iuuare iste cōdēnatus de absolutione alterius: qꝛ causa ꝑpter
quā ille potuit absolui censet̃ declarata nō fore sufficiēs quātuꝫ
ad istud q nō soluit ideo fuit cōdēnatus. Aut dicimꝰ ꝙ altera
ipsaꝝ fuerit iusta altera nō: ⁊ tūc ꝑsupposito ꝙ ambe sint vali-
de non est ratio quare altera debeat alteri ꝑualere cuꝫ sint equa
les. ar. ff. de duobus reis. l. si reus. ⁊ sic vtraqꝫ seruabit̃ vna in ꝑ-
sona absoluti altera in ꝑsona condēnati ⁊ vtrobiqꝫ habebimus
eundem effectum: quia altera p alteram nō impediet̃. sed si non
essent cōtrarie vt qꝛ vnus fuisset cōdēnatus: qꝛ de solutione alle
gata non probauit alter absolutus: qꝛ probauit tūc bn̄ hn̄t in se
colorem: scꝫ ꝙ condēnatus allegaret exceptionē rei iudi. ex ꝑso-
na absoluti tūc qꝛ quo ad eum exceptio ⁊ solutio non fuisset re-
probata. iuxta no. in. l. iul. ff. de condi. indebi. sed hic fuit repro
bata: ⁊ sic amplius de illa opponens nō debet audiri. p no. ī. d. l.
iul. de condi. indebi. in glo. ⁊ p doc. ergo nec de absolutoria fa-
cta ex illa causa vt ista sit cōclusio ⁊ posito sine ꝑiudicio verita-
tis ꝙ huic

tis q huic condemnato potuisset prodesse snia absolutoria lata p altero si non fuit vsus ille absolutus: ex quo tn fuit illis eisdem vsus z sibi nō profuerūt immo quo ad eum fuerūt reprobate non potest ex illis amplius se iuuare. l. si quis cum totum. §. si ancillam. ff. de excep. rei indi. z sic nō pōt opponere exceptionē rei iudi. ex dicta snia absolutoria: qr refricaret in iudicium illud idē qd quātū ad eū fuit decisum: vt. d. §. si ancillam.

¶ Super quinto z sexto dubio videtur dicendum q cuz iudex reiectis exceptionibus oppositis ne fieret commiserit executionem fieri censetur pronuntiasse tacite dictas exceptiōes nō esse legitimas ad impediendum executionem z dictam sniam fore executioni mandandam: vt in. c. ex parte. M. de appel. z no. in l. a procedēte. C. de dila. sicut ergo si hoc expresse pronuntiasset nō potuisset suam pronuntiationem reuocare: qr ista interlocutoria nō expectabat post se aliā diffinitiuā: z sic censet iudex functus suo officio: vt plene no. in. l. qd iussit. ff. de re iudi. p Bart. z Ang. expsse: qr tm valere debet tacita pronuntiatio quātum expressa. arg. dictorum iurium. Laus deo.

¶ Casus.

¶ In noīe dñi saluatoris z redemptoris nostri Jesu xpi amē.

¶ Casus sup quo petitur consilium est talis.

¶ Cōmunitas alicuius terre vel ville de licentia dñi sui imposuit vt de his q vendunt ifra fines suos soluant duo denarij p libra ad supportāda onera ipsius cōitatis. Que cōitas etiā habet licentiam ab eodem dño vt sup obuentionibus hmōi impositionis possit etiā certū annuū cēsum vēdere tn cū instro gratie: hoc est qn ipsa cōitas voluerit reemere ab emptore eodem ptio quo vēdidit hoc sibi liceat qncūqz z ptextu huius secunde licentie: vz q possit alteri vendere zc. Dicta communitas consueuit vendere censum annuum ad rationem. xv. pro vno seu vnius p quindecim. Hoc presupposito contigit in facto q quoddam monasterium emit a dicta cōmunitate cētū flore. annuos super omnibus iuribus z obuentionibus dicte cōitatis: z licet pretiū consuetū non ascenderet nisi ad mille z quingentos florenos. s. ad rationem. xv. pro vno: tn vt pretium esset magis iustum dictum monasterium dedit quartam ptē vltra: vz duo milia flore. z sic ad rationem. xxj. pro vno pacto interposito in eodez instro venditionis vel postea in alio ad partem q qncūqz venditori placeret reemere dicos centum flore. pro eodē ptio: vz duorum miliū flore. q hoc sibi liceat soluendo tn p rata temporis cēsuale illius anni quo fuerit reemptū. Nunc queritur an dictus ɔtractus sapiat vsurā in casu in quo venditor in reemptione soluat dicta duo milia iuxta pactū: z an fructus medio tempore percepti cōputent in sortē. z vlteri⁹ supposito q dictus ɔctus nō sit vsurari⁹ qrit an al's sit illicit⁹: pcipue qr cēsuale hmōi ɔstituit sup ipositione in qbus grauant psone ecclesiastice z vlterius z pcipue viatores q nō vel saltē nō equaliter pticipant i bonis cōitatis sicut incole cōmunitatis.

¶ Consilium. cclxxxix.

1 ¶ Emptio annui census: puta si aliquis vendat mihi redditum centum flore. in perpetuū p duobus milibus florenorū vtrū sapiat vsurariam prauitatem.

2 Item quid iuris in pstantijs ciuitatis Venetiar z Florentie.

3 Quid si certus redditus pecunie emat z ad certū tempus.

4 Quid si ematur p totum tps vite: z emptor sit iuuenis z diu verisimiliter victurus.

5 Et no. in fi. q cautius z tuti⁹ est abstinere ab hmōi cōtractibus z post factum repetendum est pretium: q si venditor non restituat tunc census ille potius dicitur interesse q lucrum qd est securius quo ad animam.

1 In christi nomine amē.

a ¶ † Presens dubiū a videt determinari p ea que no. Inno. Host. z Jo. an. in. c. in ciuitate. extra de vsuris. q determināt q qn qs emit annuū redditū talis ɔctus nō sapiat vsurā siue redditus ɔsistat in pecunia z sic fit certus z infallibilis fortune nō suppositus: siue ɔsistat in fructibus z sic fit incertus fallibilis z fortune suppositus. Itē siue ematur ad certū z determinatū tps puta decenniū: siue ad incertum vt quousqz vixerit vel in ppetuū dūmō ptium qd dat sit tale z tm q ex eo potuisset emi vna possessio non minoris reddit⁹ annuatim. Et dummodo dictus redditus annuus qui emitur quando consistebat in pecunia foret creatus z in esse productus ante contractū emptionis: si enim tunc crearetur censeretur fieri in fraudem vsurarum. idē tenet ibi dñs Ant. de bu. z Hostie. in summa de vsuris. vsi. qd de his qui emunt ab ecclesijs. Idez firmat etiam Jo. an. in addi. Spe. super rubrica de vsuris. adijciens in fi. hanc rationem ad pbandum q nō sit vsurarius vbicūqz non cōuenit diffinitio nec diffinitum. ff. de dolo. l. j. in pnc. sed huic non cōuenit diffinitio vsure: quia vsura diffinitur vno modo: vz q est lucrū ex mutuo pacto debitū vel exactum: vt no. Hosti. in summa de vsuris in prin. Et hic nō est mutuū cum de natura illius sit vt sors repetat. ff. si cer. pe. l. ij. in prin. z hic nō repetitur z sic accedit ad naturā ɔtractus emptionis in quo vsura nō cōmittitur ex parte emptoris nisi emeret vilius ppter hoc q traditio mercis differtur: nec ex parte venditoris nisi vendat charius ppter hoc q differt solutio ptij: nec etiam tūc cōmittit formaliter: sed mētaliter: vt. d. c. in ciuitate. At hic cessant ista quia ptium fuit psens z iustum z plus seu maius q consuetū vt ponit in puncto. Alio mō diffinitur vsura q est lucruz accedēs sorti ex pacto vel extra intentione corrupta. sed hic nō cadit nomē lucri qd est proprie sorte z dānis deductis. ff. pro socio. l. mutius. Sed hic non est dare sortem cum illa non repetatur. Concluditur ergo fm Jo. an. q huic cōtractui nō cōgruit nomē vsure: sed emptionis. cōtractus aūt emptionis approbatus est: qr etiā de futuris fructibus fieri pōt. ff. de periculo z cō. rei vend. l. necessario. §. fi. de ɔhen. emp. l. nec emptio. z pōt in eo alter contrahen. esse deceptus infra dimidiā iusti ptij. C. de rescin. ven. l. ij. hec sunt verba Jo. an. in loco pallega. est verū qd in prin. ipe dicit q si redditus consisteret in pecunia z esset certus z infallibilis z emeretur ad certum tēpus puta pro centuz emi. x. annua vsqz ad decēnium q tunc magis traheret istum contractum ad vsuram: quia in. x. annis lucrabitur. xx. z pro centum que dedit in. x. annis recuperat cētū. xx. vñ nil aliud dici potest nisi q temporis iteruallo pecunia parit pecuniā z assimilat ɔctui mutui: qr in effectu sors reuertit ad dantē cū incremēto. Se vero redditus est incertus vt quarta pars fructuū lz tempus sit certū: vt decēnium vel ecōuerso tps incertū vt ad vitā licet redditus certus vt. x. ānua sine dubio ɔctus nō est vitiosus z multo min⁹ si vtrūqz est incertū fm Jo. an. in loco palleg. Idem quasi p oīa sequitur. d. Pet. de anch. in. q. disputata p eū de imprestis venetorū quā etiā refert in regula peccatum. de reg. iur. lib. vj. fm q videt determinari psens dubitatio p dictis religiosis ementibus: qr hic nō fuit ɔcta emptio p certo tempore licet de certo z indubitato reddituu sz ppetuū. z sic incertū. vñ nō sumus in casu in quo debeat trahi ɔctus iste ad vsuram fm no. p Joā. an. in loco vbi s. Item qualitas psonarum facit cessare presumptionem vsurarum z modū ɔhendi: qr voluerunt soluere maius pretium q eēt solutum: ac etiam quia cōtractus iste frequētatur in partibus illis etiam inter bonos viros mercatores non consuetos fenerari. z ita determinat expresse Bald. in. l. j. C. de his que pene nomine. in. iij. q. vbi format z decidit pñs dubium per pdicta: etiā determinat pfatus. d. Pet. de anch. in disputatione. s. alleg. z dominus Anto. de but. in. d. c. in ciuitate. z alij moderni canonist[2] e† q licitum est emere pecunias montis ciuitatis Florentie z imprestor ciuitatis Venetiarū q reddunt annuatim certam quātitatē pro quolibet cētenario: licet quidā magistri sacre pagine teneant cōtrarium: sed hoc magis ptinet ad canonistas q ad eos fm prefatum. d. Pe. z ego al's cuidam Magistro sacre pagine faciebam hanc rōnem: qr si licitum est habēti talem redditū pecuniariū cuicūqz vēdere. C. de ɔtrahen. empt. l. dudum. ergo licitum similiter esse debet cuicūqz emere ppter naturā correlatiuorum que est vt qd de vno statuit censeat de altero statutum esse. ff. de accep. l. si. C. de indi. vidui. l. ij. in fi. vnde prohibita venditione censetur etiam emptio prohibita z econuerso: vt ibi no. doc. z per. l. j. C. de cupressis. idē ergo dici debet z fortius in promissione que fauorabilior est. z hoc dicit beatus Augu. in omelia super euangelio q Jesus eiecit de templo ementes z vēdentes zc. s. ea que licite emūtur non illicite vendūtur. idem ergo econtra debet esse q que licite vēdūtur non illicite emuntur: al's auferretur licentia venditoribus si pcluderetur via emptoribus. prout in fi. dicitur in. l. iij. §. j. ff. de eo quod cer. lo. z sic fieret iniuria habētibus tales redditus licitos si per indirectum auferretur eis licentia disponēdi de ipsis qd esse non dz: quia nemini ius suum detrahi debet. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. ij. §. j. Per qd etiam respondetur ad vnam rationem que consueuit in contrariū fieri. s. q alia ratio sit in emptore qui mouet ex cupiditate lucri q in venditore qui non mouetur ob hoc. sed certe non est cōsiderandum notiuū emptoris: quia illud efficit licitū ne auferat licētia vēditori: sicut in simili mala intētio intendentis furari nō attēdit si re vera cōsensus dñi adhereat: licet ipse ignoraret. l. inter oēs. §. recte. de furtis. Preterea z si de mala intētiōe rōne cupiditatis dz i foro pnie rōnē reddere nō tn ad restitutionē tenetur: qr nō illicite habet. Preterea in casu nostro hoc nō cessat: qr non est dicēdum q religiosi fuerint moti cā lucri vel auaritie cum ppria bona a se abdicauerint z mundū reliquerint ppter deum: sed pro sustentatione vite ipsor. Ex qbus omnibus conclusiue infertur q dicti religiosi emptores dictor redditum satis sint excusati ppter autoritates tantorum virorum antiquor z modernor canonistarū q oēs cōcordant tales

a ¶ Presens dubiū. Ad materiā huius ɔsi. vide etiā bal. i ɔsi. cliij. in. ij. pte. et in ɔsil. ccx. in. iij. pte. z. d. Alexā. de imo. i ɔsi. ciij. in. v. colū. in. iiij. parte.

cõtractus esse licitos excepto Ray. ⁊ Gof. quos Hosti. reprehē
dit in summa vbi. s. etiam si rei veritas esset in contrarium per
ea que no. Inno. de consti. c. ne innitaris.

3 ¶ † Restat respondere quibusdam que possunt in casu nostro
in contrarium allegari per que etiam lucidius veritas appare
bit. ⁊ primo quia si verum est ꝙ quãdo emitur redditus certus
puta. x. annua ad tempus certum: puta ad decēnium pro cētum
quatenus percipitur vltra centum est vsura ſm Joan. an. in ad
di. Specu. super rubrica de vsuris: vt. s. dixi. idē ⁊ fortius esse
debet si ematur in perpetuum vt quatenus percipitur vltra ꝙ̃
datum fuerit pro pretio sit vsura cum sit eadeƺ ratio. ⁊ eo impro
bior dici potest quo in infinitum potest excedere. Sed ad hanc
oppositionem respondet idem. d. Pet. de anch. in prealleg. di
sputatione. ⁊ in. d. c. peccatum. de regu. iuris. ꝙ immo diuersa
est rõ. s. q2 primo casu qñ emitur ad certum tp̃s ipso finito reuer
titur res empta. s. ipse redditus ad venditorem ⁊ tm̃ quantum
datum fuit pro pretio repetitur vna cũ augmēto apud empto
rem: ideo similitudinem habet cũ mutuo ⁊ cum ꝯctu pignorati
tio plus ꝙ̃ cum emptione de cuius natura est ꝙ sit ꝑpetua ideo
facilius presumitur fraus facta de cõtractu. ar. ff. ad mace. l. si fi
lius. §. j. in fi. sed ĩ scdo casu res empta nunꝙ̃ reuersura est ad vē
ditorem: ideo magis accedit ad naturam contractus emptiõis
sicut constat cum habeat sua naturalis. arg. ff. deposi. l. j. §. si qs
seruum. cõmo. l. eum q. §. si rem inspectioni. cum ibi not.

¶ Secundo obstat: quia etiam in cõtractu emptionis ⁊ vendi
tionis veniunt ⁊ cõmittunꝛ vsure. ff. de act. emp. l. iul. §. ex ven
dito. de vsuris. mora. §. in bonefidei. ⁊ si non formalis saltim mē
talis: vt. d. c. in ciuitate. Sed ad hoc respondeo ꝙ aliud est que
rere vtrum cõtractus emptionis presumatur ⁊ censeatur factus
in fraudem mutui. ⁊ dicendũ est ꝙ non nisi qñ habet similitudi
nem cum illo vel cõcurrunt presumptiones fraudis ex qualita
te persouaꝝ vel modo cõtrahendi: ⁊ ita loquitur qd̃ dixi ⁊ qd̃ di
cunt doc. in locis. s. allega. ⁊ hoc est de quo presentaliter querꝛ.
Aliud est querere vtrum presupposito ꝙ sit verus contractus
emptionis ⁊ venditionis veniant vsure ꝓpter retardationem
pretij. ⁊ loquꝛ. l. iul. §. ex vendito. ⁊ de hoc nunc non queritur:
quia pretium non fuit retardatũ: sed statim solutũ: ⁊ q2 nos nõ
querimus de pñti' an emptores teneantur ad vsuras p̃tij ꝓpter
moram: sed an sint ipsi vsurarij. Aliud insup est querere an si vē
ditio facta fuerit vilius vel charius ꝓpter retardationē traditio
nis rei vel p̃tij ⁊ loquꝛ. c. in ciuitate. ⁊ de hoc etiã non querimus
de pñti: q2 non fuit ista vēditio facta vilius: sed pro maiori ꝙ̃ va
leat dictus redditus ſm cõmunē cursum: ⁊ sic representatio pre
tij non fecit esse pretium minus ꝓpter dilationeƺ solutionis rei
quia vtrũqƺ fuit de presenti: ⁊ sic sumus extra casus iurium pre
dictorum in contrarium allegatorum.

4 ¶ † Tertio obstat q2 qñ redditus vel census annuus vendiꝛ ad tē
pus vite emptoris ideo reputaꝛ licitus ꝓpter dubium euētũ: q2
possibile est ꝙ nedum vltra ꝙ̃ dederit: sed nec tãtũ percipiet em
ptor cũ possit statim mori ⁊ venditor totum p̃tium lucrari: non
ergo debet cõqueri si cõtingat ꝯriũ. s. ꝙ multum viuat ⁊ satis vl
tra ꝑcipiat. ar. C. de inoffi. test. l. si pater puelle. de vsu. l. si ea. l. ⁊
l. si ea pactione. sed in casu nr̃o cũ emiꝛ ĩ ꝑpetuũ certũ est ꝙ em
ptores sunt satis plus ꝑcepturi ꝙ̃ dederint in processu tp̃is ⁊ si
ne cõparatione: q2 ecclesia nõ moriꝛ nec deficit. xij. q. ij. liberti.
de rescrip. si gratiose. li. vj. Et sic videꝛ ꝯctus illicitus saltim ex
intētione. ꝑ ea que no. Cy. in legibus. s. alle. qui dicit ꝙ etiaƺ si
erat verisimile emptorē plus ꝑcepturum vt q2 erat iuuenis repu
taꝛ illicitus si ita cõtingat ⁊ teneꝛ restituere in foro conscientie
quatenus plus ꝑcepit: fortius ergo qñ est certuƺ ⁊ indubitatum
vt in casu isto. vnde debent sibi computare in sortē quatenus ꝑ
ceperũt ⁊ reliquũ tm̃ pñt petere. Sed ad hoc ptƺ rñsio ꝑ id qd̃ di
ctum est. s. in primo dubio. quia minus sapit fraudis ⁊ de natu
ra mutui ⁊ plus de v̾o ꝯtractu emptionis qñ fit ꝑpetuo ꝙ̃ qñ fit
ad tp̃s certũ vel ad tp̃s vite. vñ cũ iste ꝯctus ex sui forma nõ sit
feneratitius: sed habeamus recurrere ad ĩtentionem: vƺ an sal
tim ex ea possit dici feneratitius: q2 illa corrupta obligat ad resti
tuendum sicut forma. intentio vero colligitur ex cõiecturis. ar.
l. dolum. C. de dolo. quia soli deo nota est: vt no. insti. de acti. §.
j. coniecture aũt resultant quando fit ad tp̃s certum de redditu
certo vel ad tp̃s vite qñ erat verisimiliter multum victurus ꝑ iã
dicta: hic v̾o cessant dicte cõiecture sequiꝛ ꝙ nec ex mente potest
iudicari feneratitius maxime iũcta qualitate ꝑsonaꝝ: vt. s. dixi.

¶ Quarto ob. p̃dictis: q2 interduƺ sors nõ repetitur ⁊ tñ vsura
cõmittiꝛ. ff. de pac. l. item q2. Et sic nõ videꝛ bonũ fundamentũ
Jo. an. sup rubrica de vsuris. ĩ fi. addi. Spe. ⁊ qd̃ supradixi. Sƺ
rñdeo si sors nunꝙ̃ repetiꝛ loquiꝛ Jo. an. ⁊ qd̃. s. dixi. Sed si nõ
repetiꝛ in certũ casum puta quousqƺ vsure soluanꝛ loqtur ꝯriũ:
tũc eñ sors ē repetibilis ⁊ ad ip̃am cõpetit actio lƺ ob. exceptio
vñ nõ discrepat a natura mutui. Sƺ in primo casu totaliter di
screpat: quia irrepetibilis est nec aliqua actio competit ꝑ sorte
ꝙ penitus repugnat nature mutui: in secundo vero casu compe
tit si vsure non soluantur.

¶ Quinto fortius obstat quia determinationes doc. in. c. in ci
uitate. ⁊ locis. s. alleg. loquuntur ⁊ possunt intelligi quando vē
ditur ip̃m ius percipiendi annuũ redditum: tunc enim emptor
sua ꝓpria autoritate potest ꝑcipere. ⁊ sic annui redditus q post
ea percipiũtur ex ipso iure empto percipiuntur. vnde sicut quã
do venditur res corporalis licet fructus q postea percipiunꝛ ex
ea transcēdant p̃tium in magna quãtitate non redditur ex hoc
vitiosus ꝯctus: ita ⁊ cum venditur ius: q2 iura possunt vendi vt
vsus. ff. de vsufru. l. v. Item venditur tunc ius in esse creatum ⁊
productuƺ tempore venditionis ⁊ si fructus nulli postea percipe
rētur dãnum esset emptoris. ⁊ idem per omnia si non vendatur
expresse ius percipiēdi: sed vēdantur omnes fructus vel omnes
redditus seu totus census: quia tunc ipsum ius percipiendi cen
setur vēditum: vt plene no. in. l. si quis ita. ff. de vsufru. leg. l. fun
di trebatiani. ꝑ Bart. ⁊ de publica. l. cotē ferro. §. q maximos.
Sed hic non fuit venditum expresse ipsum ius percipiendi nec
omnes redditus: sed certa quãtitas: scilicet centum sup redditi
bus ⁊ de redditibus cõmunitatis. ⁊ sic nec tacite cēsetur vēditũ
ipsum ius: sed id qd̃ ꝑcipitur ex iure. iuxta no. in locis prealleg.
vnde nec possunt dicti emptores propria autoritate capere vel
colligere dicta pedagia sed ipsa cõitas ⁊ de ipsius cõitatis ma
nibus habent dicti emptores recipere. vñ posito ꝙ diminuerent
tur redditus non sentirent dãnum emptores dũtamen tot perci
perentur qui sufficerent ad summam emptam. l. liberto. §. j. de
an. lega. ⁊ qd̃ plene no. in. l. facta. §. si heres. ff. ad treb. ⁊. l. plau
tius. de condi. ⁊ demon. ⁊ nõ videtur cēsus iam cõstitutus: sed
videtur cõstitui nouus tempore emptionis: q2 cõitas obligaꝛ
personali obligatione ⁊ actione ad dãdum quolibet anno cētuƺ
de redditibus cõitatis q obligatio nõ erat in esse producta ante
dictũ cõtractum: ideo videtur habere locum quod dicit Inno.
in. d. c. in ciuitate. circa fi. ꝙ cõsulendum est Christi fidelibus vt
a tali ꝯtractu abstineãt quando emitur census non constitutus
ꝑ prius. Preterea cum non sit venditum ius vt dixi: sed id qd̃ ꝑ
cipiendum erat ex iure ⁊ hoc non erat percipiendum nisi pecu
nia: videtur vendita pecunia pro pecunia qd̃ esse non potest nec
debet: q2 pecunia non fuit ad hoc inuenta vt ematur: sed vt ꝑ eã
emantur alie res. l. i. ff. de contrahen. emptio. ⁊ de fideiusso. l. si
ita fideiussorem. ⁊ sic censetur potius alius cõtractus ꝙ̃ emptio
nis que emptio non potest contrahi nisi de re apta ad venden
dum ⁊ emenduƺ cum res ⁊ pretia sint de substantia talis ꝯctus.
l. pacta conuēta. ff. de contraben. emptio. ꝓpter ista quidã forte
moti fuerunt ad dicendum ꝙ iste cõtractus non sit licitus: sƺ su
spectus de vsuraria prauitate.

¶ His tamē nõ obstãtibus nõ recedo ab his q. s. dixi. q2 Inn.
in. d. c. in ciuitate. loquitur etiam qñ venditur certa pars reddi
tuũ puta quarta vel tertia: ⁊ tñ constat ꝙ tũc non censeꝛ vendi
tum ius percipiendi sicut qñ venditur certa quantitas nõ quo
ta. Nec ad emptorem transit facultas ꝑcipiēdi propria autorita
te: sed habet necesse percipere de manu venditoris qui etiã ven
dendo remanet obligatus ꝑsonaliter ad dandũ quolibet anno
dictã quartã sicut in casu nostro ad dandũ certã quãtitatē. ff. de
vsufr. l. defuncta. §. fi. ⁊ no. in. d. l. fundi trebatiani. de vsufr. le. ꝑ
Barto. ⁊ tñ vult Inno. ⁊ alij q ip̃m sequũtur nõ ꝙ cõmittatur
vsura: ⁊ tñ cõstat ꝙ cõmittiꝛ vsura nõ solũ cũ daꝛ pecunia vltra
sortem: sed etiã q̄cquid aliud qd̃ pecunia possit estimari. xiiij. q.
iij. c. vsura. ⁊. c. pleriqƺ. ⁊ ꝑ Host. ĩ summa de vsuris. in pn. Suf
ficit ergo in casu nostro ꝙ nõ ꝑ viam mutui: sed emptionis con
traxerunt: ⁊ ꝙ p̃tiũ datuƺ nullo casu est repetibile. Nec ob. ꝙ pe
cunia nõ emitur: quia dico ꝙ hic nõ tam pecunia annuatim sol
uenda censetur empta: sed ꝑpetuitas eius cuius respectu facta
fuit emptio: non aũt simpliciter de pecunia. Itē nõ ob. ꝙ vēdi
tores remanent obligati ꝑsonali actione quolibet anno dare cē
tum: quia hic non repugnat nature cõtractus emptionis ĩ quo
venditor obligatur ad tradendũ: ⁊ si tale quid in quo non cadit
perfecta traditio: vt qñ requiritur actus successiuus: licet tra
diderit pro vno anno non est liberatus: sed remanet obligatus
pro sequentibus. iuxta ea que habentur in. l. corruptioneƺ. C. de
vsufru. ⁊. ff. de verbo. oblig. l. pluribus. §. ⁊ si placet. Item non
ob. quod no. Inno. in. d. c. in ciuitate. circa fi. quia ipse loquitur
cum census annuus ante ꝯtractum vēditionis nullo modo erat
constitutus nec debebatur venditori: ideo non potest tunc ipsuƺ
constituere emptori tempore cõtractus: q2 cēseretur cõstitui in
fraudē vsurarum: sed in casu nostro erat constitutus vt in narra
tis in puncto patet ⁊ debebatur cõitati vendenti de cõtractibus
fiendis. vñ potuit cõitas vendere tam ipsum ius percipiēdi seu
censum cõstitutũ ꝙ̃ emolumentum percipiendũ ex eo. l. nec em
ptio. ff. de cõtrahen. emp. Item non ob. ꝙ hic non subijciuntur
emptores

emptores periculo diminutionis si diminuātur redditus: dū tamen remaneat ⁊ ꝑcipiatur tantū ꝙ sufficiat ad quātitatē: vt. s̄. dixi venditam: ⁊ tñ non sic quādo fuit vendita pars quota. l. penales. §. fi. ff. ad legem fal. ⁊. l. facta. §. si titi⁹. cū ibi plene not. ff. ad trebel. quia saltim periculo totalis ꝑditionis si contingeret casus ꝙ nihil perciperetur subijciuntur. ar. ff. de leg. ij. si qs seruū. §. si quis delegauerit. ¶ Ultimo contra predictam determinationē facit: quia dicta gabella exigitur etiam a clericis ⁊ forēsibus q nō sunt suppositi statuētibus: ⁊ sic illicite. iuxta no. in. l. vecti. ff. de publica. per Barto. Sed rñdetur ꝙ sufficit si dictus census quatenus exigitur a subditis tantū correspondet cōmunitati ꝙ sufficit ad quantitatē venditam: qꝛ pōt separari vtile ab inutili: ergo ⁊c. l. pecunie. ff. de vsu. ¶ Cōcluditur ergo: vt. s̄. dixi ꝙ in puncto iuris iste ꝯtractus nec de sui forma nec quo ad mentem censetur feneratitius vel illicitus. ¶ † Consulerem tñ dictis religiosis ꝙ etiam non requisiti a dicta cōmunitate de reuendendo eam requirant: ⁊ si possunt rehabere pecunias quas dederunt eas inuestiant in alijs redditibus seu possessionibus: quia iste contractus ⁊ si de iure possit sustineri vt dixi: non tamen bene sonat maxime in religiosis. ⁊ dico ꝙ nō tenentur computare in sortem id qd hucusqꝫ ꝑceperūt: quia bonafide ⁊ ex cōsuetudine regionis hoc fecerunt: ⁊ sic debent facere fructus suos: maxime quia fortē ab inuita cōitate repetere non potuerūt post ꝙ̄ ꝑ modū emptionis fuit iste ꝯ̄ctus celebratus. si vero dicta cōmunitas recusat restituere pretium qd recepit: tūc dicti religiosi magis erunt excusati si dictam summam annuam recipiunt: qꝛ potest loco interesse peti: cum possent ꝓ̄tium solutum si rehaberent in alijs inuestire ꝙ̄ noīe lucri vel vsurarū: ergo ⁊c. vt no. ff. ꝓ socio. l. sociū qui in eo. in prin. Laus deo.

¶ Consilium. ccxc.

1 ☞ Habes ex hoc consilio multa. Primo ꝙ litis contestatio fieri debet cum eo cōtra quem libellus dirigitur non cum tertio pro suo interesse comparente.

2 Statutū potest facere ꝙ contumacia citati infra certū tempus inducat litis contestationem.

3 Et snīa nō nocet nō citato: ⁊ q̄d sit primā snīam reformare.

4 Secundo collige ꝙ mulier non hꝫ idē priuilegiū in augumento dotis qd hꝫ in ipsa dote. ⁊ de materia aut. sed iam necesse. C. de do. ante nup.

An confessio mariti dicentis se recepisse quantitatem ab vxore pro augumento preiudicet creditoribus: ⁊ an hoc augumentuꝫ probari possit per testes.

5 ¶ Tertio an statutum loquēs simpl'r de prioritate mulieris in bonis mariti habeat locū tā in dote ꝙ̄ in augumento.

6 An futuris creditoribus de quibus iaꝫ est spes possit fieri fraus per confessionem augumenti dotis.

7 ¶ Ultimo an in causa appellationis potuerint super eisdem articulis iterum testes produci: ⁊ quando dicantur testes nō rite recepti in prima causa.

In christi nomine amen.

¶ Uisis his que. s̄. narrantur ⁊ etiam actis sententijs ⁊ instrīs ⁊ statutis de q̄bus in eis fit mētio: quia mihi videtur ꝙ sententia lata per ꝑtātem terre Prati inter dictas partes fuerit bene ⁊ iuridice lata preterꝙ̄ in vno de quo nō magna vis est fienda: alie vero due late per dominū capitaneū ⁊ ꝑ dñm executorem ciuitatis florentie fuerint ꝑperam ⁊ imperite late de quo admirarer nisi lex me instrueret non admirari q̄ dicit ꝙ iudex appellationis nonnunꝙ̄ bene latas sententias in peius reformat. ff. de appel. l. j. i ꝓ̄n. Jccirco mihi videtur oportunū videre primo de sentētia. d. capitanei: postea de snīa. d. executoris ⁊ de colloquio cuius vigore lata est discutere suꝑ quibus tāgentur omnia dubia facta in ꝓcessu cause. ⁊ clare apparebit de iustitia prime snīe late ꝑ ꝑtātem terre prati ⁊ subsequenter que debeāt esse ꝑtes ꝓ̄ntis iudicis appellationis. s. in cōfirmando ⁊ reformando illam ⁊ reprobando dictas duas latas per capitaneū ⁊ ꝑ executorē: vt. j̄. patebit. ¶ Et circa primā sentētiā notādū ꝙ duo facit. Nā primo pronūtiat snīaꝫ lataꝫ ꝑ ꝑtātem prati in fauorē vtriusqꝫ partis fuisse ⁊ esse nullā. scd̓o ipam reformat hoc mō: vꝫ ꝙ decetero ī iudicio cepto vel īcipiēdo ꝑ dictā dñaꝫ cōtra dictū Frācis. ⁊ Ridolphū ⁊ Joā. nulla fiat noxia nouitas nō citatis hoibus dicte porte ⁊c. Jn. j. ꝑte dico ꝙ pessime ꝓnuntiauit pluribus rōnibus. Prima qꝛ illud ꝙ dicta snīa esset nulla in fauorē vtriusqꝫ partis seu quaten⁹ cōcernit fauorem dicte dñe Lecbine nunꝙ̄ fuit dictū allegatū vel petitū ꝑ ser Ant. ꝓcu. ipsius dñe: sꝫ solū quatenus concernebat fauorem dicte porte ⁊ cōtra dictā dñaꝫ: qua ergo frōte motiuo vel rōne iudex ille hoc fecerit etiā si vere ita eēt qd tñ est falsum nō video. C. de fideicō. liber. l. fi. ⁊ qd no. Hosti. ⁊ Jo. an. de resti. spo. c. ex cōquestione. Preterea ꝑcussit sibi pedē cum ligone inquantum redarguunt snīam ꝑtātis Prati dum pronuntiauit portā habere meliora ⁊ potiora iura: qꝛ dicūt ꝙ hic nō potuit ꝓnuntiare: qꝛ non fuit petitū ꝑ sindicos dicte porte: sed solū ꝙ nō procederetur nō citata dicta porta. ⁊ ꝓpter hoc refirmando ꝓnūtiauit ſm dictā petitionem. s. nō esse decetero ꝓcedendū nō citatis hoibus dicte porte. ⁊ iudex seu doctor colloquij dicit in suo cōsilio ꝙ dictus capitaneus in hoc valde bñ fecit ⁊ valde bene reformauit. Sed o ignorantie cecitas ⁊ grossities intellectus atqꝫ perplexitas nōne ꝑpendebāt clare ꝙ incidebāt in vitiū qd reprehendebāt. vbi enī reperiebant fuisse petitū ꝙ pronūtiaretur nulla etiam inquantuꝫ cōcernebat fauorē vtriusqꝫ ꝑtis seu dicte dñe. nec etiam in allegationibus factis ꝑ aduocatos reperio vnꝙ̄ fuisse hoc tactum. Preterea q̄ vtilitas resultat ex hac snīa. Nā porta de hoc nō curat ꝙ snīa cōsignationis sit nulla nisi quatenus cernet suum ꝓ̄iudiciū: quare ergo dictus minutus iudex fecit dānū dicte domine sine vtilitate hoīum de porta irritādo snīam cōsignationis quatenus cōcernet ꝓ̄iudicium mariti ⁊ aliorum obligatorū ad dotem: vt sic frustra fatigata fuit laboribus ⁊ expensis non video nisi ex mera ignorantia. Preterea hoc comprehendo ex vltimo colloquio. dicunt enim ꝙ illa snīa est nulla ex eo: qꝛ non reperitur lis cōtest. quia sindici dicte porte non cōparuerūt in termino ⁊ non rñderūt libello. sed istud nō vꝫ vnum obolū: qꝛ ī tali cā nō requirebatur lit. ꝯtesta. sed ꝓcedi debet via executiua ſm statutū Prati ꝙ dat certā formam procedendi q̄ fuit ad vnguē obseruata. videat iudex ꝓ̄sentis appellationis statutum Prati ⁊ processum ⁊ acta prime cause ⁊ ꝑpendet ꝙ̄ friuolum est hoc

1 fundamētū. † Preterea etiā si esset cā in qua requireretur litis cōtestatio non erat curādum de nō cōparitiōe sindicoꝝ seu de nō rñsione. qd pꝫ: qꝛ libellus nō erat porrectus principaliter ꝯ̄ portam: sed ꝯtra maritū ⁊ fideiussorē. ⁊ ideo etiā si illi sindici cōparuissent in termino ⁊ rñdissent libello non fuisset ꝑ hoc lis contestata ſm Jnno. qui ita no. in. c. j. circa fi. de libel. obla. vbi vult ꝙ non inducatur cōtestatio nisi per rñsionem factam per illum cōtra quem libellus est porectus: non autem per factam a tertio q̄ comparet pro suo interesse. si ergo comparitio ⁊ responsio sindicorum non inducent contestationem sequitur ꝙ eoꝝ non cōparitio ⁊ non rñsio non est illa que faciat litem nō fore contestatam: quia qd habitus non inducit priuatio non tollit. arg. l. decē. de

2 verbo. oblig. † Ceterū non comparitio mariti similiter non facit litem non dici contestatam: tum qꝛ statutum terre Prati prouidet ꝙ eo non comparente ad citationem et factis bannimentis procedatur ad consignationem: ⁊ sic vult ꝙ habeatur pro contestata si contestatio est necessaria. Jtem etiam statutum florentinum qd est seruanduꝫ in terra Prati vbi statuta Prati non disponūt: vt no. glo. ff. de postu. l. ex ea. disponit ꝙ reo non comparēte īfra. v. dies a die citatiōis lis habeatur pro cōtestata. Jsta quidē nō debuerunt esse ignota iudici dñi capitanei ⁊ dñi executoris. ⁊ ideo nō debuerūt ex hoc capite credere ꝙ snīa esset nulla: nec in hoc iudex executoris debuit seq colloquium tanꝙ̄ redditum ⁊ latum a male informato de dictis statutis. Ex quibus etiā pꝫ in alio cōsultorē male ⁊ pessime cōsuluisse: vꝫ ꝙ attestationes recepte pro parte dicte dñe coram potestate Prati tanꝙ̄ recepte lite nō cōtestata non valeut. Preterea ⁊ si hoc esset verū etiam male cōsuluit ꝙ sit pronuntiandum pro dicta domina ꝙ habeat meliora ⁊ potiora iura ꝙ̄ porta: quia hoc. non nisi ex attestationibus receptis coram potestate Prati ⁊ postea coraꝫ capitaneo dicere potuit: que etiam vltime essent nulle si fundamētum esset bonum: quia nec coram capitaneo facta foret contestatio: igitur ex attestationibns nullis non debuit capere fundamentum. que ergo vtilitas ⁊ que substantia fuit in dictis sentētijs ⁊ consilijs non video.

3 ¶ † Quantū vero ad scd̓am partem dū reformauit pronuntiādo ꝙ deinceps non procedatur cōtra dictos maritū ⁊ fideiussoreꝫ nisi citatis hominibus dicte porte. ⁊ consultor dicit ꝙ valde bene fecit capitaneus: quia ita fuit petitum per sindicos porte coram potestate prati. certe hec fuit alia summa grossities. nā coram ꝑtāte prati nunꝙ̄ fuit petitum pronūtiari nō esse procedendū nisi citatis hominibus de porta qꝛ pretēdunt interesse: sed solū fuit petitū ⁊ ꝓtestatū non ꝓcedi nisi illis citatis. Et ista sunt valde diuersa. vnde sicut ꝑtās prati non habebat necesse pronūtiare non esse procedendum nisi citatis hominibus de porta: qꝛ hoc fuerat coram eo petitum nec de isto coram ipso discussum et cognitum: ⁊ iudex nō debet pronuntiare nisi super his de q̄bus presentibus partibus cognouit. l. de qua re. ff. de iudi. sed solum attenta protestatione ⁊ comparitione predicta sine alia pronuntiatione debebat illud obseruare si volebat ꝙ sua sententia faceret preiudicium dicte porte: ita ⁊ iudex capitanei qui loco eius surrogatus fuit non debebat suꝑ hoc aliquid pronūtiare. preterea reformare est nouā formam dare remanente substantia vt ex vi verbi apparet: vt si erat cōdēnatus pure cōdēnare ad diē vel

ecōuerso: q2 condēnatio que loco substantie est remanet firma: sed adijcit noua qualitas. ceterum si substātia tollatur reforma tio dici non pōt: quia vbi non est substantia nō cadit forma no ua vl' accidēs. l. eius q. circa ff. si cer. pe. Sed hic p iudicem ca pitanei fuit sublata substantia prime sniē dum pronuntiauit eā oīno nullam: ergo nō cadebat reformatio: q2 iste sunt res 9rie: imperite ergo valde se habuit dictus iudex dñi capitanei: ꝛ sic sententia sua in qualibet sui parte fuit male lata ꝛ sine discre tione ꝛ vtilitate alicuius partis: immo vtriqꝫ parti dānosa.

¶ Superest videre vtrū snīa ptātis Prati valuerit inquātum pronuntiauit in fauorē porte. s. ipsam habere meliora ꝛ potiora iura ꝙ dicta dña in dicto augumēto. ꝛ allegatur ꝙ non: quia li cet hoc fuerit allegatū pro parte dicte porte non tamen fuit pe titū sic pronuntiari. 9rium dico ꝙ ꝙtum ad finem excipiendi et retinēdi bene potuit iudex ita pronuntiare: licet non fuerit peti tū: vt pꝫ in. l. circa. cū ibi no. in glo. ff. de proba. de exce. rei iudi. l. si qs rē a nō dño. fm vnā lec. in qb9 apparet ꝙ si ago rei vendi. contra aliquem ꝛ ille suscipiat in se onus probandi ꝙ dominiū ad se pertinet ꝛ probet absoluetur adiecta cā: quia est dñs ꝛ nō ego: nō aūt absoluetur tanꝙ ego non probauerim. ꝛ eodem mō si agatur actione personali ꝛ reus probet se non debitorem ab soluetur q2 non debito: non autem simpliciter etiam si aliter nō fuerit petitū: vt plene legit ꝛ no. in. l. iul. ff. de 9di. inde. Naꝫ in exceptionibus non habet reus expresse cōcludere. i. petere: sꝫ suf ficit narrare ꝛ pbare ꝛ cōsequitur sententiā p se etiā nō petitū: vt pꝫ ex no. p Bar. in. l. j. ff. de exce. vſi. quero libellis ꝛc. Quan tum vero ad finem agendi vel vt actor sibi in aliquo condēnet fateor ꝙ sententiam pro se nō pōt reus cōsequi nisi eam petierit pterꝙ in qbusdā casib9. ꝛ ita loquit tota disputatio. ꝛ no. Host. ꝛ Jo. an. contra Inno. in. c. ex conquestione. de resti. spo. ꝛ patet expresse ex dictis per Cy. C. vti pos. l. j. in. ix. q. in additiōe. Sꝫ non tractat porta nisi de consequendo retentionem ꝛ defensio nem super istis bonis contra dictam dñam virtute huius sentē tie nō aūt actionem: q2 illā hꝫ ex forma statuti seu reformatiōis dātis sibi hypothecā: ergo ꝛc. Dico ergo ꝙ vsqꝫ ad illum versi. snīe. ꝛ pro pdictis oībus ꝛ singulis ꝛc. iudex bene pronuntiauit: quia cum dicta dña egerit tanꝙ habens potiora iura ꝛ porta asserebat cōtrariuꝫ ꝙ imo ipsa habebat potiora necesse habuit iudex declarare ꝛ potuit declarare pro porta licet porta non pe tierit sicut videmus in causa appellationis vbi appellans pe tit infirmari sententiam: nā si iudex reperit confirmandam con firmabit: licet appellatus hoc non petierit. ꝛ similiter cū qs pe tit electionem infirmari: q2 poterit cōfirmari lꝫ hoc nō fuerit pe titum: q2 ista se habēt vt opposita: ꝛ ideo si petitū est alterū isto rū pōt virtute talis petitionis etiam sup altero pronūtiari: put no. in. d. c. ex cōquestione. ꝛ de offi. deleg. cū cōtingat. ab illo ve ro vſi. ꝛ pro predictis oībus ꝛc. non bñ pronūtiauit: quia contē ta in illo versi. tendunt ad finem agendi: ideo non debuit appo ni non facta petitione: sed porta parum curat de hoc quia suffi cit sibi prima pars vt pꝫ ex his que. s. dixi.

4 ¶ † Uideamus nunc de snīa dñi executoris ꝛ breuiter inquātū cōfirmat sniam dñi capitanei laborat eodē morbo. l. si expssim. ff. de appel. Inquātū vero declarat dictam dñam mittēdā esse in possessione bonoꝝ viri ꝛc. nō 9dicit p portā. sed inquātū vlti mo loco declarat dictā dñam etiā pro illis duobus milibus da tis vt dr pro augumēto dotis habere meliora ꝛ potiora iura ꝙ habeat dicta porta. dico ꝙ male ꝛ pessime pronūtiauit: q2 fun dauit se in rōnibus assignatis in cōsilio colloquij q nō sunt bo ne nec vere. Nā primo psupponit 9sultor constare ꝙ dicta duo milia fuerūt tradita p augumēto dotis: ꝛ tñ hoc est falsissimū: q2 nō cōstat nisi p instrm cōfessionis mariti factū postꝙ ipe ma rit9 erat effect9 debitor porte. ꝛ sic cū tēdat dicta cōfessio in pre iudiciū porte nō debet ei stari: cū cōfessio vnius nō debeat alte ri obesse. ff. ad vell'. l. seia mācipia. ꝛ ita expresse not. Cy. in auſ. sed iam necesse. in fi. ꝛ Bar. in pn. eiusdē. C. de do. añ nup. facit qd idē Cy. no. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. i. xij. q. p instrm autē donationis factū p patrem cōstat ꝙ illa fuit facta filie nō mari to ꝛ fuit facta simpliciter nō aūt ob cām vt augeat dos: vt ex eo clare pꝫ. Itē ex attestatiōibus testiū posito ꝙ essent valide: silr hoc nō 9stat: q2 lꝫ corā ptāte Prati ꝛ corā capitaneo Florentie fuerit articulatū ꝙ illa pecunia puenit ad maritum p manus Andree de lāberteschis de volūtate dicte dñe: nūꝙ tñ fuit arti culatuꝫ ꝙ dicta dña fecerit sibi tradi ad finē augendi dotē: igit testes nō potuerūt sup hoc qd in articulis nō cōtinet deponere: ꝛ si fecerūt nō faciūt fidē a. l. si duo. §. idē iul. ꝛ qd ibi no. ff. de iu reiur. Itē nec presumit: q2 poterat sibi fecisse tradi ex cā mutui. prout no. in. l. cum qd. in fi. glo. ff. si cer. pet. ꝛ ista cā erat vtilior mulieri ꝙ causa dotis: quia vir non erat eam lucratus sicut do tē ꝛ poterat mulier disponere de ea ꝛ non de dote. Itē posito ꝙ pdicta cessarent ꝛ ꝙ esset probatū ꝙ pro augumēto dotis dicit

a ¶ Fidē. Uide q habētur p bal. i 9sl. l. i. ij. parte. a vbi ponit de te ste deponente de 9fessione: an pro bet articuluꝫ de numeratione.

p parte porte ꝙ in tali augumēto etiā de quo cōstat ꝙ vere fuit factū prefata nō hꝫ pūilegium prioritatis 9tra dictā portam p tex. in corpore vñ sumit aut. sꝫ iam necesse. vbi in mulierē nō di stinguit an habeat vel non habeat imobilia imo indistincte qñ facit augumētū in rebus mobilibus nō gaudet priuilegio prio ritatis: licet in viro distinguat vt plene deduxi in alio 9sil. quia est presumptio iuris ꝛ de iure cōtra quā non admittit probatio nisi p cōfessionē creditoꝝ ꝙ dictū augumētū fuerit factū simula te ꝛ ficte: ꝛ qd vir ab vna manu receperit ab altera restituerit. ꝛ p pterea testes producti in casu nostro ad probādū ꝙ ad man9 ma riti puenit dicta pecunia supfluo fuerūt recepti: quia p hoc non tollitur psumptio simulationis de qua. s. Itē recepti ad probā dū ꝙ illa pecunia nō fuit restituta per mārituꝫ vxori: sed fuit cō uersa in vtilitatē mariti q de ipsa soluit onera cōis non debue rūt recipi: quia vt dixi psumptio iuris ꝛ de iure est in 9rium con tra quā nō admittit probatio p testes: sed solū p cōfessionē cre ditoꝝ que hic nō est. ꝛ ideo examinati non probant nec indiciuꝫ faciunt. l. maritus. ff. de qd. ꝛ no. in. l. seruos. C. de testi. p Bal. ꝛ ex his tollitur quedam allegatio facta per aduocatum qui di cit ꝙ illa aut. non habet locū qñ sunt cōiecture ꝙ nō sit facta in fraudem. ꝛ ita dicit tenere Fran. ti. Sed hoc non est verū. Nam fm hoc falsum esset id qd ibi dicunt glo. ꝛ doc. s. ꝙ non admitta tur probatio in contrarium: quia immo semper admittētur ad tollendam presumptionem fraudis.

5 ¶ † Cōtra predicta vero allegantur plura per cōsultorē ꝛ p ad uocatū ptis. ꝛ primo ꝙ quicquid sit de iure cōi statutū florētinū qd indistincte pfert vxorem in dote ꝛ iuribus dotalibus dꝫ indi stincte intelligi etiā in augumēto facto in rebus mobilibus: q2 de hoc non videt curandum esse. Sed certe vñ hoc colligant ꝙ statutū nō curauerit i quo fiat augumētū an in rebus mobilib9 vel imobilibus non video. Et regula est ꝙ statutuꝫ dꝫ intelligi vt cōformet iuri cōmuni qñ pōt hoc fieri ꝛ qñ sic intellectuꝫ ali quid operat: vt. l. ij. C. de noxa. ꝛ no. in. l. fi. §. in cōputatione. in fi. glo. de iure de lib. Sed hic posito ꝙ statutum loqueret tāꝫ de originali dote ꝙ de augumēto per iura dicentia idē esse iudiciū de vtroqꝫ. l. inter socerū. §. cū inter. de iure do. tñ pōt intelligi vt cōformet se iuri cōi. s. qñ augumentum consistit in rebus imobi libus cum satis operetur: q2 prefert mulierem fisco cōmunitatū ꝙ nō esset si statutum non esset: quia fiscus ꝛ mulier ambulant paribus passibus. l. ij. C. de priuil. fisci. Item prefertur habenti priorem expressam vel habentē vim expresse: quod similiter nō esset si statutum nō esset: vt no. in. l. assiduis. C. qui poti. in pig. ha. satis est ergo ꝙ offendat ius commune in his duobus. vnde in alio debet intelligi fm ius commune ne intantum grauentur iura cōia postꝙ potest sic intelligi. l. si quādo. C. de inoffi. testa.

¶ Item allegatur ꝙ tpe facti augumēti maritus nō erat debi tor porte: ꝛ sic factum fuit anteꝙ bona sua essent obligata por te: ideo potuit fieri in quibuscūqꝫ rebus. Sed si hoc esset mulier etiā sine bñficio statuti de iure cōmuni deberet preferri porte tā ꝙ habens hypothecā priorem in tpe: ꝛ tñ ipa se fundat in prela tione que fit per statutū. Preterea non considerauit statutū cō sultor ꝛ reformationem que vult ꝙ obligatio bonorum incipe ret in anno. M. cccc xiij. pro omnibus impositionibus postea fie ndis: ꝛ sic nō est vera allegatio cōsultoris ꝙ augumentū fuerit fa ctum anteꝙ bona essent obligata porte. Nec etiam ꝙ anteꝙ ma ritus esset debitor porte: quia erat debitor saltim destinatione postꝙ fuit allibratus. l. incola iam. ff. ad muni. Unde si recessis set de Prato ꝛ alibi transtulisset domicilium remansisset obno

6 xius estimo pro tpe quo durabat: vt ibi habetur. † preterea etiā futuris creditoribus committitur fraus qñ de illis erat aliqua spes tempore facti augumēti: vt no. glos. ꝛ in. d. aut. sed iam. et Barto. in. l. ait. §. j. q in frau. credi. ꝛ de iure fisci. l. j. in vlti. col. li. x. sed hic erat spes pter allibrationem: ꝛ sic dicto casu idem iudicatur de futuris qd de presentibus. Item allegat ꝙ finituꝫ erat qnquēnium quo debebat durare estimū: ꝛ sic videtur ꝙ por ta nō haberet hypothecā pro solutionibus factis post. sed faci le rñdet per reformationē seu statutū florentinū quo disponit ꝙ duret quousqꝫ fiat nouū. Item allegat ꝙ idē iuris esse debet de augumēto ꝛc. l. inter socerū. §. cū inter. de pac. do. cū si. Sed cer te illa regula fallit vbi reperit expresse 9rium dispositū: vt in ca su nostro. per dictam aut. sed iam. ꝛ in corpore vnde sumitur.

7 ¶ † Postremo licet superfluū sit insistere sup illo articulo an in causa appellationis corā dño capitaneo potuerint iduci testes pro parte dicte dñe licet p aduocatos partiū vt video multum fuerit disceptatuꝫ de quo miror: q2 posito ꝙ potuissent induci: quia articuli essent diuersi: vel q2 in prima instātia non fuissent rite recepti ꝙ tñ oino negat: vt. s. dicā. tñ induci ꝛ recipi non de buerunt: q2 nō releuāt in aliquo cū tendāt ad probandum fuis se factum augumentū ꝛ ipsum in vtilitatem viri conuersum: ꝛ constat ꝙ primum probare nō sufficit: quia nō tollitur fraudis presumptio:

presumptio:scdm do pbari non poterat per testes sed per solam cōfessionē hoium de porta:vt.s.dixi.ppter que cessat tota filate scera ꝛ longa psecutio quā facit sup hoc cōsultoꝛ colloquij super tertio ꝛ vltimo articulo vsq3 in finē ꝛ frustra papirū occupat: attamen ad satisfaciendū qrēti probo ꝙ recipi nō potuerūt tali rōne:qꝛ clarū est ꝙ psupposita idētitate articuloꝛum ꝛ qd rite fuerint in prima instantia recepti nō potuissent recipi in causa appel.de iure cano.de testibus.extra de testi.qd videtur seruandum in terris etiam imperij cū ratio in qua fundatum est:vz timoꝛ subornationis vbiq3 vigeat ꝛ per ius ciuile non reperiꝛ expresse ɔtrium dispositum:ergo ꝛc.iuxta no.in.l.priuilegia.C.de sacrosanc.eccle.ꝛ in.c.j.de noui ope.nun.

¶ Videndū est ergo an sint eadē capitula.ꝛ dr ꝙ non ex eo quia in prima instātia fuit articulatū ꝙ pecunia puenit ad maritū: sz nō p quē:in scda vero declaratꝛ p quē. Sed salua pace sic allegantis imo in.ix.c.prime instātie dr ꝙ puenit p manus Andree de lāberteschis ꝛ in cā appellatiōis fuit articulatū illud idē p oia in.iiij.c.ꝛ sic nō pōt negari qn sit idē capl'm ꝛ cessant multa allegata p aduocatū sup h:qꝛ sunt penit⁹ extranea a casu nr̄o.

¶ Nunc est videndū an fuerint rite recepti in prima instantia. ꝛ dicitur ꝙ nō:qꝛ sindici nō produxerūt eoꝛū mandatū:ꝛ sic talis examinatio non nocebat poꝛte quantūcūq3 iudex pnūtiauerit sup legitimatione mādatoꝛ:qꝛ pronuntiatio fuit nulla tanꝙ continens expressum erroꝛem ꝛ falsam cām.ꝛ posito ꝙ fuisset valida tñ nō nocebat poꝛte non vocate ad hoc.vt no.C.de pcu.l.lz.ergo tanꝙ recepti fuerūt cū non legitimis psonis nō dicunꝛ rite recepti:ꝛ sic nō ob.illa clemē.vt ibi pz in vbo rite ꝛc.ꝛ i hoc stat totū fundamentū allegātium pro dicta dn̄a:scz ꝙ dicte attestationes non nocebāt poꝛte. Breuiter lz p aduocatos ꝛ p cōsultoꝛem vltimū fuerit multū sup hoc laboꝛatum:mihi tñ videꝛ ꝙ frustra ꝛ ꝙ istud nō babeat obstare quominus quo ad propositum ꝛ quo ad impediendum scdam inductionem dicanꝛ fuisse rite recepti:quia immo nocebant poꝛte triplici ratione.

¶ Prima qꝛ tūc dicerenꝛ nō rite recepti ꝙtum ad propositum qn̄ nulliter ꝛ nō seruata foꝛma:vt ibi p glo.ꝛ Joan.and.in addi.ita ꝙ nullum effectū vel efficaciā possent habere. Sed in casu nr̄o nō sic fuit qꝛ seruata fuit foꝛma:ꝛ sic fuit receptio valida ꝛ habebat efficaciā ɔtra illos q cōparuerunt vt sindici:quia nisi dicerēt se sindicos tenebanꝛ ad oē dānū ꝛ interesse.iuxta not. p Barto.in.l.ciuitas.ff.si cer.pet.circa mediū.ꝛ posito ꝙ re va non fuissent sindici:tñ sequuta ratibabitione poꝛte p inde est ac si a prin.fuissent veri sindici ꝛ nocerent poꝛte gesta cum illis.l.licet.ff.de iud.C.ad mace.l.fi.ꝛ sic fingerenꝛ semp fuisse valida gesta cum illis ꝛ non possent p ɔn̄s dici non rite fuisse gesta. Sed hic talis ratihabitio fuit subsecuta:ꝛ per cōsequēs receptio dictoꝛum testium facta coꝛā potestate Prati si plene probassent noceret poꝛte etiā si re vera nō fuissent sindici.non ergo possunt dici non rite recepti ex eo ꝙ non preiudicāt poꝛte:quia propter ratihabitionem preiudicant vt dixi.

¶ Scda qꝛ ꝛ si alia ratihabitio nō supuenisset adhuc idem eēt: quia re vera erant creati sindici:ꝛ sic habebant potestatem gerēdi actū in preiudicium poꝛte. Nec ob.ꝙ mādatū non produxerūt in termino:qꝛ fateoꝛ ꝙ istud bn̄ erat sufficiēs cā ad ipsos repellēdos a prosecutiōe iudicij si dicta dn̄a voluisset. Sed si eos non repulit dico ꝙ istud non facit quominus dicta dn̄a posset vti dictis attestationibus receptis coꝛam dicto ptāte ɔ dictam poꝛtam q semel cōsensit ꝛ re vera ipsos cōstituit sindicos. Unde nō poterat nec posset poꝛta iuuare se ex productiōe mādati nō facta:qꝛ istud nō pōt allegari per eā:sed p dictam dn̄am ad ipsos repellēdos.si ergo ita ē dicta dn̄a posset vti dictis attestationib⁹ ɔ dictā poꝛtā si plene pbarēt intētionē dicte dn̄e nō obstante ꝙ mādatū nō fuerit pductū:igiꝛ ꝛ si nō pbant nō pōt dicere eos nō rite receptos:qꝛ nō debet audiri petēs illud vel allegās cui⁹ ɔtriū nō eēt allegaturus.C.de sol.l.pe.ꝛ ista ē optima ꝛ viua rō atq3 demōstratiua.de legitimatiōe aūt mādati an fuerit valida vl' nō supuacuū ē qrere:qꝛ fatēdū ē ꝙ ꝛ si eēt valida nō propterea piudicaret poꝛte si mādatū nō dedisset nec postea ratificasset.ff.de pcu.l.in cause.post pnc.ꝛ no.in.d.l.lz.C.de procu.

¶ Tertia rō ē:qꝛ ꝛ si poꝛta nunꝙ cōparuisset vel aliqs p ea tñ vt posset dicta dn̄a obtinere sn̄iam que haberet poꝛte preiudicare necesse habuit tales articulos dare ꝛ tales testes facere examinari:qꝛ qn̄ producꝛ cōtra absentē iudex supplet vices absentis.l.amplioꝛem.C.de appel.ꝛ in aut.q semel.C.quō ꝛ quando iudex.in vbo perquisita vnitate.vñ cum citati essent p proclama generale tam poꝛta ꝙ alij iudex supplendo vices absentiū si tales probationes facte non essent reseruasset ius absentibus respectu augumēti cū sciret esse de iure ꝙ illud non preiudicat anterioꝛibus creditoꝛibus: igitur non possunt dici non rite recepti ex hoc solo ꝙ nullus pro poꝛta legitime comparuerat cū etiam nullo comparente dicta domina necesse habuit illud idē facere.ꝛ quia etiam nullo comparente postꝙ tamen poꝛta erat citata tam specialiter ꝙ generaliter per proclama tales attestationes sibi nocebant ex foꝛma statuti Prati:igitur fundamentum dicte dn̄e ꝙ isti testes non faciebant preiudicium poꝛte falsissimum est:quia immo faciebant triplici rōne vt dixi.

¶ Ex quibus omnibus concluditur partes iudicis esse debere in pronuntiando male iudicatum ꝛ sentētiatū tā per dn̄m executoꝛem ꝙ p capitaneū ꝛ bene appellatum ꝛ p ptātē Prati bene fuisse pronuntiatum ꝛ sn̄iatum preterꝙ in illo versi.ꝛ p predictis oibus ꝛ singulis ꝛc.quia illa non fuerūt petita p sindicos poꝛte dictāq3 sn̄iam potestatis Prati confirmandam foꝛte pter ꝙ in dicto versi.ꝛ pro predictis ꝛc. Laus deo.

¶ Consilium.ccxcj.

1 ☞ Substitutus sub conditione si filius instituti non peruenerit ad pfectam etatē an filio perueniente ad etatem post moꝛtem instituti admittatur ad hereditatem virtute substitutionis:an vero dicta substitutio euanescat.
2 Substitutio vulgaris cōcepta i vno casu extēdiꝛ ad aliū casū.
3 Subscriptio notarij in instrumento p quā pbaꝛ ꝙ ipse fuit rogatus est de substantia instrumenti.
4 Si repiaꝛ in abbreuiaturis notarij subscriptio post testamētū ꝛ deinde sequanꝛ codicilli: an etiam codicilli per eā pficiantur.
5 Imbreuiatura notarij si publiceꝛ p aliū notariū adhibita cause cognitione p iudicē:lz nō baberet subscriptionē facit fidem iter citatos:nec boc casu generalis cōmissio iudicis sufficit.

N christi nomine amē.

1 ¶ † Quia in puncto queritur an dicti instituti in codicillis debeant habere hereditatem predictam vigoꝛe conditionis apposite in testō institutione facta de matre ipsoꝛ:si ꝛ inquantū filij dicte dn̄e puenirent ad perfectam etatem.rn̄deo ꝙ nō:cū in testō predicto nullo mō fuerint instituti sed appositi in conditione ꝛ sic nō in dispositione. ff.si qs omissa cā testa.l.si quis sub ɔditione.ꝛ qd no.de here.insti.l.lucius.per glo.ꝛ doc.non possunt ergo habere nisi virtute dictoꝛum codicilloꝛ in quibus fuerunt instituti:ꝛ tunc iure sideicōmissi non iure directo per iura.s. alleg.per suprascriptos eximios consultoꝛes:ꝛ ex eo ꝙ apparet dictam dominam Melizabetā voluisse codicillari:quia sic expresse dixit:al's enim post ꝙ fecit institutionem heredum presumereꝛ voluisse testari:ꝛ iō cum non valeat vt testamentum ppter defectionē numeri testiū non valeret vt codicillus.C.de testis.l.nō codicillum.ꝛ non baberet locum.l.sceuola.ff.ad trebel.ita declarat expresse Dy.in quadam.q.disputata per eum q incipit.quidā paterfamilias primo fecit testm̄ solēne.ꝛ ita ītelligit.l.cū qs decedens.§.seia.de lega.iij.ꝛ.l.sceuola.ff.ad trebel. Sed dubium est a quo debēt consequi boc fideicommissum an a Petro ser Maddali tanꝙ instituto in testamento an tanꝙ a veniente ab intestatoꝛ:quia dicitur esse proximioꝛ.ꝛ videtur ꝙ dictus Petrus nō succedat directo ex testamento sed ab intestato.nā in testō ipse nō fuit institutus:sed substitutus sub conditione si filij domine Gineure institute non peruenerint ad pfectam etatē:sed ipsi peruenerūt ꝛ sic deficit conditio substitutionis:ergo ꝛ substitutio.C.ad trebel.l.iubemus.§.pe. Contrarium puto:nam dn̄a Gineura fuit heres instituta sub conditione si filij sui peruenerint ad perfectā etatem ꝛ in defectum dicte conditionis fuit Petrus substitutus.sed constat ꝙ postꝙ instituta decessit pendente conditione dicitur conditio defecta:quia nō debet amplius expectari eius euentus qui nihil possit operari.ff.ad vell'.l.aliquādo.satis ergo est dictos filios non peruenisse ad etatem perfectam:vel peruenisse post moꝛtem institute.facit.l.beres meus.de condi.ꝛ de mō.ꝛ.l.qbus diebus.§.qdā titio.statim igiꝛ moꝛtua dicta instituta cū amplius nō expectareꝛ euētus dicte cōditionis ꝛ sic fuit habita pro defecta locus extitit substitutioni facte de dicto petro sicut si dicti filij moꝛtui fuissent añ pfectā etatē viuēte instituta.

2 † ¶ Preterea dicta substitutio diciꝛ vulgaris de cuius natura est ꝙ si facta est in vnū casum extendiꝛ ad aliū.l. gallus.§.ꝛ qd si tm̄.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ ibi plene not.ꝛ in.l.j.de vulga.ꝛ pup.p Bart. ¶ Posito ergo ꝙ dicta cōditio non dicereꝛ defecta propter moꝛtē cum ad perfectā etatē filij peruenerunt:sic nō posset peruenire hereditas ad dictum substitutum ex isto capite ꝙ heres esse non potuit propter defectum conditionis in quo casu solo videtur substitutio facta saltim ex alio capite locū sibi vendicat:quia deficit institutio ex eo ꝙ moꝛtua fuit viuēte testatrice. Nā vnus casus impotentie expressus extēditur ad aliū qnimmo casu impotentie extenditur ad casum volūtatis ꝛ ecōtra:vt no.i.d.§.ꝛ qd si tm̄.qm̄ vulgaris substitutio censeꝛ facta in defectum institutionis ꝛ institutio pōt deficere ex multis capitibus ꝛ casibus:igiꝛ vna expressa cetere veniūt:qꝛ videꝛ cogitatū de effectu potius ꝙ de mō:igitur.ꝛc.C.de instit.ꝛ substi.l.

ri mater.ff.ad trebelli.l.mulier. Si ergo dictus Petrus vult di ctam hereditatem virtute dicte substitutionis ad ipsum perti nebit quarta trebel. que venit detrahenda de fideicommisso re sultante ex codicillis et relicto dictis filijs et ad ipsuz pertinebit restitutio dicte hereditatis que tamen perfecta censetur si ipso sciente et patiente dicti filij possederunt bona.ff.ad trebel.l.resti tuta.potest tamen repetere quartam que censetur in hereditate directa remansisse ipso iure.C.ad.l.falci.l.fi.versic. etenim.in quam imputabit legatum sibi factum.l.in quartam.ff.ad.l.fal ci. Si vero repudiaret pertineret ad hospitale virtute tertie sub stitutionis facte.l.coheredi.in prin.de vulga.et pupil. ¶ Illud autem constat qd vitiata institutione propter mortem institute contingentem in vita testatricis non fuit vitiata substitutio vul garis cum ab ea possit incipere testamentum.l.iij.§.fi.ff.de lib. et post.et etiam illud cōstat q ois vulgaris substitutio est institu tio.ff.ad.l.fal.in rōne.§.qd vulgo.et.§.quesitū.et no.in.l.gall⁹. in prin.de lib.et posthu.et hoc de primo quesito.

3 ¶ † Sup scdo vr dicēdū q scriptura p quā declarat ipm fuis se rogatū:cōstat eni q nō pōt cōficere instrm nisi rogatus.ff.de eden.si quis ex argē.§.ptinere.et not.eo.ti.ptor.§.j.si de hoc ro gitu non appareat p subscri.nō pbat:ideo est de substātialibus instri:vt no.in.l.generali.C.de tabula.et i cor.de tab.§.nos aūt. 4 nō appet nec psumit fm Inn.ibidē.† Nec ob.suscriptio fctā in testamēto:qr illa solēnizat testm dūtaxat post qd facta est nō co dicillum factum dudum post.ar.l.filium.cū ibi no.ff.qñ dies le ga.ced.et qd no.Bar.in.l.fi.ff.de rebus dubijs.nō enim est fctā in pn.tanq respiciēs oia seqntia:tūc eni haberet locū.l.si qs ex argenta.§.si initiū.ff.de edē.nec in fi.tanq respiciēs oia pcedē tia:qr tūc respiceret oia.C.de lib.pte.l.j.sz ē posita post tm vnū actū.s.testm et de illo tm loquit et ad illud tm refertur sicut clau sula posita ifra gradū.l.iij.ff.de lib.et posthu. Preterea videtur determinari p Bal.C.de testa.aut.qd sine.vbi dr q cedulis no tarij reptis in imbreuiaturis nō habentibus solēnitatē debitaz nō dat fides etiam inter liberos cum sit spāle in cedulis scriptis manu patris:vt in.d.aut.et reprehendit Bar.ōtrium tenētez in l.fideicōmis.§.j.ff.de leg.iij.sed aduertendū:qr ipe loquitur qñ tales cedule carent solēnitate actus:vt quia non cōtinēt testes vel non fuerunt lecte coram eis.et ita loquitur Barto.in.d.l.fi deicōmissa.sed in casu nostro non deficit solēnitas requisita in codicillis:quia adsunt quinqz testes et apparet q coraz eis fuit lectus codicillus dum dicit. actus et c.qd verbū significat rem p fectam fm Bald.in.d.aut.qd sine.solum ergo deficit solēnitas scripture qd facit sibi fidez adhiberi.s.subscriptio notarij.vnde dictum Bald.non facit ad propositum:sed magis facit contra id quod no.Cy.post Jac.de are.in.l.contractus.in fi.C.de fide 5 instru.† vbi tenet q pthocollo seu cedule nō datur fides[a] nisi sit subscriptio notarij:sed Bald.dicit ibi hoc verum nisi sit facta publicatio de mandato et autoritate iudicis competentis. Con sulo ergo in casu nostro q in hac publicatione faciant interueni re autoritatez iudicis parte citata.nec enim videtur sufficere ge neralis commissio facta illi notario qui publicauit de omnibus imbreuiaturis illius defuncti:quia videtur restringenda ad il la que habēt oēm solēnitatē:ideo regrit specialem:nam ad iudi cem pertinet videre an dicte scripture sit danda fides.ar.ff.de te sti.l.j.§.tu magis.mandato publicari causa cognita videt de cernere q fides det:et tunc omnibus scientibus vel citatis preiu dicabit.ff.de fideicom.lib.l.iiij.§.pe.

Additio.
a ¶ Non dat fi des. Adde alex. in csil.xlj. incip. viso tenore alle gati et pducti.in primo volu. vbi late an et qñ pro thocollū siue im breuiatura nota rij faciat fidē. et cōsi.ccxcvj. icip. videt i prima cō sideratione.i pe. col.v.confirmā tur pdicta. in.ij. vol. vbi dicit q rogatio et ptho collū dz habere oīa que instrm hre debet. vt no. Jo.an. in addi. Spec.in ti.de in stru.edi.§.viden dū restat. sup v. et not.q tabellio et c.in addi. inci. vbi hoc not.et c. Hen. Ferrēdat.

¶ Sup vltimo quesito de legatis dicendū q ex quo testm nō fit effectum irritum p medium instōnis quo ad substitutiones vul gares firma pmanent.l.lz imperator.de lega. primo.C.ad tre bel.non iustā.et posito q esset factū irritum ex toto vident tamē legata in testamento tacite cōfirmata in codicillis:ex quo testa trix quedam ex eis cassauit:qr videtur cetera confirmasse.ff.de testa.mil.l.tribunus. in fi.ergo et c.l. posthumus.§.si paganus. de iniusto.testa.C.de codicillis.l.j.et sic dicta legata fuerunt be ne soluta per dictos filios fideicommis.et eorum ratio debet ha beri in computatione trebel.detrahēde.iuxta not.in.l.j.in fi.ff. ad treb.cum simi.

Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Presupposito q fm ordinamenta gabelle communis Se narum pro rebus et mercantijs emptis in dicta ciuitate que in de extrahuntur soluitur gabella portarū. Itē pro rebus et mer cātijs emptis in comitatu senarū si extrahuntur de comitatu si militer soluitur eadez gabella pro extractiōe de comitatu. Itez q pro rebus et mercantijs emptis in vna terra vel loco comita tus si asportantur ad aliam terram eiusdem comitatus:non au tem de comitatu extrahunt nulla soluitur gabella. Queritur vi sis pactis et conuentionibus que sunt inter cōmune senarū et cō mune Lucignani subditū dicto cōi senarū:vtrū lucignanses p rebus et mercantijs quas emunt in vna terra vel loco comita tus senarum et eas asportant ad terram Lucignani teneantur soluere gabellam que soluitur pro extractione de comitatu Se narum vt sic statim q egrediuntur territorium antiqui comita tus senarum et ingrediuntur territorium ipsorum Lucignanen sium illi contiguū dicantur exire de comitatu. An vero non di cātur exire tanq Lucignanum et eius territorium sint effecta de comitatu Senar p dicta capitula et qtuz ad nostrū ppositum.

¶ Consilium.ccxcij.

1 ¶ Stante ordinatiōe q res et merces q portant de loco ad lo cū eiusdē comitatus non sint subiecte datijs et gabellis talis ex emptio trahitur etiā ad locū q nō simpliciter est de illo comita tu:sed fm quasdam conditiones et pacta.

2 Si in pactis loci adherentis apponat q dicti homines teneant soluere ordinatas gabellas de mercibus et victualijs intelligit de gabellis quas veri subditi etiam soluere tenent.et.3.

3 Homine populi qui cōtineantur.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Videt dicēdum q debeāt soluere pluribus rōni bus. Prima: quia put apparet ex primo capitulo di ctor pactorū pfatū castruz Lucignani nō fuit effectū de comita tu Senarū simpliciter:sed fm qd.i.fm ɔtenta in dictis pactis: vt ptz ex illis vbis dicti capituli. cū modificationibus pactis et modis infrascriptis et c.paria enim vident esse fuisse dictum q esset de comitatu quo ad infrascripta vel simpliciter q esset de comitatu et postea subiectum esse cū modificationibus pactis et modis infrascriptis et c.cum sint paria limitate disponere vel in continenti disposita limitare.ff. ad tre.l.lucius.§.q habebat. de testa.tu.l.certarum.sed fm primum modum loquendi dice retur de comitatu fm qd nō simpliciter ergo et fm scdm modū. et si ita est ergo non proprie dicitur dictum castrum de comitatu sed improprie.ff.leg.iij.l.hoc legatum. per quam dicit Bald. in.l.de quibus.ff.de legibus.q illud proprie dicitur esse tale qd simpliciter est tale. Unde hermofroditus incalescēs in sexu ma sculino non est masculus sed masculo comparatur et assimilatur fm glo.ibi positam.et probatur in.l.qritur.ff.de statu homi.in verbo operabimus et cōparet.et hoc ideo q nō simpliciter ē ma sculus:sed cōpositus ex vtroqz sexu:et cōpositum nō est idē cum suo simplici:sed est simile illi simplici cuius vim imitatur.ff.de leg.j.l.titie textores.de le.iij.quesitū.§.illud fortasse. Sed ordi namenta gabelle que loquunt de his que extrahuntur de comi tatu vel q portant de vna terra vel loco comitatus ad aliam ter ram vel locum eiusdem debent intelligi de comitatu proprie lo quendo et simpliciter non fm qd.ar.ff.si ager vecti.vel emphi. peta.l.j.§.qui in perpetuum. et in potiori significatu.ff. de leg. ij.si ita qs.in fi.C.de his q veniā eta.ipe.l.fi.et no. Cy.C.quibus ex cau.maio.l.respublica.igitur res que asportātur de vno loco qui sit de comitatu simpliciter loquēdo ad castrū lucignani nō sunt exempte a gabellis tanq asportentur de vno loco comita tus ad aliū eiusdē comitatus:sed cēsentur asportari extra comi tatū:et sic soluere debēt. Hoc etiā vr cōfirmari ex.xij.c.in fi.vbi apparet manifeste q voluerunt dictuz castrum esse de comitatu simpliciter nisi in vno casu.s.cuz homines dicti castri se et dictū castrum alicui alteri superiori submitterent.

¶ Scdo videt pbari:qr cū nō sint simplr subiecti sed fm cōten ta in dictis pactis vidētur dicēdi poti⁹ extranei.ar.ff.de capti. l.nō dubito.in prin.in vbo externi. Itē sicut duo sunt genera p sonar de iure cōi:qr qdā sunt serui : qdā liberi.ff.de sta. homi. l.ij. Ita et quoad cōe senaruz duo sunt genera:qr quidam sunt subditi dicti cōis : qdā nō q dicūtur extranei.et sic de iure cōmu ni oēs illi qui non sunt simpliciter serui:sed quo ad qd non com prehēdunt sub primo genere.s.seruor:qr nō dicit seruus q sim pliciter est seruus.ar.ff.de libe.cā.l.si patitur.in fi.sed cōpreheh duntur sub scdo genere.s.liberor vt sunt liberti ascriptitij.ff.de statu homi.l.quinta.§.j.et no.p glo.insti.de iure pso.qcqd dicat glo.in.d.l.iij.de statu homi. et sic bene pñt aliqui dici liberi fm qd vt liberti cōditionati:nō aūt serui fm qd qñ qlitas illa serui tutis sit totaliter affectiua status.ff.de varijs et extraor.cogni. l.cognitionum.facit qd no.in.l.manumissiones.in fi.ff.de iust. et iur..per glo.ita in proposito subditi seu comitatiui sunt illi q simpliciter tales sunt quasi genus istud personarum similitudi nem habeat cū genere seruor.sicut enim dñs potest de seruo suo libere disponere salua tñ humanitate.ff.de his q sunt sui vl' ali. iur.l.j.ita et de comitatiuis.posset enim cōmune senarum vnū castrū sui originalis comitatus totaliter destruere si vellet et nō fieret iniuria habitātibus: quicquid habēt a cōi senar dicūtur habere:possent etiā illud vendere et alienare.q vero nō sunt sim pliciter subditi vel de comitatu magis cōparant extraneis vt sic potius dicant nō subditi pter quo ad ɔtēta i pactis:et p ɔñs nō dñr liberi:sz ɔditionati:et sic nō de comitatu:nec de his posset cōmune

cõmune Senarũ disponere put. §. dixi de comitatiuis: ergo ꝛc.
¶ Tertio principaliter ad idẽ ex quo cõmune Lucignani pre
dicta pacta voluit inter subditos cõis senaruꝫ hac ꝓrogatiua
gaudere ꝙ non essent simpliciter comitatiui nisi in casu de quo
§. vt ptꝫ ex. d. c. xij. nõ debet esse sibi graue si nõ gaudẽt priuile-
gio simpliciũ comitatiuorũ: lꝫ hãc incõmoditatẽ soluẽdi com-
pensent cũ ꝓrogatiua quã habent vltra alios. ar. ff. de aq̃ plu.
ar. l. j. §. fi. de publica. cotẽ. §. fi. de reg. iur. ſm naturã. cũ enim
recusent onus simpliciũ comitatiuorũ nõ debẽt illorũ priuile-
gio gaudere. ar. C. de cadu. tol. §. pro scđo. in fi. cum si.
2 ¶ † Quarto ꝛ vltimo videt̃ expressum id qđ querit̃ in. xiij. ca-
pitulo dictorũ pactorũ in fi. Nã in dicto capitulo dicit̃ ꝙ luci-
gnanenses possint extrahere de ciuitate ꝛ comitatu senarũ res
ꝛ victualia ꝓ eorũ necessitatib' ꝛ ecõtra ꝛ nullũ sit inter eos de
uetum, ꝛ in fine dicit̃ ꝙ debeãt soluere de extractionib' quarũ-
cunq; rerũ ordinatas gabellas. Si ergo finis referat̃ ad omnia
superiora qđ dicẽdũ videt̃. ff. de rebus dubijs. in. l. fi. de iurisdi.
om. iudi. si idẽ cũ eodẽ. in fi. ꝛ qđ ibi no. est sensus ꝙ tã de rebus
q̃ extrahunt̃ de ciuitate ꝙ de his q̃ extrahunt̃ de comitatu de q
bus oibus. §. dixerat gabella soluat̃. ꝛ sic nõ videt̃ ista esse que
stio cũ sit casus in. d. c. vt. C. de furtis. l. ancille. q̃si dictũ castruꝫ
nõ reputet̃ de comitatu. Nam certũ est ꝙ si dicti de Lucignano
se simpliciter submisissent ꝛ effecti fuissent de comitatu senaruꝫ
nulla reseruatiõe facta dictas gabellas soluere nõ deberent si-
cut nec soluit̃ de reb' q̃ trãsportant̃ de vna terra ad aliã antiq
comitatus: eo qꝛ cũ comitatus sit qđdã vniuersitas agrorũ sicut
territoriũ. ff. de ver. signi. l. pupillus. §. territoriũ recipit augu.
ff. de fun. instru. l. pen. de leg. j. l. gregem. de leg. ij. l. peculiũ. de
iudicijs. l. ꝓponebat̃. Et constat ꝙ illud iuris est de augumẽto
a qđ de principali. l. inter socerũ. §. cuꝫ inter. de pac. dota. C. de
iure do. l. etiã. ꝛ qđ no. in. l. si cõuenerit. §. si nuda. de pig. actio.
Idem ergo dico esse in casu nostro lꝫ se submiserint cum certis
limitationibus ꝛ reseruationib': qm̃ ille facte fuerũt in fauorẽ
ipsorũ Lucignanensiũ: ergo nõ debent retorqueri in eoꝝ odiũ.
ff. loca. l. ea lege. in pri. de lege cõmis. l. ij. de pig. acti. l. quãuis.
ad carbo. l. iij. §. cause. ff. de legi. l. nulla. cũ si. Fuit enim inten-
tio partiũ ꝙ lucignanẽses essent de comitatu in oibus q̃ cõcer-
nerent ipsorũ fauorẽ: sed in his q̃ cõcernerent eorũ odiuꝫ ꝛ gra
uamen essent cũ modificationib' ĩfrascriptis: ꝛ hec fuit mens
primi capituli: al's parum aut nihil operaret̃. Preterea one-
ra specificata in dictis pactis ad q̃ dũtaxat lucignanẽses tenẽ
tur succedũt loco omniũ aliorũ ad q̃ tenent̃ alij simplices comi
tatiui. sicut ergo alij comitatiui pro suis oneribus nõ specifica-
tis cõsequunt̃ hoc vt non soluant asportando de vna terra ad
aliam eiusdem comitatus: ita ꝛ isti de lucignano ꝓ suis speci-
ficatis idẽ cõsequantur. ar. ff. si quis testa. lib. esse ius. l. j. §. hec
actio. si qs cau. eũ q. §. iniuriarũ. ꝛ qđ no. in. l. certi conditio. in
prin. si cer. peta. extra vt lit. pen. c. ecclesia sancte Marie. Pre-
terea tanta resultat cõnexitas inter cõmune senarũ cũ suo comi
tatu ex vna parte ꝛ dictos lucignanenses ex altera vt illud qđ
de vno censet̃ de alio sit censendũ. arg. ff. de capti. l. nõ dubito.
vbi in cõfederatis põt iudex vnius animaduertere in delinquẽ
tes in territorio alterius: ꝛ qꝛ de cõnexis idẽ est iudicium. l. j. §.
trebatius. de aqua quoti. ꝛ esti. ex qbus patet non obstare q̃ di-
cta sunt in primo ꝛ scđo argumento ↄ̃trio: qꝛ quo ad ea q̃ respi-
ciunt cõmodũ lucignanensium non sunt effecti ſm quid lꝫ sim
3 pliciter de comitatu. Itẽ probo ꝓ fi. † Nã clerici sunt de vniuer
sitate populi: sicut ecclesia de vniuersitate territorij. C. de epis.
ꝛ cleri. si quis in hoc genus. ꝛ ita tenuit Oldra. in consi. xxxj. ꝛ
tñ multis gaudent priuilegijs: vt. C. de epis. ꝛ cle. l. j. ꝛ. ij. ꝛ ꝑ to
tum. Nec propter hoc minus sunt de populo sicut senatores de
curiones legum doctores ꝛ medici qui multis gaudent priuile
gijs. ff. de penis. l. moris. §. iste fore. C. de questi. l. diuo marco.
de profes. ꝛ medi. l. medicos. ꝛ tñ omnes appellatione populi
continentur. insti. de iure natu. §. plebiscitum. Itẽ video ꝙ cle
rici licet multis gaudeant priuilegijs aduersus laicos: tamen
vtuntur beneficijs ꝛ statutis laicoruꝫ in fauorem eorũ similiter
contra laicos. vnde si habent instr̃m guarentigie ↄ̃ laicum ita
mittetur executioni ex forma statuti laicoruꝫ sicut instr̃m laici.
x. dist. si in adiutoriũ. ſm Oldra. in. d. ↄ̃sil. ꝛ Bal. in. l. cunctos
populos. C. de summa tri. Sic in ꝓposito lꝫ lucignanẽses gau-
deant aliquibus prerogatiuis per dicta pacta ibi vltra alios
de comitatu non propterea minus sunt de comitatu nec probi
bentur vti beneficio aliorum de comitatu in nõ soluẽdo dictas
gabellas. Restat nunc respondere ad. xiij. capitulum pactoꝝ.
Ad qđ faciliter respondetur: cũ eniꝫ ibi dicatur ꝙ de extractio
nibus de quibus. §. dixerat soluantur ordinate gabelle. dicent
lucignanenses ꝙ ordinate gabelle sunt ille de quibus in pun-
cto premisi: vꝫ qꝛ soluuntur pro rebus que extrahuntur de ciui
tate vel de comitatu: ꝛ hoc nõ recusant facere: sed dicunt ꝙ ille
que de vno loco vel terra comitatus asportantur Lucignanuꝫ
non extrahuntur de comitatu ꝛ veruꝫ dicunt vt supra probaui:
ergo non tenentur soluere. ar. C. de fal. cau. adiec. ꝛ leg. l. j. Si
enim nõ fuisset appositum illud verbũ ordinate. verũ dicerent
gabellarij: qꝛ esset sensus ꝙ de oibus extractiõibus de quibus
fuerãt locuti deberẽt solui: sed qꝛ fuit appositũ restringit actuꝫ
soluendi ad illas tantũ extractiones de qbus ordinamenta lo-
quunt̃. arg. ff. de leg. iij. l. ea tñ adiectio. ꝛ. l. nup. ver. si vero in-
certũ. ꝛ sic ad illas q̃ ferrent̃ de ciuitate vel de comitatu nõ por-
tando directe ad territoriũ Lucignani sed exeundo de comita
tu ꝛ intrãdo territoriũ extraneũ qđ nõ esset de comitatu ꝛ post
ea portarẽt Lucignanũ reingrediendo comitatum: nõ aũt pro
illis que extrahunt̃ de antiquo comitatu ꝛ portant̃ in nouũ: scꝫ
in territoriũ lucignani de quo debet esse idẽ iudiciũ qđ de vete
ri vt dixi. Itẽ nõ ob. ꝙ lucignanẽses exigunt gabellas de his q̃
extrahunt̃ de lucignano vel eorũ territorio: qꝛ hoc habẽt ex spe
ciali pacto ꝛ ꝓrogatiua: vnde nõ propterea debent perdere pri
uilegium comitatus vel comitatensium per ea que supradicta
sunt in scđo articulo istius partis: ꝛ sic concluditur non obstan
tibus primo loco allegatis dictos lucignanenses ad gabellas
de quibus queritur non teneri. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã Robertus pieri habens quinq; filios: quattuor in
seculo: vꝫ. A. P. Jo. ꝛ Fi. ꝛ vnũ vꝫ Frãciscũ monachuꝫ in mo
nasterio abbatie sancti Petri de muscheto ordi. vallis vmbro-
se suũ condidit testamentum in quo inter alia fecit dicti Fran-
cisco filio suo legatum infrascriptis verbis: videlicet
¶ Item legauit ꝛ assignauit iure institutiõis ꝛ pro omni eius
parte ꝛ legitima dño Francisco filio suo ꝛ monacho monaste-
rij sancti Petri de moscheto annuatim toto tẽpore vite ipsius
dñi Francisci floren. qndecim auri de qbus voluit eũ esse cõten
tum: iunxit eidẽ ꝙ vlterius nihil petat occasione alicuius legi-
time vel aliqua rõne modo vel causa: ꝛ in alijs suis bonis sibi
heredes vniuersales istituit ꝛ fecit dictos. A. P. Jo. ꝛ Fi. dein
de decedit dictus testator supstitibus dictis suis filijs. Postea
decesserũt duo ex dictis: vꝫ. P. ꝛ. A. postea abbas dicti mona
sterij cũ ↄ̃sensu capituli ꝛ dictus dñs Franciscus cũ eis fecerũt
dictis Jo. ꝛ Fi. heredibus dicti Roberti fidẽ generalẽ ꝛ abso-
lutionem infrascripta forma ꝛ tenore: videlicet
¶ Pateat omnibus euidenter ꝙ cõuocatis ad capitulũ omni
bus ꝛ singulis monachis fratribus capituli ꝛ cõuentus sancti
Petri de moscheto ordi. vallis vmbrose ad sonum campanel-
le vt moris est de mandato ꝛ ad requisitionem eve ne. patris do
mini Antonij philippi abbatis dicti monasterij in capitulo ꝛ
loco capituli ipsius monasterij vbi ꝛ in quo soliti sunt congre-
gari monachi ꝛ capitulum ipsius monasterij pro factis ꝛ ne-
gocijs ipsius monasterij vtiliter tractandis ꝛ gerendis ꝛ dispo
nendis ꝛ ob ipsam quietationem cõgregati ꝛ coadunati fuerũt
in dicto loco ꝛ capitulo ipse idẽ dñs. A. abbas predictus ꝛ ce-
teri monachi ꝛ fratres ipsius monasterij quorum nomina sunt
hec: vꝫ dominus. B. Jo. dñs. A. frater petrus Andree: frater
Franciscus olim roberti pieri monachi ꝛ fratris dicti monaste
rij: ipse quidem dñs abbas vna cum dicto dño Francisco olim
roberti ꝛ omnibus alijs prenominatis monachis ꝛ fratribus
dicti monasterij capituli ꝛ cõuentus de ipsorũ cõsensu ꝛ volun
tate ꝛ ipse dñs Frãciscus ꝛ alij supradicti monachi capituluꝫ ꝛ
ↄuentus vna cũ ipso dño abbate: ꝛ de ipsius dñi abbatis con-
sensu ꝛ volũtate omnes simul vnanimiter ꝛ cõcorditer eoꝝ ne-
mine discrepãte asserentes ꝛ affirmantes se esse duas partes ꝛ
vltra omniũ monachorũ ꝛ fratrũ capituli ꝛ ↄuentus dicti mo-
nasterij ꝛ se facere eũ representare totũ dictũ monasteriũ caplm
ꝛ cõuentũ ꝛ vt tanꝙ capitulũ dicti monasterij ꝛ q vere faciunt ꝛ
ꝑsentant totũ capitulũ in monasterio antedicto ꝛ qlibet ipsoꝝ
insolidũ ꝛ in totũ pro seipsis ꝛ quolibet eorũ ꝛ eoruꝫ cuiuslibet
eorũ successore ꝛ vice ꝛ noie ipsius monasterij capituli ꝛ cõuen
tus ꝛ ꝓ ipso monasterio capitulo ꝛ conuentu ꝛ quolibet modo
ꝛ noie ꝑdictoꝝ insolidũ ꝛ in totũ habito prius ꝛ facto tractatu
inter eos an infrascripta tendant ad vtilitatẽ dicti monasterij
ꝛ demũ reperto ꝙ sic omni modo via iure quo ꝛ quibus magis
melius ꝛ efficacius potuerunt fecerũt Joanni filio quondam ꝛ
heredi dicti Roberti pieri lꝫ absenti ꝛ Philippo ei' fratri fi-
lio quondam ꝛ heredi dicti Roberti presenti ꝛ recipienti ꝓ se
ꝛ suis heredibus ꝛ pro dicto Joãne ꝛ ipsius heredib' ꝛ ꝓ here-
dibus ꝛ hereditate ꝛ bonis dicti quondam Roberti ꝛ eorum ꝛ
cuiuslibet eorũ vice ꝛ nomine ac etiã mihi Ja. no. infrascripto
vt publice persone recipienti ꝛ stipu. vice ꝛ nomine dicti. P. ꝛ
omniuꝫ ꝛ singulorũ quorũ interest vel interesse poterit genera
lem finẽ refutationẽ quietationẽ ꝛ absolutionẽ ꝛ pactũ perpe-
tuũ de aliquid vlterius non petendo specialiter ꝛ nominatim
de quodam legato ꝛ ꝗtitate flore. quindecim auri annuatim

a ¶ De principali. Adde do. Bar. sozi. in cõsil. cliij. incipiẽ. pulchra. ↄ̃si. respondeo. ꝛ i ↄ̃si. ccliij. incipien. visa. ver. sed cõtra ꝓmissa. ibi. ex lucris autẽ. ꝛ in ↄ̃si. ccxcvj. incipien. in ꝑsenti. ↄ̃si. iiij. ꝛ vlti. circa fi. i. ij. pte.

toto tempore vite ipsius domini Francisci relictorum assigna
torum seu legatorũ per dictũ quondã Robertũ quondã patrez
dicti quondaz dñi Francisci ⁊ dicti Joãnis ⁊ Philippi dicto
dño Francisco monacho iure institutiõis: ⁊ ꝓ omni eius parte
⁊ legitima de qbus voluit eum esse cõtentũ: ⁊ iussit eidẽ ꝙ vlte
rius nihil petat occasione alicuius legitime vel alia quacunqꝫ
ratione iure modo vel causa in ipsius Roberti testamẽto ⁊ vlti
ma volũtate scripta manu mei Ja. nota. ĩfrascripti: ⁊ de omni
⁊ toto eo ⁊ omnibus ⁊ singulis pecunijs ⁊ flore. auri ⁊ aliarum
quarũcunqꝫ rerum ⁊ bonorum quãtitatibus ⁊ summis eidem
dño Francisco seu dicto monasterio ex persona ⁊ mediante per
sona ipsius dñi Francisci debitoris vsqꝫ in presentem diẽ ⁊ seu
debendi in futurum adiectis Joan. ⁊ Philippo heredib⁹ pre
dictis ⁊ seu ab heredibus ⁊ hereditate ⁊ bonis dicti quondam
Roberti vigore causa vel occasione legati predicti ⁊ seu cõten
torũ in eo ⁊ seu contentorum in dicto testamento: ⁊ seu vigore
causa vel occasione cuiuscunqꝫ legitime ⁊ seu portiõis tangen
tis ipsi dño Frãci. ⁊ seu dicto monasterio ex persona vel mediã
te persona ipsius dñi Frãcis. in de vel super hereditate ⁊ bonis
dicti quondam Roberti ipsiusqꝫ legationi ⁊ iure portionis le-
gitime ⁊ cuilibet alij vt. s. dictum est tangentis ⁊ seu competen
tis eisdem vel alteri eorum in bonis ⁊ hereditate predictorũ re
nuntiantiũ expresse ⁊ in eosdem Jo. ⁊ Philippum realiter re
mitten. visis tamen prius inspectis ⁊ intellectis dicto legato ⁊
testamento ⁊ ipsorum verbis ⁊ cõtinentia diligenter examina
tis ⁊ ipsorum verborum importantia bene considerata. ⁊ hoc
ideo fecerunt dicti dñs abbas dñs Fran. ⁊ alij monachi ⁊ fra-
tres capitulũ ⁊ cõuentus predicti: q̄r fuerũt confessi ⁊ contenti
ac etiã recognouerũt habuisse ⁊ recepisse sibiqꝫ datos solutos
⁊ numeratos fuisse ⁊ esse a dictis Jo. ⁊ Philippo omne id to-
tum ⁊ quicq̄d recipere ⁊ habere debebant vsqꝫ in presentẽ diez
⁊ seu deberẽt in futurũ a dictis Jo. ⁊ Philippo heredibus pre
dictis ⁊ seu ab heredi. ⁊ hereditatis ⁊ bonis dicti quondã Ro-
berti vigore causa vel occasione legati predicti ⁊ seu contento-
rum in eo ⁊ seu contentorum in dicto testamẽto ⁊ seu vigore cã
vel occasione cuiuscunqꝫ legitime seu portionis tangentis ipsi
dño Francisco ⁊ seu dicto monasterio ex persona ⁊ mediante
persona ipsius domini Francisci in de vel sup hereditate ⁊ bo-
nis dicti quondam Roberti liberantes ⁊ absoluentes dictus
dñs abbas ⁊ dñs Franciscus ⁊ alij monachi ⁊ fratres capitulũ
⁊ cõuentus predicti dictũ Jo. ⁊ Philippũ heredes predictos
⁊ dictas hereditatem ⁊ bona dicti quondam Roberti p aquilia
nam stipulationẽ precedentẽ ⁊ acceptilationẽ ĩmediate subse-
quentẽ ⁊ solẽniter ⁊ legitime ĩterpositã. Cassantes etiã ⁊ irritã
tes ⁊ annullantes dictũ legatũ ⁊ testamentũ ⁊ omnia ⁊ singu-
la in eis ⁊ quolibet eorũ cõtenta ⁊ omnẽ ⁊ omnes alias scriptu
ras ⁊ iura in quibus vel ꝓpter q̄ dicti Joãnes ⁊ Philip. ⁊ di-
cti heredes ⁊ hereditatẽ ⁊ bona dicti quondã Roberti ⁊ quili-
bet vel alter eorum dicto abbati ⁊ dicto dño Francisco ⁊ seu di-
cto monasterio capitulo ⁊ ꝯuentui essent vel apparerent modo
aliquo obligati ⁊ promiserunt ⁊ solẽniter ꝯuenerunt dict⁹ ab-
bas ⁊ dñs Franciscus ⁊ dicti alij monachi ⁊ fratres capituluz
⁊ cõuentus modis ⁊ nominib⁹ q̄bus supradicto Joãni ⁊ mihi
Ja. nota. infrascripto ⁊ vtriqꝫ nostruz presẽ. ⁊ supra recipiẽ.
⁊ stipu. ⁊ solẽn. ⁊ legitima stipulatione hinc inde interueniẽ.
Ac etiã iurauerunt ad sancta dei euangelia scripturis corpo-
raliter manibus tactis ad delationẽ ipsoꝝ met: vꝫ dictus dñs
abbas ad delat. dictorũ monachorũ: ⁊ dicti monachi ⁊ fratres
ad delat. dicti dñi abbatis suprascriptũ finẽ refutationẽ libe-
rationem absolutionem renuntiationem ⁊ remissionẽ ⁊ omnia
⁊ singula suprascripta ꝑpetuo firma rata ⁊ grata habere tene-
re facere ⁊ effectualiter obseruare ⁊ contra nõ facere vel venire
per se vel alios seu aliter directe vel indirecte in iudicio vel ex-
tra aliqua ratione iure modo vel causa sub pena ⁊ ad penam
florẽ. q̄ngentoruz auri solẽni stipulatione in singulis mẽbris
partibus ⁊ capitulis presentis ꝯ̄ctus ĩsolidũ solẽni stipulatio-
ne ꝓmissa: q̄ pena totiens cõmittat̃ ⁊ cõmissa esse intelligatur
⁊ sit quotiẽs ꝯ̄ p̄dicta vel aliq̄d p̄dictorũ ꝯ̄ datũ aut factuz est
aut fuerit aut p̄dicta omnia nõ fuerint plenarie obseruata ⁊ ad
impleta: ⁊ qua pena cõmissa vel non soluta exacta vel nõ: aut
gratiose remissa predicta omnia nihilominus firma ⁊ rata ꝑ-
durent ⁊ sub refectione damnorũ ⁊ expensarũ ac interesse litis
⁊ extra: pro quibus oĩbus ⁊ singulis obseruãdis adimplendis
⁊ firmis tenendis ⁊ pro dictis pena soluenda sit quotiens cõ-
missa fuerit: obligauerunt ⁊ hypothecauerunt ipsi dñs abbas
fratres capitulum ⁊ conuentus consensu vice ⁊ modis ⁊ nomi-
nibus quib⁹ supradicto Joãni ⁊ Philippo ⁊ mihi Ja. nota.
infrascri. presen. ⁊ vt supra recipienti ⁊ stipulanti pro se ⁊ qui-
libet eorum insolidum ⁊ bona ⁊ res presen. ⁊ futuras ac etiam
ipsum monasterium capitulum ⁊ conuentũ ⁊ ipsius monasterij
capituli ⁊ conuentus bona ⁊ res presen. ⁊ futuras que se pro di
cto Joãne ⁊ Philippo pro obseruatione omnium predictorũ
constituerunt iure precario possidere. Renuntiantes etiam in
predictis omnibus ⁊ singulis omni exceptioni ⁊ beneficio vel
non sic celebrati contractus doli mali cõditioni sine causa ⁊ ex
iniusta causa in factum actioni beneficio fori feriarum restitu-
tioni in integrum omniqꝫ alij iuris auxilio.

¶ Hec est cõclusio cõsilij super predicto casu narrato.

¶ Et q̄r non fuit simpliciter transactio in casu nostro sed ab-
solutio ⁊ liberatio: q̄r solutũ est q̄d debebat̃ maxime vsqꝫ ad di
ctum tẽpus dicti celebrati ꝯ̄ctus: ⁊ ex predictis cõcludo dictuz
ꝯ̄ctũ finis ⁊ q̄etationis ⁊ ꝯfessionis mero iure valuisse: nec pos
se abbatẽ ⁊ cõuentum ꝯ̄uenire auxilio ordinario: q̄r nullo iure
iuuant̃ aduersus dictũ ꝯ̄ctum. nec extraordinario scꝫ ꝑ bñficiũ
restitutionis in integrũ si lapsuz est tempus quattuor annorũ:
quã conclusionem fortificat ⁊ approbat consuetudo monaste.
ciuitatis ⁊ dioce. Floren. Deo gratias.

¶ Ego Stephanus Joãnis de bonacursijs de Florẽtia decre
torum doctor dico ⁊ cõsulo iuris esse prout superius est scriptũ
⁊ conclusum ideoqꝫ me manu ꝓpria subscripsi ⁊ sigillaui in te-
stimonium premissorum saluo semper consilio melius sentien
tis. Die. vj. Augusti. M. ccccxvj.

¶ Consilium. ccxciij.

1 Prelatus ⁊ capitulum liberauerant quosdam debitores
monasterij occasione legati ⁊ legitime que vni monacho debe-
batur in bonis patris: ⁊ querit̃ vtrum confessio capituli preiu-
dicet monasterio ex quo in instrumento non attestat̃ notarius
de vera solutione. concluditur ꝙ sic.
2 Et apoce tutoris q̄bus confitet̃ recepisse ꝙ pupillo debebatur
p̄iudicãt pupillo: lꝫ aliud sit quo ad obligãdũ ipsum pupillũ.
3 An ecclesia lapso quadriẽnio possit petere se restitui aduersus
confessionem prelati.
4 Et legatum ⁊ paterna hereditas acquiritur monasterio ꝑ per-
sonam monachi etiam post eius mortem.

In christi nomine amen.

¶ Ego Paulus de cast. vtriusqꝫ iuris doctor puto
iuris esse put. s. cõclusum ⁊ ꝯsultũ est ꝑ eximios do-
1 ctores dñm stephanũ ⁊ dñm dionysium. ea rõne potissime: † q̄r
ista nõ videt̃ fuisse gratuita liberatio seu quietatio: tunc enim
nõ valeret in preiudiciũ monasterij tanq̄ ambitiosa. arg. C. de
transa. l. preses. ff. q̄d vi aut clam. l. ꝓhibere. §. plane. de pact. l.
imperatores. C. si maior fac. ratũ hab. l. fi. §. cũ aũt donatiões.
sed fuit necessaria ⁊ debita de iure ex eo ꝙ receperunt id q̄d eis
debebatur. ⁊ sic sublata erat omnis obligatio. institu. quibus
modis tol. obliga. in prin. ff. de solu. l. prout quisqꝫ. ⁊ sic tene-
bantur facere instrumentuz quietationis ⁊ liberationis. C. de
fide instrumen. l. plures apocis. ⁊ ibi no. per doct. de libe. cã. si-
cut datam. ⁊ per Bar. in. l. iij. §. nunc de effectu. ff. de libe. lega.
per q̄d instr̃m debitores non liberabant̃: sed liberati esse decla-
rabantur scꝫ ex solutione iam facta. C. de solutio. l. inductum.
de conditio. ex lege. l. dissolute. Quod aũt hoc sit verum patet
ex tenore dicti instrumenti: in quo prefati abbas ⁊ conuentus
confessi fuerunt se habuisse ⁊ recepisse quicquid eis debebatur
occasiõe dicti legati seu legitime debite ex persona dicti domi
ni Francisci monachi: q̄d quidẽ si veruz fuit nulli dubiũ ꝙ he-
redes dicti Roberti fuerunt ipso iure liberati: lꝫ in tali solutio
ne facta abbati ⁊ cõuentui nõ interuenerit autoritas superio-
ris dicti ordinis sicut cum soluitur pupillo cuz autoritate tuto
ris. iuxta ea que plene no. in. l. ait pretor. §. ꝓmittit̃. ff. de mino.
⁊ ita tenet Innocẽ. expresse in. c. grauis. de deposito. post prin-
cipium. dicit tñ ecclesiam vel monasteriũ restituendum si pecu-
nia nõ esset cõuersa in vtilitatẽ eius: q̄d tñ non presumit̃ qñ so-
lutio facta fuit prelato ⁊ capitulo simul: vt notatur in aut. hoc
ius porrectũ. C. de sac. sanc. eccle. in glo. fi. ⁊ ibi per docto. ⁊ q̄d
no. in. l. ciuitas. ff. si cer. peta. Sic ergo dico dictos heredes libe
ratos presupposito ꝙ vere soluerint dicto abbati ⁊ conuentui
totum q̄d eis debebatur. q̄d etiã tenet Bal. allegando Inno.
in dicta aut. hoc ius porrectũ. habent enim liberã administra-
tionem: ⁊ sic recipere possunt q̄d eis debet̃ seu monasterio. Nũc
ergo restat solũ videre vtrũ dicta solutio probet̃ per confessio-
nem dicti abbatis ⁊ conuentus: si eniz notarius in dicto instrõ
attestaret̃ de solutione facta se p̄sente clara essent que. s. dixi ꝑ
no. in. l. si ex cautione. C. de nõ nume pecu. per glo. sed ipse atte
statur solum de confessione: querit̃ ergo an dicta ꝯfessio habea
tur ꝓ veritate in preiudiciũ monasterij. ⁊ hoc breuiter dico nõ
stando in argumentis ꝙ quãdo confessio prelati tendit ad ob-
ligandum ecclesiam vel monasterium vel facta est de eo q̄d non
consistit in facto ipsius prelati: tunc nõ nocet: ⁊ si facta fuit vo-
luntarie: ⁊ tunc habent locuz ea que notantur in. l. certũ. §. sed
an ipsos

an ipsos.ff.de confes.per glo.⁊ docto.⁊.C.de confes.l.j.in.xv.
q.per Cy.⁊.l.j.§.sed si mutuā.si quis in frau.patro.Si vero di
cta cōfessio tendit ad liberationē ⁊ cōsistit in facto proprio vt
cū cōfitentur sibi solutū ꝑ qđ liberanṫ debitores dico ꝙ fidē fa
cit ⁊ pro veritate habeṫ.ad hoc adduco tex.expressum cū gl.ff.
de administ.tuto.l.lucius.§.tutele.vbi apoce tutoris in q̄bus
confiteṫ se recepisse a debitoribus pupilli probant veram solu
tionem q̄ꝫtum ad liberationem debitorum pupilli ⁊ in preiudi
cium pupilli:lꝫ Bar.destruat illum tex.cū glo. Dicit enim ꝙ
immo ille apoce continebant veram solutionē factam tutori.
Itē dicit ꝙ si cōtinerent cōfessionem de recepto nō probarent
cōtra pupillum.per.d.§.sed si mutuā.⁊ ꝑ no.in.d.l.certum.de
confes.Sed de primo dicto suo ego non curo:q2 cum ibi essent
apoce priuata manu scripte non refert an contineant confessio
nem vel numerationem veram.tex.est ſm eundē Bart.in.l.si
non singuli.C.si cer.peta.⁊ ibi per eum.si ergo eo casu quo con
tinerent numerationem puta si diceret ego talis tutor recepi a
tali debitore pupilli tantum ⁊c.probarent verā numerationeꝫ
ſm eundem Bar.in.d.§.tutores. ergo ⁊ ideꝫ debet esse si dicat
cōfiteor me recepisse. per ea que idē no.in.d.l.si nō singuli Itē
de scđo dicto eius in.d.§.similiter nō curo:q2 iura ꝑ euꝫ allega
ta ⁊ que.s̄.allegaui loquunṫ cū alterū dictorū duorum deficit:
vel q2 cōfessio tendit ad obligandū:vel q2 facta sup eo ꝙ in fa
cto tutoris nō cōsistebat:al's illis duobus concurrentibus ꝓce
dit qđ dixi. Pro prio facit.l.qđ si minor.§.restitutio.ff.de mi
no.vbi fauorabilior est solutio que fit a debitore pupilli: q2 fit
ex necessitate ⁊ tendit ad liberandū q̄ꝫ illa q̄ a creditore mutuā
te:q2 fit ex voluntate ⁊ tendit ad obligānduꝫ.facit.l.arrianus.
de actio.⁊ obliga.Neqꝫ enim sic sunt arctādi debitores volen
tes soluere vt habeant querere autoritatem supioris:sed debet
sufficere ꝙ soluant ei vel eis q̄bus est cōmissa administratio ne
decipianṫ legis autoritate.C.de his q veniam eta.impetra.l.
j.⁊ in clemen.j.de rerū permu. non sic sufficit ei qui voluntarie
soluit vt obliget.ad hoc.ff.de dam.infec.l. cum postulassem.§.
fi.Pro scđo vero facit.l.quero.§.fi.ff.de edil.edic. vbi etiaꝫ ser
uo creditur de eo qđ consistit in facto suo etiā in preiudiciū do
mini nisi dn̄s probet ꝯrium:vt no.ꝑ gl.ordi.in.l.ij.ff.si ex noxa.
3 causa aga.in glo.q̄ incipit. ad q̄d si steṫ. in fi.† Pro hoc addu
co glo.ordi.que hoc videṫ voluisse in prelato ⁊ capitulo ꝙ quā
do cōfitenṫ aliquid ꝙ in eorū facto cōsistat stetur eorum cōfes
sioni contra ecclesiā:vt no.in.c.dudū.el.ij.de elec. in gl.que in
cipit.nota ius nouū.circa finē.hoc etiā voluit Cy.C.de confes.
l.j.in.xvj.q.in fi.vbi etiam largius videṫ loqui ꝙ qn̄ prelatus
cū capitulo cōfitenṫ indistincte valeat cōfessio ⁊ probet de iure
cōmuni ꝯ ecclesiam:lꝫ possit ecclesia in integrū restitui de iure
speciali sicut in confessione facta a minore.xxv.ann.Concludo
ergo ꝙ confessio contenta in dicto instr̄o probat vere ⁊ realiter
fuisse satisfactum ⁊ solutū dicto abbati ⁊ conuentui quicquid
occasione dicti legati seu legitime eis debebaṫ ⁊ habetur ꝓ veri
tate.Item ꝙ presumiṫ cōuersum in vtilitatē dicti monasterij.
Item ꝙ prefatū monasteriū nō pōt venire ꝯ dictā confessioneꝫ
nisi vel probando ꝯriū ꝙ esset impossibile.l.actor.C.de proba.
vel per beneficiū restitutionis ꝓbando pecuniaꝫ non fuisse con
uersam in vtilitatem ecclesie si vere facta fuit quo casu restitue
retur aduersus solutionem:vel etiā aduersus confessionem in
consulte factam si aliter de numeratione non apparet. Tēpus
autem restitutionis puto ꝙ lapsum sit ſm qđ percipio ex nar
ratis in puncto scilꝫ quadriēnium a die cōfessionis facte.vt in
clemen.j.de in integrum resti.Illud auteꝫ constat ꝙ ius peten
di dictum relictum factum iure institutionis fuit acquisitū mo
nasterio etiam absqꝫ alia agnitione:q2 cū ꝯsistat in certa quā
titate habet vim legati q̄ꝫtum ad omnes proprietates legati.l.
quotiens.C.de here.insti.⁊ per Bar.ff.e.l.ex facto.coniuncta
l.cum pater.§.surdo.ff.de leg.ij.similiter ⁊ ius petendi supple
mentū cum pro illo cōpetat conditio ex lege.C.de inoffi.testa.
l.sancimus.⁊.l.omnino.que cuꝫ sit actio personalis statiꝫ fuit
acquisita monasterio ex persona monachi etiam ignorantis.
facit qđ no.in.l.cū heredes.§.item quero.de acqui.poss.ꝑ glo.
⁊.l.j.de his qui sunt sui vel alie.iur.Nec est curandum ꝙ mo
nachus postea mortuus fuerit etiam si aliter non agnouisset le
gatum.Nam illud procederet in vera institutione q̄ facta fuis
4 set in quota hereditate.argu.l.pretia rerum.ff.ad.l.fal.⁊.l.cū
proponas.C.de heredi.institu.† Sed certe nec tūc q̄ꝫtum ad ca
sum nostrum esset de hoc curandum cum tractetur de heredita
te paterna que iure suitatis acquiritur filio etiam ignoranti:⁊
per ipsum monasterio cum per ingressum religionis ius suita
tis non soluatur ſm omnes.per.l.deo nobis.C.de episco.⁊ cle.
ergo ⁊c.instit.de here.quali.⁊ diffe.§.sui.transmittitur nanqꝫ
paterna hereditas etiam ad extraneos heredes.de acqui.here
di.l.ventre.cum ibi plene no.fortius ad monasterium qđ loco
sui heredis habetur in.auṫ.de san.epi.§.sed hoc presenti. Sed
nec de hoc est disputandum:quia etiam in vita dicti monachi
fuit acquisita ipsi monacho ipso iure ⁊ statim ipsi monasterio.
ad hoc.ff.de acquiren.heredi.qui in aliena.§.interdum.Solū
ergo videndum est p̄supposita acquisitione facta monasterio:
licet repudiabiliter potuerint prefati abbas ⁊ conuentus libe
rare prefatos heredes modo supradicto in quo dico vt supra
scripsi ⁊ dicto instrumento probari solutionem totius eius scꝫ
qđ debebatur:⁊ hoc sufficit de pres.pro securitate ⁊ liberatione
dictorum heredum.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Pau.de cast.vtriusqꝫ iuris doctor
⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium.ccxciiij.

1 ☞ Missio in possessionem lata ⁊ data aduersus eum q iuste
possidet:⁊ qui habet iustam causam detinendi non vrget pos
sessorem ad dimittendum possessioneꝫ:⁊ ideo debet retractari
in causa possessorij.
2 Si duo creditores pretendunt hypothecam in bonis debito
ris is qui nititur ex scriptura priuata cedit ei qui habet instru
mentum publicum.⁊.3.
3 Et quid si instr̄m continet hypothecam legalē:vt q2 est instr̄m
dotis vel legati facti ad piam causam.
4 An priuilegium prelationis dotis incipiat a tēpore promisse
dotis:an vero tempore solute dotis.

IN christi nomine ⁊ glo
riose virginis Marie ⁊ sanctoꝝ Joānis baptiste
⁊ Hieronymi amen. ¶ In causis ⁊ questionibus
vertentibus olim coram proxi.in officio precesso
re p̄sentis iudi.collat.quarter.sancti spiritus ⁊ sancte Crucis
presentis domini potestatis Florentie ⁊ hodie vertentibus co
ram dicto presenti iudi.collat.quarter.predictorum presentis
domini potestatis ciuitatis eiusdem inter ser Antonium olim
Ludouici pauli no.floren.procura.⁊ procura.nomine domine
Catherine filie olim Joānis garganeti ⁊ vxoris Nicolai olim
Thomei de pist.substitutuꝫ a presbytero reale Jacobi procur.
principalis dicte domine Catherine: necnon procur.⁊ procur
torio nomine dicti presbyteri realis Jacobi rectoris capella
⁊ sacerdotis altaris ⁊ seu capelle assumptiōis virginis Ma
siti in ecclesia sancti Pauli de pisto.⁊ nānis Jacobi ⁊ domi
Piere eiꝰ vxoris ⁊ Juliani eius filij populi sancti Petri aco
lina ⁊ Dominici maffri ⁊ domine Andree eiꝰ vxoris de dicto
populo sancti Petri acollina olim cōmunitatis pisto. ⁊ hodie
cōmunitatis Floren.⁊ cuiuslibet ipsorū ex parte vna. Et Leo
nardum filium olim domini Nicolai Bartholomei de pisto.
suo nomine proprio ⁊ procuratorio nomine Antonij eius fra
tris carnalis ⁊ filij oliꝫ dicti domini Nicolai Bartholomei ex
parte altera. Que cause de voluntate dictarū partiuꝫ cōmisse
fuerunt ⁊ sunt per eundem dn̄m iudi.collat. presentis dn̄i pote
statis ciuita.Florē.mihi paulo de castro vtriusqꝫ iuris doctori
1 de iure ꝯsulende.† Visis ergo actis ⁊ actitatis in dictis causis
⁊ iuribꝰ hincinde ꝓductis:⁊ visa cōmissiōe mihi facta:⁊ omni
bus visis ⁊ consideratis que videnda ⁊ consideranda fuerunt
dico ⁊ consulo partes dicti dn̄i iudi.collat.fuisse ⁊ esse in senten
tiando ⁊ pronuntiando:⁊ per eum sententiari ⁊ ꝓnuntiari de
bere dictam ꝓnuntiationē ⁊ dictā tenutā latam ⁊ datā vt dici
tur per Vestrum in officio precessorē de mense Aprilis presen
tis anni.M.ccccxxiij.in fauorem ⁊ ad petitionē dicti Leonar
di dictis nominibus ⁊ remissionē factaꝫ de dicto Leonardo in
bonis de quibus in relatione dicte asserte tenute fit mentio:⁊
pro quibus extitit contradictum per dictū presbyteruꝫ realem
⁊ dictum ser Antonium dictis nominibus ⁊ dicta asserta pre
cepta facta vt dicitur dominis dicti ser Antonij ⁊ cuilibet ipso
rum ⁊ omnia exinde quomodolibet secuta facta ⁊ gesta ad pe
titioneꝫ dicti Leonardi fuisse ⁊ esse nulla ⁊ nullius valoris effi
cacie vel effectus:⁊ reuocanda cassanda ⁊ annullanda fuisse ⁊
esse ⁊ annullari cassari ⁊ reuocari debere ⁊ dominos dicti ser
Antonij ⁊ quemlibet ipsorum fuisse ⁊ esse sinendos ⁊ sini debe
re in pacifica ⁊ quieta possessione dictorum bonorum in dictis
exceptionibus singula singulis referendo contentorū ⁊ cōfina
torum:⁊ dictū ser Antoniū procur.⁊ procura.noīe dicte domi
ne Catherine ⁊ dictam dominam Catherinam eius dominam
habuisse ⁊ habere meliora priora ⁊ potiora iura in bonis ⁊ su
per bonis in exceptionibus dicti ser Antonij dicto nomine cō
tentis rationibus ⁊ causis in dictis exceptionibus allegatis q̄ꝫ
dictus Leonardus dictis modis ⁊ nominibꝰ:ac etiam dictum
ser Antonium procura.dicti presbyteri realis rectoris ⁊ capel
lani predicti ⁊ dictum presbyterum realem habuisse ⁊ habere
meliora ⁊ priora ⁊ potiora iura in bonis ⁊ super bonis in exce
ptio.dicti ser Antonij dicto noīe isertis ⁊ allegatis ꝓ summis

⁊ quātitatibus in dictis exceptiōibus declaratis ⁊ de quibus ibi fit mentio singula singulis referendo ꝙ dictus Leonardus dictis modis ⁊ nominib⁹. Et per dictos Nānem Jacobi ⁊ dominam Pieram eius vxorem ⁊ Julianum eius fil. ⁊ Dñicum masfri ⁊ dñam Andream eius vxorez quibus assertis p̄ceptis factis dicuntur non fuisse necesse per eos ⁊ nec per alterū ipsoꝝ dictis assertis preceptis de disgomberando parendum. Et dictum Leonardum dictis modis ⁊ nominibus victum dicto ser Antonio dictis modis ⁊ nominibus victori in expensis cause condemnandū ad que consulendū me plura mouēt. ¶ Et primo ꝙtum ad possessorium clarum est dictuz ser Antoniū olim Ludouici Pauli de pistorio debere obtinere pro dicta domina Catherina ⁊ pro dicto presbytero reale quorum procuratorio noīe venit: cum ostenderit prefatos presbyterum ⁊ dominā Catherinaz habere ⁊ etiā habuisse tempore pronūciate tenute alterius partis iustam causam detinendi: vz tenutas adeptas per predictos presbyterum ⁊ dñam Catherinaz in bonis eisdē in quibus pars aduersa fuit īmissa: quas tenutas p̄fatus presbyter ⁊ domina Catherina obtinuerunt ex iustis ⁊ rationabilibus causis ⁊ a iudice competente: igitur ⁊c. ff. de acqui. poss. l. iuste possidet. iuncto statuto ciuitatis Florētie sub rubrica de p̄cepto de disgomberādo vbi ponit tria: propter quorū quodlibet ille cui factum est preceptum pōt obtinere in causa possessorij seu precepti: scz cū probat quadriēnalez possessionē vel cū titulo vel iustam causam detentionis ꝙ statutū seruatur in ciuitate pistorij.

2 † Itez ꝙtum ad petitoriū similiter debet obtinere prefat⁹ ser Antonius. Primo qꝛ pars aduersa nitit̄ ex scriptura priuata quā dicit ꝯfectā manu Nicolai olim thomei debitoris tanꝙ in cuius bonis prefate īmissiones vtriusqꝫ partis facte fuerunt. prefatus aūt ser Antonius Ludouici procura. ⁊ procuratorio nomine hoc negauit scilz ꝙ esset scripta manu dicti Nicolai ⁊ sic necesse habebat pars aduersa ꝓbare vel ꝑ comparationē litterarū. l. cōparationes. C. de fide instru. vel per testes qui vidissent eam scribi. iuxta plene no. ꝑ Bart. in aut. ⁊ si ꝯctus. eo. titu. ⁊. l. admonendi. ff. de iureiuran. ⁊. C. qui poti. in pig. habe. l. scripturas. ⁊ tñ nullo modo probauit: ⁊ sic dicta tenuta alterius partis tanꝙ facta sup falso debito non vz. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. ⁊ qđ no. in. l. fulcinius. §. j. ff. quibus ex cau. in pos. eatur. ⁊ falsum presumitur ex quo fuit negatuz ⁊ non fuit probatum cum paria sint nō esse ⁊ non apparere. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij. ⁊. l. in lege. de contrahen. emp. scriptura nāqꝫ priuata si alijs adminiculis non iuuetur non ꝓbat. C. de ꝓba. l. instrumēta.

3 ¶ † Scđo qꝛ posito ꝙ ꝯstaret esse de manu illius Nicolai tamē nō continet hypothecam seu obligationem bonoꝝ. Sed instrumēta q̄bus īnitit̄ dictus ser Antonius ⁊ illi pro quibus venit cōtinent hypothecam saltim legalē cuz vnum sit instrumentū dotis: ꝙ etiam si nō contineat expressam continet tñ tacitam ⁊ quidez priuilegiatā. C. de rei vxo. actio. l. j. q̄ poti. in pigno. habe. l. assiduis. Aliud est instr̄m testamenti seu legati pro dote capelle pro quo bona que fuerunt testatricis sunt tacite obligata. C. cōia de lega. l. j. ⁊. ij. in quib⁹ bonis que fuerunt testatricis fuit p̄sbyter reale īmissus vt patet circa finem pronuntiationis sue tenute que sunt eadem cum illis in quibus altera pars fuit īmissa. ꝯstat aūt ꝙ creditor hypothecarius prefert̄ cyrographario. C. de bonis auto. iudi. poss. l. iij. qui poti. in pig. habe. l. iij. ff. de tributo. l. ꝓcuratores. §. si plures. versic. plane si in eadem. ¶ Tertio qꝛ posito ꝙ contineret hypothecam tamen nō habet subscriptionem trium testiū ⁊ sic preferuntur illi pro quibus venit dictus ser Antonius qui pretendunt instrumenta publica: vt. l. scripturas. C. q̄ poti. in pig. hab. qꝛ potuit falso fabricari anticipato tempore. ff. de fide instru. l. repetita. ⁊ no. in. d. l. scripturas. ¶ Quarto posito ꝙ cōtineret subscriptionem testium: tamen dictus presbyter reale ꝙtum ad bona que fuerunt testatricis relinquentis dotem capelle preferri debet creditoribus heredis prout est hic pars aduersa que pretendit illum Nicolaum heredez sibi ex contractu inter eos celebrato fore obligatum cum legatarij possint impetrare separationem bonorum hereditariorum aduersus creditores heredis sicut ⁊ creditores hereditarij. ff. de sepa. bonorū. l. penul. similiter ⁊ mulier si matrimonium precessit hoc debitū partis aduerse licet ꝯfessio dotis recepte facta fuisset post: postꝙ dos fuit dicto Nicolao promissa tempore cōtracti matrimonij prout ex instrumēto receptiōis colligit̄: qꝛ hypotheca cōtrahitur ex die dotis promisse si postea sequat̄ solutio: cū illa trahatur ad diē ꝓmissionis a qua necessariā cōsequentiaz habuit. no. in. l. assiduis. C. q̄ poti. i pig. habe. nec ob. illud qđ ꝑ parte aduersa allegat̄ ꝯtra dictā dñam: vz ꝙ nō pōt defendere bona viri ꝯ creditores: eo qꝛ vir est cessans ⁊ fugitiuus cū rebus ⁊ pecunia alienis: qꝛ hoc nō ꝓbat̄ nisi ꝑ tres testes deponētes de fama q̄ nō sufficiūt: sed req̄runt̄ quattuor qñ de sola fama deponunt ex forma statuti cōis Florētie. nec etiā obstat ꝙ bona non fuerūt estimata s̄m ꝙ req̄rit statutū cōis Floren. sub rubrica ꝙ nulla mulier viuente viro. in fine. qꝛ cū cōstet de quātitate dotis sine dubio vsqꝫ ad illā quātitatē hz ius detinendi: ⁊ quatenus valerent vltra non potuisset defendere si pars aduersa probasset sibi incūbentia: sed qꝛ non ꝓbauit imo in multis defecit vt. s̄. ostendi. non nocet dicte dñe non facta estimatio sed ex defectu sui iuris debet altera pars succumbere. l. fi. C. de rei ven. ff. si pars heredi. pe. l. j. §. j. cum si. Laus deo.

¶ Consilium. ccxcv.

1 ☞ Hic agitur de pace quorūdam. A. ⁊. B. cōprehēsa certis capitulis: ⁊ queritur an adinuicem eam ruperint. An is qui credit personis fidedignis in preiudiciū vnius ex cōponentibus pacem sit in dolo vel culpa. ⁊. 2.

2 Ignorantia affectata ⁊ scientia equiparantur.

3 Qui promisit habere amicos pro amicis ⁊ inimicos pro inimicis alicuius: item facere bellū ꝯ volentes alteruz ex ꝯhentibus turbare in rebus quas possidet vtrū emēdo rem ab alio ꝙ ipse tempore contractus non possidebat dicatur rumpere pacem si dicatur illam rem pertinuisse ad contrahentem.

4 Quod verba sententie non trahantur ad futura ne sequatur obligatio in infinitum.

5 Promittens mouere bellum intelligatur de iusto.

6 Sicut in generali sermone nō venit vt quis teneatur aliū iuuare contra se: ita nec contra compatrem: ⁊ est conuictū conuictione spirituali qđ est no.

7 Si promittitur habere amicos pro amicis ⁊ inimicos ꝑ inimicis si reperiatur tertius amicus vnius ⁊ inimicus alterius q̄d iuris sit in eo.

8 Quomodo intelligatur ꝙ res litigiosa non potest emi.

9 Item qualiter mutue offensiones inuicez compensentur inter eos qui pacem sub pena non violare promiserant. ⁊. 10.

10 Exceptio doli an ⁊ qñ tollatur replicatione doli.

In christi nomine amen.

¶ Uiso suprascripto puncto ⁊ contentis in eo: nos doc. infrascripti cōsulti sup eo matura examinatione super omnibus habita dicimus vt sequitur.

1 ¶ † Primo nāqꝫ videndū est vtrū. A. venerit ꝯ capitulū pacis receptādo gentes armoꝝ. B. sine licētia ⁊ ꝯsensu dicti. B. ⁊ videt̄ ꝙ nō: qꝛ hoc nō fecit dolose cuz asserit. A. dicte gentes asserebāt dictū. B. in hoc ꝯsentire: vnde videt̄ excusandus. A. si eis credidit: qꝛ forte erāt ꝑsone fidedigne. ꝑ ea q̄ no. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. titio fundus. ꝑ gl. de fal. l. athletas. in tex. ⁊ ꝑ Bart. de bonis lib. q̄ cū maior. §. fi. de dolo. si q̄s affirmauerit. q̄libet enim cā etiā iniusta excusat a dolo. ff. de lib. cā. l. igit̄. de abige. l. j. in fi. ⁊ ibi no. si q̄s ius di. non obtē. l. j. in fi. mag. gl. ad predicta qđ no. C. de ꝓba. l. ꝓprietatis. per Bar. ⁊ per glo. ⁊ eundem in. l. p̄ses. C. si seruus aut libertus ad decuri. aspira. vbi dicunt famā dare iustam causam credulitatis. idem ergo videt̄ si persona erat fidedigna ꝑ iura. s̄. alleg. Cōtrariū tñ verius est: nam qñcunqꝫ fidedigni essent q̄ hoc dicto. A. asserebant: nō tñ debuit dictus. A. eis credere in p̄iudiciū alterius. s. B. sine iustissima causa: vt si portassent instr̄m publicum de assensu. B. tunc enim fuisset. A. excusatus: qꝛ nec in dolo nec in aliqua culpa fuisset: posito ꝙ instrumētū fuisset falsuz. Sed simplici assertioni ipsorum credere non debuit: ⁊ credēdo vel fuit in dolo q̄si ignorantiam simulauerit vel affectauerit. Ignorātia eniz affectata ⁊ scientia equiparantur. glo. in. c. cum inhibitio. de clan. desponsa. ⁊ in. c. eas. de tempo. ordi. libr. vj. ⁊ ibi glo. in versic. affectata. C. de incest. nup. l. qui contra. vel in lata culpa: quia curiosus esse debuit postꝙ se ligatū. capitulis pacis sentiebat. ff. de in rem verso. l. iij. §. sed si sic. de solu. qui hominez. §. si nullo. qui bene faciunt. non autem debuit dictus. A. esse credulus in preiudicium alterius. ff. de eo per quem fac. est. l. j. §. j. depositi. l. si quis inficiatus. ⁊ qđ ibi not. C. que res pigno. obliga. pos. l. nomen. in verbo certior factus. Sed explorare an verum esset qđ asserebatur. facit. C. de exhiben. reis. l. ij. ibi. explorare quesitum ⁊c. quia scire poterat ꝙ talis assertio poterit fieri nō bona fide. ff. de custo. reorum. l. diuus. Ideo fuit in culpa lata que sufficit ad faciendum ipsum incidere in penam compromissi cum sufficiat etiam ad moram cōmittendam. ff. si cer. peta. l. qđ te. Cuz ergo in potestate dicti. A. esset receptare dictas gentes armorum vel nō debuit certificari anteꝙ receptaret an haberet consensum dicti. B. vel non. argu. ff. de regu. iur. l. qui in alterius. in fi. ⁊. l. q̄ cū alio. facit de furtis. si quis vxori. §. apud labeonem. ⁊ qđ ibi no. Preterea si iustissimam causam credulitatis habuisset: qꝛ forte instr̄m in forma publica portassent: ꝙ tamen erat falsuz: lz fuisset excusatus dictus. A. a principio non tñ ex postfacto: qꝛ dicit̄ ꝙ dictus. B. significauit eidē. A. ꝙ suam

q̃ suã licentiã ꝛ cõsensum nõ habebant: debuit enim. A. incontinenti eos repellere: q2 detecta veritate error ei cedit. viij. disti. veritate. de frigidis. fraternita. ad hoc. C. de rei vẽdi. si fundũ. ff. que in frau. credi. ait ptor. si quis particeps. de lega. prestan. virilis. §. pe. In qbus patet q̃ denuntiatio constituit in mala fide illũ qui erat in bona. vnde q2 retentio dictorũ armigerorũ habebat actũ successiuũ ꝛ quotidie de nouo fiebat: vt in fi. dicitur. ff. de vsufru. accre. l. j. §. iterdũ. lz ex pricipio detentiõis seu receptiõis nõ rupisset pacẽ si iustissimã cãm habuisset ex post facto ꝛ ex dicta retentiõe dicit rupisse. arg. eorũ q̃ no. in fi. ff. de iureiur. eum qui. §. in popularibus. ꝛ Spec. de appel. §. restat. versi. sed quid dices. in fi. ꝛ versi. ꝛ no. fm Uincen.

¶ Scdo videndum est vtrũ dictus. B. fecerit contra scdm capitulum pacis emẽdo dictã ciuitatẽ ab illo qui erat inimicus A. ꝛ contra quẽ ipse. A. mouerat bellum tanq̃ occupatorẽ dicte ciuitatis quã dicebat ad se spectare. ꝛ videt q̃ sic. naz ex dicto capitulo scdo videnf posse colligi tria ad que dictus. B. tenebatur ipsi. A. Primo ad faciendũ pacem ꝛ guerrã p defensione terrarũ quas dictus. A. tenebat ꝛ possidebat tempore dicte pacis facte: ꝛ istam primã partẽ fateor q̃. B. non offendit: q2 dictus. A. dictam ciuitatem non tenebat nec possidebat nec hodie tenet vel possidet. vnde vigore huius prime partis capituli non tenebat dictus. B. facere guerraz ɔ dñm dicte ciuitatis. Scdo colligit ex dicto capitulo q̃ dictus. B. teneat facere guerrã ɔ occupare volẽtes ciuitates terras ꝛ loca ad ipsum A. spectantes ꝛ spectantia quocunq3 titulo ꝛc. Et istã partem bene videt ipse. B. offendisse: q2 dictus. A. mouerat bellum ɔ dñm dicte ciuitatis tanq̃ occupatorẽ terre ad ipsuz. A. spectãtis: vnde dolosẽ ꝛ mala fide versatus fuisse dictus. B. videt: q2 debebat ipsum. A. iuuare in recuperando dictam ciuitatẽ: non autem emere ꝛ auferre potestatem recuperandi. C. de dolo. l. j. vbi videtur casus. Nec obstare videt si dicat dictum capitulũ debere intelligi de volentibus occupare de nouo prout littera sonat. Sed ista ciuitas iam diu ante fuerat occupata: ꝛ sic ad hanc occupationem se non extendit dictũ capitulum: q2 verba futuri temporis vel presentis ad preterita nõ trahuntur. ff. de auro ꝛ argen. lega. l. ij. de leg. iij. pamphilo. in prin. de vb. obli. qui rome. §. augerius. ꝛ qd ibi no. in gl. nam pot responderi q̃ cum occupatio causam habeat successiuaz. iuxta no. per Bar. ff. de accusa. l. libellorũ. in prin. ante fi. ibi. sed pone qd aliquis tenuit ꝛc. licet pro preterita occupatione non teneretur dictus B. iuuare dictum. A. nec ad ipsam dictum capitulũ se extendat: secus tamen videt pro futura occupatione. i. secutura post dicta capitula pacis: per ea que no. glo. ordi. C. de ser. ꝛ aqua. l. ij. in glo. magna. post medium. ibi. alij dicunt q̃ elapsis. xxx. annis ꝛc. quã etiam sequi videntur docto. ꝛ bene facit.

3 ¶ † Tertio colligitur ex dicto capitulo q̃ dictus. B. teneatur habere ꝛ tenere inimicos pro inimicis ꝛc. que clausula vltima potest largius intelligi q̃ precedentes: scilicet etiaz si non sunt inimici occasione inuasionis vel occupationis alicuius terre que tempore dicte pacis possideretur per dictum. A. seu quaz dictus. A. ptenderet ad se ptinere occasione alicuius tituli: cuz enim sit clausula separata ꝛ per se stare possit debet p se operari ꝛ per cõsequens generaliter prout generaliter loquit. ff. de rebus dubijs. l. si. ꝛ qd ibi no. p Bar. iuncta. l. j. §. generaliter. ff. de leg. pstan. ¶ Iste aũt. B. emendo dictã ciuitatem non habuit illum vẽditorẽ pro inimico prout. A. habebat imo p amico ꝛ censet sibi auxilium prestitisse ministrando pecunias put no. Bar. de mutuante pecuniã bannito: q2 censet sibi auxiliuz pstare. ff. ad legem iul. maie. l. cuiuscunq3. ꝛ. l. in furti. §. ope. ff. de furtis. vnde videt venisse ɔ dictum capitulum. ar. C. de inoffi. testa. l. liberi. ante finẽ. ibi. vel inimicis suis suas amicitias copulauerit ꝛc. ff. de offi. prefe. vrbis. l. j. §. cum patronus. Nec obstare videtur q̃ adhuc non sit declaratũ p arbitrũ qui sint illi inimici alterutrius eorũ qui p alterũ nõ debeant teneri p inimicis: sic dictũ capitulũ quo ad dictã partẽ videt q̃ sit in suspenso ꝛ non habeat executionẽ quousq3 declaratio facta sit: q2 dubia causa exclusionis habet vim exclusionis perpetue. ff. de condi. inde. l. sufficit. Nam pot dici q̃ cũ precesserit dispositio pura in secundo capitulo ꝛ generalis q̃ inimici debeant teneri pro inimicis: licet in alio capitulo reseruentur aliqui declarandi p arbitrum in quibus dicta regula sibi locũ nõ vendicet. interim ante dictam declarationem regula non perdit virtutem suam imo debet regulariter obseruari cuz vt dixi sit pura ꝛ dubiũ sit an in futurum inducatur exceptio: ꝛ ideo dicta exceptio est illa que nullum habet effectum anteq̃ declaretur. ceterũ regula remanet firma ꝛ interim executioni mandãda quousq3 exceptio sit inducta. ita pulchre determinat Bar. in fi. ff. de cõdi. inde. l. iulianus verum debitorem. in fine. facit. ff. de rei vendi. l. non ideo minus. qui satisda. cogan. l. sciendũ. §. qui fundũ. de cõdi. fur. si seruus. in prin. facit etiaz. ff. de leg. j. si quis legauerit fundum cornelianum exceptis vineis. ꝛ. l. titie textores. vbi exceptio obscura vel que non reperit non facit regulaz in aliquo perdere suum officium: hic autem exceptio nondum est nec adhuc reperitur: ergo ꝛc. Uidet ergo concludendo dicendũ dictũ B. offendisse dictũ scdm capitulum pacis in duobus vltimis. licet in primo non offenderit. ¶ His nõ obstantibus Iriuz est dicendum. Et capimus fundamentum contrarium eius qd supra diximus: vz q̃ dictum capitulum scdm nõ continet tria de quibus supra sed vnum tantum: vz primum ad cuius declarationem venit scdm ꝛ tertium qd sic ostenditur. Nam in principio dicit q̃ vterq3 ipsorum ad requisitionez alterius teneatur facere pacem ꝛ guerram pro terris quas vterq3 ipsorum tenet ꝛ possidet. Deinde subijcit contra quos ꝛ dicit scilicet contra occupare volentes terras ciuitates ꝛc. qd est intelligendum de predictis scilicet quas quilibet eorũ tenet ꝛ possidet. Nã post illa verba pacem ꝛ guerraz ꝛc. non ponitur dictio ꝛ: quia tunc daret intelligi q̃ aliquid noui vellet addere precedentib9: imo simpliciter dicitur contra quoscunq3: ꝛ sic dat intelligere q̃ nil noui vult addere sed declarare precedentia: vz cõtra quos debeat dictam pacem ꝛ guerraz facere pro dictis terris ꝛc. vt probatur in. l. ea tamen adiectio. ff. de leg. iij. Et qd in fine subditur. ꝛ inuicem amicos pro amicis ꝛc. debet restringi fm superiora: vz pro dictis terris ꝛ ciuitatibus quas tenẽt ꝛ possidẽt. C. fami. hercis. l. quotiens in fi. ꝛ qd no. Ioan. an. post Io. mona. in regula in generali. de regu. iur. in mercurialibus parum

4 post prin. in nono modo. † Cum enim sententia sit stricti iuris ꝛ non importet vltra q̃ necessario habet importare. l. si iuder. ꝛ ibi no. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. ꝛ no. in. l. iul. post prin. ff. de condi. indebi. per Barto. in. l. j. C. si plures vna sententia. per eundem. imo debeat restringi quando potest salua ratione recti sermonis. arg. l. quicquid astringende. ff. de vbo. obliga. hic autem vltima clausula potest restringi ad precedẽtia ꝛ fm ea: vt dictum est: igitur ꝛc. Item q̃ hoc sit verum probatur per rationem pulchram ꝛ notabilem. Nam per dictum capitulum scdm vnusquisq3 ipsorum obligatur alteri ad futuras guerras. ad hoc autem vt non contineatur ꝛ sequatur absurditas: debet hoc intelligi de guerris que tempore dati laudi poterant taxari: vt erant guerre que possent inferri pro terris quas vnusquisq3 ipsorum tenebat ꝛ possidebat: cum enim ille essent certe ꝛ in certo taxato numero. si itelligat de guerris que occasione illarum tantum poterant inferri non sequit obligatio in infinitum merito ad eas omnes extendit. ff. de serui. vrba. predio. si seruitus. Sed ad guerras q̃ possent inferri p recuperatione terrarum quas neuter ipsorum tenebat ꝛ possidebat dictum capitulũ non extendit: q2 ille non poterant taxari. Nã possent esse infinite in qbus quilibet eorũ posset ptendere se ius habere ꝛ moueret guerrã pro ipsis recuperãdis ꝛ sic in infinitũ alter grauaret si teneret p oibus iuuare merito de ipsis non intelligitur dictum capitulũ. C. de serui. ꝛ aqua. l. non modus. ꝛ ibi notabiliter dat hanc doctrinam Pet. ꝛ Cy. ꝛ Bart. in. l. si ita. circa pñ. ff. de auro ꝛ argen. lega. Non eniz est credẽdum q̃ arbiter voluerit alterũ alteri obligare nisi ad defensam scilicet contra guerras que alteri inferrentur pro occupatione terrarum quas tenebat ꝛ possidebat tempore lati laudi de quibus notitiã habere poterat arbiter: nõ aũt ad offensam scz pro illis quas alter ipsorũ cõtra alterũ volũtarie vellet mouere: sic enim posset fingere causam q̃ p recuperatione terre ad se spectantes ꝛ omnes terras mundi posset dicere se velle tanq̃ suas recuperare cũ adiutorio alterius qd esset absurdissimuz: vt ita in imensum alter pro altero grauaret. Dicendũ est ergo q̃ grauetur pro necessarijs nõ pro voluntarijs guerris ꝛ pro illis que alteri ipsorum mouerent non pro illis quas alter ipsorũ sponte moueret alteri. Naz q̃tum ad terras quas vnusquisq3 tenebat ꝛ possidebat constare potest prima facie alteri q̃ guerra illi iniuste mouetur: cuz presumatur pro possessore. C. de rei ven. l. fi. non sic de guerra quã alter ipsorum contra tertiuz possessorem

5 vellet mouere ppter eandẽ rõnem. † Et dictum capitulũ debet intelligi de guerris iustis mouendis p. A. nõ de iniustis. argu. ff. de ritu nup. l. q̃q̃. de priuile. credi. si pater. ꝛ in vsi. feu. titu. hic finit lex deinde consue. reg. in. j. c. dño guerrã. Iuste autem sunt ille que mouentur pro defensa in quibus autoritas superioris nõ requiritur cũ sint pmissa de iure naturali [a]. ff. de iusti

a tia ꝛ iure. l. vt vim. non sic ille q̃ mouent ad offensam que non est licita etiã pro recuperatione rei ad se spectantis nisi cũ autoritate superioris. l. nullus. C. de iudeis. ff. q̃ me. cã. l. extat. xxiij. q. ij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ no. Inno. de resti. spo. oliz. in gl. q̃ icipit. qñ hoc licuit ꝛc. Plus dicendũ vr: q̃ etiã si dictus. A. post dictũ laudum acquireret aliquas terras ꝛ postea super illis pateret guerrã ab alio volente eas occupare nõ tenet dictus. B. eum

a ¶ De iure naturali. An autẽ ꝛ qñ liceat offendere aliquẽ pro sui defensione. vide Bal. in cõsil. ccxxxvij. i. ij. parte.

Additio.

¶ Adde dominũ Iaso. in. l. vt vim. in fi. ff. de iusti. ꝛ iure. vbi indistincte tz q̃ insultatus habens facultatez fugiẽdi ꝛ nõ aufugiat ꝛ se defendendo occidat isultatorem nõ punit. idẽ tenet Bar. in. l. j. i. ij. col. ver. ꝛ ex hoc determio. C. vñ vi. lz Iriũ videatur tenere in. d. l. vt vim. H. F.

iuuare: qr nō censet obligatus nisi p terris quas tempore lati laudi tenebat r possidebat: cū verba presentis temporis ad futura non trahant. ff. de verb. obli. l. cū stipulamur. r. l. si a colono. r no. de verbis snīe p̄sentis tēporis q ad futura nō trahuntur. ff. de cōdi. r demon. l. nā ad ea. r qd no. in. l. si tibi mandauero. §. is cuius bona. ff. mādati. multo ergo minus tenet pro illis quas dictus. A. nondū acquisiuit sed querit eas acquirere. ar. ff. que in frau. credi. l. qui aūt. r p ea que not. Cy. in dicta l. nō modus. Concludit ergo q dictus. B. non tenebat guerrā facere contra dominum seu possessorem dicte ciuitatis ad petitionem dicti. A. virtute dicti secundi capituli pacis nec ipsum habere p inimico: r sic emendo dictā ciuitatē nō fecit ꝯ dictuz caplm. Nec ob. l. j. C. de dolo. ꝯ. in ꝯrium allega. qr loquitur in fideiussore q tenebat luere r de hoc fidē dederat debitori. ff. de cōdi. inde. l. indebitā. r sic tenebat debitorē iuuare in redimendo: vnde emendo fidē frangit: qr potestatē redimēdi aufert. hic vero dictus. B. iuuare nō tenebat dictū. A. in acqrendo dictā terram r sic emendo non frangit fidez. Item nō ob. glo. in. l. ij. C. de ser. r aqua. ꝯ. in ꝯrium allega. qr obstaret si dictus. B. teneret dicto. A. vltra terras quas. A. tenebat r possidebat tempore facte pacis: puta ꝯ occupare volentes terras spectantes ad. A. aliquo titulo: sed ipse non tenetur nisi pro illis quas tūc tenebat r possidebat. Itez posito q teneret adhuc non obst. qr ibi loquit de actu habente causam successiuam consistentem ex diuersis actibus iterpellatis: vt est ire per fundū alienū: vnde quelibet itio dicitur actus nouus: nos loquimur de occupatione que habet actū continuū qui est vnicus pro toto tpe: vnde inspicitur principium tantū: r si illo inspecto dispositio sibi locuz non vendicat: similiter nō vendicabit īspecto medio r fine: vt habetur in. l. qui iurasse. §. si pater. r. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. in tex. r glo. r per Bar. Cuz igitur dicta ciuitas cepta fuerit occupari per alium ante dictam pacem r sic inspecto principio non cadit sub capitulo pacis qd loquit de futura occupatione: vt patet ex eius verbis. similiter nō cadit in
6 specto medio r fine. per no. in. d. §. in popularibus. † Et confirmantur predicta: qr dñs seu possessor illius ciuitatis vt nobis verbo asseritur erat r est coniūctus dicto. B. coniunctione spirituali: qr compater. que coniunctio non minorem habet effectum q carnalis vt ptz: qr impedit matrimoniū ꝯhenduz r dirimit iam cōtractū. extra de cog. spiri. per totuz. r maxime in. c. j. eo. tit. lib. vj. r ideo nō cōprehendebat sub generalib9 verbis dicti capituli secundi. Nam sicut nec ipse. B. comprehendebatur vt contra seipsum teneat iuuare dictuz. A. vt in. c. petitio. r ibi no. de iureiur. r maxime per Pe. r Ab. r Jo. an. post eos. r per Ber. in glo. fi. qr in generali sermone nō cōprehenditur persona loquentis. l. inquisitio. C. de solu. ita nec taliter cōiuncti qui reputant eedez psone secuz. ar. l. j. ij. r. iij. ff. de libe. cā. p quo. c. qntauallis. de iureiur. r. c. vlti. de postulā. r in reg. i generali. in glo. ad fi. r facit optime. ff. de recepta. l. eos. r. l. q cuz vno. §. fi. ff. de re mili. vbi parcitur ei qui receptauit coniunctuz vel affinem: qr nemo carnem suā odio habet: vt no. in. l. j. r. ij. ff. de in ius vocā. vt eant. per glo. ita r si coniunctum spiritualiter cui fidem censetur dedisse. Nec ob. qd no. gl. in. c. de forma. xxij. q. v. r qd habet in vsibus feu. in ti. hic finitur lex cor. deinde consue. reg. in ti. c. domino guerrā. §. cōtra. scilz q vasallus tenet iuuare dñm etiā ꝯ filiū r fratrē ipsius vasalli lz non ꝯtra seipsuz: qr fortius astringit vasal. qui est subditus q iste qui est coequalis. non enim astringit. B. dicto. A. iuramento fidelitatis qd est vniuersale: r plus importat q pmissio facta in capitulis pacis que est generalis. iuxta no. p Pet. r Cy. ff. de off. eius cui man. est iuris. l. j. per. l. in modicis. ff. de contra. emp. facit. l. fi. §. qui quattuor. ff. de lega. ij. ¶ Preterea etiā vasallus non tenetur iuuare dñm contra priorem dñm cui fidem dederat: vt. d. c. dño guerram. §. contra omnes. Sed hic ille vēditor dicte ciuitatis cum esset r sit cōpater dicti. B. r sic. B. sibi fidē dederat pōt cōparari priori dño. vnde non tenebat cōtra ipsuz prestare auxiliuz. ¶ Preterea capitulū pacis dicit ad requisitionem mutuam rc. r requisitio non fuit vnq facta vt asserit ideo nunq fuit dare tempus in quo. B. tenetur dñm dicte ciuitatis habere pro inimico. vnde cū tempore emptionis non teneret p
7 pter non factā requisitionē potuit licite emere. ¶ † Preterea cuz teneant habere amicos pro amicis sicut inimicos p inimicis: ex quo in persona illius concurrebat inimicitia dicti. A. r amicitia dicti. B. cum quadā obligatione ratione vt dixi cōpaternitatis: aut dicemus q neutra cedit alteri: si inuicez se cōfundant vt sic nō habeatur pro inimico dicti. A. qtum ad hoc vt. B. teneatur eum contra illum iuuare. Nec ecōtra habeatur pro amico dicti. B. vt sic. A. teneatur eū habere pro amico ad petitionem. B. sed quo ad eum neuter ipsorum alteri teneat. ar. ff. de excu. tu. l. lz r milites. post pn. ibi. coequalitas em rc.

de ritu nup. l. non solum. §. j. ibi. qr par affectionis rc. facit. C. de edifi. priua. si quis post hac. ff. de questi. l. extraneo. §. j. ver. cum enim in socium rc. ¶ Aut dicemus q inimicitia. A. cedat amicitie. B. tanq pars odiosa benigne. l. benignius. ff. de legi. vt sic non solum. B. non teneat illum habere pro inimico ad petitionem. A. sed potius ecōuerso. A. teneat euz habere p amico ad petitionem. B. Et sic dictū capitulum scdm debeat ītelligi de illis in quibus nō cōcurrit pariter inimicitia vnius r amicitia alterius que amicitia estimet fm. l. late. §. amicos. de verbo. signi. vt illud certum sit q amicus vnius cum aliqua confederatione conuentionali vel legali aut spirituali nullatenus sit per ipsuz habendus pro inimico ad petitionē alterius: qr non tenet fidē rumpere qd est grauissimū. ff. de consti. pecu. l. j. r semper in generali sermone quo quis se obligat vni ꝯ alios debet hoc exceptum intelligi scilz preterq ꝯ illos quibus fidez dedisset. ar. ff. qui satisda. cog. l. fi. r est tex. in. c. veniēs. de iureiuran. qr sicut non fuisset specialiter concessurus contra illos: ita dicendum est q in generali sermone nō veniat. l. obligatione generali. ff. de pigno. cum simi. imo si expresse promitteret contra illum cui fidem dedit censeretur promissio temeraria r non seruāda ar. extra de iureiuran. c. eam te. r qd no. in Spec.
8 de emp. r ven. §. iij. versi. consueuit autem rc. ¶ † Sed contra predicta facit: qr ciuitas pdicta videbatur litigiosa ex quo dictus. A. mouerat guerraz pro recuperatione illius: r sic nō fuit licituz dicto. B. ipsam emere. C. de litigio. l. fi. ff. de ali. iu. mu. causa fac. per totum. Respondeo illud procedit in lite iudicia li: sed dicta guerra erat lis extraiudicialis: qr non coraz iudice. Item posito q incidisset in penas illorum titulorum nil ad ppositum: qr nos querimus an per hoc fecerit cōtra capitula pacis r vt supra ostendi non potest dici q in aliquo fecerit contra ea. ¶ Preterea dicti tituli procedunt in illis q subsunt vni iudici seu superiori. Sed predicti. A. r. B. nō recognoscunt aliquem superiorem supra se nisi arbitrum eo casu quo facerent ꝯ capitula pacis: vbi vero contra ea non faciunt cuz neuter ipsorum recognoscat superiorem iudicem imo sibi ipsis vnus cōtra alterum ius dicit videtur q melior sit conditio preoccupātis. ar. ff. de rei ven. l. is a quo. vnde presupposito q emendo dictā ciuitatem non fecerit contra capitula pacis. videtur dicenduz q non obstante vitio litigioso aut titulo de alie. iudi. licitū fuerit dicto. B. preoccupare ciuitatem predictam postq iudicez inter se cognitionem habentez non recognoscunt. facit. l. iij. ff. de acqui. rerum do. r qd no. Bart. ff. de flumi. l. quominus. in quinta questione. maxime cum titulo emptionis acquisiuerit r sine violentia illata dicto. A. iuxta no. in. c. cuz olim. de resti. spo. per Inno. r etiam qr possessio non vacabat: sed erat in manibus tertij propter qd videtur magis fuisse licitum dicto. B. occupare de volūtate possessoris q si inter ipsum. B. r. A. fuisset questio de re cuius possessio vacaret. iuxta not. per Inno. in c. veniens. de testi. r per Bar. in. l. ita tū. §. quotiens. ff. ad trebel. facit qd no. Inno. de probat. in presentia. Et hec de secundo dubio in quo plus ponderis est q in aliquo alio.
¶ † Tertio principaliter est videndum posito q dictus. B. fecerit contra pacem emendo dictam ciuitatē: an dicto. A. liceat contra dictum. B. bellum mouere. Et constat q non propter capitulum penultimuz pacis seu laudi vbi probatur hoc expresse. Ex quo sequitur q faciendo contrarium offendit dictum capitulum penulti. r sic bis dicitur fecisse contra pacem seu laudum scz receptando gentes armorum dicti. B. r offendendo scdm capitulū. Itez postea guerrā mouendo r offendendo penul. capitulum. Ex quo sequitur q etiam si. B. offendit emendo: non sunt in pari causa cum ipse semel tantuz r in vno offendit. A. vero in duobus. Durior ergo est causa. A. q. B. sicut si vnus esset in dolo alter in culpa: qr dolus preponderaret. ff. ad legem aquil. item si obstetrix. §. fi. ¶ Itez si vnus esset in delicto consistente in faciendo alter in non faciendo primus esset grauius: vt no. glo. ff. ad silr. l. ij. r no. ff. sol. matri. si mora. ff. de iniurijs. iniuriarum. §. si qs de bonoribus. eodē modo duplex cōtrauentio vel delictū preponderat vni. C. de rap. virg. post princ. ibi. r oportet acerbius adulterij crimen ex hac adiectione puniri rc. de sepul. vio. l. qui sepulchra. ibi. geminus rc. ff. de questio. l. si quis viduam. de adul. l. si adulterium cum incestu. de vita r hone. cle. c. vt clericorū. ibi. duplici culpa rc. Ex quo sequitur q si actum fuit in compromisso vt pena totiens cōmittatur quotiens fuerit contra factuz vt mors est prefatus. B. semel tantum incidisset in penā: sed dictus. A. incidit bis. ff. de arbi. l. si duo. in fi. Ex hoc sequitur aliud q licet facta esset compensatio quātum ad penam in quā dictus. A. incidit propter primā contrauentionem cū illa in quā incidit dictus. B. propter suam cōmissam in emendo dictā ciuitatem. ff. de compensa. l. si ambo. remanet tamen pena commissa per secundam contrauentionem

contrauentionem dicti. A. que non eſt cum aliqua compenſa-
ta cum poſt illam nõ eſt ſecuta alia ꝯtrauentio dicti. B. Et ſic
etiam ſi. B. feciſſet cõtra pacem emendo dictã ciuitatẽ adhuc
habet actionẽ cõtra. A. ad penã cõpromiſſi ꝓpter dictã guer-
ram: ⁊ ſi. A. cõtra. B. agentẽ accipiat tu nõ potes agere ex eo
ꝙ contrafeci: q2 etiã tu cõtrafeciſti: ⁊ nil doloſus doloſo nil ca-
thelina cetego. C. de inoffi. teſta. l. in arena. replicabit per. B.
10 ego ꝯfeci ſemel tu bis. †Nec ob. ꝙ exceptio doli nõ tollit repli
catione doli. ff. de doli excep. l. apud celſum. §. marcellus. quia
illud eſt verū qñ ſunt in pari cauſa: vel qñ in diſpari: tñ actor
eſt in deteriori. Secus econtra ſi actor eſt in potiori cã: ⁊ reus
in grauiori: vt ibi no. p Bar. per. l. viro atq3 vxore. ⁊. l. cū mu
lier. ff. ſo. matri. Sed hic vt. ſ. dixi reus eſt in deteriori ꝙ̃ actor:
q2 in duplici cũ actor ſit in vno tantũ. Itẽ illud hz locum qñ re
plicaretur de eodẽ dolo de quo fuit actū ⁊ ſic bis deduceret in
iudicio idẽ dolus ſcilz agẽdo ⁊ replicando: vt no. Bar. in. d. l.
cũ mulier. ſed hic nõ ſic. Nã. B. agit ex ſecũdo dolo ſeu ex ſecũ-
da cõtrauentione. Et ſi. A. excipiet de ꝯtrauentione ipſiꝰ. B.
replicabit. B. de prima contrauentione ipſius. A. per quã fuit
purgata cõtrauentio ipſius. B. iure compenſationis: nõ autẽ
replicabit de iſta ſcđa ꝯuentione ex qua agit ipſe. B. ad penā
⁊ ſic non deducet eam bis in iudicio ſed ſemel tantum: vnde nõ
obſtat dicta regula. §. marcellus. hec etiam colliguntur ex ple-
ne no. per Dy. in regu. in pari. de regu. iu. lib. vj.
¶Super eo vero qđ vltimo querit an arbiter poſſit partes cõ
demnare ad aliã penā ꝙ̃ cõtineat in cõpromiſſo. rñdet ꝙ non
niſi de hoc ſpecialis poteſtas ſibi data fuerit. ff. de arbi. l. quid
tñ. in fi. ⁊. l. nõ ex omnibus. ⁊ qđ ibi no. Laus deo.

¶Conſilium.ccxcvj.

1 ☞Si pater ⁊ filius confiteantur ſe dotem recepiſſe in dubio
preſumitur ad quẽlibet ipſorum perueniſſe dimidia.
2 Si preſidẽtes apothece in diuidẽdis bonis eiꝰ mihi aſſignant
pecunias numeratas ⁊ dño ſuo credentias ⁊ noĩa debitorũ: an
ipſe dñs poſſit agere contra me ad repetendas pecunias.
3 ¶Confeſſio parte abſente an noceat: ⁊ qd de teſtibus de loco
⁊ tẽpore nõ cõcor. ⁊ qd de duabꝰ ſemiplenis probationibus.
4 Si capſe apud te delatas eſſe probantur: etiam nunc eſſe preſu
muntur. ⁊ quid de rebus in eis contentis.
5 Utrũ filiꝰ repudiata hereditate pñ̃a poſſit legitimã petere.

In chriſti nomine amen.

¶Uiſis actis ⁊ actitatis coram dño Aſtorgio vice
poteſtate ciuitatis Arimini: ⁊ cõmiſſario magnifi-
ci dñi Caroli de malateſtis inter Raymũdũ filiũ quõdam Ga
ſparis de malateſtis ex prima vxore agentẽ ⁊ petentē ex parte
vna: ⁊ Andronicum ⁊ Tramontanũ fratres ⁊ filios ⁊ heredes
vniuerſales dicti quõdam Gaſparis ex alia vxore reos ⁊ con
uentos ac etiã recõuenientes ex altera ſuper ꝙ̃pluribus cõten
tis in eorum petitionibus: ipſiſq3 mature ⁊ diligẽter examina
tis ſuper eo qđ querit a nobis doctoribꝰ in ſcriptis quibꝰ dicte
cauſe fuerunt ꝯſulende cõmiſſe: vz que ſint vel eſſe debeãt par
tes iudicis in eiſdẽ erimus breues: lz cumulus ſcripturarū ſit
magnus: tum q2 vt credimus iſtud erit conſiliū deciſiuum de
cuius natura ſolet eſſe: vt in eo ſole deciſiones ponant: tum q2
bene ponderatis ⁊ digeſtis oibus nõ plus de ſubſtãtia colligi
tur ex eis ꝙ̃ ex inferioribus apparebit: tum etiã: q2 ſi ſup ſingu-
lis petitis ⁊ exceptis vellemus longas diſputatiões texere vix
papirus ſufficeret: ⁊ eſſet potius tediare religionem iudicãtis
atq3 ꝯfundere ꝙ̃ eā inſtruere. Et veniẽdo pͥo ad petitionem
Raymundi notandum eſt ꝙ ipſe petit quedam vt heres domi
ne Jacobe ſue prime vxoris. Et iſta ſunt quinq3.
1 ¶†Primo nãq3 petit dotem ipſius dñe Jacobe quã totã di-
cit pueniſſe ad manus dicti Gaſparis ꝓut colligit ex quodam
libro ſcripto manu eiuſdẽ recognito ⁊ cõfeſſato per dictũ An-
dronicum ⁊ Tramontanũ: lz in inſtr̃o dotali cõtineatur ꝙ tā
Raymundus ꝙ̃ Gaſpar confitet ſe recepiſſe: ⁊ ſic ſi aliud non
apparet cenſeret ad quẽlibet eorum perueniſſe dimidiam. ar. l.
eos. §. cum tabulis. ff. de duobus reis. ⁊ per Bar. in quodã con
ſilio qđ incipit dña Berta nupſit Petro ⁊c. ſed q2 per parti-
culares ſolutiones poſtea factas patri apparet ꝙ ad manus
Raymundi nihil peruenit: dicta cõfeſſio ſibi nihil ꝑiudicat: q2
de falſitate eius per dictas ſolutiões poſtea factas apparet ma
nifeſte per ea que notat glo. ⁊ Bald. C. de non nume. pecu. l. ij.
iuncta. l. cum falſa. C. de iuris ⁊ facti igno. igitur ſoli heredes
Gaſparis tenent. ff. ſo. matri. l. ſi cũ dotẽ. §. trãſgrediamur. Et
q2 hoc ſatis putamus ſufficere ad petitionẽ Raymundi ⁊ dici
mus ſuper hoc ferendam eſſe condemnatoriã in fauorem dicti
Raymũdi vſq3 tamẽ ad ꝙ̃titatẽ quã colligunt omnes partite
deſcripte in dicto libro Gaſparis ⁊ cõfeſſate ⁊ non vltra.
2 ¶†Secũdo petit vt heres dñe Jacobe illud qđ Gaſpar plus
percepit in pecunia numerata ꝙ̃ deberet de lucro apothece li-
gnaminis cum debuerit habere partem ſibi tangentem de cre-
dentijs ſeu de debitoribus malpagis dicte apothece de quibꝰ
nihil habuit. Sed totum habuit in pecunia numerata ⁊ dicte
credentie remanſerunt omnes in apotheca pro capitali qđ eſſe
non debuit vt dicit dictus Raymundus: ⁊ in hoc multũ inſtat.
¶Sed nobis videtur ipſū debere in hoc ſuccumbere ⁊ aduer
ſarios debere abſolui. Primo: q2 hoc poteſt Raymundus im
putare preſidentibus apothece cur illi ſoluerunt totum in pe-
cunia numerata: ⁊ pro ſe ⁊ Raymun. retinuerunt omnes credẽ
tias: hoc enim facere non debebant in preiudicium Raymun.
cuius in hoc videbantur eſſe procuratores. ar. l. j. in fi. cum ibi
no. ff. vſuf. quemad. ca. ⁊. l. j. in fi. de ope. no. nũ. Et ideo nõ po-
terant hoc imputare Raymun. nec eum cogere ad recipiendũ
dictas credentias. arg. eius qđ no. glo. prima. ff. de condi. inde
bi. l. cum indebitum. in prin. Et ideo nil poteſt repetere dictus
Raymundus a dictis Andronico ⁊ Tramontano: quia Ga-
ſpar eorum pater non recepit vltra ꝙ̃ ſibi deberetur. ar. ff. de cõ
di. indebi. l. repetitio. ſed aut agat contra prefatos preſidentes
qui in hoc culpã vel dolū cõmiſerunt reſpectu dicti Raymun
di ſoluendo ſcilicet illi non recepta cautione de reſtituẽdo ſi cõ
tingeret credentias non poſſe exigi. ar. ff. ad legem fal. l. dolo.
cum concor. aut ſibi imputet ſi dictas credentias ſcienter rece-
pit a dictis preſidentibus pro ſuo capitali: q2 bonum nomẽ eo
rum feciſſe videtur ſic recipiendo. ff. mandati. l. inter cauſas. §.
abeſſe. cum ſi. ¶Secũdo q2 prefatus Raymundus tanꝙ̃ he-
res Jacobe ſue vxoris non põt hoc petere niſi appareat ꝙ ipſa
Jacoba adiuerit hereditatē domine Catherine cuius fuit di
cta apotheca ⁊ ex cuius pſona dicitur ad eam perueniſſe. Sed
de dicta aditione non apparet niſi vt dicitur per receptionem
dicti lucri factā a dicto Gaſpare tanꝙ̃ patre ⁊ legitimo admi
niſtratore dicti Raymundi. Sed certe hoc non ſufficit: q2 nec
Gaſpar nec Raymundus potuerunt expreſſe adire heredita-
tem dicte dñe Catherine ꝓ dicta domina Jacoba. Sed ipſius
dñe Jacobe actus ⁊ voluntas requirebatur poſtꝙ̃ erat pubes.
C. de iure delibe. l. potuit. ergo nec tacite ꝑ tales actus ne plus
operetur tacitũ ꝙ̃ expreſſum. l. q ad certũ. ff. loc. cum ſi. ¶Ter-
tio q2 nõ apparet ex actis ꝙ aliqui debitores ſint non ſoluendo
cū nõ fuerit facta diſcuſſio prout petitũ fuit fieri ꝑ dictũ Ray-
mundũ: lz ex libro appareãt credẽtie ⁊ debitores: ſed nõ ſequi-
tur: ergo ſunt non ſoluendo. ar. C. arbi. tu. l. ſi defunctus. in fi.
3 ¶†Tertio dictꝰ Raymundus petit vt heres dñe Jacobe du-
catos ducentos. xxx. quos dicit ad manus dicti Gaſparis per-
ueniſſe ex quodam depoſito pertinente ad dictam dñam Jaco
bam ex pſona dicte dñe Catherine. Et in hoc etiã putamus di
ctum Raymundum debere ſuccumbere ⁊ aduerſarios debere
abſolui. Tum propter id qđ. ſ. proxime dictū eſt: q2 nõ appa
ret ꝙ dicta domina Jacoba adiuerit hereditatem domine Ca-
therine. Tum etiam ⁊ fortius: q2 ꝙ ad manus dicti Gaſparis
peruenerit dicta pecunia ſimiliter non apparet niſi per confeſ-
ſionem dicti Gaſparis factam parte abſente de quo deponũt
duo teſtes: ſcz domina Clara que habetur in primo quinterno
actorũ ſup. xij. ca. a char. lxxxvj. Itẽ Antoniꝰ bruni de quo ha-
betur in quarto quinterno actorũ a char. xij. q teſtes nõ ꝓbant
dictã cõfeſſionẽ: q2 nõ ſunt conteſtes cũ non cõcordent in loco
vel tẽpore. c. cũ eccle. de cauſa poſ. ⁊ proprie. ⁊ poſito ꝙ eam ꝓ-
barent: tñ ex quo facta fuit parte abſente non facit plenã fidē
a ſed ſemiplenam[a]. l. certũ. §. ſi qs abſente. ff. de confeſ. ⁊ not. per
Barto. in. l. admonẽdi. de iureiur. nec eſt locus delationi iura
menti in defectũ ꝓbationis cum ꝙ̃titas ſit magna: ⁊ Raymũ.
in hoc eſt actor: vt plene no. in. d. l. admonendi. depoſuit etiā
ſuper hoc Binellus de quo in. v. qnterno ſup. xiij. c. ſed de au-
ditu tantum nec dicit a Gaſpare ⁊ ſic nullam fidē facit: vt no.
in. l. teſtium. C. de teſti. Item domina Michilina in eodẽ quin
terno: ſed illa laborat eodem morbo cum precedentibus.
4 ¶†Petit etiam quarto ⁊ quinto tanꝙ̃ heres dicte domine li-
bras centum ⁊ pecudes. xxv. Sed ſuper his nulli teſtes depo-
nunt ſi bene inſpiciantur: ⁊ ideo debet Raymund. ſuccumbere
C. de proba. l. actor. ¶Quedã vero petit Raymundus vt he-
res domine Riche matris ſue: videlz duos cophinos plenos
certis rebus conſuetis: quos dicta mater eius portauit ad do-
mum dicti Gaſparis. Item duas cultras. Quãtum ad cophi-
nos plures teſtes videntur deponere ſufficienter ꝙ viderũt eos
conduci de domo patris dicte dñe Riche ad domum. d. Ga-
ſparis: ſcz dña Margareta de qua in primo quaterno a char.
xciiij. Item dña Clara de qua eodẽ quinterno a char. xc. Itẽ
Fantinotius de quo eodem quinterno a char. cj. Dicunt tamẽ
de contentis ibidẽ ſe non recordari nec aliqd ſcire. Unde videt
ꝙ cũ ꝑ dictos teſtes appareat dictos cophinos ad Gaſparem
perueniſſe: ⁊ ſic etiã hodie pſumuntur eſſe nõ apparente ꝯrio.

a ¶Sz ſemiplenã. Uide Bal. in cõſi. cccclxvj. in. iiij. parte. ⁊ in cõſil. ccclxxx. in v. parte. ⁊ in cõſi. ccclj. in pͥma parte. ⁊ in ꝯſil. cccxcij. i. iij. pte.

Additio.

Adde tu Phi. corne. i ꝯſi. cxiij. icip. circa pͥmũ. in. iij. col. v. In ꝯriũ tñ. in prio vol. ⁊ vide eũdẽ Phil. corne. in ꝯſil. ccxi. icipiẽ. ꝙ̃ꝙ̃ in pſenti. i ij. col. v. nec obſtat iuramẽtū. i. iij. vol. vbi an ꝯfeſſio facta abſente pte ad exonerationē conſcientie valeat. P. F.

iuxta no. C. de pigno. act. si creditor. ff. de edē. si qs ex argenta-
rijs. §. fi. ꝙ debeāt dicti Andronicus ⁊ Tramontanus cōdem
nari ad restituendū eos tales quales sunt. ff. de iure dotiū. l. ple
rūqꝫ. in prin. cū ex actis ⁊ productis appareat Raymundum
esse heredē dicte sue matris: ⁊ si non restituerent tanꝙ dolo de
tractantes restitutionem deberet ꝯ eos deferri iuramentum in
litem super vera estimatione eorum. l. in actionibus. §. fi. ff. de
in litē iur. nisi alio modo doceret de perditione ipsorum: sup cō
tentis vero in dictis cophinis: q2 nulle pbationes assunt pro
Raymundo dz sequi absolutoria potissime q2 presumunt con-
sumpta in promiscuo vsu: ergo ⁊c. ar. d. l. plerūqꝫ. in prin. ipso
etiam Raymundo cōsentiente ex quo passus est: ergo ⁊c. ar. l.
ex duobus. §. fi. ff. de neg. gest. Similiter de cultris debet sequi
absolutoria: q2 vna tantū domina: vz domina Magareta: de
qua in primo quinterno actorum a char. xciiij. ⁊ xcv. deponit
de visu: scꝫ ꝙ eas vidit portari: sed non probat q2 vnica. C. de
testi. l. iurisiurādi. Alia testis: vz domina Clara deponit de au
ditu a Gaspare parte absente: ⁊ sic nec veritatē probat cum de
ea non deponat: nec cōfessionē: q2 vnica. ⁊ posito ꝙ eam proba
ret non faceret nisi semiplenam fidē vt. s. tactū est. Itez altera
domina Clara vxor Ioānis de qua in eodez quinterno a char.
xc. simpliciter dicit de auditu dici ⁊ non dicit a Gaspare: ⁊ sic
non facit fidē: vt no. in. d. l. testium. C. de testi. Unde nō assunt
hic due semiplene pbationes diuersarū specierū vt sic possunt
ꝯiungi ad plenā pbationē faciendā. iuxta. c. fi. de succes. ab in
testa. illud enim pcederet si duo saltim testes deponerent de cō
fessione Gasparis parte absente qđ hic nō est. Sed subest vni-
ca tantū semiplena pbatio resultās ex dicto primi testis depo-
nentis de veritate: sed illa non sufficit ad defendendum iura-
mentū: q2 non agit de modico: ⁊ q2 Raymundus est actor: tūz
q2 cū tunc nō esset natus nō pōt esse informatus de veritate p
notitiā prouenientem ex suo sensu corporeo nisi per auditū. vñ
non posset esse in hoc testis pro alio: ergo nec pro seipso. iuxta
no. in. d. l. admonendi. ⁊ l. maritus. ff. de questio.

¶ Quedā aūt petit Raymundus noīe suo nō vt heres alicu-
ius. Et primo petit partē de qbusdaz rebus emphiteoticis de
qbus dicit Gasparem fuisse al's inuestituz ab ecclesia romana
pro se suisqꝫ filijs ⁊ nepotibus ⁊ sic dicit se debere habere partē
lz non sit heres sui patris: q2 vocat vt filius non vt heres. iuxta
no. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. libe. ⁊ l. qđ dicit. de
ver. oblig. p Bar. Et in hoc omisso examine an in tali emphi-
teosi ecclesie requirat ꝙ sit heres vel non per. §. emphitheosim
aūt. in aut. de nō alie. q2 nō expedit hoc examinari dicimus ꝙ
debet dictus Raymundus succumbere. Primo: q2 non speci-
ficat dictas res p latera ⁊ cōfinia prout debuit cū intentet vtilē
in rem. ff. de rei ven. si in rem. iuncto ti. si ager vecti. vel emphi-
peta. lz dicat generaliter de bonis que fuerūt Ioānis palazini
de Cesena ⁊ in curia de Cesena. Sed ex hoc non redditur libel-
lus certus: q2 potuit habere plura bona ⁊ quedā fuerūt renoua
ta: q̄dam non: ergo ⁊c. l. ita fidei. ff. de iure fisci. Scđo: q2 nulla
instrumēta de tali renouatione pduxit nec ipsaz alio modo p-
bauit. Nam in pductione instrorum facta p eū in scđo quinter
no actorū nō cōtinet aliqđ instrm de tali renouatione bonorūz
existentiū in curia Cesene lz cōtineat de quibusdā existentibus
in curia Pensauri. similiter duo instra renouationū factarūz
a quibusdā abbatibus ⁊ contenta in quinto quinterno actorūz
ante finē. nō sunt de illis bonis que petunt sed de quibusdā po
sitis in curia Pensauri. Preterea illa nō fuerunt producta a
Raymundo sed ab Andronico ⁊ Tramontano ad probandū
ꝙ quedā bona que tenet Raymūdus tanꝙ bona Angeli aui
sui materni nō sunt ipsius solius sed cōmunia cū eis: q2 de illis
fuit Gaspar inuestitus pro se ⁊ filijs. Sed Raymundus rñdet
ꝙ imo sunt sua dūtaxat: q2 dicta renouatio facta Gaspari fuit
facta conditionaliter scilꝫ si recte petebat innouari: que condi
tio non extitit: q2 non recte petijt cum concessio facta Angelo
pro se filijs ⁊ nepotibus adhuc duraret: ⁊ sic in effectu nihil fa-
ciunt ad propositum dicta instrumenta.

a ¶ Respui. Uide. d. Alex. de imo. in cōsil. lxxxvij. p totū. ⁊ i ꝯsi. cxxxiij. in xi. col. in. j. parte. ⁊ in ꝯsil. ij. in vlti. col. in. iiij. pte. in qbus locis habes an q̄modo ⁊ q̄liter ꝯfessio possit acceptari p parte vel totum.

5 ¶ † Scđo petit legitimaz in bonis paternis. Et in hoc videt
ꝙ male petat postꝙ repudiauit hereditatē patris. p no. p Cy.
in. l. heres instituta. C. de impu. ⁊ alijs substi. Nā ex testamēto
nō pōt eam petere postꝙ repudiauit ab intestato. similiter nō
pōt stante causa testamēti. l. ꝙdiu. de acq. heredi. cum si. Sed
istud pcederet si Raymundus nō fuisset grauatus in eo qđ si-
bi fuit relictū pro legitima: tūc enim nō posset diuidere institu
tionē scilꝫ partē acceptādo partē repudiādo. ita loquit Cy. in
d. l. heres insti. p. l. i. cū sequentib9. ff. de acq. here. ⁊ Bart. in. l.
q2 poterat. ff. ad trebell. nec repudiare ex testamēto ⁊ amplecti
ab intestato: sꝫ qñ est grauatus: tunc etiā si vltra legitimā fuit
sibi relictuz pōt filius diuidere ⁊ acceptare vsqꝫ ad legitimam
sine onere: residuū vero repudiare. ita determinat Bald. in. l.
scimus. §. repletionē. C. de inoffi. test. in. vij. q. per. l. si libertus
patrono. ff. de opere. liber. ⁊ etiā sentit in. d. l. ij. vbi etiā Ange.
Et fuit etiā mens Bar. in. l. gerit. ff. de acq. heredi. ℣. sed que-
ro qd si aliqs dixit. ⁊ allegat dictam. l. si libertus. ⁊ in. l. j. ff. de
vulg. ⁊ pupil. in fine pmi effectus. i ver. itē q̄ro. Et ita fuit hic.
vnde videt ꝙ Raymundo nō noceat dicta repudiatio institu-
tionis facta cū reseruatiōe legitime: q2 dz intelligi hoc modo.
videlꝫ ꝙ nō itēdit habere eo modo quo pater relinquit: scilicet
cū onere nō petēdi ⁊c. sed eo modo quo ius disponit: scꝫ reiecto
onere: vt. l. quoniā in priorib9. C. de ioffi. test. Et fuit sibi expe-
diens ⁊ necessariū sic facere: q2 si simplr acceptasset videret ac-
ceptasse cū onere sibi iniuncto a patre: lz iniungere non potue-
rit. arg. ff. de leg. ij. l. cū ab vno. ⁊ iō voluit ⁊ debuit sibi pspice-
re in repudiādo modo ⁊ forma pdictis. aut ergo repudiatio nō
valuit p no. in. l. excusat9. ff. si quis omis. cau. test. ⁊ remanet ei
saluū ius suū. p. d. l. qm̄. aut valuit ⁊ itelligit vt dictū est. s. Ex
qbus cōcludimus dictū Raymundū debere in hoc obtinere ⁊
aduersarios cōdemnādos ad dandū qđ ei tangit pro legitima
deducto ere alieno ⁊ funeris impensa. ff. de inoffi. testa. pap. §.
quarta. cū si. nec venit priuandus ex eo ꝙ fecit ꝯ pbibitionem
testatoris petendo dotem vxoris: q2 prohibitio nō tenuit in di
cta legitima: sed ipso iure rejicitur. facit. l. cum patronus. ff. de
lega. ij. ⁊ qđ habetur per Bar. in. d. l. excusatus.

¶ Tertio petit Raymūdus nō vt heres alicuius sed suo noīe
pecuniā quā soluit p pānis funeris ⁊ in hoc sine dubio dz obti
nere: q2 ꝙ plures testes deponunt se fuisse psentes qñ Andro-
nicus ⁊ Tramontanus reqsiuerunt eū ꝙ hoc faceret ⁊ promise
rūt ei restituere. Et posito ꝙ de hoc nō apparet posset repetere
q2 expensa ista incumbebat dictis heredibus: ⁊ sic cōpetit repe
titio. ff. de relig. si qs sepulchrū. §. ptor. De q̄titate autez qdā
testes deponunt scꝫ Galeotus circa finem. vj. quinterni: scꝫ de
ccclxxv. li. sed ex libris mercatoris pōt declarari: ⁊ ad illuz pōt
se iudex referre. l. ait ptor. §. j. ff. de re iudi. ⁊ qđ habet per Cy. ⁊
Bar. in. l. vna. C. de sen. q̄ p eo qđ iterest. ad fi. debet tamē sibi
cōputare Raymundus libras. lxx. quas habuit a Nicolao de
ricianibellis de pecunijs Tramontani de quibus. j. dicetur.

¶ Petit vltimo dictus Raymundus in quadā noua petitiōe
que cōtinet in tertio qnterno a char. ij. pnuntiari quedam bo-
na ibi specificata q̄ fuerūt quondā Angeli aui sui materni spe-
ctare ⁊ pertinere ad se tanꝙ heredē vniuersalē dicti Angeli ex
psona dñe Riche matris eius ⁊ filie dicti Angeli in q̄ petitiōe
sine dubio succūbere debet pter repudiationē hereditatis di
cti Angeli factā p dictā dñam Richaz vt ptz instro publico p
ducto cuius tenor continet in quinto quaterno añ finē. Nam si
dña Richa nō fuit heres Angeli: ergo nec Raymūdus ex per
sona ipsius dñe Riche potuit vel potest esse. nam in his q̄ de-
bent facere transitū ad vnum ex persona alterius dato impedi
mento in persona illius p quez fit transitus impedit ipse trans
itus. C. de questi. l. diuo marco. facit. l. qui libertinos. §. fin. in
prin. ff. de ope. lib. ibi. ꝙ proficisci liberatio ⁊c. de fal. filius. §. se-
quens questio. in fi. ¶ Et posito ꝙ domina Richa reseruaue-
rit sibi super dictis bonis quedam iura ⁊ ꝙ ipse Raymundus
sit heres dñe Riche nō pterea potest Raymundus consequt
pronuntiet heres Angeli eo modo quo petit: lz ex persona sua
⁊ per successoriū edictuz potuerit effici heres illius propter re-
pudiationē matris si cōceptus saltim erat tēpore mortis aui.
insti. de suc. agna. §. placebat. ⁊ plene not. in l. qui se patris. C.
vnde lib. Sed q2 non petijt ex isto capite debet succumbere. nō
tamen dicimus ꝙ auferenda sit sibi possessio dictorū bonorum
altera parte non probante ꝙ ad se pertineat. C. de rei ven. l. fi.
cum si. Et hec de petitis per Raymundum.

¶ Uenimus ad petita p Andronicuz ⁊ Tramontanū q̄ sunt
multa: sed in eis non est insistendū: q2 in oībus debent succum
bere: tum q2 nullo modo pbat: tum q2 quedā sunt que ⁊ si pba
ta essent sibi nō debent. Exceptis tñ duobus in quibus debent
obtinere: q2 cōfessata p Raymundū scilꝫ quadaz gerlanda de
plis quā dicunt se accōmodasse Raymundo ⁊ ipse fatet lz ne-
get estimationē centū ducatorū quā illi ponūt. Itē lib. lxx. q̄s
habuit Raymundus a quodam Nicolao de pecunijs Tra-
montani qđ etiā Raymūdus fatetur: vt ptz. in. xxxj. ⁊. xxxiij.
positione dictoruz Andronici ⁊ Tramontani ⁊ responsionib9
factis ad eas contentis in primo quaterno actorū a char. xxij.
debent tñ dicte. lxx. libre compensari cum expensis pānorūz p
quibus dicitur illos fecisse sibi solui: vt. s. dixi. In alijs aūt de
bent succumbere scilꝫ in bonis quibusdā que dicunt fuisse po-
sessa p Gasparem tēpore sue vite ⁊ mortis ⁊ non pbant. Ray-
mundus non fatet nisi cū qualitate scilꝫ ꝙ iure familiaritatis
⁊ tanꝙ bona quorum pprietas ad ipsum pertinebat. vnde vel
a debet dicta confessio in totum acceptari vel in totum respui a.
vt not. Cy. in. l. j. de confes. in. xiij. qō. ⁊ no. in. l. publia. in fi. ff.
depo. ⁊

deposi. ꝛ in. l. aurelius. §. idem quesiit. de lib. leg. per totū. ꝛ C. de excep. l. siquidē. Et idē est dicendū de quibusdam alijs peti tis per eos qui dicūt Gasparē emisse vel possedisse ꝛ nō ꝓbāt. Idē de qbusdā q̄ dicūt Raymūdū ꝛ emisse de bonis ꝛ pecunia Gasparis. Idē de vsufructu percepto per Raymūdū de bonis qbusdā adutētitijs. Nā ꝛ si probarēt repetere nō possent. per. l. cū oportet. §. finaū tres. C. de bo. que libe. Item inquātū petūt hereditatē duoꝝ filioꝝ dicti Gasparis ex prima vxore similiter succūbere debēt: qꝛ ꝛ si ꝓbatū esset tenebat pater postq̄ trāsiuit ad scdā vota reseruare Raymundo nato ex illo matrimonio: vt not. per glo. ꝛ Bar. in. l. ij. C. de secū. nup. Et breuiter petitiones dictoꝝ Andronici ꝛ Tramontani videntur dare potiꝰ ex quadā iracūdia vel impetu animi q̄ ad finē obtinēdi cum nullas probationes fuerint super eis. Laus deo.

¶ Q̄d nullus intret possessionem rei hereditarie.

¶ Quia ante apprehensam hereditatē seu etiā ea apprehensa anteq̄ heres ꝑ se vel aliū possessorē ꝑ se vel quasi nāciscaꝛ pos. bonoꝝ q̄ erant ꝑ defectū de cuius bonis seu hereditate agereꝛ seu tractareꝛ tpe mortis ipsius possessa vel quasi seu detēta vel in quoꝝ possessione vel quasi tunc erant seu q̄ per ipsum defunctū tenebanꝛ aliq̄ casu temerario sua autoritate vel colore q̄si totalia bona mobilia vel imobilia ꝛ ipsoꝝ possessionē vel quasi occupāt intrant vel innadūt: ꝛ heredi postea possidere volēti restituunt tam in iudicio q̄ extra. ¶ Statuimus q̄ nemini alij q̄ heredi liceat mortuo possessore vel quasi seu detētore talia bona sua autoritate vel alio colore quesito per se vel alium occupare ingredi vel inuadere vel occupata ingressa seu inuasa retinere etiā autoritate iudicis vel officialis nisi legitimis citationibꝰ seu cridis premissis ſm formā statuti nostri de mo do citationū fiendarū. Nec etiā heredi q̄ pro aliqua parte tātū heres esset nisi pro parte hereditatis eum tangente nisi tali occupanti vel eam inuadenti vel intranti hereditatē predictam bona seu bonoꝝ hereditarioꝝ possessionem liceret ingredi ex lege vel ex pacto vel licentia defuncti: vel ipse defunctus se eaꝝ occupātis seu inuadentis vel intrātis cā habere possidere vel quasi ꝯstituisset. Et si quis confecerit ipo iure ꝛ facto cadat ab omī iure ꝛ cōmodo ipsius possessiōis vel quasi ipse ꝛ q̄ cām pretenderet ab eodē. Et si heredi possidere volenti vel quasi dicta bona non restituerit vel cōtradixerit per se vel aliū extunc ipo iure ꝛ facto cadat ab omī ꝛ quocūq̄ iure suo. Si vero extra iudiciū restituerit vel cōtradixerit eo casu puniatur ac si turbasset ipm beredē in sua possessione vel quasi vel eū de ipsa possessione vel quasi expulisset ꝛ ipsius turbantis vel expellentis penam incurrat. Et nihilominus probata possessione vel quasi talis defuncti heres vel alius pro eo in possione ipsoꝝ bonoꝝ vel quasi mittatur: ꝛ alius quicunq̄ in possessione fuerit expellatur autoritate iudicis cōpetentis tali inuasione vel ingressu vel occupatione vel quocunq̄ iure competenti ipsi occupanti intranti vel inuadenti vel habēti causam ab eo non obstante.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Contingit in facto q̄ quedā filia cuiusdā Titij ignorās testamētū dicti Titij sui patris possedit vniuersa bona paterna ꝛ reperitur testamentū nouiter ꝓductū: in quo ipsa post mortē vnius sui fratris qui decessit iam sunt quadringenta anni fuit instituta vsufructuaria ꝛ in vsufructu oīm bonoꝝ: ꝛ item iam a quadraginta annis citra possedit bona hereditaria paterna nec vnq̄ ab ipsa fuit petita aliqua cautio ꝛ ipsa apprehēdit cōtinue possessionē post mortem patris bonoꝝ ꝛ continuauit nec vnq̄ fecit citari Martinū beredē proprietariū vt haberet licētiam dicta bona: nec ab ipso proprietario obtinuit licētiam predictā: ex quo dictus ꝓprietarius asserit vigore suprascripti statuti dictā filiā cecidisse ab omī suo iure. Modo q̄riꝛ q̄d iuris.

¶ Consilium. ccxcvij.

1 ¶ Filia que contra prohibitionē statuti ꝓpria autoritate occupauit hereditatē patris ad aliū ex testamento pertinentem an inciderit in penā statuti. Et quid si pretendat ignorantiam paterni testamenti.

2 Et an vsufruc. vniuersalis possit dici heres vt comprebendatur in statuto supradicto.

In christi nomine amen.

1 ¶ Puto dicendū q̄ in dictam penā prefata mulier non inciderit. † Tum qꝛ mulier excusatur q̄n errauit in iure mere positiuo sicut est istud. ff. de edē. l. j. §. fi. C. de iur. ꝛ fac. ignoran. l. fi. cū ibi not. sicut ꝛ rusticus. ff. ad sille. l. si quis in graui. §. si quis ignorans. cui cōparatur. vt. d. l. j. §. fi. ꝛ. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. Tum qꝛ etiā masculis iuris ignorantia non nocet in dānis vitādis: sed potius prodest. l. iuris ignorantia. ꝛ. l. error. in fi. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ sic statutū istud debet intelligi de illo qui sciebat se non esse beredē cuꝫ sit intelligendū ſm ius cōe. vt no. glo. in. l. fi. §. in cōputatione. in fi. glo. mag. C. de iure delibe. non de illo qui credebat se fore beredem etiā si per errorē iuris fortius si facti per iam dicta. ꝛ. l. 3. allega. sꝫ bic dicitꝛ q̄ ignorabat testamentū patris[a]: ꝛ per consequens etiā q̄ qui esset heres ex testamēto ꝛ credit se heredē ab intestato: ꝛ sic fuit error facti. Tum etiā qꝛ statutū prefatū excipit heredē cui permittit posse bona occupare propria autoritate quatenus est heres: q̄d etiam est conforme iuri cōmuni. l. cū heredes. in prin. ff. de acq. posses. ꝛ q̄d no. Inno. in. c. in presentia. de proba. † Et ista fuit instituta heres in vsufructu. Et licet non sit beres vniuersalis: tñ quantū ad hoc vt propria autoritate possit occupare bona hereditaria per aliū non occupata: ꝛ in quibꝰ habere debebat vsumfructū poterat dici heres: ꝛ habebat ius occupandi. per ea que no. Barto. in. l. ex facto. la gande. ff. de beredi. insti. iuncto eo q̄d legitur ꝛ not. in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufrn. leg. ¶ Et ita dico ꝛ cōsulo ego Pau. de cast. vtriusq̄ iuris doctor ꝛ ad fidem me subscripsi et sigillaui. Laus deo.

[a] ¶ Pŭs. Nunquid autez filia ignorare possit testm̄ nūcupatiuū patris. vide Bal. in cōsi. cccc xciij. in. iij. pte. vbi etiā an ꝛ q̄n credatur legatario se ignorasse legatū sibi sctm̄.

¶ Pūctus super quo petiꝛ exhiberi consilium.

¶ De anno domini. M. ccc xcix. de mēse Julij. quedā domina Fia suū condidit testamentū ꝛ vltimā voluntatē in quo plura disposuit: ꝛ inter alia in omnibus suis bonis sibi heredes vniuersales instituit Federicū ꝛ Guidonem eius filios legitimos ꝛ naturales equis portionibꝰ eos adinuicem substituit vulgariter ꝛ pupillariter ꝛ per fideicōmissum. ¶ Accidit q̄ post conditum testamentū ante mortem dicte dñe Fie mortuus est ꝛ decessit dictus Federicus superstite dicta dña Fia testatrice et dicto Guidone eius fratre. Et postea moriꝛ dicta dña Fia testatrix superstite dicto Guidone eius filio ꝛ herede instituto ꝓdicto. ¶ Et est veritas q̄ dicta dña Fia tpe sue vite ꝛ mortis tenebat q̄ plurima bona Māfredi olim eiꝰ viri que bona tenebat vigore dotium suarū: ꝛ cōtinuo asserebat ipsa bona esse sua: et ad se expectare vigore suarū dotiū. Et est verū q̄ ipsa domina Fia vendidit de bonis dicti Manfredi eius viri post mortē dicti sui viri. ¶ Ceterum de anno. M. cccc. de mēse septēbris dictus Guido suū condidit testamentū ꝛ vltimam voluntatē in quo plura disposuit ꝛ fecit ꝛ inter alia in omībus suis bonis sibi heredes vniuersales instituit olim heredes francisci quodā foresis. ¶ Et est veritas q̄ tpe dicti conditi testamenti per dictum Guidonē ꝛ tempore sue mortis quo Guido mortuus est per paucos dies post conditum testamentum dictus Guido erat etatis. xv. anno. completoꝝ minor tñ. xviij. annis. ¶ Et est veritas q̄ dictus Guido post mortē do. Fie eius matris cōtinuo stetit in bonis q̄ dicta do. Fia eiꝰ mater tpe sue mortis tenebat ꝛ possidebat: ꝛ ipa bona dictus Guido etiā tenuit ꝛ possedit vsq̄ ad tempus sue mortis tanq̄ bona propria: ꝛ tempore mortis dicti Guidonis remanserunt heredes dicti Francisci foresis beredes instituti per dictū Guidonē: ꝛ heredes dicti francisci erat ꝛ est Ubaldinus filius olim dicti Francisci foresis: qui Ubaldinus tempore mortis dicti Guidonis erat etatis vnius anni vel circa: q̄ Ubaldinus nūc ꝯpleuit etatē anno ruꝫ. xxiij. ignorās quasi hucusq̄ de testamēto dicti Guidonis ꝛ tenēs dicta bona tanq̄ sua: qꝛ sic reperit ea tenta per gerētes eius negotia tēpore preterito: nō aūt q̄ sciuerit ea fuisse dicti Guidonis aut dicte dñe Fie: ac etiā ignorās de testamento dicte dñe Fie. ¶ Ueniūt mō nepotes ex fratre carnali dicte olim do. Fie ꝛ dicūt hereditatē dicte do. Fie ad eos spectare: quia dicunt ipam bereditatē nō fuisse aditā per Guidonē eius filium ꝛ per cōsequens nō fuisse trāsmissam ad heredes dicti Guidonis. Et reuera de aditione expresse facta per dictū Guidonem non constat. Quibus respōdetur per heredes dicti Guidonis q̄ dictꝰ Guido videtur adiuisse hereditatē: qꝛ possedit bona que do. Fia eiꝰ mater possidebat tempore sue vite ꝛ mortis. ¶ Cui responsioni respondēt nepotes dicte dñe Fie q̄ non pōt presumi per dictā possessionē dicta aditio facta: qꝛ eo tempore dictus Guido erat minoris etatis annoꝝ. xviij. ꝛ expresse si voluisset sine curatore vel iudicis autoritate non potuisset dictaꝫ hereditatē adire: vñ nō plus posse tacite q̄ posset expsse. Item allegatur ꝓ parte dicti Ubaldini q̄ lꝫ nō fuerit adita ꝑ dictuꝫ Guidonem hereditas dicte dñe Fie eius matris: tamē pōt dictus Ubaldinus beres dicti Guidonis per beneficium restitutionis in integrū dictam hereditatem adire: quia dictus Guido filius ꝛ beres institutus dñe Fie tempore mortis sue erat minoris etatis annoꝝ. xviij. vnde eius heredi etiā si fuisset maior xviij. annis cōpetebat restitutionem in integrū. ¶ Modo visis predictis queritur an per dictum possessorē do. Fie ꝛ Guidonis videatur bereditas dicte do. Fie adita: ꝛ si nō videꝛ adita an dicto Ubaldino heredi dicti Guidonis cōpetat ius petēdi restitutionē in integrū vt adiri possit hereditas dicte dñe Fie vigore quorū ex supradictis capitibus ꝛ rationibus: vel si

ob aliā rñsionem que superius tacta nō sit possit succurri dicto
Ubaldino q hereditatē dicte dñe Fie nō amittat.

¶ Consilium. ccxcviij.

1 ☞ Filius an videatur adiuisse hereditatē maternā possiden
do bona hereditatis per annū z nō restituendo dotē heredib⁹
sequentibus ipsum filium.
2 Filius qui nō adiuit hereditatē pter iustā ignorātiā z mino
rem etatē transmittit ius petendi restitutionē in integrum ad
suos heredes vt de nouo possint adire.
3 Et qñ incipit currere tempus petendi talem restitutionem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Qđ dictus Guido videat adiuisse hereditatem
dicte dñe Fie per dictā possessionē bonoꝝ si sciuit se
ab illa heredē institutū z etiā ipam possedisse dicta bona p suis
dotibus sic ostendit. Nā aut ipe possedit dicta bona pro iurib⁹
dicte dñe Fie: z q̄ illi sup dictis bonis cōpetebāt: z clarū est qꝛ
non potuit hoc facere citra ius z nomē hereditatis: ergo zc. ff.
de acq. here. l. p herede. z. l. iul. §. si seruū. z qđ plene not. Bar.
eo. titu. l. gerit. in. iij. q. principali. z. C. de repu. here. l. j. cū ibi
no. per glo. Aut possedit ea tanq̄ bona que fuerant patris sui:
z tunc videt se miscuisse hereditati paterne: z per cōsequēs in
cepit esse obnoxius z obligatus hereditati matris sue ad resti
tutionē dotis sicut obligatus erat p̄r z dicta bona: stādo ergo
per annum q non restituit dotem illis qui possent esse heredes
matris ipo repudiante censetur hereditatem matris adiuisse:
prout determinauit Bar. in. q. disputata per eū que incipit. de
bitor. z in. d. l. gerit. ff. de acq. heredi. in. iiij. q. principali. vbi de
clarat an per non facta inducatur aditio hereditatis. Et licet
Bal. in aliquibus locis reprehendat illam determinationem
Bar. tamen concurrente alia ratione de qua. s. pōt probabili
ter sustentari in casu nostro in quo forte nō apparet qualiter ea
tenuerit vtrū tanq̄ heres patris vel matris. ad qđ. ff. de libe. z
postbu. l. gallus. §. si eius. ¶ Nec ob. q dictus Guido erat mi
nor. xviij. annis. Nā dico q ex quo erat maior. xiiij. z nō habe
bat curatorē potuit expresse dictā hereditātē adire: lz 9 aditio
nem si fuisset in ea lesus potuisset restitutionē petere. ita deter
minat expresse glo. ordi. in. l. impuberibus. ff. de acq. here. per
l. si curatorē habens. C. de in integrū resti. ergo z tacite p actus
inducentes aditionē: z sic de leui tollit oppositio. s. in puncto
2 formata. ¶ † Posito aūt q nō fuisset adita per dictū Guido
nem: vel qꝛ ignorauit se institutū a mr̄e vel alia rōne: tunc tam
propter istā ignorantiā si affuit q̄ pter minorē etatē trāsmisit
a ad suos heredes bñficiū restitutionis in integrum[a] aduersus
omissam aditionē fm cōem opi. doct. per. l. pātonius. in prin.
ff. de acqui. here. z de rebus dub. l. q duos. in prin. z ibi plene p
Bar. post Jac. de are. z per eūdē in. l. si infanti. C. de iure deli.
z de resti. mili. l. j. ad quā petendā datur hodie quadriennium
3 cōtinuū. C. de tēpo. in integ. resti. l. fi. † qđ quadriēniū nunq̄ in
cepit currere ipsi Guidoni cū decesserit minor. xviij. z durante
minori etate nō currit: vt. d. l. fi. z qꝛ in articulo mortis cōtigit
illa lesio vt excluderet ab hereditate. s. pter mortē cōcurrente
minori etate: vt not. in dictis iuribus. s. alleg. Nec etiā incepit
currere durāte minori etate dicti Ubaldini heredis dicti Gui
donis: etiā si ipse Ubaldinus adiuisset hereditatē Guidonis:
vt est casus in. l. ea que. §. j. C. de tempo. in integ. resti. Item si
nondū adiuit dictus Ubaldinus hereditatē Guidonis vt mi
hi asserit adhuc nō incepit currere dictū tēpus hereditate dicti
Guidonis iacēte postq̄ non inceperat currere defuncto: posito
q Ubaldinus fuerit effectus maior: qꝛ etiā si tēpore mortis di
cti Guidonis fuisset maior idē esset: vt. d. l. ea que. §. fi. vbi ca
sus cū cōcor. ibi alleg. p gl. fortius si fuit minor vt in casu nr̄o:
qꝛ durāte minori etate nō pōt sibi imputari negligētia in adeū
do. Nec etiā huic pōt imputari dicta negligētia postq̄ effectus
fuit maior. xviij. qꝛ vt dr ignorauit testamentum dicti Simo
nis. Itē posito q hereditatē dicti Simonis adiuisset si tamen
ignorauit hereditatē dicte dñe Fie fuisse delatā dicto Simoni
z ipm etiā nō adiuisse: z sic ad se fore trāsmissum beneficiū resti
tutionis qđ presumit: tū qꝛ hec nō 9sistebāt in facto suo sz alie
no. ff. pro suo. l. fi. in fi. tuz qꝛ tpe delate hereditatis Guidonis
erat anniculus vt pponit: z sic necessario sequit q tūc fuit igno
rās: ergo p̄sumit ignorātia cōtinuata nisi 9riū pbet. ar. de pba.
l. verius. adhuc dico q dictū tp̄s restitutiōis pēdens non ince
pit currere durāte dicta iusta ignorātia: z hoc iō qꝛ si cucurris
set pter dictā iustā ignorātiā cōpeteret restitutio in integ. ad
uersus dictū cursum ex generali clausula. si qua mihi iusta cau
sa zc. ff. q. ex cau. maio. l. j. in fi. z not. p glo. z doc. in. l. cū fili⁹. §.
in hac. ff. de verb. obli. z Dy. in. c. si qs in ius. de reg. iur. lib. vj.
z Bar. in. l. ij. in fi. C. si aduer. ven. pig. z. l. j. §. si qs pter inun
date. de iti. actuq3 priua. z. l. ab hostib⁹. §. sz qđ simpliciter. ff.

a ¶ In ītegrū. Vide Bald. in cōsi. lxxxviij. in v. pte. z in consi. cccxc. ea. pte. et in cōsi. ccxiij. in iij. pte. z. d. Pet. phi. cor. in cōsi. lxxxvij. inci. circa. in prin. z i cōsi. cclxxv. inci. cō stat. p totū. in. j. parte. z i 9si. cc. in lr̄a. E. in. ij. parte. z eundem Pau. j. in consi. ccciiij.

quibus ex cau. ma. Et sic daret restitutio ad restituēdū qđ esse
non debet. ff. de mino. cū ibi not. Et iō gl. z doc. dicūt. q qcqd
sit de aliis tēporibus cōtinuis in hoc tñ qđ dat ad petendā re
stitutionē est istud speciale qđ nunq̄ currit eo tēpore quo si cur
reret daretur restitutio aduersus eius cursum ne sequat illud
incōueniens de quo dixi. s. q detur restitutio ad restituendā et
inducatur circuitus. z hoc vult. d. l. fi. §. fi. z ita colligit ex not.
in. d. l. ea que. eo. ti. de tempo. in integ. resti. ¶ Ex quibus ptz
dictū Ubaldinū ex pluribus capitib⁹ fore tutū: z ad oēm cau
telam vtile est restitutionem postulare postq̄ tempus suppetit
vt dixi. Laus deo.

¶ Statuto ferrarie cauetur.

¶ Statutū z ordinatum est q filiisfamilias masculi z femine
dissensiue cōprehendendo quēlibet suppositū patrie potestati
obligare se possint z alios obligare sibi in omibus cōtractibus
z quasi cōtractibus ex quacunq3 causa prohibita vel al's per
missa: z eis cōtractibus z quasi 9ctibus agendo vel defenden
do possint libere z non accedente patris vel parentum consen
su iura sibi competentia in iudicio per se vel per procuratorem
suū deducere z esse in iudicio si modo dict⁹ filius cōtrahēs vel
quasi cōtrahēs vel in iudicio existens sine consensu patris fue
rit maior. xviij. annis nō obstat cōtrahētibus vel quasi cuz ipo
exceptio macedoniani vel alia similis: nec tale iudicium possit
dici nullū nec etiā annullari possit ex defectu persone dicti filii
familias nō habentis cōsensum parentum in agēdo vel defen
dendo in iudicio ordinario vel extraordinario que exceptiōes
z similes autoritate p̄sentis statuti sint abolite z extincte: hoc
addite q dictis parentibus nullū preiudiciū generetur vel ge
nerari possit ex talibus contractibus vel excessibus vel ex iu
diciis habitis cū p̄dictis filiisfamilias nisi iquātū ex ipis actib⁹
filoꝝ p̄dictoꝝ parētes inueniant locupletati. Et p̄dictū statutū
demū vēdicet locū a tpe publicationis ipsius z non ante.
¶ Quedam dña Horrietta hebrea filia Philippi vidua vxor
quōdā Pāphili seorsum habitans a dicto Philippo eius p̄a
tre maior. xx. annis in presentia dñe Richine auie paterne z tu
tricis Janette filie dicti quōdā Pāphili z dicte dñe Horriet
te spōte z ex certa scientia omi modo iure z forma qbus magis
z melius potuit fecit dicte dñe Richine tutrici dicte Janette re
cipienti tutorio noie p̄dicto p ipsa pupilla z suis heredibus fi
nem absolutionē z pactū speciale z generale de vlterius nō pe
tendo spāliter z expsse de duca. cc. qui fuerūt dotes eius: z gene
raliter occasione dicte dotis. Itē specialiter z expresse de omni
eo z toto q ipa dña Horrietta de presenti vel in futurū poterit
seu posset petere exigere vel causari 9 z aduersus dictā Janet
tā eius filiā vel ipsi⁹ Janette heredes vel successores: aut in vel
de bonis iuribus rebus z hereditate dicte Janette ex testamen
to vel ab intestato seu aliter quocunq3 z de omni iure z actione
sibi competēti z competituro in dictis bonis de presenti vel in
futurū: z de omi z quacūq3 sua legitima debita iure nature tre
bellianica falcidia quacunq3: z de omni bonoruz subsidio sibi
debitis vel debētis in posterū in bonis z hereditate dicte Janet
te: z de omi iure z actiōe cōpetētibus z cōpetituris in dictis bo
nis. Ipsumq3 ius z oēm actionē cōpetens z cōpetiturū in eisdē
eidē Janette z dicte eius tutrici recipit pacto expresso inter di
ctas dñas solēniter inito z celebrato remittēs z relaxans. Pro
mittēs solēni stipulatione z pacto cōueniēs dicta Horrieta di
cte tutrici stipulanti dicto noie nunq̄ aliqd petere exigere vel
causari in vel de dictis bonis rebus iuribus z hereditate dicte
Janette nisi quatenus sibi legaret. Et generaliter de omibus
z singulis que ipsa dña Horietta petere posset contra dictā pu
pillā z in ei⁹ bonis quacunq3 de cā certificata ipsa dña Horiet
ta de oī pte q̄ eā cōtiugeret in hereditate dicte Janette qñcūq3
morientis absoluēs dictā pupillā p aqlianā stipulationē p̄cedē
tē zc. Et pmisit p̄dicta firma z rata habere z nō 9uenire sub pe
na. v. duca. auri. Et iurauit ipsa dña Horrietta corpaliter ma
nu tactis scripturis more hebreoꝝ p̄dicta oīa z singula ppetuo
firma z rata habere obseruare z adimplere: z non 9uenire aliq̄
rōne vel cā: z a p̄nti sacramēto absolutionē nō impetrare z im
petrata nō vti: neq3 alicui denūtiare vt a tali sacramēto absol
uat: sz p̄dicta oīa z singula obseruare sub pena piurii z obligatio
ne bonorū per publicū instrumētū. ¶ Janetta p̄dicta decessit
ab intestato absq3 filiis adulta supstite dicta dña Richena ei⁹
auia paterna sub qua sunt z q̄ possidet vniuersa bona heredita
tis dicte Janette tanq̄ heres eiusdē sue neptis. Et supstite di
cta dña Horrietta quondā matre dicte Janette maritata q̄ sic
vt p̄dicit absoluit remisit renūtiauit pmisit z iurauit vt. s. Et
supstite dicto Philippo p̄re dicte do. Horriette q̄ do. Horriet
ta dicit sibi vt mr̄i z primiori hereditatē dicte Janette sue filie
intestate delatā esse exclusa dicta do. Richina vt lōgiore in gra
du non obstante dictis renūtiatione absolutione remissione et
aliis. Et qꝛ

alijs. Et q2 Philippus dicit in casu quo dicta Morietta repellatur ex cā dicte renūtiationis vel pacti se ad hereditatē dicte Janette eius neptis admitti debere: vel si nō in totū saltez cōcurrere ad vniuersam hereditatem predictā cū dicta do. Michina tanq̄ pares in gradu dicte Janette. ¶ Decessit postea inde ad duos mēses a morte dicte Janette dictus Philippus auus maternus dicte ianette superstitibus ex eo dicta do. Morietta ꝛ tribus alijs eius filiabus heredib⁹ eius. ¶ Querit̄ de iure stāte dicto statuto Ferrarieñ. vbi fuit ɔtractū ꝛ agit̄ de predictis dicta renūtiatio valeat in ꝑiudiciū dicte do. Moriette q̄ vigore ꝑdictoꝝ remissiōis ꝛ pacti a dicta hereditate excludat̄. ¶ An dicta dña Michina admittat̄ ad dictā eius neptis hereditate ꝛ pro quota ꝛ seu quanta. ¶ An presupposita sciētia dicti Philippi de morte dicte Janette eius neptis transtulerit ius deliberandi ad eius heredes: ꝛ pro quota ꝛ rata dicte hereditatis si in ea quota contingit.

¶ Consilium.ccxcix.

1 ¶ Mater que renūtiat hereditati filie superstitis cum iuramento nō potest vltra petere aliqd in ea: ꝛ tanq̄ mortua facit locū auo ꝛ auie eiusdē: ꝛ an iuramētū ꝑiudicet sequentibus. Iuramentū est personale ex parte iurātis ꝛ nocet soli iuranti.

2 An auus transmittat ius deliberandi suis heredibus in bonis neptis.

1 In christi nomine amē.

¶ † Super primo dubio dicendū est q̄ tā ex forma dicti statuti q̄ de iure cōi dicta mater fuit exclusa a successione filie ꝓpter dictū iuramētū. per c. quis. de pac. lib. vi.

¶ Ad scḋm respōdet̄ q̄ exclusa matre predicta cū habeat̄ pro mortua: ꝛ sic exiuerit de medio fuit hereditas delata auo materno ꝛ auie paterne sicut si ipā mr̄ tpe mortis filie vere mortua fuisset. per aut. defuncto. C. ad tertul. iūcta. l. j. §. fi. ff. de cōtrabu. ꝛ. l. ij. §. si sint. ff. ad tercul. q2 iuramentū matris illis non nocuit ꝫ potius profuit: q2 remouit eis obstaculū. s. ipsam matrem q̄ ꝑferebat̄ eis: vt ptz ex his q̄ not. per Bar. in. l. qui super stitis. ff. de acq. here. ꝛ per Bal. in. l. pactū. C. de colla. ꝛ de pac. l. fi. qui dicūt pactū ꝛ iuramentū filie cū renūtiatione nō nocere

6 nepotib⁹ ex ea quominus ex ꝓpria ipsoꝝ ꝑsona venire possint ad successionē. Nā iuramentū est ꝑsonale[a] ex parte iurantis: vt not. Inno. in. c. veritatis. de iureiurā. ꝛ soli iurāti nocet nō alteri. C. de pba. aut. qḋ locū. in fi. de pac. c. ij. lib. vj. ꝛ not. Bar. in. l. titia seia. §. imperator. ff. de leg. ij. versi. quero mater vel pater. ꝛ de leg. iij. cū quis. §. titia. ꝛ Bal. C. de inoffi. dona. l. ij. in v. col. ver. quero nunqd iuramentū ꝛc. ¶ Dico aūt fuisse delatā dicto auo ꝛ auie hereditatē ꝑdictā equaliter per dictā aut. defuncto. ibi. si pares sunt pariter admittuntur ꝛc.

2 ¶ † Super tertio vero quesito dicendū est q̄ si dictus auus maternus decessit sciēs hereditatem sibi delatā si eā nō adiuit trāsmisit ius deliberandi ad suos heredes pro sua dimidia si decessit infra annū per. l. cuz antiquioribus. C. de iure delibe. secus si ignorans vel post annū: vt ibi ptz. tunc eñ tanq̄ defecta ex persona auie. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. accresceret sua portio coheredi sue. s. auie materne per. l. si ex pluribus. ff. de suis ꝛ legi. ꝛ. C. quādo nō peten. partes. l. vnica. cū simi.

¶ Et ita de iure dicēdū videt̄ mihi Paulo de cast. vtriusq3 iuris doctori: ꝛ ad fidē me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Anno dñi. M. cccclxxxiiij. inditione. vij. die. vij. mensis Augusti Titius suū vltimū cōdidit testamentū in quo inter cetera disposuit et clausulas subsequentes posuit vt sequitur.

¶ In omibus aūt alijs bonis suis mobilibus ꝛ immobilibus iuribus actionibus ꝛ rationibus ad ipm Titiū testatorē pertinentibus ꝛ pertinere debētibus heredes suos vniuersales instituit noiat ꝛ appellat filios suos masculos legitimos si habuerit vel haberet tēpore sui obitus vnū vel plures equalibus portionibus: ꝛ ita q̄ successio de vno ad aliū perueniat pleno iure. Et si filias habuerit idem testator si fuerit vnica. cc. lib. pro ipa dotanda semel dat ꝛ legat: ꝛ in ipsis. cc. lib. ipam filiā heredem vniuersalē instituit: ꝛ pro ipsis. cc. lib. ipam vult ꝛ iubet esse tacitā ꝛ contentā de ꝛ super bonis suis. Et si fuerint due filie cuilibet ipsarum duarū filiarū cētū lib. semel dat ꝛ legat ꝛ in eisdē quālibet earū sibi heredem vniuersalē instituit. Et in casu quo idem testator filiū aut filios heredes suos masculos legitimos non haberet in eodē casu idē testator heredes suos vniuersales substituit vulgariter ꝛ per fideicōmissum videlz Meuiū singulariter i certis bonis ipsi⁹ testatoris ꝛ heredes legitimos ipsi⁹ Meuij ꝛ Semproniū fratrē dicti Meuij ꝛ ipsuz Meuiū simul ꝛ cōiter equalibus portionibus in oībus alijs bonis testatoris: vt. s. substituit. ¶ Itē vult iubet ꝛ ordinat dictus testator q̄ in casu quo nō haberet heredes masculos de suo proprio corpore legitime ꝓcreatos ꝛ genitos q̄ alij heredes primi substituti seu alij post ipsos debeant ꝛ teneātur maritare filias ipsi⁹ testatoris ad ɔsiliū Gaij ꝛ Seij. Et in casu quo ipsi dictas filias maritarent sine cōsilio ꝑdictorū gaij ꝛ seij in eo casu dictus testator dictas filias suas in oībus ꝛ singulis bonis suis predictis heredes suos vniuersales instituit noiat ꝛ appellat. ¶ Cōtigit q̄ dictus titius testator in eadē persistēs volūtate decessit ab humanis nullis filijs masculis sibi relictis relicta sibi tantū vnica filia naturali ꝛ legitima q̄ āno. M. cccxcvij. die. vlij. Augusti fuit nuptui collocata seu maritata ꝑ dictos meuiū ꝛ semproniū fratres heredes vniuersales substitutos vt. s. dicti testatoris viuentibus ꝑdictis gaio ꝛ seio sine scientia ꝛ cōsilio ipoꝝ gaij ꝛ seij. ¶ Itē postea decessit dict⁹ sempronius nullo sibi superstite filio masculo nisi dūtaxat vnica filia sibi heredi vniuersali ab intestato. ¶ Itē decessit postea dict⁹ meuius ab humanis relicto sibi vnico filio ꝛ herede masculo legitimo qui fili⁹ dicti meuij ꝛ filia dicti sempronij tenēt ꝛ possident hereditatē dicti titij testatoris que filia dicti testatoris semper postea tacuit. Et q2 dicti meuius ꝛ sempronius predictā filiā dicti testatoris maritauerunt sine consilio predictorū gaij ꝛ seij: querit̄ an ipsa filia sit heres dicti testatoris eius patris vigore illius clausule superius infrascripte. Et queritur etiā qd iuris ꝛ quid ꝛ qualiter petere debeat. An videatur super eo q̄ pars aduersa dicit filiā testatoris confessam fuisse recepisse in ornamentis dotis in dicto testamento constitutis quinquaginta lib. ex qua cōfessione dicit ipsum testamētum approbasse ꝛ intantū q̄ non pōt vlterius contra dictum testamentum querelare.

¶ Consilium.ccc.

1 ¶ Valet preceptū testatoris q̄ filia maritetur cū cōsilio tertij sub pena amissionis hereditatis: et de intellectu. l. cum tale. §. rescriptū. de condi. ꝛ demon.

2 An filia tacēdo per aliqua tpa perdiderit ius petendi hereditatis in casu priuationis: ꝛ an potuerit sibi preiudicare acceptādo dotem patiēdo se maritari sine ɔsilio dicti tertij ꝛ hmōi.

In christi nomine amē.

¶ Videt̄ dicendū q̄ dicta filia nō sit heres testatoris predicti: nec aliquid possit petere lꝫ fuerit ma-

1 ritata sine scitu ꝛ cōsilio illoꝝ: † q2 preceptū illud de requirēdo cōsiliū in actu maritandi videt̄ spernēdū tanq̄ a iure reprobatū ꝛ inducere valens viduitatē. ff. de cōdi. ꝛ demō. l. cū tale. §. rescriptū. al's incipit. sibi arbitratu. de lega. j. l. turpia. §. j. Et sic ꝓpter inobseruātiā ei⁹ nō vident̄ illi heredes incidisse in penā priuationis hereditatis. C. de his que pene nomine. l. j. in fi. ff. eo. ti. l. j. Sed aduertendū q2 casus illius. §. rescriptū allegati ꝓ cōtrario differt a casu nr̄o in pluribus: ꝛ sic nihil facit ad propositū. primo q2 ibi voluit nubere arbitratu talis: ꝛ sic tenebat̄ requirere cōsiliū ꝛ seq̄: merito dr̄ q̄ pōt inducere viduitatē: hic vo de cōsilio taliū: vñ sufficiebat regrere consiliū ꝛ nō tenebat̄ seq̄. extra de arbi. c. cū olim. ꝛ plene per Bart. in. l. j. §. si plures. de exerci. ꝛ sic viduitatē nō poterat inducere: iō non spernitur nec reprobat̄ a iure. Et ita reperio terminasse Pet. de bel. ꝛ limitasse dictū. §. in. l. turpia. §. j. de leg. j. s. alleg. ꝛ allegat de hoc casum in. l. theopōpus. de dote prele. in greco vel eius expositione. Itē allegat rōnē q2 requirere consiliū cōsanguineoꝝ ꝛ amicorū in matrimonijs cōtrahendis nō est contrarium matrimonijs: immo est de ipsoꝝ cōsueta natura. C. de nup. l. vidue. ꝛ. l. in copulandis. vñ cōcludit Pet. q̄ conditio si nupserit de consilio talis nō spernit̄ nec reprobat̄ a iure. Item differunt: q2 in. d. §. rescriptū. fuit appositū illud onus nubēdi arbitrio talis ipsi mulieri honorate: hic vero heredibus grauatis. Itē ibi per modū cōditionis: hic vero per viā precepti. Itē ibi conditio tēdebat ad impediendū principiū acqsitiōis legati. l. q heredi. §. fi. eo. titu. hic vero ad resoluendū acquisitionez hereditatis iam factā si preceptū ab heredibus non impleret̄. Item ibi intererat mulieris cui legatū erat factū sub cōditione illa: q̄ illa ɔditio habet̄ ꝓ nō apposita vt sic ea nō impleta per ipsam mulierem nihilominus admittat̄ ad legatū: hic vo interest istius mulieris q̄ illud preceptū non habeatur pro nō apposito immo pro apposito seu q̄ non spernatur vt sic heredes per eius inobseruantiā inciderint in penam priuationis hereditatis ꝛ deueniat hereditas ad ipsam mulierē: ꝛ sic recte per cōtrarium. ¶ Ex quibus videtur inferendū q̄ cum dictū preceptuz fuerit licitum ꝛ honestum ꝛ nō fuerit seruatum prefati heredes fuerint priuati hereditate non ipso iure sed in effectu: quia iure fideicom. tenentur restituere vel ipsi vel eorū heredes hereditatem predictā prefate filie in penam inobedientie. C. de his q̄ pene nomine. l. j. ꝛ. ff. e. l. j. §. item si ita. ad. l. falci. de penu lega. l. j. iuncto eo qḋ not. Bart. in. l. paterfamil. testamēto. in fi.

a ¶ Est ꝑsonale. Adde Bald. in ɔsi. cxlviij. in j. pte. ꝛ in ɔsi. cccxcviij. ea. pte. et do. Bar. sozi. in consi. cxv. incip. circa. ver. ꝑterea nō. circa me. vbi dicit q̄ iuramētū est qd ꝑsonale tm̄. vide bal. i cōsi. ccclv. i ꝑdicta. j. pte. vbi ponit an ꝛ qñ iuramentū patris noceat filijs.

ff. de heredi. insti. Si ergo verba illa testatoris inquantū dictā
filiam heredē instituit sub cōditione si heredes eā maritarent
sine cōsilio illorū nō possunt operari iure directo ⁊ eo mō quo
sonāt cū sint collata post aditionē hereditatis ⁊ ei⁹ acquisitio-
nem factā heredibus quibus nō censet voluisse per dicta vba
dare coheredē dictā filiā. l. verbis ciuilibus. de vulg. ⁊ pupil.
Nec potuit facere eos desinere esse heredes. l. ⁊ si sine. §. sꝫ ꝙ pa
pi. ff. de mino. operant ergo iure fideicōmis. ⁊ eo modo quo pos
sunt. l. ex facto. in prin. ⁊. l. sceuola. ff. ad trebel. iunctis his que
2 not. per Bar. in. d. l. paterfamil. testamēto. in fi. ¶ † Nec ha-
bet obstare ꝙ ista dn̄a tacuit pluribus annis: q2 nō propterea
perdidit ius petendi fideicōmissum si nō est lapsum tp̄s prescri
ptionis. l. libertis quos. §. j. ff. de ali. ⁊ ci. leg. Itē nō habet ob-
stare ꝙ recepit dotē sibi relictā in testamento: q2 per hoc repel-
leretur nūc si vellet testamentū impugnare cū videat illud ap-
probasse. l. si pars. §. fi. ff. de inoffi. testa. cū simi. Sed hic nō in
tendit impugnare testamentū petendo dictā hereditatē ab he-
redibus tanꝗ̄ a priuatis ꝓpter inobseruantiā iusti ⁊ liciti pre-
cepti: sed potius approbare ⁊ velle seu petere q̄d obseruet. C. de
fideicō. aut. hoc amplius. bn̄ tamē videt impugnare factū he-
redū: idest eorū indeuotionē ⁊ inobediētiā petendo coherceri.
Et sic ꝓpter legatū nō repellit: nec ecōuerso ꝓpter hoc repelle-
retur a legato. ff. de leg. ij. l. lucius. §. sempronia. ¶ Preterea
nullo modo pōt dici ꝙ recipiēdo dotē aliquo modo renūtiaue
rit iuri petendi fideicōmissum in penā heredū relictū. Tum q2
non apparet ꝙ tunc sciuisset ius suū seu cōtinentiā testamenti.
⁊ sic in dubio p̄sumitur ignorasse. ff. de proba. l. verius. ergo ⁊c.
de inoffi. testa. l. mater decedēs. de peti. heredi. l. legitimā. Tū
q2 minor annis erat qui suo iuri renūtiare potest saltim cū effe-
ctu. Tum q2 videtur recepisse potius vt esset sibi magis cautū
ꝗ̄ vt sibi preiudiciū faceret. per ea que no. Inno. in. c. sup hoc.
de renū. Bar. in. l. iiij. C. q̄d met. cā. ¶ Itē nō hꝫ obstare si dica
tur ꝙ ista mulier permisit se maritari sine reqsitione cōsilij illo-
rū non contradicendo in aliquo: q2 non per hoc sibi preiudica-
uit in petendo ab illis vel eorū heredibus penā. s. dictā heredi
tatē in penā illorū ⁊ sibi relictā. Tum q2 nō apparet ꝙ sciuerit
cotinentiā testamenti: ⁊ sic non videtur fuisse passa q̄ ignorasse
presumitur: sed ille tm̄ dr̄ pati qui scit ⁊ nō cōtradicit. ff. de tri-
buto. l. j. §. scientia. de exerci. l. j. §. si is qui nauē. ver. sꝫ sciente.
Tum quia minor erat vt dixi: tū q2 etiā si maior ⁊ scisset tamē
licuit sibi tacere ⁊ pati vt sic illi priuarent hereditate paterna ⁊
applicaretur sibi. Et hoc ideo q2 per illorū institutionē priua-
batur iam filia hereditate paterna que erat sibi debita de iure
naturali. l. cū ratio. ff. de bo. dam. l. rescripto. vnde lib. vnde li-
citum fuit sibi facere qcquid potuit vt ad se rediret etiā preter
volūtatē defuncti. l. cū pater. §. titio. ff. de leg. ij. in fi. si qs omis.
cau. te. l. excusat. ⁊. l. q2 aūt. §. nō simpliciter. ⁊ ibi not. de inoffi.
testa. pap. §. quarta. circa fi. ⁊ pulchre per Bart. ⁊ bene ad pro-
positū inducūt in fi. in decisione. q. disputate per eū que incipit
pupillus. in penul. col. ver. his premissis. quā ponūt in. l. ij. ff. q
pe. tu. multofortius licuit pati ⁊ tacere vt ad eaꝫ ꝑueniat ex vo
luntate defuncti: vt est in casu nr̄o. l. titia seio. §. fi. ff. de lega. ij.
¶ Ego Paul. de cast. Laus deo.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Mariottus Francisci al's Breglita fuit tutor datus in testō
a Soro Joannis ser Sori cuidā Joanni filio ⁊ pupillo dicti
Sori anno. M. cccxcviij. Qui Mariottus eodē anno ⁊ mēse
Junij assumpsit tutelā autoritate iudicis: ꝓ quo fideiussit qui-
dam Pierus viue campsor ⁊ renūtiauit beneficio de fideiussori
bus ⁊ om̄i legū ⁊ statutorū beneficio quoquo modo pro eo faciē
te. Quibus om̄ibus iudex autoritatē interposuit ⁊ decretū. De
mum contigit ꝙ dictus tutor fecit inuentariū in quo plura de-
scripsit: videlicet ꝙ multi erant creditores dicte hereditatis et
multi debitores ex grano vino ⁊ pecunia ⁊ alijs rebus. Item in
inuentario posuit omnia bona mobilia massaritias ⁊ immobi
lia. Postea dictus Mariottus tutor tutelā gessit per nouē an-
nos ⁊ illis finitis infirmatus est grauiter. vn̄ quidā Melosus
auunculus dicti pupilli fuit cum dicto Mariotto: ⁊ dixit tu es
nunc inutilis dicte tutele: dimittas nunc me facere. Et accepto
vno calculatore qui videret rationē inter dictū tutorē ⁊ dictum
melosum patruū dicti pupilli ꝓ dicto pupillo reuisa est ratio et
parū erat inter data ⁊ accepta vt in presenti dictus calculator
deponit: lꝫ aliqua alia scriptura non appareat. Deinde dimis
sa sic ista tutela dictus Melosus ⁊ pupillus reintrarunt in bo-
nis immobilibus ⁊ in domibus eorū absqꝫ licentia ⁊ permissu
dicti tutoris: vt in positionibus nunc factis dictus Joānes cō-
fitet ⁊ in suis dictis domibus ⁊ possessionib⁹ stetit ꝑ octo ānos
viuente postea dicto tutore quibus nil dixit dicto tutori nec de
eo conquestus est nec aliter petijt rationem sibi reddi: nec etiaꝫ
postea a Nicolao filio dicti tutoris nunꝗ̄ petijt sibi rōnē reddi.
Nunc vō post mortē dicti tutoris per plures annos dictus Joā
nes ad presens etatis. xxviij. annoꝝ agit cōtra dictū Pierum
fideiussorem ꝓ redditione rationis administrationis ⁊ reliqua.
Et petijt oia credita cōtenta in inuētario tanꝗ̄ ad ip̄m tutorē
vere peruenerint. Item res mobiles. Itē redditus ⁊ fructus ⁊
prouētus dicti Joānnis de anno in annū. Item q2 retinuit pe-
cuniā ociosam ⁊ non emit predia pro dicto pupillo vsuras pe-
tijt cui petitioni excipitur pluribus causis.

¶ Primo ꝙ ipse Pierus tempore obligationis fideiussorie
erat minor. xxv. annoꝝ: igitur modo aliquo nō tenet obstante
⁊ resistente forma statuti ciuitatis Floreñ. q̄d vobis consultori
bus transmittit. Que minor etas probata est per sororē ꝓpriā
dicti Pieri: ⁊ per cōsobrinā: que ambe deponūt de visu ⁊ ꝙ in
terfuerunt partui ⁊ natiuitati dicti Pieri. Et om̄ia alia necessa
ria ad testationē recte deponunt. Itē ꝓbata est per duas alias
mulieres. Quarū vna dicit ꝙ erat vicina dicto Piero: ⁊ vidit
dictū Pierum qn̄ viuebat pr̄. dicti Pieri ⁊ qn̄ mortuus est. Et
ipsum tenuit in domo dicte testis ⁊ ꝙ non ambulabat neqꝫ ve-
stiebatur neqꝫ loquebatur: ⁊ ꝙ plures suos filios ⁊ propinquo
rum ⁊ vicinorū vidit ⁊ semper iudicauit Pierum tunc tempo
ris fuisse ⁊ esse quinqꝫ mensiū: si sic nōne ista deponit per not. ꝑ
Bar. in. l. continuus. §. cū ita. de verbo. obliga. Et eodē modo
deponit quedā alia mulier nisi ꝙ dicit ꝙ in domo sua que non
erat in vicina fuit ad dictam testē dictus Pierus adductus vt
allactaretur ⁊ in om̄ibus de aspectu deponit vt precedens mu
lier. Et ex aduerso dictus Joānes induxit nouē testes sup eta-
te dicti Pieri et ipsorum aspectu sex: ⁊ sic minor pars deponit
pro dicto Piero.

¶ Scd̄o q2 dictus Joānes respondit positionibus dicti Pieri
inter quas erat vna eius tenoris: videlꝫ ꝙ in obligatione dicti
Pieri non interuenit consensus vnius ex coniunctis suis ſm
formam statutorū Flo. ⁊ ipse Joā. respondit ꝙ immo interue-
nit ⁊c. Et per consequens tacite videtur fateri ꝙ tempore obli
gationis dicti Pieri: ipse Pierus indigebat consensu propin
qui: et sic ꝙ erat minor. xxv. annorum.

¶ Tertio dicitur per dictū Pierū ꝙ est quidam libellus in fo
lijs paruis chartarū numero. xxiiij. intitulatus tamen sub noie
tutele: in quo libro paruo est descriptus exitus dicti Mariotti
tutoris. Et in exitu suo sunt tot quot sunt pecunie ⁊ alia contē
ta in petitione dicti Joānis inter q̄ multa sunt que verificātur
per libros aliorū mercatorū ⁊ aliqua multa de dictis expensis
verificant per scripturas publicas de quibus om̄ibus dictus li
ber facit mentionē. vn̄ cū in magnis summis dictus liber verifi
cetur necessario per publicas scripturas: ⁊ per scripturas alio-
rum mercatoꝝ necessario seqtur ꝙ fides in alijs paruis quāti-
tatibus dicto libro est adhibenda. Itē ad verificationē ⁊ cōpa
rationē dicti libri ꝙ sit descript⁹ manu dicti tutoris produxit
dictus Pierus multos libros apothece dicti tutoris. Et facta
cōparatione quinqꝫ testes qui oēs bene deponūt se habuisse ⁊
habere plenissimā notitiā littere dicti Mariotti: q2 in apothe-
ca dicti Mariotti steterunt indicant ⁊ deponūt solēniter dictū
librum exitus fuisse scriptum manu dicti tutoris.

¶ Quarto dicit dictus Pierus ꝙ massaritias domus dictus
Joannes petere ab eo non potest: quia sua propria autoritate
⁊ non permissu tutoris reintrauit vna cum Meloso auunculo
suo suas possessiones domus ⁊ alia immobilia: igitur ⁊c. Facit
l. si quādo. cum ibi not. vnde vi. ⁊. l. fi. vel pe. C. q̄d met. causa.
Et de introitu dictorū domuū sine licentia tutoris cōfitetur di
ctus Joannes in positionibus dicti Pieri.

¶ Quinto quia vsuras petere non potest. Primo quia nō pro
bauit pecuniam fuisse retentā. Nec etiā probauit dictus Joan
nes ꝙ tunc tēporis erant predia venalia ⁊ apta dicto pupillo
ſm quātitatē quā dicūt fuisse de tp̄e in tēpus ociosam: igit di-
ctus Pierus non tenetur ſm q̄d not. Bar. in. l. tutor qui reper
toriū. §. si post. ff. de admi. tuto. Preterea statutū Floren. quod
permittit dictas vsuras: videlꝫ duorū dena. pro libra ꝑ quoli
bet mense non valet: vt not. Bal. in. l. cū allegas. C. de vsu. ma
xime cū sit per dinumerationē mensiū ⁊ solid. ⁊ libre. per not. ꝑ
doct. in. l. j. C. de sum. trini. ⁊ fi. catho. ⁊ per glo. in. l. cū duob⁹.
§. item ex facto. ff. ꝓ socio. cū simi. igit cū dict⁹ Joānes nō ꝓba
uerit pecuniam fuisse ociosam nec probauerit predia cōdecētia
fuisse emptionalia cū dicto pupillo: ⁊ cū exitus sit tantus quā-
tum introitus: ⁊ cū dictū statutū tanꝗ̄ nutriens peccatū nō va
leat: igitur dictas vsuras petere non potest.

¶ Sexto q2 condecens est ꝙ dicto tutori salariū decernat offi-
cio iudicis: q̄d salariū debeat discōputari de illa summa quaꝫ
dictus Joannes petit a dicto Piero ſm not. per Bar. in. l. in
eos. §. fina. ff. de tuto. ⁊ in. l. tutoribus. §. fi. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. ff.
de admi. tuto. ⁊. l. j. §. si pupillus. de tute. ⁊ ra. distra. ⁊ quod no.
Jaco. de are. ⁊ Cy. in. l. j. in fi. C. manda.

¶ Septimo

¶ Septimo dicimus quod fruct⁹ redditus et prouētus dicti Joānis quos dictus Joannes in sua petitione posuit nō sunt probati pro parte dicti Joānis. Nā solus vnus testis cōsobrinus dicti Joānis deponit de redditibus et de estimatione dictorum fructuū posita in dicta petitione. Interrogat⁹ de cā scientie dixit quod sic fructauit sibi post depositionē dicte tutele tanquam facto ri dicti Joānis: nō aūt probat aliqd qd ad manus dicti Mariotti tutoris peruenerit: igitur nō pbat nec a nobis illud exigi pōt: et maxime cū sit cōsobrin⁹ et vnicus. Preterea de estimatione dictorū fructuū redactorū ad pecuniā non probat ſm not. p doc. in. l. ij. C. de rescin. ven. et. l. pretia rerū. ad. l. fal. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. Nam de suo facto et iudicio deponit: igitur etc. Preterea alij testes inducti pro parte dicti Joānis super dictis fructibus solū deponūt singulariter quilibet de per se: qr oēs sunt laboratores terrarum: et quilibet deponit de per se quod ipse soluit. x. staria grani et aliqui fabas et aliqui vinū dicto Mariotto. vnde tanquam singulares et deponētes in causa propria ne iterum ad solutionē dictorum fructuū et pensionē possint p dictū Joānē conueniri sic deponūt: igitur non probāt. per not. per Bart. in. l. fi. in. l. deferre. §. j. ff. de iure fisci. igitur etc. Et esto sed non concesso quod essent cōformes et cōtestes et nō deponerent in cā ppria: tamen non deponūt nisi de quinqz annis omibus cōputatis et ad plus: igitur non debet dictus Pierus cōdemnari pro nouē annis quibus dictus Mariottus gessit dictā tutelam.

¶ Octauo qr eo quod in inuentario multi sunt descripti p debitoribus: tamen qr ille Gorus testator erat hospes et multis ex dictis debitoribus tanquam aduenis et viatoribus credidit vt moris est hospitantiū: et multi recesserūt et nō soluerūt dicto Mariotto tutori. Nec ppter hoc aliqua culpa vel negligentia dicti tutoris pōt aliquo modo imputari: igitur nō tenet dictus Pierus. Preterea manifestissime demonstrabitur quod ipse Joānes olim pupillus post depositionem dicte tutele exegit ab aliqbus de dictis debitorib⁹ creditū suū et cū aliquo trāsegit et finem fecit de receptis per ipsum Joannem: igitur etc.

¶ Nono qr dictus Joānes volēs impedire dictū Pierū quod nō gauderet beneficio dicti statuti de obligationibus minorū fecit vnam postā quod tempore obligationis dicti Pieri ipse publice mercabat et artem campsoriā publice retinebat volens dict⁹ Joānes extendere dictum statutū in dicta parte vbi dicit salvo quod si filiusfamilias esset minor. xxv. annis et publice mercaretur etc. et aliū minorē qui nō habet patrē: et multos testes induxit qui omes deponūt de minori tempore: et quod post dictam obligationem per annos. x. non exercuit aliquā artem excepto vno qui dicit quod vidit dictū Pierū publice exercere dictā artē tempore dicte obligatiōis: igitur etc. Preterea iste nō est intellectus dicti statuti: qr quando loquitur de arte loquitur de filiofami. qui patrē habet q pater filiū regere et gubernare et instruere potest: nō aūt de alio minore q patrē nō habet: et sic minus instructus ignoraret facere facta sua licet publice meretur.

¶ Ex quibus omnibus queritur primo an dicta minor etas dicti Pieri sit sufficienter probata per dictas mulieres et per cōfessionem dicti Joannis

¶ Secūdo an dictū statutū dicto Piero vt minori patrocinetur: qr renūtiauit oī legato et statutorum auxilio in pñtia iudicis.

¶ Tertio an dicto libro in omibus summis etiā in illis paruis q nō possunt probari per scripturas publicas vel p scripturas aliorū mercatorum sit plena fides adhibenda. Et maxime attento statuto Florē. quo cauetur quod annuatim tutor teneat reddere rōnē corā duob⁹ ppinqs ipsius pupilli et summatim scribi faciat p notariū publicū introitū et exitū dicti anni: qd nō fecit dictus mariottus: et sicvt attenta forma dicti statuti quod scripturis priuatis: et sic ipsius tutoris non sit fides adhibenda.

¶ Quarto an dicte massaritie possint peti et exigi per dictum Joannē a dicto Piero maxime attēta cōfessione dicti Joānis q ipse reintrauit domos suas sua propria autoritate.

¶ Quinto an dictū statutū pmittēs vsuras valeat: et per ɋ̄ns an dicte vsure possint exigi et maxime attēto quod dictus Joānes non pbauit pecuniam vel aliquā quantitatē fore ociosam: nec predia aliqua apta dicto pupillo fuisse emptionalia.

¶ Sexto an dicto Mariotto tutori et per consequens Piero eius fideiussori possit decerni per officiū iudicis salariū condecens et de dicta summa debeat excomputari.

¶ Septimo an dicti fructus et redditus per dictū Joannē sint probati quod peruenerint ad dictum tutorem.

¶ Consilium. ccci.

1 Due mulieres cōsanguinee probant minorem etatē maxime cū alijs adminiculis.

2 Si in actu minoris statutū requirat presentiā iudicis et vnius coniuncti an iudex possit supplere absentiam coniuncti.

An minor renuntiando statuto sine presentia cōiuncti sibi preiudicet etiam in presentia iudicis.

3 Codex rōnū q hz aliquas partitas veras psumit verus in alijs: et pulchre de libro rōnū tutoris qñ ex statuto dz scribi manu notarij vt si ipsi⁹ tutoris manu scribat tantūdē fidei habeat. et. 4.

4 Mors nō minorē fidem facit adhiberi quam iuramentum.

5 Tutor etiā pretextu senectutis nō debet se exonerare tutela.

6 Statutū pmittens pecunias pupillares dari ad vsuras nō vz.

7 Quibus casibus debet salarium tutori constitui.

8 An testes singulares pbēt summā redditū in bonis pupilli.

N christi nomine amen.

¶ Ad bene examinandū dubia de quibus. s. oportuisset videre acta cause potissime articulos et attestationes: tamen prout ex narratione. s. facta colligere possum breuiter respondebo. ¶ † Et super primo quesito nō video dubium quare non sit probata minor etas postquam extāt due mulieres deponētes quod interfuerunt partui. vt not Bar. in. l. de etate. ff. de mino. qui dicit quod maxime p tales potest probari directo et vere. s. p obstetrices. ¶ Nec ob. quod ille sunt attinētes dicti Pieri pro quo testificant: qr per hoc nō reddit testimoniū ipsarum nullum cū etiā frater possit testificari p fratre. vt plene no. in. l. qui testamento. ff. de testa. sz aliquantulū attenuatur earū fides: qr non dicūtur omi exceptione maiores: sed hoc reparatur p alias mulieres super hoc deponētes: q lz non interfuerint partui: taliter tñ de aspectu et deponūt quod sufficit: vt idē Bar. not. in. d. l. de etate. potissime iūcte cū precedētibus: qr q nō prosunt singula etc. ff. de vsur. si stipulatus. et arg. eorū que not. in. l. excusant. ff. de execu. tu. in prin. per glo. de iureiur. si duo. in prin. iuncta l. iij. §. eiusdē quoqz principis. ff. de testibus. potissime qr etas minor difficulter probatur: vt dicit Bart. in. d. l. de etate. ergo et habens probare magis releuatur. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. et qd no. Cy. C. ad. l. cor. de sic. l. j. in fi. et de iniur. si nō conuitij. in. j. op. et extra de testi. c. preterea. cū si.

2 ¶ † Super secundo breuiter respondetur quod dictū statutū patrocinat dicto Piero non obstante dicta renūtiatione: qr qua ratione non potuit se obligare contra formam dicti statuti eadem ratione: nec potuit eidē statuto renūtiare. ff. de noua. l. doli. §. diuersis. et qd not. Bar. in. l. fi. §. idē quesijt. ff. de libe. leg. alis parata esset facilis via ad eludendū dictū statutuz qd iste non debet. ar. ff. de dolo. l. arbitrio. §. dolo cuius. ibi. ne lex circūscribat etc. et argu. ff. de arbi. l. ne in potestate. cū cōcor. ¶ Nec ob. presentia et autoritas iudicis per quā videt renūtiatio fortificari sicut renūtiatio vell. ff. ad velleia. l. fi. §. penulti. qr statutum. s. relatum vltra presentiā et autoritatem iudicis requirit etiā presentiam vnius ex cōsanguineis ad hoc vt possit se obligare: ergo et eodē modo requirebat ad hoc vt posset eidē statuto renūtiare cū procedant ad paria. pro quo bene facit qd no. doc. in. l. si curatorē habens. C. de in integ. rest. potissime. Barto. qui dicit vbi requiritur autoritas administratoris et etiam iudicis: vt in alienatione rei immobilis minoris non sufficit solius iudicis nec potest tunc iudex supplere defectuz tutoris vel curatoris: qr deficit vnum ex substātialibus. l. cū hi. §. si pretor. ff. de trāsac. cū si. Sz hic p ea q narrant non appet interuenisse presentiā vnius de cōiunctis: ergo etc.

3 ¶ † Super tertio quesito dico quod standū est dicto codici rōnuz defuncti tutoris in expensis paruis in quibus nō consueuerūt parari probationes. vt not. Bar. C. de epis. et cleri. l. id qd pauperibus. in fi. et. l. nulli. in. iij. col. et qd not. in Spe. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. sed nūquid ſm dictū iul. etc. et qd no. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. ¶ Nec ob. quod ipsi videntur vna cū codice requirere iuramentū: qr illud procedit cum scribens viuit: sed si mortuus est nō requiritur: tum qr prestari non pōt: ergo etc. arg. ff. si cui plusquam per. l. fal. l. cum non facile. et qd not. eo. titu. l. nisi. §. quis. † tum qr et mors non minorem fidem facit adhiberi quam iuramentū[a]. iuxta not. per Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. q dicit quod p scriptura defuncti psumitur per. l. rationes. C. de proba. qr non est verisimile quod fuerit immemor sue salutis. C. ad. l. iul. repe. l. fi. Potissime qr vt. s. narrat multe partite ibi descripte verificantur per scripturas publicas vel per libros aliorū: et in illa redarguit de mēdacio. vnde sicut scriptura quādo in vno reperitur falsa presumit etiā in alijs esse falsa: vt not. Inno. de hereticis. c. fraternitatis. ita et si in aliqbus reperitur vera presumitur etiam in alijs vera et eadem sit ratio cōtrariorum. de vulga. et pupilla. l. et si cōtra. de lega. iij. l. fi. et qr fauorabilior interpretatio: ideo magis extendēda. l. cum quidā. ff. de libe. et posthu. Nec etiam ob. quod dictus codex non est scriptus manu publici notarij. Nam et si script⁹ esset non tamen potuisset notarius attestari nisi de cōfessione dicti tutoris q dixisset se tantū expendisse et tm̄ recepisse. non eī credendū est statutū voluisse vt in singulis receptionibus et expen-

a ¶ Quā iuramētū. Adde do. Bar. fori. in cōsi. clxj. inci. p decisione. ver. nec obstat si dicat. et ver. quinimmo. in. j. parte.

sis adhibeat notariū vt sic attestetur de veritate: q̄ hoc esset nimis difficile ⁊ dispēdiosum: ergo ⁊c. arg. l. pro locis. ⁊ l. mediterranee. C. de an. ⁊ tribu. lib. x. sed est credendū ꝙ voluerit scribi introitꝰ ⁊ exitus manu publici notarij ꝑut ipse tutor sibi retulerit: ⁊ si ita est sicut staret̄ scripture notarij de assertiōe tutoris ita stari dꝫ scripture ipsius tutoris qñ de ea constat. ff. deposi. l. publia. §. si. cū si. vñ nō refert qd ex equipollentibus fiat. l. cum seruus. ff. de verb. oblig. C. de condi. insti. l. si mater. Sꝫ si esset scriptus manu alterius q̄ dicti tutoris qui nō esset notariꝰ posset dici ꝙ nō faceret fidē: ⁊ hoc operabit̄ dictū statutū ne superfluū ex his que. s̄. dicta sunt reddat̄. l. i. in fi. ad municipa. Preterea etiam si esset scriptus manu notarij non esset scriptus in publica forma. arg. eorū que not. Bar. in. l. senatus. ff. ad turpil. ergo non debet eius scriptura maiorem fidem facere q̄ scriptura dicti tutoris: quia reputatur priuata: lꝫ sit scriptura manu notarij si non habet ea que requirunt̄ ad publicam formā. de quibus in. l. generali. C. de tabu. lib. xj.

5 ¶ † Super quarto quesito si poneremus dictū fideiussorē potuisse obligari videret̄ dicendū ꝙ dicte massaritie peti possent posito ꝙ ad manus dicti pupilli peruenissent: q̄ si perdite fuerunt culpa ⁊ negligentia illius Melosi cui dictus tutor reliquit administrationē vel ipsius pupilli videtur damnū pertinere ad dictū tutorē ad quē pertinebat custodia a qua non potuit propria autoritate se exonerare etiā ratione senectutis vel alterius impedimenti: sed debuit denūtiare iudici vt daret curatorem vel coadiutorem. ff. de tute. l. solet. iūcta. l. si q̄s alicui. §. si mandatuꝫ. ff. man. ⁊ qđ not. in. l. j. C. de transac. Sed certe cū semel ad eū ꝑuenerint vt dicitur ꝓbari per reingressuꝫ in domum ⁊c. Presumūtur etiā hodie esse apud eū nisi probarētur deperdite. ff. de edē. si quis ex argentarijs. §. si. cū ibi plene not. per Bar. ⁊ C. ad exhibē. l. nō ignorabit. ⁊ ideo si petit ⁊ nō probat eas deperditas videtur de preda sollicitus ⁊ non debet audiri. ff. de admini. tu. l. si minoris actum. in fine.

6 ¶ † Super quinto quesito[a] clarū ⁊ determinatū est ꝙ statutū permittens vsuras non valet sicut nec leges imperiales q̄ sunt maioris autoritatis iuxta not. in. l. cūctos populos. de summa trini. q̄ nutrit peccatū ⁊ est ꝯtra. l. diuinā: ergo ⁊c. vt no. Bar. in. l. oēs populi. ⁊ qđ not. in. c. possessor. de regu. iur. lib. vj. ꝑ gl. ⁊ ꝙ vsure pupillares nō possint hodie peti determinat Bart. in. l. tutor q̄ repertorium. §. si deponi. ff. de admi. tu. Itē ꝙ non teneatur ad interesse ex eo ꝙ non emit predia si non apparet ꝙ fuerint predia emptionalia. determinat idē Bart. in. §. precedenti. qui incipit. si post. Deberet etiā apparere ꝙ tantam pecuniā peruenisset ad manus dicti tutoris q̄ suffecisset ad emenda predia: al's nō conuinceretur de negligentia. l. ita autē. §. j. ff. de admi. tuto. Idē si peruenisset ⁊ nō permāsisset. l. ij. §. ꝑuenisse. ff. de here. vel ac. vē. Sed ex supra narratis appet ꝙ lꝫ ꝑuenerit nō durauit: sꝫ in necessitates pupilli fuit expēsa: ergo ⁊c.

a ¶ Sup q̄nto q̄sito. Ad huius q̄nti q̄siti materiā vide. d. Maria. sozi. in cōsi. ij. inci. sequēdo ordinē. p totū. ⁊ in cōsi. xxiiij. incipiē. visis diligēter. p totū. in. j. pte. ⁊ do. Bart. sozi. in cōsi. cclviij. incip. circa. v. ij. de p̄cep. testatoris. i. ij. pte. vbi dicit ꝙ si iudex p̄cepit tutoribus ⁊ curatoribus ꝙ ex pecunia minoꝝ p̄dia emāt ⁊ sine legitima cā neglexerint ꝙ tenent̄ ad vsuras ⁊ non vt vsure petunt̄: sꝫ quatenꝰ ex fructibus ꝑcepissent.

7 ¶ † Super sexto dicendū ꝙ salariū tunc decernit̄ tutori cū est pauper ⁊ aliūde se nō pōt sustētare. l. j. §. si pupillus. ff. de tute. ⁊ ratio. distra. vel si habet necesse ꝓficisci ꝑ factis pupilli quatenus nō esset in domo sua impensurus. l. sed si hereditas. ff. ad exhiben. q̄ officiū nō debet esse sibi dānosum. l. si quis ex signatoribus. queādmo. testa. ape. ⁊ ita debet intelligi. l. a tutoribꝰ. §. si. ff. de admi. tuto. al's non dꝫ habere salariū. ita vult glo. ff. man. l. j. in penul. glo. super verbo gratuitum.

8 ¶ † Super septimo ꝙ per illos quiꝰ soluerunt non sit probatum ad illū tutorē tales redditus peruenisse patet: q̄ quilibet est singularis in dicto suo: ergo ⁊c. c. licet. de proba. ⁊ q̄ quilibet testificatur in cā ꝓpria: q̄ posset iste adultus eos conuenire ⁊ deberent cōdemnari nisi probarēt se soluisse etiā aliter q̄ per scripturam tutoris. l. lucius. §. tutele. ff. de admi. tuto. ⁊ ibi per doc. ergo ⁊c. l. omnibus. C. de testi. ⁊ l. deferre. §. idē decreuerūt. cum ibi not. per Bar. ff. de iure fisci.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paul. de cast. vtriusqꝫ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. ccciij.

1 ☞ Si pater instituat filios insolidū: ⁊ si añ etatē triginta annorūꝫ alienēt instituat societatē aliquā siue aliū in dimidia an in casu alienationis possit statim societas sibi partē aduocare. Testator per secundā substitutionē non censetur velle aliquid adimere de eo qđ iā peruenerat ad primū substitutū eueniente casu prime substitutionis. ⁊. 2.

2 An filij prohibiti alienare ante certū tempus possint saltē ante idē tempus alienare vsqꝫ ad legitimam.

3 An ⁊ quando cēseatur facta prohibitio in rem vel in personā.

4 Legatum factum si filij testatoris decederent simili modo sine filijs an habeat locū vno cum filijs decedente.

5 Et si legatum fiat filijs ⁊ heredibꝰ an sufficiat filios esse: licet non heredes.

6 Si legatum fiat respectu certi operis edificandi si non reperiatur tantum in bonis quid fiet de legato: et an conuerti debeat in alium vsum de voluntate executorum qui a testatore adhibi fuerant operi faciendo.

In christi nomine amē.

¶ Visis ⁊ diligēter consideratis omībus que tanguntur in puncto ⁊ etiā verbis testamenti dicti Nicolai: † super eo qđ primo loco querit̄ vtrū societas
1 sancti Michaelis in ortu possit venire ad dimidiā dicte hereditatis ⁊ bonorū ex capite priuationis ⁊ contrauētionis facte per filios in alienādo bona contra prohibitionē testatoris ante. s. etatem. xxx. annoꝝ. Videtur dicendū ꝙ sic ⁊ ꝙ possit venire iure directo. Nam si pater instituisset dictos filios in vna dimidia que sufficiebat eis ꝓ legitima. C. de inoffi. test. aut. nouissima. ⁊ dictā societatē in altera dimidia nihil esset de quo filij p̄dicti vel eorū successores possent ꝯqueri vel impedire dictā societatem ad suā dimidiā venire. eo. ti. l. cū queritur. ff. eo. l. pap. §. qm̄ añt quarta. Sed ita vr̄ fuisse hic: lꝫ em̄ p̄mo filios instituerit insolidū. postea tamē in. vj. caplo testamēti videt̄ institutionem predictā pro vna dimidia reuocare ⁊ in ea instituere dictā societatē sub cōditione si dicti filij fecerint aliquē cōtractū alienationis dū dicit: ex nūc reliquit cōtrafaciētibus dimidiam ⁊c. ⁊ alterā dimidiā reliquit societati ⁊c. qđ verbū reliquit importat institutionē qñ est appositū vniuersitati ⁊ alius nō est principalius institutus. ff. de heredi. insti. l. his verbis. in princi. et ibi not. vnde cū hic in dictū casum alienationis nō sint principalius instituti filij q̄ societas immo pariter vtrisqꝫ fuit relicta vna dimidia perinde videtur ac si dicta dimidia in qua fuit instituta societas sub dicta conditione fuerit dictis filijs sub cōtraria conditione data. ff. de condi. ⁊ demon. l. aliquando. in fi. ⁊ l. quibus diebus. §. quidā titio. ⁊ qđ not. Bart. in. l. paterfa. testamento. in. j. q. ff. de heredi. insti. Et sic iure directo tenebit dicta ademptio ⁊ societas poterit venire tanq̄ directo heres ꝓ dicta dimidia ⁊ habebit locū qđ not. in. l. ij. ff. si pars here. pe. per glo. de heredi. insti. si quis ita scripserit. per Dy. de lega. j. plane. §. si cōiunctim. per Bar. ¶ In contrariū facit q̄ dicta priuatio fuit collata post aditā vel apprehensam hereditatem cū fuerit collata in casum quo alienauerit quam alienationem non nisi apprehēsa hereditate facere poterant: ergo ⁊c. arg. C. ad. l. fal. l. si. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. pater seuerinā. ⁊ per cōsequēs nō potuit valere nisi iure fideicōmissi: vt not. Bart. in. d. l. paterfami. testa. in vlti. q. ff. de heredi. insti. qđ enim ipse idē not. in. j. q. illius legis procedit qñ adimeret sub conditione casuali q̄ nō dependet a voluntate instituti. Sed qñ sub cōditione q̄ ab eo depēdet vt si molestauerit: si alienauit ⁊c. tunc tenet iure fideicōmissi: q̄ censet̄ collata in tēpus adite hereditatis post qđ nō pōt desinere esse heres. l. ⁊ si sine. §. sed qđ pap. ff. de mino. Et si ita est videt̄ ꝙ non valeat dicta ademptio: q̄ cū omne fideicōmissum sit grauamen. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. si precedit preceptū nullū ⁊ improbatū tale grauamē factum in defectū dicti precepti non valet. de his que pene nomine. l. j. ff. ⁊ C. Sed hic est huiusmodi: q̄ preceptū de nō alienādo vsqꝫ ad quantitatē legitime fuisse videtur nullū. per. l. quoniā in prioribus. ⁊ l. omīmodo. C. de inoffi. testa. † Isti autem
2 ante etatem. xxx. annorū nō alienauerūt vltra legitimam: sed intra qđ facere potuerunt non obstāte dicto precepto: et per cōsequens in nullam penam videtur incidisse. vt. d. l. j. de his que pene nomine. C. de adult. l. graccus. ⁊ sic per dictā alienationē factam infra etatem. xxx. annorū ⁊ infra legitimā nō potest dici dictā dimidiam translatā in societatē predictā: ⁊ ꝑ cōsequēs nec alienatio facta infra dictā etatē nec facta post videtur posse reuocari quasi neutra facta sit contra prohibitionē: q̄ secunda facta fuit de bonis non translatis in societatem predictā et vltra tempus prohibitionis. ¶ Nec ob. si dicatur ꝙ cum legitima debeatur de singulis rebus: vt. l. scimus. §. repletionē. C. de inoffi. testa. non potuerunt dicti filij sibi eligere aliquas res pro eorum legitima non cōsentientibus substitutis. ff. de leg. j. l. non amplius. §. si. quia immo potuerunt hoc facere alienando: ⁊ res alienate computantur in legitimam etiam fideicommissarijs ⁊ substitutis inuitis. vt not. doct. ff. ad trebel. l. marcellus. §. res que. ⁊ qđ not. in. l. in quarta. ff. ad. l. fal.

¶ Breuiter his nō obstantibus dico contrarium. Nam fateor ꝙ dicta ademptio tenet iure fideicōmissi nō iure directo ꝓ propter. allegata. Et quia in precedentibus partibus testamenti vbi duxi similiter ademit apparet ꝙ modo predicto voluit adimere ⁊ grauauit contrafacientes ꝙ nomine pene darent ⁊ restituerent que sunt verba obliqua. ff. qui satisda. cogan. l. inter omnes. ⁊ qđ ibi not. vnde credendū est eodem modo intellexisse in verbis supradictis. argu. ff. de legi. l. qui filiabus. ⁊ l. si seruus plurium. §. si.

rium.§.fi.cum simi.de heredi.insti.qui non mutabat.§.lucio.cum ibi not. Tamen dico non esse verū ꝙ dictum preceptuꝫ sit nullum:⁊ ꝙ reijciatur de legitima: quia nō continet grauamē cum non diminuat legitimam re loco tempore vel causa: quo casu loquūtur leges in contrarium allegate:sed cōtinet prouisionem filiorum quoꝝ infirmitati voluit pater prouidere vt ex eius tenore manifeste apparet. ⁊ arg.ff.de vsur.si fideicom.§.cum pollidius.de leg.ij.si ita relictuꝫ.§.pegasus. qđ facere potuit.C.pro emptore.l.ij.cum pro ipsis consiliuꝫ capere soleat.ff.de adul.l.nec in sua. Et ideo nō reijcit etiā hodie: vt no.doc.C.de inoffi.testamē.l.filijs matrem.ff.de vulga.⁊ pupil.l.cum ex filio.per Barto.de liberis ⁊ posthu.l.multi nō note. Et posito ꝙ non reddat alienationem factā vsqꝫ ad vires legitime nullam: facit tamen dictos alienantes incidere in penam priuationis dicte dimidie.nam pater poterat eis sine aliqua illorum offensa auferre:⁊ valet ablatio etiā facta in casum quo nō obseruauerint preceptum factum in eorū fauorem postq̄ testator declarauit ad quem deberet deuenire in dictum casum: q̄ non dicitur preceptum nudum dicto casu:vt not. Cy.C.de cōdi.ob causam.l.ea lege.post medium indistincte. ¶ Nec obst.l.j.de his que pene nomine.q̄ ibi precessit preceptum probrosum ⁊ turpe seu reprobatum:hic non vt ex predictis patet:sicut ergo potuit pater predictus filios p̄dictos grauare in dicta dimidia sub quacunqꝫ alia conditione ita potuit sub ista: ⁊ nullam fecit eis iniuriā. Sed si non declarasset ad quem deberet deuenire:in dictum casum potuissent eorū fauori renūtiare:q̄ diceretur nudum preceptum vsqꝫ ad legitimā.l.pater.§.iuliꝰ agrippa.de lega.iij.⁊ plene not.in.l.filius.§.diuus.de lega.j. Sed vltra legitimam non:quia exprimitur causa propter quā phibuit.s.vt remaneat sue posteritati. ¶ Cōcludo ergo dictā societatem posse venire ad dictā dimidiam ex capite predicto scꝫ priuationis ⁊ contrauentionis:⁊ ꝙ potuit incōtinenti post dictam alienationem postq̄ illi fecerunt contra prohibitionē expressam.de leg.ij.cum pater.§.libertis. ⁊ qđ ibi not. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ mortuis postea filijs omnibus sine filijs nō fuit locus substitutioni facte de dicta societate pro vna dimidia:et de duabus alijs societatibus pro altera dimidia. Nam dicta substitutio debet intelligi facta eo casu quo filij non essent priuati ex capite contrauentionis:al's cum integra dimidia:et sic totum quod restabat vltra legitimam deuenisset ad dictam societatem horti sancti Michaelis amplius per substitutionem predictam peruenire non posset:sicut in simi.videmus in stipulatione facta sub duplici conditione alternatiua. Nam vtraqꝫ illarū prior existat facit stipulationem cōmitti:⁊ altera postea existens amplius eam cōmitti non facit sed euanescit.ff.iudi.sol.cum querebatur.versi.ecce enim. Sic hec societas fuit substituta sub duplici conditione:scꝫ si illi alienarent:item si decederent sine filijs:duabus ergo predictis conditionibus in ideꝫ concurrentibus celerior consumat effectum.ff.de verbo.oblga.l.si ita quis stipuletur siue nauis. Nec est dicendū ꝙ per dictā vltimam substitutionem voluerit aliquid adimere dicte societati de eo qđ ad eā peruenisset virtute prime substitutionis et ex capite priuationis nisi doceatur cōtrarium.arg.ff.de leg.ij.lucius.el.j.vbi non presumitur mutatio volūtatis. Et quia facta fuit vltima substitutio quo magis admittatur non quo minus:ergo ⁊c.l.iij.§.si mancipatus.ff.de contratabu.de condi.⁊ demon.cum tale.§.fi. Et sic casu quo ex prima substitutione non foret vocata:plus enim eam dilexit testator q̄ alias societates:quia illam in plures euentus substituit:al's vero in vnuꝫ tantum:⁊ sic credendum est voluisse ei per vltimam substitutionem prouidere:scꝫ in casu quo ex prima non esset vocata nō autē auferre.arg.ff.de condi.⁊ demon.publius.§.titia. ¶ Ex his sequitur ꝙ alienationes facte vltra legitimam etiam que post trigesimum annū facte sunt possunt reuocari:⁊ specialiter alienatio facta de palatio existente Florentie: licet facta fuerit vni ex eis cui testator voluit posse fieri post annum.xxx. Et hoc ideo q̄ propter alienationem factā ante trigesimuꝫ licet intra legitimam:⁊ sic licet de se sit irreuocabilis incontinenti dicti filij inciderunt in penam priuationis dimidie seu eiꝰ quod erat vltra legitimam per ea que dicta sunt: et sic dicta dimidia incepit esse in causa restitutionis fiende dicte societati per consequens non valuit alienatio non propter prohibitionē expressam testatoris:q̄ illa expirauerat post trigesimū annū: sed propter tacitā ⁊ legalē que est ꝙ res subiecte restitutiōi nō possunt alienari.vt.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.⁊.l.fi.⁊ aut.res que.C.cōia de lega.q̄ tacita phibitio ⁊ legalis resultat ex eo ꝙ ante annū trigesimū facta fuit alienatio contra prohibitioneꝫ expressam que valebat ⁊ tenebat quantum ad hoc vt faciēs cōtra priuaretur eo ꝙ erat vltra legitimā qđ sponte ⁊ nō coactus testator eis reliquerat:⁊ sic phibitio volūtatis potuit eis auferre etiam ex eo ꝙ spreuerunt consilium ⁊ prouisionē paternā de non alienando. ¶ Nec ob. ei qđ dixi de alienatione palatij ꝙ testator voluit ipsuꝫ posse alienari post trigesimū annū isti cui facta est alienatio ⁊ facta fuit post annū trigesimū: quia istud esset verū si dicti filij per alienationē factam de alijs rebus ante annū trigesimum non incidissent in penam priuationis predicte:tunc enim fuissent domini irreuocabiles ⁊ potuissent seruata forma data a testatore: sed quia iam inciderant:⁊ sic erāt priuati:⁊ per cōsequēs nō erant domini:aut si erant tamen reuocabiles: quia societas potuisset eos incontinēti cogere ad restituendū quicquid habebant vltra legitimam alienatā nō potuerūt in preiudiciū societatis cui iā quesitū erat ius in dictis vel ad dicta bona propter ipsorum inobedientiā ⁊ cōtrauētionem alienare: vt legibus.s̄.allegatis. Et sic sane debet intelligi permissio testatoris facta de dicto palatio vt post.xxx.annū posset alienari certa forma seruata. qđ pꝫ:q̄ in pluribus locis dicit ⁊ semper repetit saluis prohibitionibus predictis ⁊c. vt det intelligere ꝙ dictis prohibitionibus ⁊ penalibus dispositionibus non intendit per aliquam aliam dispositionem dicti testamenti derogare. Sed constat ꝙ si postq̄ incidissent in penam priuationis possent in preiudicium societatis cui iā quesitum erat ius alienare derogarentur dictis prohibitionibus: ergo ⁊c. ¶ Ex quibus pꝫ primum dubium declaratum.

3 ¶ † Sup eo ꝓo qđ scđo loco querit in primo quesito: videlicet An posito ꝙ predicti contrafecerint solū pro parte sua vel etiā duorum fratrū predecedentiū quorū portiones ad eos deuenerant cōtrafecerint. Dico ꝙ istud quesitum habet duo puncta. Primum est si dicti tres filij alienauerunt solum portiones fratrum p̄decedentiū non proprias an videantur cōtrafecisse. Secundum est si alienauerunt proprias nō illas quas a fratribus habuerunt vtrū per hoc priuati fuerint etiā illis. ¶ Circa primum videtur dicendū ꝙ non:q̄ cum prohibitio fuerit directa ad personas filiorum vt ex verbis testamenti patet:quilibet cēsetur prohibitus alienare suam partē nō partem coheredis. argu.ff.de leg.j.si fundus.sub conditione.§.si libertus. Et si ita est sequitur ꝙ lꝫ ab illis predecedētibus non potuissent portiones illorū alienari:per alios tamen ad quos s̄m voluntatē patris peruenerunt:videntur alienari potuisse quasi per trāsitum ad eos exiuerint prohibitionem.tex.videtur in.l.pater filiuꝫ.§.quindecim.ff.de leg.iij. Contrarium dico. Nam attenta causa prohibitionis quā testator expressit:scꝫ q̄ volebat dicta bona sua venire ad suā posterioritatē:⁊ ea deficiēte inde fieri quedam que.j.disponebat: dicta phibitio dicitur potiꝰ fuisse realis q̄ personalis:⁊ perinde habetur ac si in rem fuissent verba cōcepta:videlicet prohibeo bona mea alienari ⁊c.quo casu nec proprias portiones nec quas a fratribꝰ habuissent potuissent alienare.l.peto.§.fratre.de leg.ij.⁊ not.per doct.in.d.§.quindecim. Potius enim attenditur causa ⁊ ratio dicendi q̄ verborum cortex[a].ff.de lega.ij.cum pater.§.dulcissimis.de lega.iij.l.nomen.§.fi.de acquiren.pos.si is qui animo. Per qđ respōdetur ad.§.libertus.allega.in contrarium. q̄ ibi causa grauaminis non extendebatur vltra portionem cuiuslibet de per se:⁊ cōferebatur dispositio in tempus quo quilibet suam partem habebat ⁊ non partem coheredis:merito dispositio non trahitur vltra q̄ habet:sed hic prohibitio comprehēdit vtrūqꝫ tēpus: ergo ⁊c. ¶ Super secundo dicendū est ꝙ predicti contrauenientes non solum priuantur portionibus ipsorū: sed etiā illis que a fratribus ⁊ coheredibus peruenerunt ad eos s̄m dispositionē testatoris per.l.sceuola.⁊ quod ibi not.ff.ad tertul.per quā dicit Bar.in fideicōmissario vniuersali venire etiam portioneꝫ quā grauatus iure fideicōmissi habuit a coherede. Sed hic est fideicōmissum vniuersale in casum contrauentionis restituendum societati:vt.s̄.tetigi circa prin.per ea que not.Barto.in l.paterfamil'.testamento.de heredi.insti.in fi.ergo ⁊c.

4 ¶ † Super tertio quo queritur an sit locus cōstructioni monasterij quā testator fieri mādauit si oēs filij decederēt sine liberis ⁊ etiam legatis relictis in dictū casum. Videt ꝙ non:q̄ p̄dicta fuerunt collata in tempus substitutionis predicte que locū nō habet:postq̄ ex primo capite priuationis perueniunt bona ad societatem vt.s̄.dixi. Cum ergo societas non habet ex capite substitutionis:sed ex capite priuationis qđ caput non fuit grauatum non videtur ꝙ teneatur. Et hinc est ꝙ interdum nostra interest habere hereditatē potius ex vna substitutione q̄ ex altera qñ vna est grauata nō altera.ff.si qs omis.cā testa.l.j.§.si pponat.ad trebel.l.recusare.§.titius. ¶ Contrariū tñ puto:q̄ ista onera nō fuerūt iniuncta societati tanq̄ substitute sub illa cōditione si decesserint sine filijs:sꝫ fuerūt in rē cōcepta:q̄ testator mādauit monasteriū cōstrui in tali palatio:⁊ alia bona sibi in dotē assignari in casu quo filij oēs decederēt sine liberis:vnde qñcunqꝫ cōditio existat debet de illis bonis fieri illa q̄ testa

a ¶ Cortex. Adde.d.Bar.sozi.in ɔsi.cciij.inci.i pñti.circa pnci.iij.col.in.j.pte.

tor disposuit penes quecunqz reperiantur: z ex quocunqz capite testamenti. arg. bonū. ff. de adi. leg. l. iij. §. si titio. cū ibi not. p Bart. z de iureiur. si duo. §. iul. secus si fuisset iniunctū dictum onus vltime substitutioni vel societati pdicte vēditi ex illo capite. ¶ Nec vera si conditio sub qua mādauit monasteriū construi z dicta legata fecit extitit: q2 oēs filij sine filijs decesserūt. Si vō aliqs eoz decessit cū filijs nō tñ vltim⁹: dubiū est an sit locus cōstructioni predicte: z an debeat dictū legatū. Et videt q nō: q2 attēta ppzietate vboz vr defecta ɔditio cū dictio omnes sit collectiua z reqrat cōcursum oīm[a]. l. nō distinguemus. §. cū in plures. ff. de arbi. z plene not. in. l. si plurib⁹. ff. de leg. ij. z si in vno falsificat in totū reddit falsa. ff. de rebus dub. si is q duceta. §. vtrū. de pig. act. si necessarias. §. si annua. de bere. insti. boc artitulo. cū ibi no. vex est ergo dicere nō decedisse oēs sine filijs ex q̄ vnus decessit cū filijs. C. de impube. z alijs substi. l. pe. Et sic videt q tanq̄ defecta ɔditione nō sit locus pdicte cōstructioni vel legato. de cōdi. z demō. q heredi. §. fi. C. de insti. z substi. sub cōdi. fac. l. generaliter. circa fi. z. d. l. penulti. C. de vulg. z pupil. ¶ Nec obst. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebel. quia ibi loquit in substitutione vniuersali facta duobus filijs sub conditione si vtriqz decesserint sine liberis quo casu vltio decedente sine filijs: lz primus decesserit cū eis receditur a proprio significatu verborū ex coniecturata mēte defuncti quo ad portionem vltimi morientis quā testator voluit ad substitutuz deuenire si decederet sine filijs vna cū portiōe primi decedētis si z ipse sine filijs decederet. vñ credēdū est q etiā voluerit portionē vltimi morientis qui solus decederet sine filijs similiter peruenire nō existente altero qui ex presumpta mente defuncti substitutū excludat. vnde in casu nr̄o fateor q substitutio vniuersalis facta de dicta societate z alijs duabus in dictuz casum vendicaret sibi locū in portionibus vltimo decedentiū sine filijs si ex capite priuationis dicta bona nō deuenissent ad dictā societatem: vt. s̄. dixi. Sed nos sumus extra dictum casum. §. cū ita. q2 non tractamus de substitutione facta filijs: z per consequens in portionibus vltimorū morientiū: sed de legato particulari z constructione monasterij que nō sunt substitutiones facte dictis filijs: z sic cessat ratio dicti. §. que est q testator voluit totam hereditatē peruenire ad substitutum si in personis omnium existet cōditio. boc em̄ non voluit hic quo ad legatarium z quo ad monasterium. Et sic videtur q remanere debeamus in sola proprietate z significatu verborū. l. non aliter. de lega. iij. que est illa de qua. s̄. dixi vt videatur cōditio defecta: nec habeamus coiecturā aliquam propter quā ab ea recedere debeamus: ergo zc. Nam perinde est in casu nostro ac si relinq̄rem titio sub ɔditione si om̄es filij mei decesserint sine filijs quo casu vno decedente cū filijs deficeret conditio nō distincto an sit primus vel vltimus. Cōcluditur ergo q nec est locus cōstructioni monasterij nec debetur legatum dicti palatij: ex quo dicta conditio censetur defecta si vnus ipsorum filiorum etiā nō vltimis cum filijs decessit.

5 ¶ † Super vltimo dico q cum legatum factum fuerit sub duplici qualitate: sc3 filiationis z hereditarie: dum dixit filijs et heredibus Nofrij posito q conditio dicti legati non defecisset non sufficit q sint filij: nisi etiā sint beredes effectuales. sic em̄ determinat Bart. in eo qui recipit emphiteosim pro se z filijs z heredibus. ff. de oper. liber. vt iurisiurandi. §. si liberi. sic etiā sentit Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. circa medium. in questione illa quam plene disputat in ver. in contrarium zc. in primo arg. ad partem affirmatiuam. z etiam Spe. in titu. de loca. §. nūc aliqua. ver. lxxviij. vbi dum dicit admitti ergo debent filij vt filij non vt heredes nisi fuisset expresse dictum zc. Uult enim q qñ recepit pro se z filijs z heredib⁹ q tūc debent esse beredes vniuersales ad hoc vt admittat. Nec enim prodest nudū nomen: sicut nec nocet. ff. ad tertul. l. ij. §. si sint. ¶ Nec ob. qd̄ per eundem Bart. not. ff. de libe. z posthu. l. gallus. §. nunc de lege. ver. etiam. vbi dicit q substitutio facta de titio z ei⁹ filijs z heredib⁹ fm rigorē vborū intelligit facta de filijs tm̄ titij z de heredibus tm̄. Et ita videt hic in legato vbi reliquit Neo Bartoli z eius filijs z heredib⁹ dictū palatiū zc. Nam dico q immo sua determinatio facit pro: q2 quicqd sit de rigore verborū: ipse tamen dicit aliud esse fm mentem testatoris qñ substitutio est facta filijs testatoris sub dicta conditione si decesserint sine filijs de titio z eius filijs z heredibus. dicit em̄ q quicqd sit de rigore non sufficit esse heredes tm̄ titij: nisi sint etiā filij dicti titij ne ɔtingat dici q plus dilexerit heredes extraneos titij q̄ beredes extraneos filij qd̄ nō est credendū fm Ricar. malū. in sua. q. disputata. arg. d. l. publius. §. titia. de condi. z demon. vnde nō est intentio sua dicere q sufficiat aliquos esse filios titij tm̄: lz non beredes ad hoc vt vocentur ex substitutione: sed intendit dicere q immo nō sufficit esse heredes tm̄ et non filios ne extranei heredes titij preferantur extraneis heredibus filiorum. Alibi vero magis ad propositū vbi questionem hanc examinat. ff. de rebus dub. si is q duceta. §. vtrū in materia copulatiue. ver. tertia limitatio est zc. tz expresse q requiratur concursus vtriusqz qualitatis. s. q sint filij titij. Item q sint heredes eius ad boc vt ad substitutionem vocentur dicto casu. Sed in casu nostro sic est q legatum factuz Nofrio z eius filijs z heredibus fuit factū sub conditione si filij testatoris decederent sine filijs: ergo in filijs Nofrij requiritur cōcursus ambarū qualitatū per predicta.

6 ¶ † Itē predicta procedūt posito q cōstructio monasterij sit possibilis: quia tot reperiuntur bona testatoris que sufficiunt. Als etiā si conditio predicta nō defecisset nō esset locus constructioni predicte: sed deberet fieri conuersio in alium piū vsum de voluntate heredis: idest dicte societatis: qui z si iure fideicōmissi vniuersalis admittat ex capite priuationis fm iā dicta heres tñ dicitur. l. si filius. ff. q cū eo. iun. cta. l. legatū. cū ibi plene not. per Bar. ff. de vsufru. leg. Nec requirit hic alterius superioris autoritatem per ibi not. qd̄ enim ibi dicitur de primatibus ciuitatis illi non interueniunt ibi vt superiores sed vt pars cum ciuitati fuisset illud relictum factū vt conuerteret in certum vsum in quem ɔuerti non potuit. Et ita etiā esset hic si testator bona sua reliquisset illis quos deputauit executores cum hoc onere q construi faceret monasteriū. Nam tunc deberet fieri dicta conuersio in aliū vsum de cōmuni concordia societatis tanq̄ heredis z dictoruz executorū qui non essent tunc meri executores sed legatarij. de lega. ij. si quis titio. cum ibi. not. ¶ Sed quia eis non legauit sed meros executores instituit dubium est: an in hac conuersione vel cōmutatione debeant interuenire. Et videt q sic: q2 loco legatariorum vident haberi ex quo nulli alij dicta bona fuerunt relicta: sed dūtaxat mandatum q de ipsis monasterium construat. ar. C. de episco. z cleri. si quis ad declinandam. extra de testa. cum tibi. z qd̄ not. in Specu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. item pone q aliquis. z per Barto. in. l. centurio. ff. de vulga. et pupil. in. ij. q. princi. ¶ Contrariū tamen videtur verius: quia ipsi fuerūt deputati executores ad certuz opus certa z determinata forma fiendum in qua fuit confisus de diligentia dictorū executorum qd̄ opus cū fieri non possit videtur omnino cessare illorum potestas: q2 in conuersione fienda in alium vsum cessat respectus z contemplatio quam habuit circa dictos executores. argu. ff. de condi. z demon. l. in testamento. loca. cum in plures. §. lege dicta. ad. l. falci. si is qui. cccc. §. quedā. non enim possunt petere se admitti ratione iuris qd̄ babebant in bonis: q2 non sunt legatarij: nec ratione executoris: q2 cessat officium executionis postq̄ opus z forma ad qd̄ z quā deputati fuerūt cessat. ¶ Nec obstant allegata in contrarium: quia fateor q si posset forma seruari z monasterium fieri possent dici legatarij in hoc: quia possent petere dicta bona a dicta societate vt in de facerent volūtatē testatoris sicut si essent eis legata. vt. l. nul li. z ibi not. de epis. z cleri. z ita ptz ex notatis p Bar. in. d. l. cēturio. Sed si nō pōt forma seruari nec dicunt executores nec legatarij qd̄ vltimum venit in cōsequentiam primi ac si essent vere z expresse legata dicta bona tunc legatum esset principale et executio esset accessoria: ideo posito q executio nō posset locuz habere non deficeret legatū principale z ideo ipsius virtute deberent interuenire: sed quādo executio est principalis tunc illa deficiente deficit etiā legatū tacite resultās: vnde neutrius ratione se admitti. Et boc videt veri de sub tilitate iuris. Illud autē cōstat q z si nō expirasset officium dictorum executorū tamē postq̄ forma tradita a testatore seruari non pōt nō possunt soli sine herede. i. dicta societate in aliū vsum conuertere: vt. d. l. legatum. de vsufru. leg. Idē dico q si per dictā societatē solā fieret conuersio in aliū vsum appareret q bene z laudabiliter fecisset: posito q dicti executores debuissent interuenire z non interuenissent nihilominus non cogeretur dicta societas iterum soluere: prout determinat Specu. in d. §. nunc vero aliqua. de instru. edi. ver. denuo. in fi. Item si de executoribus primo loco deputatis nō extat maior pars nō videtur q minor pars possit se intromittere: tñ q2 testator deputauit eos z maiorē partē ipsoz: nō autē minorē vel quēlibet corꝑtum etiam per ea que habentur z notātur in. c. fina. de testamē. lib. vi.

Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Franciscus Joānes de Florē. pretendens habere obligatus sibi Jacobū cicij in quantitate Flore. mille ex eo capite: q2 fuerunt socij per libros dicte societatis apparet qualiter prefatus Jacobus cicij soci⁹ prefati Philippi extraxit de corpore dicte societatis flore. mille: fecitqz ipsum capi in curia mercantie. Et quia ex forma ordinamentorum curie mercātie sub rubrica de balia et officio officialis curie mercantie forensis zc. tenetur faciens

a ¶ Oim. Uide d. Pet. phi. cor. in cōsi. cccxxvij. inci. viso. in lra B. in. iij. parte.

faciens capi aliquē die capture vel immediate sequenti represesentare captū: fuitqꝫ facta representatio prima die: ꝛ demū prefatus captus dedit Nicolaum manetti in fideiussorē: promisit ꝙ captus ꝛ fideiussor pro eo stare in iudicio iudicatum soluere ꝛ obedire mandatis officialis: que obligatio ꝛ promissio principalis ꝛ fideiussoris vobis dño consultori transmittit̄. Demū prefatus Franciscus qui fecit capi predictū Jacobum ciuē veniens ad iustificationem capture qui dꝫ iustificare saltē infra tres dies post diē representationis fiēde ꝯm qđ apparet per ordinamenta mercantie de materia disponentia sub rubrica de officio officialis curie mercantie. in ver. ꝛ deinde saltē infra tertiam diē que vobis trāsmittit̄. iustificauitqꝫ in quartā diē post diē representationis facte per eū si pur verū esset ꝙ iustificasset. Nā prima die representauit captū ꝛ nō secūda die: qꝛ in sua potestate erat in quacūqꝫ illorū dierū representare. Cōputando ergo terminū a prima die quo presentauit iustificasset in quarta die ꝛ sic non obseruasset formā statuti si cōputaret̄ terminus post secundā diem: qꝛ statutū disponit alternatiue de representando die prima vel secunda iustificasset in termino. Nūc prefatus Franciscus qui fecit capi p̄fatū Jacobū petit pronūtiari super dicta captura ad hoc vt possit ire ꝯ fideiussorē. Insurgūt duo dubia. Primū est qꝛ dicit fideiussor ꝙ oia que sunt gesta p p̄fatum Franciscū qui fecit capi ꝛ nūc ex capite: qꝛ nō est obseruatū ordinamētū in forma in actu iustificationis: qꝛ post tres dies fuit facta iustificatio cōputādo a die p̄sentatiōis capti: ergo qcqd est gestū nulliter est gestū: qꝛ lꝫ statutū loquat̄ post diē representationis fiende: tñ qꝛ verba statuti cōferūt libertatē in representāte eo ꝙ prima die representat actus censet̄ esse consumatus ꝛ currit terminus iustificationis. Scđm dubiū est vtrū instātia sit perempta: qꝛ actus capture ꝛ eius iustificatio si iustificatio est fuerunt facta iam sunt elapsi quattuor anni: ꝛ p consequēs instātia est perēpta. Non ergo cadit ibi pronuntiatio ex defectu fundamēti nō sustētatiui pronuntiationis. s. pemptio instantie. Queritur ergo quid iuris. Laus deo.

Consilium.ccciij.

1 Consumato effectu vnius dilationis date a statuto ad aliquid faciendū statim. i. intra tēpora prime dilationis incipit currere tēpus secunde dilationis date ad aliud faciendū vt statutum ꝯm ius commune intelligatur.

2 Unde terminus trium dierum datus a statuto ad iustificandū capturā debitoris incipit a die facte capture si eo die facta fuit representatio: cum tamen per statutum fieri potuerit etiā die sequenti.

3 Tempus instantie incipit a die litis contestate in ordinarijs iudicijs: secus in extraordinarijs.

In christi nomine amē.

1 Super primo dubio videtur dicendum ꝙ iustificatio predicta facta fuerit in termino: licet facta fuerit in quarta die post diem capture: quoniam statutum dicit ꝙ fieri debeat infra tertiam diem post diē representationis fiende ꝛc. Notandum est illud verbum fiende qđ est participium futuri temporis ꝛ passiui: ꝛ sic videtur importare quandam necessitatem: vt sit sensus. i. post diē qua presentatio necessario est fienda: sicut in fi. no. de gerundio qđ importat necessitatem. ff. de eden. super rubrica. Dies autē in qua necessario fienda est representatio videtur esse dies sequēs post diem capture: quia statutū dicit ꝙ fiat in die facte capture vel sequenti: vnde cūm sit in potestate capi facientis representare vel die facte capture vel sequenti non potest dici ꝙ necesse habeat facere die facte capture. ff. de verb. obli. l. qui hoc anno. lꝫ si velit possit. eo. ti. l. stipulatio ista. §. inter incertā. ꝛ quod not. Bar. eo. ti. l. qui ante kalen. in vlti. q. ꝛ de cōsti. pe. item illa. ꝛ glo. in clemē. quāuis. de appel. que incipit. nota ꝙ supra ꝛc. facit. C. de fideicō. l. post mortē. sed in die sequēti post capturā necessitatur representare necessitate dico causatiua: qꝛ non representādo est i mora ꝛ excludit̄ a beneficio capture. arg. C. de contrahen. stipu. magnā. ff. de actio. ꝛ oblig. l. traiectitie. §. de illo. ꝛ sic si vult vti captura necesse hꝫ illa saltim die representare. Dies ergo sequens dici potest dies representationis fiende: qꝛ illa die saltim necessario fienda est representatio. non autē dies capture: qꝛ illa die nō necessario fienda est: lꝫ volūtarie fieri possit: vt. s. dixi. Igit̄ terminus iustificationis incipit currere post sequentē diē capture nō ipsa die sequenti: ꝛ si ita est apparet facta infra tres dies a die representationis fiende prout statutū dicit: igit̄ ꝛc. facit. ff. cōmoda. l. iij. §. in hac. in verbo rei iudicāde. ꝛ qđ ibi no. Contrarium puto verius predictis non obstan. dico ꝙ nō solū dies sequens diē capture dr̄ dies representationis fiende: sed etiā ipsa dies capture. qđ patet: nā capi faciens non plus necessitatur vna die ꝙ altera facere representationem: verū est eñ ꝙ necessitatur representare si vult gaudere captura: sed qua die hoc faciat ponit in suo arbitrio. sicut ergo si nō vult representare die capture cogit̄ saltim die sequenti representare: ita econuerso si nō vult representare die seqūēti: qꝛ forte absuturus est cogit̄ representare die capture. vtraqꝫ ergo dies dr̄ dies rep̄sentatiōis necessario fiende si in altera earū representare nō vult: nec plus dici pōt vna ꝙ altera cū hoc ex voluntate eius pēdeat. Et eodē modo loquēdo affirmatiue sicut vult presentare die seqūēti nō cogit̄ presentarē die capture. ita si vult p̄sentare die capture nō cogit̄ p̄sentare diē sequenti p supradicta. Et sic proportionabilia iudicant̄ ad paria: vt in fi. no. ff. si cer. pe. l. si filius. de cōdi. inde. l. sufficit. p glo. ꝛ q̄libet dictarū dierū est talis ꝙ vel volūtarie pōt in ea fieri rep̄sentatio vel necessario est fiēda si in altera nō vult: igit̄ nō magis dici pōt dies representatiōis fiēde vna ꝙ altera. Statutū ergo habuit respectum ad illā diē qua fieret representatio qui dies tpe statuti cōditi dicebat̄ dies representationis fiēde: ideo locutū fuit p verbum seu pticipiū futuri tps: lꝫ postꝙ facta fuerit dr̄ dies rep̄sentationis iā facte q̄ est eadē cū illa de qua statutū loquit̄. Probat̄ ecōuerso si loqueret̄ p verbū pteriti tpis. s. a tpe representationis facte. nam intelligeret̄ facte. s. tunc nō vero tempore statuti conditi fiende. ff. de offi. presi. l. illicitas. in prin. in verbo factas. ꝛ in verbo exortas. ꝛ qđ no. in. l. i. ff. de cōdi. ex lege. in fi. magne glo. que exponit est. i. erit. ꝛ per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. in questione de statuto loquente per verbū preteriti temporis. Et ꝙ ista fuerit intentio statuti pꝫ: qꝛ regula iuris est ꝙ cessante causa dilationis cessat ꝛ annihilatur seu euanescit ipsa dilatio. ff. ad trebel. l. a filia. §. alūno. ꝛ aperitur via sequenti termino vel actui aut gradui statim ꝙ causa dilationis cessauit licet terminus vel tēpus adhuc supersit. vt. ff. de here. inst. l. si quis heres ita scriptus est. qui admit. ad bo. poss. pos. l. fi. versi. si propter. de succes. edi. l. i. §. si itra. de verbo obli. l. continuus. §. cum ita. in fi. Item constat ꝙ statuta ꝛ eorū verba debent sic intelligi in dubio ꝙ cū iure cōi concordet. l. ij. C. de noxa. extra de consue. cum dilectus. ꝛ quod no. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deli. in fi. magne glo. Sed si intelligatur dictum statutum modo quo dixi. s. post diem representationis fiende. i. que fiet concordabit cum iure cōmuni ꝯm qđ si fiat representatio die capture statim cessat dilatio data ad representandum de die sequenti: ꝛ aperitur statim via sequenti termino ad iustificandum: vt patet in iuribus supra alleg. Sed si intelligeretur modo quo. s. dixi in contrarium esset intellectus ꝯ ius cōe: qꝛ dies sequens diē capture adhuc duraret pro representatione que tamen iam esset facta: ꝛ sic cessante causa nō cessaret dilatio ꝯ dicta iura ꝛ dictū tps diei sequentis si inutiliter duraret: quia nec deseruiret primo termino nec sequenti qđ nō est dicendū.

2 Concludo ergo ꝙ terminus trium dierū datus a statuto ad iustificandū incepit currere statim a die dicte representationis facte que fuit eadem cū die capture ꝛ p cōsequēs iustificatio facta in quarta die fuit extra terminum. vñ non prodest per ea que no. ff. si cui plusꝙ p. l. fal. l. i. §. cū dicit̄. ꝛ per Inno. in. c. cum in tua. qui ma. accu. pos. cum simi.

3 Sup secundo vero dubio videtur dicendum tempus instātie non cucurrisse: quia illud incipit currere a die litis cōtesta. C. de iudi. properandum. post prin. etiā si sit statutarium: ꝛ lꝫ statutum hoc expresse non dicat. C. de epis. ꝛ cle. auf. clericus. in glo. que incipit. a tempore. ꝛ ibi per Bald. Contestatio vero fit per narrationem ꝛ responsionem. C. de iura. calū. l. ij. post prin. de iudi. rem non nouā. de lit. cōtesta. l. i. ꝛ ibi plene no. In casu autem nostro non apparet de aliqua rñsione capti ad narrationem ꝛ iustificationem capi facientis: igitur non fuit cōtestatio ꝛ per consequens non incepit instantia nec eius cursus. quia qđ non incepit finire non potest. facit qđ no. in. l. fi. C. quibus ex causis maio. in fi. magne gl. Breuiter predicta possent procedere in ordinarijs iudicijs in quibus lis cōtestatur: sed in executiuis summarijs vel extraordinarijs sicut est istud iudiciū capture in quibus non contestatur lis incipit tempus instantie a die mote controuersie[a] ꝯm Cy. qui ita not. in. d. l. properandum. in prin. in addi. per. l. penul. C. de naufra. lib. xj. facit qđ idē no. in. l. nihil. C. de procura. ꝛ per glo. in. c. j. de elec. lib. vj. super verbo absentia. Et sic dico instantiam peremptam esse: ex quo lapsum est quadriennium etiam illam que est de iure cōmuni ꝛ eius tempus: ꝛ sic amplius peti non posse pronuntiari super validitate capture. vt. d. l. properandum. §. de illo. ꝛ. l. cum lite. ff. iudi. sol. quia controuersia dicitur esse mota saltim post iustificationē capture. ff. de peti. here. l. diuus. ꝛ quod no. in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad treb. ꝛ rem ra. ha. l. amplius non peti. per Barto.

Et ita dico ꝛ cōsulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doctor ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

a Controuersie. Vide. Bal. i cōsi. cccxxvi. i. iij. parte. vbi ponit qñ incipit currere tps instātie: siue sit causa ciuilis: siue criminalis: siue mixta.

¶ Casus talis est.

¶ Ceccbus Dominici decessit anno. M.cccc.xvi. supstite Antonio eius filio tunc infante: ⁊ Joanna filia sua tūc infante: cōdito testamento qđ vobis producit̃ facta in eo institutione de posthumo masculo: nā natus tēpore conditi testamenti predecessit testatori: ꝑ dicto Antonio fuit adita paterna hereditas: decessit Antonius impubes.

¶ Modo cū Antonius sit impubes ⁊ in potestate patris tempore mortis patris quero an virtute istius substitutionis compendiose sub qua cōprehendit̃ substitutio pupillaris an hospitale vocetur ad hereditatem Cecchi ⁊ Antonij pupilli impuberis. Et reperto in hereditate pupilli esse ius adeunde hereditatis matris vigore statuti communis Flo. an hospitale eā possit adire: ⁊ an statutum excludens feminaꝫ extante masculo includat monialem.

¶ Consilium. ccciiij.

1 ☞ Substitutio compendiosa facta impuberi per verbū cōe: puta qñcūqꝫ decesserit pupillus substituo gaiuꝫ: an intra tempora pupillaris etatis sit directa an fideicōmissaria: ⁊ quid qñ mater est in medio: ⁊ de hoc etiā in fi. cōsilij. ⁊. nu. 5.
2 De relictis ad pias cās sicut cessat falcidia ita ⁊ trebellianica.
3 Quo iure substitut⁹ pupilli veniat ad hereditatē matris eiusdem nondum aditam.
Minor hereditate non adita decedens transmittit beneficium restitutionis ad ipsam adeundam ad quoscūqꝫ.
4 Si statutū excludit feminam masculis extantibus an cōprehēdat feminam monialeꝫ: ⁊ an debeat esse contenta dote data in ingressu religionis: an vero debeat consequi qđ in testamento relictum est ⁊ agere ad supplementum legitime.
Subtiliter etiam disputat Pau. hic de validitate statuti disponentis ꝙ filia femina non succedat extante mas. quantum attinet ad moniales.
5 De intellectu. l. precibus. C. de impub. ⁊ alijs substi.
6 Et an alienatio bonorum valeat̃ in preiudiciū substitutoruꝫ.

In christi nomine amē.

¶ Primū dubiū de quo querit̃ satis tritum ⁊ ruminatum est tā per glosas iuris ciuilis ꝙ ꝑ doctores antiquos ⁊ modernos. † vꝫ vtrū substitutio cō
1 pendiosa facta impuberi per verbū cōe substituo prout fuit ista
a de qua querit̃ cōprehēdat pupillarē directā[a] si pupillus[b] dece
b serit in pupillari etate. Nā glo. in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs substi. tenuit eā omni tpe esse fideicōmissariā ad hoc vt semꝑ sit vniformis: ⁊ maxime qñ fuerūt apposita verba illa si decesserit sine liberis quasi ꝑ hoc nō videat̃ se retulisse ad tp̄s pupillaris etatis quo liberos habere nō pōt. ar. l. j. in prin. ff. de suis ⁊ legi. Alij tenuerūt ꝙ infra pupillarē etatē sit directa pupillaris: postea vero fideicom. ꝑ. d. l. p̄cibus. vbi vr̃ casus. ⁊ ꝑ. c. si pr̄. de testa. lib. vj. bar. autem distinguit ꝙ aut supererat mater tēpore mortis impuberis: ⁊ vera sit p̄ma opi. fauore matris. aut nō superat: ⁊ tūc vera sit scđa: vt ipse plene disputando refert in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. in. iij. q. prin. qđ etiā bal. post longaꝫ disceptationē tenere vr̃ in. d. l. p̄cibus. lꝫ dicat se ꝑ prima opi. simplr̃ ꝙ pluries cōsuluisse tāꝙ cōi quasi omniuꝫ antiquorum. Mihi aūt visa fuit semꝑ scđa opi. verior vt etiā si mater nō sit in medio sit directa infra pupillarē etatē. ꝑ tex. de qbus. s. in qbus manifeste ꝓbat̃. ⁊ ad respōsiones bar. quas facit ad illos tex. rñdi clare cū legi in hac materia ⁊ in reportatis habetur. tñ in casu nostro cū mater non supersit claruꝫ etiam ſm bar. ⁊ bal. ꝙ infra etateꝫ pupillarem est pupillaris: ⁊ sic hospitale predictum pōt directo ⁊ ex directa pupillari adire ⁊ consequi non solum bona que fuerunt testatoris: sed etiam alia quecūqꝫ pertinentia ad pupillū. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vul. et pu. verba autē illa si decesserint sine liberis non habent in hoc vitiare. per. d. l. centurio. vbi casus. ⁊ per. d. c. si pater. ⁊ ꝑ bart. in. d. l. j. ver. quid si testator sic substituit ⁊c. iura vero ⁊ ratiōes
2 aliter non allego: quia satis patent habētibus lecturas. † Nō ergo habet dubitare hospitale detractionem trebel. postꝙ substitutio est directa. l. si quis ad declinandam. C. de epis. ⁊ cleri. sed etiam si esset fideicom. idem esset: quia illa cessat in testamē
c tis ad pias causas[c] sicut cessat falcidia ſm Bar. qui ita determinat in. l. marcellus. ff. ad trebel. licet quidam contra. sed primam semper tenui.
3 ¶ † Super scđo quesito notandū est ꝙ filius hereditatē maternam nō aditam nō transmittit nisi ad suos descendentes. ꝑ ti. C. de his qui añ aper. tab. Et ideo dictū hospitale nō posset de iure cōi mero iure adire hereditatem matris nisi ad ipsum esset trāsmissum ius deliberādi: qđ esset si dictus pupillus decessisset infra annū a die sibi delate hereditatis ⁊ habuisset tutores q sciuissent eā sibi delatā. C. de iure deli. l. cū antiquiorib⁹. ⁊ qđ

a ¶ Pupillarē. Vide. d. Alexā. de imo. in consi. lxxj. i vltia col. in. j. parte.

b ¶ Pupillus. An pupillus intestat⁹ decedere ꝓprie dicat̃. vide. d. Pet. ꝑbi. cor. in cōsi. lxxv. incip. ꝙꝙ. in littera. B. ⁊. C. ⁊ i ꝯsi. cccxxxvj. incip. cōstat. ꝑ totum. in. j. parte.

c ¶ Ad pias cās. Vide omnino. d. Bar. sozi. in cōsi. lxxvij. incip. in presenti. circa fi. iiij. col. ⁊ in cōsi. cxliiij. incip. diligēter. circa fi. ij. col. vsqꝫ ad fi. ꝯsi. ⁊ in cōsi. cxvj. incip. nō pōt. versi. postremo etiā. i. j. ꝑte.

d ¶ Heredes. Adde eundem Pau. ⁊ qđ ibi dictū fuit in apostil. s. in consil. ccxcvij.

ibi no. ꝑ bar. ⁊ per eundē in. l. q duos. de rebus dubijs. Sed nō deficit sibi beneficiū restitutionis in integrū in casu quo alterū p̄dictorū defecisset ⁊ dictū ius deliberādi non fuisset transmissum. Nā minor decedēs hereditate non adita transmittit bene
d ficium restitutionis ad ipsam adeundā ad quoscūqꝫ eius heredes[d]. ſm no. ꝑ Ja. de are. ⁊ bar. in. d. l. qui duos. ⁊ in. l. si infanti. C. de iure deli. ⁊. l. pantonius. ff. de acq. here. ⁊. C. de testa. mili. l. j. Et predicta procedunt de iure cōi. Sed hospitale sancte Marie vt audio hꝫ priuilegium ꝑ reformationē cōis floren. ꝙ possit adire quascūqꝫ hereditates delatas illis quibus succedit ⁊ per illos nō aditas: ⁊ sic ꝙ in ip̄m transmittant̃ hereditates adeunde sicut etiam de iure cōi contingit in multis casibus no. in. l. ventre. ff. de acq. here. Et ideo nulla relinquit̃ q̄stio qn dictam hereditatē maternā dicto pupillo delatam adire non possit postꝙ ipsi pupillo directo succedit vt dictum est.
4 ¶ † Superest tertiū dubiū difficilius de quo in pūcto p̄mittit̃: quia dicit̃ superesse q̄dā filia testatoris soror dicti pupilli que tēpore mortis testatoris erat monialis ꝓfessa: ⁊ q̄ tēpore testamenti non erat nata: tamen in testamento cuilibet posthume nasciture fuit certa quantitas relicta iure institutionis: petit nunc dicta filia seu monasteriū loco eius integram legitimā in bonis paternis computata dicta quantitate relicta in testamēto. Sed hospitale contradicit: quia si tempore mortis testatoris fuisset in seculo non potuisset petere nisi quantitatem relictam postꝙ extabat masculus ꝓpter statutū cōis Florentie sub rubrica qualiter mulier ab intestato suc. ante finem. Unde non debet esse effecta melioris cōditionis ex eo ꝙ reperta fuerit monialis: sed deterioris. s. vt etiam quantitatem sibi relictam petere non possit: q2 illa fuit relicta pro ea maritāda in seculo. vñ cum nupta fuerit christo per patrem ⁊ in monasterio dotata ſm cōdecentiam ꝑsone ⁊ monasterij: vr̃ pater reuocasse relictū illi factū in testamēto cū defecerit causa ob quā factum fuit. s. matrimoniuꝫ carnale. per ea que no. ꝑ Dy. ff. de leg. ij. l. lucius. la prima. per. l. libertis quos. in prin. ff. de ali. ⁊ ci. leg. cuꝫ dos sit cōstituenda ſm cōditionē ⁊ qualitatē ꝑsonarū. l. quero. ⁊. l. siue generalis. ff. de iure do. Et constat ꝙ aliā doteꝫ exigit sponsus carnalis ꝙ Christus qui est sponsus spiritualis: hic enim bonorum nostroꝝ non indiget. teste psalmista. vnde minori dote cōtentatur ⁊ sic est stilus ⁊ obseruantia cōmunis vt primo plus detur ꝙ secūdo. Remanet ergo monasterium contentum ea dote quā recepit in ingressu: q2 nec sub spe alterius dotis creditur recepisse illā. ar. extra de simo. c. ne satis. ⁊ qđ no. Bar. in. l. titio centū. §. j. ff. de cōdi. ⁊ demō. ¶ In ꝯrium dr̄ ⁊ allegat̃ per monasteriū cōtra hospitale ꝙ statutū cōis Florētie nullū p̄iudiciū facere potest vel potuit dicte moniali vel monasterio ex quo tēpore delate successionis illa erat monialis: quia cū tūc tēporis prefatum statutū operaret̃ suum effectum exclusionis mulieris a succedēdo masculo extante: dictaqꝫ monialis tunc non esset subiecta iurisditioni statuentium nec etiam monasterium: nec potuit prefatū statutum eam excludere nec aliquē effectū in eis operari: nō solū dānosuꝫ: sed nec vtile. de cōsti. c. ecclesia sancte Marie. ff. de iuris. om. iud. l. extra territoriuꝫ. ſm vnā expositionem. Et si nō potuisset statutum specialiter ⁊ expresse disponere ꝙ monialis nō succedat extante masculo sequit̃ ꝙ nec in generali dispositione statuti ꝙ mulier nō succedat includit̃. ff. de ritu nup. l. ꝙꝙ. que in frau. credi. si pr̄. ad munici. lucius. §. penul. de offi. eius cui mā. est iurisd. l. j. §. huius rei. ⁊ qđ ibi no. in glo. que incipit argumentum triplex. de iuris. om. iudi. l. solet. ⁊ qđ ibi no. Ad qđ facit qđ no. bar. in. l. si qs sub cōditione. ff. de cōdi. insti. ⁊ Jo. an. in. c. j. de immu. eccle. li. vj. in nouella. Et ad predicta allegat̃ determinatio doc. s. Ja. bu. Bar. ⁊ Bal. C. de pac. l. si. de epis. ⁊ cle. l. deo nobis. ⁊ in aut. cassa. de sac. san. ecclesie. per Bartho. de sali. ante fi. Sed si ista procederent videbitur laicis resultare magna iniquitas qđ euitandum vr̃. vt no. glo. C. de transac. l. si maior. Nam sequeretur ꝙ si quis decesserit intestatus relicto filio ⁊ filia moniali ⁊ in monasterio competenter dotata nihilominus monasterium veniat ad dimidiā hereditatis quantumcunqꝫ magne vna cum masculo conferendo illam modicam dotē quā habuit: q2 sic esset de iure communi: vt in titulo de coll. dotis. ⁊ per ingressum non efficitur deterioris conditionis ꝙ si non esset ingressa in eo qđ habet a iure communi. C. de episco. ⁊ cleri. l. deo nobis. sed efficietur melioris: quia non excludet̃ a statuto a quo si non esset ingressa excluderetur: qđ quidem absurdum ⁊ intolerabile videbit̃ laicis. Jccirco in hoc articulo saluo iudicio melius sentiētis vr̃ mihi sic dicendū ꝙ longe aliud sit quando statutuꝫ specifice ⁊ expresse disponit de monialibus tantum: dicendo ꝙ non succedant extante masculo: sed de non monialibus nihil disponit. Et aliud sit quando generaliter disponit ꝙ mulier non succedat extante masculo: q2 disponit ad grauamen ecclesiarum. ⁊ hoc tenet Jo.

tenet Jo.an.in.d.c.si.de immu.eccle.li.vj.z Butri.in.c.qd clericis.de foro cõpe.in.xij.col.z Dñicus in.c.j.de pac.in.vj.Primo casu puto indistincte statutũ nõ valere alia rõne.Nam aut ingressus monasterij precedit statutũ:z tunc est clarum fm Ja.bu.z Bal.q nõ valet:vt ipsi notant in.d.l.deo nobis.qz statutum nunq̃ potuit extendere suum effectũ ad dictum ingressum cũ ab ipso initio conditi statuti non esset de sua iurisditione. Aut statutum precessit ingressum tunc aut loquitur per verbũ preteriti temporis puta ingressa monasteriu3 zc.seu monialis zc.qd intelligitur sc3 effecta:z tunc idem fm eosde3 z Bar.in l.fi.C.de pac.quia confert effectum suum in tempus quo nõ est de iurisditione statuentium.Ad hoc text.optimus.ff.de manu.testa.l.stichus seruus meus.in prin.Aut loquitur per verbum presentis temporis:puta q ingrediens monasterium nõ succedat:z tunc dicti docto.tenent q statutum valet:qz cõfert effectũ in tps quo ingreditur:quo tẽpore adhuc laica z secularis est.arg.l.qui duos.de manu.test.¶Sed mihi vr̃ contrariũ:qz l3 dicat ingrediens zc.tñ postea subdit non succedat zc.qd est verbum futuri tẽporis:z sic defert ad tempus quo delata est successio quo tẽpore proprie fit exclusio nõ prius.sicut em̃ prius non potest excludi per expressam repudiationem a tali iure qd non est in actu sed in habitu nec in re l3 in spe.l.qui superstitis.ff.de acquir.here.ita vr̃ q exclusio statutaria ad dictum tps nõ referatur:sed ad illud quo erit in re z in actu.s.cum delata erit successio.Sed constat q tunc reperitur monacha z exempta a iurisditione statuentium:ergo statutũ non põt in illam aliquẽ effectũ priuatiuũ inducere:qz causa scda non põt esse maioris effectus q̃ causa prima:sed statuentes nõ possent hodie cũ deferetur successio eam excludere:ergo nec statutu3 factum ab eis.facit.C.de legi.l.digna vox.z qd ibi no.Et si dicat immo dictũ statutum infixit in eã effectũ priuatiuum in ipso actu ingrediẽdi.s.a iure succedendi qd est in spe z in habitu vt sic exponatur non succedat idest efficiatur inhabilis ad succedẽdũ:sicut videmus in deportato z in matre que non petijt tutorem filio impuberi infra annũ:qz perdunt ius succedendi qd est in habitu z in spe.s.etiam viuentibus illis de quorũ hereditate agit.l.j.§.fin.de ɔtra tabu.l.si necesse.§.si deportatus.de bo.libe.de liberis z posth.l.gallus.§.z quid si tantũ.ad tertul.l.ij.§.si mater.cũ simi.z ita forte dicti doct.intellexerunt.Respõdet q etiam si ita esset z ita intelligeretur dictum statutũ:tñ hoc facere non põt:non ppter impotentiã statuentiu3 vel indispositionẽ subiecti seu persone circa quã disponunt cum in illo actu ingrediendi z ante perfectum ingressum sit subdita statuentibus.arg.d.l.qui duos.de manu.test.sed ppter causam ob quã talẽ priuatione3 inducit.s.ppter ingressum.Nã ex hoc reddit statutum turpe tã q̃ impediens vitam contemplatiuam que celsior est z melior q̃ mundana.in aut.de mona.in prin.z ideo tale statutũ est nullũ.ar.in aut.de sanctis.epis.§.sed hoc presenti.retraherentur enim mulieres ab ingressu timore dicti statuti.Itẽ est ɔ̃ libertatẽ ecclesiasticam:quia timidiores efficerentur ad ingrediendum.argu.l.j.§.que honorande.ff.quarum rerum actio non detur.z qz facit eas deterioris cõditionis ppter ingressum q̃ essent si ingresse nõ fuissent qd esse nõ d3.C.de episco.z cleri.l.deo nobis.si enim d3 contra libertatem ecclesiasticam qñ aufert ecclesiasticis personis illa que sunt eis indulta in priuilegiu3 a principe:per quam ablationẽ efficiunt eiusdem cõditionis cum alijs nõ ecclesiasticis fm Inno.in.c.nouerint.de sentẽ.excõ.z alios docto.in aut.cassa.quanto magis qñ aufert eis id qd a iure communi concessum est eis cum per hoc efficiantur deterioris conditionis q̃ sint alie nõ ecclesiastice. Et ista videt mihi verissima conclusio:sed per tale statutum aufert ingredientibus propter ingressum beneficium succedendi cũ masculis qd habebãt a iure cõi z efficiunt deterioris cõditiõis q̃ si ingresse nõ essent:qz statutũ loquitur de ingrediẽtib' tantũ:ergo zc. Itẽ cũ talis priuatio infligat in illo actu quo statim subsecuturus est ingressus q ex eo q statim cẽsetur inesse perinde videtur habendũ ac si post ingressum conferret:z sic q nõ valeat tanq̃ facta in fraudem canonice sanctionis prohibentis laicos statuere sup ecclesijs vel ecclesiasticis personis.d.c.ecclesia.de consti.iuncta.l.si ventri.in fi.de priuilegijs credi.

¶Si vero statutũ non loquitur specialiter de ingredientibus vel ingressis monasterium sed generaliter q nulla mulier succedat extante masculo:tunc cessant rationes predicte:qz nõ efficiuntur deterioris conditionis propter ingressum cum etiam si non ingrediantur excludantur. Unde non põt dici contra libertatẽ ecclesiasticam nec ex hoc capite põt dici nullum. ¶Videndũ est ergo an possit comprehẽdere moniales[a]. Et puto q sic tali rõne.Nam in loco vbi tale statutũ viget censet correctu3 ius cõe:qz cũ illud deferat hereditate3 femine vna cũ masculo:statutum vero delationem reseruat si masculus non extat:sed si extat aufert ex hoc toto ius municipale efficitur.ff.de iusti.et iure.l.ius ciuile.Et nõ d3 deferri mulieribus hereditas de iure cõi:sed ex forma legis municipalis.ff.de legibus z senatuscon sul.l.j.Igitur eo ipso q mulier nascitur infligitur sibi hec potẽtia succedẽdi:v3 ab ipso statuto.s.in totũ si non extiterit masculus z in nihilum si extiterit.Transeundo igit in monasterium transit cũ illa potẽtia sic limitata:z sic cõditionata z non cum illa quã mulieres habẽt a iure cõi:qz vt dixi in loco vbi tale statutum viget nõ censet vigere ius cõe quo ad feminas vel si viget sub cõditione d3 vigere adiecta a statuto v3 si masculus nõ extabit.Sicut igit ingrediẽs monasteriũ in loco vbi tale statutum nõ viget ingredit cũ illa potẽtia succedendi quã h3 a iure cõi z cũ illis cõditionibus limitationib' z qualitatibus quas adijceret ius cõe z nõ aliter ne fiat deterioris cõditionis ppter ingressum q̃ esset si nõ ingrederet.d.l.deo nobis.z arg.ff.de manu.l.gaius.in fi.z qd no.in aut.ingressi.de illo q̃ habebat emphiteosim vel vsumfructũ.z.c.nup.de do.iter vi. Ita z habẽs potẽtiã succedẽdi ex lege municipali certo mõ p eandẽ lege3 limitatam seu etiã de iure cõi:limitatã tñ p statutũ qd tñ valet quantũ si ab ipso eodẽ iure cõi a quo statutũ sumit robur trãsit cũ eadẽ potentia sic stricta z limitata z nõ aliter.Satis est em̃ q nõ efficiat deterioris cõditiõis ppter ingressum.nõ ergo d3 petere q sit melioris:z si nõ fiat melioris nõ propterea põt monasteriũ cõqueri.ar.ff.q̃ in frau.cre.l.qui aũt.§.simili mõ.Non ergo obstat qd vulgariter põt in ɔ̃rium allegari.v3.q statutu3 nõ põt moniales ligare vel impotẽtes ad succedendũ efficere.vide Jo.an.in.d.c.si.de imu.eccle.z canonistas in.d.c.qd clericis.de foro cõpe.qz dico q nõ ligauit moniales nec eas impotẽtes effecit:sed effecit dudũ añ.s.tpe sue natiuitatis z sic anteq̃ de ingressu esset cogitatũ.qd maxime procedit in filiabus q̃ de iure cõi z naturali habẽt potẽtiã z ius succedendi patri talem z tale q est p se separata z separatũ a filiatione z est per se z probabile etiã viuẽte patre ppter votũ parentũ:vt no. Bart.in.l.is põt.de acq.pos.sup scda oppo.Et iõ tale ius z potẽtia etiam viuẽte patre põt auferri p statutũ z ablata censet sub cõditiõe si masculus extabit:igit ingredit cũ illa qualitate z conditiõe.arg.ff.de iure fisci.l.statius.§.cornelio.de leg.ij.peto.§.prediũ.Als sequeretur qd si fieret hodie lex imperialis statuens illud idẽ statuit hoc qd statutũ nõ ligaret moniales quin possent venire fm ius cõe anterius:qua rõne statutũ non ligat ecclesiasticas personas eadẽ nec lex imperialis nisi quatenus p ecclesiam recipitur:vt no.in aut.hoc ius porrectũ.z tñ hoc esset ridiculũ dicere.Cõcludo ergo dictã monialem vel eius monasteriũ audiendum nõ esse contra hospitale ad aliquid petendum vltra q̃ habuit tempore ingressus.

5 ¶†Circa sc'd3 q̃sitũ dico q substitutio facta illi filie de dictis substitutis sub cõditione si decessertt anteq̃ nuberet fuit expressa pupillaris:vel põt dici qd fuit cõpendiosa cõprehẽdens vulgarẽ z pupillarẽ.vulgarẽ si nolet acceptare relictũ sibi factum.nam bñ potuit vulgariter sibi substitui l3 nõ esset sibi relictũ vltra legitimã:qz talis substitutio vulgaris nõ cõtinebat grauamen.l.si posthumus.§.qd vulgo.de libe.z posthu.l.iã dubitari.de heredi.insti.cũ si.pupillarẽ si decederet anteq̃ nubilis esset.sic em̃ exponunt dicta verba interdũ vt sic faciant expressa3 pupillarẽ.ff.de hered.insti.l.qui habebat.z ibi no.in glo.z per Bar.Itẽ etiã pupillaris cõprehẽsa in cõpendiosa vel reciproca dicit expressa verbis generalibus:z excludit matrẽ fm cõem opi.vt notat Bar.in.l.j.z.l.lucius.in secunda col.versi.l3 quero.de vulga.z pupil.Itẽ qñ fit p verbũ cõe substitutio cõpendiosa.l3 Bar.dicat in.l.cẽturio.ff.de vulg.z pupil.qd existẽte matre in medio nõ cõprehendit pupillarem infra pupillarẽ etatẽ.Attamẽ illa opi.nõ est vera iudicio meo:qz casus est in ɔ̃rium in.l.precibus.C.de impube.z alijs substi. Et responsio data p Bar.ad illam.l.nõ est bona.s.qd ibi substitutio fuit facta a milite qui ex priuilegio militari põt omni tpe substituere directo:l3 fauore matris post pubertatẽ obliquat qñ fuit vsus verbo cõi vt ibi:secus si directo.Nam dico q quando vtitur verbo communi non censetur voluisse in dubio vti priuilegio militari:sed iure cõmuni nisi aliter de sua volũtate appareat:vt est tex.in.l.in testõ.in fin.C.de testa.mili.ff.e.l.querebat.ij.responso.ibi.si hoc specialiter zc.z quod no.eod.ti.si miles vnum.per glo.z expresse per eundem Bar.in.l.lucius.de vul.z pu.in.j.col.in.iij.q.prin.ibi.tu dic zc.bene facit qd no.Bal.i.l.bonor.C.qui admit.ad bo.pos.pos.Et sic dico q in.l.pcibus.ista substitutio t3 de iure cõi pinde ac si fuisset facta a pagano.qd etiã pbat:quia si teneretur iure militari non esset ratio quare magis obliquaretur post pubertatem q̃ ante.Nam si fauor matris tanq̃ fundatus in causa naturali prefertur fauori militis post pubertate3 tanq̃ fundato in causa ciuili.ar.l.z habet.§.si pub.ff.de tutel.deberet etiam preferri ante pubertatem:qz viget eadem ratio.

[a] ¶Moniales. Uide omnino dñm Bar.soz.in cõsi.cccxx.incl.viso.v.tertio z vltimo.z in consil.ccxli.incip.circa primã.in pn.cũ ver.seq.vsq3 ad ver.scda difficultas subtilior.in ij.parte.

vel si priuilegiũ militis est potentius q̃ fauor matris ante pu-
bertatem debet etiam esse post: quia est eadem ratio. prima pro
batur per rationem cui non est dare responsum. Nam miles nõ
est priuilegiatus nisi in bonis proprijs vt in omni tempore etiã
post pubertatẽ ⁊ post aditam hereditatem possit substituere di
recto: q2 põt facere vnum heredem ad tp̃s ⁊ post tempus aliuz
directo. l. certi iuris. C. de testa. mili. in bonis aũt filij sui non:
vt est tex. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pu. ver. postea autẽ. At in
bonis ipsius militis mater pupilli ⁊ vxor militis nullum merel
fauorem: sed solũ in bonis filij sui. l. fi. C. de insti. ⁊ substi. sub cõ
di. fa. Si ergo in. l. p̃cibus. illa substitutio teneret iure directo
militari ⁊ ex priuilegio militis hoc esset soluz in bonis militis:
igitur post pubertatez nõ deberet obliquari fauore matris que
in illis nullum merel fauorẽ: ⁊ tñ ibi dr̃ cõtrarium. Dicendum
est ergo vt dixi q̃ ibi illa substitutio tenebat de iure cõi tãq̃ fa-
cta a pagano posito q̃ esset facta a milite: q2 hoc ibi nõ attẽdi-
tur. vnde cũ ibi dical q̃ infra pubertatem valet iure directo pu
pillaris ⁊ matrẽ excludit postea nõ nisi iure fideicõ. nõ propter
matrẽ: q2 idem si ibi mater nõ esset: sed ꝓpter impotentiã testa-
toris qui de iure cõi non põt post aditam hereditatẽ substitue-
re iure directo post pubertatem licet miles possit quando con-
stat q̃ vult: sed ibi non constabat: sequitur qd est ibi casus q̃
compendiosa facta impuberi per verbuz cõe continet pupilla
rem expressam verbis generalibus etiã matre existẽte in medio
⁊ eam excludit: postea vero valet iure fideicõ. est etiaz casus in
c. si pater. de testa. lib. vi. lz loqual qñ per verba directa: sed ibi
sunt directa non ciuilia que equiparantur communibus.

¶ Ex his relinquil tertiũ dubiũ seu quesitũ superuacuũ. Posi
to tñ q̃ predicta cessarent. respondeo ad illud qd si mater non
agnouit hereditatẽ filie nõ transmisit eã. C. de iure delibe. quo
niam sororẽ. sed tanq̃ defecta in personã matris deuoluta esset
ad vterinam hereditas illius puelle in qua reperirel ius acce-
ptandi relictũ sibi factũ a patre de quo fuit reiecta cõditio: vt
s̃. dixi. iuxta plene no. in. l. qui se patris. C. vnde liberi.

6 ¶ † Ex quibus oĩbus patet responsio ad vnũ de quo nõ querit
in puncto. s. an alienationes bonorum facte per filiũ aut nepo
tem ad quos successio nõ pertinebat valuerint vel nõ. Et dicẽ
dum est q̃ non in preiudicium illoruz ad quos pertinet. s. isto
rum substitutorum. ⁊ idem de factis per matrem lz in preiudi-
cium ipsorum vendentium sic. l. rem alienã. de cõtrahen. emp.
¶ Et ita dico ⁊ consulo. ego Paulus de castro. Laus deo.

¶ Consilium. cccv.

1 ☞ De procuratore qui crediderat merces venales: ⁊ cõdẽna
to debitore dederat sñiam dominis mercium vt eam Venetijs
exequerenl super credito inibi dicti debitoris: queritur modo
si non põt procuratori culpe ascribi cui crediderit an per cessio-
nem talis sñie fuerit ipso iure liberatus. ⁊. 2.

2 Quid si pars debiti in solutum dati euincatur an salua sit pri-
ma actio creditori aduersus eum qui dederat in solutum.

Quid differat an datum sit nomen: an vero nomen nominis in
solutum. ⁊ quomodo ex recipientis libro hoc dignoscatur.

3 Si statutũ cogat ad cõpromissum cõsortes nulla obstãte exce-
ptione nisi lis sit terminata an possit opponi qd cõuentus fuit
liberatus p tutorẽ agentiũ: ⁊ q̃ exceptiones ꝯ possunt opponi.

N christi nomine amẽ.

¶ Visis ⁊ ponderatis oĩbus de quibus supra fit
mentio: notandũ pro fundamẽto ⁊ radice istius
1 negotij ⁊ eius de quo p̃ncipaliter ⁊ finaliter † que
ritur qd est an dictus Mattheus teneal refundere dicto Tha-
deo dictas libras. lxxij. ⁊ ß. viij. euictas per guidotum de credi
to ducis Mediolani librarum. clv. assignato Paulo patri di-
cti Thadei ⁊ Antonio patruo super imprestis venetorum vir-
tute sententie obtente per Mattheum contra ducem mediola
ni ⁊ misse dicto paulo ⁊ Antonio vt facerent eam executionem
mandari. Et etiam interesse prestitum per heredes dicti Pau
li ⁊ Antonij dicto Mattheo de pecunijs per eos illi debitis cũ
dicant nullas fuisse illi debitas si ipse tenebatur eis econuerso
ad restitutionem dictarum. lxxij. librarum: quia debebat hinc
inde fieri compensatio immo ipso iure censebatur facta ad im-
pediendum cursum dicti interesse. ff. de cõpen. l. cum alter. No
tandum dico est q̃ prout percipio ex ptitis libri dictorũ pauli
⁊ Antonij in quorũ vna ponil dictus Mattheus pro debitore
in certa quãtitate pecunie pro mercantijs ipsoꝝ illi trãsmissis
Mediolanũ ⁊ p ipsum vẽditis. Et in alia partita describil pro
creditore in libris. clv. ⁊ dr̃ ibi similiter pro mercantijs p ipsum
venditis ⁊ occasione dicte sñie iam p eos execute: prefatũ debi
tum in quo dictus Mattheus tenebal p̃fatis Paulo ⁊ Anto-
nio añ obtentã dictam sñiam de quo fit mẽtio in principio pun
cti debuit esse ex eo: q2 dicti Antonius ⁊ Pau. miserunt Mat
theo mercantias forte pannos siricos vt venderet pro eis: ⁊ ipse
vendidit duci Mediolani: ⁊ cũ nõ potuerit ab ipso cõsequi pe
cunias obtinuit sñiam predictã quã ad illos transmisit Vene-
tias vt sibi satisfieri facerent de pecunijs ad ipsum ducẽ perti-
nentibus. Et si ita se hz rei veritas qd est satis verisimile prout
colligil ex dictis ptitis ⁊ etiã arbitri possunt de hoc veridicã in
formationẽ capere res esset satis clara pro dicto Mattheo qd
ipse veniret absoluẽdus p dictos arbitros etiam si aliã libera-
tionem nunq̃ habuisset a dicto Castrutio. Et etiã si dical istã
cãm venire in cõpromisso. Et hoc aperta rõne: q2 si nulla cul-
pa potuit imputari dicto Mattheo nec ex eo q2 vẽdidit: q2 ad
hoc misse erãt vt vẽderenl. ar. ff. de vsufru. l. arboribus. §. si na-
uis. in fi. nec ex eo q̃ vẽdidit existẽti non soluẽdo: q2 immo p̃sumi
tur ꝯrium: sicut in fisco. ff. de fund. do. l. ij. l. j. §. si ad fiscũ. ⁊ ibi
no. vt lega. no. caue. Nec ex eo q̃ fidẽ habuit de p̃tio: q2 sic forte
cõsuetum erat. l. si pignore. §. fi. ff. de pigno. act. vel q2 forte nõ
potuisset resistere vel maxime timore reuerẽtie nõ fuit ausus. l.
j. §. que honorãde. quarũ rerũ actio non dal. immo forte tales
pãnos siricos nulli alteri cõmodius q̃ duci potuisset vendere.
Vñ ⁊ ad hoc censebal habere mãdatũ ex qualitate rerũ trans-
missarũ. Dico q̃ prefatus Mattheus nõ tenebal ad aliud di-
ctis Antonio ⁊ Paulo nisi vt cederet eis actionẽ ꝯ ducem me-
diolani. ff. de pig. ac. l. eleganter. §. si vendiderit. ibi. aut si nõ ex
pectat mandet ei actiones ⁊c. de dist. pig. l. quesituz. in prin. Nã
ideo tenebal Mattheus: q2 actionẽ habebat ꝯ ducez: ergo ⁊c.
l. qd debel. ff. de peculio. nec decuit aut decet q̃ suũ officiũ cũ di
ligentia ⁊ sine culpa sibi fuerit dãnosum. l. videlicet. ff. q̃bus ex
cau. maio. Ipse aũt Mattheus transmittendo illis dictã sen-
tentiam censel fecisse illud ad qd tenebal. s. mandasse vel cessis
se illis actionẽ ⁊ fecisse eos ꝓcuratores in rem suã. l. ad eoꝝ vti-
litatem. C. de pac. cõuen. l. fi. cũ ibi no. ⁊ p glo. ⁊ per Cy. C. de p
cu. l. maritus. ergo fuit liberatus. insti. quibus mo. tol. obli. in
prin. vñ si creditum qd sibi assignari fecerunt fuit sibi euictum
agat vtili actione ꝯ ducem mediolani presentem heredẽ illius
fratri sui: q2 soluendo est ⁊ cõstat de debito ⁊ reseruatũ est huic
Thadeo ius agendi per laudũ illud in quo ipse ⁊ alij fuerũt cõ
demnati ad restituendum illi Guidoto prefatas libras. lxxij.
Nec ob. qd ista cessio debet fieri periculo cedẽtis: vt dr̃ in. d. §.
si vendiderit. q2 periculum consisteret si postea deprehenderel
aliqua culpa sua: vel q2 cessisset cõtra nõ obligatum: vel q2 vẽ
didisset ei quẽ sciuisset non esse soluẽdo quorũ neutrũ hic est. nõ
ergo põt amplius conueniri ad pecuniã: q2 nõ erat debitor in
pecunia cum illam nõ percepisset nec per eũ stetit quominus p
ciperet: sed tenebal ad factũ. s. ad credendũ ⁊ mandandũ actio
nem quã habebat ⁊ illud fecit: ergo ⁊c. ff. mandati. l. si manda-
to meo. §. quotiens. Nec dico qd ista fuerit datio in solutum de
noĩe ducis: q2 illud fit qñ dal res non debita pro debita. sed hic
debebatur ipsum nomẽ ꝯctum ⁊ ipsum fuit solutũ mandando
vel cedendo cuz alia solutio non cadat. iuxta no. in. l. fin. C. qñ
fiscus vel priuã. ⁊ sic fuit solutio debiti non in solutum datio si
res sic se habuit vt dixi. s̃. Si vero negotium nõ sic se habuit: q2
forte dictus Mattheus non fuisset debitor dictorũ Antonij ⁊
Pauli ex causa supradicta sed ex alia: ⁊ sic tenebatur ad pecu-
niam non ad factũ nec liberabal cedendo actionẽ ꝯ debitorem
suũ nolentibus creditoribus. ff. de neg. gestis. l. nam ⁊ seruius.
§. fi. tunc magis est dubiũ eo q2 cum nõ appareat ipsum Mat
theũ dedisse dictis suis creditoribus in solutum nomẽ sui debi
toris. s. ducis Mediolani: sed solum misisse eis illaz sñiam vt
exigerent non sequitur q̃ per hoc videatur dedisse in solutũ di
ctum nomẽ: ⁊ q̃ illi videanl voluisse recipere in solutũ cum pos
sit subesse alia p̃sumptio minus preiudicialis recipientibus. s.
q̃ fecerit eos procuratores ad exigendũ. p id qd no. in. d. l. fi. C.
de pac. cõuen. qd etiã pz: q2 ipsi nõ posuerunt ad suũ computuz
prefatã sñiaz anteq̃ exigerẽt: tunc eñ posset dici q̃ recepissent
in solutum nomẽ ducis: sed postq̃ exegerunt ⁊ fecerũt sibi assi-
gnari debitum seu creditũ sup impresto: vt. s̃. narral in puncto
2 post prin. † Et sic bene potest dici q̃ videantur voluisse in solu-
tum recipere dictum creditũ ⁊ per cõsequẽs nomẽ nominis de
bitoris inter que longa est differentia: q2 si recepissent nomẽ di
cti ducis cum illud ab eis non fuerit euictum nõ possent agere
de euictione contra Mattheũ: sed cõtra ducẽ: q2 fuit euictuz id
qd habuerunt a duce. Sed si dicamus q̃ receperunt nomen no-
minis debitoris. s. nomen cõis Venetiarum cũ illud censeant
habuisse a dicto Mattheo ⁊ illud fuerit euictuz pro pte ⁊ ex cã
que habebat originem anteriorem: quia ex debito hereditario
cõtracto cũ dña ducissa ad quã pertinuit illud creditũ: ⁊ Mat-
theus p̃tendit debitũ ꝯctũ cum herede. s. dño duce: clarũ est q̃
causa illius euincentis erat potior: vt pz in ti. ff. de separa. Et p
ꝯñs vr̃ q̃ dicti creditores ⁊ eoꝝ heredes possint contra dictum
Mattheũ nõ dico cõtra ducẽ mediolani agere actiõe prima. l.
si quis aliam.

si quis aliā.ff.de solu.vel actione vtili ex empto.l.eleganter.ff. de cōdi.inde.vel in factum.l.sed reuocata.ff.de iure fisci.C.de sen.libe.cū si.ꝛ ar.l.si rē meā.ff.de solu.p quā vr̄ ꝙ Mattheus non fuerit liberatus per hanc receptionem in solutum de credi to qd̄ poterat a recipientibus aduocari. Et ꝙ nō videant̄ rece pisse in solutū nomen ducis sed nomen cōis Venetiarum: ꝛ sic nomē nominis debitoris eoꝝ vr̄ probari.quia volūtas tacita que colligit̄ ex aliqbus actibus nō colligit̄ vltra ꝙ illi actus in teruenerint vel gesti fuerint.C.ne vxor p mari.l.si.ff.de iti.actu ꝗ priua.l.j.§.iul.ait.ꝛ qd̄ vtrobiqꝫ p Bar.ꝛ p eundē in auf.q rem.circa fi.C.de sac.san.eccle.ꝛ qd̄ no.gl.in clem.sepe.de vb. sig.circa fi.q incipit.vr̄ per plurale.ꝛ.l.voluntarie.de excu.tu. Sed hic nō apparet de volūtate expssa sed cōiecturamus taci tam ex eo qd̄ illi gesserunt de scribendo ad rōnem eoꝝ sed non descripserunt nomē ducis sed nomē cōis Venetiarū.qd̄ pꝫ: qꝛ post assignationē dicti crediti eis factā sup iprestis: ergo illud solū videt̄ in solutū recepisse ꝛ effectus est magnus vt dixi.s.

¶ Breuiter posito ꝙ esset verum id qd̄.s.proxime dixi ꝙ non videatur recepisse in solutū nomen ducis mediolani: qd̄ tamē pro constanti non pono: qꝛ in partita libri ponitur Mattheus pro creditore vnius snie ꝛc.ꝛ sic vr̄ ſm quosdam ꝙ immo acce perit in solutum nomē ducis: attamē his que supradicta sunt in contrariū non obstantibus dicendum est eos vel ipsoꝝ here des non posse agere actione prima ratiōe dicte euictionis tali rōne: qꝛ in prefata euictione dictus Mattheus non fuit reqsi tus qn̄ prefatis Paulo ꝛ Anto.fuit lis mota per Petrum de rapendis: immo ipsi soli concordarūt cum Petro ꝛ fecerūt certam scripturā rōne cuius fuit postea facta euictio per Gui dotum filiū ꝛ heredē dicti Petri virtute cuius scripture latum fuit postea laudum vt ex tenore laudi deprehendit̄ ꝛ.s. narra tur in puncto. Igitur dictus Mattheus nō tenet̄ illis ac si eui ctum nō fuisset cū debuerint expectare qd̄ euinceret̄ per sniam iudicis: ꝛ facta denuntiatione dicto Mattheo a quo censet̄ ha buisse causam tanꝙ ab ipsoꝝ debitore nō a duce: quia ipse nō erat eoꝝ debitor: ꝛ altero predictoꝝ deficiente agi non pōt de euictione actione prima vel alia succedente in eius locum.ff.de euic.si fundo.§.si cū possit.C.eo.ti.si cum questio.ff.de rei.ven. vtiqꝫ.de neg ge.at qui natura.§.cuꝫ me.potius enim facto ip sorum censetur illud creditum pro parte euictum: ꝛ rōne illius compositionis ꝛ scripte facte per eos ꝙ culpa dicti Matthei: ergo ꝛc.ff.de euict.si seruū cui⁹ noie.cū sequētibus.ꝛ.l.si dictū. §.si cōpromisero. Nec ob. ꝙ Mattheus interuenit in illo ꝯpro misso p cui⁹ laudū subsequutū facta fuit euictio ꝛ se obligauit ppriō noie: qꝛ hoc nō fecit vt vēditor nec animo ꝑiudicandi si bi vt vēditori dicti nominis p datiōe vel receptionē in solutū ꝯ heredes dicti Antonij ꝛ Pauli ꝛ quominus ꝯ eos posset se defendere si cōueniretur ab eis occasione euictionis: sed fecit il lud tanꝙ actor ꝛ administrator negotioꝝ dictoꝝ heredū ꝛ pu pilloꝝ: ꝛ pro securitate Guidoti hoc poscentis: vt in puncto dr̄: ꝛ sic vr̄ pmisisse Guidoto ꝙ illi obseruabunt sibi laudū al's voluisset se illi teneri suo noie: nō aūt voluit dictis heredibus aliquid pmittere ꝯ se tanꝙ dantē in solutū: qd̄ etiā pꝫ ex eo qꝛ voluit securitatē a Castrutio ꝙ p illos dānū nō reciperet: scie bat ergo ius suū ꝯ illos sibi durare: ergo ꝛc.l.sicut.§.nō vr̄.ff.q bus modis pig.vel hypo.sol. Intererat autem dicti Matthei vocari in dicta euictione ꝛ rem iudicialiter discuti: qꝛ poterat esse causa in quo dicti Paulus ꝛ Anto.debuissent preferri in dicto credito pfato euincenti.l.si transactū erat tp̄s separatio nis petende: aut si ille sequutus fuerat fidem heredis vel alius erat casus in quo separatio peti nō poterat p hereditariū credi toreꝫ de bonis hereditarijs q sunt plures.ff.de sepa.l.j.§.illud. cū seq.qbus casibus cū creditores hereditarij ꝛ heredes debeāt esse pares etiam in bonis hereditarijs debuissent preferri dicti Pau.ꝛ Anto.ꝛ eorum heredes tāꝙ diligentiores in faciendo plus sibi assignari anꝙ pillū bona ducis essent possessa.ff.que in frau.credi.l.q autē.§.sciendū.ꝛ.l.pupillus.de condi.inde.l. tutores.in vlti.glo. Preterea dictus Thadeus nō venit p dictā viam.s.agendo ꝯ Mattheum actione prima rōne dicte euictio nis: sed agit actione neg.gest.descēdente ex gestione facta per mattheum post mortē Pauli et Anto.de bonis eoꝝ. Et im pingit ei ꝙ a se nō exegit ea in quibus tenebat̄ occasione socie tatis quā habuit cum patre eius seu gestorie facte viuēte dicto Paulo: vt pꝫ ex libello dato p ipsuꝫ corā ptāte et eius officio sup quo libello cōpulsus fuit Mattheus ad compromissum ꝛ quē ille psequit̄ corā arbitris: sed p istā viā clarū est dictū Tha deū venire nō posse: eo qꝛ a dicta administratione gestoria seu
3 gestione facta post mortē Pauli ꝛ Anto. tanꝙ de bonis here dū illius Pauli ꝛ Anto.ꝛ ipse mattheus fuit absolutus a Ca strutio tutore illoꝝ p publicū instrumentū in quo fuit confessus sibi fuisse integraliter satisfactū de oi in quo dicta occasione te

nebat̄ cui liberationi ꝛ cōfessioni standū est ex forma statuti nec pōt venire ꝯ per quondā pupillos. Et ideo non venit hec cau sa vel articulus in generali cōpromisso seu in cōpromisso sup dicto libello facto virtute statuti de questionibus vertentibus inter cōsortes ꝑpter finē illius statuti vbi dr̄ ꝙ predicta nō ha bēt locū in qstionibus quomodolibet terminatis: sꝫ ista pōt di ci determinata: qꝛ fuit finita ꝛ terminata p dictū instrumentuꝫ in quo ꝯtinet̄ cōfessio de soluto ꝛ liberato p acceptilationē ex q bus resultat excep.solutionis ꝛ acceptil.q̄ sunt exceptiones li tis finite q̄ opponi possunt ad ingressum iudicij. imo ꝛ ꝯ rescri ptum ſm Spec.q ita tenet expresse in ti.de excep.§.dicto.vsi. est ꝛ alia.in.viij.col.ꝛ Bar.hoc etiā vult generaliter esse veruꝫ in omni exceptione qua cōcludit̄ actori actionē nō ꝯpetere: vt est in dictis casibus: aut audientiā per legem vel statutū debe re denegari: vt ipse plene no.in.l.nā ꝛ postea.ff.de iureiur. hic aūt denegat̄ per dictū statutum dum dicit nō obstante statuto vel iure cōi in cōtrarium faciente: igit̄ ista causa tanꝙ scripta fi nita ꝛ terminata in predicto cōpromisso nō venit: qꝛ nec specia liter potuisset peti partē compelli ad faciendū sup hoc cōpro missum per id qd̄ dictū est: ergo ꝛc.l.obligatione generali.ff.de pigno.quāuiā ergo elegit dictus Thadeus hec sibi pateat.l.si militer.§.fi.ff.qd̄ me.cā. Et posito: sed nō cōcesso ꝙ posset age re actione prima ꝛ ex prima gestione facta tanꝙ de negotijs Pauli ꝛ Antonij: quia tamen ex illa non egit sed ex facta tan ꝙ de negotijs heredum que est valde diuersa: vt patet in.l.iij. in prin.iuncto.§.hec verba.ff.de neg.gest.debet succumbere postꝙ ex hac scd̄a non potest agere.l.habebat.in prin.ff.de in sti.ꝛ qd̄ no.Inno.in.c.j.de lit.cōtest. Et licet in libello dedure rit etiā primā gestionē: nō tn̄ eam deduxit tanꝙ agens actione descendente ex ea: sed tanꝙ illa fuit cōuersa in scd̄am ꝛ actionē descendentem ex scd̄a administratiōe.prout in fi. habet̄ in.l.at qui natura.§.sceuola.ff.de nego.gest.iuncta.l.diuortio. eo.ti. ꝛ mandati.l.qui mutuam.§.nō ideo minus. Per predicta pꝫ non obstare statutū de discipulis ꝛ famulis vt cōpellantur plu ries reddere rationem non obstante quietatione facta alibi ꝙ Luce: quia illud haberet locum si ageretur ex gestione facta viuente Paulo ꝛ Anto.ꝛ sic tanꝙ contra socium vel discipulū aut famulū quondam societatis: sed hic non sic immo agit̄ tā ꝙ contra actorē quondā pupilloꝝ ꝛ ex gestione facta finita so cietate: qꝛ post mortem socioꝝ alterius nature est vna ꝙ altera. Prima dr̄ vt ex quadā littera missa p procuratorem cōprehen do ꝙ debitum illarū.clv.librarūꝫ non erat ex causa societatis vel administratiōis facte de bonis societatis: sꝫ ex alia cā de p se ꝛ separata: qd̄ si pōt arbitris ꝯstare ex lr̄is societatis clarū est statutū cessare cū cessent ei⁹ verba.l.hos accusare.§.oibus. de accu. Ex predictis pꝫ arbitros nō posse de hac cā se intromitte re: ꝛ si facerent non valeret qd̄ agerent postꝙ in compromisso non venit vt dixi. Et posset de hoc opponi non ob. statuto ꝙ nil possit opponi: qꝛ hec exceptio descendit ex eodē statuto in fine: ergo ꝛc.l.ita pudor.C.de adul.l.j.in pri.ff.qd̄ vi aut clā. per bar.ꝛ quia ipso non obstante potest opponi exceptio ꝙ nō valet cōpromissum vel ꝙ in ipso nō venit causa sup qua pro nuntiatum est.ff.de pecu.l.iij.§.si seruus.per Guil.de cu.ꝛ per Bal.in.l.ij.C.de execu.rei iudi. Et ex predictis pꝫ rn̄sio ad om nia de quibus queritur. Et p predicta idē dicendū est de perso na Castrutij intercedentis ꝛ se similiter ꝯ Mattheum opponē tis in predictis cum ipo Thadeo qd̄ dictum est circa personam dicti Thadei eadem ratione ꝛ p eadem iura. Et qd̄ dictum lau dum per qd̄ aliqd̄ fuisset attentatū cōtra Mattheū vt dictum est velut iniquū posset peti reduci etiā ad arbitrium boni viri impune: qꝛ qd̄ nullum est iniquū est: ergo ꝛc. Laus deo.

¶ Casus dubius de quo queritur talis est.

¶ Rizardus habens filium naturalē tm̄ noie.B.ꝛ ex eo nepo tem legitimū ꝛ naturalem nomine.C.habens filiā legitimaꝫ ꝛ naturalem: veniens ad mortē suum cōdidit testamentū in quo dicte filie iure institutionis reliquit certā summā pecunie cum nupserit: iubens eā de his fore tacitā ꝛ contentā ꝛ amplius in vel de bonis testatoris petere nō posse. Et si dicta eius filia de cesserit anteꝙ nubat infrascriptos eius heredes sibi substituit. Et dictū.B.eius filium sibi vniuersalē heredeꝫ instituit. Et si heres nō erit vel ei⁹ hereditatis capax nō esset aliqua rōne vel cā: tūc dictū.C.ei⁹ nepotē filiū dicti.B.ꝛ q̄scūqꝫ filios alios dicti.B.tā natos ꝙ nasciturós sibi equis portionib⁹ heredes instituit ꝛ eos inuicē substituit. Et si dicti.B.eius filius: ꝛ oēs eius nepotes decesserint in pupillari etate vel postea qn̄cūqꝫ si ne filijs legitimis ꝛ naturalibus tunc ꝛ eo casu relictis p eū cer tis legatis zambrinū ꝛ Nicolaū ei⁹ cōsortes ꝛ agnatos ambos fratres ꝛ eorum filios masculos legitimos ꝛ naturales tam na tos ꝙ nasciturós heredes substituit. Post cuius testatoris obi tum dicti.B.fili⁹ naturalis ꝛ.C.nepos simul viuēte dicto.B.

bona hereditatis testatoris possederunt. Et alij filij ex dicto B. nati nō fuerūt: ⁊ dicta filia anq̄ nubat decessit in etate pubertati proxima superstite eius matre ⁊ quadam eius sorore vterina: ⁊ superstite dicto nepote a testatore instituto ⁊ substituto: vt. s. Deinde decessit dictus. B. supstite dicto nepote eius filio qui bonis ⁊ hereditati ipsius se immiscuit ⁊ illa possedit: ⁊ tandem decessit ab intestato dictus. C. dictis zambrino ⁊ Nicolao iam premortuis superstite Antonio filio legitimo ⁊ naturali dicti Nicolai et superstite dicta sorore vterina dicte filie testatoris ex priori matrimonio dicte matris nata.

¶ Modo queritur primo an dicta institutio primo facta valuerit saltem in persona dicti. C. nepotis legitimi ⁊ naturalis testatoris ⁊ fit principaliter dubium propter superexistentiaz dicte filie testatoris que est de liberis primi testatoris.

¶ Secūdo presupposito ꝙ dicta filia in pupillari etate decesserit an valuerit dicta substitutio sibi facta saltē de dicto nepote ita ꝙ dicta substitutio que comprehendit omnem etatē antequā nupserit dici debeat pupillaris ⁊ matrem excludere.

¶ Tertio inquantum nō excludat mater: q: nō apparet eam agnouisse legatum dicte filie relictum vel al's dicte filie debitū an dicta mater illud vel non agnitum transmiserit ad dictam eius filiam sororem vterinam filie testatricis.

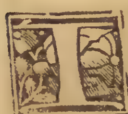
¶ Ultimo cuius effectus est dicta substitutio facta de dictis agnatis ⁊ eorum filijs masculis predictis.

¶ Consilium. cccvi.

1 ☞ Utrū testator instituta filia legitima ⁊ naturali in certa quantitate possit facere vniuersalem heredem nepotem legitimum ⁊ naturalem ex filio tantum naturali.

Item excluso nepote ab vniuersali hereditate an saltē habeat vnam vnciam in qua poterat pater institui.

2 An filia habeat totum an solum legitimam suam ⁊ reliquū ad substitutos deferatur: ⁊ sic an per substitutos excludatur filia cuius contemplatione instituti redduntur incapaces.

In christi nomine amen.

a ¶ Circa p̄mū. i Uide. d. pe. phi. a cor. in. ꝯsi. xxv. i cip. in presenti. per totum.

¶ † Circa primū [a] quesitū v̄r dicendū ꝙ dicta institutio facta de nepote ex filio naturali valuerit non obstāte ꝙ superesset testatori filia legitima ⁊ naturalis postq̄ illi certam quantitatē iure institutionis reliquit: q: siue sufficeret illi ad legitimā siue non cū posset agere ad supplementū poterat p̄r residuū bonoꝝ suoꝝ relinquere cuicūq; alteri etiā penitus extraneo. ff. de inoffi. test. pap. §. qm̄ aūt quarta. Eodē ergo mō v̄r ꝙ potuerit relinquere nepoti legitimo ⁊ naturali: lz nato ex naturali tm̄: q: macula paterna sibi nocere non dz quo ad ea q̄ proueniunt ab auo. ff. de senato. l. emancipatū. in fi. de in ius vo. l. adoptiuū. in fi. iunctis his q̄ no. Bar. in. l. gallus. §. quid si is. de lib. ⁊ posth.

¶ Breuiter ꝯriū est verū: q: lz potuisset relinquere vni extraneo tali: tñ nepoti relinq̄re nō potuit postq̄ extabat ꝓles legitima: q: tūc ꝓhibitio q̄ est circa ꝑsonā filij naturalis extendit ad nepotē ex eo lz legitimuz ⁊ naturalē. C. de na. lib. l. fi. vbi est casus. qd tñ est verū preterq̄ in vna vncia q̄ poterat relinq ipsi filio naturali: vt. l. j. eo. ti. q: in illa nō dz esse deterioris cōditionis nepos q̄ filius immo melioris cū añ illā. l. fi. ꝓhibitio que erat circa filiū naturalē nō porrigebat ad nepotē legitimum ⁊ naturalē ex eo: sed ꝑ illā. l. fi. fit extēsio dicto casu cū extat ꝓles legitima: vt ibi pz añ fi. in ver. ea em̄ subsistēte. in verbo extēdimus. igit multominus vbi nulla erat ꝓhibitio in filio naturali: vt quo ad vnciā debebat vel esse dz in nepote: q: lex illa extēdit ꝓhibitionē de filio ad nepotē: sz ꝑmissio q̄ erat in filio nō tollitur quo ad eū multominus quo ad nepotez in quo nulla erat macula: tñ in casu n̄ro cū filius naturalis p̄cederet in ordine q̄ fuit institutus ꝑ prius ⁊ nepos ꝑ posterius illa vncia ꝑtinuit ad ipsum filiū nō ad nepotē nisi post mortē filij ex sua ꝑsona tanq̄ ad eius heredem ⁊ successiue ad heredes dicti nepotis.

2 ¶ † Residuū vero bonoꝝ nec ad filiū nec ad nepotē ꝑtinere potuit: lz de facto tenuerint. sed ad quez pertineat dubitat. Et v̄r ꝙ ad filiā legitimā ⁊ naturalē dicti testatoris que tūc viuebat cuius cōtemplatiōe vel fauore filius ⁊ nepos reddebant incapaces. ꝑ. l. ij. C. de natu. libe. vbi v̄r casus. ⁊ ar. l. ij. §. si duo emācipati. ff. de colla. bono. ⁊. l. post legatum. §. amittere. de his q̄. vt indig. de litig. l. fi. in aut. de heredi. ⁊ fal. §. his igitur.

¶ Breuiter ꝯrium est dicendū postq̄ testator dicto filio ⁊ nepoti dedit substitutos. s. illos agnatos nominatos ⁊ eoꝝ filios que substitutio sine dubio cōprehendebat vulgarē: q: fuit compendiosa cū esset facta cū dinumeratione tēporis. s. qñcunq; decesserint ⁊c. Et cōstat ꝙ talis cōprehendit vulgarez cū ex vi verborum sit apta cōprehendere ꝑm omnes doc. vt no. Cy. in. l. precibus. ⁊ Bar. in. l. centurio. in antepe. col. ver. quero vtrū substitutio compendiosa cōtineat vulgarem que vulgaris locum sibi vēdicat siue institutus nolit adire siue nō possit. C. de here. insti. l. iij. ⁊ sic incepit testamentū a substitutione vulgari. l. iij. §. fi. ff. de lib. ⁊ posth. vel partim ab institutione. s. quo ad vnaz vnciam de qua filius fuit capax: partim a substitutione. s. quo ad residuum. Et sic est casus in quo cōcurrit institutio ⁊ substitutio vulgaris quoad diuersas portiones nec est hoc nouū: vt l. paterfami. titium. cū. l. sequē. ff. de heredi. insti. ⁊ no. Bar. in l. j. de vulga. ⁊ pupilla. facit qd in fi. no. in. l. j. C. de secun. nup. Qd aūt per tales substitutos qui veniunt ex expressa dispositione testatoris excluderet illa filia que veniebat ex dispositiōe legali virtute. d. l. ij. C. de natu. liber. patet q: substitutio excludit ius accrescēdi. l. j. §. ꝑ scdo. de ca. tol. l. ij. §. si duo. de ꝑm tabu. ⁊ facit. l. si fundū. §. stichū. cū ibi no. ff. de le. j. lz etiā si nō excluderēt in casu n̄ro parū referat: q: si residuū bonoꝝ ꝑtinuisset ad ipsam filiā similiter ꝑtinet ad istos substitutos q̄ sunt ei⁹ heredes ex pupillari substitutione: vt statim dicā ad quos transmisisset iure suitatis. l. iij. C. de iure delib. q: lex cēset ad filios deuoluere ꝑm qualitatē eis inherentem. arg. l. plenū. §. equitij. de vsu ⁊ ha. l. si q̄s filio. §. irritū. de iniusto testa. cū de institutione sua rejceret illa cōditio causalis si nupserit seu mixta vsq; ad legitimā ꝑm opi. Bar. no. in. l. suus quoq;. ff. de here. insti. Et q: illi agnati noīati in testamēto forte nō adiuerunt viuēte filio ⁊ nepote: q: credebāt forte ad illos ꝑtinere defecit substitutio in ꝑsonis eoꝝ. l. sz si plures. in pri. de vulg. ⁊ pup. ⁊ locū sibi vēdicat hodie in ꝑsonis filioꝝ ipsoꝝ q̄ fuerunt substituti vna cū eis: sed intelligunt substituti ordine successiuo. per no. in. l. gallus. §. j. de lib. ⁊ posth. ⁊. l. cum ita. §. fi. de leg. ij. Laus deo.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Titius infirmitate grauatus volēs facere testm̄ fecit vocari notariū ⁊ testes in numero sufficienti: q̄ postq̄ venerunt: notarius interrogauit eū an vellet testari ⁊ an vellet ꝙ ipse esset rogatus. Respondit ꝙ sic. vnde notarius se reuoluit ad testes dicendo ⁊ vos eritis testes. Deinde incepit scribere voluntatē testatoris ꝓut testator sibi dictabat ⁊ scripta qualibet ꝑticula statim ipsam relegebat testatori vt videret an esset scripta ꝑm suā intentionem ⁊ testator approbabat ⁊ sic fecit ⁊ scripsit vsq; ad heredū institutiōes ⁊ substitutiōes inclusiue apponēdo i dicta scriptura annū ⁊ mēsem ⁊ locū: ⁊ i fine apposuit hec v̄ba. actū ⁊c. p̄sentibus talib⁹ ⁊c. scribēdo noīa testiū i sufficiēti numero. Deinde anteq̄ relegeret dictā scripturā iterū totam coram testibus ꝓut est moris testator expirauit: testes tñ audiuerunt ab ore testatoris oīa ꝑ eū disposita ⁊ cōtenta in dicta scriptura.

¶ Queritur ergo hic de duobus. Primo vtrū dicta scriptura: q: nō est autenticata cū sigillo ⁊ subscriptione notarij nec reperitur descripta in libro prothocolloꝝ eius: sed inter scripturas eius ⁊ ipse est mortuus: an possit peti a iudice ꝙ faciat eā autēticari ⁊ an sit autenticanda per alium notarium de mādato iudicis ꝑm dispositionem. c. cū. p. tabellio. de fide instru. vt sic sufficiat ad probandum testamentum predictum.

¶ Secundo posito ꝙ nō esset autenticāda vtrū dictū testamētuz possit ꝓbari ꝑ illos testes q̄ fuerūt p̄sentes ⁊ audientes: ⁊ si ipsi deponunt vera esse cōtenta in dicta scriptura vtrū debebit scriptura depositionum ipsoꝝ autenticari ⁊ publicari ꝑm formam ⁊ dispositionē. l. publicati. C. de testa. cum ibi no.

¶ Consilium. cccvij.

1 ☞ Cedula in qua continet voluntas testatoris que non fuit redacta in prothocollo notarij an possit autoritate iudicis in publicaz formā redigi ⁊ publicari vt faciat fidem: ⁊ an generalis commissio iudicis hoc casu sufficiat.

2 Quot perfectiones requirant vt scriptura notarij faciat fidē.

3 Et voluntas testatoris que non habuit suam perfectionē in toto tum cum non fuerit per notariū lecta testibus an possit ꝑ ipsos testes alioquin rogatos probari.

Et de intellectu. l. fideicōmissa. §. j. cū ibi no. ꝑ bar. ff. de leg. iij.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ad primum quesitū v̄r dicendum ꝙ dicta cedula non debeat publicari per id qd habetur in tex. ⁊ glo. per Bart. ff. de lega. iij. l. fideicommissa. §. j. Sed certe id quod no. Barto. potius facit in cōtrariuz scz ꝙ debeat publicari ⁊ autenticari per alium notariuz de mādato iudicis dum ipse notat ⁊ intelligit illum text. cum glos. quando talis cedula non contineret ꝙ testamentum fuerit factum coram testibus: ⁊ sic continet duntaxat voluntatem defuncti: non autem testes coram quibus fuerat explicita. Itē intelligitur quando continet voluntatem imperfectam ⁊ non cōsumatā: qd ex eo perpenditur: q: ibi nō contineretur actum tali loco ⁊c. que verba demonstrarent ꝙ testator habuit voluntatem ꝓpfecta ⁊ cōsumata: vt no. Bal. sup intellectu illius §. cum glo. in aut. qd sine. C. de testa. Sed quādo hoc non cōtineretur: tunc

neretur tūc voluntas videreť imperfecta: ꝛ ideo nō valeret.l.si is qui.ff.de test. Innuit ergo Bar. ꝙ si dicta cedula cōtineret noia testiū: ꝛ ꝙ corā eis esset factū ꝙ tūc bñ deberet publicari: sed hic est hmōi: qꝛ dr̄ in ea manu eiusdē notarij actū ꝛc. p̄senti bus ꝛc. ꝛ enumerat testes q̄ fuerūt p̄sentes qd̓ est intelligenduz ꝛ intelligētes.ff.de arbi.l.diē proferri.corā.de verb.sig.l.corā. ꝛ qd̓ no.in.l.j.C.de erro.aduoca. Et sic pꝫ ex illo verbo actuz ꝙ voluntas de se fuit pfecta. ꝛ sic nō hꝫ obstare.l.si is q. de testa. Itē dū subdiť p̄sentibus ꝛc. apparet ꝙ fuit solennis ꝛ audita ꝛ intellecta a dictis testibus p os testatoris ꝛ etiā vt dr̄ p singula rem repetitionē notarij in singulis dispositis: lꝫ postea iterū nō fuerit tota simul recitata p notariū corā testibus vt moris est. Sꝫ istud nō hꝫ vitiare qñ duo precedētia interuenerūt: vt.j.dicam. ¶ Breuiter ergo dicendū ꝙ sicut ista scriptura si contineretur in libro prothocollorū esset publicanda de mādato iudicis: qꝛ cōtinet illa q̄ cōtinere dꝫ ad finē hunc vt publiceť: vt in C.cū p.tabellio.de fide instru.ita ꝛ nunc.qꝛ nō dꝫ nocere pti negligentia notarij ꝙ eā nō posuit ad librū.arg.ff.de lib.cau.l.si
2 pariter.circa principiū. Qd̓ aūt adsint pꝫ.nā vt ingt Bal.no. in.d.l.actus.†tres sunt pfectiones q̄ requirunť ad hoc vt scriptura notarij fidē faciat. Prima ꝙ cōtineat locū ꝛ tempus actus celebrati ꝛ testes necessarios. Scd̓a ꝙ contineat perfectionem actus. Tertia ꝙ contineat subscriptionē notarij cū signo. Primas duas pfectiones hꝫ scriptura prothocolli sed nō vltimā: qꝛ nō est adhuc redacta in mūdū: ꝛ ideo de se nō facit fidem nec deberet in iudicio recipi tanꝙ publica: vt no. Cy. ibidē in fine. tñ ille due pfectiones sufficiunt vt perueniať ad vltimā etiaꝫ p aliū notariū de cōmissione iudicis si ille q̄ cōfecit est mortuus. vt.d.c.cū.p.tabel.ꝛ tūc tanꝙ autenticata fidem faciet. Cū igiť scriptura de qua loquimur duas primas pfectiōes habeat: vt ex superioribus pꝫ: qꝛ cōtinet tps ꝛ locū ꝛ testes necessarios ꝛ sic primā.itē cōtinet illa verba actū ꝛc. ꝛ sic scd̓am ꝙ habuit voluntatē pro perfecta ꝛ cōsumata ꝛ ꝙ nolebat aliquid plus disponere.sequiť ꝙ lꝫ nō esset autenticata nec in mundū redacta cū signo ꝛ subscriptiōe notarij: dꝫ tñ autenticari: cū illa duo ad hoc sufficerent si esset in libro prothocolloꝝ vt dixi: puto tamē ꝙ requirať specialis cōmissio iudicis cū cause cognitiōe ꝛ examinatione testiū sup ipsa voluntate: ꝛ ꝙ generalis cōmissio facta alicui sup prothocollis defuncti nō sufficeret: qꝛ hec scriptura noie prothocolloꝝ nō vr̄ cōtineri cū ſm cōem vsum loquēdi prothocolla dicanť libri notariorū cōtinentes originales scripturas lꝫ de iure magis ista possit dici pthocollus ꝙ illi libri eo qꝛ ista est magis originalis ꝛ prima cū nullā habeat precedentē: sed libri sic: qꝛ cōficiunť ex talibus cedulis. ꝛ prothocollus dr̄ a prothos qd̓ est primū: vt no.in auť.de tabel.§.pe. ꝛ si. tñ verba cōmissionis intelligerenť ſm cōem vsum loquēdi.l.cū delanionis.§.asinam.de fun.instru.ꝛ hoc de primo.
3 ¶†Super scd̓o q̄sito: posito ꝙ dicta scriptura nō deberet autenticari vtrū virtute attestationū prefatoꝝ testiū possit dictuz testamentū probari per dictos testes ꝛ eorum dicta publicari. Et videť dicenduꝫ qd̓ non possit per dictam.l.fideicommissa. §.j.cum sua glo.ff.de leg.iij. Sed certe ille.§.cum glo.ꝛ dictis docto. intelligitur quando quis vellet probare testamentum per scripturam notarij confectam inter ipsuꝫ notarium ꝛ testatorem sine presentia testium: vt plerūꝗ fieri contingit: ꝛ postea coram testibus ꝛ testatore per notarium non lecta nec publicata. Et idem si fuisset facta in presentia testium: tñ ipsi nō fuerāt adhibiti nec rogati quibus casibus talis scriptura non dicitur cōtinere testamentū: sed preparationē ad ipsum: vt pꝫ ex illo tex. dum dicit. exemplum testamēti preparat ꝛc. ꝛ.C.qui testa. facere pos.l.hac consultissima.§.at cum humana. Sed si vellet probare per testes qui fuerunt presentes ꝛ rogati ꝛ audiuerunt totam voluntatem nulla est ratio quare hoc non posset licet illa scriptura corā eis nō fuerit relecta: cū etiam si nulla scriptura interuenisset taliter probari posset testamentū nuncupatiuum.l.heredes palā.in prin.ff.de testa.postꝙ dictū testamentum fuit repletū respectu voluntatis ꝛ habitū p pfecto.put colligitur ex illis verbis.actū ꝛc. ſm Bal.in.d.auť.ꝙ sine.ꝛ ita reperio quosdā solennes doctores antiquos tenuisse.s.dominum Andream ciaffi de pisis ꝛ dñm Nicolaū de neapoli qui super illo.§.dicunt ista verba formaliter. Intellige istuꝫ casum qñ cōfecta esset scriptura cōtinens voluntateꝫ sine testibus: al's ei statetur cum stetur prothocollo.in auť.de tabel.§.si.C.de discus. l.ij. Itē intellige qñ quis vult pbare voluntateꝫ per illam scripturam: secus si p testes qui interfuissent.vt.l.heredes palā.in princ.de testa. ſm Andreā de pisis. Nicolaū de neapoli ꝛc. ita habeo super libro meo. lꝫ Barto.de hoc non faciat mentioneꝫ: sed credendum est ipsum sic intellexisse: vt patet ex verbis eius dum dicit de scriptura in qua non reperiť scriptū ꝙ testamētū fuerit factū corā testibus: plerūꝗ enim hoc contingit ꝙ testatores ne testes nimio interuallo tēporis attedient faciunt pmo scribi totā eoꝝ intentionē p notariū qd̓ nō fit in breui tpis interuallo: ꝛ pleriꝗ tenent hoc per ꝙplures dies ꝛ faciunt vocati testes ꝛ corā eis legunt ꝛ eos rogāt in paruo spacio tpis. Isto casu loquiť ille tex.cū glo.ꝛ cū his que ibi no. Bar. ꝛ probatur in.d.§.cū humana. Nā anteꝙ voceť ꝛ legať corā eis talis scriptura nihil valet nec pōt pbari testamētū per illā nec p testes: qꝛ nō sunt q̄ audiuerunt. Hoc etiā modo intelligit Jo.and. in addi. Spec.ti.de instru.edi.§.compēdiose.in addi. que icipit. ad litterā fuit iste versi.ꝛc.ibi. sed fuit q̄stio de facto ꝛc. vbi recitat casum.d.l.fideicōmis.§.j.ꝛ ponit in terminis ꝙ testator fecit scribi suā intētionē solū corā duobus testibus ꝛ scriptore nō notario ꝛ mandauit ꝙ tradereť notario p quem confisci possit instrumentum adhibito debito numero testium: ꝛ anteꝙ hoc fieret mortuus est. dicit eñ ꝙ lꝫ illi duo testes deponant de hoc tñ nō probant testamētū: sed p̄parationē ad testamentū: ꝛ ideo nihil valet illa scriptura nec illa depositio p dictam.l.fideicō. §.j.vbi dicit esse casum. Ecce ergo qd̓ intelligit illū text. cū gl. qñ tpe cōfectionis illius scripture testes non fuerunt presentes in sufficienti numero: sed veniebant adhibēdi postea cum tota scriptura simul legereť. Sed in casu nostro fuerūt testes presentes a p̄ncipio vsqꝫ in finē ꝛ totā voluntatem audiuerunt: vnde posito ꝙ p scripturā illam nō posset volūtas pbari: qꝛ non est autentica: ꝛ posito ꝙ autenticari nō deberet: nō sequiť quin p testes probari possit: qꝛ testator lꝫ elegerit viā pbationis fiende per scripturā publicā adhibendo notariū: nō tñ censeť renūtiasse probationi fiende per testes.ff.de testa. mili.l.miles qui destinauerat.vbi hoc bene ꝛ solēniter probať. Laus deo.

a ¶ Subscriptionē. Quō vero ꝛ qñ subscriptio omissa i instrumēto vitiet. vide do. Alexā. de Imo. in cōsi. cij.in vlti.col.in iij.parte. ꝛ Fede. de se.in ɔsi.cxiij. ꝛ in cōsi. cxlix. ꝛ in consi.cxviij. ꝛ Ludo.ro.in.cōsi.xxiij.

¶ Factum ita se habet.

¶ M.cccl xviij. quidam Nicolus titij suū cōdidit testamentū sine scriptis p qd̓ i oibus suis bonis suos heredes vniuersales īstituit fecit ꝛ esse voluit Joānē filiū suū primū p media pte: ꝛ Franciscum ꝛ Ludouicum nepotes suos ꝛ filios quōdam Augustini titij filij sui pro alia media parte vnus alteri succedat. ¶ Itē suis p̄dictis heredibus sic equaliter institutis ꝛ factis posset casus cōtingere ꝙ neuter eorum vel filij nati vel nascituri ex eis ex recta linea nō succederet eis fili⁹ masculus: ideo voluit huic casui puidere dictus testator ꝙ dicto casu aduenien te ꝙ si aliqua filia femina dictoꝝ suoꝝ heredū vel filiorum eorum remaneret ꝙ illa filia vel filie eorūdem quot reperirentur numero ꝛ etate cōplexa sexdecim annorum quilibet habeat de bonis suis ꝛ suorū heredum florenos quinquaginta auri duꝫ nubent. ¶ Decessit dict⁹ testator relictis dictis heredibus institutis q̄ plures habuerūt filios masculos q̄ filij nō habuerūt filios masculos: postea ex Francisco nepote dicti testatoris nate fuerunt due filie quarū vna se nupsit vidua est hodie: alia etiam se nupsit ꝛ iterum vidua remanēte se nupsit. ¶ Hodie deficit linea masculina p mortem vnius filij dicti Joannis heredis instituti predicti ꝛ nō sunt neꝗ reperiunť aliq̄ filij vel descendētes masculi dicti testatoris vel dicti heredis. Queritur quid iuris.

¶ De conditione nubendi impleta ante existentiam alterius conditionis.

¶ Consilium.cccviij.

1 ☞ Si fiat legatum filiabus sub conditione dum nubent: ꝛ si masculus non succedat institutis ſm mentem testatoris an adueniente conditione prima nuptiarum debeatur legatum: si secunda conditio adhuc pendeat.ꝛ.2.
2 Instrumentum non vitiat mala grammatica.
3 Et an legatum factum filiabus que nupte non erunt tempore mortis an comprehendat viduas.

N christi nomine amē.

1 ¶†In isto facto plura videntur facere dubium. ¶ Primum est ꝙ in isto legato non solum fuit apposita conditio nubendi que dicitur extitisse: sed etiam vr̄ fuisse apposita alia que non extitit.s. si heredibus institutis non succederet filius masculus: vt pꝫ in verbis illis positis in puncto ibi. item suis predictis here. que cōditio nō extitit: qꝛ dicti heredes decesserunt cū filijs masculis q̄ eis successerunt. vt mihi asseriť: ergo ꝛc. de ɔdi. insti.l.si heredi plures. Sꝫ certe cōditio illa fuit si nec heredib⁹ institutis nec eorum filijs masculis natis vel nasciturис non succederet fili⁹ masculus: vt pꝫ in verbis testatoris punctaliter recitatis in puncto quanꝙ ineptis ꝛ malā grāmaticā continentibus dū dicit possit causa cōtingere ꝙ neuter eorum vel filij nati vel nasciturи ex eis ex recta linea nō succederet eis filius masculus: nam posuit in casu nominatiuo illud verbū neuter ꝛ illud verbū filij nati vel nasciturи: ꝛ cū deberēt eē in casu datiuo vt pꝫ ex illa dictione eis quā subiungit dum dicit. non succederet eis ꝛc. al's illi nominatiui nihil importarent: qꝛ non habent vn̄ regant: voluit ergo dice

re sic: qꝛ posset casus cōtingere ꝙ neutri meorū heredū vel filijs eorū natis vel nascituris succederet filius masculus: ⁊ tunc nō expediebat ponere illaʒ dictionē eis: nec repetere illā negatiuā nō: qꝛ satis colligebatur ex dictione neutri. Ista autē conditio extitit: qꝛ lʒ heredes decesserint cum filijs masculis: illi tñ postea ⁊ nunc nouiter dicuntur decessisse sine eis: ergo ⁊c. iuxta not. per Bar. in. l. cēturio. ff. de vulga. ⁊ pup. in. iij. q̄one principali. de cōpendiosa facta p verbū cōmune. versi. quero vlterius qd si te

2 a statoꝛ dixit ⁊c. l. si sic. ff. de leg. ij. †constat nāqꝫ ꝙ mala latinitas notarij nō habet vitiare dispositionē vltime volūtatis[a]. l. imperatoꝛ. ff. de sta. ho. ⁊ no. Bar. in. l. plautius. in fi. de auro ⁊ argē. legato. sed debet assumi ille significatus qui ex verbis verisimilius colligi potest. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu. de regulis iuris. l. in obscuris.

a ℭ Volūtatis. Vide do. Pet. phi. cor. in cōsi. ccxxxv. incip. visa. in lra. B. in iiij. pte. ⁊ qd per Bal. i cōs. xxxiij. in. j. pte. ⁊ in cōsi. cxxvj. in. iij. pte.

ℭ Scdo facit dubiū: qꝛ ex mō legādi ex quo colligitur intētio testatoris ⁊ cā legandi. ff. de iudi. l. sed ⁊ si susceperit. §. j. vr colligi dictū legatū fuisse factū pro ipsis nubēdis ⁊ in auxilium nuptis: qꝛ dixit. qd haberent dū nuberēt ⁊c. Sed ista causa cessat in ista que nunc tpe cōditionis existētis reperitur nupta: qꝛ tali auxilio nō indiget: ⁊ etiā in vidua que nubere non vult: igitur vr qd cōmodo institutorū ⁊ eorū heredum cedere debeat dicta quantitas legata. argu. ff. de lega. ij. l. lucius. §. a te. qꝛ cā legati multū attēditur. l. nomē debitoris. §. fi. de leg. iij. de acqui. pos. si is qui cū. de rei vendi. l. emptoꝛ. §. fi. ⁊ qñ causa ob quā de futuro implendam factū fuit legatū reperitur aliunde impleta nec amplius impleri pōt vel non est reiterabilis nō debetur legatuʒ. argu. ff. de ali. ⁊ ci. lega. l. alimenta. §. basilice. Sed ad hoc respondetur ꝙ posset procedere si testatoꝛ dixisset expresse pro eis maritandis: secus si dixisset p dote: vel neutra dixisset: sed solū legauerit si nuberēt: vel nō nuberēt: vt pʒ ex no. p Bart. in. l. lucius. ia prima. in. fi. ff. de leg. ij. ⁊ etiā ex. l. hec cōditio. la prima. ff. de cōdi. ⁊ demon. vbi nupserat in vita testatoris: ⁊ sic nō indigebat amplius nubere ⁊ tñ sibi debetur legatū: potius em vr relictum in augmentū dotis qd fieri pōt cōstante matrimonio. l. fi. C. de dona. ante nup. ⁊ per Barto. in. d. l. lucius. al's duntaxat sub illa conditione: vt. d. l. hec conditio. ⁊ sic sufficit ꝙ illa sit impleta ꝙ nupserit: lʒ dicta pecunia non possit conuerti in actum vel auxilium nubendi: quia nō censetur ob hoc relictuʒ ex quo non fuit expresse dictuʒ. vnde fauore legati sufficit ꝙ illa verba faciant cōditionem: nec debēt intelligi vt etiā faciāt causam vel limitationē in legato ꝓpter cuius cause defectū posset perire. arg. l. in testamētis. de regu. iur. cum si.

ℭ Tertio facit dubium quia istud legatū nō fuit factū dū nupserint: tunc enim exponetur idest postꝙ: ⁊ sic secuto nuptu omne tēpus qd post sequeretur esset congruū ad legatū petendū: qꝛ censeretur noluisse qd posset peti qñcūqꝫ postꝙ nupserint. Sʒ hic dixit dū nubent qd non pōt exponi nisi qñ nubent. ⁊ sic voluit posse peti solum in actu nubendi. vnde cum ille actus nunc nō immineat: sed diu est ⁊ fuit celebratus: vr ꝙ non posset peti: qꝛ dicte dictiones significant tempus limitatum. s. tunc cū nubēt. vnde extra illud non videtur peti posse. arg. l. iiij. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ qd no. in. l. in substitutione. de vul. ⁊ pup. Sʒ ad hoc rñdeo ꝙ illa verba dum nubent significant principaliter tempus quo debeat eis solui: tñ habuit inclusaʒ vnā cōditionē sub qua

b testatoꝛ voluit eis deberi scilicet si nubēt sicut in dictione cum[b] que principaliter denotat tempus idest expresse: secūdario idest tacite denotat cōditionē. l. si titio. ff. qñ dies lega. ce. ⁊ no. in. l. q promisit. ff. de cōdi. ⁊ demō. sicut in alijs aduerbijs tpis: vt no. Bar. in. l. j. ff. de cōdi. ⁊ demon. que cōditio lʒ in ordine verboruʒ dicatur secundaria: qꝛ est tacita vt dixi: tñ in ordine intellect[9] est primaria: qꝛ prius incipere dʒ deberi ꝙ debeat solui. ⁊ sic est sensus lego si nupserint ⁊ solui volo cū nupserint: cum igitur nupserint extitit cōditio sub qua incepisset deberi si tunc alteri cōditio de qua. s. extitisset: ⁊ sic quantū ad dictā conditionez fuit purificatū. Solutio vero que veniebat fienda tpe nuptiarum ideo facta nō fuit nec fieri debuit qꝛ adhuc pendebat altera cōditio scilicet si decesserint sine filijs masculis. Naʒ ex appositione ambarum cōditionū predictarū in quarum euentū est debēdum presumendum est testatorem noluisse apponere solutioni dicti legati illud tps nuptus: nisi tunc tēporis altera ꝯditio extitisset: qꝛ vt dixi prius voluit qd deberetur ꝙ qd solueretur. Sed ꝙ deberetur noluit nisi ambabus conditionibus existētibus: ergo nec ꝙ solueret. Negandū est igitur ꝙ in casu nostro voluerit solui cum nuberent ex quo tunc adbuc penderet alia conditio: ⁊ p cōsequens dictum legatū non cēsetur habuisse in se dictū tps solutionis fiende sed solum conditionem si nupserint: lʒ ergo nunc nō immineat dictus actus nubendi non propterea prohibentur iste petere: qꝛ illud censetur appositum in fauorem ipsarū. s. vt tunc sit eis soluendum: nec possit heres differre eis inuitis: non ergo dʒ operari eoꝝ odium: vʒ vt ex quo solutio non potest

b ℭ Cū. Pro q̄ dictione vide. d. Pe. pbi. cor. in cōsi. liij. inci. pro decisione. in lra C. ⁊ D. in. j. pte. ⁊ in ꝯsi. ccccxij. incip. circa. in littera. A. in. iij. pte. ⁊ Bal. in consil. cccclij. in. j. pte. ⁊ i ꝯsi. cccclxxxiij. in. iij. parte. ⁊ i cōsi. ccccxiij. in v. parte.

fieri tpe quo testatoꝛ disposuit non sit amplius fienda. arg. d. l. nomen debitoris. §. fina. ⁊. l. cum tale. §. fi. de condi. ⁊ demon. vbi verba prolata ad bonum effectum non inducunt alium diuersum. ⁊. l. mancipia. de fund. instru. tps nanqꝫ solutionis fiēde non facit legatum conditionale: vt si nunc fieri nō potest legatum pereat. ar. l. ex his verbis. C. quando dies lega. ce. Nam si testatoꝛ vnam tantū conditionē apposuisset dicendo lego titie cum nubet: si nuberet in vita testatoris nemo diceret legatū ei nō deberi: lʒ tēpore nuptus solutio non fuerit fienda prout testatoꝛ noluit: quia hoc casu demum voluisse censetur cuʒ nuberet post mortē non in eius vita: ⁊ sic cū nupserit in vita dictum tempus euanuisse vr ⁊ censetur pro non apposito: ⁊ hoc per dicta doctorū q indistincte nolunt ꝙ tales conditiones non faciles qñcūqꝫ impleantur purificent legatū per dictam. l. hec cōditio. de condi. ⁊ demon. lʒ illa loquatur quādo apposuit futurū sub iunctiui qd deriuatur a preterito. ⁊. l. si ita scriptum. §. fi. de leg. ij. quando dixit cū nupsissent ⁊c. tñ idem est si per futurū indicatiui qd deriuatur a presenti rōne predicta. Et qꝛ potest saluari intentio testatoris modo quo dixi. s. vt si nubat post mortem habeat tunc: sed si nubet in vita testatoris non habeat tunc lʒ post mortem: ideo ergo ⁊ fortius in casu nostro vbi nupserunt post mortem: tamen quia anteꝙ esset impleta altera conditio: ⁊ sic non debuit fieri tunc solutio ideo fiat post eam impletam: nec in hoc ꝯdicitur in aliquo intētioni testatoris: vt ex ꝓdictis pʒ.

3 ℭ †Quarto facit dubiū quo ad illā viduā. nā istud legatū nō fuit factū certe indeterminate persone. s. Titie cū nupserit: tūc enim haberet locū. l. antepen. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. fac. vʒ qd sufficit eā semel nupsisse: lʒ nupta non durasset. sed hic fuit factū generaliter filiabus que extare reperientur dum nubent: in quo generali legato nō videntur inuitate vidue: quia per hoc inuitarentur ad secūdas nuptias que sint odiose: vt in auc. cui relictum. C. de indi. viduita. Sed cōtrarium est verū: nam lʒ prime nuptie sint fauorabiliores ꝙ secūde vt ibi: nō tñ secūde sunt odiose immo fauorabiles ad replendum liberis ciuitatem qd expedit reipublice. l. j. ff. so. ma. Et ideo dñs Jac. bu. disputando tenuit qd si quis legauerit cuilibet filiarum que nupte non fuerunt sub illis verbis non solum veniunt ille que nunqꝫ fuerunt nupte sed etiā vidue: vt hr in questione sua q incipit. qdā paterfa. Ex quibus oibus cōcludo ꝓ ꝓdictis dñabus qd petere possint legatum vna cum. s. scripto egregio consultore domino Jo. Laus deo.

ℭ Casus talis est: videlicet

ℭ Joannes Stephani vice ⁊ noie Bartholomei Frācisci populi sancti Ambrosij de Florentia ex parte vna: ⁊ Gualterius quōdam Jacobi populi sancti Simonis de Florētia ex pte altera fecerūt adinuicē generale cōpromissum de oibus litibus ⁊ qōnibus inter dictas ptes vertentibus in Canobiū picij eorum amicū ꝓ tpe duoꝝ mensiū. Bartholomeus ꝓdictus populi scti Ambrosij ꝓdicti notificat dictū cōpromissum infra tps cōpromissi. Dictus Canobius laudauit ⁊ sentētiauit ⁊ ꝯdēnauit bartholomeū ad dandū ⁊ soluēdū dicto Gualierio floꝛe. cētū dein. Notificatur laudū ad petitionē dicti Gualterij fm formā statutorum dicto Bartholomeo hoc mō ex pte iudicis ad instātiam sui actoris p bannitorē cōis Florētie in populo sancti Ambrosij in vicinia dicti Bartholomei ⁊ ad domū habitatiōis dicti Bartholomei q hodie vʒ tpe nouificatiōis laudi moratur in populo sancti Geruasij cōis Flo. ⁊c. Opponitur p Bartholomeus laudū nō valere: qꝛ nō rite notificatū fm formā statuti cōis floren. Replicatur p gualteriū laudū legitime ⁊ rite notificatū: ⁊ p ꝯns laudū valere. ℭ Queritur qd iuris visa forma statu. cōis de notificatiōe laudoꝝ ⁊ visa notificatiōe ꝓdicta an valeat dicta notificatio necne: queritur consilium verum de predictis.

ℭ Consilium. cccix.

1 ℭ De interpetratione statuti requirentis diuersas formas notificandi sententias arbitrorum eis contra quos feruntur. Si statutū dicat ꝙ inter eos de comitatu fiat notificatio laudi: arta forma sufficit eū esse de comitatu ꝯ quē fertur laudum.

2 Erroꝛ cuius cā fuit cōdēnat⁹ vel ei⁹ ꝓcuratoꝛ nō nocet victori.

In christi nomine amē.

1 ℭ †Videtur dicēdū dictā notificationē nō tenere: ⁊ p ꝯns ex dicto laudo nullū ius fore q̄situ dicto Gualterio. nā statutū sub rubrica de notificatiōe laudoꝝ ponit tres formas notificādi. ℭ Prima est ꝙ fiat per publicū instrumētū psonaliter vel ad domū cū ꝓsentia: tñ hoc vltimo casu: duoꝝ de cōuicinia. Et ista forma est generalis taʒ quo ad habitātes in ciuitate ꝙ i comitatu ꝙ quo ad forēses nō habētes habitationē in ciuitate vel comitatu inquātū dicit psonaliter ⁊c. Et ista forma nō fuit seruata in casu nostro: qꝛ nō per instrumentū sed per preconem ⁊ p nuntium cōis Flo.

ℭ Secūdo

¶ Scdo ponit aliã formã in versi. ⁊ sufficiat. s. ꝙ fiat per nũtiũ ⁊ p pconez: ⁊ ista est spãlis quo ad babitantes in ciuitate. vr enĩ statutũ reqrere ꝙ vtraqʒ ps babitet i ciuitate ad hoc vt ista forma sufficiat: dũ dicit. inter habitãtes in ciuitate. vñ si latũ esset p comitatiuo nõ babitãte in ciuitate lʒ ꝯ habitãtẽ talis forma nõ sufficeret ⁊ sic ecõuerso: v̾bis enĩ statuti deseruiẽdũ est. l. j. §. si is q nauẽ. ff. de exerci. ⁊ cũ statutũ reqrat plura. s. vtrãqʒ partẽ habitare nõ sufficit alterã tm̃ habitare. l. j. §. pterea. de tu. ⁊ ra. di. l. fi. de trãsa. cuʒ bi. §. si ptor. Sed in casu nr̃o dictus bartholomeus nõ habitat in ciuitate tpe lati laudi sed in comitatu: igitur lʒ dicta forma fuerit seruata nõ sufficit. dr enĩ qd facta fuit p pconem ⁊ in ciuitate ⁊ p nuntiũ in comitatu ad domũ sue habitationis qd fieri nõ debuit in casu isto q nõ cõprebendit a statuto. ¶ Tertia forma est vt fiat p solum nũtiũ cũ cedula: vt in ver. in laudis vero ⁊c. Et ista est etiã specialis qñ fert laudũ ꝯtra aliquos de comitatu nõ habitantes in ciuitate. Et sic tria videntur requiri ad hoc vt ista forma sufficiat. s. ꝙ ille ꝯ quẽ latuʒ est laudum sit de comitatu qd ẽ intelligendũ. s. natiuitate. sic enĩ significat illa dictio de[a]. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. j. ⁊ ibi p bar. ⁊ p eũdẽ in. l. puinciales. in fi. ff. de v̾b. signi. ⁊ ad munici. l. j. añ finez. extra de spon. c. j. Scdo requirit qd nõ babitet in ciuitate. Tertio ꝙ babitet i comitatu: vt colligit ex v̾si. seq. ⁊ si lauda ⁊c. cũ enĩ ibi puideat qñ fert ꝯ nõ habitantẽ in ciuitate vel comitatu dat intelligere ꝙ in pcedentibus voluit puidere qñ fert contra habitãtes in ciuitate: vt in v̾si. ⁊ sufficiat. vel in comitatu: vt in v̾sic. in laudis vero. lʒ ibi hoc nõ exprimat: qr vnũ capitulum legis vel statuti p aliud declarat. ff. de peti. here. l. vtrũ. At in casu nostro lʒ adsint ista duo reqsita. s. ꝙ dict⁹ Gualterius nõ habitabat tpe lati laudi in ciuitate ⁊ ꝙ habitabat in comitatu vt psupponit. Deficit tñ primũ reqsitum qr nõ est de comitatu. i. inde oriundus: igit ista forma nõ potuit quo ad eũ obseruari. argu. d. l. cũ bi. §. ptor. ff. de trans. Cũ igit in casu nostro deficiant forme spãles necesse fuit recurrere ad formã generalẽ de qua primo loco tetigi. s. ꝙ fieret notificatio p publicũ instrm̃: illa enĩ potuit obseruari sed seruata non fuit. Alie vero licet seruate fuerint tamen seruari non poterant: ⁊ sic videtur dicta notificatio nulla: ⁊ per ꝯñs laudum effectum non habere.

¶ Breuiter his nõ obstantibus ꝯrium puto dicendũ: cuius rei gratia cõsiderandum est ꝙ intẽtio dicti statuti que magis attẽdenda est ꝙ̃ verba qñ de ipsa quoquo modo potest constare. argu. C. de fideicom. l. cum virum. ⁊ qd ibi no. per glo. ⁊ Jac. but. ⁊ Bald. C. que res pigno. oblig. pos. l. fi. de arbi. ne in arbitris. in fi. facit de iure do. l. pmittendo. ⁊ quod no. in. l. non dubiuz. C. de legi. p glo. ⁊ Barto. in versi. tertiũ dubiũ ⁊c. fuit puidere in istis casibus: scʒ cũ laudum fert ꝯtra habitantes in ciuitate. Itẽ cũ cõtra habitantes in comitatu ⁊ nõ in ciuitate. Itẽ cũ cõtra habitantes extra ciuitatẽ ⁊ comitatũ vt cõtra forẽses. Item cũ ꝯtra hereditatẽ iacentẽ q nec in ciuitate nec in comitatu: nec etiã extra ciuitatẽ ⁊ comitatũ dr babitare cum sit psona ficta in qua nõ cadit habitatio q̃ facti est sicut nec possessio. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. liber. esse iussus. Hec patent ex discursu text⁹ dicti statuti. s. ex versi. ⁊ sufficiat. ⁊ versi. in laudis vero. ⁊ ex ver. ⁊ si lauda. Itẽ ex versi. ⁊ si hereditati iacenti. Ratio nãqʒ diuersitatis formarum introductarum per dictum statutum in habitatione cõsistit: quia qñ habitat in ciuitate ille ꝯtra quẽ latum est laudũ rõ suadet vt duo interuenire debeãt. s. preco ⁊ nuntius cum cedula: quia vtriusqʒ de facili põt haberi copia. Si vero in ciuitate nõ babitat: sed in comitatu suadet ratio ꝙ solus nũti⁹ sufficiat qr nõ sic de facili põt etiã pconis haberi copia: vel sine magno sumptu. argu. C. de testa. l. fi. Similiter si nec in ciuitate vel comitatu habitationem habet suadet vt fiat in locis publicis sicut cõsueuerunt fieri citationes: vt in versic. ⁊ si lauda. Et qñ cõtra hereditatẽ iacentem ꝙ fiat in domo babitationis defuncti. facit. ff. de dã. infec. l. iij. §. pretor. ⁊. §. totiens. Nulla enĩ rõ posset alia assignari dicte diuersitatis formarũ ꝙ̃ diuersitas habitationis dũtaxat illius ꝯ quẽ latũ est: igit babet p expressa. no. C. de fideicõmis. l. quãuis in glo. ⁊ per Bal. ⁊ per eundez in. l. maximũ vitiũ. de libe. pte. Ex hoc infero ꝙ licet in versic. ⁊ sufficiat ⁊c. dicat tex. statuti qñ laudũ est latum inter babitãtes in ciuitate: ⁊ sic innuat ꝙ reqrat vt vtraqʒ pars habitet in ciuitate tã illa ꝯtra quã latũ est ꝙ̃ illa pro qua. tñ hoc vltimũ nõ est attendẽdũ: qr in boc nulla rõ statuti põt fundari: nec aliqd põt hec habitatio illius pro quo latũ est inferre ad formam illã: sed solum est attẽdendũ primum. s. si latũ est ꝯtra babitantẽ in ciuitate qd colligit apte in v̾si. se. s. in laudis vero ⁊c. vbi puidet qñ latũ est cõtra habitantes in comitatu. nõ euim in illo v̾si. pọderat an ille pro quo latũ est habitet in comitatu: sed soluʒ an ille cõtra quẽ ibi babitet. Igitur eodẽ mõ credẽdũ est qd nec in pcedenti versi. ⁊ sufficiat ⁊c. voluerit boc ponderare. Similiter colligitur in ver. ⁊ si lauda ⁊c. vbi non ponderat personam illius p quo latũ est: sed illius ꝯ quẽ latũ est. Ex qbus infero ꝙ si latum est ꝯtra habitantẽ in ciuitate etiã p nõ habitante locũ sibi vendicat ille versi. ⁊ sufficiat ⁊c. ⁊ forma ibi tradita lʒ illud v̾bũ inter habitãtes prima facie sonet in ꝯrũ. Sed certe vnũ capitulũ legis vl statuti: vt. s. dixi p aliđ declarat. l. verũ. ff. de peti. bere. Similiter dico ex pdictis ꝙ in v̾si. i laudis vero ⁊c. lʒ tex. dicat ꝯtra aliquos de comitatu vel districtu ⁊c. tñ hoc nõ est ponderandũ: scʒ qd sit oriundus de comitatu vel districtu: sed solũ qd ibi babitet sicut nec in v̾si. pcedẽti. ⁊ sufficiat ⁊c. ponderat qd sit in ciuitate oriundus: sed solũ ꝙ ibi babitet. Et similiter colligitur ex v̾si. seq. ⁊ si lauda ⁊c. ibi dum dicit nõ habẽtibus domum vel babitationẽ in ciuitate comitatu vel districtu ⁊c. q̃si. d. si forensis natiuitate ꝯ quem latum est haberet habitationem in ciuitate comitatu vel districtu locum sibi vendicent forme precedentes. Alia forma que sequit ita colligitur manifeste ex dicto versi. si qs nolit verba captare ⁊ cauillare: sed potius fm mentẽ ⁊ rõnẽ intelligere qd est fiendũ. ff. de exbi. l. penul. Si igit forẽsis natiuitate cõtra quẽ latũ ẽ habitaret in comitatu locũ sibi vẽdicaret forma tradita in v̾. in laudis vero. s. vt sufficeret notificatio facta p nũtium: vt colligit ex dicto v̾si. ⁊ si lauda. a ꝯrio sensu q ẽ valid⁹. l. j. §. q mãdatũ. de offi. eius cui mãda. est iuris. ergo ⁊ eodẽ mõ si ciuis ꝯtra quẽ latũ est non habitet in ciuitate. Sed in comitatu dʒ illa forma sufficere qua eadem est rõ lʒ proprie loquendo nõ posset dici de comitatu rõne solius habitationis: prout v̾ba statuti vident prima facie reqrere. Fuit ergo potius vitiũ dictantis dictũ statũ ⁊ lubricitas lingue in apponendo illud verbũ de comitatu vel districtu ꝙ̃ intẽtionis. vñ nõ dʒ attẽdi. arg. C. de test. l. errore. ad legẽ iul. maie. l. famosi. §. j. Solum enĩ voluit põderare an habitet i comitatu vel nõ. Pʒ etiã de dicto errore: qr nec etiã in dicto versic. in laudis vero. fit mentio ꝙ ille ꝯtra quẽ est latũ habitet in comitatu: sed solũ dr ꝯtra aliquos de comitatu vel districtu nõ babitantes in ciuitate ⁊c. ⁊ posset esse de comitatu vel districtu origine ⁊ nõ babitare in ciuitate nec in comitatu: quo casu nõ haberet locum forma tradita in illo v̾si. in laudis ⁊c. sed potius tradita in versi. ⁊ si lauda. sicut qñ ꝯ forenses vt colligit ex illo v̾si. vbi ponderauit an in ciuitate vel comitatu habitaret ⁊c. p qd dat intelligere ꝙ idẽ voluit in v̾si. in laudis vero. ¶ Et breuiter si singula v̾ba dicti statuti essent ponderãda ꝙ̃plures casus remanerent indecisi ⁊ improuisi a dicto statuto. s. qñ esset latum cõtra habitantez in ciuitate p nõ habitante. Itẽ qñ cõtra ciuem vel forẽsem origine babitantem in comitatu ⁊ non in ciuitate: vt pʒ ad sensum: ⁊ etiaʒ alij possent colligi ⁊ sic sequeret imperfectio legis qd in dubio non est dicendum si alius sanior intellectus dari potest. argu. c. erit autẽ. viij. distin. Sed si teneremus intellectum queʒ supra dixi. s. ꝙ ponderare voluerit solum habitationẽ illius ꝯ quẽ latum est. s. an sit in ciuitate vel comitatu vel extra vel in nullo loco tunc statutũ erit perfectum ⁊ in quolibet casu prouidet q cõtingere põt. Et ista interpretatio benignior est ideo amplectenda. ar. ff. de le. l. benignius. Ex quo sequit ꝙ in casu isto lʒ dict⁹ Bartholomeus sit ciuis Florentinus natione ⁊ non de comitatu ex quo tñ habitabat in comitatu tpe lati laudi vel facte notificationis: potuit sibi notificari fm formã dicti versi. in laudis vero ⁊c. s. p soluʒ nuntiũ cũ dimissione cedule sicut factum fuit. Sequit etiã ꝙ notificatio facta Florentie in vicinia per preconem fuit supuacua: qr illa reqrit soluʒ cum babitet in ciuitate: tamen nõ hʒ vitiare: qr ad babundantem cautelã facta fuit. C. de testa. l. testm̃. ⁊. l. ea que dubitatiõis. de regu. iur. Plus dico ꝙ babitans in comitatu lʒ inde non sit oriundus potest dici de comitatu. tex. est in. l. prouinciales. ff. de verb. signi. ⁊ ibi expsse per Bart. q dicit ꝙ perusinus dici potest non solum qui natus est perusij licet ibi non babitet sed etiaʒ qui ibi habitat: licet inde non sit oriũdus. eodem modo potest dici de perusio: qr perusinus ⁊ de perusio ideʒ sunt: vt no. in. l. sed reprobari. §. ampli⁹. de excu. tuto. Nec obstat qd idem Barto. no. in fi. d. l. prouinciales. quia vult dicere ꝙ de perusio dicitur ille qui est inde oriundus: licet ibi non babitet. non autem vult dicere ꝙ si habitet et inde non est oriundus nõ dicatur de perusio immo dicitur sicut etiã dr perusinus vt ipse idem ibi dicit: al's sibijpsi ꝯtradiceret si bene inspiciat. Et sic ex duplici capite sustinet dicta notificatio: tum qr dicit de comitatu ex quo ibi habitabat: ⁊ sic sufficiebat ꝙ per nuntiũ vt in illo v̾si. in laudis vero. tum qr ⁊ si nõ diceretur pprie de comitatu non est curandum postꝙ̃ ibi babitabat quia statutum ⁊ eius ratio solum in habitatione fundat ⁊ non in origine: vt. s. dixi. Potest etiam sustineri ex alio capite: scʒ quia procurator dicti Bartholomei appellauit eum de populo sancti Ambrosij de Florentia: ⁊ ipse Bartholomeus ratificauit compromissum in ea forma in qua factum fuerat. vnde iuste potuit credere dictus Gualterius ꝙ esset de illo populo. ar. l. j. §. si omnes. versi. ceterum. ibi. vel ipsa enĩ ille serat ⁊c. de ven.

a ¶ De. Pro q̃ dictione vide. d. pe. pbi. cor. i ꝯsi. liij. incip. p decisione. in lr̃a. C. ⁊ D. in. j. pte. ⁊ in ꝯsil. xlviij. ici. de pluribus. in lr̃a R. ⁊. O. in. ij. parte. ⁊ in ꝯsil. xxvj. icipi. in hac. i lr̃a D. ⁊. G. ⁊ i cõsi. ccxc. ici. ardua. i littera. C. la. ij. in. iij. pte. ⁊ i ꝯsi. j. i lr̃a. O. in. iiij. pte. ⁊ Bal. i ꝯsil. ccv. in. v. parte.

2 inspi. † Ex quo ergo fecit quod potuit. s. faciendo eum perquiri in dicto populo: ⁊ quia non reperijt eius habitationem fecit fieri preconium in vicina videtur sibi sufficere. ar. l. si ideo. ⁊ quod ibi no. in glo. C. de his quibus vt indig. etiam si in eo comitatu non fecisset fieri aliam notificationem: quia non tenebaꝛ eū perquirere nisi in populo vn̄ se asseruit. Nā nō pōt dictus Bartholomeus imputare dicto Gualterio credulitatem vel errorē cuius ipse ⁊ suis ꝓcu. fuit causa. l. quesitum. qn̄ accu. de pecu. est an. ⁊ no. Bar. in. l. error. ff. de confes. Laus deo.

Cōsilium. cccx.

1 ☞ Soluto matrimonio dos a patre ꝓfecta debet eidē restitui etiā mortua filia relictis liberis in matrimonio: ⁊ quid de cōsuetudine que videtur in contrarium.

2 Consuetudo cōtra ius cōmune que est in locis vicinis an extendatur ad alium locum.

In christi nomine amē.

1 † In instrō dotali non reperio ꝙ pater mulieris fuerit a marito stipulatus sibi reddi dotē soluto mr̄imonio: tunc eniꝫ sine dubio posset repetere qꝺ soluit ⁊ residuū non teneret soluere: vt no. ī. l. dos a patre. C. so. ma. ꝑ Cy. ⁊ Ja. bu. Dicet aliqs imo fuit stipulatus: qꝛ maritus in casu restitutionis dotis dedit aliquos q̄ fideiusserunt et sic p̄sumendum est ꝙ ꝑ stipulationē ꝓmiserit: vt insti. de fideiussoribus. §. fi. ⁊. ff. de fideiusso. tuto. cū ostendenduꝫ. §. fi. Rn̄deo verum est ꝙ presumitꝛ stipulatus a fideiussoribus sed nō a marito: quia non colligitꝛ ex instrō vbi stipulatio facta cū fideiussoribus non nouauit nec mutauit obligationē mariti: immo sibi accessit in casu restitutionis dotis. Uidendum est ergo an dos sit in casu restitutionis vt sic sciant an fideiussores teneanꝛ. Et quidem de iure certū est ꝙ sic ſm cōem opinionem qꝛ dos fuit ꝓfectitia: vt no. in. d. l. dos a patre. ⁊ ꝑ Bar. in. l. post doteꝫ. so. ma. de consuetudine vero postꝙ̄ filia decessit relictis liberis debet remanere penes maritum propter liberos: vt no. in dictis iuribus: sic non teneꝛ restituere quod ꝑcepit immo qꝺ nonduꝫ solutum est petere potest a patre mulieris licet matrimonium sit so-

2 lutum. ad hoc. ff. solu. ma. l. si socer. §. luce. † Predicta vera sunt si in dote mariti est talis consuetudo: secus si esset consuetudo ꝯria. si vero nō constaret de aliqua consuetudine videꝛ ꝙ debeat attendi consuetudo vicinorum locorum. extra de cēsi. sopite. de consue. cum olim. de elec. cum ecclesia. Sed verius puto ꝙ cum talis consuetudo. s. ꝙ remaneat penes maritum ꝓpter liberos sit cōtra ius cōmune ⁊ onerosa patri: lꝫ esset in alijs locis vicinis nō extenderetꝛ ad istud in quo non probaꝛ fuisse. arg. de deci. c. tua. ⁊ c. cum ꝯtingat. de capel. mona. c. ij. de prescriptio. auditis. xij. di. c. omnia. xj. di. catholica. ⁊ ple. ꝑ Inno. de offic. archidia. c. dilecto. in glo. que incipit no. ꝙ vbi. ⁊ sic remanendum est in dispositione iuris cōmunis: scilicet vt veniat restituēda patri mulieris. Laus deo.

a Ualent. Facit qꝺ hꝛ ꝑ. d. pe. phi. cor. in consi. cclv. inci. ꝙ̄uis. ī littera. E. i. iij. ꝑte. ꝙ pactū appositum in ꝯctu intelligitꝛ ſm naturā cōtractus.

Casus sequentis consilij.

Cum episcopi taruisini inuestierunt ab annis centum ⁊ plus aliquos nobiles successiue de feudo nobili existēte in paduana diocesi videlicet ad feudū ⁊ iura feudi sine fidelitate ⁊ homagio ⁊ aliquo seruitio ꝓpter qꝺ semel in anno debeant esse in termino vasallorum in ciuitate Padue si fuerint requisiti ⁊ tam si essent ꝙ̄ si nō essent vel aliquā culpā cōmitterent: vel ꝙ huius feudi inuestitura non fuerit postulata per se vel alios suos heredes vel successores non ob hoc istud feudum amittatur nec ob hoc sibi aliquod preiudicium genereꝛ sed hec inuestitura in perpetuū duret ⁊ valeat: ita ꝙ predicti. s. inuestiti ⁊ heredes sui tā masculi ꝙ̄ femine ⁊ ceteri sui heredes qui in bonis succederent hoc feudum debeant habere possidere vendere ⁊ alienare ⁊ pro anima iudicare ⁊ omnem suā voluntatem facere ex eo feudo de toto vel parte sine dicti episcopi successorūqꝫ suorum contradictione et alijs pactis antiquis imo antiquissimis q̄ in suis antiqssimis iuribus plenius cōtinenꝛ. Et ita constat ꝑ plures inuestituras.

Ultimate quidam Titius de agnatione successor bis seu ter inuestitus ⁊ in vltima inuestitura per procuratorem acceptata: vt. s̄. Sed in fine adiecta sunt ista verba. Saluo ⁊ reseruato oī iure dicto dn̄o ep̄o ⁊ successoribus ep̄atus cum in alijs inuestituris non essent ista verba nec procurator esset ad hoc constitutus in anno millesimo tricentesimo nonagesimo dominus Padue cōfiscauit oīa bona sua ⁊ ab episcopo fuit īuestitus pure: sed ī fine illius inuestiture ꝑ ep̄m adiecta sunt ista verba ꝙ nulli fiat p̄iudiciū ⁊ saluo iure oium ꝑsonaꝝ. ⁊ de dicto feudo fuit inuestitus frater dn̄i q erat spuriꝰ q decessit sine filijs masculis. sꝫ filia sine inuestitura p. xx. annos possedit ⁊ vltimate alius est inuestitus. filij dicti Titij puberes tp̄e exilij q per annos. xvj. absentes reuersi per mutationem status. vnus annoꝝ. xx. ⁊ nepos Titij annoꝝ. ij. tempore reuersionis tacuerūt per annos. xxiij. modo facti scientes huius feudi petunt inuestiri debere.

Queritur primo an dicte inuestiture antique cum illis conditionibus teneant: ⁊ si reseruatio facta in vltima inuestitura preiudicet pactis appositis.

Secundo an confiscatio facta preiudicet filio ac etiam nepoti vt transeat ad fiscum vel reuertatur ad episcopum: et sic stipulatum ius heredibus ⁊ descendentibus.

Tertio an reseruatio quam fecit episcopus in inuestitura domini reseruet ius ipsis liberis.

Quarto an lapsus triginta nouem annorum preiudicet iuri istorum liberorum cum nunꝙ̄ fuerunt citati: ⁊ an possit recuperare feudum.

Consilium. cccxj.

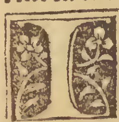
1 ☞ Inuestitura in qua dominus non reseruat sibi ea que vasalli solent dominis prestare an valeat.

2 Si in secūda inuestitura aponaꝛ aliqua clausula que immutet naturā p̄rie an valeat: ⁊ an ꝓcurator in hoc p̄iudicet dn̄o feudatario: ⁊ an dn̄s directꝰ eo īuito possit mutare dicti feudi naturā.

3 An ⁊ qn̄ delictū patris noceat filijs in perdēdo feudo: ⁊ quid si filius non sit heres patris an possit retinere feudum. Notabilis differentia an delictum cōmittatur in dn̄m feudi: an vero in dominum iurisditionis ⁊ contra fiscum.

4 Protestatio dn̄i inuestientis alium conseruat ius descendentibus eius qui priuatur feudo propter confiscationem.

5 Si agatur de perdendo feudo per prescriptionem longissimi tēporis deducuntur etates pupillares ⁊ deinde inspicitur an fuerint in iusta ignorantia non petendi.

In christi nomine amen.

1 Circa id qꝺ primo queritur in ipso quesito vel articulo. s. † an inuestiture antique facte cū illis ꝯditionibus q̄ videntur repugnare nature feudi valeant. Breuiter ⁊ sine argumentis decisiue procedendo dicendum est ꝙ sic ⁊ dicetur feudum non habens ꝓpriam naturam: vt in vsi. feu. de feudo non ha. ꝓpriā naturam. c. j. ⁊ in. ti. per quos fiat inuesti. c. fi. sic in si. habemus depositū nō habētē ꝓpriā naturā depositi: vꝫ cū nō venit restituēdū illud idē corpus pecunie qꝺ fuit traditū: sꝫ tantūdē in genere. ff. depositi. l. lucius. la. j. Nā ⁊ pacta facta

a ꝯ naturā seu ꝯ naturalia ꝯctus valēt[a]. ff. de pac. l. pacisci. ⁊ qꝺ no. in. l. pacta cōuenta. de ꝯben. emp. sed ꝯtra substātialia ꝯtractus nō valent. l. cum p̄cario. ff. de p̄ca. vel faciūt ip̄m transire in aliā spēm cōtractus cui ꝯueniat pactū. ff. de do. cā mor. l. vbi ita donaꝛ. cōtra substātialia eēt in casu nr̄o si fuisset actū ꝙ feudatariꝰ nullo mō recognosceret ecclesiaꝫ in dn̄am vel supiorem: ⁊ tūc foret potius ꝯcessio ī allodiū ꝙ̄ ī feudū ⁊ trāsisset oē dn̄ium.

Sed in casu nr̄o nō sic fuit actū: lꝫ actū fuerit ꝙ nō teneretur ad fidelitatē seu fidelitatis iuramētū nec ad aliqua seruitia preterꝙ̄ ꝙ semel in anno in termino vasalloꝝ deberet esse Padue: ⁊ sic pꝫ ꝙ ecclesia retinuit sibi supioritatē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s directū dn̄iuꝫ ⁊ vtile transtulit. iuxta ea q̄ plene no. ꝑ glos. magnā. in. c. j. de capi. cor. Sed pactum ꝙ nō teneaꝛ ad homaticū ⁊ ꝙ nō ꝑdaꝛ feudū ꝓpter inuestiturā nō petitā ⁊ ꝙ possit alienare nō reqsita ecclesia nō ē ꝯtra substātiā feudi. qꝺ pꝫ: qꝛ ista possunt remitti ex post facto: ⁊ tn̄ remanet feudū. facit in si. l. si ꝯuenerit. ff. de pac. in vlti. char. Nam si ꝓpter inuestituram nō petitam in annum ⁊ diem vel ꝓpter alienationem factam irrequisito domino feudum esset perditum ⁊ reuersum ad dn̄m posset dominus remittere hanc iniuriā ⁊ penā ⁊ remaneret feudum ex veteri cōcessione ac si nunꝙ̄ fuisset perditum. ff. de pecul. l. peculium. §. si ere. ⁊ ibi no. per glo. igitꝛ ⁊ a principio potuit hoc pactum apponi ad impediendum ꝙ non perdatur. arg. in. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. licet in contrarium faciat. l. conueniri. ff. de pact. dota. ⁊. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pact. quasi ꝑ hoc pactū inducaꝛ ad delinquendum. Sed certe non est verū: qꝛ actus de se nō sunt de genere ꝓhibitorū nisi qn̄ deficit voluntas dn̄i: sed in casu nr̄o adest: igitꝛ nō delinquit nō petendo īuestiturā vel alienādo sine reqsitione. ar. in. l. iter oēs. §. recte. ff. de fur. Ualuerūt ergo dicte īuestiture ⁊ pōt dici dictū feudū fore ⁊ fuisse seu dici posse francū ⁊ liberū ꝓpter dictū pactū: ita determinat expresse Jo. an. in addi. Spe. ti. de p̄scrip. vbi pleue tangit ⁊ examinat hunc articuluꝫ ⁊ determinat ꝙ nō obstāte quocūqꝫ pacto generali dāte libertatē remanet feudatarius obligatꝰ ad ea q̄ cōtinenꝛ in forma fidelitatis. in ti. de noua for. fide. ⁊. xxij. q. de forma. ꝓ quo facit optime. l. fi. C. de ope. lib. vbi quātūcūqꝫ patronus liberet libertū a iurepatronatus nihilominus remanet libertus subditus quo ad quedam q̄ cōcernūt fidem ⁊ reuerētiā: ⁊ talia sunt illa que cōtinenꝛ in forma fidelitatis. facit etiam. l. que sub conditione. ff. de condi. insti. cū ibi no. vbi habetur ꝙ licet remittatur cōditio iurisiurandi: non tn̄ remittitꝛ illud qꝺ v̄tute iuramēti erat explicādū: vt ibi habeꝛ in. §. si quis sub iurisiurandi.

sub iurisiurandi. Et ꝓdicta procedũt ꝓsupposito ꝙ istud sit feudum antiquum quo casu solus dñs eps̃ potuit sub eisdẽ pactis alienare. Sed si nõ fuisset antiquũ non potuisset solus eps̃ i feudum concedere quia esset alienatio: sed necesse fuisset interuenire consensum capituli ⁊ alia de qͥbus in.c.j.de rebus eccle.non alie. lib.vj.⁊ in.c.sine excep.xij.q.ij.presumit̃ antẽ interuenisse solẽnitas de qua in dictis iuribus tẽpore quo fuit facta prima inuestitura: quia tunc fuit facta alienatio: sed in inuestituris factis post non fuit necessaria: sed solus episcopus potuit eas facere.c.si.de feu.quia fuerunt executiones alienationis semel facte solẽniter.iuxta no.ꝑ Inno.in.c.quia cunctis.de conces.preben.lib.vj.post principium.ibi.nisi primo colla.fecisset ⁊c.

2 ¶ †Circa scd̃m de quo q̃rit̃ in primo articulo.s.si reseruatio facta in vltima inuestitura ꝑiudicat pactis appositis in primis. Respondeo ꝙ si illa pacta fuerunt repetita in vltima inuestitura explicite vel implicite puta faciendo eam ẜm tenorem primarum clarum est ꝙ per predicta verba non censetur recessum a dictis pactis quia resultaret ꝯrietas qđ non est dicendum.iuxta no.per Bar.in.l.fi.§.idem quesijt.ff.de cõdi. inde.⁊ per Cy.in l.cum falsa.in fi.C.de iuris ⁊ fac.igno.debet ergo dicta reseruatio intelligi.s.de omni iure qđ haberet eps̃ stantibus dictis pactis prout sunt illa de quibus hr̃ in.d.c.deferã.⁊ in.c.primo.de noua for.fideli.iunctis his q̃ notã.per Jo.an.in dicto ti.de prescrip.in addi.Spe.ne resultet ꝯrietas.iuxta no.per Bar.in.d.§.idẽ quesijt.⁊ qđ no.Cy.in.l.i exercẽdis.C.de fide instru.in.ij.q.⁊ barto.in extraua.ad reprimẽ.sup verbo nõ obstãtibus. Si vero in dicta vltima inuestitura nõ fuerũt repetita dicta pacta explicite vel implicite: ⁊ tunc quantũ fuit in dño epõ videt̃ ꝑ dicta verba voluisse recedere a dictis pactis ⁊ voluisse dictam inuestituram facere ẜm rectam naturã feudi: dũ reseruauit sibi et successoribus suis omne ius qđ videt̃ intelligendũ .s.qđ cõsueuit habere dñs in vasallũ ẜm rectã natura feudi: quia q omne dicit nihil excludit.l.iul.ff.de le.iij.tñ si ille procura.q recipit dictã iuestituram nõ habebat ad hoc speciale mãdatũ .s.ꝙ posset eo mõ innouare naturã feudi ⁊ dicte iuestiture antique non potuit fieri ꝑiudiciũ dño eius nec auferri pacta consueta apponi in alijs iuestituris.ꝑ.l.non abstulit.C.de noua.ff.e.stichũ.§.fi. in qͥb⁹ ẽ casus.facit.l.fi.⁊ qđ ibi ꝑ bar.no.in prin.ff.q̃ i frau.cre. ¶ Cõstat aũt ꝙ ipse dñs eps̃ solus ⁊ sine voluntate vasalli non potuit in preiudiciũ vasalli tollere dicta pacta: ⁊ imutare qualitatem ⁊ naturã dicti feudi quã habuit ⁊ acqͥsiuit ex primis inuestituris.ar.optimum.ff. de solu.l.aliud.⁊.l.fi.C.de do.q̃ sub modo.l.perfecta.⁊ in.c.j.in prin.de alie.feudi.pater.

3 ¶ †Circa scd̃m principale quesitũ. An dicta confiscatio preiudicet filijs ⁊ descendẽtibus ex dicto feudatario. Videt̃ ꝙ sic: lꝫ enim dictum delictum de directo nõ fuerit cõmissum ꝯtra dñm feudi[a] vt sic fecerit feudum ad ipsuꝫ reuerti.iuxta.c.j.§.deniqꝫ. que fu.prima causa bene.amit.nec etiam fecerit ipsum transire in fiscum: quia fiscus habetur loco extranei heredis in queꝫ nõ transit feudum: vt pꝫ in tit.de alie.feudi.§.⁊ si clientulus.⁊ per ea que no.per glo.in.l.ex facto.§.fi.ad trebel. iuncto eo qđ not. Barto.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam. infec.facit tamen prefatum delictum vt feudum deuoluatur ad agnatos exclusis filijs.vt in ti.si vas.feudo priue.cui defer.c.j.⁊ in.c.si vasalus culpã.si de feudo fue.cõtrouer.⁊ no.Bar.in.d.§.si de vectigalibus.⁊ deficiẽtibus agnatis videt̃ deuolui ad dñm poti⁹ q̃ ad descendentes: qͥbus videt̃ debere nocere delictũ parẽtis vt dictis iuribus ⁊ sic sunt deterioris cõditiõis filij q̃ agnati.l.qͥsqͥs.C.ad.le.iul.ma.nimirũ qꝛ cẽset̃ esse pars corpis eius ⁊ eadẽ ꝑsona cũ eo.l.fi.C.de ĩpu.⁊ alijs substi.de agri.⁊ cẽ.cũ scimus.⁊ ꝓsumptio est ꝯtra eos ꝙ debeãt eẽ sil'es patri.ff. de ali. ⁊ ci. le.l.cũ vnus.in ꝓn.⁊ qđ ibi no.in glo.⁊ ista potuit esse rõ dicti.c.j.si vas.feudo priue.⁊ dicti.c.si vasallus.si de feudo fue. controuer. ¶ Breuiter ꝓdicta viderent̃ procedere qñ quis simpliciter recepisset feudũ nõ dicẽdo pro se ⁊ liberis vel descẽdẽtibus ei⁹ quo etiam casu venirẽt liberi posito ꝙ de eis non fuerit facta expͣssa mẽtio.vt in.c.j.§.cũ ṽo corradus.q feu. da. pos. ⁊ tũc qꝛ qͥlibet ex liberis cẽset̃ habere a patre suo poti⁹ q̃ ab auo: delictũ patris nocet filijs directo descẽdentibus ex eo. ¶ Sed qñ prima inuestitura fuit facta expͣsse ꝓ se ⁊ liberis ⁊ descẽdẽtibus: tũc qͥlibet ex vltimioribus descẽdentibus cẽset̃ habere potius ab auo vel ꝓ auo seu a primo inuestito q̃ cẽseat̃ habere a patre suo imediato q nõ fuit primus inuestit⁹: ⁊ ideo delictũ patris sui a quo nõ hꝫ nec habere cẽset̃ nõ nocet sibi nec põt vel dꝫ eẽ cã auferẽdi filio qđ ab eo nõ hꝫ sꝫ ab alio. arg.ff.de senato.l. emãcipatũ in fi. l.adoptiuuꝫ.§.fi.de adop.⁊ de interdic.⁊ releg.l.ij.vbi est bon⁹ tex.⁊ ita videt̃ expͣsse determinare Cy.in.l.ij.C.de libe.⁊ eorum lib.q videt̃ velle ꝙ tũc filius possit habere feudũ etiã si nõ sit heres patris: ⁊ ꝙ tũc nõ habeat locũ ti.an agna.vel fili⁹.i vsibus feu.sed solũ hẽat locũ ille ti.qñ feudũ fuit alicui simpliciter concessum nõ facta mẽtiõe de filijs quo casu adbuc veniunt filij.vt in.d.§.cũ vero corradus.dũmõ sint heredes patris. vt in dicto ti.agna.vel filius.merito delictũ patris nocet tũc filio: qꝛ facit vt filius nõ possit esse heres patris si bona cõfiscant̃ ⁊ ipse nõ potest habere feudũ nisi sit heres. ¶ Sed qñ cõcessum fuit alicui ⁊ suis liberis vel descẽdẽtibus videt̃ velle ibi Cy.post Pe.ꝙ tũc liberi possunt habere posito ꝙ non sint heredes patris.per.l.stipu.ista.§.si qͥs ita.ff.de ver.ob.⁊ hoc etiã sentit Bal.in dicto ti. an agna.vel filius.ideo tunc delictum patris non nocet filio.ad quod etiam facit.l.si arrogator.§.j.ff.de adop.ibi.quia hoc nõ iudicio eius ⁊c.in ratione sui. Et hoc expresse etiaꝫ determinat Barto.in.d.l.j.ff.de interdic.⁊ rele.ante fi.vbi tenet prefatam distinctionem Cy.qñ delictũ nõ est cõmissum principaliter contra dñm ⁊ sic ad dñm nõ reuertitur vt distinguatur an filius venit ideo qꝛ heres: ⁊ nocet sibi delictum patris: aut non: quia heres: sed quia filius ⁊ tunc secus: vt.in.d.ll. Et sic patet ẜm eũ ꝙ filius potest interdum venire ad feudum paternum: non qꝛ heres: ergo etiam si non sit heres: ⁊ hoc non video posse contingere nisi quando primus recipit pro se ⁊ liberis eius expresse ꝓut ponit Cy.⁊ Pe.in.d.l.ij.de libe.⁊ eorum lib.ad quorum dictuꝫ Barto.se refert: igitur ille ti.an agna.vel filius.debet limitari modo quo dixi.⁊ ita sentit Bald.expresse ibidem. ¶ Cum igitur in casu nostro fuerit receptum per primum inuestitum pro se ⁊ liberis eius seu descentibus patet ꝙ delictum illius cõmissum nõ cõtra dñm feudi sed ꝯtra dñm ciuitatis non potuit nocere filijs suis ⁊ ꝙ isto casu non habet locum ille ti.si vas.feudo priue. nec illud capitulum si vasallus culpam.in ti.si de feu.fue. contro.s.ꝙ veniant agnati filijs exclusis: imo veniunt ipsi filij ex ꝓuidentia primi inuestiti ⁊ ab illo censentur habere non a patre suo: merito delictum patris filijs non nocet. Et predicta maxime procedũt si agnati non sunt qui habeant filijs nocere.argu. eius qđ habetur in.l.ea sola.ff.de regu.iuris.

4 ¶ †Circa tertiũ principale quesitum dicendum est ꝙ per dictã reseruationem factam per dñm episcopum in inuestitura quã facit de dicto feudo in personam fratris dñi ciuitatis qui vt dicitur erat bastardus fuit conseruatum ius qđ habebant prefati filij delinquentis ẜm ea que supra proximo articulo dixi: posito etiam qđ fuisset in potestate domini episcopi ius illud auferre ꝓfatis filijs: quia prefata reseruatio declarat animuꝫ eius qđ noluit auferre.ad quod.ff.quibus mo.pigno.vel hypo.sol.l.iiij.§.j.ibi dũ dicit.nisi salua causa pignoris ⁊c. de li.exhi.l.iij.§. pe. de aqua quo.⁊ esti.l.pen.ibi.sine preiudicio ⁊c.de testa.tu.l.idẽ fiet.ibi.sine vllo litis preiudicio ⁊c. quas consueuit allegare.d. Oldra.ꝙ ꝓtestatio conseruat ius sup quo cõseruando fit sic.C. de agri.⁊ censi.litibus.§.huiusmodi.de his q spon.mune.susci.l.j.lib.x. Certe etiam sine dicta protestatione vel reseruatiõe intelligebatur reseruatum.quia non potuit dominus episcopus priuare filium prefati delinquentis sine iusta causa: ⁊ ipso non conuicto.vt in ti.de feu.sine cul.non amit.postq̃ delictũ patris sui sibi non nocuerat ẜm ea que.s̃.dixi.

5 ¶ †Circa vltimũ quesitũ videt̃ dicendũ ꝙ nõ solũ lapsus.xxx. ãnoꝝ imo etiã lapsus ãni ⁊ diei infra quẽ nõ petierũt inuestituram ꝓfati filij ꝑiudicauerit eis.vt i ti.de ꝓhi.feu.alie. per Fede. §.preterea si qͥs.cũ simi. Sed certe istud non hꝫ eis obstare cum non possederint nec possideãt feudum. Et illud tp̃s datur dũtaxat ⁊ assignat̃ ei q est in possessione feudi nõ ei qui nõ est qui nõ arrat̃ ad petendã inuestiturã ẜm Guil. de cu.⁊ Bald.qui hoc notãt eleganter in.l.solẽnibus.C.de rei vẽdi. Item saltim videtur excludẽdi per lapsum.xxxix.ãnoꝝ.vt in.l.sicut.C.de ꝓscrip.xxx.annorum. Sed breuiter de ista debẽt deduci etates pupillares ĩfra quas ipso de iure non currit dicta prescriptio longissimi tp̃is: vt.d.l.sicut.in fi. Si vero facta dicta deductione remaneret adhuc tempus sufficiẽs ad prescriptionẽ dꝫ videri vtrum fuerit aliqua iusta cã ignorantie: quare nõ egerũt pro recuperatione dicti feudi: quia tũc ratione illius daret̃ in integrũ restitutio ex clausula generali si qua mihi iusta cã.l.j.in fi.ff.qͥbus ex cau.maio.ẜm Bart.q ita no.in.l.j.§.si qͥs ꝓpter inundationẽ. ff.de iti.actqꝫ priua.⁊ i.l.ab hostibus.§.sed simpliciter.qͥbus ex cau.ma.⁊ Dy.in regula si quis in ius.de regu.iur.lib.vj.⁊ glo. ordinaria in.l.sicut.ff.queadmo.ser.amit.in fi.glo. magne.⁊.l. si partẽ.eo.ti.in.j.glo.⁊ sic poterũt petere restitutioneꝫ ĩfra quadriẽniũ cõtinuũ a die scientie cõputandum aduersus cursum dicte ꝓscriptiõis: qꝛ ꝓhabita potuerũt feudũ recuperare. Et satis de facili videtur posse ꝓbari ignorantia si nõ probet̃ ꝑ aduersaꝫ partem scientia.arg.l.verius.ff.de ꝓba.vel si nõ apparet ꝙ penes dictos filios fuerint inuestiture priorum parentũ: quia tunc ignorantia causata fuit ex iusta ⁊ probabili causa que sufficeret ad restitutionem petendam. Laus deo.

¶ Punctus sup quo petitur exhiberi consilium.

¶ Quidam Joannes Blasij Rossi ritagliator de Floren. de

Additio.
a ¶ Cõtra dñm feudi. Adde Sozi.in ꝯsi.lxvj.incipi. visa donatione facta.in penul. col.v. qnto cõfirmat̃. in. iij. vol.⁊ adde ꝙ feuda nõ cõfiscant̃ ꝓpter delictũ domini: immo vasalli ipsi efficiũtur franchi propter delictũ dñi. vt not. Hyppo. marsi.sing.cxxij. incipi.vassallus perdit feudum. Hen. Ferrẽdat.

anno dñi. M.cccc.ix. de mense ex titulo emptionis acqsivit ius cuiusdã intrature super quadã apotheca acta ad ministerium ritigali sita in populo sancti Andree in via callis male. ¶ Et postea ars porte sancte Marie civitatis Floren. de anno. M.cccc.xij. emit dictam apothecam a dñis habentibus proprietatem in dicta apotheca. Et locavit dictam apothecaʒ ad pensionem dicto Joãni Blasij habenti ius intrature pro certo tpe. ¶ Et postea dictus Joannes blasij nolens amplius tenere dictam apothecã ad pensionem a dicta arte ⁊ consulibus dicte artis porte sancte Marie refutavit dictam apothecaʒ ⁊ ipsam disgõberavit. ¶ Nũc vero illi de arte pdicta dicunt dictũ Joanẽ amisisse dictũ ius intrature qd habebat: allegant quoddam statutũ dicte artis cui⁹ copia talis est: videlicet. ¶ Itẽ allegãt aliud statutum positũ in quarto libro voluminis statutoꝝ civitatis Florẽ. in tractatu ⁊ materia cõsulũ rubrica. xxix. sub rubrica ꝙ dimittens apothecã quã ꝯduxit teneaꝛ renuntiare oĩ iuri qd habebat. Cuius statuti tenor talis est: videlicet. ¶ Quibus statutis respõdeꝛ p Joãnem. Et primo quo ad statutũ dicte artis porte sancte Marie qd verũ est qd post refutationem potest quilibet alius cõducere: vʒ apothecã locatã ⁊ nõ incidit in penã statuti: nõ tñ tollit ius cõpetens ante cõditionem cõductori. ¶ Item statuto cõmunis Florẽ. respondeꝛ qd debet intelligi de iure acquisito per conductionẽ. Modo queriꝛ quid iuris.

¶ Consilium. cccxij.

1 ☞ Quãdo duo iura diverse nature apud aliquem reperiunꝛ ille duorũ psonam representat: puta ius intrature ⁊ ius conductionis in apotheca: ⁊ renuntiando apothecam simpliciter non videtur renuntiare ius intrature qd est separatum a iure cõductionis sed tantum conductionem.

Pondera etiam in fi. qd de iure cõmuni licet locare rem alteri etiam non finita prima locatione.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Notandum est p rñsione eius de quo queritur ꝙ istud ius intrature diversum est a iure conductionis. qd pʒ ex pluribus. ¶ Primo quia possunt esse penes diversas psonas ⁊ sic vnũ sine altero: ğ ⁊c. ff. de fur. l. inter oẽs. §. si serv⁹. ver. vsqʒ adeo. Iteʒ quia alterius qualitatis ⁊ vite est vnum ꝙ aliud: ergo ⁊c. ff. de dolo. l. heredibus. in fi. glo. prime. l. j. circa prin. C. de iure emphi. Nã ius intrature est ius phibendi alteri ne cõducat se invito put in fimi. ff. cõi di. l. sabinus. Sed ius cõductionis est plura cõductio seu ius inhabitandi ex cõductiõe. C. locati. l. viaʒ veritatis. Et primum est perpetuũ: scdʒ regulariter est temporale. ¶ Scdo notãdum ꝙ qñ duo iura q̃ possunt esse penes diversas personas reperiuntur cõcurrere in persona vnius iudicãdum est de illo tanꝙ de duabus personis. ff. de his qbus vt indig. l. tutorẽ. ¶ Nũc ad propositum in personã isti⁹ Joãnis Blasij cõcurrit ius ĩtrature qd acquisivit ex titulo emptionis ab vno. Itẽ ius cõductionis seu inhabitãdi qd acqsivit ex ꝯtu cõductionis ab altero. s. ab arte porte scte Marie q̃ dicitur esse pprietaria vt pponiꝛ. Ex quibus duobus etiã deprehẽditur diversitas iuriuʒ: qꝛ ex diversis titulis habitis a diversis acqsita fuerunt. Sed cõstat ꝙ si alia psona diversa a dicto Joãne cõduxisset a dicta arte cum voluntate ⁊ parabola Joannis habentis ius intrature. Deinde renũtiaret dicte apothece seu iuri cõductionis nõ acquireret ars predicta ius intrature qd esset penes dictum Joãnem: sed dũtaxat omne ius qd haberet ipse renuntians nec posset dicta ars cõpellere renuntiantem ad redimendum ius intrature qd esset penes alium ⁊ ad ipsum renũtiandũ: qꝛ statutum hoc nõ disponit: sed dũtaxat de iure qd hʒ ipse renuntians loquitur: igitur ideʒ esse debet in casu nostro: qꝛ iste Joãnes representat duplicem personam. s. personam habẽtis ius intrature: ⁊ in hoc representat venditorem. ⁊ personã habentis ius cõnductionis: ⁊ in hoc representat artem locatricẽ. Cum ergo renuntiat ex forma statuti communis Florẽtie omni iuri quod habet in apotheca conducta censetur renuntiare dũtaxat iuri qd habet vt conductor nec ad aliud tenetur ex forma dicti statuti qd loquitur dũtaxat de cõductore: non autem renũtiat nec renuntiare tenetur iuri intrature cum illud non habeat vt conductor: sed vt emptor: ⁊ sic vt diversa persona. Nec debet ars predicta plus exposcere ab eo ꝙ exposceret si ius intrature ipse Joannes non haberet: sed quidam tertius. Nam constat ꝙ tunc deberet contentari ars predicta de iure qd haberet dictus Joannes vt conductor: ergo ⁊ idem in casu nostro: quia non debet esse deterioris conditionis dictus Joannes ꝙ in eius persona concurrant ambo iura seu ꝙ habeat ius intrature ꝙ si ipm non haberet sed dũtaxat ius conductionis. arg. ff. de iniurijs. l. sed si vnius. §. si servo. Et sic patet ꝙ dictum statutuʒ cõmunis Florentie positum in quarto libro non facit pro dicta arte. Et multominus facit statutum artis predicte. Nam illud solum facit ⁊ operatur vt propter renuntiationem dicti Joannis alius possit conducere a dicta arte predictam apothecam quod prius facere nõ poterat impune obstante dicto statuto. Sed ꝙ teneaꝛ renuntiare aliud ius ꝙ illud qd habet vt conductor statutum illud non dicit nec ad hoc potest quoquomõ adaptari. Et ideo concludo pro dicto Joãne nõ obstantibus statutis predictis.

¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro vtriusqʒ iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillavi. Anno domini. M.cccc.xxiij. die vltimo Aprilis. Laus deo.

¶ Consilium. cccxiij.

1 ☞ Castellionenses subiecerant se florentinis cum quibusdaʒ pactis quorum virtute per. xxx. annos non solverant gabellas ⁊ onera nunc autem gravabantur: queritur

An spatio. xxx. annorum prescribatur libertas nõ solvendi collectas sicut filius per longum tempus liberatur a patria potestate. ⁊. 2.

2 Et an titulus libertatis minus validus confirmetur tempore.

3 An per hec verba assumo te in dominum patrem ⁊ protectoreʒ inducatur generalis ⁊ vniversalis subiectio qñ sunt alia verba repugnantia: ⁊ de dictione dominum.

Utrum pacta inita in ipsa subiectione habeant vim privilegij: an vero contractus.

4 Paria sunt limitate disponere vel perfecte.

In eodem cõtextu verborum limitata disponere.

5 Generalis reformatio non censetur derogare exemptis nisi specialis de eis fiat mentio.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Postremo res ista satis clara videtur qꝛ preponiꝛ ꝙ castellionenses iam sunt. xxx. anni ⁊ a tẽpore dictorum pactorum ꝙ ipsoruʒ virtute nunꝙ solverũt gabellas ꝯtuũ de qbuscũqʒ ꝯtibus vbicũqʒ factis et de qbuscũqʒ rebus qd si ita est non solum sunt in quasi possessione libertatis a dicto onere: sed sunt in pfecta et plena libertate. qd sic probatur. Nam posito ꝙ castellionẽses essent subditi virtute primi capituli qd negari potest: vt. j. subijciaʒ. tñ dicta subiecto equiparatur ei qua filius subijcitur potestati patris: vt probatur. ff. de iusti. ⁊ iur. l. veluti. ⁊. C. de ioffi. testa. l. si quis filiũ. versic. sed nos. ⁊ de defen. civi. l. iiij. sed si pater pmittat stare filium tanꝙ sui iuris p longum tps censeꝛ ipsum emancipasse solẽniter ⁊ efficiꝛ sui iuris. C. de pa. pote. l. j. ⁊ ar. l. si filius. C. de pe ti. here. ⁊. l. q in aliena. de acq. here. vel si ipsum emancipaverat non solẽniter talis emãcipatio confirmatur. l. si post mortem. ff. de adop. Igiꝛ et in proposito: licet pacta de exemptione a principio non valuissent: tñ ex quo cõmune Florẽtie passum fuit nõ solum longo tpe: sed lõgissimo pfatos castellionẽses stare i qua si possessione libertatis a dictis oneribus censeꝛ illa pacta cõfirmasse. ⁊ hoc etiam pbaꝛ ex no. per Bar. ff. de vsur. l. cum de in

2 rem verso. in primo membro. vbi tractat † an titulus inhabilis cõfirmetur ex sequenti prosecutione. Nam dicit inter alia ꝙ si queritur de liberatione inducenda confirmaꝛ si est tale qd solo cursu tpis põt induci: vt. d. l. si post mortem. coniuncta. d. l. j. de pa. pote. Sed constat ꝙ liberatio ab isto onere gabellarum põt induci solo cursu tpis: qꝛ licet ꝯtra vniversalem subiectionẽ nõ possit prescribi nec ꝯtra censum ordinariũ qd prestaꝛ in signum subiectionis: vt. l. cõperit. C. de prescrip. xxx. annoruʒ. ⁊ in. c. cũ non liceat. de prescript. bene tamen potest prescribi contra tales prestationes que non habent continuũ ⁊ vniformẽ modum seu cãm: vt in. c. de quarta. de pscrip. quia talia onera non solvunꝛ in signum subiectionis sicut solvũꝛ census: sed solvunꝛ psubventione superioris: vt colligitur ex. d. c. de quarta. coniuncto. c. cũ non liceat. Idem dicit Barto. si erat tale qd qd solo cursu tpis non potest induci: quia ius resistit: vt. d. l. comperit. Nam ⁊ tũc si intervenit titulus ab eo qui poterat supra ius dispensari similiter confirmaꝛ titulus per patientiam longissimi temporis. C. de fun. pa. l. fi. Sed hic titulus intervenit a cõmuni Florẽtie qd poterat in hoc supra ius dispẽsare i suo territorio: ergo ⁊c. Sic ergo advertendum quia hic est querendum an castellionenses prescripserint hanc libertatem cum proponaꝛ eos fuisse exemptos per pactum factum a communi Florentie qd eximere potuit. vñ queriꝛ an dictum pactum eis prosit ex quo tanto tẽpore fuit eis servatum in hac forma etiã si diceret ipsum pactũ nõ valuisse vel nõ sic debuisset intelligi cũ tanto tpe sic fuerit intellectũ. Et dicẽdũ est ꝙ sic: quia cum tale pactũ sit lex. vt. l. cẽsar. ff. de publi. sic est hodie interpretandũ prout hucusqʒ interpretatum fuit. ff. de legi. l. si de interpretatione. ad hoc non soluʒ. xxx. anni: sed decem sufficere videntur. eo. tit. l. diturna. ⁊ no. in. l. de quibus. Dicam ergo istos esse exemptos non ex prescriptione tanti temporis sed ex pacto: qd quidẽ pactum tanto tempore sic fuit interpretatũ ⁊ ex tanti tpis observãtia validatũ p iura predicta. Quinimmo

dicta, Quinimmo ⁊ si pactum predictum nō interuenisset pōt
dici ꝙ prescripserint tanto tempore stando in libertate ꝑ dictā
l.primam.C.de pa.pote.vel si quis dicat eam in diuerso casu lo
qui accipiat alteram que loquitur magis ad propositum.ff.de
diuer.⁊ tempo.p̄scrip.l.in omnibus.vbi ponitur regula genera
lis ꝙ in his que non sunt fisco incorporata prescribitur contra
fiscum spatio.xx.annorum nisi aliud tempus reperiatur expres
sum.Nec obstat.l.fi.de sacrosanc.eccle.quia in certis specialib⁹
casibus loquitur:nec.l.competit:quia loquitur in censu seu tri
buto.Item quando prescribens habet titulum ab extraneo p̄
scribit contra rempublicam eo tempore quo contra priuatum.
l.quāuis.ff.de vsucap.hic autem habent castell'.titulum pacti:
3 ergo ⁊c. ¶†Verū quia vt dicitur pro altera parte sit fundamē
tum super primo capitulo dictorum pactorū per qd dicitur ca
stellionenses se subiecisse cōmuni Florentie generali ⁊ vniuersa
li subiectione:quia elegerunt ⁊ assumpserunt cōmune p̄fatū in
dn̄m propter qd dicit ꝙ sequentia pacta vel capitula continen
tia exemptionē nō habent vim cōtractus:sed vim priuilegij qd sub
ditis cōcessum potest qn̄cūqz reuocari ad libitū superioris.de p̄
scrip.veniens.de rescrip.cū ordinē.facit qd not.Inno.de iniu
rijs.in nostra.Necesse est ergo ad hoc respōdere ne si omittatur
responsio frustra ⁊ incassum laborauerim in scribendo que scri
pta sunt.Et in veritate libenter abstinerem a scribēdo sup hoc
puncto ne temerarie videar ponere os in celum:tamen ne ꝑ hoc
pereat iustitia castellionensium q̄ est clara ⁊ quā puto prefatū
magnificum cōmune Florentie nolle minuere vel turbare:sed
potius tueri vbi ostendat ausum scribendi sumpsi. ¶Dico er
go ponderatis verbis dictorū capitulorum non reperio verbum
aliquod per qd dici possit prefatos castellionenses fore submis
sos ⁊ subditos factos vniuersali submissione nisi illud verbum
dominum:qd quidem verbum equiuocum est ⁊ interdum pro
fertur gratia honoris.ff.de lega.iij.cum quis decedens.§.seiaz.
facit.l.talem.ff.de heredi.institu.⁊ hoc clarū est apud omnes:
quia interdum appellamus dn̄os eos quibus nullo iure subie
cti sumus:sed sunt nobis p̄cellentiores:qui communis vsus lo
quendi debet attendi in cōtractu maxime cum sunt alia que hoc ha
beant indicare.Dico ergo ꝙ in casu isto non fuerunt.vnde ca
stellionenses illo verbo ex quo ꝙ vellēt se subijcere seu subiectos
facere cum ex alijs verbis dictorū capitulorum appareat expres
se contrarium:sed vsi fuerunt gratia honoris ⁊ excellentie dicti com
munis Florentie:⁊ quia nō est oīmodo extranea interpretatio
sustinetur vt concordet cum alijs verbis:quia si aliter intellige
retur discordaret.arg.dicte.l.talem.de heredi.insti.Verba aūt
alia iuncta dicto verbo sunt ista:scilicet protectorem patrem ⁊
defensorem:que verba non important submissionem nec videt
per ea translata aliqua iurisditio merum vel mixtum imperiū
in dictum cōe.sic expresse determinat Barto.C.de excu.mune.
l.etiam.⁊ posito ꝙ esset translata iurisditio ⁊ imperium non tñ
per hoc posset imponere collectas ⁊ onera:vt idem Barto.ibi
no.in fine.ergo non possunt dici per dicta verba subiecti cū sub
lectio stet in iurisditiōe.Quinimo sunt alia verba que indicāt
expresse dictos castellionenses non esse subiectos:sed potius re
cōmendatos.Nam in tertio ⁊ quinto capitulo continetur ꝙ cō
mune Florētie debeat conseruare libertates ⁊ iurisditiones cō
munis castel.Cōstat autem ꝙ si essent subditi non possent dici li
beri quia liber populus est qui nullius alterius populi potesta
ti subiectus est.ff.de cap.l.non dubito.versi.liber aūt.Posito
vero ꝙ sint recōmendati ⁊ ꝙ populi Florentini maiestatem co
lant tanꝙ precellentiores ⁊ in equalibus pactis federati sint be
ne possunt dici liberi:vt.e.l.probatur.ver.item siue equo.⁊ hoc
modo sumendo proprie stabunt illa verba ꝙ conseruentur eorū
libertates que proprie non starent si essent subiecti.Item ī alio
capitulo fuit actum ꝙ potestas ibi mittendus habeat iudicare
s̄m statuta illius loci facta:⁊ fienda ⁊ sic voluerunt posse facere
statuta que non requirunt aliquam confirmationem cōis Flo
rentie:igitur nō sunt suppositi:qr tūc requireretur.C.de iurisd.
omniū iudicum.l.fi.Item in alio capitulo scilicet in quinto cō
tinetur ꝙ si ad manus cōmunis Florentie deuenirent aliquevil
le ibi nominate debeat ipsum cōe eas reducere ad obedientiam
cōis castel.sicut prius erant:ex quo patet ꝙ noluerunt se subiice
re:qr si essent subiecti ⁊ sub obediētia cōis Florētie non possent
habere alios sub obedientia sua.C.de legitima tutela.l.fi.Se
quitur ergo ꝙ non sunt vniuersaliter subiecti virtute illius ver
bi dominum qd pōt aliter assumi cum plura sint alia verba que
indicant contrarium:sed sunt subiecti solum quo ad contenta in ca
pitulis.vnde non procedit fundamentū illud ꝙ ratione subie
ctionis ista non dicantur pacta ⁊ conuentiones sed priuilegia.
¶Preterea dico posito ꝙ generaliter ⁊ vniuersaliter se submi
sissent adhuc ista dicuntur pacta ⁊ conuentiōes nō priuilegia.
Nam tunc esset verum qd dicerentur priuilegia quādo post ꝑfe
ctam ⁊ absolutam submissionem ex interuallo fieret exemptio.
Sed in casu nostro facta fuit in ipso actu submittendi.Et licet
actus submittendi precessisset:tamē quia incōtinenti facta fuit
exēptio dr̄ inesse:⁊ eodē instanti vident actus facti:⁊ sic nō pōt
dici priuilegium vel exemptio proprie:qr ista p̄supponunt esse
subditos illos qbus cōcedunt:sed in ipso actu submittendi isti
nō erant subditi ante ꝑfectam submissionē:vt pz in.l.q duos.
§.j.de manumis.testamen.⁊ quod no.in.l.arboribus.§.de illo.
ff.de vsufruc.vnde potius cū nō subditis dicitur factū dictū.vj.
capl'm:⁊ sic vim pacti ⁊ cōtractus hz ꝙ cum subditis cū tunc subie
ctio nondū esset ꝑfecta.Nam si a principio dixisset ille sindicus
summittimus nos cum ista reseruatione ⁊ tanꝙ cōditione ꝙ nō
teneamur ad onera:talis submissio tanꝙ limitata non extende
ret ad onera ⁊ quo ad illa pro nō subditis haberent:idem ergo
si submisit eos simpliciter:⁊ postea in eodem cōtextu verborum
⁊ anteꝙ ad illos actus diuerterint dictā submissionem limita
4 uit†cum paria sint a principio limitate disponere vel ꝑfecte ī eo
dem cōtextu verborū disposita limitare.ff.ad trebel.l.lucius.§.
5 q̄ habebat.de testamē.tute.si certarū. ¶†Preterea ⁊ oīb⁹ his
cessantibus posito ꝓ constanti ꝙ castelliōēses essent subditi:⁊
ꝙ ista capitula habeant vim priuilegij:⁊ ꝙ possit reuocari dico
ꝙ non constat de reuocatione.Nā in generali dispōne reforma
tionum postea factarū qbus cauetur ꝙ oēs subditi ⁊ districtua
les soluant gabellas ⁊c.non comprehenduntur castellionenses
habentes priuilegia ꝙ nō soluāt:sed necesse esset ad reuocatio
nē priuilegij eorū ꝙ de ipsis fieret exp̄ssa mentio.vt in.c.cū ordi
nem.extra de rescrip.quia in dubio in generali dispōne non in
cludūtur priuilegiati seu exēpti aut prohibiti.C.de silētia.l.ij.
facit qd no.in.l.si qs sub cōditione.ff.de condi.institu.ꝑ Bart.
⁊ in.c.eos.de īmunit.eccle.per Io.and.quia de ordinata pote
state nō debet eis auferri priuilegium.⁊ in.c.decet.de regu.iur.
lib.vj.sed de suprema potestate nō pōt auferri.non autē est veri
simile ꝙ princeps velit vti suprema potestate in derogationem
alterius nisi constet sicut nec miles censetur vti priuilegio mili
tari nisi constet sed iure communi.C.de testamen.mili.l.in testa
mento.vnde non possunt officiales gabelle turbare dictū priui
legium castellioñ.vigore alicuius statuti prius vel post facti qd
de castellionensibus expressam mentionē non faciat.Et ita fuit
isto anno consultum in facto cuiusdam cōmunitatis pretenden
tis eandem causam per sapientes communis ⁊ per dominum
Torellum eis adiunctum. Laus deo.

¶Consilium.cccxiiij.

1 ☞Tēpore ingruentis horrende pestilentie multa cōdebant
Florentie testamenta sine iuris solēnitate:presertim in fauorem
hospitalis:hospitalarij obtinuerunt ꝙ talia testamenta sic fa
cta exequi possint:queritur
An ordinatio facta super testamentis factis trahat ad futura
qd videbatur esse cessante causa.i.pestilentia.
2 Et quedam pulchra de causa finali ⁊ impulsiua.
3 Et an ordinatio que non fit ad vtilitatem postulantis dicatur
ambitiosa:an vero concessa motu proprio.⁊.nu.4.
4 Et hic de intellectu.c.si motu proprio.de preben.lib.vj.
5 Lex loquens per verbum preteriti temporis an trahatur ad fu
turum.⁊.nume.3.
6 De dictione citra.
Et quedā de pijs causis vt earū fauore sustineat ordinatio.⁊.7.
7 Laici possunt statuere sup iuramento per indirectum.

IN christi nomine amen.

1 ¶†Super eo qd querit facit dubium.Primo quia
cā ꝓpter quā emanauit reformatio in fauorē hospita
lis in parte de qua querit cōcernebat testamēta facta a calēdis
Martij tunc ꝓxime p̄teriti vsqz ad tempus edite reformatiōis
dūtaxat.s.magna mortalitas que illo tp̄e fuerat in qua morie
bant homines in ictu oculi.vñ suadebat equitas vt reformare
tur eo modo quo fuit reformatū:quia non poterant adhiberi
solēnia ꝓpter repētinos casus mortis:⁊ sic aliquid de iuris rigo
re fuerat relaxandum propter necessitatē que legē non hz.ff.de
manu.testamē.l.qui potuerūt.de excu.tuto.non solum.§.fi.de
offi.consul.l.j.cum cōcor.ibi alleg. ¶In testamētis aūt factis
post dictam reformationem non subfuit dicta necessitas vel cau
sa:igitur in eis cessare debet dispositio dicte reformationis.de
iure patro.adigere.§.quāuis.Nam limitata causa limitatum
a ꝓducit effectū[a].ff.de iure īmu.l.semp.§.negotiatores.ibi.ꝙdiu
⁊c.Sed aduertendū est ꝙ ⁊ si dicta magna mortalitas in veri
tate dederit occasionem dicte legis condende:attamen nō fuit
hec cā expressa in dicta reformatione:ergo non est attendenda:
vt not.Barto.ff.de verb.si.l.liberorum.in prima inductiōe quā
facit ad questiones statuti reprehendendo quandam rationem
Ia.de are.Nam censetur propter hoc dicta causa impulsiua ma

a ¶Effectum. Adde dn̄m Maria.sozi.ī consil.xxxj.vsi.scdo ꝓbat.in.ij.parte.

gis ꝙ finalis.ff.de postulā.l.j.§.sexum. finalis enim presumi-
tur fuisse ne defectus solēnitatis impediat testamenta ad pias
causas: qđ ⁊ sic de iure cōmuni statutum sit.de testa.c.relatum.
⁊.c.cū esses.aliquātulū impinguatū fuit ꝑ dictā reformationē:
vz vt capitanei horti sancti Michaelis habeant videre ⁊ termi
nare an dispositio de qua agetur emanauerit de volūtate testa-
toris vel nō.Nec ē incōueniens dicere ꝙ modica data occasio-
ne.i.ꝓpter illā mortalitatem facta fuerit reformatio generalis
cōprehendens nō solum testamēta tūc facta: sed etiaʒ post fien
da.ff.de manu.test.l.iiij.§.si ex die.ibi.modica data occasiōe ⁊c.
⁊ qđ hētur.ff.quando lice.ab empť.di.l.fi.§.fi.⁊ qđ ibi ꝑ Bar.
⁊ de peri.⁊ cōmo.rei ven.l.pe.§.fi.ꝑ glosellā que incipit.nunqđ
2 ⁊ contra alios ⁊c.⁊ per Bart.† Nec ob.l.adigere.§. quāuis.ff.
de iurepatro. vbi etiaʒ si causa ꝓpter quā lex facta fuit nō sit ex
pressa in lege: si tamen pōt de ipsa apparere dicitur finalis: ⁊ ea
cessante cessat.l.dispositio.qꝛ dico differentiam esse inter cām ⁊
causam. Nam quedam est causa que mouet legislatorem ex par
te ante: idest impulit ad statuendum vt fuit improbitas ⁊ inue-
recūdia calfurnie: ⁊ illa nisi fuerit exꝑssa in lege nō diciť finalis
sed impulsiua. vt in.§.sexum.s.allega.⁊ ita fuit in casu nr̄o ma
gna mortalitas ⁊ casus repentini q tunc contigerunt. Quedaʒ
est causa ꝓpter quā legislator mouetur ex parte post.i.ꝓpter cu-
ius finem ⁊ effectum vt fuit verecūdia sexus muliebris in edicto
pretoris ⁊ in casu nostro est fauor pie cause ⁊ in illa procedit con
trarium: quia qualitercūqꝫ possit de ipsa apponere: licet in lege
non fuerit exꝑssa dicitur finalis: ⁊ ea cessante cessare debet legis
dispositio: vt in.l.contraria.etiaʒ si lex sit facta motu ꝓprio: qꝛ
hec secunda magis influit.ob nullum enim aliuʒ effectum ⁊ ad
nullum finem fuerunt hic moti statuentes nisi ad finem pie cau
se ⁊ piarum dispositionum.tamen casus ꝯtingentes in magna
mortalitate impulerunt ⁊ aduertere fecerunt.fuerunt ergo illi
casus impulsiui: sed pia causa fuit finalis: de quo per Bart.in
extrauagan.ad reprimen.
3 ¶ † Scđo facit dubiū ꝙ dicta reformatio loquať ꝑ verbū ꝑteri
ti tpis dū dicit testamēta ⁊ vltie volūtates scripte ⁊c.⁊ sic videť
ꝙ loquať de illis tm̄ q̄ tūc erāt scripte non de post scribēdis. Nā
si verbū p̄ntis tpis nō comprehendiť futurū.l.si ita.ff.de auro ⁊
argen.leg.multominus v̄bum p̄teriti tpis comprehēdere dꝫ.ff.
de legi.l.cū lex. Sed certe illud verū cum profertur a testante vel
a contrahente.ff.de verbo.obliga.l.cum stipulamur.⁊.l.si a co-
lono.secus si a legislatore.ff.de offi.presi.l.illicitas.in princi.in
verbo sacras.⁊ in verbo extortas.vbi casus.⁊.l.j.de condi.ex le
ge.in verbo introductum sit ⁊c.vnde tamen si priuilegium esse
dicamus non videtur obstare quod no.glo.in.d.c.quia circa.ex
quo non indefinite: sed ꝑ verbum singulare loquatur ⁊ clarum
ibi.scripte ⁊c.⁊ quod ibi no.in fi.magne glo.q̄ exponit sit.i. erit
⁊c.⁊ plene per Barto.in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure.in.q.
illa.an lex prolata per verba preteriti temporis extēdatur ad fu-
tura. Constat autem ꝙ ista reformatio dicitur lex: licet non vni-
uersalis: sed particularis.s.in fauorem tm̄ hospitalis scte Ma-
rie ⁊ aliorum ibi comprehensorū.C.de legi.l.ij. Et sic idem iu-
ris esse debet de ipsa quo ad illos quos comprehendit qđ esset
de generali quo ad omnes.argumen.C.de prescriptio.xxx.āno.
l.omnes.ff.de administrať.tuto.si duo. ¶ Nec ob.ꝙ non est in
corpore iuris saltim municipalis: scilicet in volumine statutoꝝ
clausa: ⁊ sic non videtur iudicanda vt lex sed vt priuilegium.C.
de iusti.co.confir.§.si qua vero pragmatice.⁊ quod not.in au-
tenti.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi.opor.⁊ in auť.quas
actiones.⁊ ibi per Barto.C.de sacrosanc.eccle.cuʒ simili.quia
etiam priuilegia quando non tendunt in preiudicium alterius
ꝙ concedētis ⁊ sunt fauorabilia debent late interpretari. iuxta
not.de dona.c.cum dilectus.ff.de constitu. princi.l. beneficiuʒ.
⁊ ibi per Cyn.C.de bo.vacan.l.si quando.lib.x.per Barto.⁊ in
c.quia circa.de priuileg.ibidem per Joan.an.post Hostien.et
Abbať. et in.c.causam que.de rescripť. post Compostel. et ple-
nius in.c.olim.de verbo.signi.super glo.fi.⁊ ista est huiusmodi.
sufficit ergo mihi ꝙ habeat vim legis: licet priuate vt sic si aliud
non impediat puta preiudicium alterius vel odium: verba eiꝰ
latam recipiant interpretationē ⁊ sic comprehendant futura si
possunt salua proprietate sermonis sicut est de natura legis: im
mo etiā ⁊ priuilegij vel beneficij ius alterius cōprehēdentis nō
tangētis: vt probať in dicto.c.quia circa.⁊ in dicto.c.olim.cum
ibi no.per Joā.an.⁊ maxime cū conceditur locis pijs vbi ma-
ior fauor: vt no. Jo.an.in dicto.c.cū dilecta.in verbo beneficijs.
Nec etiam ob.ꝙ non fuit facta proprio motu: sed ad postulatio
nem. Nam diligenter notandū ꝙ postulantes non tractabant
de proprio cōmodo: sꝫ publico: quoniā publice vtile est pias vo
luntates in rem piam tendentes mitti executioni ꝓpter meritū
animarū defunctorū ⁊ propter alimoniam pauperuʒ in quibus
vertitur publica vtilitas.C.de sacrosanc.eccle.l.priuilegia. Et

a ¶ Citra. Vide Bal.in cōsil. cccclxxiij. in prima pte.⁊ in consilio.ccccxj.ī qnta parte.

sic non pōt dici ambitiosa postꝙ postulantes de ꝓprio cōmodo
nō tractabant. Nam ⁊ lex generalis consueuit fieri aliquo ꝓpo-
nēte ⁊ suadente.ff.de peti.heredita.l.itē veniunt.§.cū anteꝙ.⁊
tm̄ nō ꝓpter hoc minus dꝛ facta motu proprio nec dꝛ ambitiosa
4 rōne p̄dicta. ¶ † In cōtrarium facit.c.si motu ꝓprio.extra de
p̄bē.lib.vj.ibi.vel alterius ⁊c.sed illud qn̄ aliqđ concedereť ad
cōmodū impetrantis vel alterius priuate seu singularis ꝑsone
in ipso representate: ⁊ sic est ambitiosa impetratio: hic nō: vt.s.
dixi. Nā ibi ille cuius noīe impetrabať censebať impetrasse.qđ
patet: qꝛ sibi nō acquiriť nisi eius voluntas p̄cesserit vel sequať.
ff.de neg.gest.si ego.⁊ de prebē.si tibi absenti.lib.vj.qꝛ nec ē in-
tētio ꝯcedentis illi acqri.ff.de acqren.posses.⁊ q absenti.in p̄n-
cipio.de dona.absenti.⁊ qđ no.in.q. mercuriali super rubrica.
qđ ob ꝯtriam.⁊ hoc ideo qꝛ cōcernit dūtaxat cōmodū illius. At
in casu nostro pauperes quorum noīe capitanei supplicarūt nō
cēserenť supplicasse.qđ pꝫ: qꝛ eis ignorantibus fuit ius acqsitū
ex ista cōcessione nec alia expectabať ipsoruʒ ratificatio. Et hoc
ideo: quia nō propter eos tm̄ sed ꝓpter deū cui censeť hoc impē
sum: vt in auť.de ecclesiasti.ti.§.si qs in noīe.q semp est presens ⁊
consentiens in talibus: vt no. Cy.C.de sacrosan.eccle.l.illud.et
ꝓpter animas defunctoꝝ quorū ratificatio sequi non poterat:
⁊ ideo censenť voluisse statuentes statim eis etiam ignorantibꝰ
acquiri ex quo non propter illos: sed propter alios. Preterea si
ipsi defuncti quibus hoc cōcessum censetur impetrassent hāc re
formationē nō esset ambitiosa ⁊ ꝑ consequens magis esset iudi
cāda tanꝙ facta motu ꝓprio ꝙ tanꝙ ad supplicationē cū nulli
sit nociua ⁊ eis ꝓficua: ⁊ sic cessare illud capitulum: ergo ⁊ si isti
capitanei ꝓ eis impetrarūt. ar.ff. de aqua plu. arcē.l.ij.§.idem
varus. Videnť ergo dicti capitanei fuisse incitatores ⁊ ꝓmoto-
res huius reformationis magis ꝙ supplicātes sicut cū fit lex ge
neralis aliquo ꝓmouente ⁊ petente. Vel dic vt.s. ꝙ ideo nulla
ambitio in ipsis impetrātibus est notanda eo ꝙ nec ꝑ se nec ꝑ
alia singulari ꝑsona ad cuius priuata afficiatur cōmoda: quo
casu loquiť.c.si motu.sed pro republi.hoc est pro dictis societa
tibus pijs ⁊ omnibus hospitalibus seu pauperibus illoꝝ ī qui-
bus deus representať vt in euangelio iudicij: impetratum vero
huiusmodi tale nō ambitiosum ⁊ reprobatum sed meritorium
probatum est. Preterea ⁊ priuilegia ad postulationem cōcessa
quatenus alteri ꝙ cōcedenti non nocet maxime pijs locis con-
cessa latam recipiunt interpretationem: vt pꝫ ex.s.dictis. licet
5 latiorem cum motu ꝓprio.vt de preben.si pluribꝰ. ¶ † Nec etiā
ob.l.cum lex.ff.de legi.quia illa intelligitur cū lex concedit de-
lictorum indulgentiam: vt in casu.l.ij.C.de gene.aboli.tūc em̄
ideo non extenditur ad futura ne detur materia delinquēdi.ff.
de pac.si vnus.§.illud.de pac.dota.l.cōuenire.ꝯm Bar.in.d.l.
omnes populi.secus si cōtinet aliam dispositionem maxime fa
uorabilem ⁊ nulli nociuam: vt est ista ⁊.ī.patebit.pro quo opti
me facit qđ ibi no. Cy.vz ꝙ si verba sint implicita ꝙ etiam futu
ra cōprehendūt.l.cū tale.§.j.cum si.ff.de condi.⁊ demon.⁊ hoc
modo r̄nderi potest ad.c.ad hec.de rescrip.⁊ ad.c.fin.
6 ¶ † Tertio facit dubiū: quia dictio citra[a] videť significare tē-
a pus preteritum vsqꝫ ad tempus quo profertur.vt extra de pro-
ba.c.licet causam. Sed illud est verū si ita exposcit subiecta ma
teria: vt cū proferť ab hoīe in iudicio puta dicendo in libello vel
in articulis se possedisse a tanto tempore ⁊ citra. Non enim pōt
dici ꝙ deduxerit possessionem futuri temporis que nondū fuit:
quia nec potest deduci.l.non quemadmodū.ff.de iudi. Sed qn̄
profertur a lege cōmuni vel speciali de cuius natura est prospice
re futuris negotijs ⁊ causis.C.de legi.l.leges ⁊ constitutiones.
secus est per eandem rationem: quia ꝯm subiectam materiam
verba sunt intelligenda.l.si vno.ff.loca.⁊ subiecta materia in
dispositione legali hoc exposcit: vt dictum est.
¶ Predictis ergo in ꝯtriū facientibus qbus est satis r̄nsum non
obstātibꝰ teneo ꝯtrium.s.ꝙ dicta reformatio locuʒ sibi vendicet
etiā in testamētis factis post ipsam editam pluribus rōnibus.
¶ Primo qꝛ in dubijs stare debemus significatui verborum.l.
nō aliter.ff.de leg.iij. Sed vere ⁊ proprie loquendo testamenta
facta etiā post dictā reformationem editā dicuntur facta a calē
dis illius martij de quo reformatio loquať citra. Constat nāqꝫ
ꝙ si reformatio diceret hoc mō.testamēta facta vel fienda a calē
dis martij citra ⁊c.testamenta p̄dicta facta post dictaʒ reforma-
tionem cōprehenderenť ⁊ postꝙ essent facta dicerentur facta a
calendis illis citra lꝫ tpe cōdite legis dicerenť fiēda: ergo ⁊ licet
nō fuerit exꝑsse dictū: qm̄ subintelligiť: nam illud v̄bū facta vel
scripta nō refertur ad tp̄s quo lex fuit cōdita: sed ad tp̄s quo fa-
cta erūt: vt est tex.bonus in.d.l.illicitas.ī p̄n.ff.de offi.p̄si. cum
alijs.s.allegatis. Dictio em̄ citra limitat tp̄s ex parte añ nō ex
parte post de sui significatu nisi qn̄ subiecta materia ad hoc nos
artat: ⁊ ideo dicitur habere implicitum significatum: quia po-
test comprehendere vtrūqꝫ tempus vt dictuʒ est: quare ergo de-
bemus restringere

bemus restringere si necessitas nos non artat.
¶ Scd̃o q2 ex p̄cedentib⁹ ⁊ sequentibus colligit̃ intellectus eo
rū q̃ sunt i medio.ff.de le.iij.l.q̄sitū.§.j.⁊.l.qsqs.⁊.l.p̄dijs.i pri.
⁊.l.pe.in pri.⁊ qd̄ in eis no.sed in p̄cedētibus ⁊ sequētibus: vt in
versic.⁊ ꝙ supra nominati.qui precedit.⁊ in versi.⁊ ꝙ data seu
adiudicata.qui sequitur apparet ꝙ voluit prouidere futuris ca
sibus ⁊ negotijs: ergo ⁊c. Facit.l.vtrum.ff.de peti.here.vbi vnū
capitulum legis per aliud declaratur.
¶ Tertio petitio facta per capitaneos intelligitur facta large
s̄m suā intētionē.arg.l.si qs intētionē.cū ibi not.ff.de iudi.⁊ sic
vt cōprehēdat etiā futura: ergo ⁊ cōcessio eodē mō.insti.de inuti.
stipu.§.p̄terea.de iterro.act.l.si defensor.§.qui interrogatus.
¶ Quarto q2 dispositio est fauorabilis ⁊ publice vtilis.ff.quē
admo.testa.aper.l.vel negare nulli nociua. Nam venientes ab
intestato non possunt conqueri postꝙ̄ apparet sic placuisse testa
tori: cum eis non sint bona vel hereditas debita.iuxta notata
per Barto.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantū.de libe.⁊ posthu.si qs
aliquem testa.probi.l.fi.licet forma per quam possit apparere
tradita sit ab ista reformatione vltra ius cōmune qd̄ facere po
tuit sicut ⁊ ius cōmune ꝙ coram duobus testibus interdum va
leat: vt.l.omnes populi.iuncto.§.ex imperfecto.in.l.hac cōsul
tissima.C.de testa.⁊ in testō militis.ff.de testa. mili.l.j.in princ.
Item respicit fauorem pie cause: ergo ⁊c.l.sunt persone.ff.de re
ligio.⁊ sump.fune.itē ista pars ē benignior: ergo ⁊c.l.benigni⁹.
ff.de legibus. Licet em̄ venientes ab intestato possent cōqueri
de ista reformatione si simpliciter auferret eis hereditatem non
quesito hoc colore: quia sic testator voluit ex quo tamen aufert
cum hoc colore conqueri non possunt sicut nec possent de testa
7 tore.† sic in simi.laici nō possunt statuere directo super iuramē
to sed per indirectum: puta ꝙ censeatur dolo prestitum nisi ta
lis solēnitas adhibeatur bene possunt: vt nota. Bart.in.l.oēs
populi.de iusti.⁊ iure. quia tūc magis autoritate iuris canoni
ci non obseruabitur quod mādat iuramentū dolo prestitum nō
seruari.de pac.c.ij.li.vj.ita ⁊ hic videntur exclusi a testatore ma
gis q̄ a reformatione: ⁊ sic non dicitur alicui nociua sed fauora
bilis: ergo extendenda.l.illud.in fi.cum ibi no.C.de sacrosanc.
eccle.⁊ quod no.Barto.in.l.si cōstante.sol.matri.in fi.j.q.prin
cipalis.qui dicunt ꝙ cōstitutio fauorabilis extenditur ad simi
lia: etiam si sit ibi dictio taxatiua.per glo.dicte.l.illud.insuper
pro hac parte facit q2 lex semꝑ loquitur ⁊ est in viridi obseruan
tia.l.arriani.C.de hereti.⁊ probatur in omnibus legibus q̄ di
cunt hodie hoc iure vtimur: vt.l.iuris gentium.in fi.ff.de pac.
⁊ in omnibus aut. que incipiunt. hodie.nam.l.illud. intelligit̃
de eo de quo lex legitur: ⁊ ꝑ cōsequēs cum omni tpe. vt in.l.j.ff.
de cōdi.ex le.⁊ ibi expresse no. Bar.in ver.item oppo.circa p̄n.
Nec ob.l.si ita.ff.de auro ⁊ argē.lega.⁊ similes quia loquuntur
in testatore ⁊ ꝯhente q tm̄ semel loqtur: ideo ad futura non tra
hitur: secus in lege q semꝑ loquitur: vt.s̄.dixi. ¶ Preterea fa
cit ad p̄dicta ratio decisionis in.c.quia circa.extra de priuileg.
⁊ qd̄ ibi no. Item si predicta aliquid dubitationis habuit tm̄ ex
infrascripta ratione predicta remanēt clara: quia nobis p̄sup
ponit̃ dictos capitaneos societatis beate Marie virginis hor
ti sancti Michaelis in q̄pluribus dictam legem obseruasse in
testamentis minus solenniter factis et sine vllo teste etiam scri
ptis a testatore ac etiaꝫ scriptis a priuata persona scriptis post
dictam legem conditam: ⁊ sic cōstat ꝙ dicta lex huius interpre
tationem semꝑ habuit vt etiam in testamentis ⁊ vltimis volun
tibus minus solēniter cōditis etiā post dictā legem cōditā sibi
locū vendicaret: ideo minime mutāda.l.minime.ff.de le.ij.l.si
de interpretatione.ff.eo.tit.⁊ in.c.cū dilectus.de cōsuetu.
¶ Ex his itaqꝫ oibus vel saltem ex hoc vltimo clare concludi
pōt hodie dictā legē sibi locū vendicare in testamentis minus
legitime conditis etiā post dictaꝫ legem scriptis. Optime facit
ad vltimum dictum de interpretatione qd̄ scripsit Bart.in.l.j.
de sacrosanc.eccle.nō in repetitione sed in lectura vbi postꝙ̄ cō
clusit qd iuris in eo qd̄ querebat̃ de solēnitatibus in relictis ad
pias causas ⁊c.totidē sic formaliter dixit: vꝫ licet disputando
ista duo possent sustineri: tm̄ quia minime sunt mutanda que in
terpretationem certā habuerūt: vt.ff.de leg.l.minime. ideo te
neatis opinionem glo.quā dixi supra que communiter tenetur.
Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam Martinus ciuis Lucanus cum esset debitor An
tonij per instrumentum mutui cū hypotheca omnium bonoruꝫ
ꝯxit societatem cum Jacobo ciue Lucano in quadam apothe
ca speciarie: in qua societate ⁊ apotheca idem Jacobus posuit
libras.ccc.⁊ dictam societatem ⁊ apothecā ipse Martinus gu
bernauit certis annis insimul cum Petro filio suo emendo ⁊ vē
dendo vt moris est. Postea decessit dictus Martinus relicto
dicto Petro filio ⁊ herede suo vniuersali. Et per librum dicte
societatis apparet ꝙ dictus Martinus tempore sue mortis ha
bebat in dicta societate ⁊ in dicta apotheca implicitas de capi
tali libras.cc.vel circa. Deinde dictus Petrus suo proprio no
mine de nouo ꝯxit societatem cum dicto Jacobo in eadem apo
theca speciarie sub forma predicte societatis patris sui: ⁊ cum
eisdem pactis ⁊ modis: ⁊ in eadem societate posuit et dimisit ꝓ
capitali dictas libras.cc.que remanserunt in hereditate sui pa
tris: ⁊ que remanserant in ipsa apotheca implicite dictāqꝫ ad
ministrationē continuauit duobus annis. Tandem durante tē
pore dicte societatis decessit Petrus: creditores dicte noue so
cietatis ⁊ quidam alij creditores subscripte societatis paterne
translati in rationem noue societatis prout apparet per librum
noue societatis p̄dicte volunt sibi satisfieri in bonis que reperiū
tur in dicta apotheca. Antonius creditor subscripti Martini
petit fieri separationeꝫ bonoꝝ que remanserūt in hereditate di
cti Martini: et specialiter supradicti capitalis qd̄ habebat in
dicta prima societate a bonis dicti Petri ei⁹ filij ⁊ heredis vt in
illis conseq̄tur credituꝫ suum. Opponitur per subscriptos cre
ditores ꝙ non potest fieri separatio: maxime quia bona fuerūt
⁊ sunt commixta. Queritur an dicta separatio impetrari ⁊ fie
ri possit vt sic dicto Antonio de illis et in libris. cc. satisfiat:
cum bona ipsius Petri ad satisfaciendum omnibus credito
ribus non sufficiant: ⁊ in ipsa apotheca non reperiantur nisi spe
ciarie ⁊ mercantie ⁊ nomina debitorum ⁊ creditorum ⁊ alia iu
ra ex societate predicta.

¶ Consilium.cccxv.

1 ☞ Separatio bonorum potest impetrari a creditoribus he
reditarijs cōtra creditores heredis etiaꝫ qn̄ bona sunt cōmixta
dūmodo constet de quantitate ⁊ summa debiti.⁊.2.
2 Quomodo dicant̃ bona commixta vt non possint separari.⁊ de
intellectu.l.j.§.preterea.ff.de separa.⁊.nu.3.
3 Quod in rebus incorporalibus facilis sit diuisio quam facit in
tellectus: ⁊ ce creditores consentiētes bona primi debitoris trās
ferri in secundam societatē nō possunt petere separationem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videtur dicendum dictā separationē impetrari
non posse postꝙ̄ bona hereditaria cuꝫ bonis heredis
sunt commixta taliter ꝙ non possunt discerni.ff.de separatio.l.
j.§.preterea.⁊ no.in.l.pe.C.de heredi.actio.in glos. Preterea
separatio impetratur per creditores hereditarios contra credi
tores heredis non cōtra alios creditores hereditarios.d.l.j.cir
ca prin.de separatio. Sed hic vt videtur extant alij creditores
prime societatis q sunt creditores hereditarij sicut iste Antoni⁹
⁊ ꝯdicunt huic petitiōi: ergo ⁊c. Licet enī sint translati in nouā
societatē ꝑ heredē dicti Martini: nō tm̄ desierūt esse hereditarij
cum eoꝝ debita descēdāt ex cā hereditaria.ff.de fideiusso.l.tu
tor.ibi. no.titulus actionis: sꝫ debiti cā ⁊c.de dona.q id qd̄.C.
si cer.pe.l.si ex p̄tio. ¶ Breuiter ꝯrium dico quātum ad credito
res noue societatis q sunt creditores heredis vt possit ꝯtra eos
impetrari separatio ꝑ dictuꝫ Ant.de dictis libris.cc. vt.d.l.pe.
2 C.de heredi.acti.circa fi.⁊ in toto ti.de sepa.† Nec ob.§.p̄terea.
alleg.in ꝯriū.quia debet intelligi qn̄ ex cōmixtione inducit̃ ta
lis confusio ꝙ nullo mō possibilis est separatio vt ibi pꝫ exp̄sse.
vn̄ inquātū glo.ibi exēplificat in his q̄ cōsistūt pondere numero
vel mēsura: puta cū frumentū vel vinū hereditariū cōmixtū fue
rit cum frumento vel vino heredis intelligo sane.s.eo casu quo
ignorabat̃ quātitas vtriusqꝫ.nā tūc est impossibilis sepatio tā
respectu corpoꝝ q̄ respectu quātitatis. Sed si sciebat̃ quātitas
vtriusqꝫ vel alterius tm̄: tūc lꝫ sit īpossibilis respectu corpoꝝ: est
tm̄ possibilis respectu quātitatis: si enī in hereditate erāt.cc.nū
mi qui sunt cōmixti cū nūmis heredis qd esse pōt qd̄ impediat
sepationē. Licet enim nō possint discerni corpa nūmoꝝ hoc nō
debet attēdi ꝓpter vicissitudinē quā hꝫ vnus nūmus cū alio: sed
sufficit ꝙ sit certa quātitas.s.ducētorum: ⁊ illi q sepabunt̃ cense
bunt̃ fuisse hereditarij.ar.ff.si cer.pe.nā ⁊ si fur.§.si seruus.⁊.§.
nā ⁊ si.de leg.ij.cū pater.in prin.⁊ qd̄ ibi no.ad treb.l. deducta.
§.nūmis.pro socio.si titius.de cōdi.inde.si pene cā.l.fi. Hoc er
go casu nō loquit̃ ille.§.p̄terea.q2 solū intēdit denegare cuꝫ est
impossibilis oī respectu. Et si aliud vellet dicere esset ꝯtra oēm
rōnem ⁊ eq̄tatem ⁊ esset in ptāte heredis īpedire sepationē semꝑ
in rebus talibus que pondere numero ⁊c.qd̄ esse non dꝫ.ff.de li
be.lega.si id qd̄.de leg.j.cetera.in fi.cum.l.seq. Cum igitur i ca
su isto sit certa quantitas hereditaria: scilicet ducentarum libra
rum vt proponitur: non video cur denegari debeat separatio q̄
ex equitate conceditur: ⁊ hic equitas suadet sicut si non esset fa
3 cta cōmixtio.† Preterea.§.ille preterea.loquitur qn̄ bona he
reditaria sunt cōmixta cum bonis heredis: ⁊ commixtio ꝓprie
cadit in rebus corporalibus. In iuribus vero incorporalibus
que cōsistunt in itellectu nō dicitur cōmixtio: q2 intellectus de

facili pōt facere pro se sepationem. ⁊ probatur. C: fami. herci. l. ea que. vbi iura diuiduntur ipso iure per. l. absq; diuisione hominis. Potest enī intellectus considerare res alio modo ꝙ sint ſm corpus. vt in simili no. Bart. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. facien. in. iiij. col. super illo verbo principaliter qualiter intelligitur. ⁊ no. in simili in. c. preterea. de appellatio. ¶ Modo in casu nostro ius hereditarium non consistit tantum in corporibus mercium cum ille sint venales ⁊ non censentur esse in loco l. generali. §. vxori. ff. de vsufruc. leg. de lega. iij. suos. §. fi. Sed consistit potius in parte estimationis mercium ad quā estimationem redigendam dicte merces sunt destinate. Sed ista estitio cum non sit redacta ex mercibus potius dicitur consistere in intellectu qui potest eam cōsiderare separatim ab alijs bonis ⁊ sine aliqua cōmixtione. Et si dictus heres nulla bona acquisiuit: potius diceretur ista cōmixtio cum Jacobo socio ꝙ cum herede: ⁊ sic cessaret ille. §. preterea. Sequitur ergo ꝙ dicta bona non sunt cōmixta postꝙ consistunt in intellectu vel si sunt cum bonis heredis sed cum bonis socij. Et predicta quantū ad creditores noue societatis qui sunt creditores heredis ⁊ non hereditarij vt dictus Antoni. possit se iuuare contra eos ex dicta separatione. Sed quantum ad creditores prime societatis q sunt creditores hereditarij non sic potest vt supra dixi: sed bene potest se iuuare hypotheca quā vt dicitur habet dictus Antonius si creditores illi non habent: sed sunt simpliciter cyrographarij: quoniam hypothecarij preferuntur etiam in illis bonis que a cyrographarijs prouenerunt. ff. de tribu. l. procurationis. §. sz est quesitum. vsi. si quid tamen. ⁊. §. plane si in eadē. Facit. l. iiij. C. de bo. autori. iudi. pos. ¶ Constat enim ꝙ in generali hypotheca quā habet dictus Ant. veniunt bona post eam cōtractā quesita. l. fi. C. q res pigno. oblig. pos. etiā incorporalia iura. vt no. in. l. ij. C. de heredi. actio. ¶ Ex quibus cōcludo pro dicto Anto. hereditario ⁊ hypothecario creditore. Que autē dixi de creditoribus prime societatis pcedūt si non cōsenserūt trāsferri in scdam societatem. Si vero consenserūt tunc quia secuti vidētur fidem heredis habenť p creditoribus hered. in omnibus. Et tunc etiam separatio contra eos locum habebit. l. j. §. quesitum. in fi. ff. de separatio.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Paulus de castro vtriusq; iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxvj.

1 ☞ Debitor p solutionem potest liberare vnum ex fideiussoribus quē ipse vult: qd ius etiam reseruať ipsi postꝙ bona per iudicem data sunt in solutum propter eius cōtumaciam.
2 Quia cōtumacia nō nocet citato nisi in eo ad quod ipse citať.
3 Et hypotheca quā fideiussores habent in bonis debitoris soluitur ⁊ extinguitur quo ad ea bona q̄ dantur in solutum ipi creditori: ⁊ eorum respectu nō potest creditori opponi exceptio ꝙ non possit cedere actiones.
4 Prescriptio statutaria interrupta quo ad vnum ex contutorib⁹ non censetur interrupta quo ad alios.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Certū est ꝙ si Castellus soluisset aut in solutum dedisset pro ea summa pro qua curia dedit potuisset cōstituere ꝙ cederet in solutū dicti Bartholomei fideiussoris et ipsum liberasset ipso iure postꝙ qlibet istorum fideiussorum fideiussit pro parte ⁊ alij fideiussores remāsissent obligati pro residuo. Casus est. ff. de solu. l. v. q̄ incipit. in his. §. j. qui incipit. si duos. ⁊ ibi glo. facit. l. quotiens. eo. ti. Sed dubiū est qr ipe non soluit nec in solutū dedit sed curia q̄ tn̄ representat factū Castelli. l. si ob causaz. ff. de euic. ⁊ in dicta datione Terius reseruauit sibi ius ɔ̄ fideiussores ⁊ curia cōsensit postꝙ nō cōtradixit: ⁊ sic ipse Castellus cōsensisse videť. Ex quo sequiť ꝙ cēsetur actū cōtrariū. s. ꝙ dicta datio in solutum fideiussoribus nō prosit. ff. qbus mo. pig. vel hypo. sol. l. si debitor. §. j. igitur non potuit Castellus postea cōstituere ꝙ illi soli Bartholomeo psit: qr ius cēseť quesitū Terio ex prima protestatione que censetur facta cū parte ex quo facta fuit cum iudice: ergo ⁊c. ff. de pac. l. fi. ¶ Contrarium tn̄ videť verius. nam si Castellus fuisset presens in datione in solutum fuisset in sua potestate facere ꝙ cederet in liberationem totalē dicti Bartholomei: vt. d. §. si duos. Sed istam facultatem non censeť iudex sibi abstulisse per dationem in solu-
2 tum factam in eius cōtumaciā: eo quia † cōtumacia non nocet nisi in eo ad qd quis est citatus[a]. ff. qd vi aut clam. l. aut qui aliter. ⁊ notat Bald. in. l. nō ignorat. in fi. C. de fruc. ⁊ lit. expē. facit qd notat Inno. de elec. c. ecclesia vestra. de accu. c. ad petitionem. Sed hic Castellus fuit citatus ad dicendum causam quare sententia non deberet executioni mandari: non autem preponitur ꝙ fuerit citatus ad dicendum causam quare Terius non possit declarare ꝙ non cedat in liberationem fideiussorum: seu

a ¶ Citat⁹. Vide bal. i ɔsi. iiij. i quinta parte.

quia non possit sibi reseruare ius contra fideiussores. Igitur dicta contumacia solum sibi nocuit: quia potuerunt bona dari in solutum: non autem abstulit sibi potestatē declarandi in cuius liberationem cederet sibi concessaz a lege ad qd nō fuit citatus. facit quod no. Inno. vt lite non contesta. quoniaz. circa fi. ⁊ qd no. Bar. in. l. peregre. §. qbus explicitis. in fi. ff. de acqren. pos. ⁊. l. ij. C. vbi in rē actio. circa mediū. q volunt in effectu ꝙ nō cēsetur iudex voluisse facere preiudicium absenti vltra id qd expedit pro actu quem facit: sed hic pro datione in solutum quam iudex facere intendebat pro executione sententie nō fuit necesse auferre dicto Castello facultatem sibi datam a lege constituendi in cuius liberationem cedat. Igitur sibi remansit ⁊ per cōsequens potuit postea cum primum ad eius notitiā peruenit hoc constituere sicut fecit. Et sic dedit in liberationem illius insolidum si a principio hoc fecisset: vt dicto. §. si duos.

3 ¶ † Sup scdo dubio posito ꝙ Castellus non potuisset hoc constituere ⁊ sic dictus Bartholomeus soluere vellet vtrū Terius teneretur sibi cedere iura cōtra Castellum ⁊ eius bona. Certum est ꝙ sic. l. cum is. ff. de fideiusso. Sed cū qritur an extendeť cessio ɔ̄ bona data Terio in solum. Rn̄deo ꝙ nō: qr in illis fuit extincta hypotheca Terij. l. neq; pign⁹. de reg. iur. ⁊ qd not. in. l. j. C. si aduer. cred. Et si dicať igitur Terius agens ɔtra Bartholomeū repelleť excep. cedendarū: qr nō pōt cedere de pos. sup bonis datis sibi in solutū. l. stichū. §. penul. ff. de sol. de admini. tuto. si pupillus. Rn̄deo nō est verū: qr dictus Terius potuit vti dicta hypotheca ad sui vtilitatē primo loco: quia nō tenebať fideiussorē plus se diligere. C. de serui. ⁊ aqua. si preses. vnde non potest sibi imputari cur recepit illa bona in solutum: ⁊ sic cur fecit extingui hypothecam quam in eis habebat cum hoc fecerit ad cōmodum suum. Sed bene posset sibi imputari si hoc fecisset ad commodum alienum. Ut si per pactum liberasset pignora ⁊ sic ad cōmodū Castelli vel alterius: ⁊ ita loquunť cōtraria. Nā primo casu non est in culpa: secūdo sic: ergo ⁊c. per ea que notātur in glo. ⁊ per Barto. ff. de pac. l. ⁊ here. §. fi. ⁊ quod no. Bal. in. l. dedit. §. si fideiussor. ff. qui satisda. cogā. ¶ Extenditur ergo cessio contra personam Castelli ⁊ contra alia bona que reperirentur non data in solutum.

4 ¶ † Sup tertio dubio his diebus cōsului in hoc pprio passu p alijs contutoribus ꝙ non teneantur in eo in quo Castellus repetiatur non soluendo: eo quia prescripserunt liberationē p quinquēnium quo Terius tacuit quo ad eos virtute statuti Lucani: quia pro motione litis facta Castello non fuit interrupta p̄scriptio statutaria nisi contra eum: non autem contra contutores: vt est casus ſm qd Bar. eā intelligit in. d. l. si pupillus. ff. de admini. tuto. ⁊ ibi in fi. expresse per eum. ⁊ sic non pōt cedi actio contra eum: per consequēs videť ꝙ hoc debeat nocere Terio vt possit repelli: per exceptionem cedendarum: quia sui culpa ⁊ defectu non interrumpentis prescriptionem contra alios nō pōt dicto fideiussori cedi actio contra eos: vt. d. l. si pupillus. de admini. tuto. in fi. ⁊ ibi expresse per Barto.

¶ Et ita dico et consulo ego Paulus de castro vtriusq; iuris doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxvij.

1 ☞ Veneti fecerant generale mandatum subditis vt intra certum terminum referrent omnes substātias suas sub penā: ⁊ dederant potestatem officialibus cogendi quoscūq; habētes priuilegium vel immunitatem: queritur
An generale mandatum comprehendat ciues exemptos vt nisi pareant inciderint in penas mandati ⁊ banni. ⁊. 2.
2 Miles testando an ⁊ quando censeatur voluisse vti priuilegio militari.
3 Et potestas data ad cogēdū quoscūq; intelligitur si ipsis officialibus videbatur. vnde anteꝙ declarent exēptos debere referre: ipsi non possunt cadere in penam statuti. ⁊. 4.
4 De dictione siue vel seu.
5 Mandatum specifice loquēs de exemptis non habet locum in his qui sunt exēpti ex conuētione ⁊ cōtractu. ⁊ de multiplici genere exemptorum.
Veneti non recognoscūt superiorem.
Princeps qui non cognoscit superiorem in suis terris sicut pro vtilitate publica potest tollere dominium subdito an ita etiam possit tollere ius quesitum tertio eius subdito ex contractu ⁊ pacto: ⁊ ibi de differentia inter dominium ⁊ fidem promissorum.
Et per totum consiliū ꝙ princeps nō censetur vti plenitudine potestatis: ⁊ ꝙ tenetur seruare pacta inita cum subditis.

In christi nomine amē.

¶ Uiso ⁊ examinato puncto suprascripto tria vidētur p ordinē examināda. ¶ † Primū ē icipiēdo
1 ab vltio dē q̄ qriť i pūcto vtrū p̄fati ciues iciderit in penas

in penas non referendo substantias eorū in termino prefixo in
bāno misso per dictos officiales. Ad qđ breuiter ⁊ sine dispu-
tatione dicenduz est ꝙ si in dicto bāno nō fuit specialiter facta
mentio de habentibus priuilegiū vel īmunitatē de oneribꝰ nō
soluendis vel subeundis: sed solū fuit dictum in bāno generali
ter ꝙ ⁊ singuli cōtenti in. d. primo. c. de quo. s̄. fit mētio debeāt
referre eorū substantias infra certum terminum prout ex supra
narratis in puncto in versi. dicti officiales ⁊c. īnuitur ꝙ prefa-
ti ciues non referendo non inciderunt in penas dicte reforma-
tionis seu prouisionis triplici ratione.
¶ Prima qꝛ in dictis generalibus verbis bānimenti seu assi-
gnationis termini prefati ciues non cōprehendunt̄. qđ sic ostē-
dit̄. Nam in dicto primo capitulo cōtinent̄ duo inter alia. Pri
mum est ꝙ omnes ⁊ singuli ciues ciuitatis Venetiarum ⁊ qui-
cunqꝫ alij qui deberent in dicta ciuitate prestantias ⁊ alia one
ra supportare teneantur tradere ⁊ referre ⁊c. Verba illa. q debe
rent ⁊c. possunt intelligi duobus modis. Primo deberent. s. si
non haberent priuilegiū vel īmunitatē ⁊c. nō enim dicūt q de-
bent seu q soluūt aut hactenus soluerunt hucusqꝫ: sed dicunt q
deberent ⁊c. que verba possunt referri etiā ad illos q non solue
bant tunc nec hactenus soluerūt ꝓpter īmunitatem sed soluere
debuissent si nō habuissent eam. Et iste ītellectus nō est bonus:
qꝛ s̄m ipsum cōprehenderent dicta verba etiā habentes īmuni
tatem qđ nō est dicendū cū statim de ipsis specialiter subijciat̄
in eodē capitulo in versi. qui possint cogere ad sic referendū ⁊c.
⁊ statim dicam. igit̄ sub prima generali clausula non cōpreben
duntur. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. coheredi. §. q patrē. de verb. obli.
l. stipulationes cōmodissimū. ⁊. l. doli clausula. de penis. l. san
ctio legū. de alimē. ⁊ ciba. leg. l. alimēta. §. basilice. ⁊. l. stichus
nutritis. Secundus intellectus est vt intelligatur hoc modo:
vz ꝙ omnes ⁊ singuli q deberent soluere prestantias ⁊c. scilicet
si onera imponerent̄ per prestantias prout hactenus fieri cōsue
uit. ⁊ si presens nouus modus imponendi per catastuz ⁊ estimū
nō esset inuentus ⁊c. Et iste est verus ⁊ congruus modus intel
ligendi dicta verba cū nullus alius magis congruus dari pos-
sit: s̄m quē prefati ciues similiter nō comprehendunt̄ sub dicta
prima clausula: eo qꝛ ipsi nō soluerunt vsqꝫ tunc ꝓpter eorū im
munitatē nec soluere debuerūt p̄stantias nec soluere debebant
posito etiā ꝙ p̄sens nouus modus soluēdi ꝑ catastū ⁊ estimum
nō fuisset inuentus ꝓut in puncto ponit̄ ꝑ ꝯstanti. Scđm qđ cō
tinet̄ in. d. c. est in v̄si. q possint ⁊c. ꝙ p̄fati officiales possint co-
gere ad referēdū quācunqꝫ ꝑsonā etiā habentē priuilegiuz vel
īmunitatē ⁊c. Et hic est notādū ꝙ hec v̄ba nō dirigunt̄ ad ha-
bētes soluere seu grauādos: sed ad dictos officiales ꝓut alibi.
ff. de mino. ꝙ si minor. §. si. Itē notandū ꝙ non imponit̄ eis ne-
cessitas hoc faciēdi: sed dat̄ eis potestas qđ est intelligenduz si
eis videbit̄ ⁊ placebit. ꝑ. l. nō qcquid. ff. de iudi. C. qūo ⁊ qñ iu-
dex. l. j. ff. de offi. p̄si. l. sepe. Reqrebat̄ ergo expressa ⁊ specifica
declaratio volūtatis si volebant eos cōprehēdi sub dicto ban-
nimento: vz ꝙ diceret̄ in ipso etiā si habeant īmunitatē vel pri-
uilegiū nō soluēdi. arg. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. si ita expressuz. de
leg. j. si ita legatū. §. illi si volet. nec ꝑ prima v̄ba generalia cen
sent̄ voluisse vti dicta clausula posita in dicto v̄si. q possint ⁊c.
ꝑ tex. q hoc optime probat. C. de testa. mili. l. in testamēto. in fi.
2 iūcta. l. j. §. j. ff. e. tit. † Nā milites possunt testari qūo volūt etiā
p̄ter iuris ciuilis obseruātiā: ⁊ tñ si vtunt̄ verbis s̄m que potest
valere testamentū de iure cōmuni non censent̄ voluisse vti pri-
uilegio militari nisi hoc appareat ⁊ probet̄ exp̄sse. d. l. in testa-
mento. in fi. Patet etiam: qꝛ princeps potestꝰ vti suprema pote
state si vult. de cōces. p̄ben. c. ꝓposuit. ⁊ tñ si verba eius possunt
intelligi s̄m ordinatam potestatē non censet̄ voluisse vti supre
ma nisi hoc appareat exp̄sse: vt no. Bald. C. qui admit. ad bo.
poss. l. bonorū. post prin. qui allegat Io. an. de deci. dudum. in
nouella. Et sic cōcludit̄ ꝙ dicto casu p̄fati ciues nullo modo cō
prehendebant̄ in bānimento p̄fato: ⁊ ꝑ ꝯsequens nō inciderūt
in penas dicte prouisionis nō referēdo substātias eorum in di-
cto termino. Et ad p̄dicta bñ facit tex. in. l. qui aūt. §. plane si
nominatim. iuncto tex. p̄cedēti. ff. si qs omis. causa testa. Ban
num ergo vel termini assignatio facta oībus ⁊ singulis cōpre-
hensis in dictis capitulis ⁊c. debebat̄ intelligi de illis q compre
hendebant̄ ipso iure absqꝫ aliqua declaratione dictorū officia
lium: vt sunt non exempti quibus ipsuz primū capitulū īponit
necessitatē p̄cise ꝙ referāt in termino eis assignādo: non aūt de
illis q nō comprehendebant̄ ipso iure: sed secuta declaratione
dictorū officialiū cū anteꝙ̄ illa fiat nō censeantur cōprehendi.
¶ Scđa ratio quare nō inciderūt in dictas penas est: qꝛ iusta
causa excusat a pena legali: vt no. gl. insti. de actio. §. itē mixta
est actio contra eos. ⁊ Bald. C. de epis. ⁊ cleri. aut̄. generaliter.
in fi. ij. col. qui allegat ad hoc Ioan. an. in. c. j. de elec. lib. vj. in
nouella. Sed isti ciues nedum iustam sed iustissimam causam
habuerunt credendi se nō cōprehēdi sub dictis bānimētis seu
verbis dicte prouisionis: eo qꝛ vt proponit̄ īmunitas semꝑ fuit
eis obseruata vsqꝫ tūc: vñ verisimiliter credere potuerūt ꝙ etiā
a in futurū eis seruaret̄ cuz ex preterito presumat̄ in presens[a] vel
in futurū. extra de presump. c. mādata. ⁊. c. scribam. ⁊ ibi no. ⁊
plene ꝑ Bar. in. l. si cui. §. ijsdē. de accusa. sicut ecōtra de p̄sen-
ti presumit̄ in preteritū. C. de proba. l. iij. ⁊ no. ff. e. l. ij. quinimo
non soluz iusta causa vel iustissima sed iniusta excusat a dolo ⁊
vera contumacia ⁊ ꝑ ꝯsequens a pena q̄ propter cōtumaciam
infertur. vt no. gl. magna in fi. ff. si quis ius dicē. nō obtē. circa
fi. de lib. cau. l. igitur. de peti. here. sed ⁊ si. §. scire.

a ¶ In p̄sens. Adde Bal. in ꝯsi. liij. in. ij. pte.

¶ Tertia causa seu ratio est: qꝛ cū dicta relatio substantie fiat
ad finē ponendi summā restantē factis certis detractionibꝰ ad
rationē medij ducati pro centenario: vt patet ex narratis. s̄. in
puncto. ⁊ sic ad finē grauandi in futurū omnes illos q substan
tiam ipsoꝝ retulerint: ⁊ isti ciues de qbus q̄ritur nō possint nec
debeant de iure grauari ad soluēdū etiā si retulissent: vt. j. dice
tur. nō possunt dici fuisse cōtumaces vel inobedientes lz nō re-
tulerint. ff. de iudi. l. nō vident̄ frustrandi ⁊c. que est. l. iij. ⁊. l. vir
bonus. iudi. solui. qꝛ prohibito vno prohibet̄ omne aliud ꝑ qđ
ꝑuenit̄ ad illud. ff. de spon. l. oratio. cū cōcor. C. de p̄dijs mino.
si ad resoluendā. Et ideo in simi. habemus ꝙ cū redditio ratio
nis fiat ⁊ ordinet̄ ad reliquoꝝ restitutionē si nulla sunt reliqua
iussus rationes reddere nō tenet̄ ad reddendum sed pure cense
tur sibi relicta libertas. ff. de condi. ⁊ demonst. l. iulius paulus.
de euic. l. qui libertatis. §. si seruus. Ita ⁊ isti nō tenebantur re-
ferre postꝙ̄ nec soluere ⁊ relatio fit ad finem soluendi: qꝛ ad finē
describendi summaz restantē ad rationē medij ducati pro cen-
tenario vt dicit̄ in ꝓuisione ⁊ supra narrat̄ in puncto ⁊ dicitur
cōtineri in vno capitulo prouisionis. Et hec de primo puncto.
3 ¶ † Scđo principaliter videndum est quid si in dicto bāno seu
assignatione termini fuisset facta specialis ⁊ expressa mētio de
habentibus priuilegium vel īmunitatem: ⁊ sic cessarent ea que
dicta sunt in precedenti articulo in prima ratione: quia appa-
reret tunc ꝙ dicti officiales voluerunt vti potestate eis attribu
ta per dictum primum capitulum prouisionis de cogendo etiā
exemptos si eis videtur: non tamen fuisset facta mentio singu
laris de istis ciuibus de quibus agitur inter que longa est diffe
rentia. Nā plus astringit singularis mentio ꝙ̄ specialis. patet
ex notatis per Bar. in. l. j. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. filius. de dona.
⁊ Cy. in. l. j. C. etiam per procura. causam in integrum resti. agi
pos. Et hic breuiter est dicendum ꝙ etiā isto casu dicti ciues nō
incidissent in penam nō referendo: eo qꝛ in generali dispositio-
ne non veniunt ea que in specie fieri non possent. ff. ad munici.
l. lucius. §. pe. ⁊ qđ no. in. l. j. in prin. de offi. eius cui manda. est
iurisdi. in glo. que incipit. argumentū triplex. ad finē. nec illi-
cita vel ꝓhibita. l. si pater. ff. que in fraudem credi. de ritu nup.
quāꝙ̄. de oper. libe. l. he demum. ⁊ qđ no. Barto. in. l. si qs sub
conditione. in fi. ff. de condi. insti. ⁊ per Io. an. in. c. ij. de cōsti.
super verbo noscunt̄. ⁊ de imu. eccle. eos. lib. vj. Maxime si sunt
talia que facerent dispositionem incidere in penam. ff. qđ quis-
qꝫ iuris. l. iij. §. si procurator. de ꝯdi. indebi. si procurator. Sed
in proposito clausula illa ꝙ etiam habentes priuilegiū vel im-
munitatem debeant referre licet respectu aliorum ciuiū sit spe
cialis: respectu tamen istorum ciuium singularium de quibus
cogitur est generalis cum habentes immunitatem possint esse
multiplicis generis. Nam quidam habent ex pacto. quidā ex
priuilegio mere gratuito: quidam ex priuilegio non mere gra-
tuito sz remuneratiuo alicuius operis bene gesti. l. aquilius re-
gulus. ⁊. l. si pater. ff. de dona. vel interuentu alicuius pecunie
commensurate pretio priuilegij. iuxta not. per glo. in. l. licet. ff.
si quis omis. causa testa. de obsequijs. l. titius. ¶ Constat autē
ꝙ immunitas que habetur ex pacto ⁊ ex conuentione non pōt
tolli. iuxta no. per Bart. in. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iure. qꝛ
etiam princeps debet seruare suum contractum etiam initum
b cum eo qui erat subditus tempore contractus celebrati[b]. C. de
legi. l. digna vox. per Cy. extra de probatio. c. j. Fortius cum eo
qui non erat tunc subditus sed occasione pacti vel contractus
venit in suam subiectionem prout fuit in casu nostro. ⁊ optime
ꝓbat̄ in. d. l. titius puerū. ff. de obsequijs. ⁊ ꝑ bar. in. d. l. omnes
populi. ⁊. C. de p̄dijs curia. l. fi. Sed illa q̄ habent̄ ex priuilegio
etiā nō mere gratuito pōt reuocari etiā sine aliq̄ cā: qꝛ pīceps
nō est obligatꝰ ad obseruātiā dicti ꝑuilegij: vt pz in. l. fi. iuncta
aut̄. q̄s actiōes. C. de sacrosan. eccle. ⁊ pz exp̄sse ex his q̄ haben
tur in tex. ⁊ glo. in. c. veniēs. de p̄scrip. ⁊ in. c. j. de rescrip. ⁊ no.
bal. pulchre ad ꝓpositū in. l. q se patris. C. vñ liberi. i aūpenul.
col. s̄m Nico. de mata. q reprehēdebat Guid. de suza. dicētē ꝙ
nec ꝑuilegiū posset princeps reuocare postꝙ̄ ex eo ius est q̄situ
cuius ꝯtriū dicit Nico. ⁊ Bal. nisi forte concessum esset nō sub-
dito: quia tunc posset procedere opi. Guid. de suza. per id qđ

b ¶ Celebrati. Adde idez per d. Pet. philip. cor. in cōsil. lxx. incip. in hac. in littera. M. i. ij. parte.

no. Inno. in. c. nouit. de iudi. super verbo theodosius. ⁊ de iniur. c. in nostra. Sed illa que habentur ex contractu nō possunt reuocari ſm Nico. ⁊ Bal. in. d. l. qui se patris. etiam si cōcessio fuit facta per verbum indulgemus. ſm eos qui allegāt ad hoc d. l. fi. C. de predi. cu. ¶ Postq̄ igitur primum capitulū dicte prouisionis faciens mentionem de habentibus imunitatē pōt sane intelligi ⁊ restringi ad illos qui habēt eam per priuilegiū gratuitum vel non gratuitum quo casu etiam sine aliqua iusta causa potest reuocari ſm Nico. ⁊ Bal. ī loco preallegato. ⁊ sic nihil ꝯtinebit ꝯ̄ ius seu qđ fieri nō possit nō dꝫ extendi ad illos qui habent ex pacto vel conuentione vt sunt isti de quibus agitur: quia tunc cōtineret id qđ in specie facere nō potuissent statuentes: ⁊ id qđ esset contra ius ⁊ prohibitum ⁊ qđ faceret eos incidere in penas conuentionū. per iura. s̄. allegata. Et eodē modo dicendum est de bāno misso per dictos officiales in forma predicta qꝛ potestas eorum non extenditur vltra contenta in dicto capitulo nec possunt eā exercere cōtra illos qui in. d. c. non comprehenduntur. Dicet aliquis ꝙ imo statuentes voluerunt comprehendere etiam illos qui habent imunitatē ex pacto: eo qꝛ verba dicunt habentē priuilegiū seu imunitatē ⁊c. ad hoc vt illa verba seu imunitatem ⁊c. aliquid operentur. l. si quando. ff. de lega. j. ⁊ aliquid addant. l. ea tamē adiectio. ff. de leg. iij. Ad qđ respondetur ꝙ cum dictus intellectus esset absonus ⁊ contrarius verba illa priuilegium seu imunitatē ponuntur pro vno ⁊ eodem ⁊ debent exponi idest imunitatem per pri-
4 uilegium sicut ibi Alexander siue paris: † qꝛ dictio siue vel seu interdum disiungit verba ⁊ non sensum[a] maxime gratia vitande absurditatis. iuxta plene not. in. l. si qs ita. ff. de aur. ⁊ argē. leg. per Bar. ⁊. l. ad protegendam. C. de in litem dan. tu. ⁊. l. j. C. cōmunia de lega. ibi. legato seu fideicōmisso. qđ hodie idē est. sicut in simi. placitus ⁊ consensus exponitur idest placitus consensus. l. j. in prin. ff. de pac. Et sic concluditur ꝙ dicti ciues non comprehenduntur in verbis dicti capituli loquentibus de habentibus priuilegium seu imunitatem postq̄ habent eā ex pacto vel conuentione ⁊ sic est irreuocabilis: sed solum illi q ex priuilegio gratuito vel nō mere gratuito quo casu potest reuocari vel ex causa vel sine causa ſm Nico. mata. ⁊ Bald. in loco preallega. Et per consequens etiā non potuerunt dicti ciues comprehendi in banno misso ſm formam dicti capituli ⁊ ideo non inciderunt in penam. Illud autem certū est ꝙ si in dictis capitulis prouisionis non fieret expressa mentio de habētibus priuilegia imunitatum quātūcunqꝫ verba essent fortia nō censerentur per ea sublata priuilega singularium personarum: vt patet in secūda constitu. C. §. si q̄ vero pragmatice. C. de silen. l. decurionibus. lib. xij. ⁊ no. in. c. j. in glo. antepe. de capel. mo. lib. vj. xxij. dist. c. renouantes. per Archidia. Et ideo nō est bona allegatio que fit ꝯ̄ pfatos ciues paduanos: vꝫ ꝙ ipsi sunt hodie ciues Venetiarū: ⁊ ideo propter hoc solū debent cōprehendi in. d. c. prouisionis. qđ loquit̃ de ciuibus: eo maxime qꝛ statim se restringunt dum subdit̃ qui deberent in dicta ciuitate soluere prestantias ⁊ alia onera ⁊c. cuiusmodi isti nō sunt. ff. de leg. iij. l. ea tamē adiectio. Patet etiā ex predictis ꝙ nec est bona secunda allegatio que fit contra eos: vꝫ ꝙ ipsi habēt imunitatem: ergo comprehenduntur in dispositione dicti capituli cum comprehendantur in verbis eius: qꝛ negatur ꝙ comprehendantur in verbis. Tum qꝛ verba censentur esse cōditionalia quo ad exemptos scilꝫ si voluerint eos grauare ⁊ sic anteq̄ declarent se velle non comprehendunt̃: sed si bānimentum fuit generale non specificans expresse de exemptis nō apparet ꝙ voluerint eas cōprehendere: ergo ⁊c. vt dixi in primo articulo. Itē posito ꝙ dixerit tñ: qꝛ capituli intelliguntur de alijs exemptis non de illis q habent ex pacto similiter nec verba ipsorum officialiū in assignatione termini vel bānimenti prolata potuerunt istos comprehēdere vt dixi in secūdo articulo. Nec etiā est bona allegatio q̄ fit cōtra dictos ciues scilꝫ ꝙ ista relatio substātie non est onus non fit vt eis imponat̃ sed vt substantie soluere debent̃ iueniant̃ ⁊c. qꝛ ꝯ̄riū patet ex supra narratis in puncto dicit̃ in ꝓuisione cōtineri ꝙ dicti officiales teneātur estimare ⁊c. ⁊ summam restantē ponere ad rōnē medij ducati. vnde dicti ciues referēdo ponerēt se in piculo: qꝛ statim ponerētur de facto ad librū soluere debentiū ⁊ nō possunt postea reparare saltē vnde melius est añ tēpus decurrere ⁊c. l. fi. C. in qbus cau. in integ. resti. Nec enim pōt perpēdi ad qd sit expediēs relatio istorū si nolūt ponere eos ad librū soluentiū cū rōnes ⁊ substantie aliorū tanq̄ separate possint discerni sine scientia nullius istorum. l. at qui. §. j. ff. de nego. gest. videt̃ ergo ista allegatio cauillosa ⁊ malitiosa. ⁊ pro hoc etiam: qꝛ interest nostra nō diuulgari facultates nostras. l. ij. C. quñ ⁊ qbus quar. pars. li. x.
¶ † Tertio ⁊ vltimo lꝫ in puncto de hoc principaliter nō q̄rat̃ tamen cōsequēter de his q̄ superius dicta sunt: vt dicit tex. in. l. in rōne. §. si filio. post prin. ff. ad. l. fal. videndū est. Posito ꝙ verba dicti capituli dum dicunt vel imunitatē ⁊c. deberēt generaliter intelligi de habentibus eam etiā ex pacto vel cōuentione ad hoc vt aliqd adderent precedēti verbo priuilegiū ⁊c. vtrū potuerunt hoc facere de iure. Et videt̃ ꝙ sic: qꝛ cū veneti non recognoscant superiorem locū principis obtinent in ipsorū ciuitate[b] ⁊ subditis. iuxta no. per Cy. C. de condi. ob cau. l. ea lege. per Bart. in. l. hostes. de cap. ⁊. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fa. Sed pr̄iceps ex causa publice vtilitatis potest eius subdito auferre etiam que habet a iure gentium vt dominiū[c]. l. item si verberatum. §. j. ff. de rei ven. de euic. lucius. qꝛ non est qui sibi dicere possit cur ita facis. xix. distin. in memoriā. ⁊ qđ no. in Spec. de leg. §. nunc tractemus. ver. lxxxix. fortius debet posse auferre id qđ subditus habet a iure positiuo seu a se ipso principe. iuxta no. in. c. que in ecclesiarū. de consti. per Inno. ⁊. l. fin. C. si cōtra ius vel vtili. publi. per doc. Sed isti ciues paduani sunt effecti ciues Venetiarum ⁊ sic sunt effecti subditi ⁊ superpositi iurisditioni ⁊ potestati illorū. l. j. ad municip. etiā quo ad onera si non haberent priuilegium: qꝛ hoc est cōnexum ciuilitati: vt expsse vult Bal. in. l. qđ fauore. de legi. ⁊ dicit hoc esse de mente Petri. ¶ Nec ob. qđ no. in. l. iij. §. si emācipatus filius. ff. de contra tabu. in fi. per Bar. qꝛ fateor ꝙ priuilegiū qđ forensis haberet a ciuitate aliqua tanq̄ forensis per postea factam receptionem ad ciuilitatem non perderet: vt ibi. ⁊. l. falsa. §. j. de condi. ⁊ demon. Sed hic anteq̄ isti essent effecti ciues non habebant hoc ex priuilegio a dicta cōitate Venetiarū ꝙ non tenerent̃ soluere onera sed habebant ex eo: qꝛ non erant subditi: si ergo faciunt se ciues licet eorum fauore hoc eis concedatur faciūt se subditos: ergo ⁊ ad illa que occasione subiectionis proueniunt scilꝫ subeunda onera censent̃ se voluisse obligare. arg. optimum. ff. de acqui. here. l. si duo. licet ergo fuerit eis concessum priuilegium in contrarium attamen postq̄ subditi sunt ⁊ causa rationabilis subest concernens publicam vtilitatem scilicet guerra ꝓ tuitione libertatis ⁊ ciuitatis de qua etiā ipsi cōmodum sentiunt videtur ꝙ possint prefati veneti eis in hoc auferre imunitatem predictam. ad qđ facit. l. quod semel. in fi. ff. de decre. ab ordi. fa. ⁊ argu. ff. de peti. here. l. diuus. quia que de nouo emergunt ⁊c. l. de etate. §. ex causa. ff. de interroga. acti. Et videtur determinatio Joan. an. in. c. peruenit. de imuni. eccle. per. c. suggestum. de decimis.
¶ His non obstantibus contrarium est dicendum: vꝫ ꝙ nullo modo de iure possunt hoc facere: tum qꝛ prefati ciues paduani qui contemplatione dicte imunitatis fuerūt vt dicitur magna causa ꝙ veneti haberent dominium ciuitatis Padue: al's hoc facturi: ⁊ venerunt sub dominio ⁊ iurisditione cōmunis Venetiarū sub eadem spe nō debent remanere decepti nec fraudati intentione ipsorū. ff. de iusti. sed ⁊ si pupillus. §. sed al's. de exer. l. j. §. magistrum. C. de pac. si quis in conscribēdo. circa mediū. nec prefati domini veneti debent fidem eorum frangere qđ est graue. l. j. in princi. ff. de constitu. pecu. Maxime quia fides publica ⁊ conuentio publica pre omnibus est seruanda. l. conuentionum. ff. de pact. al's daretur occasio alijs ꝙ nunq̄ de promissis a dicta cōmunitate cōfiderent ⁊ retraherentur homines a faciendo similia obsequia dicte reipublice venetorum qđ est summe precauendum tanq̄ contra publicam vtilitatem. argu. C. de bo. que libe. l. ij. versi. prospiciendum est enim. de dona. añ nup. si constante. post prin. ibi. ne cum negetur ⁊c. ⁊. ff. de acqui. heredi. iul. post prin. ibi. impugnat enim ⁊c. ⁊ ibi metu enī ⁊c. Tum quia cōmuniter doctores tradunt ꝙ ibi etiam princeps contractum initum cum subdito tenetur seruare ⁊ nō pōt venire contra de iure etiam ex suprema potestate: qꝛ faceret contra ius naturale primeuū seu legē nature que est vt fides data etiā hosti sit seruanda. Nam seruare fidem ⁊ promissa fuit inuentū de iure gentiū primeuo qđ appellatur ius naturale: quia fuit eo ipso ꝙ gentes esse ceperunt: vt expresse dicit Bart. in. l. si id qđ. ff. de conditio. indebi. ⁊ probat̃. j. distin. c. ius naturale. ibi dum dicit. deposite rei restitutio. ideo nō licet venire cōtra pacta inita etiam cum hostibus. vt no. glo. in. l. j. §. non fuit. ff. de dolo: quia tale ius gentium seu naturale princeps ex suprema etiam potestate non potest tollere. insti. de iure natu. §. sed naturalia. qꝛ semper equum ⁊ bonum est. ff. eod. titu. l. penulti. in prin. de vsufruc. earū rerum que vsu consu. l. ij. in fi. ⁊ ideo concessiones que transiuerunt in contractum tolli non possunt: vt no. in. l. item eorum. §. si decuriones. qđ cuiusqꝫ vniuer. no. ⁊ Bar. in. l. omnes populi. Nec ob. l. item si verberatum. cū alijs s̄. in contrarium alleg. qꝛ ibi princeps auferendo dominiū rei sue subdito non veniebat contra fidem suam seu promissa: hic sic. Nam dominia rerū fuerunt inuenta de iure gentiū secūdario: sꝫ fidē seruare de primeuo: vt dicit Bar. ī. d. l. si id qđ. ideo seruus bene est capax naturalis obligatiōis actiue ⁊ passiue sꝫ dominiū

a ¶ Et nō sensum. Adde idē tenētē. d. Pet. phil. cor. in ꝯsi. cxcviij. incipiē. ꝓposita. in littera. D. ī. iij. parte. ⁊ in ꝯsi. cxiij. incipien. circa. in littera. B. in iiij. parte.

Additio.
a ¶ In ipsorū ciuitate. Adde Bal. in Rubr. ff. de re. diui. in ij. col. ver. circa edificia q̄ro, vbi tenet ꝙ de iure veneti sunt liberi: qꝛ eorū ciuitas fundata est in mari. ⁊ vide latius ꝑ do. Jasonē in. l. ex hoc iure. in. iiij. col. ver. eodē modo veneti. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ an ciuitas Venetiarum dicat̃ insula vide Bal. in ꝯsi. cccclxxiij. incipien. qdā emerunt ad incantum. in v̊. scđa qō. in prio vol. al's ꝯsi. ccccxj. ī v. vol. ⁊ ibi etiā an ciuitas venetiarum sit citra an ꝓ vltra tyberim. H. F.

c ¶ Ut dñium. Vide. d. Bartho. sozi. in ꝯsil. clxiiij. incipien. viso. versi. scđm fundamētū. in ij. parte. vbi tenet ꝯ̄ Ang. qui ꝯ̄riū tenet in. d. 5 §. verberatum.

dominiũ nõ: vt ipse ibi no. ⁊ sic primũ est potentius. Itẽ nõ ob. qꝺ no. Jo. an. in. ꝺ. c. peruenit. de imunita. eccle. qꝛ ipse loquit̃ qñ imunitas cõpetebat ex priuilegio si bene inspiciatur: tunc etiã vult ꝙ non possit auferri nisi ex magna causa: scꝫ quando multum detraheret̃ collectis ⁊ sic tenderet ad noxã. ꝑ. c. suggestum. de decimis. ⁊ sic videt̃ tenere opi. Guid. de suza. quã Nicola. mata. reprobat: vt refert Bal. in. ꝺ. l. qui se patris. sꝫ hic nec est ex priuilegio nec multis detrahitur collectis. Et eodem modo respondetur ad. l. qꝺ semel. de decre. ab ordi. faci. qꝛ ibi decretum non transiuerat in ꝯtum. Laus deo.

¶ Casus consilij sequentis.

¶ In anno dñi. M. ccclij. cõmune sancti Geminiani ꝑ eius legitimos sindicos submisit se libere ⁊ generaliter quo ad oĩa cõmuni ⁊ in cõmune Florẽtie. ¶ Deinde eadẽ vel sequenti vel alia veriori die dicti sindici a cõmuni sancti Geminiani habẽtes plenam autoritatẽ cum sindicis cõmunis Florentie similiter habentibus plenam autoritatem fecerunt ꝙ plura pacta: ⁊ inter alia infrascripta. ¶ Quod cognitio ⁊ decisio ciuiliũ questionum ⁊ cuiuscunqꝫ rei quãtitatis vel summe inter homines ⁊ personas de sancto Geminiano seu ei⁹ curia vel districtu de vno ipsorum ad alium sit ⁊ pertineat ⁊ spectet solum ad potestatem terre sancti Gemi. ⁊ eius iudicem ⁊ curiam ꝼm formam statuti dicte terre. Cognitio vero causaruꝫ siue questionũ inter aliquem de sancto Geminiano seu eius curia vel districtu ex vna parte ⁊ aliquem florentinuꝫ seu de ciuitate comitatu ⁊ districtu qui non esset de dicta terra sancti Gemi. ⁊c. ex parte altera ⁊c. sit remaneat ⁊ spectet ad potestatẽ ⁊ alios rectores ⁊ officiales ciuitatis Florẽtie de predictis cognitionẽ habentes ꝼm formam statutorum dicte ciuitatis ⁊c. ¶ Viget statutũ in ciuitate Florentie ꝙ instrumenta dotiũ mittant̃ executioni in bonis obligatis etiã nulla precedente citatione: ⁊ tũc postea alia erat ⁊ est forma ordinaria cognoscẽdi lꝫ omnes cause facte sint summarie certa forma seruata ⁊ alia erat ⁊ est forma data ĩ causis executiuis cuiusmodi sunt cause instrorum dotis ⁊ instrorũ habentium guarentigia ⁊c. ¶ Contigit ꝙ quedam mulier de sancto Geminiano noĩe domina Catherina ⁊ olim vxor alterius de sancto Geminiano nunc vidua non habens instrm̃ dotis sed solũmodo solutionẽ ⁊ fidẽ solutionis gabelle in ciuitate Florentie vbi gabelle cõtractuũ solui debẽt habuit recursum ad. M. dominos priores ciuitatis Florentie ⁊ eorũ collegia q̄ cum consilijs oportunis representantibus populum ⁊ cõmune Florentie seruatis seruandis statuerunt ꝙ nõ obstante ꝙ ipsa dña Catherina instrumẽta matrimonij ⁊ dotis seu cõfessionis dotis non habeat ipsa domina ⁊ eius heredes ⁊ successores taꝫ ꝑ se q̄ per suos ꝓcuratores possit ⁊ possint ⁊ sibi liceat dictã dotem flo. lxv. aur. petere ⁊ exigere cõsequi ⁊ habere ab heredib⁹ ⁊ in bonis ⁊ possessionibus predicti quõdam Santini ⁊ in bonis de bonis ⁊ sup bonis q̄buscunqꝫ prefati olim Santini ⁊ q̄ ꝑ dictũ olim Santinum tẽpore sue vite tenebant̃ ⁊ possidebantur ⁊c. ⁊ potiat̃ ⁊ gaudeat ⁊ potiri ⁊ gaudere possit ⁊ debeat dicta domina Catherina oĩbus ⁊ singulis beneficijs priuilegijs ⁊ fauoribus q̄bus gauderet ⁊ potiretur si haberet dotis instrm̃ cũ omnibus ⁊c. ac etiam possit sibiqꝫ liceat vigore presentis reformationis eius propria autoritate ⁊ absqꝫ decreto vel licẽtia alicuius iudicis vel curie capere tenutaꝫ ⁊c. ⁊ retinere bona ⁊c. quousqꝫ ei de dicta dote fuerit integraliter satisfactuꝫ fructus in sortem minime cõputando. ¶ Et ꝙ dñs potestas ciuitatis Florentie ⁊ quilibet eius iudex ad ciuilia deputatus teneatur ⁊ debeat ad petitionẽ dicte dñe vel sui ꝓcuratoris vel eius heredum ⁊ iuris successorũ dare pronuntiare ⁊ sententiare tenutam ⁊ corporalem possessionẽ dictorũ bonoꝝ dicte domine vel eius procuratori vt. s̄. dicit̃. ⁊ in ipsa tenuta manu tenere ⁊ contra dictos heredes ⁊ bonorũ successores ⁊ possessores dicti olim Santini executionẽ facere pro integrali satisfactione omniuꝫ ꝑdictorũ ⁊c. in forma plenissima ⁊ in fine cũ clausula nõ obstante in forma cõmuni. ¶ Virtute huius reformationis procura. dicte dñe Catherine autoritate curie potestatis cõmunis ⁊ ciuitatis Florẽtie fuit ĩmissus in tenutaꝫ ⁊ fuerunt facta ꝑcepta possessorib⁹ bonorũ dicti Santini ꝼm effectũ ⁊ importantiam dicte reformationis q̄ possessores sunt de sctõ Geminiano vel eius curia: ⁊ opponunt ꝙ vigore dictorũ pactorũ nõ possunt cõueniri coram potestate ciuitatis Florentie vel eius curia: qꝛ cognitio ⁊ decisio huiusmodi questionũ spectat solum ad potestatem terre sancti Gemi. ⁊ ꝙ dicte reformationi non potuit derogare dictis pactis nec derogare voluit. ¶ Pro parte vero dicte domine Catherine dicitur ꝙ imo potuit talis executio peti coram potestate ciuitatis Florẽtie ⁊ eius curia maxime tribus rationibus. Prima qꝛ cum ante illa pacta propter liberã submissionem potestas ciuitatis Florentie esset in oĩbus ⁊ ꝑ omnia iudex ⁊c. etiam inter illos de sancto Geminiano virtute illorũ pactorum priuatus fuit solum cognitione ⁊ decisione nõ auteꝫ executione: vt patet ex verbis pactorũ. Non ob. ꝙ illi cui committitur cognitio ⁊ decisio videatur cõmissa executio: qꝛ dato ꝙ illud generaliter verũ sit: tñ ꝓpter id nõ tollit̃ propterea executio etiã alteri cõpetens maxime superiori ⁊ iudici ordinario cũ de illa expresse nõ disponat̃. Et sic etiã non ob. dictio solum posita in pactis: qꝛ nõ tollit ea que sunt de natura ipsius dispositionis. Secunda qꝛ pactum habet locum in iure competenti alicui suo iure: sꝫ istud ius cõcedit̃ a superiore qui potuit illud cum qualitatibus sibi placitis concedere. Tertia qꝛ cuꝫ posset domina Catherina propria autoritate ingredi tenutam ⁊ illã capere ⁊c. debuit etiã posse coram potestate Florẽtie vrbanius agendo id facere quasi tunc incompetentia si aliqua esset nõ debeat attendi. His ergo attentis ⁊ alijs que consultoribus videbuntur attentis: queritur quid iuris.

¶ Consilium. cccxviij.

1 ☞ Stantibus pactis inter municipales ⁊ principeꝫ ꝙ cogni
tio ⁊ decisio causarum ciuilium ⁊ cuiuscunqꝫ rei qualitatis vel
summe inter eos ipsius municipij iudici pertineat iudicanda:
an comprehendantur cause executiue.
Utrum iudex superior non obstantibus pactis possit ꝯcurrere
cum iudice municipali in causis eiusdem territorij.
2 Quid operentur illa verba. cuiuscunqꝫ quãtitatis vel summe.
3 Quid in causa que cum cõmittitur ita qualificatur vt possit cõ
prehẽdi in pactis: an possit in ipso actu ita alterari vt possit co
ram alio iudice cognosci non obstan. pactis.
4 Et pulchra decisio ꝙ in actu contrahendi multa possint filius
seruus ⁊ clerici que ex postfacto non possunt.

n christi nomine amen.

1 ¶ † Considerandũ est ꝙ ista reformatio dat illi scripture reperte in libro gabelle illud robur ⁊ efficaciã qꝺ ⁊ quã habent instrumenta dotalia super fienda executione. Et sic si per eam specialiter non cõmitteretur executio potestati ciuitatis Florentie: ⁊ quereretur an per eũ fieri potuisset virtute sue ordinarie iurisditionis. dicendũ esset illud qꝺ dicendũ foret si dicta domina haberet instrm̃ dotale: qꝛ cum hec concessio facta fuerit ad similitudinem instrumenti dicẽdũ est de ipsa qꝺ de instro foret dicendũ. argu. C. de inoffi. dona. l. fi. Videndũ est ergo quid iuris esset si dicta domina haberet instrm̃ dotale vtrũ potuisset petere executionẽ fieri ꝑ potestatẽ Florentie sine speciali cõmissione dicti cõis Florẽtie: sꝫ solũ ex virtute sui officij ⁊ sue generalis ⁊ ordinarie iurisditionis. Scꝺo an saltim de speciali cõmissione facta ꝑ cõmune Florẽtie. Tertio q̄d iuris in casu nostro vbi nõ hꝫ instrm̃ sed hãc ꝯcessionẽ equiualentem instro cũ adiunctione q̄litatis ꝙ potestas florentinus exeq̄ret̃. ¶ Et circa primũ videt̃ ꝙ nõ potuisset sꝫ debuisset tale instrm̃ petere executioni mandari per potestatem sancti Geminiani. Nam constat ꝙ ante submissionem illius terre factam dicto cõmuni sic facere debuisset: qꝛ ille solus erat iudex competens inter eos non potestas Florentie: ergo ⁊ nunc post submissionem predictam propter dicta pacta ⁊ capitula per que videt̃ actuꝫ fuisse ꝙ inter se remaneant in illo statu in quo erãt ante submissionẽ ⁊ sic si eadẽ die qua fuit facta submissio fuerint facta dicta pacta videt̃ potestati Florẽtie nunq̄ attributa iurisditio inter homines illius terre in causis ciuilib⁹ ⁊ inter se siue alia die vel ex interuallo videtur iam attributa per submissionẽ postea ademptam qꝺ tantũdem valet. ff. ad trebel. l. lucius. §. que habebat. ⁊ per consequens videtur ꝙ se impedire non potuerit potestas Florentie postq̄ alteri magistratui censetur hoc reseruatum. ar. bonum. C. vbi cause fisca. l. dominicis colonis. cuꝫ sua glo. ff. de offi. procõsul. l. nec quicq̄. ij. responso. C. de testa. l. cõsulta diualia. de hereti. c. per hoc. lib. vj. per locũ a speciali. Nã dicta pacta non solũ comprehendũt causas ordinarias duꝫ dicunt ꝙ cognitio ⁊ decisio ciuilium questionũ ⁊c. que verba conueniunt ordinarijs causis: sed etiam videntur comprehendere causas executiuas duꝫ postea subijcitur generaliter ⁊ cuiuscũqꝫ rei quãtitatis vel summe ⁊c. qꝛ natura copule est aliquid addere. ff. de leg. iij. l. ea tamen adiectio. sed nihil adderent dicta verba nisi comprehenderẽt causas executiuas: ergo ⁊c. ar. l. j. in fi. cum ibi no. ff. ad muni. cum fi. Constat autem etiam in executiuis versari cause cognitioneꝫ ⁊ decisionẽ. l. a diuo pio. §. si sup. ff. de re iudi. ⁊ sic verba capitulorum possunt ad eas adaptari. ergo ⁊c. ¶ Circa hoc breuiter aduertendum ꝙ aut per statuta terre sancti Gemi. non datur instris dotalibus robur executionis specialiter eo modo vel simili quo datur per statuta florentina: ⁊ tunc clarũ videt̃ ꝙ dicta capitula seu pacta non possunt cõprehendere executionẽ talium instroruꝫ: eo qꝛ in dictis capitulis dicit̃ ꝙ pertineat ad iudicẽ sancti Geminiani ꝼm formã statutorũ dicte terre ⁊c. Et sic intelligit̃ soluꝫ de illis causis de

quibus statuta dicte terre loquuntur non de illis de qubus nil
disponunt: qꝛ cũ illis verba predicta non conueniant non põt
dispositio capitulorum in eis locum habere. ff. de dam. infec. l.
iiij. §. totiens. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. loquitur. de accusa. l.
hos accusare. §. oibus. cuꝫ si. Et sic isto casu si prefata domina
habuisset instrm̃ dotale potuisset non obstantibꝰ dictis pactis
petere executionẽ ipsius corã potestate Flo. etiam sine aliq̃ spe
ciali cõmissione dicti cõmunis Florentie: posito ꝙ etiã potuis
set petere corã potestate sancti Geminiani nõ ex virtute statu
torum dicte terre postq̃ presupponiẗ ipsa nil disponere de hoc
sed ex virtute statutorũ ciuitatis Florentie q̃ sunt seruanda in
a ¶ Deficiunt. Vide. d. Mar. sozi. in cõsil. vij. icipiẽ. nũc. ver. pterea etiam. in j. parte.
a terris subditis cuꝫ illarũ statuta deficiũt[a]. vt not. in. l. ex ea. ff.
de postu. de legi. l. de quibꝰ. Et si sic dicendũ est ꝙ eodeꝫ modo
potuit dicta domina petere executionem dicte prouisionis ꝛ cõ
cessionis sibi facte per cõmune Florentie super illa scriptura re
perta in libro gabelle etiã si in dicta prouisione specialiter non
demãdareẗ executio potestati Florentie postq̃ dicta scriptura
virtute dicte prouisionis assumit robur instrumẽti publici ꝛ in
strumentũ publicũ potuisset executioni mandari per potestatẽ
Florentie dicto casu vt dictum est. ar. d. l. fi. C. de inoffi. dona. ꝛ
extra de cõsti. c. translato. Si vero p statuta sancti Geminiani
specialiter prouideẗ super executione instrumentorũ dotalium
tunc est magis dubiũ ꝑpter primã rõneꝫ allegatã in ꝯriũ. Tñ
illis nõ obstantibꝰ adhuc idem dico: vꝫ ꝙ lꝫ tũc potuisset peti
executio corã potestate dicte terre ꝭm formã statutorũ eiusdẽ:
adbuc tñ potuit peti corã potestate Florentie ꝭm formaꝫ statu
torum florentie non obstantibus dictis pactis ꝛ capitulis. Et
hoc ideo qꝛ re vera dicta capitula videnẗ cõprehẽdere nisi cau
sas ordinarias lꝫ ex forma statutorũ omnes sint summarie non
tñ omnes executiue loquunẗ: ergo de nõ executiuis: qꝛ illis cõ
ueniunt verba capitulorũ dum dicũt cognitio ꝛ decisio ꝛc. Nã
in illis incipiẗ a cognitione ꝛ decisione ꝛ sic cognitio ꝛ decisio
principaliter ꝛ per prius in illis veniunt: lꝫ facta decisione per
ueniaẗ postea ad executionẽ per posterius ꝛ non principaliter
sed secundario. In executiuis vero ecõuerso cõtingit: qꝛ nõ in
cipitur a cognitione ꝛ decisione: nõ enim discutiẗ ꝛ decidiẗ an
executio sit fienda vel non anteq̃ fiat sed fit ꝛ ab ea incipiẗ nul
la facta cognitiõe ꝛ decisione. Postea vero si qs cõparet ad eã
retractãdã bñ cognosciẗ ꝛ decidiẗ an sit bñ facta vel nõ ꝛ an de
beat retractari. vt. d. §. si super. Et istud est per posterius ꝛ secũ
dario ꝛ sunt inter se diuersa. ar. eorũ q̃ habenẗ in. l. ij. ff. de in diẽ
adiec. vbi aliud est actũ cõditionaliter fieri aliud sub ꝯditione
resolui. Cũ igiẗ regulariter tradaẗ ꝙ verba sint intelligenda p
prius nõ per posteriꝰ ꝛ in potiori significatu. l. j. §. q in ꝑpetuũ.
ff. si ager vect. de lega. ij. si ita quis. in fi. C. de his q veni. eta. l.
fi. ꝛ no. Cy. qbus ex cau. maio. l. respubli. ad. l. iul. maie. l. quis
quis. dicendũ est dicta capitula dum dicunt cognitio ꝛ decisio
causarum ꝛc. debere intelligi de causis non executiuis in qbus
per prius ꝛ principalius versaẗ cognitio nõ de executiuis in q
2 bus per posterius ꝛ secũdario. †Nec obstant illa verba q̃ subij
ciuntur. ꝛ cuiuscunqꝫ rei quãtitatis vel summe ꝛc. qꝛ dico ꝙ p
illa verba noluerunt adijcere nouã speciem causaruꝫ ab illa de
qua primo locuti fuerant: sed voluerunt declarare verba prece
dentia dum dixerant cognitio ꝛ decisio ciuilium questionũ ꝛc.
Nam ciuiles qõnes possunt esse sup diuersis rebus tam parui
q̃ magni preiudicij vt sunt cause status. C. de iudi. l. quotiens.
de pena iud. l. placet. de ordina. iudi. l. j. Itẽ super quãtitatibꝰ
paruis ꝛ magnis ꝛ maximis. Ne igitur verteretur in dubiũ an
intelligeretur de paruis tantum subiecerunt dicta verba ad si
gnificandum ꝙ intellexerunt de omnibus idest super quacũqꝫ
re corporali vel incorporali cum sit vocabulum generale. l. j. ff.
si cer. pet. ꝛ de quacunqꝫ summa lꝫ qñ est de maxima summa di
catur esse de maxima iurisditione que non cõpetit nisi magnis
magistratibus etiam similiter quãdo vertitur super causa sta
tus iuxta plene no. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. vnde
si verba predicta non fuissent apposita potuisset probabiliter
quis dicere ꝙ cognitio talium causarum pertineret ad potesta
tem Florentie tanq̃ ad maiorem magistratum. Et ꝙ per pria
verba non videretur sensisse nisi de paruis ꝛ mediocribus que
solent pertinere ad magistratus municipales. argu. l. plenũ. §.
equitij. ff. de vsu ꝛ habi. de iniusto testa. si quis filio. §. irritum.
de leg. iij. cum filio. Ideo ad hoc dubium tollendum fuerũt di
cta verba apposita nõ autem ad addendum nouum genus seu
speciem causarum: imo debent intelligi dicta verba de eodẽ ge
b ¶ Demonstrãt. Adde. d. Mar. sozi. i ꝯsi. xxiij. incipiẽ. circa. ver. vi. ꝓbatur. in. j. parte.
nere causarũ de quibus primo fuerant locuti: qꝛ talia sunt sub
b iecta qualia predicta demõstrant[b]. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino
triti. ꝛ oleo lega. de fun. instru. l. iij. in prin. de verb. obli. stipu
latio ista. §. hi qui. ¶ Postq̃ possunt verba aliquid ꝛ non pa
rum operari per iam dicta. argu. l. si quando. cum ibi not. C. de
inoffi. testa. sequitur ergo ꝙ si dicta capitula non habent obsta
re qꝛ loquuntur de causis ciuilibus non executiuis potuisset di
cta domina si haberet instrumentũ dotale petere executionem
coram potestate Florentie qui per submissionem dicte terre fa
ctus fuit iudex competens inter homines dicte terre sicut est in
ter omnes alios subditos. ff. de offic. proconsulis. l. cum in ali
quam. in fi. ꝛ concurrit in iurisditione cũ specialibus magistra
tibus terrarum ꝛ sic est locus preuentioni. C. de offi. ꝑfec. vrbis.
l. j. ꝛ qꝺ ibi per Barto. vbi cause fisca. l. fi. de diuer. offi. l. viros.
lib. xij. ꝛ qꝺ ibi per Bar. non obstante dictione taxatiua soluꝫ
vel solus: vt est tex. cũ glo. in. d. l. fi. C. vbi cause fisca. ꝛ in. l. j. §.
suspecti. ff. ad turpil. vbi bonus tex. cũ gl. ꝛ. l. cognitio. in prin.
ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. Et predicta deberẽt suffi
cere tñ posito ꝙ cessarẽt adhuc dico ꝙ saltim virtute specialis
cõmissionis facte potestati Florẽtie p ꝯsilia representãtia totũ
cõmune Florẽtie. iuxta no. C. q̃ sit lõga. ꝯsue. sup. rubrica. ꝛ. ff.
de dolo. l. sed ex dolo. potuisset potestas Florentie si habuisset
dicta domina instrm̃ hoc facere: qꝛ p dicta capitula censeẗ com
mune Florẽtie solũ restrinxisse generalẽ iurisditioneꝫ dicti dñi
potestatis Florẽtie ꝛ voluisse ꝙ virtute ipsius non posset adiri
ab aliquo de illa terra ꝯ alterũ in causis ciuilibꝰ qꝺ fieri potuis
set si hec capitula nõ fuissent p iam dicta. Nõ aũt censeẗ ligasse
sibi manus quominus ad ipsum cõmune posset recurri in aliq̃
speciali causa ꝛ quominus ipsuꝫ cõmune possit aliquã specia
lem cãm delegare vel cõmittere cuicunqꝫ sibi placeret: qꝛ satis
absurdũ esset ꝙ tam lata potestas cõis Florentie quã hꝫ supra
suos subditos tanq̃ princeps. iuxta no. p Cy. in. l. ea lege. C. de
ꝯdi. ob cau. añ fi. ꝛ. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faci. cẽsereẗ
p dicta capitula restricta vel ĩpedita postq̃ aliud possunt ope
rari. Et hoc p tex. q optĩe faciũt ad ꝓpositũ. ff. de dona. iter virũ
ꝛ vxo. l. qꝺ autẽ. §. penul. añ fi. ibi dũ dicit. nõ sibi vult legẽ im
ponere ne possit sꝫ ei q accipit ꝛc. ꝛ in. c. dudũ. circa mediuꝫ. de
ꝑbẽ. li. vi. Nã ꝛ prĩceps quotidie causas ad ĩferiores iudices p
tinẽtes alijs cõmittit p qꝺ videẗ ab illis eas aduocare. de offi.
leg. studuisti. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. ꝛ hoc de secundo.
3 ¶ †Sed ꝛ tertio posito ꝙ hoc nõ potuisset cõmune Florentie
facere super instr̃o dotis si ipsum haberet quasi illud statim qꝺ
fuit confectum fuerit affectum conditionibus dictorũ capitulo
rum ꝛ sic nõ potuisset alterare naturã eius sibi impressam a di
ctis capitulis ne veniat ꝯ suũ ꝯctũ. iuxta no. p Cy. C. de legi. l.
digna vox. saltim potuit in casu nostro: vbi dicta domina non
habet instrm̃ sed impetrauit cõcessionem a dicto cõmuni vt scri
ptura libri gabelle haberet illud robur qꝺ haberet instrm̃ ꝛ di
ctum cõmune cõcessit. ꝛ in ipsa eadeꝫ concessione commisit po
testati Florentie ꝙ exequeretur. Naꝫ dicta concessio nunq̃ fuit
affecta nec supposita dispositioni dictorũ capitulorũ: sed fuit
in esse ꝓducta cũ q̃litate ꝯtria dispositiõi ꝑdicte ꝙ fieri potuit.
Posito sed nõ concesso ꝙ si prius fuisset simpl'r facta scꝫ ꝙ illa
scriptura haberet vim ꝛ robur instr̃i nõ potuisset ex postfacto p
dictũ cõmune fieri ꝙ executioni mandareẗ p ptãtem Florentie
ne cõditio ꝛ q̃litas quã assumpsit dicta cõcessio ex eo ꝙ prius
simpl'r facta fuit alterareẗ. Nã a pricipio hñ potuit in esse ꝓdu
ci cũ dicta qualitate ꝯtria dispositioni dictoꝝ capitulorum. p. l.
si autem dñicam. ꝛ qꝺ ibi no. p Iaco. but. ꝛ Bart. ff. de pac. ꝛ
per. l. ij. ff. de rebus eo. Nec diciẗ factum ꝯ capitula que debent
intelligi de iure simpliciter acquisito: ꝛ per consequens statim
affecto ꝛ subiecto dispositioni predicte nõ de acquisito cũ qua
4 litate predicta ꝛ cõtraria dispositioni predicte: †sicut seruus ꝛ
filiusfa. super contractu per eos simpliciter celebrato non pos
sunt apponere pactum ex postfacto nociuũ patri ꝛ domino ne
ius eis quesitum tollant vel minuant. C. de pac. l. seruus. sed a
principio cum contrahunt bene possunt tale pactũ apponere.
vt. d. l. si autem dominicam. vnde dixit ibi Ia. bu. ꝙ lꝫ ecclesia
nõ possit rem immobilẽ alienare sine requisita solẽnitate: si tñ
acquisiuit rem cum hoc pacto ꝙ nisi soluat totum ꝑciuꝫ infra
certum terminum res sit inempta non soluto pretio resoluitur
venditio ꝛ transfertur dominium sine aliqua solẽnitate p illaꝫ
l. si autem dominicam. Licet Franciscus accur. videatur ali
ter dixisse: vt refert Io. an. in addi. Spe. tit. de pac. super rubri
ca. per. l. si ad resoluendaꝫ. C. de predijs mino. Sed glosella ibi
posita est contra eum: qꝛ intelligit illam qñ ex postfacto ꝛ post
dominium simpliciter acquisitum tale pactum fuisset factuꝫ: ꝛ
sic inuit esse secus si a principio tempore acquisitionis. Sic in
ꝓposito dicendũ est ꝙ lꝫ ius agendi vel executionẽ petẽdi sim
pliciter acqsitum alicui de sancto Geminiano contra alterum
de eodẽ loco non posset cõmune Florẽtie facere ꝙ corã potesta
te Florentie tractaretur quasi fuerit a principio affectum dispo
sitioni dictorũ capitulorũ ne coram alio iudice q̃ potestate san
cti Geminiani tractaretur: bene tamẽ potuit modificare cõces
sionẽ suã ab ipso principio tanq̃ nunq̃ affectã a dictis capitu
lis. p. l. ꝯ. alleg. Satis etiã cõfert ad ꝑdicta ꝙ virtute concessio
nis predicte

nis predicte potuisset pfata domina ppria autoritate z sine iudice occupare bona: fortius cū iudice etiā si diceref q esset incō petens: ita arguit in simili iuriscōsul. ff. de bo. pos. l. si seruus. scz q si bonorū possessio pōt cōcedi p iudicē absenti z non petē ti fortius petente aliquo licet inhabili ad iudicia. facit. l. j. post prin. C. de rei vxo. actio. ¶ Ex qbus oibus ptz dictā executionem posse multipliciter sustentari non obstātibus in contrariū allega; Laus deo z beate Marie virgini.

¶ Consilium. cccxix.

1 ¶ Princeps qui confiscauit bona damnatorum non efficit dominus bonorum existentium extra suum dominium.
2 Et eleganter tractatur hic An iurisditio que habetur in persona extendatur etiam ad bona alibi existentia.
3 Utruz princeps possit expresse confiscare bona damnati alibi simili modo existentia.
4 Inhabilitas testandi que accidit propter condemnationē ad mortem: an sequatur damnatum vbiqz locorum.
5 Testū condemnati ad mortē nec etiā ad pias causas valet.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Primū quesitū habet duo dubia. Primuz est an p cōfiscationē factā Florētie debitū in quo prefatus comes poppi tenebat fuerit ɔfiscatuz fisco cōis Florentie. Secundum est posito q hoc nō sit an saltim censeatur confiscatum fisco comitis poppi vt sic inducatur confusio.

¶ Circa primū videt q sic: qz cōmune Florētie per ɔfiscationē pfatam censef dictis cōdemnatis successisse tanq heres. C. ad legē iul. de vi publi. l. tutoris. in fi. iuncta glo. ibi posita. z. l. j. C. si cer. pet. l. inter eos. in fi. ff. de fide. Sed nulli dubiū q si successisset iure hereditario puta ex testamēto dictoz cōdēnatorū adeūdo hereditatē acqsiuisset dictū cōmune Florētie ius in dicto credito z in bonis qbuscūqz dictorū cōdemnatorū vbicūqz sitis. ff. de acq. pos. l. cū heredes. in prin. lz alibi sita cōsequi nō posset nisi mediāte autoritate iudicū presidentium in loco vbi essent dicta bona. C. de iudicijs. properandū. §. finaūt reus. de foro cōpe. c. romana. §. ɔtrahētes. z no. ff. de iudi. l. heres absens. §. j. in gl. magna q incipit. supplent. in fi. ergo z idē hoc casu si cōmune Florētie cōfiscationē agnouit. ff. de fideicō. liber. l. iiij. §. si bona. de iure fisci. l. j. §. an bona. iuncta. d. l. inter eos fidecomissores. §. fi. ff. de fide. vbi eqparat fiscū heredi per confiscationem.

2 ¶ † Preterea iudex q habet personā sub sua iurisditione pōt statuere etiā sup reb' eiusdē lz sitis extra suā iurisditionez. ff. de rebus eorū. l. magis puto. §. illud queri. qz bona sequūtur conditionē persone tanq accessoria. C. de imponē. luc. descrip. l. j. ff. de acq. here. l. paulus p pcu. in fi. de iurepatro. c. si laicus. in fi. lib. vj. Unde habēs psonā sub sua iurisditione pōt indicere eidē onera personalia etiā p reb' extra iurisditionē positis: qz inspicitur persona tanq pricipalis, vt no. in. l. scripto. §. fi. de mu. z ho. per Jo. an. in. c. j. de imu. eccle. lib. vj. lz gl. sentiat ɔtrariū q tñ non tenef. C. de mulie. z in quo loco. l. j. super verbo possederit. ¶ Itē tutor statutus a iudice domicilij vel originis qui habet personā in sua iurisditione censef datus ad vniuersum patrimoniū etiam alibi situm z acquirit in illo potestatez administrandi lz possit se excusare. ff. de excu. tuto. l. propter litez. §. lz. z no. Bar. post Dy. in. l. pupillo. ff. de tuto. z cura. da. ab his. z Cy. in. l. j. C. vbi petanf tuto. ¶ Sic eodē modo videf q potestas florentinus qui habebat potestatē supra psonā pdictorum cōdemnatorū que erat principalis habuerit etiaz sup rebus vbiqz sitis vt sic potuerit ea confiscare. i. trāsferre ius qd habebāt predicti cōdemnati in cōmune Florētie: z p ɔsequēs veniant in generali cōfisca. bona etiā alibi sita lz executio non possit fieri nisi per iudicē territorij vbi sita sunt: vt in iurib'. s. allega. Sed istud nō propterea cōcludit qn ius actionis z dominium fuerit qsitū cōmuni Florētie per cōfiscationē: z per cōsequens quin per suos ministros z sindicos possit actionē mouere in quocūqz loco. C. de prescri. lon. temp. l. fi. ¶ Preterea cum nomen debitoris sit ius mere incorporale sicut nō dicitur esse vbi est instrm̄ debiti. l. gaius. de lega. ij. z de lega. iij. si mihi z tibi. ita nec vbi est debitor sed potius vbi est creditor apud quem ius obligatiōis actiue residet z sic ius crediti de quo agitur videtur fuisse Florentie: ergo venit in ɔfiscatione sicut alia bona Florentie residentia.

¶ Sup scdo dubio q si nō cōmuni Florentie saltim fisco comitis poppi sit cōfiscatū dictū debitū z sic inducaf confusione sui ipsius debitor z creditor reperiaf. l. si ab eo. C. de neg. gest. z qd no. in. l. frater a fratre. ff. de cōdi. inde. ¶ Videf pbari p id qd determinat Bal. in. l. cunctos populos. circa fi. C. de summa tri. vbi dicit q qn p cōdemnationē sup crimine status psone sic mutaf q nō pōt habere ppietatē bonorū: vt cū cōdēnetur ad mortē naturalē vel ciuilē tūc bona vbiqz sita confiscantur: non tñ fisco iudicis cōfiscātis sed fisco illius loci vbi sita sunt z ille potest ea occupare: allegat qd no. Inno. de foro cōpe. postulasti. Sed hic taz Florētie q Bononie fuit bānitus z cōdēnatus ad mortē z Bononie facta fuit executio z sic reddit' fuit incapax retentionis bonorū cū fuerit factus seruus pene: ergo zc.

¶ Breuiter lz ista satis vigere videanf prima facie z parum p doc. scribētes fuerint ruminata iudicio meo: stat tñ determinatio doc. cui cōtradicere temerariū videf qñ iurisditiones sunt distincte z etiā burse fiscales sunt diuerse z confiscatio nō fit facta de iure cōmuni sed de iure speciali alicuius terre: qz tūc non porrigif ad bona alterius territorij q cōfiscantis: vt inqt bar. in. d. l. cunctos populos. circa fi. Pro solutiōe vero eoruz q supra in ɔtrariū sunt allegata distinguēdū puto q iterdū iudex qui habet psonā sub sua iurisditiōe exercet circa eam aliquē actuz q principaliter cōcernit psonā secūdario res z tunc talis actus extendif ad bona vbiqz sita. ita loquif qd dixi de tutore q daf a iudice originis vel domicilij: nā principaliter daf psone secundario reb'. l. qz psone. cū. l. pce. ff. de testa. tute. Idez in collecta que ponif pricipaliter psone p rebus: vt. l. scripto. de mu. z bo. in fi. z auf. itē nulla cōitas. C. de epi. z cle. ideo etiā p rebus alibi sitis indicif z in generali indictione imposita fm facultates puta q qlibet soluat solidū pro qualibet libra. Naz z alibi sita cōputarenf si aliud nō appareret ex cōiectura. Et iste non est casus noster: qz actus ɔfiscationis principaliter nō exercef in personam sed circa bona: vt ptz ex no. p Bar. in. d. l. cūctos populos. in vltima. q. ¶ Interdū exercet actū pricipaliter circa bona z tunc aut in volentem z petentem z idem vt cuz interponit decretum in alienatione facta per minorem subditum sue iurisditiōi de re sita extra iurisditionē: vt. d. l. magis puto. §. illud. de rebus eorum. † fauorabilis est enim actus qui fm voluntatē exerceref z extendendus. arg. eorum que not. gl. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. l. soluif. in fi. prin. super verbo discedaf. z qd no. glo. ff. de acqui. poss. l. j. circa pn. que icipit. secus si ali' zc. z hic etiam non est casus noster z sic non obstat. §. illud. s. in cōtrarium alleg. ¶ Interduz exercet talē actū in inuitū vel ignorantem z tunc aut generaliter super eius bonis z non extendif nisi ad bona sita in sua iurisditione. ff. de bonis auto. iudi. pos. l. cum vnus. §. is qui. Et iste est recte casus noster: qz Florentie facta fuit generaliter confiscatio de bonis predictorū vnde ad sita in territorio florentino dūtaxat extenditur. Si vero expsse disponit de bonis alibi sitis tunc in missione posses. determinatum est q potest iudex domicilij vel originis pronūtiare q fiat missio in bonis alibi sitis: z tunc fiet executio per iudicē illius territorij vbi sunt. de foro compe. c. romana. §. contrahentes. z no. in. l. heres absens. de iudi. per glo. z p Bar. in. d. l. cū vnus. nam est actus fauorabilis z non tendit ad imediatam iuris acquisitionem sed mediante facto illius iudi.
3 † An autem sic posset in casu nostro scilicet expresse confiscare bona alibi sita. putarem q nō: qz est actus odiosus z tendit ad imediatā acquisitionem idest vt statim acquiraf dñium qd facere non potest sic manus mittendo in messem alienam. hoc tamen nō est presentis speculationis. Patet igif ex predictis q cū hec confiscatio fiat ex forma statutorū Florentie nō de iure cōmuni: vt in auf. bona damnatorū. nō veniunt bona alibi sita z p cōsequēs nec debitum quo tenetur dictus comes: qz licet ius actionis sit incorporale z penes creditores: persona tamen super qua competebat illud z contra quā venit exercenduz est corporalis z extra territorium z sic alibi cēsetur esse sicut in rebus imobilibus: qz lz dñiū sit ius incorporale si tñ res sup qbus competit sit extra territoriū reputaf etiā dñium esse extra territoriū vt nō veniat in cōfiscatione eo modo quo veniunt res site infra territoriū vt ex predictis patet. z sic nō obstat qd. s. dixi de iure icorporali.

¶ Dico etiā q nec fisco comitis Poppi confiscatur dictuz debitum nec virtute confiscationis facte Florentie seu damnationis ad mortē: qz cū lata fuerit in cōtumaciam z nō fuerit facta executio nō fuit adeo status earū mutatus quin potuerint alibi bona acqrere z etiā retinere. l. si tibi. §. is cuius. ff. man. de le. iij. si deportati. cū ibi no. z sic nō obstat determinatio Bald in l. cunctos populos. in fi. nec etiā p sniam latā Bononie: qz cuz statiz facta fuerit dño executio lz priuatus fuerit vel redditus inhabilis ad retinendū proprietatē tñ imediate succedunt venientes ab itestato z sic cessat rō z fundamētuz bal. qd haberet locū de iure veteri in deportato vel damnato in metallū q supuiuit z bona nō pōt retinere: nec veniētes ab itestato succedūt cum adhuc viuat: ideo necessario venit fiscus non sic in casu nostro z breuiter hoc est de mēte Bar. in. d. l. cunctos populos. q bona alibi sita nulli fisco cōfiscenf si bene inspiciaf. ¶ Concludo ergo vna cū suprascripto eximio cōsultore dño Antonio de bitum prefatum non esse confiscatum sed pertinere ad heredes dictorum condemnatorum de quibus. j. subijciam.

4 ¶ † Super scđo q̄sito facit dubiū: qꝛ determinatio Bar. in. l.
cunctos populos. in vlt. q. ꝙ ꝯdemnatus ad mortē sit vbiqꝫ ꝛ
quo ad bona vbiqꝫ posita intestabilis: qꝛ nō pōt esse pro parte
seruus. l. si pariter. in fi. ff. de lib. tū videt̄ intelligēda qñ esset cō
demnatus pro eo qđ esset vbiqꝫ delictū: sed decisio dictoꝝ ban
nitorū nō reputabat̄ delictū Florentie. vñ si condemnati eua-
sissent ꝛ venissent florentiā fuissent rebāniti ꝛ premiati ꝛ habi-
les redditi quo ad omnia: ꝛ sic videt̄ ꝙ saltiʒ quo ad bona exi-
stentia florentie non cōfiscata valeat testm̄: qꝛ lʒ nō possit quis
esse seruus pro parte visibili ꝛ corporali pōt tū quo ad q̄daʒ re-
putari seruus quo ad q̄dā liber diuersis respectib9. ar. eoꝝ que
habent̄. ff. de iudi. l. vix certis ꝛc. Cōtrariū tū puto verius. Nā
inbabilitas testādi nō resultat ex titulo criminis sed ex senten
tia vel eius q̄litate. ff. de penis. l. ꝙ ad statū. posito ergo ꝙ nul-
lum crimen cōmisisset damnatus tū ad mortē efficit̄ seruus pe-
ne ꝛ intestabilis sicut dānatus de furto efficit̄ infamis lʒ furtū
nō cōmiserit. vt no. ff. de infami. l. athletas. in fi. p gl. Et si p̄di
cti euasissent fuissent florentie intestabiles s̄m Bar. in. d. l. cun
ctos populos. de illa muliere q̄ euasit. Nec ob. ꝙ ex forma sta-
tuti Florētie potuerūt occidi ꝛ ꝙ fuissent florentie habiles: qꝛ
verū est si alibi nō fuissent cōdēnati al's sec9. nisi aduersus iba-
bilitatē ex dicta snīa resultātē fuissent restituti. l. fi. de sen. pas.
5 ¶ † Super tertio quesito dico idem qđ supra cōsultum est sciʒ
testamentū ꝯdemnati ad mortē etiaʒ quo ad pias causas non
valere. ꝛ vltra allegata per suprascriptum consultoreʒ determi
nat hoc Jo. an. in addi. Spec. tit. de instru. edi. §. compendio-
se. in addi. que incipit. quid de damnato.
¶ Sup vlti. q̄sito dico p oīa qđ. s̄. ꝯsultū est qꝛ satis est allega-
tum. vnde vlterius me non intromitto. Laus deo.

¶ Consilium. cccxx.

1 ☞ Stante statuto ꝙ ante testium depositionē petatur com-
promissum de certis causis si non petat̄ in causa principali nō
potest peti in causa appellationis.
2 Appellatio reponit causam in pristino statu quo ad ea que re
spiciunt merita cause non auteʒ ad alia nec ad exceptiones de-
clinatorias vel dilatorias.
3 Statutū cogens ad cōpromissuʒ debet ītelligi in casu quo am-
babus partib9 possit ꝓdesse vt in lege seruet̄ equalitas. ꝛ. 4.
4 Compromissum an ordinetur ad litem decidendam.
5 Statuta loci vbi agitat̄ iudiciū sunt seruāda quo ad eius ordi
nationē: in decisione vero statuta ꝯhentiū. ꝛ an statutū de com
promittēdo tēdat ad decisionē an vero ad ordinationē iudicij.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Quod in causa appellatiōis nō possit peti cō-
promissum ex forma statuti sic clare deducitur. Naʒ
statutum disponit ꝙ debeat hoc peti ante terminum datuʒ ad
faciendū deponere testes sed hoc factū non fuit in causa prin
2 cipali: ergo nec fieri pōt in causa appel. † Nā licʒ appellatio re
ponat omnia in pristinū statū. C. de tēpo. ap. l. per hanc. l. furti
§. j. ff. de infami. istud est verū q̄tum ad cōcernentia negotiuʒ
principale vel eius determinationē nō q̄tum ad exceptiōes seu
allegatiōes dilatorias nō ꝯcernentes determinationē negotij
principalis. In illis enim appellatio nō reponit in pristinum
statū per omnia: idest in illū q erat a pri. litis imo si lapsus erat
terminus eas proponēdi in prima instantia: ꝛ sic erat preclusa
via opponendi durat idē lapsus termini ꝛ remanet adhuc via
preclusa in causa appel. casus est in. l. ita demū. C. de ꝓcu. vbi
litis cōtestatio que erat terminus dilatoriarū proponendaruʒ
ꝛ eius effectus scʒ exclusio ab eis proponendis durat adhuc in
causa appellationis. Et idē est in quocūqꝫ alio termino exclu-
sorio taliū exceptionum s̄m Bal. ibi q dicit rōnē esse: qꝛ appel
latio rescindit grauamen illatū a iudice nō illud qđ quis intu-
lit sibijpsi negligendo tales exceptiones ꝛ propositiones face-
re infra terminum statutū a iure vel statuto que ratio multū fa
cit ad propositum. Nam pars q̄ in prima instantia non petijt
cōpromissum infra terminuʒ prefixum a statuto sibijpsi intulit
grauamen ꝛ seipsam exclusit a dicta petitione sequuta prima
snīa pro altera parte ꝛ interposita appellatione non recuperat
potestatē petendi tale cōpromissum: qꝛ hec est allegatio dilato
ria nō concernens decisionē negotij principalis. vñ lʒ in causa
appellationis iterum det̄ terminus ad faciendū deponere te-
stes non tū iterum recuperat dictaʒ potestatē sicut dicit ibi bal.
in casu illius. l. qꝛ in causa appel. iterum contestat̄ lis si partes
sunt presentes: vt no. in. l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. ꝛ tamē
pars que per contesta. factā in prima instantia fuit exclusa ab
opponendo excep. dilatorias non recuperat facultatē p̄dictā.
Pro hac facit ratio viua ꝛ demonstratiua. Nam ideo statutū
noluit posse peti post terminum datū ad probandū qꝛ p̄sumit
ꝙ malitiose petat sciʒ ex eo ꝙ videt se iustitiā nō fouere si ꝓba-
tiones non fecit nec facere potuit. si enim fecisset cōpromissum
non peteret sed tunc solet petere qñ probationē non habet. fuit
igit̄ iusta causa precludendi viam petitioni talis compromissi
lapsus dicti termini. ar. optimū. C. de cōpen. l. fi. Sed hec eadē
ratio subest de presenti in causa appellationis. Naʒ magis pre-
sumitur appellasse ob hunc finē sciʒ vt faceret causam compro
mitti q̄ ꝙ foueat iustaʒ causam: ꝛ sic vt fraudet statutū qđ pre
fixit ei certū terminum vt est quo post eius lapsuʒ non poterat
in prima instātia petere possit nunc mediante appellatione: sʒ
malitijs hominū est obuiandum. l. cuʒ bis. §. si cū lis. ff. de trās.
de rei ven. in fundo. sufficit enim ꝙ per appellationeʒ reseruent̄
iura negotij principalis. nō enim est eadē ratio eadēqꝫ equitas
in dilatorijs prout est ista: qꝛ potius tendit ad declinandū forū
iudicis ordinarij q̄ ad terminationē negotij. ¶ Pro hac etiaʒ
qđ expresse no. Bal. in. l. per hāc. C. de tēpo. ap. q dicit ꝙ tales
excep. q̄ nō concernunt negotiū principale vel eius determina-
tionem sed potius personas existentes in iudicio dicunt̄ perti-
nere ad nouū capitulum: ꝛ si non fuerunt opposite in prima in
stantia nō possunt opponi in causa appel. vt exceptio ꝙ aduer
sarius impetrauerit ius iniquū vel ꝙ sit bānitus vt ipse not. in
d. l. per hanc. in. vij. col. ¶ Ex quibus satis clare probari vide
tur qđ primo loco dixi. facit etiā cle. j. de testi. vbi qñ ideʒ timor
subornationis est in causa appel. qui erat in prin. nō admittun
3 tur proba. ꝛ hic subest eadem presumptio calumnie. ¶ † Iteʒ
ꝛ ea ratione qꝛ statutum predictum a latissima potestate deri-
uans nunq̄ arctat quando per compromissum altera partium
tantum lederetur. ita cōcludit Bar. in prima consti. C. in. §. q
bus. ꝛ ibi videt̄ p Bal. ad hoc optime facit: qꝛ lex debet ītelligi
ꝓdita in casu in quo vtriqꝫ partiū parat̄ prouisio. leges enim
equaliter omnibus securitatē tribuūt. tex. est no. in. l. capitaliū.
§. ad statuas. ff. de penis. ꝛ hac eadem rōne lex etiā in extensio-
ne priuilegij conditionem ligatorū in iudicio parificat. l. fi. C.
de fruc. ꝛ litis expen. Ex his infero ꝙ cum pars petens cōpro-
missum in prima causa appellauerit ꝛ in hac causa petat̄ com-
promissum per appellantem ꝛ in arbitros ꝛ arbitratores ꝛ ab
arbi. non appellet̄. l. diem proferre. §. stari. de arbi. nec ab arbi-
tratoribus. vt no. in. §. arbitroꝝ. ff. pro socio. ꝛ in. l. ab arbitro.
qui satisda. cog. nec etiam reductio peti vt vult statutum sequi
tur ꝙ dictum statutum debeat intelligi vt equaliter prouideat
ꝛ ne beneficium appellandi tollat̄ alteri parti cū altera appel-
lauit: ꝛ per ꝯsequēs huiusmodi statutuʒ non loquitur in causa
appellationis sed principali cum ius quesitū sit ipsi appellato
ex causa appellationis ne ergo effectus sententie sine cause co-
gnitione impediatur ꝛ ne omnia de nouo in dubio refricentur
denegandum est compromissum quinimo calumniose petituʒ
ideo deneganduʒ. l. satis aperte. ad. l. cor. de fal. C. ꝛ ibi p Bal.
propterea nulli dubium dictum compromissum peti causa pro-
rogandi litem que iam finita dici potest cum ex actis appareat
que sententia sit ferenda coram arbitratoribus ꝛ a capite opor-
tebit de meritis cause iterato cognosci. iuxta. l. si de meis. ff. de
arbi. hoc autem est iniquū ꝛ contra mentem statuti est cū dispo
nat causas cognosci amicabiliter inter coniunctos vt cause fa-
cilius terminentur sed postq̄ causa est plene discussa sententia
lata in principali causa tunc per compromissum de nouo discu
tere coram arbi. ꝛ arbitratoribus est rigorosuʒ ꝛ videt̄ non esse
equū. vt est etiam casus in. c. abbate sane. ad fi. de re iudi. li. vi.
mens autem statuti debet attendi ꝛ nō verba menti contraria.
l. scire oportet. §. aliud. ff. de excu. tu. ¶ Insuper non video re-
sponsum ad id qđ. s̄. tactum est ꝙ licet in causa appellationis
non probatū in causa principali ꝛ non deductum possit repro-
bari illud verū nisi omnino nouū. vt est tex. in. l. per hāc. Com
promissum aūt in principali causa nō petituʒ oīo nouū qđ est
quoad deducta in principali causa nec abortuʒ habens vel de-
pendens regrit̄ vt opponi possit in causa appellationis. vt no.
in fi. no. gl. in. l. p hanc. supius alleg. not. in. c. fraternitatis. ex-
tra de testi. noua ergo omnino in causa appellatiōis nō sunt ad
mittēda vt. l. nō pōt. ff. de iudi. ꝛ in. d. c. abbate sane. ¶ Iteʒ qꝛ
q̄stio est de lauda. ꝛ de lauda statutū negat ꝯsortes ad compro
missum cogi vt ptʒ ex eo: ꝛ qꝛ fuit verus contumax q petit com
promissum ad audiendā snīam vt patet ex actis igitur appella
re nō potuit. l. ex cōsensu. §. eum qui. de ap. ꝛ ibi Bart. cum si.
igitur sumus in casu rei iudicate adeo ꝙ nulla pendet appella
tio ꝛ sic nullus pendet terminus. Clara est ergo cōclusio supra
facta ꝙ pronuntiandum est compromissuʒ non debere fieri ad
hoc mitto vobis vnum consilium in terminis redditū cū fuit
cōmissa causa ad consilium sapientis: ꝛ ita iudicatū ꝛ termina
4 tum fuit. ¶ † Nec ob. si dicat̄ ꝙ cōpromissum pertinet ad lites
decidendas. ff. de arbi. l. j. Et sic videt̄ ꝙ q̄tum ad ipsum petē-
dum appellatio reponat in pristinū statū s̄m ea q̄ dixi in prin.
Nam dico ꝙ lʒ compromissum ordinetur ad litem decidendaʒ
sicut ꝛ

sicut ⁊ quodlibet iudicium.vt.d.l.j.ff.de arbi.non tñ ordinat
ad modũ decidendi puta ad partem absolutoriam. Nec enim
arbiter ex compromisso informat quã vel qualem sñiam ferre
dz:imo si ex eo informaret non valeret.ff.de arbi.l.qualẽ. Non
sic in exceptionibus peremptorijs vel alijs concernentibus ne-
gotiuz principale: ⁊ ista sunt illa que reseruantur p appellatio
nem. ¶ Itẽ ex cõpromisso nulla exceptio inducit ad elidendã
actionẽ vel obligationẽ negotij principalis.l.si quis rem.ff.de
arbi.vbi pz ꝙ eo non obstante põt negotiũ principale in iudi-
cium deduci ⁊ sic in eo nulla deducit alteratio vel elisio sed est
quid penitus separatũ ab ipso negotio principali.illa aũt in
quibus per appellationem reponit quis in pristinũ statũ sunt
illa per que aliquid infligit in negotio principali.l.exceptio-
nes.§.rei autẽ.ff.de excep. ¶ Preterea nos non loquimur de
cõpromisso postꝙ factũ est sed loquimur de copromissi petitio
ne.s.vt fiat. Constat aũt ꝙ ista petitio seu ius petendi compro-
missum ex forma statuti est quedã declinatoria seu dilatoria iu
dicij non tñ proprie per ea q̃ no. Bart.in.l.j.C.vbi in rẽ actio.
Sed ad similitudinem eius quia tendit ad hoc vt per iudicem
non procedat:non autem vt absoluat petens sup negotio prin
cipali. Sed tales declinatorie non reseruant in causa appella-
tionis multominus ꝙ dilatorie.vt.d.l.ita demum.iuncta.l.fi.
C.de excep.vbi dicit ꝙ in initio dz p̃poni.i.ante oẽm actum.l.
sz si susceperit.ff.de iudicijs.⁊ ibi per Bar. Sed dilatorie pñt
vsqz ad litem contestatam. Si ergo dilatorie non reseruantur
in causa appellationis a diffinitiua multominus declinatorie
5 post terminum datum a iure vel prefixum a statuto. ¶ † Pre-
terea ꝙ cõpromissum ptineat potius ad ordinem procedẽdi ꝙ
ad modum pronuntiandi patet in casu de facto contingente.
Nam si duo pistorienses consanguinei litigarent Florẽtie vbi
est statutum de causis inter consanguineos compromittendis
Pistorij vero non est vt peteret ꝯpromissum deberet cõcedi at
tento statuto Florentie qđ est seruandũ in concernentibus mo
dum procedendi:non aũt esset attendendum statutũ Pistorij
ꝙ solũ attendi dz in cõcernentibus decisionẽ:q2 statutũ tale de
cõpromisso lz ordinet vt cã decidat:non tñ per quẽ modũ deci-
dat:⁊ ita vidi teneri ⁊ obseruari ⁊ est verissimũ apud quẽcũqz
intelligentẽ sicut in fi.no. Bar.de statuto ꝙ possit procedi per
inquisitionẽ.C.de summa tri.l.cunctos populos.vbi quantũ
ad modũ procedendi per inquisitionẽ vel accusationẽ dicit in-
spiciendũ statutũ loci vbi de crimine agit.sed quantum ad mo
dum puniendi dicit inspici statutũ loci vbi delictum est cõmis
sum.sic vbi agit de mõ pcedendi scilicet an debeat procedi or-
dinarie coram iudice vel corã arbitro seruanda sunt statuta lo
ci vbi agit:sed cũ agit p quẽ modũ sentẽtiet ⁊ terminet tũc sta-
tuta loci ꝯctus. Patet ergo statutũ de cõpromissis ptinere ad
ordinẽ iudicij seu modũ procedendi:non aũt ad terminationẽ
negotij.s.p quẽ moduz terminet:lz ordinetur vt terminet: ⁊ sic
est vera conclusio.s̃.dicta. ¶ Pro ista parte consului pro dño
Mattheo de castellanis potissime per rationẽ: q2 statutũ vr
considerasse vt tunc petat cũ est dubiũ de euentu litis non cum
est certũ cũ in cã appellatiõis propter lapsum termini sit iam
certũ dz negari q2 malitiose ⁊ ex diffidentia sui iuris vr petere.
de simo.p tuas.in fi.q2 ibi irritaretur probatio alterius ptis qđ
esset iniquũ.argu.eoꝝ que no.in.c.cũ quidam.de iureiurã.per
Bartolum. Laus deo ⁊ beate Marie virgini.

¶ Consilium.cccxxi.

1 ☞ Licentia concessa de capiendo debitore obligato ad diẽ:
elapso eo die non extendatur ad debentem soluere ex precepto
iudicis cum die eo etiam elapso.
2 Preceptum iudicis nudum a causa non necessitat sicut nec te-
statoris.
3 Captura facta vigore litterarum non valet forma earũ non ser
uata vel prepostere seruata: ⁊ maxime quia ante capturaz bo
na non fuerunt debitoris excussa.
4 Et sententia de validitate capture lata ꝯtra incarceratũ etiã
citatum an valeat ex quo fuit indefensus.

1 In christi nomine amen.

¶ † Uisis actis ⁊ actitatis in captura Thomasij de
admirarijs ⁊ ipsis diligenter consideratis dico ꝙ di
cta captura vr primo deficere ex forma licentie cõcesse de capiẽ
do:quia fuit concessa vt caperẽtur debitores capi qui possent
vigore alicuius obligatiõis vnde termini essent elapsi:⁊ sic lo-
quitur de obligationibus habentibus diem: vt patet ex illa di
ctione vnde que significat causam intrinsecam.exponit enim
vnde idest ex qua:al's enim vnde cum sit aduerbiũ loci nõ ha-
beret rectum significatum.vnde sepe cõtingit ꝙ vna dictio po-
nitur pro altera vt sensus saluet.ff.de conditio.⁊ demon.l.eas
causas.⁊ ibi no. Sed constat dictionem ex denotare cãm proxi
mam intrinsecam ⁊ ĩmediatã.l.j.§.ex incendio.ff.de incẽ.ruĩ.
⁊ nau.de pecul.l.eo tempore.in fi.C.de legi.l.non dubiuz.ibi.
ex eo vel ob id.si ser.exte.l.j. Constat etiam ꝙ in obligationi-
bus habentibus diem ipsa dies est pars obligatiõis:⁊ facit ali
quando ꝙ ante lapsum eius actio non nascatur non sic quan-
do obligatio nõ hz diez a prin.sed apponit ex post facto. iuxta
plene no.C.vt actio.ab heredi.⁊ contra heredes.l.j.per Cy.⁊
ff.de verbo.obli.l.ita stipulatus.in.ij.q.per Bar. Sed obliga
tio qua dicitur istum captum teneri non habuit a prin.certam
diem nec etiam sententia domini Pantaleonis qđ ex eo colli-
gere possumus: quia iste capi faciens fecit sibi denuntiari ſm
formam statuti sub rubrica de cogendo debitorem ad soluendũ
ꝙ solueret infra.xv.dies quod necessarium non fuisset si habe-
ret dicta sententia certum terminum vt in dicto statuto:sed tũc
sit qñ non habet debitor:ergo predictus nõ potest dici captus
virtute dicte licentie posito ꝙ terminus assignatus per iudicẽ
foret lapsus:quia non propterea dicta obligatio dicitur habe-
re diem ꝙ terminus a iudice fuit assignatus cum ille non proce
dit ex consensu partium ⁊ etiam apponit ex postfacto:sed tũc
proprie dicitur habere diem quando habet a principio ⁊ ex cõ-
sensu partium ⁊ tunc dicitur extrinsecus ⁊ pars obligationis.
ff.de eden.l.j.§.editiones.licentia vero videtur concessa super
obligationibus habentibus diem annexam:vt.s̃.dixi.igit ad
hanc nõ extendit que nõ habuit licet ex postfacto posita fuerit
dies nõ obligationi sz solutioni seu precepto iudicis.vñ nullo
mõ cõprehendit sub dicta licẽtia tanꝙ sit obligatio diuersa.ff.
de ser.vr.p̃dio.si domus.de aqua plu.ar.si pus. ¶ Si ergo ca-
ptus est sine licentia dz relaxari.C.de exhi.reis.l.neminem.q2
paria sunt licentiã nõ fuisse datã vel taliter datam fuisse ꝙ ad
hunc casum nõ extendatur.ff.de iureiur.l.alias.cũ ibi no.⁊ qđ
not.in.l.j.§.fuit quesitũ.ff.ad trebel. ¶ Scđo vr deficere dicta
captura inquãtũ sit fundata sup statuto cõis Flo. supradicto
scilicet de cogendo debitorem ad cogendum in iustificatiõe:q2
non fuit debito modo iustificata. Nam duo fuerunt principali
ter producta ad eius iustificationem.s.littera domini Panta
leonis. Itez processus ⁊ sententia lata ab eo. ¶ Quantum ad
primũ dico ꝙ littera predicta nihil profuit ad iustificandum
eo quia ex ea nullũ debitũ nulla obligatio probatur vel resul-
tat vt patet cuilibet intuenti:sed ad iustificandũ necessariũ est
pducere talia ex qbus appareat debitorẽ obligatũ ⁊ capi pos-
se ex forma statuti: al's enim captura de iure cõi phibita est.C.
de actio.⁊ obli.l.ob es.⁊ qđ not. Bar.ad.l.iul.pecu.l.cũ ex eo.
¶ Secundo nõ profuit: q2 preceptuz contentũ in dicta littera
fuit nullum ex duplici capite: quia non cõtinet aliquã cãm sed
solum dicit ꝙ soluat tali tantam quantitatẽ in qua sibi tenet
2 non dicendo ex qua causa. † constat aũt ꝙ p̃ceptũ testatoris si-
ne causa tanꝙ nudũ non valet.l.pater filiũ.§.iul.agrippa.ff.
de le.iij.idẽ ergo vr in p̃cepto iud.q2 factũ iudicis ⁊ testatoris
equiparant.ff.de pig.acti.nõ est mirũ.de manu.testa.si ita fue-
rit.⁊ no.gl.in.l.centesimis.§.fi.de verb.ob.habuit enim iustã
cãm non soluendi:q2 si soluisset ex vna cã potuisset postea dici
ꝙ preceptũ intelligebat de alia cã ⁊ sic ꝙ non paruisset p̃cepto
nõ ergo debuit sub incerto vagari cũ p̃iudicio dicti capti.arg.
ff.de iniurijs.l.pretor.sic ⁊ in libello exprimenda est cã vt reus
reddat certus an velit cedere vel contendere.ff.de eden.l.j.in
prin.⁊ ibi plene not. Et neminem sine causa audit pretor.ff.de
trãsa.cũ hi.§.cã cognita.multominus ipse debet sine causa pre
cipere: q2 qđ in persona alterius facturus esset facere dz in pro
pria.ff.de cõdi.inde.frater a fratre.in fi.prin.mandati.si nego
tia.cum cõcor.ibi no. ¶ Scđo fuit nullum quia factum super
re pleni preiudicij in qua non dz incipi ab executione nec a p̃ce-
pto: non enim constat ex qua cã factũ fuerit ⁊ potuit fieri ex ta
li causa super qua nulla precessisset cause cognitio nec sentẽtia
⁊ p ꝯsequens fuisset nullũ.C.cõmi.vel epi.p totum.⁊ quod no.
Bal.C.de ope.liber.l.liberti liberteqz.post prin.et per Inno.
de resti.in integruz.c.ij.in.iiij.col. super verbo inhabitationẽ.
maxime quia non fuit iustificatum.iuxta not.ff.de ope.no.nũ.
l.de pupillo.§.meminisse.per glos.⁊ doct. ¶ Quantum ad se-
cundum scilicet licentiam latam a dño Pantaleone dico ad
3 hunc per eam nõ fuisse iustificatã capturã. ¶ † Primo ex eo q2
cũ lata fuerit ab alio iudice non potuit mitti executioni sine ex
pressa requisitione illius iudicis q eã tulit.C.de iudi.l.prope-
randũ.§.sin aũt reus.⁊ ibi p Cy.ff.si qs in ius voca.non ierit.l.
ij.§.j.⁊ ibi no.in gl.q̃ incipit no.⁊ plene p Bart.ff.de re iudi.l.
a diuo pio.§.sententiam rome datam.sed hic nulla specialis
requisitio dicti dñi Pantaleonis q eam intulit interuenit vt
iudex florentinus ipsaz exequeret:littera nãqz de qua.s̃.nõ fa
cit mentionem de dicta sñia nec requirit vt ipsa mittatur exe-
cutioni: sed requirit vt mittatur executioni preceptum illud fa
ctum per dictũ auditorẽ de soluẽdo nulla expressa causa: ⁊ sic

nihil ad rumbum. ¶ Itē prefata sententia videt̄ nulla prima facie ꝛ apparenter: q2 apparet lata per iudicem ecclesiasticum cōtra dictum captum asserentē se laicum non expresso in dicta snia ꝙ sit clericus vel cortesanus: nec fuit in termino iustificationis aliqđ istoꝝ probatū ꝑpter qđ dicta snia possit dici valida ꝛ per cōsequens prima fronte videt̄ apparenter inualida tanq̄ lata a iudice incōpetente. de foro cōpe. si clericus laicuꝫ. ergo iudex secularis non debuit ipsam mittere executioni sed supersedere ꝛ scribere iudici q eam tulit. iuxta ea que plene no. in. c. pastoralis. §. q2 vero. de offi. delega. per glo. ꝛ doc. de offi. ordi. c. i. per Inno. ff. de re iudi. l. a diuo pio. in prin. licet enim non debeat pronuntiare sniam illam nullam debet tamen supsedere vt ibi no. ꝛ per consequens si hoc non fecit: sed processit debet reuocare tanq̄ de facto ꝛ nō legitime attentatuꝫ. facit. l. si pretor. in fi. ff. de iudi. ¶ Inquātum vero dicta captura fundetur sup lr̄a dn̄i Pantaleonis inquātum inuocat brachiū seculare: adhuc clarius videt̄ debere ruere: q2 ꝑpostere facta fuit ꝛ nō seruata forma dicte littere in duobus. ¶ Primo enim dicta littera dirigit̄ psonis ecclesiasticis mandās eis ꝙ debeant ꝑfatū Thomasium denūtiare excōicatū grauare ꝛ reaggrauare iuxta solitū stilū. Postea subdit̄ in littera. Demū vero si dictus Thomasius adhuc animo indurato ꝛ sue salutis immemor ꝛc. ꝛ subijcit̄ in dictū casum inuocatio brachij secularis: vt ex tenore littere patet. Nō ergo potuit recurri ad secularē iudicem nisi postq̄ ecclesia nō habebat qđ vltra facere: q2 tūc prefatus Thomasius deductus fuisset in profundū maloꝝum. iuxta no. in. c. cū non ab hoīe. de iudi. ꝛ sic postq̄ dicta aggrauatio ꝛ reaggrauatio p iudices ecclesiasticos facta fuisset: q2 sic postulat ordo tam dicte littere q̄ etiā iuris. Debuit ergo de hoc fieri fides iudici seculari cuius brachiū implorabat̄ ꝙ hoc factuꝫ fuisset: q2 cōstare liquereq̄ꝫ debet pretori id qđ est cā sue iurisditionis. ff. qbus ex causis in poss. eatur. l. hec aūt. ꝛ qđ no. Bart. in. l. multū. ff. de cōdi. ꝛ demon. de dā. infe. si finita. §. iulianus. al's nō valet qđ agit̄: vt ibi no. ꝛ in. l. properandum. C. de iudi. Hoc aūt minime factū fuit: ergo ꝛc. Nā ꝑposteratio in his que sunt de substātia vitiat. C. de sentē. l. prolatā. de here. vel act. l. vt debitū. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. ij. §. si prius. cū simi. ¶ Secūdo fuit ꝑposteratio: q2 dicta littera mandat ꝙ prio capiant̄ bona q̄ pueniat̄ ad capturā qđ est etiā de iure cōmuni quo īnitit̄ auditor camere: vt pꝫ ex not. ff. de suspec. tuto. l. iij. §. tutores. sed hic nulla ꝓcessit discussio bonoꝝū: ergo ꝛc. C. de fideiuſ. aut. presente. Si dicat̄ ꝙ notoriū erat predictuꝫ Thomasium non esse soluēdo ꝛ sic discussio nō videbat̄ necessaria. p ea q̄ no. Bar. in l. x. de verb. obli. ꝛ. l. fi. si cer. peta. q2 cū nō esset tale notoriuꝫ qđ subiaceret oculis iudicis. l. si irruptione. §. ad officiū. ff. finium regun. requirebat̄ probatio vt fieret notoriū iudici cui nō erat: iuxta not. in Spe. de noto. cri. §. j. versic. sed qualiter. ꝛ. §. fi. in penul. col. ꝛ per Bal. C. de his qbus vt indi. l. cum fratreꝫ. Et si dicat̄ ad qđ proderit ꝙ esset notorie non soluendo ex quo requiruntur probatiōes. rn̄deo q2 sufficient testes deponētes ita notoriū esse absq̄ꝫ eo ꝙ deponant de veritate ꝙ al's non esset. Sequitur ergo ꝙ preposteratio predicta vitiare debet capturā. de rescrip. cū dilecta. q2 non solū fuit cōtra formam mandati: sed etiam contra formam iuris cōmunis. per no. in. d. §. tutores.

4 ¶ † Restat tollere vnum q2 dicet̄ ꝙ omnia predicta sunt sublata per pronuntiationē factā super validitate capture citato dicto Thomasio a qua non fuit appellatum ꝛ sic transiuit in rem iudicatā. Sed respondeo citationeꝫ factā de dicto Thomasio incarcerato ꝛ nō valente comparere a iudice hoc sciente nullā fuisse ipso iure ꝛ per cōsequens etiā ipsam sniam. ff. de re iudi. quesitum. ꝛ ibi no. si quis cau. l. ij. §. si quis in iudicio. cuꝫ si. Et posito ꝙ dicta pronuntiatio valeret mero iure pōt dict⁹ Thomasius petere restitutionem aduersus eam cū non fuerit defensus eo q2 erat in vinculis ꝛ nullus pro eo comparuit. ff. quibus ex cau. ma. l. succurritur. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxij.

1 Legatum factum filiabus pro dote est cōditionale si nubant: ideo mortue ante nuptias ad suos heredes non transmittunt: nec reijcitur onus veluti de legitima quando ex forma statuti excludebantur ab intestato.

2 An legatum pro dote dicatur proprie dos ita vt gaudeat dotis priuilegio.

3 Legatarius vtrum concurrat cuꝫ alijs creditoribus heredis in bonis ipsius heredis si adiuit hereditatē sine beneficio inuentarij: q2 sic statutum ꝑcipit vt non prosit talis confectio.

4 Heres pro dimidia qui adiuit hereditatē sine beneficio inuentarij tantum tenetur legatarijs pro dimidia quādo bona hereditatis nō sunt soluendo: ꝛ si alia pars deficiat per repudiationem non accrescit inuito ita vt teneatur: immo potest ꝛ partem suam quam iam adierat repudiare.

5 Et hic de itellectu singularis. l. cū hereditate. ff. de acqui. here. Cautela pro euitandis oneribus creditorum hereditarioꝝum.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Uiso puncto supraſcripto ꝛ dubijs notandum est primo incipiendo ab vltimo ꝙ anteq̄ dicte puelle nubant sine dubio non possunt petere dictas quantitates legatas pro dotibus: quia dictum legatum censetur conditionale si nuptie contrahant̄. l. tali stipulatiōe. ff. de iure do. ꝛ. l. promittendo. q̄ conditio in casu nostro non reijcitur per. l. quoniā in prioribus. C. de inoffi. testa. q2 illa loquitur de relicto facto filio cui legitima debebat̄: sed istis filiabus non debebat̄ q2 nō erant successure patri ab intestato postq̄ extabat Jacobus frater carnalis pr̄is: ꝛ etiā nepotes ex alio fratre fm̄ statutū cōis Florentie sub rubrica qualiter mulier ab intestato succedat. et legitima non debet̄ nisi illi qui ab intestato successurus est cum sit portio eius ꝙ ab intestato debet̄. C. de inoffi. testa. l. parentibus. ꝛ hec oīa habent̄ ex no. p bar. in. l. titio centū. §. titio genero. ff. de cōdi. ꝛ demō. nō ergo debet̄ dictū legatū anteq̄ nubat legitime. ff. qn̄ dies lega. ce. l. ꝙ pupille. ꝛ si prius decederēt q̄ nuberent extinguet̄ legatum ꝛ remaneret penes heredes. C. de cadu. tol. §. fina ūt sub conditione. Et per hoc est expeditū tertium ꝛ vltimū dubium in ordine. de relicto vero alimentoꝝ qđ est purū debet̄ interim. l. qui filiū. ff. vbi pupil. edu. deducendū est idem qđ in sequenti. ¶ Postq̄ vero dicte filie nupsissent ꝛ sic legatum esset purificatum ꝛ etiam ante quantum ad legatū alimentorum quid iuris sit tangendo primum ꝛ scđm dubiū simul. dico aduertendum quod si superessent bona paterna scilicet Petri primi testatoris sine dubio in illis dicte puelle preferent̄ creditoribus heredis impetrādo separationē: vt est casus in. l. quotiens. que est lex penul. ff. de separa. ¶ Si vero nō supersunt bona patris sed dūtaxat heredis adhuc vr̄ idem ꝙ debeant preferri creditoribus heredis. per id qđ no. Bar. in. l. ij. §. fin. ff. de priui. credi. vbi dicit ꝙ tale relictū factū pro dote est priuilegiatū: vt si bona non sunt soluendo ꝑferat̄ alijs. ¶ Sed illud nihil facit: q2 verū est ꝙ si concurreret cū alijs legatarijs patris ꝛ subessent bona paterna non tn̄ sufficientia oibus preferret̄ legatum factum pro dote ꝛ reduceret̄ tanq̄ es alienū respectu alioꝝ legatorum. ita loquit̄ Bart. in loco preallē. Sed nos sumus in casu penitus diuerso: quia hic concurrit non cū legatarijs sed cuꝫ creditoribus. Item non patris sed heredis: nec agit̄ de bonis patris ſꝫ heredis: ideo nihil facit. Itē adhuc videt̄ idem propter statutū de cessantibus quod exceptuat do

2 tes a concursu cū alijs: ꝛ sic videt̄ velle eas preferri. † Constat autem ꝙ relictum pro dote largo modo dicit̄ dos ꝛ illa cui tale relictuꝫ est factū dicit̄ eoipso dotata: lꝫ adhuc nupta non sit. iuxta plene no. per Bar. in. d. §. titio genero. ꝛ negari non pōt quin iste sint creditrices hereditatis ꝛ fuerūt heredes falliti facti per aditionem hereditatis per quā quasi contrahit̄. l. apud iul. in fi. ff. quibus ex cau. in pos. ea. cum concor. ibi alle. iuncta l. creditores. ꝛ. l. creditoꝝ. ff. de verbo. signi. quia quo ad heredem ꝛ eius bona etiam legatarij dicunt̄ creditores. C. de bo. auto. iudi. pos. l. i. ꝛ not. Bar. ff. de acqui. here. l. cum hereditate. ¶ Sed certe statutū predictum non obstat: quia in exceptuando dotes a cōcursu non dicit ipsas ꝑferendas alijs: sed reliquit eas dispositioni iuris cōis: vt pꝫ ex tex. statuti. Constat autem ꝙ relictum factum pro dote qđ largo mō dr̄ dos non stricte nec proprie cum non dicatur nisi post contractum matrimonium ꝛ postq̄ fuerit tradita marito vel eius patri. l. iij. ff. de iure do. so lu. ma. l. de diuisione. non reperiri ꝙ habeat priuilegium prelationis nisi in casu tacto per Barto. in loco. ſ. allega. in quo de presenti non sumus: ergo posito ꝙ verba statuti etiam ad istā dotem sic improprie ꝛ large sumptum extenderentur nō propterea facerent eam preferri postq̄ de iure cōmuni non preferretur. ¶ Preterea statutum de tali dote non sensit: sed de illa que ꝓprie dicitur dos scilicet que tradita fuit marito vel eius patri pro qua fallitus est obligatus: quia illa habet precipuū fauorem de iure cōmuni. l. j. ff. solu. ma. quem statutum voluit sibi conseruare ꝛ in nullo violare: cum verba statuti sint intelligenda in proprio ꝛ stricto significatu. l. cōstitutionibus. ad municip. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. cum ibi no. maxime quādo presumptio est ꝙ potius de illo senserit prout est in casu nostro in quo plures sunt rationes pro ista parte ꝛ magis rationabiles ꝛ vigentes ꝙ potius voluerit conseruare vetera priuilegia q̄ noua inducere in preiudicium creditorum. argumen. l. ij. §. si quis a principe. ne quid in loco publico. cum si. sed intelligendo statutum in illa que est proprie dos tenderet ad conseruandum vetera de quo creditores non possunt conqueri cū statutum nil eis auferat. sed si intelligeretur de ista que est improprie dos ꝛ vellet ꝙ preferret̄ alijs creditoribus induceret priuilegium

legium nouum q̄ de iure cōi nō est: vt. s. dixi. ⁊ faceret iniuriā alijs creditoribus q̄ nō est credendū voluisse. l. meminerint. C. vñ vi. ¶ Econtra vr̄ q̄ nullo mō admittant̄ iste filie ad cōcurrendū cū alijs creditoribus heredis: sed q̄ bona ipsius heredis debeāt diuidi inter solos alios creditores: q̄ꝛ iste ꝑtendunt causam lucratiuā vel quasi: sed illi onerosam: ergo ⁊c. ff. de relig. ⁊ sump. fune. l. at si quis. §. ij. q̄ incipit. sed si adita. in fi. C. de iure
3 deli. l. fi. §. licentia creditoribus ⁊c. in fi. ¶ † Preterea ante ius autenticorū legatarijs nihil debebat̄ si nō suberāt bona testatoris etiā si inuentariū nō cōficiebat heres. C. de lega. l. si vniuerse. ⁊ no. in. l. fi. §. fi. C. de iure deli. ff. ad treb. l. j. §. fi. Sed ꝑ aut. de here. ⁊ fal. C. hinc nobis. inducit̄ q̄ si nō facit inuentariū teneatur heres ad integra legata etiā vltra vires hereditarias: vt no. in. d. l. fi. §. fi. qđ est intelligendū qñ cōfectio inuētarij ꝓdesset: q̄ꝛ tunc esset heredi imputandū cur ipsum non fecit. sed per statutū cōis Florentie cōfectio inuentarij nihil prodest: igit̄ imputandum non fuit heredi si non confecit inuentariū postq̄ cōfectio non erat profutura. ar. ff. quis ordo in bonoꝝ posses. ser. l. fi. §. pe. ⁊ sic attento dicto statuto dicendū est id qđ dicere deberemus si dicta aut. de here. ⁊ fal. nō esset vt nō fuerit obligatus Jacobus heres ad hoc legatū vltra vires hereditarias Petri primi testatoris: sed de bonis eius nihil reperit̄ vt dicit̄ in puncto: igitur nihil debebat dictis filiabus ⁊ per cōsequens nō dicebatur debitor illarū nec ille creditrices heredis: igit̄ cū creditoribus nō debent concurrere. ¶ Preterea bona heredis non sunt obligata ꝑ debitis defuncti. l. pau. in princip. ff. de pigno. multominus pro legatis factis a defuncto: vt no. in. l. j. C. com munia de lega. Nec in bonis heredis fit missio pro legatis nisi concurrentibus pluribus que hic non sunt. ff. vt in pos. lega. l. is cui. §. imperator.

¶ Sed ad istas rōnes responderi pōt. Et ad primā q̄ iste filie nō pretendunt in dicto legato causam omnino lucratiuā cū pr̄ teneret̄ eas dotare ⁊ poterat cōpelli. l. q̄ liberos. ff. de ritu nup. C. de dotis promis. l. fi. iuncta. l. fi. C. de codicil. ⁊. l. j. de impo. nē. lucra. descrip. Et posito q̄ pretenderent causam lucratiuā nō tñ hoc lucrū habuerūt ab herede sed a patre ipsarum: ⁊ ideo quātū ad creditores heredis nō debēt reputari habere causam lucratiuam. ar. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco publico. ¶ Ad scđm respondet̄ q̄ aut dicimus istud esse merum legatum aut creditum respectu patris ex eo q̄ꝛ poterat cōpelli ad dotandū primo casu confectio inuentarij proderat heredi: q̄ꝛ statutū cōis Florentie dicit q̄ nō prosit quantum ad creditores qn eis teneat̄ etiā vltra vires hereditatis: ⁊ sic vult q̄ quantū ad legatarios bñ prosit. ¶ Pōt ergo imputari heredi cur inuentarium non fecit: ⁊ ideo tenetur ad tale legatum vltra vires hereditatis ⁊ de suo proprio soluere ꝑ dictā aut. de here. ⁊ falc. §. hinc nobis. ⁊. §. si ꝟo non fecerit. postq̄ est qđ sibi imputetur. ar. ff. de separa. l. j. §. pe. sibi debet imputare ⁊c.

¶ Scđo casu si dicimus ipm creditum posito q̄ sibi nō sit imputandum cur inuentariū nō fecit: q̄ꝛ statutū disponit q̄ nihil prosit nihilominus teneret̄ insolidū etiā vltra vires: q̄ꝛ statutū hoc disponit: imputet ergo sibi cur adiuit postq̄ statutū sciebat vel scire debebat. arg. ff. de acquire. here. si duo. ¶ Sed aduertendū est hic subtiliter ⁊ diligenter q̄ posito q̄ istud posset dici creditū ea rōne: q̄ꝛ pater poterat ad dotandū compelli: tñ nō est sicut alia credita ꝯcta per patrē: nā ad illa teneret̄ pater etiam si nihil haberet in bonis. l. continuus. §. illud. ff. de ver. obliga. ⁊ potuisset conueniri ⁊ condemnari ⁊ carcerari nisi bonis cederet. ff. qui bonis. ce. pos. per totum. sed ad istud creditū cum sit legale ⁊ contractum sine facto suo principaliter ad hoc ordinato: ⁊ ideo pro ipso non competit actio: sed iudicis officium. vt. d. l. qui liberos. ⁊. l. fi. C. de dotis promis. non tenebat̄ pater vltra vires bonorum suoꝝ immo deducto ne egeat. ff. so lu. matri. in. l. ex diuerso. in prin. iuncta. l. quero. cum se. de iure do. ⁊ eadem ratione nec heres eius etiam inuentariū non conficiens: ⁊ etiam ante beneficium inuentarij inuentū: q̄ꝛ nō dꝫ esse heres deterioris cōditionis q̄ defunctus: sicut nec melioris: sꝫ eiusdē. ff. de reg. iur. l. heredē. similiter nec post inuentam cōfectionem inuentarij: q̄ꝛ illa facta fuit propter creditores qbus heres adeundo tenebat̄ insolidū etiam vltra vires hereditatis. l. que dotis. ff. sol. ma. C. de iure deli. l. si te. cuiusmodi talis creditrix dotis non erat olim nec est hodie: ⁊ sic inutilis est heredi cōfectio inuentarij cum ⁊ sine eo non debeat teneri vltra vires hereditatis: ⁊ sic non esset imputandū heredi si inuētarium nō cōfecit etiā si statutū non esset ⁊ eodē modo stante statuto: quia illud dꝫ intelligi quantū ad credita ad que heres teneret̄ vltra vires hereditatis inuentario nō confecto de iure veteri: sed propter inuentariū consequebat̄ beneficium ne teneretur vltra vires: statutū aūt hoc bñficiū tollit. in debitis autē ad que heres non tenebat̄ vltra vires de iure veteri vt sunt ista debita legalia cōfectio inuentarij nullū beneficiū tribuit heredi: ergo nec statutū aliquod bñficiū tollit: remanemus ergo in dispositione iuris veteris q̄ erat ante. l. fi. C. de iure deli. videlicet vt sicut heres tunc simpliciter adeundo nō tenebatur dotare filiam defuncti si nulla bona defuncti supererant sicut nec ipse defunct⁹: ita nec hodie post dictam legem finalem ⁊ post dictū statutum: q̄ꝛ non videntur in casu isto aliquid disponere.

¶ Ex quibus videtur concludendum q̄ ex quo nulla bona paterna reperiuntur sine culpa ⁊ facto Jacobi ꝑfatus Jacobus adeundo simpliciter ⁊ non conficiendo inuētarium lꝫ fuerit obligatus alijs creditoribus Petri tam ex forma iuris cōmunis q̄ statuti ad hoc tñ debitum legale. s. dotandi filias petri non fuit obligatus nec poterat compelli sicut nec ipse Petrus ꝑ iā dicta: igitur dicte puelle non vident̄ debere computarj in numero creditoꝝ dicti Jacobi: ⁊ per cōsequens nec illis preferuntur nec cum eis concurrunt.

¶ Sed ⁊ tertio ⁊ verius videtur dicendum q̄ immo dicte puelle debeant cōcurrere cum dictis creditoribus Jacobi ꝑ soldū ⁊ libram fm formā statuti supra relati de creditoribus cessantium: eo quia illa que scilicet proxime dicta sunt possent procedere si hoc debitū seu creditū dotis stetisset in mera dispositione legali: q̄ꝛ petrus pater ⁊ pri. testator nihil in sua vltima voluntate reliquisset dictis puellis pro dotibus earū: verū q̄ꝛ ipse reliquit in testamento dictas quantitates non vident̄ supradicta procedere: q̄ꝛ vbi primo erat debitum mere legale nunc per aditionem hereditatis effectū est quasi cōuentionale: eo q̄ꝛ heres adeundo ex testamēto de cuius cōtentis censet̄ habuisse notitiam ex quo erat extraneus. iuxta no. in. l. cū heres. ff. de libe. leg. ⁊ ꝑ Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. ob. vr̄ se obligasse ⁊ astrinxisse ad obseruandū oīa cōtenta ⁊ disposita in testamento. vt pꝫ in. l. quidam elogio. C. de iure delibe. vbi heres adeundo censet̄ se obligare ad acceptandū hereditatē pupilli in qua fuit pupillariter substitutus quā obligationem trāsmittit ad suos heredes. l. qui patri. ff. de acq. here. ⁊ hoc: q̄ꝛ fuit expresse substitutus ⁊ ꝓ rōnē quā dixi: q̄ꝛ censet̄ se obligasse ⁊ obligare voluisse ad obseruādū disposita ꝑ testatorē: propter quā rōnē dicūt doc. moderni. in. d. l. q̄ se patris. q̄ etiā qñ qs est substitutus suo coheredi vulgariter censet̄ se obligasse ad capiendum portionem coheredis ex vulgari. vñ non pōt illam repudiare ex vulgari ⁊ capere ꝑ ius accrescēdi immo inuitus hꝫ eā vtroq̄ꝫ iure. de quo est casus i. l. si quis heres. eo. ti. ibi. ex causa quoq̄ꝫ substitutionis ⁊c. Nec isto casu haberet locū. l. cū hereditate. eo. ti. vꝫ vt ꝓpter portionē coheredis defectam detur sibi optio repudiandi suā vel illā acceptādi: q̄ꝛ illud est verū qñ nō esset substitutus coheredi: ⁊ sic obueniret sibi casualiter per ius accrescendi tantum ⁊ ex improuiso. Sed quādo est substitutus non censetur ex improuiso obuenisse sed ex prouiso: q̄ꝛ adeundo censet̄ se obligasse ad illam acceptandum ex substitutione vt voluntatem defuncti impleat: que ratio cessat quando non est substitutus. ⁊ ita no. dominus Ang. de peru. in. d. l. cum hereditate. ⁊. l. qui patri. Postq̄ igitur ita est q̄ Jacobus adeundo videt̄ promisisse dictis filiabus soluere legatum ratione cuiusdam quasi ꝯctus qui geritur in adeundo ⁊ ius ⁊ actio fuit illis puellis acquisitum ⁊ acquisita contra Jacobum ad dictas quātitates legatas negari non potest quin ipse Jacobus fuerit effectus debitor illarum ⁊ iste creditrices: ⁊ sic comprehendunt̄ appellatione creditorū prolata a statuto dicēte q̄ cuilibet creditorum satisfiat per soldū ⁊ librā. l. creditores. ⁊. l. creditorū. ff. de verb. sig. Nec bona Jacobi heredis nō sunt obligata predictis quātitatibus: q̄ꝛ in hoc nō est vis cū statutum disponat nullū alteri ꝑferri rōne hypothece vel priuilegij ꝑsonalis actionis: vñ etiā si alij essent hypothecarij creditrices iste cū illis cōcurrerent fm formā dicti statuti. Et ista pars vr̄ mihi verior ⁊ tutior ⁊ humanior. ⁊ hoc tā in quātitatibus relictis dūtamen nubant: ⁊ in alimentis etiā si nō nubant.

4 ¶ † Sed his ꝑsuppositis q̄ dicte puelle cōcurrāt cū dictis creditoribus Jacobi ꝑ soldū ⁊ librā videndū est pro quāta quātitate: vtrū ꝑ integra quātitate legata ⁊ pro integra quātitate necessaria pro alimētis. An vero pro dimidia tm̄ vtriusq̄ꝫ. Et vr̄ ista scđa pars verior: q̄ꝛ Jacobus de cuius bonis agitur fuit institutus in dimidia tm̄: ⁊ sic adeundo fuit effectus debitor illarum solū ꝑ dimidia dictarū quātitatū: ⁊ simil'r ille creditrices in dimidia ⁊ nō vltra. ff. de leg. ij. l. legatorū. in principio. Sed in ꝯrium: q̄ꝛ dicitur mihi nunc nouiter extra punctum qđ coheredes eius instituit in altera dimidia repudiarunt: ⁊ sic illa dimidia Jacobo si viueret accresceret ei inuito ac si fuisset a principio insolidū institutus. ff. de acqui heredi. l. si quis heres institutus. ⁊. l. q̄ ex duabus. §. fi. Et ipso mortuo accrescit eius heredibus vel hereditati. l. qui patri. eo. ti. de suis ⁊ legi. l. si ex pluribus. l. j. §. his ita. C. de cadu. tollē. ⁊ sic efficitur hereditas Ja

cobi hodie debitrix totius quantitatis ac si Jacobus ab ipso
principio fuisset insolidum institutus ⁊ adiuisset. Nec refert ꝙ
nulla bona reperiunt̃ in ista bereditate: q2 hereditas vel eius
portio non cōsistit in corporibus: sed in iure. l. hereditas. ff. de
peti. heredi. vñ etiā si essent corpora non ipse dicerent̃ accresce-
re: sed dimidia hereditatis in iure cōsistens cum suis oneribus
⁊ corpora venirent in consequentiā: satis ergo est ꝙ ꝓpter adi-
tionem Jacobi factam de dimidia in qua etiā nihil erat: ⁊ re-
pudiationem alterius dimidie factam per coheredes tota here
ditas etiā inutilis ⁊ damnosa reperitur apud hereditatem Ja
cobi vt sic teneatur ad solida legata relicta a dicto Petro testa
tore sicut tenetur ipse Jacobus si viueret.

5 ¶ †Breuiter istud dubium determinat̃ p. l. cū hereditate. ff. de
acq. hered. ⁊ ex his q̄ ibi no. Bar. videlicet ꝙ postq̄ ista repu-
diatio sit hodie post aditionē factam per Jacobuz si dicte puel
le vellent per hoc sibi satisferi de tota summa legata ac si Jaco
bus fuisset a princi. insolidū institutus prefatus Jacobus si vi
ueret haberet electionē vel illā acceptandi ⁊ totum soluere vel
illā ⁊ etiā portionē suā aditam repudiādi ⁊ nihil soluere. p illā
l. singularē. ⁊ idē possunt facere heredes ei⁹ si extarent vel sindi
ci in quos oīa iura hereditaria sunt trāslata. ar. in. l. si cui. C. de
non nu. pecu. ¶ Nam licet illa lex loqueretur in creditoribus
Bar. tamen ibi dicit idem in legatarijs hodie si nō est cōfectuz
inuentarium. Et dicit ꝙ istud propterea sibi non nocet quomi
nus habeat heres beneficiū illius legis: ⁊ sic ad litterā determi
nat dubiū nostrum. ¶ Si vero ille puelle ⁊ alij creditores sunt
contenti de dimidia tantum rōne prime aditionis: tunc neuter
posset repudiari: sed illa repudiata accrescent sine detrimento
creditorū: quia sindici non tenentur illis dare nisi pro dimidia
ac si illa portio non accresceret per illam eandez legem singula
rem. sed si fuisset repudiata ante aditionem Jacobi: ⁊ ipse hoc
sciuisset cassaret bñficiū illius legis cum hereditate p. l. si duo.
eod. ti. ¶ Requirant ergo sindici eas si volunt insistere in peti
tione totius summe ꝓpter portionem nouiter repudiatam ⁊ ac
crescentem: ⁊ si dixerint ꝙ sic repudient dimidiam quam Jaco
bus adiuit ⁊ in nihilo concurret cuz eis: ⁊ ista est optima caute
la ⁊ videtur ꝙ postea non poterat penitere.

¶ Restat etiā declarare aliud dubiū. s. de alimentis ꝓ quanta
quantitate debent concurrere. Et vr̃ ꝙ pro tota illa que est ne-
cessaria: quia alimenta nō possunt diuidi sicut nec augeri. l. do
minus. §. fi. de vsuf. cum ibi no. cum debeantur ꝑm necessitatez
sicut vsus. l. vsus pars. ff. de vsu ⁊ habi. Sed breuiter his non
ob. dico idem qd̓ supra scilicet ꝙ pro dimidia tantū: vt si taxa-
ta est quantitas. xxiiij. flor. in anno pro alimentis concurrant
in. xij. Nam licet sint indiuisibilia respectu alimentarij: q2 non
potest alimentari pro parte: bene tamen sunt diuisibilia respe-
ctu illorū a quibus fuerunt relicta. vnde si relicta fuerunt a plu
ribus non tenet̃ quilibet insolidum ꝓpter hoc ꝙ legatarius nō
potest alimētari pro parte: immo quilibet tenetur. p pte: vt est
casus in. l. cū hi. §. i cause. versi. aut si a plurib⁹. ff. de transac. ⁊
l. iij. in prin. de ali. ⁊ ci. lega. de iure pa. cornelia. in fi. ¶ Post-
q̄ igitur Jacobus si viueret non teneret̃ nisi ad dimidiā dicte
quantitatis necessarie pro alimētis coheredibus adeuntibus
vel etiā repudiantibus ⁊ ipse attento bñficio. d. l. cum heredita
te. p dicta iura similiter nec creditores in quos sunt hereditaria
iura Jacobi translata. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxiij.

1 ☞ Testamentū in quo filie nihil relictū est titulo institutio-
nis an sit ipso iure nullum.
Stāte statuto ꝙ filia femina ab intestato nō succedat extātib⁹
agnatis masculis ⁊ sic nō successiua ab intestato an rumpat te-
stamentum si in eo sit preterita an dicat nullū ad vtilitatē suaz
vel agnatorum.
2 Et qd in casu p̄dicto qñ nō sunt instituti veniētes ab intestato:
sed extranei an possint ꝯtabulare vel querelare testamentum.
3 Utrū si aliqd relinquat̃ filie nō titulo institutionis: sed dicat̃ in
testamēto ꝙ valeat omni meliori mō ⁊c. cēseat̃ relictū titulo in
stitutionis ꝓpter predictā clausulam ⁊ similes.
4 Et an tale legatū dicat̃ purū qñ pro dote relictū est: an vero sit
conditionale si nubat.

In christi nomine amē.

1 ¶ †Super primo puncto quo querit̃ an testamē-
tum sit nullum ex eo ꝙ nihil reperitur relictum in
ipso dictis filiabus iure institutiōis: sed solū mā-
dauit pater eas dotari matrēq3 ⁊ sororē vniuersaliter instituis-
set vr̃ eo casu quo masculus nō nasceret̃ cū dixerit ꝙ ad eas per
uenirent bona nō obligata q̄ erant incerta: ⁊ sic oīa cōprehende
bant̃ preter obligata q̄ erāt certa ꝓpter qd̓ sine dubio pōt dici
substitutionē factā de matre ⁊ sorore fuisse directā vulgarem ⁊
vniuersalē in hereditate: factam vero de illo cui bona erant ob
ligata de ipsis bonis obligatis fuisse factā in rebus certis: ⁊ sic
vim legatorum habere dato coherede in vniuerso. C. de hered.
insti. quotiens. iunctis his q̄ no. in. l. his verbis. in p̄n. ff. eo. ti.
⁊. l. si certarū. in p̄n. de testa. mili. p Bar. dubiū facit p̄ncipalr̃:
q2 hic extat patruus qui ex forma statuti fuisset dictas filias a
successione intestati exclusurus ꝓpter p̄fatis filiabus nulla le-
gitima debebat̃ cū sit portio portionis debite ab īestato. C. de
inoffi. testa. l. parentibus. vñ nō debet̃ eis q̄ ab intestato nō fo-
rent successure vniuersaliter cū nō debeat̃ alicui nisi iure heredi
tario. vñ repudiās hereditatē vniuersalē legitimā petere nō po
test. no. Cy. C. de impube. ⁊ alijs substi. l. heres istituta. ⁊ Bar.
ff. de acqui. here. l. gerit. in. iiij. col. sicut ergo excluso p suā repu
diationē nō debet̃ legitima sic nec excluso p. l. municipalē a suc
cedendo: q̄ exclusio potētior est cū sit prior ⁊ veniat ad radicez:
q2 impedit hereditatē deferri: sed prima fit sup iā delata. ff. de
acq. here. is q heres. ⁊ si legitima nō debebat̃ istis ex eo ꝙ non
succedebāt ab intestato patruo extante nec earū preteritio no-
cere dz cū illorū tm̄ p̄teritio testm̄ vitiet quibus testator legiti-
mā debebat quā tollere nō potuit nisi exheredādo legitime: vt
pz. ff. de inoffi. testa. pap. §. quarta. ⁊. §. qm̄ aūt. ⁊ ex his q̄ not. p
Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄. ⁊. l. in suis. ff. de lib. ⁊ posthu.
¶ In ꝯtriū vr̃ q2 statutū loquit̃ ab intestato: ⁊ sic de causa testa
ti nil cēset̃ immutare. iuxta no. p glo. in. d. §. ⁊ quid si tm̄. ⁊ in. l.
si mācipa. C. de colla. bonorū. sunt em̄ diuerse. ff. de acquirē. he-
redi. l. quādiu. ergo de vna ad alterā nō videt̃ inferendū. ff. de
mino. l. pap. exuli. de calū. l. pe. de verbo. obliga. inter stipulan-
tem. §. sacram. ibi. sed hec inter se ⁊c. Et posito ꝙ haberet locū
etiam facto testamēto ⁊ filiabus preteritis vt preteritio non no
ceat debere hoc esse verū eo solo casu quo fuisset istitutus solus
patruus qui fuisset eas exclusurus ⁊ in cuius fauorē statutū est
factū vt sic patruus nō sit deterioris conditionis ex testamento
⁊ ex volūtate expressa q̄ ab intestato ⁊ ex tacita. ff. de leg. ij. titia
seio. §. si. ad legē falci. l. titia. ⁊ qd̓ no. Bar. in. l. pater filium. ff.
de inoffi. testa. in. ij. q. ⁊ de vulg. ⁊ pupil. si filius q patri. versic.
presertim. Nec insuper filia sit melioris cōditionis facto testa-
mento ⁊ ipsa preterita q̄ esset ab intestato cū primo casu cōcur
rat etiam patris voluntas ad ipsam excludendam: quia prete
ritio largo modo dr̃ exheredatio. iuxta no. per Bart. in. l. filio
preterito. ff. de iniusto testa. ¶ Ceterū illo nō instituto qui erat
eas exclusurus: sed alio vt est hic: q2 mater ⁊ soror. de patruo ve
ro nulla fit mētio vel si cōprehendit̃ appellatione illius cui sunt
bona obligata nō est institut⁹ vniuersaliter: sed in certis rebus
vel propius: nec in illis vr̃ institutus cū testator fuerit vsus ver
bo cōi qd̓ adiectū certe rei vel rebus nō īportat institutionē ꝑm
cōem theoricam sicut nec fideicō. vniuersale si est alius vniuer-
saliter institutus. l. cogi. §. ⁊ generaliter. ff. ad treb. ⁊ no. in. d. l.
his verbis. in prin. ⁊. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. p Bar. vr̃ tūc
ꝯtrium esse dicendū: vt si dictus patruus postq̄ ex testamēto suc
cedit vniuersaliter p iam dicta nec ab intestato stante causa te-
stati habeat̃ pro mortuo. l. j. §. si pr̄. ff. de cōiun. cū eman. li. ⁊ bñ
facit insti. de succes. liber. §. nostra. vbi pz ꝙ paria sunt filios li-
berti nō extare vel extare ⁊ fore exclusos per testatorē: q2 vtro-
biq3 dat̃ patrono cōtratab. sed hic patruus videt̃ fuisse p testa-
torem exclusus quatenus in eo fuit ipsum non instituendo: igit̃
filie potuerunt dicere nullum ac si patruus nō esset in rerū na-
tura. ¶ Breuiter super isto passu: q2 difficilis est ⁊ subtilis: vt
pz ex no. per Barto. in. d. l. j. §. si pater. ff. de coniūgen. recordor
als vidisse varia consilia doctorum excellentiū bononiensium.
¶ Quidā enim tenebāt ꝙ etiā eo casu quo esset institutus ille
idē q fuisset exclusurus filiā ab intestato nihilominus filie pre-
teritio reddebat testamentū nullū p rōnez. s̄. tactam. ⁊ q2 pater
pro nouo bñficio statuti qd̓ eligere poterat decedēdo intestatus
si volebat filiam excludere vetus elegit grauamen scilicet cau-
sam testati. vnde debebat ea vti cū sua causa que est ꝙ filia in-
stituatur vel exheredetur. l. inter cetera. ff. de lib. ⁊ post. ⁊. l. gall.
§. in oībus. arg. l. pompo. §. cū quis. ff. de acqui. pos. iuncta. l.
fi. §. si autē hoc. in pen. col. C. de iure. deli. ista sentētia reprobat̃
p ea que notantur ⁊ expresse in contrarium deciduntur p Bar.
in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ p Bal. in. l. maximuz vitium. C. de lib. pre
te. in q̄stione quorū decisio dz hoc casu intelligi: quia nō dz im
putari patri cur intestatus non decessit. alij tenebāt ꝙ dicto ca
su testamētuz tenebat mero iure ⁊ poterat adiri hereditas: sed
ipsa adita filia p̄terita potest contratabulare: licet non potue-
rit nec possit dicere nullum: quia contratabu. est ex testamēto:
vt pz in. l. j. in prin. ff. si tabu. testa. nul. ex. ⁊ ex no. p gl. i. l. j. ff. de
bonorū pos. a qua causa testati filia nō est exclusa. cautela ergo
est ꝙ filia taceat quousq3 hereditas sit adita ne institutus timo
re ꝯtabu. omittat adire ex testamēto postea p contratab. totum
pdat et adeat ab intestato filiāq3 excludat. Et istā partē videt̃
firmare Bal.

firmare Bal.C.de colla.l.si emancipati.in.v.op.⁊ etiã Ang.
credo ꝙ tãgat: que opi. vr̃ reprobari ex his que no. Bar.in.d.
l.j.§.si pater.vbi de vtroq; istorũ simul dicit tã de remedio di-
cendi nullũ q̃ de remedio cõtratabulandi:⁊ q: remediũ cõtra
tabulandi daᷣ illis tm̃ qui possunt dicere nullum aut possent si
nõ essent emancipati vel al's capitis diminutio non obstaret.l.
j.primo rñso.ff.de cõtratab.⁊ pro hoc.l.non est ambigenduz.
§.vbicũq;.ff.de bonorũ pos.ver.nõ datur bonorũ possessio ex-
clusis a successione ab intesta.prout hic est. ¶ Alij tenẽt ꝙ di-
cto casu valet testamentũ nec põt expugnari etiã per cõtrata-
bu.⁊ isto casu loquiᷣ determinatio Bar.in.l.fi.ad ter.⁊ Bald.
in.l.maximũ vitiũ.vbi plene disputat. ⁊ ista pars tanq̃ tutior
2 ⁊ equior est tenẽda: quã etiã tenet Ang.in.§.⁊ qd si tm̃. ¶ † Cũ
vero istitutus fuit alius q̃ ille qui erat filiã exclusurus ab inte-
stato prout fuit in casu nostro de matre ⁊ sorore: tũc adhuc tres
alias opi.reperio. ¶ Quidam eñ dixerũt tũc testamẽtum esse
nullum ꝑ rationẽ supra tactam posito ꝙ illa nullitas nõ prosit
ipsi filie: sed ei que ab intestato ipaz excludit. nec est hoc mirũ:
q: ⁊ alibi hoc cõtingit.ff.de lib.⁊ postbu.si filius qui in potesta-
te.vbi testamentũ scd̃m in quo filius est preteritus est nulluz: ⁊
tñ non prodest hoc filio: sed instituto in primo in quo ipse erat
exheredatus. Sed potest responderi ꝙ illa debeat intelligi qñ
filius in primo fuerat institutus.si vero exheredatus loquitur
l.si ex duobus.§.si prius.de contratab. que vult ꝙ tunc valeat:
q: interest sua valere vt tollat primũ ⁊ ipse contratabulet secũ-
dum.vel aliter etiam si in primo fuit exheredatus scd̃m in quo
fuit preteritus est nullũ: q: interest sua: vt si instituti in primo
non adeant hereditas ad ipsum deuoluatur ab intestato q̃ nõ
esset si valeret.⁊ hec rõ ⁊ dictum probatur in.l.si posthumus a
primo. in prin.e.ti.de lib.⁊ postbu.sed in casu nostro nõ potest
interesse sua rõne successionis cuz ea non sit habitura: sz alius.
⁊ ideo ista opi.non vr̃ vera per.l.si post mortẽ.§.liberi.ff.de con-
tratabu.Nec ob.l.posthumus.§.si is.ff.de inoffi.testa.vbi rum-
pitur ad instantiam eius cuius non interest: quia ibi fit ruptu-
ra per sniam iudicis non ipso iure per preteritum ꝟm ea que
no.per glo.que incipit immo.in.fi.in.l.antiqui.ff.si pars here-
di.peta.⁊ pro ista parte qd̃ non sit nullum facit: q: preteritio q̃
non est iniuriosa filio non reddit testamentũ nullum per ea que
no.ꝑ Bar.i.l.cũ ex filio.de vul.⁊ pu.⁊.l.gallus in prĩ. de lib.
⁊ posth.sed hec nõ põt dici iniuriosa cũ filie nihil auferat de eo
qd̃ sibi debeᷣ ab intestato: q: nil debeᷣ. Itẽ q: preteritus rum-
pit vt sibi locũ faciat.l.nã ⁊ si sub cõditiõe.ff.de iniu.testa. quẽ
locum sibi hic nõ faceret: sed alteri. Itẽ facit: q: talis institu-
tus succedit tũc in locum illius masculi qui fuisset exclusurus
filiam ab intestato.in auᷣ.de here.⁊ fal.§.in omnibus.⁊ ibi no.
in glo.⁊ etiaz in auᷣ.hoc amplius.C.de fideicõ.in glo.que inci-
pit.nã nullo mõ.circa mediũ. Sicut ergo ille excluderet filiam
⁊ rumpendo si ipse fuisset institutus vt dixi.s̃.ꝟm opi. ⁊ deter-
minationẽ Bar.⁊ Bal.in locis.s̃.alleg.ita ⁊ institutus extra-
neus qui succedit loco illius cũ idem sit iudiciũ de substi.argu.
ff.de condi.⁊ de.l.filie.§.titia. ¶ Alia opi.vr̃ fuisse Ang.in.d.
§.⁊ quid si tm̃.ꝙ tunc nõ sit nullũ precise: sed ita demũ si vult di-
cere nullũ ⁊ sic erit in pẽdenti ꝓut alibi no.glo.in fi.in.l.is qui.
ff.de leg.prestã.in prin.de iniust.test.l.filio.⁊ lz ille glo. regula-
riter nõ teneanᷣ per doc.qui dicunt ꝙ immo statim est nullum
testamentũ in quo filius in potestate preteritus est.l.j.de iniu-
sto test.nõ expectata declaratione voluntatis filij.qd̃ pz: q: sta-
tim alijs filijs est aperta via ĩtestati.l.fi.si tabu.testa.nul. exta.
tñ in casu isto procedent ille glo.vt validitas vel inualiditas pẽ-
deat ex approbatione vel improbatione filie ⁊ effectus erit ma-
gnus: q: poterit gratificare filia cui vult vel instituto vel veniẽ-
ti ab intestato ⁊ sic erit beneficium venale vt ⁊ alibi.ff.de ꝯtab.
l.filium.qd̃ nõ posset si simpliciter esset nullũ: q: nõ posset ius
alteri quesitũ ⁊ apertũ ad viã intestati auferre ꝑ suã approba-
tionem.l.si post mortem.§.fi.ff.de contratabu.⁊.d.l.fi.de lib.⁊
postbu.lz Bar.videaᷣ dicere cõtrarium in.d.l.filio p̃terito. in
pe.col.reprehẽdẽdo Iaco.de bel. qui tenebat id qd̃ dixi saltim
hodie ꝑ tex.in auᷣ.vt cũ de ap.cog.§.siue igiᷣ. vbi lex vltra pro-
cedit assignando bona alijs filijs ab intestato. Nã dicit Bart.
dictam assignationez intelligi factam nisi filius preteritus ap-
probauerit: vt.d.l.filio. iuncta.l.nam ⁊ posterioris.ff. de le-
gi.qd̃ nõ vr̃ bñ dictum quantũ ad hoc vt auferat fratribus scri-
ptis ius succedendi ab intestato si ipsorum interest ab intesta-
to venire: vt q: maiores portiones sunt habituri: vel etiã filijs
exheredatis: vt.d.l.fi.de li.⁊ posthu.⁊.d.l.si post mortẽ.§.fi.sic
istud erat verum etiã iure veteri: sed bñ posset approbare in pre-
iudicium fratris instituti quantum ad hoc vt teneaᷣ ad legata
in testamẽto relicta: q: cũ possit habere ex testamẽto si vellet ha-
bere ab intestato teneretᷣ ex ti.si quis omis.causa te. Breuiter
ista opi.domini Ang.nõ vr̃ vera: q: validitas vel inualiditas
testamẽti nõ potest esse in pendenti: sed vel statim est nullũ vel
inualidum.l.fi.in fi.ff.cõia predio. Et si ita est non poterit filia
gratificare: vt Ang.vult. vel vendere hoc bñficiũ. Nã si dica-
mus esse nullũ aperta erit via patruo in casu nostro etiam filia-
bus tacentibus succedendi ab intestato quã filie approbando
non poterunt auferre ꝑ iura.s̃.alleg. Similiter si dicamus testa-
mentum validũ nõ poterit ex postfacto rumpi rõne preteritio-
nis iam nati: q: in hoc inspicimus initium.l.si quis filio. de in-
iust.test. Nec ob.l.filiũ. de ꝯtab. q: ibi certũ erat testamẽtũ va-
lere ⁊ institutũ posse adire ⁊ esse in sua potestate ⁊ voluntate adi-
re vel nõ.vñ bñ potest gratificare vel filio exheredato nõ adeũ-
do vel p̃terito adeundo: sed hic nõ est certũ validitatem ⁊ inua-
liditatem pendere ex arbitrio filie preterite: immo est certuz de
cõtrario ꝙ nõ pẽdet ex eius voluntate: sed statim est nulluz: vt
in iuribus.s̃.alleg.igitur nõ habet de quo gratificet alicui nec
habet aliquid ꝙ filio assignet per iam dicta. ¶ Unde reperio
tertiam opi.de qua.s̃.feci mentionẽ: qd̃ immo testamentũ est va-
lidum etiam isto casu quo institutus est alius q̃ ille qui fuisset
filiam vel filias exclusurus per rationes supra tactas. Et istaz
videᷣ expresse approbare Bar.in.d.l.j.§.si pater.ff.de cõiugẽ.
cum eman.libe.vbi subtiliter tractat istum passum quando fi-
lia excluditur ab intestato extante masculo ⁊ masculus exclu-
datur a succedẽdo facto ⁊ voluntate testatoris aliũ instituẽtis
q̃ illum: ⁊ qñ filia excludaᷣ a rumpendo ꝑ ius dicẽdi nullũ vel
ꝑ ꝯtab. Et distinguit ipse ꝙ aut actus exclusiõis illius ⁊ actus
translationis hereditatis in alium est vnus ⁊ idẽ: vt est in casu
nostro: q: institutio facta de matre ⁊ sorore est exclusio patrui q
nõ erat necessario exheredandus cũ nõ esset filius.ff.de ver.ob.
l.quidã cũ filium.⁊ tunc filia vel filie excludunᷣ a rumpendo ꝑ
l.j.§.fi.ff.de assigna.liber. q: ĩstituti ingrediunᷣ locũ patrui qui
ipas filias exclusisset: ergo ⁊ ipsi excludunt.l.equissimum.ff.ad
tertul. Aut actus exclusionis masculi ⁊ actus translationis in
alium erãt diuersi: vt si masculus erat de suis seu descendẽtib⁹
in quo fuit necessaria exheredatio q̃ est diuersa ab institutione
per quã fit in aliũ translatio: ⁊ tunc aut filia vult venire per ius
dicendi nullũ vel ꝑ ꝯtab. tãq̃ preterita ⁊ tunc similiter nõ põt
quin istud ius oriri dz a prin.aut ꝑ querelaz: ⁊ tunc põt venire:
q: illa oriᷣ post aditã hereditatẽ. Et ista est sua theorica ꝟm quã
in casu nostro p̃dicte filie debẽt excludi a rumpendo ex duplici
capite. Tuz q: exclusio patrui ⁊ actus trãslationis hereditatis
in sororẽ ⁊ matrem fuit vnus ⁊ idẽ. Tũ q: ⁊ si essent diuersi: vo-
lunt venire filie per ius dicẽdi nullũ aut per ꝯtab. ꝙ nõ possunt
ꝟm Bar. Et istam theoricam tãq̃ tutiorem ⁊ melius fundatã
sequimur in casu presenti per quã cõcludiᷣ dictũ testamentum
nõ esse nullũ ex eo ꝙ dictis filiabus nil fuerit relictũ iure insti-
tutionis. ¶ Posset qs dicere ꝙ interest dictarũ filiaꝝ testm̃ es-
se nullũ etiã ꝓpter ꝓpriũ cõmodũ: q: si hoc est habebunt tertiã
partẽ hereditatis ab intestato ex forma statuti quã nõ poterũt
cõsequi ex testamẽto. Sed certe posset dici ꝙ etiã ex testamẽto
possint cõsequi cõditionẽ ex dicto statuto: q: cum mater ⁊ soror
vtanᷣ beneficio statuti dicendo testamentũ nõ esse nullũ ꝓpter
exclusionẽ filie ab intestato debent ipsum vti cũ sua causa. arg.
l.pomponi.§.cũ quis.ff.de acquir.posses.de heredi.insti. q vo-
lebat: q: excludiᷣ contẽplatione dicte tertie hereditatis: vel po-
sito ꝙ aliter esset istud interesse nõ redderet testamentũ nulluz:
sed solũ interesse succedendi ab intestato per iam dicta qd̃ hic
nõ pretendunt: q: dictam tertiam non essent habiture titulo he-
reditario ⁊ directo: sz titulo singulari ⁊ de manu patrui ne illa
particula statuti obuiet alteri particule dicenti ꝙ tota heredi-
tas sine diminutiõe perueniat ad masculos.⁊ ita dicitur fuisse
dictum statutum cõmuniter intellectum. ¶ † Cõfirmaᷣ etiã cõ-
3 clusio supradicta ꝙ testamentũ valeat ꝓpter verba testatoris q
dixit q̃ volebat testamentũ ⁊ omnia suprascripta valere omni
modo iure ⁊ forma ⁊c. Et sic in casu quo necessaria fuerit insti-
tutio censetur reliquisse iure institutionis prout expresse deter-
minat Bald.in.l.quotiẽs.C.de hered.insti. ad qd̃ facit qd̃ no.
Bar.in auᷣ.vñ si parens.C.de inoffi. testa. vbi dicit ꝙ si dicat
relinquo ꝓ sua falcidia vel legitima vr̃ reliquisse titulo institu-
tionis quo legitima dz relinqui. Idẽ si per alias coniecturas
põt ꝓbari ꝙ voluit relinquere ꝓ sua legitima etiã si hoc nõ di-
xit expresse: vt si prohibuit filiam amplius petere: vt eleganter
no. Bal.C.de heredi.act.l.si adulta. Sed dicendo ꝙ volebat
valere meliori mõ ⁊c.satis apparet ꝑ cõiecturã de intẽtione te-
statoris ꝙ voluit relinquere eo modo quo relinquere tenebaᷣ.
Et hoc si verba erãt talia ꝙ poterãt adaptari ad vtrũq; intel-
lectũ: al's si solum ad titulum singularis relicti nõ institutionis
secus: q: stante tali relicto vt tali nõ esset in potestate patris fa-
cere ꝙ valeret iure testamẽti.facit qd̃ no.glo.in.l.is qui putat.
de acquir.heredi. Facit etiã ad p̃dicta qd̃ no. Bal.in.l.fi.C. fa-
mi.hercis.vbi dicit ꝙ saltim de equitate canonica tale testamẽ

tum valet in quo pater relinquit filie certā quantitatē ⁊ nō di
cit iure institutionis vel ꝓ legitima. per. c. raynutius. de testa.
vbi dicit esse casuꝫ. Et lꝫ hoc i terris imperij nō seruaret. iuxta
no. ꝑ glo. c. fi. de arbit. lib. vj. tamen iunctū cū alijs supradictis
debet sufficere ad valorem testamenti. argu. l. si stipulatus. de
vsuris. iuncta. l. in testamentis. de reg. iur.

4 ¶ † Super eo vero qđ queritur an relictum dictis filiabus de
beatur pure: an vero si nupserint ⁊ quādo nupserint. ista videt̄
esse questio mota ꝑ Cy. in. l. sancimus. C. de nuptijs. vbi tenet
ſm Ricar. malū. ꝙ debetur pure. Sed Bar. in. l. titio centum.
§. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demon. tenet cōtrariuꝫ: eo casu quo
filia excluditur a succedēdo ꝓpter masculum: q2 tunc nō debet̄
legitima: ⁊ ideo nō rejcit̄ cōditio tāꝙ̄ de relicto ꝓ legitima: de
se aūt relictū ꝓ dote cōstat esse cōditionale. ar. l. ꝓmittēdo. ⁊ l.
tali. ff. de iure do. bal. vo in. l. sancimus. ꝑalle. tꝫ opi. Ricar. ꝯ
bar. breuiter in hoc passu inspiciēdum est qualr̄ statutū loqua
tur. Nā aut dicit ꝙ filia dotata nō succedat extante masculo: ⁊
tunc q2 nō excludit̄ nisi sit dotata: ⁊ si esset relictū conditionale
nō diceret̄ dotata pendēte cōditiōe. l. cedere diē. ff. de verb. sig.
vr̄ opi. Ricar. Cy. ⁊ bal. verior ꝙ relictū sit puruꝫ ad hoc vt ex
cludat̄ ⁊ testm̄ valeat: q2 sic ꝯsulit̄ tā filie ꝙ̄ testō. ar. l. omnino.
⁊. l. qm̄. C. de inof. test. cū si. ⁊ ideo Bar. i themate qđ ponit nō
vr̄ bene dixisse dū ponit de statuto dicēte ꝙ filia dotata nō suc
cedit: nā si est conditionale vt dicit nō esset dotata: ergo succede
ret ⁊ testm̄ esset nullū: aut dicit simplr̄ ꝙ filia nō succedat extā
te masculo debeat tn̄ dotari: ⁊ tūc q2 sufficit sola superexistētia
masculi ad ipam excludendā a successione. ⁊ ꝑ cōsequēs a debi
to legitime pōt tūc ꝓcedere opi. bar. ꝑ rōnem suā: ⁊ ita est in ca
su nostro ⁊ sic nō debet̄ statim: sed cum nupserint. Preterea est
alia rō hic: q2 relictū non cōtinet certā quātitatē: sed mādauit
eas dotari ſm facultates suas: vnde cū veniat hoc declarandū
etiā ex qualitate mariti. l. quero. ff. de iure do. vr̄ ꝙ debeat expe
ctari tp̄s nuptus: legatū vero mille flore. factū filie iā nate fuit
factū eo casu quo nasceret̄ posthumus: tunc em̄ voluit limitari
quātitatē fauore posthumi q casus nō euenit: sꝫ in casu quo nō
nasceret̄ masculus nō limitauit quātitatē dotis: sed voluit ꝙ
dotarent̄ ſm facultates suas: ⁊ sic forte voluit ꝙ haberēt maio
rem dotē. Ad p̄dicta etiā facit qđ no. Dy. ⁊ Bart. in. l. lucius.
§. a te. de leg. ij. s. ꝙ relictū ad aliquod negotiū expediendū non
debet̄ nisi cū nō poterit illud negotiū experiri. l. nec semel. §. si
in habitatiōe. ff. qn̄ dies lega. ced. ⁊. l. qđ pupille. M. cccc. xxvij.
die. xiij. Julij. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxiiij.

a ¶ Propter se. An autem ⁊ qn̄ dicantur emissa ꝓpter se: ⁊ qn̄ ꝓpter aliud. vide d. Bar. sozi. in consi. ccxxviij. in cipi. in cā. versi. in primis. ⁊ ꝟsi. resultat ⁊ secundo: q2 posito. in ij. ꝑte. vbi etiam an probent. ⁊ in consi. ccxxvij. in versi. quinto q2 verba. cum ver. seq. ⁊ in consil. ccxiij. versi. secūda conclu. circa fi. in. ij. parte.

1 Cōuentio inter viuos ꝙ non liceat alienare extra familiā
quatenus respicit testādi facultatem nō valet si est de oibus bo
nis: secus si de qbusdā particularib⁹ ⁊ ipedit dnij trāslationeꝫ.
2 Effectus huius cōuentionis est cōseruare ius succedēdi ab inte
stato: ideo repudians partē vnius ex ꝯhentibus nō pōt repete
re virtute conuentionis. ⁊. 3.
3 Et an verba enunciatiua inducant dispositionem.
Si ꝯfactū sit per filios cōtrahentium committitur dispositio ⁊
promissio ipsorū. Et quid si decessit vnus cū filio: sed ille filius
neminē habuit filiū: ⁊ an ꝯfiat instituēdo extraneum. ⁊. 4.
5 Utrū alter ex cōtrahentibus possit reuocare bona ab instituto
extraneo tanꝙ̄ hypothecata sibi in obseruantiā cōuētionis: ⁊
heres certus de mente testatoris dꝫ eā obseruare: licꝫ non possit
ex eius verbis apparere.

In christi nomine amē.

¶ Sup scđo puncto ꝓ declaratione eius de quo
queritur videnda sunt plura.

1 ¶ † Primo vtrū dicta cōuentio fuerit ⁊ sit vali
da. Ad qđ respondet̄ ꝙ inquantū cōtinet ꝙ neuter illoruꝫ alie
net inter viuos sine dubio est valida. ꝑ ea que plene habent̄ in
l. ea lege. C. de cōdi. ob causam. sed inquantū cōtinet ꝙ nō pos
sit alienare in vltima voluntate videt̄ nō valere quasi per hoc
impediatur libera testamēti factio. ff. de verbo. obli. l. stipu. hoc
modo concepta. ⁊ videtur casus in. l. licet. C. de pac. Cōtrariuꝫ
est dicendū: q2 ibi loquit̄ quando esset facta cōuentio de omni
bus bonis ⁊ sic de vniuersali successione: hic nō sic: sed de certis
particularibus bonis in quibus non stat vniuersalis successio:
ergo ⁊c. arg. eoruꝫ que no. in. l. fi. C. de pac. ⁊ in. d. l. stip. hoc mo
do. in questione de donatione omnium bonorū. quia si aliqua
reseruantur presentia vel futura valet quasi per eam non tolla
tur libera testamenti factio. pro hoc etiam facit: quia licet non
possit quis se astringere ad non reuocandum vniuersalem insti
tutionem: vt ple. no. in. l. si quis in prin. testamenti. de leg. iij. ꝑ
Bar. post Dy. bene tamen potest se astringere ad non reuocā
dum particularem legatum: ⁊ in casu quo reuocaret extūc res
legatas donat. vt not. Bald. C. de test. l. sancimus. ad fi. ⁊ etiā
ad relinquendum ti. legati ſm quosdam. ⁊ dicitur fuisse dictuꝫ
Bar. in antiquis recolletis per tex. cum glos. in. l. iubemus. §.
fi. in glo. desiderabant quidā. C. de sacrosan. eccle. hoc tn̄ ꝑ cer
to non est ponendum.

¶ Scđo videndū est p̄supposita validitate cōuentionis quis
esset eius effect⁹ si fuisset ꝯfactū. Rn̄deo: q2 fuisset ipedita trās
latio dnij ꝓpter exp̄ssam hypo. ⁊ subiectionē bonoꝝ factā ꝑ ei⁹
obseruantia ſm opi. Bar. per. l. si creditor pignoris. §. fi. ff. de
dist. pig. ⁊ no. ꝑ Bar. in. d. l. ea lege. Et fuisset purificata dona
tio facta alteri pti de dictis bonis in dictū casum: nō tn̄ dico ꝙ
in ipam esset trāslatū dn̄ium nisi in instrumēto cōtineretur ficta
traditio ꝑ cōstitutionē p̄carij vel aliū similē modū. C. de pac. l.
traditionibus. cum si. iuncta. l. quisquis. C. de dona. cum si.

2 ¶ † Tertio videndū est de effectu dicte cōuentiōis in casu quo
nō fuerit ꝯfactū ꝓut est in casu nostro re vera vt dicā in sequēti.
ponamus em̄ ꝙ dictus Seius decessisset nullo relicto filio ⁊ ab
intestato ⁊ Titius repudiasset hereditatem suaꝫ q̄ ꝑuenisset ad
aliū: vtrū posset p̄fatus Titi⁹ petere dicta bona virtute dicte cō
uentionis ab illo herede. Rn̄deo nō: cū in dicta cōuentione nul
la cōtineat̄ promissio affirmatiua de dando dicta bona fratri
superstiti in dictū casuꝫ: sed solū promissio negatiua de nō alie
nando dicta bona lꝫ adiecta fuerit causa. s. vt ꝑueniant de vno
3 in alterū si cōtingat alterū decedere sine liberis. † que verba si
ne dubio in vltima voluntate inducerēt dispositionē postꝙ̄ fue
runt prolata per modū cause vel rōnis. ff. de lega. iij. l. fideicō.
§. hec verba. ⁊. l. nomē debitoris. §. fi. lꝫ secus si nō per modum
cause: sed enuntiationis futuri euentus. l. pater filiū. §. funduꝫ.
eo. ti. ⁊ ibi per Bar. Sed in ꝯctibus hic non reperit̄ ꝙ modus
vel verba in modū cause prolata habeant vim ꝓmissionis. Nā
ea que no. Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. in versi. venio
ad scđm. de verbis enuntiatiuis ꝓlatis ꝑ modum cause loquū
tur in vltimis voluntatibus: ⁊ ita pꝫ ex legibus ibi alleg. s. l. em
ptor. §. fi. de rei vē. l. si socer. §. lucius. so. ma. Itē pꝫ expresse no.
per Bar. in. l. ex hac scriptura. ante fin. vbi dicit ꝙ inter viuos
nō faciūt dispositionē nisi qn̄ emittunt̄ ad liberandum: al's fa
a ciunt probationē si emittunt̄ principaliter ꝓpter se[a] al's secus: ⁊
hic nec ad liberandū nec principaliter ꝓpter se. videtur ergo di
cti fratres ꝑ dictam conuentionē voluisse inter se reseruare legi
timam successionē sicut in si. ff. de vul. ⁊ pu. l. vel singulis. C. de
impube. ⁊ alijs subst. l. pe. vt alter alteri in illis succederet ab in
testato prout in si. habetur in tex. ⁊ glo. ff. de here. insti. l. lucius.
cū em̄ inter eos vigeret dictū ius succedendi ab intestato. iuxta
no. ꝑ Bar. in. l. is pōt. ff. de leg. iij. censentur illud reseruare vo
luisse prout in si. de iure accrescendi habet̄ in. l. codicillis. ff. de
vsufru. leg. C. de impub. ⁊ alijs substi. l. quāuis. in fi. Sic ergo si
repudiasset hereditatē ab intestato nec dicta bona posset habe
re. ar. eius qđ no. Cy. in. l. heres istituta. C. de impu. ⁊ alijs sub.
Idem dicendū est ⁊ multomagis si Seius decessit cū filio: sed
eius filius sine liberis prout hic fuit ꝙ agi nō pōt ex dicta con
uentione. nā isto casu etiā si fuisset dispositio vltime volūtatis
non posset agi cū de ipso tm̄ Seio dictuꝫ fuerit si decederet sine
liberis nō de eius liberis si ⁊ ipsi sine liberis decederent: ⁊ ideo
ipso decedente cum liberis conditio illa euanuit. C. de insti. ⁊
substi. l. si quis heredeꝫ. ⁊ pꝫ ex no. per Bar. in. l. si sic. ff. de leg.
iij. l. centurio. de vulga. ⁊ pupil. in. iij. q. principali de compen
diosa facta per verbū cause. versi. q̄ro vlterius qd si testator di
xit. Nō ob. aut. sꝫ ⁊ si quis. C. de secū. nup. q2 ibi est casus specia
lis ꝙ dispositio facta si aliquis decederet sine liberis locum ha
bet si decessit cū liberis: tn̄ eius liberi sine liberis: ⁊ ita exp̄sse de
terminat ibi Cy. in fi. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. ti. de testa. §. in pri
mis. versi. fi. in vlti. q. vbi ita exp̄sse determinat per. l. cum vxo
ri. C. qn̄ di. le. ce. ⁊. ff. ad treb. habetur. in prin.

¶ Quarto loco videndū ex cuius facto censeri posset ꝯfactum
in casu nostro: an ex facto Sei tm̄ paciscētis: an etiā ex facto fi
lij dicti Sei. Et vr̄ prima pars vera postꝙ̄ de Seio tm̄ fuit fa
cta mētio si decesserit siue liberis nō de filijs eius si ⁊ ipsi eodem
mō decederēt vt dixi. Cōtrariū est verius: nā illud verū quātū
ad hūc effectū vt ꝑuenirēt dicta bona ad supstitē si nō esset ꝯfa
ctū ꝓpter mortē alteri⁹ eorū vt dixi. Sꝫ quātū ad hoc vt ꝑueni
rent ex donatiōe si cōtrafieret ad nō cōtrafacientē etiā filij ⁊ he
redes alterius eorū cōprehenduntur: vt pꝫ in illa parte dū qui
libet eorū promittit per se ⁊ suos heredes promissa seruare: ⁊ in
illa parte dum dixerunt ꝙ factū per alterū dictorū fratrū ⁊ eo
rundem heredū contra predicta intelligeretur ipso iure irrituꝫ
⁊ nullum: ⁊ sic cōmitteretur stipulatio donationis per factū fi
lij: sicut per factum alterius eorum.

4 ¶ † Quinto loco videndū est vtrū in casu nostro dicat̄ fuisse ꝯ
factum. Respondeo per Seium clarum est ꝙ nō: q2 nec inter vi
uos nec in vltima voluntate ipse alienauit in extraneos. Sꝫ ꝑ
filiū Sei vr̄ cōtrafactū: q2 ipe vr̄ alienasse in extraneos instituē
do matrem

do matrē ⁊ sororē. Nā omnes videnť haberi ꝑ extraneis exce-
pto Titio ⁊ descendentibus suis ad quos fuit eorū intentio ꝙ
peruenirent illo decedēte sine liberis. Constat aūt ꝙ prohibita
alienatione in extraneos etiā heredis institutio de ipsis censeť
prohibita.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij. ¶ Sed cōtrarium est ve
rius.nam ibi res prohibita alienari erat ipsius prohibentis ⁊
fiebat prohibitio in vltima volūtate ꝑ quā potuit prohibens
facere ꝙ nō trāsiret in beredē extraneū ipsius prohibiti: nec ex
hoc resultabat incōueniens aliqđ.s.ꝙ ex hoc videreť sibi subla
ta libera facultas testādi: qđ enim ibi notatur vt videať ꝓhibi
ta heredis institutio nō boc importat vt heredē extraneū insti-
tuere nō possit: sed boc vt in illū dñium rei prohibite nō trans-
eat: sed ad familiā redeat. Nec per hoc vř decedere pro pte testa
tus ⁊ pro pte intestatus. sed in casu nostro res ꝓhibita alienari
erat ipsius prohibi. ⁊ si diceremus ꝙ non potuisset instituere ex
traneas ꝑsonas censeť ꝑ hāc conuentionē restricta vel adepta li
bera facultas testādi ⁊ sic nō valeret.p.l.l3.C.de pac. ⁊ ideo vt
š.dixi nō est dicendū ꝙ dicta cōuentio hoc illicitum cōtineat.
iuxta no.in.l.si quis sub cōditione.ff.de cōdi.institu. Itē si dice
remus ꝙ dñium illarū rerum non trāsiret in dictum heredem se
queretur absurdū ꝙ decederet pro parte testatus ⁊ pro parte in
testatus ꝯ regulam.l.ius nostrū.de reg.iur. dicendū est ergo ꝙ
ex vi necessarie consequentie dicta bona sequanť heredes scri-
ptos.ff.de here.instit.l.si ita quis heres institutus fuerit exce-
pto fundo. ⁊ ꝙ dicta prohibitio solū habeat locū qñ fieret alie-
natio per vltimā voluntatē de dictis bonis expresse ⁊ speciali
ter: nō aūt qñ vniuersaliter per institutionē heredis: sicut ⁊ ali
bi cōtingit qñ fit prohibitio per legē generaliter ⁊ in quoscūqꝫ.
l.j.ff.de fundo dotali. licꝫ non sic qñ in certū genus personaꝝ.
d.l.peto.§.fratre. Nā ⁊ multa transeunt cum vniuersitate que
per se ⁊ specialiter non transirent.l.quedam.ff. de acqui.rerum
do.l.in modicis.de ꝯhen.emp. Et sic si dicta mater ⁊ soror fuis-
sent sole institute vel substitute transiret ad eas dñium dictarū
rerū: nec ꝑ hoc cēsereť fuisse ꝯfactū: qr ista species alienatiōis ꝑ
vniuersalem institutionē nō pōt cōprehendi in dicta generali
prohibitiōe ne sequanť incōuenientia de ꝗbus.š. ⁊ ꝑ cōsequēs
non pōt dictus Titius agere ad dicta bona tāꝙ donata ex di-
cta cōuentione: qr ꝯfactum fuerit: qr cōtrafactum non est.
5 ¶ †Sexto ⁊ vltimo videndū est vtrū dictus Titius saltim pos
sit petere dicta bona virtute institutionis facte de bonis obliga
tis ⁊ de illo cui obligata sunt quasi ipse sit ille ⁊ ista sint illa bo
na de ꝗbus testator sensit. Et breuiter dicenduꝫ vř ꝙ non. nam
aut dicimus ꝙ ista sint illa bona obligata ex eo qr sunt obliga
ta pro obseruantia conuentionis. ⁊ certe de tali obligatione te-
stator nō sensit: qr ipse distinxit inter bona obligata ⁊ non obli
gata instituendo in singulis diuersos. sed pro obseruantia con
uentionis omnia bona erant obligata: ergo de ista indistincta
obligatione non sensit postꝙ distincte locutus est. Aut dicimꝰ
ꝙ ista bona dicanť obligata ex eo qr de ipsis fuit facta conuen-
tio ꝙ nō alienarenť. ⁊ certe istud non est verū: qr talis cōuentio
de se nō afficit res: sed personam. iuxta plene no.in.l.ea lege.C.
de condi.ob causam. ¶ Et ideo videť ꝙ proprie loquendo non
reperiātur aliqua bona obligata in quibus possit verificari di-
cta institutio facta de bonis obligatis: ⁊ ideo nihil excipiūt di-
cta verba de vniuersali institutione: qr exceptio obscura pro nō
facta habeť.l.titie textores.ff. de le.j. ⁊.l.si quis legauerit fun-
dum cornelianum exceptis vineis. iuncta.l.si sic.§.j.eo.ti.C.de
fal.causa.l.si non designata. Verū qr credendū est testatorē sen-
sisse de illis cū nulla alia sint de quibus sentire potuerit potius
de benignitate ꝙ de rigore ⁊ proprietate verborum videretur
ad illas admittendus. frequenter enim contingit ꝙ testatores
errore labuntur loquēdo improprie.l.qui fructus prediorum.
ff.de vsufru.lega. vbi talis error ⁊ imperitia vitiare videtur di
spositionē. ⁊ in casu nostro credidit illa bona obliga. ex eo ꝙ ꝑ-
sona erat pro illis obligata ⁊ nō erat verū. vñ vř hic babere lo-
cū.l.ī ambiguo.ff.de reb.dub.s.ꝙ ꝗ aliud dicit ꝙ qđ vult. neqꝫ
id dicit qđ vox significat: quia id nō vult neqꝫ id qđ vult: qr id
nō loquiť. remitto ergo hoc in cōsciētia ptis ꝑ quā cōsulo si cer
ta est de ītētiōe testōris. M.ccccxxvij.die.xij. Iulij. Laus deo.

¶ Consilium.cccxxv.

1 ☞ Creditur notario asserenti testes interfuisse actui etiam ꝙ
ipsi non subscribant.
¶ Subscriptio testiū nō est necessaria in instrumēto inuētarij:
2 nec etiā requiriť ꝙ cognoscant testatorem sed heredem.
Citatio generalis sufficit quo ad creditores si erant incerti.

In christi nomine amē.
¶ Nō multum videť necessariū discurrere predi
cta dubia: qr subscriptio dicti testis nō est necessa
ria: ex quo notarius rogatus de inuentario atte-
1 statur ipsum interfuisse. †Nam creditur ei de presentia dicti te
stis: l3 ipse testis dicat se nō recordari an interfuerit. hoc enim
a non diminuit de fide īstrumēti[a]. vt no. Io.an.in nouella.in.c.
cū Ioannes.de fide instrumē. ⁊ Bar.in.l.j.§.fi.ff.quēad.testa.
ape. ¶ Postꝙ ergo cōstat de presentia ipsius non est necessa-
ria subscriptio: qr nullus tex. boc dicit. vt pꝫ.i.l.fi.§.sinaūt du
bius.C.de iure.delibe. vbi facit mentionē solū de subscriptio-
ne heredis si scit scribere vel alterius notarij pro eo si nescit scri
bere: de testibus vero nō dicit eos subscribendos: sed assumen-
dos. ¶ Itē in auť.sed cū testator.C.ad legē falci. ⁊ in corpore
vñ sumiť. dicitur ꝙ loco legatariorū ⁊ creditorū absentiū requi
ritur presentia triū testium: nō aūt aliquid diciť de subscriptio
ne eoꝝ. Constat aūt ꝙ de presentia testium creditur notario de
hoc attestanti etiā si de centū testibus faceret mentionē qñ con-
trariū nō probatur: quia tot testium vices obtinet instrumen-
tum quot ibi sunt descripti ꝭm opi. Io.tam de consuetudine ꝙ
de iure approbatā: vt plene no.C.de fideicommis.l.fi.ꝑ glo. ⁊ ꝑ
Dy. ⁊ Bar.ff.de testa.l.heredes palā.in princi. Nec etiam re-
perio glo. aliquā vel doctorē dicentem requiri testium subscri-
ptionē. Sic bene dicit Bar.in.d.§.sinautem dubius. ꝙ requi-
runtur primo duo testes qui beredē cognoscant ad confectio-
nem inuentarij in quorum presentia res videantur vt possint
deponi apud heredem nullius malignitatis conscium. Itē re-
quiruntur alij tres testes eiusdē ciuitatis locupletes ⁊ bone opi
nionis loco creditorum ⁊ legatariorum absentiuꝫ. vt in auť. s3
cum testator.ff.ad legem fal. ꝙ autē subscribant non dicit. Nec
etiam spec.in ti.de instru.edi.§.fi.versi.nunc dicamus. vbi po-
nit formaꝫ inuentarij beredis dicit aliquid de subscriptione te-
stium. ¶ Habeo etiā formaꝫ inuentarij quā Bar. dicit habuis-
se a Iac.but. qui dicebat in ea interfuisse.v.doctores: vbi quan
tum ad testes sic inquit. adhibita nāqꝫ presentia infrascriptoꝝ
testium fidedignorum ⁊ idoneas facultates possidentium ⁊ as
serentium ⁊ affirmantium se cognoscere dictam talem heredeꝫ
⁊c. Nota infrascriptorum non dicit infra subscriptorū ⁊ sic ve-
rificatur illud verbum de testibus de quibus notarius attestať
qđ interfuerint licet subscripti non sint: illi enim sunt descripti
licet non subscripti. ¶ Et sic inquantum predicti docto. conci
piunt verba in personam notarij: volunt ꝙ de omnibus creda-
tur notario de inuentario rogato.s.de presentia testium de ido
neitate ⁊ de ipsorum assertione. ¶ Glo. etiam in corpore vnde
sumtiur. auť.sed cum testator. de qua Bald. ibidem facit men-
tionem ⁊ eam notat tenet ꝙ si inuentario se subscripserunt tres
notarij vltra illum qui principaliter fuit de ipso rogatus: licet
nulli alij testes fuerint adbibiti sufficit: qr vnus videtur alteri
attestari nec minus creditur eis ꝙ sint tabelliōes immo plus.
In casu autem nostro vt proponitur continetur subscriptio ꝑn
cipalis notarij ⁊ trium aliorum qui vicem testium tenent: ⁊ sic
affuit sufficiens numerus cum ad plus quinqꝫ requirantur cuꝫ
adsunt creditores ⁊ legatarij: ⁊ bic interfuerunt.vj. scꝫ tres no
tarij ⁊ tres alij tastes: licet vnus eorum se non subscripserit: ex
quo videtur ꝙ etiam si necessaria foret subscriptio testium suffi
cit in casu nostro subscriptio dictorum trium notarioruꝫ ⁊ alio
rum duorum testiuꝫ. ¶ Nec etiā reperio in tex. vel glo. ꝙ requi-
ratur vt testes cognouerint defunctuꝫ: sed sufficit ꝙ cognoscāt
beredē: vt pꝫ in.d.§.sinaūt dubius. Nec aliquis doctor hoc di
cit. Difficile enim esset si forte stetit beres per longum tp̄s ante
ꝙ sciret sibi delatam hereditatem. nam ius adeundi durat an
nis.xxx.l.l3. ⁊ ibi no.C.de iure.deli. vnde difficile esset reperire
testes qui defunctum cognouissent si in fine.xxx.annoruꝫ beres
2 adiret. ¶ †Circa citationem vero creditorū cōstat ꝙ si de certis
b creditoribus non cōstabat[b] sufficiebat citatio generalis prout
facta fuit. iuxta no. per Inno.de procur.c.in nostra.ꝗ matri ac-
cu.pos.cum in tua.C.de remis.pig.l.si eo tempore. ⁊ tenēt doc.
in.d.auť.s3 cū testator. ⁊ in auť.si omnes.C.si vt se minor ab he
red.abst. Et sic dicta citatio fuit solēnis maxime si seruata fuit
forma statuti vt proponitur ⁊ facta fuit cum dimissione cedu-
le ad domū bereditariā.ar.ff.de dā.infec.l.iiij.§.totiēs. ¶ Ex
quibus ego concludo dictū inuentarium nō vitiari ꝓpter defe
ctum subscriptionis dicti testis: sicqꝫ superflua relinquunť du
bia ꝑfata ꝓut in fi.ꝯ de offi.dele.prudētiā. post prin. ibi. testi-
bus eodem die ⁊ tp̄e scribentibus ⁊c. versi.si autem.
¶ Et ita dico ⁊ consulo ego Paulus de castro vtriusqꝫ iuris
doctor ⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium.cccxxvj.

1 ☞ Si testator mādat ecclesiā cōstrui ꝑ beredes in loco decla
rando ꝑ executorē testamēti sub pena trāsferēde hereditatis in
alium nō trāsfertur nisi executor locum designauerit.
2 Trāslatio legati censeť fieri cū onere nisi sit trāslatio inutilis.
3 Capella nondū cōstructa an possit cōferri ⁊ mādatū de ea con-
ferenda expiret mortem mandatarij.

a ¶ De fide in-
strumēti. Adde
tamen ꝙ aliter
dicendum est si
testes dicant no
tariꝰ errauit: qr
non audiuimus
hec verba: sed ꝗ
dam alia de qui
bus nō recorda-
mur ꝭm domi.
bar.sozi. in cōsi.
clxxj.versi. con-
firmo hoc. circa
mediū. i.ij.pte.

Additio.
b ¶ Non consta
bat. Adde alex.
in consil.cxlvij.
incipien. in cau-
sa ⁊ lite vertēte.
i.j.col.in.ij.vol.
vbi an sufficiat
generalis cita-
tio vbi nō reperi
tur certꝰ aduer-
sarius. H.F.

In christi nomine amen.

1 ¶ †De primo quesito videt casus legis q ex quo dicti executores non declarauerunt in quo loco dicte ecclesie deberet cōstrui dicta capella non sit deuoluta dicta hereditas ad dictū hospitale. ff. de cōdi. & demon. l. multa nō cōmittit. in prin. q2 duo mādauit testatrix. s. capellā construi. Itē in loco vbi p illos fuerit declaratum. & ambo ista vr copulasse respectu pene trāslationis in hospitale: & sic requirit cōcursus vtriusq. s. q fuerit capitulū negligens in cōstruendo. Itez in loco declarato. l. si heredi. plures. ff. de cōdi. insti. Sed si illi non declarauerunt non potest dici negligens saltim in secundo: ergo &c. Potest tamen cogi capitulum ad edificandum: lz in penam priuationis non inciderit. l. in testamēto. el primo. ff. de condi. & demon. in fi. & translata est potestas exequendi in epm. c. tua nos. de testa.

¶ De scđo quesito videt casus. ff. de ali. & ciba. leg. l. gaio. i pn.
2 vbi habet† q translatio legati facta de vno in aliū intelligitur facta cū eodē onere nisi aliud speciale onus fuisset appositū in personā illius in quē facta est translatio. ff. de adi. leg. l. alumne. in prin. facit de lega. j. l. licet imperator. sed hic si substitutio facta de hospitali in penā negligentie dicti capituli locum haberet qđ supra negaui & diceret esse quedā translatio hereditatis de capitulo in hospitale: ergo &c. facit aut. hoc amplius. C. de fideicom. Itē hec vera nisi trāslatio esset inutilis: vt si nil restaret expleto onere: tunc enim non censeretur repetitum: q2 credendum est q testatrix aliquid voluit distribui inter paupe res cum transtulit in hospitale. vnde si nil restaret facta capella & dotata translatio esset inutilis: ergo &c. ff. de adimē. lega. l. si tibi certam. vbi probatur in simili.

3 ¶ † Super tertio quesito duo vidēda occurrunt. Primū est an dicta capella nondū cōstructa potuerit cōferri: aut mādari cōferri cū constructa erit. Respondeo sic: primo per. l. si seruitus. §. fi. ff. de serui. vrba. predio. & de alimē. & ciba. lega. l. seruos. & qđ ibi no. p Bar. & quod no. in. c. ad audientiaz. de eccle. edifi. Scđo quia collatū fuit mandatū in tpe quo poterat conferri: ergo &c. ff. de heredi. instituen. l. in tempus.

¶ Secundo videndum occurrit an dictum mandatum de conferendo expirauerit per mortem ciuilem & naturalem Joānis anteq sortiretur effectum. Videtur q non: quia emanauit sup gratia facta non fienda. per. c. si super gratia. de officio deleg. libro sexto. ¶ Contrarium tamen vr verius: quia immo super fienda cum non contulerit: sed conferri mandauerit. de preben. si cui. §. secus. lib. vj. & sic nō vr capellanus deputatus dicte capelle virtute dicte bulle.

¶ Et ita vr mihi Paulo de cast. fore de iure dicendū & ad fidē me subscripsi & sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxvij.

1 ¶ Testamentū primum factum ad pias causas cū omni solennitate an tollatur per scđm simili modo ad pias causas in quo tm̄ duo testes interuenerunt.

2 In testamēto ad pias causas admittit mulier & plātus ecclesie cui relinquitur & eoruz testificatio adiuuatur ex aliis coniecturis inferentibus voluntatem testatoris.

In christi nomine amē.

a ¶ Dubiū facit[a] in suprascripto puncto:† q2 pri-
1 mum testamentū fuit factuz ad pias causas sicut scđm. vnde cū primū habeat debitā solennitatem videt preferendū scđo in quo solēnitas deficit. & ita videtur de mente tex. in simi. in. l. hac consultissima. §. si quis aūt. C. de testa. vbi scđm testamētū nō solēne in quo sunt istituti venientes ab intestato: tunc tollit primū cum in eo sunt instituti extranei: cū velit q si etiam venientes ab intestato in primo sicut in secūdo preferret primū propter duplicē causam. s. solēnitatis & fauoris venientium ab intestato: cum in scđo vnica tm̄ sit scilicet fauor illorum attinentiū cū extraneis: ideo prefertur scđm: q2 fauor venientium ab intestato prefertur solēnitati primi testamenti. Nā aliqđ additū vni ex paribus reducit ea ad imparitatem & facit illud preponderare. ff. de pac. l. maiorē. C. de vsur. l. quotiēs. extra de pscrip. c. si duobus. li. vj. Sed hic inter duo paria testamēta quorū quolibet pia causa fuit instituta: primo ex eis addita est solennitas: ergo &c. Pro hoc facit: q2 par fauor pie cause vr q faciat primū preferri: prout in simi. habetur. C. ad trebel. aut. nisi rogatus. in prima glo. & in corpore vū sumitur. facit. ff. de condi. & demon. l. titio vsufru. in simi.

¶ Breuiter his non obstantibus contrarium est dicendū scilicet scđm testamentū licet nō solenne preferri primo solenni ex quo scđm est ad pias causas dūmodo legitime probet p illos duos testes q dicunt fuisse legitime examinatos & rite deponētes cū eandē & tantam vim babeat testamentum validū de iure speciali ad tollendum primum quantū validū de iure cōmuni: ne al's priuilegiū concessum in certis casibus de testando sine solennitate sit inutile. & hoc probat in. l. ij. ff. de iniusto testa. facit l. cū ex oratione. de excu. tu. vbi tantū operat dignitas p priuilegium adepta quantū adepta de iure cōmuni. ¶ Nec obstant in 2rium allegata: q2 & si in primo testamēto affuerit solennitas q in scđo defecit: tn̄ i scđo hic adest aliud potētius qđ in pmo deficit: q2 hoc scđm est vltimū: pmū non: hic autē in vltimis voluntatibus precipue attenditur. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de lega. primo. C. de sacrosan. eccle. l. j. Hoc igit preponderat solennitati primi: vnde & si in primo assint duo similiter: & in secundo hic assunt alia duo maioris potentie. ¶ Nec ob. §. si qs autem. quia intelligo ibi maxime cū extranei fuerunt instituti in primo. Nam idem si venientes ab intestato per dictā rationē cum in pari causa debeat vltima preferri. instit. quibus modis testamen. infir. §. posteriore. & ff. de iniusto testa. l. j. & l. cū in secundo. Nec igitur ob. qđ no. in auk. nisi rogatus. & in. l. titio vsufru. in fi. supra allegatis. q2 in illis prima causa pia innitebat voluntati testatoris: secunda vero nō: sed soli dispositioni legali que dispositio legis cessat cū in prima voluntas testatoris al sit: eo quia lex nō disponit de secunda nisi ex cōiectura mēte defuncti que presumitur abesse cū primo disposuit in causaz piā: ideo lex non disposuit in secundam causam piam: quia presumit testatorē noluisse ex quo primo in causam piam disposuit quam non presumitur tollere voluisse. ¶ Preterea solennitas in primo testamento non erat necessaria ex quo fuit ad piā causaz: & sic non magis ipsum fortificat q si non fuisset sicut si in pmo fuissent. x. testes posset tolli p scđm in quo essent. vij. facit. l. heredes palā. in. fi. pein. c de testa. & de fin tabu. l. cum tabule.

2 †Illud aūt cōstat in testamēto ad piam causam sufficere duos testes cū relinquat dispositioni iuris naturalis vel gētiū q in ore duorū stat omne verbū. vt in. c. cū esses. & c. relatū. de testa. ad similitudinē testamēti militis. l. prima. & l. diuus. de testa. mili. & plene p bar. in. l. j. de sac. san. eccle. vbi etiā dicit q nō requirit q sint rogati cū ista sit solennitas iuris ciuilis q censet remissa. Cōstat etiā q mulier potest esse testis in testamēto tali: vt no glo. in fi. in auk. q sine. C. de testa. & l. hac consultissima. §. ex imperfecto. per bar. cū prohibitio mulieris sit de iure ciuili in testamētis. l. qui testō. §. mulier. de testa. ¶ Itē etiam abbas dicti monasterij cum ad ipsuz nō respicit cōmodū. l. in tātuz. §. vniuersitatis. ff. de rerū diui. & c. cuz nuntius. & c. insup. de test. & ibi per Inno. expresse. & de iureiur. & si christus. in fi.

¶ Et posito q prima facie nō videant omni exceptione maiores: tn̄ eorū testificatio fortificat ex aliis indiciis & testationibus aliorum examinatoruz vt audio deponentiū de voluntate defuncti: lz enim nō taliter q sufficiat eorū dispositio saltim fortificat depositionem dicti abbatis & mulieris & tollit excē. si qua de suspitione posset opponi. ar. eorū que notantur per glo. in. l. excusant. circa pn. ff. de excu. tu. facit. l. iudicia. C. de rei ven. de proba. l. fi. ¶ Illud aūt cōstat q in rebus donatis & traditis dicto cōuentui fuit reuocata pma volūtas sola donatiōe. l. rēlegatā. de adi. le. l. fideicōmissa. §. si rez. de le. iij. cū similibus.

¶ Et ita dico & cōsulo ego Paulus de cast. vtriusq iuris doctor & ad fidem me subscripsi & sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxviij.

1 ¶ Qui opponit cōpen. infra tps in quo fuit phibitus ab arbitro agere: vr laudo contrauenire & in penam incidit. & c.

2 Et quomodo differat tps datum condemnatis a lege & tps datum ab arbitris ad soluendum.

3 Si cōpromissum fit iuramento vallatum contrauenient laudo eius compromissi vigore lato incidit in penas. l. si quis maior. C. de transac.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quod Manes & Gorus cōtrauenerint laudo lato per Meum & Gerardum in fauorē ipsius Manis & Gori cōtra Simonem in sexcentis florenis opponendo exceptionem cōpensationis infra terminū duorū mēsium appositū in dicto laudo probat. Nā arbitri possunt apponere diē solutionis in laudo. ff. de arbi. l. qđ tn̄. §. solutioni. & l. celsus. in pn. & cē setur appositus a partibus cū ipse partes videant promittere inuicē & implicite qcquid per arbitros explicite fuerit dictum & laudatū: & sic laudū & implementū cōpromissi & declarat ipsuz cōpromissum. vt no. p Bar. in. l. ij. ff. de arbi. & l. si societatē. §. arbitrorū. ff. p soc. q aūt apponunt diē censent voluisse ipm seruari sicut q apponūt cōditionē. l. si qs locuples. in. fi. ff. de manu. testa. Et p cōsequēs egisse vident ne ante diē agat. l. j. in fi. ff. qn̄ dies vsufr. lega. cedat. l. si tibi mandauero. in prin. & §. j. ff. manda. Ac etiā ne fiat aliud equipollens: cum ista sint paria facere aliquid

a ¶ Dubium facit. An & qn̄ secundū testm̄ tollat primū. vide do. alex. de imo. in consi. lxxxiij. in. ij. parte. & ad de eum in consi. ciiij. p totuz. vbi ponit quid si testator dixit. nolo meū testm̄ valere. non faciendo aliud. an sit sublatuz. & in cō si. cxliij. i. ij. col. in. ij. parte. vbi etiā an & qn̄ primum testm̄ tollatur p secundū.

facere aliquid formaliter vel equipollenter.ff. manda.l.fi.§.fi. de cōdi.ꝛ demon.l.mulier.C.de cōdi.insti.si mater.facit qđ no. in.l.ab emptione.ff.de pac.per Bar.ꝛ.l.vel legatum.de pcur. Ista vero equipollent scilicet ante diē agere ꝛ cōpensationem obijcere. vt ꝓbatur.ff.de statu liber.l.si peculiuȝ.§.j.vbi paria sunt soluere ꝛ compensare:ergo q petit cōpensari petit sibi solui.ad idē.ff.qui poti.in pig.habe.l.iiij.in fi. Et ideo sicut non pōt ante diem agi vt soluatur ita nec peti vt compensetur.l.qđ in diem.in prin.ff.de compen. Et sicut ille qui petit debitū solutuȝ interdū incidit in penā:si hoc dictat statutū:ita ꝛ ille qui de dicto debito compensationeȝ obijcit quasi per hoc petere videatur.vt expresse no.Bar.in.l.amplius non peti.in.fi.ff.rem ra.habe.ꝛ sicut excōmunicatus non pōt agere ita nec cōpensare ſm canonistas.extra de excep.cum inter.ꝛ Bart.in.d.l.amplius.in.fi. ¶ Ex qbus cōcluditur ꝙ prefatus Iannes ꝛ Gorus exceptionem compensationis opponendo ante lapsum termini oppositi in laudo perinde in penam inciderunt ac si iudicem agendo interpellassent.C.de transac.l.si quis maior.cum censeanł fuisse vetiti de nō agendo ante terminuȝ.arg.ff.de arbi.l.quid tū.§.si arbiter.ꝛ per cōsequens de non compensando vt dictum est.facit.l.adversus.eo.ti.de arbi.

2 ¶ †Restat nūc rńdere ad aliqua q faciunt in ꝯrium. Et p̄mo vr̄ ob.l.si cū militi.§.cū intra.ff.de cōpē.vbi vr̄ casus huius q̄stionis in ꝯrium. Nā ibi dr̄ ꝙ si vnus cōdemnatus infra tp̄s qđ dař iudicatis ad soluendū agat ꝯ illum cui cōdemnatus est: ex alia cōdēnatione pōt ille sibi obijcere cōpensationem etiā ante lapsum termini qđ datur iudicatis. ¶ Sed rńdeo ꝙ ibi loquitur in tp̄e qđ indulgetur a lege cōdēnatus miserationis gratia: quidē tp̄s nō concernit obligationē:sed executionem. Nos vero loquimur de tp̄e apposito ab arbitris qđ censeř appositū a partibus ꝛ est alterius nature.hoc expresse probař in.l.si cum dies.§.fi.coniuncta.l.celsus.in prin.ff.de arbitris. ¶ Naȝ post lapsum primi tp̄is admittiř purgatio more.vt in.d.§.fi. Post lapsum secūdi nō. vt.d.l.cellus.in princi. sicut nec post lapsum termini appositi a partibus.vt.l.magnā.de cōtrahen.stipula. ꝛ.l.traiectitie.§.de illo.ff.de actio.ꝛ obliga. ¶ Et in tantuȝ est hoc verū ꝙ tempus appositū ab arbitris nō sit eiusdē nature cū tempore qđ indulgeř a lege iudica.vt etiā si illud idem tempus qđ a lege datur ab arbitris assigneř seu tantūdem : veruȝ sit qđ dixi:vt videlicet nō succedat loco tēporis legalis:sed censeatur diuersum.ita expresse ꝛ plene disputando determinat Cyn̄.ſm Pet.in.l.si arrogator.ff.de adop.in pe.ꝛ vlt.col. ꝛ Bart.in.l. iij.ff.de lega.j. ¶ Concludo ergo ꝙ sicut ante diem appositam a partibus non potest obijci compensatio: ita nec ante diem appositam ab arbitris.

¶ Secundo videtur obstare predictis:q2 dicta exceptio compensationis fuit de facto opposita ꝛ nō de iure. vt.d.l.ꝙ in diē. ꝛ ex dicta oppositiōe nō fuit damnificatus nec incommodatus ipse Simon:q2 stetit in verbis tantū nec ꝓpterea perdidit cōmodū dilationis : ergo vr̄ ꝙ opponentes non inciderint in penam laudi. arg.ff.de verb.ob.l.stipulatio ista.§.qsitū.ꝛ.C.si ma. ita fue.ali.l.ea quidē.ꝛ qđ no.bar.in.l.vbi pactum.C.de transac.in fi. ¶ Sed ad hoc rńdeo ꝙ in hoc cōpromisso vt mihi asseritur fuit appositū ꝙ ꝯ laudum ferendū nō venirent de iure vel de facto sicut moris est quo casu non refert an ex cōtrauentiōe de facto pars incōmodeř vel nō:sed solum fit illa distinctio eo casu quo nō fuit dictū ꝙ de facto nō venirēt cōtra.ita expresse apparet ex no.p Bar.in.d.l.vbi pactū.in fi.C.de trāsac.p.l.q rome.§.flauius.ff.de verb.ob. ¶ Preterea satis vr̄ incōmodatus:q2 oportuit ip̄m se defendere aduersus dictā exceptionem. argu.ff.de minoribus.l.minoribus.xxv.an. subuenitur.

¶ Tertio videř obstare determinationi predicte: q2 dicta exceptio cōpensationis fuit obiecta sub cōditione.s.si alie exceptiones non obstarent:ꝛ sic in euentū cōditionis aliarū exceptionū obiectarū censetur opposita:sed tempore quo pronuntiatum fuit sup alijs exceptionibus scilicet eas non obstare iam erat lapsus terminus duorū mensium ab arbitris assignatus: ergo legitime censetur opposita ex quo collata fuit in tempus quo potuit opponi.l.in tempus.ff.de heredi.institu. cum simi.

¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ licet dicta pronuntiatio facta fuerit post terminum tamen non prodest eis:eo q2 perinde habetur ac si facta fuisset eodeȝ instanti quo dicte exceptiones oppositę fuerunt cum non fuerint reperte legitime. hoc probař in l.iij.§.in hac.ff.commoda.in quantum ibi habetur littera rei iudicande. Nam exponitur ſm vnam lecturam idest tempore mote quo debuit iudicari. vt ibi no.in.fi.magne glo. Tempus autem more est tempus lit.contesta. si alia mora non precessit.ff. de tritica.l.fi.ꝛ.l.in hac.ꝛ ab illo tempore cēsetur mora semper facta fuisse.l.nemo rem suam.in fi.ff.de verbo.obliga. Ex quibus sequitur ꝙ cum Simon petierit executionem seu sententie pure: ꝛ Iannes ꝛ Gorus cōtradixerint quasdam exceptiones opponendo qđ pro cōtestatione potest haberi:ex quo lis aliter non contestabatur.iuxta no.per Cy.C.de procur.l.nihil. cum postea reperte fuerint ꝛ pronuntiate non habere obstare perinde habetur ac si illo tunc cum opposite fuerunt sic fuisset pronūtiatum ꝛ ab illo tp̄e p̄dicte de birindellis fuerunt in mora ꝛ per cōsequens dicta exceptio cōpensationis censeř facta infra terminū assignatū ptibus sicut ꝛ ipsa ꝓnuntiatio postꝙ in euentū pronuntiationis p̄dicte censetur eam opposuisse:naȝ intelligitur.s.cū sua causa ꝛ qualitatibus.facit quod not. in.l.j.§.fi.ff. si famil.fur.fecis.dica.ꝛ.l.j.de recepta.vnde cum pronuntiatio retrotrahař vt dixi:ergo ꝛ obiectus illius exceptiōis q̄ ad ipsaȝ

3 refertur. ¶ † Ex quibus vr̄ concludēdum dictos de birindellis per oppositioneȝ dicte compensationis videri cōtra fecisse laudo predicto ꝛ in penam compromissi incidisse de iure. Similiter ꝛ in penas.l.si quis maior.C.de transac.cum fuerit compromissum iuramēto vallatū qđ cōpromissum cū factū fuerit de iure ꝛ de facto vim transactionis habet. vt in auč.si vero contigerit.C.de iudi.ꝛ quantum ad dictos de birindellis factum fuit sponte ꝛ libero arbitrio:eo quia ad instantiam eorum dn̄s Lucanus mandauit Simonem cōpelli. vnde verificanř in eo verba dicte.l.si quis maior.C.de transac. Laus deo.

¶ Ego Nellus de sancto Geminiano ciuis Florētinus minimus legū doctor cōicato colloquio idē qđ supra p eximiū doctorē do. Paulū scriptū ꝛ cōclusum est iuris esse puto ꝛ maxime:q2 in talib⁹ penis nō inspiciř an intersit. iuxta ple.no.in.l. ij.§.itē si in facto.ff.de ver.ob.ꝛ q2 sic cōsulerem si mihi questio cōsulenda cōmitteretur propria manu subscripsi ꝛ sigillaui.

¶ Consilium.cccxxix.

1 ☞ Onera rerum dotalium viuente marito ꝯcta cū repu.post mortē mariti non vxor:sed heres exoluit.si vero ꝯcta sint postea ipsa vxor tenetur:quia onus est predicte.

2 Compositio inita inter viruȝ ꝛ rempubli.super oneribus est ꝑsonalis:nec transit ad vxorem etiā in viduitate permanentem.

3 Vidua gaudet priuilegio mariti in concernentibus dignitatem ꝛ personam eius:non in patrimonialibus.

4 Compromissum factum in fraudem publici oneris non valet.

5 Et an si bona transeant in euȝ qui sit immunis eoꝝ respectu extinguatur onus qđ eis erat impositum.

6 Et questio vel exceptio ciuilitatis pōt opponi ante descriptionem estimi non post.

7 An non subditus teneatur soluere collectas in loco vbi bona sunt sita. Et de interpretatione quorundam statutorum.

N christi nomine amē.

¶ Uisis ꝛ cōsideratis oibus que in puncto narrātur ꝛ statutis ꝛ reformationibus de quibus fit in eo mētio: notandū est ad euidentiā ꝙ de iure cōi pro rebus dotalibus teneř ipse maritus qui recipit fructus onera publica subire:non aūt mulier.ff.de impensis.l.neq; stipendium.ꝛ no.C.de mulier.ꝛ in quo loco.l.j.li.x.pro quo.in de vsu fruc.l.si pēdētes.§.si quid cloacariȷ.Pro alijs aūt rebus nō dotalibus ipsa mulier soluere dȝ de iure cōi ꝛ contribuere in loco

1 vbi sunt.vt.d.l.vnica.C.de mulie.ꝛ in quo loco. †Sed per statutum cōis Florentie sub rubrica ꝙ vxor viuēte viro in quarto libro statutoꝝ vr̄ disponi generaliter ꝙ pro nullis bonis siue dotalibus siue nō dotalibus vxor viuente viro grauari possit soluere librā vel prestātias. Et hoc addit dictū statutū ad ius cōe: scȝ in nō dotalibus. Ex his sequitur ꝙ cum in casu nostro tractemus de dotalibus viuēte dicto Bonifacio prefata dn̄a Joanna non habuit soluere:sed ip̄e Bonifacius:ꝛ p cōsequēs dicta cōitas Piscie non potest nūc petere a dicta domina Joanna ꝙ soluat pro tempore quo vixit dictus Bonifacius etiā si ipse Bonifacius nihil penitus soluisset:sed bene posset petere ab heredibus dicti Bonifacij dicto casu quo nihil soluisset pro dicto tempore preterito quo ipse. Bonifacius fructus percepit.ff.de leg.j.l.apud iul.§.heres.circunscripta omni compositione facta inter dictum commune ꝛ dictum Bonifaciuȝ:sed

2 ea presupposita quid iuris sit.j.dicam. ¶ †Nec potest dicta cōpositio facta inter communitatem Piscie ꝛ dictum Bonifacium de soluēdo certum quid annuatim nocere dicte domine: videlicet ꝙ in residuo qđ ipse Bonifacius soluere debuisset et non soluit teneatur dicta domina presupposita etiam inualiditate dicte cōpositionis. Nam ꝛ si nihil a dicto Bonifacio exegisset deberet sibi imputare dicta communitas nec possit dicta domina petere cui onus soluendi non incumbebat pro marito qui non soluerat.C.de decurio.l.prouidendum.lib.x.ꝛ vt nullus ex vita.l.vnica.lib.xj.ergo ꝛ si aliquid soluit non potest ab ea petere quatenus minus soluit:cum sit eadem ratio de toto ad partem.ff.de rei ven.l.que de tota. ¶ Posset tamen dici ꝙ

licet dicta dña non teneatur dicte cōitati personali actione pro
tpe quo vixit Bonifacius: sed heres ipsius Bonifacij si nihil
fuisset solutum p eum insolidū: vel si aliquid fuit per eū solutū
virtute dicte cōpositiōis z ipsa esset nulla pro eo q restaret sol-
uendū. attn̄ si ipsa possideret hodie dicta bona dotalia cum illa
sint obligata pro dicta libra tam de iure cōi q̄ ex forma statuti
cōis Florentie sub rubrica de exactione prestantiarū z libre. bn̄
posset cōueniri hypothecaria etiaz pro eo q soluere debuit ma-
ritus. ff. de publica. l. imperatores. cū cōcor. ibi alle. prius tn̄ ex
cussis heredibus dicti Bonifacij. ff. de iure fisci. l. moschis. Et
hoc de tpe preterito quo vixit Bonifacius. Eo vero mortuo di
cta bona si non fuerunt data estimata tali estimatione que face
ret emptionem ipso iure redierunt ad ipsam dñam Joanā. C.
de iure dotiū. l. in rebus. z cū suo onere soluēdi librā: z heredes
dicti Bonifacij fuerunt a dicto onere exempti z liberati: vt ex-
presse pz. C. sine censu vel reliquis. l. j. z de pac. l. ex conuentiōe.
vbi habetur q heres mariti non potest agere contra ipsam mu
lierez vt pro futuro tempore idest postq̄ bona ad eam redierūt
soluat: etiam ex conuentione facta inter maritum z eam q ipsa
soluat: eo quia non interest heredis mariti agere cum ipse non
sit amplius reipublice obligatus ad soluenduz postq̄ bona ad
vxorem redierunt: sed ipsa vxor. vnde cum heres non possit cō
ueniri a republica nec etiam ipse potest vxorem cōueniri: secus
si remāsisset apud heredē: qz fuissent data estimata. vt dictis le
gibus habet in fine. z sic est ibi casus. ¶ Nec aliquid in hoc im-
mutat dicta cōpositio facta inter cōmune Piscie z dictū Bo-
nifacium qz illa non videt valere: qz erat iam astrictus ad one
ra illarum rerum tempore dicte compositionis dicte cōmunita
ti. per no. p Bart. in. l. vacuatis. C. de decur. lib. x. z p eundem
in. l. ij. ff. de iure imuni. q dicit q cōitates subdite possunt tales
immunitates cōcedere non subditis qui al's non tenebant sol-
uere: secus si tenerentur. Et posito q valeat adhuc idem: qz il-
la est finita cum intelligat fuisse facta solum pro tempore quo
ipe Bonifacius tenebitur soluere. s. quousqz dicta bona apud
eum vel suos heredes remanebūt. Ipsis ergo redeuntibus ad
dictam vxorem ex causa necessaria et habente ortum ante di-
ctam conuentionem finita est dicta conuentio quo ad dictum
Bonifacium vt nec ipe nec eius heres amplius ex ea teneatur.
ff. de in diem adiec. l. iij. §. sed marcellus. cum ibi no. in glo. z qd
no. Barto. ff. de aqua plu. arcen. l. in diem. z de excep. rei iudi.
l. si ante. §. iul. bene facit. ff. de lega. iij. cum quis decedens. §. j.
vbi promissio facta contemplatione certi emolumenti eo cessa-
to vel finito cassatur z annihilatur. Et ita fuit hic: qz contēpla
tione bonorum dotalium promisit z composuit: z illa bona de
sierunt esse dotalia: ergo z compositio desijt vires habere. Naz
z onus soluendi pro dictis bonis quo ad eum desijt: vt. s̄. pro-
baui. ergo z cōpositio q̄ cōtēplatiōe dicti oneris facta censetur:
z sic intelligit s'm ipm vt eatenus duret quatenus z onus. ar. ff.
vt lega. nomine caue. l. j. §. si qs sub cōditiōe. C. de epis. z cleri.
l. serui. in fi. z qd ibi no. Bal. q dicit p illū tex. q cōsensus presti-
tus occasione certe cause successiue eatenus durat quatenus du
rat illa causa. z quod idem no. de ope. liber. liberte. la secunda.
¶ Nec etiam transit virtus dicte compositionis ad dictam do
minam: videlicet vt ipsa possit ea gaudere z non cogi soluere
vltra q̄ cogeretur maritus presupposito etiam q esset valida.
Quoniam si fuisset nociua z grauosa marito non noceret ipsi
domine. Nec posset ex ea conueniri: quia non est eius vniuersa
lis successor: sed singularis ad quem non transit obiectio etiam
occasione rei contracte. ff. de contrahen. emp. l. fi. §. fi. ad treb. l.
j. §. si heres. de iudi. si fideicommissum. §. tractatum. C. de do-
na. l. eris alieni. Ergo nec sibi debet prodesse: vt contrariorū ea
dem sit disciplina. ff. de vul. z pup. l. z si contra. de lega. iij. l. fi.
z quia non debet audiri postulans id cuius contrarium non es-
set postulatura. C. de solu. l. pe. ff. eo. l. j. de peti. heredi. si z rez z
pretium. ad qd. ff. de pac. l. si tibi. §. cuz possessor. Nec ob. quod
ibi no. per doc. in contrarium de. l. si post. de consti. pecu. qui di-
cunt q pactum de non petendo factum possessori qui habebat
ius administrandi. z sic non erat nudus minister bene trāsit ad
illum ad quem postea transit possessio. z quod no. in. l. iusiurā.
qd ex conuentione. §. j. ff. de iureiurā. in vlt. glo. in fi. Et hic iste
maritus durāte matrimonio habuit ius administrādi. Et ista
conuentio fuit de non petendo quatenus fuisset vel foret soluē
duz vltra duos florenos ad quos bonifacius se obligauit: z sic
parit exceptionem pacti que facilius transit in singularem suc
cessorem q̄ actio vel obligatio actiue vel passiue. ff. de iureiur.
l. etiam in rē. iuncta. l. omnes. in fi. vsufru. quemad. ca. de dam.
infec. fluminum. §. adijcit. Et sic videt q dicta domina ad quā
dicta bona deuenerunt: licet non titulo vniuersali possit se ex di
cta conuentione ope excep. iuuare. per dictā. l. si post. de consti.
pecu. z per no. per Bar. in. d. l. si tibi. §. cū possessor. de pac. Sz

Additio.
a ¶ Quātuz ad
forū. Adde sozi.
in cōsil. lxxxj. in-
cip. nō est dubiū
q lz zc. in prin.
vbi q immedia-
te q vidua iterū
nubit perdit do
miciliū p'mi vi-
ri. arg. l. femine.
cū ibi no. ff. de se
nato. et adde q
lz mulier sit forē
sis origine: ma-
trimonio tn̄ con
tracto efficit de
domicilio viri.
glo. est in. l. origi
ne. C. de muni-
cip. z origi. li. x.
quā dicit ad hoc
sing. sozi. in p'al-
leg. cōsi. in pn̄. z
tenent bar. z alij
in. l. cum quedā
puella. in pn̄. ff.
de iurisditi. om.
iud. D. Ferrā.

rn̄detur: quia illud posset procedere quando non comtempla-
tione persone: sed contemplatione rei vel hereditatis quā pos-
sidebat ille cui factum est pactum erat verus heres qd presumi
tur in dubio quando factum est super causa hereditaria. ar. ff.
de condi. z demon. l. sub diuersis. §. fi. z ideo transit eius virtus
ad eum ad quē postea transit hereditas. vt. d. l. si post. de consti
tu. pecu. s'm intellectum doc. facit. l. ij. §. fi. cū. l. seq. ff. de condi-
tio. indebi. ¶ Sed in casu nostro pactum istud factum fuit di
cto Bonifacio contemplatione sue persone: tuz qz ciuis z subi
bat onera prestantiarum in ciuitate Florentie forte etiam pro
dictis bonis: z sic non erat equum q pro eisdem in duobus lo-
cis talliaretur. vt dicit glo. in. d. l. vnica. C. de mulie. z in quo
loco. ¶ Itez quia dicte communitati seruiuerat z pro ipsa la
borauerat: vt patet ex tenore dicte compositionis cui standum
est pro causa finali. ff. de heredi. insti. l. fi. igitur non extēdit ad
dictam dñam in qua dicte cause z rōnes non vigent. casus est
C. de pac. l. si actionem. facit. l. fi. in prin. z qd ibi no. C. de iure
dotium. vbi exceptio que obstat cedenti non obstat cessionario
3 quando in eo nō viget eadem rō. ¶ † Nec ob. q vidua gaudet
priuilegio mariti quousqz stat in viduitate. C. de bonis ma. l.
fi. ff. ad munici. l. filij. §. vidua. de priuile. scbo. l. quotiēs. z no.
in. l. j. §. exactio. de rei vxo. act. quia illud est verum quantū ad
a forum[a] z quantū ad dignitatem z alia concernentia suam pso-
nam non quantū ad cōcernentia patrimoniū: qz hoc non repe
4 ritur. ¶ † Item nō obstat q ista dña abdicauit a se ista bona z
trāstulit per cōpromissum z laudū in filium qui est ciuis Florē
tinus. vn̄ non vr̄ ipsa cogenda soluere: quia hoc facere non po
tuit in preiudiciū onerū publicor̄ seu dicti cōis: immo nullum
est ipso iure dictum laudū virtute statuti cōis Piscie sub rubri
ca de non liberando aliquem a datijs qd quidem statutum va
let quo ad ligandū manus dicte domine que est ipsorum sup-
posita z quantum ad ipsa bona in eorū iurisditiōe z territorio
consistentia. ff. de contrahen. emp. si in emp. §. j. ibi. mores ciui
tatis zc. z. C. non lz habita. in rubro z nigro. libro. xj. Itē quia
s'm statutum communis Piscie dicta domina non potuit se
obligare nec compromittere sine consensu duorum proximo-
rum consanguineorum inter quos non debet numerari ipse fi-
lius cum quo compromisit: quia non potuit cōsensum presta-
re in acquisitione sibi fienda. vt no. per glos. z Bart. in. l. j. ff. de
auto. tuto. ¶ Et posito q alienatio non esset nulla non pptere-
ea se exemit ab onere soluendi libram. vt in statuto communis
Florētie sub rubrica de exactione prestantiarū. circa medium.
in ver. z nihilominus q quodlibet cōe zc. ibi. nō obstante q ta
lia bona alienata fuissent z c. posset etiam cogi ipse filius pos-
sessor vt in eodē statuto habet z etiam in alio statuto cōis Pi-
scie sub rubrica de soluendo datia z collectas capiendo scilicet
ipsa bona qd etiam iure communi probatur in. d. l. imperato-
res. ff. de publica. cum concor. ibi allega. Nam z communitas
potest facere statutum super bonis sitis in sua iurisdi. possessis
per non subditum licet non possit contra personam non subdi-
tam. vt not. Inno. de foro cōpe. postulasti. z quod no. Bar. in
l. omnes populi. de iusti. z iur. circa mediū. in. q. illa de consue
tudine anglie. z Bal. in. l. iubemus nullā. C. de sacrosan. eccle.
5 vbi expresse in terminis nostris videtur hoc firmare. ¶ † Pre-
terea dictum compromissum z laudum videnf simulata z ficti
tia z facta magis ad euitandum onera publica q̄ pro veritate
qd colligitur ex coniunctione personarū: quia in filiū. p ea que
plene no. Bar. in. l. post contractum. ff. de dona. z qz erat perso
na prohibita scilicet non supposita oneribus. l. qui testamētū.
ff. de proba. de leg. iij. cum quis. §. titia. z qz non apparet q̄ lis
foret inter eos: z sic fingi potuit z presumitur. ff. de transac. cū
bi. §. sed cū lis. z qz quasi de oibus bonis. l. omnes. §. lucius. q̄
in frau. credi. Habenf ergo pro nō factis. l. nuda. ff. de cōtrahē. em-
ptio. z. l. imaginaria. de reg. iuris. z sic potest cogi dicta dña ad
soluendū ac si dicta bona in alium nō alienasset: qz vere nō alie
nauit lz simulauerit alienare. C. plus valere qd agitur. in rubro
z nigro. Et posito q valeret alienatio posset cogi filius eius:
quia transiuerunt ad ipsum cū onere dicte libre: vt pz in dictis
statutis. ¶ Nec ob. statutum q cōitates non possint directe vel
indirecte grauare ciues zc. qui loquitur de illis ciuibus qui nō
deberēt soluere cuiusmodi sunt illi qui an̄ allibrationem acqui
siuissent bona. Nā nō deberēt postea allibrari: vt i statuto cōis
Florētie sub rubrica de exactiōe p'stantiarū. circa finem. ibi. z q
nullus ciuis Florētinus zc. Sed si durante libra acquirit bene
trāseūt ad eū cū dicto onere: vt in dicto statuto in fi. z etiā in di
cto statuto sub rubrica q cōitates zc. post pn̄. ibi dū dicit. nisi p
bonis ad eū deuentis durante estimo zc. lz ista translatio facta
fuit in dictū filium durante estimo: ergo zc. Naz cōe Florentie
semel taxauit cōmune Piscie in certa quātitate: z dicta taxa in
camera cōis Florētie lz nō sit distributio inter singulares per-
sonas. vnde

sonas. vnde dico estimũ ipsorũ durare quousqꝫ durat dicta taxa in dicta camera: ⁊ ꝙ ad quẽcunqꝫ trãseant dicta bona trãseunt cum onere soluendi cui annexa sunt cum sit eadẽ ratio que est in illis in quibus continetur distributio inter personas.

¶ Nunc esset videndũ qꝛ dixi ꝙ ꝑ tẽpore quo maritus vixit nõ potest dicta dña cogi ad soluendũ tã ex forma statuti cõis Florentie sub rubrica ꝙ vxor viuente viro ⁊c. ꝙ̃ etiã de iure cõi ſm qd pro rebus dotalibus non vxori sed viro incũbit onus soluẽdi: vt. l. neqꝫ. C. de impensis. ⁊. l. vnica. C. de mulie. ⁊ in quo loco. Dixi etiã ꝙ si dictus Bonifacius nihil soluisset posset ab eius heredi. peti illud qd soluere debuisset. p. l. apud iul. §. heres. ff. de leg. j. nunc ergo esset videndum an ipse teneret̃ soluere attento ꝙ erat ciuis. Et si tenebatur an illa cõpositio valuerit. Et si nõ valuit vtrũ quatenus erat soluendũ vltra quãtitatem cõtentam in eam possit peti a dicto herede. ¶ Super quibus me nunc nõ intromitto: qꝛ solũ queritur de presenti ad qd teneat̃ dicta dña: ⁊ ad quid soluendum cogi possit. In quo cõcluditur ꝙ pro tempore decurso vel decursuro post mortẽ mariti tenetur non obstãtibus allegatis per eã in cõtrariũ: scꝫ statuto ꝙ vxor viuente viro ⁊c. qꝛ loquitur viuente viro: nos loquimur post mortem. Et non obstante cõpositione facta cum viro qꝛ ipsa non potest ea gaudere cũ contemplatione viri: ⁊ ꝓpter causas in personam eius concurrentes que cessant in personaꝫ vxoris. ¶ Et etiã non obstante ꝙ vidua gaudet priuilegio mariti: qꝛ verũ est in concernentibus dignitatẽ ⁊ personã eius nõ in patrimonialibus. ¶ Et etiã non ob. statutũ ꝙ cõitates ⁊c. qꝛ illud non tangit eam cũ non sit originaria ciuis: ⁊ posito ꝙ per nuptũ fuisset effecta ciuis ⁊ hodie in viduitate duraret: tamen propter hoc nõ debet eximi ab onere libre comitatus etiã si esset prestantiatã Florentie: nisi adhibita solennitate de qua in prouisione facta per cõmune Florentie in fauorem cõmunis Piscie que incipit. item ꝙ vigore alicuius statuti ⁊c. ¶ Et predicta vera potissime si dicta domina reperitur descripta in estimo dicti cõmunis existentis in camera cõmunis Florentie. Sꝫ si non ipsa sed eius filius reperiret̃ ibi descriptus tunc ipse habet soluere ⁊ non posset euitare solutionem ex eo ꝙ esset ciuis: nec possent regulatores cõtrariũ disponere: vt in statuto cõmunis Florentie sub rubrica ꝙ oẽs descripti in estimo ⁊c. Quasi cũ summa deliberatione: ⁊ reuocata omi exceptione ciuilitatis cẽ

6 seat̃ ibi descripto. † Questio ergo vel exceptio de ciuilitate põt opponi ante descriptionem dicti estimi non post. argu. C. sentẽ. rescin. non pos. l. peremptorias.

7 ¶ † Post predicta requisitus vt scribam super his que. s̃. dimisi indiscussa super primo. videtur dicẽdũ ꝙ dictus Bonifacius non facta dicta compositione cũ dicta cõitate nõ tenebat̃ aliquid soluere pro dictis bonis dotalibus cũ ipse nõ esset subditus cõmunis Piscie: ⁊ onus libre imponitur personis pro rebus: ⁊ sic non subditis imponi non potest. l. libertus. §. sola. ff. ad municipa. ⁊. l. rescriptum. §. fi. de mune et hono. ⁊ vtrobiqꝫ per Barto. ¶ Breuiter contrarium est verũ. Primo qꝛ vt dicitur cõmune Piscie habet pacta cũ cõmune Florentie ꝙ quicunqꝫ forensis venerit ad habitandum in terrra Piscie ⁊ habitauerit per decẽnium habeatur vt verus ⁊ originarius terrigena quo ad honores ⁊ onera: ⁊ iste Bonifacius tanto tempore habitauit ⁊ habuit honores ⁊ officia: ergo ⁊ factus fuit eorũ suppositus quo ad onera virtute dictorũ pactorum. ad hoc. ff. ad munici. libertus. §. sola. ⁊ de mune ⁊ hono. l. fi. §. preterea. ¶ Item posito ꝙ nõ fuisset verus supposit⁹ adhuc idem est attenta forma legũ municipaliũ. Et primo attẽto statuto cõmunis Piscie sub rubrica de soluendo datia, ⁊ collectas. in quarto libro voluminis statutorũ. per qd statuit̃ vt possessores etiã non subditi cogantur soluere: qd quidẽ statutũ videtur valere de iure cõmuni vt nõ afficiat personas nõ subiectas adeo ꝙ capi ipsi possint ⁊ molestari ꝑ iura supradicta: sꝫ vt afficiat ipas res positas in iurisdi. statuentiũ. per ea que not. Inno. in. c. postulasti. de foro cõpe. ⁊ Bal. expsse videtur hoc tenere in. l. iubemus nullam. C. de sacrosan. eccle. ¶ Item quia dictum statutum approbatur potius ꝙ̃ reprobetur per statuta cõis Florentie: vt ptꝫ in statuto cõmunis Florentie sub rubrica ꝙ cõmunitates ⁊c. post prin. ibi. nisi pro bonis ad eum deuentis durãte estimo ⁊c. ⁊ in alio statuto sub rubrica de exactione prestantiarum. in fi. vbi hoc expresse disponitur. vnde ⁊ si statutuꝫ cõmunis Piscie non posset hoc operari: saltim illud operat̃ statutum cõmunis Florẽtie: cui cõmuni dicti ciues sunt suppositi. Et si dicatur non dicitur durare estimũ dicte terre cũ nulla distributio estimi singulariũ personaruꝫ dicte terre sit in camera cõis Florẽtie: sed solũ taxa de qua. s̃. Respondet̃ lꝫ nõ sit in camera cõis Florentie est in camera cõis Piscie. ⁊ dictuꝫ statutũ sub rubrica ꝙ cõitates ⁊c. nõ reqrit ꝙ sit in camera cõis Florentie cum simpliciter dicat durante estimo ⁊c. ⁊ sic potest intelligi etiam de illo quod est in camera cõmunis Piscie: ⁊ eodem modo aliud statutum de exactione prestan tiarum ⁊c.

¶ Ex his respondetur ad scdm ꝙ cum soluere teneretur compositio facta cũ eo vt solueret certũ quid annuatim: ⁊ a residuo esset immunis non valuit sicut nec in totũ potuit eximi a dicto onere tã de iure municipali cõis Florentie facta anno. M. ccc. xcvj. que incipit. item qd vigore ⁊c. ꝙ̃ etiã de iure cõi. per. l. vacuatis. C. de decurionibus. lib. x. ⁊ ibi per Bar. ⁊ per eundẽ plene clare ⁊ expsse in. l. ij. ff. de iure immuni. qui dicit ꝙ dictas cõmunitates subdite solis forẽsibus qui al's nõ tenebantur soluere possunt tales immunitates cõcedere nõ autẽ illis qui al's soluere tenebantur vt erat iste. Nec ob. approbatio facta de dicta compositione per quattuor ciues florentinos extractos de marsupio vel ducento ⁊c. quia nisi habuerint expressam ⁊ specialeꝫ potestatem illam faciendi quam non vidi facere nõ potuerunt virtute generalis cũ esset contra ea que specialiter erant prouisa per dictam prouisionem de qua. s̃. ff. mandati. si hominẽ. et per Bar. in. l. ambitiosa. ff. decre. ab ordi. facien.

¶ Et ex hoc etiã sequit̃ responsio ad tertiũ: videlꝫ ꝙ si non valuit compositio ⁊ confirmatio heres dicti Bonifacij põt cogi ad soluẽdũ ꝑ tpe quo vixit Bonifacius quaten⁹ ipe minus soluit ꝙ̃ deberet. per. l. apud iul. §. heres. ff. de leg. j. ⁊ qd habet̃ in spe. de loca. §. nũc vero aliqua. ver. xij. sed si nõ fuisset cõitas in culpa exigẽdi a dicto Bonifacio posset eligere quẽ vellet etiaꝫ ꝑ tpe pterito vel heredẽ eius vel possessorẽ. arg. l. imperatores. de publi. ⁊ in cõsi. Fede. de senis. lxxiiij. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxx.

1 ☞ Donatio facta in testamento cum pacto ꝙ nõ reuocet̃ dicitur contractus inter viuos ⁊ valet vsqꝫ ad quingẽtos aureos sine insinuatione.

2 Si donatarius donet rem sibi donatã alteri ex dispositione primi donantis: an secundus donatarius dicatur habere a primo donante: an vero a primo donatario.

3 Dispositio facta de contractu conditionali an valeat añ conditionis implementum.

4 Si donator credidit se posse de mille disponere cum tamen solũ de quingentis possit si vni. 700. alteri. 300. dederit quomodo fiet diuisio inter eos.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Super primo[a] quesito dicendũ est dictã dispo
a sitionem valere iure donationis inter viuos postꝙ̃ dicta dña fuit psens ⁊ consentiens ⁊ donator expressit ea q̃ tali donationi cõueniunt: scꝫ ꝙ esset irreuocabilis: ⁊ ꝙ donataria posset disponere de summa donata etiã si predecederet donãti ⁊ ante cõditionẽ impletã: vt ptꝫ ex. l. vbi ita donat̃. ff. de dona. cã mor. iuncto eo qd no. Bar. in. l. cũ qs decedẽs. §. codicillis. de lega. iij. Cõstat aũt in testamento posse talem donationem ⁊ alios cõtractus fieri. ff. de test. heredes palã. §. fi. ⁊ ibi not. fuit autẽ cõditionalis conditione casuali si donans decesserit sine liberis que conditio nõ habet eã abstrahere a natura contract⁹. arg. ff. de condi. inde. l. nã ⁊ si cum moriar.

a ¶ Sup pmo. In dubio an et qñ quõ ⁊ qualiter dicat̃ donatio cã mortis vl̃ inter viuos: ⁊ qd sit donatio inter viuos: ⁊ qd causa mortis. vide do. Bar. sozi. in cõsi. liij. inci. in pñti. versi. circa pmã. cũ vsi. seq. ⁊ vsi. tertio cõfirmat̃. in. j. pte. et vide eũ in consi. cxxxvij. inci. multũ. ver. sꝫ cõ hãc. cũ. v. seq. ea. pte. vbi ponit qñ stipulatio est collata post mortẽ: an ⁊ qñ ⁊ in qb⁹ casibus cẽseat̃ causa mortis vel inter viuos. et qd hoc casu de eius reuocatione.

¶ Super secundo quesito dicendum est eam non valere vltra quingentos aureos sine insinuatione. C. de dona. si quis pro redemptione. §. fina. licet donataria esset soror donantis. eo. titu. l. data iam lege ⁊c.

2 ¶ † Sup tertio q̃sito videt̃ dicendũ ꝙ donatio facta opere per dictã dñam donatariã cẽseat̃ facta a pmo donãte postꝙ̃ illi dedit potestatem disponendi qualitercunqꝫ vellet. argu. ff. quod cuiusqꝫ vni. noĩe. l. item eoꝝ. §. si decuriones. de lega. ij. l. vnũ ex familia. §. si de falcidia. C. de iudi. apertissimi. et qd ibi not. in vltima glo. ¶ Sed istud esset verum si dixisset se illi donare cui illa donaret: vt patet ex dicto. §. si decuriones. ⁊ si in dictã dominam non transtulisset ius proprietatis: sed nudam eam ministram fecisset ad donanduꝫ alteri. argumẽ. ff. de rebus dubijs. l. vtrum. §. cum quidam. ¶ Sed quia voluit in eã transferre proprietatem summe quam donabat censetur per suprascripta verba voluisse ꝙ dicta domina magis iure suo posset alteri donare vel aliter disponere ꝙ̃ iure ⁊ nomine dicti primi donantis. verba sunt Barto. in si. ff. de op. leg. l. ij. circa mediuꝫ. in versi. sed nunc quero. sic in simi. videmus in substituto a procuratore. Nam si substitutus est postꝙ̃ procurator effectus est dominus litis: licet habuerit potestatem substituẽdi non dicitur substitutus a domino sed a procuratore: et inter ipsum et procuratorem oritur actio mandati non inter ipsum et dominum: vt not. per eundem Barto. in. l. si procuratorem. §. j. ff. manda. Predicta ergo verba ⁊ licentia disponendi videt̃ fuisse superflua. Nam postꝙ̃ sibi donauerat poterat disponere ꝑ libito voluntatis etiã sine dicta expressa licẽtia: immo etiã contra volũtatẽ donãtis. ff. de dona. hoc iure. §. si qs dederit. ⁊ qd

not. eo. titu. l. ij. §. si pecuniā. in glo. iiij. C. de cōdi. ob cām. l. ea
lege. cū sua materia. Fuit ergo magis quedā monitio seu decla
ratio inducta per dicta verba. s. potestatis collate ex ipa dona
tione ꝙ noua ꝯcessio. argu. ff. de tutel. l. muto. §. sub conditiōe.
C. de iure doti. l. si mulier. facit. c. licet. de officio ordi. ¶ Dicē
dum est ergo ꝙ dicta opera censetur habere a dicta dña dona
taria non a primo donatore.
3 ¶ † Super quarto dicēdū est ꝙ postꝙ pdicta dr donatio inter
viuos: lȝ predicta donataria disposuerit de ea ante cōditionis
existētiā: ⁊ etiā ante decessit: tñ dispositio per eam facta in ope
ram valet ⁊ tenet: qm̄ per eius mortem ante conditionis existē
tiam non fuit annihilata donatio sibi facta. insti. de verb. obli.
§. ex ꝯditionali. sicut nō annihilatur qñ donator sic decedit. ff.
de dona. l. ij. §. si pecuniā. Igitur potuit de spe quā babebat ⁊ q̄
erat ad beredes transmissibilis disponere. C. de dona. l. spem.
cum concor. ibidem in glo.
¶ Sed videndū est vltimo vltra q̄sita in puncto quantū trāstu
lit in operam. Ad qd respondeo ꝙ cū donatio facta opere dica
tur facta ab ipsa donataria nō ab ipso primo donate: vt. s̄. di
xi: nō potuit plus transferri in operā ꝙ apud donatariā esset. l.
traditio. in prin. ff. de acqui. re. do. Unde posito ꝙ ratione pie
cause potuisset donari opere vltra summā quingentorū qd ta
men nō assero: qr tñ ipsi dñe nō potuit plus donari a primo do
natore: vt. s̄. dixi. nō est tractādū an in operā sit trāslatū ius vl
tra summā qngētoꝝ cū cōstet in ipsam donatariā a qua opera
cām habuit nō fuisse in plus translatū per ea que dicta sunt.
4 ¶ † Sed vidēdū est an in solida qngēta fuerit ius trāslatū. Et
dicendū est ꝙ nō. Nā dicta donataria credēs donationē valere
in mille noluit tota mille in operā transferre: qr reseruauit sibi
trecēta de quibus voluit posse facere velle suū. si ergo de dictis
trecentis in aliā personā vel alio modo disposuit ꝙ in dictam
operā debet fieri diminutio de dicta summa quingentorum in
quibus re vera valet donatio pro ea rata ꝓ qua fieret si valuis
set in totis mille: videlȝ in tribus partib⁹ de decē. Debēt ergo
diuidi. ccccc. in. x. partes: quaꝝ q̄libet facit qnquaginta: ⁊ tres
partes de predictis: videlicet. cl. pertinebūt ad illū in quem di
sposuit de. ccc. residuū: videlicet trecenta quinquaginta ad di
ctam operā: ⁊ hoc ꝓbaṫ. ff. de libe. ⁊ postbu. l. si ita. de here. in
sti. clemens patronus. ad treb. marcel. cum simili.
¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Pau. de cast. vtriusqȝ iuris doctor
⁊ ad fidem me subscripsi ⁊ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxi.

1 ☞ Quādo sunt duo rei debendi si ad vnū tantū peruenit vti
litas obligatiōis aliter censeṫ potius fideiussor ꝙ principalis:
⁊ qui obligat se principaliter videṫ potius obligari.
2 Qui in libro rōnū scripsit duos debitores eiusdem summe: an
pro parte virili videaṫ eos scripsisse: an vero insolidū declaraṫ
si vnum ex eis insolidum conuenerit.
3 Si testes dicant aliquē ꝓmisisse an intelligi possit ꝙ ꝓmiserit
per stipulationem sicut si verbum promitto esset in instrumen
to: ⁊ de ratione diuersitatis inter testes ⁊ instrumentum quo ad
presumendam stipulationem.
4 Si acqriṫ mihi obligatio per negotioꝝ gestorē debet esse apud
me cum ea qualitate cum qua est apud ipsum.
Et per totū consilium qñ quis soluit simpliciter creditori suo
de diuersis quātitatibus quomodo intelligatur soluere in du
riorem causam: ⁊ ꝙ durior est vbi est fideiussor.

In christi nomine amē.

¶ In causa Siluestri cōtra Talozum considero
tres casus: ⁊ in quolibet videtur mihi ꝙ Talozus
foueat clarū ius: ⁊ per cōsequēs cū ali⁹ nō sic clare
1 debeat Talozus obtinere. ¶ † Primus casus est si dict⁹ Sil
uester confiteṫ ad istud debitū. xxvj. librarū fuisse vel esse obli
gatos istos duos: videlicet Talozum ⁊ Antoniū: nō tñ dicit al
terum eorū esse principalē: alteꝝ fideiussorē: sȝ dicit ambos esse
principaliter obligatos: vt sic per hoc effugiat id qd habeṫ. ff.
de sol. l. ⁊ magis. in fi. q̄ de fideiussore loquiṫ. Et tunc dico ꝙ si
hoc est: vel si ex actis pōt hoc apparere ꝙ ꝯfiteaṫ ambos esse ad
boc obligatos frustra disputaṫ an sit ꝓbatū dictū Antoniuȝ fi
deiussisse vel nō. Nā boc cōfessato ꝙ sit ad ipm debitū obliga
tus quātūcunqȝ dicaṫ ipm principaliter obligatū satis appa
ret fideiussorē esse: qr cū frumentū vñ descēdit debitū ꝑuenerit
ad manus dicti Talozi dictus Antonius quantūcunqȝ prin
cipaliter se obligauerit dr fideiussor cū istud ꝟbū fideiussor pos
sit dupliciter intelligi: scȝ ꝓ eo q accedit aliene obligationi ⁊ ꝓ
eo q principaliter pro alio se obligat: vt expresse not. Bar. in
l. reos. ff. de duobus reis. ⁊ not. per glo. in. l. in personā. §. j. ff. de
pac. vnde in effectu semꝑ ille ad quē peruenit vtilitas cōtract⁹
dicitur principalis: alter vero dr fideiussor quicqd in cōtrariū
verbis actū fuerit. ff. ad mace. l. sed iul. in prin. ⁊. §. non solum.
ver. idem ⁊ si duos. ⁊ ibi no. in glo. ⁊ in auṫ. de fideius. in prin.
¶ Preterea quid ad rūbū vtrū se fideiussorio noīe principali
ter obligauerit dictus Antoni⁹ cū dicto Talozo pro dicto de
bito cū vtrobiqȝ quo ad propositū sit eadē ratio qnimmo ma
ior in casu isto: si eñ diciṫ debitū grauius illud pro quo vn⁹ est
obligatus principaliter alter fideiussorio noīe forti⁹ illud pro
quo ambo sunt principaliter obligati cū strictius intendat se
obligare qui principaliter ꝙ q fideiussorio nomine se obligat:
nec ob aliam causam facit quis aliquem principaliter obliga
ri nisi vt strictius eū habeat obligatū: ⁊ perdat beneficia que fi
deiussoribus danṫ: ipse tamen principaliter obligatus repetit
ab eo ad quem vtilitas peruenit sicut si fideiussorio noīe se obli
gasset: ⁊ sic respectu illius vere dicitur fideiussor. iuxta ea q̄ ple
ne not. Bar. in. l. reos. preallega. ⁊ sic viget hic ratio dicte. l. ⁊
mags. in fi. ff. de solu. vt dicatur grauius debitū. ¶ Et si dicaṫ
frustratoria sunt predicta: cū iste Siluester neutrū predictorum
fateaṫ vel ꝙ principaliter vel ꝙ fideiussorio noīe se ille obliga
uerit. Respōdeo diciṫ mihi ꝙ constat ex libro ipsius Siluestri
in iudicio ꝓducto in quo pdictos duos scripsit debitores in di
cta summa. vnde licet dictus liber fidem nō faceret pro scriben
te si prefati duo negarent contēta in eo. C. de proba. l. ratiōes.
⁊. ff. de eden. quedā. §. nūmularios. ⁊ qd ibi not. tamen ex quo
predicti confitentur bene facit fidem contra eum in eo qd con
tra eum facit. vt ibi not. Nec pōt dicere dictus Siluester ꝙ ipe
produxit librū in ea parte tm̄ que pro eo facit. Nam boc nō pro
dest ei quomin⁹ ei stetur etiā in eo qd contra eū facit: qr postꝙ
in iudicio productus est liber diciṫ cōis inter partes. l. j. §. eden
da. ff. de eden. ⁊ ita not. glo. in ea. l. §. editiones. in fi. glo. ma
gne. ⁊ not. Inno. in. c. cū venerabilis. de exce. ⁊ de cēsi. cū olim.
⁊ not. per glo. in. c. presentiū. de test. cum simi. Nec prodest illa
protestatio ꝙ solū in his que pro eo faciunt ipsum producit cū
boc non sit in eius potestate postꝙ producit: lȝ in ipsius potesta
te esset producere: vt pȝ ex no. in predictis locis cōiuncto eo qd
2 not. in. l. alimenta. C. de neg. gest. ¶ † Item si dicatur ꝙ in li
bro predicto reperiuntur ambo descripti debitores dicte sum
me: nec dicitur ꝙ quilibet insolidū: ⁊ sic diceṫ ꝙ quilibet ꝓ par
te. ff. de duobus reis. l. reos. §. cum tabulis. Igitur cessant om
nia predicta: qr cū vtriqȝ ipsoꝝ teneatur pro parte: neutra pars
habere reperiṫ duos obligatos pro ea: vel principaliter vel fide
iussorio noīe: ⁊ sic cessat. l. ⁊ magis. ¶ Respōdeo dicta scriptu
ra libri cū ab ipso tm̄ Siluestro facta fuit ⁊ sine alterius partis
consensu ſm ipsius siluestri voluntatē tm̄ interpretari debet. l.
inter vestē. ⁊ qd ibi not. ff. de auro. ⁊ argen. lega. ¶ Sed ex eo ꝙ
dictus Silue. dictū Talozū cōuenit pro tota dicta summa ap
paret ꝙ cū scripsit eos debitores intellexit ꝙ qlibet insolidum
esset debitor. Nam ex postea gestis vel dictis declaratur qua
lis fuerit volūtas ⁊ intentio in precedētibus. ff. de leg. iij. l. vxo
ri. §. fi. ⁊ ibi no. rerū amo. l. si cōcubinam. §. res amotas. qui ⁊ a
quibus. l. sed si maritus. §. fi. Nisi autē intellexisset quēlibet eo
rum insolidū fore debitorē cū scripsit: vel vtrūqȝ principaliter
vel alterū principaliter alterū fideiussorio nomine sciuisset vel
scire debuisset se nō posse alterū tantū insolidū conuenire: ergo
cōueniendo vnum insolidū dedit intelligere ꝙ sic scripturam
suam intellexit: ergo ⁊ sic est intelligenda in sui preiudiciū per
iura. s̄. allega. ⁊ hec de primo casu.
3 ¶ † Secundus casus est presupposito ꝙ nec ex confessione sua
nec ex suo libro constaret de hoc: ⁊ ipse negauit ⁊ negat dictum
Antoniū quoquo modo fore ad dictū debitū obligatū seu fide
iussisse. notandū est hic ꝙ fideiussio continet duo. s. factū. i. pro
missionē que facti est. ff. de cura. furi. l. consilio. §. fi. Item ius vȝ
stipulatio q̄ ex ꝓmissiōe resultat: ex quib⁹ duobus resultat fide
ius. C. de fide. l. blādit⁹. Iste ergo negādo dictū Anto. fideius
sisse qd est vt sic dicā genus vr̄ negasse quālibet ei⁹ spēm: videli
cet factū. i. ꝓmissionē ⁊ ius. s. stipulationē cū remoto gn̄e cēseaṫ
remota q̄libet eius species. C. de trāsac. si cā cognita. ⁊ ibi no. ⁊
l. fi. de vsur. rei iudi. ff. de suis ⁊ legi. l. j. in fi. ⁊ qr negatio de sui
natura generaliter est intelligenda. iuxta not. ff. de cōdi. et de
mon. l. hoc genus. in glo. ⁊ de reb. dub. l. si is qui ducēta. §. sed
vtrum. facit qd not. glo. de consue. c. cū dilectus. Tunc dico si
cut quantū ad factū ipse deprehensus est in mendacio: qr repro
batum est tam per dictū Antoniū ꝙ per Jacobū qui promissio
nem recepit qualiter ipse Antonius ꝓmisit quibus est dāda fi
des cū sint contestes vt statim dicā. Igiṫ dicta ꝓmissio intelli
gitur facta cū stipulatione nisi ꝯriū ꝓbeṫ per dictū Siluestrū:
qr cū de vno negato cōuictus fuerit in mēdacio sup alio nega
to p̄sumiṫ ꝯ eū nisi ꝯriū ipse probet: qr per hoc altera pars rele
uetur ab onere ꝓbādi. casus est. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. post
prin. ¶ Et per hoc tollūtur allegata per aduocatū alteri⁹ ꝑtis
dicētis ꝙ lȝ ꝓmissio esset ꝓbata ꝑ testes pdictos: tñ postꝙ non
constat

constat nec deponit q precesserit interrogatio z sequuta fuerit responsio nō est probata stipulatio nec per cōsequens fideiussio.per not.in.l.j.C.de vsuris. ¶ Nā dico q dicto Talozo non incumbit onus probādi hoc cū dictū siluestrū cōuicerit de mēdacio in vno: sz pro eo presumitur nisi siluester 9triū pbet. p dictā.l.cū de indebito. Et ista sunt vera presupposito q factum fuerit pbatū: videlz ipsa promissio. ¶ Preterea q dicta promissio lz pbata per testes intelligat cū stipulatione sic probat.

a Ratio quare verbum promisit[a] appositum in instrumento intelligitur per stipulationē.l.j.de cōtrahen.stip.C.est qz instrumentū conficit de voluntate partiū. Ratio vero quare prolatū a teste intelligit sine stipul.est: qz testis inducit cōtra voluntatē eius cōtra quē inducit.ita dicit Bar.in.l.j.C.de vsur.z.l.sciendū.de verbo.oblig.sed in pposito cōtractus iste de quo disputatur: seu dicta promissio fuit celebrata inter dictos testes deponētes: qz di q Antonius pmisit Jacobo recipienti p Siluestro: z sic ei tanq procura. Siluestri z ipsimet cōtrahentes in ducunt in testes z in hoc concordant: videlz vt dictus Anto.fideiussit qd verbū importat stip.l.cū ostendimus.in fi.ff.de fideiusso.cū prefertur inter 9sentientes.sicut igitur inter predictos Jacobū z Antoniū fuisset cōfectū instrumentū de dicta pmissione intelligeret dictū verbū cū stip.nō virtute instrumenti sz ex virtute cōsensus partiū cōsentientiū illud verbuz apponi z extenderet dicta significatio nō solū ad pdictos duos Jacobū z Anto.sed etiā ad Siluestrū cui ex dicto instrumēto obligatio quereret: z hoc clarū z apertū est: ita dicā in testificatione ipsorum Jacobi z Antonij: vt cū in hoc cōsentiāt z cōcordēt q extitit fideiussor z promisit dico dicta verba debere intelligi cuz stip.qz eadē est ratio que esset si in instrumento facto de ipsorū consensu dicta verba essent apposita.cōsensus eñ predictoruz contrahētiū debet in hoc preiudicare Jacobo cui ex dicta promissione venierat querēda obligatio.ar.l.j.§.j.si qs ali.te.p.z qd no.ff.de edil.edic.l.cū mācipiū.vt sic cōcludamus q sicut dicta vba plata in instrumento important stipulationem ex vi consensus: ita z vbicunqz idem consensus reperitur: vt est in ista testificatione.

¶ Si vero dicta promissio reuocetur in dubium an sit probata vel non: z pro constanti nō ponatur: tunc restat terti⁹ casus z punctus: videlz an per testificationes predictorū Jacobi et Antonij sit probata. Et vt audio dicit q nō: qz dñs Anto. testificaret in cā ppria cū ex hoc cōsequatur liberationem. Nā hoc 9supposito sequitur solutio facta cedit in cām isti⁹ debiti pro pter qd tā principalis q fideiussor remanēt liberati: ergo zc. C. de testi.l.oibus. Sz aduertendū qz hic est vna magna fallacia. nā qd dixi pcederet si dict⁹ Siluester assereret dictū Antoniū obligatū ad dictū debitū: z ipse Antonius testificaret in oppositū: sz vt appareret liberat⁹: at in proposito Siluester negat Anto.vnq fideiussisse vel vnq obligatū fuisse vel esse: igit nō potest dicere: videlz q dictus Antonius testificet p sua liberatione: qz sibijpsi 9trariat.C. de codi.l.fi. Nā ex eo qd qs negat se fundare non pōt. vt no. Bar.in.l.decē.de verb.obli.z de bis quib⁹ vt indi.l.post legatū.facit qd not. Inno.de excep.cū venerabilis.sz iste negat obligationē Anto.ergo non pōt se in ea fundare dicendo q testificatio eius tendit in derogationē obligationis. ¶ Preterea dicta testificatio potius tendere pōt in dānū testificātis q in eius vtilitatē. Nā ea non facta cū dictus Siluester asserat eū nō fideiussisse vel obligatū nō esse nullum damnū posset cōsequi: sed ea facta pōt cōsequi: qz possibile est q ea nō obstante pnūtiabit solutionē illā nō cedere in istā cāz: sed in vetustiorē cū possint subesse aliecause que hoc inducant: z sic dictus Antonius rōne sue cōfes.remanebit obligatus: igitur nō pro se sz 9 se potius testificat. illud est ei credēdū potissime: qz de facto suo agit.l.cū pbatio.ff.de pba. Ex qbus cōcludo q in quācunqz partē nos flectamus semp reperim⁹ iustitiaz dicti Talozi clarā z manifestā z pro eo pnuntiari debere.

¶ Sed cōtra predicta obijcit per alterā partē. Nā presupposi
4 tis oibus predictis pro veris tñ pficere nō vident Talozo. qd sic ostēdit. † Si qua obligatio fuit qsita 9 Talozū z Antoniū dicto Siluestro fuit acqsita p illū negotiorū gestorē: videlz Jacobū: z sic regrebat ratihabitio Siluestri.l.si ego.z qd ibi not. ff.de neg.gest. sed Siluester nō repit ratificasse obligationē dicti Antonij fideiussoris: immo expresse eā reprobat z reprobauit z negat: ergo nō pōt dici q nō debitū habuerit fideiussorē. ¶ Nec obstat si dicat q ipse descripsit ambos in libro suo p debitoribus: z sic videt ratificare: qz liber in illa parte nō fuit productus in iudicio p Siluestrū: sz in alia penit⁹ diuersa. Itē per Talozū in illa eadē pte nō videt pduct⁹ vt apparet ex sua productiōe: qz pduxit ea q p Siluestrū fuerūt pducta inquantū p se faciat: sz p Siluestrū sola illa pticula pducta fuit in qua apparet de alio debito: z nihil in ea cōtinet qd faciat p Talozo:

igitur zc. ¶ Preterea nō apparet q iudex viderit illā particulā libri in qua predicti ambo erant descripti: igit fuit excusatus si credidit hoc debitū purū z sine fideiussione cū sibi nō constaret de aliqua fideiussione. ¶ Sed ad pdicta respōdeo q nō obstant. Nā q dictū debitū de quo arguit fuerit cōtractum cuz fideiussore constat ex depositiōe dicti Jaco. negotiorū gestoris z dicti Anto. fideiussoris q facit optime fidē z pbat pfecte: ex q tollit qd vltimo allegat: videlz q iudex ignorabat istud debitū habere fideiussorē: immo sciebat q ex actis corā eo factis hoc cōstaret q vidisse presumit. vt.l.pperādū.§.z sigdē. circa fi.C. de iudi.z ar.ff.de trāsl.l.nō est ferēdus. Et notādū q dicta obligatio tā principalis q fideiussoria statim fuit pfecta in psonaz Jacobi negotiorū gestoris eoipso q fuit 9cta: cui Jaco.fuit qsita obligatio cōtra vtrūqz quā cedere habebat Siluestro.ff.de lega.j.l.huiusmodi.in prin.z qd ibi.not.

¶ Solū restat tollere illud qd primo loco dixi: videlz q dictus Siluester non reperit ratificasse dictā obligationē fideiussoriā: ergo nō fuit cōtracta. Sed ad hoc subtiliter z dupliciter rñdetur. ¶ Primo q illa ratificatio nō est in casu nrō attendenda nec in aliquo dz cōsiderari nec fuit necessaria. qd pbat sic. tunc eñ est de illa tractādū cū qrit de acqsitiōe dñij vel possessionis acqrendi vel acqrende p negotiorū gestorē: illa eñ z illud nō bz radicari in ipo negotiorū gestore: sz immediate transitū facere in illū p quo acquirit.l.j.C.de acq.pos.vnde 9sensus negotiorum gestoris nō pficit acqsitionē quousqz ratificet per illuz cui acquirit cū hic nō agat vt acqrat ipsi negotiorū gestori sed dño: at ipi dño qri nō pōt anteq ratū habeat: iō acqsitio est interim in pendēti z dñium a tradēte nō recedit: z hic est casus cum ibi not.in.d.l.si ego.de nego.gest. Sed obligatio psonalis p procuratorem vel negotiorū gestorē qsita perficitur ex 9sensu ipsius gestoris: qz in personā ipsius primo loco acquirit z radicatur: vt l.quecūqz gerim⁹.de act.z obliga.z per ipm bz cedi dño.l.pos. quaqz.§.z si possessio.z ibi not.de acq.pos.vnde z cessa principali simplr videret cessa etiā fideiussoria.ar.C.de act.z oblig. l.si a creditore.z.l.si insolidū.z not.in.l.si pignori.famil.berci. lz Siluester ignorasset fideiussoriā: qz trāsiret in cōsequētiā pncipalis nō rōne ratihabitionis cū ex ratihabitione predicta nō sumpserit fundamētū z suū esse: sed ex cōsensu gestoris vt dixi. siue ergo Siluester pretendat obligationē sibi cessam siue ptendat alio modo qsitā apparet q asserat eā sibi quesitā cū sua cā z sua cōditione: z eo modo quo pōt in esse producta: scz cū fideiussore z cū cā duriori quā ex ipsa fideiussiōe assumpsit. ar.ff.de manu.gaius.est ergo impetinens tractare de ratihabitione in casu nostro. ¶ Scdo ad idē respōdeo z dico q cū obligatio tā contra principalē q contra fideiussorē statim in personam Jacobi fuisset perfecta etiā anteq Siluester sciret vel ratū haberet: z hoc ad vtilitatē dicti siluestri cui erat cedenda reputabat dictus Talozus debitor Siluestri pter hoc solū q Siluestro cedenda esset ratio cōtra eū: lz adhuc cessa non esset: z lz re vera debitor nō esset. qd ptz: qz Siluester poterat eū liberare etiam ante cessionem. fm qd cōsuluit Barto per not.in.l. apud celsum.§.mandaui.de doli excep.z.l.mulier.§.fi.de iure do.et.l. idē que.§.si cui.ff.man. tunc dico sicut. Ex quo dictus Talozus propter obligationē qua tenebatur Jacobo pro Siluestro reputabat debitor ipsius Siluestri: ergo necesse est dicere q eo modo z forma censebat debitor Siluestri quo erat debitor Jacobi pro eo Siluestro cū oīe qd ad aliquid refertur tale cēseatur quale est illud ad qd refertur.l.asse toto.de heredi.insti.

¶ Sed quo ad Jacobū dict⁹ Talozus erat debitor in ista forma cum fideiussore vt pbatū est: z sic soluisset ipi Jacobo q potuisset in istam cām tanq in duriorē cessisset solutio si alie cause quib⁹ esset obligat⁹ Jacobo nō haberēt fideiussorē. ¶ Igitur z eodē mō soluēdo dicto Siluestro cui⁹ ex psona dicti Jacobi debitor cēsebat. Nā eoipso q obligatio fuit 9cta z pfecta in psona dicti Jacobi cū fideiussore debitū istud cēsebat esse duri⁹ seu duriorē cām habere tā respectu ipsi⁹ Jaco. cui vere tenebat q respectu Siluestri cui censebat teneri fictione iuris etiā añ aliquā scientiā vel ratihabitionē Siluestri. nā z si rātū nō habuisset remāsissent ambo obligati dicto Jaco. vt ar.l.absentis.C.si cer.pet.soluēdo igit simpliciter cū intersit ipsius in duriorē cāz cedere dico q cedit in hāc cām tā respectu Jac. q respectu Siluestri. Jā eñ erat astrict⁹ Talozus ipi iaco. ad istud debitū cū fideiussore z sic duri⁹.cuicūqz ergo solueret siue Jaco. recipiēti p Siluero siue ipi siluestro ad quem finaliter debebat deuenire z cui⁹ cēsebat debitor vr in istā cām poti⁹ soluisse: qz magis in sua intererat: z qz electio pmo loco ad eū spectabat: z psumitur voluisse magis in hāc.l.j.de sol.z hec est rō vrgētissima z vera. z sic sequit 9clusio pfata videlz ptes iudicis fuisse in absoluendo dictū Talozum. z si alr fecit male z ininste fecit. Laus deo.

¶ Consilium.cccxxij.

a ¶ Promisit. De hoc vbo vide Bal. in cōsi. cccclxxvj.in.j.parte.z quō dicat z intelligat pmissum.vide p eum in cōsi.xcviij.ea.pte.z qualiter pmitto capiat. vide p eū in consi. ccclxxxiij. in.v. parte.

Additio.
¶ Adde Pbi. cor.in 9si.ccxxxviij.inci.visa copia.circa fi.i.ij. vol.z plenius p Sozi.in cōsi.cclxvij.inci.psens consultatio zc. post pn.i.ij.vol. Et q si pmissio pbat p testes an tūc censeat pbata stipulatio.vide eūdē Sozi.i cōsi.ccliij.inci.in cā do.Jo.in.iij.col.versi.nec obstat q lz testes.eo.vol.ij.D.F.

1 ☞ Prohibitio testatoris ne heredes se impediãt de apotheca nisi ex volũtate executorum an ꝛ quãdo finiatur.
2 Executores testamentorũ debent reddere rationem de executione rerum administratarum.
3 Is qui est ꝛ heres ꝛ executor si aliquid mouerit de capitali seu sorte dicte apothece contra prohibitionem testatoris factã heredibus sub pena priuationis: an priuandus sit parte sua et remouendus ab officio exequendi.
Delinquens in officio in quo est illo priuari debet.

In christi nomine amen.

1 Uiso testamẽto Michaelis de brocardis de imo. ꝛ contentis in eo dubitatur de tribus.† Primo quãtum duret prohibitio testatoris facta heredib⁹ de nõ impediẽdo se de apotheca ꝛ de non remouendo aliquid de capitali vel introitibus eius nisi prout videbitur executoribus testamenti ꝛ prout de ipsorũ processit voluntate que prohibitio habetur circa finẽ testamenti. Et certũ videtur ꝙ duret perpetuo postꝙ facta fuit sine temporis prefinitione. ff. de excu. tuto. l. iureperitos. in fi. princip. C. de penis. l. seruus. ꝛ qd not. Inno. de consti. ex litteris. Contrariũ dico. Primo durat quousq; tot redditus percipiunt̄ qui sufficiant ad satisfactionẽ debitorũ hereditariorũ ꝛ legatorũ: qꝛ prout ex verbis testatoris manifeste deprehenditur ꝓpter hanc cãm fecit dictã prohibitionem vt ex dictis redditibus debita ꝛ legata soluerentur qd fiendũ mandauit ipsis executoribus. Et constat ꝙ dispositio testatoris limitatur restringitur ꝛ declaratur ex causa vel ratione que ex verbis testatoris colligitur: ꝛ ex quibus fuit motus. ff. de leg. iij. l. nomen debitoris. §. fi. de leg. ij. cum pater. §. dulcissimis. de rei ven. emptor. §. si ancilla. de vsur. in fideicõ. §. cum pollidius. Preterea non est credendũ ꝙ testator voluerit heredes stare in perpetua cõione apothece que parit discordias[a]. d. §. dulcissimis. sed in tẽporibus. arg. l. in hoc iudicio. §. si cõuenerit. ff. cõmuni diui. Preterea si deberet dicta prohibitio seruari perpetuo prout iacet dicta apotheca non esset vtilis in aliquo heredibus qui sunt dñi ipsius: sed executoribus qui sunt ꝛ esse debent nudi ministri. l. mulier. al's incipit sulpitius. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo. l. creditor. §. si inter. ꝛ ibi not. ff. mãda. de leg. ij. si qs titio. per glo. ꝛ doc. qd esse non debet: qꝛ testator per hanc ꝓhibitionẽ voluit prospicere heredibus nõ executoribus qd est in dubio presumendũ. vt not. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. in gl. que incipit. sed nõne. in prin. de leg. ij. l. peto. in prin. debemus ergo verba testatoris quantũcunq; prima facie videant̄ precisa restringere ꝫm mentẽ que precipue debet attendi. l. cũ qstio. in fi. C. de leg. ꝛ arg. eius qd not. in. l. iij. §. in amittenda. de acquirẽ. pos. ꝗ incipit. hic est contra. ibi. vel tu dic. ꝛ de verb. obli. si stipulatus sum decem. in quibus verba quantũcunq; precisa limitationem recipiunt.

a Discordias. Adde eundẽ Pau. s. ĩ cõsi. cvij. et qd ibi ĩ apostil. dictum fuit.

2 † Sequitur responsio ad scõm quesitũ: sꝫ an isti executores teneãtur reddere rationẽ administratiõis dicte apothece ipsis heredibus. Et dicendũ est ꝙ sic: qꝛ interest ipsoꝝ vt videãt redditus apothece: ꝛ an sint soluti in cãm in quã testator voluit. s. ex soluendis debitis ꝛ legatis: non em̃ debent dicti executores redditus prefatos sibi appropriare sed cõuertere vbi voluit testator: qꝛ gratuitam integrã ꝛ abstinentẽ ab omĩ lucro fidẽ prestare debent. ff. de nego. gest. l. quis sine vsuris. circa mediũ. ꝛ si bi diceretur ꝙ nõ tenent̄ rationẽ reddere daret̄ eis occasio prede. qd esse nõ debet. l. si minoris actũ. in fi. de admi. tuto. l. cõuenire. de pac. dota. l. si vn⁹. §. illud nulla. ꝛ ita determinat Spe. ꝙ teneantur rationẽ reddere. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. sꝫ an simplex executor. in. xij. col. dicti. §. ꝛ. l. nulli. de epi. ꝛ cleri. Et poterũt cõpelli officio iudi. precise captis pignoribus ꝛ mulcta indicta: vt sciant heredes quando possit diuidere apothecam. Plus dico ꝙ si omnes heredes concordarent vt diuideretur apotheca cessaret prohibitio: quia cum facta fuerit fauore ipsorum possunt ei renuntiare. l. nihil proponitur. §. omnibus. de lega. j. ꝛ. d. §. diui.

3 † Tertio dubitat̄ si potest ꝓbari: qꝛ dicti executores vel saltim ille qui est executor ꝛ heres abstulit de dicta apotheca capitale vel lucrũ ꝛ conuertit in suos vsus an sit priuandus vel priuatus officio executorie ꝛ etiã hereditatis ꝓ parte qua est heres ꝛ applicãda sit coheredibus prout testator disposuit. Et de officio videtur dicendũ ꝙ sic: qꝛ qui delinqt in officio in quo est debet illo priuari. C. de suscep. ꝛ archa. l. si aliqd. lib. x. de ser. fugi. mancipia. ꝛ ibi per glo. ꝛ Bald. de libe. ꝛ eorũ libe. l. ij. ꝛ ibi etiã per Bal. de ꝑcu. l. eũ qui. ff. de offi. ꝑsi. l. diuus. in fi. Et si remouetur propter culpã negligẽtie: vt dictis iuribus. fortius ꝓpter dolũ rapine q̃ preponderat. l. itẽ si obstetrix. ff. ad. l. agl. iuncta. d. l. qs sine vsuris. Similiter quo ad hereditatẽ dicẽduz videtur: qꝛ qd ipẽ ex officio executionis per alios heredes fieri debebat pati. s. ꝙ extraheret̄ de apotheca capitale vel lucrũ sine causa: ꝛ in preiudiciũ coheredũ ipse cõmittere nõ debuit. ff. si ser. ven. l. altius. mandati. l. si negotia. ꝛ ibi not. de condi. indebi. l. frater a fratre. §. porro. ꝛ qd not. in. c. j. extra de natis ex libe. ven. ꝛ in. c. dudũ. el. ij. de elec. sicut ergo alius ex heredibus mouendo de capitali apothece ante debita ꝛ legata ex soluta veniret priuandus sua portione hereditaria: quia sic testator voluit ꝛ potuit nõ vt ipso iure desinat heres esse: sed vt iure teneatur coheredibus. vt not. in. l. paterfamil. testamento. ff. de heredi. insti. hoc etiã vide in. l. j. C. de his qui pene nomine. ꝛ. l. vxorẽ. §. heres. de leg. iij. per Bart. ita et iste qꝛ fungitur duplici iure. s. heredis ꝛ executoris: ꝛ inquantũ heres subiacebat prohibitioni sicut ꝛ alij. arg. ff. de lega. j. l. ab omĩbus. §. si a titio. de condi. ꝛ demõ. l. qui heredi. §. fi. Nec ob. ꝙ poterat alteri ex heredib⁹ hoc permittere: qꝛ verũ est post debita soluta nõ ante: ita innuit̄ ex verbis testatoris: sꝫ hic nõ sunt soluta. Item poterat alteri permittere ꝛ cũ causa ꝛ suã tãtum partem: vnde non sequitur: ergo potest pro se recipere et sine causa ꝛ in damnum aliorũ: vnde concludi videtur ꝙ inciderit in penam priuationis per iura ꝑdicta si fecit id qd alij heredes facere sine pena non potuissent.

Et ita videtur mihi Paul. de castro vtriusq; iuris doctori Bononie legenti posse probabiliter dici de iure ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

In nomĩe sancte ꝛ indiuidue

trinitatis feliciter. Amen. Anno a natiuitate dñi nostri iesu xp̃i. M.cccc.xix. indi. die. xxvj. Janua. Illustrissimus princeps ꝛ extre. dñs: dñs Joãnes Jacobus Marchio Montisferrati ꝛc. pro se ꝛ successorib⁹ suis ex autoritate deliberatiõe ꝛ cõsensu procerũ ꝛ nobiliũ suorũ ac totius cõsilij sui seruatis ꝙ omĩbus solẽnitatibus que ad hmõi negotia tã de iure ꝙ de facto ac de consuetudine requirantur inspectis innumeris virtutibus fide ardore ingenti deuotione magnificis gestis clarissimisq; ac perpetuo memorandis meritis spectabilis ꝛ egregij viri domini Francisci de montilio ꝛ loco tridini ad honorem statuz et gloriã atq; decus prefati illu. dñi Marchionis ꝛ marchionatus sui multis ꝛ ꝑclaris rerũ experiẽtijs felicibusq; successibus non modo mentali verũetiã actuali personaliq; exercitio multifariã cõprobatis pro quibus tam ꝛ si ante oim oculos sita forent: publicis tamẽ ꝛ decoris insignis efferendus est: vt etiã vẽture posteritati clarius elucescãt ex certa scientia animoq; deliberato ac motu ꝓprio: ꝛ de sua plenitudine potestatis xp̃i glorioseq; virginis marie noibus inuocatis a quib⁹ omne bonũ prouenit predictũ spectabilẽ dñm Franciscum de mõtilio: ac ex eo legitime descendentes masculos de legitimo matrimonio procreatos ꝛ procreãdos comitẽ ꝛ comites Salugiarum fecit creauit decorauit ꝛ insigniuit erigendo dictũ locum Salugiarũ in dignitatẽ comitatus: ita vt ipse Frãciscus eiusq; descendentes predicti ꝛ eoꝝ quilibet ex nũc in antea comes ꝛ comites Salugiarũ perpetuis tẽporibus nũcupent̄ ꝛ habeãtur ac omĩbus priuilegijs honoribus dignitatibus nobilitate immunitatibus iuribus preeminẽtijs libertatibus ꝛ cõsuetudinibus frui debeant ꝛ gaudere: quibus ceteri comites cuiuscunq; insigni gradus tam de iure ꝙ de cõsuetudine frui ꝛ gaudere cõsueuerũt: ꝛ quodlibet potiũtur saluis semp omĩb⁹ in ꝑsenti cõtractu contentis. Insuper etiã prefatus illustrissimus domin⁹ Marchio ꝓ se ꝛ successoribus suis etiã deliberatione ꝛ autoritate prefatoꝝ nobiliũ ꝛ procerũ suoꝝ ac cõsilij sui volẽs ꝑfatuz dñm Franciscũ de montilio comitẽ: vt. s. creatũ ꝛ insignitũ in amplioribus gratijs decorare dedit tradidit ꝛ cõcessit in feudũ nobile ꝛ gẽtile de iure feudi nobilis ꝛ gẽtilis ꝑdicto dño Francisco comiti presenti atq; recipiẽti pro se ꝛ descẽdentibus suis masculis ex legitimo matrimonio procreatis ꝛ procreandis tã natis ꝙ nasciturus ac flexis genibus reuerenter acceptanti specialiter ꝛ noiatim dictum locuz Salugiarũ ac locum ꝛ terram Liburni que loca sunt de diocesi Uerceleñ. cum omĩbus eoruz ꝛ cuiuslibet eorũ iuribus seruitutibus adiacentijs ꝛ pertinẽtijs iurisditionibus introitibus prouentibus emolumentis vsibus vtilitatibus aquis paludibus nemoribus siluis ꝛ pascuis ad predicta loca ꝛ quodlibet eorum: ꝛ ad prefatum dominũ Marchionem ꝛ marchionatũ Montisferrati ratione dictoꝝ locoꝝ quomodolibet ꝑtinẽtibus. Declarato tñ ꝙ in hac feudali concessione non intelligantur nec cõprehendantur aliqua loca vel bona que nõ fuerũt de veris pertinẽtijs ipsorũ locorũ ꝛ cuiuslibet eoꝝ: lꝫ deputata forẽt: ꝛ hacten⁹ cõprehẽsa sub squadra Liburni ꝛ Salugiarũ vel alicuius eorũ: quas terras ꝛ loca Salugiarum ꝛ Liburni cũ eorum ꝛ cuiuslibet eorum veris pertinentijs ꝛ iuribus ꝛc. vt. s. in feudum cõcessis prelibatus dominus Marchio pro se et successoribus suis solennitatibus precedentibus oportunis

tibus oportunis exemit et sepauit ac eximit et separat a iurisdictione et subiectione Tridini et cuiuslibet alterius loci cui dicta loca feudalia pro toto vel pro parte subdita forēt: que exemptio et separatio duret tanto tpe quanto tpe durabit psens ɔcessio feudalis: ita vt dictus spectabilis dñs Frāciscus et ei⁹ heredes predicti et hoies ipsorū locorū et ipsa loca sint et esse intelligantur cū eorū bonis immunes franchi liberi et totaliter exempti: nec cogi possint nec teneanť ad cōtribuendū cū aliqua cōitate vel psona pro aliqb⁹ munerib⁹ et onerib⁹ realib⁹ psonalib⁹ ac mixtis ordinariis et extraordinariis dans et concedens ipse illustrissimus do. Marchio predicto dño Frācisco de mōtilio et descēdētibus suis: vt. s. in ipsis locis merū et mixtū imperiū gladij potestatē et omimodā iurisditionē: ita etiā vt decetero idē Franciscus de montilio deniqz descēdentes masculi legitimi de legitimo matrimonio procreati et procreandi habeant teneāt et possideant et quasi iure feudi oīa suprascripta loca cū omibus et singulis que infra suos continenť confines ac iuribus et pertinētijs suis accessibus ingressibus et egressib⁹ ad predicta loca ad prefatum dñm Marchionē et eius dictorū locorū ptinētib⁹ cū mero et mixto imperio et omimoda iurisditione: et hec oīa nō obstantibus aliquib⁹ iurib⁹ tā cōibus q̄ municipalib⁹ aut aliis in contrariū faciētibus saluo semper iure debite et vere fidelitatis ac superioritatis directi dñij et in euidentiā et cōfirmationē huius comitatus et feudalis cōcessionis pfatus dñs Marchio in eminenti solio suo cōsedens pro se et successoribus suis predictū dñm Franciscū de montilio presentē ac flexis genibus acceptantem et reuerēter accipientē pro se et descendentibus suis: vt s. cum vno ense euaginato quē idem dñs Marchio tenebat in manibus: et quē per capulū dicto. d. Frācisco tradidit de dicto comitatu Salugiarū ac oībus et singulis predictis locis iure feudi solēniter inuestiuit dans et cōcedēs prefatus illust. do. Marchio predicto dño Frācisco comiti licentiā et omimodam autoritatē adipiscē. et recipiēdi propria autoritate ac decetero retinendi possessionē liberā et expeditā oim et singulorū predictorū in feudū cōcessorū et cōstituēs se dicta loca tenere possidere nomine dicti. d. Frā. donec tenutā et possessionē acceperit corporalē: promittēsqz prefatus do. Marchio dicto dño Franci. ibi presenti pdicta oia et singula bona et iura feudalia dicto do. Francisco et suis descendentibus suprascriptis defendere manutenere autorizare et disbrigare ab omi persona personis cōi collegio et vniuersitate ac habere ratū gratū et firmū qcquid dictus do. Fraci. faciet: deinceps constituet et ordinabit in dictis locis dūmodo talia sint que ipsius dñi Mar. et marchionatus sui honorē et statum conspiciāt: et que naturam feudi sequunť: qua inuestitura facta econuerso predictus dñs Franci. de montilio comes pro se ac filijs et descendentibus suis masculis legitimis de legitimo matrimonio procreatis et procreandis natis et nasciturís per lineam masculinā sponte libere et ex certa sciētia nulloqz errore vel metu ductus sed animo deliberato omui modo via iure et forma quibus melius validius et efficacius potuit et potest interuenientibusqz omibus solēnitatibus q̄ in tali bus tam de iure q̄ de cōsuetudine requirūtur per solēnem stipulationem promisit atqz promittit pfato illustri dño Marchioni presenti ac personaliter recipienti pro se et successoribus suis tenere regere et custodire predictas terras et loca Salugiaruz et Liburni ad honorē et bonū statum prefati dñi Marchio. et successorū suorū iurauitqz et promisit: ac iurat et promittit in manibus pfati dñi Marchionis recipiētis pro se ac successorib⁹ suis ad sancta dei euangelia corporaliter tactis scripturis veram fidelitatem et vasalligiū sm formā et tenorē iuramenti vere fidelitatis vasalligij. qqz ipse do. Franci. suiqz liberi et descendentes: vt. s. decetero toto tēpore vite eorū: et cuiuslibet eorum erūt boni veri fideles vasalli prefati dñi Marchiōis suorūqz successorū et marchionatus Montisfer. in perpetuū ac oīa alia facient ad que veri fideles et vasalli ex forma iuris et cōsuetudinis eorū dñis et superioribus obligant. que quidē oīa et singula suprascripta et cōtrascripta prefatus illustris. dñs Marchio pro se et successoribus suis et predictus dñs Franci. de montilio pro se ac liberis et descēdētibus suis masculis legitimis: vt. s. per solennē stipulationē sibi inuicem et vicissim promiserunt et conuenerunt ac mihi notario infrascripto tanq̄ publice persone stipulanti et recipienti nomine et vice predictorum cuiuslibet eorum in perpetuū rata grata et firma habere tenere attendere et obseruare et nō cōtrafacere dicere vel venire per se vel aliuz seu alios aliqua ratione vel causa de iure vel de facto sub pena integre restitutionis siue refectionis omniū et singulorū damnorum expen. et interesse litis et extra: que pena soluat per partem inobseruantē vel contrauenietē parti obseruanti. qua pena cōmissa vel nō soluta vel nō: nihilominus oia et singula suprascripta: et hincinde pmissa et cōuenta firma pmaneāt: pmittēs insuper pfatus dñs Frā. de montilio pro se et descēdētibus suis pdictis prelibato do. Marchioni et successoribus suis q̄ nullo vnq̄ tpe renūtiabit dicto feudo absqz licentia et consensu prefati dñi Marchionis seu successorū suorū facientibus dicto domino Marchioni et eius successoribus erga pfatū dñm Frāciscuz id qd requirit ex ordine feudali: renūtiansqz ipse dñs Fran. ex nūc ex certa scientia omi iuri seu cōsuetudini feudorum per qd vel quā tribueret vel tribui posset libertas siue potestas ipi domino Frācisco et descendentibus suis predictis renūtiātes: et ipe dñs Franciscus et descēdētes sui q̄ predicta ad fidelitatē et alia superius cōtēta remaneāt in perpetuū dño Marchioni eiusqz successoribus et marchionatui Montisferrati: renūtiantesqz sibi inuicē et vicissim prelibatus dñs Marchio: et idē Franciscus de montilio noibus suprascriptis exceptioni nō sic facte feudalis cōcessionis et non prestito iuramēto et nō prestite fidelitatis exceptioni oim predictorum nō sic gestorum pmissorum et factorum: vt. s. exceptioni doli mali metus in factū actioni conditioni sine cā et ex iusta cā siue ob turpē cām oiqz alij iuris exceptiōi et defensioni ac omib⁹ pductionib⁹ et pbationib⁹ testiū q̄ oia et singula suprascripta: voluerūtqz et mandauerūt prefatus illust. d. marchio et supracriptus. d. Frā. comes ac rogauerūt de pmissis confici vnū et plura instrumenta publica similia sicut fuerit oportunū per me notariū infrascriptū die vo. xxvj. acta sunt hec in castro Mōtisferra. in camera audiētie psntibus etc. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Illustris dñs Marchio Montisfer. accepit a dño epo Vercelleñ. locū Liburni: deinde dedit in cambiū prefato domino epo pro loco Liburni locū Crepacorij: et qz Crepacoriū non valebat tantū quantū Liburnū predictus dñs eps omi anno habebat super introitibus et redditibus Liburni lib. x. imperialiū. et post hec prefatus dñs Marchio dedit transtulit et concessit in feudū nobile et gentile etc. vt in suprascripto instrumēto continetur dictum locū Liburni spectabili Francisco de montilio: prefatus dñs eps petit a dicto Frācisco dictas libras decē sup redditibus Liburni: dictus vero Franci. dicit q̄ non tenetur: quia habuit ipsum locum Liburni in feudū: et vigore cōcessiōis feudalis suprascripte nō tenetur soluere. ¶ Queritur quid iuris. an prefatus Franciscus de montilio debeat soluere de intratis Liburni: an pfatus do. Marchio. Nō obstāte q̄ dictus Frāciscus sciebat q̄ prefatus dñs eps percipiebat ipas libras decem sup ipsis itroitib⁹ pro quo positū fuit in instrumēto suprascripto feudali q̄ pfatus dñs Marchio disbrigaret et defenderet ipm locum Liburni, put in ipo instrumēto feudali cōtinetur: et similiter sciebat pfatus dñs Marchio: lz de his vbis multū disputū fuerit inter pfatū dñm Marchio. et dictū dñm Frā. quousqz pfatus dñs eps petijt ipas libras decem.

¶ Consilium.cccxxiij.

1 ☞ Qui solet prestare alicui annuū censum de aliquo fundo si alienet eū fundū vtrū successor particularis possit ɔueniri ad dictam pstationem annuam ratione hypothece.

In christi nomine amē.

¶ Viso puncto suprascripto duo sunt hic vidēda.

1 ¶ † Et primū est vtrū pfatus dñs eps possit petere dictā quantitatē annuā a dicto Francisco. An vero habeat eā petere solū a dño Marchione. Et ad hoc respondeo q̄ pncipaliter et directo nō potest eam petere: qz non est ei obligatus ex contractu vel quasi celebrato cū eo: nec ex delicto vel quasi: nec ex aliqua iusta causa: ergo etc. l. i. in prin. ff. de ac. et obli. iūcta. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de neg. gest. Si vero qritur an saltim per indirectū petere possit: tunc dicenduz est q̄ si prefatus dñs Marchio assignationē aliquā fecit de dicta annua quātitate super redditibus dicti castri per quā assignationem dictum castrū esset obligatum dicto dño epo. iuxta ea que not. p glo. et Barto. ff. de an. lega. l. fundus. de ali. et ciba. lega. l. ij. et l. lucius. de leg. ij. codicillis. §. instituto. et tunc bene posset pfatus dominus episcopus per indirectum compellere dictum Franciscū agendo: scilicet hypothecaria et aduocando castrum nisi soluat. et prout in simi. in. l. in venditorem. ff. de act. emp. per glo. et vsufruc. queadmodū caue. l. si vsufructus nomine simili. per glo. transisset enim tunc in Franci. cum sua obligatione reali. l. si conuenerit. §. si fundus. ff. de pigno. actio. de serui. rustico. predio. l. via. §. si fun. et dicta. l. ij. de ali. leg. ¶ Si vero talis assignatio facta nō appareat nec etiā alio modo q̄ dictum castrum foret prefato domino epo obligatū: tunc nullo modo directo vel per indirectū posset prefatus domin⁹ eps compellere dictum Franciscū ad soluendū: quia castrū trāsisset ad ipsum liberum: et posito q̄ de redditibus eius prefatus dominus Marchio annuatim soluere promisisset vel cōsueuisset: sed agendum esset contra ipsum dominum Marchionem

qui non propterea prohibebatur alteri in feudū cōcedere ꝙ se
obligasset de redditibus eius annuatim soluere. vt est casus in
l. fi. §. fi. ff. de contrahen. emp. ꝛ l. liberto. in prin. ff. de an. lega.
¶ Secundo videndū est an eo casu quo per indirectū posset cō
pelli ad soluendū an habeat predictus Frācíscus regressuꝫ ꝯ di
ctū dn̄m Marchionē: ꝛ sic ad quē pertineat hoc onus pro tem-
pore futuro: an ad dn̄m Marchionē: an ad Frā. possessorē. Et
videt̄ ꝙ ad Franciscum. l. iul. §. heres. de leg. i. in verbo prete-
ritum. a contrario sensu. de vsufru. si pendentes. §. si qd cloaca
riȷ̄. de impēs. neqꝫ stip. sed certe iura illa loquunt̄ in onere reali
ꝛ rei incumbenti. l. imperatores. ff. de publica. sed hic nō erat
onus rei sed psone: lꝫ res esset pro ipso obligata: ꝛ sic nil faciūt
illa iura. Itē adhuc ad idē videt̄ probari: qꝛ venditor nō tenet̄
traderere rem liberā a seruitute nisi hoc dixerit expresse. l. cum
venderes. ff. de contrahen. emp. de euic. l. qꝺ ad seruitutes. Sꝫ
ad hoc etiā videt̄ per ea que not. glo. in. d. l. cū venientes. quia
immo contrarium est verū: ꝛ ille tex. aliter intelligitur ꝛ expo-
nitur prout etiā probatur in. l. in venditiōe. de ac. emp. s̄. alle.
verūtamen est ꝙ si venditor ignorat seruitutē non tenet̄ ad in-
teresse sed quanto minoris. l. quotiens. ff. de edil. edic. ꝛ not. in
d. l. qꝺ ad seruitutes. Sed tertio ad idē videt̄ ꝙ regressum habe
re nō possint: qꝛ proponitur qꝺ sciebat ipse Franci. hoc onus: er
go ꝛc. l. si fundū. C. de euic. Sed respōdet̄ ꝙ nō suifficit sciuisse
ꝙ annuatim inde soluebat nisi etiam sciuisset feudū obligatū:
sed nec istud sufficit ad preiudicium faciendū ex quo prefat⁹ do
minus Marchio per stipu. promisit ipsum castrū dicto Franci
sco defendere ꝛ disbrigare. vt. d. l. si fundū. Et ideo concludo di
ctum onus ad prefatū dn̄m Marchionē pertinere: ꝛ si Franci.
compelleretur soluere contra ipsum haberet regressum quantū
cunqꝫ ipsum subesse sciuisset.

¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Paul. de castro vtriusqꝫ iuris do
ctor legens Padue iura ciuilia: ꝛ ad fidem me subscripsi et si-
gillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxxiiij.

1 ☞ Impeditus ex iusta causa intra primas dilatiōes si noua
dilatio nō detur ad pducendū testes ꝛ ad opponendū potest le
gitime appellare: ꝛ quot dilationes dentur.
2 Opponēs contra testes de criminibus quomō debeat specifica
re crimina. Et quid de inimicitia. Et terminus opponendi con
tra testes debet dari post habitā copiā attestationū.
3 A grauamine expresse interlocutionis debet infra decēdiū ap-
pellari: ꝛ quid sit expressa interlocutoria.
4 A grauamine interlocutorie facte etiā post decē dies appella-
tur: ꝛ que sit tacita interlocutoria.
5 Quomodo appelletur ab interlocutoria tacita continente ali-
quam declarationem simili modo tacitā que est tertia species
interlocutoriarum.
6 Notabilis differētia inter expressam ꝛ tacitam interlocutoriā.
7 Et que sit pena contumacis.
8 Qualiter impeditus infra primū annū ad prosequendum ap
pellationem debeat habere bienniū: ꝛ quantū tempus impedi
menti sufficiat: ꝛ que causa.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Uisa appellatione interposita p magnificos
viros Cōstantinū Federicū ꝛ Joannē thomā de
porris seu procuratorē ipsorū aduersus grauami-
na eis illata per vicariū dn̄i archiepi Mediola. subdelegatuꝫ
apostolicū ꝛ his q̄ opponunt̄ cōtra eā ꝛ responsionibus factis
ad illa super eo qꝺ queritur: an dicta appellatio possit sustenta
ri. notandū est ꝙ cū dicti nobiles vel eorū procura. principali
ter conquerant̄ de dilatione non data ad probandum cū intra
primas fuerint impediti producere quosdā testes: ꝛ sic erat dā
da dilatio petita. ff. de ferȷ̄s. l. oratione. ꝛ. l. fi. ꝛ ibi plene not. ꝛ
etiā conquerunt̄ de non admissione articulorū continentiū ob-
iectiones criminū cōtra personas testiū: ista sine dubio sunt ta
lia grauamina a quibus saltim de iure canonico pōt appella-
ri prout habetur expresse in Specu. de appel. §. in quibus. ver.
porro cū appellatur in iudicio. ibi. ꝛ generaliter vbicunqꝫ legi
time exceptiones non admittunt̄. de offi. deleg. c. ex parte ꝛc. ꝛ
ibi dn̄ dicit. ꝛ breuiter vbicūqꝫ iudex dilationē denegat ꝛc. erāt
eīm legitime exceptiones de inimicitia capitali. C. de testi. l. si
quis testibus. ꝛ aut. si testis. extra eo. titu. c. quotiens. iȷ̄. q. j. in
primis. ¶ Nec obstat ad primū si dicat̄ ꝙ isti vident̄ petȷ̄sse q̄r
tam dilationē quā nō potuerūt petere sine solēnitate legali. C.
de proba. aut. qui semel. ꝛ in corpore vnde sumit̄. extra de testi.
c. vltra tertiā. qꝺ hic non proponit̄ factū fuisse. nā dicto ꝙ lꝫ in
puncto dicatur ꝙ fuerunt date due dilationes cōmunes: tamē
ista qꝛ petebat̄ nō erat quarta sed tertia: ꝛ dicebatur debere da-
ri: qꝛ ꝛ actori data fuerat tertia prout colligo ex pūcto. ¶ Pre
terea tex. in contrariū allegati loquūtur de quarta productio-
ne testiū que diceret̄ si tres alie precessissent cum examinatione
etiā infra eandē dilationē: nō autē loquunt̄ de quarta dilatio
ne: nā si nō precesserunt tres productiones cū examinatōe pos-
set peti non solū quarta sed quinta dilatio vel sexta ex causa iu
sti impedimēti. prout declarat Barto. in dicta aut. qui semel.
2 ¶ † Item nō ob. si dicat̄ ꝙ crimina nō fuerūt specificata: sed in
genere oppositūꝫ fuit ꝙ erant inimici periurȷ̄ infames ꝛc. ꝛ sic
non videtur sufficere. vt in. c. presentiū. de testi. lib. vj. in ver. te
stes. nā Jo. and. ibidē in nouella dicit illū tex. nō probare illud
ad qꝺ allegatur: sed potius cōtrariū: ꝙ tanta specificatio non
est fienda in exceptionibus: lꝫ in examinatione sit fienda: sic er-
go dicti articuli videbātur admittendi saltim in vim exceptio
nis si quelibet species criminuꝫ obiectorum repellere habebat
testes per id quod not. glo. ordi. in. c. pia. de excep. lib. vj. super
verbo speciem. que incipit. hoc ideo dixi ꝛc. licet in his que op-
ponuntur cōtra electum. aliter videatur velle in. c. vt circa. de
elec. per illū tex. sed nō debet trahi ad consequentiā in alȷ̄s ca-
sibus in quibus nō est expressum: cū ratio sit in ꝯtrariū per glo.
que est in. d. c. pia. de excep. facit qꝺ not. Bart. in. l. filius. ff. de
dona. ¶ Preterea quicquid sit de obiectione criminū per tex.
illius. c. presentiū. nō sic est in obiectione inimicitie capitalis:
qꝛ illa nō est obiectio criminosa eū potuerint inimicitie p̄dicte
interuenire sine aliquo delicto illoꝝ testiū cōtra quos oppone
batur. vnde non cadebat alia specificatio: quia nō sigillabat
personas testiū aliqua infamia iuris vel facti qꝺ nō sic est in ex-
ceptione criminū nec reperitur statutū in criminibus qꝺ sigil-
latim specificetur. ¶ Concluditur ergo ꝙ dicti nobiles fuerūt
grauati in predictis duobus: scꝫ quia fuit denegata dilatio sal
tim tacite postq̄ ex iusta causa impedimenti fuit petita. Itē qꝛ
non fuerūt articuli obiectiui admissi contra personas testium
similiter fuerunt grauati in nimis breui dilatione data ad op-
ponendum contra testes: scꝫ quattuordecim dierū cum tanta esset
copia attestationū ꝙ vix infra mensem potuerit haberi. ¶ Nā
debuit dari vt inciperet postq̄ copiā habuissent vel per eos ste-
tisset quominus haberent: non aūt debuit dari taliter ꝙ incipe
ret anteq̄ haberet dicta testiuꝫ: ꝛ sic anteq̄ scirent ꝙ haberent
opponere saltim contra dicta: quia non valenti actuꝫ facere nō
debet incipere terminus currere. argu. l. si seruus. ff. de stip. ser.
C. de anna. excep. l. j. in fi. Constat autem istud esse tale graua-
men a quo potest appellari. de dila. c. j. ꝛ. iȷ̄. non ergo ruit dicta
appellatio ex quo nō fuerit interposita ex causis iustis: nec etiā
ex eo ꝙ non fuerint specificati in appellatione: qꝛ immo fuerūt
ꝛ ex tenore eius apparet.
3 ¶ † Solū ergo est vidēdum an ruat ex eo ꝙ nō fuerit interposi
ta infra decē dies a die illati grauaminis qꝺ videt̄. vt in. c. cō
certationi. de appel. lib. vj. ¶ Breuiter circa hoc ꝯsidero tres
casus prout possum colligere ex dictis doctorū. Nam interduꝫ
iudex grauat partē expresse interloquēdo ꝛ nūc est appellāduꝫ
infra decē dies a die late interlocutorie. vt. d. c. cōcertationi. ꝛ
not. in Spe. appel. §. restat. ver. sꝫ quid dices. in prin. ꝛ ita s̄m
eum debet intelligi qꝺ not. Hostiē. in. c. vt debet. in fi. de appel
la. super verbo de maioribus. appello autē quantū ad proposi
tum interlocutoriam expressam illā per quā iudex declarat ali
quid fiendū vel non fiendum: puta articulos admittendos
vel nō admittendos: talis nanqꝫ interlocutoria vim habet dif
finitiue quo ad illū articulū. vt est tex. cū glo. in. l. si quis iusiu
randū. C. de rebus credi. ꝛ hoc voluit Host. ꝛ Specu. in preal-
lega. ver. sed quid dices. scꝫ ꝙ tale grauamē hꝫ vim diffinitiue
merito debet appellari infra decē dies a die talis interlocuto-
rie late: qꝛ ipsa interlocutoria verbalis est illa que grauat partē
non autē id qꝺ sequit̄ post eā: qꝛ illud puenit in cōsequētiā pro-
nūtiationis p̄dicte ꝛ tanq̄ ei⁹ executio ꝛ implemētū: ꝛ sic nō de
bet illud attēdi: sed illud ad cuius executionē venit. argu. ff. de
noua. l. si ita stipulat⁹. §. fi. cū. l. seq. ff. de noua. Si eīm pnūtiauit
iudex articulos nō admittēdos ꝛ postea nō adimittit: ista nō
omisso nō est illa q̄ grauet: sꝫ pnūtiatio ad cui⁹ implementū ve
nit ꝛ necessariā executionē: ꝛ ideo a pronūtiatione est appellan
dum nō ab ei⁹ executione sicut in diffinitiua. l. ab executore. ff.
de appel. Pronūtiatio autē est actus instantaneus: ergo ab il
lo instanti incipit currere tempus appellandi.
4 ¶ † Interdū iudex grauat ptē nō interloquēdo exp̄sse vel taci-
te sꝫ poti⁹ exequēdo vt cū incipit nō a declaratiōe alicui⁹ dubȷ̄
sꝫ ab executiōe: vt qꝛ facit aliquē capi ꝛ detineri vel ponit quē i
tenutā bonoꝝ aduersarȷ̄ vel citat aliquē ad locū nō tutū vel as-
signat terminū nimis breuē: q̄ act⁹ lꝫ large loquēdo possint di-
ci snie interlocutorie: vt hr̄ in tex. ꝛ gl. C. de epis. ꝛ cle. l. cū cleri
cis. sup v̄bo sniaꝝ. tū nullo mō habēt instar diffinitiue vel simi
litudinis cū ea: qꝛ nō declarat aliqꝺ dubiū sicut declarāt diffi-
nitiue: nō sic īterlocutorie declarāt aliqꝺ dubiū vt dixi: ꝛ tūc di
co ꝙ isto

to ꝙ isto casu locū habet dictū Hostiē. qđ ponit in.c. romana.
de appel.lib.vj.⁊ refert Specu.in.d.§.restat.ver.ſ3 quid dices.
⁊ Archi.in.c.concertationi.eo.titu. videlicet ꝙ pōt appellari
etiam post decem dies a die incepti grauaminis. ⁊ ratio est: qꝛ
tunc grauamen censetur babere cām successiuā eo qꝛ medium
vel finis grauaminis non potest dici ꝙ veniat ad executionem
principij: quia cum non precesserit declaratio de sic faciendo:
sed incepit a facto eque principale est mediū ⁊ finis grauami-
nis sicut principium: ideo nullū eorū p̄ualet alteri.ar.l.si reus.
ff.de duobus reis.⁊ de fideiuſ.l.gñaliter. ideo non solū ipm pri
mū grauat sed etiā mediū ⁊ finis: ⁊ iō licȝ qs sit exclusus ab ap
pellando ꝑ lapsum.x.dierū a prin. nō tamen est exclusus a me-
dio ⁊ a fine quibus nondū sunt lapsi.x.dies: iō pōt adhuc ap-
pellare a grauamine qđ infertur bodie.⁊ pro hoc optima glo.
que est.C.de serui.⁊ aqua.l.ij.in glo.magna post mediū.ibi dñ
dicit. alij dicūt ꝙ etiā lapsis.xxx.annis intētat̄ negatoria pro
presenti actu: ſ3 nō ꝓ preteritis.⁊ qđ not.per glo.⁊ Bart.in.l.
mariti lenocinium.§.sex mensiū.ff.de adul.⁊ de iureiuran.euȝ
qui.§.in popularibus.⁊ qđ idē Bar.not.in.l.ab bosti.§. ſ3 qđ
simpliciter.ff.quibus ex cau.maio.circa mediū.ibi.pro euiden
tia debet scire ⁊c.que oīa faciunt optime ad propositū ⁊ ꝓ su-
stentatione dicti Hostiē.⁊ Specu. ¶ Nec ob. si dicat̄ ꝙ ipi ba
buerūt respectū ad tp̄s qđ erat ante.c. cōcertationi. sed hodie
per illud.c.videtur ꝙ debeat appellari infra decē dies compu
tandos ab initio grauaminis per illud.c.Nam Archi.⁊ Joā.
and.ibidē in nouella videt̄ sentire ꝙ etiā hodie sit locus dicto
Hostiē.⁊ Specu.ꝙ illud.c.loquitur in grauamine extraiudi-
ciali: sed in iudiciali remittunt ad not.per Host.⁊ Spec.in lo
5 co preallega. ¶ † Interdū vero infertur grauamen per interlo
cutoriam tacitā ꝯtinentē aliquā tacitā declarationē: vt quādo
non incipit a iudice sed a parte prouocante iudicē: ⁊ si pars pe-
tit admitti articulos vel exceptiones: aut dari nouā dilationē
⁊ iudex contempta petitione procedit ad vlteriora quo casu cē-
setur tacite declarare talem petitionēȝ nō esse admittē. vt in.c.
ex parte.M.de appel. Et per cōsequēs dictos articulos vel ex-
ceptiones reprobare qđ tamen est verū si eos vel eas examina
uit non aliter.vt no. Bar.in.l.a procedente.C.de dila. Tamē
aduertendū ꝙ ista repulsio vel declaratio cuȝ sit tacita non est
tanti effectus quanti est expressa: nam non censet̄ facta nisi re-
spectu illius petitionis que tunc facta fuit non autē alterius q̄
postea fieret. Secus in expressa quia cēsetur esse generalis quo
ad oēs que fieri possent: ⁊ sic in rem. ¶ Nam actus ⁊ voluntas
tacita vel taciti non sic late sunt interpretandi sicut expressi: sed
catenus quatenus se extendūt actus ex quibꝯ resultāt.l.j.§.iul.
ff.de itine. actuqȝ priua.⁊ qđ ibi not.⁊.l.fi.C. ne filius ꝓ patre.
de excu.tu.l.volūtarie.⁊ qđ not. Bar.in aut.qui rē.in fi.C.de
sacrosan.eccle.plures bone concordantie colligūtur ex iuribus
allegatis per Joā.in questione posita super regula accessoriū.
in mer.circa prin. Et hoc expresse voluit quasi in terminis no
stris glo.ordi.que est in cle.sepe.circa fi.de verb.sig.in glo.que
incipit videt̄ ꝙ plurale. vbi determinat expressum consensum
partiū preiudicare in tota lite: sed tacitū solum in actu ex quo
resultat.⁊ allegat ad hoc qđ not.in Spec. de appel.§.restat.v.
6 ⁊ not.ꝭm Uin.⁊ de cita.§.j.ver.quid si reus.in quibus locis re
citat̄ dictū Host. in casu nostro loquentem de quo.s.dixi.† Et
per ista allega.dat intelligere dicta glo. ꝙ tacita interlocuto-
ria preiudicat solū in illo actu ex quo resultat: ⁊ in illa petitio-
ne non in alia que postea fieret. Modo nos idem debemus di-
cere in casu isto.si enim procura.dictorū nobiliū non petijssent
iteruȝ articulos admitti die.xij.maij: nō habuissent ius appel
landi ratione denegationis facte per prius: quia quo ad peti-
tiones factas per prius prefata tacita interlocutoria transiuis-
set in rem iudicatā postq̄ȝ infra decē dies a die processus ad vl-
teriora ex quo resultat declaratio ⁊ interlocutoria p̄dicta non
fuit appellatum: verū licet per hoc esset exclusus a beneficio pri
marum petitionū: non tamen fuit sibi clausum os quominꝯ ite
rum posset petere per iam dicta: ⁊ per consequens a denegatio
ne facta ab ista vltima petitione bene potuit appellare: qꝛ ap-
pellauit infra tempus debitū. ¶ Nā ex renouata petitione ⁊ ex
reiterata denegatione censetur renouatuȝ grauamē ꝙ nō esset
si non fuisset renouata petitio.ar.eorū que habentur per Bar.
in.l.valerianꝯ.in fi. de preto.stip. a qua noua petitiōe nō erāt
exclusi per precedentes tacitas interlocutorias vt dixi: ⁊ iō cen
setur nouum grauamen. Sed si fuisset interlocutoria expressa
secus: qꝛ fuisset per eā exclusus tam a precedentibus petitioni-
bus q̄ȝ a sequentibus: ideo non censetur grauamen nouū ꝑ iam
7 dicta ⁊ allegata.s. ¶ † Nec ob. ꝙ predicti nobiles vel eorꝫ ꝓcu
ra. fuerint reputati contumaces quantū ad exceptiones nō op
positas: quia contumacia non afficit quem nisi damno expen-
sarum: nō autem damno litis seu perditionis iuris sui.l.con-
tumaciam.§.cōtumax.⁊ ibi not.ff.de re iudi.vnde dicta inter-
locutoria nō obstāte qꝛ adhuc poterant petere articulos ⁊ exce
ptiones admitti: nec etiā excludebātur ꝓpter lapsum termini
breuis: tum qꝛ nō fuit assignatus cū cause cognitione: ergo ⁊c.
per ea que not.Dy.in.c.indultū.de regu.iur.lib.vj.tū qꝛ ius al
terius partis non erat effectū deterius: sed erat eque saluū post
terminū sicut ante.ar.l.ij.si post tres.in fi.ff.si qs cau.⁊ de opti.
leg.l.mancipiorꝫ.⁊ qđ no. Cy.C.qui accu.nō pos.l.si ea.
8 ¶ † Circa vltimū: scȝ de lapsu anni si vera sunt que narrant̄ ꝑ
allegantē.s.ꝙ postq̄ȝ appellās cepit ꝓsequi corā delegato pape
dictā cām aduocauit a delegato primo ad instātiā appellati et
eam cōmisit dño epō mantuano ⁊ fuit negligēs in p̄sentādo cō
missionē clarissimū est ꝙ lapsus illius anni non nocet appellā
ti: qꝛ per eū non stetit cum semper fuerit diligens ⁊ nunq̄ȝ cām
deseruit prosequi sed stetit per papā ⁊ per partē aduersam.vn-
de etiā alio impedimento in personā appellati nō subsistente
debet habere scđm annū: ita determinat expresse Joā. and.in
nouel.in.c.ex ratione.de appel.in vlti.col.ibi.sed videtur aliq
bus ⁊c.pro hoc in aut.item si appellatione.C.de tempo.appel.
⁊ in cor.vnde sumitur.vbi qñ stat per iudicē non per appellan
tem nō currit tempus.pro hoc etiā.l. intra vtile.ff. de mino.de
excu.tu.si cū ipse.⁊ qđ not. Cy.in.l.fi.C.de adul.s.ꝙ tēpus non
currit qñ stat per alteram partem. ¶ Preterea etiā qñ non ste
tit ꝑ iudicē nec per alterā partē sed stetit per casum contingen-
tem in personā appellantis quominus posset prosequi: ſ3 regu
lariter talis casus soleat nocere illi in cuius personā accidit.ff.
de consti.pecu.l.item illa primi prin.scȝ in versi.proinde si vali
tudine fuit impeditus ⁊c.⁊ not.in.l.item si vno.§.item cū qui-
dam.ante fi.glo.magne.ff. de loca. tamen hoc casu sibi nō no-
cet immo impedimentū etiā vnius diei facit vt totus secundus
annus ⁊ integre detur cum restauretur a iure sine ministerio iu
di.licet eo casu quo iudi.ministerium requiritur non restauret̄
nisi tantū tempus quantū est illud in quo fuit impeditus.l.ab
hostibus.§.sed ꝙ simpliciter.⁊.l.necnō.§.si ferie.ff. quibus ex
cau.ma.ita not.per glo.in.c.si electo.de elec.lib.vj.super verbo
fraudulenter.⁊ alleg. Inno.⁊ Hostien.in.d.c. ex ratione.⁊ ibi
etiam Joā.and.in nouella in vlti.col.⁊ Ange. de peru.in.l.⁊
ideo hesitat̄.ff.de verb.oblig.vbi hoc idem recitat ⁊ dicit se ita
consuluisse in ciuitate Uenetiarū. Si ergo impedimentū ꝓue-
niens ex casu contingente in personā appellantis nō aūt facto
iudi.vel appellati etiā si sit vnius diei facit vt integre secūdus
detur ꝭm Inno.⁊ Host.⁊ glo.ordi.de quibus.s.⁊ etiā Ange.
de peru.quanto fortius si impedimentū qđ prouenit facto ad-
uersarij vel iudi.per iura.s.allega. ¶ Quod ergo dꝛ in.c.sicut
appellatio.de appella.in cle.vt per lapsum anni si tamen ap-
pel.non fuit expedita sententia trāseat in rem iudicatā ꝓcedit
qñ toto anno appellans fuit negligens vel partim diligens ⁊
partim negligēs: si vero nunq̄ȝ fuit negligens sed semper dili-
gens vel partim negligens seu partim diligens ⁊ partim impe
ditus quo impedimento durante nec negligēs nec diligens po
test dici fuisse: tūc datur secūdus annus ipō iure etiam si in vno
die fuerit impeditus ꝭm Inno.Hosti.⁊ glo.vbi.s.ſ3 Bart.in
aut.item si appellatione.C.de tempo.appel.videatur require-
re ꝙ fuerit impedimentū vnius mēsis: ſ3 esset temerariū recede
re a supradictis canonistis: maxime cū causa cognoscit̄ ex dele
gatione pape.credo etiā ꝙ ⁊ si opi. Bar. esset vera in casu nr̄o
fuerit impedimentū vnius mēsis ⁊ vltra: cū igit̄ in casu nostro
semper fuerit diligēs pars appellās ⁊ nunq̄ȝ negligēs nec ꝑ eā
stetit quominus cā terminaret̄ infra annū: sed stetit per alteraȝ
partē q̄ fecit cām aduocari a primo delegato ⁊ cōmissionem ne
glexit p̄sentare sine dubio dat̄ secūdus annus: qꝛ etiā si per ap-
pellatū nō stetisset sed per appellantē propter casum contingē-
tem in eius persona idem esset vt.s.dixi. Laus deo.

¶ Consilia mei Pauli de cast.vtriusqȝ iuris doctoris reddita
in Auinione tempore quo ibi residentiam feci per annos decē
⁊ octo.M.cccxcv.vsqȝ in.M.ccccij.

¶ Casus talis est.

¶ Quidā nobilis cōstituit ꝓcuratorē ⁊ dedit sibi mandatū ad
laudandū alienationes que fierēt de feudis que tenent̄ ab eo et
inuestienduȝ illos qui fierent ⁊ qui sibi viderentur ⁊ placerent
etiam vbi mandatū magis exigerent speciale: modo quidam
nobilis qui tenebat ab eo quoddā feudū nobile vendidit illud
cuidā ignobili ⁊ procurator p̄dictus laudauit ⁊ inuestiuit: nūc
dictus nobilis cōstituēs nō habet ratū factū ꝓcuratoris dicēs
ꝙ ipse non intendebat sibi dare potestatē laudandi alienatio-
nes factas ignobilibus de feudo nobili: qꝛ ipse nō cōsueuit ta-
les alienationes approbare nisi aliqđ emolumentū sibi proue
niret: ⁊ ideo vendidit ius prelationis cuidā militi: ⁊ similiter
ep̄s loci qui est maior dñs dicti feudi a quo dictꝯ ꝯstituēs tȝ non
hȝ illā vēdi.ratā: q̄rit̄ nūc qđ iuris ⁊ qs babeat potiꝯ ius an ille

emptor an miles quē dominus inuestiuit de iure prelationis ꝛ simi. que actio intentari debeat contra possidentem.

ℂ Consilium. cccxxv.

1 ☞ Dominus constituens procuratorē ad laudādū ꝛ approbandū alienationes feudorū intelligitur cōstituere ſm naturā feudi ꝛ consuetudinem ipsius domini.
2 Alienatio feudi dꝫ fieri i similē psonā vt nobilis vēdat nobili.
3 Verbū videt̄ ꝛ verbū placet intelligūtur arbitrio boni viri.
4 In generali mandato si dicat̄ ꝛ concedo potestatem in his que requirunt speciale mandatum quid operetur.
5 Que actio competat habenti ius prelationis contra possidentem feudum indebite.

In christi nomine amē.

1 ℂ † Laudatio ꝛ inuestitura facta per procuratorē istū non valuit: qꝛ non habebat mandatū ad inuestiendū non nobilem: vt. j. ostendā. ꝛ ideo nō ꝓstat impedimentū quominus valeat inuestitura vel traditio future prelationis postea facta per dn̄m in militē. vt in. c. nō ꝓstat. de reg. iur. lib. vj. de spō. cū apostolica. de elec. cōgregato. Qd autē nō haberet ad hoc mandatū ptꝫ: qꝛ ille qui cōstituit eū nō potuit plus iuris in ip̄m trasferre ꝙ ipse haberet: nec aliud sibi mādare ꝙ ipsemet posset. arg. ff. de leg. j. l. si domus. §. fi. de acqui. rerū do. l. traditio. j. q. vij. daibertuꝫ. de iurepatro. c. ꝙ autē. sed constituens non potuisset hoc facere sine consensu episcopi q vt dicit̄ est maior dn̄s feudi: qꝛ ille qui tenet ab altero in feudū nō pōt alteri in feudū dare qui nō sit ita bone cōditiōis sicut ipse. vnde si vasallus est miles sine voluntate dn̄i dare nō pōt in feudū nisi militi. de. l. cor. c. similiter. in vsibus feudo. ergo istud feudū sic nobile ꝛ per nobiles tenet nec ipse dn̄s de laugiaco nec etiā nobilis Joannes poterant sine cōsensu ep̄i alienare vel ꝯsentire ꝙ alienarent̄ in nō nobilē: ꝛ per cōsequēs nec mandatū ad hoc dare potuit procuratori: qd ergo ille fecit videtur factum a non procuratore cum in eius mandato non caderet: ꝛ ideo non preiudicat dn̄o. ff. de manumis. seruus furiosi. de curato. furio. l. ab agnato. ꝛ. l. fi. ff. qui ꝛ a quib⁹. ℂ Preterea posito ꝙ potuisset hoc sibi mandare constituēs: tamē mādasse non videtur qd pluribus modis ostenditur.

2 ℂ † Primo qꝛ nō videt̄ mādare ꝙ laudet vel consentiat alienationi prohibite sed permisse. arg. ff. de condi. inde. l. si pro cura. de solu. l. is cui. §. flauius. sed nobilis Joānes q tenebat feudum prohibitus erat alienare in non nobilē cum ipse esset nobilis: vt. d. §. similiter. de lege cor. Nā ꝛ dn̄s sine voluntate vasalli nō potest proprietatē ꝛ directū dn̄iū alienare in hoīem inferioris dignitatis ꝛ gradus ab eo. eo. titu. §. ex eadē lege. ergo nec ecōtra multofortius: qꝛ pariter adinuicē tenent̄. vt in titu. qualiter vasal. de propri. pri. facit. c. cū dilecti. de maio. ꝛ obe. ℂ Secūdo ostenditur qꝛ nō videtur sibi mādare ꝙ consentiāt alienationi cui constituens nō erat solitus cōsentire. ff. de pig. act. l. vel vniuersorum. ꝛ ibi not. sed illi tm̄ cui consentire dominus solitus erat. ff. ad maced. l. iul. §. qd dicit̄. qꝛ cum de verbis dubitatur recurritur ad consuetudinē loquentis. de leg. iij. nūmis. de testa. heredes palam. §. sed si notum. in fi. ꝛ de insolitis non videntur loquētes sentire. C. de pigno. act. l. que fortuitis. ff. de contrahen. empt. fistulas. §. frumenta. sed constituēs non erat solitus consentire alienationi que fieret in nō nobilē sꝫ in nobilem tm̄: ergo nec illud dꝫ mādasse. facit. ff. de edili. edic. l. ꝙ si velit. §. qui assidua. ꝛ. C. de iure fisci. l. super creandis. lib. x. ℂ Tertio quia in generali mandato non veniunt ea que quis non esset specialiter cōcessurus[a]. ff. de pigno. l. obligatione generali. nec illa que in signū cuiusdam specialitatis solitus erat dn̄s sibi reseruare. ff. de offi. lega. qd translatione. nec illa q sapiunt gratiam vel donationē: qꝛ libertates videt̄ dn̄s sibi reseruare. ff. mandati. creditor. §. lucius. de pactis. contra iuris. §. filius. C. de trāsac. si preses. ff. de decre. ab ordi. fa. ambitiosa. cum simi. sed certe dn̄s constituens non fuisset specialiter cōcessurus ꝙ consentiret alienationi que fieret in nō nobilē: qꝛ illud solitus erat sibi retinere in signū cuiusdā specialitatis et gratie: qꝛ tali alienationi vt mihi refert dictus constituēs non consentiebat nisi aut volens facere gratiā specialē aut ma. pretium vel cōmodū offerret̄ quam gratiam facere nō est credēduꝫ qd noluerit ꝓcuratori cōmittere: nec etiā cōmodū perdere: nec videtur procurator sꝫ dissipator q cū dāno dn̄i aliquid facit. ff. pro empto. l. qui fundū. §. tutor. ꝛ gratie non cōferunt̄ ignotis cum propter merita vel affectionē persone fiant. arg. ff. pro socio. l. nec adiecit. que in ignoto non cadunt.

[a] ℂ Cōcessur⁹. a Adde idem do. Pet. phi. cor. in cōsi. ccxxv. inci. de plurib⁹. p totuꝫ. in. ij. parte.

ℂ Quarto probatur qꝛ procurator videtur cōstitutus ſm conditionem rei super qua constitutus est. de offi. delega. cū olim abbas. ꝛ illa cōditio inest ei procuratori super illo facto. argu. ff. vt leg. no. l. j. §. sub conditione. de vsuris. §. stipulatus. si qs cau. si eū. §. qui iniuriarū. de leg. iij. cū quis decedens. in princi. sed istud feudū est nobile ꝛ non nobilis non est capax ei⁹ sine voluntate dn̄i expressa. arg. ff. de leg. iij. l. fideicō. §. si seruo. de lega. j. apud iul. §. fi. cū. l. seq. ꝛ qd ibi not. videt̄ ergo tm̄ sibi mādasse ꝙ cōsentiat alienationi quā natura feudi requirit: nec videtur constituens de non capace huius feudi sensisse. argu. de lega. ij. lucius. §. lucius titius damam.

3 ℂ † Quinto qꝛ constituens dedit sibi potestatē inuestiendi illū vel illos quos sibi videbit̄ ꝛ placebit: ꝛ sic fuit vsus his duob⁹ verbis. s. videbitur ꝛ placebit: que verba nō importāt liberam potestatē sed arbitriū boni viri: scꝫ illud qd de iure vel consuetudine fiendū est. De primo ptꝫ in. l. fideicōmissi. de fideicom. lib. ꝛ not. in. c. ij. de cor. vitia. in glo. super verbo videbitur. De secūdo ptꝫ in. l. thais. §. sororē. de fideicom. lib. ꝛ. l. lucius. coniuncta. l. fideicōmissa. eo. titu. ꝛ no. in. l. fi. in prin. de lega. j. per Bart. Videri aūt non debet iustū ꝛ equū huic procuratori consentire alienationi que fit contra naturā feudi: ꝛ per quā eius conditio deterioretur: qꝛ fiat de nobili ignobile sicut dicim⁹ in vsuario vel vsufructuario q debent vti ꝛ frui arbitrio boni viri qd importāt illa verba videbitur ꝛ placebit. vt. l. i. §. habet autem. ff. vsufruct. quemadmo. cauea. et in arbitrio boni viri cadit vt non mutēt statum rei etiam in melius: quia per omnem mutationem videtur deteriorari. vt. l. fi. de vsu ꝛ ha. de vsufru. hactenus. videtur autē mutari conditio feudi si de nobili transiret ad non nobilem: quia mutatione persone mutatur status rei. ff. de acqui. heredi. l. j. §. per procuratorem. in fi. C. de imponen. lucra. descri. l. j. in fi. lib. x. ff. de colla. l. i. §. antepe. facit de leg. iij. l. patro. §. quindecim. ꝛ. C. de inoffi. testa. l. fi. in fi.

4 ℂ † Sed predictis obstare videtur: qꝛ dn̄s cōstituēs dedit sibi potestatem etiā in his que mandatū exigebant speciale: vt patet ex forma procuratorij: sed per mandatum speciale potuisset hoc fieri: ergo ꝛc. Respondeo illa verba generalia parū operātur: immo nihil nisi aliqd de specialibus exprimatur: tunc em̄ veniunt oēs alij similes: al's nullus casus specialis venit. si qs cau. sed ꝛ si qs. §. quesitū. ꝛ ibi not. de ꝓcu. q ad agendū. lib. vj. not. in. c. ex parte tua. de offi. de lega. in glo.

5 ℂ † Ultimo si queritur quā actionē intētabit iste miles cōtra possidentē. Respondeo personalem actionem nō habet: quia secum non contraxit: nec rei ven. qꝛ non est dn̄s rei feudalis: qꝛ non fuit in possessionem inductus. l. traditionibus. C. de pac. verūtamen habet quoddā ius incorporale ꝛ rei annexum: scilicet ius prelationis in re de quo fuit inuestitus a domino vigore cuius iuris competit sibi cōfessoria vel quasi. institu. de act. §. equa. ꝛ quod no. Inno. de maio. ꝛ obe. c. inter quattuor. que competit cōtra quēcunqꝫ detentorem ꝛ turbatorem iuris. ff. si seruitus ven. l. si quis diuturno. ꝛ qd not. per Cy. in rubrica de vsufruc. intentabit ergo confessoriam directam vel vtilem petens declarari se preferēdū in dicta re quo facto petet officio iudicis illum cogi ꝛ compelli ad restitutionē rei restituto sibi pretio. facit. ff. de rei ven. l. ex diuerso. §. j. in verbo declarauerit. et si seruitus ven. l. sicuti. §. si queratur. Laus deo.

ℂ Casus talis est.

ℂ Dominus Hugo Bornazoli in suo vltimo testamento inter cetera legauit tribus nepotibus suis cetera bona sua. Item ordinauit et precepit ꝙ si vnus predictorum trium nepotum legatariorium contraheret matrimonium vel religionem intraret vel decederet ꝙ bona predicta ad reliquos duos equis partibus deuoluerentur. Itē si duo contraherent vel religionē intrarent vel decederēt quo ad tertiū superstitem bona predicta deuoluerentur. Item voluit ꝛ ordinauit ꝙ si ipsi tres per mortem vel introitum religionis vel per contractū matrimonij: vt predictū est: deficerent bona ip̄a deuoluerentur plene ꝛ integre ad clericū maiorem natu generis sui descendentem per rectam lineam masculinā ex aliquo duorū fratrū ipsius testatoris: et prohibuit dictos tres legatarios bona legata alienare. Mortui sunt tres legatarij antedicti ꝛ nepotes testatoris predicti: ꝛ nunc quidam monachus expresse professus ordinis sancti Benedicti descendēs ex recta linea masculina fratris ꝛ maior natu: quia maior natu dicit ad ipsum bona predicta ex verbis et mente testatoris plene ꝛ integre deuoluta. Alter clericus secularis etiā de genere descēdens ex recta linea vt monachus minor tm̄ natu dicit cōtrariuꝫ ꝛ ad ip̄m bona ꝓdicta pertinere dicens monachū ex eo qꝛ religiosus nō posse venire ad bona predicta obstante vt allegat voluntatē testatoris. Querit̄ an cōditio apposita instituto censeat̄ apposita substituto. Scdo an in facto ꝓposito noīe clerici veniat monachus. Tertio qs istoruꝫ an monachus maior natu vel secularis clericus minor natu q ambo descēdūt ex recta linea masculina fratrū testatoris sit potior in ipsis bonis ꝛ ad quē ꝑtineāt maxime cū nulli eorꝫ debeātur nisi ad vitā: ꝛ qꝛ secularis clericus minor natu intēdit excludere maiorē

dere maiorem natu ex eo tantum quia est monachus.

Consilium.cccxxvj.

1 ☞ Conditio expressa vel tacita per quam retrahitur legatarius a voto intrande religionis reijcitur de legato et purum remanet.
2 Quod aliud sit non relinquere monacho: aliud si nō fiat monachus: illud enim fieri potest: hoc vero minime: ⁊ aliud ē cessatio voluntatis aliud conditio.
3 Appellatione clericorum veniunt monachi tonsorati ⁊ in ordinibus existentes.

In christi nomine amen.

1 † In hac substitutione facta de clerico maiori natu vltra conditiones expressas in esse puto quandam tacitam ex presumpta voluntate defuncti. s. si dictus maior natu monachus nō est vel non fuerit. hanc enim puto fuisse testatoris intētionē vt substitut⁹ nō sit monachus: sʒ secularis. noluit enim bona sua deuenire in monasteriū: sed in cognatiōe sua cōseruari. qđ colligitur ex duobus. Primo ex modo substituēdi. substituit enim alterum alteri si monasterium intraret. Secūdo quia prohibuit alienari bona. Ex qbus duobus aperte colligitur testatoris intentio. ar. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. vel singulis. in fi. C. eo. ti. l. penul. ff. de le. j. l. filius. §. diui. de leg. ij. §. fratre. si enim voluit ꝙ psone nepotū q̄s plus dilexit p introitū religionis priuent̄ bonis forti⁹ hoc voluisse videt̄ i psonā substituti: vt si monachus sit nō admittat̄. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. publi⁹. §. titia. ⁊ l. si qs. cū al's em̄ statim videt̄ velle ꝙ statim noluit. s. bona puenire ad monasteriū p substitutū ꝙ prius noluerat ex psona nepotū ꝙ nō est presumēdū ꝙ voluerit testator statim penitere prioris volūtatis. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. nā ad ea. Jccirco putandum est talē voluisse fore substitutū qualē pmanere voluerit primos legatarios. ⁊. ff. de fun. instr. l. iij. in pn̄. ibi dn̄ dicit. tandē in cām fideicō. videri deductū placuit ⁊c. q tex. bn̄ facit. talia em̄ sunt subiecta qualia p̄dicata demōstrāt. ff. de vino tri. ⁊ oleo leg. l. fi. §. cui dulcia. ⁊ ꝙ de tali non videat̄ sensisse bene facit. l. quāq̄. ff. de ritu nup. subest igitur in hac substitutione quedam tacita conditio vltra expressam ex presumpta mēte defuncti: videlicet si maior natu monachus non fuerit sed secularis clericus. nam ⁊ si verba puta sint interdum tacita subest conditio. ff. ad trebel. vbi pure. in prin. ⁊ l. epistolā. §. fi. de auro ⁊ argen. lega. l. filiam. Ad propositum igitur puto sic dicēduʒ. ꝙ aut iste maior natu tpe testamēti monachus erat ⁊ tūc ad substitutionē nō admittit̄ q̄r nunq̄ in substitutione fuit cōprehensus. illa eni v̄ba generalia nō includebant religiosum vel monachos cū prius monachos factos priuari voluit. arg. ff. de le. ij. lucius. §. lucius titius damā. ⁊. l. cum pater. §. libertis. nec dici pōt hanc cōditionē reijci q̄ ꝯtra votū religionis tendat. nō em̄ cōditio sed voluntatis cessatio: q̄r nō affuit illa qualitas quā testator reqsinit videlicet ꝙ sit secularis ergo semp fuit in eo substitutio p nō scripta. C. de here. insti. l. si pater. ⁊ l. nec apud. ⁊ de fideius. l. eaʒ quā. ff. de excu. tu. l. athlete. §. dat remissionem. fuit em̄ sibi liberuʒ monachū nō substituere. C. de epis. ⁊ cleri. l. deo nobis. §. j. Jtem non pōt dici hoc esse cōtra votum religionis cū iam monachus sit: non eni amodo est in ptāte sub spe lucri vitā religiosam relinquere. Si vero tpe testamēti erat secularis tunc subverbis substitutionis cōprehendebat̄ sub tacita tn̄ cōditione si monachus nō fieret. hec aūt cōditio tanq̄ turpis ⁊ cōtra votum religionis reijcit̄. vt in aut. de san. epi. §. sed hoc p̄senti. vere enim ista tacita cōditio tūc est cōtra religionis votū: cū eni secularis sit in ptāte sua intrare religionē vel nō bn̄ sub spe substitutiōis posset ab introitu retrahi idcirco reijciēda est perīde ac si exp̄sse sub illa cōditiōe esset substitutus: videlicet si religionē nō intraret quā reijci cōstat indubitanter. per. d. §. sed hoc pn̄ti. ⁊ qđ no. in. c. in pn̄tia. de proba. Jdē putarē si igressus esset religionē tēpore testamēti sʒ nō esset tacite vel exp̄sse professus nā sub spe bonorum ⁊ substōnis posset a proposito resilire. ad hoc de reg. statutum. lib. vj. Cum vero testamēti tpe iam erat professus hec rō nō subest ⁊ idcirco testatoris intētio seruāda est: q̄r seruari pōt
2 sine iuris offensa. † Ptʒ igit̄ ꝙ aliud est nolle iā monacho relinquere qđ fieri pōt q̄r nihil seqtur ꝙ sit cōtra iuris dispositionē: aliud est relinquere seculari sub cōditione si nō fiat monachus vel sub illa cōditiōe ip̄m grauare ⁊ hoc fieri nō pōt: q̄r offenderet̄ iuris dispō ⁊ votum castitatis. vn̄ valet legatum tanq̄ vtile reiecta conditione vel legato inutili. primo eni casu nunq̄ monachus habuit volūtatem defuncti. scđo casu sic sed cum grauamine. ad qđ facit. l. in prioribus. ⁊ l. oīmodo. de inoffi. test. nam si filio relinquitur legitima grauamē in ea appositum reijcit̄: q̄r volūtatē patris filius habuit. sed si priuauit omnino nō pōt dici grauamē reijci imo nunq̄ fuisse sibi relictū ⁊ sic rūpit. facit. l. nunq̄. C. de reuo. do. de pac. tale pactum. §. si.

3 † Sed subest dubiū an appellatione clerici cōprehēdat̄ monachus. Rn̄deo sic si clericus tonsoratus erat. pōt eni esse monachus professus nō tn̄ clericus ⁊ tūc comprehenderetur. de elec. ⁊ elec. lib. vj. nam non oīs monachus est clericus nec omnis clericus est monachus. sed si vtraqʒ qualitas in eodē cōcurrit altera p alterā nō absorbet̄. ff. de extraor. cogni. l. si eū. §. j. in fi. de acti. ⁊ obli. l. cessat. de cōdi. ⁊ demon. falsa. §. j. ideo expressa vna qualitate venit alia sibi coherens: exp̄sso eni nomine monachatus veniunt monachi clerici ⁊ nō clerici: ⁊ exp̄sso nomine clericatus veniunt clerici monachi ⁊ clerici nō monachi. nam si testator hʒ quosdā seruos textores tm̄ quosdā vernas tm̄ quosdā nō textores ⁊ vernas legādo seruos vernas veniunt illi q sunt verno tm̄ ⁊ illi qui sunt v̄ne simul ⁊ textores. de lega. iij. seruis vrbanis. §. fi. Jteʒ q̄r dicitur clericus a cleros grece. i. sors latine. i. in sorteʒ dn̄i vocatus. xij. q. j. duo sunt. hec autē iterpretatio cōuenit etiā monacho si clericus est igit̄ ⁊ interpretatum. de dolo. l. j. §. ad p̄dicta facit. c. clerici. de v̄bo. signi. ⁊. c. cū dilectus. de simo. de priuileg. per exemptionem. lib. vj. Laus deo.

Casus talis est.

Petrus religiosus cluniacē. electus est in abbatē dicti monasterij sed eius electio i romana curia repulsa est potētia cuiusdā magni principis secularis q nepotulū suū ioānem monachū alterius monasterij facit p̄ferri electioni ipsius Petri. q nepos factus abbas bullis sue puisiōis a curia obtētis ad honorem sui auūculi. s. illius potētie principis psonaliter p̄sentis suū pōposum in dicto monasterio facit ingressum vltra cōsuetum fieri et magnas cōsumit pecunias pro ingressu p qbus soluēdis sub sigillo suo pprio absqʒ sigillo conuentus dicto principi auūculo suo confitet̄ se debere ex p̄o mutuo. M. ⁊ ponit̄ in lr̄a p vtilitate monaste. p̄stitum. princeps sciens firmiter nepotem suū debere de primio ep̄ari dubitās ne lr̄a obligatoria sub sigillo proprio abbatis sufficeret ad executionē faciēdā ꝯ successorē abbatē facit citari Joānē abbatē nepotē suū ad recognoscendū sigillū et debitū in curia parlamenti regis parisieñ. in qua dictus Joannes abbas cōfessus est sigillū ⁊ debitū prout in suis lr̄is cōtinetur. dat̄ arrestū sub his v̄bis. dictū ioānē abbatē bona sua ⁊ tpale dicti monasterij cōdēnat curia vsqʒ ad illā summā ⁊c. cōuētū ⁊ bona sua absoluit ab impensis. His factis princeps virtute arresti p̄dicti facit poni ad manum regiā tpale abbatis p̄dicti: sʒ nō exequi. postea ifra paucos dies ioānes abbas p̄dictus factus est ep̄s ⁊ in abbatia succedit Petrus cōtra quē ⁊ eius tpale exeqtur arrestū vsqʒ ad summā p̄dictam ⁊ vltra dānificat̄ in totidem vltra sortē p officiales regios q etiā abbas translat⁹ ad ep̄atum vniuersa bona mobilia dicti mona. secū deportauit ad ecclesiam ad quam translatus est: ⁊ tpe quo monasterio p̄fuit nihil soluit de debitis nec reparationes fecit. Nunc queritur de sequentibus dubijs.

Et primo an ecclesia aut successor teneat̄ ad expen. pōposas ad honorem gestas non necessarias nec vtiles ecclesie.

Secundo an abbas possit mona. ⁊ successorem sub proprio sigillo obligare pro debito per eum contracto intantum ꝙ successor teneatur.

Tertio an arrestū curie latū ꝯ ioānem abbatē ⁊ tpale abbatis posset exeq ꝯtra Petrū abbatē successorē: an eo ip̄o ꝙ trāslatus est ioānes expiret arrestum ⁊ obligatio quo ad moñ. ⁊ successorem ⁊ sequat̄ psonam ioānis abbatis obligatam: hoc est q̄rere an psonalis fuerit an realis obligatio de qua. s̄.

Quarto an illa principatio seu initium curie plamenti q̄ facta est per sententiam latam tempore ioānis abbatis. s. añ eius translationē afficiat successorem scilicet Petrum intantū ꝙ executio possit fieri contra eum post ioannis translationem: ⁊ si sit an habeat Petrus actionem contra ioannem nunc episcopuʒ pro dānis ⁊ interesse ⁊c.

Quinto an mutuū factū cōsanguineo eccle. p secularem consanguineū censeat̄ factū intuitu ecclesie aut persone: ⁊ qs teneatur an persona aut ecclesia.

Sexto an abbas factus episcopus possit bona monaste. deportare: ⁊ si fecerit an teneatur ad restitutionem.

Septimo an abbas teneatur soluere debita i quibus annuatim tenetur monasterium saltem de tpe quo preest monasterio.

Octauo ⁊ vltimo an ad reficiēda tecta ⁊ reparationes teneatur saltem prout suppetunt facultates ecclesie.

Consilium.cccxxvij.

1 ☞ Materiam huius consilij optime colligit Paul. in medio p octo conclusiones: ideo non indiget summarijs.
2 Subde tn̄ ꝙ abbas factus ep̄s dʒ reddere rōnem administrate abbatie successori ⁊ ibi res monasterij relinquere.
Et si nō cōuertit fructus in necessariam monasterij vtilitatem potest de nouo conueniri vt eos restituat quatenus debuerat in negotijs ecclesie conuertere.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Primo queritur[a] posito q de vero mutuo con-
stet facto soli abbati sine couentu: hec est de actuali
numeratione pecunie: vtrum ex hoc teneatur ecclesia vel succes-
sor si pecunia numerata cōsumpta fuit in vtilitatem vel necessi
tatem ecclesie: sed in pomposum ingressum ipsius abbatis z vl
tra morem solitum sumptuosum. Ad hoc responsio clara est q
non: quia nō obligatur ecclesia ad pecuniam mutuatam abba-
ti nisi sit in ipsius necessitatem vel vtilitatem conuersa. C. de sa-
crosan. eccle. aut. hoc ius. ad fi. canonizata. x. q. ij. hoc ius. C. qd
cum eo. l. ea que. extra de deposito. c. grauis. de fideiuss. qd qbus
dam. Et habet hoc locum in tribus casibus sm Innocen. in di
cto. c. qd quibusdam. vt vere debeat probari in vtilitatem eccle-
sie versum: primo in mutuo: secūdo in deposito: tertio qñ res ec-
clesie vēditur p debito. qui casus sunt in iure expressi. in alijs ve
ro casibus non debet esse creditor ita curiosus vt sciat pecuniaz
verti in vtilitatem ecclesie sm Inno.
¶ Sed hic qritur de aliquibus pro declaratione pñtis dubij.
¶ Primo qualiter dicat in vtilitatem ecclesie pecunia cōuer-
ti. Rñdeo cū expendit in rē ecclesie ppetuo duraturaz: vt in refe
ctione domoꝝ vel emptione pdiorū. idē si in quācūqz aliā expē
sam necessariā ecclesie ꝯuertatur vt in alimētis monachoꝝ vel
vestes vel creditoribus monasterij fuerit ex ea satisfactuz. ff. de
in rē verso. l. iij. §. in rē aūt. ff. de impensis. l. j. z. ij. z per totū. no.
Inno. in. c. qd qbusdā. de fideiuss. ¶ Sed tunc ob. sm hoc: quia
videt hec pecunia in vtilitatem ecclesie conuersa cum sit expen
sa pro ingressu monasterij cuius onus ad monasterium specta-
re videt. argu. ff. de lega. iij. l. his verbis. §. fi. de condi. z demō.
l. publius. in prin. z qd no. de elec. c. vt preterite. Sed respondeo
hoc verum esset si facti essent sumptus intra moduz solitum ab
ecclesia subministrari: secus si vltra solitum modum z quanti-
tatem fiant. ff. de pigno. actio. l. vel vniuersoꝝ. de nego. gest. si-
ue hereditaria. C. de epis. audien. l. iij. de condi. z demon. l. cū ser
uus. circa medium. Nam z seruus obligat dominum de in rem
verso: si ex pecunia quam accepit se aluit vel vestiuit sm modū
z quantitatem quā dominus sibi ad hoc subministrare solebat
z non vltra. ff. de in rem verso. l. iij. §. proinde. idem in filio studē
te. ff. ad mace. l. sed iul. §. quod dicitur. in proposito autem pre-
supponitur expensas pro ingressu fuisse factas vltra solitum: er
go ecclesia non obligatur.
2 ¶ † Secūdo queritur vidimus qualiter dicat in vtilitatē eccle
sie conuerti. sed queritur qualiter hoc probetur. Aliqui dicunt
oportere hoc plene z vere probari. ar. ff. de in rē verso. l. iij. §. sed
si sic. z ibi hoc tenet glo. z. ff. de exerci. l. fi. Alij dicunt q sufficit
hoc probari per cōiecturas: puta q prelatus erat diligens vel
res ecclesie indigebāt reparatione tpe mutui z nūc reperiuntur
reparate: psumuntur enim reparate ex pecunia mutuata. C. de
ali. pu. pstan. l. fi. in fi. ff. de exercito. l. fi. z hoc tenet glos. in aut.
hoc ius. Ad hoc rñdeo si quidē pecunia fuit mutuata prelato z
capitulo hocipso videt in vtilitatē ecclesie cōuerti. possunt enī
predicti ecclesie piudicare. extra de ordi. cogni. cū dilectus. z ibi
no. de sacrosanc. eccle. iubemus nullam. Si vero fuit mutuata
prelato tm: tūc siqdē habebat consensum capituli vel conuētus
vt pecuniā simpliciter mutuo acciperet idem. ff. de instito. l. ha-
bebat. in prin. si vero habebat consensum vt acciperet in certam
cām: tunc sufficeret ipsum confiteri se in illam cām accepisse. ff.
de exerci. l. j. §. non aūt. z. §. sed si in ptijs. z Azo. in summa de ex
erci. Inno. in. d. c. qd quibusdā. de fideiuss. si vero nullum habe-
bat expressum cōsensum capituli vt est in casu nostro: tunc puto
q sufficeret pbari per legitimas cōiecturas: puta q prelat9 erat
diligens z res ecclesie q indigebant reparatione reperiuntur re
parate: vt. d. l. fi. C. de ali. pu. prestan. de exerci. l. vlti. presumen
dum est pro prelatis z legitimis administratoribus vbi contra
rium nō apparet. C. qui accusa. nō pos. l. ij. ff. de publi. si multi.
de admi. tuto. tres tutores. hoc veruz nisi vberiores redditus p-
latus habuisset: ex quibus presumi posset factam esse reparatio
nem. vna enim presumptio tollit aliam. ff. de integrum resti. l.
diuus. z ita intelligo predictas glo. contrarias. ¶ Nec ob. l. iij.
§. sed si sic. de in rem verso. quia loquitur in eo q nullum habet
mādatum qui non obligat dominum nisi vere probetur versum
in eius vtilitatem. prelatus autem mandatum habet z quidem
legitimum z a superiore. extra de causa posses. cū super. p Inno
cen. in casu vero nostro presumptiōes iste cessant: quia psuppo-
nitur q pecunia conuersa fuit in pomposum ingressum. z posi-
to q hec non pbarentur nulla reparatio nulla emptio reperitur
facta in quā hec pecunia presumat consumpta: ergo ecclesia nō
est obligata. casus est in. d. l. fi. ff. de exercitoria.
¶ Tertio queritur vtrum ipse abbas sit obligatus pro isto mu
tuo: licet ecclesia non sit obligata. Respondeo sic. ff. si cer. pe. l.
ciuitas. de depo. c. grauis. de pigno. ex presentium. per Innoc.
facit quod no. extra de arbi. per tres. in glo. licz. circa fi. z tenet
certi conditione ex mutuo: cum etiam ipsius gratia factum pre-
sumatur. ff. de nego. gest. si pupilli. §. j. predicta procedunt si de
vera numeratione constaret: z etiam in quam causam numera-
ta pecunia sit conuersa: vel si constat de numeratiōe dūtaxat ex
qbus sm ea que proponuntur dico ecclesiam non teneri: sed ip-
sum tantū abbatem recipientem mutuum.
3 ¶ † Secundo principaliter querit cū in casu nostro appareat so
lius abbatis ꝯfessio sua suffulta sigillo dūtaxat qua dicit se mu
tuo pecuniam accepisse pro vtilitate ecclesie: vtrum hoc preiu-
dicet ecclesie z successori. Et videt q sic. equiparat enī platus
b tutori[b]. in aut. de eccle. ti. ad fi. cuius cōfessio piudicat pupillo
licet restitutionē habeat. ff. de cōfes. l. certum. §. penul. Itē quia
cōfitet de facto suo ergo sibi credēdū est. ff. de edi. edic. l. quero.
in fi. liij. q. tertia. item serui. C. de questi. interrogari. Circa hec
duo sunt vidēda. Primo vtrū hec cōfessio pbet numerationez.
Scdo vtrū probet pecuniā in vtilitatez ecclesie versam. ¶ Ad
primū dico q nō ne factū prelati preiudicet ecclesie. extra de ex
cep. cū venerabilis. xvj. q. vj. si episcopum. Itē qr tūc stat cōfes-
sioni cū preiudicat tm ꝯfitenti nō alteri. in aut. de equa. doti. §.
primū qdem illud scimus. C. de pbat. aut. qd obtinet. de bonis
proscrip. l. si qs hac. q poti. in pig. habe. l. assiduis. de epis. z cle.
l. deo nobis. ff. ad velle. seia mancipia. ff. q frau. cre. l. qui aūt. §.
simili modo. z qd no. C. de iure do. l. vbi. in. xij. q. per Cy. ¶ Itē
qr p cōfessionez inducit mutuū ciuile nō naturale. ff. si cer. peta.
l. j. §. fi. z ibi no. ad qd nō pōt administrator obligare dominuz.
ff. si quid in frau. patro. l. j. §. si mutuaz. vbi videt casus in rōne
sui. ff. de noua. l. si qs debitorem. per Jaco. de are. p Bar. in. d. l.
j. in fi. si cer. peta. vbi etiā dicit q si facio aliquē procuratorez ad
recipiendā pecuniā mutuo z ad confitendum se recipisse q ex il
lius cōfessione cōueniri nō possum nisi de vera numeratione cō
c stet[c]. illa enī vba ad cōfitendū se recepisse debent intelligi. s. pe-
cuniā receptā: als esset donatio: vt. d. §. si mutuam. q non videt
pmissa nisi exprimat. de pac. ꝯ iuris. §. j. sm Bart. cuius verba
satis in proposito cōcludūt. ¶ Et pdicta cōfirmantur autori-
tate glosarū. extra de elec. dudū. el secūdo. in glo. q incipit. not.
ergo. q dicit cōfessionem plati nō nocere ecclesie. Ad idē glo. in
aut. de ali. z emph. §. si vero qs. hoc etiā tenet Guil. de cu. i aut.
hoc ius porrectū. in ver. sed pone. Ceterum si cōtrarium diceret
aperiret via prelatis illicitas excogitare donationes z in preiu
dicium ecclesiarum q facere non possunt: cum sint procurato-
res non dñi. extra de donatio. c. ij. z. iij. idcirco ipsorum malitijs
est obuiandum. ff. de rei ven. l. in fundo. ff. de transac. l. cum hi.
§. si cum lis. ¶ Nec obstat predictis appositio sigilli q nō plus
operatur q ipsius abbatis vera confessio vel confesus. C. de re
bus ali. non ali. l. ij. z ibi nota. est enī sigillum signum confessio-
nis z cōsensus. ff. de pig. si fideiussor. que a prelato facta ecclesie
non preiudicat vt predixi. Item quia sigilla prelatorum inferio
rū ab episcopo parum operantur sm Innocen. de fide instru. c.
ij. Guil. in spec. de proba. c. fi. versi. decimo. ¶ Nec ob. etiam q
de tutore dixi tunc enim eius confessio preiudicat pupillo cum
facta est in iudicio cuius factus est dominus per contestationez
litis. itē propter autoritatem iudiciariā z eius rigorem seruan
dum. arg. C. de iudi. properandum. ad fi. Sed si tutor vel cura-
tor extra iudicium confiteretur se pecuniam pro pupillo cepisse
non preiudicaret pupillo vel minori nisi probaretur vera nume
ratio z in eorum vtilitatem versa. C. quando ex fac. tuto. l. si in
rem. vbi casus. ¶ Item nō ob. q hec cōfessio sit de facto suo. nā
non propterea debet alteri preiudicare. vt nota. glos. ordi. notā
da. ff. si ex noxa. causa agatur. l. ij. §. si absens. vbi habetur q pa-
ter vel dominus possunt reuocare confessionem filij vel serui de
suo facto interrogati. Et hoc de primo puncto. Ex quibus con-
cludo hanc confessionem probare numerationem tantuz respe-
ctu abbatis z vt ex ea possit conueniri. ff. deposi. publia. in fin.
non in preiudicium ecclesie.
4 ¶ † Queritur subsequenter vtrum saltim vigore illorum ver-
borum quibus confitetur re tanq abbas recepisse z pro vtilita-
te ecclesie fiat ipsi ecclesie preiudicium. Videtur q sic. arg. C. de
dona. l. si quis pro redemptione. vbi creditur executori confiten
ti se q recepit in redemptionem captiuorum expendisse. ad hoc
C. de quadri. prescript. l. omnes. §. fi. z qd no. in. l. in contracti-
bus. de non nume. pecu. ff. de iure fisci. l. si procur. §. fi. ¶ Cōtra-
rium dico. nam hec confessio presumitur fraudulenta z simula-
ta respectu ecclesie. vnde omnia verba in ea posita simulationē
sapiunt. ff. de leg. iij. l. cum quis decedens. §. titia honestissima.
de proba. qui testamentum. z qd no. de emp. z vend. ad nostraz.
per Jo. an. C. ad velle. antique. ¶ Simulatio autem z fraus p-
sumitur primo ex parte confitentis: nam posito q vere mutua-
uerit tamen presupponitur mutuasse non contemplatione eccle
sie: sed

a ¶ Primo qri
tur. Ad hui9 cō-
silij materiaz vi-
de oīno. d. Ma-
ri. sozi. i ꝯsil. xv.
incip. visis. ver.
nec ēverum. cum
ver. seq. z ver. est
ergo aduertēdū.
cum vsi. seq. z v.
hec autē conclu.
cū versi. seq. qua
si vsqz ad fi. cōs.
in. j. parte.

b ¶ Tutori.
Adde idem do.
Maria sozi. i cō
sil. xv. icip. visis.
ver. hec aūt ꝯclu
sio. circa me. z in
ꝯsi. xxxij. icip. ex
his. v. hoc pbat.
circa me. i. j. pte.
z do. bar. sozi. in
consi. xlv. incip.
circa. ver. prima
pars. circa prin.
ea. parte. q sunt
similes tutorib9
z curatorib9: qr
post titulum ad
administratio-
nē non accedūt:
nisi prius p supe
riorem eis admi
nistratio decer-
nat obtēta. s. cō-
firmatiōe: als ip
so iure ꝯuarētur
sicut tutores z cu
ratores. z h idez
ez in ꝯsi. ccxiij. in
cipiē. cum in pre
senti. ver. simile
videm9. i. ij. par-
te.

c ¶ Cōstet. Ad-
de idē p. d. Ma-
ria. sozi. in cōsil.
iij. icip. circa pre
sentez. ver. qnto
probat. circa me
diū. in. j. parte. z
p eūdem Paul.
de cast. s. in con-
silio. clxxxvj.

fie:sed ipsius tm̄ abbatis q̄ suus erat nepos ⁊ cōsanguineus.di
cit enim lex φ cum quis actum liberalitatis exercet in consan
guineum aliquam administrationem gerentem: potius videt̄
habere respectū ad sanguinez φ ad officium etiam si nomen ex
pressit officij.ff.de excu.tuto.l.tutor.§.que tutorib⁹.C.de epis.
⁊ cle.aut.licentiā.de testa.c.requisiti.⁊ qd no.ff.de rebus dub.
l.ciuibus.de annu.lega.ānua.§.fi.licet igitur dicat se tanφ ab
bas recepisse ⁊ in vtilitatem ecclesie conuertisse his verbis nō sta
tur:quia ficta presumuntur.ff.de castrē.pecu.l.si forte.C.de col
la.l.si donatione.⁊ ibi no.de sacrosanc.eccle.l.illud.in glo.ordi
naria.sepe enim tutores ⁊ prelati sub pretextu nominis pupilli
vel ecclesie suas simultates tegunt.C.de admi.tuto.l.nō ē igno
tum.de sacrosanc.eccle.sub pretextu.

¶ Scḋo p̄sumitur fraus ⁊ simulatio ex parte eius qui cōfessio
nē recepit:est eni consanguineus cōfitentis:platus autē quan
a tūcūq3 cum alijs ɔ̄bere pmittat̄ cum consanguineis tamen phi
betur[a]:quia presumitur cum eo fraus ⁊ machinatio cōtra eccle
siam adhibita.C.de sacrosan.eccle.aut.qbuscūq3 modis.idem
in tutore ⁊ curatore ⁊ alijs administratoribus qui adhibēdo cō
sanguineos ad ɔ̄hendum fraudulenter gerere presumuntur.ff.
de auto.tuto.l.pupil.§.fi.C.qd metus cā.si p impressionem.de
contra.iud.tu.l.j.presumūtur enim cōsanguinei circa suos cō
sanguineos liberales.ff.de lib.leg.l.aurelius.§.titius testamen
to.hec ergo cōfessio p̄sumitur facta consanguineo poti⁹ animo
donandi φ pro vtilitate ecclesie.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.
l.si seruus cōis.in tex.⁊ glo.de proba.l.pocula.de dona.l.dona
tiones in cōcubinam.§.species.sol.matri.l.que dotis.in glo.or
di.facit.ff.de cōdi.⁊ demon.l.heres meus.§.fi.

¶ Tertio p̄sumit̄ fraus ⁊ animus donādi rōne meriti ⁊ recipro
ce vicissitudinis ⁊ obligationis ad antidora.hic enim consan
guineus eius cui est facta confessio ipsum fecerat ad abbatiam
promoueri.vn̄ in retributione huius videt̄ hic abbas se confes
sum fuisse debitorem eius:cum ex precedentibus meritis ⁊ libe
ralitatibus animus donandi ⁊ retribuendi p̄sumitur.ff.māda.
si vero.§.papa.de leg.ij.codicillis.§.j.de peti.here.sed si lege.
§.cōsuluit.de fideiuſ.q testō.§.j.no.de iusti.⁊ iure.l.ex hoc iure
gentiū.sol.ma.q̄ dotis.de dona.si pater.⁊.l.aquilius regulus.

¶ Quarto p̄sumit̄ fraus rōne honoris ⁊ reuerentie vel verecū
die:hic eni abbas erat vt presupponitur iuuenis ⁊ nepos hui⁹
principis ⁊ dn̄i temporalis.vn̄ de facili potuit per ipsum indu
ci ad faciendū hanc cōfessionē nec ipse denegare sciuisset vere
cundia tentus ⁊ cōcurrentibus alijs circūstantijs de qbus.s̄.ff.
quarū rerū actio nō datur.l.j.§.que onerande.⁊ qd ibi no.

¶ Quinto p̄sumit̄ fraus ex nimie cautele adhibitione:fecit eni
eū ad parlamentū vocari vt suum recognosceret sigillum.quod
fieri non oportebat cū de ipsius confessione cōstaret que etiā si
ne sigillo idem opatur.ad qd.ff.de cōdi.insti.si sub cōditione.

¶ Sexto presumitur vehementer fraus ex his que postea non
p magnum interuallū vt d̄r subsecuta sunt:videlicet q2 post con
fessionē fuit ad epatū promotus ex quo datur intelligi fraudez
fuisse cōmissam in cōfessionem.iste enim cū hoc sciret futurū eē
de proximo vt aliquid lucri ex abbatia sentiret fecit ipm confi
teri se ab eo pecuniam recepisse mutuo qd fraude nō caret cū ex
his q̄ incōtinēti subsequunt̄ fraudis resultat p̄sumptio.de elec.
c.officij.vbi habetur φ si monachus nouiter monasteriū ingres
sus fiat abbas presumit̄ sub hac spe in monasterio receptus.ad
hoc.ff.de priuileg.credi.si ventri.§.in bonis.si cer.peta.lecta.
§.dicebā.Nā ⁊ si quis se debitorē alterius cōfitetur vel bona
sua alienat deinde alios creditores incontinenti acquirit:pre
cedens confessio vel alienatio presumitur facta in fraudem no
uorum creditorum:ideo reuocatur.C.de dona.ante nup.aut.s3
lā necesse.ff.que in frau.credi.si quis cum haberet.si quis te li
berē esse iussus.l.j.§.proinde.idem in eo qui post alienationē vel
donationem incontineuti deliquit:presumitur enim ob futurū
delictum donasse.ff.de dona.post contractum.vbi no.de iure fi
sci.in fraudem.in proposito igitur cu3 iste sciret se de proximo
promouendum videtur ob hoc confessus fuisse potius vt preda
fiat ex monasterio φ pro ipsius vtilitate.

¶ Ultimo p̄sumit̄ fraus ex his q̄ p istū principē q̄ ɔfessionē re
cepit acta sunt:cū eni fecisset arrestū fieri noluit φ executio fieret
nisi postφ ille nepos suus fuit translatus vt totu3 onus reserua
ret successori ⁊ ecclesie sub dolo ⁊ fraudulenter non dubie gestū
est.ar.ff.quibus mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.supuacuu3.ff.de
vsuf.leg.l.pen.in glo.loc.l.⁊ hec distinctio.§.cum fundus.Pz
igit̄ q̄ fraudes ⁊ simulationes circa istam cōfessionē3 occurrūt.
ex qbus sequit̄ φ oia v̄ba circa ipsam posita fraudem sapiunt et
simulationē:nec in p̄iudiciū ecclesie vel successoris est eis adhi
benda fides:sed tm̄ in p̄iudicium cōfitentis:vt.s̄.ostēsum est.

5 ¶ †Sed dicet̄ p̄dicta procederēt si res esset integra ⁊ nō eēt ad
aliquā sniam processum:post sniam v̄o has exceptiōes nō lic3
obijcere.C.sen.rescin.nō pos.l.peremptorias.hoc etiā c3 Inno.
expsse de fideiuſ.c̄ qbusdam.vbi dicit φ si cū dubitat vtrū pecu
nia mutuata plato sit in vtilitatē ecclesie cōuersa lata sit senten
tia vel secuta trāsactio amplius hoc ī dubiū nō est reuocādū.in
casu vero nr̄o secuta est snia curie parlamēti:ergo ⁊c.in hoc stat
pondus nostre materie.¶ Sed rn̄deo dictum Inn.itelligo tri
bus modis.Primo cū illud dubiū fuit ī iudiciū deductu3 ⁊ de
eo plene discusso vel reiecto secuta sit snia diffinitiua ī ɔ̄riū.ff.
de nego gest.finaūt.§.fi.sed in casu nr̄o nulla secuta ē snia diffi
nitiua:s3 potius iterlocutoria vel p̄ceptū.qd p3:q2 in breui tpe
lata fuit ⁊ sine tpis iteruallo iudiciario ordine nō seruato vl' ma
ture de iuribus partiū discusso.de sen.⁊ interlo.om.iudi.l.pro
latā.de resti.in inte.tum ex litteris.qd no.ff.quibus ex cau.ma
io.s3 si p̄tore.§.quotiēs.de ɔ̄sti.c.ecclesia sctē marie.ij.q.j.nos ī
quēq3.scḋo q2 lata est in cōfessum ⁊ iudiciū declinante3.ff.de iu
di.si debitori.de procur.si reus paratus.ad.l.aql.proinde.§.fi.
Non ergo debet qd summarie fit plenarie cognitioni preiudica
re.ff.de lib.agno.si quis a liberis.§.si vel parens.de his q̄ sunt
sui vel alie.iur.l.si iudex.⁊ ibi no.¶ Scḋo intelligo dictū Inn.
cum snia lata est cōtra eccl'iam vel prelatū sub noīe prelature ⁊
ecclesie existentē in iudicio cū cōsensu capituli vel couentus.est
eni tūc intentio iudi.p̄iudicare ecclesie.sed hec snia lata fuit cō
tra ioānem abbate3:⁊ sic potius sub noīe proprio φ plature:q2
propriū nomen p̄cedēs attēdi d3.ff.de stipu.seruo.si seruus com
munis.de offi.deleg.qm̄ abbas.vn̄ nō intēdebat curia plamen
ti p̄iudicare ecclesie.sed soli ioāni abbati.qd expssi⁹ p3:quia cō
uentū absoluit.ad qd no.Inno.vt lite non ɔ̄test.quo
niam frequenter.vbi dicit sententiam iudicis nō p̄iudicare nisi
illi cui iudex p̄iudicare intēdit.si cer.peta.l.non ois.¶ Tertio
mō intelligo ei⁹ dictū cū snia lata ē ɔ̄ platū q nō ɔtraxerat.po
terat eni ille legitima3 exceptionē cōpetentē omittēdo ecclie p̄
iudicare:vt.C.de sacrosan.eccle.iubemus nullā.⁊ qd ibi not.ff.
mandati.si procuratorem.§.si ignorantes.Ceterū si platus ille
cōtra quem lata est sententia fraudulenter contraxerat non pu
to dictum Inno.locum habere cum ea fraude qua cōtraxit.po
tuit exceptionem omisisse ⁊ permisisse cōtra se ferri sniam.ar.ff.
de re mili.non oēs.§.a barbaris.ad hoc facit qd dicimus de pre
scriptione que currit contra prelatum qui non alienauit ⁊ con
tra ecclesiam eius tempore:sed tempore prelati male alienantis
non currit:q2 fraudem quā alienando cōmisit videtur negligē
do cōmittere.xvj.q.iij.si sacerdotes.no.extra de prescrip.c.ij.fa
cit ad hoc de in integrū resti.tum ex litteris.vbi tempore pape
male pronuntiantis non currit tempus petende restitutionis.
Iste autem abbas contra quem lata fuit sententia parlamenti
fraudulentam confessionem in preiudicium ecclesie fecerat:er
go ⁊ eius taciturnitas in sententia adhibita eandem sapit frau
dem:⁊ ideo eccle.preiudicare non debet.

6 ¶ †Sed dicetur hec procedunt cum snia nō est executioni mā
data post executionem vero nihil potest dici.arg.ff.de cōdi.in
debi.qui ob rem.hic autē executioni mandata fuit per dationē
arresti ⁊ eius executionem.sed respondeo illa datio arresti non
fuit ppetua sed temporalis in vita tm̄ illius prelati duratura.

¶ Sciēdū est enim φ non debito proprio plati potest fieri exe
cutio in redditibus beneficij sui si alia bona nō habet.extra de
fideiuſ.peruenit.de preben.de multa.⁊ ibi not.de appel.repre
hensibilis.que quidem executio perpetuo durat si talis erat cle
ricus qui faceret fructus suos:vt quia esset simplex clericus f̄m
not.in.c.presenti.de offi.ordi.lib.vj.si vero erat talis qui fruct⁹
non faceret suos vt sunt curati vel abbates qui non possunt ha
bere propriū:⁊ sic equiparant̄ vsuarijs illud tantum potest pro
eius debito capi qd pro eius vita solebat expendi attenuata vi
ta puta expendebat.cc.poterit eius vita attenuari etiam centū
tm̄ ⁊ alia centū capi in cā3 iudicati.vt no.in.d.c.reprehēsibilis.
de appel.relinquum vero pro eius debito capi non potest:quia
non est suū.C.ne vxor pro marito.l.ob maritorū.⁊ si captum in
eius tm̄ vita durabit vel dū ibi durabit abbas post finietur arre
stum ⁊ executio facta.ff.de le.ij.l.peto.§.prediū.ff.loca.l.si quis
domum.§.hic subiungi.de pigno.l.ex vectigali.extra de arbi
tris.c.iij.⁊ qd ibi no.per glo.q̄ ad hoc bene facit.

7 ¶ †Ex hoc sequit̄ φ p̄ns abbas duo habet remedia.Primum
vt vēdicet res monasterij si extant tanφ in eis finitu3 sit arrestū
⁊ executio ⁊ hoc ɔ̄ nobilem tpalem.Secundū est vt si hoc facere
non possit in subsidium habeat recursu3 ɔtra illū abbatē factū
epm:q2 eius facto eccle.dānificata est.ff.de ɔ̄di.ob.cau.l.iij.in
fi.ff.de eo p quem fac.est.l.fi.de leg.j.plane.§.j.C.de rei ven.cū
a mre.vel q2 ex bonis monasterij suo creditori satisfactū est.

¶ Ex p̄dictis oibus eliciūtur plures conclusiones:videlicet

¶ Prima posito φ de vera numeratione cōstet facta Joanni
abbati si tm̄ pecunia vt d̄r fuit expensa in pomposum ingressum
abbatis non tenetur monasterium nec successor.

a ¶ Prohibet̄. Sed nunqd fructus beneficior̄ suorū suis cōsanguineis donare possit. vide do. Pet.pbi.cor.in consil.cccxiij.in littera.B.in.iij. parte.

¶ Scda cõclusio est q̄ posito q̄ nõ cõstet in quã cãm fuit expensa nõ tenet̃ monasteriũ nisi probetur in eius vtilitatem versa qd̄ appere põt aut vere aut p cõiecturas: vt. s. dixi.
¶ Tertia cõclusio q̄ p cõfessionem mutui sequutam cum sigillo solius abbatis non probatur numeratio vera in preiudiciũ monasterij.
¶ Quarta cõclusio q̄ lz abbas cõfiteat̃ pecuniã acceptã in vtilitatem monasterij cõuertisse: hoc tñ nõ p̃iudicat monasterio potissime cum confessio rõne confitẽtis vel eius cui fit cõfessio aut alterius coniecture vt hic erat presumitur fraudulenta.
¶ Quinta cõclusio q̄ sñia p̃cepti sup his lata c̃ ipsum abbatez predicta confitentem monasterio non preiudicat.
¶ Sexta cõclusio q̄ arrestũ de temporalibus monasterij p hac cã factum est temporale non p̃petuum inuitam tantum illi⁹ abbatis vel quousq̄ in abbatia p̃manet duraturum.
¶ Septima q̄ successor eius abbatis res vendicare potest si extant ab illo nobili aut si hoc nõ potest ab ipso abbate translato recuperabit interesse.
¶ Octaua q̄ licet p̃dicta monasterio nõ preiudicent: ipse tamẽ abbas obligatus est predicto nobili.
8 ¶ † Nouissime queritur de duobus. Primo vtrũ abbas fact⁹ eps possit bona monasterij deportare. Et dicendum est indubitanter q̄ non: quia non est rerũ monasterij dñs: sed administrator. de dona. c. ij. no. per Inno. de causa posses. z propri. cũ sup. administratores autẽ nil subtrahere debent nec lucrifacere de administratione: sed deo z ecclesie mũdas seruare manus[a]. ff. de procur. l. q proprio. §. procurator vt in ceteris. z finita administratione tenent̃ actus sui rõnem ex fide reddere. ff. de tutel. z ra. dist. l. j. §. officio. in quo venit reliquoz restitutio z rerũ aliarum ex administratione susceptarum. ff. de cõdi. z demon. l. quãuis rationes. z. l. iulius paulus z. l. cũ seruus. si igitur secũ asportauit cum successori reseruande essent. de offi. or. c. p̃senti. lib. vj. restituere tenetur. ff. loca. l. z hec distinctio. §. cum fundus. z qd̄ no. de vsufru. lega. l. penul.
¶ Ultimo q̃rit̃ vtrũ abbas tp̃e quo monasterio preest teneatur ad ãnua debita monasterij z ad reficienda tecta prout suppetũt facultates. R̃ndeo sic. ad illuz eni spectat onus. rei qui redditus percipit. ff. de vsufru. l. si pẽdentes. §. si qd cloacarij. z de le. ij. lucius. §. q̃ marito. de ɔdi. z demõ. qb⁹ dieb⁹. §. j. z ibi no. de of. or. p̃scrip. §. porro. lib. vj. dñs igit̃ administrationi preest reficere dz z debita soluere. ff. de vsufr. hactenus. de admini. tu. quotiẽs. §. nequaq̄. z si hoc nõ facit cũ fructus collegerit in hanc cãm sufficientes z cõsumpserit nec in aliã vtilitatẽ ecclesie puto post trãslationem posse ab eo repeti qd̄ sibi incũbebat. ar. ff. de le. j. l. apud iul. §. heres. z qd̄ ibi no. z quod no. de leg. iij. qui concubinaz. §. q hortos. z hoc lz Jo. an. exp̃sse in. q. posita sup regula non est in mora. lib. vj. creditores vero non ab abbate promoto petent: sz a successore etiam ex promissione primi abbatis qui tanq̄ abbas promittere videtur: ideo finito officio non potest conueniri fm̃ Fed. de se. cõsi. cciij. Si vero fructus sufficiẽtes nõ recollegisset aut pceptos in aliã vtilitatem monasterij cõuertisset: post ei⁹ translationem cõueniri nõ posset: q2 obligatio que ex administratione c̃hitur ea finita finit̃. ff. qñ ex fac. tut. l. post mortẽ. §. j. z qd̄ no. ff. de pcu. l. pcura. q pro euictiõe. sed in c̃riũ facit. l. deducta. §. q post. ff. ad treb. ibi. nec ideo q̃rele zc. vbi vr̃ casus in c̃riũ. z. C. de bo. q lib. l. fi. §. vbi aũt. vbi d2 patrẽ ad quẽ spectãt fructus nõ teneri de fructibus soluere debita: sed ibi loq̄tur in illis q percipiũt fructus iure suo z lucro sui faciũt: sed nos loquimur in abbate q̃ pcipit fructus noĩe monasterij nec lucratur: q2 vsuario cõparat̃. vt no. de pec. cle. c. fi. z in. c. presenti. de offi. or. lib. vj. quãtũ aũt ad refectionẽ domoruz leges ille non c̃dicunt cum ad illa teneant̃ predicti: vt. e. ti. ad treb. vbi pure. §. fi. z. d. l. hactenus. de vsufru. z facit ad predicta. ff. de peti. here. l. si quid possessor. §. sicut autem. de rei vẽ. l. sumptus. z. l. emptor se ma. insulam. §. fructus. Laus deo.

a ¶ Man⁹. Ad a de. d. Maria. sozi. in c̃si. xxxij. incip. ex his. vsicu. circa scdaz. q. circa prin. in. j. pte. q̄ de bonis eccl̃. illud ẽ clericoruz dũtaxat qd̄ pbabili rõne cõsumitur z q̃tenus necessitas vrget. al leg. illd̄ ap̃li. Uictu z tegmento his c̃tenti sum⁹. vñ fm̃ eũ ibidem si vltra debitum aliq̃d expẽdit de bonis ecclie ad restitutionẽ tenetur ex quo: vt ibi dicit in fi. non est p̃pe vsufructuari⁹: q2 si esset oẽs fruct⁹ suos faceret.

b ¶ Generatur. Ad hoc vide tu omnino. d. bart. sozi. i c̃si. cclxvi. ĩcipi. in cã. v. sed tñ nõ obstãtib⁹. cũ vsic. seq. in. ij. parte.

¶ Casus talis est.
¶ Papa assignauit dño cardinali sancti Martialis quandã pensionem. cccc. flore. exoluendã de z sup fructibus z prouentibus mẽse z prioratus episcopi viuariensis quem prioratũ tenebat dictus dñs sancti Martialis z cũ sponte resignauit vt mẽse dicti episcopi vnirec̃: voluitq3 papa q̄ si dicta pensio non solueretur certis terminis dicta vnio dissolueret z rediret prioratus ad pristinũ statũ: vz ad dominuz sancti Martialis antedictũ. post aliq̃d tp̃s p̃fatus episcopus intimauit pape q̄ redditus z pronẽtus dicti prioratus propter guerras adeo sunt attenuati q̄ ad soluendum dictam pẽsionẽ non sufficiũt. p̃pter qd̄ papa fecit quadã declaratoriam in qua declarauit sue intẽtiõis fuisse tp̃e dicte assignatiõis z nũc esse dictũ epm ad solutionẽ dicte pẽsionis vltra nõ obligari q̄ de fructibus z prouentibus dicti prioratus alijs eius supportatis oneribus p̃solui posset: et hoc irrequisito domino sancti Martialis antedicto q erat in curia z de facili requiri poterat.
¶ Hic querit̃ post vtruz attentis vbis bulle z intentione pape pensionem assignantis fructus prioratus z mense videant̃ taxatiue vel demõstratiue adiecti ad effectum q̄ eis extantibus vel non pensio debeatur.
¶ Scdo in casu quo facienda sit aliqua sumptuũ deductio añ solutionem pẽsionis qualis z quanta erit illa.
¶ Tertio an fructus prioratus z mense qui in assignatione pẽsionis exprimuntur sint obligati vel non.
¶ Quarto an papa qui narrat in prima parte bulle declaratorie fructus prioratus z mense z in dispositione declarationis de mensa nihil dicit videatur mensam ab obligatione eximere tacite vel videatur in prima obiec. durare.
¶ Quinto an hec declaratoria ex aliqua cã possit dici surreptitia vel iniusta z iniqua attẽto q̄ p̃fatus dñs sancti Martialis non fuerit vocatus cum esset in curia z commode vocari z requiri potuisset.
¶ Sexto an ista dicat̃ declaratoria vel noui iuris concessoria.

¶ Consilium. cccxxxviij.

1 ¶ Ad interpretationem rescripti seu priuilegij p quã modificat̃ vel corripitur rescriptum debent citari hi quoruz interest talem modificationem non fieri. z nu. 2.
2 Et de triplici interpretatione rescriptorum.
De dictionibus taxatiuis.
3 Quãdo pensio debet̃ de redditibus certi fundi vtrũ si redditus non sufficiant pensio nihilominus debeatur: z quid si sequenti anno fuerit maior prouentus fructuum.
4 Fructus ex quibus annua pensio prestari debet nõ sunt obligati pro ea nisi in causa alimentorum.
5 Uerba bulle declarantis debẽt intelligi fm̃ primam disponentem bullam.
6 Et sententia potest pro parte valere z pro parte non quãdo cõtinet plura capitula.

In christi nomine amẽ.
¶ Quia exceptiones q̃ oppo. z tangũt rescriptuz debẽt esse priores q̃ ille q̃ tangunt cãm: idcirco de 1 viribus huius declaratorie videam⁹. † Queritur enĩ an valeat cum fuerit obtenta existente domino cardinali in curia z nõ vocata eius parte. videt̃ eni eã dicẽdum nõ tenere: q2 in actu p̃iudiciali illius est semp pars vocãda cui p̃iudicium ge b neratur[b]. ff. de re iudi. l. de vno quoq3. ff. de aqua plu. arcẽ. l. in diẽ. z. l. in cõcedẽdo. hãc aũt declaratoriã esse preiudicialẽ dño sancti Martialis nemini dubiũ est: vt z. j. ostẽdet̃. ¶ Item lex dicit q̄ ille q põt aliũ cõmode certificare z non facit improbus z fraudulẽtus esse videt̃. C. de distra. pigno. l. creditor hypothecas. poterat autẽ hoc cõmode fieri cum prefatus dñs continuo sit in curia. si igit̃ eo nõ certificato hec declaratoria sit obtenta videtur in impetratione surreptum z sic eam non tenere. extra de appel. c. oblate. forte eni pape aliqua secreto suggessit q̃ si prefatus dñs fuisset presens ausus non fuisset exprimere: potuisset q3 sua presentia papam ab hmõi cõcessione retrahere. ar. ff. de arbi. l. si tres. merita enim cause partium assertione pãduntur. C. si per vim vel alio modo. l. fi. obreptitium ergo quodãmodo videtur z sic non tenere. ar. ff. de falsis. l. si qs obrepserit. de tut. z cura. da. ab his. l. tutor si petitus. z. l. fete egresse. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. ¶ Item cum iprobus fuerit non debet ex sua improbitate fructũ cõsequi. ff. de fur. l. itaq3 fullo. Preterea videtur hoc determinari p tex. z glosas ordi. ff. de adopti. l. nam ita diuus. ff. de iudi. obseruandũ. quarum legũ ar. dicũt ibi glo. q̄ cum impetrat̃ rescriptũ alteri p̃iudiciale pars est vocãda maxime si est in curia. hoc etiã videt̃ determinare decretal. extra de re iudi. cũ olim. z ibi Inno. sup verbo circũuentus. vbi sic inquit. Nota litteras dici surreptitias: q2 ĩpetrate sunt aduersario absẽn. qui erat in curia post cuius vba videtur super hoc dubitari non oportere cum ipse sit pater veritatis fm̃ Archi. ar. ff. de leg. ij. l. titia. §. imperator. Ad predicta facit qd̄ no. Inno. in. c. de cõfirmationibus. extra de confir. vtili vel inutili. vbi dicit q̄ in impetratione cuiuslibet confirmationis est pars vocanda. de elec. c. fi. lib. vj. Nam z arbitramentum est mera volũtatis declaratio z tamen pars est vocanda. ff. de verb. obli. si quis arbitratu. facit. ff. de vsufru. lega. l. legatum. z qd̄ not. in. l. alio herede. de ali. z ci. lega. per Bart. ff. de vẽ. inspici. l. j. §. denuntiare. ¶ In contrarium facit: quia vnicuiq3 licet proprio cõmodo inuigilare. C. depositi. l. fi. C. de alluuionibus. l. vlti. de bo. aut. iud. pos. l. si non expedierit. §. j. nec enim tenet̃ quis aduersarium suum instruere. ff. de libe. agno. l. j. §. denuntiare. Preterea tunc videt̃ pars citanda cum tenditur ad noui iuris cõstitutionẽ. c̃tra partem eñ non vocatam nil d3 innouari: vt. ff. de re milita. l. iij. §. si adire.

si adire. ¶ Sed ex hac declaratoria nil noui statuit̃: sꝫ qđ statutū ē significat̃ ⁊ oñdit̃. ff. de test. l. heredes palā. §. si qs post. ⁊ §. si notā. ergo nulla vocatio fieri debuit. Itē videt̃ exp̃ssum pluribus iurib⁹. Primo lex dicit ꝙ si cā appellatiōis accepit fatū. i. quattuor fatalia excesserint pōt īfra tres mēses peti reparatio a principe in qua petitiōe nō ē pars vocāda lꝫ alteri sit p̄iudicialis. C. de tempo. app. l. ĳ. §. si ita contigerit. in tex. ⁊ glo. Citationes enī in actibus iudiciariĳs sunt inuēte nō ī extraiudicialib⁹: lꝫ ⁊ ibi requisitio dici possit: vt no. Inn. de elec. cū nobis olim. In ipetrationibus q̄ fiunt a principe nunꝙ̄ iura dicūt partē vocandā: sed sufficere ꝙ exprimātur iura partis q̄ ledi possit ne ob id reddat̃ rescriptū surreptitiū. de decimis. ex multiplici. de v̄. signifi. venerabili. de vsu pal. ex tuaꝝ. Hic aūt iura dñi cardinalis fuerūt exp̃ssa: q̄ ī hac declaratoria cōtinet̃ tenor bulle ī qua fuit assignata pēsio: ergo nulla interuenit hic ꝑ pte impetrātis surreptio q̄ debeat hāc declaratoriā vitiare. ¶ Itē expressum est ꝙ in ipetratione rescripti vel priuilegĳ nō est pars vocanda. extra de v̄b. signi. ex parte vestra. ⁊ c. olim. ⁊ ibi p Inno. plene. ¶ Itē si subditus epī impetrat priuilegiū exēptiōis nō ē pars episcopi vocanda lꝫ sibi p hoc preiudicet. probatur in. c. cū persone. de priuile. lib. vj. si enim ep̄us vocaretur frustra dubitaret de priuilegio. bene ꝗcquid faceret contra exemptum non allegantem priuilegium non teneret: vtpote factum ab eo qui scit illum tutum exceptione. vt extra de app. si duob⁹. qđ no. Inno. in. c. preterea. de dila. ff. iudi. sol. vir bonus. cuius contrarium dicitur in. d. c. cum persone. ⁊. ff. de iudi. si quis ex aliena. quid di-
2 cendum. ¶ † Pro declaratione huius passus aduertendum est ꝙ intepretatio tribus modis sumitur. Primo pro omnimoda correptione. Secundo pro modificatione que in augmento vel diminutione consistit. Tertio pro congrua verbi dubĳ declaratione vt hec no. ff. ad tertul. l. j. §. qui operas. de ori. iur. l. j. Hoc aūt tertio modo dicitur proprie interpretatio ⁊ declaratio. Primis aūt duobus casibus interpretatio ꝓprie dici nō dꝫ sꝫ correptio vel modificatio. p̄supponit̃ enī rē esse certā: sed corrigi vel modificari. Sed vbi verba sunt clara non subest dubitatio. ff. de leg. iĳ. l. ille. §. cum in verbis. de vul. ⁊ pup. l. iam hoc iure. §. sed hoc ita. de manu. testa. si quis locuples. vbi vero nulla subest dubitatio non est interpretationi locus. ff. de auro. ⁊ argē. lega. l. pediculis. §. argēto. de v̄bo. ob. cōtinuus. §. j. ¶ Hoc p̄misso videt̃ mihi salua meliori determinatione cui me in hoc ⁊ ī aliĳs submitto ꝙ hec non possit dici mere declaratoria: quia hic non stat̃ in finibus mere declarationis: imo qđ primo cōcessum erat modificat̃ ⁊ restringit̃: hoc aūt ex tenore ipsius clare liquet. Naꝫ cū primo cōcesserit pensionē debere solui de fructibus ⁊ redditibus mēse ⁊ prioratus: nunc vult solui tm̄ de fructibus prioratus ⁊ vltra ep̄m nō obligari: p hoc aūt videt̃ mēsam ab obligatione eximere. iste em̄ dictiones taxatiue nō vltra[a] nō amplius solūmodo dūtaxat ⁊ similes: in residuo exēptionē inducūt. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. l. iĳ. §. cū titio. C. de proba. l. rōnes. C. de p̄di. mino. l. ob es. ⁊ qđ ibi no. C. de trās. si q̄dē. de cā pos. ⁊ proprie. cum ecclesia sutrina. nā ⁊ q maiorē quātitatē legat in vna scriptura et in alia minorē videt̃ a maiori recedere. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. l. libertis quos. in prin. ⁊ p legatū ptis derogatur legato toti⁹. de le. iĳ. vxorem. §. in testō. C. de leg. l. cum qđ. Hec est igitur modificatio prime cōcessionis: q̄ eā restringit. Ad propositum ergo redeūdo q̄ñ cōcessio vel priuilegiū modificat̃ vel corrigit̃ pars est vocāda: al̃s non tꝫ qđ agit̃: vt no. Inno. exp̃sse in. c. olim. de v̄b. signi. vbi vero dubietas declarat̃ ptis p̄sentia nō est opus vt ibidē dicit cū nihil det̃: sed datū significat. vt in. d. §. sꝫ si notuꝫ. ⁊ §. si qs post. Cū ergo pars dñi cardinalis non fuerit pñs nec vocata hec modificatio sue cōcessiōis nō tꝫ. ⁊ ꝯfirmat̃ per dictū Specu. q dicit ꝙ interpretatiōe priuilegĳ vel rescripti pars ē vocāda in tit. de rescrip. p̄sen. §. ix. v̄. item ꝙ ad rescripti. cuius dictum intelligo ſm ea que. s̄. dixi. s. de interpretatione modificatiua vel correptiua: nō de ꝓpria que est verbi dubĳ declaratio. maxime aūt hoc verū est cū dñs cardinalis sit cōtinuo in curia ⁊ potuerit faciliter vocari. per no. in. c. cum olim. de re iudi. ⁊ l. obseruādū. ff. de iudi. vbi glo. dicit ꝙ ita seruat curia. Nō ob. allega. in ꝯtrariū: q̄ locū hñt pte nō existēte in curia: vel locuꝫ habēt cum ipetrat quis super eo qđ nō est gestum cū parte: al̃s secus vt hic erat. arg. c. oblate. de appel. vbi terminus datus a parte vel iudice nō potest p̄ueniri. secus in dato a iure. ⁊ ad hoc quod no. Inno. in. d. c. de cōfirmationibus. de cōfir. vti. vel inuti.

¶ Ex p̄dictis patet responsio ad quartum ⁊ quintum dubium. Restat nunc respondere ad alia dubia.

3 ¶ † Queritur igit̃ subsequenter posito ꝙ hec declaratoria non valeat ⁊ sic veniat fienda solutio de fructibus prouentibus mēse ⁊ prioratus vel si valet ⁊ sic de fructibus prioratus dūtaxat: vtrum fructus ⁊ prouentus videantur appositi gratia taxationis an demonstratiue. Et quidē magni est effectus dubitatio. Primo em̄ casu fructibus nō ꝑceptis nil debet̃ tanꝙ̄ legato certo corpore qđ in rerū natura nō sit. ff. de leg. j. l. si seruus. §. q̄nꝗꝫ. ⁊ l. talis scriptura. ⁊ est em̄ tunc tacita ꝯditio si nascētur. ff. de v̄bo. obliga. l. interdum. de cōdi. ⁊ demō. l. j. scđo vero casu demonstratio non restringit. de lega. iĳ. paulo calimacho. §. fi.

¶ Pro intellectu huius dubĳ est aduertēda talis theorica ⁊ doctrina q̄ videt̃ de mente textuū ⁊ glo. ꝙ interdum p̄cedit aliqua dispositio significās q̄d solui debeat: postea subnectitur locus vñ debeat prestatio fieri: ⁊ sic sunt due orationes. vt v̄bi gratia. dicit testator volo decem dari titio que volo sibi solui ex redditu talis rei. ⁊ tunc redditus ille videtur appositus gratia demōstrationis ⁊ licet redditus non subsit heres tamen soluere cogitur. hic est casus. ff. de leg. j. l. quidam testamentis. in prin. de le. iĳ. paulo calimacho. §. fi. de ali. ⁊ ciba. leg. l. lucius. Interdum vna tantum est oratio significans quid ⁊ vnde solui debeat. verbi gratia. dicit testator volo ex fructibus vel redditibus talis rei solui. x. titio quolibet anno tunc fructus videntur appositi gratia taxationis ⁊ eis nō existentibus non debet heres ad solutionem compelli nec vltra ꝙ̄ vires fructuum patiantur. hic ē casus apertus. ff. de leg. iĳ. l. nomen debitoris. §. vni ex heredibus. de le. ĳ. si qs seruū. §. j. si qs legauerit. ⁊ l. luci⁹. §. ciuibus. In casu igitur nostro attentis verbis bulle negare nō possumus illa verba apposita esse causa taxationis: iussit enim solui pensionem de ⁊ super fructibus ⁊ redditibus mense ⁊ prioratus. ⁊ sic ī vna oratione. sed si primo iussisset pensionem solui deinde designasset. vnde tunc demonstrationē facerent: sed hic subnectit̃ dubiū fructibus non extantibus vno āno non cogit̃ episcopus pensionē soluere. Quid si alio anno extant fructus abūdantes vtrum suppleri debeat pensio p̄cedentis anni in quo cessatum fuit. Respondeo sic: nam cū annua p̄stātia fienda est ex redditibus certe rei si vno anno fructus non extant expectanda est vbertas anni sequentis ⁊ fertilitas cum sterilitate cōpensanda. ff. de vino tri. ⁊ oleo lega. l. ex eo. maxime cum p̄statio consistit in pecunia. ff. q̄ñ dies lega. ce. l. firmio. in prin. non sic esset si vna tantum solutio fieri deberet. de vino ⁊ oleo. l. cū certus. ⁊ qđ plene legit̃ ⁊ no. ff. de verb. ob. l. inter stipulantem. §. sacrā. C. de dona. si qs argentum. ⁊ hoc de secundo dubio.

4 ¶ † Tertio querit̃ vtrum pro hac pēsione fructus mēse ⁊ prioratus sint obligati. Rñdeo non: hoc enim non reperitur nisi in alimētis vt res ex qua p̄stari debeat sit pro eis obligata. ff. de ali. ⁊ cib. leg. l. ĳ. ⁊ l. lucius. ⁊ ibi no. in aliĳs vero prestationibus annuis secus est. ff. de an. lega. l. gaius. ⁊ ibi no. de cōtrahen. emp. l. fi. §. fi. facit qđ no. ff. de trans. l. cum hi. §. si vni. Sed dicetur ꝙ hoc videt̃ cōtra tex. ⁊ glo. extra de prebē. c. nisi essent. ibi em̄ fuit constituta quedam pēsio soluēda de redditibus capituli ⁊ prioratus: ⁊ papa declarat illam cōstitutionem respectu prioratus esse personalem: quia facta cum illo qui adhuc prior non erat ⁊ ea cum persona extinguitur: sed quo ad capitulum est realis. et glo. dicit ꝙ si papa illam interpretationem non fecisset esset realis quo ad vtrunꝗꝫ. Sed respondeo ꝙ tres sunt casus. Aut em̄ querimus vtrum persona episcopi sit obligata cui erat iniūcta pensio. ⁊ dico ꝙ sic: ⁊ potest ad solutionem compelli. aduertēdū tamen ꝙ illa non est ꝓprie obligatio ciuilis vel naturalis que ex rescripto non oritur: sed dici potest quedam astrictio. vnde non cogitur iure actionis: sed iudicis officio. tex. est. ff. de reli. ⁊ sump. fune. l. si quis sepulchrum. §. j. facit quod no. Compost. ⁊ Io. an. in. c. mandatum. de rescrip. Aut q̄rit̃ vtrū dignitas ep̄alis sit obligata: eo tm̄ mō quo. s̄. dixi: ⁊ tūc etiā dico ꝙ sic. ⁊ hic est tex. cū glo. in. c. nisi essent. de preben. ⁊ hoc mō accipit̃ ibi realis: q̄ nō extinguit̃ cū p̄sona. Aut querit̃ an res mēse vel prioratus vel fructus eoꝝ sint obligati ⁊ dico ꝙ nō: vt. s̄. dixi. per ea q̄ no. in. d. l. gaius. de an. lega. Ex his sequuntur due conclusiōes. Prima ꝙ post mortem episcopi adhuc durat pensio cum sit realis annexa dignitati. vnde successor teneretur etiam soluere. de foro compe. c. dilecti. de solu. c. j. Scđa conclusio est ꝙ res mēse vel prioratus aut fructus eorum si per episcopum vēderētur nō posset per dñm cardinalem p hypothecariam aduocari cum vt dixi non sunt obligati. ⁊ hoc de tertio.

¶ Quarto q̄rit̃ q̄ ex tenore bulle fiēda est sumptuū ⁊ expēsarū deductio: q̄ ⁊ quāte sint. Rñdeo de quātitate non pōt absolute rñderi cū ex quātitate ⁊ cōditiōe rei estimāda sit: bene dico ꝙ deducēdi sunt primo oēs sumptus facti gratia recolligendoꝝ fructuū: illi em̄ minuūt fructus. ff. solu. matri. l. fructus. de peti. hered. si a patre. §. fi. nullus em̄ casus euenire pōt q̄ hāc sumptuū deductionē impediat. ff. fami. her. l. fundus qui. deducētur etiā omnes expēse que fieri debēt ꝓ conseruatiōe rei prioratus ⁊ mēse. ff. de leg. iĳ. l. patronus. §. codicillis. solitus enī ⁊ ātiquus status ipsius in sua integritate seruari debet: nec debet ex aliquo casu variari. de p̄bē. maioribus. ⁊. c. de monachis. ⁊ hec verba ipsius bulle declarant. ⁊ hoc de quarto.

[a] ¶ Ultra. De qua dictione vide do. Alexā. de imo. ī ꝯs. cxxxiĳ. in. v. col. ⁊ in ꝯsi. cxxxix. i. vĳ. col. in. j. pte. ⁊ adde bal. in ꝯsil. ccclj. in. v. parte. ꝙ vbi dictio taxatiua apponit̃ circa id qđ al̃s erat de iure dispositum nihil operatur.

5 ¶ Quinto queritur cum in hac declaratoria papa nolit dissolutionē vnionis fieri quousqȝ pensio soluatur: in bulla vero assignationis pensionis disposuerit eam fieri post ternam cessationē: qualiter vba huius declaratorie debent intelligi. Rn̄deo ꝙ intelligi debēt ẜm primā assignationē. lex enim declarās dȝ intelligi ẜm legē declaratā ⁊ in illū casum. ff. de coniun. cū eman. libe. l. nihil. in auť. de filijs ante dota. instru. na. §. j. Cum ergo dicatur ꝙ quousqȝ soluatur pensio non fiat dissolutio debeat intelligi vt ea dissolutio fiat non facta solutiōe. hoc autem debet intelligi si ter fuerit cessatum ẜm priorem bullam: nec est hec interpretatio extranea: immo iuri congruit ⁊ volūtati principis ideo amplectenda. ff. de le. j. l. ab omnibus. in prin. de heredi. institu. l. talem. §. fi.

6 ¶ Ex predictis patet hanc partim esse declaratoriā partim esse modificatiuā prioris concessionis. Inquantum enim declarat qualiter intelligatur solutionem fiendā ex fructibus est declaratoria: nā ⁊ sine ipsa hec erat interpretatio iuris: vt. s. ostēdi. Inquātum vero disponit solutionem debere fieri de redditibus prioratus dūtaxat est modificatiua prioris concessionis cum illa voluerit etiam de fructibus mense fieri debere. ex hoc sequitur ꝙ pro parte valet: pro parte nōn: vȝ enim inquantum declarat: q: in hoc non est preiudicialis domino cardinali: inquātum vero modificat non vȝ: quia preiudicialis est ⁊ obtēta non vocata parte domini cardinalis in curia existentis: vt. s. ostensum est. vnam aūt ⁊ eandem scripturā pro parte valere: ꝑ parte non: nec mirū nec nouū est cuȝ plura capitula separata cōtinet. ff. de mino. l. etiam. facit. c. raynutius. de testa. vbi sententia pro parte rescindit̄: pro parte cōfirmatur. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Testatrix in suo testamēto iurauit aliud testm̄ nō facere nec donationem: postea donauit oīa bona sua cuidā: queritur an donatio valeat cum ipsa dixerit ꝙ si contingeret eam facere volebat ꝙ nullum robur obtineret.

¶ Consilium. cccxxxix.

1 ¶ Iuramentum de nō donādo nō impedit donationem: sicut nec venditionē ⁊ dominij translationē ⁊ testamēti factionē ⁊ similes actus lȝ incurratur periuriū.

2 Donatio oīum bonorum valet: q: de presentibus tm̄ intelligit̄: secus si fieret de presentibus ⁊ futuris.

3 Si iuro non vendere ⁊ postea vendam: valet venditio.

In christi nomine amen.

1 ¶ Dico non obstante iuramēto donationē valere qđ iuribus probatur ⁊ rationibus. Nā iure cauetur: ꝙ si iuro non cōtrahere matrimonium vel non ꝯhere cū Berta vel contrahere cū seia: ⁊ per ꝯñs non cum Berta omni casu si cū Berta cōtraho tenet matrimoniū lȝ sit imponenda penitētia de periurio. hec probant̄ de voto. c. vno. lib. vj. extra de spon. c. sicut. ⁊ c. si inter. de spon. duo⁊. c. j. Item si iuro certā religionē ingredi si aliam ingredior tenet ingressus. de regula. post votū. lib. vj. Item si iuraui librum non vendere titio vel vendere tibi si vendo titio ⁊ trado transfertur dominium. C. de rei ven. quotiens. ex cuius legis ratione ⁊ his que ibi no. doc. hoc probatur. remanet enim penes me dominium non obstante iuramento: ideo possum in alium transferre. Item si iuro testamentum nō facere possum nihilominus aliud facere ⁊ tenet ẜm communem determinationē docto⁊. xiij. q. ij. vltima volūtas. per glo. C. de sacrosanc. eccl. l. j. ꝑ Cy. de leg. iij. l. si qs in prin. testamēti. ⁊ per bar. de reg. iur. qđ semel placuit. lib. vj. per Dy. ⁊ Io. an. in q. mercuriali quā super illa regula ponit: ex cuiꝰ verbis huius q̄stionis determinatio satis aperte colligitur. Confirmantur aūt predicta rationibus. Primo quia nemo pōt sibi legē imponere a qua recedere non liceat: vt. d. l. si quis in pn̄. testa. hoc enim nulla pactione fieri pōt vt quis liberā sui rei alienationem non habeat etiam si pactio interposita fuerit cū alio: ⁊ sic ex illa obligetur sibi ad non alienandum. ff. de pac. l. nemo. C. de cōdi. ob causam. l. ea lege. ⁊ ibi plene no. de contrahen. emp. l. dudū. multo fortius ergo si sibi soli paciscatur vel vt proprius loquar protestetur: cum ex hoc non possit sibijpsi obligari. differentia enī esse debet inter obligatum ⁊ illum cuȝ quo obligatio ꝯhitur. ff. de fide. l. heres. §. qđ si stipulator. nec etiā potest quis sibijpsi imperare. ff. de arbi. l. pe. ¶ Item certum est ꝙ non obstante iuramento vel sua protestatione remansit domina rerum suarum: et de hoc nullus sane mentis dubitat: quia dominium non perditur sola vel nuda voluntate nisi quis habeat rem pro derelicta qđ hic non fuit: licet secus sit in possessione que sola voluntate ꝑditur. ff. de acqui. pos. l. si quis. in. §. differētia. vbi probatur ꝙ vtrūqȝ potuit ergo donare ⁊ dn̄ium transferre: quia cum agens est liberum ⁊ patiens ē dispositū actꝰ pficit̄. ff. de acq. here. l. paulus ꝑ procur. de heredi. insti. l. iam dubitari. circa fi. no. de leg. j. l. serui electione. ꝑ Bar. nā actus actiuo⁊ sunt in agente ⁊ patiente disposito ẜm Aristo. Item posse vendere vel donare testari vel adire sunt habitus ⁊ potentie libertatis que dicit̄ naturalis facultas. ff. de statu ho. l. libertas. ⁊ nihil penitus diuersū ab ea sicut vsufru. Causalis nō est diuersum a dominio: vt. l. vti frui. in prin. si vsufru. peta. sicut igitur sola volūtate non potest qs sibi adimere libertatem: vt. C. de lib. cā. l. nec si volēs. ita nec istas potentias vel habitus qui idē sunt cū libertate. iuxta not. per Bar. ff. de acq. here. l. is pōt. sȝ pdictis obstant multa.

¶ Primo iuramentū qđ est seruandū cum pōt seruari sine interitu salutis eterne. de iureiur. si vero. qđ metus cā. cum dilecti. Et cum sit de iure naturali ⁊ obliget ex pcepto. xxvij. q. j. si pactū. de iureiurā. ⁊ si xp̄s. nō licet nec pōt cōueniri. C. si aduersus ven. auť. sacramenta. de iureiur. cū cōtingat. ⁊ c. ij. eo. ti. li. vj. ⁊ de pac. c. quāuis. eo. lib. Itē cum pstetur deo: si legis indictum vel principis pōt donationē nullā reddere ⁊ alios actus. C. de dona. sancimus. de vsur. ꝙꝙ. in si. lib. vj. de preben. dilecto. fortius interdictū dei. C. de sacrosanc. eccle. auť. multomagis. Sȝ ad primum respondeo: licet sit seruādū ⁊ ad hoc sit iurans obligatus: nō tñ actus in ꝯrium factus est nullus: vt pȝ ex dictis iuribus: nam ⁊ vendens rem suā vni obligatus est ad sibi tradendum. ff. de act. empt. l. j. ⁊ tamē si alteri vendat ⁊ tradat in eum trāsfert dominium. C. de rei ven. l. quotiens. potest enim quis eiusdē nominis pluribus esse obligatus. ff. de act. emp. si ea res. §. fi. nihil ergo prohibet hanc donatricem obligatā esse deo ex iuramento ⁊ donatario ex ꝯctu ad obseruantiā eius: ⁊ cū in donatariū fuerit trāslatū dn̄ium ipe preferetur: vt. d. l. quotiēs. Ad scđm rn̄deo ꝙ auť. sacramenta. cū alijs iur. alleg. loquunt̄ i actibus in quibus opȝ adire ptorem qui cum non debeat viam aperire piurijs non pmittat venire contra iuramentū sine iusta cā. ⁊ ideo si donatrix ista adiuisset ordinarium ⁊ petijsset licentiam donādi non fuisset audita. de spon. ex litteris. ij. sed qñ actus est talis q pōt expediri sine aditione ptoris: vt sunt omnes ꝯtractꝰ regulariter valent etiā si cōtra iuramentum fiant vt dixi. ⁊ ex dictis iuribus probatur. ⁊ qđ per Io. an. no. in. d. q. posita sup regula qđ semel. lȝ igit̄ hec donare nō debuerit ⁊ male fecerit veniret cōtra iuramētū: ⁊ si petijsset licētiā donādi nō fuisset audita ex quo donauit valuit donatio nimirū. multa enim prohibent̄ fieri q̄ tñ facta tenēt. de voto. c. j. lib. vj. Ad tertiū rn̄deo ꝙ licet iuramentum sit promissio facta deo: nō tñ hȝ vim interdicti. nā interdictū interponit̄ a supiore: sȝ iuramentū interponit̄ a pte.

¶ Scđo pdictis obstat protestatio donatricis in testō facta q̄ facit psumi deesse consensum in actu subsequenti sibi ꝯrio ⁊ ipsum non valere nisi protestationis expsse peniteat. ff. de acq. here. l. qui in aliena. §. celsus. de relig. ⁊ sump. fune. l. at si quis. §. plerīqȝ. de leg. j. si mihi ⁊ tibi. §. in lega. videtur ergo ꝙ debuerit in hac donatione fieri specialis mentio de v̄bis derogatorijs in testamento prolatis: vt. l. si quis in prin. testamēti. ꝙ cū factum nō sit non videt̄ valere. Sed rn̄deo pdicta procedere cum actus subseqūēs protestationi contrarius dependet ex mera voluntate testantis ⁊ non explicatur cum alio vt testari hereditatē adire: ⁊ sic tunc enim nullus defraudat̄ si non valet. sed si cum alio explicatur ⁊ sic ex duorum voluntate dependet non reddit̄ nullus ex precedeñ. protestacione contraria nisi facta fuerit cum illo cum quo subsequens actus geritur ⁊ sibi assenserit ⁊ causam contineat: vt. ff. nau. cau. sta. l. fi. §. item si predixerit. l. si fideiussor. in princi. ff. manda. l. actione. §. renuntiatio. ff. pro so. ⁊ l. j. in prin. de liberis agnoscē. ⁊ l. cum in plures. §. locator horrei. ff. loca. ⁊ no. in. d. §. celsus. Cum igitur protestatio prima facta fuerit in testamento: ⁊ sic sine partis presentia que in testamento non requiritur. ff. de lega. ij. l. miles ad sororem. in princi. ⁊ l. cum pater. §. donat. subsequens vero donatio geratur cum parte nec dependeat ex sola voluntate donantis: vt no. C. de sacrosanc. eccle. l. illud. non obstantibus verbis derogatorijs vel protestatione valet: al's deciperetur donatarius ꝙ esse non debet. arg. ff. commo. l. in cōmodato. §. sicut. de rerum permu. c. pe. liberalitatem enim captiosam interpretatio prudentū fregit. ff. de trāš. cum aquilianam. sicut propositum huius donatricis in mente retentum non deberet nocere huic donatario: sic nec protestatio vel derogatoria verba que ad ipsius notitiā nō peruenerunt: vt. C. de cōdi. ob causam. l. si repetendi.

¶ Tertio pdictis obstat donationis annullatio facta p donatricē in testamento: dixit enī ꝙ si contingeret eam aliquā donationē facere nullū robur obtinere volebat: q̄ v̄ba reducūt actum nullū. de preben. dilecto. de ꝯces. preben. q: cunctis. §. ex pte. lib. vj. Rn̄deo verū est cū apponunt̄ a iure vel a principe qui supra ius est. de conces. preben. proposuit. ⁊ sic habent potestatē actus annullandi: secus si a priuato qui nō potest facere ꝙ leges i suis actibus non habeant locū. ff. de le. j. l. nemo pōt. loquor de actibus q cum alio gerunt̄ ne alius decipiat̄: secus si ex sua mera voluntate

lītate dependebat vt testm̄.d.l.si quis in prin.de leg.iij.
2 ¶†Quarto p̄dictis ob.generalitas donationis oīum bonoꝝ ꝙ videt̄ auferre liberam testamēti factionē ⁊ sic nō valere.de v̄.
a ob.stip.hoc mō.Rn̄deo verū cū donātur pn̄tia ⁊ futura[a]:sȝ hic donabantur presentia tm̄:⁊ sic non extendit̄ ad postea quesita.ff.de aur.⁊ arg.leg.l.cū ita.cū igitur spes sit ꝙ postea possit acq̄rere donatio tenet:vt no.C.de pac.l.fi.
¶Cōcludo igit̄ nō obstāte iuramēto derogatorijs v̄bis vel annullatione donationē valere lȝ fieri nō debuerit:nec requiritur
3 ꝙ de v̄bis derogatorijs fuerit facta mētio.†ad quorū cōfirmationem accedat autoritas Inno.q dicit ꝙ si iuro nō vendere rē meā si postea vēdā vȝ vēditio.⁊ idē esse dȝ in donatione:qꝛ rō diuersitatis reddi nō pōt:ergo ⁊c.ff.de iniust.testa.l.posthumi.§.j.i fi.hoc ip̄e no.extra de p̄bē.dilecto.i gl.q̄ icipit.not.si aliq̄.⁊ idē dicūt doc.de receptiōe canonici supra numerū iuratum facta ꝑ capitulū:vt in.c.cū.M.de ꝯsti. Laus deo.

¶Casus.

¶Dominus noster papa modernus in rotulo principali suoꝝ familiariū gratiā fecit expectatiuā de beneficio cū cura vel sine cura ⁊c.ꝑtineñ.ad tabell'.dñoꝝ archiescopi capituli ⁊c.eccle.Tholos.sub data.iij.idus octobris dño Joāni de costa legum doctori nepoti reuerendissimi patris dñi Cardinalis Aupitaneū.Deinde fecit gratiā in rotulo dñorū auditorū palatij apostolici dño Stephano laboria licentiato in legibus ⁊ Baccalario in decretis in dioce.tholos.de bñficio cum cura vel sine cura sub data.iij.idus octobris.
¶Deinde concessit dicto dño Stephano ꝙ prerogatiuis auditoꝝ gauderet ꝑinde ac si die data esset auditor.
¶Deinde cū factis bullis gratiarū principalium vtriusq; partis ⁊ ꝓcessibus factis vacauit eccl.de bategia tholos.dioce.xvj.mensis septēbris quā vterq; p̄dictoꝝ acceptauit per procuratores ⁊ prouideri obtinuit.xvij.die dicti mensis.ad cuiꝰ possessionem dictus Joā.fuit admissus ⁊ iā possidet de pn̄ti quo tpe dictus dn̄s stephanus erat iā factus auditor palatij.
¶Exinde dn̄s noster declarauit auditores palatij esse familiares suos ⁊ fuisse a tpe assumptionis sue ⁊ eos voluit gaudere p̄rogatiuis suoꝝ familiariū in assecutione bñficiorum collatoꝝ ⁊ conferendoꝝ sub data chal'.octobris.anno scd̄o.
¶Deinde cōcessit dicto dño stephano ꝙ gratia sibi facta illuȝ sortiret̄ effectū ac si esset posita in rotulo principali dicti dñi nostri ⁊ situata imediate post dn̄m Petrū borreni:q dñi Petrus borreni in situatione dicti rotuli p̄cedit dictum Joannem.
¶Circa pn̄s factum oriuntur dubia sequentia.
¶Primo an prerogatiue facte per modū declarationis quas voluit princeps extendi ad tempus preteritum ānullent seu infirment collationes validas:al's siue firmas viuificēt siue corroborent collationes nullas siue iuualidas.
¶Scd̄o queritur an dato ꝙ dicte declarationes seu prerogatiue annullarent seu infirmarent collationes precedentes ⁊ viuificarent seu corroborarent ⁊c. nunq̄ ipsarum vigore iuuetur ⁊ releuetur dictus dominus stephanus qui tempore gratie principalis sibi facte non erat auditor nec doctor:vigore saltim prerogatiue quā habuit ꝙ gauderet prerogatiuis auditorum perinde ac si tempore gratie principalis auditor extitisset.
¶Tertio queritur an visis ⁊ consideratis regulis cancellarie q̄ j.ponuntur:prerogatiua gradus sit potior q̄ prerogatiua familiaritatis etiam in rotulo domini nostri pape:⁊ quantuȝ ad familiares ipsius an econtra.
¶Quarto queritur an prerogatiua gradus sit potior q̄ prerogatiua ordinis etiā in rotulo domini nostri pape.
¶Quito q̄rit̄ nūq̄d ex assertiōe fata ꝑ dictū stephanū i ꝯmissione ⁊ citatorio ꝑ ip̄m ipetrato cōtra dictū Joānē ⁊ ex positiōe dicti stephani in q̄bus oībus dicit dictnm Joānem fuisse ⁊ esse in dicta ecclesia intrusum sit sufficiēter probatum dictum Joāneȝ possedisse a tpe prouisionis sibi facte ad hoc vt vltra declaratio facta per dominū nostrum.xxvj.nouēbris ipsum releuet contra prerogatiuas dictorum auditoruȝ de quibus.s̄.dictus Joannes asserit se potiorē in iure in dicta ecclesia:quia maior in gradu:quia nepos cardinalis:qꝛ in principali rotulo dñi nostri pape.⁊ qꝛ possessor fundat se in regulis cancellarie que.j̄.continentur.⁊ in iuribus cōmunibus.j̄.deductis.Dictus stephanus dicit se in iure potiorem fundat se in prerogatiua auditorum.j̄.cōtenta ⁊ in regulis super hoc datis quibus dicit se gaudere debere:vt omnia.j̄.continentur.⁊ dictus Joannes dicit ꝙ prerogatiue ipsorum auditorum sunt facte post prouisionē ipsius Joānis.Ideoq; non debent nec possunt extinguere ius ipsi Joāni iam quesitum:nec hoc videtur fuisse de mente principis prerogatiuas concedentis.⁊ dictus stephanus dicit dictas prerogatiuas factas in vim ⁊ ꝑ modum declarationis cōis itaq; videntur declarare nullas prouisiones p̄cedētes:⁊ quia etiā p̄nceps voluit eas extendi ad tempus preteritum.

¶Allegationes ad predicta.

¶Uenio nunc ad primū dubiū qd̄ vr̄ fortius in ista materia in quo voluitur in dubiū an prerogatiue hmōi facte ꝑ modum declaratiōis ⁊ extente ꝑ principē ad tp̄s preteritū exp̄sse annullent seu infirment collationes al's validas:viuificent seu corroborent collationes al's nullas seu inualidas.⁊ videtur triplici motiuo ꝙ collationes hmōi ꝑ p̄rogatiuas de q̄bus.s̄.declarentur fuisse nulle ac nullius valoris.et primo sic.l.declarans seu interpretās ligat ⁊ hȝ vigorē ex tpe editionis.l.declarate seu interpretate.in aut̄.de fi.an.dota.instru.na.circa fi.ibi.tertia v̄o ⁊c.⁊ in aut̄.de rap.muli.que rap.nubūt.circa fi.colla.x.ibi.quā interpretationē ⁊c.ergo hic iste prerogatiue cū sint facte in viȝ declarationis declarant nulla precedētia.Scd̄o princeps pōt trahere legem ad tempus p̄teritū ⁊ lex ex speciali dispositione principis habet vigorē etiam in factis preteritis:vt.l.leges.C.de legibus.in.l.penul.⁊ fi.C.de sacrosan.eccle.in.l.iubemus.C.ad velleia.cū simi.Ergo hic huiusmodi p̄rogatiue ꝑ principem ad p̄teritum irritauit p̄terita.Tertio ⁊ fortius vbi papa narratiue testificat̄ sup facto suo ꝓprio eius testimonio est standum nec admittitur probatio in contrarium in.c.cū.a nobis.de testi.⁊ in cle.litteris.de proba.ergo hoc in casu nostro cum papa declarat auditores fuisse ⁊c.⁊ eius testimonio est standū ⁊ sic per cōsequens irritabunt̄ collationes al's valide.facit ad predicta cle.ista.de imunita.eccle.in prin.cum ibi no.
¶Non obstātibus p̄dictis credo ꝯtrium:vȝ ꝙ dicte preragatiue tiue non annullent prouisiones al's validas:⁊ ꝙ hoc nō possint facere de validas nec videatur fuisse mens domini nostri pape dictas prerogatiuas concedentis:presupponeudum tamen est primo ꝙ quantuȝ ad propositum deciarare est aperire per principem seu manifestare super aliqua.l.seu constitutione intellectum siue sensum quem ipse habuit tempore editionis legis:qn̄ scilicet lex est obscura vel erratur in eius intellectu.in aut̄.de incest.nup.§.dubitatū.in prin.ibi.etenim cum tali intellectu ⁊c.in.c.olim.extra de verbo.signi.ibi.nostrum intellectum aperiē.⁊c.in aut̄.de fi.ante do.instru.na.circa medium.† Ex hoc etiaȝ sequitur ꝙ ex declaratione non sequitur ius nouum:quia ille q declarat non dat de nouo.in.l.heredes palam.circa princ.ff.de testa.l.vnum ex familia.§.si de falcidia.ff.de leg.ij.Est vlteriꝰ presumendum secundo ꝙ priuilegia principis inquantum possunt debent trahi ad ius commune vt non generent alteri preiudicium vel grauamen:nec debent trahi ad casum de quo princeps non cogitauit in.l.ex facto.ff.de vul.faciunt no.per Inn.in.c.olim.alleg.de verbo.signi.no.per Joan.an.post Compo.in.c.causam que.de rescrip.in glo.fi.
¶Est vlterius presumendum ꝙ tunc demum qn̄ papa narrat factum proprium super quo fundat intentionem suam eius testimonio statur omnimodo:al's nō:vt in cle.litteris.alleg.cum ibi no.in glo.super verbo fecisse narramus.
¶Est ergo nunc aduertenduȝ in facto presenti ꝙ dominus noster papa post annum a tempore sui pontificatus vel circa declarauit auditores fuisse ⁊ existere suos familiares ⁊c.vt in dicta declaratione continetur.
¶Nunc ergo aut dicetur dictas prerogatiuas habere vim constitutionis ⁊ noue gratie quasi per hoc dn̄s noster videatur eos assumpsisse in familiares:aut dicet̄ habere vim testimonij ⁊ ꝓbationis quasi dn̄s noster testificet̄ eos esse familiares cuius testimonio sit credendum:aut dicetur habere vim declarationis iuris quasi cum ante ipsi auditores se assererent esse familiares vigore alicuius constitutionis incluse in corpore iuris vel extra obscure vel male intellecte:dominus noster declarauit eam sic debere intelligi vt per illam primam.s.sint veri familiares.Si dicatur habere vim cōstitutionis ⁊ noue gratie cū cōstet de tēpore editionis nō pōt operari respectu preteriti tpis nisi ꝑ modum cuiusdā fictiōis ⁊ retrotractionis que non operat̄ in p̄iudicium alicuiꝰ nec tollit ius alienū nec ex origine ius medio tēpore quesitū.pro hoc facit.c.q̄uis.de rescrip.⁊.c.si proce.eo.tit.ib.vj.c.si apostolice.de prebē.e.li.cū si.† Pro hoc multū bene facit qd̄ quam disputauit Joan.an.regula sine culpa.si post naturalem natum ex cōcubina ⁊c.pater ꝯ̄hat cum alia ex qua suscipiat legitimū:⁊ illa mortua ꝯ̄hat cū ꝯcubina prima q̄s dicatur primogenitus.ponit etiam ⁊ Bart.in.l.ex facto.alleg.ff.de vul.ꝑ hoc qd̄ quā ponit etiā bar.in.l.fi.C.de sen.pas.an impetrata restōne restituant̄ medio tpe ꝑ fiscum alienata.facit multū qd̄ mota de test.in.l.furti.ff.ex q.cau.infa.irroga.ꝑ hoc etiā quia vbicūq; cessat equitas cessat fictio.in.l.posthumus.ff.de cap.⁊ postli.facit.l.sciendū.cum.l.sequē.ff.ex q cau.ma.deduxit hoc multum late dn̄s Barto.in materia fictionuȝ in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca.pro hoc etiā† quia hoc esset auferre ius alienū ꝙ nunq̄ princeps presumtur facere nec facere debet sine

Additio.
a ¶Cū donant̄ pn̄tia ⁊ futura.Adde ꝙ si q̄s donauerit oīa sua bona pn̄tia ⁊ futura ⁊ aliq̄d sibi reseruat valet talis donatio nec dꝫ ipedire liberā testandi facultatē.vt not.bar.in l.stipulatio hoc mō.ver.q̄ro aliq̄s vult facere.ff.de verb.oblig.et seq̄tur Alexā.in ꝯsil.lix.incip.viso themate predicto.i.ij.col.v.nec obstat si diceretur.in.v.volu.Hen.Ferrēdat.

maxima cã.in.l.quotiens.C.de preci.impe.offe.in.l.ij.§.meri-
to.z.§.si qs a principe.ff.ne lis in lo.publi.faciunt no.in.c.cau
sam q.alleg.Ulterius:qr hic erunt duo miracula z due fictio-
nes extinguere z viuificare que non occurrunt.in.l.mulieri.ff.
de cõdi.z demon.l.j.de do.promis.vltra qr princeps de hoc nũ
ꝙ videtur cogitasse:quia hic irrogatur iniuria ꝙ i principe nõ
est psumenduz.in.c.nonnulli.de rescrip.cum multis similibus.
ergo vt.s.est dictuz ad hoc non extendant dicte prerogatiue vt
non magis debeat operari fictio ꝙ veritas.Sed constitutio pn
cipis pro tempore presenti nunꝙ tollit ius alienuz saltim in re:
vt.s.est deductum.ergo multominus respectu temporis pteri-
ti vbi operat p modũ fictionis.Ulterius priuilegiuz principis
inquãtũ põt dz trahi ad ius cõmune:vt nõ operet i preiudiciũ
alienũ:vt.s.est dictũ.ergo hic operet sine alieno preiudicio vt.s.
habeat effectus in his in quibus nõ absorbet ius tertij:vt.j.de-
ducetur.facit.l.iij.C.de mili.test.cum si.faciunt no.in.d.c.cãm
que.q videntur hoc decidere.si aũt dicat habere vim testimonij z
probationis:hoc nõ potest stare:quia papa hic non narrat ali-
quod de facto proprio:si papa diceret dudũ dũ fuimus assum-
pti ad apicem summi apostolatus zc.recipimus in familiares
nostros auditores palatij zc.tunc testificaretur de facto ꝓprio z
haberet locum cle.litteris.alleg.Nũc autem dicit.cum sicut ac-
cepimus a nõnullis in dubiũ zc.nos ad hmõi dubiũ tollẽdũ zc.
tenore presentiũ declaram' psatos auditores a tpe quo ad api-
cẽ fuim' summi apostolatus assumpti zc.z sic papa non fundat
se sup facto ꝓprio nec narrat cum sic accepimus a nõnullis zc.z
tũ re vera nulluz erat dubiũ:vt.j.deducet.Si aũt dicat habere
vim mere declaratiõis hoc nõ põt stare:quia declaratio opz ꝙ
emanet respectu alicuius cõstitutionis precedentis:vt.s.est de-
ductũ.quã hic nõ reperio nec in corpore iuris nec extra.Nã.c.si
cut.de verbo.sig.qd magis videt appropriari ad istam materiã
non põt pati talẽ declarationẽ:qr nõ esset declaratio immo de-
cisio mere ɔ̃ria.z ꝙ non possit operari in vim declarationis ꝓ-
bant verba ipsarum prerogatiuaruz:qr dicit a tpe quo zc.ergo
ante nõ erant.z ẽ verũ ꝙ veri familiares cap.cõmẽsales habẽt
certas prerogatiuas quas auditores non habẽt.habent primo
distributiones super emolumẽtis camere apostolice munitis ser
uitijs:expediuntur eorum littere gratis z multa alia de quibus
in auditoribus nihil.z quando cõtingit retroact.tẽporibus au
ditorum cõmorandi in libratis dñorum cardinalium more eo-
rum beneficia consueuerunt vacare in libratione dominorũ car
dinalium z nõ dñi nri pape.Ex his apparet ꝙ nõ fuerunt repu
tati priscis temporibus familiares:ergo dicte prerogatiue non
possunt operari p vim testimonij seu probationis:nec in vim de
clarationis.opz ergo vt operent in vim noue gratie z cõstitutio
nis.Tũc nõ obstãt prime rõnes:vt pz ex supradictis.Non ob-
stat prima rõ:quia hic vt dixi nõ põt habere naturã mere decla
rationis z si haberet deberet deduci principalis cõstitutio ex q
tribuit prerogatiua familiaritatis:qr ex dicta declratione non
tribuit:vt dixi.Nõ obstat scda:qr dico vt dixi:qr dz operari re-
spectu tpis pteriti in his in quibus non euacuat ius tertij:vt po
te si nõ pcessisset prouisio p quã alij fuisset ius affixum in re.Nõ
obstat tertia:quia dico vt dixi ꝙ hic papa non testificatur de ꝓ
prio facto:vt pz ex vbis rescripti.z ꝙ hec iste prerogatiue nõ de
beant operari ex mẽte cõcedentis in vim mere declarationis nec
in vim probationis cõstat p scdam declarationẽ que fuit facta
per dñm nostrum.xxvj.Nouẽbris põtificatus sui anno scdo.de
qua dat pro parte dicti Joãnis.z est aduertendum ꝙ papa non
dixit ꝙ sint veri familiares.Nõ obstat scda clausula dicti rescri
pti que magis videt tangere eos ꝙ ipsos etiã in assecutiõe bene
ficiorum ecclesiasticoꝝ autoritate apostolica eis collatoꝝ zc.qr
intelligo collatorũ.s.canonice nõ p hmõi verba collatiões:aĺs
nulle vel inualide viuificent seu corroborentur:nec collatiões
canonice z aĺs valide annullent seu irritent.iuxta no.in.d.c.cãz
que.de rescrip.alle.Dicere aũt ꝙ per ista verba princeps volue
rit irritare collationes aĺs validas de quibus ipse non cogita-
bat ridiculosum est dicere:vt.s.deductum.sic ergo pz ꝙ dicte ꝓ-
rogatiue operabuntur in vim constitutionis z sic respectu bene
ficiorum tunc vacantium vel vacaturorum:respectu autem illo
rum quoꝝ ius illorum tempore ad alios erat canonice deuolu-
tum z eis affixum nullo modo possunt operari:cum rescripta z
lex debeant cõformari legi naturali.in.c.erit autem.iiij.distin.
cum ibi no.per Archidia. Laus deo.

¶Consilium.cccxl.

1 ¶ Que proprie dicatur declaratoria constitutio:z an consti-
tutio declarans trahatur retro ad tempus cõstitutionis edite q
declaratur.z.2.

2 Qui ꝓprie dicantur familiares pape:z qui dicantur ficte fami
liares.

3 An princeps per suam cõstitutionem in dubio censeat velle tol
lere gratias iam effectum sortitas.

4 Si papa dicat nolle per cõstitutionẽ suã pͥudicare his quibus
prouisum erat z possidebant:an vtrũqz requiratur ad euitandũ
preiudicium constitutionis.z.5.

5 Media colliguntur per extrema.
Ex titulo precedẽte psumitur possessio causata ex illo.

6 Que prerogatiua sit potior an gradus an vero ordinis.

N christi nomine amẽ.

¶Premissis allegationibus adhereo:qr vident
mihi vere z bene fundate addens circa primũ du
biũ ꝙ interpretatio vel declaratio tribus modis
1 sumitur.Primo pro oimoda correctione.Scdo pro modifica-
tione que in augmẽto vel diminutione consistit vel non ɔ̃stõne.
Tertio pro cõgrua vbi vel oratiõis dubie explanatione:vt hec
habent.ff.ad tertul.l.j.§.qui operas.z de ori.iuris.l.j.hoc autẽ
vltimo mõ proprie dicit declaratio vel interpretatio.primis ve
ro duobus non cum presupponatur rem esse certam:sed corrigi
vel mutari:illa vero que certa sunt interpretatiõe non indiget.
ff.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de auro z argen.l.pe-
diculis.§.argento.de manu.test.si quis locuples.de vulg.z pu
pil.l.iam hoc iure.§.sed huius.Item tunc autem dici debet no-
ua constitutio:quia ius de nouo facit.Tertio vero casu ius non
facit:sed factum declarat.ff.de testa.l.heredes palam.§.sed si.
no.de acquir.rerum do.l.adeo.§.cum quis.de rebus dubijs.l.
vtrum.§.cum quidam.de condi.z demõ.l.si ita scripsisset.hinc
est ꝙ cum primis duobus casibus impetratur a parte alia pars
requirenda est:secus in tertio:vt ple.not.Innocen.de verbo.si-
2 gni.c.olim.†Nunc ergo dicendum est ꝙ illa declaratoria facta
post ius quesitum domino Joanni ꝙ auditores palatij censerẽ
tur familiares proprie non potest declaratoria dici:quia signi-
ficatio huius vocabuli familiaris certa est in iure:et sic decla-
ratione non indiget.Familiaris nanqz proprie et vere dicitur
quem superior circa se z sui cultus causa tenet z continuus com
mensalis sue domus existit.ff.de leg.iij.l.cum quereretur.§.j.in
fi.z ibi per Old.de publica.l.j.§.familie.circa fin.de edil.edic.
l.ediles.§.familie.de ver.signifi.c.fi.lib.vj.Ceterum si dũtaxat
ipsum familiarem nominat vel reputat sibi tamen alimenta nõ
ministret nec sui cultus causa deputatus est:non vere sed ficte fa
miliaris dicitur:nec gaudere debet prerogatiuis familiarium.
ff.de alimẽ.z ciba.lega.l.alimenta.§.libertis.in fi.qui bñ facit
ff.de iure imuni.l.semp.§.fi.z.§.negotiatores.C.de sacrosanc.
eccle.l.q sub ptextu.z de decurio.l.qdam ignauie.li.x.z in.d.c.
fi.in verbo ficte.sola naqz professio statuz persone nõ immutat.
C.de testa.l.neqz professio.de proba.l.non nudis.z.l.non epi-
stolis.ff.de iurepatro.gaius.igitur hec que clare loquitur audi-
tores sacri palatij.ꝓprie nõ dñi familiares de iure cõmuni sunt:
quia superius dicta nõ conueniũt eis:z ideo dicẽdũ est ꝙ aut ꝓ-
dicta iura corrigunt per dictã declaratoriam aut supplent vel
modificant quoad auditores:z vtroqz mõ dici debet nouũ ius
non declaratio.nam cũ princeps ɔtra ꝓpriam significationem
vocabuli facit ius nouũ facere dicitur.ff.de supellec.lega.l.iiij.
in fi.nõ ergo dño Joanni preiudicat cũ emanauit post ius sibi
quesitum:qr natura cõstitutiõis est futuris negotijs nõ preteri-
tis iã finitis dare formã.extra de cõsti.cognoscẽtes.z.c.fi.lz se-
cus in pendẽtibus.arg.ff.de le.ij.lucius.§.que marito.z qd no.
in.c.licet canõ.de elec.lib.vj.Nec obstat ꝙ princeps vtitur ver-
bo preteriti tpis.s.fuisse.item appellet eos cõmensales.Nã hoc
non est ꝑm veritatem:qr nõ fuerunt nec sunt cõmensales:z prin
ceps veritatem mutare non põt.C.si se ab heredi.absti.l.j.ff.de
capti.l.in bello.§.facte.assumptio eñ in hac familiaritatẽ que
non est veritatem mutare non põt.ff.ad munici.l.assumptio.in
prin.est ergo ꝑm fictionem:quia bene põt ɔtra veritatẽ fingere:
vt patet in fictione postliminij z legis cornelie.facit.ff.de liber.
z posthu.l.filio quem pater.illa vero que ꝑm fictionem sunt non
tollunt ius alteri medio tpe quesitũ.ff.de ɔ̃tabu.l.j.in fi.de mi-
no.l.ꝙ si minor.§.sceuola.no.de lib.z posthu.l.gallus.§.z ꝙ si
tantum.z de iniusto testamen.si quis filio.§.quatenus.z in cle.
cum ei quem.de cõces.preben.Facit qd no.Barto.in.l.fi.C.de
sen.pas.in.q.de restituto an recuperet bona medio tempore vẽ-
dita.z qd no.Joan.an.in regula sine culpa.i mercu.de filio na
to ex concubina ducta postea in matrimonium an legitimetur
non obstante matrimonio interim cũ alia cõtracto.de quo etiã
3 p Barto.in.l.ex facto.ve vul.z pupil.†Preterea princeps nun
ꝙ intendit p suam constitutionem reuocare gratias que sortite
sunt effectum z in quibus ad vacantis beneficij collationem est
processum.de conces.preben.c.fi.ad fi.li.vj.esset enim princeps
alteri iniuriosus ꝙ esse non debet vt inde nascatur iniuria vñ iu
ra nascunt.C.vnde vi.l.meminerint.Rursus sine cã non est ali
quis suo bñficio priuandus.de resti.spol.cõquerente.qua.vaſ.
feu.priue.

seu.priue.c.j.colla.x.nec etiã princeps debet hoc facere nec est litteris eius in hoc standum tanq̃ obreptitie impetratis.de rescrip.ex parte.in auc.vt nulli iudi.§.z hoc vero iubemus.C.si cõtra ius vel vti.publi.l.j.de petitis bonoꝝ subla.l.j.lib.x.de decimis.ex multiplici.de vsu pal.ex tuarũ.bñ facit.c.cũ olim.de re iudi.vbi non intendit princeps reuocare sñiam bene latã

4 p suũ rescriptũ lz voluerit ipsuz capere vim ex preterito.† Preterea papa hoc expresse declarauit q nolebat illam declaratoriam locum habere in illis qbus tẽpore date ipsius erat prouisum z possidebãt: ergo nulla dubitatio relinquitur in casu nostro: qꝛ ꝯsonat rescripto.ff.de vulg.z pupil.l.ex facto.de pecul.si peculium.§.sicut.in fi.hoc etiã est de iure cõmuni vt priuilegium non valeat in preiudiciuz illius qui possidet tẽpore date ipsius nisi de hoc in priuilegio fiat mentio.de priuile.c.duduz. Sed dicet licet illo tẽpore fuisset dño Joãni prouisum: non tñ constat q possederit: sed hec vltima declaratoria regrit prouisionem z possessionẽ.sed rñdeo vnũ regrit de necessitate scilicet prouisionẽ: aliud scꝫ possessionem p accidens. qd patet: qꝛ hec vltima declaratoria consonat iuri cõmuni: z proprie declaratoria dicitur: z ideo debet fm ius cõmune iterpretari: vt no.in c.causam que.de rescrip.p Inno.z qꝛ scriptura declarãs debet intelligi fm declaratã. in aut.de filijs ante dota.instr.na.§.fi.ff.de cõiun.cũ eman.l.nihil.sꝫ de iure cõmuni sufficit dño Joanni fuisse puisum: lz nõ possederit tẽpore prime declaratorie ne illa sibi nõ noceat vt.s.pbatũ est: ergo sic debet intelligi hec scda declaratoria vt sufficiat puisio. cuz autem de possessione locutus est papa voluit accidentiã quãdã denotare cum prouisione secuta possessiõis acqsitio.† Itẽ cũ duo copulatiue mandant quoꝝ vnũ per se sufficiẽs est tũc sufficit tantũ vnũ existere.de rescrip.c.ij.z ibi no.de iudi.exhibita.in vlti.glo.de pben.cum iam dudũ.qd est veruz in rescriptis q̃ interpretant fm ius cõmune: vt dicto.c.causam q̃.Sed in ꝯtibus z vltimis voluntatibus requirit cõcursus vtriusqꝫ cũ ex voluntate ꝯhentium vel testatoris vim capiant: vt.ff.de verb.ob.si qs ita.z de here.insti.si heredi plures.Posset etiaz attentari vt dicamus q ex quo ꝯstat de titulo scilz de puisione z de presenti possessiõe pre

5 sumat ꝯtinue possedisse a tẽpore puisiõis: † qꝛ p extrema colligunt media: vt pbat z no.xxviij.dist.qꝛ sunt.ad hoc bñ facit.l.quicqꝫ.C.de apo.pu.vbi q pbat de psenti tẽpore soluisse psumitur etiã in preteritũ soluisse.z no.C.de iure emphi.l.ij.extra de dila.c.litteras.de cau.pos.z ppie.c.cũ ecclesia.z qd notat in spec.de pba.§.sequit.v.sed qrit qualiter. bene facit qd not. Jo.an.in solutione.q.posite super regula sine possessione. vbi dicit q ecclesia parochialis pbans titulum q quartaz non teneat soluere z nũc est in possessiõe nõ soluendi presumit medio tẽpore a die tituli fuisse in tali quasi possessione nõ soluẽdi nisi ꝯriũ probet.nã ex titulo precedẽte psumit possessio ex illo causata.ff.de rei ven.l.quedã mulier.z sic bene q ex cõfessione domini stephani q ꝯfitet de presenti possessiõe probet possessio de preterito.z sic responsum est ad vltimum quesitum.

6 ¶ † Nunc videndũ restat posito q illa declaratoria emanasset ante prouisionez dñi Joãnis qui pfert inde q dñs stephanus primo qꝛ priorem locũ voluit eũ papa habere: itẽ ratione familiaritatis p cõstitutiones pductas p dñm stephanũ ꝯriũ puto. nam ꝑogatiua gradus dñi Joãnis est potior ꝑogatiua ordinis: vt patet p primã ꝯstitutionẽ productaz per dñm Joãnem in qua ꝑogatiua gradus primo nominat bñ psumendũ est q papa voluerit illam ꝑogatiuã esse potiorẽ oĩbus alijs: nam in dubijs ordo scripture debet attẽdi.ff.de vsufr.quotiẽs.Itez de iure cõmuni qui potior est in gradu prefertur alijs etiã si per rescriptum obtinuerit se primo describi: vt.C.de offi. magi.offi.l.ij.vbi est expressum.facit.l.i.z.l.fi.eo.titu.z de condi.in pub.hor.l.j.lib.x.z de tuto.l.fi.ff.de fide instru.l.fi.de iure imuni.l.semper. in prin.de albo scribẽ.l.j.z fi.c.cũ simi.de maio.z obe.c.statuimus.z ibi no.Itẽ nõ obstat prerogatiua familiaritatis.nam illa est familiaritas ficta ex sola nominatione procedens non ex actu famulandi: vt probatur in.l.alimenta.§.j.de ali.leg.z in.c.fi.de verbo.signi.lib.vj.in verbo ficte.sed papa vult veros tantum familiares omnibus indistincte preferri non fictos: vt patet in constitutione tertia producta per dominũ stephanum: ficti vero familiares nõ omnibus preferri debent: sed illi tantum qui nõ sunt potioris gradus vel melioris prerogatiua non gaudent: z istam puto non fuisse mentez pape si bene considerentur predicte constitutiones. Laus deo.

¶ Casus sequentis consi.talis est.

¶ Pater filium impuberem heredem instituit insolidũ z sibi substituit pupillariter.Item posthumo nascituro certã q̃titatem z vsumfructũ quorũdam bonorum iure institutionis reliquit: z sibi substituit fratrem suum impuberem iam natuz per hec verba.si in pupillari etate decesserit volo q dicta quãtitas z vsufructus redeat vel pertineat ad filium impuberẽ iam natum: deinde in codicillis dictum relictum factũ posthumo ademit z sibi quasdam proprietates reliquit: decessit posthumus p paucos dies post natiuitatẽ deinde pupillus institut⁹ isolidũ supstite matre z substituto.Querit ad quẽ ipsoꝝ bona ptineãt.

¶ Consilium.cccxli.

1 ¶ Substitutio facta per verbum cõmune non de quota hereditatis sꝫ de certis rebus nunq̃ põt esse directa sed omni tẽpore est fideicõmissaria siue in testamento siue in codicillis.

2 Filius de relictis in testamento z grauatus restituere an z quã do detrahat legitimam z trebellianicam.

3 An filius debeat habere legitimam de fructibus rerum hereditariarum: an vero de ipsis rebus.

4 Si pupillus non adiuit hereditatem alterius pupilli cui erat substitutus: cui debeatur illius tota legitima: an ad matrẽ: an vero ad substitutum substituti pupilli.

In christi nomine amẽ.

¶ Mater ista in bonis impuberis Ludouici vltimo decedentis nullum ius habet: qꝛ per pupillarem substitu.excluditur.ff.de inoffi.testa.l.pap.§.sed nec impuberis.z in.c.si pater.de testa.lib.vj.sed de relictis illi posthumo primo decedenti videnduz est an aliquid ad ma

1 trem pertineat. Circa qd aduertendum † q substitutiones illi posthumo facte tam in testamento q̃ in codicillis non sunt directe sed oblique.i.nõ pupillares sed fideicõmissarie. qd patet euidenter: nam z in testamento z in codicillis fuerunt posthumo relicte res certe non quota hereditatis.item substitutio facta fuit per verba cõmunia scilicet perueniant sint z reuertantur.que quidem verba sunt cõmunia cum possint vtrãqꝫ significationem importare scilicet directam z obliquam. ar.de verbo.signifi.l.verbũ pertinere.z no.Bar.in.l.centurio.de vulg.z pupil.circa fi.non ergo potuit esse nisi fideicõmissaria substitutio: qꝛ verbum cõe adiectum certe rei vel quãtitati nunq̃ trahitur ad directã substitutionem sed obliquam tantum importat.ff.ad treb.l.cogi.§.z generaliter.z ibi per Dy.z ar.in auc.vt cum de appel.cogno.§.aliud quoqꝫ capitulum. coniuncto §.ceterum.z hoc expresse no.Bart.in.l.centurio.in.ij.principali questione de compẽdiosa facta per verba cõmunia. in vsi.quomodo vlterius.z versi.z hoc vero ad.q.dicens q si testator instituit filiam in certa q̃titate vel specie z si decesserit sine liberis vel quandocunqꝫ volo q talis quãtitas deueniat in talem q talis non erit substitutio directa pupillaris sed fideicõmissaria.sic fuit in casu nostro. item substitutio facta in codicillis ex alio non potuit esse directa.nam etiam si fuisset p verba directa facta traheretur ad fideicõmissum.ff.de lega.ij.l.cũ quis decedens.§.seiam.ad treb.l.sceuola.Ex hoc sequitur responsio ad quesitum.nam dictus posthumus decessit ab intestato: z ideo legitima sibi debita iure nature remanet penes venientes sibi ab intestato: qꝛ in illa non potuit p fideicõmissum grauari.C.de inoffic.testa.l.omnimodo.z.l.quoniam in prioribus.ff.de vulg.z pupil.l.coheredi.§.cum filie.residuũ vero restituendũ erat illi impuberi sibi substituto qui si ante restitutionem decessit trãsmisit petitionẽ fideicõmissi ad eius heredẽ pupillariter substitutũ.ff.ad trebel.l.cogi.§.idem metianus.z no.eo.tit.l.apud iul.§.vtrum.licet contrarium teneat glo.que cõiter reprehendit in.l.cũ filio.ff.de leg.j.z ista sufficiunt intelligenti.

¶ Sed qꝛ circa predicta posset curiosus subtiliter cõsiderans plura mouere dubia z materiã altercationis incitare: iccirco ad ipsorũ clariorẽ intelligentiã z defensionẽ aliquas qõnes z oppositiones formabo vt ipsaruz dissolutis nodis in sua firmitate permaneant: etenim psens materia de iuris apicibus est.

2 ¶ † Primo nãqꝫ queritur quid sit illud qd remansurum est penes venientes ab intestato posthumi: z quid z q̃tum sit restituẽdum substituto.respondeo si fuisset posthumus istitutus in testamento in quota hereditatis: tunc primo debet detrahi legitima sua que est tertia ps eius qd habiturus fuisset ab intestato.item de residuo detrahenda esset quarta trebellianica: nam filius erat rogatus restituere post mortem z sic sub conditione.ff.de conditio.z demonstra.l.heres meus.ij.responso.z regula est q cũ filius rogatur sub conditione detrabit duas quartas: vt in.c.raynutius.z.c.Raynaldus.de testa.z.C.ad.l.falc.q̃q̃.z ibi no.sed in casu nostro dico detrahendam esse legitimã tantum.i.tertiaz partem eius qd ab intestato habiturus fuisset: vt in aut.de trien.z semis.§.j.C.de inoffi.testa.aut.nouissima.trebellianica vero non.nam de eo qd relictuz fuit in testamẽto detrahi non potest: lz etiam per codicillos quibus sibi ademptuz fuit videat rogatus de restituendo coheredi vt statim declarabo: tñ fuit rogatus pure quo casu non detrahit nisi vna quarta: vt dictis iuribus no.Item de his que relicta sunt in codicillis

similiter. nã illa non potuit habere posthumus nisi iure legati vel fideicõmissi: q2 directus titulus institutionis non datur in codicillis: fideicõmissarius autem vel legatarius non detrahit quartam ex persona sua: vt. ff. ad. l. fal. l. penales. §. fi. z ad trebel. l. j. §. inde neratius. Tertia igitur portio tantum remanere debet penes venientes ab intestato.

3 ¶ † Scdo quero vnde deducet hec tertia vtrũ ex relictis in testamento vel relictis in codicillis. rñdeo in testamento fuit sibi relictus vsusfruct⁹ z certa quãtitas: filius aũt debet habere legitimã suã nõ p imputationẽ reddituũ sz ex ipsis reb⁹ hereditarijs: vt. C. de ioffi. test. l. sancim⁹. §. repletionẽ. z ad trebel. l. iubemus. Dico igit̃ q hec q̃titas in testõ relicta cõputabit̃ principaliter in legitima z residuũ supplebit̃ de relictis in codicillis q̃ lz titulo legati relicta sint: tñ ex quo quãtitas in testamento relicta fuit titulo insti. cõputant̃ in legitima: vt in auf. vt cũ de appel. cog. §. aliud quoq3 capl'm. z de triẽ. z semis. §. j. sz dicetur hec q̃titas adẽpta fuit ergo cõputari nõ põt. Rñdeo non potuit adimi: q2 talis adẽptio facta in codicillis vim h3 grauaminis: vt statim dicã. cũ ergo quãtitas illa relicta fuerit p legitima reijcit̃ grauamẽ: vt in. l. quoniã in prorib⁹. ff. de ioffi. testa.

4 ¶ † Tertio qro q sint illi veniẽtes ab itestato qbus hec legitima remanere d3. Rñdeo posthumo ab itestato decedẽti equaliter delata fuit hereditas matri z eius fratri pupillo q sibi substitutus erat. vt in auf. defun. C. ad tertul. aut igit̃ apparet illũ pupillũ adiuisse hereditatẽ eius posthumi cum autoritate tutoris: z tunc medietatẽ illius legitime trãsmisit ad substitutuz pupillarẽ eius heredẽ: vt. ff. de vulga. z pupil. l. sed si plures. §. ad substitutos. altera vero medietas spectat ad matrez. si vero non constat q adiuerit: tunc hereditatem non aditam trãsmittere non potuit. ff. de suis z legi. l. si ex pluribus. z ideo totũ pertinebit ad matrem partim iure suo partim iure accrescendi. ff. de vulga. z pupil. sed si plures. in prin.

¶ Sed p̃dictis obstant multa. Primo q2 posthumus nat⁹ post xv. dies decessit nec apparet q tutor extiterit qui hereditatem agnouerit: vr̃ ergo q institutio respectu q̃rte defecerit z accreuerit fratri suo q ad substitutũ trãsmisit: vt. C. de iure delib. l. si ifanti. §. si vero. ver. nõ sit tutor. Rñdeo verũ esset hoc in hereditate extranei: z ita loquit̃ ille. §. si vero. vt colligit̃ ex verbo delate. hereditas vero patris etiã nõ agnita trãsmittit̃ ꝓpter existẽtiã sui heredis qua filius ĩmediate post mortez patris est heres: lz abstinere posset. ff. de mili. testa. l. ex militari. §. fi. cum l. sequẽ. de acq. heredi. l. ventrẽ. si qs omis. cau. test. l. j. §. q sunt in potestate. cũ simi. lz aũt Ja. but. dixerit q filius in legitima tantũ nõ est suus heres cũ illa sit portio bonorũ nõ hereditã. z dicit̃ ere alieno deducto in. l. pap. §. quarta. de inoffi. testa. existentia vero sui z necessarij heredis inuenta est ꝓpter patrem vt habeat heredẽ quẽ creditores conueniant. de interro. act. l. z q2 interest. qd esse nõ põt in filio in legitima tantũ institu to. qd ꝯ̃rium verũ est: q2 lz filius dicat̃ necessarius respectu z fauore patris: dicit̃ tñ suus respectu sui ꝓpter ꝯtinuationẽ dñij. de libe. z posthu. l. in suis. negari vero nõ põt in filiũ institutũ in legitima cõtinuari dñium: al's esset peioris cõditionis ille cui relinquitur debitũ tantum q̃ ille cui relinquit̃ plus debito qd nõ est dicendum: cũ ergo sit suus heres in legitima: ergo z necessarius: q2 vna qualitas inseparabilis est ab alia: nõ enim posset habere dñium nisi vt heres q si est necessarius dicit̃ cũ ille necessari⁹ dicat̃ quẽ ius facit heredẽ sine facto suo. ff. de acq. heredi. l. cum bonis. z. l. necessarijs. de leg. j. si postmortem. Preterea aut dicemus institutionẽ factã in legitima esse verã institutionem z habeo ꝓpositũ vt ratione suitatis trãsmittat̃. aut dicemus vim institutionis nõ habere: z tũc habebit vim legati. Sed legata etiã nõ agnita transmittunt̃ priusq̃ dies cessit. ff. de leg. ij. cuz pater. §. surdo. C. de cadu. tol. §. j. z sic patet hanc legitimã per posthumam transmissam in aduenientes ab intestato.

¶ Scdo op. q in testamẽto relictũ erat: fuit eniz in codicillis ademptũ. z sic videt̃ testamentũ nõ valere q̃si filius remaneat sine institutiõe: z sic p̃teritus. Rñdeo per illã ademptionẽ non potuit tolli directus titulus institutiõis; tuz ex impotentia codicillorum. de lega. ij. cũ quis. §. sciam. tum q2 non debent esse codicilli causa infirmandi testamentuz sicut non sunt causa cõfirmandi. ff. de iure codi. q per manus. argu. de vulga. z pupil. l. ex pupillari. illa vero ademptio operat̃ vt videat̃ rogat⁹ posthumus de restituendo qd sibi relictum est suo coheredi: vt. d. §. sciaz. z de leg. ij. l. peto. in prin. hoc aũt grauamen hñ tenuit in vsufructu: q2 non potest dici relictus pro legitima cum illa debeat esse ex ipsis rebus hereditarijs non in fructibus: vt. l. iubemus. s. alleg. in quãtitate vero relicta non tenuit: q2 illa videt̃ relicta pro legitima. ad hoc. l. ij. z qd ibi no. ff. de cõdi. z demõ. z de legitima reijcitur grauamen.

¶ Tertio oppo. fortissime lz filius non possit in legitima grauari per patrẽ: venientes tamen ab intestato impuberis grauari possunt: vt. ff. de leg. j. si fundũ per fideicõmissum. §. fi. p quez textũ ita cõsuluit Dy. vt refert Cy. C. de inoffi. testa. l. ex trib⁹. sed hic pariter cõtulit grauamen post mortẽ posthumi: vnde vr̃ grauare veniẽtes ab intestato. ar. C. vt ac. ab here. z cõtra here. incip. l. j. videt̃ ergo q mater videat̃ restituere huic substituto portionem quarte quã h3 ex persona sua: z p ꝯsequẽs aliam si quã h3 ex ꝑsona impuberis filij p ius accrescendi. ff. de acqui. heredi. l. si totũ. ad trebel. l. marcellus. §. qdez liberis. z ibi no. z. l. pap. Rñdeo hoc verũ est cũ venientes ab intestato grauentur expresse: al's in dubio videtur appositum grauamen in persona filij: z sic nõ tenet. casus est. ff. de vulg. z pupil. l. coheredi. §. cũ filio. ibi. vt ab impubere fideicõmissum zc. quez tex. valde no. d. Bar. ad hoc. Nec obstat q post mortẽ sit collatũ: nã cuz qs post mortẽ grauat̃ sumit̃ initiũ grauaminis in persona sua: vt. d. §. dum loquit̃. post mortẽ eius relictũ zc. z facit. l. hereditarium. de bonis auto. iudi. pos. ff. Sed instat̃ fortissime pupillaris substitutio facta in codicillis resoluit̃ in fideicõmissum: z lz fuerit in persona impuberis collata: tamen veniẽtes ab intestato tenent̃ ex tali fideicõmissaria substitutione restituere etiã bona in pupillari retenta quarta: vt. ff. ad trebel. l. sceuola. vbi est casus singularis recte inspiciendo. videt̃ ergo q hic mater debeat legitimã restituere retẽta q̃rta. Rñdeo illud est verũ cũ directa pupillaris conuertit̃ in fideicõmissum: nam tunc omnẽ suam naturam in fideicõmissariaz transfert: vt. ff. de testamen. mili. l. querebat̃. ibi. in causaz fideicõmissi vim prioris testamẽti conuertisse zc. vnde cum in directa pupillari venirent bona impuberis: vt. l. si plures. §. ad substitutos. sic in hac fideicõmissaria: vt. d. l. sceuola. qd est notandũ. ad hoc qd no. Bar. in l. j. post pñ. de iure codi. sed in casu nostro nõ sit ꝯuersio directe in obliquã: q2 substitutiões iste semp fuerũt oblique: q2 pfecte p verba cõmunia vnde naturã habẽt propriã vt proprie facultates filij: z sic legitima in eis non veniat. vt. d. §. cum filie.

¶ Ultimo posset opponi q cum iste substitutiones facte sint p verba cõmunia censeant̃ directe ꝓpter illa verba testatoris sine diminutione z detractione q̃cunq3 zc. vt no. Bar. in. l. centurio. in. iij. q. principali. sed q̃tum ad illã que facta est in codicillis facilis est responsio quo ad aliam in testamẽto factã: respondeo q2 verum esset si posthumus esset institutus in quota. sed ex quo fuit institutus in certis speciebus vel quãtitate illa verba cõmunia nunq̃ possunt trahi ad directam significationem quecunq3 verba fuerũt ibi apposita: vt. d. l. cogi. §. z generaliter. ad trebel. illa vero verba important prohibitionez falcidie que necessaria non fuit cum z sine ea detrahi non potuisset a legatario. ff. ad. l. fal. penales. §. fi.

¶ Ex quibus concludit̃ q si constat impuberem vltimo decedentem adiuisse hereditatem posthumi cuz tutoris autoritate: tunc mater habere debet medietatem legitime: al's legitimam totam partim iure suo partim iure accrescendi que quidez legitima est tertia pars eius qd habiturus erat ab itestato nisi esset substitutus adhuc infra annum iuris deliberãdi: vt. C. de iure delib. l. cum antiquioribus. Laus deo.

¶ Casus sequentis consi. talis est.

¶ Mater que filie tutelam gesserat cũ ad scda vota migraret petijt sibi tutorẽ dari: cui rõnem administratiõis reddidit z decreto iudicis absoluta est quasi plus expenderit q̃ perceperit: iterũ a filia adulta facta impetit̃ quasi non bñ rõnẽ reddiderit nec reliqua restituerit: que cũ bñ z legaliter rõnem reddidisse z reliqua restituisse assereret filia nil alio discusso dictam matrez quietauit z liberauit eo q bonum z legale computum reddiderat: z hoc fecit sine consensu curatoris quem habebat: dixit tñ se nõ habere nec habere velle: ꝓstititq3 iuramẽtũ de dicta quietatiõe seruãda quã trãsactionẽ appellãt. Nũc iterum filia matrẽ molestat petẽs rõnẽ administratiõis z reliqua reddi cuz ex ipsius cõputi ĩspectiõe appareat q nõ bñ redditũ fuerit. Nã in cõputo mater ꝯfitet̃ se quãtitatez mille floreñ. z vltra de bonis pupille recepisse quã dicit se expẽdisse ĩ vtilitatẽ dicte pupille: nullã tñ causam assignat in quã sit expẽsa nec aliq̃ verisimilis subest. dicit etiaz filia q plures reddit⁹ pcepit mater q̃ cõfessa sit quos nõ restituit. Mater vo se tuet̃ ex illa qetatiõe p quã dicit hec omnia videri remissa: nec ad rõnẽ reddẽdã teneri. Filia vero petit illã qetationẽ z transactionez rescindi tanq̃ lesa per ipsam: matremq3 ad p̃dicta compelli. z papa mandat relaxari iuramentum z si put de iure. Querit̃ nunc quid iuris.

¶ Consilium. cccxlij.

1 ¶ Pluribꝰ rõnib⁹ z argumẽtis demonstrat̃ hic q qetatio generalis facta p filiã matri q̃ gesserat tutelã nõ liberat eam si apparet cõputa nõ recte fuisse facta cum tutoribus filie.

2 Donatio facta a minore etiam cũ decreto iudicis non valet.

3 Iuramentũ super generali quietatione nõ ligat minorez quominus petat

minus petat residuum administrationis si fuit erratuz in computo siue de iure siue de facto.&.i.

Et an tutores absoluentes dictam tutricem & credētes simplici assertioni eius in reddendis rationibus potuerint filie preiudicare.&.i.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Considerādū est primo ꝙ hec vltima quietatio facta per filiā per quā mater se tuetur non pōt vllo modo dici trāsactio: lz quidā hoc dicant. qd patet ex duobus. Primo qꝛ trāsactio nō est nisi aliquo dato vel retento: al's dicitur gratuita liberatio.ff.de transac.l.j.sed hic nihil datū fuit a matre filie propter hanc liberationem. Itē in vera trāsactione intendit quis propter id qd percipit debitū remittere: etiam si verum sit: qꝛ ratione dubij tantum videtur estimare debitum q̄tum percipit: & sic quodāmodo vendere videt illud. facit qd no.ff.ad trebel.l.lucius.§.fi.qd hic nō fuit. Nam filia nō intendebat liberare matrem ab illa obligatiōe qua tenetur reddere rationem que vocat de rōnibus distrahendis.ff.de tu.& ratio.distra.per totū.nec ab actione tutele qua tenet restituere reliq̄: qꝛ putabat eam iam liberatam ab eis cum mater assereret se bonum computum reddidisse & restituisse reliqua: putabat autez ꝙ si verū fuisset sine dubio iam liberata erat ab ambabus: putabat autem filia seipsam liberare. Nā si verū fuisset qd mater asserebat cū ipsa iam esset liberata de iure ab ambabus obligationibus filia tenebatur eam liberare de facto.i.de tali liberatione instrumentū quietatiōis facere vt apparere possit.C.de condi.ob causam.l.dissolute.de libera.cau.cum affirmes.facit qd no.Barto.ff.de dam.infec.si finita.§.eleganter.& de liber.lega.l.iij.§.j.que non est quietatio iuris cum iaz precesserit sed facti: cū ergo filia seipsam liberare putaret per hanc quietationem non debet operari liberationē matris quā filia nō intendebat. Nam actus non operat vltra intentionē agentis.ff.si cert.pet.l.non omnis. Inducta ad vnum effectum nō debent diuersum operari.ff.de solu.qui decem.§.fi.de cōdi.& demonst.cum tale.§.vltimo. Quandocūq3 igit cōstare pōt cōputum nō fuisse bene redditū. Nec reliqua restituta agi pōt primis actionibus que per hanc quietationē sublate nō sunt.& hec est arguēs ratio qua sic oportet necessario dici. Nam nemo dixerit ꝙ debitor meus asserat se mihi soluisse vel pcuratori meo: & ego ignarus de facto ex legitima causa instrm̄ qetationis fecero nō possim prima actione agere cū mihi cōstiterit eum non soluisse: qꝛ prima actio non est sublata.facit.l.iij.§.subtilius.de condi.ob cau. Nec ob.si dicatur hanc filiam non errasse in facto: qꝛ vere computum fuerat a matre redditum: sed in iure qꝛ non fuerat bene redditum: ergo videtur sibi imputandū: sed certe minoribus.xxv.annis ius ignorare pmissuz est.ff.de iuris & fac.igno.l.regula.& pinde subuenit eis cū errāt in iure sicut si errāt in facto.ff.de condi.inde.l.interdū.vbi plene no.cōputū aūt nō fuisse bene redditū ex ipsius inspectione ꝯstat[a] cū ibi cōfiteat mater certā summā vltra mille de bonis pupille recepisse quā asserit se in vtilitatē ei9 expēdisse: & tñ nullā cām assignat ī quā expēderit nec aliq̄ subest verisimilis in quā hoc p̄sumi possit expensum: nō ergo debuit sue nude assertioni credi p illos q com putum receperunt. Nā bonus & diligens paterfamilias nō ita facit vt exhibitis rationibus se statiz subscribat: sed examinat & excipit an accepta & expēsa probe vel improbe referant.ff.de cōdi.& demon.cum seruus.circa finē.neminē enim sine cā audit pretor.ff.de trās.l.cū hi.§.causa cognita.sic nec creditur preposito nauis dicenti se in vtilitatē nauis vel domini recepisse nisi hoc ostendat vel causa verisimilis subsit.ff.de exercito.l.j.§.nō autē.&.l.fi.nec prelato dicenti se in vtilitatē ecclesie conuertisse nisi probet.in aut.hoc ius porrectum.C.de sac.san.eccle.facit l.si forte.ff.de castren.pecu. Tutor ergo & iudex qui computare ceperunt negligenter se habuerunt nec potuerunt preiudicare pupille absoluendo matrē: qꝛ talis absolutio sapit vim donationis.ff.de pac.l.tale pactū.in prin.& de transac.l.j.que tutori non est permissa nisi certis casibus.ff.de tutel.& ra.distra.l.j.§.j.de admi.tuto.cuz plures.§.fi.facit.ff.de pact.l.ꝯ iuris.§.si filius. Nec etiā est pmissa minori cū tutoris autoritate & decreto iudicis: & si fiat non vz ipso iure.C.si maior factus.l.fi.§.cuz autem. ¶ Ex quo patet ꝙ etiam si filia intēdisset liberare matrem a vera obligatione qua tenebatur reddere rationes & reliqua non potuisset cuz illa esset donatio que sibi iterdicta est: vt dixi.patet igitur hanc quietationem matri non prodesse quominus teneatur reliqua & rationes reddere. Item ex alio dico non valere quietationem hanc cuz facta fuerit sine interuentu curatoris quē filia habebat.C.de in inte.restitu.mino.l.si curatorē habens.& licet filia professa sit se curatorem nō habere nec habere velle non mutatur ex hoc veritas. nam veritas verbis enuntiatiuis non mutatur.ff.ad muni.l.assumptio.in prin.de libe.& postbu.l.filio quem pater.de iurepatro.l.gaius.C.si vt se ab heredi.absti.l.j. Sed certe nec mutare potuit filia veritatem si voluisset. Nam si non potest alios actus facere sine curatore sic non debet posse curatorem a se abdicare multofortius. nam ipsa sibi curatorem non dedit sed iudex: & eius est tollere cuius est dare: nec sine iudice potest recuperare administrationem quā sibi iudex interdixit: censet enim curator tanq̄ caput eius quo ad administrationem bonorum.C.de nupt.l.in copulandis.& non licet a capite membra recedere vel resilire sua propria autoritate.de prescrip.cum non liceat. Item sicut curator postq̄ curam suscepit non potest sine causa legitima se excusare in preiudicium minoris.ff.de mino.l.veruz.§.ex facto.& ibi no.in glo.sic nec econtra debet minor ipsum a se remouere sine causa.ar.ff.de procur.l.post litem.est tamen aduertendum ꝙ si de mala redditione computorum non constaret hec quietatio prodesset matri non compelleretur iterum rationes reddere cū sit iuramento vallata que sine fraude facta valet: vt no.glo.ff.de contrario iudi.tute.l.iij.§.j.tunc autem de fraude non constaret. Ceterum si de mala redditione computorū constare potest: tūc apparet de fraude & dolo matris contrarium asseuerātis: & per hoc quietationem hac extorquentis cum dolus sit falsa vocis asseueratio scienter facta cum intentione fallendi: vt l.j.ff.de dolo.& not.C.si contra ius vel vtilita.publi.l.prescriptione.per Cy. per cōsequens patet ipsam quietationē etiam iuratam non valere per eandem glo.& sic mater de nouo compelleretur ratiōes reddere & reliqua si qua sunt restituere.& hec dicta sufficiant. ¶ Sed vt particularius attingamus notandum ꝙ pro parte filie dicitur matrem aliqua omisisse in inuentario ponere: vz duas vineas ex qbus percipere potuit fructus ascendentes ad valorem ducentorum: item quosdā alios censsus: item pretium seu restum eius ex venditione cuiusdam census: que si vera sunt presumenduz est de his non fuisse rationē redditam nisi contrariuz doceatur per matrem cū cōtra omittentem presumatur dolus & subtractio: vt.ff.de admini.tuto.l.tutor qui repertorium.ad.l.falci.l.dolo. que presumptio transfert onus probandi in matrem.C.de probat.siue possidetis.ff.qd me.cau.l.non est verisimile. dicitur etiam pro parte filie ꝙ mater professa est se mille que de bonis eius percepit in vtilitatem eius conuertisse nec in relatione facta per auditores computorum: constat filie in quas causas exposita fuerit nec subest aliqua verisimilis cum in tribus annis quibus tutelaz rexit dicta mille non potuerint verisimiliter exponi: īmo etiam auditores computorum presumuntur per matrem decepti: nō ergo tenetur filia huic relationi stare nisi sibi exhibeantur computa p que appareat in quas causas fuerint exposita: vt patet in.l.fi.ff.de exercito.vbi tali asseueranti se in vtilitatem domini conuertisse non creditur: & que.j.in fi.scribam nisi causa subsistat: & sic vt superius dixi nec prelato asseueranti se in vtilitatez ecclesie conuertisse: vt in aut.hoc ius porrectuz.facit.l.si forte.de castren.pecu.C.de sacrosanc.eccle.l.illud.& qd ibi no.ff.de lega.iij.cum quis.§.seia.de proba.qui testamentuz. Nam bonus paterfamilias & diligens prout etiaz.s̄.dixi non sic facere solet vt exhibitis sibi rōnibus statim se subscribat: sed examinat & excipit vt videat an accepta & expensa probe vel improbe referantur.ff.de cōdi.& demon.l.cū seruus.nec ante debet tutor res pupilli attingere q̄ inuentarium perfecte fecerit.l.fi.C.arbi.tu.

¶ Ex quibus patet ꝙ nisi mater doceat se rationē reddidisse de his que omissa sunt in inuentario vel computa exhibeat ex quibus constet in quas causas mille fuerint exposita presumit computa male fuisse reddita cū presumptio iuris sit contra matrem. Ex quo sequuntur plura pro filia.

¶ Primo ꝙ illa repeti possunt tanq̄ reliqua nō restituta: nec dici potest filiam per quietationem hanc illa remisisse cum illa ignorauit & ignorans remittere non videtur[b]: quia consensum non habet ex qua remissio causatur.ff.de transac.l.qui cum tutoribus.§.qui per fallaciam. Nam talis non tam paciscitur q̄ decipitur.ad hoc.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si per errorem.sed nec remittere potest ignorans.ff.de acquiren.heredi.l.clodius.de inoffi.testamen.l.mater decedens.scientiam enim non ignorātiam ledi volumus.C.de tabula.l.generali. Nam licet in generali remissione inter viuos facta videatur remissus dolus preteritus: vt no.glo.C.de transac.l.actione.verum est de illo per quem nihil adest doloso. Sed si aliquid adest remissus nō videtur.ff.de pac.l.tres fratres.de libe.lega.l.lucius.vbi casus.& Bar.expresse no.eo.titu.l.aurelio.§.gaius. Per hunc autem
2 dolum adest matri.† Sed certe nec si velit minor talia remittere potest cum sit donatio que non est minori pmissa etiā cū iudicis decreto etiā matri: vt.C.quando decreto opus nō est.l.fi.ff.de tute.& rati.distra.l.j.§.j.de administ.tuto.cum plures.ff.fi.

a ¶ Cōstat. Ex quibus causis & modis dici possit ꝙ nō sufficiēter rō administrationis legitime reddita sit. vide do.Bart.sozi.in.ꝯsi.clix.īcipiē.in p̄senti.v̄si.primo qꝛ dicta ratio.in.ij.parte.

b ¶ Nō videt. Ad hoc adde q̄ habentur p do.Bar.sozi.ī ꝯsi.cclxxxij.īcipiē.ī p̄senti.circa fi.iiij.col.ī.ij.pte.ꝙ liberatio tutoris generaliter nō īpedit ex actionē reliquorum q̄ remāsissent in eius manibus: & erāt incognita testatori.

Nec obstat de liber. leg. l. aurelius. §. titius. quia loquitur in
maiore vel in minore testante cui non est necessaria curatoris
autoritas vel iudicis decretum cum in actu testandi legitimã
habeat personã: vt. d. §. gaius. in. l. aurelio. eo. tit. per gl. Sed
hec ratio tolleret ꝓpter iuramentuꝫ qđ hic interuenit: ei aũt
3 qđ. s. dixi† nõ obstat iuramentũ: qꝛ cũ de illis nõ fuerit cogita
tum: qꝛ filia nesciebat: sicut non videret remissa per quietatio
nem vt ꝓbaui: sic nec ꝑ iuramẽtũ sup ea interpositum qđ ad illa
tantũ extendit ad q̃ extẽdit quietatio q̃ est principale cũ acces-
sorium iuxta principale reguletur. Itẽ qꝛ iuramentũ ad incogi-
tata nõ extẽdit. de iureiurã. c. pe. ⁊ ibi. no. ⁊. c. ad nostrã. in ter-
tio. ⁊. c. venient. ⁊. c. qñtauallis. Nã iuramenta intelliguntur ſm
intentionẽ iurantis. xxij. q. v. humane. nec etiã extẽditur ad id
de quo nõ est verisimile fuisse actũ si fuisset expressuꝫ. de homi.
c. cũ iuramẽto. facit. ff. de pig. l. obligatione generali. Sed non
est verisimile ꝙ filia remisisset illa si sciuisset non fuisse exposita
vel restituta cũ esset donatio quã qs non presumitur velle facere.
ff. de probatio. l. cuꝫ de indebito. potissime mulier cuius genus
auarissimum est. ff. ad velle. l. sed si ego. in fi. vbi no. cuꝫ ergo de
nouo ad notitiã filie perueniat nõ excluditur iuramento. arg. in
c. pastoralis. de excep. de testi. ꝓsentiũ. de electio. vt circa. lib.
vj. ⁊. c. nulli. qꝛ super his iuratũ nõ est cũ iuramentuꝫ procedat
ex animo q nõ adest sup eo qđ qs ignorat. Sed dicetur hec filia
cum hanc quietationẽ fecit notitiã habebat de hac relatiõe fa
cta per auditores cõputorũ qua dicitur mille fuisse exposita ⁊ nõ
assignatur causa: nõ ergo põt postea opponere cuꝫ tunc nõ oppo
suerat. argu. ff. de decu. l. penul. §. fi. de excep. pastoralis. sꝫ vide
tur remisisse qđ potuit cũ iuramẽto. Sed rñdetur ꝯtrium esse: qꝛ
tẽpore cõpositionis illa relatio nõ fuit ostensa filie quã si vidis
set forte excepisset. Preterea posito ꝙ ostensa fuisset: tñ illa re
fertur ad prima cõputa cuꝫ dicatur in ea fuisse exposita in cau-
sas particulares prout in cõputis apparet: non ergo adhibetur
sibi fides nisi computa exhibeantur: vt. C. de eden. aut. si qs in
aliquo. sicut de libellante dicimus qui si dicat sibi deberi prout
in instrũo cõtinetur nõ auditur nisi ante omnia instrũm producat: vt
ff. de eden. l. j. §. edenda. sic de cõfitente se debere in vltima vo-
luntate prout in instrũo cõtinetur nõ creditur confessioni nisi instrũm
producatur. vt. ff. de liber. lega. l. legaui. ⁊ no. in Specu. de ꝯfes.
§. nũc dicendũ. versi. sed nunqd. sicut ergo hec relatio ad cõpu-
ta refertur ⁊ nõ datur ei fides nisi ostendantur cõputa: sic etiã compo
sitio ⁊ quietatio sup ipsa facta ⁊ iuramentũ in qbus subintelli
gitur tacita cõditio si vera sunt que in relatione cõtinentur quã
veritatẽ per ostensionẽ cõputorũ oportet ostẽdi. sicut in respon-
sione pape subintelligitur clausula si preces veritate nitantur. vt in
c. ex parte conuentrensi. de rescrip. sic etiã omnis rñsio ad inter
rogata restringitur ⁊ refertur. insti. de inuti. stipu. §. ꝓterea. ff. de
liber. leg. l. aurelius. §. sticho. ad qđ optime facit qđ no. Inno.
de excep. cum venerabilis. de censi. cũ olim. vbi dicit ꝙ si quis
cõfitetur illa que in instrũo vel priuilegio continentur intelligitur
cõfiteri sub ꝯditione si priuilegiũ vel instrũm est verũ: ⁊ ideo re-
probato instrũo de falso nõ statur ꝯfessioni q̃ ipsi instrũo initit. Fa-
cit etiã optime qđ notat Io. an. in decisione. q. posite sup rubri
ca inspicimus. de re. iur. lib. vj. vbi dicit ꝙ si canonici aliquem
recipiunt vigore litterarũ suarũ cõcedentiũ aliquid ꝯtra statu
tum vel cõsuetudinẽ ecclesie: puta ꝙ nõ teneatur promoueri cum
de cõsuetudine sit secus: ⁊ ipse receptus iurat seruare consuetu
dines ⁊ statuta ecclesie: ꝙ taꝫ receptio ꝙ̃ iuramentũ intelligun-
tur fieri ſm formam litterarũ ex quo vigore ipsarũ fiunt: vt sic
per tale iuramentũ non arctetur ad promotionẽ. habẽt eniꝫ iura-
menta in se tacitas cõditiones: vt no. de rescrip. cõstitutus. per
Bar. ⁊ per Io. an. de regu. iur. c. in obscuris. in mercu. Ex qui
bus cõcludo ꝙ lꝫ relatio ista fuisset tẽpore cõpositiõis ostẽsa fi
lie: sicut ipsa nõ habet vigorẽ nisi ostensis computis per q̃ iusti
ficetur: sic nec confessio quietatio ⁊ iuramentũ sup ipsa interpo
sita cum intelligantur ſm eam. Et si dicatur matrem fuisse quieta-
tam ab hac summa per decretũ iudicis qđ transiuit in reꝫ iudi
catam. Rñdetur decretuꝫ fuisse nullũ ex pluribus causis. Pri
mo qꝛ hec quietatio esset donatio quã tutor q cõputuꝫ recepit
facere non potuit etiam cũ decreto: nec vꝫ tunc ipso iure decre-
tum. C. qñ decreto opus non est. l. fi. Scđo qꝛ fuit iniustum ⁊ si-
ne causa ⁊ dolo matris extortuꝫ: ideo nullũ. ff. de rebus eoꝝ. l.
magis puto. §. si es. ⁊. l. ꝙuis. ne vis fiat ei. l. j. §. hec v̇ba. Aliã
enim naturã habet decretũ ꝙ̃ snĩa. Nam cũ decretũ interpona
tur fauore pupilli ⁊ ob hoc sit introductũ quotiẽs ex eo ius pu-
pilli leditur est nullũ. arg. C. de legi. ꝙ fauore. Nempe snĩa simili-
ter est nulla ꝯ pupillũ idefensum lata. C. si aduersus reꝫ iudi. l.
cũ ⁊ minores. quã defensionẽ ꝯstat hic nõ iteruenisse si tutor nõ
petijt a matre assignari causas i q̃s exposita fuerit illa q̃titas.
Scđo principaliter sequitur ꝓ filia ꝙ mater iterũ tenetur redde-
re cõputũ. nã cuꝫ mater assereret se bonũ cõputũ reddidisse qđ
si verũ fuisset liberata erat de iure a filia: ⁊ ipsa filia sibi obliga
ta fuisset ad facienduꝫ quietationẽ de facto: vt. C. de condi. ex
le. l. dissolute. de libera. cau. cũ affirmes. no. Bart. in. l. iij. §. j.
de lib. leg. l. si finita. §. eleganter. de dam. infect. putans filia ad
hoc se teneri quietauit credens se liberare non matrem quã pu-
tabat iam liberatam. si igitur reperitur computa fuisse male red-
dita nihil potest operari quietatio: nam non potest operari li-
berationeꝫ filie ad qđ principaliter facta est cum filia non tene
retur. nec etiam liberationem matris: qꝛ filia non intendebat.
⁊ non debet illud qđ fit ad vnuꝫ effectum operari contrariũ vel
diuersum: vt. s. dixi. vt. l. cuꝫ tale. §. fi. de conditio. ⁊ demõstra.
⁊ de solu. qui hominem. §. fin. vnde tam liberatio ꝙ̃ iuramen-
tum habent in se tacitam conditionem si veruꝫ est ꝙ mater asse
uerat. ad hoc. C. de non nume. pe. l. fi.

Ex quo sequitur tertium ꝙ hec quietatio non põt dici trans
actio cum ꝑ transactionẽ intendat qs remittere actionem sibi
cõpetentẽ ꝓpter dubiũ litis ⁊ propter id qđ percipit qđ hic nõ
fuit cũ filia nõ intenderet liberare matreꝫ ab actione qua tene
batur reddere rationes ⁊ reliqua cum putaret eam liberatã ex
sua assertione: sed credebat liberare seipsam. Iteꝫ qꝛ hic nil de
dit mater de suo filie propter dubium litis: ⁊ aliter non dicitur
transactio: licet actum sit ꝙ aliqua restituat de bonis filie que
restitutio non facit transactionem: ⁊ est expressum ꝙ hec quieta
tio non dicitur trãsactio. ff. de dona. l. qdã in iure. Illud ergo
iuramentũ nõ ligauit cũ eius ꝯditio defecerit: nec est necessario
relaxatio iuris sed facti: vt no. per Inno. de elec. ꝑ venerabilẽ.

Quarto ⁊ vltimo sequitur hanc quietationẽ fuisse fraudu-
lenter extortam ⁊ erronee prestitam cuꝫ facta fuerit ad assertio
nem matris falsum scienter asseuerantis ꝙ si filia sciuisset non
a fecisset[a]. ff. de dolo. l. cum affirmes. ⁊ ideo potest quandocunqꝫ
retractari. vt. l. quesitum. ff. quãdo acti. de pecu. est annal. in fi.
glo. mag. que optime facit qđ cuꝫ eo. l. sed si ex parte. nec potest
sibi impingere mater cur mihi credidisti. ff. de eo per quem fa-
ctum est. l. j. §. j. ⁊ ibi Bar. Alius enim posset non ipsa potissi-
me cum matri filia credere debeat cuius persona facta ⁊ hone-
sta sibi videri semper debeat. ff. de obsequijs. l. antepenul. ideo
excusanda est si credidit. ff. de bonis liberto. l. paulus respõdit
exheredatione nepotis. §. j. ⁊. l. qui cum maior. §. fi. ⁊ no. gl. de
condi. ⁊ demonstra. l. titio fundus. circa fi. magne glo. Nec ob.
iuramentum: qꝛ per errorem fuit prestitum ⁊ per doluꝫ. ideo nõ
obligat. argu. de reg. iur. l. non est obligatorium. ⁊ gl. sentit ex-
presse in. l. iij. §. j. de contrario iudi. tu. ⁊ est expressuꝫ ꝙ iuramẽ
tum dolo prestitum est nullum sicut prestitũ metu. de pac. quã-
uis. lib. vj. ⁊ ibi per Archi. vel saltim relaxandum iuxta com-
missionẽ de qua. s. fit mentio. Nec ob. si dicatur ſm hoc omnis
transactio erit dolosa cũ fiat asseuerante reo se non teneri. Re-
spondeo in transactione vera quis non cõmittit se asseueratio
ni partis nec illi totaliter credit. qđ ptꝫ: qꝛ aliquid ob dubiuꝫ
percipit ⁊ remittit actionem etiaꝫ si in veritate cõpetat: si eniꝫ
putaret euꝫ non teneri nil perciperet: sed simpliciter liberaret.
sed in casu nostro filia totaliter credidit matri: ⁊ ideo ipsaꝫ sim
pliciter liberauit nil ꝑcepto de bonis matris. perinde est ergo
ac si debitorem meum dicentem se soluisse liberareꝫ errans: nã
reperto contrario nullum effectũ habebit liberatio. Predicta
sequuntur si mater non vult ostendere computa. Ideo cõsulo
sibi ꝙ si sentit se bonam rationeꝫ reddidisse in exhibendo com
puta non faciat difficultatẽ: qꝛ per ipsa constabit in quas cau-
sas fuerit pecunia expensa ⁊ de bona redditione rationum: ⁊ ꝑ
hoc omnia ista euitabuntur: alꝛs non video ipsam posse excu-
sari sub correctione melius sentientis. Laus deo.

[a] Non fecisset. Adde dñm Bartho. sozi. i cõsi. clix. p. ꝯfirmant etiaꝫ predicta. in. ij. pte. ꝙ liberatio ex errore false cause finalis simplr facta est ipso iure nulla.

Consilium. cccxliij.

1 ☞ Donatio facta de omnib⁹ bonis hereditarijs alicuius nõ
comprehendit donata inter viuos.
2 Donatio facta alicui restituenda si donatarius decederet sine
liberis intelligitur ⁊ si liberi eius decedant ⁊ ipsi sine liberis qñ
erat res que non solebat relinqui extraneis heredibus.
3 Voluntas dubia in vno contractu declaratur per verba sequẽ
tis contractus.

In christi nomine amẽ.

Quia ex allegationib⁹ alꝛs ꝑ me factis sup ista
materia colligitur responsio quasi ad omnia ista
q̃sita: idcirco solũ tangam illud qđ alꝛs fuit omis-
1 sum in casu: ⁊ tunc nouiter dicitur: †vꝫ ꝙ Raynaldus in dona-
tione quã fecit Margarete sue sorori dixit se donare bona here
ditaria que habebat vt heres domini Imberti. ex quo clare col
ligitur qđ posito prout quidaꝫ dicunt ꝙ illa donatio valuerit
q̃ facta fuerit Imberto patri dicti Raynaldi de duobus par-
tibus illius castri: tamen in donatione facta per Raynaldum
ille due partes castri nõ veniũt: certũ est eniꝫ ꝙ si valuit prima
donatio

donatio dictum castrum exiuerat patrimoniuz Imberti: vnde Raynaldus non habebat ipsum quo ad illas duas partes ex causa hereditaria nec tanq̃ heres Imberti sed ex titulo donationis inter viuos: sicut dicimus in dote quā pater donat filie. Nam licet postea generaliter ipsam instituat nō videt̃ habere dotem ex causa hereditaria nec tanq̃ heres Imberti ex causa hereditaria sed ex iure proprio: vt. ff. ad. l. falc. in. l. pater filiū. in prin. vbi est expressum. ⁊ de colla. bono. filiū. hinc est q̃ si rogatur restituere bona hereditaria non tenetur restituere dotez quā habet iure proprio: vt. ff. ad trebel. l. filia. in prin. ⁊ eodem titu. l. debitor. §. fi. in ratione sui. sic ⁊ in donatione propter nuptias: q2 regulatur eisdez regulis. C. de bonis que lib. l. ij. Aut ergo maritus isti⁹ Margarete dicet q̃ ille due partes castri fuerunt hereditarie: ⁊ sic cadebant in donatione: ⁊ tūc p̄ ɔsequens dicit donationē primā nō valere: ⁊ p̄ ɔsequens nec suam: q2 dictus Raynaldus in bonis hereditarijs erat grauatus: vnde in preiudiciū scd̄e substitute nō potuit donare prime: q2 mortua Margareta q̃ erat primo substituta resoluitur donatio: vt al's allegaui. aut dicet̃ valuisse donationē primā: ⁊ tunc dicet̃ illas duas partes nō fuisse hereditarias: ⁊ p̄ ɔsequens nō fuisse suas

2 sed ptinere ad heredes Raynaldi. ¶ † Preterea posito q̃ prima donatio facta Imberto valeret probo q̃ per mortē Raynaldi decedētis sine liberis fuerit resoluta sicut si Imbertus sine liberis decessisset: ⁊ sic puenerit ad Bochinā scd̄o loco substitutā p̄ Imbertū. qd̄ sic probat̃. Nā in prima donatiōe facta Imberto fuit actū q̄ si ipse Imbert⁹ decederet sine liberis ille due partes castri donate redirent ad Imbertū ⁊ eius heredes institutos vel substitutos: lz ante Imbertus decesserit cuz liberis: tñ Raynaldus eius filius decessit sine liberis: hoc aūt ex inde vz ac si Imbertus sine liberis decessisset: vt. C. de secū. nup. aut. sed ⁊ si qs. vbi videt̃ tex. expssus cū gl. ⁊ ibi etiā Cy. firmat istā qōnē in terminis si qs relinquat Titio rem aliquā: ⁊ si sine liberis decesserit substituit Seiū: ipse vero titius decessit cū liberis: sed eius liberi sine liberis: vtrū seius admittatur. ⁊ determinant ibi f̄m Dy. q̃ si talis est res q̄ nō cōsueuit trāsmitti ad heredes extraneos puta castrū feudale q̃ Seius admittat̃ perinde ac si titius sine liberis decessisset. sic est in casu nostro. Naz istud castrū qd̄ donabatur nō ɔsueuerat ad extraneos heredes trāsmitti. qd̄ patet p̄rio ex cōsuetudine nobiliū quā habent vt loca principalia a q̄bus ipsi ⁊ eorū cognatio denominat̃ nō relinquant extraneis heredibus sed suis primogenitis vt dignitas domus sua seu familia salua sit ⁊ integra: q̃ etiā publice interest. ff. de ven. inspiciē. l. j. §. denūtiare. posito ergo q̃ expresse non dixerit vel eius liberi sine liberis: tñ pinde est vt si dixisset. arguit. ff. de edi. edic. l. sed si nolit. §. qui assidua. de pig. act. vel vniuersorum. de aqua plu. ar. l. prius. §. recte placuit. C. de iure fisci. l. sup ferendis. lib. x. ⁊ qd̄ notat̃ de agri. ⁊ censi. l. dñi pdiorum. ⁊ loca. l. accepto. p gl. ⁊ Cy. C. hoc etiā patet ex verbis prolatis ab ipso Imberto in testamēto suo duz p̄hibuit detractionem cuiuscūq3 q̄rte: dixit enim se hoc facere: q2 cupiebat hospitium suū ⁊ hereditatē in statu durare ⁊ nō diminui: quasi dicat nolo q̃ diuidat̃ nec trāsmittat̃ ad heredes extraneos. itē ex verbis appositis in scd̄a donatiōe facta eidē Raynaldo: in q̄ dixit expsse q̃ volebat vt si dictus Raynaldus decederet sine liberis reuerteret̃ ad donantez ⁊ eius heredes: ex quo patet q̃ ista fuit mens sua qñ donauit imberto patri dicti Raynaldi vt lz apposuit tantū cōditionē si imbertus decesserit sine liberis: tñ idem voluerit si eius liberi sine liberis decesserint. nam qñcūq3 dubitatur qua mente qs fecerit aliqd̄ in ɔ̄ctu donatiōis inter viuos hoc pōt declarari ex verbis postea prolatis in testamēto vel in

3 alio actu iter viuos. hoc p̄bat̃ expsse. ff. de lega. iij. l. vxori. §. fi. nā † ex actu seq̄nti declarat̃ q̄lis fuit volūtas in actu p̄cedenti. ff. rerū amo. l. si ɔcubinā. §. res amotas. ad mace. l. sz iulianus. §. p̄uide. ibi dū dicit. itelligēdū ab initio sic accepisse ⁊c. de priuile. credi. l. ventri. in fi. i. q. i. cōstat. ⁊ qd̄ no. xviij. disti. p̄uenit. facit. C. de naturali. libe. l. cū qs. circa fi. ibi. neq3 eniz verisimile ⁊c. ¶ Ex q̄bus pz q̃ maritus istius Margarete nullo modo pōt illas duas partes castri sibi vendicare ⁊ ɔ̄ iuris dispositionem ⁊ mentē primi donatoris esset ipsuz defendere: ⁊ sic sum in eadem opinione qua prius. Laus deo.

¶ Consilium. cccxliiij.

1 ¶ Registrū siue assumptū de registro romane curie facit plenam fidē de gratia ɔcessa sicut bulle: ad similitudinē p̄thocolli notariorū ⁊ scripturarū ex archiuo publico prodeuntium.

2 Qui habet gratiam p̄uisiuam sup bñficio nō efficitur incapax gratie expectatiue si prima prouisiua non valet.

In christi nomine amen.

¶ In presenti casu quattuor sunt vel quinq3 ex quibus videtur gratiam prouisiuam fore surreptitiam propter expressionem gratie expectatiue.

1 ¶ † Primo q2 de gratia expectatiua non constat per bullas q̄ ad hoc necesse videt̃ cum ex ipsis in bñficialib⁹ oriat̃ titulus: vt no. Inno. de rescrip. cōstitutus. Nā de principis voluntate nemini credit̃ nisi cōstet p pragmaticas sanctiones q̄ sunt ipse littere f̄m casuū diuersitatē diuersimode cōfecte. C. de diuersis offi. l. p̄batorias. ⁊ de iure fis. l. p̄hibituz. lib. x. de māda. prin. l. j. de supindicto. l. j. extra de here. c. cū ex iniuncto. ⁊ qd̄ no. hosti. de re iudi. quo ad cōsultationē. ⁊ archi. xxv. q. ij. ⁊ si fraus. p Inno. de dila. c. ij. ⁊. c. cū in iure. de offi. deleg. Sed hic non obstat: q2 h̄ cōstat p sumptū de registro qd̄ debet facere plenā fidē sicut prothocollum notarij: lz adhuc non sit redactū in formā. arg. eius qd̄ no. in. l. gaius. de lega. ij. per Bar. Item scripture que producunt̃ ex archiuo publico plena fides dat̃. in aut. de his qui ingrediunt̃ ad appellādūz. §. illud. C. de fide istru. aut. ad hoc. de p̄scrip. c. ad audiētiā. ff. de iure fisci. l. i fraudē. §. quotiens. nec est verū q̃ ex ipsis litteris det̃ titulus: s3 ex gratia q̄ in litteris ɔtinet̃. ff. de act. ⁊ obli. l. nō figura. ita dz itelligi qd̄ no. per Innoc. in. d. c. cōstitutus. hinc est q̃ gratia dicit̃ facta prius q̄ littere conficiantur: vt no. Archi. in prohemio. vj. libri.

2 ¶ † Scd̄m principale est q2 gratia supplicatio vel rotulus in qua cōtinebat̃ supplicatio sup gratia expectatiua tempore gratie prouisiue non erat signatus: ⁊ sic fecit mentionem de gratia que nōdum erat: non ergo videt̃ q̃ gratia reconualescat ex superueniēti significatione. arg. de elec. c. auditis. Nā si papa sciuisset se gratiam prouisiuam cōcessisse illam supplicationē nō signauisset: q2 non intendit duas prebendas in eadē ecclesia conferre. Item signando generaliter rotuluz non videt̃ illā supplicationem signasse: q2 mens sua nō fuit signare nisi supplicationes habiliū. C. de sac. sanc. eccle. l. j. ⁊ ibi no. de mune. ⁊ hono. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. ⁊ iste Jo. de boscho propter gratiā p̄uisiuam redditus est inhabilis ad aliam prebendam in eadem ecclesia: vt in. c. super inordinata. de prebē. Preterea posito q̃ specialiter signasset nil operat̃ signatio propter gratiam prouisiuam iam concessam: q2 si prius signasset per subsequentem p̄uisiuam gratiam expirasset. de rescrip. c. gratie. in clemen. Non ergo debet incipere gratia ista ab eo tempore quo finire deberet si sua esset. vt. ff. de vsufru. l. titio cum morietur. nec dici pōt signationem trahi ad tempus date in gratia cōtente quasi per fictionem videatur ex illo tempore facta gratia. Nam hoc esset veruz si facta esset signatio tempore quo gratia potuisset concedi: scilz ante gratiam prouisiuam. Sed ex quo facta est post non potest hec fictio locum habere: vt. ff. rem ra. habe. l. bonorum. que optime facit. Ad hoc enim vt iste fictiōes retrotractiue locum habeant oportet omnia esse in eodem statu ⁊ esse extrema habilia. vnde si qd̄ impedimentum interuenit inter terminuz a quo ⁊ terminū ad quē fit fictio post qd̄ ille actus vere fieri nō potuisset impeditur fictio. ff. qui potio. in pig. habe. l. qui balneum. §. titia. de rescrip. c. quāuis. lib. vj.

¶ Sed aduertendū q2 lz iste rōnes videant̃ multum apparentes prima facie: tñ in veritate faciunt pro cōtraria parte: sc3 p Jo. de boscho. Nam prout ex ipsis apparet tūc demum procedunt si gratia prouisiua valet. Naz si non valeret tunc esset habilis ad gratiam expectatiuam ⁊ tūc omnes ille rationes cessarent. Hoc autem est qd̄ vult Joā. de boscho: ⁊ sic qui rationes illas faceret contra se allegaret. Laus deo.

¶ Casus est talis.

¶ Dñs Ubertus miles filio suo Ubertino volenti nuptias cōtrahere donauit duas partes cuiusdā castri vt matrimonium citius sortiret̃ effectū dicēs se p̄pter nuptias donare motus dilectione ⁊ sanguinis affectione quā habebat ad filium ⁊ p̄pter multa seruitia que sibi quotidie impēdit hoc acto q̃ si fili⁹ masculus ex eo matrimonio nasceretur ad ipsum deuenirent q̄ donantur non ad feminas. iurauitq3 ⁊ renuntiauit iuribus de insinuatione loquentibus nec rem corporaliter tradidit sed retinuit sibi vsumfructum ad vitaz constituens se precario possidere. Natus est ex eo matrimonio filius Mondonetus: decessitq3 filius primus donatarius viuo patre suo sup̄stite filio ex eo: eodemq3 nepote. Auus huic nepoti iterū dictas duas partes castri donauit in forma qua supra: voluitq3 q̃ si sine liberis decederet dicta donatio esset pro non facta: deinde dictum nepotez emancipauit: eidemq3 iterum donauit taz dictas duas partes q̄ etiam duas partes omnium bonorum suorum: ⁊ si sine liberis decederet voluit dicta bona deuenire ad eum donantē: vel eius heredes institutos vel substitutos: dictūq3 nepotē heredē instituit: ⁊ substituit sibi filiam suam amitamq3 dicti nepotis si decederet sine liberis: ⁊ si dicta filia Margareta similiter sine liberis decederet substituit sibi Alasiam nepotem suam: sororemq3 dicti nepotis primo instituit. Mortuo auo dictus Mondonetus istitutus omnia sua bona donauit dicte Mar-

garete prime substitute ꝛ sine liberis decessit: similiter Marga
reta decessit sine liberis instituto marito q possidet omnia bo
na domini Uberti primi testatoris. modo petit alasia dicta bo
na tam ex substitutiõe facta in testõ ꝙ in donatione: querit̃ ad
quez ptineant dicta bona. scdo dicit̃ ꝙ mondonetus institutus
promisit cũ iuramẽto nullã legitimã retinere si sine liberis de
cesserit: q̃rit̃ ad quẽ dicta legitima ptineat. Tertio dicit̃ ꝙ mar
gareta pria substituta fuit dotata p dñm Albertũ hoc acto ꝙ si
sine liberis decesserit dicta dos deueniret ad dñm vbertum vel
eius heredes: q̃rit̃ ad quẽ dicta dos ptineat.

¶ Consilium. cccxlv.

1 ☞ Donatio facta filio in potestate existẽti vt donet vxori p
pter nuptias an valeat: ꝛ qd qñ filius morit̃ ante patrem.
Differt vtruz pater donet mulieri ꝓpter nuptias pro filio: an
vo donet filio vt ipse donet vxori simili modo ꝓpter nuptias.
2 Iure hodierno donatio facta filio in potestate ꝓpter merita:
an ꝛ quomodo cõputet̃ in bonis aduentitijs ipsius filij.
3 Iuramentum vtrum validet donationes factas a patre filio q
al's sit incapax donationis.
4 An ꝛ qñ insinuatio reqrat̃ in donationib⁹ ꝓpter nuptias. ꝛ vtrũ
possit p partes cũ iuramẽto ĩsinuatiõib⁹ renũtiare: ꝛ qd de do
natiõe ab cãm meritoꝝ: ꝛ an cõputet̃ in legitimã donatio. ꝛ. 6.
5 Donatio facta ante cõditionis fideicõmissi aduentũ si adue
niat postea conditio conuertit̃ in causam fideicõmissi.
6 Iuramentum prestitum contra publicam vtilitatez non valet
etiã de iure canonico.
7 An valeat iuramentum ꝙ quis prestat de nõ retinenda sua le
gitima: ꝛ cui talis legitima applicetur: ꝛ an valeat fideicõmis
sum factum de dote vltra legitimam.

N christi nomine amen.

¶ Circa bona q̃ fuerunt dñi vberti notanduz est ꝙ
de tertia parte bonorũ que penes euz remansit post
vtrãqȝ donationẽ nõ est dubitandũ qn ad alasiam ptineat cũ
illa peruenerit ad Mondonetũ ex institutiõe in q̃ Alasia fuit
substituta si Mondonetus ꝛ Margareta eius substituta dece
derent sine liberis qđ euenit: ꝛ si dicat̃ illa tertia pars puenit
ad Margaretam prio substitutã ex donatione Mondoneti q
cum esset sibi rogatus sub conditione restituere si decesserit sine
liberis ante cõditionis euentũ sibi donauit ꝙ potuit ꝛ in eam
trãstulit dñiũ ex donatione cũ esset dñs. vt. C. de fideicõ. l. post
mortẽ. ff. de act. emp. l. cui res. nõ ergo videt̃ venire in substitu
tione facta de alasia cũ illa tantũ venire debeant q̃ cõsecuta sit
Margareta ex testamẽto dñi Uberti. nã cũ legatarius ꝯsequi
tur rem ex alia causa ꝙ legati puta ex donatiõe fideicõmissuz
sibi iniunctũ inane efficit̃. ff. de leg. iij. l. vxorẽ. §. testamento. in
fi. §. in scđo q multũ facit ꝯ: sed ad ista rñdet̃ verũ esse ꝙ Mar
garete fuit dñiuz illorũ bonoꝝ q̃situ ex donatione: sed aduenie
te cõditione substitutionis: q: instituta sine liberis decessit mu
tata fuit causa dñij ꝛ videt̃ habuisse ex testamẽto. vt. ff. ad. l. fal.
l. fundo. vbi casus. de heredi. insti. l. si seruus. §. q fideicõmissa
riam. nõ potuit hec donatio iuri Alasie derogare. ff. de leg. iij.
l. vxorẽ. §. seia. de leg. ij. cũ pater. §. a filia. ꝛ. §. hereditatẽ. de le.
j. filiusfami. §. diu⁹. Nec obstat. §. testõ. q: donauit ibi testator
q põt voluntatẽ mutare ꝛ fideicõmissum adimere. de adimẽ. le
ga. p totũ. de leg. j. plane. in princ. sed hic donauit institutus q
nõ põt voluntati testatorũ derogare. de libe. lega. non solũ. §.
fi. venit ergo in fideicõmissum cũ aduenerit tẽpus fideicõmissi
ꝛ ipsa Margareta ex testamẽto fuerit illã partẽ cõsecuta: simi
liter de illis duabus partib⁹ bonorũ quas donauit dñs Uber
tus Mondoneto tẽpore emãcipatiõis nõ est dubiũ qn ad ala
siam pertineant cũ in illa donatiõe fuerit actũ ꝙ si sine liberis
decederet Mondonetus deuenirent bona ad dñm Ubertũ vel
eius heredes institutos vel substitutos: ꝛ hec Alasia est heres
substituta: vt. ff. qđ cum eo. l. si filius. ad trebel. q q̃draginta. ꝛ
l. postulãte. Posset hic fil'is oppositio fieri: vt. s̃. ꝛ eodẽ modo
rñdet̃. Aduertẽdũ est eniz ꝙ ille due ptes bonoꝝ ad Margare
tã deuenerũt ex cã fideicõmissi: ꝛ p ꝯñs in scđo fideicõmisso de
Alasia cadũt: nã cũ Mondonet⁹ obligat⁹ esset dño Uberto ex
pacto apposito ĩ donatiõe adeũdo hereditatẽ ei⁹ cõfusa est illa
actio de ꝯctu ꝛ ꝯuersa est in cãm fideicõmissi: vt. ff. ad. l. falci. l.
fi. in pn. ꝛ no. ad treb. l. ita tñ. §. si ex trebelliano. in glo. ordina.
¶ Restat nũc dubiũ de illis duab⁹ partib⁹ castri donatis dño
Ubertino filio dñi Uberti. nã si illa donatio valuit puenerunt
ad Mondonetũ ex ea. s. pria donatione que cũ in psona Mon
doneti nullã habet substitutionem vel grauamẽ potuit dictus
Mondonetus illa donare Margarete libere ꝛ expedite. sed si
non valuit prima donatio puenerunt ad eũ ex scđa donatione
in qua fuit actũ ꝙ si sine liberis decederet donatio esset irrita. ꝛ
sic rediret ad donantem ꝛ eius heredem: non ergo potuisset tũc

a ¶ Filio. Am
plia h̃ etiaz esse
verum quo ad
vsumfructum si
donator appo
nat ꝙ patri nõ
q̃rat̃: q: tũc pa
tri nõ acqritur
ƀm. d. Bartho.
sozi. in ꝯsil. cxc
viij. icipiẽ. prio
aspectu. v̄. scđo
ista cõclusio. in
ij. parte.

b ¶ Facta. Ui
de. d. Bar. sozi.
ĩ ꝯsil. xcj. ĩcipiẽ.
visa. ꝟ. tertio et
vlti. in. j. parte.
ꝛ in qbus casib⁹
valeat. vide per
eũ in ꝯsil. lxviij.
v̄. sed premissis.
circa mediũ. ea.
parte.

Mondonetus donare: q: eo sine liberis moriente illa bona effi
ciuntur hereditaria. ꝛ sic in substitutione veniunt.
¶ Ad qđ dico saluo meliori iudicio donationẽ illã primã nul
1 laz fuisse. Prio: † q: facta fuit filio in potestate patris existẽti.
vt. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. donatiões. ꝛ de inoffi. do. l. ij.
nec dici põt morte cõfirmatã: tum q: filius pdecessit. ff. de reb⁹
dub. l. si inter virum. tum q: nõ interuenit vera traditio q̃ requi
ritur vt ex morte sequat̃ confirmatio. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo.
l. papinianus. C. de inoffi. dona. l. ij. per Cy. si quis alteri vel si
bi. l. ij. per glo. ordi. sed certe hic interuenit ficta que sufficeret
si pater predecessisset. vt. C. de dote cau. l. ij. ꝛ ibi no.
¶ Sed huic dicto obstant plura.
¶ Primo q: filiusfami. etiã de iure antiquo. ffoꝝ. capax est do
tis ꝛ donationis ꝓpter nuptias: vt. ff. fami. hercis. l. põpo. phi
ladelphus. ꝛ no. in. d. l. ij. de inoffi. dona. sed hec donatio facta
fuit filio ꝓpter nuptias: ergo valuit cũ in hoc reputet̃ paterfa
mil. Rñdeo verũ est si pater pro filia det dotẽ viro vel pro filio
donationẽ ꝓpter nuptias mulieri ꝙ filio vel filie querit̃ actio
p repetitione dotis ꝛ donationis ꝓpter nuptias ꝛ huius actio
nis sunt capaces ꝙ in alijs nõ cõtingit que ipso iure per filium
querunt̃ patri nec momento penes filiũ cõsistunt. ꝛ in hoc ver
titur specialitas dotis ꝓpter nuptias: p quã qdẽ actionẽ mor
tuo patre vel emãcipatione secuta ꝓpter ꝯsolidationẽ ꝯsequũ
tur etiã dñiũ: ꝛ ita ĩtelligit̃. l. pomp. ꝛ gl. d. l. ij. sed si pater rem
aliquã donet filie vt det in dotẽ vel filio vt donatiõe ꝓpter nu
ptias vt in casu nostro fuit nõ reperies cautũ ꝙ donatio valeat
ꝛ dñinm eis q̃rat̃. nã anteꝙ res ille in dotẽ vel in donationem
dent̃ p filiũ vel filiã non dicunt̃ dotales vel añ nuptiales. ff. de
condi. ꝛ demon. l. titio centũ. §. titio genero. ibi. ante nuptias.
vnde cum adhuc non fuit dos vel donatio ꝓpter nuptias pro
prie nõ habet locũ illud priuilegiũ. dicit̃ autẽ donatio ob cãm
nuptiarũ facta q̃ diuersa est a donatiõe ꝓpter nuptias vel ante
nuptias. vt colligit̃ ex. l. cũ multe. C. de dona. ante nup. Post
ꝙ vero tradite sunt per filium vel filiam non ipsi dñiũ habent
sed vir vel vxor: ipsi vero actionẽ vt dictũ est. ꝛ si aliud diceres
semper posset fingi causa dotis vel ante nuptialis donationis
in donatione que fieret filijsfamil. vt circũueniretur. l. qđ cui
tare debemus. vt. ff. de transac. l. cum hi. §. si cum lis.
2 ¶ † Scđo videt̃ obstare: q: que dicta sunt locũ habebãt de iure
antiquo quo iure qcquid q̃rebat filius q̃rebat patri: sed cũ fili⁹
sibi hodie querat aduentitia quo ad proprietatem videt̃ dona
tionem valere: vt. C. de inoffi. testa. aut. vnde si parẽs. ꝛ ibi no.
Sed respondeo hoc verũ esset si pater donaret filio tanꝙ extra
neo ꝓpter benemerita expressa in specie ꝛ natura ꝛ seruitia: nã
tunc qđ donatur reputaretur aduentitium. vnde licet antea nõ
teneret: q: aduentitia querebant patri: ꝛ sic videretur pater sibi
a donare hodie tenet: quia queruntur filio[a] vt cesset absurditas.
Sed si donat sibi tanꝙ filio adhuc hodie subest ratio cur non
valeat. nam habendo respectum ad filium videtur habere re
spectum ad seipsum tanꝙ ad membrum corporis sui ꝛ vnaz ꝛ
eandem carnem secum. ar. ff. de colla. bono. l. dedit dotem. ꝛ si
subest illa ratio: quia sibijpsi videtur velle donare: donat enim
sibi ꝯtemplatione suimet patris ꝛ sic sibijpsi. ff. de vulga. ꝛ pu
pil. l. sȝ si plures. §. ĩ arrogato. ꝛ hec est cõmunis opinio: vt no.
in. l. si donatiõe. C. de colla. Sed hic pater donauit filio tanꝙ
filio: vt patet ex verbis instrumenti que dicunt motus dilectio
ne ꝛ sanguinis affectione ꝛc. Et si dicatur ꝙ fuerit in donatio
ne expressa causa meritorum ibi ob multa seruitia sibi impen
sa ꝛc. Respondeo causa sanguinis preponderat cũ illa expres
sio fuerit in genere facta: vt. ff. de excu. tuto. l. tutor. §. que tuto
ribus. de tutel. l. qui habet. de libe. lega. aurelius. §. titius. Itẽ
quia cum sit in genere facta nõ datur ei fides: quia presumitur
in fraudem apposita cum non sit in potestate donantis simpli
citer donare: ꝛ ideo requiritur veritas meritorum vel expressio
in specie. ad hoc. ff. de castren. pecu. l. si forte. de leg. iij. cuȝ quis
decedens. §. titia. de proba. qui testamentum. C. de sacrosanc.
eccle. l. illud. ꝛ ibi no.
3 ¶ † Tertio videtur obstare iuramentum interpositum per pa
b trez per qđ videtur validari donatio filio facta[b]. de pac. ꝙuis.
libr. vj. de iureiuran. cum contingat. Dicunt quidam contra
ctum initum inter patrem ꝛ filium esse nullum nec ex eo natu
ralem obligationem oriri: ideo non confirmatur iuramento ꝙ
ipso iure nullum est. argu. de lega. j. si quis inquilinos. §. fi. de
pac. iurisgen. §. vlti. Sed hec responsio parum vȝ. nam licet
actus sit ipo iure nullus ꝛ ex eo nulla oriat̃ obligatio nec actio
tamen iuramentum est seruandum de iure canonico si potest si
ne interitu salutis eterne. d. c. ꝙuis. de pac. lib. vj. de iureiur. si
cut. ꝛ. c. cũ cõtingat. nam non ideo seruandũ est iuramentũ qđ
ꝯctum nullũ ꝯfirmat qđ facere nõ põt. vt. d. l. si qs inquilinos.
§. fi. ꝛ de legi. l. non dubiũ, sed q: de se obligatorium est quo ad
deum

deum: vnde nõ seruatur iuramentuꝫ iure actionis que nõ oꝛiť
ex actu nullo lꝫ iuramento vallato: nec etiã ex ipso iuramento
nascitur actio nisi in opere libertoꝛum: vt.ff.de oper.liber.l.vt
iurisiurã.§.si liberi.⁊.ff.de fideiuſ.si qs pꝛo eo.in pꝛin. ⁊ ibi no.
sed seruať iudicis officio ad quẽ spectat iuramẽta tueri.de iure-
iurã.ad noſtrã.cũ mater.⁊ eo.titu.licet mulieres.lib.vj.ad pꝛe-
dicta facit eo.titu.c.debitoꝛes. Item dicere ꝙ inter patreꝫ ⁊ fi-
lium non oꝛiatur obligatio naturalis falſuꝫ eſt cũ inter eos ſit
conſenſus ex quo naturalis obligatio naſcitur.ff.de condi.in-
debi.l.filius a fratre. Nec ob.leges dicentes inter eos emptio-
nem non ꝯbi: ⁊ tñ emptio ſolo cõſenſu perficitur. Nam verũ eſt
quo ad effectũ pariende actionis vel ciuilis obligationis. Sed
naturalis obligatio bene naſciť. ¶ Preterea quid attinet in
pꝛopoſito de natu.vel ciuili obligatione tractare cum in dona
tione non naſcatur cũ a pꝛecedenti traditione incipit.ff.de do.
l.ariſto.C.de iure delibe.l.j.non ergo videnť habere ſenſum q
talia dicunt. Dic ergo melius ꝙ hec donatio iuramẽto nõ con
firmatur: ex eo qꝛ cũ pater filio vt filio donauerit videť ſibĳpſi
donaſſe pꝛopter qđ redditur iuramentuꝫ fruſtratoꝛiũ ⁊ inutile
⁊ quaſi ſuper impoſſibili: vnde non eſt obligatoꝛiũ. de reg.iur.
non eſt obligatoꝛium.libꝛ.vj.quis nãqꝫ dubitet ꝙ ſi mihĳpſi
dono ⁊ iuro nullius momenti eſt tam donatio ꝙ̃ iuramentum.
¶ Preterea lꝫ iuramentum aſtringat iurantẽ non tñ facit ca-
pacem illum cui iuratur ſi al's erat incapax.ar.ff.de condi.⁊ de
monſtra.cũ fundus.nec hoc reperiť iure cautũ. Sed cũ huic fi-
lio donareť vt filio nõ vt extraneo incapax erat: vnde per iura-
mentum capax nõ potuit fieri.⁊ hec eſt vera ſolutio ad ꝯꝛium.
4 ¶ † Scđo pꝛincipaliter dico donationẽ illam nõ valere ſaltim
vltra qngentos aureos qꝛ caret inſinuatione: vt.C.de dona.in
ter vi.⁊ vxo.l.donationes.⁊ de dona.l.ſi qs ꝙ redemptionẽ.in
fi.introducta enim eſt inſinuatio fauoꝛe publico ⁊ ad tollendũ
fraudes que in donationibus clandeſtinis cõtingi ſolent ne qs
effuſa largitate ⁊ inoꝛdinata affectione patrimoniuꝫ ſuum ex-
hauriat: qꝛ intereſt reipublice ne quis re ſua male vtatur.inſti.
de his qui ſunt ſui vel alie.iur.§.ſi maioꝛ aſperitas.ꝙ vel maxi
me inter coniunctiſſimas neceſſariaſqꝫ perſonas cõuenit cuſto
diri inter quas plerũqꝫ tales fraudes ꝯtingunt: vt.C.de dona.
l.datam iam pꝛidem.
¶ Sed huic ſimiliter obſtãt plura. Pꝛimo qꝛ hec donatio fit
ꝓpter nup.que inſinuatione nõ indiget. in auť.vt ſpon.largi.
in pꝛin.colľ.ix. Sed illud verũ ex parte mulieris que donatio-
nem recipit: ſecus ex parte viri: vt in auť.vt fratrũ filĳ.in pꝛin.
e.colľ. Preterea in perſona iſtius filĳ nõ põt pꝛopꝛie dici do-
natio ꝓpter nup.vt.s.oſtenſuꝫ eſt.lꝫ ſit ſibi facta ob cauſaꝫ nu-
ptiarũ: non enim facta fuit in recompenſationẽ dotis qđ eſt ꝓ
pꝛium talis donationis: ſed facta fuit vt matrimoniũ ꝯhať: vt
patet ex verbis inſtrumenti dum dicũt. vt citius matrimoniũ
ſoꝛtiať effectũ ⁊c. Et hec eſt euidens ratio per quã hoc clare de-
monſtratur.ad qđ bene facit qđ no. Bar.in.l.titio centuꝫ.§.ti
tio genero.in fi.de ꝯdi.⁊ demonſt.⁊ de lega.ĳ.lucius. vbi dicit
aliud eſſe alicui mulieri legari ꝓ dote: aliud vt nubat. pꝛimum
enim legatũ peti nõ põt niſi ꝯtctis nuptĳs: ſcđm ſic qꝛ factũ ob
actũ nubendi q expeditionẽ põt habere etiã añꝙ̃ fiant nuptie.
¶ Scđo videť obſtare qꝛ ſcḋm p̃dicta hec donatio fuit ob cauſaꝫ
⁊ donationes ob cauſam nõ reqrunt inſinuationẽ: vt.ff.de do-
na.l.aqlius regulus.⁊.l.pater. Sed iſtud verũ eſt ſi cauſa eſt de
p̃terito puta meritoꝛũ p̃cedentiuꝫ: qꝛ tũc nõ eſt tam donatio ꝙ̃
debiti exolutio. ſecus ſi fiant ob cauſam de futuro: vt eſt caſus
aptus.C.de dona.l.donatio ſiue.⁊ hec cauſa fuit de futuro.
¶ Tertio videť ob.nã ⁊ hic fuit ob cauſam meritoꝛũ facta: vt
ex verbis inſtrĩ patet ꝓpter multa ſeruitia ⁊c. Rñdeo ſeruitia
debẽt eſſe ſpecialiter expꝛeſſa ⁊ eſſe talia q̃ pſone cõueniãt: al's
talibꝰ verbis nõ crediť: qđ hic nõ fuit.vt.C.de ſac.ſan.eccle.l.
illud.⁊ ibi eſt expꝛeſſum.⁊.ff.de caſtrẽ.pe.l.ſi foꝛte. de pꝛoba.l.
qui teſtĩ.de leg.iĳ.cũ qs.§.titia.⁊ hec eſt cõmunis opi.doc.cã
enim filiatiõis ⁊ ſanguinis p̃ponderat: vt.s.oſtenſum eſt.
¶ Quarto videť obſtare: qꝛ donatio facta filio videť facta vt
in legitimã cõputeť: vt.ff.ad.l.falc.l.cum quo. de peculio.§.fi.
videť ergo potius debiti exolutio ꝙ̃ donatio: ⁊ ſic nõ reqrit in
ſinuationẽ: vt.C.de imponẽ.luc.deſcrip.l.j.⁊.d.l. aqlius regu
lus.⁊ tenet hoc Spe.in titu.de dona.⁊ dñs Bal. de puſio in.l.
illud.de ſacroſanc.eccle.ꝙ donatio facta filio emãcipato vſqꝫ
ad legitimã nõ reqrit inſinuationẽ ꝑ rationẽ ſupꝛadictã. Sed
iſti doc.loquunť cum dicta donatio cõputať in legitimã nõ ali
ter: hoc autem tũc verũ eſt cum actũ fuit expꝛeſſe non aliter: vt
C.de inoffi.teſta.l.ſi qñ.§.fi.ff.eo.ſi nõ moꝛtis. in pꝛin.⁊ ita di-
citur feciſſe Accurſius dum filiũ ſuũ emancipaſſet ⁊ quedã ſibi
donaſſet.dixit enim ꝙ in legitimam imputaretur. ad quod fa-
cit.ff.de bo.liber.ſi vero.§.ſi ſeruo.ver.ceterũ.qđ hic dictũ non
fuit: ⁊ ſic dicta oppoſitio ceſſat: qꝛ dici non põt aſſignatio legi-
5 time ſed gratuita donatio. ¶ † Tertio pꝛincipaliter ſciënduꝫ
videť ꝙ lꝫ pͥma donatio facta filio valuiſſet ⁊ ex ea perueniſſent
ad Mondonetũ que donata ſunt: tñ ad alaſiam pertineant cũ
actum fuerit in vltima donatione cũ due partes alioꝛũ bonoꝛũ
ſibi donabanť ꝙ ſi ſine liberis decederet omnia bona tam pꝛio
donata ꝙ̃ de pꝛeſenti peruenirent ad dñm Ubertum vel eius
heredes inſtitutos vel ſubſtitutos cui Mondonetus aſſenſit
ꝓpter qđ obligatus fuit dño Uberto actione pꝛeſcriptis v̾bis
ex pacto in traditione appoſito.vt.ff.de pac.l.traditionibus.
potiſſime ſi tantũ percepit interim ex vltima donatione ꝙ equi
ualeat pꝛime donationi: vt.ff.de lega.j.l.filiuſfa.§.apud mar-
cel.de leg.ĳ.l.imperatoꝛ.§.ſi centũ.q̃ quidẽ obligatio ꝑ aditio
nem hereditatis cõfuſa fuit ⁊ conuerſa in cauſam fideicõmiſſi:
vt.l.fi.in pꝛin.ad.l.fal.⁊.s.dixi.ꝑ qđ ptꝫ ꝙ lꝫ ad Margaretaꝫ
deuenerit ex donatione Mondoneti adueniente tñ cõditione
ſubſtitutiõis de ipſa facte mutať cauſa dñĳ ⁊ dicunť eſſe penes
eam ex cã hereditaria.ad.l.fal.l.fundo.⁊ ſic cadunt in fideicõ-
miſſo facto de alaſia.alĳ vero dicũt ꝙ ⁊ ſi ipſa donatio valuit
fuit nouata per ſcđam q̃ plus cõtinebat ꝙ truffa eſt cum noua-
tio nõ fiat niſi de vna obligatione in aliã: vt.l.j.de noua. ſꝫ hic
fieret de vna cauſa dñĳ ad aliã cãm ꝙ nunꝙ̃ legi: nec pꝛocedere
põt qui ex vna cauſa eſt dñs nõ põt amplius effici dñs vel mu-
tare cauſaꝫ dñĳ ex cauſa q̃ nõ habuerit oꝛtũ ante pꝛimã acqui
ſitionẽ: vt no.in.d.l.fundo.al's ſeqreť ꝙ ſi rem meã emerem vel
mihi legareť emptio ⁊ legatũ valeret: qꝛ poſſeꝫ cauſaꝫ dñĳ mu-
tare qđ eſt ridiculũ: nõ enim põt qs nuda volũtate deſinere eſſe
dñs ex vna cauſa ⁊ acqrere ex alia.ff.de acq.poſ. ſi qs vi.§.dif-
6 ferentia. † Unũ omiſerã circa p̃cedentẽ articuluꝫ de inſinuatio
ne emiſſa: qꝛ videť nõ nocere cũ fuerit renuntiatũ cũ iuramẽto
iuribus de inſinuatione loquentibus. Rñdeo nec renuntiatio
tenuit nec iuramẽtũ cũ introducta fuerit inſinuatio fauoꝛe pu-
blico ne qs re ſua male vtať ⁊ ad excludendas fraudes q̃ com-
mitti ſolent ⁊ in odiũ recipiẽtis clãdeſtinas donationes: vt.d.
l.iam.C.de dona.⁊.s.dixi.nõ ergo per pꝛiuatũ põt iuri publi-
co renuntiari.ff.de pac.l.iuriſgen.§.ſi paciſcar.ſolu.matrimo.
l.alia cauſa.§.eleganter.de poſtulan.l.quos pꝛohibet. de iur.
calũ.l.ĳ.ſꝫ qꝛ veremur.⁊ hoc tenẽt doc.⁊ Guil.de cu.in.l.illud.
de ſac.ſanc.eccle. Itẽ iuramentũ ꝯ publicã vtilitatẽ p̃ſtitũ non
valet etiã de iure canonico: vt in.c.ſi diligenti. de fo.cõpe. ⁊ qđ
no. Bar.in.l.ſeius ⁊ augerius.ad.l.fal.⁊ de fideiuſſo. ſi qs pꝛo
eo.in pꝛin.nec etiã iuri in odiũ alterius introducto poteſt renũ
tiari: vt.ff.ad mace.tam ⁊ ſi.iuramentũ etiã qđ daret viã frau-
dibus nõ eſt ſeruandum: qꝛ contra bonos moꝛes.de re.iur.non
eſt obligatoꝛium.lib.vi.⁊ hoc tenet Bald. de Peruſio in.d.l.
illud.ſumme autoꝛitatis vir.
7 ¶ † Subſequẽter q̃riť de legitima quã iurauit mondonetus ſe
nõ retenturũ ad quẽ ptineat.rñdeo iuramentũ valuit. de pac.
quãuis.lib.vj.⁊ ideo ad alaſiam ptinet.videť eniꝫ teſtatoꝛ qui
iuramẽtũ exegit ſuis heredibꝰ ⁊ ſubſtitutis ꝓſpexiſſe.ff. de pig.
ac.l.neceſſarias.§.de pignoꝛe.de ꝓba.l.ſi pactũ.⁊ ad ſubſtitutũ
ptinet q̃ ſupeſt. arg.ff.de colla.bo.l.ĳ.§.duo fratres.de his qbꝰ
vt indi.l.poſt legatũ.§.amittere.i.fi.ff.de le.ĳ.l.peto. i pͥn.ſꝫ v̾ť
ſpectare ad margaretã vel eiꝰ heredẽ.nã cũ heres nõ detrahit
q̃rtã: qꝛ nõ vult aut nõ põt applicať pꝛio ſubſtituto nõ ſcđo.vt
ff.ad tre.l.j.§.idẽ neratiꝰ.⁊.l.marcel.§.ꝙ ſi ſuſpectã.ſꝫ marga-
reta fuit pꝛia ſubſtituta. Rñdeo illud verũ cũ heres nõ detra-
hit volẽs pꝛio fideicõmiſſo facere gratiã vel facto pͥmi fideicõ-
miſſarĳ fuit p̃uatus: vtputa coegit eũ adire.ſꝫ hoc voluit face-
re gratiã teſtatoꝛi cũ iurauit. Itẽ eiꝰ facto p̃uatus eſt q iuramẽ-
tuꝫ exegit: teſtatoꝛ aũt nõ videť ꝓuidiſſe pͥme tantũ ſubſtitute:
ſꝫ etiã ſcđe.cũ ergo rogata ſit pͥma ſubſtituta omnia reſtituere
ſi ſine liberis deceſſerit etiã hec legitima venit in reſtitutiõe: vt
arg.ff.ad.l.fal.l.penales.§.fi.ad treb.marcellus.§.qdam libe.
¶ Poſtremo q̃riť qd de dote margarete: an aliqd ex cauſa pti-
neat ad Alaſiã. Rñdeo ſic ꝙ vltra legitimã eſt: cũ grauata fue-
rit ꝑ teſtatoꝛẽ in teſtõ reſtituere ſi ſine liberis deceſſerit: tꝫ aũt fi
deicõmiſſuꝫ i dote in eo ꝙ vltra legitimã.vt.ff.de le.ĳ.l.fi.§.fi-
lie.⁊ ibi caſus ſcḋm mar.ſi.q ita diſputãdo determiauit.⁊ Dy.⁊
bar.⁊ Cy.de quo ꝑ eũ.C.de rei vxo.ac.§.videamus. Laus deo.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Factũ tale eſt monache monaſterĳ ſancti. E.p̃ſen.nume.xj.
tribus ex ipſis abſentibꝰ in eodẽ monaſterio pulſata campana
vt moꝛis eſt ad electionẽ pꝛoceſſerunt ita ꝙ.xj.ex pꝛeſentibꝰ vt
aſſeritur pꝛofeſſis elegerunt nulla alia obſeruata foꝛma quan-
dã. B. relique vero moniales ſex numero ⁊ mochildis vna ex
p̃dictis.xj.numero ꝓ tribꝰ monialibꝰ abſentibꝰ de quarũ mãda
to aliter nõ ꝯſtat ꝙ̃ ex eius aſſertiõe elegerũt quãdã. E. vtrãqꝫ
electionẽ epiſcopus caſſauit: qꝛ nulla foꝛma ſeruata elegerant:
aſſignauitqꝫ terminũ in q̊ decerneret eas p̃uãdas pꝛia vice eli-
gendi ptãte.a q̃ fuit oppoſituꝫ: ex eo qꝛ tardabat ⁊ tardauerat
declarare

declarare dictas moniales posse eligere. vnde assignato termino ad dandū apostolos aliq̄ ex dictis monialib⁹. xiij. numero: in numero q̄rum paucis exceptis. xi. q̄ eligerāt dictā. B. inclusiue ad electionē ꝓcesserunt p̄us vocatis oībus ⁊ añ omnia deliberatiōe habita p̄ quā viā ⁊ seu formā esset in electiōe fienda p̄ eas ꝓcedendū: ⁊ tandē placuit vniuersis de futura abbatissa per viam sancti spiritus eidem monasterio prouidere.

¶ Ex isto facto querit̄ an electio dicatur facta lite pendente: ⁊ si sic an ex pendentia huiusmodi lit. sit sequens electio maxime penden. appel. ⁊ datione termini ad dandos apostolos nulla.

¶ Queritur vlterius si attento q̄ premissa deliberatione circa viam seu formam eligendi ⁊ secuta electione per viaʒ spiritus sancti huiusmodi electio sit nulla.

¶ Tertio sine preiudicio partis posito q̄ non dicatur per hoc vitiosa si adeo presumatur suspecta attento q̄ fere omnes. xi. que eandem al's elegerant eandem elegerunt.

¶ Consilium. cccxlvi.

1 ☞ Electio abbatisse non seruata forma. c. q2 propter. de electione. scienter est ipso iure nulla. ⁊ potestate eligendi iteruʒ p̄ prima vice priuantur eligentes.

2 Electio facta lite pendente de potestate eligendi valet si fiat ab existentibus in possessione eligēdi etiā ius nullū habentibus.

3 Qui nulliter electus est ꝑpter defectū forme potest iterū eligi: ⁊ qualiter fiat electio per inspirationem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Forme capituli. q2 ꝑpter. de elec. seruande sunt etiā in electionib⁹ monialiū: vt patet in. c. indēnitatibus. eo. titu. lib. vj. ⁊ si nō seruat̄ electio est nulla saluo eo q̄d ibi dicit̄: non tñ videt̄ q̄ ex hoc sint priuande iure eligendi pro illa vice nisi probet̄ q̄ scienter elegissent: cum liceat mulieribus ignorare iura. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. sed si scienter ꝯtra formas eligerent essent in dolo. ff. ad. l. fal. l. dolo. ⁊ ideo nō subueniret eis sicut cū eligerent sciēter idignā: vt no. in. d. c. indēnitatibus. in glo. no. ex hoc apparet an episcopus bñfecerit assignando eis terminū infra quem decerneret eas priuādas fore: posito vero q̄ bñfecerit: q̄rit̄ an electio post earū appellationē facta sit nulla. R̄ndeo nō ex hoc cū facta sit ab habentib⁹ potestatē eligēdi: nā anteq̄ priuent̄ per sñiam nō amittunt ptātē. vt no. in. d. c. q2 ꝑpter. p̄ Inno. facit. C. de sac. san. eccle. l. iubemus. §. iconomus. ⁊ q̄d ibi no. valet ergo electio per eas facta anteq̄ priuent̄ dūmodo fiat sine suspitiōe pene q̄ ꝑpterea cessat in vacationib⁹ cū vacatio sit cā piculosa. de appel. abbate. in fi. ad hoc. ff. de dona. l. post ꝯctū. de solu. l. reo criminis. C. de bonis dāna. l. si q̄s post hoc. ⁊ ita determinat Inno. ⁊ Cōpo. q̄
2 sic dicit fuisse obtentuʒ in. d. c. q2 ꝑpter. † ⁊ si dicat̄ electionem hanc fuisse factaʒ lite vel appellatione pendente. R̄ndet̄ q̄ lis pendere pōt tripliciter q̄tū ad ꝓpositū. Primo inter duos electos in discordia: ⁊ tūc interim alia electio non est fienda quousq̄ꝫ lis sopiat̄. vt in. c. j. ⁊. ij. vt lit. pen. li. vj. ⁊ hic nō est casus noster. scđo pendere pōt super iure eligendi: vt cū dicit̄ capl'm nō posse eligere. ⁊ hec est q̄d doctorū. de qua p̄ Cōpo. ⁊ Inno. de cōsti. cū. M. ad fi. de arbi. ex parte. per Ber. de iurepatro. ex litteris. ⁊ cōmunis opinio est q̄ si capitulū erat in possessiōe eligendi valeat electio nō obstante lite vel appellatione: vt not. glo. que hoc determinat in. c. non solum. de appel. lib. vj. Nam fructus possessionis est eligere: vt in. c. cū vintoniensis. de elec. ⁊ lite pen. nō debet q̄s cōmodo possessionis priuari: vt lit. pen. c. j. ⁊. ij. facit enim fructus suos possessor etiā post litē motaʒ: lʒ illos teneatur restituere si succumbat. ff. de vsuris. l. qui scit. §. fi. que restitutio nō cadit in electionē p̄ quā querit̄ ius electo q̄ debet sine facto suo priuari. ff. de reg. iur. non debet. facit. ff. de edi. edic. l. bouem. §. pignus. de in diē adiec. l. iul. §. sed marcellus. q̄bus modis pig. vel hypo. sol. l. si creditor. sufficit eniʒ eligentes esse in possessione iuris eligendi: lʒ ius non haberent vt electio valeat. de elec. q̄relam. de causa pos. cū olim. de iurepatro. consultationibus. ⁊ ita determinat̄ in. q. posita super regula mora. lib. vj. in mercuria. ad q̄d facit q̄d no. Io. an. de excep. sup verbo admonitiōis. nec dicit̄ tunc lite vel appel. pen. innouari: sed dicit̄ possessio continuari. contrariū autem dicere esset innouare: vt no. glo. in. d. c. nō solum. Hic etiam non est casus noster cum dicatur per episcopum has moniales fore priuatas ⁊ ius eligendi non habere sed priuandas qui est tertius casus in quo dicendum est f'm cōem opiñ. electionem ante priuationem factam valere. nam motio huius litis non est realis sed personalis: ⁊ sic vitium litigiosi non habet locum: vt no. Inno. in
3 d. c. cum. M. ferrarien. ad fi. de consti. † Ex hoc ergo capite nō est electio nulla nec ex eo q̄ eandem quā primo elegerunt cū prima electio nō fuerit cassata vitio persone: sed ex defectu forme: ⁊ ideo potuit illamet eligi. vt est casus in. c. super eo. de ele. Itē nec ex alio esset electio nulla q̄ precesserit tractatus ⁊ deliberatio de forma spiritussancti seruanda: ⁊ licet ex hoc non possit dici per inspirationem facta cū debeat fieri nullo tractatu pendente: dicitur tamen facta per quasi inspirationeʒ: vt no. Spe. in titu. de elec. §. fi. ver. si autē non simul. Sed certe ibi videtur loqui in diuersis tractatibus ⁊ nominationibus diuersorūʒ: secus videtur in vnius noīatione licet de forma sit tractatus. ex alio non videtur electio cum in forma inspirationis vel quasi requiratur eligere debentiū concursus q̄d hoc non fuit: nā etiā si quedam ex moñ. sunt potestate eligēdi priuate: si tamē simul cū habētibus potestatē nō cōueniant nō dicit̄ electio ispirata: vt no. in. d. §. fi. in Spec. de elec. versi. ex premissis. Hoc aūt in facto consistit ⁊ videndus esset processus ⁊ forma electionis: ex quibus colligi posset quid iuris est. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam nomine Pontius de sancto Iuliano donauit ꝓpter nuptias Pontio filio suo adoptiuo certa bona ⁊ dixit in donat̄. q̄ si dictus Pontius donatarius susciperet liberos ex illo matrimonio q̄ ipsi eēnt heredes dicti Pontij legatarij patris eorū sine diminutione quacūq̄ꝫ susceptis liberis. moritur pontius donatarius deinde dicti liberi superstite adhuc Pontio donante: q̄bus liberis tanq̄ proximiores ab intestato successerunt Alasia ⁊ Io. frater eius. Nunc dicta Alasia ⁊ Io. donauerunt titio omnia bona que fuerunt quondaʒ Pontij patris dictorū puerorū predictiq̄ꝫ donatarij necnō etiā illa q̄ fuerunt dicti patris naturalis dicti donatarij: vigore cuius donatiōis tradita fuerunt dicto Titio omnia bona q̄ Pontius habuerat a patre suo naturali vel aliūde: illa vero que donata sibi fuerūt per Pontiū de sancto Iuliano patrē adoptiuū tradita nō fuerunt sed remāserūt penes dictos donātes. s. Alasiā fratrē eius ⁊ eorū heredes p. xxv. annos. Nunc a dictis heredibus petunt̄ dicta bona per titium donatariū: q̄ dicit q̄ sibi fuerunt donata omnia bona que fuerunt Pontij. Sed ista fuerunt Pontij ex dona. sic facta per Pontium de sancto Iul. ergo veniunt. econtra dicitur q̄ dicti donantes nō senserunt de his bonis: sed de illis tantuʒ que ad Pontiū deuenerant a patre suo vel aliūde que tradita fuerunt. queritur quid iuris.

¶ Consilium. cccxlvij.

1 ☞ Donatio facta de oībus bonis q̄ fuerūt alicuius debet intelligi de his bonis q̄ eius fuerūt pleno iure: nec extenditur ad bona q̄ debebat alteri restituere in morte. cum. nu. seq. Et in contractu donationis potest quis grauari de restituēdo res donatas alicui.

2 Et verbum heres in contractu interviuos trahitur ad particularem successorem q̄ñ aliter actus non valeret.

3 Nomine meorum quid veniat: ⁊ quid nomine suorum.

4 Executio donationis demonstat qualis fuerit mens donantis si de quibusdam rebus dubitet̄ an in donationē venerint.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Quia circa donationē factā p̄ Alasiam ⁊ fratrē eius de bonis q̄ fuerunt Pontij ⁊ patris naturalis eius plus dubitat̄ vtrū contineat bona q̄ dicto pontio donata fuerunt p̄ Pontiū de sancto Iuliano patrē eius adoptiuū hūc passum aggrediēdo. Alijs instrumētis donationū puto de iure defendi posse q̄ nō. Pro eius euidentia considerandūʒ est q̄ dicta bona p̄ Pontium de sancto Iuliano donata subiacebāt restitutioni post mortem donatarij: voluit donās q̄ si donatarius susciperet liberos de illo matrimonio p̄ cuius contemplationem fiebat illa donatio: q̄ ipsi essent heredes dicti donatarij sine diminutione quacūq̄ꝫ vt ex instr̄o donationis constat: q̄ verba proprie non possunt operari: cū non possit q̄s ad testādū vel certū heredē relinquendū astringi nec per ꝯctū: vt. ff. de. ver. ob. l. stipulatio hoc modo. nec p̄ testm̄. ff. ad trebel. l. ex facto. in prin. de leg. j. l. filiusfami. §. vt q̄s heredē. operent̄ aūt i proprie ⁊ p̄ indirectū id q̄d possunt: vʒ vt pontius donatari⁹ post mortem suā teneat̄ illa bona filiis suis restituere q̄d fieri potuit: ⁊ p̄ hoc quesitum fuit ius naturaliter filijs dicti donatarij: vt. C. de dona. que sub modo. l. quotiēs. ff. de verb. obli. l. grome. §. flauius hermes. in fi. deposi. l. publia. in prin. maxime q̄dem verū est hoc in donatione propter nuptias sicut in dote que iudicantur ad paria. C. de bo. que lib. l. ij. in his enim: vʒ pactum factū per auū vt propter nepotes retineantur. ff. solu. matri. l. si dotali. de pactis dota. l. inter socerum. §. cum inter. quo casu remanent penes nepotes etiaʒ viuo auo mortuoq̄ꝫ patre vel matre: non enim potest auus dictis nepotibus auferre cum semel voluerit ad eos deuenire: vt no. ff. solu. matri. l. post doteʒ. p̄ Dy. ⁊ Bar. qui quidem nepotes licet sint in potestate aui sunt talis donationis capaces: licet secus in alijs. ff. fami. hercis. l. pomponius filadelphus. C. de inof. do. l. ij. nam cum ipse filius vel filia si

filia sit capax:vt.d.l.pomponius.sic etiā nepos ex eo vel ea.ar
gu.§.de leg.iij.l.pater.§.quindecim.ꝙ aūt sua verba donatio
nis in quibus voluit filios nascituros esse heredes hoc operan
tur vt ad eos perueniatur post mortē donatarij probatꝭ: nā hoc
idē operarentꝭ illa verba si posita essent in testamento:qꝛ vide-
retur heres rogatus de restituēdo:vt.d.§.vt qs heredē.in.l. fi-
lia.de leg.j.ꝛ ad trebel.l.ex facto.in pn̄.ergo idē operari debēt
in cōtractu:qꝛ de vltima volūtate ad cōtractus bona est argu-
mētatio vbi cōtrariū nō reperitꝭ.ff.de leg.j.l.seruū filij.§.eū qui
cyrographū.Itē ista interpretatio nō est omino extranea a ver
bi significatione ꝛ volūtate donātis immo cōgruit:ergo est am
plectanda.ff.de here.insti.l.tales.§.fi.de lega.j.l.ab omib⁹.in
a prin.ꝙ aūt nō sit extranea ptꝫ.nā heres[a] idē est ꝙ dn̄s.ff.de he
2 redi.insti.l.his verbis.in prin.ꝛ ibi not.† cū ergo dixit volo ꝙ
sint heredes debet ꝛ pōt intelligi.i.dn̄iū illarū rerū donataruꝫ
post mortem donatarij: quasi dicat deueniat ad dictos filios
post mortē patris:ꝛ hoc facere debemus vt voluntatē donātis
seruemus:ꝛ res magis valeat q̄ pereat. de rebus dubijs.l. quo
tiens.ꝛ si hoc notarius nesciuit dicere nō debet ei⁹ imperitia no
cere dictis filijs.C.de test.error.de regu.iur.si librari⁹.alˀs mul-
ta testamenta ꝛ instrumenta subuerterentꝭ hodie in quibus im
periti notarij vtplurimū etiā in partibus substantialibus vtū-
tur verbis incōgruis ꝛ ineptis. Itē heres idē est ꝙ successor.ff.
de eden.l.quedā.§.is aūt.Cū ergo dixit volo ꝙ sint heredes po
test intelligi.i.successores in illis bonis: ꝛ sic non est penitus ex
tranea interpretatio:ꝛ veri tunc sunt successores. nā etiam qui
succedit in re dr̄ successor.ff.de iureiurā.l.etiā.ꝛ de exce.rei. iu-
di.l.fi.ꝛ si dicatꝭ nomē heres significat successorē ꝛ vniuersalē.ff.
ad trebel.l.j.§.si heres.ꝛ de eden.l.quedā.§. is aūt. hi autē filij
dicuntꝭ ſm hoc in illis bonis successores rerū ꝛ particulares sed
non dicentꝭ heredes. Respondeo ꝙ etiā in certa re pōt quis in-
terdū habere nomen heredis largo modo sumptū vt actus va
leat.vt not.ff.ad trebel.l.si quis priore.in autꝭ.vt cū de ap. cog.
§.aliud quoqꝫ capitulū.plene per Barto.de here. insti.l. ex fa
cto. Itē vt dicatur heres.i.dn̄s:sic ergo hic vt volūtas donan-
tis valeat.ꝛ hic est cōmunis vsus loquendi hodie.nā vulgares
hoīes appellāt heredes illos ad quos post mortē alicui⁹ bona
deueniūt lꝫ nō iure hereditario : ſꝫ vsus est attēdēdus pmaxie.
ff.de verb.sig.l.anniculus.in prin.ꝛ.l. in vulgari.in fi. de lega.
iij.librorꝭ.§.qd tn̄ cassius.de fun.instru.cū delanionis.§.asinā.
porro cū verba nō possunt intelligi proprie tam in cōtractibus
q̄ in vltimis volūtatibus obliquantꝭ.ff. loca.si vno. in prin. de
iureiu.sed ꝛ si possessori.§.ꝙ si rerū.ad trebel.l.sceuola. ꝛ poti⁹
mens q̄ verba cōsideranda est potissime in indoctis qui nesciūt
proferre verba propria. vt.ff.de leg.iij.l.non aliter.in fi.C. de li
be.prete.l.iij.extra de regu.iur.c.intelligētia. Ex quibus ptꝫ il
la bona per Pontiū de sancto Iuliano donata subiacuisse re
stitutioni:ꝛ sic donatarij fuerūt semel ſꝫ reuocabiliter. Ex quo
sequitꝭ ꝙ nō veniūt in donatione facta per alasiā : donauit em̄
bona que fuerūt Pontij qd est intelligendū de bonis que sim-
pliciter ꝛ absolute fuerūt Pontij: ista vero nō fuerūt simplici
ter ꝛ absolute sed cū conditione ꝛ modo tēporaliter vn̄ fuisse nō
videntꝭ sicut nō potest dici debitū qd pōt exceptione repelli.ff.
de verbo.sig.nec creditores videntur in loco circa id qd tempo
raliter est.ff.de here.insti.ex facto.de leg.j.huiusmodi.§.lega-
3 gatū.de pigno.debitor.† nec ꝙ venale habeo meū dici pōt ab-
solute vnde ap.meorū nō venit.ff.de auro ꝛ argen.lega.l. pedi
culis.§.item cū quereretꝭ.ꝛ.l.pe.in prin. Cū enim quis legat q̄
sua sunt nō veniūt illa que habebet venalia.ff.de vsufru.leg.l.
generali.§.vxori.Cū igitꝭ ista donatio pōt intelligi facta de bo
nis que fuerūt pontij simpliciter ꝛ absolute:nō debemus eā ex-
tendere ad ea que fuerūt sua cū deterioratione ꝛ modo.ff. de le-
ga.iij.l.hoc legatū.de aur.ꝛ argen.lega.l.quintus. quia verba
cū possint sunt intelligenda in potiori significatu. vt not.ff. si
ager.vec.l.ij.de leg.ij.qui habebat. in prin. tunc autē ista bona
venirent cum nulla alia bona potius habuisset. de fun.instru.
l.fundus.de condi.ꝛ demon.quib⁹ diebus.§.dn̄s. de auro ꝛ ar
gen.lega.l.pediculis.§.item cū quereretꝭ.de lega.iij. cū querere
tur.§.lana.qui tex.faciunt ad propositū.Item appel.suorum
continentꝭ illa que sunt plenissimo iure Pōtij. qd ptꝫ:qꝛ illud
est plenū cui nihil deest.ff.de here.insti.l.solū.xcvj.dist.bn̄ qui
dem.vj.q.j.si omnia. Sed huic Pontio deerat aliqd:nam non
poterat perfecte disponere de his rebus tanq̄ subiacentibus re
stitutioni:vt in autꝭ.res que.Item tantū deerat sibi quatū ade-
rat filijs suis quibus tenebatꝭ restituere: illius autem ius aderat
etiam in vita patris:vt.l.quotiens.de dona.que sub modo.C.
vt in pos.lega.l.cum archimedora. Nō ergo de dictis bonis in
telligenda sunt verba donatricis:sed de illis que fuerūt Pon-
tij pleno iure.s.que peruenerunt ad eū a patre suo qd presumi-
tur tripliciter.Primo ex cōditiōe donationis que est stricte in-
terpretanda vbi nō sumus certi: nō em̄ presumitur quis iacta
re pecunias suas.de proba.cū de indebito.potissime mulier qd
genus auarissimū est.l.sed si ego.ad velleia. Secūdo ex verbis
donationis:donat em̄ bona que fuerūt Pōtij ꝛ patris ei⁹ natu
ralis.per hoc qd dixit patris eius videtꝭ sentire de his tm̄ bonis
que a patre ꝑuenerūt.nam vna pars copulatiue per alterā de-
claratꝭ ꝛ restringitur.de leg.iij. quesitū.§.j.de fun.instru.l.seio.
4 §.gaio.† Tertio presumitur ex ipsius donationis executiōe.nā
dicitur ꝙ illa tm̄ bona fuerūt vigore donationis que a patre
dicti Pontij prouenerūt vel aliunde:illa vero que donata fue
runt a Pontio de sancto Iulꝭ.remanserūt penes donātes ꝛ ei⁹
heredes ꝑpter.xxv.annos:ex quo colligitꝭ hanc fuisse mētē do
nantiū.ff.quibus modis pig.vel hypo.sol.l.sicut.§. supuacuū.
euentus em̄ declarat qd actū sit.ff.de test.tu.iure nostro.de iure
fisci.l.iij.§.qn̄ autē.ad sil.l.senatus.ꝛ certe cursus.x.anno. suf-
ficeret ad hoc probandū ꝙ ita senserūt donantes ꝛ donatarius
si ad hoc probandū allegetur.arg.ff.de vsur.cum de in rēverso.
C.de peti.here.si filius.de acquiren.heredi.qui alienā.§. sed si
nō adierit.extante enim temporis patiētia presumitꝭ cōsensus:
vt dictis iuribus : nec erit hec prescriptio: qꝛ non sufficeret tem
pus sed induceret ad declarationē cōtractus: nā prescriptio su
per re certa procedit:ſꝫ hic sum⁹ in casu dubio: qꝛ facilius est de
clarari q̄ꝫ quod certum est tolli.ff.de test.l.heredes palam.§. si
quis post.sententia vero cōpromissi facti per alasiā non obstat:
qꝛ generaliter dicit debere seruari donationē qd est intelligen-
dū quatenus seruanda est de iure.extra de rescrip.si qn̄. nō au-
tē determinat hec bona venire:ꝛ nō probat hoc esse ꝛc.C. vnde
cogna.l.nō hoc.Itē posito ꝙ hoc ibi caueretꝭ expresse nō nocuit
fratri Alasie qui non compromisit.C.res inter alios acta. p to-
tum.ꝛ idem per om̄ia dico in sententia parlamenti si continet
idem qd sn̄ia cōpromissi vel aliter. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidā rector parochialis ecclesie per violentiā adulterauit
quandā suā parochianā alteri nuptā ꝛ pregnantē cōtra quem
facta fuit secreta informatio per officalem epī: recepti sunt qui
dam testes qui deponunt de auditu. Item ipsa mulier stuprata
que deponit de ipsa rei euidentia:ꝛ etiā quidā clericus qui so-
ciauit dictum rectorem qui deponit de visu: lꝫ ipse fuerit con-
sentiens. Officialis videns non sufficienter probari dictum re
ctorem admisit ad cōpositionē. Nam ad euitandum sententiā
et sumptus litis dictus rector soluit.xxx.francos:ꝛ dictus offi
cialis absoluit eū ab omni maiori pena si quā incurrisset ex di-
cta causa: ꝛ hec sine aliqua inquisitione solēni ꝛ attēta volun-
tate episcopi tunc absentis:nūc episcopus dictam compositio-
nem non vult habere ratam: sed vult ꝙ de nouo inquiratur ꝛ
debite puniatur. Econtra excipitur de dicta absolutione que
cum facta sit ab officiali debet nocere episcopo: cū vnum ꝛ idē
sit tribunal vtriusqꝫ. Itē quia de delicto vnius sepius queri nō
debet. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.cccxlviij.

1 ☞ Compositio pecuniaria facta cū officiali epī per clericum
de adulterio non preiudicat ipsi epo quominus possit iterū co
gnoscere ꝛ legitime criminosum punire.
2 Episcopus lꝫ possit dispēsare super adulterio simplici : nō ta-
men potest super adulterio aliter conditiouato:ꝛ tātomin⁹ eius
vicarius vel officialis.
3 Que ꝓbationes admittantꝭ in adulterio ꝛ similibus.

In christi nomine amē.

¶ Notandum ꝙ adulteriū est graue ꝛ capitale cri
b men[b].xxv.dist.§.criminis.circa mediuꝫ.xxxij. q.
vij.ꝙ in omnib⁹.potissime in casu nostro vbi plu
ra crimina simul concurrerunt.s.violētia lesio pregnātis ꝛ par
tus:ꝛ ideo grauius redditur.ff.de pūa.delic.l. nunq̄ plura.C.
de episco.audien.l.iij.extra de penis.c.j.ꝛ etiā ex qualitate per
sone adultere : qꝛ rector erat parochialis a quo ꝓcedere debēt
salutifera monita ꝛ ministrari ecclesiastica sacramēta:vnde tā-
to detestabilius redditur quātomagis professioni contrariatꝭ.
ff.ad.l.iul.maie.l.famosi.in fi.C.de epis.ꝛ cleri.l.presbyteri.in
fi.ff.de penis.l.quedam. in autꝭ.vt defuncti seu fune.§.j.ꝑpter
quod ptꝫ ꝙ dictus rector veniebat priuandus beneficio si ciui-
liter agatꝭ:ꝛ etiā deponendus ab ordine si criminaliter accusetꝭ.
de accu.c.qualiter ꝛ quādo.post mediū.§.fi. ꝛ nō solū cum ve-
rum adulteriū cōmisit sed etiā si iactat se cōmisisse : idē est si ex
illo sequutū sit aliqd scandalū.de exces.prela.q̄ sit graue.con-
iuncto eo qd no.Inno.in.c.bone.de eta.ꝛ quali.ad hoc.c. si qs
ep̄s.ꝛ.c.si quis sacerdotū.lxxxj.dist.Nec ob.c.quesitū.de tēpo.
ordi.vbi dicitur ꝙ criminosi preter reos homicidij post peractā
penitentiā tolerantur si crimen est occultum. Nam illud veruꝫ
si penitus est occultum adeo ꝙ probari nō pōt : alˀs nō toleratꝭ

a ¶ Heres. Quot modis ponatꝭ in iure nomen heredis.vide do.Bar.soꝫ.in cōsi. ccxlix. incipi.materia.v̄.scd̄o hāc cōclu.ī.ij. pte. vbi etiā ꝙ id qd venit appellatione heredis venit appelpellatiōe successoris : ꝛ ecōtra ī dubio ibidē. ī v̄.tertio cōfirmatꝭ.ꝛ in ꝯsi.ccl.inci.in cā. v̄. ista conclusio. eadē pte.ꝛ in ꝯsi.cclvij. inci.visis.ver.aliqn̄ ꝛ.iiij. ibi. nā vbi materia. cū ꝓ.se.ea. pte. vbi ponit ꝙ in materia q̄ transitoria non est ad heredes extraneos : sed tm̄ ad filios veniunt tm̄ filij. vbi etiā an ideꝫ sit de successoribus ꝛ descendentibus.

b ¶ Crimē. Et qd sit graui⁹: an adulteriū vel raptus. vide dn̄m Alex. de imo.in ꝯsi. lxij. ī.iij. col. in.ij.pte.ꝛ ī cōsi. xxiiij. ī .xiij. col. ea.parte. vbi ponit an sit graui⁹ furto.

Additio.

¶ Adde tu. Ludo. ro. in singu. ccccccclxvij. incipiē. nos sum⁹ in materia adulterij ꝛc. vbi pl̄chre ponit que sit pena adulterij : et an iudex ecclesiastic⁹ sit iudex cōpetēs. H.F.

nisi per dispensationē. de iudi. c. at si clerici. hoc aūt ꝓbari pōt
1 vt. j. ostēdet. † ex quibus pz ꝙ illa cōpositio facta per officialē
nō valuit: ꝛ ea nō obstante pōt eps̄ de nouo inquirere. Nō eñ
potuit officialis penā depositionis vel pꝛiuationis a beneficio
mutare in penā pecuniariā: qꝛ nō lz hoc nisi habentibus pote-
statē dispensandi super crimine. vt in. c. lz. de penis. ꝛ ibi ꝑ glo.
de rap. c. archiepiscopatu. per Host. de collu. detegen. c. j. ꝑ gl.
ꝛ Inno. sed officiali nō licet super adulterio dispensare: cuz di-
spensatio cōtineat gratiā. ꝛ sic liberalitatē. vt in. c. fi. de trans.
que liberalitas non videtur sibi cōcessa: nec cadit in eius man
dato. de offi. vica. c. ij. lib. vj. ff. de pac. l. cōtra iuris. §. si filius.
lz enim eps̄ dispensare posset: nō tamē videt officiali concede-
re potestatē dispēsandi. facit qð no. Bar. ff. de decre. ab oꝛdi. fa
ci. l. ij. ver. itē ex vigoꝛe alicuius doctoꝝ ꝛc. Rursus non soluz
officialis sed eps̄ delinqueret penā depositionis in pecuniariā
trāsmutādo. de offi. oꝛdi. c. in irrefragabili. C. de ser. l. j. lib. xij.
per glo. v. q. ij. si pꝛimates. per glo. Nō est ergo verisimile ꝙ hāc
potestatē cōcesserit officiali ꝙ ipse verisimiliter nō esset hoc fa-
cturus. ar. ff. pꝛo so. l. merito. de offi. pꝛefec. pꝛeto. l. j. circa finē.
ibi. credit eñ pꝛinceps ꝛc. qð quisqz iuris. l. iij. §. si pꝛocuratoꝛ.
Pꝛeterea dispensatio debet fieri cuz aliqua iusta cā. de elec. c.
innotuit. al's peccat qui sine causa dispēsat: vt not. Inno. in. c.
diuersis fallacijs. de cleri. cōiug. de fil. pꝛesbytero. c. veniēs. vn
de posito ꝙ videretur officiali dare potestatē dispensandi in-
telligi debet causa rationabili subsistente nō aliter. Non eñ vi
detur plus cōcedere ꝙ̄ penes se habeat. j. q. vij. daybertū. de iu
repatro. qð autē. ff. de leg. j. si domus. §. fi. sed hic nulla cā subsi
stebat dispensandi: quinimmo scādalosa esset dispensatio pꝛo
pter enoꝛmitatem criminis ꝛ populi rumoꝛē ꝛ detestationem:
ꝛ ideo non videretur aliquo modo hoc casu permissa nō solum
officiali: sed nec episcopo sed potius est exagerenda pena. arg.
ff. de penis. aut facta. §. fi. qð aūt in officialatu continet ꝙ pos
sit cōpositiones recipere debet intelligi eo casu quo de iure re-
cipiende sunt: puta in criminibus leuibus ꝛ extraoꝛdinarijs in
quibus imponit pena iudi. arbitrio. qꝛ nō est a iure determina
ta. ff. de effrac. l. j. §. expilatoꝛes. Nā tunc multas pecuniarias
indicere pōt iuxta facti qualitatē: ꝛ de talibus cōpositionib⁹
intelligitur. c. dilectus. de offi. oꝛdi. ꝛ qð ibi not. ꝛ de penis. c. j.
Sed in casu nostro pena oꝛdinaria statuta est a iure cū sit gra-
ue crimē: vnde mutari nō debet sine cā. ff. de infa. l. quid ergo.
§. pena. cū sua materia. C. eo. l. ꝛ si seuerioꝛ. Pꝛeterea in crimi-
ne adulterij non licet transigere vel per pecuniam se redimere.
C. de trāsac. l. transigere. maxime de iure canonico qð ꝑ crimi-
ne nō imponit penā sanguinis sed ciuilem: scz pꝛiuationē a be-
neficio vel criminalem. i. depositionē ab oꝛdine que pene sunt
ecclesiastice: quia non merentur criminosi a deo ministrare: et
ideo non habet ibi locum compositio. v. q. vij. si pꝛimates. ff.
de pac. l. iurisgentiū. §. si paciscar. ꝛ. §. itē ne experiar.

¶ Sed oppo. contra pꝛedicta crimina semel dimissa vltionez
non merētur. de peniten. dist. iiij. diuina clemētia. de accu. c. de
bis. etiā si per inquisitionē fuerit quis semel absolutus ampli⁹
super eodem crimine non potest inquiri ne de eodē facto sepi⁹
queratur. vt not. Inno. de elec. c. cū dilecti. per Bar. ff. de accu.
si cui. §. ijsdem. sed respondeo pꝛimo ꝙ hic nō fuit absolut⁹ sen-
tentialiter: qꝛ nulla fuit inquisitio. Nam facta fuit dūtaxat se
creta infoꝛmatio pꝛeparatoꝛia ad solēnem inquisitionem que
non potest dici inquisitio cum fiat dūtaxat ad animuz iudicis
infoꝛmandū: vt not. Inno. de elec. c. bone. de postu. c. bone. Nec
seruatur ibi foꝛma inquisitionis cū fiat etiā nō pꝛecedente in-
famia: vt ibidem not. Inno. secus in inquisitione solēni. de ac
cu. cum opoꝛteat. Item fit parte non vocata ꝛ non data copia
defensionis ꝛ articuloꝛum: secus in vera solenni. de accu. quali
ter. §. debet. cum ergo nulla fuit foꝛmata inquisitio non potest
dici ꝙ fuerit sententialiter absolutus. nam sententia non po-
test esse non pꝛecedēte iudicio. de simo. c. licet heli. C. de senten.
l. pꝛolatā. fuit autem hec quedā illicita redemptio vel collusio.
vnde non obstante ea potest denuo inquiri: vt. d. l. trāsigere. ex-
tra de collu. dete. c. fi. pꝛeterea cum pꝛima inquisitio non est so-
lenniter facta vel in aliquo est erratum potest iterum inquiri.
de accu. c. qualiter ꝛ quando. el. j. idem si per pꝛimam non fuit
debite punitus. ij. q. j. c. notum. arg. de calum. c. j. in fi. ꝛ qð no.
de iudi. c. at si clerici. in glo. fi. Sed ista pꝛima inquisitio non
fuit solēnis vt dictum est: nec fuit per eam iste pꝛesbyter debite
punitus. ad p̄dicta facit qð not. Bar. ff. de accu. l. senat⁹. vbi
determinat ꝙ si fuit aliqua qualitas omissa in accusatione et
fuit reus condemnatus pecunialiter vbi pꝛopter qualitatē de
bebat condemnari coꝛpoꝛaliter ꝙ pꝛopter illam potest denuo
accusari et pena pecuniaria restituetur ꝛ cōdemnabitur coꝛpo
raliter. arg. ff. cōmo. l. vnde queritur. ¶ Sed si diceretur ꝙ im
mo fuerit hic sententialiter absolutus. Nam nolens expectare
euentum iudicij nec sententiam soluit pꝛopter qð absolut⁹ fuit
ab instantia iudicij. ff. de pꝛocura. l. si reus para. Sed ista abso-
lutio habet vim diffinitiue. vt not. ff. de accu. l. titia cum testa-
mentū. per Bar. Sed respondeo tunc est illud verū cū conuen
tus soluit illud qð petebat ꝛ qð debebat. vt insti. de ꝑpe. ꝛ tēp.
ac. §. fi. sed hic non fuit solutum id qð debebatur vel petebat.
Nam debebat pati penam pꝛiuationis ꝛ ipse soluit pecuniaz:
male ergo fecit officialis. Nam aut de crimine sibi constabat
ꝛ non debebat recipere pecuniā: aut non constabat ꝛ tūc idem:
sed debebat eum relaxare. ff. de publi. iudi. l. custodias. C. de cu
sto. reo. l. ij. pꝛopter qð patet ꝙ illa pecunia non fuit soluta pꝛo
pena maleficij cum adhuc officiali non constaret per legitimā
inquisitionem: sed ad hoc vt iudex non inquireret vlterius sol-
uit qð fuit illicitum vt dictum est. Sed dicetur licet male fece-
rit tamen episcopus non potest venire contra cum reputetur fa
ctum suū. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. deiecisse. l. iij. §. gessisse. de ad
mini. tuto. Est enim idem consistoꝛium officialis et episcopi.
de consue. c. ij. lib. vj. sed si ipse eps̄ compositionem admisisset
non posset eam retractare: lz male fecisset. de cleri. coniu. c. di-
uersis fallacijs. Sed respondeo tunc factum officialis censetur
factum episcopi cū bene agit: al's secus. Nam male agere nō est
sibi cōmissum: ꝛ ideo facit tunc tanꝙ̄ pꝛiuatus nō tanꝙ̄ officia
lis. ff. de manu. l. ab agnato. de cura. furio. l. ab agnato. man. l.
creditoꝛ. §. lucius. ꝛ ideo dñs non tenetur illi facto stare cū in il
lo nunꝙ̄ consenserit etiam tempoꝛe quo ipsum officialem con
stituit: nec debet culpa officialis nocere dño episcopo. de exce.
c. cum venerabilis. si quis ius di. nō obtem. l. j. §. si pꝛocu. Pꝛe
terea dico ꝙ etiam idēmet eps̄ si fecisset posset venire contra cū
illa compositio sit a iure repꝛobata. de elec. c. nosti. de vita ꝛ ho
2 nesta. cleri. c. vt clericoꝝ. † Nec obst. c. diuersis fallacijs. naz ibi
loquitur in casu quo potest eps̄ dispensare: sed hic non videtur
posse cum hoc adulterium pꝛopter alias qualitates annexas
reputetur grauius ꝙ̄ simplex adulterium vt dictum est: episco
po ꝑo non licet dispensare nisi in simplici adulterio vel minoꝛi
bus criminibus: vt in. c. at si clerici. de iudi. §. de adul. ꝛ. c. qua
liter. in pꝛin. de accu. ꝛ. ij. q. i. c. notum.
3 ¶ † Nunc queritur vltimo vtrū attestationes recepte sufficiāt
ad condemnationem vel ad toꝛturam. Respondeo dictuz mu
lieris nō puto sufficere ad pꝛobationem. ff. ad sille. l. si quis in
graui. §. j. sz facit magnam pꝛesumptionem potissime in crimi
ne adulterij ꝙ nisi per coniecturas pꝛobari non potest. extra de
testi. pꝛeterea. ff. de pꝛoba. l. cū pꝛobatio. de edil. edic. quero. §.
fi. ꝛ idem dico de illo clerico qui licet fuerit particeps: tamen qꝛ
non potest aliunde adulterium hoc aliter pꝛobari in defectum
admittitur dictū eius. ff. de questi. l. diuus. C. de repu. l. consen-
su. §. super plagijs. de testi. c. veniens. in fi. Nam in defectū pꝛo
bationis admittuntur: qui al's non admitterentur. argu. C. de
his qui ad eccle. confu. l. pꝛesenti. §. sicubi. vbi statur iuramen
to partis in defectum pꝛobationis. de iure delibe. l. fi. §. licētia.
de elec. cum dilecti. Nec audeo dicere ꝙ pꝛopter illā solutionez
illicitam videatur reus confessus crimen cū soluerit vt euita-
ret iudicium non vt confiteretur. ff. de pꝛocura. l. si reus. ꝛ quod
not. Barto. de publi. iudi. is qui. circa fi. Nec obst. l. quoniam.
ff. de infami. qꝛ ibi solutum fuit parti: hic iudici: iste siquidem
attestationes sine dubio sufficiunt ad toꝛturam cum ad illā suf
ficiant pꝛesumptiones que ex dictis istoꝝ vehementer resultāt
et etiam ex communi fama ꝛ ex sua solutione. vt arg. de succes.
ab inte. c. cum dilectis. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Plures fratres remanserunt moꝛtuo patre simul ꝛ in cōmu
nione bonoꝝ hereditarioꝛum. Ioan. maioꝛ exercuit artem spe-
ciarie ꝛ multa lucrat⁹ est. Raphel qui tempoꝛe moꝛtis patris
erat paruus: postea creuit ꝛ in apotheca se exercuit confectan-
do pistando ꝛ alia faciendo: ꝛ ad diuersa loca per fratrem suuz
missus est ꝑ emendo mercātias ad dictā apothecā: scz in alexā
driam damascum ꝛ in flandriam: petit nunc Raphael a Ioā
ne vt secum communicet lucra per ipsum acquisita. Queritur
quid iuris.

¶ Consilium. cccxlix.

1 ☞ Plures fratres negotiantes in apotheca tacite videntur
societatem coiuisse: ꝛ sic lucra debēt inter se diuidi etiam si pe-
cunia erat vnius tantum.
2 Et si societas ineat simpliciter intelligat societas oīm bonoꝝ.
3 An frater minoꝛ debeat participare de lucro etiam tēpoꝛe quo
nihil faciebat in apotheca.

N chꝛisti nomine amē.
1 ¶ † Ex die quo iste Raphael factus maioꝛ incepit
operari in apotheca cū Ioāne fratre suo ꝛ lucra se
cū cōicare vr inter eos tacite ꝯcta societas: ꝛ extūc
que dictus

que dictus Joan. lucratus est secũ cõicare tenet. arg. ff. de ꝓba.
l. ⁊ procula. q: insimul habitatio ⁊ lucrorũ in cõe collatio ⁊ eius
ꝙ alter superlucratur inuicẽ nõ reddita ratiõe faciũt presumi ta-
a citam societatem[a] ſm Oldra. ⁊ Jac. de are. in. l. titiũ ⁊ meuiũ.
§. altero. de admi. tuto. Nã ⁊ re ipa cõtrahit societas ex tacito
ↄsensu presumpto. vt. ff. pro socio. l. iiij. sicut ⁊ tacite dissoluit
cum separatim agere ceperunt. eo. titu. l. itaq3. Et si aliter dice
remus resultaret iniquitas ꝙ dictus Raphael tanto tempore
laborasset sine fructu: nã ⁊ si alteri locasset operas suas aliquid
fuisset superlucratus: nõ ergo decens est ꝙ si lucrum laboris sui
peruenerit ad fratrẽ ꝙ ipe nudus remaneat. nam tunc ad extre
mũ malorũ peruenitur cũ inde dãna proueniũt vnde sperãtur
auxilia prouenire. arg. C. vnde vi. l. meminerint. de rescri. c. nõ
nulli. sed a fratre vel cõsanguineis nõ dãna sed lucra ⁊ auxilia
prouenire debẽt. arg. de hoc. ff. de receptatoribus. l. eos. de libe
ratione legata. l. aurelius. §. titius testamẽto. de excusa. tuto. l.
tutor. §. que tutoribus. ad. l. iul. repetun. l. j. in fi. nec debet vnꝰ
fratrũ defraudare alterũ labore suo vel spoliare: s3 ipsum equa
nimiter ⁊ misericorditer tractare. arg. ff. pro socio. l. verum. in
prin. Item equalitas est inter eos seruanda. arg. C. de fru. ⁊ lit.
expen. l. fi. vt sicut Raphael participauit Joãni lucrũ laboris
sui: sic ⁊ Joãnes econtra debeat: q: ex tali participatione fa-
cta ab ipso Raphaele Joãnes sibi obligatus est ad antidora
que videtur inducere debere vicissitudinẽ cõionis. arg. ad hoc
ff. man. l. si vero nõ remunerandũ. §. idẽ papi. ⁊ qđ not. de con-
di. indebi. si nõ sortem. §. libertus. de peti. here. sed si lege. §. cõ
suluit. de fideiusso. l. si testamento. §. j. nõ enĩ presumitur dictũ
Raphaelẽ voluisse de ipso cõicare nisi ita ⁊ sibi cõicaret. ff. de
solu. l. si cũ aurũ. de operis liber. l. campanus. de probatio. l. cũ
de indebito. vnde si Joãnes cõicare recusat ꝙ ipse lucratꝰ fuit
retinere nõ deberet cõmoda que sentit a Raphaele ꝑ regulã il-
lã. Cõmoda q sentis iũgas onus emolumẽtis ⁊c. ff. de reg. iur.
l. ſm naturã. esset enĩ huic Raphaeli labor suus luctuosus ⁊ lu
crũ meroris si sibi nõ ꝓficeret s3 fratri tm̃ qđ esse nõ d3. vt insti.
per quas ꝑsonas nobis acquiritur. §. j. in fi.
¶ Sed contra predicta posset opponi pluribꝰ modis. Primo
q: ex parte Raphaelis nulla pecunia interuenit: s3 processit lu
crum istius Joãnis ex pecunia sua industria acquisita: ⁊ sic nõ
videtur contracta societas que videtur requirere rei interuen-
tum hincinde vt sit equalis. Nam etiam dicit ꝙ iste Joannes
erat diues sui industria ⁊ dictus Raphael nihil habebat. S3
respondetur ꝙ immo ex cõmuni pecunia dictus Joãnes auxit
facultates suas qđ presumitur nisi cõstat in quas causas expo
suisset pecunias quas redegit ex venditione rerũ hereditariarũ
que ad manus suas peruenerunt vt presupponitur. arg. de do-
natione inter virũ. l. quintus. Itẽ posito ꝙ hoc nõ esset sufficit
ꝙ Raphael posuerit operas suas que succedunt loco pecunie
⁊ supplent ꝙ alteri per cõparationẽ patrimonij deest. ff. pro so-
cio. l. cũ duobꝰ. §. si in coeũda. hinc est ꝙ etiã inter eos q nõ sunt
b equis facultatibus contrahi potest societas vt vnus ponat pe
cuniã alter operã[b]. eo. tit. l. vir. §. j. Nã dictus Raphael solus
nauigabat solus peregrinabatur in alexãdriã ⁊ alia loca pericu
losa persone subibat: vnde industria sua plurimũ conferebat so
cietati ⁊ plus erat amissurus q̃ꝫ Joãnes: q: ipse personã perde
re poterat sed Joãnes pecuniã: que ergo equitas dictat ꝙ dictꝰ
Raphael solũ pericula debeat subijsse ⁊ dãna: sed Joãnes lu-
cra quasi sit inter eos fraternitas leonina vel vrsina: iniquissi-
mum etiam est hoc genus fraternitatis vel societatis. ff. pro so
cio. l. si non fuerit. §. ita coiri. ⁊. §. aristo.
¶ Scđo oppo. si Joã. nõ fuerit lucratus noĩe fratris vel socie
tatis sed proprio: ergo cõicare nõ debet. Sed respõdet ꝙ inter
socios nõ est fienda hec distinctio vtrũ nomine proprio vel so-
cietatis quesiuerit: nã ⁊ qđ proprio nomine alter quesierit com
municare debet actionẽ pro socio. vt. ff. pro socio. l. s3 ⁊ si sociꝰ.
§. si absenti. ⁊. l. actione. §. dicimus. ⁊. l. si quis societatẽ ↄtraxe
rit. nam si nomine cõmuni acquireret: tũc statim esset cõmune
nec esset agendum vt cõicaretur. C. de acquiren. pos. l. per ꝓcu-
ratorẽ. ff. de acqui. re. do. l. ea que ciuiliter.
¶ Tertio videtur predictis obstare. l. titiũ ⁊ meuiũ. §. altero.
de admi. tuto. vbi patruus nõ participat nepoti lucrũ quesitũ
suo noĩe ex pecunia quã redegit ex rebus ipsius nepotis. S3 re
spondetur clare ꝙ ibi nepos pupillus in nullo fuit negociatus
nec aliquod lucrũ cum patruo participauit: ⁊ sic cessant omnia
predicta: q: nõ põt videri cõtracta societas inter eos: sed in ca
su nostro secus: q: ex mutua negotiatione ⁊ participatione ꝓsu
mitur societas contracta vt dictũ est. arg. ff. de ritu nup. l. in li-
ber. ⁊ de concubi. l. in concubinatus. ſm Bar.
¶ Quarto ⁊ vltimo oppouitur: q: ꝓsumit qs velle sibi ⁊ here-
di suo querere nõ alteri. vt. ff. de ꝓba. l. pactũ. nec subintelligit
persona extrinseca. de ꝟbo. obli. l. ita stipulatus. §. grisogonꝰ.

Sed illud est verũ nisi alia cã subsistat q̃ hoc ipm impediat: nã
⁊ liber homo q bonafide seruit hoc ipe presumitur: ⁊ tamen nõ
sibi querit sed illi cui seruit iure disponente: ratio ergo societa-
tis tollit contrariũ: q: eo ipo ꝙ contrahit societatẽ videtur ha-
bere animum redigendi in cõmune quicquid queritur.
2 ¶ † Juxta predicta queritur que societas sit ista vtrũ omnium
bonorum. Rñdeo nõ: q: illa nõ contrahit nisi specialiter et ex-
presse agat qđ hic nõ fuit. vt. ff. ꝓ socio. l. iij. §. j. sed dicet illius
tm̃ negotiationis ⁊ questus in quo operabantur. s. speciarie non
alterius questus: q: cũ sit tacita nõ extẽdã eã vltra actũ ex quo
resultat. ar. ad hoc. ff. de pactis. l. si tibi decẽ milia. secus si esset
expressa: nã tunc simpliciter contracta videntur vniuersi que-
stus. vt. ff. pro socio. l. coiri. ex his pt3 solutio ad duo. Primo
ꝙ si dictus Joãnes quesiuit aliquid ex alia negociatione quã
speciarie nõ tenet illud cõicare Raphaeli. Secundo ꝙ si ex lu-
cro. d. speciarie dictus Joãnes aliquas possessiones emit non
tenetur illas cõicare: q: nõ sunt societatis sed proprie postq̃ꝫ nõ
est societas oĩm bonorũ. arg. ff. de fur. l. qui vas. §. fi. ⁊ extra de
vsuris. c. cũ tu. per locũ a speciali. s3 illud qđ ex pecunia dicte so
cietatis ⁊ artis speciarie exposuit in dictis emptionibus tenet
dicte societati refundere si esset societas oĩm bonorũ bñ teneret
cõicare res emptas. vt. d. l. si qs societatem ↄtraxerit.
3 ¶ † Scđo qrit ꝑ quota pte sit huic Raphaeli cõicãdũ ⁊ a quo
tpe. Rñdeo ad primũ ꝓ rata ipm ↄtingente inspectis alijs fra
tribus: nã si erãt quattuor fratres operãtes in apotheca d3 ha-
bere quartã partẽ: si tres habeat tertiã: q: vr in dubio ↄbi so-
cietas vt equales partes fiãt. vt. l. si nõ fuerit. in prin. ꝓ socio. ⁊
Bar. etiã hoc tenet in. d. §. altero. in fi. Ad secũdũ respõdeo ꝙ
a tẽpore quo dictꝰ Raphael incipit negotiari d3 Joãnes cõi-
care nõ añ. ar. ff. ꝓ socio. l. si qs ꝙ. §. fi. alˢ incõueniẽtia q̃ seque
rentur ex parte Raphaelis sequerent ex parte Joãnis si tenere
tur cõicare eo tpe quo Raphael de nullo operabatur.
¶ Ultimo querit de materia data ꝑ vtrũq3 qd operet. Rñdeo
tota tẽdit ad hoc vtrũ ista lucra prouenerint ex pecunia cõmu-
ni hereditaria vel ex ꝓpria Joãnis. Sed ego dico ꝙ istud non
expedit querere Raphaeli. Nã etiã si de propria pecunia Joã
nis prouenissent: nec aliquid de pecunia Raphaelis interue-
nisset sufficit sibi ꝙ interposuisset operas suas tam in laboran-
do in apotheca q̃ꝫ in peregrinãdo: vt. d. l. si nõ fuerit. §. j. ⁊. l. v.
§. societas. ⁊ superius dictum est. Laus deo.

¶ Consilium.cccl.

1 ☞ Quattuor casibus hic enumeratis laicus rector hospita-
lis subest iudici ecclesiastico.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Querit an laicus vxoratus cõstitutus ꝑ diocesa
nũ ad regimen hospitalis: l3 ibi non resideat sed fa-
ciat per aliũ deseruire tanq̃ꝫ ecclesiastica ꝑsona subsit quo ad fo
rum ipi diocesano cõstituẽti vel suo seculari iudici. ¶ Ad qđ re
spondeo ꝙ in quattuor casibus subest ecclesiastico foro.
¶ Primꝰ est cũ agit de re vel cã spectãte ad ipm hospitale. C.
de epi. ⁊ cleri. l. orphanotrophos. Et est rõ: q: hospitalia cõsti
tuta diocesani autoritate dicunt religiose domꝰ: ⁊ ad ipsiꝰ epi
vel diocesani ordinationẽ ⁊ defensionẽ ptinet. extra de reli. do.
c. de sinodochijs. ⁊. c. ad hoc. eo. titu. q: contingit. in cle. secus si
nõ sint fundata cũ autoritate diocesani s3 ꝑ solũ laicũ: qđ quili
bet facere põt: nã tunc nõ essent loca religiosa cũ ipe dñs erigẽs
possit penitere ⁊ reuocare qđ fecit: vt not. in. d. cle. q: cõtingit.
in gl. pe. xviij. q. ij. quidã. facit de donatione inter dilectos. hoc
aũt hospitale de quo ꝑmittitur ꝑsumit fundatũ cu3 autoritate
diocesani cũ ꝑ ipsum vt premissum est ordinetur.
¶ Scđs casus est cum agit de re vel cã principaliter spectante
ad pauperes hospitalis: puta si relicta sint eis alimẽta quoti-
diana. iuxta. l. si qs ad declinandã. de episco. ⁊ cle. nã tale reli-
lictũ l3 principaliter nõ respiciat monasteriũ respicit tñ secũda
rio. arg. ff. de ↄdi. ⁊ demõ. l. filio. Itẽ dr relictũ piũ cuius tuitio
⁊ defensio spectat ad forũ ecclesiasticũ. de test. c. cũ esses. ⁊ ibi no.
⁊. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. l. solẽt. ꝑ Bar. de offi. deleg. significan
tibus. Itẽ q: cũ ipsi pauperes sint tanq̃ꝫ miserabiles ꝑsone spe
ctãt ad forũ eccl'iasticũ. xxiij. q. iij. si quis de potẽtibus. ⁊. c. si qd
cõpetas. lxxxvij. dist. de sublatis. de ꝟbo. signi. c. sup quibusdã.
in fi. sic ⁊ ipse rector hospitalis cũ pauperes ipsiꝰ hospitalis de
fendit: quia loco tutoris vel curatoris habet. vt dicta. l. orpha
notrophos. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ defensor debet sequi foru3 de
fensi. ff. de iudi. l. venditor.
¶ Tertius casus est si dictus rector obtulisset se ⁊ bona sua ho
spitali: nam tũc diceretur cõuersus vel deo deuotus. de priui
leg. c. cum ⁊ plantare. §. de cõfratribus. ⁊. c. vt priuilegia. ⁊. c.
peñ. Et ideo tanq̃ꝫ ecclesiastica persona subesset ecclesiastico fo
ro: licz viueret laicaliter: q: omnes conuersi tenentur contine-

a ¶ Societatẽ. Adde do. Bar. sozi. in ↄsi. clxij. inci. ↄsideratur. in in. v. col. ꝟ. ↄfirmantur ꝑmissa. ibi. nã dicta. in ij. parte.

b ¶ Operam. Quõ tunc diuisio fieri debeat. vide do. Alexã. de imol. in cõsi. cxvij. in vlt. col. in. j. pte. vbi ponit qñ plus vel minꝰ assignet industrie q̃ꝫ pecunie. ⁊ in ↄsi. cxxxviij. in. ij. col. ĩ. ij. parte. ⁊ in consi. cxxx. in. iiij. col. ea. parte.

re.vt.xxxvij.q.j.c.vt lex continentie.xij.q.j.c.duo sunt genera
christianorum.in glo.j.xvij.q.iiij. quisquis.
¶ Quartus casus est si dictus rector esset pauper: z sic misera
bilis persona z super re sua ageret: nam tunc non ratione ho-
spitalis: sed q2 miserabilis persona posset ad iudiciũ ecclesia-
sticum recurrere.vt.d.c.si quis de potẽtibus. z.c.super quibus-
dam. Si vero non ageret sed conueniretur: tunc ex quo laicus
est debet respondere sub suo iudice seculari lz sit pauper.vt no.
Inno.in.d.c.significantibus.de offi.deleg.in glo. magna. et
versi.item dicunt quidã.z idem est si sit diues: z in om̃i alia cau
sa preter supradictas tenetur sub suo seculari iudice responde
re.ita not. expresse Guilielmus de monte lau. in cle. per litte-
ras.de prebẽ.vbi dicit idem esse in heremitis laicis: vt nõ sub-
sint ep̃o sed suo iudici seculari cum super re ipsorum vel ratio-
ne criminis conueniuntur: lz glo.videatur contrarium dicere.
xvj.q.c.qui vere. Laus deo.

¶ Consilium.cccli.

1 ☞ Quãdo frater habens bona cõmunia cũ sorore ip̃am sim
pliciter dotat videtur dotare de bonis ipsius sororis: z ideo nõ
potest pactum aliqđ vel legem doti dicere.
2 Pactum initum inter fratrẽ dotantẽ z sororem dotatã quate-
nus respicit mariti preiudiciũ nõ valet: secus quo ad ip̃os pa-
ciscentes: z an preiudicet filijs suis in duabus partibus dotis.
3 Si mulier stipulata sit dotẽ reddi fratri si eius filij decederẽt si-
ne heredibus an intellexerit de filijs.
4 Filius qui potest aliquid tenere speciali titulo donationis z ti
tulo hereditario in dubio an videatur tenere iure speciali.

IN christi nomine amẽ.
¶ Pro fundamento predictorũ videndum est de
pactis conuentis super hac dote vtrũ valuerũt: z
an eorum ꝯditio extiterit per qđ apparebit de ob-
iectione fideiussorum z de executione.
1 ¶ † Circa primũ queritur primo vtrũ pactũ factũ inter Pon-
tium qui maritabat sororẽ z dotẽ tradit: z maritum cui tradidit
valeat. Et videt̃ ꝙ si ex dicto matrimonio nascãtur filij mascu
li ꝙ vnus succedat in dicta dote ꝙ sic: q2 dans dotẽ potest paci
sci super ea.C.de rei vxo.act.§. accedit. z valet pactũ in tradi-
tione rei positũ.ff.de pact.l.traditionibus. ad hoc.l.publia.in
prin.ff.deposi.C.de dona.que sub modo.l.quoti.de verb.obli.
l.g rome.§. flauius hermes. ¶ Sed cõtrariũ dico: nã iste Põ-
tius dotauit sororem suã de bonis cõibus cũ his que fuerũt pa
terna in quibus bonis cũ dicta soror ius haberet nõ potuit fra
ter suus pacisci in eius preiudiciũ ea nõ cõsentiente: nec aufer-
re sibi potestatẽ disponẽdi de dicta dote ad sensum suũ qđ esset
si pactũ valeret: vt ꝓbat̃.ff.solut.mat.l.ij.§. ꝙ si in patris. z.l.
quoti.in rõne sui.ff.de pac.l.inter creditorẽ.vbi ex pacto duoꝝ
ius tertij ledi nõ põt.C.de pac.l.pacto successorũ.ff.de pact. do
ta.l.cum auus. ¶ Preterea cũ dñs Pontius frater teneret bo
na cõia: z sic esset debitor sororis sue dotãdo eã videt̃ facere ta-
ꝙ̃ eius administrator vel negotiorũ gestor.vt not.ff.de leg.iij.
l.vxorẽ.§.pater naturalis.z.C.de dotis promis.l.fi.lz tales nõ
possunt facere pactũ preiudiciale illi cuius negotia gerant vel
administrant: q2 tunc nõ dicerent administratores sed dissipa
tores.ff.pro empto.qui fundum.§.tutor.de manu.l. seruus fu-
riosi. Et quo patet ꝙ istud primum pactũ in nullo nocet secun
do pacto cum sit inualidum.ff.de reg.iur.l.non prestat.
2 ¶ † Sed videamus an teneat scđm pactũ factum inter dictum
pontium z eius sororẽ in forma de qua constat in instrumẽto.
Respondeo breuiter aut querit̃ an valeat in hoc ꝙ ex illo ma-
ritus obligetur dicto Pontio ad dotis restitutionem: z dico ꝙ
non: q2 non potuit illa vxor maritũ suũ obligare sine mãdato:
vnde maritus tenetur restituere dotẽ vxori vel heredibus eius
in casu dotis restituende nõ aũt ipsi Pontio ratione pacti facti
cũ vxore: z hoc clarũ est: q2 cũ ipso marito nõ sit cõtractũ sed cũ
vxore. ¶ Si vero querit̃ an teneat quo ad ip̃am vxorem. Re-
spondeo pactũ siue stipulatio cõcepta fuerũt sub duabus cõdi
tionibus: scz si dicta vxor decederet sine heredib9 maxime si pri
ma conditio extitisset: q2 decessisset mulier sine filijs non est du-
biũ quãdo in totũ esset stipulatio cõmissa: potuit eñ dicta mu
lier post mortẽ suã donare dicto fratri suo: q2 ex hoc nulli resul
tat preiudiciũ z rei sue moderator z arbiter est quilibet.C.man.
l.in re mãdata.incepisset aũt obligatio nasci cõtra heredes di
cte mulieris si quos alios reliquisset ꝙ̃ fratrẽ z diceret̃ heredi-
taria.ff.de bo.auto.iudi.pos.l.hereditariũ. ¶ Sed q2 non exti
tit prima conditio sed secũda: q2 decessit dicta mulier cum libe
ris z eius liberi sine liberis: querit̃ vtrũ per dictũ pactũ potue-
rit mater filijs preiudicare. Respõdeo nõ est dubiũ ꝙ in duab9
partibus dicte dotis ꝑiudicare potuit dictis filijs non solũ per
cõtractũ sed per vltimã volũtatẽ: q2 parẽtes habent de bonis
suis liberã dispositionem vltra legitimã debitam filijs.ff.de in
offi.testa.l.papi.§.quarta.z.§.qm̃ autẽ quarta.z in aut.vt cuz
de appel.cog.§.aliud quoqz capitulũ. ¶ Sed de tertia pte do-
tis que est legitima filioꝝ vtrũ potuerit eis preiudicare. Vide-
tur ꝙ nõ.vt.l.qm̃ in prioribus.z.l.om̃imodo.C.de inoffi.test.z
qđ not.in.l.fi.§.in cõputatione.de iure delibe. In ꝯtrariũ videt̃:
q2 ꝑ ꝯtractũ possunt parẽtes ꝑiudicare filijs in legitima.vt.ff.
si quis a pa.fuerit manu.l.nõ vsqz adeo.z no.per Dy.l.heredi
tariũ.de bo.aut.iud.pos.lz primũ placet: videlz ꝙ istud pactũ
in legitima z tertia parte dotis nõ potuerit preiudicare filijs:
q2 istud est pactũ gratuitũ z sic donationem sapit.ff.de pac.tale
pactũ.in prin.sed pater vel mulier nõ possunt preiudicare filijs
in legitima: nã eoip̃o ꝙ donatio tãgit legitimã censet̃ inofficio
sa z reuocat̃: vt in aut.vnde si parẽs.C.de inoffi.test.z de inoffi
cio.dona.l.j.z.ij.z ibi plene notat̃. Nec ob.l.non vsqz adeo. q2
loquit̃ in ꝯtractu nõ gratuito. Patet ergo ꝙ dicta tertia pars
dotis spectat ad maritũ ex ꝑsona filioꝝ z nũc ad eius heredes.
Itẽ pz ꝙ si de dicta dote nihil fuisset solutũ Joãni marito pos
sent heredes dicti Jo. petere vsqz ad legitimã: sed si tota dos
fuisset soluta nũc deberẽt restituere duas partes heredibus Põ
tij z tertiam retinere. Si vero certa pars fuit soluta z alia non:
sicut fuit in casu nr̃o: tũc si qđ solutũ est tm̃ ꝙ faciat tertiã partẽ
dotis sicut dr̃ hic fuisse factũ tũc in residuo habẽt heredes Põ-
tij exceptionẽ: z ꝑ ꝯsequẽs fideiussores ex ꝑsona eoꝝ.ff.de exce.
l.exceptionis.per qđ pz ꝙ maleficiũ fuit actũ ꝯ Hugonẽ filium
Petri fideiussoris: nã ipse habebat duas exceptiones ꝯ agen
tem: vnã ex ꝑsona Põtij z eius heredũ: aliã ex persona sua. Ex
persona nãqz Pontij dicere poterat male agis: q2 per mortem
mulieris z filiorũ suorũ non debet penes te remanere nisi tertia
pars dotis: residuũ vero spectat ad Pontiũ z eius heredes: lz
illã tertiã iam habes: ergo frustra petis: residuũ aũt petere non
potes nec a Pontio nec a fideiussore. Itẽ ex sua ꝑsona dicere
poterat se fuisse emancipatũ z nõ successisse patri suo Hugoni:
vnde ex eius persona nõ tenet̃: z lz habeat bona ei9 nõ tm̃ ex cã
hereditaria sed ex donatione vnde nõ ex hoc obligat9 est.ff.de
iure do.l.mulieri bona. ¶ Sz si dicas exceptiones nõ opposuit
vel opposuit: sed nõ fuerũt admisse tunc sñia ꝯ eũ lata lz iniu-
sta sibi soli preiudicat.ff.de fideius.l.exceptione. Ex quo sequit̃
ꝙ cũ sñia pariat actionẽ in factũ q̃ est ꝑsonalis: ꝙ lz iniusta ta-
men filius dicti Hugonis tenet̃ ex ꝑsona patris ad dictã quan
titatẽ petitã si fuit vel est eius heres.C.de here.vel act.ven.l. ꝓ
hereditarijs.l.j.siue pe.cũ simi.z.ff.mã.l. si fideiussor.§.in om-
nibus.hoc tamẽ est intelligendũ iuxta ea que dicam.j.circa fi.
¶ Sed cõtra ꝑdicta posset opponi ꝙ immo heredes Pontij
z fideiussores vel eius heredes possint conueniri ab heredibus
Joannis mariti ad totã dotẽ: q2 nõ extitit cõditio sub qua ve
3 niebat dicta dos restituẽda dicto Põtio vel ei9 heredib9: † nã
cõcepta fuit stipulatio si mulier decederet sine heredibus ex suo
corpore: vel dicti heredes sine heredibus. Sed prima conditio
non extitit: q2 mulier decessit superstitibus filijs. Itẽ nec secũ
da videt̃ extitisse: nã illa v̾ba vel eius heredes sine heredib9 zc.
aut intelligũtur proprie z large de quolibet herede: z tũc non
extitit conditio q2 filij decesserũt cũ herede.s.patre. Aut intel-
ligi debẽt stricte.i.sine filijs.vt.s.allegatũ fuit: z tunc similiter
extitisse nõ videt̃: nã dicti filij decesserũt in pupillari etate: z sic
nõ vident̃ decessisse sine liberis: q2 liberos habere nõ poterãt:
sicut nõ põt dici decedere intestatus qui est pupillus: q2 testari
non põt.ff.de suis z legi.l.j.in prin.sicut nec dr̃ nolle qui no po
test.ff.de condi.z demõ.l.pater seuerinã.in prin.hinc est ꝙ glo.
dicunt hanc cõditionẽ videri conceptã in tempus pubertatis:
vt not.ff.qui petũt tu.l.credendũ.§.pe.z.C.de impube.et alijs
substi.l.precibus. ¶ Sed certe respondeo ad primũ ꝙ illa v̾ba
debent intelligi sine heredibus.i.sine filijs.vt.d.l.ex facto.§.fi.
ad trebel.z q2 sic intellexerũt partes verbũ heredes in superiori-
bus dũ dixerũt ex suo corpore descẽdẽtibus: vnde videt̃ eodem
modo intellexisse in sequẽtib9.l.titia.§.idẽ respondit.de verb.
oblig.l.itẽ q2.de pac. ¶ Ad scđm respondeo ꝙ immo descẽdẽ
tes in pupillari etate vident̃ decedere sine liberis. vt probatur
ff.de vulga.z pupil.l.centurio.z in.c.si pater.de testa.lib.vj.nã
ibi concepta fuit substitutio si sine liberis decederent filij: z di-
citur ꝙ locũ habet si decedãt in pupillari etate. Itẽ q2 sic se ha-
bet cõmunis vsus loquendi qui est attẽdendus.ff.de lega.iij.l.
liberoꝝ.§.qđ tamẽ cassius.de fun.instru.cum de lanionis.§.asi
nam. Nec ob.l.j.de suis z legi. q2 alia est significatio huius ver
bi intestati: z alia si sine liberis: z iõ dicte glo.reprobant̃ ꝑ doc.
ꝑ dicta iura.vt not.Bart.in.d.l.centurio.z Cy.in.l.precibus.
¶ Ultimo vidẽdũ est de executione facta in medietate dicti ca
stri ꝯ Hugonẽ: z renouata cõtra filiũ eius vtrũ noceat dicto fi-
lio. Videtur ꝙ sic: nam vt dixi dictus Hugo propter sentẽtias
latas tenebatur ad illã quãtitatem in qua fuit condemnatus:
licet iniuste

licet iniuste late fuerunt. extra de re iudi. inter vos. ff. fami. her. cis. cum putarem. & sic facta fuit ex causa veri debiti: ergo filius Girardus tenet eam ratã habere: licet istud castrũ ad ipm post mortẽ patris deuenerit ex causa donatiõis facte per auũ. nam presupponitur ꝙ dict⁹ Girardus est heres Hugonis. vnde ex qua persona lucrũ sentit eius factũ improbare non debet. ff. de reg. iur. l. ex qua persona. nam si dictus Hugo dictũ castrũ alienasset in vita sua voluntarie filius eius postꝙ fuit heres non posset reuocare. vt. C. de rei ven. l. cũ a matre. ff. solu. mat. si cũ dotem. §. si pac. ergo & pontius si fuit alienatio necessaria sicut hic fuit. de leg. j. filiusfa. §. diui. vel de leg. iij. pater filiũ. in pn. fami. her. l. alienationis. Preterea reuocãdo dictã executionẽ teneret tanꝙ heres Hugo. de euic. qr dictũ castrũ datuz fuit in solutum. vt. C. de sentẽ. & interlo. om. iud. l. libera. ff. de pigno. ac. l. eleganter. in prin. de euic. l. si plus. §. j. ergo agendo repelli tur per exceptionẽ: quẽ de euictione tenet actio eundẽ agentem
4 repellet exceptio. ff. de euic. l. vendicantẽ. † Pro istius euidẽ tia sciendũ est ꝙ ad dictũ Girardũ peruenerit dictũ castrum ex donatione quã fecit auus patri suo qui voluit ꝙ post mortẽ ei⁹ deueniret ad filios qd facere potuit. C. de dona. que sub modo. l. quot. & valuit dicta donatio lz nepos fuisset in potestate aui: qr collata fuit post mortem eius donãtis vel per eius mortem cõfirmata. ff. de here. insti. l. iij. giũcta. l. ij. C. de inoffi. dona. & ideo licet Girardus fuerit vel sit heres sui patris Hugonis tamen hoc castrũ non videtur tenere ex cã hereditaria sed ex causa donationis. nã omẽ ius qd habebat per eius mortem fuit extinctũ: & ideo in persona filij ius nouũ incepit. ff. de verbo. obli. stipulatio ista. §. si quis ita. facit. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. libe. & de interdic. & rele. l. ij. Itẽ qr posito ꝙ ius patris non fuisset finitũ: tñ qr pũt etiã per eũ teneri ex causa donationis: & sic citra ius & nomen heredis vr ex illa cã tenere maxime postꝙ hoc modo dicit se velle tenere. ff. de acq. here. l. ꝑ herede. §. pe. Itẽ cũ qs põt rẽ tenere ex cã hereditaria & ex titulo spãli vr tenere ex titu. spãli si hoc sibi expedit. vt. ff. de diuer. & tẽpo. pre. l. an vitiũ. §. ex facto. & ad trebel. l. debitor. in pn. facit de excep. rei iudi. l. sextante. §. latinus. Nũc ad propositũ dico ꝙ illa executio facta contra Hugonẽ videt tamẽ facta in iure ꝙ dictus Hugo habebat. ff. ad velleia. l. si postulauerit. §. iubet. de dam. infec. si finita. §. fi. de vectig. non enim intendit iudex alteri pⁱudicare ꝙ illi ꝫ quẽ facit missionẽ. ff. de re iudi. a diuo pio. §. si super rebus. &. §. post aditũ. & ea que iudex facit regulant ꝑm eius intentionẽ. ff. de arbi. l. qualem. §. dicere. &. l. seq. et ibi not. per glo. & de excep. rei iudi. l. si cũ testamẽto. in prin. lz ius Hugonis fuit per eius mortẽ extinctuz: qr pater eius noluit ꝙ haberet dictum castruz nisi ad vitã: & post eius mortẽ ad filios deueniret: vt. ff. de lega. ij. l. titia. §. fi. in prin. ergo similiter esse ctus dicte executionis per mortẽ Hugonis fuit finit⁹: vt. ff. de leg. ij. l. peto. §. prediũ. C. de le. l. vxor patrui. de leg. ij. ꝙ si rex. §. j. Nec ob. l. cũ a matre. C. de rei ven. qr loquit in alienatiõe facta per patrem quã filius nõ põt rescindere si fuit heres patris. nã pr alienãdo rẽ filij vr velle filio pⁱudicare: & iõ dimittẽdo eũ heredẽ vr dimittere aio cõpẽsandi. ff. sol. mat. si cũ dotẽ. §. si pater. & de lega. ij. l. cũ pater. §. que dotale. & l. lucius. §. qui etiaz. Sed ista alienatio facta fuit per iudicẽ qui non intẽdit nec potest alteri preiudicare qui non fuit in iudicio vt dictũ est. ad. l. vendicantem. de euic. Respondeo ꝙ si Joannes vel eius heredes quãdo fecerunt se mitti in possessionẽ dicti castri ratiõe sententiar scieb ant ꝯditionẽ dicti castri ꝙ subiacebat restitutioni post mortem Hugonis qd scire presumitur si fuit per Hugonẽ oppositũ: vt. C. de rei ven. l. si fun. ff. de lega. prestã. l. virilis. §. sed si adierit. que in frau. credi. ait ptor. §. si quis particeps. tũc imputetur sibi cui talẽ rem in solutũ receperũt: vnde post mortem Hugonis executione finita non habent recursum de euict. ex quo scienter rem alienã vel subiectã restitutioni receperunt: sed videntur ius eorũ remittere pro tali re sic conditionata: vt ptz. C. de euic. l. si fundũ. cõia vtriusqꝫ iudi. l. si fratres. §. loca. si quis domũ. §. j. & sic non habet locũ. l. vendicantem: qr loquit quãdo agens tenetur de euictione. Sed nũc vt dixi dictus Girardus non teneretur: si vero ignorabat dictus ioãnes vel eius heredes conditionẽ rei tunc locum habet. l. vendicãtem. & ideo putarem tunc dictũ Girardum petentem reuocari executionẽ repelli non posse. Patet ergo ex predictis ꝙ si dictus Joan. vel eius heredes sciebant conditionẽ dicti castri quando ipsum receperunt in solutum ꝙ dictus Girardus licet sit heres Hugonis patris sui non tenentur ad quantitatem condemnationis: quia satisfactũ videtur dicto Joanni vel eius heredib⁹ postꝙ talem rem receperunt. argu. ff. de ac. emp. l. si factũ. Nam si res in solutũ recepta minus valet ꝙ debitum: tamen totũ debituz extinguitur. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si pignora. nec etiã tenetur stare executioni. Si vero ignorauerũt secus. Ex ꝑdictis patet responsum ad singula quesita ad que particulariter non expediret respõderi sub correctiõe meli⁹ sentiẽtis. Laus deo.

Casus.

Judex secularis recepta informatione primo ꝙ Bertrandus baiuli clericus solutus male bona sua administrabat: eidem dedit curatorem seu bonorum administratorem Guilielmum eius fratrem vterinũ: ipseqꝫ Guilielmus circa onus cure bene & legaliter se haberet & bona sua fideliter regeret: & rationem redderet cum tempus esset.

Demũ durãte cura dict⁹ Bertrãdus dicto curatori suo absenti notario tñ noie eius stipulãti dedit oĩa bona sua ꝑsentia & futura retẽto vsufructu cũ iuramento in bona forma.

Dubitatur an valeat datio cure facta per laicuz iudicem: & si non valeat an valeat donatio facta prout valere posset alteri non curatori.

Item an dando curatorem bonis predictis videatur datus persone ipsius Bertrandi.

Item an notorie prodigo sit interdicta administratio ipso iure an requiratur iudicis cõminatio.

Item an dicta donatio videatur facta ꝫ bonos mores cuz sint data bona futura non ob. retentione vsufructus: vt sic sentiat donans in donatione censuisse ꝙ si quid de fructibus superesset tẽpore eius mortis comprehendantur sub donatione bonorum futurorum: & sic fuerit facta intestabilis.

Consilium.ccclij.

1 Judex secularis potest dare curatorem clerico prodigo ratione bonorum que subijciuntur iurisditioni temporali quibus etiam possunt tributa imponi.

2 Si bona sunt de vna iurisditiõe & ꝑsona de alia potest vterqꝫ iudex dare curatorem: & est locus preuentioni.

Legitimatio an possit in alieno territorio expediri.

3 Donatio facta putatiuo curatori nõ valet: sic nec facta vero curatori exemplo donationis facte vxori.

In christi nomine amẽ.

Curator datur principaliter rebus: secundario personis. vt. C. de nup. l. in copulandis. et ibi not.

1 Et ideo puto† ꝙ iudex secularis possit clerico dare curatorem: quia bona clerici sunt de iurisditiõe secularis iudicis. viij. dist. c. quo iure. hinc est ꝙ clerici tenẽtur ad onera et tributa realia. i. que rebus imponunt. C. de exac. tribu. l. fi. lib. x. de episco. & cle. l. iij. xxiij. q. viij. tributũ. xj. q. j. magnum. extra de censi. c. j. & ibi not. de immu. eccle. c. nõ minus. vnde possunt laici per suũ statutũ imponere tributũ vel aliqd onus reale bonis clericorũ sicut bonis cuiuscunqꝫ non subditi dũmodo sint bona in iurisditione imponẽtiũ. vt not. Inno. de foro compe. c. postulasti. & Bar. in. l. rescripto. §. fi. ff. de mune. & hono. ꝑ hoc etiã cõsuluit do. Oldra. ꝙ si bona clerici propter aliqd delictum sunt confiscanda ꝙ bona immobilia fisco temporali sunt applicãda: qr licet persona clerici nõ sit de sua iurisditiõe: sunt tamen bona. & habet in cõsilijs suis consi. lxj. & Joã. and. refert in additionibus Spec. titu. de feu. facit. C. de hereti. aut. si non dñs temporalis. & de his qui in sacro pala. mili. l. j. qr bona immobilia non sequunt conditionem persone: secus in mobilib⁹. vt. l. j. de impo. lu. descriptiõ. de pace tenẽ. & eius viola. l. j. §. si vero violator pacis. hinc est etiã ꝙ si conuentus habeat bona in aliqua ciuitate vnde non sit oriundus nec domiciliũ habeat ꝙ ille iudex mittit in possessionẽ illarũ rerũ in cuius sunt iurisditione. ff. de bonis aut. in pos. cũ vnus. §. pe. & ibi not. lz persona non sit de iurisditione illius. ff. de re iudi. l. a diuo pio. circa prin. Item in alienatione illarũ rerũ si decretum necessariũ est modo recurrendum est ad iudicem illius loci vbi sunt. C. de predijs mino. l. si prediũ. x. q. ij. c. casellas. & ibi not. lz aliter videat Inno. sentire. de priuile. c. pastoralis. Item cũ agitur reali potest quis conueniri vbi res est: lz ibi non habeat forum. C. vbi in rem actio. l. fi.

2 † Ex quibus etiã dicunt doc. ꝙ si pupillus habeat aliqua bona in loco vbi nõ habet forũ ratiõe originis vel domicilij ꝙ tutor dabit sibi ꝑ illũ iudicẽ qui habet personã pupilli in sua iurisditione: scz per iudicẽ domicilij vel originis: lz in illis bonis dabitur curator per iudicẽ in cuius iurisditione sunt posite: lz persona non sit illi subdita: & hoc per rationẽ: qr curator datur principaliter rebus: secũdario persone: sed tutor equaliter. not. Bar. ff. de tuto. & cura. da. ab his. l. pupillo. in fi. per cuius dictũ videtur hoc aperte determinari ꝙ ipẽmet dicit in. l. j. titu. eo. ꝙ clerico detur curator per episcopũ: sic est intelligendum ꝙ etiam laicus dare possit & erit locus preuentioni: nã secularis dare põt ratione bonorũ: episcopus ratione persone. arg. ad hoc dicta. l. fi. C. vbi in rem act. & l. magis puto. §. illud queri. de rebus eorum. & de excu. tu. propter litem. §. j. & l. iurisperitos. §. cum oriundus. Sed contra: qr ꝑm hoc non videtur

differentia inter curatorē datū bonis ⁊ curatorē prodigi: et ta
men est magna. vt. ff. de admi. tu. l. inter bonorū. Respōdeo fa
teor ꝙ magna est: qꝛ curator bonorū nō habet nisi custodiā re
rū: sed curator furiosi habet administrationē legitmiā: vt. d. l.
inter bonorū. ⁊ ratio est: qꝛ curator bonorū datur ita bonis ꝙ
nullo modo persone: sed curator ꝓdigi datur principaliter bo
nis: secūdario persone. Sed in hoc nō est differentia: qꝛ vterqꝫ
datur ab eo iudice in cuius iurisditiōe sunt bona. facit. l. fi. C.
de admi. tuto. vbi curator ad litem datur ab eodē iudice corā
quo lis vertitur: lꝫ persona non sit sibi subdita. per quē tex. con
sului ꝙ si clericus minor agit corā seculari iudice dabiꝛ curator
ad litē per ipm secularem. Et si dicatur si curator datur secun
dario persone: ergo nō potest dari clerico per secularē ne per in
directū fiat ꝙ per directū fieri non potest. d. l. qui decedens. de
admi. tuto. Respondeo cū secularis habeat iurisditionē in bo
nis ⁊ sic in principali: similiter in persona. i. in accessorio. arg.
C. de iurisdi. l. quoti. ff. de auto. tuto. l. j. vbi. permittitur in con
sequentia qꝺ alˢ nō permitteretur principaliter. Et predicta
confirmantur: qꝛ curatoris datio est actus voluntarie iurisdi
tionis: ⁊ ideo potest expediri corā illo qui non habet iurisditio
nem in personā. vt. l. j. C. de emancipa. libe. ⁊ de offi. proconsu.
l. j. ⁊. ij. vnde dicimus ꝙ potest imperator cōfirmare in terris ec
clesie quo ad temporalē iurisditionē quo ad tēporalia. s. ad he
reditates: ⁊ sic papa in terris imperij quo ad ordines: qꝛ cuꝫ le
gitimatio sit de iurisditione volūtaria pōt in alieno territorio
expediri: vt per Inno. ⁊ Host. in. c. per venerabilē. qui filij sint
legiti. Uel potest satis probabiliter dici ꝙ si detur clerico cu
rator a seculari iudice babebit administrationē bonorum dūta
xat que sine sua autoritate vel cōsensu non potuerūt alienare:
sed circa personā non: vñ nō requiriꝛ eius cōsensus in obliga
tione persone. Sed si ab ecclesiastico detur tunc ecōtra: quia in
bonis non habebit administrationē sed circa personā sic. Et iō
consiliū bonū est ꝙ detur curator per vtrūqꝫ iudicē. vt. d. l. iuris
peritos. §. cū oriundus. de excu. tuto. In casu vero nostro cum
datio cura. quo ad bona valuit nō potuit ab illo donationē re
cipere: qꝛ sibijpsi autor fieri nō pōt. vt. l. j. de auto. tuto. ⁊ in cle
men. si vna. de rebus eccle. nō alie. Et ideo non valuit ipso iure
datio: qꝛ facta fuit ab illo qui nō habebat suaꝝ reꝝ administra
tionem. Item qꝛ facta est curatori: ⁊ sic presumitur facta mala
fide. ff. de auto. tuto. l. pupillus. §. pupillus. qꝛ sustineret iste cu
3 rator vicem donantis ⁊ donatarij qꝺ esse nō pōt vt ibi. † Item
dico ꝙ licet non valeret datio curatoris: tñ hec danatio nō va
leret: nā ipe putabat valere dationē: ⁊ iurauit bñ ⁊ legaliter ad
ministrare: ⁊ posito ꝙ nō iurasset eādē fidē ⁊ diligētiā tenebaꝛ
ꝓstare quā verꝰ curator. vt. ff. de eo q ꝓ tu. l. pe. sꝫ si alteri fuisset
facta donatio ipso cōsentiente non valeret: qꝛ donare nō est ad
ministrare sed dissipare: vt. ff. de cura. fu. l. ab agnato. ⁊. l. fina.
de pac. contra iuris. §. si filius. immo tenereꝛ actio nego. gesto.
ad similitudinē tutoris putatiui qui tenetur actione pro tute
la: vt. ff. de eo qui pro tuto. per totū. C. de nego. gest. l. curato
ris. ergo si facta est sibi similiter non dꝫ valere nec sibi ex ea ius
queri: qꝛ cuius rei noīe tibi tenerer eiusdē rei nomine contra te
non possuꝫ actionē vel ius querere. C. de fur. l. apud antiquos.
ad hoc bene facit qꝺ lege caueꝛ ꝙ sicut non valet donatio facta
vere vxori sic etiā si putatiua sit vxor ne melioris cōditionis sit
putatiua ꝙ̄ vera vxor. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. l. iij. §. i. vn
de sicut non teneret donatio si esset verus curator: sic etiā si est
putatiuus: vtroqꝫ enim casu fraudē cōmitteret donationē re
cipiendo cū ne alteri fieret studere debet: sicut in fideiussore di
cimus qui cū pignus debitorū iuxta fidē prestitam luere debet
si ipsum emit etiam tanꝙ̄ alius tenetur actione mandati pro
pter dolū restituere. ff. man. l. si mandato. §. j. C. de dolo. l. j. de
leg. ij. l. fi. §. quattuor. hic ergo curator putatiuus donationeꝫ
recipiendo teneꝛ etiā actione neg. gest. ar. dictorū iuriū. ergo si
bona petit repelli pōt per exceptionē. arg. ff. de euic. l. vendicā
tem. vel si possidet bona cōueniri rei ven. ⁊ si excipiet de dona
tione replicabitur de dolo. Per qꝺ respondetur ad id qꝺ pos
set obijci ꝙ replicando veniret ꝯtra factū suū: ⁊ sic allegaret eiꝰ
turpitudinē: vnde nō dꝫ admitti: nā nō solū fundat se qs in fa
cto suo vel in eius turpitudine vel ꝯtra factū suū principaliter
sed in cōsequētiā si deduceꝛ in iudiciū. s. per modū replicatiōis
vt dixi. facit qꝺ plene not. bar. ff. de iureiu. l. alias. Preterea cū
iste putatiuus curator lucrū sentiat no pōt turpitudinē oppo
nere maxime qꝛ particeps fuit. C. de ser. pigno. dato ma. l. ij. de
lega. j. si seruum. §. si hereditatis iudex. facit. l. filium. C. de libe
rali causa.

Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam nobilis tenet quoddā castrū in feudū a quodā ba
rone in cuius territorio est quoddā flumen qꝺ ducit aurum per
hunc modum: qꝛ cum arescit foditur arena: ⁊ ibi reperitur. Di
ctus nobilis consueuit a tanto tēpore cuius nō est memoria in
contrariū vendere singulis annis cōmoditatem dicti fluminis
⁊ sibi appropriare. Nunc baro qui est superior dñs vult euꝫ im
pedire dicens dictam cōmoditatem ad se spectare. Primo qꝛ
ipse emit baroniam illā cū cōmoditatibus vene auri argenti ⁊
similiū: ⁊ sic dictā venā siue cōmoditatem. Secūdo qꝛ cuꝫ ꝑ di
cto auro foditur ipse damnificatur: qꝛ terra eius destruiꝛ: vnde
debet cōmodum habere. Tertio quia dicit esse lucrum aduen
titium et casuale ⁊ sic ad eum spectare nō ad feudatariū. Que
ritur quid iuris.

¶ Consilium. ccclij.

1 ☞ Feudatarius qui babet vtile dominiū in castro ⁊ eius ter
ritorio potest piscari aurū in flumine eiusdē territorij ⁊ non do
minus directus. ⁊ qd sit habere vtile dominiū. ⁊. 2.
2 De dictione redditus ⁊ prouentus.
Feudi concessio nō debet esse fructu.
3 Et ius colligendi aurum ⁊ similia acquiritur per longissimum
tempus cuius memoria non extat.
4 An collectio auri ⁊ argenti ⁊ similiū dicaꝛ lucrū casuale necne.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Cōmoduꝫ dicte vene auri de dicto flumine spe
ctat ad dictū nobilē Guilielmum tenentē castruꝫ in
feudū ⁊ nō ad baronē. qꝺ pluribus modis ostēditur. Primo qꝛ
dictus Guilielmus feudatarius habet vtile dñium in dicto ca
stro ⁊ eius territorio: vt in. c. j. §. rei autē. de inuestitu. de re. alie.
fac. col. x. ⁊ no. in. c. j. de capi. cor. in glo. mag. si de feu. ꝯtro. fue.
c. vasallus. Nam ex omi feudatario cōtractu transfertur vtile
dñium: vt institu. locati. §. adeo. ff. de superfi. l. j. §. qꝺ ait. C. de
loca. predio. ciuiliū. l. fi. lib. xi. ⁊ de feu. patri. l. possessores. in fi.
lib. xj. Sed hoc nil aliud est ꝙ̄ habere vtilitatē rei ⁊ potestatem
disponendi de ipsa cū superioris autoritate quē recognoscit. vt
d. l. fi. de loca. predio. ciui. recepit em̄ feudatarius rem ad fruen
dum vel vtendū sicut emphiteota. vt. ff. si ager vec. l. j. §. q im
ꝑpetuū. ⁊. d. §. adeo. insti. loca. Et iō q̄cūqꝫ cōmoditas redditꝰ
vel prouentus castri vel territorij spectat ad euꝫ sicut ad vsufru
ctuariū. vt. ff. de vsufru. l. vsufructu legato. ⁊ sicut ad maritum
ad quē spectat etiā cōmodū lapicidine auri vel argenti fodine
que sunt in fundo dotali. ff. solu. mat. l. diuortio. §. si vir in fun
do. ⁊. l. si fundus. in princ. de iure doti. l. fructus. Et si hoc est in
vsufructuario ⁊ marito: fortius in feudatario qui est verus dñs
vtiliter. Et est expressum in feudatario. de consuetu. regni. c. si
vasallus. ⁊ no. ff. vsufru. l. defuncta. ⁊. d. l. diuortio. in pñ. Rur
2 sus hec vena ferri loco redditus ⁊ prouētus habeꝛ: † qꝛ nomen
hoc redditus vel prouētus late pꝫ oēm vtilitatē cōprehēdēs. vt
not. Inno. de dona. pastoralis. Preterea qui sibi dictū castruꝫ
concessit in feudū videꝛ etiā territoriū ꝯcedere cū omibus depē
dentibus ⁊ cōnexis: ⁊ ratione ipsi cōpetētibus sicut erat penes
ipsum concedeutē. ff. de offi. prefec. vrbis. l. j. §. cum vrbem. de
leg. iij. l. predijs. §. balneas. de ac. emp. l. creditor. §. fi. si seruitꝰ
ven. l. testatrix. subiacet enim territoriū castro. ff. ad munici. l. q
ex vico. C. de episco. ⁊. cle. l. nulli. ergo venit cū castro territoriū
⁊ eius cōmoditas. arg. de peculio eius qui lib. mer. l. vnica. fa
cit. xvj. q. si quis episcopoꝝ. ⁊ qꝺ not. de offi. lega. qꝺ trāslatio
nem. per Bart. de offi. deleg. preterea. in glo. sup verbo prima
riā. per Inno. de foro cōpe. cōquestus. ⁊ eo. titu. c. j. in clemē. ꝑ
Guil. de monte lau. de reliquijs ⁊ vene. san. decet. lib. vj. ꝑ Jo.
and. Itē diciꝛ bec vena accessoria ad castrū ⁊ eius territoriuꝫ ⁊
sic venit cū principali. de offi. eius cui mandata est iurisdi. l. fi.
de iuris. om. iudi. l. ij. de insti. l. quicunqꝫ. §. nō tm̄. Item territo
riū ⁊ oīs cōmoditas eius inest castro tanꝙ̄ pars in toto. arg. ff.
de iudi. l. insule. ergo concesso castro ⁊ ipm cōcessum videꝛ: alio
quin nec traditū videꝛ castrū parte detracta. ff. de verb. oblig.
l. qui vsumfructū. de alimen. lega. l. j. de excep. rei iudi. si qs cuꝫ
totum. Item in generali cōcessione veniūt oīa que non fuerint
expsse excepta. ff. de act. emp. l. in modicis. de acceptila. l. si plu
ribus. de offi. presi. l. iij. de fideiusso. si qs ꝓ eo. §. si nūmos. Itē
non debet idem territoriū vel eius redditus duplici iure cense
ri vt partem habeat vnus: partē alter nisi fuerit actū. ff. de con
di. ⁊ demō. si sine. ⁊ de vsucapio. l. cū qui edes. Item si illud di
ceremus sequeretur absurdū. nā qua rōne posset iste baro sub
trahere huic nobili cōmoditatē castri ⁊ territoriū dicendo ꝙ si
bi vendita fuerit baronia cum omibus predictis emolumentis
⁊ sic domos ⁊ vineas ⁊ homines ⁊ ita redigeretur ad nihilum
feudum qꝺ nō est dicendū. iuxta not. per glo. x. col. de capi. qui
curiā ven. c. j. in fi. magne glo. ⁊ in aut. quomō oportet episco.
in prin. quia cum sentiat onus dictus feudatarius sentire debet
⁊ cōmodum. de reg. iur. ꝓm naturā. ⁊ concessio feudi non debet
esse sine fructu: sed aliqd operari. arg. de feu. da. in vicem legis
com. c. j. ⁊. ij. de leg. j. si quādo. potissime qꝛ appellatur bñficiū.

que sit prima

que sit prima causa bene. amit. in rubro ꝛ nigro.ꝛ.§. si non est bene. debet large ꝛ benigne interpretari pro illo cui concessum est.ff.de constitu.princi.l. beneficiū.C.de nup.l.si furiosi.de dona.cū dilectus.ad p̄dicta facit.c.pastoralis.de do. vbi eps̄ simpliciter cōcedēdo oē iusꝛ cōmoditatē excepta superioritate cōcedere videtur: sic ergo in illo qui concessit huic militi feudū.

3 ¶ Postremo cōfirmantur predicta per diuturnā possessionē istius Guilielmi ꝛ antecessorū suorū: qꝛ dicit̄ ꝙ possederunt tāto tempore cuius nō extat memoria in contrariū: ꝛ ideo sibi ius acquisiuerūt in dicto flumine sicut si fuisset expresse cōcessuʒ: qꝛ tanti temporis possessio vim habet constituti.ff. de aqua quoti.ꝛ esti.l.hoc inter.§.ductus aque.ꝛ vim principalis concessionis vel priuilegij.de verbo.signi.c.super quibusdā.§.preterea. de prescrip.c.j.lib.vj.ꝛ qd no.ff.de seruitu.l.seruitutes. Nec obstant illa que allegat dict⁹ baro.ꝛ primo dū dicit baronia fuit sibi vendita cū venis auri ꝛ argenti ꝛc.certe ista allegatio parū valet: qꝛ nō sequit̄ emi talem rem: ergo sum dn̄s: qꝛ pōt esse ꝙ emi rem alienā.ff.de contraben.emp.l.rem alienā.ꝛ ideo dicūt doc.ꝙ ista nō est sufficiens probatio dn̄ij.C.de proba.l.cū res.ꝛ ibi not.qꝛ nō p̄bat hoc esse ꝛc.C.vnde cogna.l.nō hoc. et probationes debent necessario cōcludere.ff.vi bono.rap.l.ij.§.decem.ꝛ.l.decem.ne quis eū qui in ius vo.est vi exi. ¶ Preterea baronia fuit etiā vendita cum castris villis ꝛ alijs redditibus ꝛ cōmoditatibus eiusdē: vt ptʒ ex ipsius tenore.ꝛ tn̄ nō sequit̄ ꝙ iste baro possit sibi appropriare istud castrū qd tʒ iste Guil. ꝛ alias cōmoditates eius: ergo nec istā: al's sequeret̄ absurduʒ qd.s̄.dixi.ꝛ ideo debent intelligi predicta vendita quo ad directum dn̄iū ꝛ superioritatē nō quo ad vtile.bene fateor ꝙ dictus Guil.debet recognoscere dictū baronē in superiorē in cōmoditate dicti fluminis sicut in castro ꝛ alio territorio: sʒ vtile dn̄iū ꝛ cōmoditas spectat ad dictū Guil.ꝙ per dictā venditionem non intendebat venditor auferre nec potestatē.ff.de pollici.l. quotiens.in fi.sed intendebat tm̄ vendere ius qd habebat.s. superioritatē ꝛ dn̄ium directū.ff.de leg.j.l.si domus.§.fi.de ꝯtrahen.emp.l.alienatio. vnde si qd impedimētū sibi affert iste baro: pōt Guil.predictus se aduersus eū defendere.ff.si ager vec.l.j.qui in perpetuū.insti.loca.§.adeo. Ideo nō ob.bm qd dicit s.qꝛ cū sit dn̄s directusꝛ de dicta vena sentiat damnū: qꝛ fodiēdo dānificat̄ terra sua: ergo sentire debet cōmodū.certe nō pōt hoc damnū allegare postꝙ tanto tempore cōsueuit ex hoc flumine tale cōmodū percipi.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.fi.tolerabilia eī sunt que vetus consuetudo probat.ff.de pol.l. imperatores.in fi.C.de noua.vec.l.fi.facit extra de exces.prela.c.ij.vbi

4 per glo. ¶ Itē qd dicit tertio ꝙ istud est lucrū aduētitiū ꝛ casus proueniens: ꝛ sic spectat ad eū: certe nō est verū postꝙ tāto tempore consueuit percipi: nō eī dicunt̄ venire a casu illa que continue percipiunt̄: sed potius dicitur consistere in fructu in illis que percipiunt̄ semel tantū.vt.ī.solu.mat.l.diuortio.§.si vir in fundo.ꝛ.§.si fundū. Item posito ꝙ diceretur lucrum casuale spectat ad feudatarium: ex quo fuit in possessione tanto tempore ꝛc.vt in.c.j.§.si quis de manso.de controuer.inuestitu.colla.ꝛ.ꝛ ibi not. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quedā mulier postꝙ per trienniū steterat cum viro petijt se ab eo separari dicens ipm̄ esse frigide nature ꝛ ꝙ non poterat esse pater: ꝛ acta causa fuit per sentētiā auditoris camere separata ꝛ data sibi licentia cū alio cōtrahendi: a qua sententia vir appellauit qui dicebat se non esse frigidū: sed ꝙ mulier nō permittebat se cognosci: pēdente appellatione mulier ꝯtraxit cū alio de quo prolē habuit: ꝛ secū per.x. annos stetit: infra quos primus vir non fuit prosecutus appellationē sed decessit mortuo secundo viro ꝛ instituto herede filio ex illa suscepto. opponitur per consanguineos eiusdē secūdi viri contra filiū dicētes illud matrimoniū nō tenuisse: qꝛ nupta erat alij cū quo litē adhuc habebat: ꝛ ipsam lite pēdente vel appella. non potuisse cōtrahere cū secundo: ꝛ per consequens prolem filium esse illegitimum ꝛ sic eius institutionem non valere.

¶ Item ꝙ dicta mulier non potest dotem suam repetere postꝙ non fuit matrimoniū nō potuit esse dos nec actio de dote. Queritur ergo vtrū propter dictā sententiā separationis nō obstante appella. potuerit hec mulier cōtrahere cū secundo: ꝛ an filius sit legitimus: ꝛ an dotem repetere possit.

¶ Consilium.cccliij.

1 Mulier que fuerit separata a primo viro per sententiam pretextu frigiditatis pendente appellatione potest alteri nubere: ꝛ filij dicuntur legitimi qui inde nascuntur.

2 Quomodo intelligatur illud qd dici solet sentētiā in causa matrimonij nō transire in rem iudicatam.

3 Si saltem vnus sit in bona fide p̄dest filijs quo ad legitimationem: ꝛ qualiter p cohabitationē cōualescat matrimonium.

In christi nomine amē.

1 ¶ Videretur dicendū nō valere scd̄m matrimonium: ꝛ sic prolem idē susceptā illegitimā: ꝛ hoc iō qꝛ cōtraxerat cū primo per verba de presenti: vnde non potuit contrahere cū secūdo nisi cōstiterit primū matrimoniū non tenuisse.de sen.excō.c.j.ij.ꝛ.iij.immo cōtrahēdo cū secūdo cōmittit adulteriū.C.de adulte.eū qui duas.ꝛ ideo nō potest etiā mortuo primo postea remanere cuʒ secūdo cū quo p adulteriū polluta est.de eo qui du.in matri.quā pol. p adul.c. cū haberet. Hic autē p̄pter sententiā dn̄i auditoris camere nō videbatur cōstare primū matrimoniū nō tenuisse: tum qꝛ fuit per appellationē suspensa vel rescissa.ff.ad trebel.l.j.ꝛ sic interim nullū effectū p̄duxit.ff.de infami.l.furti.§.j.de testa.ꝙ alienationibus.§.j.tum qꝛ sentētia in matrimonijs nunꝙ transit in rem iudicatā: sed semp pōt retractari.de re iudi.c.tenor.ꝛ.c. consanguinei.ꝛ ipsius effectus semper dependet ex futuro.de frigi.c.fraternitatis.in fi. Itē qꝛ contractū fuit lit.ꝛ appel.pendente qd fieri nō debuit: iō videt̄ nullū.vt lit.penden.per totū. ꝛ nil noua.appel.pen.per totū.fuit eī vt ita dicā hec mulier facta litigiosa: ꝛ ideo seipam in aliū non potuit alienari.de iure patro.c.ex litteris.de consti.c.cū.M.ferrarieñ.in fi.ꝛ ibi p Innocē.de litigio.auꝫ.nūc si heres. ¶ Itē qꝛ cū tantū steterit hec mulier ꝙ de frigiditate viri nō reclamauerit nō videt̄ ꝙ postea possit.de frigi.c.j.potissime qꝛ cū vir cōtrariū asseueret videtur sibi credēdū: tū qꝛ caput mulieris: tū qꝛ stat pro matrimonio. de despō.impube.per que videt̄ illā snīam erroneā. ¶ His nō obstantibus contrariū dico: scʒ scd̄m matrimoniū valere ꝛ plē esse legitimā: ꝛ hoc ideo qꝛ fuit a primo separata per sententiā cū autoritate ecclesiastici ꝛ scd̄o nupta: dʒ eī secū remanere.de frigi.c.fraternitatis.circa mediū. versi.p̄dicta. p̄sumitur enim pro sententia.ff.de euic.l.herēnius.§.gaiū.ꝛ sic est suspēsa quousqꝫ fuerit rescissa.ff.de inoffi.testa.l.suspecta.§.j.ꝛ ptʒ in cle.j. de sequestra.pos.ꝛ faciūt ad hoc.de ritu nup.c.in presentia.de elec.c.bone memorie.ff.de proba.ob carmen. ¶ Nec ob.pendētia litis vel appellationis: qꝛ illa non impedit matrimonium cōtrahi.de spon.c.veniēs.ꝛ de matri.ꝯtcō cōtra interdic.eccle. c.ij.que iura loquūtur cū primo lis pendebat ꝛ nulla snīa lata erat p cōtrahente: ꝛ sic nullū habebat colorē contrahendi: fortius ergo procedūt in illo qui iam hʒ vnā snīam p se: vt in casu

2 nostro. Itē nō ob.ꝙ in matrimonialib⁹ sententia non transit in rem iudicatam: quia verū est quo ad hoc vt non possit p̄bari ꝯriū: qꝛ pōt probari qn̄cūqꝫ: sed anteꝙ p̄betur vel impugnata sit snīa bene fingitur post lapsuʒ legitime lata: ꝛ sic defertur appella.in cā matrimonij: nec alia cā tēporis in rē iudi. trāsisset: al's nunꝙ snīa in causa matrimoniali mereret̄ executioneʒ: ꝛ sic tale iudiciū esset ludibrio qd nō est dicendū.ff.de iudi.l.cū pretor.ad hoc.d.c.fraternitatis.de frigidis.ꝛ qd no. Inno.in d.c.tenor.de re iudi.vbi dicit ꝙ talis snīa sine magna ꝛ euidenti cā non debet rescindi nec pars admitti ad probandū contra ipsam nisi euidentibus probationibus pcedētibus: per qd innuit qd hʒ effectū anteꝙ p̄bet̄ contrariū. ¶ Itē posito ꝙ a prin. non fuisset matrimoniū qd tn̄ negat̄ mortuo primo viro per cōtinuam cohabitationē cū scd̄o reconualuit: qꝛ cessabat impedimenti causa.de cōiugi.seruor.c.ij.de spon.c.ad id qd.de eo qui duxit in matri.quā pol.per adul.c.significauit.qui ma.accu.pos.insuper.ꝛ intm̄ est hoc verū ꝙ non admittit̄ probatio in cōtrariū.de spon.is qui.de condi.appō.c.de illis.facit.ff.de ritu nup.l.minorē. Nec ob.predi.c.cū haberet.de eo qui duxit in matri.quā pol.per adul.qꝛ posito ꝙ a prin.nō valuerit: tamen non cōmiserunt adulteriū: qꝛ cōtraxerūt cū autoritate ecclesie: ꝛ ideo presumunt̄ habere bonā fidē.arg.ff.de nora.l.ꝛ generaliter.ff.de acq.pos.l.iuste possidet.de infamib⁹.l.furti.§.ꝙ iussu. qd fal.tuto.auto.l.interdū.de administra.tuto.l.tutores ꝙ.§.

3 interdum. Sed habentes bonam fidē vel ignorantes non cōmittunt adulteriū.xxxiiij.q.ij.in lectū.ff.de adul.l.pe.ꝛ posito ꝙ ista mulier non habuisset bonā fidē: vt qꝛ sciebat primuʒ virē potestatē habere: ꝛ sic per errorē fuisse separatā ab eo: tamen sufficit ꝙ secūdus vir fuerit in bona fide ad hoc vt post mortem recōualescat matrimoniū cū secundo ꝛ secum cogatur stare.de eo ꝙ duxit in matri.quā pol.per adul.c.j.ꝛ.c.veniens.hoc autē negari nō pōt ꝙ scd̄s vir habuerit bonā fidē quam habere p̄sumit̄ propter sententiam diuortij latā: vt.d.l.generaliter.de nora. ¶ Preterea posito ꝙ nec a prin. nec ex postfacto matrimoniū tenuisset: tn̄ p̄pter ignorātiā etiā vnius cōiugis filij censent̄ legitimi quo ad vtrūqꝫ.qui filij sint legitimi.c.ex tenore.ꝛ.c.cū inter.ꝛ no.glo.in.d.c.j.de eo qui duxit in matri.quam pol.per adul.ꝛ de clādesti.despō.c.cū inhibitio.ꝛ.C.de incest.nup.l.ꝙ contra.sufficit ergo huic filio bona fides patris vt sibi succedere possitꝛ cēseat̄ legitimus: posito ꝙ matrimoniū scd̄m nunꝙ

tenuisset. ad predicta facit ꝙ si duo stant per longuz tempus et tanꝙ vir ⁊ vxor si per .x. annos vt hic fuit: ⁊ per ignorantiã iuris status filiorũ cõfirmatur vt inde nati dicanẽ legitimi: lz vere non sint coniuges. ff. de ritu nup. l. qua in ꝓuincia. §. dñs.

¶ Ex quibus patet responsum ad prima dubia ⁊ etiam ad vltimũ: q2 cũ fuerit matrimoniũ potest mulier repetere dotem: ⁊ posito ꝙ non fuisset idẽ est ꝙ possit repetere. probatur .in. c. ij. de coniugio seruorũ. sed tunc non haberet locum actio de dote sed conditio sine causa. ff. de condi. sine cau. l. auunculo. ⁊ si diceretur tũc quasi dos ⁊ esset priuilegiata sicut vera dos. ff. solu. mat. l. si cũ dotẽ. §. pe. ⁊ de priuileg. creditorum. l. ij. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Pater dedit tutorẽ filie sue quã heredem instituit et releuauit ipm a cõfectione inuentarij ⁊ a redditione cõputorũ: qui tutor cũ haberet bona cõia cũ patre pupille statim post mortem sua autoritate administrauit bona cõia ⁊ pupillam hereditati immiscuit. Nunc petiẽ a iudice: ⁊ dicitẽ ꝙ ipse debet petere cõfirmationẽ tutele. Itẽ conficere inuentariũ. Item docere ꝙ pater non mutauit volũtatẽ. Itẽ dicitẽ ꝙ nõ potuit pupillã immiscere hereditati: quia eius datio requirit confirmationẽ per hereditatis aditionẽ: ⁊ anteꝙ non dicitur tutor: ⁊ sic alius est dãdus ad adeundum. Queritur quid iuris.

¶ Consilium. cclv.

1 ¶ Tutor qui non petijt administrationem tutele nõ potuit pupillum immiscere hereditati: ⁊ nisi promiserit vtilia facere ⁊ pupillum defensare. ⁊ .4.

2 Qualiter intelligatur ꝙ suitas cõfirmat dationẽ tutoris. ⁊ .4.

3 Et quomodo per dationẽ vulgaris substituti tollatur suitas.

4 An excusetur tutor qui non legitime accepit administrationẽ tutele: ⁊ an acta interim noceant pupillo vel prosint.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Postꝙ iste tutor datꝰ fuit a patre filijs in potestate cõstitutis vel posthume in testamẽto solenni valet datio. ff. de testa. tute. l. j. ¶ Ex quo sequitur primo ꝙ nõ indiget cõfirmatiõe. ff. de confir. tut. l. j. ⁊ not. eo. titu. l. naturali. §. j. per Dy. ⁊ Bar. rei eñ satis valide confirmationẽ adijcere frustra est. argu. ff. de dote prelega. l. j. cum etiã si fieret parũ immo nihil operareẽ. arg. de cõfir. vti. vel inutili. in. c. dilecta. ⁊ qð not. C. de do. inter virũ ⁊ vxo. l. ex his verbis. ff. de pac. l. legitima. facit de testa. heredes palam. §. si qs post. ⁊ superuacaneis actibus nõ est vtendũ. ff. de procu. nõ cogendũ. §. sabinus. vt leg. no. hec stipulatio. §. diuus. Itẽ nulla inquisitio facienda est de qualitate persone huius tutoris p iudicem postꝙ a patre datus est. ff. de cõfir. tuto. l. si filio. nec etiã de mutatione volũtatis patris: vel si morũ añ celata vel ignorata emersit improbitas: q2 vt d2 pater infra modicũ tempus post testamentũ factũ de eadẽ infirmitate decessit: ⁊ sic nõ psumitur mutasse voluntatẽ vel mores eius ignorasse: vt. l. in confirmando. in prin. de confir. tut. que inducitur ꝑ alia parte: sed re vera facit pro ista. ⁊ ad hoc de condi. ⁊ demon. l. nam ad ea. ⁊ qð ibi no. Item nõ tenebaẽ nec teneẽ satisdare rem pu. sal. fore. q2 testamẽtarius. C. de tuto. qui non satisde. l. oim. Itẽ nec tenetur facere inuẽtariũ: primo q2 testator remisit sibi cõfectionem. vt. l. fi. C. arbi. tute. nec refert vtrũ pater prohibeat inuẽtarium confici: an remittat cõfectionẽ vel ab ipsa tutorẽ releuet. vt not. Cy. in. d. l. fi. ¶ Secundo q2 nec expedit pupille ꝙ fiat: nã dicitẽ ꝙ cũ bona sua sint cõmunia pro indiuiso cũ bonis tutoris si dictus tutor compelliẽtur facere inuentariũ intendit diuidere dicta bona: q2 nõ vult in inuẽtario ponere bona cõia tãꝙ bona pupille ne preiudiceẽ sibi. vt. d. l. fi. ij. respõso. sed diuidere nõ expedit forte pupille cũ diuisio sit alienatio quã pupillus facere nõ põt: potissime q2 ipsa pupilla videreẽ prouocare ad diuisionẽ qð sibi nõ permittiẽ[a]. ff. de rebus eoꝝ. l. si pupillorum. in prin. famil. herci. lucius. facit. l. j. C. cõia vtriusqꝫ iudi. ⁊ hec vera nisi iudex manifeste perpendat cõtrariũ. s. ꝙ ipi pupille expedit ꝙ fieret inuentariũ vel diuisio. vt arg. in. l. vtilitate. de confir. tuto. ⁊ per Bar. in. l. tutor qui repertoriũ. de administra. tuto.

2 ¶ † Itẽ sequiẽ vltimo ꝙ dictꝰ tutor potuit ßm qð j. dicã hereditatẽ apprehendere pro pupilla: q2 per existentiaz sui heredis fuit confirmata talis datio. vt not. per Dy. ⁊ Barto. in. d. l. si nemo. de testa. tute. ⁊. l. si filius qui patri. de vulga. ⁊ pupil. lz cõtrariũ innuat glo. insti. de attiliano tu. §. itẽ si pure. sed primũ verius: q2 per illã existentiã cõfirmanẽ illa que tẽdunt simpliciter in fauorem filij vt tabule pupillares. vt. d. l. si filius. de vulg. ⁊ pupil. de acqui. heredi. si filius qui se patri. et. l. iul. ⁊ datio tutele fauorabilis est: ⁊ ideo late interpretatur. de testa. tute. l. si quis ita. in prin. ⁊. §. j. ⁊. ij. quia beneficiũ cõcessuz filio per pretorem fuit inductũ in fauorẽ filij ne inuitus creditoribus obligetur. C. si vt se ab heredi. absti. l. j. nõ ergo d2 opera ri eius odium vt impediat confirmationem tutele que sine dubio confirmaretur si beneficiũ abstinẽdi nõ fuisset introductũ.

3 ¶ † Nec ob. qð dicitur de datione substituti per quam videtur tolli existentia sui heredis: q2 illud verũ in substi. vulgari expssa. vt. l. si filius heres. de libe. ⁊ posthu. q2 per illam videtur pater dare filio licentiã abstinẽdi. l. j. §. si proponatur. si qs omis. cau. test. per quã licentiam tollitur dicta existentia: q2 efficitur de necessario volũtarius. ff. de here. insti. l. cornelius. ⁊. l. iã dubitari. sed in alijs substitutionibus istud non reperiẽ. ⁊ ideo per illas non tollitur. ⁊ primo de pupillari expressa ⁊ de vulgari tacita in ipsa contenta clarũ est ꝙ per illas non tollitur immo ambe per existentiã confirmãtur. vt. d. l. si filius. ⁊. l. iul. de acqren. here. illa enim tacita vulgaris in expressa pupillari ↄtenta nõ est ex mente testatoris ab ipso. s. precognita: sed est ex interptatione legis coniecturantis mentem testatoris. vt. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ sic non põt dici per illam testatorẽ dedisse licentiam abstinendi cũ de illa non cogitauerit. ad hoc. l. iul. si quis omis. cau. testa. Item nec per fideicõmissariam tollitur immo ipsa per existentiã cõfirmatur. vt. l. ita tamẽ. §. si pater. ff. ad trebel. sed ista substitutio facta huic pupille fuit in pte pupillaris si decederet in pupillari etate ⁊ in parte fideicõmissaria si decederet post qð totũ intelligitur. s. adita hereditate. Itẽ si dicamus illa verba si decesserit in pupillari etate vel post ⁊c. intelligi debeat ante aditã hereditatẽ: ⁊ sic continere vulgarẽ qð est verũ: vt not. in materia compẽdiose. tamen adhuc idem dicendũ est: tum q2 per ipsam non videtur data licẽtia abstinẽdi cum non conferatur in casum voluntatis. s. si voluerit: sed in casum impotentie. s. si decesserit. vt. d. l. iul. si quis omis. causa testa. ⁊ de condi. ⁊ demonstra. l. pater seuerinam. in prin. tũ etiã quia vulgaris comprehensa in compendiosa non est omino expressa: sed quo ad verba specialia tacita. ita not. Bar. in. l. centurio. ⁊ ideo non tollit existentiam: nam dando coheredẽ suum videtur tacite dare substitutum. vt. l. si titius ⁊ meu. iul. de lega. ij. et tamen non tollitur existentia sui heredis. vt. l. gallus. de liber. et posthu. per totam legem. ⁊ ibi not.

4 ¶ † Licet igitur in predictis ex parte huius tutoris non fuerit defectus: tamẽ in tribus alijs deficit iste tutor. Primo q2 non debuit occupare administrationem propria autoritate: sed debuit expectare ꝙ sibi decerneretur decreto iudicis iuxta solituz morẽ. vt. l. fi. §. illo proculdubio. in verbo tradantur. C. arbi. tute. ⁊. ff. de auto. tuto. l. iiij. not. in. l. cui eoꝝ. in prin. de posthu. C. de tuto. ⁊ cura. illu. pso. l. ij. nõ eñ d3 qs ꝓpria autoritate administrationẽ capere: s3 d3 installari p habẽtẽ potestatẽ. de insti. c. ex frequẽtibus. de offi. arcbi. ad hec. qð no. p Inno. in. c. cum sup. de cã pos. ⁊ ꝓprie. ¶ Secũdo q2 debuit iurare vtilia facere ⁊ inutilia ꝑmittere: licz sit testamẽtarius. vt in auẽ. hi q obli. §. fi. ¶ Tertio q2 debuit expresse promittere defendere pupillũ ⁊ fi. ¶ Tertio q2 debuit expresse promittere defendere pupillũ ⁊ spẽaliter. vt. l. fi. §. defensionẽ. C. de admi. tu. ⁊ ibi dicit Cy. hoc esse notandũ: q2 multorũ facta p hoc reprobabilis. ita etiã no. glo. ⁊ Bart. in. l. legitimas. in prin. ff. de legi. tu. ⁊ de admi. tuto. l. tutor q repertoriũ. ⁊ dicit Barto. in. d. l. legitimos. ꝙ per istũ vltimũ defectũ vidit multas tutelas cassari: ⁊ certe si iste tutor fuisset extraneus: ⁊ nõ excusaretur per illa q. j. dicã posset remoueri vt suspectus tanꝙ dolose omittendo que sibi ex officio incũbebant. vt. d. l. tutor qui repertoriũ. in prin. ⁊. l. fi. C. arbi. tute. ⁊ ad. l. fal. dolo. cũ si. ¶ Itẽ dico ꝙ si dictus tutor aliqd fecit ꝙ possit ꝑiudicare dicte pupille nihil valet tanꝙ factũ a nõ habente administrationẽ: secus in his que non possunt obesse pupille: sed prodesse tm̃ q2 valẽt. vt. d. l. tutor qui repertoriũ. post prin. ⁊ ibi per Bart. in fi. Ex hoc dico ꝙ lz per solã existentiam sui heredis eius datio fuerit cõfirmata: ⁊ sic ex hoc capite non esset alius tutor necessario dandus ad immiscendũ pupillã hereditati paterne: s3 ipsemet potuisset vt. s. dixi: tamẽ q2 nõ fuit sibi decreta administratio per iudicẽ illã immiscere nõ potuit. casus est in. l. ⁊ si pluribus. ff. de auto. tuto. ßm intellectũ Bar. qð intelligo vex si hereditas paterna erat dãnosa vel habebat debita qbus nõ potuit pupilla obligari per tutorẽ non habentem adhuc administrationẽ. arg. de acq. here. l. q aliena. in pñ. secus si esset omĩno opulẽta ⁊ nulla debita haberet. arg. d. l. tutor qui. in fi. p prin. ⁊ de offi. pcu. cesa. l. j. in fi. lz aũt in pdictis defecerit iste tutor: tñ puto eũ excusari vt nõ remoueaẽ tanꝙ suspectus nec puniaẽ q2 nõ psumiẽ ꝙ dolo fecerit s3 bona fide ⁊ propter tria. primo q2 habebat bona cõia cũ pupilla ⁊ indiuisa et non poterat administrare sua qn etiã administraret bona tangentis pupillã: ⁊ iõ magis est credẽdũ ipm voluisse iure suo vel bona fide vti ꝙ cõsiliũ contra pupillã inire vel dolũ. ff. pro socio. l. merito. que bene facit de seruo cor. l. si quis seruũ ↄmunẽ. in fi. primi respon. esset eñ iniustũ vt ꝑpter tutelã priuareẽ vel suspẽdereẽ ab administratione rerũ suarũ: cũ officiũ nõ debeat esse dãnosum. vt. l. valet. ff. ex q. cau. ma. Itẽ presumiẽ in bona fide: quia

Additio. a

a ¶ Sibi nõ permittiẽ. Aduerte tñ ꝙ lz pupillus q h3 rẽ cõem cuz alio nõ possit dũ est pupillus prouocare ad diuisionẽ: põt tñ si sit rixosus. vt no. barto. per illũ tex. in. l. si cõuenerit. ff. pro socio. H. S.

fide: qȝ consanguineus, vñ magis vr vsus officio pietatis ꝛ per penso iudicio ꝙ fraudulẽto. ar. ff. suspec. tu. l. j. in fi. ꝛ. §. pe. ratio enim consanguinitatis ꝑsumptionẽ calumnie tollit: vt. l. q cum maior. §. si patris. de bonis liber. ꝛ. §. fi. tertio quia dicit ꝙ est vnus simplex homo ꝛ simplicitati parcendum est. l. j. in fi. ff. de edē. ꝛ. l. cum de indebito. de proba. qđ est verum etiã si potuit consulere peritiores: quia tractat de dãno vitando. s. penã ꝛ infamiã facti si remoueret vt suspectus. vt. l. j. in fi. de suspec. tuto. secus cuȝ tractat de lucro captãdo: vt. l. in bonorum. ff. de bo. pos. ¶ Ex predictis concludo plura. Primo hunc tutoreȝ nõ esse remouẽdũ a tutela nec puniendũ ꝓpter illa q̃ omisit: sed excusandũ. ¶ Scđo qȝ dȝ cogi ad illa tria si vult tutelam administrare que omisit. s. ad petẽduȝ decretũ iudicis vt decernatur sibi administratio ꝛ iurandũ ꝙ vtilia faciet ꝛ inutilia ꝓtermittet. Itẽ ꝙ ꝓmittat specifice defendere pupillã. ad alia vero scȝ ad cõfectionẽ inuentarij vel cauendũ rẽ pu. sal. fo. vel petendum confirmationẽ nõ cogitur: vt. s. ostẽdi. ¶ Tertio ꝙ de nouo recipiat hereditatẽ pro pupilla his peractis: qȝ prima apprehensio non valuit nisi fuisset omnino hereditas opulenta: vt. s. dixi. nec requiritur ꝙ alius tutor detur ad hoc vt dictũ est. ¶ Quarto cõcludo ꝙ quicqd actum est qđ possit esse ꝑiudicia le pupille non valet: al's sic vt dixi.

¶ Ultimo si q̃rit penes quẽ debeat alimẽtari. Judex hoc decernere dȝ. C. vbi pu. edu. de. l. j. lȝ em̃ sit suspitio ꝙ alat penes substitutũ: vt. l. j. in ꝓn. ff. vbi pu. edu. de. tñ põt esse homo ita bone cõditiõis ꝙ sine suspitiõe fieri posset. ar. ff. de re mili. l. non omnes. §. a barbaris. maxime ꝓpter auiã maternã q̃ forte facit cessare fraudẽ ꝛ suspitionẽ: qȝ parẽtes solent cõsiliũ capere ꝓ liberis suis. ff. de adul. l. nec i ea. qđ me. cã. l. isti qđẽ. q̃ auia dȝ habitare cũ isto tutore: hoc tñ totũ discretioni iudicis ꝛ inquisitioni relinquitur: vt. d. l. j. vbi pu. edu. debe. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Titius instituit Pontiũ ꝛ Guidonẽ eius filios heredes: ꝛ si alter ipsoꝝ sine liberis masculis decederet substituit superuiuẽtem quẽ grauauit vt maritaret filias feminas ꝑmorientis nisi cum femina decederet. Itẽ quibusdaȝ alijs filijs reliquit legitimas: mortuo Titio Guido accepit vxorẽ a qua recepit quadraginta in dotẽ ꝛ obligauit oĩa bona sua pro resti. deinde decessit sine filijs masculis cũ vna femina: instituto quodã nepote ex filia herede. orta questione inter istũ nepotẽ institutũ ꝛ Pontiuȝ supstitẽ sup hereditate primi testatoris ꝯpromiserũt in quosdã qui ꝓnuntiauerunt ꝑ hũc modũ vȝ ꝙ bona que fuerãt Titij penes dictũ Guidonẽ defunctũ vigore substi. restituant Pontio superistenti cum onere paterno fratrũ ꝛ sororũ: ꝛ sic factum est. ¶ Nũc heredes vxoris dicti Guidonis q̃ vocata fuit Brianda agit pro recuperatione dotis ꝯ dictum Pontium dicẽs bona sibi restituta esse affecta oneri dotis ꝓpter verba sñie late ꝑ arbitros in qbus dȝ ꝙ restituantur cum onere fratrum ꝛ sororuȝ: hoc autẽ fuit onus Guidonis fratris sui mariti q; dicte Briãde: ergo illud subire debet. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.cclvj.

1 ¶ Actio dotis cũ sit ꝑsonalis datur solũ ꝯ recipientẽ dotem vel ꝯ eũ cui' noĩe recepta est: ꝛ is cui bona ex fideicõmisso restituuntur cũ primo testatori succedat nõ tenet ex ꝑsona restituentis cui non succedit.

2 Sñia cõpromissi nõ extenditur ad ꝑsonas non cõprehensas in eo sicut nec iurisditio delegata: ꝛ an is qui compromisit possit cogere alterũ cõpromittentẽ ad vtilitatẽ alterius nõ cõprehensi in compromisso vltra intentionẽ arbitri. ꝛ. 3.

3 Uerba propter adiuncta declarantur ꝛ limitantur.

4 Qualiter bona subiecta restitutioni possint obligari pro dote restituenda.

In christi nomine amen.

¶ Primo videndũ est vtruȝ heres pontij de calma conueniri possit ab herede huius Briande actione de dote. Secundo vtrum conueniri possit ex sententia arbitri. Tertio vtrum possit conueniri hypothecaria.

1 ¶ † Ad primũ dicendũ est indubitanter ꝙ nõ: naȝ actio de dote est personalis: vt. C. de rei vxo. acti. l. j. ꝛ qui potiores in pig. habe. l. cessionis. ꝛ cõpetit ꝯ illũ qui recepit dotẽ vel cuius nomine recepta fuit: vt. ff. solu. ma. l. si cũ dotẽ. §. trãsgrediamur. hic autem Pontius vel heredes eius nõ receperunt: ꝛ sic eorũ nomine nõ tenent. Itẽ nec pater dicti Pontij recepit: qȝ matrimoniũ fuit cõtractũ per Guidonẽ post mortẽ patris: ꝛ sic dict' Pontius vel eius heres similiter nõ tenetur ex persona patris sui. Item nec tenetur ex persona Guidonis: nam lȝ illa bona q̃ fuerũt primi testatoris ꝑ mortẽ Guidonis ex causa fideicom. deuenerint ad Pontiũ vel eius heredẽ: nõ tñ ex hoc dicunt succedere Guidoni: sed primo testatori cuius fuerunt bona: vt. ff. de vul. ꝛ pu. l. coheredi. §. cum filie. Restat igitur ꝙ actio personalis de dote dirigenda est dũtaxat contra heredẽ Guidonis: vȝ Gonetum ꝛ Joannem eius patrem tanq̃ legitimum: vt. d. §. transgrediamur.

2 ¶ † Ad scđm rñdeo heredẽ dicti Pontij nõ posse conueniri ex sñia arbitrali ꝑ heredẽ dicte Briande: ꝛ id satis est in euidẽti: nam compromissum illud non fuit factũ cũ Brianda vel eius herede: sed inter Pontiũ ꝛ Joannẽ patreȝ Goneti: sñia igitur cõpromissi nõ dȝ prodesse vel nocere Briande vel eius heredi qui non cõpromiserunt. C. res inter alios acta. ꝑ totuȝ. compromissa enim non extenduntur vltra ꝑsonas cõpromittẽtium. ff. de arbi. l. aduersus. de euic. l. si dictuȝ. §. si compromisso. exorbitant enim a iure cõi cum per ipsa deroget ordinarie iurisditiõi ꝛ sibi ipsi fiat iniuria: vt. ff. de arbi. l. sed si in seruuȝ. §. si iudex. ꝛ ibi no. in glo. ꝛ. l. litigatores. in prin. ꝛ ideo stricte est interpretãda vt ꝑsonã extrinsecus nõ cõprehẽdãt. ff. de ver. obl. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ꝛ. l. qcqd astringende. so. ma. si vero. §. de viro. sic delegata iurisditione q̃ cum deroget ordinarie: vt in c. ad hoc. de rescrip. ad extrinsecas ꝑsonas in rescripto nõ comprehensas non extẽditur. de offi. deleg. c. p. ꝛ. g. ꝛ ista ratio clara est ꝛ demonstratiua quo ad heredẽ Briande. ¶ Sed quero vtrum illa sentẽtia ꝓsit quo ad hanc dotẽ heredi Guidonis qui compromisit vt possit cogere heredem dicti Pontij ad soluendum hanc dotẽ: lȝ ꝑ herede mulieris cogi nõ possit que non compromisit. Uĩ ꝙ sic: qȝ illa verba sñie cũ onere fratrum ꝛ sororum ꝛc. vident apposita in fauorẽ heredum dicti Guidonis ꝛ sibi competat actio: qȝ sua interest: vt. ff. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. de leg. ij. l. fideicom. §. interdum. de libe. leg. l. iij. §. fi. ceterũ verba illa sufficere videntur ad hoc cum istud sit onus fratris. sed ꝯriũ dico propter multa. primo qȝ arbitri nõ intellexerunt de hoc onere dotis qđ incumbebat Guidoni passiue ꝛ ex suo cõtractu: sed de onere paterno apposito ꝑ patrem in substitutione fideicom. facta de superstite: intellexerũt ergo de onere qđ incumbebat Pontio vigore substitutionis paterne respectu alioꝝ fratrum ꝛ sororuȝ necessario istius Guidonis actiue. ꝛ ꝙ ista fuerit mens eorum pȝ expresse ex verbis ipsius sententie. dicunt eniȝ ꝙ bona illa remaneant penes Pontium vigore substitutionis cum onere paterno fratrum ꝛ sororum. No. qđ dicit paterno. i. a patre eoꝝ iniuncto in dicta substitutione: sed onus huius dotis non fuit iniunctuȝ in substitutione: sed ex ꝯctu suo processit. Itẽ posito ꝙ fuisset iniunctum a patre idem esset: nam arbitri senserunt de onere iniuncto superstiti. s. Pontio ꝑ patrẽ in casu quo locũ haberet substitutio quo ad alios fratres: ꝛ sic quo ad Pontium passiue ꝛ quo ad alios fratres actiue: sed hic totum est ecõtra: nam hoc est onus Guidonis passiue. secundo mens arbitroꝝ nõ diregebat ad hoc per cõsequẽs nec virtus sñie que non operat vltra intentionẽ ꝓnuntiantis. ff. de arbi. l. qualem. §. dicere. ꝛ. l. qȝ arbiter. ꝛ ibi no. in glo. ꝛ. ff. si cer. peta. l. non omnis. ꝛ no. Inno. vt lit. non contest. qm̃ frequenter. patet ergo ꝙ illud verbum onus dȝ restringi ad onus iniunctum in substitutione per patrẽ ꝓpter verbũ substitutionis ꝛ verbum paterno in sñia positũ. †

3 nam verba propter adiuncta declarantur ꝛ limitantur. ff. de lega. iij. l. quesitum. §. j. ꝛ. l. predijs. in prin. ꝛ ibi per glo. de lega. j. l. si seruum. §. fina. de peti. here. l. vtruȝ. Item si aliud diceremus sequeretur ꝙ sententia istorum esset iniusta ꝛ ipsi peccassent: ꝛ sic pronuntiando lederent enim dictum Pontiũ sine causa cũ ad hãc dotẽ de iure communi non teneatur vt dixi: nec subest causa cur cõdemnari debuerit: non aũt est verisimile ꝙ elegerit viam ꝑ quam delinquatur. ff. pro soc. l. merito. vel per quam reddatur sentẽtia iniusta. ar. extra de postu. c. bone. ver. cõtra lega. de renũ. in presentia. ij. q. j. c. primũ quidẽ. vbi dicit sñiam continere debere iustitiam. Itẽ lederetur ius alterius indebite qđ nõ est dicenduȝ. ff. cõia predio. l. vẽditor. §. si cõstat. C. de noxa. l. si serui vestri. de priui. credi. l. antbiocensium. de pollicita. l. totiẽs. in fi. nec eniȝ vult hoc ꝓnceps. extra de priuile. pastoralis. de vsu pal. ex tuarũ. de decimis. ex multiplici. nec igit alij velle vident multo minus. ar. ff. de offi. ꝑfec. preto. l. j. circa fi. ibi. credit em̃ ꝓnceps ꝛc. ꝛ extra de rescri. sup litteris. in fine. Cõcludo ergo ꝙ heres dicti Pontij vigore illius sñie arbitroꝝ molestari non põt nec ꝑ heredem mulierũ: qȝ ipsa nõ cõpromisit: nec per heredem Guidonis: qȝ nec mens nec verba sententie hoc patiuntur.

4 ¶ † Restat nũc tertiũ dubiũ an hypothe. possit heres Pontij cõueniri. Ad qđ sciendũ ꝙ res q̃ subiacẽt restitutiõi possunt in

a cãm dotis alienari ꝛ obligari[a]: ꝛ nõ solũ dotis cõstituẽde: sed etiã reddẽde: qđ est verũ si grauatus alia bona sufficiẽtia ad dotem non habebat: vt in aut. res q̃. ꝛ in corpore de resti. ꝛ ea que parit. §. ꝛ facta quidem. ꝛ. §. quãobrem. si igitur tempore quo recepit dotem iste Guido habebat alia bona tunc obligare potuit: sed vtrum si postea acquisiuerit bona illa obligatio

a ¶ Et obligari. Uide. d. Alexan. de imo. in ꝯs. lv. ꝑ totũ. in iij. pte. ꝛ in cõs. lvj. in. ij. col. i. j. parte. ꝛ in consi. clij. in. ij. pte. ꝛ i consi. clxxxvj. in v. col. in. ij. pte.

expirauerit. vr q sic: vt. ff. de mune. 7 ho. l. cura. §. deficientiū. 7 de vaca. mune. l. is muneribꝰ. §. auct. in 3riū qd no. glo. C. de iure do. l. vbi adhuc. 7 Bar. so. ma. si cōstāte. i fi. sui cōmēti. quicqd tñ sit lz illa bona essent obligata pmo expedit mouere actionem personalem de dote 3 heredē Guidonis 7 discutere eius bona vndecūqz quesita q intēteř hypo. 3 heredē Pontij. ff. de iure fisci. l. moschis. 7. C. de pigno. actio. hoc si debitor. 7 in hoc iudicio dz adesse cōsensus patris q hz vsumfru. vt. C. de bonis q lib. l. cum nō solum. §. necessitatem. Laus deo.

Consilium. cclvij.

1 Si concedatur priuilegium alicui cum clausula generali an tollatur priuilegium alteri concessum: an vero requiratur specialis mētio.

2 Elegans differentia quo ad clausulam nō obstañ. inter priuilegia concessa motu proprio: 7 ad petitionem partis.

3 Concessio principis quatenus tertio preiudicialis est stricte intelligenda est.

In christi nomine amen.

Dicendū vř probabiliter istā scdam declarationem seu ppriā ordinationē non nocere dicto Joanni per dñm ducem burgundie nominatū. primo: qr surreptitia. scdo: qr ex verbis suis ad ipsum nō extendiř. primū
1 pbař. † Nā ad hoc vt valeat scda cōcessio principis requiritur q de prima mentionē faciat: siue loquamur in rescriptis litigiosis. de rescrip. c. ceterum. siue in priuilegijs suis eisdem concessis. de prescrip. veniens. siue sint concessa diuersis: vt no. xxv. q. ij. in summa. debet ista de prima mentionem facere: 7 si dicatur q mentionem facit generaliter 7 sic videtur sufficere: quia tantum operatur generalis in genere quantū specialis in specie. arg. de admi. tu. l. si duo. de leg. iij. l. si chorus. maxime: qr sunt illa verba sub quacunqz forma verborum 7c. de sepul. c. j. in fi. 7 in clemē. 7. c. super curandam. §. nos enim. eodem ti. 7 de sen. excō. c. alma. in fi. li. vj. 7 de excessibus prela. c. vnico. 7 de ele. qr sepe. 7 de hereti. c. vt effectum. eo. lib. in quibus videtur casus. 7 ibi no. per glo. 7 doc. 7 facit extrauagans Boñ. viij. que inci. rē vero ponā. 7. c. j. de consti. li. vj. in fi. vbi per. l. cōmunē corrigūtur singularia statuta 7 consuetudines si sit in illa de his expressa mentio: 7 tñ constat q fieri nō potest nisi generaliter: qr de illis nō hz princeps memoriā specialē. facit etiā glo. in. l. j. C. de natu. libe. que dicit q in priuilegio concesso contra ius cōmune sufficit q dicař non obstāte aliqua. l. 7 sic in genere. sed contrarium est verū: qr requiriř specialis nec sufficit generalis[a]. de dolo 7 cōtu. c. ij. 7 ibi no. in glo. pe. de offi. deleg. c. ex litteris. de re iudi. c. nec monasteriū. de cōfir. vti vel inutili. c. iij. ff. de legi. iij. l. si quis in prin. testi. ibi. 7 cetera fecit. si quis. §. quesitum. 7 de procur. qui ad agendum. lib. vj. 7 diceretur specialis si fieret mentio de qualitate prime pnta nō obstante prerogatiua 7 cōcessione q singula singulis alternatim preferantur: vt no. glos. notabilis. ff. de leg. j. l. si mihi 7 tibi. §. in legatis. in fi. dū dicit nihilominus potest penitere si exprimat in secunda qualitate illius prime q semel voluit. q. d. non sufficit generalis. ita etiā no. Dy. de reg. iur. q semel. li. vj. 7 Archi. xiij. q. ij. c. vltimo. 7 Guil. in spec. de instru. edi. §. compendiosi. versi. sed quid si in primo. 7 facit qd idē Archi. no. de preben. ei cui. lib. vj. 7 Bar. in consi. qd incipit. condidit testator. Item si diceretur non obstantibus alijs prerogatiuis 7 cōcessionibus in cōtrariū loquētibus. vt no. Bar. in. l. fi. C. si 3 ius vel vtili. pu. vel hinc derogatorijs: vt no. p Fed. in consi. xlvj. qd incipit. habita sup casu predicto 7c. que verba hic non fuerunt. Nec obstant contraria quia loquuntur in legibus vel cōstitutionibus generalibus in quibus papa intendit tollere generaliter omnia priuilegia vel cōsuetudines vel statuta de quibus cū impossibile sit principi speciale habere memoriā sufficit expressio generalis: alřs oporteret papam infinitorum priuilegiorum per orbem cōcessorum tenores inserere qd esset impossibi. vel esset auferre sibi potestatem dicta priuilegia cōcedendi qd esset absurdum: sufficit ergo tunc generalis ,pter necessitatē. arg. ff. de questio. l. diuus. de manu testa. qui potuerunt. de offi. cōsul. l. j. sed hic agebatur de vna tñ concessione tollenda de qua poterat papa faciliter recordari. Itē ibi in cōstitutionibus factis motu proprio pape in quibus non ita astringitur ad mentionem faciendā. arg. de preben. si motu proprio. sed ista facta fuit ad supplicationem dñi ducis victuriaceñ. vel nominatorum ab eo: vnde imputent sibi si de prima ordinatione quā sciebant expressam mentionē non fecerunt: quia non sufficit scienti generalem mentionē facere. primo videtur dolo versari si non facit specialem: vt est tex. sing. ff. de act. empt. l. quero. facit. l. j. §. j. eo. ti. 7. l. qui liberalitatis. §. j. de euict. 7. C. de distra. pigno. l. creditor hypothecas. et ita tenet expresse Abbas pater canonum 7 magnus practicus

a Generalis. a Vide do. Pet. phi. cor. in cōsi. cccxliij. incip. in hac. per totū. in j. pte. 7. d. Alex. de imo. in consi. cxxxviij. in pe. 7 vl. col. in. j. pte.

2 in. c. ei cui. de preben. lib. vj. vbi dicit† q si papa nouam constitutionem facit vel aliquid concedit motu proprio sufficit generalis clausula non obstante. allegat de magistris. c. vltimo. de hereti. c. sicut. de consti. c. j. eo. lib. 7 di. c. si motu proprio. si vero facit gratiam ad petitionem illius vel aliquid aliud tunc non sufficit generalis mentio de eo de quo habebat notitiam impetrans: sz debet esse specialis 7 specifica. de offi. ordi. c. j. 7 ita fuit in casu nostro. Constat aūt q si expressam mentionem fecissent in supplicatione similiter papa in litteris suis idem fecisset: cū ergo nō fecerint tāq dolo versati careant ipetratis. de rescrip. sup litteris. Itē non ob. glo. d. l. j. C. de natu. lib. que vř velle expresse q sufficiat mētio generalis. nā alie gl. 3trarie sunt. C. de trāsac. l. causas vel lites. 7 de testa. aut. hoc inter liberos. q dicunt q dz dici non obstante tali. l. 7 sic q fiat specialis mētio 7 illas tenent doc. vt no Barto. in. d. l. fi. si 3 ius vel vtili publi. Item obstare vř predictis: quia ista secunda fuit declaratoria vt patet ex verbis eius que refertur ad tempus prime concessionis. arg. ff. de coniun. cum eman. libe. l. nihil. ergo mentio non videtur fienda cum nihil det de nouo: sed tantū significet. ff. de testa. l. heredes palam. §. si notum. sed hoc esset verū si prima cōcessio esset dubia de iure cōi: sed ista erat certa. si vero fuisset ista vltima declaratoria nullo mō debuisset ita interpretari vt. lx. nominati per vnū preferreř alijs. lx. nominatis per aliū: imo fm cōmunē opi. nominati per ducem victuriacensem indistincte preferrentur: nō ergo dici pōt declaratoria: sz noua iuris cōstitutoria: sic enim interdum sumiř verbū interpretatio vel declaratio: vt no. ff. ad tertul. l. j. §. qui operas. de origi. iur. l. j. facit qd no. p Bar. ff. de appel. l. ab executore. 7 Inn. in. c. olim. de verbo. sig. verisimile quidē est q si facta fuisset expressa mētio de prima ordinatione papa nō reuocasset ipsam: qr equior
3 erat q ista. facit. c. cum olim. de re iudi. † secundo dixi q sibi nō nocet: quia ad ipsum non extenditur: nam hec secunda ordinatio fuit facta super nominandis: que verba sunt futuri temporis 7 ad preterita non extenduntur sicut nec econtra: vt. l. fi ita. de aur. 7 arg. leg. 7 ibi not. glo. Cum enim sit alteri preiudicialis restringēda est. ar. de deci. ex multiplici. sed nec obstat qd in fi. ponitur verbum preteriti temporis. s. non obstātibus cōcessionibus 7 prerogatiuis nominatis 7 nominandis cōcessis 7c. qr verū est q illa prima cōcessio facta fuit noiatis 7 noiandis: sed ista scda fiebat nominandis tñ: vt pz ex eius tenore qui debet inspici. de priui. porro. ff. de fideius. l. fideiussores magistratuū. §. aurelio romulo. Et ita dico ego Pau. 7c. Laus deo.

Casus talis est.

Quidā cōstruxit duas capellas in vna ecclesia 7 in testō ordinauit q ibi deberet celebrare quotidie duo sacerdotes q ponerentur 7 presentarenř per sindicos talis confraterie 7 deputauit eis certos redditus annuatim dandos per dictos sindicos: que epūs illam erexit in bñficium ppetuum 7 papa confirmauit: queritur an valuerit erectio: qr dr facta 3 volūtatē testōris qui voluit illos sacerdotes poni 7 9stitui p illos sindicos: 7 p illos ministrari redditus: sed si vz q ponereř p epm 7 de sua manu videretur posse redditus capere. Itē qr testōr ordinauit q qñ imineret reparatio calicis vel planete vel si. q vnus tm celebraret 7 ipse solus haberet redditꝰ p pte sua 7 de alteriꝰ pte fierent reparatiōes nisi essent parati dictā reparationē facere de suo: qr tunc volebat nullū remoueri. ex hoc pz q noluit q erigereř: qr tunc in nullū casum posset aliqs remoueri. Queriř quid iuris.

Consilium. cclviij.

1 Priuatus cōstituēs capellā 7 assignās eis annuā pstationea dandam sacerdotibus earū p heredē: non pōt facere q tales capelle cū sint beneficium ecclesiasticum nō sint in collatione episcopi 7 ordinande per eum. 7. 2.

2 Qualiter tales sacerdotes instituti in talibus capellis differāt a custodibus simplicibus 7 conductoribus.

In christi nomine amē.

1 † Primo est sciedū q collectariꝰ in. c. de xenodochijs. de re. legēdo format hāc. q. quidā dedit māsum ecclīe sub cōditiōe q rector debeat tenere in ecclesia sua vnū pšbyterū ppetuū nō tpalē quo mortuo rector infra mēsē debeat aliū instituere: nūqd hoc fieri possit sic q in ea que stitutio nec spectet ad epm nec ad eū fiat deuolutio. De ista questione tz q non: tum qr hoc vř esse 3 ius publicum autoritate 7 vtilitate. nec priuatus dispositionē iuris pōt imutare. de testa. requisisti. ij. c. tua. 7. c. nos quidem. 7. x. q. ij. sic quidē. 7. xvj. q. j. in parochia. tum qr priuatus non pōt creare bñficium ppetuū in ecclesia sine epō: vt in. c. ad hec. de relig. do. 7 in his q colligūtur. de insti. c. cū venissent. nā fieri dz interpretatio fm eū vt iuri cōi cōsonet. de rescrip. cām. de cōsuetu. cū dilectus. 7 q non valet ista ordinatio: vt legiř de despon. impu. c. vnico. li. vj. 7 per ea que

ea que colliguntur de iurepatro. qd aũt. sic impetratio ptinebit ad rectorē: ⁊ institutio ad epm ſm eũ. ⁊ ex his noto ꝙ non dixit ordino capellanũ: sed perpetuũ presbyterũ: nã sic ordinãdo vr ordinare ꝑpetuũ bñficiũ. Ad istã partē ego induco tex. clemē. qr cõtingit. de do. reli. ver. nisi in fundatione. cũ expositiōe doctorũ q dicũt ꝙ hospitale nõ dz cõferri in bñficiuz nisi in fundatione sit institutuz. dr aũt institutũ si a fundatore sit dictum ꝙ vnus presbyter ꝑpetuo celebret in dicto hospitali: nã tunc sic loquēdo testator voluit habere illud in bñficiũ. Ad istã ptē induco glo. Inno. Hosti. Jo. an. in. c. autoritate. de cēsi. dicunt enĩ ꝙ si priuatus faciat oratorium cui deputet perpetuũ ministruz qui ibi celebret: istud statim est sacrum ⁊ in potestate ipsius epi quo ad institutionē visitationē ⁊ ꝓcurationē presbyteri: ⁊ vr sic ordinando creare oratoriũ in formã ecclesie qd noto cũ dicit ecclesie ergo ꝓ ecclesia habet. de xenodochijs. alleg. c. ⁊. c. vnicuiqȝ. de conse. dist. j. xviij. q. ij. quidam. ⁊. c. parochia. ⁊. xvj. q. vij. omnes basilice. Ad istam partem induco no. per Hosti. in. c. postulasti. de rescrip. dicens ꝙ lz prestimonia in tēporalitate persistant: censentur tamē beneficia ecclesiastica: ex quo necessario personis ecclesiasticis conferuntur: sic est in proposito ⁊c. Reducendo testator ordinauit oratorium non seruatum ad orandum: sed ad celebrandũ in ede publica ⁊ sacra sancti Petri cui deputauit perpetuum presbyterum ad celebrandum ⁊ de dote prouidit: ergo voluit habere istud oratorium in formam ecclesie seu ecclesiastici beneficij. predicta autoritas ergo pape ⁊ camerarij procedunt ſm mentem testatorum qd ex aduerso dicitur ꝙ non dixit de capellania: sed de presbytero falsum est vt docet testamentum: nec valet hoc dicere ſm terminos collectarij: quia si dicat instituo vnum presbyterum tantuz est si dicat vnũ presbyterum siue capellanum nec differunt. Item nec valet qd dicit ꝙ capit de manu alterius redditus: qr hoc est reperire fere de omnibus bñficijs qui capiunt de mensa capituli ⁊ de manu capituli: ergo pro tanto nõ sunt beneficia: cõsequētia falsa nec valet qd. s. dr ꝙ institutio sit heredis: qr rñdeo vt. s. ꝑ collectarium: nec valet qd dr ꝙ pro tpe reparatio vestimentoruz vnius presbyteri sit: qr ⁊ testator etiam in illum casum iã prouidit. s. ꝙ presbyter maneat casu quo velit sustinere onera reparatiōis: ⁊ negari nõ potest quin semꝑ vnus maneat: vt pz in dicto testõ. Itē omnes ꝑ̄sbyteri tenent ad refectionē suoꝝ bñficioꝝ: ergo ꝑ illo tpe quo bñficia reficiunt cessabunt bñficia esse. cõsequentia falsa. Itē dato ꝙ presbyter nõ possit viuere de proprio beneficio
2 viuere dz de officiolo. † Cõcludo ꝙ ex quo ista duo presbyterie siue capellanie ꝑ camerarium ⁊ subsequenter ꝙ primi sint ordinati etiã ſm mentē testatorũ ꝙ sine dubio est beneficiũ ecclesiasticum ⁊ vlterius nisi quo ad patronatũ nõ possunt esse in dispotione heredũ. ꝓbat dicta decre. ad hec. de domi. relig. ibi. autoritate. ⁊ ibi. mũdanos vsus ⁊c. ⁊. c. decernimus. de iud. pro hoc glo. ordi. Jo. an. ⁊ Guil. in clemē. gr̄e. de rescrip. ⁊ habere redditum in titulum bñficij ⁊ illuz ⁊ facere suũ pro labore. c. cũ ſm. de p̄ben. ⁊ sic differt a custode. Itē differt a cõductore q tpaliter nõ ꝑpetuo hz. Itē nõ video grauamē testatorũ si inuestiat p̄sbyter de capella ꝑ epm qm̃ magis erit durabilis ⁊ perpetuũ prout voluit testator vt esset q̃ si solus heres faceret ⁊ disponeret qui pro tpe proprio vsui applicare redditũ capelle posset. ar. d. cle. qr cõtingit. certe nõ dr eps vel papa aliud ordinare q̃ testator qñ ordinat in melius q̃ testator visus est ordinasse. c. scripture. de voto. institutio ergo quã papa facit ea intētione fecit: vt res esset ꝑpetua. c. ad hoc. alleg. ⁊ hoc voluit testator vt esset perpetuũ. Itē forma eccle. quam adiecit nõ fuit aliud q̃ voluit testator: vt dictũ est. forma aũt hec nõ remouet redditũ testatoris: nec eius vsum: sed illũ magis cõseruat. ergo ⁊c. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Decessit creditor pluribus filijs relictis quorum vnum fecit heredē vniuersalem: alijs reliquit legitimã. Institutus vniuersaliter conuenit cum debitore hereditario vt sibi solueret integruz debitũ: ⁊ ipse promisit debitori idonee cauere de indemnitate ⁊ cũ promissionibus ⁊ submissionibus quarũcunqȝ causarum. Nũc petit dictus heres partē debiti ⁊ pro illa vult cauere ⁊ debitor vult ꝙ caueat de toto. querit quid iuris. ¶ Itē queritur vtrũ fideiussores debeāt se obligare ad alias curias q̃ suorum ordinariorũ. ¶ Itē querit cũ habeat bona imobilia vtrũ teneatur dare fideiussores propter verbum idonee.

¶ Consilium.ccclix.

1 ☞ Qui promisit cauere idonee nõ cogitur ad dandũ fideiussores si sit paratus iuratoriam cautionem cum obligatione et hypotheca bonorum immobilium prestare.
2 Et heres qui partem debiti petit pro parte solum tenet cauere soluenti de indemnitate quo ad alios coheredes.
3 Et promittens se posse cõueniri sub quibuscunqȝ iudicibus potest etiam cogi respondere coram non suo iudice.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Sup vltimo puncto ex quo prima dependent dico ꝙ si elzarius habet immobilia bona sufficiētia. i. equiualentia quantitati que petit non tenet dare fideiussores: sed sufficit iuratoria cautio cum hypotheca bonorum: sicut non teneretur si vellet dare pignora. hoc tenet glo. ordi. ff. mandati. l. si mandato titij. §. fi. pro qua est casus. C. de fundis patri. l. quicunqȝ ad emphiteosim. lib. xj. ⁊ de omni agro deser. l. quicũqȝ. vbi expresse dicitur ꝙ cautio cum hypotheca bonorum immobilium dicit idonea. ⁊ no. in. l. j. de loca. prediorũ ciui. eo. ti. in. iij. glosella. per quas leges videt hoc dixisse Oldra. in consi
a lio suo. ccxxxvij.[a] securior enim remanebit soluens ex dicta hypotheca q̃ ex ob. personali fideiussorum cum illa bona semper remaneãt ⁊ ad quēcunqȝ vadãt transeunt cũ eadē cã: vt in. c. significante. de pigno. facit. l. via cõstituti. §. fina. de serui. rusti. predio. sed fideiussores possent effici non soluendo. ff. de admi. tuto. l. emilius. ⁊. l. tutores. §. adolescens. ⁊ in. l. inter eos. in fi. ff. de fideiusso. plus ergo facit qui obligat bona q̃ qui dat fideiussores: non ergo debet alter conqueri: sed regratiari. ff. de pericu. ⁊ commo. rei ven. l. j. §. licet autem. Nam ⁊ qui plus facit
2 vtiqȝ tantum facit. ff. de in litem iur. l. cum furti. † posito vero ꝙ teneretur dare fideiussores qd non credo dico ipsum non teneri ipsos dare nisi pro quantitate quam petit per. l. qui solidum. in princi. de lega. ij. ⁊ qd ibi per Bart. ⁊ per. l. vxorem. §. agri plagam. in fi. de lega. iij. vbi videtur casus in simili. iniquum enim esset si teneretur in plus q̃ percipiat: quia reciproca obligatio contrahitur ad tantũdem non in plus. argu. ff. de pac. l. si tibi. x. milia. vbi dicitur ꝙ obligatio que re contrahitur non potest in plus contrahi q̃ percipit. Itez sequeretur ꝙ si reperiret creditor se non habere ius nisi in parte pecunie ꝙ cogeretur illam perdere vel pro toto cauere ꝙ esset iniquum. facit l. si quidem. C. de transactio. ⁊. ff. de cri. stel. l. quidam estimauerunt. ⁊ ita debent iudicare arbitri sup hoc assumpti: aľs ipsorũ arbitriũ contineret manifestam iniquitatē ⁊ esset captiosum ⁊ ideo reduceret ad arbitriũ boni viri: vt. ff. de trãsac. l. cũ aglia na. ⁊ qd ibi per Bar. cuius notabilia verba multũ faciũt ad ꝓ
3 positũ. ¶ † Ex qbus pz ꝙ de alio dubio nõ est tractandũ: quia p̄missis attētis nõ ꝓcedit: nõ video tñ ꝙ si diceremus dãdos fideiussores cur nõ tenerent se obligare omnibus curijs indistincte etiã nõ sui iudicis. iuxta. l. lucius. ff. depositi. ⁊ qd no. i. l. j. ⁊ ij. de eo qd cer. loco. aľs verba instrumēti quarũcũqȝ curiarũ ⁊c. parũ operarent qd nõ est dicēdũ. de leg. primo. l. si qñ. ⁊ in. c. si papa. de priui. lib. vj. cũ similibus. qr in curijs ordinarioꝝ suorum tenerent respondere etiã si se nõ obligarēt ad illas. l. heres absens. de iudi. cum similibus. Laus deo.

Additio.
a ¶ Cõsilio suo ccxxxvij. Adde ꝙ aľs est consil. lxviij. incip. nomine cautionis regulariter ⁊c. H. Ferrã.

¶ Casus talis est.

¶ Maritus cum consensu vxoris vendidit quasdam res dotales inter alias vnũ censuz pretio. cc. librarum ⁊ cõfessi sunt ambo insolidum recepisse pretium. Expost maritus recognouit se habuisse ab vxore pretia dictarum rerũ venditaruz saluo ꝙ de dictis. cc. libris que fuerunt pretium dicti census nullã fecit recognitionē. ¶ Queritur vtrũ heres matri teneat ad restitutionem dictarum ducentarum librarum in totum vel pro parte attento ꝙ simul cuz vxore fuit cõfessus ab emptore recepisse: licet postea non recognouerit.

¶ Consilium.ccclx.

1 ☞ Si maritus ⁊ vxor venditis rebus dotalibꝰ cõfiteant insolidum pecuniã recepisse censentur pro parte tm̃ recepisse.
Nomine portionis in dubio intelligitur dimidia.
Si stãte dicto casu maritus cõfiteat recepisse totã pecuniaz ab vxore exceptis pecunijs certe rei de qua in prima cõfessione potest ad dimidiũ pretij dicte rei cõueniri ex prima confessione.
2 An confessio facta tertio prosit vxori presenti vel etiam absenti quando pecunia redigebatur de re dotali.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Bar. in quodam cõsilio qd incipit dña. P. determinando dicit ꝙ quando maritus ⁊ vxor simul vendunt rem dotalem ⁊ vterqȝ aľs quilibet insolidum ⁊ confitetur se insolidum recepisse pretium presumēdum est vbi aliud non constet ꝙ ad quemlibet ipsorum peruenerit pretium pro medietate. ar. primo ad hoc. ff. de duo. reis. l. reos. §. cum tabulis. ⁊. C. si plures vna senten. l. j. ¶ Itez quia inter eos quedam societas generatur. arg. l. j. ff. rerum amo. ⁊ C. eodem titu. l. ij. ergo videntur inter se dictum pretium communicare: vt not. ff. de condi. inde. l. frater a fratre. in prima glos. magna. ⁊ de lega. ij. titio aut seio. ⁊ de solu. l. qui hominem. §. j. preterea impossibile est ꝙ ad vtrunqȝ ipsorum insolidum peruenerit dictum pretium cum effectu. arg. ff. cõmo. l.

si certo. §. si duobus vehiculum. et C. si cer. pe. l. si nondū. sed ex confessione vtriusq; constat q saltē pro parte prouenit ad vtrūq;: sed nomine portionis intelligitur in dubio dimidia. ff. de verbo. sig. l. nomē filiarū. §. portionis. presumitur ergo ad quē libet ipsorum peruenisse medietatem. Preterea quādo p vtraq; parte facit ratio insolidum et tamē est impossibile in iure vel in facto eligitur media via possibilis. arg. ff. de here. insti. l. paterfami. extra de sepul. c. ij. facit qd no. ff. de libe. agno. l. siue cōtra. §. qui plautianum. et de excu. tu. l. iur. peritos. §. cum oriundus. Ex qbus dictis et rōnibus determinatur casus noster: naz lz iste maritus non recognouerit ab vxore pretiū dicti census sicut pretia aliarū rerū venditarū: tñ in venditione dicti census cōfessus fuit vna cū vxore recepisse dictū pretiū: et lz nō sit credēduz q recepit insolidū: lz sic fuerit cōfessus: q2 confessa fuit etiā mulier recepisse: credendū tñ est in dubio q recepit partez et medietatem ad quā restituendā tenentur heredes eius vigore dicte cōfessiōis p ea q̄ dicta sunt: si vero recognouisset sicut et alia tunc teneretur insolidū sicut ad alia tenet.

2 ¶ † Sed predictis obstat: q2 dicta cōfessio nō fuit facta p maritū ipsi mulieri: sed emptori: nō ergo vr q prosit mulieri: vt. ff. de instito. acti. l. si. sed istud esset verū si facta fuisset in absentia mulieris. ff. de conses. certū ergo si qs absente: lz ipsa mulier fuit hic presens in venditiōe et in cōfessiōe: ergo pōt ex illa se iuuare: vt colligit ex no. in. d. l. si. Si vero querit qua actiōe teneat ad dictā medietatez pretij. Rñdeo q actiōe de dote: q2 pecunia redacta ex re dotali efficit dotalis: vt. ff. de iure doti. l. si ex lapidicinis. et no. C. e. ti. l. ex pecunia. lz glo. ibi dicat q hoc est verū si est actum expresse et sit expediens mulieri. sed bar. in dicto cōsilio dicit q semp vr hoc agi: al's remaneret penes maritum sine causa qd nō est dicēdum: vel esset donatio vsus pecunie que nō est presumēda vbi alia cā pōt subsistere. ff. de solu. l. si cū aurū. de op. lib. l. campanus. de causis paruis maxime i muliere. ff. ad velle. l. si ego. presumenda est ergo causa dotis: ex quo nulla alia subesse potest. ar. ff. de acqui. here. l. pro herede. §. pap. solu. mat. l. pe. §. vxori. nā illud qd est ex natura ɔ̄ctus semp presumitur lz non dicat. si cer. pe. l. cū quid. sz ex natura dotis est hoc q pretiū succedat loco rei cū sit quid vniuersale. no. ff. de impēsis. l. qd dr. et in vniuersalibus pretiū loco rei succedit. l. si et rem et pretium. de peti. here. ad hoc. ff. de verbo. sig. habeo. que vr hoc velle fm bar. in dicto cōsi. p quā vltimā rōnem pz q etiaz si dicta mulier fuisset absens qñ maritus fuit confessus nihilominus posset se iuuare ex illa confessione: q2 constat q dictum censum recepit in dotē et ad illum tenebat: ergo et ad pretiuz qd in eius locū succedit: sed. l. si. loquitur quādo non cōstat de precedenti ob. sed vult qs tantum se iuuare vigore cōfessionis in absentia sua facte quod non potest vt dictum est. Laus deo.

¶ Consilium. ccclxj.

1 ¶ Jus presentandi nō transit in cōductorem alicuius ville vniuersalem licet transeat in feudatarium vel emphiteotaz. et de intellectu. c. ex litteris. de iurepatro. et. 2.

2 De intel. c. ex litteris. de iurepa.

Locare vel arendare nihil aliud est q̄ fructus rei vendere.

3 Procurator ad conferendum non potest p̄sentare p̄sertim qñ ex alijs cōiecturis apparet id nō esse de mente constituentis.

4 Presentatio facta per vicarium iam reuocatuz qui ignorauerat reuocationem non valet.

5 Et quid si non intimetur reuocatio fm formam clemen. causam que. de elec. et. 6.

6 Quot requirantur vt quis dicatur reuocatus etiam ignorās.

In christi nomine amē.

¶ Venerabilis vir et clarissime dñe vidi pcessuz p vos mihi transmissum cū allegationibus iuris sup facto de quo p binas litteras mihi scripsistis. quibus oibus diligenter visis et examinatis suz in opinione q debeatis instituere presentatū per dñm priorē et nō p presentatum per arendatorem vel eius vicarium reuocatū. Et q2 p parte ista multum diffuse allegatum est: solum tangam illa q̄ omissa sunt: in quibus magis versatur dubitatio vestra. et cōsistunt predicta in quattuor dubijs.

1 ¶ † Primum est vtrum virtute arendamenti habuerit ille potestatem presentandi. Et rñdeo q nō: quia cū aliquis arendat vel locat beneficium suum pro pecunia non transeunt in arendatorez seu cōductorē nisi tēporalia: scilicet redditus et prouentus: non autem iura spiritualia vel spiritualibus annexa. De primo scilicet de temporalibus est casus in. c. si. ne prela. vices suas. et ibi plene et clare per glo. et in. c. cum venerabilis. de religio. domi. De secundo scilicet de spiritualibus q non transeūt est casus in. c. j. et ij. eodem ti. ne prela. vices suas. De tertio scilicet de spiritualib9 annexis: puta iuspatronatus q nō trāseūt est casus in. c. q2 clerici. et. c. de iure. de iurepatro. Unde licet arēdator possit percipere redditus temporales: q2 sibi venditi videntur: non tamen posset officiales ponere et iurisditionem ecclesiasticam exercere vel presentare: q2 talia non possunt vēdi specialiter: vt in dictis iuribus. ergo nō trāseunt in generali vēditione. vt. ff. de pigno. l. obligatione. et. l. deniq;. et. C. q̄ res ex pig. obli. pos. l. alūnos. et de priuile. credi. l. pe.

2 † Nec ob. c. ex litteris. de iurepa. vbi dicitur q ille qui recepit villam ad firmaz pōt presentare: q2 illud. c. itelligit qñ talis fuit ɔ̄ctus: q in illū trāsiuit vtile dñium ville in qua erat ecclesia. Ita no. ibi Inn. in. j. glo. et idē sentit Jo. an. in summario. idē etiā sentit Inno. in. c. cū bertoldus. de sentē. et re iudi. Et dr talis emphiteota seu feudatarius: nā in multis locis tales ɔ̄ctus sic denominantur. vt no. per Bar. in. l. j. C. de iure emphi. Tunc enim nimirum si pōt p̄sentare: q2 cū vēdita sit villa pncipaliter q̄ est res tpalis in cōsequentiā transit iuspatronatus sibi coherens qd p se vendi non posset. vt. l. in modicis. ff. de ɔ̄hen. emp. Si autem sit talis ɔ̄ctus per quē nō trāseat dñium directū vel vtile puta locatio vel arendamentū: vt. ff. locati. l. nō solet. tūc ius p̄sentandi non trāsit. ita intelligit. c. cū bertoldus. fm Inno. vbi. s. dixi. locare vel arendare nihil aliud est q̄ fructus rei vendere. iuxta illa que plene no. per bar. ff. de publi. l. cotem. §. q marimos. aut ergo dices q videatur vēdidisse iuspatronatus: et hoc est falsuz: quia vendi nō pōt: vt in. d. c. de iure. de iurepatro. Item q2 est res ipsa que p locationē nō videt vendi: vt in. l. j. de iure emphi. et insti. locati. §. adeo. aut dices q videat vendidisse fructus iurispatronatus: et sic ipsum presentare qui est factus iurispatronatus. vt in. c. querelā. et ibi no. de elec. et in. c. cōsultationibus. de iurepatro. et idem q2 p̄sentare est ius spūali annexū sicut ipsum iuspatronatus. vnde non posset patronus pro pecunia cōcedere mihi potestatē p̄sentādi in perpetuū vel ad tps: sicut nō posset mihi vēdere iuspatronatus. Si aliquid autē temporale fm antiquā cōsuetudinem veniret percipiendum ex dicta p̄sentatione. prout dicitur in simili in. c. ad apostolicā. de simo. tunc illud bene videret venditum et trāsiret in arēdatorē: vt in. d. c. si. ne prela. vices suas. et sic pz q illud. c. ex litteris. nihil facit p altera parte fm verum intellectum ipsius: cuz in istum arendatorem prioratus nullum vtile dominiū rerū prioratus transiuerit: et miror q hoc fuerit omissum per allegantem. Aliud est ergo concedere in emphiteosim vel feudum villam alicuius prioratus vel episcopatus quo casu transit vtile dominium in emphiteotam et feudatarium et etiaz iuspatronatus sibi coherēs. vt. d. c. ex litteris. aliud est locare vel arendare prioratuz seu villam prioratus quo casu non transit aliquod dominiū nec per cōsequens iuspatronatus sibi coherens: sed solū fructus et redditus temporales videntur venditi: vt in casu nostro: non aūt ipsa iura spiritualia vel spūalibus annexa: vt in iurib9. s. alle.

3 ¶ † Scdo principaliter quero vtrū rōne pcurationis habuerit potestatē p̄sentādi dictus arēdator. Rñdeo nō: q2 p dictum pcuratoriū nō intendebat dñs prior aliud trāsferre in ipsuz nisi exercitiū actionum directarū ad petendū redditus et prouentus tēporales q̄ sibi cōpetebant. Nā per arendamentū transiuerunt in illum vtiles actiones sicut in emptorem nominis. C. de act. et obliga. l. ij. de leg. l. ex legato nominis. constituendo vero ipm pcuratorē in rē suā prout in istrumēto cauet trāstulit in ipsum exercitiū directarum: ex quo dr quis pcurator in rem suaz et nō pter vtiles tm actiones: vt hoc probat. C. de heredi. vel actio. ven. l. emptor nominis. et. l. penul. de pcur. q stipendia. ff. eo. l. seruum quoq;. §. si. cum. l. seq. et q ista fuerit intētio sua patet: q2 statim eadem die post arendamentum factum cōstituit eum procuratorem ad leuandum et exigenduz omnes et singulos redditus et prouētus et c. nomine ipsius domini prioris. nam vtiles actiones quas habebat virtute arendamenti poterat exercere nomine proprio: sed directas nō nisi fuisset factus procur. et tunc nomine cedentis seu constituentis: vt. d. l. qui stipendia. Item ex vicinitate actuum resultat iuris presumptio q noluerit plus iuris transferre per procuratorium q̄ transtulerit per arendamentum. arg. ff. de priui. credi. l. ventri. §. in bonis. de elec. c. officij. sed per arendamentum nō transtulerat potestatē presentandi: ergo nec per procuratoriū. Nec ob. illa clausula que reperitur in instrumento procuratorij. s. ad conferendum bñficia et c. q2 aliud est cōferre: aliud p̄sentare: vt in. c. cū in illis. de pbē. li. vj. et de p̄sentatiōe nō fit mētio in instrumēto: ergo nō venit. ar. de offi. vica. c. si. lib. vj. et. d. c. cū in illis. Itez fateor q illa clausula multū inepte posita est si bñ inspiciant verba pcedētia et sequētia. ideo reputo ipaz valde suspectā. Sequitur igit ex pdictis q ille nō poterat ptēdere se posse p̄sentare nisi rōne vicariatus in quo sibi data fuit expressa illa potestas.

4 ¶ † Nunc ergo querit tertio vtrū dñs prior potuerit ipsuz destituere a vicariatu et ab oi potestate sibi in eo data. Vr q non: q2 promisit nō

promisit nō reuocare. Sed cōtrium est verū: nā in his que depen dent ex mera voluntate vnius: nec sunt cōtus vel quasi nō po test quis sibi legē imponere a qua recedere nō liceat. vt. l. si qs. de lega. iij. sed cōstituere vicariū in mera voluntate cōstituētis consistit ergo & reuocatio: sicut in procuratore videmus & in le gatis. facit. ff. de pac. l. nemo. & qd no. in. l. ea lege. C. de condi. ob causam. vbi nō pōt qs sibi adimere potestatē disponēdi de rebus suis prout vult. Itē dicunt quidā q reuocare nō potuit: qr iurauit nō reuocare. Sed rñdeo q in instrumēto vicariatus nō iurauit: sz in instrumēto procuratorij de quo ad presens nō est curandū: posito tñ q iurasset non reuocare vicarium: tñ ad huc potuit lz remansisset periurus: vt no. p Inno. & Joā. an. in c. dilecto. de preben. sicut ille qui iurat nō reuocare testamentū. xiij. q. ij. vltima voluntas. & ibi no. p glo. & p Bar. in. l. si quis. in prin. de le. iij. p Cy. in. l. j. de sacrosan. eccle. in Specu. de leg. §. nunc tractemus. ver. sed si legatus. ad hoc facit. c. si inter. de sponsa. & de iureiuran. c. mulieri. vbi habetur q lz quis iurauerit cōtrahere cū vna pōt cōtrahere cū alia lz remaneat piurus. Nec ob. iura dicentia q nō pōt qs venire cōtra suū iuramentum vt in. c. cū contingat. de iureiuran. de pac. c. quāuis. Naz illud est verū in illis in qbus necessariū est adire pretorē qui nō dz quez audire cōtra propriū iuramentum ne sit actor periurij: secus in his in quibus nō est necesse ptorē adire: qr in illis pōt quis venire cōtra iuramentū lz remaneat periurus. ita no. p Jo. an. in. c. qd semel placuit. de re. iur. in questione mercuriali. & pbat in. c. mulieri. de iureiur. Nūc ad ppositū si iurasset nō reuocare nihilominus potuisset: qr in hoc non est necesse ptorē adire: sed si iurasset nullū presentare durāte arendamēto fateor q non deberet audiri. qr in psentādo hz necesse superiorē adire scilicet epm vel eius vicariū q nō deberent eū audire cōtra suum iuramentum. In casu vero nostro neutrū iurauit: vt pz ex inspectione instrumenti vicariatus: ergo reuocare potuit.

5 ¶ † Quarto querit cū dicta reuocatio non fuerit intimata vicario sm formā clemen. cām que. de elec. vtrum potuerit impe dire presentationem vicarij. Videtur q nō. vt ibi no. in glo. fi.
6 coniuncta cle. cum illusio. de renun. contrarium dico. † Nā quā docunqz concurrunt ista quattuor: videlicet q quis sit constitutus ad actus extraiudiciales. Item q actus qui geritur per procuratorem vel vicarium sit talis q geri non posset fine expressa voluntate domini. Item q reuocatio non redundet in damnū pecuniariuz alterius tertij nec ipsius procuratoris. Item q sit talis actus quem dominus non habebat de necessitate facere: tunc his quattuor concurrentibus potest quis ignorāns reuocari: nec valet qcqd facit post reuocationē licet ignorās. fallit in vno casu tm. s. in dicta clemen. cū illusio. de renun. Ecce exēpla: nam si cōstituo procuratorem ad manumittenduz seruum meū: deinde ipsum ignorantē reuoco non valet manumissio facta per eū. ff. de manu. vin. l. si pater. hic enim illa quattuor concurrunt. naz iste actus est extraiudicialis nec pōt seruus meus manumitti sine voluntate mea. Itē posito q nō valeat manumissio nō damnificatur tertius nec procurator nec ego habebā necesse manumittere. Itē dicit lex si rem aliquam procuratori meo tradidi vt tibi donaret: deinde ipsum reuoco licet ignorātem: licet postea ignorans tradat non transfert in te dominiū. ff. de dona. l. ij. §. sed & si quis donaturus. Nam & hic concurrūt omnia predicta. Idem habetur. ff. si certum peta. l. eius qui. §. quas vero. de acqui. heredi. si quis mihi bona. §. penul. de spō. l. si penituerit. secus si deficeret alterum istorum: puto quia constitutus esset ad iudicia: tunc enim non solum in suā notitiā dz deuenire reuocatio: sed etiam iudicis vel aduersarij. C. de satis da. l. j. ff. de procur. l. si procuratorem. eo. ti. c. mandato. Idem si poterat geri sine voluntate domini: puta si mādo alicui q talem rem emat pro me qd facere pōt sine mandato. Nā tūc necesse est reuocationez sibi notificari: al's si emat teneor sibi sicut si nō reuocasset: ne in damno versetur. ff. mā. l. si mandasset. idem si reuocatio redundaret in damnū alterius tertij: qr tunc necesse est illi intimare vel notificare: puta si constituo procuratorez ad exigendū debita: redundaret enim in damnū soluentiū reuocatio si valeret. ff. de sol. l. vero pcuratori. §. j. insti. mā. §. recte. de exercito. l. sed & si pupillus. §. proscribere. idē si tenebat dñs illum actum facere: vt. l. fundi. de acqui. pos. de publici. l. si qs prohibuerit. ita traditur per doc. Dy. Pe. Ja. & Cy. C. man. l. mandato. ex quoꝝ dictis ista colligunt. Sed in casu nostro concurrunt oīa pdicta quattuor: nā actio presentādi est extraiudicialis nec pōt geri p vicariū sine expresso mādato domini. c. si. de offi. vica. nec dānificat pecunialiter dictus vicarius vel aliquis alius de reuocatione: lz eum nō valeat psentatio nō consequitur presentatus dānū lz lucrū non sentiat. C. de codicillis. l. fi. nec etiā tenebat dñs prior illud facere si nolebat: sequit ergo q potuit ignorans reuocari: & q presentatio postea p eū facta non valet. Nec ob. cle. cū illusio. nā ibi est casus specialis in pcuratore cōstituto ad renuntiandū ab ecclesiastica psona in quo lz omnia pdicta cōcurrant: reqrit tñ q ad notitiā pcuratoris vel superioris deueniat. extra casum illū habēt locum illa q s. dixi. & ita sentit ibi glo. expresse in duobus vel tribus locis si bene inspiciatur: nos autez sumus in alijs terminis: ideo nihil ad propositum. ¶ Preterea reuocatio ista p instrumentū publicum peruenit ad notitiā superioris. s. domini vicarij anteq presentatio de qua agitur esset facta prout mihi scripsit: ergo satisfactum est illi cle. lz essemus in terminis ipsius. Nec ob. q facta non sit sm formā cle. causam que. Nam ibi loquitur in casibus in quibus iura dicunt esse necessariā intimationem: sed in clemē. cū illusio. non dicit q sit necessaria intimatio: sed q perueniat ad notitiam procuratoris vel superioris qd fieri potest a quocūqz & qualitercunqz. ff. de peti. here. l. item veniunt. §. a quo. & l. j. in fi. de act. emp.

¶ Cōcludo ergo ex pdictis q psentatio facta p arēdatorē non valet: qr nō pōt fundari in arēdamēto nec in pcuratorio nec in vicariatu a quo destitutus erat: & p cōsequēs q valeat psentatio facta p dñm priorē & psentatus p eū tāq p verū patronū debeat institui: vt in. c. cū bertoldus. de re iudi. Laus deo.

¶ Consilium. ccclxij.

1 ¶ Statutū loquens de filia dotata dz intelligi si filia tm in dote habeat vt totam legitimā exhauriat: & nepos ex filia succedit in locum matris ad eam legitimam.
2 Qui excludit feminā ab intestato fortius si sit institut⁹ in testō.

N christi nomine amē.

1 ¶ † Si statutū dicit q filia dotata non succedat cū masculis dz intelligi si dotata est arbitrio bo
a niviri[a]: vnde si nō hz in dotē tantum qd sufficiat ad legitimam nō dr arbitrio boni viri dotata. ar. in. l. cuz post. §. gener. & l. quero. de iure dotium. coniuncta. l. scimus. in pn. de inoffi. testa. vbi dicit q arbi. boni viri sit repletio legitime ideo sibi dz suppleri. l. si non mortis. de inoffi. testa. per quam Bal. sic consuluit. nā statutū nō intelligit excludere nisi ab eo qd vltra legitimā esset habitura non a legitima. ar. in aut. hoc amplius. C. de fideius. & qd no. in aut. sed cum testator. nam qd vltra est lucrum est: sed in letigima damnum &c. arg. l. fi. C. de codicil. & statutū debet restringi ne quis &c. l. ij. de noxali. Idē ergo in nepote ex filia vt possit petere supplementum vsqz ad legitimam matris: quia venit ex eius persona licet mortua sit in vita patris: vt in aut. in successione. de suis & legi. vnde si presupponemus matrem exclusam etiaz filius ex ea esset exclusus: vt no. Cy. in. aut. post fratres. de legiti. heredi. facit. c. j. §. hoc autem nonduz. qui feu. da. pos. & qd no. Bar. in. l. qui supersti tes. de acqui. heredi. & hoc disputādo tenuit Ricar. ma dispu.
2 que incipit. testator instituit titist. † Item dico q si presupponeretur eam exclusam ab intestato: quia statutum hoc expresse diceret q quandocunqz modicam dotem haberet non succederet: tunc etiam ex testamento in quo masculi instituti non posset perere supplementum: quia masculi preferunt ab intesta. in eo qd est vltra dotem: fortius ex testamēto cū habeant voluntatem testatoris que nō debet eis nocere: sed prodesse: qr duplex funiculus &c. & qr statutum factum est in eorum fauorem nō debet operari in odium. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidā abbas habēs parochiā & curā animarū: consueuit a parochianis suis pro funere certuz quid recipere p hūc modū: videlicet qr anq corpus admitteret ad sepulturam recipiebat iuramentum a cōsanguineis vt sm arbi. dicti abbatis & sm facultates ipsoꝝ deberent soluere pro dicto funere: contingit q dicti parochiani sentientes se in hoc grauari inceperūt recusare dictū iuramentū pstare nec aliqd soluerūt a decem annis citra. Nūc abbas petit cōsuetudinē seruari: parochiani dicūt se esse in possessione nō soluēdi & dictā cōsuetudinē nō seruandā: qr iniqua & extorta. queritur quid iuris.

¶ Itē inter dictū abbatē & dictos parochianos facta fuit semel quedā cōpositio p quā actū fuit inter eos q dicti parochiani soluerent dicto abbati vicesimā ptē lanarū & caseorū de pecudibus dictoꝝ parochianoꝝ: q pecudes consueuerunt pasci pro maiori pte anni extra dictā parochiā in montibus: & aliqñ ifra dictā parochiā. verūtamē nūq vigore dicte cōpositionis soluerunt dicti parochiani nisi de caseis & lanis recollectis in dictis montibus nō de recollectis in dicta parochia: nūc abbas petit sibi solui de omnibus. queritur an teneantur.

¶ Tertio querit cū dictus abbas sup dictis petitionib⁹ impetrauerit quēdā iudicē sub forma ea que de bonis vtrū dicti parochiani teneant super dictis iuribus & petitionibus corā illo respondere: vel habeant respondere coram iudice seculari.

a ¶ Boni viri. Quāta aūt tūc esse debeat dos. vide. d. Alex. de imo. in cōsi. lxix. i. ij. col. in. j. pte. & quo tpe esse debeat dotata ad hoc vt excludatur. vide p eū in cōsi. xlviij. in. j. & ij. colū. in. iij. pte. & i cōsi. lxxxiij. in. iiij. col. ea dē pte. & in cōsi. xcvij. in. iij. pte. vbi etiaz qualr tale statutū itelligatur.

¶ Conſilium .ccclxiij.

1 ☞ Pro ſepultura nihil peti poteſt per ſacerdotem ſicut nec pro ſacramentis eccleſie.
Intel. ad. c. ad apoſtolicam. de ſimo. ⁊. 2.
Qualiter intelligatur ꝙ conſuetudo ligat parochianos ad ſoluendum pro ſpiritualibus illud qđ ſolitum eſt.
2 Et quot requirantur ad inducendā conſuetudinē circa huiuſmodi ſpūalia: ⁊ an poſſit populus a tali cõſuetudine recedere.
3 Utrum ius decimandi poſſit preſcribi pro parte fructuum etiā ſi ex conuentione certe decime debeantur.
4 Reſcriptū loquens de bonis eccleſie alienatis comprehendit etiam ius decimandi qđ nunc a ſubditis denegatur.

In chriſti nomine amen.

¶ Circa primū queſitū vř mihi dicendum ꝙ iſti parochiani nõ ſint cogendi ad ſoluendū illa q̄ petit ab
1 bas: † q: pro ſepultura ſicut pro ſacramētis vel alijs ſpūalibus nihil eſt exigēdū etiā ſi ↄſuetudo hoc habeat q̄ dicēda eſt potius corruptela. de ſimo. c. nõ ſatis. in fi. cū. c. ſeq. ⁊. c. ſua. ⁊. c. ſicut. Nec ob. eo. ti. c. ad apoſtolicā. vbi dicit ꝙ cõpeſcantur illi qui malitioſe talem cõſuetudinem ſoluendi laudabilem pia deuotione fidelium introductā nituntur immutare. Nā illud intelligitur ſm Inno. de illis q̄ ſolicitant vel ſtatuunt ꝙ nihil detur per alios nullus tñ ſeruare cogitur. vt. d. c. nõ ſatis. ⁊ rõ eſt ſm eū: q: aut dedit coactus ⁊ ſic fuit ſimoniacū ⁊ ↄ̄ ius naturale: ⁊ ſic preſcribi nõ potuit per cõſequens nec eſt cõſuetudo. de conſuetu. c. fi. Aut dedit ſponte ⁊ ſic nõ cogitur in futurum. arg. C. de pac. l. ſi certis annis. glo. tñ ⁊ Hoſti. velle videntur ꝙ ad cõſuetudinē ſeruādā debeat populus cogi[a]. p. c. ex parte. de cēſibus. ⁊ ar. in aut. de ſan. epiſ. §. pro cõſuetudinibus. ⁊ ſi nõ iure actionis ſaltim officio iudicis: vt no. glo. in. d. c. ſua. ⁊. c. cū eccleſie. Et ideo tunc rñdeo ꝙ. d. c. ad apoſtolicā. loquitur de cõſuetudine laudabili ⁊ pia deuotione fideliū introducta ad cuius eſſentiam requiruntur plura que nõ ſunt in caſu noſtro: ⁊ per conſequens non eſt pia nec laudabilis nec ſeruanda.

a ¶ Cogi. Ad de Bal. in cõſi. lviij. in. ij. parte.

2 ¶ † Primo nāq; requiritur ꝙ parochiani gratis ⁊ gratanter ſoluerint. de ſimo. c. dilectus. in fi. ⁊. c. tua. xviij. di. c. de eulogijs. qđ hic non fecerunt: immo ſoluerunt ad petitionem ⁊ importunam requiſitionem abbatis: ⁊ ſic non ſoluerunt gratis: q: ſm Senecam non ſatis gratis accipitur munus qđ petenti donatur. vt no. eo. ti. de ſimo. ⁊ ſi queſtiones. in glo. ⁊ ideo.

¶ Scđo requiritur ꝙ ſoluerint ſpõte ⁊ liberaliter: ⁊ ſic nulla neceſſitate cogēte: cū in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtat. ff. de adimē. leg. l. rē legatā. hoc tollitur ex. d. c. ad apoſtolicā. ibi dū dicit. piā deuotionē fideliū. requiritur enim ꝙ ipſa deuotio fuerit cauſa principalis ⁊ motiua ſoluendi: al's enim ſi qua neceſſitas alia ſubeſt nõ ipſa deuotio impellit ad ſoluendū: ſed ipſa neceſſitas. ar. de ope. lib. in. l. cāpanus. ⁊ de ſolu. l. ſi cum aurū. Sed in caſu noſtro cū abbas ipſos cõpelleret iurare vt ꝓponitur pȝ ꝙ nõ ex deuotione mera ſoluebant nec ſponte: ſed ex neceſſitate iuramēti: q: qđ ꝓpter iuramentū fit vř ex neceſſitate fieri: vt. ff. de cõdi. ob cauſam. l. ſi pecuniā. poſt prin. ⁊ ibi gloſella ſuper verbo neceſſe. que dicit: vt q: iuraſti. ⁊ no. in. l. eadē. quibus ex cau. maio. in glo. que incipit. lȝ detur. ſemper enim iurantes videntur facere contemplatione iuramenti: q: non preſumuntur immemores ſue ſalutis. C. ad. l. iul. re. l. fi.

¶ Tertio requiritur ꝙ pure ⁊ ſimpliciter fuerit oblatū illud qđ fuit ꝑ parochianos ſolutū nulla ꝑcedēte pactione vel pignore. j. q. ij. quā pio. de ſimo. c. tua nos. ⁊ in aut. de ſan epiſ. §. q: vero talem. Et ſic debēt primo ſpiritualia pure miniſtrari anteꝗ̄ aliquid tēporale vel ſpes de ipſo habeatur: vt in. d. c. ad apoſtolicā. circa fi. in verbo libere cõferantur. ⁊ ibi Hoſti. q̄ ſic dicit. ſ. vt nec exigatur preſens pecunia nec ſatiſdatio: nec fiat pactio ne teneat ſacerdos quaſi loco pignoris ſacramentū: ſic loquuntur iura q̄ dicunt cõſuetudinē in talibus nõ valere ſm Hoſti. ⁊ Ioā. an. Ex q̄bus verbis ſatis euidēter vř noſtra queſtio determinari. nā expreſſius exprimit vēditionis ſpeciē q̄ prius recepit ſpem ꝗ̄ rē contulerit pretioſam: cū gratis ſit gratia cõferenda. eo. ti. c. in tantū. ⁊. c. audiuimus. Nam pactio facit rē ſuſpectam: vt no. ff. ad turpil. l. mulierū. ⁊. C. eo. ti. l. ſi femina. ⁊. ff. de infamibus. l. q: vř. Sȝ iſte abbas anteꝗ̄ admitteret corpora ad ſepulturam conueniebat cum parochianis ⁊ paciſcebatur recipiendo iuramentum qđ fuit illicitum ⁊ de radice cupiditatis procedens: parochiani igitur ſoluentes potius videbantur ſoluere vt redimerent vexationem ſuam ꝗ̄ vt cõſuetudinē inducerēt. de ſimo. dilectus. in primo. ad predicta facit qđ no. xvj. q. iij. quia ſancta. ⁊. vij. q. iij. c. artaldus. vbi habetur ꝙ iſta iuramēta que exiguntur ante adminiſtrationem ſpiritualiū preſumuntur ſuſpecta ⁊ ſimoniaca. ⁊ quod no. Hoſti. in ſumma de ſimo. §. iij. ver. verūtamen. Cum predictis etiam concordant theologi Thomas de aquino ⁊ alij vt ſatis habetur ī ſumma fratris Raymūdi. ⁊ in ſumma confeſ. ti. primo. q. xviij. ⁊. q. xxx. ⁊. xxxiij. Dicit enim Hoſti. in. d. §. iij. ver. quid de his. ⁊ ver. ſeq. ꝙ licȝ clericus cõſueuerit habere lectos vel pannos de moriente: ſi tamen non vult ſepelire corpus niſi fiat ſibi certitudo de lecto reddendo ſpecies mali dicitur ⁊ ſimonia: ergo per tales modos nõ inducitur conſuetudo: ex quo ſunt reprobati.

¶ Quarto requiritur ꝙ illud quod ſoluitur ſit certū arbitrio parochianorum taxatum: non enim taxari debet per ipſum abbatem vel ſacerdotem: quia illud ſpeciem manifeſtā exprimit cupiditatis ⁊ ſimonie: vt patet in. d. c. dilectus. in ſecundo. in fi. ⁊ no. per Hoſtien. in. diſtin. c. non ſatis. ſuper verbo requiratur. Sed hic proponitur ꝙ iſte abbas habeat taxare quod eſt valde illicitum. Nam per hoc patet ꝙ non offertur gratis ſicut iura volunt: ſed ab inuitis exigitur ⁊ extorquetur. ff. ſolu. ma. l. non ſolum. de lega. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. quod tamen iura reprobant.

¶ Quinto videtur requiri ꝙ totus populus vel maior pars perſiſtat in ſeruando dictam laudabilem cõſuetudinē: nā tunc poterūt cogi ſingulares non ſeruantes. Sed ſi totus populus vel maior pars vellet dictā conſuetudinem immutare non video quare non poſſint: quia non magis ligat eos conſuetudo ꝗ̄ ſtatutum. Sed ſtatutum non ligat eos niſi quatenus durat. Nam ſi volunt poſſunt ipſum tollere: quia non poſſunt ſibi legem imponere a qua recedere non liceat. vt. l. ſi quis. in prin. de leg. iij. ⁊ tunc non ligabit eos amplius. iuxta not. per Ioan. and. in. c. j. de his que fiunt a maiori parte capi. ⁊ de regu. iur. c. j. in mercurialibus. Cum ergo hic maior pars parochianorum velit immutare conſuetudinem credo ꝙ poſſit: quia non ſunt ad illam ſeruandam obligati: licet ſingulares de populo cogi poſſent illam ſeruare ſi non eſſet immutata per maiorē partem: ⁊ ita intelligo notata in. d. c. ad apoſtolicam.

¶ Sequitur ergo ex predictis ꝙ per iſtā coactā ſolutionē parochianorum ⁊ ab inuitis exactā nõ fuit introducta laudabilis cõſuetudo: q: nõ ex deuotione fideliū fuit introducta: ſed radice auaritie. Et ideo nõ põt abbas dicere ꝙ ipſe vnꝗ̄ fuerit in poſſeſſione iſtius iuris cū ius nūꝗ̄ fuerit in eſſe formatū. Nam Inno. dicit ꝙ nõ põt quis eſſe in poſſeſ. iuris qđ nõdū fuit queſitum lȝ poſſit eſſe in poſſeſ. actuū: q: illa que non ſunt poſſideri nõ poſſunt: vt ipſe notat elegāter in. c. j. de cauſa poſſeſ. ⁊ ꝓprieta. Ex predictis etiam patet ꝙ dicti parochiani potuerūt propria autoritate ſubtrahere ⁊ denegare ſolutionem dicto abbati ſi res ita ſe habet vt preponitur: quia ſic ſoluendo dabāt ſibi occaſionem peccandi. iuxta notata per Inno. in. c. in litteris. de reſti. ſpo. Item dictus abbas ſi ageret poſſeſſorio non eſſet ad dictam perceptionem reſtituendus per eandem rationē: vt in. c. litteras. eodem ti.

3 ¶ † Super ſecundo dubio dico ꝙ ſi dicti parochiani nunꝗ̄ ſoluerunt de lana vel caſeis qui fiebant infra parochiam: ſed tantum de his qui fiebant in montibus ſoluere non tenentur non obſtāte dicta compoſitione. Nam illa debet intelligi ſm mentem ipſorum componentium: ſicut ceteri contractus. ff. ſi cer. pe. l. nõ omnis. de actio. ⁊ obli. l. nõ ſolū. depoſiti. l. j. §. ſi cõuenerit. Sed ex eo ꝙ nūꝗ̄ ſoluerunt niſi pro illis q̄ fiebant in montibus apparet ꝙ illa fuit intentio componentium: ⁊ ꝙ de illis tantū componēdo intellexerint: quia dicta cõſuetudo eſt optima compoſitionis interpres. arg. de vſuris. l. cum de in rē verſo. ⁊ de legi. l. cū de interpretatione. ⁊ de conſue. c. cū dilectus. Nam ſi hoc eſt in legibus ⁊ ſtatutis vt ibi: idē debet eſſe in contractibus. argu. ff. de pac. l. nõ impoſſibile. quia ſicut ↄ̄ctus ꝑficiuntur ex conuentione ſingulorum: ita leges ⁊ ſtatuta perficiūtur ex conuentione omnium. ff. de legi. l. de quibus. facit qđ no. ff. de condi. ⁊ demõ. l. municipibus. Nam nõ ſolum verbis: ſed etiam rebus ipſis ⁊ factis declaratur volūtas: vt. d. l. de q̄bus. de officio delega. c. cū ſup. ⁊ ibi no. ⁊ de his q̄ fiunt a maiori pte capituli. c. ex ore. de appel. c. vt noſtrū. Ex hoc ergo ꝙ tantum de lana vel caſeis extra parochiam factis ſoluerant declaratur ꝙ de illis tantū componendo ſenſerunt. ¶ Item ſicut vltime voluntates que dependent tantū ex voluntate vnius: vt no. ff. de au. ⁊ arg. leg. l. inter veſtem. ex illius ſolius cõſuetudine interpretantur. de le. iij. l. nummis. de vino ⁊ tritico le. l. cū certū. de alimen. lega. l. cū alimēta. Ita ↄ̄ctus q̄ depēdent ex volūtate duorū debēt interpretari ex cõſuetudine amborū. argu. de lega. j. l. ſeruū filij. §. cū qui. ⁊ de leg. iij. cum q̄ cyrographum. ¶ Preterea lȝ a principio intellexiſſent vel actū eſſet expreſſe ꝙ de oībus ſoluerent: ſi tñ ſaltim. xxx. annis nõ ſoluerunt de his que fiunt intra parochiā ꝑſcripſerunt: q: ille qui hȝ ius plenum: ſi vtitur ſe inplene ꝑ tp̄s legitimū ad ꝑſcribendū ſibi ꝑiudicat vt non poſſit vti de cetero niſi ſicut vſus eſt. ff. de aqua plu. ar. l. ſi prius. in prin. quibus modis vſufruc. amt. l. is qui vſufructum. de cenſibus. c.

fibus.c.olim.vbi tex.cũ glo.facit.l.si quis alia.z.l.si cõem.§.j.ff.queadmo.serui.amit.z qd no.C.de prescrip.xxx.anno.l.cũ notissimi.§.in his.z in Spec.de locato.§.nunc aliqua.ver.xlij.z de prescrip.versi.quid si cũ deberem.z per Joã.an.in regula plus semp.in mercurialibus.vbi determinat ꝙ si vna ecclesia solebat ab alia percipere annuatim.xx.z per.xl.annos stetit ꝙ non percepit nisi.x.non potest decetero nisi.x.petere: qd est verum si fecit ignoranter credens sibi nõ plus deberi: secus si sciebat plus sibi deberi: vt.d.l.is qui.z ar.C.de agri.z cen.cum scimus.§.illo.sed in casu nostro presumenduz est ꝙ dictus abbas crediderit sibi nõ deberi vigore dicte compositionis nisi de his qui fiebant in montaneis: nisi probet cõtrariũ.ff.de proba.l.verius.Nam al's credẽdũ est ꝙ petijsset si plus deberi credidisset. arg.eodem tit.l.cũ de indebito. ¶ Ultimo videtur casus.C.de fun.pa.l.si.§.hoc etiaz adijciendo.lib.xi.vbi dicitur ꝙ ille qui per.xl.annos nõ soluit canonẽ nec a prin.vnꝗ soluit nõ potest vlterius inquietari: quia presumitur recepisse fundum dempto canone.per quã consuluit Bar.ꝙ si quis p.xxx.an.vel.xl.certa tantum onera subijt in ciuitate nõ potest ad alia compelli ꝙ ad illa que subijt.ar.etiam in.l.ij.ff.de iure immuni.z habetur in consilio suo qd incipit.commune Spoleti.

¶ Super tertio quesito vtrum dicti parochiani cõueniri possint sub iudice delegato sub forma ea que de bonis. Dubium facit verbũ de bonis vtrũ hoc ius pcipiendi lz esset legitime q̃situz diceretur in bonis ecclesie cũ sit incorporale. Et certe sic.ff.de ver.sig.l.bonorũ.z qd no.ff.de statu homi.l.j.

4 ¶ † Scdo vtrũ hoc ipso ꝙ parochiani denegant soluere dicatur hocius alienatũ: z sic cõprehendatur sub forma rescripti licz p abbatẽ nulla fuerit facta alienatio. Rñdet Inno.in.c.epi.de rebus eccle.nõ alie.ꝙ sic: qz hoc verbũ sumitur large etiaz pro alienatiõe possessionis.ff.de alie.iudi.mu.causa fac.l.nõ solũ.in prin.qd metus causa.l.si mulier.nec requiritur ꝙ alienatio facta sit ab aliqua psona: sed sufficit ꝙ res ecclesie sit inuasa vt p tale rescriptum possit recuperari: vt ibi plene per eum.

¶ Tertio facit dubiũ: qz isti parochiani sunt laici z negant hocius pertinere ad ecclesiam: z sic videntur cõueniendi sub iudice seculari.de fo cõpe.c.si clericus laicum.vbi videtur casus.

¶ Sed ad primũ respõdeo ꝙ sup bonis ecclesie quotidie papa talia rescripta cõcedit cõtra laicos: vt ibi no.in glo. Nã cognoscere vtrũ hec cõsuetudo valuerit vel nõ põt iudex secularis cũ sit res spiritualis.de ordi.cog.c.tuã.z qd plene no.ff.so.ma.l.titia.per Bar.c.vero si clericus.loquitur qñ nulla presumptio erat pro ecclesia: sed hic erat: qz semel percepit. Et ideo concludo sub illo delegato cõueniendos z ipsum cognoscere debere an consuetudo valeat pronuntiare ꝙ non: vt.s.patet sub correctione melius sentientis. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Communitas loci de ripa maura ordinauit ꝙ p muris ipsius ville edificandis quilibet solueret decimam partem vinorum z vigesimam partem bladorum de terris sitis in territorio ipsius ville de quibus solent contribuere in talijs regijs: z in quodaz rotulo fuerunt descripti homines dicti loci z predicta ordinatio.postea quidam dominus Joãnes baccalarius in legibus recepit supra se factionẽ dictorum murorum pro dictis decimis z vigesimis.z hoc in decem annis. Instrumento vero super hoc confecto cauetur ꝙ homines dicti loci z cõsules promittunt soluere dicto dño Joãni dictã decimã z vigesimam de terris suis loco mercedis put in dicto rotulo cõtinetur cuius tenor postea inseritur in dicto instrumento. Modo dictus.d.Joannes vel eius heres petit decimam z vigesimaz de oibus possessionibus dictorũ hominũ etiam sitis extra territoriũ: al's nõ vult opus facere z hoc vigore verborũ notarij qui simpliciter loquitur de possessionibus. Homines vero dicunt se non teneri nisi de possessionibus sitis infra territorium. Item dictus heres vellet se libere exonerare de dicto opere: qz dicti consules nõ faciunt sibi solui. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.cclxiiij.

1 Verba instrumẽti generalia declarantur verbis specialib⁹ subinde appositis z restringuntur: nec ppterea dr instrũ falsum.
2 Tria requiruntur vt locatio sup opere faciendo ꝯhatur: res solita locari: persona solita locare operas: merces in pecunia numerata: al's est contractus innominatus.
3 Et si opus pro parte factum est lz penitere quo ad reliquum.
4 Et quid si merces non prestatur propter mortem hominum.
5 Et si fuit cõtractus stipulatione vallatus an liceat penitere.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Viso instrumento queritur de aliquibus. † Primo vtrũ illa generalia verba notarij que loquuntur indefinite de possessionibus hominũ de ripa maura restringantur p posteriora verba rotuli in dicto instrumẽto inserta ad illas tantũ possessiones que sunt in territorio dicti loci pro quibus cum vniuersitate eiusdem contribuunt in tallijs reg. Respondeo sic: quia notarius in precedentibus verbis z vbicũqz ipse loquitur in psona sua in dicto instrumẽto se refert ad dictum rotulũ: ergo fm illud debent eius verba intelligi z limitari.arg.ff.de heredi.insti.l.asse toto.de cõdi.z demon.l.si ita scripsero.de leg.j.l.si mihi z tibi.§.in legatis. Preterea verba indefinite prolata declarantur z limitantur ex contextu posterioris scripture vel prioris.ff.de lega.tertio.l.nummis.z l.q̃situm.§.j.z ibi no.z l.quisquis.cum glo.fi. Ex hoc patet rñsio ad quesita in cedula mihi tradita specialiter ad illud qd queritur an instrumẽtũ pdictuz possit redargui de falsitate vel ꝯrietate. Nã certũ est ꝙ nõ: qz notarius nullũ falsum cõmiserat: lz qd indefinite dixerat p insertionẽ rotuli limitat z declaeat qd fieri potest sine vitio falsitatis.facit qd no.ff.fami.berc.z puto in glosella que dicit saluo qd infra dicã: z falsum non committitur sine dolo q hic nõ fuit.ff.de fal.l.j.i prin. Nec etiaz est sibi ꝯrius. Nã cũ quis indefinitã locutionẽ limitat nõ ꝯriatur sibi: sed seipsum exponit.ff.de testa.l.heredes palã.§.lz si notã.z indefinita
a vel generalis locutio nõ falsificat: lz in oibus non verificetur[a].ff.de leg.iij.l.habebat in prouincia.in prin. Uerum est ergo qd dixit notarius ꝙ homines de ripa maura pmiserunt soluere certam portionẽ redditũ de possessionibus suis etiam si dixit de omnibus: lz re vera nõ pmiserint de possessionibus sitis extra territoriũ: qz illa indefinita z generalis locutio põt verificari in sitis i territorio: vt.d.l.q habebat. Tũc ergo esset sibi ꝯrius si primo dixisset de oibus etiã extra territoriũ sitis z postea de sitis in territorio tñ: hec enim essent recte ꝯria. Sed in casu nostro nõ sic: sed vna scriptura per alteram exponitur.

¶ Scdo q̃ritur vtruz heredes dñi Joannis possint se exonerare ab isto opere faciendo. Recedẽdo a ꝯctu p penitentiã. dubium stat in hoc vtrũ iste fuerit ꝯctus innominatus locationis: qz tũc nõ liceret.l.sicut.C.de actio.z obli.aut ꝯctus innominatus do vt facias: qz tũc liceret.ff.de cõdi.ob causaz.l.si pecuniã.z.l.iij.§.j. Videtur ꝙ fuerit locatio. Nã hic ex vna parte fuit promissum opus qd solet locari.ff.locati.l.opus.ex alia parte fuit merces: vt pz in pluribus locis in instrumẽto: ergo locatio est.ff.locati.l.ij.in prin. ¶ Contrariũ dico ꝙ imo fuit ꝯctus innominatus
2 do vt facias. † Nã ad hoc vt locatio ꝯhatur sup opere tria requirũtur. ¶ Primo ꝙ sit tale opus qd cõsueuerit locari.ff.de prescrip.verbis.l.naturalis.§.at cũ do.puta vt edifices domum. nã si daretur vt capitoliũ ascendas vel turrim ista non põt esse locatio cũ tale opus nõ consueuerit locari: vt d.l.naturalis.§.qd si tale. ¶ Scdo requiritur ꝙ sit psona que consueuerit locare operas suas: vt si daretur fabro vel lapicidario vt edificaret domũ: vel nuntio vt iret Romã. Si vero daretur vni doctori vt predicta faceret non posset dici locatio: quia non consueuit ad talia locare operas suas: vt no.in.l.si pecuniã.de condi.ob causam. per glo.z Bar. ¶ Tertio requiritur ꝙ fuerit constituta merces in pecunia cõuenta: puta tu facis tale opus pro mille florenis: tunc eniz postꝗ in pecunia semel constituta est merces: lz p illa pecunia postea darentur redditus certi predij adhuc locatio dicitur.casus est.ff.locati.l.z hec distinctio.§.fi.fm verum intellectum qui tangitur in loco. Si vero de pecunia nihil conuenit a pncipio: sed actũ fuit vt deberes facere tale opus pro fructibus talis fundi: tũc talis non esset locatio: sed ꝯctus innominatus do vt facias: z inde oritur actio pscriptis verbis non locati.casus est notabilis.ff.depositi.l.j.§.si quis seruũ.ver.qd si opere.facit.l.si conuenerit.cõi diui.z.d.l.naturalis.§.at cũ do. Per illum ergo ver.qd si opere.deciditur nostra questio: nam hic non fuit conuentum de aliqua pecunia: sed tñ de certa parte reddituũ: ergo nõ est locatio: sed ꝯctus innominatus. ¶ Itẽ dñs Joãnes erat baccalarius in legibus nec consueuit locare operas suas ad murandum: veruntamen opus bene erat consuetum locari. Sed hoc solum non sufficit deficientibus primis duobus.
3 ¶ † Concludo ergo ꝙ cum iste fuerit contractus innominatus
b do vt facias: locum habet penitentia[b] pro eo qd est fiendum: quia ex vtraqz parte res est integra: pro eo vero quod est factuz
4 non: quia quo ad illud contractus est perfectus. ¶ † Item ex alio videtur ꝙ possit se exonerare: qui domino Joãni promissa fuit vigesima vel alia quota portio fructuum z laborum: z dicitur ꝙ magna pars hominum perijt propter mortalitatem de quo casu non fuit cogitatum a principio: quia de raro contingentibus: vt.l.fistulas.§.frumenta.ff.de contrahen.emptio.et ibi nota. Ex quo ergo diminuitur sibi premium z labor deberet diuidi.arg.ff.de annuis lega.l.seio amico.in princi.z de cõdi.z demonstra.l.plautius.§.item scinditur.sed labor scindi non posset: quia opus est indiuisibile: vt.ff.ad.l.falci.l.his qui quadringenta.§.quedaz.ergo videtur a toto onere exone-

a ¶ Verificetur. Adde.d.bar.sozi.i ꝯsi.ccli.icip. qm.ver.cõfirmatur ista opi.i.ij. pte.vbi ponit ꝙ ipossibilia nõ cõprehendit.

b ¶ Penitẽtia. Vide.d.pe.phi. cor.in ꝯsi.xxvij. icipi.in hac.per totũ.in.j.pte.et bal.i ꝯsi.clxvij. in.iij.pte.z i ꝯsi. cccxlviij.i.j.parte.vbi ponit ꝙ a litteris cambij nõ est recedẽduz cũ sint cõtract⁹ nominati.

randus ne grauetur indebite nisi vellet sibi supplere qd per de fectum hominum defecisset. facit. l. ex conducto. §. vis maior. ff. locati. z. c. ꝓpter sterilitates. extra eo. ti. in rône sui. ¶ Itē ex alio nō debēt dicti heredes cogi ad opus: qꝛ sindici nō seruant qd promiserunt: ergo nō possunt petere qd sibi ꝓmissum est. ff. de actio. emp. l. iulianus. §. offerri. de elec. significasti. i fi. † Si vero querit̃ si dicti heredes vellent dictū opus facere vtrū pos sint dictos cōsules cogere ad seruandū qd ꝓmiserūt. Rn̄deo cū sit ꝯctus innominatus si nō interuenisset stipulatio hoc petere nō possent: nisi pᵐo implerēt ex pte sua opus. vt. C. de rerū per mu. l. ex placito. Sꝫ qꝛ stipulatio interuenit: vt pꝫ ex verbis in strumēti petere possunt. ¶ Et si qrit̃ corā quo. Rn̄deo corā su periore dicte ville vel forte corā vicario eiusdē q nō solū est iu dex inter priuatos: sed inter cōitatē z priuatū. per tex. cū glo. no. C. de senten. que sine cer. quanti. l. ij. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Inter cetera caueť in cōpositione siue sn̄ia arbitrali ecclesie cathedralis p metropolitanū a centū decē annis citra facta p ep̄m suosqꝫ pdecessores z p capitulū iurata z emologata super collatiōe archidiaconatꝰ ecclesie pdicte dū vacat vt sequitur.

¶ In primis ordinamus statuimus volumus in perpetuū ob seruari ꝙ ad ep̄m solum pertineat sine consensu capituli plena collatio archidiaconatus eiusdē ecclesie canonico tamen dicte ecclesie duntaxat non cuiꝗ alteri facienda.

¶ Item cauetur in alio ipsius ecclesie statuto per capitulum iurato z per apostolicam sedem confirmato vt sequitur.

¶ Statuimus z etiam ordinamus certū canonicorū numerū in dicta ecclesia perpetuo firmiter z inuiolabiliter obseruādū: videlicet. xx. canonicorum z non vltra sex canonicis persona tus seu dignitates vel officia in eadem ecclesia habentibus: vi delicet preposito precētore sacrista vicario archipresbytero in dicto numero computatis z inclusis.

¶ Contingit aūt ꝙ vacante archidiaconatu pdicto ep̄s contu lit eūdē nō canonico ipsius ecclesie: sed alteri penitus extraneo post cuius collationē capitulū certificatū dictū ep̄m contulisse incapaci z ꝯ statuta z libertates ipsius ecclesie iure sibi deuolu to cōtulit canonico pbendato ecclesie predicte sine alia declara tione vnanimi cōsensu atqꝫ pari possessionē tradendo p stallū certum z cōsuetum in choro z locum in capitulo a qua collatio ne episcopus appellauit infra tempus iuris.

¶ Primo queritur nunquid collatio per episcopū non cano nico facta valeat.

¶ Itē si non valeat an sit nulla ipso iure vel annullanda.

¶ Itē si non valeat an iure deuoluto poterit capitulum cano nico prebendato dictum archidiaconatum conferre non expe ctatis sex mensibus sine alia declaratione.

¶ Itē si nō valeat an ep̄s ecclesie sit audiendus pdictis nō ob stantibus si vellet infra semestre variare z canonico conferre.

¶ Item an canonico nō prebēdato: sed expectatiuo archidia conatus predictus posset conferri per alium ꝗ per papam.

¶ Itē an in hoc casu ista duo nō cōferre vel cōferre nō canoni co equiparentur ad hoc vt capitulum saltim semestri possit ite rato cōferre nō obstante ipsius capituli prima collatione.

¶ Consilium. ccclxv.

1 ¶ Cōuentio inter capitulum z episcopū vt ipse solus cōferat aliquam dignitatem vni ex canonicis ligat eum ne possit extra neo conferre: z si secus fiat irritatur.

2 Ep̄s q nulliter cōtulit primo pōt scd̄o loco cōferre nō declara ta nullitate prime collationis si adhuc sit intra tp̄s legitimum sex mensium: z quot requirantur vt episcopus priuetur potesta te conferendi.

3 Si dignitas sit conferenda canonico an possit conferri canoni co qui habet expectatiuam in ecclesia.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Sup primo z secundo dubio videreť pᵐo di cendū ꝙ collatio istius archidiaconatus facta p ep̄m non canonico valeat z teneat tali rōne. Naꝫ postꝗ ad ipsum ep̄m solum pertinebat ipsa collatio: licet etiā docuisset vni canonico dicte ecclesie cōferri: tn̄ de iure cōi nō ar tabatur ad hoc sed poterat cōferre etiā extraneo: vt no. in. c. cuꝫ inter canonicos. de elec. in glo. hic sumiť. circa fi. in talibus enī nō est exceptio personarū: sed vndecūꝗ veniant admittunť dū modo sint honeste vite z moribus: vt in. c. venerabilis. de pbē. Et si tu dicas ꝙ episcopus artabať ad cōferendum canonico z vr̄ hoc valere: qꝛ illa cōpositio nō potuit sibi ligare manus vl tra ꝗ vellet: z lꝫ bn̄ faceret ipsam seruare: si tn̄ non seruat nō vr̄ ꝓpter hoc collatio nulla: aut em̄ attendemus vim pacti z illa non pōt ipsum impedire vti iure suo: vt. ff. de pac. l. nemo. vbi p pactum non possum mihi auferre potestatē vendēdi rem meam cuicūqꝫ voluero. z. ff. de verbo. obli. l. si ita qd. §. ea lege. z. C. de condi. ob causam. l. ea. l. z ibi plene no. Itē facit: qꝛ lꝫ canonici iurent nō recipere aliquē vltra numerū: si tn̄ recipiunt valet re ceptio lꝫ incurrant periuriū: z idē si iurauit nō vendere rē suaꝫ z postea vēdat: qꝛ tenet vēditio: vt no. in. c. dilecto. de pben. per Inno. z glo. in. c. p illorū. eo. lib. Aut tu cōsideras arbitralem sn̄iaꝫ dicte cōpositionis z idē: qꝛ arbitriū sumit vires a pacto: z ideo nō pōt plus ꝗ pactū: vt. l. non distinguemus. §. nunc de officio. de arbi. z. C. eo. ti. l. j. z no. p Inn. de testa. c. raynutius. z p Bar. de leg. j. l. filiusfami. §. diui. q dicunt ꝙ per sn̄iam ar bi. non pōt qs impediri transferre dn̄ium rei sue in quēcūqꝫ si cut nec per pactū: ideo nec iste ep̄s potuit ipediri cōferre cuicun qꝫ voluerit postꝗ ius conferendi habebat per dictam composi tionem lꝫ male faceret eā nō seruare z ex hoc incurreret periu rium. Iste rōnes vrgent: tn̄ in ꝯrium vr̄ veritas. Nā de iure cōi episcopus solus nō habebat potestatē cōferendi: sed vna cū ca pitulo: vt no. in. c. cū ecclesia vulterana. de elec. z in. c. postula sti. de concess. preben. Illam autē potestatē ꝙ solus cōferat hꝫ a dicta cōpositione. Modo sic: aut ipse contulit ex iure cōi z nō potuit solus conferre vt dictum est: aut ex iure dicte compositio nis z nō potuit cōferre non canonico: quia nō potest dictam cō positionem approbare pro parte si z inquantum confert ius cō ferendi sibi soli: z pro parte reprobare. s. vt conferat canonico: immo dꝫ aut totā approbare aut totā reprobare. vt. ff. de ope. liber. l. si ita stipulatio. in fi. de bo. liber. l. naꝫ absurdum. z de ad ministra. tuto. l. cum queritur. nullo ergo iure subsistit collatio.

¶ Preterea capitulum consentiendo per compositionem ꝙ solus episcopus conferret transferebant in ipsum ius qd habe bant cōferendi vna cū ipso. vn̄ licuit eis apponere conditionē quā volebant. ff. de pac. l. in traditionibus. z qd factū est in cō trarium non valet sicut in illo qui recipit rem de manu heredis sub conditione ne alienet: nō enim potest alienare postꝗ de ma nu alterius sub tali conditione recipit. ff. de cōdi. z demon. l. ti tio centū. in prin. z no. p Barto. in. d. §. diui. in contra alleg. de leg. primo. cū prohibitio non est generalis: sed respicit tantum certas psonas valet z impedit actuꝫ. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. matre. de condi. z demō. l. cū ita legatū. vbi habeť ꝙ licet gene ralis prohibitio de nō nubendo nō valet si tn̄ prohibeť ꝙ non nubat nisi tali: valet si potest sibi nubere licite. Sed in casu no stro prohibeť nō cōferre extraneis: sed canonicis tm̄: si ergo re periebatur aliquis canonicus dignus nō debebat cōferri extra neo: hec aūt prohibitio est iusta z rōnabilis: qꝛ quousqꝫ reperi tur aliquis idoneus in ecclesia nō dꝫ eligi extra ecclesiā. lxj. di. c. nullus. z. c. obitum. lxxxv. distin. c. archidiaconum florenti num. Item ista prohibitio est facta in fauorē canonicorū: er go valet z impedit collationē extraneo fiendā sicut prohibitio facta in fauorē familie valet z impedit alienationem extraneo fiēdā. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. liberis. C. de fideicōmis. l. volun tas. cū si. Nec obstat. l. si ita quis. §. ea lege. cū simi. qꝛ ibi subue niebatur parti paciscenti: qꝛ poterat agere ad interesse si aliena batur cōtra prohibitionē: ideo sustineť alienatio. Sed in casu nostro si valeret ista collatio nō subueniret capitulo in aliquo: qꝛ nō possent agere ad interesse cū isti actus sacri non recipiant estimationem. z ideo subuenitur ne actus valeat ne remaneat frustrati de dicta compositione. ar. ff. de eo per queꝫ factum est. l. fi. z. C. si man. ita fu. alie. l. ea quidem.

2 ¶ † Ad tertium quesitum respondeo ꝙ episcopus non fuit pri uatus iure conferendi: quia licet ille cui contulit non sit capax: non tn̄ est indignus ea dignitate q faciat eū priuari. Quatuor enim sunt casus in quibus ep̄s si cōferret indigno pdit potesta tem cōferēdi q habenť in. c. cū in cunctis. de elec. extra illos ve ro casus non priuatur licet collatio sit nulla: vt habeť p Jo. an. in. c. hodie. de regu. iur. in mercurialibus.

¶ Ex quo pꝫ rn̄sum ad quartū: qꝛ postꝗ nō valuit collatio po test ep̄s si est infra tp̄s iuris cōferre etiā nō expectato qd de iure nō collatio declareť nulla: qꝛ nō prestat impedimētū qd de elec. c. sortitur effectū. de reg. iur. non prestat. facit qd habeť de elec. c. nosti. per glo. z. c. cōsiderauimus. z. c. per inquisitionem. de re iudi. cum Bertoldus. per Inno.

¶ Per hoc rn̄deť ad vltimū quesitū cū possit alteri cōferre si nō faciat currit sibi tp̄s sex mēsium etiam nō declarata pᵐa colla tione nulla: regulariter enim valenti aliqd agere z non agenti currit tp̄s. vt in. c. si. de elec. z paria sunt ep̄m cōtulisse nō legiti me vel nullo mō ꝯtulisse. xix. q. j. pudēda. xxij. q. ij. faciet homo. de iurepatro. c. ꝙ aūt. de reg. iur. c. qui ex timore. in antiquis. z c. q cōtra ius. li. vj. z. ff. qui satisda. cog. l. quotiēs vitiose. Sed si nō cōtulisset cucurrisset tp̄s. de cōces. pbē. c. nulla. ergo z nūc. Et ad predicta facit. c. si electio. de elec. li. vj. vbi dꝫ ꝙ qn̄ ꝓpter occultum vitiū cassať electio currit tp̄s a die cassationis: ergo si erat manifestum

erat manifestum vitiū nec ꝯferens erat priuatus de potestate ꝯferēdi vt i casu nostro dꝫ currere ab ipso initio a ꝯrio sensu illius litrere. In casu vero nostro nō poterat esse nisi manifestū: qꝛ episcopus sciebat ꝛ scit cōpositionē ꝛ etiā illū nō esse canoni cum: lapsis ergo. vi. mēsibꝰ a die vacatiōis ꝛ notitie deuoluet potestas ꝯferēdi ad caplm p negligētiā episcopi. vt. d. c. nulla.

3 ¶†Ad id vero qꝺ queritur vtrū possit cōferri canonico expectatiuo non pbendato. Uidetur dicēdum ꝙ si fuerit receptus ꝛ installatus in capitulo ꝛ assignatus sibi locus in choro per se vꝫ per procuratorem ꝙ possit sibi cōferri: qꝛ in omnibus habetur pro canonico etiam quo ad quotidianas distributiones: vt no. p Inno. de cōstitu. c. cū. M. ferrariensis. lꝫ Jo. an. dicat in. c. dilectus. de prebē. ꝙ illud de quotidianis distributionibus est verum qñ est receptus voluntarie: secus si ex mandato pape. Siue ro non sit receptus nec installatus secus videtur ꝙ cum careat possessione canonicatus caret etiam commodo. cōmoda enim ex possessione perueniunt: vt insti. de interdictis. §. cōmodum. ꝛ si seruitus ven. l. sicuti. §. sed si queratur. de acqui. pos. l. exitus controuersie. de iurepatro. consultationibus. et de elect. c. querelam.

Laus deo.

¶Consilium. ccclxvi.

1 ¶Mulier nubēs infra annum post mortem primi mariti an incurrat penas. l. j. C. de secun. nup.
Et sic vtrum. l. j. C. de secun. nup. sit penitus correcta per. c. pe. ꝛ fi. extra eo. ti.

2 Si mater substituatur filie pupillariter ꝛ similiter matri substituatur de nepote aduenientibus casibus substitutionum heredes matris detrahent primo legitimam filie ꝛ in aliꝭ duabus partibus restituendis nepoti trebellianicam.

3 Substitutus potest cogere heredem facere inuentariū suis expensis quando heres rogatus restituere fuit releuatus a testatore ab onere conficiendi inuentarium.

1 In christi nomine amen.

¶†Super primo puncto videretur dicendum ꝙ. l. j. C. de secundis nup. non corrigatur per canonem nisi quo ad penam infamie: quia de illa sola fit mētio in. c. penul. ꝛ fi. extra eodem tit. ergo non debet ad alios casus extendi. C. de testamētis. l. sancimus. de appel. precipimus. ꝛ de secū. nup. l. si vero. §. de viro. ꝛ quod no. de sacrosan. eccle. auf. quas actiones. ꝛ in. c. cum expediat. de elec. lib. vj. ꝛ hoc tenent legiste. Cōtrarium tenent canoniste qꝺ credo verius: scilicet ꝙ sit correcta quo ad omnes penas. Nam omnes ille pene procedunt ex vna radice ꝛ origine: scilicet quia probibitum erat mulieri infra annum luctus ad secunda vota transire. Sed ista radix ꝛ origo est ablata per dictum apostoli mortuo viro nubat in domino. ꝛ per dictum. c. penul. ꝛ fi. ergo ꝛ omnes pene que procedunt ab illa. quotiens enim plura ex vna radice nascuntur sublata radice cōsequens est vt omnia tollantur. C. de nup. l. fi. in fi. arg. ff. quod vi aut clam. l. nam origo. ꝛ sublato fundamēto tollūtur omnia que ab ipso dependēt. argu. ff. de exceptio. rei iudica. l. legi. ꝛ qꝺ no. C. de infa. l. ꝛ si seuerior. Nec ob. ꝙ de infamia fit tātum mētio in dictis capitulis. nam ratio quare tollitur infamia generalis est ꝛ quadrat etiam quo ad alias penas: ergo debet idem operari cū ratio diuersitatis reddi non possit. ff. de iniusto testa. l. iij. §. non diuus. de fonte. l. j. ad. l. aquil. l. illud. Nec debent dicte pene diuerso iure censeri cum ex eodem iure ꝛ eadem ratione sint introducte. ff. de vsu. l. eum qui edes. Preterea licet conditor canonis exprimat vnum casum. s. de infamia: tamen omnes alios expressisse videtur in quibus potest procedere ratio quam principaliter considerauit vt pꝫ in testatore qui volēs relinquere filiofamil. ita vt sibi acquiratur expressit conditionem in relinquendo si fuerit per patrem emancipatus: certe lꝫ nō emancipet si tñ p mortem patris efficiatꝛ sui iuris relictū cōsequitꝛ: qꝛ exprimēdo casum emācipationis considerauit principaliter ꝙ efficeretꝛ sui iuris: ꝛ ideo videtꝛ oēs similes casus expressisse per quos sui iuris efficitꝛ. ff. ad trebel. l. mulier. ꝛ tamen cōditio formaliter est adimplenda. de condi. ꝛ demon. l. meuius. ꝛ. l. qui beredi. Idem in vulgari substitutione si exprimat vnū casum per quē desinat esse beres omnes similes videtꝛ expressisse: qꝛ intentio testatoris fuit generalis ne remaneat intestatus. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallus. §. ꝛ qd si tm. C. de heredi. insti. l. cū pponas. lꝫ ergo cōditor expresserit infamiā tñ qꝛ rō sua. quare tollebat infamiā erat: quia sublata ē phibitio p apostolū ne infra annū nubat: q ratio ē generalis quo ad alias penas: ideo idē de aliꝭ penis statuisse videtꝛ. Nā ꝛ in correptionibus legū interdū p similitudinem rōnis fit extensio. C. de fur. l. si quis seruo. ꝛ ibi not.

¶Item non obstat ꝙ pena pditionis eoꝝ que a primo marito sunt relicta sit introducta pter iiuriā factā primo marito. naꝫ hodie per dictos canones ꝛ dictum apostoli nulla fit sibi iniuria postꝙ sibi dant licentiam nubēdi: quia in potestate legis vꝫ canonis est facere ꝙ aliquis actus non dicatur iniuriosus. ff. de iniuriꝭ. l. iniuriarum. §. si qs de bonoribus. licet ergo lex repu-tet illū actū iniuriosum: ex quo tñ canon nō. C. de sac. san. ec. l. priuilegia. ꝛ auf. cassa. ꝛ qꝺ ibi no. maxime: qꝛ cā matrimonialis est spiritualis. de iudi. c. dispendiosam. in clemen. ꝛ in spiritualibus semp canones vincunt legemª: vt no. i. c. ij. de reg. iur. lib. vj. ꝛ ibi glo. ponit exemplū de dicto. c. pe. ꝛ fi. de secun. nup. ꝛ hanc opi. tenent Inno. Hosti. ꝛ Jo. an. quā credo ipsam veritatē ꝯcquid aliꝭ legiste subtilizauerunt que subtilitates respuēde sunt. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. si debitori. de verbo. oblig. si seruum. §. sequitur.

2 ¶†Super scđo dubio dico substitutionem factam de matre fore pupillarē si filia decessit ifra pupillarem etatem: vt in. c. si pater. de testamen. lib. vj. Illaꝫ vero que facta fuit matri post mortem suam fore fideicōmissariam. ff. de lega. ij. l. titia. in. §. fi. Ex quo sequitur ꝙ post mortem matris quando erit locus substitutioni facte de nepote detrahētur due quarte per beredem matris: scilicet legitima que est tertia pars ex persona dicte filie. Nam in illa legitima non fuit mater grauata nec potuit sicut nec ipsa filia. de vulga. ꝛ pupilla. l. coheredi. §. cū filie. nisi esset ifra tēpus pupillaris etatis filie. ff. de leg. j. l. qꝺ fideicōmissum. ꝛ ibi per Dy. tenuit ergo fideicōmis. in duabus partibus hereditatis: ꝛ de illis duabus retinebunt heredes matris quartam trebellianicam: ꝛ sic habebunt dimidiam omnium bonoꝝ: residuum deueniet ad nepotē substitutuꝫ si superuiuat matri: al's non. de cōdi. ꝛ demon. l. heres meus. in prin.

3 ¶†Ad vltimum rñdeo ꝙ lꝫ ista mater sit releuata a cōfectiōe inuentariꝭ per testatorem: si tamen nepos substitutus petit bona describi suis expensis ne perdantur ꝛ dissipētur: audiendus est quia hoc sibi prodest ꝛ nulli nocet ergo non potest per matrē prohiberi. ff. de aqua plu. arcē. l. ij. §. item nam ꝛ probatur. de ven. in pos. mittendo. l. j. §. penult. ꝛ not. C. de iure fisci. l. facultas. lib. x. p And. de barulo ꝛ Barto. Fit enim talis descriptio gratia facilioris probationis ꝛ minuendarum litium: ergo ꝛc. de agri. ꝛ censi. l. litibus. Hoc autem fiet per iudicem loci vbi est maior pars hereditatis. ar. ff. de iudi. l. si fideicommissum. ꝛ. C. vbi in rem actio. l. fi.

Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Quidam Bernardus donauit Bernardo iuueni causa mortis certa bona inter que donauit quēdam censuꝫ hoc acto ꝙ. d. Bernardus donatarius teneatur singulis ānis de dicto censu qui valebat centum dare. x. cōuētui fratrum carmelitarum. Itē fuit actum ꝙ si dictus donatarius decederet sine liberis bona donata reuerterentur ad donatorem vel eius heredes: ꝛ idem si liberi decederent sine liberis. Decessit donatarius cum liberis beredibus institutis ꝛ si sine liberis decederent quosdam alios substituit accidit ꝙ dicti liberi sine liberis decesserunt ꝛ sic fuit locus substitutioni. Item purificata fuit conditio in donatione apposita ꝙ bona redirent ad donatoreꝫ ꝛ eius heredes substituti dictorum liberorum possident censum contra quos heredes donatoris mouerunt litem dicentes ad eos esse cēsum reuersum: religiosi nihilominus petere volunt pensioneꝫ. Queritur an possint ab heredibus donatoris vel donatariꝭ qui per fideicōmissum babent eius bona.

¶Item vtrum liberi dicti donatariꝭ post eius mortem ad dictam pensionem tenerentur.

¶Consilium. ccclxvij.

1 ¶Legatum cū onere si fiat caducū accrescit cū onere si incepit valere ꝛ deinde deficiat reuertitur sine onere.

2 Jus tertiꝭ pōt allegari qñ est exclusiuū iuris agentis ipso iure. ꝛ aduersus diuersas personas licet variare.

3 Si donator imposuit grauamen donatario nominatim de prestandis decem annuis. An eius successores ad ea. x. prestanda teneantur.

In christi nomine amen.

¶Super eo qꝺ queritur vtrū heredes donatoris ad quos reuersus est cēsus vigore conditionis apposite in donatiōe teneantꝛ fratribus carmelitis ad annuam pensionē

1 ad quā tenebatꝛ donatarius. Uideretꝛ dicendum ꝙ sic: † qꝛ relictum alteri factū deficiens reuertitur ad heredes cum onere. ff. de vsufr. le. l. si ab eo. ꝛ plene no. de leg. ij. l. codicillis. in princi. Sed ꝯrium est verum. Nam illud qꝺ dictū est procedit qñ illud qꝺ alicui fuit relictum cū onere efficitur caducuꝫ: ita ꝙ in eius psona non habuit subsistentiam: si vero semel subsistentiā habuit ꝛ icepit iam soluere qꝺ debebat: postea vero relictum sibi factū finitur etiam onus iniunctum finitur ꝛ redit ad heredē sine onere. ff. de au. leg. l. titia. in prin. ꝛ de ali. leg. l. sticbus. §. titia. in qbus est casus de ista qōne. per quas leges etiam probatꝛ ꝙ here-

a ¶Legeꝫ. Ad de Bal. in cōsi. cccclxiij. i. j. pte. ꝛ. d. pe. phi. cor. i ꝯsi. xxvij. incip. i presenti. in prin. ꝛ i ꝯsi. ccxlviij. in cipi. vꝫ. in prin. i iij. parte. ꝛ in ꝯs. xxxv. ici. semp. in lfa. B. ea. pte. vbi dicit ꝙ ius cañ. limitat ius ciuile i terris imperij.

des donatarij ad dictam pensionem nõ tenentur postꝙ̃ census
ad heredes donatoris reuertitur. ¶ Sed hic incidit qõ cũ here
des donatarij adhuc possideãt dictũ cẽsum ac si ad heredes do
natoris nõ esset reuersus: ⁊ de hoc ipsi qõnem faciãt an reuersus
sit vel non vtrũ possint se defendere aduersus dictos religiosos
quominus teneant soluere saltim quousqꝫ possident. Videtur
ꝙ nõ: q2 nõ possunt se defendẽdo allegare nisi ꝙ donatio dicti
cẽsus est finita ⁊ ad heredes donatoris reuersa. Sed si ita ẽ ma-
le possident ⁊ sic turpitudinem suã allegãt ergo nõ sunt audien
di. ff. de le. j. l. si seruus pluriũ. §. si hereditatis iudex. in fi. C. de
trãsac. l. transactione finita. Item q2 nõ possunt allegare de iu-
re tertij. ff. si ser. vẽdi. l. loci corpus. §. competit. ¶ Contrarium
2 puto verius: † nã qñ ius tertij exclusiuũ iuris agentis ipso iure
tunc põt de illo iure allegari: vt. C. de rei vẽ. l. fi. ⁊ de seruis fu. l.
cum seruum quispiam. ⁊ plene not. ff. de excep. rei iudi. l. ij. ⁊ de
condi. inde. l. indebiti. §. sed si minimus. per Bar. Sed hic ius
heredũ donatoris ad quos dictus census est reuersus excludit
ipso iure relictum ⁊ intentionem religiosorum: ergo de ipso põt
allegari nec videntur allegare turpitudinem suã: quia possunt
habere iustã cãm retinẽdi quo ad heres donatoris que tamẽ nõ
iustificat intentionem religiosorum. ar. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. colo-
nus. in fi. ⁊ de condi. inde. si nõ sortem. §. si centum. ⁊. C. etiã ob
cyro. pecu. l. j. ¶ Itẽ licituz est eis aduersus diuersas personas
variare ⁊ quo ad heredes donatoris dicere donationem census
non esse finitam nec ad eos esse reuersam ⁊ quo ad religiosos di
cere cõtrariuz. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. ad
qd etiam facit: quia inter heredes donatoris ⁊ donatarij pen-
det lis vtrum donatio census sit finita vel non tenẽtur interim
heredes dicti donatarij alijs respõdere. ff. ad trebel. l. ita tñ. §.
quotiens. vbi est tex. optimus ad hoc.

3 ¶ † Sup eo vero qd q̃ritur vtrũ liberi dicti donatarij in quorũ
ꝑsona dicti census adhuc non erat finita tenerent ad dictã pen-
sionẽ. videret ꝙ nõ: q2 noiatim fuit imposita Bernardo dona-
tario: ergo nõ trãseũt ad alios. ff. de leg. ij. l. celsus pater meus. ⁊
de cõdi. ⁊ demõ. l. q̃ cõditio. ¶ Itẽ quia si voluisset expresse do-
nator grauare dictos liberos nõ potuisset: q2 per illa vba si sine
liberis decesserit: nihil videtur donare liberis. vt no. ff. de here.
insti. l. lucius. Sed dicũtur liberi habuisse ex casu fortuito: ⁊ sic nõ
potuerũt grauari. C. de fideicõ. l. ab eo. ff. de lega. iij. l. sed si sic.
§. j. vbi videtur casus. ¶ Cõtrarium tñ videt verius: q2 relictuz
annuũ ab aliquo factũ in morte grauari põt ⁊ nõ extinguit: im
mo trãsit ad illos ad quos trãseũt bona rõne quor relictuz fuit
factum etiã si sit noiatim iniũctũ: vt. ff. de an. le. l. ãnua. i prin. ⁊
de cõdi. ⁊ de. l. publius. §. titia. facit qd no. p Cy. C. de neg. gest.
l. alimẽta. in fi. ff. de libe. agno. l. si qs a liberis. §. si ita scriptuz.
Nec ob. l. fi. §. fi. ff. de cõbẽ. emp. q2 ibi loqtur i successore ꝑticula-
ri: sz isti filij fuerũt vniuersales. ¶ Itẽ nõ obstãt. l. celsus. q2 nõ
semp ꝑsona adijcit vt ꝑsonalis sit prestatio. ff. de pactis. l. iuris-
gen. §. pactor. maxime cum relinquit ecclesie vel collegio: quia
regulariter ꝑsumit ꝑpetua: vt no. in. c. cũ nouisset. de institu. de
serui. lega. l. pater. p bar. ¶ Itẽ nõ ob. l. sed si sit. de leg. iij. q2 lo
quit qñ noiatim relinqueret a filijs a q̃bus nihil est relictuz: sed
hic fuit relictũ ab ipso donatario in cuius ꝑsona cepit effectum
haberi tñ in vita q̃tũ post mortẽ eius: vt ibi no. per bart. ⁊ in. l.
centurio. de vul. ⁊ pupil. ⁊ de vsufruc. leg. l. codicillis. in princi.
¶ Paulus de castro vtriusqꝫ iuris doc. Señ. Laus deo.

a ¶ In posses-
sionez. Que aũt
requirant vt fiat
missio, vide bal.
i cõsi. cclxj. in gn-
sa parte.

¶ Casus.

¶ De quadã missione in possessionem facta ad petitionem cu-
iusdã asserẽtis se rectorẽ talis ecclesie ⁊ petẽtis rẽ quãdã a mino
re possessam quã dicebat ad ecclesiã ꝑtinere: ⁊ hoc coram iudi-
ce ecclesiasticorum: cum possidens esset laicus.

¶ Consilium. ccclxviij.

1 ☞ Si clericus agat cõ laicũ de re quã asserit ecclesie esse quis
sit iudex cõpetens: ⁊ hic sunt due opi. canonistarum.
2 Ante missionẽ in possessionẽ ex primo decreto dz quis ter citari
vel semel perẽptorie: aľs non valet missio.
3 Agens pro ecclesia dz facere fidẽ ꝙ ipse sit rector ecclesie. item ⁊
iurare de calũnia: aľs nec valet missio. ⁊. 4.
5 Missio in poss. cõtra minorẽ indefensum non valet ⁊ dz admitti
procurator ad defendeñ. sine mandato.

n christi nomine amen.

¶ Iste ꝓcessus est nullus ex pluribus causis.
¶ Primo propter defectum iurisditionis citantis.
1 Nã † cum iste minor esset laicus non potuit per iudicem ecclesia
sticũ citari: licet cõueniretur sup re q̃ dicebatur ad ecclesiam ꝑti
nere. Sed debuit cõueniri corã iudice suo: vt in. c. si clericus lai-
cum. de foro cõp. vbi casus. ⁊. c. lz ex suscepto. eo. ti. Non eñ suffi
cit ꝙ actor asseret rem esse ecclesie vt cõueniat laicũ coram eccle
siastico nisi reus etiam hoc confiteatur qd hic nõ fecit nec fecisse
intelligitur nec comparendo. ff. de procur. l. filiusfa. §. inuitus.
⁊ ita debet intelligi quod no. Inn. in. d. c. si clericus. Preterea
licet aliqui dicant ꝙ etiam si negat rẽ esse ecclesie tamen adhuc
conuenietur coram ecclesiastico. illud est verum si adhibita fuit
summaria cognitio an esset ecclesie vel non fm Goffredum qd
hic non fuit factum. vnde non presumitur ecclesie: sed eius qui
possidet. C. de rei ven. l. fi. Sed certe fm Hostiẽ. etiam illa sum-
maria cognitio non sufficit vt conueniatur coram ecclesiastico:
quia hoc esset cõtra casum illius. c. Nec talis cognitio debet ad
hiberi: quia sic disputaretur de negotio principali ante lit. con-
testa. qd fieri non debet. vt lit. non cõtest. c. j. Sed ad illa que di-
xi de cognitione cause ꝙ sit adhibẽda. facit quod not. Inno. de
rescrip. sup litteris. in glo. forsan. ⁊ p glo. ff. ad munici. l. de iur.
⁊ per Cy. C. si cõtra ius vel vtili. publi. l. prescriptiõe. Sed quã
cũqꝫ opinionem teneas hic fuit male processum.

2 ¶ † Scdo fuit hic defectus citationis: quia non fuit citatus nisi
semel nec fuit dictũ peremptorie: ⁊ qñ venit ad talem missionez
debet ter citari vel semel peremptorie sicut qñ peruenitur ad sen
tentiam. vt probatur in. l. presenti. circa medium. C. de his qui
ad eccle. cõfug. ⁊ no. l. si finita. §. iul. de dãno ifec. per glo. ⁊ bar.
⁊ de iud. l. ⁊ post edictum. in glo. magna circa fi. in ver. sed qua-
liter. facit quod no. Inno. in. c. j. vt lit. non contest. Nec obstat
ꝙ in citatione dictum fuerit ꝙ veniret ad videndum iudicem ꝑ
cessurum ⁊ aľs facturum prout fuerit rationis. hec enim verba
non faciunt citationem peremptoriam: vt no. per Barto. in. d.
§. iulianus. ⁊. C. de coarta. l. si apparitor. oportuit ergo pone-
re verbum ⁊ peremptorie quod appositum non fuit.

3 ¶ † Tertius defectus est q2 iudex non fecit fieri sibi fidẽ ꝙ actor
esset rector parochialis ecclesie qd facere debuit: non enim tene
batur reus aliter sibi rñdere: vt no. per Inno. de resti. spo. c. j lit
teris. in glos. magna. ver. item no. qd si possessor. ⁊ per Ioã. an.
de iudi. c. cũ deputati. super verbo prohibemus. qui dicit ꝙ ad-
ministratores locorum religiosorum admittuntur ad agenduz
dum faciant fidem de sua administratiõe. ⁊ ratio est: quia si nõ
est verus rector sententia lata pro reo non afferret sibi fructum
aduersus verum rectorem: vt. ff. de pactis. l. si tibi. §. cum posses
sor. ⁊ de procura. l. põpo. §. sz ex his. debebat ergo iudex postꝙ̃
procedebat contra absentem supplere vices eius ⁊ facere fieri si
bi summariaz fidem de titulo ⁊ hoc inserere in processu. ad hoc
C. de app. l. ampliorem. in fi. principij. ff. vt in pos. lega. l. si his a
quo. post prin. ⁊. §. si procur.

4 ¶ † Quartus defectus manifestus fuit: nã etiã si fuisset facta fi
des de titulo rectorie ⁊ iudex fuisset cõpetens ⁊ sic non oportuis
set summarie cognoscere vtrum res ad ecclesiã pertineret ratiõe
iurisditionis: tamen oportebat summatim cognoscere ad exclu
dẽdũ calũniã actoris ne forte per calũniã peteret: ⁊ hoc semp est
a fiendũ cũ venit ad missionẽ in possessionẽ[a] tam in reali q̃ in per
sonali. vt. C. vbi in rẽ actio. l. ij. de bonis auto. iudi. pos. l. cum ꝑ-
ponas. ⁊ aut. ei q̃ iurant. ⁊. d. l. is a quo. vt in pos. leg. ⁊ extra vt
lit. non cõte. c. qm̃ frequẽter. §. ꝙ si snp. q̃ summaria cognitio fit
recipiendo ab actore iuramentum calũnie: vt. ff. ad exhiben. l.
thesaurus. ⁊ no. per glo. in dictis legibus. immo fm Ja. de are.
⁊ Cy. nõ sufficit iuramẽtum calũnie: sed dz semiplene ꝓbari sal
tim p vnũ testẽ: vt. l. fi. C. de bo. aut. iud. pos. ⁊ no. p eos i. d. l. ij.
C. vbi in rẽ actio. qd etiã tz Spe. i ti. de cõtumacia. §. seqtur. v.
item ꝙ dr. lz in titulo de primo ⁊ scdo decreto. §. ij. post princi. vi
deat tenere ꝙ sufficiat iuramentum calũnie: sed quãcũqꝫ opi. te
neamus nullũ ipsorũ interuenit hic: vt apparet ex forma inter-
locutorie in qua nõ fit de his mẽtio. vnde iudex iste multum in-
caute processit. debebat eni dicere. Nos igit talis adhibita sum-
maria cognitione vel prius ab ipso recepto calũnie iuramento
quo asseruit vera esse in sua petitiõe contenta ⁊ se credere ea pos
se rõnabiliter petere interloquendo pronuntiamus ⁊c. iuxta for
mam quã ponit Spec. ⁊ in. d. §. ij. de primo ⁊ scdo decreto. v. in
dei noie amẽ. ⁊ facit qd ipse no. e. §. v. sed nungd precedet.

5 ¶ † Ultimo videt ꝙ male fecerit iste iudex nõ admittẽdo illũ
ꝓcuratorẽ ad defendendũ. Nã lz non esset legitime constitutus
potuit tamen tanq̃ defensor sine mandato venire ad iudiciũ et
impedire missionẽ q̃ fit ex hoc solo ꝙ quis nõ defendit. ff. quibus
ex causis in pos. eatur. l. ij. ⁊. l. hec aũt. §. non defendi. Sed quis
põt aliũ defendere etiã sine mãdato. vt. ff. de sol. l. solutionem. ⁊
de procur. l. plautius. imo vere exꝑssum est ꝙ qñ minor non de-
fendit per procuratorem. vel q2 non hz vel q2 abest põt sibi repe
riri defensorẽ. ff. de bo. aut. iudi. pos. l. si minor. ibi dum dicit. de
fensorem inueniat. nec potest intelligi de curatore: quia iam cu
ratorem ibi habebat. ¶ Itẽ si procurator non erat legitime con
stitutus requirendi erant cognati consanguinei ⁊ affines. vt. d.
l. hec autem. §. nõ defendi. que omnia cum fuerint omissa ⁊ sint
substantialia redditur processus nullus: vt. ff. de trans. l. cuz hi.
§. si pretor. Laus deo. ¶ Casus

¶ Casus talis est.

¶ Bernardus quidaz existens in communione ⁊ societate in quadam arte fabrice cum Bartholomeo eius fratre decedens de anno.lxxi.condito prius eius testamento vltimo in quo post plura legata heredem suum fecit ⁊ nominauit Jacobum eius filium cui si decederet in pupillari etate aut postea quandocunqz absqz liberis substituit dictum Bartholomeum eius fratrem. Ordinans ꝙ si dicti filius ⁊ frater decederent absqz liberis legitimis ꝙ.d.casu p fideicommissum medietatem omnium bonorum suorum perueniret ad Michaelem boschi nepotem suuz ⁊ ad Bernardam filiam suam alia medietas ipsorum bonorum. Ex post decessit dictus Jacobus filius in pupillari etate. Et postmodū pro nunc dictus Bartholomeus absqz liberis condito prius testō in quo Guilielminā eius vxorem sibi heredem instituit:⁊ qui p plures annos bona dicti bernardi virtute dicte substitutiōis possedit. ¶ Nūc vero veniūt ipsi Michael ⁊ Bernarda requirētes se poni in possessionem hereditatis ⁊ bonorū dicti Bernardi primo defuncti adhuc pro indiuiso cum bonis dicti Bartholomei existentium. Dicta autē Guilielmina relicta ⁊ heres dicti Bartholomei vltimo defuncti dicit se debere retinere medietatem dicte hereditatis ⁊ bonorū dicti Bernardi quondā:videlicet vnā quartā q ptinebat ipsi Bartholomeo iure institutiōis ⁊ aliā quartā pro trebellia.pro restitutiōe fienda dictis Michaeli ⁊ Bernarde. Dicit etiam ipsa Guilielmina ꝙ dictus Bernardus dū agebat in humanis i matrimonio collocauit dictā Bernardā filiam suam ⁊ cōstituit sibi dotem q de bonis cōibus dictoruz ambo⁊ fratrū fuit exoluta. Etiā dicit ꝙ ipse Bernardus veniens ad mortē testauit ⁊ plura legata fecit que post eius mortem per dictū Bartholomeuz ⁊ ex dictis bonis cōibus exoluta fuerunt:et etiam funeralia sua ac dicti Jacobi filij sui. De quibus petit sibi reddi partem mediā dicto rū solutoꝝ aut de bonis ad partē ipsoruz Michaelis ⁊ bernar de peruenientibus ex causa predicta vsqz ad valorem dicte partis medie assignate. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.cclxix.

1 ¶ Sicut pupillus post pupillarē etatem non potest grauari in legitima:ita nec eius substitutus si ⁊ ipse post pupillarē etatem filij decedat:⁊ ideo

Si substitutus pupillo decedat post pup.etatē filij.l.pupilli:si fit rogatus p fideicōmissarium alteri restituere:heres substituti detrahit duas partes.legitimam:scilicet pupilli:⁊ quartā trebellianicam.

2 Itē pōt detrahere ea q soluta sunt pro dote per primum testatorem de bonis substituti:vt in casu.h.consilij:⁊ sic de alijs legatis solutis per substitutum datū pupillo:nō tn̄ deducit expēsas factas pro funere pupilli.

1 In christi nomine amē.

¶ †Dico ꝙ ista Guilielmina vxor ⁊ heres bartholomei vltimo defuncti potest primo ex psona dicti bartholomei detrahere de ista hereditate legitimam q debebat Jacobo filio testatoris cui dictus Bartholomeus successit ex pupillari substitutiōe. Et hoc p talē rōnez. Nam ipse bartholomeus papillariter substitutus nō potuit in plus grauari p illā substitutionē fideicōmissariam. Si decederet sine liberis ⁊c.ꝙ potuerit grauari ipse filius pupillus:si tn̄ decessit dictus Bartholomeus post pupillarez etatē filij:id est dicere qđ si eo tpe quo decessit filius si viuere excessisset pupillarem etatez.vt.ff.de le.j.l.qđ fideicōmissum.⁊ ibi per Dyn. Sed ipsius filius per fideicōmissum non potuisset grauari in legitima.vt plene no.per Cy.C.de inoff.testa.l.ex tribus.quia legitima tanꝙ es alienum ⁊ propium patrimonium filij non cadit in fideicōmissum.ff.de vul.⁊ pup.l.coheredi.§.cum filie.de adop.l.si arrogator.§.sed an impuberi.de leg.ij.cum patronus.de inoffi.testa.l.papi.§.si quis impubes.C.eo.tit.quoniā in prioribus.ff.ad.l.fal.l.patrēfamilias.in prin.immo reijcit tale onus ipso iure ⁊ remanet legitima pura:vt no.ff.de here.insti.l.suus quoqz.in prin.C.de insti.⁊ sub.l.si pater.per glo.adueniente tn̄ conditione fideicommissa.substitutionis de residuo detrahitur quarta trebellianica.iuxta no.ff.de inoff.testa.l.papi.§.meminisse.per glo.⁊.C.ad legem fal.l.ꝙꝙ.⁊ in c.raynutius.⁊.c.raynaldus.de testa.que omnia cum locum haberent in persona filij si conditio substitutionis fideicommissi aduenisset:locū etiā habent in persona substituti pupillaris ⁊ etiam Guilielmine eius heredis:vt.d.l.qđ fideicommissum.⁊.l.si fundum.§.fin.de leg.j.⁊.ff.de leg.iij.l.heredem. ¶ Ex quibus sequitur ꝙ dicta Guilielmina de dicta hereditate potest detrahere dimidiā:secus si bartholomeus decessisset ifra pupillarē etatem filij. Nam tunc legitima filij caderet in fideicōmissum:⁊ sic non posset detrahere nisi vnā quartam trbellianicam:vt plene no.per Cy.in d.l.ex tribus.C.de inoff.testa.

2 ¶ †Secundo dico ꝙ si bernardus dotauit filiam de bonis communibus cū Bartholomeo potest similiter detrahere portionē que ꝯtingeret Bartholomeo rōne societatis.nam socius nō
a potest dotare filiam suam de bonis cōmunibus[a] nisi sit actū expresse.ff.pro so.l.si socius.p filia.vnde dictus Bernardus erat obligatus bartholomeo pro quātitate que ipsi Bartholomeo cōtingebat actione pro socio:⁊ per cōsequens Jacobus eius filius:q̄ qđē actio lz fuerit extincta adeūdo hereditatez dicti Jacobi ex pupillari substitutione:tn̄cū hereditas venit ad casum restitutionis pōt illud qđ debebatur deduci tanꝙ es alienū.ff.ad treb.l.debitor.§.fi.⁊ no.e.l.in fi.prin.p Bar.⁊.ff.de sol.l.stichum.§.aliqn̄.facit.l.a filia.post prin.ad trebel.⁊ de cōdi.inde bi.l.si is q hereditatē.⁊ de inoffi.testa.l.eum qui.§.fi.

¶ Tertius si dictus Bartholomeus soluit aliqua legata de ppria pecunia quorū legatorū onus pertinebat ad filium testatoris similiter pōt deduci:qꝛ dictus filius testōris erat obligat⁹ p illa pecunia dicto Bartholomeo actione negotioꝝ gestorum.ff.de neg.gest.l.q vtiliter.§.fi.que actio licet fuerit cōfusa p aditione tn̄ hz locū retētio:vt.s̄.proxi.dictum est.

Et idē dico de pecunia quā exposuit pro funere testōris nā ad illam habebat obligatum pupillum tanꝙ heredem eius.ff.de relig.⁊ sumpti.fune.l.at si quis.§.j.eadem sunt dicenda que in superioribus.pro eo vero qđ exposuit in funere ipsi⁹ pupilli nullam hz retentionem:qꝛ cum Bartholomeus esset heres pupilli ex pupillari substitutione ptinebat ad ipsum onus funeris:vt d.l.at si qs.§.fi.de re.⁊ sump.fune.tn̄ non potest ab alio repetere qđ sibi incumbebat. Laus deo.

¶ Consilium.cclxx.

1 ¶ Heres tutoris tenetur reddere rōnem administrate tutele:⁊ si petat aliqđ ab eo cui erat rō reddēda ante:⁊ qn̄ possit opponi cōpensatio de administratis ꝯtra heredē tutoris petentem.

2 Stante statuto ꝙ filia dotata nō succedat ab intestato an possit fieri pactū ꝙ dos reuertat̄ ad dotantem vel eius heredes ita vt preiudicet̄ legitime ipsius filie dotate.

3 Mater que non petijt tutorē infra annum an semper priuet̄ successione filiorum:⁊ quid si ipsa administraret nō decreta sibi ad ministratione tutele.

In christi nomine amen.

¶ Iste qui formauit casum omisit aliq̄ substātialia declarare:⁊ aliqua superflue posuit:⁊ ideo nō possum determinare. Respondetur tamen ƀm illa que possum pcipere.

¶ Ista Alasecunda petit a Banseta ex psona matris sue duo. Alasecūda primo petit dotem dicte matris sue quā dicit esse i bonis dicte Bāsete ⁊ ad quam pater dicte Bāsete restituendū tenebatur cū ad eum peruenerint omnia bona Alberti primi defuncti filiorum ⁊ nepotum. Scđo petijt portionez heredi.de bonis Blaccacij ⁊ duarum sororum quibus dicta mater successit vna cum Alberto patre dicte Bāsete. Quo ad primaz petitionem Banseta videtur se defendere vigore duplicis compensationis. ⁊ primo:qꝛ dicta mater per.xv.ānos.administrauit bona patris sui Alberti de q̄bus nō reddidit cōputū.vn̄ cum esset obligata ex dicta administratiōe:⁊ ꝯn̄s alascđa ei⁹ heres petijt dotē cū dicto debito cōpēsari. Querit̄ ergo hic de duobus.

1 ¶ †Primo postꝙ probat̄ dicta mater administrasse p dictū tēpus ⁊ rōne nō reddidit.vtrū Alascđa eius heres teneat̄ rōnem reddere. Et ad hoc r̄ndeo ꝙ sic.vt.C.de neg.ge.l.curatoris.⁊.l.curatorem.ff.de fideius.tutorū.l.j.⁊.l.fi.⁊.C.de heredibus tutorum.per totum.tenetur aūt de dolo ⁊ lata culpa dicte matris ⁊ de eo qđ ad dictam Alasecūdā puenit de dicta administratiōe.vt dictis iuribus habetnr.

¶ Secundo queritur vtrū de hoc debito rōne administrationis qđ adhuc nō est liquidatum:qꝛ non sunt reddita computa
b possit opponi cōpensatio[b] per Bansetā. Respondeo super hoc debet iudex considerare vtrū debitum dicte dotis que petitur p Alasecundā sit liquidum per cōfessionem tantum Bāsete. Nā tunc expectabitur ꝙ debitum administrationis liquidetur ⁊ sic fiet cōpensatio. ar.ff.de iureiur.l.eum q.an per instrumentum vel alio modo:⁊ tunc si pōt de proximo liquidari. idem ar.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.si quis autem:al's autez de liquido ad non liquidum qđ non pōt de proximo liquidari non admittitur compensatio.vt.ff.de cōpen.l.fi.⁊ ibi no.per doc.

¶ Secūdo allegat compensationem in alio. Nam dicit ꝙ dos Cōstantie filie Alberti primi defuncti vigore pacti appositi in dotis cōstitutione debeat redire ad heredes dicti Alberti si Cōstātia decederet sine liberis que ꝯditio euenit.vnde cum Albertus pater dicte Bāsete fuerit heres dicti primi Alberti ⁊ p ꝯn̄s ipsa Bāseta:vt.C.de heredi.insti.l.fi.⁊.ff.de vulg.et pupil.l.paterfamil'.primis tabulis.ergo debet ad eam redire.cuz ergo

a ¶ Cōib⁹. Vide.d.bar.sozi.in consi.ccxiij.icip.in psenti.ver.circa aliam dubitatioiē.i.ij.parte.⁊.d.pet.phi.cor.in cōsi.lij.incip.quāuis.p totuz.in.iij.parte.⁊.d.Alex.de imo.in ꝯsil.ciij.in.i.⁊.ij.col.in.iiij.parte.⁊ in cōsi.lxxxvij.p totū.in.iij.parte.cū subscriptionib⁹ ꝙplurimorum doc.

b ¶ Cōpēsatio. Adde tn̄ ꝙ vbi cōpensatio locuz nō hz ex retētiōe suppleri pōt. vt p.d.pe.phi.cor.in cōsi.lxi.incip.visa.i lra.M.ad fin.ver.in tertia parte.⁊ ad id qđ hic dicit Paul.adde.d.Mari.sozi.in ꝯsi.xxix.incip.visis.⁊ sic accedit ad hec regula.

Alasecũda sit heres mariti dicte Constantie q ad dictã dotẽ restituendã tenebaẗ: ergo ⁊ ipsa teneẗ: ⁊ ideo dꝫ vna dos cuꝫ alia compẽsari. Queriẗ qd iuris. Rñdeo ꝙ dicta Alasecũda fuit heres primi Alberti vna cũ fratribus ⁊ sororibus suis sicut Albertus ex cuius persona venit Bãseta in stirpem ex ꝑsona guilielmi patris eoꝝ: ⁊ ideo pro illa parte ꝑ qua succedit dꝫ ad ipsam ꝑdicta dos redire: neqꝫ põt pro illa pte opponi cõpensatio. ad hoc. ff. de le. j. ab oĩbus. §. si a titio. ꝑ alijs vero portiõibus que tãgerent dictã Bãsetã ex ꝑsona patris sui cõsiderãda sunt que statim dixi. s. vtrũ ambo debita sint liqda vel nõ: ⁊ vtrum ambo sint debita pecuniaria vel altera cõsistat in spẽ: quia tunc nõ ad mitteret cõpensatio. ff. de pig. act. l. si cõuenerit. ⁊ hoc si dos dicte Cõstãtie est apud Alasecũdam. si vero sit apud Bansetam qđ in puncto mihi trãsmisso non declaraẗ: sed vtrũqꝫ innuitur. tunc potest dicta Alasecũda petere partẽ sibi cõtingentẽ tanꝙ vni ex heredibus ꝑsupposito ꝙ ordinatio facta per Cõstantiaꝫ de dicta dote non valeat: sed an valeat vel nõ oporteret videre verba instrumenti in quo fuit dos cõstituta ⁊ illam ordinationem: ⁊ vtrum dicta cõstantia dictã dotẽ habuerit de bonis paternis causatam ꝙ sufficiat ad sententiam vel non.

2 † Nam in qbusdã locis sunt statuta vel cõsuetudines ꝙ filia dotata nõ succedat ab intestato: ⁊ si ita esset in casu nostro pactũ appositum in ipsa dotis cõstitutione ꝙ si decederet constantia sine liberis rediret dos ad heredem dotantis saltim vsqꝫ ad legitimam nõ potuisset ꝑiudicare constantie nisi consensisset. C. de inoffi. test. l. quoniã in prioribus. q̃ omnia fuerũt omissa in cã narratiõis.

3 ❡ † Scđo petit Alasecũda portioneꝫ q̃ cõtingebat matri eius in bonis fratris ⁊ sororũ Alberti quibus successit vna cũ Alberto: econtra dicitur ꝙ dicta mater fuerat priuata[a] dicte successionis: qꝛ nõ petierat illis liberis tutorem infra annũ sup hoc fuisset declarãdum vtrũ dicti filij decesserint impeberes vel puberes. Nã primo casu esset ꝑuata: scđo nõ: vt. ff. ad tertul'. l. mfes. Itẽ fuisset declarãdum vtrũ dicta mater lꝫ tutores nõ petierit administrauerit bona Alberti etiam si nõ fuerit decreta tutrix. Nã tũc tenent qdã ꝙ priuareẗ: vt no. ff. q perãt tutores. l. credendum. Sed cõtrariuꝫ est verius. ff. ad tertul'. l. ij. §. si mater. v. ꝙ si pater. ⁊ ibi no. i gl. nõ eni sufficit administrare nisi legitime administraret: qꝛ ꝑ talẽ simplicẽ administrationẽ nõ ita cõsuliẗ pupillo cũ non possit actiones mouere: ⁊ alia exercere q̃ posset si esset decreta tutrix. vt. ff. de nego. gest. l. q̃ aliena. §. ꝙꝙ. Super eo vero qđ q̃ritur vtrum mater dicte Alasecũde potuerit istud vltimum testm̃ facere cũ primum fecisset ⁊ iurasset ipsum nõ mutare. certũ est ꝙ sic etiã nõ obstãte iuramẽto: vt no. plene ꝑ Bar. ff. de leg. iij. si qs in prin. testi. ⁊ ꝑ Inno. de ꝑbẽ. c. dilecto. xiij. q. ij. c. vltima volũtas. ⁊ ita disputando tenuit Ioã. an. ❡ Item cum queriẗ vtrum donatio facta per illas mẽsales in Albertuꝫ ⁊ eius heredes masculos sit finita: qꝛ decessit albertus sine heredibus masculis. Rñ. non: quia semel sumpsit effectum in ꝑsona alberti. ar. ff. ad treb. l. ex facto. §. si qs autẽ. ⁊ C. de insti. ⁊ sub. l. heredem. facit. de le. iij. l. eum pater. §. quindecim. si igitur ꝑdicta non sufficiunt mutatur casus magis per extensum ⁊ magis clarus cum omnibus monumentis. Laus deo.

Additio.

a ❡ Fuerat priuata. Adde lud. Ro. sing. 219. incipi. tu habes ꝙ maẗ. vbi an mater priuetur tutela filioꝝ ꝑhendo secũdas nuptias ꝑ vba de ꝑsenti: lꝫ non traducaẗ. Et qbus casib⁹ nõ priueẗ successione filij si nõ petat tutorẽ. vide eũdem Ro. sing. 104. incipi. scđo q̃ro si mẗ. D. F.

b ❡ Vel q̃ttuor. Adde do. bart. soꝛi. in ꝯsi. clxxj. incip. diu. v. con firmaẗ nam. i. ij. parte.

c ❡ Recurritur. Vide. d. pe. phi. soꝛ. i ꝯsi. xxviij. incipi. al's. ꝑ totuꝫ. in. j. parte.

❡ Consilium. ccclxxj.

1 ❡ Ad probãdã instrĩ falsitatẽ tres saltez testes reqrunẗ q deponant sensu corporeo nõ aũt intellectus iudicio.

2 Duo testes ꝑbant tenorẽ instrumẽti qñ nõ producitur aliquod instrumẽtũ: secus qñ ꝑduciẗ ⁊ testes dicũt aliud instrumentum esse alterius tenoris: nã stãdũ est ꝑducto: ⁊ an copie credaẗ si discordat cũ originali: qꝛ ꝑbatio redarguẽs de falso debet esse potentior ea de qua in contrarium opponitur.

3 Si testis dicat se audiuisse ea q̃ deponit ab omnibus: ⁊ notari⁹ scribat a pluribus an ꝑpterea sit falsarius: ⁊ an notarius possit adiuuare dicta partium addendo aliqua verba.

4 Si testis deponat per verbum scio: qꝛ pñs. ⁊ notarius scribat ⁊ addat prout credit an ꝑ hoc dicatur imutasse veritatem vt puniatur de falso.

5 Dubitans parum discrepat a negante.

Ratio sanguinis ꝑualet dolo ⁊ ideo excusatur notarius qui voluit parcere honori paterno etiã si al's de dolo posset puniri: qꝛ potius rõne sanguinis ꝙ dolo fecisse iudicandus est.

Falsum non cõmittitur sine dolo.

In christi nomine amen.

❡ Premittendum est ad euidentiam dicendoruꝫ ꝙ hic agitur de falsitate huius dispositiõis secrete que dicitur in aliquibus verbis mutata: vt in verbo omnibus: loco cuius dicitur positum pluribus. Quedam vero dicuntur addita vt verba illa prout credit ⁊c. Si igitur falsitas huius probatur tunc notarius venit puniendus non aliter: ⁊ in hoc stat substantia huius facti. Modo dico falsitatem huius scripture non esse probatam: ⁊ per cõsequens notarium non puniendum. ⁊ hoc ꝑbo multipliciter. Primo ex defectu numeri testiuꝫ. Scđo ex defectu depositionis eorũdem. Tertio ex ipsa falsi proprietate et natura. Quarto ex proposito ⁊ inteutione notarij scribentis.

1 ❡ † Circa primũ sciendũ ꝙ lꝫ hic plures testes sint recepti: duo tamen tantum videntur appropinquare ad probationẽ falsi: vꝫ Andreas fabri. ⁊ Bouitus graisse. Isti enim tantum deponũt se vidisse originalem informationeꝫ in qua non erant ista verba que sunt in ista que asseritur originalis. Alij vero testes de illa nil dicunt. Sed tantum ꝙ eis videtur ꝙ illa verba vt crediẗ nõ cõcordant cum suis depositionibus vbi redditur ratio ꝙ ꝑsens fuit ⁊c. Et sic testificantur de eo qđ ꝑcipitur iudicio intellectus non sensu corporeo. vnde potius videntur iudices ꝙ testes. Et ideo non est eis credendum. vt ple. no. Inno. de testi. cũ causaꝫ. Nihil enim mali dicunt notarium fecisse sed illa verba nõ bene sonare. hoc autem potuit esse ex defectu illius testis deponentis qui ⁊ si varia deponat notarius tamen scribere debet nec ꝑ hoc dicitur falsarius: immo falsarius potius diceretur si ommitterent. facit quod no. Inno. de proba. quoniam contra falsam. dicunt etiam illud folium in qua dicta informatio scripta est non esse de eodem papiro cum sequentibus nec de eodem signo. Sꝫ hoc non probat falsitatem notarij: quia ipsam non cõcludit necessario. ff. ne quis eũ qui in ius voca. est vi. exi. l. pe. §. docere. C. vnde cog. l. non hoc. ❡ Patet duos tantuꝫ testes appropinquare ad probationem falsi. Sed certe duo testes non sufficiũt ad reprobandum scripturam notarij de falso: sed requiruntur

b tres vel quattuor[b]: vt ple. no. C. de fide instr. l. in exercendis. de cõtraben. stipu. magnam. de fide instru. c. cum Ioãnes. Et si qs bene inspiceret ista leuis ratio sufficeret pro absolutiõe dicti notarij: quia nisi scriptura de falso redarguatur non potest notari⁹ dici falsarius. Et hoc est clarum sed altiora petamus.

2 ❡ † Et dico scđo hic deficere probationem falsi ꝑpter defectum depositionum: qꝛ hi duo testes non probant qđ intenditur. dicitur em̃ notariũ verba depositionis mutasse ⁊ addidisse que non erant in originali secreta quã isti testantur se vidisse. Sed nunc non apparet nisi copia eius. hoc autem directo probareñ duobus modis. primo si deponerent testes se vidisse notarium hoc facientem. secundo si produceretur illa quã isti asserunt originalem ⁊ facta comparatiõe ⁊ ambabus inspectis iudici de hoc cõstaret. Sed neutro ipsorum modorũ fit hic probatio. Sed quia non producitur prima: sed isti asserunt se vidisse tenorem. Sed cum ista constet illa vero non appareat huic standum est ⁊ credendum istam esse veram ⁊ originalem depositionem ⁊ nullam aliam fuisse nisi exhibeatur: vt. C. de proba. l. precibus. potissime cum iste notarius attestetur cui credendum est. C. de falsis. l. si quis decurio. Nam tenor scripturarum non probatur nisi per ipsarum inspectionem. de priui. c. porro. ff. de fide. l. fideiussores magistratuum. §. pro aurelio. nisi enim inspectis cognitisqꝫ verbis scripture iudex de ipsa deliberare non potest. ff. de transa. l. de his. cum igitur ista tantuꝫ appareat credere debet iudex istã esse veram ⁊ vnicam nisi alia sibi ostendatur. non enim debet iudex nisi eo qđ coram se producitur dare fidem. ff. de offi. ꝑsi. l. illicitas. §. veritas. ⁊ ibi no. nec sufficit parti dicere habeo istrumentum nisi illud exhibeat. ff. de eden. l. argentarius. §. cuꝫ autem. ❡ Sed si dicetur isti duo testes deponunt de tenore illius. Item illius extat copia ⁊ testes cum copia concordant ꝙ verba sunt in aliquo mutata: in aliquo addita. perinde ergo est ac si ipsa originalis producetur. C. de proba. l. si de possessiõe. ⁊ ibi no. de testi. l. testium. §. si. de priuile. cum olim. Sed hec non obstãt immo nec copie nec testibus credendum est in preiudicium hui⁹ que apparet nisi illa originalis ostendatur. C. de edẽ. auẗ. si qs in aliquo. sunt enim tam copia ꝙ testes in hoc casu exemplũ cũ de alia scriptura mentionem faciant: hec autem scriptura que apparet asseritur per notarium cui credendum est in hoc esse originalis. Sed originale per exemplum nõ potest de falso redargui: sed potius econtra. Nam quotiens de veritate exempli du

c bitatur ad originale recurritur[c] ⁊ illi staẗ. ff. de lega. ij. l. gaius. per Barto. vbi dicit stari ꝑtbocollo vel imbreuiature cuꝫ de instrumẽto publico dubitatur: quia originalior est: esset enim per ꝙ absurdum per copiam vel exemplum principale redargui. ar. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. ex pupillari. ❡ Preterea cum de hac cõstet de illa non ꝑsumendum est illam aut esse eiusdem tenoris aut si est diuersi ꝙ non fuerit scripta manu eiusdẽ notarij: ne al's ꝑsumendo dicamus notarium deliquisse in suo officio qđ iura non presumunt. extra de prescrip. ad audientiam. de app. cũ parati. de renunti. in presentia. ff. de proba. ab ea parte. sed licet isti testes probent illam fuisse alterius tenoris ꝙ sit ista: non tamen probant illam esse de manu istius notarij. Nam istud nõ potest probari nisi per comparationem litterarum potissime cum de falsitate queritur. C. de proba. l. cõparationes. hec autem cõpa ratio fit

paratio fit ambabus scripturis exhibitis coraꝫ iudice ⁊ illo au-
toritatem interponente: ceterum solis testibus in comparatio-
ne non creditur: vt.d.l.probatur. cum scriptura melius oculo ꝑ-
cipiatur ꝙ̃ mente.ff.de his que in testa.delen.l.j. Et ideo lex in
talibus iubet reꝫ oculis subijci nec aliter iudex determinare po-
test.ff.finium regũ.l.si in ruptione.§.ad officiũ.sed illa scriptu-
ra de qua isti testes deponunt nec exhibita est nec exhibet̃ ad cõ-
parationem faciendã. Et ideo iudex estimare dꝫ ꝙ nõ fuerit de
manu istius notarij: qꝛ nõ dꝫ in via iudicij estimare notariũ de-
linquere nisi sibi cõstet ꝑ modũ a iure dispositum. ¶ Preterea
cum scriptura de falso accusatur in iudicio exhibẽda est: al's enĩ
redargui non potest. C.de fide instru.l.fi.si hoc est in illa que re-
darguitur forte esse debet in illa ꝑ quã redarguit̃: quia debet eẽ
maioris potẽtie sicut probatio reprobans instrumentũ potẽtior
esse debet: vt no. C.de fide instru.ĩ exercẽdis.extra.c.cũ Joãnes.
Sꝫ potẽtior ẽ ꝓbatio scripture exhibite ꝙ̃ scripture nõ exhibite
cum illa fiat per illum sensum corporis qui sibi adaptat̃.s.ꝑ vi-
sum: alia fiat ꝑ illũ q sibi nõ adaptat̃.s.ꝑ ĩtellectũ: vt.d.l.j.§.j.ff.
de his q̃ in te.delẽ. Sed potẽtior est illa probatio que fit per sen-
sum sibi appropriatũ ꝙ̃ illa q̃ fit ꝑ sensum extraneum. vnde in ꝓ-
batione dulciũ potẽtior est illa q̃ fit ꝑ gustum ꝙ̃ illa que fit per
odoratũ vel visum: vt no. Inno.extra de testi.cũ cãm. Ex qbus
cõcluditur ꝙ huic informationi exhibite ⁊ quã notarius dicit
esse originalẽ ⁊ vnicã tanꝙ̃ plenius ⁊ magis proprie approba-
re potius credendũ ẽ ꝙ̃ scripture q̃ nõ exhibet̃ quã isti testes di-
cunt fuisse alterius tenoris. Ex his pꝫ respõsio ad.c.cum olim.
de priuileg.⁊.C.de proba.si de possessione.vbi creditur testibus
a de tenore scriptureᵃ deponentibus. Nam illud verum cum alia
non apparet scriptura ꝯ̃ria depositioni: tunc enim ideo credit̃
ne veritas angustia probationum occultetur. C.de iure fisci.l.
facultas.ff.de rei ven.l.si in rem.⁊ ibi no.nec tenditur ibi vel se-
quitur ad aliquid odiosum. Sed ex specialitate quadam ne ve-
ritas occultetur cum non sit directa probatio sicut nec de audi-
tu auditus.ff.de proba.si arbiter.de aqua plu.arc.l.ij.§.ideꝫ la-
beo.⁊.d.aut̃.si quis in aliquo.C.de eden. Sed in casu nostro ap-
paret alia scriptura alterius tenoris ꝙ̃ illa de cuius tenore te-
stes deponunt. vnde testibus non est credendum cum ipsorum ꝓ-
batio sit de iure speciali vt dixi. Sed probatio istius est de iure
communi: quia per exhibitionem ius autem speciale cedit iuri
cõmuni.ff.de testa.mili.l.eius militis.§.militia. de mino.l.in
cause. Item quia sequeretur absurdum ꝙ impotentior proba-
tio tolleret potentiorem. Item quia tenditur ad rem odiosam:
scilicet ad probationem falsitatis. vnde dico illa iura non ha-
bere locum hoc casu. Et confirmantur predicta: quia cum nota-
rius dicat hanc esse veram informationem ⁊ depositionem nec
aliter deposuisse testem istum ꝙ̃ scriptum sit: hi autem testes di-
cant aliter fuisse primo depositum ⁊ aliter scriptum: prima vice
ꝙ̃ nunc reperiatur credendum est notario non testibus. Nam et
si testes omnes recepti dicant notarium aliter scripsisse ꝙ̃ depo-
b suerunt credendum tamen est notario propter fidem officijᵇ. vt
extra de prescrip.ad audientiam.arg.de ap.cum parati.⁊.ff.de
rebus eorum.l.mag.puto.⁊ not. in Specu. de instru.edi.§.re-
stat.ver.quid si dum.si ergo dictum tabellionis ꝑ̃ponderat di-
cto testium subscript.receptorum qui de facto ⁊ dicto suo certi
esse debent fortius preponderare debet dicto aliorum extraneo-
rum qui tantum de relatu testantur. Item posito ꝙ crederetur
testibus in hoc casu: tamen cum de falso queritur non creditur
nec testibus contra notarium nec econtra. vnde dicit Spe. ꝙ si
testis accusatur de falso ⁊ ipse dicit aliter sumptum eius dictuꝫ
ꝙ̃ dixerit: notarius vero neget ꝙ in q̃stione falsi nulli aduersus
alterum creditur cum debeant esse probationes luce clariores:
⁊ ideo nullus punitur. ⁊ in hoc dicit cõcordasse omnes doctores
bononienses in sua examinatione priuata. Ex cuius dictis vi-
detur hec qđ determinata. hoc ponit ipse in.d.§.restat.vẽsi.qd si
vnus.de inst.edi. Concludo igitur ex omnibus ꝙ cum alia ĩfor-
matio ꝙ̃ ista nõ appareat ⁊ hec dicat̃ eẽ vera vnica ⁊ originalis
licet ꝯ̃rium deponãt testes etiam si in hoc cõcurreret ipse pater
examinatus falsum tñ nõ est probatum. Et hoc de secũdo.
¶ Tertio dixi hunc notarium defendi ex ipsius falsi natura ⁊
3 qualitate. Nam falsum dicitur mutatio veritatis. vt in aut̃.de
fide instr.circa prin.† Sed posito ꝙ iste notarius illa verba mu-
tauerit vel addiderit non tñ mutauit veritatẽ sed exposuit. Et
primo in eo qđ dꝛ mutare verbum oibus sciendũ est ꝙ verba te-
stis sunt interpretanda ita vt non sint captiosa nec sapiant con-
trarietatẽ vel ĩpossibilitatẽ: sed benigne ⁊ ꝫm cõmunem vsuꝫ lo-
quẽdi.de testi.cũ tu.no. Inno.de rescrip.causam q̃.de testi.cum
clamor. Sed posito ꝙ testis dixisset se audiuisse ab oibus intel-
ligi tñ deberet.i.a pluribus.tñ qꝛ si aliter intelligeret̃ esset inter-
ꝑ̃tatio captiosa ipsi testi: qꝛ nõ potuit audire a minoribus infan-
tibus vel pupillis ⁊ sic testis esset mendax necessario. tum quia
hoc requirit subiecta materia cum sumus in probanda fama in
qua sufficit deponere de auditu plurium. ⁊ verba ꝫm subiectaꝫ
materiam exaudienda sunt.ff.loca.l.si vno.in prin.de iureiurã.
sed ⁊ si possessori.§.ꝙ si rerum. tum etiam quia sic se habet com-
munis vsus loquẽdi vt dicatur quis ab omnibus audiuisse qđ
a pluribus audiuit q vsus loquẽdi attẽdi debet etiã in dictis te-
stiũ.ff.de le.iij.l.liberoꝝ.§.qđ tamẽ cassius.⁊ not. Inno.in.d.c.
cũ clamor.de testi.ad fi.nec est ista interpretatio oĩno extranea.
Nam ⁊ ab oibus fieri vel dici videtur qđ a pluribus fit vel dꝛ.ff.
ad muni.l.qđ maior.de pac.iurisgentium.§.si.⁊.l.maiorẽ. Itẽ
⁊ verba generalia recipiũt restrictionem ne incidamus in incõ-
ueniens.ff.de muneri.⁊ hono.l.vt gradatim.§.⁊ si lege.de ser-
ui.l.si cui simplici.no.C.de sac.sanc.eccl.l.j.cum ergo non sit ex-
tranea non est abhorrenda.ff.de heredi.insti.l.talem.§.fin. Si
ergo notarius loco illius dictionis ab omnibus posuit a pluri-
bus nõ mutauit veritatẽ immo exposuit illud verbũ. Nam ⁊ ita
exponendũ erat etiam si notarius tacuisset vt dixi. Et licet hoc
non ꝑtineret ad notariũ q debet sempꝫ verba ponere prout dicũ-
tur: sed ꝑtineret ad iudicẽ nõ tñ si fecisset falsum cõmisit: qꝛ veri-
tatem nõ mutauit. Nẽpe tabellioni permissum est non mutata
substãtia verba ampliare addere ⁊ mutare ⁊ omnia ponere que
ad rẽ de qua agitur vtilia sunt. verba sunt Spe.in ti.de instru.
edi.§.instrumentum.ergo pu.sub.§.postremo.versi.item oppo-
nitur ꝙ res aliter.ibi.hoc aũt puto ⁊c.cuius verba satisfaciunt
pro excusatione istius notarij.erat enim vtile testimonio ꝙ lo-
co dictionis oĩbus poneret̃ pluribus ne reddatur testimonium
inutile ⁊ testis de mendacio redarguat̃: ⁊ sic videtur notario li-
cuisse hoc facere vt dictũ est. Ad ꝑ̃dicta facit: quia verba nota-
rij debent intelligi ꝫm iuris dispositionem. vt notat Barto.ff.
4 de testamen.tute.l.ꝙ si nepotes. ¶ † Sed videamus nunc de
verbis illis vt credit ⁊ prout credit. Et certe dico ꝙ licet dubi-
tationem in se sapiant non tamen discrepant nec sunt extranea
a fine depositionis vbi redditur ratio de visu ⁊ de presentia. Nã
etiam de facto ⁊ proprio ⁊ de eo qđ semel sciui vel in quo ꝑ̃sens
fui: non solum dubitare: sed penitus obliuisci possuꝫ: aut longi-
tudine temporis.ff.de acquiren.posses.l.peregre.in princi.per
Dyn.in dicta regula presumitur.lib.vj.aut intricatione nego-
tij.ff.de pecul.l.summa.argumen.ff.de pac.emptio.§.lucius.de
confes.l.cum fideicom.aut memorie labilitate.ff.de libe.lega.l.
fi.circa fin.princi.vbi hoc probatur.⁊ quod not. Barto.ff.de le-
ga.j.l.si res obligata.sic econtra potest quis se reddere certum
de eo qđ nescit per auditum vel vehementem opinionem.ff.de
testamen.tut.l.si quis ita.§.si quis cum ignoraret.ad fi.⁊ no. ex-
tra de testi.preterea. Cum ergo ista verba se compatiantur non
potest dici notarium commisisse falsum: quia veritatem nõ mu-
tauit nec depositionis substantiaꝫ. Sed dicetur immo: quia te-
stis locutus est assertiue dicendo se vidisse ⁊ fuisse presentem: hic
autem addidit verba dubitatiua: ⁊ sic facit testimonium vacil-
lare: qđ non valet: nisi fiat per verba assertiua: non enim testis
respondere debet per verbum credit: sed per verbum est: vt not.
in.l.ij.C.de iura.cal. Sed respondeo hoc faterer si notarius iste
amouisset verba assertiua ⁊ posuisset illa dubitatiua: tunc enim
ex toto mutasset substantiam testimonij: quia faceret ipsum nõ
valere cũ dubitans parum discrepet a negante: vt no. Innocẽ.
de maior.⁊ obe.inter quattuor.ad fi. Sed ex quo illa ṽba asser-
tiua non amouit: dico ꝙ illa verba dubitatiua trahuntur ad as-
sertiua ⁊ sic capiuntur cõsensu affirmatiuo: non negatiuo: sicut
in simili dicimus de verbis cõibus ꝙ si apponuntur iuxta ṽba
directa accipiũtur in sensu directo: ⁊ idem ecõtra si iuxta verba
obliqua: vt no.ff.de vulg.⁊ pupi.l.cẽturio.in.iiij.q. principali.
verba enĩ rõne adiũcti declarant̃ ⁊ determinantur.ff.de leg.iij.
l.vxorem.in prin.⁊.l.q̃situꝫ.§.j.⁊.l.ꝑ̃dijs.potissime per rõnẽ.de
leg.ij.cum pater.§.dulcissim⁹.de lib.leg.aurelius.§.sticho. Nõ
ergo ex illis verbis reddit̃ testimoniũ nullũ: imo pro eodem su-
munt̃. Nam ⁊ puto hoc testimoniũ valere credo titium mutuas-
se.x.seio: quia vidi ⁊ pñs fui. exponit̃ enim illud verbum credo
id est affirmo ꝓpter rõneꝫ q̃ subnectit̃: qꝛ vidi ⁊ tũc. Ex quibus
cõcludit̃ ꝙ cũ notarius iste verba assertina non amouerit: licet
vere probaretur ꝙ apposuerit illa verba vt credit ⁊ prout cre-
dit: cum per ipsa nõ mutet̃ rei substãtia non cõmisit falsum. fue-
rũt autẽ superuacue posita cum sufficerent assertiua: nec mutat
substantiam rei nõ necessaria ṽborum mnltiplicatio.ff.de au-
ro ⁊ arg.leg.l.pediculis.§.sed nõ mutat. ¶ Ad ꝑ̃dicta bene fa-
cit qđ no. Inno.in.c.fraternitatis.de hereti.⁊ Spe. in ti.de in-
stru.edi.§.ostẽso.ver.⁊ no.qđ si.vbi dicũt ꝙ licet ĩ instrumẽto in-
serant̃ aliqua q̃ nõ sint necessaria: si tñ illa nõ erãt suꝑuacanea
non reddit̃ instrumẽtũ falsum. Itẽ qꝛ ex appositiõe istoꝝ ṽboꝝ
nullus dãnificat̃: qꝛ testimoniũ remanet firmũ. vnde nõ dꝫ no-
tarius puniri: vt no.ff.de euic.l.fundum.in fi.per glos.si.in fin.
insti.de act.§.item mixta.⁊ quod no.in.c.super eo.de eo q cog.

a ¶ Scripture. Qualiter aũt testes depõere habeant de veritate scripture seu contẽtoꝝ ĩ ea ex quo ista sunt diuersa: scriptam fuisse: factam: ⁊ scriptam sub ista forma: et fuisse scriptã a tali. vide.d.bar.sozi.in ꝯs.cclxxiiij. inci.pi.in cã.ver.circa primũ.cũ ver.seq.vsqꝫ ad ṽsic circa scđm punctũ.in.ij.parte.

b ¶ Officij. Adde do.bar.sozi.ĩ ꝯsi.xxix.inci.primo aspectu.ver.itẽ notarius.ĩ.ij.parte.

a ¶ Seruatur. S Uide.d.pe.phi. cor.i ɔsil.cccxix. īcip.circa.in lr̃a S,⁊ in ɔsi.j.i,iij. parte,

cõsan.vxo.sue.quid enim offuit conatus ⁊c.ff.qd quisq; iuris. l.j. Et hoc de tertio puncto.

¶ † Postremo dico hunc notariũ defendi ex eius aĩo ⁊ proposito. Nam falsum nõ cõmittit͂ sine dolo.ff.de fal.l.j.in prin.⁊.l. impuberẽ.in prin.⁊ no.per Cy.C.eo.ti.l.nec exemplum.hic autem non fecit dolose qd probo. Nam quotiens aliqua cã subesse potest etiam non iusta excusatur quis a dolo.vt no.gl.ff.si quis ius di.non ob.l.j.in fi.magne glo.⁊ probatur.ff.de excu.tu.l.q testamento. Nam ⁊ actio doli cessat vbi aliud auxilium competit.ff.de resti.in integ.l.diuus.de dolo.l.j.§.ait pretor. Sed hic suberat alia causa:scilicet affectio paterni honoris ⁊ defensionis:non enim dolose fecit:sed pie:nec hoc fecisset in alio extraneo qd in patre fecit.quotiẽs enim ratio sanguinis cum alia ratione cõcurrit ꝑsumit͂ qs habere respectũ principaliter ad cãm sanguinis.ff.de excu.tu.l.tutor.§.q̃ tutoribus.extra de testa.requisisti.facit de libe.lega.aurelius.§.titius testamento.

¶ Ex quibus concluditur ꝙ cum iste non fecerit dolose:sed culpabiliter mitius est agendum cum eo vt non puniatur de falso nec priuet͂ officio. qd est magna capitis et honoris diminutio. ff.de manu.testa.l.testamento centurio. Sed posito ꝙ probaretur hunc mutasse veritatẽ qd nõ probatur quadã extraordinaria mulcta mulctandũ esset ad arbi.iudi.quia ꝑpter culpaʒ nõ punitur quis criminaliter ⁊ ordinarie:sed extraordinare.ff.de penis.l.respiciendum.§.delinquũt.insti.de iniurijs.§.pena.ff.pro soc.nec quicq̃.cum si.ad hoc facit optime.l.eos.ff.de recepta.⁊.l.graccus.C.de adult. Ignoscendum est enim ei qui paterna ductus affectiõe ⁊ pietatis stimulo etiam calũniosam accusationem instituit de iuregen.ff.de bonis liber.qui cũ maior.§.si pa.libertus.ver.si patris.qui bene facit ad hoc de excu.tu. amicissimos.§.lucius.ibi.ɔtra naturalem stimulum ⁊c. ¶ Ex quibus omnibus si bene considerentur luculenta pʒ huius notarij defensio que quideʒ necessaria puto esse de iure. Ego Paulus de castro minimus vtriusq; iuris doctor sub correctione cõsilij sanioris. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Pater ⁊ mater constituerũt filie dotẽ de bonis cõmunibus: ⁊ stipulatus est notarius dotem illã reddi filie vel alteri cui de iure deberet reddi in casum restitutionis.decessit filia in matrimonio relicta quadã filia que postea mortua fuit: pater ⁊ mater repetunt dotem a marito querit͂ an possint.

¶ Consilium.ccclxxij.

1 ☞ Pater dotãdo filiam si stipuletur reddi dotem filie vel simpliciter intelligitur eã stipulari filie vel liberis ipsius: ⁊ ideo nõ reuertitur ad patrem mortua filia cum liberis.

2 Consuetudo locorũ vicinoꝝ seruatur.

Consuetudo ciuitatis vel regni extendit͂ ad loca de nouo creata et eis adiuncta

3 Notarius stipulatus dotẽ reddi ei cui debet de iure reddi: intelligitur etiam stipulatus ei cui debet de consuetudine reddi.

4 Dos data pro omni eo qd filia habere dʒ in bonis patris intelligitur data ꝓ legitima:⁊ ideo mortua filia remanet penes eius filios ⁊ heredes.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Quãtuʒ ad illam partem dotis quã cõstituit mater non est dubiũ ꝙ non venit restituenda postq̃ nõ fuit mater stipulata:sed debet remanere penes heredes filie:quia vt dicitur filie fuisse donata:vt.C.de rei vxo.actione.§.accedit.⁊ no.de dotis promis.l.fi. Quantum vero ad illam partem quã dedit pater dico idẽ. Nam postq̃ patre sciente ⁊ nõ contradicẽte notarius fuit stipulatus reddi filie vr̃ pater sibi donasse: q̃ quidẽ donatio etiã iure veteri põt consistere in ꝑsona filie.vt.ff.fami.herci.l.põpo.philadelphus.⁊ ideo penes heredes filie debet remanere.de hoc est casus legis exꝑssus.ff.so.ma.l.post dotem.ſm lecturaʒ Dy.vbi habetur ꝙ si pater stipulatur nomine filie dotẽ quã dedit vel stipulatur simpliciter quo casu intelligit͂ stipulatus noĩe filie non dʒ sibi restitui dos nisi filia decesserit sine liberis:secus si viuat vel cum liberis decedat:q2 tũc remanet penes liberos.⁊ idẽ est si ipsa filia stipulata esset vel alius noĩe filie sciente ⁊ cõsentiẽte patre:vt ibi no. per Bart.in.iiij.q. Quod autem talis donatio dotis facta filie fami.valeat ⁊ in ea possit habere heredẽ etiã iure veteri habet͂. ff.de iure do.l.inter socerũ.§.cũ inter.vbi est etiam casus de ista qõne ſm intellectum Odofre.⁊ Ja.de bel.in quadam questiõe disputata.facit quod no.in.l.si cum dotem.sol.ma.in prin.⁊.C. de inoffi.dona.l.ij. ¶ Preterea licet stipulatio ista non fuisset interposita tamen idem est:quia ſm generalem consuetudineʒ quam obtinet dos a patre profecta mortua filia iu matrimonio remanet penes maritum propter liberos.vt not.in.l.dos a patre.C.so.ma.etiam posito ꝙ ista consuetudo non probaretur vigere in loco vbi dos constituta:si tamen non probaretur contra

2 rium sufficit ꝙ probetur vigere in alijs locis vicinis:† q2 con

a suetudo locorum vicinoꝝ seruatur[a].extra de censibus.c.sup eo. c.ecclesijs.⁊.c.sopite.de consuetudine.c.cum olim.ff.de legi.l. de quibus.ij.responso.facit.ff.de test.l.iij.§.fin.de offi.proconsul.⁊ legati.l.obseruari.§.etiam.⁊.l.cum aliam.⁊ quod no.per Cy.C.de iure do.in.l.etiã.in additionibus post Ricar.malũ. qui dicunt ꝙ consuetudo Ciuitatis vel regni porrigitur ad loca de nouo creata ⁊ eis adiuncta.ar.de fun.instru.l.seia.§.tyrãne.⁊ de excu.tu.l.non tantum.§.liliensibus.⁊ sic talis consuetu

3 do obtinet prout attestantur glosatores.† notarius stipulãdo reddi illi cui de iure reddi deberet videtur stipulatus reddi liberis:quia illis debet reddi de consuetudine ⁊ sic de iure:quia cõsuetudo facit ius.ff.de legibus.l.de quibus.⁊ insti.de iure naturali.§.ex non scripto.ad hoc quod not.ff.solu.ma.l.gaius.⁊ ibi expresse per Barto.videretur tamen posse dici ꝙ cum talis consuetudo sit contra ius cõmune ⁊ odiosa siue onerosa patri nõ extendatur de loco vicino ad locum in quo nõ probatur esse.arg. de deci.c.tua.⁊.c.cum contingat.de capel.mo.c.ij.de prescrip. c.auditis.xij.di.c.omnia.xi.dist.catholica.⁊ plene per Innocẽ. de offi.archi.c.dilecto.in glos.not.⁊ ſm hoc dicta stipulatio vt reddatur filie vel alteri cui de iure debet reddi itelligi debet:scʒ patri cui de iure preposita cõsuetudine deberet restitui mortua filia:⁊ ita al's consului. sed q2 iura contrarie partis magis strin

4 gunt quicquid al's dixerim teneo quod.s̃. ¶ † Ultimo facit ad predicta:quia dos ista fuit data filie pro omni iure qd deberet habere in bonis paternis ⁊ sic loco legitime. argu.C.de inoffic. testamento.l.sancimus.circa princi.⁊.l.si quando.§.generaliter.⁊.ff.e.l.si non mortis.in princi.qd etiam potest fieri in vita patris vt ipsi filie pleno iure queratur.iuxta tex.ff.ad legem fal. l.cum quo de peculio.§.fi. In his autem que queruntur filijsfa. constat ꝙ ipsi habent heredes ab intestato in aut.de here.ab intestato.§.i.⁊.C.de legi.heredibus.l.lege.xij.tabularum.ab itestato ꝟo prima causa est tam liberoꝝ q̃ parentũ.eo.ti.in aut.in successione.⁊.ff.de inoffic.testa.l.pater filium. ¶ Ex quibus cõcluditur dotem istã nõ debere restitui patri mulieris:sed penes patrem liberorum tanq̃ heredem eorum remanere. Laus deo.

¶ Consilium.ccclxxiij.

1 ☞ Mulier habẽs actionẽ de dote priuilegiatam si ei renuntiat vt aliud habeat non dicitur habere eadem priuilegia in eo que prius habebat in dote.

2 Repudiatio facta ꝑ heredẽ nõ prodest substitutis sub conditione si heres decedat sine liberis:sed heredi heredis repudiantis douec ipse repudians viuit.

In christi nomine amen.

¶ Uxor istius testõris materq; heredis instituti succedit dicto heredi ab intestato decedenti vna cum sorore dicti heredis:vt.C.ad tertul.aut.defuncto. Nec obstat repudiatio facta per eã: quia non repudiauit nisi dotem ⁊ ius qd habebat de presenti:non autem hanc hereditatem que sibi non erat adhuc delata.iuxta illa que plene notantur in.l.qui rome. §.fi.de ver.ob.de le.iij.l.paulo calimacho.§.fi. Item dictaʒ hereditatem adiuit:quia prout mihi dicitur recepit possessionem ⁊ administrationem bonorum.ff.de acqui.here.l.gerit. sequit͂ ergo ꝙ ipsa tenet͂ vxori ipsius heredis ad restitutionem dotis ꝓ

1 portione hereditaria. ¶ † Sed nunc queritur vtrum dicta mater possit petere ꝙ ante omnia deducat͂ tm̃ de bonis ꝙ sufficiat sibi ad alimenta per ipsum retenta ⁊ quãtuʒ renuntiauit ⁊ etiã quinquaginta francos:an vero sit primo soluenda dos vxori istius heredis. Rñdeo hanc vltimam partem puto veriorem ꝙ vxor heredis preferatur in dote sua primo:quia hec mater non facit inuentariũ.vnde posito ꝙ bona non sufficerent:tamen tenet͂ ad integram solutionem dotis.ff.so.ma.l.que dotis. Item posito ꝙ inuentariuʒ fecisset:tñ vxor istius heredis prefertur cũ habeat actionem de dote priuilegiatam.vt pʒ expresse.C.de iure delib.l.fi.§.in computatione.ibi.dum de tempoꝝ tamen prerogatiua ⁊c. Nec obstat si dicatur ꝙ etiam dicta mater habebat actionem de dote que precedebat dotem istius ⁊ sic dʒ sibi preferri:vt.C.qui poti.in pig.ha.l.assiduis.§.exceptis.nam illi actioni renuntiauit ⁊ retinuit sibi alimẽta ⁊ quinquaginta francos: sed huic retentioni non insunt illa priuilegia que erant in actione dotis.vt expresse pʒ.ff.de noua.l.aliam.facit.ff.de mino.l.si iudex recõuento. Concluditur ergo vxorem heredum preferendam esse in recuperatione dotis sue.

2 ¶ † Sup eo vero qd queritur vtrum cõsobrini dicti heredis secũdo loco substituti debeant statim admitti ad substitutionem postq̃ sorores heredis primo loco substitute renuntiauerunt oi iuri earum. Videt͂ ꝙ sic ac si essent mortue.ar.ff.de inoffi.testa.l. qui repudiantis. Contrarium est verum:q2 testator voluit hereditatẽ ad

reditatem ad eos peruenire si ambe sorores decedant sine liberis. qd pz: qr substituit vltimo morienti: vt. ff. de vulga. & pup. l. vel singulis. Non ergo sufficit alteram esse mortuam: vt. C. de impub. & aliis substi. l. pe. ff. e. l. quidam testamento proculum. & qd plene no. ad treb. l. heredes mei. §. cu3 ita. Nec obstat dicta repudiatio: quia illa excludit repudiantes non tamen facit admitti istos cosobrinos anteq purificetur eorum conditio. vnde bona debent esse penes heredem heredis quousq altera soror moriatur sine liberis: vt. ff. de iure fisci. l. statutis. §. cornelio. de leg. ij. l. peto. §. predium. extra de dona. inter virum & vxo. c. nuper. Nam illa repudiatio sororum nõ debet prodesse istis consobrinis sed heredi cui facta est & heredib' suis. ar. ff. de his qbus vt indig. l. post legatum. §. amittere. de colla. bonorum. l. ij. §. si duo. & ff. de litigiosis. l. fi. & qd no. de foro compe. c. si diligenti. in glo. super verbo perdant. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam notarius testamētum suū manu propria scripsit et in eo posuit nomina trium testiu3. Instituit autē i eo quattuor liberos suos. s. Isnardū Jacobū Joannetū & Joannetam: qui ioānetus & ioanneta erant pupilli & in eodem testamēto substituit hoc mō: v3 si ioānetus decesserit in pupillari etate vel post ea qñcūq substituo isnardum iacobum & ioannetam. Item si ioanneta decesserit quandocūq sine liberis substituo sibi ioannetum & suos. Mortuus est pater anteq recitaret testamentum coram testibus. S3 filij post eius morte3 recognouerūt illud eē scriptū manu propria ipsius & etiā mater ipsoru3 pupillorū tutrix. decessit deide Joānetus primo i pupillari etate postea decessit Joāneta similiter in pupillari etate supstitibus aliis duobus fratribus mater ipsa vult venire ad successionem eorū vna cum fratribus supstitibus: queritur an possit.

¶ Consilium. cclxxiiij.

1 Testm̄ scriptū manu patris notarij cū trib' testibus valet inter liberos etia3 si decedat testator anteq recitauerit testamētum ipsis testibus.

2 Sicut v3 testamentum patris imperfectu3 inter liberos sic etiā v3 pupillaris sustitutio in eo facta.

3 Substō pupillaris qualiter excludat matrē in medio existentē.

4 Si substitutio fiat sub hac forma substituo titium & suos: an fratres titij dicantur sui vt succedant vt substituti cum titius mortuus sit ante pupillum cui erat substitutus.

Verba debent intelligi prout adaptari possunt.

In christi nomine amen.

¶ Uisis oibus pūctis mihi traditis & allegatiōibus factis tam i iure q in facto. Reduco oia sub compendio ad tria principalia dubia. ¶ Primū est de valore testamēti paterni. Scdm est de valore substitutionum in eo factarum. Tertium est de ipsarum substitutionum effectu.

1 ¶ † Quātum ad primū qrit vtrū istud testm̄ paternum valeat. videt q nō: qr nō fuit recitatu3 corā testibus & sic nullus pōt de ipso testificari. ff. de le. iij. l. fideicō. §. j. vbi vr̄ casus. de testa. mili. l. diuus. & l. luci'. & ita videt tenere glo. de testa. l. si is q. Ↄ̄riū ē verū: qr hoc testm̄ fuit pfectū quo ad volūtatē testātis q habuit ipsum p pfecto & absoluto cū decesserit post p iteruallū tpis. ar. C. de fi. instr. l. Ↄ̄ctus. nec ob. q nō fuit recitatū corā testibus. Nam hoc nō nocet qñ fit inter liberos: qr nō reqrit solēnitas iuris: s3 sufficit qbuscūq iudiciis probetur volūtas patris. vt. C. fami. her. l. fi. & de testis. hac cōsultissima. §. ex impfecto. facit. l. que3 heredi. de reb. dub. & ita expsse determinat bar. in. d. l. si is q. facit qd idē no. de cōdi. & demō. l. si ita scripsero. In casu autē nostro satis cōstat de volūtate testatoris: qr filij recognouerunt se mel illā scripturā eē de manu ipsius testatoris etiam ipsa mater qd sufficit: vt. ff. depositi. l. publia. §. fi. & qd no. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. p Barto. non ergo d3 audiri mater postq semel recognouit. ar. eorū q no. Inno. de elec. c. p inqsitionē. & C. de non nu. pecu. l. generalr. Illud aūt Ↄ̄stat q notarius pōt cōficere testamētū suū manu propria & etia3 publicare. ff. de testamentis. l. seruus. & ibi no. per Barto.

2 ¶ † Quātu3 ad scdm qrit an ille substōnes inquātum sunt pupillares valeāt. vr̄ qd nō. Nā pupillaris substitutio est testamētum filij: vt. C. de inoffi. testa. l. ex tribus. ff. de vulg. & pupil. l. patris & filij. Sed isti filij qbus erant facte substōnes non potuissent sibi substituere fratres sibi substitutos cum duobus vel tribus testibus: s3 adminus qnq fuissent necessarij licet sint de venientibus ab intestato: vt in. l. hac consultissima. §. si quis autē. C. de testa. in testō autē isto tres tm̄ fuerunt testes. vnde videt q l3 valeat testm̄ vt isti filij possint succedere patri. vt in. §. ex impfecto. non tm̄ vt possint succedere inter se cum vt dixi nō possent se adinuicem instituere cū minori numero quinq testiu3. Bar. tamen expresse determinat cōtrarium q substitutio pupillaris potest fieri in testō impfecto vbi sit numerus trium testiu3 si substituant alij liberi sicut hic fuit: vt ipse not. in. l. ij. in versi. sexto dixi. ff. de vul. & pupil. Sed nescio si rōnem pdictā cōsiderauit. ab ipsius tm̄ opinione non est tutu3 recedere in consulēdo postq alterius doctoris autoritatem non habemus in contrariū. Respondeo ergo ad Ↄ̄rum fortificādo dictū suū q licet pupillaris substitutio sit testm̄ filij quo ad successionem: tm̄ quo ad ordinationē dicit testm̄ patris. vñ licet filius nō potuisset instituere fratres corā tribus testibus tm̄ pater bene potuit substituere sicut videmus in simili: qr si filius ordinaret testm̄ non posset auferre

a matri legitimā[a] & tm̄ si pater ordinat pupillariter substituendo bene potest. vt. l. pap. §. sed nec impuberis. de inoff. testō. Item pater potest filio facere necessarios heredes quos ipse filius nō posset sibi facere vt in. l. sed si plures. §. quos possum. de vulg. & pu. Si ergo potest ista pater que cōcernūt ipsam successionē ratione cuius substitutio pupillaris dicitur testamentum filij. fortius potest substituere cū tribus testibus cum hoc cōcernat simpliciter ordinationē ratione cuius dicitur testamentum patris. vt. d. l. patris & filij. & no. in. d. §. sed nec impuberis. Itē quia pupillaris substituto est pars & sequela paterni testamēti: vt in. c. si pater. in fi. de testa. li. vj. vñ nō d3 alia solēnitas requiri q i ipso paterno al's turpis eēt pars q suo nō cōgrueret vniuerso. Itē dicit accessoria: paternū vō principale: vt. l. ex pupillari. de vul. & pu. vñ d3 seq ipsi' pris naturā: vt sicut ibi sufficiūt tres testes: ita & i illa. arg. ff. de publi. l. si ego. §. q tm̄ p alluuionem. de pac. dot. l. inter socerum. §. cū inter. in fi. de leg. j. l. si ex toto. in prin.

3 ¶ † De tertio vō qsito. s. de qualitate & effectu istar substitutionū. Rñdeo quo ad illā que facta fuit ioāneto nō est dubium qd fuit pupillaris expressa: qr facta fuit cū distributione tpis si decederet in pupillari etate vel postea qñcūq & ipse decessit in pupillari. vnde succedūt substituti penitus exclusa matre: vt. l. pcibus. & ibi no. per glo. & p Bar. in. l. cēturio. in. ij. prin. q. de vul. & pup. Quātū vero ad substitutionē factā Joānete dico q illa fuit cōpēdiosa facta p vbū cōmune. vñ fm cōmunem opinionē si decedat in pupillari etate iterpretatur directa pupillaris qñ mater nō est in medio vel qñ est: sed fuerūt substituti filij testōris vt no. p Bar. i. d. l. cēturio. i tertia qōne pncipali. imo vr̄ ide3 si extranei fuerūt substituti: vt in. c. si pater. de testa. li. vj. l3 Bar. dicat q ibi fuerūt verba directa. S3 si bene Ↄ̄sideretur magis videntur cōia q directa. ¶ Cū ergo ista ioāneta decesserit in pupillari etate mater excludit & hereditas ipsius venit ab substitutos. Dicet aliqs: q sunt isti substituti. nam fuit substitutus sibi ioannetus & sui: sed ioānetus decessit in vita isti' ioānete: ergo substitutio facta est caduca: quia nō potuit eam trāsmittere ad suos: vt. l. sed si plures. in princi. de vul. & pup. & l. q habebat. de suis & legitimis. l. si ex plurib'. Rñdeo verū est q ē effecta caduca quo ad ipsum ioānetū: sed quo ad suos ioāneti non: quia videntur principaliter & expresse substituti sicut ipse ioānetus sub cōditione. Tamē si substō nō haberet effectū in psona ioāneti: & sic ipse ioānetus primo videat vocatus ad substitutionē & in eius defectū sui. vñ l3 ille mortuus fuerit isti nō excludūtur imo exclusio illius ē inclusio istor. ff. de lib. & post. l. gallus. §. qdam recte. & qd ibi no. §. & qd si tm̄. Non eni veniūt isti ex psona ioāneti: qr tūc procederet oppositio: sed veniūt ex psona propria vigore substitutionis de ipsis facte: sicut si princeps cōcederet feudū Titio & liberis eius: mortuo Titio vocant liberi ex persona propria & nō patris. vñ etiā si pater vellet nō posset eos puare: qr nō habent ab eo: sed a principe postq fuerunt expresse noiati in cōcessione. vt plene no. p Bart. in. l. vt iurisiurandi. §. liberi. de ope. liber. sic ergo i casu nr̄o cū isti sui fuerint expsse noiati in substitutione veniūt ex psona propria & nō ioāneti nec mors illius eis nocet imo viā eis aperit q erat añ pclusa cū ioānetus q primo fuerat vocatus ad substitutionē eis obstaret & nūc nō ob

4 stat. facit. l. peto. §. frater. de le. ij. † Itē dicet aliqs q isti fratres ioāneti nō possunt dici sui: qr nō erant in eius potestate. vt. l. in suis. de libe. & posthu. & l. gallus. §. nūc de lege. ibi. is omnis virilis sexus &c. Sed rñdeo illud verbū. & suos. non est ita stricte intelligendum: quia plerūq testōres de tam subtili interpretatione iuris non cogitant. vt. l. nō aliter. de leg. iij. sed debet intelligi de venientibus ab intestato ipsi ioanneto fm gradus prerogatiuam. argu. eius qd no. C. ad turpil. l. si femina. & ff. de accus. l. ij. in verbo suorū. & ad legem cor. de sic. l. j. §. j. in verbo. vel suis. ad hoc facit: quia verba debent intelligi prout possunt adaptari: vt. l. si vno. in prin. ff. locati. & de iureiur. l. sed & si possessori. §. item si iurauero. facit. l. heredibus. §. si. ad trebel. & de leg. ij. cu3 pater. §. cum inter. de pecul. l. nec seruus. de condi. & demon. l. quibus diebus. §. dominuo. de v. obli. stipulatio ista. §. hi quoq. In casu vero nostro nulli possunt dici magis sui istius ioanneti q isti fratres qui sunt sibi proximiores ab intestato: & etia3 sibi succedunt ex testamento vigore pupillaris substitutionis.

a ¶ Legitimā. Adde Bald. in consil. cccxiij. in iiij. pte. vbi ide3. & in cōsil. cccviij. in. ij. pte. vbi de pterita an possit priuare matrem legitima.

Additio.

¶ Adde tu Lu. Ro. Ↄ̄si. cxxx. incip. viso testamēto. M. F.

vñ dico matrē debere penitus excludi ⁊ ad illos deuenire totā
hereditatē ioanni ⁊ ioannete. Posito vero ꝙ Isnardus exclu-
derẽ posset redire ad donationē suā: q: non intēdebat illam re
mittere nisi ius successionis esset sibi saluū: ergo ⁊c. ff. de inoffi.
test. l. nihil. §. si cum filius. ⁊ l. eum qui. in princ. ⁊ l. mater decē-
dens. Circa approbationem vero testamenti non multum insi-
sto: quia non est necessarium. Laus deo.

Casus.

Quidam Pontius dominus Montis lauri habens filium
ex prima vxore noīe Guidonē ipm emācipauit ⁊ dedit sibi to-
tam terram suā qbusdā castris retētis de quibus posset ad libi-
tū disponere. itē fuit actū inter ipm ⁊ dictū Guidonē in quadā
transac. ꝙ si dictus Pontius decederet sine liberis masculis ex
alia vxore procreandis dicta bona retenta redirent ad dictum
Guidonem: ⁊ idem si dicti masculi decederent sine filijs mascu
lis. cōtingit ꝙ ex scda vxore habuit Guilielmū ⁊ Joannē quē
Joānem ipse ⁊ vxor eius vouerūt religiōi scti Joannis: postea
Pontius fecit testamētum ⁊ dictū Guiliel. q erat iunior here-
dem instituit Jo. qdam legauit non iure institutionis ⁊ māda-
uit ꝙ religionē intraret. Itē in eodē testō cōfirmauit cōtēta in
transactione Jo. neglecto mādato paterno ɔxit matrimonium
⁊ filiā dalfinā suscepit postea contra Guili. mouit qōnem super
testō cum quo transigit vt vnum castrum deberet habere in ce-
teris testamentū cōfirmauit ⁊ decessit relicta dalfina filia que
nūc petit bona paterna diuidi dicēs testm̄ nullum: vel si non est
petit castrum qd in transactione deuenit. qritur an possit.

Consilium. ccclxxv.

1 Si filius pteritus taceat per annū testamentum de iure p-
torio cōualescit ⁊ datur bo. pos. sm tabu. scripto heredi. item et
trāsigendo videtur testamentum approbare.
2 Clausula codicillaris. si nō vz ⁊c. grauat venientes ab intestato
de restituendis bonis heredi scripto si testamentū non sustinebi
tur: ⁊ an tunc filius duas quartas possit detrahere.
3 Legitima debet detrahi viri boni arbitratu: ideo filia nō dz ha
bere vnū castrum pro legitima: q: videntur ad masculos ptine
nere vt salua sit familie dignitas.
4 Super rebus subiectis fideicōmisso non pōt transigi: ⁊ hic ha-
beẽ ꝙ pōt trāsactio valere quo ad vnū effectum ⁊ quo ad alium
nō valere: ⁊ si nō admittitur filia instituti filij magis dilecti mi
nus admittitur filia pteriti filij.
5 Consentiens donationi de re que ad eū nō pertinebat non pre-
iudicat sibi si aliunde postea ius nanciscatur in illa.
6 Donatio propter nuptias facta p matrem mortuo filio non re-
uertitur ad ipsam matrem si non fuit stipulata sicut nec dos: se-
cus in patre.

In christi nomine amen.

Ne sub equiuoco procedamus pmitto tria. Pri
mo ꝙ iste Pontius pater ⁊ etiam mater non potue-
runt ex voto ipsorum obligare Joannem eorum filium ad reli-
gionem: quia parentum deuotio non facit filium monachū ni
si consentiat. xx. q. j. c. monachum. ⁊ c. illud. ⁊ c. puelle. de regu
laribus. c. cum vir. ⁊ ibi no. sicut nec potest obligare nisi consen-
tiat matrimonio carnali. de despon. impu. c. j. in fi. lib. vj. Secū
do premitto ꝙ testamentum istius Pontij patris nullum fuit:
quia non reliquit Joanni iure institutionis: vt in aut. vt cū de
ap. cogno. §. aliud quoqꝫ capitulū. ⁊ §. hūc aūt disponimus. et
no. C. de inoff. test. aut. nouissima. tñ p aut. ex cā. oīa in eo cōten
ta remanent firma excepta institutione qd proderit ad illa que
subijciā. Tertio pmitto ꝙ illa transactio facta inter Pōtiū pa
trem ⁊ Guidonē: vz ꝙ illa bona retēta per ipsum deuenirent in
Guidonē si ipse decederet sine liberis ex alia vxore suscipiendis
vel ipsi liberi sine liberis mascul. qtum ad ipsum Pontium de
se non valuit cū esset turpis ⁊ auferret sibi liberā testamenti fa-
ctionē. ff. de v. ob. l. stipulatio hoc modo. vñ non potuit etiā iu-
ramento fimari: vt ibi no. per Bart. ⁊ ff. ad. l. fal. l. seius ⁊ auge
rius. de reg. iu. c. nō est obligatorium. Nec etiam valuit quo ad
filios: quia cū non intenderet pater pro tunc facere vltimā vo-
lūtatem. vt. ar. C. de testis. l. nō codicillū. ⁊ ff. de iure codic. l. il-
lud. §. tractari. non poterat illos filios p illū ɔctum transactio
nis obligare nec etiā p vltimā volūtatem poterat eos grauare
quo ad legitimā: vt. C. de inoffi. testō. l. oīmodo. ⁊ l. qm̄ in prio-
ribus. ⁊ plene no. e. ti. l. ex tribus. de vul. ⁊ pu. l. coheredi. §. cum
filie. Dico tñ ꝙ lz de se nō valeret poterat tñ in testō cōfirmari
si fuisset validū. ff. de iniusto testō. l. posthumus. §. si paganus.
de testō mili. l. qrebaẽ. ⁊ ad treb. l. si quis priore. facit de condi. ⁊
demon. si ita scripsero. ⁊ qd ibi no. ⁊ de heredi. insti. asse toto. p
quas probatur ꝙ lz in testō generaliter cōfirmauerit illa que in
trāsactione cōtinenẽ: tñ perinde est ac si expresse ⁊ spāliter dixis-
set ꝙ illa bona retenta deuenirent in Guidonem si guilielmus
quē in ipsis instituebat decederet sine liberis sicut in transactio
ne continentur. posito vero ꝙ testamentū valeat vt dictū est: illa
tñ clausula que vim habet fideicōmissi vniuersalis sustineẽ per
aut. ex cā. vt in cor. vñ sumiẽ. in. §. aliud quoqꝫ capitulū. ibi duz
dicit. legata ⁊ fideicōmissa. ⁊ ista est cōis opi. doc. p illum tex. ꝙ
illa bona cetera nāqꝫ ⁊c. cōprehēdant etiā fideicōmissum vni-
uersale: q: lz p ipsum succedaẽ defuncto: vt. d. §. cum filie. nō tñ
directo: sed p obliquū: nec p hoc tolliẽ effectus pteritionis: q: p-
teritus succedit ab intestato rupto testō: restituere vero teneẽ: vt
no. in. d. aut. ex cā. ⁊ i. l. filio pterito. de iniusto test. per Barto. ⁊
alios. Ex quo pz ꝙ lz medietas istorū bonorū deuenisset ad Joā
nem ab itestato ppter nullitatē testamēti: tñ q: decessit sine libe
ris masculis vr ꝙ sit in cā restōnis de q tñ stati dicā. his pmissis
1 † Queriẽ an Dalfina filia illius Joānis pterita hñ agat cō
tra Guilielmū: ⁊ an possit petere medietatē illorū bonorū vel il-
lud castrū de quo fuit transactum inter ipsum Joānem ⁊ Gui-
lielmū. ⁊ videẽ ꝙ sic ex quo testm̄ erat nullū ⁊ sic ab intestato ad
mittaẽ ad virilē ex psona patris. Cōtrariū dico primo inquā
tū agit ppter nullitatē testamēti ad medietatē bonorū nō est au
dienda triplici rōne. prima ē: q: pater eius pteritus tacuit vltra
annū dicere testm̄ nullū: imo p decēnium ⁊ vltra: ⁊ sic testamētū
fuit cōfirmatū de iure ptorio ⁊ potuit ex eo peti bonorū pos. sm
tabu. vt. ff. ad car. l. si impubes. §. qsitū. ⁊ ita videtur expresse de
terminare Bar. in. l. filio preterito. sup tertia parte sui cōmēti.
vsi. si vero tanto tpe nō taceat ⁊c. q videtur tenere ꝙ filius tacē-
do p annū habeaẽ p omittēte ⁊ excludaẽ a successione intestati.
⁊ ꝙ institutus possit obtinere hereditatē p bo. pos. sm tabu. per
dictū. §. qsitū. cū glo. sua. ⁊ p. l. ij. §. expectādi. de bo. pos. sm ta-
bu. lz apud alios hoc nō sit expeditum: sed autoritas tanti viri
multū adminiculaẽ maxime cōcurrētibus alijs de quibus subij
ciam. Dicet aliquis si necessaria erat bo. pos. sm tab. que debet
peti infra annū coram iudice. vt. C. q admit. ad bo. pos. l. fi. nec
appareat ꝙ Guilielmus eā petierit videẽ ipse similiter excludē-
dus: vt eo. ti. l. emācipata. Sed rñdeo ꝙ ex quo per longum tē-
pus possedit bona. s. p decēniū ⁊ vltra presumiẽ omnia solēniter
egisse psumptiōe iuris ⁊ de iure: vt. C. de pe. here. l. si filius. ⁊ ff.
de acq. heredi. l. q aliena. §. j. ⁊ de vsuca. l. cū de in rē verso. ⁊ qd
no. de cēsibus. c. puenit. ⁊. C. de pac. l. si certis annis. Scdo di
co filiā istā excludi ppter trāsactionem factā inter Joānē eius pa
trē ⁊ Guilielmū in qua expsse Joānes approbauit testamentū
qd facere potuit: vt. d. l. filio pterito. ⁊ posito ꝙ expresse non ap-
probasset tamen tacite videẽ approbasse tansigēdo ⁊ iuridicē-
di nullū renuntiasse. C. de transactionibus. l. cum mota. ff. eo. l.
iij. in prin. ⁊ l. controuersia. ⁊ ideo tale ius ad filiam non trans-
miserit: vt. d. l. cum mota. ⁊ ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. si
quis post rem. ⁊ l. nam ⁊ si parētibus. §. j. ⁊. C. eo. tit. l. si quis fi-
lium. Tertio excluditur hec filia quia in testamento vt dici
tur est clausula codicillaris. si nō valet iure testamēti valeat iu
re codicillorum. p quā clausulā videẽ rogasse dictum Joānem
ꝙ si Guilielmus non posset habere bona ex testamento propter
nullitatem eius deueniret medietas ab intestato ad ipsuz Joā
nem: ⁊ ꝙ ipse Joannes teneatur ab intestato restituere dictam
2 hereditatem Guilielmo: † quia clausula illa codicillaris non so
lum operatur in singularibus relictis: sed etiam in tota heredi-
tate vt venientes ab intestato propter nullitatem testamenti te
neantur restituere hereditatem scripto heredi: voluit enim per
illam clausulam vt si posset eam habere directo habebat p obli
quum: vt no. ff. de testa. l. ex ea scriptura. per glosaz. ⁊ probatur
in. d. l. posthumus. §. si paganus. de iniu. testa. ⁊. d. l. querebaẽ-
tur. de test. mili. ⁊ plene per Barto. in. l. j. de iure codicillorum.
Item constat ꝙ licet testamentum sit nullū ex causa preteritio-
nis: tñ adhuc illa clausula codicillaris operaẽ effectū suum ⁊ re
manet firma: lz gl. in aut. ex cā. q fuit additio noua teneat ɔtriū.
ɔtra quā sunt oēs doc. Dy. Mar. syli. ⁊ etiā antiqui glosatores
p. l. si patroni. in prin. ad trebel. vt etiā refert Bart. in. d. aut. ex
cā. ⁊. d. l. j. de iure codicillorū. in. v. q. fateor tñ ꝙ p hoc nō potuit
piudicari dicto ioāni qn haberet suā legitimā. Nec est etiā dicē
dū ꝙ due quarte debeant detrahi ex psona istius ioānis: ⁊ sic di
midia dimidie: q: illud esset veruz si rogatus fuisset ioānes sub
conditione: sed in casu nostro istud rogamen intelligiẽ onus quo
ad istum guilielmum: quia voluit testator vt si guilielmus non
possit habere iure insti. directe statim haberet per fideicommis.
vigore illius clausule: licet ad Guidonem rogamen fuerit fa-
ctum sub conditione si decederet sine liberis masculis: non er-
go potest detrahi nisi vna quarta: vt in. c. raynutius ⁊ raynal-
dus. de testa. ⁊ no. ff. de inoff. testa. l. papinia. §. meminisse. ⁊. C.
ad legem fal. l. qq. † Item dico ꝙ cuz legitima sit detrahende
viri boni arbitratu. vt. C. de inoffi. test. l. sancimus. circa princ.
⁊. ff. e. l. si nō mortis. ꝙ nō potest dicere ista Dalfina se velle ha-
bere partē in singulis castris vel vnū castrū p legitima: hoc eni
bonus vir

bonus vir nõ arbitraret̃: q: esset ꝯ intentionẽ testatoris qui vo
luit dñia castrorũ nõ esse penes feminas. ⁊ etiã ꝯ publicã vtili
tatem q̃ est vt dignitas ordinũ atq; familiarũ sit salua. ff. de
ven. inspi. l. j. §. denuntiare. sed domus ⁊ familie taliũ nobiliũ
q̃ habent dominia castroꝝ nõ cõseruant̃ per feminas sed ꝑ ma
sculos: vñ vt plurimũ prohibent̃ femine succedere. Itez q: cõ
a munio ĩ dñio maxime castroꝝ solet excitare discordiã[a] quã pu
blice vtile est sedare. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. dulcissimus. de
vsufru. l. equissimũ. de oper. no. nun. l. j. §. ⁊ post operis. sufficit
ergo dare estimationẽ legitime in pecunia. ⁊ ita videt̃ in simi
4 li ꝯsuluisse Oldr. cõsi. ccciiij. † Quãtũ vero ad illud castrũ qđ
petit vigore trãsactionis similiter nõ debet audiri. qđ sic ꝓbat̃:
nã aut dicimꝰ istũ Guilielmũ habere ius ĩ hoc castro ⁊ in alijs
bonis vigore testamẽti cõfirmati ꝑ taciturnitatẽ annualem: vt
s. dictũ est. vel vigore clausule codicillaris: ⁊ tũc tenebat̃ istud
castrũ cũ alijs bonis restituere Guidoni si decederet sine libe
ris masculis: ergo nõ potuit sup eo trãsigere: q: res subiecta re
b stitutioni nõ põt alienari[b], vt. l. fi. ⁊ aut. res q̃. cõmunia de leg.
⁊ de leg. j. l. seruo legato. §. j. aut dicemꝰ testamentũ fuisse cõfir
matũ vigore trãsactionis dũtaxat: ⁊ tũc quo ad medietatẽ que
Guilielmũ cõtingebat ab intestato idem dicendũ est. Nã etiã
illa subiacebat restitutioni ab intestato: q: clausula testamenti
ꝑ quã cõfirmant̃ ꝯtenta in trãsactiõe remanet valida per aut.
ex causa: vt dictũ est. ⁊ sic nõ potuit nec põt vigore trãsactionis
alienari. ⁊ si dicat̃ si transactio non valet: ergo per ipsã nõ con
firmat̃ testamentũ. arg. ff. de inoffi. testa. l. eũ qui. in pri. Respõ
deo ꝙ imo valet quo ad obligationẽ ꝑsonalẽ ex ea trahendam
ad interesse vel estimationẽ lz non quo ad rem ipsam de sui na
tura alienabilem: vt habetur in simili. ff. de contrahen. emp. l.
si in emptione. §. item si emptor. ⁊ no. C. de rei vend. l. mater. in
prima glo. ⁊. ff. de vsuc. l. cum vir predium. ⁊ ibi plene ꝑ Bart.
Preterea etiam ex actu nullo resultat voluntas ⁊ consensus.
ff. de rebus eorum. l. fi. Item dico ꝙ etiam quo ad aliam medie
tatem que tunc contigisset patrem suũ ab intestato filia nõ de
bet audiri postq̃ pater decessit sine liberis masculis: ⁊ sic finitũ
est ius ipsius Joãnis: de filia nõ potest ex eius ꝑsona venire ne
inde incipiat vnde desinere debet. arg. ff. de vsufruc. l. titio cum
moriet̃. de leg. j. qđ in rerũ. §. j. C. de lega. l. vxor patri. dicet ali
quis hoc nõ põt procedere: nã postq̃ testator relinq̃bat omnia
bona Guilielmo licet voluerit ꝙ deuenirent in Guidonẽ si de
cederet sine filijs masculis non videtur intellexisse nisi de mor
te ipsius Guilielmi: nam de morte Joãnis cui terras illas nõ
dimittebat non videtur cogitasse: maxime; q: credebat ipsũ de
bere intrare religionem ex quo sequitur ꝙ per mortem Joãnis
non est purificata substitutio sed dz expectari mors Guilielmi
⁊ interim debet esse penes istam Dalfinam filiã ioãnis. arg. ff.
de pericu. ⁊ cõmo. rei ven. l. necessario. §. fi. de iure dotium. cum
in fundo. §. mulier. de lega. ij. l. peculium. §. fi. Rñdeo fateor ꝙ
debet expectari mors Guilielmi nec ante purificabitur substi
tutio q̃ ipse decesserit sine masculis: ⁊ de sua tantum morte co
gitauit testator postq̃ ipsum solum instituebat vt dictũ est. ⁊
ita determinat expresse Barto. in aut. ex causa. circa fi. per tres
columnas. versi. sed circa hoc dubitat̃ ⁊c. tangit etiã in. l. filio
preterito. versi. vj. est videndũ. Dico tñ ꝙ interim nõ debẽt esse
penes filiã Joannis: q: fieret ꝯ voluntatẽ testatoris q̃ noluit
illa castra esse penes feminas que voluntas seruanda est. ff. de
condi. ⁊ demonst. l. in cõditionibus. primũ locũ. de lega. j. si mi
bi ⁊ tibi. in fi. Preterea sicut non possent esse penes filiã Gui
lielmi si decederet sine masculis ita nec penes filiam Joannis.
Nam sicut predilexit Guilielmum Joãni in his bonis in qui
bus eum instituit. ff. de condi. ⁊ demon. l. si quis eũ. in fi. ita ⁊
filiam Guilielmi magis q̃ filiam Joãnis. iuxta no. per Bar.
ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. etiam. facit de condi. ⁊ demon.
l. publius. in fi. si ergo filia Guilielmi excluderetur multo for
tius filia Joannis ne sequat̃ inconueniens ne melioris sit con
ditionis illa q̃ minus dilexit. argu. de peti. here. l. si a patre. §.
si dolo. Sequitur ergo ꝙ ista bona debeãt esse penes Guiliel
mum: q: ex tacita voluntate defuncti excludit filiã Joãnis. ar.
optimũ ad hoc. ff. de reb. dubi. l. si is qui ducenta. §. pe. ⁊. ff. de
vsufr. leg. l. codicillis. post pri. ⁊ qđ plene no. in. l. heredes mei.
§. cum ita. ad trebel. ꝑ Bar. ⁊. C. de cõdi. ⁊ demon. insti. l. cũ q̃
dam. per Guil. de cu. si vero ipse moriet̃ sine masculis deueni
rent in Guidonẽ ⁊ eius heredes. Et hec dicta sufficiant quo ad
4 bona paterna. † Quo ad materna vero minor dubitatio videt̃
ꝙ hec filia nõ admittat̃. Nã aut illa petit ex testamẽto ⁊ nõ põt
q: nõ fuit in illis instituta sed in certa portione quã solã petere
potest. Itẽ q: non erant in bonis matris tꝑe mortis cũ ꝑ prius
mater illa donasset Rostagno ⁊ sic exiuerãt eius patrimoniũ.
Aut petit vigore donationis facte patri suo ꝓpter nup. ⁊ tunc
idẽ: q: cũ prio donasset Rostagno omnia bona ⁊ transtulisset
dñiũ retinẽdo sibi vsumfructum. vt. C. de dona. l. q̃sq̃s. ff. de rei
ven. l. q̃dã mulier. nõ potuit postea medietatẽ donare Joãni.
C. de rei vẽ. l. quotiẽs. ꝑtinẽt ergo ad Guilielmũ ⁊ Rostagnus
postea redonauit: nec obstat ꝙ Guilielmus fuit presens qñ do
natio facta fuit Joãni ꝓpter duo. Prĩo q: cũ nullũ ius habe
ret in dictis bonis tũc nõ potuit eius ꝑ̃sentia vel consensus sibi
ꝑ̃iudicare in his q̃ postea ꝑ Rostagnũ sibi donata fuerunt. ff.
quorũ lega. l. j. §. qđ ait ꝑ̃tor. ⁊ qđ plene no. C. de pactis. l. j. Se
cundo q: erat pupillus q̃ nõ poterat in sui ꝑ̃iudiciũ cõsentire.
C. de ꝓcur. nõ eo minus. maxime qñ ex consensu resultat dona
tio. ff. de tute. ⁊ rõnibus di. l. j. post princi. ⁊. C. si maior factus.
l. fi. aut vult ista filia dicere donationẽ illã fuisse inofficiosã:
⁊ tũc nõ audit̃: q: pater eius tacuit vltra q̃nquẽnium quo tolli
tur illa q̃rela. vt. C. de inoffi. dona. l. fi. Preterea lz omnia ista
cessarẽt: tñ adhuc põt Guilielmus retinere rõne debiti qđ pre
tendit de administratione matris ꝓ qua erãt dicta bona obli
gata. vt. C. de admini. tuto. l. ꝓ officio. lz ergo adiuerit heredi
tatẽ matris ⁊ sic fuit extinctũ debitũ quo ad actionẽ nõ tñ quo
ad retentionẽ. vt. ff. ad treb. l. debitor. ⁊ qđ ibi no. facit. l. eũ q.
§. fi. de inoffi. testa. ⁊ de sol. stichũ aut pamphilũ. §. j. Et hec di
cta pro nunc sufficiant. † Quod aũt q̃rit̃ an donatio ꝓpter nu
ptias facta per matrẽ reuertat̃ ad eã mortuo filio. Respondeo
nõ si nõ fuit stipulata sicut nec dos: q: donasse videt̃. vt. C. de
rei vxo. act. §. accedit. secus in patre. C. de bonis q̃ libe. l. ij. vñ
posset Guilielmus ex hoc capite defendi. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Cum esset questio inter quandã vniuersitatẽ ⁊ quendã dñm
super quibusdã pascuis ⁊ patuis electus fuit ⁊ datus iudex de
consensu ambarum partium qui pronuntiauit ad vniuersitatẽ
predictam pertinere vsum pascẽdo ⁊ omne mandamẽtũ in di
ctis pascuis: q̃ritur vtrum ex his v̾bis adiudicauerit vniuersi
tati proprietatẽ vel vsum tantum.

¶ Consilium. ccclxxvj.

1 ☞ Iudex adiudicans vni vsum vel vsumfructum talibꝰ ver
bis quibus apparet eum sensisse etiam de proprietate vt actus
valeat censet̃ ꝓprietatẽ adiudicasse.
De verbo pertinet.
Snia iudicis in dubio intelligẽda est vt sit conformis petitio
ni: ⁊ ꝑ q̃ verba videatur petita proprietas: ⁊ quid si declarauit
iudex vsum in ꝑpetuũ esse alicuius: an propter hoc dicatur ad
iudicasse proprietatem ⁊ saltem vtile dominium.
2 Cui adiudicandus sit alueus fluminis qui siccus remansit.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Licet iudex in hac snia declarauerit debere
ꝑtinere ad vniuersitatẽ ꝑ̃dictã vsum pascẽdi ⁊ ve
nandi in patuis ⁊ pascuis ꝑ̃dictis: dico tñ ꝙ etiã
declarasse vr̃ ad eos ꝑtinere ꝓprietatẽ ipsorũ. qđ sic ꝓbat̃: qñ
cunq; ex v̾bis ꝑ̃cedẽtibus ⁊ sequẽtibus vel alijs cõiecturis con
stare põt de intentione loquẽtis: vel qñ v̾ba non possunt aliter
sane intelligi vt actus valeat cõcedendo vsum vel vsumfructũ
videt̃ q̃s ꝯcedere ꝓprietatẽ siue ꝯcedat rem ad vsum vel vsum
fructũ siue nõ facta mentione rei ꝯcordat vsũ vel vsumfructũ.
Primũ ꝓbat̃. ff. de dona. l. donatiõis in ꝯcubinã. §. species. q̃
bñ facit. ⁊ de auro ⁊ ar. lega. l. species. de vsufru. earum rerũ q̃
vsu consu. l. fi. facit de alimẽ. lega. l. iiij. de leg. ij. titia. §. fi. ⁊ qđ
no. de transac. l. cũ hi. §. si vni. Scđm probat̃. ff. de vsufru. l. pro
culus. Sed in casu nostro constat ex pluribus iudicẽ sensisse de
proprietate ⁊ illam voluisse vniuersitati adiudicare: nec aliter
possent eius verba sane intelligi: licet de vsu tantũ fecerit men
tionem: ergo ⁊c. ¶ Quod aũt constet patet primo ex ꝓpositio
ne seu petitione vniuersitatis: q̃ narrabat dicta patua ⁊ pascua
ad se ꝑtinere: ⁊ qđ alij indebite volebant sibi appropriare: ex q̃
bus duobus verbis colligitur ꝙ sup proprietate petebat sniam
c ferri. nã verbũ ꝑtinet[c] prolatum ab actore in iudicio intelligit̃
pleniori modo quo potest. s. quo ad proprietatẽ: q: hoc est sibi
vtilius. vt. ff. de iudi. l. si quis intentione. vbi de hoc est glo. or
dinaria. Item ex quo conquerebatur ꝙ alij volebant sibi ap
propriare indebite videbatur dicendum ꝙ ad ipsam pertine
ret proprietas. Nam si de solo vsu voluisset agere sequeretur ꝙ
alterius esset proprietas cum non posset esse vsuaria ⁊ proprie
tas: vt. ff. si vsufruc. pe. l. vti frui. male fuisset conquesta ꝙ alij
voluissent sibi appropriare: cũ hoc ipso ꝙ ageret ad vsum pre
supponetur alios esse proprietarios: debent ergo verba intelli
gi vt congruant intentioni sue ꝙ peteret sentẽtiã sup proprie
tate. ff. de verbo. obliga. inter stipulantem. §. j. de iudi. l. sole
mus. de causa pos. ⁊ proprietatis. cũ ecclesia. successiue ergo ⁊
eodẽ modo debet intelligi snia. Nã al̾s discreparet a petitiõe ⁊
sic esset nulla. cõmuni di. l. vt fundus. de simo. c. licz hely. C. de
fideicõ. liber. l. fi. item nõ esset plena: q: totam questionem que

a ¶ Discordiã. Adde. d. Pet. phi. cor. in cõsi. xxiiij. incipien. ad euidẽtiã. in littera. M. i. ij. parte.

b ¶ Alienari. Uide. d. Alex. de imo. in cõsil. lxxxviij. in vlti. col. in. iij. parte. vbi põit de alienatione voluntaria ⁊ necessaria quomõ fieri possunt.

c ¶ Pertinet. Quod aũt comprehẽdat. vide d. Maria. sozi. in ꝯsi. viij. incipiẽ. visis. ꝟsi. secundo principaliter. circa me. ⁊ in consi. xlvij. circa me. ij. col. ⁊. d. Bart. sozi. eius filiũ. in cõsi. clj. icipiẽ. considerantis. ver. precessit. circa me. in. j. parte.

inter partes erat non determinasset z sic haberetur pro non dicta. ff. de arbi. l. qualem. §. j. qd no. C. si adversus rez iudi. l. j. debet ergo taliter intelligi q valeat. ff. de rebus dub. l. quotiens. de testamento mili. l. miles q destinauerat. ¶ Scdo probatur ex eo qd dixit in eadē snia pertinere ad eos vsum prout in alijs patuis z pascuis dicti Castri. Sed alia patua z pascua ptinēt ad dictam vniuersitatem quo ad proprietatem vt dicit: ergo z ista: qz qñ vna dispositio refertur ad aliam intelligitur z declaratur sm illam ad quā refert: z sm illā limitatur. ar. ff. de here. insti. l. ij. in fi. z versi. aliter atqz. z. l. asse toto. de contrahē. emp. l. si qs fundū. z quicqd est in illa ad quā refertur cēsetur in ipsa repetitū. arg. ff. ad trebel. l. si quis priore. de iniusto testa. l. post humus. §. si paganus. de condi. z demonstra. si ita scripsero. ¶ Tertio probatur mens iudicis ex eo q declarauit ad dictā vniuersitatez spectare omne obedimentū in dictis pascuis que verba sapiūt q habeāt in eis plenū ius z plenuz seruitiū vt possint de ipsis facere qcqd velint: qd nō esset si haberēt solū vsuz: nō enim tunc possent vendere vel seruitutē preponere vel edificare. ff. de vsufru. equissimum. §. idē nerua. z sic non haberent omne obedimētū. p ɔsequēs loquēdo de vsu vr de proprietate locutus: vt. d. l. proculus. de vsufr. vbi quasi videt expressum. ¶ Quarto pbat qz vetuit alijs q sibi nō appropriarēt: ergo tacite vr voluisse q ad alios nō pertineret ꝓprietas: nā sibi ipsi als fuisset iudex ɔrius. qd nō est dicēdū. C. de fur. l. j. cū si. vnde debent intelligi taliter verba sua q nō resultet ɔrietas. de testi. c. cū tu. ¶ Ultimo probat: qz declarauit ad ipsam vniuersitatem pertinere vsum in perpetuū z per consequens vtile dñium: vt. ff. si ager vecti. vel empbi. l. ij. §. qui in perpetuū. z ibi no. z qd no. per Dy. de leg. ij. l. codicillis. §. instituto. z ideo vendere z alienare possunt postq nulli nunq censum prestiterūt: vt. C. de loca. prediorū tit. l. fi. lib. xj. ff. de leg. j. l. si domus. §. fi. de cōtraben. empt. qui tabernas. Ex qbus omnibus cum constet de mente iudicis verba illa quo ad vsum non restringunt effectuz sententie: sed intelliguntur idest proprietatem ad vsuz. facit de here. insti. qd nō militauit. §. lucio. hoc etiam corroborat longitudo temporis quo possederūt ista tanq sua pleno iure scilicet per centum ānos z vltra: nec recognouerunt vnq alium dominum: vnde non debet amplius molestari. arg. eius qd no. C. de fide instrumen. l. plures apocis. de pscrip. xxx. anno. l. male agitur. per Guil. de agricolis z censi. l. litibus. facit de aqua quo. z esti. l. hoc iure. §. ductus aque. de verb. signi. c. super qbusdā. §. preterea. z de prescrip. c. j. lib. vj. Preterea licet ista cessarent adhuc vniuersitas haberet petitionē suam fundatā de iure cōmuni. naz talia pascua z patua dicuntur esse in peculio vniuersitatis: licet habeat dñm. ff. de contrahen. emptio. l. sed celsus. circa prin. non eniz plus iuris habet iste specialis dñs q haberet rex vel imperator si nō esset ibi specialis dñs. Sed certe tūc non obstante dominio imperatoris vel regis essent in peculio dicte vniuersitatis vt ibi. z. C. de ven. reb⁹ ciuitatis. l. fi. z de pascuis publicis z pua. l. ij. lib. xj. ergo z nūc lz ista snia nunq fuisset lata: nūc aūt qz lata est in hac forma etiā si iudex intellixisset de solo vsu tñ p hoc non abstulit vniuersitati dominium qd de iure cōmuni habebat nec ipsum adiudicauit domino cū de illo non fuerit locutus z sic nō posset dñs in hac sentētia se fundare. ff. de excep. rei iudi. l. si inter me z te. z de iureiurā. l. sed z si possessori. nec vniuersitati piudicat. arg. de except. rei iudi. l. cū testamento.

2 † Super alio qd qrit ad quē ptineat alueus quē Rodanus dimisit iuxta frontem territorij domini z territorij vniuersitatis. Respondeo aut simul z semel remāsit dictus alueus in statu in quo est si protensus per totā fronteriā territorij dñi z territorij vniuersitatis tunc cuiuslibet ipsoꝝ est pro modo latitudinis cuiuscꝫ territorij q latitudo prope ripaz est scilicet quatenus correspondet territorio dñi fit suus qtenus vero territorio vniuersitatis sit vniuersitatis. vt. ff. de acquiren. rerū domi. l. adeo. §. insula. Si vero remansit alueus siccus circa frontem territorij domini tantū nec pretendebat ad territoriū vniuersitatis postea vero creuit tunc autem creuit paulatim p modum alluuionis z debet esse solius domini aut nō per modū alluuionis: sed qz aqua recessit de loco illo z dimisit alueū siccuz z tunc debet esse vniuersitatis qtenus respicit frontē territorij sui. eo. ti. l. insulā. vbi est tex. cū glo. Non enim posset assignari ratio quare magis domino deberet q vniuersitati: z ideo debet esse vtriuscꝫ. argu. ff. de fideiusso. l. generaliter. z qd no. si pars heredi. petat. l. j. versi. qñ imo. per glo. z de libe. agno. qui econtra. §. si ad plautianū. facit. ff. cōmuni diui. l. arbor. z de acqrē. rerum domi. l. pro regione. Et vt melius hoc declaret subijcio figuram oculis sic enim fiendū est in talibus. ff. fi. regū. si in ruptione. §. officium.

Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ De quodam qui dicit venisse contra transactionē iuratā in qua promiserat restituere quandam domum cum omnibus reparationibus z meliorationibus eius in certo termino z nō fecit: qz nec in termino restituit sed post. item abstulit de domo quasdam postes perticas z similia. Queritur an incidit in penam. l. si quis maior. de transa.

¶ Consilium. cccxxvij.

1 ☞ Que dicant melioramenta z que reparationes domus z q instrumenta z que veniant appellatione domus instructe.

2 Qui promisit sub pena cum iuramento amplius nō mouere litem super transactis non incidit in penam si petat in iudicio transactionem seruari.

3 Transactio sponte non inita non patitur penas. l. si qs maior. C. de transactio.

In christi nomine amen.

¶ Quantū ad illa q facta fuerunt ante cōcordiam habitā inter partes nō est dubiuz q nulla pena peti pōt qz p dictā cōcordiā omnis pena videt remissa nisi pars fuerit ptestata. ff. si qs cau. l. ij. circa prin. de leg. cōmiss. l. post diez. sed quātum ad illa q facta sunt post dicit q incidit in penam. ¶ Primo qz nō soluit in termino octo dierū sicut in cōcordia fuit actū. Sed certe hoc nō obstat q dictus terminus fuit prorogatus de consensu partiū. itē interuenerunt certe alie pactiones anteq dictus terminus laberet vnde videntur a dicto termino recessisse z per ɔsequens a pena que per eius lapsuz veniebat cōmittenda. ff. de vb. obli. l. cū stipulatus sim mihi a proculo. si cer. peta. l. lecta. §. sed cum fortis. de preto. stipu. l. valerianus. locati. cū plures. §. lege dicta. in qbus est casus. ¶ Scdo dicit q incidit in penā qz nō restituit domū plene put deuenerat in transac. qz promisit restituere domū cuz oībus reparationibus z meliorationib⁹ in eadē factis. Ipse vero amouit aliquas postes rastellos perticas z similia.

1 ¶ † Pro istius intellectu est videndū q dicant reparatiōes z melioratiōes domus. Rñdeo reparationes dicunt ille p quas pristina forma vel facies domus ɔseruant absqꝫ dilatiōe vel pductione seu depressione. Puta si refecerit tectū vel parietes: qz minabant ruinā. Idē eñ sonat reparare qd reficere qd illud importat. vt. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. iij. §. penul. z de via pub. l. j. §. si qs in specie. de ope. no. nū. l. j. §. si qs edificiuz. Ex quo patet q dicte postes z pertice nō dicebant reparatiōes domus cū pristina forma vel facies sine ipsis conseruet. Meliorationes aūt domus dicūtur ille p quas domus efficit melior dūmō sint ita affixe vt pars domus efficiantur: puta si in domo fieret vna camera vel furnus aut cellariū. Nam ista sunt pars domus z causa domus fiunt. hoc pbat expresse. ff. de impen. l. qd dicit. §. fi. cū. l. sequenti. de actio. empti. l. iulianus. §. fi. cum. l. sequen. z sequenti. Si vero nō sint ita affixa vt sint pars eius vt qz possunt pro libito amoueri: tunc nō dicunt ꝓprie meliorationes sed instrm vel instrumenta: z si quidē gratia domus erant dicunt instrumenta domus: puta illa q apponunt gratia tempestatis arcende: vel ventorum: aut incendij. si vero nō gratia domus sed patrisfamilie puta cassie lethice pertice ad tenēdū pānos. Ista dicunt patrisfamilie z nō domus. Et si quidē leget domus cum instrumēto talia instrumenta patrisfami. nō veniunt sed instrumenta domus tantū: lz secus erunt si legaret domus prout instructa est: vt hec habent. ff. de fun. instru. l. quesitū. §. si domus. z. §. sed z si fundus. de actio. empti. l. fundi. in pn. Ex qbus sequit q ista que fuerunt amota nō poterant dici meliorationes domus: qz non erant affixa vt essent pars domus nec erant instrumēta domus: qz nō erant gratia domus sed patrisfamilie: vnde licuit sibi auferre: qz nō veniebant in transac. facit. ff. de rei ven. l. habitator. Preterea posito q non licuisset tñ venit excusandus a pena: qz aliqualem causam habebat credēdi q sibi liceret sicut licitū est inqlinis in aliqbus auferre talia. ff. loca. l. sed z edes. §. si inquilinus. Modica vero vel non iusta causa excusat a dolo: vt no. in l. j. i fi. si qs ius di. nō obtē. de ambiguis. l. j. de peti. heredi. sed si lege. §. scire. z p consequens a pena. no. insti. de actio. §. item mixta. Preterea ipse seruauit trāsactionē in eo qd erat principalius: qz restituit domū: non ergo curandū est de alijs q tanq accessorie veniebant. arg. ff. de contraben. emp. l. si in emptiōe. in prin. maxime qz parū valebāt. z q parum transgredit nō punitur. ff. de condi. z demō: l. qūis. §. rōnes. Quod aūt venirent tanq accessoria patet: qz fuerunt adiuncta p istā dictionez cū q cōiungit accessorie. vt plene no. de fund. instru. l. si cui fundum.

2 Tertio dicit † q incidit in penā: qz post restitutionē domus dedit libellū: sed hoc nō obstat: qz nō fecit vt venirent ɔ trāsactionem sed magis vt ea seruaret. Petijt enim vt dicitur imponi silentiū de iacturis z trāsac. seruari qd sibi licuit: vt. l. diffamari. de inge. z manumis.

3 ¶ † Ultimo videt dicendum q pena. l. si qs. nō possit h habere locū: qz illa loquit in trāsactiōe spōte facta nullo

facta nullo cogente imperio: sed iste transegit ppter minas do mini Raynaldi de turena ꝛ sic non sponte. Et si dicat ꝙ hic nō fuit metus vel cruciatus corporis iminens: ꝛ sic nō cadebat in constantem. C. de transac. l. interpositas. Rñdeo ꝙ licet non esset sufficiens ad pariendū actus qd metus causa. tamē a pena dicte legis bene excusat: qꝛ omnis coactio etiam iusta puta iu-
a dicis[a] vel statuti ab ea pena excusat: vt ibi no. expresse p Bar. item si dicat ꝙ ille metus fuit purgatus p illa q̄ facta sunt post ea sponte. vt. C. qd metus causa. l. ij. ff. de cōdi. ob tur. causaꝫ. l. si ob turpem. Respondeo sufficit ꝙ metus vel coactio fuerit a principio. loquit enim. l. illa de transactionibus sponte confectis: ꝛ sic an sponte vel nō debet inspici primus ꝯtractus. arg. de dona. l. qd id qd. circa prin. de fideiussorib⁹. l. tutor. Cū eniꝫ sit penalis a verbis ei⁹ nō est recedendū. ff. de exerci. l. j. §. si is q nauem. vnde licet actus subsequentes valident transactioneꝫ non tñ faciunt cōmitti penam. Nam sicut in pena cōmittenda nō recedit a forma data ita nec a persona. item nec a verbis legis vt dictū est. arg. ad hoc optimū. ff. de condi. ꝛ demonstra. l. multa testamento. non cōmittitur. Laus deo.

Casus talis est.

Quidam recognouit vxori sue cōtracto matrimonio se habuisse ab ea in dotem medietatem omniū bonorū suorū ipsius viri qui postea decessit ab ītestato relictis liberis: deinde dicta vxor decessit relicto quodam herede qui si decederet sine liberis substituit filios seu heredes Joannis fabri tunc viuentis: ꝛ heres decessit sine liberis superstitibus filiabus duabus Joannis fabri ibi tunc viuentis q̄ petunt ab heredibus illius viri dicta bona tanq̄ substitute ipsius vxoris. queritur an possint cuꝫ pater eorū viuat: ꝛ sic non possunt dici eius heredes.

Consilium. cclxxviij.

1 Si maritus recognoscat se possidere dimidiā omniuꝫ bonorum suoruꝫ nomine dotis ab vxore: an talis recognitio valeat ꝛ morte mariti confirmetur.
2 Substitutio facta de heredibus alicuius viuentis intelligitur de filijs ipsius: ꝛ qñ appellatione heredis intelligat de filio.
3 Quomodo intelligantur illa verba: filios seu heredes titij substituo: an stent copulatiue.

In christi nomine amen.

Primo vidēdū est vtrū recognitio facta per istū Petrū fabri sue vxori valeat. Scdo si valet vtrum filij Joānis fabri tanq̄ substituti p ipsaꝫ vxorē possint illa bona petere q̄ i recognitiōe ꝯtinent. Tertio q̄ten⁹ petere possunt.
1 † Quo ad primū videt dicendū ꝙ non valeat nisi doceat ꝙ illa bona fuerint in dotē tradita prout continet recognitio: qꝛ cū fuerit facta ꝯstante matrimonio p̄sumēdū est ꝙ fuerit facta in fraudē donatiōis q̄ pbibet inter cōiuges: lꝫ de donatiōe nō fiat mentio in recognitiōe: qꝛ ppter ꝯditionē psonarū ꝛ actus prohibitionē ꝛ ppter tempus in quo fiebat fraus p̄sumit. ar. ff. de leg. iij. l. cū qs decedens. §. titia. de pba. l. q testiū. de castrē. peculio. l. si forte. ꝛ. C. de sac. san. eccle. l. illud. de colla. l. si donationē. ꝛ qd ibi no. Itē hoc satis aperte colligit duꝫ recognoscit se recepisse in dotē medietatē omniū bonorū suorū. nam p hoc dat intelligere ꝙ ante recognitioneꝫ erat dñs simpliciter: ꝛ qd nūc vult medietatē illorū bonorum retinere tanq̄ dotalia ꝛ sic larga manu prio donasse videt: ꝛ eadē in dotē vel augmentuꝫ dotis ab vxore recepisse. ff. de dona. inter virū ꝛ vxorē. l. iij. §. si. ꝛ. C. de dona. ante nup. l. j. vbi videt casus de ista qōne. Sꝫ certe ista optime pcederēt si vxor predecessisset sic intelligit. d. l. j. sed postq̄ p̄supponit maritū p̄decessisse nō reuocata donatiōe p ipsius mortē fuit cōfirmata. vt. C. de dote cau. nō numerata. l. ij. vbi determinat hec questio. Nec ob. qd nō īteruenit traditio: ꝛ sic videt nō posse cōfirmari. vt. l. papinianus. de dona. inter virū ꝛ vxo. nā interuenit aliud ꝙ p traditiōe habet: qꝛ recognouit se in dotē recepisse p qd videt vt dixi quodā iuris intellectu prio tradidisse vxori ꝛ ab ea postea recepisse. vt no. in. d. l. ij. facit de iure dotium. si sponsalibus. §. j. Preterea hic interuenit iuramentum qd facit istam donationem in effectu valere fm Guil. de cu. in. l. sꝫ ꝛ si possessori. §. si iurauero. de iureiurā. ꝛ bar. ff. ad. l. falci. l. seius ꝛ augerius. ex quibus sequitur ꝙ ista bona possunt peti ab heredibus viri.
2 † Circa scdm videt dicendum ꝙ filie istius Joānis fabri nō sint admittende vigore substitutionis postq̄ viuit pater earū: qꝛ testatrix substituit filios seu heredes Joannis fabri. Sed in ei⁹ vita nō possunt dici heredes. vt in. l. j. de heredi. vel ac. vendi. ꝛ. l. j. ff. pro herede. contrarium dico siue consideremus verbum filios per se: siue verbum heredes per se: siue vtraqꝫ simul. Primum patet. Si enim testatrix substituisset filios Joānis fabri non esset dubium ꝙ admitterentur: qꝛ filij famil. proprie dicuntur in vita patris: post mortem vero dicuntur patresfamilias: ꝛ ideo primo casu habent peculium tanq̄ filij famil. secūdo non. vt. C. de inoff. testamen. l. si. Scdm similiter patet. naꝫ dico ꝙ si testatrix substituisset tantum heredes Joannis fabri non facta mentione de filijs ꝙ isto casu venirent isti filij tam in vita patris q̄ post mortem ꝛ nulli alij extranei heredes. qd probatur duobus modis. Primo quia quando verbū heredes refertur vel referri potest ad tempus vite alicuius intelligitur de
b filijs tantum[b]. vt. ff. de libe. ꝛ postbu. l. gallus. §. nunc de lege. versi. etiam. ibi dum dicit. si quis ex suis heredibus suus heres esse desierit ꝛc. Non eniꝫ quis desinit esse suus heres nisi in vita patris ꝛ tamē appellatur heres: quia exponitur heres. i. filius. ꝛ ibi plene per Bar. Cum enim in vita non possit quis proprie ꝛ stricte heredes habere itelligitur large pro filijs vt verba aliquid operētur. arg. ad hoc. ff. de fundo instructo. l. fundus qui locatus. de auro ꝛ arg. leg. l. pediculis. §. cuꝫ quereretur. de peculio. l. nec seruus. de condi. ꝛ demon. l. quibus diebus. §. dñs.
3 † Nunc ad propositū substituendo filios seu heredes Joannis fabri videt testatrix se retulisse ꝛ ad tēpus vite illius Joannis fabri: qꝛ in eius vita poterat purificari cōditio: ꝛ poterant in eius vita mori heredes sicut mortui sunt. vnde credendū est ꝙ testatrix que sciebat vel scire poterat hoc euenire posse voluerit sibi in istum casum prouidere: cum in testamentis sit larga interpretatio fienda: ꝛ in omnem casum videtur quis sibi prouidere in quem prouidisset si interrogatus fuisset. ad hoc. ff. de libe. ꝛ postbu. ꝛ. l. j. §. fi. ꝛ. l. gallus. §. ꝛ qd si tantum. ad trebel. l. mulier. C. de insti. ꝛ substi. l. mater. de here. insti. l. ij. nō enim est verisimile ꝙ voluerit istum casum dimittere improuisum ꝛ facere substitutionem caducam. arg. de reb⁹ dub. l. quotiens.
Secundo probatur: qꝛ posito ꝙ testatrix se retulisset tantū ad tempus post mortem Joānis: tamen adhuc idem est in casu nostro. Nam qñ testator substituit heredibus suis sub conditione si decederet sine liberis Titius ꝛ eius heredes quo casu videtur primo substituere Titiū ꝛ post eius mortem eius heredes. dicūt doc. qd nō intelligit substituisse extraneos heredes Titij sed filios tantū: ꝛ tñ verbū heredes tūc non intelligitur nisi post morteꝫ. ꝛ est ratio fm eos: qꝛ si aliud diceremus sequeretur inconueniens sciꝫ ꝙ extranei heredes Titij excluderent extraneos heredes heredum: qꝛ si decederent heredes sine liberis relictis extraneis heredibus ꝛ simile Titius tunc decessisset sine liberis relictis extraneis heredibus certe extranei heredes heredūꝫ deberent restituere extraneis heredibus Titij qd nō est verisimile ꝙ testator voluerit: qꝛ sicut predilexit heredes suos Titio. vt. l. publius. §. titius. de cōdi. ꝛ demon. ita extraneos heredes heredūꝫ extraneis heredibus titij. vnde determinant ꝙ nō intelligat substituisse nisi filios titij. ꝛ ita tenuit Ricar. malum. ꝛ Bar. refert in. d. l. gallus. versi. etiā. sed nos sumus in eisdem terminis: qꝛ testatrix substituit nepotibus suis si sine liberis decederent filios seu heredes Jo. fabri: ergo de solis filijs intellexisse videtur: licet verbuꝫ heredes posuisset tantum. sed filij dicuntur etiā in vita patris: ergo ꝛc. Tertio dico ꝙ si consideramus vtrūqꝫ verbū simul cōiunctim adhuc idē est. nam quando vnus casus mixtus componitur ex duob⁹ sim
c plicibus idem est cēsendum de eo qd de simplicibus[c]. ff. de libe. ꝛ postbu. l. si ita scriptum. de heredi. insti. l. clemens. in prin. ꝛ no. in. l. ij. de verbo. oblig. sed in simplicibus procedunt ea que dicta sunt: ergo ꝛ in isto mixto. sed dicet aliquis fm ista illud verbum siue heredes positū in substitutione erat superfluū qd non videt dicendū. arg. ff. de mino. l. j. §. fi. respondeo ꝙ ponit expositiue ꝛ sic non omnino superfluū fuit. sicut alibi Alexander siue paris. naꝫ qñqꝫ duo sic ponunt ꝛ vnum exponit aliud. ꝛ sic illa dictio siue non semp ponit disiunctiue vel copulatiue
d sed expositiue[d]. vt no. C. de in litem dā. tuto. l. ad protegendā. ꝛ. ff. de au. ꝛ arg. leg. l. si qs. ita exponit aūt hoc modo. Nā heres idē est ꝙ dñs. vt no. in. l. his verbis. in prin. de heredi. insti. sꝫ filij dicunt quodāmodo dñi viuente patre: vt. l. in suis. de libe. ꝛ posthu. cū ergo dixit filios seu heredes intelligit. i. q sunt heredes. i. q sunt dñi rerū paternarū. ꝛ sic verbum heredes lꝫ sit substantiuū nō ponit pro diuerso substātiuo sed magis vt adijciat q̄litatē prio. vt in Virgi. Arma virūqꝫ cano. i. virū armatum. vt no. in. l. j. ff. de pac. ꝛ de tutelis. l. j. vel pōt intelligi siue heredes. i. q sperant ipse heredes effectualiter ioānis fabri: qꝛ si filius ergo heres: non aūt intelligit noluisse suspendere institutionem quousqꝫ essent heredes effectualiter: qꝛ ista interpretatio non esset fauorabilis testamēto. de reg. iur. l. in testamētis. vñ ꝯcludo istas filias fore admittēdas tanq̄ substitutas p istā vxoreꝫ.
Super tertio dubio quo queritur quātum petere possunt de dictis bonis. Respondeo medietatem tantum: naꝫ illa medietas debet remanere penes heredes dictorum nepotum ratione legitime ꝛ trebellianice quā debent habere in bonis dicte vxoris ex persona dictorum nepotum. Laus deo.

a Puta iudicis. Adde dñm Bartho. soci. ī ꝯsil. clj. incipiē. considerās. vꝫ. ꝛ sic restat. ī fi. cuꝫ vꝫ. seq. in. j. pte.

b De filijs tātum. Vide do. Alexā. de imo. in cōsil. lvj. in. j. colū. cū seque. ī prima pte. ꝛ in ꝯsil. j. in. vi. col. in fi. in. j. parte.

c De simplicib⁹. Adde do. Bartho. soci. ī ꝯsil. ccxlvj. incipien. eleganter. vꝫ. tertio cōfirmo. circa fi. i. ij. pte. ꝙ fili⁹ lꝫ habeat mixtas q̄litates: tñ in materia etiā fauorabili dispositio facta in vno ex simplicibus nō extēditur ad casuꝫ mixtū: qꝛ in tali mixtura q̄litatū potius attendenda videt q̄litas q̄ nocet ꝛ impedit talē dispositionem.

d Expositiue. Adde dñm Pet. phil. cor. in consi. cxiij. in littera. B. i q̄rta parte.

¶ Casus.

¶ De quadam remissione facta per minorem ei qui fuerat administrator suus ⁊ econtra: ꝑ ipsum dicte minori an valeat vel possit retractari.

¶ Consilium. ccclxxix.

1 ☞ Et quomodo in vltimis voluntatib⁹ videatur ꝯctū: ⁊ an minor possit retractare remissionē reciprocā: ⁊ īfra que tēpora. ⁊ si fiat retractatio respectu minoris fit ex toto etiam respectu maioris contrahentis cum ipso minore.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Primo videndum est vtruz remissio facta per Catherinam Guilielmo de montillis ⁊ econtra in hoc testamento habeat vim ꝯctus vel vltime voluntatis qđ est necessariū scire: q2 p2io casu sumerēt effectū in vita Catberine: scđo vero nō: ⁊ sic cū ista Catberina viuat possit venire contra. C. famil. her. l. in ipsius. cū si. Rn̄deo ꝙ habent vim ꝯctus non vltime volūtatis: q2 notarius fuit vsus verbis pertinentib⁹ ad ꝯctū dum dixit per modū trāsactionis cōuenimus ⁊c. nā transactio est ꝯctus nō vltima volūtas. vt. C. ꝙ me. cā. l. si donationis. itē cōuentio fit in ꝯctibus: q2 fit ꝑ ꝯsensuz ambarū partiū. ff. de pac. l. j. in p2in. Sed in vltimis volūtatib⁹ nō fit conuentio cū solius testatoris ꝯsensus reqrat̄. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. surdo. ⁊. §. donatiōis. de leg. j. si seruus. §. qui margaretam. de aur. ⁊ ar. l. j. iter vestē. ⁊ ibi no. Itē vsus est verbo remiserūt cōpensauerunt ꝓmiserunt alter alteri nō venire ꝯ ⁊c. q̄ oīa verba nō ꝑtinent ad vltimā voluntatē sed ad ꝯctū. ff. de verbo. signi. l. verba gesserūt ⁊ ꝯxerunt. Nec ob. ꝙ ista facta sunt in testamēto: nā ⁊ ꝯctus ⁊ alij actus inter viuos fieri possunt in testamēto ⁊ remanēt ꝯctus. vt no. ff. de testa. l. heredes palaz. §. fi. ⁊ ꝑtz in l. j. §. assignare. ⁊. l. fi. ff. de assigna. libe. Ex qbus patet ꝙ tanꝙ actus inter viuos potuerūt sumere effectū in vita istius Catberine. ¶ Sed nūc qrit̄ scđo vtrū ista Catherina possit venire cōtra illā remissionē per se factā ratione minoris etatis. Rn̄deo nō. Primo q2 tūc oporteret ꝙ ꝓbaret se lesam. ff. de mino. l. ꝙ si minor. §. j. de iureiur. l. nā ⁊ postea. §. si minor. non enim potest dici ꝙ sit nulla cū facta fuerit post pupillarē etatē. Sed ipsa nō fuit lesa: q2 sicut ipsa remisit Guilielmo ita Guilielmus remisit sibi illa q̄ p2o ipsa expēdiderat vt in instr̄o cōtinet̄: ⁊ etiā cēsus per ipsum Guiliel. recuperatos. vnde ꝓpter mutuaz ⁊ reciprocam remissionē neuter ipsoꝝ lesus videt̄. ar. C. de trāsac. l. de fideicōmissa. facit de inoffi. testa. l. si pater puelle. ⁊ qđ no. C. fami. hercis. l. si familie. in glo. o2di. ⁊ de vsur. l. si ea. Et ideo cū fuerit vsa iure cōmuni nō pōt petere se restitui. C. de in integ. resti. l. nō vr̄. ¶ Preterea iste Guil. poterat ꝓp2ia auto2itate sibi soluere de bonis Catberine illa q̄ ꝑ ipsa expēdiderat ⁊ vsqꝫ ad illā summā de pecunijs Catherine in suā vtilitatē cōuertere. ar. ff. de ꝯrio iudi. tutel. l. iij. §. plane si fo2te. ⁊ de admi. tut. l. quotiēs. §. sicut. multo fo2tius cū voluntate ipsius Catherine. arg. duplex ratio fo2tio2 est. C. de fide instru. ⁊ iure baste fisca. l. duplex. Predicta vera nisi Catberina ꝓbaret ꝙ ī maio2i summa teuebat̄ sibi Guilielmus ꝙ ipsa sibi. Nā tūc posset qs dicere qđ in eo qđ excedit cōcurrentē quātitatē posset restitutionez petere. sꝫ certe ꝯriū dico: q2 lapsum est tēpus petende restitutionis. debet em̄ peti īfra q̄driēniū continuatū[a] a die quo finiuit xxv. ānū. vt. C. de tempo. in īteg. resti. l. fi. Sꝫ ista vt dicit̄ habet vltra. xxxvj. ānos vel fo2te. xl. ⁊ sic expirauit tēpus vnde nullo modo est audiēda etiā si ꝓbaret se lesaz. facit cle. j. de in ītegrū resti. Sꝫ q̄rit̄ posito ꝙ Catherina posset venire ꝯ remissionē factam ꝑ eam vtrū Guilielmus similiter ꝯ remissionē cēsuū ⁊ expensarū factarū per eū. Rn̄deo sic: q2 restituto mino2e aduersarius eius ꝯ quē restituit̄ reponit̄ in p2istinum statū. vt. C. si aduersus trans. l. j. ⁊. ij. ⁊ de reputa. que fuit in iudicio. l. j. ff. de mino. l. ꝙ si mino2. §. restitutio. Non eniz est credendū ꝙ voluerit illa remittere nisi etiā remissio sibi facta haberet effectū: ⁊ ideo retractata vna retractatur altera ne indebite damnum patiat̄. ff. de inoffi. testa. l. eum qui. §. si sub bac. Laus deo.

¶ Consilium. ccclxxx.

1 ☞ Debet iudex iudicium suum semper cum veritate confo2mare ⁊ semper qđ est veritati similius amplecti: ⁊ an sem̄p duo testes ad p2obandum requirantur.

2 Unus testis deponens de mutuo ⁊ duo de cōfessione mutui facta a debito2e possunt plenam fidem iudici facere p2esertim si etiam iuret credito2.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Iudex est minister dei in terris. xv. q̄. j. c. nec is. xxiij. q. v. nō solū. vt igit̄ ipsi⁹ p2odeat de vultu dei iudicium qui est via veritas ⁊ vita. de appel. c. vt nostrum. vt eccle. benefi. c. j. in p2inci. debet cōfo2mare iudicium suum cum veritate ⁊ ipsam summopere iuuare ⁊ ad lucez perducere. ff. de p2oba. l. fi. in fi. ibi dum dicit. veritati locum semper fo2e. de offic. p2esi. l. illicitas. §. veritas. ipsiusqꝫ veritatis p2obationes ampliare ⁊ eis fauere vt salue sint. ff. de testi. l. current. de incen. rui. ⁊ nau. l. ne quid. §. de his. de interro. act. l. ij. cū. l. seq. C. de hereti. l. quoniā. si nāqꝫ littera legis seruata vel co2tice repugnāte ꝯscientia veritatē offendit vel supplantet edificat ad gehennā ⁊ animā occidit. Cū scriptura dicat ꝙ littera occidit spiritus viuificat: ⁊ eius iudiciū nō solū in cōspectu summi iudicis so2descit: sed ab ipsis legibus damnat̄. Cuz dicant ꝙ verba legis nō sunt captanda nec calumniāda sed q̄ mente dicta sunt cōsideranda. ff. ad exhiben. l. ad exbibenduz. dicunt etiā ꝙ cū de veritate vel de bona fide agit̄ nimia subtilitas vel scrupulositas iuris sectanda non est: immo plerūqꝫ per eam perniciose erratur. ff. de verbo. obligatio. l. si seruum. §. sequitur. mandati. l. si fideiusso2. §. quedam. de iniusto testa. l. posthumus. circa p2in.

¶ His pero2atis ad p2opositū infero ꝙ lꝫ lex dicat ꝙ ad ꝓbationez legitimā requirant̄ duo testes vel plures deponentes de veritate quā ꝑceperunt sensu co2ꝑeo. ff. de testi. l. vbi numerus. C. si cer. peta. l. fi. ⁊ de testi. l. testiū. nō tn̄ est hoc ita ruditer intelligendū vt ꝑ alias legitimas seu ꝓbabiles cōiecturas que per directū vel indirectū possint animū iudicis mouere non possit

b p2obari[b] cum lex alia dicat ꝙ an sufficienter ꝓbatū sit vel non

c remittit̄ arbitrio iudicis[c] ꝙ nulla certa regula dari pōt. Nam plerūqꝫ sine publicis instrumentis vel solēni numero testiū veritas dep2ehenditur si concurrant alia argumenta vel p2esumptiones: q2 nō dꝫ iudex se astringere ad vnā speciē p2obatiōis: sed animum suum ex diuersis p2esumptionibus ⁊ coniecturis info2mare: ⁊ si reputet sufficienter p2obatum p2o illa parte sententiam ferre. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. de renuntia. c. in p2esentia. de testi. c. p2eterea. ⁊ de re iudi. c. causaz q̄. Et alibi dicit ꝙ iudex debet cōfirmare motū animi sui ex argumentis ⁊ testimonijs que rei aptio2a ⁊ vero p2oximio2a esse comparuerit. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. de p2oba. c. lꝫ. §. ex p̄missis. hinc est ꝙ interdū vnus testis cum fama vel cū fuga vel cum p2iuata scriptura seu alijs p2esumptionibus facit plenā fidem: vt no. in. d. §. tu magis. ⁊ in. l. in bonefidei. C. de iureiuran. ⁊ eo. tit. l. admo

2 nendi. per doc. † Cū igit̄ in casu nostro ista mulier babeat vnuz testē bonum qui deponit de certa scientia ⁊ de visu ⁊ sic facit semiplenam p2obationem habeat etiam vnū alium scilꝫ p2imū ꝓductum co2am dn̄o iudice qui deponit ꝙ ille Ioānes fuit cōfessus se teneri dicte mulieri ī summa petita. Isti duo sufficiūt ad ferendam sn̄iam p2o muliere. casus est in. c. cum dilectus. de succes. ab intest. habet etiaz duos alios qui deponunt ꝙ audiuerunt istam mulierem repetentē a dicto Ioāne illud in quo sibi tenebat̄: ⁊ vnus eoꝝ dicit de certa summa scꝫ de duodecim flo2enis: ille vero respondit ꝙ nō habebat tūc sed q̄ citius posset redderet per qđ videt̄ confessus se teneri. argu. ff. de leg. j. l. etiam boc modo. ⁊ qđ ibi no. cū ergo isti tres testes p2obent confessionem alter vero p2obet rei veritatem sufficienter p2obatuz est. vt. d. c. cū. dilectus. vnde miro2 ꝙ contra illam sit data sn̄ia. Et si dicatur ꝙ isti tres non sunt contestes in p2obando cōfessionem: q2 vnus deponit de confessione facta modicuz ante q̄dragesimam: alij duo de requisitione facta circa festum sancti Michaelis ⁊ sic non conco2dant in tempo2e. Respōdeo saltim illi duo qui dicunt circa festum sancti Michaelis sunt cōtestes. Item posito ꝙ nullo modo essent contestes: q2 vnus deponeret de confessione facta die lune: alter de confessione facta die martis: alter de confessione facta die mercurij tamē p2obant: quia non inducuntur p2incipaliter ad p2obanduz confessionem sed ad p2obandum debitum qđ ex ipsa confessione p2obatur: sicut dicimus in simili cum quis vult p2obare se fuisse in possessione iurisditionis: ⁊ vnus testis dicit ꝙ vidit eum suspendere vnum hominem die lune: alter dicit ꝙ vidit aliū suspendere die martis: alter ꝙ alium die mercurij. Nā isti non reputant̄ singulares lꝫ non conueniant in tēpo2e: q2 non inducunt̄ ad p2obandū suspensiones ꝑ suspensiones sed possessionem iurisditionis q̄ per suspensiones ꝓbat̄: ⁊ ideo tales sufficienter p2obāt. vt no. in Spe. de inquisitio. §. j. versi. qđ si vnus. ⁊ de teste. §. iam de interrogato2ijs. v̄. breuiter. ¶ Consulo igit̄ iudici vt ad maio2ē claritatem ⁊ cautelā buic mulieri petenti deferat iuramentum: ⁊ si iurauerit ꝓ ipsa ferat sn̄iam. vt in. c. fi. de iureiuran. ⁊. C. eo. tit. l. in bonefidei. ⁊ d. l. admonendi. lꝫ etiam si non peteretur secure posset ex dictis attestationibus idem facere ⁊ conscientiam suam q̄ cum p2edictis verisimiliter cōcurrere debet: ⁊ etiā v̄itatem saluare: vt clare ostensum est. Esset enim magnum peccatum ⁊ quasi furtum tot ꝯcurrentib⁹ p2o ista domina sibi auferre quod gratiose mutuauit: ⁊ qđ iste reus ingratus de sua ingratitudine ⁊ malitia commodum repo2taret. Laus deo.

¶ Casus talis

a ¶ Continuatuz. Adde bal. ī ꝯsi. xcij. ī. j. ꝑte. ⁊. d. Pet. phil. co2. in ꝯsi. lv. in littera. C. la. ij. ī ij. parte. ⁊ ī ꝯsil. xxxi. in littera O. in. iij. parte.

b ¶ Probari. Adde. d. Bartho. sozi. in ꝯsi. clxxxvij. īcipiē. ī ꝯtrouersia. versi. ex qbus oīb⁹. circa fi. ⁊. v̄. ꝯfirmant̄ p2emissa. ī. ij. parte. ⁊ adde. d. Pet. ꝓbi. co2. in ꝯsi. iiij. incipiē. multū. in littera. G. in. j. parte. ꝙ p2obatio sumit̄ ex cōiecturis q̄ iudicez mouent nec certa doctrīa ꝓbationum dat̄.

c ¶ Arbitrio iudicis. Adde. d. Bartbo. sozi. ī ꝯsi. clxxxvij. in v̄. ex qbus oīb⁹. in fi. ⁊ in consil. cclxij. incipiē. in causa. v̄si. ꝓpterea etiā.. circa fi. in. ij. parte. vbi idem.

❡Casus talis est.

❡Quidā maritauit filiā suam Mariā z cōstituit ei tot in dotem pro omni iure qđ habere posset in bonis paternis z maternis. Itē fuit actum ꝙ maritus donaret sibi iocalia pro capite vsqꝫ ad valorē centū floreñ. Itē ꝙ si dictus maritus predecederet in matrimonio donabat sibi centū: q marit⁹ veniēs ad mortem vltra p̄dicta legauit sibi alia centum: mortuo ergo marito dicta vxor donauit in q̄dā vltia volūtate cuidā capellanie dictam dotē. Itē dicta iocalia z dicta centuꝫ sibi debita ex donatiōe. Itē dictū legatū de centū repudiauit: z hoc factū sine consensu patris in cuius erat potestate z mortua est. nunc pater ab heredib⁹ viri petit dotē z dicta centū donata z etiā alia centū legata z vlterius illa centū ꝓ iocalibus: heres mariti dicit illa fuisse donata capellanie. Queritur quid iuris.

❡Consilium.cclxxxj.

1 ☞Donatio facta in testamēto si fit inter viuos valet etiam rupto testamēto: z qñ intelligatur ꝙ fuerit inter viuos.

2 Donatio aduentitiorum in quibus nullus vsusfructus patri acquiritur potest fieri sine consensu patris.

3 Ornamentorum muliebrium non est vsusfructus: sed vsus qui sine dedecore masculis non aptatur.

4 Si filia remisit z quietauit patrē de omni eo qđ speret in bonis paternis an dos sit sua pleno iure vt de ea soluto matrimonio disponere possit ad libitum.

5 Si vtilis actio est penes vnū directa penes aliū qs preferatur: z qd debeat facere habens vtilē ne soluat habeñ. directam.

In christi nomine amen.

❡Primo videndū est qualis fuerit ista donatio facta per Mariā filiamfamil. vtrū fuerit vltima volūtas vel ꝯct⁹ qđ est necessariū scire ꝑpter id qđ statim querā. Secūdo vidēdū est vtrū valuerit quo ad ista de qbus agit. Tertio posito ꝙ valuerit vtrum iste Guilielmus heres mariti possit se defendere aduersus patrem petentē de iure illius capellanie

1 ❡†Quo ad primum videret dicendū ꝙ fuerit vltima volūtas cum fuerit facta cōtemplatione mortis z de morte facta fuerit mentio z in multis collata post mortem. vt. ff. de dote preleg. l. seia. z plene no. sol. matri. l. que dotis. z sic videt non valere: q2 filiusfamilias nec testari nec codicillari potest⁸. vt. ff. de testa. l. qui in potestate. de leg. iij. l. iij. §. si filius. de leg. j. l. ij. Rñdeo fateor ꝙ quo ad multa fuit vltima voluntas: sed quo ad bona de quibus agitur fuit contractus scꝫ donatio inter viuos: vt pꝫ ex tenore instrumēti dum dicit ꝙ donauit inter viuos donatione pura zc. q̄ verba nō faciunt vltimā voluntatē sed ꝯctum. ff. de verb. signi. l. verba gesserūt z ꝯxerunt. C. qđ me. causa. l. si donationis. q ꝯctus potest fieri in vltima volūtate. vt. ff. de assigna. lib. l. j. §. assignare. z. l. fi. z no. in. l. heredes palaꝫ. §. fi. de testa. Et posito ꝙ vltima voluntas nō valeret tñ valere pōt ꝯctus in ea factus q2 nō dependet ab ea. vt. ff. de inoffi. testa. l. etiā. z qđ ibi no. facit qđ no. p Pe. z Cy. C. de non nume. pecu. l. generaliter. z per Bar. de leg. iij. cū quis decedēs. §. codicillis. z de rebus eorum. l. fi. Item ex alio patet ꝙ fuit donatio: q2 facta notario presenti z stipulanti nomine capellanie qđ in vltima voluntate non requiritur. vt. ff. de leg. ij. cuꝫ pater. §. donationis. q2 non refert in vltimis voluntatibus cum quo testator loquatur zc. de leg. j. seruo legato. §. si testator. z. l. si seruus. §. q margaretam. de leg. iij. fideicōmissa. §. interdum.

2 ❡†Scđo querit vtrū ista donatio facta per Mariā valuerit. z primo quero de illis iocalibus vtruꝫ potuerit ipsa donare capellanie. videt ꝙ non: q2 illa q̄ vnus cōiugum lucrat ab altero sunt aduentitia. C. de bo. que lib. l. j. z. l. q̄cūqꝫ. sed aduentitia nō pōt filiafamilias donare sine cōsensu patris nec alio modo alienare. eo. titu. l. cū nō solū. §. filijs aūt. notat. ff. de dona. l. filiusfamilias. in gl. fi. ❡Cōtrariū credo. nā illud est verū in casibus in qbus pater in aduentitijs hꝫ vsumfructū: q2 tūc ꝓhibetur ne fiat p̄iudiciū patri. Secus si talia sunt qbus vsufru. non habeat: vt pꝫ in. d. §. filijs. in verbo dūtaxat. qđ importat affirmationē: in ꝯrio casu cuꝫ sit dictio taxatiua. ar. ff. de alimē. leg. l. iij. §. cū titio. C. de trāsac. l. si ideꝫ. de ꝓba. l. rationes. de cau. posses. z proprie. c. cū ecclesia sutrina. Nam in illis pōt libere disponere cū nullum p̄iudiciū resultet patri sicut posset de castrē-

3 si peculio vel quasi: vt no. ff. de dona. l. ij. †Sed in illis iocalib⁹ nullus cadit vsusfructus: sed vsus tantū. iuxta no. ff. de rei. vē. l. cū in rem agit. in fi. prime glo. ❡Itē ille vsus nō pōt pertinere ad patrem: q2 sunt ornamēta muliebria qbus vir nō pōt vti sine vituperatione z dedecore. vt. ff. de aur. z argē. leg. l. vestis. §. vestimenta. vnde nō dicit habere posse qđ sine dedecore non pōt. vt ibi no. in glo. de ꝟbo. signi. l. nepos proculo. de cōdi. insti. l. filius. Nā talia nō vident ad aliū vsuꝫ parari nisi ad vsum mulieris. de au. z argen. l. arg. §. ornamenta. vnde vir donando videt voluisse ꝙ ad mulierem tantū pertineat vsus z non ad patrem: ergo ad ipsum nō ꝑtinet. vt. C. de bo. que lib. aut. excipitur. ❡Ad hec facit: q2 hec filia iusta rōne mota fuit ad donandum capellanie: q2 ad piam causaꝫ z pro solute anime que causa iusta est. ff. de dona. inter virū z vxo. l. si spōsus. §. ꝯcessa. versi. ꝓinde z si maritus. Sed pro causa iusta pōt filius donare etiam de ꝓfectitio peculio. vt. d. l. filiusfamilias. ff. de dona. post prin. ponit autem ibi exemplum gl. si donat matri vel coniunctis personis. Ista autem donauit ecclesie que dicit mater nostra: q2 sicut mater carnalis generat nos ad hoc seculuꝫ: ita ecclesia regenerat nos ad seculum futurū: z licet donauerit vni capelle totum tñ ecclesie que vna est donasse videtur. ar. xxiiij. q. ij. c. loquitur. ❡Si vero querit de donatione centuꝫ florenorum sibi facta p maritū vtrum potuerit donare in preiudicium patris vel refutare. Rñdeo nō: q2 in pecunia ꝯsistit cōmoditas que quodammodo vsumfructū operat. vt. ff. de vsufruc. earum rerum que vsu consu. l. ij. z. l. hoc senatus. z. l. quoniā. que commoditas vsufruc. potest pertinere ad patrem: ideo sine licentia sua ordinare nō potuit. vt dicta. l. nō solū. §. filijs autē. ❡Preterea filiusfamilias non potest legatuꝫ vel hereditatē aut donationē sibi factam inuito patre repudiare etiam vbi solus vsusfructus queritur patri z si fecerit totuꝫ queritur patri si vult: vt in. l. cū oportet. §. j. de bo. que lib. vbi potest colligi determina-

4 tio huius dubij. †si vero queritur de dote respōdeo constitutio dotis fuit facta huic filie pro omni iure qđ habebat tam in bonis paternis ꝙ maternis ꝓpter que qdem bona paterna z materna promisit maritus facere ꝙ ipsa quietaret z remitteret patri dotanti: non tamen constat mihi ex productis ꝙ remiserit. ❡†Dico ergo sic ꝙ aut ista filia non remisit z tunc cōstitutio dotis fuit simplex z ideo soluto matri. per morteꝫ viri debebat redire ad patrem a quo profecta erat. vt. C. solu. matri. l. dos a patre. nec habet hic locū retentio ꝓpter liberos ꝭm opi. Mar. postꝙ vir predecesserat. vt no. ff. solu. matri. l. si dotale. de dote preleg. l. j. in prin. ❡Item mortua filia etiam solu. matri. consolidata fuit actio de dote in patrem etiaꝫ si tempore quo filia decessit superuixisset filius vel filia ex ea. vt no. ff. solu. matri. l. post dotem. per Bar. in vlti. vel. penul. col. versi. item facit ad aliud zc. qui refert ita fuisse determinatū Bonoñ. bene pocto doctores. isto ergo casu non potuisset hec filia donare in preiudicium patris. vt. ff. sol. matri. l. ij. §. itē si volōtate. Si vero dicta bona paterna z materna remisisset tunc videretur istam dotem habuisse in recompensationem illorum bonorū: ergo esset idem censendum de eo qđ de illis. vt. l. si eum. §. qui iniuriarū. si quis cau. Modo sic certuꝫ est ꝙ de bonis paternis nō potuisset disponere inuita patris: q2 nullū ius formatuꝫ videtur habere etiaꝫ quo ad legitimā: vt. ff. de colla. bo. l. j. §. si impuberi. de libe. agno. l. fi. no. C. de sacrosa. eccle. auf. si q̄ mulier. ❡Itē similiter de bonis maternis disponere nō poterat. vt. d. §. fili⁹ autē. ergo nec de ista dote que successit loco ipsorū: nisi qs diceret ꝙ dando dotem pro illis bonis videat dedisse quo ad proprietatē z vsumfructū z tunc disponere potuisset ꝭm ea que. s. dixi. sed hoc non est mihi bene clarū: ideo vellē super hoc maturius deliberare. Patet ergo ex predictis ꝙ illa donatio valuit tantū quo ad iocalia: quo ad dotē vo vel donationē centū florenorum non valuit de presenti nec potest iste Guilielmus se defendere aduersus patrem vxoris. Dicunt tamen quidam doc. ꝙ post morteꝫ patris reconualescit: q2 cessat patris interesse in cuius fauorem prohibita erat alienatio. arg. ad hoc. ff. de vsuc. cū vir p̄diū. ad trebel. l. filiā fratrib⁹. in aut. de nup. §. quoniā. sol. matri. l. ij. §. deniqꝫ. ad macedo. l. iulianus. §. si filius. Sed hoc vr ꝯ mentē. §. filius aūt. cōiuncta. l. ꝙ ab initio. de reg. iur. nec est presentis speculationis: q2 pater viuit ideo omitto.

5 ❡†De tertio z vltimo si queritur vtrum iste Guilielmus possit se defendere aduersus petentem quo ad illa iocalia propter donationem factam capellanie. Videtur ꝙ non per ea que no. ff. de rei ven. l. fructus. in vlti. glo. si agervecti. vel emphi. pe. l. ij. Sed respondeo ꝙ per illam donationem trāsiuit vtilis actio in capellaniam contra heredes mariti: directa vero remāsit penes donantem z heredem eius. argu. C. de actio. z oblig. l. ij. q̄ vtilis prefertur directe. ff. de procur. l. in cause. §. fi. est ergo conclusio ꝙ postꝙ iste Guil. nondū soluit patri petenti penes queꝫ sunt directe actiones ꝙ rector capellanie penes quem sunt vtiles denuntiet sibi ꝙ non soluat: z tunc soluere nō tenetur. vt. C. de noua. l. ij. z ibi no. per docto. quicquid gl. ibi sentiat. imo videtur ꝙ nec requiratur denuntiatio ex quo iste Guil. scit alteri competere vtiles. vt no. ff. de transac. l. fi. per gl. verum q2 alia glo. est contraria. C. que res pig. oblig. poss. l. nomen. ideo securior est prima opi. ꝙ ille rector denuntiet vel veniat ad causaꝫ. facit ad predicta qđ no. per Barto. ff. ad trebellia. l. facta. §. si heres. Laus deo.

8 ❡Pōt. Sed nunqd possit testari de dote. vide Bal. in consil. ccccxliij. i. iij. parte. z quid de legitima et trebellianica si sit grauat⁹. vide p eū in cōsil. xcix. in scđa parte.

¶ Casus talis est.

¶ De quadam examinatione testiũ facta super quadam substitutione parte non vocata vtrum valeat.

¶ Consilium. ccclxxxij.

1 Si dubitet̃ de substitutione vtrũ sit facta necne debent in examinatiõe testiũ citari illi qbus facta dicit̃: ꝛ etiã qui veniũt ab intestato ad illa bona: al's non valet. ꝛ nu. seq.

2 Et lꝫ habentibus spem succedendi: cã sibi defendere ꝛ cõseruare: nec propterea dicuntur sollicitj de hereditate viuentis.

3 Decretũ ꝑ iudicẽ iterpositũ quo casu dici possit obreptitium.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Dubitatio poterat esse q꞉ cũ tempore examinationis testium viuerent filij nõ videbat̃ ꝙ essent aliqui vocandi. nam filij non: q꞉ substitutio super qua examinabant̃ non poterat habere locũ in vita ipsorꝫ sed post mortẽ. Sed illo tpe nõ poterant illi filij interesse ptendere q꞉ mors omnia soluit. vt in aut. de nupt. §. deinceps. ꝛ no. ff. si cer. peta. l. eius q in prouincia. Sed vocãdi nõ sunt nisi illi quorum interest. de maio. ꝛ obe. inter quattuor. Item nec venientes ab intestato illis filijs videbant̃ vocandi: q꞉ nõ poterant aliud interesse ptendere nisi q꞉ illis filijs erãt successuri. Sed hoc pretendere nõ poterant in vita ipsorũ viderent̃ sollicitj de hereditate viuentiũ: hinc est ꝙ spes illa succedendi in vita alterius nõ est probabilis. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. ij. §. interdũ. de colla. bo. l. j. §. si impuberi. de lib. leg. l. post emancipationẽ. §. illud. ꝛ ibi per Bar. Non ergo erãt vocãdi rõne istius iteresse nec spei que erat improbabilis. ad hoc. C. de pac. l. fi. ¶ Contrariuꝫ dico ꝙ tam filij ꝙ̃ illi q successuri erant ei ab intestato vocãdi erant ꝑ ea que plene ꝛ copiose allegata sunt per venerabilẽ allegantẽ. ¶ Nec obstant ꝑdicta. Et primo de filijs ꝛ dico ꝙ in vita ipsorum poterant interesse ptendere ꝙ eis non esset facta substitutio post mortẽ. qđ patet. Nã si eis esset facta nõ poterãt de illis bonis disponere. C. cõmu. de leg. aut. res que. Sed si non esset facta poterant disponere tam in vita ꝙ̃ post mortẽ: sed nostra interest habere liberã nostraꝫ rerum administrationẽ. ff. si qs a paren. fue. ma. l. non vsqꝫ adeo. C. de ꝯben. emp. l. dudum. Itẽ interest nostra habere in bonis nostris heredẽ: vt. ff. de interro. act. l. ij. qđ interesse habere nõ poterãt isti filij in bonis illis si facta esset substitutio fideicõmissaria: q꞉ ꝑ illã nõ succederet̃ eis: sed primo testatori. vt. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. coheredi. §. cũ filie. ¶ Preterea substitutio fideicõmissaria cõtinet onus: sed illorum filiorũ intererat ꝙ illud onus non esset eis iniunctũ: hinc est ꝙ propter tale onus appositũ in legitima dabat̃ olim q̃rela: hodie vero remanet qđ non esset si filiorũ non interesset: vt. C.

2 de inoffi. testa. l. omnino. ꝛ. l. quoniã in priorib[9]. ¶ † Iteꝫ dico ꝙ illorũ venientiũ ab intestato intererat substitutioneꝫ nõ esse factã ꝑpter spem succedẽdi quã habebant: quã qdẽ spem pmittitur eis defendere ꝛ ꝯseruare: vt patet in matreꝫ venientibus ab intestato pupillo qbus pmittit̃ in vita pupilli spem quã nõ habẽt succedẽdi ꝯfirmare petẽdo tutorẽ ĩfra ãnũ. C. de legi. here. l. sciãt. ff. ad tertul. l. ij. §. si mater. Nec ob. ꝙ nõ debẽt esse sollicite de hereditate viuentiũ: q꞉ verũ est agendo ꝛ prouocãdo: sed defendẽdo possunt si ꝓuocati sunt. ar. ei[9] qđ dicimus de excõmunicato. de excep. c. cũ inter. ꝛ qđ no. de iudi. c. exhibita. in glo. que incipit. exceptio. ¶ Ad predicta facit. ff. de euic. l. pater. vbi dicit̃ ꝙ interest patris defendere spem quã habet recuperandi dotẽ vel spem ꝯsolidationis ꝑ mortẽ filie etiaꝫ in vita ipsius filie: sic etiã econtra interest filie conseruare spem cõsolidatiõis quã habet etiã in vita patris. vt patet. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrum. in fi. Debebãt ergo citari illi quos proxima causa successionis cõtingebat tẽpore examinationis testiũ. ff. de ven. inspi. l. j. §. denũtiari. de testi. albericus. cũ ibi no. ¶ Preterea si fuissent citati forte aliquaꝫ causam allegassent ꝑpter quã

3 iudex examinationẽ nõ fecisset. arg. ff. de arbi. l. si in tres. † Sed qñcunqꝫ aliquid officio iudicis petitur in quo possit esse aliqs specialis ꝯdictor: ibi debet ille citari: si vero nõ sit specialis debet fieri proclama generale: vt no. per Innoc. de maio. ꝛ obe. c. humilis. de procur. c. in nostra. Et si non fiat tunc decretum interpositum per iudicem põt dici obreptitiũ quasi per importunitatem vnius partis obtentũ: ꝛ sic non valet. arg. ff. de fideicõmiss. liberta. l. si vero subuentuꝫ. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. §. deinde. l. si pretor. §. marcellus. vel potest dici ambitiosum: q꞉ cum iudex debeat vtriqꝫ parti cõsulere: q꞉ positus est ad discernenduꝫ veritatem: ꝛ sic pro vtraqꝫ parte sicut testis: vt no. C. de eden. l. is apud quem. si aliquid facit contra partem absentem ꝛ inauditam videtur facere ob fauorem ꝛ gratiã partis presentis ꝛ sic est ambitiosum: ꝛ per consequens inualidũ. arg. ff. de decre. ab ordi. fa. l. ambitiosa. ad trebel. l. seruo inuito. §. cum pretor. ꝛ qđ ibi per glo. facit de cau. possess. ꝛ proprie. c. j. in fi. ij. q. j. nos in quẽꝙ̃. C. si ꝑ vim vel alio modo. l. fi. Itẽ nõ solũ sunt vocãdi illi quorũ interest de ꝑsenti: sed quorũ interesse põtest in futurum. ff. de aqua plu. arcen. l. in diẽ. ꝛ. l. in ꝯcedendo. ¶ Ex quibus patet ꝙ prima examinatio nõ valuit: sed nec secunda q꞉ laborat eodem morbo ꝛ etiam maiori: q꞉ fuerunt recepte mulieres que in testamento esse non possunt. ff. de testa. l. qui testamento. §. mulier. Laus deo.

a ¶ Familie. Qui autem tũc veniant ꝛ comprehendantur, vide do. Alex. de imo. in cõsil. lvj. i. ij. colum. in prima parte.

¶ Casus talis est.

¶ Testator qui erat presbyter ꝛ Ven. in suo testamento inseruit taleꝫ clausulam. iteꝫ lego cuilibet de consanguineis meis habitantibus in mandamento gaudiatij vtriusqꝫ sexus cuilibet decem florenos auri semel tantum.

¶ Est in facto ꝙ testator habebat habitantes in dicto mandamento fratres ꝛ sorores habentes liberos.

¶ Item habebat plures consanguineos in diuersis gradibus tam masculos ꝙ̃ feminas habentes liberos. Modo queritur vtrum omnes predicti admittantur ad legatum ita ꝙ cuilibet soluantur decem floreni: vel si non admittantur omnes qui erunt admittendi.

¶ Consilium. ccclxxxiij.

1 Quando fit legatum consanguineis: quomodo intelligatur tale relictum: ꝛ an omnes de familia veniant ad vtilitateꝫ legati.

2 Quãdo fit legatũ quibuslibet de familia an omnes quotquot erunt venient ad tale legatum insolidum. ꝛ. 3.

3 Et quid si filius sit institutus heres ꝛ grauat[9] tali legato. ꝛ qd si sit institutus extraneus: ꝛ vsqꝫ ad quem gradum admittantur cognati.

In christi nomine amen.

a ¶ Notandum est ad euidentiam ꝙ si testator facit vnũ legatũ familie[a] sue isto nomine collectiuo puta legat decẽ: tunc habemus iura clara que dicũt ꝙ primo admittuntur nominati: ꝛ si illi non sunt admittuntur proximiores in gradu alijs exclusis. vt. ff. de leg. ij. cum ita. §. in fideicõmisso.

1 ꝛ. l. peto. §. fratre. C. de verbo. signifi. l. fi. † Idem est si quis faceret vnum legatum consanguineis ꝛ sic sub verbo indefinito: q꞉ videtur cognationi factum ꝛ sic familie sicut econtra factũ cognationi videtur factum consanguineis. ff. de reb. dub. l. si cognatis. ꝛ ibi no. facit. eo. ff. ti. l. ciuibus. ideo autem est in predictis: q꞉ per talem interpretationem soluantur verba testatoris ꝛ mens. de verbis patet: q꞉ licet proximiores in gradu admittantur ad legatum ceteris exclusis: tamen verum est dicere familie vel cognatis esse relictum etiã si vnus solus esset in proximiori gradu ꝛ multi in inferioribus: vt patet. ff. de lega. j. l. filiusfamilias. §. diui. lo secundo. circa fi. ibi dum dicit. Verus est enim in familia reliqsse ꝛc. de leg. iij. l. is qui cum plures de lega. ij. vnum ex familia. C. de fidecõmiss. l. voluntas. De mente vero similiter patet: nam mens testatoris est ꝙ legatũ sit vtile ꝛ aliquod emolumentum contineat: al's enim derisoriũ esset ꝛ nullum ꝙ non presumitur velle testator. hoc patet. ff. de leg. ij. l. meuius. post principium. ibi. debitor autem ꝛc. de leg. iij. q cõcubinam. §. qui hortos. ꝛ ibi notatur de leg. j. l. si res obligatas. ibi. vel potest aliquid esse superfluum ꝛc. ꝛ no. eo. titu. l. legato generaliter. in glo. magna. Modo quando vnicum est legatuꝫ si diceremus omnes de familia admitti posset reddi inutile puta si legatum esset modicum ꝛ multi essent in familia. ꝛ ideo bene statuit lex ꝙ potiores tantũ admittantur in gradu postꝙ̃ verba hoc patiuntur ꝛ mens testatoris non refragatur ꝛ legatum vtile redditur. ff. de leg. j. l. ab omnib[9]. post principiũ. Sꝫ nos sumus in casu valde diuerso ꝛ in quo diuersa est ratio. vnde cogimur aliud dicere. Nõ enim hoc legatum factum fuit consanguinitati vel cõsanguineis sub noĩe indefinito vt dicũt

2 illa iura. Sꝫ cuilibet ex ꝯsanguineis † que dictio cuilibet est dictio vniuersalis: q꞉ ad verificationem sui requirit concursum omniũ. vt. ff. de arbi. l. nõ distinguemus. §. cũ in plures. Itẽ est distributiua: q꞉ cuilibet legatum attribuunt insolidũ vt. ff. de lega. ij. l. si pluribus. in prin. ꝛ ibi no. de heredi. insti. l. hoc articulo. ꝛ ibi no. per Bar. vnde nõ esset verũ dicere ꝙ cuilibet consanguineorũ foret legatũ nisi omnes cuiuscũqꝫ gradus admitterentur ꝛ cuilibet insolidũ: non ergo debemus recedere a verbis postꝙ̃ aliter non possunt saluari ꝛ voluntas testatoris non repugnet. vt. j. dicam. de leg. iij. non aliter. in princi. Et argu. de exerci. l. j. §. si is qui nauim. Preterea ex quo ista qualitas consanguinitatis competit cuilibet insolidum licet sint in diuersis gradibus constituti dictio distributiua cuilibet videtur similiter legatum cuilibet insolidum attribuere. ar. de lega. j. qui filiabus. §. j. ¶ Preterea hic non intendebat testator vnũ legatum facere sed plura: quia voluit multiplicari summas ſm numerum personarum: ꝛ sic tot sunt legata quot summe. ff. de verbo.

de verb.obli.l.scire debemus.vnde ptz ꝙ habuit respectuz ad singulas psonas z singulos cōsanguineos nominasse videt.ff. de administra.tuto.l.si duo.de leg.iij.l.si chorus. Nā z filij vident noīatim exheredati si qs heredat omnes filios suos.ff.de libe.z posthu.l.titi⁹.in prin.nō ergo sequit hic illa absurditas quos legatū videt inutile si omnes admittant insōlidū.z ideo dico nō debere remitti vt saluentur verba generalia testatoris. Nec ob.si dicat ꝙ idē debet dici de vniuersali qd de indefinita: nā iterdū multo z plus operat vniuersalis.de leg.iij.l.iulian⁹.
3 sed dicet aliqs† ꝙ ista iterpretatio erit ꝯ voluntatē testatoris: qꝛ p hoc multū grauabit heres ꝙ nō presumit velle testator. de leg.ij.l.titia.§.q in vita.z.l.sempronius.z.l. si ita relictum. in prin. Sed rñdeo ꝙ ꝯria cōiectura sumit ex psona testatoris heredis scripti z quātitate hereditatis:nā testator erat clericus z instituebat sibi extraneū: nā si fuisset laicus z instituisset filiuz nō esset credendū ꝙ voluisset eum ita grauare.arg.de iure codi cillorum.l.is quī.z.d.§. q in vita. item relinquebat pinguem hereditatem z soluendo oībus adhuc diues remanet. Postꝙ ergo verba cōsonant ista cōiectura preualet alteri.facit qd no. ff.de in integ.resti.l.diuus. Si autē querit vsqꝫ ad quē graduz admittant.puto ꝙ vsqꝫ ad septimū gradū:sicut ad successionē. ar.ff.de gradi.l.nō facile.in prin.z qd no.C. ad tertul.l. si femi na.lꝫ qñqꝫ reperiat ꝙ intelligant vsqꝫ ad quartuz gradum.de episco.z cleri.auf.licentiam.z in.c.non debet.de cōsanguini.z affini.sed illi sunt casus speciales z aliam rationem habentes vnde nō sunt trahendi ad casum istum. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Ponit i facto ꝙ Berengaria filia Joānis heredis vxorqꝫ Pontij benedicti existens in infirmitate de consensu dicti pris sui fecit donationē causa mortis p quā inter cetera donauit di cto eius marito qnquaginta floreñ. aur. Jtē piereto benedicti viginti floreñ. aur. Jtē ioāneto veherij fratri suo viginti flore. aur. Jtē liberis rñdibamet.decem florē.aur. Cetera vero bona sua dedit ioānete Benedicte filie sue z dicti Pontij. z si dicta ioāneta decederet qñcūqꝫ sine prole legitima eadē bona dedit donatione cā mortis p medietate matri sue Berengarie:z pro alia medietate dicto Pontio marito suo. Inclusis tñ in ipsa medietate dictis quinquaginta floreñ.sibi donatis:z legitima q̄ sibi posset cōpetere p mortē dicte Joannete filie sue. ¶ Contingit autē in facto ꝙ dicta Berenga. a dicta infirmitate con ualuit: et dicta ioanneta filia sua ipsa matre viuente decessit. ¶ Modo queritur vtrum valeant predicta donata per dictā Berengariam causa mortis modo predicto taliter ꝙ donata tñ ea petere z consequi possint.

¶ Consilium.cclxxxiiij.

1 ☞ Donationi causa mortis potest substitui z directe z p obliquū z tenet substitutio etiam mortua donataria viuo donatore:z qualiter directe fiat vel oblique.
2 Donatio facta contemplatione periculi cessante periculo reuocatur:z quid in dubio qñ non fit per modum cause.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Si qritur vtruz ista donatio fuerit reuocata ex hoc ꝙ filia prima donataria decessit in vita donatricis. dico ꝙ nō quo ad eos q sibi substituti erant: sꝫ maritum z matrē dicte donatricis.ff.de vsufruc. leg.l.si ab eo.C.de cadu. tol.l.j.§.z cū triplici.cōiuncto.§.p scdo.in qbus habet ꝙ mortuo illo cui facta erat substitutio in vita testatoris adhuc durat substitutio: z loquunt de substōne fideicōmissaria per quā substitutus habebat capere p manus illius cui substitut⁹ erat: fortius ergo in directa p quā capit a seipso vñ mors illius minus sibi nocet.qd etiā colligit.ff.de vulg.z pupil.l.qdā testamento. ¶ Sed in casu nostro fuerūt isti directo substituti: qꝛ donatrix vsa est his verbis: vꝫ si dicta filia decederet sine liberis donabat pro medietate tali z p alia medietate tali zc.q̄ verba donabat zc.faciunt in psenti casu substitutionē directā. iuxta no.p Dy. ff.de dona.causa mor.l.si cui mortis.z de lega.ij.l.vt heredib⁹. z ibi p Bar.z.C.de dona.causa mor.l.j. Jtēꝫ ptz ex eo:qꝛ dicti substituti nō stipulabant in illū casum ad illā filiā primaꝫ donatariā cū esset infans: sed stipulabant ab ipa donatrice. Primo enim casu fuisset obliqua si habuissent pcipere p manus filie. vnde cū in psona filie fuerit reuocata magis fuisset dubiuꝫ an reuocata fuisset quo ad substitutos: sed in scdo casu cū habeāt pcipere ab ipsa donatrice minus habet dubij.ar. ad hoc.ff.de adimē.lega.l.iij.§.j.z.§.si quis ita. ¶ Si queritur vtrum fuerit reuocata donatio: quia donatrix recōualuit ab infirmitate in qua iacebat tempore donationis tunc maius est dubiuꝫ. Nā si dixisset hoc expresse donatrix ꝙ in illū casum volebat reuoca ri vel si dixisset ꝙ ideo donabat : quia dubitabat mori de illa infirmitate:z sic illa īfirmitas esset causa donatiōis;tūc cessan te infirmitate tanꝙ causa finali cessaret etiam donatio z ipso iure esset reuocata. ita vident loq leges.ff.de dona.causa mor. l.senatus.§.nec dubitauerūt.z.l.si mortis causa. de dona.l.j. §.itē cū ipse.si cer.peta.l.nō omnis.de adimen.leg. alumne.§. fi.tales enim pfationes p modū cause apposite iducunt causaꝫ finalē.ff.de heredi.insti.l.fi.sed in casu nostro neutrū istorū fecit sed simpliciter narrauit se infirmaꝫ nec dixit ideo se donare qꝛ dubitabat de illa infirmitate mori z certuꝫ est ꝙ multi infirmā tur q non propterea mori dubitant.vnde lꝫ infirmitas det tunc occasionem donationi: qꝛ propter eam inducitur ad cognitionem mortis ad quā al's non induceret non propterea talis infirmitas est causa finalis donationis:qꝛ non facit eam propter mortē quā dubitat ex instāti infirmitate: sꝫ pp̄ter illā quā scit se aliqñ posse cōtingere q̄ pp̄ter instātē infirmitatē inducitur: sicut peccator qui aliqñ percussus a deo aliqua aduersitate inducit ad contritionem z mortis cogitationē quā de present: tñ non dubitat.non ergo videtur ꝙ isto casu sit reuocata donatio postꝙ non expresserit.argu.C.de condi.ob causam.l.si repeten di.z qd no.per Dy.in.l.j.de dona.causa mor.in prima glosella.al's sequeret absurdū ꝙ si qs in quacūqꝫ leui infirmitate constitutus donaret causa mortis eo recōualescente reuocata esset
2 donatio qd nō est dicēdū.† verūtamē glo.ordinaria.in.l.iij.de dona.causa mor.videt determinare ꝯrīū ꝙ qcunqꝫ qs in infirmitate cōstitutus vel periculo donat eo liberato ab illa infirmitate vel periculo reuocata est donatio nec distinguit an donās hoc dixerit vel nō sed pōt intelligi fm pdicta:z ita videt eaꝫ intelligere Bar. si cōsiderent verba sua. dicit em̄ ꝙ cū illa causa adijcit de instāti periculo vel infirmitate videt ad illa se astringere z ideo reuocata est ipsa cessante z sic innuit ꝙ debeat addici per modum cause. ¶ Breuiter cuꝫ correptione sanioris puto sic dicendum ꝙ si constat infirmitatem illam fuisse grauē adeo ꝙ verisimiliter dubitabat de ipsa mori licet nō fuerit expressum in donatione donatio sit reuocata per illam glo.qꝛ cuꝫ dixit se donare causa mortis videt se retulisse ad illā quā ex instanti infirmitate dubitabat:al's autem si hoc nō cōstet postꝙ in instrumento nō fuit dictū ꝙ nō sit reuocata per rōnes allegatas pro ista parte.item dico ꝙ onus probandi talem fuisse infirmitateꝫ de qua verisimiliter poterat dubitare mortem incumbit ei qui dicit reuocatam esse donationem.ff.de proba.l.ei qui diem po terat probare per medicos vel obstetrices sibi assistētes vel custodes qui audiebant verba z querelas suas: vel si fecit alia signa de dubitatiōe mortis qꝛ ꝯfessa fuit z recepit corpus Christi z similia.item dico posito ꝙ esset reuocata si postea declarasset se velle decedere cum eadem voluntate adhuc remaneret firma donatio quasi ex recenti voluntate. arg.ff.de leg.iij.l.j.§.si filius.de bono.posses.fm tabu.q ex liberis.§.testamento.qd est verum si pater consensisset:al's ius sibi quesituꝫ ex reuocatione donationis nō potuisset filia sibi tollere.ff.de pac.l.fi.sol.mat. l.insulam.§.fi.cum simi. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ De quadam remissione facta per quādam filiam fratri suo ad instantiā z assseuerationē matris de omnib⁹ bonis paternis hoc acto ꝙ dotaretur de certa summa vtrum valeat.

¶ Consilium.cclxxxv.

1 ☞ Remissio facta a filia fratri suo etiam iurata potest retractari si fuit decepta persuasionibus z dolo matris vel si nō fuit insinuata:nā nec iuramento potest insinuationi renūtiari.z.2.
2 Juramentum nō extenditur ad incogitata nec ad id de quo nō est verisimile fuisse actum si expressum fuisset.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Siue dicamus istā getantiā vel remissionē habere vim venditionis ex eo qd filia ista remittebat bona pro pecunia, iuxta no.per Bart.in.l.ij.ff.si cer.peta.siue vim donationis ex eo ꝙ plus ascendebat valor rerum ꝙ esset illa pecunia.ar.ff.de contrahen.emp.l.si quis donationis.tamen vtroqꝫ casu dicendum est ipsaꝫ de se non valere : quia res immobiles minoris sine decreto non possunt alienari.ff.de re. eorum.per totum.C.de predijs mino.l.prediorum.z.l.si quidem.cum tamen ad reuocationeꝫ eius agitur ipsa pecunia percepta restituenda est:vt.d.l.prediorū. Item inquātum vim donationis habet.i.in eo qd extendit summam dotis etiam si decretum interuenisset non valeret: quia decretum interponi debet in fauorem z prouisionem minoris non in odium qd est semper cum donat.C.si maior fac.ra.ha.l.fi.ff.de tute. z ra.di.l.j. §.j.item si ascendat summam quingentorum propterallud nō valet si non fuit insinuata.C.de donat.l.datam. nec potest illi
a iuri de insinuatione loquenti renuntiari[a]: quia introducta fuit propter publicam vtilitatem:ergo zc.ff.de procur.l.filiusfa.§. milites.de postu.l.quos prohibet.solu.matri.l.alia causa.§.

a ¶ Renūtiari. Adde eūdeꝫ pau.s. in consi. cccxlv.nume.ij.

eleganter. z ita tenet Guil. de cu. in. l. illud. C. de sac. san. eccle. z Old. etiā ita cōsuluit. vnde nec cū iuramēto videt̄ posse renū tiari qd nō valet ꝯ pub. vtilitatē ꝑstitū. de foro cōpe. c. si dilige ti. in fi. no. bar. ff. ad. l. fal. l. seius z augeri⁹. Itē ꝓpter aliud di cta getatio vr̄ nō esse seruāda. nā si verū est hoc qd ponit: vꝫ ꝙ mater vt induceret eam ad remittēdū asserebat ꝙ omnia bona q̄ remittebat nō ascēdebāt ad illā summaꝫ. ꝛc. z tū multo plus valebant: vel asserebat ꝙ erāt implicita litigijs: qd erat falsuꝫ: tūc ꝯstat ꝙ inducta fuit ꝑ dolū: q2 si veritatē sciuisset illud non fecisset. z ideo nō valet. ff. de dolo. l. si qs affirmauerit. in prin. z. §. j. z. l. cū a te. z. l. si legatarius. tales eniꝫ false persuasiones dolū inducunt: vt dictis. ll. z ideo reddit̄ remissio nulla. vt no. in. l. de tutela. C. de in integ. rest. ti. generali. in gl. vel si qs dicat ꝙ dolus tertij nō reddit actū nullū: vt. l. eleganter. in princ. ff. de dolo. saltim reddit ipsuꝫ annullādū in subsidiū: cū ꝯ tertiū nō pōt haberi recursus vt ibi no. vel illud verum de dolo peni tus extranei: secus si sit tutor vel gestor negotiorū vt ibi simili ter no. z. l. sed ex dolo. in prin. eo. titu. quācūqꝫ opi. teneas nō

2 est in effectu seruāda remissio facta ꝑ dolum. † Itē ex hoc pꝫ ꝙ iuramentū nō facit eaꝫ recōualescere: q2 nō extēdit ad icogita ta. de iureiur. c. pe. z ibi no. z ad nostrā in tertio. z. c. veniens. nec ad id de quo nō est visimile fuisse actū si fuisset expressuꝫ. de homici. c. cū iuramentū nō autem est verisimile ꝙ omnia bona remisisset ꝓ tāta summa si sciuisset multo plus valere maxime mulier cuius genus auarissimum est. ad velleia. l. si ego. Item cum remittebat z iurabat intelligebat̄ si vera sunt que sibi asse rebant̄. ar. de rescrip. c. ex parte. in primo. Habent eniꝫ iuramē ta tacitā conditionē: vt no. de rescrip. constitu. cum si. Postq̄ ergo de nouo venit ad notitiam suam ꝙ res aliter se habet nō nocet sibi iuramentum. ar. de except. pastoralis. de testi. presen tium. de elec. c. vt circa. lib. vi. Laus deo.

¶ Consilium. ccclxxxvj.

1 ¶ Hic habes pulchram distinctionē vtrū habētes bona in loco in quo nō habent domiciliū teneant̄ ꝓ illis bonis soluere collectas in eo loco: an vero in loco domicilij.

2 Constitutio facta per rectorē ꝓuincie quatenus est contra iura cōia disponētia aliter de collectis soluendis non valet.

3 Cōfirmatio pontificis an z qn̄ possit ꝑiudicare: z ꝙ ꝯfirmatio principis debet intelligi quatenus nil fiat contra ius cōmune. Princeps qn̄ videatur tollere iura licet mentionē non faciat.

In christi nomine amen.

¶ Prio videndū est q̄liter de iure cōmuni possiden tes bona in loco de montillis vel in ei⁹ territorio de beant cōtribuere in collectis. Scdo de valore ordinatiōis du dum facte in comitatu venesini vtrum procedat de iure.

1 ¶ † Quo ad primū^a distinguēdi sunt tres casus. Nā aut loqui mur de collectis impositis ꝑ ipsam villā ꝯcernentib⁹ statū z cō seruationē ipsius ville: puta ad refectionē vel edificationē mu rorum vel alicuius pontis sine quo villa nō posset inhabitari vel aqductus: z tūc dico ꝙ omnes possessores debēt ꝯtribuere ꝓ solido z libra siue habeant domiciliū in loco siue nō dūmodo possideāt in territorio: nullius enim possessor a talib⁹ oneribus⁹ excusat̄. C. de op. pu. l. ad portus. z. l. omnes z de imu. ne. cō. l. fi. lib. x. in verbo possessores. de sac. san. eccle. l. ad instructiōes. talia enim onera videnf realia: q2 nō solū ꝯcernunt ꝯseruatio nem ambitus loci: sed etiā omniū possessionū in territorio posi tarū: nisi enim locus inhabitaret̄ possessiones remanerent in culte: z ideo sicut possidētes bona īfra locum ꝯtribuere tenent̄ ita z possidētes in territorio qd censet̄ pars ipsi⁹ loci. arg. ff. de iudi. l. insule ad municipa. l. qui ex vico. C. de epis. z cle. l. nulli. ff. de offi. prefe. pto. l. i. §. cū obrē. Cōstat autem ꝙ onera realia possunt indici possessionib⁹: lꝫ dn̄s earū non sortiat̄ in loco do miciliū vel forū: vt no. ꝑ Innocē. de foro cōpe. postulasti. Est autem cōueniens vt postq̄ possessiones territorij ex inhabita tione loci recipiunt culturā z curā: z sic meliorationē. ff. de iure fi. l. iij. §. diui. ꝙ ex earūdem possessionū redditibus locus z in habitatio conseruetur. iuxta illud. Cōmoda qui sentis iungas onus emolumentis. z de reg. iur. l. ꝭm naturā a ꝯrio sensu. z eo. tit. c. qui sentit. z. c. rationi. ff. de vsufruc. l. vsufructu legato. §. fi. cuꝫ. l. seq. z. l. pendētes. §. si quid cloacarij. Interdū vero col lecta nō respicit statuꝫ loci vel eius inhabitationē sed cōitateꝫ ipsius z ꝑsonas eiusdē: z tunc talis collecta non pōt indici per ipsam cōitatē nisi incolis ipsius loci vel habentib⁹ ibi forū: ta lis enim collecta indicit̄ ꝑsonis pro rebus: z ideo oportet ꝙ ꝑ sone sint subdite: ita intelligo. l. rescripto. §. fi. z. l. munerum. §. mixta. z. §. preterea. z qd ibi dicit̄ ꝑ argumentū a speciali. ff. de mune. z hono. Possessoribus ergo nō habentibus ibi forū non indicunt̄: q2 nō sunt de populo illo: sed si indicant̄ per locuꝫ in quo sortit̄ forū tunc etiaꝫ ꝓ bonis alibi sitis soluenda est. ar. ff.

a ¶ Quo ad a primū. Ad ma teriā discurre q̄ habent̄ in cōsil. xxij. icip. videt̄. in pria pte. p. d. Pet. phil. cor. ī ꝯsil. xcix. icipiē. circa. in littera L. z seq. ea. pte. z ī ꝯsi. ccxvij. in cipiē. circa. ꝑ to tum. in. ij. pte. z bal. ī ꝯsil. cxxx viij. in. j. pte. z ī ꝯsil. ccccxxxiij. ī iij. parte. z dn̄m Pet. phil. cor. ī ꝯsil. lxxij. icipiē. in hac. ī littera M. z. N. in. iij. parte. z in cōsi. lxxxij. ꝑ totuꝫ. ea. parte. z in cō si. cxciij. icipiē. lꝫ ꝑ totum.

b ¶ De iure. Qualiter auteꝫ intelligat̄. vide Bal. ī ꝯsi. cxxx iiij. in. iij. parte.

de reb. eor. l. magis puto. §. illud queri. prima vero collecta ꝑo tius rebus q̄ ꝑsonis indicit̄. z ꝭm istā distinctionē intelligo gl. que est. C. de mulie. z in quo loco. l. j. que dicit ꝙ cū alicui inco le collecta imponit̄ res alibi site nō cōputant̄ ne in duobus lo cis res tales tallient̄. Nā illud est verum cū imponit̄ pro onere loci. nā tūc nō debēt dicte res talliari nisi in loco in cuius terri torio sunt: si enim talliarent̄ in loco in quo dominus earū do miciliū hꝫ: tūc in duob⁹ locis talliarent̄ qd esset incōueniens. econtra vero si imponat̄ pro onere cōitatis tunc in loco tantū domicilij: q2 de cōitate illa dn̄s est: z sic intelligo opinionē do ctorum aliquorū reprehendentiū illā glo. Interdū vero colle cta nō imponit̄ ꝑ ipsam villā specialiter: sꝫ imponit̄ generali ter ꝑ supiorē totius ꝓuincie seu cōitatis: puta ꝑ papā vel recto rem iponit̄ vna collecta generalis toti comitatui: puta vigin ti milibus. deinde distribuit̄ quātitas ꝑ loca vt vnus locus sol uat mille: alter duo milia: alter tria milia: tunc nō est hic dispu tandum an possessores bonorū habeāt domicilium in loco vel non cū imponat̄ ꝑ illū cuius iterdicto subditi sunt vbicūqꝫ ha bitent vel vbicūqꝫ bona possideāt. sed est ꝯsiderandum que sit mens supioris in distribuēdo ꝑ dicta loca. z rn̄deo ꝙ mens ei⁹ est ꝙ quilibet locus soluat partē suā pro possessionibus sitis in suo territorio. Nō eniꝫ distribuendo cōsiderauit personas tan tum nec bona que alibi possident: sed bona tantum que in loco sunt: al's enim sequeret̄ inconueniens ꝙ si habitatores de mon tillis pauca bona haberēt in territorio: q2 ꝑ maiori parte sunt forensium ibi non habitantiū sicut de facto etiā contingere pos set ꝙ habitatores dicti loci soluerent in duplo vel in triplo pro possessionibus suis q̄ habitatores aliorū locorū si bona extra neorū ibi non inhabitantiū non cōtribuerent in dicta summa ꝙ esset iniquū: q2 in talibus est equalitas seruanda. arg. C. cō mu. diui. l. pe. in fi. de fructi. z lit. expen. l. fi. de proxi. sac. scri. l. in sacris. §. in oibus. lib. xij. de re mili. l. fi. §. ita vꝫ. Item seque retur ꝙ possessiones que sunt in territorio loci de montillis ex cuius inhabitatione recipiunt culturam z aditamentum vt di ctum est nō prodessent illi loco: sed alteri in quo dn̄s habet do micilium ꝙ esset similiter inhumanuꝫ. arg. C. de serui. l. fi. ꝑses. de alluuionibus. l. fi. ibi duꝫ dicit. ne doleant diligentes ꝛc. de bo. que libe. l. cū oportet. in prin. ibi dum dicit. z filij non luge bunt ꝛc. Facit qd habet̄ de cōstitu. c. cū. M. ferrariensis. in gl. super verbo industriā. dico ergo ꝙ si cōsiderata mente superio ris z bona eqtate ac iuris dispositione distributio quātitatum facta ꝑ loca dꝫ itelligi ꝭm q̄titatē possessionū existētiū in terri torio dicti loci: z ideo dicte possessiōes debēt ī illa summa ꝯtri buere: lꝫ dn̄s eax alibi habeat domiciliū: ex qbus sequit̄ rn̄sio.

2 ¶ † Ad scdm: vꝫ inquātū ordinatio facta ī venesino cōcordat predictis valuit: inquātum vero contradicit nō valuit de se: q2 non potuit rector tollere ius cōmune. C. de offi. prefec. preto. l. normam al's formam. xxv. q. ij. c. institutionis.

3 ¶ † Patet etiā ex ꝑdictis rn̄sio ad tertiū: scꝫ vtrū cōfirmatio pape valeat inquātū ꝑdictis ꝯdicit: sup quo ꝯsiderandū est ꝙ dicta cōfirmatio nō fuit facta motu ꝓprio: sed ad instātiā cō munitatū venesini asserentiū predictā ordinationē ꝓcedere de iure: vt patet ex tenore ipsius. ex quo pꝫ ꝙ papa nō intendebat

b iura tollere: sed perinde est ac si cōfirmasset si z prout de iure^b. Cū ergo iura dicent ꝯrīū repellenda est confirmatio maxime si dicta cōfirmatio preiudicialis est alijs. C. de preci. impe. offe. l. rescripta. si ꝯ ius vel vtili. pub. l. fi. de rescrip. c. si qn̄. Nec ob. de consti. c. j. lib. vj. vbi princeps videt̄ tollere iura: lꝫ mentionem nō faciat: q2 illud est verū cū legē cōdit proprio motu. Secus si ad postulationem alterius aliquid cōcedit ꝑ supra dicta iura. ¶ Preterea hoc pꝫ ex eo ꝙ papa dicit circa fi. si aliquid cano nicū non obsistat. canon em idē est ꝙ regula: regula ꝑo dicit̄ q2 recte ducit. i ij. dist. c. canon. Ius autem ciuile recte ducit: z ideo canonicū z regulare dici pōt. ar. C. de legi. l. leges. si ergo iura ciuilia obuiant videt̄ obuiare qd canonicuꝫ: z ideo cōfirmatio nō ꝓcedit. Preterea nō solū ciuilia sꝫ etiā mere canonica iura obuiare vident̄: q2 cū nō reperiat̄ in eis ꝯriuꝫ etiam ꝑ canones sunt leges seruande: z ꝑ canonibus habent̄: vt no. de oper. no. nun. c. j. Preterea posito ꝙ semel valuisset cōfirmatio: hodie tū non videt̄ seruāda: q2 qn̄ facta fuit pauci forēses tenebāt bona in territorio de montillis: hodie vero quasi omnia tenent̄ ꝑ fo renses. z ideo si seruaret̄ esset multū dispendiosa incolis. Pri uilegiuꝫ aūt vel cōcessio principis cum ex post facto deducit ad iniquū compendiuꝫ non debet seruari. de decimis. c. suggestū. in tex. z glo. q̄ optime facit. Sequit̄ ergo ex ꝑdictis ꝙ dominus rigens non obstante ordinatione vel confirmatione predicta debet executioni mandare z dn̄i camerarij cogere possidētes bo na in loco vel territorio de montillis: lꝫ ibi non habeant domi cilium ad cōferendū in collectis z alijs oneribus ꝭm ea que. ꝯ. dicta sunt. Laus deo z beate Marie virgini.

¶ Consilium

¶ Consilium.cclxxxvij.

1 ☞ Filiusfa. sicut est capax dotis ꝛ dona. ꝑpter nuptias ita ꝛ
obligationis eiusdem.
2 Heres detrahit qđ sibi debet a defuncto qñ est grauatus resti-
tuere: licet per aditionē confuse sint actiones.
3 Donatio ꝑpter nuptias cōputatur in legitimā: ꝛ qđ vltra est
potest grauari filius restituere.
4 Si dubitat an is cui substitutum est filios habuerit: ꝛ an prede
cesserint instituto quis probet.
5 Qui non facit inuentariū an perdat trebellianicam.
6 Et qñ legitima ꝛ trebellianica nō sufficiūt ad dotē filie saluo
honore nō deduci pōt de fideicōmis. vltra eas portiones.

In christi nomine amē.

1 ¶ Pro declaratione primi dubij ꝛ aliquoꝝ alio-
rum que cū ipso simul expediā: † premitto ꝙ sicut
filius vel filiafamilias sunt capaces dotis ꝛ dona
tionis propter nuptias: vt. l. pompo. philadelphus. ff. famil.
hercis. ꝛ no. in. l. ij. C. de inoffi. dona. ita ꝛ obligationis pro do-
te vel donatiōe. arg. eoꝝ q̄ no. C. de inoffi. test. aut. vñ si parēs.
erat ergo pater obligatus huic filio suo Frācisco ad id qđ pro
2 miserat ꝛ nondū tradiderat. † Scđo premitto ꝙ lꝫ per aditionē
hereditatis cōfundant actiōes quas heres hꝫ cōtra defunctū:
cum tñ rogatus est restituere hereditatē: potest aduersus fidei-
commissariuꝫ retinere qđ sibi debebatur. C. ad. l. fal. l. imponē
da. ff. ad treb. l. debitor. ꝛ ibi no. ꝛ si restituit retentione non fa-
cta potest repetere quasi plus soluerit ꝙ̄ debuerit. eo. ti. ad tre-
bel. l. pe. ꝛ idem est cum restituit non retenta quarta trebelliani
3 ca per errorem facti. eo. ti. l. heres cū debuerat. † Tertio premit
to ꝙ si pater quando grauauit filium suum de restituendo here
ditatē non fecisset mētionē de eo qđ sibi promiserat in donatio
ne ꝑpter nuptias: sed simpliciter ipm̄ grauasset de restituendo
hereditatē si decederet sine liberis: tūc adueniente casu substi-
tutionis potuisset filius vel eius heredes facere duplicem detra
ctionē seu retētionē: nā primo potuissent deducere illud qđ fue
rat promissum p patrē tanꝙ̄ es alienū. ff. ad treb. l. a filia. in pñ.
ꝛ. l. pr̄ filiā. ad. l. fal. ꝛ illud qđ ꝑpter istā causaꝫ detraxisset fuis
set cōputatū in legitima: adeo vt pro legitima aliud nō detra-
heretur si illud suffecisset. C. de inoffi. testō. l. qm̄ nouella. Iteꝫ
si plus fuisset ꝙ̄ ascenderet legitima similiter nō fuisset restituē-
dum: vt dictis iuribus. scđo potuisset detrahere trebellianicaꝫ
vt dicūt etiā dicte leges. Nūc aūt in casu nostro pater voluit ex
presse ꝙ illud qđ ꝓmiserat nō exigeret p filiuꝫ qđ facere potuit
quatenus erat vltra legitimā: qꝛ sicut in illo pōt filius grauari
vt alteri det: ita ꝛ prohiberi ne deducat: qꝛ per hoc vr̄ grauari
vt restituat fideicōmissario. ff. de leg. ij. l. fi. §. filio. ꝛ notat. C. de
rei vxo. act. §. videamus. in q̄bus locis no. per doc. ꝙ filius vel
filiafamilias pōt grauari in dote ꝛ donatiōe propter nuptias
quatenus est vltra legitimā. Prohiberi aūt ne deducat idem
est: vt dixi. ff. ad. l. fal. l. debitor. Ad solutionem ergo veniendo
dico ꝙ actio quā habebat ipse fili⁹ p aditionē hereditatis fuit
confusa. Item si heredes dicti filij Francisci possiderent bona
possent aduersus fideicōmissariū petētē restitutionē retinere.
primo de eo qđ ꝓmissum fuit quantū sufficeret ad legitimā ꝛ vl
tra hoc etiā trebellianicā: ꝛ sic medietatē bonoꝝ: residuū aūt ve
niret restituendū. Si vero bona possideant p fideicōmissarium
vel eius heredē. i. p illā Serenettā tūc possunt heredes dicti fi-
lij oīa repetere vt de oībus retineāt medietatē si pōt fieri cōmo
de vel in aliq̄bus rebus ꝭm arbitriū iudicis: vt. d. l. heres cū de
buerat. ad treb. facit. ff. quorū legato. l. j. §. rediguntur. si vero he-
redes dicti filij possiderēt aliqua q̄ sufficerēt ad legitimā ꝛ tre-
bellianicā ꝛ essent ambo cōtenti ꝙ in illis tm̄ rebus detraheret.
heredes aūt filij nō vellent repetere illa q̄ possident p dictā Se
renettā: qꝛ nō recepit de manu sua hoc facere nō posset etiam si
Serenetta esset parata statim docere de fideicōmisso. nā illo ca
su fideicommissarius est legitimus ꝯdictor: vt no. C. de edic. di.
adri. tol. l. fi. p glo. ꝛ doc. ad treb. ff. l. filiā fratribus. An autem
possit aliq̄d detrahi ex ꝑsona filiorū Francisci. rñdendum est ꝙ
nō: qꝛ cū pr̄ eos ꝓcederet tpe mortis nihil eis debebat. ff. de in-
offi. test. l. si q̄s filio exheredato. ꝛ de inoffi. testa. l. pater filium.
4 ¶ † Ex ꝓdictis pꝫ rñsio ad quattuor prima dubia. Itē ad. vij.
penultimū ꝛ vltimū. Sup. v. quo querit cui incūbat onus pro-
bandi an heredi Cōstātie ꝙ ipsa Constantia decesserit cum li-
beris: vel dicte Serenette ꝙ decesserit sine liberis. postꝙ̄ cōstat
ꝙ Constantia semel habuit liberos. Respondeo si constaret ꝙ
dicti liberi decessissent dubitaret tñ vtrū anteꝙ̄ Constantia vel
post: tunc Serenetta haberet intentionem suā fundatā: qꝛ pre
sumeretur cōditionē fideicōmissi extitisse ꝛ sic liberos ꝓdecessis-
se. ff. ad trebel. l. ex facto. §. si q̄s aūt. vbi est casus. ꝛ no. de rebus
dub. l. qui duos. §. cum in libello. p Bar. Incumberet ergo, tūc
onus probandi heredibus constantie ꝙ decesserit cū liberis. si
vero cōstat ꝙ habuerit: non tñ constat ꝙ mortui sint: ꝛ dubita
tur an presumatur habuisse tpe mortis ex quo semel habuit. ꝛ
rñdeo ꝙ non presumitur habuisse nisi probetur. ꝛ sic idem dico
qđ in casu ꝓcedenti vt incumbat onus probandi heredibus Cō
stantie. textus est cum glo. ordinaria. ff. de excusa. tuto. l. spado
nē. §. qui absolutus. ꝛ maxime hoc verum est in casu nostro vbi
heredes cōstantie agunt contra Serenettam ꝛ sic incumbit eis
onus probandi illud qđ est fundamentuꝫ sue intentionis. ff. de
5 proba. l. ei qui. C. eo. ti. l. actor. † Sup sexto quo queritur vtruꝫ
a heres qui non confecit inuentariuꝫ priuetur trebellianica[a]. ista
q̄stio mouetur p docto. C. ad. l. fal. aut. sed cū testator. ꝛ p Bar.
ff. ad trebel. l. marcellus. qui plures rationes arguendo hincin
de determinat ꝙ non priuetur: ꝛ ipsoꝝ determinationē sequor.
6 ¶ † Super octauo quo querit an heredes domine Constantie
possint deducere de hereditate dotē quā ipsa Constantia dedit
pro se viro suo. rñdeo ꝙ non: quia grauata est de restituēda he-
reditate: tunc demum pōt se dotare de ipsa qñ legitima quam
detractura est non sufficiebat ad dotē: al's secus: vt. C. cōmu. de
leg. l. resqꝫ. ꝛ ī corpore vñ sumit. de resti. ꝛ ea q̄ parit. §. ꝙ̄ ob rē.
ꝛ no. ff. ad trebe. l. mulier. §. cū ꝓponeret. p Ja. de are. ꝛ Bart.
Sed hic non solum legitimam: sed trebellianicā petant deduce
re que debent sibi ad dotē sufficere. si tamē talis fuisset conditio
ꝑsone ꝙ salua dignitate sua ꝛ eius honore non potuisset de di-
cta legitima ꝛ trebellianica maritari: tūc quatenus vltra illud
esset necessarium posset deducere: dicta tñ legitima ꝛ trebellia-
nica cōputata: vt. d. aut. res q̄. Sup nono quo querit vtrū con-
fessio facta p dñm Raymūdū primū testatorē in suo testō ꝙ ipe
soluat filio suo partē eorum que promiserat faciet fidē: puto ꝙ
nō: qꝛ cōfitetur pro se. C. de proba. l. rōnes. ꝛ de iure fisci. l. inter
cartulas. lib. x. In hoc tñ non est magna vis: qꝛ posito ꝙ nihil
soluisset tñ non pōt retineri nisi illud qđ sufficit ad legitimaꝫ ꝛ
trebellianicā quātūcunqꝫ magna quātitas esset ꝓmissa postꝙ̄
testator mandauit ꝙ nihil posset deducere: vt. s̄. dictū est. pꝫ er
go ex ꝓdictis ad oīa quesita rñsio. Laus deo.

a ¶ Trebellianica. Vide bal. in cōsi. ccliiij. in v. parte.

¶ Casus.

¶ Decanus ꝛ capitulum sancti petri vēdidit vni laudimium
certe domus pro decē hoc pacto ꝙ si alius plus offerat recedat
a vēditione ꝛ possit sibi vēdere: q̄dā alius offert centū: decanus
vult a vēditione recedere ꝛ sibi vendere p emptorem. dicitur ꝙ
nō vꝫ laudimium medietatē eius qđ offertur: ꝛ sic illa oblatio
vr̄ fraudulenta nec dꝫ ab emptiōe discedi. q̄ritur quid iuris.

¶ Consilium.cclxxxviij.

1 ☞ Si in venditione apponitur ꝙ alio plus offerente res sit
inempta: an possit longe maior quātitas offerri vt primus em
ptor excludatur.
2. Et quid si dicatur oblatio esse simulata: ꝛ an simulatio proba
ri possit coniecturis ꝛ similibus.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Plus quattuor modis dicitur. s. re: loco: tē-
pore: ꝛ causa. insti. de act. §. plus peti. c. j. circa fi.
de plus petitionibus. ꝛ in materia nostra plus dr
offerri per scđm emptorē cum aliquid etiā modicum adijcitur
ꝓtio dato per primum. ff. de in dieꝫ adiec. l. iulianus. §. melior.
Fortius ergo cum magna quātitas adijcitur: qꝛ qđ plus est vti
qꝫ tanti est. ff. de in lit. iur. l. cū furti. Cū ergo magister Petrus
maiorelli multo plus offerat ꝙ̄ dederit dictus Guiliel. si deca-
nus ꝛ capitulū sancti Petri hoc approbat habet prima vēdi-
tio pro nō facta: potestqꝫ prefatus decanus ꝛ capitulū adijce-
re scđo nisi primus tantūdē offerrat. ff. de diē adiec. l. lꝫ. ꝛ. l. si vē
ditor. ibi. qꝛ ea intelligitur ꝛc. Nec ob. qđ obijcit p Guiliel. ad
excludendū magistruꝫ Petrū. s̄. qđ dicta oblatio est excessiua:
ꝛ vr̄ per inuidiā fieri: ꝛ sic sit repellendus quasi videat actuꝫ de
condecēti oblatione. Nam hec allegatio multum friuola est. ꝛ
euidenter tollitur tribus modis.
¶ Primo qꝛ dictus Guil. semel cōsensit ꝙ si plus offeret rece
deretur ab emptione nisi tantūdē daret ꝙ verbū plus est indefi
nitum ꝛ pōt ad omne plus referri siue paruuꝫ siue magnū. arg.
ff. de leg. ij. l. si pluribus. de leg. iij. l. iulian. nec ob. qđ no. ff. si q̄s
cau. l. post tres. quibus ex cau. ma. ab hostibus. §. sed qđ simpli
citer. quia ibi cū profertur a lege vel in materia necessaria quo
casu solet limitari: hic in materia mere voluntaria: ꝛ sic tantū
pōt extēdi quantū voluntas extēditur: ꝛ hoc euenire posse pro
spicere debuit. ff. loc. si quis domum. §. hic subiungi pōt. Non
ergo fit sibi iniuria cuꝫ semel consenserit. ff. de aqua plu. arcē. l.
iudicet. de iniurijs. l. j. §. non vsqꝫ adeo.
¶ Scđo sic. aut iste Guil: vult hoc īpingere magistro Petro
ꝙ tam excessiue offerat: aut decano ꝛ capitulo ꝙ illā oblationē
recipiat. primuꝫ non pōt duplici rōne. Prima quia licitum est

vnicuiqꝫ sibi ꝓspicere ⁊ inuigilare commodo suo. Nec ꝑ hoc alijs facit iniuriam si ab eo nihil aufert indebite. ff. que in frau. credi. l. qui aūt. §. sciēdū. ⁊ l. pupillus. de pecu. l. ī summa. §. sꝫ si alijs. hic aūt nihil aufert indebite Guiliel. cum semel sibi pla cuerit: vt dictū est. Scđa qꝛ posito ꝙ ſm cōem estimationem di ctum laudimium ⁊ ius prelationis nō tm̄ vꝫ quantū offert ma gister Petrus: tm̄ ſm affectionem eius potest valere tm̄ ⁊ plus. Hinc est ꝙ interesse affectionis in infinitum ascendit. ff. de rei ven. l. qui restituere. sed in tali oblatiōe inspicit̄ interesse affectio nis. ff. de mino. l. si in emptiōe. vbi est casus. facit. ff. de bo. lib. l. libertus qui soluenda. de leg. ij. si cui mādati. l. cū seruus. sed si impingere vult decano ⁊ capitulo similiter omnino non pōt duplici rōne. Prima qm̄ plus offert̄ ꝑ scđm emptorē nihil pōt obijci vēditori nisi dolus. de in diē adiec. l. pe. sed hic decanus ⁊ capitulū nullū dolū cōmittit: ⁊ qui hoc diceret haberet pro bare. ff. de proba. l. quotiēs. §. qui dolo. Scđo quia si posset eis hoc impingi sequeretur ꝙ dominus astringeretur ad vēdēdū iusto pretio rem suam qđ est falsum: qꝛ pōt vēdere plus cum li citum sit ꝯhētibus inter se decipere. ff. de mino. l. in cause. §. pe.

2 ¶ †Tertio principaliter probatur illam allegationem esse fri uolam sic. nā primus emptor nō pōt allegare ꝯ scđm nisi duo: scꝫ ꝙ meliorē cōditionē nō offerat: aut ꝙ sit falsus seu simula tus emptor. de in diem adiec. l. iulianus. §. cū igitur. ⁊ l. si ven ditor. sed primum nō pōt hic allegari: qꝛ meliorem conditionē affert cum afferat multo plus ꝙ̄ primus. secundum similiter nō pōt. vnde simulatio ista potest dici quo ad propositū tribus mo dis. Primo si simularet se emere cum sibi donaretur: ⁊ hoc mo do dici non potest hic simulatio cum interuenerit pretiū. ff. de reg. iur. l. imaginaria. Secundo si vellet dicere ꝙ esset vēditio simulata modicum duratura: vt quia dictus magister Petrus deberet statim restituere decano ⁊ capitulo: ⁊ tunc oporteret ex presse probare ꝙ hoc fuerit actum expresse inter eos: alˀs nunꝙ̄ presumeretur simulatio: ⁊ idem in superiori casu. ff. de manu mis. l. iij. §. si ab ignoto. vbi est tex. cū gl. ⁊ alibi dicit tex. ꝙ opor tet simulationem dilucidis probationibus probare. q̄ ⁊ a qui bus. l. sed si maritus. §. fi. rerum amo. l. si mulier. in prin. ⁊ ita cō suluit Bar. ꝙ simulatio non presumat̄ ex coniecturis: sed neces

a se sit eam ꝓbare[a] expresse: vt habetur in consilio suo qđ incipit. Petrus Nichole. ꝓbet ergo dictus Guilielmus ꝙ hoc fuerit actum inter decanum ⁊ capitulū ex vna parte ⁊ magistrū Pe trum ex altera ꝙ dicta vēditio nō sit vera vēditio: sed donatio. vel ꝙ debeat statim res redire ad prefatū decanū ⁊ capitulum. qđ si facere nō pōt succumbet. C. de eden. l. qui accusare. de pro ba. l. actor. tertio non posset dicere eam simulatam ex eo ꝙ di ctus magister petrus re vera non emat ꝓ se sed pro Joanne mo siui ⁊ Jacobo qui emerunt ab vxore Guilielmi: ⁊ ꝙ eis debeat statim restituere: ⁊ ꝙ ita fuerit actū inter eos secrete. Et hoc si militer dicere non pōt nisi probet̄: vt. s. dictū est. Itē posito ꝙ probaretur adhuc idem est. Nā dictus Joānes ⁊ Jacobus ad mitterentur si expresse vellent offerre dictam summā sicut ipse magister petrus. de in dtē adiec. l. itē ꝙ. §. fi. cū nihil sit qđ ꝓhi beat: ergo posito ꝙ tacite fuerit hoc actū inter eos ⁊ magistrū Petrū hoc nō nocet: qꝛ illud qđ nō prohibet̄ fieri expresse: nec tacite. C. de dilat. l. j. lib. x. preterea maior presumptio fraudis est contra ipsum Guilielmū qui semel consensit cōuentioni fa cte per vxorē ⁊ nunc conatur eā infringere: tum ꝓpter affinita tem quā hꝫ cū vxore: ⁊ sic videt̄ hoc facere in eius fauorem: vñ si cut ipsa repelleret̄ ⁊ ipē. ar. ad hoc. C. de sac. san. ec. aut. q̄buscū qꝫ. Item qꝛ incontinenti die sequenti venerit ꝯ ⁊ ex actu incon tinēti facto fraudis ꝓsumptio resultat. ff. de priui. credi. si ven tri. §. in bonis. de elec. c. officij. cum ibi no. vñ non viderent̄ frau dem cōmittere dicti Jacobus ⁊ Joannes si fraudem excludāt. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. titio. Laus deo.

a ¶ Probare. Adde tm̄. d. bar. sozi. ī ꝯsi. ccxiiij. īcip. visis. ꝟ. vij. ⁊ vlti. circa fi. in ij. ꝑte. vbi ꝙ cū simulatio occul te fiat sufficit ꝓ batio ꝑ cōiectu ras: cū probatio nes ſm subiectā materiam requi runtur.

¶ Casus.

¶ Utrū gratia expectatiua facta ad certū tēpus ⁊ postea pro rogata censeatur vna ⁊ eadem post prorogationē: ⁊ habeat pro rogatiuam date sicut prius.

¶ Consilium. ccclxxxix.

1 ☞ Gratia facta alicui cū tpe puta triēnij si pluries tēpus ꝓ rogetur anteꝙ̄ finiat̄ non dr̄ noua gratia vel nouū priuilegiū: sed semp remanet idem qđ multis similibus cōprobat̄. ⁊ ideo acta dicuntur inniti semper prime gratie lꝫ fiant infra tempus additum in principio.

Nouum quid dicatur.

N christi nomine amen.

1 ¶ Si cōsideremus tenorē prorogationis† ad quem debemus recurrere. de priuileg. c. porro. ⁊ accidenti bus. arg. ff. de fideiuss. l. fideiussores magistratibus. §. pro aurelio. ⁊ qđ no. C. de iureiurā. l. fi. ipsiusqꝫ prorogatio nis attendamus naturam clare patebit ipsam nō cōtinere no uam gratiam: sed primā que limitata erat extendere: sicqꝫ attē tatio ⁊ prouisio facta per reuerendissimū in christo patrē dñm cardi. Anxitañ. lꝫ post primū trienniū debēt prime gratie inni ti ⁊ tāꝙ̄ vigore ipsius priuilegij factas debere prerogatiuā pre lationis sortiri ac si īfra primū trienniū facta esset vel proprius ac si prima gratia cōtinuisset a principio sex annos. qđ sic ostē ditur. Nā in dicta prorogatione cōtinent̄ ꝑmo q̄dā verba enun tiatiua de preterito in quibus papa narrat se fecisse gratiā pre fato dño triēnio limitatā: ꝑ q̄ verba cōstat ꝙ nouā gratiam fa cere nō intendebat: sed denūtiare qđ fecerat. ff. de le. ij. l. titius. §. gaius. ⁊ qđ ple. no. de dona. ex hac scriptura deinde subijciū tur verba dispositiua in quibus papa nihil aliud facit: nisi qꝛ terminū triēnij tollit ⁊ aliud trienniū adijcit: ꝑ quā adiectionē nouā gratiam nō facit: sed prima extēdit vel crescere facit. Cō stat enim ꝙ aliud est aliq̄d de nouo fieri: aliud qđ factū est cre scere vel extendi. ff. de impē. l. ꝙ dr̄. versi. sꝫ impēsis. de peculio. l. peculiū. §. si ere. ⁊ qđ vtrobiqꝫ no. ꝑ gl. hoc luculēter pꝫ in ho mine q̄ cū paruulus nascat̄ ⁊ quotidie crescat non diuersificat̄: sed vsqꝫ ad centū annos idē homo est. ff. de iudi. l. proponebat̄. tunc enim dr̄ q̄d nouū cū primum totaliter extinctum est ⁊ reui uiscit. ff. de in diem adiec. l. itē ꝙ. §. fi. vt in Lazaro resuscitato no. ff. de legi. l. ex his. Cum ergo gratia ꝓfati dñi nondum esset extincta: lꝫ mille porrogationes interuenissent adhuc durat ea dem aucta: tamē cū ampliatio nouum quid nō faciat vt dictū est. ff. de stat. homi. l. non sunt liberi. in fine. hinc est ꝙ talia au gmenta non per se iudicantur: sed ſm illa quibus accedunt di uidantur. ff. de publi. l. si ego. §. ꝙ tamen per alluuionem. de vsu fruc. item si fundi. §. huic vicinus. de pac. dota. inter socerum. §. cum inter. Item hoc patet in actionibus que. xxx. annis tol luntur: nam si prescriptio interrumpatur ⁊ perpetuet̄ ad. xl. vel ad mille: ⁊ si mille fierent interruptiones nemo diceret eas esse nouas: sed remanent eedē. C. de anna. excep. l. j. quomodo enī possent dici noue cū per interruptiōes nō adijciatur noua ma teria ex qua possent oriri. ff. de pac. l. iurisgentium. §. ⁊ ideo pu to. de ac. ⁊ ob. l. j. in prin. prima gratia cōtinebat duo: scꝫ ipsā gratiā ⁊ tp̄s triennij que sunt diuersa. ff. de arb. l. celsus. §. j. de dolo ⁊ cōtu. cum dilecti. lꝫ ergo extēdat̄ tp̄s non mutat̄ gratia: qꝛ in separatis ⁊ diuersis de vno ad aliud non infertur. ff. de ca lum. l. fi. ⁊ qđ no. ad car. l. de bonis. in prin. C. de dona. īter virū ⁊ vxo. l. si maritus. prima gratia ꝑncipis de sui natura perpe tua est. C. de diuer. rescrip. l. falso. ⁊ si tp̄s adijciat̄ hoc est ex acci denti: lꝫ ergo tollatur tp̄s vel extendatur nō variatur gr̄a: qꝛ accidens variari pōt preter subiecti corruptionē: hoc pꝫ in simi li si in legato adijciatur tp̄s vel cōditio ⁊ postea per testatorem tp̄s vel cōditio adimat̄: nō enim nouū legatū est: sed idē. ff. de adimē. lega. l. iij. §. cōditio. Itē si delegatus fuit iudex ad cer tum tp̄s ⁊ partes tp̄s prorogent anteꝙ̄ labatur non dr̄ iudex ex prorogatione partiū nouā iurisditionē acquirere: nō possunt partes illam sibi dare. C. de iurisdi. om. iudi. l. priuatorū. Sed illa quā habebat dr̄ extēdi qđ facere possunt ꝑtes. ff. de iudi. l. ij. §. si iudex. de offi. dele. de clausis. Et ex hoc dicūt. ꝙ iurisditio prorogata eiusdem conditionis ⁊ nature est cum prima. i. dice re ꝙ non est diuersa: sed eadem per qđ determināt plures alias questiones: vt no. per Cy. C. de epis. audi. l. si quis ex consensu. circa fin. Ultimo probatur per leges communes ⁊ vulgares. ff. de preca. l. sed si manente. de damno infec. l. iij. circa prin. vbi re nouare cautionem ⁊ prorogare ponuntur tanꝙ̄ diuersa: vt pa tet ex disiunctiua vel que ibi ponitur ⁊ non solū nisi inter diuer sa poni. ff. de iniur. l. j. §. ait ꝓtor. sicut nec copulatiua rōnalis. ff. de reb. du. l. si is qui ducenta. in prin.

¶ Ex his omnibus tales elicio conclusiones. Prima est ꝙ per hanc prorogationē non fuit innouata gratia: sed tempus prime gratie prolatum. Secūda ꝙ cum primo triennio aditū fuerit aliud triennium per hanc prorogationem perinde est ac si in prima gr̄a fuissent a principio sex anni positi ⁊ ꝙ scđm triē nium fuit coniunctum ⁊ continuatum cum primo nullo medio interueniente. Tertia est ꝙ acceptatio ⁊ ꝓuisio ꝓfati dñi innitū tur principaliter prime gratie ⁊ scđario huic prorogationi que prime gratie coheret inquātū illā extēdit: ⁊ hoc vult dicere tex. bulle ibi ꝙ possit tam vigore primarū ꝙ̄ presentiū litterarū. i. dicere vigore primarū prorogatarū ꝑ presentes. Quarta cōdi tio est ꝙ cū gratia prima cōtineat meliorē datam predicta acce ptatio ⁊ prouisio sortiunt̄ prerogatiuā ꝓlationis quo ad poste riores. iuxta cōclusionem primo loco premissam. Laus deo.

¶ Consilium. cccxc.

1 ☞ Quod mihi debetur ex testō aui: si relinquat̄ mihi ex testō patris: dicor habere ex primo testō non ex secundo.

2 Acceptans legatū ex testō patris nō renūtiat legitime quate nus excedit legatū. ⁊ qđ alˀs debebat̄ nō cōputatur in legitima.

In christi

In christi nomine amen.

1 ¶†Primo vidēdū est de bonis q̄ fuerūt auie vtrū valuerit legatum factum de ipsis per Jacobū dicto Bandineto ex quo apparebit ex cuius testō dictus Bandinetus illa bona videatur habere. ⁊ hic respondeo ꝙ in omnibus illis bonis que fuerūt auie non tenuit legatum factum ꝑ Jacobum filium ipsius: quia debebantur Bandineto ex testamēto auie ⁊ substitutio erat iam purificata. vñ ex testō ipsius auie videt̃ Bandinetus habere nō ex legato facto per Jacobum. casus legis est expressus. ff. de leg. ij. l. vnum ex familia. circa prin. Non enim tenet legatum factum alicui de re sibi debita: q2 nullam continet vtilitateʒ. eo. ti. l. meuius. post principiū. versicu. sed debitor. quinimo lʒ ex testō Jacobi semel babuisset: vt q2 cōditio substitutionis facte ꝑ auiam nondū extitisset: illa tñ eueniente mutatur causa dominij: ⁊ vbi primo babuerat ex testamento Jacobi nūc incipit babere ex testō auie. ff. ad. l. fal. l. fundo. ⁊ no. ⁊ ar. de bere. insti. si seruus. §. qui fideicōmissariam. ex quo patet ꝙ in illis bonis non potuit Bandinetus grauari ꝑ Jacobū nec iure cōpensationis. s. vt illa loco legitime vel alterius iuris sibi cōpetētis haberet nec alio mō. ff. de dote p̄le. iij. in prin. ⁊ ad. l. fal. l. p̄r filiā. so. ma. si cū dotē. §. si p̄r. Non enim a Jacobo ꝑcipiebat quo ad illa: ergo grauari nō poterat. C. de
2 fideicom. l. ab eo. †Scđo videndū est de bonis Jacobi si inter illa legata erant aliqua de bonis ipsius. Respondeo quousqʒ ad quantitatem legitime tenuit in illis legatuʒ iure institutionis factū: nec in illo potuit apponi aliqđ grauamē vʒ ꝙ illud baberet loco bonoꝝ maternorum vel auiatiuorū ⁊c. q2 legitima sine onere dʒ reling. l. oimodo. ⁊ l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. test. si vero aliqđ erat vltra legitimaʒ tūc potuit grauari vsqʒ ad cōcurrentē quantitatē ⁊ non plus. ff. de leg. j. l. filiusfami. §. apud marcellū. de leg. ij. l. iperator. §. si centū. cū. §. se. ⁊ l. cū pater. §. titio. ⁊ ad trebel. l. lucius. §. maritus. in quibus est casus: quod etiam si acceptauerunt legatū nō tenet̃ onus subire in plus ꝙ̃ sit legatum. facit. ff. ad trebel. l. ita tñ. §. trebel. ⁊. C. de inoffi. te. l. si qñ. §. fi. vbi filius acceptando qđ sibi relictū est nō probibetur petere illud qđ vltra sibi debetur: lʒ pater legādo dixerit ꝙ plus petere nō possit. ⁊ dicta. l. cū pater. §. titio. vbi est casus bñ inspiciendo. Nec ob. ꝙ cōsenserit ꝙ dicta bona sibi legarentur: nā per hoc non renuntiauit iuri suo ꝙ in plus sibi posset competere nisi in acceptando legatū post morteʒ expresse renuntiauerit: vt. d. l. si quādo. §. fi. cōcludo ergo ꝙ ad dictū Bandinetum spectabant ⁊ ꝑtinebant oia bona que fuerāt auie in q̄bus fuit substitutus excepta legitima que debebat̃ Jacobo: nā illa pertinet ad heredem ipsius Jacobi. Secundo ꝙ de bonis Jacobi debebat dictus Bandinetus babere legitimā suam ⁊ in his duobus nullo modo potuit grauari. Tertio ꝙ si de bonis Jacobi aliquid sibi fuit relictum vltra legitimam vsqʒ ad concurrentem quantitatem illorum potuit grauari vt de bonis que sibi deberentur a dicto Jacobo patre suo illo iure: non possit petere. Sed vltra illam quantitatē non: ex quo pʒ rñsio vtrū legatum factū per Bandinetū de dicta vinea valeat. ⁊ certe si erat de bonis auie non est dubiū ꝙ sic. idē si de bonis Jacobi sibi legatis: al's si legata sibi non erat tollit determinationem extra predicta.

Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Creditor egit insolidū ꝯ̄ vnū ex correis debendi q renuntiauerat bñficio diuisionis ⁊ ab eo ꝑtē recepit ⁊ fideiussores pro residuo: nunc vult agere ꝯ̄ aliū pro residuo q sibi opponit ꝙ excutiat primo illū ꝯ̄ quē primo egit. queritur quid iuris.

¶Consilium.cccxcj.

1 ☞Liberum est creditori qui egit primo cōtra vnū ex correis ⁊ partē solutionis accepit redire ad alium correum primo non
2 excusso quo ad reliquum.

Pendente lite ⁊ instantia aduersus vnū potest creditor agere contra alium: ⁊ quomodo videatur facta nouatio cum primo correo per aliquam conuentionem.

In christi nomine amē.

1 ¶†Nō reperio iure cautū ꝙ si creditor egerit contra vnum ex correis debendi in habentibus beneficium diuisionis insolidum vel pro parte vel etiā ꝙ non receperit non possit agere contra alium correum pro eo ꝙ non receperit nisi primo discusso ⁊ reperto non soluendo: immo magis videntur dicere iura contrarium. ff. de leg. j. l. si ex toto. §. j. in fi. vbi dicitur ꝙ liberum est sibi ad alium recurrere: nō
2 autem esset liberum si necessaria esset discussio primi: vt. C. de fideiusso. l. fi. vbi dicitur ꝙ per electionem vnius sibi non preiudicat aduersus alterum. †Item videtur expressum. ff. mā. l. creditor. in prin. vbi probatur ꝙ pendente lite cōtra vnum potest creditor petere ab alio ꝙ facere non posset si necessaria esset discussio primi electi: immo deberet expectari sententia cōtra primum ⁊ executio. ⁊ per illū tex. Jaco. de arena reprebendit glosam que est in aut. de duobus reis. circa fi. que videtur dicere cōtrarium ꝙ lite pendente contra vnum nō possit agi cōtra aliū. qđ Dynus intelligit verum pendente prima instātia: secus in instantia appellatiōis: vt ipse no. in. l. ij. ff. de duobus reis. quē Bar. ibi reprebēdit: q2 eadē est rō vtrobiqʒ. ⁊ tenet cū Jaco. de are. ꝙ tā ꝑma ꝙ̃ scđa instātia pēdēte ꝯ̄ vnū pōt agere ꝯ̄ alteruʒ. nec ob. ff. de peculio. l. quotiēs. §. si creditor. ꝑ quē Dy. se fundat: q2 ibi loquitur in duobus quorū vno electo alter statim liberatur ip̄o iure: lʒ de equitate req̄rat̃ discussio primi: vt si reperiat̃ nō soluēdo possit de equitate rediri ad alterum: vt eo. ti. l. si ex duobus reis. secus in duobus in quibus ꝑ electionē vnius non liberat̃ alter: ⁊ sic nō requiritur discussio ꝑmi. Ista sunt verba Bar. in. d. l. ij. ⁊ in aut. hoc ita. C. de duobꝰ reis. in scđo articulo ꝑncipali. q. j. circa fi. ex q̄bus satis vr̃ aperte colligi qđ. s̄. dixi. ponit ip̄e etiā vnū casum in quo requirit̃ excussio vnius anꝙ̃ deueniat̃ ad alterū. s. cū pecunia ad vnū ꝑuenerit. arg. ff. cōmo. l. vñ querit̃. innuit ergo ꝙ in ꝯ̄riū sit regula. argu. ff. ad munici. l. j. in fi. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. patre furioso. ꝑterea in casu nostro fuit ꝑtestatio q̄ cōseruat ius protestantis. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. si creditor. de rei vē. l. sinaūt Nec ob. l. reos. cū glo. C. de fideius. que vr̃ dicere ꝙ primo reperto nō soluendo ꝙ recurrit̃ ad aliū. ponunt em̄ facti cōtingētiā non iure necessitatis. plerūqʒ em̄ cōtingit qđ ad aliū nō recurrit̃ nisi primo reperto nō soluēdo. Si tñ vult sibi nō denegat̃: immo liberū est: vt. d. l. si ex toto. Nec ob. ꝙ iste debitor cōposuit cum creditore ⁊ sibi dedit fideiussorē per qđ vr̃ satisfecisse: ⁊ sic aliū liberasse: nā per hāc satisfactionem non recedit̃ ab obligatione nisi sit factū expresse. ff. de pigno. ac. si rē. §. omnis. Jtē nō ob. ꝙ videatur ꝑ hoc facta nouatio. ff. de preto. stipu. l. valerianus. naʒ hic fuit actum ꝯ̄rium expresse: quia pro tūc cum solutione partis recepit tanꝙ̃ bñ peritus fuit protestatus qđ non intendebat aliquid de priori obligatione immutare: nec ipsam nouare: ergo nouatio non fit: vt. l. fina. de nouatio. immo si voluisset pro tūc nō potuisset: q2 nō habebat ad hoc mandatū. C. de noua. l. non abstulit. non video ergo qualiter iste quartus correus de quo agitur defendi possit quo ad minus sentētia lata ꝯ̄ eū executioni mandetur in eo qđ restat soluendū etiam priori nō discusso. in eo vero qđ solutum est per priorē secus: q2 per talē solutionē soluta est obligatio quo ad omnes correos pro illa quantitate. ff. de duobus reis. l. ij. in fi.

Laus deo.

¶Casus talis est.

¶Fideicōmissarius vniuersalis absente herede vel eius heredibus dixit se nolle esse heredem primi testatoris in presentia iudi. petens dari curatorem bonis a quo volebat debitum petere in quo defunctus sibi tenebatur: nūc tanꝙ̃ heres vult agere debitorem defuncti: opponitur sibi ꝙ hered. repudiauit. queritur quis iuris.

¶Consilium.cccxcij.

1 ☞Adita hereditate bona sunt heredis non defuncti: ⁊ ideo curator datus bonis ꝑiudicē tanꝙ̃ vacañ. non valet: nec ꝑ talē petitionem de curatore dando facta per substitutum inducitur fideicommis. repudiatio.
2 Fideicōmissarius q repudiat hereditatē iam aditā per grauatuʒ ⁊ in iudicio herede absente nō p̄iudicat sibi quominus agat ex testō ad consequendum fideicommissum.

Debitores nō possunt opponere exceptionē pacti facti heredi de non petendo fideicommis. ꝯ̄ ipsum fideicommissarium: ⁊ repudiatio fideicommissi non fit nisi per consensum duorū grauati ⁊ repudiantis.

In christi nomine amē.

¶Ut attingamus radicem facti ex quo patebit clara determinatio consideranda sunt tria. Primo ꝙ domina Martha heredem instituit maritum suū scđm: ⁊ voluit ꝙ post mortem suam hereditas deueniret ad Antonietam sororem suaʒ prout mibi asseritur que fuit substitutio fideicommissaria. ff. ad treb. l. ex facto. in prin. de le.
1 j. filiusfami. §. vt qui heredem. †Secūdo ꝙ dicta Martha premortua est ⁊ superuixit maritus qui vt dicitur hereditatē eius adiuit: sicqʒ bereditas Marthe iuncta cepit esse cuʒ bonis mariti nec potuit ammodo dici hereditas Marthe vel hereditas vacans: aūt bona vacantia: sed bona ipsius mariti. ff. de vul. ⁊ pu. l. sed ⁊ si plures. §. filio. facit qđ no. in. l. j. §. veteres. de acq. pos. ⁊ de pe. here. lʒ nō tantum. §. q2 si pro emptore. ⁊. l. ꝙ si in diem. §. si ꝙ is. ¶Tertio ꝙ dictus maritus heres incepit esse post aditionem obligatus dicte Antoniete sub cōditione si premorietur actione personali ex testamento ad restitutionem di

vnicuiq; sibi prospicere & inuigilare commodo suo. Nec p hoc alij facit iniuriam si ab eo nihil aufert indebite. ff. que in frau. credi. l. qui aũt. §. sciẽdũ. & l. pupillus. de pecu. l. i summa. §. s3 si alij. hic aũt nihil aufert indebite Guiliel. cum semel sibi placuerit: vt dictũ est. Scd'a q2 posito q fm cõem estimationem dictum laudimium & ius prelationis nõ tm v3 quantũ offert magister Petrus: tñ fm affectionem eius potest valere tm & plus. Hinc est q interesse affectionis in infinitum ascendit. ff. de rei ven. l. qui restituere. sed in tali oblatiõe inspicit̃ interesse affectionis. ff. de mino. l. si in emptiõe. vbi est casus. facit. ff. de bo. lib. l. libertus qui soluenda. de leg. ij. si cui mãdati. l. cũ seruus. sed si impingere vult decano & capitulo similiter omnino non põt duplici rõne. Prima qñ plus offert̃ p scdm emptorez nihil põt obijci vẽditori nisi dolus. de in diẽ adiec. l. pe. sed hic decanus & capitulũ nullũ dolũ cõmittit: & qui hoc diceret haberet probare. ff. de proba. l. quotiẽs. §. qui dolo. Scdo quia si posset eis hoc impingi sequeretur q dominus astringeretur ad vẽdẽdu3 iusto pretio rem suam qd est falsum: q2 põt vẽdere plus cum licitum sit ꝯtrahẽtibus inter se decipere. ff. de mino. l. in cause. §. pe.

2 Tertio principaliter probatur illam allegationem esse friuolam sic. nã primus emptor nõ põt allegare ꝯ scdm nisi duo: sc3 q meliorẽ cõditionẽ nõ offerat: aut q sit falsus seu simulatus emptor. de in diem adiec. l. iulianus. §. cũ igitur. & l. si venditor. sed primum nõ põt hic allegari: q2 meliorem conditionẽ affert cum afferat multo plus q primus. secundum similiter nõ põt. vnde simulatio ista potest dici quo ad propositũ tribus mõdis. Primo si simularet se emere cum sibi donaretur: & hoc modo dici non potest hic simulatio cum interuenerit pretiu3. ff. de reg. iur. l. imaginaria. Secundo si vellet dicere q esset vẽditio simulata modicum duratura: vt quia dictus magister Petrus deberet statim restituere decano & capitulo: & tunc oporteret expresse probare q hoc fuerit actum expresse inter eos: al's nunq presumeretur simulatio: & idem in superiori casu. ff. de manumis. l. iij. §. si ab ignoto. vbi est tex. cũ gl. & alibi dicit tex. q oportet simulationem dilucidis probationibus probare: q & a quibus. l. sed si maritus. §. fi. rerum amo. l. si mulier. in prin. & ita cõsuluit Bar. q simulatio non presumat̃ ex coniecturis: sed necesse sit eam pbare[a] expresse: vt habetur in consilio suo qd incipit. Petrus Nichole. pbet ergo dictus Guilielmus q hoc fuerit actum inter decanum & capitulu3 ex vna parte & magistrũ Petrum ex altera q dicta vẽditio nõ sit vera vẽditio: sed donatio. vel q debeat statim res redire ad prefatũ decanũ & capitulum. qd si facere nõ põt succumbet. C. de eden. l. qui accusare. de proba. l. actor. tertio non posset dicere eam simulatam ex eo q dictus magister petrus re vera non emat p se sed pro Joanne mosiui & Jacobo qui emerunt ab vxore Guilielmi: & q eis debeat statim restituere: & q ita fuerit actũ inter eos secrete. Et hoc similiter dicere non põt nisi probet̃: vt. s. dictũ est. Itẽ posito q probaretur adhuc idem est. Nã dictus Joãnes & Jacobus admittentur si expresse vellent offerre dictam summa3 sicut ipse magister petrus. de in dte adiec. l. itẽ q. §. fi. cũ nihil sit qd pbibeat: ergo posito q tacite fuerit hoc actu3 inter eos & magistrũ Petrũ hoc nõ nocet: q2 illud qd nõ prohibet̃ fieri expresse: nec tacite. C. de dilat. l. j. lib. x. preterea maior presumptio fraudis est contra ipsum Guilielmũ qui semel consensit cõuentioni facte per vxorẽ & nunc conatur eã infringere: tum ppter affinitatem quã h3 cũ vxore: & sic videt̃ hoc facere in eius fauorem: vñ sicut ipsa repelleret̃ & ipe. ar. ad hoc. C. de sac. san. ec. auf. gbuscũq3. Item q2 incontinenti die sequenti venerit ꝯ & ex actu incontinẽti facto fraudis p̃sumptio resultat. ff. de priui. credi. si ventri. §. in bonis. de elec. c. officij. cum ibi no. vñ non viderent̃ fraudem cõmittere dicti Jacobus & Joannes si fraudem excludãt. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. titio. Laus deo.

a Probare. Adde tñ. d. bar. sozi. i ꝯsi. ccxiiij. icip. visis. ꝟ. vij. & vlti. circa fi. in ij. pte. vbi q cu3 simulatio occulte fiat sufficit pbatio p cõiecturas: cũ probationes fm subiectã materiam requiruntur.

Casus.

Utrũ gratia expectatiua facta ad certũ tẽpus & postea prorogata censeatur vna & eadem post prorogationẽ: & habeat prorogatiuam date sicut prius.

Consilium. cccLxxxix.

1 Gratia facta alicui cũ tpe puta triẽnij si pluries tẽpus prorogetur anteq finiat̃ non d' noua gratia vel nouũ priuilegiũ: sed semp remanet idem qd multis similibus cõprobat̃. & ideo acta dicuntur inniti semper prime gratie l3 fiant infra tempus additum in principio.

Nouum quid dicatur.

In christi nomine amen.

1 Si cõsideremus tenorẽ prorogationis & ad quem debemus recurrere. de priuileg. c. porro. & accidentibus. arg. ff. de fideius. l. fideiussores magistratibus. §. pro aurelio. & qd no. C. de iureiurã. l. fi. ipsiusq3 prorogationis attendamus naturam clare patebit ipsam nõ cõtinere nouam gratiam: sed primã que limitata erat extendere: sicq3 attẽtatio & prouisio facta per reuerendissimũ in christo patrẽ dñm cardi. Anxitañ. l3 post primũ trienniũ debẽt prime gratie inniti & tãq vigore ipsius priuilegij factas debere prerogatiuã prelationis sortiri ac si ĩfra primũ trienniũ facta esset vel proprius ac si prima gratia cõtinuisset a principio sex annos. qd sic ostẽditur. Nã in dicta prorogatione cõtinent̃ pmo qdã verba enuntiatiua de preterito in quibus papa narrat se fecisse gratiã prefato dño triẽnio limitatã: p q verba cõstat q nouã gratiam facere nõ intendebat: sed denũtiare qd fecerat. ff. de le. ij. l. titius. §. gaius. & qd ple. no. de dona. ex hac scriptura deinde subijciũtur verba dispositiua in quibus papa nihil aliud facit: nisi q2 terminũ triẽnij tollit & aliud trienniũ adijcit: p quã adiectionẽ nouã gratiam nõ facit: sed prima extẽdit vel crescere facit. Cõstat enim q aliud est aliqd de nouo fieri: aliud qd factũ est crescere vel extendi. ff. de impẽ. l. q d'. versi. s3 impẽsis. de peculio. l. peculiũ. §. si ere. & qd vtrobiq3 no. p gl. hoc luculẽter p3 in homine q cũ paruulus nascat̃ & quotidie crescat non diuersificat̃: sed vsq3 ad centũ annos idẽ homo est. ff. de iudi. l. proponebat̃. tunc enim d' qd nouũ cũ primum totaliter extinctum est & reuiuiscit. ff. de in diem adiec. l. itẽ q. §. fi. vt in Lazaro resuscitato no. ff. de legi. l. ex his. Cum ergo gratia p̃fati dñi nondum esset extincta: l3 mille prorogationes interuenissent adhuc durat eadem aucta: tamẽ cu3 ampliatio nouum quid nõ faciat vt dictũ est. ff. de stat. homi. l. non sunt liberi. in fine. hinc est q talia augmenta non per se iudicantur: sed fm illa quibus accedunt diuidantur. ff. de publi. l. si ego. §. q tamen per alluuionem. de vsufruc. item si fundi. §. huic vicinus. de pac. dota. inter socerum. §. cum inter. Item hoc patet in actionibus que. xxx. annis tolluntur: nam si prescriptio interrumpatur & perpetuet̃ ad. xl. vel ad mille: & si mille fierent interruptiones nemo diceret eas esse nouas: sed remanent eedẽ. C. de anna. excep. l. j. quomodo enĩ possent dici noue cũ per interruptiões nõ adijciatur noua materia ex qua possent oriri. ff. de pac. l. iurisgentium. §. & ideo puto. de ac. & ob. l. j. in prin. prima gratia cõtinebat duo: sc3 ipsa3 gratiã & tps triennij que sunt diuersa. ff. de arb. l. celsus. §. j. de dolo & cõtu. cum dilecti. l3 ergo extẽdat̃ tps non mutat̃ gratia: q2 in separatis & diuersis de vno ad aliud non infertur. ff. de calum. l. fi. & qd no. ad car. l. de bonis. in prin. C. de dona. iter virũ & vxo. l. si maritus. prima gratia pncipis de sui natura perpetua est. C. de diuer. rescrip. l. falso. & si tps adijciat̃ hoc est ex accidenti: l3 ergo tollatur tps vel extendatur nõ variatur gr̃a: q2 accidens variari põt preter subiecti corruptionẽ: hoc p3 in simili si in legato adijciatur tps vel cõditio & postea per testatorem tps vel cõditio adimat̃: nõ enim nouũ legatu3 est: sed idẽ. ff. de adimẽ. lega. l. iij. §. cõditio. Itẽ si delegatus fuit iudex ad certum tps & partes tps prorogent anteq labatur non d' iudex ex prorogatione partiũ nouã iurisditionẽ acquirere: nõ possunt partes illam sibi dare. C. de iurisdi. om. iudi. l. priuatorũ. Sed illa quã habebat d' extẽdi qd facere possunt ptes. ff. de iudi. l. ij. §. si iudex. de offi. dele. de clausis. Et ex hoc dicũt q iurisditio prorogata eiusdem conditionis & nature est cum prima. i. dicere q non est diuersa: sed eadem per qd determinãt plures alias questiones: vt no. per Cy. C. de epis. audi. l. si quis ex consensu. circa fin. Ultimo probatur per leges communes & vulgares. ff. de preca. l. sed si manente. de damno infec. l. iij. circa prin. vbi renouare cautionem & prorogare ponuntur tanq diuersa: vt patet ex disiunctiua vel que ibi ponitur & non solũ nisi inter diuersa poni. ff. de iniur. l. j. §. ait ptor. sicut nec copulatiua rõnalis. ff. de reb. cu. l. si is qui ducenta. in prin.

Ex his omnibus tales elicio conclusiones. Prima est q per hanc prorogatione3 non fuit innouata gratia: sed tempus prime gratie prolatum. Secũda q cum primo triennio additus fuerit aliud triennium per hanc prorogationem perinde est ac si in prima gr̃a fuissent a principio sex anni positi & q scdm triennium fuit coniunctum & continuatum cum primo nullo medio interueniente. Tertia est q acceptatio & puisio p̃fati dñi innitũtur principaliter prime gratie & scdario huic prorogationi que prime gratie coheret inquãtũ illã extẽdit: & hoc vult dicere tex. bulle ibi q possit tam vigore primarũ q presentiũ litterarũ. i. dicere vigore primarũ prorogatarũ p presentes. Quarta cõditio est q cũ gratia prima cõtineat meliorẽ datam predicta acceptatio & prouisio sortiunt̃ prerogatiuã plationis quo ad posteriores. iuxta cõclusionem primo loco premissam. Laus deo.

Consilium. cccxc.

1 Quod mihi debetur ex testõ aui: si relinquat̃ mihi ex testõ patris: dicor habere ex primo testõ non ex secundo.

2 Acceptans legatũ ex testõ patris nõ renũtiat legitime quatenus excedit legatũ. & qd al's debebat̃ nõ cõputatur in legitima.

In christi

In christi nomine amen.

1 ¶ †Primo videndũ est de bonis q̃ fuerũt auie vtrũ valuerit legatum factum de ipsis per Jacobũ dicto Bandineto ex quo apparebit ex cuius testõ dictus Bandinetus illa bona videatur habere. z hic respondeo ꝙ in omnibus illis bonis que fuerũt auie non tenuit legatum factum p Jacobum filium ipsius: quia debebantur Bandineto ex testamẽto auie z substitutio erat iam purificata. vñ ex testõ ipsius auie videt̃ Bandinetus habere nõ ex legato facto per Jacobum. casus legis est expressus. ff. de leg. ij. l. vnum ex familia. circa prin. Non enim tenet legatum factum alicui de re sibi debita: q: nullam continet vtilitatez. eo. ti. l. meuius. post principiũ. versicu. sed debitoꝛ. quinimo lʒ ex testõ Jacobi semel habuisset: vt q: cõditio substitutionis facte p auiam nondũ extitisset: illa tñ eueniente mutatur causa dominij: z vbi primo habuerat ex testamento Jacobi nũc incipit habere ex testõ auie. ff. ad. l. fal. l. fundo. z no. z ar. de here. insti. l. si seruus. §. qui fideicõmissariam. ex quo patet ꝙ in illis bonis non potuit Bandinetus grauari p Jacobũ nec iure cõpensationis. s. vt illa loco legitime vel alterius iuris sibi cõpetẽtis haberet nec alio mõ. ff. de dote ple. l. ij. in prin. z ad. l. fal. l. pr̃ filiã. so. ma. si cũ dotẽ. §. si pr̃. Non enim a Jacobo pcipiebat quo ad illa: ergo grauari nõ poterat. C. de
2 fideicom. l. ab eo. †Scd̃o videndũ est de bonis Jacobi si inter illa legata erant aliqua de bonis ipsius. Respondeo quousqʒ ad quantitatem legitime tenuit in illis legatũ iure institutionis factũ: nec in illo potuit apponi aliqd̃ grauamẽ vʒ ꝙ illud haberet loco bonoꝝ maternoꝝum vel auiatiuoꝝũ zc. q: legitima sine onere dz relinq. l. oĩmodo. z. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. test. si vero aliqd̃ erat vltra legitimaʒ tũc potuit grauari vsqʒ ad cõcurrentẽ quantitatẽ z non plus. ff. de leg. j. l. filiusfami. §. apud marcellũ. de leg. ij. l. iperatoꝛ. §. si centũ. cũ. §. se. z. l. cũ pater. §. titio. z ad trebel. l. lucius. §. maritus. in quibus est casus: quod etiam si acceptauerunt legatũ nõ tenet̃ onus subire in plus ꝙ̃ sit legatum. facit. ff. ad trebel. l. ita tñ. §. trebel. z. C. de inoffi. te. l. si qñ. §. fi. vbi filius acceptando qd̃ sibi relictũ est nõ prohibetur petere illud qd̃ vltra sibi debetur: lʒ pater legãdo dixerit ꝙ plus petere nõ possit. z dicta. l. cũ pater. §. titio. vbi est casus bñ inspiciendo. Nec ob. ꝙ cõsenserit ꝙ dicta bona sibi legarentur: nã per hoc non renuntiauit iuri suo ꝙ in plus sibi posset competere nisi in acceptando legatũ post mortez expresse renuntiauerit: vt. d. l. si quãdo. §. fi. cõcludo ergo ꝙ ad dictũ Bandinetum spectabant z ptinebant oĩa bona que fuerãt auie in qbus fuit substitutus excepta legitima que debebat̃ Jacobo: nã illa pertinet ad heredem ipsius Jacobi. Secundo ꝙ de bonis Jacobi debebat dictus Bandinetus habere legitimã suam z in his duobus nullo modo potuit grauari. Tertio ꝙ si de bonis Jacobi aliquid sibi fuit relictum vltra legitimam vsqʒ ad concurrentem quantitatem illoꝝum potuit grauari vt de bonis que si bi deberentur a dicto Jacobo patre suo illo iure: non possit petere. Sed vltra illam quantitatẽ non: ex quo pʒ rñsio vtrũ legatum factũ per Bandinetũ de dicta vinea valeat. z certe si erat de bonis auie non est dubiũ ꝙ sic. idẽ si de bonis Jacobi sibi legatis: al's si legata sibi non erat tollit determinationem extra predicta. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Creditoꝛ egit insolidũ ꝯ vnũ ex coꝛreis debendi q̃ renuntiauerat bñficio diuisionis z ab eo ptẽ recepit z fideiussores pro residuo: nunc vult agere ꝯ aliũ pro residuo q̃ sibi opponit ꝙ excutiat primo illũ ꝯ quẽ primo egit. queritur quid iuris.

¶ Consilium. cccxci.

1 ¶ Liberum est creditori qui egit primo cõtra vnũ ex coꝛreis z partẽ solutionis accepit redire ad alium coꝛreum primo non excusso quo ad reliquum.
2 Pendente lite z instantia aduersus vnũ potest creditoꝛ agere contra alium: z quomodo videatur facta nouatio cum primo coꝛreo per aliquam conuentionem.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ †Nõ reperio iure cautũ ꝙ si creditoꝛ egerit contra vnum ex coꝛreis debendi in habentibus beneficium diuisionis insolidum vel pro parte vel etiã partem receperit non possit agere contra alium coꝛreum pro eo ꝙ non receperit nisi primo discusso z reperto non soluendo: immo magis videntur dicere iura contrarium. ff. de leg. j. l. si ex toto. §. j. in fi. vbi dicitur ꝙ liberum est sibi ad alium recurrere: nõ autem esset liberum si necessaria esset discussio primi: vt. C. de fideiusso. l. si. vbi dicitur ꝙ per electionem vnius sibi non preiu
2 dicat aduersus alterum. †Item videtur expressum. ff. mã. l. creditoꝛ. in prin. vbi probatur ꝙ pendente lite cõtra vnum potest creditoꝛ petere ab alio ꝙ facere non posset si necessaria esset discussio primi electi: immo deberet expectari sententia cõtra primum z executio. z per illũ tex. Jaco. de arena reprehendit glosam que est in auten. de duobus reis. circa fi. que videtur dicere cõtrarium ꝙ lite pendente contra vnum nõ possit agi cõtra aliũ. qd̃ Dynus intelligit verum pendente prima instãtia: secus in instantia appellatiõis: vt ipse no. in. l. ij. ff. de duobus reis. quẽ Bar. ibi reprehẽdit: q: eadẽ est rõ vtrobiqʒ. z tenet cũ Jaco. de are. ꝙ tã pma ꝙ̃ scd̃a instãtia pẽdẽte ꝯ vnũ põt agere ꝯ alteruʒ. nec ob. ff. de peculio. l. quotiẽs. §. si creditoꝛ. p quẽ dy. se fundat: q: ibi loquitur in duobus quoꝝũ vno electo alter statim liberatur ipõ iure: lʒ de equitate reqrat̃ discussio primi: vt si reperiat̃ nõ soluẽdo possit de equitate rediri ad alterum: vt eo. ti. l. si ex duobus reis. secus in duobus in quibus p electionẽ vnius non liberat̃ alter: z sic nõ requiritur discussio pmi. Ista sunt verba Bar. in. d. l. ij. z in aut. hoc ita. C. de duob' reis. in scd̃o articulo pncipali. q. j. circa fi. ex qbus satis vr̃ aperte colligi qd̃. s. dixi. ponit ipe etiã vnũ casum in quo requirit̃ excussio vnius anꝙ̃ deueniat̃ ad alterũ. s. cũ pecunia ad vnũ puenerit. arg. ff. cõmo. l. vñ querit̃. innuit ergo ꝙ in ꝯriũ sit regula. argu. ff. ad munici. l. j. in fi. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. patre furioso. pterea in casu nostro fuit ptestatio q̃ cõseruat ius protestantis. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. si creditoꝛ. de rei vẽ. l. finaũt Nec ob. l. reos. cũ glo. C. de fideius. que vr̃ dicere ꝙ primo reperto nõ soluendo ꝙ recurrit̃ ad aliũ. ponunt eñ facti cõtingẽtiã non iure necessitatis. plerũqʒ eñ cõtingit qd̃ ad aliũ nõ recurrit̃ nisi primo reperto nõ soluẽdo. Si tñ vult sibi nõ denegat̃: immo liberũ est: vt. d. l. si ex toto. Nec ob. ꝙ iste debitoꝛ cõposuit cum creditore z sibi dedit fideiussoꝛẽ per qd̃ vr̃ satisfecisse: z sic aliũ liberasse: nã per hãc satisfactionem non recedit̃ ab obligatione nisi sit factũ expresse. ff. de pigno. ac. si rẽ. §. omnis. Itẽ nõ ob. ꝙ videatur p hoc facta nouatio. ff. de preto. stipu. l. valerianus. naʒ hic fuit actum ꝯriũ expresse: quia pro tũc cum solutione partis recepit tanꝙ̃ bñ peritus fuit protestatus qd̃ non intendebat aliquid de priori obligatione immutare: nec ipsam nouare: ergo nouatio non fit: vt. l. fina. de nouatio. immo si voluisset pro tũc nõ potuisset: q: nõ habebat ad hoc mandatũ. C. de noua. l. non abstulit. non video ergo qualiter iste quartus coꝛreus de quo agitur defendi possit quo ad minus sentẽtia lata ꝯ eũ executioni mandetur in eo qd̃ restat soluendũ etiam priori nõ discusso. in eo vero qd̃ solutum est per priorẽ secus: q: per talẽ solutionẽ soluta est obligatio quo ad omnes coꝛreos pro illa quantitate. ff. de duobus reis. l. ij. in fi. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Fideicõmissarius vniuersalis absente herede vel eius heredibus dixit se nolle esse heredem primi testatoris in presentia iudi. petens dari curatoꝛem bonis a quo volebat debitum petere in quo defunctus sibi tenebatur: nũc tanꝙ̃ heres vult agere de bitoꝛem defuncti: opponitur sibi ꝙ hered. repudiauit. queritur quis iuris.

¶ Consilium. cccxcij.

1 ¶ Adita hereditate bona sunt heredis non defuncti: z ideo curatoꝛ datus bonis piudicẽ tanꝙ̃ vacañ. non valet: nec p talẽ petitionem de curatoꝛe dando facta per substitutum inducitur fideicommis. repudiatio.
2 Fideicõmissarius q̃ repudiat hereditatẽ iam aditã per grauatuʒ z in iudicio herede absente nõ piudicat sibi quominus agat ex testõ ad consequendum fideicommissum.
Debitores nõ possunt opponere exceptionẽ pacti facti heredi de non petendo fideicommis. ꝯ ipsum fideicommissarium: z repudiatio fideicommissi non fit nisi per consensum duoꝝũ grauati z repudiantis.

In christi nomine amẽ.

¶ Ut attingamus radicem facti ex quo patebit clara determinatio consideranda sunt tria. Primo ꝙ domina Martha heredem instituit maritum suũ scd̃m: z voluit ꝙ post moꝛtem suam hereditas deueniret ad Antonietam soroꝛem suaʒ prout mihi asseritur que fuit substitutio fideicommissaria. ff. ad treb. l. ex facto. in prin. de le.
1 j. filiusfami. §. vt qui heredem. †Secũdo ꝙ dicta Martha premoꝛtua est z superuixit maritus qui vt dicitur hereditatẽ eius adiuit: sicqʒ hereditas Marthe iuncta cepit esse cuʒ bonis mariti nec potuit ammodo dici hereditas Marthe vel hereditas vacans: aut bona vacantia: sed bona ipsius mariti. ff. de vul. z pu. l. sed z si plures. §. filio. facit qd̃ no. in. l. j. §. veteres. de acq. pos. z de pe. here. lʒ nõ tantum. §. q: si pro emptoꝛe. z. l. ꝙ si in diem. §. si ꝙ is. ¶ Tertio ꝙ dictus maritus heres incepit esse post aditionem obligatus dicte Antoniete sub cõditione si premoꝛietur actione personali ex testamento ad restitutionem di-

cte hereditatis: vt no. C. ad treb. l. z fine scriptura. z ff. eo. l. si legatus. que conditio extitit ex eo q dictus maritus heres pdecessit: sicqz heredes eius remanserūt eodē mō obligati pure. ff. ad treb. l. seius. §. si quis rogatus. C. de fideicō. l. q̄q̄. in fi. de cōdi. z demō. l. publius. §. titia. Jus ergo qd habebat dicta Antonieta erat actio personalis ad dictam hereditatem petendā: que hereditas: vt dictum est: non erat vacans nec poterat dici ipsius Marthe ante restitutionez: sed bona ipsius heredis. Ex quibus sequuntur tres conclusiones. Prima est q petitio curatoris z datio de ipso facta per iudicem hereditati Marthe tanq̄ iacenti vel tanq̄ bonis vacantibus non valuit ipso iure: qꝛ errabatur in causa: qui error reddit decretuz ipso iure nullū. ff. de tu. z cu. da. ab his. l. seie egresse. z. l. tutor petitus. de fideicō missa. lib. l. si vero. l. subuentum. z. l. j. §. hec verba. ne vis fiat. Secunda est tacita repudiatio que resultabat ex petitiōe dicti curatoris: similiter non valuit: qꝛ cum non valuerit expressum z principale non potuit valere tacitum. ff. de seruitu. ru. predi.

2 l. iij. §. qui hꝫ haustum. in fi. † Tertia est q verba dicta per Antonietam q nō erat heres nec bona tenens nec esse intendebat se heredē dicte dñe Marthe nō inducūt nec inducere potuerūt aliquaz repudiationē: nec sibi possunt preiudicare triplici rōne. Prima qꝛ errabat i iure putans hereditatē iacere cū non iaceret: q error cōsensuz impedit. ff. de iudi. l. ij. z p cōsequēs repudiationē. de pe. here. l. legitimā. z exp̄sse p Bart. de acq. here. l. clodius. Scda qꝛ errabat in cā: putabat em̄ sibi delatam directo ex quo petebat dari curatori tāq̄ hereditati iacenti: z sic putabat se eā posse adire directo z nuda voluntate: q̄ omnia falsa erāt: qꝛ delata erat p fideicom. nec adire poterat nuda voluntate: sed requirebatur restitutio. ff. ad treb. l. restituta. quia error in causa impedit repudiationem sicut aditionē. ff. de acq. here. l. si is ad quē. l. is q putat. z. l. in repudiāda. cōiuncta. l. is pōt. Tertia est: qꝛ posito q fuisset certa de modo quo delata erat: tñ per dicta verba z per dictam repudiationem tollere nō potuit actionē personalē que sibi competebat. pro cuius intellectu est sciendū q repudiatio innitit voluntati vnius tm̄. vt not. C. de pac. l. j. z ideo proprie non cadit nisi in his que dependent a solo repudiante: vt est dñiū qd in solo repudiante fundatur nec aliam depēdētiā vel extremū idē est in facultate adeunde hereditatis directo delate. Nam illa dependet a solo instituto z in eius nulla voluntate fundat. hoc colligitur ex. l. postq̄ liti. C. de pac. z ex his que no. Inn. de tēp. ordi. c. veniēs. sed in his q̄ nō dependēt a solo repudiāte: sed habēt duo extrema in qbus fundant: sicut est actio personalis que fundat in psona debitoris z creditoris: ibi non cadit proprie repudiatio que consistit in voluntate duoꝝ sicut est acceptilatio vel pactū de non petendo in qbus requirit cōsensus liberātis z liberatio. hinc est q in inter absentes nō possunt pfici nisi interueniente nuntio vel epistola: loquor de pacto. nā acceptilatio requirit p̄sentiā. ad hoc de ac. z ob. l. ex cōsensu. vñ dicit gl. ordinaria quā sequunt doc. ff. de pac. l. idē in duobus. q si creditor debitorem suū absentem liberaret p pactum, pfitendo ipm non teneri z nullus pro dicto debitore reciperet: talis liberatio nō valeret nec q̄rerer absenti exceptis pacti vel doli: qꝛ pactū perficit ex cōsensu duoꝝ. eo. ti. l. j. in prin. z ex illo oritur obligatio ad nō petēdū. eo. ti. si vnus. §. pactus ne peteret. que similiter requirit duoꝝ consensum: vt d. l. ex cōsensu. de act. z ob. hanc etiā opi. sequitur bar. in. l. non solum. §. si liberationis verba. de liber. lega.

¶ Nunc ad propositum. Cum dña Antonieta solum haberet actionē personalem ex testō ꝯ heredes dicti mariti: sicqz dicta verba per ipsam prolata nō poterāt operari in vim repudiationis: sed pacti: z in eis non fuerint p̄sentes dicti heredes non potuit eis queri liberatio: z sic actio ex testō remanet sibi salua. Nec ob. si dicatur q dicta verba fuerunt prolata in iudicio: z sic per iudicem fuit quesita liberatio absenti: vt. ff. rem pu. sal. fore. l. non quasi. nā illud est verum quando iudex recepit pro absente: al's non sufficit actum fieri in presentia iudicis vt absenti queratur: vt patet. ff. de interroga. act. l. fi. z de confess. l. certuz. §. si quis absenti. ita no. expresse Petrus. z Cy. in auth. sacramēta puberū. in. x. q. hoc aūt nō apparet q iudex voluerit querere liberationē dictis heredibus cum ignoraret eos obligatos immo putabat hereditatē vacare ex eo qd prouidebat de curatore z sic errabat fortiter in iure: nō ergo dꝫ eius p̄sentia operari vltra intentionē suam. ff. de excep. rei iudi. l. si ex testō. z. l. sicū testamento. post pn. Preterea posito q dicta verba haberēt vim pacti: nō tñ esset sublata actio ipo iure seu ope excep. cū p ipsum nō tollat obligatio ciuilis: sꝫ solū naturalis: vt. l. stichū. §. naturalis. de sol. z. d. l. si vnus. §. pactus. de pactis. q̄ qdem exceptio cōpetit illis solis heredibus z p ipsos solos pōt opponi. si ergo ipsi tacēt non pōt sibi opponi p alios ꝯ quos agit dicta Antonieta tāq̄ heres: vt no. ff. fa. her. l. his consequēter. post prin. in glo. ordinaria notabili. quotiēs enim ius tertij nō est expulsiuū iuris agentiū ipso iure: sꝫ ope exceptiōis ibi nō pōt aliter de illo opponi: vt no. p doc. C. de ser. fugi. l. cū seruis qspiā. z p bart. in. l. ij. de excep. rei iudi. facit qd no. in. l. fructus. in vlt. gl. ff. de rei vē. z si ager vectigal. l. ij. Isti aūt heredes viri dictam exceptionē nolūt opponere imo vt dr dicūt se illā hereditatē Marthe nolle retinere: z sic eā restituere videnf: vt. d. l. restituta. ad trebel. pindeqz habet ac si dicta verba nūq̄ emanassent p Antonietā. Nā si debitor noluit vti exceptiōe pacti ꝯueniri pōt ac si factū nō esset. ar. ad hoc ad exhibē. l. iulian⁹. §. quātū. z qd no. p Bar. in. l. ij. de dote pleg. z de verb. ob. l. si titius z seius separatim. Cōcludit ergo dictā Antonietam a repetitiōe dotis ex psona sororis sue non esse repellendam. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Pater filie legauit quingēta p dote z q posset augeri vsqz ad alia. c. ad arbitriū talis: z si decederet sine liberis dedit in illa substitutū: postea in vita sua dotauit dictā filiā de septingentis. q̄rit an substitutio duret in dicta dote data inter viuos si filia sine liberis decedat. Et notādū q pater dixit q volebat eā esse contentam pro omni iure qd habere poterat filia in bonis paternis ratione legitime vel in alijs bonis maternis dicte filie que pater tenebat.

¶ Consilium. cccxiij.

1 ☞ In bonis maternis z in dote quatenus nō excedit legitimā filia non potest fideicōmis. grauari.

2 Si filia accipiat dotem relictaz in testō inter viuos an videt accipere ex testō an vero ex ꝯtu: z an testamētum sustineatur.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Substitutio facta huic Dragonete cū decederet sine liberis: vt dos deueniret ad heredē testatoris fuit fideicōmissaria z si erat onerosa. de vul. z pu. l. coheredi. §. cū filie. vbi no. z p Cy. C. de inoffi. testa. l. ex tribus. nunc ergo cōsiderandū q pater cū dictam dotē legauit voluit eā esse cōtentā p legitima quā poterat petere in bonis p̄nis: z etiā pro bonis maternis pertinētibus ad filiam que p̄ possidebat. primo igitur de dicta dote dꝫ deduci quantitas sufficiens ad legitimam que est tertia ps eius qd erat habitura ab itesto in bonis paternis. C. de inoffi. test. l. parētibus. z auth. nouissima. z in illa non potuit filia grauari qd post eius mortem restitueret heredi testōris: vt. l. qm̄ in prioribus. z. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. z plene p Cy. in. d. l. ex tribus. sequit ergo q vsqz ad illam quantitatē dicta dos pertinet ad heredem Dragonete: non ad heredē testatoris vigore substitutionis: z si tota dos nō transcēderet summam debitā ad legitimam tota ptinet ad heredē Dragonete. Si vero transcēdit: tūc scdo loco dꝫ considerari quantum valebant bona materna q̄ ptinebant ad Dragonetam z vsqz ad illam summā similiter pertinent ad heredē Dragonete: qꝛ sicut in ipsis bonis maternis non poterat Dragoneta grauari: quia erant sua: vt. ff. de leg. ij. l. iij. §. si rem. ita nec in eo qd relictum sibi fuit loco illoꝝ. vt. ff. de dote preleg. l. iij. in princip. z. §. mulier dotem. al's est lex vbi hoc aperte probatur. dicitur enim ibi qd sicut maritus legando vxori dotem non potest eam grauare ita si legat aliquid pro dote vel in recōpensationem dotis. Sic in proposito si pater reliquisset filie bona materna non potuisset illam in illis grauare: vt. d. l. iij. §. si rem. ita nec cum legauit dotem vel quantitatem loco illorum: z ista sunt vera z clara etiam si Dragoneta non fuisset consecuta dotem p̄dictam in vita patris: sed post mortē vigore testamēti.

2 † Sed nunc est videndū quid si illa que pater in dotez dedit in vita sua trāscēdant in summā legitime z bonoꝝ maternoꝝ: puta legitima pōt ascendere ad ducēta bona materna similiter ad ducenta: ista ptinent ad heredē Dragonete indubitanter vt dictū est. Sed qd de alijs trecentis. Rñdeo cōsiderandū est q lꝫ pater in testō legauerit quingenta z illa voluit puenire ad heredē suū: z sic videret prima facie q substitutio nō se vlterius extēderet: tamē qꝛ añq̄ substitutionē faceret voluit q posset augeri dos de ducentis z postea substituit dicta substitutio se extendit ad omnia septingenta: vt. C. de fideicō. l. cum virū. z qd ibi no. si ergo querit vtrū in eo qd transcēdit summā legitime z bonoꝝ maternoꝝ dicta substitutio valeat: z sic ad heredē testatoris ptineat. vr q nō: qꝛ qn̄ quis consequit legatū in vita testatoris nō vr habere ex cā legati: sed vigore donationis inter viuos nisi sit exp̄sse dictū p testatorē q ipse dat ex causa legati: vt no. ff. de leg. ij. l. legatū. p glo. z Bar. qn̄ aūt quis legatum non cōsequit ex testō: sed inter viuos non tenet ad onus sibi iniunctum: vt. ff. de leg. ij. l. vxorē. §. testō quo filiū. in fi. vbi vr exp̄sse tex. cū glo. sed certe si dicemus Dragonetam non habuisse dotē p̄dictā ex cā testamēti: sed inter viuos sequit incōueniens q testamētū erit nullū. qd pꝫ: qꝛ nihil poterat ex eo Dragoneta petere: tum

petere:tñ qꝛ pater ita voluit cũ dotẽ dedit.s.ꝙ relicta in testõ
cõcluderenť:ꝛ sic ex eo nil posset petere:tñ qꝛ etiã si non dixisset
ita esset de iure.ff.de leg.ij.l.lucius.ꝛ.l.titia.§.qui in vita. ꝛ sic
tanꝙ ꝓterita redderet testamẽtũ nullũ qđ nõ ꝓsumiť pater vo
luisse.iuxta no.in.l.iij.§.sꝫ vtrum.de mino.vbi no.glo. ꝙ non
sufficit filiã habere dotẽ ĩter viuos nisi sit in aliquo instituta in
testõ:ideo puto ꝙ ex cã testamenti videať sibi dotẽ dedisse ꝛ te-
stamẽtum valeat.arg.de rebus dubijs.quotiẽs.de reg.iur.l.in
testamẽtis.ꝛ quidẽ totam dotẽ ne diuerso iure cẽseať.de vsuca.
cum qui edes.ex quo sequiť ꝙ in illa ꝑte durat substitutio post
ꝙ iure legati censetur facta:ꝛ oĩa de illa deducenda sunt sicut si
post mortẽ patris ad ipsam deuenisset.ff.de lib.lega.l.iij.in ꝑn.
ꝛ exꝑsse per Bar.in.d.l.legatũ.de leg.ꝛ sic ꝑtinebit ad heredez
testatoris vigore substitutionis non ad heredẽ filie. Ceterũ il-
lud cõstat ꝙ in dote põt filia grauari quatenus est vltra legiti-
mã:vt no.in.l.fi.§.filia.de leg.ij.p Mar.silľ.ꝛ Bar. ꝛ p Cy.in
l.ij.§.videamus.de rei vxo.act. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ An instrumẽtũ testamẽti factũ in lõginquis ꝑtibus p illũ de
quo dubitať an fuerit notarius fidẽ faciat:maxime:qꝛ vna lit-
tera officialis loci attestať illum esse notarium. Item de tenore
dicti testamenti in quo instituit postbumos ꝛ vltimo morienti
Guidonem substituit ꝛ posthumi nati nõ sunt:an ad Guido-
nem aliquid pertineat ratione dicte substitutionis vel virtute
clausule codicillaris.

¶ Consilium.cccxciiij.

1 ☞ Instrumentũ factum in longinquis regionibus qualiter
probat. ꝛ bic triplex habetur opinio.
2 An testimonialis littera potestatis ꝓbet aliquẽ esse notariũ.
ꝛ an plurium sigilla requirantur.
3 Substitutus postbumo vltimo morienti an babeat hereditatẽ
si nullus posthumus nascatur.
4 Clausula codicillaris an grauet venientes ab intestato.
5 Soror remittẽs fratri ius qđ habebat in bonis paternis:an vi
deatur remisisse ius succedendi fratri ab intestato.

In christi nomine amẽ.

¶ Videndũ est vtrum fides sit adbibẽda huic qđ
1 asseritur instrumentũ testamẽti. circa qđ reperio
tres opiniones. † Prima est ꝙ cum producitur in
strumentum factum in longinquis partibus per illum cuiꝰ no
titiam non babetur ꝛ qui negatur esse notarius ꝛ testes etiã ibi
descripti sunt ignoti.qđ si quidẽ ꝓducens sit homo bone fame
qui non consueuit committere falsitates ꝛ instrumentum sit in
bona ꝛ publica forma non abolitum nec cancellatum ꝙ iudex
debeat illi fidẽ adhibere non obstante cõtradictione partis : ni
si ille qui negat illum esse notariuz hoc probet. ꝛ boc dicũt pro-
bari insti.de inuti.stip.§.itẽ verboꝝ.ꝛ.§.si scriptũ.ꝛ de fideius.
§.fi.ꝛ in auť.de instru.cau.ꝛ fi.§.apparet autẽ . ꝛ bãc opi.tꝫ ibi
Azo.in summa.quã etiã reperio tenuisse cõsulẽdo dñm Frã.ti-
gri de pisis magne autoritatis virũ:al's em̃ esset processuz in in
finitum si producẽs haberet illũ probare notariuz : qꝛ si produ-
cereť instrumentũ notariatus similiter negaretur ꝙ ille q cõfe-
cit esset notarius:ꝛ sic nũꝙ posset ꝓbari notariatus p instrumẽ
tum qđ esset iniquũ. Scđa opinio est ecõtra ꝙ iudex nullã fidẽ
debeat adhibere nisi producẽs probet illũ esse notariũ:qꝛ testi
monia documẽtorũ debẽt esse nota. vt. C. vbi de ratiocinijs agi
oportet.l.ij.in fi. vñ sicut nõ crediť ignotis sigillis:ita nec igno
to notario.arg.de cle.peregri.c.j.ꝛ.c.ij.ꝛ qđ ibi p Inno.ꝛ p eũ-
dem de fide.instru.c.j. qđ etiã vř sentire Cy.in.l.ij.de fid.instr.
Tertia est vt distinguať:nã aut ille ꝯ quẽ produciť negat illum
esse notarium:ꝛ tũc opꝫ ipm probare notariũ p testes vel instru
mentum tabellionatus:vel ꝙ ita publice se gerebat. arg.ff.de
ritu nup.l.qua in prouin.§.diuinis.aut nõ negať: ꝛ tunc si qdẽ
agať de magno ꝓiudicio ꝛ ille ꝯ quem producitur sit absens de
beat illi iudex adhibere fidẽ recepto tñ prius iuramẽto a produ
cẽte qđ instrumẽtũ sit verũ a publica ꝑsona factũ.arg.in auť.de
fide instru.§.si vero moriaнť.ꝛ.§.si vero nihil.ꝓsumiť enim pro
producẽte ꝙ nõ sit immemor sue salutis ꝛ ꝙ nõ committat fal
sitatem.j.q.vij.scimus.al's si agatur de modico ꝓiudicio vel ꝑs
sit presens ĩdistincte illi steť. argumen. eius qđ no. in.d.c.ij.de
cle.peregri.p Inno.ꝛ hanc distinctionẽ teneo.ꝛ vř colligi ex di-
ctis speculatoris in ti.de instru.edi.§.restat.versi.sꝫ qd si ꝓdu-
citur.ꝛ ver.ꝛ scias.ꝛ versi. illud aũt. ꝓ quo etiã bñ facit qđ ali-
bi dicũt canoniste. decreto electionis sit fides adhidẽda si non
apparet ꝯdictor:al's secus:vt in.c.cũ olim.de dolo ꝛ cõtu. per
Joã.an.de elec.cupiẽtes.lib.vj. Cũ ergo in casu nostro agať de
magno ꝓiudicio ꝛ ille ꝯ quẽ produciť negat illum esse notariũ
debet producens hoc probare.
2 ¶ † Sed nũc est vidẽdũ vtrum littera testimonialis potestatis
vt dr illiꝰ loci sufficiat ad ꝓbationẽ. Rñdeo nõ:qꝛ dicto vnius
quãtũcũqꝫ ꝓsideali honore refulgeat nõ crediť.iiij.q.iij.vnius
ꝑo.de testi.c.cũ a nobis.vj.q.ij.§.qđ aũt.ꝛ.c.qđ placuit.C.de
ar.l.ne in arbitris. Itẽ talibus litteris testimonialibus cũ sunt
narratiue de eo qđ nõ ꝑtinet ad officium iudicis ꝛ cũ agitur de
magno ꝓiudicio non crediť.arg.C. si p vim vel alio modo.l.fi.
ꝛ no.p Guil.de cu.C.de epi.ꝛ cleri.l.si qua p calumniã.in fi.ꝛ p
Archi.exꝑsse in.c.vt circa.de ele.lib.vj.p Inno.de fide.instru.
c.j.circa fi.ꝛ de testibus.cũ a nobis.p Joan.an.de proba.c.post
cessionẽ. Non enim testimonijs:sed testibus credẽdum est.ff.de
testi.l.iij.§.idẽ diuus.nec dꝫ plus credi litteris alicuius ꝙ viue
voci.in auť.de testi.§.si quis eum.hoc autẽ qđ iste iudex testifi-
catur non ꝑtinet ad officium suum:nõ enim ad boc eligitur po
testas. Itẽ magnum preiudicium importat . Preterea nec de
potestate nec de suo sigillo notitia babeť cum sit in valde remo
tis partibus:ergo non datur sibi fides etiaz vbi de modico pre
iudicio agereť: sed requirerẽtur littere vel sigilla pluriũ: vt ar-
gũ.de accu.cum dilecti.
3 ¶ † Scđo nũc vidẽduz restat scđo loco de tenore dicti asserti te-
stamẽti posito ꝙ instrumẽtũ faceret fidẽ.vtrũ ipsius vigore po-
tuerit iste guido hereditatẽ apprehẽdere.vbi cõsiderandũ est ꝙ
testõr instituit posthumos sibi nascituros ꝛ eos inuicem substi
tuit:vltimo vero moriẽti substituit Guidonẽ:q̃ quidẽ substitu
tio Guidonis in dubio vř fideicommissaria.ff.de leg.ij.l.titia
seio.§.seia.de vsufru.leg.l.codicillis.vř em̃ vltimo decedẽs gra
uatus de restituẽdo. Cũ ergo nullus posthumus natus sit insti-
tutio ꝓdicta vř pro nõ scripta:sicut cuz instituiť ille q non est in
rerũ natura. C.de cadu.tol.§.cum triplici.ꝟ. ea em̃.ff. de his q̃
pro nõ scrip.ba.l.pe. Per qđ pꝫ ꝙ hereditas est in causa inte-
stati: ꝛ sic ꝑtinet ad sororẽ testatoris que est proximior: nec põt
dictus Guido vigore substitutionis facte vltimo moriẽti here-
ditatẽ obtinere:nam aut vult venire iure directo: ꝛ non põt:qꝛ
cum substitutio de sui natura sit obliqua non trabitur ad dire-
ctam nisi in certis casibus specialibus:vt no.ff.de vulg. ꝛ pu.l.
verbis ciuilibus.de mili.testõ.l.neqꝫ enim.§.fi. de fideicõmis.
lib.l.pantonius.aut vult venire iure obliquo:ꝛ idẽ qꝛ non est q
sibi restituat cum nullus natus sit:ꝛ sic substitutio predicta effe
cta est inutilis.ff.de iure codi.l.quidã referunt.sicut cũ heres ro
gatus de restituẽdo ante aditam bereditatẽ decedit efficiť fidei
cõmissuz inutile.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.si de testõ.in fi.ꝛ ple
ne no.C.de fideicõ.l. eam quã.
4 ¶ † Sꝫ q̃ro vtrũ vigore clausule codicillaris q̃ est ĩ dicto testõ:
qꝛ testator dixit se velle valere iure testamẽti ꝛ codicilloꝝ: vtrũ
dicta substitutio videať repetita a veniẽtibus ab ĩtestato : ꝛ sic
teneať dicta soror restituere hereditatẽ dicto Guidoni. Vř ꝙ
nõ:qꝛ testator voluit ad Guidonẽ deuenire cum vltimus mo-
rereť:sꝫ nullus natus est:ergo cõditio nõ põt existere :qꝛ nõ po
test dici mori q nũꝙ natus fuit.ar.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.titio vsus
fructus. ꝯriũ puto.s.ꝙ si ꝓsupponeremus instrumentum facere
fidẽ: licꝫ bereditas ab intestato ꝑtineret ad ipsaz sororẽ:qꝛ post
humi nati non sunt tñ dicta soror vigore clausule codicillaris
teneretur restituere Guidoni pure ꝛ simpliciter:naz paria sunt
clausulaz codicillarẽ apponere vel a veniẽtibus ab intestato re
linquere:vt no.C.de fideicõmis.l.ex testõ.ꝛ.l.quid aũt.in prin.
si quis omis.cã.testamẽti.de leg.secũdo.l.lucius.§.filiã.ꝛ.l.co-
dicillis.§.fi.p Dy. Nec ob.ꝙ illa cõditio non possit existere.nã
ex quo nati nõ sunt redditur impossibilis: ꝛ sic babetur pro nõ
apposita.de ꝯdi.ꝛ demõ.l.multa.§.si seruos.de leg.j.l.ab om-
nibus.§.in testõ. Itẽ qꝛ redderetur fideicommissum nullũ non
vř repetita in veniẽtibus ab intestato.de leg.j.l.si qs a filio. de
ver.ob.l.titia.§.idem respondit. ¶ Sequitur ergo ꝙ fideicõ.
est pure:ꝛ si instrumẽtum faceret fidem teneretur dicta soror re-
stituere statim Guidoni deducta quarta.
5 ¶ † Sꝫ nũc q̃ritur vltimo. posito ꝙ nõ faciat fidẽ:ꝛ sic restitue
re nõ teneať:vel posito ꝙ faciat ꝛ sic possit retinere quartam ab
intestato:vtrũ remissio ꝛ quietatio facta p dictam sororẽ ipsam
excludat a ꝓdictis. Rñdeo ꝙ nõ: qꝛ ipsa remisit ius qđ habebat
ꝯ fratrẽ rõne substitutionis paterne:nõ aũt successionis ab in-
testato. quotiens aũt quis hꝫ duas vias diuersas repudiando
vnã nõ excludiť ab altera : siue ambe sint ab intestato: vt in.l.j.
§.sed vidẽdũ. de suc.edicto.siue ambe ex testõ: vt in.l.recusare.
§.titius.ad treb.C.de codicil.l.fi.siue vna ex testõ altera ab in-
testa.de lega.ij. cum pť.§.titio. de inoffi.testa.l.pap.§. quarta
autẽ.in fi. Preterea hic expresse reseruauit sibi ius succedendi
ab intestato ipsi fratri:ꝛ p cõsequẽs dictum ius sibi cõseruauit.
ff.quibus mo.pig.vel hypo.so.l.debitor.§.j.de libe.exhiben.l.
iij.§.pe.de aqua quo.ꝛ esti.l.pe. Preterea etiã si exꝑsse voluis-
set nõ poterat:qꝛ spes succedẽdi ab intestato nõ est in rerum na
tura viuo testatore nec cadit in repudiationem.ff.de transac.l.
qui cũ tutoribus.ꝛ ibi per Bart.de lib.leg.l. post emancipata.

de col. l. pactum. cũ si. Ex quibus ptz qd ius habeat dicta soror in hereditate fratris sui ꝯ dictum Guidonē. Laus deo.

¶ Casus.

¶ De valore cuiusdā testamenti ꝛ occupatione quarūdam rerum legatarum.

¶ Consilium. cccxcv.

1 ☞ Cōsilia ꝛ rectores ꝓuinciarū nō possunt immutare solennitatem testandi introductā de iure cōi. Immo nec papa extra suam iurisditionē nisi in pijs causis.

2 Si casu testator mutus vel surdus efficiaṫ non tñ rumpiṫ testm̃.

3 Quomodo sine autoritate heredis liceat apprehendere possessionem legatorum.

In christi nomine amē.

¶ Quātū ad id qd queriṫ de valore testamēti nō video quare nō valeat nō obstātibus his q̄ in contrariū allegaṫ. 1 † Primo nāqz nō ob. ꝙ nō interfuit ꝓprius sacerdos ſm ordinationez cōcilij tholosani ꝛ cōcilij narboneñ. q2 talia cōcilia nō potuerunt auferre testatrici liberaz facultatē testādi sibi datā a iure ciuili. Immo nec etiam papa pōt quo ad laicos nouā solennitatez in testante introducere nisi in relictis ad pias causas vel in terris sibi subditis quo ad tēporalem iurisditionē. iuxta ea que habentur in. c. relatum. ꝛ. c. cum esses. de testamen. q2 cū separate sint iurisditiones nec pōt papa nec intēdit se de laicis intromittere vbi non agiṫ de periculo anime: q2 ꝑ hoc turbaret iurisdi. principis cui subditi sunt. de iudi. c. nouit. q fil. sint leg. c. causamqz. cū simi. facit. l. normā. C. de offi. ꝑfe. preto. Scđo non obstat qd ibi sint aliqua verba inepta necnō ꝛ obscura quo ad legata: q2 ꝑ hoc non redditur testm̃ nullū immo solent aliq̄ suppleri: vt. l. cū pater. §. cū ex imꝑfecto. de leg. ij. Itē hoc nō tāgit heredis istitutio que est caput testamēti ꝛ valere pōt lꝫ nulla legata sint. ff. de here. instituendis. l. j. §. qui neqz. posito ergo ꝙ illa incerta vitiarenṫ remanet 2 adhuc testm̃ quo ad alia. arg. ff. de mino. l. etiā. §. j. † Tertio nō obstat ꝙ ex post ꝓpter surdū sit muta. nam talis casus superueniens nō rūpit testm̄ rite factū. ff. de testa. l. g in potestate. §. surdus. Quo ad id vero quo q̄riṫ de codicillis factis postq̄ effecta est muta. Rñdeo ꝙ illi nō valēt si scribere nesciebat: al's si essent scripti manu sua valerēt. C. qui testa. fa. pos. l. discretis. §. fina.

3 † Quo ad legata vero que legatarius ꝓpria autoritate occupauit. Rñdeo ꝙ quantū ad illud hospitiū in cuius erat possessionem nō requirebaṫ licētia heredis: vt. ff. de rei vē. l. q̄dam mulier. circa fi. de pub. l. siue autē. §. primo. ꝛ isti. de rerū di. §. iterdum. Quantū vero ad illud prelegatum dico ꝙ si ipsum occupauit postq̄ heres hereditatem adierit ꝛ possessionem apprehendit cecidit a iure suo: vt. C. de leg. l. non dubium. al's autem non: sed tenetur restituere per interdictum quo le. dummodo immineat falcidia ꝛ nō aliter. ff. quoꝝ leg. l. redigitur. ꝛ ibi no. ꝛ. C. eo. l. vnica. ꝛ ibi hoc tenet Pet. ꝛ Cyn. sequendo glo. licet alij contra. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Testator duos filios heredes instituit equaliter: ꝛ mandauit ꝙ hospitium suū tale nō vēdereṫ: al's ꝙ deueniret ad pauperes: ꝛ eos inuicē substituit si decesserint sine liberis. ꝛ si ambo sine liberis decesserint quendā Petrū substituit in illo hospitio tm̄: similiter iussit ꝙ nō alienaret vnus de dictis liberis si sine liberis decesserit. ꝛ sic ad superueniētē deuenit eius portio: q superueniens heredē instituit vxorē suā ꝛ dictū Petrū substitutū in hospitio: ꝛ iussit oīa bona ipsoꝝ esse adinuicem cōia: ꝛ ꝙ vxor nil detraheret rōne dotis nec dictus Petrus rōne quinti denarij quē habere debebat sup dicto hospitio ꝛ apotheca. Modo q̄ritur an ex his verbis dictū hospitiū debeat esse cōe īter dictū Petrū seu eius heredes ꝛ dictā vxorē vltimi testatoris. Item q2 dicta vxor ad scđa vota transiuit datis. vij. milibus in dotē: an presumātur data de bonis cōibus an de alijs.

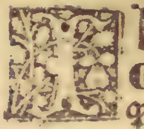
¶ Consilium. cccxcvj.

1 ☞ Testator pōt facere ꝙ bona propria heredū inter eos cōicentur: ꝛ qd si dicit omnia equaliter diuidi debere: ꝛ an ea que prohibita sunt alienari veniant hoc casu in communionem.

2 Quibus verbis: quibusue cōiecturis videatur testator induxisse cōmunionem inter heredes suos.

3 An mulier que dotē dedit ꝑsumatur dedisse de bonis que habebat cōia cum alio: an vero de suis bonis. L. quintus. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. loquitur constante matrimonio.

4 Et quietatio limitata limitatā producit liberationem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Premittenda sunt ad euidentiaz tria. Primo ꝙ si Accapitus Petrum ꝛ Leonardum simpliciter instituisset ꝛ rogasset eos simpliciter bona equaliter diuidere: tunc sine dubio hospitium qd debebatur Petro ex causa fideicom. non veniebat diuidēdum: sed penes solum Petruz remanere debuisset: vt. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. dulcissimis. ꝛ ibi expresse per Bar. Secūdo ꝑmittendū ꝙ si Accapitus dixisset expresse ꝙ predictum hospitium inter eos diuidereṫ: sꝫ soli Petro deberetur ex causa fideicōmissi: tñ ex quo ipm̄ heredē instituebat pro parte adeundo hereditatem tenebatur cōicare: vt ff. ad treb. l. lucius. in princ. ꝛ de leg. ij. l. fi. §. lucius. quinimmo etiam si totum hospitium ꝛ totam dimidiam suam hereditatē rogasset Leonardi restituere adeundo hereditatem tenereṫ restituere vtrunqz dummodo trebellianica quam detraheret de hereditate equiualeret dicto hospitio. ff. de lega. secundo. l. cuz pater. §. titio. versi. plane. ꝛ ad trebellia. l. lucius. §. maritus. in quibus est casus. talis enim trebellianica dari pōt cū onere compēsandi. ff. ad. l. fal. l. si debitor. facit. ff. ad trebel. ita tamē. §. trebellianum. de leg. j. filiusfa. §. apud marcellum. Nec ob. si dicaṫ ꝙ dictū hospitium erat prohibitū alienari: nō aūt loquimur de prohibitione facta filijs primi testatoris cū de illa nihil ad propositū: q2 ipsi non alienarunt: licet enim Accapitus rogasset Petrum restituere vel communicare si Petrus hoc acceptaret non diciṫ ipse Accapitus alienarī: sed Petrus in cuius erat potestate se astringere ad communicanduz vel non. aut loquimur de prohibitione facta ipsi Petro: ꝛ tunc illa parū operatur nec pōt impedire cōiōne: q2 non apparet ꝙ facta fuerit nisi in fauorē eius ꝛ heredū suoꝝ: nō eniꝫ prouidit testator de alio in quē deberet deuenire si alienareṫ: vñ habeṫ prohibitio ꝓ non facta. ff. de le. iij. l. pꝛ filium. §. mṙ. ꝛ. §. iulius agrippa. de lega. j. filiusfa. §. diui. ibi. nisi inuenerint ꝑsonā ꝛc. Et si dicaṫ qd imo ꝓuidit vt deueniret ad pauperes. Rñdeo ꝙ illud dixit cū ꝓhibuit filios alienare: nec ex themate mihi dato apparet ꝙ hoc reperierit in prohitione facta petro. nec intelligo hoc repetituz cum tale fideicō. pauperum a filijs nominatim foret relictum. de leg. ij. l. celsus pꝛ. §. cum alicuius. de condi. ꝛ demon. l. q̄ conditio. Tertio premittendum ꝙ in vltimis voluntatibus ad inducendū fideicō. vel grauamen sufficit tacita voluntas que ex verbis colligitur: lꝫ non fuerit expressa. de leg. ij. l. vnū ex familia. §. fi. ꝛ. l. peto. in prin. ꝛ ibi no. ꝛ. l. cuz proponeretur. in fi. C. de fideicō. l. ꝛ in epistola. de leg. iij. l. nutu.

2 ¶ † Nūc ergo ad propositū cuz Accapitus potuerit si voluerit dictū Petrum grauare vt dictū hospitium cōmunicaret cum Leonarda nō obstāte qd sibi esset debitū ex cā fideicōmissi ꝛ dictus Petrus ad hoc tenebaṫ postq̄ adiuit hereditatez. Restat nūc q̄stio volūtatis. s. vtrū ex verbis testamēti cōstare possit ꝙ hoc voluerit. Et rñdeo ꝙ hoc vr̄ constare ex pluribus. Primo q2 iussit eos oīa cōicare: naz aliud est iubere oīa diuidere equaliter quo casu non veniret cōicanduz: aliud iubere oīa cōicare quo casu cōicandum est: vt dicit Bar. in. d. §. dulcissimis. in fi. Scđo q2 iussit ꝙ neuter ipsoꝝ aliquid adduceret de dictis bonis: nec Leonarda rōne dotis: nec Petrꝰ rōne quinti denarij vel alia quacūqz ratione super dicta apotheca. sicut ergo Leonarda non poterat deducere dotem: ita nec Petrus fideicom. tū q2 verba sunt generalia ꝛ hoc possunt importare. ff. de pac. l. emptor. §. lucius. ꝛ qd ibi no. mētiqz testatoris congruere possunt. de leg. j. l. ab omnibus. in prin. tum q2 fideicō. minus fauorabile est q̄ dos. vñ qd dicebaṫ de dote fortiꝰ videbaṫ dictū de fideicōmisso. ar. C. de sac. san. eccle. auf. multomagis. tū etiā vt equalitas serueṫ. nā si Leonarda excludereṫ a deductiōe dotis: Petrus aūt a deductione solius quinti denarij esset inequalitas magna inter eos: q2 Leonarda sentiret damnum ꝛ excluderetur a proprio. Petrus aūt a solo lucro vel saltim esset in damno non equali qd non presumitur voluisse testator: q2 Leonardam predilexit Petro cum ipsam in testō primo nominauerit. ff. de vsufru. l. quotiens. item ꝛ propter memoriam ꝑterite vite ꝛ honorem bñ transacti matrimonij: vt. d. l. vnum ex familia. l. fi. de le. ij. rerum amo. l. j. ꝙ etiam apparet ex multis verbis testamēti: ꝛ sic videṫ ipsam minus voluisse grauare: q2 quē quis plus diligit minus grauat. arg. de leg. ij. l. titia §. qui inuita. tū etiā q2 in dubio equalitas est seruāda: vt. C. cōi diui. l. penul. in fine. cōia vtriusqz iudi. l. fi. de preposi. fac. scri. l. fi. §. in oibus. de re mili. l. fi. §. ita vꝫ. ꝛ de fruc. ꝛ lit. expē. l. vlt. Tertio constat de mente testatoris ex eo qd dixit ꝙ si fieret discussio dictorum bonorum ad instantiā creditoꝝ ꝙ. d. Leonarda deduceret dotem ꝛ Petrus alia iura sibi debita ex testō patris. Ex quo sequitur a contrario sensu ꝙ si dicta discussio non immineret noluit ꝙ iura debita ex testō. i. fideicommissum deduceretur: sed esset cōe. arg. ad hoc de iudi. cū ꝑtor. in prin. de leg. ij. l. cū pꝛ. §. fund. de leg. ij. l. statuliberum. §. stichum. de libe. agno. l. j. in prin. coniuncto. §. si mulier. Quarto colligiṫ voluntas ex eo qd voluit: vt si dicta Leonarda conuolaret ad secundas nup. dictus Petrus

ctus Petrus iure prelegati haberet solum situm apothece cum parte superioris hospitij: ergo si non cõtraberet noluit ꝙ babe ret solus: sed communiter. Et ex hoc clarissime colligitur eius voluntas. Aut ergo dicemus eam nõ cõtraxisse: qꝛ nuptie nõ habuerunt effectum: ꝛ tunc hospitium adhuc est cõe. Aut dice mus eam ꝯxisse vt sufficiat conatus. arg. de cõdi. ꝛ demon. hec cõditio. ꝛ tunc cũ voluerit dictum Petrum babere partẽ supe riorem ꝛ apothecã ad vitã suã ipseqꝫ mortuus redibit ad cohe redez Leonardã aut insolidũ: aut pro parte. de leg. ij. titia. §. fi. ꝛ ar. in. l. peto. in fi. eo. ti. de lucro aũt apothece dubitandũ non est ꝙ illud dꝫ esse cõe: qꝛ ita voluit testo: expresse: vñ qͣstionẽ nõ recipit. de leg. iij. ille aut ille. §. cum in verbis.

¶ De illo vero qd querit vtrũ petrus pdiderit portionẽ suam nõ adimplendo volũtatẽ testõris in portãdo arma sua. Rñdeo nõ nisi pceptũ sibi fuerit factũ p iudicez ꝛ p annũ cõtempserit: tũc eñi bñ pderet ꝛ applicaret coheredi: vt in aut. de here. ꝛ fal. §. si quis aũt nõ implens. ꝛ. C. de fideicõmis. aut. boc amplius.

3 ¶ † Super eo vo qd querit an quattuor milia data p dñam Leo nardam in dote illi comiti videant fuisse de bonis cõibus. Rñ deo nõ video qualiter boc posset dici: qꝛ bona imobilia q̃ erant tpe mortis mariti extãt adhuc vt dr: ꝛ administratio dictorum bonoꝝ erat penes ambos: ꝛ dr ꝙ quolibet anno diuidebãt red ditus ꝛ lucrũ: quomõ ergo põt dici ꝙ illa dos veniat cõicãda tãꝙ fuerit de cõibus cũ de pte coheredis nihil põt dici babuisse si quolibet anno diuidebãt: ſꝫ tm̃ de portione sua vel aliũde: vt argu. l. si defunctus. arbi. tu. preterea nõ posset dici de portione coheredis habuisse nisi diceremus eã fuisse furatã qd p̃sumen dum nõ est. ff. p so. l. merito. ꝛ sicvbi vellemus fugere vnã suspi tionem incurreremus aliam. Preterea. l. quintus. de donatio. inter vir. ꝛ vxo. loquit cõstante matrimonio nõ eo finito.

4 ¶ † Ad aliud qd querit. An quietãtia facta p pcuratorẽ Leo narde illi Petro sibi noceat in illa summa quã Petrus recepit a debitoribus. Respondeo non: qꝛ potestatẽ babebat quietan di ꝛ liberandi a gestis ꝛ administratis per Petrum ꝛ ita fecit: hoc aũt debitum non erat ex administratione: sed aliunde ideo non venit. l. emptor. §. lucius. de pac. preterea expresse reseruauit in quietantia debita ꝛ credita: ergo ꝛc. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. si debitor. §. j. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã mercator ad mandatũ vnius Bartholomei certam pecuniam soluit cuidam Luchino cuius in veritate ille Bar tholomeus erat factor: scripsit illi soluẽti ꝙ volebat eũ cõserua re indẽnẽ de dicta pecunia. Nũc reperit in causa dictus Luchi nus tãꝙ legatus regis Dragonete: querit de tribus. Primo an vigore dicte littere sit obligatꝰ ad dictã pecuniã. Scdo vtrũ in curia teneat rñdere posito qd sit obligatus. Tertio vtrũ pro cessus ꝛ sñia facti ꝯ dictũ Bartholomeum noceat agenti quo minus agere possit ꝯ Luchinum si p̃supponamus ipsum tene ri cum adhuc sibi satisfactum non sit.

¶ Consilium. cccxcvij.

1 ☞ Qui p litteras promittit seruare indemnẽ soluentem pecu niam alicui videtur constituere se postea ipse soluturũ ꝛ de con stituta pecunia tenetur.

2 Legatus vel ambasiator qualiter babeat ius reuocãdi domũ: ꝛ quas cautiones prestat: ꝛ de stilo curie.

3 Per electionẽ vnius ex obligatione insolidũ nõ liberat alter.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Ad primũ quesitũ rñdeo vigore dicte littere te netur Luchinus ad dictẽ summã actione de cõstitu ta. Nam Bartholomeus ad dictam summã teneba tur: qꝛ mandato suo fuit soluta: licet esset factor alterius. s. Lu chini. C. si cer. peta. l. eũ qui. ꝛ plene no. ff. de neg. gest. si pupil li. §. j. facit. ff. mã. l. si vero. §. si filio. ꝛ. §. ꝯtro. ꝛ. l. si quis alicui. §. si scribendo. igitur Luchinus qui volebat ipsum conseruare indemnem vr̃ cõstituisse se soluturum pro illo: ꝛ sic remansit ex dicta littera obligatus. ff. de consti. pecu. l. eũ qui. §. iulianus quoqꝫ scribit si titius ꝛc. ꝛ. l. titius. ꝛ. l. quidam ad creditorez. ꝛ l. fi. in quibus est casus ad hoc. de act. ꝛ ob. l. fi. in fi. Luꝫ pcedit obligatio in psona cõstituentis vel alterius non est necessaria stipulatio: sed sufficit nudum pactũ qd fieri põt inter absentes per nuntium vel epistolaz. insti. de acti. §. de cõstituta. cõiuncta l. labeo. ff. de pac. ꝛ qd no. in. l. si vero renũtiandi. §. si post credi tam. ff. man. per glo. Item Michael ꝛ Henri. recipiendo litte ras predictas videntur consensisse: ꝛ sic perfectum est pactũ in ter eos. arg. de procu. c. j. in clemẽ. ꝛ no. p Bar. in. d. l. fi. de con sti. pecu. Itẽ paria sunt promittere se soluturũ vel indemnitatẽ p̃staturũ. C. de sen. q̃ sine cer. quã. l. ij. ꝛ de iure fisci. debi. l. j. lib. x. facit. l. fi. in prin. ff. si cer. peta.

2 ¶ † Ad scdm quesitũ rñdeo ꝙ si Luchinus est hic ambasiator vt dicit nõ põt cogi hic personaliter litigare: sed bꝫ ius reuertẽ di domũ. ff. de iud. l. ij. §. legatis. de foro compe. c. fi. põt tamen cogi ad dimittendum hic procuratorẽ ꝯ quem non procederet quousqꝫ Luchinus fuerit reuersus ad patriam ꝛ ipsum de iure suo informauerit: ꝛ ad boc dabit sibi dilatio. vt extra de dilat. c. exposuit. vbi vr̃ casus. vel põt cogi ad cauẽdũ ꝙ postq̃ ad pa triam redierit ꝛ facta sua ordinauerit redibit huc ad curiã vel mittet procuratorẽ ad litigandũ ſm hosti. ꝛ Io. an. qui ita de terminauit in. c. fi. de foro compe. lꝫ Inno. videat aliter sentire quẽ ipsi referunt. vel põt cogi ad cauendũ ꝙ in domicilio suo rñdebit. ff. de iudi. l. ij. §. ſꝫ si dubitet. ꝛ tales cautiões fierẽt sub pena lꝫ nõ cũ fideiussoribus: vt ibi not. ꝛ. l. nisi. §. quãuis. si cui plus q̃ per leg. fal. nisi iudici videat hoc nõ sufficere: qꝛ aduer sarius esset suspectus ꝙ nõ rñderet: vt. l. si fideiussor. §. si. qui sa tis. cog. ꝛ no. in. d. §. si dubitet. harũ aũt viarũ electio est ipsius actoris ne sit in potestate rei se eximere a iudicio. l. nõ vtiqꝫ. ff. de eo qd certo loco. C. de iur. omniũ iud. l. fi. dico etiã ꝙ si actor eligat vt hic rñdeat p procuratorẽ dimittendũ nũc vel mitten dum de partibꝰ põt cogi dictus Luchinus pncipalis rñdere in terrogatorijs q̃ sibi fiunt siue sint pparatorie siue tẽdant ad de cisionem cause ſm cõem stillum palatij: nec põt se excusare rõ ne legationis: qꝛ per hoc nõ impedit eius officiũ: vt probat. ff. de iudi. l. qd eñ. ꝛ. l. ſꝫ ꝛ si restituat. in pri. ad treb. l. si legatus. Nec ob. l. sed ꝛ si restituebat. §. ex quibus autez causis. vbi sicut non cogit litem contestari sic nec iurare: qꝛ stilus curie hoc ope ratur in casu nostro: qd ibi non est.

3 ¶ † Ad tertiũ quesitum rñdeo ꝙ pcessus ꝛ sñia lata ꝯtra illuꝫ Bartholomeũ nõ nocet agẽtibus quominus agere possint cõ tra Luchinum: qꝛ cũ essent obligati insolidũ p electionẽ vnius non liberat alter. Sed ita demum si alter soluat. nam lꝫ vnum eligat quousqꝫ sibi satisfactũ sit hꝫ recursum ꝯ alterũ. ff. man. l. si quis alicui. §. fi. etiã si sñiam obtinuerit ꝯ primum electũ. eo. ti. l. creditor. in prin. ad hoc. ff. de sol. l. stichum aut pãphilũ. §. si mandato. ꝛ. C. de fideiusso. l. reos. ꝛ. l. fi. in quibus hoc clare probatur. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Iudex mandauit cuidã ꝙ infra. x. dies solueret tali tm̃ sub pena: nisi causam rõnabilẽ ꝛc. ad quaꝫ assignandam dedit sibi ꝛ assignauit decimã et vltimã diẽ dicti termini q̃ decima dies si cõputet a die date dilationis erat dies sabbati: al's erat dies dñica: comparuit pdictus die sabbati volens allegare causas quare. Sed illa die non cõparuit aduersarius eius qui fecerat sibi fieri pceptum: sed comparuit die sequẽti scilicet die martis: qꝛ die lune similiter fuit festum: querit quis veniat alteri in ex pensis condemnandus: ꝛ quis melius comparuerit.

¶ Consilium. cccxcviij.

1 ☞ Cõparens vltima die termini incluso die dati termini fru stra dr cõparere: ꝛ ideo aduersarius non cõparens non cõdem natur in expensis.

2 Et quid si cõpareat debito die licet feriato: ꝛ an post terminuꝫ liceat comparere.

3 Et vbi sunt opi. doctoꝝ litigantes nõ cõdemnant in expensis.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Dies dati termini non cõputatur in termi no: vt no. si quis cau. l. j. ff. per Ia. bu. ꝛ bart. ꝛ in spe. de citatione. §. viso. circa fi. de restitu. spo. fre quẽs. li. vj. Sequit ergo ꝙ decima dies ꝛ vltima dicti termini que erat assignata de allegandũ causas quare fuit dies dñica ꝛ per cõsequẽs talis assignatio termini non vꝫ. ff. si quis in ius vo. non ie. l. ij. in fi. C. de ferijs. l. fi. ꝛ extra eod. ti. c. fi. ꝛ no. de ac cu. c. veniens. in glo. p bar. in. l. j. §. nũtiatio. d e ope. no. nũ. nõ eniꝫ tenebat Dragonetus illa die cõparere: qꝛ feriata: vt in di ctis iuribus. nec in die precedẽti: qꝛ decima dies fuit assignata: nõ aũt dictũ fuit vt ifra decẽ dies proponeret: quo casu potuis set qualibet die dilationis: sed assignauit sibi iudex decimam ꝛ vltimã diem quo casu nõ põt nisi in illa: vt no. in clemẽ. q̃uis. de appel. in glo. q̃ incipit no. ad qd facit qd no. p Bar. in. l. item mela. de cõsti. pecu. nec etiã tenebat venire die sequẽti. s. die lu ne vel martis. lꝫ Inno. hoc tenuerit: vt plene no. p pet. ꝛ Cy. in d. l. fi. C. de ferijs.

2 † Nũc ad propositũ si Dragonetus cõparuis set die dñica: tũc qꝛ pter solam feriã nõ potuisset pcedere. Ad uersarius eius veniebat sibi cõdemnãdus in expensis: qꝛ teme rarie talem terminũ fecit sibi assignari. vt. ff. de iud. l. eũ quẽ te mere. ꝛ no. in. d. §. viso. ver. qd si aliqua. ꝛ in versi. itẽ excipit qd citatio fit. in spe. de citatiõe. Verũ qꝛ ipe cõparuit die sabbati que nõ erat sibi assignata: ꝛ sic pter aliã causam q̃ pter feriã impediebat de iure suo liquida: puto qd nõ veniat aduersarius eius in expẽsis cõdẽnandus: qꝛ temerarie cõparuit nec illa die tenebatur aduersarius eius cõparere: vñ nõ est sibi imputãdũ.

Itē lz ipse nō cōparuerit die martis prima: sequenti vero vt dr aduersarius eius cōparuit virtute prime dilatiōis. similiter dico ꝙ ipse nō venit cōdemnandus aduersario suo in expensis factis rōne dicte cōparitionis. Nā sicut aduersarius eius non tenebaꝛ cōparere die pcedēti: ita nec ipse die sequēti: vt no. in. d. l. fi. per Pet. ⁊ Cy. ex quibus sequitur neutrū fore condemnandum: sed alterū ab altero absoluendū. ⁊ hoc de expensis factis

3 rōne primarum comparitionū. † Idez puto de expensis factis ex postcū qlibet se defendet se bn̄ comparuisse. nam cum de hoc sint opiniones: qꝛ quidā dicūt ꝙ dz comparere die precedenti: aliqui ꝙ die seqūēti qlibet eoꝛū habuerit iustam causam se defendendi: ⁊ ideo quilibet excusatur ab expensis: vt. l. q solidū. §. etiā. de leg. ij. ⁊ qd notatur in aut. genera. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam nobilis de prouincia proditorie intrauit castrū cuiusdam alterius ⁊ dominū eius cepit ⁊ interfecit ⁊ filios expulit: post lapsum temporis vnus ex filijs interfecti requisiuit reginam dominam loci vt faceret sibi iustitiam de pdicto qd facere recusauit: qꝛ ppter guerras patrie que tūc erant se excusauit. pdictus aūt filius videns se destitutum quadam die clandestine intrauit dictum castrum in quo non reperit predictū spoliatorem nec aliquē pro eo: pdictus aūt primus spoliatoꝛ petit se restitui. queritur quid iuris.

¶ Consilium. cccxcix.

1 Bellum iustū omni iure pmissum est diuino: naturali: gentium: ⁊ ciuili.

2 Qui non potest consequi iustitiam per superiorem potest ppria autoritate eam sibi ministrare.

3 An ille qui ingrediꝛ castri possessionē clam debeat obtinere eā aduersus spoliatum q simili modo cū armis ⁊ violenter fuerat adeptus eand. in castri possessionem.

4 De intellectu. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ⁊. l. extat. ff. qd metus causa. ⁊ similium.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Priusꝙ iura fierent nullo ordine iudiciario q tunc erat incognitus cōsequebaꝛ quis ius suuz. Sed aut regia manu si regis aderat copia: vt. ff. de origi. iur. l. ij. circa prin. vel si non aderat autoritate propria suscepto bello. Quod quidem omni iure licitum videbatur diuino. s. naturali atqz gentium. Primo si quidez iure filij israel cōtra amorreos terrā ipsoꝛ patribus repromissaz adepti sunt. xxiij. q. ij. notandū. hoc eodē iure Judith vt liberaret populuz sua priuata manu Olofernem occidit: qꝛ nullus erat in terris qui de pdictis iustitiam ministraret: de his aūt carnalibus bellis iure diuino permissis: pro iustitia cōsequenda tota veteris testamēti pagina plena est. xxiij. q. j. nisi bella. Secūdo quidez iure animalia bruta instinctu naturali mouentur ad iniuriam ppulsandā. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. Tertio similiter iure. s. iuregentiū bella introducta sunt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. ex hoc iuregen. que non nisi pro iustitia prosequenda reruz aut personarum licita sunt. xxiij. q. ij. c. j.

¶ Postꝙ vero condita fuerunt iura: creatiqz magistratus: vt illa tuerentur. Jccirco iudicioꝛum vigore iurisqz publi. disciplina fuit in medium constituta. Ne quisꝙ sibijpsi permittere valeat vltionem. C. de iude. l. nullis. † Ceterum si deficit copia magistratus: quia parū est iura fuisse condita ex quo nō est qui tueatur ipsa. ff. de origi. iur. l. ij. §. post originem. Ad iura primeua redimus in omni iure nobis liceat autoritate propria ius nostrum consequi. C. de epi. ⁊ cle. l. si qs curiali. de decurionibus. l. generali. ⁊ ar. in. l. ait pretoꝛ. §. si debitorē. que in frau. cre. C. de mech. in. l. deuotū. ⁊ no. in. l. si alius. §. bellissime. ꝙ vi aut clam. ⁊ iure canonū. xxiij. q. ij. dn̄s noster. per Jnn. de resti. spo. c. olim. facit qd idē no. de foro cōpe. c. postulasti. ꝙ quidē rōnibus fulciꝛ. Primo qꝛ iura facta sunt pro vtilitate vel remedijs subiectoꝛ non vt eis noceant: sed vt prouideant. in aut. vt diuine iussiones. in prin. ⁊ vt nulli iudicū. in princi. colla. ix. debet enim. l. esse subiectis vtilis. iiij. di. c. erit autem. ⁊ nisi talis esset corrigēda foret. in aut. vt fra. filij. in prin. de sepultu. super cathedram. in clemē. essent autem iura nociua: si deficiente ad ministratore iustitie per ipsam cogeremur ius nostrū delinquere. si quis nāqz pelagus nauigās ventis prosperis obuiaret ipsis vela committeret ⁊ seipsis totum regimen nautarū ꝙ si ven sis aduersis ruptis velis ⁊ peremptis nautis desereret ne seipsum vt quo remedio posset nō recuperaret salutē: naturalis rō repugnat ⁊ humana mens refragaꝛ. Si quis infirmus copiam medicoꝛ haberet se totaliter eis committeret ꝙ si nō adessent quo melius posset ad sanitatē peruenire tētaret. sic ⁊ in iuribꝰ: qꝛ cum nobis prodesse possent ipsis vti debemus: sed si nobis deficiant ius nostrū omittere non debemus: qꝛ qd medicamēta moꝛbis hoc exhibēt iura negotijs. vt in aut. hec cōstitutio innouat. in prin. subest enim necessitatis articulus qui legem non hz. i. legū necessitati non submittitur: sed ꝙ al's per legem non liceret necessitas licitum facit. ff. de manu. te. l. qui potuerūt. de offi. cōsul. l. j. de ferijs. l. j. §. excipiuntur. Premittitur enim aliquid nobis ne ius nostrū pereat: qd al's non permittereꝛ. ff. de iudi. sed ⁊ si restituaꝛ. §. sed si dies. de offi. psi. l. senatus. ⁊ in defectum vnius daꝛ recursus ad aliū qd al's necessitate nō imminente non fieret. ff. de eo per quem factū est. l. fi. in prin. de leg. j. plane. §. j. in fi. ⁊ qd no. in. l. vti frui. §. vsufructuario. si vsufru. pe. Itē qꝛ ꝯ naturalem equitatē esset qd quis locupletareꝛ cum aliena iactura. de reg. iur. locupletari. li. vi. ff. eo. l. iur. nature. de condi. inde. l. nā nec natura. Cum igitur Alzearius scena sepius ⁊ frequenter psentiaz dn̄e regine adierit supplicando sibi ꝙ de violentijs predis ⁊ vsurpationibus sibi iustitiaz ministraret dictaqz domina regina se excusauerit ꝙ causantibus guerris que erant in patria non poterat hoc facere: licuit sibi fecisse qd fecit ⁊ autoritate propria recuperare castrū suū p ea que dicta sunt. Dicet aliqs ꝙ hoc nō constat nisi per litteras testimoniales dn̄e regine que non videntur fidē facere: quia sepe talia eulogia non ex bona fide scribunꝛ. ff. de custo. reo. l. diuus. sed certe hoc non presumitur in principe: immo propter excellentiā dignitatis solo verbo suo statur. xxvij. di. c. nobilissimus. facit de pba. litteras. in clemē. ⁊ qd ibi no. de priuile. si papa. li. vj. Itē attestaꝛ de facto suo: vn̄ credendū est ei. vt in. l. quero. in fi. ff. de edi. edic. Itē de eo qd ptinebat ad eius officium: quo casu litteris cuiuslibet oꝛdinarij statur preterꝙ in actibus iudicia rijs. ff. de publica. l. si publicanus. §. de rebus. ⁊ not. in. l. si qua per calumniā. de epi. ⁊ cle. per Guil. p cano. in. c. post cessionē. de probaꝛ. de fide instru. c. j. in fi. per Jnno. de elec. vt circa. lib. vj. p Archi. Itē dicit aliquis ꝙ postꝙ habebat superiorem. s. reginam debebat hoc facere de licentia sua. xxij. q. j. c. j. Solutio. Illud esset verum si voluisset ingredi cum violentia ⁊ scandalo: sed ipse ingressus est clam ⁊ furtiue sine violentia ⁊ scandalo quocunqz qd facere potuit etiaz sine licentia. ita tenet Jnno. in. d. c. olim. de resti. spo. patet ergo ex predictis Alzearium predictum defendi ab eo qd fecit: quia nō reperit qui ministraret sibi iustitiam.

3 ¶ † Sed nunc ad aliā subtilitatē stiluz cōuertamus ⁊ pedestri sermone pcedamus. Uꝛ eñ posse pbabiliter dici ꝙ lz alzearius habuisset copiam iudicis qui de aduersario suo ministrasset sibi iustitiam: nihilominus causa sua melioꝛ sit ꝙ aduersarij: ⁊ ꝙ ipse aduersarius sit sibi in pluribus condemnandus: ⁊ ipse ab eius impetitione absoluendus. Quod sic ostenditur. cōsiderādum est enim ꝙ aduersarius eius commisit primam violentiā cum armis expellendo patrez dicti Alzearij: ⁊ cum eadem violentia duo alia grauissima crimina adiunxit. s. proditionem ⁊ homicidium ex quibus oꝛta sunt Alzeario plura remedia contra ipm. s. interdictū vnde vi. ad recuperādū possessionē. Scdo idē interdictū vel actio in factū ad oīa dāna ⁊ interesse. Tertio accusatio criminalis: vt hec probanꝛ in. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iul. de vi publi. ⁊. l. qm̄ cum multa facinoꝛa. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. qui autē. ⁊. §. rectissime. pro socio. l. nec quicꝙ. ⁊. l. qui nomine de falsis. Quarto cōditio ex. l. si qs in tantā. ad penaz. qꝛ si aduersarius aliqd ius habebat illud pdidit: vel si nō habebat tenebaꝛ ad estimationē: postea vero Alzearius ingressus est castrū nō violenter vt diciꝛ: sed clandestine absente aduersario suo ⁊ nullo ibi reperto resistēte p quem ingressum naturalez possess. que pro tūc vacabat sibi acqsiuit ⁊ diciꝛ clandestina non violenta: nec est ita vitiosa sicut violēta: vt. l. clam possidere. in prin. de acqui. pos. postea vero cum aduersarius eius dubitās forte se posse repelli nō statim venit ad recuperādum possessio

a nem ciuilem quam retinebat: ⁊ ideo timore amisit[a] ⁊ acquisita fuit Alzeario. de acq. pos. l. sed si nolit. ⁊ illa ciuilis diciꝛ largo modo violenta. Jn quātū aduersarius dubitauit violentiā: sed stricte ⁊ proprie nō pōt dici violēta: qꝛ ipam acquisiuit ex pusillanimitate aduersarij qui seipsum sua voluntate priuauit: ⁊ sic ex eius voluntate vꝛ Alzearius habere. de acqui. poss. l. iij. §. in amittenda. ⁊. l. si qs vi. §. differentia. ⁊ plene no. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. si qs aūt. in glo. que incipit. si alio. Ex qbus patet ꝙ possessio istius Alzearij nō est ita vitiosa sicut fuit possessio aduersarij. illa eñ fuit omnino violēta ⁊ cū armis ⁊ ꝯ voluntatē pris Alzearij. Hec aūt quo ad naturalē nullo modo violēta est: sed clādestina vt dixi. ⁊ no. expsse per glo. in. §. q ad nūdinas. quo ad ciuilē vero est violēta: sed nō cū armis sicut pma: ⁊ per cōsequēs nō ita vitiosa. vt pz in. l. iij. de vi ⁊ vi ar. in. §. j. Itez nec ꝯ voluntatē aduersarij sicut prima: immo cū voluntate: ⁊ p cōsequens nō proprie violenta sicut prima: sed improprie.

¶ Nunc ad propositū dico ꝙ Alzearius per istū ingressuz solū perdidit

a ¶ Amisit. Adde. d. bart. soꝛi. i cōsi. xlvij. incip. pmo pn̄tis. psi. postremo. circa prin. in. j. pte. et vide. d. Pe. phi lip. coꝛ. in consil. xlviij. incip. presupponiꝛ. in lra C. in. iiij. parte. vbi ponit an possessio pdatur illum q nō timet se posse repelli a possessiōe: sed timet de persona.

perdidit vnuz remedium de his que habebat contra aduersariū suum ratione prime violentie.s.interdictum vnde vi. ad recuperandā possessionem. Cum enim ipsam de facto recuperauit non potest amplius eam petere: q: qđ peteret intus habet. vt probatur.ff.vti possi.l.j.§.interdictū autē.alia vero tria remedia.s.interdictum vel actio pro damno ⁊ interesse. Item cōditio ex.l.si quis in tantam ad estimationem. Item accusatio criminalis salua sibi remanet. Cum enim ista sint extra rem de qua agitur.s.extra castrum etiam si Alzearius violentiam cōmisisset talia non perdidisset: nec quo ad ista prima violentia fuisset absorpta per secundam.vt.ff.de fur.l.qui vas. in princi. per quā.l.hoc tenuit Dy. originaliter in.l. qui possessione. de vi ⁊ vi ar.quē sequūtur Cy.⁊ Barto. in.l. si quis ad se fundū. Ex quibus patet aduersarium fore in predictis huic Alzeario condemnādum. Item dico ꝙ ab impetitione aduersarij sui venit absoluendus.nam aut agit cōditione ex.l.si quis in tantā. dicens ipsum cedisse a iure suo propter clandestinū ingressuz. aut cōditione ex.l.extat.qđ met.causa.aut interdicto vnde vi.
4 ad recuperandā possessionem. Primo casu non potest:† quia l.si quis in tantam.non habet locum contra inuasorem violentum: vt ex littera patet.non autem contra clandestinum nisi redeuntem incōtinenti non admitteret: quia tunc cōmitteret violentiam.⁊ ita tenet ibi Cy.expresse circa fi. quicquid ibi notauerit glo.post mediū ante ver. qui incipit.super quarto.quam glo.Cy nō sequitur.hic aūt aduersarius Alzearij non rediuit statim ꝙ sciuit Alzearium fuisse ingressum: ⁊ sic non habet locum qđ ipē dicit de redeunte non admisso: q: intelligitur cum reddit anteq̄ ciuilem amittat: quia tunc in illa pateretur violentiam si non admitteretur. Sed si redijt ex interuallo ciuili possessione iam amissa pusillanimitate non dicitur pati violētiam si non admittatur: immo violentiam faceret si recuperare vellet.vt in.l.iij.§.cum igitur.de vi ⁊ vi arma. Secundo casu similiter non pōt: quia conditio ex.l.extat.nō prodest illi q̄ primam violentiā cōmisit sed illi tantum qui ipsam passus fuit ⁊ secundam cōmsit. Nam qđ prius fecit passus est vt violentie adinuicem compensantur: vt patet.ff.qđ metus causa.l. sed et partus.§.queri poterit. Cum enim lex illa sit posita in illo titulo intelligo eam ſm naturam illius tituli ⁊ actionis.qđ metus causa.arg. de in diē adiec.l. imperatores. Tertio similiter non potest.nam tunc est verum ꝙ secunda violentia absorbet primam: ⁊ ratione secūde datur interdictum quādo secunda pars est cū prima vel maior. ita intelligo.l.si quis ad se fuudū. ſm cōmunē lec.glo.⁊ doctoꝝ. Sed si prima violentia maior est sicut in casu nostro: quia prima fuit proprie violētia cuz armis.
5 Secūda vero fuit clandestinitas[a] nullo modo saluo saniori iudicio ꝙ prima ꝑ secūdā tollat̄: q: qđ minus est non potest absorbere qđ maius est.arg.ff.de fideiusso.l.heres.a debitore.§. ꝙ si seruus. immo qđ maius est preponderat ⁊ absorbet id qđ minus est.ff.ad.l. aquil.l. item si obstetrix.§.fina. ⁊ quod ibi not. ⁊ quod not. solu. matri.l. si mora. aut ergo dicemus primam violentiam absorbere secundam clandestinitatem aut inuicez compensari: ⁊ ita potest saluari opinio in dicta.l. si quis ad se fundum. vtroq; autem casu denegetur interdictum vnde vi. primo spoliatori. Preterea ex parte ipsius sunt tria delicta crimine lata: vt.s̄.dictum est. que multum aggrauāt factum suū ⁊ excusant Alzearium: qui non tantuz deliquit. ar.ff.de adul. l.si adulterium cum incestu.de priua.deli.l. nunq̄ plura.C. ad l.iul.de vi.l.quoniaz multa.qđ multū mouere debet illos q̄ habent iudicare vt mitius agant cum Alzeario quasi motus fuerit iusto dolore.C.de adul.l.graccus.non enim fuit in eo nocendi cupiditas vlciscendi crudelitas implacatus animus aut libido dominandi que culpātur in talibus.xxxiij.q.j.qui culpatur. sed fuit necessitate cōpulsus in ingrediendo pacifice: quia nullum interfecit cupiens aduersarium eius ad pacis vtilitatem ⁊ iustitiam perducere.qđ patet: q: post hoc de plano cōsensit vt de iure suo cognosceretur: ⁊ sic dedit occasionem fiende iustitie que aduersario suo obtinente obtineri non poterat q̄ omnia cōmēdāda sunt: vt in eadem causa ⁊ questione.c.noli existimare. Preterea contra clandestinum possessorem non competit nisi quando mala fide ingressus est sciens rem ad se nō ptinere: hic autē non sic: vt.C.vnde vi.l.non ab re. Nec ob.qđ no. in.l.iij.§.non autem.ff. de vi ⁊ vi arma.vbi dicit glo. ꝙ absenti qui sciens alium fuisse clandestine ingressum propter timorem non redijt datur interdictum vnde vi. ratione ciuilis possessionis quā propter hunc timorem amisit. nam illud intelligo verum quando ipse non cōmisit primam violentiam ⁊ tunc clandestinus est in priori causa q̄ ipse: secus si cōmisisset p̄maz violentiam: q: illa non absorbetur propter clandestinitatem: ⁊ sic ipse est in deteriori: vt.s̄.ꝓbatū est.sequit̄ ergo tā ex p̄mis p̄ncipijs q̄ ex secūdis manifestā esse iustitiā alzearij sibiq; possessionē castri admittēdā fore: ⁊ aduersariū in his que.s̄.dicta sunt sibi fore cōdemnādum: que dicta sufficiant cum correctione iudicij sanioris. Laus deo.

Consilium.cccc.

1 ☞ Cōdēnatus de falso: de stupro: ⁊ similibus criminibus publi.etiā ꝑ inq̄sitionē permissam a statuto efficitur infamis.
2 Cōdemnatus de crimine publici iudicij nō admittitur ad officium vel dignitatem de iure cōmuni.

In christi nomine amē.

Presupposito ꝙ dicte cōdemnationes valeāt ⁊ sint rite late. Uidendum est primo vtrum talis condēnatus sit infamis de iure cōmuni. Et breui-
1 ter certum est ꝙ sic.† Nā cōdēnatꝰ de crimine publici iudicij est infamis.vt.l.j.ff. de his q̄ not.infa.⁊.l. infamē. de publi. iudi. etiā si fuerit ꝓcessuz per viā inq̄sitiōis: vt ibi determinat Bar. maxime q: inq̄sitio ꝑ statutū cōis Senaꝝ in talibꝰ criminibus est ꝑmissa: q: ꝑ hoc reddit̄ ꝓcessus ordinarius: vt not.idē Bar. in.l.si maritus.§.j.ff.de adulte. Sz ꝯstat ꝙ crimē falsi est crimē publicū qn̄ descendit ex capitulis.l.cornel.de falsis. vt no.in.l. j.ff.de publi.iudi.in gl.⁊ ꝑ doct. Itē etiā crimē sodomie est crimen publicū: q: descēdit ex.l.iul.de adul.cuius p̄cepta ponunt̄ in.l.auxiliū.§.ī delictis.ff. de mino. inter q̄ fit mētio de stupro. Cōstat aūt ꝙ stuprū dr̄ illud qđ cōmittit̄ in puerū.ff. de adulte. l.stuprū.§.adulteriū.facit.C.eo.ti.l.cū vi. itē ꝯstat ꝙ crimē descēdēs ex.l.iul.de adul.est crimē publicū: vt.d.l.j.ff. de pub. iudi. Ex q̄bꝰ ꝯcludit̄ ꝙ dictꝰ ꝯdemnatus de iure cōi est infamis.
2 †Scđo videndū est an infamis de iure cōi possit habere officiū de publico vel dignitatē. Et ad hoc breuiter dicēdū est ꝙ nō.C.de digni.l.ij.⁊ expresse not.glo.in.l.ij.§.ignominie.ff.de infamibus. In casu aūt nr̄o nō solū de iure cōi sed etiā ex forma statuti cōis Senaꝝ ꝓhibet̄ ꝯdēnatꝰ de falsitate assumi ad aliqđ officiū cōis Senaꝝ: vt pz ī copia reformatiōis cū casu trāsmisso: ⁊ sic nulla vr̄ dubitatio ꝙ dictus cōdēnatꝰ officiū in cōi acceptare vel exercere non pōt.⁊ p̄dicta vera ſm ea q̄ ꝓponunt̄ nō visis alr̄ dictis cōdēnationibꝰ: sz supposito ꝙ sint valide: vt s̄.dixi.⁊ oīa cōcurrāt q̄ necessaria sunt. Nā ex inspectione processus ⁊ dictaꝝ cōdēnationū alia possent apparere que ꝯtrium suaderent: de quibus nō queritur de p̄nti. Laus deo.

Consilium.ccccj.

1 ☞ Interdicta recuperāde ⁊ retinēde possessionis sunt contraria sicut rei vendicatio cū interdicto retinēde: ⁊ ideo eoꝝ cumulatio reddit processum nullum.
2 In possessorijs seruādus est ordo iudiciarius lis contestanda: ⁊ sententia super eis dicitur diffinitiua: ⁊ qualiter litis contestatio fiat: his omissis processus est nullus.
3 Instrumentum notarij creati ab inferiore a principe nō facit fidem extra eius territorium: ⁊ sententia sine processu est nulla: vel si processus est ineptus est retractanda.
4 Prelatꝰ nō potest cogere subditos ad soluendū aliq̄d ꝓ funeralibus ⁊ hmōi: nisi precedat cōsuetudo pia deuotione fideliuz introducta: ⁊ qualiter talis cōsuetudo introducatur.
5 Et prelatus aliq̄d petēs ꝓ sp̄ualibus hz ius cōe cōtra se: ideo non restituitur ad possessionem nisi probet titulum.

In christi nomine amen.

Uiso processu vnà cū sentētia ⁊ attestationibus manifeste patet ipsius ꝓcessus ⁊ sn̄ie nullitas: ⁊ etiā
1 iniustitia dn̄i abbatis tā in petitorio q̄ ī possessorio.† Primo quidē.s.nullitas ex pluribus ostēditur: ⁊ primo ex tenore articulorū datorū per abbatē quos voluit habere vim libelli.nam ex ipsis articulis seu libello duplex possessorium colligitur: scz retinende posses.inquantū dicebat se fuisse ⁊ esse in possessione percipiendi funeralia de quibus agitur: ⁊ petebat se in ea tueri: vt insti.de interdi.§.retinende. Item possessorium recuperāde inquantum dicebat ꝙ a pauco tempore citra denegauit soluere dicta funeralia: ex quo sequitur ꝙ ipsuz spoliauerūt: ⁊ possessorium soluendi intentasse: vt patet in.c.querelam.de elec.⁊ not.C.de prescrip.xxx.anno.l.competit.ꝙ etiaz confessus fuit procur̄.abbatis circa finem processus: ex qua spoliatione competebat interdictum recuperande: ⁊ illud videbatur intētasse. vt institu.de interdictis.§. recuperande. Sed ista duo interdicta contraria sunt: quia in primo dicebat se possidere: in secundo se non possidere sed aduersarios: ergo dicti articuli seu libelli tanq̄ contrarij ⁊ inepti erant repellendi per iudicem.vt.C.de de furtis.l.j.⁊.ff. quando appellā.sit.l.penul.§.sed si alius. et C.de heredi. vel actio.ven.l.vt debitum.non enim concurrunt ista duo interdicta sicut nec rei vendicatio per quā dicit aduersarium possidere cum interdicto recuperande ꝑ qđ dicit se possidere: et si cumulantur libellus tanq̄ ineptus et contrarius

a Clādestinitas. An aūt posterior possessio presumat̄ clādestina vel violenta.vide do. Pe. phi. cor. in cōsi. cxxx.inci. viso. ī lr̄a.B. in.j. pte.

repellit. de iudi. c. examinata. et plene not. ff. de iudi. l. fi. de acq. pos. naturaliter. §. nihil cõe. hec aũt ineptitudo reddit processum ipso iure nullũ: et in quacunqz parte iudicij potest opponi. vt no. p Cy. C. vt que desunt aduo. par. l. j. et si nõ fuerit oppositum ante sniam potest opponi post: et snia venit retractanda. vt in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. debebat enim iste abbas petere se restitui in pristinũ statũ: et hoc facto se tueri in possessiõe: vt hoc colligitur expresse ex dicta. c. querelã. de elec. et in. c. ij. vt lit. nõ contestata. et ita debebat iudex facere. hic aũt petebat declarari se esse in possessionẽ et in ea tueri cum tamen confitetur se spoliatũ: et sic nullã possessionẽ habere vnde valde imperite egit.

2 ¶ †Secũdo pbatur nullitas ex defectu ordinis iudiciarij. Nã quodcunqz illorũ interdictorũ si volebat abbas intentare debebat seruari iudiciarius ordo et lis ↄtestari et alia fieri de qbus habebatur in. l. prolatã. C. de sentẽ. et in. c. qm contra falsam. de proba. al's non valet processus vt ibi habetur. et q hoc sit verũ probatur: quia iudicia possessoria sunt iudicia ordinaria et plena cause cognitio requiritur. et per consequens ordo iudiciarius. vt. C. de iudi. l. iudices. et not. per Pet. et Cy. in. l. momentanee. C. qui legiti. perso. ha. in iudi. quod etiam patet: q2 sententia lata super possessoriis est diffinitiua[a]: ergo seruãdus est ordo iudiciarius. hoc tz glo. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iud. de re iudi. l. qd iussit. C. si de momẽta. pos. l. vnica. et in. c. cõsultationibus. de offi. deleg. vbi glo. dicit q est diffinitiua et requirit lit. contest. al's snia non valet. vt in. c. ij. vt lit non cõtest. vbi est expressum vtrũqz de possessorio recuperãde. Idẽ in possessorio retinende vt sit diffinitiua. de proba. c. licet cãm. de resti. spo. audita. vbi habetur q iudex non potest retractare sniam latã in possessorio retinende qd facere posset si non esset diffinitiua. vt d. l. qd iussit. de re iudi. et de arbi. l. qualẽ. §. fi. Sz hic nõ fuit lis contestata nec alia necessaria seruata qd probatur manifeste. nam aut dicemus q habeatur pro cõtestata per supplicationẽ porrectã regi: et per cõcessiõnẽ litterarũ: et hoc est falsum: q2 in certis tm̃ casibus est speciale vt per illũ modũ habeatur p cõtestata quo ad interrũpẽdã pscriptionẽ: et in cõtrariũ est ius commune. vt. C. qñ libellus principi datus fit. l. j. et ij. et ibi not. aut dicemus q fuerit cõtestata per insinuationẽ litterarũ regiarũ factã dño abbati vt opponeret si vellet. et idẽ q2 per istũ modũ nõ dicitur incepta lis nec cõtestata. vt. C. quomodo et quando iudex. auf. qui semel. fm intellectũ glosarũ et doctorũ dicentium q ibi est speciale vt feratur snia lite non contestata: et tamẽ ibi littere erant a parte insinuate: aut dicemus q fuerit ↄtestata p responsionẽ factã postea per abbatẽ in articulis. et idẽ pluribus rationibus. Primo q2 per parochianos non erat datus libellus: ergo non poterat contestari: vt. C. de lit. contest. auf. offeratur. Nec obstat si dicaf q littere regis habeant vim libelli: naz in contestatione requiritur q libellus detur a parte parti et aliter contestatio facta non valet: vt in. d. auf. offeratur. Sed ille libellus qui supplicatio dicitur datur a parte principi: et a principe scribit iudici: vñ nõ põt super eo fieri contestatio cũ nõ fiat ad illũ finẽ sed ad dandã iurisditiõnẽ vel ad eã excitandã. ff. de offi. ordi. c. lz vndiqz. et. c. fi. requirebatur ergo nouus libellus qui datus non fuit. Secũdo probatur q2 cõtestatio habet vim cuiusdam stipulationis cum per eã quasi contrahaf. vt in. l. iiij. §. idem scribit. ff. de peculio. et ideo requiruntur in ea verba expssa: et q incõtinenti facta narratione sequaf responsio sicut in stipulatione. vt in. l. j. de verbo. oblig. al's nõ diceretur cõtestatio que proprie dicitur simul testatio. et ita tenẽt docto. in. l. j. C. de lit. contest. vbi plene per Cy. et Bart. Ex quo sequif q p istã responsionem factã in articulis non potest dici facta cõtestatio: q2 illa nõ fiebat verbis sed scriptura: nec fiebat incõtinẽti sed ex interuallo. magnũ em̃ interuallũ interuenit inter narrationem factã regi per parochianos et dationem articulorũ. Tertio pbatur: q2 in contestatione requiritur animus contestare volentiũ al's non fit si contrariũ constat. vt no. in. d. l. j. de lit. cõtest. Sed hic non intẽdebãt parochiani cõtestari lit. per illos articulos: immo petebant libellũ dari in forma. et contrariũ fuerũt protestati pluribus vicibus. ¶ Quarto probatur: q2 contestatio debet fieri iudice instante audiẽte et precipiente: vt in. d. l. j. q hic non fuit: q2 nunq̃ mandauit iudex narrationem fieri et ei respõderi. ¶ Quinto probatur: q2 consuetudo iudicior se habet vt contestatio fiat per hec verba dico narrata in libello prout narrantur esse vera et petit fieri debere: et econtra statim respõdetur. Dico narrata prout narrãtur non esse vera et petita fieri nõ debere q ↄsuetudo seruanda est: vt. ff. de testi. l. iij. §. fi. et. C. de priuile. schola. lib. xij. l. fi. in princi. et p Inno. in. c. j. de libel. obla. ¶ Ultimo probatur per casum. c. j. de lit. contesta. et eo. titu. c. j. lib. vj. vbi per tales articulos et positiones: et per responsionẽ factam ad eas non fit contestatio lit. sed per narrationem congruam modo quo supradictũ est factã: et responsionẽ ad eam. vt. C. de iudi. l. rem nouam. §. patroni. que hic facta nõ est. male ergo dicebat procura. abbatis qd per dictam responsionẽ factam in articulis videbatur facta lit. contestatio. parum enim sciebat q esset lis contestata et qualiter fit: et studuerat in titulo de iuris et facti ignorantia.

a ¶ Diffinitiua. An autẽ talis snia sit diffinitiua: et an requiratur libellus et lit. contest. vide de Bal. in cõsi. cccxxxviij. in. v. pte. et do. Alex. de imo. in ↄsi. ij. in. iij. col. cũ seq. in prima parte.

3 ¶ †Tertio principaliter pbatur nullitas pcessus: quia fuit factus cum non legitima persona: q2 vt dicitur mandatũ procura. abbatis nõ pbatur: ergo iudicium est nullum: vt in. l. licet. C. de pcura. instrumentum enim quod pducitur non facit fidẽ quia confectum fuit per notarium creatum a comite valentinẽ, si qui non potest conficere instrumẽta nisi in territorio dicti comitis: sicut enim ipse comes nil facere posset extra territorium suum: vt in. l. fi. de iuris. om. iudi. ita nec creatus ab eo. argu. de acqui. rerum do. l. traditio. et hoc videtur tenere Spec. per. c. j. de offi. ordi. lib. vj. et de foro cõpe. c. romana. et Spec. in titu. de instru. edi. §. restat. versi. quid de his. si ergo pcessus est nullus: ergo sententia nulla: quia non potest valere sententia sine pcessu. in dicta. l. prolatam. paria vero sunt non esse pcessuz vel esse nullum aut inutilem: vt. ff. si ta. te. nulle exta. l. j. in fi. de liber. et posthu. l. fi. de edili edic. l. qui clauum. et qd not. C. vt infra certum tempus. l. ij. et de seruis fugi. auf. sed nouo iure. per docto. sententia nanqz refertur ad acta: et in illis fundaf. vt. C. de senten. que sine cer. quantita. l. hec sententia. si ergo non sunt acta caret fundamento: et ideo non potest subsistere. ff. de except. rei iudi. l. ego. q vi aut clam. l. nam origo. Preterea probatur nullitas sententie: q2 iudex dixit sibi ↄstare ex pcessu q abbas erat in possessione: cum tamen sibi cõstaret de contrario tam per cõfessionem suam q̃ pcuratoris: et sic lata est sentẽtia ex falsa causa: et ideo nulla: vt no. in. l. si is ad quem. de acquiren. heredita. qd etiam videtur expresse notare Inno. in. c. cuz bertoldus. de re iudi. in glo. not. post diffinitiuam. et posito q non esset nulla tamen ex hisdem actis veniret retractanda tanq̃ inepta vel super ineptis articulis fundata. vt in. c. cuz ad sedem. de restitu. spo. Nunc de iniustitia dñi abbatis videndũ est: et certe quo ad petitorium certum est q iniustissimã causam fouet. put ostẽsuz est per alias allegationes que verificantur per testes pductos

4 per ipmmet abbatem. †Nam quicquid dicant illi deponũt de locis vicinis. illi tamen qui deponũt de loco de quo agit qui incipiũt a. xij. teste vsqz ad. xxiij. vel quintũ omnes dicunt q putant parochianos inuitos soluisse: et qd exigebatur ab eis iuramen. de soluendo anteq̃ corpus sepeliref: et q interdũ cogebantur soluere plusq̃ possent: et q de hoc murmurabãt et plorabãt. et plures dicũt q magna mortalitate citra hoc fuit introductũ per arrendatores: q2 recordabãtur q ante non soluebantur nisi duo lintheamina: et. xxx. denar. nullus ergo sane mẽtis dicere potest q hec sit consuetudo laudabilis pia deuotione fideliũ introducta: immo potius detestabilis corruptela per auaritiam et cupiditatẽ extorta: et ideo penitus abolenda: vt in. c. abolende. de sepul. xiij. q. ij. questa. cũ alijs iuribus al's allegatis. Non enim potuit introduci cõsuetudo p tales actus extorsiuos qui habebant in se peccatũ et simoniã. de cõsue. c. fi. tũc em̃ introduceretur laudabilis cõsuetudo qñ parochiani spõte tradito corpore sepulture nullaqz pcedente cõuentione aliqd offerrent sacerdoti. nã faciendo sic p longũ tempus possent postea cogi ad soluendũ. tales enim oblationes ad hoc vt sint pie et iuste et accepte deo debẽt fieri. put apostolus ait. put vnusquisqz destinauit in corde suo nõ ex tristitia aut ex necessitate: sed hilarem datorem diligit deus. et in psalmo. volũtarie sacrificabo tibi. et alibi. volũtaria oris mei bñplacita fac dñe. Hic aũt ex tristitia et ex necessitate pstiti iuramenti soluerunt non voluntarie. vnde caueat dominus abbas ne talia percipiendo iudicium sibi mãducet et bibat: licet enim debeamus fauere ecclesie: non tamẽ cum iniuria aliorum. argu. de foro competen. c. ex tenore. ff. de administra. tuto. l. impuberi filio. de inofficio. testamen. papi. §. si imperator. et quod ibi not. nam ecclesia que est cultrix iustitie pati nõ debet in se vel in alium aliquid iniuste fieri. x. col. de feu. aliena. c. primo. nec alicui velle nocere sed omnibus prodesse. xiiij. questione. v. c. deniqz. Ex his patet q p testes pductos per abbatem intentio ipsius non est fundata in petitorio: sed potius intentio parochianorum. Constat enim q intentio. mea potest probari per testes pductos ab aduersario meo adiurantes pro vtraqz parte dicere veritatem. vt. C. de episco. et cleri. auf. sed iudex. et ibi not. et in. c. presentiũ. de testi. per Innocen. xiiij. questione. v. non sane: et quod not. C. de fide instrumen. l. scripture. in fine glo. Nec est curãdum qd dicant testes de locis vicinis: sed quod dico de loco de quo agitur: tũc enim consuetudo locorum vicinorum attenditur quando de loco de quo agitur non apparet. de consuetu. cum olim. et quod plene not. de officio archidiacono. c. dilecto. per Innocẽtiũ. Ex his etiam sequitur q abbas non debet obtinere in possessorio postq̃

postq probatum est q parochiani non ex deuotione soluerunt. Nam sic recipiendo continue peccauit et simoniam commisit: et in actibus habentibus peccatum annexum non cadit possessio sed extorsio vel vsurpatio que non meretur restitutionem. arg. de consue. c. fi.
5 ¶ Preterea vbi quis non pot sine peccato aliquid possidere sine titulo vel sine causa ibi spoliatus non restituitur nisi titulum vel causam probet. hoc patet in eo qui dicit se spoliatum ab vxore: nam non restituitur nisi probet cum illa matrimonium contraxisse et in possessionem fuisse et sic probet duo: vt in. c. ex transmissa. et ibi not. de resti. spo. quia non pot esse in possessione mulieris sine peccato nisi cum illa matrimonium contraxit: idem in eo qui petit resti. beneficij: nam non auditur nisi probet titulum sine quo canonice possidere non pot. vt in. c. ex sequentibus. de insti. de reg. iur. c. j. lib. vi. et ita determinauit Oldra. consulendo in consilio quod incipit. in causa eboracen. sed in possessione percipiendi aliquid pro sepultura non potest quis esse sine peccato nisi rationabilis consuetudo pia deuotione fidelium introducta sit: vt in iuribus alias allegatis. ergo non sufficit abbati probasse se fuisse in possessione percipiendi ex quo non probauit deuotionem fidelium: habet ergo hoc possessorium secum annexum causam proprietatis sicut alia. de quibus habetur in. l. ij. §. quedam. ff. de interdictis. preterea contra abbatem facit ius commune. vt in. c. abolende. de sepul. cum similibus. ergo non sufficit probasse se expoliatum: vt in. c. ad decimas. de restitu. spo. lib. vj. Preterea quia constat de non iure agentis. Et quod not. Inno. de prescri. si diligenti. in glo. super verbo nemine. que incipit. vj. q. vj. et per glo. ff. si ser. vendi. l. sicuti. §. sed si queratur. et per Pet. et Cy. C. de fide instru. l. solennibus. qui dicunt q quando contra possidentem facit ius commune possessio non releuat eum: sed debet probare iustum titulum. Preterea quando constat de non iure agentis in petitorio: ibi agens non restituitur. iuxta not. per Innocen. de filijs presby. constitutus. facit. c. conquerente. et. c. quoniam. eo. ti. et quod not. de cau. pos. et proprietatis. cum dilectus. Sed hic ex ipsis actis constat de non iure abbatis in petitorio: quia testes sui non probant rationabilem consuetudinem sed corruptelam et simoniam: ergo etc. preterea licitum fuit parochianis denegare soluere id quod hactenus indedite soluerunt. x. q. iij. quia cognouimus. et ibi bonus tex. cum glo. ergo non restituitur abbas. vt not. in. c. olim. el. i. de resti. spo. in glo. et sic patet que ita intelligit illud capitulum. et in Specu. de pe. et possessorio. §. quoniam. versi. xvij. que similiter intelligit. ¶ Item si restitueretur resultaret scandalum: quia parochiani soluentes inuiti deuotionem perderent: ergo non videtur restituendus. iij. q. vi. hoc quippe. ij. q. j. in primis. ¶ Ex his patet responsio quasi ad omnia quesita excepto illo de reuocatione consuetudinis: in quo non insisto: quia non necessarium est. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Cuidam mulieri repetenti dotem suam ab heredibus viri opponitur exceptio adulterij: ipsa replicat de tribus: vt. j. patebit. queritur an sit audienda.

¶ Consilium. ccccij.

1 ☞ Uxor non remouetur a dotis petitione propter crimen adulterij quando constat de lenocinio mariti: et heredes eius non possunt conqueri quando ipse maritus in vita talem querelam non mouit.

In christi nomine amen.

1 ¶ Hec mulier[a] non debet excludi a petitione dotis sue triplici de causa. Primo quia vt dicitur vir eius legem matrimonij violauit sicut ipsa: tenendo concubinas et sic adulterium committendo: et sic crimina paria pari compensatione tolluntur. de diuort. significasti. de adulte. c. penul. xxxij. q. vi. c. j. et per totum. ij. q. iij. c. nemo. Secundo quia dictus vir vt dicitur sciens ipsam adulteram detinuit et carnaliter cognouit. Nam aut hoc fecit penitentia nondum peracta per vxorem: et tunc reus est lenocinij. xxxij. q. j. c. j. et. ij. et. §. crimen. C. de adul. l. castitati. ff. eo. titu. l. ij. §. lenocinij. extra eo. tit. c. si quis sciens. ergo non potest per heredes mariti mulier excludi a petitione dotis: quia replicatio lenocinij facta per vxorem excludit exceptionem adulterij factam per virum cum agitur de perditione dotis. ff. solut. matri. l. viro atque vxore. et. l. cum mulier. vbi est casus. aut hoc fecit post peractam penitentiam: et tunc videtur eam sibi reconciliasse et crimen adulterij remisisse. xxxij. q. j. c. quod autem. et. c. non erit. de iureiuran. c. quemadmodum. de dona. inter virum et vxo. c. plerumque. et sic non pot de ipso opponi. ar. ff. de edil. edic. l. que ritur. §. si venditor. Tertia ratio est: quia maritus in vita sua de hoc non fuit conquestus: vnde non potest heres eius conqueri: quia tales odiose querele non transmittuntur ad heredes nisi mote sint per testatorem. vt in. c. fi. de dona. C. de reuo. do. l. fi. Ex quibus dico secundum in ea que proponerentur vxorem a repetitione dotis sue non fore repellendam. Laus deo.

¶ Casus.

¶ Quidam episcopus volebat conferre quendam prioratum quem abbas contulerat vni minoris etatis prout episcopus dicebat q abbas negabat petebatur remedium vt episcopus non conferret.

¶ Consilium. ccccij.

1 ☞ Si valet collatio prima facta per abbatem de prioratu: non aliter per episcopum prouideri debet: quia cum debeat esse obseruator canonum sic esset violator.
2 Appellatione etiam extraiudiciali pendente non potest episcopus conferre beneficium de iure speciali sibi competens.
3 Prioratus curatus debet conferri eis qui sunt. xxv. annorum: nec potest in hoc episcopus dispensare.

In christi nomine amen.

¶ Illa que infirmari vel vituperari possunt precaueri debent. de seruis non ordi. c. j. in fi. maxime per episcopum qui quod non recte facit reuocare cogitur. de elec. c. nosti. q in confusione eius et ecclesie vertitur. de autoritate et vsu palli. c. nisi. et ideo ne ipsius vilescat autoritas cautius et prudentius facit si in dubijs supersedeat q aliquid inordinate agat. de accusa. qualiter et quando. in primo. nam maior tristitia contigit sibi cum reuocatur quod facit q nascatur gratia. lj. di. preterea. et. c. designata. Et ideo dicuntur episcopi: quia talia preuidere debent ne contingant: vocantur enim speculatores seu preuidentes. xxj. dist. cleros. viij. q. j. quia episcopum. prebentesque alijs ducatum et exemplum tanquam arietes gregibus. vij. q. j. sciscitaris. et ideo nihil immature agere vellent ne similem prebeant alijs occasionem: quia tot penis digni sunt quot alijs mala prebent exempla.

1 ¶ In casu autem nostro plures sunt cause: ex quibus dominus episcopus bene faciet supersedere in conferendo prioratum de quo agitur illi cui dicitur velle conferre. Primo quia asseritur q ille primus cui abbas contulit est etatis legitime: et hic se offert legitime probaturum: quod si verum est non poterit valere collatio episcopi cum ius fuerit illi quesitum q episcopus auferre non potest sine causa legitima. de resti. spolia. c. conquerente. Beneficium autem vnius debet esse clerici et non plurium. de preben. c. cum non ignores. debet ergo episcopus se legitime informare et ad plenum parte vocata si vult caute agere.

2 ¶ Secundo quia appellatum fuit legitime ab episcopo: vnde non debet appellatione pendende innouare. vt in. c. non solum. de appella. lib. vj. Et si dicatur q appellatio extraiudicialis non impedit potestatem ordinarij collatoris: vt ibi no. in glo. hoc est verum de ordinario qui confert de iure communi et est in continua possessione conferendi: nam tunc propter oppositionem partis non debet priuari sua possessione: sicut nec lite pendente. extra vt lite penden. c. j. sed iste episcopus pretendit ius conferendi de iure speciali: scilicet propter malam collationem abbatis: nec est in possessione de iure communi conferendi beneficia regularia: et ideo si post appellationem conferat potius videbitur attentasse quam possessionem continuasse. vnde periculum est quod propter hoc solum collatio sua redditur nulla: ergo antequam conferat debet ad plenum se informare de etate primi.

¶ Tertio non ob. si dicatur q si ille cui vult conferre non est etatis legitime: q propter vtilitatem seu necessitatem ecclesie posset episcopus dispensare. vt in. c. j. de etate et qualita. lib. vj. quia hic non subest illa vtilitas vel necessitas magna propter quam episcopus dispensare possit secundum opinionem quorundam: vt plene recitat Archi. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. nam posito q illa opinio sit vera q propter vtilitatem vel necessitatem ecclesie possit episcopus dispensare in etate vltra illud quod dicitur in dicto c. j. de eta. et quali. tamen requiritur q illa vtilitas vel necessitas sit magna: vt quia immineat periculum prioratus nisi ita fiat. l. vj. dist. cenoman. et q adhibeatur super hoc cause cognitio: vt no. Archi. in. d. c. licet canon. Nam illa necessitas que habet excusare quod contra legem fit debet esse summa. de consecra. dist. j. c. j. prout tamen ibi recitat Archi. illam opi. non amplectitur rationem cur q propter aliquam necessitatem episcopus possit dispensare contra iura et sacros canones: nisi in casibus sibi permissis a iure. et hec sententia videtur confirmari per ea que not. Inno. de tempo. ordi. c. cum dilectus. Item per rationem quia episcopi custodes canonum appellantur. xxiiij. q. iij. cum quilibet. in fi. et a regulis prestitis negligentia vel presumptione non debet discedere. xxv. q. ij. igitur. in fi. Nec canones violare. lxi. dist. statuimus. xi. dist. c. ij. xij. dist. ridiculum. vnde in septima sinodo scriptum legitur q episcopi debitores sunt sacras regulas custodire. ix. q. iij. cum scimus. ¶ Item videtur expressum. xxv. q. ij. institutionis. vbi dicitur q nullus episcopus in totum vel in partem potest tollere canones.

3 ¶ Ex quibus concludo q cum iste prioratus sit conuentualis et curatus requiritur q ille cui confertur peruenerit ad. xxv. annum:

a ¶ Hec mulier. Ad huius consi. materiam vide Bald. in consi. clxxxij. i. iij. pte. et quod regratur ad hoc vt heredes mariti de adulterio opponere possint. vide per eum in consi. ccccij. ea. pte. vbi etiam quid si vir sciat vxorem adulteram et diu taceat: an videatur eam approbasse: ita q eam postea non possit accusare.

Additio.

Adde tu Ludo. ro. sing. cccxi. in ci. propter adulterium. vbi dicit q vxor propter adulterium perdit paraphernalia. per glo. quam dicit notabilem in. c. plerumque. de do. inter vi. et vxo. et que sit pena adulterij. et an iudex ecclesiasticus sit iudex competens: et an adulterium committi possit cum virgine. vide eundem Lu. ro. singu. cccccclxvij. inci. nos sumus in materia adulterij. P. F.

vt in cle. ne in agro. §. ceterũ. de ſtatu monachoꝝ. ſecũdo ꝙ epiſcopus nõ põt diſpenſare ſi tantũ tempus nõ habet ille cui vult cõferre. vt in. c. j. de eta. ⁊ quali. lib. vj. Tertio ꝙ poſito ꝙ eſſet legitime etatis niſi prima collatio fuerit nulla nõ valebit ſecũda. facit qd habetur in. c. cõſiderauimus. de elec. de exceſſi. prela. inter dilectos. ¶ Itẽ ſi fuit poſt appellationẽ dubitandum eſt ꝙ ſit nulla ex hoc ſolo. per ea que. ſ. dixi. ⁊ ideo eps caute faciet ſuperſedere quouſqꝫ ſibi legitime conſtat de etate primi: nec dꝫ timere ꝙ labaẽ ſibi tẽpus: qꝛ pẽdente dubitatiõe nõ currit: vt expreſſe videẽ notare Inno. in. c. cũ vintoniẽſis. de elec. debet etiã epiſcopus precauere ne intempeſtiue cõferendo ponat arma in manibus amboꝝ: ⁊ multa ſcandala ſequanẽ grauia tam ſibi ꝙ priozatui. ff. de vſufru. l. equiſſimũ. ⁊ per Inno. de purga. cano. in preſentia. Laus deo.

¶ Conſilium. ccccíiij.

1 ¶ Subſtitutio facta per hec verba. ſubſtituit ſuos. intelligitur de conſanguineis proximioribus.

2 Quãdo vnus ſubſtituitur pluribus poſt mortẽ eoꝝ illi plures cenſentur inuicem ⁊ ipſi ſubſtituti: ⁊ plura de tacita ſubſtitutione fideicõmiſſaria inducenda.

Intel. ad. l. vel ſingulis. ff. de vulg. ⁊ pupil.

3 Soror grauata ſorori reſtituere partẽ ſuã in quota pte an poſſit inſtituere maritũ nõ obſtante fideicõ. ⁊ an in legitima ⁊ etiã trebellianica: ⁊ quid ſi fratri ab inteſtato ſucceſſerunt: an ex ei⁹ perſona duas quartas detrabant.

In chriſti nomine amẽ.

¶ Duo videnda ſunt. primo vtrũ ex tenore teſtamenti Raymũda fuerit ſubſtituta Philippe. ſecundo vtrum dicta Philippa potuerit diſponere de bonis paternis inſtituendo maritũ: ⁊ quatenus potuerit.

¶ Circa primũ videtur dicendũ ꝙ non: qꝛ ex tenore teſtamẽti non apparet: licet eñ legatur in teſtamento ꝙ filius fuerit ſubſtitutus ſororibus ⁊ econtra: tamẽ non legitur in eo ꝙ ſorores fuerint ſubſtitute ad inuicem: ergo nõ poſſunt hoc dicere. arg. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſores. §. pro aurelio. C. de rebus credi. l. fi. ⁊ quod ibi not. in princi. per glo. et Barto. de priuile. c. porro. ff. de his que in teſta. delen. l. j. in principio.

¶ Contrariũ dico ꝙ immo fuit ſubſtituta expreſſe ⁊ tacite. primum probatur. 1 † Nã pater ſubſtituit filiũ ⁊ ſuos ſi aliqua ex filiabus moreretur: hoc aũt verbũ. ⁊ ſuos. ſm cõmunẽ ⁊ vulgarẽ interpretationẽ intelligitur de proximioribus ꝯſanguineis ab inteſtato venientibus. vt arg. ff. de iure do. l. mutus. §. manẽte. de accu. l. j. ⁊. ij. ⁊ qd no. C. ad turpi. l. ſi femina. ⁊ ita cõiter interpretatur ⁊ ſeruatur: ergo ⁊c. l. ſi de interp̃tatione. ff. de legi. l. cũ de lanionis. §. aſinã. de fun. inſtru. Sꝫ ille filius deceſſit ab inteſtato ſine liberis: ⁊ ſic proximior quem haberet ab inteſtato erat ipſa Raymũda: ergo virtute illius verbi. ⁊ ſuos. videtur exp̃ſſe ſubſtituta: qꝛ ipſa eſt illa ſua ⁊ non alij.

2 ¶ † Secũdo dico ꝙ videtur ſubſtituta tacite. nam teſtator ſubſtituit vxorem ſuã ſi omnes filij morerentur ſine liberis: per hoc videtur tacite voluiſſe ꝙ portio premoriẽtis peruenıret ad ſupſtitẽ. vt. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. l. penul. circa fi. ſed per talem tacitã voluntatem inducitur ſubſtitutio fideicõmiſſa. ff. de lega. ij. l. cum proponeretur. ⁊. l. vnum ex familia. §. fina. ⁊. l. peto. in prin. ⁊ ibi not. de leg. iij. l. mutu. ergo ⁊c.

¶ Tertio probatur ſic. nã pater ſubſtituẽdo vxorẽ ſi omnes liberi morerẽtur ſine prole videẽ eã vxorẽ ſubſtituiſſe vltimo morienti. caſus eſt. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. qui duos. ſed. l. caueẽ ꝙ cum quis pluribus inſtitutis ſubſtituit vltimo morienti: videtur feciſſe duas ſubſtitutiones. vna qua ſubſtituit vltimo morienti ⁊ illa eſt exp̃ſſa. alia qua primo morienti videẽ ſubſtituiſſe ſuperuiuẽtẽ: ⁊ iſta eſt tacita: vt. ff. de leg. ij. l. titia ſeio. §. ſeia. vbi videẽ caſus noſtre. q. cõiuncta. d. l. qui duas. per quos pꝫ ꝙ Philippe premorienti videtur ſubſtituta Raymũda ſuperuiuens. Nec ob. l. vel ſingulis. de vulg. ⁊ pupil. per quã probatur ꝙ ſuperuiuens non videtur ſubſtitutus premorienti: qꝛ verum eſt ꝙ nõ videtur ſubſtitutus pupillariter vt ibi: ſed per fideicõmiſſum ſic: vt dixi. Ratio diuerſitatis eſt: qꝛ cũ pupillaris ſubſtitutio ſit directa. C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. l. precib⁹. de vulga. ⁊ pupil. l. verbis ciuilibus. de teſta. ſi pater. nõ põt fieri tacite: ſed debet fieri verbis expreſſis. de teſta. l. heredes palã. in princi. fideicõmiſſa vero bene ſit tacite: vt. d. l. cũ proponereẽ. ⁊ l. peto. in prin. Sed hec ſubſtitutio de qua dixi eſt tacita: ideo licet non poſſit eſſe pupillaris erit fideicõmiſſa: ⁊ ita videẽ ſentire Dy. in. d. §. ſeia. qui dicit ꝙ ibi loquiẽ in fideicõmiſſa. Sꝫ l. vel ſingulis loquitur in directa.

¶ Quarto probatur. nã pater ſubſtituit ſi oẽs filij morerentur in tota hereditate ⁊ in omibus bonis ſuis vxorẽ ſuã ⁊ poſt vxorem propinquiorẽ de genere: ⁊ poſt illũ pauperes. Modo ſic ex eo ꝙ dixit. in oĩbus bonis ſuis. videẽ voluiſſe ꝙ ſuperuiuẽs caperet a premoriẽte. Nã vxor vel alij ſubſtituti nõ poſſent vltimo filio moriente capere omnia bona niſi ad illũ vltimo moriẽtem deueniſſent: ergo videẽ voluiſſe ꝙ ad ipſuꝫ deueniãt ex perſona primi moriẽtis. arg. ff. de peculio leg. ſi peculiũ. §. ſicut. de ali. ⁊ ciba. lega. l. alio. ⁊ ibi not. per Bar. de vſufru. l. proculus. ſed ex tacita volũtate reſultat tacita ſubſtitutio fideicõmiſſa. vt. ſ. probatũ eſt. Dicet aliquis ꝙ iſta procederẽt ſi vxor ſubſtituta viueret ſed ipſa mortua eſt: ergo expirat tacita ſubſtitutio que ex eius perſona cauſabaẽ. arg. ff. de ſer. ruſti. predio. l. iij. §. qui habet hauſtũ. ſꝫ reſpondeo ꝙ licet mortua ſit vxor: tamẽ extant alij ſubſtituti: ſcꝫ propinquior de genere ſi reperiretur vel pauperes qui ſuccedũt loco vxoris prime ſubſtitute. ff. de acq. here. l. ꝙdiu inſtitutus. §. is autẽ. ⁊ ibi per Dy. ⁊ Bar. Cuꝫ ergo adhuc duret ſubſtitutio facta Raymunde: durat etiã ſubſtitutio qua Raymunda ſubſtituta eſt Philippe propter ea que ſ. dicta ſunt. Ex quibus cõcludo dictã Raymũdam fuiſſe ſubſtitutam Philippe tam expreſſe ꝙ tacite.

3 † ¶ Nunc quero ſecũdo vtrũ dicta Philippa potuerit diſponere de rebus paternis inſtituẽdo maritũ prout fecit ⁊ quaten⁹ potuit. Reſpõdeo ꝙ inſtituere potuit in eo ꝙ ratione legitime contingebat eam: videlicet in illis ducentis libris relictis p patrem ſi ad legitimã ſufficiũt: vel ſi nõ ſufficiũt facta ſuppletiõe intellecta vero ipſa legitimata Philippe ad perſonã ſuã non quo ad ipſa bona ſubiacentia reſtitutioni: quia cum illa bona per mortem fratris habuerit ex ſubſtitutione fideicõmiſſa. vt. j. dicam. non poteſt aduerſus ſororem detrahere trebellianicã: quia fideicõmiſſarius regulariter aduerſus fideicõmiſſum nõ non detrahit trebellia. ff. ad treb. l. j. §. inde neratius. qui eſt. §. penul. vnde dico ꝙ iſta Philippa prima fideicõmiſſa: ex pſona ſua non poterat detrahere niſi legitimã iure nature: ⁊ in illa potuit inſtituere maritũ: qꝛ nullũ grauamen appoſitũ in ea valet. l. quoniam in priorib⁹. ⁊. l. oĩmodo. de inoffi. teſta. Itẽ dico ꝙ potuit inſtituere maritũ in medietate legitime et trebel. q̃ debebatur filio premorienti: nam cum ambe ſorores eſſent ſubſtitute fratri per fideicõmiſſum ſub conditione ſi decederet ſine liberis locũ habebat ex perſona filij detractio legitime ⁊ trebellianice. vt in. c. raynuti⁹. ⁊ in. c. raynaldus. de teſta. ad. l. falci. l. quãꝙ. ⁊ ibi no. ff. de inoffi. teſta. pap. §. meminiſſe. cũ ergo deceſſerit dictus filius ab inteſtato ſorores ſucceſſerũt in illa legitima ⁊ trebellianica tanꝙ heredes ab inteſtato: ⁊ quelibet eaꝝ in dimidua: reſiduũ vero bonorũ debebatur eis ex teſtamento patris ratione ſubſtitutionis: ⁊ ſic illius ſubſtitutionis virtute videntur habuiſſe non tanꝙ heredes. ff. ad. l. fal. l. fundo. ⁊ qd ibi not. de leg. ij. vnũ ex familia. in prin. in eo igiẽ in quo Philippa ſucceſſit fratri ſuo tanꝙ heres ab inteſtato vꝫ in dimidia legitime ⁊ trebel. potuit inſtituere maritũ: qꝛ in illo nullũ conſiſtebat grauamen. in alio vero qd peruenit ad eam iure fideicõmiſſi nõ potuit: qꝛ illud rogata fuit reſtituere Raymũde ſorori ſue ſi primo decederet ꝙ ipſa Raymũda vt. ſ. oſtẽſum eſt: ergo ⁊c. vt in aut. res que. C. cõmunia de lega. Et ſi querat quanta ſit illa legitima fratris. reſpondeo tertia pars eius ꝙ habiturus fuiſſet ab inteſtato [b]. vt. C. de inoffi. teſta. aut. nouiſſima. vnde cũ eſſent tres fratres: ⁊ ſic portio ſua ab inteſtato erãt q̃tuor vncie diuiſa hereditate. xij. legitima ſua erat vna vncia et tertia pars vni⁹: trebellianica ṽo erat q̃rta oĩm bonorũ aliorũ relictoꝝ filio. Cõputãdo igiẽ ſingula diuiſis oĩb⁹ bonis p̃nis in. xij. partib⁹ tã relictis filio ꝙ filiab⁹ de qb⁹ ipa Philippa reperiebaẽ habere ſex ptes. i. ſex vncias ipa potuit relinq̃re marito ſuo vnã vnciã: ⁊ tertiã vni⁹ ex parte ſua. Itẽ vnã vnciam ⁊ tertiã vnius ex pſona fratris: ⁊ ſic ſunt due vncie ⁊ due partes. Itẽ quartã partẽ illaꝝ triũ vnciaꝝ q̃ reſtãt ⁊ tertie partis vni⁹. ⁊ vt clarius videaẽ diuidanẽ ille tres cũ tertia in quattuor partes ⁊ recipiaẽ quarta pars ⁊ apparebit quãta ſit. Reſiduũ vero ptinet ad Raymũdã vigore ſubſtitutionis fideicõmiſ. tã exp̃ſſe ꝙ tacite facte: ⁊ poſt ei⁹ mortẽ perueniẽt ad filios ei⁹ ſi habebit vel ad aliũ propinquiorẽ vel ad pauperes ſm formaꝫ teſtamenti ⁊ ea que ſupraſcripta ſunt. Laus deo.

a ¶ Ab inteſtato. Vide Bal. in cõſi. ccccvj. i. iij. pte. ⁊ in cõſi. cccxcj. in. iiij. parte. ⁊ dõ. Pet. phi. cor. in ꝯſi. ccij. incı. circa. i lr̃a. D. in. ij. pte. ⁊ late p do. mari. ſozi. in cõſi. xxx. incipi. ꝙuis. vſi. tertio pncipl'r. ⁊. ṽ. decimo nota. circa fi. cũ. ṽ. ſeq. ⁊. d. bar. ſozi. in cõſi. xciij. incip. circa. ṽ. circa tertium. cũ. ṽ. ſeq. ⁊. ṽ. p̃terea. ⁊ in ꝯſi. cl. inci. ⁊ nos. ṽ. ſuccedit alia. circa me. ⁊. ṽ. ꝯfirmatur. in fi. cũ verſi. ſeq. vſqꝫ ad fi. ⁊ in ꝯſi. cviij. inci. In hac. ṽ. his tñ nõ obſtã. in fi. ⁊ do. Alexan. de de imol. in cõſi. xlij. in. ij. col. cuꝫ ſeq. in. iij. parte.

¶ Caſus.

¶ Quidã. x. in dotẽ receperat ⁊ ita inter viuos cõfeſſus fuit: ſꝫ in teſtamẽto poſtea fuit cõfeſſus. xvj. recepiſſe: q̃ritur vtrũ vtraqꝫ ſumma peti poſſit: an vero ex teſtamẽto dũtaxat. ſ. xvj. quaſi in illis etiam inſint illa. x.

¶ Conſilium. ccccv.

1 ☞ Confeſſio teſtatoris de debito nõ probat illud ſed fideicõ. inducit in caſu: ergo ſupraſcripto decẽ vt debitũ: ſex ex fideicõmiſ. petentur: ⁊ qd vltra ſolutũ eſt repetetur.

2 Qñ annuũ legaẽ: ⁊ ſi tm̃ nõ percipitur. ſingulo anno totum tamen preſtãdũ eſt qñ legatũ eſt tẽporale: ⁊ fundi proprietas perpetuo eſt remanſura penes grauatũ: al's ſecus.

In chriſti

In christi nomine amē.

1 ¶ †Primo quero cū maritus recognouerit in testamento se habuisse ab vxore.xvi.floreñ.auri pro dote: 7 al's recognouerit inter viuos se habuisse ꝓ dote decē flore. quos re vera habuit 7 nō plus. Querit̃ quantū debeatur ipsi vxori: an vtraqꝫ summa in vtraqꝫ recognitione cōtenta vel altera tm̄. Respōdeo sciēdū est ꝙ recognitio facta in testamento nō probat numeratiōnē dotis nisi per alias legitimas probationes ꝓbetur. vt.ff.de lega.ij.l.lucius.§. quisqꝫ. licet inducat fideicōmissi petitionē: vt ibi habet̃. vera igitur numeratio dotis nō per illā recognitionē factā in testamēto ꝓbatur: sed per aliā factā inter viuos ex quo sequit̃ ꝙ vsqꝫ ad summā contentā in prima recognitione videlꝫ decē floreñ. possunt peti tanꝗ debitū: residuū vero vsqꝫ ad.xvj. possunt peti tanꝗ legatū: 7 sic dico ꝙ nō debetur nisi summa cōtenta in recognitione facta in testamēto: qꝛ illa dꝫ includi in alia recognitiōe. vt.ff.de verb.obli.l.si diuortio. vbi est casus. cū em̄ recognouerit illa.xvj.habuisse in dotē: 7 re vera de illis.xvj.nō habuerat nisi decē nō valuit in illis legatū: sꝫ solū in alijs sex.vt.ff. de dote prelega.l.ij.in prin.7.l.iij.7 de leg.ij.l.meuius. post prin.nec est credendū ꝙ voluerit heredes suos duplici onere grauare: videlicet in summa cōtenta in prima recognitione 7 in secunda: immo credendū est ꝙ in secūda in quo cōtinebatur maior summa voluerit includi primā.ff.de leg.ij.l.titia.§.qui invera. Ex quibus sequitur ꝙ cū heredes seu fideicōmissarij soluerint illi vxori.xvij.florē.soluerūt vnū plusꝗ debent: 7 ideo possunt illū repetere: qꝛ per errorē soluunt.ff.de cōdi.indebi.l.j. nec tenent̃ plus soluere.nec ob. si dicat̃ ꝙ ipsi ꝓmiserūt soluere summā cōtentā in vtraqꝫ recognitione: qꝛ illa prouisio facta fuit per errorē: 7 ideo tuti sunt exceptione.vt.ff.si qs cautionibus.l.sed 7 si qs.§.fi. Preterea illa promissio intelligitur f̃m naturam rei super qua fuit interposita: 7 f̃m eius causas 7 conditiones. vt ff.vt legatorū nomine caueatur.l.j.si quis sub cōditione. de lega.iij.l.cūm quis decedens.§.j.sed vt dixi de iure non debetur nisi vna summa: quia in vna recognitione includitur altera: ergo videtur eodem modo se obligasse.

2 ¶ †Secūdo q̄ro vtrū isti fideicōmissarij teneant̃ soluere dicte vxori bladū 7 vinū legatū annuatim 7 etiā pecunias. Rñdeo si verū est qd̕ fideicōmissarij dicūt ꝙ de bonis testatoris nō plus percipit̃ annuatim ꝗ illud qd̕ sufficit ad soluēdū cēsus 7 seruitia ac tallias reg.certū est ꝙ nō tenent̃. Primo qꝛ ipi fecerūt inuentariū nō tenent̃ vltra vires hered.vt in.l.fi.C.de iure delibe. Scd̕o qꝛ testator vult ꝙ illud bladū 7 vinū soluerent̃ de bonis suis: vt ptꝫ ex tenore testamenti. Si ergo de bonis non pōt percipi non debet̃.vt.ff.de vino 7 oleo lega.l.cū certus.de contrahē.emp.l.si debitor.§.verisimile.de annu.lega.l.liberto.§.j. Nec ob.si dicatur ꝙ istud legatū nō est perpetuū sꝫ temporale: ergo cum proprietas sit semper remāsura penes fideicōmissarios tenent̃ soluere de suo: qꝛ dꝫ hoc cū proprietate cōpensare. ar.ff.de leg.j.l.filiusfa.§.apud marcellū. Nā illud esset verū si finito dicto legato ꝓprietas esset alatura aliquā vtilitatem fideicōmissarijs. Sed vt dicūt quicqd ꝑcipitur ex dictis bonis deductis impēsis: etiā si legatū nō deberet̃ vix sufficerent ad soluendū census 7 seruitia 7 tallias reg.7 sic ꝓprietas erit semper inutilis. Non ergo debet pati damnū nec grauari: vbi non habent vel habituri sunt cōmodum.C.de fideicōmis.l.ab eo.cum simi. Item nō obstat transactio 7 promissio facta per eos: qꝛ facta fuit per errorē cū adhuc ignoraret vires hereditatis: 7 sic sunt tuti exceptione: vt.d.l.sed 7 si quis.§.presumit̃ autē ignorantia.ff.de proba.l.verius. Laus deo

¶ Consilium.ccccvj.

1 ☞ Quot requirātur vt scriptura priuata faciat fidem: ꝙ sit originalis vel citata parte exemplata: ꝙ testes viuant subscripti 7 similia.

2 Quomodo cōfessio extraiudicialis inducat perfectā donationem: 7 an disponant verba enuntiatiua.

3 Qui pretendit causam ab aliquo in re debet probare illū eius rei dominū tunc fuisse cum causam habebat.

4 Qñ donat̃ castrū an trāseat merū 7 mixtuꝫ imperiū in donatariū: 7 ibi qualiter exceptio firmet regulā in nō exceptuatis.

5 Cōuentio prelati quādo obliget successorē: 7 an cōsensus canonicorum possit ex postfacto interuenire.

6 Titulus putatiuus an prebeat cām prescribendi.

7 An confessio ꝙ quis non habet ius aliquid percipiendi deroget in iurisdition̄.

In christi nomine amen.

¶ Satisfaciendo singulis dubijs formatis per iudicem super hac causa orta inter dn̄m de thoris 7 abbatem sancti Andree. ¶ †Quero primū vtrū scripture producte per dn̄m abbatem super donatione facta per comitē Tholosanum fidē faciāt contra dn̄m de thoro. Respondeo clarū est ꝙ non: qꝛ nō sunt originalia: sed copie facte per modū varium et parte nō vocata: nō ergo faciūt fidem.de fide instru.c.j.ff.eo. titu.l.ij.C.de eden.auf.si quis in aliquo.nam cū tales copie fiūt autoritate iudi.requiritur ꝙ pars vocetur cum possit ex hoc ledi.ff.de aqua plu.arcen.l.in concedendo.7.l.in diem.de adop.l.nam ita diuus.7 ibi hoc tenet Guil.de cu.7 Innocen.in.c.fi.de fide instru.7 de testi.albericus.Pet.7 Cy.7 Bart. in auf.si quis in aliquo.7 ita seruatur.ad qd̕ facit.C.de fide instru.l.iudices.7 qd̕ ibi not.7 in spe.de instru.edi.§.ostēso.7 sic dꝫ intelligi qd̕ habetur in.l.cyrographus.§.fi.de fi.instru.7.C.de testa.l.publicati. Secundo nō faciunt fidē ex alio: qꝛ posito ꝙ essent scripture originales: tamen nō sunt scripture publice sꝫ priuate: nec scitur cuius manu scripte sunt: 7 mortui sunt testes in eis descripti: vnde cum nō possit eis fidem imponere nullum vim habent[a].de fide instru.c.ij.7 not.per glo.ar.C. queadmo.testa.ape.l.ij.7 in auf.de instru.cau.7 fide.§.si quis igitur. vbi gl. dicit ꝙ testes debent priuate scripture fidē imponere ad hoc vt fidem faciat: si ergo sunt mortui non possunt fidē facere: 7 sic nō valet: vt expresse not. in Specu. de instru. edi.§.nunc dicendū restat.post prin. Tertio probatur: qꝛ posito ꝙ viuerent testes: tamen priuata scriptura facit fidē contra conficientē non ꝯtra alium: sicut confessio que facit fidem contra confitentē nō contra tertium.ff.ad velleia.l.seia mancipia.C.de ꝓba.auf.ꝙ obtinet.in fi. facit qd̕ not.p Cy.C.de iure do.l. vbi adhuc.in.xij.q.ratio quia posset hoc fieri per malitiam in necem alterius: vt ff.de fide instrumē.l.repetita. facit quod not. in Specu. de instrumen.edi.§.postremo.ver. sed nunquid.7.C.qui pot.in pigno.ha.l.assiduis.in glo.parua.

2 ¶ †Secūdo quero posito ꝙ fidem fecerūt vtrū ex illis resultet perfecta donatio. Respōdeo aut loquimur de prima facta per dn̄m Raymundū comitē Tholosanū.dico ꝙ ex illa non resultat donatio: qꝛ non loquit̃ dispositiue per verba presentis temporis: scꝫ dono: sed denuntiatiue per verba preteriti tēporis.s. donaui ac laudaui: que verba f̃m legistas appellant̃ enuntiatiua.ff.de dona.l.ex hac scriptura.de heredi.insti.l.q volebat.7 inter viuos habent vim confessionis: que cū fit extra iudiciū non inducit dispositionē sꝫ ꝓbationē.ff.deposi.l.publia.§.fi. hinc est ꝙ potest ꝓbari contrariū ꝙ non esset si dispositionē induceret.ff.de proba.l.quidā ita.C.de iuris 7 fac.igno.l.cuꝫ falsa.7 ibi not.expresse per Cy.in.iij.q.7 per eūdē de nō nume.pecu.l.generaliter.in.ij.q.7 per Bar.in.d.l. ex hac scriptura.circa fi.facit.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.fi. Sed si querimus de secūda scriptura facta per filiū eius fateor ꝙ ex illa resultat donatio: qꝛ vtitur verbis dispositiuis: scꝫ do que pater meus donauit 7c. Sed aduertendū qꝛ istud est verū quo ad res exp̄ssas in ista secunda donatione: nā lꝫ non reperiatur patrem donasse 7 sic sit falsa demōstratio: tamen ex quo constat de corpore nō vitiat: secus in nō expressis in ista scd̕a scriptura.hoc probatur.ff.de auro 7 argē.lega.l.quintus mutius.el.j.facit.ff. de verb.obli.si diuortio.7 de contrahē.emp. si quis fundum.7.C. de fal.cau adiec. lega.l.j.

3 ¶ †Tertio quero posito ꝙ iste scripture importent donationeꝫ 7 de se fidem facerent. Utrū ex ipsis solis sit fundatū ius abbatis cum non constet comitem Tholosanū fuisse dominū venesini vel castri tudone: nec de hoc sit mētio in donatiōe ꝙ ex ipsis solis non est intētio abbatis fundata quia cum quis pretendit se habere causam ab aliquo debet probare reꝫ fuisse in bonis illius tempore quo causam habuit.ff.de pigno.l.que nondū.§.ꝙ dicitur.C.que res pigno.obli.pos.l.cum res.potest enim esse ꝙ donauit rem alienam.ff.de cōtrahen.emp.l.rem alienam.C.de fur.l.alienū.7 ideo nō sequitur comes tholosanus donauit abbati castrum de tudone: ergo abbas est dn̄s nisi probet ꝙ ipe comes erat dominus: vt plene not.C.de proba.l.cum res.per Cy.7.l.matrem tuam.circa finē.si tamen allegaret prescriptionem esset aliud dicendum.

4 ¶ †Quarto queritur posito ꝙ oīa ista cessent vtrū donādo castrū videatur donasse merū 7 mixtū imperiū de quo agit̃: et iste est articulus magis substantialis ad ꝓpositū nr̄m. Videt̃ ꝙ sic: qꝛ castrū est quedā vniuersitas cōtinens in se iurisditionē altā 7 bassam q̄ cū ipsa vniuersitate transit.ff.de contrahen.empt.l.in modicis.7 qd̕ not.per Inno.de iurepa.c.ex litteris.7 hoc videtur determinasse Oldra.in quadam.q.q̄ incipit ad quest.de qua queritur.ad qd̕ facit.ff.de offi.pref.vrbis.l.j.§.cū vrbe.C.vbi 7 apud quem.l.fi.v̄si.cum hos.de fundis limi.l.quicūqꝫ.in princip.lib.x. Preterea hic excepit in donando albergam et caualcatam: ergo omnia alia videtur donasse: quia exceptio firmat regulam in non exceptuatis.ff.de penu legato.l.

a ¶ Habēt. Ad de do.ma.fori.i cōsi.xxxiij.inci.ꝓsequēdo.v̄si.secūda ꝯclusio.circa fi.7 in ꝯsi.xlj.inci.anteꝗ.v̄si.nō ob.tertiū argu.ibi nō ob ꝗntū ar.l.j.pte.qd̕ etiā si scriptura subscriptionem pluriū testiū annū mēsem diez 7 similes solēnitates haberet: tn̄ si testes non recognouerūt superscriptiōes suas vel mortui sint nō ꝓbat si pars neget.

nam qd liquide. §. fi. ¶ Sed respondeo ista pcederent sine dubio si apud ipsum castrū fuisset merū z mixtū imperiū z ei9 exercitiū: qz tunc tanq̄ coherens veniret. Sed si presupponam9 q̄ comes tholosanus esset dn̄s venesini: tunc nō est dubium q̄ merū z mixtum imperium non erat penes dictū castrū: nec exercebatur per magistratū eius: sz per rectorē totius prouincie: sicut videmus de facto q̄ penes rectorē venesini est merū z mixtum imperiū totius venesini z nō penes magistratū castro2. hoc etiā est de iure cōi: qz preses prouincie habet merum imperium prouincie nō magistratus municipales. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. qui vniuersas. de iuris. om. iudi. l. magistratibus. in aut. de defen. ciui. §. audiēt. z. §. iusiurādū. in fi. facit. l. iij. C. de natura. lib. de epi. z cle. l. nulli. ad munici. l. qui ex vico. z quod not. per Bar. in. l. imperiū. de iuris. om. iud. Si ergo nō erat imperiū penes ipsū castrū nō transiuit cū castro. Nam z hodie si papa concedat alicui vnū castrū venesini non transit ad ipsuz imperium: sed remanet penes rectorē nisi expresse dicat. et hoc de facto videmus. Preterea imperium est penes superiorem in signū superioritatis. Unde in generali ꝯcessione non venit. arg. de offi. leg. c. qd trāslationē. de dona. c. pastoralis. ff. de pigno. l. obligatione generali. Nec obstat q̄ excipit tm̄ albergā z caualcatā per qd videt oia alia cōcessisse. Nā verum est q̄ exceptio firmat regulā in nō exceptuatis: nō tm̄ facit cōprehendi illa que de sui natura nō cōprehenderent. vt. ff. de vsufru. leg. l. generali. §. vxori. vbi est tex. notabilis. Sed hic imperium de sui natura non venit: qz non erat penes ipsum castrum: vt dixi. ergo nec exceptio facit ipsum venire. ¶ Preterea exceptio firmat regulā in non exceptuatis similibus sibi nō in diuersis: vt ptz in. d. l. nā qd liquide. §. fi. sed merū z mixtū imperiū nō babet similitudinē cū alberga z caualcata: qz illa cōsistunt in percipiēdo: ista cōsistūt in iustitia ministrādo q̄ sunt diuersa: sicut dicimus de leg. diocesana z iurisditione. nā illa que consistūt in percipiēdo sunt de lege diocesana: illa que in ministādo sunt de lege iurisditionis: z ista sunt diuersa. qd ptz: qz monasteria sunt exempta a lege diocesana z non a lege iurisditionis. vt in c. conquerente. z. c. cū dilectus. de offi. ordi. de statu mona. c. j. z ibi per Inno. fateor igit q̄ excipiēdo albergā z caualcatā videtur donasse oia alia q̄ ꝯsistūt in pcipiēdo: non aūt imperiū qd cōsistit in ministrādo. ¶ Uiso de iure dn̄i abbatis qd debile videt: videamus de iure dn̄i de thoro. z queritur

5 ¶ † Quinto vtrū trāsactiōes pducte per dn̄m de thoro fundēt intentionē suā ꝯ abbatē cū facte fuerint cū eius pdecessore. Uidet q̄ non: qz cū non interuenerit autoritas superioris fuerunt personales: nec ligāt successores. vt in. c. veniens. z. c. de cetero. de transac. Sed illud esset verū si fuissent facte p solū abbatem sine cōsensu cōuentus: qz nō presumerent facte p vtilitate monasterij: z ita loquūtur illa iura. Sed hic interuenit consensus conuentus: z sic presumuntur concernere vtilitatē monasterij z obligant successorē. iuxta not. per glo. z Barto. in aut. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. z per eūdē in. l. ciuitas. si cer. pe. de solu. c. j. de foro cōpe. c. dilecti. z qd no. in. c. cū dilectus. circa prin. de ordi. cog. in glo. q̄ incipit. sed quare. Nec ob. c. ex multiplici. de deci. vbi interuenit cōsensus cōuentus z tamē est personalis: qz ibi fuit hoc expresse actū: z ita sentit ibi Jo. and. facit. c. contingit. z qd ibi not. per Inno. de transac.

¶ Sexto queritur vtrū requirat q̄ conuentus cōsenserit in ipo actu: an sufficiat q̄ ratificauerit factū abbatis. Respōdeo sufficit q̄ ratificauerit ex postfacto tacite vel expresse. vt. d. c. ꝯtingit. de transac. z de his que fiūt a prela. c. ij. de iurepatro. c. circa. in quib9 hoc expresse probatur. z est regula generalis q̄ vbicunq̄ requiritur consensus sufficit q̄ interueniat ex postfacto. vt probatur in. l. si qs mihi bona. §. iussu. de acqui. heredi. z per Inno. de reb. eccle. nō alie. c. dudū. lib. vj. z de cōsue. c. cū cōsuetudinis. facit. c. cū nos. de his que fiunt a prela.

6 ¶ † Septimo queritur posito q̄ trāsactiones nō valerēt vtruz dederint dn̄o de thoro cām prescribendi. Respōdeo sic: qz titulus putatiuus dat cām prescribendi sicut verus[a]. ff. de vsu. l. celsus. etiā si sit iniustus error fm iura canonica. s. error iuris. vt not. per glo. in. c. de quarta. de prescrip. z per Inno. in. c. cuz dilectus. de cōsue. ita debet intelligi. c. si diligenti. de prescrip. et c. j. eo. titu. lib. vi. nā si ibi loqueret de titulo valido nō esset necessaria prescriptio qz statim esset ius ꝗsitū. vt. l. sequit. §. lana. de vsucap. Cōstat aūt q̄ merū z mixtū imperiū possunt prescribi: vt plene not. per Pe. z Cy. in. l. j. C. de eman. libero.

7 ¶ † Octauo querit vtrū confessio quam fecit olim dominus de thoro: scz q̄ nō babebat in castro de tudone albergam nec caualcatam preiudicet sibi vel successoribus quo ad merū z mixtum imperiū. Respondeo non: qz ista sunt diuersa: vt. s. dixi. vnde licet per confessionē voluerit remittere albergam z caualcatam: nō tm̄ remisit merū z mixtū imperiū que sunt diuersa. ff. de ser. vr. pre. l. serui. z. l. si edes. in prin. quēad ser. amit. l. aquā. in prin. de aqua plu. arcē. l. si prius. facit de prescrip. c. auditis. vbi si episcopus patitur contra se prescribi in certis iuribus nō amittit alia que sunt diuersa. Preterea posito q̄ expresse fuisset confessus se non habere mixtū z merum imperium: tamen de contrario constat z sic nō preiudicat. vt. l. inde neratius. §. fi. ad. l. aquil. z qd not. in. l. cum falsa. de iur. z fac. igno.

¶ Nono queritur an prescriptio sit cōpleta z probata. Respōdeo de hoc remitto me ad processum: vnū tamē dico q̄ sufficit q̄ ipse fuerit vsus mero z mixto imperio. xl. annis cū sit ius ecclesiasticum si dicamus abbatē babere ius: z econtra prescribētem non facit ius cōmune: ergo zc. vt in. c. j. de prescrip. lib. vj.

¶ Decimo z vltimo querit vtrū hoies de tudone producti in testes sint idonei. Respon. quo ad dn̄m de tudone sic: qz causa ipsius est separata a causa vniuersitatis. Sz quo ad ipsam vniuersitatē: aut sunt aliqui qui sperant ex hoc babere comodum vel vtilitatem singularem: z tunc non possunt. aut non sperāt: z tunc possunt: quia causa vniuersitatis non est singulo2ū. vt. l. in tantū. §. vniuersitate. de rerū diui. z plene not. per Cy. C. de testi. l. parentes. in fi. Laus deo.

a ¶ Uerus. An z qn̄ qualiter pcedat pscriptio cū titulo putatiuo vel errore iusto: iniusto: z iniustissimo. vide d. bar. sozi. in cō si. xlvij. vsi. circa scdam dubita. circa pn̄. i. j. pte. z qd de titulo reprobato: an iustā cām pscribendi tribuat. vide d. Alex. de imo. in cōsi. xlvj. in vlti. col. in fi. in. iij. parte.

¶ Consilium. ccccvij.

1 ☞ Judex potest cogere filium fa. agentem cauere de expēsis soluendis quando non habet peculium id quod multis rationibus comprobatur.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Qud iudex debeat istū filiūfami. agentē cogere ad cauendū de expensis si contingat eū succūbere. Probatur primo per aut. generaliter. C. de epi. z cleri. vbi videtur expressum. Et si dicat q̄ cautio de qua ibi loquitur nō est in vsu. s. q̄ caueatur de decima pte litis. vt not. insti. de satisda. §. sed hodie. tamē quantū ad casum nostrū adhuc probatur. Secundo sic. nā iste filiusfami. nō habet peculiū vt dicitur. Et discretus iudex debet prospicere ne sn̄ia sua fiat ludibrio vel illusoria. ff. de iud. l. si pretor. ne quid in loco publi. l. fi. Sed si agens succūberet z sic condēnaret in expeñ. non esset de quo soluerentur cum non sit peculiū: vt dixi. ff. de noxa. l. z si condēnatus. ergo debet iudex super hoc prouidere cogendo ipsum ad cauendum. Tertio probatur per iura dicentia q̄ sunt quedam cautiones iudiciales que interponunt officio iudicis mercēnario2 incidēter: vt iudiciū id est sn̄ia ipius iudicis rata sit. ff. de verb. obli. l. v. de pto. stip. l. j. circa princi. z ibi not. Nec aūt cautio interponit vt sn̄ia iudi. cōdēnato2ia expensaz sit rata: idest effectum habeat vt dixi: ergo pōt iudex eā facere interponi tanq̄ iudicialē cautionē. Quarto probatur per text. in. l. si fideiusso2. §. fi. ff. qui satisda. cog. z qd ibi not. Jaco. but. qui dicit per illū tex. q̄ quotiēscunq̄ iudici videt expedire: potest facere cautionē interponi. Sed hic debet hoc sibi videre expediri per ea que dicta sunt: ergo prudēter faciet si faciet interponi. Quinto probat. nā video q̄ si reus est suspect9 vel immobilia non possidet pōt cogi cauere: vt. d. l. si fideiusso2. §. fi. z l. sciendū. in prin. qui satisda. cog. Jdē ergo z forti9 in isto actore q̄ nihil habet vt dr: z sic suspectus esse videt verisimiliter qd si succūbat trussabit de reo: ergo zc. qz nō dz licere acto2i qd non liceat reo: z in iudicijs est equalitas seruanda. l. fi. C. de fruct. z lit. expen. cum simi. Sexto probatur quia iura volunt omnib9 consulere z prouidere. ff. de penis. l. capitaliū. §. ad statuas. idē ergo debet facere iudex qui est minister iurium. l. si ob causam. de euic. non autem prouideretur huic reo nisi acto2 caueret: ergo zc. Septimo probatur: qz cū quis timet damnū de re ad rē vel de persona ad rem potest peti cautio. vt not. p Guil. de cu. ff. de offi. presi. illicitas. §. ne potentiores. z per Bar. ff. de dam no infec. qui bona. §. si quis iusta. Sed hic timetur damnuz in bonis: quia si acto2 succumberet reus non posset recuperare expensas si non fuisset cautum: ergo cauendum est. Octauo pbatur. arg. l. vbicunq̄. ff. de interroga. act. vbi iudex potest partē interrogare in quacūq̄ pte iudicij sibi vr. ar. in. c. ij. de iura. cal. lib. vj. in fi. vbi iudex qūcunq̄ sibi vr pōt exigere iuramētū malitie a ptib9: ergo z eodē mō si sibi vr z iusta cā subsit pōt exigere cautionē. Nā talia remittunt ei9 arbitrio: ipe vo dz eē puidus z discret9 vt cōsultat indēnitati ptiū maxie cū possit hoc fieri sine magno piudicio ptis. arg. ff. de aqua plu. arcē. l. ij. §. idē varus. de euic. l. in credito2e. z ita faciūt boni iudices vbiq̄ prout ab experto vidi: z in simili de facto seruaui. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Mater habens quattuo2 filios inter quos Jacobū z Bandonū in ptāte patris cōstitutos instituit Jacobū: z descendentes ex eo insolidū. Alijs vo qdā iure institutiōis relig: z si dictus Jaco. vel ei9 liberi decederēt sine liberis substituit Bādo. Jtē madauit Jaco. vt portaret arma sua: z si nō faceret eundē

Bandonū substituit. Mortua matre Jacobus decessit supstite patre suo ⁊ vno filio noīe Ripto anniculo: qui post patrem decessit eadem die relicta matre sua vxore Jacobi: ⁊ etiaꝫ auo paterno ⁊ dicto Bandono. Nūc oritur questio inter matrem dicti Riperti ⁊ dictū Bandonū de hereditate matris Jacobi auieq3 Riperti. Queritur ad quē pertineat ⁊ quatenus.

¶ Consilium.ccccviij.

1 ☞ Ex hoc consilio habes multas cōclusiones quas potes ꝑte colligere in materia substitutionum.

2 Et de intellectu .l. si infanti. C. de iure delibe. an auus ex priuilegio illius legis babeat hereditatem nepotis existente matre in medio.

3 Qualiter actio ex testamēto cōpetat ad fideicōmissum petendum: ⁊ qualiter fiat cessio actionū ante restitutionē verbalem.

N christi nomine amē.

¶ Quia hic occurrūt alique considerationes subtiles vt oīa dubia q̄ possent formari remaneāt soluta procedo per modum cōclusionum.

1 ¶ † Et primo dico ꝙ institutio facta per matrem de Jacobo ⁊ filijs eius cū inter ipsos cadat affectio ordinata intelligitur ordine successiuo. s. vt primo sit institut⁹ Jacobus: ⁊ post ei⁹ mortem filij sui. iuxta no. per doc. in .l. gallus. §. j. de libe. ⁊ posthu. ⁊ ar. ff. ad treb. l. beredes mei. §. peto. de leg. ij. cū pr. §. fi. ⁊ .l. peto. §. frater. ⁊ qđ no. in. c. cū plures. de offi. de lega. lib. vj. in gl.

¶ Secūdo dico ꝙ ista institutio de filijs Jacobi post mortem ipsius Jacobi nō pōt dici directa institutio: qꝛ cū Jacob⁹ fuerit semel heres nō pōt per eius mortem ita desinere vt alius incipiat esse similiter beres: qꝛ hereditas ex die vel ad diem dari non potest. ff. de heredi. insti. l. hereditas. nisi per militē. C. de mili. testa. l. certi iuris. Item nō potest dici directa substitutio que post aditā bereditatē nō pōt fieri maiori. xiiij. annis. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. verbis ciuilibus. Nec etiā minori per matrem cum non habeat filium in potestate. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. ij. in prin. ⁊ not. eo. ti. l. si mater. ⁊ insti. de pupil. substi. in prin. Est ergo dicta institutio filioꝝ Jacobi fideicōmissaria substitutio: quia verba directa dicte institutionis trabūtur ad fideicōmissum cum aliter valere non possunt. ff. de lega. j. filiussa. §. vt qs heredem. ⁊ ad trebel. l. ex facto. in prin. ⁊ .l. ij.

¶ Tertio dico ꝙ ī dicta substitutiōe fideicōmissaria post mortem Jacobi purificata non fuit nisi medietas hereditatis materne. Nam alia medietas remanet in hereditate Jacobi rōne legitime ⁊ trebellianice. iuxta ea que habētur in. c. raynutius ⁊ raynaldus. de testa. qđ no. in. l. quāꝙ. C. ad. l. fal. ⁊. ff. de inoffi. l. papinianus. §. meminisse. nec cadūt in fideicōmisso. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ coberedi. §. cum filie.

¶ Quarto dico ꝙ per mortē. d. Jacobi duplex ius fuit delatū Riperto filio suo. s. hereditas ipsius Jacobi. Item ⁊ actio ꝑsonalis ex testamēto matris contra dictā hereditatem Jacobi ad petendū fideicōmissum. s. medietatē heredi. materne de qua. s̄. dixi. ¶ Primū ius. s. hereditas nō fuit sibi plene acquisituꝫ: qꝛ hereditas non acquiritur nisi adeatur. ff. ad. l. fal. l. pretia rer. circa medium. C. de beredi. insti. l. cum proponas. nec potest dici ꝙ esset suus heres cum nō esset in potestate Jacobi vt statim dicam: scđm vero ius sic. s. actio ex testamento ad petendā bereditatem ipsius iacentem cum illa sit actio personalis que ꝑ legato vel fideicōmisso petendo queritur ipso iure etiā ignorāti. de leg. ij. cū pater. §. surdo. ⁊ quia ꝑ tali fideicōmisso vniuersali cōpetat personalis actio ex testamento. not. C. ad trebel. l. ⁊ siue scriptura. ⁊ cōia de leg. l. j. ⁊. ff. ad trebel. l. si legat⁹. in ꝑn.

¶ Quinto dico ꝙ iste Ripertus filius Jacobi cū decesserit infans ⁊ anniculus non adita hereditate Jacobi non transmisit eam ad beredē suū: scꝫ matrē eius: nec aliqđ ius pōt ipsa mater pretendere in dicta hereditate. qđ sic ꝓbat. Nam aut dicis ꝙ transmiserit propter existentiā sui beredis: ⁊ hoc est falsum: qꝛ cū viueret ⁊ adhuc viuat auus paternus non erat in potestate patris sui: sed ipsius aui: ⁊ sic non potuit dici suus beres patri. vt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. filius a patre. §. j. ⁊ habet expresse ꝑ docto. eo. titu. l. si filius beres. aut dicis ꝙ trāsmiserit ius deliberādi cū decesserit per modicū interuallū post patrē: ⁊ boc est falsum: qꝛ ad hoc vt illud transmittatur requiritur ꝙ ille q̄ transmittit sciat bereditatē sibi delatā. vt. C. de iure delibe. l. cū antiquioribus. qđ hic non erat cū esset anniculus. Nec potest dici ꝙ scientia matris tanꝙ tutricis potuerit illud opari. iuxta no. per Bar. in. l. qui duos. ff. de reb. dub. qꝛ nō declarauerat se velle esse tutricē: ꝗ ⁊c. vt no. in aut. matri ⁊ auie. Aut dicis ꝙ transmiserit beneficiū restitutionis in integrū: ⁊ tūc lꝫ boc posset cōcedi. iuxta not. per Jaco. de are. ⁊ Bar. in. d. l. qui duos. qꝛ hic lapsum est quadrienniū a morte infantis nō potest mater cum sit maior de illo se iuuare. C. de tempo. in integ. resti. l. ea q̄. §. cum vero maior. ⁊ .l. si. babetur ergo hereditas dicta quo ad beredes dicti Riperti perinde ac si delata non esset Riperto: vt C. de iure deli. l. si infanti.

2 ¶ † Sexto dico ꝙ dicta hereditas Jacobi pertinet insolidum ad auū paternū iure paterno seu auito ex priuilegio dicte. l. si infanti. ⁊ notandū ꝙ dico iure paterno ⁊ insolidū: nō em̄ dico ꝙ ꝑtinet ad ipm̄ tanꝙ heredē Jacobi: qꝛ tunc nō pertineret in solidū. Sꝫ alij fratres ipsius Jacobi si sint vterq3 cōiuncti baberent partē cū eo: vt in aut. defuncto. C. ad ter. nec dico ꝙ pertineat ad ipm̄ tanꝙ ad heredē Riperti cū ipe non sit beres ei⁹ sed mater q̄ est in medio. vt in. d. aut. defuncto. ibi dū dicit. salua gradus prerogatiua. ¶ Sꝫ dico ꝙ pertineat ad eū iure speciali. d. l. si infanti. Nec ob. qđ ibi not. ꝑ glo. q̄ dicit ꝙ bodie venit pater vel auus tanꝙ beres. nā illud est verū qn̄ pōt esse heres: qꝛ nullus eū precedit: sed hic cū ꝓcedat mater nō puto ꝙ ex hoc auus ꝑdat ꝑuilegiū suū qđ hꝫ ex illa lege: ⁊ boc est aliquātulū subtile. Hereditas igit Jacobi ꝑtinet ad patrē eius: hereditas vero Riperti eius filij pertinet ad matrē. vt dicta aut. defuncto. Nam licet esset in potestate aui tamē habere potest heredem ab intestato. vt in aut. de here. ab intest. §. j. ⁊. C. de suis ⁊ legi. aut. in successi. C. de bo. que libe. l. qđ scitis. ⁊ .l. eaq3.

3 ¶ † Septimo dico ꝙ licet Ripertus nō trāsmiserit ad matrē hereditatē patris sui: tn̄ bene trāsmisit actionē ex testamēto ad petēdū fideicōmissum sibi relictū in testamento auie materne. de quo. s̄. dixi. qꝛ postꝙ fideicōmissum est purificatū actio competens ad illud transmittit ad beredē etiā an̄ factā restitutionē verbalē. ff. ad trebel. l. cogi. §. metianus. ⁊ not. eo. titu. l. vtruꝫ. in prin. per Dy. ⁊ Bar. in. l. cū filio. de leg. j. reprobat glo. q̄ est ibi. ⁊ per Cy. in. l. j. C. cōia de lega. post prin.

¶ Octauo dico ꝙ ista actio ex testamēto cōpetit matri ꝯ auuꝫ paternū Riperti tanꝙ cōtra tenentem bona Jacobi qui rogatus erat restituere Riperto. vt. d. l. cum filio. de lega. j. facit. l. filium. de bo. pos. contra ta.

¶ Nono dico ꝙ cū mortuus sit Jacobus ⁊ subsequēter Ripertus sine filijs purificata est substitutio quā facit mater Jacobi in ꝑsona Bādoni fratris ipsius Jacobi: ex quo segtur ꝙ dicta medietas hereditatis auite ꝑ qua Ripertus actionē personalem trāsmisit ad matrē suā dꝫ ꝑtinere insolidū ad dictū Bādonū ex dicta substitutione. Nec pōt detrahi trebellianica cum dictus Ripertus habuerit ex cā fideicōmissi ⁊ fideicōmissari⁹ ad

a uersus aliū nō detrabit trebel.[a] vt. l. j. §. inde neratius. ad trebel. ⁊ .l. lex fal. §. nunꝙ. ad. l. fal. Esset ergo rectus ordo vt mater Riperti ꝑ actionē ꝑsonalē quā hꝫ contra auū Riperti faceret sibi restitui medietatē dicte hereditatis auite: ⁊ ipsa postea restitueret Bādono. ¶ Si v̄o hoc nō faciat: tunc debet cedere actio ipsi Bādono si iā agnouerit fideicōmissuꝫ: vel si nō agnouit remanet hereditas Jacobi cū onere apud heredē suū: sicq3 recta via cōpetit actio Bādono sine cessione. iuxta not. ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. impator. in ꝑn. de leg. ij. ⁊ .l. fideicōmissum. de leg. j.

¶ Qualiter autem Bādonus cogere possit patrē suū ad restituendū inspiciendū est an subsit legitima cā: vt. l. impator. ad trebel. Nō est ergo dubiū qn dicta medietas ꝑtineat ad Bandonū ex cā fideicōmissi: ⁊ etiā qꝛ Jaco. nō adimpleuit volūtatē testatricis in portando arma. ꝑ ea q̄ no. ꝑ Bar. ff. de beredi. insti. l. pr. in fi. ⁊ de leg. iij. l. vxorē. §. legauerat. ⁊ in consilio suo qđ incipit. ꝓponet ꝙ in testamēto. Sed de alia medietate q̄ ꝑtinebat ad Jacobū rōne legitime ⁊ trebellianice dubitat an pertineat ad Bandonū. ⁊ breuiter dico ꝙ sic: qꝛ Jacobus de volūtate pr̄is donauit eā cā mortis Ripto filio suo et sibi substituit Bandonū ⁊ casus substitutionis euenit: ergo ⁊c. de leg. ij. l. vt heredibus. q̄ substitutio facta est ꝑ stipulationē quam interposuit notarius noīe Ripti cui potuit acqrere ꝟm generalē cōsuetudinē in re fulcitā. ff. de magi. cōue. l. i. §. exigere. ⁊ in aut. vt sine ꝓhi. ma. §. pe. ⁊ not. insti. de inuti. stip. §. si qs alij. ⁊. ff. de vsuris. l. gaius. Qđ tn̄ puto verū si instrm̄ loqt ī tertia ꝑsona: vt qꝛ dicit. mibi notario stipulāti ⁊c. Nā illa sunt v̄ba notarij cui credēdū est. C. de fal. l. si qs decurio. ⁊ ꝓsumit interuenisse stipulatio. vt. l. sciēdū. de v̄b. obli. secus si loqret in ꝑma ꝑsona: vt qꝛ dicat. mibi notario stipulāti. nā ista sunt v̄ba ꝑtis cui non est ita credēdū nec ꝓsumit stipulatio nisi ꝓbet. iuxta no. ī. l. j. C. de vsuris. ⁊ ex his pꝫ rn̄sio ad oīa dubia q̄ possent formari. Laus deo.

a ¶ Trebel. Vide do. Alexā. de imo. in cōsi. lxj. in j. col. in. iiij. ꝑte.

¶ Casus sequentis cōsilij.

¶ Titius ꝓcura. seiū ꝯstituit ad manuleuādū aut mutuo recipiendū noīe ipsi⁹ cōstituētis: aut noīe ꝓprio ipsi⁹ ꝯstituti q̄scūq3 pecuniarū summas eidē ꝓcuratori cōstituto necessarias ⁊ ꝑ ipsis pecunijs manuleuā. ꝑ ipm̄ ꝓcuratorē noīe cōstituētis aut noīe ipsi⁹ ꝓcuratoris reddēdis ⁊ restituēdis dedit eidē ꝑtātem obligādi oīa bona ⁊c. ꝯstituētis. ¶ Nunc iste seius ꝓcura. noīe suo ⁊ ꝯstituētis ⁊ qdā semproni⁹ ambo simul ⁊ vterq3 ipsoꝝ in solidū mutuo receperūt quādā pecunie quātitatē: mō creditor

agit cõtra constitutionẽ de tota summa mutuata Seio ⁊ Sempronio: queritur an põt. ¶ Allegat creditor ꝙ sic per ea que satis apparent ex forma potestatis date. ¶ In cõtrariũ alleg. ꝓ parte constituentis. nã lꝫ Seius nomine ipsius cõstituentis potuit pecunias mutuo recipere ⁊ ipsum obligare: nõ tamen potuit eũ obligare ꝓ parte contingente Sẽproniũ qui condebitor eius est: Queritur nunc quid iuris.

¶ Consilium. ccccix.

1 ☞ Si quis constituat procuratorẽ ad accipiendũ pecuniaꝫ mutuo nõ põt obligari vltra receptionẽ pecunie.
2 An si procurator ⁊ alter insolidũ se recepisse pecuniã cõfiteantur dñs insolidũ possit conueniri: ⁊ concluditur posse si interuenit iuramentũ eius de rato habendo quicqd factũ sit per procuratorem: ⁊ si is beneficio diuisionis renuntiauit.

IN christi nomine amen.

1 ¶ † Cõsiderãda sunt ṽba instrumẽti. † Nã si põt ex ipsis aliquo modo cõstare ꝙ iste constitutus procurator totã pecuniã receperit a mutuãte tunc constituẽs tenetur insolidũ. vt. C. de institoria. l. si mutuaui. ⁊. ff. de nego. gest. l. si pupilli. §. i. ⁊ ibi plene not. que actio cõpetat. Nam ob. tunc ꝙ alius se obligauerit insolidũ vna cũ ꝓcuratore. Nã talis videt̃ esse magis fideiussor q̃ principalis correus: qꝛ ille dicit̃ principalis ad quẽ ꝑuenit tota vtilitas contractus etiã si se fideiussorẽ appellat. ff. ad velle. l. aliqñ. de lib. leg. l. si quis reũ. post pñ. in ver. sꝫ ⁊ hoc puto. Hinc est ꝙ si ꝯueniret̃ ille correꝰ posset petere ꝙ excuteret̃ prĩo ille ad quẽ peruenit pecunia sicut fideiussor. vt probatur. ff. cõmo. l. vnde queret̃. ⁊ in. l. actionis. §. si cõmunis. pro socio. ⁊ locati. l. cũ in plures. §. ij. not. per gl. in aut. de fideiusso. in glo. magna. per Cy. C. de test. l. dictantibus. per Bar. in. l. iij. de duobus reis. ⁊. l. si ex certo. §. si duobus. cõmo. facit qđ no. Guiliel. de cu. in. l. vnica. C. vt ne. inuitus.

¶ Si vero nõ potest hoc apparere tunc in dubio presumitur ꝙ ad quẽlibet peruenerit dimidia. arg. ff. de duo. reis. l. reos. §. cũ tabulis. de exer. l. si tñ plures. in princi. ⁊ ideo quantũ ad obligationẽ que re contrahit̃ quilibet eorũ tenent̃ pro parte. ar. C. si cer. pe. l. si non singuli. ⁊. l. cũ te in gallia. de nõ nume. pecu. l. cũ vltra. q̃tũ vero ad obligationẽ que cõtrahit̃ verbis quilibet est obligatus insolidũ: qꝛ quilibet promisit insolidũ: vt. d. l. si
2 non singuli. ⁊ hoc quãtũ ad ipsos promittentes: † q̃tũ vero ad illũ qui constituit alterũ ex eis ꝓcuratorẽ aduertendũ: qꝛ ipse non obligatur ex promissione procuratoris: qꝛ alter alterũ verbis obligare non põt: sed ex mutuo sibi facto bene obligatur: ⁊ sic obligatione illa que contrabitur re nõ illa que contrahit̃ ṽbis. Cũ ergo nõ presumatur ad ipm ꝓcuratorẽ peruenisse nisi medietas pecunie vt dixi. videret̃ dicendũ ꝙ ad medietatẽ solã teneretur: nã ipse constituit ꝓcuratorẽ ad recipiendũ nõ ad cõfitẽdũ vel promittẽdũ. vnde qꝛ nõ presumitur recepisse nisi medietatem vt dixi: ⁊ tamen fuit cõfessus se recepisse totũ ⁊ ꝓmisit: talis cõfessio ⁊ promissio non obligat constituẽtẽ. vt. ff. si qs in frau. pa. l. j. §. mutuã. ⁊ no. per Bar. ff. si cer. peta. l. j. in fi. facit. l. pe. C. de nõ nume. pecu. ⁊ hoc puto verũ nisi duobus ꝯcurrentibus. s. ꝙ isti promittentes renũtiauerint beneficio diuisionis. Itẽ ꝙ ille cõstituens in instrumẽto procuratorij iurauerit se ratũ ⁊ gratũ habiturũ ⁊ impleturũ ⁊ obseruaturuꝫ quicquid per ꝓcuratorẽ factũ fuerit: nã tunc videtur iurasse nõ solum de eo qđ recepit: sed de eo qđ promiserit: qꝛ ꝓmissio facti est. ff. de cur. fu. l. cõsilio. §. fi. C. de vsur. l. i. ⁊ qđ ibi not. ⁊ sic nõ solũ obligatur re sed verbis. s. iuramẽto in quo non fuit necessaria ꝑsentia partis: qꝛ prestatur etiã deo q̃ vbiqꝫ presens est. C. de iudi. properandũ. §. cũ autẽ bermodiciũ. Maxime autẽ me mouet: qꝛ iste non constituit istũ procuratorẽ ad vtilitatẽ ipsius constituentis: sed procuratoris: patet ex tenore instrumenti. vnde nõ ita restringitur iuramentũ sicut si ad vtilitatẽ suã cõstituisset: videlicet vt pro ipso constituente pecuniã reciperet: tunc enim ne constituens defraudet̃ in omibus promissionibus ⁊ iuramẽtis subintelligeretur conditio si vere pecuniam recipiet. C. de nõ nume. pecu. l. fi. Sed postq̃ hoc fecit ad vtilitatẽ procuratoris lꝫ revera nõ totã pecuniã receperit nõ defraudat̃ cõstituẽs: tꝫ enim magis locũ fideiussoris vel mãdatoris q̃ principalis. ff. ad velleia. l. q̃uis. §. si cũ essem. vnde non magis pertinet ad ipsum constituentẽ ꝙ pro tunc insoliduꝫ pecuniã promiserit q̃ si re vera totũ recepisset. ¶ His igitur duobus cõcurrentibus puto constituentem teneri insolidũ: altero vero deficiente tenetur pro parte. Nã si nõ renũtiasset beneficio diuisionis: tunc illa exceptio sicut competeret procuratori ita ⁊ cõstituenti. vt. C. de nõ nume. pecu. l. tam mandatori. idem si nõ iurasset vt dixi: qꝛ tunc nõ obligaretur nisi obligatione que re cõtrabit̃: illa vero nõ in plus cõtrahitur q̃ peruenerit. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. ⁊. ff. de pac. l. si tibi. Nõ autẽ ꝑsumit̃ in dubio ꝑuenisse nisi medietas: quia eandem pecuniã duo insolidum nõ possunt habere: ergo ad illã solã medietatẽ tenetur vt dictũ est. Laus deo.

¶ Consilium. ccccx.

1 ☞ Si instituatur aliquis ⁊ eo sine liberis decedente alij plures substituantur gradatim ⁊ etiã filij substitutoruꝫ sicut primꝰ substitutus excluderet sequentes: an etiã nepos ex eo similiter excludat aliorum liberos vel descendentes.
2 Substitutio facta per verba directa an obliquẽtur post pubertatem si nunq̃ iure directo potuerunt valere: ⁊ illa verba si decedat sine liberis apposita in institutione pupilli reddunt substitutionẽ fideicõmissariam.
3 Substituto moriẽte ante euentũ conditionis nõ excluditur eiꝰ nepos ex sua persona prouenienſ ad hereditatem.
4 Et an nominati in prima substitutione sub nomine liberorum ⁊ in secũda substitutione sub nomine heredis substitorũ primorum an admittantur si substitutorũ beredes non existant: ⁊ an appel. liberorũ veniãt immediati an etiã mediati: ⁊ an filij secundo loco substitutorũ excludãt nepotẽ primo loco substituti.
5 De intellectu. l. lucius. cum glo. de here. insti. an liberi videantur substituti tacite per illa verba si titius decedat sine liberis substituo gaium.
6 Et an conditio apposita in vna substitutione censeatur in alia repetita.

IN christi nomine amẽ.

¶ Uiso facto ⁊ dubijs mihi traditis ꝓ meliori declaratione tenebo hunc ordinẽ: qꝛ primo respondebo ad principale quesitũ: scđo ad dubia q̃ fieri pos
1 sunt ipsa congruis locis collocanda. ¶ † Quantũ ad primum cum queritur an nepos Saure habeat aliqđ ius in bonis q̃ fuerunt Geraldi ex testamẽto ipsius Geraldi ⁊ ꝑ mortẽ Joãnis filij ⁊ beredis sui sicqꝫ agere possit ꝯ heredes dicti Joãnis. Respondeo ꝙ ius hꝫ: qꝛ potest petere dicta bona ex hereditate sibi restitui detracta legitima et trebellianica ex ꝑsona Joãnis: ⁊ hoc ideo qꝛ dictus nepos fuit institutꝰ in dictis bonis si Joãnes decederet sine liberis ⁊ conditio substitutionis euenit: ergo ⁊c. C. de insti. ⁊ substi. l. pe. qđ aũt fuerit substitutus probat̃: ⁊ primo ꝙ expresse: ⁊ secũdo ꝙ tacite: ꝙ expresse substitutꝰ fuerit ꝓbatur ex illa clausula testamenti dũ dicit. ⁊ si contingeret ꝙ dicte substitutiones non venirent de gradu in gradũ ⁊c. Nã primo substituit Saurã Mascarosam ⁊ alios ꝑ ordinẽ: ⁊ postea ꝑ illam clausulã voluit ꝙ si dicti substituti nõ viuerẽt omes vel aliqui tpe quo conditio substitutionis eueniret ꝙ tunc venirent heredes masculi ꝑdictorũ substitutorũ: sed sic est ꝙ añ euẽtum cõditionis oẽs decesserũt ꝓut in facto ponitur supstitibus liberis ex quolibet: ergo substitutio ꝑdicta deuoluta fuit ad dictos liberos ⁊ inter eos vocat̃ iste nepos Mascarose: ⁊ cũ sit de liberis primi substituti dꝫ ꝑferri omibus liberis alioꝝ substitutoꝝ: sicut ipa Saura preferebatur omibꝰ alijs substitutis ꝓut j. declarabo. Cõcludo igitur ꝙ ꝑ dictã clausulã dictus nepos venit ex substitutione expressa. ¶ Secũdo dico ꝙ etiam tacite fuit substitutus quãdo testator substituit Mascarosam Saure sub conditione si Saura decederet sine liberis. Nã per hec verba tacite videt̃ voluisse ꝙ si Saura liberos haberet bona deuenirent ad dictos liberos ⁊ sic dicti liberi preferrẽtur Mascarose: vt dicit tex. expresse in. l. lucius. in fi. de here. insti. ⁊. C. de institu. ⁊ substi. l. generaliter. ex qua tacita volũtate videtur liberos Saure substituisse ipsi Saure: si enim tacite voluit ad eos deuenire vt dicta iura dicũt: ergo necessario sequit̃ ꝙ tacita fuerit substitutio fideicõmissaria que per tacitã volũtatẽ fit. vt. ff. de leg. ij. l. cũ ꝓponeretur. ⁊. l. peto. in prin. ⁊ ibi no. facit. l. vnũ ex familia. §. fi. eo. tit. de leg. iij. l. metũ. C. ad trebel. l. in epistola. ⁊ qđ ibi not. Cũ igit̃ Saura decesserit anteq̃ Joãnes remãsit hereditas penes Joãnẽ cũ onere substitutionis facte Saure de liberis ipius Saure: vt. ff. de vsufru. leg. l. si ab eo. ⁊. C. de cadu. tol. §. ꝓ scđo. ⁊ qđ plene no. ff. de leg. ij. l. codicillis. in pn. ¶ Nunc restat respondere ad aliqua dubia ex qbus ꝑdicta clarius apparebunt. Et primo ex ꝑsona Joãnis: secũdo ex persona Saure: tertio ex ꝑsona nepotis. ¶ Quãtũ ad primũ oppo
2 nitur substitutio facta de Saura ⁊ eius liberis: † ⁊ etiã omnes alie substitutiones fuerũt facte ꝑ verba directa: ergo nõ debẽt obliquari etiã post tempora pubertatis: vt. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. verbis ciuilibus. ⁊. l. in pupillari. Sed respondetur pluribus modis. primo qꝛ illud esset veꝝ ꝫm opinionẽ glosaꝝ qñ semel potuerũt valere iure directo: al's ṽba directa q̃ nunq̃ iure directo potuerũt valere obliquant̃. vt. l. ex facto. ⁊. l. sceuola. ff. ad trebel. de leg. j. filiussa. §. cũ qs heredẽ. Hic aũt nõ ꝓponitur ꝙ Joãnes fuerit pupillus tpe testamẽti: ⁊ sic nõ potuerũt valere iure directo. Preterea posito ꝙ tũc fuerit pupillꝰ: tñ idẽ est: qꝛ testator in alia pte testamẽti dicit ꝙ volebat ita substitutiões valere iure

lere iure directo in pupillari etate z post iure fideicōmissi: quo casu non est dubiū ſm oēs ꝙ post pupillarem etatē obliquātur: q2 tot videt̄ fecisse substitutiones quot institutiōes. z hoc tenet glo. C. de impu. z alijs substi. l. precibus. in fine magne glo. quā omnes tent. Preterea hic fuerunt apposita verba illa. si decederet sine liberis. quo casu non est dubium ſm gl. z omnes ꝙ post pupillarem etatem valet iure fideicōmissi: licet dubitetur an in pupillari etate valet iure directo: vt no. in. d. glo. z probatur i. c. si pater. de testa. lib. vj. Nam propter illa verba videtur se retulisse ad tempus pubertatis quo liberos habere potest: vt. ff. qui pe. tu. l. perdendum. §. fin. z ibi no. illo vero tempore nō potuit fieri nisi fideicōmissaria post aditam hereditatez. Preterea posito ꝙ omnia ista cessarent tamen ſm bonaz opi. quā tenet Jo. an. in. d. c. si pater. licet verba directa valuerunt semel iure directo tamen postea obliquantur: quia ſm varietatez temporis de

2 bet variari verborum interpretatio[a]. arg. ff. de condi. z demō. l. pater seuerinam. §. cond. verba. ff. de hered. institu. l. si seruus.

3 §. qui fideicommis. z hoc de primo. ¶ † Quantum ad scdm scilicet ex persona Saure opponitur. nam saura erat substituta cū conditione. si Joannes decederet sine liberis. z ante conditiōis euentū decessit: ergo nō potuit aliqđ ius trāsmittere ad liberos eius: vt. l. vinea. §. finaūt ius cōditione. C. de cadu. tol. ff. de vul. z pu. l. sed si plures. in prin. qñ dies lega. ce. l. cū illud. post prin. z qđ no. de le. j. l. cū filio. p glo. Sed rūdeo ꝙ dictus nepos nō venit ex psona Saure sed ex psona sua z ex sua substitutione tacita

4 z expressa ſm ea q. s. dixi. z sic oppositio nō facit ad propositū. z hoc de scdo. ¶ † Quātū ad tertiū sc3 ex psona nepotis opponit̄ magis fortiter. z primo in quantum dixi ipsum venire ex substitutione expssa vigore illius clausule. z si cōtingeret zc. vr̄ hoc nō posse pcedere: nam ibi si substituti pcederēt nō substituit liberos eorū sed heredes masculos: sed vt dicitur iste nepos nō est heres Saure: nec esse pōt quia iam sunt lapsi. xxx. anni ꝙ nō adiuit: z sic ē exclusus: vt no. C. de iure deli. l. l3. ergo nō admittitur. iuxta ea q̄ notā. p bar. in. l. vt iureiurā. §. si liberi. de ope. liber. s3 rūdeo ꝙ hic nō reqrit̄ ꝙ sit heres sed sufficit ꝙ sit de liberis. hoc pt3. nā in pncipio cū substituit mascarosam Saure: liberi Saure fuerūt appositi in cōdiditione: z p hoc tacite substituti ſm ea q. s. dixi. Sed cōstat ꝙ qñ liberi apponūtur in cōditione sine expressione nominis hereditarij nō requiritur ꝙ sint heredes nec esse possint: vt. ff. de le. j. l. filius. §. cū bis. z ibi not. per doc. quicquid ibi dicat glo. z per Pe. z Cy. de cōd. inde. l. j. Si cut ergo testator intellexit cum eos primo tacite substituit z primo nominauit: eodem modo videtur intellexisse cū eos secūdo nominauit z expresse substituit: quia verba sequentia per precedentia declarant̄ z ſm illa intelliguntur: vt. C. fami. berc. l. quotiens. de impu. z alijs substitu. l. j. de here. institu. que non nulli. §. lucio. cum simi. nec cōstat ꝙ posuit verbū heredes. nam illud verbū intelligit̄ multotiens de solis liberis: vt no. l. ex facto. §. si. ad treb. qui licet nō sint semp heredes actu: sunt tñ habitu: vt p3. ff. de liber. z posthu. l. gallus. §. nunc ex lege. ibi dum dicit. si quis ex suis heredibus zc. Naz ibi appellat liberos heredes in vita patris: cū tamen nō sint actu z habitu. hoc etiam videmus in nepote z pronepote. nā preterito filio dicunt̄ sui heredes habitu: vt in. l. suis quoq3. in prin. de here. insti. nō tñ actu: q2 preteritio non reddit testm̄ nullū. eo. ti. sed si in cōditione. §. nepotes. etiā p3 ex verbis testōris dū dicit heredes masculos ex ipsoꝝ legitimo matrimonio pcreatos. ex quo p3 ꝙ sentit de liberis potius ꝙ̄ de heredibus. p hoc etiā bñ facit qđ no. Bar. in. d. l. gallus. §. nūc ex lege. vbi dicit ꝙ si quis substituat titiū z eius liberos z heredes sufficit ꝙ sint liberi tm̄ vel hered es tantū.

¶ Scdo ad idē opponit̄: nā siue intelligamus de liberis tm̄ vel heredibus debet intelligi de immediatis: vt. l. q liberū. §. hec verba. de vul. z pup. sed iste nepos nō est imediatus: ergo zc. S3 respondeo ꝙ immo si cōsideremus verbum liberos intelligitur de mediatis z imediatis: sc3 nepotibus z pnepotibus: vt in. l. liberorū. de ver. signi. Itē si cōsideremus verbum heredes regulariter etiā sic intelligit̄ nisi in ceteris casibus specialibus: vt in. l. sciēdū. eo. ti. Sed casus noster nō est de illis. pterea. §. hec vba. loqtur qñ illud verbū prolatum a testatore pōt referri ad primos heredes q veniunt ex iudicio testatoris. vnde non intelligit̄ de heredibus secūdis q veniunt pter iudiciū eius: s3 in casu nostro cum substituit heredes Saure vbum illud nō pōt referri nisi ad illos q veniunt pter iudicium testatoris: ergo intelligat̄ de oibus heredib9: q2 nō est ratio quare magis intelligat̄ de primis z imediatis ꝙ̄ de secūdis z mediatis: q2 oēs veniūt pter iudiciū ei. ar. ad hoc. C. de li. pte. l. j. i fi. z. ff. q. be. ex test. l. iij. nec ē nouū qđ vba itelligant̄ de heredib9 mediatis: vt. C. de here. insti. l. fi.

¶ Tertio opponitur: nam per illam clausulam. z si contingeret zc. testator substituit heredes masculos substitutorum indefinite. si ergo intelligatur de liberis tantū vt dictuz est cū ex alijs substitutis supersint liberi debent omnes simul venire: z nō solum nepos Saure immo plus ſm quosdam cum ex aliquibus substitutis supersint filij ipsi soli deberent venire qui proprie et imme. sunt ex legitimo matrimonio ipsoꝝ procreati: nō nepos qui non est natus ex matrimonio Saure: sed ex matrimonio filij Saure. sed respondeo ꝙ imo natus est ex matrimonio Saure z qđ prefertur alijs. primum patet: quia si non fuisset matrimonium Saure de quo natus fuit filius non fuisset matrimonium filij de quo natus est nepos: quia nō potest nasci nepos nisi primo nascatur filius: licet ergo verum sit dicere nepotē istuz natum ex matrimonio filij: non tamen negari potest ꝙ non ex matrimonio Saure: qnimo etiam ex matrimonio ade z eue dicimur omnes nati. Nō enim aliquis resistit qñ plura matrimonia ordine successiuo cōcurrūt i natiuitate vnius. z ideo omnes descēdētes dicunt̄ eadē psona z eadē caro cū ascēdētibus: qđ nō esset nisi dicerent̄ ex eis nati: vt. C. de impu. z alijs substitu. l. fi. si ergo dicunt̄ ex eis nati: ergo ex eorū matrimonio qđ ē cā natiuitatis. Preterea de hoc text. in. l. si lucius. C. de here. insti. vbi testator substituit cum illis verbis si decederet sine liberis ex se natis: z tamen in fine legis dicit̄ generaliter ꝙ oēs liberi excludunt substitutū z sic nepotes. qđ etiam firmat Barto. in. l. liberoꝝ. i vlt. col. de vb. sig. sic ergo dictus nepos pfert̄ alijs substitutis si viuerent: vt est casus in. d. l. lucius. fortius pfert̄ filijs eorū quos min9 testator dilexit ꝙ̄ substitutos. ar. ff. de cōdi. z demō. l. publius. §. titia. z qđ no. per Bar. in. l. gallus. §. j. de lib. z posthu. dicta ergo verba. heredes masculos. etiam debent intelligi ordine successiuo: vt eo ordine quo fuerūt substituti parētes eorum: eodē ordine videantur ipsi substituti ne fiat cōtra intentionem testatoris. facit. l. peto. §. fi. de lega. ij. z. l. cū pater. §. fi. naz talia sunt subiecta qualia predicata demonstrant: vt. l. fi. §. cui dulcia. de vino z tri. lega. z. l. quotiens. C. fami. ber.

5 ¶ † Quarto opponitur in eo qđ dixi ꝙ iste nepos venit ex tacita substitutione: q2 p illa vba si Saura decesserit sine liberis videt̄ substitutus ipsi Saure. 3 hoc videt̄ glo. ordi. in. d. l. lucius. de here. insti. p quā cōiter dicūt doctores ꝙ per illa verba nihil videt̄ relictū liberis: q2 positi in cōditione nō videntur positi in dispōne: vt. ff. de here. isti. l. ex facto. si qs ob. cau. te. l. si sub cōditione. facit ad treb. l. facta. §. rescripto. Sed rñ. ꝙ istud dictū nō puto verū nec illa gl. hoc vult dicere si bñ inspiciant: z licet al's hoc crediderim tñ occurrentia casus me facit magis speculari. ecce probatur manifeste tex. illius. l. lucius. in fi. dicit expsse ꝙ p illa vba videt̄ pater liberos ptulisse substituto: ergo tacite voluit ad liberos bona deuenire. hoc etiam probatur in. l. generaliter. de insti. z substi. z. l. cū acutissimi. de fideicōmis. Sed nō ē dubiū ꝙ ex tacita volūtate resultat substitutio fideicōmissaria. vt. l. cū proponeretur. z. l. peto. in prin. de lega. ij. z ibi not. z. l. titia seia. §. seia. vbi hoc probatur aperte. nā ibi dicit̄ ꝙ quādo testator substituit vltimo moriēti videt̄ ipm vltimū morientē tacite substituisse premoriētibus. z ita est: q2 qñ illo mō substituit tacite voluisse videt̄ qđ portiones premorientiū deueniāt ad vltimū moriētē: vt. C. de impu. z alijs substi. l. pe. ibi dum dicit̄. cogitasse eū zc. Ex qua tacita voluntate resultat tacita substitutio fideicōmissaria. Sicin proposito postꝙ̄. l. dicit ꝙ videt̄ liberos pretulisse: z sic voluit ad eos deuenire: nō video cur debeamus dicere ꝙ liberi non videantur tacite substituti. Preterea sequeretur absurdum z contra mentem testatoris: nam si non viderentur substituti posset ille cuius sunt liberi dicta bona alienare z nihil relinquere liberis: z tamen decedendo cum eisdez liberis excludere substitutus: z sic nec liberi haberent nec substitutus qđ esset contra mentem testatoris qui voluit substitutum excludere vt liberi haberent. Ne igitur frustretur eius intentio dicendu3 est liberos tanꝙ̄ substitutos admitti. pro hoc facit: quia quādo vnus pter aliū excludit̄ vel priuatur illius d3 esse commodū in cuius fauorē excluderetur vel priuaret̄. ff. de his quib9 vt indig. l. post legatum. §. admittetur. z qđ habetur in. l. ij. §. duo fratres. de colla. bo. z qđ no. de fo. cōpe. si diligenti. in glos. super verbo perdant. facit. l. fi. ff. de litigiosis. Cu3 ergo testator substitutum voluerit excludere pter liberos: ergo bona debent ad liberos deuenire. Sed hoc esse non potest nisi videantur esse tacite substituti: nam al's vt dixi pater posset z substitutos z liberos priuare z mentem testatoris frustrari. Nec ob. gl. in. l. lucius. non enim dicit ꝙ non videantur tacite substituti. sed dicit ꝙ videtur eos ptulisse ab intestato. i. dicere ꝙ si pater ab intestato decesserit liberi succederent sibi ab intestato in cuius hereditate reperient hereditatem in qua facta est substitutio. nec hoc negari potest. Nam si alius ex testō succederet patri reciperet in hereditate sua dictam hereditatem in qua filij sunt instituti z tenentur dictis liberis restituere: vt. l. precibus. in fin. de impu. et alijs substitu. Idem ergo si dicti liberi ab intestato succedunt: quia dictam hereditatem reperient in hereditate patris a prin

a ¶ Interpretatio. Adde. d. mari. sozi. in. csi. vj. incipi. pdicta cōsultatio. v. ad cuius clariorē. circa pn. in. j. parte. ꝙ interpretatio fieri d3 s3 tēpus qđ dispositio applicat̄ ad actū: z z ideo in actib9 sit interpretatio ſm tps mortis testatoris: quo tpe dispō sua vltimā suam consequit̄ voluntatem.

cipio. Sed post aditionē venit sibi causa succedendi: q͂ vbi primo inceperunt hereditatem habere ab intestato, ex post tanq̄ si sibiipsi restituerent incipiunt habere ex testō primi testatoris. vt. ff. ad. l. fal. l. fundo. facit. l. si seruus. §. qui fideicōmissariam. de here. instituen. ⁊ iste est verus intellectus illius glo. sicut euāgelium. Cōmunis autem intellectus posset procedere si poneremus si quis instituisset extraneū ⁊ substituisset sibi si decederet sine liberis: quia tunc posset dici ꝙ nō videret̄ apposuisse illam cōditionem in fauorem filiorꝫ quos nec diligit nec diligere posset cum forte adhuc dati nō sunt: secus in suis quos in infinitū diligere tenetur. Nec ob. ꝙ illa que ponuntur in conditione nō ponuntur in dispositione: nā nō hoc semper procedit: vt pꝫ i. l. fideicōmissaria. §. cuꝫ esset. de leg. iij. ⁊ qđ no. ad. l. fal. in ratio. §. tam ⁊ si. coniuncta. l. attestatione. de cōdi. ⁊ demon.

a ¶ Operatur. Et quid operet̄. vide. d. alexā. de 6 imo. i ꝯ. ix. i. vj. col. i. j. pte. ⁊ qđ i testō nullo. vide ꝑ eū i ꝯs. xxvj. in v. col. in. ij. pte. ⁊ de ei⁹ effectu vide late per eum in consil. xxxj. in iij. parte. ꝑ totū. ⁊ vide bal. in ꝯs. cccxix. in. v. pte. ⁊ i ꝯs. ccclxxxvij. eadem parte.

¶ † Ultimo circa casum nostrum dubitat̄ in illa cōditione apposita in substitutiōe facta Saure si decederet sine liberis intelligatur repetita in omnibus substitutionibus subsequentibus. Certe ista questio tūc esset necessaria si poneremus ꝙ Mascarosa vel aliquis de aliis substitutis decesissent sine liberis: tunc enim possent dicere illi q̄ sibi substituti sunt ꝙ cōditio substitutionis eorū euenerit: ⁊ sic ꝙ bona deberēt ad eos deuenire: exclu so nepote Saure. Sed presupposito ꝙ omnes decesserint cuꝫ liberis non est multum necesse super hoc insistere. verūtamen satisfaciendo querēti videret̄ primo dicendū ꝙ nō censeatur repetita per. l. sub conditione. ff. de heredi. insti. In ꝯtrariū videt̄. l. j. §. ꝑ secūdo. de cad. tol. breuiter distinguendi sunt tres casus. Nam aut querimus an cōditio apposita in institutione videat̄ repetita in substitutione vulgari. ⁊ tunc loquunt̄ dicta iura ⁊ nihil ad propositū. Aut querit̄ an cōditio posita in institutiōe videatur repetita in substitutione fideicōmissaria vel legataria: ⁊ tunc loquitur. l. aliquādo. ⁊. l. auia. eo. titu. ⁊ de hoc similiter nihil ad propositū. Aliquādo queritur an ꝯditio adiecta i vna substitutione fideicōmissaria: videatur repetita in alia fideicōmissaria: ⁊ tūc glo. no. videt̄ dicere ꝙ sic in. l. cōditiones que extrinsecus. ff. de cōdi. ⁊ demō. pro qua facit. l. cū sine. §. cuꝫ ab eo. qñ dies le. ce. Sed illa glo. debet sic intelligi quātum ad hoc vt secūdus substitutus possit petere a primo: tūc em̄ hoc pōt qñ cōditio prime substitutionis euenit ⁊ ad primum substitutū deuenit hereditas: al's autē si alterū deficit nō pōt secūdus substitutus petere a pmo substituto: sed a primo grauato vel ipso iure si cōditio pme substōnis nō euenit vel euenit: sed prim⁹ substitut⁹ nō acceptauit aut cessa sibi actione ꝑ primū substitutū euenit et acceptauit: vt. l. imperator. in prin. de leg. ij. ⁊. l. fideicōmissum. de leg. i. ⁊ vtrobiq̄ cōditio in prima substitutione adiecta nunq̄ intelligit̄ sic repetita in scda: vt reddat eā cōditionalē. q̄nimo deficiente conditione prime substitutionis remanet hereditas penes grauatū cū onere secūde substōnis: vt. l. j. §. finaūt sub cōditione. de cadu. tol. ⁊. l. si ab eo. ff. de vsufru. leg. facit qđ no. i. l. quādiu. de acqui. here. in fine. per Barto. qđ nō esset si redderet eā cōditionalē: imo deficiente cōditione prime substitutiōis deficeret etiā scda substitutio. Et hec vera sunt nisi ex ꝓsumpta voluntate testatoris aliter appareat q̄ preualet oibus. l. in cōditionibus. de ꝯdi. ⁊ demō. put est in casu nostro. nam illa cōditio si Saura decederet sine liberis: dico ꝙ videt̄ in oibus sequentib⁹ repetita in tantū ꝙ ea decedente cum liberis oēs expirent: quia fuit apposita in fauorē liberorū Saure quos testator voluit oibus substitutis aliis preferre: ⁊ si ꝯtrarium diceret̄ fieret cōtra volūtatem eius: quia si Mascarosa decessisset sine liberis posset dicere ille qui sibi erat substitutus ꝙ cum conditio sue substitutionis euenisset bona pertinerent ad eum: ⁊ sic excluderet liberos Saure quos testator voluit alios excludere. Ne igitur hoc incōueniens contingat dico talem conditionem in omnibus sequentibus substitutionibus repetitam: ex quo seq̄tur ꝙ postq̄ Saura decesserit cum liberis omnes sequentes substitutiones expirarunt. Ex his patet responsum ad principale q̄situm: videlicet ꝙ nepos Saure debet habere vigore substitutionis sue medietatem dictorum bonorum. Responsum est etiam ad omnia dubia mota per Venerabilem virum qui casuꝫ formauit ⁊ in q̄pluribus subtiliter motus est. Laus deo.

b ¶ De necessitate. Vide bal. i cōsil. ccviij. in. v. parte.

c ¶ Certiorata. Et sic sibi nō ꝑiudicat̄. Ad qđ adde. d. bar. soz. in cōsi. cclxiij. in cip. capio. v̄. primo ꝙ imo. circa fi. in. ij. parte.

¶ Consilium. ccccxj.

1 ¶ De effectu clausule codicillaris an inducat fideicōmissuꝫ conditionale vel purum: ⁊ an operatur qñ testm̄ est nullum tam ꝑpter solutionem q̄ propter institutionem omissam de matre ⁊ similibus.

2 Quomodo cognoscatur ꝙ quis dolo induxerit ad renuntiādū: ⁊ an notarius qui nō certiorauit mulierem renuntiantem dicatur dolosus vt renuntiatio retractetur.

3 Dolus est duplex.

Dolus administratoris legitimi qñ noceat.

4 Quomodo puniatur is qui dolose induxit ad renūtiādū: ⁊ qñ competat actio criminis stellionatus.

5 Transigens qui retinet res certa hereditaria an obligetur ad onus.

In christi nomine amen.

¶ Viso facto ⁊ dubiis mihi traditis quo ad primuꝫ quo q̄rit̄ qđ ius habebat Dalfina in bonis Elidis filie sue añ approbationeꝫ testi. Rñdeo ꝙ habebat ius in tertia parte oīum bonorꝫ ꝑ sua legitima si Elidis filios nō habebat:

1 vt in aut̄. nouissima. C. de inoffi. test. ⁊ ibi no. † residuū vero tenebat̄ restituere marito Elidis instituto in testō vigore clausule codicillaris in testō apposite: que nō solū operat̄ in legatis: sed etiā in instōne. ff. de testa. l. ex ea pte. ⁊ ibi not. de iniusto testa. l.

a posthumus. §. si paganus. q̄ ita opat̄ª cū testm̄ est nullū rōne pteritionis vel exheredatiōis sicut cū est nullū rōne solēnitatis ꝑm cōem opi. de quo plene no. in aut̄. ex cā. de libe. pte. ⁊ in. l. j. ff. de iure codi. ꝑ Bar. Cōstat aūt hoc testm̄ fuisse nullū: q͂ nō fuit relictū matri iure instōnis: ⁊ sic pterita fuit sine cā: q̄ pterito reddit testm̄ nullū siue ptereat̄ ascēdēs siue descēdēs: q͂ cause inser-

b tio est hodie de necessitate^b: vt in aut̄. vt cū de ap. cogno. §. aliud quoq̄ capitulum. ⁊ ista est cōmunis opi. doc. in aut̄. ex causa. ⁊ l. filio pterito. de iniusto test. ꝑ Bar. ⁊ sic matri delata est hereditas ab intestato ⁊ tenebat̄ eā restituere marito detracta legitima vt dictū est. trebellianicā vō detrahere nō poterat: q͂ grauamē erat purū: cū ab ipso initio testm̄ esset nullū: ⁊ sic illa verba, si nō valet iure testi ⁊c. nō fecit fideicōmissum cōditionale: vt. l. cū ad p̄sens. si cer. pe. qñ aūt fideicōmissuꝫ ē purū nō detrahitur nisi vna quarta ꝑm cōem opi. no. in. l. pap. §. meminisse. de inoff. test. ⁊ in. c. raynutius ⁊ raynaldus. de testa.

2 ¶ † Quantum ad scdm quo queritur an ex dictis testium ꝓbetur dolus militis: ⁊ an testamentū Elidis ⁊ donatio dotis ⁊ approbatio testamenti videantur dolo facte sic ꝙ subiaceant nullitati. Respondeo quo ad testm̄ nihil apparet ex dictis testium per qđ dicta Elidis fuerit inducta dolo militis vel eius filii ad ipsum instituendū: im mo cōtrariuꝫ apparet cum vnus dicat qđ neuter eorū erat presens in testō. Sed certe etiā si presentes fuissent licitum eis fuisset blandis verbis inducere dictam mulierē ad institutionem mariti: nec ex hoc testamētum esset vitiosum. vt. C. si qs aliquē testa. probi. l. si. vbi est casus. Item nec quo ad donationē dotis aliquid deponūt ex quo reddatur nulla. Sed quantum ad approbationem testamenti nihil etiā deponūt ex quo dolus militis nō probet̄ nisi in vno: videlicet quia notarius

c dicit ꝙ dicta mulier nō fuit certiorata^c de iure suo ⁊ de virtute illorum verborum legitime ⁊ trebellia. ⁊ supplemento: nam illa fieri poterunt sine dolo: ergo dolum non probant. C. vnde cogna. l. non hoc. ff. ne quis eum qui in ius voca. l. penul. §. docere. Sed non informare eam de eo ad quod renuntiandum inducebatur non potuit fieri sine dolo notarii ⁊ militis. qđ sic ꝓbat̄. Nam licitum est mulieri ignorare iura. vt. l. j. in fin. ff. de eden. ⁊ ista ignorantia semper presumitur in ea. ff. de proba. l. cum de in debito. de adul. l. si adulterium cum incestu. ignorās autem nihil potest remittere: quia non habet consensum. l. si per errorem. de iur. om. iud. de iudi. l. ij. de acqui. here. l. clodius. ⁊ quod ibi plene per Bart. Et ideo debet certiorari. vt no. in. l. antique. C. ad velle. per Cy. ⁊. l. sciēdum. de verbo. oblig. per Bar. facit de peti. here. l. legitimam. de inoffic. testa. l. mater. ⁊. l. nihil. §. si cum filiis. ⁊ ita determinauit Dy. in consilio suo qđ incipit. quidam nomine Loffredus. hoc ipso vero qđ notarius scripsit renuntiationem ⁊ approbationē: ⁊ posuit verba que nec ipse nec mulier intelligebat: ⁊ sic eam non certiorauit: dolo versatus est: ⁊ fecit id qđ facere non debebat: vt not. in. l. dolum. C. de dolo. debent enim notarii scire iura que loquuntur de eo de quo cōficiunt instrumentum: al's sunt in lata culpa: que in hoc casu equiparat̄ dolo. C. de testa. l. iubemus. in fi. ⁊ no. in. l. generaliter. de tabula. ⁊. l. fi. de eunuchis. ⁊ in autent̄. vt fac. no. consti. §. i. Quō em̄ potest notarius cū veritate scribere ꝙ renūtiauit legitime ⁊ supplemento si ipse ignorat quid hoc sit dicere. Nam quis non debet esse facilis de temeraria assertione nec faciliter asserere que ignorat. ff. de acti. emp. l. iulianus. post princi. in versi. quid autem si ignorauerit. Ex quibus patet notarium fuisse in dolo seu lata culpa que dolo equiparatur. De dolo etiam militis cōstat ꝙ prout apparet ex dictis aliquorū testium dictus miles informauerat secum iurisperitis de valore testamenti ⁊ de iure dicte Dalfine: ⁊ tñ eū fecit renūtiare nō certiorando eam nec certiorari fecit: propter qđ dolum commisit tacendo veritatē vt eius extorqueret renuntiationem: vt probatur. ff. de ꝯhen. emptio. l. ea que commendandi. in fi. de actio. emp. l. j. §. j. ⁊. l. seruus. §. si. de euicti. l. qui libertatis. §. pe. Nam tacere veritatē est contra bonam fidem: vt. d. l. j. §. j. de acti. empti. Sed nihil est tam cōtrariuꝫ bone fidei sicut dolus. C. de rescin. ven. l. dolo. quicquid igitur cōtra

igitur contra bonam fidem fit dolo factū videt. Item dolus nō solum in faciendo cōmittitur: sed etiam in tacendo fraudez. C. si contra ius vel vtili. pub. l. pscriptis. de resti. super litteris. de epi. et cle. l. presbyteri. Hinc est q nō solum testis qui dicit falsitatem sed q celat veritatē punit de falso: vt. ff. de fal. l. j. et ibi no. Itē posito q dictus miles non se informasset: et sic nec ipse sciret ius mulieris: tn̄ negari nō pōt dolum fuisse in re ipa. ff. de verb.
3 obli. si quis cū aliter. †qz dolus ē duplex[a]. s. re ipsa tantū: et re et
a consilio. facit. l. instituta. in fi. cū. l. seq. ff. de inoffi. et vtroqz casu dicendum vel remissionem esse nullā ipso iure: vel retractandū ope replicationis qd verius est. C. de trans. l. sub ptextu istrumēti. et de in integ. resti. l. de tutela. et vtrobiqz no. p glo. et d. l. si qs cū aliter. de cōdi. inde. l. in summa. Et si dicat q dolus militis non debeat nocere filio: vt no. in. l. eleganter. in prin. ff. de dolo. Respōdeo q illud est verum in dolo alterius penitus extranei: sed dolus administratoris legitimi vt tutoris et curatoris bene nocet qn̄ quis ex eo sentit lucrum. ff. de dolo. l. sz ex dolo. de pec. l. in summa. §. emptor. de acti. emp. l. iul. §. idez iul. Sed pater est legitimus administrator filij. l. j. C. de bonis mater. et tractat filius de lucro: quia si valeret remissio fieret locupletior ex dolo patris: ergo potest ex illo conueniri: non autē de dolo: sed alia. vt. j. patet. Concludo igitur q dictus miles non habet bonā causam nisi constet mulierem certioratam. Ideo consulo q non psequatur sed querat concordiam si potest.
4 †Sed nunc qritur an ex dicto dolo possit miles criminaliter puniri p curiam regis. Rn̄deo q nō: quia non cadit in speciale nomen delicti. Sed si qd crimē esset diceret crimen stellionatus pro quo imponitur pena extraordinaria quotiens ex eo daret
b actio de dolo[b] ciuiliter: vt. ff. de crimi. stel. l. iij. §. j. et ibi no. Sed hic non cōpetit actio de dolo cōtra militem vel eius filium: qz illa nō dat nisi cū aliter succurri nō pōt: vt. l. j. §. ait ptor. ff. de dolo. Sed hic alia via succurrit: qz vel ē remissio nulla vel ope replicationis ānullanda vt dixi. ergo nō cōpetit actio de dolo: vt. l. eleganter. in prin. et. l. cū a te. de dolo. facit. l. actione. C. de trās. ergo nō cōpetit etiaz accusatio ex crimine stellionatus: vt dictum est.
5 †Quātum ad vltimū quo querit an substitutus cū quo miles transegit teneat ad onera hereditaria. Respōdeo si ex trāsactione deuenit ad eū certa res hereditaria non tenetur ad aliqua onera. Si vero certa quota hereditatis puta tertia vl quarta: tunc pro illa tm̄ portione tenet ad onera et non vltra: vt. ff. de transa. l. controuersia. et ibi plene. not. Laus deo.

Casus sequentis consilij.

Hactenus fuit inhabita certa compositio seu transactio iter episcopum nem. dominum loci de ameglano ex parte vna. Et consules dicti loci de ameglano ex altera que fuit p ambas partes emologata et iuramento firmata.

Et inter cetera episcopus petit vigore dicte compositionis q bladum suum qd habet in dicto loco portetur apud nem. p dictos homines et vniuersitatem.

Item petit etiā nō virtute dicte compositionis: sed quia asserit se et suos predecessores esse et fuisse in possessione q quilibet habitator habens animal teneatur facere cum aratro suo vnuz iornale siue dietā tpe seminum epo predicto: licet non constet de hoc per instrumētū: sed dicit se esse et suos predecessores fuisse in possessione premissorum a tanto tempore citra: qd de contrario memoria hominum non extat.

Et ex his pmissis petit dictā vniuersitat. cdēnari ad pmissa.

Cōsules vo noie dicte vniuersitatis dicūt se ad pmissa nō teneri. Et pro eo qz in ea cōpositiōe sunt plura capitula q dictus eps seruare recusauit et recusat. Et merito qz eps fidē fregit ipsi eā infringere possunt: et assignant tales rationes.

In dicta cōpositione est vnum capitulū q anno quolibet dictus epus dare et soluere teneretur aliquibus singularibus dicti loci. xvij. sestaria boni vini ad radium tine qd vocatur vinū tabernas: qd vinū dictus eps soluere recusauit a. x. annis citra vel circa: et ideo qz non soluit nec ipsi predictum bladum portare tenentur. Et sic transactio est interrupta seu cassa.

Itē in dicta cōpositiōe est aliud capitulū q de predijs faciētibus quartū et qntū fructuū dict⁹ eps. s. ecclesia de dictis pdijs leuet pro decima duas vel duos garbayronos. dn̄s predij pōt et debet pro suo labore leuare vnā gardā vel vnum garbayronū q labor debet equipollere medietati decime: tn̄ eps totum recipit aut saltim non patitur dn̄m predij leuare pro suo labore nisi vicesimam partem. Et ideo quia non seruat transactionē nec vniuersitas seruare tenetur.

Itē est aliud capl'm i dicta trāsactiōe q duo seruiētes debēt esse i curia dicti loci q vel vnus eor solū et dn̄taxat pnt bāneiare in toto territorio: idest dāna inferētes pignorare: excepto Monuerio Boaterio et Boscaderio epi q pnt in pratis et nemoribus epi banneiare absqz eo q nullus alter hoc facere possit. Tn̄ eps facit banneiare per suos baiulos et alias suas gentes et officiarios. Et ideo qz venit cō dictam compositionem: ideo hoies loci eam seruare amplius non tenentur.

Itē est aliud capitulū in dicta trāsactiōe q de patuis cōibus dicte vniuersitatis neutra partium aliquid possit vendere seu sibi aliquid de eis appropriare. Tn̄ eps sine consensu cōsulū vēdidit herbas dictorum patuorum et sibi appropriauit dictam transactionem infringendo: et ideo dicti consules etiam seruare non tenētur: quia frangenti fidem etc.

Eps dicit q nō obstantibus pdictis cōsules et hoies tenētur portare blada et facere iornalia aratorū. Et allegat rōnes cōtētas in quodā folio sic incipienti. primo q transegerūt etc. i quo folio sunt eius rationes pro maiori parte cōtente.

Consules vero replicant et dicunt se non teneri ad obseruantiam dicte trāsactionis: quia pro parte epi est infricta non seruādo contenta in ea: igitur nec ipsi.

Itē qz eps dicit q non infregit transactionē in ea parte qua fit mentio de. xvij. sestarijs vini: qz illud vinū debet singularib⁹ dicti loci et non vniuersitati. Item etiā debet ex quadā causa: vz ne dimittant possessiones et predia que tenētur ab episcopo ad quartum vel quintum fructuum: et qz dicti singulares non laborant dictas res per consequens nō tenetur ad solutionē: et ideo in nullo infregit transactionem.

Rn̄det p cōsules et dicunt q dictū capitulū fuit inhabitū inter dictas partes et p mediū vniuersitatis ex cui⁹ pacto fuit ius quesitum singularibus: et etiam vniuersitati: et ideo interest vniuersitatis vt singularium vt exoluatur. Scdo qz maior pars singularium tenentium dicta predia iura sibi competentia in vino predicto remisit consulibus predictis: et sic ex iure etiaz quesito competit ius vniuersitati petendi vina predicta: et quia idē eps soluere recusauit et recusat: ideo ipsi ad obseruantiā dicte trāsactionis non tenentur.

Et ideo his oibus attentis videatis instrumētum compositionis et aliquas cedulas quas portat et allegetis si placet vtrū teneantur ad seruandum transactionem attento q ex parte ipsorum non fuit infricta prius: sed ex parte episcopi.

Item casu quo ad seruandum dictam transactionem tenerētur vtrum possint petere vinum predictum vna cuz arreragijs debitis pro tempore preterito: vel vtrum actio competat singularibus et non vniuersitati.

Itez quia in alijs capitulis superius expressis eps deuiauit a transactione vtrum consules possint agere contra episcopum ad id quod illicite fecit et exegit.

Item sup facto aratorum vt predixi non constat de titulo: sed est in possessione habēdi a tanto tpe citra qd nō extat memoria: vtrum expediat istis agere negatoria.

Et si agant vtrum possint repelli exceptione tanti temporis cuius cursus habeatur loco constituti.

Itē forte aliqui ex singularibus dicti loci nō fecerunt. x. vicibus illud iornale arare: vtruz possint repellere episcopum si nō doceat de titulo.

Item etiam alleget sup alijs q vobis videbuntur allegāduz in facto eorum visis eorū instrumētis sm veritatem iuris ad finem: vt si teneantur de iure q faciant qd debebūt: si non teneantur se defendant.

Consilium.ccccxij.

1 Qn̄ cōct⁹ sunt diuersi nec se adinuicē respiciētes nō hz locū qd dici solet: frāgēti fidem frāgēda fides: seruāda tenēti. et ideo Si obligo me vigore cōsuetudinis tibi aliquid facere si tu mihi certum quid dederis: lz tu p parte tua non obserues potes tamen me cogere ad faciendum propter consuetudinem.
2 Si quis est obligatus ad aliquid annuū si per aliqua tempora non pstiterit obligatur ad interesse pro pteritis tēporibus.
3 An cōmunitas agat pro interesse particularium de cōmunitate: et an eis queratur per consules.
4 An contra consuetudinē detur actio negatoria ne fiat qd cōsuetum est: et qualiter probatur consuetudo aliquid dandi.
5 Prescribens cōtra aliquos de vniuersitate an preiudicet oib⁹.

In christi nomine amē.

Quia breue spacium habeo breuiter dicā qd mihi vr. †Et p intelligētia primi dubij sciēdū est q
1 qn̄ qs nō seruat transactionē in eo qd dz vel pmisit nō est ei seruāda in alio qd rōne illius debet vel promissuz est. verbi gratia. Si agebā cōtra te rei ven. ad fundum in deuenim⁹ ad transactionē in qua promisi desistere a lite et amplius nō agere et tu mihi promisisti. x. ista proprie est transactio. de repu. heredi. l. iij. Si igitur tu non seruas ex parte tua quia non das. x. ego non teneor seruare ex parte mea: quia possum agere prima

DD ij

a Duplex. Quotuplex aūt sit dol⁹. vide baldum cōsil. cxliij. in. ij. parte.

b De dolo. Qn̄ aūt actio de dolo vel stellionatus cōpetat. vide bal. in cōsil. xv. in. j. parte.

actione. ⁊ si mihi opponas exceptionem pacti vel transactionis replicabo de fide rupta. ita intelligitur. l. siue apud acta. C. de trans. ⁊ de pac. l. cū ꝓponas. fateor tñ ꝙ si ꝑ stipulationē ꝓmisisti possum agere vt des ⁊ debeo tunc trāsactionez seruare: vt dictis legibus. et sic duplici via mibi succurritur. rō autē de eo qđ primo dixi duplex est. Prima: quia cū tu ꝓmittis decē ⁊ ego ꝓmitto nō agere vel aliter desistere tacita cōditio inest in ꝓmissione mea. l. si decē dederis. vt probať. ff. locati. l. quero. §. inter locatorem. C. de nō nu. pecu. l. fi. facit de actio. empti. l. iul. §. offerri. si igitur nō des decē non potes te iuuare de ꝓmissione mea: qr nō extitit enim conditio. ff. de verbo. signi. l. cedere diem. Secūda ratio est: qr ex promissione mea ⁊ tua: lz sint diuerse resultat vnus ꝯctus qui dr transactio: que non pōt esse nisi sit vltra citraqꝫ obligatoria: vt. d. l. trāsactio. C. de trans. ⁊ no. eo. ti. l. si cā cognita ꝑ Bar. sicut videreť in emptiōe ⁊ venditione. nā lz aliud sit emere aliud vendere. ff. de rerum ꝑmu. l. j. tñ ex bis duobus resultat vnus ꝯctus q dicitur ꝯctus emptionis ⁊ venditionis vltro citroqꝫ obligatorius cū nō possit esse venditio sine emptione. nec ecōtra. vt pꝫ. ff. de ver. sig. l. labeo. §. ꝯctū. Modo sic est ꝙ vnus ⁊ idem ꝯctus non debet claudicare nec diuerso iure censeri. ar. ff. de vsuca. eum qui edes. sed equalitas hincinde seruari. C. de fru. ⁊ litis expen. l. fi. de ꝓxi. sacr. scri. l. in sacris. §. in oībus. cōi diui. l. pe. si igiť tu non seruas trāsactionē ex parte tua: nec ego teneor seruare ex parte mea: al's enim claudicaret ꝯctꝰ. ⁊ cū sit vnius consistens ex promissione tua ⁊ mea diuerso iure censeretur: nec seruaretur equalitas qđ esse non debet. vbicūqꝫ vero cessant dicte rationes: vt quia ex his duabus promissionibus non resultat vnus cōtractus sed plures: cessant illa que dicta sunt qđ est qñ promissio tua non fit contēplatione promissionis mee vel econtra: puta si promisi non agere ⁊ tu ꝓmisisti. x. ex causa donationis licꝫ nō des nō tñ agā: qr promissio mea est pura ⁊ diuersa ā tua ⁊ diuersos ꝯctus important. Diuersorum autē diuersa est ratio nec infertur de vno ad alterum. ff. de calū. l. pe. ⁊ quod no. in. l. de bonis. ad car.

¶ Nunc ad propositū. Si bñ attēdať instrumentum cōpositionis sup portatiōe bladoꝝ ⁊ sup ꝑstatiōe iornalis nō erat q̄stio inter ep̄m ⁊ cōitatē: sed sup qbusdā alijs cōtētis in ꝑfatiōe instri q̄ dꝫ attēdi. ff. de here. institu. l. fi. sic ergo dici nō pōt ꝙ sup illis sit facta trāsactio q̄ non potest esse nisi sup re dubia ⁊ lite incerta[a]. ff. de transa. l. j. ¶ Itē portatio bladorum ⁊ ꝑstatio iornalis si bene inspiciant ṽba instri nō fuerūt promisse cōtēplatiōe alioꝝ capitulorū in qbus ep̄s obligabať imo nullo mō ꝓmittebatur ꝑ cōsules: sed protestati fuerūt ꝙ ꝑ dictā trāsactionē non intendebant ꝑiudicare cōsuetudini de portādis bladis vel alijs cōsuetudinibus si quas haberet ep̄s ꝯ dictos hoies: ⁊ sic nihil ꝓmittebāt: sed cōsuetudini relinquebant cui ꝑ transactionē ꝑiudicare intēdebāt. Ex quibus infero duas cōclusiones. Prima est ꝙ si ep̄s petit ista duo vel alterū eorꝫ vigore dicte trāsactionis male petit: quia nec super his transactū fuerit cum super ipsis non esset questio: vt dixi. nec ꝑ instrumētū transactiōis reperiť aliqđ ipsoꝝ ꝓmissum: sed cōsuetudini relictū: debēt ergo ambo se fundare in cōsuetudine. Scđa cōclusio q̄ seqtur ex hoc ē ꝙ cū ista duo nō sunt promissa cōtēplatione illorum ad que ep̄s se obligauerat ⁊ sic sunt obligationes diuerse. vna ex instrumēto: scꝫ obligatio episcopi. alia ex consuetudine. s. obligatio cōitatis ex bis nō resultat vnus ꝯctus trāsactionis ꝙ lꝫ ep̄s non seruat trāsactionē: nō tñ ex hoc capite pñt hoies cōitatis se excusare a ꝑstatione iornalis ⁊ portatione bladoꝝ cū ista sit obligatio diuersa ab obligatione ep̄i: nec habebat in se tacitā cōditionez. Si ep̄s trāsactionē seruauerit sed est pura ex cōsuetudine procedēs ⁊ sic cessant ratiōes de qbus. s. nec pōt opponi exceptio primo ex. l. cū ꝓponas. C. de pac. ⁊. l. sine ap. de trās. nec ex. l. si non fortē. §. si cētū. de ꝯdi. inde. vt colligiť ex no. ibi ꝑ Bar. ⁊ ꝑ Cy. in. l. fi. C. cōmo. Ex his pꝫ rñsio ad primum quesitum.

a ¶ Incerta. Et hoc idē tenet d. Pet. phi. cor. in lr̄a. D. fn. iiij. parte.

2 ¶ † Ad scđꝫ quo queritur an possit agi cōtra ep̄m ad prestatio nē vini ⁊ pro arreragijs preteriti temporis. Respondeo sic. vt. l. quesitum. ff. de vsufr. ⁊. l. ꝙ si heres. ⁊ si vsufru. peta. l. vti frui. in fi. in quibus bene probatur.

3 ¶ † Ad tertiū quo queriť cui cōpetat actio vel cōitati seu cōsulibus aut illis singularibus ꝑsonis. Rñdeo ꝙ si nulla vtilitas vl' interesse cōsuluꝫ vel vniuersitatis vertiť: tunc nulla sibi cōpetit actio: sed illi tm̄ singulares agere pñt nō cōsules: vt in. c. autoritate. in fi. de priuile. lib. vj. ꝑ glo. ⁊ de appel. c. dilec. ⁊ in. c. noui. eo. ti. per Inno. in qbus hoc determinať. Ceterum constat ex cōtractu facto per consules potuisse queri actionem singularibus personis vniuersitatis cum illi sint publice persone ex quorum contractu alteri queritur. iuxta no. per Inno. de conuer. cōiug. c. dudū. de pactis. cum pridem. facit. l. j. §. exigere. de magi. conue. ⁊. C. de aduoca. diuer. iudi. l. restituende. ibi dum dicit. nam vniuersis redditur ⁊c. parum post princi. In his autem que tāgunt vniuersitatem de directo possunt agere consules seu sindicus vniuersitatis qđ melius est ad id quod episcopus illicite fecit ⁊ exegit vt restituat conditiōe sine causa vel indebiti seu alia que videbitur competere.

4 ¶ † Ad quartum quo queriť an cōitas possit agere negatoria cōtra ep̄m sup his q̄ ep̄s ꝑtendit debere recipere. Rñdeo nō: qr negatoria competit qñ ꝑtendiť aliqua seruitus realis vel personalis qđ hic non est: sed pretendit episcopus quādam obligationem personalem orientem ex cōsuetudine que dici potest cōditio ex consuetudine sicut conditio ex lege. facit de excess. pla. c. ad hec. ⁊ quod ibi no. in glo. si igitur cōitas confidit ꝙ episcopus non possit probare consuetudinē potest implorare iudicis officium vt imponatur ep̄o silentium super iactantijs. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. cētum. de fideius. l. si cōtēnat. de ingenu. ⁊ manu. l. diffamari. Si vero ep̄s probare potest consuetudinem: tūc dupliciter agere pōt. s. per modum possessorij. de elec. querelaꝫ. Item per modū petitorij fundando se ex tpe a quo contrarij memoria non existit: vt no. per Bar. ff. de vsuris. l. cū de in reꝫ verso. ⁊ per Io. an. de censi. c. peruenit. facit dictum. c. ad hoc. de excess. prela. si vero cursum tanti temporis non allegaret succūberet: quia tēpus nō est modus ⁊c. l. si certis ānis. C. de pac. ¶ Sꝫ diceť ꝙ non sit necesse ꝓbare consuetudinē postq̄ sit de ipsa mētio in istrumēto: vt in. c. abbate. de ṽ. sig. Rñdeo ꝙ illud posset ꝓcedere si in instr̄o essent verba dispositiua ꝓmissionis q̄ hic nō sunt: lꝫ ꝓtestenť ꝙ consuetudines salue maneant.

¶ Ad vltimum quo queriť si aliqui tantum ex dictis hominibus fecerūt illud iornale paucis vicibus an ex hoc q̄siuerit ius contra omnes. Respondeo videť ꝙ non. ꝑ ea q̄ no. Inno. de capel. mona. dilectus. vbi tꝫ ꝙ q vtiť iurisditiōe in aliqbus de populo non acqrit in alijs. nā ꝑscriptio stricti iuris est ⁊ non porrigit effectū suū vltra id quo qs vsus est. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. j. §. iul. §. hoc interdictio. ⁊ qđ no. Inn. de deci. tua. ⁊ qđ no. bar. in. d. l. cū de in rē verso. de vsu. in fin. Et hec dicta sufficiant pro nūc salua meliori deliberatione. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxiij.

1 ☞ Si testator legat rem quam hꝫ cōmunē cuꝫ suo herede: an si dicat se legare rē suam: totam legasse videatur.

2 Si res legata partim testatoris: partim alterius sit quo tempore dominium rei legate tanseat in legatarium.

3 In hoc casu quomodo sit formandus libellus: ⁊ quomodo fructus sint soluendi.

In christi nomine amen.

¶ Premittendū ad euidētiam ꝙ ista terra de. xiiij. sextarijs q̄ fuit ꝑlegata ꝑ Raymūdū Rondo ⁊ Bertrādo filijs suis ꝑ ipsoꝝ filiorū mortē veniebat restituēda Alfonso fratri ipsorū rōne substōnis facte ꝑ matrē in codicillis: qr cū ꝑlegatum ꝑcesserit substōnem ꝑdictā ⁊ ī substōne non fuerit facta mentio de hereditate: sed tantūmodo dictū fuit ꝙ portio ꝑmorientis vel ꝑmorientiū deueniat ad supstitem cadit in dicta substitutione: vt. ff. ad trebel. l. marcellus. §. quidez liberū. ⁊. C. de fideicō. l. cum viruꝫ. ⁊ hoc verū detracta legitima ⁊ trebellianica que debebanť Bertrādo ⁊ Rondo quas debēt habere sine onere. de vulg. ⁊ pup. l. coheredes. §. cum filie. cum si. ¶ Scđo ē ꝑmittendū ꝙ illa legitima ⁊ trebellianica que debebanť Rondo pertinebant ad Antonietam que sibi successit ab intestato. Alia vero legitima ⁊ trebellianica que debebantur Bertrando pertinebant ad dictam Antonietam: ⁊ etiam ad Ioānetam superstitem pro equali portione rōne substitutionis facte ꝑ ipm Bertrandum. Sequitur igitur ꝙ dicta terra erat cōmunis inter dictam Antonietā ab vna parte ⁊ dictam Ioānetam ⁊ Alfonsum heredis ipsius Antoniete ex altera parte pro inequalibus portionibus.

1 ¶ † Ex bis sequiť determinatio ꝑsentis dubij cū dicta Antonieta legauerit marito suo dictā terrā dicendo ꝙ continebat. xiiij. sextaria vel. xviij. cōputata alia terra. Queriť an videať legasse solūmodo portionē q̄ ꝑtinebat ad eā: an etiā portiones q̄ ꝑtinebant ad dictā Antonietā ⁊ Alfonsum eius beredis. ⁊ vr̄ ꝙ portionē suā tm̄ videať legasse ꝑ. l. serui electione. in fi. de le. j. qr in legando apposuit verbum suā. ⁊ sic ius tm̄ qđ habebat legasse vr̄. vt. l. si domus. §. fi. e. ti. Cōtrarium dico qr qñ qs legat reꝫ heredis sui vel quā hꝫ cōem cū berede lꝫ putet eā suam tñ tota cadit ī legato: ⁊ tota debeť. ff. de leg. ij. l. vnū ex familia. in. §. si rē. ⁊. l. cū filiꝰ. §. dñs. Nec obstat. l. serui electiōe. in fi. qr loquiť de re quā habebat cōem cum extraneo nō herede: vt ibi not. Itē non obstat ꝙ apposuit ṽbū suā. ꝑ qđ vr̄ ꝙ voluerit se restringere ad suā portionē tm̄: nā illud est verū nisi ex alijs ṽbis testatoris appareat ꝙ voluerit eam integrā legare: qr tunc tota debeť: puta si apposuit verbū totā vel omnē. vt. l. iulianus. in princ. de leg. iij. vel si declarauit mensurā fundi: puta dicēdo. lego fundum meū continentē

continentē decē iugera prout hic dixit: nā tunc si nō deberetur totus fundus nō haberet legatarius illud qd testator voluit: et idō tot⁹ debeꝛ: vt no. Bar. in. d. l. serui electiōe. in fi. qui expresse determinat istam questionem. Predicta vera si soluto dicto legato tm̄ remanebit penes heredes testatricis qd facit quartaz: al's si fecerit inuentariū nō in plus teneretꝛ: vt. C. de iure delibe. l. fi. §. z si prefatam. † Item aduertendum: quia quantum ad illam portionem q̄ pertinebat ad Antonietam dn̄ium transiuit recta via i maritū legatarium ab adita hereditate. de leg. j. l. si tibi homo. §. cū seruus. vel ꝓm fictionem iuris a morte testatricis: vt. l. a titio. ff. de furtis. z ideo pro illa portione competit rei vendicatio. C. cōia de le. l. j. Item veniūt fructus pcepti a morte testatricis: vt no. C. de vsur. z fruc. leg. l. fin. z. ff. de vsur. l. herennius. Item pro illa portiōe dictus Alfonsus z Joāneta q̄ equaliter successerunt Antoniete equaliter debent conueniri. C. de here. ac. l. pro hereditarijs. Sed quātum ad alias portiones que sunt z erant ipsoꝝ heredū nō transiuit dn̄iū recta via in maritū legatariū: vt no. ff. de serui. l. pap. z sic nō cōpetit rei vēdicatio: vt no. in. l. ij. C. cōia de le. nec veniūt fructus nisi a tpe more: vt. l. j. in fi. de vsufr. leg. z quatenus ptinet ad eos eatenus conueniri debēt.

3 † Ex qbus colligiꝛ qualiter debeat formari libellus: z qd sit probādū p parte mariti legatarij. Debet enim formari libellus cōtra ambos heredes. Itē dz narrari qͣliter Antonieta soror ipsoꝝ habebat quādā terrā cōem cū eis cōtinentē in totuz xiiij. sextaria. Item q̄ dicta Antonieta illos heredes instituit. Itē q̄ marito suo dictā terrā integrā z insolidū legauit. Itez q̄ dicti heredes adiuerūt hereditatē dicte Antoniete. Itē q̄ dict⁹ legatarius legatū agnouit z vult habere. Itē q̄ soluto dicto legato penes dictos heredes remanebit tm̄ q̄ faciat quartaz partem hereditatis dicte Antoniete nec vltra. Itē q̄ dicti heredes fuerunt pluries reqͥsiti vt traderent dictā terrā integrā put legata fuit z recusarunt. Quare cōcludiꝛ vt declaretur per iudicem dictā terram pro ea portiōe q̄ ptinebat ad dictā Antonietā fuisse z spectasse ad dictū maritū legatariū a tempore mortis antoniete: dictosq̄ heredes cōdēnandos fore ad dictam portionem vna cum fructibus perceptis a tempore mortis. Pro alijs vero portionibus que erant z sunt ipsorum heredum petitur per iudicem declarari eos teneri z esse obligatos ad tradenduz dicto legatario: vna cum fructibus perceptis z percipiendis a tempore more idest qui percipi potuerunt: z idem quo ad fructus qui percipi potuerunt petendum est quo ad portionem que erat Antoniete: quia licet in illa fructus percepti veniant a tempore mortis: tamen fructus percipiendi non veniunt nisi a tempore more: vt no. in. d. l. fi. de vsuris z fruc. le. z de leg. j. l. apud iul. §. fructus.

Laus deo.

Consilium.ccccxiiij.

1 Qualiter pape credatur asserenti p litteras de facto suo vel alieno. z qd si princeps dicat q̄ vult suis lr̄is simpliciter credi.
2 Ecclesiarū bona sunt cōmunia tempore necessitatis.
3 Quod omnes ecclesie tanq̄ filie a romana ecclesia velut matre emanauerint.
4 An papa possit alienare z obligare res ecclesiarum inferiorum pro vtilitate romane ecclesie.
5 Pulchra distinctio an z quando princeps censeatur vti plenitudine potestatis.
6 An in alienatiōe rei ecclesiastice reqͥraꝛ subscriptio cardinaliū.
7 Pignoratio rei ecclesie inferioris facta per papam an sit personalis vel realis: z an transeat ad successorem.
8 Quō succurraꝛ creditori spoliato de re sibi pignorata p papaz.

In christi nomine amen.

In facto presenti non intēdo adulari Reuerēdissimo in Christo patri z domino meo episcopo Auinionensi. sed dicere qd mihi videtur de iure procedere: qꝛ q̄ adulatur decipit: qui vero affectione postposita ꝓm seueritatem dicit consulit. Ad qd ego teneo: virtute prestiti. Considero etiam ipsius immensam scientiam cui nihil latere potest z frustra iacitur rhete ante oculos pennatorum. Nec est simulationibus locus ante oculos cuncta cernentes. Scribam ergo non sicut vellem: sed sicut de iure possum. Et ideo multo breuius q̄ si cū voluntate potestas concurreret.

1 † Pro declaratione igitur primi dubij z multorum aliorum sequentiū pondero verba bulle in tribus. Primo dum dn̄s Clemens narrat q̄ misit dominum Georgium ad diuersos principes z loca pro arduis factis tangentibus Romanam ecclesiā. Item pro guerra Regine Joanne z regis Ludouici que similiter communi estimatione reputabatur tāgere Romanam ecclesiam. Cum regnum Sicilie sit eiusdem ecclesie feudum z dicta Regina domino Clementi adheserat z sic pertinebat ad eū ipsaz z regnū defensare a Bartholomeo z eius coherentib⁹. Itē z tertio dicit q̄ pro dictis negotijs dictus Georgius expendidit de ꝓprio viginti milia florenorū prout reperit p diligentum informationē. Modo sic inquantū dicit q̄ ipsum misit pro dictis negotijs credendū est sibi: nec posset ↄ̄riuz probari cū istud sit factū ipsius pape z in eo fundeꝛ eius itētio: vt in cle. litteris. de probatio. inquātū dicit q̄ expēdidit de suo viginti milia hoc non erat factum pape sed ipsius domini Georgij: z ideo similiter sibi credēdum est iuris ꝓsumptione lz de iure cōi posset ↄtra ꝓbari: vt in. c. si papa. de priuile. z no. i. d. cle. litteris. facit. c. cū a nobis. in fi. de testi. Itē posito q̄ illa gl. in cle. litteris. nō esset nec seruareꝛ in practica: vz q̄ qn̄ nō est factum pape non credaꝛ sibi nisi cōtrariū probetur: tamen in casu nostro nō videꝛ hoc habere locū: qꝛ hic papa in fine bulle subdit q̄ vult q̄ stetur verbo suo z q̄ pn̄tes littere faciāt plenā fidē: z certū est q̄ papa potest legem facere vt sibi soli credaꝛ: vt in. d. cle. ↄtractus autem principis vim legis[a] habet. C. de do. inter virum z vxo. l. donationes. ff. de publica. l. cesar. z ibi no. z sic sibi est credendum nisi cōtrarium probeꝛ postq̄ ita voluit expresse. Ex quibus habemus sumere ista fundamēta pro constanti. s. q̄ dictus Georgius fuerit missus pro factis ecclesie romane. Item q̄ expendiderit. xx. milia de suo. Item q̄ ex hoc dicta ecclesia romana erat sibi obligata. Itē q̄ nō habebat vn̄ satisfaceret, put i dictis lr̄is attestaꝛ.

His presuppositis respondeꝛ ad primum dubium q̄ potuit dominus Clemens pro dicto debito obligare sibi castrum herbentane qd est ecclesie auinionensis qd ostenditur sic. Certū est qd dominium omnium rerum ecclesiarum nō est ipsarum ecclesiaruz sed Christi: quia Christo offerunꝛ a fidelibus in remissione peccatorū. xij. q. j. c. futuram. z plenie no. per Inno. in. c. cum sup. de cā pos. z proprie. Item certum est q̄ solus papa est immediatus vicarius Christi: z qd ipse facit ab ipso domino fieri videtur[b]. de translat. c. inter corporalia. post prin. z. c. quanto. ipse enim solus dn̄s fundauit romanam ecclesiā cuius ipse papa caput est. xxij. distin. c. j. Alie vero particulares ecclesie fundate fuerunt non imediate a Christo sed a Petro z eius successoribus: vt ibi dicitur. maxime in Italia Gallia Hispania z Aphrica in quibus nullus alius apostolus legitur predicasse nec ecclesias instituisse nisi Petrus z eius successores. xj. distin. quis nesciat. Ex quo. c. manifeste patet q̄ omnez potestatē quā habent episcopi in dictis prouincijs habuerunt a Petro z eius successoribus qui cum assumpti essent a Christo in plenitudinē potestatis ipsi sibi assumpserunt episcopos in partem sollicitudinis vices suas illis impartiendo. ij. q. vj. c. decreto. z. c. qui se scit. iij. q. vj. multum stupeo. facit. c. mandata. de presumptio. Item episcopi in alienatione bonorum ecclsiasticorum non habent potestatem nisi quatenus papa eis cōcedit in casibus a iure permissis: vt patet. xij. q. ij. fine exceptione. z. c. si quis qualibet. z. c. terulas. cum pluribus alijs. Nunc ad propositum si dominus Georgius seruiuisset ecclesie auinionensi sicut seruiuit romane ecclesie z tm̄ expendisset potuisset episcopus auinionensis sibi obligare dictū castrū si pecuniam non habuisset nec res mobiles: imo etiā totaliter alienare si aliter fieri non poterat. x. q. ij. §. hoc ius. xij. q. ij. c. gcūq̄ suffragio. ergo multo fortius papa pro debitis Romane ecclesie: tum quia dn̄ium dicti castri est apud Christum vt dixi: licet vsus sit penes epm̄ Auinionensem z papa est immediatus vicarius Christi: z nō eps̄ Auinionensis: z que ipse facit ab ipso Christo fieri videntur: vt. d. c. quāto. tum qꝛ papa maiorē potestatem sibi retinuit q̄ epo concesserit: vt in. c. dudum. de elec. lib. vj. Item vt alibi dicit Jo. mo. papa pater patrū cum omni prelato in ptāte z iurisditione cōcurrit. vt probaꝛ. ix. q. vlt. c. cuncta per mundum. Preterea si pro debito ecclesie Auinionēsis quā fundauit Petrus vel eius successores potuisset illud castrū obligari potius p debito romane vel vniuersalis ecclesie quā fundauit Christus immediate q̄ ipsius castri habet dn̄ium. d. c. j. xxij. disti.

2 † Preterea tempore necessitatis bona ecclesiarū cōmunia sunt. xij. q. j. dilectissimi. c. expedit. facit. ff. ad legē rhodi. de iactu. l. ij. §. cū in eadē. in fi.

3 † Preterea romana ecclesia mater est z magistra omnium aliarum ecclesiarum: alie vero dicuntur filie. xij. distin. c. j. ij. z. iij. q. vj. c. dudum. z pro vtilitate aliaruz inuigilat z noctes ducit insomnes ipsasq̄ regit z gubernat z subuenit eis cum opus est tanq̄ mater filiabus: vt in ꝓhemio. vj. lib. de postu. prela. c. sequēs. codē lib. sic z ecōtra debēt alie tanq̄ bone filie sibi subuenire cū opus est. C. de bo. q̄ lib. l. cum nō solū. §. ipsum aūt filiū. qꝛ sicut caput subuenit mēbris ita z ecōtra mēbra debēt capiti subuenire: al's deficiēte capite mēbra arescerent. xxiiij. q. j. c. loquitur. xxij. q. vij. queadmodū. facit de ꝓscrip. cū non liceat.

4 † Preterea video q̄ papa pōt rē vnius ecclesie vel clerici: vel ius eius sibi auferre. ix. q. vlt. c. p principalē. z ibi not. z in. c. cōstitutus. de reli. domi. multo fortius obligare. hoc idē potest iperator. s. rē auferre priuato z dare militibus pro premio. ff. de rei vendi. l. item si

a Legis. Ad. de bal. in consil. ccccl vj. in. v. pte. vbi ponit q̄ contract⁹ principis hz duas vires.

b Videꝛ. Vn̄ dicit dn̄s Bart. soꝛi. in ↄ̄si. clxiij. incip. visa bulla bonifacij. v. gnimo i casu nr̄o. i ij. parte. q̄ pape voluntati nō est resistēdum: cū in dubio de factis ipsius sacrilegiū esse videaꝛ. z ibi dē etiā inver. tertio loco. ponit q̄ papa est vnicus foris iustitie fugans tenebras. nā ei ꝓsumuntur illa tria cōcurrere q̄ i actibus hominis cōsiderantur: scz bona voluntas: modi cōgruitas: cōcessa potestas.

vberat⁹. §. j. de euic. l. lucius. C. de quadri. ꝑscrip. l. bñ a zenone.
fortius ergo papa pōt rē auferre vni ecclesie cū dñium rerū pri-
uataꝝ sit apud ipsos priuatos: sed dñium rerū ecclesiarū nō est
apud ipsas ecclesias. facit ad ꝑdictā qđ no. ꝑ Inno. ⁊ alios de
cōsti. c. q̄ in ecclesiaꝝ. Itē ad ꝑdicta facit. c. hoc cōsultissimo. de
rebus eccle. nō alie. lib. vj. vbi dr̄ ꝙ ep̄us bona imobilia ecclesie
sue nō pōt laico supponere vel obligare sine cōsensu pape: ergo
si papa facit contractum inferioris validū suā autoritatē inter-
ponēdo fortius ꝑ seipsum ꝯbendo. Nec ob. ꝑdictis. c. nō liceat.
xij. q. ij. qr prout ibi dicit glo. ille papa nō potuit imponere legē
successoribus: sꝫ indicare dūtaxat. de elec. c. īnotuit. de leg. l. di-
gna vox. vel dꝫ dici ꝙ debeat itelligi qñ nō subest cā rōnabilis:
⁊ apparet manifeste ꝙ tēdit ad dilapidationē: qr tūc pōt sibi in
faciē resisti sicut Paul⁹ resistit Petro. ij. q. vij. c. paulus. qr tūc
scādalizat ecclesiā: nō sibi nō ē obediendū. xl. dist. si papa. ⁊ no.
in. c. ꝑ principalē. in fi. gl. Nec pōt tūc dici pastor: cui⁹ ꝓpriuꝫ est
cōgregare ⁊ cōseruare: sed lupus cuius ꝓpriū ē rapere ⁊ dispge-
re. Nec etiā dici pōt rector aut administrator cū dilapidat. ff. ꝑ
emptore. l. q̄ fundū. §. tutor. C. de bo. mater. l. j. de bo. q̄ lib. l. cuꝫ
nō solū. §. nō aūt licētia. vñ cū tūc nō faciat tanꝗ̄ pastor sed tā-
ꝗ̄ priuat⁹ sibi pōt resisti. iuxta ea q̄ no. in. c. cōquerente. de resti.
spoli. in casu vo nr̄o assignabaᷓ cā legitima. s. ꝑ remuneratione
seruitij ipēsi ꝑ dictū militē. vñ nō erat donatio: sed debiti exolu
tio. ff. de dona. l. aqlius regulus. ⁊. l. si pater. mandati. l. si remu
nerādi. ī prin. ⁊ ī. c. quā pio. xij. q. ij. facit. d. l. lucius. de eui. Itē
non obstat ꝙ ista obligatio non sit facta motu proprio: quia il-
lud cadit in gratijs seu priuilegijs: iste vero erat contractus qui
perficiebaᷓ ex cōsensu duoꝝ. s. dñi Clementis ⁊ dñi Georgij: vt
ff. de pigno. ac. l. j. vnde non cadit motus proprius: sed videᷓ fa
ctus eo iure qđ melius valere pōt etiā de plenitudine ptātis ꝓ-
pter prerogatiuā principis: vt. C. de dona. iter virū ⁊ vxo. l. do-
nationes. ⁊ sic valeat obligatio pignoris posito ꝙ al's non va-
leret. ff. de rebus eorū. l. ij. in fi. de trans. c. j. facit. l. omniuꝫ. C. de
5 testamē. ⁊. ff. de testa. mili. l. miles qui destinauerat. † Nec ob. ꝙ
non censetur papa velle vti absoluta potestate nisi dicat expres-
se: vt no. per Innoc. in. c. innotuit. de elec. ad qđ bene facit. l. in
testamento. C. de testa. mili. vbi miles qui solutus est legibus
quo ad instituendum vel substituendum non videtur velle vti
illa absoluta potestate nisi probetur expresse. Nam illud est ve-
rum in tribus casibus. Primus quando actus potest de se vale
re ꝭm ordinatam potestatem: vt. C. de inoffic. testa. si quādo. se-
cus si non potest valere nisi de absoluta: quia tunc videtur velle
vti absoluta: vt. l. etiam. ff. de bonis liber. ⁊ ita soluiᷓ cōtrariuꝫ
illius. l. in. d. l. si quando. ⁊ hoc ne actus pereat ⁊ nihil operetur
qđ non presumitur velle. l. si quando. de lega. j. ⁊ hoc etiam be-
ne probatur in. d. l. si miles qui destinauerat. ⁊. d. l. in testamen-
to. coniuncta. l. centurio. de vulg. ⁊ pup. Secūdus casus est qñ
non poterat valere nisi de absoluta: princeps tamen credebat
ꝙ valeret de ordinata errando in facto. Nam tunc non presumi
tur velle vti absoluta in preiudicium alterius. ita intelligo In
nocen. in. c. innotuit. ad hoc. l. ij. §. si quis a principe. ne quid in
loco publico. cum simi. si vero sciebat non posse valere nisi de ab
soluta presumitur illa velle vti vt actum suum faciat valere: vt
d. l. si quando. ⁊. l. quotiens. de rebus dubi. nec est necesse qđ de
aliquo iure faciat mentioneꝫ ex quo facit ex certa scientia. l. idē
vlpianus. ff. de excusatio. tuto. c. eam te. de rescript. ⁊ no. in. c. j.
de constitutio. lib. vj. hic autem posito qđ non valeret de ordina
ta potestate papa sciebat cū in eo non cadat error iuris. l. oīuꝫ.
6 de testa. ergo ⁊c. † Item ōn obstat ꝙ non interuenit subscriptio
dominorum Cardinalium. Nam licet consuetum sit in talibus
alienationibus eā interuenire qđ etiā iure videᷓ probari. xij. q.
ij. cū redēptor. xxxv. q. ix. c. qs. ⁊ no. in. c. cū a nobis. de testibus.
tamen papa. ad hoc nō astringiᷓ si non vult sicut videmus in si
mili ꝙ omnia ꝯsueuit expedire de consilio fratrum cardinaliū:
non tamen de necessitate tenetur si nō vult: quia non pōt sibi di
ci cur ita facis[a]. de pe. di. iij. §. ex ꝑsona. ⁊ ita no. ī. c. ad apostoli
ce. de re iudi. lib. vj. ⁊ in. c. ij. de cleri. non residen. de offic. ordi. c.
quāuis. per Archi. in glo. tria facit. ⁊ in. c. fundamenta. de elec.
lib. vj. in glosella super verbo contigerit. ⁊ in extrauagāti Ioā-
nis. xxij. que incipit execrabilis. in gl. que incipit. s. cardinaliū.
vnde sufficit sola bulla. hec vera nisi de stilo ⁊ consuetudine cō-
trarium reperiretur seruatū: videlicet ꝙ tales alienationes non
haberentur rate sed fuerint informate quādo tales subscriptio-
nes non interuenerint: quia tunc staremus stilo ⁊ ex presnmpta
voluntate pape que solēnitatem talem omisit dicenduꝫ esset di
ctas litteras non valere: vt in. c. quam graui. de crimi. fal. de cō
stitu. c. ex litteris. vbi habetur ꝙ stilus facit ius. Ex hoc etiā pa-
tet ꝙ multominus requirebatur consensus canonicorum eccle-
sie Auinioñ. Item nō obstat ꝙ hic non suberat aliqua vtilitas
ecclesie Auinionensis: quia saltim suberat necessitas ecclesie ro
mane q̄ illi erat obligata ⁊ aliter satisfacere non poterat: vt pa-
tet ex tenore bulle cui stare debemus: vt. s̄. ostensuꝫ est. ⁊ bona ec
clesiaꝝ ita debēt esse ad vsuꝫ romane ecclesie cū opus est sicut ad
vsum ip̄aꝝ eccl'iaꝝ ꝑticulariū q̄ ab ipsa eccl'ia fundate sunt ⁊ ab
ip̄a nutrimētū ⁊ fomētū recipiūt: vt in iuribus supra allegatis.
7 † Nunc venio ad scđm ⁊ tertium dubium simul vtrū dicta pi
gnoratio fuerit ꝑsonalis vel realis tam ex ꝑte domini Clemen-
tis ꝗ̄ ex parte domini Georgij: ⁊ verū ꝙ est realis ⁊ durare de-
bet quousqꝫ sit sibi de pecunia satisfactum: ⁊ sic etiam postꝗ̄ do
minus Clemens ecclesiam Auinio. dimisit ⁊ etiam post morteꝫ
eius. Item ⁊ post mortē domini Georgij quousqꝫ sit sibi vel he
redi suo satisfactuꝫ. Hoc probaᷓ primo ex tenore bulle: quia ita
voluit ⁊ declarauit papa ⁊ potuit: vt. s̄. ostensum est. Item posi
to ꝙ hoc nō dixisset: qr hec est natura pignoris vt non liberetur
nisi sit integre satisfactum: vt. ff. de pigno. l. grege. §. etiam. ⁊ de
pigno. ac. l. si rē. §. oīs. vñ durat pignori obligatio: etiā sublata
principali obligatione vel per cōfusionem: vt. ff. ad trebel. l. de-
bitor. vel per prescriptionē: vt. C. de prescrip. xxx. an. l. cum no-
tissimi. de lu. pigno. l. intelligere. si tamen non fuit integre satis-
factum. C. de distrac. pigno. l. quādiu. Item patet quia princi-
palis obligatio cui inheret obligatio pignoris est perpetua et
transitoria ad beredes vtriusqꝫ contrahentis. ff. de verbo. obli.
eū qui ita. §. qui ita. de actio. ⁊ obli. obligationū fere. §. placet.
insti. de verbo. oblig. si ex conditionali. ergo idē est dicendum de
obligatione pignoris accessoria que sequitur naturaꝫ principa
lis. C. per quas perso. nobis acqui. l. fi. Nam etiam que al's de
sui natura non transirent ad heredes cum coherent transitorijs
efficiunᷓ transitoria: vt. ff. de statu lib. l. stichus si heredi. in pri.
facit de contrahen. emp. in modicis. Nec obstat ꝙ in bulla fue-
rint apposita verba personalia si tibi ⁊ per te ⁊ similia: quia ta-
lia non faciunt obligationem personalē que de sui natura est ꝑ-
petua. vt. ff. quibus mo. pign. vel hypo. sol. l. sicut. §. si debitori.
⁊ de pigno. ac. l. necessarias. §. de vendendo. in quibus est expres
sum. Nam per plerūqꝫ persona pacto adijcitur non vt persona
le pactum fiat: sꝫ vt demonstretur persona cum qua fit: vt. ff. de
pactis. l. iurisgentium. §. pactorum. ver. vtrum. al's sequeretur
qđ omnes contractus essent personales. Quod etiam ex parte
domini Clementis fuerit realis patet: quia quando papa con-
firmat contractus inferiorum qui de sui natura essent persona-
les facit eos reales ⁊ perpetuos: ergo multomagis quando ipe
met contrahit: vt in. c. veniens. de transac.
Ad quartū dubiū. s. vtrum sit danda fides narrationi bulle.
Rñsum est supra nec aliud video posse dici vnde non repeto.
Ad quintū dubium. Rñdeo ꝙ licꝫ dictum castrū nō valeat
vinginti milia: tamen bene potuit pro viginti milibus obliga-
ri: quia res potest obligari pro maiori pecunia ꝗ̄ valeat: vt pa-
tet: qr pōt eadem res diuersis obligari ⁊ cuilibet insolidū: vt. ff.
de pignori. l. si debitor. ⁊ q potiores in pignore habeātur. l. qui
balneū. cū pluribus alijs. vñ attēdi dꝫ quātū percipit de reddi-
tibus dicti castri ⁊ illud extenuat debitū: vt in. l. j. de pig. actio.
ꝓ residuo remanet adhuc obligatum: vt. d. l. quādiu. de distrac.
pigno. nisi ꝓbeᷓ ꝙ dñs Clemens sibi satisfecerit.
8 † Ad sextū dubiū. Rñdeo ꝙ nō video qualiter ecclesia Aui
nionē. possit in integrū resti. petere: qr non fuit lesa sui facilita-
nec dolo aduersarij: sꝫ facto dñi Clemētis qđ quātūcūqꝫ sit gra
ue tolerandū est. xix. di. c. in memoriā. cētesima di. ꝯ morē. iij. q.
vj. c. multū stupeo. Itē qr passa est qđ pati potuit iure cōi: vt. s̄.
oñsum est: ergo nō restituiᷓ: vt in. l. fi. C. de in inte. resti. Fateor
tñ ꝙ ecclesia Auinio. agere pōt ꝯ ecclesiam Romanam vt dictū
pignus luat: vt. ff. de pigno. actio. l. petenti.
Ad septimū dubium. Rñdeo ꝙ si heres dñi Georgij ageret
hypothecaria ꝯ dñm ep̄ꝫ posset sibi opponi ꝙ faceret excuti bo
na Clemētis vel eccl'ie. Sꝫ si agit possessorio tanꝗ̄ spoliatus cō-
di. ex canone sepe. de resti. spo. nulla exceptio potest opponi nisi
sup alia spoliatiōe imo restituēdus est añ oīa: vt in. c. fi. de ord.
cogni. C. de dona. inter virum ⁊ vxoreꝫ. l. si maritus. ad. l. iul. de
vi. l. si quis ad se fundum. Laus deo.

Consilium. ccccxv.

1 Societas cōtracta in vna negotiationis spē: non extendiᷓ
ad lucrum qđ socij faciunt ex alia etiam de pecunia redacta ex
tali societate.
2 Societas contracta ad tēpus: eo finito finitur societas: ⁊ si exer
ceatur pecunia per alterū ex socijs lucrum tamen est exercentis
eam nomine suo ⁊ non cōmune.
3 An socij obligenᷓ de pecunia posita in societate vltra mādatū.

In christi nomine amen.

1 † Ista fuit societas certe negotiationis: videlicet
artis cambij seu nūmulari. non omnium bonoruꝫ: vt
patet ex instrumento. que societas certis modis consuetis inter
cāpsores

a Facis. Ad. de. d. Mar. sozi. in cōsi. xiij. v. ter tiodecimo. cum ver. seq. in. j. pte.

campsores consueuit exerceri vt mihi dicitur. Cum ergo fuerit actum inter istos socios ꝙ quilibet eorum posset quolibet anno extrahere partem suam lucri: licitum fuit Herrico de pecunia que ipsum tangebat pro lucro trafficare ad cōmodum suum dū taxat ꝛ non tenetur cōmunicare. qđ sic probatur.

¶ Primo quia vt mihi dicit᷑ aliter trafficauit dictam suā pecuniam ꝙ cōsueuit trafficari pecunia societatis artis cābij: ergo suum solum est cōmodū ꝛ nō socioꝝ cōe. ff. pro so. l. cum duobus. §. cum duo. ꝛ. §. si fratres. in quibus videt᷑ expressum. ¶ Secundo quia illa erat pecunia propria ꝛ nō cōmunis: licet ex cōmuni redacta. Item trafficauit nomine proprio ꝛ nō cōmuni: ex quibus duobus sequitur ꝙ lucrū est ipsius proprium ꝛ nō cōmune: vt expresse no. per Bart. ff. de admini. tuto. l. titiū ꝛ meuium. §. altere. in versi. ꝛ iō pro huius declaratiōe. Et in Spec. de iudi. §. sequitur. ver. vt autē circa boꝛ. tu. simplex canonista. qđ enim ex re mea nomine meo quesitum est: meuꝫ esse debet. ff. de rei ven. solum. §. meum. ne qđ mihi meis laboribus ꝛ prospera fortuna accessit: hoc ad alium proueniens luctuosum mihi fiat. insti. per quas perso. no. acqui. §. igitur liberi. presumit᷑ autem semper quis in dubio suo nomine ꝛ non alieno contrahere. ff. de solu. l. ꝛ magis. de ver. obli. si ita stipulatus. §. grisogonus.

¶ Tertio probatur: quia vt mihi dicitur tota pecunia societatis posita erat in traffico. si ergo Herricus vltra pecuniam societatis aliam in traffico posuit nō tenebant᷑ socij de dāno contingenti in illa: vt. j. dicā in alio dubio. ergo nec lucrum debent sentire: vt seruet᷑ equalitas. C. cōmuni diui. l. penul. ꝛ ne vnius sit lucrū alterius damnū: cōtra naturalem equitatem. ff. pro so. l. si non fuerit. §. si. non enim debent audiri socij petentes lucruꝫ contrarium non postulaturi damnum. de peti. hered. l. si rem ꝛ pretium. Et hoc de primo.

2 ¶ † Ad scđm dubium. Respondeo ꝙ finito tempore societatis liberum fuit Herrico ab ea socitate recedere: ꝛ cum alio societatē cōtrahere. ff. pro so. l. actione. §. item qui societatē i tempus. in fi. Itē posito ꝙ societas id est pecunia societatis nō esset diuisa: tñ ex quo societas erat finita nō tenebat᷑ dict⁹ Herricus trafficare ad vtilitatem socioꝝ: ꝛ societatē que non erat: vt ibi habetur. ex quo sequit᷑ ꝙ etiam si pecuniam que fuerat societatis trafficauit Herricus nomine ꝓprio societate finita nō tenet᷑ cōicare lucrū inde prouenie͂s: qꝛ negligētia ipsoꝝ socioꝝ nō petētium pecuniā diuidi pceperit: ergo reddere nō tenet᷑. ff. ad treb. l. mulier. §. si heres. ꝛ plene no. eo. ti. l. in fideicōmissaria. Cōstat aūt ꝙ postꝙ societas erat ƺcta ad tps: ipsuꝫ tps interpellabat socios ad diuisionē: ꝛ ponebat eos in mora sine interpellatiōe hoīs. C. de ƺhen. emp. l. magnā. nec ob. ꝙ illa pecunia esset cōis cū socijs: nā nō seq᷑ ꝙ ꝓpterea lucrū sit cōe: ex ꝙ noīe ꝓprio trafficauit ꝓpt eoꝝ negligētiā: vt. ff. de fur. vas. §. si. vbi hoc ꝓbat᷑.

3 ¶ † Ad tertiū dubiū. Rñdeo ꝙ si Herricus vltra pecunias societatis aliā pecuniā posuit in traffico: nō potuit pro illa socios obligare: qꝛ nō habebat mandatū. ad hoc. ff. man. l. diligenter. sequit᷑ ergo ꝙ pro illa pecunia dānū ꝛ lucrum esset solius Herrici per iura allegata in primo dubio. Laus deo.

¶ Factum super quo petitur consiliū: proponitur in ista forma: videlicet

¶ Casus talis est.

¶ Duo fratres: vn⁹ noīe Jacobus: alter noīe Claret⁹ post mortem patris eoꝝ in heredi. cōi remāserunt: ꝛ vnusquisꝙ vxorem accepit: ꝛ dotes quas habuerunt cōicauerūt adinuicem. Quorū quidē fratrū ille Jacobus diuisiōe nō facta fecit testm̄ i quo Agnesine filie sue iure institutionis reliquit ducētas libras denarioꝝ: ꝛ ei substituit vulgariter pupillariter ꝛ p fideicōmissum Antonium filiū dicti testatoris: ꝛ voluit ꝙ si dictus eius filius nō viueret aut de eo heredes nō remanerent dicte ducente libre denarioꝝ deuenirent in Claretum ꝑdictum. Et reliquit ꝙ certa pecunia expenderet᷑ in funerū impensis: in alijs suis bonis instituit dictum Anto. eius filium: ꝛ ei substituit vulgariter pupillariter ꝛ p fideicōmissuꝫ absꝙ detractiōe trebellianice vel falcidie Claretum predictum in oibus suis bonis preterꝙ i vna petia terre qđ reliqt ecclesie sancti Francisci. Post hoc mortuo dicto testrōe decessit dicta Agnesina in pupillari etate. Deinde dña Sancta habitans cū dicto suo filio cōmisit stuprū cū quodā ex quo in ꝑdicta domo peperit filiū in maximā iniuriā dicti Antonij eius filij cui matri fuit restituta dos ꝛ se nuptui tradidit. Et ex isto secūdo matrimonio habuit filios ꝛ nō petijt tutorem dicto Antonio eius filio. Demum Antonius ꝑdictus factus adultus similiter indiuisus a dicto Clareto fecit quādam donationē inter viuos: finaliter fecit testm̄ in quo reliquit matri iure substōnis qnquaginta solidos ꝛ ab oibus alijs bonis eam exheredauit propter dictum stuprum cōmissuꝫ p eam: ꝛ in alijs suis bonis instituit Claretum ꝑdictum eius patruum ꝛ aliqua diuisione nō facta a dicto Clareto de eius bonis decessit.

¶ Queritur modo qualiter debeat fieri in predictis bonis successio habita consideratione omnium que superius sunt pro veritate proposita ita queritur.

¶ Consilium. ccccxvj.

1 ¶ Mater īstituta in testō filij in modica quātitate iussa vt ea cōtentaret᷑ ad legitime supplementū agere pōt etiā si stuprum cōmisit: ꝛ deinde ad scđas nuptias trāsierit nō petito tutore.

2 Qualiter detrahatur legitima matris ꝛ ex quibus bonis qn̄ filius erat grauatus restituere per fideicom. patruo suo.

3 De deductionibus que fiunt vt appareat que sint bona ꝓpria grauati per fideicom.

4 De legato facto ecclesie potest deduci legitime supplementum qđ tanꝙ ius reale sequitur res hereditarias.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Ista dña Sancta debet habere supplementū legitime in bonis Antonij sui postꝙ sibi fuit aliqd relictum iure institutionis. C. de inof. test. l. oimodo. ꝛ in aut. vt cū de appel. cog. §. veruꝫ. Nec excluditur ex eo ꝙ filius prohibuit eam plus petere vel habere: vt in. d. §. verū. expresse dı̄: lꝫ al's prohiberi possit ius accrescendi. ff. de vsufr. dñs. ꝛ ibi no. de iniu. te. si ergo. de hered. insti. quotiens. §. si duo. nec etiā excludit᷑ ex eo ꝙ stuprū cōmisit: quia nō est de causis ex quibus parentes possint exheredari: vt p3a in aut. vt cū de ap. cog. §. ꝛ hoc quidem de parentibus. lꝫ sint cause ex qbus exheredantur filij. eo. ti. §. aliud quoꝙ capl'm. v̄. si alieni. ꝛ. C. de inoffic. testa. l. filiā. nec etiam excludit᷑ ex eo ꝙ trāsiuit ad scđa vota: nō petito tutore dicto Antonio suo filio pupillo. Tū qꝛ tutelam eius non susceperat quo casu nō debuisset transire nisi prius alium tutorē fecisset ordinari ꝛ reliqua restituisset. C. ad tert. l. oēm. tū etiā cū hic tutelā nō susceperit ꝓpter trāsitū nō punit᷑: quia cessat rō illius. l. nec etiā punit᷑ ex eo ꝙ tutorem nō petijt: qꝛ factus pubes decessit. e. ti. l. mr̄es. inst. e. ti. §. fi. ꝛ de leg. here. l. sciant.

a ¶ Vt pꝫ. Vide etiā q̄ habent᷑ per Bal. in ƺsi. cxij. in. v. parte. ꝛ in consi. ccviij. ea. parte. ꝛ in cō si. ccliij. i. ij. pte.

2 ¶ † Nunc videndū est de qbus bonis dꝫ suppleri dicta legitima. Rñdeo de bonis Antonij que iure suo habebant: ꝛ in restōne fideicōmissi non cadebant: vꝫ de legitima sibi debita iure nature in bonis patris que est tertia pars eius qđ habiturus fuisset ab intestato. C. de inoff. testa. l. parētibus. ꝛ aut. nouissima. ꝛ si q̄ alia bona post mortē patris acqsiuit vel ante ex cā aduentitia talia em̄ i fideicō. nō cadebāt. Et ideo Claretus tanꝙ heres eius ꝛ non tanꝙ fideicō. hꝫ. ff. de vul. ꝛ pu. coheredi. §. cū filie. C. ad l. fal. §. ꝙ. Nō aūt idē dico in trebellianica: cū illa fuerit in testō ꝓhibita ꝛ prohiberi potuit. vt plene no. per Cyn. in aut. sed cuꝫ testa. C. ad. l. fal. ꝛ per Bar. in. l. marcellus. ad treb. Alia ꝟo bona vltra ꝑdicta partim hꝫ Claretus iure suo cū essent cōmunia inter ipm ꝛ Antoniū partim tanꝙ fideicōmissarius. s. illa q̄ tāgebant Antoniū ꝛ in restitutionem cadebāt. ff. de le. ij. vnū ex familia. in prin. ꝛ ad. l. fal. l. fundo.

3 † Sed vt ista clarius appareāt ꝛ sciantur q̄ sit legitima Antonij de qua detrahenda est legitima matris sciendꝫ est ꝙ plures deduc. sunt fiende de dictis bonis anteꝙ perueniatur ad legitimam. Ex qbus apparebit rñsio ad singula dubia que possunt oriri.

¶ Et primo cum dicta bona fuerint cōmunia inter Claretum ꝛ antonium patremꝙ ipsius: debet deduci dos vxoris Clareti sicut fuit deducta dos dñe Sancte que posite fuerant in cōi. Non dico ꝙ tm̄ sit deducendum quātum fuit restitutum domine Sācte pro sua: sed quantum fuit dos vxoris Clareti in cōmuni posita si minor fuit. vt hec probātur. ff. pro so. l. actione. §. fi. fami. her. si filia. §. hoc amplius.

¶ Secundo debet deduci illud qđ tangebat Claretum recte cōmunionis ꝛ societatis quā habebat in dictis bonis cum Anto. ꝛ eius patre. Quod quantuꝫ sit colligitur ex portione qua Claretus patri successit vna cum Jacobo patre Antonij. Et ex predictis ꝛ conuentiōibus habitis inter eos que in facto consistūt. ff. ad. l. fal. l. si ex plagijs. §. in cliuo. de consti. c. j. lib. vj. vt eccle. bene. c. vt nostrum. Et ista bona dicitur habere Claretum iure suo non ab antonio vel eius patre.

¶ Tertio debent deduci ille ducen. lib. relicte Agnesine in quibus fuit antonius pupillariter substi. ꝛ existit ƺditio substōnis: ꝛ sic mater quo ad illas fuit exclusa ab oī legitima quā posset ꝑtēdere ex ꝑsona Agnesine. ff. de inoff. testa. pap. §. sed nec impuberis. C. de impu. ꝛ alijs substi. ꝑcibus. ꝛ in. c. si pater. de testamentis lib. vj. Item cū post pupillarem substitutionem factam in alijs ducentis libris pater substituerit Claretum p fideicom. dicte ducēte libre dena. cadūt in substitutione fideicōmissaria: sicut ꝑlegata prius facta. C. de fideicōmis. l. cū virū. ꝛ qđ ibi no. ff. ad trebellia. l. marcellus. §. quidam liberis. ꝛ. l. ita tamen. §. qui suspectam. per Bart. ꝛ eodem titulo. l. sceuola. Constat autem ꝙ in eo qđ quis habet ex pupillari substitu. grauari potest per eum qui substituit ipsum. ff. de leg. j. l. si fundus. per fideicō.

§.fi.cū.l.seq. Dico aūt q ille ducēte libre cadūt integre in fidei cōmissum: nec aliqua legitima competebat antonio illo nisi tanq̄ heres Agnesine non tanq̄ heres patris.l.papi.§.sed nec impuberis.de inoffi.testamento.z in hereditate fratris vel sororis non debetur fratri legitima nisi turpe persona hered.instituta. C.de inoffi.testa.l.fratris.z.l.fratres. Ex quibus patet q claretus debet habere illas ducentas libras tanq̄ fideicōmis.z a patre antonij non ab antonio videtur habere.d.l.si fundus per fideicōmissum.§.fin. Et per ɔ̄ns mater antonij nil dz in eis habere pro legitima nec ex psona Agnesine: nec ex psona antonij.

Quarto debent deduci de dictis bonis expense funeris facte in sepultura Jacobi patris Antonij.z etiam es alienum: vt.ff. de inoffi.testa.l.papi.§.quarta autem. Factis his quattuor deductionibus: tunc totum residuum debet diuidi in tres partes. quarum duas habebit Claretus tanq̄ fideicōmissarius: z sic a patre Antonij non ab Antonio.d.l.vnum ex familia.in prin.p consequens mater Antonij nil debet habere pro legitima.facit quod no.in.l.fi.C.de institu.z substitu. Tertiam vero partem habebit tanq̄ heres Antonij.l.q̄q̄.ad legez falci. Et idē i alijs bonis que nō fuissent Jacobi: sed Antonij: vt.l.cohered.§.cuz filie.de vulg.z pupil. De illa ergo tertia parte z alijs bonis: si qua sint matri supplēda est legitima: videlicet vt habeat tertiā illius tertie: aliorum bonorum Antonij deducto primo ere alieno Antonij z impensis sui funeris.dicto.§.quarta.

4 † Legatum vero factum fratribus minoribus non deducitur: immo debet etiam de illo legitimam habere cum speciale sit in legato libertatis vt nō deducatur: vt.d.§.quarta. Si ergo nōdum solutuz est legatum fratribus agere potest dicta domina Sancta cōtra Claretum etiā pro eo qđ habere debet in illo legato: z ipse Claretus tanto minus restituet fratribus.ff.ad trebellia.l.ita tn̄.§. qui ex trebelliano.in fi.z.l.marcellus.§.idez pomponius.facit ad legem fal.l.penales.§.pene. Si iam restituisset puto q agere posset contra fratres: quia ius agendi ad supplementum seqtur res ipsas hereditarias.C.de inoffic.testa.l sancimus.§.repletionem.z ad trebel.l.iubemus. Item nec per donationez factam ab Antonio legitima matris potuit diminui: vt.C.de inoffic.dona.l.j.

Cum aūt vltimo loco queritur an fratres vterini dicti Antonij venire possint ad eius successionē.certū est q nō postq̄ antonius testamētū fecit z aliā nō turpē psonam heredē istituit.vt.l. fratris.z.l.fratres.C.de inofficio.testamē. Laus deo.

Casus talis est.

Cōmune Senarum vendidit quibusdam ciuibus dicte ciuitatis introitus castri asciaui comitatus Senarū per hec verba: vz. Omnes z singulas gabellas curie z districtus dicti castri cum omnibus fructibus z emolumentis ad dictas gabellas et redditus ptinentibus z spectātibus.que gabelle z redditus ad p̄sens exigunt z exigi possunt p cōmune Senarū z eius officiales p formā capitulor vltimo per dictam cōmunitatem factorū cū cōmuni Sen.zc.z.j.subijcitur. Que gabelle introitus redditus z prouētus per cōmune Senarū cōsequenter per quoscūq̄ emptores illarum z dicti cōmunis Senarū cōmissarios fm dicta capitula exigunt z exigi debent z possunt vt iferius effectualiter continet. Ista sunt verba formalia instrumēti: presupponitur autē in facto q tpe venditionis predicte dicti introitus colligebantur per quendā officialem cōmunis Senarum nomine dicti cōmunis: inter quos specialiter colligebat introitus dānorum datorū z condēnationem nomine dicti cōmunis Senarū. Item q vigore dicte venditionis fuerūt oēs predicti redditus z introitus assignati dictis emptoribus: inter quos etiā redditus predicti damnorū datorū z condemnationum qui vt dictum est nomine dicte cōmunis senarum exigebantur z in eorum quasi possessione steterūt emptores predicti per plures mēses ipsos exigendo sicut per dictos officiales exigebantur. Nūc vero cōmunitas asciani dicit z asserit dictos introitus dānorū datorum z condēnationem nō pertinere ad cōmunitatez Senarum: sed ad se certis de causis seu virtute quorūdam pactoruz z capitulorum de quibus nihil ad presens. Et si vnq̄ fuerunt dicti introitus collecti nomine cōmunitatis Senarum dicit hoc fuisse factum indebite z de facto.z sic per cōsequēs dicit eos nō venire in dicta venditione nec potuisse per ipsum cōmune Senarū vendi in preiudicium dicte cōmunitatis asciani. Et p̄supposito q dicta cōmunitas asciani quo ad se bene dicat z q dicti redditus dānorum datorum z condēnationum ad ipsam pertineant. Nūc queritur vtrū dicti redditus veniant in venditione predicta quo ad preiudicium cōmunitatis Senaruz: z sic dicta cōmunitas teneantur dictis emptoribus ad interesse vel ad restitutionem pretij seu ad remissionē quādo valent dicti introitus dānorum datorum z condēnationum.

Consilium.ccccxvij.

a Qui. Vide d.Alex.de imo. in ɔ̄si.ccvij.in.ij. col.in.iij.parte. z in ɔ̄sil.xxiij.in vlt.col.in tertia parte.

1 Venditor qui vniuersitatem redditum generaliter vendidit ex quibus quidam de iure: quidam de facto percipiebantur: an videatur omnes redditus tam de facto q̄ de iure perceptos vendidisse.

Et an teneatur venditor de euictione si euincantur redditus quos de facto percipiebat.z concluditur teneri.

2 An relatiuum qui: que: qđ: restringat genus p̄cedens necne: z quid in vltimis voluntatibus: z quid in contractibus inter viuos: z per totum de natura relatiui.

In christi nomine amen.

1 † Quod dicti redditus dānorum datorum nō veniant in dicta venditione generali: postq̄ pertinebāt ad cōmunitatem asciani: sed solum illi qui pertinebant ad cōmunitatem Senarum: z q de illis tantum videatur actum inter partes: sicq̄ cōmunitas Senarum dictis emptoribus nō teneatur pluribus rōnibus pbari videt. Et primo quia cum aliq̄ res certa z determinata vendit vel legatur in qua vendens vel legans partem iuris hz z alius partem: nō videt vēditū vel legatū nisi ius vel partem quā hz venditor vel testator nō ius qđ habet alius: nec ad plus vēditor vel heres tenet.ff.de cōtrahē. emp.l.qui tabernas.de leg.i.l.serui electiōe.§.fi.z.l.si domus. in fi.de leg.iij.qui cōcubinam.§.qui fundum. Fortius ergo cuz venduntur plures res simpliciter vel in genere: vt non videatur actum de his in quibus vendens non habet ius.ar.ff.de aur.z arg.leg.l.quintus.el primo.post prin.ibi.multuz enim interest generaliter zc. Nā primo casu fit aliqualis impropriatio cū tota res fuerit vendita: z tn̄ restringit ad partem eius. Scđo vero nō: qz verba generalia vel indefinita possunt in illis rebus q̄ ptinent ad vēdentem ppriē verificari: ergo zc.ar.de aur.z ar.leg.l. plautius. Preterea.l.dicit q si qs legat oēs res quas hz in tali loco: z sic cū signo vniuersali nō videt sentire nisi de illis rebus in qbus hz plenū ius dnij nō de alijs i qbus hz ius semplenū.s.obligationis: lz illas in dicto loco hēat.ff.de leg.iij.l.qui habebat.i prin.de supel.leg.l.legata.§.fi.multominus de alijs in qbus nullū ius hz sentire videt. Si hoc est in legatis: idem in ɔ̄tibus.de legatis primo.l.seruuz.§.qui chyrographū.de leg. iij.l.qui chyrographum.hic autez vendidit commune Senarū redditus quos habet z pcipere pōt in asciano: videt ergo tātuz illos vendidisse in quibus habet ius plenū nō illos qui pertinēt ad cōe asciani.

2 † Preterea qn̄ relatiuū qs vel qui venit ad determinationē alicuius generis nō certe vel determinate rei si iungatur vbo p̄ntis tpis limitat z restringit illud genus fz limitationem z restrictionem que sequitur post relatiuū.ff.de le.iij.l. nuper.de aur.z arg.leg.l.quintus.al's scribit quintus. Sed in verbis instrumenti cōtinet relatiuū.s.q̄ gabella z redditus ad p̄ns exigūtur z exigi p̄nt p cōe Senaruz: z ita subijcitur z exigi debēt zc.q̄ verba exigūtur z exigi debēt sunt presentis tpis. Itē p̄cedunt verba generalia.s.itē omnes z singulas gabellas redditus zc. Et sic videt q illud relatiuum que debeat limitare genus p̄cedens fm ea q̄ sequūtur: vz vt intelligatur vendere illas tantum gabellas z redditus qui possunt exigi vel debentur per cōe Senarū: z sic de ptinentibus tm̄ ad ipm cōe nō ad cōe asciani: qz vba illa debēt intelligi.s.de iure.de vbo.signi.l.nepos pculo.de cōdi.insti.si fili⁹.de v.ob.stipulatio ista.in prin.z quod ibi no.rē ra.ha.l.si fiue.§.cū aūt.z.l.pcu. Redditus autem de quibus agitur si ptinebant ad cōe asciani non poterāt exigi de iure p cōmune Senarū: ergo de illis nō videt actum in dicta vēditione nec ad eos tenetur cōmune Senarū dictis emptoribus.

a Preterea relatiuum qs vel qui[a] positum fine copula: restringit suum antecedēs.de leg.iij.l.ea tn̄ adiectio.de alimē.lega.l. a filio.§.testōr.z sic verbum gabella redditus z pūentus q̄ sunt antecedēs illi⁹ relatiui q̄ limitant fm ea q̄ post relatiuū sequuntur.vt.s.dictū est. Preterea lz relatiuū q̄ sit gn̄is feminini: z sic salua rōne recti sermonis nō videat restringere nisi verbū gabella: tn̄ ex quo positū est in alia z diuersa oratione de p se: vt ex ɔ̄textu scripture apparet: limitat oīa.ff.de le.iij.l.heres me⁹.§. vxori.vbi tex.singularis.licet secus sit in qualitate q̄ adijcit in eadem oratione per modum qualificatiuū.de aur.z arg.lega.l. plautius.qn̄ dies leg.ce.l.filium.z qđ ibi no. Ad hoc de rebus dub.l.fi.z qđ ibi no.p Bar. Preterea verba precedentia generalia per sequentia limitantur z restringunt regulariter.ff.de here.insti.qui non limitabat.§.lucio.z.l.si qs ita heredes.z.l. cum testō.§.fi.de le.iij.l.quesitum.post prin.z.l.qđ his verbis. z.l.predijs.post prin.z.l.quisquis.z ibi no. Ultimo facit ad predicta lex expressa que dicit q si quis vendidit alicui iura que habet in aliqua vniuersitate: puta in hereditate: non venit in venditione nisi ius qđ habet in ea.z ideo si nullū ius hz: nihil tenet emptori p̄stare: z nihilominus ptium cōqueri.ff.de here. vel actio.vendi.q si in venditione.cum.l.se.sed hic vendidit introitus

troitus redditus & prouentus: & sic iura que cõmunitas Senarum habebat in castro Asciani vel eius districtu: que verba scz castrũ & districtũ seu curia faciunt quãdã vniuersitatẽ. Nam di
a strictum & territoriũ idem sunt[a]. de elec. vbi periculũ. §. porro. lib. vj. Territoriũ aũt dicitur quedã vniuersitas. ff. de verb. sig. l. pupillus. §. territoriũ. sequit igit q in venditione predicta solum illa veniunt que cõmunitas Senarum habebat alia non nec pro illis aliquid dictis emptoribus prestare tenetur.
¶ In 2tiũ q dicti redditus veniãt: probant pluribus rõnib9. ¶ Primo ex signo vniuersali omnes & singulos &c. qd signum vniuersaliter operat in oibus. ff. de leg. iij. l. iulianus. in princ. de aur. & ar. leg. l. pediculis. §. labeo. dũmodo sint de natura generis. de vsufr. leg. l. generali. §. vxori. ¶ Scdo ex illis verbis redditus introitus & prouentus &c. q vba sunt generalia & comprehendunt omne emolumentũ qualitercũq prouueniens etiã rõne iurisdictiõis sicut sunt isti de qbus agit. ff. de vsufr. l. vsufructu legato. & qd no. p gl. in. l. frugem. de vb. signi. & expsse p Inno. in. c. pastoralis. de dona. sup verbo reddit9. facit qd no. Bart. in. l. fi. ff. solu. matri. de elec. statutũ. in cle. ¶ Tertio ex verbo curie qd est in instro. Naz nulli alij reddit9 curie possunt esse nisi isti de qbus agit. igit de ipsis expsse fuit actũ: & sic non relinquit questio volũtati. ff. de vulg. & pupil. l. iaz hoc iure. §. fi. de leg. iij. illud aut illud. §. cũ in vbis. de ma. testa. si qs locuplex. Nec ob. pdictis verba q subijciunt si q pcipiunt seu exigun tur & exigi possunt &c. q2 dicta vba cũ sint posita in alia oratione p se z separatis maxime cũ repetitiõe sui antecedẽtis: scz q gabella &c. Nõ enim ponit gratia limitatiõis: sed magis causa demõstrationis. arg. ff. de leg. j. qdã testamento. de ali. & ciba. l. lucius. de lib. leg. l. fi. §. titia. & qd no. Bart. de vulg. & pupil. l. centurio. in qrta qõne principali. vbi dicit in versi. quero circa pdicta. q vba q possunt itelligi vt ponant demõstratiue & dispositiue: in dubio ponunt demonstratiue. ¶ Preterea qñ p relatiuũ qs vel q adijcit aliqua res q cõpetit cuilibet de genere precedẽti: tũc nõ ponit restrictiue sed declaratiue seu demonstratiue. ff. de iusti. & iur. l. omnes populi. C. de summa tri. l. cunctos populos. & l. oibus ciuitatib9. ad treb. sed hic adijcit qualitas cõpetens cuilibet de genere: scz q exigunt & exigi possunt &c. Nota duo scz exigunt qd intelligi põt de facto. Itez exigi possunt scilz de iure. Cõstat aũt q isti redditus & omnes alij exigebant per cõmune Senarũ seu eius officialẽ & eius noie: & sic qualitas ista cuilibet de genere pcedẽti cõpetit: igit nõ ponit restrictiue sed declaratiue. Quarto sic: affirmãdo argumentũ supra proxime factũ qñcunq due qualitates copulant nõ respectu certi & determinati substantiui: sed respectu alicuius generis nõ requiritur cõcursus vtriusq qualitatis: sed sufficit alterum adesse. Unde si testator legat alicui vestes emptas & paratas sui causa non requiritur q sint simul empte & parate: sed veniunt empte tantũ vel parate tantũ. ff. de lega. iij. l. qui concubinã. in princ. vbi tex. de quo Bar. multũ mirat: secus si respectu certi & determinati substantiui. vt ibi per eum. Modo hic copulantur due qualitates scz que exigunt: ecce vnã que refert ad factũ. Item exigi possunt: ecce aliã que refert ad ius. Sic ergo veniũt in dicta venditione nõ solũ reddit9 q exigunt & exigi possunt simul ita q ambe qualitates cõcurrunt: sed etiã illi q exigunt tantuz licz exigi nõ possint. Itẽ q2 exigi pñt licz nõ exigant. Hic autẽ exigebãtur per dictos officiales dicti redditus vt supponitur. ideo venditi videntur licet de facto exigẽtur. ¶ Quinto & vltimo: q2 dicti redditus damnorum datorum & condemnationuz fuerunt dictis emptoribus assignati qui ipsos exigerũt per plures menses. Ex quo videtur ab ipso initio de ipsis actuz fuisse vt venirent in venditione: q2 per actus subseqũẽtes declaratur voluntas in precedentibus. ff. ad mace. l. si iulianus. §. pinde. rerum amo. l. si concubinam. §. res amotas. de lega. iij. vxori. §. fi. & qd no. xviij. distin. peruenit. de ele. officij. C. de natu. li. l. cum quis. circa fi. ibi. neq enim.
¶ Quid dicendum breuiter istam vltimam partem puto verã primo per dictas rationes & argumẽta facta pro ipsa. per. l. ex pressam. ff. de act. empt. l. quero. dicentẽ q si qs vendidit alicui quicquid possidebat intra certos terminos sciens se certã partem nõ possidere nec certiorauit emptorez qui credebat ipsum totũ possidere tenet venditor actione ex empto p eo qd nõ possidebat ne emptor ex hoc capiat vel decipiat. Si ergo hic commune Senaruz vendidit dictis emptoribus omnes & singulos redditus quos habebat vel percipere poterat in castro asciani: sciens se non posse exigere vel exigere vel pcipere damna data vel cõdemnata debebat de his specialiter certificare emptores q hoc ignorabant qd cũ non fecerint agere possunt emptores: vt fiat remissio pretij qtum valent dicta dãna data & condemnationes. ff. de act. empt. si qs seruũ. in fi. de edi. edic. si plura. de euic. l. j. in fi. & l. vẽditor. de here. vel act. vẽ. l. q si sit. Nec ob. argumenta facta in 2rium: nam qtum ad iudicata in vltimis voluntatibus non obstant: q2 illa iudicantur bm voluntatem testatoris dũtaxat ex cuius solius volũtate dependent. ff. de condi. & demon. l. in conditionibus. de au. & arg. lega. inter vestem. Nos loquimur in 2ctu emptionis & venditiõis qui diiudicatur nõ solum ex intentione ementis sed vendentis. facit de act. & oblig. l. non solũ. vnde verba generalia prolata a venditore que tendunt ad diminutionẽ 2ctus vel in pиudiciũ emptoris nõ nocent emptori si ipse ignorabat & venditor sciebat. ff. de act. empt. l. j. post prin. de euictio. q libertate. in prin. & pe. §. & fi. de serui. l. q arborem. §. fi. vnde fit interpretatio bm intentionẽ emptoris ignorantis: vt omnia veniant que credidit emptor venire dũmodo de significatiõe verbor venire possint: vt dictis iuribus. In quãtũ vero sunt in 2ctibus: tunc habẽt locũ emptor sciente: sed eo ignorante & venditore sciente locum nõ habent imo fit iterpretatio 2 venditorẽ. ff. de heredi. vel actio. vẽdi. l. hoc aũt. vbi plene pbatur. Cõcludo ergo q redditus dictorũ dãnorũ datorũ & cõdẽnationũ veniunt in dicta venditione tam pter generalitatẽ vbor: q pter ignorãtiã & bonã fidem emptorũ quãtũcunq nõ ptineat ad cõmune Senarũ: sed ad cõmune asciani. Et ideo ipsis euictis dictũ cõmune Senarum tenet dictis emptorib9 ad remissionẽ vel restitutionez ptij vniuersalis: quatenus dicti redditus valent. Laus deo.

a ¶ Sunt. Et qd aũt differãt. vide bal. in 2sil. ccccxcix. i. j. pte.

¶ Consilium. ccccxviij.

1 ☞ Attẽde lector & olim sepius ecclesiã dei scismate laborasse: nam hoc consilio & duobus sequentibus tres clarif. iurecõ. pro eo sedando iam annos. xxx. in maximã christiani nominis perniciem pertinaciter durante consuluerunt. Id qd superiore anno valde etiam formidabatur: nec citra ingentez hominũ stragem incepta tantum scissura pertransiuit: qd & nunc superiniectis cineribus non satis tute perambulatur.
In creatione autem Gregorij. xij. conuentum fuerat vt is postea pontificatui renuntiaret quo facilius & antipapa Benedictus nomine: si quid iuris haberet ad renuntiandum inducere tur: fieretq vnanimiter noui legitimiq pastoris electio.
Quod inter Cardinales & gregoriũ pmissione: iureiurando: & voto fuerat roboratum: idq ex 2uentione Saone fieri debuit.
Gregorius renuebat ad locum designatum accedere: nec etiaz permittebat vt Cardi. accederent consulitur.
2 Quod Cardinales nõ obstante prohibitione pontificis ad locum accedere sua promissione teneantur: eo q papa notorie sit criminosus & periurus. &. 4.
3 Quomodo pter scandalosum crimen pontificis possunt Cardi. concilium conuocare.
4 In quibus casibus (& hoc melius in seq. consilio) papa possit a concilio iudicari. vide in seq. consi. nu. 9.
Et p oia 2silia multa elegãter adducunt de potestate cõcilij: & an scisma sapiat heresim: & quid de notorio crimine pontifi.

N christi nomine amen.

1 ¶ † Premitto ad euidẽtiã[b] duo. Prio q inspectis
b & cõsideratis verbis instrumẽti facti in cõclaui papa est obligatus ad renuntiãdũ sub duplici 2ditione. Prima est si & qñ antipapa renũtiabit. Scda est si & anticardinales dũmodo velint effectualiter cõuenire cũ dñis cardinalibus: vt se quat cõmunis electio. i. dicere si effectualiter cõueniant ambo collegia. Nã cũ ista conuentio sit mutua: qd de vno collegio dicitur videt dictũ de alio. ar. ff. de acceptil. l. fi. vnde sensus verborũ est iste: vz dũmodo anticardinales effectualiter 2ueniant cũ dñis cardinalibus & econtra. Et notandũ q in obligatione quã fecit papa de renũtiatione nõ exprimit conuentio de necessitate fienda. Sed simpliciter dicit q renũtiabit si & qñ &c. Ex quibus elicio tres conclusiones necessarias pro intellectu eius qd querit. ¶ Prima est q ista electio certo loco fienda principaliter respicit dños cardinales qui habent conuenire vt purificet obligatio pape: & etiã possint ad nouã electionez procedere facta dicta renuntiatione: bm formã iuris q seruari non põt nisi in vnum conueniant: vt in. c. vbi periculũ. de elec. li. vj. eo. tit. ne romani. in cle. papam vero eius obligatio principaliter nõ respicit cũ possit vbiq existens renuntiare vel per procuratorem ad hoc constitutum impletis tamen dictis cõditionibus: vt ex verbis instrumenti luculenter apparet. ¶ Secunda conclusio est: q lz conuentum sit per papaz de loco Saone: tamen si ambo collegia ibi conueniant & concordent de electione futura: & antipapa velit renuntiare cũ effectu illic vel alibi q si papa paratus est renuntiare in quocunq loco vel procuratorem ad hoc cõstitutum mittere nõ tenet ibi personaliter conuenire: q2 postq habemus effectũ scilz cessionem vtriusq nouãq electionem nõ est curandũ de modo: lz de ipso sit expresse conuentum ex quo nihil iportat. ff. ad trebel. l. mulier. C. de cõdi. insti.

Additio.
a ¶ Premitto ad euidentiam. Adde qd in simili elegãter cõsuluit Lud. ro. 2si. cccccxxiij. in cipien. beatissimus pr sixtus. & do. Phil. deci. in 2si. clj. icipiẽ. diuino implorato psidio maximi põderis &c. in primo volu. H. F.

l.si mater. ¶ Tertia conclusio est q nisi ambo collegia ibi effectualiter conueniant obligatio pape non est purificata: qr quousq conueniant possibile est eos mutare voluntatē ⁊ non conuenire: lz enim dicant prefati dñi se velle cōuenire: nō tñ est purificata cōditio: qr ut ex verbis instri apparet: reqrit volūtas cum effectu.i.effectualis cōuentio: ⁊ vbi facto opus est: voluntas non sufficit.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruan.c.j.

¶ Scd̄o premitto q lz ista cōuentio respiciat dños cardinales principaliter: sed secūdario papam si ⁊ ipse cōuenire velit: tñ electio loci vigore dicti instrumēti fuit p dños cardinales cōmissa pape. qd̄ ptz in ea parte dū se obligat ad mittendū nuntios ⁊ oratores infra certū tēpus: ⁊ ad dandū eis plenā potestatem cōueniendi de loco cū cōsilio eorūdē: fuit ergo sensus illoꝝ verborū: q papa mittat ad eligendū dictū locū vice ⁊ nomine suo: ⁊ noīe dictorū dñorū: in quo ipse si velit: ⁊ dicti dñi etiā in eundem locū habeant cōuenire. Nā lz quo ad papā sit in eius voluntate: vt dictū est: qr pōt dicta renuntiatio fieri sine dicta conuentione: tñ q̄tum ad cardinales est in obligatiōe: qr postea se obligant ad omnia contingentia necessaria ⁊ oportuna. dicta vero ꝯuentio dñorū cardinaliū est necessaria: qr sine ipsa nō purificatur obligatio pape: nec noua electio fieri pōt p eos. ¶ Ex quibus elicio talem conclusionē: vz q electio facta loci per oratores pape non solū videt̄ facta per papā quo ad ipsum papam: sed etiam facta videtur per dominos cardinales quo ad ipsos dominos. qd̄ probatur dupliciter. Primo per ipsos dños fuit pape cōmissa vt dictū est. ⁊ electio facta per illū cui cōmissa est: videt̄ facta p ipsum cōmittentē. ff. qd̄ cuiusq vniuer. no. l. item eorū. §. si decuriones. de leg. ij. vnū ex familia. in prin. ⁊. §. j. Itē facta fuit noīe dictoꝝ dñorū ⁊ ipsi postea ratificarunt vt presupponitur: ergo ⁊c. C. ad mace. l. fi. l. ita autē. §. cessisse. de admini. tuto. Concludit̄ ergo q dicti dñi cardinales sunt obligati ad conueniendū vigore dictorum verborum quibus promiserunt nil omittere de necessarijs. Itē in dicto loco Saone qui per ipsos videtur electus vt probatum est.

2 ¶ † Ex his sequit̄ respōsio ad id qd̄ querit̄: vz vtrū dicti domini teneantur accedere Saonā sine papa. Rñdeo q sic etiam si papa iustam causam haberet non eundi q̄tum ad se solum vt puto. qd̄ sic probat̄: licet aliquā rationabilem causam haberet personaliter non eundi: puta ꝓpter infirmitatē vel alia q̄ personam suam solū respiceret non tñ est liberatus ab obligatione facta in conclaui scilz de renuntiādo cū ille due ꝯditiones implebunt̄ scz q ante papa renūtiet ⁊ collegia cōueniant: sz debet vel renuntiare in quocūq loco sibi plz vel ꝓcuratorem ad hoc mittere: vt dictū est. Sed alter iam est ibi ⁊ offert se paratū cedere ⁊ seruare promissa similiter ⁊ collegium suū conuenire. debent ergo ipsi simul accedere ne cōstituant̄ in mora: ⁊ etiā vt dictam obligationē pape purificent: al's per ipsos staret quominus impleret̄ cōuentio: ⁊ quominus papa efficaciter obligaretur. ⁊ per ꝯsequens per ipsos impediret̄ vnio: semper enim papa posset eis dicere si fecissetis debitū vestrū in cōueniendo fecissem ego debitū meū in veniendo vel mittēdo: aut hic cedendo. ⁊ sic dñi Cardinales totū onus istius negotij supra se susciperent ⁊ se reos in cōspectu dei ⁊ hominū facerēt. ¶ Nec ob. si dicat̄ istud est arduū negotiū: vñ nō cogit̄ mittere ꝓcuratorē si accedere nō pōt: vt in. c. querelam. de procu. qr illud verū vbi obligatio nō precederet: sed hic precedit obligatio de renuntiādo nec est artata loco aliquo conuentionis. Sed solū tempore scilz quo alter renūtiabit. ⁊ sic ꝓpter primam obligationem incidit in scd̄am. arg. ff. de act. empt. l. q seruum. Itē dico q dicti domini tenent̄ accedere in termino cōuento al's essent in mora ⁊ transgressores promissi. de ꝟben. stipula. magnam. ¶ Preterea posito q papa non esset dispositus aliquod predictorum facere siue haberet causā nō eundi siue nō: tamen adhuc domini Cardinales accedere debent: vt faciant qd̄ in eis est: ⁊ ad qd̄ tenētur: nō enim pertinet ad eos declinare maxime in partē deteriorem. Sed credere debent q faciet: ⁊ posito q nō faceret accessus eorū non erit sine fructu. † Sed debent prouocare cōciliū

3 vt prouideatur quid agendum sit cum videāt ipsum esse in notorio periurio ⁊ voti fractione ⁊ incorrigibilē ⁊ ecclesiā ex hoc scandalizari. ar. in. c. si papa. ⁊ q̄ ibi no. in glo. xl. dist. vnde pertinet ad dictos dominos s̄m deū ⁊ mundum prouidere vnā cū cōcilio. Ista enim sunt ꝯtingentia necessaria ⁊ oportuna istius negotij ad que domini Cardinales tenentur: ⁊ sine quib⁹ optatus finis haberi nō potest: nec sibi obedire debent si mandaret eis q non accederent. ff. de actio. ⁊ obliga. l. seruus. cū cogeret eos ad peccandum ⁊ ad contēnendum promissa. Uotum enim qd̄ emiserunt dicti domini Cardinales fuit votum necessitatis idest eius ad qd̄ etiā sine voto facere tenebantur: in quo quidē voto non intelligitur excepta superioris autoritas: qr nec sup hoc papa posset aliquid cōtra statuere s̄m ea que habent̄. xxv. q. j. sunt quidā. xv. dist. sicut. ⁊ Gof i summa de voto. §. omnia vota. quinimo secū post terminū cōuentionis salua cōscientia participare nō debent cum videant ipsum esse in notorio crimine: ⁊ sic traditū sathane ⁊ excōicatū a deo. iuxta ea q̄ no. in. c. si quidē. de sentē. excōmu. si ergo ꝑsistant in eius obedientia videntur esse fautores eius ⁊ participare in crimine ꝑstādo ei auxilium ⁊ fauorē: ⁊ sic eandem sententiam quo ad deū incurrūt. de senten. excōmuni. nuper. ⁊. c. si concubine. ¶ Preterea posito q absit: vt ex dicta cōuentiōe nulla ꝓuisio sequeretur: qr nec papa faceret debitum suū nec ꝯcilium cōuocaretur: tamen ire tenentur vt exonerent se ab obligatione qua tenētur scilicet facere q̄tum in eis est. Sed accedere illuc ⁊ offerre se paratos procedere ad nouam electionem vtroq renuntiante est in eis ⁊ in facto consistit: ergo debent illud facere licet non sequatur effectus. arg. ad hoc optime. ff. de cōdi. insti. l. iiij. in prin. l. mulier. §. si quis hereditariū. ¶ Ceterū ꝑsupposito q ꝓpter iustā causam quā haberet papa in nō eundo esset excusatus ab omni promissione ⁊ ꝯctu facto in Marsilia vel in cōclaui deberet intelligi si talis causa debeat vel esset notorie iusta vel legitima: puta si propter infirmitatē vel aliam naturalē causam impediretur. Nam tunc naturalis causa cui lex deseruit ipsum excusaret. ff. de excusa. tuto. scire oportet. §. sufficit. si quis cau. l. ij. §. si qs in iudicio. Sed si causa non est notorie iusta: sed ꝑtensa vt in casu nostro in quo allegant̄ alique cause que apud papā sunt iuste apud alios non ⁊ sic sunt dubie. certe hoc casu cum promissio ⁊ iuramentum pape ⁊ ipsorum transgressio ⁊ inobseruātia sit notoria excusatio vero sit dubia tenendum est contra papā: quia omnis excusatio que fit ab eo qd̄ de se est illicitum non censetur vera nisi probet̄. C. de iniur. si nō conuitij. no. per hoc. ff. de lib.

4 lega. l. aurelius. §. idē quesijt. † Nec autem ꝓbatio in generali cōcilio fieri dz qd̄ est iudex pape in hoc casu nō corā cardinalibus. ⁊ sic apud ipsos dños cardiales reputari debet notorie criminosus quousq fuerit apud ꝯciliū generale purgatus ⁊ causas excusationis pretensas apud ipsum legitimauerit. interim vero standum est ei qd̄ euidenter ⁊ notorie apparet.

¶ Concludo igitur ex omnibus predictis primo q cardinales tenentur accedere Saonam etiam papa recusante accedere triplici de causa. ¶ Prima est vt per hoc purificet̄ obligatio pape: qr tenet̄ ad renuntiandum sub illa cōditione si alter renuntiabit ⁊ si ambo collegia ꝯuenerint ⁊ cōcordent in noua electione: que vltima cōditio purificata nō dicitur nisi realiter conueniant: al's autem videretur per eos stare quominus vnio ecclesie subsequatur. ¶ Secunda causa est propter obligationē generalem qua tenentur ad omnia cōtingentia necessaria ⁊ oportuna: vt patet ex instrumēto cōclauis. Ista vero cōuentio necessaria est sine qua vnio sequi nō potest licet cōuentio pape non sit necessaria dūmodo velit ꝓcuratorē ad renuntiandum cōstituere. ¶ Tertia causa est ꝓpter obligationem specialem q̄ sunt ascripti per electionem loci ⁊ cōtractū factum in Marsilia de mandato pape ⁊ de consensu cardinalium cum omnia videantur etiā ab ipsis cardinalibus facta eo q facta fuerunt de mandato pape cui dñi cardinales per instrumentū cōclauis predicta cōmisisse vident̄. Item ꝓpter ratificationē postea subsecutam. Item ꝓpter responsionem eorum q facerent debitū suū. ¶ Ex qua cōuentione sequetur alterum de tribus: vel q papa mutabit ꝓpositum ⁊ accedet: cū voluntas mutabilis sit. ff. ad tertul. l. filij. §. j. aut mittet ꝓcuratorem ad renuntiandum: aut in quocunq loco fuerit renuntiabit videns cōditiōes sue obligationis purificatas ⁊ se nulla excusatione iuuari sic faciet debitum suum ⁊ sic est vnum. Uel si facere volet domini prefati sequentes euangelicam doctrinam post monitiones salubres sibi factas cum nō audierint dicent ecclesie cōuocando generale ꝯciliū narrando predicta ⁊ faciēdo de salubri ⁊ canonico remedio ꝓuideri. ⁊ hoc est scd̄m. ¶ Uel si ꝑdicta qd̄ absit: deficerēt saltim fecerint debitum ipsorum scilicet cōueniendo ⁊ offerendo se paratos facere qd̄ eis incumbit: ⁊ sic erūt iustificati apud deum ⁊ mundum. Si vero timore siue pusillanimitate aut aliqua humana gratia torpescant ⁊ resiliant perpetua nota maculabuntur. Et hoc quātum ad principale quesitum.

¶ Secundo ꝯcludo incidenter q papa est obligatus ad renuntiandum etiā si nō cōueniat cum aduersario suo dūmodo ille duo cōditiōes impleantur: scilicet q aduersarius eius cedat ⁊ collegia cōueniant. ⁊ sic nec astringi pōt ad ꝯueniendū dūmō cedat vel ad hoc ꝓcuratorem ꝯstituat: nec etiā excusari potest a renuntiando ꝓpter aliquas causas quibus impediat̄ cōuenire. Sed tenet̄ dictis ꝯditionibus impletis scz omnino cedere: ⁊ hoc si bene verba instrumenti ponderent̄: ⁊ in hoc videtur mihi q multum cōsistat declaratio eius qd̄ principaliter queritur.

¶ Tertio concludo q cum promissio iuramentum et votum pape sint notoria similiter ⁊ electio ⁊ approbatio loci Saone.

Insuper

Insuper etiam ꝛ transgressio predictorum ꝛ nõ obseruatio qđ quãtũcunqꝫ cause. quas pretendit de non conueniendo sint de se vere ꝛ iuste: tñ q̄ꝛ notorie non sunt sed dubie debet in isto dubio reputari papa notorie criminosus vt stetur ei qđ notoriuz ꝛ liquidũ est: nõ enim qđ est dubiũ quousqꝫ per ꝯcilium fuerit hoc declaratũ. Ista tutior pars est quo ad animaz. ergo ꝛc. de spon. c. iuuenis. ꝛ hoc ꝓsupposito ꝙ dicte cause excusarent eum a promissis etiã ꝯclaui si vere essent qđ supra negaui. ¶ Postremo venia tantorũ dñorũ premissa considerent ꝛ attendant q̃tum bonũ sequet̃ si ꝑdicta viriliter ꝓsequent̃ tam publicũ q̃ priuatũ. Quãtaqꝫ cõfusio quãtaqꝫ ignominia: stragesqꝫ verisimiliter euentura est si damnabiliter negligantur: multo eniz melius fuisset nihil attentasse q̃ attentũ vituperose dimittere. Memores eius qđ scribit̃. Nemo ponens manus ad aratrum ꝛ rediẽs retro acceptus erit dño. Erigãt ergo se in virtute altissimi ꝛ studeãt magis deo placere q̃ hominibꝰ. Nã ꝛ si deo placebunt non vni homini placebũt sed pluribus imo ꝛ toti mundo. Sed ꝛ pro eis oratio fiet sine intermissiõe ab ecclesia ad deũ vt prosperentur in omnibus vijs suis. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxix.

In christi nomine amẽ.

¶ Uiso puncto transmisso ac meditatis tribulationibus ꝛ angustijs animarũ ꝑditionibus corporum afflictionibꝰ quas hucusqꝫ iam lapsis triginta ãnis passus est populus xp̄ianus ac attentis decisionibꝰ susurrationibus ꝛ opprobrijs q̄bus tradita est christiana religio ꝛ sacerdotiuz Jesu xp̄i ꝛ iam quodãmodo obscurato pestifero scismate quo dicto tempore incõsutilis tunica xp̄i scissa est qđ fit vt populo christiano luporuz dentibꝰ exposito pastoribꝰ impinguatis de lana ꝛ ouium vellere cõtendentibus penitus exulante charitate ꝛ cõpassione tot animaꝝ captiliatim in abyssum inferni ꝛ ꝓfundũ ruentium quotidie penata penatis accumulentur: ecclesie claues in ꝯtentũ ꝛ derisum habeant̃. necnon penitus tota xp̄iana religio ruendo cõquasset̃ ponderatis iuramentis a cardinalibus in cõclaui ꝓstitis cõuentionibus in capitulis in Marsilia per oratores dñi nostri Gregorij firmatis ac oĩbus alijs scripturis hincinde confectis de q̄bus in puncto trãsmisso mentio habet̃. palpatis etiã excusationibꝰ quas dñs noster allegat de nõ accedẽdo Saonã. Cõsiderato etiã ꝑcepto dñico quo ꝓximos vt nos diligere ꝛ amare debemus. quo glibet xp̄ianus quãtũcũqꝫ minimus astringit̃ ad dãdũ ꝯsiliũ auxiliũ ꝛ fauorẽ ad extirpationẽ taz crudelissime pestis huius inueterati scismatis q̊ pene totus populus xp̄ianꝰ dãnationẽ submittit̃ eterne nõ reputãs in hꝯ deo ꝑrio necnõ dño nostro displicere reqsitus vt dicã q̄d sentio de re de q̃ q̄rit̃. vñ sic aggredior.

¶ Dubitat̃ enim an positis q̃ in facto ponunt̃ dño nostro non volente: aut nõ valẽte Saonam accedere ꝓ pace ecclesie iuxta vota ꝛ iuramenta ac ꝯuenta populo xp̄i dãda Cardi. accedere teneant̃. Prĩo aspectu videt̃ Cardi. nõ artari nec debere oppositũ maxime papa imperante absqꝫ causa tanq̃ pars corporis eius. vi. q. i. si qs tamẽ militibꝰ. C. ad. l. iul. maie. qsqs. ꝛ tanq̃ astricti ad residentiã cum papa vt illi assistant in consilijs ꝛ in alijs oportunis: nec momento ab eius presentia abesse debeãt. de cleri. non resi. ex gestis. ꝛ. c. si tue. vi. q. i. per totum.

¶ Scđo attentis excusatiõibꝰ q̃s papa allegat. Nã ex causis antecedentibus ꝛ sequentibus ꝯuentionẽ de loco Saone se nõ obligatũ pretendit adeundum: ex quibus satis respõdetur ad dubiũ an ire teneat̃: cũ res negatiua ꝛ excusatiua dubia efficit̃: l. eadem. q̄bus ad li. procla. nõ li. no. de ꝑcu. c. i. l. i. de ꝑcu. cuz similibus. In dubijs autẽ perinde est. centesima dist. cõtra morem. xix. dist. memoriam. viij. q. i. sciendum. de re mili. l. iij. §. in bello. de temp. ordi. ad aures. xi. q. iij. qui resistit. cum simili.

¶ Tertio q̄ꝛ omnino ĩutilis ꝛ inanis esset Cardi. accessus: nõ enim vtiliter accedent ꝓpter electionis actũ: q̄ꝛ eligere nõ possunt nõ data renũtiatione pape: q̃ verisimiliter nõ dabit̃ eo nõ accedẽte. vij. q. i. ꝑ totũ. de cõces. ꝓben. c. i. ꝛ. c. post electionez. ꝛ c. fi. de exces. inter. ꝛ. c. tantũ. Item nec vtilis est ꝓpter purificationẽ cessiõis vel necessitatis cedẽdaz in iuramento apposito: q̄ꝛ põdero triplicem actũ inuicem subordinatũ. Primus est vt Cardi. cõuenire velint ꝛ ꝯcordent de electione faciẽda. Secundus actus ꝑmissio pape de renũtiando vbi ꝛ dũmodo hoc facere velint. Tertiꝰ actus est facti scꝫ ipsiꝰ actualis electiõis. Primus ꝙ ostẽdat se velle habet se vt cõditio ad renuntiationẽ pape ꝛ hmõi necessariũ est implementũ nunq̃ pape instr̃m purificet̃: hoc aũt purificari põt absqꝫ accessu: dũmodo vtraqꝫ pars collegioꝝ se offerat ꝛ obligationibꝰ se astringat ad hoc faciendum: ꝛ tũc nõ erit mutabilis volũtas: sicut in mutiana cautiõe implet̃ cõditio de nõ faciẽdo in volũtate cõsistente. ff. de cõdi. ꝛ demon. mutiana. Tertius actus tangẽs Cardinales scilicet actualis electio necessario habet sequi renuntiatiõis actuz: vt locus vacet. Nõ põt ergo se habere vt ꝯditio ad ip̄am renũtiationẽ: vt. l. q̄bus diebus. §. termilius. ff. de cõdi. ꝛ demon. ꝛ no. de cõdi. appo. verũ. q̄re nec põt Cardinaliũ acces. necessarium aut vtilẽ ad cõpellendũ ambos vt cedãt vel aliter molestandũ vt nõ cedant. Nã primo papa arctari nõ põt ratione obligationis ex iuramento descẽdẽtis cũ regulariter illa deo est directa. de iureiurã. debitores. solũ deũ hꝫ vltorẽ: vt. C. de reb. credi. l. ij. ꝛ q̄ꝛ papa in hoc iudicem non recognoscit. Solus enim deus iudicat causam suaz. ix. q. iij. nemo alioꝝ. cũ pluribus seq. xxi. dist. nunc aũt. xvij. dist. §. fi. xl. dist. si papa. de ele. lꝫ. ad fi. Non enim cardinales aut alij iudices esse possunt vt inferiores. xxi. dist. inferior. de maio. ꝛ obe. cũ inferiores. Non enim molestari põt quasi nõ seruãdo iuramentũ incurrat peccatũ aut delictuz cũ nõ sit de his q̄bus papa inferiorũ iudicio subijciat̃ etiaz si talis sit ꝙ cateruatim post se multitudinẽ trahat ad profundũ inferni: vt. d. c. si papa. xl. dist. Solũ enim excipit̃ heresis ꝛ quãq̃ scisma in principio differat ab heresi: in fine vero deriuatur ab heresi vbi perseueret̃. xxiiij. q. iij. inter scisma. ꝛ ibi gl. ꝛ Archi. xxiiij. q. i. nõ afferamus. cũ glo. fallit hoc in papa vt dicunt due glo. c. in summa. xxiiij. qõ. i. ꝛ ea. causa ꝛ. q. didicimus. in glo. ij. ¶ Concludendum ergo videt̃ eos accedere non debere capite non eunte ꝛ multominus papa opponente ꝛ vt non vadant imperante: maxime q̄ꝛ multa in capitulis comprehensa ad personam pape referuntur per alios non expedibilia.

¶ Quinimo aduertenduz quia post capitula de Marsilia aliqua fuerũt addita cum ambasiatoribus Francie quibus cardinaliuz maior pars assensit: licet aliqui reuocauerint per q̃ iam impleta non sunt. Et sic expresse videtur ꝛ quo ad papã ꝛ cardinalium necessitas non sit de eundo Saonam maxime cuz recessisse videatur a prima conuentione.

¶ Non obstãti. his puto eos de iure accedere debere. ¶ Primo q̄ꝛ nedum Cardi. sed quilibet minimus christianus operari tenet̃ q̄cq̄d operis ꝛ consilij põt vt pax ꝛ vnitas sit in ecclesia dei ꝛ vinculo ꝑcepti quo ꝓximũ vt se diligere debet a quo vinculo charitatis ligati vnũ cor: anima vna in Christo vt mẽbra christi esse debemus. Nã dicit canon qui ꝯiunctionẽ pacis nec vnitatẽ spiritꝰ obseruat se ab ecclesie vinculo separat ꝛ christianum nomen habere nõ meret̃. vij. q. i. nouatianus. ꝛ maxime vt dixi hoc pertinet ad ꝓlatos ꝛ plus ad Cardi. qui sunt cardines q̄bus tota machina mũdi ꝛ ecclesie sancte sustẽtat̃: ꝛ ad quos post penã spectat prouidere aĩabus populi christiani: qui cateruatim vt dixi ex hoc dicto scismate descendunt ad chaos inferni in periculum animarum prefatarũ. ꝛ hoc q̄ꝛ saccus eoruz excutit̃ de manibus eoꝝ in extremo iudicio. de offi. ordi. irrefragabili. ꝛ in. c. fi. si inquãtũ viribus possunt vnitatẽ non quererent vt ab ecclesie vinculo atqꝫ collegio sacerdotũ separati nec episcopi aut ꝓlati potestatẽ aut nomen habere merent̃: vtpote qui nec pacẽ nec vnitatẽ habere voluerint ꝛ inter aduersarios ꝛ antichristos nominari ꝛ describi merent̃: vt. d. c. nouatianus. xxiiij. q. i. didicimus. ¶ Ex necessitate ergo obligationis religionis christiane ac obligationis eorũ officij astricti sunt Cardi. ad agenduz quicq̄d iuste ꝛ sancte agere possunt vt tanta pestis de populo christiano eruatur: ꝛ tantũ in hoc diligẽtiã habere debent vt onus totũ ad eorũ humeros nõ redeat vt sic cum Paulo dicere audeãt. mũde sunt manus mee a sanguine oĩum vestrum. Actũ. xx. xliij. dist. ephesis. Attendentes ad verba canonis dicentis. ꝙ error cui nõ resistit̃ approbatur ꝛ ꝙ prelatus tacẽdo ꝯsentit. xxij. dist. si rector. xviij. dist. error. ¶ Scđo vltra has obligatiões religiõis ꝛ officij adhuc spirituali voto ꝛ iuramẽto astringunt̃: vt patet in iuramento in cõclaui ꝓstito. versi. insuper. ibi. ac etiã inchoata. vbi iurãt ꝛ vouent inchoata circa scisma mediate prosequi ꝛ finire q̃tum in eis erit nihil de contingentibus omittẽdo necessarijs vel oportunis seu quomodolibet vtilibus. q̃ verba latissime cõcepta sunt ꝛ nulli dubiuz ꝙ si eorũ accessus Saonaz in aliquo necessarius est aut vtilis pro danda pace ipsi etiã vinculo voti ꝛ iuramẽti sunt astricti ac negligendo ꝛ ꝑseuerãdo dici possent scismatis fautores ac penas incurrerent vltra periuriũ de q̄bus dicã primo. ꝛ hoc absqꝫ dubio est nec probatione eget dũmodo necessitas aut vtilitas aliqua in accessu ostendatur. primo autem ostendit̃ vtilitas ꝛ necessitas in accessu Cardi. q̄ꝛ primo se liberant a voto periurij ꝛ ruptura voti. Itẽ se liberãt a suspitionibꝰ future scismatis cuz decursu ad heresim debet̃ q̃tum in eis est infamiã ꝛ opprobriũ totius Italie ꝛ obedientie nostre de ruptura fidei de fractura iuramenti ꝛ de trãsgressione voti de iuramento ꝛ manutentione taz inique ꝛ miserabilis pestis huius scismatis tollere. Tollunt etiã audaciã alteri parti ascendendi ad cor altũ in scribendo ꝛ tubando ad omnes principes ꝛ omnes partes mũdi infamiam de Italicis ꝛ tota obedientia nostra conseruabunt bonã

famam partis z obediētie nostre apud vltramontanos que ex toto aboleretur eis non accedētibus in aliquo iustificant narrata per oratores pape de bona firma z cōstanti voluntate cardinalium ꝙ si non facerent mendacia z falsitates reperientur z in aliquo releuarent desiderium omniū christianorū z implent qui sitibundi stant aquam expectandam pacis ad restringēdū anxietates que ex hoc scismate procedunt z etiam alterius partis spem eius maxime qui se pro papa gerit z securat forte domini nostri qui in hoc videt timidus in eundo. Item qr obligatio pape pendet ab eorum accessu purificabunt conditionē ad renuntiandū de qua posset papa excusari quare nō renuntiat. Ponderandum est enim ꝙ inter conditiones appositas ad renuntiandum apponit cōditio dūmodo qui pro Cardi. se gerūt velint cum eisdem dñs sacri collegij sic conuenire z concordare ꝙ ex ipso sacro collegio: z ex ipsis iusta z canonica sequatur electio. hec verba in sonum verborū adijciunt conditionē z ipsi qui pro Cardi. se gerunt accedendo ad locum satis declarauerunt facto qđ intendunt cum nostris conuenire si nostri Cardi. idem non agant non est purificata conditio cum cōuentio dari non possit nisi simul existunt: anteꝙ ergo conditio purificet papa non pōt in mora constitui. ff. de verb. obli. l. si pupillus. z. l. quot. ¶ Conuenire ergo habent z concordare inuicem participādo ius eligēdi qđ possunt. de elec. cū vinto. ac alia oportuna faciēdo iuramentis z alijs obligationibus astringendo ꝙ remaneant astricti in casu renuntiatiōis simul vnū z non duos eligere. Itē qr natura rei propter pericula statī post renuntiationem seq debet electio. Oportet ergo vt se simul in loco reperiāt tempore renuntiationis vt absqz mora in tali actu permaxime periculoso valeat eligere: fuit ergo intētio ꝙ anteꝙ renūtient per prius det cōuentio z cōcordia de eligēdo can. Et ꝙ inuicē se reperiant in loco vt sic data renuntiatiōe possint eligere: alr posset papa causare z cōditionem non impleuerint. Non ob. ꝙ papa non accedat: qr posset vel non posset accedere iuste vel iniuste sit impeditus per hoc non liberant cardinales a voto suo: ex quo ire possunt z hanc cōditionē purificare: separata enī est eorum obligatio ab obligatione pape: imo implementum obligationis eorū z cōditio pcedere debet obligationem pape seu obligationis implementū. Et qr papa se nō restringit ad renūtiandū ad locū determinatū vñ renuntiare pōt z tenet vbi accedere nō vult vbicūqz altero parato in eius absentia renūtiare. Cū renūtiare iurauerit simpliciter se nō determinādo ad locū: p q̄ cōcludit ꝙ electio loci de loco eligēdo fuerit pter cardinales principaliter cū aliter ad electionē pcedere non possint nisi certo loco vniant: qđ secus est in renuntiatione pape q̄ fieri pōt absqz cōuentione ad locum. Scđo ostēdit necessitas z vtilitas in accessu supposito ꝙ papa nec q p papa se gerit nunꝙ velint vel cōcordare de loco: vel si cōcordarēt de loco alter nollet accedere: vel si nollet vel allegaret se non posse allegatis causis friuolis: aut etiam dubijs si cardinales accedendo possent commodius dare iudicē vel puidere p scismate tollendo nō est dubium hoc esse de oportunis hoc de necessarijs atqz vtilibus ad perficiendum vnitatem z scisma tollendū: z sic ex obligationibus predictis z vinculis eorum tenerent: z sic hoc casu vtriqz posset dari iudex q arctaret eos in casu quo expresse pateret contumacia in cedendo. posset etiā dari vbi esset dubium de cōtumacia vt cognosceret an esset iudex propter dubiū. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. de rescrip. super litteris. no. de offi. delega. c. j. lib. vj. solū ergo relinquit sub dubio an papa possit habere in casu nostro iudicem: z si pōt qui sit iudex: z qs iudicē dare possit non inuenit papā ab inferioribus iudicari etiam si cōmittat delictū in quo cateruatim plures secum conducat ad gehennā nisi in heresi: vt habet hoc ex tex. xl. dist. si papa. ix. q. iij. nemo. z. c. aliarū. cū. c. seq. xvij. dist. §. fi. xxiiij. q. ij. sup re adit. p glo. a nemine reprobatam in. d. c. qñ cōmittit crimen notoriū z incorrigibilis est: z ex eo scandalizatur tota ecclesia si illa glo. est vera vbi papa vel q pro papa se gerit pertinaces essent in renūtiando pro danda pace ecclesie contra votum z iuramentū nō cognosco casum magis illi adaptabile isto: hoc enim delictum esset notoriū in hoc notaret incorrigibilitas z notari posset: z etiā ex hoc tota ecclesia z vniuersitas christiana scādalizatur. Itē data incorrigibilitas z resistentia in danda pace ꝯ votum z iuramentū an hoc posset incurri ad delictum heresis. alique glose dicunt scisma a principio differre ab heresi: sed det perseuerantia z incorrigibilitas trāscurrit ad heresim in fi. xxiiij. q. iij. inter scisma. vbi gl. ea. cau. z. q. nō afferamus. vbi tex. dicit hoc delictum nutriendi scisma excedere omnia delicta que committi possint. Et ꝙ decurratur sic ad heresim ponit Archi. pro regula in. d. c. inter scisma. in glo. papam excipiunt gl. in summa. xxiiij. q. j. z ea. causa. z. q. didicimus. In glo. ij. que glo. intelligende sunt vt etiam omnibus patet qñ duo cōtenderent de papatu probabiliter dubitando de se quis papa foret: z q non foret aliter nō astricti ad aliqđ in danda pace: qr tunc non pateret de incorrigibilitate: secus qñ essent astricti iuramento z voto ad aliquā viam: qr tunc incorrigibilitas patrie posset z si pertinaciter resisterent non est dare causam quare plus in alijs ꝙ in papa scisma transfertur in heresim. Nā z tunc aperte ostenderent se velle duas ecclesias z duo capita plus appretiando temporalem dignitatē ꝙ eternam salutē. Secūdus casus quo papa iudicē habet. habet. lxxviij. dist. si duo. coniuncta gl. vbi duo contendunt de papatu vt iudicet an alter vel vterqz p nepbas sit electus: hoc ad nostrū casum etiā potest adaptari. iudicem aūt qdā dicunt fore Cardinales alijqz concilium z in hoc residet gl. in. d. c. si duo. z hec tutior est. z qđ no. xix. dist. anastasius. xv. dist. sicut. in fi. xvij. dist. c. huic. ij. q. vj. §. itē simacus. lxxix. dist. si quis pecuniā. xl. dist. si papa. xxiij. q. iij. sane. sequtur hoc Jo. and. post Archidi. de here. z in fi. lib. vj. hinc est ꝙ glo. dicit ꝙ in causa heresis maior est concilium ꝙ papa: vt in d. c. anastasius. no. glo. conuocationem autē concilij nulli dubium papa nō cōuocante spectare ad cardinales vbi fit ad aliquid discutiendū cū papa. Digniores enim z superiores sunt qui post papam primū locum obtinent. arg. eorū que no. ff. de albo scribē. l. j. z. l. ij. C. de decur. lib. x. z qđ no. Inno. de maio. z obe. c. j. z Jo. and. de elec. in causis. z. c. super. z. c. cum nobis olim. Ad qđ cōtrariū dicit a subdiacono. xvj. dist. §. fi. ¶ Concludit ergo ꝙ cū obligatio de cedēdo ab vtroqz sit notoria electio loci sit notoria nec sit necessariū adire locū pro renuntiando cū alibi possit renuntiari: vel si velint dicere hoc nō esse notorium cum excusationes sint dubie nec āmodo recepte: debent omnino Cardinales ad locum Saone accedere vbi in cōcordia aliorum poterunt conuocare concilium vbi cū eo iudicare de excusationibus quas pretendunt vincere eos de incorrigibilitate z in eligendo alium locum vel renuntiando extra locū: als sine fine duraret tanta pestis cū faciliter possent licet hoc non sit dicendum constringere hec impedimenta q̄ etiā si sint vera peti debet patienter papa z qui pro papa se gerit vt iusto iudicio discutiantur: vt vna vice sit finis tanti mali. sicut enī potest conciliū cognoscere in casu certi: ita vbi appareret certū quoquo modo in dubium reuocatū cognitio est eius qui habet cognoscere an sua sit iurisditio vt est dictū. qs ergo dubitat hūc accessum fore de contingentibus fore de necessarijs quinimmo z de oportunis. Caueant ergo Cardinales ne causam alienam faciant propriam: z ne penis predictis z delictis inuoluantur. Nam z contra eos vbi negligerent fortius posset cōgregare conciliū per patriarchas qui primates sunt post Cardinales. hec omnia puto vera vt accedere debeant etiam papa indebite contrarium opponēte: qr si ex debito religionis christiane: ex debito officij: ex debito voti z iuramento ad hoc astringuntur preceptum pape non astringit ad euidens peccatum z ad rupturā voti z iuramenti: nec a talibus excepta censetur autoritas pape: qr notoria non est in manibus pape: vt no. gl. de rescrip. cōstitutus. vnde sine causa non posset in tali casu dispensare. xv. q. vj. autoritates. z. c. ij. per glo. de voto. c. non est. vbi gl. lxxxv. distin. Archi. floren. z. xxij. q. iiij. si aliquod. qđ no. gl. z docto. de iureiurando quanto. Inno. de renunita. inter. ¶ Non obstat ꝙ in dubijs est parendum pape: quia notoria est obligatio iuramenti cardinalium z impedimenta pape non tangunt eos z excusationes pape sunt dubie: vnde non offuscant notorium nisi aliter approbaretur: qr negatio simplex contra notorium non facit rem dubiā: z qr tales excusationes causales nō offuscant notoriū: vt no. de coha. cle. tua. per Cal. eod. ti. vnde per hoc patet responsum ad primam z secundam rationē. alie de facili tolluntur. ¶ Ex his pono has conclusiones. Prima ꝙ ex debito xpiane religionis officij iuramenti z voti Cardi. si vident necessitatem aut vtilitatem pro tollēdo scismate arctantur sub periculo animarū suarum z sub periculo heresis ad accessum ad Saonam domino nostro etiam non accedente: quia non velit aut non possit. Secunda ꝙ in accessu apparēs est vtilitas z necessitas. Primo vt impleant conditionem iuramenti pape qua purificata forte mouebitur ad cedendum: z ne possit eis imputari quare non purificauerunt. Secundo qr papa nolente accedere vel volente renuntiare accedere debent vt conuocetur concilium z determinetur locus z delibere quid agendū pro xpianitate qđ melius deliberabitur vtroqz collegio mixto ꝙ separato. Tertio ꝙ in pposito sunt tres cause apparentes ppter quas pōt cōcilium cōgregari. Prima pter apparentiā notoriā delicti scandalizantis totā ecclesiā destruēs oportunā excusationem. Secunda propter apparentiā nutriture scismatis decurrentis ad heresim vbi excusationes non sunt legitime z vbi appareat incorrigibilitas qđ probare z dissentire habet concilium. Tertia propter probabile papatus dubium: qr

factum

factũ ꝓponitᷣ dubiũ ⁊ concilia sunt ꝯ̃ria: hec tñ subsidiaria est quo casu decisio est concilij: ꝙ̃ꝙ̃ eniꝫ apud aliquos scientes detur scientia veri papatus: dubitatio est apud omnes cõiter nec aliter ꝙ̃ ꝑ fidẽ habetᷣ notitia ⁊ saltim exigitᷣ ꝓpter errantes: ex ꝗbus ptꝫ Cardi. accedere debere q. ꝑ deo adeãt: qꝛ si res vlterius inducetᷣ peiori plaga in futurũ res est impendulo qꝺ ꝑpetuo firmetᷣ ⁊ ponderetᷣ. qꝺ pro nũc nulla alia via occurrit prouidendi: ideo ꝙ̃citius occurrãt si possunt vt tanta pestis de collo christianorum auferatur. Laus deo.

Sic scripsi ⁊ subscripsi ego Antonius de Butrio iuris vtriusqꝫ doctor protestãs ꝙ si aliqua dixissem erronea vel ab ecclesia sancta deuiantia volo pro nõ dictis haberi: ⁊ ex nũc me submitto determinationi ecclesie sancte.

Consilium.ccccxx.

In christi nomine amen.

Videtur omissis superuacuis quibuscunqꝫ ꝙ domini Cardiñ. teneantur ante kalẽdas Nouembris accedere ad locum Saone: absqꝫ domino Gregorio papa. xij. etiam si ipse dominus Gregorius hoc expresse prohiberet.

Et moueor primo: qꝛ in ꝯclaui Cardi. xiiij. venerunt ⁊ iurauerunt ꝙ inchoata mediabunt prosequentur ⁊ finient ꝙ̃tum in eis erit: ⁊ nihil de ꝯtingentibus necessarijs vel oportunis quomodolibet seu vtilibꝰ omittendo. Sed ita est ꝙ ꝙ̃ꝙ̃ dictus dñs Gregorius allegat aliquas causas nõ veniẽdi ad locũ Saone contra votum suum ⁊ iuramentum notoriuꝫ: que cause prima facie cuilibet videntᷣ esse friuole vel saltẽ suspecte: tñ necessariũ vel saltẽ valde vtile est ꝙ Cardi. predicti conueniant ad dictuꝫ locum Saone simul cuꝫ alio collegio antecardiñ. propter multas causas ⁊ respectus. Primo vt dictꝰ dominus Gregorius rubore suffusus conuertatur ad faciendꝫ id qꝺ voluit ⁊ promisit videns fratres suos hoc facere ⁊ ipsos locum Saone nõ habere suspectum. arg. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mulie. Secundo vt dicti domini Cardi. cum dictis dominis antecardi. possint deliberare ⁊ concludere de optima via eligenda pro sublatione huius pestiferi scismatis qꝺ per. xxx. annos ⁊ vltra in christianismo inualuit: maxime qꝛ propter antiquitatem facti discordias varias in facto ⁊ ꝓbabilia dubia in iure propter varias opi. doc. qui consuluerunt pro ⁊ contra negari non põt esse probabile dubium quis sit verus propterea ⁊ qui sint veri Cardi. necne. ⁊ ideo ad tollendũ tale dubium debet iudex aliquis inueniri: vꝫ generale concilium episcoporum orbis coruꝫ qui pro episcopis habentur ⁊ collocantur qꝺ cõcilium adunari ⁊ congregari debet ad petitionẽ seu instantiam Cardi. seu eorũ qui pro Cardi. se gerũt habentᷣ ⁊ reputantᷣ publice ab vtraqꝫ parte vel eorum altera. arg. viij. q. iiij. omnino. ⁊ c. ad probanduꝫ. extra de re iudi. ⁊ l. ij. C. de sen. ⁊ iterlo. om. iudi. ⁊ iij. q. vij. §. iij. ver. vero si seruus. facit. l. barbarius. ff. de offi. preto. † Et ꝙ generale cõciliuꝫ debeat esse iudex in tali causa probatᷣ tali ratione. Nam sicut ad deponendũ papã vt hereticũ nõ est alius iudex nisi cõciliũ generale episcopoꝝ. vt no. Archi. ⁊ Joã. an. in c. in fidei. de here. li. vj. ꝓ quo alleg. ij. q. vij. si hereticus. ⁊ xvij. dist. c. huic etiam. versi. ad hec serenissimus. pro quo. c. si papa. xl. dist. ita etiã ad declarãdũ qs sit verus papa qñ sup hoc est ꝓbabile dubiũ iudex debet esse generale ꝯciliũ episcopoꝝ orbis. Et ꝙ tale concilium debeat congregari ad petitionem Cardi. seu eorum qui publice habentᷣ ⁊ reputantᷣ pro Cardi. ⁊ de ꝗbus est probabile dubiũ an sint Cardi. necne. ꝓbatᷣ: qꝛ ipsi sunt partes corporis pape. l. qsquis. C. ad. l. iul. maie. ⁊ vj. qõ. j. §. si qs. cum si. † Item qꝛ post papã collegium Cardi. honorabilius ⁊ dignius dicitᷣ esse membrum qꝺ habeat ecclesia. ar. xcvj. dist. cõstant. facit. c. j. de offi. deleg. lib. vj. ⁊ c. felix. de renun. lib. vj. igitᷣ ad aliud spectare nõ debet cõuocatio generalis concilij qꝺ vniuersam ecclesiam militantẽ seu christianos habet representare. arg. c. j. extra de ma. ⁊ obe. iunctis his que ibi no. per doc. Item ad hoc allegari possent multe rationes per glo. tactaꝫ in c. j. in fi. de scismati. lib. vj. Itẽ necessaria vel saltim valde vtilis est ista conuentio vtriusqꝫ collegij facienda Saone: qꝛ ipsi poterunt facere cõgregare generale cõciliũ ad hoc vt tam Gregorius ꝙ̃ Benedictus quasi heretici ꝑ ꝯciliũ si ei videbitur deponantᷣ a papatu vel pretenso iuri qꝺ habet in papatu nisi ambo sponte renuntiare voluerint post monitionem eis factã per vtrũqꝫ collegium: vel saltem nisi offerret se paratum renuntiare si renuntiabit alter per quẽ scienter noluerit renuntiare postꝙ̃ per concilium fuit primo depositus ille ꝑ quẽ primo steterit quominus vnio subsequatᷣ. Nam tale delictuꝫ periurij ⁊ rupte promissionis ⁊ nutritio scismatis in ecclesia dei est notorium ⁊ valde scandalizat vniuersos christianos: ergo ⁊c. vt no. glo. xl. dist. si papa. forte enim generale cõciliũ eligeret opi. quã ibi ponit glo. Itẽ nõ leuis presumptio heresis est hominũ etatis decrepite perseuerare in tam notorio ⁊ scandaloso crimine ⁊ monitum non desistere: ⁊ nihilominus pluries sumere publice corpus domini nostri iesu christi. ar. c. fi. extra de penis. facit. c. litteras. extra de presump. ⁊ c. vel non est. extra de tempo. ordi.

Scꝺo principaliter moueor: qꝛ ambasiatores ex parte domini Gregorij missi ad predictũ Petrũ qui se Benedictuꝫ dicit videntur habuisse mandatũ etiam a predictis dominis Cardi. vt patet ex littera eorũ scripta Rome die. xxvj. Feb. sed ita est ꝙ ex primis ⁊ scꝺis capitulis approbatis in Marsilia de cõsensu dictorum ambasiatorum dicti domini Gregorij ⁊ dictorũ Petri ⁊ sui collegij clare colligitᷣ ꝙ tam prefati domini: scꝫ dñs Gregorius ⁊ dñs Petrus ꝙ̃ etiã ipsorum collegia debet adesse Saone salteꝫ ante kalẽ. Nouẽb. ergo lꝫ dictus dñs Gregorius nõ velit adimplere dictũ suũ votum ⁊ iuramentum: tñ ipsi dñi Cardi. hoc debẽt ⁊ tenentᷣ facere. xxxiij. q. v. qꝺ deo pari. xxij. q. v. iuramenti. ⁊ in. c. nõ est. extra de voto. nec debet obedire precepto dicti dñi Gregorij ꝯtrario: quoniã illud esset euidenter iniustũ ⁊ cõtra salutem animarũ ipsorũ Cardi. ⁊ contra ꝓpriũ honorẽ ipsorũ: ergo ⁊c. xj. q. iij. iulianus. ⁊ c. qui resistit. ⁊ c. si dñs. ⁊ c. non enim. Iteꝫ hoc esset ꝯ̃ constantiã ipsorũ dñorum Cardi. q mandato ꝯ̃rio obedire nõ debent: vt in. c. litterã. in fi. extra de resti. spo. c. inquisitioni. extra de senten. excõi. cuꝫ si. Preterea qlibet etiã imꝑator ⁊ Papa tenentᷣ obseruare ea q̃ sunt de iure gen. vt patet. nam graue est fideꝫ fallere. l. j. in prin. ff. de cõsti. pecu. ⁊ l. j. ff. de pac. ⁊ bene facit. c. j. extra de ꝓba. ⁊ qꝺ no. Cy. in. l. digna vox. C. de leg. Itẽ non est licitum alicui venire contra votum vel iuramentuꝫ proprium etiam si papa contra illud dispenset: si nõ subsit iusta causa dispensandi: vt in. c. magne. extra de voto. ⁊ no. gl. in. c. non est. eo. titulo. ⁊ no. Inno. in. c. cum inter. P. extra de renuntia. sed in casu ꝓposito non apparet aliqua iusta causa: immo est vehemens presumptio contra dictum dominum Gregorium: ergo ⁊c.

Tertio pr̃icipaliter moueor: qꝛ tam dictus dñs Gregorius ꝙ̃ eius collegiuꝫ approbasse videntᷣ omnia capitula firmata ⁊ cõclusa in Marsilia ꝑ dictos suos ambasiatores. Primo tacite eoipso ꝙ dicta capitula sibi in scriptis destinata receperunt: nec statim ꝯ̃dixerunt. l. si filius. ff. ad mace. ⁊ in cle. j. extra de ꝓcu. cũ si. Ad qꝺ etiã facit. c. cũ olim abbas. extra de offi. delega. ⁊ c. si. de iureiuran. lib. vj. ⁊ maxime videtᷣ approbasse: qꝛ dictꝰ dñs Gregorius dicitᷣ in presentia dictorũ dominorũ Cardi. recepisse iuramentũ fideliter ⁊ secure ab oratoribus ianuensium ⁊ saonensium ⁊ gubernatoris Janue habentibus sufficiẽs mãdatũ prout fuerat in ꝯ̃ctu Marsilie celebrato cõuentũ. Itẽ ꝙ per dictos dños Cardi. responsum esse dicitᷣ ambasiatoribꝰ regis Frãcie de mandato dicti domini Gregorij ꝙ ipsi credebant ꝙ ipse dominus Gregorius faceret illa que tenebatur ⁊ si qꝺ absit non faceret: ipsi tamen facerent debitum suum. Cum igitur talia pacta sint facta cum non subiecit: saltẽ quo ad quasi possessionem ⁊ sint honesta ⁊ grata deo: ⁊ sunt omnino obseruanda etiam ab ipso papa: nec possunt postꝙ̃ perfecta sunt reuocari ex interuallo vel nouus modus lex vel ꝯditio illis apponi: vt. l. perfecta. C. de dona. que sub modo. ⁊ l. qꝺ semel. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. ⁊ l. sicut. C. de actio. ⁊ oblig. ⁊ in regula qꝺ semel placuit. de regu. iur. lib. vj.

Quarto pr̃icipaliter moueor: qꝛ dictus dñs Gregorius est ex voto ⁊ iuramẽto suo obligatus ad renũtiandũ papatui: sub ista cõditione duplici: si etiã qñ antipapa qui est ⁊ q pro tẽpore fuerit similiter renuntiabit ⁊ cedet iuri suo ⁊ papatui siue decedat dũmodo ante Cardi. effectualiter velint cum eisdem dominis sacro collegio sic cõgregari cõuenire ⁊ ꝯcordare ꝙ ex sacro collegio ⁊ ipsis sequatᷣ iusta canonica electio vniti summi romani pontificis: nam illa conditio dũmodo ante Cardi. ⁊c. determinat nõ solũ illud verbũ siue decedat. i. moriatᷣ: sed etiã precedentia verba. argu. l. j. in fi. C. de libe. prete. vel exhere. ⁊ l. iij. §. filius. ⁊ §. seq. ff. de lib. ⁊ posthu. omnia eniꝫ contenta in illo primo capitulo iuramenti prestiti Rome in conclaui sunt connexa quo ad materiã ⁊ etiã quo ad cõstructũ verborũ: ergo illa clausula dũmodo ⁊c. determinat ⁊ qualificat etiaꝫ contenta in illo capitulo: vt in illo. c. secũdo requiris. extra de appellatio. Ad hoc ergo vt dictus dñs Gregorius cõstituatᷣ in mora ⁊ notari possit euidẽter de periurio ⁊ fractiõe voti: oportet ꝙ ambo collegia. s. Cardi. ⁊ antecardi. conueniant Saone animo postea eligendi vnum romanum pontificem. Item ꝙ dominus Petrus de luna. offerat se paratum renuntiare pretenso papatui suo si ⁊ inquãtum dñs Gregorius renuntiet cum effectu. l. iure ciuili. ff. de reg. iur. ⁊ in regula cum stat per euꝫ. de reg. iur. lib. vj. ⁊ in. l. in executione. §. fi. ff. de verbo. obli. ergo dicti domini Cardi. omnino accedere debent ad locuꝫ Saone: ne vnꝙ̃ possit dictus dñs Gregorius se excusare dicẽs si vos fecissetis debitum vestrũ ⁊ cõditionẽ pro parte vestra impleuissetis ego

similiter fecissem: vñ qꝛ vos nō fecistis mihi imputari nō pōt. arg. l. iulianus. §. offerri. ⁊ l. q. ff. de actio. emp. ⁊ l. q̄ro. §. inter locatorē. ff. locati. ⁊ extra de iureiurā. c. ꝑuenit. lo secundo. ⁊ in c. sicut. in fi. eo. tit. ⁊ ꝑ ꝯsequens dicti domini Cardi. totū pondus huius rei crimen ⁊ infamiaꝫ principaliter sup se reportant apud deum ⁊ homines. huic auteꝫ omnino ipsi omnes debent cunctis viribus adherere. Et ꝙ oporteat ambo collegia conuenire Saone ad hoc vt dictus dñs Gregorius dici valeat trāsgressor voti ⁊ iuramenti in conclaui prestiti. probaṫ ex illis verbis dūmodo ante Cardi. effectualiter velint cū eisdem dñis sic cōuenire ⁊ cōcordant ⁊c. nā non sufficit hoc intimare per litteram: sed oportet eos effectualiter velle. i. in vnū locum conueni
3 re: nam † vbi opus est facto non sufficiunt verba nec volūtas: vt in. c. j. extra de eo qui mit. in pos. causa rei seruā. Itē illa verba cōuenire ne superfluant sonant ꝙ in eundē locum conuenire. i. simul venire debeāt ambo collegia. arg. l. item apud labeonē. §. cōuitiuꝫ. ff. de iniur. facit. c. in his. extra de priuile. Preterea lꝫ aliqñ dictus dñs Gregoris dixerit se nolle ire Saonā ⁊ habere locū illū suspectū: tñ optimū cōsiliū est ꝙ dñi Cardi. illuc vadant. Nā forte ipse mutabit ꝓpositū eundo post eos ꝑsonaliter ad illū locū. Nā voluntas hominis est ambulatoria. vel forte mutabit propositū mittendo Saonam propriū nuntiū habentem sufficiēs mandatū ad renūtiandū cū iuramēto de nō reuocando ipsum videns se tūc nullā excusationē habere a trāsgressione voti ⁊ piurio cū supradicte ꝯditiōes in toto fuerint purificate. lꝫ etiā qꝛ forte timebit penā ⁊ verecūdiam depositiōis a papatu q̄ ꝯ̄ ipsuꝫ posset insurgere. ⁊ hec ad presens sufficiāt ad laudē dñi nostri iesu christi cuius causa principaliter agitur.

¶ Et ita dico ⁊ cōsulo ego Mattheus de matasselanis Ciuis Bonoñ. iuris vtriusqꝫ doctor prout scriptuꝫ est: licet alterius manu scribi propter meas occupationes fecerim. Et ad ipsorum fidem me subscripsi sigilloqꝫ meo magno signaui. Die. xj. octobris. 1407. Laus deo.

¶ Sicut superius plenissime scriptū est ⁊ ꝯsultum ego Joannes de Sannetulo puto esse de iure ⁊ in testi. me subscripsi ⁊ sigillari feci sigillo mei nominis consueto ⁊c.

¶ Casus talis est.

¶ Statuto ciuitatis Senarū caueṫ sub hac forma: vꝫ. Si qua persona decesserit ab intestato sine filijs ⁊ ascendentibus ex linea paterna ⁊ non superstite fratre vel sorore siue filio vel filia fratris vel sororis ipsius defuncti ex eodem patre tempore sue mortis nō ꝑmittaṫ mater auia vel auus talis ꝑsone defuncte ex parte matris ad plus venire q̄ ad quartā partē legitime successionis ab intestato omniū rerū mobiliū ⁊ imobiliū ⁊ se mouentium preter domos ⁊ castra olim talis persone defuncte. Alia vero bona talis persone defuncte habeāt masculi parentes ex parte patris vel aui paterni vsqꝫ ad quartū gradū vulgariter intellectū ſm gradū proximioris ordinis: ⁊ si superfuerit tali ꝑsone defuncte frater vel soror siue filius vel filia fratris vel sororis: tunc mater vel auus vel auia ex parte matris in nullo succedant. ¶ Itē alio statuto caueṫ. Quicūqꝫ ciuis Senensis decesserit sine liberis ⁊ descendentibus ab intestato proximiores parentes ipsius defuncti vsqꝫ ad quartū gradum vulgariter intellectū siue sint masculi siue femine libere ⁊ quiete habeāt bona defuncti: ita ꝙ filij fratris carnalis in stirpeꝫ eis succedant: ⁊ si parentes vsqꝫ ad quartū gradū non superfuerint abinde in antea curia cōmunis Senarū succedat saluis capitulis p̄cedētibus. Modo quedā Uiua habuit duos filios: vꝫ Cecchum ⁊ Necchā: ex dicto Cecchο natus fuit Petrus: ⁊ ex dicto Petro natus fuit alius Petrus filiꝰ. Et ex dicta Neccha filia femina dicte Uiue natus fuit Nāninus. decessit Uiua: decessit etiaꝫ dicta Neccha ⁊ dictus Cecchus filius dicte Uiue. decessit etiam dictus Petrus filius dicti Cecchi. vltimo decessit alius Petrus de cuius hereditate tractatur filius dicti Petri superstite domina Eunofria matre dicti Petri vltimo decedentis ⁊ superstite dicto Nānino filio dicte Necche. ¶ Queritur ergo de hereditate dicti Petri vltimo decedentis sine testamēto an pertineat ad dictā dñam Eunofriam tanq̄ ad matrē ⁊ primiorē: an vero pertineat ꝓ tribus quartis ⁊ ꝓ domibus ⁊ castellis in totum ad dictū Nāninū tanq̄ ad proximioreꝫ parentē ex parte patris ⁊ pro quarta solum exceptis domibus ⁊ castellis ad dictam dñam Eunofriā eius matrē vigore dicti statuti: presupposito ꝙ gradus vulgariter cōputenṫ ſm ius canonicū. Videṫ enim ꝙ dictus Nāninus in nihilo admittaṫ hac potissima ratione. qꝛ si domina Neccha eius mater viueret in nihilo admitteretur cum statutū loquaṫ de parentibus masculis: ergo multominus Nāninus filiꝰ eius pōt admitti. ⁊ vltra hanc rationē q̄ clarissima videṫ sunt etiā alie quas videre poteritis: scribatis ſm ꝙ in pura vestra conscientia vobis rectum videtur.

¶ Consilium. ccccxxj.

a ¶ Cōiunctꝰ. Uide. d. Pet. phil. cor. in ꝯsi. xxj. īcipiē. videtur. in lr̄a. M. ī ꝑma parte. vbi ponit ꝙ q̄ttuor modis ī iure sumuntur consanguinei. ⁊ an appellatiōe cōsanguineoꝝ veniat femina. vide ꝑ eū in ꝯsi. lxxiij. incipiē. de duobus. in littera T. ea. parte.

Additio.

¶ Adde tu sozi. in consi. xcv. incipi. nulli dubium est. col. fi. in quarto volu. ⁊ Alex. in cōsil. lxxxij. incipien. in causa vertente. post princ. in prio vol. B. F.

1 ☞ Stante statuto ꝙ parentes masculi ex parte patris succedant ab intestato exclusa matre defuncti: vtrum filius amite excludat matrem defuncti.
Consanguineus quis dicatur.
Quomodo intelligantur in statutis illa verba. parētes masculi ex parte patris vel aui. capiuntur enim pro agnatis masculis quibus familia cōseruatur: quibusqꝫ talia statuta intēdunt prouidere. ⁊. 2.
2 Si statutum excludat feminaꝫ existente mas. an excludat filiū femine. ratio statutorum excludentium feminas ⁊ admittentiū masculos etiam remotiores in gradu est pro conseruando ordine ⁊ dignitate familiarum: ideo non extēditur ad masculos descendentes ex feminis.
3 Quando gradus computentur de iure ciuili: ⁊ quando de iure canonico. ⁊. 1.
Ius cōmune est ius ciuile in terris imperij: in terris ecclesie ius canonicum.
4 Fratres tantuꝫ vtrinqꝫ coniuncti admittunṫ cuꝫ parentibus. Et multa eleganter de statutis excludeñ. feminas.

In christi nomine amē.

¶ Quod ista mater admittaṫ solum ad quartam partem ⁊ a residuo excludatur: persuaderi pōt aliquibꝰ rōnibus lꝫ ꝯ̄riā partē teneaꝫ: vt. j. apparet.

1 ¶ † Prīa ratio sumiṫ ex verbis statuti si superficialiter ꝯsiderenṫ. arg. l. j. §. is q. de exerci. Nam primū statutū excludit matrem sub ista cōditione: vꝫ si defunctus decesserit sine filijs ⁊ sine ascendētibus ex linea paterna ⁊ sine fratre vel sorore vel filijs eoruꝫ ex latere paterno: q̄ cōditio extitit: quoniam nullus predictorū superest. igiṫ dispositio statuti exclusiua matris locum sibi vendicat: qꝛ sufficit cōditioneꝫ dispositionis de facto impleri ad hoc vt dispositio sumat effectum. ff. de condi. ⁊ demonstra. l. meuius. ⁊ l. qui heredi. Nec videtur requiri ꝙ extēt alij qui admittantur ad id a quo mater excluditur. arg. de leg. j. l. filius. §. cum quis. Nam statutum non excludit matreꝫ sub hac conditione si extant consanguineus vel parentes masculi ex parte patris: sed sub ista: vꝫ si illi de quibus supra dictuꝫ est non extant qꝺ hic euenit. ergo ⁊c.

¶ Scꝺo si dicamus ꝙ statutū excludat matrē ꝓpter parentes masculos ex parte patris qꝺ verum est: vt. j. dicam. Cōsiderandum est ꝙ statutū requirit quattuor qualitates in persona excludēte: scꝫ ꝙ sit parens. ꝙ sit masculus. ꝙ sit ex latere patris. item ꝙ sit infra quartū gradum. que omnes videnṫ existere in isto Nannino. Nā primo est parens qꝺ interpretaṫ ſm moduꝫ loquēdi ideꝫ qꝺ consanguineus. Secundo consanguineus ſm
a eundē vsuꝫ loquēdi dicitur qualitercūqꝫ sanguine ꝯiunctus[a]. vnde etiam cognati dicuntur consanguinei: licet de stricta significatione aliter intelligatur. ff. de suis ⁊ legi. l. post consanguineos: tamen vsus loquendi aliter vult qui etiam approbatur per tex. ⁊ glo. ff. de acq. here. l. cū q̄dam. §. qꝺ diciṫ. ⁊ ibi per Bar. ⁊ extra de consangui. ⁊ affini. per totuꝫ. Iste enim Nāninus licet non agnatus sed cognatus esset defuncto: tñ eius consanguineus dicebatur: ⁊ per cōsequens parens. Itē masculus ⁊ ex parte patris defuncti coniunctus ⁊ infra quartum graduꝫ prout sumitur de iure canonico qꝺ videtur statim voluisse ſm vulgariter intellectum. Nam ſm vsum loquendi capiṫ gradus prout sumiṫ de iure canonico non de iure ciuili. Cōmuniter eniꝫ dicimus ꝙ filij duorū fratrum sunt in scꝺo gradu ꝓut canones volunt non in quarto prout volunt leges. Cū igiṫ omnes qualitates a statuto req̄site reperianṫ in isto Nānino: ⁊ sic sibi conueniant verba legis ꝑ cōsequēs ⁊ sibi cōuenit legis dispositio. argu. ff. de flumi. l. j. §. non omne. de accusati. hos accusare. §. oibus. de donatio. inter virū ⁊ vxorē. l. cū hic status. §. si sponsus. ⁊ sic matrē excludat a succedēdo in tribus patribus.

¶ Tertio sic. licet Nanninus natus sit ex femina que succedere non poterat huic defuncto extante matre: non tamen sequitur: ergo nec ipse succedere potest. Nam mater eius nō poterat succedere nec excludere matrē defuncti: qꝛ erat femina: ⁊ sic deficiebat in ea qualitas a statuto requisita que personā eius nō fuit egressa. arg. de leg. ij. cum patronus. de serui. lega. l. pater. de admini. tuto. l. ex pluribus. sed iste Nāninus est masculus: ⁊ sic adest qualitas a statuto requisita: ergo ⁊c.

¶ Quarto ad idē sic. quando extrema de se sunt habilia: licet medium sit inhabile non impeditur transitus de vno extremo ad aliud. ff. de noui oper. nuntia. l. non soluꝫ. in prin. si seruitus vendi. l. loci corpus. §. fi. cum. l. sequen. sed hic iste defunctus q faciebat vnum extremum erat habilis ad successionem passiue. Item iste Nanninus qui facit alium extremuꝫ erat habilis ad successioneꝫ actiue: qꝛ q̄litates omnes assunt: licet ergo mediū scilꝫ mater istius Nannini fuerit inhabilis: non ꝓpterea debet impediri

impediri successionis effectus quominus ad dictũ Nãninũ faciat transitum ⁊ quodãmodo per saltum: vt dictis iuribus.
¶ Quinto sic ad idem. in his que qs nõ habet a parente sed a lege ⁊ a genere suo defectus existens in parente nõ nocet sibi. ff. de interdi. ⁊ relega. l. iij. de adop. l. emancipatuꝫ. §. fi. de in ius vocan. l. adoptiuum. §. fi. de bonis liber. l. paulus. de iurepatrona. l. diui fratres. Sed iste Nanninus habet ius succedẽdi huic Petro a lege statutaria. Item ⁊ a genere simul iuncto: qꝛ consanguineus siue parens eius: igitur defectus existens in matre sibi nocere non potest.
¶ Sexto ⁊ vltimo: qꝛ licet pater sit inhabilis tñ non sequitur ergo ⁊ filius: qꝛ filius habet ius succedendi ex sua psona lꝫ pater sit exclusus. ff. de bono. poss. ꝯtab. l. j. §. fi. de inoffi. test. l. si is q. ⁊ l. pater filium. ⁊ qd ibi no. de ꝯtabu. l. iij. §. si emãcipatus. Idẽ ergo in casu nostro: qꝛ lꝫ mater istius Nãnini esset inhabilis ad succedendũ existente matre defuncti: non tñ sequit̃ ꝙ idẽ sit in filio suo cũ ipse filius imittatur iuri suo ⁊ ex sua persona:
2 non autem ex persona matris. ¶ † Ad cõfirmationẽ autẽ predictorum adduco autoritatẽ duorum illustrium doctoꝝ. Primam Iacobi but. qui consuluit in simili ꝙ si statutum dicit ꝙ existẽte masculo nõ succedat femina ꝙ filius femine per masculum non excludit̃: qꝛ defectus ⁊ qualitas feminei sexus existẽs in matre non debet filio nocere. Itẽ domini Guil. de Perusio qui consuluit ꝙ si statutũ dicat ꝙ existente patruo nõ succedat mater ꝙ filius matris nõ excludet̃ per patruũ quasi statutũ restringatur ad personas tantum expressas sic videtur dicenduꝫ hic: ⁊ contra ꝙ licet statutum hic velit ꝙ parens femina non excludat matrem defuncti: non sequitur ergo nec filius parentis femine: imo videtur ꝙ excludat eo quia masculus.
¶ His non ob. contrarium puto ⁊ teneo ꝙ ista mater insolidũ admittatur excluso Nãnino qd probatur sex alijs rationibus ⁊ etiam autoritatibus aliorum duorum doctoꝝ non in minori estimatione ꝙ̃ sint primi pro altera parte inducti.
¶ Et primo probatur sic. Iste Nãninus venit ad successioneꝫ istius Petri ex persona matris sue scilꝫ ipsius Nãnini. qd pꝫ: qꝛ eius loco succedit ⁊ in locũ eius substituitur ⁊ ingreditur. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. per totaꝫ. l. C. de inoffi. l. si qs filium. ergo idẽ dicendũ est de ipso qd de matre sua. ff. si quis cau. l. euꝫ qui. §. q iniuriarũ. de reg. iur. ex qua psona. de do. excep. l. apud celsum. §. de autoris. Sed mater eius nõ poterat ad successionem venire cum matre defuncti nec de iure cõmuni nec de iure municipali: ergo nec ipse Nãninus. al's sequeretur ꝙ si hodie viueret mater ipsius Nãnini ꝙ ipsa excluderet̃ ⁊ Nãninus veniret ad successionem: qd esset absurdum ⁊ inconueniens. arg. ff. de bo. liber. l. querit̃. Nã maior ratio esset in matre ipsius Nãnini ꝙ admitteret̃ ꝙ̃ in ipso Nãnino. qd patet: qꝛ ipsa esset in potiori gradu scilꝫ in quarto: Nãninus in quinto. Item ipsa erat agnata defuncto: Nãninus cognatus. ⁊ maior est ratio admittendi agnatos. ff. si ta. te. nulle exta. l. j. post prin. Cuꝫ igitur sequeretur hec absurditas si Nãninus admitteretur dicendũ est eum non admitti. ff. de neg. gest. l. pompo. de bo. liber. l. naꝫ absurdum. de ope. lib. l. si ita stipulatus.
¶ † Secũdo sic. qñcunqꝫ de vno extremo ad aliud fit trãsitus p medium si illud medium est inhabile transitus impeditur. ff. de serui. rusti. predio. l. qui sella. §. fi. ⁊ l. tria predia. de serui. l. seruitutes p̃dioꝝ. in fi. sed successio seu ius succedendi qd transire debet de psona istius Petri defuncti q facit terminũ vel extremum a quo ad psonã istius Nãnini q facit terminũ ad queꝫ habet transire p mediã psonaꝫ matris ipsius Nãnini que erat in potiori gradu: qꝛ omnis success. est vt transeat de gradu in graduꝫ: ⁊ finito gradu tunc facit trãsitũ ad aliud caput edicti. vt hec probant̃. ff. de suc. edi. l. j. §. quibus. ⁊ §. sed videndum. vñ cogna. l. octaui. insti. de legi. agna. suc. §. placebat. de acq. here. l. in plurium. ⁊ l. quãdiu. Si igitur ipsa mater Nãnini q tenebat medium erat inhabilis ad succedenduꝫ impedit̃ transitus dicte successionis ad dictum Nãninũ tanꝙ̃ p existente obstaculo. ar. ff. ad tur. l. ij. §. si fit consanguinea.
¶ Tertio sic: ⁊ ista est fundamentalis ⁊ potissima ratio. Statutum istud censetur factum gratia domus cõseruande fm cõmunẽ opi. doctoꝝ: ex eo ꝙ parentes masculos ex parte patris voluit excludere matrem quo ad tres partes successiõis: vt no. per Iac. de are. ⁊ Cy. C. de adulte. l. si publico. domus auteꝫ cõseruatur per agnatos masculos non p feminas neqꝫ per cognatos. ff. de verbo. signifi. l. pronuntiatio. §. familie. ⁊ no. in. l. j. in prin. ff. ad sill'. per Ia. de are. igitur istud statutũ dum loquitur de parentibus masculis ex parte patris debet intelligi de masculis natis ex masculis: ita ꝙ sint agnati: qꝛ in eis habet locũ mens statuti cum ipsorum contemplatione sit factũ: ⁊ etiã domus que per ipsos cõseruat̃: nõ autẽ debet intelligi de natis ex
a femina[a]: qꝛ cuꝫ illi sint cognati nõ faciunt nec cõseruant domũ defuncti: ⁊ ideo statutũ ⁊ eius mens locuꝫ nõ habet in eis: ergo nec lex. de iurepa. adigere. §. q̃uis. ꝙ autem sic debeat intelligi statutũ pbat̃ per rationẽ vltra autoritatẽ doctoꝝ. Nam ita intelligendo scilꝫ ꝙ sit factũ gratia domus ⁊ agnationis cõseruande tale statutũ est iustũ ⁊ rationabile continens publicam vtilitatẽ ⁊ etiã priuatam ipsius defuncti: vt. ff. de ven. inspi. l. j. §. denũtiare. ibi. vt ordinũ dignitas familiarũqꝫ salua sit. Nã familia idẽ est qd agnatio: vt. d. l. pronuntiatio. §. familie. Cuꝫ igitur publice vtile sit ꝙ familia. i. agnatio cõseruetur tale statutum sustinetur: lꝫ matrem excludat a iure suo: qꝛ vtilitas publica prefertur priuate. C. de cad. tol. §. fi. ⁊ plene no. in. l. j. sol. matri. si vero aliter intelligeret̃ scilꝫ de quibuscunqꝫ masculis etiã natis ex femina: tunc non continet publicã nec priuatã vtilitatem ipsius defuncti: ideo tale statutũ excludẽs matreꝫ esset iniquũ ⁊ sine iusta ⁊ rationabili causa. Non eniꝫ põt subesse aliqua iusta causa cuꝫ quilibet cognatus in remoto gradu debeat preferri matri que potior esse debet quolibet cognato: ideo non esset seruandũ. iij. distin. c. erit autem. ff. de pol. l. totiens. §. fi. qui ⁊ a quibus. l. si priuatus. C. de preci. imper. offe. quotiens. Solũ enim statutum istud cõtineret odium matris sine fauore defuncti qui non vertitur in conseruandis cognatis: sed agnatis ⁊ sine fauore publico: igit̃ non valeret. argu. ff. de ꝯtabu. l. filiũ. §. sed cuꝫ exheredatio. ibi. ne testamentũ per omnia irritũ ad solam notam exheredationis perficeret. ⁊ ad tertul. l. ij. §. si sint. ibi. ne dum nomen ⁊c. Non ergo presumendũ est ꝙ statuentes habuerint istum intellectum: per quẽ ipsoꝝ statutũ redderetur iniquum ⁊ inualidum: sed potius per quem iustũ ⁊ rationabile continensqꝫ publicam vtilitatem. argu. ff. de testa. mili. l. si miles qui destinauerat. Cum igitur iste Nãninus sit natus ex femina: ⁊ sit cognatus: non habet in eo locum mens statuti per consequens nec dispositio exclusoria.
¶ Quarto ad idẽ. nã cum ipsum statutum contineat odiũ matris: nõ debet ex toto laxari sed restringi vt intelligatur de parentibꝰ masculis agnatis nõ cognatis: si ratio supradicta cessaret. ff. de libe. ⁊ posthu. cum quidam. de regu. iur. odia.
3 ¶ † Quinto sic. statutuꝫ vult ꝙ masculus excludens matrẽ sit infra quartũ gradum. certe hoc videt̃ intelligenduꝫ de quarto gradu prout sumit̃ a iure ciuili: nõ prout a iure canonico. qd pbatur tripliciter. Primo qꝛ qñ profert̃ in materia successionis intelligit̃ fm ius ciuile: sed qñ in materia matrimonij: tunc fm ius canonicũ: vt est expressum. xxxv. q. j. c. ad apostolicam. hic autem pfert̃ in materia successionis. Item qꝛ statutũ dꝫ intelligi fm ius cõmune. ff. de mu. ⁊ bono. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. sed in terris imperij ius cõmune est ius ciuile: in terris ecclesie ius canonicum. iuxta ea que no. in. c. cuꝫ esses. ⁊. c. relatũ. de testa. ⁊ in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. igit̃ fm ius ciuile debet intelligi. Itẽ qꝛ cũ contineat odiũ matris ⁊ debeat restringi: vt dictũ est supra. si accipiatur fm ius ciuile restringeretur: lꝫ si fm ius canonicum ampliabitur: ergo ⁊c. Cum igitur iste Nanninus non sit infra quartum gradum de iure ciuili: sed sit in quinto nõ admittitur ad excludendum matrem defuncti.
¶ Sexto ⁊ vltimo sic. iste Petrus decessit vt audio relicta matre ⁊ fratribus vterinis q fratres vterini si mater nõ extaret excluderent dictũ Nãninũ tam de iure cõmuni ꝙ̃ de iure municipali per scdm statutũ cum sint potiores in gradu mater prefert̃ dictis fratribus vterinis. vt patet in aut. defuncto. ⁊ in corpore
4 vnde sumitur. † vbi dicitur ꝙ fratres tantuꝫ vtrinqꝫ coniuncti admittuntur cũ parentibus. ⁊ no. in aut. in successione. C. cõia de succes. ⁊ in distin. magna per Cy. Cuꝫ igit̃ mater ista preferatur fratribꝫ vterinis q ea nõ extante pfererentur dicto Nãnino merito ⁊ ipsa pfert̃ Nãnino per regulã si vinco ⁊c. ⁊ per tex. ff. ad ter. l. ij. §. si sit cognita. ⁊ p ea q plene no. Bar. ff. de bo. poss. ꝯtratabu. l. j. §. fi. vnde reperio quosdã nõ leuis autoritatis viros p dicta iura ⁊ rationes ꝯsuluisse si statutũ dicit ꝙ existente
b patruo[b] nõ succedat mater: ⁊ qdaꝫ decesserit relicto patruo matre ⁊ fratribus vel sororibus vterinis ꝙ cũ dicti fratres vterini non extante matre preferantur patruo: dictaqꝫ mater preferat̃ eisdem ꝙ sola mater ad successionẽ vocabitur excluso patruo: ⁊ sic mater obtinebit ex psona fratrum vterinoꝝ eiusdẽqꝫ filioruꝫ qd ex persona sua obtinere nõ posset. ff. que res pigno. obli. pos. l. aristo. vnde fm eos si cum matre existant fratres qui preferuntur patruo: qꝛ illos non exclusit statutum: igitur ipsi pderũt matri ⁊ nõ sibi. arg. ad hoc. ff. de inoffi. testa. l. posthumus. §. si qs ex his. que determinatio videtur optime concludere ad casum nostrum quasi in terminis. predicta quidem cõfirmantur autoritate domini Cy. qui determinat in aut. post fratres. C. de suis ⁊ leg. ꝙ si statutum vel ꝯsuetudo dicat ꝙ extante masculo non succedat femina qd etiam filius femine masculus excludet̃ cũ venit ex persona matris q erat exclusa. Ideꝫ determinat expresse Barto. in. l. ij. §. videndum. ad tertul. in fi. Cum

a ¶ Femina. Vide ad hoc. d. Alexã. de imo. in consi. lxxv. in vij. col. cum seq. in prima parte.

b ¶ Patruo. Qualiter auteꝫ tale statutuꝫ intelligatur. vide do. Alexan. de imo. i ꝯsi. xcvij. in. ij. colũ. in. ij. parte. ⁊ in cõsil. ccj. i. iij. col. ea. parte.

ergo mater istius Nanini non excluderet matrē defuncti: ergo nec filius eius. ꝛ in hac opi. ꝛ determinatione tanꝙ egoꝛe ꝛ benignioꝛe magisq amica nature ꝛ intentione statuētiū resideo.

¶ Ad rationes factas in contrariū rñdeo. ꝛ primo ad primā: ꝛ dico ꝙ mater vigore primi statuti non excludit solum ꝑpter nō existentiā descendentium ꝛ ascendentium linea paterna fratrisq ꝛ sororis ipsoꝝ filioꝝ lꝫ verba statuti sic innuant prima facie. Sed excludit ꝑpter existentiā parentum masculoꝝ ꝛ agnatorum cōsiderata mente statuti. Primū patet: nā nō existētia ꝑsonarū supradictarū nō debet esse causa cur mater excludat sed potius deberet esse causa ꝙ admitteret. ar. C. de legi. here. l. lege. §. fi. ꝛ. l. meminimus. §. cū aūt. ꝛ insti. de here. ab itesta. §. ita demū. de lib. ꝛ postbu. l. gallus. ꝑ totā. l. Scōm pꝫ: nā statutum vult ꝙ in tribus partibus hereditatis a qbus mater excluditur admittant parentes masculi: igit ipsoꝝ ꝯtemplatione ꝛ respectu videt mater excludi nō ꝑpter nō existentiā predictā: q: qñ cōmodū alicuius dispositionis ad aliquem similiter spectat ipsius cōtemplatione censet facta dispositio lꝫ in ea nō fuerit nominatus. ff. de leg. j. seruo legato. §. si testatoꝛ. de leg. iij. fideicōmissaria. Perinde est ergo ac si statutum dixisset ꝙ nō existentibꝰ ꝑsonis predictis ꝛ extantibꝰ parentibꝰ masculis ꝛ mater admittat ad solā quartā: illis vero existentibus in nihilum: neutris vero existentibus in totū: ꝛ sic tres casus considerauit statutum predictum si bene inspiciatur eius mens.

¶ Ad secundā rñdeo qꝺ in isto Nanino bene reperiunt due qualitates a statuto reqsite: scilꝫ q: parens ꝛ q: masculus: sed alie due nō scilꝫ ꝙ sit ex latere patris eo modo quo cōsiderauit statutū scilꝫ illa ꝙ sit agnatꝰ: ꝛ sic ex masculo descendens vt supra ostensuꝫ est. Itē nec alia ꝙ sit īfra quartuꝫ gradū ſm ius ciuile prout hic forte sumi debet: vt supra dixi. Nō ergo excludit matrē: q: paria sunt nō esse ꝛ esse sed inhabilē. ar. ff. de bo. liber. l. si ex modica. §. si filius. de bono. posses. contra tabu. l. j. §. fi.

¶ Ad tertiā respondeo ꝙ non sufficit esse masculus: nisi etiā ex masculo descendat vt supra dixi.

¶ Ad quintam rñdeo ꝙ defectū patris vel parentis nō nocet filio in his q̄ nō habet ab ipso parente: sed a lege ꝛ a genere. hoc est verum nisi ille idē defectus vel maioꝛ sit in ipso filio: nā tūc non defectus parentis: sed ipsius filij nocet sibi. In casu autem nostro idē defectus vel maioꝛ est in isto Nanino ꝙ esset in eius matre. qꝺ pꝫ: nā mater ipsius Nanini ideo non excluderet matrem defuncti: q: lꝫ esset agnata: tamen in ea finitur agnatio ꝛ incipit cognatio. ff. de verb. signi. pronuntiatio. in fi. vbi dicit ꝙ mulier sue agnationis ꝛ familie caput ꝛ finis est. Statutum autem noluit fauere cognatis sed agnatis: sed filius eius scilꝫ Naninus est cognatus huic defuncto: igitur maioꝛ est in eo defectus ꝙ in eius matre que erat agnata. Si ergo mater excludebatur: q: dabat causam cognatiōi: fortius filius qui cognatus est. ar. C. de sacrosanc. eccle. aut. multomagis. Jura vero q̄ allegant ꝑ ista rōne loquunt cū defectus parentis nō repetitur in filio si bene inspiciat. ¶ Ad predicta facit: q: vbi lex cōsiderat duas causas impeditiuas: lꝫ cesset vna si remanet altera remanet etiam impedimentum. insti. de nup. §. affinitatis. ff. de heredi. insti. l. si non lex eliescentia. ad sil. l. si quis in graui. §. fi. ꝛ. l. qui postbumos. de his qui no. infa. l. liberoꝛum. Hic aūt statutū in matre cōsiderauit duas qualitates: scilꝫ q: femina: ꝛ q: caput cognatiōis. in filio vero eius scꝫ Nanino: lꝫ cesset prima subest secūda: ꝛ quidem fortioꝛ: q: in eius matre cognatio erat in habitu: in ipso vero est in actu: ergo ꝛc.

¶ Ad quartam vero rationem quā omisi respondeo ꝙ procedit nisi transitus habeat fieri per medium: vt pꝫ in secunda ratione facta pro ista parte quā teneo. Ex qua satis apparet responsum ad istam per iura que in ipsa allegantur.

¶ Ad sextam ꝛ vltimam rōnem respōdeo ꝙ iste Naninus nec ex persona matris venire pōt: nec ex sua: q: maioꝛ ratio subest in eo vel eadeꝫ que erat in matre sua: vt supra ostensuꝫ est. Ad autoꝛitates vero doctoꝝ allegatoꝝ pro prima parte rñdeo ꝙ succumbunt autoꝛitati alioꝛum duoꝛum allegatoꝛum pro ista scꝺa qui non minoꝛis ponderis fuerunt. Item posito ꝙ determinatio illoꝝ fuisset in casu suo: nō tamē aliud dicendū est in casu nostro: nec ad casum nostrum facit qꝺ ostendo. Ipsi enim loquūtur cum statutū dicit ꝙ extante masculo non succedat femina. ꝛ determināt ꝙ cū ista exclusio statuti sit odiosa quo ad exclusum debet restringi ad ipsam feminā tantū nō autē debet extēdi ad filium femine. Sed nos tractamus de non exclusione vꝫ q: parens femina non excludit matrem defuncti vtrum eodem modo filius parentis femine non excludit: ꝛ sic vtruꝫ ista non exclusio extendatur. ꝛ certe dicendum est qꝺ sic. Nam sicut exclusio de qua ipsi loquuntur est odiosa ꝛ restringenda: ita nō exclusio que sibi contrariatur est fauoꝛabilis ꝛ ampliāda vt sic sit eadem ratio ꝛ disciplina contrarioꝛum. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. ꝛ si ꝯtra tabu. de leg. iij. l. fi. Sequit ergo ꝙ sicut mater istius Nanini non excludebat matrem defuncti: ita nec Naninus: q: totum hoc est fauoꝛabile sicut exclusionem restringere. Nā ampliare non exclusionem est restringere ipsam exclusionem.

¶ Ex quibus omnibus concludo dictam matrem insolidum admittendam excluso Nanino. ¶ Pau. de cast. vtriusq iuris docto. Señ. ꝛc. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Cōpromissum fuit factū in aliquos vsq ad certū tēpus sup iniurijs inuicem factis: deinde altero absente fuit per quendaꝫ eius noīe prorogatum ꝛ de nouo factum cū altera parte. Arbitri cōdemnauerunt absentē in. cc. Itē ad faciendū pacē vtrūq cōdemnauerunt ꝛ in fi. dicti laudi dictū cōdemnatum absoluerunt sub cōditione si dictam prorogationem ꝛ compromissum nouum ratificarent: postꝙ sententiam frater absentis alteram partem offendit. ¶ Queritur an dicta condemnatio ducentorum valeat: ꝛ an puniantur de pace rupta.

¶ Consilium. cccc xxij.

1 ☞ Si arbiter vnum ex litigantibus condemnat in. cc. pure: deinde in fine sententie absoluat euꝫ a dicta q̄titate si ratū habeat id qꝺ non comprehendebatur in primo compromisso sup quo directe non poterat iudicare: an valeat talis condēnatio: an vero vitietur propter illam additionem.

2 Mens arbitri iudicantis est attendenda: nec potest per indirectum qꝺ directo non potest.

3 Statutum quo cauetur ne quid opponatur contra laudum arbitri non habet locum quando arbiter iudicat super eo de quo non fuit compromissum.

4 Si arbiter iudicat pacē esse faciendā sub pena: an ex hoc dicat pax facta ita vt ꝯueniens puniat. ꝛ de verbis futuri tempoꝛis ꝛ preteriti tempoꝛis factum ꝛ faciendum quid impoꝛtent.

In christi nomine amen.

1 ¶ Pro cōfirmatione eoꝝ que supra scripta sunt per eximios doctoꝛes dñm Philippum de coꝛsinis patrē ꝛ dñm meum singularissimū: ꝛ ꝯsequēter per dñm Pet. de anch. Premitto ad euidentiā pmi quesiti ꝙ si arbitri voluissent condemnare istum Lapum siue Simonem ad emologandum cōpromissum generale factū in eos nomine dicti Lapi absentis: ꝛ etiā treugaꝫ eodē nomine factā nō potuissent cū illud nō veniat in cōpromisso: vt. l. nō distinguemus. §. fi. ff. de arbi. idē si voluissent eū ꝯdemnare ad penā ducentoꝝ sub ista cōditione si nō emologasset. ea. l. §. de officio. ꝛ. l. qui tñ. §. fi. ꝛ ibi per Bar. Sed nos sumus in tertio casu: q: ipsi in principio sui laudi condemnauerunt eum in ducētis floꝛenis pure ꝛ simpliciter. Item postea condemnauerunt vtraq partē ad faciendum pacem. Tertio loco absoluerunt dictum Lapum a ꝯdemnatione primo loco facta scilꝫ ducentoꝛum sub cōditione si dictum compromissum ꝛ treugam ratificaret.

¶ Videndū est ergo vtruꝫ ex ista absolutione tertio loco facta vitiet cōdemnatio facta primo loco. Et videt ꝙ nō: q: si dicta solutio seu clausula absolutoꝛia non fuisset apposita prima cōdemnatio remansisset firma cū illā potuerint arbitri facere ex potestate eis data. Igit per sequentē adiectionē nō vitiat etiā si dicta absolutio fieri nō potuisset: cū sint separabilia diuersa ꝛ penitus ꝯria. argu. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. trebatius. in fi. de dona. inter virū ꝛ vxoꝛē. l. si sponsus. §. generaliter. Prima cōdemnatio facta fuit propter iniuriam ꝛ delictū cōmissuꝫ per dictum Lapum in dictum Joannem. Igit absolutio postea facta non potest eam tollere in preiudicium dicti Joannis cum verba semel transierint in ꝯdemnationē: sicut videmus in simili ꝙ si testatoꝛ aliquē heredē instituit nō pōt in eodeꝫ testamento solo verbo exheredare. Sed vitiata exheredatiōe remanet institutio. ff. de testa. mili. l. si certarū. §. si eodē. in fi. de heredi. insti. l. paterfa. testō. Posito ꝙ potuerunt ipsum absoluere: videt qꝺ vtraq valeat scilꝫ ꝯdēnatio si nō ratificabit compromissum: ꝛ absolutio si ratificabit. qꝺ ꝓbat. Naꝫ ex diuersis causis facte fuerunt: q: ꝯdēnatio in pena delicti pēn cōmissi: ꝛ hec est licita. Itē ꝛ absolutio in premiū ꝛ retributionē dicte ratificationis: q: ex ea forte dici pōt maius bonuꝫ inter partes ꝛ sic arbitri potuerūt eū remunerare. Nā lꝫ nō potuerint ipsuꝫ cōdemnare ad ratificādū nec etiā ad penā si non ratificabit vt supra dictū est: tñ ad ratificādū potuerunt ipsuꝫ īducere sub spe pmij scilꝫ releuādo ipsum a ꝯdēnatiōe quā iuste ꝛ ex ipsoꝝ potestate facere potuerunt si ratificabit: sicut in simili videmus ꝙ ad matrimoniū non pōt qs cogi metu pene: sed sub spe premij sic. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. titio centum. §. j. de verb. obli. l. titia.

1 ¶ His non obstantibus contrarium puto: nam predicta locuꝫ haberent ꝛ essent vera iudicio meo si cōstaret ex verbis sententie vel ex actis ꝙ dicti arbitri fuissent moti ad faciendū dictaꝫ condemnationem

cōdēnationē ꝓpter maleficiū dicti Lapi: puta q2 ipse solus deliquisset ꝯ Joānem vel grauius ipe ꝙ Joā. ita ꝙ delictū suū mereretur ad grauationē pene: tunc eīn non video quare nō teneret cōdēnatio: siue diceremus ꝙ absolutio postea facta valeret: siue non ſm ea que dicta sunt. pro hac distinctione vide Bald. C. de vsur. cum allegatis in. ij. colū. ibi. deinde quero ⁊c. ſ3 in casu nr̄o constat de cōtrario: q2 isti adinuicē pariter deliquerūt: ⁊ pariter alter alterū offendit: nam licet plures fuerint percussiones illate a Lapo: tamen illate a Joāne fuerunt grauiores: q2 illate in facie ⁊ manu: ex quibus sequitur difformitas: ſ3 ille in capite vt ex tenore sententie seu laudi apparet: igitur non suberat causa ꝓpter quā deberent dictū Lapū magis condemnare in ducentis ꝙ Joannē. Cū eīn Joānes sumpsisset de dicto Lapo equalem vindictam corporalem non debebat ex eodem facto iterum puniri pecunialiter cum vtraq3 pena tendat ad vindictam: ⁊ sic altera per alteram tollitur. ff. de iniurijs. l. pretor. §. si dicatur. nec debet quis duplici pena puniri. de iudi. c. at si
2 clerici. in fi. facit. ff. nau. cau. stab. l. licet. §. fina. † videtur igitur mens dictorū arbitrorum facere dictā cōdemnationē pro dicta ratificatione fienda non pro alia causa que nō apparet. Et sic videntur excogitasse istā cautelam seu fraudem: q2 non poterant eum condemnare ad dictam ratificationem nec sub conditione ad penam si non ratificaret: vt. s. dictum est. cogitauerūt ip3 condemnare pure tanꝙ pro maleficio: deinde ipsum absoluere si ratificaret tanꝙ in premiū dicte ratificationis. Et sic fecerūt fraudē legi de pena ad premiū. ff. de leg. l. fraus. Sic ergo pinde debet haberi ac si condemnatio fuisset facta sub conditione si non ratificaret quo casu non est dubiū ꝙ non valeret: igit̄ nec pura que facta est in fraudē conditionalis. ff. de conditio. ⁊ demon. l. hoc modo. ⁊ l. heres meus. §. fina. Ad hoc optime quod not. per Dy. quasi in terminis. eo. tit. cū tale. §. rescriptū. in fi. glo. que incipit. ideoq3. ver. omino. vide Dy. ⁊ Bart. Alioqn inuenta esset fraudandi occasio quod euitandū est. ff. de rebus eorum. l. magis puto. §. si pupillus. Qd aūt ista fuerit mens arbitrorum satis ex his que post dictā condemnationē subijciuntur apparet: maxime ex dicta clausula absolutoria: ex qua mēs precedentiū declarat̄. arg. ff. de leg. iij. l. predijs. in princi. ⁊ l. qſ quis. ⁊ ibi not. ⁊ l. nūmis. ⁊ de heredi. insti. qui non militabat.
3 §. lucio. † Nec ob. statutū cōis Florentie de laudis arbitrorum: quominus predicta possint allegari contra dictū laudū. Na3 illud statutum loquitur de laudis latis ab arbitris. Sed quantum ad dictā ratificationem ⁊ cōdemnationem pene non dicūtur isti arbitri cū in cōpromisso non veniāt. vt. d. l. nō distinguemus. §. de officio. ⁊ per cōsequēs nec sn̄ia vel laudū dicitur quo ad illud: ergo pōt de hoc opponi. iuxta ea que not. per Barto. ff. qd vi aut clam. l. j. §. j. prius eīn ratio persone querēda est ⁊c. ff. de iure codicil. l. qdā referūt. de testa. l. si qramus. Nā ⁊ iudi-
a cis incompetentis exceptio nunꝙ videt̄ exclusa[a]. vt not. in cle. de sequestra. pos. ⁊ fru. debet ergo intelligi statutū qn̄ laudū latū est super eo de quo cōpromissum est. Et hoc de pmo pūcto.
4 ¶ † Quantū ad secūdū cōsidero ꝙ in verbis laudi sunt aliqua verba futuri temporis dū pronūtiant pacē reddēdā ⁊ reddi debet infra certū tempus ⁊ certa forma: ⁊ quo ad illa certum est ꝙ pax per illa nō censetur facta sicut cum iudex pronuntiat aliquem liberandū non propterea est liber ex ipsa sententia: ſ3 requiritur manumissio. C. si aduersus lib. l. j. ⁊ ibi no. in glo. ⁊ qd not. vbi ⁊ apud quos. l. vlti. sicut etiā videmus ꝙ si testator cōdemnāt heredem ad aliquem cōtractū fiendū non censetur factum ex ipso testamento: ſ3 requirit̄ ꝙ postea fiet. ff. de act. emp. l. si heres testamēto. de leg. j. si fideiussor. §. fi. ff. de leg. iij. l. vxorem. §. agri plagā. ceterū pax contractus dicitur vt. j. dicā. Itē continētur verba preteriti tēporis: dū pronūtiant pacem factā esse: ⁊ illa sunt in medio. Nā precedētia ⁊ sequentia sunt futuri temporis ⁊ plura fortiora ⁊ magis specificata: ergo illa q̄ sunt in medio debent intelligi ſm precedentia ⁊ sequentia: v3 vt ex eis non sit facta pax ſ3 fienda. arg. de leg. iij. l. quesitū. §. j. vbi habetur ꝙ verba media intelligūtur ſm precedentia ⁊ sequentia: debent ergo sic intelligi dum dicūt factū esse. s. quo ad destinationem. Nam cum ex isto laudo obligētur ad pacem fiendā loquendo tantū sine preiudicio veritatis cēsetur iam esse facta ex destinatione partium ⁊ arbitrorum. Nō tamē realiter facta est. h. d. tex. in fi. ff. de dona. l. lucius. ⁊ qd ibi no. in glo. ff. de acquiren. pos. l. si quis vi. in prin. de regu. iur. qui actionem. Preterea probatur: dicitur pars contractus cum partes in vnum conueniunt. vt not. ff. de pac. l. j. vnde dicit Bar. in quodā consilio qd incipit. ad declarationē ⁊c. ꝙ pax dicitur pactū quo fit finis discordie. cōtractus aūt sunt facti. l. consilio. §. fina. de cura. fur. Est ergo impossibile ꝙ arbitri possint ꝓnuntiare ⁊ inducere per suā sententiam ꝙ factum futurum qd nunꝙ factu3 fuit censeatur factum sicut nec ecōtra posset fieri. ff. de capti. l. in bello. §. facte. quib9 ex cau. maio. l. beniq3. ⁊ facit optime. ff. de edili. edic. bouem. §. sub conditione. ⁊ videt̄ casus de hoc. ff. de iudi. l. qui se dicit. vbi dicitur ꝙ si seruus dicit se liberandū iudex non debet pronūtiare ipm liberum: sed liberandum: si tamen pronuntiat eum liberū videtur liber ex sola sententia. C. si aduersus liber. l. fi. sed illud in libertate que potest contingere facto legis siue manumissione: ſ3 contractus non possunt fieri nisi partibus consentientibus ⁊ contrahentibus qd in facto cōsistit: ⁊ vbi nō interuenit non pōt fingi ꝙ interuenerit ex sola dispositione iudicis vt dictum est.

¶ Ex quibus concluditur pacem non censeri factam ex tenore dicti laudi: ⁊ per cōseq̄ns ad tertiū ⁊ quartū dubiū respondet̄ ꝙ non debent puniri de pace rupta que facta nō fuit: q2 impos-
b sibile est ꝙ dicatur rupta que nunꝙ fuit cōtracta[b]. ar. ff. de here. insti. si meuia. de verb. oblig. l. x. de iniust. testa. l. nā ⁊ si sub conditione. §. post defectū. Maxime autē hoc verū est in fratre dicti Lapi qui puniri non debet de pace rupta: etia3 si vere facta esset si ad sui notitiam nō peruenit vt presupponitur: cum ignorans non delinquat. ff. de act. ⁊ obli. l. ex maleficijs. §. j. ver. longe minus. C. de tabu. l. generali. Nec ob. statutū cōis Florētie qd loquit̄ de instrumentis guarentigie. Nā ⁊ si hoc instrumentū sn̄ie seu laudū dicatur instrumētū: tn̄ ex eo nō est pax facta ſ3 obligant̄ partes ad faciendā: vt. s. dictū est. l3 ergo nō possint partes venire contra ⁊ possint cogi ad dictā pacem vigore dicti statuti. si tamen alter alterum offendat non debet puniri pena statuti de pace rupta quam non fecit: ſ3 pena cōpromissi si nollet finaliter parere laudo presupposito sine p̄iudicio qd teneretur. hoc determinat Bar. in fi. ff. de solu. l. innumerationibus. de leg. j. l. si fideiussor. §. fi. in quibus dicit ꝙ si arbitri condēnauerunt aliquem ad vendendum qui venditioni sub certa pena promisit non contrauenire veniendo contra post venditionē factam tenetur pena apposita in cōtractu nō pena compromissi: q2 vendendo fuit a compromisso liberatus. Sentit ergo ⁊ vult expresse ꝙ si nollet parere laudo vendendo tunc teneretur solū pena laudi. S3 si paruit laudo tunc pena cōtractus: ita in proposito si Lapus recusat facere pacē tenetur pena cōpromissi nō statuti de pace rupta. S3 si pacē faciat ⁊ rūpat tunc de pace rupta per ea que dicta sunt. Laus deo.

a ¶ Exclusa. Adde Bald. in cōsi. ccclxix. i. iij. parte.

b ¶ Cōtracta. Vide q̄ habetur per do. Pe. phi. cor. in cōsi. xl. in ci. in hac. per totū. in. iij. parte.

¶ Consilium. ccccxxiij.

¶ Hoc eleganti consilio plurima continentur.

1 ¶ Et primo ꝙ officialis vel locūtenēs alicuius dn̄i h3 actionem pro rebus suis ⁊ iniuria sibi illata vltra actionem cōpetentem domino cuius personam representat.

2 Item an actio cōpetens officiali offenso tollatur per compositionem cōitatis cui presidet si ipse nō consentit: ⁊ maxime si sindici cōis ꝓtestati sunt se non facere noīe dicti officialis: ⁊ quid si officialis interponat autoritatem in tali cōpositione an p̄iudicet sibi quo ad ius proprium.

3 Qd actio cōpetat nō solū aduersus officialē vel capitaneū cōmunis offendentē: ſ3 etiā aduersus cōitatem ipsam scientē ⁊ patientē tales oblationes rerū ⁊ iniurias fieri.

4 An ⁊ qn̄ possit quis sua autoritate ius facere quādo reus ⁊ offendens non habet superiorem.

5 Et in quib9 casibus represalie ꝯ subditos ꝯcedi possint: ⁊ quod requirant̄: ⁊ an prius sint requirendi vt soluant: ⁊ an per duelli postulatione videatur offensus regsisse.

6 ¶ Secūdo habetur an ex delicto officialis ⁊ gubernatoris cōitatis ipsa cōitas cōueniri possit vbi multa in simili adducunt̄. ⁊ de intellectu. l. j. §. familie. ff. de publica. vbi dn̄s tenet̄ ex delicto sui officialis.

7 ¶ Tertio. ⁊ an teneat̄ cōitas ex delicto ciuis q deliquit ex mādato presidis ⁊ rectoris ipsius ciuitatis.

8 Et an ex verbis pacis inite cōitas teneatur ꝓ delicto ciuis sui si in pace nō fiat mentio de ipsis subditis ⁊ ciuibus.

9 ¶ Quarto si ciuitas patiatur ciuem suum delinquentem esse in ciuitate nec eu3 puniat: an propterea obligetur ꝙ videatur approbare quando iste talis criminosus habet securitatē ⁊ saluumconductum per iudicem ciuitatis: ⁊ quis possit saluumcōductum concedere.

In christi nomine amē.

¶ Quia scio ꝙ super isto facto copiose allegatum est: iccirco sup singulis dubijs ꝙ breuius potero cōclusiue ⁊ determinando procedam ſm quod mihi iuri consonum videbitur.

¶ Pro declaratione igitur primi dubij vidēda sunt quattuor.
1 † Primo vtru3 ex aggressura ⁊ pirratica facta illustri dn̄o Joāni locūtenenti regio ⁊ gubernatori Janue p Karolū geno. capitaneum galearum dominorū venetorum quantū ad res ꝓprias ipsius domini Joannis ibi amissas: ac etiam damna suscepta

⁊ iniurias illatas habeat idē dn̄s Joānes actionem seu perse-
cutionem suo proprio ⁊ priuato nomine vltra illam que com-
petebat cōmunitati Janue seu regie maiestati pro dānis illa-
tis eisdem. ¶ Et hic dico ꝙ sic. vt colligitur ex. l. cuȝ duobus.
§. quidā sagariā. ff. pro socio. mandati. l. inter causas. §. nō om
nia. Nā in illis determinatur vtrū possint repeti ab his quorū
negotia gerebant. Sed quin ab his qui intulerunt nullum est
dubium. facit qđ not. Cy. C. ad. l. iul. de vi. l. qm̄ multa. in fi. se-
cunde questionis. ⁊ per Innocen. de iureiurā. c. sicut. in fi. ma-
gne glo. ¶ Preterea quādo dānū vel iniuria infertur alicui ꝗ
personā alterius representat vtriqȝ cōpetit actio: scȝ represen-
tanti in cuius personā fuit illata: ⁊ etiā representato. ff. de in-
iurijs. l. j. §. ij. ⁊. §. fi. ꝑ quas Jaco. de are. hoc determinat in ꝓcu
ratore alicuius vel officiali alicuius ciuitatis vel dn̄ij. arg. de
de reli. ⁊ sump. fune. l. ossa. in fi. de edil. edic. qđ si nollit. §. qđ in
procuratore. C. ad. l. iul. maie. l. quisqs. Preterea quādo com-
mittitur delictū circa vnā rem pertinētē ad plures oīībus cō-
petit actio seu quilibet quatenus sua interest. ff. de sepul. viola.
l. iij. §. si ad plures. arbo. fur. cesa. l. si plures. ij. respōso. facit de
iniurijs. item apud labeonē. §. fi. idem ergo ⁊ fortius quādo in
pluribus rebus ad plures pertinentibus. argu. de priua. deli. l.
nunꝙ plura. ¶ Preterea quādo delictū cōmittiť in pluribus
rebus ad eundē pertinentibus pro singulis cōpetit persecutio:
quia tot censentur esse delicta quot res. ff. de ter. moto. l. agra-
ria. ⁊ colligiť in. l. vulgaris. §. idē iulia. ⁊. §. certe si proponas.
de furtis. fortius igitur si cōmittatur in pluribus rebus ad plu-
res ⁊ diuersos pertinentibus sicut fuit in casu nostro: qꝛ in reb⁹
ꝑtinentib⁹ ad dictū dn̄ȝ gubernatorē: ⁊ in pertinētibus ad com
munitatē Jañ. vt vterqȝ babeat actionem quatenus sua inter
est. ff. de fur. l. itaqȝ fullo. §. fi. ibi. Jō aūt vtriqȝ ⁊c. Et hō de prio.

2 ¶ † Secūdo videdū est vtrū dicta actio ⁊ ꝓsecutio sublata fue
rit per compositionē ⁊ concordiam postea factā inter cōitatem
Jañ. ⁊ cōitatē Venetiarū occasione dicte predationis seu pira
tice. Et hic dico ꝙ non: qꝛ dicta cōcordia vel cōpositio soli cōi
tati Jañ. preiudicare potuit: nō aūt dicto dn̄o gubernatori. ff.
de pac. si vn⁹. in prin. ⁊. §. si ante oīa. sicut nec remissio filij no
cet patri etiam super iniuria cōmissa in personā filij. eo. titu. l.
in personā. in prin. not. de iniurijs. l. sed si vnus. §. filio. in glo.
que incipit secus. ¶ Preterea narratur in pūcto ꝙ ꝓcu. seu sin
dici qui dictā cōpositionem fecerūt expresse protestati fuerunt
ante dictam cōpositionem in ea ⁊ post eam: ꝙ ipsam non facie
bant nomine dicti dn̄i gubernatoris ⁊ ipsius priuato nomine
vel etiam regis Francie a quibus nō babebant mandatū: ȝ tā
tum noīe cōitatis Jañ. igitur per hoc ius dicti dn̄i Guberna-
toris saluum ⁊ illesum remansit: etiam si ab eo mandatum ha
buissent. Nam per protestationem predictā etiā ius aliqđ cōi-
tatis Janue cōseruare potuissent. ff. quib⁹ modis pig. vel hy-
po. sol. l. si debitor. §. j. de libe. exhi. l. iij. §. penul. de aqua quoti
dia. ⁊ estiua. l. penul. ibi. sine preiudicio ⁊c. de testa. tu. l. idē fiet.
ibi. sine vllo litis preiudicio ⁊c. C. de agri. ⁊ cēsi. l. litibus. §. hu
iusmodi. de bonis lib. si pater exheredato. de religio. ⁊ sump. fu
ne. l. at si qs. §. interdū. in fi. ¶ Nec ob. ꝙ in instrumento sindi-
catus dict⁹ dn̄s gubernator nominatur ⁊ autoritatē prestitit:
qꝛ verū est tanꝙ gubernator ⁊ gubernatorio nomine per qđ nil
super iure suo fecisse vel cōsensisse videtur. Sed solū super iure
cōitatis Jañ. arg. optimū. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l.
⁊ si pretor. Nam cū procurator vel administrator aliquid facit
administratorio noīe totū negotiū alienū diciť: scȝ eius cuius
nomine administrat: nil autē de iure suo videť immiscere: hinc
est ꝙ nec tūc de suo proprio dolo si opponitur quod esset si ius
suum deduxisse videretur. ff. de doli excep. l. si procurator. vbi
predicta bene probantur.

3 ¶ † Tertio videndum est contra quē cōpetat sibi ista actio seu
persecutio. Et quidē contra ipsum Karolū geno. principalem
inuasorem nō est dubium qđ cōpetit: etiā si habuisset expressuȝ
mandatum ad illud cōmittendū: qꝛ per hoc nō excusaretur. ff.
de actio. ⁊ obliga. l. seruus non in oīībus. de vi ⁊ vi arma. l. j.
§. quotiens. qđ vi aut clam. l. deniqȝ. §. fi. de iniurijs. nō soluȝ.
§. si mandato. C. de accu. l. nō ideo minus. Sed dubitať de ipa
cōitate Venetiarū: vtrum ad restitutionem teneatur suo pro-
prio nomine. Et certe etiam facto presupponitur ꝙ dictus do-
minus Karolus geno. erat capitaneus Venetorū: ⁊ erat depu
tatus super gubernatione galearū sibi cōmissariū. Ex quo di-
co ꝙ ex delicto per ipsum cōmisso cum dictis galeis tenetur cōi
tas Venetorū seu proprio noīe. Nam ex maleficio officialium
cōmisso super eo ad qđ deputati sunt seu in officio eis cōmssio
teneť dn̄s suo ꝓprio noīe. ff. de publi. l. j. §. familie. ⁊ ibi not. per
glo. ⁊ doc. furti aduersus nau. l. j. ℣. ita vt in ꝑtāte ⁊c. nau. cau.
stab. l. fi. ac etiā facit. l. videamus. in prin. ff. loca. de iudi. non
aľs. §. j. Preterea ex delicto cōmisso per subditū dn̄o sciente ⁊
prohibere valente tenetur dn̄s suo noīe ⁊ ex sua propria perso-
na. ff. de noxa. l. j. iij. ⁊. iiij. in prin. ⁊. §. cum dn̄s. si familia fur. fe
cisse dica. l. j. §. j. de dam. infec. fluminū. §. quanꝙ. loca. si fun-
dus. §. fi. Sed hic lȝ cōitas Venetiaꝝ a principio nesciuerit ra
pinā per dictū Karolū eis subdituȝ cōmissam: sciuit tamen ex
postfacto cū dict⁹ dn̄s Karolus res ablatas detulit Venetias
⁊ potuit prohibere: scȝ mādādo eidē ꝙ dictas res remitteret ad
illos quibus abstulit: ⁊ nō fecit immo ratificauit ⁊ approbauit:
vt etiā facto presupponitur: igitur teneť qꝛ nō refert vtrū sci-
uerint ⁊ passi fuerint a ꝑncipio vel ex postfacto. ff. de aqua plu.
arcē. l. si aūt plures. §. j. facit. C. de cōmer. ⁊ merca. l. ij. ¶ Pre
terea ex delicto cōmisso in territorio alicuius dn̄i etiā per non
subditū dn̄s sciēs ⁊ prohibere valēs: teneť etiā ipē. ff. de incen.
rui. nau. l. ne qđ. ⁊ ibi per gl. ⁊ doc. C. de fal. mo. l. j. Sȝ hic ista
predatio licet prius fuisset cōmissa in mari ⁊ extra districtum
Venetorū: tamē iterū postea cōmissa videtur in territorio eoꝝ
saltim quo ad simplex furtū. Cuȝ res predate fuerint Venetias
portate ⁊ ibi contractate: ⁊ sic mutatione territorij secuta noua
cōtractatione nouū furtū cōmissum videť. iuxta ea q̄ not. ff. de
furtis. l. si dn̄ium. per Bart. ad quod inducitur. ff. de statu bo
minum. l. qui furem. ⁊ hoc ipsis venetis scientibus ⁊ prohibe-
re valentibus: igiť ⁊c. ¶ Preterea ex delicto cōmisso per subdi
tos tenetur ciuitas seu dn̄s cōtracte si ad eos peruenit. ff. de vi
⁊ vi ar. l. si vi me. ⁊. l. j. §. si filius. cū seq. Sȝ hic ad dictos vene-
tos peruenerūt dicte res ablate: qꝛ diciť ꝙ eisdē fuerūt assigna
te. ff. de bere. vel acť. ven. l. ij. §. ꝑuenisse. Et generaliter oīs ille
ad quē res ablate scienter peruenerūt ꝯueniri pōt ad restitutio
nem. extra de restitu. spoliato. c. sepe. de iudi. c. quia gu. ¶ Pre
terea receptans furem vel latronem sicut ipse fur tenetur. C. de
furtis. l. eos. ff. de incen. rui. l. iij. §. non tantum. Ex quibus con
cludo non solum dictum Karolum geno. sed ipsa cōmunitas
suo proprio nomine teneri.

4 ¶ † Quarto videndū est vtrū prefatus dn̄s locūtenens regius
⁊ gubernator Janue: poterit de iure capere sua propria autori
tate dictam nauim Venetoꝝ: ⁊ sic ipsi sibi ius dicere pro dictis
dānis ab eo receptis. Et hic dico ꝙ si illa nauis ⁊ res ibidē exi
stentes essent vel fuissent dicte cōitatis venetoꝝ: ⁊ ad ipsam cōi
tatem pertinuissent tanꝙ bona vniuersitatis non singuloꝝ nō
videtur dubium quominus potuerit. Nā vt. s̄. probatū est: ipa
cōitas tenetur ad restitutionē ablatorū dicto dn̄o locumtenē-
ti. Item notorium est ꝙ dicta cōmunitas nō recognoscit supe
riorem corā quo potuerit dictus dn̄s locumtenens cōsequi iu
stitiam suam de ipsa: siue de iure siue de facto nō recognoscat.
iuxta ea que no. in. l. hostes. ff. de cap. per Bar. C. de anno. ⁊ tri
bu. l. mediterranee. ⁊. l. pro locis. Igitur licuit eidē dn̄o sibi ius
dicere ⁊ propria autoritate capere rem sui debitoris seu debito
res. C. de iudi. nullus. qđ vi aut clam. si alius. §. bellis ⁊c. ⁊ qđ
vtrobiqȝ not. aľs eīm ius dicti dn̄i perisset qđ lex nō patitur. ff.
que in frau. credi. ait pretor. §. si debitorem. ⁊ qđ no. de pig. l. q̄si
tum. ¶ Preterea cum nō subsit magistrat⁹ qui ius reddat de
ipsa ciuitate vel cōitate: perinde habetur quo ad ipsam: ac si iu
ra edita non fuissent. ff. de origi. iur. l. ij. §. post originem. Et sic
sumus in institutis iurisgentium quo vim vi propulsare lȝ: nō
solum a principio sed ex interuallo: ⁊ non' solum per tuitionem
persone: sed etiā rerum. ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim. C. vnde vi. l.
j. ad. l. aquil. l. iiij. §. j. cum. l. seq. dūmodo non ad vindictā. eo.
titu. sciam. §. qui cum aliter. Nā illo iure magistratus nō erant
creati: ⁊ oīa manu regia ⁊ militari exercebantur. de origi. iur.
l. ij. in prin. ⁊ etiam propria autoritate vbi cessabāt auxilia bra
chij seu manus regie. Igitur in casu nostro cū ius sibi dicere po
tuerit litigare nō babuit. ff. de fur. l. serui ⁊ filij. in prin. nec fuit
necessarium dictā cōitatē ad boc requiri nisi de houestate: vt sa
tisfaciāt. ff. de seruitu. vrba. ꝑdio. l. quidā hiberus. sicut nec ba
bet necesse quis debitorem suū requirere quādo vult eū conue-
nire: immo interpellatione nō precedente pōt. iuxta ea que no.
in. l. in hac. ff. de triti. si cer. peta. l. vinum. factū autē proprium
succedit hic loco iudicialis cōuentiōis que fieri nō pōt: igiť ⁊c.
si quis cau. ⁊ eum qui. §. iniuriarum. Si vero dicta nauis cū re
bus ibi existētibus nō erat ipsius cōitatis: sed singularis perso
ne videtur magis dubiū. Nā aut etiā cepit pro debito seu obli-
gatione ipsius cōitatis: ⁊ non videť potuisse. ff. qđ cuiusqȝ vni
uer. noīe. l. sicut. §. j. ⁊ qđ not. ꝑ glo. C. q̄ sit longa ꝯsue. l. ij. aut
pro debito seu obligatiōe Karoli geno. de quib⁹ ambabus. s̄.
dixi in. iij. q̄sito. ⁊ idē. C. ne filius pro pa. ⁊ ne vxor ꝓ mari. ꝑ to
tuȝ. cū autēticis ibi positis. de acť. ⁊ obli. l. ob es. cū auť. ibi posi
5 ta. † Nā tunc ista captura in ambobus casibus diceref pignora
tio seu represalie q̄ ꝑmisse nō sunt. in auť. vt pi. nō fiāt. ⁊ de iniu-
rijs ⁊ dam. da. c. j. lib. vj. nisi duobus cōcurrentibus. s. ꝙ requisi
tus fuerit superior ipsius debētis ꝙ faciat iustitiā ⁊ nō fecerit
quo casu ꝓpter delictū talis superioris negligentis iustitiā fa-
cere: possunt

cere: possunt capi subditi ipsius superioris negligētis. Secundo ꝙ autoritas superioris ipsius exercentis represalias interuenerit. xxiij. q. ij. dñs nr̃. ⁊ c. j. Sꝫ hic neutrū istorū interuenit. de pmo ondit. Nā si cepit dictā nauim ꝓ obligatiōe dicte cōitatis certū est ꝙ nullus supior dicte cōitatis fuit regsit⁹ vt de ipsa faceret iustitiā cum nullus sit: ⁊ sic nō pōt dici ꝙ in defectū nō ministrātis iustitiā fuerit licitū. Aut cepit pro obligatiōe Karoli geno. ⁊ tūc idem: q2 cōitas Venetiaꝝ que est eius superior fuit requisita vt faceret iustitiā de dicto Karolo per ambasiatores cōmunis Janue: vice ⁊ nomine cōmunitatis Jañ. non dicti domini gubernatoris suo proprio nomine.

⁋ His nō obstantibus ɔ̃riū videt de iure dicendū. s. ꝙ ꝓ vtraqꝫ capere potuerit qd ostēdit. Et primo ꝙ pro obligatiōe cōis Venetiaꝝ: certū est ꝙ dicta cōitas est obligata ad restitutionē ablatorū. Item certū est ꝙ res ⁊ nauis dicte cōitatis capi licite potuisset cū nullus sit superior qui de ipsa iustitia ministret: vt s. hoc eodē quesito quarto dictū est. igitur ⁊ singulares persone ipsius cōitatis: ⁊ etiā bonoꝝ ipsoꝝ: quia censent esse res dicte cōitatis hoc casu qd probatur. Certū est ꝙ dicta cōitas habet ius tā in personis sibi subditis ꝙ̄ in bonis ipsarū. ff. ad municipal. l. de iure. ⁊ qd not. in. l. j. §. per hanc. de rei ven. de priui. credi. l. anthiocēsium. ne qd in loco publi. l. ij. §. j. in glo. super verbo ciuitatis. ⁊ in. §. viam publicā. in glo. super verbo publicandi. facit. l. venditor. §. si cōstat. cōia predi. igitur dicte persone subdite: ⁊ bona ipsarū capi possunt in subsidiū pro debito cōitatis: q2 nō dr capi alius pro alio: vel bona vnius ꝓ obligatione alterius: immo res cōitatis pro ipā cōitate. pro hoc tex. cuꝫ glo. ff. de acqui. here. l. pro herede. §. papi. in fi. gl. magne. ⁊ ibi not. per Bar. vnde sicut res que vere fuissent dicte cōitatis potuissent capi. vt. s. dictū est. ita ⁊ iste que hoc casu necessitatis censentur. Nec ob. l. sicut. qd cuiusqꝫ vniuer. no. ⁊ qd not. in. l. ij. C. que sit longa cōsuetudo. q2 verū est ꝙ pro debito vniuersitatis non possunt capi res singuloꝝ qñ contra ipsam cōitateꝫ potest esse prouisuꝫ vel cōsultū ⁊ super cōi dicte ciuitatis: vt. l. j. §. j. qd cuiusqꝫ vni. al's in subsidiū deuenit etiā ad personas illi subditas. vt not. in. d. §. quid tñ. ⁋ Preterea posito ꝙ ista cessarent ⁊ ꝙ dicerent ista repsalia seu pignoratio adhuc videt fuisse licita: q2 interuenit requisitio. Nam licet nō fuerit regsitus superior qui non est fuit requisita dicta cōitas ꝙ faceret iustitiam de seipsa restituendo res ablatas ⁊ captiuos: ⁊ etiaꝫ punitionē de dicto Karolo faceret: poterat añt dicta cōitas hāc iustitiā de seipsa facere ⁊ debebat. ff. de iusti. ⁊ iur. l. iustitia. §. iuris precepta. poterat etiā iudicē eligere coram quo discuteret an restitutio fieri deberet. ff. de iuris. om. iu. l. est receptū. de iudiciis. l. j. ⁊ ij. C. de iurisdi. om. iudi. l. j. ⁊ qd not. C. de senten. q̄ sine cer. quanti. l. ij. per glo. ordi. in fi. que cū facere contempsit: ex hoc etiā solo reddidit se reāꝫ culpabilē: vt possent contra eā vel ei⁹ subditos represalie exerceri: vt in. c. dñs noster. xxiij. q. ij. Nec ob. si dicatur ꝙ non fuit requisita proprio nomine dicti gubernatoris: sed cōmunis Janue. Nam vt ex narratione facti apparet ambasiatores: licet essent constituti a dicta cōitate añ cum autoritate dicti dñi gubernatoris: tamen generaliter requirerunt dñm ducē ⁊ cōitatem Venetorū qui facerent oīm ablatorum restitutionē: ⁊ etiā relaxationē tam gallicorum ꝙ̄ alioꝝ ⁊ suarū rerū: ⁊ sic etiam pro dicto domino gubernatore videntur requisiuisse. Nec ob. ꝙ non habebant ad hoc mandatuꝫ ab eo suo proprio noīe: q2 videtur sufficere ꝙ aliquocūqꝫ etiam sine mādato fuerint requisiti. ff. de vsur. l. si quis solutioni. §. mora. de peti. here. Item verificat. §. a quo. qd vi aut clam. l. ꝓhibere. circa princip. potissime si interuenerit ratihabitio. C. ad mace. l. fi. ⁋ Preterea etiā proprio nomine videt dictus dominus gubernator eos requisiuisse per oblationē duelli que vim regsitionis habet. arg. ff. de leg. j. l. ⁊ eo modo. ⁊. l. etiā hoc modo. ⁊ qd ibi not. per Bart. Concludit ergo ꝙ respectu vtriusqꝫ obligationis tam dicte cōitatis Venetiarum ꝙ̄ dicti Karoli geno. interuenit requisitio sufficiens ad represalias exercēdas si represalie dici debent qd negatur: q2 tunc dicerētur ꝓprie represalie qñ ꝓ debito vnius ciuis vel delicto caperet: aliter pro

a pter denegatā iustitiā[a] a cōitate. Sed hic ꝓpter delictū dicte cōitatis cōmissum prout. s. ostensum est capte fuerunt res subditorum que censentur sue. s. dicte cōmunitatis in casu isto necessitatis: vt. s. probatū est. Inquantū vero dicitur ꝙ de autoritate regis Francie non apparet. Respondeo illa fuisse regerenda si rōne cōtractus ageretur vel esset presens. Sed q2 agitur furtis ⁊ rapinis: ⁊ superior est absens nō videtur ꝙ valens exercere represalias habeat requirere superioris sui autoritatē: sꝫ sufficit ꝙ requisiuerit superiorē ipsi⁹ furis ꝙ iustitiā ministret ⁊ neglexerit: ne dū supioris expectat autoritas sint maleficia impunita. ar. optimo ad hoc. ff. de iudi. l. si lōgius. §. si filius. de iniur. l. sꝫ si vni⁹. §. filiosa. Et hec sufficiant circa primū questitū.

6 ⁋ † Venio ad scdm dubiū quo querit vtrū ex facto dicti domini gubernatoris teneat cōitas Janue: presupposito sed non cōcesso ꝙ licite facere non potuisset qd fecit: ⁊ etiā ꝙ ex illo facto nil peruenerit ad dictā cōmunitatē. Et hoc dicendū est indubitanter ꝙ non: probatur per discursum pluriū similiū. Primo q2 ex delicto tutoris ⁊ curatoris qui sunt legitimi administratores non tenetur pupillus vel adultus si ad eos nil peruenit. C. vnde vi. l. meminerint. de reg. iur. l. neqꝫ interdicto. de tribu. l. iij. §. j. de ac. emp. iul. §. sed cum in facto. ⁋ Item ex delicto ꝓcuratoris non tenetur dñs. ff. qd quisqꝫ iuris. l. iij. §. si ꝓcur. ⁊. l. j. §. si ꝓcura. si quis ius di. nō ob. de cōdi. indebi. l. si procurator. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. quotiens. ⁊ ibi not. extra vt lite nō cōtest. c. j. in fi. ⁊ ibi plene not. ⁋ Item ex delicto prelati non tenet ecclesia. de exce. cū venerabilis. de ordi. cogni. cū dilectus. in princip. ⁊ ibi not. ⁋ Itē ⁊ melius ad propositū ex delicto magistratus non tenet ordo decurionū: lꝫ ab ordine ipse datus sit magistratus. ff. de magi. cōue. l. j. in prin. qd quisqꝫ iuris. l. j. §. j. ⁊ qd ibi not. per glo. ⁋ Item ex delicto decurionū non tenetur vniuersitas: sꝫ ipsi tātū decuriones. ff. de dolo. l. sꝫ ex dolo. §. j. in fi. Nec obstat ꝙ ex delicto officialis tenetur dñs qui ipsum deputauit. vt. l. j. §. familie. de publica. q2 illud verū cum deliquit circa officiū sibi cōmissum: puta officialis publicani in extorquendo plus debito a transeūtibus: vel officialis potestatis recipiēdo pecuniam per simoniam vel indebite grauando sumpta occasione officij vel tutor super negotijs pupilli cōtrahendo. ff. de cura. l. illud. Sed in casu nostro extra officiū ⁊ non sumpta occasione officij: nec tanꝙ gubernator hoc fecit: igitur communitas non tenetur. ita declarat hoc glo. ordi. ff. si quis omis. cau. testa. l. si dolo. Item non obstat ꝙ cōitas Janue hoc scit ⁊ patitur. nam immo eius scientia non habet patientiam cū dictum dominū gubernatorem non possit prohiberi nec ipsum coerceri vel ad restituendū ablata compelli cū sit eius superior. Sed hoc pertinet ad regem Francie qui ad officiū illud ipm deputauit. ff. de arbi. l. nam magistratus. de aliena. iudi. mu. cau. fac. l. iij. in princi. igitur dicte cōmunitati non imputat dicta scientia que non habet patientiam. ff. si fami. fur. fecis. dica. l. j. §. ceterum. de noxa. l. in delictis. in prin. Preterea posito ꝙ ratum haberet quicquid per eum factū esset nō tenetur: q2 duo requiruntur ad hoc vt quis teneatur ex delicto cōmisso per alium ex sua ratihabitione ꝙ sit cōmissum nomine ipsius ratū habētis. Item ꝙ ratū habeat tanꝙ suo nomine cōmissum. vt not. in. l. j. §. quotiens. de vi et vi arma. in glo. que incipit. duo. que hic non apparet interuenisse: igitur ⁊c. ff. de transac. cū hi. §. si pretor. de diuor. l. fi. ⁊ qd ibi not. quibus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. cū hoc edictū. cū seq. nec etiam ad ipsam cōmunitatem aliquid peruenit. ff. de vi et vi arma. l. si vi me deiecerit. Et hoc de secundo quesito: venio ad tertium dubium.

7 ⁋ † Queritur ergo tertio loco vtrū cōmunitas Jañ. teneatur de iure cōmuni ex facto Nicolai de morbiella ciuis ⁊ subditi cōmunis Jañ. q de mandato dicti domini gubernatoris cepit dictam nauim Venetorū: presupposito ꝙ obedire non debuerit: ⁊ ꝙ dicta cōmunitas Jañ. nihil sciuerit: nec ad eam aliqd peruenerit: nec vnꝙ ratificauerit. Et hec clare ⁊ sine quacūqꝫ dubitatione dicendū est dictā cōitatem non teneri. Nā si vniuersitas non tenetur ex delicto decurionū q totam vniuersitatem representant. ff. de dolo. l. si ex dolo. §. j. in fi. nec ex delicto magistratus. vt. l. j. in princ. de magi. cōue. ⁊. l. j. §. j. ꝙ quisqꝫ iuris. ⁊ s. probatum est. multominus ex delicto vnius ciuis lꝫ subditi. Nam ⁊ ex delicto serui q magis est subditus non tenet domin⁹ ignorans: ⁊ ad quē nil peruenit nisi vt ipm det pro noxa si pōt. ff. de dam. infec. pretor. §. hoc edicto. ver. cū enim animalia ⁊c. insti. de noxalib⁹. in princip. si ex noxa. causa aga. l. iij. §. si absens. nec ex delicto filij tenet pater. C. de bonis proscri. l. si fil. famil. ff. de pecu. l. iij. §. fina. Et generaliter ex delicto vni⁹ alter

b non tenet[b]. ff. de noui ope. nuntia. l. de pupillo. §. si plurimum. ne in potestate alteri⁹ sit conditionem alterius nihil delinquētis deteriorem facere. ff. qd vi aut clam. l. j. in fi. cū. l. seq. de arbi. ne in potestate. facit. ff. ad sil. l. fi. de publica. l. fraudati. §. fina. Et quia hoc clarū videtur mihi de iure non me in allegationibus vlterius extendo. Sed pro confirmatione tam presentis quesiti ꝙ̄ etiam precedentis adduco determinationem Innocen. q in vtroqꝫ determinat idē qd. s. dictū est in. c. grauamē. de sen. excom. ⁊ Bar. ff. de penis. aut facta. §. fi.

8 ⁋ † Capio quartū dubiū: quo querit vtrū dicta ɔmunitas saltim teneatur ex facto dicti Nicolai inspectis verbis contentis in articulo pacis facte inter dicta cōia. Et hic finaliter dico ꝙ non: nam verba dicti articuli que faciunt ad propositū si diligenter cōsiderent tres habent partes. ⁋ Prima est que continetur ab alio ver. ⁊ si formatis. vsqꝫ ad ver. videlꝫ in quib⁹ actū fuit hoc inter partes. videlicet ꝙ si dicte partes vel ipsoruꝫ al-

a ⁋ Justitiam. Adde do. Pet. phi. cor. in cōsi. lxij. in pn. in. iij. pte. ⁊ an ⁊ qñ ⁊ i qb⁹ cōcedi pñt. vide do. Bart. sozi. i ɔ̃si. ccxxxj. v. circa septimā ⁊ vlti. q. cū. v. se. vsqꝫ ad fi. in. ij. parte.

b ⁋ Nō tenetur. Adde Oldra. in cōsi. lxvj. incip. an ex delicto.

tera facerent aliquid contra dictam pacem offendendo vel dānificando vel etiam subditi: aut gentes earūdem partium nō intelligatur dicta pax rupta seu fracta: sed durare debeat modis qui sequuntur. Certe per hec verba neutra pars se obligauit alteri pro factis seu delictis subditorum: cū hic nō sint verba obligatiua seu promissiua. ff. de verbo. oblig. l. v. §. stipulatio. Sed solum operātur dicta verba ꝙ pax non frangitur nec rumpitur ex facto alterutrius vel subditorum ac gentiū earuꝫ.

¶ Secunda pars verborū est ab illo ver. videlicet vsqꝫ ad versicu. si vero dictam emēdam. Et in ista parte disponitur ꝙ tūc ꝛ eo casu quo predicta contingant pars que diceret se offensaꝫ requirat partem offendētem ꝙ sibi faciat emendam: ꝛ ꝙ pars offendens teneatur ipsam emendam facere. Per ista verba q̄libet pars obligat se alteri ad emendam in casu quo contrafecerit. Videndū est ergo qn̄ dicat̄ ꝯfecisse. ꝛ certe tūc ꝯfecisse videt̄ quando subditi alterius partis vel cōmunitatis de mandato ipsius cōmunitatis offenderet alteram: al's si sine mādato: tūc non ipsa cōmunitas contrafecisse videtur: sed ipse gentes vel subditi per ea que dicta sunt: hinc est ꝙ in tali casu nō esset formanda inquisitio contra ipsam vniuersitatem tanq̄ contra offendentem: sed cōtra ipsos subditos vel gentes: vt no. p Bar. in dicta. l. aut facta. §. fina. ff. de pe. Ponderanda ergo sunt verba istius secunde partis in qua se obligant ad emendam: nam hic non nominantur subditi sicut in superiori parte: sꝫ solū dicitur ꝙ pars offensa requirat partem per quam assereret cōtra factum: ꝛ quo ad istam requisitionem sufficit assertio ipsius requirentis vt alteram partem trahat ad iudicium. Postea dicitur ꝙ pars offendens teneatur emendam facere. Et requiritur ad hoc ꝙ vere offendiderit vt teneatur ad emendam: nec sufficit assertio alterius partis: vt patet ex illo participio offendens. vnde si pars requisita tanq̄ offendens re vera nō offendidit nō tenetur ex illis verbis emendam facere. ff. ex quibus cau. in possess. ea. l. fulcinius. §. j. ꝛ. §. cum hoc edictum. ꝛ. §. si quis bona. quia defecit qualitas ex verbis requisita. ad hoc. ff. vi bono. rapto. l. ij. §. si quis homines. ꝛ. §. docere. ne quid in flu. publi. l. j. §. qd autem. ver. ꝛ generaliter. ꝛ qd ibi not. ergo est sensus v̄borum qd ex facto subditorum vel gentiū alterutrius cōmunitatis non rumpatur pax siue fecerint cuꝫ mandato siue sine: vt in prima parte verborum. ¶ Item ꝙ ex facto subditorum facto cum mandato teneatur altera pars ad emendam cum tunc vere offendiderit. Sed ad id qd facerent sine mandato se nō obligant cum tunc non offendātur: sed ipsi subditi. ¶ Tertia pars verborū sequitur ab illo ver. si vero dictā emendā. vsqꝫ in finē. Et in illa disponitur ad quos iudices eatur: cum pars requisita ꝙ emendam faciat non facit nulla iusta causa assignata. Et quo ad illa certum est neutra pars se obligauit pro factis subditorū. Sed solum agitur de iudicibus maxime si pars requisita iustam cām allegat cur nō teneatur. Et sic est in casu nostro: nam cōitas Janue requiritur ꝙ faciat emendam qd fecisse dicitur contra ꝛ offendisse pacem: dicta vero cōmunitas dicit se non fecisse contra nec offendisse: quia nullum mandatuꝫ dedit illi Nicolao: nec eius factū ratū habuit: nec ad ipsam aliq̄d peruenit: ꝛ sic nō tenetur ad emendam virtute verborum dicti capituli: quia non est offendens prout capitulum ꝛ verba requirunt: nec ipsa se obligauit nisi cum esset offendens: vt ex tenore capituli ptꝫ qui diligēter attendi debet. ff. de fideiusso. l. fideiussores magistratuꝫ. §. p aurelio romulo. de verb. obli. q̄cquid astringende. ꝛ. l. triticū. in fi. q̄bꝰ liq̄datis absolui dꝫ. d. cōitas.

9 ¶ † Venio ad q̄ntū dubiū quo queritur vtrū dicta cōitas Janue teneatur ex eo ꝙ dictū Nicolaū eorum subditum ꝛ ciuē reuersum ꝛ moram trahentem in dicta ciuitate Janue cū saluoconducto dicti domini gubernatoris scientibus presidentibus dicti cōmunis non punientibus. Et hic est considerandum et aduertendum vtrum dicta cōmunitas possit dictū Nicolaum punire ꝛ ad restitutionem ablatarum compellere non obstante dicto saluoconducto vel non. Nam si potest tunc non puniendo fauere videtur: ꝛ approbatur delictū: ꝛ sic teneret̄. ij. q. vij. negligere. C. de commer. ꝛ mer. l. ij. si vero non potest non tenetur siue sit in potestate vel in potentia facti. ff. si quis cau. l. ij. §. si quis in iudicio. ad. l. rhod. de iac. si vehēda. §. ideꝫ iuris. de excu. tuto. scire oportet. §. sufficit. siue sit in petentia iuris. ff. de condi. insti. si filius. de verbo. signi. nepos procul. de his q̄ pene nomine. l. j. institu. de leg. §. fi. ¶ Et videtur ꝙ ipsi possint quia tales securitates seu saluiconductus non prosunt in criminibus. in aut. de manda. prin. §. neqꝫ autem. ꝛ quod not. C. de his qui ad eccle. confugi. l. ij. cum sua glo. ff. de in ius voc. l. plerūqꝫ. ꝛ quod ibi not. de regu. iur. l. nemo de domo. ¶ Contrarium dico: nam dicta iura intelligūtur ꝛ loquūtur in securitate simpliciter concessa que non extenditur ad causam maleficiorum. Sed si expresse data est super criminibus ꝛ maleficijs ab eo qui dare potuit seruanda est etiam si dare non debuerit: vt not. per Pe. ꝛ Cy. C. de his qui ad eccle. confu. l. presenti. in fi. ꝛ per Oldra. in publi. disputatione: vt refert Barto. in. l. his q̄ reus. de publi. iudi. Potest autē dictam securitatem concedere quilibet iudex ex causa legitima: vt ibi not. per eundē Barto. Item per prin. ex sola voluntate cōcedi potest. ff. de penis. l. relegati. in fi. vbi dicitur ꝙ princeps criminosis etiam dānatis comeatum ꝛ remeatū in vrbem dare potest. de quest. l. j. in fi. ad hoc. ff. de pac. l. conuentionū. talem autem autoritatem a principe concessam inferiores violare non debent. ff. de leg. l. fi. immo ꝯtrariū facientes crimen lese maiestatis incurrunt. ff. ad. l. iul. maie. l. j. in prin. ibi. aduersus securitatem ꝛc. vt plene not. per doc. q2 talis securitas si per epistolam concessa sit vim legis habet. ff. de consti. princi. l. j. ideo non licet inferioribus eaꝫ violare. ff. de publica. ꝛ vectiga. ꝛ quod ibi not. immo contrariū faciens punitur. ff. de rerū diui. l. sacra. §. proprie.

¶ Nunc ad propositum cōmunitatis Janue omne ius dominij ꝛ proprietatis meri ꝛ mixti imperij ꝛ iurisdi. transtulit in regem Francie: ꝛ sic nihil remansit. ff. de origi. iur. l. ij. §. nouissime. C. de veteri iure enuclean. l. j. §. sed hec. ff. de constitu. prin. l. j. ꝛ quod not. de legi. l. non ambigitur. igitur si vellet punire de iure nō posset cum iurisdi. non habeat: immo si contrarium faceret esset contra regis voluntatem ꝛ suoꝝ officialiū: ꝛ vsurparet sibi ius superioris: ꝛ sic in crimen lese maiestatis incideret. ff. ad. l. iul. maiesta. l. ij. ¶ Itē dictus dn̄s gubernator est locūtenens regis ab ipso rege deputatus: ꝛ sic hꝫ eandē potestatē in dicta ciuitate quā habet rex. ff. de leg. iij. l. j. §. hi quibus. ver. a prefectis vero. de tuto. ꝛ cura. datis ab his. l. j. C. de offi. eius qui vicem alte. gerit. l. j. ꝛ. ij. Cum igitur dictus dn̄s locūtenēs concessit huic Nicolao saluūcōductū expresse ꝛ specifice ꝓpter causam predictā: ꝛ mandauit ꝙ occasione predictoꝝ nō possit molestari non est dubiū ꝙ dicta cōmunitas ipsum de iure molestare non potest nec punire: ꝛ sic cōtrariū faciens dictū saluūconductū violando maius crimen cōmitteret. s. lese maiesta. ꝛ per cōsequens nō tenetur si non facit qd facere non esset sine crimine ꝛ qd de iure non potest. ff. ad hoc de verbo. oblig. l. si plagij. Et hec sufficiant quo ad dubia que oriūtur ex prima dubij narratione. ¶ Quo ad illa vero que oriūtur ex secūda minus insistēdū videtur cum ex superius dictis satis appareat determinatio ꝙ dicta cōmunitas Janue non tenetur ex facto Joānis de spinolis cum eadem sint dubia cum precedentibus ꝛ eadem iura conueniāt: ꝛ rationes vtriusqꝫ dubij: verūtamē vt aliquid specialiter circa ipsa dictum videantur dico. ¶ Aut em̄ dicetur ꝙ teneatur ex eo: quia dictus Joānes erat ciuis ꝛ subditus cōmunis Janue: ꝛ est falsum cum propter hoc non teneatur nisi dicta cōmunitas mādauerit aut ratum habuit: vel aliquid ad ipsam peruenerit quorum nullū hic factum fuit. ff. de vi ꝛ vi arma. l. prima. §. deiecisse. ꝛ. l. si vi me. de restitu. spo. cuꝫ ad sedem. Ceterum dictus Joānes capitaneus dicte cōmunitatis non erat: nec per ipsam deputatus ad nauigādum vt euitemus id qd habetur. ff. de publica. l. j. §. familie. ꝛ qd dixi. s. in primo dubio circa tertium quesitum. aut dicemus ꝙ teneat̄ ex eo ꝙ non adhibuit curam ꝛ diligentiam ne predicta cōmitteret: ꝛ hoc etiam falsum cum receperit fideiussores iuxta solitum morem: ꝛ ex hoc videtur satis curam adhibuisse. arg. optimum ad hoc. ff. de verb. obliga. l. illa sti. §. eum. si cer. peta. l. fi. §. fi. ¶ Preterea sufficit fecisse qd consuetum est fieri. arg. ff. de aqua plu. arceu. l. si prius. §. recte. de edil. edic. qd si nolit. §. q̄ assidue. de pig. act. vel vniuersoꝝ. ¶ Aut dicet̄ ꝙ teneatur ex eo qd passa est suum subditum delinquere ꝛ non prohibuit. Et hoc etiam falsum: quia hoc cōmisit in remotis partibus ꝛ extra districtum ianuensium ipsis ignorantibus: igitur ꝛc. argu. ff. ad sille. l. j. §. occisorum. ver. hoc iccirco ꝛc. ꝛ. §. eodem autē tecto. C. eo. l. fi. ¶ Aut dicetur ꝙ teneatur ex eo qd dictum nō comprehendit ꝛ non puniuit in persona. Et idem cū ip̄e nunq̄ accesserit ad ciuitatem Janue: nec repertus fuit in eius districtu: igitur nil imputandū cōmunitati: maxime cum fecerit qd potuit vt ipsum haberet. C. de his quibus vt indi. l. si ideo. ibi bonus tex. cū gl. ¶ Preterea dictus Joānes nō est in districtu ianuensiuꝫ sed alibi: vnde ianuenses non possunt eū capere vel capi facere de iure cū in alio territorio non possint exercere iurisdi. talem. ff. de edil. edic. quid sit fugitiuus. §. idem celsus. ꝛ qd ibi not. glo. ꝛ qd not. in. l. si cui. §. cum sacrilegium. de accu. per Barto. nec potest petere remissionem nisi de vrbanitate cū non habeat eūdem superiorem: vt ibidem not. ꝛ in aut. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi. opor. igitur nō est imputandum dicte cōmunitati si non cepit. argu. ff. qd vi aut clam. l. semper. §. annus. ¶ Preterea sufficit ꝙ cōmunitas Janue fecerit omnem diligentiam ꝙ potuerit comprehendere: nec imputatur si nō cōprehendat. C. de raptu virgi. l. j. §. finaūt post cōmissum. ibi. vt possint

ibi, vt possint comprehendere &c. ¶ Preterea dictus Ioannes in suã quodammodo libertatẽ se recepit intantũ q difficilis est eius persecutio: igitur nõ est imputandũ dicte cõitati. ar. ff. de acquirẽ. re. do. l. naturalem. in prin. de acq. pos. l. iij. §. nerua filius. ¶ Preterea aut imputabit cõitati q eũ non puniuit in bonis: & hoc minime dicendũ est cum contra bona sua & suos fideiussores fecerit quicquid fieri põt: & in hoc totum ciuile officium occupauit in faciendo fieri confiscationes condemnationes & bãna consueta: igitur excusata est. ar. C. de his qui latro. l. ij. Ex quibus manifeste cõcluditur dictã cõmunitatẽ Ianue nõ teneri de iure ꝓpter factũ dicti Ioãnis de spinolis. Ceterũ ex forma seu verbis capituli pacis clarum est ipsam similiter non teneri prout clare deductum est. s. circa quartũ dubiũ prime facti narrationis que non repeto: sed que ibi dixi. & hec dicta intelligantur & sufficiant. ¶ Paul. de castro vtriusq; iuris doctor Señ. &c. Laus deo.

¶ Declaramus dicimus & sententiamus q si dictus Andreas probauit incumbentiã sibi in dicta appellatione cõdemnamus dictũ Ioannẽ antonij. Et si per dictũ Andreã nõ extitit ꝓbatũ sibi incũbentiã dictũ Ioannẽ absoluimus: & victũ victori in expensis legitimis cõdemnamus: taxationẽ quar; nobis & successoribus nostris in posterũ reseruamus.

¶ Opponitur cõtra istã vltimã sñiam allegando q sit nulla: q2 non fuit seruata forma statuti. modo queritur quid iuris.

¶ Consilium. ccccxxiiij.

1 Sẽtẽtia lata sub tali forma: si est probatũ cõdẽnamus: si vero nõ est probatum absoluimus: est nulla. & reprobat in opi. Bar. l. cum iudex. C. de senten.

2 Si statutũ requirat certã formam pronuntiandi: ea non seruata sententia redditur nulla.

3 Sententia que de se non est certa nec certificari potest per relationem ad acta est nulla.

In christi nomine amẽ.

¶ Ad confirmationẽ predictorũ facit: q2 sententia diffinitiua debet imponere finẽ liti. ff. de re iudi. l. j. de arbi. l. qualẽ. in prin. ver. dicere autẽ &c. not. ij. q. vij. §. diffinitiua. ideo dicitur ex ea oriri exceptio litis finite. ff. ad tertul. l. j. §. fi. non autẽ d3 esse talis q ex ea noua lis oriatur ex lite prime materie. C. de fruc. & lit. expen. l. terminato. de rebus credi. l. si quis iusiurandũ. in fi. facit extra de causa posses. & proprieta. pastoralis. de oridi. cogni. c. tuam. 1 † Sed per istã sententiam non imponitur finis liti: s3 potius ex ea oritur occasio noue litis. qđ patet. Nam condemnamus sub cõditione si probatũ est: & si non est probatũ absoluit. Hoc aũt vtrũ sit probatũ vel non ad examen & cognitionẽ iudicis pertinet. ff. de testi. l. iij. §. tu magis. in princi. §. & in fi. probatio enim nil aliud est nisi iudicem ad fidẽ rei geste deducere. ff. de testi. l. ad fidem. de proba. l. quinquaginta. in fi. vnde dicit Bar. de iureiuran. l. admonendi. q tunc dicitur aliquid probatũ esse: cũ per ea que iudici ostensa sunt deductus est iudex ad firmã credulitatem eius de quo agitur: & sic totũ depẽdet ex iudicio animi sui: vt expresse dicit tex. in d. l. iij. §. tu magis. in fi. ff. de testi. Ex quo sequitur q vtrũ probatũ sit vel nõ nouo iudicio & noua pronũtiatione iudicis opus erit: & sic per primã sentẽtiã liti nõ est impositus finis: sed imponetur per istã sententiam qđ est contra naturam & substantiam sententie diffinitiue: igitur nõ valet. ff. de preca. l. cum precario. si vsufruc. petatur. l. ij. §. j. de vsu & ha. per seruum. in fi. Preterea iudicem oportet cuncta rimari anteq sñiam diffinitiuam det: & videre vtrũ si probatũ vel nõ. xxx. q. v. iudicantẽ. & c. nullum. & anteq hoc fecerit: & sibi de cã plene liqueat pronũtiare non debet. ff. quib' ex cau. in pos. ea. l. hoc autẽ. ibi. constare liquereq; &c. melius. C. de falsis. l. vbi. circa mediũ. ibi. postrema sententia quid sibi liqueat &c. & exp's se. xj. q. iij. summo opere. nec dicitur sibi liquere: licet testes sint producti & examinati: vel etiam instrumenta ꝓducta nisi ipsa a plegerit & censuerit maturaq; deliberatione pẽsauerit[a]. ff. de arbitris. l. si de meis. §. fi. in glo. vlti. que incipit. sed nonne. vbi glo. hoc dicit expresse. facit de iudi. properandũ. §. & siquidem. in glo. super verbo termino. Et iste est cõmunis vsus & modus iudiciorũ: al's diceretur sententia lata cum precipitatione & cã nõ cognita & sic nõ valet. C. de sen. ex pericu. reci. l. ij. extra de restitu. in integ. c. ex litteris. ¶ Cum igitur iudex iste hoc non fecerit: q2 non examinauit nec cognouit. Vtrũ esset probatu3 vel non dicta sententia tanq lata sine cause cognitione nõ valet. ꝑ hoc glo. optima cum text. extra de eo q mit. in pos. cã rei seruã. c. cũ venisset. in glo. ij. que incipit. hic pronũtiauit male &c. facit quod not. glo. de offi. delega. cum cõtingat. in glo. que incipit. no. q non debet. non enim quelibet vox iudicis pro sententia diffinitiua debet haberi. Sed illa que ẜm ordinẽ solitũ & cã cognita prolata est. C. de senten. & interlocu. omniũ iudi. l. ex stipulatione. versi. quapropter. & d. §. diffinitiua. ij. q. vij. qđ hic factum non fuit. Nam hic voluit se exonerare a labore & ipsum relinquere successori qđ facere non debet. ¶ Preterea quãdocunq; q's facit aliquẽ actũ sub conditione quẽ per ipsum poterat impleri: ipse tamen implemẽtum cõfert in aliquẽ casu3 vel euentũ incertũ non valet qđ agit: q2 ipse implere debebat non autẽ alteri implendũ debebat relinquere. vnde dicit lex q si q's relinquit legatũ seruo ꝓprio cũ ipse seruus erit liber nõ valet legatũ: q2 cũ ipse posset sibi libertatẽ relinqre nõ debuit in incertum euentũ hoc conferre: sed ipse dare eã debuit: secus si relinqueret seruo alieno sub tali conditione: quia tunc non est in potestate sua. ff. de cõdi. insti. l. seruus alienus. & l. q2 ratio. q optime faciunt. cũ igitur iste iudex potuerit ipse declarare vtrũ probatũ esset vel nõ: nõ debuit in incertũ euentũ cõferre vel successori relinquere: cũ igitur contrarium fecerit non valet. vt. d. l.

¶ Concluditur igitur ex hoc capite sñiam nullã: qcquid dicat Bar. in. l. cũ iudex. C. de sen. cuius determinationẽ nõ sequor: q2 cõtra oẽm rationẽ: & l. in qua se fundat nil facit: v3 lex a diuo pio. §. j. de re iudi. vbi dicitur q potest ferri sententia sub cõditione. s. q si non sint mobilia capiantur immobilia: certe ista est diuersa conditio a precedenti: q2 hoc magis in facto cõsistit q in declaratione iudicis: nec enim opus est sua declaratiõe in hoc sicut est necessaria ad cognoscendũ vtrũ sit probatũ vel nõ: nec sequũtur incõuenientie: de quibus. s. dixi.

2 ¶ † Item dico eã nullã ex eo: q2 non seruata forma statuti. Nã licet de iure cõmuni non cogatur iudex appellatiõis precise sub hac forma pronuntiare. s. male vel bene appellatũ. Sed possit condẽnare vel absoluere: sicut primo in prima sñia. facit. ff. iudi. sol. l. cum apud sempronium. de solu. l. creditor. & vtrobiq; not. per glo. de re iudi. l. in summa. tamen statutũ. s. positũ dat istam formã vt ꝓnũtietur bene vel male appellatũ: que forma seruanda est: tum q2 continet verbũ necessitatis dum dicit debeat. iuxta ea que not. ff. de offi. presi. l. sepe. tum quia iurat statuta seruare in his que per ista statuta sunt. vnde nõ debet seruare formam a iure traditã sed a statuto: qđ apparet clare. Nã in maleficijs non posset se imponere penam a iure statutã: sed solum a statuto: l3 per ipsum statutũ nõ foret expresse abrogatũ ius cõe. ff. de ac. & obli. l. quotiẽs. cũ igit nõ sit seruata dicta forma nõ valet dicta sñia ꝓpter vitiũ ꝓnũtiationis. C. de sen. ex peri. reci. l. j. & ij. ff. de excu. tu. l. testamento.

3 ¶ † Vltimo nõ valet ex capite. s. tacto per eximiũ doctorẽ dominũ Raphaelẽ: q2 nõ continet certã quãtitatẽ: nec per se nec ꝑ relationem ad aliqđ cũ non se referat ad libellũ vel ad acta: igitur &c. ff. de re iudi. l. in summa. & l. ait ꝑtor. §. si iudex. & ibi plene per Barto. facit. C. de fal. causa adiec. leg. l. si non designata. ff. de lega. primo. l. si sic. §. j. de libe. lega. l. legaui. §. contra autem Laus deo.

¶ Consilium. ccccxxv.

1 Vsufructuarius qui fecit expensas vtiles in re potest repetere eas a proprietario dato q res destruat: & sic expense ex post facto reddatur inutiles.

2 Si res vsufructuaria: puta molendinũ ruat eo q nõ reficiatur ab vsufructuario: an is teneatur ꝓprietario qñ refectio casu fortuito superueniẽte fuisset inutilis hoibus alio euntibus ad molendum propter bellum.

3 Tempore abbatis vel prelati qui scit se teneri ad aliqđ nõ currit prescriptio ẜm ius ciuile & canonicum.

Et multa de expeñ. vtilibus vel inutilibus. & nu. 2.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Super primo quesito dicendũ est q cum dicte impense refectionis fuerint magne & ad perpetuã rei vtilitatẽ vt proponitur possunt repeti a dicto monasterio cum tales impense pertineant ad proprietariu3. ff. de vsufruc. l. hactenus. C. eo. titu. l. eum ad quem. ff. solut. mat. l. diuortio. §. impendia. de impensis. l. iij. §. & generaliter. l3 cura & solicitudo reficiendi pertineat ad fructuariũ: vt plene no. Bar. ff. de publi. l. quot. §. qui maximos. de dam. infec. l. q̃uis. & l. damni infec. §. ei cuius. in glo. itaq;. & l. inter fructuarium. ¶ Nec ob. q molendinũ postea destructũ est ex quo fine sui culpa vt statim dicam. Nam sufficit vtiliter fuisse gestũ. ff. de neg. gest. sed an vltro. §. j. de pig. act. l. necessarias. in prin. Et predicta vera nisi aliqua prescriptio legis vel statuti obstaret.

2 ¶ † Quantũ ad secũdũ dubiũ videt dicendũ q dictũ molendinum sit restituendũ in eo statu in quo erat tpe concessionis: nec sufficiat ipsum restituere deterioratum. Nã vsufructuarius ca-
b uere debet q proprietatẽ non deteriorabit & si ꝯ facit tenet[b]. ff. vsufruc. queãd. ca. l. j. §. cauere. & §. recte. C. de vsufru. l. vsufru. cõstituto. vñ & de culpa cõmissa in nõ faciẽdo ꝓpter quã proprie-

a ¶ Pẽsauerit. Vide Bal. in cõsi. xcij. i. j. parte. vbi ponit nũqđ sñia lata ex nimio breui tpe sit ipso iure nulla.

b ¶ Tenet. S3 quid de eius herede an teneat. vide. d. Pe. philip. cor. in consi. cxix. inci. circa. in lra. V. la. ij. i ij. parte.

tas est deteriorata tenet᷑. ff. de vsufru. l. si cuius. §. denique cõsultus. ibi. nam qui agrũ non proscindit &c. ex quo sequit᷑ q si restitueretur deterioratum tanq non esset restitutum teneretur. ff. cõmo. l. iij. §. si reddita.

¶ His nõ obstantibus ex his que premittunt᷑ in pũcto. Dico cõtrariũ: videlicet vel Joãnes q eius heredes nõ tenent᷑ restituere molendinũ in eo statu in quo erat tẽpore cõcessionis: nec etiam ad deteriorationem contingentem ꝓpter nõ refectionẽ: & sic sufficit restituere in eo statu in quo est: & hoc pluribus rõnibus. ¶ Prima qꝛ ea que. s. dicta sunt in cõtrariũ haberẽt locum si dictus Barto. vel eius filij cõmisissent culpam in nõ reficiendo dictũ molendinũ: & in permittendo ipsum destrui: qđ destructũ non esset si suis temporibus fuisset refectũ. Et ita loquitur. l. si cuius. §. fi. ff. de vsufru. & alia que. s. dixi. Sed in casu nostro nullã culpã cõmiserũt: & ꝓbabo. igitur non tenent᷑. cõsequentia ꝓbatur: qꝛ de casu contingẽte sine culpa nunq quis tenetur nisi ipsum in se susceperit. ff. cõmo. l. si vt certo. §. qđ vero senectute. & l. in rebus. de peri. & cõmo. reivendi. l. ij. §. custodiam. si quis cau. sed & si qs. §. quesitũ. & qđ not. in. l. si qs nec causam. in prin. si cer. peta. C. de pig. act. que fortuitis. Debitor em̃ speciei non tenetur de deterioratione ꝯtingẽte sine mora vel culpa sua: sed solũ de illa que cõtingit post morã. ff. de tritica. l. in hac. in fi. & l. si. vel eius culpa vel dolo. ff. de verbo. oblig. l. si seruus. de heredi. vel act. ven. l. venditor ex hereditate. ver. queadmodũ. ¶ Restat probare antecedẽs: videlicet q isti nõ cõmiserint culpã in nõ reficiendo dictũ molendinũ temporibus debitis: & videt᷑ q hic ipsi culpã cõmiserunt. Nã omnẽ rei curã videtur vsufructuarius in se suscepisse. ff. vsufru. quemadmodũ cauea. l. j. in fi. cũ. l. seq. contrarium dico. Nam in pũcto presupponit᷑ q illi qui consueuerant accedere ad macinandum in dicto molendino propter guerrã dereliquerũt ipm & cõposuerũt cũ duabus cõmunitatibus vt ad molendina earũ accederent: & sic molendinũ predictũ redditũ est ex hoc inutile. ¶ Item presupponitur q si hodie refectũ esset nulli⁹ esset vtilitatis. Tũc ergo si omnis refectio & expense quas illi fecissent fuissent inutiles & sine fructu: immo in casu perditionis: ergo non fuerũt in culpa si nõ fecerũt. Qđ ptꝫ: qꝛ vsufructuarius tenetur de leui culpa: maxime cũ in casu nostro fuerit celebratus contractus gratia vtriusqꝫ. l. si vt certo. §. nunc videndũ. ff. cõmo. Sed leuis culpa est non facere qđ diligẽs paterfamil. faceret[a]. Constat aũt q diligens paterfamil. nunq faceret expensas & refectiones inutiles: immo quãto diligentior esset paterfami. tantomagis abstineret a dictis sumptibus inutilib⁹. cũ lex prohibeat ne quis male vtat᷑ substantia sua. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. l. j. & ij. insti. e. §. j. ¶ Preterea vsufructuarius tenetur facere circa proprietatem illud qđ faceret in re sua propria. ff. vsufruc. queadmo. cauea. Sed si hoc molendinũ fuisset propriũ istius Bartoli & filiorũ laudabiliter fecissent tales refectiones & inutiles impensas omittere: & de hoc nullus eos reprehẽdisset sed potius cõmẽdasset: qꝛ vtilius fuisset eis omittere q facere: qꝛ omittendo nullam lesionẽ sensissent. Sꝫ faciendo sensissent lesionẽ duplicẽ: scꝫ de inutilitate molendini et de perditione expensarum: & sic nõ posset eis imputari. Nam et sapiens dicit. Que nocitura tenes quis sint chara relinque. qđ licitũ est in causis allegare. l. in tantũ. in fi. de rerum diui. immo ad fatuitatem fuisset eis imputatũ. Nec ad diligentiam: sꝫ ad dissolutionem si tales impẽsas fecissent in re propria: & quodãmodo insani dici potuissent qui quo ad rem attinet furiosũ fecissent exitum & reputati tanq male vtentes substãtia sua. ff. de tuto. & cura. da. ab his. l. is qui. §. j. Si ergo dicta negligentia vel proprius omissio dicte refectionis non posset culpari in re ppria dictoꝝ vsufructuarioꝝ: imo poti⁹ laudari & cõmẽdari eodẽ mõ in aliena. vt. d. l. j. §. cauere. vsufruc. queadmodũ caue. ¶ Preterea vsufructuarius in proprietate censetur procurator proprietarij. l. j. in fi. cũ. l. seq. ff. de noui ope. nun. Sꝫ ꝓcurator põt & debet interdum omittere qñ omissio est vtilis dñor & omittendo videtur benefacere. ff. de procura. l. sed he. §. fi. vbi procu. non defendendo sed permittendo aduersarium mitti in possessionem dom⁹ ruinose videtur defendere si hoc magis expedit dño q cauere de dãno infec. ¶ Preterea si dicti fructuarij fecissent dictas impensas nõ possent recuperare a dicto monasterio eo casu quo recuperatio permittit᷑: videlicet in impensis magnis: qꝛ monasterium posset eius obijcere q dicte impẽse inutiles essent & onerose. ff. de nego. gest. l. sed an vtro. §. j. de in rem verso. l. iij. §. sed si mutuã. manda. idqꝫ. §. idem ait. non ergo potest imputare dictum monasterium si non fecerũt expẽsas quas si fecissent recupeeare non possent: immo imputandum esset eis cur fecissent: alr enim sibyipsi viderent᷑ cõtrariari. ff. de condi. & demon. l. titie si nõ nupserit. nõ em̃ põt monasterium petere illud cui contrariũ nõ esset postulaturũ. ff. de petihere. l. si rem & pretiũ. & ibi not. C. de solut. l. penul. ¶ Et si dicatur saltim poterit eis imputare cur non fecerunt expensas paruas: qꝛ ille nõ repetũtur: & qꝛ si facte fuissent locis & temporib⁹ congruis non fuissent necessarie magne & molendinũ nõ fuisset destructũ. Sed respõdeo q ea rõne qua monasteriũ non potest eis imputare cur nõ fecerunt magnas: eo qꝛ inutiles & onerose fuissent monasterio: eadẽ ratione nõ potest imputare cur nõ fecerunt paruas: qꝛ similiter fuissent inutiles & onerose facientibus: & etiã monasterio non profuissent. Nam illã equitatẽ quã monasterium posset allegare pro se quo ad expensas magnas tenetur recipere contra se quo ad paruas. arg. ff. de solu. l. j. ver. dũmodo id cõstituat. Nam & vera iustitia dicit q tibi non vis alteri velle nõ debes. l. dist. ponderet. Si ergo monasteriuꝫ nollet factas fuisse magnas impensas ad onus et damnũ ipsius: ergo nec paruas ad damnũ facientis. Preterea monasteriũ petẽdo q restitueret᷑ in eodẽ statu peteret qđ sibi non prodesset & alteri noceret: & sic non debet audiri. ff. de rei vendi. l. in fundo. circa finẽ. ibi. nihil laturas nisi vt officias &c. presertim quia ecclesia cũ sit cultrix iustitie diuine non debet petere aliqđ ex quo proximus ledatur. ¶ Preterea monasteriũ propter dictam deteriorationem non posset agere nisi ad interesse. vt no. in. l. j. §. habet autem. vsufru. queadmodũ ca. in glo. j. Sed hic nullũ est interesse: qꝛ vt dicit᷑ si hodie esset in statu nulli⁹ vtilitatis esset: igitur &c. arg. ff. de actio. emp. l. predia. in fi. de actio. & oblig. q seruum. §. is cui. Preterea dictũ molendinũ non est redditũ inutile propter refectiones non factas. Sed ex eo qꝛ derelictuꝫ est ab hoĩbus qui consueuerant ibi macinare. vnde idem cõtingisset si fuisset refectũ: immo ideo non fuit refectũ qꝛ derelictuꝫ fuerat: q si nõ fuisset refecissent. modo. l. dicit q expensaruꝫ nõ factarum ita demũ ratio habetur & nõ facieti imputatur si propter hoc q facte nõ sunt res male gesta ẽ: secus si etiã eis factis res male gesta fuisset. ff. de impẽsis. l. & in totũ. vbi bonus text. ¶ Ad propositũ ex quo ptꝫ q cũ etiã factis dictis refectionib⁹ & impẽsis molẽdinũ ꝓdictũ redditũ fuisset inutile nõ põt imputari fructuarijs cur nõ fecerũt. arg. ff. qđ metus causa. si cũ exce. §. q si homo. ver. sed si nõ culpa. a contrario sensu. Cõcludo er-
3 go ex predictis omnibus duo. † Primo q dictus Joãnes põt repetere sumptus factos in refectione dicti molendini cum illo tẽpore fuerint vtiliter facti: lꝫ res male successerit dũmodo non obstet aliqua prescriptio. de iure autẽ cõmuni nõ videt᷑ obstare nec currere toto tempore quo fuit abbas ille qui erat tẽpore refectionis: qꝛ sciebat se teneri: & sic tanq malefidei non prescribit. vt in. c. ij. de reg. iur. lib. vj. qđ seruatur etiam in foro ciuili vt ibi not. Secũdo concludo q presuppositis his que presupponuntur in puncto: videlicet q molendinũ fuerit derelictum a macinantibus sine culpa vsufructuarioꝝ: & q hodie esset inutile si esset in statu integro non potest imputari fructuarijs cur ipsum non refecerunt: nec tenetur dictus Joãnes restituere in statu in quo erat tpe cõcessiõis: sꝫ sufficit ipm restituere tale qle est. ff. de leg. j. l. si a substituto. in fi. Laus deo.

a ¶ Faceret. Sꝫ qño diceret᷑ i culpa ille q nõ facit qđ diligẽtissim⁹ faceret. vide do. Pet. phi. cor. in cõsi. clx. inci. primo. in lrã. R. et seq. in. ij. parte. & nunqd culpa leuis obligat in ꝯtractu grã vtriusqꝫ inito. vide per eum in cõsi. xviij. in lrã. C. in. ij. parte.

¶ Consilium. ccccxxvj.

1 ¶ Si statutũ permittat bannitũ impune offendi põt ab omnibus etiam a patre vel filio offendi & occidi.
2 Bãnitus habetur pro hoste sue ciuitatis & tanq cõtumax nullo modo debet audiri: nisi prius purgata contumacia.
Hostis ille dicitur cui ciuitas bellũ indicit.
3 Si reformatio concedat potestatẽ cogendi inimicos ad pacem vel treugam: an talis reformatio intelligi possit quo ad bannitos cum ipsi nõ sint ciues sed hostes ciuitatis.
4 Si statutum denegat audientiam bannitis testes pro eis non debent admitti.
5 Et probatio consuetudinis de vno tẽpore nõ extẽdit᷑ ad aliud tempus quãdo statutum est in contrarium.

In christi nomine amen.

¶ Qđ isti officiales pacis non possunt aliquẽ cogere ad faciendũ treugã cũ bãnito propter homicidiũ:
1 ostenditur aliquibus rationibus. Et primo sic. ¶ † Talis bannitus ex forma statuti potest impune offendi vt mihi asseritur: & sic non solũ ab illis quib⁹ cõmisit iniuriã: sed etiã a quibuscũqꝫ alijs etiã a patre vel filio ipsi⁹ bãniti. ff. de reli. & sump. fune. l. minime. de adulte. l. si adulteriũ cũ incestu. §. liberto. & ibi no. per Bart. Sꝫ si illi qb⁹ cõmissa est iniuria vel homicidiũ cogerentur ad faciendũ treugã: sequeretur q ipse bãnitus posset impune occidi a patre vel filio suo: & etiam ab alijs extraneis quibus iniuriam non cõmisit: quia cum illis nõ habet treugam: & ab illis quibus iniuriã cõmisit nõ posset propter treugã quod esset iniustũ & incõueniens vt plus cõcedatur alijs qui pretẽdunt solũ publicã vindictam q istis iniuriatis qui pretendunt publicam vindictã & etiã priuatã iniuram. contra. l. j. & ij. ff. de accu. C. de

accu.C.de accu.l.senatus.ff.de sepul. viola.l.iij.§.si plures.de
lib.ho.exhi.l.iij.§. si tamẽ plures.ff. de pcu.l.lꝫ. in pn. duplex
enim ratio.s.publice ⁊ priuate vindicte que viget in istis iniu-
riatis fortior esse debet ad rũpendũ ꝙ vnica ratio que viget in
alijs.C. de fide instrumen.⁊ iure haste fisca.l. duplex. lib.x. de
treuga ⁊ pace.c.j.⁊ ibi not.Sꝫ illa vnica que viget in alijs:sci-
licet vindicta publica nõ rũpitur per treugã: igit̃ nec iste due
multominꝰ rũpi debẽt.arg.C.de sacrosan.eccle.aut. multoma
gis.facit qd not.in.l.iurisgẽtiũ.§.si paciscar.de pac.

2 ¶ † Secũdo probat̃ sic.iste bãnitꝰ cũ possit impune offendi: vt
dictũ est:equiparatur trãsfuge q similiter de iure cõi offendi po
test in prin.ff.ad.l.cor.de sica.l.iij.§.fi.⁊ sic perdit iura sue ciui-
tatis: nã cũ ciuitas indicat sibi bellum permittendo cuilibet ꝙ
a ipsum offendat impune habetur loco hostis ciuitatis[a]: qꝛ ho-
stis est ille cui ciuitas bellũ indicit.ff.de cap.di.l.missione.§. q
deficiunt.⁊.l.hostes.de capti.qd etiã not.Bart. plene in.q.di-
spu.per eũ que incipit.Lucas ciuitatis. sequitur ergo ꝙ ipe nõ
põt vti beneficio istius reformationis statuti seu cõsuetudinis
de treugis fiendis:nã ille prosunt tm̃modo ciuibus senẽsibꝰ:vt
etiã ex tenore ipsarũ reformationũ patet: iste aũt bãnitus non
habetur pro ciue sed ꝑ hoste vt dictũ est: igit̃ ⁊c.hoc etiã a par-
te indicat statutũ cõis Senarũ quo cauet̃ ꝙ nulla persona pos-
sit interuenire pro bannito procurãdo vel defendendo coram
quocunqꝫ officiali mandans ꝙ non audiatur:ex quo sequit̃ ꝙ
omnis petitio facta de treuga noie istius banniti igitur est nul
la:⁊ etiã productio ⁊ examinatio testium:⁊ sic officiales ratiõe
dicte petitionis nil concedere debẽt.arg.eorũ que not.in.l.pre-
tor.in prin.de ope.no.nun. ¶ Tertio probatur sic.iste bannitꝰ
est in cõtumacia cõi:cum omne bannũ propter contumaciam
fiat.l.j.de requiren.reis.cũ ibi not.⁊.l. abutẽdis.de penis. Itẽ
habetur in numero eorꝫ qui deficiunt.s.ab obediẽtia ciuitatis.
de quibus loquitur.l.amissione.§.qui deficiunt.de capi.di.cõ-
stat aũt ꝙ cõtumax non debet audiri coram eo iudice corã quo
contumax est.C.de iudi.l.sancimus. nisi cõtumaciã purget. de
dolo ⁊ contu.c.j.lib.vj.immo propter dictã cõtumaciã omnis
audientia debet sibi denegari.ff.quibus ex cau.maio.l. sed et si
per pretorem.§.ꝙ si dũ decreto. Ex quibus sequit̃ ꝙ durante di
cto banno contumacia seu inobedientia nõ debet audiri ab of-
ficialibus cõmunis Senarũ in cuius cõmuni cõtumacia seu in
obedientia est : nec debet a dicto cõi defendi: ne vñ dꝫ reporta-
re penam reportet premiũ.ff.de interdic.⁊ rele.l. relegatorum.
circa finẽ. de neg. gest.l.siue hereditaria.⁊ sic treugã petere nõ
potest nec sibi debet cõcedi durãte dicta cõtumacia⁊ banno.ad
qd facit qd nõt. Bar.ff.de dam.infec.l.q̃uis. de sepul.viol.l.
3 sepulture violatio.in prin. ¶ † Quarto probatur sic.potestas
data istis officialibus ad faciendũ treugã inter inimicãtes da
ta est ob publicã vtilitatem.Nã ex istis ciuilibus ⁊ priuatis cõ
tẽtionibus seu inimicitijs respublica leditur.ff.de capti.l.si qs
ingenuã.§.in ciuilibus.⁊.§.fi.ideo publice vtile est qd ad con-
cordiam reducãtur.ff.de vsufru.l.equissimũ. hoc etiã tꝫ Bar.
in.l.ambitiosa.de decretis ab ordi.faci.sed ista ratio solum vi-
get ⁊ locũ habet in ciuibus senensibus existentibus in ciuitate
vel existere valentibus: nõ autẽ in expulsis ꝑpter ipsorũ deme
rita ⁊ delicta.Nam quo ad illos non est publica vtilitas ꝙ nõ
offendatur:sed potius cõtrariũ.Si publice vtile est ꝙ offendã
tur.C.vt liceat se sine iu.vin.l.j.ff.de fideius.l.si a reo.§.ꝙ vul-
go.ad.l.aquil.l.si ita vulneratꝰ.depositi.l. bonafides. post pn.
ibi.Nã male meritus pu.⁊c.qd etiã patet ex forma statuti per
mittentis ipsum impune offendi. Sequitur igitur ꝙ dicti offi-
ciales virtute ipsorũ arbitrij non possunt cogere inimicãtes ad
faciendũ treugam cũ bannitis:immo si facta esset non esset ser-
uanda.l.j.§.j.ff.de dolo. ¶ Quinto probatur sic.nã virtute ge
neralis arbitrij nil videtur concessum circa bãnitos:sed requi-
ritur concessio specialis.ff.de penis.l.legati.in fi.de offi.procu
ra.ces.l.fi.⁊ no.Bar.in.d.l.ambitiosa. ¶ Sexto probatur sic.
certũ est ꝙ dicti officiales vitute arbitrij eis dati a consilio ge-
nerali nõ possunt tollere vel infringere ea que statuta ⁊ ordina
ta sunt a toto populo.ff.man.l.si hoiem.⁊ not.per Bart.in.d.
l.ambitiosa.Sed per statuta facta a toto populo statutũ ⁊ per
missum est oĩbus volentibus offendere dictũ bannitũ vt pos-
sint impune:igitur v̾tute dicti arbitrij nõ possunt dicti officia-
les cogere offensos ad faciendũ treugã: qꝛ per hoc darent ban-
nito securitatem que a statuto prohibita est. ¶ Ex quibus cõ-
cludendũ videtur dictos officiales non posse predictos cogere
4 ad dictã treugã.† Nec obstant attestationes recepte pro parte
dicti banniti:qꝛ nõ faciunt fidem pluribus de causis. Prima
qꝛ per statutũ cõmune Senarũ expresse prohibet̃ ne aliqua pso
na pro bannito interueniat sub certa pena:⁊ ꝙ nulla det̃ audiẽ
tia.cõstat autẽ ꝙ testes predicti vident̃ interuenire ꝓ dicto ban
nito: cũ igitur ꝓhibiti sint per statutũ nullã fidẽ faciũt.ff. de te
sti.l.j.cõiuncta.l.iij.§.l.iul. Secũda qꝛ dicti testes nõ sunt con
testes:sed qlibet est cõtestis in dicto suo.Nã non deponũt de eo
dem vel eisdẽ factis: sed quilibet deponit de facto personis di-
uersis:vnꝰ eñ deponit de treuga facta vni bãnito: aliꝰ de treu-
ga facta alteri: ⁊ sic de singulis: ⁊ sic sunt in suis dictis singula
res cũ nulla de dictis treugis probetur nisi per vnũ testem cui fi
des dari nõ debet.ff.de questio.l. maritus. extra de testi.cum a
5 nobis.igitur nihil probant. extra de proba.c. licet cãm.† Ter
tia ratio qꝛ non probant intentionem producentis.Nam refor
matio nouiter facta dicit ꝙ treuge debent fieri ⁊ firmari eo mo
do quo facte fuerunt treuge tunc ad presens vigentes:⁊ sic attẽ-
di debet consuetudo que erat de treugis fiendis tẽpore dicte re
formationis virtute dicti verbi ad presens in reformatione po-
siti.ar.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.iiij.§.si ita. ⁊ posito ꝙ illa verba nõ
essent apposita deberet intelligi dictũ arbitrium cõcessum ſm
consuetudinem tunc immediate vigentẽ.C.ne de statu defunc.
l.si mater.in fi.ff.de ali.⁊ ciba. lega.l. mela.§. sed si alimenta.
sed si dicte attestationes inspiciant̃ nõ deponũt dicti testes de
tempore immediate p̄cedẽte. Sed de tẽpore dudũ ante p̄ceden
te per.x.annos ⁊ vltra: igitur nõ releuãt dictos producentes:
nec ipsarum attestationũ virtute potest producens se iuuare de
dictis reformationibus:quinimmo postq̃ ex forma statutorũ
⁊ iuris dicta treuga fieri non debet dicta ꝯsuetudo:lꝫ esset ꝓba
ta locũ haberet solũ ꝓ illo tpe de quo testes deponũt nõ ꝓ alio.
arg.C.de testa.l.sancimus.de appel.l.p̄cipimus.

¶ Item statuimus ꝙ si mulier habeat filios vel filiũ vel filias
seu nepotes ex filio vel filia premortuis vnũ vel plures ꝙ filius
filij vel filia aut filie debeant habere legitimam in dote ⁊ bonis
matris de decem vncijs seu partibus nouem intãtũ augemus
legitimã debitã iure nature filio vel filie si sunt vnꝰ vel plures.

¶ Item statuimus ⁊ firmiter ordinamus ꝙ mulier habens fi-
lios vel filias laicos filiũ vel filiã ex filio laico:⁊ maxime ex di-
uersis matrimonijs procreatos nõ possit testari nec codicilla-
ri nec aliquẽ contractũ facere vel ꝯtrahere extra personas filio
rum vel filios suos de suis bonis ⁊ dotibus priuare:⁊ tm̃modo
pro aĩa sua.x.ꝓ cẽtenario relinquere:ꝙ si ꝯ̄facere tentauerit vel
ad actũ ꝯ̄faciẽdi deuenerit: tũc tale testamẽtũ ⁊ codicil.⁊ qui-
uis ꝯ̄ctus sint nullius efficacie vel valoris: ⁊ nihilominus talẽ
contrafacientẽ seu cõtrafacere attentantẽ inhabilẽ reddimus
quo ad illud ⁊ vtens puniat̃ in.ij.lib.quoquomodo denũtiat̃:
possit tamẽ mulier habẽs filios sup bonis suis ⁊ liberorꝫ ꝯ̄he-
re ⁊ de eis vel ea vendere ⁊ obligare cã necessaria vel vtili inter
ueniente. Que cã probet̃ per duos cõsanguineos liberorꝫ proxi
miores corã iudice causarum ciuiliũ cõis Viterbij que vendi-
tio vel obligatio valeat ⁊ teneat nullo statuto vel lege loquen-
te i ꝯ̄riũ obstãte. Et qlibet filiorꝫ masculorꝫ vel nepotuꝫ ex filio
natorꝫ habeat ⁊ habere debeat de bonis talis mulieris suã vi-
rilẽ ⁊ equalẽ portionẽ nõ obstante testamẽto codicillo vel quo
uis alio cõtractu per talẽ mulierẽ facto ⁊c. Laus deo.

¶ Punctus questionis talis est.

¶ Quedã dña veniẽs ad mortẽ suũ vltimũ condidit testamen
tũ in quo testamento Magdalene ipsius testatricis filie nupte
reliquit centũ:⁊ in oĩbus alijs bonis suis Petrũ dicte testatri-
cis filiũ instituit:dicta Magdalena petit relictũ ei factũ per di
ctam testatricẽ. Ex aduerso respõdetur ꝙ non debetur legatũ:
nã legatũ factũ dicte Magdalene nõ tenet:ꝓ eo qꝛ statutũ di-
ctat ꝙ mulier habẽs filiũ vel filiam nõ possit testari codicillari
vel aliquẽ contractũ facere extra personas filiorꝫ. Et sic cũ ista
Magdalena dicat̃ nõ eẽ nec nõ numerari intra ꝑsonas filiorꝫ
cõcedit̃ vt relictũ sibi factũ nõ teneat. Preterea statutũ dictat
ꝙ filij masculi tantũ succedũt pro equali portione in bonis ta-
lis mulieris: ⁊ sic masculi tm̃ vident̃ succedere vel relictũ posse
capere ⁊ nõ filia. Preterea talis mulier nõ põt filios suos pri-
uare nisi de decẽ ꝓ cẽtenario ꝓ aĩa:sꝫ hic priuaret filios in ma-
iori quantitate.ꝓ parte dicte Magdalene dicitur ꝙ sibi debet̃
relictũ per regulã ꝙ quilibet potest libere testari. Item qꝛ ipsa
cõtinet̃ sub noĩe filiorꝫ:maxime qꝛ aliter dicẽdo sequeret̃ ꝙ ta-
lis mater nõ posset relinquere siue instituere istã filiam suaꝫ de
qua fit mentio in principio statuti: vbi dicit ꝙ mulier habẽs
filium vel filiã ⁊c.qd esset falsum.nam ⁊ sibi relinquere ⁊ ipam
heredem instituere potest.

¶ Consilium.ccccxxvij.

1 ☞ Si de decẽ partibus totius hereditatis paterne nouẽ par
tes debeantur filijs pro legitima ex statuto. Et aliud statutum
disponat ꝙ mulier habens filios non disponat extra filios ni-
si de decem pro centenario : an intelligatur statutũ de tota he-
reditate:an solum de decima.⁊.2.
2 Quod per vnũ statutũ specialiter dispositũ est non comprehen
ditur in alio statuto generaliter loquente.
3 Si statutum in verbis narratiuis facit mẽtionem de filijs ⁊ fi-

a ¶ Ciuitatis. Adde idẽ ꝑ do. Pet.phi.cor.in ꝯsi.lv.in lr̃a.S. in.ij.parte.

liabus: in dispositiuis vero de filijs an nihilominus etiam dispositio habeat locum in filiabus. ⁊ 4.

4 Masculinũ genus an comprehẽdat femininũ: ⁊ quãdo ex propria significatione: ⁊ quando per extensionem comprehendatur: ⁊ quid in odiosis.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Inherendo puncto secundo loco formato: ⁊ allegationibus factis contra dñam Magdalenã pro parte heredis scripti declarandã primitus puto mentem ⁊ intellectũ precedentiũ statutorũ in quibus vis huius .q. consistit: ⁊ quidem mens primi statuti hec fuisse videt: videlꝫ ꝙ diuisa tota hereditas in .x. partes nouẽ partes de dictis decẽ habere debeãt filij pro ipsoꝝ legitiã. Et sic diuident inter eos equaliter ⁊ viriliter fm numerũ liberorũ. in aut. de triẽ. ⁊ semis. §. j. C. de inoffi. testa. aut. nouissima. De residuo vero. s. de .x. partibus possit mulier facere qd vult: ⁊ sic etiã inter extraneos testari. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. qm autẽ quarta. Et hoc ex primo statuto dicendũ esset: si aliud statutum non subesset. Mens autem secundi statuti est limitare qd dixi de parte .x. videlicet vt de ipsa non possit testari extra personas filioꝝ nisi in duobus casibus. s. cũ testari vult pro aĩa. Item qñ subest iusta causa necessaria vel vtilis ⁊ pbata fuerit. Et ꝙ hec fuerit mẽs secũdi statuti disponere. s. de decima tm parte hereditatis que per primũ statutũ videbat relicta sue libere dispositioni: patet ex eius tenore dũ dicit ꝙ possit disponere de .x. pro cẽtenario q est decima pars totius assis: ⁊ hoc important dicta verba recte intuenti. De alijs autem nouẽ partibus non intendit dispone

2 re† cũ per aliud statutũ specialiter sit dispositũ: vt filijs debeãt necessario relinqui. Et sic dispositio istius secundi statuti generalis ad illas nõ porrigit. arg. ff. vti pos. l. j. §. j. ⁊ qd ibi not. in glo. que incipit. fortes ideo. de verb. obli. l. stipulationes cõmodissimum. ⁊ l. doli clausula. de penis. sanctio legũ. de vulga. ⁊ pupil. cohered. §. qui patrẽ. de ali. leg. alimẽta. §. basilice. ⁊ l. stichus. Et erit hec differentia inter illas nouẽ partes ⁊ istã decimam. Nam illas in omnẽ casum filijs tenet relinquere: istã vero in omnem casum duobus tantũ exceptis de quibus dixi.

¶ Item illas nouẽ equaliter ⁊ viriliter tenetur eis relinquere vt. s. ostendi. istam vero decimã põt inter eos inequaliter vel totam vni soli relinquere per iura superius per primũ consulentem ⁊ alios allegata egregie. ff. de leg. j. filiusfami. §. fi. de assi. liber. l. j. in prin. C. de secũdis nup. l. femine. pro quoꝝ cõcordia allego qd in simili determinare videt Specu. per predicta iura in titu. de loca. §. nunc aliqua. versi. lxxviij. C. de fideiusso. l. voluntas. vbi casus.

¶ Veniens igitur ad propositũ dico. Non est dubiũ ꝙ si alij filij testatoris non reperient se habere legitimã intrgrã. s. quãtum tangit vnũquẽqꝫ ipsorũ de nouem partibus de decem totius hereditatis relictũ factũ huic filie ratũ non esset vsqꝫ ad illud qd deficeretur sed deberet eisdem suppleri. Nã etiã in psona vnius filiorũ nõ possunt parentes disponere in preiudiciũ aliorũ. s. eorũ legitimã diminuẽdo: ⁊ si faceret dispositio reuocatur vsqꝫ ad legitime supplemẽtũ. C. de inoffi. testa. aut. vnde si parẽs. de inoffi. dona. si loquat. Presupposito autẽ ꝙ alij filij habeãt legitimã a statuto cõcessam vel relictã suppletã: dubitatur vtrũ in residuo teneat relictũ factũ huic filie cũ supsint masculi. Et dubitatio cõsistit in hoc vt apparet ex his que narrantur in pũcto. Nã statutũ dicit ꝙ mulier habens filios vel filias non possit testari extra psonas filioꝝ: ⁊ filios suos de doti

3 bus priuare. † Notãdũ ergo ꝙ in primis verbis narratiuis fit mentio de filijs masculis: ⁊ etiã de filiabus feminis dũ dicunt. mulier habens filios vel filias ⁊c. Sꝫ in sequentibus verbis dispositiuis non fit mentio nisi de filijs in masculino genere dum subdit ꝙ nõ possit testari extra psonas filiorũ: de filiabus nihil dicit. Itẽ pñ. subdi. ⁊ filios suos de dotibus puare. nõ dicit filias. Certũ est aũt ꝙ cũ statutũ phibeat testari ex psonas filioꝝ ꝙ infra personas eoꝝ vr pmittere. casus est. C. de fideius. l. volũtas. facit. l. pr. §. fundus. de leg. iij. l. statuliberũ. §. stichũ. de lega. ij. dubitat vtrũ relinquẽdo filie femine videat testata infra perso

4 nas filioꝝ. † Et sic vtrũ masculinũ genus cõcipiat femininũ[a]: ⁊ certe qñ pferat a lege vel testatore clarũ est ꝙ sic in materia fauorabili vel odiosa iusto odio ⁊ indifferenti: ita ꝙ cõueniat masculis ⁊ feminis. ff. de test. tute. si qs ita. de verbo. signi. pronuntiatio. in prin. ⁊ l. j. ⁊ ibi plene per doc. C. de ser. fugi. l. quicũqꝫ. cũ si. Sꝫ hic platũ est a statuto dubitat an contineat. Et certe Dy. in. d. l. j. ff. de vbo. sig. tꝫ ꝙ nõ p talẽ rõnẽ: q hoc ꝙ masculinũ cõcipiat femininũ nõ est ex ppria significatione vborũ: sed ex interptatione vel extẽsione. vt not. gl. in. d. l. j. ⁊ pbat in. d. l. pronũciatio. in prin. eo. titu. dũ dicit porrigit. q interptatio vel extẽsio locũ nõ hꝫ in statutis. vt. l. iij. §. hec verba. de neg. gest.

a ¶ Femininũ. Vide do. Pet. phi. cor. in consi. xi. inci. stãtibus. p totũ. in. j. pte. ⁊ qd in statutis. vide p eũ in consi. lxix. inci. visis. ĩ lra. V. ⁊ in cõsi. lxxxiij. inci. vr. ĩ princi. in lra. A. ea parte.

Additio.

b ¶ In filias feminas. Vide vnũ not. dictũ Hyp. marsil. sing. xxxix. incip. capias vnũ de pane lucrãdo. ⁊ latius p Andre. barb. in cõsi. xvj. inci. circa cõsultationẽ. in. ij. col. v. sꝫ ista equitas. in pmo volu. H. F.

Sic ergo vr ꝙ cũ dictũ statutũ vbi loqt de vbo dispositiuo loquat in masculino gñe dicẽdo ꝙ nõ possit testari ex psona filioꝝ ĩtelligat stricte ⁊ pprie. s. masculoꝝ: ⁊ sic nõ possit testari ĩ filias feminas[b]: ⁊ silr cũ dicit ꝙ nõ possit filios priuare de suis dotibus nisi in .x. pro centenario intelligat de masculis: ⁊ sic nec vltra .x. pro centenario: nec etiã vsqꝫ ad .x. poterit relinquere filie femine nisi relinquat p anima vel causa rõnabili subsit que hic presupponuntur. Et sic videt ꝙ relictũ factũ huic Magdalene quatenus excedit id qd sibi debet pro legitima non valet quoquo modo. Sed debeat pertinere ad masculos maxime per inferiora verba statuti. in ver. ⁊ quilibet filiorũ masculoꝝ ⁊c. Et in hoc cõsistit dubitatio huius qstionis vt ex narratione pũcti colligit: q dubitatio p supiores dños ꝯsulẽtes tacta non fuit.

¶ Breuiter his nõ obstãtibus ꝯtrariũ dico. s. ꝙ appellatio filioꝝ hic cõtineat feminas: ⁊ ꝙ istud statutũ dũ prohibet testati extra personã filioꝝ intelligat vel filiaꝝ: ⁊ sic videat pmittere ꝙ in filios ⁊ filias testet: ⁊ similiter dũ dicit ꝙ nõ possit priuare filos intelligit vel filias. qd sic probat. Nã lꝫ opi. Dy. esset vera quã tñ multi reprobant deberet intelligi nisi de ꝯtraria intentione statuentiũ appareat. arg. ff. de leg. iij. l. lucius. §. quesitũ. Sed hic apparet ꝙ voluerũt sub masculino cõprehendere femininũ vt probabo: ergo ⁊c. qd aũt appareat ptꝫ primo: q in precedentibus verbis narratiuis fecerũt mentionem de filiabus dum dicit. mulier habẽs filios vel filias ⁊c. ergo ⁊c. silr in sequẽti parte dũ nominauit filios videt statutũ ibi de filiabus sensisse: licet de propria significatione non sit. ff. de lega. j. qui filiabus. in pñ. in tex. ⁊ glo. preterea statutũ vult ꝙ propter filios ⁊ filias quas mater habet ceteri excludant ab eius testamẽto: sic ergo dicta exclusio facta est propter filios ⁊ filias in eoꝝ fauorem: licet ergo in ea parte in qua videt statutũ ad filios dispositionem vocare nõ fiat mentio de filiabus nihilominus videt ipsam ad dispositionem vocare quare cõtemplatione ceteri sunt exclusi. ff. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. ⁊ hoc expsse determinat Bar. de lega. iij. fideius. §. interdum. Preterea quãdocunqꝫ quis excluditur ab aliquo cõmodo per legẽ contemplatione alterius illud cõmodũ applicatur ei cuius ꝯtemplatione fit exclusio. ff. de his quibus vt indig. l. post legatũ. §. amittere. de collat. bo. l. ij. §. duo fratres. ⁊ qd not. p Iaco. de bel. in aut. de nup. §. nũc no. ⁊ per Bart. in. l. vxorẽ. §. heres de leg. iij. facit. l. fi. ff. de litigi. ⁊ qd not. glo. in. c. si diligenti. de foro cõpe. de iurepatro. q clerici. Sed ista cõclusio facta est contẽplatione filiorũ ⁊ filiaꝝ: ergo ipsas ad dispositionẽ videtur admittere. s. ꝙ in ceterũ personas possit testari. Preterea dicta opi. Dy. sane debet intelligi qm statutũ est contra seu preter ius cõe: vt. l. si vero. §. de viro. solut. mat. cũ si. Sed in casu nostro ꝙ inter filios ⁊ filias possit testari est fm ius cõmune tam naturale ꝙ ciuile. de bo. dam. cũ com. l. nihil. §. facilior. de bo. lib. ⁊ etiã fauorabile: cõtrariũ autẽ: scꝫ ꝙ nõ possit inter filias testari sed inter filios tãtũ esset contra ius cõmune ⁊ cõtra ius naturale: q inculparetur natura cur nõ masculos pcreasset. l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. igitur prima interpretatio amplectenda est: ⁊ posito ꝙ verba statuti ad feminas non porrigerentur saltem ius cõmune porrigitur cui per statutum non censetur derogatũ propter odiũ. de libe. ⁊ posthu. cum quidã. Et predicta quo ad prima verba.

¶ Quantum vero ad illã clausulã statuti ⁊ quilibet filioꝝ masculorũ ⁊c. Dico ꝙ omnia vt. s. per alios dominos consultores scriptum est satis plene ideo non me extendo. dico tamen vnũ ꝙ illa verba possunt sane sic intelligi ꝙ ad bona extra filios relicta reuocanda soli masculi non femine admittantur: qui tamen non est casus noster. ¶ Nam hoc satis congruit verbis et menti: et de leui respondetur absurditatibus que possent allegari: maxime his de quibus tetigit doctor dominus Onofrius. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxxviij.

1 ☞ Qui habet instrumentũ debiti purũ ⁊ efficax lꝫ fecerit compromissum ppter qd speret diminui vel aliqd innouari pẽdẽte tamen cõpromisso põt petere executionẽ instrumẽti. ⁊. 2.

2 Sicut qñ sunt generaliter cõcesse represalie ⁊ deinde cõmittit vt videantur interim: tñ libere fieri generaliter possunt.

3 Qui promisit aliquid facere licet non fuerit repetitum in compromisso tamen habetur pro apposito.

4 Si statutum plura requirit in compromisso omnibus non seruatis non tenet compromissum.

5 An ⁊ inquantũ credatur officialibus assereutibus omnes solẽnitates interuenisse.

Confessioni vnius non statur si tendat in preiudiciũ alterius.

Notario nõ credit nisi de his que tpe instrumẽti fieri potuerũt.

6 Eo ipso ꝙ minor cõpromittit de iure ⁊ de facto in arbitratores videt lesus: ⁊ super actione indubitata nõ cadit cõpromissum: ⁊ quid si minor iurauit nõ petere pendente compromisso.

In christi

In christi nomine amē.

¶ Uisis ⁊ cõsideratis diligenter omnibus supra
dictis incipiam ab vno qđ in puncto non tangit
ex quo id qđ principaliter querit satis claruz ⁊ in
dubitatum reddit. Dico igitur ꝙ licet oĩa que tangunt in pun
cto cessarent: vz q2 dictum cõpromissum valeret: ⁊ nõ posset pe
ti restitutio: nihilominus iste Joannes potuit licite petere exe
cutionem sui instrumẽti ⁊ facere capi dictũ Angelũ suũ debito
rẽ: nec debet relaxari ꝑpter dictũ cõpromissum. qđ sic oñditur.
1 † Dictũ instrumẽtũ est purũ ⁊ efficax ⁊ hz executionẽ paratam:
vt in puncto premittit: lz igit sup eo factum sit compromissuz:
⁊ sic speretur per sñiam arbitroꝝ in aliquo tolli mutari vel no
uari: nihilominus interim suas vires hz in nullo lesas ꝑ dictuz
compromissum quo minus in iudicio possit exerceri ⁊ executio
ni mãdari. ff. de do. exce. l. pure. in prin. de lib. lega. l. non solum
§. fi. de nouatio. l. quotiens. in princ. ¶ Dz em̃ inspici presens
status istius obligationis qui est purus ⁊ non tendit ad exclu-
sionem: non aũt ille qui põt euenire ex sñia predicta ⁊ tendere
ad exclusionẽ. ff. de assig. lib. l. sub conditione. de statulib. l. sta-
tuliberi a ceteris. in prin. ⁊ l. statuliberoꝝ. qui ⁊ a quibus. l. iu-
2 lianus. qđ vi aut clã. si alius. §. est ⁊ alia. ¶ † Uñ dicit Barto.
per hoc notabiliter. ff. de cõdi. inde. l. iulianus. versi. debitorẽ.
in fine sui commenti. ꝙ si in aliqua ciuitate sunt concesse pluri
bus represalie: deinde ꝙ cõsiliũ deputent aliqui reuisores qui
habeant ipsas reuidere ⁊ quas inuenerint iniustas reijcere ꝙ
lz ex hoc dicte represalie tolli sperẽtur in totũ vel ꝑ pte nihilo-
minus: q2 pure concesse fuerunt potuerunt interim executioni
mãdari attento presenti statuto non eo qui põt euenire. ar. etiã
ad hoc. ff. de in diem adie. l. vbi autem. §. idem iulianus. de rei
ven. l. non ideo minus. qui satis. cog. l. sciendum. §. si fundũ. in
fi. ex cuius verbis satis clare vr̃ colligi determinatio huius que
stionis. ¶ Nec ob. l. pecuniã. si cer. pe. per quã videt probari ꝙ
propter hoc compromissum videat actum de non petendo in-
terim. Nam illud est verum qñ obligatio speratur tolli ad com
modum tertij: tũc interim non põt ex illa agi ne fiat illi tertio
preiudicium. Sed hic ad commodum ipsius obligari quo ca-
su non vr̃ hoc actum: vt. d. l. pure. in prin. ſm cõem opi. Itez q2
illa loquitur quãdo sequens obligatio fuit interposita animo
nouandi primam: secus qñ non animo nouãdi. Ita tenet gl. in
l. id qđ. de cõstitu. pecu. super verbo vtile. quã Bar. ibidẽ sequi
videtur: lz aliud innuat in. d. l. pecuniam. in fi. Sed hoc cõpro
missum non apparet factũ animo nouãdi primã obligationẽ:
nec etiã presumit. C. de noua. l. fi. facit qđ hr̃. ff. de excep. rei iud.
l. euident. ⁊ l. duobus. ⁊ l. si a te. §. si fundum. C. de iudi. l. j. de
leg. j. si creditori. ver. id qđ. per gl. circa fi. igitur interim nõ im-
peditur executio ⁊ effectus dicti instrumẽti: vt no. in. d. l. id qđ.
3 ff. de cõsti. pecu. ¶ † Preterea posito qđ videret hoc actũ qđ in
terim nõ peteret: tamẽ adhuc idẽ est. Nã in puncto circa finem
dicit qđ ante cõpromissum ⁊ post fuit actum inter partes ꝙ di-
ctus Angelus deberet securare dictũ Joãnẽ: vnde lz in instru-
mento cõpromissi hoc nõ fuerit appositũ si tñ de hoc cõstat pro
apposito habet. ff. de pact. itẽ q2. in fi. de verb. obli. titia. §. idẽ
rñdit. si cer. peta. l. lecta. ¶ Si ergo nõ se curauit nõ põt se ex il
lo tacito pacto iuuare. ff. de rescin. ven. l. fi. §. fi. loca. l. quero. §.
inter locatorem. C. de pac. l. cũ proponas.

¶ Nunc videamus vtrũ istud cõpromissuz valeat. Et certe vr̃
dicendũ ꝙ nõ. Primo ꝑpter defectũ substãtie. Scđo ꝑpter de-
fectũ forme. primũ pz: q2 obligatio sup qua factũ fuit erat certa
⁊ indubitata ꝑinde ac si sup ea lata esset sñia cũ extet instrumẽ-
tum guarentigie qđ hz vim rei iudi. ideo nõ potuit cõpromitti:
cũ cõpromissum sit transactio. in aut. vt diffe. iudi. in prin. que
trãsactio sup re iudicata non põt fieri: nec etiã vbi extat tale in
strumẽtũ: vt expresse determinat Bar. in. l. post rẽ. ff. de trãsac.
4 † Quãtũ ad scđm ꝙ sit defect⁹ forme pz. Nã per statutũ tertiũ
s. descri. quattuor reqrebant in hoc cõpromisso de quibus duo
tantũ interuenerũt: igit nõ valet. arg. ff. de transac. cũ hi. §. scri
pto. de iti. actuqz priua. l. iij. §. hoc autẽ. de diuor. l. fi. ¶ Qđ sic
ostendit per dictũ statutũ requirit ꝑsentia cõsanguineoꝝ ⁊ offi
cialium. Itẽ iuramentũ dictorũ consanguineorũ. ⁊ ista duo in-
teruenerunt. Item tertio requirit ꝙ officiales diligẽter perqui
rant vtrum dictũ compromissum tendat in vtilitatẽ istius mi-
noris. Itẽ quarto ꝙ re vera tendat: frustra enim tria preceden-
tia requirerent nisi subesset hoc tertiũ. vñ ꝑdicta tria ꝑpter hoc
tertiũ requirunt. argu. ff. de rebus eorũ. l. magis puto. §. ne pas
5 sim. † Hec aũt duo nõ interuenerũt. nã ꝙ officiales perquisiue-
rint nõ probat nisi per assertionẽ ipsoꝝ officialiũ: vt pz ex teno-
re dicti cõpromissi circa finem. vbi notarius nõ attestat nisi de
assertione officialiũ. Sed tali assertioni non credit. ita expresse
determinat Bart. in. l. j. C. de fi. instru. ⁊ iure haste fis. lib. x. vbi
dicit ꝙ qñ in aliquo ꝯctu gerẽdo corã officiali certe solennita-
tes requirunt nõ credit assertiõi officialis ꝙ interuenerint: im-
mo opz ꝙ de qualibet solennitate vel eius interuentu extet in-
strumentũ qđ dispositiue loquat non narratiue. Et est rõ: quia
tales solẽnitates reqrunt in fauorẽ illorũ quos respicit ꝯctus
ille vel reipublice. vñ officiales non possunt illas remittere nec
eis renũtiare. arg. de pac. ius publicũ. si aũt crederet eoꝝ asser-
tioni iam esset inuẽta via renũtiationi: igit non vz. l. doli exce-
ptio. de noua. pro quo facit: q2 confessioni vnius que tendit in
preiudiciũ alterius nõ stat. ff. ad velle. l. seia mancipia. in aut.
de equa. do. §. primũ qdẽ. C. de dona. añ nup. aut. sed iã necesse.
ff. ad. sil. si qs in generi. §. j. ⁊ qđ ibi no. facit qđ not. in Spe. de
instru. edi. §. postremo. ver. sz nũqd. ¶ Preterea posito ꝙ nota
rius attestaretur de ipsa inqsitione nõ crederet instrumento: q2
dicta inqsitio non dz fieri repente ⁊ vna die: sed cũ diligẽtia: vt
dicũt verba statuti. vnde dz cõmitti nũtio seu viatori vt se in-
formet: ⁊ ille dz se iformare ⁊ deinde referre. ff. de rebus eoꝝ. l.
magis puto. §. nec tñ. vel ipsi officiales per seipsos recipere te-
stes. arg. C. quomodo ⁊ qñ iud. l. ij. Hec aũt nõ expediant vna
die nec repente: q2 tũc presumeret ꝙ ex arrupto ⁊ sine delibera
tione processissent: ⁊ sic nõ valeret qđ ageret. arg. extra de in in
teg. resti. tum ex litteris. in fi. C. de sen. ex pericu. reci. l. ij. in
prin. de sen. ⁊ iterlo. om. iu. C. l. ex stipulatione. ⁊ qđ no. eo. ti. l.
prolatã. per Barto. facit qđ no. glo. ff. qbus ex cau. ma. l. sed ⁊
si per pretorẽ. §. quot. in glo. magna. Hec em̃ res nõ est eis com
missa negligẽda vel precipitanda: sz inqrenda diligenter. ff. de
a trãsac. l. cũ hi. §. ꝑtor. Cũ igit ita sic non credit notario[a] asserẽ-
ti hoc interuenisse: q2 sibi nõ credit nisi de his que tẽpore instru
menti fieri potuerũt. no. Inno. de ꝓba. qm̃ cõtra falsaz. Spec.
in tit. de instru. edi. §. restat. ver. in summa. per Cy. in aut. si qs
in aliquo documẽto. in addi. ⁊ per Barto. in. d. l. j. C. de fide in
stru. ⁊ iure haste fisca. q omnes dicũt nõ credi verbis instru. dicẽ
tis lit. cõtest. iurat. de calũ. ⁊c. q2 tpe instrumẽti nõ potuerũt in
teruenire: dz ergo de oĩbus actis confici specialis scriptura. nã
hic deberet in actis curie dictoꝝ officialiũ cõstare de cõmissio-
ne facta nuntio ⁊ eius relatione vel de examinatione testiũ. qđ
cũ non appareat verbis dicti notarij: lz assereret interuenisse nõ
credit: vt expresse dicit Bar. in. d. l. j. facit de acq. pos. l. predia
cũ seruis. ⁊ qđ ibi no. C. eo. ti. l. ij. Ex qbus constat ꝙ hic non in
teruenit inqsitio que a statuto requirit: ex quo probat interue-
nisse: q2 paria sunt ⁊c. ff. de cõtrahen. emp. l. rutilia. de testa. tu-
te. l. duo sunt titij. ¶ Quarto ⁊ vltimo requirit ꝙ vera cã subsi
stat. s. qđ tendat in vtilitatem istius minoris: al's frustratorie
essent ꝑdicte solẽnitates. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. si es alie-
num. ⁊. §. fi. C. eo. ti. si preses. nec credit cõsanguineis vel officia
libus asserentibus eã subesse si contrariũ apparere põt. d. l. ma-
gis puto. §. in primis. immo deberent puniri. eo. titu. l. quãuis.
hic aũt manifeste apparet ꝙ non tendit in eius vtilitatẽ. Pri-
mo q2 cõpromissum licet mere voluntarium nulla tñ necessita-
6 te cogẽte factum est. † Unde eoipso ꝙ minor compromittit vr̃
lesus. ff. de mino. l. si minor. xxv. annis filiofa. §. fi. de euic. si di-
ctum. §. si cõpromissorem. Scđo ex eius forma: q2 compromisit
de iure ⁊ de facto ⁊ tanq̃ in arbitros ⁊ arbitratores: ⁊ sic videt
dedisse licẽtiam ꝙ auferant de iure suo ⁊ dent alteri. l. de meis.
§. recepisse. ff. de arbitris. cũ ibi no. hoc aũt donationem sapit
que nunq̃ tendit in vtilitatem minoris. Sed in damnũ cum sit
perditio. ff. de dona. filiussa. ideo semp prohibita est. l. j. in prin.
de tute. ⁊ ra. distra. Tertio q2 super actione indubitata de qua
extabat clara probatio ꝑ instrumentũ quo casu nõ licet admi-
nistratoribus minorum transigere vel compromittere: q2 esset
contra vtilitatem minorum. Sed ita demum cum probatio nõ
subest. ff. de iureiur. tutor. in prin. C. de trãsac. l. si ꝑses. Porro
si dicat ꝙ huic Joãni debeat obstare iuramẽtũ prõpta est rñsio
in ꝯriũ. Nã si dicamus ꝙ ꝑ hoc cõpromissum nõ videat actũ ꝙ
interiz nõ petat executionẽ instri ꝑ id qđ primo loco dixi. Sibi
nõ obest iuramẽtũ: q2 nihil facit ꝯ cõpromissum cũ vtrũqz stet
simul. s. ꝙ petat executio ⁊ cõpromissum remanet in suis viri-
bus. Itez si attendamus qđ dixi scđo loco: q2 non prestitit iste
captus securitatem prout promisit ⁊ actus fuit idem est: q2 illa
cõditio que inerat in pacto tacito de nõ agẽdo interim. s. dum
mõ seruent promissa illa eadem inest iuramẽto super ipso inter
posito. C. de nõ nu. pec. l. fi. Si vero attendamus qđ dixi tertio
loco vz ꝙ istud cõpromissuz est nullũ ꝑpter defectũ substantie:
q2 sup debito liqdo tũc idẽ est. nã ꝑpter hũc defectũ esset nullũ
etiã si iste Joannes fuisset maior: vt. d. l. post rem. ⁊ qđ ibi not.
igitur iuramentũ sibi nõ obstat cũ illud solum representet eum
maiorem ⁊ excludat eũ a beneficijs q̃ sibi cõpetunt tãq̃ minori
non his que tanq̃ minori. vt plene no. in aut. sacramenta pube
rum. nisi fuerit dictũ ꝙ non veniet rõne minoris etatis vel alia
quacũqz. qđ hic dictum non fuit. ¶ Postremo si dicamus hoc

a ¶ Notario In qbus autem credat notario. vide Bal. i cõsi. clxij. in. ij. parte.

compromissum esse nullum propter solennitatis defectum: tūc
hoc contingit ex eo qꝛ minor: ꝛ sic iuramen. sibi videtur obsta-
re si vult hanc nullitatem allegare: vt in aut. sacramenta. Sed
tunc responderi potest fm opi. Bart. qꝛ illa debet intelligi qñ
verba essent in rem prolata sicut si prohibitio facta esset in per
sonam: qꝛ tunc faciendo ꝯ peccat mortaliter cū veniat ꝯ prohi
bitionem legis. ideo iuramentū non est obligatorium: vt in re-
gula iuris. ꝛ per eandē in. d. aut. ꝛ. l. si quis pro eo. de fideiusso.
hic aūt prohibitio statuti est in personā dū dicit. nullus ꝛc. igi
tur iuramentū nō obligat eū. Et predicta sufficiant. nam de re
stitutione in integrum tractare non expedit ex quo nullum est
compromissum: vt. l. in cause. ff. de mino. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam Nerutius de pisis debeat recipere a quodam Joā
ne de Federicis de pisis habitatore palermi. M. flo. auri ꝛ vl-
tra: qui Joan. mortuus est relictis quibusdam fratribus ꝛ soro
ribus qui in ciuitate Pisana babebant bona: dictus Nerutius
obtinuit a consilio dicte ciuitatis ꝙ committeretur quibusdaꝫ
ciuibus vt summarie de plano ꝛc. ꝛ sine citatiōe ponerent eum
in possessio. dictorum bonorum ꝛ ei adiudicarent: quia erant
heredes dicti Joannis eorum fratris ꝛ debitoris: qui executo-
res ita fecerunt ꝛ ipse stetit in pos. per annos. xx. ꝛ vltra. Nā re-
dierunt dicti fratres ꝛ petunt se restitui ad pos. vigore statuti
pisani de restitutione possessionis: opponitur eis prescriptio.
queritur quid iuris.

¶ Consilium. ccccxxix.

1 ☞ Adiudicatio facta creditori de bonis minorū tanꝙ here-
dum debitoris: si sit facta cōtra minores indefensos an valeat:
ꝛ an prebeat vsucapieñ. conditionē per longum tempus. ꝛ. 2.
2 Quod decuriones ꝛ consilium ciuitatis non possint tollere so-
lennia legitimantia personam litigantium.
3 Quod cōmissariis facientibus mentionem de instrumento adi
tionis in suis actis nō credaꝭ nisi totū instrumentū sit insertū: ꝛ
an instrumētū inter alios actū probet quē adiuisse bereditatē.
4 Qd rescriptum in dubio tribuat solum iurisditionē cognoscen-
di de veritate supplicatorum: ꝛ de ea prius sit cognoscendum.
5 Citatio facta de eo qui nō est subditus non valet: ꝛ qualiter fie
ri debeat.

N christi nomine amen.

¶ In quadam informatione mibi tradita asseritur
ꝙ fratres ꝛ germani istius Joannis quorum bona
fuerūt assignata ꝛ insolutū tradita. s. scripto Nerutio credito
ri: erāt tpe assignationis ꝑdicte quidam pupilli quidā adulte
1 minoris. xxv. qd si ita est res expeditū hꝫ exitū ꝑ eisdē. ¶ † Nā
si dicamus ꝙ illa adiudicatio vim hꝫ diffinitiue sniē: qꝛ plenuꝫ
preiudicium parat: ꝛ qꝛ pronuntiarunt nerutiū ꝛ eius socios fo
re creditores predictorum fratruꝫ ꝛ illos fratres fore debitores:
qꝛ actus pronuntiandi est actus diffinitiue sniē: eo qꝛ totū ne-
gotium diffinit ꝛ expedit: tunc clarum est ꝙ dicta adiudicatio
ꝛ snia nullius fuerint roboris vel momēti cū nō essent heredes
ꝛ nullus ꝑ eis extitit legitimus defensor siue baberent tutores
vel curatores siue non. C. si aduer. rē iudi. l. cū ꝛ minores. ꝛ qd
ibi no. ff. de re iud. l. acta. ꝛ. l. ꝯ pupillū. in prin. Si vero dicam⁹
ꝙ fuerit interlocutoria: eo qꝛ lit. non cont. ꝛ iuris solennitati-
bus nō seruatis lata tūc ꝓpter totale preiudiciū equiparaꝭ dif
finitiue ꝛ hꝫ vim interlocutorie que ferꝭ cū scdm decretū inter-
ponitur: scꝫ de vēdēdo vel adiudicādo: qd quidē scdm decretū
ꝯ pupillos interpositū super rebus propriis ipius pupilli nō
vꝫ ipso iure etiam si fuerit actū contra eos ex contractu heredi-
tario: lꝫ tunc possint peti missionē ꝛ venditionē in bonis bere-
ditariis non in propriis. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. ꝙ hec auteꝫ.
in prin. §. fi. ꝛ. l. in positiōe. §. hoc primo. His igitur duobus ca
sibus cum talis adiudicatio sit nulla nō prestaret causam pre-
scriptio longi tēpo. s. x. anno. vel. xx. ff. pro empto. l. ii. §. si a pu-
pillo. ꝛ. §. si a furioso. Nā tunc vel Nerutius fuit in mala fide si
hoc sciuit. s. adiudicationi esse nullam: ꝛ sic nō prescripsi: vel si
hoc ignorauit fuit error iuris qui non prodest ad prescribendū.
ff. de vsucap. l. nunꝙ. ꝛ si fur. §. j. ꝛ. d. §. ꝙ si quis a pupillo. sed
quantum ad illos qui erant maiores. xiiii. an. minores tamen
xv. Si dicamus illam adiudicationem equiparari secundo de-
creto verum est ex hoc solo nō esse nulla ꝙ illi fuissent minores.
ff. de bonis auto. iudi. pos. l. si minor. verūtamen ex ea non fuit
incepta prescriptio durante minori etate: vt. C. in quib. cau. in
integ. resti. non est neces. §. fi. videndum ergo esset vtrum a tem
pore quo. xxv. an. compleuerunt omnes vel qui superstites sunt
ꝛ alii successerunt lapsi sunt anni. xx. qd si lapsi non sunt frustra
eis opponitur prescriptionis exceptio que nondum completa
est: ꝛ ideo possunt agentes gaudere beneficio statuti pisani de
recipienda possessione non obstante prescriptione que procede
re non potuit ex ista adiudicatione: si dicamus eam nullam: vt
2 in primis duobus casibus. ¶ † Vel si ipsam dicamus aliquam
fuisse vt in tertio: non incipit ex ea prescriptio durante minori
etate: ꝛ si adhuc completa non esset: constat autem ꝙ suprascri
pta iura tolli non potuerunt per consilia ciuitatis Pisaruꝫ ex
illa commissione ꝙ procedatur summarie de plano ꝛc. Nā per
ea sublata fuerunt solum illa que pertinent ad ordinem iudicia
rium: non illa que pertinent ad legitimationem personarū: si-
cut est hoc qd minores defendantur per suos administratores.
C. qui da. tu. pos. l. vniuersus. ꝛ in cōsti. ad reprimendum. ꝛ ibi
per Bar. super verbo figura iudicii. qui terminat ꝙ etiam qñ
sic causa committitur debent ꝑsone legitimari. Preterea istud
pertinet ad defensionem quam minores per se facere non pos-
sunt perfecte: ideo ipsorum defectu suppletur per administrato
res. Illa vero que pertinent ad defensionem cum sint de iure na
turali nec sunt sublata nec tolli potuerunt cum sint de iure na-
turali. C. de iure fisci. l. facultas. ff. de iusti. ꝛ iure. l. vim vi. ꝛ qd
no. de pac. l. pactum. in glo. magna. ¶ His peroratis videtur
si recte consideremus ꝙ hic frustra de prescriptione loquamur.
Nam tunc de ipsa tractandū esset si ista bona que erant fratruꝫ
ꝛ germanorum istius Joannis debitoris fuissent capta ꝛ adiu-
dicata tanꝙ si fuissent ipsius Joannis cum non essent: vt. l. pre
toris. in prin. de dam. infec. l. si finita. §. ꝙ si de vectigalibus. ꝛ
de re iud. §. ꝙ si super rebus. ver. sic euenit. l. a diuo pio. tūc em̄
sicut si ipse Joānes tradidisset eas insolutū tāꝙ suas trāstulis-
set causam prescribendi si datio valuisset. ff. pro soluto. per to-
tum. ita si non ipse sed isti cōmissarii: quorum factum censeꝭ esse
factum ipsius Joannis: vt. l. si ob hanc causam. C. de euic. ad
qd facit quod no. in. l. pomponius. §. qd si iustam. de acqui. pos
ses. Sed in casu nostro ista bona fuerunt capta ꝛ adiudicata tā
ꝙ bona ipsorum fratrum: eo quia asserebantur heredes Joan
nis ꝛ sic esse debitores: quo casu certum est qd si datio insolutū
facta fuisset ab ipsis fratribus: non esset tractandum de prescri
ptione. Sed alterum de duobus esset. Nam vel datio tenuisset.
ꝛ tunc dominium translatum esset cū Nerutius a dominis cau
sam habuisset: vel si non valuisset nec dominiū fuisset transla-
tum nec vsucapiendi conditio: vt. d. l. ii. §. si a pupillo. ff. ꝓ em-
pto. Sic ergo idem dicendum in ista datione facta ab istis offi-
cialibus qui representant factum illorum: vt. d. l. si ob causam.
videlicet qd si valuit ex ea fuit translatum dominium inconti-
nenti. ff. si ex noxa. causa aga. l. ii. in fi. ꝛ no. expresse per glo. in
d. l. pretoris. in prin. de dam. infe. quo casu competeret istis fra
tribus si tunc erāt minores ꝛ enormiter lesi beneficiū resti. in in-
teg. ff. de mino. l. si ex causa. in prin. ꝛ no. in. d. l. si minor. de bo.
au. iudi. pos. ad qd petendū tp̄s nō currit nisi ꝑfecta minori eta
te: vt. l. fi. C. de tempo. in integ. resti. ꝛ si aliqui mortui sunt: tūc
superstites q̄ successerūt habent tp̄s ad petendū: videlicet qua
driennium a die quo ipsi minorē etatē cōpleuerunt: videant er
go si tp̄s suppetit. C. de temp. in integ. resti. ea q̄. Si vero datio
non valuit: tunc nec dñiuꝫ translatū est nec vsucapiendi seu pre
scribendi conditio: vt. s. dictū est. ¶ Ipsam aūt non valuisse su
pra ostensum est aliquibus mediis.
¶ Nunc aliis mediis ostendamus. Considerādum est igitur ꝙ
iste Nerutius in sua supplicatione inter alia asseruit ꝙ isti fra-
tres ꝛ germani Joannis contra quos supplicabat erant here-
des dicti Joannis. Et hoc fuit eis necessarium exprimere: alr̄s
enim nō obtinuissent cōmissionē ꝯ eos ꝛ eoꝝ bona ꝓpter debi-
tum fratris. Nā ille dꝫ ex cōtractu cōueniri q̄ ꝯxit nō alius. C.
si cer. pe. l. aduersus. C. deposi. l. desiderium. ne si. pro pa. ꝛ ne
vxor pro ma. per totum cum autēticis ibi positis. de act. ꝛ ob. l.
ob es. ꝛ aut. immo. cū si. nec est verisimile ꝙ consiliuꝫ Pisanum
qd factum ꝛ constitutum erat pro iustitia ministrāda aliud cō
cessisset ꝙ ius ꝛ iustitia velit. arg. C. de offi. ciui. iudi. l. j. de pro-
3 cur. in nostra. de renun. c. in presentia. † Item considerandū est
ꝙ ex processu facto coram dominis officialibus non apparet:
vtrum istud fuerit sufficienter liquidatum vel non. soluꝫ enim
in processu cōtinetur qualiter fuit productū vnum instrumētū
publicū ex quo apparuit ipsos esse heredes: q̄d autem contineꝭ
in instrumēto non dꝛ ex quo sequitur qd huic processui facienti
mētionē de dicto instrumēto non crediꝭ ex quo nō continet eius
tenorem: vt in aut. si q̄s in aliquo documēto. Nam processus ꝛ
acta instrumentū sunt. ff. de iure fisci. l. in fraudem. §. neqꝫ. ꝛ ibi
no. per Bar. ꝛ vnū instrumētū de alio faciens intētionē nō pro
a bat illud[a]: vt. d. aut. debebāt ergo facere ip̄m vel eius tenorem
describi de verbo ad verbū in actis: ꝛ tūc propter autoritatē cō
missariorū fecissent de illo fideꝫ. ff. de admi. tu. l. chyrographis.
§. fi. C. de testa. publica. Preterea tale instrumentū potuit esse
confectum inter alias ꝑsonas: ꝛ sic non faciebat fidem quo ad
istū agentē. s. Nerutiū: vt no. per Pe. ꝛ Cy. C. ad vellia. l. anti-
que. in. iii. q. ar. ff. de iti. actu. l. fi. ꝛ qd no. in Spe. de loca. §. nūc
vero aliqua.

a ¶ Illud. Vide. d. bar. sozi. in cōsi. ccxxxi. icip. cum in p̄nti. ꝟsi. primo. cū versi. se. in. ii. parte.

vero aliqua.ver.lviij. Cum igitur non constet qualiter fuerit liquidatum pinde habet ac si nullo modo liquidatum fuisset.ff.de leg.j.l. titie textores. Et p consequens habetur perinde ac si illud verum non esset.s.q essent heredes.ff.de test.tu.l.duo sunt de leg.ij.ff.si qs seruu.§.si iter duos.de rebus dubijs.l.si fuerit.de cotrab.emp. l.in lege.z.l.rutilia polla. Ex quo sequitur q pinde habetur ac si in supplicatione fuisset expressa falsitas. Tunc ergo pro regula traditur q si exprimatur per dolum z malitiam rescriptum est
a nullum[a] ipso iure.de rescrip.c.super litteris. Sed iste Merutius vr per dolu expressisse false asseuerando q non erat vel q ignorabat an esset: maxime qz hoc fecit ad sui comodum: vt obtineret istam comissionem sic a iure exorbitantem.ff.de dolo.l.si quis affirmauerit.de act.emp.l.iulia.ver.quid enim si ignorauit.ibi.sed non debuit falsa q ignorabat asserere zc.vbi bonus tex. igitur sequitur qd comissio fuerit nulla non fuit eis attributa aliqua iurisdi.nec ipsius vigore potuerunt aliquid facere. Si vero dicamus q ista expressio non fuit facta per dolum: tunc idem videtur dicendu cu fuerit expressa talis falsitas: q si non fuisset expressa comissionem istam non obtinuisset: vt.s.ostensum est: z sic locus hz
4 in.d.c.sup litteris.†Vel si dicamus q tunc ista comissio valuerit: hoc est veru quantu ad hoc vt potuerint illi commissarij cognoscere de veritate precum.s.an illa que asserebantur in precibus essent vera. Sed si vera non reperiantur: tunc non habuerunt potestate exequendi vel executioni mandadi cotenta in comissione.ratio est: qz qn comittitur principaliter executio sicut hic factum fuit quantu ad ipsam executionem que expresse comittitur inest tacita conditio si preces veritate nitantur.C.de diuer. rescrip.l.fi.extra e.ti.c.ij.licet quatu ad cognitione de veritate precum illa conditio non insit. Si igitur non reperiantur vera in supplicatione contenta videtur comissio facta sub codi. falsa de presenti: z sic nulla fuit attributa potestas exequendi seu assignationem talem faciendi.ff.si cer.pe.l.cum ad presens.de codi.insti.l.cum in seruo.ita expresse no.Bar.in.l.prescriptione.C.si cotra ius vel vtili.pu.versi.cotra Azo opp.fortiter zc. Ex quibus pz q vel ista comissio fuit ipso iure nulla ex quo contenta in ea non fuerut liquidata: z sic nulla penitus iurisditio fuerit attributa: vel si dicamus q fuerit aliqua veru est quantu ad hoc vt de veritate precu potuerint cognoscere: non aut q potuerint ipsam comissione executioni madare cu codi.sub qua fuerit illa potestas eis attributa fuerit falsa prout ex euentu apparet: z sic qd factu fuit p eos nulliter factu fuit z de facto: nec transtulerunt dnium nec vsucapiendi coditione: sed potius spoliasse videntur absentes.de resti.spo.coquerentes.cum simi.
5 ¶ Preterea alio capite videtur qd fecerunt non valere.†nam citatio per dictam comissione tolli non potuit fm doc.omnes: vt no.Bar. in cosi.ad reprimenda.que citatio lz per eos facta fuerit: tn non
b fuit legitime facta[b]: qz audio rege Sicilie esse sub ecclesia Romana: ideo non potuerut citare p nutiu vel epistola: sed habebat scribere iudici illius puincie q citaret eos.vt in cle.pastoralis. de re iudi.z in.c.romana.§ntes.de for.cope.z no.Bar.in.l. j.ff.de requi.reis.nec potuerant cosilia ciuitatis Pisaru hanc solennitate tollere lz sit de iure positiuo: qz tendit ad conseruationem iurisditionis illius iudicis: cui non potuit populus Pisanus piudicare: lz quantu ad suos subditos potuerint tollere ea q de iure positiuo sunt.ad hoc extra de iureiura.c.venietes. Nam z imperator solutus est legibus: tamen non potuit illam solennitatem tollere in preiudicium iurisditionis ecclesiastice: vt patet in dicta clementina pastoralis. Laus deo.

Consilium.ccccxxx.

1 ¶ Quida debitor societatis impetrauerat saluuconductum ne conueniretur a suis creditoribus forensibus.vnus ex socijs ciuis egit ad tota summa ex cosuetudine ciuitatis q socijs tanq duobus reis credendi insolidu tribuebat actionem.snia secuta est vt is condemnatus esset p pte ptinete dictu socium ciuem de quo saluuscoductus non loquebatur: cocluditur q snia tota summa debiti coprehedat vt forefes habeant ex psona socij qd als ex persona sua non fuerant habituri.
2 An vtile p inutile vitietur qn sunt inseparabilia z conexa: z illud qd est inutile sit de iure speciali.
3 Snia diiudicans pro pte an possit verificari in tota summa petita qn non est ratio cui parti magis applicetur: z ne sequatur eiusde nullitas z similes absurditates.

In christi nomine amen.

¶ Si queritur vtrum supradicto Christophoro sit ius quesitum in tota integra quatitate petita: vz ducentorum nonagintatriu florenorum attento tenore suprascripte snie. ¶ Primo videndu est vtrum officiales mercantie potuerint Facium z fratres in tota dicta summa codemnare si voluissent hoc expresse z specifice facere.

¶ Frustra enim de primo quereretur: vz an in tota codemnasse videantur si condemnare non potuissent: quia qn summa contenta in libello vel in codenatione excedit metam iurisditionis non valet qd agitur quatenus excedit tanq factum a non copetenti iudice: vt satis colligitur ex.l.si idem cum eodem.z.l.cum quedam.in fi.ff.de iurisditio.om iudi.facit.C.qui p sua iur.l.j.
1 ¶ †Et hic certe videndu videtur q etiam si voluissent expresse non potuissent condemnare predictos nisi in illa parte tantu que ex dicta quantitate remansura est penes dictum Christophorum: non autem in alijs partibus que ad socios eius forenses peruenture sunt iudicio societatis. Nam per saluumconductum concessum Facio z fratribus interdicta est eis iurisditio preterq in debitis ciuium. Sed istud debitu non potest dici Christophori ciuis nisi quatenus apud eum remansurum est: ex eo quatenus autem ad socios forenses est peruenturum ipsi forenses dicuntur veri creditores z eorum debitum dicitur: sicut econtra illi dicuntur veri z principales debitores ad quos redundat onus obligationis.ff.de libe.leg.l.si quis reum.post princi.in versi.sed hic puto.ad velle.l.aliquado.z qd no.in aut.de fide. §.j.in glo.no.differentiam. Igitur in partibus peruenturis ad socios non habuerunt officiales iurisditione vel habuerut eam ligatam virtute dicti saluiconductus: z sic in illis partibus codemnare non potuerunt.iuxta ea que no.per Ja.but.z Bald. in aut.statuimus.C.de episc.z cle. ¶ Preterea quado sunt plures rei crededi socij censetur 9tractus z stipulatio diuisa inter eos perinde ac si quilibet eorum stipulatus fuisset partem.ff.ad legem fal.l.in lege falcidia.hoc obseruandum.quo casu nulla esset dubitatio q in pte sociorum non haberent iurisditione. Ergo z idem hic: qz lz vigore cosuetudinis cuilibet competat ius agedi in totum: tn non titulus actionis inspiciedus vr qui respicit Christophorum insolidu: sed debiti causa que respicit eum pro pte z socios pro alijs partibus.ff.de fide.l.tutor.de do.qui id quod.
¶ Preterea quandocunq aliquis est prohibitus capere p legem vel aliam dispositionem: vr etiam prohibitus alius ex cuius persona posset ad phibitu peruenire.ff.de bonis lib.l.queritur.vbi viuente filio exheredato q excluditur a bonis liberti: non admittitur nepos ex eo ad dicta bona: hic aut forenses sunt exclusi per saluumcoductu: igitur z ciuis socius ex cuius psona per uenturum esset ad forefes iudicio societatis quatenus esset per
c uenturum. Nam z inutile trahit ad se vtile[c] qnado inseparabilia sunt z conexa.ff.de aqua quo.z esti.l.j.§.trebatius. ¶ Preterea aut cotractus ex quo actum fuit celebratum fuit causa sociorum forensium: z tunc Christophorus ciuis agens ex eo pot z poterant repelli ex psona forensiu sociorum: ex quorum 9cta sibi fuit actio quesita sicut z ipsi forenses agentes repelli poterat.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.in hac exceptione.z.§.illud non explicat iulianus z c.aut fuit celebratus cu Christophoro: z tunc ipse Christoph.ages repelli poterat ex psona sociorum quatenus ad ipsos socios peruenturu erat incotinenti.ea.l.apud celsum. §.ait iulianus.si maritus zc.z.§.mandaui. Sicq relinquitur cocludedu q cu in omne casum Christophorus agens veniebat repellendus ex psona sociorum virtute dicti saluicoductus non habebant officiales potestate cognoscendi quatenus illos tagebat: z sic nec videretur in eo qd non potuerut codenasse: z si condenassent non valeret: ideoq ius non videtur quesitu ad tota summam.
¶ His non obstatibus 9rium dico: videlicet q dicti officiales potuerunt z debuerunt condemnare Facium z fratres in tota summa petita per Christophorum non obstate saluocoductu.qd probatur. Na in dicto saluocoductu excipiuntur debita in quibus ide Facius z fratres tenerentur alicui ciui Senesi iuridice z principaliter.ex qbus verbis tria colliguntur esse necessaria vt dicta exceptio locum habeat.
¶ Primo q ille cui tenetur z q vult eos molestare sit ciuis Senensis: z istud adest hic: qz Christophorus est ciuis z tota summa sibi debetur vigore cosuetudinis presupposite.
¶ Scdo requiritur q iuridice sibi debeatur: quasi dicat efficaciter. ar.eius qd no.in.l.j.ff.de testa.in verbo iusta. Na pro debito in efficaci non haberet locu exceptio.arg.ff.de cotratab.l.non putauit.§.non queuis.de re iudi.l.iiij.§.codenatus. Sed istud debitum insolidu sibi debetur rone consuetudinis: igitur efficaciter z iu
d ridice sibi debetur: qz cosuetudo ius est[d] z ius facit.ff.de leg.l.de quibus.ver.nec in verbo ius quo vbis zc.
¶ Tertio requiritur qd principaliter debeatur.q.d.non accessorie. costat autem q huic Christophoro debetur principaliter. Na presupposita consuetudine de qua supra socij omnes dicte societatis habentes vt plures rei credendi de quibus constat q in personis singulorum propria z principalis obligatio consistit. ff.de duobus reis.l.eandem.§.fi.z sunt verba Barto.ad litteram.ff.de decre.ab ord.faci.l.ambitiosa.in.iiij.vel.v.col.dum tractat de significatioe istius dictiois principaliter. Na dicit q

a ¶ Nullu. Ad de Bal.in cosi. cclij.in pma pte. z oino in consil. ccclxxxviij.eade parte.z in consi. cccxxxix.i.v.parte.

Additio.
b ¶ Non fuit legitime facta. Aduerte tame q ita arctat citatu ille gitia citatio vna cu notitia subsecuta sicut legitima.casus est in cleme.cam.ad fi. de elec.qua allegauit p no.lud. ro.fin.ccccx.ici. vt clarior reddatur.ver.scdo q quauis.H.F.

c ¶ Utile. Vide bal.i 9si.xlij.z i 9si.cccclxxv.in j.pte.z in consi. cxvij.in.v.pte.

d ¶ Jus e. Ad de.d.Pe.phili. cor.i 9s.cclxviij. incip.in hac.in lra.D.i.iiij.pte. z do.Bart.sozi. in 9si.xcix.icip. in ca.in.fi.j.col. in.j.parte.

ex pluribus reis debendi quilibet tenetur principaliter: ⁊ econ
tra singulis reis credendi principaliter debetur. Cum igitur
omnia verba exceptionis dicti saluiconductus in isto casu con
ueniant habet locum exceptio sicut econtra: vbi nõ conueniun
tur verba nec dispositio. ff. de accu. l. hos accusare. §. omnibus.
de flumi. l. prima. §. nõ aũt omne. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. lo-
quitur. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. cum hic status. §. si spon-
sus. qꝛ cõtrariorum eadẽ est disciplina. ff. de lega. iij. §. fina. de
vulg. substi. ⁊. l. si cõtratab. Nec requiritur ꝙ sit tale debitũ ꝙ
sit totum remansurum penes ciuem: ita ꝙ non conuertatur in
vtilitatem forensis. Nam hoc non colligitur ex verbis exceptio
nis. vnde nos subintelligere nõ debemus. Sed sufficit ꝙ satis-
fiat verbis ⁊ ipsoꝝ tenori. arg. in aut. de iud. §. opꝫ. ⁊. ff. de iud.
l. ij. §. j. ibi. legi. satisfactum sit ⁊c. potissime qꝛ dictus saluuscõ
ductus continet iniustitiam respectu forensium: quia denegat
vel mandat eis audientiam ⁊ iustitiam denegari: ad quam red
dendam tenetur quelibet communitas de eo qui sibi quacũqꝫ
ratione suppositus. xxiij. q. ij. c. dominus noster. alꝭ punitur si
superiorẽ habet. in aut. vt diffe. iud. ⁊ no. Bar. in. l. si iudex. de
varijs ⁊ extraor. cogni. ¶ Et per predicta respondetur ad pri-
mam rationẽ factam in cõtrariũ: qꝛ lꝫ istud debitũ dici possit
debitũ forensium quatenus ad eos est peruenturũ habito respe
ctu ad finem ⁊ habito respectu ad titulum obligationis totum
dici potest debitum istius christofori qꝺ sibi principaliter ⁊ iu-
ridice debetur. vñ ⁊ si verba saluiconductus in eo verificarent̃
verũ est dicere ꝙ verba exceptionis verificantur: ⁊ hoc potius
attendi dꝫ: qꝛ exceptio tendit ad conseruandum ius ⁊ iustitiã:
⁊ sic fauorabiliter ⁊ large interpretanda: concessio vero saluicõ
ductus tendit ad iustitiam ledendam: ideo restringenda est: vt
intelligat̃ solum in illis debitis forensium que nullo nõ essent
debita ciuibus iuridice ⁊ principaliter. Nam exceptio restringi
tur per regulam ⁊ concessionem. de leg. i. titia textores. Intelli
gitur ergo saluusconductus in debitis forensium in quibus cõ
uenirentur per ipsos forenses vel per aliũ ipsorũ noĩe tãꝙ pro-
curatorem ipsoꝝ forensium vel habentẽ ab eis iura cessa: quibꝰ
casibus posset fieri fraus saluoconductui. Sed iste Christopho
ro non conuenit istos nomine dictoꝝ sociorum: sed nomine sue
obligationis quã etiam inuitis sociis potuit in iudicio exerce-
re suo nomine nisi socij preoccupassent: ⁊ sic non põt dici ꝙ in
fraudẽ saluiconductus ipsos cõuenerit: igit̃ repelli nõ debuit.
arg. ff. de colla. bono. l. j. §. is quoqꝫ. ¶ Preterea itẽtio istius
saluiconductus fuit ⁊ est ꝙ isti non molestentur a forensibus in
debitis ipsoꝝ forẽsium ꝙ esset siue ipsi forenses per se siue alius
eoꝝ noie molestaret. Sed ipse Christophorus non egit noie so
ciorum: sed suo proprio rõne obligationis in sua ꝑsona radica-
te: ergo non vident̃ ipsi socij forenses molestasse: sed ipse Chri-
stophorus ciuis: ⁊ lꝫ ad socios sit pars peruentura certe hoc nõ
prohibet saluusconductus qꝺ ad forenses nõ perueniat ex mo-
lestia facta per ciuez: sed hoc solum ne forenses molestent̃. Et ꝑ
hoc pꝫ rũsio ad. l. querit̃. de bo. liber. ⁊. l. apud celsuz. §. in hac.
⁊. §. illud. de dol. excep. qꝛ in illis iuribus prohibita erat acqui
sitio ꝓpter dolum vel demeritũ: ideo prohibet̃ omnis alius per
quem posset acquisitio fieri. Sed in casu nostro non prohibetur
istis forensibus acquiri. sed ipsi forẽses prohibentur molestare
qꝺ hic non faciunt socij Christophori: sed ipse Christophorus:
qꝺ etiam inuitis socijs potuit: ideo nõ ab illis: sed ab ipso pro
cedit molestia qꝺ non est prohibitum per saluumconductum.
2 ¶ † Preterea qñ cum vtili iunctum est inutile ⁊ connexum ta-
liter ꝙ separari nõ põt: tunc vtile trahit ad se inutile ⁊ vtrunqꝫ
valet si tale inutile erat propter causaz specialẽ inutilẽ. ff. de do
na. inter virũ ⁊ vxorẽ. l. si sponsus. §. generaliter. ⁊ no. per Dy.
c. vtile per inutile. de regu. iur. lib. vj. Presupposito ergo ꝙ ta-
le debitũ de quo hic agitur quãtũ ad partẽ Christophori ciuis
sit vtile ad agendũ: quantũ ad partes sociorũ forensiũ sit inuti-
le ꝓpter saluumconductũ: certũ est ꝙ ista inutilitas procedit ex
causa speciali scilicet ꝓpter saluumcõductũ qui est de iure spe
ciali ⁊ singulari ꝯ rationem cõem inductũ. ff. de leg. l. ius singu
lare. Item connexũ est cũ parte vtili inseparabiliter: qꝛ impos
sibile est ꝙ Christophorus suã partẽ consequat̃ nisi consequat̃
ꝑtes sociorum: qꝛ quicquid cõsequeret̃ cõicare tenet̃ cũ socijs:
vt no. ff. de sol. l. ꝗ hominẽ. §. i. in gl. de leg. ij. si qs titio. de ꝯdi.
inde. l. frater a fratre. ⁊ sic si cõsequeret̃ ꝑtẽ suã tm̃ nõ remaneret
penes eum: ergo sequitur ꝙ pars sua vtilis debeat ad se trahe-
re partes sociorũ inutiles vt sic omnes partes istius debiti sint
vtiles ne pars vtilis per inutiles vitietur. Nã cõcedentes saluũ
conductũ verisimile est ꝙ cũ ciuibus voluerint conseruare ius
nec voluerint etiam illud sine quo ius ciuiũ conseruari nõ pos-
set maxime si totum hoc ad conseruandum ius ad iustitiã ten-
dat: cõtrariuꝫ vero huius ad derogandũ. ff. de acqui. here. l. il-
lud. de iurisdi. om. iu. l. ij. cũ si. Et per hoc rñdet̃ ad. l. j. §. treba
tius. de aqua quoti. ⁊ esti. vbi apparet ꝙ vtile per inutile vitia
tur qñ sunt connexa. ⁊ de iniusto testa. l. si ego. qꝛ illud est verũ
qñ ĩutile est de iure cõi: secus si de iure singulari ⁊ speciali: vt. d.
l. si spõsus. §. ⁊ generaliter. sicut hic erat: qꝛ tũc ecõtra ꝯtingit.
Ex quibus oĩbus cõcludit̃ ꝙ isti officiales nõ obstãte dicto sal
uocõductu potuerunt immo debuerũt istum Facium ⁊ socios
in tota summa petita per Christophorũ. s. ccxciij. florenorũ cõ-
demnare dicto Christophoro.
3 ¶ † Nunc videndũ restat ex quo potuerunt ⁊ debuerũt in tota
summa condemnare. Utrũ attento tenore suprascripte sñie vi
deant̃ in tota cõdemnasse: vt sic in tota summa sit Christopho
ro quesitũ ius agẽdi ex dicta sñia. Et certe vr̃ dicendũ ꝙ nõ: qꝛ
lꝫ primo totã summaz expresserint in sñia: tñ postea se restrinxe
runt dicẽtes ꝑ ea videlicet ꝑte ꝗ dictũ christohorũ tãgit ⁊c. Et
sic ꝑinde habet̃ ac si in ꝑte tm̃ fuisset cõdẽnatio facta ꝓpter ver
ba subsequẽtia. ff. de le. j. l. plane. el primo. §. fi. ad treb. lucius.
§. ꝗ habebat. ⁊ qꝺ no. fami. her. l. itẽ labeo. in glo. de re iud. l. iu
dex postꝙ. per Bar. Ad istius intelligentiã sciendũ ꝙ istud de
bitum dꝫ cõtingere Christophoꝝ duobus modis. Primo quã
tum ad vtilitatẽ ⁊ effectũ eius: ⁊ tũc contingit eũ solũ pro ꝑte ꝗ
remãsura est penes eũ pro iudicio societatis. ita loquit̃. l. in le-
ge fal. hoc obseruãdũ. ff. ad leg. fal. Scꝺo quãtũ ad ius obliga-
tionis ⁊ actionis: ⁊ tũc ipsum cõtingit insolidũ cũ insolidũ cõ-
petat ius agendi ex consuetudine de qua premittitur.
¶ Nunc ad propositũ cũ officiales in eoꝝ sñia dicãt pro ea par
te videlicet dicte summe ꝗ tangit dictũ Christophorũ ⁊c. Si in
telligeretur primo mõ. s. de eo qꝺ tangit rõne commodi: vt sic
vident̃ condẽnasse solũ in parte ꝗ remansura esset ex dicta sum
ma penes eum: tunc plures inconuenientie sequerentur.
¶ Primo qꝛ nõ fecissent qꝺ debuissent: qꝛ debuerũt ĩ tota sum
ma cõdẽnare: vt dictũ ⁊ probatũ est. s. ⁊ condẽnauerunt in par
te. ⁊ sic Christophoro nõ fecissent iustitiam: hoc aũt nõ est presu-
mẽdũ ipsos voluisse. ar. de renũ. c. in ꝑsentia. de euic. berẽnius.
§. gaia. C. de offi. ciuilium iudi. l. ij. extra de ꝓcur. c. in ꝑsentia.
¶ Scꝺo sequeret̃ ꝙ dicta sñia nõ valeret: quia fuit petita tota
quãtitas ⁊ ipsi cõdẽnassent in ꝑte: ⁊ de alia ꝑte mentionẽ nõ fe
cissent absoluẽdo vel condẽnando: ⁊ sic sñia esset nulla. ff. fami.
hercis. l. in hoc iudicio. ⁊ no. C. si aduersus rẽ iud. l. j. hãc autem
viam nõ ꝑsumunt̃ elegisse dicti officiales ꝑ quã eoꝝ iudiciũ seu
sñia dicat̃ nullũ vel nulla. arg. ff. de testa. mili. l. miles ꝗ destina
uerat. nã intellectus qui vitiat nõ est presumendus. ff. de leg. j.
l. seruo alieno. §. si ab impubere. ⁊. l. si quis a filio. ⁊ qꝺ not. eo.
ti. l. talis scriptura. in glo. super verbo prorogabitur. per Bar.
vi bo. rapto. l. pretor.
¶ Tertio sequeret̃ ꝙ nõ ꝓuidissent Christophoro ꝓut qꝺ pro-
uidere intendebat: videlicet ꝙ haberet partẽ ipm cõtingentez
rõne societatis: qꝛ si illã solã cõsequeret̃ teneret̃ cõmunicare so
cijs: vt no. in. d. l. qui hominẽ. §. j. ⁊ sic nõ remaneret penes euz:
vñ nõ esset plene sibi cõsultuz per dictã sñiam. Ut igit̃ iste incõ
ueniẽtie cessent: sumenda est scꝺa interpretatio: videlicet vt vi-
deant̃ cõdemnasse ad id vel quatenus tãgit dictũ Christopho
ruz quo ad ius obligationis: ⁊ sic ad totã summã ad quã actio
nem ⁊ obligationẽ habebat insolid. qꝛ tũc omnia predicta ces-
sabunt. Nam videbant̃ fecisse qꝺ debuerũt ⁊ sententia valebit:
⁊ prouisio quã facere intendebant Christophoro sortietur effe-
ctum. Nec obstat qꝺ dixerũt ꝑ ea vꝫ ꝑte ⁊c. qꝛ cũ non reperiatur
aliqua pars dicti debiti que ipm Christophoꝝ nõ cõtingat rõ-
ne obligationis ⁊ actiõis dicta verba nõ restringũt effectum di
cte sñie. ff. de leg. j. l. si qs ita legauerit fundũ cornelianum exce-
ptis vineis. ⁊. l. titie textores. Nã ⁊ appellatione partis conti-
netur totum qñ qualitas adiecta parti conuenit toto: ⁊ qñ non
possumus dicere ꝙ magis de vna parte videatur intellectum
ꝙ de altera vt incertitudo euitetur. tex. est cum glo. not. ad no-
strum propositũ. ff. de leg. iij. l. vxori. in prin. Hic aũt qualitas
adiecta parti. s. que contingit ⁊c. cõuenit toto: qꝛ totum contin
git Christophorũ ratione obligationis: ⁊ nõ possumus dicere
ꝙ magis de vna parte videantur intellexisse ꝙ de altera. facit
quod no. in. l. plures. de dam. infe. in gl. super verbo pars. in fi.
¶ Cõcluditur ergo vt omnis cessat absurditas ꝙ attẽto teno-
re suprascripte sñie dicti Facius ⁊ fratres vident̃ condẽnati ad
integrã summã. ccxciij. flo. petitam: ⁊ in tota dicta summa ius
acquisitum est Christophoro. Sicqꝫ dicta sentẽtia ratione con
nexitatis ⁊ indiuisibilitatis proderit socijs forensibus quibus
eorum pars restituet̃. Nec hoc mirũ cum verba saluicõductus
nõ repugnent: ⁊ ius cõe assistet vt sñia lata pro vno ex socijs in
causa cõnexa prosit alijs socijs. ff. si serui. vẽdi. l. loci corpus. §.
si fundus. de appel. si quis separatum. §. fi. de statu lib. l. statu li
beri. a certis. §. quintus. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Duo religiosi ordinis humiliatorũ fecerũt rixam adinuicẽ ⁊
se verberauerunt

se verberauerũt in claustro eoꝝ: q̄ demũ capti p officialẽ curie tpalis traditi fuerunt curie dñi epi ordinarij loci seu dioc. etiã in qua locus ꝛ in claustrũ pdictoꝝ religiosoꝝ existit: que curia tenuit eos in carceribus seu in fida custodia p aliquos dies: demũ in presentia superioris seu prepositi eoꝝ officialis dicte curie coegit ipsos ad faciẽdũ pacẽ adinuicẽ: insup cõdẽnauit eos ad certã pecunie quantitatẽ applicãdã dicte curie ppter excessum pdictũ: ꝛ etiã certas alias penas vt dr̃ arbitrarias eis iposuit. Qui prior hoc audiẽs ꝛ ꝯdixit cõdemnationi ꝛ impositioni dictarũ penarũ dicens locũ eorũ cũ claustro in quo dicta rixa fuit cõmissa fore exemp. ꝛ etiaꝫ ipsos omnes religiosos fore exẽptos a iurisditione ordinaria dicti dñi epi p apostolica priuilegia que corã dicto dño epo ꝛ eius curia produxit: ꝛ sic dicit illã condẽnationẽ nõ valere tãq̃ facta ab eo q̄ iurisditionẽ super dicto crimine ꝛ sup dictis religiosis non hꝫ. Ex aduerso p dictam curiã dr̃: ꝛ respondeṫ q̄ dicta cõdemnatio lata fuit anteq̃ dicta priuilegia exemptionis fuissent corã eo producta vel allegata ꝛ sic non opitulanṫ: q2 produci debebãt ante cũ intentio curie esset fundata de iure cõi contra illos. Preterea diciṫ q̄ dicti religiosi perdiderunt dictũ priuilegiũ p nõ vsum: eo q2 longis tpibus vsi nõ sunt nec produxerunt: quinimmo frequenter in ciuilibus causis de se querelantibus corã dño epo ꝛ in dicta curia responderunt. Queritur quid iuris.

¶ Consilium.ccccxxi.

1 ¶ Processus ꝛ sñia lata ꝯ religiosos exemptos p epm̃ nõ allegato priuilegio an ꝛ qñ sit ipso iure nullus: ꝛ an possit opponi de priuilegio post sententiam.
Priuilegium suũ quis perdit si eo non vtatur infra decenniũ.
Idem si faciat contra priuilegium per vnicum actum.
2 An ꝛ qñ teneṫ qs allegare suũ priuilegiũ vt iudiciũ impediaṫ.
3 An religiosi exempti possint renuntiare tacite vel expresse suo priuilegio ꝛ consentire in ordinarium loci.
4 Utrum eps̃ presumatur sciuisse exemptionẽ religiosorũ ex quo cõiter tales sunt exempti.
Forensis delinquens in loco fm̃ que statuta puniatur.
5 Qđ prelatus possit reuocare confessionẽ ꝛ cõsensum in alienuꝫ iudicem factũ per suum subditũ sicut pater respectu filij.
6 De intellectu. l. si quis ex aliena. cũ si. de iudicijs. vbi in dubio dꝫ quis comparere allegañ. priuilegium suum.
7 An renuntians vni capitulo sui priuilegij videatur renuntiasse alteri diuerso ab illo.
Separatorum separata est ratio.

In christi nomine amen.

¶ Uideṫ dicendum q̄ dicta cõdemnatio ꝛ impositio pene valeat p primam allegationẽ factam p parte curie.
1 † Nam qñ intentio ordinarij procedentis cõtra aliquẽ est fundata de iure communi: si ille contra quẽ proceditur pretẽdit priuilegium exemptionis qđ non est notorium vel corpore iuris clausum debet illud allegare: al's valet processus contra eũ factus. ff. si quis in ius voc. nõ ie. l. ij. de iudi. l. si quis ex aliena. ꝛ qđ plene no. Inn. in. c. preterea. de dila. Hic aũt erat fundata intẽtio dñi epi. de offi. ord. cum episcopus. lib. vj. ꝛ ibi no. Et videtur casus satis clarus de priuileg. cum persona. circa finem. eo. lib. Exceptiones enim tangentes iurisditionem debent opponi a principio: al's sponte litigans postea non potest opponere. ff. de iudi. l. sed ꝛ si susceperit. in prin. de re iu. c. inter monasterium. ꝛ quod ibi no. Item videtur valere propter secũdam allegationem factam pro parte curie: quia qui priuilegio suo non vtitur infra decennium perdit ipsum[a]. ff. de nundinis. l. j. Item faciẽs contra priuilegium per vnicum actum[b] perdit ipsuꝫ. C. de iure domi. impetran. l. ij. de consitu. cum accessis. et quod ibi no. de priuileg. accedens. per Innocen. Isti autem fecerunt vt dr̃ cum in causis ciuilibus respõderint in dicta curia.
2 ¶ † Pro cuius rei clariori notitia notanduꝫ est q̄ si exemptus vocatus coram ordinario comparet ꝛ allegat priuilegium suũ ꝛ ostendit: ꝛ iudex hoc non obstante procedit contra eum ꝛ condemnat: talis processus ꝛ condemnatio non valet tanq̃ facta a non competenti iudici. C. si a non compe. iudi. per totum. ff. de offi. presi. l. iiij. extra de iudi. at si clerici. cum si. Nec potest dici consensisse in eum ex quo contraxit expresse: ꝛ causam contradicendi habuit ꝛ ostendit. Sed potius eo inuito factum videṫ qđ quid factum est. ff. de leg. ij. l. titia. §. qui in vita. ꝛ qđ ibi not. in glo. j. vnde nec priuilegiũ põt dici renuntiasse nec iurisditioneꝫ prorogasse. ff. de iudi. l. j. ꝛ. ij. Interdum nullo modo cõparet: sꝫ pmittit contra se procedi. Et tunc si priuilegiũ eius erat notorium idẽ est p dicta iura. ꝛ p. l. fi. ff. de iurisdi. om. iud. ꝛ ita not. glo. ꝛ doc. in. d. l. ij. ff. si quis in ius vo. nõ ie. Si vero nõ erat notoriũ: tũc aut ille erat exemptus ipo iure a iurisditiõe dicti iudicis: ꝛ tũc idẽ: q2 nõ teneṫ cõparere nec priuilegiũ allegare. C. de epis. ꝛ cle. l. generaliter. ꝛ ibi hoc tꝫ Pe. Cy. ꝛ Bal. ꝛ dicũt esse satis notabile: ꝛ p alios antiquiores nõ fuisse animaduersuꝫ. Aut nõ erat exẽptus ipso iure: sed ope excep. vt pꝫ in scholari q̄ ipso iure hꝫ tres iudices: põt tñ se p exceptionẽ tueri ab altero. ¶ Itẽ in legato reperto Rome q̄ ipso iure subditus est magistratui populi romani: tñ hꝫ ius reuocãdi domũ ex priuilegio. Et tũc tales debent i dubio ꝯparere ꝛ allegare priuilegiũ suũ: al's valet qđ agiṫ ꝯ eos. ita dꝫ intelligi. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. cũ si. fm̃ Pe. Et in his duobus casibus principalibus nõ
3 sumus nos de presenti. ¶ † Sꝫ est tertius casus principalis: q2 interdũ exẽptus cõparet ꝛ est presens: tñ priuilegiũ nõ allegat ꝛ pmittit cõtra se procedi ꝛ cõdẽnari: ꝛ post condemnationem allegat priuilegiũ exemptionis dicẽs illã esse nullã tanq̃ latã a nõ suo iudice ꝛ in nõ suũ subdituꝫ. Et queriṫ qd iuris. Et iste est noster casus in quo dicendũ est q̄ si iudex scit illuꝫ esse exemptum nõ valet qđ actũ est: q2 factũ est ab eo qui sciuit se iurisditionẽ nõ habere. arg. eoꝝ q̄ habenṫ ꝛ no. ff. de re iudi. l. quesitũ. in tex. ꝛ glo. ꝛ sufficit qualitercũqꝫ ꝛ p quẽcũqꝫ puenerit ad ei9 notitiã. ff. de peti. heredita. itẽ veniunt. §. a quo. de actio. emp. l. j. in fi. Si vero ignorat: tũc aut est talis exemptus qui põt renuntiare suo priuilegio ꝛ valet qđ actũ est: q2 tacẽdo vr̃ renuntiare: ꝛ in iudicẽ consentire: suamqꝫ iurisditionẽ prorogare: vt d. l. ꝛ si susceperit. de iudi. Si vero nõ põt renuntiare: tunc sua taciturnitas nihil operatur. Nam cum expresse renuntiare non possit vt psupponiṫ: nec etiã tacite ne plus opereṫ tacitus cõsensus q̄ expressus. ff. de loca. qui ad certuꝫ. cũ simi. Ideo enim taciturnitas ꝛ non allegatio priuilegij facit processum ꝛ sñiaꝫ valere: quia videtur in iudicem consentire ꝛ suo priuilegio renuntiare: qđ cum facere non possit expresse nec etiam tacite fecisse videtur. facit. ff. de le. ij. l. titia cũ testamẽto. §. titia. circa mediũ. ¶ Nunc ad propositum dico q̄ nõ sumus in his vltimis terminis: q2 isti exempti fuerunt presentes ꝛ eoꝝ priuilegium non allegauerunt ante condemnationẽ: ꝛ curia domini episcopi pretendit ignorantiã priuilegioꝝ. Sed q2 isti sunt tales qui nõ potuerunt renuntiare priuilegio eorum: nec in dictam curiam consentire expresse: vt. j. probabo. Igitur eorum taciturnitas eis non preiudicat: nec per eam fuit attributa iurisditio domino episcopo nec facta fuit iurisditionis prorogatio: ideo etiam hodie post dictam condemnationem potest allegari dictum priuilegium: q2 per hoc apparet iudicium retro nullum ꝛ tanq̃ factum a non habẽte iurisditioneꝫ: vt no. in. l. pe. de excep. §. nũc videndum. ver. quid si termino. hec enim exceptio de non iurisditione quandocunqꝫ potest opponi cum funditus iudicium nullum sit. iuxta ea que no. glo. in clemen. j. de causa pos. ꝛ proprie. ꝛ Bar. in. d. l. generaliter. C. de episco. ꝛ cle. Quod autem non potuerint expresse renuntiare: nec se sponte subire iurisditioni dñi episcopi pꝫ clare: q2 propter dictum priuilegium ꝛ exemptionem effecti sunt immediate subiecti domino pape ꝛ ecclesie romane: vt patet ex tenore dicti priuilegij. vnde licet sint infra diocẽ. tamen proinde habentur ac si non essent. Sed de alia penitus ꝛ quodammodo videntur per se constituere aliaꝫ diocesim habentẽ alium in suũ prelatum. arg. xviij. q. ij. luminoso. ꝛ. d. c. cum eps̃. de offi. ord. li. vj. Igitur sine licentia pape nõ possunt in alium consentire: q2 hoc tenderet in derogationẽ iurisditionis pape ꝛ ecclesie romañ. sicut clericus vnius epi nõ põt sine ipsius licentia cõsentire in alium. de fo. cõpe. significasti. xj. q. j. clericuꝫ. iij. q. vj. nõ liceat. de iura. cal. c. j. circa fi. ꝛ qđ no. de ope. no. nun. l. j. §. ꝛ post operis. per Bart. de arbitris. c. cum tpe. vbi est expressum. ¶ Preterea dictum priuilegiũ vr̃ fuisse concessum in odiuꝫ ordinarioꝝ qui dictis religiosis erãt nimis infesti ꝛ nimis eos grauabant: vt pꝫ ex tenore ipsius priuilegij qui dꝫ attendi. ff. de here. insti. l. fi. de priuileg. porro. vñ renuntiari non põt tali priuilegio. argu. ff. ad macedo. l. tam ꝛ si. ꝛ no. glo. in simi. de foro compe. si diligenti. in prima glo. magna. Sequitur ergo q̄ lꝫ non allegauerint dictum priuilegiũ. ꝛ lꝫ dictus eps̃ se ignorasse dicat nõ propterea valeat dicta condemnatio ꝛ pene impositio tanq̃ facte in nõ suum subiectum. ¶ Preterea vt dr̃ ꝛ asseritur nõ fuisse dictis religiosis datus aliquis terminus ad se defendendũ: nec fuit cõtra eos pcessum ordine iudiciario: q2 tunc forte priuilegium allegassent. Sed dicitur q̄ solum simpliciter ꝛ de plano nullis dilationibus datis fuerunt condemnati. vnde potius quedam interlocutio vel multa seu preceptus dici potest q̄ sñia diffinitiua. vnde nõ est eis preclusa via ꝛ terminus ad allegandũ de iure ꝛ exemptione eoꝝ. C. de senten. l. ex stipulatione. ꝛ. l. post sñiam. sicut videmus in causis summarijs in quibus plena cause cognitio non debeṫ. Nã etiã post sñiaꝫ latã põt iterũ cognosci de his de q̄bus prius cognitũ fuit vel nõ cognitũ. ff. de his q̄ sunt sui vel alie.
4 iur. l. si iudex. ¶ † Preterea non videtur q̄ curia dñi epi potuerit iustam ignorantiam allegare vel pretendere. nã isti religiosi

a ¶ Ipsuꝫ. Adde. d. Bar. sozi. in ꝯsi. clxiij. incipiẽ. visa. v. pmo q2 videṫ dici. in ij. parte.

b ¶ Actũ. Uide tñ Bart. in cõsi. cccxxxvij. i. iiij. parte.

cōiter consueuerunt esse exempti. vñ verisimiliter debuit dicta curia hoc cogitare: qm̄ in illis que cōiter esse consueuerunt presumitur scientia & ignorantia allegata nō est iusta. ff. de publica. l. fi. §. l3. vbi habetur φ cū vectigalia cōiter esse consueuerūt in locis non pōt quis de ipsis iustam ignorantiã pretendere. vnde per hoc dicit Bar. in. l. cunctos populos. de summa trinita. φ forensis cōmittens in loco aliqd crimen qd per statu. loci dūtaxat vbi crimē fit puniri d3: si tñ est tale φ cōiter in oibus locis cōsueuit esse prohibitum per statutū & sic ligatū ad penam statuti licet ignorauerit: qr debuit interrogare vtrum per statutum prohiberetur sicut in alijs locis est prohibitū: sic in pposito debuit curia explorare & inuestigare ab eis vel ab alijs vtrū essent exempti anteφ procederet ad dictam condemnationez: qd cū non fecerit potius vr̄ fuisse affectata ignorantia vel simulata que nō prodest φ vera. C. de incestis nup. l. qui ꝯ. Et sic debet reputari perinde ac si sciuisset dictū priuilegiū: quo casu nō est dubium φ processus non valeret: vt. s. dictum est. & j. dicet.

5 ¶ † Preterea prepositus dictorum religiosorum potest pro interesse monasterij venire ad defensionem eorū & reuocare omnem confessionem factam tacite vel expresse contra priuilegiũ exemptionis sicut dominus & pater ad defensionem filij vel serui eorũ confessionē reuocare. ff. si ex noxa. causa aga. l. ij. & ibi no. Et est rō: qr sicut condēnatio facta contra seruū vel filiũ preiudicaret patri & domino: qr mittetur executioni in peculio: vt. l. quotiēs. & l. & si condēnatus. ff. de noxa. so. ma. l. si filio. sic & lata cōtra dictos religiosos cū nihil habeant in bonis nec in proprio: sed in communi: vnde saltem causatiue preiudicaret monasterio: qr si vellet suos religiosos recuperare cogeretur soluere condemnationem: hoc tamen non assertiue pono: sed argumentatiue: quoniam opi. sunt vt tangitur in Spec. de exe. sen. §. sequitur. versi. quid si filius. l. tamen. ij. si ex no. causa aga. cū glo. bene facit ad propositum.

¶ Postremo questio nostra determinatur in regula scienti. de regu. iur. lib. vj. per Jo. an. pro ista pte. Nec est verum φ ibi loquatur quando priuilegiū exemptionis erat notorium: immo quando cōiter reputabatur non exemptus & diocesanus ignorabat ipsum esse exemptum. Si enim esset notoriū nō esset questio: sed clarum esset φ processus non teneret: qr factus ab eo q scit se non iudicem. Constat enim φ duo requirunt̃ ad hoc vt valeat φ iudex agit. s. φ sit iudex & iurisditionē vere habeat. Itez φ sciat se habere al's si haberet & crederet eã nō habere nō v3. ff. de eo q pro tu. l. quero. qbus ex cau. in pos. ea. l. hoc aūt. §. j. de acqui. here. l. sed si de sua. & clare per Bar. ff. de condi. & demō. l. multū interest. multo fortius ergo si non h3 & scit se nō habere nō valet. ad hoc qd no. in. d. l. q̄situm. de re iud. non ergo fuisset q̄stio dubitabilis: ideo nec disputãda. ff. ad carbo. l. qd labeo. Ex quibus concludendu3 vr̄ dictam condēnationē non tenere tanφ latã ab eo qui iurisditionem non h3 in psonis dictoꝝ religiosorum: nec etiã sup crimine cōmisso p eos: qr vt dicit̃ cōmissum fuit in claustro: & sic in loco exempto. de priui. l. c. j. lib. vj.

6 ¶ † Nec obst. l. si quis ex aliena. & l. ex quecūq3. s. in ꝯrium allegatis. qr s̄m Pe. intelliguntur in illis qui nō erant exempti ipso iure: sed ope exceptionis: vt referunt doc. in. d. l. gñaliter. vnde debent allegare priuilegium & dictam exemptionē opponere: al's videretur obmittere. & sic intentio iudicis est fundata mero iure: qr iurisditionem h3. nimirum si valet processus: qr factus ab eo q h3 iurisditionē mero iure & per excep. non elisam nec repetitam. arg. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus ne peteret. S3 in casu nostro ipso iure exēpti sunt: & sic dominus eps prorsus iurisditionē non h3: vnde l3 non fuerit oppositū de priuilegio non pōt valere qd actū est: qr non h3 sup quo fundet̃ nec fuit expediens allegare: l3 sufficit qualitercūq3 postea appareat. ad qd bñ facit qd no. glo. C. de trāsac. vbi pactū. & in. d. §. pactus. in glo. in opponēdo. & qd no. Bar. in. l. eum qui ita. §. qui ita. de ver. ob. & si cer. pe. l. lecta. Preterea posito φ ille leges loquerentur indistin. nō dicunt φ sn̄ia & processus facti ꝯ non subditum valeat. Sed dicunt φ citatus a iudice d3 comparere & allegare priuilegiū suum qñ intentio iudicis est fundata: vt qr citat aliquē forēsem existentē infra territorium: tunc ergo si non comparet pōt iudex procedere ꝯ eū tanφ cōtra cōtumacē quousq3 constet eum nō esse subditum: sed ipso postea comparente & ostendēte se nō esse subditū apparebit esse nullū quicqd factum est tanφ ab incōpetenti. & hoc non negant ille leges. pro hoc. ff. iudi. sol. l. vir bonus. interim aūt rōne dubij tenet pcessus: ita intelligit glo. notabiliter illas. C. de peti. here. l. si putas. dum allegat. l. si qs ex aliena. de iud. & dicit φ ibi tenebat iud. & processus rōne dubij: videlicet qr nō erat ostensum priuilegiū exēptionis: & ita esset hic si nō ostēderet: cum ergo ostendatur apparet esse nullum. Itē non ob. c. cum psona. nam illud. c. loquit̃

8 cum priuilegium exēptionis fuit allegatū[a] quo casu ad requisitionem epi d3 allegans ipsum pducere s̄m tenorē illius. c. al's si non producit proceditur ꝯ eum ac si non allegasset: qr nil valet allegare nisi producatur: & hoc ibi statuitur. Sed si post processum factum pducatur exemptio vtrum processus remaneat validus. hoc ibi non dicitur. Sed ego dico φ extunc apparebit ipsum retro nullum esse. per ea que dicta sunt: interim aūt processus rōne dubij reputabitur valere. vt. s. dictum est. Item nō ob. φ non fuerunt vsi hoc priuilegio & sic perdiderunt. nã istud priuilegium exemptionis concessum fuit potius ad parandum exceptionem & iurisditionē episcopi si vellet eam in ipsos exercere φ ad agēdum: igitur est perpetuũ. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. C. de diuer. rescrip. l. falso. in tex. igitur. nec ob. l. j. ff. de nundinis. qr ibi speciale. vt dicit glo. in. d. l. falso. Nec ob. φ aliqñ in causis ciuilibus responderunt coram dicto dño epo. nam per hoc non preiudicauerunt sibi in criminalibus cum iste cause sint distincte & separate; & ideo posito φ possent renuntiare suo priuilegio: tamē renuntiando quo ad causas ciuiles nō videntur renūtiasse quo ad criminales q̄ sunt separate & diuerse. ar. ad hoc. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. ĩ pñ. de serui. vrba. pred. l. si domus. de leg. ij. lucius. §. testator. & expresse p bar. in si. ff. de iti. actuq3 priua. l. j. §. iulianus. † Nam qñ priuilegium cōtinet

7 plura capitula eque principaliter: l3 quis renūtiet quo ad vnū capitulum non vr̄ renuntiare quo ad alterum. ar. ff. de mino. l. etiam. fami. her. quedam mulier. secus si vnum esset principale & aliud accessorium: quia renuntiando principale videret̃ etiã accessorium renunciasse. iuxta ea que habetur in. q. disputata que ponitur in regula iur. accessorium. lib. vj. Nec ob. l. ij. C. de iure do. impe. qr in eo capitulo in quo facit contra priuilegium bene videtur illi renuntiare. & ita loquitur illa. l. S3 in alio nō: quia separatorum separata est ratio. ff. de calum. in. l. penul. ff. ad carbo. l. de bonis. & ibi no. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Et ita vt. s. scriptū est vr̄ de iure dicēdū mihi Paulo de ca. vtriusq3 iuris doctori saluo saniori cōsilio: ac etiam sub omnimoda correctione & emēdatione necnō beniuola supportatiōe R. patris dñi epi & sue curie corã qua vertit̃ p̄sens casus vt que in. s. dictis visa fuerint eisdē non dicēda pro nō dictis penitus habeant̃. q̃ aūt visa fuerint iuribus & rōne subsistere: potius ad decus & honorē curie φ in derogationē sue iurisditionis dicta intelligant̃. Qm̄ vt mihi asserit̃ & ita indubitanter credendum est a rectitudine veritatis & iustitie deuiare non intēdit: sed potius de eo qd iustitia exigit informari: qd pro modulo capacitatis & ingenij summa cum instantia requisitus obtuli.

¶ Consilium. cccclxxxij.

1 ¶ Stante statuto φ in minorum contractibus interueniant officiales & licentia & iuramentum consanguineorũ: & φ fiant in vtilitatem minorum.

An videatur prohibita simplex donatio etiã in sororē: & multa que cū consanguineis conceduntur prohibita extraneis.

Si dicatur φ fiat donatio propter merita cōsanguineo: an presumptio qd fiat propter sanguinem vincat.

2 An acta corã iudice presumant̃ solennia si ex alia presumptione appareat contra.

3 An statutū regrens certã solennitatē in ꝯtu habeat locū in cōtractu celebrato cū psona ecclesiastica: & qd si nō erat professa: sed intra annū probationis adhuc constituta. & nu. 4.

4 Beneficium eius qui est intra annū probationis nō pōt alteri cōferri: nec professione postea secuta collatio cōfirmaretur.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Cū statutum principaliter requirat φ ꝯtus vertat̃ in vtilitatē minoris ad hoc vt valeat. Et pter hoc statuat nouã solennitatē adhibendã: sc3 de presentia officialiū mercantie & de licentia & iuramēto cōsanguineorum: non videt̃ esse dubiū φ donatio simplex per dictum statutū omnino reprobata est: qr illa non pōt redundare in vtilitatē minorum: & sic nec iuramentū consanguineorum supplere per ea potest saluari: nec etiã inquisitio officialiū pōt operari effectū. Talis nãq3 donatio non cadit in administratione tutoris & curatoris qui tenentur vtilia facere & inutilia pretermittere. C. de epis. audi. l. de creatiōibus. in aut. vt hi q obli. §. fi. ff. de manu. l. seruus furiosi. de cura. furio. l. fi. Et ideo statutū predictū inquãtū de donatione loquit̃ vt sibi nō ꝯdicat d3 intelligi de donatiōe ob cãm: puta meritoꝝ q̄ magna dr̄ remuneratio & verti pōt in vtilitatē minorū: qr ex ea prouocat̃ donatarius ad alia merita. ff. de dona. l. aquilius regulus. & l. si pater. & l. hoc iure. §. fi. facit mandati. si vero. §. inde papi. que merita nō presumuntur nisi probentur: etiam si quis ob merita dixerat se donasse. ff. de castren. pecu. l. si forte. no. C. de colla. l. si donatione. maxime cum donat propinquo: quia presumitur magis φ ob causam

a ¶ Fuit allegatū. Adde bal. in consi. cccxxiij. in v. parte.

ob causam sanguinis ꝙ ob aliā.ff.de excu.tu.l.tutor.§.que tu
toribus.ꝛ qđ no.C.de sacrosan.eccle.l.illud.in gl.argu.de pro
batio.qui testamentū.de leg.iij.cuꝫ quis decedens.§.titia. Ex
quo sequitur ꝙ hec donatio tanꝗ non subsistente causa per sta
tutum requisita non valet ꝛ per presentiaꝫ officialium mercan
tie non roboratur: q: presentia non sufficit nisi vera causa sub
sistat.ff.de fideicom.libert.cum vero.§.subuentum. ne vis fiat
ei.l.j.§.hec verba.C.de predi.mino.l.ꝛ si psens.ff.eo.l.magis
puto.§.si es alienum. Nec etiam confirmatur per iuramentum
cōsanguineorum cui manifeste veritas contrariatur: quinim
mo si viuerent de periurio ꝛ tam callido commento puniendi
essent.ff.de rebus eorum.l.quāuis. Ceterum ꝛ si vera causa sub
sisteret: tamen si officiales mercantie nō perquisiuerunt ṗm for
mam statuti: sed ex abrupto cōsenserunt non valeret: vt no.in
Spe.de procura.§.versus.sed quid si solum. Nam duo requi
runtur per statutū scilicet ꝙ cōtractus tendat in vtilitatem mi
noris: ꝛ ꝙ de hoc inquiratur per officiales mercātie.vñ nō suf
ficit alterum interuenisse.ff.de tutel.ꝛ rationi.distraben.l.j.§.
preterea.de diuor.l.fi.ꝛ ibi no.in glo.de bonis liber.si patruis.
§.si quis.de acquirē.posses.l.iij.§.in amittēda. Sed predictis
obstant aliqua.

2 ¶ †Primo q: ex quo hic interuenit presentia officialiū ꝛ eoꝝ
autoritas ꝛ decretū videnṫ oia solēniter acta ꝛ sic inquisitioneꝫ
interuenisse.ar.ff.de ꝓba.l.ab ea parte.§.j.extra de ꝓba.in pre
sen.ꝛ qđ no.Inno.de transac.c.decetero.post prin.glo.ij.ꝛ ex
presse in Spe.de emp.ꝛ ven.§.j.ver.ꝛ breuiter scias.nō enim est
ꝑsumendū ꝙ ex abrupto ꝓcesserint.ar.de ꝓcu.c.in ꝑsentia. Sꝫ
certe hoc esset verū nisi esset alia ꝑsumptio fortior in ꝯriū.q: vna
ꝑsumptio tollit aliā: vt no.in.l.diuus.ff.de resti.in iteg.hic aūt
cōstat ex ipso tenore instrumēti ꝙ ipse ꝯctus cedit in dānū mi
norū: q: est donatio simplex: igiṫ nō est credēdū ꝙ inuestigaue
rint: si eñ inuestigassent ꝛ cause cognitionē adhibuissent nō es
set credēdū ꝙ isti ꝯctui cōsensissent ꝯ formā statuti.ar.C.de of
fi.ciui.iud.l.ij. Posito aūt ꝙ inuestigassent talis inuestigatio
ꝑsumiṫ simulata ꝛ fraudulēta cū nō cedat in vtilitatē minorū:
ideo ipoꝝ autoritas iterposita ꝯ veritatē nō valet nec ꝯctū va
lidat.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.seie egresse.ꝛ.l.tutor petitus.

3 ¶ †Scđo vr̄ obstare: q: statutum ṗdictū vr̄ intelligendum qñ
cōtractus minorū fierent cū extraneo: secus si cū sorore.C.de fi
dei.l.volūtas.ar.extra de iurepa.c.ex insinuatiōe. Nā ꝛ feuduꝫ
sine ꝯsensu dñi prohibeṫ alienari.ar.ff.de in diē adie.l.vbi aūt.
§.cū igitur.quibus mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.supuacuuꝫ.
de acq.here.l.ij.§.q bonis. Et tñ frater fratri sine cōsensu dñi pōt
a alienare[a].x.colla.de alie.feu.c.ꝛ si clientulus.§.fratri vero.de
alie.feu.pater.c.j. Itē ꝛ emphiteosis nō pōt alienari sine reqsi
tione dñi: ꝛ tñ ex duobus emphiteosis alter alteri pōt alienari
sine dñi requisitione.no.per Guil.de cu.ꝛ bart.ff.de condi.in
deb.l.ꝛ ideo.per eundē Bar.de leg.j.si domus.§.fi. Sed ad.l.
voluntas.rñdeo ꝙ loquatur quādo ꝓhibitio alienationis est
limitata.s.ne fiat extra familiā cū fiat sorori non prohibeṫ: q:
non fit extra familiam. hic aūt prohibitio ista simplex est ꝙ in
nullū fiat sine solennitate statuti. Ad.c.ex insinuatione.respō
deo ꝙ loquiṫ in duobus habentibus iuspatronatus insolidū:
quo casu alter alteri cōcedere pōt: lꝫ in extraneū non possit sine
cōsensu epi. Et est rō: q: alter alteri cōcedendo nullū ius in eū
transfert cū quilibet habeat ius insolidū ꝛ solā administratio
nē: vt ibi no.in gl.lꝫ nos nō sumus in casu illo: vt pꝫ ad sensuꝫ.
¶ Ad id qđ diciṫ de feudo ꝛ emphiteosi. Respondeo ꝙ per alie
nationem factā in fratrē non fit deterior cōditio dñi superioris
cū ille in quem fit sit obligatus ad seruitiū vel pensionem.vnde
cū illa ꝓhibitio principaliter fiat ne ius dñi ledatur: ꝛ in casu
predicto non leditur: ergo valet: sed in casu nostro prohibitio
est ob hanc causaꝫ ne ledantur minores: ꝛ in hoc casu ita ledun
tur donando sorori sicut donando extraneo: ergo ꝛc.de iurepa
trona.adigere.§.quamuis.

¶ Tertio principaliter videṫ obstare ꝙ ista soror erat ingressa
monasteriū tēpore donationis: ꝛ lꝫ nō esset professa: tamē pro
fessa videbaṫ habenda.ar.ff.de testa.mili.l.penul.qđ etiam ex
euētu apparet: q: monasteriū est ingressa: ꝛ sic a principio vide
batur professa.ar.ff.ad sille.l.si exheredatus.de vsufru.sed ꝛ si
quid.§.j.ergo talis donatio non est subiecta regule ꝛ solēnitati
statuti: q: statuta laicorū non possunt ligare monasteria: nec
super cōtractibus factis cū monasterijs vel cū ecclesijs aliquid
disponere.vt no.in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.per Bart.ṗm Ol
dra.quem ita dicit determinasse in publica disputatiōe: vide
licet ꝙ statuta que certā solēnitatē adhibent in cōtractibus nō
habent locū in contractibus que fiunt cū ecclesijs vel monaste
rijs que non sunt subdita statuētibus: ꝛ vergunt cōtra ecclesia
sticam libertatem: videlicet cōtra priuilegiū eis datū per illaꝫ
legem. constat aūt ꝙ contractus factus cum monacho vel mo
niali videtur factus cum monasterio: sicut factus cū seruo vide
tur factū cū dño.ad hoc qđ no.Inno.de priuile.cum olim. Sed
rñdeo hoc posset procedere si iam fuisset illa soror professa tem
pore donationis: sed vt presupponitur nondū erat professa nec
poterat profiteri iure ꝓhibēte: vel ꝑpter fragilitatē etatis: vel
q: intra annum professionis: ideo talis donatio nō videbatur
facta monasterio: sed ipsi sorori: ꝛ licet postea ꝓfessa fuerit: non
tñ retrotrahitur professio ad tempus quo erat prohibita.iuxta
ea que not.per glo.in.l.talis scriptura.§.fina.de lega.j.C.de
dona.inter virum ꝛ vxo.l.donationis.ꝛ per doc.de lega.ij.se
quēs qstio. ¶ Preterea posito ꝙ fuerit etatis legitime ad pro
fitendum ꝛ potuerit profiteri iure nō prohibente: tñ ex quo nō
erat professa tēpore donationis: lꝫ postea fuerit professa non re
4 trotrahitur illa professio.qđ pꝫ. † Nam beneficiū eius q est in
fra annum probationis nō potest alteri conferri: vt in.c.benefi
ciuꝫ.de regu.lib.vj.nec valet ipso iure collatio nec cōfirmareṫ
lꝫ postea profitereṫ: vt ibi pꝫ. Sꝫ certe si professio retrotrahere
tur talis collatio depēderet ex futuro euentu: ꝛ secuta professio
ne confirmaretur.ff.si certū peta.l.proinde.ideo aūt non confir
matur: q: non retrotrahitur.ff.de rei vēdi.si a te.ꝛ de excep.rei
iudica.si a titio.de excep.doli.apud celsum.§.si a titio. Preter
ea status qui erat tempore donationis debebat attendi: cū ille
esset certus: non aūt status futurus qui erat incertus: quia po
terat nō profiteri.ff.de statuliber.l.statuliberi a ceteris.in prin
cipio.ꝛ.l.statulibe.de in diem adiec.l.vbi aūt.§.idem marcel
lus.sed tēpore donationis non erat adhuc religiosa: sed secula
ris: vt in.c.religioso.§.fi.de senten.excō.lib.vj.igiṫ iudicandū
est de ista donatione ac si facta fuisset seculari: non aūt religio
se seu monasterio: vt.ff.de assi.libe.l.sub cōditione.ꝛ qđ no.per
Barto.in.l.iulia.verum debitoreꝫ.de conditio.indebi. circa fi
nem. ¶ Ex quibus omnibus concludo vna cum suprascriptis
dominis doctoribus consulentibus ipsaꝫ donationem nullius
fuisse vel esse efficacie vel momenti. Ideoqꝫ per ipsos donato
res posse infringi seu contrauenire tam per moduꝫ exceptionis
ꝙ actionis.ff.de reb.eorū.l.magis puto.§.fi.C.de agri.ꝛ censi.
l.quemadmodum. Laus deo.

¶ Consilium. cccxxxiij.

1 ☞ An donatio facta ei que futura sit vxor in compensationē
nobilitatis etiam facta a minore valeat ꝛ teneat: ꝛ est conditio
nalis si matrimonium sequatur.
2 Si fiat donatio future vxori vt in dotem conuertatur cōtracto
matrimonio dicitur impletus modus ꝛ conuersio facta.
Dos potest esse contracto matrimonio per verba de ꝑsenti ꝛ pa
ctum vel sta.de lucranda dote: tunc locū habere pōt vir: tñ nō
lucratur fructus dotis nisi subeat onera matrimonij.
An decedēte tali vxore ante copulam possit pater puelle agere
ꝯ minorē maritū: ꝛ an habeat actionē cōtra eū qui se ex deposi
to confessus fuit dictam donationem seu pecuniā habere.
3 An si pupillus se non potuit obligare: quia non sint seruate so
lennitates statuti: alter possit se obligare.

In christi nomine amē.

¶ Visis oībus scripturis mihi traditis: ꝛ his q̄
superius solenniter scripta ꝛ cōsulta sunt per exi
mium legū doctorē dñm Onofriuꝫ de perusio: ad
hoc vt eneruēꝫ aliqua dubia q̄ mihi occurrunt circa istud nego
tium satis inepte cōpositum: queram de quattuor igitur q̄ per
ordinē apparebūt nō sequēdo ordinē dubioꝝ.s̄.formatoꝝ. ad
que omnia patebit responsio ex his que dicā in vltimo quesito.
1 ¶ †Primo igitur quero de vno quod est fundamentum om
nium dicendorum.s.que fuerit intentio Joannis martiros er
ga Geneurā ꝛ Antoniotum eius patrem super qua depositum
fuit fundatum. Respondeo vt ex omnibus scripturis colligiṫ.
Intentio Joānis fuit donare Geneure trecentos nummos si
secum contraheret matrimoniū in premium dicti matrimonij
ꝛ recompensationē nobilitatis Geneure. iuxta ea que no.in.l.
si voluntati.C.de dotis promis. ꝛ in hoc intentio dicti Joan
nis circa dictā donationē fuit conditionalis.s.si matrimoniuꝫ
contraheretur. Item voluit ꝙ dicti.ccc.nummi cōuerterenṫ in
dotē: et sic essent apud ipsum quousqꝫ matrimonium duraret:
nec ante cogi voluit ad eos exbursandum ꝙ̄ matrimoniū esset
solutum: ꝛ in hoc intentio sua fuit modalis cū istud veniat im
plendum perfecta donatiōe. Nam hic est ordo vt prius a Joan
ne in Geneurā ex donatione videanṫ peruenisse: deinde econ
tra a Geneura in Joannem profecta ꝛ in dotem conuersa.ff.
de donat.inter virum ꝛ vxorem.l.iij.§.fina.de iure do. si spon
salibus.§.j. si cer. peta.l. lecta. Constat autem ꝙ ea que an
te quesitum emolumentum fiunt: vt est hic conuersio in do
tem: faciunt modum.ff.de condi. ꝛ demon.l. cum tale.§.j.ver.
quid ergo. vbi traditur hec regula per iuris conditionem. ad

a ¶ Alienare. Vide bal.in ꝯsi. xvj.in.j.pte. vbi ponit nunqd in proximioribus alienari possit. Adde tñ ꝙ regu lariter frater in feudo non succe dit fratri: vt per d.Mari.sozi.in ꝯsi.xix.ꝛ in cōsi. xxiij.ꝟ.septimo probatur.in pri ma parte.

hoc qd nota. in. l. cum pater. §. titio. de lega. ij. per glo. ⁊ doct.
2 ¶ † Scdo principaliter quero vtrũ intẽtio dicti Jo. fuerit pu
rificata tã circa cõditionẽ ꝙ̃ circa modũ. hoc est enĩ necessarium
scire: qr cũ depositũ fuerit fundatũ sup ea nisi ipsa esset purifica
ta nec etiã depositũ ad cõmodũ Geneure. ar. ff. de dist. pig. cuz
soluẽde. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. soluit. §. si paciscat. si cer.
pet. l. lecta. ver. sed cũ sortis. ad hoc rñdeo ꝙ quãtũ ad cõditio
nem nõ est dubiũ ꝙ fuit purificata cũ ɔctũ esset matrimoniũ p
verba de p̃senti: lz ad domũ viri nõ fuit traducta. ff. de condi. ⁊
de. l. cui fuit sub hac. vbi casus. Itẽ dico ꝙ etiã circa modũ fuit
purificata. Nã ɔcto matrimonio p verba de p̃senti põt esse dos:
lz non sit per copulam consumatum. hinc est ꝙ pactum vel sta
tutum de dote lucranda tunc locũ habere põt. C. de epi. ⁊ cle. l.
deo nobis. ver. ⁊ hoc tãtũmodo. ⁊ ibi expresse p Bal. fateor tñ
ꝙ anteꝙ̃ vir subeat onera matrimonij lz dos esse possit: vir tñ
a fructus eius non lucratur[a]. ff. sol. ma. l. insulã. §. vsuras. ⁊ ple
ne no. eo. ti. l. de diuisione.

a ¶ Non lucratur. Sz qd econtra si sustineat onera matrimonij ⁊ sit spõsus ⁊ nõduz maritus: an tũc dotem petere possit. vide bal. ĩ ɔsi. cxxxv. in scda pte. ⁊ cuius sint fructus anteꝙ̃ res in dotem date sint. vide p eum in cõsi. cclxxvj. ĩ. iij. pte.

¶ Tertio principaliter querit q̃ fuerit intentio Corradi ⁊ etiã
partiũ circa suprascriptum depositum: hoc enim necessariũ est
pro declaratione eoꝝ que in puncto queruntur. Rñdeo inten
tio eoꝝ fuit ꝙ dicta Geneura esset secura ex dicto deposito de
dicta donatiõe eo casu quo matrimoniũ cõtraheret eo modo ⁊
forma quo esset secura si dictus Jo. fuisset etatis legitime ⁊ po
tuisset pmittere vel donare dictã summaz quã nõ poterat pro
pter defectum etatis: dz ergo intelligi dictum depositũ fm cau
sam predictam. Ex quo sequitur si bene cõsideret ꝙ dictum de
positum comprehendebat tres casus.

¶ Primus erat ꝙ si Joan. impetraret veniaz etatis ⁊ faceret
instrumentũ validũ de dictis trecẽtis dictũ depositũ esset finitũ
⁊ nõ teneret Corrad⁹ Geneure: eo qr cessasset causa finalis ip
sius. Nã dicta Geneura satis fuisset secura tũc de promissione
dicti Joan. vñ cũ causa dicti depositi fuerit: qr dicta Geneura
nõ erat secura supueniente securitate cessare debebat depositũ.
ff. de tutel. ⁊ ra. di. l. si tutor reipublice. in prin. insti. de excu. tu.
§. item si reipublice. C. de episco. ⁊ cle. l. generaliter. ⁊ hoc indi
cat dictio quousqz apposita in scriptura depositi. ff. de ven. in
pos. mit. l. j. de condi. fur. l. siue. §. taz diu. de cura. furio. l. j. ibi.
⁊ tam diu ⁊c. ⁊ hic primus casus non euenit.

¶ Secũdus casus erat ꝙ quousqz pẽderet: an dictus Joã. im
petrata venia etatis faceret instrumentũ de dicta summa ꝙ tũc
etiã pẽderet depositũ penes dictũ Corradũ: ita ꝙ nec restituere
tur Jo. nec Geñ. Nã ex quo cã pendet ⁊ effectus pendet. ff. ad
mace. l. j. §. si pendeat. Sed ista pendentia in casu nostro finita
est: qr Joannes lz possit hodie veniam etatis impetrare: nõ tñ
põt facere ꝙ pendentia dicti depositi sit finita: videlicet ꝙ am
plius non debeat esse penes Corradum depositarium: sed sit re
stituendum. Cui aũt debeat restitui declarabo in sequẽti casu:
⁊ hoc est qd primus cõsultor voluit dicere circa finem sui cõsilij
vbi dicit ꝙ cõditio istius depositi fuit destituta: qr nõ põt Joã
nes cõficere instrumentũ postꝙ̃ Geneura est mortua. Et ideo
cõcludit ꝙ Antonioto non competit actio contra Corradũ tan
ꝙ̃ deficiente cõditione. Certe salua pace sua valde incõsidera
te loquit: qr istud depositũ nõ fuit factum sub ista cõditione si
Joãnes impetrata venia etatis faceret instrumentum. Nã tũc
fateor ꝙ lz hodie possit veniã etatis impetrare: tñ ex quo nõ po
test cõficere instrumentũ diceret defecta cõditio. ar. l. in stipula.
si calendis. de verbo. obli. cũ allegatis per eum. ad velle. l. ali
qñ. §. fi. ⁊ sic depositum non videt incepisse nec habuisse origi
nem. Sed in proposito nõ fuit ita factũ depositũ: sed pure: ⁊ sic
statim suppressit originẽ: tñ pendere debebat effectus quousqz
pendebat: an faceret instrumentũ vel desineret posse facere. nõ
ergo debebat consulens dicere ꝙ destituta erat cõditio deposi
ti: sed debebat dicere ꝙ pẽdẽtia depositi erat finita: ⁊ ideo non
debebat amplius pendere effectus eius: ex quo sequit ꝙ dictus
cõsulens pessime conclusit: dum dixit ꝙ Antonioto nõ compe
tebat actio tanꝙ̃ defecta conditione depositi: imo debuit recte
contrariũ cõcludere: videlicet ꝙ cũ dicta pendentia sit finita p
cõsequẽs effectus depositi nõ dz amplius pendere. ⁊ si ita est ef
fectus depositi est vt ex eo oriat actio ad ipsius depositi repeti
tionẽ. Cui aũt sit acqsita actio certũ est ꝙ ipsi Antonioto tãꝙ̃
heredi Geneure: vt. j. probabo. male ergo ɔclusit indubitãter.

¶ Tertius casus qui in dicto deposito comprehenditur est ꝙ si
predicta completa non fuerint: videlicet ꝙ dictus Joãnes im
petret veniam etatis ⁊ ea impetrata conficiat instrumentũ tũc
demum depositũ sit liberum dicto Antonioto vel Geneure qd
est intelligendũ. s. contracto matrimonio: non aliter qñ illa con
ditio inest principali intentioni Joãnis: eodem modo inest de
posito ꝙ sup ea fundat quantum ad dictam Geneuram. viden
dum est ergo vtrum dictus casus euenerit: ⁊ sic vtrum conditio
non dico depositi: cum illud sit purificatũ contracto matrimo

b ¶ Scripta. Vide. d. Alexã. de imo. in cõsi. l. in. ij. ⁊. iij. parte.

nio: vt ex superioribus pz. Sed sub qua depositũ effici dz libe
rum Geneure ⁊ Antonioto si extiterit. Et certe dictus consul
tor in fine sui consilij dixit ꝙ nõ: qr ⁊ illa verba ⁊ inquantuz per
dictum Joannẽ nõ fuerit completũ ⁊c. debent intelligi solũ eo
casu quo per dictuz Joannẽ steterit quominus p̃dicta fuerint
completa: videlicet qr potuit ⁊ noluit. Sed in proposito nõ vr
stetisse per eũ: cum impetrare veniã etatis nõ dependeat ex suo
arbitrio: sed superioris: vñ non põt dictus Joannes inculpari
si nõ compleuit predicta: igit depositũ non est effectuz liberuz.
pro isto suo dicto facit. l. pater seuerinam. in prin. de conditio.
⁊ demon. Itẽ facit: qr non fuit interpellatum vt obseruaret pre
dicta: ergo ⁊c. ar. ff. qñ dies leg. ce. l. si penã. in princi. ibi. ⁊ tũc
pecuniam deberi cum interpellatus.

¶ Sed his non obstantibus ɔtrium dico. Nam predicta verba
sua procederent si Joãnes promisisset obseruare predicta: ⁊ in
casu quo nõ seruaret pmisisset aliqd nomine pene: ⁊ ita loquũ
tur iura. s. allega. Sed quando quis promittit mihi aliqd fa
cere vel dare ⁊ in casu quo ipse non faciat vel det: alius pro se
curitate mea promittat mihi illud idem dare vel facere non di
co pro pena: sed vt sim securus sicut hic fuit: qr ɔ dotem pro se
curitate Antonioti promisit principaliter dictaz pecuniã quã
promissurus erat Jo. impetrata venia etatis: tũc illa verba in
telligũtur siue ille qui principaliter promisit potuerit dare vel
facere ⁊ noluerit: siue etiã non potuerit. casus est ad litteram de
hoc. ff. de fideius. l. fideiussor obligari. §. fi. fm verum intellectũ
quem tangunt doc. ⁊ sic comprehẽdunt duo casus. s. Cũ fuit in
mora faciendi. Itẽ cũ desijt. ratio est satis in promptu: qr illud
qd pro securitate promittit dz intelligi in omni casu quo securi
tas est necessaria: sz ipa necessaria est in ambobus casibus p̃di
ctis: ergo ⁊c. Sed illud qd promittitur p pena dz intelligi solũ
eo casu quo est in mora vel culpa: al's non dz quis pati penã. ad
hoc de cõdi. ⁊ demõ. l. mulcta nõ cõmittit ⁊c. in prin. Cuz ergo
Joannes desierit posse implere p̃dicta saltim quo ad instrumẽ
tum pter mortẽ Geneure vr extitisse ɔditio liberãs depositũ.
Preterea posito: vt dicit cõsultor: ꝙ illa verba deberẽt intelli
gi si per Joannẽ steterit ⁊c. adhuc idẽ est: qr p eũ vr stetisse. qd sic
pbat: nã lz nõ fuerit in potestate Joãnis impetrare. i. obtinere
veniã etatis a superiori vt idẽ dicit: tñ in sua potestate fuit eam
postulare ⁊ facere qcquid in eo erat: cũ igit ipse nõ postulauerit
eã vr per ipsum stetisse quominus ipsaz obtinuerit: ⁊ ideo sibi
imputet. tex. est optimus ad hoc. ff. de ɔrio iudi. tu. l. iij. §. quid
ergo. facit de cõdi. ⁊ demõ. l. quibus diebus. in prin. ibi. nec pro
testarent ⁊c. ⁊ qd ibi no. Bar. de reg. iur. l. q põt. C. de prescrip.
xxx. an. l. cũ notissimi. §. si aũt cõiungere. ĩ gl. q̃ ĩcipit. qd ergo.
in fi. de cõces. pbẽ. c. qr diuersitatẽ. si aũt postulasset ⁊ non obti
nuisset tũc pcederet dictũ cõsultoris: qr nil esset sibi imputãdũ:
vt dicit tex. in. d. §. qd ergo. Cõcludo ergo ꝙ ɔditio q̃ hz redde
re depositũ liberũ Antonioto vere extitit ⁊ factũ est sibi liberũ:
⁊ sic pz rñsio ad scdm quesitum. s. in themate formatum.

¶ His visis q̃ ex ordine procedere debẽt: videndũ est quarto ⁊
vltimo loco principaliter vtrũ huic Anto. competat actio ɔ di
ctuz Corradũ ad repetẽdũ dictũ depositũ. Circa qd aduertẽdũ
ꝙ Corradus nõ vr ɔfessus se habuisse in deposito dicta summã
a dicto Anto. qr tũc nõ esset dubiũ ꝙ eidem Anto. competeret
actio depositi directa: ⁊ dicta cõfessio nõ induceret depositum:
sed probaret. ff. depositi. l. publia. §. fi. ⁊ p totũ. sed vr cõfessus
se habuisse a Joãne vel eius patre vt restitueret Anto. vt satis
ex omnibus que narrant in scripturis colligit: lz verba ipsius
depositi sint truncata. Videndũ ergo est vtrũ dicta cõfessio pro
bet depositũ: qr certũ est vt ip̃m nõ inducit: vt. d. l. publia. in fi.
⁊ vr ꝙ non per. l. nuda. ff. de donatio. contrarium dico p ea que
ibi dicunt doc. scilicet Dy. Barto. ⁊ dicunt ꝙ confessio que
reperitur in codice rationũ alicuius mercatoris vel nummula
rij probat contra eum licet sit facta parte absente: ex quo confe
cta est scriptura que hodie constat. ⁊ ad hoc allegant glo. in. l.
quedam. §. nummularios. de edendo. ⁊. C. de cõuen. fisci debi.
l. inter cartulas. lib. x. Nec obstat. l. nuda. qr aliter intelligit: vt
ibi no. per eos. sed huic determinationi vr obstare illud qd ibi
no. Bar. q dicit p̃dicta sunt vera qñ scriptura est scripta manu
ipsius cõfitentis: secus si manu alterius puta notarij: vt. l. cer
tum. §. si quis absente. ff. de cõfes. vbi dicit esse casuz. Sed vt ex
actis apparet. s. in articulis datis p Anto. dicta confessio non
fuit scripta manu Corradi: sed per scribã dicti banchi tanꝙ̃ per
personã publicã. Sed rñdeo ⁊ dico ꝙ dictum Bar. si verum est
dz intelligi qñ scriptura esset cõfecta manu alterius ꝙ̃ confiten
tis sine voluntate ⁊ mandato ipsius cõfitentis. sed si suo man
dato: tunc idẽ est ac si per ip̃m esset confecta. ar. ff. de admi. tu. l.
ita aũt. §. gessisse. sicut videmus in notarijs q cuz sint impediti
scribere publica instrumẽta committunt tali ꝙ scribat ⁊ vale
b ret ac si per eos essent scripta[b]. ar. ff. de officio eius cui manda.
est iurisdi. l. j.

est iurisdi.l.j.C.de iure delib.l.fi.§.finaute dubius.ibi.vel scribere impeditus ⁊c.quod no.Barto.ff.de fal.l.diuus.§.item senatus.sed in articulo 82.⁊ ita cõfessatum extitit ꝙ de mandato ⁊ voluntate Corradi fuit scriptum dictum depositum: ergo probat vt dictum est.

¶ Nunc ergo queritur scd'o: an ex hoc oritur actio dicto Antonioto. R̄ndeo sic nõ directa sed vtilis.ff.depo.l.publia.in pnc. cum glo.⁊ est casus.C.de vsur.l.acceptis.circa fi.sed huic obstãt multa: ex quoꝝ r̄nsiõe apparebit respõsio ad alia dubia formata ⁊ quedam alia que in consilijs tanguntur.

¶ Et primo cū ex ꝯctu Joãnis nõ v̄r ꝙ alteri potuerit acquiri actio.insti.de iutil.stip.§.alteri. R̄ndeo illud regulariter fallit cum quis facit pactū in traditione rei sue q̄ durat sua: vt.d.l.publia.in prin.⁊.l.pe.C.ad exhi.facit.l.quotiens.q̄ sub.man.

¶ Scd'o ob.q2 hic proponit̄ ꝙ Antoniotus nõ fuerit p̄sens i dicto deposito. Sed r̄ndeo ꝙ presentia requiritur in stipulationibus.in alijs aūt ꝯctibus regulariter non requiritur: sed sufficit ꝯsensus vel rei traditio.ff.de actio.⁊ obli.l.ꝯsensu.⁊ pz in terminis nostri casus in.d.l.publia. ⁊.d.l.acceptis.hic autem interuenit traditio saltim ficta ex parte Joannis q̄ ꝓbatur ex dicta confessione Corradi. Item interuenit cõsensus Antonioti: vt pz in cõfessione facta per Corradum in actis.

¶ Tertio obstare videt̄: q2 dictus Joannes potest dictū depositū reuocare: vt.l.j.§.si deposuero.ff.depo.ꝓ quo bene facit.l.cum cornelius.ff.de solu.sequuta ergo reuocatione per Joannem videtur ꝙ omnis actio quesita Antonioto euanescat quasi habeat in se istam conditionem si reuocatio non sequatur.argu.ff.de lega.iij.l.cum qs decedens.§.j. Sed r̄ndeo verum est ꝙ depositum potest reuocari qn̄ factum est ad cõmodum ipsius deponentis: secus si ad cõmodum alterius: ⁊ illi alteri ius sit quesitum vel actio: q2 tunc nõ potest reuocari: imo inuito deponente potest ille solui.ar.ad hoc.ff.de solu.l.fi. facit.l.fi.de pac.⁊.l.si cum fundum.solu.matri.l.insulā.§.fi.nec etiam ob.l.si cū cornelius.q2 ibi non erat ius alteri quesitum: nec etiā ob.l.cū quis decedens.§.j.q2 ibi in vltima volūtate que in vita testatoris nõ sortitur effectū: ideo stipulatio super ea interposita censet̄ cū eadem cõditione ⁊ causa.l.j.§.sub condi.nomine caue.

3 ¶ † Quarto videt̄ obstare q2 dict[9] Joãnes erat minor ⁊ ex forma statuti non poterat se obligare ad dictam summam sine certa solēnitate: ergo nec alius pro eo: maxime cum non presupponatur hic oblig.principaliter cui adhereat hec accessoria.vt.l.si deiussor obligari.§.fideiu.de fide. ¶ Sz ad primū r̄ndeo ꝙ nõ sequitur ipse non poterat efficaciter obligari: ergo nec alius pro eo: nā hec cõsequentia tollit̄ per.l.marcel.ff.de fide.vbi pupillo naturaliter tm̄ obligato: potest obligari fideiussor naturaliter ⁊ ciuiliter ⁊ non habet actionem mandati contra pupillum: sed sibi imputet sic erit hic: nam Ant.volēs sibi prospicere secutus est fidem Corradi non Joãnis: tenetur ergo Corradus ⁊ sibi imputet si sibi non prosperit aduersus Joannem: potissime quia dicto Ant.non est consultū aduersus dictum Joannem: vnde Corradus ex persona Joannis nõ iuuatur.C.de fideius.mino.l.ij.⁊ ibi no. ¶ Ad scd'm dū dicit̄ ꝙ ibi nõ p̄supponatur obligatio principalis. Respõdeo ꝙ hoc non nocet cū iste Corradus se obligauerit tanꝙ principalis expromissor, pro quo bonus tex.ff.de ope.lib.l.qui libertinos.in fi. Preterea licet ex contractu minoris non possit alteri queri actio contra ipsum minorem: si non seruet̄ debita solēnitas: tamen cõtra alterum bn̄ põt q̄ri si hic minor non ledatur.pro hoc.ff.de insti.l.sed ⁊ si quis.in fi. sic ergo hic ex isto ficto deposito q̄d iste Joannes videtnr fecisse apud Corradum pro mandato: vt.d.l.marcellus.

¶ Quinto videt̄ obstare: q2 dictum depositum videt̄ factū aīo donādi: vt ibi circa prin.⁊ ista donatio fuit collata in tp̄s matrimonij: q2 ob cām dotis: ergo est inualida.nec fuit cõfirmata: quia Geneura p̄decessit: vt.l.j.C.de dona.añ nup.⁊.l.ꝙ de suo.de do.cau.⁊ vtrobiꝗ notatur. r̄ndeo hec obiectio tollitur: quia proponitur ꝙ ista Geneura erat nobilior ꝙ Joãnes ⁊ ideo in recõpensatione nobilitatis videt̄ facta.vn̄ statim valuit ⁊ efficax fuit: vt exp̄sse determinat bar.in.l.si volūtate.C.de do.promis.

¶ Sexto videt̄ obstare: q2 dictū depositum videt̄ factū in fraudē pene.ergo ⁊c.ff.de v̄.ob.l.titia. R̄ndeo hoc esse verū si factū esset sub ista cõditione si matrimoniū ꝯ̄hatur per Joãnez: sed in casu nostro fuit factum sub cõditione si matrimoniū ꝯ̄hatur p Geneurā.vn̄ non est pena: sed premiū ob cuius spem voluit Joãnes dictā Geneurā ad matrimoniū inuitare: ideo valet.ff.de ꝯdi.⁊ demon.l.titio centū.§.j. ¶ Ex q̄bus oībus pz r̄nsio ad oīa quesita ⁊ in cõtrarium allegata.⁊ sic cõcludo vna cuz excellentissimo legum doctore dño Onofrio de perusio ꝙ huic Antonioto cõpetit ius agendi cõtra dictum Corradum ad repetitionē dicti depositi: q2 purificata est donatio quā fecit Joãnes in Geneuram: ⁊ etiam purificatū est depositū ad ipsius cõmodum: vt supradictum apparet. Laus deo.

¶ Consilium.ccccxxxiiij.

1 ¶ Qualiter probari possit filiatio: ⁊ quid prosit possessio filiationis quando quis habetur cõiter pro filio alicuius.

2 Donatio facta alicui inter viuos an reuocet̄ p̄textu filie olim nate: sed post donationem legitimate ⁊ bene.

3 De intellectu.l.si vnꝗ.C.de reuocā.dona.⁊ an habeat locū in dona.causa mortis.⁊.2.

N christi nomine amen.

1 ¶ R̄ndeo per ordinem cuilibet quesito.† Quo ad primum dico ꝙ per ea que circa filiationem probata proponūtur in principio thematis recta filiatio ꝓbata nõ ē cū directa ꝓbatio filiationis sit impossibilis.ff.de cõdi.⁊ demon.l.lucius.⁊ ibi no. Itē nec etiā indirecta q̄ fit ex cõiecturis: q̄ habet̄ in.l.filiū.ff.de his q̄ sunt sui vel alie.iur.quia illa cõiectura hic non cadit cū ista filia nõ p̄ponat̄ nata ex legitimo matrimonio: sed ex illa q̄ erat alteri cõiugata. Preterea possibile est matrem ipsius fuisse adulteram ⁊ eā habuisse cū isto dño Francisco donatore: ⁊ tn̄ ipsam esse legitime natā videlicet ex matre sua ⁊ ex eius marito.ff.de adulte.l.miles.§.defuncto.⁊ q̄d not.C.de fal.l.j.p Cy.nõ ergo sequit̄ habita ⁊ tractata fuit vt filia ab isto.d.Frãcisco: igit̄ ei[9] erat filia.C.vnde cognati.l.nõ hoc.⁊ ibi no.per Barto.l.non nudis.⁊.l.nõ epistolis.C.de proba.⁊ de libe.agno.l.j.§.iul.⁊ licet bar.ibidē dicat ꝙ ista quasi possessio prodest ad omnia quousꝗ probetur ꝯ̄rium: tamen forte hoc est intelligēdū quo ad ea que modici p̄iudicij sunt: sicut alimenta: nõ quo ad ea que sunt magni preiudicij vt hereditas.ff.de lib.agno.l.j.§.queãdmodū per ꝯ̄rium.⁊.§.idem iuli.ait.vbi videtur satis expressum.ad q̄d facit q̄d idē no.in.l.fi.de condi.insti.hoc tn̄ aliter non determino: q2 de hoc non queritur in dubijs.s̄.formatis. Sed relinquo aduoca.cause inuestigandum.

2 ¶ † Circa scd'm dubiū in quo cõsistit tota vis mihi videt̄ ꝙ ista filia non reuocet dictam donationem beneficio.l.si vnꝗ.ex quo

a erat nata tp̄e dicte donationis.nam illa.l.si vnꝗ[a].loquit̄ de filijs susceptis post donationē: tunc enim ideo reuocāt: q2 donator de ipsis nõ cogitauit ⁊ si cogitasset se habiturū donationē non fecisset ipsis: igit̄ p̄ter spem ⁊ cogitatuz postea susceptis deficit causam ob quā facta fuisse p̄sumitur donatio.s.defectus liberorū.⁊ sic tanꝙ deficiente cā finali reuocat̄.ff.de vul.⁊ pup.l.ex facto.circa principiū.⁊ de here.insti.l.fi. Sed i casu nostro cū iam esset nata tp̄e donationis de ipsa cogitauit.vnde nõ videt̄ donasse propter defectum liberorū cum iam liberos haberet: sed simpliciter ⁊ pure.vnde non potest dici ꝙ reuocetur ex defectu cause finalis quasi cessaret defectus liberorum qui tunc non cessabat: immo etiam tunc cessabat cum illam haberet ⁊ seipsam habere sciebat.ad hoc.ff.de leg.iij.l.post emancipationem.i prin. Nec obstat ꝙ tunc tp̄e donationis ista filia nõ erat legitima: sed fuit postea legitima. Nam de isto casu seu legitimatione dictus do.Franciscus potuit cogitare tp̄e dicte donationis cum depēderet ex suo arbitrio ⁊ ex cā de presenti.s.tunc vigente: quia filia iam nata erat.ff.loca.l.si qs domum.§.hinc subiungi.de adul.l.si vxor.§.diuus.⁊ q̄d ibi not.per Barto.de condi.ob causam.l.ꝙ seruius.perinde ergo habetur ac si cogitasset: vt.d.§.hic subiungi.quo casu nõ esset dubiū ꝙ non reuocaretur donatio: quia non accidit casus incogitatus de quo loquitur illa.l. Preterea dico ꝙ cogitasse presumit̄ ex quo post dictam donationem iter posito modico temporis interuallo fecit eaz legitimari.arg.ff.de priui.credi.l.si ventri.in fi.⁊ q̄d plene no.Barto.in.l.post cõtractum.ff.de dona.ex eo eīn q̄d postea fit animus precedens p̄sumitur ⁊ declarat̄.ff.rerum amo.si cõcubina.§.res amotas.ad mace.l.sed iuli.§.proinde.facit de leg.iij.vxori.§.fi.j.q.j.cõstat.⁊ q̄d no.xviij.disti.peruenit.C.de natu.lib.l.cum quis.circa fi.ibi.neꝗ enim verisimile ⁊c.Et q̄d no.de lib.le.l.aurelius.§.sticho.per Bar.videtur eīn mater voluisse ꝓuidere prius sibi donādo ꝙ filiā legitimaret quā legitimare intēdebat vt prius sit donatio pfecta ꝙ filie ius aliq̄d acq̄rat̄ in bonis paternis ꝓpter legitimationē: hoc eīn frequēter mulieres exposcunt in talibus casibus magnum hoc existimãtes: nõ est ergo cõueniens ꝙ hec cautela sibi noceat.ar.ff.ad.l.falci.l.in rõne.§.tam ⁊ si.in fi.de carbo.edic.l.iij.§.due cause. ¶ Concluditur ergo ꝙ cū huic do.Francisco nihil preter cogitatū acciderit cessat ratio.l.si vnꝗ.per cõsequens ⁊ ipsa cessat. Preterea si aliud diceremus sequeretur ꝙ si post donationē perfectā donator aliquem extraneum adoptaret reuocaret̄ donatio: q2 eadē esset ratio: q̄d tn̄ minime concedendū v̄r.per.l.si ita qs.§.fi.ff.de leg.ij.⁊ per.l.fideicõ.de cõdi.⁊ de.al's enim esset apta via fraudis: q2 donator videns se non posse habere liberos naturales aliquē adoptaret vt donationē reuocaret in necē donatarij cui fraudi obuiandū est.ff.de transac.cū hi.§.si cū lex.⁊ arg.de cõdi.⁊ de.l.hoc modo.⁊.l.he

a ¶ L.si vnꝗ. An ⁊ qn̄ ꝟtute l.si vnꝗ. donatio reuocari possit ⁊ qn̄ nõ: ⁊ an d.l.renūtiari possit. Uide.d.bar.soz.in ꝯsi.cxlvij.incip.visa.v̄.circa tertiā ⁊ vlt.q.cū v̄.seq.i.j.pte.⁊ vide.d.Alexā.de imo.in ꝯsi.xl.in.vj.col.in.xij.pte.vbi late tractat de.d.l.si vnꝗ.⁊ in ꝯsi.lxxij.ea.pte.⁊ in cõsil.cij.in.ij.col.in.ij.parte.

res meus. §. fi. Sed p̄dictis obstare videt̄ qꝺ in testō videmus: nā non solū rūpit̄ natiuitate veri postbumi p̄teriti: sed etiā quasi posthumi: puta eius qui post testm̄ adoptatus est: vl̄ de nouo reincidit in ptātem cum prius nō esset. ff. de lib. ⁊ posthu. l. filiꝰ a patre. §. filiusfami. Sed certe alia ratio est in testō: qꝛ ibi ad eius solēnitatem regritur instō vel exheredatio filij tam nati ꝙ̄ nascituri. eo. ti. inter cetera. ⁊. l. gallus. §. in oibus. ⁊ per totam l. ⁊ de iniusto testa. posthumorum. hinc est ꝙ si non instituat vel exheredet etiam si ipsos habeat ⁊ habere se sciat testamētū deficit ꝑpter omissam solēnitatē. Sed hec locū nō habent in donatione in qua talis solēnitas non requiritur ⁊ ex liberis quos donans se habere sciebat non reuocat̄. Et predicta sufficiant quo ad hūc punctum. est ⁊ alia causa cur nō potest reuocare: de qua dicetur. j. vltimo quesito.

¶ Venio ad tertium quo q̄rit̄ an ista fuerit donatio cā mortis. Breuiter nulla dubitatio est ꝙ sic. Primo qꝛ hoc dicūt ꝟba donatiōis exp̄sse: ergo ⁊c. ff. de leg. iij. l. ille aut ille. §. cū i ꝟbis. Secūdo qꝛ oīs eius effectus collatꝰ ē post mortē donatoris. de dote p̄le. l. seia. de dona. cau. mor. l. seia. ⁊ no. solu. matri. l. q̄ dotis.

¶ Circa quartū an dicta donatio dicatur facta ob merita vt sic sit irreuocabilis ex isto capite. argu. de dona. aquilius regulus. Rn̄deo ꝙ nō: cū merita cause sint specificata. C. de colla. si donatione. ⁊ ibi no. ff. de cast. pec. si forte. vbi etiam no.

3 ¶ † Circa quintum dico ꝙ cū. l. si vnꝙ̄[a]. locuz habeat in dona
a tione inter viuos que maiori nititur firmitate: fortius babet locum in donatione causa mortis vel actibus morientium: qꝛ maior est ratio: ⁊ hoc videtur expresse dicere Barto. in. l. filio preterito. de iniusto testa. in. ij. q. principali dū tractat de preteritione postbumi ibi dum dicit. preterea certū est ꝙ donatio inter viuos maiori nititur firmitate ⁊c.

Additio.

a ¶ L. si vnꝙ̄. De intel. d. l. si vnꝙ̄. vide latius p Phi. corne. in cōsi. ccvj. icip. viso suprascripto. col. vij. ver. jtaqꝫ est aduertēduz. ⁊ col. seq. in tertio volu. H. F.

¶ Circa sextum nō video rationē sp̄ālitatis in libertis plusꝙ̄ in alijs: ideo puto qꝺ illa opi. nihil valeat: ⁊ hec est cōis opi. et idem sit in libertis ⁊ extraneis: vt ex verbis doctorum colligitur tam ibi ꝙ̄ in. l. titia. §. imperator. de lega. ij. licet Bartol. ponit aliqua de intellectu illius. l. ⁊ ibi equiparat libertos ⁊ alios s̄m Dy.

Laus deo.

¶ Consilium. ccccxxxv.

1 ☞ Statutū alienationis probibitiuū si permittat alienare dotem pro matris necessitate extenditur etiam ad filios fratres ⁊ huiusmodi.

2 Et concessio alienationis causa victus extenditur etiam ad redemptionem captiuitatis.

3 Si statutum probibet dotē alienari: an ꝑpterea possit alienari pro debitis bonafide a matre contractis in preiudiciū filiorūz.

4 Quod quis possit contrauenire actui quem teneretur ⁊ ipse facere necessitate precisa vel causatiua.

b ¶ Pauperez. Vide dn̄m Pet. phi. cor. in cōsil. xxviij. incip. circa. ī lr̄a. C. i. iiij. pte. vbi pōit an mater expensas factas in educādo filiū repetere possit.

In christi nomine amē.

¶ Ad cōfirmationem eoꝝ que superius elegāter scripta ⁊ conclusa sunt per eximios legū doctores dn̄m Onofriū ⁊ dn̄m Joānē: bene facit. l. isti qdē.

1 in fi. ff. ꝙ metus cā. † vbi illud qꝺ statutū est in eo qꝺ facit pater ꝓ euitanda infamia vel morte ciuili sue ꝑsone locuz hꝫ in eo qꝺ facit ꝓ euitanda infamia vel ciuili morte filij sui: qꝛ plus terret̄ in filio ꝙ̄ in seipso. sic in proposito cū statutū. s̄. scriptū ꝑmittat matrē alienare vltra quartā dotis sue pro necessitate sui victus ⁊ sic ad euitandum necem: vt. l. necare. ff. de libe. agno. non est dubiū ꝙ etiā ꝓ redimendo se ab hostibus videtur statutū ꝑmittere: qꝛ non minus necessaria est ista causa ꝙ̄ alimētoꝝ. ff. solu. mat. ꝙ̄uis. Si ergo ꝑmittit boc statutum pro ꝑsona ipsius matris: videt̄ etiā permittere pro ꝑsona vnius filiorum pro qua pariter teneret̄ mater: vt. d. l. isti quidez. Nec ob. ꝙ illa. l. loquitur in patre qui habet filios in potestate. Nam in hoc nō considerauit patriam potestatem: sed cbaritatem sanguinis ⁊ equitatez que non minores sunt inter matrem ⁊ filium ꝙ̄ inter patrem ⁊ filium. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. j. ibi. ⁊ cum ex equitate hec res descendat ⁊c. de cura. furio. l. furiose matris.

c ¶ Fratrē. Vide Bal. in cōsil. ciij. in. v. pte. vbi ponit nūqd frater teneatur alimentare fratrez.

2 ¶ † Preterea mens istius statuti fuit preferre salutem matris cuicūqꝫ cōmodo pecuniario filiorū vel nepotū remanentiū duz ꝑmisit alienari pro necessitate victus: ergo eodē mō credendum est ꝙ voluerit p̄ferri salutē vniꝰ filij cōmodo pecuniario alteriꝰ filij vel nepotis. ar. ff. sol. ma. l. ꝙ̄uis. de iure do. l. mutꝰ. §. manēte. al's em̄ cōtineret istud statutum iniquitatē ⁊ inbumanitatez si pro cōmodo vnius filij vel neptis permitteret alienari: ⁊ aliū filium probiberet alienari pro recuperanda salute ipsius: cum anime ⁊ salutes bominum quibuscūqꝫ alijs rebus ⁊ lucris preponende sint. vnde ⁊ sacra vasa vel vestes quarum apud priuatos non est cōmerciū nec alienari possint: immo expresse ipsarū alienatio probibetur: tamen in istum casum alienari permittūtur. s. pro redēptione captiuorū: vt hec habētur. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus. qꝺ ergo ibi statuitur ī ecclesia que dicit̄ mater specialis suorum subiectorum vt pro salute ⁊ redēptione captiuorum vnius filij seu subiecti possit alienare vasa sacra que tamen erant probibita alienari ob reuerentiam dei ⁊ aliorum subditorum deuolutionem. idem ⁊ fortius in bac matre carnali dicendum est vt pro redemptione vnius filij possit alienari res que probibite erāt alienari pro cōmodo pecuniario ⁊ lucro alteriꝰ filij: licet iste casus in statuto non sit expressus: quia similis ē expresso: vnde expresso vno venit alter sibi similis. arg. ff. de lib. ⁊ postbu. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ad treb. l. mulier. in princi.

¶ Preterea certum est ꝙ si ista dn̄a Beccba vendidisset pro redimēdo ab hostibus istam neptem que bodie vult reuocare vel mater eius etiam si totam dotem vendidisset non posset cōqueri nec venditionem reuocare dicēdo potius voluisse in carceribus stare mori: ꝙ̄ ꝙ ista bona essent vendita. ff. de pecul. lega. l. stichus. ⁊ ibi hoc determinatur per doc. in simili. ergo eodē mō non pōt cōqueri nec reuocare ex quo facta est pro redemptione fratris sui vel patrui qui erat eiusdem priuilegij ⁊ conditionis. ar. ff. de exc. tu. l. sed ⁊ milites. §. j. ibi. coequalitas enī ⁊c. ⁊. l. nō tantum. in fi. ⁊. §. iliensibus. de ritu nup. l. non soluz. §. j. ibi. par ratio ⁊c. C. qui potio. in pig. habe. l. assiduis. §. excep.

3 ¶ † Preterea statutum istud qꝺ probibet dotem alienari per matrem debet intelligi de alienatione mere voluntaria: non de necessaria. ff. de fun. dota. l. j. fami. bercis. l. alienationes. de leg. iij. pater filium. in prin. vnde nō est dubium qꝺ pro exoluendo debito bonafide ꝯ̄cto posset dos capi ⁊ vendi: licet iste casus nō sit in statuto expressus: quia statutū nō intendit preiudicare iuri alieno qꝺ quis bꝫ cōtra matrē. cōia predio. l. venditor. §. si cōstat. C. de preci. impe. offe. l. quotiens. ne quid ī loco pub. l. ij. §. merito. Sed ista alienatio fuit necessaria necessitate precisa ⁊
b causatiua. primū pꝫ: qꝛ mater cogitur alere filium pauperem[b] ⁊ aliūde non habentem si tū mater pōt: ⁊ ad hoc potest p̄cise cogi officio iudicis. de lib. agno. l. si qs a liberis. §. j. ergo eodem mō tenet̄ ip̄m redimere ab hostibus: qꝛ eadez rō pietatis est eadem. l. quāuis. sol. ma. non ergo statutum istud videt̄ banc alienationem probibere q̄ ob banc cām necessariam facta est: quia tolleret ius qꝺ cōpetit filio ꝯ̄ matrem in casu isto necessitatis de iure naturali qꝺ facere nō pōt nec p̄sumit̄ vt dictū est: ⁊ esset iniustū. vnde sicut pōt dos vēdi pro soluēdo creditoribus matris: vt dictis iuribus. s̄. allegatis. ita pro redimendo filiū q cēset̄ in boc creditor de iuregentiū seu nature vt dictuz est: licet isti casus nō fuerint in statuto cōprebensi. Itez dico ꝙ bic fuit necessitas causatiua: quia nisi mater redemisset priuabatur sua successiōe: vt ī aut. si captiui. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. s̄. tactū est per. d. Onofriū. non ergo potest sibi imputari si fecit illud quo non facto incurrebat penā ⁊ indignationē legis. ff. de bo. lib. l. q cū maior. §. j. ibi. neqꝫ enim imputare ⁊c. neqꝫ euim decipi dꝫ: sed potius adiuuari autoritate. l. sibi mādantis vt filiū redimat. ff. cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. in fi. ⁊ in cle. j. de permu. Vn̄ credēdum est ꝙ statuētes in isto casu idem statuissent si fuissent interrogati: ne ius nature debitum filio tolerent: vel legem hic mādantē offenderent: atqꝫ etiā impietatē inducerēt: ꝑpter alioꝝ filioꝝ cōmodum mere pecuniariū salutē aliorū filiorū postponendo: q̄ oia essent cōtra naturā legis. viij. dist. c. erit aūt lex. perinde ē ergo ac si exp̄sse de predicto casu statuissent. ff. de pac. tale pactum. §. fina.

4 ¶ † Preterea ⁊ vltimo non solum ex parte matris fuit necessitas precisa ⁊ causatiua: sed etiam ex parte illius Francisce sororis ⁊ etiam filie sue. qꝺ probatur: nam frater tenetur alere sororē inopem ⁊ aliūde nō habētem: ⁊ etiam dotare si pōt. ⁊ ad boc cogi pōt offō iudicis si sunt ex eodē patre: vt. ff. vbi pu. edu. debe. l. qui filium. ⁊ ibi no. de lib. agno. si quis a liberis. §. j. de admini. tu. cū plures. §. cū tutor. ⁊. l. tutor s̄m dignitatem. §. fi. ꝑ ꝯ̄ñs etiam ab hostibus redimere: qꝛ eadem est pietas: vt. s̄. dictū est.
c ergo ⁊ eodem mō ecōtra Soror tenetur alere fratrem[c] ⁊ eum redimere ab hostibus si pōt: ⁊ frater ecōtra vt eadem sit ratio corelatiuorum. de accep. l. fi. ⁊. d. l. si quis a liberis. §. j. cum igitur ista dos speraretur ad illaz Franciscam vel filios ex ea posse pertinere post mortem matris tenebatur dicta Francisca ex eadem dote redimere fratrem suum: ⁊ per consequens si mater dictam dotem ob hanc causam alienauit potuit dn̄ium transferre tanꝙ̄ ex causa que dicte filie incūbebat. ff. manda. l. si procuratorē. §. si ignorātes. C. vbi de crimi. agi opꝫ. aut. qua in prouincia. ⁊ aut. si captiui. de epi. ⁊ cle. ⁊ no. Barto. in. l. eadem. §. cato. de ꝟ. ob. vnde dicta filia si viueret non posset hunc contractum rescindere: per ꝯsequēs nec neptis ex ea ad quā ius ex ꝑsona filie trāsiturum erat inde subducta persona filie ab actu rescissionis subduci debet etiam persona neptis ad quam per ꝑsonam filie ius transire debebat. arg. ff. de fal. l. filius. §. sequēs questio. in fine. Dico etiam ꝙ fuit necessitas causatiua: quia filia eademqꝫ soror non redimendo fratrē priuatur eius successiōe: vt in. d. aut. si captiui.

ſi captiui. videtur ergo ꝙ cõſenſiſſet matri ob hanc cãm alienã
ti.arg.ſolu.mat.l.ij.§.voluntate.⁊ ꝑ ꝯſequens tam ipſa ꝙ̃ ne-
ptis excluditur:vt dictum eſt. Laus deo.

❡Caſus talis eſt.

❡Viſa copia particule teſtamenti Be.a.Bon.⁊ viſa renun-
tiatione vſuſfructus facta per dñam Surinaldam ⁊ viſa conſi-
gnatione domus facta ꝑ fideicõmiſſarios teſtamenti ꝓ dote di
cte capelle. Queritur vtrũ fratres ſancti Auguſtini cum licẽtia
eorũ generalis ſiue eorum ſindici pro vtilitate dicte capelle poſ
ſint vendere dictam domum ⁊ pretium conuertere in poſſeſſio-
nes maioris ⁊ ſecurioris redditus ꝙ̃ dicta domus ꝓ dote dicte
capelle:preſuppoſito ꝙ dicta capella ſit de corpore dicte eccle-
ſie ſcti Auguſtini de multis:⁊ nunquid poſſint dictam vendi-
tionem facere ſine ſindico ſocietatis ſancti Auguſtini.

❡Conſilium.ccccxxxvj.

1 ☞Quot requirantur vt predium qḋ capelle ꝓ dote aſſigna-
tum eſt poſſit efficaciter alienari.
2 An conſenſus patroni in tali alienatiõe ſit neceſſarius.

N chriſti nomine amen.

1 ❡†Viſis omnibus ſupradictis videt̃ mihi breuiter
dicendũ ꝙ dicta venditio valeat:q̃ interuenerunt
oĩa q̃ neceſſaria ſunt invenditione rei eccleſiaſtice. Nam primo
cã eſt neceſſaria ⁊ iuſta videlicet neceſſitas vel vtilitas eccleſie.
Secũdo neceſſarius eſt cõſenſus cõuentus cum tractatu. Ter-
tio cõſenſus ꝓlati illius cõuẽtus. Quarto autoritas ſuperioris
habẽtis illũ cõuentũ diſponere vel ordinare:vt hec habent̃.xij.
q.ij.ſine exceptione. de rebus eccle. nõ alie.dudũ.lib.vj.eo.tit.
monaſteriorũ.in cle.que omnia hic interuenerũt. ❡Nã cã iter-
uenit vz vtilitas q̃ ꝓſupponit̃:videlicet q̃ facta fuit vẽditio ꝓ
emendo poſſeſſiões melioris ⁊ ſecurioris redditus: vt pz de re
bus eccle.non alie.c.vt ſup.§.ſi.facit.l.ſi.de iure do. ❡Itez in-
teruenit conſenſus cõuentus ⁊ tractatus:vt ptz ex inſtr̃o ꝓcur.
facte de fratre petro:vbi apparet ꝙ pulſata campana ⁊ cõicato
cõſilio fecerũt ipſum procuratorẽ ad vendendum. ergo ⁊c.ff.ꝙ
vi aut clam.l.ſemper.§.ij.⁊ qḋ no.de reg.iur.aliud.§.refertur.
❡Itẽ ex eodẽ inſtrumẽto pz ꝙ interuenit cõſenſus prioris qui
põt dici ꝓlatus dicti cõuentus ⁊ etiã ſupioris qui hz dictũ con-
uentũ ordinare videlicet prouincialis ſeu generalis. vnde cõſen
ſus alterius ſupioris puta epi nõ reqritur:vt no. Inn.in.c.hoc
cõſultiſſimo.de rebus eccle.nõ alie.lib.vj.⁊ Barto.in aut.hoc
ius porrectũ.de ſacroſan.eccle. ❡Preterea ſatis debet iuſtifi-
cari dicta venditio ex diſpoſitione teſtatoris q in ſuo teſtõ con-
ceſſit ꝙ poſſet vẽdi dicta domus ex cã ex qua vendita eſt a ſuis
executoribus:quorũ cõſenſus etiã hic interuenit.arg.ff.de reb.
eo.l.j.§.j.ibi.niſi vt id fieret ⁊c.C.qñ decre.opus nõ ſit.l.j. Et lz
iſta domus fuerit iam aſſignata capelle ꝓ dote: tamẽ adhuc vi
detur teſtatoris diſpoſitio durare quaſi trãſiuerit cũ ſua cã.ar.
de pig.c.ex lr̃is. ff.de ſerui.ruſt.ꝓd.l.via.§.ſi fundus.de man.l.
gaius.⁊ qḋ no.ꝑ hoſti.de fo.cõpe.c.verũ.ꝑ bar.ĩ.l.iij.C.de pig.
2 ❡†Nec ob.predictis ꝙ hic non interuenerit ꝯſenſus patrono-
a rum[a] videlicet ſocietatis ſancti Auguſtini:quia non reperitur
iure cautum ꝙ talis cõſenſus debeat interuenire. vnde ſufficit
conſenſus eorũ qui a iure exprimũtur.x.q.j.nouerint. Nam per
hanc alienationem nõ ſit aliqḋ ꝑiudiciũ patronis vel iuri eoꝝ.
ſi enim fieret fateor ꝙ reqreret̃ eorũ conſenſus.ſ.cũ ageretur de
transferẽdo iuſpatronatus in alterũ:ſic intelligitur de dona.c.
paſtoralis. de iurepa.c.ſuggeſtum.al's nõ reqrit̃.ad qḋ facit.e.
ti.c.pe. Preterea hoc nõ repit̃ inter iurapatronatus q̃ enume-
rant̃ ꝑ Io.an.in rubri.de iurepa.⁊ ꝑ Hoſti.in ſum.de iurepa.§.
qḋ cõpetat.q dicunt ꝙ ꝓter illa q̃ ibi enumerant̃ nil aliud pa-
troni debent vẽdicari ſibi in eccleſijs in quibus hñt iuſpatrona
tus. ❡Preterea patronus admittitur ad reuocandũ aliena-
tionẽ male factã:vt no.xvj.q.j.cõſtitutũ.de rebus eccle.nõ alie.
ſi qs ꝓſbyterorũ.nõ tñ hz ꝙ in alienatione debeat conſentire:ſz
potius cõtrariũ innuitur. Laus deo.

❡Conſilium.ccccxxxvij.

1 ☞Si vnus impetrauit eccleſiam in titulum ⁊ bñficium ha-
betur loco vſufructuarij:⁊ ideo vz ſcḋa gratia impetrata ꝑ ho-
ſpitale quo ad vniendam talem eccleſiam perpetuo ſibi etiã nõ
facta mentione de prima impetratione:quia ſcḋa gratia cenſet̃
ſuper proprietate.
2 Qui fundat intentionem ſuã ſuper minori etate debet eam pro
bare:al's ſuccumbit.

N chriſti nomine amen.

❡In queſtione que vertitur inter rectorem hoſpita
lis miſericordie ⁊ ipſum hoſpitale ex vna parte: ⁊ do
minum Guidonem Nicolai palmerij de ſenis ſtudentem in iu-
re canonico ex altera parte : ſuper eccleſia ſcti Sani ad oſſanũ
Canonica nuncupata aretine dioceſ. extitit mihi conſulenda
cõmiſſa per magnificos ⁊ potentes dominos dominos Prio-
res ⁊ gubernatores ciuitatis Senarum:viſis igit̃ bullis vtriuſ-
qꝫ partis ac etiam oĩbus ſcripturis earũdez mihi traditis ⁊ ma
tura deliberatione digeſtis:ac etiaz habito colloquio ſepius cũ
eiſdem partibus ⁊ auditis ⁊ cõſideratis oĩbus que dicere ⁊ alle
1 gare voluerunt:dico ⁊ rñdeo in forma q̃ ſequitur:vz.† Quia pri
mo ⁊ ante omnia cõſidero ꝙ gratie ipſorum non ſunt ꝯrie adin
uicẽ nec opponunt̃:ſed ſe adinuicem cõpatiũtur. Nã dictus do.
Guido primo loco impetrauit dictã eccleſiã ab Innocẽtio ĩ ti-
tulum ⁊ beneficium per qḋ equiparatur vſufructuario:quia ius
eius morte ſua extinguit̃.de offi.ord.c.preſenti.lib.vj.cũ ibi no.
Dictus vero rector ſeu hoſpitale ſcḋo loco ĩpetrauit ꝙ ſibi ꝑpe
tuo vniretur ꝑ qḋ equiparatur proprietario ⁊ proprietatẽ dicti
beneficij videtur impetraſſe. Conſtat autez ꝙ iſta ſimul ſtant.ſ.
ꝙ vnus habeat proprietatẽ alicuius rei:alter vero vſumfructũ
ad tempus.ff.de vſufruc.l.q vſufruc.§.j.⁊ per totum. ❡Itẽ cõ
ſtat ꝙ ſi alicui cõceſſi vſumfructũ rei mee ꝙ alter poteſt a me pro
prietatem acquirere ſaluo iure vſufru.ff.de vſufru.l.locũ.§. pro
prietarius.de vſucap.l.iuſto.§.non mutat.facit.C.de pig.l.vſu
capio.ff.eo.l.j.§.cum predium. Ex quo infero ꝙ gratia dicti re
ctoris ſeu hoſpitalis valet ⁊ tenet:licet de gratia dicti do. Gui-
donis vel poſſeſſione iuſta vel colorata nullã faciat mentionez.
⁊ eſt ratio: quia tunc in ſecũda gratia fienda eſt mẽtio de prima
vel de primi poſſeſſoris qñ ſecunda eſt ꝯria prime:nec ſe adinui
cem cõpatiuntur:q̃ tunc ſecunda tendit ad derogationem pri-
me:vt eſt qñ ambo impetrant in titulum ſeu beneficium:ita lo
quitur.c.cum noſtris.de cõceſ.preben.cũ omnibus alijs de ma-
teria loquẽtibus. Sed in caſu noſtro ſcḋa gratia hoſpitalis nõ
tendit ad derogationẽ prime gratie do. Guidonis:immo intel-
ligitur ſaluo iure ipſius domini Guidõis:ita ꝙ quouſqꝫ viuit
non debeat inde amoueri:ipſo v̊o mortuo redeat pleno iure ad
hoſpitale vt ſic cõſolidetur vſuſfructus cũ proprietate:vt hec ꝓ
bantur in.c.cõſultationibus.de dona.⁊ in.c.ſi vna.de reb.eccl.
non alie.in clemẽ.inſti.de vſufru.§.finitur. Itẽ dico ꝙ gratia di
cti domini Guidonis ſimiliter valet non obſtantibus exceptio
nibus oppoſitis pro parte dicti hoſpitalis:vz ꝙ dictus do. Gui
do non erat conſtitutus in decimooctauo anno ſicut in ſua bul-
la narratur tempore impetrationis eius. Nam iſta exceptio nõ
fuit probata per dictum hoſpitale ſeu rectorem:igitur non no-
cet:cum exceptio ſit probanda per illum qui ipſam opponit al's
2 ſuccumbit.ff.de excep.l.j.C.eo.ti.l.ſi quidem. ❡† Naz ille qui
allegat minorem etatem ad impugnandum intentionem alte-
rius debet eam ꝓbare:⁊ etiam ſi ſit cã ſue intẽtionis.C.de in ite
grum reſti.l.ſi minorem.⁊ cum theorica doctoꝝ maxime Bart.
in.l.de etate.ff.de mino.facit qḋ no. Inno.in.c.ſuper his.de ac
cuſa.⁊ Barto.in.l.hoc iure.de ver.ob.hic aũt rector allegat mi
norem etatem q̃ non continetur in bulla ad excludendum ipm
dñm Guidonem a dicta bulla:igitur habebat probare. ❡Pre
terea illa que continentur in litteris principis preſumuntur ve
ra quouſqꝫ cõtrarium probetur etiam ſi non dependeant ex fa-
cto ipſius principis:vt no. Cy.C.ſi contra ius vel vtili. publi.l.
preſcriptione.circa ſi.ibi. Item quero quis debeat probare exce
ptionem mendacij ⁊c.de dila.l.ſi quando.⁊ qḋ no.in cle.lr̃is.de
proba. ❡Ex quibus omnibus concludo ꝙ cum nihil oſtenſum
ſit vel appareat ex quo aliqua iſtarum gratiarum reddatur in-
ualida:ꝙ ãbe valent ⁊ tenent. Secundo ꝙ cum gratia ſecũda.ſ.
hoſpitalis intelligatur ſaluo iure primi impetrantis ꝙ ipſe do-
minus Guido debet gaudere dicto bñficio quouſqꝫ viuit. Ip-
ſo vero mortuo pleno iure pertinet ad hoſpitale. Tertio ſequit̃
ꝙ ambo debent in poſſeſſionem mitti.ſ.dominus Guido reſpe
ctu vſuſfructus:⁊ hoſpitale reſpectu ꝓprietatis:q̃ miſſio hoſpi-
talis ſortiet̃ plenum effectum mortuo dicto domino Guidone.
vt in iuribus.ſ̄.allegatis. Laus deo.

a ❡Patronorũ. Vide Bal.ĩ conſil.xvij.in.v.parte.

❡Conſilium.ccccxxxviij.

1 ☞Teſtamenta dãnatorum ad mortem naturalem de iure cõ
muni ſunt ipſo iure nulla:licet bona non confiſcentur.
2 Ex duobus ſtatutis ſi vnum dicat teſtamentum valere dãnati:
aliud neget:primum debet intelligi qñ bona non confiſcantur:
al's ſequeretur repugnantia.
3 An teſtamentũ dãnati ad mortem:cuius bona cõfiſcata ſunt:
recõualeſcat ſi fiſcus repudiet bona ipſius.
4 Et quid de legato facto ad pias cauſas in tali teſtamento.

N chriſti nomine amẽ.

❡De iure cõmuni nõ eſt dubium qḋ teſtm̃ iſtius
1 Bartholomei nõ valet[b]:† q̃ ſtatim per condem
nationem fuit effectus ſeruus pene ⁊ perdidit ci-
uitatez ⁊ libertatem.ff.de penis.l.qui vltimo.que hodie nõ cor
rigitur per aut.in his que dãnantur ad mortem naturalem ſta-

b ❡Non valet. Vide do. Pet. ꝑhi.cor.in cõſil.lix.inci.ꝯſuluit.ꝑ totuz.in.j.ꝑte.vbi ponit. quid de teſtõ hãniti:excõicati:infamis.

a ¶ Irritatur. a Uide d. pe. phi. cor. in cōsi. cclxxviij. inci. in cā. in prin. z in littera A. in. iiij. parte.

b ¶ Confiscanda. b Uide do. alexā. de imo. i ꝯsil. lxxxviij. i. ij. col. in. iij. pte. z i ꝯsi. lxxv. in. vij. col. in. j. parte.

tim secuturā: vt ibi no. Ex quo sequitur ꝙ testamentuz suū siue factum fuerit post condēnationē est nullū: siue factū fuerit ante irritatur[a] ꝑpter maximā capitis diminutionē. ff. de testa. l. eius qui. etiam si bona eius non confiscarentur: vt ibi no. per doc. ¶ Si vero consideramus legem municipalem: statutū secūdo loco. s. relatū. s. de bonis homicide cōfiscandis adhuc idem videtur z multo fortius. ¶ Primo q: etiam si dicamus istum fuisse condēnatū ex virtute dicti statuti nō de iure cōmuni: ad hoc tamen dicendū est ipsum fuisse passum dictam capitis diminutionem: z ꝙ ciuitatem z libertatem perdiderit que faciunt testamentum irritari: quoniam in dānatis ad mortem sola sententia spectatur non genus criminis nec alia causa ex qua sententia lata fuit quātum ad statuz eius. ff. de penis. l. qđ ad statum. ¶ Secūdo quia de iure communi testamentum eius non valet etiā si bona ipsius non cōfiscantur: q: sufficit sola capitis diminutio: vt no. in. d. l. eius qui. §. j. de testa. fortius ergo ḟm formā dicti statuti ḟm qđ z capitis diminutionē patitur vt dictum est: z etiam bona ꝯfiscantur: vt patet ex ipsius tenore. z hoc firmat Bart. in. d. l. eius qui. §. j. in prima. q. ¶ Tertio q: cuz omnia bona que habebat tempore condēnationis z etiam tēpore quo cōdemnatio mittebatur executioni pertinerent ad fiscum virtute dicti statuti: vt pz ex eius tenore: dum se refert ad tēpus quo capitur: z etiam patet ex. l. ij. C. de bonis ꝓscrip. Non video qualiter de dictis bonis possit testari propter duas regulas: quarū vna est ꝙ de bonis in ꝓiudicium dñi quis testari nō pōt. Secunda est ꝙ ille q̄ nulla bona habet in ciuitate actu vel habitu testari non potest. q̄ due regule colligūtur ex aut. ingressi. C. de sacrosanc. eccle. z. ff. de vulga. z pupil. l. lex cornelia. circa medium. z vtrobiqꝫ no. de iure codi. conficiuntur. §. si post. cōstat autem ꝙ si istud testamētum valeret fieret cōtra primam regulā: q: testaretur quis de bonis fisci in preiudiciū fisci. Itē fieret cōtra secūdam regulā: q: iste non habebat aliqua bona in ciuitate habitu vel actu: cum etiam acquisita post condēnationem venirent cōfiscanda[b] per. d. l. ij. C. de bonis prescrip. z etiam ex forma dicti statuti pz: nō video ergo qualiter istud testamentū possit valere. † Nec obstat statutū primo loco relatum. Nam certum est ꝙ si
2 ista statuta intelligerentur in vno z eodem casu essent inter se repugnantia: quia primū vult testamentū valere: scdm vult nō valere ꝑpter qđ de necessitate sequeretur ꝙ scdm statutū tolleret z corrigeret primum cum sit posterius in ordine cōpilationis. iuxta ea q̄ no. per Cy. C. de testa. tute. l. ij. z p Bar. in. l. oēs populi. ff. de iust. z iur. in. iij. q. prin. q. vltima. Si vero possunt aliqua subdistinctione adiuuari vt non intelligantur in eodem casu sed in diuersis fienduz est pro euitanda correctione prima cōsti. codi. §. quibus. de inoffi. do. l. j. de electio. cum expediat. lib. vj. z quod no. per Cy. in. l. in exercenda. C. de fide instru. ¶ Nūc ergo statutum primū potest intelligi in alio casu ꝙ scdm: z habebit dubitationem z continebit vtilitatem: videlicet in dānatis ad mortem quorum bona non veniant confiscanda de iure cōmuni vel ex forma statutorum: vt pz regulariter in illis q̄ dānantur ad mortem naturalem: vt in aut. bona dānatorum. Nā testamenta taliuz non valent licet bona nō confiscentur: vt no. per Dy. z Bart. in. d. l. eius qui. de testamē. in. §. j. z hoc ꝑpter capitis diminutionē. Statutū ergo supradictū vult ꝙ valeat: z ꝙ talis capitis diminutio quo ad hoc non noceat: z sic continebit vtilitatem z dubitationem: si aūt intelligeretur vbi bona sunt cōfiscanda cōtineret repugnantiam cuz secūdo statuto: q: nil operari posset confiscatio si testm̄ valeret: z ecōtra si confiscatio operatur non pōt testm̄ valere: non ergo debet intelligi hoc casu: vel si intelligeretur per scdm corrigeretur vt dictū est. Sed predicte determinationi videtur obstare: quia ex forma dicti secūdi statuti bona veniant cōfiscāda: tñ in casu nostro fiscus nō videtur curare de hoc nec acceptat dicta bona: si em̄ acceptaret ꝓcederent que dicta sunt. ¶ Nūc ergo videtur haberi perinde ac si cōfiscatio facta nō esset:
3 vt. d. l. eius q. §. j. ibi. Aut si nō videbuntur lucrosa zc. † Rñdeo ꝑ hoc nō sequitur ꝙ testamētum valeat. qđ probatur: si enim hodie fiscus vellet ista bona nō est dubiū ꝙ deberet habere nec possent ꝑtinere ad hospitale vel ad dictam neptem vt dictum est. Sed si nō vult remanet in cā testati: q: testamētum ab ipō initio vel statim valere debet vel statim debet esse nullū: pēdere enim nō potest. l. fi. ff. cōia predio. cōstat autez ꝙ a principio non possumus dicere ꝙ valuerit: q: tunc fieret preiudicium fisco si hodie vellet qđ esse non potest vt dictum est. Item cōstat: q: ex voluntate fisci non potest pendere per. d. l. fi. z. l. illa institutio. ff. de here. insti. sequitur ergo ꝙ ab ipso initio de necessitate fuit nullum: z si ita est non confirmatur ex postfacto ꝑpter repudiationem bonorū que per fiscum fieret hodie: vt in regula ab initio. de regu. iur. de lega. iij. l. j. §. j. Nam inspicitur tempus testamenti. de testa. l. ij. Concluditur ergo testamentum non valere nec confirmari ex postfacto. Item ꝙ si fiscus non vult occupare bona deuoluūtur ad proximiorem venientem ab intestato. facit. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci.

4 ¶ † Quantum ad scdm dubium presupposito ꝙ testamentum valeret si queritur quātum veniat in restitutione fideicōmissi: z hic est dubium: q: istud fideicōmissum est ad pias causas vtrū detrahatur trebellia. Joan. an. tenet ꝙ sic in. c. si pater. de testa. lib. vj. Barto. contra in. l. marcellus. ff. ad trebel. per plures rationes quas de ꝓsenti omitto: q: de hoc in ꝓsenti casu nō expedit q̄rere cū testm̄ non valeat vt dictum est. Laus deo.

¶ Consilium. cccc xxxix.

1 ¶ Pactum mulieris per qđ cōditio dotis redditur deterior ipso iure est nullum.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Duo fratres obligauerunt se pro restitutiōe dotis vxoris tertij fratris mortuo fratre ꝑ quo se obligauerūt: alij repudiauerunt hereditatem eius z fecerūt cōuentionem cum vxore defuncti ꝙ ipā deberet recipere pro sua dote certas res dicti defuncti ḟm estimationem fiendā ꝑ quosdam z ipsi essent liberati: qui arbitri electi nunqꝫ arbitrati sunt. cōsului ꝙ non teneatur dicta dña obseruare pactū: q: deficit cōditio. l. a testatore. de condi. inde. in. l. fi. C. de ꝫhē. stipu. Item ꝙ dicta cōuentio sit nulla de se: q: ꝑ eā fit cōditio dotis deterior. l. de die. cum. l. seq. de pac. cōuen. z cōsiliū est ꝙ dicta dña cedat illis ius hypothe. qđ hz in dictis bonis z illi sibi soluāt. iuxta ea q̄ no. in l. post dotem. sol. ma. per. Bar. in fi. Laus deo.

¶ Consilium. cccc xl.

1 ¶ Statutum prohibēs ꝙ maritus nihil possit lucrari de dote vxoris non excludit lucrum quod fit ex pacto vxoris z ipsius mariti.

2 Pactum simpliciter factū de lucranda dote est reciprocuz quo ad donationem propter nuptias lucrandam. z. 3.

3 Oratio negatiua simpliciter prolata generaliter est accipiēda. Et per totū de interpretatione quorūdā statutorū Seneñ. circa lucrum maritorum disponentium.

In christi nomine amen.

¶ Ista qđ soluitur ex fine seu cauda adiectionis suprascripte vbi dicitur salua semper dispōne mulieris
1 facta ḟm formaz statutorū cōmunis Senarum: † ex quo fine apparet ꝙ principiuz dicte additionis quo cauetur ꝙ maritus nihil lucretur in casu proposito debet de intelligi de lucro qđ perueniret aliūde qꝫ ex dispositione ipsius mulieris. Illud em̄ non intendit sibi auferre: vt ex dicto fine apparet. Constat aūt ꝙ istud lucrū qđ peruenit ex pacto expresse dr̄ ex dispositiōe mulieris ꝑuenire cū in tali pacto mulier cōsenserit z donasse videatur. ff. de pac. l. j. facit de ver. sig. l. labeo. Item dicta dispositio seu pactū est ḟm formā statutor cōis Senarū q̄bus cauetur ꝙ mulier possit disponere de quarta parte dotiū suarū in preiudicium filiorum. Istud autē pactum de lucrandis. x. ex centum dātis in dotem nō excedit immo nec attingit quartaz partem: igitur hz locum finis dicte additionis nō aūt principium.

2 ¶ † Secūdo dico ꝙ ista qđ determinatur ex principio statuti veteris: vbi dr̄ ꝙ de lucro donationis ꝑpter nuptias maritus non possit priuari qđ est intelligendum idest de lucro dotis ꝑuenien te ex pacto reciproco donationis ꝑpter nuptias: al's statutum nō haberet intellectum: q: cū donatio ꝑpter nuptias ꝑficiscatur a marito: nō lucratur ipse maritus ex ea. Sed mulier ex pacto vero maritus lucratur ex dote tantum quantū mulier ex donatione ꝑpter nuptias: z hoc est qđ voluit dicere statutū predictū ꝙ maritus nō possit priuari lucro donationis idest de lucro dotis prouenientes ex pacto reciproco ad pactum factum super donatione ꝑpter nuptias: sicut est in casu ꝓposito. ¶ Nūc ad ꝓpositū principiū dicti statuti veteris in quo dicta verba cōtinentur nō corrigitur per dictā additionē: q: illa corrigit solū finē dicti statuti: vz a ver. si vero mulier. vbi dr̄ ꝙ maritus lucretur tertiam partem dotis cum mulier decessit relictis liberis ex vtroqꝫ mari to: vt patet ex tenore dicte additionis dum dicit. fuerunt addita in fine dicti capituli zc. vbi loquitur de muliere secundo nupta vel contē bente. ¶ Quātum vero ad principium dicti capituli vel cōfirta in eo nil intēdit dicta additio innouare q̄nimo intendit cōfirmare: q: corrigendo finez videtur approbare principiū. ff. de testa. mili. l. tribunus. §. j. cū igitur in prin. dicti statuti cōtineatur ꝙ tali lucro prouenientes ex pacto maritus non possit priuari: pz ꝙ dicta additio nihil nocet huic marito volenti dicta. x. trahere ꝑ lucro suo: q̄nimo prodest tanqꝫ illa particula statuti veteris fuerit per eam tacite cōfirmata. arg. ff. de iniusto rup. test. l. posthumus. §. si paganus. ad treb. l. si qs priore. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ principium dicti statuti loquitur qñ mulier decessit sine liberis: quia

ris: quia hoc est verum in ea parte in qua loquitur affirmatiue. Sed in parte in qua loquitur negatiue dando regulam ꝙ maritus non possit priuari lucro donationis ꝓpter nuptias ⁊c. debet intelligi generaliter in omnibus casibus possibilibus euenire:
3 quia hec est regula: † ꝙ negatiua oratio ꝓlata simpliciter equiparatur vniuersali indistincte ⁊ vniuersaliter dꝫ intelligi. ff. de reb. dub. l. is qui. cc. §. vtrum. no. in. l. si pluribus. de lega. ij. per Bar. de condi. ⁊ demon. l. hoc genus. per glo. fi. circa fi.

¶ Tertio confirmãtur ꝑdicta per rõnem. s. narratam in puncto: qꝛ si aliud dicerem⁹ sequeretur iequalitas in dictis lucris: quia si maritus precessisset sine dubio vxor fuisset lucrata. x. ex donatione ꝓpter nuptias seu ãte nup. virtute dicti pacti. ⁊ ide nunc vxore precedente maritus non lucraretur qꝺ esse non debet: quia equalitas in talibus lucris est seruanda in tantuꝫ ꝙ si ex parte vnius est factum pactum de lucrãdo intelligitur factũ ex parte alterius etiam si dictum non sit. C. de dona. ante nup. l. fi. §. fin. ⁊ ibi not. de pac. conuen. auꝫ. equalitas. ⁊. l. lege leonis.

¶ Quarto quia dicta additio videtur solum auferre lucrum qꝺ maritus erat cõsecuturus ex forma veteris statuti sine sua prouisione: vꝫ illam tertiam partem dotis quã statutũ vetus sibi dabat: non autem lucrum qꝺ cõsecuturus est ex sua prouisione vel pacto. qꝺ multipliciter ostenditur. ¶ Primo qꝛ illud lucrũ statutariũ est quodãmodo de iure speciali: illud aũt qꝺ ex conuentione partium est de iure cõmuni. Sed fortius est qꝺ habet de iure cõi ꝙ qꝺ de iure speciali: ⁊ sic difficilius tollit. i auꝫ. de nõ alie. §. qꝛ vero verisimile. ff. de testa. mili. l. ei⁹ militis. §. militia missus. ¶ Scdo quia lucrum statutarium cõsequitur maritus ab ipso statuto: ⁊ p ꝯñs põt sibi auferri p ꝯ̃riũ statut. nec põt de hoc marit⁹ cõqueri: qꝛ sicut in ꝑtãte statuẽtiũ fuit dare: ita ⁊ tollere. ff. de leg. iij. si quis in prin. testi. de lega. j. si mihi ⁊ tibi. §. in relegatis. facit de in litẽ iur. l. videamus. §. sed an iudex. de reg. iur. l. qui vetante. §. eius est. Lucrum vero proueniens ex pacto consequitur maritus ex sua prouisiõe. vñ nõ censet statutũ. s. dictũ seu additio sibi auferre qꝺ non dedit. ff. de adop. l. si arrogator. ver. ceterum. facit. l. ij. de interdic. ⁊ relega. ad. l. falci. l. iij. §. sed si bis. ⁊. l. pater. in prin. ad trebel. ⁊. l. debitor. i si. que. ll. bene faciũt. posset enim maritus cõqueri tunc de tali statuto tanꝙ iniusto: quia auferret qꝺ non dedit. Sed ipse maritus sibi procurauit: ⁊ sic tanꝙ iniquum non valeret. ff. de pollici. totiens. in fine. Ad predicta adde qꝺ alibi legitur ꝙ lex suum non denegat auxilium: vt no. in. l. assiduis. ff. q potio. in pig. babe. in gl. magna. circa medium. ¶ Postremo facit ad ꝑdicta: qꝛ fortius est ius qꝺ quis ex sua prouisiõe cõsequit ꝙ illud qꝺ aliunde: ⁊ ideo difficilius sibi aufert: vt no. ff. de lega. j. l. id qꝺ apud hostes. in prima charta per glo. ⁊ de capti. l. antepe. ⁊. C. de condi. inser. l. si vxorem. ⁊. ff. de fideicom. liber. l. si filius. §. erit rubriano.

¶ Dico igitur cõcludẽdo ꝙ dictus marit⁹ non ob. additione statutaria: de qua. s. potest de dicta dote deducere dicta. x. virtute stipula. seu pacti de lucrando dũmodo forma dicti pacti vel stipulationis hoc patiatur: vꝫ quia conditiones dicti pacti vel stipulationis sint implete. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxlj.

1 ¶ Stante statuto ꝙ mulier habens filios possit tm̃ disponere de quarta suorum bonoꝝ reliquis tribus reseruatis ⁊ equaliter distributis inter filios.
2 An mulier possit de illis tribus quartis testari: ⁊ quo iure in illis ipsi succedatur.
3 Efficacius debetur filijs portio de qua statutũ disponit ꝙ legitima nature iure debita: quia hec potest dissipari in vita illa autem minime.
4 Quid differat an statutũ disponat formiter an vero informiter. ⁊ quid hoc sit iurare formiter vel informiter.
5 Quod triplex sit modus succedendi ex testamento ab intestato ⁊ tertia species successionis: successor vniuersalis.
6 Si ex forma statuti soror dotata a fratre non succedit matri: an hoc intelligatur solum ex testamento vel ab intestato: an vero possit venire tertio mõ succedendi vt successor vniuersalis cum fratre in tribus partibus reseruatis per statutũ: ⁊ hic pulchre an statutũ loquens in vno casu extendat ad alium similem: ⁊ de materia auꝫ. quas actiones. C. de sacrosan. ecele.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ Pro declaratione eius qꝺ queritur oportunũ videtur declarare statuta q̃ ꝑmittunt. ¶ † Et quantum ad primũ statutũ nõ est dubium ꝙ de quarta parte bonorum suorum potest mulier disponere prout vult tam in filios ꝙ in extraneos: tam in masculos ꝙ in feminas vt ex fine ipsius statuti patet. Et ideo cuꝫ quarta pars sit in sua dispositione potest in ea habere heredem ex testamento ⁊ ab intestato. Ex quibus sequitur ꝙ si ista domina Vangelista non disposuit in vita sua de quarta parte bonorũ suorum prout in pũcto presupponitur fecisse: tunc allegatio istius dñe Bartholomee cõtra fratres suos masculos esset optima: quia cum ipsa innitetur testõ in petendo sua legata nõ posset excludi virtute secundi statuti qꝺ loqtur de filia volẽte venire ad successionẽ matris ab intestato. Si ꝟo in dicta quarta vellet venire ab intestato cũ fratribus tũc posset excludi postꝙ fuit ab eis dotata: ⁊ ita loqtur. ⁊ dꝫ intelligi ⁊ põt sane dictum statutum secundum.

¶ Sed tunc est videndum de tribus partibus bonorum quas statutum primum vna cum additione voluit reseruari filijs iter ipsos equaliter diuidendas qualiter dicti filij ad eas vocabuntur ⁊ quo iure. Ad qꝺ animaduertenduꝫ ꝙ dicte tres partes bonorum videntur ex forma dicti primi statuti cũ additione subiacere restitutioni post morteꝫ matris. Et sic est simile ei qꝺ subiacet restitutioni ex dispositione testatoris que legi equiparatur. in auꝫ. de nup. §. disponat. ¶ Item est simile ei ꝙ vnus coniugum lucratus est ab altero coniugũ: quia tenetur illud reseruare post mortem suaꝫ filijs ex illo matrimonio susceptis si trãseat ad secunda vota: ⁊ sic subiacet restitutioni legis dispositione. C. de secun. nup. l. femine. Ex quibus elicio tres conclusiones.

2 ¶ † Prima est ꝙ ad dictas tres partes seu quartas dicti filij nõ possunt vocari ex testamento ipsius matris etiam si ipsa mater eos institueret equaliter vel inequaliter vel eis legaret. hoc probatur primo ex tenore dicti statuti quo permittitur matri disponere de quarta parte: de residuo vero potestatem disponendi sibi aufert. Ex quo sequitur si bene cõsideretur ꝙ propriuꝫ patrimoniũ mulieris habentis filios est quarta pars bonoꝝ suoruꝫ: nam in illa censet dña in vita ⁊ morte vt possit de ipsa disponere. relique vero tres partes non censentur propriũ patrimoniuꝫ cum de illis sit dña in vita non in morte: ⁊ sic magis vsufructuarie cõpararet: sicut dicit in simili de eo qꝺ mater cõsecuta est ex successione vnius filij si postea trãsit ad secũda vota. C. de secun. nup. l. femine. §. illud. ad tertul. l. mater. Hoc etiam ꝓbatur eo. ti. auꝫ. lucrũ hoc. vbi dꝛ ꝙ talia bona post morteꝫ parentis reseruanda sunt filijs ⁊ debent inter eos diuidi non ꝫm arbitriũ ipsius parentis: ex quo sequitur ꝙ dispositio ipsius parentis sup eis nihil valet. ¶ Item probatur. ff. de leg. ij. l. vnũ ex familia. §. si de falcidia. ⁊. §. sed si duos. in tex. ⁊ glo. super verbo hereditario. vbi habetur ꝙ in his que subiacent restitutiõi ex dispõne testatoris si ille cui debebat fieri restitutio instituatur ab eo q illam facere debebat nõ videt capere iure hereditario nec ex testõ ipius: sed iure legati ⁊ ex testõ eius q mãdauit restitutionẽ fieri: ita hic non ex testõ matris: sed ex dispõne statuti qꝺ mandat filijs reseruari. ¶ Item probatur in. l. si naũt. de leg. j. ⁊ de leg. ij.
8 meuio. vbi si debitor legat creditori qꝺ dꝫ non valet legatũ[a] nec vt legatum capitur: sed vt debituꝫ. de lib. leg. aurelius. §. fi. Sꝫ iste tres quarte sunt debite ex forma statuti cum additione: igit non capiunt ex testamẽto ipsius matris: sed ex dispositione statuti. ¶ Preterea facultas testandi debet esse libera in relinquẽdo equaliter vel inequaliter. Sed hic nõ esset libera: qꝛ ex forma statuti debent iste tres partes equaliter diuidi inter filios. Aut igitur mater non equaliter diuideret: ⁊ tunc non obseruat statutum: ideo eius dispositio nõ valet: vt expsse pꝫ in fi. in dicta auꝫ. lucrũ. C. de secũ. nup. Aut diuidit equaliter: ⁊ tũc nihil videtur dare de nouo: sed executioni mandare qꝺ lex vel statutum dat: vt in. d. auꝫ. lucrum hoc. in verbo lege distribuitur ⁊c. ¶ Ex quibus omnibus cõcluditur in proposito nostro ꝙ ex quo dicta domina Vangelista in vita sua disposuit de quarta parte bonorũ suorum: ⁊ sic res prelegate huic domine Bartholomee cadunt sub alijs tribus quartis: ꝙ predicta domina Bartholomea nõ potest dicere se habere ex causa testi. Si eñ vult venire ex forma dicti statuti ⁊ eius adiectiõis: vbi dicitur ꝙ relique tres partes inter filios diuidantur equaliter dꝫ venire vt filia ⁊ ad partem equalem cũ fratribus ex forma seu dispositione statutaria: que oĩa cessarent si veniret vt legataria: nã tunc nõ vt filia sed vt extranea nec equaliter: sed pro eis que relicta sunt: nec ex dispõne statuti: sed ex dispõne testamenti qꝺ facere non potest: vt pꝫ ex iuribus ⁊ rationibus. s. allegatis: nõ ẽ ergo bona allegatio sua cõtra fratres suos ad euadendum scꝺm statutũ. ¶ Dicet aliqs si predicta sunt vera ꝙ filij in dictis tribus quartis non possint venire ex testõ etiam si sint instituti: vt dictũ est: sequeretur absurditas. Pone enim ꝙ mater quẽdam extraneum instituit i quarta parte bonoꝝ suorũ: filios vero in tribus partibus: ceteri filij videbuntur preteriti: quia illas tres partes consequeretur iure instituto vt dictum est: ⁊ sic institutio extranei facta in quarta non valebit: vt in auꝫ. vt cum de appel. cogno. §. aliud. ⁊ quod no. in. l. iij. §. sed vtrum. de mino. qꝺ videtur absurdum ⁊ contra mentem statuti qꝺ voluit matreꝫ libere posse disponere de quarta parte dũmodo tres partes remaneant filijs. Ad hoc respondeo ⁊ dico ꝙ immo valebit tale testamentum: licet filij non ha-

a ¶ Legatũ. Vide. d. Pet. phi. cor. i ꝯsi. cclviij. inci. quo ad primuꝫ. in lra. C. in iij. parte.

beant dictas tres partes ex eo: quia habent ex forma seu dispositione dicti statuti que succedit loco dispositionis testatricis: ⁊ in omnibus sapit eandem naturam: ⁊ sic est perinde ac si ista mater haberet duo patrimonia. vnum liberum in quo pōt quēlibet instituere quartam partem bonorum suorū. Aliud qđ ex dispositiōe dicti statuti reseruatur liberis: que reseruatio statutaria nō minoris vigoris est ꝙ institutio matris: ⁊ hoc ne mater ista defraudetur legis dispositiōe: ⁊ vt mens dicti statuti seruetur ⁊ vitetur absurditas. ff. de neg. ge. l. pomponius. ¶ Item dicet aliquis pater tenetur filio relinquere legitimam: ⁊ tñ constat de iure cōmuni ꝙ si pater instituat filium in legitima ꝙ ipse filius eam habebit iure institutionis: licet esset sibi debita: qđ ē contra ea que. s. dicta sunt de his tribus partibus.

3 ¶ † Sed respondeo ꝙ legitima debita filio de iure cōmuni non est ita debita sicut iste tres partes sunt debite ex forma istius statuti. qđ patet: quia quousqꝫ pater vult nihil de iure cōmuni est debitum filio in bonis suis. de colla. bonorū. l. j. §. si impuberi. ⁊ qđ no. in aut. si qua mulier. de sacrosan. eccle. hīc est ꝙ pater potest alienare ⁊ dissipare bona sua in eius vita ⁊ filius fraudabit legitima: vt. l. nō vsqꝫ adeo. ff. si quis a pa. fuerit manu. hinc est ꝙ dicitur quasi magis esse debita: vt no. C. de iuris ⁊ fac. ig. l. iij. Sed non est ita in his tribus partibus que debent ex forma statuti: quia statutum disponit etiam in vita matris: hinc ē ꝙ ipsa mater nō pōt de eis aliquid disponere in ei⁹ vita qđ possit valere post mortem: in vita tamen ipsius matris valet dispositio ꝓ iure qđ ipsa mater viuens habet: sed post mortem reuocatur sicut dicimus in qualibet alia re debita vere in vita: licet effectus porrigat post mortē. ff. de lega. ij. peto. §. prediū. merito ergo sequit qđ. s. ꝓbatum est: ergo dispositio matris in illis tribus ptibus nihil operat: etiā si eas relinquat filijs: ⁊ ꝙ ipsi filij magis cōsequunt ex statuto ꝙ ex dispōne matris. Sicut dicim⁹ i quarta que debet impuberi arrogato in bonis arrogatoris. ff. de adoptio. l. si arrogator. ⁊ hoc de prima conclusione.

¶ Secunda principalis conclusio est ꝙ ad dictas tres partes filij non vocant tanꝙ heredes ab intestato si cōtingat matrem de ipsis nō disponere. qđ sic probat. si hoc diceremus sequeretur talis absurditas. ¶ Pone ꝙ mater fecit testamentum in quo extraneum instituit in quarta de alijs tribus partibus ⁊ de filijs nihil dixit: puto ꝙ tale testamentum valeat: quia dictis filijs ꝓuidetur per statutum de dictis tribus partibus: que ꝓuisio succedit in locum prouisionis matris: ⁊ sic cum satis sit eis consultum preteritio ipsorum non est eis notitia. ideo nō reddit testamentū nullū. argu. ff. de lib. ⁊ posthu. l. si posthumus. §. qđ vulgo. ⁊ qđ no. Bar. eo. tit. l. gallus. §. ⁊ qđ si tantū. facit eo. titu. l. multi. ⁊ no. de vulg. ⁊ pu. cū ex filio. in prin. ¶ Nūc ergo si diceremus ꝙ dicti filij haberent dictas partes ab intestato sequeret absurditas. s. ꝙ ista mater haberet vnum heredem in suo testamento. s. i tribus quartis qđ ius nostrū nō patitur: vt in regula

4 iuris. ¶ † Preterea statutum istud cum additione disponit informiter de illis tribus partibus dicendo relique tres partes inter filios equaliter diuidantur: si enim diceret in reliquis tribus partibus filij equaliter succedāt vel sint heredes equaliter: tūc diceretur disponere formiter ⁊ iure successionis ab intestato posset dici ꝙ venirent ex dispositione huius statuti. Sed qꝛ dicit ꝙ diuidantur est informis dispositio: ideo ex ea tm̄ veniunt: sicut dicimus in. s. in iuramento qđ ꝓstitū est formiter: vtputa iuraui ꝙ titius vendidit mihi talem rem: tunc oritur vel datur mihi actio ex empto. ff. de iureiuran. si duo pa. §. si quis iurauerit. Sed si informiter puta ꝙ titius tenetur mihi in. x. non exprimēdo ex qua causa: tunc datur mihi actio in factum ex illo iuramēto. C. eo. titu. l. actori.

5 ¶ † Tertia principalis cōclusio est ꝙ ad dictas tres partes vocantur filij ex dispositione huius statuti non tanꝙ heredes ex testamento vel ab intestato vt dictum est: sed tanꝙ successores vniuersales que est tertia species separata a predictis sicut vidim⁹ in fisco in quem bona alicuius deuoluuntur qui non est heres: sed vniuersalis successor. ff. de fideiusso. l. inter cos. §. fi. ⁊ ibi no. ⁊ in patre qui occupabat olim omnia iure peculij non hereditario. ff. de castren. pecu. l. j. ⁊. ij. ⁊ dicebatur vniuersalis successor vt in eum transirent illa que in heredem transire solent. ff. de iudi. l. tam ex cōtractibus. Et ideo dicti filij tenentur ad onera sicut si essent veri heredes pro illis tribus partib⁹. C. ad. l. iul. de vi pub. l. si tutoris. cum habeant bona tanꝙ successores vniuersales ex dispositione legis vel statuti. iuxta ea que no. per doct. in l. pu. boū. de verborum significa. ⁊. l. mulier bonum. de iure dotium. ⁊ de bonorum pos. l. j. per Barto. Nec potest sequi absurditas de qua. s. quia quis bene potest esse cum vno heres ex testamento in certa parte: ⁊ cum alio successor vniuersalis i alia parte: vt patet in relegato cui est adempta in sententia certa ps bonorum. Nam in illa parte fiscus erit successor vniuersalis: ⁊ in alia parte poterit facere testamentum. ff. de interdic. ⁊ rele. l. iij. ⁊. l. relegatorum. §. ad tempus. ⁊. §. hec est differentia. de testa. eius qui. §. j. Ex quibus videtur sequi talis conclusio ꝙ matre mortua ab intestato filij possint petere ⁊ habere tres partes bonorum tanꝙ filij ⁊ tanꝙ eis debitas ex dispositione statuti etiā si dicant se nolle esse heredes matris: que conclusio videtur ad litteram probari in fi. C. de secun. nup. aut. heres. ff. de leg. j. l. filiusfami. §. cum quis. Et predicta ꝙtum ad primum.

6 ¶ † Quantum vero ad scđm statutum quo mulier dotata a fratre prohibetur succedere matri nō est dubiū ꝙ dictum statutum habet locū qñ succeditur ab intestato nō cū ex testō: ⁊ sic i quarta parte de qua potest mulier disponere locū habere pōt: qꝛ i ea pōt habere heredē ex testō ⁊ ab intestato. ¶ Sed in his tribus partibus in quibus nec ex testō nec ab itestato iure hereditario sed mō quo. s. qritur. An locū habeat: vꝫ ꝙ ad partē dictarum triū partiū non vocetur si dotata fuit. Et videt ꝙ non: qꝛ cause sunt diuerse: vt dictū est. Triū puto qꝛ iste modus veniendi. s. ex forma statuti tanꝙ successores vl'es habet quasi oīmodā similitudinem cū cā intestati: qꝛ sicut illa cā intestati a lege cōi descēdit. ff. de v. sig. l. lege obuenire hereditatē. sic ista causa descēdit a lege statutaria. ¶ Itē sicut veniens ex illa causa sentit onera actiue ⁊ passiue: sic venientes ex ista. d. l. tutoris. ad. l. iul. de vi. Igitur debet idē iudicari de ista qđ illa: sicut dicimus in fi. de cōtractibus innoiatis de qbus idē iudicādum est qđ de noīatis qb⁹ assimilātur. ff. de pscri. v. l. naturalis. §. at cū do. ⁊. §. ꝙ si faciā. ¶ Ad propositū ergo ⁊ ad solutionē nostre qōnis redeūdo rñdeo ⁊ dico ꝙ ex quo ista dña Vangelista in sua vita alienauit tot bona que ascendebant ad quartā partē dicta bona alienata cōputātur in quartā q̄ sibi cōceditur a statuto. ff. ad tre. l. marcellus. §. res q̄. vbi casus in fi. ¶ Restat igitur ꝙ residuum dictor bonorū deuolutum fuit ad oēs filios equaliter iure vl'is successionis ⁊ tanꝙ ad filios: ⁊ sic dispō seu testm̄ dicte domine Vangeliste super eis nihil valuit: maxime qꝛ inequaliter distribuit inter eos faciendos dicta ꝓlegata: vt in ꝓalleg. aut. lucrum hoc. C. de secun. nup. ¶ Cū itaqꝫ dicta cā deuolutionis sit similis cause intestati: vt. s. probatū est. ⁊ in vtraqꝫ filia dotata a fratre excludat per statutū scđm: dictaqꝫ dña Bartholomea fuit a fratribus suis dotata. Cōcludendum est dictam dñam Bartholomeā esse excludendam: oīaqꝫ bona inter masculos equaliter diuidenda: pro cuius cōfirmatione facit statutum. s. vltimo loco relatū. vbi dicitur ꝙ soror dotata a fratribus de bonis cōmunibus nō possit redire ad diuisionem cū eis. Nam ⁊ ista bona in vita ipsius matris videbantur cōmunia inter istos filios omnes ex quo post mortem eius erant omnimodo cōmunicanda. arg. ad hoc optimum. ff. de condi. insti. l. iiij. in prin. ¶ Restat nunc respondere ad vnū qđ facit dubiū. Nam cum statutū scđm. s. relatū ꝑ qđ filia seu soror a fratre dotata excludit a successione materna: loquat cū ab intestato succeditur matri non videtur habere locū in casu nrō in quo veniunt filij nō tanꝙ heredes sed tanꝙ successores vl'es: qꝛ isti casus sunt diuersi: vt dictum est: ⁊ lex loquens in vno casu non extenditur ad alium similē qñ legis correctio inducitur: vt no. C. de sacrosanc. ec. aut. quas actiones. hic autem per istud statutum corrigitur ius cōmune qđ vult masculos ⁊ feminas succedere equaliter matri: cū ergo statutum hic corrigat ius cōe cū filij veniūt ad successionem tanꝙ heredes non debet extendi ad alium casum. s. cum veniunt tanꝙ successores vl'es: qꝛ iste casus in verbis statuti non comprehenditur ⁊ sic relinquitur dispositioni iuris communis. l. si cum dotem. in princ. solu. ma. cum sit stricti iuris. l. quicquid restringende. de ver. oblig.

¶ Ad hoc respōdeo pluribus modis. Primo sic: ⁊ est satis clara responsio. Dico ꝙ immo casus noster est expressus in verbis statuti. Nam statutū dicit ꝙ mulier dotata a fratre matri sue ab intestato non succedat: certe ista verba sunt ita generalia de se ꝙ casum nostrum comprehendūt. Quod sic ostenditur: mulier dicitur decedere ab intestato quando nō fecit testamentū vel fecit sed est nullū. ff. de suis ⁊ legi. l. j. in princ. Itē tali mulieri sic decedenti sine testō possunt filij dupliciter succedere. s. tanꝙ heredes. s. in vna quarta ⁊ tanꝙ successores vniuersales: vt in trib⁹ alijs quartis ⁊ vtraqꝫ dicitur successio: qꝛ successio dicitur in vniuersum ius qđ defunctus habuit. ¶ Cū igitur istud statutū nō arctet se ad eum casum cum filij veniūt tanꝙ heredes: sed loquitur generaliter ⁊ indefinite. s. ꝙ non succedat. pꝫ ꝙ casus noster est expressus in statuto predicto vbis generalibus. Nam expressio dicitur tripliciter. s. verbis generalibus: verbis specialibus: ⁊ verbis singularibus: vt not. Barto. in. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. cū itaqꝫ verba statuti conueniant ⁊ locum habeant in casu nostro: ergo ⁊ ipsum statutū vel eius dispositio: qꝛ cui conueniunt verba legis cōuenit ipsa lex. et ecōtra. ff. de accus. l. hos accusare. §. omnibus. de dona. inter vi. ⁊ vxo. cum hic statut. §. si spōsus. nō est ergo

est ergo verum dicere q iste casus noster sit diversus a casu in statuto comprehensus. Nam istud posset procedere si statutum diceret q mulier dotata non possit esse heres matris: sed istud dicit q possit succedere qd est verbum generale comprehendens vtraqz successionem: ergo in verbis dicti statuti comprehenditur iste casus. ¶ Preterea glos. que est in. d. aut. dicit lex correctiua[a] q loquitur in vno casu: puta in ecclesia nō extenditur ad aliū casum q est diversus in substātia: puta ad ciuitatē: licet in aliquo habeant similitudinem: puta in prescriptionibus. nam ecclesia et ciuitas diverse sunt oīno inter se et quo ad substantiā: licet olim in prescriptione centum annorū essent similes. dicta ergo aut. que corrigit dictū tēpus in ecclesia non extenditur ad ciuitatē. Sed in casu nostro isti duo modi succedendi. s. iure hereditario et iure vl'is successionis non sunt diversi in substantia: immo se habent vt genus et species: et sic participant in substantia. quod pz: quia ad positionez speciei seqtur positio generis. ff. de leg. iij. §. si quid earum. §. inter emptum. et etiam genus inest speciei: sicut animal inest homini. facit de fundo instruc. l. fi.

¶ Preterea hoc apparet q isti modi succedendi sint quasi idē: quia vtroqz modo succeditur equaliter. Item in vniversuz ius qd defunctus habuit: et sic vterqz in honore debitorum actiue et passiue. Itē vterqz pro rebus sue successionis habet petitionem hereditatis: vt no. C. de his q. vt indig. l. i. vbi gl. dicit q fiscus qui non est heres: sed vniversalis successor: vt. d. l. inter eo. §. fi. de fide. hz petitionem hereditatis: et oēs. ll. ti. de peti. here. que habēt locum in herede: habēt etiā locū in fisco: vt pz ex illa gl. et eodem mō puto in mō agnoscendi. nā eo mō quo agnoscitur hereditas puto q ista successio agnoscat: solum est differentia in hoc: quia hereditas ab intestato deferr ex cā voluntaria defuncti: qz defunctus potest aliū instituere et auferre venientibus ab intestato: q si nō facit iure tacito eis relinquere videt. l. si qs cuz nullū. de iure codici. Sed ista successio deferr ex cā necessaria: mater nō pōt filijs eā auferre obstāte statuto ppter qd pdit illud nomen hereditariū et remanet in generali noīe successionis: cuz itaqz sit idē cā in substātia: pz q nō ob. illa glo. que loquitur in casu penitus diverso. ¶ Preterea in casu nrō est illa et eadē rō que mouit statuentes: voluerūt enim q dos quā frater dat sorori succedat in locuz portionis quā soror erat habitura de bonis maternis ne frater duplici onere grauetur: que ratio locū habet qualitercūqz soror velit cum fratre venire siue tanq heres de iure cōmuni: siue tanq successor vl'is ex forma statuti: ergo vtroqz casu excluditur. Quinimo magis videt excludenda cū vult venire vt vl'is successor: qz tunc venit ex dispositiōe statuti: ergo ex forma alterius statuti facilius pōt sibi auferri dicta successio q si veniret de iure cōi: magis eni potest statutū auferre qd ipsum statutum dat q id qd dat ius cōmune. arg. ff. de reg. iur. l. quiuetante. §. eius est. de adop. l. si arrogator. vbi ergo est eadez ratio vel maior q sit in statuto debet habere locum statutum: qz statutū hz locum vbicūqz mens statuētium locum habet: mens autē ex rōne colligitur. l. cum pater. §. dulcissimis. de le. ij. et ideo dicimus q vbi habet locū mens statuti similiter et vba eius. ff. de v. sig. l. noīs et rei. §. vbis ex legibus. facit qd no. Bart. i. l. ij. ff. vti possi. ¶ Item casus tacitus a statuto videt expssus qn ex mente et idētitate rōnis procedit. ff. de no. ope. nū. l. p tor. in princ. cū sua glo. et. C. de reuo. dona. l. is solis. in fi. ibi. satis etiam tacite cautū putamus et c. ¶ Preterea statutuz supradictū hz locū in vna quarta de qua mater pōt disponere: vt. s. dictuz est: ergo et eodem modo in alijs tribus quartis de quibus non pōt disponere: quia re vera vnicū est patrimonium et nō plura. ff. de excu. tuto. l. iurisperitos. §. i. ergo nō debet diverso iure censeri. ff. de vsur. eum qui edes. et ad. l. fal. l. in quarta. §. i. et ibi not. in glos.

¶ Concluditur ergo ad glo. d. aut. quas actiones. q statutum loquens in vna persona vel in casu non extenditur. ad alium casum diversum in substantia: sed ad alium qui est idem in substātia: licet in accidentibus sit diversus bene extenditur: vt in casu nostro. Item dico q statutum loquens in vno casu non extendi tur ad alium casum similem diversam tamen rationem habentem. Nam ecclesia et ciuitas erant similes in pscriptione: quia in vtraqz locum habebat prescriptio centum annorum per. l. fi. eo. ti. tñ rōnes erant diverse. Nam imperator fuit motus ad statuēdum hoc in ecclesia fauore religionis: sed in ciuitate fauore publico vel alia ratione diversa. Illa ergo aut. que corrigit. l. fin. in ecclesia et etiaz suam rōnem nō corrigit in ciuitate in qua viget ratio diversa. Sed qñ est alius casus similis habēs eandem oīmodā rōnem dr esse idē: ideo ad illum extēdit: qz ex mēte statuti que magis debet extendi q verba. C. de lib. prete. l. iij. Naz vt inquit eleganter dñs Bal. in. l. de quibus. ff. de legi. qñ i pluribus casibus est vna et eadem ratio: tūc vna et eadem rō decidit omnes illos casus non per extensionē immo sicut genus cōprehēdit spēs sic generalis rō diversas species. Et ideo expsso vno casu ppter dictam rōnem veniunt oēs in quibus viget dicta ratio. ad qd optime. ff. ad trebel. l. mulier. in prin. et qd no. in. l. gallus. §. et quid si tantum. de lib. et posthu. per Pet. et Bar. et ita loquitur casus noster. Naz vna est ratio istius statuti exclusiui: vz ne filia duas habeat portiones. s. dotez a fratre: et postea portionem in bonis matris: certe ista ratio locum habet siue velit venire tanq heres siue tanq vniversalis successor: et iō expsso vno casu propter dictam rōnem venit alter qui sub eadem ratione cōprehendit: qz statutum nō expressit dictum casum ppter se: sz ppter dictam rōnē: ergo vbicūqz locū hz dicta ratio similiter et statutū: qz posito fundamento sequnt oīa que ex illo fundamēto dependēt. ff. qd vi aut clam. l. nā origo. ergo dicit tunc extensio: sed idētitas tunc autem dicitur q extēsio quando essent diversi casus habentes diversas rōnes: licet similes: vt in ecclesia et ciuitate quo ad pscriptionē: tunc eni est extensio: qz est qdā pgressio termini ad terminū per adequationē seu paritatem rōnū. et ita loquitur glo. d. aut. Nam tunc correctio in vno casu nō extenditur ad alterum. Laus deo.

[a] ¶ Lex correctiua. An autez lex correctiua extendat. vide. d. pet. phi. cor. in cōsil. cxviij. incip. lz. in lra. I. in. iij. parte.

¶ Consilium. ccccxlij.

1 ☞ Qui percipit certam pensionē pecunie de aliquo fundo videt habere illum fundum pro dicta pensione obligatum: nec cessione facta de tali pensione videtur factus dominus fundi nec vsufructuarius.

2 Percipiens pensionem in pecunia non tenetur ad onera fundi et expeñ. sed is solum q percipit fructus.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Videt dicēdū prima facie q dictus sempronius debeat cōferre ad dictas expen. p sua rata. Nam ipe et seius videntur habere istum fundum cōmunem: vz Seius p nouem partibus: quia soluit noningetos florenos: et Sempronius pro duabus: quia soluit ducentos quasi totus fundus diuidatur in. xi. partes quarū nouē Seius duas Sempronius habeat sicut fit in simili. ff. ad treb. l. marcellus. de libe. et posthu. si ita scriptū. de here. insti. l. clemēs patronus. et. l. si seruum. §. hereditas. et si sic: ergo vterqz tenet cōferre pro sua rata. C. de edi. priua. l. si vt pponis. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit. ¶ Preterea iste sempronius fuit positus in locum istius titij cedentis: vt patet ex instrumento cessionis: ergo debet subire oīa onera q incūbebāt titio. ff. ad trebel. l. q quadringēta. Sed nō est dubiū q titio tanq dño incūbebāt dicte impēse. ff. de vsufru. l. hactenus. ergo et sempronio pro ea parte qua titio successit. s. pro duabus partibus de. xi. arg. C. de here. act. l. pro hereditarijs. ¶ Preterea si diceremus qd res non esset cōmunis inter eos: sed q seius sit insolidum dominus. Sempronius autez sit vsufructuarius adhuc idem videtur dicēdum q ad aliquas impensas teneatur: vt. d. l. hactenus. de vsufru. et. l. si pendētes. §. si quid cloacarij. cum enim sentiat emolumentuz naturali rōne debet sentire onus. iuxta illud. Cōmoda qui sentit et c. vt in regula iuris. facit. ff. cōmo. l. cōmodato. §. possunt.

¶ His non obstantibus 3rium puto: pro cuius euidentia vidēdum est qd ius videatur in istum sempronium translatum per cessionem factam a titio. Et certe non potest dici q in ipsum sit translatum dñium directum qd habebat ipe titius. Nam aut diceremus q esset translatum in totum seu in toto fundo: et hoc est falsum: quia pretium qd ipse sempronius dedit nō equiualet toti fundo. ergo et c. vt no. in. l. i. §. i. ff. de superficie. Aut dicemus q sit translatuz pro pte: et tunc idem: quia non apparet pro quota parte. s. vtrum pro tertia quarta vel. vj. ergo cum portio sit incerta non potest dici q aliqua quota sit portio translata. arg. ff. de acq. pos. l. locus. Nec ob. qd. S. dixi q videtur translatum dominiū pro duabus partibus de. xi. nā istud posset pcedere si simpliciter fuisset facta venditio vsqz ad quātitatem ducentorum. Sed in casu nrō fuit ista cessio restricta in effectu. s. ad annuam qtitatem. xvj. florenor. ¶ Constat autem q due partes de. xi. possunt annuatim reddere plus vel minus q sit ista qtitas expssa: igit pro hoc videntur partes illud voluisse: qz ex posterioribus precedentia declarantur. de leg. iij. quisquis. et qd ibi no. de heredi. insti. qui non militabat. §. lucio. et. l. cum in testō. §. fina.

¶ Per hoc rñdet ad fundamentuz primo loco factū: qz ex hoc q limitata fuit quātitas emolumenti qd sempronius erat percepturus non pōt dici q due partes de. xi. sint translate que plus vel minus reddere possunt. ¶ Item dico q nec vtile dñium in dicto fundo videtur trāslatū in totū vel pro parte eadē rōne: qz dñium vtile regulariter sm directuz. ar. ff. de nego. gest. l. actio. ¶ Itē dico q nō pōt dici translatū ius vsufru. qd pz: qz vsufructuarius dr ille qui pōt fundū colere: et fructus de manu sua per ipsum pcipere. si vero habet pcipere de manu aliena nō dr habere ius vsusfructus. ff. de vsufru. leg. l. fundi trebatiani. et plene p glo. ff. de vsufr. l. si qs ita. Sed iste sempronius nō hz colere nec

fructus pcipere: sed solū quantitatē pecuniariā: scz. xvj. annuatim. ergo zc. z p hoc tollit rō q̄. s̄. facta est in ꝯriū. ¶ Quid ergo dicemus. rn̄deo nō video ꝙ alius intellect⁹ possit dari huic nisi iste: vz ꝙ iste titius pro ducētis q̄ percepit a sempronio voluerit eidez sempronio. xvj. annuatim dare super dicto fundo: z sic dictus fundus z eius fructus fuerunt huic sempronio pro dictis xvj. obligati. hoc videt̄ in simili determinare Bart. post Dyn. ff. de an. lega. l. fundus. p. l. codicillis. §. instituto. de lega. ij. facit. l. ij. z. l. lucius. de ali. leg. z sic dictus titi⁹ est psonaliter obligatus ad dicta. xvj. z ista obligatio non transit in singularē successorem fundi. s. seiū. ff. de cōtrahen. empt. l. fi. ¶ Item dictus fundus est realiter obligatus: z ista abligatio bene trāsit. ff. de pig. act. si conuenerit. §. fundus.

a ¶ Dotare. Vide tn̄ do. Bart. sozi. i ꝯsi. lxv. incipi. circa. ꝟ. primo q z vltimo. circa pn̄. i. j. parte. ꝙ lz pater teneatur totiēs z quotiēs opus fuerit filiam dotare: tn̄ si semel fuit dotata z eā ꝯsumpsit nō tenet̄ āplius dotare si sua culpa cōsumpsit.

¶ Nunc ad propositum certū est ꝙ creditor habens fundum pignoratū nō tenet̄ ad expensas fundi: immo si quas fecit necessarias vel vtiles pōt repetere. ff. de pig. act. l. si necessarias. in pn̄. z l. si seruos. Nec ob. qd in instrumēto dr ꝙ titius cessit z sempronīū posuit in locum suum p qd videt̄ ius qd habebat in eū trāstulisse. Nam ex his que dixi apparet ꝯriū: qr talis cessio non patitur hunc intellectum: qr esset absurdum p ea q̄ dicta sunt. ergo zc. vt. l. pompo. de nego. gest. Sed intellectum quō. s̄. scdo loco dixi bene patitur nec istud verbū repugnat. Nam z ille qui cedit actionem quā habet non abdicat a se oē ius cū apud eum remaneat directa q̄ non potest ab eius ossibus separari. l. si qs ergo. de pecu. ergo nec iste titius vr̄ a se abdicasse p ea que dicta sunt. Sed solum obligasse ppter qd videt̄ positus sempronius i locū suū: qr vtit̄ iure ipsius titij. vt pz. ff. de pig. l. superatus. §. p iniuriā. So. videt̄ ista qō determinari per glo. que est. C. de anno. z
2 tribu. l. j. z qd ibi no. per Barto. q dicunt † ꝙ qn̄ quis locat fundum suum ad annuā pecuniariā pensionē ita ꝙ omnes fructus sint remansuri penes colonū z dn̄s percipit solam pecuniam ꝙ tunc omnia onera rei pertinent ad illum ad quē ptinēt fructus. Sed hic iste sempronius solā pecuniā pcipit z seius oēs fruct⁹: ergo ipe solus seius tenet̄ ad onera. Sempronius aūt sine diminutiōe dz cōsequi suā pēsionē. Et per pdicta rn̄sum est ad id qd querit̄ z ad rationes in cōtrarium factas. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxliij.

1 ☞ Pater tenetur satisfacere tertio redimēti filium suum de captiuitate etiam emancipatum: etiam ꝙ filius mortuus sit anteqū domum accesserit.
2 Item z expensas in infirmitate: z expeñ. funeris. z. 3.
3 Quod stet̄ cōfessioni filij de redēptione: z ꝙ ex ea parte obliget̄ etiam si summa sit maxima. z. 1.

In christi nomine amē.

¶ Viso puncto supradicto dico ꝙ pr̄ dicti Bart. z eius heredes tenentur dicto gabrieli ad dictas summas. Et q̄tum ad summā solutam pro tallia
1 probatur: † quia pater tenebat̄ dictum Bar. redimere a dicta captiuitate necessitate causatiua: al's enim tanq̄ idignus veniebat priuandus eius successiōe. C. de epis. z cleri. aut. si captiui. ergo si Gabriel redemit gessit negotium ipsius patris ipso gestu: z sic tenetur ratificare z soluere. ff. de neg. gest. soluēdo. z. l. nā z seru⁹. ad qd optime facit. l. q̄uis. cū. l. seq. ff. sol. matri. vbi habetur ꝙ si maritus soluit dotem cōstante matri. de redimēdo filium mulieris ex alio matrimonio de captiuitate vel al's necessarias personas mulieris dr iuste z vtiliter soluere z mulier tenetur ratificare nec a marito potest repeti soluto matri. quia liberatus est per dictam solutionē: vertitur enim in hoc paterna pietas. C. capti. captiuum.

¶ Sed huic videntur obstare aliqua. Primo ꝙ gestio predicta non fuit sortita vtilem effectum cū dictus Bar. fuerit mortuus anteq̄ domum rediret. Sed rn̄deo ꝙ hoc non obstat: quia sufficit ꝙ vtiliter fuerit negotiuz gestū a principio licet effectus non fuerit secutus. ff. de neg. gest. l. sed an vltro. §. j.

¶ Scdo qr pater vel eius heredes vr̄ ꝙ possint dicere se potius voluisse ꝙ. d. Barto. moreret̄ in carceribus q̄ ꝙ fuerit redēptus pro tanta pecunia. vnde cum pcise non teneret̄ redimere videt̄ ꝙ eius negotium vtiliter non sit gestum: maxime si sit graue dicto patri vel eius heredibus dictam pecuniaz soluere. arg. ff. de pig. act. l. seruos. de rei ven. l. in fundo. Sed ad hoc rn̄deo ꝙ ipse pater non poterat hoc dicere. qd pz: qr de seipso non potuisset hoc dicere si fuisset captus z redemptus pro quacūqz quātitate etiam maxima. ff. de pec. leg. stichus. vbi no. per glo. z doc. ergo non potest dicere de filio de quo nō minus terretur q̄ de seipso. ff. qd me. cā. l. isti qdem. nec ergo heres dicti patris.

¶ Tertio posset obijci qr dicit̄ in facto ꝙ dict⁹ pater emācipauerat dictū filiū z sibi assignauerat suā portionē z vltra: vn̄ cū illa cōsumpserit nō tenet̄ vlterius. ar. ff. de leg. iij. l. fi. §. si qs. x. de le. iij. cū pr̄. §. pr̄ certā. ad. l. fal. cū quo. de pe. §. fi. Sed rn̄deo ꝙ immo tenet̄: qr hec necessitas pcedit ab ipsa natura q̄ adhuc durat eadē lz fuerit emācipatus. de lib. z posthu. l. filio. ad hoc bene facit. ff. de libe. agno. l. si qs a liberis. §. j. vbi dr ꝙ pater tenetur alere filiū emācipatū sicut filiuz in ptāte: qr hec necessitas descēdit ex equitate z charitate sanguinis que durat post emācipationem. facit de accu. l. hos accusare. §. oībus. de capi. dimi. l. tutelas. ideo ergo in redēptione cuius cā ita fauorabilis est sicut alimentorū. C. de dona. si qs pro redemptione. Nec etiā ob. ꝙ sibi assignauit partem suā quā cōsumpsit. ¶ Nam z hoc videmus in simili licet filia perdiderit dotem quā pater sibi de
a dit: tamē adhuc tenetur pater iterum eam dotare[a]. ff. sol. ma. si cum dotem. §. j. z ibi not. per glo. z doc. hoc etiam expsse determinat Bal. in aut. si captiui. in fi. de epis. z cle. p. l. libertus qui operarum. de ope. lib. Nam z si legitima non sufficit ad dotem vel alimenta tenetur pater supplere. vt pz in. l. mulier. §. cum pponeretur. ff. ad trebel.

2 ¶ † Quarto potest dici ꝙ iste Gabriel probat se soluisse dictaz talliam p cōfessionē dicti Bartoli q̄ non vr̄ piudicare posse patri z eius heredibus. ff. ad velľ. l. seia mācipia. C. de dona. ante nup. aut. sed iam necesse. de bonis pscrip. l. si quis posthac. z qd no. Bar. in. l. cū filius. de vb. ob. Item instrumētum factū inter Gabrielē z Bartolū nō videt̄ probare cōtra patrē dicti Bartoli z eius heredes. arg. ff. de interro. actio. l. fi. z qd no. per Cy. C. ad velle. l. antique. z depositi. l. desiderium. z p Bar. in. l. ad monēdi. de iureiur. Sed ad ambo pdicta rn̄deo ꝙ dicta confessio z instrumentuz nō possent piudicari alteri penitus extraneo z eque principali cuius obligatio non dependeret ex obligatione istius Bartoli. Sz cū obligatio isti⁹ patris depēdeat ex obligatione istius filij: qr se habet tanq̄ fideiussor ꝯfessio filij preiudicat patri sicut confessio principalis piudicat fideiussori z etiā instrumentum cum principali confectum. extra de fideiusso. c. ij. ad hoc de proba. l. cuz proba. ff. de edi. edic. l. quero. §. fi. expresse determinat glo. in. l. ij. ff. si ex noxa. cā agatur. que dicit ꝙ confessio filij nocet patri nisi pater cōtrarium probet.

¶ Concluditur ergo ꝙ dictus Gabriel potest conuenire heredes patris dicti Bartoli actione negotiorum gestorū: maxime qr coniecture sunt ꝙ dicta impensa z redemptio fuit facta de volūtate dicti patris: quia dicitur in facto ꝙ dictus pater fecit vel fieri fecit depositum in Florentia pro redimendo dictum filium: z cum sciret eum mortuū restitui fecit sibi depositum: z hoc probatur. Cum ergo ex hoc appareat ꝙ ipse voluerit eum redimere psumendum est ꝙ voluerit etiam vt alius redimat. ff. de condi. z de. l. cum seruus. circa fi. z qd no. de vsufru. l. equissimum. §. j. in gl. q̄ incipit. z ita mutat. de pig. act. seruos. in prin. z qd ibi no. de iur. fisci. l. edicto. §. extat. v̄. si tn̄. Predicta vera de expē. ipsius tallie principaliter imposite: idem est de aliis impēsis sine quibus redemptio fieri non potuisset. ar. ad hoc. ff. ad. l. falci. l. quantitas patrimonij. C. de iure deli. l. fin. §. in computatione.
3 ¶ † Item in expensis factis in infirmitate: puta in medicinis que ita incumbebant patri sicut expensa redemptiōis z alimētorum. arg. eorum que no. ff. sol. ma. si ab hostibus. §. fi. per glo. de edi. edic. ꝙ si nolit. §. culpam. de lib. agno. l. necare. ¶ Idem in expēsis funeris que similiter incūbebāt patri: licet iste filius esset emancipatus si heres eius non reperitur vt presupponitur z nulla eius bona extabant vel extant. ff. de reli. z sump. fune. l. in patrem. z. l. ꝙ si nulla.

¶ Consilium. ccccxliiij.

1 ☞ Qualiter pcedat̄: quid ve pbari debeat qn̄ intētatur directa rei vēdicatio vel vtilis vel publiciana.
2 An prescribat̄ iurisditio spacio longi tēporis. x. anno. z an sufficiat habere titulum ab vno z possessionem ab alio.
3 Quod verba libelli in quo dicitur peto iure quasi dominij intelligantur de vtili domi.
4 Quod ciuitas retineat possessionem iurisditionis loci p ptātē.
5 An testes singulares prescriptionē iurisditionis probent.
6 Quādo remittit̄ solēnitas iuris ciuilis idē est ac si diceretur procedatur de plano sine strepitu zc.

In christi nomine amen.

¶ In causa que vertitur inter cōmunitatem ciuitatis Masse agentem z petentem ex parte vna: z filios d. Orlandi de malauoltis de senis ex altera super castro petra posito in maritima eiusqz iurisditione et districtu qd castrū per dictos filios possidetur.

¶ Super eo qd presentialiter a me querit̄: vz vtrum sententia lata per officiales mercantie ex cōmissione magnificorum dn̄orū priorum ciuitatis Senarum sup dicta causa in fauorez dicte communitatis z econtra dictos filios sit iusta attenta veritate facti: z his que coram dictis officialibus producta sunt. Ad hoc vt veritas magis elucescat detegēda primo loco existimaui

ea que

ea que rem istam possunt reddere dubiã ⁊ que opponuntur ei: ⁊ qđ verum puto concludere intendo. Si quidẽ opposita iuxta se posita clarius elucescũt. arg. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. j. in prin. de procu. pomponius. §. si is.

1 ¶ †Uidetur ergo dicendũ ꝙ dicta sñia sit iniusta arguẽdo a sufficienti partiũ enũeratione: nã aut ipsa cõitas vel eius sindicus intentauit in suo libello dñiũ directũ ⁊ directã rei vendicationã tanꝙ ipsum dominiũ habuerit a suis autoribus: aut intentauit dñium vtile ⁊ vtilẽ rei vendicationẽ tanꝙ a suis autoribus habuerit causam acgrẽdi: vz titulũ ⁊ traditionem. Sed ipsa postea possidendo longo tempore prescripserit ⁊ per pscriptionem acquisiuerit: aut intentauit quasi dñiũ ⁊ publicianã que pro ipso competit que datur ei qui icepit vsucapere vel prescribere: vt colligitur ex illo verbo apposito in libello dñi dicit vel quasi. Quodcunqꝫ aũt istorũ dicamus videt manifeste ꝙ dicta cõmunitas nõ probauit suã intentionẽ vel id qđ erat causa sue intentionis: ⁊ sic debuerunt dicti filij possessores absolui. C. de eden. q accusauit. de pba. actor. de rei ven. l. fi. vnde cuꝫ opposită fuerit factũ videt iniusta sñia. Nã iniustuꝫ est alicui tribuere qđ suũ nõ est. ff. de iusti. ⁊ iur. l. iustitia. in prin. a cõtrario sensu. paria vero sunt non esse ⁊ non apparere. de testa. tute. l. duo sunt titij. de contrahen. emp. l. in lege. ⁊ l. rutilia polla.

¶ Primũ probat sic. ille q intentauit dñium directũ debet pbare se acquisiuisse dictũ dñium aliquo de modis q habent in l. j. cũ multis sequentibus in tex. ⁊ glo. ff. de acq. re. do. ⁊ qñ dicit se habuisse dominiuꝫ a suis autoribus debet probare ꝙ sui autores fuerunt domini: al's succumbit. Et ideo qꝛ hoc est difficile probare consulit lex ꝙ qui vult agere rei vendi. prospiciat primo vtrum possit possessionẽ aduocare per aliqđ interdictũ: qꝛ hoc est vtilius ꝙ agere rei ven. ff. de rei ven. l. is qui. Sed in casu nostro non fuit probatum per cõmunitatem Masse ꝙ sui autores habuerint dominium dicti castri: sed probatuꝫ fuit de venditione facta per eos. certe possibile est ꝙ vendiderint ⁊ tñ non erant domini. vt. l. rem alienam. ff. de cõtrahen. emp. sequitur ergo ꝙ debuit succumbere inquãtum egit ex isto capite: vt expresse determinatur per doct. C. de probatio. l. cũ res. in vlti. questione per Cy. Preterea venditor tenetur emptori tradere possessionem vacuam. ff. de act. emp. l. ij. Sed hic nõ est probatum ꝙ illi venditores haberent possessionẽ: ergo nõ potuerũt eam transferre. l. traditio. de acqui. re. do. ⁊ per consequens videtur ꝙ non transtulerint dominium: etiaꝫ si habuissent: quia possessio est causa trãslatiõis dñij. l. i. in pñ. de acquirẽ. possess.

2 ¶ †Quãtũ ad scđm similiter videt. Nam ad hoc vt quis pscribat requirit ꝙ habeat possessionẽ ab eo a quo habuit titulum: al's nõ prescribit. ff. de publi. l. eũ qui. §. fi. de vsuca. l. cũ solus. Sed dicãs sit probatum de titulo habito ab illis venditorib⁹ ⁊ de traditione: tñ qꝛ non est probatũ ꝙ haberent possessionem ⁊ possibile est rem traditaꝫ etiã per eũ qui possessionẽ nõ habet. vt. l. si fundum. ff. de fun. do. ⁊ ibi no. lꝫ fuerit probatuꝫ ꝙ dicta cõmunitas possedit p aliqđ tempus nõ sequit ꝙ illã possessionem habuerit a dictis venditoribus: qꝛ potuit eam habere ab alio ⁊ sic non potuit prescribere: vt in iurib⁹. s. alleg. ⁊ sic sequitur ꝙ nõ pbauit id qđ erat causa sue intentionis: scꝫ se habuisse possessionẽ ab illis a qbus habuit titulũ. Cũ probatiões debeant necessario cõcludere. l. nõ hoc. C. vnde cog. ¶ Preterea hic agitur de prescriptione iurisditionis que est ius incorporale habens causam discontinuam vt videt cũ non cõtinuo exerceat: sed ex actibus interpellatis: ⁊ sic nõ videt potuisse prescribi nisi tanto tẽpore cuius 9rij memoria non existit. ff. de serui. l. seruitutes. de aq̃ quoti. ⁊ esti. l. hoc iure. §. ductus aque.

a ¶ Quãtũ ad tertiũ videt eodẽ modo dicendũ. Nã publiciana dat ei[a] q pscribebat tẽpore quo cecidit a possessione. vt in. l. j. in prin. de publicia. Sed ista cõmunitas nõ pscribebat p ea q̃ s. prime dicta sunt. ergo ⁊c. ¶ Preterea si diceremus ꝙ communitas prescribebat iam completa fuisset prescriptio anteꝙ a possessione caderet: qꝛ dicitur ꝙ possedit longo tempore. Sꝫ constat ꝙ post finitam prescriptionem non datur publiciana etiam que est pretoria sed ciuilis actio in reꝫ. ar. l. ⁊ non tantũ. §. ꝙ si pro empto. ff. de peti. here. ⁊ no. per gl. in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ¶ Ex quibus concludenduꝫ videt ꝙ ex nullo capite virtute istius libelli potuit sententia ferri pro dicta communitate sicut lata est: ⁊ sic sequitur ꝙ est iniusta.

¶ Breuiter his non obstantibus dico 9rium ꝙ imo est iusta ⁊ sic debuit ferri. Pro cuius declaratione primo loco dico ꝙ duplex dñium fuit intentatum sub alternatione scilicet directum inquãtũ dixit ad se pertinere iure dominij. Itẽ vtile inquãtuꝫ dixit vel quasi dominij ⁊ sic directa rei vendicatio ⁊ vtilis non autem publiciana per ea que. s. proxi. dicta sunt: ⁊. j. dicã. In quãtum dico fuisse intentatum directum dominium ⁊ directa rei vẽdicatio dict⁹ sindicus vel cõmunitas se fundauit in iure suorum autorum presupponendo ꝙ ipsi habebant dñiuꝫ dicti castri qđ per dictã venditionẽ transtulerunt in eã: ⁊ hoc apparet in eo ꝙ allegauit dictã venditionẽ ⁊ traditionem. In casu vero quo dicti emptores nõ fuissent dñi tũc narrauit dicta communitas se possedisse longo tẽpore ex qua possessione vna cum titulo pcedente sequuta est prescriptio ex qua prescriptione sequtur acquisitio vtilis dñij. iuxta not. in aut. nisi tricẽnalis. C. de bo. mater. qđ dñium videt intentasse in casu quo nõ haberet directum. Et iste libellus de cõsuetudine admittit. vt in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. Nam si admittit ille in quo intentatur dominium directum ⁊ quasi dñium qđ re vera non est dominiũ: ⁊ sic est ibi quedã repugnantia: multofortius ille in quo interpretatur directũ ⁊ vtile: qđ vtile verum dñium ẽst: ⁊ habet similitudinem cum directo imo absorbet in casu nostro ipsuꝫ directum: qꝛ prescriptio per quã acquiritur vtile dñiuꝫ occidit directuꝫ. vt no. in. l. si edes. §. libertas. de serui. vrba. predio. ⁊ de

3 acquirẽ. posses. l. iij. §. ex plurimis. †patet ergo ꝙ in casu nostro illud verbũ appositũ in libello dñi dicit: vel quasi: capit improprie pro vtili dñio nec est hoc nouũ: nam ⁊ alibi glo. appellat tale vtile dñium qđ ex pscriptione acqritur quasi dñiuꝫ. vt no. ff. de dam. infec. l. cũ postulassem. §. fi. in princ. ⁊ glosella parua super verbo dñium q̃ exponit. i. quasi. verba eniꝫ libelli debent

b intelligi fm subiectam materiam[b] que ex verbis ⁊ narratione colligi potest. ff. de iureiur. l. sed ⁊ si possessori. §. si rerũ. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. quidam recte. De ipso vero qđ proprie dicitur quasi dominium non potest intelligi cũ in libello narretur ꝙ communitas possedit longo tempore: ⁊ sic presupposuit prescriptio fuisse completa quo casu non competit quasi dominiũ vel publiciana vt dictum est. ¶ Item notãdum ꝙ qñ libellus concipitur isto modo. dicit glo. in. d. c. abbate sane. ꝙ quandocunqꝫ pars istius alternatiue probetur obtinet actor.

¶ Nunc ad ppositũ dico ꝙ ista cõitas de necessitate probauit alterã partem istius alternatiue. Nã aut sui autores erant domini: ⁊ tunc pbauit primã partẽ p instrã emptionũ ⁊ traditionum etiã si apud illos nõ erat possessio q̃ nõ est necessaria. ff. de fun. dota. l. si fundũ. in tex. ⁊ glo. maxime in ciuitate. l. fi. de sa. sanc. eccle. per qđ ptꝫ rñsum ad id qđ primo loco dixi in 9riuꝫ: qꝛ non est verũ ꝙ ad translationẽ dñij reqrat translatio possessionis: sed sufficit traditio facti: vt. d. l. si fundum. ⁊ in ciuitate etiã sine traditione transfert: vt. d. l. fi. bene tñ fateor ꝙ aliquãdo nõ liberat vẽditor nisi possessionẽ trãsferat. vt. d. l. ij. de act. emp. sed dñiũ bñ trãsfert. vt. d. l. si fundũ. de fundo dota. ¶ Si vero dicti autores nõ fuerunt dñi: tunc pbata est scđa pars alternatiue: qꝛ pbatus est titulus p instrã ⁊ etiã traditio. Itẽ per testes probata est possessio longi tẽporis. x. ⁊. xx. ãno. vt ptꝫ ex attestationib⁹. q̃ possessio cũ titulo sufficit ad prescribẽdũ tam res imobiles ꝙ etiam iura incorporalia. C. de prescriptio. lon. temp. l. fi. ⁊ sic prescriptuꝫ est castrum ⁊ iurisditio. Cum igit in omnẽ casuꝫ pbata sit altera pars istius alternatiue sequit etiã ꝙ si ignoret q̃ pars sit pbata: qꝛ nescit an autores fuerint domini: quo casu esset pbata pria ⁊ nõ scđa: qꝛ ex quo translatũ fuisset dñium non posset prescribi. l. sequit. §. lana. de vsuca. si vero nõ erant dñi: tunc esset pbata scđa ⁊ nõ prima. vt no. in. d. l. cũ res. C. de proba. lꝫ ergo incertũ esset iudicibus que pars probata esset: tamen qꝛ certi erant ꝙ altera pbata erat potuerunt sententiam ferre pro dicta cõitate. ar. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. si eius. in fi. de acqui. here. l. ꝙ dubitet. ad velle. l. aliqñ. in fi. Rñ. ad rationes factas in 9rium. ⁊ primo ad id qđ dixi ꝙ ista cõitas nõ pbauit se habuisse possessioneꝫ ab illis a qb⁹ habuit titulum cum non probauerit suos autores habuisse possessionem: ⁊ sic videt ꝙ prescribere non potuerit. vt. l. cum solus. de vsuca. Rñdeo illa lex loquitur fm doc. qñ titulus est fict⁹: tunc eniꝫ bene noceret hoc. Sed qñ titulus est verus prout est hic in casu nostro: tunc distinguitur. Naꝫ aut constat ꝙ titulus habetur ab vno ⁊ possessio ab altero ⁊ tunc idem. vt. l. euꝫ qui. §. fi. de pub. ⁊ in istis duobus casibus non sumus nos: qꝛ hic non constat ꝙ habuerit ab alio ꝙ a suis autoribus. si vero dubitatur vt est in casu nostro: quia non docetur apud autores fuisse possessioneꝫ: tunc in dubio presumitur habere ab eodem ⁊ rõne eiusdem tituli. ar. in. l. quedaꝫ mulier. ff. de rei ven. C. de acqui. pos. l. ij. ⁊ ita tenet expsse Bar. in. d. l. cũ solus. allega. l. hoc si res. ⁊ qđ ibi no. ff. de rei ven. ¶ Iteꝫ etiã qñ quis putat se habere ab eodem a quo habuit titulum: licet re vera habuerit ab alio tñ non nocet: vt est glo. in. l. cum nemo. C. de acquirẽ. posses. Sed hic ista cõitas putauit se habere ab eisdem. ergo ⁊c. ¶ Itẽ nõ obstat qđ dixi de iurisditione ꝙ est ius incorporale habens causam discontinuam: ⁊ sic videtur non posse prescribi longo tempore: qꝛ illud est verum in seruitutibus predialibus: non auteꝫ in personalibus vel iuribus cõpetẽtibus persone: vt est iurisditio. vt no. per docto. in. l. ij. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊. l. iusto. §. nõ

a ¶ Datur ei. An ⁊ qñ actio publiciana cõpetat: ⁊ q̃ ad obtinendũ reqrantur. vide. d. bar. sozi. in 9sil. lxij. icipiẽ. in psenti. ver. iij. 9cludo. circa me. i. j. parte. ⁊ vide. d. alexan. de imol. in 9sil. xlv. i. j. ⁊. ij. col. i. iij. parte.

b ¶ Materiã. Adde. d. Pet. phil. cor. in 9si. xviij. in littera A. in. iij. parte.

mutat. de vsucapio. et probatur in. c. auditis. de prescriptio. cum multis simili. l. si ego. §. j. de publi. et dicta. l. fi. de prescrip. lon. tempo. ¶ Item non obstat quod allegatur per partem aduersam quod isti actus de quibus testes deponunt non probant possessionem subiectionis: vz quod communitas Masse consueuit mittere potestatem ad dictum castrum: et quod homines dicti castri consueuerunt dare vnum cereum annuatim. Nam dico quod immo probant possessionem. de primo patet per ea que not. expresse Bar. ff. de iti.
4 actuque priua. l. j. §. penul. et fi. vbi ipse dicit† quod habens iurisditionem in aliquo loco mittendo potestatem retinet quasi possessionem iurisditionis etiam si ille potestas vtatur illa iurisditione precario ab illa communitate ad quam missus est. de secundo patet in. c. omnis omnia. extra de censibus. vbi dicitur quod prestatio tributi est signum subiectionis. ¶ Nec ob. c. fi. de causa possessionis et proprieta. quia ibi non fuit facta tempore legitimo: vnde non fuit sufficiens ad prescribendum. Hic autem sic: quia per. x. annos titulo et bona fide. et ita colligitur ex his que ibi no.
5 per docto. ¶ † Item non obst. si dicatur quod dicti testes sunt singulares: quia non deponunt de eisdem actibus. Sed vnus de vno: alius de alio. ergo etc. de probati. c. licet. Nam hoc tollitur per id quod notat Inno. de accusa. qualiter et quando. qui dicit quod in probanda prescriptione iurisditionis. Si vnus testis deponit de vno actu iurisditionis: vt quia suspendit talem: alius testis de alio. et sic de singulis sufficit: quia omnes tendunt ad probandum vnum actum qui conficitur ex pluribus in iurisditione: et in hoc sunt omnes contestes: licet in mediis per que peruenitur ad istum finem sint diuersi. ad hoc glo. ordi. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. ¶ Item non ob. si allegatur prescriptio pro parte dictorum filiorum. Nam de iure communi non potuerunt prescribere contra ciuitatem minori spacio. c. annorum. vt. l. fi. C. de sa. san. eccle. et no. in aut. quas actiones. per doc. nec etiam ex forma statutorum ciuitatis Senarum: quia dicta ciuitas non est supposita dictis statutis: sed habet propria statuta quibus regitur: et hoc est verum prout a fidedignis percepi.

¶ Et ad confirmationem omnium predictorum facit: quia pro parte dictorum filiorum non est probatum quod alius fuerit dominus dicti castri quam venditores vel dicta communitas verum cum pro parte dicte communitas sit probatum quod ipsa semel habuit titulum et possessionem dicti castri. Nec constat quod alius primo habuerit vel fuerit dominus presumitur quod dicta communitas fuerit et sit domina: quia quod in nullius bonis est vel esse non apparet occupanti conceditur. iuxta ea que no. Bart. ff. si cer. peta. l. nam et si fur. ex cuius dictis apparet quod eoipso quod dicta communitas probauit se possessionem habuisse presumitur domina ex quo non apparet alium fuisse vel esse dominum. Nam ex possessione presumitur dominus. vt no. in. l. pe. de codi. insti. ex quo sequitur quod dicta communitas suam intentionem probauit eoipso quod de possessione probauit et sic de directo domino. Item ex quo possessio sua precessit possessionem istorum filiorum et etiam docuit de titulo dicti vero filii non quod possessio dictorum filiorum fuit et presumitur clandestina et vitiosa. C. de acqui. posses. l. in proba. de proba. c. licet. et sic per conditionem ex lege cum querebatur. C. vnde vi. tenentur dictam possessionem restituere dicte communitati: quam conditionem videtur dicta communitas intentasse cum intentauerit omnia iura sibi competentia etc. argumentum. ff. de iudi. l. solemus. de causa possessionis et proprie. c. cum ecclesia sutrina.

a ¶ Occupari. Quomodo autem intelligatur verbum occupari. vide Bald. in consi. ccxij. i. ij. parte.

¶ Et ad confirmationem omnium predictorum facit quia actor dictorum filiorum in principio comparuit coram officialibus mercantie delegatis et habuit terminum ad producendum omnia iura sua et infra terminum nihil produxit et sic contra eos presumitur: et pro dicta communitate que potiora iura produxit. C. de edic. diui adri. tol. l. edicto. ibi. et ei possessio acquiratur etc. ¶ Item post testes receptos pro dicta communitate nihil validum opposuit sed solum friuola et inania per que iura et producta pro dicta communitate non tolluntur nec eliduntur vt apparet ex processu. Non ergo potest dicta sententia reprehendi de iniustitia cum dictus actor habuerit terminum et facultatem se defendendi et non fecerit: vnde non potest dici quod facultas defensionis fuerit dictis filiis sublata. C. de iure fisci. l. facultas. Ex quibus omnibus sequitur et concluditur dictam sententiam esse iustam attenta naturali iustitia et facti veritate que colligitur ex predictis. et hic est punctus de quo queritur super quo tantum consulendum est. iuxta ea que no. Bar. in. l. lecta. si cer. peta. ¶ Si autem queratur de processu et eius ordine et sic vtrum rite lata sit. non respondeo de
6 presenti quia quesitum non est: tamen est aduertendum† quod per verba capituli laudi inter communitatem Florentie et communitatem Senarum videtur remissa solennitas iuris ciuilis consueta in iudiciis obseruari: vt ex dictis verbis satis colligi et probari potest que videntur idem importare quod illa verba summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii quo dictus processus satis euidenter sustineri posset. Sed quia de hoc non queritur super hoc me vlterius non extendo. Laus deo.

¶ Consilium. cccclv.

1 ¶ Si priuatus bestias hostium fines nostros ingressas denuntiarit et ob id capiantur: an priuato an vero fisco acquirantur.
2 Quod de bonis fisco acquisitis denuntians habet tertiam partem denuntiatorum.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Dico quod iste oues pertinent ad communitatem Sarciani non ad illum sarcianensem qui denuntiauit. quod sic probatur. Iste oues statim quod ingresse fuerunt territorium Sarciani sine licentia fuerunt perdite et earum dominium acquisitum fuit communitati Sarciani ipso iure cum illicite fuerint ad illud territorium ducte. Nam cum illis cum quibus quis habet guerram non habet hospitium vel conuersationem. ff. de capti. l. postliminium ius. §. in pace. Cum igitur fuerint ducte contra prohibitionem statim ipso iure confiscate fuerunt. ff. de pub. l. commissa. et. l. quoties. §. dominus. et. §. illicitarum. denuntiatio igitur istius Sarciani. non abstulit communitati dominium rerum sibi acquisitarum: sed potius detexit seu manifestauit id quod erat. ff. de iure fisci. l. i. vbi patet per plura exempla. de acq. re. do. l. adeo. §. cum quis. in fi. hoc etiam patet: ff. de capti. l. ij. vbi dicitur quod equi hostium nostrorum perrumpendo seu in presidia nostra: etiam sine culpa equitum et sine captura alicuius: efficiuntur nostri eoipso quod fines nostros ingrediuntur: hoc autem non potest intelligi quod fiant alicuius priuati si nullus priuatus cepit sed efficiuntur fisci per solum ingressum. ar. ff. ad. l. iul. pecu. l. pe. de iure fisci. l. diuus. Si ergo post ingressum aliquis priuatus caperet vel denuntiaret: non est dubium quod dominium acquisitum fisco non auferret. de re. iur. l. id quod nostrum. ¶ Preterea ad hoc vt res hostium fiant alicuius priuati requiritur quod ipse priuatus ceperit in territorio hostium et in nostra presidia. i. infra nostra confinia duxerit. vt. d. l. postliminii ius. in prin. ff. de capti. sed iste sarcianensis non fecit hoc: igitur etc. Requiritur enim probitas corporalis in acquisitione talium rerum. iuxta ea que no. in. l. si quid in bello. eo. tit. quod probitas non consistit in sola denuntiatione verbali cum quilibet etiam debilis et infirmus posset hoc facere. ¶ Preterea res hostium fuerunt occu
a pantium. ff. de acqui. re. do. l. transfugas. occupari[a] autem dicuntur non solo oculo vel visu: sed corporali apprehensione. C. de fide. l. si barsatoram. no. in. l. j. in prin. de acq. posses. facit. l. iij. §. i. et. ti. sed in casu nostro ista realis occupatio vel apprehensio non fuit facta per illum sarcianensem: sed per potestatem communitatis sarciani: ergo ipsi communitati fuerunt acquisite. ¶ Preterea si iste oues fuissent in territorio sarciani tempore mote guerre: deinde mota fuisset guerra sine culpa sarcianensium: sicut fuit in casu nostro fuissent statim perdite et acquisite ipsi communitati seu fisco sarciani. ff. de capti. l. in bello. circa prin. in. ver. item in pace. nec enim potest intelligi quod fiant alicuius priuati: sed fisci recte intelligendo. igitur et nunc. sed post motam guerram peruenerunt ad territorium sarciani sine industria diligentia vel probitate alicuius priuate persone de sarciano: quia eadem est ratio. non enim fuit probitas inducendo sed in denuntiando iam ductas. ad predicta facit. l. diuus. de iure fisci. vbi res obsidum acquisite in obsidatu vel captiuorum sunt fisci neque alicuius priuate persone cum nulla priuata persona probitatem vel diligentiam in acquisitione illarum commiserit. ¶ Concludo igitur quod dicte oues primo loco et ordinario fuerunt et sunt acquisite communitati sarciani et ad ipsam pertinent per
2 ea qui dicta sunt. † Tamen quia iste priuatus sarcianensis denuntiauit: ex cuius denuntiatione communitas consequitur istud lucrum quod forte non fuisset consecuta. dico quod iste denuntians debet consequi vulgare premium quod consequuntur regulariter illi qui denuntiant bona in fiscum que apud ipsos denuntiantes non erant remansura: vz tertiam partem istarum ouium. ff. de iure fisci. l. edicto. §. extat. et ibi no. in glo. super verbo vulgare. et. l. senatus. §. senatus. et ibi no. plene per Bar. et sic in effectu communitas sarciani debet sibi retinere duas partes istarum ouium et tertiam assignare debet illi denuntianti in premium denuntiationis. Laus deo.

¶ Consilium. cccclvj.

1 ¶ Debitor sortis et vsurarum simpliciter soluens censetur in sortem soluisse non in vsuras cum hodie omni iure sint prohibite.
2 Is qui soluit vsuras de facto et deinde reuocauit eas an si vsurarius non sit soluendo integraliter aliis debeat conferre cum aliis restitutam sibi pecuniam.
3 In quibus casibus creditor qui totum creditum suum consecutus est a debitore qui non est soluendo cogatur pro portione communicata cum reliquis creditoribus.

In christi nomine amen.

¶ Respondeo et dico quod isti executores non possunt ipsum cogere nisi ad dictos tres florenos quod sic deducitur manifeste. ¶ † Nam aut voluit ipsum cogere ad
1 soluendum vltra tres flo. tanquam pro sorte non solutum et sic illa centum quadraginta septem

gintaseptē soluta nō cedāt in sortē: sʒ in vsuras: ꝛ sic remaneat
sors debita. arg. C. de sol. l. j. in fi. vbi dicit ꝙ q̄titas soluta sim-
pliciter cedit in vsuras: ꝛ dico ꝙ hoc nō possunt facere. Nā illa
lex cū si. loquit qñ vsure sunt debite ciuili ꝛ naturali obligatio-
ne qđ poterat oliʒ esse de iure ciuili. sed quādo vsure nullo iure
sunt debite: tūc illud qđ soluit etiā si expresse soluat pro vsuris
nō cedit in causam vsurariā q̄ nulla est: sed cedit in sortē ꝛ extin
guit debitū sortis in tantū ꝙ si postea sors soluat tanꝙ indebi-
te soluta repetit. ff. de cōdi. inde. l. si nō sortē. in pnci. vbi casus.
a ¶ Cum igit hodie vsure sint reprobate vtroqʒ iure[a]: ꝛ sic ipso
iure sint indebite: vt no. in. c. debitores. de iureiurā. apparet ꝙ
illa centū q̄dragintaseptē soluta extenuarunt debitū sortis: ꝛ
ꝑ ꝯsequens de sorte nō debent ipso iure nisi illa tria q̄ restāt sol
uenda ꝛ ad illa tantū pōt cogi. ff. de sol. l. q stipulat⁹. §. q decē.
¶ Aut ecōtra volūt dicere executores ꝙ illa sint soluta ꝓ sor-
te ꝛ in sortē cedāt vt dictū est: sʒ volunt nūc ꝙ ipse soluat ꝓ vsu
ris q̄ currissent ꝑ tēpore quo tenuit vt sic postea recuperet pro
equali portiōe cū alijs: ꝛ tūc longe clarius hoc dicere non pos-
sunt. ¶ Prio qꝛ vsure non possunt hodie deberi cū sint repro
bate. vt no. in. d. c. debitores. ꝛ de vsur. sup eo. C. eo. tit. aut. ad
hec. vñ cū nulla cōpetat parti actio vel obligatio nō audit. ff.
de admi. tu. l. quotiēs. §. itē sit tēporali. de neg. gest. l. si pupilli.
§. videamus. ꝛ qđ no. in. l. vbi pactū. C. de trāsac. ¶ Scđo qꝛ ꝛ
si possent deberi si ponamus sortē solutā: vt dictū est: vsure post
ea currere nō potuerūt. C. de vsur. acceptam. l. si constat.
2 ¶ † Sequit ergo ꝙ nō possunt aliqđ plus exigere tanꝙ vsuras
debitas defuncto nōduʒ solutas. Aut isti executores nolūt exi-
gere tanꝙ vsuras solutas ꝑ istū debitorem defuncto: deinde sic
restitutas: sed vt sic reuocet dicta restitutio ꝛ reducatur ad pari
tatem cum alijs. Sicut videmus in eo q nō est soluendo. nam si
soluit vni ex creditorib⁹ integrū debitum cum alij non possint
ex suis bonis integrū cōsequi reuocat interdū illa solutio ꝛ re-
ducit ad equalitatē cū alijs. ff. de bonis auto. iudi. pos. l. si non
expedierit. §. j. sic videt in ꝓposito vt perinde sit ac si iste soluis
set defuncto sortē ꝛ vsuras: deinde per defunctū vel eius here-
des fuerint sibi restitute integre vsure. ¶ Vñ cū nunc bona nō
sint sufficiētia ad restituēdū integras vsuras alijs debēt reuoca
ri dicta restitutio ꝛ reduci ad paritatē cū alijs. Querit ergo an
hoc dicere possint. Rñdeo ꝙ nō. Nam re vera iste nō soluit nisi
alterā summaʒ tantum: scʒ vel vsuras vel sortē: vt dictum est.
Quod aūt fingamus ipsum soluisse sortem ꝛ vsuras ꝛ ꝙ vsure
sibi postea fuerint restitute nō video vnde ista fictio possit cau-
sari. ¶ Preterea posito ꝙ ita esset re vera ꝙ sortē ꝛ vsuras sol
uisset: deinde vsure sibi integraliter fuissent restitute adhuc di
co ꝙ ad petitionē aliorū creditorū dicta solutio nō debet reuo
cari: qꝛ ipse sibi inuigilauit ꝛ sua diligētia sibi prodesse debet.
3 † Naʒ illa reuocatio deberet fieri qñ subesset aliquis de inscri-
ptis casibus: vʒ qñ ille cui satisfactū est non habebat hypothe-
cam: alij sic: vt no. glo. in. l. priuilegia. ff. de priui. credi. facit. l.
scimus. §. licentia. ꝛ. §. si vero heredes. de iure delibe. vel qñ illi
q̄bus nō fuit satisfactū erant priuilegiati in act. personali. Sʒ
ille cui satisfactū fuit non. l. deferre. §. fin. cū. l. sequenti. de iure
fisci. Vel qñ bona erāt cōiter possessa ꝑ omnes. de his q̄ in frau.
credito. l. qui autem. §. sciendum. Vel quando omnes instabāt
ꝛ debitor vni gratificauit. vt. d. l. si non expedierit. §. j. Vel quā
do illicite vel per illicitos modos extorsissent. ff. de his que in
frau. credi. l. pupillus. ¶ Isti casus colligunt ex dist. Jaco. de
are. ꝛ Bart. in. d. l. pupillus. extra istos casus nō fit reuocatio:
qꝛ sua diligentia cuilibet prodesse debet ꝛ alijs negligentia no
cere: vt dictis iuribus. Sed nos nō sumus in aliquo ꝑdictorū
casuū: qꝛ isti qui petunt sibi satisfieri nō sunt potiores ista rōne
hypothece vel priuilegij ꝑsonalis actionis: nec bona erāt pos-
sessa: nec facta fuit gratificatio vel extorsio.
¶ Unde cōcludo ꝙ ista paritas vel equalitas debet seruari so
lum quo ad illos qui soluissent sorteʒ ꝛ vsuras: ꝛ nunc tractant
de recuperatione vsurarum vt omnibus debeat satisfieri ꝓ ra-
ta bonorum. Sed quo ad istum qui non soluit nisi alteruʒ tan-
tum scilicet vsuras: que solutio cedit in sortem non est hoc ser-
uandum: quia ipse non tractat de aliqua recuperatione. Item
qꝛ posito ꝙ soluisset sortem ꝛ vsuras ꝛ vsure fuissent sibi resti-
tute ad hoc non est reuocandus ad paritatem cum alijs: qꝛ nō
sumus in aliquo de casibus in q̄bus illud ꝑmittitur: vt. s̄. osten
sum est. Et ideo solum tres florenos qui restant soluendi de sor
te cogitur soluere ꝛ non vltra. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxlvij.

1 ☞ Si testator prohibuit certā domū alienari ꝛ voluerit eaʒ
deuenire ad masculos descendentes: an vnus masculus possit
partem suam relinquere filie sue sibi ab intestato succedenti.
2 Si vnus ex plurib⁹ prohibitis alienare extra fami. vendat par
tem suam consocio: an illa pars possit promiscue ꝛ simpliciter
alienari in quēcunqʒ.
3 Item an talis res dicatur subiacere fideicom. ꝛ de opi. Dy. ꝛ
Bar. in. l. qui rome. §. coheredes. de verb. obli. ꝛ de intellectu
l. pater. §. quindecim. de leg. iij. ꝛ. i.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Si iste masculus q possidet istas portiōes vult
eas relinquere filie sue tunc claruʒ ꝛ expeditum est ꝙ
potest omnes relinquere si tamen dicta filia sibi succedat. Naʒ
licet ipsa filia non sit de descendentibus masculis ad quos te-
stator voluit domum deuenire: tamen qꝛ filia est ꝛ ab intestato
successit ea huic patri potest dictus pater ad eam transmittere
nec alij descendentes masculi possunt reuocare. ff. de leg. ij. l. cū
pater. §. cum inter. vbi casus ſm Dy. Jaco. de are. ꝛ Bar. hec
etiam fuit opi. Jo. antiqui glosatoris quā refert glo. eo. tit. in
l. peto. §. fratre. in sol. cōtrarij. de. l. pater. §. xv. de leg. iij. refert
etiā gl. in. d. l. pater filiū. §. iulius agrippa. in. q. que īcipit. fra
trem. lʒ non allegent illum. §. cū inter. vbi est casus. firmat etiā
hoc Bar. in. l. peto. §. fratre. de leg. ij. Et in hoc omnes concor
dant. ¶ Si autem vult disponere in aliam personam ꝙ in filiā
que non sit de descendentibus masculis: tunc si quideʒ illos de
scendentes qui supersunt hodie seu consobrinos de quibus in
themate premittitur requisiuerit vt emāt ꝛ ipsi nolint emere ꝓ
eo pretio qđ reperitur ab alijs. Et tunc similiter clarū videtur
ꝙ ipse sit liber ꝛ solutus ab omni prohibitione facta in testamē
to: ꝛ ꝙ oīes predictas portiōes possit alienare ꝛ de eis dispo
nere in quēcunqʒ. ff. de verb. obli. l. qui rome. §. coheredes. vbi
casus ſm Dy. qui dicit per illuʒ. §. ꝙ res prohibita alienari ex
tra familiaʒ si illi de familia requisiti nolint emere potest extra
b familiam alienari[b]. hoc idem tangit ipse ꝛ Bar. post eum in. l.
codicil. §. instituto. in fi. de lega. ij. Sed hic vnū est qđ facit du-
bium. Nam Barto. in. d. §. coheredes. dicit hoc dictū esse verū
quando sola prohibitio alienationis facta est. sed si cum prohi
bitione predicta mandauit rem in familiam relinqui tunc di-
cta requisitio ꝛ contumacia non sufficeret quin post mortem re
quirentis deberet ad familiā deuenire: que limitatio satis con
sona iuri videtur. Nam hoc casu duplex est prohibitio. vna ex-
pressa ꝛ illa facta est a testatore ꝛ est istius nature ꝙ reddit alie
nationem nullam incontinenti ꝛ invita alienantis si alienetur
inter viuos. alia tacita que fit a lege que ꝓhibet res subiectas
restitutioni alienari: ꝛ ista non reddit alienationem statiʒ nul-
lam. Sed post mortem tantum alienantis ꝛ post euentum con
ditionis nec ante pōt retractari sed prīo casu incōtinenti retra
ctatur: vt hec habentur. ff. de leg. ij. cū pater. §. libertis. in tex.
ꝛ glo. de lega. j. seruo legato. §. primo. ꝛ ibi nota. Sed etiam vi
detur testator mandasse ꝙ domus remaneat descendentibus
masculis: ꝛ sic cum subiaceat restitutioni subest prohibitio le-
gis tacita: vt hoc colligitur ex verbis testatoris primo loco re-
latis dum dixit. Cum velim ꝙ infrascripta domus ꝛ palatiuʒ
perpetuo remaneant descendentibus ex me per lineam mascu-
linaʒ ꝛ ꝙ de dictis descendentibus non exeat. que verba dispo
sitionem inducunt ꝛ important hoc vt quilibet videatur roga-
tus relinquere portionem suam descendentibus masculis. ff. de
lega. iij. l. fideicommissa. §. hec verba. retenta ergo limitatione
quā facit Bar. ad dictum Dy. videtur dicenduʒ ꝙ ista requisi
tio ꝛ contumacia consobrinorum operetur hoc solum vt tollat
illam prohibitioneʒ expressaʒ: ꝛ sic si iste alienaret in extraneū
inter viuos talis alienatio non erit statim nulla sicut esset si di
cta ꝓhibitio non esset sublata. Sed eo mortuo retractabit vir-
tute tacite prohibitionis legalis que non est sublata ſm eum.
¶ Sed ad predicta respondeo ꝛ dico ꝙ si dictum Dy. est verū
prout ipse Barto. etiam presupponit limitatio Bart. non vi-
detur vera. Nam quandocunqʒ testator prohibet alienari rem
extra familiam videtur tacite rogare ꝙ in familia relinquatur
cuius contemplatione fecit dictam prohibitionem. de lega. j.
filiusfami. §. diui. ꝛ. l. seruo legato. §. si testator. de leg. iij. fidei-
commissa. §. interdum. in fi. licet ergo testator vna cuʒ dicta pro
hibitione mandet expresse ꝙ in familia relinquatur hoc man-
datum nihil importare videtur: quia tacite subintelligebatur
propter dictam prohibitionem. de lega. j. l. iij. C. de fideiusso. l.
non recte. Cum igitur ſm opi. si facta esset prohibitio expressa
ꝛ nihil aliud esset dictum posset alienare in extraneum si alij de
familia requisiti nollent emere per dictū. §. coheredes. qđ etiā
tenet Bar. ꝛ tñ in illa prohibitione tacite īcluditur mandatū:
ꝛ si fuerit a testatore expressum idem erit: qꝛ tantum vʒ tacitum
q̄tum expressum in vltimis voluntatibus regulariter. de leg.
ij. l. cū ꝓponeret. Et sic videt ꝙ dicta limitatio Bart. nihil va-
leat. vel si volumus eam tenere: qꝛ non omnes audent a dictis
suis recedere. dico ꝙ eius dictū ꝛ limitatio procedit in casu no
stro q̄tum ad portionem quā habet iste iure hereditario. Nam

a ¶ Jure. Vi-
de. d. Anto. de
pra. ve. in cōsil.
xlix. in. i. col. in
iiij. parte. ꝯsi. d.
Alex. de imol. ꝛ
oīno. d. Mari.
sozi. in ꝯsi. ij. in-
cipiē. sequēdo.
ṽsi. circa tertiā
q. cica ꝑnc. in. j.
parte.

b ¶ Alienari.
Vide. d. Bart.
sozi. in ꝯsi. ccxx-
vij. in versi. scđo
fortius. circa ti.
in scđa parte.

in illa fateoꝛ ꝙ primus filius: deinde secũdus: ⁊ iste tertius de
2 mũ viderent rogati de relinquẽdo ipsam in familia. † Sed in
aliis duabus portionibꝰ q̃ peruenerunt ad istũ iure redemptio
nis vel emptiõis nõ ꝓcedit: q: in illis nõ fuit iste grauatus de
relinquẽdo eas in familia: nec ⁊ sui antecessores qbus ille por-
tiones nõ fuerũt a testatoꝛe relicte. Sed illi tantũ filii quibꝰ reli
cte fuerunt ⁊ etiã illi q dictis filiis successerunt iure hereditario
⁊ titulo vniuersali. probatᷣ hoc. ff. de lega. j. l. si fundũ sub condi
tiõe. §. libertus. vbi grauamen testatoꝛis nõ extẽditᷣ nisi ad por
tionẽ quã grauatus habet a testatoꝛe: vñ cũ hic essent tres filii
primi qlibet eoꝛũ videtᷣ grauatus in sua tertia tantũ: ⁊ etiã illi
q eisdem successerũt iure hereditario. Sed hic nõ p̃supponitᷣ ꝙ
iste de quo agimus successerit illis iure hereditario. Sed dicitᷣ
ꝙ ille due portiones ꝑuenerũt ad eũ titulo singulari scz emptio
nis: ergo in illis nõ trãsit ad eos grauamẽ p̃dictũ: per cõsequẽs
possunt illas alienare in quẽ volunt. casus est in. l. pater. §. xv.
de leg. iii. ¶ Dicet aliqs. hoc videtᷣ falsum ⁊ ꝯ. l. vnum ex fami
lia. §. ꝙ si talia. de leg. ii. ⁊. l. peto. §. fratre. eo. tit. in qbus habe-
tur ꝙ nõ solũ tenetᷣ qs relinquere in familia portionẽ suam sibi
directo relictã a testatoꝛe: sed etiã illã quã habuit a coherede
vel collegatario. hoc idẽ ꝓbatᷣ. ff. ad trebel. l. sceuola. ⁊ qđ ibi p
Bar. qui dicit per illam. l. ꝙ si testatoꝛ substituit filios adinui
cem: deinde vnum eoꝛũ grauat de restituendo alteri videtᷣ eum
grauare nõ solũ de portione sua sed etiã de portionibus que si-
bi obuenient a coheredibus ratione reciproce substitutionis.
3 ¶ † Sed respondeo ⁊ dico ꝙ dicta iura loquuntur de portioni
bus que obuenirent ex testamẽto rõne substitutionis vel fidei-
com. vnde fateoꝛ ꝙ si iste due portiones peruenissent ad istã nõ
ex contractu suo vel sui patris. Sed ex eo ꝙ primi filii deceden
tes sine liberis eis reliquissent ſm ꝙ testatoꝛ mandauit ꝙ tunc
caderent in fideicommisso qđ debetur ab isto possessoꝛe. Nã tũc
habent illas portiones ex dispositione defuncti imediate ⁊ ex
titulo lucratiuo: merito cadit in eis grauamen. ¶ Sed in casu
nostro peruenerunt ex ꝯtractu emptionis ⁊ sic non ex testamen
to licet propter testamentum. Nec ex voluntate defuncti imme-
diate sed potius ex contractu sui patris ⁊ ex illiꝰ diligentia me
rito in fideicõmisso non cadunt. ff. de leg. iii. l. vxoꝛez. §. testamẽ
to quo filium. in fi. facit. l. debitoꝛ. in fi. ad trebel. ad. l. falci. l. si
heres institutus. in prin. §. sed ⁊ his. ⁊. l. pater filiam. in princi.
facit de leg. ii. sequens questio. de dote prelegata. l. iii. §. si vxoꝛ.
in fi. ⁊ est casus recte intelligendo. in. d. l. pater. §. xv. ¶ Nam
licet ibi quilibet esset grauatus de portione sua: tamen ista ver-
ba possent extendi etiam ad partẽ quã haberet a coherede iure
fideicõmissi. vt est casus in. l. marcellus. §. quidam liberis. ad
trebel. vnde ratio quare ibi nõ venit in grauamine portio quã
habuit a consocio non potest esse alia: nisi q: ipsam habuit ex
suo contractu non principaliter ex dispositione testatoꝛis. Cũ
enim dederit pro eis pretium non videtur eas habere cum tan
tum dederit q̃tum receperit. de lega. j. l. ciuitatibus. §. fi. in fi.
¶ Itẽ posset quis dicere ista non videntᷣ procedere. Nam lz pa
ter istius acquisiuerit istas portiones titulo emptionis: tamẽ
moꝛtuis illis p̃mis filiis videtur imutata causa dominii ⁊ pos
sessionis: ⁊ nũc habere videtur ex testamento vel iure fideicom-
missi. ff. ad. l. fal. l. fundo. de leg. j. huiusmodi. §. qui seruum. in
quibus habetur ꝙ si ille cui relicta est res sub conditione pen-
dente conditione ipsam emat ab herede: licet interim teneat ti
tulo emptionis: tamen existente conditione incipit tenere titu
lo legati ⁊ pretium repetere potest. ad idem de actio. empt. cui
res. Sed in casu nostro videbantur iste portiones relicte patri
vel auo istius possessoꝛis vel etiam sibi sub conditione si illi filii
quibus erant primo loco relicte decederent relictis heredibus
extraneis. Si ergo interim empte sunt ⁊ postea decesserunt sine
filiis masculis: ⁊ sic extitit cõditio: incipit iste habere ex causa
fideicõmissi ⁊ p̃tium repetere põt ab eo qui venditoꝛi successit.
¶ Sed respõdeo ⁊ dico ꝙ p̃dicta locũ haberent si in euentũ di
cte cõditionis iste portiones fuissent deuenture ad istũ empto-
rem certuz ⁊ determinatũ: vt q: illi filii sic fuissent expresse gra
uati. tũc enĩ ratio est in promptu cur causa dñii mutetᷣ: sed in ca
su nostro nõ est ita: q: fateoꝛ ꝙ illi primi filii videntᷣ fuisse gra-
uati de restituẽdo suas portiões si decederẽt sine descẽdentibꝰ
masculis: tñ aduertendũ q: videntᷣ grauati de relinquẽdo in fa
milia masculoꝛũ nõ magis vni q̃ alteri vnde potuissent relin-
quere alteri q̃ isti cui vendite sunt. vt est casus. ff. de lega. j. l. fi-
liussa. l. cũ pater. in fi. sufficeret enim ꝙ in familia relinqueret.
Cum igitᷣ nõ esset certũ ad istũ emptoꝛem omnino deuenturas
illas portiões dico ꝙ ex cõdictione fideicõ. nõ imutat sibi cau-
sam dñii: q: cessat ratio illoꝝ iuriũ: ⁊ sic adhuc titulo emptiõis
videntᷣ habere ⁊ habent locuz que supra dicta sunt. ¶ Postre
mo q̃tum ad istas duas portiões ꝙ possit eas alienare quãtũ-
cunqꝫ facit illud qđ cõiter dicimus ꝙ qñcunqꝫ res semel licite

a ¶ Reprobatᷣ. Vide. d. Bart. soci. i ꝯsi. clxiii. incipiẽ. nõ fuisset opus. v̇si. ad iii. ꝗo. circa fi. in ii. parte. ⁊ oĩno bal. i ꝯsil. lxxxv. i. iiii. parte. vbi disputat eundẽ articuluz prout hic Pau. ⁊ vide eũ in cõsi. vj. in. iii. parte.

alienata est ſm voluntatẽ testatoꝛis scilz ĩfra familiã perpetuo
facta est alienabilis in q̃cunqꝫ sicut fuit in casu nostro. vt. in. d.
§. xv. ſm aliũ ĩtellectũ. facit. l. si pupilloꝝ. §. j. de rebus eoꝛum.
Fuit aũt in casu nostro ꝓhibitio in ꝑsonã nõ in rẽ: vt ptz ex ver
bis testatoꝛis q̃ semꝑ ad filios dirigantᷣ ⁊ descendentes: ⁊ ꝑ hoc
non obstat. l. peto. §. fratre. de lega. ii. Laus deo.

¶ Consilium. ccccxlviii.

1 ☞ Consensus prestitus contrahentibus ⁊ paciscentibus de
hereditate consentientis certo modo post moꝛtẽ eius disponen
da potest reuocari pro libito ipsius.
2 Pactũ de futura hereditate alicuius adhuc viuentis iuramen
to firmatum an sit obligatoꝛium. ⁊ qđ iuramentum intelliga-
tur rebus sic stantibus. ⁊. 3.
3 Filia que fecit fratri pactum de non succedendo patri ⁊ iurauit
non prohibetur succedere ex testamento.
4 Renuntians iuribus suis intelligitur solum de presentibus re-
nuntiasse non de futuris.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Non est dubiũ ꝙ si iuramentũ nõ interuenisset
dicta donatio nullius esset vigoꝛis ex quo domina
Biãcina de cuius hereditate agitᷣ reuocauit cõsensum ꝑ se pre
stitum in eadẽ. C. de pac. l. fi. potuit enim dictũ ꝯsensum libere
reuocare cũ nõ fuisset obligatoꝛius. ff. de condi. ob causam. l. si
pecuniã. in prin. ⁊. l. iii. §. j. ⁊ qđ ibidẽ no. ꝯiuncta. l. pactum qđ
dotali. C. de pactis. ⁊ reuocatiõe facta ꝑinde est ac si nunq̃ pre-
statum fuisset. ff. de leg. j. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. de leg. iii. l.
si qs. in prin. testamẽti. Neqꝫ enim potuit vel debuit dicta do-
mina Antonia sollicita esse vel disponere de hereditate viuen
tis. ff. de vulg. ⁊ pupil. sub. l. ii. §. interdum. queãd. testa. ape. l.
ii. §. si dubitetᷣ. cum in ea spem ponere sit a iure reprobatum nec
talis põt dici spes. ff. de lib. leg. l. post emancipationẽ. de colla.
bo. l. j. §. si impuberi arrogato. cũ dependeat ex sola voluntate
eius de cuius hereditate agitur. de auro ⁊ ar. leg. l. inter vestez.
⁊ ibi no. ideo magis dicitur a foꝛtuna ꝓuenire. de leg. j. apud
iulianum. in fi. ⁊ qđ no. ideo non debet inspici vel considerari.
ff. qui ⁊ a quibus. l. iulianus. ⁊ sic non ob. l. spem. C. de dona. q:
loquitur de spe approbata non foꝛtuita.
¶ Nũc ergo dubitatᷣ q: iuramentũ ĩteruenit vtrũ ex eo reddatᷣ
valida vel saltim timoꝛe iuramenti sit seruanda. ⁊ videtᷣ qđ sic.
vt in. c. ii. de pac. lib. vj. Itez q: põt seruari sine interitu salutis
eterne. de iureiu. cũ contingat. ⁊. c. debitoꝛes. eo. tit. c. lz mulie-
res. li. vj. Sz no. Bar. in. d. l. fi. C. de pac. ⁊ in. l. stip. hoc modo.
de verb. obli. in fi. ⁊ in pri. determinat exp̃sse ꝯtrariũ tali rõne. Naz
talis donatio reprobat: q: ꝯ bonos moꝛes etiã de iure canoni-
co nõ est seruandũ: vt in. c. nõ est obligatoꝛiũ. de reg. iur. li. vj. ⁊
reprehendit opi. Dy. qui videtᷣ sensisse ꝯtrarium dicens q nõ bene
intellexit dictũ. c. nõ est obligatoꝛiũ. Non ob. c. ii. de pac. lib. vj.
q: ibi loquitᷣ de pacto facto de non succedẽdo qđ non est repro-
batũ: eo q: sit cõtra bonos moꝛes. Nam ⁊ in veteri testamento
legitur ꝙ Esau renuntiauit Jacob iura primogeniture. Sed re-
probatur a lege: ideo q: presumitur ꝙ pro modico renuntiaret
2 magnaz hereditatem: vñ de iure canonico bene firmatur: † sed
pactũ de succedendo vel de hereditate tertie ꝑsone certo modo
a disponenda prout fuit in casu nostro reprobatᷣ^a: q: contra bo-
nos moꝛes. de primo patet in. l. stipu. hoc modo. de scđo ptz in
d. l. fi. C. de pac. ideo iuramento nõ firmatur etiã iure canonuz.
vt. d. c. nõ est obligatoꝛiũ. pro quo etiã facit qđ idẽ Bar. no. ff.
ad. l. fal. l. seius ⁊ augerius. ⁊ de fideius. si quis pro eo. in prin.
Et ſm opi. quã puto verissimã: cũ ista donatio de se nõ valuerit
ex quo cõsensus dñe Biancine nõ durauit nec sit iuramẽto con
firmata poterit ista domina Antonia petere cõsequi qđ sibi re
lictum est in testamẽto dñe Biancine: vz quartã partẽ prelega
tam ⁊ dimidiã aliarũ trium in qua fuit instituta vt sic habeat
duas quartas iure institutionis ⁊ dimidiaz vnius iure prelega
ti a coherede. de leg. j. l. legatum. §. heres. nec nocebit sibi dona
tio que locũ habuit: sicut dicitur in fi. ff. de ꝯhẽ. emp. l. pacta cõ
uenta. in fi. Pro quoꝛũ confirmatione adduco: q: ista donatio
tendit in alterius preiudiciũ vel lesionẽ: vz eius de cuius here-
ditate agebatᷣ cũ per eaz inducatᷣ votum captande sue moꝛtis.
vnde dicit tex. in. d. l. fi. qđ tales pactiones sunt odiose ⁊ plene
tristissimi euentus ⁊ periculosi. Sed cõstat ꝙ illa q̃ tendunt in
preiudicium ⁊ periculum alterius non firmantᷣ iuramento: q:
iuramentum vnius non debet alterius dãnosum esse. ff. de iure
iuran. l. iii. §. pe. ⁊. l. nã ⁊ postea. in fi. cũ. l. seq. ⁊. l. sed possessoꝛ.
in fi. ⁊ hoc est verũ etiã de iure canonico. vt. d. c. cuz contingat.
circa fi. ibi. cũ in alterius p̃iudiciũ nõ redeũdet ⁊c. per qđ pz re
sponsio ad id qđ dicebatᷣ ꝙ poterat seruari sine interitu salutis
eterne. Nam hoc nõ sufficit qñ alterius preiudiciuz redundat
sicut est in casu nostro. ¶ Preterea si valeret tolleretur dicte
domine

dñe Biācine libera testamenti factio. qđ ptʒ: qꝛ cū voluerit ꝙ
ad dictā dñam Antoniā pueniant cū effectu due quarte cū di-
midia ⁊ ad Cecbum vna tantū q̄rta cū dimidia hoc nō potuis-
set facere: imo si donatio valeret omnia bona puenirent ad di-
ctū Cechum ꝯ testatricis intentionē qđ esse nō dʒ. de leg. ij. co-
dicil. §. matre. ⁊ ideo dicta donatio ⁊ iuramētū tanq̄ tollēs li-
berā testamēti factionē reprobat᷑. vt. l. stipulatio hoc modo. de
verbo. obli. ⁊. d. l. pactum qđ dotali. C. de pac. ar. C. de sac. san.
eccle. ad fi. l. j. ¶ Preterea posito ꝙ dictum iuramentum vale-
ret ⁊ esset seruandum: tamen in casu nostro debet intelligi reb⁹
sic se habentibus ⁊ sic sub conditione si res perseuerabūt in eo-
a dem statu: talis enim conditio in iuramento subintelligitur[a].
arg. ff. de solu. l. cum quis. in prin. qui satisda. cog. l. fi. ⁊ no. gl.
in. c. ij. de rescrip. ⁊ de iura. cal. quemadmodū. facit. l. ꝙ seruus.
⁊ qđ ibi no. ff. de condi. ob causam. Cum igit᷑ tēpore dicte dona
tionis ⁊ iuramenti cōsensus dñe Biācine accederet qui cōsen-
sus erat de se mutabilis: vt. s̄. probaui. certe in dicto iuramen-
b to subintelligebatur ista conditio.[b] si dicta domina perseuera-
bit in eodem cōsensu p dicta iura: cū igit᷑ cōsensus fuerit reuo-
catus certe dictū iuramētū etiā si fuisset licitum ⁊ de se validū:
tū nunc tanq̄ deficiente conditione sub qua factum esset censet᷑
3 nō obligatū. C. de nō nu. pe. l. fi. ¶ † Preterea ille q renuntiat
iuri suo cum iuramento si postea ex noua causa sibi cōferat᷑ pōt
illud acceptare ⁊ effectualiter cōsequi non obstante iuramēto:
vt in. c. ij. de renū. hoc etiā no. Bar. in. d. l. stipu. hoc modo. vbi
dicit ꝙ si soror facit pactuʒ cū fratre ꝙ ipsa non succedat patri.
Sed solus frater si postea instituat᷑ a patre dicta filia pōt succe
dere. nec ob. dictū pactū etiā si fuerit iuramento validatum ne
auferat᷑ patri libera testamēti factio. alleg. l. pactum. C. de pa-
ctis. p quo bene facit dictū. c. ij. de renun. ⁊. ff. ad munici. l. fi. in
prin. q̄ enim de nouo emergunt ⁊c. ff. de interrog. act. l. de etate
§. ex causa. facit ad predicta qđ no. Bart. in. l. qui rome. §. duo
4 fratres. de verb. obli. ⁊. l. si vxor. §. diuus. de adult. qui dicit † ꝙ
renuntians iuribus que habet vel habere sperat intelligit᷑ ha-
bere ex causa de presenti non de futuro: ⁊ lʒ hic donauit omnia
iura que habitura erat ex causa de presenti vel de futuro: nō tū
videtur ꝙ cōprehendat᷑ causa testamētaria de qua nulla spes
poterat haberi cū procederet ex nuda volūtate testantis: vt. s̄.
probaui. ⁊ per cōsequēs ad hanc causam tanq̄ incogitatā nō
videtur extendi iuramentum. de iureiuran. c. clericus.
¶ Cōcludo ergo breuiter ꝙ ista domina Antonia cōseq debet
cū effectu qcqd in testō sibi relictum est: ob. dicta donatione vel
iuramēto de qbus tanq̄ inualidis sibi opponi non potest.

¶ Consilium. ccccxlix.

1 ☞ Stante statuto ꝙ deficieñ. ascen. ⁊ descē. ex linea paterna
mater defuncti in vna ⁊ parentes masculi ex tribus partibus
succedant: an comprehendatur casus quando mater ⁊ auia ex
parte patris superest.
2 Quod mater ppter auiā admittatur licet ipsa auia nihil pos-
sit habere. ⁊. 3.
3 Sta. ꝙ filia extantibus fratribus non succedat si supersit frater
ex latere patris tantū ⁊ soror ex vtroq̄ parente cum matre: an
talis frater excludat sororem ⁊ matrem.

In christi nomine amen.

¶ Visis statutis infrascriptis ⁊ puncto p̄dicto dico
hereditatem dicte Jacobe pertinere insolidū ad ma
trem exclusis alijs cōsanguineis suis seu parentibus masculis
in quarto gradu vel infra ipsum existentibus: ⁊ etiā auia pater
na. qđ pluribus modis ostenditur ⁊ probatur.
1 ¶ † Et primo: nam dictū statutū determinat duos casus tan-
tum. Primus est qñ deficientibus ascendentib⁹ ⁊ descendenti
bus fratribus ⁊ sororib⁹ supest mater vel alius de ascendentib⁹
ex linea materna ex vna parte: ⁊ parentes masculi ex transuer-
sali linea paterna vsq̄ ad q̄rtū graduʒ ex altera: quo casu vult
ꝙ mater habeat q̄rtā ⁊ alij parentes tres alias quartas. Secū
dus est qñ deficiētib⁹ descēdentibus ⁊ ascendentib⁹ supest ma-
ter vel ali⁹ ex sui parte ex vno latere ⁊ ab altero supest frater so
ror aut filij eorū: tūc vult matrē in totū excludi: ⁊ fratrē in totū
admitti. Sʒ nos sumus in tertio casu: qꝛ supest vnus de ascen-
dentibus p lineā paternā: vʒ auia. Itē mater defuncti. Itē pa
rentes masculi vsq̄ ad quartū gradū q casus nō est tactus a sta
tuto cū totū statutum loquat᷑ qñ deficiūt omnes ascendētes ex
linea paterna: ⁊ etiā descēdentes: igit᷑ remanet in dispositione
iuris cōis. ff. de cōdi. ob causam. l. si extraneus. sol. matri. si cū
dotē. in pn. Sed de iure cōmuni nō est dubiū ꝙ hereditas isti⁹
ptinet ad matrē tanq̄ pximiorē excluso auo paterno: ⁊ etiā di-
ctis parentibus. vt in aut. defuncto. C. ad tertul. igitur ⁊c.
¶ Secūdo sic. aut dicemus istam matrem excludi per aliqueʒ
istorū de iure cōmuni ⁊ falsum est: vt. s̄. dixi. aut dicemus ipsaʒ
excludi per statutum ⁊ similiter falsum. qđ probatur. Nam aut
dicemus eam excludi per auiam maternam ⁊ non est veruʒ: qꝛ
statutum de ascendentib⁹ ex latere patris nihil dispositiue loq
tur sed conditionaliter scilicet si decesserit sine ascendētib⁹ ⁊c.
⁊ sic non intendit statutum eos principaliter vocare: sed solum
in vocatione quā ius cōmune ciuile facit de ipsis eos conserua
re ⁊ non impedire. ar. l. si qs sub cōditione. si quis omis. cau. te.
de iure autem cōmuni mater prefertur vt dixi: ergo ⁊c. Aut di
ces eam excludi per istos parentes masculos: ⁊ hoc est falsum.
Nam statutum vocat istos parentes de cuius hereditate agit᷑
si decesserit sine ascendētibus ex latere seu linea paterna: vt pʒ
ex prin. dicti statuti. Sed ista conditio defecit: qꝛ decessit reli-
cta auia paterna ergo dicti parentes non vocantur in aliquo:
licet etiam ipsa auia in nullo vocetur. casus est in simili in aut.
licet. C. de natu. lib. vbi filij naturales vocantur ad certam por
tionem sub conditione si non supersit cōiunctio legitima: vnde
si illa superest lʒ in nullo admittatur tamen excludunt᷑ filij na-
turales: quia deficit conditio sub qua vocantur. facit de leg. j.
filiusfa. §. cum quis. deficiente enim conditione deficit dispo-
4 sitio. si cer. pe. l. pecuniā. ⁊ perinde est enim ⁊c. † Ex quibus ptʒ
ꝙ ista mater consequitur propter auiam paternam qđ al's per
se non consequeretur. pro quo. l. aristo. que res pig. obli. poss. c.
iij. videtur casus in si. ff. ad tertul. l. j. §. si sit agnat⁹. vbi mater
que per patrem excludebatur si agnatus defuncti superest qui
obstat patri admittitur mater ⁊ tamen agnatus nil habebit: ⁊
sic consequitur mater propter agnatum qđ per se nō fuisset ha-
bitura ⁊ dictus agnatus prodest matri non sibi. ff. de inoffi. te-
sta. l. posthumus. §. si quis ex his.
¶ Tertio do. Bar. videtur istā. q. terminare in. l. j. §. fi. de bo-
3 no. poss. cōtra tabu. vbi determinat. † ꝙ si statutum dicit ꝙ ex-
tante fratre non succedat soror si ꝯtingat ꝙ extat frater ex vno
latere tantum ⁊ soror vtrinq̄ ꝯiuncta ⁊ mater licet non existen
te matre soror excluderetur in totum a fratre vigore dicti statu
ti: tamen ex quo superest mater quā statutū nō excludit dictus
frater: qꝛ ex vno latere tantū excludetur a dicta matre deīde so-
ror vtrinq̄ coniuncta admittetur vna cū matre per aut᷑. defun-
cto. ⁊ sic consequetur soror ex persona matris qđ per se non con
sequeretur. all'. l. ij. §. si sit cōsanguinea. ad tertul. in hoc tamen
casus iste diuersus est a nostro: qꝛ in isto mater que facit sororē
admitti admitti᷑ vna cuʒ sorore quā facit admitti. Sed in ca-
su nostro auia paterna que facit matrem admitti non admitti
tur vna cū matre. Sed hoc est ideo: qꝛ sic disponit ius cōmune
scilicet ꝙ mater admittatur vna cum sorore vtrinq̄ coniuncta
⁊ eodē modo disponit qđ mater preferatur auie materne: ⁊ sic
vtroq̄ casu seruatur dispositio iuris cōmunis nec īmutatur su
pradicta determinatio per dictum. §. si sit agnatus. hoc ideʒ re
perio fuisse consultum per dictum Guilielmum de perusio in
his terminis: vʒ. Si statutum dicit ꝙ existente patruo non suc-
cedat mater ⁊ aliqs decessit supstite matre patruo ⁊ fratre vte-
rino cum dictus frater vterinus per statutuʒ non excludat᷑: sed
ipse de iure cōmuni excludat patruum ꝙ certe tunc mater per
patruum non excludetur cum ipse sit exclusus a dicto fratre.
¶ Cūq̄ mater excludat fratrem vterinū de iure cōmuni: vt di
cta aut᷑. defuncto. sola mater admittet᷑ excluso patruo per fra-
trem ⁊ excluso fratre per matrem ⁊ sic frater proderit matri nō
sibi. ⁊ incipit consilium. sicut tres sunt persone ⁊c. p quo est ca-
sus in. d. §. si sit agnatus. licet ipse non alleget. Sed hic posset
opponi de regula si vinco vicentem te ⁊c. Nā ex isto statuto pa
rentes masculi excludunt matrem in quibus partibus: ergo ⁊
auiam paternam quā mater excludit. Sed rñdeo ꝙ tunc est ve
rum ꝙ dicti parentes excludunt matrē qñ non supersunt ascen
dentes ex latere vel linea paterna: vt patet ex eius tenore. Sed
hic superest ascēdens ergo cessat illa exclusio. regula igitur illa
procederet si excluderet simpliciter non sub conditione. Item
posset dici ꝙ ista auia debeat totum habere ⁊ mater nihil. arg.
ff. ad tertul. l. equissimum. §. j. vbi si quis decesserit relicto pa-
tre auo paterno ⁊ matre auus paternus solus admittitur: eo qꝛ
pater excludit matrem ⁊ auus patrem. sed ibi ideo: qꝛ auus in
trat locū patris ⁊ sibi refertur qđ non est in casu nostro: qꝛ auia
materna non intrat locum matris que non est ex eius linea. ita
videtur declarare Bar. illum tex. in. d. l. j. §. fi. de contratab.
quicquid dixerit Ric. malū. qui videtur terminare cōtra in. q.
que incipit. lege municipali cauetur.
¶ Cōcludendū est igit᷑ dictā hereditatē ad solam matrem per
tinere exclusis parentibus p auiam paternam ⁊ exclusa auia p
matrē. vide hic. q dispu. p Ric. mal. q̄ incipit. lege municipali
cauetur ⁊c. vbi videtur contra determinare. Laus deo.

¶ Consilium. ccccl.

1 ☞ Utrū statuta alicuius artis possint dici statuta ciuitatis.
Aduerte tamen lector: qꝛ hoc consilium est imperfectum.

a ¶ Subintelli
git᷑. Adde do.
Pet. pbi. cor. in
ꝯsi. cj. icipiē. vi-
sis. p totū. ⁊ i cō
si. cij. icipien. in
causa. in littera
D. ⁊. E. i. j. pte.
vbi ꝙ iuramen-
tum recipit tan
tas ꝯditiōes vel
expressas q̄s re-
cipit ꝯctus.

Additio.
b ¶ Subintel-
ligebat᷑ ista con
ditio. Adde ꝙ
iuramentū reci
pit tacitas cōdi
tiōes q̄s recipit
ꝯct⁹ sup quo in-
terponit᷑. c. pue-
nit. ⁊. c. queād-
moduʒ. de iure-
iurā. vnde q iu-
rat seruare non
efficit᷑ piurus si
non obseruauit
ex iusta causa q̄
veniebat ex na-
tura ꝯctus. l. fi.
ff. q satisd. cog.
l. fi. C. de nō nu-
me. pecu. ponit
do. Phil. deci.
in ꝯsi. cccv. inci
pien. iuridicam
esse arbitror. l. j.
volu. H. F.

In christi nomine amen.

¶ Super eo qd querit a dñis regulatoribus in causa q̄ vertit inter Jacobū dñi Marci petētē in curia domini potestatis ex vna parte. Et Antoniū bini se opponentem in curia officialium mercantie ꝛ nitentem ad dictam curiā causaz trahere ꝛ de curia domini potestatis amouere ex altera: duo principaliter videnda sunt.

1 ¶ † Primū est cū pro parte dicti Antonij ꝛ etiā dictorum officialium mercantie dicat ꝙ statuta curie dictorū officialiū obseruant iter dictas partes. ꝓ parte vero Jacobi hoc neget ꝛ dicatur ꝙ dicti officiales ꝓcedēdo eo modo quo ꝓcedūt statuta nō seruant sz ea offendūt ꝛ trāsgrediunt: ꝛ ꝓpter hoc recursum habuerit ad dictos dominos regulatores vt ea faciāt obseruari. vtrū dicti domini regulatores virtute potestatis eorū super hoc possint se intromittere ꝛ cognoscere vtrū per dictos officiales mercantie sic procedendo statuta seruent vel nō: ꝛ si cognouerint ea nō obseruare possint eos cogere ad obseruandum.

¶ Scdm dubium est vtrum re vera dicti officiales sic procedēdo vt faciunt statuta seruent vel offendant: ꝛ sic vtrum debeant audire dictū Antoniū sic se opponētē in eorū curia vt facit ꝛ dictam causam trahere possint ad curiā eorum: an vero debeant eam remittere ad curiā potestatis vbi extitit inchoata.

¶ Circa primū dubiū tria sunt que videntur facere dubium ꝓ parte negatiua: sed ad singula respondeo: ꝛ sic concludam pro parte affirmatiua.

¶ Primū est qꝛ dicti statutarij seu regulatores habēt officiū ꝛ potestatē faciēdi obseruari statuta ꝛ reformatiōes cōis Senarum. sed ista statuta que Jacobus petit ꝙ obseruent q̄ sunt sub rubrica de quibus questionib⁹ officiales se intromittere vel cognoscere non possunt: ꝛ de querimonijs non recipiēdis sunt statuta curie officialiū mercantie ꝛ sic nō vident statuta cōmunis Senarū: sed mercator. arg. C. de cōsti. pec. l. ij. in fi. vnde non videt eorū potestas ad hoc se extendere. Sed hoc non obstante dico ꝯriū. Nā statuta cōmunis Senar possunt dici tripliciter. prīo illa q̄ facta sunt ab ipso cōmuni seu populo Senarum immediate: vt sic genitiuus ille cōmuni Senarū denotat causam efficientem sicut dicimus liber Aristote. vel Homeri. ff. de leg. iij. l. liberorū. §. j. no. de verbo. obligatio. l. quotiens. ꝛ de no. oper. nuntia. super. Laus deo.

¶ Consilium. cccclj.

1 ¶ Legatū factū vxori intātū inquātū abstinuerit a secūdis nuptijs si ea moueat in statu viduali legatū remanet penes heredes ipsius: qꝛ non potest amplius resolui in conditionem.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Legatū istius domus cū medietate torcularis fuit purum: qꝛ testator voluit ꝙ vxor statim haberet ꝛ penes eam duraret ꝙdiu se abstineret a scdis nuptijs. veniebat aūt resoluendum sub cōditione si ad scdas nup. trāsiret. nā illa verba tantū ꝙtū se abstinuerit ꝛc. inducunt conditionez resolutiuam sicut ista verba tādiu ꝙdiu vel donec[a]: qꝛ idē important. vt. ff. de serui. l. quāta. ꝛ de ali. leg. l. gaio. §. imperator. de cōdi. ꝛ demō. l. pater seuerinā. §. fi. ꝛ in. l. fi. ad tertul. Cōstat autē ꝙ aliud est legatū esse conditionale: aliud purū sub conditione resoluēdum. circa primū nisi ꝯditio cōstat non habet effectum. scdm vero nisi cōditio existat nō resoluit nec ꝑdit effectū. iuxta q̄ ꝓbare notant. ff. de in di. adiec. l. ij. ¶ Itē permittēdū ꝙ si testator legasset per hec verba. tantū ꝙtum viueret in vita viduali vel tādiu ꝙdiu vel donec ꝛ similia. tunc sub duplici cōditione esset resoluēdū legatū scilz si trāsiret ad scda vota. Itē ꝛ cū moreret: hec enim duo videret voluisse scilz cū desineret viuere in vita viduali: vel cū desineret viuere simpliciter. arg. ff. de arbi. l. celsus. in prin. de dolo ꝛ cōtu. c. cū dilecti. tunc ergo si ne dubio ꝑ mortē mulieris rediret legatū ad heredes viri: licet ad secunda vota non migrasset. vt. C. de lega. l. fi. ꝛ de lega. ij. l. titia. §. fi. In casu vero nostro non ita dixit: qꝛ de vita vel morte mulieris non fecit mentionē: sed dixit tantum ꝙtum se abstinuerit conuolare ꝛc. Ex quo sequit ꝙ ipse voluit legatum resolui nisi sub vna conditione si se non abstinuerit: sed ad secunda vota migrauerit: ꝛ sub contraria conditione voluit legatū durare scilicet si se abstinuerit. ¶ Cum ergo hec mulier nō transiuerit ad secunda vota ꝛ mortua sit illa conditio sub qua veniebā: legatum resoluendum defecit: ꝛ per consequens nō resoluitur. Alia vero conditio contraria sub qua voluit durare legatuz facta est necessaria ꝛ infallibilis: qꝛ impossibile est amodo se non abstinere: non enim potest aliter se nō abstinere ꝙ transcundo ad secundas nuptias ꝙ amodo impossibile est sibi facere. facit de condi. ꝛ demonstra. l. multa. §. j. Ex quo sequitur ꝙ dictum legatum debet perpetuo remanere penes heredes mulieris sine spe vel timore resolutiōis: sicut si mulier facta fuisset in vita sua professa vel religiosa. vt. C. de indicta vidu. auf. cui relictum. ꝛ ibi no. facit qd no. per Cy. eo. titu. l. fi. ꝛ. ff. de ānuis leg. l. filie. Nam post mortem censetur remanere in eo statu in quo erat tempore mortis. ar. ff. de ali. leg. l. mela. §. sed si alimenta. C. ne de statu defun. l. si mater. ꝛ no. per Cy. C. de vsufruc. l. ambiguitatē. ¶ Ultimo de hac questione videtur casus in. d. l. ambiguitatem. Ubi si testator legat alicui quādiu titius per manserit in furore: ꝛ sic voluit resolui quando in furore desierit esse. dicitur ibi ꝙ si titius anteꝙ efficiatur sane mētis decedat legatum ꝛ non resoluitur: licet enim non videatur in furore per manere postꝙ mortuus est: quia in mortuo non cadit furor: tñ non potest dici ꝙ in furore desierit esse postꝙ in ipso furore decessit nec amodo potest desinere cum mortuus sit: sed censet permanere iuris fictiōe post mortem in eo statu in quo decessit: ita hic licet non possit proprie dici ꝙ ista mulier se abstineat a secūdis nup. postꝙ mortua est: quia non potest cōuolare. ar. de condi. ꝛ demonst. l. pater seuerinam. in prin. tamen censetur se abstinere postꝙ nunꝙ conuolauit. ꝛ sic conditio resolutionis non extat nec extare potest: ꝛ ideo legatum penes heredes mulieris debet perpetuo remanere. hoc etiā bene probatur in. l. sufficit. ff. de condi. indebi. si bene inspiciatur. Laus deo.

¶ Consilium. cccclij.

1 ¶ Si iudex pronuntiauit sequestrum ꝛ tenutam reuocari. non obstante allegatione partis de legitima causa impedien. pōt appellari ex quo pars grauata est: qꝛ non potuit probare.

2 Quibus casibus possit tenuta iam concessa reuocari.

3 Instrumenta donationis non probant intentionem filij legitimati nisi producatur instrumentum legitimationis.

Possessio ficta non transfertur ex inutili contractu.

In christi nomine amē.

¶ Ad euidentiā dicēdorū premitto duo. ¶ Primuz est ꝙ determinatio istius dubij pendet ex hoc vtrum ista fuerit iusta ꝛ legitima causa impediendi reuocationē dicti sequestri ꝛ tenute: vz ꝙ ista bona tenebantur ꝛ possidebātur tempore mortis per defunctū vel nō. ¶ Secundo ꝙ ꝓsupposito pro cōstanti ꝙ ista fuerit iusta ꝛ legitima causa: tūc ex quo filia obtulit se paratā eam probare ꝛ non fuit admissa hoc ipso fuit grauata ꝛ habetur pro vera: nec est necesse ipsam aliter probare coram iudice appellationis: immo hoc ipso reuocare debet qd a primo iudice factuz est. vt est tex. in. c. interposita. de appella.

1 ¶ † Uenio ad primum ꝛ hic breuiter dicendū videtur ꝙ illa fuerit iusta causa impediendi reuocationem tenuteꝛ etiam sequestri. ¶ Primaz probatur sic. si defunctus possidebat tempore mortis tunc illa possessio licet non continuet in heredez: sed requiratur noua apprehensio. vt. l. cum heredes. de acqui. possef. ꝛ. l. q vniuersas. §. ꝙ per colonū. tñ dum vacat ꝛ anteꝙ apprehēdatur nō lz alteri propria autoritate occupare etiā si res sibi sit debita. Sz debet expectare vt ipsam habeat de manu heredis: ꝛ si contrafecerit restituere tenetur. ff. quorum lega. l. j. in prin. ꝛ. §. redigūtur. Si ergo non licuit huic filio occupare propria autoritate ea que per defunctum possidebantur tempore mortis: ergo heres erat conseruandus in dicta tenuta ꝛ possessione quousqꝫ in iudicio proprietatis vel ordinario de iure istius filij constaret: ꝛ si ita est ergo non erat reuocanda.

¶ Ex hoc infertur ad scdm. Nā si tenuta non erat reuocanda: ergo nec sequestrum. Nam cū ex dicta tenuta possessionē acquisiuerit dictum sequestrum factum ad petitionez possessoris est conseruandum: qꝛ non tendit in alterius preiudiciū. Tūc aūt potest qs petere reuocari sequestrū qñ ipse est potior possessione ꝙ ille qui fieri ipsum fecit ne per sequestrū turbetur sibi possessio. l. j. de sequest. pos. Sed in casu nostro potior est ista filia ex quo defunctus possidebat tempore mortis: ergo non debet fieri reuocatio sequestri: qꝛ turbaretur in sua tenuta ꝛ possessione in qua potior est ꝙ q reuocationez sequestri petijt. Ex quib⁹ sequitur ꝙ iudex male videtur sequestrum reuocasse iuste fuit

2 ab eo appellatum. † Et ad confirmationem huius adduco qd no. Bart. in. l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. circa fi. qui dicit ꝙ quando aliquis contradictor post tenutam venit ad reuocationē dicte tenute dicens se fuisse possessorē tempore date tenute: tunc tres sunt casus qui colliguntur ex dictis suis. Aut eniz citatus non fuit ꝛ tunc obtinebit reuocationem ꝛ iste non est casus noster: qꝛ presupponitur ꝙ emanauerint citationes generales q sufficiunt. l. si eo tēpore. C. de remis. pig. l. j. §. cū dicit. si cui plus ꝙ per leg. fal. Aut fuit citatus ꝛ tunc aut allegat aliquid ꝙ est exclusiuū beneficij illius. l. edicto. vt qꝛ dicit defunctū nō possedisse tēpore mortis res illas q̄ruz tenutā petit reuocari: ꝛ idē qꝛ dz audiri: ꝛ ipse siliter nō est casus noster: qꝛ iste fili⁹ hoc non dicebat

[a] ¶ Uel donec. a De qua dictiōe vide bal. in ꝯsi. cliij. ꝛ in consil. ccccxx. i. v. pte. ꝛ in consi. xliij. i ij. parte. ꝛ. d. alexan. de imo. i cōsi. xl. in. ij. col. in prima parte.

nō dicebat: sed solū se possedisse, tēpore date tenute: et posito quod hoc dixisset filia offerebat se paratā probare contrariū: et sic magis erat audienda filia in probando affirmatiuā quam filius in probando negatiuam. vt no. in. l. diem proferre. §. si plures. versi. inde queritur. ff. de arbi. vel si voluisset probare filius patrem nō possedisse tempore mortis sed se possedisse: et sic affirmatiuam cū filia vellet probare contrariū scilicet patrē possedisse mos sibi gerēdus erat et danda facultas probandi. ff. de proba. l. circa. quia probationes sue potuissent esse tales quod probationes filij eneruassent. l. ob carmen. §. fi. de testi. C. de cōtrahen. stipu. l. optimā. quod cum factum nō fuerit fuit filia grauata. ¶ Interdum vero non allegat aliquid quod sit exclusiuū bñficij illius cōstitutionis: sed solum dicit se possedisse tēpore date tenute tunc ex quo nō cōparuit cū fuit citatus imputet sibi vt non possit facere tenutam reuocari. sed omne ius suum reseruetur in iudicio petitorij seu ordinario. Et iste recte est casus noster. Ex quo sequitur quod ad instātiā istius filij citati et non cōparentis tēpore date tenute nō erat dicta tenuta reuocanda cum allegaret patrem non possedisse tempore mortis: imo ipsa filia allegabat et offerebat se contrariū probaturā. Et si sic est: ergo nec dictum sequestrum factum ad petitionē suam que potior erat quam filius. Alias ex reuocatione sequestri sequeretur reuocatio tenute in effectum quod non est fiendum. ¶ Preterea iudex iste reuocauit sequestrum et non tenutam: et tamen fuit vtrumque petitū: ergo videtur sñia sua nulla. iuxta ea quod no. in. l. j. C. si aduer. rem iudi. Itē nō videtur hoc potuisse facere: quia sequestrū erat reuocatum tenuta remanēte: ergo tenuta in esse nō potuit iudex effectū sibi tollere. ar. ff. de furtis. l. nō pōt. de iniurijs. l.
3 diuus seuerus. † Sed his que dicta sunt obstare videtur: quia iste filius produxit instrumenta donationū in quibus pater cōstituebat se precario noīe filij possidere: ex quibus satis videtur ostēdisse quod pater nō possidebat tēpore mortis sed ipse filius: quia ille possidet cuius noīe possidetur. de resti. spo. c. cū venisset. Sed ad hoc rñdetur quod nō sufficit illa produxisse nisi produxerit instrumenta legitimatiōis. nā cū cōstet ipsum esse illegitimū ex ipsa īspectiōe instrumentorū apparet donationem esse inutilem nisi appareat de legitimatione. l. j. C. de natu. libe. cū si. Et per cōsequens quicquid sequitur ab illa. l. non dubiū. C. de legi. et sic cōstituendo se noīe filij possidere nō transtulit possessionem: quia ex inutili cōtractu ficta possessio nō trāsfertur: vt no. per glo. et docto. in. l. quod meo. ff. de acq. posses. in princi. et. l. si rem aliquā. eo. titu. C. locati. l. qui rem. ¶ Preterea posito quod de legitimatione docuisset adhuc filia fuit grauata: quia non fuit sibi datus terminus ad probandum id quod offerebat se probaturam: forte enim probauisset contrarium eius quod instrumentis continebatur et incōtinenti probasset et exclusisset intentionem filij petentis reuocationem: et sic ex dicta denegatione termini iuste appellauit. vt. d. c. interposita. de appel. Laus deo.

¶ Consilium. cccclij.

1 ¶ Utrū appellatione casamenti veniāt apothece vbi merces venduntur. et quid de domo que videtur nō comprehendere apothe.
2 Ultimus ex his quorum causa prohibita est alienatio pōt efficaciter alienare.

In christi nomine amen.

1 ¶ De eo quod primo loco queritur: vtrū appellatione casamenti cōtineantur apothe. que sunt sub casamento et sub eadē cōtinētia edificij seu murorū. dico quod sic per. l. predictis. §. fi. et §. pe. et antepe. ff. de lega. iij. et. l. si cui edes. in quibus est casus. facit de dam. infec. quod cōclaue. de fundo instru. l. seie. §. tyrāne. facit etiā: quia istud vocabulum casamentum in plus se habet quam istud vocabulū domus secundum vulgarem vsum loquēdi: quia casamentum est quoddā vocabulū vniuersale cōprehendens in se vniuersitatem pluriū stationū simul cōiunctarū: et sic omnes insulas apothecas stabula officinas sub eisdē parietibus cōtentas: sicut dicimus in hoc vocabulo podere quod comprehēdit plures possessiones simul iunctas. ff. de rebus dub. l. j. per Bart. Sed appella-
a tio domus videtur magis stricta[a] scilicet ad illam tantū partē que inhabitatur cum familia. argu. de leg. iij. l. vxori. in princ. de iniurijs. l. lex cornelia. §. domum. Iste autem apothece non vocātur domus sed meritoria domus: eo quia quis ex eis mercedem meretur. eo. §. domum. in fi. et de verbo. significa. l. vrbana predia. in eis enim non continue quis habitat: sed tantisper moratur: et tamē video quod appellatione domus talia continen-
b tur[b]. vt. d. l. predijs. §. fi. multomagis appellatione casamenti que generalior est vt dixi.
2 ¶ † Quātū ad scōm vtrū valeat venditio facta per hūc filium supstitē. dico quod sic: nā prohibitio testatoris fuit facta cōtemplatione ipsorum filiorum: quilibet enim ipsorū videtur prohibitus alienare partē suā cōtemplatione fratris. quod patet: quia voluit quod portio alienantis deueniret ad nō alienantē: et sic cōtēplatione nō alienātis cēsetur facta: alias tanquam nuda nō valet. vt. l. filiusfami. §. diui. de lega. j. et. l. pater. §. iul. agrippa. de lega. iij. Sed. l. cauetur quod licet plures sint prohibiti alienare extra se. Si omnes mortui sunt excepto vno cessat prohibitio et ille vltimus potest alienare in quem vult: quia non superest persona que reuocare possit alienationē. tex. est. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. libertis. et. l. qui solidum. §. pe. in quibus est casus de hac. q. cum hic proponatur quod duo tantum erant filij prohibiti et vnus mortuus est superstes autem alienauit: valet enim cum nō supersit qui possit reuocare: ipse enim alienans reuocare non potest. de leg. iij. l. vnū ex familia. §. sed si vno. et. §. si duos. in quibus probatur alius nō superest: ergo etc. Nec ob. quod dixit quod volebat alienationem non tenere: quia si non superest persona que reuocare possit tale preceptum vel dispositio tanquam nuda non valet: cum non sit cuius contemplatione facta sit. vt. d. §. iul. agrippa. Laus deo.

¶ Consilium. cccclliij.

1 ¶ Qui petit se mitti in possessionem bonorū ex. l. fi. de edicto diui adri. tollen. debet probare defunctum possedisse et qualiter testes hoc probent.
2 Item si petens dicit se filiū et tacet quod defunctus alios filios haberet non debet obtinere possessionem et tenutam.
3 Quod in remedio. d. l. fi. debeat dari libellus et qualis: qualis petitio. et quid si cōtradictor probat se vsucepisse dicta bona quorum tenuta per filium petitur.

In christi nomine amen.

¶ Uiso et examinato processu acto et actitato in curia dñi potestatis ciuitatis Aretij: inter Cecbū filium olim Nānis de aretio agentē et petentē ex parte vna: et dominā Joanā vxorē ser Juliani notarij de dicto loco ex altera. Super quodam tenimento suis terminis cōfinato vt apparet ex dicto processu. Uidetur mihi de iure dicendum salua meliori deliberatione quod partes iudicis debent esse iste: videlicet pronuntiare quod super dicto tenimento nulla fiat nouitas vel imissio ad instantiā dicti Cecbi ex causa per eum intentata et in preiudiciū dicte domine Joāne cum constet dictam potius ius habere. Et quod hoc sit verum probatur ex pluribus.

1 ¶ † Primo quia dictus Cechus nō probauit id quod erat causa sue intentionis: scilicet quod patrem suū cui dicit se successisse possedisse istud tenimētū tēpore mortis sue quod est necessariū cū petitur imissio ex l. edicto. vt patet in. l. illa. dum dicit earū rerū que tēpore mortis etc. quod itelligitur secundum omnes de his que possidebātur. ¶ Quod aūt iste nō probauerit hoc patet: nā istud continetur in. vj. articulo dato per ipsum Cechū qui articulus est implicitus et cōtinet plures. s. possessionē dicti tenimēti peruenisse ad Nānē post mortē sui patris. Scdo quod dictus Nānes tenuit et possedit per spaciū. xx. annorum. Tertio quod etiā vsque ad tēpus sue mortis et sic nō debebat tanquam implicitus. Sed debebant de ipso fieri tres.

¶ Modo primus testis super hoc examinatus dicit vera esse contenta in articulo: et in causa sciētie interrogatus dixit: quia vidit Nānem tenere et possidere per tēpus cōtentum in dicto articulo et vltra. certe propter istud vbū et vltra apparet quod ipse intēdebat testificari super primis duabus partibus articuli non super vltima que est quod possedit vsque ad tēpus mortis. si enim intellexisset de isto vltimo nō dixisset et vltra: quia post mortē non potuit possidere cum mors omnia soluat. vt in auten. de nup. §. deinceps. no. in. l. eius qui in prouincia. ff. si cer. peta. patet ergo quod intellexit de tēpore cōprehenso in scda parte articuli: scilicet de. xx. ānis. Nam vba sequētia dant intelligere pcedentia. ff. de here. insti. l. qui non militabat §. lucio. et. l. cum in testamēto. §. fi. de testa. heredes palam. §. sed si notum. hoc autē non sufficit: quia quando aliquid requiritur certo et determinato tēpore debet specifice probari determinatio de illo alias succumbit agens. ff. de neg. gest. l. eum actū. C. de proba. l. matrem tuam. et arg. de op. no. nun. l. non solum. §. sed vt probari. no. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi.

¶ Secundus testis super toto articulo deponit de credulitate non de veritate: et sic non probat cum dictum eius et iuramentum debeat esse de veritate. C. de testibus. l. testium. et no. ff. de iureiurān. super rescrip.

¶ Tertius testis quo ad possessionē loquitur assertiue: sed quo ad tēpus possessionis loquitur de credulitate: et sic laborat eodē morbo. Preterea etiam quo ad possessionē non reddit sufficientem causam sui dicti: quia dicit quod audiebat ab eo cum dicebat ego vado ad locum meum de stafiano vel redeo: certe per hoc nō probatur possessio: sed debebat reddere causam sic: videlicet quia vidit ipsum colere arare seminare fructus recolligere etc. iste enim sunt actus possessionis. ff. de solu. l. titia. non autē sequitur talis dicebat se ire ad talē locum suum: ergo possidebat: hoc enim non cōcluditur necessario: quia poterat mētiri: vt. l. nō hoc. C. vñ cogna. et quia non sequitur talis est dominus rei: ergo et possessor. vt patet in debitore qui est dominus rei obligatus et tamen nō possidet ipse:

a ¶ Stricta. Nunquid aūt appellatiōe domus veniat apothe- ca que est de subtus. vide. d. alexan. de imol. in cōsi. ccxx. i. ij. parte. vbi etiam quid in legatis. et quid de horto: tenaculo et stabulo. et vide per eū in cōsi. xxvj. in. j. col. in iiij. parte. et quid veniāt appellatiōe apothece. vide per eū in cōsi. xlvij. in. ij. col. et in cōsil. cij. in. ij. col. in. ij. parte.

Additio.
b ¶ Talia continentur. Et an statutū puniēs offendētem aliquē ī domo sua habeat locum in domo cōducta. vide Andr. barba. in cōsi. xlviij. īcipiē. preclare scribitur. in. ij. col. ver. facit quod voluit Bal. in. ij. volu. M. F.

sed creditor. ff. de pigno. actio. l. cum ⁊ sortis. in fi. ⁊ no. in. l. debitor. §. fi. eo. titu.

¶ Quartus testis dicit se nihil scire.

¶ Quintus testis testificatur de auditu qđ non valet cum possessio sit res que per alios sensus percipit ꝙ per auditū: ⁊ sic nō est sufficiens redditio rationis per auditum. vt no. per doct. in d. l. testiū. C. de testi. plures testes non sunt: ⁊ sic patet ꝙ ex defectu probatiōis Cecbus debet succumbere. vt. l. actor. C. de ꝓba. ⁊ no. doc. in. d. l. edicto.

2 ¶ † Scđo principaliter debet succūbere: q2 ipe narrat se filium Nānis ⁊ Nānē filiū Frācisci ⁊ petit se imitti ex persona nānis: nec narrauit ex dicto Frācisco alios filios remāsisse ꝙ Nānē: ⁊ tñ pro parte dñe Joāne probatū est ꝙ alij filij remanserūt: potissime illa dña a qua titulū habuit ⁊ ꝑ Philippū de quo etiā primus testis Cecbi deponit modo sic cū cōstet plures filios remansisse presumit ꝙ omnes fuerint heredes tam masculi ꝙ femine. de acqui. here. l. necessarijs. ⁊ sic nō cōpetebat ius in hereditate dicto Nāni nisi pro parte sua ⁊ pro illa etiā tantum cōpetebat remediū. l. edicto. debebat ergo specificare ꝑ qua parte petebat qđ nō facit: ergo succūbere debet. ff. si pars here. peta. l. j. §. j. ⁊. l. antiq. ⁊ qđ no. in. l. cū qdā. §. suū habere. de acq. heredi. ꝑ bar. nec ob. si dicat ꝙ in sua petitione petijt se imitti ꝑ parte sibi cōpetēti: q2 nō sufficit hoc dicere ꝫ debet specificare vt reus sciat an velit cedere vel ꝯtēdere: hinc est ꝙ petitio partis incerte nō admittit nisi ex iusta ⁊ rōnabili cā. s. ꝑpter incertitudinē filiorū nasciturorū que causa hic nō fuit. vt. l. ij. §. fi. si pars heredi. peta. debebat ergo discuti vel declarari ꝑ q̄ parte huic Cecbo ius cōpetebat. ff. de lega. ij. l. si tñ. petendo enim simpliciter ⁊ nō declarando videt asserere sibi ius cōpetere in solidum. ff. de interro. act. l. si defensor. §. q interrogatus.

3 ¶ † Tertia ratio pricipalis est: q2 petitio q̄lis qualis q̄ in hoc iudicio regrit nō fuit data a principio sed circa fi. litis nec altera pars habere potuit copiā vnde non habuerit potestatē se defendendi sicut ꝑ aduocatū allegatū est: ideo nō debet aliqđ ꝓnuntiari cōtra eam: q2 parti inaudite nihil est statuendum. ij. q. j. nos in quēꝙ. ⁊ qđ no. C. de sentē. l. ꝓlatā. fuit eniꝫ ꝑposterum prius dare articulos ⁊ inducere probatiōes ꝙ det petitioneꝫ cū articuli debeant fundari super petitiōe. vnde ante petitionem domina Joāna nesciuit sup quo suas defensiones facere deberet cū petitio nō processisset post petitionem fuit sibi denegatus terminus ad accipiendū copiam ⁊ opponendum ⁊ sic tanꝙ inaudita ⁊ indefensa nil in eius ꝑiudiciū fiendum est.

¶ Quarta ⁊ vltia ratio est: q2 dicta dña Joāna ꝓbauit se prescripsisse titulo ⁊ bona fide ꝑ instrm emptionis ⁊ traditionis ⁊ etiā ꝑ testes de possessiōe longi temporis: ergo dictus Cecbus est exclusus a beneficio. l. edicto. vt est casus in. l. illa. circa fi.

¶ Preterea cū ꝑ ꝑscriptionē acqsierit dñiū. vt in auc. nisi triēnalis. ⁊ qđ ibi no. C. de bonis mater. excludit agentē petitorio adipiscēde in quo admittit exceptio dñij cū qs parat⁹ est ipsum incōtinenti ꝓbare. vt. l. ij. de edicto diui adri. ita etiā dicit bar. in. l. edicto. sup illo articulo qs sit legitimus ꝯdictor. in primo mēbro dñ dicit. ꝙ qñ qs venit ad impediēdā missionē nōdū factam si qñdē allegat titulū ab extranea post mortem defuncti acqsite: tunc si allegat se vel actorē suū fuisse vel esse dñm est legitimus ꝯdictor ⁊ impedit missio si paratus est incōtinenti ꝓbare: ⁊ ita fuit huius cū ꝓbauerit de titulo ⁊ de possessione temporis qđ sufficit ad acqsitionē dñij inter presentes de iure cōi. ⁊ etiam dicit ꝙ subest. l. municipalis. hoc disponens: ergo ⁊c.

¶ Preterea etiam si nō debuisset admitti ex quo admisso tūc ad probationeꝫ proprietatis ⁊ possessiōis excluditur actor. vt in. c. j. de resti. spo. vbi ille qui non debet admitti in interdicto recuperande possessionis ad probationem proprietatis si admissus est aduersario patiente nō debet aduersario restitui possessorio propter exceptionem dolo fac. eis ⁊c.

¶ Ex qbus oibus ꝯcludit vt. s. dictū est ꝙ iudex pronuntiare dꝫ in dicto tenimēto nullā nouitatē fiendā in ꝑiudicium dicte dñe Joāne ⁊ ad petitionē: dicti Cechi dictūꝗ Cechū i tenutā ⁊ possessionē dicti tenimēti non esse imittēdum cum dicta domina potiora iura habeat dictusꝗ Cecbus suam intentionem non probauerit vt superius allegatum est. Laus deo.

a ¶ Loco. Nūquid aūt forensis dicat qui domuꝫ cōductā hꝫ in ciuitate: ꝫ similiter non habitet. vide domi. Pet. ꝑhil. cor. i ꝯsil. ccix. icipiē. in hac. ꝑ totuꝫ. in. j. parte. ⁊ adde ꝙ nō dicunt forenses hoīes vnius castri in alio castro territorij eiusdē ciuitatis: vt per do. Pet. ꝑhil. cor. in ꝯsi. cxlvij. circa me. consil. in iij. parte. similiter adde ꝙ varijs modis sumit in iure forēsis fm eū in ꝯsi. cxciij. i littera E. i. iij. parte.

b ¶ Incole sunt. Qualiter aūt imponatur collecta origiarijs incolis ⁊ nouiter incorporatis. vide Bal. ī ꝯsi. xlvij. in tertia parte.

¶ Consilium. cccclv.

1 ¶ Forenses qui ad certum locum gratia ibi perpetuo habitandi venerunt statim ad onera eiusdem loci tenentur.

2 Quid differat an statutum imponēs collectas dirigat verba in fructus loci an vero in personas habitañ.

3 De vna re semel tantū est soluenda gabella: vnde si portio olei gabellati detur facienti oleum non est de ea soluenda gabella.

4 Statutum loquens de habitatoribus ⁊ de fructibus in loco collectis non habet locum in mercatoribus vltro citroꝗ fructus vendendi causa deferentibus.

In christi nomine amē.

Uisis ⁊ cōsideratis verbis capitulorū ꝑdictorum in instrō locatiōis cōprehensorū sup singulis supra quesitis per ordinē rñdeo. 1 ¶ † Et primo ad primum dico ꝙ dicti forenses q reuersi sunt qdem nō venerunt hoc animo vt ibi morent non tenent soluere: q2 non censent esse in dicto loco[a]. ff. de here. insti. l. ex facto. de leg. j. l. huiusmodi. §. legatū. de leg. ij. l. gaius. de fun. instru. l. qsitū. §. pap. Si aūt venerūt vt ibi morent ⁊ cōtinuo fiūt ⁊ habitent tunc soluere tenentur pluribus rōnibus. ¶ Pria q2 efficiunt de ipsa vniuersitate ⁊ cōmunitate Asciani: vnde subijci debēt statutis ⁊ ordinamentis dicte cōmunitatis. Nā qđ iuris est de ipsa cōmunitate idē esse debet de hominib⁹ q postea dicte cōmunitati adiunguntur. arg. ff. de pig. act. l. si cōuenerit. §. si nuda. ⁊ qđ ibi no. de pac. dota. l. inter socerū. §. cū iter. in fi. ⁊ qđ no. C. de iure do. l. etiā. per Cy. in addi. ¶ Preterea dicta cōmunitas est quedā vniuersitas iuris. ff. qđ cuiusꝗ vni. no. per totū. q̄ vniuersitas sumit augmentū ⁊ diminutionē. arg. ff. de leg. ij. l. peculium. in prin. de leg. j. grege. de fun. instru. l. mancipia. ⁊. l. pe. Ideo pacta facta cum dicta vniuersitate extendunt ad illos qui de ipsa vniuersitate postea efficiunt: cū semp eadem esse dicat. ff. de iudi. l. proponebat. ¶ Preterea ex quo venerunt ad habitāduꝫ dicunt icole. C. de inco. ꝑ totū. Sed lex dicit ꝙ incole debēt fungi omnibus publicis muneribus qbus funguntur illi qui sunt in loco in q̄ icole sunt[b]. ff. ad muni. l. incola etiā his. ¶ Preterea cū hac cōditione vident recepti ad habitandū: vt vꝫ subeāt cum alijs munera. eo. ti. l. j. ⁊ sic non ob. si diceret ꝙ isti nō sunt oriundi de Asciano vel de ascialēghis. Nam sufficit ꝙ ad habitandū sint recepti cū videantur se astringere ad omnia ad q̄ tenent alij eoipso ꝙ ibi cōstituūt domicilium. ¶ Preterea verba capituli dicunt ꝙ describant bucce habitatorꝫ: ⁊ sic debēt intelligi de illis qui habitāt tempore descriptiōis. ff. de nona. l. in delictis. §. si extraneus. de testa. mili. l. titius. forenses igit qui venerūt ad habitādū ⁊ ibi reperiunt tēpore descriptionis debēt describi: ⁊ postꝙ fuerint descripti non possunt mutare domiciliuꝫ nisi soluant pro illo anno quo descripti sunt. ff. ad munici. l. incola. de iudi. l. si quis postea. cum fi. ⁊ hoc de primo.

2 ¶ † Quātū ad scđm dubiū rñdeo ⁊ dico ꝙ dicti mediꝫ possunt cogi ad soluēdū gabellā musti sicut alij alcialēghi ⁊ habitatores cōtinui. Et hoc virtute tertij capituli quo cauet ꝙ facto vino postꝙ vegetatuꝫ fuerit debeat scribi ꝑ quo solui debeat gabella ⁊c. Notandū ergo ꝙ vba dicti capituli sunt in reꝫ scripta taꝫ quo ad vegetationē ꝙ quo ad solutionē. dicūt eniꝫ de vino postꝙ fuerit vegetatū: non dicunt ꝑ quē scilꝫ ꝑ ascialēghos vel mediarios. Sed dicūt simplr postꝙ fuerit vegetatū qđ intelligitur ꝑ quoscunꝗ. Itē dicunt de quo soluat gabella: nō dicūt qlibet ascialēghus soluat gabellam de vino ⁊c. Sed simplr de quo soluat gabella q̄ sunt verba in rem prolata. ex qbus dico ꝙ vbicūꝗ sit vinū siue apud hoīes de Asciano siue apud mediarios ⁊ ꝑ quēcunꝗ fuerit vegetatū solui debet gabella per illum apud quē est. ff. de publica. l. imperatores. Nā verba in rem prolata cōprehēdunt quoscūꝗ apud quos res illa est: vt patet expresse. ff. ꝙ metus causa. l. j. in ꝑn. ꝯiuncta. l. metum. §. fi. ⁊. l. fi. de excep. §. in hac. ꝑ quo bene facit. l. aut q aliter. §. fi. ꝙ vi aut clam. ⁊ de acquiren. here. l. si seruum. §. non dixit.

3 ¶ † Super tertio dubio cōsiderandum est vtrū illi q recolligūt oleum de suis possessionib⁹ soluant gabellā de tota quātitate olei recollecti: deide de dicto oleo sic semel gabellato dent portionē illis q tenent oliuariū pro factura olei. Naꝫ tunc cū totū oleum semel fuerit gabellatum exoneratū est a gabella ⁊ ad predictos oliuarios trāsit qđ eis tradit sine onere gabelle: q2 postꝙ semel est soluta amplius de eadem re solui non debet. tex. cū glo. est. ff. de publica. l. fi. §. quotiens. ⁊ ibi Barto. videtur hoc expresse determinare in fi. facit. l. fideicom. §. si quis. ⁊. de lega. iij. Si vero traderent dictis oliuarijs portionem eos tangentē anteꝙ soluant gabellam deinde soluunt gabellam de eo qđ eis remanet. dico ꝙ dicti oliuarij debent soluere de oleo qđ lucrantur sicut si ipsi recolligerent de suis proprijs arborib⁹ ⁊ sicut alij ascialēghi qui de suis arboribus recolligunt: ⁊ hoc propter verba dicti. vj. capituli que sunt in rem. dicunt enim de loco qđ recolligitur: si enim dicerent quilibet ascialēghus de oleo qđ recolliget soluat gabellaꝫ: tunc verba essent in persona ⁊ nō comprehenderēt nisi ascialenghos q recolligerēt de proprijs arboribus. Sed hic dicunt de oleo qđ recolligetur qđ intelligit per quēcunꝗ soluatur gabella non dicit ꝑ quem: ⁊ sic comprehendunt tam recolligentē ꝙ etiā quēlibet aliū possessoreꝫ qui non recolligit: sed de recollecto lucratus est. tale enim oleum cum sit affectū oneri gabelle: ⁊ etiā obligatū transit ad quēcūꝗ cuꝫ onere suo. ff. de pig. act. l. si conuenerit. §. si fundus.

4 ¶ † Super

4 ¶ †Super vltimo dubio puto ꝙ forenses de oleo qđ portant ad vendendū nō teneant̄ soluere gabellā vigore dictorum capitulo⁊. Primo q2 omnia dicta capitula loquuntur si bene inspiciantur de ascialenghis vel de habitantibus in asciano vel de fructibus qui in territorio asciani recolligunt̄ quo⁊ neutrū est hic. Itē expresse in vltimo capitulo cōtinetur ꝙ extra illa q̄ specificata sunt nō soluatur nec in portis nec in mercatis ibi faciendis: sed sint libera. vnde cū verba sint clara nō est vlterius querendum. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij.

¶ Sup scđo dubio omisi rn̄dere ad verba quarti capituli p que vr̄ ꝙ mediarij nō teneant̄ soluere gabellā musti: s3 solū de bobus. Rn̄deo ꝙ p illud capitulū eximuntur mediarij a gabella buccarū soluēdo gabellā boū: illa em̄ imponit̄ psonis. Sed gabella vini iponit̄ rei. s. vino a qua nullus eximit̄ p ea q. s. dicta sunt. Preterea cū exp̄sse in dicto capitulo eximat eos a gabella buccarū: vident̄ velle ꝙ in ceteris nō sint exēpti. arg. l. maritus. C. de pcur. de iud. cū ptor. cū similibus. Laus deo.

¶ Consilium. ccccl vj.

1 ¶ †In testō ad pias cās remisse sunt oēs solēnitates iuris ciuilis ⁊ stat̄ iuri diuino vel naturali sicut i testō iter liberos. ⁊. ⁊.
2 An p ista verba. volo relinquere hereditatē meā hospitali: vel volo ꝙ sit heres. inducatur institutio. ⁊ quid si notarius nō potuit scribere. ⁊ quid si solū mulieres fuerūt testes. ⁊ quid si quo ad legata retulit se testator ad cedulā.
3 Qualiter testamentum dicatur imperfectum.

In christi nomine amē.

¶ Uisis ⁊ examinatis attestationib⁹ receptis p pte hospitalis misericordie: sup hereditate domine Catherine vxoris quondā dn̄i Benciuennis rectoris dicti hospitalis. ¶ Queritur an ex illis sit fundata ⁊ probata intentio dicti hospitalis ad petēdā dictā hereditatē tanꝙ instituti a dicta dn̄a Catherina. ⁊ prima facie vr̄ dicēdū ꝙ
1 nō. ¶ † Primo q2 dicti testes sunt pro maiori pte mulieres q̄ in testamētis. l. heredū institutionibus repellunt̄. ff. de testa. l. q test. §. mulier. ¶ Scđo q2 nō deponunt se fuisse rogatos qđ requirit̄ in testamētis. ff. de testa. l. heredes palam. §. fi. vn̄ ipso⁊ depositio vr̄ nulla: l3 tractemus de dispositione facta ad pias causas. ff. de testa. mili. l. diuus. §. certū qđ. ⁊ ibi no. bar. ¶ Tertio l3 deponant ꝙ ista fuerit intētio dicte dn̄e: sc3 instituere dictum hospitale: non tamen deponunt ꝙ instituerit immo missum fuit pro notario vt esset rogatus de institutiōe: ⁊ tamē anteꝙ perfecte fuerit rogatus decessit ⁊ sic videtur ista voluntas tanꝙ imperfecta non valere. ff. de testa. l. si is qui. ⁊ de leg. iij. l. fideicom. §. j. ⁊ ibi no.

¶ His nō obstātibus salua meliori deliberatione vr̄ mihi contrarium esse dicendū v3 ꝙ ex his q̄ dicti testes deposuerunt apparet ⁊ probatum est dictam dn̄am Catherinam instituisse vniuersalem heredem dictū hospitale: ⁊ ꝙ dicta institutio valeat ⁊ teneat ⁊ per cōsequēs fundata est intētio dicti hospitalis ad petendam dictam hereditatē tanꝙ ad se pertinentē. ¶ Primum v3 ꝙ ex verbis prolatis per dictā dominā ⁊ que per testes probantur resultet vera institutio ⁊ perfecta. probat̄. ff. de leg. iij. l. pamphilo. §. propositum. vbi hr̄ ꝙ ista verba volo relinquere prolata in vltima voluntate etiā ad interrogationem alterius
2 important dispositionem ⁊ idem est dicere ꝙ relinquo. † Nam verbum volo l3 videat̄ habere dependētiā in futurū: tn̄ prolatū in vltima volūtate q̄ similiter habet dependentiam dispositio-
a nem importat[a] cum profertur cū aliqua determinatiōe vel adiuncto. vt no. in. l. serui electione. in prin. de leg. j. per Bar. ⁊ l. cunctos populos. de summa tri. Sed isti testes dicunt ꝙ dicta dn̄a dixit ꝙ volebat instituere heredē vniuersalē dictū hospitale. ⁊ aliq dicunt ꝙ dixit ꝙ volebat ꝙ dictū hospitale esset eius heres vel sit: qđ verbū esset vel sit est verbū substātiuū ⁊ plus importat ꝙ relinquere vel instituere. argu. eo⁊ que no. in. l. j. C. de sen. que pro eo. ergo sufficit: vt. d. §. propositū. q2 pinde est ac si dixisset instituo vel heres esto quo casu nō esset aliqđ dubiū. ff.
b de here. insti. l. j. §. qui neq3. Preterea verba enūtiatiua prolata principaliter ppter se inducunt dispositionem[b]. l. ex hac scriptura. ff. de dona. potissime in volūtate que fit ad pias causas. ar. C. de testa. mili. l. ex his verbis. ⁊ no. Bar. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. Preterea dicti testes dicūt quātū ad institutionē heredis dicti ꝙ volebat vt dictū hospitale esset heres vniuersalis omniū bono⁊ suo⁊. S3 quātū ad qdā legata retulit se ad quādam scripturam quā fecerat dn̄s Benciuenne super qua dixit habedū consiliū sapientis. Modo dico ꝙ ex hoc apparet eius voluntatē fuisse perfectā quo ad institutionē dicti hospitalis l3 nō fuerit scripta ⁊ valebit vt testamentū nuncupatiuū. Ite3 est pfecta quantū ad illa legata cōtenta in illa cedula ad quam se retulit ⁊ illa valebit vt codicilli. casus est de hoc quasi in terminis. ff. de iure codicil. l. fi. ⁊ istum intellectū habuit glo. quo ad illam. l. in. l. is qui. de testa. quā etiam sequit̄ Dyn̄. ⁊ Bar. in. d. l. fi. dicētes ꝙ qn̄ quis nō intendit facere testamentum in scriptis nūcupatio heredis facta coram testibus v3 vt testamētum nuncupatiuū: ⁊ scriptura in qua continent̄ legata non institutio valet vt codi. Nec ob. si dicatur ꝙ testes ignorabāt contenta in illa cedula ⁊ sic quo ad illa vr̄ nō valere. Nā immo censentur scire vel audiuisse l3 impliciter per. l. asse toto. ff. de here. insti. ⁊ per. l. si ita scripsero. de condi. ⁊ demō. ⁊ qđ ibi no. Bar. Itē nō ob. ꝙ voluit sup illa cedula haberi consiliu3 sapientis: nam ex hoc nō suspendit̄ vel suspensa fuit quo ad voluntatem ⁊ ea que facti erant. Sed solum quo ad solennitatē ⁊ ea q̄ erant iuris. iuxta no. per glo. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. ⁊ l. si mādato titij. §. fi. ff. māda. ¶ Qđ aūt ista institutio valeat ⁊ teneat de iure probat̄ quoniā est facta ad pias causas ⁊ pro remedio peccatorum: ⁊ sic nō subijcit̄ regulis iuris ciuilis seu positiui. Sed iuris diuini seu naturalis quo habet̄ ꝙ in ore duorum vel triu3 stet omne verbū. ⁊ in. c. cū esses. ⁊. c. relatū. de testa. Ex quo p3 ꝙ mulieres possunt testificari quoniā illa solennitas ꝙ masculi tm̄ adhibeant̄ i testamētis est de iure ciuili ⁊ positiuo: vt p3 in. d. l. qui testō. §. mulier. de testa. vbi dicit̄ ꝙ mulier regulariter admittitur in teste preterꝙ in testamētis. Sed talis solennitas in testamētis ad pias causas nō requirit̄: vt dictum est: ergo ⁊c. ¶ Preterea in testō facto inter liberos in quo solēnitas iuris remittit̄ mulier pōt esse testis. vt no. C. de testamen. aut. ꝙ sine. ergo ⁊ in facto ad pias cās vbi est eadē rō. Et p hoc patet responsum ad id qđ primo loco dicebatur in contrariu3. ¶ Itē non ob. ꝙ nō fuerūt rogati. Nā ⁊ hec est solēnitas iuris positiui cum de iure naturali sufficiāt testes fortuiti. ff. de testa. l. ad fidem. Preterea hoc tenet expresse Bar. C. de sacrosanc. eccle. l. j. in vltima charta p. d. c. cū esses. ⁊. c. relatum. Nec ob. l. diuus. de testa. mili. q2 ibi loquit̄ in milite testāte in castris cu3 non imminet mortis periculu3: quo casu l3 alie solēnitates videantur sibi remisse: tamē ista ꝙ saltim duo testes rogati adsint non est remissa per. l. illam. secus est in milite qui est in periculo vite: q2 pōt testari qualitercunq3 vult ⁊ pōt ⁊ sufficiunt duo testes fortuiti: immo ⁊ quecūq3 indicia. eo. ti. l. fi. C. e. ti. l. milite in expeditione. sed ista dn̄a erat in articulo mortis ⁊ sic pugnabat cū aduersario pro salute anime. vn̄ non minus erat priuilegiata ꝙ milites qui pugnabāt p republica: q2 magis tenetur quis deo ꝙ reipublice. ⁊ hic est casus in. d. l. j. C. de sacrosan. eccle. fm intellectum Bar. que concedit priuilegium his qui relinquunt pijs locis cum sint in articulo mortis cōstituti: vt ibi colligitur in verbo decedens. Preterea hodie extensum est ad quoscūq3 ⁊ qn̄cunq3 testantes ad pias causas per dicta capitula que procedūt declaratiue. vn̄ nulla dispositio legis humane in 𝔠rium valeret fm qđ plene disputādo tenet Bar. in. d. l. j. circa fi. ex quo patet ꝙ etiam in eo qui non esset in articulo mortis non requirerent̄ testes rogati. Nec ob. l. diuus. q2 ibi in militib⁹ in quibus lex ciuilis potuit relaxare solennitatē in quibusdā ⁊ in alijs non. Sed in relictis ad pias causas nullo modo potest se intromittere. Sed quo ad omnia relinquuntur iuri naturali ⁊ diuino. arg. de cōsti. c. ecclesia sancte Marie Et per hoc p3 rn̄sum ad scđm qđ in 𝔠rium primo loco allegabatur.

3 ¶ † Restat rn̄dere ad tertiū in quo dicebat̄ ꝙ ista voluntas vr̄ imperfecta: ⁊ sic nō valere: vt. l. si is q. ff. de testa. ⁊ l. fideicō. §. j. de leg. iij. Sed rn̄deo ꝙ lex si is qui. loquitur qn̄ testator quondam heredes nūcupauit ⁊ dū deliberabat de alijs nōcupandis morte pueniens nō fecit: ⁊ sic eis volūtas erat imperfecta: q2 cōstat ꝙ non volebat totā suā hereditatē ptinere ad nominatos. Sed ad alios cū eis quos intēdebat nominare ⁊ nō fecit. ⁊ ita vult ibi tex. exp̄sse. ita etiā ponit casum Cy. fm Iac. de are. in. l. iubemus. C. eo. ti. de testa. cuius opi. Bar. sequit̄ in. d. l. si is q. Sed in casu nostro declarauit ꝙ volebat hospitale esse heredē vniuersalem omniū bono⁊ suorū: ⁊ sic nō intēdebat alios instituere. Ex quo sequit̄ ꝙ voluntas eius quantū ad institutionē fuit pfecta ⁊ absoluta ex quo fuit totaliter declarata nec alios istituere volebat: fm ea que not. Bart. in. d. l. si is qui. q dicit ꝙ tūc voluntas dicit̄ pfecta qn̄ fuit in totū declarata ⁊ testator habuit eā pro pfecte declarata: secus si cōstat ꝙ volebat plus dicere ⁊ non dixit. In casu aūt nostro negare nō possumus quin fuerit totaliter ⁊ perfecte declarata ex quo dixit ꝙ volebat ipsum esse heredē vniuersalem omniū bono⁊ suo⁊: l3 ergo non fuerit hoc scriptū nō nocet quasi fuerit plus dictū ⁊ minus scriptum. vt. d. l. fi. ff. de codicil. ⁊ qđ no. glo. in. d. l. si is q. ⁊. d. l. iubemus. ¶ Preterea l3 fuerit missum pro notario hoc nō fuit factum vt notarius ei⁹ volūtatē pficeret: q2 iam erat pfecta ex quo erat declarata. sed solū vt redigeret in scripturā publicā ad perpetuā memoriā. ff. de pigno. l. Zhik ꝙ licz factū nō fuerit nō d3 vitiari voluntas iam perfecta. arg. ff. de here. institu. l. ij. de leg. ij. cum

a ¶ Importat. Adde. d. Bar. sozi. i 𝔠si. cclix. ver. tertia rn̄sio. in. fi. in. ij. parte.

b ¶ Dispositionem. Uide dn̄m Alexan. de imo. in consi. xlv. i. v. ⁊. vj. col. i. j. pte. ⁊ in consi. lxvj. p totū. ⁊ do. Bar. sozi. in consilio cxxviij. incip. in cā Gabriel. ver. in primis enim dico. ⁊ ver. resultat scđo: q2 posito. in. ij. pte. vbi ponit etiā qn̄ dicant̄ emissa propter se: ⁊ qn̄ propter aliud.

pater. §. vicos. ¶ Preterea cũ qs testat᷑ inter liberos sufficit ꝙ quecũq; indicia cõstare de voluntate sua ⁊ seruanda est: lz videatur prima facie imperfecta. C. fami. herci. l. si. multomagis cũ reliquit deo: cui magis qs tenet᷑ ꝙ filijs: vt in euangelio. nisi quis relinquerit patrẽ matrẽ filios ⁊c. nõ est me dignus. Item relinquit pro anima sua que charior esse dꝫ ꝙ liberi. ar. l. si pres. C. de serui. ⁊ aqua. de sacrosan. eccle. l. sancimus. in si. Itez nõ obstat. l. fideicõmis. §. j. de leg. iij. tex. cũ glo. q₂ ibi loquit᷑ in illa voluntate in qua requirit᷑ solẽnitas iuris. Naz tũc clarũ est ꝙ si fuit in scriptis redacta ꝑ notariuz: deinde anteꝙ eam legeret testibus decessit testator nõ vz: q₂ testes non audiuerunt contenta in ea nec fuerunt rogati. Nã de more est ꝙ tunc notarius rogat testes cum scripturam eis legit: ⁊ sic est ibi duplex defectus: ⁊ ita voluit glo. si bene ponderetur. Sed in casu nostro testes audiuerunt ab ore testatricis: ⁊ sic cessat primus defectus. Item non requiritur ꝙ sint rogati: ⁊ sic cessat secundus. Ideo ibi dicit Bar. in. d. l. si is qui. ꝙ illa cedula seu scriptura bñ faceret fidez ⁊ sufficeret inter liberos: ergo ⁊ ad pias causas vt dictum est. Si ergo scriptura non lecta testibus sufficeret ad pias causas ꝑ ea que ibidem no. Bart. multomagis dꝫ sufficere in casu nostro vbi testes palam audiuerunt volũtatẽ testatricis.

¶ Ad predicta satis adminiculare dꝫ dolus illius dñe Catherine relicte Martini que quantũ potuit disturbauit ꝙ ista voluntas dñe Catherine non redigeret᷑ in scriptis ꝑ notariuz clamãdo ⁊ vociferãdo ipam vacillare qui dolus ⁊ malitia nõ dꝫ esse lucrosus illis nepotibus quibus illa Catherina martini cõsulere intendebat. ff. si quis aliquem testa. probi. l. j. §. j. l. si procur. de doli excep. l. j. §. si quis tamen. de vi ⁊ vi arma. nec damnosus hospitali cui volebat dicta dña relinquere. arg. l. ij. §. fratris. si quis aliquez testa. prohi. ⁊ qꝺ plene no. eo. ti. l. si. ꝑ Bar. de leg. ij. lucius. §. sempronia.

¶ Ex qbus oibus cõcludit᷑ hereditatẽ dicte dñe Catherine ptinere ad dictũ hospitale misericordte tanꝙ legitime institutum. suãq; intentionẽ satis sufficienter ⁊ legitime probatã ⁊ fundatã ꝑ dictos testes. Hec itaq; determinatio pia est ⁊ fauorabilis ꝑ quã veritas sustinet᷑ ⁊ voluntas dicte dñe nõ defraudat᷑ ⁊ eius anime saluti prouidet᷑ amputaturq; via malitijs illius dñe Catherine martini nec finit᷑ hereditas dicte dñe ꝑ nephas ⁊ flagitiuz ad nepotes dicte testatricis deuenire cui omnino est obuiandum: ex quo cõstat per dictas attestationes ꝙ ad ipsos noluit peruenire. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. matre. Laus deo.

¶ Consilium. cccclvij.

1 ☞ Confinia prescribunt᷑ inter cõitates spacio. xxx. annorũ.

2 Si princeps cõfirmat cõfinia ꝙ cõmunitas teneat ⁊ possideat sicut solita est: qꝺ intelligitur quatenus de iure tenebat ⁊ possidebat non de facto.

In christi nomine amen.

1 ¶ † Rñdeo ⁊ dico inuestigandũ esse an cõe ⁊ hoies castri. B. fuerint in possessione dictoꝝ cõfiniũ tanto tpe ꝙ prescripserint: vz. xxx. annis sine molestia de iure cõi vel alio tpe minori de iure statutoꝝ cõis Senarũ si qua sunt: ⁊ tũc nõ possunt molestari ab hominibus castri Prate cũ ex tali prescriptione dicti homines castri Prate sint exclusi a iudicio finium regundoꝝ ꝙ sup talibus cõfinibus solet institui ⁊ etiam a rei vẽdicatione sup eo qꝺ dicti hoies castri. B. possiderẽt vel occupassent de ipsoꝝ territorio. C. de ãna. exce. l. j. de ꝑscri. xxx. an. l. sicut. finium regundoꝝ. l. si. ⁊ sic dñi prioris ciuitatis Senarũ isto casu debẽt eos cõseruare in tenuta ⁊ possesi. dictoꝝ cõfiniũ ⁊ nihil eis diminueret᷑ ꝺm verba capituli supra relati: ⁊ hec vera siue ꝑscriptio ꝑdicta erat cõpleta tpe dicti capituli siue nõ: sz hodie cõpleta est: q₂ eadẽ est ratio vtrobiq;: siuaũt nõ fuerunt in posses. tanto tpe ꝙ ꝑscripserint: ⁊ hoies castri Prate possunt probare ꝙ dicti cõfines nõ sunt veri. Sed ꝙ hoies castri. B. occupant de iure ipsorũ vel eorũ territorio: tũc dico ꝙ cõe Senarũ seu dñi priores debẽt dictos hoies castri. B. cogere ad relaxandũ quatenus occupans de iuribus seu territorio castri. P. ⁊ patefacta veritate ꝑ inspectionẽ loci quã alijs committere possunt. vt. l. si irruptione. §. ad officiũ. ff. finiũ regun. terminos statuere seu cõfines. C. finiũ regun. l. iij. ⁊. l. penul. Et nõ obstante. d. c. seu verbis ipsius q̃ videntur prima facie obstare ꝑdictis. Sz re vera nõ ob. vñ rñdet᷑ ad ipsa pluribus modis.

¶ Primo q₂ cõitas Senarũ ꝑ verba dicti capituli nõ est verisimile ꝙ voluerit ꝑiudicare iuribus castri. B. nec auferre de territorio dicti castri ⁊ cõcedere castro. B. per iura vulgaria. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. merito. ⁊. §. si quis a principe. de le. prestan. si emancipato. in si. extra de vsu pal. ex tuarꝝ. de deci. c. multiplici. presupposito etiam ꝙ potuerit hoc facere vt ponit᷑ in fine puncti: q₂ si hoc volebat expresse dicere debebat. Nã in dubio non ꝑsumitur voluisse vt in dictis iuribus. vñ verba dicti capituli debent intelligi de finibus quo soliti sunt habere ⁊ habebant tpe olim dñi Benutij ⁊c. s. iuste ⁊ sine iniuria aliaruz cõitatum: sic enim põt ⁊ dꝫ fieri restrictio dictoꝝ verborũ generalium ne alter indebite damnũ patiat᷑. C. de noxa. l. si serui vestri. ¶ Preterea cũ superior aliquid cõcedit vni qꝺ tẽdit in preiudicium alterius nisi ille sit vocatus nõ tenet cõcessio. ff. de nata. resti. l. si. ⁊. l. penul. de adop. nam ita diuus. ⁊ sic vꝛ ꝙ etiaz si expresse voluisset cõcedere in preiudiciũ castri. P. debuisset dicta cõitas vocari: al's non valeat qꝺ hic factum non proponit᷑.

¶ Preterea cõe Senarũ ꝑ hoc capituluz vꝛ hominibus castri B. cõfirmare confines quos habebant cum alijs communitati

2 bus. † Sed per talez confirmationẽ quã facit superior nõ intelligitur plus iuris tribuere ꝙ habeat ille cui confirmat nec tollere petitiones aliorũ. de cõces. prebẽ. q₂ diuersitatem. de priui. q₂ intentionis. de cõfir. vti. vel inuti. c. j. ⁊ ibi no. semꝑ em̃ inest illa cõditio. s. sicut iure possides ⁊c. arg. de rescrip. c. ij. ¶ Preterea verba capituli dicunt cõfines quos soliti sunt habere ⁊c. Illa verba debent intelligi de confinibus quos solere debẽt habere. i. de his que habent de iure nõ de facto prout exponit gl. ordi. in si. ff. ad macedo. l. sed iulianus. §. qꝺ dicit᷑. super verbo solebat. que exponit. i. solere debebat: vt sic nõ intelligat᷑ de eo qꝺ solet de facto. Sed ad id qꝺ solere dꝫ de iure certum est autẽ ꝙ si homines dicti castri. B. occupant de territorio castri. P. poterãt dicere se solitos habere de facto non de iure: igitur ⁊c.

¶ Preterea verba que possunt intelligi de iure non debent intelligi de facto. ff. de seruis expor. l. si venditor. de cõdi. ⁊ demõ. l. hec conditio. Sed ista verba possunt intelligi de his confinibus quos de iure soliti sunt habere: ergo non debẽt intelligi de nudo actu facti. vt dictis iuribus. ¶ Preterea verba capituli debent ⁊ habebant ⁊c. verbum habebant debet intelligi de his quos habebant iure dñij nõ iure detentionis. ff. de leg. iij. l. qui habebat. in prin. Sed si isti occupabant non habebant iure dominij. ergo ⁊c. Itez verba illa soliti sunt ⁊c. debent intelligi de his quos iure perpetuo soliti sunt habere. ff. de lega. iij. l. q saltim. Sed si isti occupabant non dicuntur habere perpetuo. Sz quousq; repetatur per illos ad quos pertinet. vnde ⁊ magis dicunt᷑ habere homines castri. P. qui habent actionem ad repetendum ꝙ hoies castri. B. qbus cito auferri potuerãt. ff. de in integ. resti. l. nemo videt᷑. ⁊ ibi no. de acqui. pos. l. non videt᷑.

¶ Concluditur ergo ex omnibus predictis ꝙ si cõitas castri P. probat occupationem predictã: ⁊ qualiter cõfines nõ sunt veri: si ex aduerso ꝑ homines castri. P. nõ probat᷑ ꝑscriptio. de qua. s. debent prefati dñi priores pronuntiare pro castro. P. ⁊ facere illis restitui qꝺ indebite occupatum est per homines castri. B. non obstante dicto. c. ⁊ eius verbis quibus multipliciter est responsum. Laus deo.

¶ Consilium. ccccl viij.

1 ☞ An ⁊ qñ liberatio facta vni ex correis prosit alteri: ⁊ quid si fiat cum reseruatione solidi.

2 Qñ duo obligant᷑ successiue vnus post alterum: liberatio vnius nõ ꝓdest alteri etiã ꝑ indirectũ exceptione cedendarũ actionũ.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Qñ creditor liberat vnũ ex duobus reis debẽdi vtrũ prosit alteri. Iura ⁊ doct. distinguũt. Aut liberatio fit per acceptilationẽ ⁊ prodest: q₂ vim solutionis hꝫ: vt. l. iij. §. nũc de effectu. ff. de libe. leg. Aut ꝑ pactum: ⁊ tunc si erant socij idẽ est. ff. de pac. l. idem in duobus. in prin. Aut non erant socij: ⁊ tunc aut alter exactus haberet regressum ꝯ liberatum: ⁊ idem ne liberatio sit illi inutilis per indirectum sicut in pacto facto reo qꝺ prodest fideiussori qui habiturus esset regressuz. ff. de pac. l. ⁊ herede. in si. ⁊ arg. de arbi. l. aduersus. Nã ⁊ tunc alter reputatur quodãmodo fideiussor. l. vir vxori. §. j. ff. ad velle. ¶ Si autem non erat habiturus regressum non prodest: ita intelligitur qꝺ dicit᷑ in. d. §. nũc de effectu. in pacto de non petendo. Quantũ vero ad casum nostrum non est opus recurrere ad dictam distinctionem: q₂ dꝫ intelligi qñ liberatio facta fuit simpliciter: sed qñ agitur expresse ꝙ ad alium nõ porrigatur tunc qualitercũq; facta fuerit etiam si per acceptilationem nõ porrigit᷑ ad eum: vt tenet glo. ordi. ff. de acceptila. l. ⁊ per iurisiurã. §. si legatorũ. pro qua glo. facit tex. ff. de lib. leg. l. si quis reũ. §. at q. ⁊ ibi hoc tꝫ Bar. ⁊ alleg. l. modestinus. ⁊ qꝺ ibi no. Dy. ff. de lib. le. vbi idẽ dicitur in solutione. idẽ tenet in materia duorum reorũ. cum ergo in casu nostro dictus ser Iacobus expresse sibi reseruauerit ius in solidũ ꝯ dictũ Ioannẽ Francisci apparet ꝙ dicta liberatio de seipsa nõ profuit nec prodest dicto Ioãni frã. nec porrigit effectum suum ad eum per ea que dicta sunt.

2 ¶ † Sed nunc videndũ an saltim per indirectũ prosit. Et vꝛ ꝙ sic: q₂ ex forma statuti supra relati dictus ser Iacobus agendo

contra dictum

côtra dictû Joannê Francisci ⁊ exigendo teneret sibi cedere iu
ra sua ⁊ actiones côtra illos socios liberatos pro portionibus
quas habebant in societate. sed istas actiones cedere non po-
test facto suo cum eas perdiderit per dictum pactum: ergo pôt
repelli per exceptionem cedendarum. ff. de solu. l. sticbuz. §. pe.
sed rñdeo côtrariû videt verius duplici rône. ¶ Prima quia
proponit in facto ꝙ dicta liberatio non fuit facta illis princi-
palibus: sed cuidaz tertie persone recipienti pro ipsis. Et lz per
illam tertiam personam potuisset eis acquiri exceptio doli. iu-
xta ea que no. Bar. in. l. non solum. §. si liberationis verba. de
libe. lega. illud verum si fuisset per illos ratificata quorû nomi
ne illa tertia persona recepit: al's non potuit eis aliqd ius que
rere. ff. de neg ge. l. si ego. de acq. pos. l. cômunis seruus §. ꝓcur.
facit. l. si vendidero. §. titius. ff. de fur. ⁊ quod no. in. l. qui mihi
donatum. de dona. sed in casu nostro proponit ꝙ de ratificatio
ne illa non apparet: ergo pactû hoc nô potuerit illis prodesse:
quia pactum est duorum placitum ⁊ cônsensus. ff. de pac. l. j. §. j.
vnde cum hic non interuenerit consensus ⁊ ratificatio illorum
duorum non pôt dici ꝙ eis fuerit factum pactuz: ⁊ sic dictû pa
ctum tanꝙ inutiliter non abstulit dicto ser Jaco. actionem: ⁊ ꝑ
consequens non impedit quominus cedi possit côtra illos ⁊ eo
rum heredes. de reg. iur. c. non prestat. ¶ Secunda ratio est: qr
posito ꝙ dictum pactum seu liberatio teneat ⁊ ratificata fuerit.
tamen adhuc dico ꝙ non potest ser Jaco. repelli per exceptionê
cedendarum. Nam illud cessat vero si tempore quo numerauit
dictas pecunias Joanni fran. illi quos liberauit fuissent socij
sui: tûc enim dicius Jo. fran. videret se obligasse insolidû con
templatione mutui periculi ⁊ contemplatione actionum ceden
darum contra socios. Sed cum in casu nostro proponat ꝙ tûc
nô erant socij prout narratur in cedula suprascripta. dico ꝙ di
ctus Joan. fran. non videt se obligasse contemplatione illorû
scz Placidi ⁊ Nannis nec habuisse respectû ad actiones ceden
das côtra eos cû nô essent socij: immo videt potius se obligas
se pro seipso ⁊ nô sub spe alicuius cessionis per côsequens lz il-
li liberati sint quorum respectu se non obligauit nô pôt credito
rem repellere per exceptionem cedendarû: immo ipse solus to-
tum onus debiti cogit suscipere. tex. est. ff. de fideius. l. si titius.
in ver. sed ita demum. ⁊. l. si stipulatus. §. si ex duobus. ẜm lec.
Mar. positam in glo. que est vltima lec. ⁊ ibi no. ꝑ Bar. eo. ti. ⁊
ita debet intelligi statutû. s̄. relatum de actionibus cedendis.
Nam in illa parte statutuz illud disponit id qd ius cômune. vt
pz. ff. de exerci. l. nec quicꝙ. ⁊. l. habebat. §. fi. de insti. lz i prima
parte inquantum dicit pro debito societatis teneri quêlibet in-
solidum disponat côtra ius cômune. ff. de insti. si tamê plures.
in prin. Cum igitur in scda parte de actionibus cedêdis dispo
nat id qd ius côe pro iure cômuni dz reputari ⁊ ẜm illud iudica
ri ẜm ea que no. in. l. j. ff. ad. l. fal. ꝑ Bar. ius aût cômune dispo
nit vt. s̄. dixi: vz ꝙ tunc actio sit cedenda vni ex duobus obliga
tis côtra alterû qñ simul se obligarunt: ⁊ sic côtêplatione mu-
tui periculi ⁊ actionum cedendarum: secus si vnus primo ⁊ al-
ter postea. Nam ei qui primo se obligauit non est de necessitate
actio cedenda: quia nec huius contemplatione videtur se ob-
ligasse: ⁊ per consequês liberato secundo primus totum onus
cogere compellitur: nec habet exceptionem cedendarum. vt. d.
l. si titius. ⁊. l. si stipulatus. §. si ex duobus. ẜm predictam le-
cturam. Laus deo.

¶ Consilium. cccclix.

1 ☞ Quietatio facta a filia patri ipso autorañ. etiam iuramê-
to firmata non valet.
2 Debitor restituende dotis si ei deferatur hereditas nec expresse
adeat si intra annum dotem non restituit ei qui poterat ⁊ ipse
succedere debitore nô adeunte: tatite videt hereditatê adiuis-
se per debiti retentionem.
3 Qualiter ius adeundi transmittatur de patre in infantê filiû:
⁊ de infante in auum paternum.
4 Et an petitio restitu. in integ. impediat executionê instrumenti
⁊ snie: ⁊ qualiter censeat lesus pupillus in non adeundo in pun
cto mortis quando habet legitimum administratorem.

In christi nomine amen.

1 ¶ Sequendo ordinem supradictorum dubiorum
respondeo ad primum. † Et dico ꝙ duo côtinet. pri-
mum añ finis seu quietatio predicta de se valeat. se-
cundo si non valet an iuramêto firmetur vel eius tenore sit ser-
uauda. Et ad primum respondeo ꝙ non valet de iure. Primo
quia facta patri in cuius erat potestate ipso patre autorante
vel consensum autorizabilem prestante: ⁊ sic est nulla de iure cô-
muni. iuxta nota. in. l. j. in fi. de auto tuto. Nâ hec remissio vim
donationis habet. vt no. in. l. si quis obligatus. de reg. iur. quâ
filius non potest facere patri ipso patre autorâte: vt. d. l. j. in fi-
ne. ¶ Preterea per statutum terre sancti Gemiñ. posituz sub
rubrica de instrumentis publicis obseruandis. expresse dispo-
nitur in secunda parte ꝙ contractus facti a minoribus. xxv. an
nis in potestate patris constitutis in quibus extiterint obliga-
ti non valeant nisi sint artifices. modo dico ꝙ ista quietatio fa-
cta per acceptilationê vt ex eius tenore patet obligabat ipam
filiam ad non petendum ciuiliter ⁊ naturaliter si diceremus ip
sam tenere. no. C. de transac. vbi pactum. in glo. sup verbo sub
nixa. ⁊ ibi per Pe. ⁊ Cy. facit. ff. de pac. si vnus. §. pactus ne pe
teret. ⁊ solu. matri. l. meuia. §. fi. ⁊ ibi per Jaco. de are. igitur nô
valet obstante dicto statuto qd voluit obuiare obligationibus
filiorumfamilias. ¶ Ad aliud de iuramento puto ꝙ non con-
firmet dictâ quietationem per dictum statutum qd totum est
intelligendû quando iuramentû interuenit vt ex eius contextu
patet. Preterea iuramentû prestitû a minore simpliciter vnû
tantum effectum operatur: quia representat eum maiorê. vt in
aut. sacramenta puberum. Sed aliuz defectû qui subesset etiâ
si actus celebratus esset a maiore non tollit. vt ibi not. sed ista
quietâtia non valeret etiaz si facta fuisset a maiore. per ea que
not. in. d. l. j. in fi. de auto tuto. ergo ⁊c. Item nec ob. ꝙ potest
seruari sine interitu salutis eterne. Nâ hec rô locû haberet si vi
ueret ipsa Bartholomea: sed post eius mortê effectus dicti iu-
a ramenti nô trâsit ad heredes vel filios eius cû sit personale[a]: vt
no. in. c. veritatis. de iureiuran. per Inno. ⁊ hoc de primo.

a ¶ Personale. Adde eundê. s̄. in ꝯsi. clxv. ⁊ qd ibi dictuz fuit in apostillis.

¶ Ad scdm quesitum rñdeo ꝙ hereditas dicte dñe Antonie
pro dimidia pertineat ad dictû magistrû Hypolitum ex perso
na matris sue que ipsam hereditatem trâsmisit ad eû: etiâ nô
aditam cum sit hereditas ascendentis que transmittitur ad de
scendentê: vt. l. j. C. de his qui ante aper. tab. potest etiâ dictus
magister hypolitus dictaz dimidiam amplecti ex sua persona
tâꝙ nepos dicte auie. ⁊ hec via est sibi vtilior: qr cum non inui-
tatur ex ꝑsona matris nô obstaret sibi iuramêtû matris. vt no.
per bar. in. l. q supstitis. de acqui. here. ⁊ hoc si dicta mater non
adiuit: al's non posset nisi ex ꝑsona matris venire: ⁊ hoc forte
verius in casu nostro cû in instrumêto quietationis se heredem
appellet: ⁊ sic adire vr ⁊ eâ tanꝙ aditâ trâsmittere: ⁊ sic non est
locus. l. j. de his qui ante aper. tab. Preterea pars aduersa con
b fitetur in suo libello[b] dato sup restitutione in integrû dictâ he-
reditatem delatam fuisse pro dimidia dicte Bartholomee ⁊ sic
nô est dubiû. l. cû precû. de libe. causa. ¶ Quantû vero ad alte
ram dimidiam delatam Ludouico si presupponamus ꝙ non
fuerit adita per ipsum nec ꝑ eius filios nec per dictû Jacobuz
eorꝝ filiorum noîe prout in puncto p̄supponit nô est dubium ꝙ
accreuit dicto magistro hypolito: vt. l. si ex pluribus. ff. de suis
⁊ legiti. cû alijs vulgaribus. hoc idê etiâ pars aduersa confitet
in suo libello: cui vr standû: vt in. d. l. cû precum. C. de lib. cau.

b ¶ Libello. An ⁊ qñ libellus resultat ꝯfessionê. vide. d. Bar. so-
zi. in ꝯsi. ccxliiij. incipi. considera tur. ver. sed hâc. cû ver sequen. in ij. parte.

2 † Sed aduertendû diligêter ꝙ hic est vnû de quo pars aduersa
nec eius aduocatus nec doctores côsulentes perpêderunt. Nâ
nô est verû ꝙ nô fuerit adita: immo dico ꝙ Jacobus p̄dictus
auus illorum infantiû cui post mortê Ludouici delata fuit po
testas adeundi noîe dictorû infantiû ⁊ post mortê infantiû no
mine ꝓprio vr adiuisse eoipso ꝙ dotem dicte dñe Antonie ad
quâ restituendâ tenebatur retinuit vltra annû ⁊ ipsam nô resti
tuit dicto magistro Hypolito ad quê deuentura erat dicta di-
midia per ius accrescendi eo nô adeunte. ita disputando deter
minat dñs Bar. in questione q̄ incipit. debitor in diem. ⁊ refert
etiâ in. l. gerit. de acq. here. in quibus ipse per plures rônes de-
terminat ꝙ debitor in diem cui delata est hereditas creditoris
eoipso ꝙ nô soluit in die statuta ei ad quem deuolueret heredi-
tas eo non adeunte vr adire. ⁊ ex hoc infert ipse recte ad casum
nostrum in terminis circa fi. dicte disputationis ꝙ si hereditas
matris defertur filio in qua nô est nisi debitû in dote ⁊ pater le
gitimus administrator dicti filij eo casu quo ꝑ ipso pôt adire
qd est qñ est infans prout est in casu nostro nô soluêdo dotê in-
fra annû ei ad quê deuolueret hereditas eo nô adeunte vr adi-
re vel noîe filij si viuit vel iure patrio si filius mortu⁹ est: ita vult
ipse exp̄sse circa fi. dicte disputatiôis. ⁊ sic casus noster determi
natus est per eû: vz ꝙ iste Jacob⁹ cêseat adiuisse ⁊ sic illâ dimi
diam trâsmisisse ad suû heredê tâꝙ aditâ: lz in puncto ꝯtrariû pre
supponat. ⁊ etiâ ps aduersa ꝑ iuris errorê ⁊ inaduertentiam fa
teat: nec doctores p̄dicti ꝑpêderint. vñ volêdo recognoscere bo
nam fidê ⁊ côsulere anime ⁊ côscientie dicti magistri Hypoliti
dicerê ꝙ illâ dimidiâ vlterius nô prosequat: sed remaneat con
têtus vna dimidia quaz pars aduersa vt video sine ꝯdictiôe re
laxabit ⁊ volendo sequi hoc côsiliû nô expedit sup alijs dubijs
aliquid scribere: tñ vt satisfaciam querenti.
3 ¶ † Super tertio quesito respondeo ꝙ ius adeundi dictam he-
reditatem transmissum fuit per Ludouicû in suos filios infan
tes. per. l. j. de his qui ante aper. tab. ⁊ per infantes in auum pa
ternum. per. l. si infanti. C. de iure deliberâ.

¶ Ad quartū dubium rn̄deo q̄ tenēdo id qd̄. s̄. dixi non est dubium q̄ cū dictus auus nō soluēdo infra annū videat̄ adiuisse noīe infantiū si ipse auus postea hereditatē infantiū adiuisset sic transmisisset ad suū heredē hereditatē dicte dn̄e cōiunctam cū illa: sed q: p̄supponit̄ in facto q̄ dictus auus hereditatē infantiū nō adiuit non possumus dicere q̄ trāsmiserit ad suū heredem hereditatē auie ex quo nō trāsmisit hereditatē infantiū cui illa hereditas est cōiuncta. sed bn̄ possumus dicere q̄ ipi infantes dictā hereditatē auie cōiunctā cū bonis ꝛ hereditate ipsorum trāsmiserint ad suū heredē ꝛ sic ad istū Dorem q̄ dicit se heredē ipsorum ꝛ etiā dicti aui nō; tā q̄ heredē aui: sed tā q̄ ad heredem ipsorū infantiū. si aūt presupponamus q̄ nullo mō fuerit adita prout in puncto narrat̄ nō est dubiū q̄ nō trāsmisit ad suum heredē extraneū dictus auus nec etiā dicti infantes per iura vulgaria. C. de cadu. tollen. §. in nouissimo. ꝛ l. si infanti. §. si vero. vel non si tutor. cum si.

4 ¶ † Quātū ad quintū dubiū rn̄deo q̄ peti. resti. in integrū qn̄ nō opponit̄ malitiose impedit executionē sn̄ie. ff. de auto. tuto. l. defendēte. al's nō impedit: sed fit executio p̄stita cautione de restituēdo si obtineat̄ in cā restit. vt in. c. suscitata. de resti. in integ. C. de p̄ci. impe. offe. aūt. q̄ supplicatio. ꝛ no. Bar. in. d. l. defendente. Ita dico in proposito cū agat̄ de executiōe instrumēti guarentigie qd̄ habet vim sn̄ie: vt hoc totum relinquat̄ in arbitrio iud. vt colligit̄ ex. d. c. suscitata. nisi p̄ statutū aliter disponatur circa instrumēta guarentigia: q: tunc ei standum esset.

¶ Circa vltimū quesitū rn̄deo ꝛ dico q̄ si iste Dores sciuisset se defendere nō erat sibi necessariū beneficium resti. quia poterat dicere hereditatē p̄dictā fuisse aditā noīe infantiū ꝛ tan̄q̄ aditam ad ipm̄ trāsmissam: vt. s̄. ostēdi. Sed q: fatet̄ eā non fuisse aditā recurrit ad bn̄ficiū restitutiōis p̄supponēdo q̄ fuerit adita: querit̄ an ex p̄sona infantiū sit restituēdus. Et vr̄ q̄ sic: q: in puncto mortis fuerūt lesi: ergo ꝛc. l. panthonius. de acq. here. ꝛ. l. q̄ duos. de rebus dub. p̄ Ja. de are. ꝛ Bar. in ꝯrium facit: q: nec invita fuerūt lesi cū semp potuerit adiri eorum noīe: nec in puncto mortis: q: per mortem eorum non fuit extinctum ius adeundi immo trāsmissum in auum: ergo si auus non adiuit lesio vr̄ habere originē in p̄sona sua nō in p̄sona infantiū: ꝛ sic nō cōcedat̄ restitutio cū esset maior. l. iij. §. sed vtrū. ff. de mino. ¶ Preterea dictus Bar. in. d. l. q̄ duos. intelligit dictū Jac. de are. quia maior in nō adeūdo fuit lesus in mortis articulo p̄pter sui tm̄ facilitatē: nec superest aliquis legitimus administrator cui culpa potuerit imputari: vt q: nō habebat administratorez vel si habebat decessit repēte. i. infra centū dies q̄ dant̄ ad deliberandum: ꝛ sic nō est q̄d imputet̄ administratori cur nō adiuit vel si sit aliq̄d qd̄ imputetur ipse nō soluēdo: ꝛ sic nō pōt esse cōsultū minori: al's aūt si habebat administratorem q̄ fuit negligens ꝛ p̄pter eius negligētiā p̄dita est hereditas ꝛ ipse est soluēdo: tūc q: pōt esse cōsultū ꝯ administratorē cessat equitas cōcedēde restitutionis q̄ cōcedit̄ ex generali clausula si qua iniusta cā tunc ideo negat̄. s̄m ergo dictā distinctionem ipsi infantes habebāt auum legitimum administratorē q̄ fuit negligēs ꝛ propter eius defectū perditū est ius adeundi: q: vel debebat adire vel ante mortē infantiū prouidere q̄ ius adeundi nō p̄deret̄ q̄ cum non fecerit vr̄ ex hoc obligatus infantibus ad interesse. ꝛ per consequens infantiū heredibus: ꝛ sic heredi dicti aui vr̄ dicendū q̄ negēt̄ sibi restitutio sicut denegaret̄ cuidā alteri q̄ esset heres infantium q̄ haberet regressum ꝯ ipsum Dorē heredem aui.

a ¶ Declarat̄. Facit qd̄ habet̄ p. d. pe. p̄bi. cor. in ꝯsi. cclxj. icip. viso. i pri. in. iij. pte. q̄ vicinitas p̄cedentis commissionis inducit p̄sumptionez actus sequētis.

¶ Breuiter in isto passu ego sum valde dubius finaliter pro nūc magis in istā partē inclinor si dictus auus viuētibus infantibus stetit per tp̄s datū ad deliberandum qd̄ non adiuit: quia ex hoc vr̄ in negligētia fuisse ꝛ in culpa: ꝛ sic casus ꝛ dānū postea contingens dz sibi ꝛ heredi suo imputari. l. in rebus. ff. commo. vn̄ cum heres suus sit heres infantium sibijpsi soluat ꝛ satisfaciat vz de hereditate aui pro damno dato in hereditate infantium: ꝛ sic cessat equitas restitutionis. per ea que no. Bart. in. d. l. qui duos. ꝛ hic cum dubitatione dico: q: non affuit tempus cogitandi. Laus deo.

¶ Consilium. cccclx.

1 ¶ Qd̄ clausula in fine cōtractus posita non referat̄ ad ea que specificata sunt.

Et q̄ promittit edificium facere ad similitudinem alterius operis: si illud opus habet aliquas qualitates que sint in ꝯtu diffinite: an eas sic determinatas an vō qualitates operis prestare debeat.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Viso instrumēto locationis magistri Laurētij philippi ꝛ magistri Egidij blasij per quosdam ciues ad hoc deputatos per cōe Senarū ad complendum fortelitium de Prusciano in quo instrumento continentur infrascripta verba ꝛ pacta: vz q̄ dicti magistri cōductores teneant̄ super dictis muris de terra sic perficiendis facere pectoralia de lateribus ꝛ calce ꝛ curritoria grossa ad tria quarra aut vltra ac etiam menia que sint ad similitudinem eius qd̄ est iam factū iuxta ianuā. Ista sunt verba formalia sup q̄bus orit̄ talis dubitatio: quia dicti magistri fecerūt curritoria alta seu grossa tria quarra p̄ut in dictis verbis cōtinet̄: verūtn̄ curritoria que prius erāt iuxta ianuā ꝛ ad quorū similitudinē dicta verba circa fi. vidētur velle q̄ fiant sunt magis grossa seu alta: vz vno bracbio: ꝛ sic in tali grossitie seu altitudine est dissimilitudo inter curritoria q̄ prius erāt ꝛ ista que nouiter facta sunt: vz in vno quarro. Sed quātū ad pectoralia ꝛ menia nō est dissimilitudo: q: sunt eiusdem altitudinis ꝛ grossitie.

¶ Querit̄ nunc cōsideratis predictis verbis vtrum dicti magistri fecerint ꝛ adimpleuerint promissa vel non. Ad qd̄ breuiter rn̄deo q̄ promissa adimpleuerunt. qd̄ sic p̄bat̄. ipsi promiserūt facere curritoria grossa ad tria quarra: aut vltra: ꝛ sic alternatiue. modo regula est q̄ in alternatiua pluris ꝛ minoris solum est in obligatione illud qd̄ est minus. ff. de verb. obl. l. si ita stipulatus fuero. x. aut. xv. ꝛ l. inter stipulantem. §. si stipulante. cum ergo in casu nostro ista alternatiua sit posita īter plus ꝛ minus dicti magistri erant obligati solū ad id qd̄ minus erat. s. ad faciendum curritoria alta ad tria quarra. Sed hoc fecerūt: ergo sublata est obligatio. insti. qui. mo. tol. obliga. in prin. Restat solum rn̄dere ad id qd̄ in oppositā partē facit dubiū: vz ad finē dictorum verborū duz dicunt q̄ sint ad similitudinē eius qd̄ est iam factū. iuxta ianuā per que vident̄ q̄ requirat̄ omnimoda similitudo quo ad oīa que hic non est in curritorijs: vt dixi. Sed ad hoc rn̄deo ꝛ dico q̄ dicta verba vltima possunt intelligi duobus modis. Primo vt determinent oīa p̄cedētia: vz pectoralia curritoria ꝛ menia: vz vt omnia sint ad similitudinem eius qd̄ erat ante: ꝛ hoc esset cōtra dictos magistros. Scd̄o vt determinent aliqua tm̄ ꝛ nō omnia vz pectoralia ꝛ menia non aūt verbuz curritoria: ꝛ hec interpretatio est vera de iure. qd̄ probatur. Nam quantū ad curritoria fuit apposita specialis ꝛ expressa determinatio que postea in fine adijcit̄: vz q̄ sint ad similitudinez ꝛc. non refert̄ ad illud verbū qd̄ hz per se specialem determinationem. ff. de vulg. ꝛ pup. l. cōheredi. §. qui patrez. cū si. ꝛ q̄d ista fuerit intentio partiū pz per verba q̄ paulopost illa subijciuntur ibi. qd̄ pectorale ꝛ q̄ menia sint ad similitudinē eius pectoralis ꝛ menium ꝛc. De curritorijs aūt nullam faciunt mentionez vt dent intelligere q̄ in illis non requirat̄ similitudo dūmō sint grossa tribus quarris. Nā ex vicinitate vnius scripture altera

a declaratur[a]. ff. de lega. j. l. seruus plurium. §. fi. ꝛ l. qui filiabus.

¶ Preterea verba vltima tunc referunt̄ ad omnia qn̄ possunt referri salua rōne recti sermonis vel sn̄ie: al's secus. l. plautius. ff. de au. ꝛ ar. leg. Sed in proposito verba illa que sunt ad similitudinem ꝛc. nō possunt referri ad verbum curritoria salua rōne recte sn̄ie. Nā si hoc fieret videret̄ recessum a speciali determinatione sibi data de tribus quarris qd̄ nō est dicendū vt incontinenti voluerint se corrigere. l. nā ad ea. de condi. ꝛ demō. ꝛ ibi no. debēt ergo referri ad illa q̄ nō habent specialem determinationē. s. ad pectoralia ꝛ menia. ¶ Preterea similitudo ista pōt intelligi duobus modis. s. quo ad formam ꝛ decorē. itē quo ad altitudinem: ꝛ sic quo ad qualitatem ꝛ quantitatem modo cū specificata ꝛ declarata fuerit quantitas: vz trium quarrorū. dicendum est q̄ significatio illius verbi similitudinem restringatur quo ad qualitatē dūtaxat vt dicit̄ in. fi. ff. de vul. ꝛ pup. l. cum ex filio. §. filio. Ubi expressa vulgaris q̄ cōtinet tacitā pupillarem de sui natura a dicta pupillaris fuit specificata eam nō continet immo restringitur ad vulgarem tm̄.

¶ Preterea pōt altera pars dicere q̄ intentio eorū fuit ista q̄ in omnibus esset similitudo: ꝛ q̄ illa v̄ba ad tria quarra aut vltra fuerunt apposita ex supabundanti: q: sic putabant q̄ essent illa que prius erāt ꝛ si putassent q̄ altiora fuissent maiorem altitudinem posuissent. Sed ad hoc respōdeo qd̄ lz ista fuisset intentio locatorū tn̄ hoc nō sufficit: q: dicta verba possunt recipere aliū intellectū de quo. s̄. dixi. mō regula est q̄ pacta ꝛ verba obscura semp debent interpretari cōtra illum pro quo fuerunt apposita cū potuerit legem apertius dicere. ff. de pactis. l. veteribus. de seruitu. vrba. predio. l. si arborem. §. fi. de contrahen. empt. l. cum lege. debēt ergo dicta verba cū sint obscura interpretari cōtra locatores pro quibus fuerunt apposita ꝛ pro magistris s̄m ea que. s̄. dixi. ¶ Preterea dicitur q̄ dicti locatores fuerunt presentes quando dicta curritoria fuerunt facta et non reclamauerunt. ꝛ sic vident̄ consensisse ꝛ opus approbasse ꝛ per consequens etiam si supradicta cessarent tuti sunt dicti magistri. ff. loca. l. cum in plures. §. lege dicta. ꝛ l. opus. coniuncta. l. labeo. ff. de aqua' plu. arcē. ꝛ l. si p̄prius. in prin. ꝛ §. j. de mortuo inferendo.

¶ Concludo

Concludo ergo ex omnibus supradictis q posiq dicta curri tozia sunt grossa trib9 quartis: lz illa q prius erat iuxta portā sint grossioza: tñ dicti magistri videnř adimpleuisse proxima: maxime cū pectoralia r menia sint eiusdē altitudinis p oia: r sic dicti magistri sunt liberati ab eo qd pmiserunt. Laus deo.

Consilium. ccccl xi.

1 Elegans consilium in materia feudali vbi habetur de natura feudi auiti paterni r antiqui: r de natura noui feudi: r qd sit feudum nobile. r. 2. r. 5.

2 Utrū filius legitimatus excluso agnato succedat in feudo auito r paterno maxime quādo in legitimatione dictum est q succedat in feudo.

3 An in tali legitimatione sit citandis agnatus qui erat successurus: r quādo citandus sit: r quando debeat consentire.

4 An filius qui vult succedere in feudo debeat esse heres patris an non.

An de duabus inuestituris diuersis prioz an posterioz sit attēdenda r reliqua. r. 5.

In christi nomine amē.

1 Uisis r diligenter examinatis priuilegijs et cōcessionibus imperialibus suprascriptis ac etiā legitimatione facta de Joanne fortuna: qm tota presens inspectio vertitur circa hoc: an dictus Joānes virtute dicte legitimationis obtinere possit partē bonoꝝ feudaliū que contingebat comitē Petrū eius genitozē potissime bona sibi per laudum diuisionis adiudicata. Jccirco omisso ordine dubiozum in puncto formatorū hoc solū principale dubiū r quesitum facio in quo r dubia formata veniunt accessorie declaranda. Et qz Nerius filius comitis Tācredi se opponit dicto Jo. dicens omnia bona predicta ptinere ad se nō ad dictum Joannem: pro plenioꝛi r clarioꝛi intellectu vidēda sunt duo. Primum est quoniā ille qui petit ius nō ex eo metiř q aduersarius occupauit: lz ex suo iure. ff. si pars here. peta. l. j. §. j. videndū est primo de iure ipsius Nerij qd pretēdiř in dictis bonis q fuerūt comitis Petri. Scdo videndum est de his que ipse Nerius obijcit ad excludendū dictū Jo. r sic vtrū fundamēta dicti Nerij tam admissiua q exclusiua sint bona r de iure procedant. Et quantū ad primū fundamentū ipsius Nerij est: qz dicta bona sunt feudalia: vt apparet ex concessionibus r inuestituris factis suis progenitoribus. vnde cū comes Petrus decesserit sine filijs masculis ex legitimo matrimonio descendentibus dicit dicta bona deuoluta ad eū tāq ad proximioꝛem agnatū seu tāq ad filiū fratris defuncti. qd fundamētū sumiř in vsibus feu. de gra. suc. in feu. c. j. §. his vero deficientibus.

Uideamus an sit bonū anteq adulterioꝛa pcedamus. ad cuius rei notitiā sciendū q dictū fundamentū tūc procederet qñ feudum predictū esset antiquū paternū seu auitū: que omnia p eodē sumo: tunc enim deficientibus liberis succedit agnatus r diceretur paternū seu auitum si constaret q fuisset cōcessum illis a quibus comes Tācredus r comes Petrus patres dictorum Nerij r Joānis processerunt puta patri eoꝝ vel auo. Si aūt de dicta cōcessione nō cōstat: sed solum de cōcessione facta comiti Tancredo r Petro: tūc quantū ad portionē comitis Petri respectu filiorū comitis Tācredi nō diciř paternum nec antiquum: sed fraternū seu nouū: eo qz portio illa nō fuit cōcessa patri vel auo ipsoꝝ a quibus pcesserunt: sed potius fratri patris seu patruo: vt hec habenř in. d. §. his deficientibus. r in. c. j. §. paternū. de natu. suc. feu. in tex. r glo. in quo quidem frater no frater non succedit fratri [a] nec nepos patruo nec agnatus agnato: sed potius ad dñm reuertiř defuncto vasallo sine filijs legitimis nisi aliter sit dictū in cōcessione: vt hec habentur in pluribus locis. prima cōsti. qui feu. da. pos. §. cum vero conradus. de succes. feu. c. j. §. fi. de feudo marchie. c. si duo fratres. de fratribus de nouo bñfi. inuesti. c. j. no. glo. accur. ff. de impē. l. qd diciř. que incipit. sicut de peculio. l. de peculio. §. si here.

Nunc videndū est an cōcessionibus pdictis probetur feudū hoc esse auitū an fraternum seu nouū. Et certe per cōcessionem factā comiti Petro Tancredo r fratribus non probař esse auitum vel paternū quantū ad portionem comitis Petri r filios Tancredi: sed potius nouum cū nō fuerit facta ei a quo dictus Nerius descendit: sed trāsuersali: r hoc satis clarū est r demonstratione non indiget: lz quantū ad portionē comitis Tancredi respectu filiorū eius dicař paternū. vñ dictus Nerius volēs venire ad successionē in dicta pte comitis Petri nō pōt se fundare in dicta cōcessiōe facta patri suo r fratribus. Sed vidēdū est an possit se fundare in dicta cōcessione facta p Henricum imperatorem comiti Tancredo cuius priuilegij tenoꝛ inseritur in priuilegio Caroli imperatoris. r vř q sic: qz ille comes Tancredus fuit proauus vt dicitur dicti Nerij r Joānis a quo pater ipsius Nerij r Jo. descēderet: r sic p illud probař esse auitū cum totius illius priuilegij tenoꝛ in hoc scdo iserař. l. cyrographis. §. fi. ff. de admi. tu. r qd no. in glo. in. c. abbate. de ver. signi. Cōtrarium dico. Nā illud esset verū si bona de qbus agiř fuissent in illo priuilegio Henrici inserta r specificatā qd hic factū non fuit: sed solū in genere cōcessit sibi bona r iura q quondā Bandinus frater comiti Tācredis tenebat in tuscia ab imperio nō specificādo hec vel alia. Modo possibile est q erāt alia q ista r nō probař hoc esse rc. pbatiōes eñ necessario debēt cōcludere. vñ dico q ex tenoꝛe dicti priuilegij nō probař hec bona de quibus agitur fuisse cōcessa p Henricū dicto comiti Tācredo nisi probeř q ista erāt illa que possidebanř p illū Bandinum. hoc pbař. C. de falsa cā adiec. le. l. si nō designata. ff. de leg. j. l. si sic. §. j. ibi. naz si id qd ego rc. de libe. lega. l. si legaui. ver. cōtra autem. bene facit qd no. glo. in. d. c. abbate. de ver. signi. r Bal. in l. j. in fi. C. de epi. r cleri. Ex quibus apparet q ex nullo dictorum priuilegiorū probař hoc feudū esse auitū vel antiquū.

Sed potius ex scdo priuilegio Caroli probař esse fraternū. Dicet aliquis hoc non esse verum cū Carolus concessit illis dicta bona sicut iuste r rationabiliter habebant r possidebant: r sic non vř de nouo concedere: sed cōcessionē quā prius habebāt confirmare. vnde non videtur feudū nouum: sed antiquū habito respectu ad cōcessionē antiquā ad quā videř imperatoꝛ se retulisse. Rñdeo r dico istud esset verū si de alia cōcessione constaret: cū aūt non constet r ista bona sint specificata in ista vltima cōcessione Caroli dicta cōcessio seu confirmatio hz vim noue cōcessionis: sicut dicimus in testatore qui legat alicui certaz quantitatē quā dicit se illi debere. Nam si aliter non constet de debito hz vim legati: r sic noue concessionis: vt. d. l. si sic. §. j. de leg. j. r. d. l. legaui. Et expresse videř hoc notare Bart. in fi. ff. de consti. pecu. l. eum qui. §. iulianus vbi dicit q si iudex condēnat aliquem ad dandū mihi certū quid annuatim sicut sui antecessores fecerunt: sed nō cōstat q sui antecessores fecerint nihilominus condemnatus remanet: qz illa verba non faciunt conditionē. vñ lz nō cōstet de veteri prestatione antecessorū tñ fienda est noua virtute snīe. facit. l. admonendi. de iureiurā. r ibi etiaz tangitur per eū in fi. Sic in proposito si alia cōcessione non constat dicta cōcessio Caroli hz vim noue cōcessionis r probat hoc feudū esse nouū nō vetus. Ex quibus oibus sequiř r dictus Nerius petēs portionē que fuit comitis Petri pōt repelli ex defectu iuris sui etiā si dictus Joānes nō haberet ius qd negař: vt j. dicā. Neq enim ptinet ad dictū Nerium allegare de non iure dicti Joannis si ipe ius nō hz: r pōt repelli per Joannez possessorem eo iure quo possessores sunt potiores. C. de rei vendi. l. fi. fami. hercis. l. his consequenter. §. j. ff. r qd ibi no. si serui. vēdi. l. loci corpus. §. competit. Jus enim excipiendi metiri possumus ex persona agentis: cum ius agendi vel petendi non hz lz nec nos ius retinendi. ff. de testa. mili. l. militis. §. veteranus. pz ergo ex predictis q primum fundamentum dicti Nerij non est bonum nisi probet aliud q in dictis priuilegijs continetur cuz non constet ex dictis priuilegijs hoc feudū quantū ad hāc partem quā petit esse paternum vel antiquū qd requiriř vt possit in ea succedere: sed potius nouum in quo nō succedit agnatus. vt in iuribus. s. allegatis.

2 Nūc trāseamus ad fundamēta exclusiua q dictus Nerius obijcit ad repellendū Joānē. Et ista si bene recolligo sunt quattuor q per ordinē cōfundem9. Primū est: qz naturales filij etiaz si sint legitimati nō succedūt in feudo [b]: vt in. c. naturales. si de feudo fuerit controuer. Preterea iste Joānes cū fuerit natus ex adulterio coitu prout patet ex tenoꝛe legitimationis etiam naturalis dici nō pōt nec dz. in auř. qui. mo. na. effi. sui. §. fi. sed p legitimationē pōt dici legitimus dūtaxat. constat autem q legitimus tantum filius r non naturalis nō succedit in feudo: vt in. c. adoptiuus. eo. ti. si de feudo fue. cōtrouer. ergo rc. Sed ad hoc rñdeo primo ad. c. naturales. q illud loquiř in naturali qui fuit legitimatus simpliciter quo casu vř solum legitimatus quo ad bona allodialia q sunt in plena dispositione patris naturalis r in eius patrimonio reputanř esse pleno iure in eius hereditate nō quo ad feudalia q nō sunt in eius dispositiōe precise r etiā extra causaz hereditariā reputanř: vt in tit. an agnatus vel filius. c. j. r qd no. per glo. ff. de peti. heredi. l. itē videndum. §. fi. de acq. here. l. pro herede. §. qd tñ. p docto. Sed si expresse dictū est q legitimatio trahatur ad bona feudalia sicut fuit in casu nostro cessat illud r illa presumptio: qz in incertis r nō certis rc. Et sic in bonis feudalibus succedat. ita tz ibi glo. ita tz etiā expresse Bar. ff. ad trebel. l. ex facto. §. si qs rogatus. quasi iuxta finē. ibi. Quero quid in feudis rc. hic eps Florentinus potestatem hz legitimandi quo ad feudalia r ita legitimauit vt ex tenoꝛe priuilegiorū apparet. Ceterum dubitare quin imperatoꝛ hoc concedere potuerit instar sacrilegij est. C. de cri.

[a] Fratri. Qño aūt frater in feudo succedat fratri. vide. d. alex. de imo. in consi. xxx. in. v. colū. in j. parte.

[b] In feudo. Uide do. Alex. de imo. in consi. ij. in. iij. col. r in cō. xciij. in. iiij. col. i. j. pte. r bal. in consi. cxxix. in iij. pte. vbi etiaz qd si sit legitimatus p subsequēs matrimonium.

mine sacril. l. instar. maxime i feudis imperialibus sicut est hoc de quo agitur: q2 in re sua moderator est z arbiter. C. manda. l. re mandata. Ad. c. adoptiuus. rn̄detur ꝙ loquit̄ in filio legitimo in quo nulla naturalitas viget vel subsistit: sed in isto Joāne viget naturalitas. Nec ob. §. fi. in aut. qbus mo. na. effi. sui. que dicit ꝙ naturalis appellari nō d3. nam illi. §. est exp̄sse derogatum per priuilegiū concessum dn̄o epo Florētino vbi. §. ille tollitur expresse. ☙Preterea. §. ille loquitur in filio illegitimo remanēte illegitimo tūc perdit nomen naturalis filij. Sed postq̄ est legitimatus sicut tollit̄ defectus illegitimationis: ita z omnis macula seu pena q̄ ex illo defectu sibi infringit̄. ar. C. de nup. l. fi. z perinde habet̄ ac si vnq̄ fuisset illegitimus[a]. eo ti. l. imperialis. z qd̄ ibi no. in glo. sup omne macule que incipit. no. ar. z. ff. de nata. resti. l. ij. in aut. quibus mo. na. effi. legi. §. relinqui. Cōstat aūt ꝙ si non fuisset illegitime natus diceret̄ naturalis. illud em̄ qd̄ nomē naturalis perdiderit ex defectu legitimationis procedebat. vn̄ cū iste Joānes recuparauerit ius legitimationis similiter z nomē naturalis filij. Naz a principio qn̄ solū natura sanciebat omnes naturales z legitimi nascebant̄. in aut. quibus mo. na. effi. legi. §. sicut enim. postea ꝓpter cōcupiscentiā p leges positiuas statutū est vt nati ex dānato coitu nec naturales nec legitimi: z hoc totū ex iure positiuo est. Si ergo imperator q̄ est lex viua nō ob. dicto iure restituit quē ad prima iura nature cōstat ꝙ restitutus ambo nomina recuperat cū restitutio sit in pristinū statuz ipositio. ff. de mino. l. ꝙ si minor. §. restitutio. z sic dicet̄ legitimus z naturalis. ex qbus sequit̄ ꝙ dictus Joānes cū p dictā legitimationē factaz in plena forma dici possit legitim⁹ z naturalis nō ob. sibi quo ad successionem feudi. d. c. adoptiu⁹. qd̄ loquit̄ in legitimo tm̄. Et hoc de pmo.

a ☙Illegitim⁹. a Nunquid antez legitimatus dicatur vere legitimus. vide. d. alexā. de imo. i ɔsi. lxxxix. in. iij. col. in. ij. parte.

3 ☙† Scdm pricipale fundametū dicti Nerij est ad impugnādū dictā legitimationē ꝙ dictus Nerius nō fuit in ea citatus. Ad qd̄ rn̄deo z dico cōsiderandum ꝙ quantū ad bona allodialia z quantū ad hereditatē comitis Petri non fuit necesse dictū Neriuz vel alios agnatos citari postq̄ legitimatio fuit facta in vita comitis Petri patris z ad eius instātiā: prout exp̄sse determinat. d. Bar. ff. de libe. z posthu. l. gallus. §. z qd̄ si tantū. circa fi. z hec est rō in promptu: q2 dictus comes Petrus poterat dicto Nerio z alijs agnatis suis auferre dicta bona z eius hereditatem sine quacunqz iniuria instituēdo quēcūqz extraneū heredē. ar. C. de inoff. testa. l. fratris. z. l. fratres. ergo nō habebat necesse facere requiri eos quos non ledebat. casus est in fi. ff. de adop. l. adoptio. ☙Sed quantum ad bona feudalia maior est dubitatio: q2 in illis dictus Nerius in vita comitis Petri habebat spem ꝙ ad ipsum essent reuersura post mortem dicti comitis Petri que spes erat probabilis de iure cum non speraret ea tanq̄ eius hereditatē: sed tanq̄ bona q̄ post eius mortem sine filijs legitimis subiacebant restitutioni fiende dicto Nerio q̄ spes est legitima z pbabilis. C. vt in poss. lega. l. cū archimed. secus si sperasset ea vt successionē dicti comitis petri. ff. de vul. z pu. l. ij. §. interdū. de lib. leg. post emancipationem. C. de pac. l. fi. Cum igit̄ per dictam legitimationem dicta spes probabilis veniret sibi auferenda videbatur debere requiri tanq̄ ille q̄ ledebatur. ff. de re iud. l. de vno quoqz. de adop. l. nā ita diuus. z ibi videtur glo. ordi. de nata. resti. l. ij. in. fi. z. l. fi. in quibus videtur tex. ꝙ illo demū cōsentiente qui leditur debeat legitimatio fieri. pro hoc tex. in. c. j. in prin. de alie. feu. pater. vbi dicit̄ ꝙ agnatus non potest disponere de feudo paterno etiam consentiente domino nisi consentiente agnato ad quem post eius mortem erat reuersurum. z sic videt̄ ꝙ l3 in ista legitimatione consenserit imperator qui est istius feudi superior dn̄s: non tn̄ proficiat quo ad ipm ex quo dict⁹ Nerius nō cōsensit nec sibi p̄iudicet. Sed ad hoc rn̄det̄ ꝙ omnia supradicta ꝓcederēt si pbaret̄ p dictum Neriū dictū feudū esse paternū. Sed ex dictis priuilegijs hoc nō pbat̄: sed potius ꝙ sit nouū: vt. s. ostēdi: igitur nō erat citādus vel requirēdus cū sua nō interesset: eo q2 p eam nō ledebat̄: nec ius suū minuebat̄. ☙Preterea posito ꝙ probaretur hoc feudum esse paternum adhuc potest subtiliter ostēdi dictam citationem non fuisse necessariam. Pro cuius rei euidentia consideranda sunt duo.

☙Primū est ꝙ iura superius alle. in ɔ̄riū nō dicūt ꝙ sufficiat citatio: s3 dicūt ꝙ requirit̄ ɔsensus ei⁹ q̄ ledit̄: vn̄ eo casu quo locuz vēdicarēt nō sufficeret agnatos esse citatos nisi ɔsensissent. ar. ff. de serui. rusti. p̄e. l. per fundū. Item eo casu quo legitimatio posset fieri eis inuitis z cōtradicētibus multo fortius posset fieri eis absentib⁹ ignorātibus z nō citatis[b]. ff. de fideicom. li. ber. l. iiij. §. illud. de reg. iur. l. q̄ pōt inuitis. nec em̄ iste casus est de exceptuatis ibi in glo. z sic habet locum illa regula.

b ☙Et non citatis. Vide. d. ale b xā. de imo. in cō si. lxvij. l. v. col. cū seq. z in consi. cxxxviij. l. ij. col. in. j. parte.

4 ☙† Scdo cōsiderandū est ꝙ iste Joānes pōt ex duplici capite venire. primo ex psona patris sui tanq̄ sibi succedēs. z hoc posset etiam si in cōcessione facta patri suo nō fuisset facta mētio de filijs: s3 simpliciter sibi facta fuisset ex quo legitimat⁹ fuit cū clausula ꝙ in feudalibus succedat: vt hec probantur in. c. j. de natu. suc. feu. circa prin. cōiuncto eo qd̄ no. gl. in. d. c. naturales. z ita ꝓcedit qd̄. s. dixi. Circa primū fundamentū exclusoriū: tūc isto casu fateor ꝙ si probaret̄ feudū esse paternum nō posset hoc modo venire rōne dicte legitimationis ex quo dictus Nerius non cōsensit. ita loquunt̄ iura. s̄. alle. rō: q2 tunc ius z spes dicti Nerij p̄cessit dictā legitimationē. vn̄ nō potuisset sibi auferri sine eius ɔsensu. l. qd̄ nostrū. de reg. iur. Nā tūc p solū actū legitimationis auferret̄ ius z spes dicto Nerio: nō aūt per prius erat sublatuz: z ita loq̄ z intelligi possunt iura p̄dicta. Scd̄o mō pōt venire dictus Joānes ex psona sua ꝓpria nō iure successionis vel tanq̄ heres patris: sed ordine successiuo ex cōcessione facta patri pro se z filijs legitimis recipienti q̄ vident̄ facta primo loco sibi z eo mortuo liberis z vtraqz est directa z principalis. ff. de libe. z posthu. l. gallus. §. quidam recte. z qd̄ ibi no. Constat nā q3 ꝙ pater post eius mortē pōt acquirere z stipulari filijs vt filijs z acquirit̄ eis ius vtile: nec veniunt vt heredes patris: sed ex propria persona. ff. de ver. ob. l. quodcūqz. §. j. quo casu delictum patris nō nocet filijs cū veniant ex eorū persona: vt no. in spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. cxliiij. Et hoc casu cū recipit feudum ꝓ se z liberis v̄r recipere nō tanq̄ pro heredibus: sed tanq̄ pro liberis. vt not. ff. de pac. l. si tibi. §. si pactus. per glo. z doc. Itē hoc casu forte non h3 locū. c. j. agna. vel filius. vbi dicitur ꝙ filius nō pōt habere feudū paternū nisi sit eius heres saltim in aliquo: q2 illud pōt intelligi cum non fuit expresse receptum pro filijs: al's nō v̄r requiri ꝙ sit heres sicut dicimus in emphiteosi sic recep. vt no. bar. in. l. vt iurisiurandi. §. si siberi. de ope. liber. l3 Jaco. de bel. sentiat aliter in feudo per illud. c. sed pōt intelligi vt dixi. pro quo facit in aut. de nup. §. si vero expectet. z. §. qm̄ i sec. z posita. C. de secū. nup. aut. hec res. vbi lucra que filij consequuntur vt filij consequunt̄ etiam si non sint heredes eius post cuius mortē consequunt̄. Sed hic est videndū: q2 verba cōcessionis dicunt pro vobis z liberis z posteriorib⁹ vestris legitimis dūtaxat zc. Utrum sub illis verbis veniat filius legitimatus. Rn̄deo sic vt declarabo. j. in vltimo fundamento exclusorio. Quo premisso dico ꝙ cum dictus Joānes possit venire ex sua persona tanq̄ legitimatus ex tenore dicti priuilegij z ex primordiali concessione imperatoris non tanq̄ heres patris non fuit necesse dictum Nerium vocari ad dictaz legitimationem vel ei cōsentire. qd̄ p3: q2 ipse h3 ius ex concessione pma imperatoris facta sibi tanq̄ legitimato. Sed imperator nō habuit necesse a principio adhibere consensus agnatoruz cū tempore concessionis agnatis non esset ius quesitum vel spes: vnde potuit impedire ius acqui. vel spem: licet postq̄ acquisitum vel acquisitam non possit vel debeat auferre. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. patre furioso. z eadem ratio videt̄ in eo isto casu que est in patre qui adoptat extraneum vel legitimari facit in bonis allodialibus: quia nō tenet̄ requirere agnatos quibus nondū erat ius quesitū. Sed impedit̄ per hoc acquiri: vt. l. cū adoptio. ff. de adop. z no. bar. in. d. l. gallus. §. qd̄ si tm̄. Preterea isto casu posset dictus Joānes venire etiam si in legitimatione nō esset expresse dictū ꝙ succederet in feudis vel ep̄s florentinus nō habuisset potestatem ad hoc legitimādi: sed simpliciter. qd̄ probatur: q2 cōcessio est facta Petro z eius filijs legitimis. Sed verū est dicere ꝙ iste Joannes per dictā legitimationem est effectus filius legitimus etiam si nō esset expresse dictū in legitimatione ꝙ succederet in feudis: vel ep̄s florentinus nō haberet hāc potestatē: ergo virtute dicte prime cōcessionis admitti pōt. Nō ergo fuit requirēdus dictus Nerius in dicta legitimatiōe hoc casu cū ep̄s nō fuerit ille qui eū leserit: sed imperator ex prima cōcessione: nec si venisset z ɔ̄dixisset potuisset dictā legitimationē impedire que fieri potuisset etiā nulla facta mētione de feudalibus. z hoc sufficiat quantū ad hoc ꝙ veniat ex sua propria persona: vt. s̄. dixi.

☙Cōcludit̄ ergo ꝙ tūc demū ꝓcedit qd̄ d2 ipm debuisse vocari cū Joannes veniret ex persona patris tanq̄ eius successor z heres z ex legitimatiōe facta cū clausula ꝙ in feudalib⁹ succedat: z tol q2 tunc dicta legitimatio fuit directe in p̄iudiciuz Nerij z tollit ius z spem sibi quesitam. Sed cū venit ex ꝓpria persona z ex cōcessione sibi facta exp̄sse post mortē patris secus est: q2 tūc sufficeret sibi legitimatio simpliciter facta: nec tūc dicta legitimatio fit in p̄iudiciū Nerij vel tollit sibi ius. Sed sublatū fuit potius per primā cōcessionē. vel poti⁹ dicēdū ꝙ in p̄iudiciū fuit sibi acqri: qd̄ sine iniuria potuit iperator a pncipio facere. Et q2 si venisset z ɔ̄dixisset nō potuisset legitimationē ipedire: nec p cōsequēs effectū prime cōcessionis q̄ extendit̄ ad legitimatū: vt. j. dicā. ergo zc. ar. ff. ad velle. l. aliqn̄. de cōdi. inde. l. iulianus.

☙† Tertium principale dubiū seu fundamentū ad impugnandum dictā legitimationē est: q2 dictū feudum est nobile: z sic nō videtur

videtur cadere in cõcessione facta dño episcopo. ⁊ posito ꝙ ca-
deret nõ videt̃ ꝙ legitimatio simpliciter facta ad feuda se extẽ-
dat ad hoc cum de ista qualitate nõ sit facta mentio. arg.ff.de
in ius vocan.l.sed si hac.§. patronum.
5 ¶ †Sed ad hoc rñdet̃ dupliciter.primo ꝙ ista nõ est qualitas
q̃ si fuisset expressa mouisset principẽ in ꝯtrium. Nam nõ ideo dr
nobile feudũ qđ habeat dignitatẽ annexã:cũ etiã tenuissima ⁊
vilissima castra cõcedant̃ i feudũ nobile. Sz dr a seruitio ⁊ a pre
statione.s.qñ pro ipo fit aliqua p̃statio nobilis:puta reddit an
nuatim vnũ accipitrẽ vel vnũ canẽ ⁊ ad aliud nõ tenet̃: nõ no-
bile vero dr cũ fit aliqua seruilis vel durior p̃statio seu seruitiũ:
vt sunt illa de qbus in Spec.de feudis.§.qm̃.in penul.col.v.⁊
no.ꝙ vasalli. Modo vr̃ dicẽdũ ꝙ citius fuisset motus pnceps
ad legitimãdũ in feudo nobili q̃ꝫ nõ nobili:cũ maior cura im-
mineat feudo non nobili q̃ꝫ nobili:sicut dicimus in bñficio sine
cura qđ facilius papa cõcedit q̃ꝫ cũ cura.de prebẽ.cũ in illis.
¶ Secũdo rñdet̃ ꝙ obiectio procederet si dictus Joãnes veni-
ret solum ex persona patris ⁊ ex legitimatiõe facta cũ illa clau
sula. Sed cũ venit ex persona sua ⁊ ex cõcessione sibi expresse fa
cta per imperatorẽ post mortẽ patris:dicta oppositio non ob.
qr imperator cũ expressione dicte qualitatis sibi cõcessit dictuz
feudũ:⁊ sic nulla est surreptio:nec enim fundat se in concessione
epi cũ isto casu legitimatio etiã simpliciter facta sufficeret:vt.s.
dixi.sed fundat se in prima cõcessione imperatoris q̃ nullã cõti
net surreptionem cũ in ea fuerit facta mẽtio de isto feudo specia
liter:⁊ sic cũ omnibus suis qualitatibus vr̃ cõcessuz.ar.ff.de iu
reiu.l.duobus.§.exceptio. Et hoc de tertio fundamẽto.
¶ Restat vltimo videre de quarto qđ obijcit̃: vz ꝙ priuilegia
p̃dicta requirunt ꝙ sit legitimus ⁊ naturalis:⁊ de legitimo ma
trimonio ꝓcreatus qđ hic nõ est. Ad qđ rñdeo ꝙ in cõcessione
facta per Henricũ comiti Tancredo bñ hoc exprimitur. Sed
illa nõ est curandũ: qr nõ constat ꝙ ista bona sint illa q̃ per illã
cõcessa fuerunt:vt.s.dixi.⁊ posito ꝙ hoc cõstaret tñ in cõcessio
ne facta postea per Carolum cõtinent̃ alia verba que dicũt:vo
bis ⁊ filijs vestris legitimis duntaxat:nec addit̃ ex suo corpore
legitime descẽdentibus. Modo videndũ est de duobus.
¶ Primo an sub illis verbis cõprehendat̃ iste Joannes q põt
dici legitimus ⁊ naturalis:vt.s.ostãdi: nõ tñ legitime natus.
⁊ rñdeo ꝙ sic:qr alia qualitas non fuit expressa nisi ꝙ sint legi-
timi nec dictum fuit ꝙ essent legitime nati:ergo ⁊c.arg. de pri-
uileg.c.porro.ff.de exerci.l.j.§.si is qui nauem.sicut etiam doc.
dicũt in simili.qr si quis recipit emphiteosim pro se ⁊ filijs ⁊ he
a redibus[a] cũ exprimat duas qualitates.s.ꝙ sint filij. Itẽ qđ sint
heredes requirunt̃ ambe vt quis admittat̃:secus si exprimatur
vna tm̃ dicendo pro se ⁊ filijs:qr tunc sufficit ꝙ sit filius.vt not.
bar.in.l.vt iur.iurã.§.si liberis.de ope. liber. Nec per hoc dico
ꝙ veniant filij adoptiui lz legitimi sint:qr cum non subsistat in
illis aliqua naturalis vel vinculuz sanguinis nõ cadit in eis tã
ta affectio:vt pr̃ de ipsis cogitare videat̃ vel etiã iperator. ar.ff.
de le.ij.l.si ita qs.§.fi.de cõdi.⁊ demõ.l.fideicõ.secus in filio le-
gitimato: qr si ibi subest naturalis ⁊ vinculũ paternũ rõne cui⁹
pr̃ ad ipm vr̃ affectionez habuisse ⁊ sibi ꝓspexisse: qr natura est
eadez legitimi ⁊ illegitimi.ff.de accu.l.hos accusare.§. oibus.
facit.l.q concubinaz. in prin.de leg.iij.de capi.dimi.l.tutelas.
ibi.vt psone naturaliter designent̃ ⁊c. Itẽ subest sibi autoritas
imperatoris rõne cui⁹ vr̃ ab ipso iperatore de nouo creatus ci-
uiliter sicut a patre naturali fuit creatus naturaliter:vñ potest
dici imperator quodãmodo pr̃ eius ciuilis:sicut videmus in cõ
paternitate q̃ ꝯhit̃ in baptismo in quo qs renascit̃ spũaliter.ex
tra de cogna.spũa.p totũ.vñ ⁊ iperator cũ legitimat vel natali
bus restituit equiparat̃ deo i nouiter creãdo:vt.l. imperialis.
post princi.ibi. Nã ita credimus dei clementiã imitari ⁊c. Se-
quit̃ ergo ꝙ imperator sub illis verbis legitimis ⁊c. vr̃ sensisse
de legitimatis p ei⁹ rescriptũ cũ ad tales videat̃ habere affectio
nẽ tã q̃ꝫ ad ei⁹ creaturã vel filios ciuiliter creatos ab eo.ar. opti
mũ.ff.de cõdi.⁊ demon.l.cum vir vxori. ⁊.l.si vir. cõcurrit ergo
in tali filio affectio paterna rõne nature: ⁊ affectio imperialis
rõne legitimatiõis:⁊ sic includit̃ sub illis verbis:secus in ado-
ptiuo in quo neutra cõcurrit. Cõcludit̃ ergo ꝙ virtute verborũ
cõtẽtorũ in priuilegio Caroli iperatoris nõ reqrit̃ ꝙ filij sint le
gitimi ⁊ naturales ⁊ legitime nati:⁊ sic cõcursus triũ qualita-
tum:sed sufficit cõcursus duarũ.s.ꝙ sint legitimi ⁊ naturales:
lz nõ sint legitime nati:sz ex postfacto legitimati:vt.s. ꝓbaui:
lz verba priuilegij Henrici imperatoris aliter se habeant.
¶ Sed nũc scđo vidẽdũ est vtrũ stari debeat verbis scđi priui-
legij an primi. Rñdeo verbis scđi quasi per illud videat̃ in hoc
recessum a primo ⁊ quasi quedaz nouatio facta.ar.ff. de preto.
stipu.l.valerianus.loca. cum in plures.§.lege. de fideius.l. sti-
pulatus es opus. ¶ Concussis itaqꝫ fundamentis dicti Nerij
tam positiuis q̃ꝫ adiectiuis necesse est vt eius intentio corruat ⁊
intẽtio dicti Jo. fortuna tan q̃ꝫ illesa a dictis iaculis firma ⁊ il-
libata permaneat. Ad cuius corroboratione adducitur laudũ
diuisionis latum inter comitẽ Petrum ⁊ comitem Tancreduz
patrẽ p̃dictorũ per qđ quedã bona fuerũt adiudicata dicto co-
miti Petro ad habendũ tenendũ ⁊ possidendũ ⁊ quicquid pla
cuerit ppetuo faciendũ. Itẽ ad vendendũ alienandũ ⁊c. Item
ꝙ dictus comes Tancredus nõ cõtẽderet vel molestaret ⁊c.sed
defenderet ⁊ disbrigaret ⁊c. Ex qbus verbis vr̃ dictus Nerius
dupliciter posse repelli. ¶ Primo qr ex psona sui patris tenet̃
defendere aduersus aliũ molestantẽ dictũ Joã. ergo multofor-
tius aduersus semetipsum Nerium.ff.de condi.inde.l.frater a
fratre.ver.porro. si mandatum negotia. Et tex. alibi dicit.ꝙ
alium facientẽ prohibere debuisti: idipsum facere nõ debuisti.
ff.si serui.vẽdi.l.alterius. ¶ Scđo quia p dicta verba vr̃ comes
Tancredus renuntiasse omni iuri qđ habebat in bonis adiudi
catis comiti petro occasiõe successionis feudi:ergo ⁊c.vt in ti.
de eo qui fi.fe.agna.de pa.feu.c.j.nisi feudũ omnino refutauerit
⁊c.⁊ qđ ibi no.in pma gl. illius.c.⁊ qđ no.in.l.qui rome.§.duo
fratres.de ver.ob.in glo.in quadã solu.quã tz Dy. Sed in ꝯtrũ
facit qđ expresse no. Bar.in.d.§. duo fratres.in. viij.q.
¶ Breuiter sup hoc nõ puto insistendũ cũ per ea que supra scri
pta sunt absqꝫ alijs adminiculis satis ostensum sit ius dicti Jo
annis. Ex quibus oibus cõcluditur ⁊ respondet̃ ad primũ prin
cipale quesitũ: vz dictũ Joannẽ taz ex psona patris sui q̃ꝫ ex per
sona sua posse succedere in parte feudi que contingebat patrem
suum:⁊ in bonis sibi per laudum adiudicatis:nõ obstantibus
his que in cõtrarium obijciuntur:quibus supra plenissime re-
sponsum est. Laus deo.

¶ Consilium.ccccl xij.

1 ☞ Monialis succedens matri in partem dotis eam acquirit monasterio:⁊ sic in reliquis agnatis.
2 An valeat statu.prohibens monialẽ succedere:⁊ an possit prohibere audientiam ecclesiasticis.
3 Quid differat an statutum dicat extañ.masculis femina nõ succedat vel non possit hereditatem petere.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ †Nõ est dubiũ ꝙ de iure cõi dicta monialis vel
monasteriũ ex eius psona dz habere dimidiam di
cte dotis materne ⁊ etiã lucri: vz tertiaz ex psona
sua:qr successit matri ab intestato:⁊ i tertia cũ essent tres filij: ⁊
dimidiã tertie:qr successit fratri pmo moriẽti vna cũ fratre sup
uiuẽte.C.de epi.⁊ cle.l.deo nobis.§.hoc etiã cognitũ.cõiuncta
aut.in successione.C.de suis ⁊ le.⁊ aut.cessante.de le.here. Alte
ra vero dimidia tã q̃ꝫ ptinẽs ad fratrẽ vltimo moriẽtẽ dz diuidi
inter eius creditores p officiales mercãtie virtute statuti.s.re-
lati. Sz videndũ est qd iuris attenta reformatione.s. relata ⁊
edita ꝯ ingressas monasteriũ. Et hic vidẽda sunt duo vel tria.
2 ¶ †Primũ est vtrũ dicta reformatio valeat in ea pte in qua p
hibet eas aliquid petere viuentibus filijs masculis psone defun
cte. Et ad hoc rñdetur ꝙ non.primo qr saltim quo ad istã edi-
ta est post eius ingressum:vt.s.pz.⁊ sic cõtra personã nõ subdi-
tam:ergo ⁊c.vt in.c.sancte marie.de consti.in.c.que in ecclesia-
rum.nam statutũ qđ expresse ⁊ specifice statuit aliqd contra per
sonas ecclesiasticas vel super rebus ecclesiasticis ipso iure non
b tenet[b]:vt no.bar.in.l.cunctos populos.de sum.trini. ⁊ p alios
in aut.cassa.de sacrosan.eccle. Itẽ qr etiã si ante ingressuz facta
fuisset idẽ est:qr cõfert̃ in tps quo ingressa est:vt pz in verbo p̃te
riti tẽporis in ea positis dũ dicunt intrauerit vel ingressa fuerit
⁊c.ar.ad hoc.ff.de manu.testa.l.stichus.⁊ qđ no.in fi.p bart.i.l.
si filiussa.§.diui.de leg.j.⁊ p Inno.in.c. preterea requisisti. de
app.ita exp̃sse determinat bar.in.d.l.deo nobis. in ꝓprijs ter-
minis. vbi etiam refert Ja.but.idez tenentem.
¶ Scđo vidẽdũ est an teneat ⁊ valeat in ea pte in qua denegat
rectoribus ⁊ officialibus cõis Senarũ ꝙ de p̃dictis nõ debeãt
cognoscere vel aliquẽ audire. Et in hoc reperitur quoddam di
ctum Ja.but.q vr̃ terminasse ꝙ sic:qr tũc nõ videretur statuen
tes misisse falcẽ in messem alienã. Sz solum qđ suum erat dene-
gasse:vt ipse no.in aut.cassa.C.de sacro.san.eccle.⁊ ibi Bal.vr̃
hoc tenere ad idẽ qđ ipse no.in.l.ab administra.C.de leg.pro
quo facit qđ no.bart.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi. faciẽ.
Sed certe dictũ suũ si esset verũ deberet intelligi cum statutum
procedit iurisdi.nõ conferendo:puta si diceret ꝙ rectores cõis
Senarũ sup talibus nõ habeant iurisditionẽ. Sed si sic non di
cat:sed vetat ꝙ audientiã nõ adhibeant vel ꝙ nõ audiant pro
ut est in casu nostro:tũc cũ p̃supponat̃ iurisditio nõ põt denega
ri exercitiũ.ita determinat dñs Bal.limitando dictũ suum in
aut.statuimus.C.de epi.⁊ cleri.idẽ dicit ipse si procederet iuris-
ditionem iam collatã adimendo. Preterea etiam in primo ca
su nõ videt̃ eius opi.vera:qr cum principale statutuz sit prohi-

a ¶ Heredibus. Qualiter aũt talis cõcessio intelligatur. vide.d. Alexã. de imo.i ꝯsi.lxxxj.i.x.col. in.j.parte. ⁊ i cõsil. lvj. in.ij.pte. vbi ponit q̃ differẽtia sit inter cõcessionẽ pro se ⁊ suis heredibus: ⁊ p se suis filijs ⁊ heredibus.

b ¶ Nõ tz. Adde.d.bar.sozi.in ꝯsi.lvj.incip.viso.ver. pma ps. cũ.§. se.i.j.pte.

bitum ⁊ a iure reprobatum. s. ꝙ non possint petere hereditatez sibi delatā ⁊ debitam: etiam omne aliud est prohibitum qđ ob hoc vel ꝑpter hoc fit: qꝛ totū videt̃ esse factum in fraudez: ideo totum est nullū ⁊ reprobatū. ar. ad hoc in. l. j. C. ⁊. ff. de his que pene noīe. de leg. l. nō dubiū. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. heres meus. §. qđ in fraudē. ⁊. l. hoc modo. neqꝫ enim lex dꝫ circumueniri. ff. de dolo. l. arbitrio. §. dolo cuius. ⁊ ꝙ vna via prohibetur ⁊c. vt in regula iuris. ⁊ de sponsalibus. l. oratio. Concludit̃ ergo ꝙ dicta reformatio in nulla pte vꝫ nō obstante. d. Ja. but. ⁊ ita reperio tenuisse doctorē eximium ⁊ famosum dn̄m Bar. de saly. in d. aut. cassa. reprobando dictum Ja. but.

¶ Tertio videndū est principaliter posito ꝙ dicta reformatio valeret qđ negatur vtrum habeat locuz in casu nostro ⁊ noceat huic moniali. Et breuiter dico ꝙ non duplici ratione. Prima quia dicta reformatio loquitur eo tantū casu quo pater vel mater aliquid dat filie cum illam immittit in monasteriū ꝼm suam possibilitatem: vt pꝫ ex prohenio seu prologo dicte reformationis ex quo declarant̃ ⁊ limitant̃ sequētia. ff. de here. insti. l. fi. ⁊ l. regula. §. fi. de iur. ⁊ fac. igno. tūc em̄ vr̃ voluisse ꝙ illud succedat loco totius legitime ⁊ nil plus possit peti. iuxta ea que not. bar. in. l. j. §. si parens. si quis a pa. fu. ma. ⁊. l. cuz quo de pecul. §. fi. ad. l. fal. ⁊ sic nō intēdit in totū tollere legitimā: ſꝫ minuere qđ nō pōt facere ꝼm quosdā: vt no. Dy. in. c. indultum. de reg. iur. lib. vj. ⁊ Cy. C. de nup. l. sancimus. Sed in casu nostro nihil habuit de bonis maternis vt ꝑponit̃ dicta monialis. ⁊ sic si excluderetur auferet̃ sibi ex toto legitima qđ facere nō intēdit dicta reformatio: nec etiā pōt ꝼm dictos doc. vt no. vbi. s̃. Scđa rō est: qꝛ verba dicūt ꝙ nō possit aliquid petere filijs masculis
3 viuētibus. ¶ † Pro cuius euidētia sciēdū est ꝙ si diceret sic: vꝫ ꝙ monialis non succedat extantibus vel viuentibus filijs masculis: tunc ad eius exclusionem sufficeret ꝙ extarent masculi eo tpe quo successio defertur: cū enim successio semel tm̄ deferat̃ si tunc extat impedimētū impedit̃ dilatio: nec amplius defert̃. ar. insti. de here. q̄ ab. ite. §. ita demū. Sꝫ i casu nr̄o verba dicūt ꝙ petere nō possit: certe actus petēdi pōt pluries ⁊ pluries fieri: ⁊ sic hꝫ cām successiuā: vt no. in. l. j. C. de pac. in fi. magne gl. ⁊ de trāsac. l. siue apud acta. Modo ergo dico ꝙ monialis ꝑ dictā reformationē excludat̃ a petēdo viuētibus filijs masculis: tn̄ ipsis mortuis nō excludit̃: qꝛ ꝓhibitū ad tp̄s pōst tp̄s vr̃ per missum[a]. l. pater filiū. §. fundū. de leg. iij. vn̄ cū hic omnes masculi sint mortui cessat prohibitio predicta: ⁊ hodie tanꝙ retro heres matris a tempore mortis pōt petere tertiam tanꝙ heres fratris pōt petere dimidiam tertiam. ita vr̃ determinare bart. in fi. ff. ad tertu. in. l. fi. ¶ Preterea quantū ad dimidiaz tertie in qua successit fratri nunꝙ habuit aliqđ obstaculum quominus ipam potuerit petere etiā si oīa supradicta cessarēt: qꝛ ipse nō fuit ille qui eā imiserit in monasteriū sicut verba reformationis reqrūt: ⁊ idē esset in bonis maternis si ab ea nō fuit imissa. Cōcludit̃ ergo ex oībus p̄dictis ꝙ ex nullo capite dicta monialis potest excludi quominus habeat dimidiam dicte dotis.

a ¶ Permissuz. Adde. d. Bart. sozi. i ꝯs. cclxxiij. incip. in presenti. versi. postremo. in fi. i. ij. pte.

¶ Nūc videndū est an officiales mercantie possint se intromittere super dictis bonis tāꝙ sup bonis fallitoruz virtute statuti s̃. relati. Rn̄deo ꝙ non. Nam illud statutū presupponit aliqua esse bona fallitorū super quibus immineant querele: ⁊ sic prius constare dꝫ ꝙ sint bona fallitorū. l. diuus. ff. de testa. mili. ſꝫ ista sunt bona istius monialis vſqꝫ ad dictā dimidiam: ergo dictuz statutum non habet locū: solum enim locū sibi vēdicat cū dubitatur de ipsis distribuēdis: nō aūt an sint sua vel nō. Scđo posito ꝙ possint cognoscere ꝙ erit eoꝝ officiū. Rn̄deo primo ⁊ ante omnia debent assignare dicte moniali dictā dimidiam tāꝙ potius ius habenti siue extent res ipse dotales siue nō: vt. ff. de tribu. l. procuratoris. §. si plures. de pecu. l. deposui. in prin. ⁊ qđ no. in. l. priuilegia. de priui. cre. Laus deo.

¶ Consilium. cccclxiij.

1 ☞ Is cui certa quātitas annua est p̄standa sup aliquo fundo an teneat̃ pro portione ad collectas ⁊ onera publica. ⁊ de materia huius consilij dictum est consi. ccccxlij. s̃. eo. lib.

N christi nomine amē.

1 ¶ † Nouissime dubitatur qꝛ ꝑ officiales mercantie declaratum fuit dictum Sempronium non teneri ad contribuendum super impensis que fierēt pro manutentione dicti fundi ꝼm formā suprascriptoꝝ cōsilioꝝ dictus seius possessor nitit̃ ex alio capite dicēs dictū Sēproniū teneri contribuere ad onus communis Senaruz qđ ipse Seius subijcit pro affictu dicti fundi: cum ꝼm statuta ⁊ ordinamenta communis Senarum quando fundus locatur ad certam summam pro quolibet floreno soluitur certum quid: ipse autem Seius dictum fundum nouiter affictauit ad pecuniam. vnde cum in toto affictu Sempronius debet habere florenos xvj. dꝛ ꝙ ꝑ illis. xvj. dꝫ soluere: querit̃ q̄d iuris. Et vr̃ ip̄m teneri ⁊ in electiōe Seij esse vel de dictis. xvj. Rn̄. deducto qđ soluēdum est cōi Senarū vt ipse totū cōi soluat vel ipsa. xvj. soluere integraliter recepta cautione a Sempronio ꝙ ipse Sempronius soluet qđ eū tangit ⁊ Seium defendet ⁊ indēnem seruabit aduersus cōe Senarum. ar. ff. ad treb. l. marcellus. §. idē Sempronius. ⁊. l. cogi. §. inde querit̃. Cōtrariū dico ⁊ verum puto. nam qđ ꝯdixi procederet si Sempronius perciperet a Seio certam partē affictus. s. quota: puta dimidiam tertiam vel quartam: tunc enim cum hoc onus soluendi respicit totum affictuz ad quēcunqꝫ trāsit affictus trāsiret cum onere suo. ff. de pignora. actio. l. si conuenerit. §. si fundum. de publica. l. imperatores. vnde et ille ad quem transiret pars teneretur pro illa parte. ff. de rei vendi. que de tota. idez si non deberet̃ per modū quote: sed per modum quantitatis habito respectu ad ip̄m fictuz: vt si Sempronio ꝯcessa essent. xvi. de affictu talis fundus: qꝛ ꝓ rata teneret̃: nam tūc nō deberet nisi affictus perciperet̃. l. debitor. §. verisimile. de ꝯhen. emp. Sed in casu nostro non debetur huic Sempronio quota pars istius affictus nec quantitas ista xvi. florenorum debetur vt ex ipso affictu vel ꝑ respectū ad ip̄m affictum: sed debet̃ simpliciter. Vn̄ ⁊ si fundus iste ad affictum nō esset datus nihilominus deberet̃: cum igit̃ ista summa. xvi. florenorū non sit pars istius affictus quotitatiua vel quantitatiua: sed sit quantitas ꝑ se diuersa ⁊ debita simpliciter nō per relationem ad affictuz non dꝫ subijci oneri dicti affictus. ar. optimum ad hoc qđ no. in. l. sump. per glo. ⁊ doc. qui faciunt istam differentiaz in fi. in alio casu. pro quo optime faciunt iura. ff. de annu. lega. l. liberto. §. j. de leg. ij. cuz pater. §. j. versi. si tn̄. ad. l. fal. l. maritum. §. a liberto. ⁊. l. penales. §. fi. ⁊ qđ plene no. de cōdi. ⁊ demon. l. plautius. ad trebel. l. facta. §. si titius. in q̄bus iuribus tradit̃ hec theorica. Qđ qn̄ alicui debetur aliquod emolumentum ⁊ ip̄e occasione dicti emolumenti tenetur ad aliqđ onus alteri prestandū seu quātitatē si quidē illud onus erat intrinsecū. i. erat portio ipsius emolumēti: vt qꝛ legata sunt titio. c. ⁊ rogatur de illis. c. restituere mihi quinquaginta: tunc ego teneor subire ⁊ pticipare de omni onere qđ incūbit illis. c. Sed si sit extrinsecum: vt qn̄ nō de ipso corpore emolumenti nec eius respectu debet̃: vt si legatus est tibi fundus ⁊ rogatus es mihi prestare annua. x. tunc onus qđ tibi incumbit in fundo ego non teneor: immo lꝫ defalcetur tibi fundus tu tn̄ ad integra. x. teneris sine diminutione. Sic in proposito. Naz huic sempronio nō fuerunt assignati. xvj. annuatim tāꝙ portio affictus: immo cū fundus totus esset venditus Seio fuit actuz ꝙ subiret onus de xvj. ⁊ sic videtur esse casus in. d. l. liberto. §. j. si bene īspiciatur: ꝙ lꝫ totus fictus diminuat̃ per solutionē que fit cōi Senarū nō tn̄ diminuatur prestatio fienda dicto Sempronio cū sit magis extrinsecum onus ꝙ̄ intrinsecum attento modo cōcessionis. de quo. s̃. ¶ Preterea vt pꝫ ex his que dixi. s̃. in alio consilio ista p̄statio. xvj. florenoruz est magis commodū pecunie solute per Semproniū: vꝫ. cc. florenoꝝ ꝙ̄ sit commodū fundi. nam vt ibi dixi per. cc. flor. quos Sempronius soluit cōstituta est sibi prestatio ⁊ emolumētū istoꝝ. xvj. florenoꝝ sup isto fundo: ⁊ sic fundus pro ipsis obligatus est. vn̄ dꝛ istud emolumentū illorū. cc. florenoꝝ. Sed fictus quē precipit Seius est emolumētū ipsius fundi. Modo dico sic ꝙ̄ prestatio q̄ fit cōi Senaꝝ fit ꝑ affictu: ⁊ sic pro emolumento fundi. Sed ista prestatio. xvj. florenorū nō est emolumentum fundi: vt dixi. sed pecunie solute ꝑ Semproniuz: igit̃ tali oneri nō subijcit̃. ¶ Preterea hoc onus venit ex facto ipsius seij q̄ fundū affictauit: si em̄ nō affictasset hoc onus nō subesset: ergo sequit̃ ꝙ Sēpronius ip̄m subire nō tenet̃: qꝛ dictus seius nō potuit aliq̄d facere ex quo cōditio dicti sempronij fieret deterior ꝙ̄ esset tpe ꝯcessiōis sibi sempronio facte. ff. de reg. iu. l. nō dꝫ. tpe ꝯo dicte ꝯcessiōis. xvi. florenoꝝ facte sempronio nō suberat dictū onus. ergo affictādo dictū fundū qđ mere volūtariū fuit nō potuit dictꝰ seius sempronio p̄iudicare. arg. eiꝰ qđ no. ff. de in diē adiec. l. ij. §. ſꝫ marcellus. i gl. j. de edi. edic. l. bouē. §. pignus. qui. mo. pig. vel hypo. sol. si debitor. in prin. ¶ Concludit̃ ergo dictū Sempronium nō teneri ad cōtribuendum in eo qđ soluitur cōi Senarum pro fictu sicut in eo qđ expenditur pro ipsius fundi recuperatione: vt in alio consilio dixi. sed ipsuz debere habere dictos. xvj. florenos nitidos ab omni prestatione ⁊ onere. Laus deo.

¶ Consilium. cccclxiiij.

1 ☞ Si ex forma cōpromissi dubia orientia ex laudo debeāt decidi ex sn̄ia sapientis: an sufficiat de facto aliqua dubia allegari per vnam ex partibus.

2 Quod sn̄ia arbitri n ō valeat quatenus dimisit dotē matris viuentis inter fratres.

3 Et quid si oriatur dubium de nimia lesione nō obstan̄. renuntiationibus ⁊ statutis. ⁊. 5.

Et an stetur

4 Et an stetur arbitrorum dictis aliquid asserendo.

In christi nomine amē.

1 ¶ † Viso laudo z arbitramēto lato inter Ragnutium quondam Nerij Ragnutij de senis ex parte vna: z Franciscū eius germanum ex altera sup diuisione bonorū paternorū z hereditariorū per eum arbitros et arbitratores. Viso etiā quodā compromisso facto inter eosdez coram officialibus mercantie in egregiū militē do. Ange. de senis occasione dicti primi laudi seu arbitramenti. Queritur vtrū dubia p dictum Ragnutiū allegata contra dictū laudūz vel arbitramētū sint talia z ita probabilia q̄ p̄fatus do. Ang. debeat super eisdē habere consiliū sapientis expensis partium ſm tenorem dicti compromissi: z si reperiat ipsa dubia de iure procedere debeat p̄fatū laudū vel arbitramentū in illis corrigere vel reformare: q̄ quidē dubia sunt infrascripta.

¶ Primū est q2 dicti arbitri assignauerūt dicto Francisco q̄dā bona q̄ erant de dotibus dn̄e Lise matris cōis p̄dictorū: tunc z nunc viuētis: que do. Lisa dicta bona habuit autoritate curie. dicitur enim q̄ dicta assignatio facta per dictos arbitros dicto Francisco non valuit. ¶ Secundū est inquantū condēnarunt dictum Ragnutiū ad soluendū oīa debita hereditaria q̄ ascendunt ad summā mille flo. de q̄bus quingenti tangebant dictuz Franciscum: z sic dictus Ragnutius dicit lesum in quingētis florenis ex isto capite: z idē q̄rit̄ de debitis contractis post mortem patris per dictū Ragnutiū occasione bonorū comunium z ex cōi causa z vtilitate. ¶ Tertiū dubiū est quia dicit dictus Ragnutius q̄ dicti arbitri fecerunt portionem dicti Francisci pinguiorem q̄ suā. in. lxxx. flo. z sic ipsum Ragnutiū ex isto capite leserunt in quadringentis: dicit̄ enim q̄ predicta facere nō potuerunt: querit̄ quid iuris. ¶ Breuiter si q̄ritur vtrū predicta possint appellari dubia in tantū q̄ ad requisitionem z postulationem dicti Ragnutij noui arbitri debeāt super ipsis habere consiliū sapientis z ipsa dubia debeant admittere. Respōdeo q̄ sic. primo q2 in cōpromisso continet̄ q̄ debeat habere cōsilium super dubijs q̄ allegarent seu allegari pretenderentur p aliquē cōpromittentiū zc. sufficit ergo q̄ ps alleget vt res reddatur dubia postq̄ sic actū fuit. arg. C. quibus ad liber. procla. non licet. l. vltima. ff. de transactio. l. post rem coniunctā. l. j. §. si conuenerit. ff. depositi. ¶ Preterea etiā si hoc non contineret̄ in compromisso possunt dici dubia: q2 sunt talia q̄ si vera sunt reddunt laudū iniquum z faciunt vt debeat corrigi vel emēdari: vt. j. probabo. igitur debēt recipi per dictos arbitros duos. argu. ff. de iuris. om. iudi. l. cum quedā puella. in fine. vbi cū tractatur de iurisditione iudicis inspicitur quantum petitur scilicet si sit tale q̄ comprehendatur sub iurisditione iudicis si re vera debentur: non autē inspicitur an re vera debeatur. Sic in proposito debet inspici an ista que allegant̄ sint talia que inducant rescissionem laudi: si vera sunt ad hoc vt admittant̄: non autem an vera sint. ¶ Preterea illa dicuntur rem facere dubiam que inducunt aliquam presumptionem pro allegante. ff. ad carbo. l. iij. §. cause. Sed ista satis inducunt presumptionez maxime cum super illis dictus Ragnutius habeat consilium eximij doctoris domini Onofrij quod magnā presumptionem inducit pro se. ar. ff. de statu homi. l. septimo mense. de solutio. si pater. si pars heredita. peta. l. antique. cum si. Concluditur ergo q̄ dicta dubia sunt recipienda per arbitros duos z sup his consilium peritorum est habendum ſm formam compromissi.

¶ Nunc est videndum si dicta dubia vera sunt in facto vtrum primi arbitri potuerunt illa facere: et vtrum laudum ipsorum

2 sit super illis reformandum. Ad quod respondeo. ¶ † Et primo ad primum q̄ dicti arbitri non potuerunt se impedire de bonis dotalibus matris eorum. adhuc viuentis: z quod ipsi fecerunt non valuit: nec quo ad matrem vel eius preiudiciuz nec quo ad preiudicium Ragnutij. Primum probatur. ff. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. pro socio. cum duobus. §. idem respondit. Secundum p̄batur. C. de capti. l. nec nos. in fi. Item quia contra bonos mores est de bonis viuentis disputare. C. de pac. l. fin. ff. de lib. lega. l. post emancipationem. z quia diuisio hereditatis non cadit in bonis viuētis que nondum fuit hereditas ff. famil. hercis. l. j. isti autem intendebant bona hereditaria diuidere: ergo zc. Concluditur ergo q̄ dicta adiudicatio facta dicto Francisco de bonis dotalibus est ipso iure nulla: quia ad illa se non extendebat compromissum. l. quid tamen. in fi. z. l. nō distinguemus. §. de officio. z. §. fin. ff. de arbi. et sic nec dicte matri eorum preiudicat: nec dicto Ragnutio volenti venire ad successionem matris in dictis bonis post eius mortem.

3 ¶ † Quātum ad secundū respondeo q̄ dicti arbitri nō potuerunt grauare dictum Ragnutium ad soluendū omnia debita: z q̄ in hoc ipsum enormiter leserunt: z in maxima quantitate: vnde debet dictū laudū in hoc reformari. ff. pro socio. l. vnde si nerue. cū seq. vnde quia quantitas est excessiua presumit̄ in arbitris dolus. arg. l. omnes. §. lucius. ff. que in frau. credi. z not. Bar. in. l. si societate. §. arbitror. ff. pro socio. Ideo nō ob. quibuscunq̄ verbis cōpromissi potest reformari. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. Itē etiā non ob. statu. officialiuz mercātie in quo intelligitur exceptus dolus ne detur materia delinquen-

4 di. arg. ff. de pac. dota. l. conuenire. de arbi. ita demū. † Itē non ob. q̄ dicti arbitri assignarūt cāz: scz q2 reperierūt q̄ dict9 Raynutius habuit de dictis bonis cōibus tm̄ q8 ascendebat ad dictam summā. Nam verbis eorū in hoc non statur ex quo ex dictis coram eis factis de hoc nō cōstat: vt in. c. q̄m cōtra falsam. de proba. z exp̄sse per Bar. quasi in terminis in. l. si is ad quē. ff. de acqui. heredi. nec etiā crederet̄ hodie si adhiberētur ad testificandū super hoc cū iuramēto nisi essent duo. Nā vt dicitur alter eorū est mortuus: ideo dicto vnius superuenientis nō staretur. extra de testi. cū duobus. ff. de questio. l. j. §. idē cornelio. et expresse per Barto. in. §. arbitrorum. circa finē. facit. ij. q. vj. c. statuendum. iiij. q. ij. §. item si res. z quod ibi not. z not. in. l. ob carmē. §. j. ff. de testi. z. d. c. cum a nobis. z. c. super eo. per Innocen. extra de testi.

5 ¶ † Concluditur q̄ dictum statutum tanq̄ iniquū z enormem lesionem[a] cōtinens in dicta parte debet reformari non obstantibus renūtiationibus z statutis predictis. Et idez dico super tertio dubio: quia nimis magna est lesio quantitatis trigentorum florenorū super qua nō videtur fuisse data potestas dictis arbitris. Solū enim super quantitate data videtur per verba simpliciter prolata vt possint auferre de iure vnius z dare alteri. iuxta ea que not. Bar. in. l. si quis cū aliter. de verbo. oblig. z de preto. stipu. l. si. z ita intelligit̄ q8 not. in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. facit. ff. de verb. signi. l. hoc adiecto. si q̄s cau. l. z si post tres. quibus ex cau. maio. l. ab hostibus. §. sed q8 simpliciter. cum simi. Item nec per illa q̄ possint cognoscere de facto videtur eis data fuisse potestas ledendi iura partis maxime immoderate: vt expresse not. Bart. in consti. ad repri. super verbo videbitur. circa fi. facit q8 not. in. l. si filius. ff. de dona. p eundem. z q8 not. glo. in cle. sepe. de verbo. signi. Quantuz autem ad res que per primos arbitros nō fuerūt diuise: vel de quibus non fecerunt mentionem sine dubio potest peti ab istis arbitris secundis vt diuidant z p̄nūtiant prout eis videbitur. ff. de arbitris. l. de rebus. z quia sic se habet forma secundi compromissi: igitur zc. Laus deo.

[a] ¶ Lesionem. Que autē dicat̄ magna lesio vel enormis ad finē reclamādi. vide d. Alex. de imo. in consi. xlvij. in iiij. col. in prima parte. z in cōsil. cij. in. iiij. col. in ij. parte.

¶ Consilium. cccclxv.

1 ☞ Stante statuto q̄ filiusfa nō possit contrahere sine cōsensu patris non potest filius cū ipso patre cōtrahere compromittendo super dote vxoris.
Compromissum factum inter patrem z filiū super dote vxoris filij restituenda non valet.

2 Laudum q8 ledit in. vj. parte eius q8 petitur est iniquum et retractandum.

3 Pater tenetur prestare alimenta preterita vxori filij z ipsi filio si ipsi abfuerint per tempus non restituta dote.

4 Si statutum dicat nō posse opponi de nullitate cōpromissi nō excludit nullitatem ex alio statuto descendentem: z an si ex statuto non possit allegari iniquitas excludatur ea que ex dolo arbitrorum introducta est.

5 Si laudū sit ratificatum per fraudem arbitrorū an possit peti vt rescindatur: z qualiter probetur dolus.
Arg. a cōiter accidentibus validum est.
Presens non potest dici qui non intelligit.

6 Sta. prohibens personas contrahere vel se obligare non firmatur iuramento.

In christi nomine amen.

¶ Viso cōpromisso facto inter Bernardinū quondam Franciscū de senis ab vna parte: z Jacobū eius filiū ab altera super dote dn̄e Ludouice vxoris dicti Jacobi recepta vt dicitur. per dictū Bernardinum: quam dictus Jacobus qui iam diu est a patre suo dicto Bernardino recessus petebat sibi solui z assignari vt deseruiret oneribus matrimonij. Viso etiam laudo lato inter dictas partes in quo dictus Bernardi. condemnat̄ ad dādū dicto Jacobo florenos. cccx. pro residuo dicte dotis que fuit florenorū. 700. vt patet publico instrumēto. z precipitur eidē Jacobo q̄ liberet dictū Bernardinum ab omi alio q8 petere posset occasione alimentor̄ pro tempore q8 stetit extra domū patris: visa insuper ratificatione facta per dictū Jacobū z eius vxorem vna cū iuramento. Querit̄ vtrū dictus Jaco. teneat̄ ad obseruantiā dicti laudi: z an possit ip̄z dicere nullū vel iniquū z petere ip̄m reduci ad arbitriuz boni viri: attēto maxie statuto cōis Senar̄ posito sub rubrica

de compromissis & laudis & adiunctione tertij.

¶ Ad qd breuiter respodeo & dico dictu Jacobu no teneri ad obseruantia dicti laudi: nec ad hoc pot cogi: immo pot ipm di
1 cere nullu & etia iniquu. Primu q sit nullu pz euideter. † Na compromissum factu inter Bernardinu patre & Jacobu eius filiu: & in eius potestate constitutu fuit nullu ex duplici capite. Primo ex forma statuti cois Senaru quo cauet q null filius familias possit se obligare in aliquo cotractu vel quasi sine co sensu patris: vt pz in statuto & cotractibus filioru fami. ex quo sequit q cu ipso patre no pot ohere nec se sibi obligare: qr cum ipsius patris requiratur cosensus autorizabilis in filijfami. obligatione no pot pater cosentire vt sibi obliget ne videat in propria causa autorizare: prout determinat glo. & doc. ff. de auto. tuto. l. j. in fi. Costat aute q copromissum est quida cotractus transactionis: & ad hoc fit vt alter alteri obligetur ad obseruatiaz eius qd laudatu fuerit: vt no. in aut. vt diffe. iudi. §. j. & per Bar. in. §. arbitror. in. j. q. ergo inter patre & filiu no pot fieri obstante dicto statuto. Secudo dico nullu esse: qr factu est sup dote & obligatione dotis quas dictus pater Bernardinus tenebatur dne Ludouice vxori dicti Jacobi: non aute ipsi Jacobo. qd pz: qr ipse Bernardinus recepit dote & obligauit se dicte dne Ludouice: non ergo potuit dictus Jacobus copromittere de re vel obligatione ad sua vxore pertinete: nec dicte vxori preiudiciu aliqd generare. ff. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. & probatur de dote prelega. l. pater. in prin. & l. ij. §. per otrium. vbi habetur q heredes patris restituendo filio no liberantur a muliere: ideo cautioes interponutur. Sicut ergo filius no pot preiudicare vxori recipiendo dote vt ibi: ita nec copromittendo cu facilius per solutione quis alteri preiudicare possit q p pactu. ff. de pac. si vnus. in fi. principij. & §. j. patet ergo ex predictis q si copromissum est nullu: ergo laudu nullum qd ab eo dependet. Na a primordio tituli posterior probatur euentus. C. de impone. lu. descri. l. j. Na arbitri no habent potestate nisi quatenus datur eis a partibus: vt. l. no distinguem. §. de officio. ff. de arbi. ex copromisso aut nullo nulla daf potestas: sicut ex rescripto nullo nulla daf iurisditio. iuxta no. in. c. ad audientiam. de rescrip. Qd aute istud laudu sit iniquu: immo manifesta contineat iniquitate patet clare: qr cu dictus Bernardin recepisset septingentos florenos pro dote dicte dne: vt asserut dicti arbitri: no tn condemnarut eu nisi in. cccxc. & sic abstulerut
2 eide Jacobo & vxori satis vltra dimidia dicte dotis. † Sz lege cauetur q etia auferendo septam partem eius qd debetur dicit laudu continere manifesta iniquitate. ff. pro socio. l. vnde si ner
3 ue. cu. l. seq. & ita tenet ibi bar. † Ite abstulerut illud qd eisde debebatur a die quo recesserunt a dicto Bernardino pro alimetis & oneribus matrimonij: qr cu apud ipsum Jacobu fuerint onera matrimonij debuit esse etia comodu dotis. ff. solu. mat. l. filia. ff. hoc amplius. qd comodu etia hodie licitum pot peti: vt in. c. salubriter. de vsur. & ibi not. & ff. solut. mat. l. insula. §. vsuras. pater ergo iste tenebatur ad prestadu prouisione illius temporis quo retinuit dote: & onera matrimonij non sustinuit. vt. d. §. vsuras. & arg. l. si. in prin. ff. de doli exceptione. mandati. l. creditor. §. cu inter. Ex quibus pz q dictus Jacobus fuit lesus per dictu laudu in florenis sexcentis & vltra: que quantitas est maxima: & ideo facit presumi q interuenerit dolus arbitratoru. arg. in. l. oes. §. lucius. ff. que in frau. credi. & tz Bar. in. §. arbitrorum. in. q. illa. vtru possit renutiari reductioni ad arbitriu boni viri. ex quo sequit q dictu laudu no est seruandu nec executioni mandadu. ff. loca. l. si in lege. circa prin. ibi. quibus cosequens est vt irrita sit approbatio dolo conductiois facta &c. vbi casus. facit. l. ita demu. ff. de arbi. ¶ Concluditur ergo dictu Jacobu posse petere dictum laudu retractari tam ex ca nullitatis q ex causa iniquitatis. ¶ Nunc restat respodere ad alia que faciunt in oppositu ex quibus veritas eorum que di
4 cta sunt lucidius & clarius apparebit. † Et primo videt obstare predictis statutum cois Senaru sub rubrica de compromissis & laudis. quo cauetur q cotra lauda sm forma istius statuti no possit opponi de nullitate vel grauamine. Sed ad primu respodeo q veru est de nullitate no posse opponi nisi procederet ex capitulo alterius statuti. Nam illa non videtur exclusa per hoc generale statutu. arg. eius qd not. in. l. ita pudor. C. de adulte. & not. Bar. in. l. j. §. j. ff. q vi aut clam. Sed nullitas de qua. s. dixi. procedit ex capitulo alterius statuti quo cauetur q filius fami. non possit se obligare sine cosensu patris vt dixi: igit illa non videt exclusa per hoc generale statutu. Preterea statutuz hoc dicit q cotra lauda no possit opponi de nullitate. certe hoc potest intelligi qn nullitas procederet ex ipso laudo tm. potest em esse q laudu sit nullu tn copromissum valeat quo casu talis nullitatis obiectus per hoc statutu est sublatus. Si vo ta copromissum sit nullu q laudu quin de nullitate compromissi possit opponi statutu hoc no prohibet: nec ego ad hunc casum extendam tanq odiosum. arg. de libe. & posthu. l. cum quidam. ¶ Ad scdm respondeo q de iniquitate vel grauamine no pot opponi: veru est nisi procedat ex dolo patris vel arbitrorum: illius enim obiectus per hoc statutu no videt exclusus: qr in omni generali dispositione dolus videt exceptus. ff. mada. l. creditor. §. luci. na per pactu no pot remitti dolus futurus: qr esset contra bonos mores. ff. de pac. l. si vnus. §. illud nulla. de pact. dota. l. couenire. ergo nec per statutu: qr bona ista argumentatio isto casu si no potest fieri per pactu: quia cotra bonos mo
a res: ergo nec per statutu[a]. vt not. C. de decretis decurio. sup rubrica. & Bar. in. l. oes populi. de iusti. & iure. in. q. illa sup quibus possunt fieri statuta: probatur etia qr snia arbitroru iuris non potest redargui de iniquitate: vt. l. diez proferre. §. stari. ff. de arbi. & tamen doli exceptio no denegaf. eo. titu. l. ita demuz. Sed vt. s. probaui qn est excessus & lesio in magna quantitate presumit dolus vt dixi: & etia Bar. hoc tenet in. d. §. arbitror. ergo de tali iniquitate non obstante dicto statuto potest opponi: al's dictum statutu esset iniquu & iniustu & cotra bonos mores qd esse non debet: vt in. c. erit aute. viij. dist. Et ita vidi in ciuitate ista determinari per valentissimos viros in si. & super hoc statuto: & etiam consuluerut quorum consilijs me subscripsi. ¶ Preterea dictu statutum debet intelligi nisi iniquitas esset euides & manifesta: & appareret ex tenore laudi: in illa em iudex debet de facto supplere: & preter partis allegationem no debet snia ipsa effectu sortiri. arg. optimu ad hoc id qd no. glo. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. in glo. in oppo. & C. de transac. l. vbi pactu. & clarius per Bart. in. l. eu qui ita. §. qui ita. de verbo. oblig. & l. lecta. si cer. pet. debet ergo intelligi statutu de iniquitate occulta non euidenti: in illa enim requiritur allegatio partis de qua statutu loquit. l. si adulteriu. §. idem pollioni. de adul. in euidenti vero iudex supplet ne videatur scienter autor iniquitatis. facit. l. emptore. in prin. ff. de ac. emp. In casu aut nostro iniquitas est euidens: & patet ex ipso laudo du primo arbitri asserut dictum Bernardinu accepisse septingentos demu condenant eu in. cccxc. tm. Nec obstat q in primo capitulo laudi dicant arbitri q ipse Jacobus & vxor sua restabat habere certam quantitatem de dicta dote: & sic condemnauerut ad dictos cccxc. florenos pro resto & residuo dicte dotis: per qd videntur declarasse q residuu dicte dotis predicti habuerant: & sic no videtur eos grauasse. Na respodeo q hoc non est veru q vnq aliqd habuerint: nec de hoc costat ex actis factis cora dictis arbitris vnde no staretur verbis eor etiam si in dicto laudo hoc expresse dixisset: vt in. c. quonia. vt lit. no contesta. & qd not. Bart. in l. si is ad quem. ff. de acqren. heredi. ¶ Preterea non dicunt dicti arbitri q predicti Jacobus & vxor eius habuerint residuuz dicte dotis tantum: dicunt q restabant habere certam quantitatem. vnde cu constet per instrumetu publicu q ipse Bernardinus receperit septingentos: nec per deducta et probata per eum constat q aliqd restituerit de predictis: nec arbitri hoc dicunt. certe dicta verba cum dicunt q dicta domina restabat habere certam quantitatem: nec ex actis vel ex laudo apparet quatum debent intelligi q totam dotem & quantitate predicta restabat habere. Qr verbu residuu comprehendit quado non constat de vna parte magis q de altera. C. de heredi. insti. l. ij. sicut & verbu pars totu coprehedit quado id qd dicitur non magis couenit vni parti q alteri. ff. de lega. ij. l. vxori. in principio. facit. l. j. §. hec verba. si cui plus q per. l. falci. hic autem illud qd asseritur per arbitros: scz istam domina restare habere certam partem non magis verificatur in vna parte q in altera cum no constet ipsam aliquid habuisse: ergo sequitur q per pdicta verba videntur declarasse ipsam restare habere totam dotem pdictam vt probatum est: & si ita est ergo male fecerut codemnare illum Bernardinu ad. cccxc. tm. vnde ex eorum verbismet colligitur manifesta iniquitas istius laudi: cum vt dixi primo declaret predictam domina debere habere tota dotem: deinde ad iudicat sibi minus q dimidiam partem q fuit valde iniquu. vt. l. ij. C. de rescinden. vendi. ¶ Nec ob. si dicatur q dict Jacobus qn recessit de domo patris asportauit secu quada massaritias que debent computari in dotem. Nam posito q asportauit tamen nego q in dotem debeant computari. ¶ Primo quia vt dicitur nunq ille massaritie fuerunt dicto Jacobo assignate pro dote: vnde cum dos consisteret in pecunia numerata non cogitur dictus Jacobus inuitus aliud pro alio recipere. ff. si cert. peta. l. ij. §. j. in fine. de lega. j. si domus. §. cum alicui. ¶ Secundo quia de quatitate ad speciem non fit compen
b satio[b]. l. si conuenerit. de pigno. act. ¶ Tertio quia etia si voluisset Jacobus illas res pro dote recipere no potuisset hoc fieri nisi duobus concurrentibus: scz q vxor sua cosentiret. Ite q hoc esset sibi vtile: videlz q dos cosistes in pecunia conuertat & commutetur

Additio. a ¶ Ergo nec p statutu. Uide so zy. in ssi. cxvj. in ci. in pnti consultatioe. i pe. col. v. ofirmat. i. iiij. vol. & Bar. in. l. no ipossibile. in fi. ff. de pactis. P. F.

b ¶ Copesatio. Adde tn Bal. i ssi. lviij. i. ij. pte. q qn relinquit spes p quatitate vr relicta aio copensandi. & hoc ide qd hic dicit Pau. de ca. seqt etia do. Pe. phi. cor. in cosi. ccxxiij. inci. lz. in lra A. in. iiij. parte.

cõmutetur in spẽs.ff.de iure dotiũ.l.ita cõstante.C.eo.titu.l.ex pecunia.⁊ ibi no.in gl. In casu aũt nr̃o nõ apparet ꝙ vxor Jacobi cõsenserit:⁊ posito ꝙ cõsensisset talis tñ ꝯmutatio nõ esset vtilis dicte mulieri cũ fiat de pecunia que nõ deteriorat̃ in species mobiles q̃ per vsum quotidianũ deteriorãtur:⁊ deterioratio cederet in dãnũ dicte dñe.ff.de iure do.l.plerũqꝫ.in princi. Item fit de obligatione quãtitatis in genere que nõ perit.l.in cendiũ.C.si cer.pet.ad spẽs vel obligationẽ specierũ que ipsarum specierũ interitu extinguit̃.l.qd te.si cer.peta. Ex quibus sequitur ꝙ etiã si dicte massaritie fuissent assignate ꝓ dote dicto Jacobo consentienti:⁊ etiã consentiente vxore sua:nõ esset liberatus dictus Bernardinus ab obligatione quantitatis qua tenetur dicte domine:⁊ sic hodie dicta dñã petere potest consignationẽ dicte dotis ꝓ sustentatione sua ⁊ familie.ff.solu.mat.l.si cũ dotẽ.§.finaũt in seuissimo.cum.§.seq.

¶ Ulterius videntur obstare predictas renũtiatiões ⁊ clausule apposite in cõpromisso quibus promiserũt non opponere de nullitate vel iniquitate ⁊ etiã iurarunt. Sed ad primũ de illis renuntiationibus ⁊ promissionibus. respondeo pluribus modis. Primo q2 laborãt eodẽ morbo quo cõpromissum:sicut eñ non valuit compromissum:q2 filiusfamilias non potest se obligare patri cũ ipsius patris cõsensu:vt.s.probatũ est.ita ⁊ p dictas clausulas ⁊ remissiones non potuit se obligare:q2 eadẽ est ratio. Secundo q2 dicte renũtiationes facte fuerũt incõtinenti ⁊ in codẽ ꝯpromisso:ergo ⁊c.ff.de noua.l.doli mali.§.diuersuꝫ. Tertio q2 doctores determinant ꝙ tales renuntiationes nõ valeant maxime quando arbitri fuerunt in dolo vero vel presumpto:qd est quando ledunt in magna quantitate:vt not.p Dy. in.l.quidã cũ filium.ff.de verb.oblig.⁊ per Bar.in.§.arbitrorum.habent enim in se conditionem videlicet nihil immoderate ledant.Sed hic est immoderata lesio:⁊ sic dolus ꝓsumptus:ergo ⁊c. ¶ Ad id quidem qd dicitur de iuramento.respondeo ꝙ nõ obstat:quia habet in se illas conditiones quas habẽt dicte renũtiationes.vt in.c.quintauallis.de iureiurã.⁊.l.fina.C. de non numera.pecunia.

5 ¶ † Restat nunc respõdere ad vnũ qd est difficilius:videlicet ad ratificationes dicti laudi factas per dictũ Jacobũ ⁊ eiꝰ vxorem ad iuramenta de non veniendo contra que possunt obseruari sine interitu salutis eterne:ergo ⁊c.vt in.c.cũ cõtingat.de iureiurã. Sꝫ ad primuꝫ de ratificationibus.respondeo ꝙ non nocet:q2 dictũ laudũ non fuit eis lectum cum ratificarunt:ita vt dicitur attestantur hi qui presentes fuerunt qd etiã verisimile est:q2 ita consueuit obseruari in ciuitate ista:lꝫ perniciosa sit obseruantia. Nam portãt laudũ scriptũ ⁊ dicunt se pronuntiare prout in illa scriptura continetur:⁊ absqꝫ eo qd legãt faciũt partes ratificare:lꝫ ignorent cõtenta in scriptura ex qua obseruantia presumitur sic fuisse facta in casu nostro:quia bona est
a argumentatio a cõmuniter accidentibus[a].l.certi cõditio.§.si nũmos.ff.si cer.peta.patet etiã hoc quia dicta domina in paucos dies venit ad reuocandũ ⁊ contradicendum sue ratificationi tanꝙ melius informata de cõtentis in laudis:⁊ sic presumitur ꝙ tempore ratificationis ignorauerit.arg.l.nam ad ea.de condi.⁊ demonstra.⁊.l.si ventri.§.fi.de priuile credi. Ex quibꝰ sequitur ꝙ dicta ratificatio eis nõ nocet tanꝙ facta ab ignorãtibus contenta in laudo.tex.est.C.plus valere qd agitur.l.fi.⁊ glo.ff.de pig.act.l.gaius.in glo.magna. Non sufficit esse pre-
b sens ad hoc vt qs videatur consentire[b]:immo debet etiã intelligere qd fit.ff.de auto.tut.l.j.§.fi.⁊ qd no.C.de erro.aduo.l.j. immo nec põt dici ꝓsens qui nõ intelligit.ff.de arbi.l.diẽ.pferre.§.corã.⁊.l.coram.de verb.signi. Dico etiam ꝙ videnť se maliitiose habuisse arbitri cũ partes essent presentes.qd ptꝫ:q2 incontinenti ratificauerunt ⁊ dictũ laudũ eis non legerunt:presumitur enim in hoc dolus ⁊ malitia:q2 si legissent dubitarunt ꝙ non ratificassent:⁊ sic per dolum ⁊ malitiã extorserũt dictã ratificationem.arg.bonũ ad hoc.ff.de euic.l.si dictũ.§.si presente. de act.emp.l.j.§.j.⁊.l.quero.⁊.l.teneť.§.fi. Sequit̃ ergo ꝙ ipsimet ratificãtes possunt venire cõtra dictũ laudũ:vt expresse determinat Bar.in.l.j.§.fi.circa fi.ij.col.ff.queãdmodũ test.aperian.ibi. Quero quid si instrumentũ est scriptũ manu eius ⁊c. Actus enim factus ab ignorãte nõ preiudicat.ff.de pac.l.tres fratres.de trãsac.l.qui cũ tutoribus.§.qui per fallaciam.C.de tabul.l.generali.ff.de act.⁊ oblig.l.ex maleficijs.§.lõge minꝰ. Nec ob.ꝙ notarius in instrumento laudi circa finẽ dicit latum datũ pronũtiatum ⁊ promulgatum ⁊c.per qd videtur ꝙ fuerit lectum:q2 ibi non fit mentio de presentia partium:sed testium dũtaxat:⁊ ista possunt simul stare.s.ꝙ lectũ fuit testibus ⁊ non partibus:⁊ tamen partes erant in eodẽ loco ⁊ potuerũt statim ratificare non tamẽ audiuerunt laudũ legi:modica enim distãtia potuit impedire quominus audirent. Item nõ ob.ꝙ notarius attestatur dictum Jacobum ⁊ eius vxorem fuisse cõfessos se habere plenam notitiam dicti laudi ⁊ contentorũ in eo. Nã illa confessio potuit fieri spe future notitie sicut illa que fit spe future numerationis.l.in contractibus.C.de nõ nume.pecu.et hoc etiã presumitur ex pluribus coniecturis. Primo q2 si fuisset eis lectũ non oportuisset ꝙ notarius diceret illos fuisse confessos se habere notitiã dicti laudi:immo dixisset eos fuisse presentes ⁊ intelligentes:ex verbis ergo notariꝰmet colligitur ista fraus. Item colligitur ex eo qd sic fieri cõsueuit.vt.d.§.si nummos. Ex quibus etiam sequitur ꝙ iuramentum predictum nõ nocet eis:tum quia iuramentũ non extendit̃ ad ea que qs ignorauit.vt in.c.breui.⁊ ibi not.de iureiuran.tum q2 dolo ⁊ fraude videtur extortum:eo q2 eis presentibus non legerũt vt dixi. de pac.quis.lib.vj. Item quantum ad iuramentũ dicti Jacobi qd sibi nõ noceat:facit opi.Bart.quã ponit in.l.si quis pro
6 eo.in prin.de fide.qui dicit † ꝙ quando statutum prohibet personas contrahere vel se obligare tunc contractus non firmatur
c iuramẽto[c]:q2 induceret peccatuꝫ. Istud autem statutum prohibet filiosfami.se obligare sine consensu patris:ergo ⁊c.

¶ Concluditur ergo ex oĩbus predictis ꝙ dictus Jacobus ⁊ eius vxor non tenentur nec cogi possũt ad obseruãtiam dicti laudi:immo possunt ipsum dicere nullum ⁊ iniquum ⁊ petere ipsum reuocari quatenus de facto processit:vel ad arbitriũ boni viri reduci:⁊ officiales debẽt eorũ querelas audire dictũqꝫ laudum ad consilium ponere ꝼm stilum ⁊ obseruantias eorũ qñ lauda cõtinent manifestam iniquam. Laus deo.

¶ Casus sequentis cõsilij.

¶ Quidam nomine Antonius de ciuitate Masse decessit ab intestato relicta matre ⁊ Michale fratre suo cõsobrino filio patrui sui. Queritur quis eoruꝫ succedat dicto Antonio in domo vel domibus que fuerũt dicti Antonij an mater an dictus Michael cõsobrinus attẽto statuto ciuitatis Masse posito sub rubrica de sucessione matris.

¶ Consilium.cccclxvj.

1 ☞ Ubi verba legis clara sunt de aliquo casu super eo non cadit iuris dubitatio.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Ad qd breuiter rñdeo ꝙ succedit dictus Michael exclusa dicta matre. Nam statutum predictum expresse hoc disponit ⁊ statuit ꝙ in domibꝰ turribus castellis iurisditionibus ⁊ territorijs castrorũ mater vel alia mulier in nullo succedat. Sed succedant patri defuncti ⁊ filij patruorum. Iste aũt Michael est filius patrui:ergo solus ipse succedit:nec de hoc aliqua dubitatio fienda est:cũ verba dicti statuti sint clara.ff.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de vulg.⁊ pupil.l.iam hoc iure.§.fina.ratio autem istiꝰ statuti potuit esse:scꝫ vt talia in quibus nomen agnationis conseruatur pueniãt ad agnatos seu ad masculos in quibꝰ nomen agnatiõis cõseruať.iuxta ea q̃ no.per Cy.C.de adul.l.j. Et his sum contentus cũ res sit satis clara de se. Laus deo.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam ser Laurentius de senis in absentiam suam ⁊ cõtumaciam fuit condemnatus de duplici crimine vt apparet ex cõdemnationibus duabus:quarum vna lata fuit per cõsules artis notarie:altera per senatorem. Nunc visis dictis condemnationibus ⁊ processibus:visis etiam statutis vniuersitatis notariorum:⁊ etiam cõis Senarum. Queriur an dictus ser Laurentius possit habere officia in cõi Senarum.

¶ Consilium.cccclxvij.

1 ☞ Que officia ciuitatis dicanť habere dignitatem annexaꝫ:⁊ an infamia facti repellat a munere notariatus ad bãchuꝫ iuris ⁊ alijs muneribus personalibus.

2 Condemnatus propter cõtumaciam non ex veris probationibus non notat̃ iuris infamia.

Munera publica ⁊ personalia que dicantur.

3 Statutum remittens iuris ordinem non remittit ordinem alterius statuti nec tollit debitas probationes.

4 Statutũ prohibens infra certum tempus post id videt̃ ꝑmittere:⁊ nullitas snie resultat iuris ordine non seruato.

In christi nomine amẽ.

¶ Super hoc puncto interrogatus al's a regulatoribus non visis nec ostensis dictis condemnationibus dixi:ꝙ presuppositis dictis condemnationibꝰ pro validis:⁊ ꝙ habeant omnia que requirunť nõ poterat habere officia:quia irrogant infamiam propter quam dicta officia publica denegant̃:vt no.in.l.j.§.ignominie.ff.de infa. Nã in puncto mihi transmisso nõ ponebat̃ latas esse in absentẽ vel contumacem:dixi insuper ꝙ ex earum inspectione posset aliud apparere qd suaderet aliud esse dicendũ. Nũc aũt dictarũ cõdem

a ¶ Accidentibus. Adde ideꝫ do.Bar.sozi.in ꝯsi.xciij.inci.circa.v.postre.circa prin.in.j.pte. Additio.

¶ Uide ad hoc singlariter Hyppo.marcil.singula.j.⁊ adde philip.cor.in consi.xxi.inci.visa dicta repudiatiõe.in pe.col.v.⁊ ar.a cõiter ꝯtingentibus.in.ij.vol.⁊ ꝯsi.cxciiij.inci.circa pñtẽ.in.iij.col.v.⁊ ar.a cõiter accidẽtibus.eo.vol.ij.vbi dicit ꝙ in materia ꝓbationis validuꝫ est:vt p glo. Bal.⁊ doc.in.l.neqꝫ natales.C.de ꝓba.⁊.l.non hoc.C.vñ cog.⁊ p glo.in.l.j.C.de arbi. M.F.

b ¶ Cõsentire. Uide Bal.i cõsil.cccclxi.i.iiij.parte.vbi ꝙ consentire videtur.

c ¶ Juramẽto. Adde do.Bar.sozi.i cõsi.lxviij.inci.frustra.v.secũdo principaliter.circa me.i.j.pte.⁊ do.Alex.de imo.i ꝯsi.cvi.in vlti.col.cũ se.in.iiij.parte.

nationũ inspectio necnõ ꝓcessuũ ⁊ statutoꝝ que tũc nõ oĩa fuerunt ostensa me in aliã sentẽtiã trahit. Uidẽdũ est primo quid dicendũ sit de iure cõi. Secundo qd de iure municipali attẽto statuto cõis Senarũ quo cauet ꝙ condemnatus de falso non possit habere officiũ in cõi. Et ad euidẽtiã primi p̃mitto duo.

1 ¶ † Primo ꝙ ex dictis condemnationibus ita demũ prohibe retur ab officijs cõis si ex illis irrogetur infamia. Nã ꝓpter infamiã quis arcet ab officijs publicis: vt not. glo. in. d. §. ignominie. ⁊ l. eadẽ. §. hac. l. ad. l. iul. repe. al's aũt ꝓpter dictas condemnationes ⁊ penas si non irrogarẽt infamiã dicta officia nõ denegarẽtur. Nã cũ ipsa officia ꝑ maiori parte dicant munera ꝑsonalia. ff. de mune. ⁊ hono. l. munerũ. in prin. ⁊ quasi ꝑ duas colũnas. a talibus muneribus sñia criminis vel pena per eã irrogata liberare nõ debet cum pena nõ debeat tribuere immunitatẽ. ff. de inter. ⁊ rele. l. relegatorũ. §. fi. ⁊ ibi tex. hoc bene ꝓbans.

a ¶ Litterarũ. Uide Bald. in ꝯsi. ccxviij. in. j. pte. ⁊ do. Alex. de imol. in cõsi. lxvj. ꝑ totũ. i. iij. pte. ⁊ in ꝯsi. lxxiiij. in. iiij. parte. ⁊ in ꝯsi. cxxij. ea. parte.

¶ Secũdo p̃mitto ꝙ sñia lata super crimine publici iudicij tũc irrogat infamiã cũ fertur contra presentẽ vel contra absentem ex veris probationibus. Si naũt ex probationibus fictis vt cõtra bannitũ q ex forma statuti habetur ꝓ cõfesso tunc est secus: qr cũ grauetur cõdemnatus in probatione: qr sola absentia cũ contumacia habetur ꝓ vera probatione qd est cõtra iura. ff. de custo. reorũ. l. diuus. circa mediũ. ibi. non quasi pro damnis ⁊c. de publi. iudi. l. inter accusatorẽ. ibi dũ dicit. ne per triduũ tercitatus reus damnetur ⁊c. ⁊ per. consequens grauetur in sententia videtur cũ infamia dispensatũ. vt. l. quid ergo. §. pena grauior. de infa. l. si possidoneũ. ⁊. l. ⁊ si seuerior. C. eo. Et ita determinat expresse Bar. in. l. ictus fustiũ. in fi. ff. de infa. ⁊ in. l. non solũ. §. fi. de procur. hoc idẽ affirmauit in quodam consilio suo quod incipit. ser Ioãnes. hoc etiã tenere videtur Spec. in titu. de senten. §. j. ver. quid de illis. ad qd facit: qr bãnũ equiparat mulcte ⁊ pro mulcta habetur. vt no. in. l. j. §. ex hoc rescripto. ff. de ven. inspi. in glo. super verbo mulctis. ⁊. l. illicita. §. fi. de offi. presi. per doc. Sꝫ mulcta nõ irrogat infamiam: vt not. in. l. j. C. de modo mul. ergo nec bãnũ: ⁊ per consequens nec sñia lata occasione dicti bãni. pro quo etiã bene facit tex. cũ glo. C. de requi. reis. l. fi. vbi dr ꝙ in criminalibus edictũ peremptoriũ contra latitantẽ positũ non irrogat infamiam iuris sed facti.

2 ¶ † His premissis dico ꝙ cũ ambe cõdemnationes iste sint late in absentẽ ex contumacia non factis veris ⁊ legitimis ꝓbationibus presupposito ꝙ in se valerent cuius contrarium apparebit. s. saltim quantum ad vnam earum infamiã iuris non irrogant: vt dictũ est. ⁊ per cõsequens nõ impediũt dictũ ser Laurentiũ habere officia cõis Senarũ de iure cõi. ⁊ per hoc responsum est ad primũ quesitũ. Dicet aliquis. lꝫ nõ irrogẽt infamiã iuris: irrogãt infamiã facti: vt. d. l. fi. C. de requi. reis. Et talis infamia repellit quẽ a dignitate. vt not. C. de infa. l. nulla. ⁊ de digni. l. j. Sed respon. ꝙ in officijs cõis Senarũ nõ video ꝙ aliquod eorũ dicat habere dignitatẽ excepto officio prioratus: loquor de officijs que decernuntur ciuibus non de his que forensibus vt est officium potestatis ⁊ senatoris de illis non loquor. Quantũ ad illa que decernuntur ciuibus fateor ꝙ officiũ prioratus habet honorẽ ⁊ dignitatem annexã. qd ptꝫ: qr est suppremum officiũ in ciuitate ad instar senatoꝝ q erant in vrbe roma quos constat habuisse dignitatẽ. ff. de sena. l. emancipatũ. in fi. Item dicuntur decuriones. iuxta ea que not. in. l. nulli. ff. qd cuiusqꝫ vni. noie. super v̓bo ordo. de dolo. sꝫ si ex dolo. §. sꝫ an. C. de decuri. in rubrica. quos constat habere honorẽ ⁊ dignitatẽ. de decuri. l. ij. §. pe. in fi. ⁊. l. spurij. in p̃n. in verbo dignitas. Et ideo presupposito ꝙ condẽnationes predicte valeãt dicenduꝫ videtur vt impediãt dictũ ser Laurentiũ habere officiũ prioratus propter infamiã facti. ff. de decu. l. eos. vbi videtur tex. cuꝫ glo. sed alia officia inferiora non habent dignitatem: sed dicũtur simpliciter munera personalia ⁊ publica. constat eñ ꝙ munera publica sine titulo dignitatis sunt. ff. de mune. ⁊ hoñ. l. honor. §. j. ver. publicũ munus est ⁊c. Ecce enim discurrendo ꝑ singula. Esse notariũ ad banchũ est publicũ ⁊ personale mun⁹. ff. de mune. ⁊ hono. l. munerũ. §. hi quoqꝫ. in verbo tabularij. Esse potestatem alicuius castri vel terre subdite cõi Senarũ idẽ. eadẽ. l. §. iudicandi. Habere aliqd officiũ in gabellis idẽ. e. l. §. j. ibi. kalendarij quoqꝫ. ⁊. §. sed ⁊ curatores. ⁊ sic de singulis que possunt aptari ad ea de quibus fit mentio in. l. illa. cũ igit ista appellentur ibi munera publica constat ꝙ dignitatẽ nõ habẽt annexam. vt. d. l. honor. §. j. eo. titu. Secũdo posset obijci supradictis. ego dixi. s̃. ꝙ iste sñie non fuerunt late ex veris probationibus: sed ex fictis. istud videtur falsum saltim in sentẽtia lata per officiales vniuersitatis notarioꝝ. Nã in ea dr habita plena inuestigatiõe de p̃dictis ꝑ scripturã p̃dictã quã viderũt ⁊ ꝑ confessionẽ factã ꝑ dictũ ser Laurẽtiũ pluribus de suppositis dicte vniuersitatis: ⁊ sic videt ꝙ ex veris ꝓbationib⁹ fuerit lata. Rñdeo ⁊ dico ꝙ dicta v̓ba nihil importãt. Nã ꝙ ꝑ inspectionẽ scripture p̃dicte potuerint habere verã informationẽ ꝙ illa falsificatio fuerit facta manu dicti ser Laurẽtij hoc negat. Nã cũ possit esse quasi oĩmoda similitudo inter scripturã vnius ⁊ alteri⁹ de facili põt qs decipi vt credat circa scripturã vnius cũ sit alterius. Et ideo lex statuit ꝙ nõ credat soli cõparationi litterarum[a] in apocis. Sed requirant testes qui viderint illaꝫ scribi. C. de fide instru. aut. ⁊ si ꝯctus. ⁊ in cor. vñ sumit. hic aũt nec cõparatio lr̃arũ facta fuit per illos officiales nec testes super hoc recepti. Sꝫ sola inspectio scripiure: vt ex tenore sñie apparet q̃ cũ sit fallax nõ est ei stãdũ vt dixi. Itẽ nec est stãdũ alijs v̓bis dũ dicunt de cõfessione dicti ser Laurẽtij facta pluribus de suppositis dicte artis. Nã de hoc nõ constat ex ꝓcessu: lꝫ solũ ex assertione dictoꝝ officialiũ quib⁹ in hoc nõ est credẽdũ: vt in. c. quoniã ꝯ falsam. de ꝓba. ¶ Preterea illi suppositi dicte artis non iurauerũt nec in forma testiũ deposuerũt de dicta cõfessione ser Laurẽtij: ergo nõ erat eis standũ. C. de testi. l. iurisiurã. Ex quibus oĩbus cõcludit ꝙ dicte sñie ⁊ cõdẽnationes tanq̃ late non ex veris probationibus sꝫ fictis nõ irrogãt infamiã iuris de iure cõi. Itẽ sequit ex hoc qd de iure cõi nõ ꝓhibet dict⁹ ser Laurẽtius ꝓpter eas habere officia cõis Senaꝝ excepto officio prioratus qd hꝫ honorẽ ⁊ dignitatẽ annexã. Illud aũt cõstat ꝙ infamia facti nõ hꝫ nisi duos effectus. de qbus ꝑ gl. in. d. l. nullã. C. de infa. ⁊ tertius ibi addit per doc. vt etiã no. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. inter q̃s nõ est iste ꝙ repellat ab officijs publicis non habentib⁹ dignitatẽ: ergo ⁊c. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. de actio. ⁊ obliga. l. obligationũ fere. §. placet. ibi. nam qd alicui ⁊c.

¶ Uidendũ est qd iuris sit attenta lege municipali. Et hic de duobus est vidẽdũ. primo quo ad cõdẽnationẽ factã ꝑ cõsules de falsitate vidẽdũ est qd iuris sit attẽto statuto cõis Senarum quo cauet ꝙ cõdẽnatus de aliqua falsitate nõ possit in ꝑpetuũ habere officiũ in cõi: cõstat aũt ꝙ iste cõdẽnat⁹ fuit de falsitate: ⁊ qdẽ tali q̃ descẽdit ex. l. cornel. de falsis. ff. ad. l. cor. de fal. l. j. §. q rõnibus. ⁊. l. paulus. ver. sed ⁊ certos. Si ergo verba statuti cõueniunt in isto: ergo ⁊ statuti dispositio. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iurepatro. l. hos accusare. §. oĩb⁹. de accu. a ꝯrio sensu. Preterea statutũ dꝫ sic ĩtelligi vt nõ sit supfluũ: sꝫ aliqd addat ad ius cõe. ff. ad muni. l. j. §. fi. ⁊ ibi not. al's nõ diceret statutum sed ius cõe. iuxta ea q̃ habent in. c. j. de rescrip. ⁊ in. c. j. de consti. lib. vj. ff. ad. l. fal. l. j. in prin. per Bar. cũ ergo de iure cõi requirat ꝙ ex cõdẽnatione sequit infamia ad hoc vt qs repellat ab officijs publicis: vt. s̃. dixi. videt ꝙ ex isto statuto nõ regrat. Sꝫ sufficiat esse cõdẽnatũ de falsitate: maxime qr statutũ aliud cõis Senarũ dicit ꝙ in statutis nulla fiat interp̃tatio: sꝫ simpliciter eoꝝ v̓ba intelligant ꝓut iacẽt. vr̃ ergo ꝙ attẽtis dictis statutis nõ ꝓcedãt ea q̃. s̃. dicta sunt. Sꝫ cũ iste sit de falsitate condemnatus eoꝝ statutoꝝ vigore officia non possit habere.

¶ Sed his nõ obstantib⁹ dico cõtrariũ: ꝓ cuius euidentia premitto ꝙ dictũ statutũ de cõdẽnatis de falsitate dꝫ intelligi qñ cõdẽnatio tꝫ: al's si esset nulla nõ dr habere nomẽ condẽnationis. C. de senten. ex peri. reci. l. fi. de re iudi. c. pastoralis. in cle. nec diceret cõdẽnatus. ff. de re iudi. l. iiij. §. condemnatũ. de contratab. l. non putauit. §. nõ queuis. Et sic istã interpretationẽ recipit que procedit ex significatione istius vocabuli non obstãte alio statuto quo cauetur ꝙ non admittat interpretatio. Nã debet intelligi de extensiua non de declaratiua. Nã cum illud statutũ dicat ꝙ condemnatus de falsitate ⁊c. ad hoc vt istud statutũ locum habeat requiritur primo ꝙ sit condemnatus ⁊ hoc presupposito vendicat sibi locum aliud statutum ꝙ nõ admittatur interpretatio. probatur hoc. ff. de test. mili. l. diuus. ⁊ per ea que not. Bar. in. l. j. §. j. qd vi aut clam. Sed cũ cõdemnatio est nulla non potest dici condemnatus. vt dictis iuribus. s̃. allega. ergo neutrum statutũ habet locum.

¶ Nunc ad propositum dico ꝙ ista condemnatio facta per consules est nulla ipo iure. qd patet ex multis. Primo qr cõtra formam cuiusdam statuti vniuersitatis notariorum quo cauetur ꝙ quando consules procedunt contra aliquem de vniuersitate delinquentem debeant facere ipsum requiri duobus diebus: videlicet prima die semel ⁊ secũda die iterum ⁊ peremptorie: ⁊ tunc si citatus non comparuit infra tertiã diem habetur pro confesso. Sed iste ordo nõ fuit hic seruatus: quia semper Laurentius fuit citatus die sexta mẽsis Martij: vt compareret mane sequenti: scꝫ septima eiusdem: ⁊ sequenti mane que fuit septima eiusdem mensis ipso non comparente fuit condemnatus: ⁊ sic non fuit citatus bis prout statutum illud vult semel tantuꝫ: nec etiam fuit expectatus per tres dies prout etiam vult dictũ statutum: immo nec per vnam: ergo sententia nulla. ff. de trãsactio. l. cum hi. §. si pretor. Preterea sententia non debet ferri nisi in conuictũ vel confessum: al's non valet. ij. questione. j. nos in quenq̃. not. in. c. ecclesia sancte marie. de constitutoinibus. qd intelligo

q̄d intelligo q̄n pretermisso legitimo spacio quo ꝓbationes fieri potuerunt lata est. Sed in casu nostro nulle fuerūt facte ꝓbationes. Nam testes nō fuerūt recepti: vt pꝫ ex tenore processus: nec pōt dici ꝙ iste haberetur ꝓ confesso cū nō fuerit citatus bis ſm formā statuti: ergo nō debuit cōdemnari nullis habitis probationibus ex eo solo ꝙ fuit semel citatus ⁊ nō cōparuit. ff. de publi. iudi. l. inter accusatorem. Nam snīa debet ferri mature ⁊ cū deliberatione: al's si precipitāter ⁊ sine cause cognitione nō valet. C. de senten. ex peri. reci. l. j. de senten. ⁊ interlo. om. iudi. ex stipulatione. maxime in criminalibus: vbi requiruntur probationes luce clariores. l. sciant. C. de proba. Sed ista snīa lata fuit cū magna p̄cipitatione ⁊ festinatione: q2 citatus fuit semel tantū: scʒ de sero pro mane ad dicendū cām quare non deberet condemnari ⁊ de mane fuit condēnatus q̄d nunq̄ fuit auditū. Nam in tam breui spacio tp̄is nō potuerūt plene informari. de resti. in integ. c. tum ex litteris. ⁊ q̄d not. glo. ff. quibus ex cau. ma. l. sed ⁊ si per pretorē. §. quotiens. ergo snīa est ipo iure nulla: vt exp̄sse determinat Bar. in. l. platā. in fi. C. de sentē. † Nec
3 ob. alia statuta q̄ dicunt ꝙ cū cōsules ꝓcedūt per inq̄sitionē nō teneātur seruare aliquē ordinē iuris. nā verū est nisi sit dat⁹ ordo per aliud statutū: q2 ille nō excludit̄: vt not. C. de adulte. ita pudor. ⁊. l. j. §. j. ff. q̄d vi aut clā. per Bar. sed hic datus est. Itē dico ꝙ ꝓpter dicta statuta licet ordo iuris tollatur nō tamē debet ita lis abbreuiari ꝙ ꝓbationes necessarie ⁊ legitime defensiōes excludant̄ sicut videm⁹ in eo cui cōmittit̄ vt ꝓcedat summarie ⁊ de plano ⁊c. vt in cle. sepe. de v̄bo. sig. ꝟ. nō tn̄ iudex ⁊c.
4 ¶ † Nunc est videndū secūdo quo ad aliā condēnationem latam per senatorē quid iuris sit attēto statuto seu reformatione de cōmittentibus peccatū cōtra naturā cū per illud statutū seu reformationē prohibeatur condemnatus de tali crimine habere officia cōis Senarū: ⁊ non proponitur aliquid per q̄d dicat̄ illā snīam esse nullā: ⁊ sic cessant ea que. s. dixi circa aliā snīam. Sed respōdeo ꝙ per tale statutū ꝓhibet̄ habere officia vsq3 ad duos annos a die cōdemnatiōis: ergo vltra duos annos videt̄ permittere quecunq3 officia habere: q2 prohibitum ad tempus videtur alio tp̄e permissum. ff. de leg. ij. l. pater filiū. §. fundum. sicut econtra permissum ad tempus videtur post tempus prohibitū. de leg. ij. l. statuliberū. §. stichū. l. j. §. si mulier. de lib. agno. coniuncto prin. Sʒ isti duo anni iam sunt elapsi a die dicte condemnatiōis: ergo cessat om̄is prohibitio statutaria. ff. de leg. j. l. si cui legetur. §. j. Cōcludo ergo ex om̄ibus predictis tria.

¶ Primum est ꝙ de iure cōmuni presupposito ꝙ ambe cōdēnationes iste valerent cū sint late in absentem ⁊ contumacem ⁊ non ex veris probationibus non irrogant infamiam iuris: sed facti tantūm: et sic non prohiberet ab officijs cōmunis excepto officio prioratus.

¶ Secūdo ꝙ snīa lata per cōsules est ipso iure nulla: ⁊ per cōsequens nec iuris nec facti infamiā irrogat: ex quo sequitur ꝙ non impedit aliq̄d officium cōis habere etiā officiū prioratus siue loquamur de iure cōmuni ſm ꝙ aliqua infamia requiritur vt quis ab officijs repellatur siue de iure municipali: quia statutum loquens de condemnatis de falso: vt ab officijs perpetuo repellantur debet intelligi quādo condemnatio tenet: ⁊ est valida: ista est nulla: ⁊ sic statutū non habet locum.

¶ Tertia conclusio est ꝙ snīa lata per seneratorē: licet sit valida: tamen virtute ipsius prohibetur habere officia solum vsq3 ad duos annos a die condemnationis: vt pꝫ in statuto de peccantibus cōtra naturā. vnde cū iam duo anni sunt elapsi cessat omnis prohibitio. Et ideo dictus ser Laurentius potest hodie habere officia cōis Senarū etiā officium prioratus ⁊ quecūq3 alia habentia dignitatem vel non. Laus deo.

¶ Consilium. ccccl xviij.

1 ¶ Qualiter legitima computetur: ⁊ an grauat⁹ per fideicō. si alienet: alienata sibi in quartā computet.
2 Stante statuto ꝙ filia dotata nō succedat cū fratribus dos nō succedit loco legitime: ⁊ ideo in tota dote potest grauari de ea restituenda per fideicom.
3 Quomodo subueniatur fratribus minoribus qui dotarūt sororem vltra modum ⁊ vltra legatum pro dote a patre factum.
4 Si de pecunia restituenda in euentum fideicōmissi emātur predia ⁊ deinde alienent̄: an talia predia possint vendicari: ⁊ qualiter succurratur fideicōmissarijs.

In christi nomine amē.

¶ Ad primū quo queritur an dicte filie fuerit relicta integra legitima de dictis. v. florenis. Respondeo ꝙ sic modo vltra legitimam vt. j. ostendam.
1 ¶ Uidendū est ergo cōsideratis om̄ib⁹ in facto ꝓpositis † quāta sit legitima dicte filie. Respōdeo q̄n supersunt filij vltra q̄tuor numero tunc legitima omniū est semis. i. dimidia oīm bonorum inter ipsos equaliter diuidenda. C. de inoffi. test. aut. nouissima. de quibus bonis primo debet deduci es alienū ⁊ funeris impensa. ff. eo. titu. l. pap. §. quarta. non aūt legata ⁊ fideicōmissa per que nō pōt diminui legitima nisi sint legata libertatum: vt ibi habet̄. In casu aūt nostro proponit̄ ꝙ bona valebāt quattuor milia: ⁊ ꝙ debita tam dotalia q̄ alia ascēdebant ad 1240. flore. funeris vero impensa ad ducentos quibus deductis de summa quattuor milium restant. 2550. quorum medietas pertinet ad dictos filios ꝓ legitima scʒ inter masculos ⁊ feminas equaliter diuidenda: que medietas. Mcclxxx. videdum est quantū tangit pro quolibet. ⁊ hic aduertendū ꝙ illa filia q̄ erat maritata ⁊ dotata tēpore mortis testatoris nō cōputatur in numero dictorū filiorū quantū ad hoc. vt de. Mcclxxx. debeat habere partem pro sua legitima. q2 ex quo dotē habuit se
a mel videt̄ habuisse legitimā: q2 dos in legitimā cōputat̄[a]. vt. l. quoniā nouella. C. de inoffi. test. vnde nō debet amplius habere ne bis idē cōsequat̄. Itē q2 per statutū excludit̄ filia dotata
b a succedēdo cū fratrib⁹: ⁊ sic tanq̄ mortua nō facit alijs p̄tē[b]. ff. de inoffi. testa. l. q repudiādis. in prin. de ꝯtabu. l. j. §. si. Sequitur ergo ꝙ dicti. Mcclxxx. floreni debent diuidi inter alios octo filios: ⁊ sic si bene cōputemus quēlibet eorum tangūt. clx. Erat ergo legitima dicte filie de qua querit̄. clx. ⁊ vsq3 ad istā summā nō potuit pater sibi ꝑ fideicōmissum substituere filios masculos post pubertatē: q2 talis substitutio est grauamen q̄d in legitima nō pōt apponi: vt. l. q̄m in prioribus. ⁊. l. om̄imodo. C. de inoffi. test. ⁊ not. ꝑ Cy. eo. titu. l. ex tribus. ff. de vulga. ⁊ pupil. substi. l. coheredi. §. cum filie. v̄. nec fideicō. In residuo vero dictor quingentor florenor eidē filie relictorum bn̄ potuit substituere fideicōmis. dictos filios masculos lʒ essent pro dote relicti: quia in dote quatenus est vltra legitimā pōt pater filiam per fideicō. grauare. ff. de leg. ij. l. si. §. filie. ad trebel. l. lucius. §. maritus. per quas leges hoc disputādo tenuit Ricar. malū. quē sequit̄ Bar. ibidē. ⁊ Cy. C. de rei vxo. ac. §. videam⁹. Sequitur ergo ꝙ mortua dicta filia sine liberis conditio dicte substitutionis euenit: ⁊ sic de iure cōi ad dictos filios de dictis quingētis ꝑuenire debent iure substitutionis predicte trecenti q̄dragita: residuū videlʒ. clx. remanere deberet apud heredē dicte dn̄e ꝓ legitima debita filie: nec videt̄ hic tractādū de trebellianica cū fuerit relicta dicte filie certa quantitas: ⁊ de ipa fuerit rogata: quo casu cessat senatuscōsultū trebel. ff. ad trebel. l. cogi. §. ⁊ generaliter. ⁊. l. si mulier. §. si. ⁊ ibi not. Ex quib⁹ pꝫ respōsio ad primū ⁊ secundū quesitū. s. quāta sit legitima. Itē3 vtrum dicta dn̄a de dictis quingentis potuerit testari ⁊ alijs relinquere in preiudiciū substitutionis: ⁊ certe vt dixi legitima est. clx. ⁊ de ista potuit testari si aliud nō obsisteret de quo subijciam: de residuo non.

¶ Sed nunc pro declaratione predictorū ⁊ etiam sequentium dubiorū queritur de trib⁹. Primo q2 vt proponitur in vltimo articulo thematis de cunctis que habuit dicta dn̄a non reperiuntur vltra quadringenta que non sufficiunt pro vtroq3 scʒ pro fideicōmisso q̄d ascendit ad summā. ccc xl. ⁊ pro legitima q̄ ascendit ad. clx. queritur quid fiet de illis centū q̄ deficiūt: vtrū erit dānū heredis filie tantū: an filior substitutorū: an vtrūq3. Respondeo ꝙ hereditas dicte dn̄e que cū per ipsam dissipata ⁊ consumpta sit ad eius damnū consumpta: ⁊ sic computantur in legitimā: ꝑinde acsi extarēt in dictis quadringētis deducet̄ integrū fideicōmissum. s. ccc lx. q̄ ꝑtinent ad masculos. tex. est. ff. ad trebel. marcellus. §. res que. vbi habet̄ ꝙ res que sunt ab herede alienate ⁊ cōsumpte cōputantur sibi in quartam.
2 ¶ † Scd̄o dubitat̄ p̄dicta sunt de iure cōi. Sʒ q̄d erit attenta lege municipali vigēte in ciuitate Senar qua cauet̄ ꝙ filia dotata a p̄re nō ꝑmittit̄ venire ad successionē cū fratrib⁹. Rn̄deo dn̄s Bar. in. l. titio. centū. §. titio genero. in pe. q. dicit aliqua ex quibus alia determinatio colligit̄ q̄ ea q. s. dixi. ¶ Primo nāq3 dicit ꝙ ista filia cui p̄r in testamēto reliq̄t q̄ngēta nomine dotis dr̄ dotata: q2 p̄r in ipa dotādi actū exercuit. l. mulier. §. j. de cōdi. insti. ⁊. l. si stichū heredi. de statulibe. ⁊ statutū predictū hʒ in ea locū ꝓ quo adducit. l. nō est m̄rimoniū. de ritu nup. de adul. q pupillā. in prin. Secūdo dicit ꝙ dictū statutū videt̄ filiā priuare legitima ex toto: ex quo vult ꝙ cū est dotata non succedat: ⁊ pōt dictū statutū hoc facere: lʒ alij dicant ꝯ: vt no. ꝑ Dy. in. c. indultū. de reg. iur. hoc idē tꝫ Cy. in. l. sancimus. in fi. C. de nup. ¶ Tertio dicit ꝙ ista dos nō succedit loco legitime: ex quo per statutū pater non tenetur legitimā dare. ¶ Quarto ex predictis infert ꝙ cū loco legitime nō succedat de dicto relicto non remouet̄ dilatio tēporis sicut de legitima remouet̄. Et ideo tanq̄ conditionale nō potest peti nisi matrimoniū contrahatur sicut si esset relictū cuidā extraneo. C. de nup. l. sancim⁹. ¶ Ex quib⁹ oibus ego infero q̄ntū in casu nostro: vʒ ꝙ dictum relictū nō succedat loco legitime a qua ꝑ statutū priuata est ꝙ

a ¶ Cōputatur. Adde do. Maria. sozi. in cōsi. xxv. in v̄. quarto ꝓbat̄. i. j. parte. ⁊ do. Bart. sozi. in ꝯsi. ccvij. inci. l cā. ꝟ. q̄nimmo. ⁊ i ꝯsi. cclxxxvij. ꝟ. ij. cōclu. cū v̄. seq.

b ¶ Partē. Uide. d. bar. sozi. in ꝯsi. cclxxxviij. in cip. visa. ꝟ. ꝓbat̄. circa fi. cum v̄. seq. in. ij. p̄te. vbi ponit nūq̄d filie dotate exclusę a statuto an merent̄ in numero filiar i cōputatione legitime acsi nō eēnt in rerū natura.

totũ cadit in fideicõ. ꝛ nihil debet heres mulieris retinere ꝓ legitima debita dicte mulieri cũ nulla esset debita: immo omnia quadringenta que reperiũtur restituẽda sunt dictis masculis nulla facta deductione: quinimmo etiã si reperirentur integra quingẽta idẽ esset fiendũ vt nihil deducto ad dictos masculos pertinerent. Et sic attẽto dicto statuto cessant ea que. s. dixi de retentione legitime. Nã in eo qđ nõ relinquit pro legitima põt quis in totũ grauari: ꝛ si per modũ quantitatis relinquitur nec trebellianica nec falcidia deducitur. ff. ad. l. falcidiã. l. lex falci. §. nunꝙ. ꝛ plene in. l. j. §. penulti. ꝛ fi. ff. ad trebel. in glo. not. fideicom. primum ꝛc.

3 ¶ † Tertio principaliter dubitatur an predicta procederent si dicta domina non fuisset consecuta a fratribus vltra dicta qngenta a patre relicta. Sed vt proponitur ipsa habuit vltra predicta sexcenta: videlicet trecenta pro dote: ꝛ sic in totum octingenta: et trecenta pro iocalibus: et sic. xj. centenaria et vltra. queritur primo vtrum licite fuerit consecuta a dictis fratribus: quorum vnus erat. xx. an. alter. xviij. alter. vij. Respõdeo si non interueuit solẽnitas requisita a statuto cõis Senarũ: scʒ presentia cõsanguineoꝝ ꝛc. nõ est dubiũ ꝙ nõ: qꝛ tales dicũtur esse donationes ex mera liberalitate procedentes: que reseruãda sunt arbitrio ipsoꝝ cũ tẽpus legitimũ haberent. ff. de admi. tuto. l. cum plures. §. cũ tutor. in fi. interim autẽ sine debita solennitate nõ potuit fieri. ¶ Preterea etiã cũ solẽnitate fieri nõ potuit: qꝛ non tendebat in vtilitatẽ ipsorum: dicta eñ solennitas tunc prodest cũ contractus tendit in vtilitatẽ minorũ: ideo donationes etiã cũ decreto[a] ꝛ autoritate tutoꝝ non valẽt. ff. de admi. tuto. l. tutor ad vtilitatẽ. in fi. C. eo. titu. l. nõ oñi. in fi. si maior fac. ra. ha. l. fi. ff. de tute. ꝛ rati. dist. l. j. §. j. cũ eñ iste dñe fuerint relicta. v. ꝓ se maritãda nõ tenebant fratres amplius ei dare. vt. d. l. cũ plures. §. ij. in tex. ꝛ glo. ff. de admi. tut. nec etiaʒ munera vel iocalia: vt. l. tutor ſm dignitatẽ. §. fi. eo. tit. ꝛ. l. j. §. preterea. de tute. ꝛ rati. distra. vbi non tenetur frater sorori nisi duobus cõcurrentibus. s. ꝙ soror multũ egeat ꝛ frater multum abundet: vt qđ ibi dicitur in matre idẽ sit in sorore: in casu aũt nostro plus erat relictum dicte sorori ꝙ̃ tãgeret quẽlibet ex masculis ab intestato. Nã deductis debitis non tangebant quingenti floreni pro quolibet sicut isti femine fuit relictum: equũ ergo sit istã dñaʒ de suo dotari dũtaxat. ff. de colla. do. l. j. §. filiũ. in fi. Cõcluditur ergo ꝙ cũ dicti fratres nõ tenerent dare dicte sorori vltra ꝙ̃ sibi fuerit relictũ a patre quatenus dederunt vltra tanꝙ̃ ex mera liberalitate dederint non valuit cũ talibꝰ nõ sit permissa donatio maxĩe nõ interueniẽte solẽnitate statuti. Ex quo sequit ꝙ dicta dña cũ viuebat poterat cõueniri condictione sine cã ad restitutionẽ maxime quatenꝰ erat affecta locupletior: qꝛ vt dr recuperauerat ab heredibꝰ mariti oĩa p̃dicta. ff. si cer. pe. l. si ꝛ me ꝛ titiũ. poterãt eñ dicti fratres venire ꝯ̃ factũ eoꝝ: qꝛ factũ lege statutaria ꝓhibente. C. de agri. ꝛ censi. l. quẽadmo. Itẽ qꝛ nõ seruata solẽnitate in eorũ fauorẽ introducta. C. si qs ignorãs rẽ mino. eme. l. ij. de prediis mino. l. ij. si aduer. rẽ iudi. l. ij. Et hec vera si nulla p̃scriptio legis vel statuti obstaret: ex quibꝰ sequit ꝙ heres dicte dñe post aditionẽ tenet ad predicta sicut ipa dña etiã si cõfecerit inuẽtariũ: qꝛ statutũ huiꝰ ciuitatis hoc dicat ꝙ heres etiã cõficiẽs inuẽtariũ teneat creditoribꝰ insolidũ. Ex hoc etiã sequit aliud: videlʒ ꝙ lʒ aliqd esset detrahẽdũ ꝓ legitima per heredes dicte dñe cuiꝰ ꝯ̃riũ. s. dixi attento. s. dicto statuto de pñti nullã poterit detractionem facere cũ ipe teneat dictis filiis masculis etiã vltra id qđ reperit i bonis: vt. d. §. res q̃. Itẽ predicta sic sunt intelligẽda: qm̃ vt mihi dr dicti filij masculi oẽs excepto vno mortui sunt anteꝙ̃ dicta dña soror eorũ: certe quantũ ad substitutionẽ fideicõ. factã illi in dictis quingẽtis dicẽdũ est ꝙ illi q prius decesserũt nõ transmiserũt spẽ dicte substitutiõis ad suos heredes cũ esset cõditionalis: scʒ si ipa p̃decesserit sine liberis. §. de leg. j. l. cũ filio. §. fi. ꝛ ideo totũ fideicõ. ꝑtinet ad superstitẽ filiũ partim iure proprio partim iure accrescendi. C. de cadu. tol. §. sin aũt sub ꝯditione. fuerũt enim dicti filij in dicta substitutione cõiuncti verbis cuʒ fuerũt substituti ꝛ noĩati ꝑ nomẽ collectiuũ dicẽdo substituo heredes meos infrascriptos. qđ nomẽ collectiuũ inducit ꝯiũctionẽ v̄balẽ. ff. de here. insti. l. interdũ. in prin. de vulg. ꝛ pupil. l. si pater. ꝛ not Bar. in. l. re coniuncti. de lega. iij. in. ij. q. prin. circa prin. Et sic iste superuiuens poterit petere totum fideicommissum: videlicet. cccxl. de iure cõi: vt in prima parte cõsilij deduxi. vel integra quingenta attento eo de quo. s. mentionem feci. s. ꝙ filia dotata nõ succedat vt deduxi in scđa pte ꝯsilij. Quãtũ vero ad reuocationẽ eoꝝ q indebite donata fuerũt ꝛ non solẽniter per dictos filios: dico ꝙ illi q decesserũt ꝓ portionibus eorũ transmiserũt actionẽ quã habent ad reuocationẽ ad eoꝝ heredes: quoniã illa est ad heredes transmissibilis: ille autẽ superstes pro sua tantũ portione põt reuocare nisi successisset directo vel per indirectũ fratribus suis: quia tunc partim suo partim hereditario nomine reuocaret: ꝛ hoc satis clarũ est. Et ex predictis remanet responsum ad tertium principale quesitum.

a ¶ Decreto. Et hoc idẽ tenet do. Pe. phi. corne. in cõsi. xj. inci. in pñti. in lr̃a F. in. iij. parte.

4 ¶ † Restat postremo ad quartũ ꝛ vltimũ q̃sitũ respõdere quo queritur in effectu: qꝛ in bonis ꝛ hereditate dicte dñe non reperiũtur nisi certe possessiones ascẽdentes ad summã quadringẽtorũ florenoꝝ ꝛ nõ vltra: ꝛ sic nõ sufficiũt ad id qđ debetur huic fratri supstiti: tũ iure fideicõmissi attento. s. relato statuto: qꝛ vt dixi in. l. fideicom. cadit tota summa quingentorum: ꝛ hic non reperiũtur vltra quadringẽta: tum etiam iure reuocatiõis eoꝝ que vltra relicta per patrẽ donata fuerunt non solẽniter: queritur an predictus filius superstes possit habere recursum super possessionibus emptis per dictã dñam de pecunia predicta sibi restituta per heredes sui mariti post eius mariti mortẽ: quã quidã pecuniã pro magna parte inuestiuit in certis possessionibus: vt dicitur: ꝛ postea dictas possessiones vendidit: queritur ergo an dictus filius possit recurrere cõtra possessores. Respõdeo quãtũ ad possessiones que hodie reperiunt in hereditate dicte dñe dicẽdũ est ꝙ ille succedũt loco pecunie que in fideicom. cadebat cũ reperiant in bonis tpe cõditionis dicti fideicõ. existentis. ff. de lega. ij. l. imperator. §. fi. cũ duabus seq. Sed quantũ ad possessiones alienatas anteꝙ̃ conditio fideicom. existeret contra dico: qꝛ lʒ ille fuissent empte de pecunia que subiacebat restitutioni: tamen verũ est dicere ꝙ effecte fuerũt dicte dñe. Nã etiam si dicta pecunia non fuisset sua: sed dicti filij superstitis: cuius tamen contrarium est verũ: tamẽ adhuc res empta de dicta pecunia per dictã dñam essent eius non illius cuius erat pecunia. C. de rei ven. l. si ex ea. ꝛ sic recte potuit in alios alienare nec possunt ab illis auocari. tex. est in simi. satis ad propositũ. ff. loca. l. in naue saufelli. ꝟ. ſm ea. Nõ ergo põt dictꝰ filius aduocare per rei ven. qꝛ non est dñs nec vnꝙ̃ fuit. Item nec ꝑ hypothecariã: qꝛ hic non est de casibus in quibus contrahitur tacita obligatio: vnde licet dicta dña personaliter esset obligata ad pecuniã restituendã: res tamen empte per ea nõ fuerũt obligate: qꝛ hic casus nõ est inter alios qui ponũtur in titu. in quibus casibus pig. taci. ꝯtrahatur. Itẽ nec põt dictus filius agere aliqua actione personali: scʒ ex testamẽto vel conditiõe sine causa: qꝛ ille non trãseũt in singularẽ successorẽ actiue vel passiue. ff. de eden. l. quedã. §. is aũt. vsufruc. quẽadmo. caue. l. omnes. §. fi. personalis enim actio non sequitur fundũ. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. ꝛ. l. si fideicom. §. tractatuʒ. de iudiciis. Si vero vellet agere actione subsidiaria: eo qꝛ bona per dictã dñam relicta non sufficiunt ad satisfactionem predictorũ: ꝛ sic in subsidiũ velit recurrere contra dictos possessores: tũc siquidẽ illi habent causam onerosam: vt qꝛ emerunt non est dubium ꝙ contra eos recurri nõ potest in subsidiũ: vt not. ff. si cer. peta. l. si cũ seruum. si vero haberent cãm lucratiuã: vt qꝛ fuissent eisdẽ donata tunc dici posset contrariũ. arg. ff. de eo per quem fac. est. l. si. post prin. ꝛ de dona. inter virum ꝛ vxorem. l. vxor marito. et quod not. in dicto. c. si cum seruũ. facit. l. plane. el. ij. in. §. j. ff. de lega. j.

Laus deo.

¶ Consilium. cccclxix.

1 ☞ Si pater promisit trecentum in bonis declãdis per tertiũ an sit debitor quantitatis an speciei.

Licet maritus cogatur capere bona insolutũ: nõ põt tamen dare vxori dicta bona in casu dotis restituende.

2 An potestas declarandi valorẽ bonorũ tollatur si sine tertij declaratione data sunt ꝛ accepta: ꝛ an dicta potestas duret mortuo marito: ꝛ quo tempore currat.

In christi nomine amẽ.

1 ¶ † Premittẽdũ est ad euidentiã ꝙ attẽtata forma promissionis facte ꝑ do. Philip. videlicet de trecẽtis florenis in illis bonis que per illũ Chiarmanũ declarabunt ꝛc. Sũma. ccc. flore. deducta fuit in obligatiõe: sʒ bona ꝑ illũ declarãda fuerũt deducta in solutiõe tm̃: vt ꝓbat. ff. de sol. l. si stipulatꝰ fuero decẽ in melle. in tex. ꝛ gl. vbi casus. cũ eñ dictꝰ dñs Frãciscꝰ ad dictã summã. ccc. tm̃ se obligauerit seruabit sibi facultatẽ dãdi insolutũ bona ꝑ illũ declarãda. ff. loca. l. si edes. §. si dñs. ex quo sequit ꝙ i casu nr̃o sũma tm̃. ccc. est in dotẽ: ꝛ ad illã tm̃ restituẽdã vr̃ se maritꝰ obligasse etiã si fuisset facta declaratio ꝑ Chiarmanũ ꝛ bona tradita cũ illa traditio insolutũ vim emptiõis habeat. ff. de pig. act. l. elegãter. in ꝑn. sicqʒ maritꝰ sũme p̃dicte velut ꝑtij debitor effectꝰ fuisset. C. de iure do. l. q̃tiẽs. ꝛ ꝙ ista fuerit itẽtio mariti se ad sũmã tm̃. ccc. restituẽdã obligare: lʒ bona recipet. pʒ in fi. sue obligatiõis vbi se obligat ad restituẽdũ dotẽ vsqʒ ad ãnũ qđ fieri solet cũ dos ꝯsistit i pecunia nõ cũ spẽ. C. de rei vxo. ac. §. exactio. ¶ Scđo p̃mitto ꝙ actio ad repetendã dotẽ cõpetit in casu nostro dñe Ioãne filie dũtaxat: non autem dño Philippo: ꝛ hoc

ex duplici

ex duplici capite. ¶ Primo quia prefatus dominus Philippus stipulatus fuit eam dotem pro ipsa filia et eidem filie restitui: vt patet ex his que proponuntur in themate: et sic ipsi tantum queritur actio quam pater potuit sibi querere: videturque dictam dotem eidem filie donasse. casus est. ff. sol. mat. l. post dotem. secundum lectu. Dy. et ibi etiam per Bar. in .q. facit. l. si cum dote. in prin. et quod ibi not. eo. titu. est autem filia huius donationis capax etiam iure antiquo: etiam si sit in potestate patris. ff. famil. herci. l. pompo. philadelphus.
¶ Secundo probatur quod filie tamen competat actio quia est emancipata: et sic etiam si pater sibi non fuisset stipulatus consolida esset in ipsam. C. de rei vxo. acti. §. videamus. Ex quibus omnibus sequuntur infrascripte conclusiones.
¶ Prima quod ista domina Joanna habet actionem contra heredes mariti ad dictam summam trecentorum flore. precise restituendam.
¶ Secunda quod heredes dicti mariti habent actionem contra dominum Philippum similiter ad dictam summam trecentorum que sola est in obligatione: vt. s. dixi: non tamen precise: quia dictus dominus Philip. habet facultatem tradendi insolutum bona declaranda per Chiarmanum: nec possunt heredes dicti mariti agentes contra dictum dominum Philippum repelli per exceptionem dolo facis: licet agant soluto matrimonio cum non habeant restituere eidem domino Philippo sed eius filie. ff. solut. mat. l. si socer. §. lucius.
¶ Tertia conclusio est quod dicti heredes mariti non liberantur cedendo huic domine Joanne actionem contra patrem cum ipsi teneantur eidem domine ad summam trecentorum precise: nec habent facultatem aliud soluendi ex pacto vel ex lege: sed ipsi contra dominum Philip. non habent actionem precise ad dictam summam cum idem do. Philip. habeat facultatem soluendi bona declaranda ex pacto: vt. s. dictum est. et sic dicta domina per dictam cessionem non consequeretur a patre quod sibi debetur ab heredibus mariti: quia dictus pater haberet facultatem soluendi cessionario id quod soluere posset cedenti. Abstulit ergo dictus maritus tam sibi quam suis heredibus facultatem liberandi se per cessionem fiendam dicte domine facto suo cum concessit dicto domino Philippo facultatem soluendi sibi bona pro pecunia: et tamen ipse ad pecuniam si dicte domine precise obligauit: igitur etc. arg. ff. de solu. l. sticbum. §. penulti.
¶ Quarta conclusio sequitur ex predictis quod dicta domina cum habeat actionem precise ad pecuniam non solum potest eam petere: sed etiam alimenta pro tempore retardationis solutionis secundum formam iuris. C. de rei vxo. act. §. ex actio. et quod ibi not. vel statutorum si qua sunt que in hoc prouideant. Et in predictis duobus punctis sum cum supradicto consultore. ¶ Nec obstat supradicte tertie conclusioni dictus. §. lucius. vbi maritus liberatur cedendo actionem contra heredes soceri: quia ibi heredes soceri non habebant facultatem soluendi aliud pro alio: et sic mulier idem poterat sequi ab heredibus soceri suique patris per actionem cessam marito quod posset consequi directo agendo contra maritum quod hic non est: vt. s. dixi. ¶ Item not. ob. l. si extraneus. ff. de iure do. quia non imputatur huic marito vel eius heredibus quod patrem eundemque socerum non conuenit vel ad soluendum se non iusserit: sed imputatur cur concesserit eidem socero facultatem soluendi bona pro pecunia: et tamen ipse se precise ad pecuniam obligauit: et sic abstulit sibi facultatem cedendi et se a dicta domina cedendo actionem liberandi: sicut dicit glo. in fini. in d. §. lucius in secunda solutione ad. d. l. si extraneus. sicut enim potest imputari marito cur non cedit actionem contra patrem cum cedere potest: vt ibi dicit glo. ita etiam potest imputari cur suo facto sibi abstulit potestatem cedendi. ar. d. l. stichum. §. pe. de sol. Et hec de primo puncto.
¶ Quantum vero ad id quod queritur an possit dicta domina querere lucrum donationis propter nuptias. Dico quod non: et etiam in hoc discrepo a supradicto consultore: quia legatum ducentorum sibi factum computatur in illud lucrum cum sit lucrum necessarium ex forma legis municipalis procedens. vt. C. vnde vir et vxor. aut. preterea. in fine. et ibi expresse per Barto. et per eundem. ff. solut. mat. si cum dotem. §. si pater.
2 ¶ † Quo ad tertium passum an iste chiarmanus possit hodie declarare super bonis et super estimationem ipsorum inter dominum Phi. et heredes mariti cum maritus fuerit mortuus ante declarationem. Puto quod sic cum dictus maritus dederit do. Philip. facultatem soluendi bona sub conditione si chiarmanus declarabit etc. que conditio potest impleri post mortem dicti mariti. ff. de pac. do. l. pater cum filie. Aduertendum tamen quia cum proponatur quod dictus maritus habuerit duos affictus a dicto domino Philip. presumitur eos habuisse ex dicta causa dotis. arg. l. quedam mulier. ff. de rei. ven. et quod ibi not. et sic isti debent apud dictos heredes remanere: licet super illis nulla fuerit facta declaratio per chiarmanum: quia do. Philip. tradendo et ille recipiendo videntur mutuo consensu recessisse a declaratione dicti chiarmani quantum ad hoc vt dictos affictus habeat insolidum: tamen in alio durat potestas declarandi apud dictum Chiarmanum. s. super estimationem dictorum affictuum que nondum facta est: super duobus habebat potestatem declarandi: scilicet que bona deberet. Item pro qua estimatione. Quantum vero ad primum videntur recessisse partes tradendo affictus predictos et recipiendo: sed quantum ad secundum non: ideo potest hodie Chiarmanus estimare quantum valent: et pro quanta pecunia videantur insolidum dati: et si non sufficiant ad totam summam trecentorum faciat declarationem super alijs bonis vsque ad integram summam. Ad predicta facit quia cum duplex potestas sibi fuerit concessa vt dixi: licet sit per partes recessum ab vna parte durat altera. ff. de ser. vrba. predi. l. si domus.
¶ Quantum ad quartum quo queritur an potestas istius Chiarmani duret cum lapsus sit annus. Videtur quod non. vt. l. fi. §. sed si quis. C. com. de leg. et quod no. Bar. in. l. j. de lega. j. Sed cete ille. §. loquitur quando ille qui debebat arbitrari fuit in mora arbitrandi: vt patet in verbo supersederit. et sic intelligo quod annus incipiat currere a die quo fuit requisitus vt arbitretur et non ante. ar. ad hoc. ff. quod vi aut clam. l. semp. §. annus. In casu vero nostro non proponitur quod fuerit requisitus: ergo etc. Laus deo.

¶ Consilium. ccccl xx.

1 ¶ Si quis conueniatur actione reali an nominando dominum in iudicio liberetur: et quid in actionibus personalibus.
2 Si conductor procurator laborator et huiusmodi damnum mihi dederint de consensu locatoris vel mandatoris an consequenter possim ab eis: et quid si locator erat directus dominus: et qualiter succurratur facientibus ex mandato.

In christi nomine amen. ¶ Ad primum quesitum videtur dicendum quod predicti non teneantur respondere dicto Minutio postquam episcopus comparuit et vult iudicium suscipere: sed totum iudicium sit agitandum cum procuratore dicti episcopi. vt in. l. ij. C. vbi in rem act. ¶ † Contrarium dico per aut. qua in prouincia. ver. eo autem. C. vbi de crimi. agi opor. vbi casus est de hac. q. secundum positionem casus docto. modernorum. nec ob. l. ij. C. vbi in rem act. quia ibi loquitur in conuento actione reali qui si nominat dominum in iudicio non cogitur iudicium suscipere: sed ipse dominus si veniat suscipit idem in conuento actione personali in rem scripta vbi tenent docto. per. l. locum. §. j. de tabu. exhi. Sed quando quis conuenitur actione personali licitum est nominare dominum seu locatorem in iudicio et datur sibi terminus ad denuntiandum quantum ad hoc vt ipse dominus veniat et instruat conuentum de iuribus et defensionibus suis. ita loquitur. d. aut. qua in prouincia. ver. eo. aut. non vt hic conuentus possit declinare iudicium et ab ipso se eximere: immo tenetur respondere actori siue dominus compareat siue non. ita intelligit ibi Barto. et in. d. l. ij. vbi in rem actio. circa medium. ibi. quo hunc conuentum actione personali etc. Sed in proposito isti damnificantes conueniuntur a Minutio act. personalibus. nam pro eo quod Minutius dicit se damnificatum in vineis et arboribus colligitur act. l. aqui. ff. arbo. fur. ces. l. j. pro eo vero quod agit pro gradibus herbis de pascuis intelligitur actio personalis descendens ex. l. xij. tab. que dicit de pascu. pecoris. ff. de prescri. ver. l. qui seruandarum. l. fi. vel actione in facto subsidiaria. l. aqui. cum consumpti sint fructus maturi ad eum vsum ad quem erant destinati. ff. ad. l. aquil. l. quod occidit. §. si quis alienum. Constat enim quod illa actio vel actio intentata videtur que ex verbis et ex narratione colligi possunt. ff. de libe. et posthu. l. gallus. §. quidam recte. Ex quibus sequitur quod cum isti conuenti sint vel videantur actionibus personalibus pro nominationem ipsius domini: et per ipsius domini episcopi comparitionem non possunt se eximere et liberare a iudicio vel ipsum declinare quominus dicto Minutio teneantur respondere.
¶ Quantum ad secundum videtur quod si constat dicto potestati et vicario dictos conuentos conduxisse a dicto episcopo et de ipsius episcopi mandato et licentia eos fecisse que fecerunt non teneantur dicto Minutio damnificato nec possunt compelli ad emendationem damni vel ad estimationem seu pecuniam que petitur: quia bonafide fecerunt non animo damnificandi vel damnum inferendi dicto Minutio. pro quo videtur glo. ff. de rei ven. di. l. in rem actio. §. penulti. in glo. magna. post medium etc. Et quod ibi not. Barto. qui dicit eam esse notoriam ad excusationem laboratorum. ¶ † Sed in contrarium videtur casus in dicta 2
aut. qua in prouincia. secundum positionem casus vltramontanorum quam tenent nostri doctores vbi expresse dicitur per Pe. et Cy. quod licet procu. laboratores vel conductores mandato domini seu locatoris aliquid fecerunt in re mea bonafide tanquam in re ipsius locatoris: quia ita ipse affirmabat: et ex hoc ego sim damnificatus quod predicti mihi tenentur ad emendam: licet possint a domino vel locatore recuperare qui eos decepit affirmando esse suum quod non erat. Ad idem facit quia ratione mandati non sunt excusati. ff. de vi et vi armata. l. quotiens. §. primo. Item ad idem quia quatenus senserunt vtilitatem ex pascuis dicti

Minutij in pascuando sua animalia debent sibi teneri actio. in facto. ff. si cer. peta. l. si ⁊ me ⁊ titiū. facit qđ no. ff. de agri. ⁊ cē si. l. dñi prediorꝫ. per glo. ⁊ l. excepto. C. loca. per Cy. Ad idem facit: qꝛ licet aliquas de dictis possessionibus recognoscat Minutius a dicto epo: tamen non poterat dictus eps aliqd facere in preiudiciū dicti Minutij: qꝛ ipse Minutius tanꝗ̄ habēs vtile ius prefertur ipsi dño epo intātū ꝙ pro dictis dānis si essent illata ab epo possent ipsum epm conuenire. vt arg. l. j. §. qui in perpe. ff. si ager vecti. fortius ergo pōt ipm epm venientem ad defensionē dictorum laboratorum seu conductorum repellere. argu. ff. de superficie. l. j. §. ius autem.

¶ Concludit̄ ergo ꝙ potestas ⁊ vicarius predicti possunt ⁊ debent dictū dānificantē cōpellere ad emendationē damnoꝝ ⁊ etiam ad estimationē pascuoꝝ quatenus tāgit ipm Minutiū: nō obst. ꝙ tanꝗ̄ cōductores dñi epi vel de ipsius mandato vel licentia fecerint. Et si querat̄ an ab epo possint recuperari: tunc aduertenda est forma locationis facte per epm ex qua pōt cōprehendi an eps specialiter mādauerit de istis possessionibus vel non: ⁊ an fuerit in culpa s̄m ea que no. Bar. in d. auf. qua in prouincia. circa fi. ¶ Ad glo. que est in. l. in rē. §. penul. Respōdetur ꝙ loquitur in actione que datur contra illū qui est in malafide vel aliqd tenet de alieno: nō sumus autem in casu illius. §. qꝛ nec ex malafide nec habet de alieno: ⁊ sic nos loquimur in act. que datur contra eum qui non est in dolo nec in malafide: s̄m ea que not Cy. in. d. auf. qua in prouincia. Itē isti conductores habent de alieno cum senserint vtilitatem ex dictis pascuis vt. s̄. dixi. prima satis videtur ꝙ eis possit imputari dolus si vineas deuastarunt: qꝛ non videtur illud fuisse concessum nomine pascuorum. Laus deo.

¶ Consilium. cccclxxi.

1 ☞ Custos nauis non tenet̄ si ea perit: vel instrumenta ipsius sine culpa custodis vi hostium fuerunt ablata: ⁊ quid si periculum in se suscepisset.

2 Si post deterioratam rem custos apponat manū suam ad eam an videatur cognoscere periculū in se ⁊ sic vt teneatur.

In christi nomine amen.

¶ Viso suprascripto puncto ⁊ consideratis his q̄ in eo narrantur: dicendū est indubitanter dictū Nannē non teneri ad emendam dicte nauis nec instrumentorum eius.

1 † Et hoc ideo: qꝛ perdite sunt sine ipsius Nānis culpa leui vel leuissima: sed casu fortuito: videlicet incursu hostiū ⁊ per vim gentiū armorū aduersus quā vim custodia paruꝫ prodest: ⁊ sic dici non pōt ꝙ de negligentia custodie teneatur ex quo nō proponitur culpā Nānis precessisse. habent casuꝫ. ff. de act. emp. l. si ea res. in prin. cōmo. l. in rebus. ⁊ l. argentū. ⁊ l. si vt certo. §. ꝙ non senectute. Nam ⁊ in cōtractu locationis si res perit casu fortuito non tenetur cōductor eā emendare: sed potius locator tenetur sibi remittere mercedē pro futuro tēpore. ff. loca. l. si qs domū. §. imperator. ⁊ l. ex cōducto. §. si vis. ⁊. §. sed si ager. ⁊ l. sed ⁊ edes. §. si qs eū. ⁊ l. qui insulā. §. j. nisi expresse ⁊ specialiter cōductor talē casum in se receperit[a]. vt. d. l. si qs domū. §. si qs fundū. al's est ꝑn. l. si qs fundū. hic aūt nō recipit Nanes in se istum casum: immo potius cōtrariū actum fuit: videlꝫ ꝙ nō teneretur: ⁊ sic etiā si ex natura cōtractus de tali casu teneretur dictū pactū expressum in cōtrariū factū faceret eum non teneri qꝛ contractus ex cōuentione partiū legē accipiūt[b]. ff. deposi. l. j. §. si conuenerit. Preterea etiā si expresse suscepisset in se periculum non teneretur de casu fortuito absqꝫ sui culpa contingēte: sed requireret̄ saltē leuissima. vt no. ff. si cer. pet. l. si qs nec cām. in gl. sup ꝟbo piculo. opꝫ eīm ꝙ expressa ⁊ specialis fiat mētio de periculo casus fortuiti. iuxta ea que habent̄ in. l. sꝫ ⁊ si qd. §. q̄si tum. ff. si quis cautionibus. Preterea semp res perit ei cuiꝰ est dñium: vt. l. pignus. ⁊ l. que fortuitis. dñium aūt huius nauis erat cōis grosetti: igit̄ sibi soli perit non Nāni qui in nulla cul-

2 la fuisse presupponitur. ¶ † Nec ob. quod allegatur in cōtrarium ꝑ parte dicti cōis: videlicet ꝙ ipse Nannes postꝗ̄ perdita fuerunt instrumenta seu ablata tetigit ipsam nauem: hoc enim non facit eū teneri de casu. qđ patet: nā ex hoc solo ꝙ eā tetigit perdita non est: immo etiā si nō tetigisset eā ꝑdita similiter fuisset: igitur nō tenetur ex quo actus ille tangendi non fuit ordinatus ad hunc casum. ff. ad. l. rhodiā de iactu. l. si vehenda. §. si ea. ꝟ. paulus. de impēsis. l. ⁊ in totū. de statulibe. l. nō oīe. facit. l. si alius. §. nō ⁊ alia. qđ vi aut clam. in fi. deposi. l. si plures. §. fi. de rei ve. itē si verberatū. §. fi. Itē si quis vellet dicere ꝙ ex eo qđ tetigi videt̄ se ad casum astrinxisse: falsum est: qꝛ cū requiratur ꝙ expresse ⁊ specialiter hoc faciat. iuxta not. in. d. §. que situm. talis actus tangendi non facit videri expresse ⁊ specialiter actū. text. est in simi. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si de me. in fi. s̄m intellectū Azo. q per glo. ⁊ doct. approbat̄. ¶ Preterea probatur per glo. que est. ff. de legi. l. qđ nō ratione. que dicit ꝙ cōsuetudo que est Bononie: videlicet ꝙ si dñs vini ponat manū ad plaustrū etiā causa iuuandi extunc sit suū periculū est cōtra rationē ⁊ per errorē introducta: ⁊ sic nō extendit̄ ad aliū locū vel ad alia liquamina. Ex quibus cōcludit̄ ꝙ dictus Nānes nō tenetur ad emendā dicte nauis ex hoc solo ꝙ eā tetigit post ablationem instrumentorum nauis: nisi alia consuetudo in contrarium probaretur. Laus deo.

a ¶ Receperit. Sꝫ nunqd vltra expssum obliget̄. vide do. Pet. phi. cor. in consi. xij. inci. lꝫ in littera. C. et. D. in a iiij. parte.

b ¶ Accipiunt. Adde idem per do. Bartho. so- b zi. in consi. clxvij. inci. nō inutilis. ꝟ. postremo. ⁊ in cōsi. cliiij. inci. cōsultationē. circa prin. in secūda parte.

¶ Consilium. cccclxxij.

1 ☞ Habes hic quot requirantur de iure cōmuni vt liceat incipere a captura debitoris. ⁊. 2. ⁊. 3.

2 Statutū permittēs capturā fideiussori anteꝗ̄ soluerit fortius videtur permittere postꝗ̄ soluit. ⁊ hic agit̄ de interp̄tatione statuti Seū. de fideiussorū indēnitate loquētis.

Sumenda est interpretatio per quam euitatur absurditas.

3 Extensio fit in statutis correctiuis de vno casu ad aliū ex idētitate rationis maxime in fauorabilibus.

Citatio nō semp de iure cōmuni requirit̄ in executione sñie.

4 Utrū captura non rite facta conualescat si post captum debitorem constat de debito.

In christi nomine amē.

¶ In causa capture Jacobi pacis facte ad instantiam Andree bonristori de aretio mihi cōmissa cōsulenda per nobilē virū Ludouicū ser Uiuiani de florētia capitaneū ⁊ iudicē appel. ciuitatis Aretij. visis allegationibus hincinde factis: ⁊ quodā solēni cōsilio sup hoc reddito in fauorē dicti capti in ꝑma instātia super eo qđ querit̄ que debeant esse partes dicti dñi capitanei. Uisis actis ⁊ actitatis in vtraqꝫ instātia omissis superfluis duo principaliter occurrūt

1 videnda. † Primū est vtrū viso tenore statuti aretini sub rubrica de fideiussoribus. potuerit incipi a captura dicti Jacobi. Secūdo posito ꝙ potuerit vtrū fuerit necessaria monitio vel citatio de dicto Jacobo anteꝗ̄ caperetur.

¶ Circa primū videt̄ dicendū ꝙ nō: qꝛ dictū statutuꝫ eo casu quo fideiussor soluit ⁊ vult recuperare a principali ꝑmittit ipꝫ capi si fideiussor suspicatus fuerit de ipo: vt ex tenore ipsius patet: qꝛ primo loquit̄ de fideiussore q nondū soluit. vsqꝫ ad ver. itē si aliqs. secundo de illo q iam soluit. s. ab illo ver. j. ⁊ dicta scđa pars subdiuidit̄ in duas. Prima est qñ principalis nō est suspectus: ⁊ tunc nil dicit qđ possit capi. Secunda qñ est suspectus: ⁊ tunc dicit posse capi. s. in ver. itē teneat̄. vnde cū verbis eius sit in dubio deseruiendū. l. j. §. si is qui nauē. de exerci. Et cū permittendo ipm capi vno casu. s. cū est suspectus videatur prohibere alio casu. l. si maritus. C. de procu. ff. de iudi. cū p̄tor. in prin. a cōtrario sensu. ⁊ arg. l. statuliberorū. §. stichū. de leg. ij. non videtur ꝙ possit capi nisi in dicto casu expresso a statuto potissime: qꝛ in ꝓhibitis de iure cōi ꝑmissio in vno casu non extenditur ad aliū casum. C. de appel. l. precipimus. ⁊ qđ not. in auf. quas actiones. de sacrosan. eccle. ⁊ plene per Barto. in. l. si constante. ff. solut. mat. in. j. q. principali. q. vltima. in. v. col. et per Dy. in. c. in argumentū. de reg. iur. Sed capere quē pro debito priuato ⁊ incarcerare ꝓhibitū est nisi postꝗ̄ est condemnatus ⁊ eiꝰ bona nō sufficiūt. vt no. in. l. iij. §. tutores. de suspe. tuto. ⁊ ad. l. iul. pecu. l. cū eo. al's est. §. sꝫ iste Jacobus nec erat condemnatus nec fuit captus vt suspectus: qꝛ oportuisset hoc narrare iudici. l. hec aūt. ff. quibꝰ ex causis in pos. eatur. ibi. cōstare liquereqꝫ ⁊c. ⁊ etiā iurare ipm suspectū sicut cū petit quis se immitti in possessione bonorū: qꝛ dꝫ saltim per iuramentum fidē facere de causa quā alleg. vt not. in. l. cū ꝓponas. C. de bo. auto. iudi. pos. Et etiā debet causa suspitionis supuenisse post debitū cōtractū: al's nō prodest. l. qui bona. §. de illo. ff. de dā. infe. C. de spon. l. fi. ff. vt in pos. lega. si is a quo. §. fi. cum. l. seq. de priui. credi. l. si creditores. ⁊ expresse per Bart. in. l. ait p̄tor. §. si debitorē. ff. que in frau. credi. Debet enim hoc statutū duꝫ loquitur de debitore suspecto intelligi s̄m ius cōmune. C. de noxa. l. iij. ⁊ qđ not. glo. in. l. fi. §. in cōputatione. in fi. magne glo. C. de iure deliberan. Sed de iure cōi oīa p̄dicta sunt necessaria: vt ex predictis iuribꝰ pꝫ: quoꝝ nullū hic interuenit: ⁊ sic nō pōt dici captus vt suspectus: per consequens nec s̄m permissionem statuti: igitur ⁊c.

¶ Circa secundū videtur ꝙ etiā si a captura potuerit incipi debuerit precedere monitio: videlicet ꝙ solueret. ff. de seruitu. vrba. predio. l. quidā hyberus. ⁊ etiā cōminatio: videlicet ꝙ nisi soluerit capietur. ff. de admini. tuto. l. tutor qui repertoriuꝫ. §. si deponi. Et etiā citatio. s. ꝙ veniat ad dicendum causam quare non debeat contra ipsum decerni captura. arg. ff. de re mili. l. iij. §. si ad diem. sicut qñ fit executio sententie sup alia re ꝗ̄ illa que est in obligatione. vt plene not. Barto. in. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. ⁊. C. vñ vi. l. meminerint. ⁊ Bal.

de iuris

de iuris z fac.igno.l.j.z ibi allegat Inno.idem tenentem. Cō-
stat autem personam istius Iacobi nō esse in obligatione:licet
sit obligata:quia ista sunt diuersa.ff.de stipu.seruo.l.ij.vbi col-
ligitur de his oibus q̄ requirerētur anteꝙ̄ ꝓcederetur ad hanc
capturam. et tex.C.de epis.z cle.l.si quis curialis.in verbo con-
uentione premissa zc.z ibi expresse per Bald.qui determinat ꝑ
illum tex.ꝙ qñ captura fit pro executiōe sententie vel instrumē
a ti debet precedere citatio[a]:non sic quando fieret ratione suspi-
b tionis[b] z sic potius pro cautela z securitate:quia tūc non debet
precedere citatio ne fuga instruatnr.ff.de reqni.reis.l.fi.in fi.z
no.Iaco.but.z Bal.post eum in.l.consentaneum.C.quomō z
quando iudex.z per eundem Bal.in.l.ij.C.de seruis fugi.post
princ.Hic autem non fuit facta ratione suspitionis:vt.s̄.dixi.
sed pro executiōe:scilicet vt solueret:ideo si valeret captura nō
deberet relaxari nisi solueret:sed si esset facta ratione suspitio-
nis relaxaretur prestita securitate.l.pecunie.§.fi.ff.vt ī pos.leg.
¶ Igitur ex predictis videtur dicta captura duplici ratione
vel causa fore nulla.

¶ His tñ nō obstātibus in vtroqꝫ passu dico ꝯ̄triū cuius rei gra
tia notādū ꝙ p̄dicta viderenẗ vera prima facie:si statutum p̄di
ctū sub rubrica de fideiussoribus diuidereẗ mō quo.s̄.dixi:vꝫ ꝙ
primo ꝓuideret fideiussoribus q nondū soluissent. vsqꝫ ad ver.
item si aliqs fideiussor soluerit zc.postea illis qui soluissent.nā
esset sensus ꝙ illis q soluissent non prouideretur nisi in casu su-
spitionis:quia ille ver.item si aliquis.respiceret sequentia non
precedentia. Sed ista diuisio non est bona. Primo quia ex ea se
queretur absonus intellectus z redderetur statutum irrationa-
bile.cōtra.c.erit autem.iiij.di.eo quia pinguius z latius proui
deret fideiussori anteꝙ̄ solueret ꝙ̄ post. Nam primo casu etiam
si non habeat debitorem suspectum potest facere ipsum capi ſꝫ
tenorem prime partis statuti. Scd̄o nō posset nisi quando esset
2 suspectus qd̄ est ꝯtra oēm rationem† cum dictum statutū inten
dat prouidere indēnitati fideiussoris. Sed ipse plus indiget ꝓ-
uisione statuti postꝙ̄ soluit ꝙ̄ ante:ergo plus debuissent sibi ꝓ-
uideri ad similitudinē iuris cōis qd̄ plus prouidet postꝙ̄ soluit
ꝙ̄ ante:vt ptꝫ ex his que habentur.C.manda.si pro ea.ff.eo.lu-
cius.sed hic fieret econtra. ¶ Preterea propter qd̄ vnūquodqꝫ
z illud magis.vt in aut.multomagis.C.de sac.san.eccle. Sed
ꝓuisio anteꝙ̄ soluat fit ne soluere cogatur:igitur si soluit plus
sibi faueri debet. Nam vbi maius dānum vel periculum zc.ff.
ad carbo.l.j.§.sed z qs. Scd̄o non est bona dicta diuisio:quia re
sultaret superfluitas in statuto:eo quia ī scd̄a parte vbi tractat
de illis qui soluerunt repeteret etiam de illis qui non soluerūt:
vt pꝫ in ver.itē teneatur.ibi.donec soluerit vel traxerit de obli-
gatione zc.qd̄ non est dicendū cū etiam vna syllaba non debeat
vacare si fieri pōt.ff.qd̄ me.cā.l.j.z ibi no. Et vere si sic diuidere
tur videretur dictū statutū factum ab hominibus imperitis qd̄
non dicendū:cū ad talia soleant eligi peritiores:vt pꝫ in probe-
mijs.C.institutionū z digestorum. ¶ Dico ergo ꝙ debet aliter
diuidi z cessabunt supradicta incōueniētia z omnia erunt pla-
na:vꝫ vt primo prouideat fideiussoribus quando non babent
debitorem suspectum de fuga:vꝫ vt si nondū soluerunt possint
post certos terminos cogere debitorem ad extrahendum ipsum
ab obligatione z aliquādo statim. Si vero soluerūt ad restituē-
dum.z boc vsqꝫ ad ver.item teneatur. ¶ Scd̄o prouidet eisdeꝫ
eo casu quo babent debitorem suspectū de fuga:z tunc indistin-
cte z non seruato aliquo termino de predictis possit facere ipsuꝫ
capi z cogi ad extrabendum de obligatione si nondum solue-
runt vel ad restituendū si soluerunt. Et sic sunt due partes prin-
cipales quarum quelibet prouidet in duobus casibus.s.quādo
fideiussor nondum soluit:item quando soluit. Fuit auteꝫ vtilis
secūda pars statuti que incipit.in ver.item teneatur.qꝛ propter
ea que dixerat in prima parte videbatur ꝙ etiam qñ fideiussor
habet debitorem suspectū non posset facere ipsum capi:nisi post
terminū cōtentū in instrumento:vel post sex menses ſm qd̄ dixe
rat in prima pte:qd̄ remouet z ꝑmittit indistincte ꝙ possit face-
re ipm capi z detineri quousqꝫ soluerit vel extraxerit de obliga
tione:z sic prouidet vt dixi:hec secunda pars in duobus casi-
bus.s.cum fideiussor soluit:vt colligitur ex verbo soluerit. z qñ
nondum soluerit:vt colligitur ex verbo traxerit de obligatione
zc. Et similiter prima pars q̄ durat vsqꝫ ad ver.item teneatur.
primo prouidet illis qui non soluerūt vsqꝫ ibi.item si aliquis.
scd̄o illis q soluerūt. Et ſm hoc ille ver.item si aliquis.respicit
ꝑcedentia non sequentia. Et ꝑ ꝯ̄ñs dꝫ a p̄cedentibus declarari
z determinari non a sequentibus. Et ex hoc sequitur ꝙ dum in
illo versi.dꝛ ꝙ teneatur ille pro quo fideiusserit cōseruare eum z
eius heredes indēnes.debet intelligi.s.modo quo dictum est.s̄.
s.faciendo ipsum capi personaliter:z qualibet die z quolibet lo
co.ista enim omnia intelliguntur repetita:qꝛ conueniunt huic
casui quando soluit sicut casui quando non soluit:non autē in-
telligitur facta repetitio terminoruꝫ de quibus.s̄.quia illa nō
conuenit:z ideo statim z ad suam voluntatem postꝙ̄ soluit face
re hoc potest. Facit qd̄ in simi.no. glosella de illis que possunt
adaptari vt intelligantur repetita non alia.C.de transac.si ex
falsis.in glosella antepe. Facit etiam.l.j.§.j.in fi.ff.ad legē fal.
Non ergo ille qui soluit potest facere capi debitorem solum eo
casu quo habet eum suspectum vt dicitur in sequenti particula
statuti:z ſm qd̄ innuit prima diuisio quā supra reprobaui : sed
etiā qñ non babet eum suspectum vt dicitur in principio:z ſm
qd̄ innuit secūda diuisio ne sequatur incōueniens de quo.s̄. sci-
licet ꝙ pinguius prouiderit vbi de minori preiudicio tractatur
ꝙ̄ vbi de maiori.ꝙ autem ille ver.item si aliquis debeat supple
ri ex precedentibus:cum quibus coniūgitur patet in.l.quā alle
gat cōsultor pro altera parte: scꝫ.ff.de publi.l.j.§.j. Nā sicut ibi
verba illa.iudicium dabo. posita in sequēti oratione adiuncta
per dictionem item:quia non dicūtur qualiter z quomodo sup
plentur per precedentia.s.in duplum infra annū z post annum
in simplum:vt ibi no.ita hic cū ille ver.dicat ꝙ qñ fideiussor so-
luit teneatur ille pro quo fideiussit cōseruare ipsum indēnē z nō
declarat qualiter vel quomodo debet intelligi ſm p̄cedentia.s.
vt possit cogi realiter z ꝑsonaliter ad voluntatem fideiussoris z
ꝙ detineri possit zc.aľs nibil operaretur ille ver.quia etiam si-
ne dicto statuto tenetur de iure cōmuni conseruare indēnem:vt
in toto titu.ff.z.C.manda.qd̄ non est dicendum.ff.ad muni.l.
j.in fi.cum ibi no.

¶ Potuit ergo incipi a captura licet non fuerit allegatus su-
spectus z licet non esset condēnatus nec facta excussio bonorum
suorum propter dictum statutum ꝙ aľs non licuisset:z hoc ꝙ̄tū
ad primum.ꝙ autem non requiratur monitio vel citatio patet
ex pluribus.

¶ Primo quia statutum p̄dictum vult ꝙ non requiratnr cita-
tio quando fit fides iudici de obligatione z fideiussione.ad hoc
enim referūtur illa verba etiam nulla citatione facta zc.qd̄ ptꝫ:
quia non stant in oratione de per se:sed veniūt qualificatiue ad
precedentia:igitur referuntur ad proxima dūtaxat:z sic ad illa
verba facta fide zc.l.filium.in prin.z qd̄ ibi no.ff.quando di.le-
ga.ced.z per Bar.de reb.dub.l.fi. Si ergo non requirit citatio-
nem in hoc actu a quo dependet captura forte ne fuga instruaẗ.
l.fi.in fi.ff.de req̄.reis.multominus cum captura decernitur:qꝛ
in hoc maior viget dicta ratio.ff.de fonte.l.j. Item quia citatio
potius videbaẗ expediens cū fides fit iudici de debito vt decer-
natur captura.s.vt posset cōtradicere z suas defensiones facere
ne decernatur ꝙ̄ cum decernitur. Non enim ad alium finem vi-
detur expediens nisi vt suas defensiones posset facere:z iste veni
rent fiende cum fides fit iudici z petitur captura decerni nō post
ꝙ̄ iudex deliberauit decerni. Ex quo igitur statutū disponit ꝙ
in illo actu in quo dicte defensiones erant fiende non sit necessa
ria citatio:ergo fortiꝰ in actu cū decerniẗ captura in qua non est
tēpus defensionis z ꝯ̄dictionis fiende sed executionis.
3 ¶ † Nec ob.ꝙ in statutis correctiuis non fit extensio de vno ca
su ad alterum:quia verum est ꝑ similitudinem rōnis:ita loq̄tur
glo.in aut.quas actiones.relata ad tex. Nam alius est fauor pu
blicus:alius fauor ecclesiasticus seu pius licet sint similes. Sed
per identitatē rationis bene fit:vt patet in.l.fi.in prin.C.de in-
dic.vidui.facit.ff.ad mace.l.filiū.hoc maxime ī fauorabilibus.
l.illud.in fi.C.de sacrosanc.eccle.

¶ Scd̄o pꝫ qꝛ ꝑmittit capi etiam diebus feriatis:ergo citatio
non requiritur:qꝛ non fit nisi vt quis veniat ad se defendendū.
l.de vno quoqꝫ.de re iudi. Sed illis diebus nō fiunt actus iudi
ciarij quibus zc.

¶ Item tertio probatur vtrunqꝫ dictum.s.ꝙ potuerit incipi
a captura z ꝙ citatio nō requirebatur in fine dicti statuti q vult
ꝙ cōtra talem possit ꝓcedi:sicut si esset obligatus per instrumē-
tum guarentigie: iuncto alio statuto de executione instrumēto
rum guarētigie qd̄ vult vt incontinenti viso instrumento gua-
rētigie debitor capiatur z carceretur quando instrumentum nō
habet temiuū:z sic nō req̄rit aliam discussionem:z ꝑ ꝯ̄ñs nec ci
tationē q̄ ad nihil aliud fit. ¶ Sic ergo nō ob.allegata ī cōtra-
rium:qꝛ ꝓcedūt de iure cōi:z vbi aliud ꝑ statutū nō disponitur.
Quod autem ꝑ statutū boc fieri possit:pꝫ:qꝛ id potest fieri ꝑ sta
tutuꝫ quo ad statuentes qd̄ per ius cōe quo ad oēs:vt.l.oēs po
puli.de iusti.z iure. Sed ꝑ ius cōe in multis casibus disponitur
non esse necessariam citationem potissime in actibus non inferē
tibus plenū z totale p̄iudicium.iuxta no.ff.de bono.pos.l.iij.§.
cā cognita.ꝑ glo.z per bal.C. qui admit.ad bono.pos.l.j.facit
l.recusa.in prin.ff.ad trebel.de fideicō.liber.l. si euꝫ.§.fi. Et in
ꝓprijs terminis.s.cum cōmittitur captura cōtra suspectum nō
requiriẗ de iure cōi citatio:vt pꝫ ex no.ꝑ bal.in.d.l.ait p̄tor.§.si
debitorem.q̄ in frau.credi.z ꝑ Iaco.but.z bal.in.l.cōsentaneū.
C.quō z qñ iudex.sicut ergo ꝓpter suspitionē pōt ius cōe dispē

a ¶ Citatio. Ui de Bal.in consi. clxxxvj.i.ij.pte.

b ¶ Suspitionis. Quot aūt requiraẗ vt captura fieri possit. vide bal.ī ꝯsi.clxxviij.in.ij. parte. z oino in cōsilio cccxviij.in.iiij.ꝑte.z vide ad materiam eādem q̄ habentur per eū dē Pau.in cōsi. seq.

fare: vt nō requiratur citatio: ita ꝛ ꝑpter aliā cām. vñ ꝛ ni execu tione snie nō semper de iure cōi requirit̄ citatio: vt no. bar. i. l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iudi. Sicut ergo pōt ius cōe ita ꝛ statutū tollere in cā capture citationē: qꝛ nō affert plenū p̄iu diciū cū post eā factā discutiat̄ de iuribus ptiū ꝛ reuocet̄ si male facta est: ergo ꝛc. ¶ † Postremo etiā si nō rite facta fuisset dicta captura eo nō citato si tñ cōstat de debito: qꝛ captus confitetur vel alio modo apparet debet sustineri. ff. qđ metus causa. l. fin. §. fin. Nam ꝛ in causa possessoꝝ recuperande: licet spoliatus sit ante omnia restituendus: tamen si de proprietate manifeste cō stat qđ pertinet ad spoliantem videtur deneganda restitutio: vt pꝫ in. c. cū ecclesia. de cā pos. ꝛ ꝑprie. ꝛ. c. cū sup. de resti. spo. ad decimas. lib. vi. ita hic deneganda est restitutio in pristinam libertatem si de debito constat ex quo poterat capi posito ꝙ req ratur citatio ꝛ non interuenit. ¶ Ex quibus concluditur dictū captū nō fore relaxandum.

¶ Et ita de iure dicēdū videt̄ mihi paulo de castro vtriusqꝫ iu ris doc. ꝛ ad fidem me subscripsi ꝛ sigillaui. Laus deo.

¶ Consilium. cccclxxiij.

1 ¶ Agitur etiā hic de captura debitoꝝ: ꝛ principaliter vtrū ꝓbatio debiti fieri possit per iuramentum. ꝛ ɔcludit ꝙ sic: quia non fit plenū p̄iudiciū debitori sed tantū vt caueat.

Quas cās debeat creditor narrare iudici vt captura concedat̄.

2 In terris ecclesie iudex q̄ cognoscit ī cā laicali: in foro seculari que statuta debeat obseruare.

In christi nomine amen.

¶ Pro pleniori examine eius de quo queritur sunt tria videnda. ¶ Primū est q̄ sunt narranda iudici cū postulat̄ ab eo captura de aliquo tanꝙ de suspecto ꝛ fugiti uo. ¶ Scđm est qualiter de illis sit fienda fides iudici. ¶ Ter tiū est an ī causa nr̄a fuerint obseruata que obseruari debuerūt tam in narrando ꝙ in fidem faciendo.

¶ † Circa primū dicēdū est ꝙ tria[a]. s. debitū: sicut qñ petit̄ im missio ī bonis. C. de bo. auc. iu. pos. auc. ei qui. circa fi. ibi. iuxta mēsurā debiti ꝛc. Nā eqparant̄ missio ī bonis ꝛ ī psona: sicut eñ prima tollit̄ p̄stita cautiōe de iudicio sisti: vt eadē auc. circa fi. de p̄scrip. xxx. an. fi qs emptiōis. §. sed si qs. vt lit. non cōte. qñ fre quēter. §. sunt ꝛ alij. ita ꝛ scđa. ff. q̄ satis. cog. l. si fideiussor. §. fi. ¶ Scđo requiritur ꝙ allegetur cā suspitiōis: nō enim sufficit dicere: habeo talem debitorē suspectum: sed dꝫ dicere ꝑpter qđ seu ꝑpter quā cām hꝫ. ff. de ꝓcur. l. itē si suspectū. in ter. ꝛ glo. et ar. de trāsa. cū hi. §. in cause. C. de ꝓdi. curi. l. j. lib. x. Et hoc vo luit dicere bal. C. de iudi. l. apertissimi. circa fi. l. secus in herede rogato de restituendo. l. qꝛ poterat. ff. ad treb. ꝛ etiam qñ recusa tur iudex vt suspectus de iure ciuili: vt ibi no. Sed de iure cañ. est idē. de appel. c. cū spāli. ꝛ no. i. d. l. aptissimi. sed alia rō est in dictis causis vt pꝫ recte intuētibus. ¶ Hec aūt cā potest esse du plex: vel qꝛ debitor nō possidet imobilia vel nō ad sufficientiā. Nam etiam si nō instat p̄sens fuga nec aliqua signa de fuga ap pareant: tñ hoc solū ꝙ nō possidet imobilia ad sufficientiā red dit eū suspectū: vt tꝫ glo. in. d. l. si fideiussor. qđ est intelligenduꝫ q̄tum ad hoc vt iudex ad partis instātiam facta sibi de hoc fide possit si velit facere debitorem capi ꝛ detineri quousqꝫ caueat de stando iuri: non autem vt cogatur si nolit. vnde si denegauit al legata instans fuga non sufficit. ꝛ hoc ꝓbatur in. d. §. fi. ibi duꝫ dicit. si iudici sederit ꝛc. sic remittit ī eius arbitrio: ergo ꝛc. ff. de iudi. nō qcqđ. C. quō ꝛ qñ iud. l. j. ¶ Scđa causa est instans fu ga qñ allegant̄ de ipsa aliqua signa vel indicia[b]. Et tunc iudex tenetur facere eū capi: ꝛ cōcedere familiā: al's tenet̄ in sindicatu. ꝛ hoc est qđ voluit Dy. ꝛ Bar. in. l. ait ptor. §. si debitorem. ff. q̄ in frau. credi. facit qđ idē bar. no. in simili in. l. cōsentaneuꝫ. C. quō ꝛ qñ iu. Est alia differentia īter casus ꝓdictos: quia quādo nō allegant̄ signa īstātis fuge: sed solū carētia imobiliū nō pōt cōcedi vt capiat̄ die feriata ī honorē dei. C. de feri. l. dies festos. ibi. nulla fideiussionis ꝛc. sicut est qñ allegat̄ instans fuga sic dꝫ intelligi glo. ibi posita. ¶ Tertio requiritur vt alleget dictam causam suspitionis supuenisse de nouo post debitum ɔctum vel saltim ad notitiam qđ tātūdē vꝫ. ff. de cōfir. tuto. l. in cōfirman do. ꝛ. l. vtilitatē. extra de excep. pastoralis. de testi. p̄ntium. Si enim cā subsistebat tpe debiti ɔcti ꝛ creditor eā sciebat sibi ipu tet: qꝛ videt̄ p̄sonā approbare. ff. de dā. infec. l. qui bona. §. de il lo. vt in pos. leg. l. si is a quo. in fi. C. de spōsa. l. fi. de priui. credi. si creditores. ꝛ in qualibet earum no. p bar. ꝛ p eundem in. d. §. si debitorem. in. l. ait pretor. Hoc autem ꝓcedit qñ debitū ꝓuenit ex contractu vel ex consensu creditoris: tunc eñ est quid impute tur ei si sciuit cām suspitionis subesse ꝛ ɔrit. Si vero preter eius voluntatem vt multotiens cōtingit: puta ex delicto vel quasi: vel ex quasi ɔctu. l. si is qui. in fi. ff. cōmo. tunc non est quid pos sit creditori imputari: ꝛ ideo etiam si causa subsistebat tempore debiti contracti ꝛ creditor eam nesciebat non prohibetur face re capi: quia personam eius nunꝙ approbauit cum preter eius voluntatem ꝛ cōsensum ille inciderit in obligationem. vñ ces sante cā ꝑpter quā ꝓhibet̄ cessat ꝓhibitio. l. adigere. §. quāuis. de iurepatro. Et hoc est vtile ꝑpter casum nostrum: vt dicam. j. in tertio articulo.

¶ Secūdus articulus qualiter de predictis sic narratis debet fieri fides iudici[c]. Circa qđ notandū ꝙ ad talē fidē faciendā nō habet actor necesse facere debitorē citari ne fuga eius instruat̄. arg. ff. de reg. reis. l. fi. ꝛ no. per Jaco. bu. ꝛ bal. in. l. cōsentaneū. C. quō ꝛ qñ iu. ꝛ sic parte absente ꝛ nō citata potest fieri dicta fi des. l. sed ꝛ si interpellatur. §. j. ff. de arbi. ꝛ bar. in. d. §. si debito rem. ibi. sed q̄ro istud qualiter ꝛc. Ex quo sequitur ꝙ talis fides dicitur summarie fieri: qꝛ nō pōt p̄iudiciū pti nō p̄senti nec cita te afferre. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iud. ꝛ si per vim vel alio modo. l. fi. vñ etiā si diceremus reqri sufficientem numerum testiū vel instrumentū ad probationem diceret̄ summaria cognitio: vt pꝫ ex no. per glos. ꝛ doc. in. l. fulcinius. §. cum aūt. q. ex cau. in pos. ea. ꝛ plenius per Bar. in extrauagā. ad reprimē. super verbo sum marie. in. iij. col. ibi. predicta verba. ibi. cōtra p̄sentem ꝛc. ¶ Ex his sequitur rn̄sio ad duo. Primo que probatio requiratur an per testes: vel an sufficiat iuramentum. Et videtur ꝙ saltim per vnum testem: quia requiritur semiplena probatio: vt dicunt q̄ dam. p no. in. c. fi. de succes. ab intest. Sed ista allegatio non cō cludit: qꝛ etiā per iuramentum fit semiplena probatio: vt pꝫ ex his que habentur in. l. in bonefidei. C. de iureiurā. ꝛ. ff. eo. l. ad monendi. Dicēdum est ergo ꝙ de oibus supradictis sufficit fa cere fidē p iuramentū[d] de iure cōi per ratione de qua. s. quia cū dicta probatio quasi nullum afferat p̄iudicium capto sup debi to principali. qđ pꝫ: quia p̄stita satisdatione de stando iuri rela xatur: ꝛ nisi actor postea ordinarie agendo probet debitum ꝛ fa ciat illum cōdēnari nullum dānū patiet̄: igitur sufficit iuramē tum sicut in missione q̄ fit ex primo decreto: vt no. in. l. cū propo nas. ꝛ auc. ibi posita. ꝛ in corpore vñ sumitur. C. de bo. auc. iud. possi. ꝛ per bar. in. d. extrauag. sup v̄bo summarie. ꝛ. C. de iudi. l. iudices. ꝛ. ff. de p̄to. stip. l. j. §. qđ si fit aliqua. per. l. thesaurus. ff. ad exhi. ꝛ hoc tenent Moderni in. l. carcerem. C. de exac. tri bu. Et pꝫ per rōnem: qꝛ si exigeret̄ probatio per testes vel instru menta posset fugā arripere. l. argētarius. §. cū autē. ff. de eden. vnde non plene prouideret̄ qđ nō ē dicendū. vñ tp̄s non patitur plene deliberandi cōsiliū. l. j. in p̄in. ff. de exerci. ¶ Preterea non plus potest deduci ad fidem iudex per productionē vni⁹ te stis parte non citata ꝙ per iuramentum actoris cum plura pos sint opponi contra testem ꝙ contra iuramentum: qđ non nisi ex magna cā retractatur. l. videamus. ante fi. ff. de in lit. iurā. ꝛ no. in. d. l. admonendi. ergo ꝛc. Et ita seruat totus mundus. Sꝫ ex forma statuti Anconitañ. clarissimum est. Nam primo de causa suspitionis puta ꝙ non possideat imobilia disponit expresse in v̄si. ꝛ de hoc an possideat imobile ꝛc. ꝙ sufficiat iuramētum. si militer est dicendum de primo. s. q̄sito: vꝫ ꝙ dicta causa seu ca rētia bonoꝝ qđ superuenit post debitum ɔctum vt debeat stari cum iuramento: qꝛ qđ nunc est de ipsa cuꝫ suspitionis idem esse debet de omni alia q̄ ipsam cām suspitionis cōtingat: qꝛ tanꝙ accessoria iudicatur ſm principalem. arg. ad hoc que not. in. l. iij. ff. de ali. leg. per bar. ante fi. per. l. cum hi. ff. de transa. Esset enim absurdum ꝙ sufficeret iuramentum super causa suspitio nis ꝛ super tempore quo dicta causa orta sit non sufficeret. ar. l. qđ per manus. de iure codi. Super debito vero ꝙ sufficiat iura mentum ad ipsum probandum ꝛ fidē de ipso faciendam iudici non dicitur in dicto statuto exp̄sse: sed satis ex eo potest colligi: quia dicitur ꝙ si captus non pōt satisdare debeat capi faciens infra decē dies probare suā intētioneꝫ. Et sic post capturam req rit fieri cōsuetas probationes. In cōmissione ergo capture vide tur velle sufficere iuramentū p precedētia v̄ba dum dicit negās debitum pro quo iurata est suspitio ꝛc. Nam illud verbum iura ta potest ad vtrūqꝫ referri. s. ad verbum debitum ꝛ ad verbum suspecta. Et posito ꝙ ex statuto ꝓdicto non colligeretur remane remus in dispositione iuris ſm quā sufficit iuramentum: vt. s. dixi. l. cum dotem. in p̄in. ff. solu. matri. de condi. ob causam. si extraneus. ¶ Nec ob. qđ no. bal. in. l. apertissimi. in fi. C. de iu di. qui videtur velle ꝙ non sufficiat iuramentum nisi super su spitione fuge. Postꝙ de causa vel alijs fuerit summatim facta fides: quia ipse aliquantulum imperfecte ꝛ inepte loquitur: et noluit dicere nisi illud qđ. s. dixi: vꝫ ꝙ non sufficeret solum iura mentum ꝙ habet talem suspectuꝫ de fuga non allegata aliqua causa propter quā sic suspicetur: sed debet eam allegare ꝛ de ipa fidem facere puta ꝙ non possideat imobilia quod ego intelligo etiam per iuramentum per rationes. s. allegatas. Et si dicatur si sufficit iuramentum super debito ꝛ super causa suspitionis ad quid vlterius requiritur iuramentum super ipsa suspitione qđ ipse Bal.

---

a ¶ Qđ tria. Ui de qđ. s. dictum 4 fuit in precedēti cōsi. p eūdē pau. et p me i'apostil. hic adde.

Additio

b ¶ Signa vel indicia, Adde Ang. p glo. ibi ī l. pignoris causa. C. de pig. ac. vbi sing. dixit ꝙ debitor fugitiu⁹ pōt capi a credi tore ꝛ duci ad iu dicem: necuꝫ qñ ipse debitor est ī fuga: sꝫ etiā si nō est ī fuga: sꝫ sunt aliq̄ signa euidē tia qual'vult au fugere. Et qđ si debitor fugiens sit cleric⁹ an pos sit capi a credito re laico sine icur su excōicatiōis. dic ꝙ sic ſm In noce. in. c. vt fa me. de sentē. ex com. ꝛ de mate ria capture debi toris fugitiui vi de late p Sozi. ī ɔsi. cxiij. ſm ordi nē meū. incipiē. qm̄ ī cā capture. in. iij. vol. ꝛ p Lu do. ro. consi. ccc xx. icip. Nec isto rum gnqꝫ captu ra facta. M. S.

c ¶ Judici. Que autē fides iudici fienda sit. Uide bal. in ɔsi. 338. ꝛ in ɔsi. ccc xviij. ꝛ in cōsilio cclxxiij. in. iij. parte.

d ¶ Per iuramē tum. Uide bald. ɔriuꝫ tenentē in eius ɔsi. cclxxxv. in. j. pte. ꝛ qs di catur fugitiuus. Uide per euꝫ in cōsi. ccl. ea. pte. ꝛ in cōsi. cclxxxij. in. v. parte. sed ab extra quero. nūqd qs teneat̄ iudicare ꝛ ꝓdere debitorem volē tē fugere credito ribus. vide p euꝫ in. d. ɔsi. 332.

ipse Bal. videt requirere: vt ex eius verbis pꝫ: cũ ꝓbata cã suspitionis. s. ꝙ imobilia non possideat eoipso sit probata suspitio: vt pꝫ ex no. per glo. in. d. l. si fideiussor. §. fi. qui satisda. cog. Rñdeo si allegaretur instans fuga ad hoc vt iudex cogatur dare familiam. Nam deberet duo iurare. s. ꝙ immobilia non possidet ⁊ ꝙ suspicatur ipsum de proximo recessurũ: nec sufficeret primũ ad artandum iudicem velvt fieret die feriata: vt. s̄. dixi. sed si iudex sponte vult cõcedere sufficeret iuramentum primũ. per glo. d. l. si fideiussor. §. fi. Similiter in alio loquitur Bal. impfecte: qꝛ dicit ꝙ captura debet cõmitti pro debito liquido nõ ꝑ incerto. qđ est verum qñ fieret vt solueret: sed qñ fit vt satisdet de stando iuri: non est verum illud dictum: quia tunc semp fit ꝑ incerto debito: ⁊ ita colligitur ex iuribus ⁊ rõnibus que ⁊ quas ipse allegat si bene inspiciatur: alˀs non posset capi qs vt suspectus nisi portaretur sententia diffinitiua coraꝫ iudice vel instrumentum habentem vim sententie: puta guarẽtigie qđ est ridiculum. ⁊ pro ista differentia inter capturã q̃ fit pro executione ⁊ vt qs soluat ⁊ illa que fit ꝑ suspitionẽ vt caueat. facit qđ idẽ Bal. no. in. l. si quis curialis. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ Bal. in. l. si pecuniã. §. fi. vt in pos. le. ff. ¶ Concludit ergo tã de iure cõi ꝙ ex forma dicti statuti sufficere fidem fieri de omnibus. s̄. narratis ꝑ iuramẽtum impetrantis capturã. Scđo ex predictis sequitur rñsio ad aliud. s. ꝙ non requirebatur iudicem sedere ꝓ tribunali tempore cõcesse licentie cum actus modicã cause cognitionem reqrat: ⁊ sic fieri potuit in camera iudicis. l. voluit. ff. de inter. act. ⁊ l. ij. §. dies. ff. qs or. in bo. pos. ser. ⁊ qđ no. Bar. in. l. a ꝓcedente. C. de dila. de prima dilatione.

¶ Nunc super tertio articulo vidẽdum est an in casu nr̃o dictus capi faciens fecerit omnia que sibi incũbebant ꝺm iaꝫ dicta. Et sine dubio dicendum est ꝙ sic. primo quãtum ad narrationem: qꝛ narrauit debitum in pluribus summis ⁊ ex diuersis causis. Itẽ narrauit cãm suspitiõis. s. quia nõ possidebat immobilia. Item quãtum ad summã mutuatam narrauit cãm superueniẽtem saltim ad notitiam. Itẽ ꝙ etiam alia duo debita supueniẽtia inter eosdem. s. de pecunia recepta ex venditione illarum cẽtum salmarũ frumẽti sibi restitui ⁊ etiam. ccc. flor. de Aragona pro vectura equorũ ⁊ stipẽdiarioꝝ: q̃ pecunia ꝑuenit ad manus illius. Modo reddit de eis rõnem ⁊ fuerunt hec vltima debita ꝯcta post primũ cõtractũ mutui. vñ bene ꝓbẽt iustã cãm capture pro illo tanꝙ cã supueniens. Itẽ fuerunt ꝯctus sine consensu ⁊ voluntate Angeli cuius est nauis: ⁊ sic non cẽsetur personam illius in hoc approbasse. vñ potuit pro eis impetrari captura: licet alia cã de nouo nõ supuenerit ꝺm ea que. s̄. dixi in primo articulo. ¶ Probauit etiaꝫ ⁊ fidẽ fecit de oĩbus tempore capture per iuramentum ⁊c. Nec ob. ꝙ statutum requirit vt fiat ad instãtiã creditoris. Nam requirit ꝙ sit creditor ille qui capi facit: et hoc fateor. Nam si postea plene non appareret de debito relaxaretur tanꝙ obreptitie. d. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. Nõ autem requirit ꝙ fidem plenam fecerit de debito tempore impetrate capture: quia nec fieri posset cum vt dixi parte absente ⁊ non citata fieri debeat tantum sufficit narrasse se creditorem ⁊ causas ex quibus erat creditor: ⁊ sic iurasse quãtum ad cõcedendaꝫ capturam sicut quãtũ ad cõcedendum iurisditionem: licet non sufficeret quãtũ ad cõdẽnationem que plenũ ꝑiudicium affert: vt pꝫ in. l. cum q̃dã. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ quod no. in. l. j. in prin. ff. de dolo. ⁊ si quadru. pau. fe. di. l. j. in princi. Sed quia in termino ad probandum fecit fidem plenam vt ex act. apparet quis condẽnari potest ⁊ in carcere confirmari.

2 ¶ † Ex quibus omnibus sequitur partes iudicis appel. esse in pronũtiando bene fuisse iudicatũ per vicepotestatẽ ⁊ male fuisse appellatum. Illud autem cõstat ꝙ prefatus iudex appellationis non cognoscit vt iudex ecclesiasticus: sed vt tẽporalis: vꝫ ratione temporalis iurisditiõis quã exercet ecclesia romana in ciuitate Anconã. Et ideo debet inspicere statuta ⁊ consuetudinẽ curie secularis ꝺm que habet videre an bene fuit pronuntiatum vel non. Et istud est adeo clarum quod ꝓbatione non indiget. Deo gratias.

¶ Explicit primum volumen Consiliorum Pauli de Castro Iurisconsultorum iurisconsultissimi cum summarijs decisiuis Bernardini Matij Vercel. antea sine numeris. Nouissime ꝟo cũ numeris ⁊ admodũ vtili Repertorio. D. Ferrandat Niuer. vnacũ vtilissimis additionibus eiusdem suis in locis vtiliter accõmodatis. Lugduni Impressum Anno deitatis Incarnate. 1522. Die. iiij. Nouembris.

¶ Laus deo clementissimo.
Et gloriose virgini matri.

hh ij

¶ Repertoriū aureum huius prime partis Cōsiliorū Pauli de Castro Juriū interpretis supremi. Nouissime per. D. Ferrendat Niuer. super summarijs decisiuis compilatū oēs cū principales tum emergentes questiones etiam vltra summaria complectens ꝛ ꝑm numerū ꝛ alphabeti ordinem recte ꝛ mirifice demōstrans. Ad laudem clementissimi dei virginisqꝫ deipare feliciter Incipit.

¶ De littera A.

Aliud est

Citatio facta

Ex confessione

Dictio

Emphiteosis recepta

Pacta cōmunitatis

De littera M.

Mulier qualiter

Promittens

Statutũ si dicat

¶ Finitum est Repertoriū admodū vtile huius prime partis Cōsilior Pauli de Castro nouissime cōpilatū. Anno verbi incarnati. 1522. die. vij. mensis Nouēbris.

Laus deo clementissimo.
Et gloriose virgini matri.

Index initiorum omniū cōsiliorum cum suis numeris prime partis Pau. de cast. valde vtilis et necessarius: vt si forte diuersi autores sub diuersis numeris consiliorum Paulum citauerint: ⁊ propter varias impressiones non facile inueniatur possit sedulus lector illico indicem hūc percurrere: ⁊ statim inuento consilij qd̄ queritur principio: recte perget ad illud sine multo labore. Et si non reperiatur in hoc indice recurrat ad indicem secunde partis ⁊ econuerso.

Index initiorum Consi. prime partis Pau. de ca.

Super primo

Index initiorum Consi. prime partis Pau. de castro.

Index initiorum Consil. prime partis Pau. de cast.

Finis indicis Initiorum cõsi. prime partis Pau. de castro.

Laus deo clementissimo.
Et gloriose virgini matri.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG HH II KK Omnes sunt quaterni: demptis HH & II qui sunt terni.

PAULI
19°
Castro
Consilier.
1ª pars.

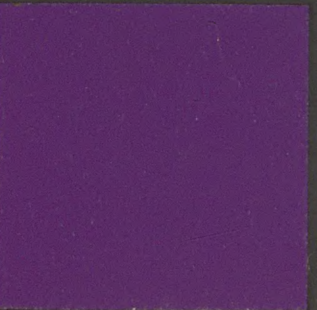
colorchecker CLASSIC

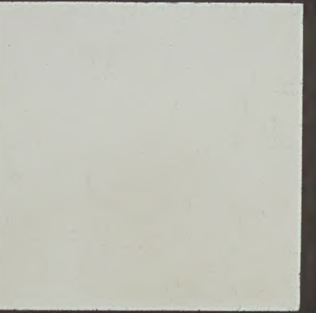
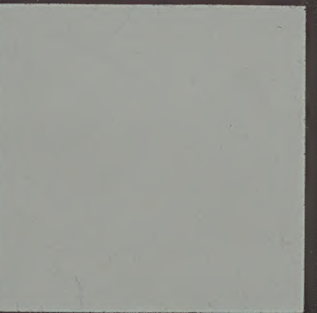
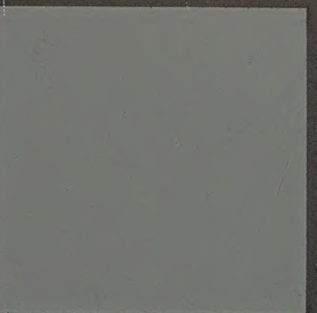
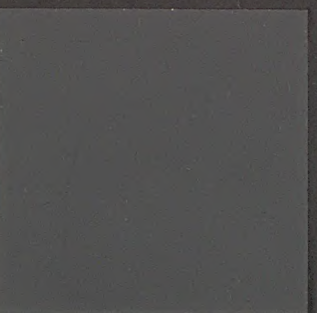

calibrite

